BARTOLI

à Saxoferrato;

Omnium Iuris Interpretum Antesignani,

COMMENTARIA,

Nunc recèns, præter omnes alias ad hanc diem in lucem editas, Aureis Adnotationibus

IACOBI ANELLI DE BOTTIS, *Regij Consiliarij Neapolitani,* & PETRI MANGRELLAE *Cauensis, causarum patroni, illustrata*:

CVM ELENCHIS RVBRICARVM LEGVM, ET PARAGRAPHORVM, initio appositis, & à quàm plurimis mendis vindicata.

TOMVS QVINTVS.

In Primam Digesti Noui Partem.

VENETIIS, MDCII.

Rubricæ Primæ Partis Digesti Noui.

F I N I S.

LEGVM ELENCHVS, VBI PRIOR numerus Legem, posterior paginam refert.

PARA-

PARAGRAPHORVM INDEX.

Paragraphorum Index.

PARAGRAPHORVM FINIS.

ADNOTATIONES
Iacobi Anelli de Bottis, Regii Cõsiliarii Neapolitani, & Petri Mãgrellæ Cauensis, causarum patroni acerrimi, in Primam ff. Noui partem, nunc primum in lucem prolatæ.

De operis noui nunciatione. Rubrica.

IN*uocauerit.*] An in instrumento sit necessaria inuocatio Diuini nominis, habes hic per omnes modernos. & an eius omissio vitiet instrumẽtum, vide latè Affl. in const. Baiulos omnes. nu 17. & si notarius errauit in anno Domini, vel in mẽse, vel in die, an possit corrigere. Bartol. in l. si librarius. ff. de reg. iur. Bal. & alij in l. Imperator. ff. de sta. hom. & anni Domini debent apponi non per ambitum, sed per extensum. dicit Glo. in Const. Regni, consuetudinem. & an indictin necessario debeat apponi? & quid si nõ concordat cum millessimo. Gl. in c. inter dilectos, & in cap. cum Ioannes eremita. ext. de fide instrum. per Bart. & Ias. in l. si quis ex argentarijs. §. si initium. ff. de eden. & quid in citatione an requiratur, & de alijs quæstionibus annexis, ponit Boer. decis. 235. & instrumẽtum debet cõtinere diem & consulem, non tantum propter formam, & validitatem instrumenti, verum pro anterioritate: nam si in obligatione bonorum cõcurrunt duo instrumenta, illud præualet, in quo est dies, & annus. Itẽ an leges, & pragmaticę debeant continere diem, & annum. Vide Bar. in l. 1. nu. 20. C. de no. Cod. Item priuilegia, quę non comprehenduntur in corpore iuris, debent habere diem. l. si qua. C. de diuer. rescript. Item in instrumento debent esse testes rogati, & notarius, & de iure regni Iudex interuenire debet. & nota, ꝙ de iure sufficit, ꝙ testes sint descripti, & annotati in instrumento, & eorum subscriptio non est necessaria, sed p const. instrumentorum robur, & constit. Baiulos omnes, est introductum, quod saltem duo testes se subscribãt. Affl. in d. const. baiulos omnes. nu. 21. Item de duobus instrumentis eadem die factis, plenè Curt. sen. cons. 54. *Mang.*

Iusta.] De ista materia vltra Doctores hic, videm multa cumulata, quæ ad plenum narrãtur per Boer. decisio. 253. vbi pro, & contra allegat. etiam Guido Papa, decis. 582. *Mang.*

L. Hoc edicto permittitur.

Sed non.] Adde. l. primam, de aliena. iudi. muta. *Mangrel.*

Vanum verbum.] Nota hoc, & adde Dec. cons. 356. in fi. & facit ad intellectum pragmaticæ, de iure vel iniuria. *de Bottis.*

Primo ex aliquo.] Nota, quod instrumentum dicitur manifesta probatio. Adde Gramma. in decis. 103. nu. 1. *de Bottis.*

§. *Nunciatio.*

Nunciatione.] Adde ad alios casos cumulatos per Affli. quãdo liceat qd agere propria authoritate, in constitu. pacis cultum. & vide Gramma. decis. 23. & 14. *Mang.*

Mea authoritate.] Adde Affl. in const. pacis cultum. nu. 35. & Dec. cons. 221. nu. 5. & vide per Aymo. in cons. 124. nu. 2. & 11. *de Bott.*

Sed quæro.] Vide Fel. in c. cum M. Ferr. in prin. ext. de cõst. & vide Dec. cons. 221. num. 6. *de Bottis.*

Item.] Vide per Tiraq. de retrac. lig. in fi. nu 77. cum seq. *de Bot.*

Quandoque.] Adde Dec. in cons. 403. nu. 18. *de Bottis.*

Quærit.] De materia citationis vide per Affl. in const. regni, si quem nostrorum. Bar. in tract. de cita. & quando sit nulla citatio, Afflic. decis. 336. & quando valeat, facta domi, & qñ in præsentia, & qñ facta domi in p̃sentia agnatorũ, vel vxoris. Tiraq. de retra. fol. 147. & vide q̃ latè posui i l. dies q. cautioni. §. p̃tor ait. ff. de damno infecto. *Mangrel.*

Aut citatio.] Vide Dec. in l. iuris. nu. 14. 15. C. qui admit. *de Bot.*

Sit verum.] Ad hãc quæstionem vide consti. Regni Neap. obscuritatem, & ibi Affli. *Man.*

Illud.] Circa hanc quæstionem vide Affl. in decis. 216. Alex. in cons. 58. 4 vol. Fel. in c. fraternitas extra. de test. idem in dec 27. & 115. & Affli. decis. 390. vbi pulchrè. Bal. in l. eos. de appella. *Mang.*

Sed restitutio.] Vide Capic. in decis. 170. *de Bot.*

Præterea.] Vide Affl. decis. 210. & per eundem in const. obscuritatem. & nota quod omnes termini dicuntur communes, quando sunt impartiti ad probandum, siue sint probatorij, siue sint beneficia concessa personis priuilegiatis, possunt ambæ partes testes producere. ita seruatur per tex. in l. petendæ. C. de in integ. rest. min. & in b̃nficio p sona pariter priuilegiata, potest ponere de directo contraria, & quãdo detur beneficium super positis tantum, vel de nouo ponendis tãtum, & de alijs vide Affl. decis. 89. & beneficium an competat minori, qui factus est maior lite pendente. vide Affl. decis. 210. & nota, ꝙ de iure competit beneficium, siue restitutio in integrum minorib. p tex. in l. auxilium. ff. de minor & per cõsti. Regni Neapol. minorũ sta. mulieribus in iudicijs datus beneficium per Regni const. obscuritatem. Fisco etiam competit beneficium per cõstitutionem Regni beneficium restitutionis. Ecclesia habet etiam beneficium, per totũ tit. extra de in integ. rest. & quæ de iure antiquo appellabatur prima restitutio, hodie de iure Regni appellatur primum beneficium, & secũda restitutio appellatur secundum beneficium. Ita dicit Affl. dec. 210. & causa primi beneficij dicitur lęsio. Barto. in l. interdum. ff. de integ. rest. mino. vide Affl. decis. 211. vbi tradit, an beneficiũ concedatur hæredi maiori minoris defuncti. Item beneficium competens minori, competit etiam maioribus consortibus litis in his, quæ sunt indiuidua, & annexa, per Bal. in l. 3. §. sed vtrũ, in fi. ff. de minorib. & no. Affl. decis. 213. Item minor succedens maiori defuncto, cũ quo fuit cępta lis, & datus fuit terminus, non petit beneficiũ. Affl. decis. 212. Item cedens minor litem, seu mulieri, vel alteri priuilegiato non petit beneficium cessionarius beneficiatus, seu priuilegiatus per multas rationes. & vide Bal. in authen. quas actiones. col. 4. & 5. C. de sacrosan. eccle. in illa quæstione, vtrum priuilegiatus succedens non priuilegiato possit allegare proprium priuilegium. Item beneficium si non est petitum in 1. instantia, potest peti in secunda, & similiter si non est petitum in causa principali, potest peti in causa liquidationis. Affl. dec. 114. & vide aliquid de beneficio p Affl. dec. 390. & 35. & an in causis summarijs, detur beneficium. Capic. decisio. 13. & in Regno beneficia dantur sine aliqua cognitione, etiam læsione non apparente. Capic. dec. 109. Item in causa repulsę non datur beneficiũ quia est causa odiosa, in quibus non datur beneficium. terminis beneficij quomodo indicetur. Affl. dec. 124. & de multiplici praxi quomodo in tribunalibus practicẽtur beneficia, late Afflic. decisid. 219. *Mangre.*

§. *Et post operis noui.*

Inducitur.] Adde Capellam in decis. 73. *de Bottis.*

Idem dico.] Adde Fely. in c. 2. 23. col. de sponsal. *de Bottis.*

Quandoque.] Adde inquantum Bar. dicit, quod parte volente alia pars incidit in pęnã, qđ idem est de pęnis scđo nubentium, qđ ita demum vigent, si filij voluerint. Dec. in rub. de secund. nupt. & hoc siue tacitè, siue expressè consentiant secundo matrimonio cessant pœnæ, Deci. cons. 206. nu. 3. Item impetrans rescriptum delegationis delegati, si præsentat illud, non tamen opponit, si contingat procedi per delegatum, processus non est nullus. Dec. cons. 295. nume. 5. item vsurę ex æquitate ita demum soluuntur, si pars petat. Cagnol. in l. curabit. C. de act. emp. n. 22. vbi multas remissiones adducit. Item feriæ hominũ non impediunt causas ecclesiæ, & hoc si ecclesia ipsa voluerit. Item si contractus annullatur ob contrauentionem, intelligitur parte volente, cui contrauentum est vxor adultera expellitur marito volente. Itẽ contractus dolo initus, rescinditur parte volente. Item testis domesticus deponere cogitur parte aduersaria volente. Vide Fely. in c. fin. de iud quid dicat de vsuris Iudęorum. Item statutum. ꝙ scholares tractẽtur, vt ciues, intelligitur, si voluerint, & de contractu dolo inito, vide Goffr. cons. 23. nu. 11. licet subditus (volente Principe) si accessit ad hostes, non committit crimen læsæ maiestatis. Dec. cons. 604. & 605. Item si Dominus Castri, cui pœnæ damnorum datorum applicantur, consenserit, damnum dari, pęna nõ sibi, sed damnum passo debetur. Soci. in l. sed si hac §. patroni. ff. de in ius vocan. sed tn ad hoc dictum aduertas, quod damnũ passo nõ debetur pęna, sed interesse ex forma pragmaticæ, & illa stante cogita, si procedit dictum Soc. licèt domini fundorum possint fundos suos derelinquere, & baiulus non poterit a pasculantibus exigere pęnam. Antipol. in tractatu de muneribus, fol. 224. nu. 201. & 204. Quod decimę non soluũtur, si non petantur tẽpore recollectionis fructuum. Bal. de præscri. fol. 65. nu. 12. Item priuatio feudi tunc locum habet, si dominus voluerit. Isern. in ca. 1. §. itẽ si fidelis. quib. mod. feud. amit. & in emphyteota idem tradit Ias. in l. 2. C. de iu. emphyte. nomer. 6. 7. 9. 13. & procedit etiam si dictum sit, quod ipso iure cadat, quod hoc intelligitur parte volente. Deci. cõs. 144. nu. 6. & de istis similibus quæstionibus, quod intelligitur parte opponente, Ias. in l. vniuersa. C. de precibus impera. offer. Felyn. in capi. si autem. de rescri. nume. 4. Alexand. cons. 96. li. 4. Affl. dec. 389. *Mangrel.*

Hodie.] Vide Capi. in decis. 9. per totũ, & Grammat. decis. 103. nu. 133. cum seq. & Fely. in ca. cæterum, de iud. & quæ notat Alex. in l. si conuenerit. ff. de iurisd. om. iud. *de Bottis.*

Vnde.] Vide Grammat. in dec. 103. nu. 133. cum seq. *de Bottis.*

Pro hoc.] Ad Bar. hic vide Alex. Castrens. & Aret. in ca. cæterum. ext. de iudi. & scđm Pau. de Cast. istæ limitationes habent locum etiã in iudice penitus, extraneo, quãdo corã eo fit prorogatio, secus vero si in

iudicem superiorem mediatum, & vide Bal. in c. cum p. & g. de offic. deleg. num. 12. & uide Soc. in cap significante. de foro compe. num. 41. vsque ad 48. & d. Bar. hic intellige, si litigetur super feudo, uel super alia qualitate, quā superior hēt super prorogantes. Capi. decis. 9. nu. 2. vsq; ad xi. vide eum, quoniam eius dicta hic uolui transcribe-re. Item non fit prorogatio in præiudicium sportulatum, vel stante clausula priuilegij priuatiua, licet in criminalibus nō fiat prorogatio, quoniam Respublica læditur. Pau. Cas. in l. j. C. vbi de criminib. agi oport. licet iudex ordinarius prorogantium non potest comparere, & contradicere: sed tu tamen ad oia uide Affl. in const. Regni, Neap. iustitiarij nomen, & normam. nu. 30. & nu. 45. de prohib. feu. alie. & de prorogatione clerici, vide Gram. dec. 29. nu. 5. Item Caio potest comparere, & pro interesse suo petere remissionem causæ non obstā te prorogatione facta à suis vasallis, & tunc etiam, quod sit cōclusum in causa in terminis in quibus reperitur, remittitur ad Baronem, vidi decisum in facto consilio. *Mangrel.*

§. *Si quis ædificium.*

Reficienti.] Vide quæ posui in l. de pupillo. §. si quis riuos, in eo. *Mang.*

§. *Vsufructuarius autem.*

Adde, q vsufructuarius vniuersalis potest exigere à debitorib. Dec. cōs. 418. nu. 7. & 8. & dicitur habere plenum domini mandatum. & Anchar. cons. 3. col. 1. & in vxore posui auth. hoc locum. C. si secundo nupserit mulier, & vide, quæ posui ad hoc in l. creditori. in eod. *Mang.*
Habeat ius.] Vide Tiraq. de retr. lig. §. 26. in gl. 1. nu. 59. 60. *de Bottis.*

L. De pupillo.

Hic tractatur, quando pupillus possit cum authoritate tutoris nuntiare. & in l. operis. ff. eodem tractatur, an fiat nunciatio pupillo sine tutoris authoritate & decidit tex. q sic, qr actio est in rem scripta. ita Et Bar. in l. si infra eo. Itē, quando sumus in oblatione retractus de iure prothomiseos, an possit fieri pupillo sine tutoris authoritate, si dicitur in rem scriptam hoc remediū, & dicitur etiam in rem scriptam illa oblatio. de his similib. quæstionib. tractat Tiraq. de retr. fol. 90. n. 13. & 14. & de citatione pupilli actiuè. & passiuè ibi omnem casum adducit à nu. 15. vsque ad 26. vide Affl. decisio. 266. *Mangrel.*

§. *Nunciationem autem.*

Quæro.] Tiraq de ll. connub. in gl 4. nu. 15. *de Bottis.*
Quæro.] Et hoc facit; quod si fabri ducūtur ad fundum alienum, excusantur. idem Bar. in l. in rem §. tignum ff. de rei uend. & in l. non solū. §. si mandato meo. nu. j. ff. de iniur. Dec. in l. uelle nō uidetur. ff. de re. iur. & quæ posui in d. §. tignum. *Mangrel.*

§. *Si quis ipsi prætori.*

Si vero.] Nota, quod protestatio clandestina propter metum ualet. de quo uide Pet. Girar. sing. 81. *de Bottis.*
Respondetur.] Officialis ad beneplacitum non potest sine causa reuocari, idem in concessione ad beneplacitum. Capic. decis 116. *Mangrel.*
Secundo, quæro.] An officialis, qui potest conueniri durante officio, possit citari in domicilio originis, vel debeat citari, vbi regit officium, vide Boer. in dec. 11. & ibi quot domicilia dicat habere officialis. *de Bot.*
Tertia quæro.] An officialis ad beneplacitum, possit ad libitum reuocari, uide Guliel. Bened. in repetit. cap. Raynutius, in ver. duas habes. nu. 37. & Boer. in dec. 149. nu. 11. & vide Dec. cōs. 219. 1. col. *de Bottis.*
Quinto quæro.] Adde Affl. in cons. asperitatem, 10 j gl. *Mangrel.*
Sed tu.] Inquisitio. & carceratio præsumitur ob litem, quam quis habet cum iudice. facit, quod dicit Guffred. cons. 17. & nota, quod reuocātur omnia, quæ superiores faciunt contra subditos post ortas lites, & differentias inter eos. cap. olim, vbi Glos. in verbo post cęptum. extra de accusat. & ideo ortæ sunt saluaguardiæ, de quibus dixi alibi, quæ impetrantur à Rege. *Mangrel.*
Nono quæro.] Vide Gram. in voto 21. nu. 4. & adde Hippo. in rub. de fideiusso. nume. 231. *de Bottis.*
Idem.] Ad hanc materiam timoris & metus, vide Gffred. cons. 17. p totum. *de Bottis.*
Tu sustine.] Itineris acceptio est appellatio. Par. in uerbo an iudex. fol. 525. citatus, qui ad superiorem uadit, non potest reputari contumax et pro causa criminali, & si cōtumax reputabitur nullum faciat indicium per l. quod si fugitiuus. §. apud Labeonem. ff. de ædilit. edic. & forte est hæc appellatio extraiudicialis de qua per Inn. in c. bonæ, in prin. de appella. vide Dec. cons. 214. num. 2. Item destinatio nuntij ad Regē, eundē effectum operatur Abb. in c. ad hæc, il 4. de appel. eo q uadens ad superiorem non dicatur aufugere. Par de synd. in ver. an iudex, fol. 140. vide Affl. in const. clementiæ. num. 8. & quid si aufugiens uadit ad amicum Regis. uide tex in l. bouem §. qui ad amicum. ff. de ædilit. edic. & uide Affl. vbi sup. Itē insulte carceratus, si aufugit, an fuga faciat inditium. Alex. cons. 144 vol. 2. *Mangrel.*

§. *Si quis riuos.*

Quid sit reficere.] Affl. decis. 392. & circa reparationem, & refectionem, & quando reficienti possit nouum opus nunciari post multas allegationes. Boer. dec. 44. & quid de vasallo an possit ædificare caducum, Affl. decis. 265. *Mang.*
Reficit.] Vide Barb. in c. ex parte. col. 4. & pondera contra istum text. & ibi adde quando habet de feudis. Bertran. cons. 145. volu. 2. in 2. impressio. de Bot.

§. *Qui opus nouum.*

Quare.] Nota, quod appellatione rei venit tota, non pars, de quo per Doctor. Parisien. in consue. Paris. in §. 2. in Glo. 4. nu. 26. *de Bot.*
Et secundam.] Adde, quod habens sententiam in sui fauorem, & transactam in rem iudicatam potest petere eius confirmationem. Alex. in l. si finita. §. & eleganter. nu. 2. 28. de dam. infec. Ad q adde Innoc. vbi Dec. in c. j. de confirmat. vtili, vel inutili. Idem Innocē. in c. veniens, de rescriptis, & actus de se firmus petitur confirmari. Alex. hic. nu. 3. Curt. Iun. in l. more maiorum. nu. 27. vsq; ad 33. ff. de iurisd. om. iud. Ias. in l. 4. §. condemnatum, nu 16. & 17. ff. de re iud. Item si emptor citato uenditore faciat confirmari venditionem, cessat remedium l. 2. C. de rescinden. vend. Paul. de Cast. ibi nu. 4. Item Comes petit, se Comitem declarari, & possidens petit, sibi cōfirmari tentam, & institutus in beneficio, petit nouam confirmationem. Item contrahētes petunt confirmationem contractus, & legitimatus petit confirmationem, seu iterum, se legitimari. Hæc omnia Dec. cons 341. nu. 6. usque ad 8. vbi latè de noua confirmatione, siue concessione & authoritas in contractu facit præsumi, solennitates interuenisse. Ang. post gl. in l. Imperator. ff. de priuil. cred. Item pactum, quod in fundo vēdito nō cōstruatur ecclesia, si firmetur authoritate iudicis, obligat præcisè. Bal in l. fi. C. de pact. inter empto, & vendito. Item decretum iudicis extendit pactum de non alienādo, ut impediat translationē dominij. Loanes in §. diui, nu. 85. vbi dicit, qđ interueniente decreto, omnis suspensio remouetur. & Dec. cons. 256. nu. 5. In inutiliter facto, cessant omnes pręsumptiones. Idē Dec. cons. 479. nu. 5. Idem in c. quoniam contra. nu. 42. de probat. Item solutio, vel diuisio iudicis authoritate valet ita, vt prætextu erroris non retractetur. Dec. cons. 351. nu. 2. 6. 7. & ibi limitat, si cū causæ cognitione interponatur, & illud, quod authoritate superioris est confirmatum, sine eius authoritate reuocari non potest. Soci. cons. 61. lib. 3. Dec. in l. nil nam naturale. ff. de reg. iu. & si Papa ex certa scientia contractum cōfirmat, nil opponi potest. Inn. in d. c. j. pro quo Lucas a Penna in l. j. col. 3. & 4. C. de his, qui in ea. dati sunt. vbi loquitur de confirmatione testamēti nulli, vel minus solemnis. *Mangrel.*

§. *Qui nunciat.*

Dicit.] Adde Guido. in cons. 2. nu. 1. & Hip. in l. facinoris, 2. colum. ff. de quæst. *de Bottis*

§. *Si in pluribus locis.*

Adde, quod quando sunt plura loca, requiruntur plures nunciationes, & quod loca sint vicina, & exaudiri possit. Tiraq. de retr. fol. 27. num 24 & rationem ibi vide, & sic vna nunciatio non extenditur ad diuersa loca, sicut nec vnica absolutio extenditur ad diuersas excommunicationes. c. cum pro causa & c. officij de sen. exc. sic etiam vnica abolitio non sufficit plurib. bannis. Alle. in l. 1. § si plura. & ibi tex. ff. ad Senatusconsul. Turpil. sic etiam una appellatio non extenditur ad plures sententias. l. cum vna. ff de appellat. sic etiam vna citatio non sufficit pro diuersis causis, nec vna prorogatio iurisdictionis in vno casu ad alios extēditur, nec vna aditio ad diuersas hæreditates. latè Tiraq. de retrac. fol. 303. nu. 21. similiter vni debito non possunt fieri plures compensationes. l. quod Labeo. & ibi Alber. ff manda. & de alijs similibus. Tiraq. vbi supra, & quam limitationem recipiat, Tiraq. fol. 308. nu. 68. & ad quæst. Bar. hic de plurib. excommunicatio. vide Tiraq. vbi supra. & vide Rom. cons. 326. vbi loquitur de plurib. iuramentis, quando est petita absolutio ab vno, an intelligātur de omnib. q non, & de bannito de plurib. delic. vide Nellum in suo tra. in 3. par. 2. temporis. nu. 10. *Mangrel.*
Vide ad intellectum Tiraq. de retr. lig. §. 36 gl. 3. in princ. *de Bottis.*
Item.] Declara, vt per Doct. Parisien. in consue. Paris. § j. gl. 9. num. 39.

§. *Qui procuratorio nomine.*

Sic tenent.] De veritate. vide Tiraq. de retra. lig. §. 36. glo. 2. num. 12. & 13. *de Bottis.*

L. Non solum proximo. §. *Sed ut probari possit.*

Pro hoc.] Fundans se in tempore, tenetur illud probare. Fely. in cap. in præsentia. nu. 12. de probar. Vide Dec. cons. 210. nu. 9. Ab. in c. auditis, nu. 12. de probat. Vide Dec. cons. 210. nu. 9. Abb. in c. auditis, nu. 28. de præscript. idem est in qualibet qualitate, in qua se fundat aliquis, quod tenetur illam probare Abb. in c licet causam. n. 33. de probat. & quod tempus probari debeat, posui ad hunc in l. eum actum. ff. de neg gest. & in delictis, quod debeat intelligi factum temporis quolibet. vide Felyn. in c. auditis, nu. 30. de præscrip. Item quando probatio rei facit rem dubiam pro fisco, sufficit ad defensam rei. Augustinus.

mus ad Angel. de malefi. in ver. de anno præsenti. nu. 6. & adde Fel. in d. c uide ibi Parif. *Man.*

Idem.] Adde Bar. in l. matrem. C. de probat. & uide Abb. in c. cum uitfi, nu. 4 de regul. & transf ad relig. vbi, quod præsumitur factum tempore solito, & legitimo. & idem Abb. in c. constitutus. nu. 8. de resc. Fely. in c. in præsentia. col. 6. vers. sed aduerte. de probat. *de Bot.*

Prædicta.] Ad omnes istas q. Bar. vide Gramma. in dec. 18 nu. 5. vbi bonum verbum, & Aymo. cons. 205. nu. 8. 9. 10. & cons. 6. nu. 106. vide Neuizanum in sua sylua, fol. 19. vec. 21. Vide multa p Cœpo. de seru. iur. pasc. nu. 13. & sequen. in titu. ali. de possessore cõsitente, quod bona fuerunt debitoris, sed negat illas fuisse debitoris tempore hypothecæ. *de Bot.*

Farit.] Idem dicendum est in instrumento, vt per Doct. relat. per Cor. in verbo, falsitas. *de Bartis.*

Taliola.] De Taliola vide Doct. hic, & præcise Ang. & Dyn. & istis taliolis, vt dicit Angelus, utuntur isti, qui dant, & recipiunt panẽ ad credentiam, & tales taliolæ dicuntur libri, scribere nescientium. vide latè an probent. Par. de synd. in vet. iudex, qui admisi1. fol. 163. in pri. & vide Frimia. in ver. Tacca. *Mang.*

§. *Morte eius, qui.*

Adde, quod si aliquis protestetur, quod possit petere iteresse tempore, quod recipit sortem, talis protestatio non tenet, nec pōt petere tale interesse. Guido Papa, deci. 172. & an protestatio possit fieri per aliquem nomine alieno cum cautione de rato. vide Tiraq. de retr. lig. §. 1. in gl. x. nu. 92. & 93. cum sequen. vbi latè per quos possit fieri protestatio, siue denunciatio, & per Glo. Paris. in consu. Parisi. §. 13. glo. xj. per totam. & an ius protestationis faciendę possit cedi. Tiraq. de retrac. lig. §. 26 glo. 3. nu. 27. De protestationibus clandestinis, & earum effectu, uide Dec. in cons. 219 nu. 6. 7. & an denunciationes possint fieri pupillis, vel adultis absque authoritate curatoris. vide Gl. in d. §. 13. glo. xj. nu. 7. cum sed. *de Bot.*

De materia protestationis ad plenum de omni casu vide Ripam in ca. com M. Ferrar. de constitutionib. & notabiliter, lateq; Tiraq. de retract. fol. 250. nu. 4. & seq. & non contradicẽtes protestationi quid pdant, uide Socin. cons. 8. lib. 3. & quo modis dicatur protestatio. Ripa, vbi supra, & vide Affl. in const. iurisgẽtium. nu. 7. qui dixit, quod est triplex, dispositiua, conseruatiua, & declaratiua. & in mã petitorij, & possessorij, quid iuuat protestatio, & si est facta añ litẽ contestatam, Affl. in const. uiolentias. nu. 63. & ibi etiam habes, an sit necesse, qđ facta publicatione iterum protestetur & filia, quæ fuit protestata in renunciatione hẽditatis, quod faciebat metu paterno, an teneatur probare metum. Ripa, in loco pręallegato. nu. 91. & 94. & de protestatione, quam faciunt procuratores in pductione scripturarũ, & testamentũ cũ illa clausula si, & in qtũ. & similia, an valeat. Bal. tenet, quod non releuat dicta protestatio. vide tu tamen Ripam. vbi supra. nu. 79. qui concordat opiniones, & ideo ibi vide de omnibus. *Mangrel.*

His præmissis.] Adde, quod hæc protestatio est facienda principali, nõ procuratori, vide Goffred. cons 20. nu. 20. *Mang.*

Et tunc quæro.] Adde. quod protestatio, facta ex causa probabili. Item protestatio facta in iudicio non tollitur per actum contrarium. Affl. decis. 78. in fi. Itẽ si adeo hẽditatẽ cum protestatione, quod nõ intendo adire, vel profiteor cum protestatione, quod nõ intendo confiteri, non releuat. Dec cons. 460. in princ. & num. 10. habes, quod dominus recipiens vasallorum obedientiam, cũ protestatione, quod non remittit caducitatem, iuuat. & respondens cum protestatione, quod nõ intendit litem contestari, vel in iudicem consentire, iuuat tali protestatione, & nu. 13. subdit rationem differentiæ. Item protestatio impertinentium articulorum, & testium non releuat, si patiatur pars postea illos produci, vel alios actus fieri, vel præsentari scripturas. Goffred. cõs. 32. nu. 17 vide ad plenũ Ripam, in cap. cum M. Ferratiẽsis, de const. & quando quis protestatur, quod aliquid metu facit, an clam possit fieri talis protestatio, & an de nocte. Ripa, vbi supra, & vide tex. cum glo. in l. qui aliena § Celsus. ff. de acquiren. hæred. & ibi Bar. & Apostilla ad eum ibique Aret. *de Bottis.*

Et tunc.] Affl. in dec. 28a. num. 8. & Dec. cons. 219. nu. 6 7. & Boer. in dec. 100. nu. x. vbi de protestationib. clandestinis ante contractum, & quid de eo qui promisit cum iuramento non fideiubere, an fideiubẽdo obligetur. vide Hip in rub. de fideius. n. 203. vbi multa de promissionibus similibus. & quid si interuenit iuramentum, & de clandestinis protestationib. vide Pet. Girar. sing. 81. & vide ad materiam Gof. cons. 12. nu 6. *de Bott.*

Circa secundum.] Vide Tiraq. de retrac. lig. §. j. in glo. x. num. 99. & seq. & 105. & de retr. conuen. §. 4. gl. 6. nu. 6. limita non habere locũ, quãdo fit authoritate iudicis. Bar. in l. fi. de lege comis. Pet. Due. in reg. 68. ver amplia quinto. *de Bottis.*

Quandoque.] Protestatio per quem fieri potest. vide latè per Affl. in dec. 369. & vide quæ addidi supra in principio. & Tiraq. de retr. lig §. 36. in gl. 2. nu. 4. 5. cum seq. & Gl Par. in §. 13. gl. xj. per totam, vbi an per procuratorem, an per negotiorum gestorẽ. & quid in statuto disponente denunciationem fiendam per se, vel per alium, an requiratur mandatum. vide Paul. de Cast. in cons. 84. vol. 1. in nouis. & quid in proxeneta, an possit denunciare. Roma cons. 204. col. 3. vbi tenet, q non. *de Bottis.*

Circa quartum.] Et nota, quod si caupo, vel stabularius protestetur, quod non vult teneri de inuectis, vel illatis, si ante inuectionem fuerit protestatus, non tenetur: si vero post, protestatio nil tenet, cum semel susceperit custodiam. Bart. in l. debet. §. item si pdixerit. ff. nau. Caupo. stabul. *Mangrel.*

Et ideo.] Facit dec. Affl. 328 *Mang.*

Tertio.] Adde Rom. cons. 6. vbi sufficit intimare alicui dicendo, sententiã fuisse latam contra se, vel esse debitorem virtute instrumenti existentis penes aliquem, etiam quod non ostendat instrumentum. *de Bott.*

Et prædictis.] Vide Capi. in dec. 106 & quid si emptor est minor, vel ecclesia. vide Couar. in 3. lib. var. resolu. cap. 17. nu. 4. & ibi nu. 5. ponit, q si creditor iurauit defendere emptorem. *de Bottis.*

Videamus.] De interpellatione facta loco incongruo, & multa ad materiam, & quid si quis nolit audire protestationes, uide Glo. Par. §. 13. glo. xj. nu. xj.

Item talis.] Et ad hoc facit, quod si creditor dicit debitori, quod illud, quod dat creditori in solutum, est res aliena, tunc creditor est in mala fide. vide dec. Affl. 369. *Mang.*

I. Creditori cui pignoris.

Creditor censetur procurator debitoris in pignore. Neguf. de pign. fol. 237. nu. 37. & idem est in vsufructuario. vide Dec. cons. 449. num. 37. item conductor est quasi procurator locatoris. *Mangrel.*

L. Si prius.

Sum prohibitus.] Adde Guid. in dec. penul. ver. præterea. *de Bottis.*

Octaua quæro.] Bar. hic sequitur Ab. cons. 93. lib. 1. nu. 2. vbi loquitur de vsufructu in biennio. *Mangr.*

L. Cum procurator.

Dico quòd.] Vide Dida. Couar. in 1. lib. var. Resol. c. 6. & Doc. in c. suscitata. & in c. cotam. ext. de in integ. rest. *de Bottis.*

§. *Si dominus.*

Iuxta.] A quo tempore currunt fatalia à die primę, vel secundæ. vide Alexan. cons. 66. nu. 5. *de Bartis.*

L. Prætor ait.

Nota.] Tiraq. in Trac. de ll. connub. in gl. 5. nu. 158. *de Bottis.*

Item.] Vide Alex in cons. 24. vol. 6. & Dec. in cap. in nomine dñi. nu. 10. de testib. *de Bottis.*

Aut respitit.] Aymo. in cons. 93. num. 7. de Battis.

L. Siue autem.

Vide latè per Tiraq. de ll. connub. in gl. 5. nu. 93. *de Bot.*

L. Si quis paratus.

Dicitur hic.] Vide omnino Tiraq. de retract. lig §. 1. glos. 19. per totum. *de Bott.*

L. Is cui nouum opus.

Omnes ergo.] Limita, & amplia, vt per Negusan. in 2. par. 3. mẽb. quæ. par. prio. per totum, & Pet. Girar. sing. 92. & Tiraq. de retr. lig §. primo, in g o 17. & 19. *de Bottis.*

Dic.] Quando dicatur realis, & quando personalis. Boer. dec. 66. *Mang.*

De damno infecto. Rubrica.

L. Dies cautioni.

Quæro.] Vide posita per Barbat, in cap. precarium, col. fin. extra de precario. *de Bottis.*

Potestas.] Et hæc est quæstio faciens ad hæc, quando est factum compmissum cum potestate prorogandi, quod si in tempus sit progatio, non dicitur nouum compromissum cum potestate procogandi, sed dicetur illud idem. si vero post terminum, dicetur nouum, & hæc nota de statuto, quod pro quolibet cõpromisso soluatur gabella, & de prorogatione facta infra terminum, uel extra. an sit liberatus fideiussor. & de similib. quæstio. Dec. in l. lecta. ff. si cer. pet. Tu tamen an gabella solui debeat, vide Bal. in l, Aemilius. ff. de minor. vbi contrarium videtur sentire per l. si cum Hermes. C. locati. & licet quo ad contrahẽtes uidetur vnum compromissum, seu vna transactio, quo ad alios iudicatur diuersa, ut ipse dicit, & idem videtur sequi Dec. cons. 93. & Tiraq. de retrac. fol. 298. nu 35. & de multis quæstionib. & de prorogatione in tempus, vel extra. Tiraq. fol. eod. nu. 32, vide ibi late cum suis allegationib. & de prorogatione & renouatione an differant. uide Bar. in l. in reb ff de præcario, & quæ ibi posui latè de prorogatione, & an fideiussores sint liberati ex contractu prorogat. habes in dicta l. si cum Hermes, C. locati. *Mang.*

§. *Prætor ait.*

Nota qđ de iure ad hoc ut citatio facta domi ualeat, opus est qđ i actis cõstet citãdũ nõ esse in ciuitate, vel de eo non posse copiã haberi, als citatio facta domi, non valet. sentit hic Bar. & omnes Doct. & idem sequitur Ab. in r. causam. de dolo, & contu. & ideo contumax reputari non potest, cũ multis alijs allega. vide Afflic. in const. citationis. num. 1. & dicebat Paul. de Leaza. in clementi. causam. de electi. quod

omissio

omissio huius inquisitionis vitiat processum, & reddit ipsum nullũ, & hæc omnia narrant Affl. vbi supra, & de iure in quib. casib. possit, uel non possit fieri citatio domi tam in ciuilibus, quam in criminalibus, & an quis citatus domi possit excõmunicari post Affl. in d. loco, Tiraq. de retr. fol. 256. in Regno tamen vt testatur Andreas de Isernia, & Affl. in d. const. nõ auditur citatus in domo, etiam qđ nesciat, se citatum. similiter non statur relationi nuncij simpliciter, vt de iure est in citationis relatione, sed opus est, quod in relatione mentionem faciat de aliquib. testib. præsentib. & tunc in Regno creditur, hæc autem citatio, quæ fit domi, debet fieri, vbi degit familia, alias nõ valeret, vt dicunt And. & Affl. vbi supra. & an citatus debeat fieri in loco originis, vel habitationis, vide Tiraq. de retr. fol. 157. num. 30. & si habet plura domicilia, in quib. habitat, an vbique sit citandus. Tiraq. ibid. n. 57. & scholaris an possit in studio citari. Tiraq. ibi. nu. 30 & an citatio possit fieri in domo hospitij, vel in domo conducta, vel precaria, vel ad domum sacerdotij, etiam ibidem, & si citatus domi habet procuratorẽ in ciuitate, quid iuris. uide Affl. in cõst. præal leg. num. 33. & quando citatur quis ad examinationem testiũ ad perpetuam rei memoriã, an ualeat domi facta, latè Tiraq. fol. 156. nu. 5. & Affl. in d. consti. nu. 7. & de citatione, & modo, & forma citãdi, vide etiam cõsti. edictorum & ibi Andr. & Affl. vltra pragmati. & an citatio uiri in personã vxoris ualeat, quando nõ est facta in domo habitationis ita, vt per illam possit contumax reputari. Vide Guido, Papæ, dec. 445. De uagabũdo, exule, relegato, ac deportato, ac de hãnitu, quomodo citandi sint, latè Tiraq. fol. 159. nu. 34. & de similib. quæstioni. latissimè. quid si aliquis habet domicilium ratione officij, vide Boer. dec. xj & citatus illo die quo citari non debuit, est nulla citatio. Hip. sing. suo 48. *Mangrel.*

Nota.] Pet. in reg. 378. in 4. lim. in fi. *de Bottis.*

Item quæro.] An citatio facta domi in personam uxoris sufficiat. Guido Papa, in decis. 445 *de Bottis.*

Sed quid.] Quid si nuntius referat, se citasse, vt in mandatis habebat, nec exprimit, si personaliter, vel domi, an præsumatur eum personaliter citasse. Bal. in l. properandum §. & si quidem. 2. col. C. de iud. dicit, quod præsumitur, eum citasse domi sequitur Alex. cons. 119. ponderatis, col. 1. vol. 6 quod tamẽ declara, ut per Alex. cons. 2. nu. 3. vol. Cotta. in ver. citationis forma. *de Bottis.*

Item si.] Nota, q̃ verba iudicis intelliguntur ciuiliter, & reducũtur ad iuris intellectum, de quo late Rom. in cons. 320. nu. 4. *de Bot.*

Quæro.] Nota, quod statutum debet aliquid operari. de quo Tiraq. de retract. lign. §. 35. glo. 2. nu. 4. *de Bot.*

Vltimo.] Sic etiam statutum puniens intrantem possessionem certa pęna, & quod possessio restituatur, non habet locum, si possessio nõ posset restitui. Dec. cons. 201. nu. 2. & cons. 259. nu. 3 & 299. nu. x. & statutum puniens euntes de nocte post sonum campanæ non cõprçhẽdit locum in quo campana non auditur. Barto. in l. 1. § hoc autem. ad Sillanianum, & vide quod in simili de potestate legitimandi dicit Dec. cons. 338 nu. 7 *Mangrel.*

§. *Hoc autem iudicium.*

Quarto.] Vide Affl. in const. terminum ui æ, nu. 34. *de Bot.*

§. *Si tam vicinum.*

Quærit.] Vide Moder. in cap Regni, licet statuimus, quod officiales, fol. 122. *de Bottis.*

Inducitur.] Propter præsentiam superioris silet iurisdictio inferioris. & ex hoc infertur, quod si magna Curia iret per Regnum, sileret iurisdictio Baronum, & iustitiarij. ideo super hac quæstione uide consti. Regni honorem, & ibi Glos. And. & Affl. declarant, an iurisdictio baiuli sileat propter præsentiam superioris iudicis in causa damnorum datorum, Affl. vbi supra. & an præsente iudice superiore, vidue, pupillus, & cęteræ miserabiles personæ possit declinare forum iudicis superioris præsentis, & accedere ad iudicem inferiorem, ita ut per priuilegium dictarum personarũ iurisdictio minoris iudicis non sileat, vide Affl. in const. statuimus, post num. 34. & hæc est vna de præeminentijs mag. Curię, quod vbi præsens est, ibi cęteri iudices dormiũt, sic etiam sacerdos in præsentia episcopi nõ benedicit, & Patriarcha in pręsentia Papæ, non debeat portare ante se crucem. & quomodo hæc regula intelligatur, quod p̃ præsentiam iudicis maioris silet iurisdictio minoris & de omnibus uide Affl. in constitutio. honorem. *Mangrel.*

L. Hoc amplius. §. *De his autem.*

Iste §.] Vide Capic. in decis. 45. vbi ex doctrina Spec. in tit. de act. col. 20. & alleg. per Alex. in addi. dicit sumptam esse practicam, quod data cautione de soluendo, animalia restituuntur, quod q̃n habeat locum, uide ibidem, num 4. *de Bottis.*

Iste.] Nota, quod licet domino animalia inuenta in suo fundo pascentia, vel damnum dantia, propria authoritate retinere, & capere de iure rõi, donec satisf. dominus. Bal. in l. 3. col. 2. C. de ser. fugi. & Spe. in tit. de actore. §. 1. vers. pono. & tenet Romanus hic, sed de iure constit. potest capere, & ducere ad baiulum, vt faciat sibi damnum emendari. Ita notauit Affl. in const. pacis cultum. nume. 34. & uide constit. cum per partes Apuliæ, & aliam, quæ incipit, animalia, & ibi Affl. & quando animalia capiuntur super aliquo territorio, de quo est cõtrouersia super possessione, si debent relaxari sub cautione, vel facere depositum, & soluere fidam, & diffidam, vide de practica Capic. dec. 45. & alia multa per Affl. & adde, quod de iure animalia ratione damni non possunt retineri, sed bene ratione expensarum. Alciat. in tra. præsump. car. 189. præsumptionem 50. vbi allegat tex. & ibi Sal. in l. in sũma. C. de pig. & quod notat Bar. in l. si non fortẽ, §. si centum, de cõd. indeb. & quid de expen. factis in equo pignorato. vide Alcia. in loco præal. creditori tenetur dominus restituere, quando præsumitur, qđ illas erogauerit creditor, quia non præsumitur vixisse de vento. alleg. l. si. C. de alim. pup. præst. & ita dicit teneri Guid. Papa in tra. præsum. & ita tenendum est de bonæ fidei possessore, prout tradunt Bar. Imo. Alex & Sal. in l. cum seruus ff. de ver. ob. vbi multa solẽnia dicunt frçri argumento d. l. si. C. de alim. pup. præst. vide Spe. in titu. de iniur. & damno dato. §. sequitur ad hoc Bar. conuentum. *Mangrel.*

L. Quamuis alienus.

Idem. Adde Barto. in l. sepulchr. ff. de sepulc. viola. & Gra. in dec. 26. *de Bottis.*

L. Qui bona fide. §. *Qui damni infecti.*

De ista materia, & de cautione de non offendendo, post Doct. in l. denũciamus. C. de his, que ad eccl. confug. vide pulchre Arc. in l. 2. § 1 in fi. ff sol. mat. & quanto tempore durat ista cautio de non offendẽdo. Vide Imo. & Ang in l. Valerianus. ff. de prætor. stipu. & minans quando carceratur, & custodia ipsius minantis, quando curia tradit minatum, vide Sylu. nupt. fol. 26. n. 41. & vide Bar. & Doct. in l illicitas, §. ne potentiores, ff. de offi. præsid. & vide de hac materia late Hip. de Mar. in l. 1. §. præterea. ff. de q. nu. 73. vsque ad 104. & quando non potest pręstare fideiussores, iurat. ibi vide. *Man.*

§. *Si quis iuxta.*

Percussi. Adde Doct. rela. per Cott. in ver. inimicitiæ prope finem, & limita, nisi inimicus meus raro conuersaretur in ciuitate, in qua ego dego, vt per Bar. in l. sed si susceperit, §. si ff. de iud. *de Bot.*

§. *Si alieno.*

De iuramento calumniæ.] Adde, quod hoc iuramentum præstabatur etiã tempore Iurisconsultorum, vt in l. inter cohæredes, §. qui familiæ. ff. fam. erc. postea clarius fuit renouatum per iura. C & Auth. vt in auth. vt litigantes iurent & p̃ const. Regni. lite legitime contestata, & quid operetur hoc iuramentum calumniæ. Vide Affl. dec. 331. post no 28. & uide Boer. dec. 110. & secundum const. pręal. prius fit litis contestatio, & postea iuratur de calumnia, non tamen credatur, quod sit de substãtia ita, vt incontinenti post litis cõtestationem sit iurandũ, q̃n in quacunque parte iudicij potest dari hoc iuramẽtum, vt dicit tex. in c. 1. de iur. cal. in 6. primo namque Actor debet iurare, postea vero Reus, l. 2. C. de iur. cal. & si recusent iurare, qua pęna puniãtur. Vide Affl in cõst. lite legitime contestata, nu 4 & quomodo Actor, & Reus iurare debeant, ac de eius forma Affl. in d. const. n. 5. & an expresse remitti possit quod non licet tacite sic, Affl. ibi vbi sup. nume. 6. & an iuramẽtum de calumnia excuset victum ab expensis. Salycet. in l. qui crimen. in fi. C. qui acc. non pos. dixit vnum verbum, quod totus mundus tenet, qđ non excusat ab expensis, licet gl. iur. ciui. & cano. teneant contrariũ, vide post Alex. Ias. in l. 3. ff. de iurriu. & alias cumulationes vide post An. per Affl. in cõst. pęnam calumniæ, nu. 7. & in causa appellationis an præstetur hoc iuramentũ. Affl. in const. præal. de iura. cal. vide. quę dixi in ti. C. ad Bar. vide Tiraq. de retr. fol. 30. nu. 131. hodie non seruatur in practica, q̃a cautio expensarum successit loco istius iuramenti, nisi peteretur in causa pupillorum tutor iurat de calumnia, non autẽ pupilli Bar. in l. certũ. § sed an ipsos. ff. de cõfes. secus autem in iuramento veritatis, quia pupillus iurat, si lis fuit cępta cũ eo, tutore authore, et si ille, qui debet iurare de calumnia est absens, et nunc ua est destinandus absenti ad iurandum de calumnia expensis absentis hoc fieri debet. Bartol. in l. prætor ait. §. defendi. in fine. ff. quibus ex cau. in poss. eat. *Mangrel.*

Sed an.] Vide Gul. Bene. in c. Rainutius. in ver. condidit, lo 1. nu. 8. ext. de testa. nu. 15. *de Bottis.*

Aut vult.] Vide Cottam in ver. procurator potest. vbi late. *de Bottis.*

Et idem.] Adde Affl. in decis. 64 et talis procurator non potest conueniri ma ritus, si procuratorio nomine permittit, et iurauit, nec suus principalis. Affl. in decis. et idem in const. eos. qui scienter. *Mang.*

§. *Huic stipulationi debet.*

Sed an.] An debeat citari pars, quando iudex mittit agrimensores. uide in simi. Affl. decis. 178 *Mangrel.*

Mandatum.] Per hanc doct. Bald. not. Cotta in ver. procurator, quod si est factum mandatum ad iurandum affirmatiue, uel negatiue, prout procuratori melius uidebitur, tale mandatum non ualet. *de Bottis.*

L. Si finita. §. *Iulianus.*

Adde ad materiam, quod si aliquis est missus in possessionem in vna re ex primo decreto, potest poni in alia re ex secundo decreto, et sic ua statur. Guido Papa cons. 114. nu. 4. et cons. 117. *de Bott.*

De

De materia primi, & secundi decreti hodie seruant pragmaticæ, ritus & constitutiones regni Neap. & qn missio ex primo decreto fiat actione reali, vel personali, & qn ante litem, & qn post litem contestatā, Affl. in const. reg. contumaces, per totam illam constit. & qn quis latitat, qn contra ipsum procedatur. Affl. in d. const. & in cost. si quis litem, & contumax ex primo decreto habet tempus trium mēsium ad recuperandam possessionē rei, & tenetur purgare contumaciā, pstando cautionē de stando iuri, & de iudicatū soluendo, ex quo amisit priuilegiū fori p contumaciā, l. de die. § planè ff. qui satisd. cog. Affl. decis. 214. & de ista cautione pstanda non remittitur ad locū domicilij, si in loco iudicij præstādi facultatē habeat contumax, alias secus. Affl. dec. 237. post num. 2. tenet etiā soluere expensas actori pter expensas erogatas in expeditione primæ citationis, & tenet soluere pœnā fisco, q̄ diuersimodè soluta fuit: nā fm dispositionē vnius ritus soluebantur caroleni quinq; p quacunq; summa; hodie aūt seruatur. q pro quolibet ducato soluitur pœna vnius caroleni, & hoc qn quātitas, q̄ petitur, est expressa in citatione: si aūt est incerta, statur iuramento actoris de illa quantitate, pro qua missio in possessionē fieri debet, & quā titas relegat secūdū qualitatē personarū. Vide const. regni, & ibi Affl. qōnes iuris peritorū. si vero in petitione est petitū territoriū aliqd vel aliqua res stabilis, vel mobilis, vel q sint petita frumenta, & sic de singulis. pœna tūc contumaciæ ex primo decreto soluit facta æstimatione taliū bonorū petitorū ipsi fisco, si p talibus rebus conuentus reputat cōtumax ex primo decreto, & si qs cōdemnatus est actione iniuriarū pōt accusator p interesse petito, se immitti facere i possessionem. Isern. in d. cōst. qōnes iuris peritorū. & quid differat missus i possessionē actione reali, & qd de actione psonali, Affl. in const. reg. rei vendicatione, & contumace nō habēte bona burgensatica, fit executio in bonis feudalibus quoad fructus, sic interponit primū decretū, quoad fructus, & qūo hoc procedat, vide Affl. in cōst. si post litē, licet vasallus p contumaciā triū citationū possit feudo priuari, Affl. 365. nu. 93. itē missus ex primo decreto, nō dr possessor, nec dñs, nec aliqd ius tribuit sibi illa missio nisi sequat secundum decretū cū adiudicatione, & appretio, Gram. decis. 51. nec ille, contra quem fit missio, dr pdere possessionem, Gram. in d. decis. Item qn conuētus est cōtumax stat in facultate actoris procedere via primi decreti, vel terminū statui facere in cā, & vtranq; viā nō pōt, uide Cauen. i pragmatica, relatione, vide decis. Rotæ, in nouis. 8. & qn postea deuenit ad scdm decretū, oportet, q iterum citetur, & q debitū pbetur. Vide concordātias allegatas p Cauen. in d. pragmatica, & ita seruatur. & sic habes, q contra contumacem fertur snīa, si citatus fuerit ad omnes actus, & ad audiendā snīam, alias tunc esset necesse iterū illū citari ad snīam, q̄ fert contra talem contumacem sic citatum, sibi non intimatur, sed expectantur decem dies, quib. elapsis facit transitū in rem iudicatam, ita vidi iudicari. Item missus ex primo decreto si reus exeat de possessione rei, tenetur ad fructus, quos pceperat, vel percipere potuerit ex locatione, Negos. de pig. fol. 233. nu. 4. & sequen. vide, quæ posui in l. creditoe. C. de pig. actio. *Mangr.*

Procedo.] Tiraq. de retrac. lig. § 1 t 5. in gl. 2. nu. 9. *de Bottis.*

Sed quid.] Vide Tiraq. de retrac. lig. § 4. in gl. 3. in prin. *de Bottis.*

Quæro vtrum.] Negus. de pig. in 2. memb. 3. par. nu. 2. *de Bottis.*

Quæro vtrum.] Primi, & secundi decreti, vtrum sit vna instantia, vel duæ, vide Soci. cons. 106. vol. 4. *Mengrel.*

Quid.] Contra pupillum non fit missio ex decreto secundo, nisi in duobus casib. s. in dāno infecto, & in cā liberali, Bar. in l. quāuis, num. 12. ff. eo. & ex primo decreto restituit pupillus, vide Bar. in §. q si fortè ꝟ. ea. l. & Bar. in l. apud Iulianū. ff. ex qb caut. in pos. eat. *Man.*

Quæro quis.] Negus in 2. memb. 3. par. nu. 5. *de Bottis.*

Bi plus.] Vide Negus. de pig. in 2. mēb. 3. par. nu. 6. & Moder. in c. regni, nd nu. 8. & Gram. in decis. 51. & vide Alex. in cōs. 31. nu. 9 vbi an valeat statutū, q missus in possessionē ex primo lucret fructus pp morā. vol 6. & vide Per. Duen. in reg. 152. in 10. limit. vbi tenet, q ita demū lucratur fructus, si iudex expressit, aliàs non. *de Bottis.*

Do tibi.] Vide Dec. in cons. 558. & cons. 592. & Negus. de pig. in prima parte, 3. memb. 5. par. princ. nu. 7. & ibi an secundus creditor possit afferre. *de Bottis.*

Item dubium.] Citatus actione personali, si est contumax ex primo decreto mulctabitur ad tertiam partem bonorum per const. regni, contumacem, & ibi Affl. sed hodie non seruatur, vt dixi in principio huius §. *Mangrel.*

§. *Si ante hoc decretum.*

Et per hoc.] Vide Alex. in l. 1. in princ. de noui ope. nunc. *Mangrel.*

§. *Si quis autem in possessionem.*

Vide Negus. in tract. de pig. in 2. memb. 3. par. nu. 2. *de Bottis.*

§. *Si fortè.*

Bott. in decis. 63. nu. 5. *de Bottis.*

§. *Si de uectigalibus.*

Secundo quæro.] Adde, q respectu fructuū pōt fieri executio ēt in causa iud cati. Affl. dec. 26. Isern. in const. si quis post litē. & infinita loca vide p Tiraq. glo. 7. lo. 2. nu. 49. sīr de pbenda, de decima, & de re emphyteutica, & de re phibita alienari, q in fructib. pt fieri executio in cā iudicati, vide Tiraq. vbi sup nu. 51. & in quantū Boe bie tāgit, q in rām necessariā pñt capi, vide Affl. decis. 191. in prin. & Capic. dec. 99. vbi multa similia adducit. & qn ex capite duarum relationū consortiū fieret executio cōtra emphyteuticariū, adeo q noceret pprietati, dominus potest coparere, & impedire, Affl. dec. 380. *Mangrel.*

Ipse autem] Adde Affl decis. 26. nu. 4 & 5 & Tiraq. de retra. lig. §. 1. gl. 7. nu 46. & Gram. dec. 101. nu. 148. & Iacobi. in ver. Comes. nu. 3. vbi qd in feudo comitatus. & Bene. in c. imperialem, fol. 10.

Primo.] Vide Doc. in § illud, & Iacob. in ver. & cū pacto de nō alie. nu. 21. & 22. Ias. in cons. 176. & 180. vol. 2. & in l. fi. nu. 88. C. de iu. emphyt. *de Bottis.*

Sexta.] Vide per Tiraq de ll connub. in gl. 3. nu. 1. 8. & Boer. latè in decis. 7. vbi an publicetur peculiū castrense, & de omni peculio, vide Crot. in repe. l. frater a fratre, nu. 18. 19 20. de cōd. indeb. & ibi quid si publicentur bona, & Couar. in 2. lib varia. resol. c. 8. nu. 7. fol. 495. & seq. & ibi quid econtra, an publicatis bonis patris publicentur ista peculia, & an publicetur legitima debita filio post mortē patris, vide ibi, quia multa. & an publicatis bonis patris, publicetur vsusfructus, quem habeat in bonis filij. Crot. ibi, nu. 32. *de Bottis*

Publicetur.] Adde, q bona feudalia, & alia phibita alienari non veniūt in publicatione bonorum. Dec cons. 442. nu. 29. Soci. cons. 121. num. 22. lib. 4. & idem tradit de his, quæ non transeunt ad hæredes extraneos, & vide Iason. in §. actiones, nu. 62. *Mangrel.*

§. *Eleganter.*

Et ideo.] Vide Moder. i c. regni, & 1 frequēter, no. 21. fo. 69. & Dida. Couar. i 2. li. var. resol. c. 18. nu 3. fo 326. dū loquit de l. si cōmēdat. ff. de fideiu. Gul. Ben. i c. Raynutius, in ver. & vxorē. 2. dec. nu. 126 & qd si iste agēs hēt duos iudices de iure com. vide Dida. vbi sup n. 6. *de Bot.*

Nunc.] De materia, an, & qn qs possit peti sibi fieri. vel renouari instrm, & qn incipiat hypotheca renouati instrumenti: vide late per Affl. in q. baiulos omnes, nu. 81. cum plurib. seq. & q debeat fieri instrumentum crediti, & solutionis *de Bottis.*

§. *Si quis metu.*

Quæro.] Negos. de pig. in 2. memb. 3. par. nu. 3. *de Bottis.*

L. Damni infecti stipulatio.

§. *Si is, qui uicinas ædes.*

Quæro quid.] Vide Gul. in decis. 489. de Bottis.

§. *Sabini sententia uera.*

Item.] Adde Hip in sing 113. & ibi quid in termino dato ad producendū scripturas, an sufficit producere copiam in termino. *de Bottis.*
Adde Ias in l 4. §. Cato, ad fi ff. de uerb. oblig. Tiraq. post ll. connub. n. 30 fol. 110. *de Bottis.*

Dico q.] De hac materia quādo testes intra terminū iurauerūt, pñt recipi post terminū, intellige, ut p And. de Isern. in cōst. in pecuniarijs, dūmodo nō lōgè post terminū recipiant: q si lōgè post terminū, de intētione Isern est, q nō recipiant, & licet sit datus terminus ad pducendū instrm, & in d. termino pducit exemplū & post terminū pducit originale, pōt. Hip. sing. 113. Affl. in cōst. inquisitiones gñles, nu. 4. vbi adducit multa capitula regni, & dat formam, quomodo testes sint recipiendi circa inquisitionem generalē cōtra aliquem. *Mangrel.*

L. Fluminum. §. *Item uideamus.*

Præsumitur.] Vide Claud. in l. ex hoc iure, nu. 18. de iust. & iu. *de Bottis.*

L. Inter quos. §. *Alieno.*

Item posset.] Nota hanc cautelā, & adde Feli in c. causam, q̄. el 1. col. fin. de iudi. Alex. in l. licet, de procura. vbi etiam Ias. & c. *de Bottis*

L. Ad curatoris.

De hac materia, & d multis alijs q̄ pōt iudex facere pprio suo offō sine contradictorio iudicio, vide Par de und. fo. 175 i uer. iudicis. *Mang.*

L. Quod conclaue.

Adde q i donatione domus venit, q̄ est sub inferiori parte, Ias in l. bñficiū, nu. 12. ff. sol. mat. Item altraciū, & cœnaculū qn iudicat de domo mea, vel illius, q hēat aditū ad illod, vide latè Capic. dec. 157. *Mang.*

Dicis hic.] Vide Capic. decis. 187. nu. 4. *de Bottis.*

Item oportet.] Vide Capic. decis. 117. *de Bottis.*

De aqua pluuia arcenda. Rubrica.

NOta, q si aqua īgredit territoriū alicui, aqua efficit illius, cui⁹ ē territoriū, Boer. decis 352 Idē de flumio q ingredit territorium alicuius, est dñi illius. Boer. in d. decis & vide, q̄ posui i l. quominus. ff. de flum. vide Ias i § æque. Inst. de act. *Mangrel.*

§. *Denique.*

No. q vetustas tpis hēt vim priuilegij. & hoc in vetustate tāti tpis, cui⁹ initij nō ē memoria in cōtrariū, sed i psumptione centū anno. requirit allegatio tituli, q postea phat p dicta antiquitatē, Affl. in cōst cū vniuersis, n. 6. & q dicat antiquū i materia pscriptionis, & cōsuetudinis Crauet. de antiqu. tēp. fo. 175. nu. 4. & qd dicat antiquū i mā pbōnis Crauet.

Crauet.fol 4.nu.8.& an pendeat a iudicis arbitrio,fol.eo.nu.3.& in materia præsumendæ solemnitatis,quod dicatur antiquum. Idē Crauet,fol.176.num.1.& seq. Adde ad Affl.iam alleg.q in præscriptione centum annorum, & cuius memoria non extat in contrarium, sequitur allegatio tituli, & præscriptio tpis nō iuuat,nisi titulus allegetur Alex.cōs.74.col.3.in fi.vet.accedat ad hoc,lib.4.Fel.in c. accedentes, col.5.ver sed re vera,de præscriptio.quem refert,& sequitur Cur.iu.cons.158.col.3.in fi.contrariam partem tenet Soc.consi.127.in fina.lib.1 q in tpr,cuius memoria non extat in cōtrarium,nō requirtur allegatio tituli,& hāc partē per prius secutus fuit Fed.de Sen.cōs.233.& Ab.cōs 7.vol.4.lib. 2.& Paido Papæ dec. 408.& hāc tāquā cōem sequitur Crauet.de antiqui.tempo.fol.185.nu.49. & quid si in tali casu producatur titulus inualidus,& vitiosus,an talis præscriptio proderit,vide late Crauet.in tra.præal.fol.187.nu.59.& an tituli allegatio & ipsius probatio per solum lapsum temporis sufficiat, Crauet.e.tra.fol.186.nu 57.*Mangrel.*

Restat.] Iacobi.in d.ver.& cum mero,nu.15.*de Bottis.*

Item.] Vide Affl.dec.67 & Capi.dec.57.vbi non sufficit scia officialis,& Iacobi.in vet.& cum mero imperio,nu.14.15.& 16 *de Bot.*

§.*Idem Labeo.*

Parentelā scd̄m Bar.hic,testes de auditu pbāt,& nō est mirū:qa cum de sui natura pbō cōsanguinitatis,& parētelæ sit difficilis,iō ad pbādō eā testes de auditu admittuntur:sed tu aduerte,q ad hoc vt p testes de auditu affinitas,& parentela probetur,duodecim requirūtur,quæ narrantur in c.licet ex quadā,de testib.& scd̄m illā formā dēnt testes deponere,de qua materia vide Corn.cons.78.col 3.ver.his iō non obstantib.vol 3.& signa notanter,Paulus de Cast cons.56.lib.1. voluit,q tex.in d.c.licet ex quadam,cum suis concordant. pcedat,qn agitur de probanda parentela,aut consanguinitate in casu matrimonij,non aūt si ageretur de probanda consanguinitate, & affinitate ob causam alicuius successionis & hæreditatis,qa tunc testes de auditu, sine alio adminiculo non probarent,& sic de directo cōtrariatur in d.cons. Tu tñ oīno pro verita e vide Crauet.de antiq.temp.fol.95.no.35.vbi allegat Soc.& Dec.in eorum cons.& testes de auditu,& de auditu auditus,an probēt sine adminiculo. vel cum adminiculo in pbādo dñio vel possessione in antiquis,& an sit necesse,q dicāt a quib.psonis audierrōt,Aret.cons 37.Soc.cons.205 lib.2.Ias.cons.28.li.3.& de locis particularib.Doct.& de oīb vide Crauet.oīno in tra.de antiq. temp. fol.45.& testes de fama in antiqs,an pbēt.Idem Crauet.fol.93.& de credulitate in dictis locis ēt,& ista pbō post litē motā, si superuenit auditus,nō pbat vllo modo.Dec.cons.82.vbi nec psumptionem facere testes Itē ad pbādum memoriam non extare, sufficiunt testes de auditu,& fama.Dec.cons.148.nu.5 & ad plenū quaste pbetur memoriam extare,vel nō extare,& q testes pfetātur, an illi, q dicūt extare, vel nō extare,Bald.de psc.vol.1.fol.41.q.6.ver.sed qro,quaste pbet pscriptio tāti tpis.Itē pbō de auditu transfer onus pbādi in aduersariū,Dec.cōs.274.late Crauet.in trac pal.fol.96.nu 8 & de oīb.pdictis qn testes pbēt,Capic.dec.193.licet in crīalib.nō credit testi dicēti, se cognouisse aliquē ad vocē,posui ad hūc in l.fi.C.de pba.& vide Are.in c.cām,quæ,nu.27.do testib.& de modo impugnandi testes pductos ad pbādū,memoriam nō extare,Fel c.si diligenti,nu.12.de præscrip.& ad illud quod dixi,q nō credit dicēti cognouisse aliquem ad vocem,contrarium tenuit Ial.in l non minorē.C.de trans. & in antiquis.an admittantur testes de visu,posui ad hūc in l.cum aliquis, C.de iure delibe.& de dicto testium de credulitate, Affl.dec.381.& testes deponentes de cōsanguinitate,an singulos gradus narrare dēant, Tiraq.fol.109.gl.16.nu.1.*Mangrel.*

Testimonium.] Vide Alex.in l.si non speciali,C.de test.*de Bottis.*

Solutio.] Nota,q scire dicimur etiam quod opinamur vehementer,ad q vide quid dicant Doct.relati per Pet.Ger.sing.80.*de Bottis.*

L.Si tertius.

Qui proprie dicantur vicini,Affl.in const. cū p partes Apuliæ,nu.17.& late Dec.in l.3.ff.si cer.pet.& uicinus in re rustica,qn pferat vicino in vrbanis in iure congrui; Affl.dec.57.& durius agitur eū remoto,q cū vicino,hinc Iser.quem recitat Affl in const cū p partes,nu.7.dicebat, q si aialia vicini vna vel duab.vicib. ingrediunt territoriū vicini sine fida dimittūt, secus si remotū & uicinor si non succurrit mulieri acclamanti,punitur de iure const.quæ incipit,quicunque,& ibi Affl.& vicinus præsumitur scire incendium,& naufragiū alterius vicini,l. quoties,C.de naufrag.& vicinus,qn præsumatur scita facta vicini,Afflic. in const.si damna clandestina,nu.27.& ibi habes, an damnum præsumatur datum a vicino,& in materia statutorum,q dicantur vicini,Tiraq.de retra.fol.56.nu 21 & vicini an possint torqueri propter furtū commissum Bald.& Bar l.dñs horreorum.C.locati.& quando sit bonæ famæ,q non,Gratus cons.94.nu.26.vol.2.& quando præsumantur scire facta vicini,Gratus cons.76.nu 41.vol.1.*Mangrel.*

Ad locum.] Vide late Moder.in c.regni,item statuimus, q officiales.fol.322.Tiraq.de retra.lign §.1.in gl.9.nu.21 cum seq.*de Bottis.*

§.*Si quis prius*

Affl.dec.8 nu.2.& 3.*de Bottis.*

Actio personalis non transit in singularem successorē. vide Afflic.decis 95.nu.6. hoc pcedit, et si oblō principalis sit cōtracta habito respectu ad rē,q trāsit in singularē successorē. l. qdā. §. nihil intereb.vbi Ias.ff.de eden.Rom cōs.417.Aret.cōs.35.& idē cōs.70.& hāc exceptionem memorauit idē Ias.in l.1.§ si hæres percepto fundo,ad Treb.& Ias.cōs.128.lib.4.Tiraq.late de retra.fol.147.nu.7.& an idē sit de cōdictione ex l uel condictione ex statuto,Tiraq.fol.eod.nu.8.& an q actio personalis nō pōt intētari corā iudice rei, de qua est controuersia,sed debet intētari corā iudice cōuēti.Gl.in l.forma §.si qs uero.& ibi Bar.ff.de cēsib.& idē Bar.& alij in l fi.C.vbi in rem actio. Ias.cōs.8.lib.1.Tiraq.de retrac. fol.146 nu. 1.in actione tamen mixta potest conueniri coram alterutro iudice,sicut in actione reali, Tiraq.fol.eo.num.9.& de exceptione,quæ cohæret rei,uel personæ,quando transeat in singularem successorem,uide Affl. qui loquitur de exceptione compromissi,decis.74 nu.3.*Mang.*

Quæro.] De exceptione,quæ obstat cedenti,an obstet cessionario, uide Bar.in l.apud Celsum §.si cum lēma.ff.de doli mali exceptione.& de exceptione periurij,uide omnino verbum Ioan.Fab.in §.1. Instit.quib.al.e.licet.*de Bottis.*

Ius excipiendi.] Vide Capic.dec.20.nu.17.*de Bot.*

L.Is,cum quo.

Affl.in dec.275 nu.53 Gul.Ben.in cap.Raynutius, in verbo, & vxorē 5.dec.nu.364 cum seq & ibi quid in emphyteusi.*de Bottis.*

Vide Abb.in c.3.nu. 4.de eccle.ædifican.& emphyteota non renunciat emphyteusi alio inuito domino.Ias.in l.2.nu.24. C.de iure emphyt. incola potest renunciare incolatum ad euitandum collectas, non aūt personalia onera,Barbat.in l.placet,nu.15.C. de sacrosanct.eccles.sub feudatarius renunciat feudo inuito domino, Isern.in c.1.§.si quis de manso.nu.4 de cūtrouers.inuest.sicr si quis renūciat usui aquæ,ne cogatur ad refectionem aquæ ductus,Luc.de Pen.in l. reparationē.col.1.de aquæduc.lib.10 vbi multa pro,& cōtra. Itē si feudū fiat sterile pōt vassallus illud renunciare. Luc. de Penna, in l.si quis C.de agric.& cēsit.lib 11.col.4.vbi etiam. quod obligatus ad seruitia personalia ratione terræ,potest ea relicta discedere.*Mangrel.*

L. In diem addicto:

Adde Bar.hic oīno,uide Tiraq.de retra.fol.312. nu. 9.& psequētes nu. uide de alijs similib.quōib.cū suis locis,& allegationib.quas hic transcribere nolui,vide,& nota,q census,qui uenditur, non potest excedere summam ducatorum decem,per Regiam Prag. & Bullam Papæ Nicolai,q si uendam tibi decem aureos super fundo meo soluendos annuatim,si fundus ille deuenit ad singularem successorē,an teneatur singularis successor ad illum censum, vide Boer. dec.66.& ibi Abb. quando īpositio super re sit realis, & quando personalis. Item præscriptio in pacto de retrouendendo nō currit,nisi finito pacto, Boer.decis. 512. Item emptor cum pacto de retrouendendo constituens seruitutem,vel pignus in re empta,re soluitur,si res peruenit ad priorem dominum,posui ad hōc iol.lex uectigalis.ff.de pigno.idem dicimus in uasallo, Isern.in c.1.an agna. item pactum de retrouendendo præscribitur spatio triginta annorum,Boer.dec.182.Item si quis vendit duobus cum pacto de retrouendendo, & vnus uult reemere, an uenditor teneatur reuendere.uide Bar. in l.si quis alia. ff. de solutio.& prorogatio pacti debet fieri intra tempus primum,Tiraq.fol. 271.nu 40.Item emptor cum pacto de retrouendendo, non potest arbores incidere. Tiraq.fol.185.nu 22.de retrac.*Mangrel.*

Tata die.] Tiraq.de retrac.ligna.§.19 gl.2.in fi.& de retrac. conuentio. §.3.gl.1.nu.8 cum seq.Dec in cons.88 nu.3.vbi etiam, q talis res retinet primæuam naturam.Quid si uassallus renunciat domino feudō, vel emphyteuta emphyteusim,uide Tiraq de retrac. ligna. §. 34. in glo.1.in fi.& Dec.cons.239.nu.11.*de Bat.*

Sed quid si.] Vide Tiraq.de retrac ligna.§.32.gl.1.nu. 60.66. cum seq.& Bal.in l.2.C.de rescinden.uendit.& Bar. in l.3.§. Marcellus,de in diem addic.*de Bottis.*

Quæro.] Vide Tiraq.de retrac.ligna. §. 26. in glo.1.nu. 17.& Boer.decis... Freccium fol.210.prima facie.*de Bottis*

L. Si autem plures.

Quæro.] An sufficiat petere licentiam,uide tex. & ibi Card.in clem.a.§.ac deinde.cum seq. de sepulturis.*de Bott.*

L. Atheius ait. §.*De eo opere.*

De materia uide Affl.const.iustitiarij nomen,& normam. nu. 8. & uide ad plenum Isern.in c.1.§.receptatoribus.de pace iur.firm. *Mangrel.*

L.Si prius nocturne. §. *Plautus.*

Vide Ias.in l.ut liberis.C.de collatio.nu.76.& i l.fi.C.de collatio.n.76.& in l.fi.C.de iure emphyt.nu.29. Dec. in l.semper in stipulationib.ff.de reg.iur.notarius debet in instrumento apponere clausulas consuetas,& si non apposuerit,habētur pro expressis, Ias.vbi s.& Barb.in l.a.ff.solu.matr.nu,103.Adde tamen,q istæ clausulæ, quæ ex consuetudine apponuntur,parum operantur.Alexan. cons.140.lib.1.vbi etiam nu.13.tradit de clausula certiorata prius esse solita poni,quod non probet.Item de clausula, substituit uulgariter,pupillariter,& p fideicommissum, Dec. cons.394.nu.8. Idem de clausula donationis pro se,& hæredibus,tradit consilio 470. in fine.clausulæ cancellariæ

appunt

apponi solitæ non operantur exclusionem subreptionis. Felyn. in c. licet nu. 7. de offi. or. sed quod clausulæ solitæ operentur, & de clausula præcarij, quæ soluta est. Capic. dec. 159 nu. 19. vide ibi late vsque ad nu. 41. & vide Dec. cons. 490. ad prædictorum intellectum vide Iser. in c. 1. §. hoius autem generis, nu. 5. ex quib. cau. feud. amit. & clausula iuramenti requirit expressam, & particularem mentionē, vide Soc. cons. 99. nu. a lib. 3. & si conuenitur quod obligatio fiat ad consilium sapientis, non potest apponi iuramētum, Iacobin. in l. fi. ff. qui satisd. cugā. licet tunc multa opponi possent, quæ tradūtur per Bar. in l. ex parte, in prin. ff. de ver. ob & vide Soc. in l. Gal. §. item credendum, n. 11. & Soc. cons. 85. col. 3. lib. 1. & notarius in tantum censetur rogatus de clausulis consoetis, qood ipsemet potest errorem omissionis corrigere, & ex omissione puniri potest. Alex. in §. morte. ff. de noui oper. nun. nu. 19. vbi limitat in his, quę veniunt iure extraordinario, & in his, quæ diuersimode solitę sunt apponi. Vide Cur. in c. fi. de consuetudinib. q. 4. & quid si notarius non apposuit omnes clausulas cōsuetas, si viuit, potest ipse extendere; si mortuus est debet interponi decretum, vt extendantur, c. cum tabellio. & ibi Doct. de fi. inst. & facie quod dicit Affl. in coost. baiulos omnes, nu. 16. vbi ad plenum. Itē pęna, quæ apponitur in contractu non venit sub dictione vniformis & cætera, quia illa dictio cætera, non est vniformis, Doc. in l. semper in stipulationibus, n. 78. & ex hoc infertur, quod in testamēto censetur apposita clausula codicillaris de voluntate testatoris, quia consuetū est eam, apponi. Dec. in d. regula nu. 13. Item si notarius non apposuerat omnes clausulas solitas apponi, tenetur parti ad interesse. Par. de sing. in ver. quæro nu. 9 fol. 184. Item notarius tenetor in contractu apponere constituum, & precarium. Affl. in cōstitutio. prædicta baiulos, nu. 17. & hæc omnia procedunt in notario, rogato facere contractum, & instrumentum. Item procedit in contractu in fieri, non autē in facto. *Hip.* sing. 113. hypotheca si non sit apposita, censetor tamen apposita. Tiraq. de retra fol. 315. n. 6. qui allegatur Cæpol. in l. quod studet. §. quia assidua. ff. de edil. edic. & Boer. dec. 182. Bal. & alij in l. huius mandati. ff. de leg. 1. & de clausulis, quando censeantur appositæ, etiam quod sint omissæ. Tiraq. de retra. fol. 208. nu. 66. *Man.*

De publicanis, & vectigalibus. Rub.

L. Prætor.

Adde, quod gabella est onus conuentionis, non autē rei tradendæ, Alc. cons. 51. nu. 2. lib. 3. & propterea ibi infert ad eum, qui promisit consignare aliquid ad omnes suas expensas, quod intelligitur etiam in gabella. Item gabella soluitur in loco contractus, non in alio. Dec. cons. 457. in prin. & ibi dicit, quod contrahentes extra territorium non tenentur. Item in vectigalib. consuetudo attēditur Dec. cons. 534. & gabella debetur eo ipso, quod res transit per territorium, item pro reb. quæ ad exercitium conferunt, nam soluitur vectigal. Firmi. de gab. fo. 20. & nu. 12. & quomodo gabella solui debeat, & de quib. reb. & de iure fundici, & de iure intraturæ, & exituræ. Affl. in consti. magistratus fundicarios. Item si quis mercator dicat, merces esse illios, & non meat ad euitandum gabellam propter mendacium perdit illas. Item si merces sint communes cum aliquo immune à solutione gabellæ, tenetur pro parte soluere gabellam. Boer. dec. 300. & ibi si socius dicat, quod sunt alterius merces, an perdet illas. Item si extat statutum, qđ farina extrahi non possit extra ciuitatem, potest quis extrahere pro suo vsu, & non incidit in pęnam, etiam si pro vsu suo portauerit, & mutato proposito vendiderit. Hip. sing. 86. & licet pro vsu non soluatur gabella, & vectigal. soluitor tamen pro reb. exportandis pro reparatione domus. Guid. Pap. dec. 4. & an gabella debeatur ex contractu nullo, & si soluta est, repeti possit, & an gabella debeatur ex distractu uēditionis. Tiraq. de retra. fol. 329 nu. 5. & gabella, quæ debetur de contractu, non nisi re tradita debetur. Tiraq. fol. 7. 46. de retrac. & gab. quando, & cui debeatur, inspicitur tempus traditionis, non autē tempus contractus. Tiraq. fol. 18. nu. 83. & si gabella debetur ex venditione agri, ex quo omnia hæc nascuntur. Tiraq. fol. 20. nu. 53. & gabella an debeatur ex tempore contractus non ratificati, an ratificationis. Tira. fol. 75. nu. 67. & gabella an debeatur ex diuisione, si soluitur pro alienatione. Tiraq. fol. 103. nu. 77. & an pęna, quæ exigitor à fraudantibus gabellas, debeatur ipsis Gabellotis, vide Alex. io l. si quis id quod. ff. de iurisd. omn. iud. *Mangrel.*

§. *Hic titulus.*

Contractus quando dicatur censualis, & quando emphyteuticus. Soc. cons. 167. col. x. & cons. 266. col. 5. Ias. in l. a. col. 11. C. de iure emphy. & Imola in c. ad audientiam, extra de reb. ec. non ali. & vide Io. Fab. in §. adeo. Inst. loc. & Hip. sing. 95. & quid differant, census, tributū, vectigal, pensio, & similia. vide quæ notantur per Rayn. in l. eius, qui in vectigal. in prin. ff. de ver. ob. & in dubio quomodo debeat iudicari cēsus, vel emphyteusis, vide Affl. dec. 129. & censuarius alienat etiā sine consensu, & in dubio censualia iudicatur. Soc. cons. præal. vol. 2. Dec. cons. 138. no. 5 & cons. 146. nu. 1. Hip. omnes referens sing. 95. & vide Ias. in l. 2. C. de iure emphyteu. nu. 42. & quod censualis etiam iudicetur, quando sunt illa verba, transtulit omne ius, etiam quod in coinstrumento nominetur contractus emphyteuticus, Dec. cons. 164. nu. 2. *Mangrel.*

Et est.] Adde Couar. in 3. lib. var. resol. c. 4. nu. 2. *de Bottis.*

§. *Familiæ nomen.*

Vide Affl. in dec. 82. per tot. de materia istius tex. & quādo aliquis tenetur ex facto, vel debito seruæ, vel libertæ. Par. de synd. in verbo substitutus, fol. 286. & ibi tenet, quod si aliquis tenetur ex delicto substituti, liberatur, eum exhibendo, quod etiam videtur sentire Luc. à Pen. in l. agentes col. pe. C. de agent. in reb. licet contrarium faciat, quod tenuit idem Luc. in l. nullus C. de decur. lib. 10. & quando Dominus tenetur ex delicto famuli. Bar. in l. ne quid. C. de incend. rui. & naufr. & Dec. in reg. nullum crimen. ff. de reg. iur. Bal. in l. 1. C. de epi. & cler. & vide Pau. de Cast. hic, qui molium bene loquitur, & si aliquis habet famulum sibi seruientem in cubiculo, non tenetur eum exhibere, licet datur cautela, quod si famulus Potestatis deliquit, si non vult eū exhibere, faciat emanare banna, q̄ si quis potest capere illum capiat, quia tunc in syndicatu non tenetur eum exhibere. Par. in ver. an potestas, fol. 71. nu. 1. Item si famulus delinquat extra officium, Potestas non tenetur, & si deliquit in officio, tenetur ciuiliter, non autem criminaliter officialis. Par. in verbo familiaris, fol. 126. vbi familia intelligitur illa, quæ seruit in officio. sed amici officialis, qui stant in palatio vel alij seruitores, qui non exercent officium, sed sternont domum, & seruiunt in camera, de eis non tenetur officialis. Paris in verbo præd. & Pau. de Cast. hic. Item quando quis tenetur pro domesticis. Paris in verbo, quia supra, nu. 2. fol. 127. & illud, q̄ dicitur, quod officialis tenetur ex familia sua, intelligitur ciuiliter, non autē criminaliter, Par. in ver. an ex eo præal. & de materia exhibitionis familiæ, à Rectore, & Potestate. Par. in ver. rectores, & in verbo Potestas. fol. 132. vbi ad plenū. Itē si aliquis officialis elegerit sibi assessorē, si assessor deliqt, & illō exhibet officialis nō p hoc excusat officialis. Paris i d. ver. rectores, ou. 2. Itē officialis tenetur de matre, & vxore si aliquid acceperūt linum filatum & similia. Paris de synd. in verbo potestas, fol. 236. licet Dominus, & exercitor nauis tenetur de delicto cōmisso per familiam deputatam in naui, etiam q̄ Dominus prohibuerit delictum committi, & absens fuerit. Boer. dec. 56. & Afflic. dec. 82. & posui in l. 3. ff. de exercit. acti. vbi naota non potest esse testis in causa domini nauis. Itē officialis substituens alium in officio, vel si relinquit locū tenētem, tenetur, si per eos fuerit aliquid male gestum, Paris in verbo substitutus, fol 226. & posui ad hunc in l. 1. C de magist. conuen. *Mang.*

Quæritur.] An etiam quando dominus teneatur pro famulo. vide Rom. cons. 11. & cons. 15. & Aym. cons. 3. nu. 15. *de Bot.*

§. *Quod nouissime.*

Exhibendo.] Vide Thom. Grem. in voto 29. nu. 10. & seq. & ibi quid in exhibente eios substitutum in custodia carcerum. *de Bottis.*

L. Si publicanus. §. *In omnibus vectigalibus.*

Priuilegio.] Vide Cottam in ver. priuilegium, & Tiraq. de retra. lign §. 1. in gl. 7. num. 34. & Iacobi. in verbo, & cum mero Imperio. nu. 19. *de Bottis.*

Præscriptione.] In An in hac præscriptione requiratur scientia. vida alle. per Moder. in c. regni castellanos, nu 46. fol. 73. *de Bottis.*

Scientia.] Vide Capic. dec. 57. & cons. 36. nu. 10. *de Bottis.*

L. Imperatores.

Ad hanc l. vide Guid. Papa dec. 9. & Pau. de Cast. hic & vide Salyc. in l. fi. C. si sine censu vel reliq. & vide omnia per Affl. dec. 95. & an per vectigal siue sit personale, siue reale competat possessorium. Affl. decis. 395. & latè Tiraq. fol. 233. nu 79. & an clericus pro vectigali cōueniatur coram iodice laico. Tiraq. ibid. nu. 80. *Mangr.*

L. Fraudati uectigalis.

Inducitur.] Vide ad hanc q. Barb. in c. 2. col. antep. ver. & adde ad supradictam, de Feud. & Corset. in ver. emphyteusis. *de Bottis.*

Ad hanc materiam vide Affl. dec. 153. *Mangrel.*

L. Licitatio.

Ad hanc materiā de licitatione vide Boer. dec. 248. & quæ posui ad Bar. in l. 1. C. de iu. hastæ fiscal. lib. 10. *de Bott.*

Quæro.] Vide per Barb. de reb. ecc. non ali. col. 81. 82. *de Bottis.*

Vide latissime per Boer. dec. 248. & Benuen. in tra. de merca. decor. in 5. par. nu. 8. *de Bottis.*

§. *Quod illicite*

Oppona.] Vide Grem. in des. 16. *de Bottis*

Quæro.] Adde Affl. in const. inconsut lem, in prin. item promittens non offendere Titium, non tenetur offendens fratruem, sicut dicimus de vasallo, qui offendit dominum, non intelligitur, si fratrem domini offenderit Aluarotus in c. 1. §. similiter, in fi. quib. mod. feud. amittatur. *Mangrel.*

Affl. in const. in consutilem tunicam. in. 1. col. *de Bottis.*

§. *Fiscus.*

Communitas vendens datium, vel gabellam, nō tenetur ipsa soluere gabellam, vel datium. Boer. dec. 211. & ibi habes, qui teneantur soluere gabellam, & collectas pro bonis confiscatis. Boer. dec. 279. Item officialis non tenetur soluere gabellam. Par. de synd. in ver. gabella. fol. 142. & quid de officialib. de secretarijs, de consilib. & de similibus, vide Boer. dec 247. *Mange.*

An coloni ecclesiæ pro rata ipsorum teneātur ad pedagia. Vide Federi. de Senis in cons. 111. nu. 9. & Io. de Amicis, cons. 18. nu. 11. *de Bottis.*

§. *Mercatores.*

Mercatores.] Vide quid per hoc dicat Dec. in c. 1. col. 31. de probatio. relat. Capic. dec. 127. & vide Tiraq. de retra. ligna §. 1. in gl. 13 nu. 12. & Dec. cons. 48. qui videtur consulere contrarium, & Bertachi. de gabe. 7. par. 6. col. *de Bottis.*

L. Vectigalia.

Adde Affl. in c. innouamus, nu. 5. de cēsib. qui sequitur Bar. hic, & Imola hic contrarium tenet, vide c. Regni, item Iustitiarij. Affl. in const. dubitationem iurisperitorom, nu. 2. & omnino Salyce. in l. neminem. C. de sacrosanc. ec. vbi tredit, quod ratione forensib. gabella imponi non potest, licet in exigenda gabella æqualitas seruari deber. Bal. in l. cohæredi. §. cohæres, ff. de vulga. & pupilla, & in Regno datio, & gabella à forensibus exigi non possunt, sed solum inter ciues ipsos extat pragmatica Regis Caroli, licet ciuitas non recogooscens superiorem, possit imponere collectas. Firmi. de gabel. nu. 1. *Mang.*

Vide latissime Tiraq. in præfatione Tractatus de retra. nu. 68. *de Bottis.*

§. *Nondum solutis.*

Quæro quid.] Vide Bar. & cæteros in l. emptorem. C. locati, & Negus. in trac. de pigno. 2. par. 1, memb. nu 7. cum seq. *de Bottis.*

L. Cotem. §. *Dominus.*

Guid. in dec. 572. *de Bottis.*

Distinctionem.] Adde Guid. dec. 572. *de Bottis.*

§. *Qui maximos fructus.*

Quando empti in pedagij. gabellarum, & similium censetur emptio, vel conductio, Soc. cons. 88. vol. 1. Bal cons. 360. vol. 5. & an augumentum sit gabellariorum Dec. cons 4 vol. 2. & de 1. d. per Nazarium in tractatu pestis cum seq. lib. 1. fol. 8. nu. 30. ver. 6. casus est, & pęna incidentiū in commissis sunt gabellarij. Bal. in c. 1. col. pe. de feud. cogn. & pęnæ, quæ veniunt ex pedagijs feudatis applicantur conductori, non locatori. Boer. dec. 180. Soc. cons. 36. lib. 4. si est constitutum annis singulis pretium, semper dicitur locatio, & conductio, si est pactum factum vsque ad certum tempus, etiam quod partes appellent venditionem: Soc. cons. 156. nu. 1. lib. 2. non obstante illa regula, quod vbicunque sit mentio de pretio. præsumitur venditio, de qua per Ias. in l. 1. nu. 23. C. de iu. emphyt. ideo siue dicamus esse emptionem, siue locationem, semper præsumetur locatio, quod idem est i gabel. Soc. in d. loco, vbi habes etiam, quod locator non tenetur de guerra imminente tempore contractus, & qui tenetur ad remissionem ex causa belli tenetur ēc facere remissionem ex causa nominum debitorum, non soluendo factorum. Item qui emit gabellam intuitu curiæ Romanæ, ibi residentis, & contingat, quod curia recedat, fiet remissio. Anch. cons. 402. per totum. Item quod in vno casu impedimenti guerræ sibi prospicit, cęteros ipse assumere videtur. Calca. cons. 23. col. 3. ver. quid igitur, vbi latè de conductore fundo, in quo exercitus stetit, & vites incidit, dicit vnum notabile, quod propter assuetes incursiones, & bella in Italia non fiet remissio, & in dubio verba impropriantur, vt sit locatio, non venditio. Firmia de gabel vol. 3. fol. 8. nu. 2. Item quando habeī ratio fructuum, non æstimantur qui percipiuntur, sed illi, qui percipi solent, & quantum communiter conduci solent. Vide Bar. hic, nu. 6 & facit tex. in l. æstimatio. §. cum fundum, ff. loca. Gram. dec. 76. nu. 15. licet si venduntur fructus nascituri, videlicet centum amphoræ vini, & nascuntur quinquaginta tantum, illa debentur, sed si vendūtur fructus, si qui nascuntur si non nascuntur tot, quot sunt venditi, debentur de sequēti anno. Ita dicimus de officiali, si sibi promittūtur centum vociæ pro suo salario de prouētibus, si non fient prouentus, n debent. Par. in ver. rex concessit, fol. 262. secus autem si promittūtur de camera, sed cōtra iudicauit sac. cons. Item si Rex cōcedit uni pedagium, & postea illud alteri concedit, non valet 2. cōcessio, nisi facta sit mentio de 1. Boer. dec. 262. posui in l. præscriptione. C. si cōtra ius vel vtili. publ. Item si bona mobilia in guerra sint capta, efficiūtur capientium, sed si stabilia, efficiuntur Principis. Boer. dec. 178. licet collectatores bonorum regalium non habēt priuilegium fisci, quia per mutationem personæ perditur priuilegium. Itē Abbas locans fructus Abbatiæ, nō includuntur mortuaria, & sepultura, vel anniuersalia, & quę veniant. Boer. dec. 224. & q non solum propter guerram, sed propter timorem belli fiat remissio. Item res vectigalis, & fisci non possunt locari, nisi per triconium. Boer. dec. 349. vide quæ posui in l. habitatores. ff. loc. Item perceptio & liquidatio fructuum, ac æstimatio fit, quando de conuicinis tot fructus sunt percepti. Cor. cons. 30. seu 30t. vol. 3. in fine. *Mang.*

Secundo quæra] Pet. Girai. fin. 94. Guidn Papæ dec. 3. & dec. 630. & ibi quid propter mortalitatem. Barb. in ca. propter sterilitatem, col. fi. & pe. & ibi Addi. ubi habentur multa. *de Bot.*

Quid si.] Vide omnino Dec. in cons. 4. per tot. & ibi an augumētum gabellæ spectet ad emptores, & multa de materia hac, & Cotta in verbo vendidit. *de Bottis.*

Tamen.] Nota, & adde Bar. in l. in diē, i fi. sup. de aqua plu. arc. de Bottis.

Idem.] Fructus pendentes, qualiter æstimentur, maxime frumēta in herbis, uide Tiraq. post ll. connub. nu. 26. fol. 131. *de Bottis.*

Verbis.] Vide Tiraq. de reta. lig. §. 30. gl. 1. nu. 7. *de Bottis.*

L. Cęsar.

Nota.] Vide Io. Ant. de Nig. in i. rub. capitulorum regni. nu. 6. *de Bottis.*

L. Interdum nec vendendus. §. *Quoties mancipia.*

Adde, quod nouitius debet uiuere, ut professus. Tiraq. de retra. fol. 91. nu. 25. & an obligatio nouitij sit pura, vel conditionalis, fol. eo. n. 27. & fol. 32. nu. 35. & an nouitius retineat omnia bona sua, beneficia, & feuda, Tiraq. loco pręal. fol. 31. nu. 28. & an habeat velle, & nolle, ibi nu. 29. & an habeat testamenti factionem, & an possit absolui ab Abbate, & Nouitij sunt de populo etiam in materia odiosa, & nouitius percipit fructus beneficij, & nouitius an censeatur religiosus vel persona ecclesiastica, & an conueniri debeat coram iudice ecclesiastico, & an trāsmittat bona ad monasterium, an ad hæredes sanguinis, si quis percutit nouitium, an incidat in pœnam c. si quis suadente diabolo. Tiraq. loco præal. plene. *Mangrel.*

§. *Diuus quoque.*

Imperator.] Exempti debent se manifestare, & si non extat, cui manifestetur, excusantur. Alex. cons. 172. lib. 2. nu. 2. & Vide Dec. cons. 222. si non præsentantur res, videtur tunc defraudare gabellam. Firmia. de gabdl. fol. 12. nu. 2. *Man.*

§. *Si quis professus fuerit.*

Vide per Tiraq. de retrac. conuentio in fi. nu. 18. *de Bott.*

De donationibus. Rub.

L. Donationes.

Vide Rim. Inst. de dona. & an donatio facta ad vitam, sit realis, an personalis, & an transeat ad hæredes donantis, vel donatarij. Capic. decis. 107. nu. 3. *Man.*

Hanc materiam vide Couar. in 3. lib. var. resol. c. 8. nu 1. Alex. in cons. 58. *de Bottis.*

Improprie.] An statutum tale complectatur donationem causa mortis, vide per Tiraq. de leg. cōnub. in gl. 3. nu. 59. & quid de donatione pręsumpta ibi, nu. 51. cum seq *de Bott.*

L. Si cum filius. §. *Si uero pater donaturus.*

Vide Soc. cons. 189. col. fi. vol. 2. & tex. in l. apud Celsum §. Iulianus, ff. de doli excep. Item limita dictum hic, quando fortè in cōtractu interueniant plures ex vna parte, & vnus ex alia, & inter illos plures inuicē, nihil operatur, Dec. cons. 253. nu. 4. Item si statutum respectu pluriū aliquid disponit contra tertium propter illos plures non operatur. Dec. cons. 299. nu. 6. Item si fratres conueniantur, quod collectę de cōmuni soluantur redditu, intelligitur hoc factum respectu communitatis, vt minus soluent, & inter eos non tollitur priuilegium alteri competens. Dec. cons. 374. nu. 5. Item si pater, & filius simul agant, intelliguntur ad inuicem coosentire. Dec. cons. 418. nu. 6. vbi quod si vsufructuarius fecit aliquos actus simul cum hærede instituto, intelligitur hæredem sibi consensisse, & uide Soc. cons. 80. nu. 13. lib. 4. De eo qui fecit matrimonium, an intelligatur dotem cōstituisse, & ibi habes &, quod si filius contrahit, & pater fideiubet, videtur consentire, sed qđ non uideatur coosentire vel authorari, nisi dicat, Iser. in c. 1. col. 3. qđ successor teneatur, de quo posui in l. si consul. ff. de adopt. & qđ pater agens cum filio, censeatur consentire. Bar. in l. cum pater, §. liberis, ff. de leg. 2. & si pater, & filius simul edeant hæreditatem ad inuicē, cēsetur consentire. Pau. de Castro, in l. is, qui hæres, §. fi. ff. de acquirenda hæred.

hæred. & consentiens donationi, q videatur ipse etiã donare. Bal. in l. si liceat. 2. no. C. de inoffi. dona. Item paria sunt agnatis promittentib. vel consentientib. Bal. in c. 1. col. 3. ver. sequitur ergo. de alienat. feu. in simili. Iser. in c. 1. col. 2. de eo qui feudum aguat. *Mangrel.*

Quarto.] Adde Gul. bened. in c. Raynutius, in verbo matrem, n. 53. & Tiraq. de ll. connub. in gl. 3. nu. 79. cum seq. *de Bottis.*

§. Sed si quis donaturus.

Teutbatur.] Vide Cou. in lib. practicarum q. c. 11. nu. 1. 2. *de Bottis.*

§. Titio.

Adde, q dictio, pro, causam finalem denotat, similiter modus causam finalem facit & contractus vitiatur ex defecto causæ finalis. Dec. cõs. 350. nu. 2. & per totum, & vide Bal. in l. eam quam. C. de fideicom. & posui in l. 1. C. de iur. & fact. ignor. *Mang.*

Apponitur.] Tiraq. de retra. conuen. §. 2. gl. 1 nu. 4. *de B...*

Et videamus.] Dec. cons. 350. & an modus dicatur causa finalis in donatione, & quid si fiat ecclesiæ, vide Didac. Couar. in 1. lib. var. resol. c. 14. nu. 6. fol. 230. *de Bottis.*

Oppono.] Vide Capi. dec. 102. vbi limitat non habere locum vbi interuenit iuramentum. Item vbi tempore donationis non durabat cõcubinatus, vide Gul. Ben. in c. Raynutius, ver. & vxorem. 5. decis. nu. 156. cum seq. *de Bottis.*

L. Filiusfamilias.

Vide Bar. in l. cum plures. §. fi. sup. de admin. tut. Alex. in cons. 106 col. fi. ver. ad vi. vol. 2. & procurator etiam cum libera non donat. Dec. cõsi. 402. nu. 9. item non renunciat exceptioni liquidæ. Bal. in c. de causis, nu. 31. de offi. deleg. *Mang.*

Extra.] Iudex habens liberum arbitrium, an possit torquere non præcedentibus indicijs. Ias. q non in l. 1. col. 2. in 1. lectu. C. de sacrosan. eccle. *de Bot.*

Certe non.] Princeps non potest tollere defensionem alicuius; facit decis. Affl. 391. & in const. item diram & duram; sed contra latrones diffamatos proceditur non data defensione; sic etiam ad torturam. Affl. in d. dec. & facit l. regni si cum sceleratis, vide Affl. in const. terminum vitæ. nu. 6. *Mangrel*

Tertio facit.] Item in causa criminali in casib. tamen expressis indiuiduũ mandatum requiritur. Luc. in l. fi. col. 5. Cod. de re milita. lib. 12. Item procurator cum libera &c. non donat. Dec. cons. 402. nu. 9. Firmiã. in ver. procurator cum libera. ver pe. & ad iurandum speciale mandatũ requiritur. Boer. de vir. iuram. fol. 190. nu. 97. ibi in sequenti enomerat quosdam casus in quibus etiam indiuiduum mãdatum sufficit, & vide etiam aliquos casus in quibus procurator etiam si in mãdato donat. posui in l. cum plures § fi. ff. adm. tut. & quis dicatur procurator cum libera. Tiraq. de retra. fol. 84. num. 33. & an generalis, & specialis cum libera æquipararetur. vide Tiraq. fol. eo nu. 31. & quando procurator specialis cum libera interpellari possit. fol. 54. no. 31. *Man.*

Item. Vide Bar. in l. 2. C. de naufra. lib. 10. Aret. in ca. 2. 3. col. de testibus. *de Bottis.*

Tunc possit.] Vide Cottã in ver. spices iuris, & in ver. testi non iurato. *de Bottis.*

Quod in causa.] Vide per Couar. in 1. lib. var. resol. c. 6. num. 2. fol. 107. *de Bottis.*

Principaliter.] Nota, & adde Alex. cou. 17. nu. 5. vol. 6. *de Bottis.*

L. Absenti.

Quid si.] Vide Capi. in dec. 180. nu. 8. vbi limitat, non habere locum, vbi deuentum esset ad traditionem. *de Bottis.*

Vide Aret. cons. 17. & decis. Papæ 19. vbi an iuramentum faciat acquiri absenti, de cuius ratificatione non apparet, quod siue iuramento certum est non acquiri, nisi sequatur ratihabitio. Bal. in l. pactum quod dotale, C. de col. Ita firmat Pau. de Cast. cons. 195. lib. 2. & vide eundẽ Papam cons. 32. vers. ad tertium dubium, & dec. 267. Dec. cons. 225. & 245. col. 2. 35. & 598. vbi etiam tradit, quis præferatur, si postea ante ratificationem donat alteri, & ad similia adde eundem in regu. in contractibus. de reg. iur. nu. 15. & cons. 432. nu. 26. & donationes causa mortis, quomodo accedant contractui, quando fiunt absenti. vide Firmia. in verbo, donatio, cau. mor. & de materia donationis factæ absentr. vide Affl. in const. baiulos nu. 44. & quod acceptatio, & stipulatio notificari sufficiat. Dec. cons. 839. nu. 5. ver. non obstante. Quidam tem de cessione facta adsenti. Bar. in l. in causæ. ff. de procu. & ibi Ale. in apostilla, in §. si ex parte; & adde quod gratia principis quæritur absenti. Affl. in const. pœnam eorum, nu. 32. & aliquos casus, quib. absenti non acquiritur. Vide per Barb. in rub. C. qui admitti. nu. 40. itẽ Affl. in dec. 135. in fi. tradit, quod iuramentum habet uirtutem, quod absenti quæratur. Adde quod requiritur certioratio cuiuscunque & non destinati, decidit Rom contra antiquorum opiniones cons. 295. contra quod consilium est, dec. Capic. 108. nu. 8. quod requiratur certioratio, epistola, & vide alium similem casum. Affl. decis. 361. nu. 31. & de remissione in delictu. Dec. cons. 245. nu. 3. & ibi tradit donationem factam infanti sine acceptatione, seu ratihabitione quæri, & an præsentia notarij præsumatur. Soc. cons. 68. num. 8. lib. 4. & pro dote quæritur absenti. Bal. Nouel. de dote, fol. 43. Alex. cons. 99. in princ. lib. 7. nu. 3. & ibi quando requiratur præsentia eius, cui donatur, & an propter interuẽtũ iudicis ad contractus alteri quæratur, & intelligatur facta stipulatio saltem in Ciuitate Neapolis, vide Capic. dec. 73. nu. 6. Item si fiat donatio Titio, & filijs eius, quæritur ius ipsis ita vt alienatio patris eis non præiudicet. posui ad hunc in l. qui Romæ, §. Flauius. ff. de ver. ob. Vide Dec. cons. 207. nu. 8. item ius recuperandi, quod competit ex statuto consortibus. Dec. cons. 647. Item priuilegium ciuitatis non competit absenti. Dec. cons. 661. nu. 8. vide quæ posui in l. fi. C. de præscrip. long. temp. donans loco pio absenti requiritur acceptatio, & non dicitur ius quæsitum sine ea, lege illud, vbi gl. & Bar. C. de sac. san. ecc. An retrotrahatur acceptatio ad tẽpos donationis ita, quod medio tempore creditores hypothecarij excludãtur, quod non, Pau. in sup. alle. cons. 196. lib. 2. etiam si adesset constitutum, & precarium. Dec. in d. l. contractus, de reg. iur. nu. 15. & 16. vide tex. in l. si ego. de neg. gest. & in l. qui absenti. de acq. poss. quid si notarius stipulatus fuerit, vtrum acceptatio retrotrahatur, quod nõ, per iura supradicta.

L. Post contractum.

Quod contractus præsumatur factus in fauorem, vide latè Tiraq. de retra. Lign. § 1. in gl. 7. nu. 74. cum seq. & an simulatio probetur per confessionem factam absente parte. Tira. de retra. ligna § 1. gl. 14. nu. 55. 56. & vide omnino Dec. cons. 235. per totũ, vbi declarat omnes istas præsumptiones fraudis positas per Bar. hic, & vide, quia abundãtiores cautelæ, & plures habẽtur circuitus ibi fictionis, suspiciones multiplicantur. *de Bottis.*

Et vt plene.] Vide plures præsumptiones fraudis per Aym. in cons. 100. per totum, vide latè ad hanc materiam Boss. in tit. de bono. publi. nu. 45. cum seq. *de Bottis.*

Et prima.] Adde, q donatio facta à patre filio recipiente dotem, & vxorem, non præsumitur in fraudem. Ang. in l. si quis posthac. col. 2. ver. sed limita vno modo. C. de bon. proscrip. & Pau. de Monte Pic. hic colum. 2. ver. 2. limita. *de Bottis.*

Prima est.] Adde idem etiam in donatione quorundam bonorum, quæ sint de melioribus, & per Angel. alleg. per Goffre. in cons. 21. num. 1. *de Bottis.*

Præsumptio.] Sex præsumptiones, quas hic congerit Bar. sequitur Dec. cons. 252. & ibi dicit, quod non quælibet ex eis est sufficiens, sed considerãda est qualitas delicti, & alienationis, & quando censeatur in fraudem. Goff. cons. 21. & quid de donatione facta à matre infanti, q postea vir necauit. Dec. cons. 525. in fi. & sententia lata contra donantem ob crimen an præiudicet donatarijs. Alex. in l. sæpe. ff. de re iud. ex Gof. cons. præalleg. *de Bottis.*

Tertio præsumitur.] Qualiter hoc intelligatur, vide per Dec. cõ. 36. nu. 6. & omnino. Barb. in c. ex literis, col. fin. in fi. de pign. vbi habebis longam additionem. *de Bottis.*

Sed quanto.] Vide Moder. in c. regni nuper ad vindictam, nu. 48. & Per. Duen. in reg. 226. Tiraq de retra. lign. §. 1. in gl. 14. nume. 36. cum seq. *de Bottis.*

Secundum.] Adde Iser. in c. 1. §. condemnatorum, quæ sint rega. *Mangr.*

Et in corpore.] Sequitur Dec. cons. 235. tamen quod potent alienationi bonorum fideicommisso subiectorum consentire. *de Bottis.*

Sed an venditor.] Tiraq. in l. vnquam, in ver. donatione, nu. 84. & vide, & limita vt per Tiraq. de retra. lign. §. 1. in gl. 18. nu. 20. cum sequentib. *de Bottis.*

Quartus casus.] Vide per Tiraq. de retract. conuent. in præfatio. nu. 13. *de Bottis.*

Secutus est.] Dec. cons. 279. nu. 5. *de Bottis.*

Quod regulariter.] Vide Los. in cons. 9. col. 2. 3. & per totum, vbi quid in donat. inter viuos ex nunc pro tunc, & ecõtra sequuta morte, & multa alia. *de Bottis.*

Secundum tempus.] Vide Los. in cons. 21. nu. 3. vbi loquitur de crimine læsæ maiest. *de Bottis.*

L. Ex hac scriptura.

An verba enunciatiua fauore dotis, vel piæ causæ disponant. vide Abb. in c. fi. 3. col. de successio. ab intesta. cum alijs adductis per Affli. decis. 337. num. 6. Dec. in cons. 213. colum. fi. ac Aymo. de antiq. tempo. par. 1. *de Bottis.*

Venio.] Adde, quod verba enunciatiua in antiquis propter aliud emissa probant non solum in verbis enunciatiuis priuatorum, sed etiã Principis, & Papæ in eorum rescriptis, & priuilegijs. Domi. in ca. si Papa, colum. 2. de priuileg. in 6. Alex. cons. 6. col. fi. lib. 1. & cons. 16. col. 2. lib. 5. & Dec. cons. 146. & in cons. 152. Ias. cons. 65. lib. 5. col. 3. Quando verò nõ essemus in antiquis verbis Papæ, seu Principis super facto alieno, non creditur, etiam si super facto alieno fundetur intentio rescribentium, Dec. cons. 198. & Ias. cons. 34. in lib. primo. Come. cons. 22. col. 3. lib. 3. & quomodo hoc dictum recipiat limitationem, vide latè per Crauet. in tra. de antiqui. tempo. fol. 4. nume. 7. 8. 9. & sequent. & de verbis enunciatiuis tam in antiquis, quàm in recentibus, quando à

partibus in instrumento, & quando in priuilegijs, in rescripto, in sententia, & quando in fauorabilibus, & quando principaliter, & pp se & quando incidenter, & propter aliud, & quando in materia confinium probationem faciant, ad plenum de omnibus latè per Crauettã da antiqui temp. fol. 30. ibi recurre de omnibus casibus. & vide Cap. dec. 71. Affl. dec. 81. & Boer. decis. 333. *Mang.*

L. Aristo ait.

Vide Dida. Couar. in 1. lib. var. resol. c. 14. fol. 232. ver. 3. & fol. 236. nu. 9. de *Bottis.*

Quæro quid.] Vide Tiraq. in l. vnquam, in verbo, donatione largitus. nu. 9. & quid in vendente, & remittente pretium emptori, an dicatur vendítio. Gl. Par. In consuetu. Par. §. 13. gl. 5. nu. 54. & ad q. Bar. vide eandem vbi §. 22. gl. 1. nu. 80. & Didat. Couar. in 2. lib. var. resol. c. 4. nu. 8. fol. 421. Alex. cons. 142. *de Bottis.*

Tu dic.] Vide Affl. dec. 72. & quæ dixi in l. Aquilius. ff. eo. *Mang.*

§. *Labeo ait, si quis.*

In venditione.] Quando donatio incipit à traditione, licet non possit haberi de euictione recursus contra donantem, vtrum possit denuntiari immediatè illi, a quo hẽbat causam donans, potest, si fuot cessæ actiones à donante, l. si res, quam à Titio. ff. de euictio. Item si remuneratoria fuerit donatio. Bar. & Ias. in l. Iulianus §. qui fundum. ff. de uer. ob. Adde ad ver. in venditione §. paulisper, quod in vẽditione si omittatur denunciatio, licet non posset agi de euictione, tamen posset agi ex empto, probando tamen de iure euincentis in l. si domus, §. de euictione, in fi. ff. de leg. 1. post Imo. in c. fin. de emp. & vend. Alex. cons. 67. lib. 3. Abb. cons. 45. lib. 2. Dec. cons. 74. & 102. dictum Imolæ sequitur incidenter Capic. dec. 106. nu. 2. & 4. & in condemnato in cõtumaciam id etiam procedit, potest & emptor cognoscere bonam fidem. Imo. vbi sup. *Mangrel.*

L. Hoc iure. §. *Labeo ait.*

No.] Adde tex. in l. antiquæ. C. ad Velleia. & Dec. in cons. 7. in princ de *Bottis.*

L. Modestinus:

Adde singulariter Aret. in l. si tibi pecuniam. ff. si cer. pet. vbi notanter limitando Bar. hic dicit, quod si contractus, vel donatio fieret, coram Iudice propter aliam solemnitatem, quam propter insinuationem, non propterea est satisfactum insinuationi, quia nõ propter eam, sed propter aliud fuit iudex aditus. Vide Bal. cons. 375. lib. 3. & de hoc Tiraq. de retra. fol. au. nu. 22. & quando vasallus renunciat feudum, domino, & emphyteuticarius emphyteusim domino, an requiratur insinuatio, & si vasallus consentit, alium inuestiri de feudo, ad se pertinente, an requiratur insinuatio. Dec. in reg. Diuus Pius, de reg. iu. posui in l. sancimus. C. de do. *Mangre.*

An iudex donãs possit insinuare suam donationem, & quid si est facta donatio ab habente merum, & mixtum Imperium, val à iudice, an si tunc est insinuata valeat. Vide Capi. dec. 203. nu. 12. cum seq. & quid si fiat extra territorium. ibid. nu. 14. de *Bottis.*

Quæro.] Contrarium tenet Guid. Pap. cons. 57. & Imo. relatus. per Cap. dec. 203. nu. 13. & Guido Papa, dec. 325. *de Bottis*

Et ideo simul.] Contra tenet Bal. in transactione in c. 1. de controuer. feu. inter uas. & ali. & Capic. ponit rationem differentiæ, dec. 136. nu. 13. *de Bottis*

Quæro, quid.] An remissio debiti sit donatio vide per Couar. in 2. li. var. resol. c. 4. nu. 8. fol. 420. & ibi an requiratur insinuatio. *de Bottis.*

Item quæro.] Cap in d. dec. 203. nu. 13. & ibi an requiratur citatio. de quo Ang. in cons. 129. vlt. col. *de Bottis.*

Subest.] Tiraquel. de ll. conoub. in gl. 4. nu. 10. *de Bottis.*

Requiritur.] Limita vt per Doct. relatos per Tiraq. de retrac. lign. §. 36. gl. a. nu. 2. nu. 22. & 23. & de ll. connubiali. in glo. 5. num. 32. cum seq. *de Bottis.*

Quæro, an.] Adde Capic. dec. 203. nu. 9. & Fel. in c. si diligenti, 1. col. in fi. de fo. comp. vbi quid si iurei. *de Bottis.*

L. Nuda ratio.

Adde, qđ liber rõnis exigendarum gabellarũ, vel herbagij, & similiũ, ꝑbat contra debitores soluentes, & censuales, sed non contra tertios. Boer. decis. 115. vbi etiam habes, quando liber rationis viuentis, vel mortui probet, & posui etiam in l. admonendi. ff. de iureiur. Item literæ remissiuæ quando probent. Boer. dec. 333. Item priuata scriptura cum sigillo quando probet. Fely. in c. 2. extra de fi instru. & scriptura priuata cum signo scribentis, & quando apparet facta a procuratore de mandato domini, quam fidem faciat, Tiraq. fol. 146. nu. 3. & seq. & ibi etiam habes, quando contra tertium probet, & ibi de libris Thesaurariæ, & quando in recenti, & si est reperta in Archiuio priuata scriptura, debet habere diem, & consulem, & de omnibus casibus similibus Crauetta de antiq. temp. fol. 67. vsq; ad fol. 68. & hic non scripsi, quia laboriosum. *Mangrel.*

Si vero.] Vide Affl. dec. 104. & 181. *Mang.*

Contrarium tenet.] Adde Fely. in c. cum venerabilis. 5. col. ver. limita duplicites. ext. de excep. *de Bottis.*

His vero.] Adde Dec. cons. 207. nu. 10. & Aymo. de antiq. fol. 57. nu. 52. 53. & & ibi quid si sunt verba enunciatiua.

Per partem.] Gram. dec. 34. nu. 16. *de Bottis.*

Sicut de libris.] Gram. vbi sup. & Dec. cons. 219. in fi.

L. Aquilius Regulus.

Vide Dec. in l. j. in 2. no. C. de eden. vbi tractat de materia libri rationũ, & etiam in 3. not.

Donatio remuneratoria quod valeat. vide Affl. dec. 370. & quando merita expressa in donatione debẽt probari. Bar. in l. si forte, de pec. cas. Doctor. in l. si donatione. C. de collatio. & de materia donationis remuneratoriæ vide Apostillam ad Fely. in c. nouit. nu. 12. de iud. Item donatio remunatoria non subiacet legi, si unquam. C. de reuocan. donatio. Dec. cons. 675. Item priuilegium donationis remuneratoriæ cẽsetur motu proprio. Dec. cons. 680. nu. 5. & censetur fauorabile. Dec. cons. 588. Item vide de priuilegijs huius donationis remuneratoriæ ad plenum, Ias. in l. ex hoc iure. ff. de iustit. & iu. Item si concedatur feudum propter seruitia ꝑ præstita, iudicatur, ac si esset emptum, c. 1. in fi. & 1. fe. de nat. feudi. Item ex tali donatione euictio debetur, Gof. in c. Titius si de feudo fue. controuersia. videlicet quando dolosè aliquid falsum donans narrauit. vide supra in l. Aristo. §. Labeo ait, quæ addidi ad Bar. tunc debetur euictio, quem casum adde ad tres alios per Goff. loco, quo supra, char. 35. col. 3. ex mente Imolæ in l. facta. h. si hæres. col. 2. ad Treb. item casus in quibus euictio donatario debetur, cessat, si non ratione dominij, sed ratione hypothecæ euincatur. Goff cons. 34. nu. 2. Item si donator promisisset euictionem profacto suo, & euincatur aes per legatarios, an teneatur. Dec. cons. 492. & donator, qui non tenetur de euictione, an possit testificari in causa donatarij. vide Tiraq. fol. 6. nu. 26. & donatio facta filio pro patre, in potestate retento propter benemerita teneat. Capic. dec. 203. & quãdu indigeat insinuatione ibidem *Mang.*

Quæro per ista.] Vide Dec. cons. 355. de Bott.

Quare an.] Vide Capic. in dec. 203. num. 7. cum seq. & Gul. Bened. in c. Rayn. in verbo, & vxorem, 2. dec. 86. *de Bottis.*

L. Si pater.

Quod ex num.] Adde Are. in cons. 1. & Cur. iun. cons. 98. in fi *de Bottis.*

§. *Si quis aliquem.*

Adde, ꝙ donatio remuneratoria non potest reuocari, de quo per Gram. in dec. 65. nu. 24. *Mangrel.*

De donationibus causa mortis. *Rub.*

L. Mortis causa.

Adde, ꝙ donatio causa mortis facta in testamento præsenti nõ venit appellatione vltimæ voluntatis, sed dicitur simpliciter cõtractus. Dec. cons. 196. Item in donatione causa mortis potest substitui. l. vt hæredibus. ff. de leg. 2. Item licet in donatione causa mortis quinque testes requirantur, in eius reuocatione tamen duo testes sufficiunt. Dec. cõs. 305. nu. 6. & donatio causa mortis quo ad sui ordinem, an æquiparetur contractui, & an requiratur iuramẽtum, & an donatio causa mortis facta ab adulto, seu curatore valeat. Capic. dec. 73. nu. 7. & 8. Item quando dicatur donatio causa mortis, & quãdo sit reuocabilis. Boer. decis. 333. Item si quis moriatur sine filijs per pœnitentiam non reuocatur donatio causa mortis. Hip. sing. 63. *Mang.*

Donatio. Hoc non non habet locum in donatione facta à filiofam. etiam consensu patris. Ruy. cons. 62. nu. 3. *de Bott.*

L. Qui pretio.

Sed circa.] Vide Tiraq. ll. connub. gl. 3. nu. 79. & 80. *de Bottis.*

Et quis.] Vide Gul. Bened. in c. Raynutius, in ver. matrẽ, nu. 53. de test. per Tiraq. vbi sup. n. 83. cum seq. vbi quid in donatione facta ab vxore cum consensu viri, & quando in testamento, facto per filium. de voluntate patris, & multa similia. *de Bot.*

L. Si cui mortis causa.

De hoc.] Vide Omnino Dec. cons. 245. a nu. 7. vsque ad fi. vbi inter quos debeat interuenire stipulatio, vel pactum, & an præsentia substituti sufficiat. de *Bottis.*

L. Si filiofa. mortis causa:

Oppono.] Affl. in dec. 393. nu. 2. *de Bot.*

L. Iam is, qui. §. *Filiusfamilias, qui nob.*

Quòd filiusfa. possit donare causa mortis, opus est, ꝙ in ea sit ætate, in qua habilis sit ad testãdũ. Capic. dec. 73. n. 9. & pater, an possit authorari filio sibi donanti. Vide Cottam in memorialibus suis in ver. filiusfamilias, & Felyn. in ca. doceri. colum. 8. de rescrip. quid autem si filio testanti pater authoratur, & est clausula, qđ valeat iure donationis causa mortis. Vide latè Socin. cons. 112. num. 5. & sequen. lib. primo,

Alciat.

Aleiat. in l.1.§.si quis ita.ff.de verbo.obl.nume.18. Item de consue tudine.Neapolis, incipiente, filiusfa.potest testari.& ad sui libitum disponere de bonis materois,& in alijs seruator ius.communejsi filiusfam.facit testamentum non reconualescit. si efficiatur sui iuris.l.filiusfamil. ff.de testamen. *Mang.*

De test amento cum clausula,q si non ualet iure testamenti, valeat iure donationis inter viuos.vide Io.de Imo.in l.hæredes palam.§.fi.ff. de testamen. & omnino Rolan.cõsi.82.col.fi. ver.nrs ob.Alex.in cõs. 63. *de Bottis.*

De materia.]Nota.hic per Bar.vide per Couu.in rub.de testamen.par 3. p totã,fol.231.col.3.& Io.Dilec.de arte test caut.1.ou.3.& 4.*de Bot.*

Quid.]Vide Capie.decis. 37.nu.9 de Bottis.

Quanta filius.] Quæ requirantur in donatione causa mortis facta per filiũsam, vide omnino Guido.decis. 223. & latissimè p Gul.Ben.in c. Raynutius,in ver.matrem,& ibi quid si testetur cum volũtate patris cũ clausula, q si non valet &c.an valeat in vim donationis causa mortis.& ibi quid si interuenit iuramentum patris,& filij.& quid in filio habente patrem, & auum, cuius consensus requiratur in donatione cã mortis.Vide Io Crot.in rep.l.frater à fratre.n 57.& Rom.cõs.512. Adde Guido. decis. 222. & omnino Gul. Ben.in c.Rainutius, in ver. testamento lo 4.ou. 31.& q requiratur acceptatio,voluit Dec.consi. 245 & in l.seniũ,nu 47.C.qui.testamẽ fac.poss.& in rub.C. de pact. & in l.semper qui non prohibet.de regu.iur.& Purpu. in l.cogasti.nu. 64.ff.si cert.pet.Are in l.2.ff.de leg.1.de quo per Alex.ab Ale.eã tract. de pact.nu. 93. cum seq.& Curt.Iun.in d. rub. C.de pact.& moder. ceper.in d. rub.Alexandri.conf. 93.Io. dilectum vt supra.

An filius familias possit donare inter viuos , vel causa mortis bona , in quibus Patri non quæritur vsusfructus , sine tamen consensu patris, vide Aymo.in consi.84 & consi.92.& ibi quid in dote profectitia vel aduentitia & vide Ias.in l.seniũ. C.qui testamen.fac.pos.& Gul.Ben. in d.ver.matrẽ. Alexandri.in consi.46 & consi.127. omnino.*de Bottis.*

Secundum in hominem.] Guido Pa.dec.223. & Gul.Ben.in.d.ver.matrẽ. in fine. *de Bottis.*

Quæro.] Vide Gul.Ben.in verbo,matrem nu. 51.& Tiraq.de ll.connub. glo.4.nu.16.vbi quid in contractibus. *de Bottis.*

L.Vbi ita.

Vide Nigos.de pigno.in quarta par.nu.31.*de Bottis.*

Conuentio seu pactum si apponatur in ipsa substantia contractus donationis de non reuocando si sit donatio inter viuos, q sic, & tamen per clausulas generales de obseruando,attendendo,& nõ contrauenieñdo, non alteratur,& potest reuocari. Dec.consi.305.nu 3.& ideo,q verba generalia reducuntur ad ea,quæ sunt de natura cõtractus,sic qui donauit iuspatronatus , & promisit non contrauenire, poterit; variare præsentando alium, Dec consi.542.nu.10.*Mang.*

L.Apud Proconsulem.

Limita non habere locum. vbicunque instrumentum fieret inter Regnicolas de rebus existentibus in Regno Ioan.Lup.in prefat.cap.per vesteas.nume.23.*de Bottis.*

Vide Ioan.Lup.in espe.rub.extra de do.inter vir.& vxor. col.3.nu.21. & 22.vbi quod ẽt de consensu partium non põt extra Regnum notarius conficere instrũm,cum sit nudum ministerium,quod nun est extensibile de persona ad personam extraneam: nec notarius regnicola põt conficere instrumentum spiritualib.nec Apostolicus de temporalib. Bal.in l cunctos populos.C.de sum.Trini.& in c. sum P. tabellio.extr. de fi. instr.hoc tamen non procedit in feudo Siciliæ, quia est feudum ecclesiæ,& non notarius regnicola potest conficere instrumentum de spiritualib.Luc.à Penna in l.fi.C.de locat.præd.ci ui li. 11.& Io.Lup. vbi sup.de notario creato ab Imperatore,an possit vbique condere instrumentum.*Mangr.*

De manumissis testamento. Rub.

L.Si ita scriptum sit.

ide Ias.in l.pe.ver.6.adde.C.vnde legit.in 2.col.*de Bottis.*

L.Qui duos hæredes. § *Hac conditio.*

ide Luc.à Pen.in l.qui agros. C.de omni agro deser.lib.12. vide Affli. consti.multæ leges.nu.9.*de Bottis.*

De fideicommiss.libert. Rubrica.

L.Si quis intestatus.

mita hanc opi.Bar.vt per Gul.Ben.in c.Rainutius,in ver. testamẽtum lo 3.nu.11.& 12.*de Bottis.*

L. Ergo.

de Tiraq. de retra.Lign.§.32.gl.1 no.58.& 64.*de Bottis.*

ec.in l.postquam liti.C.de pact.nu. 12.tradit dispositiones intelligi debere habito respectu ad ius commune,nõ autem ad id, quod iure speciali euenire potest. Tu autem adde,quod consuetudo.& ius municipale non habetur pro iure speciali,sed pro iure communi. Alex.in l. post dotem.num.26.& 27.ff.sol mat & quod etiam tolleratur ad ius speciale, Dec.in loco præallegato,nu.2. in fi. & quæ non admittitur contra habentem intentionem fundatam. Dec.cons.134 in fi.ver.respondetur, dicit,quod intelligitur,quod habeat intentionem fundatã de iure,non autem de facto ex priuilegio.Item vt in sententia dicatur expressus error, sufficit,quod sit de iure communi,non autem speciali Alex.in l.rei iudicatæ.§.in iudicio num.5.ff sol.mat.post gl.in l.2.de appellatio. recipien.Item in generali renunciatione non veniunt ea, quæ competunt ex priuilegio.Fely.in c.sedes,nu.3.de rescrip.Item in generali exclusione non excluditur beneficium restitutionis in integrum. Ias.in d.l.postquam liti.nu.17.Item ius ordinarij præfertur delegato in conferendis beneficiis.Dec.cons 169 licet primum testamentum reuocatur per secundum validum iure speciali.Dec.cons.512.Itẽ spectare dicitur,quod iure speciali competit Dec.cons 516.nu.18.Itẽ parta sunt,quod aliquid spectet de iure communi,vel quod ex priuilegio.Dec.cons 614. Item Notarius in instrumento non extendit ea, quæ de iure extraordinario fieri solent.Item qui promisit euictionẽ, non tenetur,si extraordinario iure euincatur,posui ad hoc in l. fi.C. locati.*Mangr.*

L.Imperator.

Res prohibita alienari,non potest deuenire in fiscum.limita nisi personæ,ad quas deuenire debent tales res prohibitæ alienari, defecissent quia deficientibus illis personis,deficit probibito alienationis.l quoties,& ibi Bal.C.de fideicommis.Item limita, quoad directum dominium:nam quo ad vtile transit in fisc.vide Hip.Marli.sing. 314. Item potest deuenire in fiscum legitima , quia illa non potest esse subiecta prohibitioni,quia est exempta omni onere,per l. quoniam in prioribus C.de inofficioso test. vide Doct in l.filiusfam §.diui.de lega.1.P. *Mangrel.*

Quid in alienatione prohibita ad tẽpus,vide Alex,cons.96.ou.1.*de Bot.*

L.In testamento.

Quidam diuer.]Contraria opinio est uerior,vt per Gul.Ben.in c.Rainutius in ver.testamentum,lib.1.nu.71.*de Bottis.*

De liberali causa. Rubrica.

L.Si pariter.

Ad materiã istius legis uide Doc.in l.1.& 2.C.de cõsor.eius litis.*de Bo.*

De Acquirendo rerum dominio. Rub.

L.Adeo quidem.

Adde, quod sis etiam legitimatio dicitur detectio status,& primordialis non tamen per omnia,Ang.Aret.Inst.de libertin.in prin. & habilitatio monachi ad succedendum,dicitur remotio obstaculi ad succedendum.Dec.cons.114.nu.2.legitimatio est detectio, sicut expulsio nubium facit serenitatẽ.Dec.cõs.207.legitimatus dicitur vere legitimus. Dec.cons.258.& excludit substitutum,posui ad Bar.in l.ex facto.§.si quis rogatus.ff ad Treb.late Alex.cons.2.vol.1. Bar in l. si quis pro emptore,de vsucapio,quẽ citat Alex.& legitimati debent institui,vel exheredari,& in eis viget dispositio auth.hoc inter liberos.§.si ex imperfecto.C.de test.Item legitimatus rumpit testamentum, sicut posthumus, Dec.cons.264 & verba sententiæ de legitimis comprehendũt etiã legitimatos.Dec.cons.366.nu.2. .& seq.& de emãcipatione ad legitimationem,Dec.consi.367.nu.2.licet de legitimato ad adoptiuum non valeat argumentum Dec consil.366.nu.7.in materia feudorum, nec adoptiui,nec legitimati præter quam ex secundo matrimonio cõtinentur Iser.nu.4.de natu.success feud.Dec.consil.2.& adoptiui,& legitimi,de controuer.inter dom.& agnatum.*Mangrel.*

L.Inter eos.

Iacobi.in verbo,de cast.nu.5.*de Bottis.*

L.In laqueum.

Pet.Du.in reg.68.ver.5.& 6 limita.*de Bottis.*

De Acquirenda possessione. Rubr.

L.Possessio appellata est.

Quid est possessio.] Possessio de iure ciuili non intelligitur.Dec.cõs.412.nu.9. Item bona,capta in bello consignantur Duci belli,& inter milites bona diuiduntur. Item non licet cuicui bona occupare, sed corporalem possessionem apprehendere.Item facit, siquis obsedent aliquam turrim,vel castrum,& postea alius venit,& expugnauit castrum.non circumsedens, sed expugnans bona habere debet. Item aliud,quod est, quod bona capta in bello efficiuntur capientium militum facta consignatione Duci,procedit in acie belli,sed si capiuntur in aliqua incursione,non consignantur Duci.Item socius alterius socium legionis militum adiuuare debet.Gram de omnib illis,n.71.Item bona,quæ portantur hostib.quando bellum est indictum inter christianos efficiũtur capiẽtiũ,& nõ Principis.& inter quas psonas bellũ inducetur. Boer. dec.178.& posui in l.hostes sup.de c.& postl.reuer.*Mangrel.*

Ciuiles.] Ciuiles accessiones idest pensiones domorum, vt declarat hic Alex.nu.52.

Sed certe.]Vide vnũ verbũ Decij ĩ rub.C.q admit.n.85.ĩ vl.lec.*de Bottis.*

Producere.]Quos effectus pducat ciuilis possessio.vide Gui.dec.356.

Definit.] Ad quorũ cognitionẽ vide Ang in l.eũ,quẽ temere.§ j.de iud. Bal.in l.Arethusa,la 2.de sta.hom post hos Cagno in rt. de re.iur.reg. quatenus cuiusq;,nu.11.asserẽtes,qđ qõ iuris,quid qõ facti sit.*Mang.*

Dicit.] Vide Nicola.de pign.in 3.memb.3.par.nu.1.& nu.30. *de Bottis.*
Sic non sufficit.] Hanc etiam opinionem Bar.sequitur Marthe.de Afflic. decis.303.aliud dubium.*de Bottis.*
Quaero pone.] Hanc opinionem tenet etiam Capic.deci.14.n.xj.*de Bottis.*

§. *Adipiscimur autem.*

Tunc ex inutili.] Adde Dec.consi.56.in re prohibita alienari.*de Bottis.*

§. *Si uir uxori.*

Quod si nullitas contractus inficiat etiam possessionem, tunc ex inutili contractu non transfertur possessio, Goffr.cons.25.nu.9.*Mangrel.*

§. *Veteres putauerunt.*

Disputatio est.] Et quod filia admittatur ad hæreditatem matris non adi tam ex persona fratris non obstante renunciatione, tenet Are.cõs.162. & 148. Affl.dec.178.Curt.iun.cons.101.& quod non obstante renunciatione filia veniat ad bona paterna, si extitit fratri hæres, vel succedit vt hæres. Dec.cons.379.& 527.& 688.nu.6.& filia, quæ renunciauit bonis.& hæreditati paternæ, si fuit dotata de bonis, non valet renunciatio. Dec.cons.430.nu.3.Idem in l.pactum,quod dotali.C.de col.& adde Bar.hic 2.nu.vide Soc.hic,& cons.73.nu.j lib.3.& quod veniat ex persona fratris ad hæreditatem paternam, siue adierit, siue nõ. Dec. cons.166.nu.4.limitat ibi, nisi tempore renunciationis esset fratri hæreditas delata. Idem cons.306 nu.2. Item nota, quod res hæreditariæ dicuntur etiam post aditam hæreditatem respectu creditorum. Idem cons 334.nu.6.*Mangr.*

§. *Municipes.*

Adde ad hoc, vt acquiratur possessio instrumenti,& vniuersitatem posse disse dicatur, non sufficit probare, quod particulares possederunt, nisi nomine vniuersitatis id fecerint. Dec.cons. 221 nu.8.& 9. Item similiter aliquis dominus nõ dr possidere, neq; possedisse,& vasallos & iurisdõnem, nisi præstiterint vasalli obedientiam. Affli. dec.301.& vide Cu. cons.158.& Cor.cons 73.lib.4.& cons.148 lib.j. Item si singulares, si ue eunt ad pasculandum nemus tanquam in re vniuersitatis ipsa vniuersitas possidet Affl dec.376.in fi.& ad d.cõs Dec. uide Soc.cõs. 91. nu.18.lib.3.& quod dictum est si particulares pasculauerunt, tanquã in re vniuersitatis, intelligitur scientibus rectoribus ipsius, alias secus vt tradit Dec.cons 251.& vide Gred cons.24.*Mangrel.*
Item in.] An probetur possessio vniuersitatis, si rustici usi sunt nemore, vel singuli de vniuersitate possederunt. Vide Goff. cons.25.Bal.in cõs 370.vol.j.in antiquis.Gl.& Bal.in l.sicut.§.j.ff.quod cuiusq; vniuersi.Cæpol.de seru.rur.pasc.nu.25.Dec.in cons.221.nu.8.10.Soc.cõs.116.col.4.ver.5.conclusio.vol.2.*de Bottis*

L. Possideri autem possunt.

Et an possessio iurisdictionis in vno actu trahatur ad ius vniuersale totius iurisdictionis, hanc q. tangit Alex.in l.restituta.ff.ad Treb.in illa q.quã hæres patitur possideri aliquas res hæreditarias, an trahatur ad totam hæreditatem,& vide Abb.in cons.54 vol.1.col 2.& cons.82.lib.1.& Alex cons.68.lib.2.& Dec.cons.281 & dec.Tholos.324.& Tiraq.de retra.fol 257.nu.12.& qui capit possessionem ecclesiæ, etiam capellarum cepisse uidetur, Capic.dec.1 n.x. Item per bannum infertur possessio iurisdõnis, Capic dec.27 nu.30 Item si in vno contractu plures res venduntur uno pretio, possessio vnius rei non trahitur ad alias. Item possessio vnius rei hæreditariæ non trahitur ad alias. Item si venditur castrum, vel domus, capta possessione partis principalis videtur capta possessio eorum quæ sunt appenditia, de quibus omnibus,& de alijs Tiraq.latissime de retra.fol.57.in ver. di la giurdiction.gl.3.& quãdo venditur castrum, an intelligantur vẽdita nomina debitorum, ibi existentium,& vendita domo, an veniant adiacentia, & de plurib. Ias.in l.beneficium ff.de const.prin.*Mangrel.*
Quaero quid.] Vide latissime per Tiraq.de retra.lign.§.36.in gl.3.per totam,& Gram.decis.71.*de Bottis.*

§. *Incertam partem.*

Adde, quod incertitudo vitiat effectum dispositionis. Goffre.cons 18.& vide Aret hic declarationem Bar.& vide Dec.cons 179.col.fin.& de donatione tertiæ, vel alterius partis enim constituto, an operetur,& an sit incerta. Dec.cons.226.& ibi habes, quãdo veniret certificanda *Mangrel.*
Emit.] Vide Dec.cons.226.col.1.*de Bottis.*

§. *Neratius, & Proculus.*

Ad regulã istius textus, quod solo animo non quæratur possessio. Adde, quod nec per inuestituram, nec per annulum, quum princeps voluit hẽre ius veræ possessionis traditio transferri. Iacob Affli. dec.299. vbi subdit, quod nec per statutum fieri põt, quod possessio sine actu corporeo trãsferatur vera, vel ficta possessio, nisi in casu l.raptores,§.an lana.C.de epi.& cle. Item signatio arboris uim traditionis habet, Ias.in l.quoties, num.18. C.de rei uend.Fium.in uer.signum, nu.6.& per significationem arboris, seu dolij transfertur possessio, l.qui si neque.ff.de pericu.& cõmo.rei uend.Negus.de pig.fol 229.nu.14 *de Bottis,*

§. *Ex contrario.*

Quaero, qua.] Vide Affl.decis.403.in fi.*Mangrel*

Vide Moder.in c.regni frequens,nu.26.178.*de Bottis.*
Possidere.] Vide Nicol.de de Pign.in 1.memb.6.par.nu.34.*Mang.*

§. *In amittenda quoque possessione.*

Vide Goffr.cons.21.nu.10.*Mang.*

§. *Si seruus, quem possidebam.*

Bannitur.] Vide per Pet.Du.in reg.68.uer.7.amplia.

§. *Genera.*

Quaero, an.] Vide Nicol.de pign.in 2.memb.3.par.nu.6.ubi ampliat,& limitat.*de Bottis.*

L. Clam possidere; §. *Qui ad nundinas.*

Planum est.] Adde, quod tolerans alium possidere, amittit possessionẽ, Dec.cons.400.nu.6.*Mangrel.*

L. Si quis ante;

Vsusfructus.] De uẽditione facta uiliori pretio quod dicatur donatio. Vide Tiraq.latissime in l.unquam, in ver.donatione largita,num.3.cum seq.*de Bottis.*

L. Iuste possidet.

Contrario.] Vide Affl.decis 215.*Mangrel.*
Dito, quod.] Capic.decis.51.Dec.cons.351.nu.6.*de Bottis.*
Pone.] Vide Nicol.de pign.in 2.memb.3.par.nu.22.*de Bottis.*
Quod quis.] Affl.in const.statuimus.nu.49.*de Bottis.*
Quaero.] Vide Affl.in const.uiolentias.nu.16.*de Bottis.*

L. Naturaliter; §. *Nihil commune.*

Sed dominium.] Quod dominium sit iuris, melius probatur in l.cum heredes, in prin.ff.e.iũcta l.j.§.Sceuola.ff.si qs test.li.esse ius.fuerit. *de Bot.*
An possessoria duo põt simul intentari uide Dec.cõs. 302.i pri.*de Bottis.*
Secundo casu.] Vide Matthe.de Affl.dec.14.nu 4.*de Bottis.*
Certum est.] Vide Capic.dec.136.nu.9.& nu.16.& 17.*de Bottis.*
Per hoc.] Immo illa gl.loquitur i omni genere interdicti, ut ibi expresse dicit.*de Bottis.*
Si agit Dominus] Adde, quod hæc opinio Pet.procedit, si quis peteret se declarari dominum,& possessorẽ,& successiue non turbari i sua possessione, ita Pau.de Cast.in l.si de ui, la 1.col.pe.ff de iud.quod nota, quia audiui practicam.*de Bottis*
Quando proponitur.] Vide Affl.dec.155.ubi an hẽat locũ scda instantia.
Quarta combinatio.] Vide Abb.in c.ex conqõne,4.col.uer.quoad sm,de rest.spol.Are.& Ias.hic & Capic.dec.28.nu.7.*de Bottis.*
Tunc qui.] Vide omnino per Did.Couar.in 1.lib.uar.resol.c.16.num.13. fol.280 usque si.*Mangrel.*
Absoluendus.] Quomodo debeat opponi ista exceptio,& quæ uerba sufficiant, uide Dec.cons.74.col.fi.*de Bos.*
Quarto quaero.] Hanc opi.Bar.sequitur Inn.& Doct.in c.suborta.ext.de re iud.Alex.in cons.117.col.2.uol.2.Capic.dec.86.col.5.*Mangrel.*
Pro euidentia præmitto diuersam esse formam concludendi in possessorio, à petitorio Dec.cons.62.& licet in possessorio libellu narret spolium,& in conclusione petatur restitutio rei, adhuc dr intentatum possessorium. Affl.dec.77.& Dec.cons.136.& in libello causa possessorij non requirit expressionem causæ. Dec.in d.cons.& cons.165. Item ad hanc materiam uide Affl.dec.193.ubi dicit, quod in possessorio recuperandæ, debet actor protestari, quod sibi non opponatur de proprietate, quia si pateretur opponi, succumberet. Item hodie per c.regni detestantes, potest cognosci simul,& semel de possessorio,& petitorio,& ideo si agatur possessorio,& deducantur iura petitorii, potest de petitorio cognosci, Gram.dec.15. Tu uero præmitte ad hanc materiam, quod possessorium duplex est, quoddam dicitur summarium, alios summarissimum, quoddam uerò ordinarium, seu plenum,& ut utar singulis uerbis D.abbatis, dicitur possessorium prægnans, uide Pau. de Cast. cõs. 3.uol.1.sm nouam impressionem. De hac distõne Cagno.in l. in pari. ff.de re.iu.Bal & Cas.in l ordinarij, col.pe.& fi.C.de rei uen.Frã.Cur. in l.admonẽdi,n.203.ff.de iureiu.& in spẽ.Io.Plot.in tra.de iureiu.n. 35.fol.23.& possessorium summarium, siue summarissimum dr illud quã utraq; pars prætendit, se de pñti possidere.& possessio non uacat, uel quã possessio uacaret ut puta mortuo possessore,& utraq; pars prætendat se hẽdem.& uult ingredi possessionem,& necessario uult offerre libellum,& timor esset armorum, tunc iudex ad euitãdum rixas,& arma phibẽdũ, põt summariè se informare quis possidet de pñti,& cõstituere de pñti, uel põt possessionem apud se una cum fructib. sequestrare, donec se informauerit de iurib. partium sm materiã l.si usufructũ.§.j.& ibi Bar.ff.de usufr.Bal.& ibi Dec.col.fi.C.de edic.diui Adr. tolle, Ias.i l.qdã æstimauerũt.ff.si cer.pet.& Capi.dec.99.& an dẽant partes citari? Vide An.cõs.107.tũc isto casu nedũ dr sũmariũ possessoriũ, sed ẽt sũmarissimũ & Iudex ex suo offũ poterit sumere sũmarissimas iformõnes,& pbõnes,& cõstituere possessorẽ illũ, quẽ de pñti iuenerit possidere,& tũc i possessorio isto sũmario nõ admittũr iura petitorij, sed tñ possessorij de pñti,& tũc fit decretũ quod capiat sũmaria iformatio ad finẽ vidẽdi, qs sit manutenẽd' i possessione lite pẽdẽte. uide Ripã i l.i ẽ q nobis,nu.20.de ac pos.i hoc possessorio ille obtinet, q pbat possessionẽ de pñti,& idõ si una pars pbaret possessionẽ de pñti, altera uero pbaret de possessiõe ãtiqui tñ, tũc obtinet ille, q proba-

probationem de pñti & si sine titulo, & pferteur probationi possessio antiqua etiam cum titulo, ita in specie meminit Mari. Soc. iun. in consil. suo 146. & Alex. consi. 23. lib. 1. & Corn. consi. 280. volu. 4. hoc tamen fallit, quando ista possessio esset acquisita per uim, uel clam, ut per Corn. i. d. consi. 280. & per Bal. & Sal. in l. uis eius. C. de proba. & hoc quomodo intelligatur, vide omnino Io. Plo. in. d. trac. fol. 22. nu. 30. vbi vero partes in hoc iudicio æqualiter probassent, tunc præfertur ille, qui possessionem de præsenti, & antiquiorem probauit, quia possessio antiqua præsumitur iusta, recentior vero clandestina, & uiolenta & tunc isto modo antiqua, & recens probata possessio præfertur de præsenti solum, etiam cum titulo. Boer. dec. 139 Fel. in c. licet causam. ubi etiam Dec. de probat Curt. iun. consil. 168 nu. 68 nu. 23. Alex. consi. 76. nu. 27. vol. 2. Dec. cõsi. 56. Alex. consi. 89. vol. 5. & hoc aduerte quia ille qui possidet de antiquo oportet, quod possessio alterius est clandestina. Ita declarat Boer. in d. decis. & refert Io. Plot. in d. tract. fol. 22. num. 31. ubi vero in hoc iudicio non probaretur aliqua possessio antiquior, cum de præsenti simul, sed tantum de præsenti, tunc ille obtinet, qui probat suam possessionem coloratam cum titu. Boer. sup. alle. per Rip. hic, nu. 100. & de illo, qui timet turbari in sua possessione põt impetrare præceptum a iudice cum clausula iustitiæ quod conseruetur in sua possessione. Vide Afflic. dec. 167. & quando tractatur de possessione rerum feudalium, vide Ias. cons. 138. volu. 4. Carol. Ruin. cons. 27. vol. 5. Io. Plot. vbi sup. fol. 24. ad plenum de omnibus illis post nu. 40. & hoc possessorium summarium dicitur præambulum, & præparatorium possessorii ordinarij. & in hoc iudicio non probatio famæ & vnius testis facians probationem, cum de leui præiudicio tractetur, ex quo per possessorium ordinarium potest releuari. Dec. cons. 252. & in l. fi. C. de edic. diui Adri. tol. Soc. cons. 187. & 166. vol. 2. Hip. sing. 433. at in iudicio possessorij ordinarij plenæ requiruntur probationes, nec sufficit probare per vnum testem, maxime vbi actor intentaret remedium ca. reintegrandæ, & vt dicit Affl. dec. 164. col. 2. in fi. & Franc. de Curte in d. l. admonendi. nu. 203. Cagnol. in d. l. in pari. ff de reg. iur. & Grat. cons. 100. vol. 2. & remedium d. ca. reintegrandæ, datur contra titulo possidentem secũdum magis com. opi. Dec. cons. 251. Item spoliato nõ obstat exceptio dominij, etiam si incontinenti est probatum. Boer. decis. 238. vbi etiam, quod spoliatus a iudice debeat ante omnia restitui, dummodo indebite fuerit spoliatus & spoliatus debet probare tempus spolij, & quod eo tempore possidebat. Boer. d. deci. Item confessio rei dicentis, titulum esse actoris, nõ sufficit ad recuperandam possessionẽ. Boer. in dec. 293. Item si quis obtinuerit in possessorio, & postea in petitorio succubuerit, nõ restituit fructus, nisi a die litis contestatæ in petitorio. Boer. dec. 340. vbi nõ valet statutum, quod fructus beneficii lite pendente sequestrentur penès tertium. Item qñ constat notorie de non iure petentis reuocationẽ attentatorũ, vel agẽtis interdicto vnde ui, seu recuperãdæ, nõ põt agere, sed obstat sibi exceptio notorij iuris defectus, Rota in nouis, in decis. 14. vbi habes, quod vis attentatorum habet maius priuilegium, quam interdictum vnde vi: vnde agenti possessorio recuperandæ necesse est, quod habeat titolum, secus in reuocatione attentorum cum per attentata offendatur iudex, & ideo ex mero officio reuocãtur. Itẽ quando notorie constat de non iure petentis possessionem, non audiatur, hoc procedit in beneficialib. secus autem in profanis. Rota in antiquis dec. 7. Oldrad. cons. 1. Capic. in alleg. dec. 96. Item agenti remedio interdicti recuperandæ possessionis non admittitur reconuentio, tamen datur breuis dilatio ad probandum spolium, vide Inn. in c. fi. de ord. cogn. & ibi Fel. & de probatione scripturarum, & testium in antiquis, & in recentiorib. & de probatione instrumentorum tam in possessorio, quam in petitorio. Vide late per Crauet. in tract. de antiqui. temp. sup. alleg. & transiens ad petitorium, an solost eapẽsas possessionis, Bar. hic, & nota, quod quando causa reclamationis, qui succubuerit, potest suspendere petitorium, Capic. dec. 28 & in possessorio no. vt procesteris de impertinentib. vt videatur dissentire ab articulis dominij. Capic. ibi & Bar. & hic, n. 17. ver. videamus. Vide Affl. decis. 131. 155. & in const. violentias, nu. 30. & ibi etiam habes, quando contra hæredes procedatur. *Mang.*

Super petitorio.] Vide circa hanc Bar. 6. combi. Affl. dec. 7. *Mangrel.*

Sexta combina.] Alia ratione non concurrit cum interdicto retinendæ, quia interdictum retinendę competit solum illi, qui extraiudicialiter turbatur, non ei, qui in iudicio, l. 1. vti possi. & Doct. in prin. huius §. *Mang.*

L. Pomponius refert. §. *Cum quis utitur adminiculo.*

Vide Dec. in cons. 532. nu. 7. vbi loquitur de clericis, qui volunt vti statutis loci eorum, qui necesse est, quod vtantur cum suis qualitatibus, vide quæ posui in l. si vrbani. ff. de condi. indebi. *Mang.*

L. Rem quæ nobis.

Quia quero.] In remedio c. reintegrandæ, veniunt fructus. Dec. cons. 252. *Mang.*

L. Si quis vi. §. *Differentia.*

Adde, quod licet sola voluntate non perdatur dominiũ, tamen transfertur onus probandi contra confitentem, rem non suam. Barto. in l. cum falsa. col. 1. C. de iur. & facti ignor. Item hæres non potest per consensum adhibitum legitimationi filij testatoris abdicare a se ius quæsitũ ex aditione hæreditatis. Dec. cõs. 343. in fi. & ad primum dictum Bar. vide Lof. cons. 44. nu. 12. *Mang.*

Respondeo.] Vide Soc. cons. 9. nu. 34. vol. 5. & vide Bal. in l. fœminæ, §. illud. C. de secun. nup. in fi. vbi dicit, quod dominium absolutè dictum est plena potestas cum alienandi potentia, & dicit, quod de hoc fuit interrogatus a D. Papa, & vide Dec. cons. 498. nu. 7. & adde, quod dominium est quadruplex. Bal. in l. in rebus, col. 2. in prin. C. de iure dotium. *Mang.*

L. Quod meo:

Visr.] Vide Dec. in reg. contractus, a nu. 16. vsque ad 18. de re. iur. & adde, quod ex decennali negligentia illius, qui constituit precarium, si nõ reuocauit perditur ciuilis possessio & eius effectus. Bart. in l. si de eo. §. si forte. ff. eo. Affl. dec. 40. nu. 12. ver. præterea ea negligentia. & adde, quod precariũ appositum in contractu nullo, non transfert possessionem. Affl. dec. 331. similiter precarium appositum in contractu simulato non operatur, Ias. in l. si ita stipulatus, §. Grysogonus. ff. de vre. ob. Item ad finem, vt precarium operetur, est necesse, quod sit pñsens ille, cui constituitur. Dec. cons. 226. n. 6 Item est necesse probari, quod constituens tempore precarij possidebat, sicut in constituto posui ad Bar. in l. ab emptione. ff. de pact. Item si fiat absenti vel ponatur in dispositione conditionali, non habet effectum, nisi sequuta acceptatione; & si precarium, vel constitutum conferatur post mortem, non valet late Dec cons. 251. nu. 4. Item per mortem constituentis possessio interrumpitur. Dec. cons. 400. n. 9. Item tutor per constitutum nõ transfert possessionem. Capic. dec. 14. nu. 11. & de clausula constituti, & precarij, vide d. dec. Item illud, quod dixi, quod constitutum collatum in tempus mortis non operatur. Fallit vt per Loffr. cons. 5. n. 10. Sed si constituat ex nunc post mortem, valet. Negus. de pign. fol. 189. nom. 4. vsque ad 8 contra Dec. in d. c. cons. 427. Item hoc constitutum operatur, etiam respecto bonorum futurorum. Affl. dec. 335. in prin. post multa pro, & contra, Dec. cons. 37. Aret. in §. actionum, nu. 10. & quod opus est probare possessorium tempore constituti, nec sufficit ad se peruenisse. Aret. in l. quamuis, §. si conductor. ff e. & quare sit secus in constituto futurorum. Affl. dec. 335. vbi etiam, quod non extenditur ad futura quæsita post mortem, & quod non operetur nisi in pñsentibus. Dec. cons. 281. nu. 3. & de clausula constituti, & de materia assistentiæ, Affl. dec. 383. constituens tempore precarii, si non possidebat, non operatur precarium. Fallit, si obligauit præsentia, & futura, quia si post reperitur possidere, operatur, Affl. dec. 37. *Mang.*

L. Cum hęredes.

Adde Guid Pap dec. 355. *de Bottis.*

Adde, quod possessio, quæ tenebatur per alium a defuncto, eo mortuo cõtinuatur in hæredib. nisi eapellatur colonus, & ille alius, qui possidebat antequam colonus, vel alius incipiat possidere de fructib. hæredis. Affl. dec. 325. Item hæres propria authoritate res hæreditarias capit. Dec. cons. 212. nu. 2. Item per statutum potest possessio continuari in hęredem, & erit vera possessio, ita quod faciat vitiosum occupantem Dec. cons. 467. nu. 2. & 26. & regula istius textus, quod possessio non transit in hæredes, intelligitur non tantum de extraneis, sed de suis, vt omnes concludunt, & ita firmat Tiraq. in tract. le morte, fol. 5. nu. 6. & hoc ratione fundatur, quia ad acquirendam possessionem requiritur animus, & corpus: sed ipsius defuncti animus, & voluntas non trãsit ad hæredes, ergo neque possessio. Et quod dixi, quod hęres potest capere: propria authoritate res hæreditarias intelligitur alio hærede non instituto. Tiraq declarat in tract. preal. fol. 6. nu. 10 & an in feudis possessio transeat ipso iure, de veritate Tiraq. in tra. præalleg. fol. 6. & 7. & ad Bar. hic, quando loquitur de prælato, an continuetur possessio in successore. Pau. de Cast. in l si sorori post medium. C. de iure delib. Guido Papa dec. 355. & 629. & omnino vide Aret. hic, & ille, qui precario posidet, si dedit se in arrogationem, an ipso iure possessio transeat in arrogãtem, vide tex. in l. si adoptanero, ff. de precario. Bal. in l. si paterfamilias, ff. de adopt. Ang. in l. si vniuersa. §. item quod, ff. de acq. posses. & de possessione bonorum ingredientis in monasteriũ, an ipso iure transeat; vide Affl. dec. 299. De materia istius tex. in quibus casibus, & in quibus personis possessio ipso iure transferatur siue per statutum, siue per consuetudinem, latè Tiraq. in tract. præalle. & in tantum dicitur noua possessio hæredis, quod sententia lata contra defunctom, non transit contra hæredem, vt posit exequi ipso non citato, vide Capic. dec. 1. & 128. & Affl. dec. 145. *Mang.*

L. Quod seruus.

Dic.] Amplia etiam in procuratore, quod iuste, non iniuste acquirit domino, & ad concordantiam plurium vide Affl. in const. circa violentiarum, nu. 37. *Mang.*

L. Si aliquam rem.

Habui.] Affl. dec. 82. nu. 10. & Guid. Pap. dec. 272. & Belluca in suo Speculo. fol. 73. nu. 43. *de Bottis.*

Quid est.] Vide Sebast. Neapo. in gl. super consuetud. Neapo. incipien. venditionis, de contrahen. emptio. in verbo, tradita, in princ. & quatenus Aret. in. hic, column quarta, versicu. aduerte etiam diligenter li-

mi,non procedere quando ille, a quo recognoscitur res sciret, non esse suam, quia tunc resultat donatio, & tacita conductio. *de Bottis.*

§. *Quod per colonum.*

Et qua.] Vide Aff.dec.125.& 331.*de Bottis.*

Tene.] Vide Affl.dec.166.& adde, quod instrumentum locationis, & perceptio fructuum probaet possessionem, quando est alter in possessione. Affl.325.& nota quod instrm locationis contra soluentem mercedem indistincte probat. Imola hic.& in c.bonæ, nu.22.de ap. & Affl. in const. violentiarũ, nu.36. & quando probetur per solutionem pensionis, & quando non. Affl.decis.325. *Mangrel.*

L.Quamuis' §. *Si conductor.*

Quæris ponamus.] Vid Affl.decis.125 *de Bottis.*

L.Fundi.

An autem possit reuocari tale mandatum ex causa necessaria. Vide Cou. in c.11.pract.q.cap.67.col.4 *de Bottis.*

Et per hoc.] Goid,Pap.dec.491.& Didac.Couar.in libro practi.q.ca.11. nu.1.2. *Mangrel.*

Iudex.] Vide Affl decis.301. *de Bottis.*

L.Interesse.

Item quæro.] Vide Anchar.consi.248. *Mangrel.*

L.Si de eo. §. *Si forte.*

Longi temporis.] Vide Alex.cons.33.nu.4.vol.6. *de Bottis.*

§. *Si seruum.*

Item oppono.] Vide Bar.in §.nihil commune.nu.2.cum seq.supra eodem. *de Bottis.*

Quære ergo.] Dec.cons.302.nu.11. *de Bottis.*

L. Qui iure.

Aymo.cons.61.nu.2. *de Bottis.*

L.Peregre.

An exceptio dominij repellat quem agentem interdicto vti possidetis. Vide per Doct. in d.§ nihil commune. Aduerte tamen, quia quãdo aliquis impetrat officium iudicis,quia timet spoliari:tunc non admittitur talis exceptio, vt late per Capic.dec.11.nu.2.& ibi de differentijs inter interd.retin.& hoc iudicium. *de Bottis.*

An,& quando in facto proprio sit probabilis ignorantia. Abb.in c.excõmunicato,nu 4.& 18.de rescrip.& Bar.in l.non fatetur. ff. de confes. col.2. vbi an,& quando ignorantia proprij facti sit lata culpa? & adde, quod actu iurato,non præsumitur obliuio.Bouer.de virt. iuram. vol.1.fol.187.nu.29.& locus facilius recordatur,quam tempus,& propterea testis non reminiscens de loco, est suspectus , quod non est sic in tempore. Burtige.in l. vinum,nu.16.ff.si cer. pet.testificans,si dicit. non recordari,& alio tempore dicit,se recordari,non est falsus. Similiter si vno tempore dicit,se credere,quod aliter dicit in alio tempore, non est falsus. Affl.in const.instrũmentorum robur.nu.8.& si prius dixit nescire,& postea dicat scire, valet antequam loquatur parti. Bald. in rub.de controuers.inuestituræ.nu.9 & testis id, quod semel dixit, potest iterum interrogatus ignorare. Loffr.cons.17.nu.27.vbi nõ procedit in his,quib.præsens fuit,& quod plus creditur erranti in tempore,quasi non veniat præmeditatus,& plura pro teste, quod aliter diuersis temporibus dicit Loffre.cons.49.& qui dixit non bene recordari de tempore,quicquid circa tempus dicit, censetur dubitatiue dixisse. Alex. cons.63.nu.2.lib.2.Item quia etiam in facto proprio,non potest recordari de tempore,& alijs, & maxime si tempus sit diuturnum,& de testibus adinuicem cum iuramento contrariantibus,& de testibus instrumentatis contradicentibus,no. Gram.decis.60. Item quando factum est antiquum,non potest probari per testes de visu, vel loco,sed sufficit probari per auditum.l.si arbiter ff.de probat.& quod quis facilius recordatur de loco,quam de tempore,facit c.1.de ele.lib.6.alias c.cum expediat,& Affl.dec.375. Item testes quãdo formiter deponunt in vna causa,& inducunt præmeditatum sermonem, & redduntur suspecti,hoc procedit in antiquis. Decius cons. 448.n. 24.& 627.nu.3. Item si testis dicat ante bellum, alius dicat post bellum,non discordant inter se, prout Bar.in l.insulam.§.fructus. ff.sol. mat. *Mangrel.*

L.Prædia.

Ista l.] In dubio præsumitur præsentia rei, vt sic probetur traditio per dicta verba instrumenti. Rom.cons.509.nu.22.& 23. *Mang.*

De vsucapionibus, & vsurpationibus. Rub.

L Bono publico.

Quæro an.] Vide Guid.dec.319.& ibi an possit tolli per statutum, vel per testatorem. *de Bottis.*

L.Sequitur. §. *Fructus, & partus.*

Omnes leges.] Intellige istam decisionem, quãdo præcedit titulus, & possessio,& fructus extitissent per triennium, quia si sunt consumpti ante triennium,non habet locum ista decisio. Ista declarat. Soc.in consi. 251.in 2.vol.in fi.& amplia,procedere etiam, vbi quis tenetur à die litis contestatæ, vt per Ias.in l.me & Titium.nu.2.ff.cer.pet.& habet locum etiam in iudicio petitionis hæred. Rom.cons.149.1.col. Tiraq. de retract.lig §.15.gl.2.nu.17. *de Bottis.*

§. *Item Labeo.*

Inducitur.] Vide per Tiraq. de retract.conuent.§.1.gl.7.nu.19.cum seq. & ibi quid si fuit vendita cum pacto de reuẽdendo intra certum tempus, an tale tempus possit prorogari. Vide ibi, & vide Barba.in cap.si quis presbyterorum in fi.de reb.eccl.alie.vbi limitat, hoc non habere locum,si incontinenti recuperauit. *de Bottis.*

§. *Si viam habeam.*

Et per hoc.] Contrarium est verius vt per Cap.in dec.4.n.10.de quo vide Guid in dec.199. late Dec.cons.266.col.fi. Pet. Rebuf. in tra. de li. ob.1.ar.gl.9.nu.26. *de Bottis.*

Et idem.] De materia huius statuti vide late per Pet.Due.in reg.vtriusque Iuris.reg.6. Actio. *de Bottis.*

L.Naturaliter.

Nota ad hanc l. quod si allegetur impedimentum, vt non obstet ei præscriptio,debet probari,ita quod si fuerit guerra, debet probare,quod fecit omne posse suum. Item si non potuerit pertransire flumen, qđ fecerit suum posse. Boer.dec.40. Item quando ex longęua possessione præsumatur titulus, posui in l.Celsus.ff.eo. *Mangrel.*

L.Pignori rem.

Vbi dicitur.] An,& quando præfetibatur iuri offerendi. Vide per Did. Couar.in 1.lib.var.resol.fol.157.no.3.

L.Si is,qui pro emptore.

Extrema habilia.] Adde Cur.iun. cons.76.nu.5.limita non procedere in declaratione, quia tunc fit retrotrahitio, etiam quod extremum ad quod,non sit habile. Aymo de antiq.temp.fol.35.nu.49. *de Bot.*

Vel legitimus.] No.quod legitimatus dicitur vere legitimus, de quo per Dec.cons.275.nu.9.& 7.& cons.365.nu.4. *de Bottis.*

Possit.] Ciuis ex priuilegio an dicatur proprie ciuis. Dec.cons.302. nu.3. *de Bottis.*

Et si.] Vide Cottam in ver.habeatur, & Dec.cons.275.nu.6.& 7.& cõs. 365.nu.4. *de Bottis.*

Fingit.] Vide quid per hoc dicat Capic.dec.172.nu.16. *de Bottis.*

Successiue.] Vide Negusa.in tra.de pign.1.memb.2.par.nu.54.circa med. *de Bottis.*

L.Si hominem.

Quæro.] Adde Tiraq.de retra.lig.§.19.gl.2.nu.3.

L. Eum, qui ędes.

Ad hanc regulam vide omnino Tiraq.de retra.fol.133.num.21.& seq.a fol.161.nu.51. *Man.*

L.Celsus.

Adde, quod, titulus inualidus nõ præstat causam vsucapiendi. Affl.dec. 374.& ibi de testamento inualido. Item ex longæua possessione quãdo præsumatur titulus. Boer decis.42. Item confessio partis aduersæ non probat Titulum,ad effectum probationis tituli. Boer. decis.89. vbi non restituitur possessio,nisi viso titulo, hoc tamen procedit in beneficialibus. *Man.*

Sed quære.] An autem sufficiat iste error ad præscribendum contra tertium vide ibi nu.24.& de errore iuris,an, & quando inducat bonam fidem, vide Per.Due.reg.255. *de Bottis.*

Quæro vtrum.] Facit decisio Affl.374. vbi ponitur de errore facti, quod causat præscriptionem, & de errore iuris,qui nullo modo causat præscriptionem. *Mangrel.*

Sed vtrum.] Adde,quod diuisio est iustus titulus. *Mangrel.*

Tamen.] Adde Alex.cons.35.nu.2.vol.6. *de Bottis.*

Sed pone.] Vide Capic.decis.69.nu.27.& Negusa.de pig.in 1. memb. 6. par.nu.35.cum seq. *de Bottis*

Adde Affl. in constit.pacis cultum,nu.27.& an transferat possessionem in emptorem. Vide Negus. de pign.fol.138.& cum Bar. tenet Angel. in §. actionum tam in simplici constituto, quam in clausule precarij. *Mangrel.*

Sed qualiter.] Adde per Bar. quod probatur per confessionem absente parte, Alex.cons.54.nu.9.vol. *de Bottis.*

Adde, quod ex longa possessione præsumitur bona fides, & mala purgatur de qua prius constabat, Dec.cons.266.co.fi.ver.nec obstat, & idē cõs.267.nu.5.& quod ex decennali possessione, cuius præsumitur bona fides. Idem cons.272.n.6.vbi etiam,quod præsentia iudicia causat bonam fidem, & possessio vicennalis purgat malam fidem. Idem consil. 375.nu.5. Item ex instrumento emptionis præsumitur bona fides,& ex eo,quod emerit palam. Dec. cons.410.in princip. Item de septem præsumptionibus ad præsumendum malam fidem. Capic. decis.86. num.10.& sequen. Item mala fides procuratoris,non nocet Domino Goffred.cons.20.nu.21.de scientia item ex titulo vero, vel putatiuo præsumitur bona fides,& ex antiquitate mala purgatur. Deci.consil. 558. in fin. & dicitur in bona fide, qui præscribit pignoratitiam ad-

uersus

uersus debitorem quãdo præscribit contra eum, qui actio competere potest, acceptando ius. & nescit, si accepit. Negusa. de pigno. fol. 219. nu. 23. vide Affl. decis. 169 *Mangr.*

Contus.] Vide Affl. in const. violentiarum. nu. 19. *Mangrel.*

Alio modo.] Vide Abb. in c. cum ecclesia. nu. 20. & ibi bona apostilla, de causa propriet. & poss. vbi etiam tractat, an semel dominus præsumatur dominus, & quod non sufficit testes in genere deponere de tempore, sed requiritur probatio possessionis continuatæ. Loffred. consil. 25. nu. 4. *Mang.*

L. Si fur rem. §. *Si quis id*

Quoad.] Vide Tiraq. de retrac. lig. in fi. nu 44. *de Bottis.*

L. Potest pluribus.

Sed quid.] Nota hãc doctrinam Bar. quam sequitur hic Cuma. licet Bal. in l. Imperium. ff. de iurisd. om. iud. dicat, ego nõ reperi, quod uniuersitas præscribat in æternum, cum semper sit idem. & uide Capic. dec. 4. nu. 15. ubi quando præsumantur omnes mortui. *de Bott.*

Sed quid.] Vide Capic. decis. 14. *Mangrel.*

L. Cum vir.

Adde, quod exceptione superueniente post litem contestatam loquitur Bar. in l. 2. ff. de excep. rei iudi. Item ius superueniens post conclusum in causa non uenit in iudicium. Bart. in l. si mater. §. eandem. ff de except. rei iudi. Affl. in constit. eorum fraudib. nu. 11. Item si pendente iudicio finitur ius, vel desijt competere, nõ procedit iudiciũ. Loffr. cons. 6 nu. 10. vsque ad 12. Item si mulier constante matrimonio alienat, vel obligat fundum dutalẽ cum iurament. conualescit obligatio, si ad eam soluto matrimonio reuertatur: secus si ad alium non hæredem, puta fiscum in casib. in quib. non ut hæres venit ad feuda Loffr. cons. 13. nu. 1. vsque ad 4. Item si peto eligi ad officium semestre, & durante lite labitur totum tempus, ad interesse agitur, secus si non totum. Bar. in l. si prius. de no. oper. nunciat. col. penult. vers. 10. quæro. Item licet in generali concessione baroniæ, non ueniat castrum alteri cõcessum, si tamẽ postea deuoluatur venit. Iser. in tub. de cap. qui cur. vend. Bal. in c. studuisti. col. fi. de offi. deleg. sed si filius Regis aliquid faciat, est necesse, quod factus Rex postea confirmet, alibi dixi. *Mangrel.*

Vt ergo.] Vide latissime per Boer. decis. 23. nu. 13. cum seq. *de Bot.*

Quæro.] Boer. decis. 23. nu. 17. *Mang.*

L. Iusto errore. §. *Non mutat.*

Vide Tiraq. de retra. lign. §. 1. gl. 7. nu. 57. Vide Didac. Couar. in 1. libro variar. resolut. cap. 17. nume. 10. fol. 314. vbi dicit, hanc esse communem opin. *de Bottis.*

Pro emptore. *Rubr.*

L. Possessor.

Vide ad posita hic per Bar. Neguf. de pig. in quarto memb. 5. par. nu. 22. *de Bottis.*

L. Pro emptore.

Sed an possit conueniri si cuti hæres. collige ex dictis per Pau. de Cast. in l. hæreditatem. ff. de donat. & latẽ Saly. in l. hæres alieni. C. de donat. quorum dicta possunt notabiliter limitari per Corn. cons. 97. primo lib. & quod donatarij quintæ partis nõ teneantur creditorib. Dec. conf. 217. nu. 2. & sequen. In simili successor in beneficio tenetur ad debita & expensas funeris. Dec. cons. 157. Item legatarius partis bonorum non conuenitur a creditorib. Dec. cons. 137. in prin. Item successor castri dicitur vniuersalis, Capic. dec. 20. nu. 29. *Mangrel.*

§. *Si a pupillo.*

Per aduersam.] Vide Tiraq. de retra. lign. § 4. gl. 1. nu. 5. *de Bottis.*

§. *Si rem alienam.*

Fauorabilis.] Adde Guido. omnino decis. 416. *de Bottis.*

L. Litis æstimatio.

Adde, quod datio in solutum voluntaria est uenditio, & uera emptio, secus si necessaria. Dec. cons. 160. col. 1. & Dec. cons. 18. col. 2. num. 3. & dicitur necessaria, quando ex decreto iudicis legitime interposito subsequitur, Afflic. dec. 191. in 1. dub. Item in tantum uoluntaria est similis emptioni quod etiam res aliena potest in solutum dari. Affl. decis. 169. vers. utrum datio in solutum. sed non sunt per omnia similia, quia ex prætio rei per quam dr contractus emptionis usurarius, & ex alijs non infertur, quod datio in solutum sit contractus usurarius. Dec. in d. cons. 16. & plenius 167. nu. 2. Item si ex prætio rei ecclesiæ mandatur emi bona stabilia; idem erit, si receperit bona in solutum. Dec. cons. 409. nu. 15. *Mangr.*

L. Qui fundum. §. *Si tutor.*

Tutor, & curator sunt loco domini, Bar. in l. interdum. §. qui tutelam. ff. de fur. & in multis æquiparatur prælatis. Vide Fel. c. qualiter, & quando. de accusat. *Mang.*

§. *Procurator.*

Aliquibus fide dignis.] Vide Gul. Bened. in c. Raynutius. in uer. adiente impubere. nu. 22. *de Bottis.*

Pro hærede. *Rubrica.*

L. Qui legatorum. §. *Filium quoque.*

Adde, quod ubicunque filius uenit vt agnatus, habet locum titulus pro hærede. Dec. cons. 222. nu. 6. vbi etiam, q idem est vbicunque sunt verba vniuersalia. *Mang.*

Pro derelicto. *Rubr.*

Proijciens librum apertum, videtur habere rem pro derelicta, secus si clausum. Bar. in l. falsum. §. si actum. ff. de fur. *Mang.*

Pro suo. *Rubrica.*

L. Vsucapio.

Secus.] Vide, & declara, ut per Guido. decis. 127. & decisio. 416. in fine. *de Bottis.*

De re iudicata. *Rubr.*

L. Qui pro tribunali.

Facis.] Vide eundem in l. præses. C. de appel. & in c. cum sit generale. col. 4. de foro compr. *de Bot.*

Item.] Adde, quod Princeps potest abbreuiare omnem dilationem legalem, ut per Iacob. in uer. princeps, vers. sed an nu. 18. *Mang.*

L. Si se non obtulit. §. *Actor.*

Vide Bal. in l. etiam. C. de execu. rei iud. vbi an possit quis carcerari pro collecta. De qua vide etiam Afr. in addit. ad decis. Capic. 28. *de Bat.*

An possessor possit conueniri ad soluendum collectam pro tempore sui authoris, vel possit opponere exceptionem discussionis. Vide Are. cõsil. 105. *de Bottis.*

§. *Condemnatum.*

Videtur.] Adde Affli. in consti. vsurariorum, nu. 14. Couar. in c. 14 practi. q. nu. 6. fol. 175. col. 3. *de Bottis.*

Aut ista.] Vide Couar. in c. 25. pract. q. nu. 1. *de Bottis.*

Item si.] Vide Capic. decis. 53. & Couar. in d. c. 25. in fi. *de Bottis.*

Ideo ante.] Vide Grammat. deci. 29. & in simili Dec. cons. 49. & consil. 360. in princip. vbi appellatione sententiæ venit sententia ualida, non autem nulla. *de Bottis.*

L. Ait prætor. §. *Si iudex.*

Probatum est.] Dec. cons. 11. nu. 19. *de Bottis.*

L. Miles.

Quid in clerico.] Hoc declara, & limita, ut p Didac. Couar. in 2. li. uaria. resol. c. 1. nu. 9. fol. 376. cum seq. *de Bottis.*

In quadam.] Vide Capic. decis. 102. *Mang.*

L. Intra dies.

Quid si exequatur sententia contra singularem successorem.] Vide Bar. in creditores, in 4. q. prin. nu. 23. C. de pigno. *de Bot.*

L. Furioso:

Et idem.] Vide Boer. in decis. 285. *de Bottis.*

Ad hoc.] Vide latissime per Fel. in c. 1. 8. col. de iudic. *de Bottis.*

L. Quod iussit.

Quæro de qua.] Vide Capic. decis. 51. nu. 3. Fel. c. 1. de re iud. *de Bottis.*

A iudice ordinario.] Adde Gram. decis. 60. nu. 8. 9. vbi testis, & notarius ex antiquitate temporis potest variare. *de Bot.*

L. A Diuo Pio.

An delegatus possit exequi suam sententiam.] Vide Guid. decis. 60. & cõs. 21. incip. placet, in princip. fol. 16. prima parte. Iacobi. in l. cum specialis. nu. 7. C. de iudic. & in l. properandum. §. sin autem reus. eod. tit. & in l. si uero. n. 7. eo. tit. vbi dicit de iudice ordinario, qui exequitur sententiam arbitri, & per eundem Iacobi. in l. ex quacunque. nu. 13. ff. si quis in ius uoc. non ier. & in l. cui iurisd. nu. 10. ff. de iurisd. omn. iud. in 1. lect. vbi pulchre. *de Bottis.*

Secunda.] Guid. Pap. decis. 60. *Mang.*

Sunt exceptiones.] Vide Guid. decis. 419. & 574. & ibi an a pronunciatione facta per executorem possit appellari. *de Bot.*

§. *Sententiam Romæ.*

De hac materia vide Hippol in sing. 138. & Didac. Couar. in lib. pract. q. c. 10. latissime. & an requisitio directa vni iudici extendatur ad eius successorem. Vide eundem in eo. lib. c. 11. *de Bottis.*

§. *In uenditione.*

An, & quando credatur nuntius.] Vide Guid. decis. 628. & ibi quid, si dicatur fuisse percussus, vel similia. & in dec. 55. & ibi an admittatur probatio, & quomodo contra relationem nuntij, & qualiter puniatur percutiens nuncios. *de Bot.*

Debet citari.] Vide ampliat. & limitat. per Pet. Due. in reg. 94. *de Bott.*

Vel dic, quod.] An autem debeat nuncius iurare ad hoc, ut sibi credatur. Ang. in l. si vacantia, in 5. col. C. de bon. vaca. lib. 10. tenet, quod sic. sequitur Alex. cons. 336. incip. clarissime domine Vicarie, col. 3 quod

intellige,

intellige, quando à principio iuraffet per not. per gl. in c. cum parari, quia tunc sufficit illud iuramentum. Tiraq. de retr. lign. §. 4. in gl. 1. n. 6. & §. 8 glo. 9. per tot. nu. 28. *de Bottis.*

§. *Si pignora.*

Oppo. de consuet.] De quotū remedijs enumeratis hic per Bar. uide Soc. cons. 37. nu. 9. lib. 4. *Mang.*

§. *Si super rebus.*

De intellectu istius textus.] Vide Capic. decis. 107. in princ. & uide Fel. in c. veniens, il 2. de testib. Item quando præiuditium est irreparabile etiam. quod duret statutum, quod tertius non audiatur, debet audiri. Loffre. cons. 6 nu. 16 Item tertius, qui audiri debebat, si non auditur, executio est nulla. Firmia in ver. executio sententiæ. Boer. dec. 79. vbi habes, quando tertius impedit executionē, & in quãotū, Bar. hic loquitor de summa cognitione. Adde, φ in terminis istius legis nō admittitur dilatio vltra menses. Are. in d. c. veniēs, il 2. de testib. nu 6. nec repulsa testium admittitur. Abb. ibi. nu. 10. Item si fit executio contra tertium possessorem, illa habet ius offerendi, etiam φ sit iniustus possessor. Gram. decis. 51. Item in re uendita lite pēdeota postmodū fit executio contra tertium possessorem. Boer. decis. 182. Ias. §. 2. da actio. latissimè. Item si tertius fecit eas defensiones, quas tenebat facere victaa, & de facto fuit admissus, & apparet de iniustitia sententiæ, vtique rescindi debet. Inn. in c. cum Bertoldus, de re iud. Ias. in l. quæ a patre furioso. ff. de his, qui sunt sui, vel ali iur. *Mang.*

Captas pignori] Hanc opinionem reprobat Alex. in cons. 35. io fine. vol. 6 *de Bottis.*

Oppono extra.] Vide decis. Pedemon. 38. vide latissime Couar. c. 16. prac. q. per totum. *de Bottis.*

Quandoque.] Vide Tiraq de retra lig §. 1 t. gl. 12. nu. 27. vbi concordantias adducit in hac materia. *de Bottis.*

Si vero.] Adde Alex. cons. 15. nu. 5. vol. 6. & ibi an creditor possit impedita executionem in re, sibi hypotheratæ. *de Bottis.*

Probandi.] Couar vbi sup. nu. 4. *de Bottis.*

Modo formo.] Hanc q. vide plenissime examinatam por Couar. in ca. 15. pract. q. nu 7. fol. 1 t 1. & seq. & an iste tertius possit appellara a sententia. vbi vers. 1 12. col 4 & uide in uerbo huius §. pone quod alius. Couar. in d. c. 16 pract. q. fol. 1 17. col. 4. vers 4 de Bottis.

Adde, quod quando fit alienatio in fraudem paratæ executionis; tunc indistincte fit axecutio, Ias hic post Ale. Item regulariter mortuo cōuento, vel ulitet re translata in alium, nō fit executio, nisi citato possessore. Franc. de appel. in c. ex ratione col. fin. Firmia. in uer. sententiæ executio, nu. 117. Capic. decis. 118. in 2. dub. Sed quod etiā nō citato possessore exequatur sententia lata contra eius authorem præsertim per ea. Regni, conuentus. Affl. decis. 396 vbi etiam de sententia contra dominum directum, & proprietarium, an noceat utili domino, uel usufructuario. uide d. decis. in fi. & omnino uide Bart. in l. creditores, hic allega. col. 7. & 8 ubi quod quando vltra signum simplex debitor constituet se nomine creditoris possidere, vel dedit poestatem ingrediendi, poterit sententia executioni demandari contra singularem succeslorem, Capic decis. 128. nu. 5. Item ao sententia lata contra defunctum possit exequi contra hæredes ipso non citato, vel contra bona defuncti. Capic. decis. 1. nu. 14. & uide Affl. dec. 145. & cogita si hic possunt adaptari casus, in quibus transit in singularem successorem, ad Bart. in l. si cum homioem. ff. de fideiussorib. vt dicamus in eis indistincte fieri executionem contra singularem successorem, & econtra non exequi contra eos contra quos instantia non transit. Vide tu tamen decis. Capic. alleg & Ias. in l. si sic. §. si ff. de legat. 1. dum ibi loquitur contra tertium non citatum. *Mangrel.*

Reliquit.] Vide etiam Aret. io § uenditæ, nu. 3. vers. quid in executione. Instit. de rer. diuis. *de Bottis*

§. *Sed si emptor.*

Ille, qui uendit.] Quid in creditore uendente pignus. uide Doct in l. elaganter, §. si uendiderit, de pignor. act. & uide si procurator ad uendēdum potest habere fidem de pretio. Benuen. Strac. in tract. de merca. fol. 193. *de Bottis.*

§. *Sed & si pecunia.*

Et adde, quod si pecunia deponatur ad emendum prædia, iudicatur immobilis. Boer. deci. 219. & posui ad hunc l. antepen. §. vsueas. infra de contra. iud. tutelæ. *Mangre.*

L. Sunt qui.

Adde. Euerard. in loco a fisco ad ecclesiam fol. 92 litera a. *de Bottis.*

Adde, quod si ex exercitio uiuere possunt exiguntur, & non dicuntur agestare laborare. Soci. cons 30. & 14. lib. 14. Item non carceratur socer pro dote, posui ad hunc in l. rei iudicatæ. ff. sol. mat. *Mang.*

L. Sicut autem.

Vide Affl. decis. 222. *Mangrel.*

L. Sed hoc ita.

Socer non habet beneficium exceptionis, deducto, ne egeat soluto matrimonio, ut hic. utrum socer possit renunciare huius beneficio etiam constante matrimonio, quod non, uide Mina. deci. 2. & an saltem possit opponere, ne detrudatur in carceres ibi, & si promissio fuerit iuramento firmata, excludit hoc remedium ratione iuramenti; Albert. Bru. cons. 89. vide de hoc quid in consuetudine Neapolitana, per Affl. decis. 222. *Mang.*

L. Et si fideiussor.

Vt conuenitur.] Vide Alexand. in l. cum filius. §. primo, ff. de verb. ob. in fine. *de Bottis.*

L. Si conuenerit.

De hac materia, & quando sina consilio assessoris officialis protulit sententiam, Par. in ver. dicitur, & in uer. an si, fol. 89. *Mang.*

L. Præses.

Vide Affl. decis. 28. & in const. statuimus, nu. 32. *Mangrel.*

L. Debitoribus.

Manc] Vide Boae. decis. 44. *de Bottis.*

Vide Neguf. de pig. 1. memb. 6. par. nu. 7. *de Bottis.*

L. Diuus Adrianus.

Sed aduerte.] Vide Pet. Girar. sing. 79. & de materia vide latissime Tiraquel. de retra. conuent. in fi. nu. 97. cum seq. *de Bat.*

Et prædicta.] Et an istę clausulę releuent à condemnatione expensarum, vide Boer. decis. 74. & de materia falsi testis, & corrumpentis, recurre ad pragmaticas, & constitutiones. *Mangr.*

L. Imperatores.

Limita hanc l. quatuor modis, vt per Ias. hic. Item declara hanc l. ut per Fely. in c. suborta, nu. 10. de re iud. Item impeditus uti instrumento ante sententiam quando non habuerit notitiam, restituitur. Capic. dec. 52. in prin. item conuentus si soluit, & iterum conuentus vigore sententiæ soluerit, repertis instrumentis, poterit contradicera, & condicere pecuniam solutam. Pau. de Cast. in l. elegantet. no. j. de cond. inde. vide Pau. de Cast. cons. 257. nu. 1. lib. 2. *Mang.*

Quinto quæro.] Adde vidēdum Iacobi. in ver. Marchio. vers. dubitatur, & Boer. decis. supra.

L. Si vni ex pluribus.

Nono quæro.] Ad istū tex. cum sim. vide Doct. in l. 1. sup. Gl. in ver. ratā. C. qui admit. Affl. decis. 355. *de Bottis.*

L. Commodis.

Executio, an possit fieri in vsufructu debitó patri rerum aduentitiarum, vide Addit. ad Specu. in tit. de pecul. clericorum, in fin. & ad hanc legem, & eius materiam vide aliqua per d. Frec. folio 113. numero 44. *de Bottis.*

L. Paulus respondit eos.

De hoc.] Plures condemnati insolidum possunt opponere beneficium diuisionis, & hoc si fuerunt condemnati ciuiliter, secus si criminaliter ad pœnam pecuniariam, uel corporalem, tunc non possunt opponere beneficium diuisionis. Boer. decis. 310. vbi habes declaratū totum titulum C. si plures vna sent. fuer. cond. & uide quæ addidi. *Mangrel.*

L. Ex contractu.

Vide omnino Suarez. in rep. l. post rem iud. fol. 553. colum. prima, & secunda. *de Bottis.*

L. Acta apud se habita.

In ea continetur.] Vide Doct. relatos per Coream in uer. Aymonem de antiquit. temp. fol. 81 nu. 1. cum seq. & ibi φ si profertur sentētia contra contumacem, & Boer. decis. 161 nu. 5. Gram. decis. 24. *de Bot.*

L. De vnoquoque.

Ad limitationem istius legis uide Felyn. cap. 2. in 2. & 3. col. de sponsa. *de Bottis.*

Vide Bar. in l. 1. C. si aduer. rem iud. & in l. si constante §. fi. soluto matri. & vide Pau. de Cast. cons. 338. lib. 1. Guid. Papę, cons. 65. Fely. in c. cū olim. de re iud. Item in concessione gratiæ, siua priuilegij non est pars citanda Dec. cons. 191. numero 6. & 7. ubi etiam, quod quando ap. quod omnino. Princeps uoluit præiudicare, non requiritur citatio, & quod in cōcessione gratiæ seu priuilegij non requiritur citatio nullius. Dec. cons. 194. ubi de concessione feudi noui, in antiquis. Item actus licet possit in absentia celebrari, debet tamen postea intimari, aliat non ualet. vide quæ posui in l. adoptio. ff. de adoptio. Dec. consi. 39. Item vbicunque est de stylo citari in expeditione priuilegij, debet citatio interuenire. Abb. in c. a. cum olim, de re iud. Item vbicunque de facto iudex potest se informare, citatio requiritur. Dec. consil. 410. vbi etiam, quod nunquam intelligitur exclusus defectus citationis, vide Dec. cons. 498. 390. & 194. quod etiam quãdo de facto iudex se informat, requiritur citatio. Hip. in rube. C. de probatio. sic etiã in iuramēto eius, cuius assertioni stari debet, nō requiritur citatio; Alex. cons. 130. lib. 2. per totum, & quod in informatione super facto requiritur citatio. Dec. cons. 605. & 681. Item in sententia principis, & Papæ, hoc procedit. Adde quæ posui in l. a. §. quod de frumentaria. ff. de admin. rer. ad ciuit. pertinent. Item in datione tutoris, uel curatoris, necessaria est citatio. Dec. cons. vlt. Item processus potest declarari nullus parte absente. Dec. in c. causam q̄ nu. 2. de test. & uide apostil. ad Abba. in capitu. delicto, de appellat. Item tutor absens remouetur citatis eius amicis, & affinibus. lege finali. Cod. ubi pupil.

edu.

edu. debe. item quando absque parte non citata non ualet, tenet si postea pars habuerit notitiam, & non contradixit, Hip. in sing. 30. Item si iudex dicit, quod tali die pronuntiabit sententiam. si constituit procuratorem, ut illa die uadat ad audiendum sententiam, si alio die index pronunciauit senteutiam, illa nou tenet. vide Hippol. singul. 48. *Mangrel.*

§. *Contumax est.*

Adde Fel. in c. 2. de accusat. vbi limitat, non habere locum ubicunque in vna citatione essent factæ tres cum interuallo. *de Bottis.*

L. Iudex postea.

Adde, quod iudex nou potest reuocare interlocutoriam habẽtem vim diffinitiuæ Capic. decis. 1. nu. 24. ubi quod fallit, si fuerit appellatum, & non inhibitum, & quam sententiam indistincte iudex reuocare possit, Capic. decis. 1. & de iudice volente reuocare grauamen. Ang. in l. quamuis, de dam. infec. & de iudice, quod parte non citata, partem in possessionem induxit, an possit reuocare. Cas d. cons. 75. & cons. 54. & quæ uerba in sententia aspiciantur, & attendãtur. Paris in ver. iudex. fol. 280. & adde quod iudex potest eodem die in accessoriis, & cõsequentib. sententiæ supplere. l. in operis. & ibi gl. ff. locati. & ibi Bar. Item sententia diffinitiua in continenti potest reuocari. uide Tiraq. fol. 288. num. 17. & uoluit glo. iu c. prædicator. in versi. si mouero 16. quæst. 1. *Mangrel.*

L. Quidam consulebant.

Quæro quando.] Vide Bar. in l. elegantes §. si quis post. de condi. indeb. & contumax non potest opponere exceptionem declinatoriæ fori. Affl. decis. 133. & uide apostillam in l. si pupillus. § 2. ff. de priuil. cred. Affl. in const. pœnam. Sic etiam contumax non opponit exceptionem præuentionis, neque litis pendentiæ. Barto. in l. sepulchri. ff. de sepul. viol. & si priuilegium fori sit notorium, an sufficiat allegari. Fel. iu c. cum originem, de rescrip. nu. 8. *Mang.*

Vide omnino.] Afflic. in constitu. exceptiones nu. 3. & Matan. in pract. fol. 84. nume. 23. & fol. 85. num. 65. & latissime, fol. 35. & 45. & nota limitationem, *de Bottis.*

Quæro pone.] Guliel. Bened. in capitu. Raynutius, in uerbo adiectæ impuberi. nume. 41. cum sequen. & Iacobi. in uerbo dux. versi. quid si sex, nu. 9. *de Bottis,*

L. Quæsitum.

Nam non.] Vide Afflic. decis. 29. obi concludit, non esse uecessariam excusationem, si est notorium impedimentum. *Mang.*

L. Sæpe constitutum.

Adde, quod cui nocet sententia, nocent etiam acta Affl decis. 396. in primo dubio uers in contrarium. Item sententia lata contra tutorem non afficit contutorem. Soc. cons. 283. nu. 12. vsque ad finem, & an sententia contra subiectum noceat domino. Felin. iu cap. audítis. nu. 25. & de præscriptione, & an contra eos, quibus nocet, possit uia executiua procedi, posui adhoc in l. ingenuum. supra de statu hominũ. uide Alex. cons. 156. nu 6. lib. 2. Item sententia excussionis ad instantiam unius creditoris, an noceat, uel prosit alijs creditorib. posui in l. fin. si cer. pet. item in similia, contumacia unius non nocet alteri; videlicet, Fuga carcerati nõ nocet Cõmẽtariensi, nisi esset dolus. & culpa unius. Par. de Put. in tracta. syndica. in uerbo qualiter. fol. 85. & quod dictum est, quod sententia unius nocet alteri, nõ procedit, si fuerit latã in contumaciam illius Hippol. singul. 4. & de tertio comparente in causa, uide Affl. decis. 215 & de tertio, qui fuit de facto admissus, & fecit defensiones, quas uictus facere debebat, & habuit sententiã in contrarium, an sibi noceat. Innocen. in cap. cum Bertoldus de re iudic. Ias. in l. patre furioso. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iur. & de sententia lata contra defunctum an exequatur contra hæredes citati uel nõ citati, Capic. decis. 1. nu. 14. & de sententia lata super re indiuidua, an noceat alijs, Capic. decis. 8. & sententia lata contra prædecessorem an noceat successori alicuius castri ex causa deuolutionis, Capic. decis. 20. & an sententia lata contra unum ex duobus dominis adinuicem litigantibus de iurisdictione alicuius castri, præiudicet hominibus illius castri, Capic. decis. 20. nu. 18. & de sententia lata contra debitorẽ actione personali, an faciat fidem contra tertios possessores non citatos. Capic. decis. 107. *Mang.*

Vide Affl. decis. 196. *de Bottis.*

Sed quæro.] Adde Bart. in l. qui repudiantis. §. 1. supra de inoffi. testamen. cum alijs adductis per Affl. in decis. 196. *de Bottis.*

L. Negotiorum.

Ad intellectum istius l. uide omnino Bal. in l. unum, supra si cer. pet. col. 2 & ibi habes, quod iudex appellationis potest supplere circa interesse superueniens post sententiam. *Mangrel.*

De confessis. *Rubr.*

L. Confessus.

Vide quæ posui ad Bar. in l. proinde § notandum. supra ad l. Aquil. & adde, quod tripliciter dicitur quis confiteri, ore, per contumaciam, & per rei euidentiam. Affl. deci. 191. in fine. Item licet dominium nuda voluntate perdi non potest, tamen confessio inducit probationem donec cont. probetur, Dixi ad Bar. in l. si is, qui. §. differentia, supra de acquiren. possessio. vide Dec. cons. 564. nu. 7. vbi, quod confessio non probata, vel iustificata non probat. Item confessus non potest opponere de ineptitudine, uel defectu solemnitatis ordinis iudiciarii. Feli. in cap. qualiter, & quando, extra de accusa. vbi dat 11. limitationes, confitentem occidisse Titium, non potest iudex condemnare nisi constet de corpore mortuo, & de loco, ubi fuit interfectus. Idem in furto si confitetur, se furasse talem rem debet iudex inquirere dominum, cui furatum fuit, & alia adminicula, quæ iudex inquirere debet. Ponit Par. de syndi. in verbo confessio. fol. 91 Item si quis confitetur, se esse insignem latronem, & non confitetur quem, & quomodo, & vbi disrobauit, tunc illa confessio sibi non præiudicat; nisi adsint probationes testium. Par. in uerbo. si latro. fol 191. Item si quis inquiritur de furto, & interrogetur de furto, & dicat, commisisse adulterium, & sic incidenter, tuuc non potest de adulterio condemnari, sed valet ad inquirendum de adulterio. Affli. decis. 176. & Bart in l si confessus. ff. de custo. reorum. ibi si incidenter. in fi. Item si confessio non est uerisimilis, non tenet. Grammat. decis. 2. nu. 40. Item de confessione qualificata, an quis possit condemnari. Abb. in c auditis, de præscrip. Dec. in l. 1. si cer. per. Itẽ cõfessio facta parte absente non pręiudicat, neq; de iure ciuili, neque de iure canonico. Ab. in cap. si cautio, de fide instrumentorum, & in cap. 2. & fi. de confes. & quod dixi, an ex confessione qualificata possit aliquis condemnari. uide Grammat. decis. 5. nu. 13. & confessio parte absente in criminalibus præiudicat. Abbas in c. ac si clerici, de iudicijs & Bar in l. capite quinto, de adulte. est glo. in l. 1. C. de confes. Item in articulis quis non præcise ponit, sed intendit illa probare. Ab. in d. cap. fin. sed hodie pro maiori cautela, quando fiũt articuli per procuratorem, fit illa protestatio, non se astringẽs ad omnia Item quando quis possit erroneam confessionem reuocare. Boer. decis. 89. & errorem incontinenti potest quis reuocare infra dies 3. Affli. in consti. cultus iustitiæ, nu. 7. post Bald. in l. fin C. de errore aduoc. Item ille, qui confitetur occidisse aliquem, & in mari proiecisse, si non constat de mortuo, non potest condemnari ad mortem. Boer. decis. 164 Item confessio Rei actorem habere titulum per talem confessionem, non probat ne titulus, sed requiritur uera probatio; tunc dicta confessio coadiuuat, & probat titulum, si tamen tractatur de possessione restituenda, tunc illa confessio rei sufficit quoad restitutionẽ possessionis. Boer. decis. 293. vbi in probando institutionem canonicam non sufficit confessio Rei, sed probatio requiritur. Item confessio mulieris dicentis, se fuisse cognitam a Titio, nõ probat. Boer. decis. 319. Alexan. cons. 157. volum. 5. & ad plenum quando mulieri credatur. Boer. decis. 299. Item si quis confitetur sententiam in sui fauorẽ esse iniustam, perdit commodum illius. Boer. decis. 306. et quando contra confessionem fictam quis uenire possit. Hippol. singul. 12. si prætendit aliquis iuramentum alicui. & postea dicat non uerum, perdit eo casu illius commodum. Boer. in d. deci. 306. & quando aliquis confiteitur delictum, de quo aliter uon constabat, nõ punitur. Grammat. decis. 2. nu. 25. & de confessione uon uerisimili, et de confessione fortij criminis, quæ debeat continere. Grammat. decis. 28. & confessus in tormentis de aliquibus delictis, de quibus extabant inditia, an possit interrogari de alijs de quibus non extant inditia, saltem ex generali consuetudine Italiæ. Grammat. decis. 34. & confessus non potest reuocare suam confessionem, quando cum ea concurrunt inditia. Grãmat. decis 72. & confessus, & conuictus est exclusus a beneficio appellandi. Grammat. decis. 36 & discurre dictam decisionem, quia multa ibi dicuntur. & licet confessio criminis post conclusum non possit reuocari in causa appellationis reuocabitur. Capic. decis. 28 & confessio unius tanquam testis, quando in alio iudicio noceat sibi tanquam parti. & principa l. Capic. decisio. 52. nu. 4. & de confessione facta in rescripto narrante, quando preiudicet in alio iudicio etiam inter alias personas. Capic. decisio. 71. & confessio facta in una causa licet probet in alia etiam inter alias personas, non procedit in confessione implicita, uel tacita. Capic. decisio. 71. nu. 5. & de confessione homicidij qualificati. Capic. decisio. 155 & de confessione facta in iudicio inualido præiudicat. uide Capicium decisione 179. vbi de multis alijs. *Mang.*

L. Non fatetur.

Confessio in tormentis, quando reuocari possit, *Pas.* iu uerbo, sequitur, fol. 34. *de Bottis.*

Ad materiam istius l. uide Fel. in proœ. dec. in prima colum. vbi confessio facta ex abrupto potest reuocari non docto de errore, hoc autem cõmittitur arbitrio iudicis, ut ibi declarat Fel. & ibi uide Cottam in verbo, confessio potest & Aret. in §. si minus, nu. 13. Instit. de actio. Ad. de Confes. sing. 27. *de Bottis.*

Idem si est.] Limita ut per Gram. decis. 103 nu. 34. *de Bottis.*

L. Certum. §. *Si quis absente.*

Et confessio dicatur, legitima probatio, ita quod possit numerari inter probationes uide omnino Hippol. in rubrica de probatio. numero 67. & 71. loquitur de confessione extraiudiciali. & nota, quod illa

confessio

confessio dicitur probatio probata, quæ est legitima, habens suos comites, videlicet, quod debet habere causam, alias non probaret. l. cum de indebito. §. fi. ff. de probat. & hoc etiam in criminalibus procedit. Hippol. in rubri. præal. nume. 77. & an si appositum est iuramentum sum etiam quod non habeat causam valeat. Rom. cons. 873. & Hippol. ubi supra, nu. 79. & quod dicitur, quod confessio debet fieri parte præsente, alias non, inducit probationem, debet intelligi de plena non autem de semiplena. voluit Bar. in l. admonendi. & uide omnino allegat. quas affert Hippol. in d. loco. nu 89. & an quo ad liberationem plene probar Hippo. ubi sup. nu. 90. & 91. & de confess. geminats, & an de æquitate canonica valeat, ibi. nu. 92. & in his, quæ dependent a partis uoluntate, an partis præsentia requiratur, idem, nu. 93. & si facta est cum iuramento. ibid. nu. 94. & de confessione facta in iudicio absente parte, ibid. nu. 97. De cōfessione vide multa per Grā. decis. 34. qui loquitur tam in ciuilib. quam in criminalib. & de confessione liberatoria, licet absente parte non ualeat, an ualebit ut pactum liberatorium. Capic. decis. 153. & de confessione extraiudiciali concurrentibus aliquib. iuditijs verosimilib. Capic. decis. 179. & ibi de confessione facta coram iudice incompetenti, & confessio creditoris, dicentis, se habere consequi a Titio centum si debet plus consequi, an sibi præiudicet. Capic. decis. 180. & confiteus se esse seruum alicuius, non præiudicatur sibi. Capic. decis. 209. & de confessione parte absente in delictis. Fel. in c. olim, de rescript. & in ciuilib. Fel. in c. si cautio de fide instrumento. & parte præsente si emanauit confessio propter aliud probat. Abb. in c fin. de succes. ab intesta. de qua cōfessione absente coram notario, & coram officiali, vel ipso absente, vel coram Vicario. Hippol. in rub. de probatio. Barb in apostilla ad Bar. in l. nuda ratio. ff. de donat. & de confessione facta in testamento parte præsente, an habeat uim confessionis inter uiuos. Hippoly. vbi sup. nu. 98. *de Bottis*.

§. *Sed an & ipsos.*

De confessione procuratoris late per Fel in c. 1. ut lite nō cōtestata, & ibi de confessione domini, quomodo inter se differant istæ confessiones, de confessione procuratoris curatoris, & tutoris, an præiudicet. Decius cons. 297. & de confessione prælati cum capitulo, an præiudicet ecclesiæ. Dec. cons. 474. & ibi etiam si non adest capitulum, an sufficiat confessio solius prælati, & confessio spontanea procuratoris sine speciali mandato non nocet. Alex. cons. 176. lib. 6. & aduerte, quod confessio syndici ita demum præiudicat, si habet mandatum ad respōdendum positionib. Soc. cons. 55. nu. 8. lib. 1. & de confessione prælati, tutoris, administratoris, an præiudicet. Capic. decis. 16. *Maugrel.*

Reassume.] Vide Dec. cons. 221. nu 3. *de Bottis.*

Voluntariæ iurisdictionis.] Limita hoc non habere locum in confessione iurata, quia noret. Imo sic Alex in l. qui bona fide. §. si alieno, sup. de dam. infec. Ruin. cons. 73. nu. 4. vol 5. *de Bott.*

§. *In pupillo.*

Vide Cagnol hic, qui tenet, quod. minor confessus maleficium, si non sunt aliæ probationes contra eum, restituitur. Sequitur Alex. cons. 115. vol. 3. vet. principaliter. subdens tunc non esse necesse probare læsionem. uide Bal. cons. 310. uol. 1. & Ang. de malefi. in uerbo, cōpositioni dicti inquisiti. Alberi. de Rosa. in l. clarum. C. de author præstan. & glo. in consti. minorum iura. Alex. in l. nam & postea. §. si minor. ff. de iur. iura. col. 9. & uide latè Afflic. decis. 208. vbi an teneat confessio minoris in tormētis sine tutoris authoritate. & uide Corn. cons. 198. lib. 4 & Affl. in d. consti. Bal. in l. 1. nu 61. C. eo. vbi dicit, quod in disputando, & allegando requiritur tutor in illatione torturæ. *Maugr.*

De cessione bonorum. *Rubrica.*

Cedens bonis multis modis nō admittitur, nec excarceratur. Ias. in § fi. de act. Item si neganit debitum, & de eo est condemnatus, non admittitur ad cessionem. Item si est debitor fiscalis. & est contumax uidelicet, quod potuit soluere, & non soluit. Bar. in l. cum eu. in fi. ff ad l. Iul. pecul. & quando dicatur contumax, uide Iser. in c. 1. vers condemnatorum, quæ sint regalia. Item si est debitor fisci ea causa delicti. non valet cessio, quod si non habet in ære, luat in corpore, & quādo debitor fiscalis possit cedere, uide ad plenum Iser. in d. loco. *Maugrel.*

L. Is, qui bonis cessit.

Vide Matth. de Afflic. decis. 296. omnino, vbi an admittatur ad cessionem post sententiam, & quid si debitor prior negauit debitum ex iusta causa; an si postea confiteatur, admittatur ad talem cessionē. Vide eundem decisio. 379. & ibi etiam, an admittatur post sententiam. *de Bottis.*

In cessione bonorum non includitur dos; uide quæ posui in l. vniuersa. C. de precibus Imperat. offeren. vbi posui de saluo conductu, de guida, & saluaguardia; & de concurrentia. Negans debitum & condemnatus perdit beneficium cessionis. Affl. decis. 296. & 379. Item quando quis præcise tenetur ad factum, non cedit bonis. Bar. hic, in l. 5. §. Sabinus. Item cedens bonis, si est suspectuus de occupatione bonorū. Bar. de syndic. in verbo, pone, in fine. fol. 124. Item post cessiònem bonorum acquirens, non tenetur, nisi in quantum facere potest, secus in usoratio cedente de iure cano, quia reacquirens tenetur, & non habet beneficium. Port. in 1. institu. de societa. Item si mercator fuerit decoctus, amittit beneficium cessionis. Boer. decis. 215. & hoc præcipuè habet locum in bancherio, & quando cessio fit cum ignominia facit c. Neapo. fol. 25. Item pro censib. nec cessio. admittitur. Item neque pro pensionib. domorum, facit c. Neapo. fol. 43. Item cedens bonis, neque agere, neque conueniri potest. Latem si vnus. ff. de arbi. & an si ciuitate debente, & impotente ad soluendum singuli possint cedere. Vide Affl. *Mang.*

L. Qui bonis:

Vide scrib. in cap. regui. porrecta. nu. 22. & Boer. decisio. 19. numero 7. & 8 *de Bottis.*

L. Qui cedit.

Quæro quando.] Quid si habeat camisiam preciosam, dic, quod potest auferri, uel saltem excambiari. Cigal. in trac. de fac. Princ. in §. capitulum Iudicium. *de Bottis.*

L. Tres fere.

Vide Marant. in repet. l. si actor. nu 64. de procu. *de Bottis.*

L. Prætor ait:

Tunc debet.] Ita fuit decisum in dec. 172. *de Bot.*

§. *Si pupillus.*

Et hoc fuit.] Dec. cons. 274. nu. 4. *de Bottis.*

Sed quid.] Vide Tiraq. d. gl. 3. nu. 176. cum seq. de legib. cōnub. *de Bottis.*

L. Hæc autem.

Furioso.] Vide Cottam in uer. statutū requirens, & Tiraq. de ll. cōnub. gl. 3. nu. 105. & 111. *de Bottis.*

§. *Non defendi:*

Per hoc.] Fel. in ecclesia sanctæ Mariæ. col. 7. fol. 2. ad hanc partem, & Maran. in Specu. fol. 37. nu. 9. *de Bottis.*

L. Iulianus. §. *Cum hoc.*

Idem.] Nota hoc, & adde Aymo. cons. 16. nu. 7. 8.

§. *Quid autem.*

Per hoc dicimus.] Vide Tiraquel. de retract. conuent. §. 1. glo. 1. numero 16. *de Bottis.*

§. *Diuus.*

Fel. in c. 1. 5. col. de iud. *de Bottis.*

L. Si diu.

Adde Bar. in l. si quis instituat. §. 1. de hæred. insti. & omnino Capic. in d. decis. 87. nu. 3. *de Bottis.*

Item.] Capic. decis. 87. *de Bottis.*

De bon. aut. Iud. poss. *Rubr.*

L. In venditione. §. *Si quis fructus.*

Locatio, & uenditio.] Adde Negosa. in tracta. de pign. in 2. memb. 3. par. nu. 2. *de Bot.*

L. Cum vnus.

Primo responsa] Adde latissime Negusa. in tract. de pign. 2. mēb. 3. par. nu. 10. *de Bottis.*

De priuilegijs creditorum. *Rubrica.*

In rubrica.] Et duorum conductorum operarum fabri qui prior est in tempore, potior est in iure. Bald. in l. 2. in fi. C. locati, & Soci. cons. 29. lib. 4. & plene hūc tit. declarat Vita. in clausula, & specialiter obligat rem emptam, col. 3. & 4. *Mang.*

L. Cum bona.

Diē 10. Iunij 1575. in causa creditorum magnifici Fabritij Mormillis dum esset uēdita quædam domus dicti Fabritij, præcedente subhastatione ad instantiam eius creditorum, & Librata Roselle Girollæ, q̄ cęperat possessionem. Comparuit magnificus Valerius Mormilis, creditor, & cognatus, petens præferri in uenditione dictæ domus pro eodem precio, uigore huius textus & tandem me referente per S. C. iunctis Dominis duarum aularum fuit exclusus, quia uenditio erat iam facta. Magister actorem Capua. *de Bot.*

L. Quæsitum. §. *Si sponso.*

Amplia hoc dictum Bart. etiam si legata essent facta ad pias causas, vt per Ripam hic, nu. 16. *de Bottis.*

Priuilegium personale. Nec transit ad hæredes etiam filios, ut hic per Ripam, nu. 18. *de Bottis.*

Vlterius.] Istam opinionem sequitur Feb. in rubri. extra de sponsa. in 4. col. circa princip. & uide Negosa. in tract. de pigno. in 4. memb. 2. par. nu. 71. & nu. 104. *de Bottis.*

Nec

Nec transit ad hæredes etiam filius, vt hic per Ripam, numero 18. *de Bottis.*

Vlterius.] Prior opinio glo. videtur æqua, licet insistat Ias. in §. fuerat. nu. 78. Sed quod competat idem priuilegium spōsæ futuræ, Afflic. in decis. 61. *Mangrel.*

§. *In bonis.*

Post priuilegium.] Vide tex. in l. sponsaliorum. §. fin. & ibi dixi ad Bart. ff. depositi. & quando pecunia est numerata, quæ causa præferatur, Dec. cons. 645. nu. 2. 3. *Mangrel.*

Accusabatur.] Vide Benuenutum in tracta. de mercato. decocto. in secūda parte 7. partis. in prin. & nu. 4. & Aymo. cons. 85. num. 24. & Petr. Duen. in reg 302. in prima ampliat. Tiraq. de retra. lig. §. 1. in glos. 7. nu. 76. *de Bottis.*

L. Aufidius.

Prædicatorum.] Vide quæ ponit Angel. in cons. 86. & ibi Bologni. in additio. *de Bottis.*

Temporale.] Vide latissime per Fel. in c. quanto. vlt. col. de iud. *de Bottis.*

L. Si creditores.

Nam prius.] Vide per Bald. in c. per sterilitatem. in 5. not. de loc. *de Bot.*

L. Si pupillus. §. *Defendere.*

Adde Affl. decis. 133. & tex. in l. de die. ff. qui satisda. cog. & Affl. consti. pęnam votiarum. *Mangrel.*

De separationibus. Rub.

Nota, ꝙ si creditores petierint separari bona defuncti à bonis hæredis, ꝙ si dicta bona non sufficiunt, non possunt agere contra hæredem, et si non adierit hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarii. Item hæredi adeunti non datur beneficium separationis, nisi coactus fuerit adire, & de diuisione facta inter cohæredes, si postea aliqua pars euincatur à cohærede, an recuperabit ab aliis cohæredib. Boer. decis. 57. *Mangrel.*

De curatore bonis dando. Rubrica.

L. Si sub conditione.

De materia istius tituli uide Ang. cons. 103. & 193. vbi tractat, quando hæreditati iacēti, & quando hæreditariis bonis, & bonis absentis detur curator. vide Bar. in l. ignorare. ff. de rest. mili. vbi tradit, dari curatorem in bonis absentis nisi de proximo speretur reuersio. ad idem Bald. in l. ab hostibus. in prin. ff. ex quib. cau. maior. & tu uide Fulgo. in suo cons. 115. incip. mulier quædam, vbi tradit, non dari curatorem in bonis absentis nisi ex iusta causa, & qualiter constabit bona uacare, uide Bar. in l. si bona. C. de bon autho. iud. possi. & plene quādo detur curator. Dec. cons. 575. col. 1. ad plenum, vbi etiam tradit, dari curatorem bonis illius de cuius uita dubitatur, an viuat. Item si hæreditati iacenti quæ re vera erat adita, datur curator, datio nulla est. Fulg. cons. 190. col. pen. uers. sed ex alio capite, & ꝙ hæreditati iacenti detur curator, & hæreditas retinet possessionem, donec potest adire. Dec. cons. 400. nume. 6. & 8. & curator hæreditatis compromissum facere potest. Dec. cons. 509. per totum. vbi in fine etiam dicit, ꝙ curator petit immissionem in possessionem ex remedio l. finalis. C. de edict. Diui Adr. tol. Item nota, ꝙ in tali datione curatoris quinque requiruntur, videlicet quod detur ad instantiam creditorum, & in hoc concurrat maior pars. Secundo quod nominatim citentur illi, quibus proxima causa successionis tangit ius, ꝙ hæredi statuetur tempus ad minus decem dierum ad faciendum inuentarium, & quod satisdet Capic. decis. 87. in 1. dub. Item curator bonorum nemo legitimus est, sed arbitrio iudicis datur. Alexan. cons. 121. nu. 5. lib 6. Item datur curator allegando & probando diuturnam absentiam, & non intentat, nisi actiones tēpore perituras, & urgente ære alieno. Alex. cōs. 4. li. 2. nu. 10. vsque ad 15. Item hæres facit dare curatorem hæreditati, ut cum eo probet creditorem suum, posui in l. fina. §. etsi præfatam. C. de iur. delibe. Itē creditor potest esse curator hęreditati iacēti, Rom. in sing. fol. 4. inci. uolo tibi dare. & aduerte, quod si subsit hæres suus, nunquam dicitur hæreditatem iacentare. Posui adhuc in l. cum hęreditas. C. depositi. Item si curator datur liti tantum, non tenetur facere inuentariū, Bar. in l. si ad species. ff. rē pupilli saluā fore. Itē hǣditas iacens restituitur, si postea superuenit hæres, sed si adest curator, non restituit, Bart. in l. ad diē. ff. de verb. obl. Itē si suus hæres repudiat, datur curator, & hæreditas dicitur iacere. Salyc. in l. cum hæreditas. ff. depositi. *Mangrel.*

Sed quæro.] Adde Bar. in l. si diu. ff. ex quib. cau. in poss. eat. & in l. si quis instituatur. §. si conditioni. de hæred. insti. & Alex. in cons. 107. 5. uolu. hoc autem limita, quādo tales sunt certi, secus si incerti, qa tūc sufficiet citatio per edictum generale. ita declarat Capic. decis. 87. col. 2. vers. quo ad secundum. allegat tex. in l. si eo tempore. C. de remis. pig. & in auth. si omnes. C. si ut se ab hæredi. absti. *de Bottis.*

L. De curatores.

Ex officio.] Adde Dec. cons. 509. *de Bottis.*

Quæ in fraudem creditorum facta sunt, vt restituantur. Rub.

L. Qui autem.

Vide Dec. cons. 260. per tot. ubi vir lucrum dotis etiam in fraudem remittit, nec reuocatur. Item princeps facilius tollit ius quærendum ꝙ quæsitum. Item in quærendis prælatus præiudicat ecclesiæ. Itē si per statutum mulier prohibetur alienare, poterit tamen in quærendis. Item ille cuius bona publicantur, potest hæreditatem sibi delatā repudiare. Deci. in cons. 445. & cons. 442. & quod facilius tollitur ius quærendum. Dec. cons. 357. nu. 3. & ius adeundi non dicitur in bonis, & dicitur de quærendis, Dec. in dicto cons. 442. nu. 17. & sic quis potest refutare feudi successionem sibi deuolutam. Loffred. cons. 2. nu. 47. Item l. si vnquam, non militat in renuntiatione, seu donatione iuris quærendi. Soc. cons. 53. nu. 23. Vnde quod ille, qui prohibetur donare, poterit donationem sibi factam ante acceptationem renunciare. & nu. 27. tradit, quod non est in consideratione illa momentanea acquisitio, quæ uidetur fieri renunciando alteri. Item quæsita per clericum post licentiam testandi iudicantur, vt de quærēdis quoad hoc, vt facilius consuetudo, uel licentia valeat. Loffred. cons. 40. nume. 24. Item frater, qui excludit sororem propter statutum, vel constitutionem in succedendo poterit etiam inuitis creditoribus beneficio statuti, vel consuetudinis renunciare. Bald. in l. maximum vitium. C. de liber. præter. nume. 12. Item si filius institutus succedat matri, cui factum sit legatum, poterit in fraudem creditorum matris repudiare legatum, vt remaneat penes se, vt hæredes patris. Alexand. in l. si mihi, & tibi. in princi. de leg. 1. Item priuilegium testandi de feudo in p̄iudicium agnatorum ualet, quando tractatur de iure quærendo. Dec. cons. 588. nu. 13. vbi adducit omnia, quæ in dicto cons. 269. Item statutum, quod mulier non alienet, intelligitur de quæsitis, non de quęrendis. Deci. cons. 624. nume. 10. limita tamen prædicta omnia, vt nō procedant, quando adesset hypotheca futurorum, quia in præiudicium creditorum hypothecariorum non potest fieri talis renunciatio. Ancha. cons. 101. in fi. sequitur Soci. cons. 76. nu. 6. lib. 4. quæ limitatio est distinctio omniū, quæ ex hac lege inferantur, & cogita, ꝙ fortè est contra tex. in l. nomen. C. quæ res pign. obl. poss. iuncta decis. Sali. ibi dum dicit, idem si gratis liberauerit, nisi illa opinio Sali. refellatur, & cum Ancha. trāsit Negusant. de pig. fol. 214. nu. 33. & n. 42. limitat, & uide tex. in l. fina. in prin. ff. eod. *Mangrel.*

L. Ait prætor. §. *Si debitorem.*

Auferre.] Vide Pet. Duen. in reg. 175. *de Bottis.*

Vide Are. & Ias. Inst. de actio. §. 2. in princ. & Soc. & Ias. in l. si arbitrio. ff. qui satisd. cog. vbi concludunt, quod tempore cōtractus fuerit debitor idoneus; ad hoc vt superueniente noua causa possit capi, quia in dubio videtur ignorasse malam debitoris conditionem. Ita Alex. in l. 2. col. 7. vers. quid autem ff. solu. matrim. & nota, qd forsan cessionatius non potest capi facere debitorem, arg. eorum, quæ traduntur p Alex. cōs. 95. vol. col. 4. vers. vnum est, & Hip. sing. 26. & uide Aret. in loco p̄alleg. qui ponit, quod requisita ad capturam, inter q̄ dicit esse necesse, quod non possideat immobilia, neque mobilia preciosa. & posui ad Bar. in l. cum eo. in fi. ad l. Iul. pecul. & aduertat Iudex ꝙ captura est uerecūdia, ut ibi subdit Ang. & vide Fel. in c. 1. nu. 14. & ibi apostilla in verbo citatio. de iud. n. 15. vbi ponit notabiles ampliationes. & Hip. sing. 282. & Ab. in c. 2. in fi. de pig. & uide Dec. cons. 75. p corum. vbi late quę sint necessaria probanda pro captura obtinenda & ut captus non relaxetur. Item adde, quod post capturam factam, debet captura ipsa iustificari, ut tradit Marian. Soc. in tract. citationū. Item captus ut suspectus debet cauere de iudicio sisti, & iudicatū soluendo. Affl. decis. 170. in fi. vbi etiam, quod si est dubium, an debeat cauere, interim cauet de stando iuri super illo articulo 13. An cauere debeat. Item habens plures debitores idoneos, non pōt, si est debitor, ut suspectus capi. Alex. in l. facere posse, nū. 3. ff. solu. matr & ꝙ quis caueat, donec p̄bet possidere immobilia, facit tex. in l. sciendū. ff. qui satisd. cog. Item si fugientem cum re mea capio, & rem eripio, debitorem non exigo, immo iure poli neutrum capio, Iser. in c. 1. col. 3. de pace iur. fir. Item quod sciens non posse soluere debitorem recepit, & ad contrahendum induxit debitor, vel econtra, quod debitor, qui sciebat, non posse soluere, induxit creditorem ad contrahēdū, etiam quod non deteriorauerit conditionē, an ut suspectus capi possit. Pau. de Cast. in l. etiam. §. licet, nu. 3. ff. sol. mat. & tu pro limitatione uide tex. in l. creditores. §. plane, supra de priuil. cred. Item captura est pęna. Dec. cons. 669. nu. 12. Item contrahens scienter cum suspecto, sibi præiudicat, præterquam in causa dotis, Bald. de dote. fol. 154. nu. 16. Item dicens debitorem suspectum, debet probare ipsam suspitionem. Item iudex non debet concedere familiam, nisi prius appareant inditia de fuga. vide de omnib. Pari. de synd. fol. 69. in uer. captura, & ibi etiam habes, an sine periculo excommunicationis possit clericus debitor fugiens capi, vbi quod sit. & ibi etiam, quid in criminalib. & uide eundem circa aliqua de captura in verbo clericus, & quando li-

cira

cta est, vel non captura. Par. in uer. quod plerunque, fol. 67. & clericũ fugientem cum re, potest iudex laicus capere, & ducere ad Episcopũ. Bar. in l. si quis in seruitute. § 1. uit. de fur. Item iudex potest dare licẽtiam creditori, ot capiat debitorem fugientẽ ex contractu, quam ex delicto, Par. de synd. in ver. licentia. Item debitorem fugitiuũ nõ licet perquirere in domo alterius, sed bene seruum fugitiuum, monachũ, & vxorem fugitiuam. Boer. dec. 174. & posui ad hoc in l. requirendi. C. de ser. fug. vbi quod bona furata liceat perquirere per uicinos ad publicam vtilitatem, & cum licentia iudicis. Item si quis transiens per ciuitatem meam, seu per aliam, & secum asportat rem meam furatam, non possum illam capere, propria authoritate, nisi essent animalia, quæ de facili essent peritura. Boer. decis. 218. & posui ad hoc in l. 3. infra de fur. & in l. 1. C. ne quis in sua causa. Itẽ mercatores decocti, & fugitiui possunt torqueri ad indicandũ pecuniam. Par. in ver. an in causa. fol. 338. Item istud ius capiendi propria authoritate, potest cedi, Boer. decis. 275. *Man.*

Iusti timoris.] Vide Barb. in c. propter sterilitatem in 5. nu. de loc. *de Bot.*

Sed quaro istud.] Adde Mar. in pract. in 6. partem, ver. propositi. nu. 11. & 12. *de Bottis.*

L. Si quis cum.

Dicitur hic.] An talis donatio annulletur, si post donationem pater legitimauerit filium, uide Io. Crot. in rep. l. frater a fratre. nu. 43. in fi. ff. de condi. indeb. *de Bottis.*

L. Pupillus.

Vide Bal. in cons. 932. 1. vol. vbi optime loquitur. *de Bottis.*

Per hypothecariam.] Vide Affl. decis. 190. per totam, vbi tradit nõ posse succurri priori creditori cum hypotheca, si pecunia soluta non possidetur absque dolo. Item adde, quod licet pecunia per plures manus ambulauerit si tamen extat, non dicitur consumpta. Dec. in l. non omnis. § pupillus. num. 3. ff. si cert. peta. & uide Capic. decis. 78. vbi plura adducit, & non decidit, nec memoriam facit de Affl. & contra Affli. facit cons. Alex. 17. lib. 1. & in subsidium datur hypothecaria pro pretio ad aliquam ex re hypothecata peruento. Alex. cons. 108. nu. 4. lib. 5. vbi tamen istud intelligit, si ex causa lucratiua peruenerit. De quo Negus. de pig. fo. 219. nu. 48. & posui in l. rem, & pretium. sup. de pet. hær. Itẽ diligẽtia unius ex hæredib. creditoris nõ facit eum præferri pro sua rata in re debitoris obligata præoccupata, posui l. si debitor. ff. de pig. & uide Negus. de pign. fol. 222. nu. 33. *Mangrel.*

§ *Si a socero.*

Adde Capic. dec. 151. & Bal. no. in trac. dot. 7. par. 16. priui. vbi an post mortem mulieris transeat ista dos ad hęredes, de quo per Bar. in l. eã quam. C. de fideicom. *de Bottis.*

Adde, quod titolus dotis intantum est onerosus, quod fratres durante matrimonio non possunt agere de inofficiosa dote. Affl. dec. 86. Neapo. in consuat. Neap. eas autem nu. 59. vbi Vincent. de Frach. Itẽ oes ad creditoris instantiam super dota exequi potest constante matrimonio, Ang. in l. tale pactum. § qui prouocauerit. ff. de pac. Item lucrum dotis dicitur causa onerosa, & iudicatur ut de damno euitando, Dec. cons. 351. num. 4. & cons. 402. & si dolose quis inducat aliquem ad contrahendum matrimonium sub promissiona amplæ dotis, uel hæreditatis, non propterea uitiatur matrimoniũ posui ad hũc in l. & eleganter. ff. de dolo. & matrimonium potest cõtrahi sub ista cõditione. Pau. de Cast cons. 45. uol. 1. Item uir potest expellere vxorem indotatam. Bal. in l si donaturus. § si quis iodebitam. ff. de cond. ob. cau. vbi etiam apostilla ad Bar. quem sequitur Cãpeg. in tra. de dote. fo. 306. q. 54. & si uir, sui culpa perdit vsumfructum sibi datum in dotem, uel emphyteusim, uel feudum, habebit vxorem indotatam, & sustinebit onera matrimonij. Bald. de dote, fol. 58. q. 27. Item pactum, qđ per virum dos non petatur etiam reale. Bal. ibid. fol. 60. q. 44. & si uir accepit vxorem indotatam, non potest eam expellere; secus si dos ꝓmissa ei non soluatur. Rom. cons 517. in princi. vbi quod si dos sit pauca, & vxor habeat aliunde, vnde se alat, vir non tenetur. Item si pater dederit dotem filiæ in fraudem creditorum, possunt agere super dote. Hip. sing 67. Item si dederit filiæ dotem de vsuris, illi, qui passi sunt vsuras, non possunt agere super dote. Hippolitus singul. 68. *Mangrel.*

De interdicto, quorum bonorum. Rub.

L. In interdictis.

Rationem, quare in interdicto unde ui, fructus ueniant a die expulsionis, ponit Ang. in l. 1. § eo d e ff. de ui & ui arm. vbi dicit, quod ĩ quolibet malefidei possessore est idem quod in interdicto unde ui, & uide Alber. de Rosa. in eo. § *Mang.*

L. Ait Prætor.

Licet iustus.] Adde Affl. decis. 374. in fi. *de Bottis.*

L. Interdicto.

Sed contra.] Adde decisio. Afflict. 395. & in const. iurisgentium numero 13. & de hac materia uide quæ posui in l. si certis annis. C. de pactis. *Mangrel.*

Vide Affl. decis. 395. *de Bottis.*

De interdicto quorum legatorum. Rubr.

L. Hoc interdictum. § *Quia autem.*

Si incertitudo est probabilis indistincte libellus admittitur. Ang. Insti. de actio. § sed istæ. nume. 1. tamen super tali libello non potest ferri sententia, nisi ex probationibus certificetur, Ias. ibid. nu. 73. & vbicũque declaratio incertitudinis non est in potestate agentis, sed fit propter impedimentum iuris, ual facto aduersarii, vel iudicis, admittitur libellus incertus. Imo. in l. stipulationes. col. fi. de verb. obl. licet sit articulus iuris intricatus, & dubius admittitur libellus. Capic. decis. 10. nu. 20. & 21. Item agens ad separationem propter impotentiam coeũdi, non cogitur exprimere causam impedimenti. Abb. in c. fi. col. 4. de frig. & malefi. Item libellus narrans disiunctiue, non procedit. Guid. Pap. de rescrip. uol. 8. fol. 14. nu. 52. *Mang.*

De talibus exhimendis. Rubrica.

L. Locum habet. § *Si penes.*

Notarius.] Vide Dec. in cap. 2. nu. 8. de iudi. Conar. in c. 19. practic. q. nu. 8. fol. 141. col. 4. *de Bottis.*

L. De tabulis.

Respondeo.] An iudex possit mandare notario, quod non reassumat testamentum, quod dicit falsum. uide Affl decis. 113. *de Bottis.*

De locis, & itineribus publicis. Rub.

L. Cuilibet.

Nota, quod quis præfertur in emendo, si est vicinus, dummodo non sit uia publica, & si est via uicinalis, præfertur, & dicitur uicinus. Boer. dec. 532. & quando dicatur uicinalis, vltra Bar. hic uide Affl. deci. 62. Item quando est trãslatum dominium, & est pactum de retrouendẽdo, non potest agi iure congrui. Affl. decis. 338. *Mangrel.*

Ne quid in loco publico. Rubrica.

L. Prætor ait.

Quando liceat in publico scalas facere.] Vide Cæpol. de seruit. in c. de scalis, & Aret. in § sanctæ quoque rer. de rer. diuis. *Mangr.*

§ *Hoc interdictum.*

Posset sustineri.] Nota quia quotidianum. *de Bottis.*

§ *Si quis a Principe.*

Ex isto tex. plura iura limitantur. Vnde licet hæres posset repudiare hęreditatem, non potest tamen in tertij præiudicium. l. cogi. ff. ad Treb. & sic limitatur illa regula, quod quisquis est limitator, moderator, & arbiter rei suæ. dummodo non fiat tertio ꝓiudiciũ, & in c. super eo, de off deleg. & aliqua Dec. cons. 198. col. 4. ver. postremo, & faciũt dicta per scribentes in l. Gallus. § & quid si tantũ. ff. de libe. & posthu. in illa quæstione an restitutio Principis extendat vires quoad terminũ, de quo etiam per Franc. in c. quamuis, de rescri. in 6. & uerba impropriãtur ad hoc ut tertio non inferatur præiudicium. Dec. in cõs. 10. in fi. & scriptura recognita ab vno de creditorib. in præiudicat alijs Idẽ Dec. c. scripta, de fi. instr & licet reuocatio iurisdictionis non annulle acta, nisi fuerit præsentatum rescriptum, fallit quoad tertiũ. Fel. in c. cæterum. de rescrip. nu. 3. Item quia non potest declarare motũ animi sui in præiudiciũ tertij, Alexandri. in § morte. nu. 33. Item statutum quod super instrumento guarentigiato procedat summarie, non habet uires respectu tertij, Fel. in c. cum super. nu. 3. de re ind. Itẽ assensus super obligatione feudali non extenditur in ꝓiudicium tertij, cui primo fuerit ius acquisitum cum assenso. Affl. decis. 286. Item assensus super obligatione feudi non extenditur ad res alteri quæsitas, & concessas primo, Affl. decisio. 334 Dec. cons. 486. Item pactum, quod dominium non transferatur precio non soluto, non operatur in præiudicium tertij. Affl. decis. 338. Item licet hæres possit implere conditionem, quam nõ impleuit defunctus. hoc procedit, vt ipse pœnam euitet, non autem tertius. Ang. in l. fideiussor. § fi. ff. de fideiussor. Itẽ licet in probatione matrimonij non attendatur confessi coniugum, non tñ attenditur in præiudicium alterius matrimonij. Dec. cons. 363. nu. 7. & ad dictum Dec. Affl dec. 338. vide eundem dec. 33. Item statutum tradens instrumẽtũ executioni non militat si agatur contra tertium possessorẽ. Dec. cons. 198. Item habilitatio ꝑsonę ẽt ad res extra territorium sitas, vim habet, fallit si tertio ꝑiudiciũ afferatur. Dec. cons. 207. Item no. ꝙ vbi verba de sui natura important præiudicium tertij, indistinctè ipsi tertio præiudicatur. Dec. cons. 224. nu. 1. vbi exemplificat, qñ Papa defert ad se collationem beneficij, ꝙ eo ipso vult ordinario præiudicare. Idẽ tradit in priuilegio exẽptionis, vel decimarũ. Item propter clausulas, ex certa scientia, apparet vella alteri præiudicare, cui est ius quæsitum. Dec. cons. 271. vbi cõcordat eũ Affl. dec. 334. Item si disponens excipiat casum, quo tertio præiudicare voluit; interim præiudicare intelligitur. Dec. cons. 283. Item cõcessio Principis semper intelligitur saluo iure tertij, & verba impropriantur ad hoc, ne præiudicium tertio inferatur. Dec. cõs. 292. nu. 4. vbi nota, ꝙ clausula, nõ obstante collatione alteri facta, ĩtelligitur

tur de inualida, q̄ si vni primo cōcessit, non potest alteri concedere, nisi expresse dicat, & quod in generali arbitrio dato prouisorib. nō præiudicatur tertio. Item post aditam hæreditatem non dīr hęreditariæ sed hæredis, fallit quo ad creditores, quia respectu ipsorū res dīr hæreditariæ. Dec. cons. 324. vbi idem tradit in dote soluto matrimonio. Item si statutum per verba vniuersalia loquatur vel quod dicat, oī casu lucrum dotis eferat, ēt filijs præiudicat, posui in l. hac edictali. C. de sec. nupt. Item probationes extraordinariæ, quæ vigore statuti cōtra aliquem administrātur, non militant cōtra tertium, qui pro eo teneatur. Dec. cōs. 359. in fi. & 407. & de licentia alienandi feudum, vide Dec. cons. 390. Item in fanotabilib. ita procedendum est, ne tertio fiat iniuria. Dec. cons. 474. Item liber cēsualis non probat quo ad tertium, posui in l. censualis. C. de dona. Item facultas recuperādi possessionem, intelligitur, quo ad spoliatum. Goffr. cons. 37. Item Princeps non potest concedere alicui, vt construat furnum, vel tabernā in præiudicium tertij. Part de reinteg. feud. in ver. miles. fol. 2. & de Papa in beneficialibus, vide Hip. sing. 25. *Mangrel.*

De uia publica, & itinere publico fruendo. Rub.

L. Aediles.

Quidam de nocte.] Adde Ias. in l. si qn̄. C. vnde vi. & Alex. cōs. 217. col. 2. & cons. 50. vol. 1. sed q̄d si in illa domo erāt plures inquilini. vide Bal. in l. nam salutem, § 1. ff de offi. præf. vigi. & Cottam in ver. mortuus, & moder. in c. regni, frequens, nu. 89. & 90. *de Bot.*

De fluminibus. Rubr.

L. Quominus.

Habens molendinum illicite constructum, non potest prohibere, ne alter ædificet molēdinum sibi nocinum, l. 1. §. idem ait. ne quid in loco publico, supra. Item possum facere molendinum supra tuum in flumine publico, si aquam de flumine deriuem per prædium meum. Iser. in c. 1. nu. 5. quæ sint regalia. Item si quis habet molendinum, potest prohibere superiorem, ne ædificet. & vide quando, Boer. dec. 320. & posui in l. 1. de aqua plu. arc. Item si per fundum Titij intret fluuius, est illius Boer. dec. 152. vide consue. Neapo. si duorum terræ. *Mang.*

Ad materiam vide Iacobi. in ver. & cum mero imperio, per totum, & molendinum an computetur inter bona mobilia, vel immobilia. vide Tiraq. de retra. lig. §. 1. in gl. 7. nu. 81. cum seq. & an liceat reędificare molendinum dirutum, vel inundatum. vide Gos. col. 13. col. fi. *de Bot.*

Sic Bononienses.] Vide Dec. con. 244. nu. 2. *de Bottis.*

§. *His expeditis.*

Affl. in dec. 388. & Dec. cons. 373. & quid econtra, an possit fieri molēdinum inferius. vide Gos. cons. 13. per totum, & ad q. Bat. vide Andr. de Iser. in ti. quæ sint regalia, in verbo flumina *de Bottis.*

Et quantum tempus requiratur, vt quis habeat ius prohibendi, vt non fiat molendinum, vide Affl. dec. 338. & ibi habes, an superius construi possit molendinum etiam quod non minuatur lucrum inferioris & vide Dec. cons. 244. vbi tractat, an de flumine possim aquam capere. Item molendinum dī prædium rusticum. Dec. cons. 262 & concessio aquæ ductus pro molēdino causetur realis. Item aqua est ipsius cuius est locus & postquam est ingressa fundum meum, possum de illa facere, quod volo. Dec. cons. 373. & si fecisti cauamentum per fundū superiorem, & duxisti aquam ad molendinum, an dominus prædij in aquæductum, possit ibi dominus prędij facere molendinum, vide Curt. iun. cons. 33. Item contra eum, per cuius fundū transit aqua ad meum molendinum, habeo interdictū de aqua quotidiana, & æstiua. Alex. cons. 69. nu. 1. lib. 5. Item pro Barone prohibente fieri molēdinum inferius, Los. cons. 13. per totum, & ibi q̄ in regno ex communi forma priuilegiorum flumina sunt Baronis. ad quod Luc. de Pen. in l. vsum. C. de aquæduct. lib. vbi q̄ non potest prætertoi contra baronem, ut fiat molendinum, q̄ transit in detrimentum feudi. Vide Iser. in c. q̄ sint regalia, in uer. flumina. & an in flumine territoriorū dimissio liceat facere clausuram ad ducendum aquam ad molendinum. Soc. cons. 76. lib. 3. Item eo ipso, q̄ molendinum fuit dirutum, & cursus aquarum per vnam æstatem non fuerit reuersus, admittitur ius quęsitum prohibendi alium. Alex. cons. 130. lib. 6. & contra prohibētem fieri ponam inferius, cōs. 254. li. 3. & uide Rip. ad intelligentiam huius l. hic. *Mang.*

Sed certe. Loffred. cons. 13. nu. 9. *de Bot.*

Prædicta vera. Affl. decis. 388. *de Bottis.*

Patientis damnum.] Vide Dec. cons. 244. col. 3. vers. 3. principaliter. & colum. fina. *de Bottis.*

Aqua intrauit.] Vide Dec. cons. 244. nu. 5. & cons. 373. & Goffred. cons. 131. 1. col. Pau. cons. 112. 1. vol. *de Bottis.*

Qualiter ergo.] Adde Loffred. cons. 21. nu. 9. uer. 3. *de Bottis.*

De vi & ui armata. Rub.

L. Prætor ait.

Ad hanc q. Vide Doct. relatos per Cottam in uer. puteus, & Beuenut. in tract. de naub. par. 2. nu. 8. *de Bottis.*

Adde, quod agens hoc interdicto cogitur declarare tempus spolij, licet in causa reintegrandæ secus. Affl. decis. 250. & limita c. prædictum, nisi peteretur ad effectum fundandæ præscriptionis. Bal. in l. edita, nu. 20. C. de eden. Item hoc interdictum competit ei, etiam qui post spolium ratificat capturam possessionis eius nomine factam, quando gerens eo etiam animo tradit, contra regulam l. si indebitum. §. prur. ff rē rat. habe. vbi addidi ēt si meo nomine possidentes spolientur. Affl. decis. 300. in fi. Item in hoc interdicto opus est probare possessiones. item & spolium. item in c. reintegrandæ, sufficiat antiquiorē possessionem probare. Affl. decis. 327. & quod hæc duo probentur in hoc iudicio Dec. cōs. 225. & de alio remedio in annuis præstationib. posui in l. si certis annuis præstationib. C. de pactis. Item si negotiorū meorum gestor, antequam ratificem, spoliatur, non competit hoc interdictum. Dec. cons. 460. de quo posui in l. si ff. rē rat. hab. in fi. & in l. si quis indebitum. §. procurator, eod. tit. Item si spoliati vtriq; prius se asserant, quæ causa erit intelligenda, & decidenda. posui ad Bart. in l. naturaliter. §. nihil cōmune. ff. de acq. pos. in l. si quis ad se fundū. C. ad l. Iul. de vi pub. Item si quis non possidebas tempore, quo se spoliatum dicit, num obtinebit? Loffred. consilio. 21. de quo clarius Iacobi. in l. si vi. ff. de iud. nu. 23. Item cōtra singularem successorem, siue malę fidei, siue bonæ, non hoc interdictum, sed quod metus causa competit, quia omniā iis metum hēt. Ang. in l. 2. C. eo. & de hoc remedio vide Dec. cons. 671. Affl. in const. violentiarum. Item si iniuriatus necbis occiderit iniuriantem, mitius punitur. Boer. decisio. 269. & Affl. vbi, supra, & in const. terminum uitę *Mangrel.*

§. *Deiecisse.*

Adde Bar. & ibi apostillā in l. aut quod aliter. §. fi. ff. quod vi, aut clam, & latè Alex. cons. 55. per tot. lib. 4 & omnino Bal. in l. omnes populi, nu. 23. vers. in hac uero. de iust & iu. Item statutum de mercatore, non habet locum in eo, qui alieno nomine mercatur. Dec. cons. 268. i pri. & plene per Cot. an in pœnalibus compræhendatur mandans. Ias. in l. si quis id. quod. ff. de iu. om. iu. Itē culpa substituti causat perditionē feudi. Luc. de Penna in l. nullus, la 2. C. de curia. li. 11. Item possidens videtur ratificare spolium. Loff. cons. 37. nu. 2. Item promittens facere opus per se ipsum, dicitur adimplere, si adhibitis operarijs ipso mandante faciant. Paul. in l. continuus. §. item in insulam. ff. de verbbeum obliga. *Mangrel.*

§. *Siue autem.*

Ex quibus.] Adde Affl. decis. 230 & ibi ampliat etiam in executione famosa. non tamen hoc, quod dicit hic Bar. habet locum in remedio c. reintegrandæ, & cōst. Regni, circa violentiarum, ut ibi per Afflic. vbi etiam limitat non habere locum, vbi causę sunt summariæ, ut in regno per c. detestantes. *de Bottis.*

§. *Nam alij autem.*

Fallit, nisi ille, qui ingressus est possessionem, possidebas nomine domini. Affl. decis. 325. 1. *Mangrel.*

Habet locum.] Et hoc facit, quod si hæres, antequam adeat hæreditatē, percipiat fructus à colono, non uidetur accipere possessionem hæreditatis. Vide Affl. in const. uiolentiarum. nu. 17. *Mangrel.*

L. Idem est. §. *Eum igitur.*

An possis.] Adde Affl. const. pacis cultum. nu. 74. & adde, quod pendēte lite, & post inhibitionem, & post decennium possum authoritate ꝓpria recuperare. Dec. cons. 460. nu. 17. ad quod adde, quæ posui in l. creditoribus. C. de pig. sic etiam pendente lite super possessorio retinendæ, non potest agi via attentatorum, quia nescitur quis attentet. posui in rubr. nil nouari appellatione pēdente Capi. dec. 72. licet contra posuerim in rubr. vti possidetis, ex Afflicto, quod lite pēdēte in possessorio retinendæ possit quis obtinere petēdo se manutenere in possessione lite pendente. Capic. decis 96. & quæ posui in rubri. vt lite pendente. *Mangrel.*

L. Cum a te.

Adde, quod per consti. regni, uiolentiarum, potest agi interdicto contra quoscunque possidentes tam singulares, quam vniuersales successores, & hoc procedit, siue primus deijciens sit soluendo, siue non, & concord. cap. sæpe, de resti. spol. *Mangrel.*

Vti possidetis. Rubr.

Adde aliud interdictum summarium, quod impetratur à iure per eum. qui timet turbari in sua possessione, de quo meminit Bal. in l. fi. C. de edic. diui Adr. tol. Vide Fel. in c. præsentia. in fin. de probatio. & hoc interdictum, siue beneficium non erit petitorium, neque possessoriū, vt post. Ancha. in cons. 5. tenet Hip. singulariter in l. 1. §. præterea. ff. de quæst. nu. 90. & aliud simile remedium posui ad Bar. sup. de vi, & vi arma. Item adde aliud consimile remedium, quo competit ei, qui lite pendente petit, se manutenert in sua possessione. de quo Pau. de Ca. in cons. 3. vol. 2. nu. 2. vide Affl. dec. 131. vbi tradit, quod contra eū, qui innouauit lite pendente, cōpetit remedium attentatorū iudicis officio. Item ob interdicta obtinet etiam hæres, si defunctus per alios possidebat. Affl. dec. 167. in fi. Itē in hoc interdicto est necesse ꝓbari possessionem tempore litis contestatæ. Verum fallit, si probatur possessio tempore probationis, & aduersarius nullum annuum re-

medium

medium probat. Affl dec. 394. & illud quod dixi factum lite pendē-ca, cruocesi, limita per ea, quæ posui ff. de vi & vi arma. l. 3. §. cum igi tur. & ad dictam dec. Affl. 145. vide quæ posui in l. si eum hominē. ff. de fideiussor. & ad primum dictum Bal. de timente turbari, Capic. decis. 13. vbi uidetur innuere, quod sit idem remedium, in quo minor non restituitur ad probandum. Item si citatus in hoc interdicto ad iu dicium non ueniat, ex hoc pronunciat, actum non esse inquietandū. Azo in sum. huius tit. in fi. Item debet probari possessio ex pacto agē tis, & turbatio ex parte conuenti. Dec. cons. 663. & actor debet exprimere modum probationis. Innoc. io c. licet causam, nu. 7. de proba. & ad dictum Azonis, vide Bar. in l. si prius, in fi. supra, ff. de noui ope. nunci. *Mangrel.*

L. Ait prætor.

Vlterius.] Adde, quod contra negantem habere ius emanandi bona cō-petit interdictum. Dec. cons. 694 nu. 11. *Mang.*

§. *Huius autem interdicti.*

Adde Affl. istē decis. 394. Alex. cons. 51. col. 2. & in d. dec. habet, quod si di-co, ego possideo, non uideor turbari. *Mang.*

Diffamatorem.] Adde Bal. in l. 1. colum. 5. uers. 2. op. C. eod. & Affl. decis. 394. *de Bot.*

§. *Interdictum.*

Sed in narratione, nota, quod quis potest intrare possessionem propria authoritate. & uide Aymo. cons. 5. nu. 8. & 9. *de Bot.*

Ad ianuam.] Vide Affl. in const. paris cultum. *Mangrel.*

Secundo. Nota hanc decis & adde Affl. in const. pacis cultum. nu. 35. & Dec. cons. 121. nu. 5. *de Bottis.*

Circa ista] Contra uidetur cons. Bar. incipien. Petrus Nicolę, & adde, quod petente eo debet declarare modum turbationis. Ita Bal. in sua dispu tatione de vi turba. col. pen. post Ino. in cap. licet causam de probat. vbi uide Felyn. *Mangrel.*

Vltimo.] Dec. cons. 302. nu. 7. *de Bottis.*

§. *Quod ait prætor.*

Item semper.] Limita, & declara, ut per Affl. decis. 394 *de Bot.*

L. Si duo.

Facit dec. Affl. 363 vbi prior præfertur, et si secunda fuerit iunior, & cum titulo, & adde, quod possessio ex titulo, iustificat, Dec. cons. 109. & iu dex dēt admittere exceptiones de dominio, aliat dē granare. Afflic. deci. 7. Itē si uterque ostēdit titulū maioris authoritatis. Dec. cōl. 220. n. 1. & quis dicat plenius probasse possessionē. vide latē Dec. cōs. 303. a num. 9. usq; ad 25. Item præferuntur testes, quorum dicta iuri com. consonant. Inn. in c. auditis, nu. 4. de rescrip. Affl. dec. 400. col. penul. vbi de probatione, quæ consonat cationi prævalet sententia eius, qui iudicauit pro testib. deponētib. de casib. notatis in c. de re iud. Crot. in §. duo fratres. n. 26. & Vide Hip. in sua pract. in §. si diligēter. n. 298. Itē si litigatur de manutētione beneficij, uel restituenda possessione ipsius, nō uiso titulo prius nulli restituitur. Boer. dec. 89. Itē qn̄ duo litigantes super aliqua possessione fructus sequestrātur, & si in fun do est colonus, ipse debet satisdare de restituendo illi, cui de iure cō-petunt. Boer. dec. 106. uel si uasallus petit inuestituram, & duo sine dn̄s litigantes, pōt ab omnib. petere. Item si quis habuerit beneficiū a doob. Pontificib. ualebit ab eo, qui iuste fuerit electus. Item si poba tur, quod duo insolidum possident, & æqualis est probatio, utiq; res dēt diuidi, ne ueniant ad arma. Boer. dec. 239. qui tenet contra opinionē Bar. hic. sed hoc fallit in dote, quia si sunt æquales probationes pro dote iudicatur idē quod pro libertate. Boer. ī d. dec. Item si actor, & reus nil probent, neuter eorum est possessor, & expensę mutuę cōpensatio ne tolluntur, si actor est possessor. & petit titulum declarari canoni-cū, & nil probauit, non habet possessionem. Rot. dec. nu. 15. *Mangrel.*

Si aero.] Vide Affl. dec. 363. & 302. nu. 8. & cons. 36. col. fin. vbi limitat non habere locum, quando antiquior possessor facto suo cecidit. *de Bottis.*

§. *Sed si supra ædes.*

Quæro quando.] Capic. decis. 117. *de Bottis.*

De superficiebus. Rubrica.

L. Ait prætor.

Nota, quod quo ad q. directum, dominium non potest solum esse vnius, & superficies alterius, sed vnus potest esse dominus directus soli, alter superficiei, Soc. cons. 50. in fi. lib. 4. vbi tradit etiam, quod licet pereat superficies, ius tamen durat in solo. *Mangre.*

§. *Qui superficies.*

Sunt hic.] Capic. in dec. 117. 2. col. & Tiraq. de retra. lignag. §. 32. in glo. in 53. *de Bottis.*

Pratum.] Nota, & adde Dec. cons. 500. nu. 5.

§. *Quod autem.*

Quære dic.] Vide Imol. in c. potuit. ext. loca. & Affl. dec. 129 & Dec. cons. 164. & Capic. decis. 97.

Quidam est.] Quid in censuali. Vide Capic. dec. 196 *de Bottis.*

De itinere, actuque priuato. Rubr.

§. *Hoc interdicto.*

Vlterius.] Vide per Aymo. cons. 120 nu. 1. & 7. *de Bottis.*

Quæro quomodo.] Iuramento probantur ea, quæ consistunt in conscientia, Ias. in §. sed istæ de actio. nume 88. vbi soluit. vide Bal. in l. cætera. §. sed & si quis. nu. 10. de legatis primo, vbi loquitur de rebus, quæ seruiunt pro vsu. Ita etiam expensæ litis aliquando iuramento taxā-tur, & probantur. Aff. decis. 70. Item impedimētū in prosequēda appellatione, etiam iuramento probatur, sed hoc limitetur qn̄ sumus in longinquis partib. ut Afflic. decis. 76. Defloratæ iuramento probant virginitatem contra defloratorem. Barb. in addit. ad Bal. in c. 1. §. iniuria. de pace iuram. fir. statut iuramentu puellæ, si in sponsalib. apposuisset conditionem, si primus uir mortuus fuisset. Dec. cōs. 368. sed ignorantia non probatur iuramento. Dec. cons. 667. iuramento quis probat, quod non animo adeundi gesserit aliquem actum. posui in l. gerit ff. de acq. hæred. & huc intelligas, si uolēt iurare sit bonę famæ, secus si nō bonæ. Ias. in d. §. sed istæ, nu. 96. Immo uolēs iurare opus est, quod sit omni exceptione maior. Ripa in l. admonendi. ff. de iureiura. nu. 56. & dixit Anchar. in consi. 416. non defertur iuramentum, si persona patiatur impognationē, quē refert Hip. in rub. de proba. Itē nō statur dicto officialis, cui aliat stari debeat, si sit utilis, & de dilatione iuramenti. Fel. in c. 1. de off. ord. vbi, quod non defertur semel petituo. Ias. in l. 1. nu. 23. vers. tertio limita. ff. qui satisda. coga. & in l. si duo patroni. §. si quis. col. fi. ff. de iureiur. si tamen satisfecerit, & cō-fessus fuerit sacerdoti reintegratur eius fides, & defertur iuramentū. Affl. decisione 36. neq; iuramentū defertur nolenti iurare illud, quod non est verisimile. Alex. cons. 71. nu. 12. lib. 3. Affl. decis. 169. Item statur iuramento de expensis paruis. Bar. in l. cum scimus. §. in computatione. C. de iure delib. *Mangrel.*

§. *Si quis hoc interdicto.*

Quæro si aliquis.] Adde Iacobi in uer. & rum mero imperio. nu. 15 & Capic. decis. 323. & ibi adde Alex. in l. restituta, in prin. ad Trebel. uide omnino Ferdi. Vazque in lib. 1. controuersiarum forensium, cap. 2. quasi per totum. *de Bottis.*

§. *Si quis propter.*

Impeditus.] Vide Ias. in §. rursus, de actio. Affl. decis 37. & 329. *Mang.*

Etiam ignorans.] Pro hac opinione Bar. fuit dec sum in sar cons. vt per Matth. de Affl. decis. 37. & latissime Tiraq. de retra lig. §. 35. gl. 4. per totum Dec. cons. 266. in fi. & cons. 267. in fi. & cons. 36. col. fin. & cōs. 29. vbi quod in præscriptione quadraginta annorum. & ibi in quantum tempus detur petenti talis restitutio Loffred. cons. 16. col. fina. Alex. cons. 56. & cons. 97. vbi de præscriptione quadraginta annorum. *de Bottis.*

§. *Item quæsitum.*

An quis cogatur declarare tēpus vendirationis. Bal. in l. edita. C. de edē. in 1. lect. nu. 29. Ias. in §. omnium, de actio. nu. 161. & Soci. in c. significantib. de libel. oblat. Affl. decis. 290. *Mangrel.*

§. *Permittitur.*

Item hic.] Vide Dec. cons. 78. vbi etiam tradit, an hoc ius competat proximiori non hæredi, & quando ex culpa sua amisit feudum, vel emphyteusim. Ias. in l. 2. num. 2. C. de iure emphyt. Item si alteri Princeps concessit, non potest peti amplius confirmatio. Affl. decis. 392. etiam in feudo ecclesiæ, & decimarum, si prīceps pro se retinere vellet. Vide Dec. cons. 331. per totum & Curt. cons. 48. & late Dec. cōs. 328. Affl. in constitu. vt de successionib. nu. 41. & in colonis quis præfera-tur. Affl 238. *Mangrel.*

De veritate huius dicti Bar. uide Alex. in l. si mihi, & Titio. col. pe. ff. de verb. obl. vbi ponit multas limitationes; & ibi an requiratur, quod isti petentes renouationē sint hēdes instituti ab vltimo emphyteuta, de quo iste per Deci. cons. 78. & cons. 131. & Gozad. in cons. 39. ponit multas limitationes. An autem pactum de renouando emphyteusim vel locationem constituat ius in re, uide Angel. in cons. 181. incipien. ex forma, & sene, de cuius ueritate uide Barb. in c. præcariæ. col. 1 & ibi addi. quam habeo. extra de precario, vbi etiam infra quantum tē pus tollatur ius petendi renouationem. & de dicto Bar. hic uide eundē Bar. c. 1. col. 6 de locato, & ibi Doct. addi. uide omnino. Franc. Rip. in l. cum bona, in 2. col. ff de priuil. cred. vbi plures limitationes, & ibi an prælatio fiat pro primo censu. uide const. Regni, vt de successionib. circa finem. & Affl. decis. 392. nu. 20. & in quantum tempus possit peti ista reformatio. uide Tiraq. de retrac. lig. §. 1 gl. 10. nu. 4. & an, & quando Princeps faciat iniuriam non concedendo quæ solita sūt cōcedi. uide Bellug in Spe. Princ. fol. 88. vers. restat. nu. 12. cum seq. & vide Dec. cons. 328. lo 1. vbi de veritate huius dicti Bar. et infra quantum tempus peti possit & quid in emphyteusi ecclesiastica, & quid si Dominus uoluerit emphyteusim pro se retinere, & quid si inuestitura dicat pro annis 29. ad renouandum, & an hæc opinio procedat etiam in collateralibus, vide ibi, quid si cecidit ob canonem non solutum, an possit peti renouatio, uide Deci. 329. consil. in fine. *de Bottis.*

§. *Aqua.*

§. *Aqua.*

Et Gozad.in d.conſ.39. & an præferatur pro eo pretio. vide Tiraq.de retr.lig § 1.gl.18.nu 10.& vide Tiraq.in præfa retr.de lig. §.1.in gl. nu 41 & 42.Hip ſing.419.Boer.in deciſ. 17.in fi. Affl.in conſti.authoritatem.& in conſt.ni de ſucceſ.nu.41 & quid ſi antequam hæredes peterent, alteri concederetur.uide Affl in conſtitu. ſicut accepimus.in fi.de Bottis.

De fonte. *Rubrica.*

L. Prætor ait.

Fontes ſunt eorum, iu quorũ prædijs naſcuntur.] Alber.in l.forma. §.ſalinę de cenſib.Item in illis non licet lauare pannos.Ang in l.apud Trebatium ff de aqua plu.arc.Cępol.in trac.de ſeruit.in tit. de fonte,in fi. Bar.in l.eum ſupra,C.de re mili.li. 11. & fons dicitur quaſi fundens. Luc de Pen.in l.ſi diligenter.col.1.C. de aquæd.lib. 10. vbi etiam de quadruplici ſignificatu fontium.*Mang.*

Hanc opinionem ſequitur Fel.in rub.ext de ſponſa.4.col.circa med. & Barth.Cæpol.de ſeruit.urb.præd.tito.de puteo.n 6.& in trac.de ſer.ruſt.præd.in tit.de ler.aquæ.nu.10 & Alex. in l. 3.§. verba. ff.de neg.geſt.Tiraq.in l.3.nu.19.de leg.connub.*de Bottis.*

Quod ui, aut clam. *Rubrica.*

L. Prætor. §. *Et parui refert.*

Si poſſeßio.] Vide Alex.in l.1.nu.29.ff de iur.om iud.*de Bo.*

Inſtrumentum.] Vide Dec.conſ.356.col.1.vbi late *de Bottis.*

Ex aliquo.] Quid ſi ex eodem ſtatuto detur,conſ.356.*de Bottis.*

Hoc facit.] Vide Tiraq.de retr.lig.§.1.gl.2 nu.13.*de Bottis.*

Prohibet.] Hip.in rub.de fideiuſ.nu.278.& ſing.88.*de Bot.*

Adde, quod exceptio rei euidentiæ nunquam intelligitur excluſa, & in calculo ferendæ ſententiæ poteſt iudex ſe conferre ſuper faciem loci. Purpur.in l.1.nu.38.ff.ſol.matr. Item facti euidentia etiã cõtra pręſumptionem iuris admittitur.Loffred.conſ.28 & publicatio tantum non excludit rei euidentiam.Apoſtilla ad Abb.in cap.firmitatis,alias fraternitatis,de teſtib.Affli.deciſ.216. Item ex inſpectione loci iudex ſumit probationem contra teſtes,& producit contra eos.Bal. conſil. 102.lib.1.duplicatum 49.*Mang.*

Legitime.] Vide Fel.in c.ex parte,il 2.de off.dele per 3.col.ite ſtante dicto ſtatuto,quod nulla exceptio opponi poſſit;non tamen eſt excluſa reſtitutio in integrum. Iaſ.in l.poſtquam liti.no. 58. C.de pact.Item exceptio ſolutionis nunquam intelligitur excluſa. Dec.cõſ. 317. Itẽ clauſula, iuſte, uel iniuſte, nunquam excludit iniuſtitiam manifeſtam. Bar.in l 1.col.3.ff.de no.oper. nunc. Item etiam ſi dicatur omnino, nõ excluditur exceptio proueniens ex eodem fonte. late Dec.in cõſ. 119.Item quod non dicitur reiecta exceptio ſolutionis.Dec.cõſ.375. Itẽ non eſt excluſa exceptio,quod non ſit inſtrumen.Dec.conſ. 458. nu.2.Item non videtur ſublatus recurſus ad ſuperiores.Hip.in § diligenter, in practica criminali. vbi etiam quod non ſit ſublatum officiũ iudicis poſt terminum ad faciendas omnes defenſiones, poteſt de nullitate dici,Soc conſ.39.nu.3.lib.4.& vide Calde.conſ 8 in tit.de dece iud.& exceptio incompetentiæ iudicis nunq̃ intelligitur excluſa.Hip.ſing.10.& 96.& facit Affl.conſt.cauſas,quod ſi aliquis confiteatur per literas banchi,ſe recepiſſe a banco pecuniam, eiique non reijcitur ab exceptione non numeratæ pecuniæ.*Mang.*

L. prohibere. §. *Plane.*

Sed quid.] Rex non poteſt donare,neq; vendere res,quæ concernũt coronam,niſi uiginti vncias annuas.Affl.in conſtit. puritatem. vbi ad plenum.*Mang.*

Sed quid.] Vide Capic.deciſ.121.1.col.& Affl.in conſt puritatem nu.9. & 10.vbi limitat.Dec.conſ.289 nu.2.omnino.Pet.Bellu.in ſuo ſpe. Princ.rub.8.per totum.*de Bottis.*

L.Aut qui aliter.

Vide Guid.deciſ.542.& Hip.ſing.48 *de Bottis.*

Item.] Vide Affl.deciſ.114.& in conſt.cauſas,la 2.*Man.*

L.Si alius.

Ideo puto.] Vide Boer.deciſ.218.nu.3.*de Bottis.*

L. Competit.

Puto.] De veritate vide per Dec.conſ 83.*de Bot.*

L.Si vitem. §. *Si is, qui.*

Adde Hip.in ſing 48 & Guid.deciſ.542.*de Bottis.*

De precario. *Rubric.*

De precario,conſtitutoq; recurre ad Tiraq.in trac.de retrac. & Dec. in reg.contractus.de reg.iur.*Mang.*

L. In rebus:

Non obliuiſcaris,quod hæc differentia non militat in præiudicium tertij.Ita notãter Bal.in rep.l.Arnulfus.ff.de minor.col.5.& l.Titius,de excul.tuto.quẽ ſequitur Dec conſ. 93.nu. 3. & infinita adducit Dec. in c.de cauſis.de offic.deleg & an in prorogatione termini intelligatur probaſſe uinculum iuramenti. Dec.in l. lecta.nu.14.ſi cer. petat. & quod intelligatur cum omnib. qualitatib. Dec. conſ.394. & quod ſit iudicium de primo, Dec. conſ.497. & adde, quod ſi prorogationi aliquid additur, vel detrahitur, noua qualitas dicitur nouus actus, & noua res. Affl.deciſ.148. Item adde, quod tacita reconductio iuxta §.qui completo,hic allegatum,non intelligitur cum pęna prioris cõtractus.& notaui ad Bar.in primo loco Item debet eſſe eiuſdem naturæ,& formæ cum eiſdem qualitatib,rei prorogatę. Dec.conſ 394. Item officium dicitur prorogatum continuando.Alber.in 10.par.ita tu.q 159.vbi etiam addit,quod ſtante ſtatuto, quod officia non prorogentur prorogatio cenſebitur in fraudem. Item licet poſt terminũ non valeat,ut prorogatio,valet ut nouus actus Soc.conſ.99.nu.1.lib.3 vbi etiam de clauſula iuramenti,an videatur repetita. Item prorogatio fideicommiſſi gratię. vel officij non inducit nouum fideicommiſſum,nouam gratiam,vel nouum officium.Dec.conſ.497.Item renouatio ſocietatis cum eius qualitatib.intelligitur etiã ſi tacite fiat. Dec.conſ.548.nu.4.& an fideiuſſores teneãtur de contractu prorogato poſiti in l.ſi cum Hermes C. locati & quod prorogatio non ſit idem quo ad præiudicium tertij l.Labeo.§.fi.ff de arbitris.*Mang.*

L.Cum precario.

Hoc pacto.] Sed conceſſio ad beneplacitum non poteſt reuocari, Capic. deciſ 116 vbi etiam,quod ſi ſit ob merita requiritur ſpecialis reuocatio.vide quæ poſui in l.centeſimis.in fi.de ver.obl.*Mangr.*

Capic.in deciſ.174.nu.14.vide Dec.conſ.265.nu.4.& omnino Barbat. in c.1.col.12.pro rebus eccleſiæ alie.vbi an firmetur iuramẽto, et an exigatur pœna a contrauenienie.*de Bott.*

Vtrobi. *Rubrica.*

Poſſidentur.] Vide Guid deciſ.37.*de Bottis.*

De exceptionib. ſeu præſcript. præiudi. *Rubr.*

L.Agere.

Primo quæro.] Vide Aret Inſt.de ver.obl.nu.11.*de Bottis.*

Quæro quid] Adde Affl.deciſ.354.nu.10.& ibi quid ſi narret factum ex quo reſultant plures exceptiones,vna tamen opponit ſubſequendo clauſulam generalem,& omnem aliam exceptionẽ competentem. vide ibid. Affl deciſ.350.*de Bott.*

Quod ſic apie.] An exceptio generalis admittatur parte opponente. vide Aret in rub.de except.num. 24.& an quis teneatur declarare iã ſuæ exceptionis.Ant.& Abb.in c.ſuper,nu.3.& 16.cum ſeq. extra de renũ.& Bal.in l.age cum Geminiano.C.de trãſactio, & vide oĩno Phil. Franc.in c.a.§.teſtes,in fi.de teſtib.in 6.vbi etiam ſi debeant declarari exceptiones,puta ſubreptionis,& aliarum.*de Bottis.*

Quæro quid ſi exceptio] Affl in conſt.ſi quis in poſterum.nu.21.& Dec. in l.ſi in fi.prin.ff ſi cer.pet.l.ſi mandauero tibi.*de Bottis.*

Vltimo.] Vide Alex.in l.1.nu 28 29.ff.de iuriſd.*de Bottis.*

L.Exceptio.

Couar.in c 25.pract.q.ne.4 fol.180.col.4.in fi.*de Bottis.*

L. Exceptiones.

Quærit glo.] Adde Aret.in §.item ſuis.nu.64.Inſti.de excep.& ibi quãdo poſſit opponi ante,vel poſt litis conteſtationem.*de Bo.*

Ego dico.] Limita nõ habere locum in fideiuſſore indemnitatis, quis poteſt opponere iſtam exceptionem etiam poſt litis cõteſtatioĕ. Hip. in rub.de fidei.nu.314.*de Bot.*

Quæro quid.] Exceptio ordinis eſt dilatoria, ut hic per Bar. Alex. in cõſ. 73.in cauſa appellationis,li.6.n. 1.& ſi non opponatur iudicium procedit,& eſt ualidum.& ſimiliter ſi non opponitur ante litis conteſtationem Neguſ in 1.memb.5.par.nu.34.*Mang.*

De exceptione rei iudicatæ. *Rubr.*

L.Qui cum hærede.

Vel emphyteuſi.] Pulchre quando poſſit opponi de iure tertij. Bal.in l. cũ ſeruus.C.de ſer.fug.Item aut ex iure tertij inſurgit ius opponẽtis, vel ius agentis,& poteſt opponi,aut non ſurgit ius opponentis,neq; agentis,& non poteſt opponi, vide quæ addidi ad hoc in l. indebiti. § ſed ſi nummi.ff.de condi.indeb. Item vbicunq; iudex ex officio ſupplet,poteſt etiã tertiũ,cuius intereſt,admittere. Dec.conſ 329.Item exceptio,tua non intereſt, poteſt opponi etiam poſt litis cõteſtationem.Alex.in l.ille,a quo §.de teſtamento.ff.ad Treb.Dec.conſ. 302. nu 3.Ang.in l.1.C.ſi ſine cenſu vel reliq. vbi etiam in cauſa appellationis valebit tantũ ſententia ſine actione,poſui in l. ſi pupillus. §. videmus,de neg.geſt.Item contra emphyteutã tertius non opponit qui cecidit ob canonem non ſolutum, Iaſ. in l.2. C.de iure emphyt. Bar.in l.1.C.ſi ager, vectig. Item quis non opponit de iure fiſci contra hæredem agentem ad diuiſionem l.his conſequens.§ 1. & ibi gl. in verbo,nõ pertinere.ff.famil.erciſ.Bar.conſ.119 incip. Dominus, col.2.Alex.conſ.136.nu.5.lib.7.*Mang.*

L.Si a te hæreditatem. §. *Iulianus ſcribit.*

Quid dicemus.] Adde,quod ſententia lata contra uaſallum,aliquib.caſibus præiudicat domino,ſi ad eum reuertitur feudum. Capic.deciſio. 20.nu.17.ad quod And.in c.ſi vaſallus. col.2. ſi de feu.ſue.contro & quod noceat illis,qui ſingulari,vel uniuerſali iure ſuccedunt. Loffr. conſ.44.nu.8.ſic etiam probationes cum habeat contra ſingularẽ ſucceſſorem. Alex.in l.ſæpe.ff.de re.iud.& uide nu.44 & 69. & ſententia lata contra donantem ob crimen,præiudicat donatarijs. Loffr. conſ.21.ad quod Alex. vbi ſup.nu.36 & contra eum,qui cauſam ha-

bet facto indicis iuxta l.si quis ob causam.C. de rustionib.non viget dispositio huius tex.per tradita per Neg.fol.251.nu.11. Vide Soc.cõsi.274 nu.5. vol.4.*Man.*

Sed quid.]No.& adde Aymo.in cons.60.nu.8.*de Bottis.*

§*Eandem causam.*

Sed si post.]Vide latissime Fel.in c.insinuante,de offi.dele.& per Capy.dec.16.nu.6.& Alex.cons.150 5.vol.*de Bottis.*

§*Hoc iure.*

Sed puto.]Guid.Papa dec.329.*de Bottis.*

L.Ex sextante. §*Latinus Largus.*

Emptor,cui res fuerit euicta, defenditur vigore hypothecæ anterioris, quam super re habebat. Affl.dec.16.ver.ad hoc responderur. Capic.dec.43.vbi quod durat adhuc effectus obligationis,& non habet vim contusionis,l. hæreditas auocari possit etiam post mortem,Affl.dec.237.Item Neg.fol.219.de quo in l.debitori,cum suis concordantib.C. de pact. si datio in solutum sit nulla, creditor agit prima actione. Affl.dec.335.in 1.dub.& si Rex concedat feudum ad se reuersum,nõ subintelligitur seruitium,nisi exprimatur. Iser.in c.j.§. huius autem generis,quib.ec cau.feud.amit.si pignus emptori euincatur creditor cui precium aufertur,integras actiones habet. Dec.cons.449.nu.39.si debitor speciei dat aliam speciem in solutum, quæ euincatur, adhuc contra fideiussorer agitur, quod secus est,si debetur species pro pecunia.Pau.de Cast.in l.non quæcunque.ff.de leg.1.nu.2. vide Nrgu.de pig.fol.a 17.contra Dec.cons.449.& Tiraq.de vtroque retra.fol.31.nu.70.*Mang.*

De diuer.& tempora.præscrip. Rub.

L.Quia tractatus.

Vos scitis.]Contra Regem Angliæ,qui tenebatur mittere procuratorẽ Romæ pro causa separationis matrimonij. Dec.cons.669 & si procurator non veniat instructus,dominus reputatur contumax. Ang.in l. Ang.in l.j.§.si quis in potestatem,ff.quib.ea cau.pos eat.*Man.*

Tu ergo.]Vide de illa materia Affl.dec.50.& dec.79.in fi.vbi ponit optimam limitationem,& Cap dec,173.*de Bott.*

L.Cum hæres.

Adde,ꝙ mala fides nocet hæredi,etiam in præscriptione longi temporis etiã si velit illã inchoare ea persona propria. Balb.de præsc.fo.44.nu.10.& ꝙ hęres,& defunctus sit eadem persona.Cag.in l.2.n.176. C.de pact.inter emp.& ven.& ꝙ noceat hæredi mala fides.Cap dec.4.nu.10. vbi etiam in centenaria id tradit,limitans non succedere in alio successore vniuersali videlicet prælato ecclesiæ. Et ꝙ mala fides noceat hæredi.Alex.in l.Pomponius §.si quis,num.2.ff.de acq.pos. Dec.cons.303.nu.6.& cons.272.nu.9 tradit,longo tempore purgari malam fidem,qui videtur quodammodo se inuoluere.*Mang.*

L.De accusationibus.

Ad reg.si vineo vincentem re. Fel.in c.pastoralis,n.1.de offi.or. Item adde,quod si creditor auocat rem præscriptam a possessore, tenebitur eam restituere debitori,qui poterit postea,se defendere contra præscribentem.Bal.in l.j §.cum prædictum.ff.de pign.& in materia sue cessionis quando victor non ponit in locum victi qui vincatur Soc. cons.78.lib.4.sed contra eum, nui excludit ad sui vtilitatem,& non alienam excludit,latè Dec.in l.illam.C. de colla.& vide ad materiam Anc.cons.336.& Dec.cons.71.& in multis casib.statutum,exclusiuũ non militat,si supersit alia persona non exclusa. Dec.cõs.569.*Mang.*

De doli mali,& metus excep. Rub.

L.Apud Celsum. §*Si cum legitima.*

Adde Affl.dec.74.Ang.hic. Fel.in c.licet vndique,in fi.C.de offi.deleg. Alex.in l.si cum dotem §.si patet,ff.sol.mat.& exceptiones sori,quæ cedenti obstabant cessionario ex causa onerosa non obstare, tradit. Item sponsus non,sequutis nuptijs cedit sponsæ actionẽ de dote contra promissorem quam ipse habet. Dec.in l.non plus iuris,ff.de regu.iur. alex.in l qui se debere,nu.2.ff.de cond.ob cau.cessionatio obstat compensatio ex persona cedentis,Alex cons.54 no.7.li.7. & ꝙ obijciatur compensatio ea persona cedentis,Tynda.in tra.de comp. Item cessionario non obstat in causis notatis per Gl.in l.fi. C. de iure dot. in ver.percussionem,exceptio afficiens personam,& non debitum,nõ obstat cessionario ex causa onerosa.Bal.in l.si quis,in fin.ff.de procu.

Item exceptiones metus,doli, & compensationis obstat cessionario. Imola in l.doli,nu.5 ff.de nouatio. Item exceptio iurisiurandi non repellit cessionarium. Campe.de dote,fol.247.vol.j.col.3. *Mang.*

An executio,quæ obstat cedenti, obstet cessionario. vide Dec.consi.59.in fi.& vide Bar.in l.si 3.§ si quis prius,ff de aqua plu.arcen.*de Bott.*

Quarum rerum actio non datur. Rubric.

L.Iusiurandum. §.*Quæ oneranda.*

An oportet probari minas, & verbera, vt vxor consentiat, an verbera tantum. Affl.dec.246.Soc.cons.263.lib.4.tradit,probata enormi læsione sufficere metũ,& reuerentiam. Idem Cur.iun.in l.interpositas. C. de trans. vide Affl.dec. 69. vbi dicit ad importunas preces mariti rescindi legatum eidem factum,& vide Dec. in cons.336. contra quẽ tradit,& loquitur Imola in l.si cum dote, in §. eo autem tempore,ff. sol.mat.& Bar.in d.l.interpositas,& vide quæ addidi ad Bar.in rub. C.quod vi, metusue cau.& no.ꝙ sola potentia aduersarij inducit iustum metum. Bar.in l j.§.j.§.quod vi,aut clam. Abb.in c.fi.ex.de ap. Gl.in c.pęnæ.in verbo,metum,circa medium,extra qđ met.cau. Itẽ metus reuerentialis solus sufficit,quo ad hoc vt pręsens,& tacens nõ videatur consentire. Crot.in stipulatio hoc modo cõcepta,nu.42. ff. de vee.ob. vbi multa, & Aret.cons.14. Item licet metus reuerentialis non sufficiat quoad inualidandum matrimonium carnale, inualidat tamen spiritualе.Hip sing.347. Item reuerentia patrui in consideratione habetur.Cap.dec.159.nu.35.& 42. Itẽ metus semel impressus, præsumitur semper durare,& testes singulares probant metum. Itẽ cõtractus cum potente si valde lędat,præsumitur per metum initus. Loff.cons.17.nume.33. Ang.relat.per Ias.in §.quadrupli.de action. *Mang.*

De litigiosis: Rubri.

L.Litigiosam rem.

Hanc materiam litigiosi limita, vt non procedat quando fit alienatio, quæ possit considerari necessaria aliquo modo, licet tempore alienationis non subsit vera necessitas,est tex.in l.si patroni,§.fi.ff.ad treb. & ibi Pau.in 2.notab.quia ibi sperabatur de facili, & de proximo declarari pro vel contra illum hæredem,qui restitueat,& sic resolui ius fideicommissarij,in quem fuit facta alienatio, & sic debemus iudicare de hoc euentu,tanquam de impediente,per notata in l.sufficit, ff.de cõd.indebi.& facit l.3.§.si pẽdeat.ff.ad Macedonia. Item alienatio rei litigiosæ est ipso iure nulla. Affl.dec.331.vbi subdit, ꝙ nec possessio ex precario in dicto contractu apposita,transfertur. Itẽ lis dicitur pẽdere etiam post conclusum. Affl.dec.352.col.2.ver.in contrariũ. Item lite pe.necessario fieri potest,nisi quo ad hoc, vt lis ad vtilitatem cessionarij finiatur in personam cedentis, Affl.dec.354.in fin. Item per appellationem lis dicitur pendere,secus per supplicationem vt in d. dec. Item iussu iudicis res litigiosa alienatur licite Cæp.caut.190.vbi idem in iudicio vniuersali. Item si fiat alienatio rei litigiosæ,exequitur iudicium l.2 C.eo qualiter autem teneatur, qui dolo desijt possidere,an directo, vel vtiliter, an exequatur ea eadem instantia condemnatio. Bar.in l.quamquam.§.Iulianus ff.de aqua plu.arc.*Man.*

§.*Si inter.*

Liqueat.]Vide late per Couar.in c.15.pract.q.nu.6.*de Bottis.*

Si vero. Affl.in contest.circa violentiarum,nu.2.in fi *de Bott,*

Perempta. Vide Fel.in c.causam,lo j.in fi.de restib.& ibi Abb.& Affl.in const.eorum fraudibus,vide per Couar.vbi sup.nu.7.*de Bottis.*

De actionibus & obligationibus. Rubric.

L.Obligationes.

Ad examinandum. In materia vtilis actionis vide Doc.in l.curatoris.C. de neg.gest.& in l.actio.ff.eo.ti.*de Bottis.*

L.Is cui sub.

Est falsa. Adde Gul.Bened.c.Ray.in ver.& vxorem 5.dec.nu.60.*de Bott.*

L.Obligamur aut re.

Poma.]Alex.cons.169.vol.7.*Mangr.*

No.istam.)Vide Gul Bene.in c.Ray.in vee.dotem.nu.42.42.& Ripam. in l.quæsitum,§.si sponsa,nu.13.ff.de priuil.cred.Soc.consi. 57.vol.4.*de Bottis.*

Finis nouarum Adnotationum ad hunc Quintum Tomum.

BARTOLI À SAXOFERRATO IN PRIMAM DIGESTI NOVI Partem Commentaria.

De operis noui nunciat. *Tit.* *Primus.*

1 *Innocatio in omni principio consueuit fieri secũdum sectarum diuersitatẽ.*
2 *Genitiuus significat quandoq; causam efficientem, quandoq; materialem, et quãdoq; dominiũ. & nu. 5. & ibi sumitur, prout magis cõuenit materia.*
3 *Iurisconsulti fuerunt ante Christum.*
4 *Notarius conficiens instrumentum inter Iudaũ & Christianum, vel inter Iudæos inuocando nomen Iesu Christi, instrumentum valet.*
5 *Statutum, ꝙ quicunque receperit rem alterius, qualiter intelligatur.*
6 *Verba in statuto intelligũtur propter cõem vsũ loquẽdi ĩproprie, & largè. Cõis vsus loquẽdi est, ꝙ genitiuus denotet possessionẽ, & nudã detentionẽ.*
7 *Statutũ quãdo quis vult ꝓducere, nõ tenetur ꝓducere totũ volumẽ, sed põt particulare statutũ producere, non tamen particulam statutĩ specialis. Editio q̃ fit iudici, debet fieri de tota scriptura, parti vero editur particula, q̃ facit ad causam, & ẽt iudici, quando particula tantum exhiberi põt.*
8 *Particula statuti edita si non opponatur a parte, quando probet. Additio facta statuto, debet edi cum statuto.*
9 *Digestum Nouum, quare sic appellatur.*

a Omini, vt scitis, hic non est caput totius cõpilationis, & iõ q̃ in principijs aliorũ librorũ dñt, nõ referã hic. s. qđ sit subiectũ, seu mã q̃ sit cã efficiẽs, &c. licet Dy. hic tetigerit. Gul. de Cu. plenius s. de iust. & iu. & Azo in prin. Sum. sup C. Nũc legã rub. Rubrica diuidit a in v. par. Primo ponit inuocatio diuini nois. Scđo ponitur denominatio Imperialis culminis, tanq̃ cãæ efficiẽtes. Tertio ponitur q̃dam cã materialis. Quarto ponit q̃dã cã formalis. Quinto ponitur ad pñtem tit. Rub. ꝑpãlis, de no. op. nun. Scđa ibi, Do. Iustiniani. Tertia ibi, iuris enuciati. Quarta ibi, Digestorũ Quinta ibi, de ope. no. nũc. Et in ista rub. ponã casum, ꝓut ꝯsueuit poni in
1 gl. Quæsitũ fuit a † cõpilatorib. qñ in oĩ operis principio ꝯsueuit innocatio fieri fm sectarũ diuersitatẽ. Quero, quẽ vos innocabitis in isto principio. Rñ. compilatores. Nos sumus Christiani, & ẽt Imperator Iustinianus, iõ innocabimus nomẽ Dñi nñi Iesu Christi, dicẽdo, in noie Dñi, &c. Scđo q̃ro, cũ oĩs liber denoĩeiur a suo authore, tanq̃ a cã efficiẽte, sicut dicim⁹, liber Homeri, liber Aristo. l. librorũ. §. j. de leg. 3. Iste liber a quo denominabit̃ Rñ. ꝙ vocabitur liber Iustiniani, tanq̃ a cã efficiẽte, iõ dicit Dñi Iustiniani, &c. Tertio q̃rit̃, q̃ erit materia huius libri. rñ. ꝙ eius materia ẽ iuris enucleati, &c. Quarto q̃rit, q̃ erit forma huius libri. Rñ. ꝙ forma eius erit diuisio ꝑ libros, iõ dicit ffорũ, seu Pãde. Ex ordine. n. respicit, &c. Quinto q̃rit, q̃ erit materia ꝑpãlis primi tractatus. Rñ.
a de op. no. nũ. Nota nomẽ Dñi innocãdũ. Scđo no. † ꝙ casus geni-
b tiuus b q̃nq; significat cãm efficiẽtẽ, q̃nq; materialẽ, q̃nq; formalẽ, vt hic patet. Op. cũ ab alia secta, q̃ Chriana nomẽ Chri inuocat, vr̃ fieri in ꝯtemptũ, vt C. de Iudæ. l. Iudæos. sed isti fuerũt Iurisc. q
3 fuerũt añ † Chrm, & sic pagani, ergo &c. nã in l. j. & 2. de orig. iu. dr̃ ꝙ tpe Cæsaris fuerũt, & Chrs fuit natus tpe Octauiani. glo. in
c prin. ff. de iust. & iu. dicit, ꝙ fuit additũ a ꝯpilatorib. Et istud facit ᵉ
4 † ad q. notarij d faciẽtis instrm iter Iudæos, vel iter Iudæũ, & Chri-
d stianũ & ponit, In noie Dñi Iesu Chri. Et qa a Iudæo ñ inocat, sed
e a ꝯpilatore, instrm sustinet. Op. vr̃ ꝙ genitiuus hẽt dnotare dñiũ. l. fuũ Titij, s. mãd. & l. si hrdis seruus. de leg. j. & l. si seruus cõis Mæuij, & castrẽsis peculij. đ stipul. ser. Fateor ꝙ genitiuus hẽt dictã significationẽ, & ẽt alis significationes, q̃ ponunt̃ i hac rub. sed dũ ponit in lege, dẽt sumi, ꝓut magis ẽ apta materia, vbi ponit, vt l. quoties l stipulonib. j. đ ver. ob. vbi gl. expsè ponit hoc exẽplũ, dũ dicit, liber Arist. & l. quoties ẽ idẽ ſmo, đ re iu. & vt dr̃ ĩ l. librorũ §. 1. de le. 3.
f Sed circa vnũ posset dubitari. Reperit̃ i quodã statuto, f † ꝙ q̃cũq;
5 receperit rẽ alterius, puniat̃ i tm, q̃d significet, verbũ, alterius, an
g dñiũ, vel possessionẽ. g Et vr̃ ꝙ significet dñiũ, ita ꝙ nõ possessionẽ. l. 2. post prin. de relig. & sũp. func. ecõtrario vr̃, ꝙ verificet nõ solũ in dñio, sed ẽt in posse. & detentione, vt si habeo rẽ commodatã, vel depositã, vel quocunq; mõ interest, põt dici alterius, vt l. j. ĩ pri. iuncto §. ait prætor. & §. seq. s. nau. caup. stab. & in l. 2. in prin. & §. i hac. j. vi bo. rap. Dic, ꝙ de stricta, & ꝓpria significatione significat dñium tm, d. l. 2. de relig. & sum. fune. Sed de quadã significatione magis larga, impropria, cõprehendit ẽt poss. & detentionẽ, vt ĩ ꝯtio. Vnde Grammatici antiqui dicebãt, ꝙ genitiuus regitur q̃n
h que ex natura possession. In statutis h vero † licet debeamus
6 accipere fm ꝓpriã significatione. l. nõ alr. de le. 3. tñ ꝑ cõem vsũ loquendi accipiã isto scđo mõ. l. librorũ. §. qđ tñ Cassius. vers. nã & in
i viu. & qđ ibi no. & facit eo. ti. l. seruos. Et ꝙ sit talis cõis vsus loquẽ
k di, optime facit qđ no. k s. de ori. iu. d. l. 2. in prin. ĩ gl. in ver. nõ qa Papyrius, q̃ incip. ar. &c. Op. ptimo extra gl. ea q̃ tradunt̃ ad istructionẽ aliquorũ dẽnt a capite tradi. l. argentarius. §. edi. s. de eden. sed hic liber non tradit̃ a capite, ergo male traditur. Septẽ. n. sunt ptes ffорũ. l. 2. §. sed cũ cõia. C. de vet. iu. enuc. Hic nõ inci. ĩ aliqua earũ, cũ sexta ĩcipiat, de bo. po. septima de ver. ob. Rñ. sicu iudex in iudicio fa. erc. ñ facit dñiã, vel separõnẽ ꝯiũctarũ ꝑsonarũ, ut C. cõia vtri. iud. in l. pe. ita hic Doct q fecerũt istã diuisionẽ voluminũ, noluerũt incipere volumẽ ĩ tit. de bo. pos. qa noluerũt illũ tractatũ separare a materijs Infortiau: qa eis fraternizat. Itẽ in tit. de verb. ob. nõ incipit, qa nimis parum remanet de hoc volumine, vnde ꝑꝑ incõmodã diuisionẽ ista ps est diuisa, & ps attributa Infortiato, ps huic volũini. ar. s. fa. erc. l. añpe. & vide hic gl. Rug. q̃ icipit, sed cũ septẽ, & lege vsq; ibi, s; hic. & seqĩ tecita hic. Secundũ hoc ista mã distincta est ab alia: ergo rub. ñ ꝯtinuat̃, ꝯ l j. & 2. s. de sta. ho. Gl. rñdet, ꝙ nõ est separata, sed supius loqĩ de iure pt. hic đ eodẽ, sed nõ in eundẽ modũ. & vide d. gl. rubr. ibi, sed hic iam est distin-

ADDITIONES.

a Ale Rub. diuiditur Hanc diuisionem reprehendit Imo. in rub. ff. de verb. obl. in ver. est descendendum.

b Ale. Casus genitiuus. Adde ꝙ aliq̃ñ denotat pos. iure dñij, vt vr̃ notari maxime ꝑ gl. c. accedẽs. 2. vt li. non cõt. q̃nq; rõne iurisdõnis, vide gl. de postu. ꝓl. c. j. in gl. in ver. terrã ꝓpriã. q̃ inci. bona. vide gl. de ꝓb. c. pro illorum. fm D. Ant. in d. c. accedens. & de genitiuo, vide Bal. in l. j. in prin. sup. de neg. ge. & vide j. proxi.

c Po. Et istud facit. Vide Ang. Are. in ꝓœ. Inst. q̃ ibi ponit de genitiuo, de quo vide aliquid per Ang. consi. 13. ver. respondeo ad propositum, & Ale. consi. 35. incip. viso processu inter cõitatem. vol. 4. & do. Præpos. in c. Clementis. dist. 16. vide etiã Bal. in c. peruenit. inf. de iureiu. & Gemi. in c. 1. §. fi. ad fi. de vsur. in 6.

d Ale. Ad q̃õnẽ notarij. Vide Bar. & Bal. in proœ. C. & quæ ibi scripsi post Bar. & ꝑ Imo. hic, & Bal. in rub. de iust. & iu. & do. Ant. in c. inter dilectos, de fi. inst. & i proœ. Decr. vbi tenet cum Bar. hic, & idẽ Ro. hic. adde ꝙ ea quæ dixi in proœ. C. vbi se remittit, discrepãt ab his, q̃ in lect. tenet, & melius, quia ibi tenet, ꝙ conficiẽs instrm inter Iudæos debeat inuocare nomẽ Dñi, hic vero concludit, ꝙ inuocatio diuini nois non sit de substãtia instri, quia non est de enumeratis per gl. in l. gñali. de tab lib. 1. Quod notarius omittendo tam inter Iudæos quã Christianos, non est inculpandus & ꝙ inuocatio diuini nominis non sit de substantia, tenet Pan. de Cast. in proœ. C. vbi dicit Pistorij ita seruari. Et idẽ tenet Io. And. in addi. ad Spe. de instru. edi. §. 1. ver. ante omnia. Spec. ibi, in ardais dicit semper esse apponendum. Latius vide quæ posui in proœ. Codicis.

e Ale. Op. vr̃, ꝙ genitiuus habeat denotare dominiũ. Adde Bal. ĩ l. j. C. si a non com pe. iud. & vide q̃ dixi sup. proxi. Item adde, ꝙ genitiuus in dubio videtur referri ad directum dominium tantum, non ad vtile. l. si domus. §. fi. de lega. 1. facit l. 2. §. fi. si ager vectig. Item vide Ang. in l. lex Cor. §. domum. de iniu.

f Ale. Statuto. Sed quid si statutũ dicat, nõ liceat accipere rem alienam, vide tex. in l. j. §. j. de ser. cor. tex. & ibi Bar. in l. si fur. de vsufr. & in materia ista adde Bar. in l. j. consl. C. & Bal. in l. 2. §. locum fu. de relig. & sump. fun. quem §. legit ipse in prin. ii. & Bal. in l. 2. in prin. su. de orig. iur. & in l. 2. in prin. nau. caup. stab. & ad de Bald. in addi. ad Spe. in ti. de iuram. calum.
Menoch. Barb. consi. 50. col. 3. in prin. lib. 1.

g Pom. Vel possessionem. Vide D. Præpos. in c. quo iure. dist. 8. & Fede. cons. 279. Panor. 73. vol. 2. & Cæp. cons. 40. vol. 1. & Ro. 180. in fi. & Card. 30. & Ale. consi. 35. incip. viso processu inter communitatem. nu. 14. lib. 1. & cons. 54. inci. viso ꝓcessu inter dominos. nu. 2. lib. 5. & cons. 98. incip. visis ijs, q̃ elegãter. nu. 6. e. vol. 5. & Panor. in c. pro illorum, in 3. no. de præb. & in c. quia super. in 4. no. de iud. & Pan. in c. qa V. in 3. no. de iud. & Barb. in rub. de reb. eccle. non alie. in lect. et Pano. in c. sane quia. de offi. deleg. in c. 1. de postul. prælat.

h Ale. In statutis. Et idem ẽ i vr̃ dixisse Bar. in penulti. in l. libellorũ. §. sed si aliqd. de accus. vide Bal. in locis su. alle. et oĩno Bal. in l. oẽs populi. de iust. et iu. et Bar. in l. j. de suis, et leg. et in l. Labeo. de supel. leg. et in l. librorũ. §. ꝙ nõ de lega. 3. Et ꝙ in materia stricta receditur a ꝓpria significatu ꝑꝑ cõem vsum loquendi, firmat Iac. Butr. in j. consl. C. et in auth. sacramenta. C. si aduer. vẽd. et refert D. An. in proœ. Decre. et ꝙ in statutis habeat locũ cõis vsus loquẽdi, firmat Bar. in l. 1. C. de iuram. calum. Facit quod no. Bar. in l. non dubiũ. C. de leg. et ibi sequit Bal. et istud est uerũ. et idẽ Bal. in l. j. in ver. item. C. de rer. perm. et Bar. in d. l. oẽs popul. in 6. q. prin. circa interpretationem declaratiuam, et Ange. in l. lex. Corne. §. dominium de iniu. Adde Pet. de Anc. consi. 331. et melius 166.

i Ale. Cõis vsus. Dicebat Imo. hic, ꝙ cum in casu nostro statutũ sit pœnale, non attenditur communis usus loquendi. Pro quo vltra ipsum facit l. si ita uulneratus, i prin. ibi, vulg. ad l. Aquil. et l. si dictum, in prin. sup. de euic. et quod uoluit glo. et quod ibi Bar. in l. quod si nepotes, de test. tut. et l. item prætor, de lum. et legi. et Bal. in c. 1. in prin. de succ. feu. Adde quod Ro. hic dicit, quod in pœnalibus attenditur communis usus loquendi, ut no. Io. And. in c. 1. fundaméta, de ele. in 6. et in gl. in c. cupientes j. ve. conuenire. eo. tit. et in c. statutum ver. dieta. de rescr. in 6. gl. in c. nonnulli. de rescrip. et in c. 1. ꝑsenti. §. loca. de proba. ubi appellatione dietæ intellitur de uulgari. idem uoluit Bar. post Iac. Butr. l. liberorum. §. sed et aliud inf. de accu. et Bal. consi. 205. lib. 6.

k Ale. Quod no. Adde quæ no. Bar. in l. Quintus §. argento, de auro, et arg. leg.
Menoch. Quo probatur iste communis usus loquendi, per Ferrat. caut. 52.
Menoch. Diuersitatem. Alcia. lib. 9. parerg. cap. 6.

diffinita mā, &c. vsq; ad fi. Ista verba gl. exponūtur p Dy. vno mō & p Io. & Azo. i sum. huius lib. alio mō. & alio mō p Ia. de Are.
a Dy. exponit illa verba d. gl. eodē mō. s. edicta a, ppponēdo nō i eūdē modū, qa s. de acq̄rēdo, hic de retinēdo, & sic pt accipi ɔtinuatio rub. Alio mō exponūt p Azo. d. verba eo mō. s. ppponēdo edicta ñ i eūdē modū, qa s. d iure pto. qd ptinet ad vltimas volū. & d actib. moriētiū: hic, d actib. viuētiū. Tertio mō exponunt p Iac. de Are. q s. de iure pt. ex quo resultat actio, hic de off. iud. p qd fit nuncia tio. l. 3. §. bonorū. de bo. posse. & l. j. s. de bō. pos. hę. pet. ita hic d off. iu. tractat. ista nō est vera. Nā in mā de bo. pos. añ petitā bo. pos. nō
b erat actio, sed decernebat off. iu. b post decretū ɔpetebat actio, & loqt de actiōe, q̄ fit i psecutiōe. sm hoc ergo remanet, q ista edi
7 tio fit p pte voluminis. Iuxta hoc q̄ro, tea liqs i ciuitate ista vult p
c ducere statuta ciuitatis Florētiæ, an teneat pducere totū volumē
d statutorū. dcerne ñ, qa ps pt pduci, vt hic. & sufficeret pducere to tū vnū capitm, qd sub una rub. ɔtinet, ar. s. d edē. l. argētarius. §. edi āt
e tō. Sed an sufficiat pducere vnā particulā statuti vnius. Vr, q sic, si cut dicimus i particula testi, vt no. in d. §. edi aūt rō. & p Cy. C. d p ci. Imp. off. l. fi. Dico ɔ, qa imo totū dēt exhiberi, qa i fine posset eē vna particula, q̄ corrigeret, & limitaret pcedētia, vt s. de ll. l. incıui le, ubi ē expresse casus. & idē puto i alio istro, vel priuilegio, vt ibi no. Ad ɔtrā dic, q̄dā ē editio, q̄ fit iudici, & illa dēt fieri de tota scri ptura, ut dixi. Quædā est edō, q̄ fit parti, & tūc sibi dat copia eius, tm capituli, q facit ad cām, iudice hoc examināte, & legēte totū,
f casus est ex de fi. instr. c. contingit. l & hoc intelligo in eo, qui pt to
g tū exhibere, secus in eo, q nō pōt totū exhibere, ut legatarius, g q
8 nō dēt hre totum testm, sed particulā, vt dictū est. † Sed q̄ro an illa
h particula, h quæ pducta est, faciat fidē, si non opponatur. Dic, aut ex eo qd pducitur, apparet qd est particula, vt qa notarius exēplās expresse h. d. vel est ibi dictio, &c. vel aliqua alia, quæ diuisionē si-
i gnificet, & nō facit fidē, vt d. l. inciuile, Sed si nō apparet, i psumit
k totum, nisi opponatur, & pbet ɔtrū, ar. k eius q no. s. de pba. l. cū de l. Et licet pars ñ possit edere particulā, tñ legislator, i quo cessat oīs suspicio, sēp tradit nobis particulas legum, ut s. de iud. l. pars li terarū, ad l. Aqui. l. 2. & in volumine decr. quasi p totum, pronunt decretales decisæ. Idem in iudice, qui facit edi particulā, & nota-
l rio, q tradit particulā, qa in eis cessat suspicio l sed pars q̄ edit ad sui ɔmodum, totum dēt edere iudici, ut dixi. Idē dico, si i statuto est facta aliqua additio, qa edi dēt, ar. eius qd no. i d. l. iciuile. s. de legi. qā ɔtinuatur. Itē q̄ro, pars q̄ opponit, statutum nō esse editum to tum, qūo pbabit. Rñ. pducat totū statutū, vel si facit ɔ se excipien tē, ɔsulo, q pducat totum illud tm, qd fuit pductum, sub tali for
9 ma, q appareat particulā esse, & plus illo statuto contineri. † Sed
m qua re appellatur ff. nouū. m Rñ. qñq; appellatur nouū. i. vltimū, vt in l. vnica. §. in nouissimo. C. de cad. tol. & l. nouissima. J. iud. so. & l. nouissime. s. qd fal. tut. aut. Ergo tria sunt vol. istud est vltimū Scdo mō appellatur nouum, sicut q̄dā interdicta appellātur a pri ma pte sui, vt in interdicto, qd vi aut clam. ita hic, qa tractat de no uo ope, appellat ff. nouum. Tertio mō pōt dici nouū. i. eo, qa no uum. qñq; appellatur iniquū. l. j. in prin. su. qd qs. iur. & iō hic dicit nouum. i. iniquū, puniēs iniqua. His pmissis, veniamus ad lrā.

ADDITIONES.

a Ale. scilicet edicta. Iuxta l. 2. §. eo autem tempore. de orig. iur.
b Ale. Offo. iud. Secundum gl. in l. in ver. ignorante. C. qui admi. & p Bal. in rubr. eo. ti. in 2. q. Probat in l. j. ff. de iue. om. iu. & declarat Bal. in rub. C. de cōd. ex le.
c Paris. Iuxta hoc quæro. Vide Ale. consi. 37. vol. 2. dicentem, q statuta alterius loci debent actualiter produci.
d Ale. Totū volumen statutorū. An qs teneatur producere totū volumē de hoc p do. Ant. in d. c. 1. ubi idē tenet, vnū addit, qđ no. Cy. & Bar. volunt i l. fi. C. de pci. impe. offe. q sufficiat edere sniam statuti, licet formaliter verba nō edantur. hoc est verū, qñ ab intelligentissimo editio fieret, alias cū verba multū releuent ad in tellectum statuti, nō esset tutum videre sniam solā. qđ no. & adde Bar. in l. argen tarius. §. edi aūt rō. hic alle. & in l. 2. §. dic. quead. test. ape. & q dixit in d. l. in ci uile. Imp. de legi. & multa p Imo. in rub. sol. mat. itē ista limita in inuētario tuto ris. l. 2. & ibi Bar. C. de ali. pup. pñ. & vide Bal. in d. l. inciuile. Et no. q sufficit pro ducenti legē allegare partem p ipso pducēte facientē, vel statutū cum additio ne, & reliqua vel, &c. 11. q. 1. de psona. & vbi verba legis intelligunt secundum prius dicta. itē sufficit edere partē statuti, quousq; facit ad ppositū 1. q. 1. d. c. de p sona. vbicūq; de substātia statuti agitur, Bal. per illū tex. in l. humanum. C. de le. D. Ant. in c. cōtingit, de fi. instr. Sequitur dicta Bal. hic Ang. in l. 1. §. edere, per il lū tex. de eden. dicit, q dēt edi tota rubr. statuti cum nigro suo, non totum volu me. & hic adde Bar. in l. oēt populi i fi. su. de iust. & iu. cum quo transit D. Abb. in c. de pb. aliquid addit ipse in d. c. cōtingit. Adde, q Pano. in d. c. cōtingit, dicit q si statutum habet plures partes, satis est statutum integrum in iudicio pduce re ad legendum, & parti solum edendā aditionem illius partis, quæ tagit materiā subiectam, et idem dicit de ratione. edenda, et ita dicit se intelligere Bart. hic.
e Pom. An sufficiat. Pro declarōne huius dicti Bar. vide Lancel. Dec. post Bal. Sal. et alios ibi in l. ex cōuentione. C. de pac. vbi dnt p illū tex. pbari, q licet qs teneat totū instrm exhibere, poterit tñ esse, q pbatio oriet ex parte tm, nō aūt ex toto, vt ibi p eos, et facit l. j. C. fine cen. vel reli. et Ro. cōsi. 305. et Are. consi. 68.
f Ale. Contingit. Melius in c. cum personę. de priuil. in 6.
g Pom. Vt legatarius. Vide no. per Doct. in l. qui filiabus. in princ. sup. de leg. 1.
h Paris. Sed q̄ro, an. Vide tex. i l. ex cōuētione. C. de pac. Bal. Lat. Dec. ibi, et alios.
i Ale. Sed si non apparet. Sed D. Io. tenet contra Bar. in hoc, quia probatio debet de necessitate concludere, et ideo cautela est, q notarius attestetur esse totum, nō ob. l. cum de lege. quia ibi loquitur in reo, qui obtinebat, actore probante, vel est speciale propter solennitatem inuentarij.
k Pom. Contrarium. Vide l. ep. consi. 22.
l Ale. Cessat suspicio. Et facit l. fi. C. de off. ciui. iud. et in c. ad audie. dem præsẽt. et

– no Cy. in l. fi. C. de preci. Imp. offe. & Imo. in rub. sol. mat.
m Ale. ff. nouum. Quot modis dicatur nouum, & quare dicatur nouum. potest ēt re sponderi, quod est nomen magistrale, & sic non attendendum, ut no. in l. 2. C. de constit. pec. in rub. ff. sol. mat. Adde bonam gl. in c. generali. in ver. nouo. de elect. lib. 6. aliquid in l. admonendi. in ver. noua instrumenta. de iureiu. & in l. vetus. su. de vino, trit. oleoq; leg. Bal. consi. 253. tres sententiæ. lib. 2.

1 *Prophetizare fit duob. mod. dicere pterita iusta, & icognita, alio mō futura.*
2 *Pronomen, hoc, est demonstratiuum ad oculum corporis & intellectus.*
3 *Testis examinatus in palatio Potestatis, q dicit contractum celebratum in palatio Episcopi, & super alio articulo dixit in hoc palatio, probat, qa refertur ad oculum intellectus.*
4 *Edictum ab interdicto differt ut genus, & species, & est nomen generis.*
5 *Species edicti qualiter cognoscatur a specie interdicti.*
6 *Nūciatio noui operis spni pt, quādo certū est nūciatē nō habere ius nūciādi.*
7 *Nunciatio incongrue, & inepte facta spernitur.*
Causa in nunciatione debet exprimi, si petatur. & latius nu. 9.
8 *Nunciatorē, nō habere ius nunciādi nouū opus, qualiter possit esse certum.*
9 *Causa corā pretore in nuntiatione exprimitur, nō in ipso actu nunciandi.*
10 *Causa in alijs denunciationib. & ptestōnib. an inserēda sit. remissi. & nu. 20.*
11 *Nūciatio cui fit, si dicat, nescio cām quare me impedias, libenter scirē, dici tur petere causam in nunciatione inseri debere.*
Verba enunciatiua ēt in contractibus inducunt dispositionem, si sunt de pre senti, secus si de futuro.
12 *Causa in nunciatione exprimenda est etiam si operarij non petant.*
Operarij possunt tueri possessionem domini.
13 *Cā qđ exprimatur in ipsa nunciatione, peti debet in ipso actu nunciādi, vel etiam post trahendo nunciantem ad iudicium, & iurando de calumnia.*
14 *Nō sufficit cām i gñe exprimere i nūciatiōe, sed dēt eē certa, alias spni pt.*
15 *Nūciatio hoc modo cōcepta, nūcio qa ædificas cōtra seruitutē mihi debitā, vel in solo meo sufficit, quādo ædificio causatur pīudicium ex venditioni seruitutis, vel dominij, vel quādo esset manifestum nunciantē esse in pos sessione, vel quasi, alias non deberet dicere se esse in possessione, vel quasi.*
Iudices magis fauent religiosis, & sacris, quam alijs.
16 *Petitio expressionis causæ in nunciatione, si est inepta, sperni potest.*
17 *Causa nunciationis quando sit probanda in prosecutione nunciationis.*
18 *In prosecutione nunciationis non potest produci alia causa expressa.*
Nunciatio noui operis est quædam appellatio extra iudicium.
19 *Causa expressa in nunciatione potest alia quoq; qualitas adijci, vel detrahi.*
20 *Cessionarius nūciās debitori ne soluat cedēti, nō ipedit debitorē soluere cre ditori, nisi sibi ostēdat instrumentū cessionis, et legati, ac et sibi copiā det.*
21 *Remissio nunciationis est triplex, q̄dā ab hoīe, q̄dā a lege, quadā a iudice.*
22 *Dictiones, eatenus, quatenus, sumut vel cātiue, uel tpaliter, uel q̄titatiue.*
23 *Remissio nunciationis noui operis inquantum fiat.*
24 *Nunciare opus, & prohibere, differunt.*
25 *Triplex expositio tex.*
26 *Nuncians iniuste tenetur act. de dolo.*
27 *Confitens se absolutum ab excommunicatione, an ex hoc videatur confite ri se fuisse excommunicatum.*

L E P R I M A.

a **HOc edicto permittitur.** a Diuidit i 2. p. Primo dictū nūciatiōis. Scdo effectū remissiōis. 2. ibi. deīd reīterer &c. istud pri. ñ dēt sūmari, qa ē sūmariū edicti ptoris, cū id edictū hēat duo capita. l. ptor i pri. & §. deide. J. e. & iō Vlp. illa duo capi ta sūmauit, & iō ponamus casū i terminis. & gl. j. hic i ver. hoc, po nit casū, q icip. Titius ædificabat, &c. No. collige p te. Op. dr. hic
b hoc edicto, vr q male dicat cū pnomē, hoc, b qd est demōstratiuū ad oculū. l. nemo dubitat. & l. hoc artic. s. de hęr. inst. & J. de ver. obl. l. si ita stipulatus fuero hāc summā. sed istud edictū nō ponit hic, sed J. eo. iō debuit dicere edicto illo. gl. i ver. edicto, q̄ icip. 1. d ope ris, volēs euitare ɔtrium dicit, q hic pphetizat, & sic latet ɔtriū, & ita i plurib. locis facit, ut l. 1. de pac. & l. j. s. qđ qs iu. & l. j. in prin. su.
1 de cap. dim. Gl. † non bñ dicit. cū pphetizare, sm Theologos, fiat duob. mod. Primo, dicere pterita iusta, & incognita, ut fecit Moy ses i Gene. imo i Exo. cū trib. seq. Scdo mō dicere ea, q̄ vētura sūt vt fecerūt alij Prophetę. Sed cum Vlp. viderit, & cognouerit hoc
2 edictū, ergo nō pphetizauit. Dic ergo, q † pnomen, hoc, est de mōstratiuū ad oculum corporis, & ad oculū itell. l. hæc actio. su. de cal. & l. hæc actio. s. de edē. & s. de sec. cust. pd. l. j. i qb. corporalia d mōstrant p pronomē, hic, & hęc, & hoc. Licet gl. dicat aliter, &
3 male, in l. Mæuius. §. duob. de leg. 2. et ibi scripsi. † Per hoc pōt su-
c stinere dictū testis, c q examinabatur in palatio Ptātis, & super v-
no

ADDITIONES.

a Ale. Hoc edicto permittit. Et q̄ fuerit ratio huius edicti, vide tex. in l. j. §. et parui. inf. quod vi aut clam. qui ad hoc est sing. secundum Lud. inf. ea. l. §. j. in prin.
b Ale. Pronomē hoc. De pnomine, hic, hæc, hoc, nota pro teste. et idem est in ver. video. tex. est. et ibi Bar. in l. Item apud Labeonem. §. si quis sic fecit. inf. de iniur.
c Ale. Sustineri dictum testis. De hoc per Io. late in l. inter stipulantem. §. j. de verb. obl. et contra facit quod ipse no. in l. eos. inf. de fal.
Pom. Vide aliquid per Alc. cōsi. 105. uol. 2. et 43. uol. 4. et Fel. in c. cum tu. ext. de testi. ubi plene alle. consi. 21. et Barb. consi. 2. vol. 1. et Ro. consi. 301. et Alc. in l. in ter stipulantem. §. 1. inf. de verb. obl. et cōsi. 133. uol. 1. et 66. uol. 2. uet. ad illud ibi et gl. dicit. uide Corp. consi. 55. incip. Videtur 1. ver. primo moueor.
Menoch. Ferret. l. 1. in prin. 1. lect. nu. 1. 2. 3. ff. de pact.
Menoch. Boer. consi. 253. nu. 1. Rom. consi. 301. col. vlti.

no art. dixit ꝯtũ celebratũ ĩ palatio epĩ, ſup alio art. dixit, ĩ hoc palatio, nã referẽ ad oculũ intellẽs, in hoc palatio. ſ. epi, de quo ſ. dixerat, nõ ad oculos corporis, ar. ext. de teſt. c. cũ tu fili. niſi cã ꝯnectatis euitãde ĩtelligerẽ, ꝙ demõſtrareẽ res corporalis, ꝑ ea ꝗ no. ĩ d. §. duob.

4 †Procedo vlteri⁹. dr̃ hic. edicto. Ad iſtud opp. & vr̃, ꝙ iter
a dictom ᵃ dẽat appellari. l. ꝑtor. in prin. & §. j. ꝭ. e. Glo. quæ eſt hic ꝗ ĩcipit, ꝙ ẽ ꝭ. fatẽr ꝯiuũ, & ẽ ſup ver. edicto, & dr̃ gl. ꝙ ibi hoc appellat interdictũ. An iſta gl. bñ dicat, dẽmus ſcire, qd eſt edictũ, & qd ĩterdictũ. & glo ĩ d. l. ꝑtor. §. j. ꝭ. e. dr̃, ꝙ ẽ dr̃a ꝗiũ iter cãm, & cãtũ: qa ſicut actio cãtur ab oblõne, ita ĩterdictũ cãtur ab edicto, qd tʒ fac. de Are. ſed nõ bñ dr̃, qa actio, ꝗ daẽ ex edicto, ñ ſpẽ ĩterdictũ, imo vocaẽ actio ĩ factũ, vt l. fi. de eo ꝑ quẽ fa. er. & lo. ĩ arbore ſeparauit edicta ab ĩterdictis. Rof. ĩ libel. in tit. de edic. dr̃, ꝙ interdicta sũt, qñ ꝑtor aliqd ꝑcise ꝑcipit, vt id reſtituas, vĩ fieri veto, & ſimilia, vt patet quaſi ĩ oĩb. iterdcis. Edicta sũt, cũ loqẽ cũ quadã modificatiõe, vt actionẽ dabo. l. ſi qs id qd ſ. ď iur. om. iu. & ſ. ď his, q. de ſe. vẽ eff. l. j. ĩ pri & l. ſi vero. §. ꝑtor ait. Iſta verba Rof. ꝯfundunẽ ꝑ l. j. ĩ pri. ꝭ. ne vis fi. ei. vbi ꝑcise nõ loqẽ, & tñ dr̃ iterdictũ. Quid dice-
b m⁹? ᵇ Edictũ ab ĩterdicto differt, vt gen⁹, & ſpẽs, & edictũ ẽ nomẽ
5 gñis, vt ĩ §. ꝯſtat. Inſt. de iu. na. gẽt. & ci. Diuidiẽ ãt ĩ edictũ & interdcm, ut ĩ adoptiõe dicim⁹ ĩ l. a. ſ. ď adop. †Sed qũo cognoſciẽ vna
c ſpẽs ab altera. ᶜ tex. Inſ. de iterd. ĩ pri. & §. sũt tñ. hoc ďclarat. dr̃ ibi, ĩterdictũ. i. iter duos dictũ. Nã qñq; erat qõ iter duos, & ꝑtor aliqd ĩter eos ſtatuebat, tũc vocabaẽ interdictũ, & de iſtis ꝯponiẽ liber ď interdictis. nec curo qb. verbis, nec qualr̃ loquaẽ, ſed qñ eſt poſitũ ex lib. de interd. & tũc ſto uerbis Rof. qa qñ loqẽ ꝑceptiue ſeu ꝑcise, tũc diceẽ interdictũ, qa ex uerbis apper inter duos redditũ: ubi uero ñ eſſet ĩter duos redditũ, ſed ꝑtor ex ſuo offõ facit, tũc dr̃ edictũ Ex hoc ſeqẽ, ꝙ iſtud ẽ ĩterdictũ, qa ex verbis ꝗ ponũẽ ĩ l. ꝑtor. ĩ pri. ꝭ. e. appet iter duos redditũ. hic ergo Iuriſ. appellat edcm utẽs noĩe gñis: ibi ĩterdcm, utẽs noĩe ſpẽi. Op. dr̃ hic, ꝙ nũciatio ꝑmittiẽ hoc edicto. Cõtra ꝭ. toto iſto edicto nõ repiẽ, ꝙ nũciatio ꝑmittatur, ut ĩ d. l. ꝑtor. ꝭ. e. Dicit gl. ꝗ inc. ꝙ ẽ ꝭ. ꝙ eo ipſo, ꝙ ꝑcipiẽ deſtrui factũ poſt nũcia. vr̃ ꝑmittere nũciationẽ. Dy. ꝓbat iſtã gl. qa qñcũq; ꝑmittunẽ ſequẽtia, ita & ꝑcedentia. ar. ſ. de ſer. ruſt. ꝑd. l. ʒ §. q hẽt. & ſ. cõ ꝑd. l. refectionis. & ꝭ. ď iti. ac. pri. l. veteres. Ad iſtud op. forti⁹, tex. dr̃, ꝑmittiẽ, & ſic ďnotat veotatẽ. & gl. dr̃ ꝑmittu vr̃, & ſic denotat fictionẽ. l. j. §. deiecisse. ꝭ. ď vi & vi ar. Rñ. ea lege id dr̃, qd ẽ ex verbis, & qd ex mẽte, vt ꝭ. ď ver. ſig. l. noĩs, & rei. §. verbũ ex ll. Vñ Iuriſ. dr̃, ꝑmittiẽ. Fateor ex mẽte, & ſic verè glo. ꝯſiderat verba l. & ſic dr̃ uerũ. qa nõ ex uerbis ꝑmittiẽ niſi ficte: ſ agitur ẽt vbi ꝓbaẽ hoc ꝭ. e. l. ꝑtor. §. j. & ibi dicam, ĩ prin. Op. dr̃ hic, ꝙ eo ipſo, ꝙ mãdat deſtrui, & ſic ꝑnã ĩponit, anullaẽ ꝑcedẽs actus, ꝯ ſ. de repu. l. ſi. dicã. ꝭ. e. l. ꝑtor. ĩ prin. Op. ſu. ne qs eũ q ĩi⁹ voc. ſue. l. 1. & 2. vbi dr̃ poſſe ꝯtẽni qñcunq;, qñ nõ iure ſit. Rñ. qdã; hoc iõ, qa
6 authoritas ꝑtoris ꝯtẽniẽ, ſed certè & ibi ꝯtẽniẽ. Vñ tdr̃ Rof. ĩ libellis ſuis vnũ verbũ notabile, ꝙ intelr̃ hoc, qñ eſt dubiũ te hr̃e ius,
d uel nõ: ſed qñ eſt certũ ᵈ te nõ hr̃e i⁹ ꝑt ſpni, ꝑ d. l. a. Et uidem⁹, ꝙ q hẽt uſuf. & nũciat dño ei⁹, ꝙ nũciatio ſpniẽ: qa ꝯſtat, ꝙ ñ hẽt ius, ut ꝭ. e. l. §. fi. cũ l. ſeq. multo magis ĩ alio, q ñ hẽt aliqd ius. & illd uule ĩnuere gl. hic ĩ verb. op⁹. ꝗ dr̃ qd ex poſt facto appebit, & c. ergo ſi nũc apperet, eẽt idẽ ꝙ poſt & hoc vr̃ teneẽ glo. mag. hic poſita, in hoc pri. & ꝭ. e. l. ď pupillo. §. ĩpoſitiriã. ſup ver. fecit, & facit bñ tex. ꝭ. e. l. §. nũciam⁹. ver. ꝙ ſi qs ĩ mari. & gl. sẽnt ꝭ. ea. l. §. nunc uideamus. ĩ gl. ſup ver. ꝗ ꝑ ſonę, & in § iuris nr̃i, ſup uer. ꝑtinẽt. & hoc sẽtit lo. & Azo ĩ sũ. hui⁹ ti. & Spe. ĩ ti. de ope. no. nunc. uer. ſed nũqd
e uerũ, & ego iã ꝯtulẽdo ᵉ tenui Op. ꝭ ea. l. §. ſi qs ædificiũ. & §. op⁹. Dic, ꝙ hic qrũ ad op⁹ nouũ, ibi, qtũ ad op⁹ reficiẽdũ. Opp. ꝭ. e l. de
7 pupillo. §. j. ĩ pri. Sol. †gl. ĩ ver. ꝑ nũciationẽ, ꝙ dẽs intelligere ď nũciatiõe lĩtima. & hæc gl. placet in hoc. & adde, ꝙ ſi ẽ nũciatio ĩcõgrue fcã, & inepta nõ ualet, & ſpniẽ. d. l. de pupillo. §. nunciationẽ. & no. ĩ pri. mag. gl. hic. Itẽ qñ eẽt ĩnalida ꝑꝑ cãm omiſſã, ut ẽ ĩ libello, qa dẽt inſeri cã ſi petiẽ a pte, ut ĩ l. fi. C. de an. exc. Et ĩ teſte, q nõ dẽt reddere cãm, niſi ĩterrogeẽ, u ĩ l. ſolã. C. de teſ. & vide iſtam gl. no ꝗ tʒ Dy. & ĩcipit d. gl. lĩiã &c. Tʒ ergo gl. ꝙ cã dẽt exprimi ſi petaẽ, de hoc ſtatĩ dicã ĩ qõnib. Oppo. ꝙ cã nõ ſit exprimenda, ſed ſit pro rõne uolũtas, ut l. qa poterat, ad Trebel. Gl. ñ ſoluit. Dy. dr̃, ibi repudiãdo nemĩnẽ grauat, ſed ſe exonerat, hic grauat ędificãtẽ. ſed certe ibi uẽ grauare legatarios. l. ſi nemo. ſu. de teſti. tut. ſed
8 ibi ñ grauat ĩferẽdo dãnũ, ſed ñ ꝯcedẽdo lucrũ. †Venio ᶠ ad qõnes
f circa iſtã par. Quæro, dixi ꝙ nũciatio poterit ſpni, qñ eſt certũ nun
g ciatorẽ ñ hr̃e i⁹ nũciãdi, quo ꝑt hoc eẽ certũ? ᵍ Rñ. primo ex aliquo iſtro ꝯtracto iter nũciatorẽ, & eũ cui ſit nũciatio. ar. ei⁹ qd dr̃ ď fructuario, q ñ ꝑt ďnũciare dño. Itẽ ſi hoc eẽt aꝭs iudicatũ ꝑ ſniã. Itẽ ſi hoc ĩdicat euidẽtia ſcitur puta qui nũciat, nihil hẽt ibi ꝓprie, cui poſſit dẽn ſut⁹, ar. ꝭ e. l. ñ ſolũ. ĩ pri. & ꝑ ꝯñs nullũ timet dãnũ. Itẽ ñ nocet pub. qa ædificat ĩtra terios liatos, ut in l. fi. ſ. fi. reg. Itẽ ſi eſſet fcã liratio ex forma alicui⁹ ſtatuti vt C. ď ędif. pri. l. j. ubi vr̃ hoc
h expſsũ. Et ꝑdicta faciũt rẽ manifeſtã, ʰ vt ext. ď uerb. ſign. cũ olim.
9 †Scđo ꝗro, an ĩ nũciatione dẽat ĩſeri cã? Et gl. h. d. ꝙ ſic ſi petaẽ, ſicut ĩ libello, & ĩ teſte, aꝭs ſecus. Hoc tʒ Dy. & Spe. ĩ tit. de ꝓc. §. fin. uer. ſed nũqd ſufficit ſi ſolũ. ſed gl. ĩ uer. ĩ loco pub. ꝭ. e. l. ñ ſolũ. §. ſi cũ poſſẽ iure ꝓhibere. vr̃ ĩdiſtinctè teneẽ, ꝙ cã dẽt ĩſeri. Dyn. dr̃, ꝙ hæc gl. loqẽ ĩ actu nũciãdi, ibi ĩ ꝓſecutiõe. Credo gl. & Dy. bñ dicere, ſed hoc qd dr̃ Dy. ď ꝓſecutione, ꝭ. ďclarabo. Rõ, qa ſup hac nũciatione ꝓcediẽ, ſicut ſup libello, ut ꝭ. eo. l. ď pupillo. §. q op⁹. cũ gl. merito cã ĩſeriẽ ad petitionẽ ptis, ſicut ĩ alio libello. ſed hoc ĩtelligo, niſi nũciatio fiat ꝑ ꝑtorẽ, tũc cã dẽt peti corã ꝑtore, nõ ĩ ipſo actu nũciãdi, ut colligiẽ ex l de pupillo. §. meminiſſe. ꝭ eo. ĩ forma nũciationis ſiẽdæ ꝑ ꝑtorẽ, ut ibi dicã. Et hæc vera ĩtelligo ĩ nũ.
10 no. op. in aliјs ãt †nũciatiõib. & ꝓteſtationib. an dẽat inſeri, dicã ꝭ. e. l. ď pupillo. §. ſi qs ipſi. ubi tractabo mãm ꝓteſtõis. Tertio ꝗro, dixi ꝙ pte petẽte dẽt ĩſeri cã, q d ſi ps ñ petit expſſe, ſed dr̃, ego ne
i ſcio quare me ĩpedias, libẽter ſcirẽ, an hoc uideaẽ petere? ⁱ Dico, ꝙ ſic, ut ſ. ď le. j. l. & eo mõ. & l. ẽt hoc mõ. & de acq. hę. l. ſi qs mihi bona, §. pr̃. licet Cy. & Pe. ꝯ C. ĩ qb. cau. ĩ ĩte. reſt. nõ ẽ nec. l. ĩ minorũ, qa dñt, ꝙ iſta sũt uerba enũciatiua, ꝗ ñ ĩducũt diſpõnẽ, niſi ĩ vltimis uolũtatib. ita dñt ipſi ibi ĩ 7. q. ſed malè dñt, qa d. §. pr̃. ñ loquẽ ĩ ultimis uolũtatib. ſed ĩ diſpõne iter uiuos. Preterea ñ sũt uerba enũciatiua, imo diſpoſitiua, ut d. ll. nã ſi eſſẽt enũciatiua, cũ sĩt ď futuro, ñ ĩducerẽt diſpõnẽ, ut l. Titia cũ teſtõ. ĩ pri. ď le. a. & no. ꝭ. de do. l. ex hac. Ergo patet, ꝙ sũt diſpoſitiua, lʒ curialius loquaẽ,
12 ꝗ ſi iſtãter peteret. †Quarto ꝗro, qd ſi expſſionẽ cauſę ñ petit dñs,
k ſed operarij, ᵏ q ſunt ibi ꝑ dño? Puto ſufficere, ut ꝭ. qd ui aut clam, l. ꝓhibere. in prin. & qa hic tractatur de tuenda poſſeſſione dñi: ergo &c. ut l. j. C. ſi per uim, uel alio mõ. & qa lex ꝑmittit ĩ eorum perſonã expediri actũ nũciãdi, ut ꝭ. l. de pupillo. §. nunciationem. ergo &c. ut no. ꝭ. e. l. cum ꝓcurator. in prin. in uer. remiſſio. in gl.
13 circa fi. †Quinto ꝗro, uſque ad qd tempus põt peti iſta expreſſio cauſæ?

ADDITIONES.

a Ale. Qđ interdictũ. Edictũ et interdictũ io quo differãt, de hoc dic, ut hẽs latius hic ꝑ Imo. quot ãt capita habeat edictũ, uide latius et pulchrius ꝑ Ang. ĩ l. ꝑtor. in prin. inf. eo. quę hic referi Imo. et qđ no. Bar. poſt gl. in d. l. prætor. §. nõ oulli.

b Ale. Quid dicem⁹. Aduerte, qa iſta opi. ñ fuit Bar. ſed gl. ĩ l. ꝑtor. if. e. ubi uiď ĩ pri.

c Ale. Ab altera. Modus cognoſcendi edictũ ab iterdicto, hic clarius uide ꝑ Imol.

d Ale. Quando eſt certum. Adde gl. in c. 1. extra eo. facit ꝙ no. gl. et no. in l. 2. ſup. ſi qs in ius uoc. et in terminis Spe. in ti. de ope. no. nun. uer. ſed nunquid.

e Ale. Cõſulendo. Adde, ꝙ hæc uerba dicit no. Ro. conſi. 51. ubi tenet, ꝙ cum conſtat de notoria nullitate ſententiæ, poteſt eius executio denegari, et conſi. 41.

f Pom. Venio. Vide aliter ꝑ Ro. cõſ. 42. et 61. et in ſimili 54. ad fi. et Fel. in c. ſignificauit. in gl. in uer. loquere. de teſt. et Barb. cõſ. 18. uol. 1. et 39. in 2. dub. eo. uol. et 44. eo. uol. et 47. uol. 1. et conſi. 18. uol. 2. et 16. e. uol. et Ale. 81. uol. 1. et Aret. 73. in fi. et Ale. 36. uol. 2. ubi dicit, per inſtrumentum fit res manifeſta. et 119. e. uol. ubi idem dicit, ꝙ limita, ut ꝑ Fel. in c. inter monaſterium, de re iu. et uide Fel. in c. licet cauſam. x3. no. de proba. ubi dicit illud dici euidentiſſime conſtare, ꝙ conſtat ex inſtrumentis. et uide Ale. conſ. 106. uol. 3. ubi dicit, ꝙ acta faciunt notorium. et uide omnino ad hoc Barb. in c. 1. de offi. ord. et §. ſeq.

g Ale. Reſ. primo. D. Io. hic contra qa contra inſtrumentum multa poſſunt opponi, ꝙ corrobora per ea quæ dixi poſt Bar. in l. ſi quis inficiatus. ſup. depoſ. ſed ꝙ inſtrumentum inducat manifeſtum, eſt tex. cum gl. in l. fi. C. de reb. cred.

Pom. Vide Pan. in c. cũ cõtingat. in 3. no. de reſc. & Barb. ĩ c. ad nr̃am. de empt. ui de Barb. cõſ. 63. vol. 1. & aliqd ꝑ Fel. in ſimili in c. de cętero. de re iud. & in c. inter cęteras. e. tit. & in c. cum olim. e. tit. & Barb. cõſ. 2. vol. 2. conſ. 13. & ſeq. e. vol. 2. & 24. vol. 2. & 38. vol. 3. & Imo. 127. & Ans. cõſ. 10. & aliqd ꝑ Ale. cõſil. 63. vol. 4. & Pan. & ibi Barb. & alios ĩ c. ſi qñ. de off. deleg. & Are. cõſ. 78. & 77. uol. 2. & 181. uol. 2. vbi dicit quod ſublata oi nullitate ꝑ ſtatuta nunꝗ intelligitur ſublata, ꝗ tolli põt euidenter ex actis. Aliqd non ab re, per Fel. in c. inter monaſterium. de re iud. in prio. & Ale. conſ. 77. vol. 3. vbi dicit hoc, ꝙ ſublata oi nullitate, & excep. nunꝗ uẽ ſublata materia, & cõſ. 106. vol. 2. ubi dicit, ꝙ ubi denegaẽ appellatio, vel aliud ſimile, nunꝗ intelligiẽ hoc hr̃e locũ vbi euideter cõſtat de iniuſtitia. Vide ẽt Ale. cõſ. 105. uol. 5. vbi declarat hic qualiter intelligitur ſublata illa, ꝗ ex actis conſpici ꝑt, & ſic euidẽs, Soc. conſ. 3. io fi. ubi dicit, ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ contra teſtẽm nulla poſſit opponi excep. non intelligitur de euidẽti nullitate.

h Ale. Rẽ manifeſtã. Quę faciãt rẽ manifeſtã, & ꝗ nõ, uide ꝗ no. Imo. in c. cõſtitutus, de fil. ꝑſb. & alibi dixit Imo. ꝙ nõ põt de cã liqre, nec liqdũ dr̃, niſi poſt cõc. in cau. Ita dicit gl. in ver. liqre. in c. ſignificauerũt, de teſt. & vr̃ ꝙ tũc ñ poſſit cõꝓmitti. ſed forte cõtrariũ eſt verius, qa quouſq. ꝑt appellari a ſnia, l. eẽt traſigeẽ & cõpromitti, & adde Inn. ĩ c. ex inſinuatione. de app. & dixit Bal. in l. gñali. de ſacroſ. eccl. ꝙ ſcriptura inducit notoriũ. & dicit no. in c. ſtatuimus, de off. dele. ꝙ cõfeſſio inducit notoriũ, & ẽt alia iducunt notoriũ, de qb. ibi. & Bar. in l. ab accuſatore. inf. ad Turp. & cõfeſſio ẽt iducit notoriũ, ut tenet Bal. in l. j. C. de iudã l. ꝓcreãdũ, a fi. ĩ prin e. ti. ĩ cõtrariũ vr̃ tex. in l. 2. C. quo. app. ubi cõfeſſus appellat. c. Ro. Eccl. de app. ĩ 6. ubi d. ꝙ qñ crimẽ eſt manifeſtũ, appellaẽ, & facit qđ dixi ĩ l. non tñ. inf. de app. Et ꝙ ſnia, & cõfeſſio in iure inducãt notorium, ego allego caſum ĩ c. fi. de coha. clę. & mul. Et Adde tex. in c cũ ſpãli. §. porro. de ap. ꝙ ẽ verũ ſec. Hoſt. & D. Ant. ibi, niſi contra cõfeſ. opponereẽ, ꝙ eſt not. ſm eos, et dr̃ Ant. in d. c. fi. per illũ tex. ꝙ confeſſio ita demũ inducit notoriũ, ſi eſt facta in iudicio. Et intellige, ꝙ illud ẽ notoriũ iuris, ut no. Bal. in l. ea qdẽ. C. de accu. adde Inn. in c. per tuas. de teſtib. et in d. c. ex inſinuatione. et cle. appellanti, de app. Adde an poſt concluſum in cauſa poſſit peti compromiſſum. Bal. conſi. 163. lib. 4. ꝙ ſic quia iſtud eſt quoddam beneficium extra naturam iuris, qñcunq; peti ꝑt ante latam ſententiam. An autem compromiſſio poſſit peti in cauſa appellationis Pau. de Caſt. io conſi. 75. tenuit ꝙ non.

i Ale. Videaẽ petere. An videaẽ peti inſertio cãæ, ꝑ iſta uerba, neſcio quid dicis, et libenter vellem ſcire. et adde quod no. Bart. in d. §. pr̃. et uide quæ dixi in l. decẽ. cum petiero. de verbo. obl. Adde quando in nũciatione ſit inſerenda cã, ẽt parte non petente, & quando poſſit ſperni, Bar. conſi. 64. inc. Super puncto. lib. 1.

k Ale. Sed operarij. Hic cogita, an declaratio cauſæ debeat fieri operarijs, an domino, per id quod no. in l. ſeruum. §. nunc videamus, de uerb. obl, & adde quod no. Bar. in §. nunciatio. inf. ead. l.

Menoch. Alcia. parerg. lib. 6. 3. c. 15. Duare. lib. 1. diſpu. c. 19. in fi.

Mart. Mart. in rub. de eden. nu. 5. per Io. And. in c. circa. de elect. in 6. Barb. conſil. 62. col. 3. circa med. lib. 1.

Menoch. Reſp. Ruy. conſi. 46. nu. 17. lib. 1.

Menoc. Item Ruy. conſi. 7. n. 4. circa fi. lib. 4.

Menoc. Vant. in tract. nulli. tit. quis dicere poſſit de nullit.

causæ n̄r̄ in ipso actu nũciandi. Ita loqt̃ hic gl.& Dy.& bene. post nunciationẽ aũt pfectã q̃sitũ est ius nũciãti, & sic petẽdo extra iudiciũ cãm exprimi, nõ perimet̃ illud ius, ar. C.de do. q̃ sub mõ. l.pfecta donatio. Sed si vult, p̄r denunciantẽ trahere ad iudiciũ, & auctore p̄tore postulare exprimi cãm, & q̃ iuret de calũnia, vt j.
14 eo.l.de pupillo §.qui opus.& quod ibi dicam. † Sexto q̃ro, quid si
a nuncians exprimit cãm in gñe, a puta, ego nũcio cã iuris mei conseruãdi, vel cã seruitutis fundo, vel domui meæ debitæ, R̃nde, credo, q̃ sicut in libello dẽt ita clare dicere, q̃ aduersarius suus possit deliberare, an velit cedere, vel ɔ̃tẽdere, vt s̃. de eden. l.j. ita hic per
15 ea q̃ dicta sunt, alias põt spermi nunciatio. Septimo q̃ro, † qd si dicit, ego nuncio, q̃ tu ædificas, vel ædificare facis ɔ̃ talẽ seruitutem domui meæ debitã, vel quia ædificas i solo meo, an hoc sufficiat? Vr̃ sic, vt j. ea.l.§.nunciamus.& l.de pupillo.§.impositiuam. dico
b sic. Causa [b] q̃ exprimitur, dẽt esse lr̃ima, & talis q̃ ɔ̃cludat, sicut dicim⁹ de cã, q̃ inserit̃ in libello. s̃. de eden. l.j. in prin. & j. de do.exc. l.2.§.circa. sed posito, q̃ sit verũ, q̃ domui tui nũciatoris debeatur seruitus, si tñ tñ es in quasi possessione ipsius, non potes me vtẽtem ɔ̃ libertatẽ impedire. l.pe. j. de aqua quo.& æsti. & dicetur j. e.l.si prius & iõ ɔ̃ cã dẽret dicere, q̃a ędificas talẽ seruitutẽ, in cuius possessione sum, vt d.l.pe. j. de aqua quot & æsti. Idem si dico, q̃a ædificas in meo, quia si non possideo, non possum te molestare in tua pacifica possessione. Prædicta vera, nisi possideres a me nũciante vi, clam, vel pcario, q̃a tunc te impunè turbo, vt l.j.an fi. cum gl.& l.seq. j. vti possi.& j. ea.l.§.in operis. & ibi dicã. Fateor tñ, q̃ si ædificãs faceret aliqd̃ ædificiũ, p qd̃ mihi fieret p̃iudiciũ i vẽdicatione seruitutis, vel dñij, q̃ tũc ɔ̃dicta esset iusta cã. Puta si aliqs ędificat sepulchrũ, vel ecclesiam ɔ̃ seruiturẽ, vel in meo, licet ego nõ sim in possessione, vel quasi, iusta est cã nunciandi: q̃a ex hoc cã mea efficeret̃ durior, q̃m iudices magis fauẽt reb. sacris, & religiosis, q̃ alijs, vt s̃. de relig. l.sunt psone. in fi. & arg. ad prædicta s̃. si ex nox. cã aga. l.pe.& hoc d̃r tex. i d.l.pe. de aq.ę quo. ibi, sine p̃iudicio seruitutis, &c. Itẽ fateor q̃ si esset nũcians in possessione,
16 vel quasi, & hoc esset manifestũ, non esset necesse exprimi. † Eadem. n. rõne qua nunciatio manifeste calumniosa spernitur, vt dixi, eadẽ rõne petitio expssionis causæ, si est calũniosa, põt sperni.
17 † Octauo q̃ro, vtrum i ɔ̃secutione nũciationis debeã ɔ̃bare istã cãm lr̃imam, q̃ expssi esse veram. Circa hoc dico, q̃ psecutio nũciationis fit q̃nq;, q̃a nũciãs petit destrui qd̃ factũ est nunciatione ɔ̃tẽpta, & tunc non est necesse ɔ̃bare veritatẽ cãæ, imo si ædificãs vellet ɔ̃bare se hr̃e ius ædificãdi, ñ admitteret̃, vt in §.sed si is. j. e. l.vel nisi ɔ̃baret hoc manifestum fuisse tp̃e nũciationis, vt s̃ dixi. Q̃nq; fit ɔ̃secutio nunciationis, q̃a nuncians agit, vt sua nunciatio firma maneat, vel ille cui facta est nũciatio, petit remissionem, vt j. eo.l.de pupillo.§.qui op⁹.& § qui remissionẽ, & tunc dẽt ɔ̃bari de veritate cãæ, & cognita veritate, remittetur renunciatio catenus, quatenus is, q̃ nũciauit, ius nunciandi nõ hẽt, vt hic, & statim
18 dicam circa gl.mag. † Nono q̃ero, nunquid in prosecutione nũciationis potero ɔ̃seq̃ aliã cãm ab expssa? Vr̃ q̃ sic, sicut in appłone, vt in t. d.app. l.3.§.qd ergo. & illa nunciatio ẽ q̃dã appło extra iudiciũ, vt no. ext. de app. cũ sit Romana. §.si vero. In ɔ̃triũ facit, q̃a i libello cãę principalis non possum ɔ̃seq̃ aliã cãm. l.edita actio. C. de eden & inf. de excep. rei iud. l.& an eadẽ. §. actiones. & istud est
c verum. [c] Nõ ob. q̃ d̃r, q̃ hęc est q̃dam appło, q̃a posito, q̃ sit verũ. d.l.3.§.quid ergo, loqt̃ in appłone a diffinitiua, secus i appłone ab
19 interlocutoria, vel extra iudiciali, vt ext. de app. c.r. li.6. † Decimo q̃ro, an in ɔ̃secutione cãæ possim expssæ adijcere, vł detrahere aliq̃ qualitatẽ? Et vĩ q̃ sic, vt l.i delictis. §. si detracta. s̃. de nox. & hoc verũ. In ɔ̃triũ vr̃ casus in cle. de elec. c. constõnẽ. sed puto illud spãle in illis causis. † Vndecimo q̃ro, & tũc venio ad q̃ Spe. in d. §. fi.
20
d ver. sed nũquid sufficit, de ɔ̃cu. Vos scitis, q̃ si cessionarius nõ denunciet debitori, p̄r d̃bitor soluere cedẽti, sed pone, q̃ cessionari⁹ d̃i, nuncio ne soluas, an sufficit? Spe. d̃t, Aut ille cui fit nunciatio, petit cãm inseri, aut nõ, vt hic in gl.& dixi. s̃. sed Spe. d̃t ɔ̃ text. in l. nomẽ. C. quæ res pig. ob. poss. vbi dt, q̃ dẽt fieri certior de obłone, seu cessione. Vnde nõ sufficit sola nũciatio, sed debeo ostẽdere sibi instr̃m cessionis, & obłonis, & legere ẽt sibi, & copiã dare, d.l. nomẽ. i cle. de ele. c. cãm. i fi. sup depo. l. si is q̃ inficiatus. Itẽ q̃ hic d̃r, q̃ cã non dẽt inseri, nisi petat, non hẽt locũ in alijs nũciationib. l. denunciasse inf. de adult & dicam plene inf. eo l. de pupillo. §. si q̃s ipsi. Tex. tñ vr̃ ponere modũ denunciandi, s. q̃ sufficiat dicere, nuncio ne soluas, vt sup. ad Treb. l. si hr̃s. in fi. & glo. sup. de pign. l. grege. § cũ pignori. sup ver. soluturũ. sed sp̃ intelligo cum cã, ita q̃ certioret. dicã plenius i mã protestõnis. Venio ad 2. par. & opp. d̃r hic, deinde, &c. imo in alio edicto, non in isto. l. p̄tor. §. deinde. j. e. Duę sũt sol. hic i gl. i ver. deide. Vna est, q̃ eo ipso q̃ mãdat d̃strui factũ ante remissionẽ, vr̃ ɔ̃mittere remissionẽ. hoc nõ placet. Cũ ñ. expssum sit edictum de remissione, sub isto nõ ɔ̃tinet tacite, ar. de verb. obl. l. doli clã. & de pœ. l. sanctio legũ. Soluit ergo d. gl. secundo loco sic, q̃ deinde remittit̃ salio edicto, vt i §. deinde. Tu potes dicere, q̃ eo. edicto fit remissio: eodẽ dico hñte duo capita. qd̃ vr̃ dicere gl. ɔ̃. i ver. remitteretur, q̃ icipit, si iure opus fiat. Alij intelligunt, q̃ fit remissio alio edicto, cuius verba ñ hemus. quod nõ placet, vt dicã inf. proxi. Vlterius op. & tunc intro glo. mag. in ver. catenus. q̃ tñ est multum intricata, & difficilior, q̃ sit i hoc lib.

Diuide glo. in partes duas. Primo expedit vost ɔ̃triũ. Scd̃o aliud. 2.
21 pars ibi, sed vr̃ huic r̃nso, &c. † Itẽ ad euidentiã partis primę, p̄mitto, q̃ remissio ẽ triplex, q̃dã fit ab hoĩe, q̃dã a lege, q̃dam a iudice. Ab hoĩe fit, q̃ñ q̃ nunciauit, sua spõte remittit, & de hoc nihil hic, nec in tex. nec in gl. sed j. de remi. l.j. & qd̃ vi aut clã. l. vĩ facit. §. tã diu. [a] A lege fit duob. mod. primo, q̃ñ ipso iure nũciatio ẽ nulla ex defectu p̃sonæ, rei, vel cãæ, vt dixi s̃. Q̃nq; fit remissio a iure p̃stita satisdõne, vel oblata, & nõ recepta, vt d.l. p̄tor. §. deinde. & §. seq. j. e. & de istis loqt̃ hic s̃m diuersas solut. A iudice vero fit remissio duob. mod. Vno mõ facta nũciatiõe ptes vadũt ad iudicẽ, & iudex cognoscit, & si reperit nunciatẽ nõ hr̃e ius, remittit nunciationẽ nulla p̃stita satisdõne, & de hoc ẽt loqt̃ ti. de remis. & j. eo. l. de pupillo. §. q̃ op⁹. & §. q̃ remissionẽ. Alio mõ facta nũciatione, p̃stita satisdõne, ille ɔ̃cessit i opere, & iudex cognoscit, & remittit nũciationẽ, s̃m qd̃ repit ędificãtẽ hr̃e iustitiã; sic loqt̃ d.l. p̄tor. §. deinde. & l. stipło. §. hẽt aũt. j. e. & de his ẽt intelł̃r hic s̃m diuersas sol. His p̄missis op. d̃r hic, q̃ remittit̃ eatenus, quaten⁹, &c. Sed certe immo vr̃, q̃ i totũ fiat remissio, siue loquaris de remissione, q̃ fit p̃stita satisdõne. l. p̄tor. §. hoc interdictũ. el a. & l. de pupillo. §. si is. siue de remissione legis, q̃ fit q̃ñ nũciatio est nulla, vt dictũ ẽ. Pro huius sol. debetis scire, q̃ q̃dã hñt hic lr̃am negatiuã. q̃dã affirmatiuã, ɔ̃put est lr̃a affirmatiua, ɔ̃triũ ñ ob. sed ɔ̃cordat; sed ɔ̃put est lr̃a
22 a negatiua, tunc obstant ɔ̃triũ. [a] Pro huius sol. debes scire q̃ hæ dictiones eatenus, quaten⁹, sumunt̃ altero de trib. modis, vł cãtiue, vł tpalr̃, vel q̃titatiue. Sic ergo dico, q̃ remittit̃ nunciatio p̃stita satisdõne, vel cã nulla allegata, vł si alr̃s nũciõ est nulla eaten⁹ quaten⁹. i. iõ q̃a ius ɔ̃hibendi nõ hr̃et: & sic loqmur hic. triplici remissione legis. & hoc vult dicere pri. hui⁹ gl. vsq; ibi, vł dic scd̃o, &c. Certe quaten⁹ loqmur de remissione legis, q̃ fit ipso iure, nũciatione existente nulla, verũ est i se. sed q̃tũ ad istũ tex. nõ est bñ dictũ: q̃a hic tex. loqt̃ de remissione, q̃ fit p edictũ positũ i d. §. deinde. vt s̃. dixi ɔ̃xi. ɔ̃trio, & sic d̃ illa, q̃ fit p̃stita satisdõne. De hac ãt remissione legis, nil hic ad ɔ̃positũ, & iõ de ea amplı⁹ in hoc ɔ̃trio non fiet mentio. Sed ɔ̃put loqmur d̃ remissione, q̃ fit p̃stita satisdõne, vtrũ bñ dicat, est vidẽdũ. Et vr̃ q̃ nõ. nã q̃ñ offert̃ satisdõ põt dicere nũciator, nolo recipere, hodie ɔ̃stat, hodie agat̃, & i nullo fiet remissio. ar. s̃. vt in pos. leg. l. si is a quo. in prin. Sol. d̃t gl. intelligo, q̃ñ nũcians hoc non dicit; sed si diceret, hodie ɔ̃stat, &c. tũc tacet ɔ̃triũ. Et istud vult dicere gl. ibi, vel die quarto, &c. qd̃ dẽs continuare ad istud prin. & tunc differtur ædificatio vsq; ad tres mẽses. l. vni. C. de ope. no. nũ. & c. fi. ext. eo. & dicam. j. eod l. p̄tor. §. si q̃s paratus. Itẽ ɔ̃ istud op. tu dicis, q̃ p̃stita satisdõne fit i totũ remissio. hoc vr̃ ɔ̃ tex. istũ, q̃ dicit; eatenus quatenus, &c. Sol. d̃t gl. intelligo quatenus ñ hr̃et, q̃a in totũ non hẽt: in nullo. n. vr̃ hr̃e p̃stita satisdõne. Et istud vult dicere gl. ibi, vel dic quito, & c. vsq; ibi. vel sexto potest poni exemplum, & c. & sic illa duo dicta, sunt duæ solu. oppositionum, quæ fiunt ɔ̃ primam sol. & s̃m oẽs ista verba ponuntur cãtiue. Ista est bona solu. in se, nõ tñ q̃tum ad hunc tex. q̃a hic loqt̃ de remissione, q̃ fit s̃m mẽsurã iuris, qd̃ ptes hñt, sed i remissione, q̃ fit p̃stita satisdõne, nullo mõ ius partis discutit̃. ergo de ea hic nõ loqmur. Soluit̃ ergo alio mõ, videlicet, q̃ ista verba legant̃ tpalr̃, s. eaten⁹. i. vsq; ad id tp̃s, quatenus. i. vsq; ad qd̃, &c. ɔ̃put d̃t gl. ibi, vł dic scd̃o, &c. q̃ est clara. Ista sol. non placet, q̃a tex loqt̃ d̃ remissione, q̃ fit s̃m mensuram iuris, non s̃m mensuram tp̃is. Soluit̃ ergo alio mõ. i. q̃ ista verba ponant̃ q̃titatiue, vt d̃t glo. ibi, vel dic tertio & c. & ibi, vel 6 p̄r ɔ̃oni exẽplũ, &c. q̃ duæ idem dñt; in hoc differunt, q̃a ibi, vł ponit, &c. fuit additio, & loqt̃ aliquantulũ clari⁹. Illa sol. ẽt nõ placet, q̃a hic loqt̃ de remissione, q̃ fit ex edicto posito i d. §. deinde. i. p̃stita satisdõne: sed hic nulla fit mẽtio de satisdõne, ergo, &c. Soluit alio mõ ibi, sexto dic, &c q̃ verba ista sit̃ ponant̃ q̃tiratiue, & loquat̃ d̃ remissione, q̃ fit a iudice, p̃stita tñ satisdõe,

&

ADDITIONES.

a Ale. In gñe. Vtrũ gñalis cã in denunciatione sufficiat. sed puto, q̃ nõ requirat̃ magis spalis cã. q̃a i realib. ẽt in libello non põt q̃s cogi ad expssionẽ spãlis cãę. l. & an eadẽ. §. actiones. de excep. rei iud. & ibi Bar. & no. gl. in l. ja. prin. sup. de edẽ, cũ cõcor. & qd̃ fit i rẽ, est tex. i l. si. it. e. nisi simpliciter diceret, cã iuris mei, &c.

b Ale. Dico sic cũ Sed D. Io. hic d̃t, q̃ inquantũ Bar. voluit nunciãtẽ debere in nũciatione narrare, quatenus est i possessione seruitutis, quia alias cã nõ cõcluderet de necessitate, p l. si. hic alle. dicit D. Io. hic esse aliter, ut hic p eũ. & pro opi. D. Io. facit litteris, q̃ dicit Bar. in l. in ɔ̃uinciali. §. j. inf. e. & ibi ponderat D. Io. Itẽ adde, q̃ idẽ Bar. i l. de pupillo. §. si q̃s ipsi p̄tori in 14 q. inf. e. & Bar. post gl. s i l. §. j. ant. qd̃ vi aut clã. ubi alle. istã l. pe quã alle. hic, vr̃ ip tenuisse ñ eẽ necesse nunciãtẽ esse in possessione, si recte considerabis, & idem ãt in interdicto, qd̃ ui aut clã, & hoc et põderat Imo. in d. §. si quis ipsi p̄tori. et de hoc expresse cõtra Bar. vr̃ casus, nõ cauillãdo literã, i l. de pupillo. §. meminisse. ibi, at si in suo. in l. e. quẽ ad hoc ẽt ibi põderauit Imo. & adde q̃ dixi i d. l. et 2. ad l. quod ui aut clã. et ut sensisse Bar. in d. §. meminisse, & Bar. in l. stipulatio. in §. hẽt aũt. inf. e. tenet opi. que etiam hic tenuit, sed Imo. in hoc ibi contra, ut ibi scripsi. et Lud. etiam in d. §. si ipsi. in uer. et tene menti, etc. tenet contra Bar. hic.

L. si prius. & ibi Cum. tangit hunc passum, et argumentatur pro et contra, et tandem tenet contra Bar.

c Ale. Et istud est uerũ. Vide tñ text. iũcta gl. in uer. uerisimilib. ibi necesse, in c. bonæ. de app. glo. sñ vr̃ aliter dicere p Bar. in c. cũ sit Romana. i uer. passim. ext. et adde q̃ no. Bar. cum his, q̃ ibi dixi s l. ha. s. de app. recip. Lud. hic tenet cõtra Bar.

d Ale. Vndecimo q̃ro. Vide hic no. p Imo. et adde q̃ no. Iac. de Belu. in l. 3. C. d̃ no. Menoc. Dec. d. qui. alterius, nu. 4. uc reg. iur. Ripa. l. quod te. nu. 64. et 65. si cer. pe

a & hæc est ipsa veritas,* ꝙ cum cā iusta, facta nũciatione, ædificans pōt satisdare, & remittit sibi nunciatio, tñ ista remissio nō hēt omnino effectũ, qa destruet, si apparet male ædificarĩ. Ex vñ ergo il-
b lius satisdationis itur ad iudicē, & iudex iudicabit b satisdationem vel nũciationē remittēdā, eatenus. i. ĩ tñ quatenus. i. in q̄tũ videat ædificātē hr̃e ius. d. l. stip̄lo. §. hēt aũt. Sic ergo loquitur de remissione, q̄ fit ex d. §. deinde. ex vigore satisdationis, q̄ ibi adducit. Posset ēt alio mō dici, fm Iac. de Are. & Old. vt ponar eatenus, quatenus . i. in tm̃ ꝙ. Et pones sic casum, dictũ est, ꝙ p nunciationē inhibetur opus q̄ro vtrum ista ꝓhibitio remittatur. Rñ. ꝙ remittit p̄stita satisdōne ĩ tm̃, ꝙ is, q nũciauit, nō hēt amplius ius nũciãdi ex dicta cā. & hæc lect. ꝓbat. ĩ. e. l. cũ ꝓcurator. §. i. Ista nō placet, qa hic recitat mēs edicti, ꝙ nō est fm dictā casus positionē, licet in se sit vera, p̄cedēs ergo verior. Licet ergo p̄dictæ sol. nō sint veræ q̄tum
23 ad hũc tex. sunt tñ veræ in se. †Et iō, scias, ĩ q̄tũ sit fiēda remissio, distingue: qa aut loquitur in remissione, q̄ fit ab hoīe, & fit in tm̃, inquātum est ꝯuentũ, vt ĩ. de remiss. l. j. & ibi no. & qđ vi aut clā. l. vim facit. §. tādiu. Aut de ea q̄ fit a iure, nũciatione existēte nulla & fit in totũ, vt ĩ. eo. l. de pupillo. in prin. §. nunciatio. & § qs nuos & ĩ. e. l. §. fi. Aut de ea, q̄ fit a iure p̄stita satisdōne, & tũc dic, aut ille, q nũciauit, dr̃, hodie cōstat, hodie agaĩ, & non fit remissio, nisi trāsactis trib mēsib. d. l. vnica. C. de ope. no. nũ. & dicet ĩ. e. l. p̄tor. §. si qs paratus aut nihil dicit, & tũc fit ĩ totũ, nō tñ effectualiter, d. l. p̄tor. §. deinde. ĩ. e. Aut loq mur de ea, q̄ fit a iudice, & tũc sēp fit in tm̃, in quātũ apparet eũ, q nunciauit, ius nũciãdi nō hr̃e, ut ĩ. e. l. de pupillo. §. q remissionē, & l. stip̄lo. §. r. & ita loquitur hic. Vltimo op. dr̃ hic, ꝙ remittitur nunciatio, quatenus ius ꝓhibēdi non habuit. Contra, qa qñ nunciatio est nulla, remissio est nulla, vt ĩ. de remiss. l. j. § j. Pro huius sol est facta scđa pars glo. & dicit, ꝙ in hac oр̃one, nō hēt ius nũciandi: tā in affirmatiua, q̄ in negatiua est æquocatio, seu duplex expositio, vt habes in gl. Et vt eã intelligas,
24 †dicas ꝙ aliud est nunciare, c aliud ꝓhibere, qa ꝓhibere, intelli cũ
c effectu, ita ꝙ nō sit locus remissioni, nũciare est inspecta pmissione iuris, tñ pōt esse locus remissioni. Hoc colligitur hic ex tex. & ĩ. e. l. de pupillo §. si plurium. h. d. glossella hic sup ver. ꝓhibēdi. tñ in hac gl. mag. ista verba sumuntur æquoce. Ego ista assumo reci
25 tando. Hoc p̄misso, †dicas, ꝙ triplex est expositio in affirmatiua, & negatiua. In negatiua primo nō hēt ius nũciandi, inspecta veritate, hēt tñ ius inspecta iuris pmissione, qa p̄sona, & res habiles p̄sumuntur, & nũciatio solenniter ꝯcipitur, & hoc casu est necessaria remissio, vt hic, & fm hoc, gl. q̄ dicit, ꝙ nullā cām allegabat, ĩtellige in prosecution nunciationis. nā si in actu ipso nunciandi fieret, tunc esset nunciatio nulla, ut dictum est. Secundo non habet ius nunciandi iuris pmissione, qa persona, vel res inhabilis, vel nũciatio inepte ꝯcepta, hēt tm̃ ius nunciandi, veritate inspecta & ita cum non teneat nunciatio, non est necessaria remissio, cũ fit ipso iure a lege, ut ĩ. de re. l. r. & eo casu nō loqtur hic tex. & glo. Tertio si non hēt ius nũciandi, nec veritate inspecta, nec iuris pmissione, hoc casu nō est necessaria remissio, nec loqtur tex. sed d. l. j. de remis. Et istud tertium nō ponit gl. sed ponit Dy. ex ꝯfictione eorũ q̄ dicta sunt sup gl. & tāgitur p glo. in fi. in affirmatiua hēt ius nũciandi, seu ꝓhibendi, inspecta iuris pmissione, non tñ inspecta veritate, & tunc loqtur iste tex. Scđo hēt ius nunciãdi vtroq; mō. s. inspecta veritate, & iuris pmissione, & in isto casu est necessaria remissio, & loqtur iste tex. ita dicit gl. & Dy. & bñ qđ intellige, ꝙ fiat remissio eatenus, &c. hoc est in toto, vel in parte, vel in nulla parte, quatenus veritate inspecta, hēt ius nunciandi, vel non. Tertio hēt ius nũciãdi inspecta veritate, sed non iuris pmissione. Ponit gl. in fi. exēplum, si ædificās ꝯ seruitutē mihi debitā in p̄dio rustico, possum nũciare, veritate inspecta, qa ꝯ ius ædificas, sed nō iuris pmissione, qa res nō est habilis nũciationē recipere. l. q vià. ĩ. eod. Sed si ædificares, ꝯ seruitutē vrbanā, tũc possem nũciare inspecta veritate, & iuris pmissione. De hoc an verũ sit dicet ĩ. ea. l. §. fi & d. l. q vià. posset ēt poni exēplum, qñ ædificas nō iure in meo, sed ꝯ debitā seruitutē, tunc habeo ius nũciãdi inspecta veritate, vel ĩr est p̄sona inhabilis, uel nũciatio inepte ꝯcepta, tunc nō habeo ius nũciãdi, inspecta iuris pmissione. Et oīb. istis casib. nō est necessaria remissio, nec loqĩ hic §. sed d. l. ꝯua. Expeditis oīb. gl. ueniamus ad aliquas q. extra gl. Primo q̄ro, ædificabam in meo licite, aliqs, q nō habebat ius nũciãdi, nũciauit mihi nouũ opus, ego sp̄reta nunciatione ædificaui. Certe opus destruet, ut hic in pri. dr̃, siue ꝯ iure, si
26 ue iniuria, &c. †Sed quæꝛ ꝯsideř mihi aduersus eũ, q nũciauit nō iuste? Rñ. Ia. de Are. p actionē, de dolo, ut s̄. de dolo. l. rē quādā ve-
d nalē. Ego dico, Aut patior dãnũ, d qa destruit, opus factũ contēpta nũciatione, & ad istud nullo mō succurrit, qa culpa mea patior, ut rĩa iuris, dãnũ qđ qs, &c. Aut patior dãnum, qa pp nũciationē mihi factā distuli opus ædificare, postea superuenit hyems, pp qđ ædificare nō potui, uel p̄parameta sunt corrupta, & similia dãna sum passus, & ad ista succurrit mihi per actionē de dolo, d. l. rem quandā venalē. Sed Iac. de Are. tractat hic, qd de alijs protestationib. q̄ fiũt sup alio, q̄ super ope. no. nũci. dicā in mā protestationis.
27 †Vltimo Iaco. de Are. inducit ad q. aliquis confitetur se absolutũ ab excommunicatione, utrũ ex hoc uideatur ꝯfiteri se fuisse excōicatum? Quidā dñt, ꝙ nō, arg. huius literæ, ubi fit remissio, licet qs non habeat ius nunciandi, de quo dicā ĩ. de uerb. oblig. l. decē,

ADDITIONES.

a Alex. Ipsa veritas. Adde ad huius līæ intellectũ in ver. hactenus. & ēt ad intellectũ istius gl. Bar. in l. de pupillo. §. qui nunciat. circa fi. inf. e. Adde de istis verbis, hactenus, quatenus, vnũ verbũ, per Bald. consi. 262. incip. Tres sententiæ vol. 2.

b Alex. Et iudex iudicabit. Cogita tamen quia tex. seu edictum prætoris, in l. prætor. §. deinde. inf. eo. non loquitur de illa efficaci remissione, & sic hæc sol. non videtur procedere, per ea quæ superius dicta sunt.

c Aliud est nunciare. Vide gl. in l. si procurator. inf. eo. & Bar. in l. de pupillo. §. meminisse. inf. eo.

d Aut patior damnum. Vide Bar. in l. de pupillo. in prin. circa med. inf. eo.

1 *Hoc interdictum quando concurrat cum interdicto, quod vi aut clam. & nu. 4. & ibi quando confessoria, & negatoria.*
2 *Dictio, olim, quot tempora significet.*
3 *Hoc interdictum quod non concurrat cum alio speciali, sed generali sic.*
Actio de dolo concurrit cum condictione indebiti.
Interesse licet veniat in actione confessoria, tamē etiam ad factum pracisè agitur, actione confessoria.
4 *Ad factũ quis pracisè tenetur, quando factum venit in obligatione legali.*
5 *Actio de dolo, quia famosa, nunquam datur vbi habet locum alia.*
6 *Iterdictum de noui ope. nuncia. & quod vi aut clam, est generale pro operibus factis post prohibitionem.*
Hoc interdictũ quādoq; pro operib. factis hēt locũ, & nō quod vi aut clam.
Nunciationis no. oper. interdictum est pars interdicti, quod vi aut clam.
7 *Generi per speciem non derogatur, sed concurrunt, quando in vna lege est dispositio generalis, in alia specialis, quod no pro statutis.*
Generi, per speciem derogatur, quando species est contraria generi.
8 *Interdictũ, quod vi aut clã, in quo differat ab interdicto, de noui oper. nunc.*
9 *Opus præteritum quod dicatur, & quod opus futurum.*
10 *Cōclusio indeterminata, an admittatur in interdicto, qđ vi aut cã, remissiuè.*

§. Hoc aũt edictũ.

Per hoc edictũ, quatenus est ꝓhibitoriũ, subuenitur aduersus futura opera, p p̄teritis nō. sed p interdictũ. qđ vi aut clā. & alijs remedijs succurretur. h. d. Op. ĩ. e. l. de pupillo. §. si qs ipsi p̄tori. Gl. in verb, p̄terita. dat duas sol. scđa sol. est vera, inspecta fictione. nā in veritate, ibi nō p̄cessit nunciatio, sed q̄dā protestatio, sed
a prima est vera inspecta veritate. Vlterius opp. a hr̃ hic quid operis, &c. immo oportet, ꝙ aliquod opus sit factũ, non ꝙ aliquantulũ, vt l. stipulatio. §. opus. ĩ. e. gl. in ver. siquid. huius ꝯtrij timore dicit, si quid. i. si qđ opus, &c. Ista gl. rep̄hendit p Iacob. de Are. & Oldr. & tex. proprie stat, quia quatenus est ꝓhibitoriũ cessat, quatenus est factũ in eo qđ est fiendũ hēt locum, vt l. nō solum. §. j. & §. sed vt probari. inf. e. Nō ob. §. opus, qa illud est quantũ ad demo
1 litionem, secus q̄tũ ad nũtiationē. † Tertio opp. & vr̃, ꝙ istud edictum cũ interdicto, ꝙ vi aut clā, ꝯcurrat, vt l p̄tor. §. nōnulli. ĩ. eo. Sol. illud edictũ hēt plura remedia, vnum. n. est prohibitoriũ, & tũc nō ꝯcurrit cũ interdicto, qđ vi aut clā, vt hic. Aliud est remediũ restitutoriũ, d. l. p̄tor. in prin. inf. e. & tunc cōcurrũt, vt in ꝯtio.
2 †Vlterius op. & omitto fi. istius gl. & capio gl. in ver. olim, quidā hñt, olim factũ erit, & qdā nō hñt. pnt hr̃ olim factũ erit. opp. qa. olim, sigñat tp̄s p̄teritũ, & erit, sigñat futurũ, & sic tex. ē sibi ꝯrius. Gl. dicit, qdā nō hñt, sed si hr̃, tũc expone, i. factũ fuisse dicet. Dñt, ista expositio nō est necessaria. Nam debetis scire, ꝙ istud, factũ
b erit, est totũ vna pars, & est futurũ subiũctiui, b & cōcurrit cũ hac dictione, olim, vt l. si qs stipulatus sit Stichũ, aut Pāphilũ, alias est §. si qs stipulatus sit Stichũ, in princ. cũ gl. inf. de ver. obl. Præterea aduerbiũ, olim, est aptum ad oē tp̄s: qa olim, & iamdudũ, tria tp̄a importante, vt no. s̄. de ꝯh. empt. l. nec emptio. Et per hoc sustinui
c istũ notari, qa dicit, Titius olim talis, & c. e cum pr̄ eius adhuc viueret. nā dictio, olim, p̄ns tp̄s cōplectitur, licet ēt p̄ren tũ ponat. Vlterius op. & vr̃, ꝙ istud interdictũ habeat locũ in oīb. illis casibus, vt l. vim facit. inf. qđ vi, aut clam. Sol. cōcurrit, & hēt locũ in
3 alijs, & illa alia hñt locum. Venio ad ꝯtra Dy. & vr̃, †ꝙ istud edictum non habeat locũ, cũ non ꝯcurrat cũ alio, vt l. in prouinciali. §. j. inf. eo. sed, qđ vi aut clā, sp habet locum vt destruatur ergo nō habebit locũ istud interdictum. Sol. dicit Dyn. nō concurrit cũ alio speciali, sed gñali, vt in actione de dolo dicimus, l. si legatarius. sup. de dolo. vbi ꝯcurrit actio de dolo, cũ condictione indebiti, & l. 2. C. de dolo, & ibi no. Deinde opp. confessoria, & negatoria sunt speciales actiones, & tamen concurrunt cum ista. l. inter seruitutes. de ser. vrb. pd. & l. si forte. § sciendum. s̄. si ser. vendi Dyn. ponit duas solones, & Iac. de Are. ēt, & Oldr. sequendo eum. Gl.
quæ

ADDITIONES.

a Alex. Vlterius opp. No. de dictione, si quis, & si quid. & hoc verum, nisi ratione subiectæ materiæ aliud appareat, secundum Imo. hic.

b Menoch. Vlterius. Alciat. lib. j. pare. c. 13.

c Paris. Et est futurum subiunctiui. Vide Fel. in c. ad hæc sumus, &c. de rescri. vbi ponit de natura subiunctiui.

d Alex. Titius olim talis. Si notarius dicat in instro, Titius olim, &c. vide quod not. Bar. in l. eius qui in prouincia, in prīa. sup. si cer. pet. & quod no. gl. fi. in fi. & in c. ex parte, de so. comp. & ibi hoc voluit D. Ant. & Imo. sequendo Bar. quid autē si sit mortuus, & non dicatur, quondam, vel olim, tenet instrm. l. insula. & ibi Bart. de acq. rer. do. Item adde, quod si in instrumento dicatur, Titius quondam pater talis, præsumitur mortuus. secundum Iac. Butrig. in l. cum aliquis. C. de iure delib. Et illis etiam adde Imo. in c. cum olim, el j. in princi. de off. deleg.

e Menoch. Rayn. consi. 70. nu. 2. lib. 2. & nu. 10.

q̃ est in l.Trebatius.ȷ̃.tit.j.dicit,ꝙ ad aliud competit cõfessoria,&
ad aliud negatoria,& ad aliud interdictũ,ꝙ vi aut clã.Dy.declarat
ꝙ confessoria datur ad interesse,non vt præcise destruatur, sed il-
lud est edictum quod datur vt opus destruatĩ p̃cise,vt l.stipulatio.
4 §.siue autẽ.& §.vlt.ȷ̃.e.†Sed ista gl.licet dicat verũ,ꝙ in confesso
ria venit interesse,vt l.loci corpus.§.in confessoria.sup.si ser.vend.
tñ dicere,ꝙ non possit cogi p̃cise,est ꝯ tex.in l.vti frui.§.fi.& l.seq.
in fi.sup.si vsusfr.pet.vbi venit cõfessoria, & negatoria. vt præstet
patientia,& sic ad factum præcise,& est ꝯ gl l.harum.§.si ser.vẽd.
in gl.super ver.iubeat,& est ꝯ omnẽ rationem.Quare pono vnam
regulam in l.stipulationes,non diuiduntur.ȷ̃.de verb.obl.Nam
q̃ncunq; factum est in obligatione,ex dispositione legali,semper
p̃cisè tenetur ad factum.Et ista est rõ huius interdicti,ꝙ tenetur
p̃cisè.Ille ergo ex dispositione legali tenetur ad destruendum,er
go præcise.Vnde dat aliam sol.Dyn.quia in confessoria grauatur
in probando ius suum,vt l.loci corpus.§.competit.& l.sicuti.§.sed
si q̃ratur.sup.si ser.vend.hic sufficit opus factum cõtempta nun-
ciatione,vt ȷ̃.ea.l.sed & si is.& iõ quia hic grauatur plus in vno q̃
a in alio concurrere possunt. Et sic concludit Dy.ꝙ possum elige
b re billam extraordinariam, in qua minus aggrauor, & sic cõcur
rit:secus si tantunoẽ,vel plus ꝯtinet:quia nõ possum eligere,vt vi
detis in rest.in inte.& in appellatione,vt gl.tenet in l.fi.C.si aduer.
rẽ iud.& ȷ̃.ti.j.l.dãni.§.ei qui.Et hoc tene mentu.tñ facis me dubi-
tare in hoc.l.j.§.ait prætor.cum §.seq.& in ver.idẽ Pomponius re
fert,sup.de dolo.& multum ꝯ istam sol.Dico,ꝙ ista actio de do-
lo,quia odiosa,& famosa,nunquam datur vbi hẽt locum alia, se-
cus in alijs remedijs,vt in l.1.in fi.cum l.seq.sup.de dolo.Tertia sõ
lu.est Iac.de Are.& Old.qui dicunt,ꝙ vna actio nõ ꝯcurrit cum
alia,quæ datĩ ad idẽ principaliter,secus si p quandã ꝯñtiam,vt l.j in
prin.cum gl.sua.sup.si vsusfr.pet.Et dicunt ipsi,ꝙ confessoria cõ-
petit ad destructionẽ indirectè,sed istud edictũ directè,& iõ con-
currunt.Hoc nõ vr̃ verũ.Nã p̃statio seruitutis,& destructio ope-
c ris,veniunt iure actionis,cautio vero venit iudicis officio,vt l.ha-
rum.sup.si ser,vend.& ibi gl & sic cũ directè veniat,destructio nõ
potent concurrere.sed certe licet veniat iure actionis,nõ tñ dire-
ctè.Facit ȷ̃.e.l.de pupillo.§.meminisse,& qđ ibi dicit,& qđ dicam
ȷ̃.e.l.i prouinciali.§.j.q̃libet ergo.sol.est bona.Signat Dy.alia duo
ꝯria.Et sic,si hoc est verum,ꝙ interdictum,ꝙ vi aut clam,est gñ̃a
le,& edictum de ope.no.nun.est spãle,non põt hr̃e locum,p l.do-
5 li clausula,ȷ̃.de verb.obli.& l.sanctio legum.ȷ̃.de pe.†Dy.dicit,ꝙ
vtrunq;est gñale,p operib.factis post prohibitionẽ,iõ concurrũt,
vt dicimus in certi condõne,& cõdõn sine cã,ut sup.de cond.sine
causa.l.j.& ibi glo.sed certe hæc est vera ſm op.Dyn.Sed ego te-
neo,ꝙ q̃nque pro operib.factis hẽt locum hoc interdictum,& nõ
vi aut clam,vt no.hac l.§.hoc autẽ,& dicã ȷ̃.e.l.fi.Sed tenẽdo op.
Dy.procedo & opp.vlterius.Qñ sunt duo generalia,& vnum mi-
d nus altero,[d] tunc qđ est minus,hr̃ loco speciei,l.seruo manumis-
so.de ope.leg.& l.q̃siuũ.§.pe ff.de fun.instr.Sed negari non põt,ꝙ
interdictum,ꝙ vi aut clã,est gñalius,quia hẽt locũ p operib.factis
ẽt non p̃cedente nunciatione:ergo dẽt tolli,sicut genus,p speciẽ.
Dicit Dyn.istud interdictum non est pars alterius magis genera-
6 lis.†Certe vere istud ĩterdictum est pars illius,sicut species pars ge
neris,quia ista opera continentur sub operib.qđ vi aut clam.Et si
Dy.aliter voluisset dicere,nõ bñ dixisset.Sed tunc bñ põt intelligi
e dictum Dy.[e]nam vbi hẽt locũ[f] clã gñalis,nõ hẽt locũ spãlis.Istud
f est verũ q̃n est in eodẽ edicto,vt l.sanctio legum,ȷ̃.de pe.& d.l.do
g li clausula.†Sed q̃n esset vna dispositio in vna lege generali, & in
7 alia lege,seu edicto esset spãlis,genera p speciẽ non derogantĩ,sed
ꝯcurrunt.l.senatus.ȷ̃.de accu, Et hoc tene mẽti pp statuta , & est
gl.in d.l.senatus.Cy.in l.non dubium.prope.fi.C.de legi.& l.qui
sepulchra.de sepul.viol.Et hoc voluit dicere Dy.nõ est pars illius
edicti generalis,cum non sit vnum edictum cum illo,sed separa-
tum.prædicta sunt vera,nisi species sit ꝯria generi,tunc sp derogi
tur.Exemplũ ĩ omnib.rĩis iuris,q̃ patiunĩ exceptionẽ. Restat vna
h cõ,hq̃ est posita in gl.& †q̃ro,ĩ quo differat ĩterdictum,qđ vi aut
8 clam,ab edicto,de ope.no.nunc.Et gl.dicit,ꝙ in multis [i] in vita:
quia vnum est perpetuum,aliud annale. Secũda dr̃ia est ĩ modo
procedendi:nam vt habeat locum istud edictum,est necesse,ꝙ in
re ipsa fiat nunciatio.qđ in illo,non requirĩ.Sed aĩr vr̃ notari.ȷ̃.e.
l.de pupillo.§.si quis forte & hæc verior,ut ibi dicam.Itẽ est dr̃ia:
quia istud non hẽt locum,nisi post nunciatiõẽ,illud q̃ñ est factũ
vi aut clã.est alia dr̃ia,de qua dicã ȷ̃.prox.§.Est alia, nã interdictũ
quod ui aut clã,hẽt locũ in re cõi,vt ȷ̃.ꝙ ui aut clã.l.denique.§.si
ex socijs,istud non,ut l.in prouinciali.§.j.ȷ̃.e.Item istud non com
petit fructuario,vt inf.ea.l.§.fi.sed illud sic.l.si is qui in puteũ.§.fi.
& l.seq.ȷ̃.quod ui aut clam.Itẽ hoc edictum habet locum si opus
fit,ut ȷ̃.e.l.prætor.in princ.illud ẽt si destruit,vt l.si alius in fi.quod ui
aut clam.Ita dicit Rof.in ti quod ui aut clã.Sed certe istud ꝯpetit
p demolitione,ut ȷ̃.ea.l.§.hoc aũt.Itẽ est alia dr̃ia,q̃ colligitur ex
gl.ȷ̃.quod ui aut clam.l.uim facit.§.item si prohibitu.Item est alia
9 dr̃ia.q colligitur in d.§.hoc autem.ȷ̃.ea.l.& ibi gl.†Secundo q̃ro,
quæ dicantur opera præterita,& quæ futura?Dñt quidam,futura
sunt quæ ex cõsumatione no recepiũt forma,vt s.ad l.Fal.l.si is,q
quadraginta.§.quædam. præteritum, quod est ita factum, ꝙ põt
esse in vsu,ut s.de au.& arg.leg.l.Quintus,cum cũ sequen.& inf.de
uerb.sign.l.ædificia.§.perfecisse.Tu dic,aut in dispositione fit mẽ
tio de opere formi,ut domus,theatrum,& similia,& tũc dr̃ futu
rũ,donec hẽat ꝯsumationẽ in forma;aut de opere nec simplr̃,& in
formiter,& tunc q̃cquid est factũ potest dici opus præteritum,u
10 hic,& ȷ̃.eo.l.stipulatio.§.opus.†Vltimo ur̃ hic tex.[i] ꝙ in interdi-
i cto,quod ui aut clam,admittitur cõclusio indeterminata.i.ꝙ pe-
to,ꝙ opus destruatur,& non dico per quem Sed an hoc sit uerũ
dicam,ȷ̃.quod ui aut clam.l.competit.§ fi.&c.

ADDITIONES.

a Barb.Et sic concludit Dy.Vide no.gl.& omnes Doct.in c.1.de off.iud.

b Ale.Eligere.No.ꝙ ordinarium non excludit extraordinariũ, vbi extraordinariũ est plenius,fallit in actione de dolo,ut hic.Item non excluditur extraordinariũ per ordinarium,quatenus ordinarium non datur principaliter ad id quod datur extraordinarium,licet per quandam consequentiam,vt hic colligitur,qui quibus latius no.l.in prouinciali.§.1.infra.eo.

c Clau.Iure actionis.istud est contra ea quæ dicit Bar.in l.naturaliter.§.nihil commune.inf.de acq.pos.cum concor.ibi signatis per Alc.& contra ea, quæ habentur in d.l.harum.su.si ser,vend.vbi dicitur,ꝙ sola detentatio venit iure actionis, sed destructio venit officio iudicie.

d Ale.Minus altero.Sed quid si dubitetur,quod sit magis generale? vide Bar.in l.sacris.C.de proxi.sacro.scri.lib.12.diui in l.2.in prin.de verbo.oblig.

e Ale.Intelligi dictũ Dy.An q̃n habet locum clausula gñalis, habeat locum specialis.vide Bart in l.doli.inf.de ver.obli.& in l.sanctio legũ.inf.de pę.vbi latius.

f Barb.Nam ubi habet locum.Quid autem,quando generale est legis,speciale vero hominis,an generi derogetur per speciem , vide Bal.no.dicentem in l.si quis prioris.§.cæterum.C.de secun.nup.& uide gl.in l.senatus inf.de accu.in prin.

g Ale.Illud est verum.Adde quæ no.Bar.in l.j.§.vnde quæritur.ubi tex.& etiã gl. infra de public.

Menoch.Ruy.consi.7.lib.4.

h Barb.Restat vna q.Secus est de æquitate canon.gl.est no.in c.solicite.de resti.spo.

i Paris.Vlti.videtur hic tex.vide Ro.consi.186.inci.In casu proposito resecatis superfluis,vbi firmat istam conclusionem Bar.trib.modis.

---

1 Concessum per edictum,necesse non impetratur a iudice.

2 Prætoris aditio non requiritur in nunciatione,nec in prosecutione quando ædificetur in fundo a me possesso,fallit fauore religionis.

Item quando ædificatur facta nunciatione.nu.4.

Ite quñdo principaliter ædificat quis in suo,sed naturaliter in meo,vt in eo qui plantauit arborem.

3 Prætoris aditio requirĩ,quãdo ædificatur in solo à me non possesso respectu prosecutionis,non in nunciatione.

5 Aedificãs,& nuncians si possident solum communiter,prohibẽs non potest propria authoritate opus destruere.

6 Tertius possidens si ædificat cũ possidente pro parte, an possit ab alio possidente turbari,remissiuè.

7 Opus à detentore factum potest a possessore propria authoritate destrui.

8 Aedificatũ iniustè a possidente naturaliter,p̃t possidens ciuiliter destruere.

9 Possidẽs solũ naturaliter,nõ põt ędificatũ a ciuiliter possidẽte destruere suo nomine.

Vsufructuarius non potest nunciare nouum opus,

Possidens naturaliter,tantũ potest ædificatum a tertio tollere procuratorio nomine domini.

Vtilis dominus,habens ius,potest destruere propria authoritate opus factũ a ciuiliter possidente.

10 Nuncians nomine alieno debet dicere,& ostendere se procuratorem.

11 Interdicto quod vi aut clam,cur quis etiam sine mandato agit.

12 Hoc interdictum de no.ope.nun.est in rem ex parte eius,cui nunciatur.

Procurator,si nunciat,& non dicit procuratorio nomine,an valeat,distinguit,& dicit quod sic.

13 Nunciãs simpliciter,dr̃ p̃prio noĩe nunciare,nisi quãdo actus potest tantũ ad dominũ ptinere,& ille,cũ quo actus geritur hoc scit,& scit istũ procuratorem,quia tunc procuratorio nomine.nu.16.

14 Nuncians apposito nomine officij,censetur procuratorio nomine facere.

15 Nũciatio facta nomine alieno,si non dixit,nunciãs procuratorio noĩe non tenet,nisi ille,cui fit nunciatio sciat nunciantem procuratorem.

17 Idem est dicere,facere pro Titio,& facere nomine Titij.

18 Tutor det dicere,qñ nũciat tutorio noĩe,ita et dẽfẽsor,administrator,et pater

19 Nũciatio,ẽt quãdo est necesse adire prætorem,potest fieri die feriata.

20 Executio faciæ q̃ nõ requirit cãæ cognitionẽ,põt fieri die feriata ob necessitatẽ hominum.

Testes possũt die feriata ob hominũ necessitatẽ examinari.

21 Signũ vniuersale relatũ ad verbũ p̃teriti,vel p̃sẽtis tpis,recipit limitatiõẽ.

22 Signũ vniuersale appositũ verbo futuri tpis.si dispositio cõtinet noui actus cõcessionem,recipit limitationem fallit.fauore publicæ utilitatis.nu.24.

23 Signũ vniuersale appositũ verbo futuri tpis,& dispositio cõtinẽs iã cõcessi extensionẽ,nõ recipit limitationem,& qualiter hoc p̃cedat.nu.25.

Dicta testis dicentis,oẽs aliqd dicere,intelligitur omnes s. de hoc loquẽtes.

26 Remissio nunciationis qñ possit peti die feriata,vbi quod prædicta satisdatio nõ potest peti,quando necessitas subest.& nu.29.& ibi quando non.

27 Nũciatio quãdo fit cã dãni infecti,vel dãni repellendi prosecutio,& remissio potest fieri die feriata.Idem quando causa publici iuris conseruãdi.

28 Nunciatio facta cã iuris nostri conseruandi,si fit propter necessitatem,prosecutio potest fieri die feriata,& ibi quando non.

29 Necessitatis causa,cõtra regulam iuris communis statuitur , quatenus necessitas imminet.

30 Citatio facta die feriata ob necessitatem hominum,ad diẽ nõ feriatam valet,secus si fit die feriata in honorem Dei.

31 Noui operis edictum non procedit cõtra ignorãtes,& absentes,nisi ut præstent patientiam.

32 Minor aduersus spretam nunciationem,quando restituatur.

Minor

33 Minor, qui post publicationē testiū vult restitui. vt alios pducat, an possit.
34 Minor aduersus dolum præsumptum futurum non restituitur, quādo de præsenti nullum damnum patitur.
35 Mulier & rusticus non possunt producere testes post didicita testificata.
36 Minore restituto ad producendos testes post publicationē, aduersarius maior poterit producere.

a **§. Núciatio.** a Ex hoc edicto absq; aditione ꝑtoris alieno no ie dieb. oib. nūciamus aduersus absentes inuitos, & ignorātes. h. d. Gl. j. diuidit. §. tuū. vide eā in verbo
b nūciatio, q̄ icipit, qnatuor d̄t, vsq; ad §. in opis. No. † ꝙ illud quod
1 ꝯcedit p edictū nō est necesse impetrari à iudice, b sic l. q̄ sub cōditione. §. fi. s̄. de ꝯdi. insti. Sed op. & vr̄ ꝙ ꝑtor adeat. vt d. l. de pupillo. §. meminisse. j. eo. Sol. voluntate, nō necessitate adit̄. Sed ꝯ j. eo. l. de pupillo. § q op⁹. vna gl. d̄t dic ut ibi alia sol. hic, & icipit, si enim ipsa sit, &c. Et dī gl. ꝙ in actu nūciādi nō est necessaria ꝑtoris aditio: in ꝑsecutione; tñ nūciationis sic, vt in ꝯrio, &c. Sed ad istud op. ext. gl. de l. quemadmodum. §. j. s̄. ad le. Aql. vt l. si vitē. §. si ad
2 ianuā. j. ꝙ vi aut clā. Dy. & Ia. de Are. dñt, † qñq; ædificat̄ in fundo
c a me possesso, & tunc nec in nūciatione, nec in ꝑsecutione est necessaria aditio ꝑtoris, qa mea authoritate destruere possū, ut C. ut ne. li. si. iu. au. sig. reb. ꝑo. l. j. & d. l. quēadmodū. §. i fallit fauore reli
d gionis. d. l. ossa. in prin. s̄ de rel. Si vero † ædificat in solo a me nō pos
3 sesso, & tūc in ꝑsecutione est necessaria ꝑtoris aditio, nō ī nunciatione, d. l. de pupillo. §. meminisse. & d. l. quēadmodū. §. 1. hoc no. gl. dixit in d. l. de pupillo. §. meminisse. in ver. ut. possidetis. j. eod.
4 † Sed primū edictū dēt limitari, eqñ ędificat̄ in solo a me possesso
e añ nūciationē factā simplr̄ uerbo: sec⁹ qñ esset facta, qa tūc amisisset possessionē. † vt j. ꝑx. §. hē dēt limitari qñ ædificat̄ directo in solo a me possesso, secus si pricipalr̄ ædificat ī suo, & nālr ī meo, ut
f qa arborē plātauit ī suo, q̄ emittit radices ī meo, vt C. de īterdi. l. j.
5 † Sed q̄ro, qd si ego, & ædificās cōiter possidem⁹ solū. Rñ. nō pote
g ro destruere mea authoritate, vt s̄. de ser. vrb. ꝑd. l. sed & si iter te. vbi expsse fit ista distinctio, qa si solus possideo, possū mea auctoritate destruere, ut ibi, aut rē ꝑdere, sec⁹ si cōiter cū ædificāte, qa tūc
6 solū ꝑ actionē, facit. s̄. cōi diui. l. Sabin⁹. † Sed si tertius nō possidēs mecū ædificaret, an ego q ꝑ parte possideo, potero solus destrue
7 re? dicā j. e. l. de pupillo. §. si plurīū. † Quid si ædificās erat detētor,
h ego possessor? Rñ potero destruere mea auctoritate, qa istud est possessionē meā. † defendere. l. si seru⁹. C. ꝙ cum eo. † Quid erit si
i ædificans possidet nālr, ego ciuilr? Rñ. potero mea auctoritate destruere, si est indebite ædificatum, vt supra de vsu. l. vsufructuarius
9 nouū. j. & 2. arg. eius qd̄ d̄r de iure emph. l. 2. † Quid econuerso, si ego possideo nālr, & ędificans ciuilr, an potero destruere? Rñ. si solū nāliter possideo, nec hēo aliud ius, vel habeo solum ius vsusfructus, nō potero meo noīe destruere, qa nec nūciare, ꝙ minus est, vt j. ea. l. §. fi. Sed tertio ędificāte, possem destruere procuratorio noīe dñi, vt d. § fi. Si vero hēo ius dñij saltē utilis, tūc possem, arg.
10 j. e. l. in ꝑuinciali. §. fi. † Ad 2. m̄ opp. & vr̄, ꝙ quis nō possit nunciare noīe alieno, nisi sit ꝑcurator. j. eo. l. de pupillo. §. qui procuratorio. Sol. Fateor, ꝙ oportet ꝙ dicat se procuratorē, & ostendat, vel si dubitatur, caueat de rato, vt ibi. Sed ꝯ, quia ēt sine mandato ꝑt.
k l. ꝑhibere. in prin. j. quod vi aut clā. † Sol. illud quo ad illud inter-
11 dictū, sed quo ad istud reqrit̄, ꝙ faciat ꝑcuratorio noīe. Et est rō, q̄ colligit ex d. l. ꝑhibere. in prin. & dicam in d. l. de pupillo. §. j. j. eo. hē est alia rō, quia istud est grauius illo, qm̄ ꝑpetuum istud est, illud vero est annale, vt dixi. s̄. ꝑxi. §. Præterea, nūciatio ex hoc edicto est in rē ex parte eius cui nūciat̄, iō requirit̄ ꝙ nūcias hēat ius ī re, uel sit eius ꝑcurator ille, q nūciauit: illud vero est in ꝑsonam. l. vim facit. §. j. j. ꝙ vi aut clā. ꝙ dicā. j. l. nō solū. §. morte. io quicūq; sit qui nūciet, & sic ꝑsonā ī mala fide cōstituat, satis est, hæc ē alia
12 rō īter hoc, & illud. Quero, † quid si ꝑcurator nūciat, nō: ñ d̄t ꝑcuratorio noīe, an valeat? Vr̄ ꝙ nō, vt j. iud. sol. l. 3. §. sed & ꝙ de tutore. ver. sed & si qdē tutor. Do. gl s̄. qui sat. cog. in l. sciendū. in §. tutores. in verbo, hñt. Pro hoc, do ibi rōnē. l. & magis. j. de solu. ubi ꝙ suo noīe magis, q̄ alieno, & l. Papinianus. s̄. man. & ibi no. p glo. in ꝯrium ꝙ ualeat, & videat facta procuratorio noīe. primo ꝑ tex. in l. pen. aīs fi. sup. de insti. & l. cū post. §. j. de admi. tut. est casus exꝑssus s̄m lec. Cy. in l. post dotē. s̄. sol. mat. & glo. exꝑssa ī l. p⁹ mortē.
13 §. j. s̄. qñ ex facto tuto. Tu dic, qñq; † quis nunciat, & dicit: Petrus nunciat, nec dicit tanq̄ ꝑcurator, nec procuratorio noīe, & sic exꝑssit ꝑpriū nomē tm̄, & tūc noīe suo, & nō alteri⁹, vr̄ factū, d. l. 3. §. sed & qd̄ de tutore. ver. sed & si qdē tutor sit. & l. pē. qui satis. cog. ī gl. sup verbo, hñt, & gl. in l. quacūq; rōne. s̄. de ꝑcu. & l. magis. & j. ea. l. §. fi Aut appoint nomē officij, vt Petrus ꝑcurator, & tūc tāq̄ administrator officij vr̄ fecisse, ut in iurib. allegatis in ꝯrio. s. l. cū post. §. j. de admi. tut. & l. vlt. de insti. glo. in d. l. post mortē. & in d. l. quacunq;. † Fateor m̄, ꝙ si actus pōt tm̄ ad dñm ꝑtinere, & ille cū quo actus gerit̄, hoc scit, & scit illū ꝑcuratorē, vr̄ ꝙ procuratorio nomine faceret, ut l. post mortem. §. j. qñ ex fac. tu. & ibi plene dicam. † Sed quid si d̄t, ego facio hoc nomine Titij, nec dicit, ꝑcuratorio nomine, an sufficit. Dic aut est actus qui non pōt agi ꝑ negotiorum gestorum sine mandato, & nō sufficit, quia dicta verba alieno nomine, ꝑñt intelligi de gestore. & hoc vult dicere glo. hic, q̄ exponit alieno noīe. i. ꝑcuratorio noīe. Hoc intellige nisi ille, cū quo actus geritur, sciret eū ꝑcuratorē esse, ut dixi. † Sed qd si dicit, ego facio hoc ꝑ tali. Rñ. idē est dicere, ꝑ Titio & nomine
18 Titij, ut s̄. de leg. 3. l. fideicommissa. §. interdum. † Item dico ꝙ sicut ꝑcurator dēt dicere ꝑcuratorio noīe, sic tutor tutorio nomine, & defensor defensorio noīe, & ꝯstitutus constitutorio noīe, & pr̄ paterno noīe, & administrator, administratorio noīe, & sic de
19 similib. † Opp. ad 5. m̄ & vr̄ ꝙ non possit fieri dieb. feriatis. l. 1. de fer. & l. seq. speciale est hic. Et rō est, dī gl. quia nō aditur iudex de necessitate. Innuit ergo ista gl. ꝙ ubi est necesse adire prætorem, ꝙ nō pōt fieri die feriata. Istud reprehenditur ꝑ Doc. l. miles. §. sexaginta. quam glo. alleg. qa quę non reqrunt causæ cognitionem
20 die feriata ꝑñ: expediri l. 2. quis or. in bon. pos. fer. † Et hoc dico ꝙ executio sniæ, q̄ non reqrit causę cognitionē. l. si ꝑtor. in princ. de
m iud. pōt fieri die feriata ob necessitatē hominū, vt extra, de iudi.
n c. fi. ubi est tex. & ibi no. Doc. hē examinatio testis, ut ext. de off. deleg. c. j. in cle. & ibi ꝑ Io. And. & in Spe. de fer. §. 2. uer. qd si tūc.
† Venio.

ADDITIONES.

a Barb. Nunciatio. Adde Lu. Ro. in consi. inci. in q. magnificorum. vbi alle. Bar. hic.
b Alex. Impetrari a iudice. Adde gl. in l. de pupillo. §. si is, cui nunciatū erit, inf. eo.
c Alex. Prosecutione. Vtrum saltem in prosecutione nunciationis sit necessaria aditio prętoris, et an possim propria auctoritate opus destruere. et Bar. hic tenet ꝙ sic in primo casu, ꝙ limita nisi reperires resistentē scd̄m Bar. in l. creditores. C. de pig. vbi vide ꝑ l. non est singulis, de reg. iu. Itē limita dictū suū in casu l. si seruus. C. de his qui ad eccl. confug. itē ꝑdictis adde Bar. in l. si ille possider. de acq. pos per d. l. non est singulis. & l. 1. §. interdictum. inf. vti poss. & aliquid per Lud. hic.
Menoch. Dec. consi. 22 1. nu. 4. 5. Crauet. consi. 124. num. 2. & consi. 204. num. 19.
d Alex. Fallit fauore religionis. Item istis adde tex in l. quamuis. inf. de acq. rer. do. quem etiam alleg. gl. in d. §. meminisse, in versi possidetis.
Adde dū dicis, Fauore religionis, quod ex hoc vr̄ inferri quod si aliquis ędificat ecclesiam in solo a te possesso, ꝙ propria auctoritate nō poteris destruere, pro quo gl. 12. q. 2. Apostolicos. q̄ ponit, ꝙ solum cedit ędificio in ecclesia, licet regulariter contra, & hoc idem vr̄ tenere Abb. consi. 84. lib. 2. sed Io. And. in add. Spe. in ti. de emptio. & ven. §. tertio loco. ver. qui. l. si clericus. aliter loquitur, ibi vide.
e Alex. Debet limitari. Et ad hoc adde tex. & ibi Bal. ꝙ si ædifico in fundo a te possesso, potes propria auct. ædificium occupare, secus si non sit a te possessus, quia
° tunc requiritur traditio. tex. est in l. si in area. & ibi no. Bald. de cond. indeb.
Clau. Possessionem. Sed contra hoc videtur quod dicit. Barto. in l. de pupillo. §. meminisse. in 4. q. inf. eo.
f C. de interdi. Vide ibi no. per Ber. in l. quemadmodum. §. si. j. risso. sup. ad l. Aqui.
g Pom. Rñ. non potero. Et vide Ro. consi. 16. versi. q̄que quis. in prin. ꝙ in dubio vr̄ actum facere nomine proprio, et vide Alex. consi. 134. vol. 2.
h Alex. Erat detētor. Quid si ego tm̄ detineo, et tu ædificas qui non possides, possū propria authoritate destruere. tex. est in l. j. C. ne lic. si. iu. aut. et Lud. hic, ad fin.
a Alex. Possidet naturaliter. Adde tū ꝙ ēt si aliquis possideret ciuiliter rem in qua ædificaret, et in ea ego pretenderem habere dñium, quod isto casu possum propria auctoritate ædificium destruere, ex magna, et necessaria causa, puta si copia iudicis haberi non poterat, vel damnum erat enorme. l. si alius. §. bellissime. et quod ibi no. gl. et Bar. inf. quod vt aut clam. et in l. fin. §. si ad ianuam. vbi no. per gl. & Bar. eo. tit. vide etiam hic per Lud. in fi.
° Clau. Quid econuerso. Vide de istis q. in simili per Bal. in repe. l. j. C. unde vi.
k Ale. Sine mandato pōt. Et sic colligas hic aliam dr̄iam inter istud interdictū, & interdictum, ꝙ vi aut clam, alias differentias vide per Bal. post gl. sup. §. ꝑox.
l An valeat. De illa q. vide Spe. in tit. de iud. dele. §. sequitur. ver. qd si ꝑs. & Bart. in l. si qs §. j. inf. iud. sol. & ꝙ ibi dixi, & Gul. de Cu. in l. fi. de sacros. ecc. ꝑ Barto. in l. si pupilli. §. item si procurator. de neg. ge. & ꝙ no. in l. Titium, & Meuium. §. altero. de adm. tu. & in l. si patruus, maxime ꝑ Bal. C. cōia vtriusq; iu. & Bal. no. in l. eum qui. §. Iulianus, de cōst. pe. & quod non sufficit si dicatur, ego ꝑcurator, nisi dicat procuratorio nomine, probatur in l. actione. C. de proc. Ita determinat Cyn. pro hoc. de adul. l. iure mariti. & ꝙ ibi. no. in contrarium facit. §. de procu. l. quacunq;. & gl. de resc. c. nullum. & glo. sing. quā no. alle. Bal. in l. j. C. de sē. quod no. l. sciēdū. §. tutores. & ibi Ang. qui sat. cog. & qn. Sed Ray. ī hac materia dicit, ꝙ qñ aliquis facit aliquid suo proprio noie, & appellatiuo, inspicitur nomen proprium precedens, non appellatiuum sequens. l. si seruus cōis inf. stip. ser. l. cum ita datus. in fi. de cond. & dem. & ꝙ ibi ꝑ gl. & d̄r ꝑdicta ꝑcedere, qñ utroq; modo pōt valere, vt no. Gul. in l. si vnus. in fi. de pact. sed in casu proposito. non ualeret, nisi noie dñi, & vide Bar. in l. Modestinus. de sol. qñ quis vendit rem alienam, an videat̄ vendere nomine ꝑprio, uel alieno. vide Bar. in l. inf. ad fin. C de rei ven. & d̄t Bal. in l. 1. C. de sen. in fi. ꝙ si iudex dicat, condēno talē ꝑcuratorē, intelligit̄ ꝑcuratorio nomine. alle. gl. in l. quacunq; rōne. sup de procur. Itē dicit Bald. in l. ex pecunia. de iu. do. ꝙ si qs gerit duplex offīm, naturale, & accidentale, si simpliciter facit, intelligit̄ facere sub officio naturali. all. tex. no. ff. de iure dot. l. cū pr̄ dotē pro filia. & l. si ita stipulatus fuero. §. Chrysogonus. inf. de ver. ob. & tā in iudicijs, q̄ in contractib. vide Bal. in l. post mortem. §. j. qñ ex fac. tu. & adde Bal. in l. ꝑcurator, q pro euictione. sup. de ꝑc. & in l. fi. si quis cau. aliqd ꝑ Ang. & Imo. in l. si ex legati in prin. de verb. obl. & Io. An. in add. Spec. in rub. de proc. in fi. Quid erit in dubio si inuenit̄ in contracto nomen ꝑpriū & administrationis, an intelligatur celebrasse contractus noie ꝑprio, an administratorio? vide Ang. in l. pe. sup. si qs cau. Et an sufficiat, si noie officij dicat, uel ꝙ noie dñi, uel ꝑ dño suo. Vide eundem Ang. in l. si pupilli. §. 1. uer. vlt. est uidendum. de neg. gest. sup.
Adde, ꝙ qui habuit mandatum ad aliquid faciendum & faciat, licet non dicat nomine mandantis, tamen nomine eius facere videtur, Bal. consi. 127. 2. li. vide Ale. eius consi. 15. 2. lib. & Rom. consi. 91.
Menoch. Soc. sen. cons. 68 col. 4. lib. 5.
m Ale. Fieri die feriata. Adde Bar. in l. oēs dies. C. de fer. & quod dixi ibi, & ꝑ Mod. hic, & Ang. & Ro. in l. 2. ff. de fer. & Pau. de Ca. in l. pe. eo. tit.
Adde Arch. 2. q. 3. sicut. Io. An. in tit. de libel. concep. §. nunc uidendū. uer. 25. Fed. consi. 144. inci. diffinitiua sententia.
n Item examinatio testis. Verū examinatio testis possit fieri die feriata. adde Bart. in l. si qñ. C. de test. & ꝙ no. Bal. in l. 2. C. de sacro. ecc. & ibidem Bal. in l. gesta C. de re iud. in l. 1. ff. de fer. et in testis, q iurauit ī pe cōgruo, poterit examinari die feriata, s̄m Pau. de Leaz. in c. grauis. in fi. de deposi. per id ꝙ no. Spe. in d. §. pe.
Adde an testis examinari possit die feriata. Bal. consi. 168. lib. 2.

20 † Venio ad quãdam dictã a Iac. de Are. & vr̃ q̃ ista gñalitas restrĩgat̃
a ad dies idoneos, dum dicit, oĩb. l. vt gradatim. §. j. ff. de mun. & ho.
21 ob hoc Iac. de Are. & Old. dant vnam doctrinam. † Aut signum
vl̃e refert ad verbũ tpis p̃teriti, vel præsentis, & recipit limitatio-
nem, vt intelligantur oẽs. s. de hoc tractantes, vel qui interfuerũt,
vt l. inter oẽs. qui sat cog. & l. sciennam. §. qui cũ alt. s̃. ad l. Aquil.
* & l. j. §. pe. sup. de vsufr. accrescendo. * Aut apponitur verbo futuri
tpis, & tunc aut dispõ continet noui actus concessionem, aut iam
22 cõcessi extensionem. † Primo casu recipit b limitationem de ha
b bilitate, c vt l. j. C. de sacro. ecc. & l. vt gradatim. §. j. de mun. & hon.
c & l. in prouinciali. §. fi. iuncta l. de pupillo. * in prin. & §. j. j̃. eo. † Se-
cundo casu nõ recipit limitationem, vt hic, quia omnib. dieb. põt
23 fieri. Sed primum membrũ est notandũ, † quia est bonum scire
d pp dicta testium d qui dicunt, oẽs hoc dicunt, vt limitet̃ sic, oẽs. s.
24 loquẽtes de hoc. Ad fm, qñ dr̃ q̃ recipit limitationem, ꝯ hoc est
tex. in l. si qs in grau. § vtrum. sup. ad Sylla. dic q̃ fallit ibi rõne pu-
e blicæ vtilitatis, e & facit ad qõ. q̃ ibi dic̃. † Ad aliud membrum. s.
25 qñ actus est iã cõcessus, q̃ non recipit limitationem, ꝯ hoc est gl.
cũ tex. in l. j. ff. de co, q̃ cer. lo. et C. vbi ꝯue. q cer. lo. da. pro. l. j. sed il-
le gl. non sunt veræ fm Nic. de Ma. Qđ an sit verũ, hic non exami
no. Sed ꝯ hoc mẽbrũ est t̃e. l. j. C. de sacros. ecc. nam actus relinqn̄
di ecclesiæ, vel collegio, erat ante illã legẽ iã concessus. p l. oĩb. ad
Treb. ad l. Fal. l. i §. ad municipiũ. & de sc. 3. l. p̃r. §. Tusculanus. cũ
si. Dicas ergo in illo membro, q̃ põt accipi illa oĩo declaratiue, &
extẽsiue, & iõ sumit̃ illa interp̃tatio. q̃ vitio caret. Si acciperemus
in l. j. de sacros. extẽsiue, non esset bñ dictum, qa esset vitiosa. l. vlt.
C. de test. mili. Vnde in lege nr̃a si acciperet declaratiue, esset vi-
tiosa: qa nihil releuaret, cum si non possem nũciare in dieb. feria-
tis, nunc pficeret opus, & sic nõ nũciarẽ. Oportet ergo, vt accipiat̃
extẽsiue. l. nec mãdãte. §. tutor dari. s̃. de tuto. & curat. datis ab his.
26 † Quæro, an ille q petit remissionẽ nunciationis, possit die feriata
pcedere, et nõ hẽmus nisi in nũciatione, ergo nõ ĩ remissione. Ia.
de Are. determinat ꝯriũ p l. nec mandãte. § tutor dari. de tuto. &
cu. da. ab his. l. j. in fi. & l. 2. sup. de fer. & ille q petit remissionẽ sisti-
net partes rei, vt l. de pupillo. §. q remissionẽ. j̃. eo. sed nõ dẽt acto-
ri licere, q̃ reo nõ pmittit. l. nõ dẽt, de re iu. & qa rei fauorabilio-
res. Preterea vr̃ tex. cũ gl. in l. minor. in princ. sup. de euic. Rayn. de
For. dicebat, q̃ illud nõ est verũ, nisi pte volente. l. j. & l. si feriatis.
sup. de fer. Sed ego op. fortiter, nã l3 nũciatio posset fieri die feria
ta, tñ nõ p̃t fieri, psecutio nũciationis. Hoc vr̃ pbari ĩ sil̃i. Appl̃o p̃t
fieri die feriata, psecutio nõ. l. j. C. de fer. & sic in libello. l. miles. §.
27 sexaginta. j̃. de adul. † Dicas ergo sic. Qñq; nũciatio fit cã dãni re
pellẽdi, seu cã dãni infecti, tũc psecutionis, & remissionis petitio
f p̃t tractari die feriata, f vt s̃ de fer. l. 2. † Qñq; fit cã publici iuris ꝯser
28 uãdi, & idẽ, vt C. d fer. l. publicas. Qñq; fit iuris nr̃i tuẽdi cã, tũc est
dubiũ. Sed capias illud, q̃ qñ aliqd, pp aliq̃ necessitatẽ, pp quã ꝯ
rĩa iuris cõis statuit̃ aliqd, illud intelli̇r quatẽns necessitas imminet.
l. j. i fi. d fer. et l. senat⁹. de off. p̃si. vbi pmittit cãm agi vsq; ad litis cõ
testationẽ: vltra nõ: qa cessat piculũ. Sec⁹ si p ꝯtestationẽ nõ fieret
pperuatio, & sic cessaret piculũ, vt no. su. de in. l. sed & si restituat̃.
§. id & si dies. In pposito, iõ pmittit nũciatio tpe feriato, ne inte-
rim ædificet̃. Vñ, aut ille cui facta est nunciatio desistit ab ope, &
nõ possũ psequi nũciationẽ, qa cessat necessitas. Aut ædificat, & po
tero, psequi, q adhuc subest necessitas. Loqr̃ ergo de psecutione,
29 de qua dr̃ i l. đ pupillo. § q op⁹. Idẽ dico ĩ petitiõe remissiõis. † Aut
qs petit remissionẽ p̃stita satisdatione, & p̃t ẽt tpe feriato, qa hoc
nõ reqrit cãe cognitionem, ergo, & c. vt s̃. dixi. Aut petit remissio
nẽ à iudice, cã cognita, & nõ dẽt audiri aduersario inuito, qa neces
sitas nõ imminet, qa p̃t sibi p satisdõnem ꝯsulere. Sed si forte sat. s
date nõ posset, tũc si qdẽ res est piculosa, puta ædificãt ĩ flumine, &
si superueniret hyems res pibit, tũc poterit petere tpe feriato, vt sup. đ
fer. l. 2. & 3. Aľs nõ credo, q̃ possit hoc petere tpe feriato, cũ hoc
30 nõ reqrat. Stabo ergo r̃le gñali. † Quærit Ia. de Are. & Dy. q̃rebat
g an citatio g facta die feriata, pro die nõ feriata, valeat, Iac. de Are.
q̃ nõ. p l. dies festos. C. de feriis. Itẽ Spe. de citatione. §. j. ver. itẽ ex-
cipit, q̃ facta est ĩ die. Cy. đ q̃ audiuit à Dy. idẽ, s. q̃ nõ valeret, po-
stea mutauit opinionẽ, & tenuit valere. & ad l. dies festos, tñ. Cõ-
missio iudicis p̃t fieri die feriata, qñ in tp̃s nõ feriatũ ꝯfert̃. l. in tp̃s.
de hær. insti. & l. si eum seruũ. in fi. cũ l. seq. in fi. de don. inter virũ
& vx. Citatio nũcij. s. coactio, vt veniat pars, vr̃ satisfdet, ñ p̃t fieri. d.
l. dies festos. sed istud nõ est verũ: qa dr̃ ibi de vtroq;. s. ẽt de actu ci
tãdi, q̃ nõ p̃t fieri. do. l. 2. But. disputauit hãc qõnem, & tenuit sim-
plr̃, q̃ nõ valet. Nõ obst. q̃. dr̃, q̃ cõfert̃ in tp̃s pmissum, ergo, & c.
qa illud est verũ, qñ suspẽdit̃ actus, & eius effectus, vt in ꝯctib. ꝯdi
nalib. vel sub die incerta, in vltimis voluntatib. vsque ad diẽ mor-
tis, vt d. ll. allegatis p Dy. Sed ĩ casu pposito nõ suspẽdit̃ actus, sed
eius effect⁹: qa citatio est pura, l3 ꝯferat̃ ĩ diẽ, ergo p̃ns tp̃s ĩspicit̃.
l. cedere diẽ. de ver. sig. Sed đt do. Old. duo verba, & bñ. Aut cita-
tio fit die feriata ad honorẽ Dei, & nõ valet, d. l. dies festos, qa lex
sibi resistit in initio, & sic nõ valet. l. si minor. de sct. expor. Sed qñ
citatio fit die feriata iducta ad vtilitatẽ hoĩum, tũc põt fieri die fe-
riata pro alia die iuridica: qa lex nõ dr̃ q̃ nõ citet̃, sed q̃ nõ ꝯpella
tur venire, vt sup. de fer. l. j. & hoc ĩtelligo. tã de cõmissiõe iudicis,
q̃ de citatione: qa cũ nõ reqrat cãe cognitio. l. sed & si interpellat̃. §. j.
s̃. de arb. ergo, & c. l. 2. §. dies. s̃. qs ordo in bon. pos. Sed si qs vellet
saluare d. Dy. posset tenere cũ limitatione, qa d. l. dies festos, loqr̃
in dñico die tm̃, sed puto dictã distinctionẽ verã. In quarta particu-
1 la, dr̃ hic, aduersus ignorãtes, absentes, & c. Oppo. † qa istud edictũ
h est penale, h sed absens, & ignorans non dẽt puniri, ut l. gñali. C. de
tab. lib. 10. l. ex maleficijs. §. j. j̃. de ac. & obl. Sol. catenus quatenus
est

ADDITIONES.

a Paris. Venio ad quædam. Vide Aut. consi. 106. 3. dub. in prin.
Cla. §. pe. de vsufr. acc. Et idẽ in act. hoium, vt dicit Spec. in tit. de sind. ver. porro.
b Ale. Primo casu recipit. Cõtrariũ tenet Bar. in l. j. in rep. de sacros. ecc. & vide qđ
dixi ibi, & vide sup. & vide Bar. in l. j. de co, q̃ cer. lo. & Bal. in l. si qñ. in prin. C. đ
inoff. test. & in ẽt Bal. post gl. in l. 1. C. de fi. instr. q̃ si statutum đt, q̃ quælibet pro
batio sufficiat, intelligi de solenni, & lrima. Ec đ materia, vide no. Bald. i l. fi. post
gl. ibi. C. fine cẽ. vel reliq. & vide pulc. Bal. in l. 2. §. q̃ ait. sup. q sat. cog. & Bal. in
l. fi. C. qui legi. perso. & in rub. C. q accu. p nonnullos Mod. in l. si vero. §. de viro.
ff. sol. mat. & Sal. in l. 2. C. de noxa. & Bal. in l. j. ff. de test. mil.
c Adde q̃ stante statuto, q̃ nullus possit opponere nullitatẽ iudicij, q̃ istud statutũ
recipit limitationẽ de habilitate. Vnde filiusfamilias non obstante statuto pote-
rit allegare nullitatẽ iudicij, prout consuluit Bal. cons. 493. lib. 1.
d Pom. De habilitate. Vide Greg. in hom. dñicæ ascensionis inci. increpa igit̃, vers.
aut tã. ibi, secũdo casu cõtra hoc vr̃ tex. iũcta gl. 3. in l. illud. C. de coll. vbi illa lex
loquens p verba gñalia, & noui iuris extẽsiua, vt patet ex verbo. reuelamus rece
pit restrictionẽ de habilitate, vt patet ibi in gl. nisi dicas, q̃ lex illa est noui iuris
inductiua, licet hoc, vt dixi, sit contra illud verbũ, reuelamus. quo o. aperit, & de-
clarat, nihil de nouo inducit. l. hẽdes pall. §. si qd post. sup. de test, in l. si vero nego
tiũ. §. de viro. sup. sol. ma. & circa hoc uide ẽt Ale. i l. si pforni. sup. ad treb. & Are.
omnino consi. 29. ad fi. vbi limitat, & pulchre 106. in 3. dub. & 110. & 133.
e Claud. l. de pupillo. illæ duæ leges male allegant̃, quia in d. §. cõtinetur actus iã
cõcessus extẽsiue. Itẽ dato, q̃ nõ cõtineretur actus cõcessus. tñ cõcernit utilitatẽ
pub. in caderet sub i llẽ, q̃ ponit p l. si quia in graui. §. viri. hic. q̃ in l. de pup.
hic alle. erat in pupillo inhabilitas iuris naturalis, in seruo inhabilitas iuris gen.
iõ cadit sub fallentia, quæ ponitur per Bar. & alios in d. l. j. C. de sacr. ecc.
Ale. Dicta testium. No. pro teste. & adde Bald. in l. inter omnes. sup. qui satis. cog.
f & Bal. in l. j. in 3. q. C. de test.
g Pom. Publicæ utilitatis. Cõtra tñ, q̃ in mo lex gñaliter loquẽs recipiat restrictio
nẽ de habilitate, ubi ẽt tractatur de fauore pub. facit tex. i l. seruũ quoq;. §. publi-
cæ. vr̃ q̃ pub. vtilitatis cã, qlibet ad absentẽ defendendũ admittitur, & tñ i l. alie-
nam, đ q̃ mulieres nõ põ esse pcuratrices, qa alienã rẽ tueri spectat ad viros.
Primo si mulier non põt esse procuratrix, qa est inhabilis ad hm. õi offm, necesse
ẽ q̃ d. l. seruũ quoq;. §. publicæ, restringatur, qa q̃tcũq; loquatur gñaliter, & ibi
limitat fauor pub. ad habiles, & sic ad eos q tali offo fungi pñt, tamen huic opp.
credo q̃ possit rñderi, q̃ i l. seruũ quoq;. §. publicæ. interest reipub. nõ principali-
ter, sed secũdario, q̃ absens p quemlibet defendatur, cũ principaliter de absencis
pudicio tractatur, cuius cã i iudicio vertitur, nõ át reip. Fort⁹ tñ cõtra hoc vrget
tex. i l. in puinciali iuncta l. seq. cum pri. seq. j̃. e. q̃ q̃uis sit fauor pub. & eẽt genera-
le, q̃ qlibet possit nunciare nouum opus i loco pub. ædificãti, tamen nõ admitta-
tur pupillus, tãq̃ inhabilis, & sic illa lex q̃ q̃ generaliter loquatur & ibi fauor pub.
principaliter interueniat, recipit limitationem đ habilitate, vt excludat pupillum,
ut potè inhabilem. Nec ob. si dicatur, q̃ imo non est fauor publicus, q̃ pupillus
admittatur, sed ẽt habilis, qa ex quo qlibet nuncians tenetur psequi suã nunciatio
nem, ut p Bar. i l. in puinciali. §. fi. in pen. qõne. in se. si pupillus admittatur, q nõ
haberet suma plenã stãdi in iudicio. l. j. C. q le. pers. non ha. & q de facili pp æta-
tis imbecillitatem succumberet, hoc esset dãnum reip. sic esset cõtra l. q̃ fauore.
C. de leg. & id q̃ est in eius fauorem introductum, verteretur in odium eius, qa di
cit q̃ imo semper erit utile reip. Nã si uolumus considerare nunciationem erit uti
le, qa facta nunciatione, siue iusta, siue iniusta, erit necesse ei, cui facta est, donec
cognoscatur, supersedere ab ædificando, alias demolitretur opus. l. non solum. §.
sciendum, & l. prox. in prin. inf. eo. Si vero uoluerimus considerare prosecutione,
est etiã utile, qa dabit sibi adiunctum, ar. eorum q̃ no. Bart. in d. l. in prouinciali. §.
fi. in pe. q. sup. c. t. Et circa istam reg. q̃ lex gñaliter loquens, ut i tra c. de fauore
pub. non recipiat restrictionem de habilitate, vide Ale. in l. si ab hostib. §. fi. uir.
sup. sol. mat. Ec ad hoc vide Fel. in c. in nomine ext. de test. & Barto. cõs. 63. uol. 2.
& 54. uol. 2. & 56. e. uol. 2. & seq. 58. eod. vol. & uide in ca. quæ in ecclesiarum. de
consti. Are. consi. 2.
Menoch. Quæro. Tiraq. de retract. consang. §. 36. gl. 2. nu. 54. 55.
f Ale. Die feriata. Annunciatio, remissio, & prosecutio possint fieri die feriata, adde
etiam q̃ qñ fit nunciatio per prætorem, cum illa fiat sine cãe cognitione, saltem
magna, poterit tamen fieri die feriata in necessitatib. hominum, ut in gl. cum tex.
in c. fi. de iud. de quo per Fed. de Sen. in consi. 139. & hoc per sup. dicta per Bar.
fm Imo. hic, qui limitat, & declarat dicta per Bar. hic.
Adde, an nunciatio possit fieri die feriata. Io. And. in addi. ad Spec. in tit. de fer. in
§. sequitur. in prin. in ver. sexaginta.
g Ale. An citatio. An teneat citatio facta die feriata. Adde Bal. in l. cum clericis. C.
de epi. & cle. vbi omnino vide, & in l. in minorũ. C. in q. cau. in inte. & Bal. & Im.
in l. in tp̃s. de hær. inst. in fi. prin. & in l. fi. p Bal. C. de sẽ. & in l. 2. in prin. de hær.
inst. sed Frã. Acc. in l. fi. C. de fer. in quadã additione parua tenet, qđ valeat ẽt die
feriata in honorẽ Dei, q̃ vr̃ tenere Io. And. in c. fi. de fer. dicẽs post Iac. de Are. &
cõsuetudo seruat citationẽ ualere, maxime cũ nõ reqrit cãe cognitionẽ. scđm
Im. cõcludit opi. Bal. & Bar. verã esse, nisi cõsuetudo aliter se hẽret, q̃ omnino đt
fore seruãdã. Sed qđ de relatione nũcij, an possit fieri de feriata, vide Bar. in ex-
trauag. ad repr. in ver. de plano, & Bal. in d. l. in minorũ. Sed vr̃ q̃ fieri possit, qa
hoc approbat cõsuetudo, p q̃ feriis derogat, scđm glo. nor. in l. quinquaginta. C. de
fer. in vlt. uer. q̃ no. Can. in c. 2. de dila. An aũt qs possit citari die feria ad diem
nõ feriatã, & sic ecõtra ad q. Bar. hic, de hoc uide Inn. & Io. de An. in d. c. fi. đ fer.
p gl. & Arc. 15. q. 4. c. placita. p Spe. in ti. de cit. §. c. uer. itẽ excipiẽ. qđ no. Bar. in
l. 2. C. de tẽp. app. põt cõcludi scđm Imo. hic, quę omnino uide plenissime. Si aũt
dicat, cito te in die dñico, ut idẽ, ac si dicatur ad dñicũ, per no. Bar. in l. Gallus. §.
ille casus, de li. & posth. & sic in hoc casu ẽt dicẽdũ esset, ut dicit Imo. hic, de di
ctione, ad quæ omnia nu. et adde Bar. in suo tract. de cit. ubi uide latẽ.
Adde q̃ citatio facta die feriata in honorem Dei tenet. Fed. cõs. 144. cuius cõtra-
riũ uoluit Pa. de Cas. cons. 25. uide tñ de hac re Pan. in c. fi. ext. de iud. Et an ua-
leat snia excõicationis lata cõtra citatũ die feriata, uide p eundem Fed. cons. 11.
Menoc. Dec. c. in p̃ntia. nu. 68. de prob. & in l. si donatione. nu. 17. C. de colla. Cra
uet. in resp. pro genero. nu. 194.
h Ale. Edictum est pęnale. Vide gl. & Dec. in l. de pupillo, §. si plurium, et §. præce-
dentii. inf. eo. et l. cum pen.tio. §. fi. quod ui aut clam.

est pęnale nõ ꝓcedit ꝯ absentes, & ignorãtes, & sic nõ teneť ad im
32 pẽsas, nisi vt patiẽtiã pſtet. † Quærit glo. in ver. ignorãtes, nunquid
minor poterit restitui, si ędificauit ꝯtẽpta nũciatione? Gl. dt minor
non poterit restitui, nisi impẽsam patiať. Bř. illud qđ glo. dt est ve-
rum, qñ ꝯ iustitiã ædificauit, sed si veritate inspecta, iuste ædifica-
uit, tũc pt restitui, ſm Dy. Sed ad dictũ gl. opp. de l. auxiliũ, in princ.
ſ. de min. vbi qs nõ restituiť aduersus dolũ ꝑſumptũ, sed ille, q ſper
nit nũciationem, est in dolo ꝑſumpto, l. ait ꝑtor, §. si quis particeps
ſ. q̃ in fraud. cre. & l. si fundũ, C. de rei vẽ. ad qđ dt Dy. aut minor est
in dolo, & nõ restituiť, vt l. si ex cã. §. nũc vidẽdũ, ſ. de min. & l. j. C.
si aduer. del. Aut in dolo ꝑſumpto, tũc si in ꝑterito, restituiť, vt l. si
ex cã. §. si in ꝯmiſsũ. ſ. de min. & l. j. § fi. ſ. de edẽ. & l. minor etiã si
quasi ꝯtumax, de minori. Si vero est dolus ꝑſumptus in futurũ, nõ
restituiť, vt l. auxiliũ, ĩ pri. ver. sed & ĩ sexaginta dieb. ſup. de min. de
33 hoc hẽs gl. nõ ita clare, in l. vbi. ſ. de edẽ. † Et an istud dictũ Dy. sit
a verũ, formo vnã q. a Minor post pub. testiũ vult restitui, vt testes ꝑ
b ducat de nouo an possit. b Vř tex. ꝙ sic, in l. min. 25. ann. §. omiſsã,
ſm verã lec. ſu. de min. Eꝯ vř ꝙ viis est iure cõi, qa qlibet pinis co
mõ ꝑduxisset testes, nec fuisset admissus ad ꝑducendũ oẽs, qa iu-
c dex ꝯsueuit refrenare, ergo, &c. l. nõ vř. C. de in inte. rest. dt Inn. c ꝙ
si qdẽ minor ſup articulo, nullos ꝑduxit testes, tũc de facili restitui
tur, vt ꝑducat. Si vero aliquos ꝑduxit, q nõ ꝑbauerũt, tũc non re-
stituiť ad alios ꝑducẽdos, nisi ꝑcedente aliqua cognitione, qa tũc
alios poterat ꝑducere, q melius sciebãt veritatẽ, & sic diligẽs hõ
eos ita ꝑduxisset. Ita dt ipse de in integ. rest. ca. auditis, &c. corã feli
cis, in vlt. gl. Itẽ ꝯ hoc vř, ꝙ aduersus dolũ minor nõ restituiť, vt l. 1.
C. si aduers. delic. sed hic timetur de dolo, & de subornatione, vt in
auth. at q semel, C. de ꝑb. & in corpore, vñ sumiť, ergo, &c. Itẽ est
timor de dolo tutoris. Ad ho rñdet Gul. de Cu. in l. si qs ex argen-
tariis, §. fi. ſup. de edẽ. nã dt ipse, in tutore cessat timor subornatio-
nis, qa nõ tractať de ꝑprio ꝯmõ, l. videamus. §. j. ſu. de in litẽ iuran-
do. Itẽ dolus tutoris nõ dẽt nocere ei, vt ſup. qñ ex fac. tu. ꝑ totũ, &
l. apud Celsum, § illa ẽr qõ. ꝭ. de doli exc. Itẽ in ipso minore non
ꝑſumiť dolus, & restituiť aduersus dolũ ꝑſumptũ, vt l. j. ĩ fi. de edẽ.
Pro hoc inducit ſpãľ. ꝭ. ad Turpi. l. j. § accusationẽ, in fi. & de iure
34 fisc. l. edicto, in fi. & ad Sill. l. si qs in graui, §. si quis ignorãs. † Istud
vř ꝯ hãc dist. Dy. & ꝯ d. l. auxiliũ, nã timor subornationis est dolus
ꝑſumptus in futurũ, ergo minor nõ restituiť. Sed rñdeo, ꝙ tũc nõ
restituiť aduersus dolũ ꝑſumptũ qñ de pñti nullũ dãnũ patitur, sed
hic patiť dãnũ de pñti, ergo, &c. Præterea, in d. l. auxiliũ. nõ pt ꝑba
re lęsionẽ, nã aut ꝯstat in illa summaria cognitione q̃ fit cum petiť
restitutio, ꝙ pt ꝑbare ꝯ adulterũ, & non eget restõne, aut ꝯstat ꝙ
nõ pt ꝑbare, & eget. Et iõ ad ꝑdicta facit tex. in d. l. j. §. accusationẽ
in fi. ꝭ. ad Turp ꝯiũcta l. q destitit. eo. tit. Nã ille q destitit, nõ pt ac-
cusare in futurũ pp timorẽ calũnię futurę, & tñ minori in hoc suc
35 curriť, qa ꝯstat ꝙ dãnũ patiť. † Sed qd ĩ muliere, & rustico, d an pos
d sit ꝑducere post didicita testificata. Gul. de Cu. ꝙ sic, ꝑ ꝑdicta iura
ꝙ nõ placet, vt C. de iu. & fac. ign. l. fi. qa ſpãle est in cã mřimonij,
vt ext. de testi. c. ſ. fenes, facit eo. tit. c. ꝯstitutus in pñtia. Præterea pro
his q̃ introducta sunt ad rigorẽ iuris ꝯseruandum, vt res iudicata,
e & ſiũa, non repiť, ꝙ mulierib. & rusticis succurrať. e Sed restituto
36 minore ad ꝑducendos testes, vtrũ † maior aduersarius, poterit ꝑ-
ducere? Sic vř, C. si aduer. trãsac. l. j. & 2. de rep. q̃ fi. in iud. in l. j. & ſ.
f de min. l. ꝙ si minor, §. restõ. f In ꝯtrium vř, qa sunt separata capĩa
ꝑbationũ actoris, & rei, nã actor ꝑbat se mutuasse, reus se soluisse,
quæ sunt separata, ergo, & c. l. cũ minor, aľs est, l. ẽt. §. ex cã, de min.
Dic, qñq; ſup eodẽ capĩo vult vterq; ꝑbare qđ põt ꝯtingere, qñ
vtriq; incũbit ꝑbõ. l. fallaciter, C. de abo. & tũc admittet aduersa-
rius, d. §. ex cã. Et aſsũmo vnũ capĩm, ſ. probõnis, nã in eodẽ capĩo
cãæ pñt esse plura capĩa ꝑbõnũ, q nõ vult ꝑbare, & hic tractamus
de restõne ad ꝑbãdũ. Qñq; vult ꝑbare ſup diuersis capĩis, tunc si
omissio minoris fuit ea quare aduersarius omisit, puta qa minor
ꝑducebat paucos testes, iõ iudex refrenauit numerũ testium ad-
uersarij, & paucos audiuit vel qa aduersarius videbat minorem de
ficere circa intẽtionẽ, iõ nõ ꝑbauit exceptionẽ, vt C. de excep. l. si
g qdem. tunc idẽ, qa dico aduersariũ audiẽdũ g vt d. l. j. C. de repu. &
l. j. si aduer. trãs. & l. ꝙ si min. §. restõ. ſ. de min. aľs si minoris omis
sio nõ fuisset cã huius, secus esset, vt d. §. ex cã. Nec ob. ad ꝑdicta. l.
petẽdæ, in fi. de tẽ. in integ. rest. qa hic non dať minori noua dilatio
sed audiť pinde, ac si esset in pñma ante publicationẽ. Non ob. l.
fi. C. de fruc. & lit. exp. & de Iudæis, l. die sabbati, qa ibi nihil potest
imputari aduersario. Præterea alio casu loqtur hic, qm̃ loqtur de
pꝛiuilegio, quod datur alicui propter eius imbecillitatem.

ADDITIONES.

a Parif. Formo vnam quæstionem. Vide Fely. in c. fratres, de test.
Menoch. Vide late Soc. tract. fallent. reg. 162.
b Ale. An possit. An minor possit restitui post publicationem testium, vide per Doc. in l. quædam, & in l. vbi, ff. de edendo.
c Ale. Dicit Inn. adde tñ ꝙ minor nunq̃ poterit petere se restitui aduersus probationes nõ productas cõtra eũ quẽ criãliter accusabat, ſcdm Spe. in tit. de restit. in inte. §. qs aũt, ver. sed pone, & Io. An. i c. auditis, de rest. in inte. & in gl. pe. in cle. 3. de pę. & Bal. in l. auxiliũ, ſu. de min. Itẽ nisi velit restitui ad opponẽda excep. dilatoria cũ illa fit paruũ ꝑiudicij ſcdm Inn. in c. cora felicis, de rest. in integ. per l. scio, ſu. de in inte. rest. q no. & vide Spe. in tit. de rest. in inte. §. fi. & qđ no. Bar. in l. nam & postea, §. si minor, de iureiu & Spe. in tit. de dilat. §. videndũ, vers. in summa, q no. Bar. in l. fi. C. in quibus cau. in inte. rest. non est necessa. Et adde Bal. post alios in l. minor 25. ann. §. omissam, ſu. de min. & Ang. in l. ubi, in princ. post Gul. & Bal. ſu. de eden. & ibi tractat quid in muliere, & rustico, de quibus ff. pręper Bar. Adde post Spe. Bal. conſ. 102. lib. 3. ubi ponit de minore, qui primo feci incestas nuptias, secundo illicitas, an puniri debeat, uel restituatur.
d Ale. Vide no. per Doc. in l. quædam, & l. vbi, ſu. de eden. & ibi. Ange. concor. cum Bar. hic, & ibi per Bal.
Vide Ant. de Bu. in conſ. 72. inci. an allegantibus ubi limitat istã conclusionem Bar. vide etiam Pet. de Anch. conſ. 375. incip. visa diligenter gratia.
e Ale. Rusticis. Vide Bal. in l. iuris, C. qui admi. ad hoc est gl. 30. dis. c. j. & 2. q. 4. ca. vlt. quæ concordant cum gl. in l. iuris, la 2. ff. de iur. & fac. ign. Bar. etiam & expressius Sal. & Fran. de Ram. in l. j. C. de iur. & fac. ign. videntur dicere, ꝙ si non potuerit consulere peritiores, restituatur ex clausula generali.
Adde primo dictis Bar. conſi. inci. maritus hæredem uxorem.
f Ale. §. Restituto. Adde Bal. in l. per hanc, in fi. C. de tem. p. app. & no. per Spe. de dile. §. videndum, ver. in summa, & quod no. Bal. in l. quod fauore, C. de legi.
Menoch. Late Soc. sen. conſi. 110. lib. 4.
g Ale. Aduersarium audiendũ. Et adde ꝙ ista consideratio Bar. procedit, qñ iam cõclusum esset in causa, sed vbi non esset cõclusum in cã, tunc de iure cõi aduersarius audiretur, ẽt post publicatas attestationes, cum probatio facta in uno ar. non noceret in alio, secundum ueram opi. in l. exceptionem, C. de probat. & io auc. at qui semel. ibi posita, & in c. fraternitatis, de testi. secundum Imo. hic.

1 *Practica nunciationis, quę seruatur est, quod in ipso opere iaciatur lapillus.*
2 *Aedificãs põt quærere animo possessionem soli, & etiam possessionem iuris.*
3 *Agẽs rei uẽdicatione contra aliquẽ, an faciat aduersariũ possessorẽ. remissi.*

a **§. In operis.** Opp. de acq. rer. do. l. traditio. Sol. intellige si nũciãs possidebat, ita dt gl. Secũdo op. ꝭ. e. l. de pupillo, §. meminisse. Sol. hic fit nũciatio, simplici verbo, secus
* si ꝑ ꝑtorẽ, vel iactũ lapilli. Ita dt gl. Rõ est, * qa hic videor meticu-
losus, ibi audax. Sed certe modica audacia est iactare in opere ali-
b quos lapillos. Vñ dñt qdã, ꝙ practica nũciationis b huius iactare
de ipso ope aliqd manu, vel calce, & sic vř audax, vt d. §. meminis-
se, & ꝭ. qđ vi aut clã. l. j. §. 2. & l. vim facit, §. j. & l. si forte. § j si ser. vẽ
1 di. † Sed certe talis practica esset cã rixæ, iõ serua practicam cõem,
s. ꝙ in ipso ope ꝑijciať, q i minime sunt mutanda, &c. Quæ ãt uer-
ba dẽant interuenire, dicã in d. §. meminisse. Tertio opp. ꝙ si faciat
possessorẽ aduersariũ, ergo nõ dẽt destrui opus factũ post, vt dixi,
ſ. in prin. in 7. q. Respõ possidet vi aut clã ab aduersario, vt ibi dixi.
Quarto op. possessio nõ pt q̃ri sine aio, vt C. de acq. pos. l. licet, & ꝭ.
2 de acq. pos. l. quẽadmodũ. † Sol. hoc intelligo, qñ ædificãs habebat
aium q̃rendi possessionem soli, iõ eam q̃rit. Sed si habebat animũ
quęrendi possessionem iuris, puta seruitutis, vel libertatis tñ, tũc
illam quærit, nec q̃rit possessionem soli, qa non hẽat animum ad
hoc. Sed hoc qũo, cũ possessio seruitutis sit patientia dñi, vt l. pe. ſ.
de ser. & idẽ in possessione libertatis, vt l. & si forte, §. j. si seru. ven.
3 Rñ. hic nunciãs vř pati ꝑ violentiã tñ. † Vltimo facit, an si ago ꝯ
aliquem rei vendicatione, faciam aduersarium possessorem; de
quo dic, ꝭ. de acq. pos. l. naturaliter, §. nihil commune.

ADDITIONES.

a Ale. In opis. Cõtra istũ tex. facit tex. i l. si alius, §. ait Iulianus, inf. ꝙ vi aut clã. vbi dř ꝙ ꝑ no. ope. nun. non perdať possessio. Itẽ cum recipiť satisdatio, ibi, hoc ipso. Ita intelligať iste tex. & d. l. de pupillo, §. meminisse, inf. eod. secundum Cyn. hic. Claud. Rõ est. Aliam rõnem collige cũ no. ꝑ Bar. in l. naturaliter, §. nihil cõe, inf. de acq. poss. Dixi in l. de pupillo, §. meminisse, in f. e. & ad materiã huius, §. & d. §. meminisse, vide Are. in l. si de eo. §. j. & ibi Ale. col. vlt. inf. de acq. poss.
b Ale. Practica nunciationis. No. practicam nunciationis, & vide in l. de pupillo, §. meminisse, inf. eo. vbi per Bar. & Doct.

5 *Exceptio ꝯ agẽtẽ cõfessoria, uel negatoria, ius sibi esse ita ædificatũ hẽre, ꝙ ædificauit, nũciatione spreta, sufficit ad repellẽdũ agẽtẽ, nõ ad demoliẽdũ.*
2 *Agens confessoria, uel negatoria ius sibi esse ita ædificatum habere, si cõtra eum non opponit, & obtinet, non potest postea hoc interdicto conueniri, & quomodo hæc procedat.*

§. Sed & si is cui opus. Oĩs actio præiudicialis ad istud edictũ. interim dẽt silere, & istud agitari, h. d. Quærũ qua actione iste agebat, q dt ius sibi ędificandi esse? Et gl. dicit, ꝙ ĩterdicto, vti possidetis. Sed illud nõ ꝯgruit huic lřæ, licet ĩ se sit verũ, & põt hẽre locũ ẽt in dño possessore, q nõ vult agere negatoria, vel confessoria. Vel aĩt dicit gl. alio interdicto, ſ. ne vis fiat ei. Sed istud non ꝯgruit tex. Præterea, si esset remissum, tunc interdictũ demolitoriũ nõ hẽret locum. Veritas est, vt ponamus casum ꝙ ꝯfessoria agebať, & h. d. text. quia dt ius sibi esse ita ædificatũ hẽre. Sed an iste agẽs repellať ipso iure, vel ope exceptionis? a Rñ. ope exceptionis, ne fiat pꝛiudicium interdicto proponendo, vt l. fundi. & l. fundum, & l. sed an de except. Sed
1 quare † cogiť proponere postea interdictũ, nõne sufficit, ꝙ in exce
ptione probauit ędificatum esse, ꝯtẽpta nunciatione? Rñ. non, qa
a excep. sufficit solũ ad repellẽdũ agẽtẽ, non ad demoliẽdum, a arg.
eius ꝙ no. ſup. de his q no. infa. l. Lucius, & ext. de ord. co. ca. 2. fin
Ia. de Are. licet sn ar. ꝯ. ꝭ. de adul. l. 2. §. si publico, & ibi dicam. Itẽ
2 qd † si ille omiserit excep. ꝑponere, & passus est eum agere. Rñ si
obtinuerit agẽs, nõ poterit postea ꝯuenire isto interdicto, nec posset repelli ab agẽdo, qa nõ esset æquitas, quare ꝑ hoc facit ext. dt re sti. ſpo. c. j. & de ca. pos. & ꝑpr. c. cũ dilectus. Itẽ hoc est verũ, si iste agens ius sibi esse simpliciter diceret, qa tunc non audiť, vt hic, secus

ADDITIO.

a Ale. Non ad demoliendũ. Sed Ang. hic aliter sentit, & non bene, per c. cum dilectus, de or. cog. & ideo tene menti quod dixit Bar. hic, secundum Imo.

eus si diceret hoc manifestum esse tpe nunciationis, & habebat ius siue in petitione, siue in replicando ꝯ exceptionem, vt dixi, s. ea.l.in prin.ver.opp.sup.ne quis eum,&c.& ver.octauo quæro.

1 *Noui operis nunciatio habet remedium demolitorium, & prohibitorium.*

a **§. Pōt aūt.** Op de l.stipulo.§.opus. Gl facet ꝯtrium. Dy.reprehendit istā gl.& bñ,vt dixi vbi pluries. Istud
1 interdictum hēt plura remedia,† vnum est demolitorium,& tūc oportet q habeat instar alicuius operis & sic loquitur l.stipulatio,§.opus. Sed quantum ad edictum prohibitorium, tunc sufficit,q sit opus incboatum,vt l.de pupillo.§ nūciationem.ibi,siue inchoet,& l.prætor,§.siue autem,ꝟ.eo.

ADDITIO.

a Ale. Dy.reprehendit. Quando,& ad quid cōpetat hoc Interdictum, adde Bart. su.ea.l.in §.3.in prin.& inf eod.l.prætor,§.5.

---

1 *Arbiter non habet iurisdictionem,sed notionem.*
2 *Arbitrator semper sumitur in contractu.*
Arbitramentum est quadam transactio.
3 *Transigere non licet in delictis ad præiudicium publicum, partium sic.*
4 *Bannum datum debitori ad istantiam creditoris,potest per creditorem tolli sine iudice,si non continet aliquid pœnale.*
5 *Bannum datum debitori,potest per creditorem prorogari,si nondum in bannum debitor incidit.*
Prorogatio intelligitur facta cum omnibus qualitatibus.
6 *Terminus positus in excōicatione ad soluēdū, pōt per creditorē prorogari.*
7 *Iuramentū pstitū de soluēdo ad terminū, pōt per partē prorogari,& tolli.*
8 *Litigare corā non suo iudice,partes non possunt sine consensu sui iudicis,quādo iudices sunt perpetui,ut episcopi,& comites, secus si sint temporales.*
Feudatarij,et vasalli,nō pñt iurisd.nō sui iudicis prorogare, sine cōsensu dñi.
9 *Clerici q nō habēt pbēdas,uel ecclesias possunt corā non suo iudice litigare.*

a **§ Et post operis noui.** a Pro nūciationis executione itur ad iudicē, uel de voluntate partiū fit remissio, h.d. Opp.& vr, q non possent se
1 ꝯmittere,vt l.sed & si seruū,§.si qs iudex.s.de arb.dic vt i gl.† Et illa gl.no est vera,qa arbiter non hēt iurisd. sed notionē tm. Lra dt
2 iurisdōni ordinariæ.vñ dic,q ꝯmittunt se iurisdōni ptoriæ. † Sed
b sm lec.gl.inducebat d.Ray.b de Forl.ꝯ vnā opi. q tenui i l.si societate,§ arbitrorū.s.pro soc.qa dico,q arbitrator sp sumit in ꝯctu,ipse dicebat,q et i lite sumit,vt hic,& i corpore Auc.vt dif.iud.§.si vero ꝯtigerit,gl.i d.§ dt, q arbitramētū est qdā trāsac. nā arbitrator dēt videre quatenus est equū,q ego dē ibi ex cā trāsactiōis.& sic vr q sit ꝯctus. Nō ergo sumit i lite,sed i ꝯctu trāsactiōis,q fit sup lite. Et hæc est veritas,q tenebat Ia.Bu.& Cy. tāgit referēdo opi.Ia.de Ra.i l.si q ex ꝯsensu.C de epi.aud. Op.s.de pac.l.iurisgētiū. §.si paciscat.sol.vt i gl. Opp de l.trāsigere,C.de trans.& l.fi.C.de abol.
3 illud est verū in delictis,secus in alijs,vt hic.Item dt gl.illud in delictis,in qb.nō seqtur pœna sanguinis,q.d.i alijs licet transigere. Sed certe illud est verū quo ad pīudiciū partiū, nō quo ad præiudiciū
c publicū.Inducit in ar.c ad qōnes,† si ad petitionē creditoris est da
4 tū bānū debitori,nunqd possit exire de bāno debitor ad petitionē creditoris sine iudice?ista est qō Gul.de Cu. & format ea in l.fi.s. de ot.pecu.Cōst.Inducit istū tex.q possit.Cōtrarium ipse determinat,& alleg.illā l.fi.& alleg.l.2.in fi.C.de lib.& eorum liber. Quid dicemus?Vr,q sicut authoritas iudicis est necessaria in bānīēdo, ita & in dissoluēdo,vt in aut.ex ꝯ si filij,C.de repud. Sed credo, q illud nō sit bñficiū,cū rē iudi.possim tollere mea volūtate,l.a §. si ex ꝯuentione de re iu.& l.2.C.de exec.rei iud. & tñ sine iudice nō potuit fieri. Dicas sic, Qñ bānū ꝯtinet aliqd tædiosum,solū in fauorē creditoris,vt nō audiat reus ad ius,nisi soluat,& tūc pt tolli simpl ꝯuētione,sicut res iudicata,ar.ēt huius.§. Qñq;ꝯtinet aliqd pœnale fiscale,vt si ñ soluerit vsq; ad calēdas,cētū, soluat ducēta cōi noīe pœnæ, i sit priuat° offō,vel fisci,tūc postq icidit i bānū, non potest tolli partiū sola ꝯuētione,qa alteri est i° qsitū.l.iurisgē.§.si paci
5 scar,&. dictū est s.circa ꝯria,ita loquunt iura alleg.p Gul.Sed † si i bannū nō incidit,sed adhuc est intra terminū, tūc ex sola partium
d volūtate,pt terminus progari & aduenīēte d termino progato in
e cidet in banū,nisi soluat,qa progatio intelligitur facta e cū oib.suis qualitatib.vt s.de iud.l.a.§.sed si index,& l.si iudex, & ibi nor. Idē
f dico f tm in snia excōicationis, si aliqs excōicatus est, si non soluerit
6 infra mēsē,q pars possit progare terminū. De hac snia no.ꝟ.de ac.& obl.l.obsonū fere.§.ꝯdō.De progatione vero no.ext. de app. c.
7 pterea,il 2.p Innoc. licet qdā ꝯ in snia excōicationis.† Idē dico de iurō pstito de soluēdo ad terminū,nā pars pt progare,& remitte
8 re,vt ext.de iuiu.c.1.& ibi p Inn.& p Io An.i d.c.pterea. † Itē qrit
g hic Ia.de Are. An partes possint g litigare corā nō suo iudice sine licētia sui iudicis. Et dt q sic,p istū tex.Sed ꝯ hoc vr ext.de fo. cōp. c.i.Iā dicebā eē spāle in clericis,sic dico, qdā sunt iud. q sunt quodāmō simplices administratores,vt isti iudices,q dātur ad tps,& ipsorū ꝯsensus nō reqrit,ar.huius §.& qa de hoc nulla lex reperitur. Quidā sunt iudices ppetui,q hñt iurisd.magis appropriatā,& istorū reqrit ꝯsensus,vt epi,ut i d.c.i.de foro ꝯp. Idē dico hodie de iure nro,si est aliqs de aliquo cōmitatu,vł regno,vbi sit Rex,vel Comes ppetuus,iste non poterit litigare coram extraneo iudice sine eius ꝯsensu. Pro hoc no gl.not.b.de ph.feu.alie.p Fe.c.imperialē, §.pterea,circa fi.vbi dt hoc velle gl.in simili.Sed hoc non vr bñ dictū,qa talē ciuitates hñt iurisd.ppetuā,licet ñ earū rectores, vñ

h dēret teqri ꝯsensus ciuitatis. Vñ dic,q in regnis, h & comitatib. h in
i qb. sunt hoīes vasalli, & feudatarij, i non posset fieri progatio sine ꝯsēsu dñi,secus vbi hoīes nō essēt vasalli, & pdia nō essent tributaria.* Vñ eū clerici oēs teneāt eccłas,q sunt tributariæ suis epis, c.i.
9 de cēsi & ibi no.iō non pñt coram alio litigare.† Sed in clericis, q non hñt ecclesias,vel pbendas, non possumus negare,cum sit discordantia inter ius canonicum,& ciuile,& hoc plus placet.

ADDITIONES.

a Ale.Et post operis noui.Iste tex.facit ad notabilem qōnem,de qua dixi post Bar. in l.qualem,su.de arbit.
b Ale Inducebat d.Ray.Et an possit cōpromitti in iudicē,vt in arbitrū, vt tex.in c.nisi essent,de præb.& in clīteras,de præsum.Bal.in auct.si vero contigerit,in ad di.C.de iu.& ibi ēt Bar.d.i,q in alium tanq in suum iudicē pōt cōpromitti,sedm gl.in l.j.su.de iu.si alias non erat iudex inter cōpromittētes,per d.Ant.in c. Quia uasallis,in x.diffe.de iureiur.& probat tex in l.sed & si seruum,de arbit. & in d.l.si qui ex consensu,cum gl.C.de epis.aud.Et dum hic dr,q non pōt compromitti in iudicem,vt in arbitrum,adde omnino Bal.in c.j si inter pares, circa fi.prin.de l.Cor.in feu.& Imo.hic,& uide quod no.gl. & Doct.in d.l.si ex consensu, ubi dicitur,quod potest compromitti in iudicem non suum.
c Ale.Inducitur in arg.Et adde Bar.in l.curatores,ff.de off. procu. Cast. bene faciunt no.per Bar.in l.inter causas,§.recte,inf.de fur. in hoc dubio tamen distingue,ut per Bal.in auct.item quicunque,C.de episc.& cler.
Menoch.Barb.consi.12.col.2.in prin.lib.j.
d Pom.Et aduenīente.Vide Cep.cons.8.ubi dt secdm Bal.allegantem, q progatio intelligitur facta cū oib. suis qualitatib.Et vide ēt Ale.consi.206.vol.3.vbi dt,q hec quando una dispō extenditur,cum omnibus suis qualitatibus extenditur.
e Ale.Intelligit fcā.Prorogatio intelligit fcā cū oib.suis qualitati.adde Bal.in l.acceptā,in 6.q.C.de vsu.& in l.j.in 5.q.C.de his q pœ.nom.& in l.fi.C.de contrah.emp.Sed Host.i c.pterea,tenet cōtra Bar.& Inn.p bonas rōnes,tñ Imo. concludit opi.Bal.& Inn.veriorē.Ad qđ uide qđ no.Bart. in l. cū stipulatus sim mihi a Proculo,de ver.ob & in l pe.su.de iureiu.§. uide qđ no.Bar.in l.4.in fi.prin. inf.de dā.inf.et q ibi dixi.Adde q opi.Bar.tenet hic Pa.de Ca.et in d.l.cum stipulatus,et Ro.cons.12.Sed qd si Papa dat mihi executorē contra Titium meū debitorē,quē excōicari facio,deinde Papa scribit alteri,q ipsum debitorē absoluat,si est mecum in concordia,nos sumus cōcordes,quod dēat soluere certo termino, absoluit,labit terminus,an ille,q primo excōicauit, possit illum iterum excōicare?Ro.cōsuluit cons.331.& an si litigans coram delegato,qui composuit cum aduersario,renūciās rescripto,et oi suo iuri,hoc actō,q si nō seruetur cōpō,sit sibi ius suum integrum,possit vti rescripto,si compō non seruetur,vide Ioan. And.in add.ad Spec.in tit.de res.pſen.§.ratione autem impetrantis,ver. item qđ dicit.
f Bart.Idem dico.Et quid in iuramento,uide Doct.in c.preterea,requisiti,de app.et in c quicunque,de sent.excom.lib.6.
Menoch.Dec.cons.394.nu.5.Ias.cons.49.col.2.circa med.lib.3.Ruyn.consil. 61.nu.12.lib.5.
g Alc.Possint litigare.Vide qđ no.Bal.i l.j C.si a nō cōp.iu.et no.Bal.i l.si q ex cōsensu,C.de epi.aud.et i l.2.§ sed si iudex,su.de iud.et d.Ant.in c.ex trāsmissa, de foro cōp.et uide if.Adde Bal.cons.349.ti.4.et Io.An.in tit.de compe.in d.§.1.
Menoch.Ferrat.caute.11.temp.nu.4.
Menoc.Grāmat.decis.103.nu.133.134.Soc.sen cons.87.col.2.lib.3.cons.99.col.fi.uers.ex quibus lib.3.Boer.q.114.nu.4.5.et ibi,nu.10. ponit plures limitationes,et alias Capic.decis.9.egregie per Afflic.in cap.imperialem,§. præterea inter duos,nu.10.de prohib.alien.per Feder.
h Ale.In regnis.Et de rōne,hic uide p d.Io.et cū opi.Bar.hic trāsit Bal. in c.imperialem,hic alleg.§.fi.Et adde Bal.in l.decernimus,C.de epi.aud.et Barto.in l.j.in prin.su.de iud.et in l.si qs in cōscribendo,C.de epi.et cle.et d.Ant. in c. ex transmissa,de fo.comp.et Ant.in c.veniēs,et ibi Inn.et Bal.in l.j.sup.de off.pfe urb. Adde quod rationem Io.de Imo.hic reprehendit Ale.
i Ale.Vasalli et feudatarij.Et de hoc uide no.p Spe.in ti.de arb.§.restat,uersic.sed nunqd uasallus,ubi et ponit qd i arb.et latissime p Imo.ultra alios i c. cæterum,de iu.et no.in d c.ex trāsmissa,et in c.ex tenore, de fo. compet. et quædam pulchra per Bar.in Rub.C si a non cōp.iu.et in auth.et qui,C.de temp.et rep.appł ver.quo qualiter fiat missio in feudis,et Bal.in l.liberti libertæq; ad fi. C. de ope.lib per Ia.de Bel.in c.j.de controu.inter masc.et fœmi.et ibi Bal.in c.j.apud quem uel quos controuersia feu.etc.Adde q uasallus non possit prorogare iurisd.sine licentia domini.Bal.consi.329.lib.j.ubi alleg. Bar.hic.
Cl.a.Essent tributaria.Adde Bal.in l.j.su.de off.pf.vrb.ubi cōtra hoc iducit Inn.i c.j.de uſſ.et d.ubi dt,q subditus tenet stare snīæ sui superioris, nisi sit exemptus.

---

§ Opus nouum. Hic § nihil habet.

1 *Opus in hoc edicto quantum ad remedium prohibitorium,non requiritur q habeat instar operis,sed quantum ad destructorium sic.*
2 *Hoc edictum & interdictum quod ui aut clam non datur contra tertium emptorem ad impensam.*
3 *Pro opere facto in arbore,quando possit agi interdicto quod vi aut clam,& quando hoc edicto.*
4 *Hoc edictum habet locum etiam in his,quæ trahuntur a solo.*
5 *Qui scindit vestes alienas, non dicitur facere iniuriam in personam, hoc est circa id,quod est inseparabile a persona.*

§ Hoc aūt edictū, nō omnia. Hoc āt edictū solū ad opa,q cohærēt solo ptinet,ñ ad alia. Op.dr hic,ꝯiūcta, & sic i preti
1 to ꝯ.s.ea.l.§.j.So.vt hic i gl. † Scdo op. & vr q reqrat q hēat istar opis,vt l.stipulo §.opus.i ver.ꝯiūcta.Sol.quatenus ꝯtinet phibitionē,nō reqrit istar opis,sed qtū ad destrūctionem,sic,&c. Opp.ꝟ. q ui aut clā.l.si a le°.§.notanimus.gl.dat quatuor sol.vna est,q ptinet ad istud,nō ad illud,nec mirabile,cū istud i multis differat ab illo, ut i gl.Sed dña vlt.gl.nō est vera,nec est aliqua dña sm Dy. cū illud det ad patiētiā,& istud,ut no.ꝟ c.l.vlt.& l.ꝯpetit.§.in summa ꝟ. q
2 vi aut clā.& † sic ꝯ emptorē tertiū ad impensam nō dat, nec istud, nec illd.Sd certe verba illa posita i gl.l.et si ipse facit nihil,&c.pñt itelligi,ipse.i.emptor.si vēditor ædificauerat, & tūc verū dt Dyn.

Item

Item pñ itelligi, ipse. f. vẽditor si emptor ædificauit, & tunc versi ẽt gl vt ĩ. e. l. nõ solũ. §. morte. & l. vim faciẽ. §. tãdiu. alle. p gl. Alij soluunt, ꝙ hic loqtur, qñ fit in ramis, ibi qñ in stipite. Sed illud est ꝯ. l. nã & si ramos eo. ti. ĩ. ꝙ vi aut clã. Alia sol. est, ꝙ fit nũciatio cã dãni infecti, alr nõ. Et istã sol. nõ probat gl. Dy. ꝓbat eã, & ꝓbat ĩ l. fluminũ. §. idẽ Seruiꝰ. & §. itẽ apud Iul. ĩ. ti. j & est vera. Alij dñt, ꝙ hic negat directã: & ibi ꝯcedit vtilẽ. Sed hoc nõ est verũ: qa nõ est dña, ut l. acti. s. de neg. gest. Si ergo q̃ris, an hẽat locũ inter dictũ ꝓ opere facto in arbore. Aut q̃ris, vtrũ possit agere interdicto, quod vi aut clã, & ꝑt: vt l. si alius. §. notauimus. ꝙ ui aut clã. Aut hoc in interdicto, & tunc, aut cã dãni repellẽdi, & ꝑt, vt hic in tertia sol. & d. l. fluminũ. §. idẽ Seruius & d. §. itẽ apud Iulianũ. Aut alia cã: & ñ põt: vt hic ult. sol. Oppo. qa arbor est in solo, & sic tex. vr̃ sibi ꝯrius.
3 Sol. gl. ꝙ nõ est in solo, vt ibi ꝑpetuo maneat. † Contra hoc vr̃. s. ꝓ xi. §. nã ẽt in his quæ trahunt a solo, hẽt locum hoc edictũ. iõ Dy. ẽr, in solo. i. circa ea quæ secundum communem vsum. & propositum ædificantis inseparabilia sunt a solo, siue fiat ędificãdo siue
4 destruẽdo. † Et est hic argumẽtum, quod si aliqs alicui sciderit ve
5 stes, † non videatur fecisse iniuriam in ꝑsonam, qa dẽt intelligi in personam, hoc est, circa id, quod sit inseparabile a ꝑsona. Facit. s. de his, qui deiec. vel effu. l. j §. hæc autem. Inn. ꝯ, ext. de sent. excõ. c. nuper. dicam. ĩ. de publ. l. licitario. §. quod illicite.

1 *Nouum opus cã dãni infecti repellẽdi põt nunciari, & ille dẽt petere ne im{mineat periculum.*
2 *Reficienti potest nouum opus renunciari.*
3 *Reficere, potest sumi large, & stricte, sicut verbum, reddere.*

1 **§. Siquis ædificium.** Reficiẽti vetus ędificium, nouũ opꝰ nõ nũciat. h. d. † Opp. cã dãni infecti repellẽdi ꝑt nouũ opꝰ nũciari, vt ĩ. ꝓxi. §. nunciatio. Sol. gl. fatet̃ ꝯriũ. Intelligo istã gl. ꝙ ꝑt nũciari, & ille dẽt cauere ne
2 imineat ꝑiculũ. † Quęro, vtrũ reficiẽti ᵃ possit nouũ opus nunciari.
a Et hic est casus ẽm lrãm. reficiat. ꝙ nõ. Dy. determinat in ꝯriũ, qa ur̃ reficiẽs de nouo facere. l. j. §. deinde. ĩ. de riuis. ergo, & c. ꝑterea domꝰ refecta alia domꝰ est. l. tter stipularẽ. §. sacrã. in fifi. §. ĩ. de uer. ob. ergo põt nũciari, ut ĩ §. opꝰ. s. ea. l. Et sic si eẽt bona lrã, reficiat. & ꝓbat qa ĩ tex. legĩ. sed veterẽ sustinẽdo, & c. & sic de sustinẽdo, nõ de faciẽdo de nouo. Pro hoc. ĩ. eo. l. de pupillo. §. si quis riuos. & ibi dicã, qa est spãle ibi, & in l. q viã. cũ gl. ĩ. eo. & ibi ẽt dicam ꝯ
3 Dy. & primã suã rõnẽ d † ipse, ille q reficit, ur̃ de nouo facere. ꝯ. ĩ. de iti. act. pri. in l. 3. reficere gl. istã ꝯrietatẽ soluit in l. j. §. pe. sup. de mor. infer. põt. n. reficere, sumi large, & stricte, ut ibi no. Facit ꝙ dicimus de uerbo reddere. ĩ. de uer. sig. l. uerbũ reddẽdi. & qcqd dixi de uer. repetendi, sup. sol. mar. super rub. posset hic dici.

ADDITIO.

a Alc. Vtrum reficiẽti. Quid importat verbum, reficere. Et adde quæ no. in l. de pupillo. §. si quis riuos. et quod ibi dixi inf. eo.
Menoch. Boer. q. 44. nu. 3.

1 *Villa est quæ extra muros ciuitatis.*
2 *Ciuitas est quę muro circundatur.*
3 *Castrum quid sit, remissiue.*

1 **§. Siue aũt.** Siue ĩ ciuitate, siue extra fiat opus. hẽt locũ op. no. nũc. † Quęro, qũo cognoscã villã a ca
a stro ᵃ Bɼ, uilla est, q̃ ẽ extra muros ciuitatis, ut C. ne ru. ad vllũ obse
2 quo. l. j. li. 11. ciuitas † ẽ q̃ muro cingit̃, ut l. 2. de uer. sig. & ĩ c. si ciui
3 tas. de sent. exc. li. 6. & ibi hoc ĩnuit Io. An. ĩ nouell. De castro † habes. C. de fun. limit. l. quęcunque castellorũ. li. 11. Facit ad ꝑdicta. s. de lib. agn. l. t. §. 1. & dicemus in l. pupillus. §. uerbis. de uerb. sig.

ADDITIO.

a Ale. Villã a castro. Et in quo differat villa a ciuitate, adde no. p Bar. in l. si hẽs. §. vicinis. de leg. j. & ibi Imo. Quid aũt sit ꝓuincia, vide Bart. in extrauag. q fi. su rebel. in ver. Lõbardiæ, & ibi late Io. An. i c. si ciuitas. de sent. exc. in 6. Et ꝑ Legistas in l. ꝑ ꝓuincias. C. de ædif. priu. & de iure cano. illa appellat̃ prouincia, q̃ hẽt cõtinentiã decẽ ciuitatũ; sed de iure ciu. appella i, q̃ hẽt magnũ territoriũ sub se. l. illicitas. §. q vniuersas. & l. cõgruit. ff. de of. ꝑsi. licet aliter hodie sumat̃ secundum gl. notab. in l. fi. C. de ꝑscr. lõ. tẽp. & de ciuitate vide no. p Inno. in c. cum ab ecclesiarũ. de off. or. De diœcesi, & territorio hr̃ in cle. ne Ro. de elec. & in c. vbi periculũ. eo. tit. in 6. Et adde q̃ no. Bal. in l. 2. de ver. obl. & in l. fi. de colle. illic. & in l. j. in prin. q̃d cuiusq; vniuersi. & in l. ex hoc iure. ff. de iust. & iu. Quid aũt sit patria, vide Bal. i l. si nõ spãli. C. de testa. & vide ꝙ hr̃ in l. & q origine. §. j. ď mun. & hõ: Quid aũt sit terra, vide in c. j. de post. ꝑla. & melius in c. cũ parub. ď ver. sig. Sed qu si sũmus Põtifex scribit alicui castro, & id appellat ciuitatẽ, an ciuitas efficiat vid. i cle. si sũmꝰ ď ver. sig. An aũt ciuitas reqrat muros, ꝑpatiũ, & finibus, & qñ dignitate, & honore priuat, vid Bar. & ibi dixi, i d. l. 3. i fi. ĩ. ď ver. sig. Et ꝑdictis add q̃ no. Bar. i l. j. ĩ ď da. if. & i l. iperiũ. de iur. om. iu. & Bar. i l. j. C. ď metr. Ber. li. 11. & ď comitatu aliqd p Bar. i l. 3. ad mun. & facit ꝙ no. tnũ in c. cũ ad sedẽ. ď rest. spo. & ꝙ no. Bal ď pace Cõst. i ver. nos. Ro. & ꝙ legit, & nota. i l. qcõq; castrorũ. C. ď fun. pat. l. 11. & hic vide Lud. & ď ꝓuincia vide Bar. i ii. l. 1. de men op. Ber.
Adde tu large, & stricte, dũ Bar. uult ꝙ ꝓprie reficiẽs nõ dicat̃ de nouo facere, bñ facit cõsiliũ ď Lud. & l. fi. C. ď iudæ. ꝙ no. gl. et Doc. i cle. fi. a ver. ciuitatũ de resc. et ꝙ vult Pet. ď Anch. i d. c. cõsuluit. ubi dr, ꝙ cõstitutio legati, q̃ ꝓhibet castra noua ędificari, nõ extẽdit ad reficiẽda. Sed cõtra facit ꝙ uoluit Bal. i l. 2. C. ď imp. ubi dĩ, ꝙ si cõttũ ecclæ dicat, ꝙ nullũ fortalitiũ possit fieri icõsulto. Papa. & quoddã fortalitiũ antiquũ fuit ďstructũ ꝑ ꝑ rebellionẽ, et i bellis recõciliatꝰ cũ ecclia uelit castrũ reficere, ꝙ nõ possit icõsulto Papa. uñ ďr Ale. ꝙ aut ędificiũ fundiꝰ est dirutũ, et tũc ædificãs dicat̃ ď nouo facere, et loqt̃ secũda opi. Aut nõ est fundiꝰ dirutũ, et ꝓcedat opi. 1. Tu adde ad hoc, q̃ cõsuluit Bal. cons. 3 a 1. ic. ioiso istio ued. li. 4. ꝙ castro ďstructo pricipis authoritate, bona rebelliũ castri, uel confiscata ꝑ dñm illiꝰ castri, efficiũtur libera, et castro restituto; uel ꝑtate ipsũ reædi-

candi concessa, non intelligit restitutum ius alijs q̃situm ex destrõne, quia dr potius noua cõcessio, q̃ restitõ. & in noua conces. principis, non tollit̃ ius alterius.
Menoch. Gozad. cons. 5 nu. 4.

1 *Ædificanti in priuato potest nunciari causa publici iuris.*
2 *Nunciatio spernitur, quando nunciator est in manifesta calumnia.*
Causa an inferi debeat in nunciatione, remissiue.

§. Nunc videamus. Ex cã triplici nũciat̃, vt hic subijciũ ꝑ exẽpla. h. d. vsq; ad §. iuris. Op. inf de acq. re. do. l. q̃uis. & de fluminib. l. j. §. si in mari. Sol. vt in gl. q̃ inci. ĩ priuato. Quæro, vbi incipiam ponere exẽplũ tertij. Quædam gl. q̃ fuit addita, dicit ibi, aut fit qd ꝯ leges, & c. sed
1 nõ est verum, † qa oẽs leges ibi allegatæ in gl. loquunt̃ qñ ædificat̃ in priuato. Sed posses sustinere, ꝙ licet ædificetur in priuato, tñ ꝯ formã traditã a lege, iõ nunciat̃ cã publici iuris, melius tñ est, ꝙ
2 incipiat ibi, vel in sacro. † Vlt. no. in ver ꝙ si quis in man. qñ nunciator est in manifesta calumnia spernitur nunciatio. Itẽ faciũ, an causa sit inferenda in nunciatione, dixi. sup. in princ. dic vt ibi.

§. Iuris nostri. Hic incipit dicere, q̃ personæ nũcient. Op. ꝙ ẽt si non pertinet, vt s. in princi. l. Sol. ibi allegabatur ad se pertinere, & sic erat dubium, vt gl. dicit.

1 *Vsufructuarius non nunciat nouum opus proprio nomine, & quæ sit ratio.*
2 *Ius ingrediẽdi propria authoritate in fundũ, quod habet creditor, cedi põt.*
3 *Vsufructuarius domino ędificãti nõ põt nouũ opus nũciare, & rõ redditur.*
4 *Cessionario contra cedentem omnia iura quæ habebat in bonis Titij ad quẽ bona peruenerunt, subuenitur actione ex eo contractu.*
Cessionarius potest actionem vtilem quam habet ex cessione cõtra cedentẽ intentare, licet directam non.
5 *Fructuarius non habet vtilem confessoriam pro seruitute.*
Procurator in rem suam non põt cõtra dominum constituentẽ, vti illo iure.
6 *Vsufructuarius non habet vtilem suo nomine, nisi in certis casibus.*
7 *Fructuario competit interdictum, quod vi aut clam.*
8 *Cõtra ædificantes quando res est mutata, agitur actione de dolo, per vsufructuarium, vel actione ex testamento.*
9 *Vicino ædificãti non põt vsufructuarius nouũ opus nunciare nõie proprio*
10 *Fundus, secundũ cõem vsum loquẽdi, intelligitur de rustico, nõ de vrbano.*
11 *Dominus potest nunciare nouum opus viam reficienti: sed habens viã, non potest nunciare domino.*
12 *Fructuarius pro re põt alias actiones intentare procuratorio nõie domini.*
13 *Vsufructuarius non potest dominum defendere in iudicio contra alium.*
14 *Fructuarius potest prosequi nunciationem noui operis a domino factam expensis domini, & ab eo expensas petere, antequam prosequatur. nu. 17.*
Post nunciationem competit actio in factum & quomodo.
15 *Emphyteuta & feudatarius possunt proprio nomine nunciare, & etiã procuratorio nomine domini.*
16 *Colonus & inquilinus, an possint nouum opus nunciare, remissiue.*
18 *Prælatus vel rector ecclesiæ nõ potest rem ecclesiæ suo nomine petere, sed nomine ecclesiæ prælaturam vel rectoriam sic.*
Episcopus & alius superior potest rem ecclesiæ petere.

§. Vsufructuarius aũt. Legã istũ §. cũ l. seq. & cũ l. q viã. ĩ. e. & brr̃ h. d. cũ l. si aũt. seq. Vsufructuarius, extraneo ꝓcuratorio nõie dñi nun
a ciat nouũ opus, dño nõ, sed poterit ꝯfessoriã intẽtare. ᵃ h. d. Posito casu ĩ terminis, vide d. l. q uiã, & brr̃ dicit, q hẽt seruitutẽ uię, reficiẽti non nunciat nouũ opus, sed si impediat̃, ꝯfessoriã intẽtabit. h. d.
1 ẽm uerã lect. Anteq̃ ueniamus † ad apparatum, uideamus rõnem §. usufructuarius. Et q̃ est rõ, ꝙ põt nũciare ꝓcuratorio nõie dñi, & ꝓprio nõ, dic ꝙ non hẽt dñium, sed ius uiusfructus, qđ de facili põt amitti. l. corruptionẽ. C. de usufru. & sic quia hẽt ius debi
* le, non põt suo nõie nunciare. * Sed quare procuratorio nomine
b põt ᵇ dic, ꝙ eo ipso ꝙ ꝯstituit eũ usufructuariũ, ur̃ eũ facere custo
c dẽ, ᶜ & ꝓcuratorẽ gñalẽ in illa, ut hic no. & s. usufr. quẽad. caue. l. j. i fi. & l. seq. & hoc tene menti. Fortiuo tibi qõnẽ, scis ꝙ actio põt cedi, ut in tit. de hær. uel act. uẽ. & ẽt officiũ iudic. ut l. quod si minor. ĩ pr. l. s. de min. & s. ď admi. tu. l. si minoris, & ẽt oblatio nãlis
d põt cedi, ut l. si eius. ĩ ad Treb. Sed q̃ro, ᵈ si ẽ creditor † hñs ius in
2 grediendi in fundũ debitoris mea autoritate, an possim cedere. Et

ADDITIONES.

a Alex Confessoriam intentare. Sed an illa confessoria competat fructuario contra dñm, tex. expresse vr̃ dicere ꝙ non, in hac l. licet glo. in ver. ius, exponendo. s. per nunciationem, & sic violando literam, tenuerit contrarium. Vnde tenendo primam opi. infert ꝙ fructuarius necesse hẽt procuratorio nomine agere confessoria contra vicinum, & hoc vr̃ tenere Imo. & etiam Bar.
* Clau. Suo nomine nunciare. Alia ratio colligitur ex dictis Aret. in l. interdum. § fi. inf. de acq. pos. licet ibi non sim secutus.
b Ale. Eo ipso quod cõstituit. Sed dic ꝙ illa rõ non vr̃ bona ẽm Imo. quia etiã habens seruitutem habet ius minus debile, & tñ nunciat. l. de pupillo. §. impositiã. inf. eo. Vnde rõ est, quia vsufructuarius non habet ius in re, cum vsusfruc. sit seruitus personalis sicut in habẽte seruitutem realem. l. j. sup. de ser. quod vr̃ sensisse Bar. inf. l. proxi. §. si ego in prin. & vide quod no. in l. ei qui. de serui.
c Ale. Facere custodem. No. vsufructuarium custodem, hoc tñ intellige, vt dixi inf. tit. 2. l. apud Trebatium. §. j. & latius in l. quamorum in fi. post Bar. inf. de dam. inf. & no. Bar. & Bal. in l. eum. ad quem. C. de vsufr. Et an qui tenetur ad custodiam, videatur habere mandatum, vide Bal. in l. emptor. C. de hær. vend.
d Pom. Sed quæro. Vide multa ad confirmationem, per Barb. cons. 51. vol. 3. & Bal. in tit. de pa. iur fir. §. si quis vero. Bapt. de S. Se. in tract. de debit. suspe. & fug. in 4. q. princi. & Soc. cons. 161.

a Et nescio tex. in mundo, q melius faciat, q̃ tex. iste, a cũ hoc sit ius,
3 ꝙ extra iud. exerceẽ. & sic ꝓcurator in rẽ suã, vt hic. † Quæro, q̃ ẽ
rõ huius. l. si aũt. ꝙ dño nõ possũ nũciare? rñdeo, qa ꝯ dñm hẽo alia
remedia. q̃ ꝯ extraneũ. Et vide gl. in verbo, ꝓcuratorio. q̃ incipit, si
oĩno, qa plurib & Dy. rephendit istã gl. qa illis modis est sibi ꝓsul-
b tũ ꝯ alios qb. & ꝯ dñm. Sed nõ est, qa ꝯstinienti ipsum ꝓcurator. n̄
põt nũciare, cum ꝯ ipsum nõ possit venire ꝓcuratorio noĩe ipsius
dñi., qa sic ipsemet dñs videret sibimet nunciare. Et istud est tenẽ
dũ mẽti, qa si tu es ꝓcurator in rẽ meã, non posses ꝯ dñm illo iure
vti † Pone, cessi tibi oĩa iura q̃ hẽbã in rẽ Titij. postea res Titij pue
4 nit ad me, an tu cessionarius poteris agere ꝯ me? Et salua meliori
c deliberõne hic vr̃ tex. ꝙ nõ. Sed quali subueniẽt tibi? Dic, actione
ex eo cõtractu. l. 2. §. puenisse. cũ alijs. §. s̃. de hær. uel act. vẽ. Sed an
actionẽ vtilẽ q̃ hẽs ex cessione possis intẽtare ꝯ me cedẽtẽ, licet di
rectã nõ posses, ut s̃. dixi. Rñ. sic, vt sup. d̃ rei vẽ. l. si culpa, & ibi no.
& p Dy. de re. iu. ca. pro possessore. li. 6. in q. 5. circa fi. Licet q̃dã gl.
videat dicere, contra, & male. C de hær. vel act. vẽd. l. emptor. Et p
5 hoc dico, † qd̃ fructuarius n̄ hẽt vtilẽ ꝯfessoriã ꝓ seruitute, qa pos
d set eã intẽtare ꝯ dñm qd̃ negat tex. hic. d Vnde falsa est opi. quorũ-
dã, q̃ recitat. s̃. si vsusfr. pe. l. j. in prin. Facit ad hoc J. eo l. in ꝓuincia
li. §. pe. Et no. hũc tex. q dr̃, ꝓcuratorio noĩe nũciari, & facit l. plane.
6 sup. fa. er. q̃ tene mẽti dixi. s̃. ca. l. §. nũci. † Venio ad ꝯria Op. ꝙ suo
noĩe possit, cũ ꝓcurator ĩ rẽ sua hẽat vtilem. l. ex legato. C. de le. &
d. l. emptor. d̃ hær. vel act. vẽ. Et sic vr̃ quod noĩe suo posset nũcia
re, Rñ. ꝙ illud quod hẽt utilẽ noĩe suo, nõ est verũ, nisi ĩ casib. spã
7 lib. notatis in l. j. C. de act. & ob. sed hic nõ est de illis q dant̃ ibi. † Itẽ
op. quod fructuario ꝯpetat hoc interdictũ, vt l. is qui in puteũ. § fi.
cũ l. seq. ff. qd̃ vi aut clã. Sol. aliud in illo ĩterdicto, quã in isto. dixi. s̃.
8 §. j. † Itẽ op. & nũc ĩtro gl. magnam, dr̃ hic, ꝙ dẽt agere ꝯfessoria.
Cõtra de l. repeti. §. fi. s̃. q. mo. vsusfr. ami. Rñ. itelligas ædificiũ tale
quod res nõ sit mutata: secus, si sit mutata, qa tunc dẽt agere de do
lo, vel ex testõ. Sed vr̃ ꝙ nõ agit̃ actione de dolo, cũ posset agere ex
testõ, cũ actio de dolo nõ competat cum alia actiõe, vt l. j. ĩ fi. d̃ do
lo. Sol. ut no. ĩ vlt. sol. gl. als ĩ vlt. gl. ĩ d. l. repeti. §. fi. s̃. qbus mo. vsus-
fr. Deinde opp. de l. j. §. itẽ Iuliano inf. de remis. Huius ꝯrij timore
sunt plres sol. ut in gl. & vna est ꝙ ibi vtilis, hic directa, sed illud est
imponere legẽ verbis, qa nõ differũt vtilis & directa. Alia ẽ ꝙ ibi
incœperat vti hic nõ: sed certe hic cœpat vti. Tertia sol. est ꝙ illa in
telligat̃ s̃m istã & ista est bona s̃m Dy. Dat̃ alia sol. a gl. & est quæ-
dam noua lec. & nõ bona. dr̃ gl. Aut fit in loco vicino opus, & tũc
pt nũciare, &c. & vide gl. ibi. Alij dñt sic distingui. Sed istud nõ ꝓ-
bat̃ lege, & p istud minus posset vsufructuarius vbi hẽt ius. q̃ vbi n̄
hẽret ius. Et aduerte, qa ista nõ est ꝓpria sol. ꝯtrarij, sed magis noua
lect. falsa. Itẽ extra gl. opp. vsufr. hẽt ius in re, ut l. eorũ. J. de dã. inf.
& l. j. de vsufr. Itẽ dñs in ꝑdio. in quo qs hẽt usumfr. non põt aliqd
noui facere. l. vsufr. leg. §. hac rõne. sup. de vsufr. & si hẽt ius in re
actione sui iuris nũciat, ut sup. eo. l. §. nunciatio fit. Iac. de Are. dr̃ fa
9 teor, sed † q̃n q; ꝯdificat a vicino, & vsufructuario nõ ꝑiudicat̃ sed
dño: & tũc suo noĩe nõ põt nunciare, sed ꝓcuratorio noĩe sic, ita
loquit̃ hic. Sed si a vicino vel a dño ædificat, ita vt vsufructuario ob
sit, tunc suo noĩe põt nũciare, qa pt petere cautionẽ. l. q bona. §. &
sup ficiariũ. J. de dã. inf. & sic tenet Iac. de Are. & Old. p distinctio.
satis lõgã, q̃ nõ recito, qa nõ ẽ uera, & nõ dicit plus ĩ effectu. Istud
bñ hẽt apparentiam, sed ꝯ istum tex. qa interest hic vsufructuarij
opus nõ fuisse fcm: & sic fiebat deterior vsusfructus, vt in fi. huius
§. Præterea istud ꝓbat̃ ex dictione, aũt, dũ dr̃, vsufructuarius aũt. &
ista est aduersatiua, & sic aduersat̃ ꝑdictis, qa licet ad eum ptineat,
nõ tñ suo noĩe pt nũciare. Ad rõnẽ Iac. de Are. rñ. s. ꝙ q hẽt ius in
re, põt nunciare. verũ, nisi sit debile ius, & de facili periturum, vt est
vsuf. & no. J. eo. l. de pupillo. §. impositiuã, & p Dy. in quadã addi-
tione, & no. glo. J. ti. j. l. q bona. §. j. facit quod no. su. de pig. l. sed an
viæ. & iõ sto cũ gl. Sed opp. qa q nullũ ius hẽt, põt nũciare, ut sup. e.
l. j. in prin. Sol. ibi dubitat, hic erat certũ, ꝙ nullũ ius hẽbat nisi vsũ-
fru. Venio ad l. q viã. & op. de l. q viã. ad l. si ãt. & § vsufructuarius.
Sol. vt in gl. qa hic loqtur in seruitute psonali, sed l. q viam, in serui
tute reali. Ad istud opp. q hẽt realẽ, pt nunciare. l. de pupillo. §. im-
posititiã. J. e. & de ser. vr. præ. l. inter seruitutes. & l. & si forte. §. sciẽ
e dũ & §. vl. sup. si ser. vẽ. Timore huius ꝯrij sunt plures sol. Vna est
hic, q̃ ponit̃ ĩ ista l. si aũt. & eã tenebat Hug. & dicebat. Nũ distin-
guo seruitutẽ vrbanã a rustica, sed ꝑdiũ vrbanũ a rustico, qa in præ
dio vrbano hẽt locũ nũciatio, in rustico no. Sed ista reprehẽdit̃ p
gl. hic in l. si aũt, in ver. vsumfructum. in fi. p l. in iudicio. s̃. fa. er. &
vide gl. ibi dicit, sed Hug. d̃i, si hẽat qs, &c. Alij nõ distinguũt ꝑdiũ
vrbanũ a rustico, sed seruiturẽ vrbanam a rustica. Et hãc sol. ponit
gl. in d. l. q viã J. & hoc ẽt tenet gl. in l. j. in prin. in fi. gl. magnæ. s̃. eo.
& l. de pupillo. §. impositiuã, Azo in summa huius tit. & ẽt Dy. &
gl. mag. in d. l. q viã. dat rõnẽ, ꝙ hoc sit fauore agrorũ, in d. gl. ĩ hac.
l. si aũt. ĩ ver. vsumfr. circa fi. dr̃ lo. rõnẽ q̃rere, licet nõ rñdeat. Sed
ista rõ vr̃ ꝯ text. in l. si autẽ. in l. j. s̃. e. & in l. in iudicio. sup. fam. erc.
gl. rñdet ad l. in iudicio, ꝙ ibi loquitur in vrbana, ut ibi no. Sed nõ
10 placet mihi, & ille tex. ꝯfundit Dyn. & gl. † qa ibi dr̃ fundus, & in-
telli̊r s̃m cõmunem vsum loquendi de rustico, vel l. locus. & l. fun-
di. J. de verb. sig. Dat̃ & tertia sol. in l. q viã aut q ædificat ꝯsitet̃ ser
uitutẽ hẽre nunciantẽ, vel ꝓbat, & põt nunciare, als nõ, & hãc te-
net Roffre. in libellis suis, & Ray. de Fori. Sed mihi non placet, qa
in hac nũciatione nõ requi̊t. ꝙ ab initio sit certũ ius nunciãtis, sed
sufficit esse dubiũ, vt sup eo. l. j. in prin. & no. sup. ꝓx. §. Alij dñt qd̃
vicino põt nũciare: dño nõ. Et ista sol. ponit̃ in l. q viã. & hic in fine
gl. Et istã sol. vr̃ tenere gl. ĩ l. inter seruitutes sup. de ser. vrb. ꝑd. Sed
gl. posset cãtare quãrũ vellet, qa sol. ista est ꝯ d. §. impositiuam. l. de
pupillo. Alia sol. ponit quam tenet Mart. ꝙ speciale est in seruitu-
te luminum, & oneris ferendi. Et vide eam in gl. l. qui viam. in fin.
gl. Sed ista sol. nõ est vera p l. iudicio. fam. ercis. Ergo de prædictis
f quinq; solõnib. nulla est vera. Erit ergo sol. vera s̃m opi. Gul. als Ro. in
d. l. q viam. ꝙ intelligat̃, ædificat. s. reficiendo: vel. i. reformat. & tex.
optime dicit, dum dicit, viam ædificat. Et vide in l. q viam. & d. gl.
incipit reficiendo, & hãc tenet Iac. de Aret & Old. Sed ꝯ J. de iti.
11 actuq; pri. l. 3. §. hoc aũt. & seq. Sol. † dñs põt nunciare reficienti
viã, vt ibi, sed ille qui hẽt viam, nõ põt nunciare dño, vt hic, & hæc
est veritas. Sed ꝯ, qa ẽt reficienti nunciat̃, vt dixi sup in §. si qs ædi-
ficium. & ibi dixi. Sol. speciale in via fauore agrorum, sicut in ri-
12 uis. d. l. de pupillo. §. si quis riuos Quæro, † an als actiones ꝓ re po-
terit iste fructuarius intentare procuratorio nomine? Certe sic, vt
13 no. in d. l. j. in fin. sup. usufr. quemad. ca. Sed, an † vsufructuarius te-
neat̃ defendere ꝯ aliũ agẽtẽ ĩ iudicio. Tex. vr̃ ꝙ non, sup. de seru. l.
fi. Qd est notabile, cũ hæc nũciatio sit q̃dã defensio, vt J. e. l. nã rei
14 publicæ. Sed dicã. J. ti. 2. l. apud Trebatiũ. §. fi. Sed, † an fructuari⁹ g
g posset prosequi nunciationẽ? Certe sic casus est in hac. l. si aũt. ibi,
neque. n. sicut aduersus vicinũ &c. cũ glo. ibi posita sup verbo, ius
ei nõ esse. Ex qua no. ꝙ post nunciationẽ, ꝯpetit q̃dã actio in fcm̃,
qua peto nũciationem meã ꝯfirmari, & illi ius nõ esse alius ædifi
15 care, de quo dicã in d. l. de pupillo. §. qui opus. † Item quid in em-
h phyteuta & feudatario. Et rñ. isti pñt suo nomine, hic inf. l. prox. §.
pe. Et ẽt procuratorio noĩe dñi, si dño noceat, ar. huius legis & est
16 expssum. J. tit. 1. l. hoc amplius. §, q̃situ. † Itẽ qd in colono & inqui-
lino. Vr̃ secus, vt J. proxima. l. in prouinciali. §. si ergo superficiari⁹.
17 dic ut ibi dicã. Sed cuius † expensis hoc faciet fructuarius? Rñ. ex-
pẽsis dñi, si est magna impensa. l. hactenus. de vsufru. Vñ ad eum
ptinet cura, & solicitudo psonalis, vt hic, & d. l. j. in fi. vsufr. quẽad.
ca. sed expensa est dñi. Simile dicam J. tit. j. l. dãni. § et cuius. & l. in
ter fructuariũ, & de pub. l. corem. §. fi. Et credo ꝙ posset a dño pe-
tere expensas anteq ꝓsequatur, ut sup. mã. l. si vero. §. fin. † Quid in
prælato ecclesiæ, vel alio rectore ecclesiæ. Dico idem, qd̃ rem ec-
clesiæ, vel ius eccl̃e nõ põt suo noĩe, petere, sed nomine ecclesiæ,
vel conuentus: sed prælaturam, vel rectoriam petet suo nomine,
sicut

ADDITIONES.

a Ale. Quã tex. iste. Et secũdm Ang. ẽt facit tex. in l. j. inf. de remis. Subdens Ang. qd̃ hic nõ loquit̃ ille tex. & similes, qñ principaliter, & expresse fit cessio, sed qñ constituitur aliqd̃ ius, puta vsusfr. in quo in cõnam vr̃ data ptãs exercẽdi ius in extraiudiciale cõpetẽs ipsi cõstituenti, & iõ tene mẽti dictũ Bar. ꝙ coĩter tenet, & & idẽ ẽt hic Imo. seqẽ. Adde q no. Bar. & ibi dixi l. si stipulatus fuero illud, aut illd̃. if. de ver. ob. & adde tex. i l. fi. §. final. t. C. de bo. auth. iud. poss. vbi tenuta pt cedi, q est no. & vide Mod. in §. actionũ. Inst. de act. adde ꝙ Bal. in ca. j. de feu. non hab. nat. feu. dicit, ꝙ est diuã dicere, vẽdo tibi rẽ, & vẽdo tibi ius, quod habeo, qa primo casu vr̃ vẽdita ipsa ꝓprietas, in scd̃o vr̃ venditũ feudũ, cũ ptãte alienandi ꝓprietatẽ. Sic ergo illa ptas s̃m eum poterit alteri cedi, alle no. per Bart. hic & ibi. In pmissa qõ. subdit nunquid emptor poterit apꝓpriare sibi dicendo, ego volo esse ille ꝓprietarius, est ar. ꝙ non in l. si mandatiero. § si tibi cetũ. sup. ma. scd̃m Bal. & cum Bar. hic transit Imo. in l. si ita stipulés per te. inf. de ver. obl. q̃ oĩa no.

b Menoch. Ruyn cons. 192. n. 2. lib. 1. cons. 58. nu. 4. lib. 1. & procedit in feudalib. sic olim. in consuetud. Paris. ext. tit. j. gl. 1. nu. 21.

c Ale. Sibi consultum, &c. l. denique in prin. & l. præceden. inf. quod vi, aut clam.

d Ale. Tex. ꝙ non. No. tu ꝙ nõ potes vti contra me actione, q̃ tibi cessi directo, sed hẽs actionem ex primo contractu vtilem competentem contra me ex cessione, si directam, ꝙ no. vide Bar. in l. pxi. §. si ego. in fi. & l. creditori. inf. sed Bal. i l. emptor, C. de hær. vel act. ven. sequit̃ gl. ibi, & Bal. in l. si culpa. sup. de rei vendic.

e Ale. Vtilem confessoriam. An fructuarius habeat utilem cõfessoriam, adde, quod Imo. in l. creditor, inf eo tenet gl. quam reprobat hic Bar. de quo ibi per eum, & ad Bar. hic, vide etiam Imo. hic, & quæ dixi sup. in prin.

f Timore huius. Vnũ tñ tene menti, uidelicet, ꝙ licet dicamus ꝙ in seruitute, & maxime vrbana, possit opus nouum nũciari, & confessoria agi, etiam i rustica, ista sunt vera, nisi dñs ꝑdij seruitutis peteret seruitutem mutari & transformari; ꝙ fieri potest sine incommodo ꝑdij dñantis, qm̃ tunc hoc obtinebit. & si postea illa deberet seruitus, & vellet nunciare uel agere confessoria, vel nega[illegible] non posset aliqd impe[illegible]re. Tex. est multum no. in l. 2. §. pen. de reli. Et hoc uoluit gl. no. & ibi Bal. in l. si cui. sup. de serui. ꝙ no. rogo te. Et iste est unus de casib. in qb. qs potest petere quod sibi prodest, & mihi nocet. de quo in l. 2. sol. mat.

g Ale. Erit ergo sol. vera. Ad d. l. q viam. tnt. e. est vera sol. & ad contraria. sed Imo. hic dixit, ꝙ hæc non sunt vera, & ꝙ Bar. male loqtur, & iõ dic, vt hic per eum & Ang. etiam tenuit illa solutionem, ꝙ oĩa fit inter seruitutes rusticas, & vrbanas. Et Bal. etiam hic in hac l. qui viam, non tenet sec. Bar. vide per Imo. hic.

Barb. Sed an fructuarius, Bar. in d. l. apud Trebatium inf. de aqua plu. arcen. vr̃ velle, ꝙ poterit reconuenire noĩe dñi. Et sic limitat illam l. fi. sup. de serut. ꝙ habeat locum nomine proprio, non nomine dñi. Sed hæc sol. vr̃ literam uiolare, iõ dixit Ang. ꝙ licet ad ipsum fructuarium regulariter pertineat cura uerã rei, in quo habet vsumfructum, illud fallit, si est cura quæ respicit solum proprietarium, puta si est seruitus prædialis. ita intelligit, d. l. fin. Sed etiam potest dici ꝙ hic loquitur in procuratore in rem suam.

h Ale. Suo nomine. Et est ratio, quia habent ius utile in l. j. in fine, cum l. seq. si ager vect. c. j. de controuer. inter. val. & ali. de be. & c. 1. §. rei. de inue. de re. ali. & pleno no. in c. 1. de cap. Corra.

Menoch. Mod. Parisien. in consuetudine Parisiensi. tit. j. §. j. gl. 1. nu. 25.

sicut hic vsufructuarius vendicat vsumfru.suo noie. Probatur ex tra in gl.in verbo,reseruari,in c.in pñti,de offi.or. lib 6.& Inn.in extraua.q̃ incipiebat,ad hoc facit,qd no.p Inno.de offi.or.ꝯquerēte,in 4.gl.& de ver.sig.c.Abbate.Et pt nō solum rector ꝓprius ecclesiæ,sed superior,& eps,vel alius,tex.& gl.no.C.de sacrosec.
a l.sancimus,quod etiam Canonistę tenent.a

ADDITIO.

a Alex.¶Canonistæ tenent. Adde Bar.in l.in prouinciali,§ si inf.e.In f. An autem ei possit nunciari,& quid operetur,vide Bar.inf.e.l. pe.& ad ea q̃ hic no. Ba. addi,ꝙ idē nu.in l.j.§ hoc interdictum.el piccolo,inf.vti pos.pro turbatione facta in re ecclesiæ,ꝙ prælati ecclesiarum æquiparantur vsufructuarijs,tenet Bal.in l.mandatū. C.man.& hic adde Bar.in d.l sancimus,C. de sacrosf.eccl.

LEX III.

In prouinciali. Etiā dicit gl.i.quę est additio,ꝙ hic incipit tradere in quib.locis nunciat. Vltimus dic,ꝙ prosequit eandem mām.l. quæ personę possunt nūciare:& erat dubium an dñs ꝓuincialis possit nunciare. Rōnē dubitationis dicit hic gl.2.& p.l de pupillo,§.nunciationem,quę incipit tractare,in quo loco possit quis nunciare.

1 *Aedificās ī loco cōi,quādo īpediatur p actionē cōi diuidūdo,uel p officiū iu.*
Actio communi diuidundo,an habeat locum pro re incorporali.
2 *Auxilium extraordinariū,qñ est mihi vtilius ordinario,illo vti possum.*
3 *Remedium ordinarium non tollit extraordinarium,quando extraordinarium est facti,secus quando utrunque est iuris.*
3 *Auxilia quando duo alicui competunt,unum quando tollat aliud.*
5 *inquisitio,an tollatur accusatore superueniente.*

§. Si in loco cōi. Beneficiū huius edicti est extraordinariū in subsidiū introductū, iō cessat vbi h3 locū ordinariū.h.d.iste §.& hēt tres ptes. Qñq; vn⁹ ex locijs vult nūciare ꝯsocio,& loqr pri vsq;ad ver.Plane.Qñq; vnus ex locijs vult nūciare socio ꝓ dāno,ꝙ datur in re cōi,& lnq tu ed.ver.Plane. Et qñq; vult nūciare ꝓ dāno,ꝙ datur in re ꝓpria ex opere,ꝙ ædificat in cōi,& h.d.ver.ꝙ si socius. Ad declarādum
1 †istam legē incipiā a quadā qōne gl. Et q̃ro qñ impediā opus p actionē,cōi diuidundo,& qñ p ptorem. Et gl.in ver. iudicio, ṫhder duob.mod.vel trib. Et gl.hr̄ diuersimode,& qdā hñt cū non negat me cōsortē,vel ptorē,vel offō iud.qñ non fatet,fm Io.&c. Sed certe ad hoc,vt hēat locum communi diuidūdo,vel officiū iud.intelligat ꝙ fatetur me cōsortē,vel si negat,ꝙ sim in possessione:alias si negaret,& nō essem in possessione,& tunc nō hēt locū,nec actio,nec officiū ptoris,vt s.fa.erci.l.j.& ibi gl. Alij hñt d.gl.alio mō,s.cum negat me ꝯsortē,vel p ptorem,qñ fatetur ēt sp intellige eodem mō,s.qñ non fatet etiā in possessione. Alia ex positio ī gl.est,q̃ ꝯcludit,ꝙ ꝓ re īcorporali nō hēt locū cōi diui. qđ vr̄ falsū l.arbor.§.fi.s̄.cōi diu.& J.de aqua quo.l. Lucio Titio l3 posset dici,ꝙ ibi loquat de vtili,sed vtilis cū sit extraordinaria, hāc non exclude,vt J.dicā. Tu dic,qñ fatet me cōsortē,ꝙ cōi diuid.iudicium,& officium iudicis,hñt locū eodē casu,itā possum eligere duplicē viā. Primo possum intentare iudicium cōi diui. & iudex per diffinitiuam sniam eum ꝓhibet ædificare. Secundo possum implorare iudicis officium, quod defertur actioni com-
a muni diui.intētatæ,vel intētandæ,p qđ iudex ꝓhibebit ne interim ædificet,vel nouitatē faciat,& ita loquit hic,& ita eodē casu locum hēt,vt s̄.cōi diui.l. Sabinus. Nam p solam actionem cōi diui.non excludet nunciatio ex hoc edicto,quia ibi necesse ꝓbare de cōione,& sic plus grauor q̃ hic,vbi sufficit solū ędificatū ꝓbare post nūciationem. Et iō competit officium iudicis,qđ defertur actioni cōi diu.intētādæ,p quod ꝓhibebit ne interim ædificet:& si ędificatum,eodem officio faciet destrui,tanquam nouiter attentatum in l.pen.vt J.dicam,in quo officio erat sufficiens ea
b dem ꝓbō,h q̃ in nūciatione ex hoc edicto. Opp.dr̄ hic,q hēt officium ptoris,non pōt nunciare,ꝯ̄, quia vnuiquisq; hēt officium.l. de pupillo,§.meminisse,J.e.Gl.sol.& vr̄ non bñ dicere,quia nō reperit,ꝙ illud officium operetur destructionem, sed p actionem communi diui.l in re communi,§.si.de seru.vrb.prę.vbi exprsse dicit. Per officium ergo iudicis hic fit inhibitio,ne ꝓcedatur:sed p actionem fit destructio. Vel aliter sustinēdo gl.dic,ꝙ non fit ꝓhibitio,nisi ędificet,alias ꝓhibet iudicis officio:& si ędificatum erit,p̄r pars petere destrui officio iudicis ad quem ptinet reuocare in pristinum statum,quod factum esse lit.pen.vt arg.de admi. rut.l.chirographis,§.j & extra,vt lit.pe.per totum.& hoc iudicio
c non cognosceretur,c nisi an fuerit ædificatum post inhibitionem, & ita loqtur hic. Posset ēt pars petere,ꝙ destruat p actionem cōmuni diu.& tunc in ea cognosceretur de communione. Et hoc sit satis verum in se,& clarius quo ad hoc ꝯ̄rium dixi,qđ officiū iudicis de quo loquitur hic,est illud officiū quod defertur actioni,q̃ est ordinaria,& iō excludit nunciationem,q̃ est extraordinaria,sed officium,de quo loqtur in d.l. de pupillo,§.meminisse. est extraordinarium,iō nō excludit aliud extraordinarium,& sic nūciationem non excludit.l. quemad.§ magistratus municipales,s̄.ad legem Aq. Contra illud op. Actio ꝯfessoria est ordinaria, ergo ista actio non poterit hēre locum vbi hēt locum ꝯfessoria, quod est ꝯ̄.l.j.§.fi.s̄.e.l.& si forte §.sciendum.si ser.ven.& l.de pupillo,§.impositiuam,J.e.& l.inter seruitutes,de ser.vrb.prędi.Gl. dicit,dic vt in l. Trebatius. J.m.j.dixi.& Dy.ibi ponit in l.j.§.j.Et

2 †hr̄ ista est veritas,qñ auxiliū extraordinarium est mihi vtilius q̃ ordinarium,vt quia minus grauor,& tunc possum vti extraordinario,vt hic,& l.j in fi.s̄.eo.& iō quia actio in re cōi diuidūdo nō grauatur:quia nō negat cōio,vel est in possessione,& in officio iudicis de quo s̄.dixi,non grauat ꝓbatione plusq̃ in actione, iō excludit illud pręcisum. Et ideo,si non hēret copiam iudicis: nisi cum magna difficultate,vel iudex aditus denegaret officiū;nunciare pōt,
d & hēbit hoc edictum. Op.& vr̄ d quod vnum ordinarium non tollat extraordinarium,quia possum mea authoritate, qñ ædificat in meo destruere:& habeo aliud.s. interdictum, vū vi:& sic vnū tollit aliud. Dic,ꝙ qñ vnum est ordinarium, aliud extraordinarium,& vtrūq; est iuris,ordinarium tollit extraordinarium. Sed
3 † qñ ordinariū est facti,tūc ordinariū nō tollit extraordinarium ar.l.æquissimum,s̄.de vsuf.& l.non est singulis,de re.iu. & sic intelligat d.l.de pupillo,§.meminisse,J.e. Oppo.de l.etiam.C.si tutor,vel cur.interuenerit.Sol. Aut cōpetit ꝯ̄ eundē ordinariū,& extraordinarium,& tunc vnum tollit aliud,secus si ꝯ̄ diuersos. Sed op.de l.properandum,in fi.C.de iu.Sol.ipāle in iudicijs, sed non est verum fm Dy. & glo.sol.ꝯ̄ l.si pater.C.qñ prouo.non est necess.& l.fi.C.si aduer.rem iud. Sed parcat mihi Dyn. qui capit gl. aliter quā dicat,quia gl.dicit,qñ perit instantia,tunc remanet actio salua ꝯ̄ reum. Item & agere pōt ꝯ̄ tutorem:& quia instantia est modici præiudicij,non restituitur minor.l.properandum,§.fi. Secus qñ actio salua non remanet,quia tunc restituitur, cum tractetur de magno p̄iudicio,non obl.ꝙ posset hēre regressum ꝯ̄ tutorem. Op.de l.pupillo,§.meminisse,J.eo.Sol. Interdictum,vti possidetis,venit p quandam ꝯ̄nam, vt destruatur opus: sic qñq; ordinarium venit per ꝯ̄nam,& extraordinarium principaliter,& tunc vnum tollit aliud,hoc tenet Iaco. de Are. In ꝯ̄trium de confessoria,ar.l.j.in prin.cum sua,s̄.si vsuf. pet.sed hic in communi diui, vel officio iudicis,pōt ad hoc directo agi ꝙ demoliatur.d.l. Sabi-
4 nus,& d.l.inter seruitutes B enitert ergo cum q̃rit: qñ compe-
e tunt e duo auxilia,an vnum tollat aliud,dic,si sunt duo auxilia or
f dinaria,vt hic per Dy.f & l.qđ in hæredē,§.eligere,de trib. & l.nemo ex his,§.quoties,de reg.iu.lib.6.& ibi per Dyn. Si vero sunt duo auxilia extraordinaria, & tunc aut competunt ad diuersa,& tunc non tolluntur nec electione,nec origine.l.qui bona.§ si qs opus,J.ti. proxim. Si vero competunt ad idem,& tūc aut vnum auxilium est famosum,aut non: si vnum est famosum , & tunc tollitur per aliud non famosum,l.j.§ ait prætor.s̄.de don. prout ibi loquitur de restitu.in integ. Si vero nullum est famosum,aut vnum extraordinarium succedit loco ordinarij, & tunc tollitur aliud mere extraordinarium vt hic,prout loquitur de offi.prætoris,ꝙ succedit in locum actionis cōi diui.ut hic,fm uerū intellectum. Si uero utrunq; est mere extraordinariū , & unū p aliud nō tollitur.in l.quema.§.magistratus, s̄.ad l.aql.& l. de pecorib. C.ad leg.Aqui.& d.l.de pupillo,§.meminisse,J.eod.prout ponit tres modos nunciandi. Tertio casu, g quando unum est ordina-
g rium,aliud extraordinarium,& tunc aut extraordinarium est inuentum cā iuuandi ius commune,& tunc ordinarium nō tollit
h extraordinariū, l. 1.§.dixerit aliqs,J.de publica,l.1.§. p hac c, s̄.de rei uen.& ibi no.gl. Aut est inuētū in subsidium cā supplēdi ius ciuile,tūc aut auxiliū ordinariū est facti,& nō tollit extraordina-
i riū.l. de pupillo,§.meminisse,in fi.cum sua gl. Si uero ē iuris,aut unum

ADDITIONES.

a Alex. Iudex prohibebit. Et no.ꝙ ista inhibitio officio iudicis faciēda,de qua hic dr̄ poterit fieri extra locum vbi opus fit,licet in nunciatione noui operis sit secus,secundum Imo.in l de pupillo,§.nunciationem,& § si quis forte,inf.e.

b Alex. Eadem probatio. Et sic sensit hic Bar.quod in hoc officio non attenditur,an negetur socius,vel sit in possessione,vel non.& idem sensit hic, licet supra videatur tenere contrarium.
Menoc.Capie.dec.96 in fi.

c Alex. Non cognosceretur. Adde Bar.inf.ea l.§ si ego.in prin.
Meno. Hanc materiam præter Bar.hic,late expliCat.Zas.li.j.sing.responsorum,c.an. vbi plores limitationes,& non intellectas affert.

d Alex. Op.& videtur. Et ad intellectum eorum quæ hic dicit Bar.vide eundem in l. 1.§.nunciatio.sup.eo.

e Alex. Competunt. Quando competunt duo auxilia,an vnum tollat aliud , faciunt pulchre no.per Bal.in l.2.de iure emph.& quando prouisio hominis tollat prouisionem legis.

f Alex. Los. Quando ista remedia concurrant, vel vnum ab alio tollatur,videndum est necessarium do. Vid Zasius Germanorum decus in suis sin intellectis Alex. Per Dy. De primo membro tangitur etiam per gl.in c. vt quis duas,de elect. in 6.& l.1.C. de fur:
Cian §.magistratus,ad l. Aqui.idem tenet Bar.in l.1.circa medium,C.de iud. Tres modos nunciandi. Adde Panor. in c.significauit. de testib.

g Pom. Tertio casu. Adde Inn.in c.ex parte 2.de resci.vbi dicit,ꝙ qñ pinguius prouidetur per extraordinarium,tunc intentatur extraordinarium ut ibi. Item procedit quando extraordinarium est contrarius,secus quando est secundum ius. Item quando competunt alternatiue,tunc potest vtrunque intentari alternatiue,tantum,vt c. constitutus,vt in integ.rest.Item,nisi competerent contra diuer.sas personas,l.1.C. de alie.iu.mut.cau.fac.& vide d. abb.in d.c.ex parte.

h Alex. Non tollit an,& quando remedium ordinarium tollat extraordinarium, vide aliquid per Inn.in c. transmissa,de prælat. & per Doct. hic,qui dictis Bar.nihil addunt. Et si vis clarius intelligere,vide sup.in op.

i Alex. Si vero est iuris. Et dum Bar.tenet ꝙ remediū spāle cōcurrat cū ghali, limita, nisi principaliter deponeretur sup eo,arg l.sancio legū,inf.de penis,& in iudicio de cond inde.& actione de dolo.l.si legatarius,cum ibi no. sup. de dolo. Ita tenet hic.do.Io.in adde quod no.Bar.in l.1.sup.e.vbi in effectu idem videtur dicere.

vnũ est gñale, aliud spãle, nõ tollitr extraordinariũ p ordinariũ, l. si legatarius, de dolo, & qđ no. in l. 2. C. de dolo, & dixi in l. j. §. j. s̃. e. ti. Si vero vtrunq; est spãle, tunc aut auxilium extraordinarium ẽ famosum, & tũc indistincte tollitr p ordinariũ, siue ꝯ eũdẽ, siue ꝯ diuersos ꝯpetant, l. j in fi. cũ l. se & seq. s̃. de dolo. Si vero nõ est fa
a mosũ, a tunc aut auxiliũ extraordinariũ est mihi vtilius q̃ ordinariũ, qa faciliores ꝓbõnes in eo requirunt, & non tollitr p ordinariũ.
b l. j. in fi. s̃. e. & l. si toris, §. j. s̃. si ser. vẽ. & p Dy b in l. j. §. i. s̃ e. & no. p gl. vlt. C. si adner. rẽ iu. & J. ti. l. dãni. §. eu. q. Si vero vtrunq; ẽ mihi çquale vtile, & tũc aut vtile ordinariũ cõpetit. ad id, q cõpetit extraordinariũ, p quãdã ꝯsequẽtiã. & tũc vnũ nõ tollitr p aliud. d. l. de pupillo, §. meminisse, in fi. pu loqr in interdicto vti possidetis, & ar. l. i. j. pri. cũ gl. si viusf. pe. Et hoc tenet hic Iac. de Are.* Si vero ꝯpetit directo, & ad id dat ad qđ extraordinariũ, & tunc aut dat ꝯ diuersos, tũc aut sumit originem a negotio voluntario, & tũc extraordinariũ tollitr p ordinariũ, l. cũ mãdato, s̃. de mi. & l. dãni. §. emptor, J. ti. px. si autẽ sumit originẽ ab actu necessario, & tũc vnum non tollitur p aliud, vt l. ẽt. C. si in vel cu. iter. Fallit in casu l. pperandũ, iu fi. C. de iu. & no. gl. in d. l. ẽt. Si vero dat ꝯ eundẽ, & tunc vnum tollit aliud, vt hic, & l. in cãæ, s̃. de min. & l. qui
3 bona, §. de illo, J. ti. prox. † Est ẽt quærendum, an superueniente accusatore tollatur inquisitio Dicã in l. si maritus, §. 2. J. de adul.

ADDITIONES.

a Alex. Famosum. Et no q auxilium minus extraordinarium, in integ. rest. tollit auxilium magis extraordinarium, vt querelam, tex. est no. & ibi Bal. in l. si filius, C. de inoffi. dona.
Pari. Vide Soc. consi. 177 incip. sup scrip. vol. 2.
b Ale. Et per Dy. An ibi competit exceptio, cesset remedium extraordinarium, gl. est sing. q non, in l. in causæ, s. in prin. sup. de mi. & ibi Bar. quam gl. pro sing. alle. Im. in l. Omnes, inf. de re iu. & an vbi competit replicatio, cesset remedium extraordinarium, vide in d. l. de suel C. de integ. rest. mi.
Clau. Et ad hoc etiam vide Panor. in c. ex literis, co. vle du rest. in integ.
* Clau. Iac. de Are facit quod dicit Are. in l. qui filiab. § ff. de leg. & ibi ponit nonam limitationem ad hanc regulam, secundum eum.

1 *Superficiarius potest procuratorio nomine domini nunciare nouum opus, item feudatarius, & similes.*
2 *Inquilinus non potest procuratorio nomine domini nunciare nouum opus.*
3 *Conductor uidetur hẽre mandatũ à domino, & poterit nunciare nouũ opus si in instrumento adest clausula, q possit uti re conducta tãquam re sua. Item si posuit eum in locum suum.*
Ille uidetur factus procurator cui committitur administratio bonorum.
4 *Ementes reditus gabellarum, vel aliud a communi, statim hẽnt ius in re, et tanquam procuratores communis poterunt vti omni iure communi.*
5 *Nunciando, quis præferatur, an dominus, an habens vtile.*
6 *Superficiarius, & hẽns vtile dominiũ potest nunciare domino nouũ opus.*

§. Si ego.

Superficiarius, q hẽt vtile dñium, põt nunciare nouũ opus, h. d. Op. gl. de l. j. in fi. s̃. e. Sol. Aliud in superficiario, q hẽt ius psonale de facili periturum, vt ibi dixi.
a Item op. ad l q bona. § q damni, J. ti. prox. sol. Iac. de Are q tenebat illam opi. in d. §. fi. s̃ l. px. q cã dã infe. posset denunciare, fateturi ꝯriũ: ego, vt ibi vidistis, reprobaui dictum Iac. † Quęrit vtrũ
b superficiarius possit ꝓcuratorio noĩe dñi nunciare? Et tenet b Ia. de Are. q sic. Idem in feudatario, & alijs similib. q hñt plus iuris
2 in re. ar. l. r. in fi. s̃. e. Sed quæro, † an inquilinus poterit e ꝓcurato-
c rio noĩe dñi nũciare. Vr q sic, qa ad eum ptinet custodire, ne ius rei pereat, vt s̃. loca. l. videamus, § item ꝓspicere. Ergo in hoc vr factus procurator, vt dixi in fructuario, s̃. l. pxi. Contrariũ dico p hũc tex. nec obst quod dr̃ de custodia, quia custodit denunciando dño, q alius facit, cum ipse non posset agere. l. item q̃ritur, §. exercitum, ff. loc. facit s̃. mã. l. si fideiussor. Vel dic, quod custodit vtendo seruitute, ne pereat, vt d. §. item ꝓspicere, non aũt agẽdo, vt hic. Aliud in fructuario, quia ei plus permittitur. s. q faciat id,
3 quod dñs de re sua faceret, vt s̃. vsuf. quẽad. cau. l. 1 §. cauere. † Ex hoc dico, q si in instrumento locationis diceretur, q pillo tempore conductor possit vti tanquam re sua, q ex hoc vr hẽre man
d datum. Idem si diceret, q locator posuit eũ in locũ suũ, d & c. ar. supra ad Tre. l. q quadringẽta, & hoc, qa ille, cui committitur administratio bonorum, vr factus ꝓcurator ad agẽdum, vt J. de iniu. l. sed si vnjus pmissu, §. ꝓcurator. & extra de ꝓc. c q gñalr, li 6.
4 Idẽ † dico de his, q emunt reditus gabellarũ, vel aliud à cõmuni, qa isti statim hñt ius in re, vt J. de loco publ. fruen. l. j. & iõ tanq̃ ꝓcuratores cõis poterũt vti oĩ iure cõi, sicut vsufructuarius, & su
5 perficiarius, non attẽto, an ista verba sint in ꝯtctu, vel non. † Quæro, qs p̃feratur in ista nunciatione, an dñs, an hñs vtile, an directũ? Quidam dñt, q hñs vtile, l. procurator, supra de ꝓc. sed hoc nõ intendo examinare hic: nam illa hñt locũ, qñ vtilis, & directa sunt ꝯtriæ, secus qñ diuersæ, quia q̃libet admittit pro iure suo, i. p suo interesse, ar. l. 3. §. si ad plures, inf. de sup. vio. & est expssum, inf. ti.
6 j. l. inter quos, §. damni. Sed † an ꝯ dñm poterit nunciare iste superficiarius. Dico q sic, cum hẽat vtile, qa põt vti ꝯ dñm, l. si culpa. supra de rei ven. & dixi supra eo. l. j. in fi. licet quidam contra.

ADDITIONES.

a Alex. Si ego. Item op. Responde ad cõtrarium. quia ibi cautio damni infec. datur ob aliud q̃ detur operis nouum l. q bona, §. si quis nouũ, inf. de dã. infe. & ibi Doct.
b Pom. Et tenet Raph. Cum. consi. 84.
c Alex. an inquilinus poterit E. licet Bar. hic teneat, q conductor non uidetur habere tacitum mandatum a locatore ad faciendum ea, quæ requiruntur in re locata tamen contrarium uidetur velle tex. iuncta gl. in ver. utrunque, in fi. in l. si filiusfa. infra j. distingui potest, quod aut est locator in loco remoto, ita quod sibi denunciari non potest, & procedit opi. Bar. alias nõ. & per Lud. in d. l. si filiusfa & ibi Bar. Et adde Bal in l emptor. C. de hære. vel act. uen. & tenet quod hic dicitur, licet contrarium Bar. senserit in d. l si filiusfam, & non bene, sed gl. ibi non dicit contrariũ. Et dic, quia ibi vsufructuarius petit cautionem proprio nomine, non procuratorio ut plene no. in l. inquilino, infr. ti. j.
d Alex. Locum suum. Vide Bar. in l. plane, per illum tex. supra si certũ. & bonum tex. in l. sed si tantum, circa fi. sup de pact. ibi loco domini.

1 *Dictio omnis, recipit limitationem de habilitate.*
2 *Plures admittuntur ad nunciandum nouum opus, quando prætendunt priuatum interesse; secus si publicum, quia eligitur idoneior.*
3 *Denunciare potest non ciuis, ædificanti in via publica; ædificanti in alio loco publico non.*
4 *Prætor ex plurib. idoneis nunciãtib. nouum opus ædificanti in publico gratificabit cui volet.*
5 *Nuncians ædificanti in loco publico, potest nunciare nomine reipublicæ, & tanquam unus de populo, & nu. 6.*
7 *Nunciationem captam per unum contra ædificantem in publico non potest alius prosequi, sed assistere.*
8 *Aedificanti in loco sacro uel religioso potest quilibet idoneus nunciare.*
9 *Aedificanti in re profana ecclesiæ, quilibet de ecclesia potest nunciare. Item patronus. Item & episcopus.*

§. Si in publico.

Publici iuris tuẽdi cã denũciare oẽs ciues põt excepto pupillo, & seruo, sed p proprio damno poterit nunciare pupillus, cum tutoris authoritate, h. d. vsque ad §. nunciationem, l. de pupillo. Op. de l. de
1 pupillo, J. e. & de popu. act. l. mulieri. Sol. † istud, oẽs recipit limitationem, & dic oẽs, i. habiles. Op. dr̃ hic in l. nã reipublicæ, q reipublicæ interest † plures admitti. Cõtra de ꝓc. l. nõ tñ eousq;, &
2 l. i. in fi. de exer. Gl. in d. l. nã reipublicæ, signat ꝯtrariũ, & non soluit, tñ soluit in p̃cedenti glo. hoc §. si in publico, in ver. oẽs ciues, qa eligit idoneior. Et hoc s̃m Dy. si oẽs p̃tendant publicum interesse, secus priuatũ, qa tũc oẽs admittent, ut l. 3. §. si ad plures, de sepul. uio. Nec obst. d. l. non tñ, s̃. alle. & J. in. sol. l. iã tñ, §. si tñ plures, qa fuit una psona, ĩ qua pricipalr ius obl̃onis cadebat, nõ aũt
3 plures. † Formo unã q. aliqs ñ ciuis uult ĩ publico nũciare, an possit. Iac. de Are. dicit, Aut ædificat qs in uia publica, & tũc q̃libet
a denũciat, a ar. l. p agrum. C. de ser. & J. de uia pub. l. j. §. fi. b & p to
b tũ. Si uero in alio, tũc ciuis tñ, ut hic † Quæro, qđ si plures c æqualiter idonei cõcurrãt? Rñ. Prætor gratificabit cui uolet, ut no. J.
4 de li. ho. exh. l. 3. §. si tñ plures. † Quæro, nũqd sit uerũ hoc si fiat
c in quolibet loco publico, intẽlligo de eo loco publico q est ĩ pu
5 blico usu: secus si ẽ p̃diũ aliqđ fisci, uel ciuitatis, q tũc nõ posset, nisi q hẽret authoritatẽ ingrediẽdi, uel agẽdi a ciuitate, l. nulli, s̃. q cuiusq; uniuer. nomi. & J. ne qd in loco pub. l. 2. §. hoc interdi
6 ctũ, 2. † Item q̃ro, utrum nũciabit noĩe reipublicæ, an noĩe suo. Puto, q ꝓcedat sr noĩe reipub. nũciet. l. nõ solũ, §. si cũ possem iure, J. e. ti. ubi ur casus, facit qđ dicimus ĩ delatore, s̃. de leg. j. l. si seruus pluriũ, §. pe. in gl. su p uer. ut ei, q̃ ĩcipit, s. fisco, & J. de iure fisci, l. fiscus, § fi. Vel melius dicas, se hoc facere tanq̃ q̃libet de populo, & hoc obseruata practica, & eodẽ mõ formabit iudex insĩ
7 in eũ. † Item q̃ro, an nũciationẽ cœptam p unũ, alius posset ꝓseq. Puto, q non, l. plurib. s̃. de ꝓc. poterit tñ ei assistere ne colludat, ar. de inoffi. test. l. si suspecta, cum simil. facit extra de ele. c. cõtrõ-
8 nem, in cle. † Quid si ædificatur in reb. ecclesiæ. Dicsi quidem ædificatur in loco sacro, uel religioso, tũc idẽ, q in loco publico, s̃. l. 1. §. nunciamus, uer. uel sacro, & de iustitia & iure, l. 1. §. publi-
9 cum Si autem † in re ecclesiæ profana, tunc quilibet de ecclesia potest nunciare, ut extra de reb. eccl. non alie. cap. si quis presbyterorum. Et etiam patroni, ut ibi no. & C. de sacrosanc. eccle. iubemus, § sane, & ibi no. & in hoc habet plus ecclesia, quam ciuitas

ADDITIONES.

a Alex. Quilibet denunciare &c pro ista opi. Adde tex. in simili in l. licet, in prin. sup de proc. & uide Inst. de ac. in §. æque, & per Imo. in l. 10 qui reus, de pu. iud. & quæ no. Bal. in l. j. § j. de iust. & iure.
b Alex. L. i § fi. Sed Ang. hic all gl. sing cõtra Bar. in l. 2. § pe. inf. ne quid in loco publico, qui uidetur noluisse licere cuilibet, ẽt non ciui, nunciare nouum opus pensare q fit in publico indistincte, & uide Bal. & Du. to in d. l 10, qui reus, & ibi ẽt, ml. Sed Io. hic dixit, q illa gl. potest intelligi, & limitari per istum tex. s̃m dictum Iac. de Are & Bar. uel etiam potes dicere, quod gl. nihil facit, quia loquitur quando est de alia contrata, quo casu cũ ex uico dr̃, &c l. qui ex uico. ad muni. & pro hoc facit d. § pe. & quod ibi no ubi ille admittebatur ad nunciandum, qui saltem secundario habebat interesse; forensis aũt non interest, igitur, &c. Et mirum aliquantum est, cum appellatione popularium ueniant forenses, ut probatur in Auth. de quæstore, in prin. de quo per Bal. C. qui accu. non poss. in sub. & adde quæ no. inc. j de for. fidel. Et q appellatione popularium ueniant forenses, uoloi gl. in d. § pe. intelligendo, prout intellexit Ang. non autem ueniunt clerici, ut probat tex. in c. i. de p. eb licet forte ueniant appellatione terrigenarũ, per tex. in c. fi. de ui. & honeste. Sed reperi Bal. i c. t. de milite uasallo qui arma bel. depo. ubi dicit, q sacerdotes dẽt reputari de uniuersitate ciuium, l. falsa §. fi de cond & demon c. dilecti, de for. comp. per Bal. in l j §. 1 in fi de iust & iu. & ibi ẽt nu. 20 fi de districto, & ecclesiæ sunt de corpore ciuitatis, s̃m Ol. Adde no. per Bal. in l. 1. ad munic. & uide Bal no. in l si non spãlis C. de test & ibi no. quis dicatur de patria, terra & ciuitate. Adde, quid sit populus, cõe, uniuersitas Fe. consi. 182 & an sacerdotes ueniant appellatione uniuersitatis, uide pulchre Old. consi. 32. concludentem, quod sic.
c Bart. Quæro, quid si plures. No. non posse quemlibet denunciare, &c. adde gl. no. in l. nulli. sup. quod cuiusque uniuer. nomi.

tas. quia hoc casu non admittitur, nisi syndicus ciuitatis, vt dixi. Itē hoc casu admittetur superior prælatus, vt dixi, s. l. j. in fi.

LEX V.

1 *Pupillus sine tutoris authoritate nō pōt nūciare nouū opus, cū authoritate (sic.*
2 *Adultus, an possit nouum opus nunciare.*
3 *Minor, quod non habeat uocem in concilio, nec in constitutione syndici.*
4 *Nunciatio facta per pupillum carentem tutore, valet de æquitate.*

1 De pupillo. Satis est subtilis iudicio meo. & innuit ibi, nō aūt aīr &c. qđ admittaī pupillus cū tutoris authoritate. Cōtra ar. l. licet, s. de pc. & l. mulier, j. de popu. ac. vbi i popularib. nō admittit ꝓcurator. Huius ꝯrij timore sūt duæ solones. Vna est, ꝙ non p̄t pupillus, verū est sine tutoris authoritate, & tāgit in fi. gl. q̄ icipit, de rigore, ibi, alij hoc referūt gl. dr, ꝙ ista lec. nō ē bona, sed nō reddit rō Sed rō est, qa ī his, q̄ nō sunt ī administrōne, nō operaī aliq̄d tutoris authoritas, l. fi. s. de cur. fur. & facit bñ l. 1. j. đ iti. actu priua. Est alia lec. vt nullo mō pupillus admittāt nisi sua hæsit, & hoc ponit ī gl. ī ver. executionē, q̄ icipit i. ptāte nūciādi, & hęc vera. Op. qa ea q̄ ꝓsunt pupillo, sine auth. totorū pupillus facere p̄t, vt Inst. đ aut. tut. I pri. & l. oblati. s. de aut. tut. Sol. gl. ꝙ istud hēt locū, qñ pupillus possidebat & nūciabat simpl̄r

a verbo, & sic a possessionē pdit. als sec⁹. Et hoc tenet Ia. de Are. Alij dñt simpl̄r. ꝙ pupillus nūciare nō p̄t, qa posset eē sibi dānosum, & hoc ponit ī fi gl ꝙ tenet gl. & bñ. Idē Ia. đ Ra. & Old. Ray. de For. & ego post eos. Et si tu dicis, ī quo posset sibi eē dānosum? Dic, qa ei cui nūciat, si pateret dānū, teneret actione in fcm, qa si nūciatio esset frustratoria, teneret ad iteresse p l. rē quādā venalē, s. de dolo. Ia. de Are & Ol. op cū iste sit actus extraiudicialis ergo p̄t fieri per seruū, & pupillū, l. seruus, s. đ bo po. So. Nō p̄t, qa pupillus lędit, vt s. dixi. Itē cū nunciatio hēat vī cuiusdā ꝓuocationis ad iudiciū, vt no. j. e. l. §. si qs ipsi. iō ñ pmittit pupillo, nec suo, sicut p̄tor ad vni⁹ eorū petitionē, nō faceret aliquē citan. Sed qđ si ptinet ad priuatū ꝯmodū pupilli, & ēt ad publicū? Dico idē. s. pupillū admittēdū, sicut admittiī ad accusandū occisores pris. j. de accu. l. 2. ꝙ respicit

2 & priuatū ꝯmodū, & publicū. Quæro, † qđ đ adulto. Dic vt ī d. gl.[b]

b q̄ tenēt oēs Doc. vt iacet, p l. populari actio, j. đ popu. ac. Sed ꝯ. qa no hēt lītimā ꝑsonā stādi ī iudicio, vt C. q legit. ꝑso. l. 2. nec authoritas curatoris sufficiat, cū hoc nō sit in administrōne, vt dixi. Non obst. §. pueritiā, qa in ꝑsona aduocati non substānat iudiciū. Non obst. d. l. popularis actio, qa in illa post litē ꝯtestatā q̄rit sibi, l. si cui. đ ver. sig. & iō cū ad eius ꝯmodū ptinet, ē ī administrōne, & iō authoritas iuris lītimat e⁹ ꝑsonā. Et hoc vī verū đ iure, licet multū fa-

c ciat ꝯ. ꝙ no. j. de acc. l. 2. sed ibi dicā. Et hāc e gl. iducit Dy. † ꝙ mi-

3 nor hēat vocē ī ꝯsilio, ī electione, & ꝯstōne syndici: ꝯriū tenet, & bñ, p l. spurij. § j. j. de acc. & l. ad rēpublicā, de mu. & ho. facit ī Spe.

4 de syndi. §. j. ver. sed cuius ætatis. Quæro, † si non hēt pupillus tutorē, & nūciat, an valeat. Et gl dt, ꝙ sic, nō đ rigore, sed de æqtate. Et vide eā q̄ incipit, rata habebit ñ de rigore, sed de æqtate, &c. Dicit

d ne verū [d] ista gl. Ia. de Are. dicit, ꝙ nō. Credo tñ, ꝙ gl. possit procedere, dū m̄ postea cū hēt copiā iudicis, cū tutore nunciet, quę nunciatio retrotraheret, arg. j. ead. l. § si qs ipsi. Ad rōnē Mat. dic, ꝙ nūciatio pupilli faceret locū interdicto, ꝙ vi aut clam, non huic.

ADDITIONES.

a Pom. Sic. Vide Bar. cons. 76.

b Ale. Dic vt in gl. Et pro intellectu gl dic, ꝙ Bart. & Ang. & cōiter oēs hic tenent contra gl. & in hoc oino vide Imo. hic, & adde ꝙ contra gl. hic tenet Bal. in l. exigendi, C. de procu. & hic tenet expresse Dy. ꝙ minores 25. annis nō possunt esse denunciatores, de quo vide Bal. in l. j. in prin. C. in quibus cau. in tacite ꝯtrahi.

c Ale. Et hanc gl. Vide Bar. in l. Lucius, § pen. ad munic. & Bal. in l. exigendi, C. de procu. & Inn. in c. cum ex iniuncto, ad fi. extra eo. & hic per Modernos.

d Ale. Dicit ne verum. Dictum Bar. non videtur posse procedere, quoniam in omni actu, in quo necessaria est tutoris authoritas, necesse est, ꝙ præcedat, nec potest ratificari, vt legitur, & no. in l. si quis mihi bona, § iussum, de acq. here. Adde Bar. etiam in d. §. si quis ipsi prætori, in fi.

1 *Seruus non pōt nuntiare, quantum ad publicam vtilitatem, sed ad priuatā.*
2 *Seruus admittitur ad defensionem necessariam, non voluntariam.*
3 *Excommunicatus admittitur ad defensionē necessariam, non voluntariam.*

1 §. Seruo. Cōtra in l. 3. ī prin j. ꝙ vi aut clā. Gl. đt, † ꝙ q̄tū ad publicā vtilitatē ñ p̄t, q̄tū ad priuatā sic. Licet ista sol. sit vera ī le, tñ credo, ꝙ seruus nūciādo facit locū interdicto, ꝙ vi aut clā, nō huic. Rōnē diuersitatis dixi, s. l. 1. § nūciatio. Est alia rō, ꝙ ibi, ēt si nō nūciaret, hēt locū illud interdictū, ex eo, ꝙ clā, & iō de facili admittit qlibet ad nūciādū, qa solū q̄dā qualitas iduciī.

a Et ista rō vī poni in tex. ī d. l. 3. Itē opp. a nūciatio est defensio, vt l. px. sed seruo pmittiī defensio, l. si seruū, s. de acc. & l. si non defen

2 dant, j. de pę. Rñ. † q̄dā est defensio necessaria, vt qñ ꝯ eū expresse dirigit petitio, & tunc loquunī ꝯria. Rō, qa eū citādo qs approbat eū, vt legitimū reū, sed qñ est defensio volūtaria, vt qa ꝯ eū dirigiī

3 petitio vt ī casu ꝓposito, tūc nō admittiī, vt hic, ꝙ est no. Idē † dico de excōicato, ꝙ no admittit ad agēdū, sed ad defendēdū, & intelligo de defensione necessaria, secus in voluntaria. Casus est hic & no. p Inn. de exce. c. cū inter. facit ꝙ dico. s. sol. ma. l. cum mulier.

ADDITIO.

a Ale. Itē opp. Adde Bar. in l. si fideiussor. §. si necessaria, qui satis. cog. & quod no. Bar. inf. e. l. §. fi. Adde Ioan. Calderi. ... dixit tñ Io. An. in c. dilecti. de exce. p illū tex. ꝙ reus etiā voluntarius admitti dēt pro defensione Ecclesiæ, alias nō, & sequitur Im. in d. c. exhibita, & vide Imo. in l. e. l. §. si qs ipsi, post Ang. limita tñ singulariter theoricā Bar. nō hēt locū, qñ ꝑdictū inhabiles citarētur hoc mō. vide

licet, si sua putauerint interesse, quo casu ēt ob necessariā defensionem nō sūt audiēdi, qa aduersarius illo tunc non vī ꝑsonā suā legitimare, fm Bal. multum no. in l. fi. C. de edi. di. Adri. Ad hoc adde qđ no. An. & post eū do. In. in l. 1. §. hæc stipulatio. ff. si cui plus q̄ p l. F. l. & no. Io. And. in c. dilecti de exce. Et prędictis adde de tex. in c. j. de resc. in 6. & ibi Arc. & Cy. in l. qm. & ibi Bal. C. de adul. & Arch. 8. q. 4. c. ꝙ iī. Et ēt ꝑdictis adde oino Bal. ī l. libertus, & ibi late Ful. & Pa. de Cas. s. de in ius voc. & ꝙ dixi su. scdm Bal. ī d. l. fi. de edi. diui. Dic ꝙ illud ꝓbaī p tex. in c. exhibita. iūcta c. cōmissa. de elec. in 6. Alibi dixit Bal. in c. 1. de mil. ual. q ob tu. est, ꝙ nō pōt qs puniri tanq̄ contumax, si citatus fuerit sub hac forma, si tua credideris interesse. nā si non credit sua interesse, citatio nō ligat, qa cōditio sub qua citatio facta fuit deficit, quod facit ad gl. in l. ea q dem. C. si manc. fue. ali. Adde tñ ꝑdictis, ꝙ licet reo denegetur defensio, tñ index pōt ex officio supplere, vt no. Bal. ī rub. C. vindi. & no. in l. plane. de pet. hæ. Si statutū đī ꝙ bannito non reddatur ius, an poterit se defendere, no. per Bal. in d. l. quoniam C. de adul.
Adde his ultimis uerbis, quod pulchre consuluit Rom. consil. 214.

1 *Nunciationis uerba debent referri ad eum, qui est ibi cum nunciatur. (rio.*
2 *Opus dēt habere instar opis, vt hēat locū edictū destructoriū secus ī ꝓhibito*
3 *Nunciatio facta, etiam si nemo sit in loco, praeiudicat, dummodo ueniat in notitiam domini ædificantis.*
4 *Nunciare fabris, an sufficiat, ut factum post nunciationem destruatur.*
Contemnens nunciationem in expensis conuenitur.
5 *Dominus pro suo interesse potest agere contra fabros, qui ei notitiam non fecerunt denunciatione ipsis facta.*
6 *Nunciatio facta procuratori generali nocet domino.*

§ Nūciationē aūt. Nūciatio noui ope. dēt fieri ī re ꝑñti, nec reqriī ꝑñtia dñi. Aliba. n. fca nō facit locū huic iterdicto, h d. vl. j. ad §. si plurimū. Vide gl. ī ver. nūciationē, q̄ ꝯtinuat istū §. & đī, dictū est s. ex qb. cau. nūciet, & q̄ ꝑsonæ nunciēt, & qb. nunciet, nūc ubi, sed qa, s. nō sit

1 plene expeditū qb. hoc male ꝯtinuat glo. † No. ꝙ verba nūciatio

2 nis dēnt referri ad eū, q est ibi cū nūciat. † Op j. ae. l. ſupſo. §. opus.

a Gl. bñ soluit hic, ꝙ ēt si nil ē fcm. hēt locū illud edictū, a. l. s. § expisse, j. de poll. Sed gl. ꝯ. iā habuistis, s. eo. l. j. § p̄t. ubi dr, ꝙ dēt hr̄e instar opis. Sed gl. ista bñ dt, & illa male, qa dēt hr̄e instar opis q̄tū

3 ad edictū demolitoriū. Pone† ꝙ nemo est ibi b vbi fit nūciatio no

b ui ope. an ꝑiudicet. Et gl. dt, c ꝙ sic, & ꝙ ꝑiudicet, dū mō veniat in

c notitiā dñi ædificātis. l. itē veniūt, § petitā, s. de pe. hær. Sed q̄ro, nō

4 sūt ibi, nisi magri lapidū, an eis sufficiat nunciare. Ortho antiquus glossator, đt ꝙ sic, cū fiat in re. & nūciat furioso, & pupillo, & alijs vt j. e. l. opis noui. Sed gl. rephēdit istā opi. & đt, ꝙ donec ñ peruenit

d ad notitiā dñi, sibi ñ ꝑiudicet. gl. sic ptransit, & Dy. Sed alij, d vt Ia. de Are. & Old. dñt, ꝙ licet nō peruenerit ad notitiā dñi, totū dēt destrui, ꝙ est fcm post nūciationē, & ē expēsū, j. tu. j. l. iter quos. §. dānat. ꝯ ꝙ ille, q ē ignorās nō delinqt. l. gñali, C. de tab. & l. ex maleficijs, §. j. j. de ac. & obl. ergo si fuit dñs ignorās ñ dēt destrui. Et ista rō no. ī gl. Sed gl. statim alibi meli⁹ đt, ꝙ destructio nō ē pęna, sđ ī expēsis ꝯuenit, q ꝯtēpsit nūciationē, vt tenet in sīli. j. ea. l. §. si plurium, & if. e. l. ędib. & hoc tenet Iac. de Are. & Old. & oēs. Quęro,

5 † vtrū dñs ꝓ interesse suo possit agere ꝯ fabros, seu fabricantes. Ia. de Are. tenet, ꝙ sic, ar. l. licet, ī fi. s. na. cau. stab. & l. si seruus seruū.

6 §. si fornicarius, s. ad l. Aq. Quærit Dy. † qđ si fiat nūciatio gñli ꝓ-

e curatori. Et vī ꝙ ñ noceat, nisi peruenerit ī notitiā dñi. e d. §. petitā, & qa als ꝯtēnere edictū ē delictū, ergo ñ venit ī mādato, l. si ꝓcurator. de ꝯd. id cū li. Sed ar. ꝯ if. de doli excep. l. apud Celsum, §. q̄situ, el 2. & s. đ trib. l. ꝓcuratoris. Sic ergo vī distinguū, an hēat liberā, vel nō d. l. ꝓcuratoris, ī prin. ita đt Dy. sed q̄tū ad nūciationē noui ope. ptinet, nō bene đt qa in operarijs p̄t fieri, vt s. dixi, licet ipse Dy. als dixerit, inhærēdo errori huius gl. Sed quantū ad alias ꝓtestationes, dicā in mā protestationū. inf. e. §. si quis ipsi prætori, &c.

ADDITIONES.

a Ale. Opp. inf. eo. Adde Bar. in l. si prius, in prin. in 2. opp. inf. eo.

b Ale. Nemo est ibi. Gl. tñ tenet contrariū, & vide, if. e §. si quis ipsi, in fi. & ibi Bar.

c Ale. Et gl. dicit. Op. gl. est verior p iura sua, q tenet hic Bar. licet Ang. & ei Im. inclinēt in cōtrariū, ar. huius tex. Dicebat tñ Ang. ꝙ teneret nūciatio, si fieret in loco, in ꝑñtia aliquorū seruitorū, q verisimiliter possent dño denūciare. Tu adde Bar. in §. proxi. & qđ ibi no. Istā opi. ēt vī sequi Imo. i l. operis, post gl. j. inf. eo.

d Ale. Sed alij, cōiter tenēt qđ dicit Bar. contra gl. videlicet. qđ nuo opus factū antequā dñs sciat, dēt destrui, & dñs tenetur ꝑstare patientiā, sed hęc destructio nō dēt fieri expensis dñi. Et isto ultimo casu procedat opi. gl. hanc opi. hic tñ tenet Io. quando nuncians in ueritate habet ius nunciandi, alias secus, ut hic per eum quem vide, & vide, inf. prox. §. & hoc putas referri etiam ad su. proxi. dicta, quando nunciatio fuit facta nullo existente in loco, per identitatem rationis.

e Pom. Notitia dñi. Vide alle. ista verba p Ro. cōs. 279. inci. in ꝑsenti cōsultatione.

§. Si quis forte in foro. Hunc. §. summaui cū pcedēti Opp. & vī, ꝙ alibi facta nunciatio valeat, l. aut q aliter, §. si quis cum denunciasset. j. ꝙ vi aut clam. Glo. dicit, fateor ꝯrium, & hoc ꝙ dr̄ hic nullius est momenti, verum est, antequā veniat ad notitiam dñi, secus post-

a quam sciuerit. Ponamus istā sol. esse verā: a quare dicit hic, nunciatio-

ADDITIO.

a Ale. Esse veram. No. ꝙ non valet nūciatio facta extra locū, tenuit tñ, h. d. Io. iudicis officio posse nunciari extra locum, & tenere, licet vī contra istum tex, h. d. per gl. j. hic, quæ vī meo iudicio parum facere, cogitabis, sed contra eum, videtur tex. iūcta gl. in 2. lec. if. ea. l. §. si quis ipsi prætori, fallit tamen in casu istius, § in j. lec. de quo tamen ibi per Bar. hoc casu poterit loqui opi. d. Ioā. & ideo ego dico, ꝙ ipsemet d. Io. tenuit contrarium eius qđ ipse hic dicit, in d. §. si quis ipsi prætori & ibi scripsi post Bar. inf. ea. l. sed certe do. Io. hic aliud sensit, vt videre potes.

impetrãdũ remissionẽ,vel pstare satisdationẽ , alr destrueret̃ sem
vt J.e.l.§.si is cui. Vñ si ad iudiciũ puocat̃, ab eo iuito aliqd extor-
quet̃,p hoc facit,ꝙ no.in c.cũ sit Romana.ext. de app. Sicut ergo
nõ pt ille ad iudiciũ citari,sic nõ pt ei nũciari,qđ no. And.sm opi.
.& vr̃,ꝙ talis ptestatio nõ dẽt fieri ei,vel vicinis, sed corã alio indi-
3 ce,vt C.de epi.aud.l.si pñs,de nõ nu.pec.l.i ꝯtib.§.fi. Sol. †Quidã
sũt actus,q expediri dñt cũ iudice,tãq̃ cũ parte,tunc si q dẽ ille act⁹
venit explicãd⁹ ĩ iudicio, dẽt fieri corã alio iudice sm formã legũ
4 ꝯtrariũ,& l. vt pfectius.C.de anna.exc. Si uero †actus explicand⁹ eẽt
a extra iudiciũ,tũc sufficit ptestationẽ fieri sibi , vel corã vicinis,vt
5 hic.Ista.n.nũciatio extra iudiciũ,ĩ ipso tpe dẽt fieri. Si vero †actus
eẽt explicãdus cũ eo,tãq̃ cũ iudice,& pp eius potẽtia,vr̃ nte tũ ipe
dior.tũc sibi,vr̃ corã vicinis eẽt faciẽda ptestatio, vt J.de app. l.cũ
qdã.& d.l.vlt,C.de his q p met.iud.nõ app.& ext.đ app.c.fi. Et hac
b. ptestatione fcã tũc recurret̃ ad superiorẽ, b vel p viã appl̃onis,ut
d.l.vlt.vel in casib ĩ qb.nõ põt appl̃ari, p simplicẽ q̃rimoniã ꝯque-
c rat̃ corã sũpiore vr̃ corã epõ,de iudice q negat mihi c facere iusti-
tiã,& ille eps,vr̃ sũpior coget eũ ad iustitiã faciẽdã peteñ,casus est
no.ĩ Auth.vt diffe.iud.in prin.& ext.de excep.c.2.lib.6. Ad tertiũ
opp.& vr̃,ꝙ sufficiat ptestationẽ semel eẽ factã, & nõ hẽt necesse
6 iterũ nũciare,vt l. Titia.§.vsuras.de leg.2.Sol. † Qñ ptestor,ꝙ non
stat p me.tũc si qdẽ stat p aduersarij delictũ,vel ꝯtumaciã,tũc vna
d ptestatio sufficit,dnec requirunt̃ pl̃es , nisi prima fuerit remissa.d.
§.vsuras & ff.de vsu.l.mora.in prin.& ibi no.in ver.repetẽdi.facit.
J.ꝙ vi aut clã.l.3.§.illud. Si vero stat p aduersarij casum, vel digni
tatẽ,& sic sine delicto,tũc aut ptestatio fit ad ꝯseruandũ ius prote-
stãtis,& sufficit semel fieri,vt C.de nõ nu.pec.l.si intra,& l.ĩ ꝯtib.
§.fi.& de anna.exce.l.vt pfectius.cũ si.Si vero ptestor id, p qđ intẽ
do aliqd iuris đ nouo pducere,tũc finito impedimẽto aduersarij,
iterũ dẽo ptestari,als prima ptestatio nihil opatet̃ , casus ẽ hic no.
7 Et p hoc †dico,si emptor,cui mouet̃ lis fuerit,ptestatus se nõ pos.
se nũciare vẽditori,qa nescit̃ vbi est,sine sui culpa, vt s̃.de euic.l.
e si dictũ.§.pe.& tũc eo reuertente,edẽt nũciare sibi,als prima pte-
f statio nõ ualeret & diceret̃ ab ea recessũ,ut hoc §. qđ tene mentif
ad multa. Sed primũ mẽbrũ hui⁹ distinctionis , vr̃ ꝯ istũ casũ, ptr
impedior p metũ iudicis,& sic pp eius delictũ,& tũc teneor iterũ
8 nunciare finito impedimẽto. Sol. Propter †dignitatẽ ipedior nun-
ciare,pp metũ ĩpedior ptestari ei me nũciare nõ posse. hĩ ista pro
testatio semel fcã nũq̃ reiterat̃,sed pinde est,ac si ei eẽt facta prote
statio,sed bñ finito offõ teneor ei nũciare.Qđ.n.dico.finito offõ te
neor ei nũciare,idẽ dico si alio mõ cessaret impedimẽtũ,vt qa res
esset alienata alicui nõ hñti dignitatẽ eadẽ rõne. Ad quartũ opp.
ꝙ nõ posset trahi retro ad tps,quo nõ potuit nũciare,ar. eius quod
no.ĩ l.1,C.de inof.do.& dixi plene ĩ l.si is,q p emptore. J. de usuc.
Sol. Hæc nũciatio principalr fit ĩ re, & iõ ex parte rei est habilitas
extremorũ,iõ in hac actione habilitas respectu psonæ, q̃ est acces
soria,nõ attẽditur.l.j.C.de app.vel dic, ꝙ ẽt ipsi ptori possibilis es-
set nunciatio,& citatio si vellet se alterius iurisdõni submittere, vt
s̃.de tu.om.iu.l.est receptũ,& iõ fit ista protestatio, vt subiiciat iu-
9 risdõni si vult,vt dicã. J.in 12.q.Quæro,†hic loquitur de ptore,qd
de alio officiali,puta Ptãte, vel aliquo ex ptor.bus istius ciuitatis⁹
Rñ.idẽ ĩ dictis officialib.& in quolibet,q hẽt merũ imperium, vr̃
tantã ptãtẽ,ꝙ posset facere aliquẽ incarcerari,qa in eis est eadẽ rõ,
qa in ius uocari nõ pñt.l.a.in prin.s̃.de in ius voc. Et pp hoc iste §.
g est no.g Sedõ quæro.qd in officiali ppetuo,puta epõ,& Rege,uel
10 Principe? Rñ.h ĩ illis si hẽt locũ hmõi.§.nã dicit post. s. finito offõ,
h & sic loqtur đ his q hñt offm tpale.pterea puto,ꝙ illi, q hñt offi-
ciũ ppetuũ possint iterũ ꝯueniri.sicut videmus ĩ principe. q ꝯue
nit,& agit p pcuratorẽ Cęsaris,ut s̃ de off.pro.Cęsa.l.j. Itẽ ĩ ciuita
te,q̃ licet hẽat merũ imperium,tñ sine dubio posset ꝯueniri.l.j.§.
qb.§.fi.s̃.ꝙ cuiusq; vniuersi.nom.& l.ciuitates. Rõ,qa als ius alte-
11 rius posset deperire.Sicut videmus in tutore, & curatore,q durãn
te gestione nõ pñt cõueniri a pupillo,vel adulto,secus in curatore
furiosi,cuius offĩm forte erit ppetuũ. Istã rõnẽ notabilr ponit glo.
de tu.& ra.distr.l.nisi finita.§.cũ furiosi.& hic vr̃ expressum, quia
12 epõ Archidiaconus pt nũciare.ext.eo.c.a. Tertio †q̃ro,qd in offi-
i ciali posito ad beneplacitum? Rñ idẽ ĩ eo, ꝙ in perpetuo officiali,
pp dubiũ.tex.est no.ĩ l.iurisperitos,in prin de excu.tut.& gl.& d.§.
13 cũ furiosi.facit de ꝯd.inde.l.sufficit. Quarto †q̃ro , qd in alijs q nõ
pñt uocari ĩ ius ex alia cã q̃ magistratus,q ponunĩ in d. l.a.ver. nec
pontificẽ,cũ l. se.s̃.de in ius voc.vr̃ idẽ,qa eadẽ est rõ.In ꝯtrium est
veritas,qa hic §.locũ hẽt tm̃ ĩ his q nõ pñt vocari ĩ ius , rõne offi-
k cij,secus si alia rõne,casus est. J.e.l.opis.k ꝯiũcta.l.qq;,in prin.s̃. de
14 ĩ ius uoc. †Quinto q̃ro,l dixi qñ timet,pot denũciare corã vicinis,
l quasr iste met⁹ pbabit. Rñ.pbado, ꝙ ꝯsueuit appellãtes a gestis p
eũ ĩcarcerare,& eis violẽtias,& iniurias ĩferre,& sic ex qualitate p
sonæ hoc pñmet̃,l.si bonæfidei,ĩ prin.de rei ven.& l. argẽtũ.s̃.cõ-
mo.vr̃ qa minat⁹ erat sic facere,ut l.metũ.C.qđ me. cau. cum gl.
sua,q̃ est no.ad pdicta.Ibi.n.dr̃,ꝙ no sufficit ptestatio, sed dẽt pba
m n m Facit.C.si qs Imp.male.l.j. †Sexto q̃ro,n qd si pbaui, ꝙ iudex
15 tm̃ semel hoc fecit,an est iusta cã timoris. Rñ o nõ,vt s̃. đ ædi.edi.
n l.qs sit fugitiuus,in pri.& quasi p totã legẽ. Septimo †q̃ro, qd si in
o alio offõ ꝯsueuit,sed ĩ isto hoc nõ pbat? Credo, ꝙ nõ sit iusta cã ti
16 moris,ar.s̃.đ suspe.tu.l.3.§.q̃ri pt,& qđ ibi no.ĩ gl.in p. ver.cunctẽ.
17 Octauo q̃ro,qd si simplr pbo,ꝙ ꝯsueuit hoies carcerare,an iusti-
ciat. Certe nõ,qa posset hoc facere iuste, & sic nõ esset iusta cã ti
moris,ar.de ędil.edi.l.si qs sit fugitiuus.§.j.vbi seruus,q triste aufu
git,nõ est fugitiuus. Oportet ergo, ꝙ pbatio ꝯcludat , ꝙ ꝯsueuit
hoc facere ꝯ ius. Sed tu dices, cũ tales officiales in carcerationib.
cãs fingãt,& iq̃sitiones đ aliqb.delictis formẽt,hoc.s. ꝙ iniuste fe
p cerit,nũq̃ posset pbari. Rñ.hoc pbari p ex ꝯiecturis, vt si incõtinẽ-
ti ĩterposita appl̃one ꝯ eũ,formauerit inq̃sitionẽ, vel pcessum,vt
J.de priui.cre.l.si ventri.§.fi.& qa postea secuta est renũciatio ap-
pl̃onis,vr̃ absolõ ab iq̃sitione,q̃ oĩa ꝯcludũt aĩum pcedẽrẽ,vt sup.
q ad Mac.l Iulianus.§.pinde.& forte ẽt sufficeret fama sola,q s.ꝙ ꝯ-
sueuit has violẽtias appellãtib.& reclamãtibus inferre , argu. s̃.de
q̃sti.l.de minore.§.tormẽta.ibi,vel cuius æstimationis , &c. Facit
quod

ADDITIONES.

a Ale.Vel corã vicinis.Et dũ Bar.hic in secũa oppositione đt sufficere denũciatio
nẽ factã corã vicinis,an sufficiat si p duos testes pbet̃,ꝙ sit facta coram vicino-
Sp.i ti.de primo & secũo decreto §.iã de effec.ver. nũqd sufficeret.& Lap.all.38.
dixerũt,ꝙ sic,allegãt c.vt circa.de elec.in 6.cogita.& hic vide no.p Lud. bñ fa-
ciũt,q̃ dixi ĩ simili post Bar.in l.5.inf.vi bo.rap.Adde tex.bñ faciẽtẽ,ĩ l.pe.§.fin.
& qđ ibi no.C.deposi.& Ioan.An.& Doc.in c.pastoralis.§.præterea. de of.ord.
b Ale.Recurret ad superiorẽ.hoc tñ intellige, vt singulr dixit Bar.in l.tutor. ff.de
auth.tut.Et adde gl.in c.si religiosus.de ele.i 6.i ver.obtẽta.Et adde qđ no. Bal.ĩ
l.q̃uis.inf.ei.j.& qđ ibi dixi,& qđ dixit Bar.post gl.& ibi dixi,i l.de qua re đ iu
c Ale.Negat mihi.Sed an iudex đnegãs iustitiã,pp hoc priuet̃ iurisdõne,uiđ Bal.
in auth.statuimus.C.de epis.& cle.& an a tali denegatione possit appellari,viđ.
Bal.in l.2.C.vt lite pẽd.Et in q b.casib.licet p q̃relã adire superiorẽ,vide Gul. &
Bal.in l.4.C.de iuris.om.iu.Istis adde Bal.i l.fi.C.de sent.Sed hæc distinctio vr̃
cõtra casũ,ĩ l.si cõuenerit.de pig.act.& ibi est casus spãlis sec.Bal. & do.Io.hic,
& vide q̃ dixi.inf.sec.Bald.& Imo.hic. Adde qualiter teneatur officialis negli-
gens,et negans facere iustitiã,et qualiter ciuitas,quæ eum eligit.Ro.consil.318.
d Ale.Protestatio sufficit.Et ad id,qđ dixit,ꝙ vna ptestatio sufficit,Istud est uerũ,
qñ par ptestat̃ pari,secus vbi inferior superiori,vel superior inferiori,q a tũc tri
na requirit̃,c.j.de supplẽda negl ꝑl.quẽ tex.ita singulr alle.d.Anto.i c.cũ cã , de
offi.dele.Facit tex.in c.1.de mil.vasal.q contu.est,et tex.in auth.statuimus,in fi.
C.de epis.et cle.qđ no.ppetuo,et uide Bar.hic.et adde tex.i cle.q̃uis,de app. et
đt Bal.in d.c.j.ꝙ qñ iferior mãdat,ꝙ corã superiore compareat, dicit Spe.secũm
eũ,ꝙ unicũ mãdatũ sine peremptorio sufficit.Sed Io.An.in c.fi. de acc.in nouel.
sentit contrariũ,fui eum.Et ibi uide ẽt,qñ debeat citari,adde no. in ca.cũ nobis
olim.de elec.et đt Bal.in l.q crimẽ.in 8.q.C.q accusare.ꝙ ad intimãdũ,uel ab-
soluendum sufficit vna monitio.Et vide quod signanter no. Ang.in §.si qs aũt.
in Auth.de hæ r.et fal.uide omnino Bal in l.fi.in 4.q C.de edicto diui Adr.toll.
Adde,ꝙ Ale.hic in lec.discrepat ab hac apostilla,qa tenet, ꝙ vnica sufficiat mo
nitio,per decisionem Bart.in l.mora.sup.de vsur.et in l.Titia.Et quod opi. Bart.
habeat locũ in cã principali,non in causa appellationis, quia in ea oportet insta
re,sicut cum petuntur apostoli,et pro hoc Alleg.Ang.cons.133.inc. quidã Mar-
tharus.Tu ipse vide.Sed ꝙ in causa appellationis sit instandum,et ter protestan
dum,voluit Bal.cons.118.& cons.51.2.lib.voluit tamen Pau.de Ca.consi.42.qñ
sic clare constet iudicem fore occupatum,ꝙ non sit necessaria protestatio.
e Ale.Eo reuertẽte.Ang.hic tenet contrariũ p gl.in l.aut q aliter.§.j.iuncto tex.ꝙ
vi aut clã.Nã cũ a iure est data forma denũciãdi,cũ nõ inuenit̃ venditor, igitur,
&c.Nec obst.iste tex.qa loquit̃,in ptestatione,per q̃ qs accusat̃,ꝙ denunciare nõ
pt,nõ tñ loqt̃ de denunciatione,prout i cõtrario Sed Imo.hic tenet cũ Bar.eod.
q a denũciatio,& ptestatio nõ differũt,vt no.Bar in l.non solũ.§.morte,in pri.q.
inf.e.Et q s đt hic iste tex.ꝙ qñ nõ reperit̃ vẽditor. vr̃ ꝙ nõ reqratur aliqua đnũ
ciatio.l.cum successores.& ita Bar.& Bal.C.de euic.& Bart.ponit in d.§.morte.
f Ale.Quod tene menti.at adde,ꝙ post Bar.hic in ista 3 op. Bal. exigit hic aliqua
de protestatione,q̃ sm Imo.nõ placent,quẽ vide.'Et qñ sit necesse pluries prote-
stari,adde gl.no.in c.cupientes.§.ꝙ si per viginti,in versi.proposita.de elec.in 6.
g Ale.Iste §.est no.Adde Ang.in l.2.ff.de in ius voc.& Spec. in tit. de rectore,ver.
Item illustris,& Bal.in l.pars literarum.inf.de iudic.
h Pom.Respon.vide in simili bonum tex.in c.qualiter.& quando,el 2.in §.licet,&
ibi Ar.in 2.no.de accus.
i Ale.Respon Idem in eo.Adde Cy.& Bal.in l.quisquis.C.si cer.pet.
k Ale.l.operis.Non vr̃ sine dubio. tamẽ non est dare bonã rationẽ dñæ,& posset
responderi ad d.l.operis,ꝙ ibi infans habebat tutorem,qui poterat in iudicio cita
ri.l.1.§.sufficit.de adm.tut.Et ita vt intelligere glo.in l.cuilibet.inf.eod.attento
etiam quod defectus ætatis non est perpetuus,per ea quæ dicta sunt.sup. in 5.q.
l Paris.Quinto quæro.Vide Ale.consi.16 ver.bene facit,vol.3. circa me otum ,vide
Decium latissime consi.519.p.r totum.
m Ale.Sed debet probari.Et ad hanc probationem adde, quod no. Barto. in l.j.§.si
quis tunc.inf.quod vi aut clam,ubi etiam limitat hanc literam.
n Paris.Sexto quæro.Vide Dec.consi.42.ver.& est.
o Ale.Rñ.Limita,ut dixit notabiliter Bal.in l.2.C.de his q p met. iu.vbi dixit,ꝙ p
vnicum actũ non vr̃ induci cõsuetudo,& iustus timor i alijs, nisi illũ unicũ actũ
exercuisset in persona huius de quo nunc tractatur.l. si quis prouocatione.C.de
app.Adde,ꝙ inquantum Bar.in seq.q.tenet,ꝙ si probatũ est,ꝙ in alio officio con
sueuit talia facere,ꝙ non sit iusta cã timoris,hoc est contra pcedentẽ decisionẽ,
&c,semel malus,& contra iura q̃ alleg.gl.in l.si cui.§.isdẽ,de acc.p q̃ iura potest
rñderi ad §.q̃ri põt l.3.suspe.tut.Vel aliter,vt hic p Ale.q transit cũ hac opi. Ad
de subsequenti.§.q.inquantum vult,ꝙ ubi a cõtter accidẽtib.difficilis est pbatio,
sufficit per coniecturas probare.Fed.de Senis,cons.129.& Ang.cõs.207.& 214.
& inquantum dicit,ꝙ fide digni inducãt dictã credulitatẽ,adde gl.in l Titio fun
dus.de condi.& dem.Ang.& Bald.in l.1.de eo per quem factum erit.Io.And.&
Ant.de But.in ca.circa.de iur.pa.Pa. de Cast. cons.126.Et ꝙ sufficiat vulgi opi.
ad probandum,ꝙ contrarios officialis aliquid faciat,tenet Pet.de Auch.cons.22.
p Pom.Rñ.hoc probari.Vide Ale.cons.38 in fi.vol.3.& in simili Ro.consi.68. in fi.
& aliqd per Fely.in simili in c.cũ M.Ferrariensis.de consti.& in simili Barb.cõs.
51.uol.1.& do.Ant.de Prato,in consi.quod est in consilijs Bar.in fi.uol. Aret. in
cons.1.in themate supradicto,& Imo.33.ad fi.& Car. cons.9.et Fel.in c.1.de of.
fi.deleg.et ibi Barb.et Ale.cons.21.uol.2.et 55.eo.uol.et 98.et seq.uol.3.
q Po.Sufficeret fama sola.vide Fel.in c.veniẽs,de testibus et in c.de quarta.ver.pri
ma doctrina.de pl.r.et Ale.cons.66.uol.3.ad fi.et Fel.in c.afferte , de præsumpt.
* Claud.Credulitatis.Adde Bar.in l.ambitiosa.inf.de decre.ab ord.facien.

quod no. per Cy. C. de fer. l. j. in 4. q. vbi dicit, qd id, qd dr a psonis
18 fide dignis, est iusta cã credulitatis. Nono † q̃ro, an qd si non consue
a uit hoc facere talib. appellantib. seu ꝓtestãtib. sed eorũ consangui-
b neis, vel laboratorib. territorii ipsius, Satis est iustus metus, vt s. de
ꝯd. & dem. l. hẽs meus. §. fi. & ꝙ met. cau. l. isti gdẽ. §. fi. & ẽ hodie
19 decretalis multũ no. de excess. pl. c. 1. in cle. † Decimo q̃ro quid si
c nõ pbat, ꝙ ipse fecerit, sed ꝙ eius familia hoc fecit? Puto sufficere,
qa ipse vr fecisse, cũ potuit corrigere, & nõ fecit, vt j. tit. j. l. flumi-
d nũ §. qq̃, & est expssum de ext. de testib. ca. ꝯstitutis, & c. seq. vbi dr, ꝙ
non est verisimile, ꝙ serui talia faciãt sine ꝯsensu dñi. Vndecimo
20 † q̃ro, q̃ erit forma istius ꝓtestõnis, q̃ iterim fit. Gl. dicit qa ꝓtestor
interim me nũciare nõ posse, qa ꝯueniri nõ põt. Et sic vides, ꝙ in
hac ꝓstõne dẽt inseri cã, ꝙ verũ puto, vt j. de adul. l. denunciasse,
& C. de rei vẽ. l. si fundũ, dicã latius in mã ꝓtestationis. Nec obst.
ꝙ no. e. l. 1. in prin. qa aliud est in nunciatione no. ope. q̃ est separa-
ta ab ista protestatione. Idẽ dico de eo. q p metũ iudicis non fuit ꝓ
e testatus coram eo, vel nõ appellauit, sed corã vicinis: qa dẽt cãm hãc
exprimere. s. qa pp metũ iudicis coram ipso cõparere non audeo:
iõ, & c. quare postea probabit eo mõ quo s. dixi, & hoc probatur.
C. de his q p me. iudi. non app. l. fi. ibi, cãs appłonis, & c. Nam dẽt i
telligi de cã appłonis nõ receptæ, vel corã iudice nõ factæ, vt cau-
sa metus, vel alia. Non. n. põt intelligi de cã quare appellat, qa illa
21 non dẽt inseri in appłone. l. j. in fi. de app. Fateor tñ †, ꝙ si appelletur
ab interlocutoria, ibi cã grauaminis dẽt inseri in appłone, vt in ca.
vt debitus, ext. de app. & c. ordi. eo. tit. li. 6. credo ẽt, ꝙ in tali prote-
statione dñt illæ cãæ inseri, d. c. fi. ext. de app. & ibi no. Fateor ẽt, ꝙ
22 si diceret coram vicinis, nuncio tali nouũ opus corã vobis, tñ in
ipso opere pp offm, & pp eius metũ nũciare nõ possem, ꝙ suffice
ret a simili, sicut sufficeret ꝓtestari, ꝙ non põt appellare, uel appel
lare corã vicinis, ꝙ sufficit, vt no. in d. l. fi. C. de his q p me. iud. non
app. & j. de appe. l. cũ qdam. Sed si in opere ipso nũciaret, nõ uale-
ret, vt hic quo ad hoc iterdictũ, sed an quo ad interdictũ, ꝙ vi aut
23 clã. j. dicã. † Duodecimo q̃ro, an huius ꝓtestationis posset postu-
lari remissio, sicut põt postulari remissio nũciationis, vt j. ead. l. §.
fi. is, cui. Rñ. sic, qa hæc protestatio hẽt vim nunciationis. Faceret.
n. demoliri opus, vt hic. põt ergo petere remissionem satisdando,
vel se submittẽdo iurisdõni alterius. l. est receptũ, de iuris. om. iud.
& pp hoc fuit inuenta hæc protestatio. Itẽ dico, ꝙ poterit peti, cũ
fit hæc protestatio, ꝙ dicat cãm quare vellet nunciare, vt dixi. s.
eo. l. j. in prin. Et ex oib. causis, qb. dixi nunciationẽ posse contem-
ni, ex illis poterit cõtemni hæc protestatio eadẽ rõne. Tertiodeci-
24 mo † q̃ritur, q̃ erat forma nũciationis, q̃ fit finito officio, vel impe-
dimento cessante? Rñ. si opus est perfectum, dicetur, ꝙ cũ tali tpe
non potuerit nunciare ne ædificetur, iõ nunc, ꝓut ex tunc nuncio
ne aliqd noui i opere faciat. Et hoc vult ipse tex. dũ dicit. quasi re-
petito die, & c. Si opus non erit pfectũ, addat ex nunc, & ẽt, ꝓut ex
tũc nũcio, ne aliqd fiat i futurũ. Rõ, qa cũ p verã nũciationẽ ꝓ fu-
turo opere possit sibi ꝓuidere, nõ debemus recurrere ad istam fi-
ctam, at. s. e. l. in prouinciali. §. 1. & de li. & posth. l. si filio, quẽ pr, in
25 princ. & de ꝯd. insti. l. qa rõ. † Quartodecimo q̃ro, an ptori posset
f fieri nũciatio, q̃ introducat iterdictũ, ꝙ vi aut clã. Credo, ꝙ sic. Nã
debemus scire, ꝙ p nũciationẽ ex hoc edicto statim q̃ritur ius nun-
ciantis, vt destruat factũ ꝯtẽpta nunciatione, siue iure, siue iniuria,
nisi esset manifestũ, vt dixi s. eo. l. j. in prin. iõ ille, cui est facta nun-
ciatio hẽt necesse petere remissionẽ, vel satisdare. Et sic hẽt vim ci
tationis, q̃ nõ cadit in ptorẽ, vt dixi, sed p nũciationẽ q̃ fit ex inter-
dicto, ꝙ vi aut clã, non q̃ritur ius nunciãti, si non habebat ius nun
ciãdi, qa forte ille, cui est facta nunciatio possidebat solũ, vł habe-
bat ius, puta seruitutis, vt no. j. quod vi aut clã. l. 1. §. 1. & iõ non est
ꝓuocatio ad iudiciũ, & sic cadit in ptorem. Hinc est, ꝙ illa nuncia
tio põt fieri p seruũ, & pupillũ, vt j. ꝙ vi, aut clã. l. 3. secus in ista l. d
26 pupillo. in prin. & §. 1. s. eo. & ibi dixi. Quintodecimo † q̃ro, an qñ
g ista protestatio fit corã vicinis, sit necesse, ꝙ perueniat in notitiã præ
toris. Iac. de Are. dicit, ꝙ sic p ea, q̃ no. s. eod. l. i. §. nunciationẽ. Tu
dic, ꝙ corã vicinis fit tm in casu, cũ de eo iuste timet, & pp istius
ptoris culpã euenit, pinde est ac si sibi esset psonalr nũciatum, vt
j. qd vi, aut clã, l. j. §. sed Aristo. & e. de auth. tut. l. ꝙ diximus. §. fin.
27 Sextodecimo † q̃ro, qd si de ptore nõ timet, sed non põt hri co-
pia ipsius, vbi dẽt fieri protestatio. Puto, ꝙ sufficiat hoc fieri ante
h tribunal, vbi ius publice reddere cõsueuit, & protestari, quo præ
tor protestari nõ põt, qa eũ nõ inuenit in publico, nec eũ dẽr ali-
bi q̃rere, ut j. qñ ap. sit. l. j. §. adeundi. Et iõ dico ꝙ dẽt in eius noti-
tiã peruenire, sicut. s. dictũ est in §. nũciationẽ. Veniamus ad scdam
lec. sm quã br. h. d. Iter arripere ad ptorẽ uim nunciationis habet
nũciatione postea secuta, h. d. Casum in terminis ponit gl. j. i text.
q̃ dicit ipsi ptori, expone. i. p ptorẽ. Iac. de Are. reprehẽdit istã lect.
28 cũ nũciare posset iactu lapilli. imputet sibi. Tu sustineas glos. † &
dic ꝙ talis protestatio arripiendo iter, cã eundi ad iudicẽ, hẽt vim
nũciationis, & plus q̃ nũciare. Et hic est casus no. quia facit multũ
i p rusticis, q qñ recipiunt aliquã violentiã, vł iniuriã, dñt, protestor
ex parte Prãtis, ne hoc facias, & iter arripiũt ad ciuitatẽ, ut qcqd
factũ fuerit post talẽ ꝓtestationẽ, dẽat reuocari. qa iterim dẽt esse
sub Prãtis ꝓtectione, casus ẽ ext. de app. c. dilecti, primo, & plene p
Inn. & p Io. And. in c. vt debitus, eo. ti. Per q̃ iura hæc lec. approba-
tur, & forte hinc fuerũt sumpta illa capitula, qd teneo mẽti. Venio

29 † ad tertiã lec. & br. h. d. Si pp distãtiã loci, nõ põt p nũciationẽ fa-
K ctã i ope, parti esse ꝯsultũ, sufficit nũciari corã iudice. h. d. Contra
istã opi. opp. Operarij hoc ignorãtes nõ potuerũt desistere ab ope,
& dñs nõ potuit hoc nũciare eis, qa fuit nũciatio facta nimis tar-
de. igit vr, ꝙ opus non dẽat demoliri, vt s. ea. l. §. si quis. & j. qd vi,
aut clã. l. aut qui aliter. §. 1. Gl. fatet ꝯtrũ, ꝙ nõ destruet, qd medio
tpe est factũ, antequã dñs possit peruenire ad locũ. ista solutio nõ vr
aliqd ꝯcludere, qa sm hoc nil destrueret, quia sicut opus esset pfe
ctũ antequã venire nunciator, ita esset pfectũ antequã potuisset
venire dñs, & sic cũ opus esset perfectũ, nil destrueretur. Iõ, vt susti-
neas istã lect. dicas, ꝙ nũciator erat debilis, & nõ potuisset venire
ad locũ in trib. secus dieb. si dñs erat fortis, & potuisset uenire in
vno. Ista lect. probatur. s. de eo, quod certo loco. l. cẽtũ Capuæ. ib
tertia lect. & si dicis, nunciator posset hre nunciũ. gl. dicit, intelli-
30 ge, cum non habebat quẽ mitteret, hoc aũt qd potuerit hre nun
cium, debet probare ille, qui dicit, ꝙ potuerit hre idoneum, & de
31 facili, tex. est no. pro soc. l. idemque, in prin. Quæro, † Quid si im-
pediebatur ratione personæ, quia pupillus non habebat tutorem,
uel iudicem. dico practicam huius lecturæ seruandam, dixi. s. eo.
l. de pupillo, in prin. Veniamus ad quartam lec. q̃ non prosequor,
32 quia non est uera, † quia licet nullus sit in loco operis, tamen po-
test nunciare nouum opus, ut sup. ea. l. §. nunciationem. & ibi no.
& ligabit dominum a tempore scientiæ, ut ibi dixi.

ADDITIONES.

a Ale. Nono quæro. Adde ẽt, quod no. Bar. in l. j. C. de his quæ per. nomi. & ibi di-
xi. Et idẽ vr si in personã socij, vel amici, per id, ꝙ no. Bar. in l. si stipulatus fuero.
de ver. ob. in prin. ꝙ no. & ad Bar. hic, adde, ꝙ hẽ voluit in suo tract. de tyranni
de in 7. q. & Bal. in l. si quam, in fi. C. de ope. lib. & Bal. in l. interpositas C. de trã
sa. adde gl. in cle. 1. de sen. excom. tex. in c. sciant cuncti. de elect. Ang. in l. j. de in
ius voc. Ant. de Butr. in c. fi. de app. ꝙ no. Bal. in l. j. C. de episc. & cle. & in l. inter-
positas. C. de transac. Fed. cons. 3. Pet. de Anch. consi. 300. Card. consi. 137. Ang.
consi. 193. Item adde tiquantum Bart. dicit, ꝙ causa est exprimenda in appella-
tione ab interlocutoria, ꝙ non sufficeret se remittere ad processum ex quo cau-
sa grauaminis posset apparere, vt voluit Bal. consi. 442. lib. 4. & Rom. consi. 307.
j. lib. vbi ponit decem, quæ requiruntur in appellatione ab interlocutoria, quo-
rum altero deficiente appellatio corruit. Primum, vt dixi, causa grauaminis illa-
ti, vel comminati, vt c. cordi. de app. in 6. Secundum. causa legitima c. vt debitus,
de appe. Tertium, ꝙ eã sit vera, c. interpositas eo. ti. Quartum, ꝙ coram iudice sit
expressa, d. c. vt debitus. Quintum, ꝙ nõ sit admissa petitio, vel exceptio, vt c. di
lecto, eo. ti. Sextum, ꝙ fiat in scriptis, de cuius veritate per Bart. in l. eo. ti. l. eius
qui. Septimum, quod iõ appellatur, quia nõ fuit admissa petitio, vel exceptio, vt
d. c. dilecto. Octauum, quod petantur apostoli. nonũ, quod si appellatus hoc pe-
tierit, ꝙ veniant partes instructæ cum singulis munimentis ad eam faciendam, vt
no. in d. c. cordi. Decimum, ꝙ fiat intra decẽ dies, c. bonæ, de confir. vti. vel inuti.
b Pom. Vel laboratoribus. Vide ad cõfirmationem, quę ponit Alex. in l. j. sup. in ius
voc. vt eant. & Fel. in c. ecclesia S. Mariæ. q. 13. de constitutio.
c Paris. Decimo quæro. Vide Alex. consi. 69. vol. 1.
d Pom. Est expressum, vide Alex. cõsi. 12. vol. 3. Fel. in c. Pe. de homi. & Barb. in c. j.
de off. dele. & Anan. in d. c. Pet. de homi. & Alex. cons. 69. vol. 2. & Ro. cõsi. 131.
Ale. Non fuit protestatus. Et sic tenet Bar. ꝙ sit necesse eam impedimẽti allega-
re, alleg. l. cum quidam. inf. de app. Sed in contrarium facit tex. in c. statuimus. de
off. dele. in 6. & in cle. j. de lo. cõpe. Quibus responde, vt hic habes per Mod. licet
Io. hic, hoc non teneat. Quibus etiam potest responderi, ꝙ ea in contraria cau-
sam supplicat. Et vide no. per. Bar. in d. §. morte. l. non solum. inf. eo.
e Ale. Introducat interdictũ. Ad hoc vide ꝙ dixi post Bar. in l. j. inf. ꝙ vi aut clam,
in §. 2. Et aduerte, qa si qd nũciatũ est possessori, dñs tenet parere nũciationi. er
go si nunciatũ fuit, ptor nõ tenet ꝙ vi aut cla, qa an ptor nũciatus non habebat
ius, aut hẽbat, si hẽbat ius, nõ tñ possessionem, tenet parere nũciationi, d. l. j. §. &
paruũ, ꝙ gl. in l. qd vi aut cla. Et sic tenet i consequẽtiã, ꝓuocare ad iudiciũ, si velit
ædificare, & si nõ hẽbat ius, res est expe ita, ita ꝙ nõ video, quantũ attinet ad q.
nostra bona distam inter hanc noui ope. nũc. ex hoc edicto, & illam, ꝙ vi aut c a.
f Bart. Sextodecimo quæro. Adde d. Pet. in c. pastoralis. §. ꝓterea, de off. or. Bald. in
c. plerũq; de rescr. limita, nisi in camera, vel alio loco cõsueuit dare audientiã, vt
est gl. sing. i c. cupientes. §. qd si p viginti, i ver. ꝓposita, i fi. ver. & si Papa, de ele. li. 6
Ale. Ante tribunal. Limita, nisi iudex esset consuetus ius dicere in camera, vt no.
g gl. in c. cupiẽtes. §. ꝙ si p viginti, de elec. in 6. Adde Bar. hoc uoluisse, in l. j. §. dies,
qñ app. sit, & qd no. gl. & ibi Bar. in l. j. C. de sent. ex bre. rec. Quod tñ puto sane
intelligendũ, & uerificandum, prout ibi dixit Bar. in l. si ut proponis. C. quomo-
do & qñ iud. & qd no. Bar. in l. pen. de iuri. & iu. Adde ad pdicta text. & ibi no.
in l. voluit. §. j. de inter. act. & qd ibi Bar. Et adde qd tengit illa gl. an sit necesse
plures ꝓtestari, de quo uide sup. Adde qd dixit gl. no. in c. j. in fi. de consue. recte
seu ꝙ ppter absentia magratus, qs non dẽt sibi ius dicere, sed dẽt expectar. Sed
tñ sm Bal. ibi, si expectatio frustra esset, non puto eũ expectandũ. sup. de sta. ho.
l. Arethusa. & extra de sortileg. c. fi. Adde in ar. l. si longius. §. j. de iud. & Bal. in l.
sed & si per ptorẽ in §. ait prætor. sup. quib. ex cau. ma. Adde pulchre, q̃ sunt illa,
quæ iudex expedire potest extra bachũ suũ, & quid si vnus producat scripturã
siue petitionem in camera alius ad banchum, quis sit potior. Bal. consi. 221. s. li.
Claud. Adde ultra Doct. hic de hac materia per Panor. in c. ne pro defectu.
post gl. 3. ubi, extra de elect. et c. in cau. eo. tit.
h Ale. Protestetur. No pro iudicis. hoc tamen non erit necesse in casu, de quo per
Bar. in l. ut alius. §. bellissime. inf. quod ui aut clam. & Bal. in l. sed & si per prę to-
rem. §. ait prætor. sup. quib. ex cau. maio.
i Ale. Sufficit nũciari. Sed certe ille tex. i uer. & si nũciãt postea, nõ ur pati hãc stel
lectũ, quia hic in tex. appa et, ꝙ dẽt post prima ꝓtestatione fieri scda nunciatio
solemnis, & ẽt scdm hãc lec. nõ interueniet nisi intelligas, ꝙ primo dẽt protestari
nuncians se non posse nunciare in opere, pp longinquitatem loci, qua protesta-
tione facta postea mittitur nũciatio per procuratorẽ, & sic intelligatur ille tex.

§. Sextus pedius. Ex cã triplici nunciat, nãli, publi-
ca, et ĩpositiua. h. d. usq; ad § me
minisse. Opponit. ꝙ ui ꝙ illud, qd hic inducit, fuit inductũ. s. e. l.
§. nũciatio, 2. Gl. fatetur ꝙ est uerum, sed hic breuius dr, q̃ ibi. Tu.
dic, qd ibi dicit ꝙ tribus modis fit nunciatio: hic subdiuidit. unde
illic

illis mẽbris,ſ.cã tuẽdi iuris mei,& tueor rẽ meã ex cã nãli,& ex cã
a publica,a vt hic dt tex. Itẽ ĩpoſitiua,qa ĩpoſuiſti ſuitutẽ ĩ rẽ meã,et
ſic pt ĩtelligi iſta lex,& ſm hoc,gl.q̃ eſt hic ſup ver.leges,nõ bñ dt
b ĩ primo exẽplo,b ſed ĩ ſcdo ſic,qa ex ptãte illarũ legũ denunciatio
fit,priuati iuris ſeruãdi cã. Op.dr hic,ꝙ pt nũciari dño. Cõtra,ſ̃.eo.
l.j.ĩ fi. Aut loqr ĩ ſeruitute vrbana,aut ruſtica,&c.ibi loqr ĩ pſona-
li,hic ĩ reali. Et rõ eſt,qa ille,q hẽt vſufructũ,poſſidet,hic vero nõ.
Sed iſta rõ magis ↄcludit ↄtriũ,qa q plus iuris hẽt,magis dẽt poſſi
c dere. Dy.dat aliã rõnẽ,ſ.ꝙ vſus fruct⁹ ei⁹ ẽ ð bile,iõ &c. Op.ꝙ ex neu
tra iſtarũ cãrũ nũciat,vt ĩ eo,q nullũ i⁹ hẽt,vt ſ̃.ĩ prin.l.j.So. vt ĩ gl.

ADDITIONES.

a Ale.Ex cã pub. No.qđ cã cõſeruandi ius publicum,licet priuato nunciare,imo di cit Inn.in c.olim cám,de reſt.ſpo.qđ pro defenſione legum publicarũ, licitũ eſt indicere bellũ,quod ſequitur hic do. Io. Et adde quæ dixi poſt Bar.in l.1.in prin. ſi quis ius dicen.non obtem .& no Bar in l.hoſtes,de cap.& poſtli.reuer.
b Ale.In primo exemplo.Sed do.Io.hic dicit gl.bene dicere,dic ut hic habes p eũ.
c Ale.Vſusfructus.Vide latius in l.1.§.ſi.ſup.eo.
Meno.Vide etiam Corſe.ſuis ſing.in verbo,citatio,incipit no.practicam.

---

1 *Nũciatio cõmitti dẽt p pratorẽ ad partis inſtantiã, & ibi ponitur practica.*
2 *Nunciatio per iactum lapilli,fit iaciendo lapillum in opere, dicendo imperſonaliter uerba apta ad denunciationem.*
3 *Nunciatio ſimplici verbo quando fit, dẽt imperſonaliter concipi reſpectu eius qui nunciant,& verba debent referri ad eos qui ſunt in opere.*
4 *Nũciãs faciat redigere in ſcriptis,quãtũ ſit factũ de opere tpe nũciationis.*
5 *Nuncio nouum opus ſatis eſt dicere,quando nunciatio fit verbo.*
6 *In nũciatione facta uerbo nõ eſt differẽtia dicere,nuntio,uel dicere ꝓhibeo.*
7 *Nũciãs verbo,licet perdat poſſeſſionẽ,tamen habet interdictũ , unde ui.*
8 *Nuncians uerbo,poteſt poſſeſſionem,quam perdit,propria authoritate recuperare,antequam diuertat ad actus extraneos.*
9 *Nunciatio noui operis,an fieri debeat in ſcriptis remiſſiue. (conteſtationẽ. Libellus non requiritur in offi.iud.quãdo miſericorditer imploratur ante litis*

§.Meminiſſe.

Qui nũciat ſimplici verbo, pdit poſſeſſionẽ,ſi eã hẽt,ſecus ſi p ptorẽ,vel iactũ
lapilli,& ↄ eũ q ædificat,ſpta nũciatiõe,iterdicto,qd vi aut clã,vel
vti poſ.poterit experiri,h.d. Op.& vr ꝙ ẽt qñ facit in ſuo, poſſit fie
ri p ptorẽ,vel p iactũ lapilli,l.j.§.qd ſit vi.ĩ.ꝙ vi aut clã.Glo.dt,fa-
teor ↄtriũ,& exponit,neceſſaria,i.vtilis,nõ dãnoſa. Et hoc eſt verũ,
ſi aliqs nõ erat ĩ quaſi poſſeſſione alicuius iuris, vt puta ſeruitutis,
* vel alterius,qa tũc pderet eã,& nõ eſſet vtilis,ſed dãnoſa. Op.ꝙ nõ
hẽt vti poſſ.qa pdit poſſeſſionẽ,vt l.j. §. hoc interdictũ, vti poſ.So.
fateor,ꝙ q pdit poſſeſſionẽ,nõ hẽt interdictũ,vti poſſ. Op.ſ̃.ad l.
Aql.l.queãdmodũ.ĩ prin.& §.j.ð acq.re.do.l q̃uis. Et gl.fatet ↄtri ,
ꝙ vtrũq; ↄpetit,& iſta remedia.& ſua authoritate,&c.ꝙ dic,vt dt
1 xi.ſ̃.e.l.j.§.nũciatio. Quæro,† qualr ↄmittatĩ p ptorẽ nunciatio? Et
gl.dr,ꝙ dẽt dicere ps &c.recita vt iacet gl. Ex eo ꝙ dr ptor, tu hẽs
ꝙ dẽt fieri parte petẽte,ꝙ eſt verũ,l.ad pemptoriũ.ſ̃.ð iu.& ĩ.ti. t.
l.4.§.hoc ãt,ĩ.iu.ſol.l.iã tñ.§.pe. Id vero ꝙ dt,vt veniat rñſurus, nõ
placet,qa ad veritatẽ alternatiuæ ſufficit alterã ptẽ ĩpleri, l. ſi hẽdi
pl.s.ſ̃.de ↄdi.inſti. Vñ poterit ædificare interim,& aliud facere,l've
a nire rñſurus,& ſic nũciatio non hẽret effectũ. Dicat ergo,a vt cõis
practica obſeruat copulatiue, ſi ſenſerit ſe grauatũ veniat rñſurus.
Itẽ,ꝙ dt gl.vt nõ ædificet,non bene dicit,ſed dẽt dicere,p̃cipio,ne
aliqd noui opis fiat, vt ſũt verba edicti,in l.ptor.ĩ prin.ĩ.e. Et ſic ꝙ
nũciat, dẽt ĩdefinite ↄcipi. Erit ergo forma ↄmiſſionis ad petitio-
nẽ,hic ipoſuit tali nũcio,vt vadat ad talẽ locũ, & ibi dño, vel ope-
rarijs ibi exñtib.nũciet,& ꝓhibeat,ne ĩ dicto loco aliqd noui ope-
ris fiat,& ſi ſe ſẽſerint grauatos ↄpareãt de eorũ grauamine oñſu-
ri. Iſtud vltimũ ꝓbat,§ ꝓx.ver.& toties,& §. ſi is cui. Præcedentia
2 ꝓbant dictis legi.& ea.l.§ nũciationẽ. Scdo q̃ro,† qualr fiat nũcia-
tio p iactũ lapilli. Dñt qdã verba nõ eſſe neceſſaria,ſed ſufficit nun
ciare. Dicit Ioãnes,verba apta ad nũciationẽ eſſe neceſſaria,q̃cũq;
ſint,vt dt gl.& Azo clarius ĩ ſumma huius ti.§.qualr,ꝙ placet,dũ
tñ verba nũciationis impſonalr ↄcipiantĩ,vt dixi,& dicã. Et dñt q-
dã,ꝙ lapillus dẽt deijci de ipſo ope,vt videatĩ audax, qđ nõ placet,
vt dixi,ſ̃.e.l.j.§.ĩ opis. Itẽ qdã ꝓijciũt tres lapillos , ſed nõ eſſet ne-
ceſſe.qa ſufficit vnus,vt hic paret,& ĩ.ꝙ vi aut clã.l.j.§.qd ſit vi.cũ
3 ſi. Tertio q̃ro,† qualr fiat nũciatio b ſimplici verbo? Gl.ſup verbo,
b poſſeſſorẽ,dt,ædificas ĩ meo,male facis,ꝓhibeo ne ædifices. Iſtud
nõ placet,qa iſta verba,ne ædifices,ſũt pſonalia,q̃ inducerẽt inter-
dictũ,ꝙ vi aut clã,ex ea parte qua vi,vt ſ̃.ꝙ vi aut clã.l.j.§.qd ſit vi.
& l.aut q aſr,§.ſi qs eũ. Sed ad hoc iterdictũ verbũ denũciationis
dẽt referri ad eos,q ſunt in opere, vt §. nũciatione,ſ̃. ea.l. vt nũcio
vobis,id vero ꝙ nũciat dẽt impſonalr concipi.ſ.ne qd noui operis
fiat,vt l. ptor.ĩ pri.ĩf.e. Et p hoc ẽ tex. ĩf.e.l.ſi ꝓcurator,& l. fi.& ibi
dicã.& licet multũ faciat ↄ,ĩf.eo.l.nõ ſolũ.§ ſi cũ poſsẽ iure. Sol.vt
4 ibi dicã. Faciat tñ redigi ĩ ſcriptis,q̃tũ erat ſcm̃ de ope,ĩ pe nuncia
5 tionis,d.l.nõ ſolũ,§.ſed vt ꝓbari,ĩf.e. Et hoc ↄſiliũ ẽ. Sed † qđ ſi di-
co,nũcio nouũ opus. Puto ſufficere,vt ſ̃.l.j.ĩ pri.& ĩf.e.l.§.q op⁹.&
6 §.ſe.cũ ſi. Sed an ſit † dña,ſiue dico,nũcio,ſiue dico,ꝓhibeo? vr ꝙ
ſic,vt ſ̃ l.j.in prin.& ibi no.gl.parua,in ver.ꝓhibendi,& in gl.mag.
& ſ̃.ea.l. §.ſi plurũ,ꝙ qdã dixerũt,quorũ opinio reprobat, ĩf.eo.l.
7 ſi ꝓcurator,in gl. Quarto † q̃ro,dr hic in tex. ꝙ q nunciat ſimplici
verbo,pdit poſſeſſionem,an poſſit interdicto vñ vi, recuperare? Et
vr ꝙ no,qa ſuo facto amiſit,vt ĩ rła iuris,dãnũ ꝙ ſis, & l.ſcm̃ cuiq;
c ſuũ. In ↄtriũ determinat Dy. c qa ſcm̃ ſuũ dedit mihi cãm pdendi
poſſeſſionẽ,& poſſeſſio ẽ ſibi applicata.ergo,&c.p l.j §.ſi ſiuus, &
§.ſi qs tñ negel.& §.ſiue aũt,& ibi no.& l.3.§.hoc interdictũ,ĩ. de
8 vi & vi ar.† Sed q̃ro,an ſua authoritate poſſit recuperare? Et tenet
Dy.ꝙ ſic,p l.3.§.cũ igit.ĩ.de vi & vi ar.& hoc anteq̃ ad extraneos
act⁹ diuertat,vt ibi,qa vr vi deiect⁹,vt d.§.cũ igit,& ĩ. ꝙ vi aut clã.
9 l.j.§.ſed & ſi qs vi.& §.ſeq. † Quæro, vtrũ nunciatio noui opis dẽt
fieri in ſcriptis? Et vr ꝙ ſic,vt in Auth.de tẽ.non ſol.pe.ſup dote,§.
ↄteſtatione,poſita C.de non nu.pe.auth.hãc aũt q̃relã,determinat
Dy.& bñ ſe expedit,& dt ꝙ ſiue fiat p ptorẽ,ſiue ſimplr verbo, nõ
d dẽt fieri in ſcriptis,qa qñ iudicis d offm̃ añ litis ↄteſtationẽ miſeri-
corditer imploratĩ,nõ ẽ neceſſarius libellus,vt no.ſ̃.de ĩterr.ac.ſup
rub.ſed hic ĩploratĩ miſericorditer,ergo,&c. ſed ĩ ꝓſecutione opis
ẽ neceſſarius,vt ĩ.eo.§.q opus,latius q̃ Dy. dicã ĩ mã ꝓteſtationis.

ADDITIONES.

* Clau.Quia tunc perderet eam.Contrarium , ſ.ꝙ per nunciationem noui operis non perdatur quaſi poſſeſſio iurium,videtur tenere Bar.in d.l.& ſi forte,§.j.in fi. ff.ſi ſerui. ven.vide ẽt ad huius limitationem Ale.conſ. 130.& cõſ.ſeq.vol.4.
a Ale.Dicatur ergo.De iſto ꝓcepto vide p Bal.in l.2.C.de epi.aud.per Mod.in §.cu tare Inſt.de act.in fi.& qđ no.Inn.& Io.in c.j.de immu.eccl.& qđ no. Inn.in c. in pñia,de proba.& Bar.in l.ſ.C.de exec.rei iu.& nouo Bal.in l.nec quicquam, §.vbi decretũ,de off.pcõ.Adde ꝙ clauſula,ſi ſenſeris te grauatũ,importat,vel ꝙ non ædifices,vel venias ad rñdendum. Et ita dicit Bal.vidiſſe ſeruari in curia Romana eius conſ.a 18.3.li.vbi cõſuluit in hac materia operis no. nũ. ꝙ ibi uide. Et de dicta clauſula idem firmauit conſ.377.li.3.& de pdicta cła,vide Ro.cõſ. 298.
b Ale.Qualiter fiat nunciatio.Oẽm formã huius nũciationis, & eius cõmiſſionis , vide omino p Bal.in l.nõ ſolũ,§.ſed vt ꝓbari,in fi.inf.e.Adde, ꝙ nõ refert q̃b. uerbis fiat nunciatio,dũmodo aperte fiat. Bald.conſ.459.4.lib. Et an ſit neceſſarius libellus in nunciatione noui ope. Et quid in remiſſione,vide Spe.in §. nũc dicendũ,ver.ſed nũquid in noui operis nunciatione,& ibi Io.in add.tt.xi.de li.concep.
c Clau.In contrarium determinat Dy.Idem etiam tenet Alb.in l.j.§.in operis, ſu. e.ſed videtur eſſe cõtra ad quod vult Bar.in d.l.j §.nũciatio,nu.30.ver.ſed illud.
Meno.Ruy.conſ.27.nu.8.9.lib.4.
d Barb.Quia quando iudicis.Vide Bal.in l.j.ſu.de iuriſd.om.iu. Et ex hoc ſequitur ꝙ quando quis poteſt facere aliquid ſua authoritate,requiritur libellus , contrarium voluit Bar.in l.3.in repe.prope.fi.C.de pig.

---

1 *Reficere dicitur de nouo facere.*
2 *Reficienti cloacã vel riuũ,ẽt ſi non eſt dominus non poteſt nunciari. (ducit.*
3 *Practicã huius § ponit,qa & per modũ accipiẽdi, & per modum agẽdi de-*
Nunciatio vt ſpernatur,quando mora eſt periculũ allatura,de quo periculo
4 *Periculum eſt triplex. (intelligatur.*
5 *Nunciatio etiam ſperni poteſt ſi grande damnum verſetur reſpectu eius cui ſit nunciat ex dilatione,& modicum nuncianti.*

§.Si quis riuos vel cloacas.

In riuis & cloacis, & vbicũq;
[nũ]ciatio eſt periculũ allatura,ſpernitĩ nũciatio,h.d. Diuiditĩ in duas.
Primo ponit theorica. Scdo practica. Scda ibi,toties aũt Op.illud
dr ſpãle cuius ↄtriũ eſt ius cõe,vt l. 1.ver.niſi forte,ĩf. ad mun. Sed
video,ꝙ nulli reficiẽti põt nũciari,l.j.ſi qs ædificium,ſ̃.eo. Ergo in
cloaca,& riuo nõ eſt ſpãle. Huius ↄtrij timore ẽ fcã gl.mag. hic. Et
prima ſolo eſt , qa in riuo & cloaca ẽt de nouo fiẽda non põt nun
ciari,& in hoc eſt ſpãle ſm Hug.ſed ſol hęc nõ eſt vera p l.j.§.ſi.ĩf.
de riuis. Datĩ & alia ſo.ꝙ reficiẽti pt nũciari cã dãni infecti,ſed in ri
uo eſt ſpãle,ꝙ nõ pt cã dãni infe. Sed iſte rephẽditĩ p l.pe.§.pe.ĩf.de
riuis,& ĩf.ð cloa.l.j.§ & ſi qs purgãt. Aliã ſol.dat la.de Are.q̃ ſeqtĩ
Old.& dr,ꝙ aut reficit rẽ,tũc ſolũ a ſe poſſeſſum, & ſibi ñ põt nũ
ciari,l.j.§.ſi qs ædificiũ,ſ̃.e.Qñq; qs reficit ſolũ,ꝙ nõ poſſidet, ſed
ius,& tũc aut eſt ius vię,vel itẽ,& opus nouũ pt nũciari,l.3.§. hoc
aũt,& §.ſeq.de itin.actuq; priua. Aut eſt ius aquę ducẽdę,vel cloa
cæ immittẽdæ,& tũc nõ põt nũciari,vt hic. Videre dñ,ſ̃.eo.l.j.§.ſi
qs ædificiũ.dixi,ꝙ litera illa,reficiat,non eſt bona,ſed dẽt eſſe, ful-
1 ciat,qa q fulcit,nõ de nouo facit,ſed † q reficit,de nouo facit,a vt l.
a inter ſtipulantẽ,§.ſacrã,ĩf de ver.obl. Et hoc tenet ibi Dy.et iſte §.
2 optime facit,qa tũc eſt ſpãle,ergo in ↄtrã eſt ius cõe. Fateor tñ † ꝙ
hoc eſt plus in riuo,et in cloaca,qa ẽt nõ dño reficiẽti nõ põt nun
3 ciari,ſecus in via,vt ĩf.e.l.q viã. Sed † q̃ro circa ver.toties,qualr de-
ducitĩ in iudiciũ? Rñ.vel p modũ exceptionis,q.i.cũ agetĩ ↄ ædificã-
tem interdicto demolitorio,ipſe excipiet ꝙ nũciatio põr ↄtẽni, et
b ſic de hoc cognoſcetur. Itẽ p modum agẽdi,b qa ille cui facta eſt
nũciatio,põt impetrare iudicis officiũ,vt illa nũciatio ꝓnuncietur
nulla,ſicut dr de nullitate iniq,de qua põt dici,agẽdo, vel excipiẽ-
4 do,vt dicit gl.ĩf q̃ ſen.ſi app.rec l.j.in prin.† Item q̃ro,dr hic,ꝙ põt
ſperni nunciatio,ſi mora eſt periculũ allatura, de quo periculo in
telligatĩ? Rñ.triplex eſt periculũ. Quoddã eſt periculũ vtile totius ci-
uitatis. Quoddã periculũ viciniæ,ꝙ p iſtis põt ſperni. Quoddã eſt
periculũ ſpãle eius cui fit nunciatio, et pro iſto non põt ſperni. ita
dicit gl. Certe poſſet eſſe tñ periculũ eius,cui fit nunciatio,quod
poſſet ſperni,ut in calib.in quib. nõ pt appellari.ĩf.de app.reci.l. ſi.
ſecundum

ADDITIONES.

Meno.Datur.Adde Rip.in tract.peſt.in 2.par.prin.nu.71.
Meno.Adde Alcia.lib.1.de verb.ſigni.char.59.
a Ale.Sed qui reficit,de nouo facit.Adde qđ de hoc eſt tex.in l.3.§.ius autem,ĩ.ĩf.de iti.actuq; priua.& uide Bar.in.e.l.1.§.ſi quis ædificium,& uide in l.j.ĩf.de ui pu.ubi tex.ſonat contrarium,& ſimiliter tex.in c.conſuluit,de iudi. Sed ſummariter non reperio aliquem tex.qui proprie dicat,qđ reficere non ſit de nouo ædificare,niſi tex.in d.l.j.§.ſi quis ædificiũ,ſecundum voam lec.quam dat Bar. Adde inquantum Ale.hic in lec.refert Ro.dicere, qđ captus ratione ſuſpicionis fugæ,non poteſt allegare incompetentiam iudicis.Per.de An.ſi.conſ.32.
b Ale.Per modum agendi.No.pulchre quando periculum eſt in mora,& uid. no. de his per Inno.in c.cum olim.c.uſam,de reſti.ſ. u.

6 sm Ia.de Are. Ergo ēt puto,† φ si grande damnū versitur eius cui
fit nunciatio ex dilatione, et damnum modicum eius, qui nūciat
ex ædificatione, consequitur, φ nunciatio pōt sperni, ar. inf. ne qd
in flumi. pub. l. i. §. sunt autem qui putant, secus si perderet lucrū
quia non est par causa &c. & tex. iste periculum requirit.

1 *Iuramentum calumniæ potest omitti si pars non petit.*
2 *Iudex ex offic. suo quando possit aliqd facere parte non petente, remissiue.*
3 *Libellus in casu huius §. quod detur in actione in factum, et nunciatio confirmetur, & super eo iuratur de calumnia, subtilienda opinio. glo.*
Practica deferendi iuramentum calumniæ in casu huius §. secundum And. de Pisis, & nu. 5. ponitur alia practica.
4 *Possessor potest petere se in ea confirmari.*
Sniam habēs pro se, pōt petere eā confirmari, licet non sit ab ea appellatum.

§. Qui opus nouū.

Nūciās dēt de calūnia iurare corā ptore, pte petēte. h.d. Et
iste §. vr̄ mihi satis sing. & vr̄ hic dici, φ iuīm calūniæ possit remit
ti, ɔ̄ l. a §. sed qa veremur, C. d̄ iu. cal. Gl. d̄r, φ expsse ñ pt, sed tacite
sic, vt hic. Sed illa q. ponit ibi, & si vellē tenere, φ nullo mō remit
tit, ad istū § rñderē, φ hic loqr̄ de iur. cal. spāli, ibi est iuīm calūniæ
1 gñale, φ p tota lite pstat, sed hēmus † hodie ext. de iu. ca lib. 6. c. 1.
φ iuīm pt remitti. Qd intelligebat Ma. Sil. venī, si pars nō petebat
a secus si a parte peteret, qa eius omissio postea^a vitiaret, cū sit d̄ sub
stāntiali b. Op. s̄. e l. i. §. a. Sol. dic, φ in nūciatione nō est opus ptoris
b adōne, sed i psecutione sic, vt dr̄ hic, ptore auctore, &c. Cōtra vr̄, b
2 † φ parte ñ petēte possit fieri p ptorē offō suo, l. quos plubet. s̄. de
postu. & l. fili^o. §. veterani, s̄. de p c. & l. ædiles, §. itē sciēdū, s̄. de ædi.
3 edi. Dixi plene l l. 5. §. hoc aūt. j. d̄ dā. inf. Quærit gl. an deēt libel^c
c sup quo iuret? Et gl. d̄i φ sic, ar. l. aut. offerat. C. d̄ li. ɔt. Sd q̄ erit actio
q̄ pponet? Et dic φ erit actio i fcm̄, p q̄ peteī, vt ɔfirmet nūciatio,
& c. vt i gl. Qñ legi Pisis, librū habui d. An. de Pisis aliqb. dieb. & te
probat istā opi. gl. qa nūciatio ex hoc edicto ē firma, & remittit p
stita satisdōne, l. j. i prin. s̄ e. Et sic frustra petit firmari, φ ē firmatū
ar. l. q̄ sub ɔdōne, §. fi. s̄. d ɔd. ist. Ergo erit sm̄ hoc practica, vt sum-
marie ex suo offō parte petēte, ptor cogat aduersariū iurare de ca-
lūnia. Sed licet illa practica placeat, qñ pars nil aliud peteret, nisi
d φ nūciās iuret d̄ calūnia, tñ ista opi. gl. pbat d p legē sedam, s̄. e. tit.
Et vide gl. ibi q̄ incipit, Sinaūt ibi, ius ei nō esse, &c. & gl. subaudit,
4 quasi p nūciationē ex hoc edicto, &c. Et ista † practica ē bona, p l.
tertiā, §. missū s̄. d̄ Carb. edi. & l. j. C. d Carb. edi. Et sm vnā lec. ē ibi
casus, φ ille q ē i possessione petit sibi eā ɔfirmari. facit, d̄ ado. l. nā
diuus. & sm can. hoc nō hēt dubiū. q adiciunt, φ ille. q hēt sniam
p se, posset petere eā ɔfirmari, licet ñ sit appellatū. Idē i alijs actib.
stmis, & canonicis, vt ext. d̄ ɔfir. vtili v ī inu. c. si qs, &c. de ɔfirma-
tionib. & ibi p Inn. & Io. An. φ an pcedat, dicam, j. q̄ sen. sine app.
5 rel. l. 1. in prin. † Et licet ɔtū i pñti dicta practica sit vera possem^9 et
dicere, φ reus posset venire corā iudice, & dare libellū, i quo petit
remissionē, vt j. §. si is cui. & sup illo libello pcederet, & iurabit, vt
hic dr̄. & hoc esset sine scrupulo aliquo. Quæro, qualr̄ hoc impe-
trabitur a ptore? Et dic vt in gl. in ver. prætore, q̄ incipit, certe imo.

ADDITIONES.

Ale. Postea. Idem tenet Arch. in c. 1. de iu. cal. in 6. & Mod. hic, & Imo. in l q bo-
na, §. si alieno, inf. in tu [illegible] de inquantum Ale. hic in lec. ponit, an contra [illegible] possit
opponi exceptio nullitatis, q [illegible] potum nl. 4. §. condemnatum, de re iu.
b Ale. Vr. Adde tex. in c. 1. in h [illegible] 6. & est tex. [illegible] §. sed qa verem [illegible] qd
si petat iurari, & iuret, sed tñ in [illegible] in pcessu vitiet [illegible] qd in l. q
bona, §. si alieno, [illegible] dixi [illegible] qa veremur, l. 1. [illegible]
c Ale. Libellus. Vide Iuman [illegible] qd in nunciatione non datur, sed
in prosecutione. Spe. in ti. de lit. c [illegible] quid, de
nou. operis. Bar. su. in § nunciatio [illegible]
d Ale. Probatur. Et est gl. ibi in versus, relata ad tex. & ibi Bar. & Doct.

1 *Agens rei vendicatione ad rē si agit ad partē, debet partem petere, si ad to-*
2 *Locus loci poni debet in instrumento, & nu. 3. (tum sufficit simpliciter.*
4 *Cautela quando nunciatio fit in parte tantum.*
5 *Libellus, peto omnes res, ao procedat, remissiue.*

§. Qui nūciat.

Qui nūciat in certa parte operis, eā dēt demōstrare, si vero nūciat i toto opere
sufficit in toto nūciare. h.d. Habeo istū §. p notabili multū. Iste §.
1 decidit q̄dā q. q̄ vidi de facto. † Quidā agit rei vēdicatione, & petit
rē, an dēat dicere totā, vl̄ partē? Et gl. i l. Pōp. §. sed & is, i gl. fi. d pce.
dt φ dēt dicere totū, vel partē. Alia gl. in l. si in rē, s̄. de rei vē. dicit,
φ totū videor petere simpl̄r petēdo. Quid dicemus? Dico, φ hic ē
casus, si partē petere volo, tūc partē debeo dicere, secus si totū, qa
2 tūc sufficit si simpl̄r ppono. Item facit ad q. † an dēat inseri locus^a
a loci^b Et qdā dñt φ sufficit, vt ciuitas ponar, §. itē verborū. Inst. de
inutil. stipu. l. optimā, C. de ɔh. & cō. stip. vbi dñt, φ locus ciuitatis
ponaī, sed alibi dr̄, φ dēt inseri locus loci, vt in tali platea, vel eccle
sia, vt in §. q̄rū vero in corpo. q. mo. na. eff. le. & Io. An. in c. abbate
ne, in fi. ext. de re iu. li. 6. & super data 6. Gul. de Cu. tāgit i l. lecta,
3 §. cer. pe. & hoc cōiter tenet, & facit. l. gñali. C. de tab. lib. x. † Sed
c q^c, an locus e loci, vt in tali domo, tali sala? Et vr̄ φ nō, p l. libello-
rū, de acc. Distingue, aut actus q gerit pōt vniformiter geri in to
to loco, & tunc sufficit simpl̄r apponere locū, vt dictis legib. & φ
d hoc ɔhet. l. libellorum. patet, qa di domo,^d & aliud est dicere do-
mo, ad camera, seu cubiculo, vt s̄ ad Syl. l. j §. cōlē aūt tecto. Si
vero nō poterat geri vniformiter i toto loco, vt actus iudiciarij, q
cñi fieri d bancū iuris, tūc nō sufficeret dicere, actum in palatio,

4 sed dēt dicere ad banchū iuris. ar. huius §. † Itē aduerte, qa ex hoc
patet, φ si nō demōstretur illa pars, nunciatio esset nulla. & posset
quis emi, vt hic cū dicit, necesse hēt demōstrare in quo loco, &c. Cō
trariū vr̄ s̄. l. j. i prin. gl. mag. sφ in parte remittaī nūciatio, & i parte
firma maneat, vñ dico, φ in illis actor sit cautus, qa si qdē in iudi-
cio ɔsitebiī, se nūciare in parte tm̄, tūc si partē ñ expssit, apparet to
tā nūciationē esse nullā vt hic, si vero dr̄. nūciaui sup toto, sed fa-
teor, φ in parte nō hēo ius, tūc fiet remissio catenus quatenus, &c.
Et hoc bene notant aduocati, qa vt plurimū fit nūciatio rōne par-
5 ticulæ, vt in muro q fit in ɔfinio, & simil b. † Itē facit, φ ēt possum
petere in libello omnes res. de quo j. de verb sig. l. rei appellatio.

ADDITIONES.

Paris. Inseri locus. Vide Ale. cons. 59. vol. 2.
b Ale. Locus loci. An locus inseri deat, Vide Spe. in ti. de instr. edi. §. bī, ver. post no-
mē, & late Bal. in l. cōtractus, C. de fi. inst. & ibi Io. An. in data 6. lib. ibi, data Ro-
mæ apud S. Pet. & D. An. in c. j. & in c. cū dilectus, d̄ fi. instr. Et hæc sūt vera i istro
publ. q. d in scriptura priuata secus, vt idē sentire, 12. q. 2. cū redēptor, & 1. q. 7. quo
tus cordis oculus. Verū ā valeat cōsuetudo qđ in istris nō reqrat locus, vide hic
p D. Lud. & vide gl. no. in c. nō putamus, de cōsu. in 6. & qđ legiī, & no. in c. cū di
lectus, de fi. instr. & no. p Doc. i c. 2. d̄ cōsue. & ad Bar. hic uide Cy. & Bal. i l. optē
ma, C. de cōn ah. & cōmit. stip. & Bar. in l. libellorū, ff. de acc. & Spe. in ti. de accu
prin. & Dy. in cōs. 21. dicit no. Gul. de Cu. in l. cōparationes, C. de fi. instr. qđ si cō
suetudo ē, qđ actus fiat i certo loco, vt i actis q̄ fiūt i palatio ñ reqrit expssio loci.
l. 1. C. de apo. pub. li. x. an locus reqraī in instro, vide Bar. i l. 1. 2. 1. 4 pri. ff. de ed. &
gl. tenētē, qđ hic i c. abbate, in ver. censet, de re iu. in 6. Adde, qđ locus loci sit po
nēdus i instro Ang. in cōs. 212. alias 55. sm nouā impsī. 2. li. ubi limitat nisi locus
specificatus subintelligaī, ex eo qđ ibi cōsueuerit talia fieri, vt i ɔ. q. cle. & 2. q. 8. c.
fi. §. libellorū. Et hoc facit ad cōfirmationē eorū, q̄ dī hic Ale. d̄ scriptura fca i the
sauraria. l. ie litat Bal. nisi aīr se hēt cōsuetudo, q̄ seruāda est i documentis, vt on.
ī Aut. vt sp. nomē ip. §. si quā vero, & hoc ēēt cōtra illud, qđ vult Ro. hic φ ñ va-
leat cōsue. φ i istris ñ apponaī locus, all. D. de Ro. dec. 35. sed Ale. dī ñ inuenisse
quare remaneat roborata sua op. q valeat cōsuetudo, & in attēdēda, qđ si appo
nat locus i instro. Pro qua ēt op. cōsuluit Bal. cōs. 63. 5. li. super statuto Cortonæ,
quo disponit, φ soli notario cred. ē absq; loco & testib. & inquantū Ale. tagit, an
i instro i quo nō est appositus locus fidē faciat, adde qđ voluit Bal. cōs. 378. i lib.
Clau. Adde per Ang. ib §. illud, in Auth. qui. mo. nat. eff. leg. & Alc. in l. nominatim, col. vlt. ff. de lib. & posthu.
c Barb. Ao locus. Et adde tex. in §. quantum, in Auth. qui. mo. na. eff. leg. notat Spe.
in tit. de instru. edi. §. 2. onde hic Doct.
d Ale. Domo. Bal. in l. cōparationes, post Gul. de Cu. C. de fi. instr. dicit, qđ locus ē
de substantia instri, si tamen pt apparere de loco, qnia consuetum est illud fieri
semper in tali loco, tunc non requiritur locus, l. 1. C. de apo. pu. lib. x. quod not.
sed lege non est probatum, & est contra no. per Bar. hic ibi, & bancho iuris.

1 *Plura loca in quib. fit nouū opus si sint vicina, ita ut vox exaudiat, qñ vna*
2 *Legato annuo, an necessariæ sint plures præscriptiones. (nūciatio sufficiat.*
Annuo pro legato potest agi, ut in futurum præstetur.
3 *Excommunicatus vel bannitus pluribus excommunicationibus vel bannis, an debeat pluries absolui, uel sufficiat vna.*
Excommunicatus semel potest iterum excommunicari.
Bannitus potest iterum banniri.
4 *Inquisitus a iudice de homicidio ex officio, si syndicus uenit, & denunciat, & pars accusat, una absolutio sufficit.*
5 *Bannitus pluribus bannis, quando possit ab uno tantum absolui.*

§. Si in pluribus locis.

Si plā sunt loca, reqrūntr plēs nūciationes, & plēs remissio-
1 nes h.d. iste est no. §. † Quæro, qd si loca sūt adeo vicina, & vox pōt
audiri? Dicit Ia. de Ra. sufficere vnā nūciationē. Tu dic dens, qa tal
tē qlibet locus dēt noīari, vl demōstrari, ergo duc l. scire debem^9
de ver. ob. Et itelligo plura loca, diuersos fundos, vt l. palle. §. j. sec^9
in plurib. locis eiusdē fundi, arg. eiusdē §. Vel forte est ɔliderādū,
an sit opus i plib. locis, cā vnius ędificij, vt hic scripo vnū murū cā
faciēdi domū, ibi al. ū cā eiusdē domus, p alio pariete, & tūc suffi-
ciat, secus si cā diuersorū ędificiorū, qa tunc plēs nūciationes sunt
2 necessariæ, φ licet sit tutius primū iñ puto verius. † Quæro, vtrū in
a legato annuo a sint necessariæ plēs pscriptiones. Et gl. di φ sic. hic
est ar. ɔ̄ Bul. & Dy. dīt, φ facit l. i. in singulos annos, s̄. de ann. le. &
l. senatus, de do. cau. mor. qa p primo est pmū, p scdo ɔdōnale, er-
go p scdo pt pscribi, vt C. de iu. do. l. in reb. §. ois. Cōtra gl. est, qa p
pñti tpe nō pt agi, licet sit nata actio, ergo nō pscribiī, vt l. j. in fi. de
annua. exce. Sed negligētia pcedentiū excludit a petitione sequen-
b tiū, arg. eius φ dr̄ de querela,^b & petitione hæditatis, in integ. rest.
rescissione, ita dicit Dy. & ita tenet gl. Sed ista rō Dy. nō vr̄ bona,
quia querela est causa petitionis hęreditatis, & in integrū rest. est
cā rescissionis. Sed quātitas primi, nō est quantitas scdi anni. Vñ
Do. Vltramō. in l. cum notissimi, §. in his, de præsc. 30. an. reprehē-
dūt gl. ibi, & dñt, φ licet stipl̄o annua sit pura p primo anno, pro-
sequentib. est in diē. Sed in oblōne in diē nō pōt agi, ergo nō cur-
rit pscriptio. Recordor φ dicebam ibi, φ una est obligatio, & peti
tio pōt esse de pñti p oib. licet non executio, ut l. 1. C. de fideic. &

ADDITIONES.

a Ale. Annuo. Adde Io. And. in c. auditis, de præscr. Spec. in tit. de emp. §. nunc aliqua. ver 41. & D. Ant. in c. peruenit, de censi.
b Ale. Querela. Quia si quis staret per quinquennium, φ non intentaret querelā, excluditur etiam a petitione hæreditatis, quæ alias duraret 30. ann. l. si quis filiō de inoffi. test. hoc ideo quia petitio hæreditatis est successiua ad querelam,
Menoc. Quędam Ruy. cons. 71. nu. 9. lib. 7. & cons. 80. nu. 4. & cons. 189. nu. 6. eo.
Mo. l. Pari. in consuetud. Paris. tit. 1. §. 2. gl. 4. nu. 26.
Meno. Soc. sen. cons. 127. nu. 16. lib. 3. & cons. 134. nu. 18. lib. 5.
Meno. Tiraq. de retract. consang. §. 2. gl. 2. nu. 16. & 24.

ibi

a ibi no. facit. l. male agitur. a C. de pscri. 30. ann. merito pōt pscribi,
qa de pñti pōt agi: sed in annuo legato pōt agi vt in futurū pstet,
& hoc pringit occasione illius oblonis primi anni, q ē de pñti, eu
ius occasione agit p oīb. sequētib. d. l. j. C. de fideic. in qa vere pro
futuro tpe nō est actio, qa ē pdōnale, iō n pt pscribi, cū nō sit, ar. l.
3 decē. J. de ver. obl. † Vlterius inducā b ad q. c aliqs fuit excōicatus
b plurib. excōicationib. an regrant plēs absolones, vel qs ē exbanni
c tus pluries, an sint necessariæ plēs absolones? Et vr q sic, vt hic, fa
cit c. cū cā. ext. de sent. exc. & ibi no. Pro declaranda ista q. oportet
d nos primo scire, q excōicatus pt iterum excōicari, d & exbanni-
tus iterum exbanniri, vt no. C. vt intra certū tē. cri. qō. termine. l. a.
& ext. de iudæ. c. ita quorūdā. Itē est sciendū, q si plēs cāæ nolant,
licet vnus sit actus absolonis, tñ plēs absolones dñr, vt J. de ver. ob.
l. Titia. §. fi. d accep. l. si plib. Secūs si nulla cā exbānitionis, vl excōi
cationis exprimeret, sed sim plr diceret: Absoluo te ab oīb. excōi
cationib. & bānimētis, &c. vt J. de ver. obl. l. scire dēmus. & d le. 1.
l. si ex toto §. fi. Hoc pmisso, an regrant plēs absolones, dic. aut qs
e e petijt se absolui a iudice, ex mera iustitia, p p aliq cām, & tūc vna
absolo gñralis nō porriget, nisi ad cās expressas i petitione, & plc
cutione. l. licet. C. de iud. & s. de arb. l. de reb. Qñq; petit absolo ex
mera gra, vt a principe, vel a pplo, tūc si qdē fuerit absolo gñalis si
ne aliqua pus petitione vl pcedēte petitione gñali sufficit, & por-
f rigit ad oēs cās qa princeps, f vel ppls vr hoc fecisse ex certa scia,
vt C. d gña. abol. l. 2. Sed si aliquas cās expssit adiecta cla gñali, tūc
aut fuit tacita aliq cā grauior, & tūc ē verisile pcedētē si sciuisset,
n cōcessurū, & iō nulla erit s p toto, arg. C. si pr, vel uti. pub. l. p-
scriptione. & ext. de rescr. c. sup lrīs. Facit de pc. c. a. in cle. Si vero
g fit oblog a parte eo casu quo pt, vt dixi. s. e. l. 1 §. & post. & tūc sine
dubio sufficit una absolo gñalis. l. emptor. §. Lucius. s. de pac. & d
h nou. l. fi. i fi. nisi fieret ex cā trāsactionis, h qa tūc refert ad ea de qb.
esset lis. l. si de certa. C. de transf. & l. age. & l. sub ptextu. cū sua mā.
Hic ergo. §. q dt eē necessarias plēs remissiones, itelligit d remis
sione, q fit a iudice, q refert ad cās expressas, & tot vñr remissiones,
quot cāæ, vt dixi. Vl de remissione, q fit a lege, pstita satisdōne. nā
tot satisdōnes regrunt, quot nūciationes. Si vero itelligit de ea, q
fit a parte, tūc sufficeret vna gñalis, vt dixi, qa text. dt, q regruntur
plēs remissiones, hoc iō dt. qa non sufficeret una spālis. Glo. for-
4 mat prīū, † & n soluit, de duo. re. l. 2. Dy. dt, hic plēs sūt nūciationes
ptextu diuersorū operū, iō plēs regrunt remissiōes: sed ibi plures
sunt oblones ptextu eiusdē rei pctæ, & iō vna solo sufficit secun.
Dy. Facit ad q. q qdā iudex iquisiuit ex offō suo d homicidio, syn
dicus venit, & denūciat, deide pars venit, accusauit & fuit bānitus.
oīb. istis sic accusantib. an sint necessariæ plēs absolones? Pōt rñ-
deri p ea q Dy. scribit in prio. s. dicto, qa ex vno fcō descēdunt, iō
una sufficit absolo. J. de uer. obl. l. q bis. & qd ibi no, & de acc. l. se
5 natus. & l. licet §. fi nau. cau. stab. †, liē qro, an exbannitus plib. ex-
bānimentis possit ab vno absolui tm? Rñ. si qdē bannū qd rema-
1 neat est tale, q facit eū pdere iura ciuitatis, sm ea q dicā. J. d pe.
l. qdā. tūc in eū nō pt cadere absolo ab vno, qa absolo est bñficiū
ciuitatis: sed postea cū ab alio bāno absoluet, prima absolutio cō-
firmabit, ar. cōtra pō. l. fi. alias si bannū, qd remanet non facit eum
hostē ciuitatis, dubium non est, quin unum possit tolli, alio rema
nente l. fi. s qui. mo. pig. vel hypo. sol. & C. de transf. l. si quidē. &c.

ADDITIONES.

a Ale. Male agitur. No. in l. non quemadmodū. sup. de re iu. & Bar. in l. 1. C. de fidei,
b Bar. Vlterius inducam. Vide late D. Ant. in c. cū pro causa. de sen. exc. & quæ di-
xi in c. ita quorundam. de iudæ. vide Pe. de Anch. in cle. grauis. de sen. excom.
c Ale. Ad qōne. Adde Bal. de hoc i l. fi. C. de nup. & est tex. bonus i l. 3. §. si plura. ff.
ad Tur. vbi ēt hac qōnē format Bar. & se remittit ad hic no. & p d. §. si plura pos
set cōcludi, aut sunt plura bana ex eodē delicto, & vnū sufficiat, aut ex diuersis
delictis, & plures regrant, & p hoc possit verificari dictū Bal. i l. fi. de nup. q ibi
ex statuto, q pñtās vnū tantū absoluat a bāno, q si qs hēat plura bāna respectu
eiusdē rei, absoluetur ab oīb. si aūt respectu diuersorū absoluet ab vno, sec. Bal.
ibi, q dixit, q electio erit fisci a quo velit ipsum absoluere ad instātiā debitoris.
l. plerūq;. de iure do. Sed ipse Bald. in l. j. sup. de const. pri. vr velle talē exceptionē
banni æquiparari bñficio indulto a principe, & iō cū in eis fiat lata iterpretatio,
erit in electione ipsius bāniti. Facit qd no. Gul. in l. fi. de cōst. prin. bñ facit c. gra.
de rescr. in 6. & alle. Bal. tex. de hoc i l. 2. C. de ca. & min. li. 12. bñ facit. l. 1. cū seq.
insf. de sol. Ad qd omnio vide no. Bal. post Do. in l. generaliter. C. de ser. fug. & Bal. i l. 2.
vt intra cer. tē. p Inn. i c. ex parte, de off. or. Quid si banū est i plurib. libris descri
ptum, an sufficiat vna cācellatio? vide p Ang. & D. Io. in l. plurib. sup. de his qui
test. delen. Adde de hac apostilla plenius videndū per ipsum Ale. cons. 68. lib. 1.
d Ale. Excōicari. Excōicatus pt iterū excōicari, bānitus iterū banniri. vide Bald. in
l. nihil. in fi. C. de vin. li. & Bal. in l. 2. C. vt intra cer. tē. Adde ēt c. capitulū. S. Cru-
cis, & ibi gl. de rescr. p Inn. & Io. An. in c. 1. quod met. cau. in 6. dicit tñ Bal. p gl.
ibi, q semel absolutus non pōt amplius absolui, & semel rebannitus nō pōt am-
plius eximi de banno. Et ita dicit ipse in l. cum ancillam. C. de cond. ob cau.
e Ale. Aut quis petijt. Cum ista di. Bar. trāsit Pe. de Anch. in cle. grauis. de sen. exc.
f Ale. Priceps. Adde tñ q nō porrigit hęc absolutio ad bānum ob crimen falsi, niā
spālis mentio de eo fiat. tex. est, quem ad hoc ibi sing. no. Bar in l. Lucius. in fi. ff.
ad Turp. An āt extēdat ad bānitos carceratos. Vide p Bar. p illū tex. in l. Domi
tianus, inf. ad Turp. Itē nunq cōprehēduņt in tali absolutione bāniti ob crimē
læsę maie. sec. Ang. in disp. sua inc. renouata guerra, & no. Do. in l. si q. s i graui. §.
nō tñ. ad Syl. & Mod. hic. Adde an absolutio principis facta bānitis trahatur ad
carceratos. Et Bal. cōcludit q sic, cū est facta motu pprio, eius consi 255. 3. lib. &
faciat qd voluit Io. And. in add. ad Spe. i tit. de sol. in rub. Quod si est factū statu
tum, q banniti possint redire soluendo decem, q carcerati occasione dicti bāni
soluendo decē debent liberari, licet redire vere nō possint, sed fauore liberōnis.

g Ale. Absolutio. Idē dicit Bal. in l. 2. C. d epis. aud. sub lrīs, q si impetrās talē abso
lutionē a pricipe sup delicto reiterato. i. sup quo alias fuit cōdemnatus de simili
delicto, & de reiteratione non facit mentionem, q absolutio erit nulla. quod no.
h Ale. trāsactionis. Transa. refertur ad ea de qb. erat lis tm, licet fiat gñaliter. Adde
Bar. i l. emptor. §. Lucius. sup de pac. & q ibi dixi post Bar. dixit D. Io. hic, q Bar.
in hac dicta q facit inter pactum, & trāsactionē, vr approbare gl. d. §. Lucius. Sed
Bar. ibi, & in l. si de certa. C. de trāsa. reprobat d. gl. Vnde sm D. Io. vr forte verius
id, quod dicit hic Bar. quia transactio necessario fieri debet super lite, secus in pa.
ctis. Tu vide vt no. in d. §. Lucius. & Imo. in c. 1. de transac. dicit idem, quod hic.
i Ale. Perdere. Et hic Bar. volun, q si delictū remanens reddebat bannitū hoste ci
uitatis, absolo f a a primo bano nihil valet. Adde q Ang. hic vr tenere cōtrariū
eo, qa hoc esset dicere, q hoies decipiūi sub fide iudicii, q nō est dicendū. l. j. C.
de iis q ve æt. & p multa alia de qb. hic p eū, & Mod. licet de eo D. Io. nō facit
mētionē, & cū Bar. hic transit ad literam Pet. de Anch. in cle grauis. de sent. exc.

1 *Prætor viuus pro statutis a prætore mortuo, quando adiri debeat.*
2 *Nunciatio causa domini infecti facta non remittitur ex satisfactione præstita de opere demoliendo, nisi etiam satisdetur de dam. infe.*
3 *Aedificās potest agere actione in factum ex hoc edicto, vel officium iudicis implorare, vt nunciatio remittatur, cognito de iure suo.*
4 *Aedificans si petit remissionem nunciationis, & succubuit, potest iterū agere confessoria vel negatoria pro declaratione iuris sui.*
5 *Protestatione facta alicui ne emat, an possit ille petere eius remissionem, remissine.*

§ Si is cui nūciatur.

Op. & vr, q ēt ptorē dēat qs adiri. l. q si minor. l. fi. s. d mi.
1 Hic dt, q n hēt necesse adir ptorē. Gl. dt & br no. † qñq; ptor p edi
cta circa actus uniuēsū disponit, aut actionē pponēdo, & n dēt peti a
ptore uiuo cum pcedat a ptore mortuo, cum hodie illa peritio sit
sublata, vt l. j. de formu. Hēt ergo actionē in factū ex interdicto. ut
Inst. d iter. i pri. & fi. l. s. de eo p quē fa. erit. Aut pcedit p restōnē, &
a tūc, si fit p uiā actionis, n ē opus adire ptorē. s. q me. cā, p totū illū ti.
& p tit de dolo. qñq; pcedit p uiā officij iudicis, & tūc si actio est
b elisa, bdēt peti a ptore, ut fortificet, si ē i totū amissa, adit ptor ut re
stauret ipsā. l. fi. ex q. cau. ma. & l. q si minor. §. fi. J. de mi. Qñq; re-
stituit ipso iure, & nō est necesse ut ptor adeat, de ca. dimin. l. 2. §.
j. Qñq; facit edicta circa actus monerū, & tūc dēt adiri l. ult. C. q
c ad mi. ad bo. pol. Op. de l. c uni. C. de no. ope. nun, & dic ut dicā. J. c.
l. ptor. §. si qs paratus. Ia. de Are. limitat istā l. q satisdō ibi de opere
demoliēdo pstat, q n est nūciatio iuris nri pseruādi cā uel iuris pu
2 blici, & remittit nūciatio, † sec9 q n dāni īfecti cā fit nūciatio, qa tūc
licet satisdet de opere demoliēdo, n tñ remittit, nisi de dā. īfe. satis-
det, cū nūciatio dāni infecti celeritatē desideret. l. 1. J. ut. px. ar. s.
3 ea. l. §. si quis nnos. Vlt. no. ex hoc §. † q ego hēo actionē i fcm ex
hoc edicto, uel offm iudicis, quo possū petere nūciationē mihi re
mitti, cognito de iure meo, licet n habeā necesse, quia possū pseq
4 absolonē, pstita satisdatione. † Sed qro, quid si petēs hāc remissio-
nē succubuit, an iterū posset agere pfessoria, uel negatoria? Rñ. sic,
d quia ad aliud agebat d tunc. s. ad remissionē, & ad aliud modo. s. ut
declaret ius meū, ut J c. l. sciēdū, & ibi dicā e J. de excep. rei iud.
e l. cū qrit. et l seq. Idē tenet Inn. e in sīli, ext. de cau. pos. et prop. cum
5 eccla, in ul. gl. Sed qro, † quid in alijs f ptestationib. ut ptestatus sū
f ne emas. ut C. de rei uē. l. si fundū an possis petere remissionē? dixi
J. ea. l. in §. si quis ipsi prętori. alias dicam in l. non solum. §. morte.

ADDITIONES.

a Ale. Prætorē. Qñ necesse sit adire ptorē, vel p viā actionis experiri, Bal. i c. vni. §.
si vasallus feudū. si de feu. fue. co. inter do. & agna. i feud. alle. in a gl. q aut p igno
rantiā causat delictū, tūc ipso iure excus. i. d. c. vni. § si vasallus ... Aut rōne
ignorantię concedit reparationū remedū, & tunc dic vt in pcū, quē nno. vide.
b Ale. Est elisa. Vt puta p pscriptionē, vl l. 1. & l. 1. Bal. & Ange. C. si aduer. cre. & q
ibi dixi. i totū aūt elisa esse pōt, qñ minor cū authoritate administrationis ex cā
trāsactionis, vel p acceptilationē liberaliter debitorē ad absolutionē, & est latus.
Meno. Plorus. l. si vnquam, nu. 119. C. vide si.
c Ale. Opp. de l. vni. Adde Bar. in l. stipulatio, in prin. inf. eo. & ad hoc facit. l. qui bo
na. §. si quis nouum inf. tit. 1.
d Fo in. Agebatur. Sententia ergo lata super iure deducto per modum causæ non p
iudicet, si illud ius deducatur in alio iudicio. Et vide Are. consi. 156.
e Ale. Tenet Inn. Facit quod no. Bar. in l. qui Romæ, in §. duo fratres. de ver. obl. Et
adde quæ no. Bar. in l. fundum. cum seq. inf. de excep.
f Ale. In alijs. Ego dixi post Bar. in l. non solum. §. morte. inf. eo.

1 *Procurator nuncians debet cauere de rato, quando de mandato dubitatur.*
2 *Procurator generalis potest nunciare, & non requiritur speciale mandatū.*
3 *Cautio d rato quare reqratur, quādo pcurator nūciat, et d mādato dubitat.*

a § Qui procuratorio.

a Noīe Procur. nūciās nō audit si dubitat d mādato
nisi de rato caueat. h. d. Op. de l. j. in prin. C. de sat. l. j. de pcu. & l. j.
& l. ne sat. J. rem ra. ha. ubi uerus procurator non cauet de rato.
1 Gl. dat sol. tres. Vna est, q uerus pcurator nō satisdat, nisi dubitet
de mandato, & ista vera. & eā tenet gl. in l. qui ita. §. 1. s. ad Tre. &
hoc Cyn in l. j. C. de procu. Scda sol. est, q hic est spāle. & hanc te-
b nent Io. & Azo, per d. l. qui ita. b § j. sed illa facit p eos, quia ille tex
uult, q si pstet de mādato, n sit cauēdū. Ista opi. pōt esse uera, quia
si ille cui fit nunciatio, neget eū pcuratorē, licet statim ostēderet

in

ADDITIONES.

a Ale. Procuratorio. Et quis possit nunciare nomine alieno nouum opus, vide in l.
1. §. nunciatio. & ibi glo. & Doct. sup. eo.
b Ale. Per l. qui ita. In 1. opp. super ver. l. qui ita, &c. Vide Bar. in l. non solum. §. qui
in alieno. de procu. & hanc etiam tenet glo. in l. 1. C. de satisd.

instrm mandati, nō pōt in ipso actu examinare illud, nec tenetur
credere q̄ sit ꝓcurator, vt ē de ꝓ. l. si qs ifᵉctatus, iō qa isti nō pōt esse
certū de mādato satisdet, als ille ab ope nō desistet. Sed si ponere-
mus esse certū d mādato, tūc crederet primā solonē verā. An āt ꝓ
curator i actu nūciādi teneat ostēdere mandatū, dic in l̄ m̄ā ꝓtesta-
2 tionis. Est tertia so. q̄ bn̄ erat ꝓcurator verus gn̄alis, n̄ in hn̄s mā-
datū spāle ad id q̄ reqrit l. illud de mi. ī fi. & l. q̄ si de spāli. Ēt sic te
net. q̄ ad nunciationē oportet ꝓcuratorē esse spālē, sicut ēt in gli-
bet nūciatione fienda p ꝓcuratorē, tenere vr̄ gl. q̄ reqrit spāle mā
a datū l. i. § j. s. de li. agn. d. Ray. de Forl. tenebat q̄ nō, qa nō est d ca
b sib s. de ꝓc. l. Pōp. Sed dico, q̄ nō reqrit spāle mādatū, & casus vr̄
s. e. l. i. in fi. vbi spāle mādatū n̄ reqrit, & tene mēti illū tex. & gl. istā
3 expilitus. s. ꝓ soc. l. actiōe. § renūciare. † Op. q̄ n̄ pōt peti ista satisdō,
cū nō possit ꝯmitti. l. nō cogēdū, in fi. s. de ꝓc. sed hic nō pōt ꝯmit-
ti, qa nō interest mea ratū hr̄e. So. dicimus q̄ sic, qa si apparet q̄ sit
nūciatū iniuste teneret ad interesse, ar. in Auth. de litigio. § ad ex
cludēdas, & l. te q̄dā. s. de dolo. Et istud ē vnū interesse, & ad illud
tenet dn̄s, si nō hēt ratū, posset postea nūciare, & iō est necessaria
satisdō, cū dn̄s postea nūciare nō posset. Quod an sit verū dicā, eo.
l. cū ꝓcurator. § j. facit ad ꝓdicta. s. de ꝓcu. l. Pōp. § j. & q̄ ibi no.

ADDITIONES.

a Ale. Dn̄s Ray. Et adde q̄ no. il. denūtiasse. § pe. if. ad l. Iul. de adul. & dixit hic do.
Io. q̄ gl. in d. l. j. de li. agn. volūt ponere regulam, q̄ in oib. denunciationib. requi
ratur speciale mandatum, sed fallit in casu illius. l. tantum. licet Bar. hic aliter all.
Menoch. Tiraq. de retract. consang. § 36. glo. 2. nu. 12. 13. Are. consi. 261. no. 6.
b Ale. Non requiritur. Raph. hic dicit, q̄ imo reqrit spāle mādatū ad nunciādū qa
si iniuste nūciaret, faceret dn̄m suū incidere i pœnā, qa teneret actione de dolo ad
interesse, ꝓ l. te q̄. sup. de dolo & no. Bar. sup. pal. sed in gn̄ali mandato nō venit
hoc, vt l. si ꝓcurator. in prin. de cōd. ind. cū si. Propter q̄ dico, q̄ ꝓcurator gn̄alis
pōt nūciare sed si nūciat iuste, dn̄s nō incidit in pœnā: si vero iniuste, dn̄s nō incidit
sed ipse procurator, vt ꝓbatur hic per Ale. & facit q̄ no. Bar. inf. ea. l. § fi. in prin.

1 *Remissio quando petitur officio iudicis, dicendo nūciationem nullā, quia cō-*
temni potuit, tunc cautio de rato potest committi. (*ius prohibendi,*
2 *Itē quando petit remissio, quia ædificans hēt ius ædificandi, & alius nō hēt.*
3 *Procurator petēs remissionē nūciationis pstita cautione de opere dmoliēdo*
4 *Procurator rei quādo præstare dēat cautionē de rato.* (*non cauet de rato.*

§. Qui remissioné.

Qui remissionē petit, sustinet
partes rei, & sufficit q̄ caueat
a d ope demoliēdo. h. d. Op. & vr̄, q̄ teneat satisdare d rato, ut s. de
ꝓc. l. Pōp. § j. Sol. tn̄ gl. facit & hic subaudit tn̄. Gl. negat dicēs, qd̄
talis stipulatio nō ꝯmittit. sed hoc vr̄ falsū. Pone q̄ ꝓcurator petiit re-
missionē, & succubuit, certe interest mea q̄ dn̄s tantum hēbat. Præ
terea iste tex. iō dt hāc cautionē n̄ dēre iterponi, qa sustinet ptes rei,
1 nō qa n̄ possit ꝯmitti. † Et iō ꝓ itelligētia huius. §. sciēdū est, q̄ re-
missio pōt peti, qn̄q; p offm̄ iudicis, dicēdo nūciationē nullā, qa po
tuit ꝯtēni, ut s. ea. l. § si qs nūos. & isto casu cautio de rato posset cō
mitti qa nr̄a iterest, si remissio ꝓcuratori denegat, vn̄ ꝓcurator n̄
excusaret ab ea pstāda, nisi eo qa sustinet ptes rei ut hic, & j. de cla
2 tabo. Scd̄o mō pōt peti remissio, qa ædificās hēt ius ædificādi, & alius
n̄ hēt ius ꝓhibēdi, ut s. e. l. j. § sed & si is. Et isto casu idē q̄ s. in illo
casu n̄ vr̄ loq iste § q dt d cautione de ope demoliēdo. Aut n. post
prohibitionē nihil ē ædificatū, & illa cautio n̄ hēt locū qa n̄ ē qd̄
possit demoliri. Aut ē ædificatū, & tūc petēs talē remissionē n̄ dēt
audiri, nisi prius destructo ope, vt s. e. l. j. § sed si is. nisi diceres hoc
fieri pte nolēte. Et sic posset itelligi hic, qa licet stip lo d rato pos-
3 set ꝯmitti, tn̄ nō interponit, qa sustinet ptes rei. Tertio n̄ ōt pōt pe-
ti remissio, oblata satisdō de opere dmoliēdo, & isto casu pōt loq hic,
c qa sufficit hāc cautionē pstari nec ē pstāda cautio de rato, qa nō
pōt ꝯmitti, qa si nō hēret ratū, ædificie destrueret: als dēret de ea co-
4 gnosci. Sed op. † q̄ licet sit ꝓcurator rei, in talē cautionē dēt pstare.
l. Pōp. § sed & his. d ꝓc. & l. v. l i cpis no n̄i. e. n. Sol. aut qs defen-
dit reū sup eo, sup quo nulla cadit executio, reo n̄ ꝯtentiēte, & tūc
tenet ꝓcurator cauere d rato. l. nō solū. § si status. § seq. & § fi. s. d
ꝓc. Qn̄q; posset fieri execō reo n̄ ꝯsentiēte, & tūc teā executiōe ꝓ
curator liberat a cautione d iudicato solnēdo, & reo ꝯsentiēte ꝓ, &
tūc dēt cauere d rato, qa p cautionē iudicatū solui actori n̄ ē plnī-
ū, ut i rei uēdicat. e. e. § sed & si is, adē i d. l. si opis. s. d ꝓc. Qn̄q; ꝓ
executionē n̄ liberat ꝓ, cū stipulatione iudicatū solui, ut i actionib. ꝓo-
nal. h. & tūc n̄ tenet cauere d rato. Ita loqi gl. i d. § sed & si is. Nunc
ad ꝓpositū ꝓ stā cautionē d ope demoliēdo, q̄ ē idē q̄ iudicatū sol
ui, cū actori plene ꝓuidit, nec lib. rat ꝓcurator a tali cautione la-
cta, nisi executione icā pfecte, iō n̄ tenet cauere d rato. Sed certe
licet ꝓdicta sint uera i se, tn̄ hic § d necessitate dēt itelligi, q̄ petebat
remissio tertio mō s. dicto, qa p̄mis duo casib. n̄ uenit terenda
satisdō d ope d moliēdo, ut h. id lo. ū d remissione faciēda, ut h. qa g
hoc iudiciū iure p̄mū n̄ p̄iudicat, ut j. e. l. iciēdū, & dixi s. ea. l. § iis,
cū. Nā cautio d ope d moliēdo, illis casib. n̄ adaptat, & sic tene tec
tū lec. qa i alis casib. tenet cauere d rato. Quæro, an exbānit⁹, uel ex
coicat⁹, q n̄ pōt agere, sed se dfēdere, possit petere reuocari tenu-
tā datā de bonis eoꝝ: Qd uī, qa defendere est. Sed dicā. j. proxi §

ADDITIONES.

a Ale. Opp. & vr̄. Aduerte qa ista rō fuit gl. in l. non cogendum. in glo. fi. de ꝓcu. &
vr̄ q̄ teneat, non obstante ista consideratione, nō copelli ꝓcuratore ꝯmittere de
rato, licet Bar. videatur tenere contrariū in illis duob. exeplis. Sed Io. in l. ꝓxi. §
in gl. ait, q̄ in casu d. l. non cogendum, non cauebat proc. de rato, qa ibi non ve
rus procur. in nunciando nouum opus, & ideo videbatur hre mandatu ad illa alia
actionia, vt no. gl. in d l. proxi. 2. cum l. seq. & ibi Bar. in d. l. non cogendum. Si aūt
nullum mandatum habuisset, tunc debuisset satisdare de rato, quia cautio illa nō
potuisset committi, vt tetigit glo. in d. l. non cogendum. § fin.
b Ale. Nihil est ædificatū. Et cū Bar. trāsit D. Io. licet Ang. aliter dixerit & nō bene.
c Ale. Cautio de rato. An & quando procurator rei caueat de rato, adde Bar. in l.
tutorem. inf. rem ra. hab. & vide no. per Bar. in § proxi. §.

1 *Conuentus iterdicto, ne vis fiat ei, qn̄ sustineat partes actoris, & quando rei.*
2 *Excōicatus, vel bānitus, q nō pōt agere, quādo poterit petere reuocat remis-*
sionē, vel tenutā datā contra se, vbi q̄ poterit, si hoc venit i consequentiā.
3 *Defendere sumitur quādoque largissime, quandoque large, quandoq; stricte.*
4 *Procurator quando dubitatur de eius mandato, quando cauere tenetur.*

§. Si procurator ante.

Qui defendit ꝯuentū ex
hoc iterdicto ex ea par-
te, ne vis fiat ei, pstat satisdōnē rei, als sibi denegant actiones. h. d.
cū duab. ll. seq. Quæro, quare iste ꝓcurator molestabat, ita q̄ ꝯue-
niebat iterdicto, ne vis fiat ei & vide gl. i ver. acceperit. q̄ incā me
de ope, & c. la. d. Ar. rephēdit istā gl. qa iste ꝓcurator allegabat suā
turpitudinē ꝯ l. transactione. C. de trāsa. Præterea si sic molestaret
suo noīe teneret l. i. § quoties, de vi & vi ar. ergo n̄ satisdaret, vt In-
sti. de satis. § sed hodie. Præterea cū hoc facere esset delictū, nō cō-
ueniret noīe dn̄i: qa hoc nō venit i mādato. l. si ꝓcurator. de ꝯd. id.
& iō dic, q̄ licite dicebat se facere, dicēs, satisdedisti: sed quia fide-
iussores sūt mortui, iō dēs satisdare iterū. l. ptor. § ante. & ver. & si
1 seusdatū. j. e. Dr̄ hic, † q̄ ille q ꝯuenit interdicto, ne vis fiat ei, susti-
a net partes defensoris ꝯ l. non cogendū. § fi. s. de ꝓc. Sol. gl. fi. ꝓhib.
mo. & prima sol. apptē bat ibi i gl. & Dy. hic. Alia so. ē, qd in parte
sustinet psonā rei, & i pte psonā actoris. Sed ꝯiūge vtrāq; sit & sta
būt bn̄, vn̄ sū ꝓcurator rei, qa defendo dn̄m ne molestet, qn̄ ædi-
ficet. & hoc ꝯstat, ex hoc, qa sum ꝓcurator ad faciēdū opus, si nū
ciat mihi sustineo partes rei, si peto remissionē, vt s. e. l. § q remis-
sionē. Ita nūc sū ꝓcurator actoris, nō satisdo mō, qa ꝯstat de man-
dato. Dat tertia sol. ut ille dicat sustinere partes, q ꝓ c sidet, nō ille
2 q ad iudiciū ꝓuocat, q̄ tene mēti: sed an hoc sit verū. j. dicā. † Quæ
b ro, exbannitus, vel excōicatus petit reuocari tenutā datā ꝯ se, vel
petit remissionē, an audiat, cū n̄ possit agere? Et qdā q̄ sic, vt s. ꝓx.
§ & j. de pti. cre. l. si pupillus § j. & ita tenet Ia. de Are. & Ol. tāgit
c i Spe. d ꝯtu. § fi. ver. sed pone reus. Tu dic, aut venit pricipaliť ad d
fendēdū, sed i ꝯsam venit ad rescindēdā tenutā, & tūc audit, ut d.
l. si pupillus. § j. & i aut. & q iurat. C. d bo. au. iu. po. Aut pricipaliť pe-
tit rescindi, qd fcm̄ ē ꝯ se, vl̄ petit possessionē sibi restitui, & sic a,
& tūc dr̄ actor, vt i l. i. trib. s. de iu. q̄ lex fuit fca pp hoc, nec attēdo
3 qs possideat. † Nō ob. § q remissionē. s. ea. l. & hic gl. qa dēs scire,ᵈ
d q̄ defendere sumit qn̄q; largissime ꝓ oī eo q cām suā agit agēdo,
vl̄ excipiēdo. vl̄ accusando, vt C. de abo. l. 2. Qn̄q; large, ut i. hac gl.
& hoc ꝓdest solū pp r̄ām, fauorabiliores, vt hic. & § q remissio-
nē. Qn̄q; stricte, ꝓ eo q ꝓuocat ad iudiciū, & sic sumit r̄ānter, vt
d. l. i trib. & sic oia ista loquētia i actore, i reo habebūt locū. Opp.
C. d ꝓc. l. alienā, & l. filius f. § milites j. e. Gl. dat duas sol. & dt, qd̄
vna ē exceptio ꝓcuratoria, videlicet, vbi ex pte ꝓcuratoris rei op-
ponit, q̄ nō est ꝓcurator, tūc veniēti ex pte rei nō pōt opponi. Alia
est, q̄ tu non es idoneus ꝓcurator, nec potes esse, & tūc ex parte rei
pōt opponi. & ad illud q̄ dr̄ hic subaudi, tn̄. Dy. dt, q̄ ista so. dēt i-
telligi cū distinctione pcedēti, l. q̄ loquat d exceptione, q̄ s. ponit
i scdo mēbro. Tu dic, aut vult dare fideiussores de iudicato soluē-
do, vt ꝓcurator, & tūc ꝓcedit opinio Rogerii, qa nisi sit ꝓcurator,
non tenent fideiussores. l. si ante acceptū. j. iudicatū solui. sic tn̄ pro
curator, q p mendaciū se asserit ꝓcuratorē, cū non esset, teneret. l.
e Plautius. s. de ꝓc. Secus puto, si nō p mendaciū, sed iusto errore, a
ar. l. 4. j. de re iud. Sed si ꝓcurator veniret ad defendēdum, tanq̄ q-
libet defensor, tūc nō posset obiici exceptio ꝓcuratoria. l. exigēdi.
C. de ꝓcu. cū sim. Hic aūt exceptiones ꝓcuratoriæ non pōt oppo-
ni, qa ꝯstat d mādato. Nā ex eo q̄ psona eius ïtimata est in primo
actu nūciationis, vr̄ esse ꝓcurator ad hoc, vt no. in seq. gl. Possum⁹
ēt dicere, q̄ hæc exceptio, tu nō potes ꝓcurare, quia miles, non pōt
opponi, cū in primo actu nō fuerit opposita, nec ergo in isto, q ab
eo

ADDITIONES.

a Ale. Partes. Qn̄ quis dicatur sustinere partes actoris vel defensoris, adde Bart. &
Ang. in d. l. non cogēdū. § j. & per Ang. plen. ius hic, post Bar. & Raph. & Im. hic.
Et vide omnino qd no. Bar. in l. libertus a patrono. sup. de in ius voc. & ibi Bal. & ad
de l. de die. § plane. q satis. cog. & q̄ ibi p Doc. qui vīr distinguere, qd̄ aut tenuta
fuit data absq; dolo vel culpa rei, & tunc reus petens ipsam reuocari dicat neces
sario defensor, secus si præcessit eius contumacia, quia dicetur actor, ut ibi.
Adde quando quis dicatur sustinere partes defensoris, vel actoris, practicā quam
vidi seruare Florentiæ, quam refert Pau. de Cast. in proxi. § præcedenti. & illi ad
adhæret Ale. Vide Pet. de Anch. consi. 333.
Meno. Soc. sen. consi. 109. lib. 4.
b Ale. Exbānitus. Sed verū appellatio inq̄tū ē actus extraiudicialis, vt no. Bar in l.
si expressim. d. app. sit concessa excōicato, tanq̄ defensio, vide p do. Ant. i c. cū inte.
de exc. & p Io. An. in c. pia. e. ti. in 6. & est tex. in c. significauerūt. & c. fi. d exce.
c Ale. In dic. Bene facit quod no. Bar. sup. eo. l. pupillo. § iteuo, & dictum Bal. hic
in effectu sequitur Ang. ut refert do. Io.
d Ale. Sci. e. Nota quotupliciter accipiatur uerbum, defendere, dicit tamen do. Io.
hic, q̄ in statutis defensio debet sumi stricte, arg. l. quicquid adstringendæ, cū ibi.
no. de verb. obl. & item Bar. in l. 1. in prin. de excep. Bal. plene, in l. 1. C. qui accu.
e Ale. Errore. Melius facit l. Plautius. in ver. sed et. sup. de procu. & Ioā. An. in add.
Spec. in tit. de execu. sen. § sequitur. ver. sed pone l. contest. ubi latius dicit idem est
se si sint in iusto errore.

eo dependet, vt l. ita demū. C. de pc. Opp. ſ. de pcu. l vel in operis noui nunc. Gl. dat primo duas sol. q̄ sunt veræ in se, & no. bñ seq̄dū, de quib. dicā J. eo. l. cū pcurator. sed hic legi nō ɔgruit. Dat alia so. ibi, q̄ satisdat de rato, qa patiebat venire aduersariū in possessionē, vñ videre meo, ibi loquitur in pcuratore eius, cui facta est nūciatio, q̄ defendit patiēdo aduersariū venire in possessionē, nō dēt satisdare de rato, hic in pcuratore nūciātis, qa si cōuenitur, s. interdicto, ne vis fiat ædificāti, cui p satisdationē erat remissa nūciatio, nō dēt satisdare. Quæ est rō rōnē bēs p l. Pōponius. §. sed his. ſ. de pcu. Et rō est, ibi nō est cautū mihi p satisdationē de iudicato sol-
4 uendo, hic vero sic. † Et vt liqueat ista mā, distingue, a aut interue-
a nit pcurator ex parte nūciantis, aut ex parte eius, cui facta est nunciatio. Si ex parte nunciantis, aut interuenit ad nūciationē faciendā, & dēt cauere de rato, si dubitatur de mādato, vt ſ. ea l. §. q pcuratorio. Aut interuenit ad remissionē pstādā, & idē l. cū pcurator. §. fi. J. e. Aut interuenit ad petēdā demolitionē operis facti, cōtempta nūciatione, & tūc idē, q̄ dēt satisdare ex gnāli regula, l. j. C. de pcu. & l. nō solū. §. q alieno. ſ. de pcu. Aut interuenit ad defensionē dñi i interdicto, ne vis fiat ei, & tūc nō dēt cauere de rato, sed de iudicato sol. vt hoc §. Aut interuenit vnus, & idē pcurator ad hęc & oīa facięda, & tūc fcā fide de mādato i prio actu nūciationis, io actu remissionis nō est necessaria satisdō rati. l. cū pcurator, I prin. J. e. & ibi dicā. Eodēmō nō est necessariū mādatū i interdicto, ne vis fiat ei: qa ɔsitiā vr hēre, vt hic no. Scdo casu, qñ interuenit pcurator ex parte eius, cui nūciat. Aut interuenit ad ędificādū, & nō dēt cauere cū sibi nūciat; qa cuilibet ēt fabro ibi exñti pōt fieri. vt ſ. ea. l. §. nūciationē. Aut interuenit ad petēdū remissionē, & nō cauetur de rato, qa sustinet partes rei, vt ſ. ea. l. §. qui remissionē. Dicūt ibi. Aut interuenit ad agēdū interdicto, ne vis fiat ei, ɔ nūciāťē. Et hic aduerte, aut ipse, qa agit fuit ille pcurator, cui fcā fuit nūciatio, & non satisdat de rato, qa ex vigore primi mādati cōstat, q̄ pōt agere, & sic cū cōstat de mādato, &c. vt l. nō cogēdū, §. fi. & ibi nō. fin veram opi. q̄ tenebat Iac. But. & oēs cōter. ſ. de pcur. Aut nō fuit ille pcu. tūc si dubitat, cogitur cauere de rato ex clausula gnāli. C. de pcu. l. j. & l. nō solū, §. q alieno. ſ. de pcu. Aut interuenit ad defendendum dñm io hoc interdicto demolitorio, & tunc aut defendit patiendo agentem ingredi in possessionem, & dēt cauere
b iud. sol. & de rato. l. Pōponius. b §. sed & si. ſ. de pcu. Et hoc tangit Iac. de Are. plenius q̄ alij, & ego aliqua mēbra addidi. Quærit gl. qualiter committatur ista clausula, iudicatum solui, dic vt in glo. c

ADDITIONES.

a Alex. Distingue. Et de ista dist. vide per Ang. in l. cum procurator, in prin. inf. e. & circa hic dicta per Bar. adde plura secundum Imo. hic, quem omnino vide.
b Alex. Vt l. Pomponius. Et l. vel in operis. cum ibi no. cōtīt.

LEX VIII.

1 *Seruitus tigni immittendi est vrbana.*
2 *Seruitas haustus aquæ est rustica.*

Non solum proximo.

Nō solū vicino primo, sed ēt vlteriorib. pt q̄s nūciare nouū opus. h. d. hic ē q̄dā gl. & ē additio, dicēs, q̄ hic dr, iā totū habuimus. Dy. dt, q̄ nō ē verū. Quęro, de qua nūciatione loqt hic. & dic q̄ dāni īfecti, & iuris nri ɔseruādi cā, vt pbat hic. ibi, nā & seruitutes, &c. hęc. n. dictio, &c. iplicāt cętera, & de cā nri iuris ɔseruādi exēplificat, qa magis dubitat de cā dāni īfecti pbat J. ti.
a j. l. q bona. §. 2. Quęrit gl. q̄ sūt istę suitutes. a Et vide gl. ī ver. q̄dā. q̄
1 sēt. q̄ vrbanę, subaudi, † nisi seruitus tigni īmittēdi, ſ. de seri. l. fi. q̄
2 vrbana ē, vt Inst. d su. §. j. & ī d. gl. ver. q̄dā. ibi. nō rusticę † Subaudi excepta seruitute haustus aq̄, l. seruitutes, §. publico, ſ. de seru. q̄ cōstat eē rusticā, vt Inst. de ser. §. inter rusticorū pdiorū. Iac. de Are.

ADDITIO.

a Ale. Seruitutes. Quę sint seruitutes, & quæ cōstitui possint existente aliquo loco mediato inter eos, adde Bar. in l. qui sella. §. in rusticis. de ser. rustu. præd. & in l. tradēdi. sup. cōmu. præd. & in l. si prius. §. fi. inf. de aqua plu. arc. Et intellige, q̄ in rusticis locus medius impedit seruitutem uię, uel itineris. Dic q̄ est uerum, si ille locus est priuatus, secus si publicus, ut patet ex no. in d. l. qui sella. §. fi. & not. D. Io. hic per Mod. Inst. de act. §. æque. in prin.

§. Qui opus nouum.

Quæro, quid vult dicere dū dt, in testatione, & gl. exponit, i. nūciationem. Iac. de Are. exponit, i. scripturam coram testibus factam, vt l. j. §. cauere. sup. vsuf. quemadm. caue.

1 *Nuncians causa tuendi ius publicum nunciat nomine alieno.*
2 *Nunciatio noui operis non debet fieri in personam, sed impersonaliter.*
3 *Faciens opus in publico quare sit, quod nuncianti nouum opus teneatur satisdare, sed ędificans in priuato cauet.*
4 *Nunciatio quando fit in publico ratione iuris priuati, an petens remissionē debeat satisdare, & quid quando publici iuris tuendi causa*

§. Si cum possem iure.

Pro priuata nūciatione reqrit satisdō, p publica sufficit sola pmissio. h. d. Gl alleg. istā l. q̄ cā dēt interi io nūciatione.
1 Dy. dicit hic, dic vt dixi ſ. e. l. in prin. † No. q̄ q nūciat publici iuris tuēdi cā, nūciat noīe alieno, dixi sup. eo. l. in pu. nciali. §. fi. Itē not.
2 † q̄ hic vr q̄ nunc. noui ope. fiat io personam, a qa dicit ne qd fa-
a cias. Sed dic, q̄ ista non sunt verba nunciationis, sed iurisc. q. d. nūciaui ne qd facias, p verba ad hoc apta, q̄ ponunt in l. ptor. J. eo. nā vere possem dicere, q̄ si nūciaui impersonaliter ne qd fiat, vñ bñ nū
3 ciaui, ne qd facias. Opp. & vr † q̄ p publico dēt satisdari, & p eo, q̄ fit in priuato dēt caueri, l. ptor, in prin. & §. de eo tpe. J. ti. j. Sol. hic loqt, qñ fit in priuato nūciātis, lex ɔna loqt in priuato eius, cui nūciat. Sed istud nō tollit ɔnū de publico ad publicū, de priuato ad priuatū sic, nec assignat rōnē drię. Dicit gl. q̄ spāle est in ripa, & c. Sed gl. repñendit, q̄ nō sit publica ripa, §. riparū. Inst. de re. diui. & l. riparū. ſ. de rer. diui. Gl. soluit vlt. qa ibi maius pindiciū fit ī publi co, nō satisdat. q. d. malus est piculū iuris, vel cōmoditatis meę, for
b te ne domus obscuret. Ia. d Are. b dt, qñq; aliqs facit opus in suo, ex quo ope timeo dānū, & psumit, q̄ diligēter ędificet, & iō cauet plenius. Sed qñ ī publ. ędificat, ñ adhibet tātā diligētiā, qa ē visū cōe, negligi, qd cōiter possidet. Sed q̄ est rō hic, q̄ ī publico ñ satisdat, ī priuato sic. Dic q̄ tex. exponit rōnē, qa qñ de publ. ɔtēdit
4 de iure alieno, qñ de priuato, ɔtēdit de suo. † Quęro, qñ fit nuncia-
c tio in pub. rōne iuris priuati, an dēt satisdari? Et vr sic, d p rationem
d huius § qa suo iure petit. Allegat Iac. de Are. l. nō cogēdū. §. q ita. ſ. de pc. Do tibi tex. cū gl. fin vnā lec. J. l. ptor. §. hoc āt interdictū ɔpetit. Vt ergo tibi liqueat, dic, aut nūciatio fit in publico, aut fit pu-
e blici iuris tuendi cā, & p remissione sufficit nuda repromissio, e vt hoc §. Si aūt fit priuati iuris tuēdi cā, tunc satisdatio reqrit. arg. a ɔtrario sensu huius § & l. nō cogēdū §. q ita ſ. de pcu. & J. eo. l. ptor. §. hoc aūt īterdictū cōpetit. fm vl. lec. Aut fit cā dāni repellēdi, & tūc satisdat, ut l. ptor, in prin. & §. de eo ope. J. titu. j. Qñq; fit in priuato nunciatio. & tūc aut fit cā priuati iuris ɔseruādi, & reqrit satisdatio ut hoc §. Aut fit publici iuris tuendi cā, & sufficit repromissio nuda, vt hoc §. in fi. Aut cā repellēdi dāni, & tūc sufficit repromissio, vt l. ptor, J. ii. px. Vbicunq; aūt dixi nudā repromissionē sufficere, intelligas si noīe suo caueat. si aūt noīe alieno cauet, satisdare dēt, vt ſ. l. pxi. q remissionē, & de præt. stip. l. j. § stipulationum.

ADDITIONES.

a Ale. In personam. Vtrum nunciatio noui operis fiat in personam. vide Bar. in l. de pupillo. §. meminisse. sup eo. dixi inf. eo l. si procurator.
b Ale. Iac. de Are. Sed D. Io. hic dicit, q̄ hæc ratio Iac. de Are. quam tenet Bar. non est generalis, ut hic per eum, quem vide assignantem rationem aliam. Et ad argu. suum potes dicere, q̄ talis ædificans in publico, licet illud solum cedat ædificio, tñ non est proprie, de libere suum, l. 2. §. si quis nemine int. ne quid in loco publico.
c Ale. Iuris priuati. Et ponit hic exemplum D. Io. si ædificatur in via publica, iuxta domum meam, ita q̄ impediatur mihi iter.
d Ale. Et vr q̄ sic. Adde q̄ bene facit gl. in l. iurisgen. §. si paciscar. in fi. ff. de pact.
e Ale. Repromissio. Adde etiam D. Io. idem esse si opus fieret in priuato, & nunciatur causa iuris publici tuendi: quia tunc sufficit sola repromissio, per rationem huius literæ, quia de alieno iure videtur contendere.

1 *Accusatos in pratis, in quibus poterat pasturari, & statuto prohibebatur pasturari in certa parte intra certos terminos designata: si non probatur eum pasturasse in parte prohibita, absoluitur.*
Factum quando non est punibile, debet exprimi.
2 *Accusatus, quod pasturauit in pratis de mense Martij, in quibus post mensem Martij pasturari licebat, si non probatur, q̄ pasturauit illo tempore, quo non poterat, absoluitur.*
3 *In delictis in dubio intelligere debemus aliquid factū tempore quo licet, & a debito excusatur.*
4 *Excipiens quando non probat exceptionem suam clare, in dubio succumbit.*
5 *Petens certū ex cā mutui, dēt pbare mutuum factū anteq̄ libellum obtineat.*
6 *Tabernarius debet deducere tabulam, si scholaris perdit suam.*
7 *Forma nunciationis, & commissionis.*

§. Sed vt probari possit.

Pone, q̄ nō sumātur moduli, eritne nūciatio nulla? Et gl. in ver. ɔferāturq;. dicit, q̄ nō, sed nūciatio tenet, nō
1 aūt destruet opus, nisi pbet quantū esset ædificatū post nūciatio-
a nem. † Allegaui ad q. a statutū est in ciuitate, q̄ in talib. pratis non psīt hoies tenere bestias ad pascēdum intra terminos designatos, & sic in certa parte prati psīt pasturari, licet in certa nō: fuit accusatus quidam, q̄ tenuerat bestias in dictis pratis, non fuit dictū in accusatione, intra terminos designatos, & sic simplr fuit probatum, dixi q̄ ex hoc nō poterat sequi cōdemnatio, & per istam gl. & per tex. in l. de pupil. §. qui nunciat. Per q̄ dico, q̄ qñ vnū, & idē factum 2

ADDITIO.

a Ale. Allegaui. Adde Bal. in l. matrem tuam. C. de probat.
Pom. Vide consi. 227. in fi. ver. præterea iudex. vol. 2. & in consi. 148. eo. vol. 5. & Raph. Cum. consi. 79. & Old. 81. prope fi. Ale. consi. 3. vol. 4. & 41. eo. vol. 4 & 91. vol. 4. & 114. eo. vol. & 138. eo. vol. & 15. io fi. vol. 3. & 21. in prin. eo. vol. 3. Fed. cōsil. 95. & Fel. in pœ. Decr. in c. io pñria. de pba. & ēt aliqd in c. seq. ver. tertia conclusio. & in c. cū tu. in ver. sed pulchre, de test. & vnum verbū in proposito in c. significauerūt de test. & in c. cū causa. vbi ista limitātur, eo. ti. Cęp. consi. 62. & Bar. 57. & 205. & Barb. 19. vol. 1. & 17. vol. 2. & 25. eo. vol. 2. & 71. eo. vol. Rom. consi. 213. & Pan. in c. nouit, ver. ex quo infertur, de iud. & Ale. cōs. 79. in fi. vol. Pan. in c. constitutus. io 3. no. & ibi addita, de rescr. Old. cōs. 16. in 3. dub. Pan. in c. dudū, 2. de elec. vide ēt Ale. consi. 14. vol. 1. & 86. eo. vol. & 163. eod. vol. vbi dr, q̄ si est probandum, q̄ qui fecit instrm est notarius, dēt probari, q̄ erat notarius tpe quo confecit instrumentū & consi. 196. vol. 2. vbi ponit pulchrū responsum, & 119. eo. vol. ubi ponit de eo qui probauit factum, sed non certi tpis, cum debeat probare. & consi. 200. vol. 2. & 206. eo. vol. ubi loquitur in materia interdicti, vti possidetis. & dicit, q̄ debet specificare, & probare aliquod factum in loco prohibito consi. 201. ver. venio ad secundum. vbi dr, q̄ si quis erat debitor alicuius de libris 114. & calculatis rationibus fuit factum restum in alta certa summa, & de iure apparet ante restum, vel post, q̄ ille qui vult dicere, potest etiam hoc probare.

factũ nõ est punibile in qualibet parte loci, dẽtq; exprimi, & pbari il
la pars loci, in qua factũ est punibile. Pro hoc vr tex. j. de incẽ. rui.
2 nau. l. i. in fi. cũ l. seq. † Idẽ dico de tpe, pone post mediũ mẽsis Mar
tij licet pasturari i aliqb. pratis, nõ añ. Accuso, q pasturauit de mẽ
se Martij, dico, qa in parte dicti mẽsis factũ est punibile, i parte, ñ,
nisi exprimat, & pbet illa pars tpis i qua factũ est punibile, non se
qt ɔdẽnatio. Pro hoc opnme facit qd no. E. de neg. ge. l. cũ actũ. in
fi. vbi hoc est quasi expssum. facit q no. de reiect. e. fi. i cle. ea. in fin.
& in d. l. j. io fi. de incen. rui. nau. Prædicta vera, qñ actor intentionẽ
suã non clare pbauit, sed p exceptionẽ rei, & pbõnẽ reddit dubia
a pbõ, ecce, accusat a Titius q vulnerauit Sẽproniũ d mẽse Maii, &
Titius ad suã defensionẽ dicit, q potuit offendi de iure municipa
li, qa exbãnitus, & pducit exbãiumẽtũ factũ de medio dicti men
sis Maii, & sic p exceptionẽ aduersarii, est dubiũ, an talis percussio
fuerit delictũ, uel nõ, hoc est an fuerit pcussus añ exbãimẽtũ, vel
post. Vel pone, statutũ est, q nobiles nõ psit intrare palatium, nisi
tpe cõsilii, qdã nobilis accusatus fuit, q intrauit palatiũ de mense
Maii, ipse pbatur ad sui defensionẽ, q factũ fuit cõsiliũ de mense
Maii, an aũt itrauit tpe ɔsilij pmisso, vł alio phibito dubitat: qrit,
an ɔdẽnatio, vel absolo seq dẽat. Et vr q ɔdẽnatio, qa reus q non
pbauit clare exceptionẽ suã, dẽt succũbere, sicut actor q nõ pbat
clare itẽtionẽ, ut j. de pb. l. j. & l. in exceptionib. & vr expssum. C.
b de pb. l. matrẽ. b Dico, † qd in delictis in dubio dẽmus intelligere
3 fcm tpe quo licet, & sic a delicto excusat, l. merito, ff. p soc. d & j.
c d pę. l. interptatione. facit q dicimus de teste reducẽdo ad ɔcordiã,
d ne incidat in falsũ. c. cũ tu, ext. de testi. Et p hoc induco expsse. C.
d pet. hær. l. 2. ubi qs fundata intẽtione aduersarij sui excipiebat d
titulo suæ emptionis. Sed dubitabat, an dicta exceptio pcesserit li
tẽ uel fuerit secuta. Et dr ibi in gl. q si nõ pbat ɔriũ, psumit in du
e bio pcessisse. Rõ, qa alia psumptio iduceret delictũ, e. ɔctũ litigio-
4 si. Si uero loqmur † in aliis nõ delictis, * tũc si excipiẽs nõ pbat in-
* tẽtionẽ suã, clare, dẽt in dubio succũbere, d. l. matrẽ, & ext. de præ
f scri. c. auditis. f & no p gl. in d. c. fi. de reiect. g in cle. fi. facit l. Titiæ te-
g xtores, de leg. j. In cã in liberali statẽ illi l. matrẽ, ut psumamus p li
bertate, nisi ille inuẽtus cẽt in possessione seruitutis, & hoc si ipsa
5 ɔueniat. Sed si ageret dicẽs se liberã, crederẽ idẽ q s. dixi. † Itẽ pdi-
cta faciũt, q ille, q petit cẽtũ ex cã mutui dẽt pbare mutuũ fcm añ
libellũ datũ, als succũberet, ut in c. Abbate sane, circa fi. de re. iu. li.
h 6. & in gl. dixi in l. & an eadẽ. §. actiones, h circa fi. j. de exce. rei iu.
6 Dy. inducit in arg. † q talis ola dẽt adduci p tabernariũ, si scholaris
pdit suã. Mõ ex oĩb. his, q vidisti posses hẽre formã nũciationis, &
7 piene. qa cõmissio erit ista. † Talis iudex ad petitionẽ talis cõmisit
tali nũcio, q uadat ad talẽ locũ, & ibi i ipso ope denũciet magrĩs,
& opariis ibi exñtib. ne qd noui opis fieret in ipso ope, vel ii. par-
te ei9, si de parte ẽ ɔtẽtio, q modulos ponat quãtũ ædificauit. Hoc
pbat s. e. l. de pupillo. §. nũciationẽ, & ie. & §. q nũciat. & l. ptor, in
prin. j. e. & hoc §. Adde, & si de pdictis sẽserit se grauatũ, corã no-
bis ɔpareat, l. d pupillo, §. meminisse, s. e. Et illud, ne qd noui opis
fiat, dixi uobis heri. Vł si de sũt verba edicti, sufficiũt qcũq; verba
idẽ importãtia, l. in summa, de re iu. & bñ facit l. si procurator. j. e.

ADDITIONES.

a Ale. Accusatur. Sed Bal. in hoc vr tenere contrariũ in l. matrẽ, C. de probat. Facit quod no. dixit Bal. in l. si quis non dicam, C. de Episc. & cler. & c. j. ext. de homic. ad te gl. sing. & ibi no. Bal. in l. 1. C. de pet. hær. cui incũbit onus probandi de tpe & cũ Bar. hoc transit Bal. in l. si C. an se ex suo fac. & cui incumbat onus probadi prioritatem, & posterioritatem tpis, vide Bar. in l. si is, qui, in fi. de iu. ut. Circa hic no. per Bar. vide D. Abb. in c. in præsentia, de prob. & Bal. in l. 1. ff. sol. mat.
A lde q Bar. hic seqi Bal. cõs. 249. ic. Posito, q certa ps mẽs. 4. li. Bal. cõs. 253. 2. li.
b Pom. Matrem. Vide Ale. in l. ex facto. §. si quis sup. ad Treb.
c Ale. Delictis. Adde Bar. in l. libellorum. de accu.
d Pom. Pro socio. Vide Ale. in c. in pñtia. de prob. & in c. j. in 4. no. de præsump. & in c. j. de re iud. & Bar. o. consi. 13. vol. 2. Are. consi. 32. & Iaso in l. non hoc, ver. & limita. C. vnde leg. & Ale. consi. 74. vol. 2. & consi. 15. in fi. vol. 3. & Ro. consi. 354.
e Ale. Delictũ. Pro his facit, quia probatio dubia nil releuat, c. in pñtia. de prob. p Bar. in l. inter stipulantẽ. §. j. de verb. obli. & quod no. in l. cũ hæres. in de in li. iur.
* Clau. Succũbere. Adde Bar. & Pan. in c. cõstitutus, de resc. & vide quod ponit Fe li. in c. pastoralis. eo ti. de resc. & in c. 1. de, teiu. et vide et Pan. in c. in pñtia de pbat. vbi ponit vnam fallentiam, et dicit hæc dicta per Bar. esse valde singularia.
f Pom. Auditis. Vide Fel. in c. cum tu in ver. in glo. j. et plene eum ad hæc omnia in d. c. auditis. et aliquid in simili in c. quod ad consultationem. de re iu. et Ale. consil. 87. in fi. vol. 3. et 17. et 16. vol. 5.
Meno. Alciat. in tract. præsump. reg. 3. præsump. 49. nu. 7. Paris. consi. 51. nu. 23. lib. 4. Soci consi. 36. in fi. lib. 4.
g Ale. De resc. Et no. illam gl. in cle. fi. quam sing. all. Bal. in l. post dotem. sol. matri. q quoties aliquis allegat stipulatione incõtinenti factam, q si aduersarius cõtradicat, dicẽs stipulatione factã ff ex interuallo, q cum aduersarius videatur fundare ex illo intentionem suam, dẽt probare, et sic de singulis. Subdit et ibi D. Ioã. quod illa gl. nõ cõcludit, quod fundas intentionẽ sua in exceptionẽ cõtra regulã iuris cõis, vel cõtra aliã regulã dẽt illã pbare, qd est no. ic. s. ipsos. Et adde Bar. hic, et in l. libellorum, de accu. Adde quod Iac. de Are. dicit in l. etiam. C. de testi. quod in pbatione tpis debet probari initium, et finis, aliter non pbat processus tpis, quia certitudo eius hi per initium, et finem tpis, alle. l. talis scriptura. de lega. j. ibi, sed et si annos. cum glo. sua, in uer initium. incip. incertitudine, et ibi hoc refert, et sequitur Bal. in originali. facit quod not. Bart. in l. Celsus, de usuc. et Bar. in l. de ætate. in inn. Et uide ad gl. in d. clem. fi. Bal. in l. si minorem. C. de in inte. rest. et ibi etiam refert aliud d. Iac. de Are. in d. l. etsi um. et ubi s. adde no. per Bar. in l. et an eadem. §. actiones de excep. rei iud. ad fi. et per Fed. in consi. 56. et faciunt ad no. q. Bal. in l. amplioerm. §. fi. C. de appel.
h Pom. Actiones. Vide Are. consi. 122.

Menoch. Maria. Soc. sen. consi. 42. lib. 3. Plo. in l. si vnquã. nu. 820. C. vnde vi. Mar. sil. consi. 2. nu. 23.
Meno. Vel pro se. Ias. consi. 170. col. 6. lib. 2. Soc. sen. consi. 47. col. 4. circa med. li. 3. Ias. consi. 168. col. 2. lib. 4. Gram. consi. 20. nu. 10. 15. consi. nu. 11. Corse, singul. in verbo testis, incip. duo testes deponunt, 2. Petrasan. sing. 11. his casibus, & late Alcia. trac. præsump. reg. 3. præsump. 1. & nu. 3. præsump. 24. nu. 7. Craue. late. cõs. 18. Neuiz. Silua nupt. nu. 68. Ias. l. non hoc, 1. limita. C. vnde legi.

1 *Nunciatio omnis seu protestatio, quæ consistit in mera, & simplici voluntate finitur morte, sicut mandatum.*
2 *Alienatio quæ fit in morte, satis est necessaria.*
3 *Nunciatio quare ex parte nunciantis, morte extinguatur.*
4 *Nunciatio extingitur, si nuncians efficitur furiosus.*
5 *Nunciatio facta pro me meisq; liberis, morte non extinguitur.*
6 *Nunciatio transit etiam pro futuro opere præcedentibus connexo, ita q pa rum de opere fuit factum in vita defuncti, post mortẽ verò fuit perfectũ, & sic totum destruitur.*
7 *Nunciatio, quare ex parte eius cui nunciatur, non finitur morte.*
8 *Hæres illius cui facta fuit nunciatio, post præstitã satisdationẽ in plus tenet.*
9 *Nunciari potest iterum nunciatione morte finita.*
10 *Bar. omnes refert, ne furetur alienum, & cognoscatur quod suum est.*
11 *Protestatio quid, sit, ubi, q est denunciatio cum testatione facta.*
Nomina multa protestationem denotantia.
Libellus omnis, an sit protestatio.
12 *Protestationum quatuor species.*
13 *Protestatio declaratoria voluntatis, consistit circa quinque.*
14 *Protestatia declaratoria voluntatis, cui sit facienda.*
15 *Protestatio declaratoria quando quis se exonerat, & neminem grauat, põt vbicunque fieri, nec requirit alicuius præsentiam, nisi testium.*
Protestatio declaratoria vbi, quando, & quomodo fiat.
16 *Hæc protestatio declaratoria, qualiter finiatur.*
Protestatio declaratoria, ut respiciat tempus futurum, debet ita concipi, q per aliquem actum, quem contingeret me facere, non intendo adire hæreditatem, sed illud facio vt neg. gest.
17 *Protestatio declaratoria, quando tollatur per actum cõtrarium, qui se cũ dicta protestatione non compatitur.*
18 *Intellectus l. qui non alienat. §. fi. sup. de acq. hær.*
19 *Protestatio declaratoria p q̃ me exonero, & alius cadit in captionẽ, & id a quo exonero pendet ex aliquo facto meo pcedẽti, dẽt fieri aduersario, q legeret, vel sibi notificari si hẽri pt, vt certus sit, alias dẽt publice opponi.*
20 *Protestatio declaratoria p q̃ me exonero, & alius exonerat, si illud, a quo me exonero, pendet a dispositione legali absque aliquo facto meo, potest fieri in absentia partis, quia eius præsentia non requiritur.*
21 *Protestatio declaratoria in depẽdẽtibus a potestate mea, & alterius, debet fieri in præsentia partis.*
Intellige, quod ibi fuit facta protestatio in præsentia partis.
22 *Consensus partis, quãdo requiratur in protestationibus declaratorijs, in his quæ dependent a potestate mea, & alterius, & numeris seq.*
23 *Protestans alicui, q si intercedat apud ipsum pro Titio, quod hoc non facit animo obligandi, si illi protestationi consentit, & postea protestans intercedit, non obligatur.*
24 *Obligandus non obligatur, quando in actu obligandi dicit, promitto non animo obligandi.*
25 *Protestatio declaratoria depẽdẽs a ptãte mea, & alterius, q finiatur morte*
Hæc protestatio põt fieri per procuratorem, eo casu quo scientia procuratoris nocet domino.
26 *Protestatio declaratoria dependens a voluntate, & potestate mea de iure, sed de facto deficit, coram quo, & quomodo fieri debeat.*
27 *Protestatio declaratoria, quãdo succedit loco actionis, est faciẽda in scriptis alias regulariter secus, sed fallit in exceptione non num pecu.*
28 *Protestatio declaratoria circa ea quæ dependent ex voluntate, & potestate mea de facto, nõ tamen de iure, qualiter, & coram quo fieri debeat.*
29 *Protestatio declaratoria facta ne aliquis incidat in maius delictũ in his qb. per voluntatem non põt regulari, & modificari factũ nihil operatur.*
30 *Protestatio declaratoria in his in qb. per animum regulatur, & modificat factum, de necessitate requiritur, q fiat in præsentia partis.*
Protestatio facta p expellentẽ me de fundo ante, vel tunc, q hoc nõ faciebat nisi animo acquirendi, vel naturalẽ tantum, vel ciuilem. operatur vt videatur solum circa illã deliquisse, & non requirit, q fiat in præsentia.
31 *Protestatio declaratoria in nõ dependẽtibus, a volũtate, & potestate nostra sed alterius, vel iuris facta, nihil operatur.*
32 *Protestatio facta per libellantem. q sibi liceat minuere, & addere nõ operatur nisi secundum permissionẽ. l. edita. C. de eden.*
33 *Protestatio prohibitoria consistit circa tria.*
34 *Protestatio prohibitoria quãdo fit alicui ne fiat id, ad quod faciendum erat obligatus, quid operetur, & q causa requiratur.*
35 *Prohibita est, q quando denunciatur debitori debitoris ne soluat, q ei leget instrumentum debiti, vel ei copia dimittatur.*
36 *Iusta causa concedendi restitutionem alicui est, quando verisimiliter inductus fuit ad aliquid credendum.*
37 *Protestatio prohibitoria, q fieri pot est per procuratorem.*
Negot. gestor, an possit facere hanc protestationem.
Protestans vt procurator debet facere aduersarium certum de mandato ei ostendendo mandatum.
39 *Prohibitoria protestatio potest fieri procuratori in casibus, in quibus scientia procuratoris nocet domino.*

Prote-

39 Protestatio probibitoria vt non fiat id, quod probibitus tenetur non facere, quid operetur.
40 Bannitus quem credebam impune posse offendere, si ptestatur mihi, q eum non offendam, quia est rebannitus, non teneor ei credere, nisi causam ptestationis mihi edicadat.
41 Offendens bannitum, an teneatur prius inuestigare, an liceat ei offendere, vt non puniatur.
42 Protestatio probibitoria probibens id, quod probibito erat permissum, nõ tamen erat obligatus ad faciendum, vel non faciendum, quid operetur.
Protestatio fideiussoris facta creditori, ne mutuet debitori, quid operetur.
43 Dolo desysse possidere dicitur ille, cui fuit nunciatum no alienaret, quia intendebat nuncians contra eum agere ad rem, tamen alienauit.
Intellectus ad l. 2. sup quod fal. tut auth.
44 Protestatio probibitoria facta illi, qui actum facere poterat iure alieno, ne faciat, quid operetur.
45 Protestatio bac debet fieri ante actum celebratum: & potest fieri per procuratorem, & an per negotiorum gestorem, remissiue.
46 Incitatoria protestatio in quibus consistat.
47 Protestatio incitatoria facta alicui vt faciat, vel det id ad quod obligatus est facto alieno, debet cum causa fieri ostendendo & legendo instrumenta, vel dimittendo copiam.
48 Protestatio ĩcitatoria facta, vt quis faciat ea ad quã ẽ obligatus facto suo, quando obligatio cõmittitur ex euentu alicuius condõnis, vel alterius facti extrinseci, debet fieri cum expressione, & notificatione illius facti.
Emptor litẽ sibi motã denũciare dẽt vẽditori, qui tenẽ iudiciũ ĩ se suscipere, & ostendendo citationẽ, & libellũ in pub. forma, & eidẽ copiã dare.
49 Probabiliter non credenti non est imputandum, donec certioretur.
50 Protestatio incitatoria sola sufficit, quando quis est obligatus facto suo mere, & pure, vt qs constituatur in mora, facta tamen congrua loco, & tpe.
51 Congrua verba incitatoriæ protestationis quæ sint, & quando dicantur fieri congruo loco & tempore. & nu. 54. & 58.
52 Venditori scienti litem motam etiam potest denunciari per emptorem, vt teneatur defendere.
53 Debitor qui tenetur soluere, an constituatur in mora ex interpellatione tacita, vt puta, si dicatur, indigeo illa pecunia.
54 Protestatio facta debitori vt soluat, quando dicatur fieri loco congruo.
55 Protestatio facta debitori loco inhonesto, vt soluat, an teneat.
56 Interpellatio facta debitori vt soluat, vt in mora constituatur, potest fieri in iudicio, & extra.
57 Protestatia facta debitori in vno loco, vt soluat in alio, debet continere locum loci, si creditor ibi non habet domicilium.
58 Protestatio incitatorio, an possit fieri tempore feriato facta alicui vt det, vel faciat id, ad quod est obligatus.
59 Tempus incongruum in protestatione incitatoria, quod dicatur.
60 Protestatio incitatoria facta tempore incongruo, & collata ad tempus cõgruum valet.
61 Incitatoria ptestatio fiẽda est principali, fieri et põt procuratori generali.
62 Protestatio incitatoria facta, vt quis faciat id ad quod non est obligatus, qualiter fieri debeat, & quem effectum producat.
Debitor potest protestari creditori, vt debitum recipiat, & ut in mora cõstituatur, requiritur oblatio realis.
63 Incitatio facta ut quis faciat id ad quod non faciẽdum de iure tenetur, operatur, vt incitans teneatur de mandato.
64 Protestatio certificatoria alicuius quod est, uel non est factum, uel fiendũ, consistit in duobus.
65 Protestatio certificatoria circa id quod intenditur fieri in futurum, excusat a vitio clandestinitatis.
66 Protestatio certificatoria circa aliquid quod est de preterito, vel prasenti, fieri potest, & tollit omnes effectus ignorantia.
67 Itẽ in casib in quib. sc. ĩa, & patientia ĩducit consensum, ĩ illis inducit effectus, qui producuntur ex sciã, & contradictio requiritur, ut ĩpediatur.
In casibus in quibus sciã, & patientia inducit consensum, vt cõsensus impediatur, requiritur contradictio necessaria.
68 Certificatoria protestatio interrumpit cursum præscriptionis ex eo, q vsucapiens, sciuerit rem furtiuam.

---

a **Morte eius, [a]qui.** Nunciatio ex parte nunciantis est in personam: ideo eius morte, & alienatione extinguit: ex parte eius cui nunciatur, est in rẽ, iõ eius morte, vel alienatione non extinguitur. h. d. Diuiditur ĩ duas partes. Primo loquit in psona nunciantis. Scdo in psona eius cui nũciatur. Scda ibi, q si is. Et prima subdiuiditur: qa ponit duo dicta, & rõnem. Iste §. est multum sing. Opp. j. eo. l. prætor. §. hoc interdictum. Gl. hic in ver. extinguit, ponit duas sol. vnã in princ. & aliã in fi. hic erat res integra: ideo finit morte, ibi non erat res integra, sicut in mandato, vt Instit. manda § item si adhuc. Et istud mul-
1 tum no. † q oĩs nunciatio, seu protestatio, q̃ ĩ mera & simplici voluntate consistit, finiẽ morte, sicut mandatu, & hoc casu, i. re non integra non finiretur morte: sed trãsiret ĩ hæredẽ, vt no. in d. §. hoc interdictum, vel hic erat satisdatum, ibi non. hæc est bona, sed primã teneatis. Scdo opp. j. e. l. fi. vbi alienatione non extinguit. Duæ sol. danẽ. Aut alienatio fit ex parte nunciãtis, & tunc extinguitur. Aut ex parte eius cui nunciat. & tunc nõ extinguit, vt ibi. Vlterius opp. de l. in iudicio. s. fam. erc. Sol. vt in glo. hic, in ver. alienatione,
2 qa ibi loqtur de alienatione necessaria, hic de volũtaria. † Sed certe alienatio, quæ fit morte, satis ẽ necessaria, vt no. ĩ l. peto. §. fratre, de leg. 2. & apparet ad sensum, & tñ extinguit: vñ dic. q ibi loquit
3 de nũciationis effectu, qa res nõ erat integra, sicut hic. † Quæro q̃ est rõ, q ex parte nunciantis morte extinguitur nunciatio. Tex. dicit, q his modis finitur nunciatio gl subaudit. i. q̃ nunciatio ẽ a iure pmissa: sed ista rõ vr eadem cũ dicto: ideo Iac. de Arct. & Old. dicebant, finiẽ ius phibẽdi. i. prohibitionis cã, in personã nunciantis. q. d. si finitur cã prohibitionis, finitur ipsa prohibitio. Sed q̃ est cã prohibitionis? R. ñ. voluntas prohibentis, & hæc finiẽ sicut mandatũ, vt dixi. Item ius, quod hẽt prohibens, qa fit causa iuris cõseruandi, & damni repellendi, & istæ causæ finiunẽ alienatione. De
4 hoc voluit dicere text. Ex hoc dico, † q si nũciãs efficereẽ furios[a], mandatũ extingueretẽ, sic ẽt nunciatio. l. si quis alicui, de acq. hær.
5 † Item si dixi, nuncio pro me meisq; hæredibus, non finitur morte, l. diem, §. j. s. mand l. si procurator. §. fi. alias est l. si vero non re-
6 nunciandi, §. fi. cũ l. seq. facit j. de preca l. cũ precario. §. fi. † Item dico, q si parum de opere est factum in vita defuncti, ita q res nõ sit integra: post mortem uero perfectum est, destruitur tonim, & transit nunciatio etiam pro futuro opere præcedentib. connexo, l. si tutor. in prin. & ibi no. de tute. & rat. distr. & ita distingue. Op. de l. 3 §. opus, s. de alie. iud. mut. causi. Solu. vt videbitis j. eo. l. fin. Opp. de l. prætor. §. hoc interdictum. j. eo. Sol transit ad hæredem non insolidum, & ita hic. Op. j. quod vi aut clam. l. vim facit, §. j.
7 Sol. ut ibi. & dicam j. eo. l. fi. † Quæro quæ est ratio, q ex parte eius cui nunciatur non finitur morte dicit text. quia in stipulatione hẽ mentio hæredis. Quod gl. declarat sic, quia consueuit fieri per stipulationem, ideo fit per legẽ, vt l. si. C. de fideiuss. dic ergo sec. Iac. de Arc. & Old. q istæ cautiones prætoriæ nõ solẽt fieri ad augmentũ obligationis, sed vt magis sit cautum, l. j. § si quis sub ꝯdõne, s. vt leg. nom. cau. & l. Titius, in fi. s. ad Treb. & l. si eum, §. q iniuriarum, s. si quis caut. Sed in stipulatione apponiẽ mẽtio hẽdis, & iõ
8 tenetur. † Quæro, vtrum hæres in plus teneatur post pstitam satisdationem? gl. dicit, q sic. Sed decisio glo. vr ꝯ rõnem tex. quia fm hoc, ista stipulatio fieret ad augmẽtũ. Sed Dyn. sustinet gl. q licet succedat in locũ iterdicti ista stipłõ, tñ habet vim ꝯctus. Et recepilogat id, quod gl. And. de Pisis dicit, q non tenetur in plus q̃ ante teneretur, cum non fiat ista stipłõ ad augendum, sed ut magis sit cautum, fm rõnem tex. Sed credo dictum Dy. & gl. esse verum. Ad rõnem tex. dico, q respectu personarum non fit cautio ad augendum: sed respectu eius quod venit ĩ cautione sic. Et rõ est, qa post denũciationem habeo plus iuris, quia possum facere, vt demoliatur, quod est ædificatum ꝯ iustitiam. Et sic cum ista stipłõ minuat de iure eius qui recipit, ita minuit de iure eius qui pstat, & sic compensatur unum cum alio Quærit gl. quæ est ratio inter primum, & secundum casum? Et gl. dat rationem, quæ facilis ẽ.
9 † Quærit gl. an finita nunciatione morte, possit iterum nunciari? Et gl. dicit, q sic, & videas eam in ver. prohibendi, q̃ incipit, i. nun
b ciatio quæ a iure, &c. Et quia iste §. sing. est, [b] circa eũ materiã ptestationis tractabo, q̃ primo latius tractauit Io. Mon. Car glossator. 6. lib. & Ioã. And. eum recitat de uerbo ad verbũ in c. in generali. & c. quod omnes, de reg. iu. lib. 6. in nouel. Item And. de Pisis voluit istã mãm in quadam repe. quam fecit de l. si qs in princ. de leg. j. & Io. prædictum quasi in oĩbus est secutus: de eo tñ nullam
10 mentionem facit, † ideo ego de oĩbus mentionem facio, vt quod suum est furari nõ uidear: in eo verò quod est meum cognoscar, & si minus bene dixero, ego redarguar: si vero bene, Deus laudetur: ego verò ut minimus instructor reputer. Primo ergo quærit,
11 † quid sit protestatio. [c] Dicit Io. Mona. protestatio est clamosa te
c statio ad cautelam protestantiũ inuenta. And. de Pisis in hoc residet. Hoc non placet, quia innuit, q de essentia protestationis sit clamosa uox, sed certe immo sine voce potest fieri, ut dando protestationem in scriptis, C. de non num. pec. auth. hãc aũt querelã. & de aun excep. l. vt pfectius. & C. de neg. gest. l. fi. & ext. de appe. c. appellatio. lib. 6 Dicetis, illæ leges non loquũtur de protestatione: sed l d. l. fi. de neg. ges. appellatur attestatio, in alijs allegans, appellatur alijs nominibus. Resp multa sunt nomina idem importantia, vt protestatio, l. j. §. eleganter, in fi. de sib agno. Itẽ contestatio. l. 2. C. de his, qui per me. iu. non appe. & de præscr. lon. temp. l. emptor. Item detestatio. l. subsignani. §. attestari, de verb. signific. & l. detestatio, & l. plebs. §. j. Itẽ attestatio. l. fi. C. de neg. ge. itẽ denun-

---

ADDITIONES.

a Alc. Morte eius. Multum no. intellige, ut if. px. et i 13. col. i prin. et i 9. col. i prin.
b Alc. Singularis est. Hic tractatur de protestatione. Adde de materia per Iac. But. in l. 2. et in l. si fideiussor. qui satisd. cog. et per Inn. in c. Cumana, de ele. et quod no. Bal. in l. 2. C. ubi quis decu. uel cohor. etc. et aliquid per gl. 27. dist. et per Io. de Lign. qui prosequitur late dicta Bar. in c. Cumana, de elect.
Claud. Adde multa dicta circa materiam protestationis, per Bald. in c. Cumana. de electio.
c Alc. Protestatio. Vide Io. Mon. et Io. And. in reg. in generali, in Mercur.
Adde quod Alc. dicit diffinitionem Ioã. Mon. posse sustineri, quia etiam scriptura clamare dicitur, ut in cap. cum Marthæ. ver. Mosaica lex clamat, de celebr. mis. et quod no. in l. Arriani, C. de hære. quod lex semper loquitur. Adde etiam pro hoc casu in l. apud Labeonem, §. conuitium, juncto §. si quis libellum. inf. de iniu. ubi conuitium dicitur, quasi conuocium, et tamen potest fieri absenti, et sic per scripturam, ut uoluit Rom. per illum tex. cons. 168.

nunciatio, l. si fundū, C. de rei vend. & l. si maior. C. de rescin. vēdi.
Itē testatio. l. ait ꝓtor. §. si qs particeps, de his q̄ i frau. cred. Ita dr̄t
dicti Doc. Itē ꝓhibitio. l. Papi. de publi. Itē interpellatio, l. mora. §.
de vsu. Itē ꝑdictio, l. fi. §. itē si ꝑdixeris, s̄. nau. cau. stab. Itē vetatio. l.
si pro te. s̄. man. & de verb. obl. l. seruus vetante, & similia. Vñ licet
in d. ll. in qb fit mētio de ꝓtestatione in scriptis, nō apponat̄ dictū
nomē, ꝓtestatio, ponit̄ tñ aliud idē importans. Vñ dicta diffinitio,
seu descriptio nō est bona. Dic ergo, vt d̄r tex. ꝓtestatio est denun
ciatio cū testatione facta, l. detestatione, de verbor. sig. & l. plebs. §.
detestatū, e. ti. Ista descriptio, seu diffinitio Iuris c. est verissima. Ex
eo. n. q̄ d̄r denūciatio, &c. differt a ꝯctib. & stipulatiōib. & vltimis vo
luntatib. in qb. vertit̄ dispō, non denunciatio. Itē quod d̄r, cū testa
a tione facta, cōprehendit, siue fiat in scriptis, siue corā testib. & sic
cessant ꝯtra ꝑdicta. Sed dices s̄m hoc, oīs libellus est ꝓtestatio, nā
12 ibi ꝯtinet̄ q̄dā denūciatio facta cū testatione. Dic vt dicā j. † Secū
b do b q̄ro, quotuplex sit ꝓtestatio? Licet ꝑdicti Doc. multas subdi
uisiones faciant, ex qbus quasi nullus intellectus assumitur, tñ ve-
rè loquendo quatuor sunt spēs. Quædam est protestatio declara-
toria voluntatis protestantis. Secunda est protestatio prohibito-
ria, seu inhibitoria ne aliquid fiat. Tertia est protestatio incitato-
ria, vt aliquid fiat. Quarta est protestatio certificatoria alicuius,
quod est, uel quod non est. Sicut ergo sunt quatuor, ita hic examī
nemus per quatuor q. princ. & accessorias.

13 QVAERO † ergo circa istā ꝓtestationē declaratoriā volun
tatis ꝓtestātis. Et est videre circa q̄ ꝯsistat, cui sit fienda & qual̄r,
de eius effectu, & qual̄r finiat̄, & hoc dicemus ꝑ modū summæ.
Br̄ fit circa quinq; hæc ꝓtestatio. Qñq;. n. fit circa id qd̄ cōsistit in
mea ptāte, & libera uolūtate, vt circa testi ꝯfectionē, d. l. si qs i pri.
testi. cū si. circa hr̄ditatis aditionē, l. aut si qs, §. pleriq;. de relig. cir
ca gestionē negotiorū. l. Nesennius, de ne. gest. & multis alijs ll. &
casi. quos omnino, qa j allegabūtur. Scd̄o ꝯsistit circa id, qd̄ consi
stit in ptāte, & volūtate mea, & alterius, vt circa ꝯctus, l. si d bitor,
§. i. s̄. qb. mo. pig. vel hyp sol. & de le. a. l. codicillis. §. j. Tertio consi
stit circa id, qd̄ pendet ex voluntate & ptāte mea de iure, sed d̄ fa
cto ptās deficit, vt si aliquē velim ꝯuenire, quē d̄ iure possum, sed
de facto nō possum ꝑꝑ absentiā rei, vel iudicis, vel aliud impedi-
mētū, l. vt pfectius, C. de ann. exce. & l. in ꝯtrib. §. fi. & in auth. hāc
aūt querelā, C. de nō num. pec. Quarto ꝯsistit circa id, quod ꝑdet
ex voluntate, & ptāte mea de facto, sed de iure ñ, vt circa malefi-
cia, vt ext de hom. c. fi. li. 6. & exēpla j. ponā. Quinto cōsistit i his,
q̄ nullo modo depēdēt ex voluntate, & ptāte nr̄a. His ꝑmissis ve-
14 nio ad † ꝓpositū. cui sit faciēda c hæc protestatio. Circa quod dr̄t
c ꝑdicti Doc. Io. Mo. & And. de Pisis, Aut ꝓtestatio ꝯcernit factum
tm̄ ꝓtestātis nec hēt certū aduersariū, & ꝑt fieri vbiq;, alias requirit
aduersarij p̄ntia, vt in eorū scriptis videre poteris, quorū verba mi
n9 plena sunt. Ideo circa hāc ꝓtestationē declaratoriā tm̄ dico sic.
15 † Aut ex hac declōne tm̄ me exonero, & neminē grauo, & suffi-
cit vbicunq; fieri, nec alterius q̄ testium p̄ntia requit̄, d. l. at si quis,
§. pleriq;, de relig. & sump. fune. & l. q in aliena, § fi. de acq. hær. &
l. pro hærede. §. i. e. ti. & de neg. ge. l. Nesennius. Nā ille cui9 nego-
tia gerimus, n̄ aggrauatur, quia non tenetur, nisi de eo, quod vtil̄r
gestū est, & pōt fieri quolibet loco, & tpe, vt dictis ll. & hæc ꝓte-
statio nō pōt fieri ꝑ procuratorem: sicut dicimus in l. per procura
torem, alias Paulus, de acqu. hær. Et oīa, q̄ ibi dr̄r, hic dici possent.
Item iam non est qō, an possit fieri ꝑ procuratorem, cū non requira
tur psonæ p̄ntia, vt dictum est. Item non curandū, an fiat i scriptis,
vel sine, vt d. ll. Itē in hac protestatione nō requiritur causa, sed d̄
d ꝓ rōne voluntas, d. l. quia poterat. ad Treb & d. ll. Ex prædictis ap-
16 paret qs sit protestationis effectus in d. casu. † Et finitur hæc ꝓte-
statio hoc casu. qñq; ex nā rei super qua fit: ut. n. fit super vna cā,
& ad aliam non porrigitur, d. l. at si quis, § pleriq; & arg. s̄. de pac.
l. si vnus. §. ante omnia. aut fit simpliciter, & tunc non porrigitur,
e nisi ad illum actum, qui tunc fit, vel qui postea incontinenti e sequi
f tur, nō aūt porrigitur ad ea, q̄ fiunt postea ex interuallo, f l. per re-
tentionem, C. de vsu. arg. de an & arg. leg l. si ita. Aut fiūt per ver-
ba generalia respicientia directo tempus futurum, & porrigitur
ad omnes actus futuros, ar. de fideius. l. si ita stipulatus, 2. & ideo si
fuero protestatus, q̄ non intendo adire hæreditatem, intelligitur
per actum quem modo facio, vel de proximo faciam. Debeo er-
go plenius dicere, g q̄ per aliquem actum quem cōtingeret me
facere, non intēdo adire hæreditatem, sed illud facio vt negocio-
17 rum gestor, d. §. plerique, & l. Nesennius, cum sim. † Et tunc quę
g ro, g an talis protestatio tollatur per actum cōtrarium, h qui re cū
h dicta protestatione nō ꝯpatiatur. Et vr̄ q̄ non, d. l. qui in aliena, §.
i fi. de acq. hæred. In ꝯtrium i vr̄ extra, de app c. solicitudinem, & tā-
gitur per Inn. ex̄ de const. c. cum M. Ferra. Sic dico, aut actus q po
stea fit ꝓtestationi ꝯtrius, depēdet solum a facto ipsius ꝓtestantis,
vt testm̄, hæreditatis aditio, & similes, & tunc per actum ꝯtrium ñ
tollitur protestatio, sed per ꝓtestationem ille actus tollitur, d. l. q i
aliena. §. fi. & l. si quis in principio testamenti, de leg 3. & de leg. j.
l. si m du & tibi, §. in legatis, & in l. si ita scriptū. eo. tit. nisi exp̄ste di
ceret se velle a prima ꝓtestatione recedere, d. l. si qs in princ. testi.
Si vero ille actus ꝯtrius ꝓtestationi celebrat cum alio, tunc per il-
lud vr̄ a protestatione recedere, d. c. solicitudinē, & quod me. cā, c.
i inducēdo vt ibi per Doc. Rō, qa sicut ꝓpositum animi in men-
te retētum non nocet, cum quo ꝯhitur, l. si repetēdi, C. de ꝯdit. ob
cau. ita ista protestatio, q̄ ignorat ille cum quo postea ꝯhitur, cū
18 nocet. † & io puto, q̄ d. l. q in aliena. §. fi. k dēt intelligi, cū post ꝓte
k statione s̄impl' fr adiuit, cū nemine ꝯhēdo, & aīs sicut aliquo vt hæ
res ꝯheret, vr̄ a prima ꝓtestatione recedere, ꝑ ea q̄ dicta sunt: qd̄
sine dubio verum est q̄ntum ad eum cum quo postea ꝯhitur, l. fi.
& quod ibi no. de in ire tro. act. & idem puto quo ad alios: qoia hic
ꝑt a ꝓtestatione recedere, ibi vero non poterat adire. Sed si actus,
q postea geritur, non esset certus, sed ambiguus, tunc ꝑ illam ꝓte
stationem declararetur, l. Nesennius, de neg. gest. & per Inn. in d.
l c. cum M. Ferr. & ꝓbatur s̄. de ꝯcub. l. in ꝯcubinatu. l † Qñq; ꝑ hāc
19 ꝓtestationem me exonero. sed alius cadit in captionem, qui for-
te non ꝯheret, vel alr̄ forte sibi ꝓuideret, si hanc declaratioñē scī-
ret: tunc aut id, a quo me exonero, pendebat ex aliquo meo facto
præcedenti, vt ex meo mandato, tunc talis protestatio debet fieri
m illi aduersario, m qui læderetur, vel sibi notificari, si potest habe-
ri: alias fit vt statim dicam, vt supra mandat. l. si mandassem, & C.
de satisd. l. prima, & quod ibi no. facit quod nor per Dynum infra
de manu. vind. l. pater, & per Cyn. C. mand. l. mandatum. & hoc,
si est

ADDITIONES.

a Pom. Testib. Vide Fel. in c. cum M. Ferr. in ver. circa tertiam partem. de const. & i c. præsentium, de test. & Baro. in d. c. cum M. Ferr. & Are. consi. 143.
b Barb. Secundo. Et quid si quis petit a iudice, q̄ rñdeat positionib. qui dicit se nō teneri, & rñdet cum protestatione, q̄ sibi non noceat responsio, ex quo de iure respondere non tenetur? Dic q̄ non nocet. Vide gl. & ibi Domi. in proœ. in prin.
c Ale. Cui sit facienda. Hæc protestatio mere declaratoria voluntatis, an possit fieri per procuratorem. Et vide an possit fieri procuratori, & an sit facienda in scriptis, vel non, & an requirat causam. Et ad primum adde glo. no. in l. s. de offi. procur. Cæs. quæ iuncto tex. vult etiam, q̄ per procuratorem non possit hæreditas repudiari. Adde inquantum Bar. tenet, q̄ quando fit protestatio ad exonerandum protestantem, non requiritur præsentia. gl. in l. Pomponius & ibi Bar. sup. de neg. gest. Bar. in l. quo. n. in prin. sup. rem ra. hab. & in auth. sacramenta. C. si aduer. ven. l. & in l. certum. §. si quis absente, de conf. Ang in Auth. de hær. & Falc. §. si vero expressim. Cano. in c. fi. de confes.
Menoc. Ruy. consi. 106. in fi. lib. 1.
d Ale. Voluntas. Adde Bar. & Doc. in l. qui aliena. §. fi. sup. de acq. hæred.
e Ale. Incontinenti. An protestatio porrigatur ad actum subsequentem. adde Bal. in l. item quia. §. idem Iuliano. de pac. & in l. pacta nouissima. C. eo. tit. & per Io. And. in c. causam, de re iud. & per Inn. in d. c. cum M. Ferra.
Pom. Adde Fel. in d. c. cum M. Ferr. circa 4. partem. & Barba. ibi, de const. & Ale. consi. 16. uol. 3.
f Ale. Ex interuallo. Sed Bald. quem communiter alij sequuntur in l. qui aliena. §. Celsus, de acq. hær. tenet contra Bar. videlicet, q̄ siue ex interuallo, siue incontinenti sequatur post protestationem redditur inualidus, dummodo duret eadem protestandi causa. nec ob. l. per retentionem, hic alle. per Bart. vt refert hic Imo. & Bal. idem tenet i l. pacta nouissima, C. de pac. quam opi. hæc corroborat Imo. licet postea inclinet in opinionem Bar. rñdēdo ad cōtraria, & ꝓ eo vr̄ facere l. si ad ea. de cond. & dem. Bene facit sup. de adi. leg. l. si tibi rem certam. & cū Bar. te nuit et Iac. But. vt hic refert D. Io. & Bal. in d. l. pacta nouissima. cōtra Barto. allnuit [illegible] tex. in l. si ita scriptū, de lega. 1. sed sec. Do. Io. ꝑt rñderi, q̄ ibi non fiebat actus ex interuallo; quod patet, quia fiebat in ultima uoluntate, quæ dēt uno cōtextu fie ri, l. cum antiquitas, C. de t. ll. & l. hæredes palam, §. si quid post, & § fi. su. de test. et quod habetur in l. testium, §. si signa, eo. ti. et uide Bar. inf. proxime circa i intel lectum §. locator horret, et quod ibi dixi, et quod dicit statim.
g Pari. Et tunc quæro. Vide Fel. in c. cum M. Ferra. de const.
Menoch. Pari. consi. 10. nu. 48. lib. 1.
h Ale. Actū cōtrariū. An protestatio tollatur per actū cōtrariū, vide Bal. in l. pacta nouissima, C. de pac. et uide Bal. in l. si ita [illegible] sup. de ser. Adde q̄ Ang. i l. [illegible] [illegible] §. q̄ fere. sup. de pac. d̄t q̄ [illegible] M sup. all. d. §. q̄ fere. q̄ qñ act9 est habilis ad duplicem sensum, ꝓtestatio trahatur semp ad sensum ꝓtestatum. Vnde si reus dicit, q̄ per rñsionem non intendit litem contestari, non erit contestata. Secus si actus nō pōt trahi, nisi ad vnū sensum, qa semp ualebit actus, non obstante ꝓtestatione. Vnde si dico, contestor litē aio nō cōtestandi, erit cōtestata. Profiteor religionem aio nō ꝓfi. adi. ualet ꝓfessio. Adeo hæreditatem aio non adeūdi, erit adita sec. Ang. all. l. qui in aliena. §. fi. de acq. hær. l. si debitor. §. i. q̄b. mo. pig. uel hyp. sol. Sed certe hoc ultimum, quod dicit de aditione hēditatis est contra tex. in d. l. qui in aliena. ideo dic, ut hic ꝑ Bar. uel dic, q̄ Ang. loquitur de ꝓtestatione cōtemporanea cum actu, Bar. loqtur qñ nō fit eode tpe actus, quo protestatur. Quid si dico, vendo fundum reseruato consensu dñi. Vide Bal. in l. 4. C. de his, quæ poe. nom. et de materia per Io. Mon. et Io. And. in reg. in generali. in Mercu. Adde Bal. consi. 378. lib. 1. et consi. 227. eo. lib.
i Pom In contrarium. Vide Ale. consi. 7. uol. 4. et Fel. in c. cum M. Ferra. de constit.
k §. fi. Vide Ale. consi. 16. vol. 3.
l In concubinatu. Vide Are. consi. 56.
m Ale. Fieri illi aduersario. Qñ ista ꝓtestatio sit fiēda in p̄ntia eius, de cuius captione tractatur, vide sup et adde Bar. in l. qui in aliena. §. fi. de acq. hær. et Bal. in l. si repetendi, C. de cond. ob cau. et gl. 17. dist. Diaconus. et uide q̄ sequuntur usq; ad a. q. prin. Adde q̄ Bal. in consi. 165. inc. Casus talis est præcedentib. pactis, libro 5. sc̄dm nouissimā impres. tenet, q̄ ꝓtestatio mulieris, q̄ nō intēdebat matrimoniū cōtrahere cū tali, sed id faciebat metu fratris, q̄ si postea contrahat, q̄ matrimonium non tenet, licet sit ꝓtestatio facta absente aduersario, ꝑ d. §. Celsus, iuncta gl. l. qui in aliena, de acq. hær. Et inquantum Bar. hic tangit, an ꝓtestatio contraria facto, quæ sit contemporanea cum facto, adde quod et aliqd tāgit in l. 3. supra de lib. agn. et inf. eo. §. in hac ea. q. princ. in uer. circa quartum no. Et adde quod D. Io. hic dt, quod immo vr̄, ꝓtestationē reijci debere, et actum ualere, ut hic late ꝑ eum, quē omnino vide. Et subdit et ipse, quod qñ ꝓtestatio fit in iudicio, et actus sequtur ex interuallo, semper vr̄, quod sit recessum a ꝓtestatione. In quo dixit ut hic per eum. Et ultra eum, circa pdicta adde quæ no. Bal. in d. l. pacta nouissima. Ego addo, quod ad hoc optime facit, quod determinat Bar. in l. si ita stipulatus fuero, in §. Chrysogonus, de verb. obl. Et ad primam additionem, adde omnino Bar. in l. 3. C. de his contell. et in viae ad prædicta omnino per Doc. et Ang. in l. iurisgentium, §. quod fere, de pactis. et Bal. in consi. [illegible]

a ſi eſt certus ille qui læderet. Si vero eſt incertus, ſufficit hanc pro
teſtationem puplice proponi, l. ſed & pupillus, §. proſcribere. de in
ſtito. Et iſta qualiter fiat, & de eius effectu, & vita, non curo dice-
20 cere hic, dic vt d. ll. facit ext. de ꝓcur. c. ex inſinuatione. † Si vero il
lud, a quo me exonero, pendebat ex diſpoſitione legali abſq; ali-
quo meo facto: tunc præſentia aduerſarij nõ requiritur, caſus eſt
no. ⁊. de decu. l. honores. §. ſi. coniuncta. l. j. C. de filijsfam. & quẽad
modũ pa. pro his ten. lib. x. Rõnẽ huius diſtinctionis cito videbitis
ſi cogitabitis. Qualiter aũt fiat hoc caſu, & de eius effectu, & vi-
ta, dic vt dixi ſup in j. membro, & in princ. huius §. hoc circa pri-
mum membrum, ſ. in his, quæ pendent ex volũtate, & poteſtate
21 mea tñ. † Circa ſecundũ in his, q̃ pẽdent ex ptãte mea, & alterius
b ſemper debet fieri proteſtatio parti, l. codicillis. §. 1. de lega. 2. & l.
ſi debitor. §. j. qb. mo. pig. vel hyp. ſol. & ſ. loc. l. cũ in plures. §. lo-
cator. Ibi. n. iõ proteſtatio nõ habuit effectũ, qa illud propoſitum
nõ fuit parti expreſſum. Et ita itelligit Pet. vt refert Cy. C. de pac.
l. pacta nouiſſima. qui intellectus ſatis eſt bonus in ſe: tamẽ dicit
Iaco. Butr. ꝙ ibi ideo, quia propoſitum, ſeu proteſtatio illa fuit ab
initio ſimpliciter facta, ideo non extendit ad ea, q̃ poſtea ex inter-
uallo fiũt, qđ ſatis eſt verũ in ſe, per ea quæ ſ. dixi, iñ nec hic intel-
lectus, nec præcedens cõgruit literæ d. §. quia ibi in fi. dr̃, perinde
eſt, ac ſi propoſitum fuerit remiſſum. Sed ſm̃ pdictos rõ eſſet, vel
qa propoſitum non fuit expreſſum, vel quia ad illũ actum ſe non
extendit, & ſic de remiſſione nõ eſſet tractandũ, quod eſt ꝯ illum
tex. Dicendum eſt ergo, ꝙ proteſtatio in caſu pdicto eſt facienda
parti pñti per ll. pdictas, & ideo hæc in d. §. locator horrei. fit rõ, qa
22 fuit a proteſtatione receſſum, vt ⁊. proxime dicam. † Sed q̃ro, an
ẽt partis cõſenſus requiratur. Tex. ff. nau. cau. ſtab. l. fi. §. itẽ ſi pdixe-
c rit.ᶜ vr̃ velle ꝙ ſic, ſed gl. ibi ꝯ, in eo, quod ſubaudit maxime. Dico
ſic, ſi qdem proteſtatio fieret ad tollendam, ſeu limitandam oblõ
nem iam ꝯctam, tunc nõ valet, niſi pars cõſentiat. C. de tranſa. l. ſi
maiores. & de don. q̃ ſub modo. l. pfectã. Si vero fit ad tollendum
ſeu limitandum obligationẽ de futuro, tũc ſi quidẽ oblõ ꝯhitur
ex neceſſitate alicuius actus præcedentis, & requiritur partis con
ſenſus: alias non habet effectũ. d. §. itẽ ſi prædixerit. Nam ex eo ꝙ
ante aſſumpſerat officium cauponis, vel ſimilis, tenetur hoſpites
venientes recipere, l. j. § viatorum. fur. aduer. nau. vnde de neceſſi
23 tate incidebat in illum ꝯctum, vel quaſi, q dr̃ de recepto. † Si vero
oblõ ꝯhenda eſt libere, tunc aut proteſtatio fit ad futurã obliga-
tionem tollendam, & requiritur cõſenſus partis. V. g. proteſtatus
fui tibi, ꝙ ſi ego intercederẽ apud te pro Titio, & hoc non facio
cã obligandi me: certe ſi tu conſenſeris, & poſtea intercedo, non
obligor. Ita loqtur glo. in l. pacta nouiſſima, C. de pact. in eo, ꝙ ibi
d dicit, niſi pactum primum ſit derogatorium, & c. præſupponitᵈ er
go primum fuiſſe pactum, & ſic habuit conſenſum duorũ. Sed ſi
e tu nõ conſentis, ſi eqdẽ ego poſtea intercedo, ſimpl̃r facio actum
primæ proteſtationi ꝯnum, & ſic videri a prima proteſtatione re
cedere, vt ſ. dixi, & hic eſt caſus in d. §. locator horrei. & extra qđ
24 me cau. c. j. de app. c. ſolicitudinẽ. Sed † ſi in ipſo actu obligandi di
cerem. ego promitto non animo obligandi me. tunc ſine dubio
nõ ꝯhitur oblõ, l. oblõnũ ſubſtantia. §. fi. de act. & obli. & l. ubi re-
pugnantia. de reg. iur. & de app. c. ſolicitudinem. in fi. Si vero pro-
f teſtatioᶠ fit ad oblõnem limitandam, vt ſi tibi proteſtor, ꝙ ſi qd ti
bi promittam pure, illud intelligatur ſub ꝯdõne, vel certo modo
tunc ſi quidem loquimur in oblõne, q̃ ꝯhitur verbis ſine conſen
ſu, ſi quidem talis limitatio, q̃ futuræ oblõnis cã adijcitur, inducit
diuerſitatem in qualitate obligationis, & iſta talis diuerſitas obli
gationem vitiaret: tunc eſt idem, quod ſ. qñ fit ad oblõnem tollẽ
dam: quia actus q poſtea fit, ſe non cõpatitur cum proteſtatione,
g arg. de verb. obli. l. j. §. ſi quis ſimpliciter. Si vero non inducitᵍ di-
uerſitatem in qualitate oblõnis, tũc proteſtatio valet, & oblõ po-
ſtea facta intelligetur cũ limitatione illa, q̃ fuit adiecta proteſtatio
ni, ſicut ſi in ipſo tpe oblõnis fuiſſet dictum, arg. de ſolut. l. Mode
h ſtinus. hcõiuncto d. §. ſi quis ſimpl̃r. & §. ſeq. Si vero eſſet oblõ, q̃
nõ ꝯhitur verbis, ſeu cõſenſu. ſed re, tunc non requiritur conſen-
ſus expreſſus eius cui fit proteſtatio: ſufficit. n. ꝙ taceat, & non ꝯdi
cat, & illo modo vr̃ actus celebrari, vt ⁊. de ſol. l. j. Et iſto caſu bene
diceret gl. in d. §. item ſi prædixerit. ſed ſi ꝯ diceret impediretur a-
ctus celebrari, d. l. j. & 2. de ſolu. Qñq; tñ fit talis proteſtatio ſuper
aliquo actu ex quo non inducitur pprie oblõ, ſed aliud præiu-
dicium generatur, & tunc ſufficit, ꝙ fiat parti, non tamen eius re-
quiritur conſenſus, d. l. codicillis, §. j. de leg. a. & l. ſi debitor. §. j. qb.
mod. pig. vel hyp. ſol. Ex prædictis ſatis liquet, qualiter ſit facien-
da talis proteſtatio, & quis ſit eius effectus, & qualiter finiatur, ſeu
25 ab ea recedatur. † Sed quæro, an finiatur morte? Rñ. ſic, morte ꝓ
teſtantis, vt hic, niſi effectu iam conſumato, ut hoc §. morte vero
eius cui fit talis ꝓteſtatio, dic ꝙ inquantũ actus, quẽ proteſtatio re
ſpicit, celebraretur cũ hęrede, hr̃ditatis nomine, ad eum tranſiret
proteſtationis effectus, alias ſecus, arg. huius §. & ſ. quib. mo. pig.
vel hypo. ſol. l. ſicut. §. ſi debitori. Item põt fieri ꝑ procuratorẽ eo
i caſu quo ſcientia procuratorisⁱ nocet dño, quod hic tractate non
26 eſt noſtrũ. † Circa tertiũ, ſ. qñ ptãs deficit de facto, ſed de iure pẽ-
k det ex voluntate, & ptãte mea: dic qñq; ptãs deficit ꝑp aduerſarij
potentiam, & tunc aut actus erat explicandus corã eo, tanq̃ corã
iudice, & ſufficit proteſtari corã vicinis, l. fi. C. de his, q ꝑ met. iudi.
non appell. & ext. de appel. c. fi. Aut erat explicandus coram ipſo,
tanq̃ corã parte in iudicio: & tunc proteſtatio dẽt fieri coram ali
quo iudice, & per eum illi nootificari, l. ſi pñs, C. de Epiſ. aud. & in
l. in ꝯtrib. in fi. de non num. pec. Si extra iudiciũ tũc ſufficit ꝓteſta
ri corã vicinis, vt ſ. e. l. de pupillo. §. ſi qs ipſi ꝑtori. Qñq; impedior
ꝓp abſentiã alterius, & tũc aut erat explicandus coram ipſo, tanq̃
cũ parte, & ſufficit fieri coram aliquo iudice aꝉs apud locũ vbi ha
bet domiciliũ ſm̃ formã l. vt pfectius. C. de ann. exce. Aut erat ex
plicandus cũ eo tanq̃ cum iudice, & tũc dẽo proteſtari ante tribu
nal eius, nec dẽt qs alium ꝑ alia loca q̃rere, l. j. §. adeundi, qñ app.
27 ſit. † Sed q̃ritur, an hæc ꝓteſtatio ſit faciẽda in ſcriptis, ˡvel nõ. Di-
l cũt Doc. aut pdicta ꝓteſtatio ſuccedit in locum actionis, & dẽt fie
ri in ſcriptis, l. vt pfectius, de ann. exce. Aut non ſuccedit in locum
actionis: & tũc regulariter põt fieri ſine ſcriptis, vt C. de pac. l. pactũ.
& C. de neg. geſt. l. fi. Fallit in exceptione non numeratæ pecuniæ,
vt C. de nõ num. pec. auth. hãc aũt q̃relã. & ibi de hoc ꝑ Cy. Qua
liter autẽ dẽt fieri, ex pdictis apparet, & qs ſit eius effectus, & qua
28 liter finiatur, ꝑ te videre potes, & ex alle. ll. apparet. † Circa quartũ
videlicet circa ea, q̃ pendẽt ex volũtate mea de facto, non tamen
de iure, vt circa maleficia, dic qñq; quis vult facere proteſtationẽ
ad ſui excuſationem, ne incidat in delictum, qñque ne incidat in
maius delictum vltra ſuum propoſitum. Primo caſu, aut non eſt
limitata perſona, q̃ ex illo facto poſſet lædi, & ſufficit, ꝙ proteſta-
tio fiat loco, & tpe. quo factum illud celebratur, l. q foueas, & l. ſi
putator. ad l. Aquil. & formam & effectum habes ex illis ll. Si ve-
m roᵐ habet certũ aduerſariũ, ei debet fieri talis proteſtatio, l. aut q
aliter, §. 1. & 2. & 3. ⁊. quod vi aut clam. Et ibi apparet forma quali
n ter debet fieri hæc proteſtatio. Item apparet cui, ⁿ quia ſi non re-
periatur principalis, ſufficit ꝙ fiat ꝓcuratori, vel amicis, vel viro, ꝑ
vxore, vel ſimilibus. Dico, & aduerte, quia ita eſt hic in iſto gene-
re proteſtationis, quod non in alijs, quæ requirũt, quod alicui fiat.
Cum. n. ad hoc quis proteſtetur, vt ſe exoneret, & non alium ag-
grauet, nimirum ſi poteſt facere amicis, vel viro, & ſimilibus. In
alijs aũt generib. proteſtationũ, q̃ fiunt ad aggrauandum alios, nõ
pñt fieri, niſi dño, procuratori, vel aꝉs legitimo adminiſtratori, l. ſi
ex legati cauſa. cum l. ſeq. de verb. oblig. & facit ⁊. de reg. iur. l. nõ
29 poteſt dolo carere. & quod ibi no. † Secundo caſu, qñ hæc prote-
ſtatio fit, ne aliquis incidat in maius delictum. tũc quædam ſunt,
in qbus per voluntatem nõ poteſt regulari, & modificari factum.
Exem-

ADDITIONES.

a Po. Si eſt certus. Vide Fel. in c. cum M. Ferra. de conſt. cũ ſi. ubi plene tangit dicta
Bar. hic, & in ſimili. Ale. conſi. 5. vol. 2. & 207. & vide addita ad omnia con. 95.
b Pom. Proteſtatio parti. Vide Are. conſi. 143. ibi, ex interuallo fuerit vide Ale. ſeq.
conſi. 1. vol. 2.
c Ale. Item ſi prædixerit. Cogita, quia Bar. ibi vr̃ aliter & contrariũ tenere. & vide
inſ. prox. & hic D. Io. omnino, q ponit intellectum, & limitationem ad illũ tex.
& ad intellectum gl. in l. ſi fideiuſſor. §. j. qui ſat. ſid. cog. q̃ hic alle. Imo. vide Dy.
in reg. q tacet. de reg. iur. in 6. & vide no. in l. j. de ſi. agnoſc. et per Doct. in l. j. C.
de lit. cot. Et forte eſt verum, quod dicit hic Imo. qñ proteſtatio operaretur vim
taciti conſenſus, ut d. l. ſi fideiuſſor. Secus forte ſi aliunde robur ſumeret, l. ſi fun-
dũ, C. de rei vend. q tex. in hoc §. ſæpe alle. et vide omnino Bar. inf. circa fi. huius
§. et quod no. Bar. in d. l. j. de conte. poſt medium et adde gl. 17. d. c. diaconus.
d Pom. Præſupponit ergo. Pro intellectu tamen d. §. locator. vide Bar. in d. l. pacta
nouiſſima et Are. in d. l. Titia, poſt Imo. § idem reſpondit. inf. de verb. obli. de q.
etiam Bar. hic vide plene Ale. in loco ſup. alle. et Fel. in c. cum M. Ferra. de conſt.
e Ale. Non conſentit. Adde ꝙ hæc fuit ſententia Spe. in ti. j. de ſi. inſtr. §. j. ver. qđ ſi
fideiuſſor prius etc. ꝙ limitat Io. And. in addi. Spec. in ti. de iureiu. in rub. non ha-
bere locum in eo, qui intercederet pro eo, qui eſſet in periculo mortis, quo caſu
non obſtante proteſtatione obligabitur, etiã ſi proteſtatio fuiſſet iurata. Pro quo
facit quod no. in c. quamquam, de iureiu et 85. diſt. c. non ſatis. quod ſingulari-
ter tene menti. et dum Bar. hic al. gl. in d. l. pacta. vide quæ dixi etiam poſt Imo. in
l. Titia. §. idem reſpondit. de verb. oblig. item de hac quæſt. vide per Cyn. Ang. et
Sal. in d. l. pacta. et ſcripſi ibi poſt Fulg.
f Barb. Si vero proteſtatio. Vide Bal. in l. pacta nouiſſima. C. de pact. et D. An. in c.
cum M. Ferrar. de conſt.
g Ale. Non inducit. Et dum Bar. hic facit differentiam de limitanda obligatione in
contractu verborum, ut inducatur diuerſitas in ſubſtãtia obligationis, aut non
et hoc vltimo caſu non requiratur conſenſus, ſed in prędicto ſic, adde ꝙ hoc non
videtur procedere ſecundum Imo. quem uide.
h Ale. Modeſtinus. Sed certe verbũ, conueniſſet, ibi ſonat, ꝙ vtraq; pars conſenſit.
i Ale. Procuratoris. Quod quãdo ſit, patet per l. procuratoris, in prin. ſup. de tribu.
et refert Bar. ⁊. eo.
k Ale. Circa tertium, etc. De his no. per in l. de pupillo. §. ſi quis ipſi prætori. in 2. et
3. opp. et ibi dixi ſup. eo.
l Ale. In ſcriptis, vel non. Adde Cy. et Bar. in d. de pupillo. §. meminiſſe. ſup. e. in ſi.
Ego addo gl. quæ ſimpliciter voluit ꝙ ſic, in c. cupientes. §. ꝙ ſi per viginti. de ele.
in 6. ver. propoſita. et ibi Doct. Sed verius videtur quod dicit Dy. in d. §. meminiſ
ſe, ꝙ non requiratur ſcriptura, niſi in caſib. a iure expreſſis, de quibus in l. contra
hitur, et ibi dixi ſup. de pigno. per gl. in c. j. de cenſi. in 6. et hoc ſequitur Imo. in
d. §. ſi quis ipſi prætori. ad fi. Adde no. per Bar. in l. ſcire oportet, de excu. tut. Et
vide ꝙ ſemper ſit facienda in ſcriptis, quoties ex ea præiudicium irreparabile pa
ratur. Exemplum in auth. ſi quis ei. C. de adult. et Lud. hic in addit. et adde Bal.
in d. l. ſi. de neg. geſt. quod ibi dixi poſt Bar. et per Nic. de Neap. in d. l. ſcire opor-
te t. et per Io. And. in d. reg. in generali. Adde ꝙ gl. ſup. alleg. in c. cupientes, repre
hendit Pet. de Anch. per gl. j. de cenſi. lib. 6.
m Pom. Si vero habet. Vide Fel. in c. cum M. Ferrar. ver. nona concluſio. de conſt.
n Ale. Itẽ apparet cui. No. quæ proteſtatio poſſit fieri vxori pro viro, vel amicis, vel
ſyndico, vel quæ procuratori. &c. vide Bar. per tex. ibi in l. quidam decedens. §. ex
quo innotuit, de admin. tut. et uide ſup. prox. et inf. eo.

Exemplum: aliquis habet animum vulnerandi, & non occidendi. Certe animus non pōt regulare factū, quia pōt esse, φ percussio vltra modum, & propositum excedat, & tunc si protestetur, φ non percussit animo occidendi, ista protestatio nihil operatur, l. quoniam multa. C. ad l. Iul. de vi. extra, de homic. c. si. & facit
a φ dicam ꝫ. de sica. l. diuus. a† Quædam sunt, in quibus per animū
30 regulatur, & modificatur factum de necessitate, vt in acquirēda poss. quæ acquirur animo, vt C. de acq. poss. l. licet. Tunc pone, ego expuli te de fundo, tamē ante, vel tūc fui protestatus, φ hoc nō faciebam, nisi animo quærendi naturalem tantū possessionē, vt fructuarius, vel ciuilē tantū, vt dominus proprietatis: certe hæc protestatio operatur, vt solū circa illā naturalē possessionem videar deliquisse, vt no. in l. vni. C. vt possid. super verbo, nec vi & in ista nō requirtur, φ fiat in præsentia partis: & de istarum modo, & esse
31 ctu, satis liquet ex prædictis ll. † Circa quintū no. q. circa ea, quæ non dependēt ex volūtate nostra, vel potestate nrā, sed alienis, vel iuris, tūc non ē dubiū, φ ista protestatio declaratoria voluntatis nihil operatur. Exemplū: φ quando qs expendit pro alio, quod hēt necesse facere, licet protestetur, φ faciat animo rehabendi, nihil re
32 leuat, vt no. C. de neg. gest. l. alimenta. † Item aliud exemplū: quil
b le q dat libellū protestatur, φ sibi liceat minuere, & addere vsq; ad sententiam. Certe nihil releuat, qa solū potest secundū permissionē, l. edita. C. de edē. & ibi no. facit extra de dilat. c. exposuit. Facit optime ad prædicta, de fur. l. non poterit præses. & de leg. j. nemo pōt. Prædicta vera, nisi aliter exprimatur p legē, vt C. de test.
* auth. si testis productus dicatur, in fi. & ext. de excep. c. pastoralis. *
33 SECVNDO † principaliter ē intuendū de secunda specie protestationis, quæ est inhibitoria, seu prohibitoria, & principaliter cōsistit circa tria; nā quādoq; prohibetur vt non fiat id, quod prohibitus tenebatur facere; quādoq; prohibetur, vt non fiat id φ prohibitus tenebatur nō facere; quandoq; prohibet vt non fiat id φ prohibito erat permissum, non tñ erat obligatus ad faciendū, vel
34 nō faciēdū. Circa quodlibet videamus. † Circa primū, scilicet qñ alicui fit protestatio, ne fiat id, ad quod faciendū est obligatus, est sciendum, φ istam protestationē quandoq; facit is, cui est obligatus, vt puta creditor debitori, & tūc vel ex hoc mora debitoris si præcesserat, purgatur, vel debitor in mora cōstituitur, vt s. de vsur. l. mora. & de act. emp. l. ratio. §. si per venditorem. Et circa hoc nō insi
c sto, qa est materia alibi tractata. Quādoq; istā protestationē c facit alius q̄ creditor cui quis est obligatus, vt puta ego protestor tibi, ne soluas creditori tuo, vel ne facias quod debes. certe hæc protestatio, si fiat ex aliqua causa non iusta, nullus esset effectus, vt s. de pub. l. Papin. & s. de cōllit. pec. l. vtrum, cum l seq. & ꝫ. de fideius. l. si fideiussor. & ibi dixi: quia nō potest alteri præiudicare, l. si Stichum, in fi. de noua. Quandoq; fit ex aliqua iusta causa, nō tamē vera, nec verisimili, & tunc non est ei parendum, l. hæc autem, in prin. si cui plusq̄ per le. Falc. Quandoq; causa licet non sit vera, tamē est verisimilis, & tūc aut protestatio fit ne detur, vel fiat debitum ex vltima volūtate, & tunc ista protestatio habet effectum, vt ab eo cui soluit, debeat exigi cautio, vt d. l. hæc aūt, & l. fin. C. de pet. hær. Aut erat debitū ex contractu, & tūc aut illa protestatio nō habet effectum, quo ad impediendū ius competens ei cui debebatur, vt d. l. fi. C. de pet. hær. sed ipse protestās tenetur ei, cui fecit protestationem ad interesse, l. j. §. i. ff. de eo per quem factum erit, nisi ille nuncians esset non soluēdo, l. fi. eo. ti. Quod intellige, vt ꝫ. di
d cā. Quādoq; fit ex causa iusta, & vera, & tūc si veritas illius causæ ostenditur debitori, cui fit protestatio, debet illi protestationi parere, vt C. quæ res pign. obl. poss. l. nomē. ibi, certior a te de obli
35 gat. & c. Et ideo practica e est, quādo aliqs denūciat debitori de
e bitoris ne soluat, φ ei legat f instrumentū debiti, vel copiā dimit
f tat, vt extra, de elect. c. causam, in cle. & d. l. nomen. Quandoq; ta
g lis g protestatio fit ex causa iusta, & vera, sed veritas eius non ostē
h ditur debitori, h cui fit talis protestatio, & tunc si quidem fiat auctoritate iudicis, debet ei, ius protestationi parere, & non excusatur. Ita intelligo sup. de lege commiss. l. fi. Si vero fiat a priuato, tunc si quidem illud, quod prohibebatur fieri principaliter respiciebat protestantem: vt puta debitor denūciat fideiussori ne soluat, quia ipse tutus est exceptione, tunc nō est necesse, φ tēpore protestationis veritas illius causæ manifestē, sed sufficit ita fieri notum, φ tempore quo conuenitur, fideiussor se possit defendere, l. si fideiussor, in princ. sup. mand. Si vero illud, quod prohibetur, non respicit principaliter ipsum protestantem, & causā protestationis notam non facit, tunc non tenetur ei parere, nec sibi credere, quia requiritur certioratio, vt dictum est, & est arg. φ sal. tu
i to. l. j. §. fi. i & l. seq. nisi fieret in defectum iudicis, secundum formam l. de pupillo, §. si quis ipsi prætori, & quod ibi dixi in 3. lect. glo. sup. eo. Prædicta vera in alijs nunciationibus. In nunciatione vero noui operis, an sit necessaria causa, dic vt sup. eo. l. j. in princ.
36 Et id quod sup. dixi, φ quādo ille qui fecit protestationē non est soluendo, excusatur ille, cui facta est protestatio, quanquam causa nō esset vera: intellige quādo tot verisimilia fuerunt ei ostēsa, φ
K verisimiliter debuit credere, k unde iusta causa est cōcedendi re
37 stitutionem, d. l. fi. de eo per quem factum erit. † Quæro, an talis pro
l testatio possit fieri per procuratorem? l Respon. sic sine dubio. Sed an per gestorem? ista quæstio pendet ex eo, an requiratur certioratio facta per ipsum, ad cuius commodum fit protestatio, vel
m non: an vero sufficiat simplex scientia, φ de quo per gl. in d. l. nomē & ego dixi plene in l. facta. §. si hæres ad Trebel. Nā si dēt certiorari ab eo, non sufficeret fieri p alium, nisi p procuratorē. Et iō aduertēdum, qa qñ qs protestaret vt procurator, dēt facere aduersariū certum de mandato, ostendēdo instrūm sicut s. dixi de debito, arg. s. depos. l. si qs inficiatus. Nec ob. φ vi aut clā, l. prohibere, vt ꝫ. dicā,
38 circa fin. † Sed an possit fieri talis protestatio procuratori? Puto φ sic
n in casibus, in qb. scientia procuratoris nocet dño, vt l. procuratoris, in prin. de tri. & l. apud Celsum, §. quæsitum, s. de doli exce. Et apparet, φ dēt fieri ante actum celebratum, l. si pecuniam, §. item si qs de cōdi. ob. cau. alias frustra prohiberetur ne fieret. Et cum hęc pro
o. testatio o fiat respectu certæ causæ, p vt dictum est, puto φ non sit
p personalis, nec finiatur morte, arg. C. de non num. pecu. l. si intra.
39 † Circa fin, quo. scilicet qñ fit protestatio, vt non fiat id quod prohibi
q tus q tenetur non facere, dic. Qñq; r ille cui fit prohibitio, seu prote
r statio talis nullam iustam causam habet credendi posse facere, & tunc sufficit simplex prohibitio, nec requiritur causa. Quādoque cām hēt in seipsa, & pōt fieri a quocūq; l. prohibere, in prin. quod vi, aut clam. & habet qñque effectum, quia ante prohibitionem
s diceretur factum clam, modo dr factū vi, s l. j. §. quod fit vi & d. l. prohibere, quod vi aut clam. Qñque præcedit aliqua causa pp quam
t credebat se posse facere. Exemplum, aliquis fuit exbannitus, t pp φ ego credebā me ipsum posse impune offendere: ipse denunciat & protestatur mihi, ne eū offendā, qa est rebannitus, & restitutus. Certe nō teneor ei credere, nisi causam protestationis mihi notā faciat.

ADDITIONES.

a Pom. Diuus. Vide Cap. consi. 33. & 38.
b Ale. Item aliud exemplum. Si protestor, φ mihi liceat addere, vel minuere in libello nihil operatur, & adde φ est gl. ord. in c. inter dilectos, de fide instrumen. & quod no. Bar. l. cum procurator. j. eo. §. si dominus, & no. Bar. & ibi dixi in l. edita, C. de eden. Adde Bal. consi. 193.
* Clau. Cap. pastoralis. Adde Bal. in l. 1. §. illo proculdubio. C. de lat. lib. toll.
c Ale. Quandoque istam protestationem. Hæc omnia vsque ad ver. & id quod supra dixi, positum. inf. proxi. sunt ad literam transcripta per Pet. de Anch. in cle. 1. de exces. præl. vbi est tex. φ superior inhibet quandoque debitori ne soluat creditori suo, & hic vide quæ dixi in l. fi. ff. de lege commiss. post Bar. ibi, & limita in casibus l. pe. in fi. cum aut. ibi posita, C. depo. & quod no. Bar. in l. nam & si fur. su. si cer. peta. in fi. & quod no. Host. in c. significauit, de censi. & est tex. no. in l. hæres cum debuerat, ff. ad Treb. & Bar. in l. 1. in 10. & 11. q. sup. eo. & φ in protestatione, quam quis facit in iudicio, φ non fiat nouitas, debet exprimi causa, vide Bal. in l. fi. in 6. opp. C. de edic. diui Adria. tollen.
d Paris. Ex causa iusta, & vera. Vide Fely. in c. cum contingat, ver. octauo & vltimo quaro, de rescri.
e Ale. Practica est. Et vide Bar. in l. 1. in prin. su. eo. in ver. 11. quæro. & quod no. ipse inf. eo. §. & etiam hic inf. sequitur ad literam. & Bar. in l. grege. §. j. de pig. & in l. hæres cum debuerat. & ibi Ang. ad Treb. & l. φ te. si cer. pet. & omnino in l. si legatum, ff. de eden. & in l. si fundum, C. de rei ven.
f Ale. Legat instrumentum. Adde φ hæc protestatio inhibitoria, ne aliquid fiat, ad φ tenebatur, nullius est momenti in tribus, de quibus in auth. sed iam. C. depo. Vide casum in l. hæres, ad Treb. & quod ibi Bar. & ibi Ang. & Imo. post Bar. in d. tant. d. auth. sed iam. Et dicit etiam ibi Ang. φ quando per aliquem facta est denunciatio debitori meo ne soluat, si offero debitori meo cautionem, compellitur soluere per l. pe. C. depos. Vide q̄ dixi post Imo.
g Paul. Protestatio. Vide Roma consi. 6. Ale. consi. 95. vol. 2. & consi. 41. vol. & consi. 73. vol. 3. Fel. in c. prælleg. cum contingat, de rescrip.
h Ale. Non ostenditur debitori. Et ideo no. cautelam secundum Doct. φ hæc protestatio semper fiat iudicis authoritate, quia tunc ei protestationi debet credi, licet procuratoris veritas non ostendatur. Et vide inf. proxi. & cum Bar. hic ad literam transit Pet. de Ancha. in cle. 1. de exces. præl. Adde quod voluit Ro. cos. 6.
i Ale. L. j. §. fi. De cuius intellectu vide inf. eo. §. & quod ibi dixi.
K Ale. Debuit credere. Probatur ex l. 1. §. dolum, cum ibi no. per Bar. post glo. de eo per quem fac. erit. vbi ille, cui credidi, non potest mihi imputare, φ fuerim nimis credulus, sed tardus, sic.
l Ale. Per procuratorem. Vide Bar. in l. j. §. j. inf. quod vi aut clam, & in gestore vide tex. in l. iusto. §. j. de vsucap. & omnino quod no. Bar. in l. si seruum. §. nunc videamus. post gl. inf. de verb. oblig.
Pom. Vide Fel. in c. cum M. Ferrar. ver. sexta conclusio. de const.
m Ale. Sufficit. Vide quod dixi in l. si quis inficiatus. su. deposi. Adde Bal. in l. si fundum, C. de rei vend.
n Ale. Procurator. Vide etiam supra, & etiam infra eod. & vbi requireretur post statutum, quod veniret in plenam, & certam notitiam domini, nō sufficeret protestari procuratori, etiam speciali, secundum gl. sing. in clem. causam, in ver. appellatum, de electio. & Lud. hic, vide vnum quod ponit Pau. de Cast. in l. si procuratori præsenti, de verb. obliga. & per Ioan. Mona. & Ioan. And. in reg. generali, de re. iur. & ibi est, an sufficiat fieri marito.
o Ale. Hęc protestatio. Et vide if. & Bal. in l. fi. §. item si prædixerit, nau. cau. stab. su.
p Ale. Certę causæ. An requiratur speciale mandatum ad protestandum, vel sufficiat generale, vide late Bar. in l. j. §. j. ff. de lib. agn. & in l. de pupillo, §. qui procuratorio, su. eo. vide no. in l. denunciasse, §. fin. de adult. & vide quod sequitur hic. &c quod protestatio possit fieri per procuratorem, prosequitur Inn. per istum tex. in c. ex insinuatione, de præsump. Protestatio autem declaratoria voluntatis, an possit fieri per procuratorem, vide sup. hic. Et an requiratur speciale mandatum, vide gl. & D. Card. in cle. causam, in ver. speciale, de elect.
q Paris. Circa secundum no. Vide Ale. consi. 114. vol. 1.
r Ale. Prohibitus. Adde φ no. Bal. in l. iterum. §. nunc videamus de verb. oblig.
s Ale. Dicitur in factum vi. Vide Bar. in l. fi. inf. de adult. & Ioan. And. in c. φ quis, de regul. iur. in 6. in mercur.
t Pom. Fuit exbannitus. Vide Fel. in c. cum M. Ferr. ver. tertia conclusio. de constit. & Ale. in l. hęres cum, su. ad Treb. & Ale. consi. 114. vol. 1.

a faciat, a ostendendo mihi instrm,arg.comm q̃ dicta sunt, & arg.
b s̃.de te mil.l.nõ omnes.§.fi.in fi. b Facit ergo mihi denũciari per
iudicem,& sufficit,per ea quæ dicta sunt,vel in publico loco,vt l.
sed & si pupillus.§.pscribere.de instito. Ex virtute ergo illius nun
41 ciationis,offendẽs non punitur. An autem punjatur ideo, c quia
c ante omnia debuit diligẽter inuestigare, an ei licuerit eum offen
dere: non dico,qa non est nostra mã. Sed arg.ꝙ sic,de reg.iur.l.q
cum alio, & l.qui in alterius. quæ optime facit:cum iste, qui vult
offendere,partes actoris vr̃ sustinere. Et ex prædictis patet mod⁹,
42 & effectus huius protestationis.†Circa tertium,d quando per ta-
d lem protestãtem prohibetur id,quod prohibito erat pmissum,ñ
tamen erat obligatus ad faciendum,vel non:dic. Aliqñ prohibet̃
tale,quod sola uoluntate prohibentis fit illicitum.& tunc sufficit
sola prohibitio sine alicuius causæ expressione,l.fi C de neg.gest.
& de ser.rust.præd l.diuus,& J.de acq.rer.dom.l.3.in prin Aliqñ
e non fit illicitum e sola voluntate prohibentis,& tunc si quidẽ ille
prohibitus nõ põt illi protestationi parere,salua honestate sua, &
talis protestatio nihil operatur,vt sup.man.l.Quintus. & per hoc
f f põt determinari qõ de fideiussore,qui denunciauit creditori,ne
g mutuet debitori,quæ no.per gl.s̃.de proc.l.antep.g& s̃.de fideius.
l.si fideiussor. Nam si creditor erat obligatus numerare,quia for
te promissio erat ex causa dotis,& protestatio nihil releuat, quia
non allegatur aliqua iusta causa,vt dixi sup.circa primum. Si ve-
ro non est obligatus soluere,quia forte erat ex causa mutui,tunc
si poterit salua honestate sua, non soluere, & protestatio valet, vt
no.in d.l.antep.Si vero salua honestate non poterat,tunc secus:vt
puta si in debitore nulla mutatio contingit,vt d.l.Quintus,& ar-
h gum.de priu.cred.l.si creditores. Redeo ad propositum. h Qñq;
ille prohibitus poterat protestationi,salua honestate parere, tunc
aut in prohibitione,seu protestatione nulla iusta, vel ꝯcludens cã
inseritur,& protestatio nullius est effectus. C.de resc.vẽd.l.si ma-
ior.C.debito.ven pi.impe.nõ poss.l.2.& s̃.de min.l.tutor. Aut cau
sa inserta in protestatione est iusta & concludens, & tunc aut est
causa de futuro,pendens ex facto protestantis, aut de præterito.
Primo casu protestatio est valida, & operatur suum effectum, vt
inducat doli præsumptionem. Exemplum in d.l.denunciasse, in
prin.& §.1.de adult.& l.vitius,& si adient.de leg.præst. Item,si nũ
i cio i tibi ne talienes:qm intendo te ꝑ illa re ꝯuenire,certe si alie-
43 naueris,diceris dolo desijsse possidere,arg.l.Fulcinius, §.quid sit
aũt latitare.ver.sed & is qui.& qđ ibi not.in gl.in ver.animus. vbi
in simili J.quib.ex cau.in pos.ea. Vtrũ aũt in hac nũciatione dẽat
exprimi causa generaliter,dic vt d.l.denunciasse. Secũdo casu,qñ
cã est de præterito,tunc aut ille,qui protestatur non est ille, cuius
K principaliter k interest.& talis ꝑtestatio nulli⁹ est effectus,nec quo
ad alium inducit doli p̄sumptionẽ. A simili, sicut dicimus de in-
terruptione ciuili,in l.cum notissimi,§.sed & si quis,C.de p̃sc.30.
ann.& ibi no.& hic est casus si bene inspiciatur,in l.2 s̃.qđ fal.tu.
l auth. l Sed quid dices l hoc casu,si ille qui talem protestationem
facit, licet sua non interest, non solum cãm expressit, sed ẽt cãm
notã,& manifestã oñdit, an sufficiat quoad alios. Quod vr̃ p d.l.
2.quod fal.tu.auth.ibi,& ex bona fide non credidit. Nam in cau-
sa manifesta,non põt bona fide non credere,puto,ꝙ in casibus in
qb.esset necessaria prohibitio non sufficeret, quia ille non habet
ius prohibẽdi,vt dictum est, & q̃um ad te liberas ædes habeo, vt
l.loci corpus,§ competit.s̃.si seru.vend. Sed in casib.in quib.sola
scia sufficit,tunc sufficeret, cũ tunc sufficiat quocũq; mõ sciat, vt
dixi in d l.denunciasse, & tangam J. Posset ergo hr̃e simplicem
effectum simplicis scĩæ non effectũ prohibitionis. Si vero ille de-
nuncians erat is,cuius princip̃r interest, tunc aut ille, qui mecũ
celebrium illũ actũ ꝑhibitũ uult in illa protestatione, & quoad
m eũ nullius effectus est,d.l.2.m qđ fal.tut.auth.ſm intellm̃, quem
ibi dat gl.in l.si fundum. C.de rei vẽd. Aut est alius, & nũc aut cer
tat de lucro,& talis protestatio nihil operatur, d.l.2. quod fal tut.
auth.ſm ꝙ Dyn intelligit. Et qlibet intellectus satis placet. qđ tñ
intellige,si cã fuit solũ expressa,secus si fuit manifeste ostẽsa, arg.
eiusdem l.ibi ex bona fide nõ credidit. Si vero certat de damno,
tũc dẽt ꝑtestationi parere, alias inducit doli præsumptionẽ ex so-
la expressione,licet non sit manifeste ostẽsa,l.si fundum.C.de rei
vend.& l.an p̄tor.§.si quis particeps.de his.q̃ in frau.cred. Et p̄di-
44 cta †vera,qñ aliquis facit alicui aliquam protestationem ꝑhibito
nam eius quod ei erat licitũ iure suo. Si vero ꝑhibetur ne faciat
id,qđ ipse ꝑhibit⁹ facere poterat iure alieno, ut tanq̃ procurator,
& tunc si ipse dñs prohibet,nõ esset dubium,qa sola voluntate fit
illicitum. Idẽ si prohibet procurator ad hoc ſpãliter constitutus.
Puto tñ, ꝙ tunc talis procurator habeat necesse ostendere man-
datum,arg,s̃.depos.l.si quis inficiatus. Si uero prohibet procura-
tor gñalis,tunc aut procurator gñalis prohibens allegat aliquam
iustã causam,quam dñs ignorauit,& tunc valet protestatio,alias
secus,vt s̃.mand.l.si hominem. Nec puto,ꝙ istam causam ꝑcura
tor prohibitus habeat necesse facere,vt manifestetur per ea quæ
s̃.dixi, nisi ad hoc prohibitus teneretur, ut s̃.dixi, circa primum.
Ex prædictis patet , qualiter debet fieri dicta protestatio, & qs sit
45 eius effectus,& quãdo debeat fieri.†Nam debet fieri ante ipsum
actum celebratum. Nam post,frustra fieret,vt s̃.dixi, & no. J.pro
emp.l.alienam, & potest fieri per procuratorem. An autẽ posset
fieri per negotiorum gestorem, dic vt s̃.tetigi.& dicam statim.
46 Tertiò. †principaliter est vidẽdũ de protestatione incitato
n ria,n vt aliqd fiat, & hæc ꝯsistit ĩ his. Qñq;.n.alicui
fit ꝑtestatio,ut faciat id,ad qd de iure ñ erat obligatus; qñq;ut fa-
o ciat id,ad qđ faciẽdũ de iure tenebat̃. Circa primũ o†dic,aliqñ fit
47 alicui ꝑtestatio ut faciat.seu det id,ad qđ obligat⁹ ẽ facto alieno,
tunc talis protestatio dẽt fieri cũ expressione causæ,& notificatio
ne,tal̃r ꝙ reddatur certus ostendendo instr̃a,& legẽdo, vel copiã
dimittendo,ſm ꝙ dr̃ in cle.causam,de elect.& d.l.nomẽ.C.q̃ res
pign.ob.poss & est casus J.de reg.iu.l.qui in alterius. & ibi not.in
gl. Alias si talis notificatio non fieret,protestatio simplex non va-
leret,nisi probaretur scientia,ut no.in d.l qui in alterius.Sic intel-
ligo J.de uerb.obli.l.si ex legati causa. Quãdo aũt hæres p̄sumat̃
scire,dicam J.in l.qui Romæ.§.duo fratres,de verb.obl. Aliquan
48 do†fit talis protestatio,ut quis faciat ea, ad quæ est obligatus fa-
cto suo: & tunc aut talis obligatio committitur ex euentu alicu-
ius conditionis , uel facti extrinseci : & tunc debet fieri protesta-
tio cum expressione , & notificatione illius facti, ita ꝙ ille cui fit
protestatio cum expressione,reddatur certus. Exempli gratia,po
no unum,venditor promisit lite mota super re suscipere in se iu
p dicium , nunc mouetur lis , emptor denunciat venditori, p ꝙ lis
est mota, unde ueniat ad suscipiendum iudicium . Certe debet
eidem

ADDITIONES.

a Ale.Notam facias.Sed D.Io.dicit,ꝙ licet non teneatur credere huic simplici ꝑ-
testationi banniti,tamen vr̃,ꝙ si posset ipsum capere,& non occidere,debet fa-
cere in dubio,arg.eius quod no.Pau.de Leaz.in clem.j.de re iu. vt hic per eum,
quem vide. Adde ꝙ hoc voluit Bald.in l.3.C.ne lic.ter.prouin.ad fi.in vers.sed si
peto,dicit d.clem.j. non habere locum in criminalibus , quia loquitur solum in
causis,in quibus est dare petitorium, & possessorium, ergo exemplum Imo.non
est bonum.Et sequitur Imo. l.a.s.& adde eundem Imo.in l.qui a latronib.§.1.fu.
de test.& in d.l.3.§.si seruus.de acq.poss.& quod ibi Bar.& expressius Bal.in l.
eum qui duas.C.de adul.& Rom.in l.si feriatis, de fer. vbi ponit plures limita-
tiones ad illam clem.& ibi etiam Bal.in lect.antiq.
Adde secundum Ale.ꝙ opi.Bar.potest procedere quando iste bannitus non per-
mitteret se capi,& vellet aufugere,quia præsumptio est contra eum,ꝙ causa dif
ferendi opponat,& sic non tenetur credere,arg.l.satis aperte. C.de fal.& quod
no.gl.in Auth.de exhib.re.§.si vero.Facit tex.secundum ipsum in l.seruus. C.de
his,qui ad eccl.confug.& dicit Ale.ꝙ libenter sequitur opi.Io.de Imo.quia ha-
bet æquitatem.Et inquantum tangitur per Bart.& per Ale in apost.an quis te-
neatur inuestigare,si bannitus sit rebannitus,vel habeat saluum conductum,vi-
de pulchre Ang.consil.287.& Pau.de Cast.consi.34.vbi transit simpliciter cum
opi.Bar.soluens etiam id,quod Bar.hic indecisum reliquit.
b Pom §.fi.in fi.Quoties fit protestatio per iudicem,vel in publico,tunc ille,cui fit
protestatio habet necesse credere absque eo, ꝙ detur sibi copia narratorum in
protestatione,vel exhibeantur instrumenta.Pro quo facit optime sca.quem põ-
derat ibi Bal.in l.fi.sup.de le.commis.& vide Ale.consi.11.in 2.vol. & Ro.cõsi.
6.& 204.in 3.dub.& Ale.cons.95.vol.2.vbi ponit,quid si protestatio fieret per
arbitrum,vel arbitratorem.& 73.vol.3.
c Ale.Puniatur ideo. An offendens bannitum debeat inuestigare prius,an ei liceat
illum offendere,& sibi protestari,vide bonum tex.in l.genero.sup.de his,qui no.
infa.& in l.fi.inf.de adult.& vide quod nunc dixi.
d Ale.Circa tertium.Tertia particularis species protestationis est inhibitoria.Et
vide in hac materia talis protestationis tex.no.in l.pe.in fi.C.deposi.& in auth.
ibi posita.& vide quod no.Bar.in l.si alienam.sup.sol.matr.
e Ale.Non fit illicitum.Sed quæro, qualiter quis poterit probare sibi protestatio-
nem factam esse,si hæc probatio sibi prodesset. Dic ꝙ per iuramentum, tex.est
no.& ibi Bar.in l.pe.in fi.depos.Bal.vbi sup.
f Barb.Et per hoc Vide Spec.in tit.de fi.instr.§.1.ver.pone.
g Ale.L.antep.Si fideiussor denunciet creditori, ne numeret pecuniam debitori,
an tenetur. Adde quod no.Bar.sup.
h Ale.Ad propositum. Quando requiratur causa in protestatione, & quæ, adde
quod no.Bar.in l.fi.C.de neg.gest.& quod legitur,& notatur in l.si fundum. C.
de rei vend.& adde Bar.in l.si quis ipsi prætori.in 11.q.& vide sup.proxi.
i Ale. Item si nuncio.No.qualiter probetur, quem desijsse dolo possidere,& adde
Bar.in l.qui petitorio.de rei vend.& in l.Fulcinius.inf.qui.ex cau.in poss.ea.
k Ale.Cuius principaliter.Vide quæ dixi post Barto.in l.item veniunt.§ petitam,
de pet.hæred.
l Ale.L.2.sup.quod fal.tut.auth.Et secundum D.Io.tene menti multiplicem intel
lectum ad illam l.2.nam ponit hic tres intellectus,quos vide per eum.
m Ale.Vt d.l.2.Vide Imo.in c.fi.de præscrip.
n Ale.Incitatoria.Tertia principalis species protestationis incitatoriæ, vt aliquid
fiat,de qua per gl.& Io.And.post Host.& Inn. & per Abb.antiquum i suis dist.
in c.cum M.Ferrariensis,de const.& in c.Cumana,de elec.vbi aliquid per glo.&
Io.And.post Host.& ibi Abb.in suis dist.& per Io.Mon. & Io.And.in d.regu.in
generali.in nouel.& per gl.& Arch.in c.j.in 16.dist.c.diaconi.27.dist.
Adde de protestatione incitatoria,plene Ale.consi.33.lib.8.
o Ale.Circa primum.Adde quod no.Bar.sup.eo.& quod ibi dixi,& vide quod no.
Bar.in d.l.qui in alterius,de reg.iur.
Poma.Qualiter debeat fieri protestatio ei,qui est obligatus ad faciendum, vel dã-
dum alieno facto,hanc eandẽ practicã ponit Bar.in l.q in alterius,sup.alle.hic,
& in l.1.in prin.sup.de eo per quem factum erit.in l.quod te.in ver.venio ad vltimũ,
sup.si cer.pet.quod limita,vt per Barto.sup.in fi.circa sec.no.ibi,faciat ergo.in l.
2.sup.de eden.& Ale.consi.33.vol.1.Et no.ꝙ ibi loquitur in materia,in qua nõ
præsumitur pluralitas,& scripsi ad Barb.in c.auditis.de præscrip. & tamẽ vult
ꝙ specificetur ille actus,secundum ꝙ Bar.dicit,vt protestatio releuet.
p Ale.Denunciat venditori.Idem no.Bar.in l.emptori.C.de euic.& quod no.Bar.
in l.si post perfectam.C.eo tit. Adde quod dixi post Bar.in l.2.§.uoluntatem.in
fi.sol.mat.quod no.Inst.de act.§.actionum.& uide l.si parentes. & quod ibi no.
C.de euic.& quod dixi in d.§.actionum.& per Mod.hic,& Imo.

a eidem a venditori ostendere libellum, & citationẽ in publica for
ma, & copiam ei dare ad hoc vt committatur mora, & pœna, per
d. l. qui in alterius, in eo qd dicit de fideiussore, quem constat tene-
ri tantum ex obligatione sua impleta per factum alterius. Facit opti-
me. C. de bo. auth. iud. possi. l. fi. §. j. ibi, suum debitum certũ faciat.
Sed si esset tale factum, qd nõ posset ita de facili deduci ad notitiã
eius, cui fit protestatio, v. g. tu teneris mihi ad centum post mor-
tem Titij, certe qa Titij mortẽ nõ possum tibi facere notam per
b instrum, faciã tibi dici per tales psonas, qb. credere debeas, alias ta-
lis denunciatio nõ cõstitueret te in mora, qa tũc mora cõmittitur, qñ
qs scit, vel scire debet, & c. l. quod te, si cer. pet. & ibi tex. hoc innuit.
49 † Si u pbabiliter nõ credidit, nõ est ei imputandũ donec certioret,
50 per d. l. facit optime. ff. depo. l. si qs inficiatus. Si veró qs fecit obli
gatus suo facto mere, & pure. tũc sufficeret sola protestatio, vt fa-
ctum impleat, seu det, alias constitueretur in mora, vt in d. l. qd te,
& de vsu. l. mora. & de verb. obl. l. si ex legati causa. dũmõ fiat cõ-
gruo loco, & tpe, l. si soluturus, de sol. & d. l. mora de vsu. & p cõ-
51 grua verba. Examinemus † ergo q̃ sunt cõgrua verba, & qd sit tps
cõgruũ, & locus cõgruus, & verba cõgrua puta. q̃ ptinent incita-
tionẽ ad ipsum factũ, vt puta emptor, cui mota est lis, denunciat
c vẽditori, cũ sibi sit mota lis a tali, qd veniat ad defendendũ, vt C.
de peri. & commo. rei vẽ. l. j. & C. de euic. l. si parẽtes, & ff. de euic.
l. si rem, §. fin. Non. n. sufficeret si denunciaret simpliciter litẽ motã, vt
d. ll. patet. Tũc. n. non est protestatio incitatoria, sed magis certifi-
52 catoria † Ex pdictis satis patet, qd vana est dubitatio glossatorũ, &
aliorũ, q dubitant, an venditori scienti litẽ motã dẽat denunciari.
d ^d Et certe sic. non. n. requirit sola notificatio, & certioratio, sed ẽt
requirit incitatio, quæ absq; denũciatione nõ est, vt dixi. de adul.
53 l. denunciasse. † Et idẽ dico de debitore, qui dẽt interpellari, vt sol-
uat, & sic dẽt incitari ad aliqd, d. l. mora. de vsu. & l. ex legati cã, de
verb. obl. Sed qd si nõ incitaret creditor exprẽsè, sed tacite, dicen-
do, ego indigeo tali pecunia, & similia verba. Cy. tangit. C. in qb.
cau. in integ. rest. nõ est necess. l. in minorum. & ego dico de leg. j.
54 l. ẽt hoc modo. † Videamus de loco cõgruo. Et gl. ff. de vsu l. mo-
ra. circa prin. di, qd locus congruus est vbi debitor põt cõueniri. Tu
dic, aut ego creditor protestor tibi debitori existenti in loco, vbi
non potes cõueniri, vt soluã ibi, & non valet, d. g. Aut protestor vt
soluas alibi, in certo loco cõgruo, & valet. l. si. de offic. prę. vrb. Aut
protestor simpliciter, & nõ valet, qa videor protestari, vt soluas in loco p-
testationis. arg. ff. de arb. l. si cũ dies, § si arbiter. Et ita dẽt intelligi,
& no. p Cy. circa locũ, C. in qb. cau. in integ. rest. nõ est nece. l. in
55 minorũ, in 4. q. † Sed qd si interpellatio fit in loco inhonesto. Rñ.
si fieret vt ibi soluatur, non valet, vt d. l. si arbiter. & idẽ esset distin-
56 guendum, vt ff prox. dixi † Item, an sit necesse, qd talis denunciatio
fiat corã iudice? gl. dicit, siue ĩ iudicio, siue extra, idem, vt ĩ. de verb.
obl. l. q Romæ §. cohæredes, in gl. sup ver. restato. & de fideiuss. l. si
deiussor obligari. § si. sup ver. reus. & rem ra hab. l. amplius, in gl.
57 mag. Sed an † qñ denũciatio fit in vno loco, qd soluas mihi in alio,
e debeo adiicere locũ loci, puta existẽs Florẽtiæ, protestor vt mihi
soluas Perusij, an debeo dicere in tali hospitio. Rñ. si quidem actor
ibi hẽt domiciliũ nõ est necesse, qd exprimat, qa intelligit de domo
illius, vt no. in l. hẽ illa. ff. de consti. pec. Si vero ibi domicilium non
hẽt, dẽt exprimere locũ loci, vt ibi cõpareat in termino, arg. d. l. hẽ
illa. & de arbit. l. si cũ dies. § si arbiter. Dẽt. n. protestatio fieri certa,
58 & clara, l. aut q aĩ. §. qd vi, aut clã. † Nũc videam' de tpe cõgruo.
f ^f Et Cy. refert mirere sm Pet. in d. l. in minorũ. qd tps feriatum nõ sit
tps cõgruũ. Quod vẽ pbari, qa sicut locus, in quo nõ põt conueni-
ri, nõ est cõgruus, vt ff. dixi, ita nec tps feriatũ est cõgruũ, qd nõ pla-
cet, qa lõso cũ nõ sit actus iudiciarius põt fieri quolibet tpe, vt C. d
ferijs l. dies festos. Dico sic. Aut ille actus, ad quem qs incitat p
talẽ protestationẽ, est explicãdus in iudicio. & tunc dies feriata nõ
est tps cõgruũ, nisi diceremus, qd protestatio fieret die feriata, vt fie-
ret die nõ feriata, vt ff. dictum est de loco, & dixi de citatione, ff. e.
l. j. § nunciatio. Si vero talis actus venit explicãdus ex iudiciũ, tũc
si quidẽ sunt actus, q tpe feriato nõ põt explicari sm bonos mores,
g ^g vt qd faber operetur diebus festiuis, & tunc idẽ quod ff. Si vero põt
fieri die feriato honestè, vt soluere pecunias, & similia, & tunc ta-
lis protestatio valet, arg. de adult. l. miles, § sexaginta. & ff. e. l. j. §. nũ-
59 ciatio. & C. de tẽp. app. l. 2. in fi. Est aũt tps incongruũ, † qñ qs pte-
h ^h staret anteq̃ veniret dies solutionis, l. cũ filius. § 9. fi. de verb. obl. Itẽ si
fieret tpe, quo qs ducit vxorẽ, vel cum mortuũ sequitur, vel cũ mis-
sam audit, vel dr, l. 2. ff. de in ius voc. Itẽ si fieret ita repẽte, qd videret
se cũ sacco parat', l. qd dicim', de sol. Et idẽ de similib. tpib. i qb.
act' ille si posset celebrari sm bonos mores ciuitatis nostræ, vt qñ
qs dormit, vel comedit. Nã sm bonos mores ciuitatis nr̃æ. qs nõ
dẽt assurgere ad faciẽdũ tales actus, vt hic manifestè liquet Sem-
60 per ãt intelligas, † qd si fieret tpe incõgruo, pleit in tps cõgruũ, qd
i ^i valet. Quæro, cui dẽt fieri talis protestatio. † Rñ. ipsi principali ^k si
61 põt hẽri, alias si nõ põt hẽri, dic vt ff. de euict, l. si dictũ §. fi. Põt. n.
K fieri eius pcuratori, vt ibi quod intellige in procuratore gñali, d. l.
apud Celsum, §. quæsitum, de do. exc. p Cy. not. in l. procuratoris,
62 C. de arb. † Circa secũdũ, l. qñ sit talis protestatio, vt quis faciat id,
ad quod nõ est obligatus est sciendum, qd qñ ille, cui fit talis pro-
testatio non est obligatus, sed alium tenet obligatũ, vt qñ debitor
a initat creditori, vt recipiat suũ debitum, qd hoc põt fieri, & hẽt ef-
fectũ, vt dicat creditor in mora constitui, & vt purget mora debi-
toris pcedẽs, l. rõ. §. cũ p vẽditorẽ, de ac emp. & de peri. & comm.
rei vẽd. l. illud, & ĩ. de verbo. obl. l. seruũ, §. sequitur, & §. de illo. Hẽt
ẽt qñq; aliũ effectũ, vt l. j. §. licet, de peri. & cõmo. rei vẽd. Et in hac
protestatione nõ requir. qd creditor certus reddat post ostẽsionem
instri. Ipse. n. dẽt de hoc se instruere, vt p d. l. q in alterius, de re. iu.
requirit tñ rei oblatio ĩ reb. q̃ offerri pñt. Quod hic nõ examino. fa-
cit qd dixi in l. ptor §. si qs paratus. ĩ eo. & ff. sol. mat. l. si mora. &
dẽt fieri cõgruo loco, & tpe, vt ff. dictũ est. Qñq; ille, cui fit talis p-
testatio nõ ẽ ad id obligatus, nec aliũ hẽt obligatũ, & tũc aut ad id
poterat cõpelli offi. iud. & dẽt illa protestatio fieri in iudicio, alſ nõ
hẽret effectũ. l. cũ postulassem, in prin. ĩ. tit. j. Aut nullo mõ pote-
rat cõpelli, & tũc, aut qs vult facere talẽ protestationẽ ad suũ cõmo
dũ tñ, & ad eius excusationẽ, nõ tñ ad dãnũ, vel incõmodũ eius,
cui fit talis protestatio, & tunc põt fieri, & hẽt effectũ, vt ff. de vent.
inspi. l. j. §. de inspiciendo. & de cõd. & dem. l. si Titius statuas. intel-
ligẽdo, qd municipes fuerint interpellati, vt locũ pcederẽt, vt ĩ. de
verb. obl. l. q Romæ § cohæredes, & C. de iu. emp. l. si Aut ista inter
pellatio fit ad dãnũ, vel incõmodũ eius, cui fit protestatio, tunc aut il-
le cui fit, ad illud nec pcisè, nec causatiue tenebat, tũc talis protestõ
nullius ẽ effectus, vt ĩ. de fideiuss. l. si fideiussor creditori. Aut ille cui
fit, latẽ ad hoc cãnine tenebat, licèt ñ teneret iure actionis, vel iud.
off v. g. erat aliqd in cõdõne, si non fecerit, patiat dãnũ, vel pdat lu-
crũ. pt protestatio fieri illi, vt illud faciat. Hic aduerte, aliqñ hoc
pẽdet ex dispõne cõhẽtiũ, & talis protestatio nihil releuaret sed dẽt
expectari, donec desinat posse dari, vel fieri, l. ita stipulatus, de ver.
obl qd dic, vt ibi. Aliqñ hoc dependet ex dispõne testõris, & tũc,
aut fit talis interpellõ, vt ille, cui fit, incurrat damnũ, si protestationi
non paruerit, & põt fieri, l. si penu. qñ di. leg. ced. facit de pe. leg. l. j.
& d. l. ita stipulat'. ver. Sabinus. Aut pdat lucrum. & tũc aut illud
lucrum est per modum legati, vel fideicõmissi, & põt fieri, vt eo
nõ parente protestationi perdat lucrũ, l. hæc cõdõ, si in Capitoliũ,
de cond. & dem. Aut illud lucrũ ẽ hæreditatis, & nõ põt fieri, nisi
iudicis authoritate, l. si quis institutatur, §. j. & ibi no. de hære insti.
l ^l Aliquando depẽdet ex dispositione legis. Exemplum, si mulier
non

ADDITIONES.

a Barb. Certe debet. Vide dum dicit Bar. qd debet ostendi libellus, idem voluit in l. emptor de euic. habeo glo. fin. in clem. causam. de elec. si subtiliter ponderetur, nisi forte esset bonus vir. l. argentũ. sup. com. l. Titio fundus. sup. de cõd. & dem.

b Ale. Tales personas. Pro hoc optime facit gl. no in l. Titio fundus. sup. de cond. & dem. & quod no. Bar. in d. §. si quis ipsi prætori. in 8. q.

c Ale. Denunciat venditori. Quando nuncietur venditori, vt teneatur de euictione, & per quæ verba, vide Bar. in l. 1. C. de peric. & commo. rei vend.

d Ale. Debeat denunciari. An venditori scienti litem motam debeat denunciari, adde Bar. in l. emptor. & l. emptor. C. de euic. & in l. 1. C. de peri. & cõm. rei ved. & in l. denunciasse. § j. de adul. & in l. 2. §. voluntatẽ. & quod ibi dixi sup. so. ma. Et pro ista opi. est casus in l. si rem. §. fi. de euic. & in l. qui absentem. & ibi Bart. Bal. & Ang. sup. de procu. Et firmat Bal. in tit. si de feu. vasal. ab aliquo fue. interpel. & istud est verũ, licet gl. & D. to. videantur cõtrariũ dicere in d. l. 2. §. voluntatem. & ibi dixi. Põt tñ ista limitari per id, quod no. gl. in l. si cum qo. C. de euic. & p Bal. in l. 1. C. de peri. & com. rei vend. & per tex. & quæ ibi no. circa in l. si seruus, quẽ, in prin. sup. de euic. & ad prædicta adde quod no. in l. item veniũt §. petitaio. de pet. hær. dicit Bal. in d. c. j. qd hæc opinio est verior, & tutior, quia probat per multa. & hoc dicit verũ, qñ quis vult cõsequi, vt defendatur. Sed si non tendat ad illud, nisi vt de euictione agatur, forte sufficit denũciasse litẽ motam, argumentum notatorũ, & allegatorum pro ista parte. Adde tñ qd si emptor, & venditor sunt in iudicio euictionis motæ, oportet denunciari, glo. est in l. si dictũ. §. pe. de eui. no. Bal. hic, & in l. libera. circa prin. C. de len. & Bal. contra prędicta in d. l. emptor. C. de euic. & in l. j. C. de peric. & com. rei ven. & aliqua per Moder. hic, & omnino Ang. & Imo. in l. cũ ex causa. de verb. obl. Et cõtra cõem opi. glo. est interlinearis in l. j. C. de peri. & com rei vend. in ver. adesset. Et vide per Iac. de Bel. in d. l. emptor. Et cum opi. Bar. cõcordat Ang. in l. in executione. §. in solidũ. de uerb. obl. ubi solus hic tangit, et ibi etiam hoc idem tenet Pau. de Cas. i prin. illius l. Idem Imo. in c. cum inter vniuersas, de elec. Pau. de Leaz. in com. c. si venditori. de empt. et vend. tenet qd sufficit plena scientia, et ibi per Imo. plene.

Adde an venditori scienti litẽ motã, sit denunciandũ, et quid si remissa sit nunciatio, de qua nunciatione sit intelligendũ et quid si remissum sit ius appellandi, et appellationem prosequendi. Ang. pulchre in consi. 277. in facto proponitur.

e Ale. Adiicere locum. An debeat poni in protestatione locus loci, uide not. p Bar. in simili in instrumento, ut ipse scribit in l. de pupillo §. qui nunciat. su. e. et idẽ tenet per omnia Bar. in l. cum filius. §. fi. de uerb. oblig. et quod no. Bar. in l. si seruum. §. nunc uideamus. eo. tit.

f Ale. De tpe cõgruo. Adde Bar. in l. cum filius. §. fi. et ibi dixi, de uerb. obli. et Bal. in l. in cõtrahẽdo. §. fi. C. de non num. pecu. et l. ud. in l. j. §. nunciatio. su. e. i pri. & qñ debeat fieri protestatio, uide per Io. Mo. et Io. And. in reg. generali. in merca.

g Ale Secundum bonos mores. Facit l. Quintus. sup. mand. et quod no. Bar. sup. in protestatione prohibitoria.

h Ale. l. cum filius. Et uide ibi Bar.

Pom. Et ideo consuluit Ale. consi. suo j. uolu. 2. qd inhibitio facta durante conuentione non operatur, quod uideatur inhibitum ea finita, quo minus in ea postea ex tacito consensu perseueretur, nisi inhibeatur iterum.

i Ale. Tempus congruum. Adde l. in tempus. cum si. de hære. insti.

K Ale. Recip ipsi principali. An hæc protestatio incitatoria possit procuratori fieri, adde gl. fi. in l. aut qui aliter. §. 1. quod ui aut clam. quæ dat formam, cui hęc protestatio fieri debeat. Et illam allego. Ange. et Doct. in d. l. de pupillo §. si quis ipsi prætori. sup. eo. et de alijs protestationibus, uide sup.

l Ale. Similiter. Vtrum dispositio legis, uel statuti negatiue concepta, cõstituat aliquem in mora sine interpellatione, uel cõcitatione, uide omnino quæ dixi post Bar. in l. Mutianæ. sup. de con. et demon.

nō petierit tutorē filijs. pdit hēditatem. Certè de ho. poterit sibi fieri protestatio, cui si nō paruerit, incidat in legē, vt s. qui pe.tut. & l. a. §. si mr. ver. quid ergo si petiit. s. ad Tert. quod est tenendū
a mēti ad multa, qa non est necesse, q expectet, a q desinat posse dari, vel fieri. Ex prædictis satis puto, q nō sufficit simplex ptestatio, sed requirat, q certificet, vel q alias probet sciētia, sm ea q̄ s. dixi.
63 †Circa tertium, qn̄ fit alicui protestatio, seu incitatio, vt fiat id, ad quod nō faciendum de iur teneat, hoc est, vt delin quat. isto casu cum talis incitator teneat. vt mandator. l. i §. incidit. ad Turpi. dic vt l. non solum. §. si mand. ff. de iniur.

64 **Quarto.** †Principalr est vidēdū de ptestatione certificatoria alicuius, qd est vel nō est factū. vel fiendū, & ita psistit in duob. Qn̄ n. ptestor denūciās tibi, q ego aliquid intendo facere in futurū: qn̄ q; aliquid, quod est de pterito, vt pfi-
65 ti. †Circa primum dico, q talis ptestatio pt fieri, & hēt hunc effectū, q excusat a vitio clādestinitatis. l. aut qui aliter. qd vi, aut clā. Et hęc ptestatio, seu denunciatio, p quē fieri debeat, cui & quat
66 die vt l. aut q aīr. §. j. & seq. vbi optimè declarat in text. †Circa secundū dico, q protestatio, seu denūciatio, pōt fieri, & hēt primo hunc effectū, qa tollit oēs effectus ignorātiæ. nō. n. pt ille, cui est facta talis ptestatio, seu denunciatio dicere de cætero se ignorasse. l. si fideiussor. § j. s. mand. & de act. em p. l. j. in fi. Et quo ad hunc effectum hēt locū rla, q̄ dt, eum q certus est ampli' certiorari nō debere c. eum qui certus. de reg. iu. lib. 6. Et isto casu, an requirat
b alia certificatio b q̄ verbalis, satis puto clare comprehēdi ex his q̄ s. dixi circa protestationem phibitoriam, & circa incitatoriam.
67 †Itē talis ptestatio inducit effectus, qui pducunt ex scientia, vt i
c casib in qb ex sciētia, & patientia c inducit psensus. l. j. in prin. & p
d totā l. s. de lib. agn. d Et iō, vt talis effectus impediat, est necesse, q illi ptestationi pdicat, vt d. l. j § j. & pe. cum gl. in ver. p denunciauerit, de lib. agn. Et idē puto in omnib. casib. in qb. scia, & patien-
68 tia inducunt psensum, vt j. de re iu. l. sæpe. cum si. †Itē talis ptestō
e qsique hēt aliū effectū mirabilē, qa impedit e interrūpi cursum pscriptionis, ex eo q sciuerit vsucapiens rē furtiuam. l. si ancillā. j. pro suo. Et hæc pro modo sufficiant.

CONTRARIETAS, ET CONCORDIA.

Morte eius. Pro cōcordia aduerte, q si hospes ptestet, q ingredientes hospitiū teneāt res suas suo periculo, Bar. vī velle, q talis ptestatio releuet hospitē, i l fi. §. itē si pdixerit. ff. na. caup. stab. Negatiuam vero allegat tenerī i hoc §. morte, & in l. pacta. C. de pac. Soluit ipse Bar. dupl'r, primo in hoc §. morte, q qn̄ ille p quē ptestat acqeuit psentiendo, hoc casu pcedat prima opi. affirmatiua: secus ergo si non psentiat, qa no pderit, ita loquit in hoc §. morte. cum si. Vel & scdo soluit in d. §. itē si pdixerit, vt loquat ps negatiua, qn ptestat post receptionem, &c. in d. ver. §. item si prædixerit. loquit qn ante receptionem prosit ptestatio, vt in d. §. itē si prædixerit. & intelligendo non erit contrarius.

ADDITIONES.

a Ale. Quid expectatur. Vide Bar. in l. suus. §. fi. de hær. inst. & sequitur Imo. hic.
b Ale. Alia certificatio. Vide quæ no. Bar. in l. j. C. de lit. cont. post oed.
c Ale. Patientia. Ad hoc vide quæ dixi sup. eo. 5.
d Pom. De lib. agn. Vide ad hoc Fel. in c. cū M. Fer. de cōst. & i c. j. ver. fallit, de psc.
e Ale. Quid impedit. No. vnum mirabilem effectum protestationis certificatoriæ.

LEX IX.

Creditori cui pignoris. Opp. j. e. l q viā. Sol. vt in gl. Opp. s si ser. vend. l. 2. §. j. Sol. vt in gl. in verbo, vendicatio. Et si tu velles legem istam intelligere, & restringere, prout infra casus qō quam dixi s. ea. l. a. alias. l. j. §. fi. an cessionarius possit actionem cessam p cedētem intētare. Si velles restringere, dic p alium, nun p dominum.

LEX XIII.

1 *Procurator generalis pōt remittere nunciationem noui operis non gratis.*
Procurator ad denūciandum potest recipere hanc satisdationem, ex qua sequitur remissio.
2 *Procurator non petit restitutionem in integrum, nisi habeat speciale mandatum, tamen generalis petit quando venit incidenter.*
Procurator licet non tenentur prosequi appellationem a diffinitiua, tenetur tamen prosequi ab interlocutoria.

Cum procurator. Pōt legi cum § & sine §. vt gl. hic in verbo, remissio. in fi. dt, iu fac §. qa clarius intelligi. Et prima gl. declarat §. si dn̄s Secūda gl. declarat illud prin. & iō illam recito. Istud prin. hēt tres lec. pricipales. Prima dt de effectu nunciationis, & remissionis, l. q nunciatio, & remissio ad dn̄i vtilitatem referi, qa cum stipl'o de opere demoliendo pcineat interesse, vt j. eo. l. stiplo. §. fine aūt. intelligit de interesse ipsius dn̄i, & hæc lec. fuit Oth. & Azo. & ponitur in prin. gl. & in fi. & est vera, & clara. Scda lec. est Rof. sm quā dt, q licet procurator possit nūciare, nō tn̄ pōt remittere sine expressa dn̄i voluntate, quod est falsum. j. qd vi aut clā. l. prohibere. §. fi
x tm̄. Prærerea, †ex eo, q est procurator ad nunciandum, avī pstitu-
a tus ad recipiendū stiplonē de opere demoliendo, & ad remitten
b dū, & per pn̄s remissionē nō gratuitā bpōt facere pcurator generalis cum libera, vt d. §. nō tm̄. Sed recipere hāc satisdationem ex qua sequit remissio, pōt eo ipso, q est pcurator ad nūciandū. Ter lect. est de pionis, q̄ pōt facere remissionem, qn̄ procurator nunciauit. Et dic, q hoc pōt nō solū procurator. sed dn̄s, vel ep̄. nō solum dn̄s, sed procurator. Et licet gl. dicat, q hoc vlt. non est in tex. tn̄ vere ex tex. colligit. Rō, qa hoc pendet ex primo mandato. Ita dicit gl. hic Simile. s e l. & iō. Item no. de procu. l. non cogendū. §. fi. Nā cū nunciare sit quædam prouocatio ad iudiciū, vt no. l. l. de pupillo. §. si quis ipsi ptori. in iudicio dēt exprimi cā remissionis. Et hęc satisdō succedit in locū remissionis illius, quæ fieret a iudice, vt l. de pupillo §. si is cui. s. eo. ideo sicut iudicium dēt psequi, ita pōt satisdationē recipere. Aliud ergo in remissione voluntaria, vt dixi. Ex prædictis patet, q non procedit in alia mā. Nā pcurator datus ad nunciandū, alias ad litigandū, vel ad vnū actū non pōt remittere, vel sotonē recipere. l. si procurator ad vnam spēm cum si. C. de proc. sm istud non est hic necessaria pstia. Et
a ex hoc †dico, q licet procurator ad petēdam resti. in inte. debeat hre speciale mandatum. l. illud. §. i s. de mino tn̄ si restitutio peti
c tur incidenter, non est necesse, c cū hoc veniat ex pstia primi, facit C. de iud. l. quoties. & vī expressum. C. vbi, & apud quē. l. fi. ibi, incident, vt ibi gl. & no. ext. de in inte. rest. c. sciscitata. Itē dico, q li
d cet procurator non teneatur prosequi appellationem, d l. inuitus. C. de. procu. verum est a diffinitiua, secus ab īterlocutoria, vt no. per Inn. ext. de proc. c. non iniuste.

ADDITIONES.

a Ale. Ad nunciandum. Adde latius no per Bar. in l. de pupillo. §. fi. sup. e. & quod no. Bar. in l. non cogendum. §. fi. sup. de proc.
b Ale. Non gratuitam. Et hoc etiam voluit hic D. Io. q non possit gratuitam, & liberalem remissionem facere sine mandato speciali. Et ita saluatur 2. lec. hic, arg. l. filius. de dona. tamen in hoc iudicio poterit intelligi per remissionem dn̄m defendere, vt hic per Bar. & D. Io.
c Ale. Nō est necesse. Adde Bart. in l. indebitū. & qd ibi dixi sup. de cond. indeb.
d Ale. Prosequi appellationem. Adde Bar. in l. cogendū, in fi. de proc. sequit Imol. int. prox. in fi. & Bal. in l. inuitus. C. de procur. & ibi Bart. & limita, vt ibi per Sal. Adde Pulchre Pau. de Ca. consi. 28. inc. viso puncto.

1 *Nunciari nouum opus potest, post primam denunciationem, nisi pendeat stipulatio de noui operis nunciatione.*
2 *Per secundam nunciationem, quando videatur recessum a prima.*
3 *Appellatio primo interposita viua voce, licet postea i scriptis appelletur, est prosequenda in diffinitiua, in interlocutoria vero secunda debet prosequi, quando fuit nulla.*
4 *Appellatio si est facta in voce, reseruato iure appellandi in scriptis, & appelletur in scriptis a diffinitiua, qua prosequenda sit, vbi quod pōt vtraque. q non sunt dua, sed vna.*
5 *Index si post vnam interlocutoriam, aliam dedit, ex qua quæritur ius parti, a qua appellabit pars contra quam lata sunt.*
6 *Sententia secunda interlocutoria lata animo recedēdi a prima, in casu quo potest reuocari, valet.*
7 *Sn̄ia scda iterlocutoria pria prima, qn̄ est dubiū, an possit reuocari, valet.*
8 *Sententia secunda interlocutoria, si continet idem quod prima, quando valet, & quando prima.*
Sententia dua diffinitiua super eodem facto proferri possunt, quando sūt diuersæ instantiæ.
9 *Pars si produxit aliquid pluribus vicibus, an poterit illa productione vti, relinquit cogitandum.*

§. Si dominus. Iste §. declarat in j gl. huius l. Pone casum sm vltimā lec. Azo. q̄ est verissi-
a ma, a & tex. plane pcedit. Quæro, quatr, & in qua stipulatione fuit dies apposita. Quatuor sunt mīsiones, & sic quatuor lect. Prima ē vera in se. sed non congruit literæ, quia tex dicit de ope no. nunc. non de stiplone de rato. Item ratio posita hic. ibi, nam & ipsi dn̄o,
b b non pōt adaptari. Secunda est vera in se, quia licet dn̄s post diē non habeat ratum, non committitur stiplo de rato, quia non interest stipulantis, cum certum sit opus debere demoliri, tn̄ ista n̄ congruit lrǣ, qa tex dr, q non pt nūciare. qa stiplo est finita, secus si penderet, sm hanc lect. post diē non est finita, imo est effectualiter commissa, si ædificans non pbauit, aīs si probauit, debet hre remissionem perpetuam, & sic dn̄o nunciante, ēt post diē committetur stiplo de rato. Tertia lect. potest procedere, sed quarta est
1 clarior, ideo eam proposui. Quæro, †an post primam nunciatio-
c nem possit quis nūciare iterū? c Rn̄d. sic, nisi pendeat stipulatio de no. ope nun. vt hic, & j. eo. l. prætor. ver. & si satisdatum. & §. pen. &
a ibi dixi. † Sed an per secundam nunciationem vī recedere a pri-
d ma. d dico, q pro opere futuro post scdam nunciationem, vī recedere a prima. A sin, nā nūciatio finitur sicut mandatū, vt s e. l. nō solū. §. morte, & ibi no. Sed per scdm mādatum tollit primū, vt l. si qs cū procurator. §. fi. de proc. ergo, &c. Et hoc vī dicere gl. quę est

ADDITIONES.

a Ale. Verissima. Sed Ang. & Imo. tenēt, q in se non sit vera, de quo hic per D. Io.
b Ale. Et ipsi dn̄o. Vbi non loquitur de satisdatione rati, quia proprio noīe dominus nunciauerat, ergo loquitur de satisdatione de opere demoliendo.
c Ale. Nunciare iterum. An post primam nunciationem possit iterū nūciari. vide quod no. per Bar. in l. prætor. §. hoc interdictum competit. circa fi. & in §. si satisdatum. inf. eo. Adde Bal. consi. 113. lib. 1.
d Ale. Recedere a prima. An per secundā nunciationem videat a prima recessum inquantū Bar. h. d. q vbi non petita est secunda satisdatio, q faciēdo scdam nūciationem vī a prima recessum, per l. si quis. §. fi. de procur. &c. dic scdm Bald. & Doct. q ille tex. hoc non probat, vt hic per eum, quē omno vide. Et ad eum adde, quæ dixi post Bar. inf. eo. §. fi. in fi. l. litigatoribus. C. de appel.

est hic, sup ver. nũciauerit, & hoc est vtile scire, vt scias q̃ nunciatione exequatis. Iuxta pdicta † quæro. Primo appellaui a snia vi-
3 tione exequatis. Iuxta pdicta † quæro. Primo appellaui a snia vi-
a ua voce, postea in scriptis, q̃ appłonẽ debeo psequi? Rñ. primã, a
p quã snia fuit rescissa, vt l. j. in fi. ad Turpi. sm verã opi. vt ibi dicã.
Scda nil releuat, cũ nõ possit rescinderi, qđ iã est rescissum, vt l. nã
& si. vet. post defectũ. de liu. test. & nõ si scdã tñ appłonẽ psequeretur, nihil ageret. † Prædicta nõ hñent locũ, si ab interlocutoria appel
b laret, qa si prima facta viua voce nõ valeret, ꝑ remaneret scda valida, q̃ deret prosequi. Ad qđ facit no. j. de app. l. j. in fi. cũ l. sequen.
4 † Sed qd si dixi, appello viua voce, reseruato bñficio appellãdi in scriptis, postea appellaui in scriptis a diffinitiua, quã psequat? vr
ꝙ talis reseruatio nil valet, qa ius ei repugnat, vt dixi s. ergo, &c.
vt l. nemo pt, de leg. j. Sicut dicim⁹ in eo, q dicit in libello, saluo mi
hi iure addendi vsq; ad sniam, vt ext. de fi. instr. c. inter dilectos, &
ibi no. Possum⁹ dicere, ꝙ ista verba babeãt vim ꝯdõnis, q. d. appel-
c lo viua voce, c si in scriptis non appellauero, & si in hac appłone
ꝑmansero, arg. j. de manu. l. mortis. Sed hic appłone in scriptis se-
cuta, illã tñ psequat, alias primã. Vel dicam⁹, ꝙ ñ sint duę appłones, sed vna, primo sine scriptis, postea in scriptis redacta, vt s. de
testa. l. vnũ & de sec. tab. l. j. §. si qs in duob. Nec ob. ꝙ sint duæ Iter
positæ diuersis tpib qa cũ prima sit facta sub cõmemorõne scdę,
vnr eodẽ tpe factę s. de sol. l. Modestinus. & de hæ. inst. l. asse toto.
d & de ꝯd. inst. l. institõ talis. Et sic potero psequi d vtrãq; simul, vł al-
terã, & illa verba sic intelligant, reseruato, &c. q. d. & ꝙ hãc appło
5 nẽ possim in scriptis redigere, & hoc pl⁹ placet. † Sed pone, ꝙ iu-
e dex dedit vnã interlocutoriã, post dedit eãdẽ, ex qua quis aus par-
ti, vt si ille, ꝯ quem terĩ voluent appellare de iure can. vel de nro
in casib. in qb. pt, a qua appellabit? Rñ. Istam q. intelligo qñ est ta
lis interlocutoria, q̃ pt reuocari, sm ea q̃ dicã. in l. qđ iussit. de re
iu. Nam si non possit reuocari, tunc sicut duæ diffinitiuæ nõ pñt
ferri sup eodẽ facto, l. j. C. qñ puo. nõ est nece. & tũc valet prima,
6 nõ scda. Isto ergo casu † quo reuocari põt, dico sic. Aut cõstat, ꝙ
f scda est lata aĩo recedẽdi a prima, & valet scda, f vt s. de rescin. ve.
l. si quã. ꝯiũcta l. qđ iussit de re iud. Aut dubitatur, & tũc aut scda
est ꝯria primæ. & tũc vr recessum a prima, vt j. eo. l. si opus. aut
est diuersa, & idẽ, qd vr recessum a prima, l. pen. de pręt. stip. & ar.
7 l. si quã. Aut ꝯtinet † idẽ, & tunc si quidẽ prima fuit talis, q̃ statim
trahit secum executionẽ, vt si pnũciat, aliquos articulos non admittẽdos, vel dilõnẽ nõ esse dandã, & similia, tũc scda nihil valet, arg. de op. leg. l apud Aufidiũ. & sic ab ea ñ est opus appellare.
Si vero non trahit secum executionem, vt si dat dilo, vel qd ꝑcipit, tũc valet vtraq;, qa vtraq; tendit ad eundẽ effectũ, & ex vtraq;
debet idem, ar. opt. j. de acq. pos. l. si qs añ. cũ gl. facit eo. ti. l. j. §. ex
plurib. Sed ob. ꝑdictis, qa eadem res non põt bis promitti, sm op.
q̃ teneo in l. q bis. j. de ver. obl. Item qa debitũ non põt legari. l si
creditori. de le. j. Rñ in snia iudicis nõ attendit, an partis intersit,
sicut i legatis, & stipłonib. arg. s. de inof. test. l. posthum⁹. §. si quis
ex his. & isto casu ab vtraq; deret appellari. Veruntñ Cano. dñt,
ꝙ si qs obtinet sup prima appłone, tũc irritat, quicquid postea factum est, ꝑdicta intelligo, qñ sæpius nõ incidebat eadẽ lis, nã tunc
quoties incideret, tot essent necessariæ interlocutoriæ. Exemplũ,
semel qs petit dilõnem, iudex denegauit, certè ñ est opus, vt iterũ deneget, nisi ille de nouo peteret: tunc n. de nouo emergeret,
8 & de nouo pronũciari posset, sicut dicimus, † ꝙ sup eodem facto
pñt proferri duæ diffinitiuæ, qñ sunt diuersæ instantiæ, vt no. j. de
9 execu rei iud. l. duob. † Quæro, pars pluribus vicibus pducit aliqd
g coram iudice, an poterit vtraq; ꝑ productione vti. Cogita.

ADDITIONES.

a Alc. Rñ primã. Sed Inno. & Io. An in c bonæ. & in c. dilecto. ext. de appe. & Do. de Rota in decis. & Bal. in l. appellatione. C. de app. & in c. 1. § sancimus. in feu, quo tpe miles, tenẽt ꝙ residẽat in prate appellantis. sed D. Ant. in c. dilecto. tenet ꝙ 1 ãm est prosequi, & hoc tenet Ant. & pro veritate vid qđ not. Bal. post C. j. & . . . in l. per hanc. C. de tẽp. apd & Spec. in ti. de appel. in j. par. §. in quib. ver. quid si victus, & latius dixi post Bar. i l. litigatorib. C. de app. ibi vide Bald.
b Alc. Non valeret. Qui non valet, tex. est in c. 1. & gl. n. ibi ver. interlocutoria. de app. in 6. Adde Rom. consi. 61.
c Alc. Appello viua voce. Hæc est benignior, & vtilior, quia habebit maius tẽpus ad prosequendum, iõ amplectenda. ar. l. si quis intentione ambigua. de iud. Si tñ a prin. constat de voluntate appellantis, illa dẽt seruari, sec. In. And.
d Potero prosequi. Sed Bal. in l. gñali. C. de reb. cre. allegando Bar. hic dt, ꝙ cogiẽ eligere vnam tñ q̃ prosequi velit. ¶ Adde inquantum Alc. hic in lec. refert Pau. de Cast. tenere, ꝙ tps prosequendæ app. incipit a tpe scdæ appellationis in scriptis. ꝙ cre. In ipsum mutasse opi. quia idem Pau, consil. 25, dicit hæc verba formalia. sed aduertendum, ꝙ Bar. nõ declarat, an prima facta viua voce trahat ad scdam factam in scriptis, quo casu cẽseret facta eo tpe quo fuit facta appellõ in scriptis, & tũc ex tũc inciperet currere tps ad psequẽdũ, nõ a tpe primæ: an ecõtra secunda trahatur ad primã, qa tũc esset dicendũ ecõuerso, sed in l. asse toto sup. de hær. inst. quam allegat, vr sentire hãc vltimã partẽ. & ita consultum vidi per valentissimos Doc. iam mortuos. Homnd. de Perus. Anto. de But. & Petr. de Anch. & ita ẽt ego, alias consului scdm prędictos. & ita transit. Et cum opi. Bar. ẽt transit Ro. consi. 41. qui allegat Arch. 2. q. 6. c. post appellationem, & ibi omnino vide qualiter intelligit Bar, & vide etiam Bal. consi. 108. lib. 5.
e Alc. Sed pone. Si duæ interlocutoriæ ferantur a iudice super eodem, ex qua q̃ra tur ius, adde Bar. in l. quod iussit, in fi. de re iud.
f Alc. Valet secunda. Adde per Bar. in l. quod iussit, in fi. quæstionis.
g Alc. Poterit vtraque. Non tamen plurib. vicib. producit aliquid corã iudice, an poterit vtraque productione vti. Et in hoc vide Ange. hic distinguentem omnino, quæ ponit hic. Imo. post Ang. quæ omnia no.

LEX XIIII.

Qui viam.

Hanc examinaui in l. j. in fi. dic. vt ibi.

LEX XV.

1 *Actoris partes sustinere dicitur, qui necesse habet probare de iure suo.*
2 *Lex ista q̃ loquitur de confessoria, & negatoria, quare posita sit sub isto ti.*
3 *Actio in rem, quæ competit pro rebus corporalibus, competit etiã possidenti pro rebus incorporalibus.*
Agens actione reali pro rebus incorporalibus, debet ponere in libello, ꝙ reus ipsum agentem inquietat.
Satis est, ꝙ contradictio verbalis appareat ex processu, puta quia negauit.
4 *Reus, contra quem est interpositum primum decretum, potest possessionem recuperare intra annum, etiam in seruitutib. & nu. 6.*
Commodum possessionis est magnum.
5 *Intellectus l. a quo fundus.*
7 *Practica huius l. ponitur aliter quam gl. dixerit.*
8 *Agẽs cõfessoria pro seruitute, & ꝑtẽdens interesse prohibitionis sibi factæ, mittitur in possessionem, sicut quando agitur personali ad pecuniam.*
In confessoria habetur ratio interesse.
9 *Decretum ad primum qualiter procedatur contra contumacem in non defendendo, cum agitur pro seruitute.*
10 *Reo contumaci, contra quem fuit interpositum primum decretum pro seruitute, qualiter succurratur.*
Decretum iudicis non rescinditur, nisi propter enorme damnum.
11 *Contumax in negatoria, licet non possit nouum opus nunciare ex causa, ex qua contumax, potest tamen nunciare ex alia.*
Contumacia in vno, non nocet in alio.
12 *Cautio interposita preũ in casu huius legis in seruitutib. quãdo sit ꝑpetua.*
13 *Libellus in confessoria, & negatoria qualiter concipiatur.*
14 *Res qualibet est libera, nisi seruitus sit imposita.*
15 *Agens negatoria, vel confessoria, quid habeat probare.*
16 *Existenti in quasi possessione seruitutis præsumitur sibi competere seruitutem, & quod sit dominus.*
Dñs ille ꝑsumitur, q possidet, quando dominiũ venit in iudicio incidenter.
17 *Res qualibet licet incidetur secundum præsentẽ statum, tamen in qualitatib. quæ non possunt inesse ab origine rei, de facili contrarium probatur.*
18 *Possessio, vel quasi, alicuius status, vel qualitatis quando transferatur in eum, qui contradicit, vtrum transferat onus probandi, vel non.*
19 *Libellus nouus, an detur in casu huius §.*
20 *Actor si est in quasi possessione seruitutis, sed reus poterat illud prohiberẽ aliquo iudicio possessorio, & ab illa illum remouere, sed primum decretum fuit interpositum iuxta formam huius legis, an reus reuersus poterit agere illo possessorio, ꝙ sic, si intra annum veniret.*
Paria sunt amittere possessionem, & amittere actionem pro ea.
21 *Reus si contumax fuerit in casu huius legis, & non vult cauere, iudex coget eum cauere mulcta indicta, vel pignoribus captis.*
Vel decernat perinde haberi, ac si cautum esset, vel vice cautionis mittat actorem in possessionem.
22 *Iurari in lite cõtra nõ cauẽtẽ in cã huius legis nõ pt, sed pt agi ad interesse actione in factũ ex edicto, si quis ius dic. non obtemp. vel officio iudicis.*
23 *Cautio de qua in hac lege, fit sine fideiussore, cũ obligatione tamen bonorũ.*
24 *Decretum secundum in casu legis nostræ qualiter interponatur.*
Decretum secundum habet locum in actione reali.
25 *Possessorio quãdo pro seruitute agitur, omnia q̃ dicta sunt supra de interpositione primi decreti in cõfessoria, & negatoria, habent ẽt locum tũc.*
26 *Decretum primum si agitur pro vsufructu & vsu, confessoria, vel negatoria, qualiter interponitur primum decretum.*
27 *Decretum ad primum, quando agitur de iure mere personali, vt aliquem esse in mea potestate, vel esse meum seruum, qualiter peruenitur.*
28 *Primum decretum qualiter interponatur, quando agitur pro aliquo iure incorporali, remissiue.*
29 *Primum decretum si ageretur pro liberatione alicuius obligationis personalis, an interponatur.*
30 *Decretum primum quando aliquis agit, vt admittatur ad aliquod officiũ, quod est annale, vel sex mensium, qualiter interponatur.*
31 *Quando aliquis petit, & dicit se Abbatem alicuius monasterij, qualiter ei succurratur, remissiue.*
32 *Si agit ꝯ aliquẽ, vti possidetis, qualiter ꝑuenit ad primũ, et secũdũ decretũ*

Si prius.

In actione confessoria, & negatoria, ꝯ reũ se non defendentẽ officiũ iudicis est, vt cogat eũ cauere se nullam nouitatẽ facturum, donec de suo iure doceat, & partes
a actoris sustineat h. d. i summa. Hęc l. diuiditur a in tres partes. Prima loquitur in reo contumace, cũ agitur ꝯfessoria, quale dẽt esse officium iudicis, vsq; ibi, idemq; eꝯrio. vbi scda, q̃ loquit i reo contumace, cũ agatur negatoria, quale debet esse officium iudicis, vsq; ibi, eaq; rõne. vbi tertia, in qua ponit quædam ꝯclusio ad præcedentia, vsq; ad finem. Prima pars habet duas lec. vnam sm glo ꝙ ille, qui agebat confessoria, non erat in quasi possessione seruitutis. aliam secundum Dy. & quosdam modernos, ꝙ ille qui agebat confessoria, erat in quasi possessione seruitutis. Secunda pars
habet

ADDITIO.

a Alc. Diuiditur. Bal. in auth. & qui iurat. ver. opp. de l. si prius, &c. C. de bo. auth. iu. poss. ponit casum figuratiue, & ibi etiam aliqualiter declarat. Et de materia l. tradit Do. Anto. in c. j. de eo qui mit. in pos. cau. rei ser. vbi reassumit maiorem partem eorum, quæ dicit hic Bar.

habet vnā lec.tñ ſm oēs, videlicet, ꝙ loquaṫ qñ ageñs negatoria,
non erat inſquaſi poſſ.libertatis,per ea q̄ ī.dicenī. Tertia pars hēt
duas lec.vna ſm gl. ꝙ illa referaṫ ad oīa pcedentia dicta, tā in pri-
ma,q̄ in ſecunda practica,ſed ſm Dyn. oportet, ꝙ referaṫ ſolū ad
dicta in ſcda parte. Vnde pp iſtas varietates pone caſum in termi-
nis, vt lr̄a ſonat,poſtea ī ꝯnis examinabunṫ lec. & videbimus veri
1 tatem. No.quaṙ īterponiṫ primū decretū,cū agiṫ ꝯfeſſoria. † No.
ꝙ ille, q hēt neceſſe pbare de iure ſuo dr̄ partes actoris ſuſtinere.
Opp.ad l.iſtā,lex dēt eſſe locata ſub ꝯgruis titulis,vt in t.ꝯſt. C.§.
gb.ſed hic narraṫ,ꝙ ꝯfeſſoria,& negatoria, &c. ergo debuit poni
ſub tit.ſi ſeru vend.hic vr̄ male poſita cum nō tractēṫ hic de noui
ope.nun. Sol. Dicit gl. ꝙ hic pceſſit nūciatio, cuius occaſione de-
uentum eſt ad ꝯfeſſoriā,vt hic habes in gl.& ſic facit ad ti. Iſta ſo.
2 ꝯtinet diuinationem. † Sol.gl.ſecundo mō,ſ.ꝙ hic non pceſſit nū
ciatio vere,ſed poſſibile eſt nunciare,quia ille,q pōt agere confeſ
ſoria,pōt nouum opus nūciare. Vnde cū iſta duo auxilia poſſint ꝯ
currere ſuper eodem facto, merito iſtæ leges promiſcue ponuntur
in vtroq; tractatu,l.& ſi forte.§.1.ſi ſer.ven. Qualiter aūt ꝯcurrūt,
no.ī.ti.a.l.Trebatius & ſ.eo.l.in puinciali.§ j. & Dy.ſ.eo.l j. §.i.&
ibi dixi. Vel dic,ꝙ in pœna ꝯtumacis impeditur nūciari nouū opꝰ,
ꝙ fieri cōtingeret in futurū,vt hic in ſcda parte.merito iſta lex eſt
ſituata in hoc tit. Scdo op.tenendo gl. ꝙ hic erat nunciatio facta
vere,vel poterat fieri. Contra,ſi opus non eſt factū,nunciatio non
pt fieri,vt ī.e.l.ſtipſo.§.opus.hic aūt dr̄,ꝙ ædificatum non erat,er
go male dicit gl.ꝙ nunciatio erat facta,vel fieri poterat. Sol. dicit
a gl.hic nō erat ædificatum ſ.pfecte,cæptum aūt erat opus, & ideo
poterat nunciari,vt ſ.eo.l.j.§.1.Iſta eſt quædam diuinatio non ne-
ceſſaria. Ideo dic ſecure,ꝙ nihil erat ædificatum, ſed erant facta
aliqua præparamenta,vñ poterat fieri nunciatio,vt ſ.e. l.de pupil
lo §.nunciationē.ibi inchoet.& ibi no.per gl.& ſup.eod.l.j §.pōt.
& ibi no.p Dy.nec ob. §.opus.quia illud verum q̄tum ad hoc, vt
committatur ſtipſo de opere demoliendo. Sed ſi tenes tertiā ſol.
q̄ ſup.dedi,illud ꝯrium non ob. Tertio op.& vr̄ ꝙ tex.ſibi ipſi ꝯdi
cat.dicit.n.ꝙ reus nō defendebatur, & ſi pſupponit reum abſentē.
poſtea dr̄,iudex iubet cauere.q̄ cautio requiṫ pſentiam pſonæ, cū
ſtipſo inter abſentes ꝯhi non poſſit,vt ī.de ver.obl.l.j.in prin. Sol.
Dicit glo.fateor,ꝙ eſt reus abſens.tñ cogit eum iudex ſe pſtare,
& ſic cauere pignorib.captis, & mulcta indicta,vt Inſtit.de ſatiſd.
b tut.§.pen.& de ven.inſpi.l j.§.qd ergo.iſta eſt practica huius l.ſm
gl. Quod an ſit verum,videbimus ī.in nono ꝯrio Quarto opp.&
vr̄,ꝙ ꝯ ꝯtumacē non interponatur primum decretum hoc mō,
ſed debeat actor mitti in poſſeſſionem rei,vel iuris petiti, vt ī.tit.
j.l.a quo fundus.& de pc.l.ſed,& hæ.§.fi. Sol. Dicit glo.ꝙ oportet
reū cogi cauere,vt dictum eſt ſup.ſed ſi cogi non poterit,tunc de
uenitur ad illud remedium,ꝙ mittitur actor in poſſeſſionem rei
vel iuris,qd̄ petiṫ. Aduertatis,ex hoc apparet, ꝙ gl. intelligit illud
prin.qñ ille,qui agit confeſſoria, non erat ī poſſeſſione ſeruitutis.
Si.n.eſſet in poſſeſſione, fruſtra diceret gl.ipſum poni in poſſeſſio
nem in ſubſidium. Dyn.dicit hoc non eſſe bñdictum. Nā hic dr̄,
priuſ.quam ædificatū eſſet,&c. ex quo apparet, ꝙ actor erat ī qua-
ſi poſſeſſione ſeruitutis,d.l.& ſi forte.§ ſciendū,& iſta eſt lec. Dy.
c ſeparata a lec.glo.iſtam lect.ergo Dy. c primo pſequamur,& ſm
hanc ad l.a quo fundus. rñdet ipſe, ꝙ ibi actor ñerat in quaſi poſ-
ſeſſione iuris petiti, & iō reus contumax punitur in translatione
quaſi poſſeſſionis,hic vero erat actor in quaſi poſſeſſione iuris.iō
in eo pōt transferri talis quaſi poſſeſſio,ſed grauatur,qa iubeṫ in-
d terponere cautionem, d de qua loquiṫ hic. Quinto opp. tenendo
lec. Dyn.ille,qui poſſidet non pt actionē in rem intentare,vt ī.vti
3 poſ l.j.§.interd.cū.ergo iſte nō pōt agere ꝯfeſſoria. Sol. Illud ve
rum eſt in rem,quæ competit in reb.corporalib.ſed pro reb. īcor
poralibus in rem actio datur poſſidenti,dic.l.& ſi forte.§.ſciendū.
e ſup.ſi ſer.ven.& l.vti frui.e§.ſicut ſup.ſi vſuſfr.pe. Ita dicit Dyn.&
bene pbat Inſt.de act.§.æque. Requiritur tñ moleſtatio,ſeu inge
ſtatio ex parte eius,q ꝯuenitur,aliter conueniri non pōt, vt innuit
tex.in l.vti frui.in fi.& ſi ſer.vēd.l.harum.& l.egi. Et hoc tenet Ia.
But.in d.§.æque.qd ipſe ſumpſit ex dictis Rof.ī libellis ſup actio-
ne ꝯfeſſoria. Dēt ergo ſm hoc poni in libello,ꝙ reus ingetat agen
tē,& ei ꝯdt,qd̄ tene menti. Satis.n.puto qd poſito, qd̄ ꝯdictio fa-
cti non poneret i libello, nec appareat, ſi tñ ex proceſſu iudicii ap-
f pareat ꝯdictio verbalis, qa negauit, f ſufficeret. Et hoc pōt colligi
ex iſto prin.ſm lec.Dyn.& ſm lec.gl.vt ſtatim dicam, hic.n.nulla
4 ꝯdictio ſeu ingetatio facti interuenerat. † Sexto op g& vr̄,ꝙ reus
g intra annum veniens faciat tolli præceptum ante factum de cauē
do,ſicut in alijs realib.ītra annum recuperat poſſeſſionem, l. ſi qs
emptionis.§.ſed & ſi qs.C.de pſct.30.ann.Sol.illud eſt verum qñ
p interpoſitionem primi decreti trāsferreṫ poſſeſſio in actorem:
tunc.n.ne reus pdat commodum poſſeſſionis qd̄ magnum eſt,
vt Inſt.de interdi.§ commodum, recuperat poſſeſſionē intra an-
num,ſed in caſu nři principij, actor erat prius in poſſeſſione, reus
p interpoſitionē primi decreti de cauendo modicū eſt grauatus,
h hideo lex non curauit ei reuertenti intra annum ſubuenire, arg.ſ.
5 de min.l.ſi ex cā.in prin.† Septimo op.quod lec. Dy.nō procedit,
quia ſi verum eſt qd actor erat in poſſeſſione ſeruitutis, ergo reo
incūbebat onus pbādi,vt ſ.de pb.l.circa.& ſup.ſi ſeru. vend.l.ſicu
ti.§.ſed ſi quæratur. Apparet ergo,ꝙ p interpoſitionem iſtius pri-
mi decreti ob contumaciam non transferatur onus probādi,qa
ante ſibi incumbebat,quod vr̄ eſſe ꝯiſtam literam, vt aperte hic
in fi.innuitur. Sol.dicunt illi,qui volunt tenere lect. Dy. ꝙ vera eſt
opinio,nec hic grauatur onere probationis,nec hoc dr̄ ī iſto prin
cipio:ſed grauatus ī hoc ſuſtinet partes actoris,& ſic habebit mi-
i nores dilationes, i & prius iurabit de calūnia,& ſimilia, quæ no.ſ
d.§.ſed ſi quæratur. Item grauatur in hoc, quia pſtabit cautionē.
de qua hic loquitur, & ſic eſſent probationes magis in promptu
ꝯtra eum. Ad quod facit ī.de noua.l.ſi pupillus.in prin. gl.in ver-
bo habet,quæ incipit,vr̄ ſuperflua. Nec obſt finis huius l.quia re-
fertur ad ſm caſum tñ. Illud ergo verbum poſitum in add. Dyn.
ꝙ in hoc principio grauatur in translatione poſſeſſionis,nō eſt ve
k rum,qa poſſeſſio k ſeruitutis non releuat l poſſeſſorē ab onere p-
l bandi. Cætera pñt eſſe vera. Iſto modo poteſt ſuſtineri lect. Dyn.q̄
puto bonā,& æquam,& eā tenerem ſi caſus accideret. Reſtat vt
videamꝰ,an lec.gl. poſſit ſuſtineri. Et dico ꝙ ſic, vt hic loquatur,
m qñ actor non erat in poſſeſſione ſeruitutis. m Nec obſt.qd̄ dt Dy.
hic,non erat ædificatum, ergo actor erat in quaſi poſſeſſione ſer-
uitutis,qa hoc nō ſequitur: nā licet domus mea ſit depreſſa,vici-
nus nō eſt ī poſſeſſione ſeruitutis. niſi a die quo volebam ædifica
n re,& ſū prohibitus,& ſic incœpi habere depreſſam n iure ſeruitu-
tis.l.fin.ſ quemadmo.ſerui.amitt.& no.C.de ſeru.l.prima. & de
ſerui vrb.prædio. l qui luminib. Ita debet intelligi lex, & ſi fortè.
o o§ primo. Poteſt ergo hoc eſſe,ꝙ actor nō erat in poſſeſſione ſer
uitutis. Tenendo ergo iſtam lect.gloſſ ad leg.a quo fundus qūo
rñdebimusꝰ nam ibi,dr̄,ꝙ debeat immitti in poſſeſſionem rei ſer-
uientis.

ADDITIONES.

a Ale. Perfecte cæptum. Aduerte,quia iſta gl.non dicit,ꝙ ad hoc, vt dicaṫ cæptum opus, adeo ꝙ poſſit renūciare,requiraṫ,ꝙ ſit aliquid ędificatū. iō non merito reprehenditur a Doct.licet leges alle.per gl.non faciant ad propoſitum.

b Ale. Eſt practica. Et no.ꝙ pro ſtis iuris,et poteſt agi vti poſſid.ſo l.j.in princ. & §.huius vti poſ.inf.vti poſ. Adde an procedat libellus in confeſſoria, in quo dico,ꝙ aqua mea ſolita eſt decurrere in curiā tuā, iō peto te cōdēnari ad dandum mihi locum in quem poſſet aqua deſcendere. vide Pau. de Ca.conſi.161.

c Ale. Lec. Dy. in 1.par.legis reprobata lect gl.pūi ſaluat lect.gl. in 7.opp. Vide tñ quod inf.dicit in 7.opp.iſtius partis. Et ad hanc lect. Dy. vide Bald.in auth. & q. de bon.auth.iud.poſ.ubi videtur inhærere lec. Dy.

d Ale. Interponere cautionē. Sed an alia ſint remedia in caſu huius l. quā ꝙ interponaṫ iſta cautio in verbo,nō alias.gl.vr̄ dicere ꝙ ſic,quam gl Dy.hic,& Cyn. poſt eum vr̄ reprobare,ſed tu ſalua glo.indiſtincte,ſec. do.lo.hic,quem vide.

e Ale. L.vti frui.& l.loci.§.ſi quis mihi. ſi ſer. vend. ſecundum Innoc. c.Abbate.de verb.ſig.adde l.ſi quis diuturno.ſi ſer.vend.§.1.

Menoch. Dec.conſi.694.nu.12. Ruyn.conſi.106.0.21.lib.5.conſi.138.nu.3. circa fi.lib.1. Alba.conſi.5.in fi. Alcia.conſi.378.nu.5.

f Pōp. Quia negauit. Vide Cæp.in conſi.3.& Alc.12.vol.2.& 73.vol.3.& Barba.in c.hoc cauſam de prob.

Paril. Vide late Iaſ.hic in gl. Ale.conſi.87.vol.5.

Claud. Vide Ale.conſi.71.dol.quam Are.in §.æque.Inſt.de act.

g Sexto op. Ad hāc oppoſitionē ego addo gl.in l.a quo.inf.ti.j. licet ibi loquaṫ qñ facta fuit miſſio in poſ. ipſius rei ſeruitutis,non iure ſeruitutis, vt hic dr̄ quā et ita intelligit Bar.inf.ea.l.in 7.opp.& latius de hoc vide Bar.in 9.opp.& vide,qd̄ ibi poſt dixit. Et iſtud,quod dicit hic Bar.ꝙ non auditur veniens intra annū,&c. limita ſ.ſm D.Io.per id quod dicit Bar.inf.ea.l.1.q. niſi reus potuiſſet aliquo iudicio poſſeſſorio recuperare illam quaſi poſſeſſionem, quia tūc admitteretur reus intra annum,ne reus in effectu perdat ius recuperandi illam quaſi poſſ. Vide tñ hic do.Io.& quod dicit in 9.opp.& ibi Bar.tenet contrariū eius,qd̄ tenet hic. Et illud eſt verius ſcd̄m Bal.& Ang.in d.l.ſi qs emptionis.§.ſed & ſi qs. C.de pſc.30.ann. Et vide Barto.inf.in ver.circa ſecundoo.in l.is cuius. ſup.ſi ſer.ven.licet Bar.vt diat,hic,& inf.in 9.opp.huius partis,videaṫ cōtrarius,ſec.Bal.& Ang.tñ re vera non eſt cōtrarius,quia Bar. hic loquitur qñ actor prius erat in quaſi poſſeſſione,& reus vult intra annum petere reuocari præceptum de mittendo. Sed Bar.inf.in 9.opp.loquitur qñ actor prius nō erat in quaſi poſſeſſione,vt no.Bar. ſol.in 9.op.huius partis,& ita declarat ipſe in x.oppo.huius partis, ad fi.& cum Bar.hic tranſit D.Ant.in c.1.de eo.qui mit.in poſ.cauſ.rei ſeruandæ.

h Ale. Modicum eſt grauatus. Imo videtur plurimum grauatus,ex quo efficitur de reo actor,& ſic eo non probante agitur cōfeſſoria,& abſoluitur, quod prius fuiſſet econtra,vt no.Bar.in fi.2.opp.in 4.par.

i Ale. Minores dilationes. Ao quo ad alia, & quo ad iurādū de calumnia, dixi in §.ſed ſi quæritur.in l.ſicuti.ſup.ſi ſer.vend.licet ad propoſitum Bar.hic dicat, ꝙ illa gl.ideo eſt vera,quia tunc habetur loco petitoris,vt hic in fi.tex.

Menoch. Moder.Paril.in conſuet.Pariſ.ti.2.9.2.gl.9.nu.4.

k Ale. Quia poſſeſſio. In lect.antiquis nō habentur iſta verba,quia &c.cum ſeq.litera,& bene,iudicio meo. Adde ꝙ Ioan. And.in add.in tit.de primo,& ſecundo decre.§.reſtat.ver.quod ſi agatur confeſſoria.videtur ſequi hoc dictum Dy.

l Ale. Nō releuat. No.ꝙ poſſeſſio ſeruitutis nō releuat poſſeſſorem ab onere pbandi. Et vide Bar.inf.ea.l.2.3.& 5.contrarietate.3.par.

m Ale. Poſſeſſione ſeruitutis. Quando pars dicatur in poſſeſſione ſeruitutis. vide latius Inſt.de act.in §.æque per Mod.& quod ſol.dicam.

n Ale. Habere depreſſam. Et per hoc vr̄,ꝙ lec.Dy.& eius opin.non ſit vera, qa hic,ī vt ipſe dicit,in caſu huius l.non poſſet ædificare:non tamen ſequitur, ergo eſt quaſi poſſeſ.ſeruitutis,vt dicit Bar.& Doct.imo etiam contra eum facit, conſideratio, ꝙ quaſi poſſeſſio ſeruitutis pdialis nihil releuaret in ipſo agente, imo ad probandum illam quaſi poſſeſſionem ſeruitutis debet grauari, ꝙ ſit in quaſi poſſeſſione pdij dominantis,&c.& hoc ē per ea quæ expreſſe dicit Barto. poſt glo. inf.ea.l.in 2.opp.tertiæ partis,& latis dicitur de mente D.Io.hic. Vide Ale.conſi. 133.vol.2.

o Ale. L.& ſi forte. Ad quod adde no. Inſt.de act.§.æquè.in ver.extra gl. quaro ex tex.tamen in §.1.limita,vt ibi text.

Meno. Iaſ.conſ.68.col.2.circa med.

nientis. Aduerte, quod dico in possessionem rei seruientis, non dico iuris petiti, licet gl. hic ita dicat, quod illa lex hoc non dicit. Nam ibi primo dicit possessio transferenda est, &c. Ex hoc quod dicit possessio, patet quod loquatur de possessione rei seruientis, quia in iure seruitutis non cadit possessio proprie. Item in eo quod dicit, transferenda est, ergo apud primum, & sic de possessione rei, non iuris, cum quis non possideat ius contra seipsum, cum sibi res sua non seruiat. l. vti frui, si vsusfr. pet. & l. in re com. de ser. vrb. præd. Seu certe videtur gl. quod illud fit in subsidium. hoc non placet. nam ibi datur possessio contra aliquem, ideo quia non defenditur, non ideo, quia non cauet, vt ibi dicitur in tex. Ista tamen glo. verum dicit in se, licet non quo ad illam l.
5 vt dicam infra in 2. q. Dicendum est ergo secundum Iaco. de Are. & melius, Aut reus conuentus confessoria ædificauit aliquid contra seruitutem, quam actor sibi debere dicit, ita quod opus est aliqua demolitione, & tunc fit missio in possessionem rei seruientis, vt postea debito tempore possit fieri demolitio, vt infra dicam. & ita loquitur d. l. a quo fundus. vt s. de procu. l. sed & hæ. in fi. Aut nihil est ædificatum contra debitam seruitutem, ita quod in loco seruiente non est opus aliqua demolitione, & tunc procedit lex nostra, & hoc puto verum. Octauo op. tenendo lect. gl. & videtur, quod per primum decretum fiat missio in quasi possessionem iuris petiti, sicut in aliis realib. fit missio in possessionem rei petitæ, vt infra quib. ex cau. in pos. ea. l. Fulcinius. §. Cælsus. Sol. videtur hic dicere glo. quod istud, scilicet quod hæc missio in possessionem rei ad instar possessionis corporalis est in subsidium, vt in ea patet, quod nil est, vt s. dixi. Di-
a co ergo, quod contrarium non [a] obstat, imo concordat: quia secundum prouisionem huius l. fit missio in possessionem quasi iuris petiti. Illud enim quasi possidere, fit per solam patientiam vsus, vt s. de seru. l. pe.
b Sed hic reus iubetur pati, ergo actor ponit in quasi possessione iuris petiti. Et hoc modo intelligit hanc l. Inn. vt ext. de eo, qui mit. in cau. rei ser. c. j. & hoc est clarum satis. Nono opp. & videtur, quod intra annum ueniens recuperet possessionem, vt C. de præscrip. xxx. ann. l. si quis emptionis. § sed & si quis. sed hic innuit, quod nunquam audiatur
c nisi de proprietate, agendo negatoria, ergo, &c. Sol. possumus dicere, quod hic fuit reus contumax post litem contestatam uel quasi, & ideo non auditur, nisi de proprietate, ut C. ubi in rem ac. l. a. Et hoc innuit
d hic tex. dum dicit, ageretur. [d] Ante enim litem contest. non dicitur quis agere, sed
e agere uelle, ut infra eo. ti. hab. l. amplius. Certe hæc sol. uera est, tamen multum restringit hanc legem. Præterea est contra hanc l. in uer. idemque, ubi dicitur, agere uellet, & sic dicit ante litem cont. Vnde alij dicunt, quod istud
f est ideo quia reus latitabat [f] Et forte hoc uoluit sentire gl. hic, sup. uerbo, defenderet. Certe hoc non placet, quia si reus latitabat, in hoc grauatur, ut contra eum possit perueniri ad uenditionem, seu ad secundum decretum, l. Fulcinius. § j. quib. ex cau. in poss. ea. non autem propter latitationem priuatur beneficio recuperandæ possessionis, hoc enim non reperi. Vnde alij dicunt, quod d. l. si quis. § sed & si quis loquitur in realib. actionibus per quas uendicantur res corporales, sed in his seruitutib. tempus non est limitatum, sed limitetur arbitrio iudicis. Et hoc tangit gl. infra in j. l. a quo fundus. Sed certe hæc lex non probat, quod statuat certum tempus ad recuperandum possessionem. nam l. a quo fundus. loquitur de tempore statuto ad agendum de proprietate quod fit post secundum decretum,
6 ut ibi patet, & dicam infra in 4. q. Vnde dic. quod opposita est uera, [g]
g & quod hæc lex debet determinari per legem contrariam, scilicet quod reus ueniens
h intra annum [h] recuperet illam quasi possessionem iuris petiti transiatam in aduersarium, ut tenet Dyn. hic infra in j. l. a quo fundus ut dixi, quod idem tenet Rof. in libellis sup. actione confessoria & Inn. ext. de eo,
7 qui mit. in pos. cau. rei ser. c. j. Erit ergo † practica illius l. aliter quam gl. dixerit, scilicet quod iudex iubebit contumacem cauere, ut hic dicitur, tamen non cogit eum interponere cautionem intra annum, quia cum a lege sibi detur illa dilatio adueniente die, & oblata satisdatione faciendi renocatur illud iussum. interim non debet posse inquietari, ut C. de in del. l. si. § donec & s. si cer. pet. l. lecta. suito tamen anno cogetur cauere, & sic erit effectum uius possessor, d. l. si quis emptionis. §. & si qs & in. si ser. uen. l. harum. Vel tamen forte reus latitaret post annum, poterit perueniri ad secundum decretum, ut infra dicet. Posset etiam dicere, quod intra annum cogatur cauere, sub hac tamen exceptione, quod si intra annum ueniret ad defendendum quod cautio euanesceret, arg. infra in j. l. prior. § j & l. qui satis. quod satis admitto. Et hoc modo potest procedere gl. cum in realib. secundum ueram opi. missus intra annum efficiatur possessor. licet reuocabiliter, ita hic caueretur licet cautio sit reuocabilis, & hoc
i plus placet. Decimo oppo. & uidetur, quod aliter interponatur primum decretum contra contumacem, scilicet mittendo in possessionem bonorum, ut s. si ser. uend. l. is cuius. Sol. gl. hic uidetur dicere idem quod s. quia illud uerum in subsidium, quando non potest cogi ad cauendum, quod non placet eadem ratione, qua s. dictum est. non enim est subsidiarium remedium illud. Aduerte, quia hæc glo. intelligit legem illam, quando pro seruitute agitur reali actione. Alij tamen solut. ponit gl. ibi, scilicet quod ibi agebatur personali actione pro seruitute constituenda, hic reali & ita tenet ibi. Pro quo facit litera ibi, cum dicit, constituisse, &c. Ista sol. non uidetur uera: quia quando agit actione personali ad certam speciem, in illa non specie fiebat mis-
K sio [k] etiam secundum hæc iura, argumen. d. l. Fulcinius. §. Celsus. Et Doct. hoc tenent in l. consentaneum C. quo, & quan. in. Ergo cum hic agatur pro seruitute, uidetur idem iuris, siue agatur reali, siue personali. Præterea hic loquitur expresse in seruitute iam constituta, quod patet ex principio illius l. quia dicit, quod familiam prohibebat, ergo iam erat seruitus constituta. Item patet ex fine legis, ibi, prohibitus, &c. Præterea patet ex tit. in quo est illa lex situata, scilicet in materia realium actionum pro seruitute. Alij uero dicunt, quod uerum est, quod ibi agebatur reali, sed conuentus latitabat. unde fit missio in omnibus bonis, d. l. Fulcinius. & §. Celsus. & §. item uideamus. inf. quib. ex cau. in posses. ea.
l & hoc multi tenent, quod licet sit uerum in se, diuinare tamen est. [l]
Dic ergo, quod aliquando quis agit confessoria pro seruitute tantum, nec aliquod interesse prætendit prohibitionis sibi factæ, & tunc
8 procedit ista lex, & ea quæ dicta sunt sup. Aliquando agit † confessoria pro seruitute, & prætendit interesse prohibitionis sibi factæ tunc fit missio in omnibus bonis, sicut si ageretur in actione personali ad pecuniam. hodie uero fit pro mensura debiti declarati, ut in auth. & qui. C. de bon. auth. iud. possi. ita loquitur lex contraria. quod autem
m in confessoria habeatur ratio interesse, [m] probatur sup. si ser. uend. l. & si forte. §. fi. & l. loci corpus §. si fundus. & §. in confessoria. & sup. e. l. j. in fi. Vt ergo prædicta per modum distinctionis recolligamus,
n duo sunt uidenda. Primo qualiter ad primum decretum [n] procedatur contra contumacem in non defendendo, cum agitur pro seruitute. Secundo qualiter ipsi contumaci post decretum interpositum succur-
9 ratur. † Circa primum dic. Aut agitur personali pro seruitute, constituenda, aut reali pro seruitute iam constituta. Primo casu aut reus latitat, & mittitur actor in possessionem omnium bonorum, aut non latitat, & mittitur tantum in quasi possessionem iuris petiti, sicut si ageret actione personali ad certam speciem, ar. inf. quib. ex ca. in poss. ea. l. Fulcinius §. Celsus & § item uideamus & d. l. is cuius. si seru. vend. secundum lect. gl. facit quod no. per Cy. C. quo, & quan. in. l. consentaneum. Secundo casu, quando agitur reali, tunc aut agit pro seruitute, & etiam interesse prohibitionis prætendit, & fit missio in quasi possessione iuris petiti, & etiam in omnib. bonis, ut d. l. is cuius secundum ueram opin. Hodie uero pro mensura debiti declarati. Aut agit pro seruitute tantum, ut dictum est, & tunc aut actor erat in quasi possessione iuris petiti, & primum decretum erit, quod iudex reum iubeat cauere, ut hic dicitur, secundum lect. Dy. Aut non erat in quasi possessione iuris

ADDITIONES.

a Ale. Contrarium non. Adde Bal. in auth. & qui. in uer. modo quæro. C. de bo. auth. iud. pos.
b Ale. iubet pati. No. qualiter Inno. l. hanc intellexit, & uide etiam inf. ex contrario. Cy. etiam hoc firmat, quia in corporalib. hæc cautio succedit loco traditionis quasi pos. cum in ipsis uera traditio non cadat. facit l. pe. sup. de ser. de quo in l. fi. inf. de do.
c Ale. Quod nunquam audiatur. Ad hoc adde Barto. sup. in 6. op. & quod ibi dixi.
d Ale. Ageretur. Cogita, quia forte non videtur bene dictum, quia aliud est petere, aliud agere, vt patet in l. cum Papinianus. ibi, cuius. n. agendo. C. de. sent.
e Ale. Agere velle. Dici potest, quod alia ratione non sit vera, quia si esset non audiatur, tamen tex. præsupponit eum auditum agendo. Sed intellige, quod hic auditum de proprietate, non de possessione. l. a. C. vbi in rem actio.
f Ale. Reus latitabat. Sed illud contra non tenetur, nec etiam quod voluit dicere gl. in verbo, defenderetur, vt etiam dicit Bar. hic, & D. Io. subdit tamen postea Do. Io. quod ista gl. intellecta, prout refert Bar. hic, in uer. unde olim, etc. quia secundum intellectum huius glo. in l. illa esset casus singularis [illegible], quod dicitur in d. l. si quis emptionis. § pe. [illegible] de præscr. [illegible], quod ibi in missio in reali contra contumacem [illegible] super possessione recuperanda, si ueniat intra annum, ut [illegible]. Na[m] illud fallit si ille latitauerit, ut hic [illegible] quem uide. Et pro hac opinione [illegible] optime inducit l. is cuius. si seruit. uendi. ibi. & non [illegible] de pos. [illegible] [illegible] nunquam audire [illegible] quod latitaret, ut [illegible] uelle tex. licet Bar. cont. [illegible] opp. huius partis, unde tamen, ut ibi dixi limitatum d. § pen. et aliis [illegible] hic per Imo. quem omnino uide.
g Ale. Opposita est uera. Eandem tenet Bal. in l. is cuius. si ser. vend. & vide Bar. in l. ea. l. in 1. q. & Bal. in auth. et qui. C. de temp. & repara. appel. & licet communis sit intellectus [illegible] Bar. & do. [illegible] ueniens ad recuperandam possessionem in casu isto, tamen tex. D. Io. [illegible] esset [illegible] defendere de iure, [illegible] in corporalib. [illegible] post [illegible] annum, quia in eis non cadit uera traditio. ex quo [illegible] lex sic simpliciter loquitur. Adde, quod pro hoc facit, quod [illegible] sup. prox. hac [illegible] opp. dixi.
h Ale. Intra annum. Sed secundum do. Io. hic, Imo. in d. c. 1. de eo qui mit. in pos. [illegible] intra annum [illegible] ad cauendum simpliciter, sed si [illegible] intra annum, posset [illegible] processum. Et uide hic omnino Do. Io. quomodo procedat [illegible] practica Bart. procedit, quando actor in principio [illegible] in quasi possessione seruitutis, secus si erat, quia tunc poterat cogi [illegible] intra annum non auditur ad reuocandum præcepti [illegible] in 6. opp. et cum doct. Bar. simpliciter transit do. Ant. in c. [illegible] pos.
i Ale. Decimo opp. Vide etiam late Bar. in d. l. is cuius. si ser. uend. & omnino Bal. in d. auth. & qui. Qualiter autem interponatur primum decretum in negatoria, uide ibi [illegible] per Bal. inf. prox.
k Ale. [illegible] contrarium ut casus in l. [illegible] sup. ut in poss. leg. & l. 1. & ibi Bar. [illegible] ex quib. cau. in pos. ea. & hic adde [illegible] l. is cuius. & sequi simpliciter [illegible] Ant. in [illegible] & Imo. in l. si [illegible] § si plures. inf. [illegible]
l Ale. Diuinare [illegible] non est diuinare, quia [illegible] in d. l. is cuius. si ser. uend. apte [illegible] autem [illegible] non faciebat, [illegible] agi posset. ergo patet, quod ibi latitabat. [illegible] §. qui [illegible] ex quib. cau. in pos. & patet, quia ibi in reali fit missio in omnia bona, sicut fit contra latitantem. Nec obstat quod dicitur de interesse, quia illud in fine ponitur in conditione, non assertiue.
m Ale. Ratio interesse. In confessoria habetur ratio interesse. & per Bal. et Imo. est [illegible] l. si quid, C. de ser. & Bal. in l. [illegible] in fi. inf. [illegible]
n Ale. Ad primum decretum. No. forma primi decreti in iuribus incorporalib. De secundo aut decreto uide inf. e. in 4. q. Quid autem in usufructu, uel usu. qualiter decretum interponatur, uide omnino [illegible] 7. q. & in multis aliis iurib. personalib. & realib. [illegible] & no. & hic adde Spec. de primo decreto. [illegible] ver. quid si agat confessoria.

iuris periti,& tūc si ad cōstituēdū actorē in dicta quasi possessione
a requirat aliqua ædificatio,vel demolitio ain loco seruiente, mit-
tetur in possessionē rei, quæ dr̄ seruitutē debere, vt d.l.a quo fun-
dus.ff.titu.j. Aut hoc nō requirit,& fit missio in quasi possessionē
iuris petiti,& iubendo reum cauere, vt hac lege dr̄, & s̄.dictū est
in fi.7.opp.& s̄m Inn.in 8.opp.& hoc verum reo non latitante:nā
si latitat,tūc pōt fieri missio in omnib.bonis, sicut in alijs realib. vt
10 d.l. Fulcinius.§.Celsus.& §.item videamus. Circa secundū, † cū
q̄rit,qualiter reo cō quem interpositum est primum decretū,suc-
curritur. Dic,aut actor agebat psonali,& q̄cunq̄ne rediens ante
b interpositionē secūdi decreti audiī,l.cū pponas.& auth.& q.b C.
de bo.auth.iud.pos.& ff.tit.j.l.si finita.§.postea aūt. Aut agebatur
reali,& tūc,aut actor erat in quasi possessione iuris petiti , & tunc
reo ñ succurrit, nisi ut audiat de proprietate, & hoc s̄m Dy. Rō,
q̄a modicū p̄iudiciū patit,& decretum iudicis non rescindit, nisi
pp enorme damnū,vt s̄ de mino.l.si ex cā. in prin. Aut nō erat in
quasi possessione iuris petiti,& tunc aut fuit cōtumax post lit.cōt.
vel quasi,& non auditur,nisi de proprietate.l.2.in fi.C.vbi in rem
act.& C quō,& qñ iud.l.consentaneum . Aut fuit contumax an-
te lit.cont.vel quasi,& tunc intra annum auditur de possessione:
postea vero solum de proprietate. l.si quis emptionis. §. sed si qs.
C.de præscr.30.ann.& ita potest intelligi hic.Et hæc sufficiāt cir-
ca contraria primæ partis.

Et venio Ad sc̄dam partem,& ista pars intelligit̄ in eo,q̄
agit negatoria,& non erat in possessione liber-
tatis , & hoc s̄m oēs, & hoc ideo quia si diceremus ipsum esse in
possessione libertatis, iam aduersario incūberet onus pbationis,
non ergo trāsfert̄ in eū pp cōtumaciam, sed hic dr̄, qd̄ in aduersa-
rium transfert̄,ergo manifeste concludit,q̄ ipse non erat in quasi
possessione libertatis His p̄missis primo op. ad sc̄dam partem
sic. nā dr̄,q̄ indistincte debet cauere opus nouū se non nunciatu
11 rum.Cōtra nunciatio †pōt fieri ex plurib.alijs causis q̄ ex cā serui-
tutis,vt s̄.e.l.j.§.nunciatio.& s̄.e.l.de pupillo.§. Sextus. Sed si reus
contumax in negatoria prohibet̄ nunciare ex oī causa , sequitur,
q̄ cōtumacia in vno,nocebit in alio,circa q̄ non deliquit, q̄ esse ñ
dēt,arg.l.contumaciā.§.contumax,ff.de re iu.& ff.de statu.l.sta-
tuliberos.§. Stichus. Rn̄dendo,dico totū cōtium.i.q̄ ille prohibet̄
c nunciare solum c ex cā eius seruitutis in qua fuit cōtumax , ex alijs
causis potest. Et ita debet intelligi,ne pœna egrediatur delictum,l.
rescriptum,de his quib.vt ind. Et q̄ cōtumacia in vno, non noceat
d d in alio,no. Spec.de cita.§.viso.ver.item licet.& versi seq. & Inno.
e ext.de testib.c.cum olim.in fi.Secundo opp.e& vr̄ q̄ actor sit mit
tendus in quasi possessionem rei,in qua dicebat sibi seruitutē de-
beri,vt ff.tit.j.l.a quo fundus. Et licet ibi loquat̄ in confessoria, tñ
de iure idem est in negatoria,vt hic,ver.ideinq; cōtrio,&c. Et iō
sol.vt sup quia si ad constituendum actorem in quasi poss.liberta
tis requirat̄ aliqua ædificatio, vel demolitio in p̄dio dn̄ante,in ip-
sa fieret missio,vt ibi.vel iudex iubet cōtumacem cauere, vt hic
dr̄,quod est idem dicere,ac si diceret, Pono te in quasi pos. liber-
tatis,vt dictum est. Omnia ergo,q̄ sup.dicta sunt in confessoria,
hn̄t locum in negatoria,prout ad eam p̄nt adaptari,iō oppositio-
nes,quas ff.formabo, erunt cōes ad confessoriam , & negatoriā.
Tertio op.ad vltimum dictū, & vr̄ q̄ alia sit forma cautionis. Nā
f in confessoria dēt caueri,q̄ non impedietf eum vti seruitute, i ne-
gatoria dēt caueri,q̄ seruitute nō vtet,l.pe.de aqua quo.& æst.sed
hic dat̄ alia forma cautionis,ergo &c. Solut. Quædam est forma
cautionis implicita, & vl̄is ad omnes seruitutes, & de illa loqtur
cōtrium. Quædam est forma cautionis explicita,& particularis,&
istæ sunt plures ,& diuersæ,s̄m diuersitatem seruitutum. Alia.n.ē
forma in seruitute altius non tollendi,vt hic,alia in seruitute one
ris ferendi,vt s̄.si ser.vēd.l.harum.& sic de singulis,in cæteris ser-
uitutib.quas enumerare per singulas laboriosum est potius, quā
subti le. Vnum pono causa euidentioris intellect⁹, in seruitute cal
cis coquēdæ,& arenæ fodiēdæ,de qua loqi l.i.in fi.cum l.seq. sup.
de ser.rust.præd.si cautionem velit quis iterponi īplicite,siue aga
tur confessoria,siue neg. erit forma vl̄is,de qua s̄.dictū est,& loqt̄
d.l.penul.de aqua quo.& æst.si vero quis velit,cautionē interponi
explicite,tunc explicantur,& nolant actiones,ass actus,per quos
venitur,ass conuenit,& erit ī seruitute proposita calcis coquēdę,
& arenæ fodiendæ,totum cōtrā,ad id quod dr̄ in l.nr̄a,nam ei,q̄ agit
confessoria,& sic est,vel ponitur in quasi possessionē seruitutis p̄-
stabit quis cautionem se opus nouum non nunciaturū,nec ædifi
ciū facturum,quo impediat̄ illum coquere,vel fodere.rō, q̄a per
hoc impediret vsus seruitutis,& sic id,quod in lege nostra dr̄ ī ne
gatoria,erit in casu isto in confessoria & econuerso ei qui agit ne
gatoria,& sic ponet̄in quasi possessione libertatis, dēt cauere, qs
se non fossurum,vel cocturum,&c. & sic nō factu ū aliqd cō liber
tatem. Apparet ergo,q̄ Iurisc. posuit in hac lege formam cautio-
nis singularem, & explicitam,non vl̄em & implicitam, hoc est,
12 oīa comprehēdētē. Quarto op. †& vr̄,q̄ hæc cautio nō dēat coar
ctari hoc tpe,donec egerit,&c. sed dēat esse ppetua. s̄.si ser. vēd.l.
harum. Pro hui⁹ sol.dic,pro istis seruitutib.q̄nq; p̄stat̄ cautio post
diffinitiuam sn̄iam,quandoq; ante diffinitiuam. Primo casu, aut
post sn̄iam latam in petitorio,& cautio est ppetua,vt d.l.harum.
aut post sn̄iam latam ī possessorio,& cautio limitatur tpe,donec
de proprietate aliud constabit,vt no.ff.de itin.act.pri.l.3. §.in hoc
interdicto. Sc̄do casu qn̄ p̄stat̄ cautio ante sn̄iam, & tunc aut iudi
cium agitur partib.non existētib.in contumacia, & cautio limita
tur tpe,donec iudicium dirimetur,l.pen.ff.de aqua quo. & æst.&
no.ff.de itin.actuq; pri.l.j.in j.gl.magna. Aut vna partium est con
tumax,& tunc hēt locum hæc lex,& ea,q̄ s̄.dixi,quia limitat̄ tpe.
s.donec egerit,& de proprietate docuerit. In casu tn̄ minori tpe
limitatur.l.si intra annum ad defendēdum venerit, ut s̄.dictū est
g in j.parte huius l.in 9.cōrio,& seqn.Quinto op. g q̄ confessoria dēt
pponi verbis affirmatiuis,& negatoria verbis negatiuis.s̄.si seru.
vē.l.2.sed in l.nr̄a est totum cōtrā,q̄a in prima parte ille,qui asserit si
bi seruitutē deberi,agit cōfessoria verbis negatiuis,ī sc̄da parte agit
negatoria,verbis affirmatiuis.Sol.Dicit glo.hic in verbo, ageret,
& etiam dicit gl.in ver.egisset. fateor cōtrium, quia aliq̄n cōfessoria
pfertur verbis negatiuis,vt in seruitute altius non tollēdi.& sic re
probat opi.Pla.in d.l.2.in prin & tangitur hic,in 2.gl.Ia. But.Inst.
de act.§.æque.tenet opi. Pla.q̄a sp cōfessoria proponitur uerbis af
firmatiuis.nā debeo dicere in libello. Dico,q̄ mihi ius est, q̄ alti⁹
ædes non tollas. Sic negatoria verbis negatiuis, nam dēo dicere.
q̄ tibi ius non est quo posses prohibere me altius tollere. Ita dicit
13 ipse,sed ad hanc legem non rn̄det.Quid ergo †dicemus?Dico sic
concordando opi.aut consideras verba,q̄ in libello exprimūtur,
h aut ea q̄ a iure tacite subintelliguntur.h Primo casu,uerum dicit
gl.vt hic,& d.§.æque.Instit.de act.secundo casu,si q̄ris de his uer
bis,q̄ debēt referri ex necessitate ad pīonā ipsius actoris, hoc est,
de medio,ex quo cōcluditur i actione pposita,& illud tacite iest,
ēt si non exprimat̄. Exēplum in alia mā dico, q̄ mutuaui tibi cē-
tum,quare peto te cōdemnari ad restitutionē.hic deficit mediū,
ex quo resultat actio.s.oblīo. Non.n.dr̄ in libello, q̄ sis obligatus,
& tñ istud a lege subintelligit̄, ut no.p Doc. in l.edita actio.C.de
eden. Et tunc in confessoria sp sunt verba affirmatiua. nā agit qs
asserens sibi ius seruitutis cōpetere. In negatoria semp sunt uer-
ba negatiua,nam semper negat aduersario ius competere. Ita lo-
quitur.d.l.2.s̄.si ser.uend. Ista fuit opin. Pla.in l.nr̄a. Sed cū ego di-
co in libello,ius uicino non esse altius ędes tollere,hic deficit me
dium concludēdi, q̄ a iure subintelligit de necessitate, i.q̄ mihi
ius est ne ædes altius tollas,ex quo sequitur, q̄ tibi ius non est al-
tius tollēdi. Sed cō hoc instatur fortiter. Nam ēt in negatoria me
dium p q̄ cōcluditur,p̄t pponi,uel tacite īntelligi uerbis affirma-
tiuis,vt hac l.uer.ideq;. Possum.n.sic concludere,q̄ mihi ius phi
bēdi est te vti seruitute,ideo ago cō te negatoria, vt expresse pbat̄,
s̄.si vsusf.pe l.vti stui. Ad quod rn̄deo,& hic aduerte, sicut argm̄
Logicorum hēt maiorem,& minorem,& cōclusionem, ita libel
lus cōcludēs in hac mā Mū maior propositio est,q̄ in cōfessoria qs
dt se dn̄m p̄dij dn̄antis,in negatoria dicit uñm p̄dij,qd̄ negat ser-
uitutem debere,vt s̄.si vsusf.pe.l.vti stui.si ser uen.l.2.§.j.& l.& si
forte.§.hæc aūt actio.& l.loci.§.competit si seru.vend. Vnde ista
prima maior propositio in vtroque libello apponitur verbis af-
firmatiuis asserendo se dn̄m.Sc̄da minor ppositio,ex qua sequit̄
cōclusio in cōfessoria sp proponit, uel tacite subintelligit uerbis af
firmatiuis,q̄a nego aduersario tale ius esse. Ex hoc sequit postea
cōclusio. Et si dicis,iurisco Iurisco.vtitur uerbis affirmatiuis,ī ne-
gatoria.s.q̄ mihi est ius prohibēdi,uel te minus ædificādi, ut hac
lege dr̄.dico q̄ istud non est mediū ex quo cōcludit̄, sed est ipsa cō
clusio. Nam quia nego te hr̄e ius seruitutis,ideo sequit me hr̄e i⁹
phibēdi,& sic ista obiectio non obstat. Et p̄dicta uera de medio
concludendi, quod relīj icit ius. Oportet etiam q̄ in hoc medio
cōcludēdi inferat factum quoddam ex parte rei,i.q̄ me actorem
turbat,& inquietat in dicto iure seruitutis,uel libertatis,uerbo,uel
facto,ut dixi s̄.in quinto cōrio primæ partis, & hoc sp fit affirmati-
ue.& hoc de minori, seu secunda propositione &c. De tertia, s.
con-

ADDITIONES.

a Ale.Vel demolitio.Adde quod ipse no.in 3.opp.2.par.et etiam quod no. in 4.q.
et etiam in l.is cuius.sup.si ser.uend.

b Ale.Et in auth,et qui.Vide Bald.in d.auth.et qui.in uer.op.quod fiat missio,etc.
Et uide sup.in 6.opp et quod ibi dixi.

c Ale.Nunciare solum.Cōtumacia in uno,non dēt nocere in alio. Adde quod no.
Bar.in l.consentaneum.C.quō,et quando iud.et est bona gl. in cap.1.de dolo &
contu.in 6.Secus quando esset contumacia vniuersaliter respiciens totum,ut p
gl.in cle.1.de dolo,et contu.facit quod no.Inn.in ecclesia.de elect.sec.Do.Io.Vi
de Bal.in l.si seruus.vi bon.rap.

d Pomp.Non noceat.Ita tenet Aret.consi.50.

e Ale.Secundo opp.Qualiter fiat missio in possessionem in negatoria contra con-
tumacē,per Bal.in d.auth.et qui.per do.Ant.in d.c.j.de eo,qui mit.in pos. et per
Spe.de secundo decr.§.videndum.ver.sed qualiter in seruitutibus,etc.

f Ale.Nō impediet.Ad hoc adde quæ dixi post Bar.s.e.a.l.in 4.oppo. primæ ptis.

g Ale.Quinto opp.Et ad hoc vide quæ no.Inst.de act.§.æque.Adde no.p Doc.et
maxime per do.Io.in c.examinata.de iud.et Bal.in auth.et qui.et p Spe.de cau.
pos.§.in confessoria,per totum.Et uide quæ dixi in fi.huius opp.et p Bal.in l.d
seruitutib.et in l.harum.si ser.uend.et per Inn.et Can.in c.Abbate.de ver.sig.in
quib.locis hr̄ forma libellorum.et per Imo.et Mod.et uide quæ dixi in fi. huius
opp.Bar.in l.qui aliena.§.si.de neg.ge.Et libellum,et de materia in confessoria ,
et negatoria,uide per Angelum in repe.l.si quis vi.in §.dn̄a.inf.de acqu.pos.Et
ēt plura ponit in materia confessoriæ,et neg. Adde in materia neg.Ale.consilio
135.lib.2.et de confes.Pau.de Ca.consi.206.

h Menoch.Parti.consi.14.nu.21.22.lib.3.

quæ ab origine insunt, vel inesse pñt, non ita de facili, probatur ɔtra-
rium. Iste est effectus verborũ Dy. licet p alia verba magis lõga lo
17 quatur. † Quarto, ɔ̃ ista verba Dyn. op. licet status seruitutis psonarũ
possit inesse ab origine rei, tñ status libertinitatis ab origine rei ñ
inest, nec inesse põt, nã qui manumittunt sunt liberti. l. liberti. sup
de sta. hom. & Insti. de liber. in prin. tñ ɔ̃ pñtem statum libertinita-
tis ita difficulter probatur, sicut ɔ̃ pñtẽ statuũ seruitutis, vt s. de pb.
a l. circa. Ex hoc apparet verba Dy. a non eẽ perfecta. Vnde quãtum
ad istud ɔ̃trium sic dico. Aut status nãlis rei, q fuit ab initio de ne-
cessitate concordat cum intẽtione, eius q dicit ɔ̃ pñtem statum, in
cuius possessione, vel quasi res est, vt in seruitutib. realib. & tunc
est uera opi. Io. & quod dicit Dyn. Nam posito, qd quis sit mõ in
quasi possessione seruitutis realis, & ego dico illã rẽ liberã, status
rei non cõcordat mecũ, quia ab initio fuit libera. Aut nãlis status
rei non ɔcordat, uel possibile est non cõcordare cũ intẽtione eius
qui dicit ɔ̃ pñtem statum, & tunc non hñt locum verba Dy. ut d.
l. circa. Nam si me detines in quasi possessione libertinitatis, hoc
est, vt libertum, ego dico me ingenuũ, licet hoc verũ sit, q ab ini-
tio ego nõ fui libertus, & sic nãlis status repugnat pñti statui, non
tñ sequitur, q ab origine ingenuus fuerim, q a potui esse seruus, &
b sic nãlis status non concordat, b vel possibile est non ɔcordare cũ
intentione mea, & ideo mihi p̃iudicat, & in me remanet onus p
c bandi. Quinto c opp ɔ̃ istud de reg. iu. c. semel malus. lib. 6. & l. j. de
accu. l. si cui. §. iisdem, & l. non omnes. §. a barbaris. j. de re milit.
Nam ab initio, seu ab origine ɔstat. q status cuiuslibet hoĩs est si-
ne malitia, & sine peccato actuali, tñ si aliqs est semel malus, & sic
in quasi possessione malitiæ, sp præsumitur malus, & ei qui dicit eũ
bonum incumbit onus probandi, ut d. ll. licet status nãlis concor-
det cum sua intentione, q est ɔ̃ Io. & Dyn. & contra ea, quæ dicta
sunt. Sol. quædam est qualitas, quæ habet petitorium & posses si
possessio separata est a proprietate ab initio, ut in seruitute psona-
rũ, & rerũ, de quibus s. dictum est: tunc procedunt prædicta. Quæ-
dã est qualitas, quæ non habet petitorium, nec possessoriũ, sed ta-
lis naturæ est, q ita demum quasi possessio ɔstituitur, si nõ adest ip-
sius nã, & essentia, ut in quasi possessione malitię. nõ. n. incipit qua
si possessio malitiæ, nisi cum quis est malus, & tunc cum mutat
animũ, desinit esse malus, & tunc desinit esse in quasi possessione
malitiæ, ut no. per Dy. in d. c. semel malus. Cũ ergo talis quasi pos-
sessio sit mutata cum ,pia rei ueritate, & proprietate, tñ eius nã &
proprietas est, ut apud quem semel est, p̃sumatur esse, nisi probe-
d tur ɔ̃num, d C. de proba. l. siue possidetis. Facit ad prædicta, q dr̃ d̃
interdictis, quæ hñt cãm proprietatis, ut j. d̃ interdi. l. 2. §. quędam
18 & quod ibi no. Vt igitur prędicta notabilia, & utilia, p modum di-
stinc. recolligas, cum q̃rit, an possessio, uel quasi possessio alicuius
status, seu qualitatis transferat in eum, qui ɔ̃dicit onus pbãdi, vel
nõ. sic distingue. Aut talis, status, uel qualitas inest, vel est apta in-
esse ab origine rei, & transfert onus pbandi in eum, qui ɔ̃dicit l.
liberis. circa fi. de liber. cau. cum sim. Aut nõ inest, nec est apta ines
se ab origine rei. & tunc aut status, vel qualitas nãlis, & originalis
rei non concordat de necessitate, seu apta est non concordare cũ
intentione contradicentis, & tunc idem. quia transfert onus pro-
bandi in eum, qui contradicit, d l. circa. s. de proba. Aut cum intẽ-
tione contradicentis de necessitate cõcordat, & tũc Aut talis sta-
tus, & qualitas diuidit in petitorium, & possessorium, ita q pos-
sessio põt esse separata ab ipsa ueritate, & ,ppietate, tunc non trãs
fert onus probandi in contradicentem totaliter, ut in seruitutib.
realib. ut no. hic & d. §. sed & si quæratur. Aut talis qualitas, seu sta
tus est talis, q proprietas non separatur a possessione, & tunc talis
qualitas, & quasi possessio transfert onus probandi in eum, q con
19 tradicit, d c. semel malus, cum sim. s. alleg. † Sexto opp. hic dr̃. q
pp contumaciã transfert in reum onus probandi, & sustinet par-
tes petitoris, & sic vr̃, qd nouũ libellum debet dare. Contra super
actione semel proposita debet iudicium prosequi usq; ad finem,
vt in auth. qui semel, C. quomodo, & quando iud. Sed hæc actio
semel fuit proposita ab actore. nec est finita: ergo sup ea debet fie-
ri executio, non dari nouus libellus. Sol. põt dici ɔ̃trium esse uerũ,
& super libello primo proposito ,pcedetur, tñ reus sustinebit par
tes actoris in onere probandi: & huic intellectui satis applaudit li
tera hic in fi. Sed hic intellectus non vr̃ bonus per literam, quæ di
cit, egisset, & c. vbi expresse declaratur nouũ libellũ dandum. Dic
ergo, qd d. auth. qui semel. fuit inducta in fauorem rei qui cessat
pp eius contumaciam. Vel dic, q primum iudicium est finitum,
nam iudex iubendo reum cauere de nõ faciendo nouitatem do-
nec agatur, vr̃ partes absoluere a prima instantia, sicut qñ reum ab-
soluit ab instantia, pp contumaciam actoris. l. properandum. §. &
si quidẽ. C. de iu. & de litis conte. auth. offeratur. & sup. de iud. l. &
post edictum §. j.

20 Veniamus ad quęstiones. † Primo quæro, pone secũdum lect. Dy. q erat actor in quasi possessione seruitutis, sed poterat reus illum actorem prohibere aliquo iudicio possessorio, & remouere ab illa quasi possessione, & primum decretum sm formã huius legis fuit interpositum, an reus reuersus possit agere illo possesso-
e rio? Vr̃ q non, quia auditur solum e de iure seruitutis per negato-
riam, vt hac lege. Dico sic, q si itra annum veniret, & velit agere
possessorio, auditur sicut audiretur ad recuperandum quasi pos-
sessionem seruitutis, si eam amisit pp ɔtumaciam, vt dictũ est q a
paria sunt amittere possessionem, & amittere actionem compe-
tentẽ pro ea. l. qui actionẽ. de reg. iu. & l. non vr̃. eo. tit. & ideo tunc
si itra annum a iudice cogeretur cauere, interponeret cautionẽ sub
hac exceptione, nisi intra annum venerit, & quasi possessionẽ ali-
quo iusto iudicio aduocauerit, per ea quæ s. dicta sunt in op. j. par.
21 † Secũdo quæro. pone, reus ɔtumax non vult cauere post iussum,
& decretum iudicis, quid faciet? Dicit gl. coget eum pignoribus
captis, vel mulcta indicta: vel si non põt hẽri, fiat missio in posses-
sionem rei, vel iuris quod petitur, vel aliarum rerum, vt in ea ha-
betis. Certe ista gl. per legem alle. non bene dicit, q a in alijs casib.
loquitur, ut s. dictum est. Dico ergo, q primo cogetur pignorib. captis
& mulcta indicta, vt gl. d̃t, & si hoc nõ sufficit, tunc prætor habet
duas vias. Primo, q decernat, perinde haberi, ac si cautum esset, &
sufficit, vt j. tit. j. l. si finita. §. eleganter. cũ ibi no. Secundũ remediũ
est vt vice cautionis mittat eũ in possessionẽ, tunc. n. missio in pos
sessionẽ vice cautionis succedit, vt j. titu. j. l. si finita. §. si quis dãni.
& ad Carbo. l. de bonis. §. qui pupillo. & ita dẽt intelligi l. si postq̃.
§. fin. in fi. vt leg. no. ca. Glo. ergo nr̃a licet bene senserit, non tñ per
illas leges: quia illæ leges non loquuntur in missione, q̃ fit pp contu
22 maciam in non cauendo. De † tertio remedio, s. an ɔtra non cauẽ
f tem possit iurari in litem. & dubitatur in gl. in l. hatum. ff si seru. vẽd.
q non puto: quia cautio venit officio iudicis, non iure actionis. Et
idem dicebat Ia. But. Inst. de act. §. æque. circa fi. Ego credo illam
g gl. verum dicere. g & est multum notabilis vno addito, quod licet
non iuretur in litem, tamẽ possit agi ad interesse actione in factum
ex edic. si quis ius dicen. nõ obtẽ. l. j. in fi. siue. n. fiat præceptum ex
officio iudicis principaliter intentato ɔ̃ non parentem, non iuratur in
litem, sed potest ad interesse agi. l. si qs ex argẽtariis. §. ex hoc edi-
cto. s. de edendo. Siue ex officio mercenario, vel p quadam conse
quentiam intentato, idem ut j. ne vis fiat ei. in l. j. in prin. & §. hæc
verba. Secus in eo, qui venit iure actionis, tunc contra non paren-
h tem indistincte iuratur in litem, h l. qui restituere, in fi. supra de rei
i vendicat. i Tertio † quęro, nunquid cautio, de qua loquitur lex no-
23 stra, sit cum fideiussione, k vel sine? Videtur quod cum fideius-
k sione, cum de priuato commodo tractetur, ut sup. eodem, lege
non solum. §. j. j. de præt. stipul. l. j. §. stipulationum istarum. Con-
trarium

ADDITIONES.

a Ale. Verba Dy. Et qñ ista quasi pos. indicat p̃sumptionẽ veritatis, vide sing. Bal
in l. a. de sen. & latius Bal. in l. 4. C. q accus. & vide gl. & Bal. in l. si solennib. C. de
fi. instr. & q hr̃ in l. 3. & 4. C. de pb. Quid aũt in vera poss. an transferat onus pro
bandi in alium, vide in l. siue possidetis. C. de proba. & Bart. in l. quidã in suo. de
cond. inst. Et q d si filius gerit se pro hoie sui iuris, incumbit onus probandi, ao pa
tri hñti patriã ptãtem, vel econtra. vide. Bal. & Pau. de Ca. in l. si vero. ff. solu. mat.
Et de ista materia, an quasi possessio trasferat onus pbandi, vide Cy. in l. 2. C. de
seru. in 4. q. & in d. l. si solennib. c. de fi. instru. & in l. pen. ult. q. C. vbi cau. sta. & p
Iac. But. in l. circa. ff. de prob. & ibi per Flo. & per Cy. & Bal. in l. non ignorat. C.
qui accus. Bal. in l. eam quam. C. de fideic. Adde, si agenti opponitur, quod sit fi-
liusfa. in patris potestate, & ipse neget se in patris potestate, quia illegitimus, cui
incumbat onus probandi. Fed. consi. 215.
b Ale. Concordat. Add cũ circa id q dicit hic Bar. in hac 4. opp. iuncta ẽt 5. oppo.
q si primitiuus status rei cõcordat cũ intẽtiõe eius, qui dicit cõtra pñtẽ statum,
quod tunc quasi possessio pñtis status, non releuat ipsum possessorẽ ab onere pro
bandi contra p̃sumptionẽ, q est dare contra illum, & hoc si in ea sit dare petito-
rium, & possessorium, alias secus, & isto secundo casu itelligitur c. semel malus. Ita
dr̃ Bar secundum D. Io. secundum quẽ adde dictis Bar. q potes dicere, vt ẽt uo-
luit Bal. & Ang. q si præsens status rei contradicat origini, & processui, tũc talis
status, & quasi possessio non releuat ab onere probãdi. Secus si contradicit origi
ni, & nõ processui, vt est videre l. maiori ætate, & minori. Et dic ut hic Imo. adde
etiam quæ dicta sunt inf. proxi. in x opp. huius par in vna addi. Ang.
c Ale. Quinto op. Ad hoc vide p Bal. in l. nõ ignorabit. C. ad exhi. & C. de proba.
l. ex probat. & in l. siue possidetis. eo. ti. & late Bal. in l. 3. §. si magistratu. de mag. cõ
uen. Vel aliter responde ad d. c. semel malus, ut hic per Bal. & Ang. & Imo.
Parif. Vide Fel. in c. scribam. de præsump.
d Pom. Nisi probet cõtrariũ. Vide Fel. in c. scribã. de p̃somp. & Are. cõs. 66. & 552.
& vide etiam Ias. in l. si emancipati. C. de coll. & Ale. consi. 102. vol. 2.
e Ale. Auditur solum. Tenendo opi. illorum, qui tenent contra Dy. & Bar. in 6. op-
po. j. par. quæstio non reddit dubium.
f Ale. In l. harum. Quam gl. allegat pro sing. D. Io. ita transiens, qd non iuretur in li-
tem, qñ officio iudicis nobili, vel mercenario aliquid uertebat expediendum cõ
tra contumacem. Illam etiam pro singulari sequitur Bal. in d. l. harum.
g Pomp. Dicere. Tenuit contrarium Bar. in l. harum. Sed tamen dictum Bar. hic est
verius, vt dicit Ang. Are. referendo Flo. in §. præterea. Inst. de act. & in l. 4. sup. de
in lit. iur. Posses tamen dicere, quod Bar. in d. l. harum, loquitur de off. iud. merce
nario, quod deseruit actioni intẽtatæ. Sed glo. in l. harum. & Bar. hic loquitur de
off. iud. nobili, quod nulli actioni deseruit.
h Ale. Indistincte iuratur. Vide l. 4. §. sed & si quis. in gl. super ver. condemnabitur
sup. finium regund.
i Ale. De rei ven. Et aduerte, q a D. Io. hic cum Bar. sentit, q restõ rei in rei vendi-
catione veniat iure actionis, sed contrarium sentit Cy. post Pet. in l. si q d. addo
ad d. l. harum. si ser. vẽ. in fi. quod vr̃ tenere cum opi. Cy. quam retulit hic D. Io.
Ad quæ vide in Spe. de iuri. l. om. iud. §. deseruit. uer. post sniam. & vide per An.
in repe. l. si quis vi. §. differentia. de acq. pos.
k Ale. Fideiussione. Vide quod no. Bar. in l. prætoriæ stipulationes. inf. de præt. sti
pu. & quod post Bar. in l. sancimus. C. de uerb. sig.
Menoc. Late. Negusant. in tract. pigno. parte 4. membro. nu. 9.
Menoch. Sexta. Ruy. consi. 161. nu. 14. lib. j.

quæ ab origine insunt, vel inesse pñt, non ita de facili, probat̃ ɔtra-
rium. Iste est effectus verborũ Dy. licet p alia verba magis lõga lo
17 quat̃. † Quarto, ɔ̃ ista verba Dyn. op. licet status seruitutis psonarũ
possit inesse ab origine rei, tñ status libertinitatis ab origine rei ñ
inest, nec inesse põt, nã qui manumittunt̃ sunt liberti. l. liberti. sup
de sta. hom. & Insti. de liber. in prin. tñ ɔ̃ pñtem statum libertinita-
tis ita difficulter probat̃, sicut ɔ̃ pñtẽ statutũ seruitutis, vt s̃. de pb.
a l. circa. Ex hoc apparet verba Dy. non eẽ perfecta. Vnde quãtum
ad istud ɔ̃rium sic dico. Aut status nãlis rei, q fuit ab initio de ne-
cessitate concordat cum intẽtione, eius q dicit ɔ̃ pñtem statum, in
cuius possessione, vel quasi res est, vt in seruitutib. realib. & tunc
est uera opi. Io. & quod dicit Dyn. Nam posito, qđ quis sit nõ in
quasi possessione seruitutis realis, & ego dico illã rẽ liberã, status
rei non cõcordat mecũ, quia ab initio fuit libera. Aut nãlis status
rei non ɔcordat, uel possibile est non cõcordare cũ intẽtione eius
qui dicit ɔ̃ pñtem statum, & tunc non hñt locum verba Dy. ut d.
l. circa. Nam si me deunes in quasi possessione libertinitatis, hoc
est, vt libertum, ego dico me ingenuũ, licet hoc verũ sit, ꝙ ab ini-
tio ego nõ fui libertus, & sic nãlis status repugnat pñti statui, non
tñ sequitur, ꝙ ab origine ingenuus fuerim, qa potui esse seruus, &
b sic nãlis status non concordat, b vel possibile est non ɔcordare cũ
intentione mea, & ideo mihi ɔ̃iudicat, & in me remanet onus p
c bandi. Quinto c opp ɔ̃ istud de reg. iu. c. semel malus. lib. 6. & l. i. de
accu. l. si cui. §. iisdem, & l. non omnes. §. a barbaris. ɉ. de re milit.
Nam ab initio, seu ab origine ɔstat, ꝙ status cuiuslibet hoĩs est si-
ne malitia, & sine peccato actuali, tñ si aliqs est semel malus, & sic
in quasi possessione malitiæ, sp præsumit̃ malus, & ei qui dicit eũ
bonum incumbit onus probandi, ut d. ll. licet status nãlis concor-
det cum sua intentione, ꝙ est ɔ̃ Io. & Dyn. & contra ea, quæ dicta
sunt. Sol. quædam est qualitas, quæ habet petitorium & pos. sed si
possessio separata est a proprietate ab initio, ut in seruitute psona-
rũ, & rerũ, de quibus s̃. dictum est tunc procedunt prędicta. Quæ-
dã est qualitas, quæ non habet petitorium, nec possessoriũ, sed ta-
lis naturæ est, ꝙ ita demum quasi possessio ɔstituit̃, si nõ adest ip-
sius nã, & essentia, ut in quasi possessione malitię. nõ. n. incipit qua-
si possessio malitiæ, nisi cum quis est malus, & tunc cum mutat
animũ, desinit esse malus, & tunc desinit esse in quasi possessione
malitię, ut no. per Dy. in d. c. semel malus. Cũ ergo talis quasi pos-
sessio sit mutata cum ipsa rei ueritate, & proprietate, tñ eius nã &
proprietas est, ut apud quem semel est, ɔ̃sumatur esse, nisi probe-
d tur ɔ̃rium, d C. de proba. l. siue possidetis. Facit ad prædicta, ꝙ dr̃ đ
interdictis, quæ hñt cãm proprietatis, ut ɉ. đ interdi. l. 2. §. quędam
18 & quod ibi no. Vt igit̃ prędicta notabilia, & utilia, p modum di-
stinc. recolligas, cum q̃rit, an possessio, uel quasi possessio alicuius
status, seu qualitatis transferat in eum, qui ɔ̃dicit onus pbãdi, vel
nõ, sic distingue. Aut talis, status, uel qualitas inest, vel est apta in-
esse ab origine rei, & transfert onus pbandi in eum, qui ɔ̃dicit l.
liberis. circa fi. de liber. cau. cum sim. Aut nõ inest, nec est apta ines-
se ab origine rei. & tunc aut status, vel qualitas nãlis, & originalis
rei non concordat de necessitate, seu apta est non concordare cũ
intentione contradicentis, & tunc idem, quia transfert onus pro-
bandi in eum, qui contradicit, d l. circa. s̃. de proba. Aut cum intẽ-
tione contradicentis de necessitate cõcordat, & tũc Aut talis sta-
tus, & qualitas diuidit̃ in petitorium, & possessorium, ita ꝙ pos-
sessio põt esse separata ab ipsa ueritate, & pprietate, tunc non trã-
fert onus probandi in contradicentem totaliter, ut in seruitutib.
realib. ut no. hic & d. §. sed & si quæratur. Aut talis qualitas, seu sta-
tus est talis, ꝙ proprietas non separatur a possessione, & tunc talis
qualitas, & quasi possessio transfert onus probandi in eum, q con-
19 tradicit, d c. semel malus, cum sim. s̃. alleg. † Sexto opp. hic dr̃, ꝙ
pp contumaciã transfert̃ in reum onus probandi, & sustinet par-
tes petitoris, & sic vr̃, qđ nouũ libellum debet dare. Contra super
actione semel proposita debet iudicium prosequi usq; ad finem,
vt in auth. qui semel, C. quomodo, & quando iud. Sed hæc actio
semel fuit proposita ab actore, nec est finita: ergo sup ea debet fie-
ri executio, non dari nouus libellus. Sol. põt dici ɔ̃rium esse uerũ,
& super libello primo proposito ꝑcedetur, tñ reus sustinebit par-
tes actoris in onere probandi: & huic intellectui satis applaudit li-
tera hic in fi. Sed hic intellectus non vr̃ bonus per literam, quæ di-
cit, egisset, &c. vbi expresse declaratur nouũ libellũ dandum. Dic
ergo, qđ d. auth. qui semel. fuit inducta in fauorem rei qui cessat
pp eius contumaciam. Vel dic, ꝙ primum iudicium est finitum,
nam iudex iubendo reum cauere de nõ faciendo nouitatem do-
nec agat̃, vr̃ partes absoluere a prima instantia, sicut qñ reum ab-
soluit ab instantia, pp contumaciam actoris. l. properandum. §. &
si quidẽ. C. de iu. & de litis conte. auth. offeratur. & sup. de iud. l. &
post edictum §. j.

20 Veniamus ad quęstiones. † Primo quæro, ꝑpone scđm lect.
Dy. ꝙ erat actor in quasi possessione seruitutis, sed poterat reus il-
lum actorem prohibere aliquo iudicio possessorio, & remouere
ab illa quasi possessione, & primum decretum ſm formã huius
legis fuit interpositum, an reus reuectus possit agere illo possesso-
rio? Vr̃ ꝙ non, quia auditur solum e de iure seruitut is per negato-
riam, vt hac lege. Dico sic, ꝙ si itra annum veniret, & velit agere

trarium dico, q stipl'o de opere demoliẽdo, de qua loquunt le-
ges 9riæ. est ptoria & a prætore inducta. & ideo fideiussores requi
runtur, nisi reperiatur 9trarium, vt d. §. stiplonum ista. sed cautio,
de qua loquit lex nra, non fuit inducta a ptore. sed a Iurisc. & præ-
tor ob hoc principaliter non adit. & ideo debet dici iudicialis, non
ptoria. sm opi. gl. de verb. obl. l. stiplonum aliæ, in princ. sed in his
iudicialib. cautio dẽt intelligi de simplici, cum a lege ciuili pferẽ,
l. verum. §. videndum. ff. pro socio. & l. sancimus. C. de verb. sign.
quicquid ibi dicat Cyn. nisi forte si fieret, interesse esset magnũ,
a & persona suspecta. a l. si creditores. ff. de priui cred. Satis tamẽ pu
to, q licet satisdatio cesset, hoc est, fideiussoris datio, bona tamen
b sua debet obligare b l. filio. s. vt leg. nom. cau. † Quarto quæro, qua
24 liter in mã legis nostræ interponatur † secundum decretum Gl.
c ff. tit. j. in l. si finita. §. Iulianus. vñ dicere, q sm decretum non ha-
bet locum in reali actione, q ibi Dy. reprobat, & bñ. Et iõ dicit, q
sicut primum decretum interponitur diuersis modis, vt dictum
est: ita sm decretum interponit hoc modo: qa primo casu, quan-
do nñ operis, vel demolitione erat fiendum in loco seruiente, reo
d perseuerante in contumacia post annum (nam intra annum d pu
to, q non posset inquietari, qm annum hẽt, vt patet ex his, q̃ dixi)
tunc iudex statueret certũ tps, intra q de pprietate agaẽ: als po-
e stea non audiatur. Alio vero casu. e qñ ex primo decreto fuit mis-
sus in possessionem rei seruientis, pp opus seu demolitionem, q̃
fieri dẽt, tunc p sm decretum statuet certum tps, intra q agat de
iure seruitutis. & postea nõ audiaẽ. & ẽt si quid operis, seu demo-
litionis esset fiendum in loco seruiente, fiet. Et hic est casus ff. ti. j.
f l. a quo fundus. ibi. n. ponitur primum, f & sm decretũ, sm verũ
g intellectũ, non violando lrãm. Glo. nra g in verbo, vltro, q̃ h. d. in-
tra tres menses, & c. male dicit, quia tps certum non statuẽ tem-
pore secũdi decreti. & l. j. C. e. loquit prius alio casu. Si vero p pri-
mum decretum fuit facta missio in omnib. bonis pp al. qd inter-
esse, qd veniebat in 9fessoria, vel nega. tunc catenus quatenus ip-
sum ius seruitutis venit in iudicio. ipsum secundũ decretũ inter-
ponit. vt s. dictum est. Eatenus vero quatenus interesse venit in
iudicio, interponeẽ sm decretum 9 latitantem tñ, sicut in psona
libus p vẽditorum rerum, vel pet adiudicationem insolutũ. l. Ful-
cinius §. j. ff. quib. ex cau. in pos. ea. An aũt in his actionib. & alijs rea
libus requirat latitatio, ad hoc vt perueniatur ad sm decretũ, di-
25 cã in l. si finita. §. Iulianus. ff. ti. j. Quinto quero h, † quid si pro serui-
h tute agatur aliquo iudicio possessorio. Rñ. oĩa, quæ dicta sunt s.
de interpositione primi decreti confessoria, & negatoria, hñt lo-
cum hic, eo excepto, q illud q hic dr de cautione, q̃ ibi interpo-
nit p aliũ modum. s. non ædificaturum, priusq̃ de possessione ser-
uitutis egisset; nam hic dr, priusq̃ de iure seruitutis egisset: hoc ca-
su debet dici priusq̃ de seruitutis possessione egisset. hoc ideo, qa
9tumacia non dẽt alicui nocere, nisi in eo, in quo est 9tumax, vt
dictum est, & secundum decretum interponet statuendo certũ
tps, intra qd agat de possessione, alias non audieẽ nisi de proprie-
tate. Pro hoc adduco gl. ff. de tin. act. pri. l. 3. § hoc interdicto. Sex
i to † q̃ro, pone, q p vsufructu, & vsu agat 9fessoria, vel negatoria,
26 qualiter interponet primũ decretum. Rñ. Aut ille, q agit est i quasi
possessione iuris petiti, & per 9ns rei, l. nãr, in prin. ff. de ac. pos.
quod potest esse, l. vti frui. §. pen. s. si vsufr. pet. & tunc primũ, &
sm decretum erit, sm ea, q̃ dicta sunt in seruitutib. mere realib. p
eandem rõnem, ad quod facit. s. de vsufru. l. cuiuscunq;. §. j. Si ve-
ro non est in possessione rei, nunc sicut in alijs realib. mittit i pos-
sessionem rei petitæ, ita ille, qui agit in 9fessoria. ille vero qui agit
negatoria, mittiẽ in possessionẽ illius nãlis, q̃ est apud eũ, qui se di
cit vsufructuar. ñ. & eodẽ mõ interponeẽ sm decretũ, sicut cum
de dñio agitur rei vẽdicatione, vt diceẽ in d. §. Iulianus. quia vsus-
27 fructus pars dñij est. l. 4. s. de vsufr. † Septimo q̃ro, quid si agat de
K iure mere psonali, vt aliquem esse in mea ptãte, k vel esse meum
seruũ, vel libertum, seu vasallũ. Vel c9, aliquis agit dicens se esse li
berum a iurib. pdictis. Spec. hoc tetigit de primo & secũdo decre
to in §. restat. ver. quid si agaẽ actione piudiciali, et seq. vt ibi. Et vr
q nunq̃ viderit legem, quæ istã mãm decidat. Dic ergo, q p his
iurib. aut agit actione personali, aut reali. Primo casu, puta dicit
hrdẽ grauatum, q eũ liberet, vel alio modo, & tñc aut res, a quo
illud petitur, latitat, & cã cognita iudex decernit ei libertatem, &
illum reum priuabit omni iure patronatus, & remanebit ille in
libertate, vt ff. de fideic. lib. l. cum vero §. subuentum. & l. si cũ, in
prin. & §. j. & § si quis seruum. & l. neque infantes, & C. eo. l. si ser
uus, in fi. cum sibi no & hoc casu non interponit secundum de-
cretum, quia primum habet vim pfectæ donationis incontinen
l ti. Secundo casu qñ agit reali, l aut ille, qui cõuenitur, est 9tumax
ab initio, aut post præstitam satisdationem, vel cautionem de li-
te prosequenda, aut post litem conte. Primo casu interponit pri-
mum decretum, transferendo onus probandi de vno in alium,
& interponendo cautionem, per quam transferatur possessio iu-
ris petiti, vt hac l. dr, ad quod poterit cogi pignorib. captis, & mul
cta indicta. Et ita dẽt intelligi, quod no. Spe. in d. tit. Et eodẽ mõ
peruenitur ad secundum decretum, de quo dictum est s. in serui
tutib. realib. eadem ratione. Secundo casu, si quidẽ citatus pan-
m num m fuerit 9tumax, iudex pnunciabit subijciendo contuma-
cem seruituti, vel ponendo actorem in pfecta libertate, secundũ
n intentionem agentis, n vt C. de asser. to. l. j. §. fi. & hoc casu ẽt non
erit opus secundo decreto. Tertio casu quando post litem 9test.
est contumax, tunc actor habet duplicem viam, vel q intentet re
medium d. l. j. de asser. tol. vel exerceat litem sm formã l. diui. §. 1.
ff. de lib. cã. Vnum. n. remedium non tolliẽ per aliud, l. quoties. de
28 act. & obl. & ista est veritas istius mãæ utilis, & quotidianæ. † Octa
uo quæro, qd si ago pro aliquo iure i corporali, vt q caueas de ali
quo dando, vel faciendo, vel qd te ponas i aliqua oblñe? De hoc
diceẽ ff. tit. j. l. si finita. § Iulianus. alias in § eleganter. vbi agit 9 ali-
quem, vt caueat de damno infecto, & sic dicemus de alijs cautio-
29 nibus. † Nono quæro, quid si agitur pro liberatione alicuius obli-
gationis personalis? Respond. Aliquo existente contumace, iu-
o dex de causa cognoscet, & causa cognita, o & c. quod no. ext. de of
fic. iud. c. fin. in 2. gl. Hoc optime probant omnes leges illæ, quas
s. allegaui, quãdo quis petit libertatem actione personali, s. l. cum
vero. §. subuentum. de fideicom. lib. & l. neq; infantes. cum sim.
30 † Decimo quæro, p quid si aliquis petat se admitti in regimine, vel
p rectoria alicuius ciuitatis, & est officium annale, vel sex mẽsium,
quõ fiet, qa si dicta tpa expectentur, tps labetur? Rñd. Aut ciuitas
liberauit præstando interesse, nec cogiẽ eum pcise admittere, qd
est qñ ille hẽt ius ex electione, & promissione facta per syndicũ ci
uitatis, quia cum factum, s. eũ pati administrare officiũ, sit in obli-
gatione conuentionali partium, nõ põt cõpelli præcise, ut plenis-
sime dixi in l. stipulationes non diuiduntur, in illa qõ. an quis pos-
sit præcise compelli ad factum, tunc fiet missio in bonis vniuersi-
q tatis: sicut si ageretur 9 priuatum, q ad patiẽtiã, l. is cuius. si seruit.
vend. secundum gl. quæ dicit, q ibi agitur personali, coniuncta l. fi.
q cuiusq; vniu nõ. Si vero ciuitas teneẽ pati ex quadã oblõne le-
gali, tñc dico, q iudex poterit dicta tpa imutare, & intra modicum
tps iterponere decretũ, q habet vim diffinitiuæ sniæ, qa res est tẽpo
re peritura, arg. optimo de glã. leg. l. j. & q no. s. de iu. l. sed & si re-
stituaẽ. §. & si dies. Facit de re iud. d. l. 2. & ff. de appel. reci. l. fi. Sic dẽ
ber intelligi q no. Specul. in ti. de primo & secũdo decr. §. vidẽdũ.
r versic. qd si electus. r Dices tu, istud periculum non est, quia pote-
rit tempore reintegrari, & esse potestas alijs sex mensibus, argum.
de

ADDITIONES.

a Ale. Persona suspecta. Bal. in d. l. sancimus.
b Ale. Debet obligare. Adde Bar. in l. 4. ff. qui satis. cog. Imo. in l. diuortio. §. interdũ. ff. sol. mat. & quæ dixi post Bar. in l. sancimus. C. de verbo. sig. & tex. in Auth. de sanc. epis. §. si quis ante pro pecuniaria. Sed ibi releuabatur a satisdatione de iudicio sisti. Adde Old. consi. 64.
c Ale. Interponatur. de primo aũt decreto vidisti. sup. in 6. op. & melius in 7. opp. 3. par. & vide inf. in 6. q. & 7. quod no. Bal. in d. auth. & qui. vers. quæro qualr hæc missio in interdicto, vti poss. & ver. seq. de bon. auth. iud. poss. & per Spe. de secundo decr. ver. sed qualiter in seruitutib. & in ver. seq. §. videndum.
d Ale. Intra annum. Adde Imo. post Ang. & Bar. in l. a quo. inf. tit. 1. & limita, vt inf. in 10. quæstio.
e Ale. Alio vero casu. Ad huius intellectum etiam vide Bar. sup. eo. in 2. opp. 1. par. & 2. opp. 2. partis.
f Ale. Ponitur primum. Et qualiter in istis incorporalib. fiat executio sententiæ. vide Bar. plene in l. miles. §. qui iudicati. de re iud.
g Ale. Gl. nra. Reprobat gl. paruã inf. ver. vltro. & idem etiam dicebat Imo. licet nõ faciat mentionem de Bar. Et vide Imo. omnino, qui dicit, q erit in arbitrio iudicis, quando volet interponere secundum decretum.
h Ale. Quinto quæro. Quando pro seruitute agitur iudicio possessorio, qñ consulatur contra contumacem. Quando autem, & quæ interdicta possessoria cõpetant pro seruitute, vide quod no. Bar. in l. sicuti. §. Aristo, si ser. vend. & qd no. Inst. de act. §. circa fi. Et ad hoc etiam vide Bar. inf. ea. l. in vlt. q. & hic adde Inn. & An. in c. j. de eo, qui mit. in pos. vbi plenius, & Spec. in tit. de primo decr. §. restat. versi. sed pone ago.
i Ale. Sexto quæro. Adde quod no. Bar. in l. si finita. §. si de vectigalibus. inf. tit. j. & Bal. in d. auth. & qui. in ver. modo reuoco. & D. Ant. in c. 1. de eo, qui mit. in pos. cau. rei ser.
K Ale. In mea potestate. Per Bal. in auth. & qui. & latius de istis per Bald. in l. 4. in fi. C. de testi. & do. Ant. in d. c. j. de eo, qui mit. in poss. & quod no. Bald. in l. 2. si ex nox. cau. aga. & quod no. Bar. in l. si finita. §. Iulianus. inf. tit. j.
l Ale. Agitur reali. Vt præiudiciali, vt Inst. de act. §. præiudiciales, & plene in l. j. §. p hanc de rei vend.
m Ale. Per annum. Bar. hic intelligit illam l. 2. §. fi. C. de asser. toll. q post pstitã satisdationẽ de iudicio sisti, dñs qui mouet qõnem libertatis seruo, si se absentet per annum, q per hoc consequiẽ seruus libertatẽ. Nam adde secũdum do. Io. q dicta iura Bar. non probant, ut hic per eum, quem omnino vide, & illũ tex. & quod dicam in l. fi. inf. de var. & extraor cogn. & in l. nulli. C. de iud.
Menoch. Adde Alciat. lib. Parerg. c. 17.
n Ale. Intentionem agentis. Vide Spec. de secundo decr. §. videndum. versi. quid si agat negatoria.
o Ale. Causa cognita. Vult dicere, q procedatur ad diffinitiuam, absq; missione, qa nil petitur præstari a parte, vt no. in c. fi. de off. iud, & in auth. si omnes. C. si ut se ab hæ. abstin. & ibi Bar. & ita intelligit D. Ant. in d. c. j. de eo, qui mit. in pos. Et adde no. per Bal. in l. 2. si ex noxali. cau. aga.
p Ale. Decimo quæro. Adde quæ no. Bar. in l. j. §. huius aut interdicti. inf. uti. pos. & D. Ant. in c. j. de eo, qui mit. in pos. prosequitur dicta Bar. hic. Adde no. p Bald. in l. 2. si ex noxa. cau. aga.
q Ale. Ageretur contra priuatum. Sed adde, q Bal. in c. j. in fi de mil. vas. qui cõtu. est. quæ fuit qualiter fiat missio in iuribus negatis, & dat exemplum, ut ibi habes per eum, vbi in hoc dubio se refert ad hanc l. uide eum omnino.
r Ale. Quid si electus. Idem dictum refert Io. And. in c. contingit, super gl. fi. de dolo, & contu. & D. Ant. in c. j. de eo, qui mit. in pos.

de ver.obl.l.& ideo hæsitatur. Respon. illud in his, quæ cursu temporis nō pereunt, vt ecce; siue fiat domus in isto loco hoc anno, siue sequenti, eadem est domus: secus in his, quæ cursu temporis pereunt, ut in l. si vsusfructus mihi in biennium, de vsufruc. lega. sic est hoc officium. Nam aliud est regimē vnius anni, aliud alterius. Fateor tamen, q̄ si annus pertransisset, ad interesse tm̄ potest agi,
31 d.l. si vsusfructus. † Vndecimo quæro, qd si aliquis petat, & dicat se Abbatem alicuius monasterij: nō pono manum in messem a-
a lienam. aDic, vt no. ext. de eo, qui mit. in pos. rei ser. cap. 1. per Inn. eod. tit. cap. 1. lib. 6. & de dolo, & contuma. cap. pen. per Ber. & in Specu. de contuma. §. sequitur. versicu. illud autem. Duodecimo
32 † quæro. b ago contra aliquem vti possidetis, qualiter peruenitur
b ad primum, & secundum decretum? Respon. Quādoque in hoc interdicto venit interesse turbationis iam factæ. l. si duo. §. pen. ℨ. vti poss. & tunc procedetur, sicut cum ago personalibus alijs actionibus ad quantitatem. Quandoque in tali interdicto venit restitutio possessionis naturalis, quam aduersarius habet, vt no. ℨ. de acquir. poss. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. & l. naturaliter. §. nihil commune. & tunc fiet missio in illam posses. quam habet aduersarius, si ageretur interdicto recupe. pos. eadem ratione. Aliquando in hoc interdicto venit solum, quod iste agens sit potior in possessione, & quod ab illo non turbetur, & tunc primum decretum erit in transferendo onus probationis de vno in alium, vt hic dicitur, & no. in gloss. & per Azo. in summa, vti poss. in fin. & per Cyn. C. vti poss. l. 1. circa fin. & no. Specu. in titu. de primo decreto. §. restat. versicu. sed pone, ago. Idem dico de secundo decreto, quod interponitur modo, quo dictum est sup. in confessoria, & negatoria.

ADDITIONES.

a Ale. In messem alienam. Noli mittere manum in messem alienam, quod facit, quod merus Legista non debet se intromittere in materia mere Canonica, consulēdo, vel contra, quia contra facientes faciliter errant, secundum do. Io. hic, adde do. Ant. in c. clerici. de iud.

b Ale. Duodecimo quæro. Bene facit, quod no. Bar. sup. e. l. in 5. q. & Bal. in aut. & qui. & ibi dicit, q̄ fit etiam in hoc interdicto, & in omnib. duplicib. iudicijs missio in possessionem bonorum actoris, si est contumax, per Bal. in l. 2. si ex nox. causa aga. in 7. q. & Bar. hic loquitur, quando agitur pro corporalib. sup. in 5. q. loquitur quando pro possessione incorporalium.

LEX XVI.

a **Si opus.** a Quæro, qualiter prohibuit postea prætor, dic vt in gl. Quid si hoc fecit sine causa? Respon. si fecit
b parte absente non valet, b aliter valet, licet partem grauet, vt dicitur in alijs interlocutorijs. ℨ de re iud. in l. quod iussit. Et idem puto in denunciatione facta sine auctoritate prætoris uiui multo magis, quia minori auctoritate nititur, & totum fit auctoritate prætoris mortui, seu eius edicti.

ADDITIONES.

a Ale. Si opus. Dicit tamen Ang. quod in casu huius legis poterit tamen opus demoliri per interdictum, quod vi, aut clam, vel aliud remediū, si veritate inspecta fuerit iniuste ædificatum.

b Ale. Non valet. No. quod iudex non potest reuocare interlocutoriam, quæ partē grauet, ipsa parte absente. ac etiam tene menti illud dictum hic, quod interlocutoria, per quam generatur præiudicium parti, lata parte absente non valet. Sed domi. Ioan. Innoc. & Ioan. And. tenet contrarium in cap. auditis. de procura. & Innocen. in cap. querelam. ad fi. eo. titu. sed secundum domi. Ioan. iura allega. per eos non probant, et ideo secundum eum potest saluari vtrunque dictum, vt hic per eum quem vide. Sed domi. Ioan. ea, quæ in hoc posuit hic, habuit a Bar. in l. qđ iussit. de re iud. Item adde quod no. Bar. in l. consentaneum. C. quomodo, et quā do iudex. Adde etiam Bal. in hoc aliter distinguentem, in l. 1. de senten. ex breui. ut ibi per eum. Tu vide omnino Bar. et ibi per eum Bald. qui aliter loquitur, et bene. quod limita nisi, quis a principio esset citatus ad totum processum secundum Inno. in cap. consuluit. de offic. deleg. et dixi post Bar. in auth. qui semel. C. quomodo, et quando iudex. Vtrum autem in sententia taxatiua expensarum requiratur citatio, vide Bal. in l. terminato. C. de fruct. et lit. exp. et Inno. in cap. fi. quod metus causa. Et ad prædicta adde gl. bonam in l. si deserta. C. propter pub. pen. Ad prædicta etiam vide Bal. in l. fin. C. de senten. ex breui. recitan. post Ia. o But. in l. 1. eo. titu. et ibi per eos, quando dicatur interlocutoria magni præiudicij videlicet, quod illa, quæ continet dari, vel fieri, uide Bar. in l. nec quicquam. §. vbi decretum. ff. de offic. proconsu. et ibi etiam scripsi, et vide quod no. Inno. in cap. 2. de restitu. in integrum, dum alleg. l. moris. de pœ. et aliquid per Lud. in l. 1. ff. de arb. et hoc in addi.

Adde quod cōclusionem de qua hic in lec. per Ale. et Doc. in §. ubi decretum, tenet Rom. consi. 72. in fi. et consi. 61. licet non ita clare. Idem tenet Abb. consi. 34. vbi dicit, dictum Barto. notabile, in d. § vbi decretum. Et quod sententia interlocutoria lata parte non citata, sit nulla, cum parti affert præiudicium, tenet Ang. consi. 107.

LEX XVII.

1 *Nunciatio, quod fiat per verbum, nuncio, vel prohibeo, sufficit.*
2 *Hoc interdictum quando competat domino.*

1 **Si procurator.** No. istam legem, & glo. q̄ † nūciatio per quæcūq; verba fiat, sufficit, siue per verbum nuncio, siue per verbum, prohibeo. & dixi tibi sup. eo. l.
2 de pupillo. §. meminisse † Quæro, an domino competat hoc in-
a terdictum. gl. quod sic. Tu dic, contra, aquia hic procurator prohibuit solum ædificantem, & sic prohibitio fuit in personam, quę parit solum interdictum, quod vi, aut clam. & hoc voluit hæc lex Sed si poneres prohibitionem factam impersonaliter, verum diceret glo. vt dixi in d. §. meminisse.

ADDITIO.

a Tu dic contra. Secundum Ioan. potest saluari glo. respectu personæ prohibitæ tantum, ut hic per eum, quem uide, et idem etiam firmat Inno. in s. proxime, in l. prætor. in princip.

LEX XVIII.

Sciendum. Dicit glo. quod fuit denegata præstita cautione, & h. d. timēs ne si fieret denegatio cā cognita, obstaret exceptio rei iudi. Tu intellige istam l. prout iacet. dixi sup. eo. l. de pupillo. §. si is.

LEX XIX.

1 *Expressum est illud, quod continetur mente, & quod continetur sub generalitate verborum.*
Euidens dicitur, quod colligitur ex coniecturis.
2 *Tutor, qui promisit vtilia facere, & inutilia prætermittere, dicitur defensioné promittere.*
3 *Lex prohibens actum, & pœnam imponens, quando videatur actum annullare.*

Prætor ait.

§. Interdictum. Dicit hic, quod expressum est hoc interdicto, & c. quomodo est hoc ex-
a pressum? Glo. in verbo, expressum, dicit, tacite. Nota ex isto tex. a
1 cum hac gl. quod illud † est expressum, quod continetur mente legis. Concordantiæ sunt in glo. sicut enim illud dicitur euidens, quod colligitur ex coniecturis. l. licet, de leg. j. sic etiam illud dicitur expressum. quod continetur sub generalitate verborum. no.
2 C. qđ cū eo. l. fi. † Quod facit si tutor b promisit vtilia facere, & in-
b utilia prætermittere, quod sufficiat, & sub istis verbis continetur defensio. Est ergo expressum, & sic sufficit. l. fi. §. omnem. de administra. tuto. Sed certe expressum est edicto, non autem verbis edicti. l. nominis & rei. §. verbum. inf. de verborum significatio. & dixi sup. eod. l. 1. in princip. Sed cum d. §. omnem. requirat expressum verbis, ergo non sufficit ista generalitas. & sic debet sustineri, quod Doct. tenent ibi, & de legi. tuto. l. legitimos. in prin. Item no.

ADDITIONES.

a Ale. No. ex isto tex. Adde, quæ no. Bar. in l. 1. su. de vul. & pup. & quod dixit Bar. in l. alimenta. circa med. C. de neg. gest. Et hoc est vtile secundum Ang. quo ad appellantem ab interlocutoria, quia si allegas vnam causam grauaminis necessario comprehensam in verbis, dicetur ex mēte sigillatim, & sic appellatio procedet secundum Cle. appellann. de app. Dic ut ibi de hoc, & Ang. & Ino. in l. vbi aūt. §. illud. de verb. obliga. Et adde ad id, quod dixi secundum Ange. hic, quod dicebat Bald. in l. eos. §. si autem. de appel. quod quando de iure canonico appellatur ab interlocutoria, vel grauamine, non sufficit dicere, appello: sed debet appellans inserere certam causam generalem, puta, quia iudex me grauauit. Nā hæc causa tacite inest appellationi, q̄ equid no. Inn. in c. vlt. de ope. no. nun. Vltra hæc dice as valde no. idem Bal. in l. in minorib. C. de his quib. vt indig. q̄ in appellatione ab interlocutoria ex se non sufficit dicere, appello, q̄a me grauasti, ut ex actis apparet, nam hæc verba non continent aliquid certum ex se, ut ibi per eum, quem vide. E conuerso iure aperta, superuacua est expressio causæ, argu. inf. de appel. l. si constat. & de lib. cau. l. si tibi testamento. ergo est talis interlocutio, cuius iniquitas ostenditur per allegationes iuris. Vnde non est necessaria expressio causæ in appellatione, argum. de dote prælegl. l. 1. §. fin. Et ita debet intelligi Inn. in c. fi. de ope. no. nunc. Sed ubi iniquitas sententiæ interlocutorię habet deregi ex allegationibus, & probationibus facti, ita q̄ est quæstio facti, non iuris tunc habet locum, quod dicitur in vulgari clement. appellanti. vt appellans ab interlocutoria habeat exprimere in appellatione, quare sententia sit iniusta, & causa non expressa non possit prosequi, fm Pan. hic, & hoc in interlocutoria mera. Sed si hēt vim diffinitiuæ, tunc dic, vt dixi post Bart. in l. 3. de appel. reci. hoc voluit Bal. in d. l. in minorib. Item adde ad d. clem. appellanti, quod quando requiritur causa grauaminis specialiter expressa, quod non sufficit si in appellatione dicitur, pro causis grauaminis assigno omnes exceptiones productas, & omnia producta in iudicio principali, sed est necessaria specificatio, de qua in Authen. de hæred. & fal. §. si vero expressim. quia non dicitur specifica expressio, q̄ fit per relationem ad aliud. Ita dicit Ang. in l. 1. §. inter filium. inf. de fal. per glo. ibi cum ibi no. Et isti adde omnino Bald. in l. edita. C. de eden. Et vide, quæ dixi post Bart in l. 4. inf. de appellatio. reci. & no. Ang. in l. 1. de lib. ca. & per Bar. & domi. Anto. in cap. vt debitus. de appel. per Docto. in cap. 1. de appellatio. in 6. Adde etiam quod Bal. consi. 347. li. 1. secundum antiquam impressionem, & secundum nouam consi. 146. in 3. par. incip. quia ex facto. voluit, q̄ non sufficit generalis, vel obscura narratio in appellatione grauaminis, & consi. 442. eo. lib. alias consi. 44. incip. ad euidentiam est præmittendum, vt fructus. lib. 3. q̄ nō sufficiat se referre ad processum, put in præced. apost. factum est, & q̄ Rom. consi. 500. li. 1. vbi ponis omnia necessaria in appel. ab interlocutoria

Pom. Adde, quod illud dicimus expressum, quod ex mente legis continetur, aut sub verborum generalitate, aut ex coniecturis. Limita autem hic, quod dicitur de verborum generalitate, ut limitatur per Ang. in §. si vero expressim. per tex. ibi, in auth. de hær. & fal. & in §. illud. per tex. ibi, in Auth. de trien. & semis. & per Roma. in rep. auth. similiter. C. ad legem Fal. de qua quidē limitatione vide Ang. in l. 1. versi. circa ista sup. de vul. & pupil. de quo etiam vide, quod ego scripsi in no. meo, num. 44. Fel. in c. translato. ver. est secundo addēdum, de consti. & Cap. consi. 20 & Rom. consi. 371. & Are. 111. & Iac. in l. sicut certi, C. de test. mili. et Are. in d. l. de vulg. et pupil.

b Ale. Si tutor. Nota pro concipienda promissione tutoris. et adde Bar. in l. legitimos. de leg. tutorib. et in d. l. fi. §. omnem. et in l. tutores. de admini. tuto. Sed Bal. in d. §. omnem. sentit contrarium. vide quod ibi dixi, et Cy. ibi.

Paris. Vide Ale. consi. 80. in isto themate suprascripto, ac instrumento, versi. successiue opponitur contra dictum Matthesi. sing. 107. Are. Insti. de legitima agn. tute. versi. 3. principaliter.

a no. ex hac gl. ex eo, q pęna imponitur, vr denegari ne ædificetur, & sic actus annullari dēt, sed hoc iō, quia ipsa pęna est annullatio actus, s. destructio operis. Vñ Doc. dicunt, q̄ñ lex prohibet de iure spāli, & procedit vltra pęnam imponendo, actus remanet validus l. vlt. sup. de diuor. alias secus. Ita no. Cy. in l. non dubium. circa finem. C. de le. & fuit dictum Ric. Mal. Sed istud non vr verum qa de iure spāli phibet alienari res ecclastica, & pęna imponit, & tñ annullatur actus, ut l. iubemus. C. de sacrosāecci. & iō dic ad d. l. vl. de diuor. cōiūcta l. 1. §. fi. s. vñ vir, & vxor, q ibi pęna imposita non eēt pęna, si remaneret actus inualidus. Nā si remaneret mrīmoniū, tūc nō eēt pęna q nō nubat, qa alteri nupta nō pt alteri nubere amplius de iure cōi, sed si diuortiū valet: tūc nō posse nubere, pęna est. Et iō dicatis, q̄ñ lex pcedit vltra pęnam imponendo, aut est certum de mente legis, & sic stamus certo, si lex disponit, q actus non valeat, & pęna imponat. l. iubemus. C. de sacrosāecc. & l. 1. C. de sep. vio. Aut est dubiū, & tunc si respicit annullationē ipsius actus, pęnaq; apponitur, actus annullatur, vt hic, & l. si vero non remuneraudi. § rei turpis. sup. mā. & l. iurisgentiū. §. ptor ait, pacta. s. de pa. & l. pacta, q̄ 9 C. de pac. Aut apponit pęna extrinseca, puta, q hoc fecerit, soluat decem noīe pęnæ, vel nō audiat ad ius, & sic a & tūc aut pęna nō eēt pęna actu remanēte inualido, & tunc actus remanet validus. l. vl. sup. de diuor. Aut pęna pōt pcurrere cum actus nullitate, & tūc aut nullitas actus respicit pīudicium eius, cui pęna tm̄ iponit, & tūc actus est nullus. l. j. de his q̄ p nō scrip. hab. aut respicit alterius pīudiciū, & tūc actus nō ē nullus. l. filius eorā. §. fi. J. de fal. de. iu. l. nemo vr dolo facere, & ibi gl. no. Op. q vocetur edictum, ut s. e. l. in ptin. Gl. soluit plurib. mōd vt ibi dicit.

ADDITIO.

a Ale. Item no. ex hac gl. Et habetur in l. 3. §. item. ad Syllon. & not. Bal in l. nemo martyres. C. de sacrosāeccl. & quod dixi post Bar. in l. cum lex. ff. de fideiu. & ibi per do. to. per Cano. in c. licet canō. & c. fi. de elect. in 6. per Mod. i l. 1. §. & biduū quando appel. fit. Sed an annullatio actus sit pęna, vide Cano. in c. 2. de consti. & Bal. in l. 3. C. de sacrosāecc. & videtur tex. q sic. in l. si renatus ff. de contrah. emp. Sed in contrarium multum obst. tex. in l. cius qui. in versi. plane de iure fisci. vbi annullatio sententiæ, quę est quasi contractus, non est pęna. & Io. And. in c. fi. de elec. in 6. Pōt dici q non est pęna extrinseca, sed intrinseca secundum Io. in d. c. fi. & Bar. hic. Et adde quod no. voluit Ioan. And. Host. in cap. relatum. ne cle. vel mon. si in aliqua regula continentur aliqua facienda a religiosis, & apponitur certa pœna, puta ieiunium, & religiosi contrauenientes, licet iurauerint vel vouerint seruare regulam, non incurrunt transgressionem voti, nec peccatum mortale, quia intentio condentis regulam vr limitasse suum proceptum quo ad illam pœnam, licet contrarium faciat, quod no. in l. 2. C. de iu. emph. vbi prouiso hominis non facit cessare prouisionem legis ordinariam, quod est no. propter scholares, qui iurant seruare statuta, quę dicunt aliquid fieri, vel non fieri, sub certa pęna. Et facit ad no. per Bar. in l. si quis pro eo. de fideius. & in auth. sacramenta. C. si adue. ven. facit in ratione sui. l. 1. C. de arb. & in eo quod dixi, an annullatio actus sit pęna, vide Bal. in l. non dubium. C. de legib. & quod sit pęna etiam videtur tenere Bar. in l. sancimus. de pęn. & ad Bar. hic adde Bal. in d. l. non dubium, & dixit Bal. in l. 2. in fi. C. de iure emphy. q priuatio domini, & dominij priuatio est pœna, & ad Bar. hic adde Bald. in l. 1. in 4. q. C. de his, quæ pę. no. & hic adde Imo. in c. cum contingat. de iureiur. in 6. membro, per dom. Car. in c. fi. de postula. prela. & ibi per Imo. in fi.

Adde quod no. Bald. & Pau. de Cast. in d. l. nemo martyres, tenet, q annullatio actus non sit pœna.

§. Siue aūt Op. J. eo. l. stipulo. § opus glo. dicit quod dēt habere instar operis non bene dicit, quia §. opus, loqtur de opere demoliendo, ideo dēt haberi instar operis, sed quantum ad nunciationem faciendam, sufficit quocunque modo inchoatum. vt sup. eo. l. 1. §. potest. & ibi dixi. & no. glo. sup. eo. l. de pupillo. § nunciationem. super verbo, inchoet.

§. Quicquid aūt No. q aliud est remissionem fieri, aliud loco remissionis haberi facit l. si maritus. [illegible] in magistratu. §. 1. inf. de adult. & l. mercis appellatione. J. de verb. sign.

1 *Non sufficit dicere, sum paratus satisdare, nisi ducat fideiussores, nec dicere sum soluere, nisi pecunia parata sit.*

a §. Si quis paratus. Op. de l. 1. C. eo. de ope. no. nūc. Et si velis scire istud 9tiū, qa limitat totū titulū, & ibi gl. dt, q dēt p tres mēses differre, anteq̄ remittat nunciano, gl. dat ibi quatuor sol. & Dy. cōiungit scdam sol. cū tertia, & bona erit. Aut ille q nūciat, dicit, ego sum paratus ostēdere de iure meo, hodie cōstat hodie agamus, & tunc licet sit paratus satisdare, dēt expectare p tres mēses. l. vnica. C. de no. ope. nun. c. vlt. ex. de no. ope. nun. Si vero dñs nunciat, & statim oblata satisdatione nihil dicit, tūc statim fit remissio, & est in electione ædificātis satisdare, vel differre. Verum in Gui. de Suza. dicebat, q si eēt periculum interim ante tres mēses fieret remissio. Verū dicit, si respiceret publicā vtilitatē, vel priuatam eo modo quo dixi in l. de pupillo. §. si qs ituos. s. e. Sed qd si ille cui fit nunciatio dicit, hodie constat, hodie agamus, nec offert satisdationē? Iac. de Are. vr dicere dēt expectare per tres menses. Tu dic q si ille cui nunciatur, h. d. & nuncians tacet, q statim consequitur remissionem. Si vero dicit se paratum, & vadit ad iudicium, tunc dēt differri p tres, mēses, quia perinde est dicta verba dicere, sicut satisdationem offerre, scdm Pla. vt no. in prima gl. huius §. quod placet. per l. si is a quo. vt in pos. leg. & p id quod not. C. de edic. diui Adr. toll. a. & ff de 1 iud. l. si de vi. in fi. magna glo. cum si. Dicitur hic, † q si quis para-

b tus b fuerit satisdare, q̄ro, an sufficiat istud dicere, vel sit opus du-
c cere fideiussores. c Credo quod debeat ducere fideiussores ido-
d neos. Et do tibi tex. in l. seruus si hæredi. in fi. inf. de statulib. & l. q
e decem. §. idem responsum. inf. de sol. e Omnes ergo leges quæ dicunt, sum paratus soluere, debent intelligi, quod debeat ire cū de-
f narijs in manu, sed in vno casu sufficit f re profiteri paratum soluere, licet non ostendas pecuniam. l. pe. sup. de rescin. ven. & glo.
g in l. si residuum. C. de distr. pig. g Item ad constituendum nunciatorem in mora, an sufficiat solum facere predictam oblationē, an debes probare, quod ipse renuit recipere. Rñ. sufficit qd tacuerit, vt no. inf. ea. l. §. hoc autem interdictum competit, & ideo hoc probare quod tacuerit, sufficit, nisi ipse probet aliud.

ADDITIONES.

a Ale. Si quis paratus. No. interdictum ad totum hunc ti. & hęc vera q̄ñ ędificat in priuato. si aūt in publico, dic vt habet. inf. ea. l. §. hoc interdictū. secūdum Imo. Adde quod si clericus ædificans paratus est militi satisdare coram ep̄o, miles vero nō vult recipere, nisi corā iudice suo. dicit Spe. q satisdatio vr remissa, cū clericus satisdare velit, ar. hui9 l. & hoc vide i ti. de satis. circa fi. & Io. An. ibi ēt segē.

b Paris. Quis paratus. Vide Alex. consi. 41. vol. 1.

c Ale. Ducere fideiussores. Vnū tñ tenemēti ppetuo, q ille, qui tenetur satisdare, vt pęnam euitet, vel vt pretium consequatur, si offerat fideiussorem, & dicat se paratum soluere, q istud sufficit, ēt si ille, qui debet recipere nihil dicat, vel etiā contradicat, nec est necesse, q ille, qui tenet satisdare, promittat alicui cum fideiussore recipienti pro illo, cui dēt satisdari. quod no. scdm Ang. in l. de pupillo. §. si is cui. per illū tex. sup. e. & p tex. inf. ea. l. §. hoc aūt. & dicit se vidisse de facto, & ibi sequitur do. Io. & adde quod no. Bar. hic in fi. Et subdit hic Ang. qd ille q dēt satisdare, implet, si satisdat alteri recipiēnti pro illo, & sic nō est necesse. q vadat ad domum illius, sed sufficit, q ille p mandati actionem possit facere illa sibi cedi, alle. tex. no. in l. 3. §. pe. inf. quorū le. & dicit menti tenendum. Tu scdm do. Io. pondera, q ille dicit tex. de actione mandati, & sic forte non sufficeret promittere neg. ge. Nam verisimiliter tū haberi pōt copia procuratoris, quam alterius qui gestorio nomine accipiat satisdationē. qd verbū do. Io. putarē intelligendū, & limitandū scdm late no. per gl. & Bar. in l. si seruū. §. nunc videamus. de verb. oblig. & ad ea, quæ hic no. Bart. dixi sup. Adde tex. & ibi no. Bar. in l. si fideiussor. in prin. qui satisd. cog. & Ang. & Imo. in l. si mora. sol. ma. & Ang. in l. si dubitat. in prin. de fideius. vide tamen ibi Imo. in l. 4. §. ptor. inf. de re iudic.

d Ale. Fideiussores idoneos. Et hoc ēt sequit Ang. & do. Io. in d. §. idem rñsum. l. qui decem, inf. de sol. quod no. Imo. vt in d. l. si fideiussor. sup. qui satisd. cog. post Bart. & vide omnino, quod dixim d. l. qui decem. §. idem responsum. hic allega.

e Ale. Infra de sol. Adde quod no. Lap. in suis addi. in cle. dudum. de sepul. & do. Io. in. inf. eo. l. stipul. no. in prin.

f Al. Vno casu sufficit. Et sic patet, quod leges loquentes de oblatione, in dubio intelligantur de verbali, non reali. Fallit in casibus hic notatis, & in l. acceptam. de vsuris. & in l. si mora sol. ma. & quod dixi in d. l. acceptam.

Adde Bal. consi. 379. 1. lib. Pet. de Anch. consi. 85.

g Clau. C. de distr. pig. Adde alium casum per Math. notab. 127.

1 *Hoc interdictum est perpetuum, & si respicit pęnam, est annale.*

2 *Nunciatio non datur contra heredem, in tantum quantum cōtra defectū.*

3 *Præscriptio 30. an. de iure ciuili non erat cognita.*

Interdictum demolitorium durat 30. an. prohibitorium perpetuo.

4 *Hoc interdictū cōptit singulari success. pro opere præterito, & dāno futuro. Interdicta sunt in rem scripta.*

§. Hoc interdictum. Opp. J. ea. l. §. fi. Respōde. ibi loquitur de hoc interdicto, quatenus est prohibitorium, ne vis fiat ei, hic loquitur de restitutorio. Sed opp. quia istud est edictum pęnale quatenus continet pęnam, ergo non durat nisi anno. l. in honorarijs. inf. de act. & obli. Sol. Hoc edictum succedit loco stipulationis de opere demoliendo, & ideo stipulatio est perpetua, & sic interdictum. Ita intelligit Dy. sed non est verum illud, vt ipsē idem dicit in additione sua, quia stipulatio succedit loco interdicti l. non solum. §.
1 morte. sup. eo. nō interdictū loco stipulationis, † Quid dicemus? Dico, q istud quod dicitur in d. l. in honorarijs. est regulare, & fallit hic, sicut in actione furtina, vt Instit. de perpe. & tempo. act. §. 1. Vel dic, q est perpetuum, in quantum continet demolitionem,
a quæ non est pęna. l. pen. & fi. inf. eo. sed quoad pœnam a est annale. Sed hoc videtur cōtra mentem huius. Vel dic, quod illud interdictum succedit loco actionis confessoriæ, vel negatoriæ, vel rei vendi. quæ deberet intentari, vt not. inf. eod. l. stipulatio. §. hēt. & ideo sicut illæ sunt perpetuæ, ita hæc debet esse ppetua, vt sup. si mu. vent. nomi. in pos. mit. l. 1. §. fi. & dicā in d. l. in honora-
b rijs. Item opp. supra eod. l. non solum. §. morte. Dicit ibi plenis,

ADDITIONES.

a Ale. Quod ad pęnam. Et sic tenet Bar. quod hoc interdictū demolitorium, quod est, quoad impensam quæ in eo est etiam pęnale, etiam durat perpetuo, etiam quoad illud, per illum tex. Nec obstat l. in honorarijs, quia ibi ponitur regula, quę hic fallit in casu isto, sicut & alias fallit in actione furti manifesti, vt hic per Imo. quem vide post Ang. sed idem Imo. inf. ea. l. §. fin. videtur tenere opi. Bart. hic, & ad no. hic, adde no. inf. tit. 1. l. 4. §. fi. & quod ibi no. Bar.

b Bal. Itē op. sup. e. Et no. q gl. hic vr innuere cū tex. q pic. 30. an. fuit cognita de iure l. igest. & non nouiter inducta de iure Cod. & ad hanc cōsimilē, adde glo. in l. Pop. §. fi. inf. de ac. pos. q̄ quidā reputant sing. ad alia l. in oēi. inf. de ac. & obli. licet sint cōtrarię. gl. in l. qui occidit. in prin. sup. ad l. Aquil. & l. 1. in l. in fac. gl. cau. maio. Insti. de perpe. & temp. act. §. 1. & in Auth. vt eccl. Ro. 94. & vide qd no. Bal. in ll. oib. palle. & vide q de iure Can. ptoria interdicta quantumcūq; pęnalia, sunt ppetua, vt est gl. qua Moderniores alle. p sin. in c. solitæ. in fi. de reli. spo. & vide tex. in c. vigilanti. de præsc. vbi sōctu vnā intellectū pbat, q fuit de iure Digest. præsc. 30. an. item 40. an. vide ibi Bal. & vide gl. in l. si pupillus. ff. de admi. tut. gl. in l. transacta finitaue. ff. de verb. sig. allegauit Bal. in d. c. vigilanti.

2 ne nunciatio † datur ꝯ hæredē, sed non in tantum quantum ꝯ defunctum. Et rō quare nō in hæredem insolidū est, quia ex delicto Dr̃ hic, datr̃ perpetuo, hic dicit gl. i. 30. ann. illa vr̃ mirabilis exposi-
3 tio, † quia præscriptio 30. ann. de iure Digestorū nō erat cognita, vt no. in l. Iulianus. ex quib. cau. maio. & Insti. de perpe. & tē. act. in prin. gl. bñ intelligit, ꝙ 30. an. duret. Quid aūt esset de iure Digestorū, dicā ǰ. de act. & obli. l. in oīb. & hoc referendo te ad interdictū demolitoriū, ꝙ 30. an. durat. Secus in interdicto ꝓhibitorio, qa tūc perpetuo durat, & vltra 30. ann. & hoc sentit h. c gl. in fi. & bene di-
4 cam ǰ. e. l. §. fi. † Quęro, an competat successorib. in rē, & gl. hic dicit, ꝙ sic all. l. apparet. §. j. de itin. act. priua. Illa non facit, quia loquitur de prohibitione facta, postquam qs emit, tñ glos. bene dicit, & Dy. tenet, & oēs, quia interdicta sunt in rem scripta, l. j. de interdi. sed actio in rem scripta est respectu damni, quod posset contingere, & successori singulari datur. l. si tertius, § si quis prius, ǰ. tit. 2. p Dy. & per eundē in c. is qui in ius. ext. de reg. iur. lib. 6 & inf. titu. 1. l. fluminum. §. adijcitur. ibi, per eū, & ibi dicemus, & hoc pro opere præterito, dāno m̃ futuro, pro opere vero futuro, ipse emptor debet nunciare, cum nunciatio sit extincta, l. nō solum, §. morte, nisi diceres, quod ibi res non erat integra, vt ibi dixi.

2 *Plura remedia competentia illi, cui nunciatur nouum opus.*

§. Nónulli putāt.

Op. ꝯ. e. l. j. §. j. Sol. vt in gl. q̃ ponit quot modis agit, & incip. qđ vi, aut clā. in fi. addi. Item posset agi, vti possidetis, & iniuriarum, & fieri demolitio ꝓpria auctoritate qñq;, vt su. e. l. de pupillo, §. meminisse, & ibi no. Et hæc oīa sunt ex parte nūciantis excepto quar-
3 to modo sup. proposito, qui est in prox. §. Vnde dic, ꝙ † ille cui nūciatur pōt agere primo, vt ǰ. prox. Item petere remissionem tanquā nunciatio potuerit conueni. su. e. l. de pupillo § si quis riuos. Itē petere remissionem causa cognita, vel oblata satisdatione, vt §. si is cui. Itē pōt dicere, hodie cōstat, hodie agamus, & agere ꝯfessoria, vel negatoria, vt sup. §. si quis paratus, & ibi dixi. Item potest agere de dolo, vel in factum, si iniuriose fuit facta nunciatio, l. rem quandam. de dolo. Item iniuriam, vt puto.

1 *Interdictum de no. ope nun. locum habet etiam pro opere, quod fit extra ciuitatem, & ei renunciari potest. nu 2.*

§. Deinde.

1 Ver. hoc interdictū. Dr̃ hic ꝙ ad decus vrbiū & c. † Quęro, an habeat locū pro opere, ꝙ fit extra ciuitatē. Quidam, ꝙ non, per hunc tex. Tu dic ꝯ, vt su. eo. l. j. §. siue aūt, & quia verba edicti sunt gñ. lia, ut no. in fi. sup de rei ver. l. in rem. §. tignū. Item quæro, an huic interdicto quis possit renuncia-
2 re? † Vr̃, ꝙ non, quia ratione publicæ vtilitatis, s. propter decus vrbiū, & c. vt §. si paciscar. l. iurisgentium, sup. de pac. Tu dic ꝯ, & hęc publica vtilitas est secundario, sicut dico in l. j. solu mat.

1 *Promissio cui facta est, an possit iterum prohibere.*
2 *Iudex ubi publica utilitas versatur, supplet de facto.*

§. Hoc aūt interdictum competit.

Op. & vr̃, ꝙ in publico sufficiat cautio, vt ŝ. eod. l. nō solū, §. si cum possem iure & de pr. stip. l. j. §. stipulationū. Huius ꝯrij timore sunt quatuor sol. Vna est Rof. ꝙ prima pars loquatur in priuato. Secunda in opere publico. a. ibi, neq;. Sed ista lec. nō est bona, vt ǰ. dicā. Dnt alij, ꝙ iste totus §. loquatur in eo, qui alieno noīe volebat satisdare. Ista ēt nō est vera, qa ꝯ rōnē huius §. ibi, neq; n. Est tertia sol. ꝙ ille qui ędificat in publico, repromittendo non cogatur ad p̃torē venire, & tñ remittit nūciatio, & nō destruit, qđ postea fit huius edicti vigore, nō tñ pōt agere interdicto si prohibet, sed si satisdaret, tūc posset agere, s̃m Mar. Hoc vltimū nō placet gl. qa si ēt satisdat nō aget, nisi probet de iure suo. s. ꝙ permittēte principe, vel senatu, fecerit, & hæc vera, ꝓbat per id qđ ǰ. dicā ex rōne huius §. in fi. Poterit ergo qlibet alius prohibere. Sed an ipse idē examinabit. Quarti dñi, ꝙ hebat in publico cā priuati iuris, sed ista est vera in se, vt dixi in d. §. si cum possem iure, sed non quantum ad istū §. Et hoc euidenter ostendit, qa ex parte ædificātis, istud interdictū, seu edictū, hēt duo capita. Vnū est, ꝙ hēt remissionē oblata satisdatione. Itē oblata satisdatione, vt hēat interdictum ne vis fiat ei, & nō hēat locū in remissione, cū in verbis edicti. su. §. deinde, de hoc nulla fiat mentio. Sed ꝯ, ꝙ videat̃ repetitum in hoc secūdo capite, cum in prima parte edicti faciat mētionem de cautione. l. de pupillo, §. si is. vbi fit mentio de cautione, ergo hic vr̃ repetita, ar. l. a. su. de con iun. cū emā. li. Sed r̃ndeo, ꝙ hic cessat rō illius legis, qa p̃tor, vt ædificet in publico, non potest permittere, l. 3. §. plane, ꝙ vi, aut clā, & iō non fit mētio ex hoc edicto, siue sit præstita cautio, siue satisdatio. Et de ista m̃ā, an ꝙ est positū in uno capite, intelligatur repetitū in alio, dicemus in l. prætor, §. eritq; vi bo. rap. Quæro, an il-
a lea cui † promissio facta est, possit iterū prohibere? Glo. dicit, ꝙ sic,
1 sed exceptione repellitur. Cōtrariū vr̃ tenere in l. iurisgentiū, §. si paciscar. sup. de pac. Dic. ꝙ hic recepit promissionē noīe reipub. vt l. nō solū, §. si cum possem. sup. e. iō ipse non admittitur, facit. n. iure permittente. In ꝯno autem promisit simpliciter non experiri, nec pro rep. cautionem recipit, iō nō valet, & ipse idē admittit.
2 † Item quæro, cum ipse nō admittatur, an iudex ipse poterit hūc ædificantem impedire? Glo. quod sic, quia in quibus versatur publica vtilitas, potest iudex supplere de facto. Dixi ǰ. tit. 1. l. 4. §. hoc autem iudicium. Item quæro, dicitur hic, aut per te stat. hoc quo modo intelligatur. dic, vt in glo. & no. ꝙ sufficit eum, cui offertur tacere. Dixi sup. §. si quis paratus.

ADDITIO.

a Barb. Quæro, an ille. Et sic. no. pro statuto, ut si causa debet compromitti inter cōsanguineos, ꝙ si causa est compromissa, & non decisa, iterum debet compromitti. Ita hic tenet B. l. in addi. et in l. si quis ex argentarijs, §. fi. cum seq. de eden. l. si dei commissa, §. si decem, de leg 3.

§. Et si satisdatum.

Quæro quō nō p̃ceuerat satisdatio? Et dic, vt in gl. ꝙ not. vbi qs tenet̃ satisdare, satisdatione finita his modis pōt repeti. Quæro, in hoc §. quar̃ repetat̃? R̃n. cū ad cautionē petendā nulla competat actio, hic hēt iterum nunciare, & ille, vt ꝯsequat̃ remissionem, hēt iterū cauere, vt hic, & sup e. l. cū procuratori, §. j. Et cōsulo hoc casu, ꝙ ille, q nunciauit exprimat cām s. ꝙ satisdatio est finita tali modo, ne aliter p̃tēdens ignorātiā sine pęna ꝯtēnat, vt ŝ. depo. l. si qs in ficiatus, ꝙ satis procedit in alijs, secus vbi est finita per diei appositi lapsum, ꝙ non potest ignorare, l. a. C. de iure emphyt.

1 *Reus citatus intra tres dies, et prima dies sit assignata ꝓ primo, scda ꝓ secūdo, tertia pro tertio, et cōpareat in primo, actor uero nō, sed cōparuit in ultima, & reus non, an possit dici contumax, eo quia ultima mora nocet.*

a §. Si aliquando stetit.

Ia. de Are. format vnā q. fuit qs citatus, ꝙ intra tres
1 † dies veniat coram iudice, & prima dies fuit assignata pro primo termino: secunda dies pro secūdo, tertia pro tertio, & peremptorio, debitor venit prima die, & actor non sic, reus accusauit cōtumaciam ipsius actoris, venit in tertia die actor, & reus nō, an reus sit in mora? Et vr̃ dicere Ia. de Are. ꝙ sic per l. istam, cum suis sim. cum ultima mora noceat. Sed licet istud dicatur argum. esse ad hoc: tamen credo, ꝙ non sit contumax, nisi citetur iterum, quia si reus veniat in primo termino, & non inueniat aduersarium, tunc edictum dēt circunduci. l. & post edictum, sup. de iudi. Item per l. sancimus, C. de iud. ubi ipse Iac. de Are. tenet, ꝙ contumax in primo termino non auditur, nisi refectis expensis, ergo actor non audietur, nisi reo reficiat expēsas, & faciat iterum reum citari. Circa hoc vide ea, quæ dicam inf. de verb. obli. l. qui ante.

ADDITIO.

a Vnam q. Adde per Io. And. in addi. ad Spec. in tit. de expen. §. postremo versi. hoc quoque notandum.

1 *Nunciatio licet fiat per officiū iudicis, tamen non tollitur spatio 30. annorū*
2 *Interdictum ad interesse est annale.*
3 *Noui operis interdictum oritur tempore inquietationis.*

§. Hoc interdictum cessat.

Opp. ŝ. e. l. §. hoc interdictū. Sol. vt ibi. Itē op. C. de ædi priua. l. fi. Sol. ibi loqtur de actu nunciandi, q p̃t
a fieri ꝑpetuo, vt no. ŝ. §. hoc interdictum. a hic de interdicto, ne vis fiat ei. Rō, qa illud cōpetit per modū cuiusdā facultatis, ergo non pōt p̃scribi, sicut ne quis vadat p viā pub. l. j. ǰ. de via pub. no. Doc.
b in l. cum notissimi. §. illud, C. de præscri. 30. an. Sed ꝯ hoc, † qa nū-
1 ciatio pōt fieri per officiū iudicis, l. de pupillo, §. meminisse, ergo
c tollitur 30. annis, c vt no. in l. sicut, C. de præscrip. 30. ann. & C. de fal. l. querela. Sol. Ibi de officio iudicis, quod competeret pro aliquo præterito, vel cuius cā esset aliqđ p̃teritū, sed in casu nro istud offīn causatur ex timore, ꝙ est, ne ille ædificet, ideo, qa iste timor sp instat ante perfectū ædificiū, iō istud offīn sp nascitur. facit, qđ
2 no. C. de ser. l. a. in gl. magna. † Quęro, in quo istud interdictum cessat post annum? Dicit But. ꝙ post annum non admittitur ad satisdandū. Istud est falsum, nā ꝑ satisdationem, qs petit remissionē iuris q̃siti aduersario per nunciationē, & s̃m hoc agit ad id qđ peruenit ad aduersarium, ergo ꝑpetuo, vt ǰ. de act. & obli. l. in honorarijs. Alij, vt gl. dicunt, ꝙ hic loquitur de interdicto, ne vis fiat ei, ex quo qs hēt exceptionē, q̃ est perpetua. Itē interdictū ad interesse, vt no. ŝ. l. de pupillo. §. fi. ista est annalis tñ, qa continet pœnam ex parte ꝯuenti, qa dr̃ ad id, ꝙ ad eū nō peruenit, ergo & c. d. l. in ho-
3 norarijs, & hoc placet. † Quæro, qñ hoc interdictum nascitur? Et gl. dicit ex die satisdationis, non m̃ agi pōt, nisi ex die inquietationis, sicut est in pign. act. & sim. Hoc nō placet, qa nō orit ex ꝯtractu, vt illę actiones, sed oritur ex delicto, s. inquietatione pp ꝯtractum, iō tempore inquietationis orii puto, quod est verum.

ADDITIONES.

a Ale. §. hoc interdictum. No. limitationem, ꝙ off. iud. pręscribitur spatio 30. ann. vt hic per Imo. quem vide. Et adde quod no. Bar. in l. 1. in ver. neque plures, in fin. inf. vti poss. Adde Old. consi. 156.

b Pom. Sed contra. An præscribatur off. iud uide quod no. Io. And. in c. fi. de cōsue. in 6. et in c. vt priuilegia, de priui. gl. in l. sicut, de præscrip. 30. an. et licet Bal. in l. si cām, C. de execu. rei iud. et in l. querela, C. de fal. indistincte sequitur eam tamē dēt intelligi s̃m distinctionē Bar. hic s̃m Mod. aliqñ tñ pręscribitur off. iud. minori tpe, puta qa cōpetit pro fructib. pceptis, quia p̃scribit̃ triennio, ut l. sequit̃, §. fructus, de usu. Bal. in l. ancillæ, C. de fur. l. terminato, C. de fur. et li. expen. l. 2. C. de usu. et vsufr. leg. Et pondera, quia quocunq. tpe duret offīn iud. eius instantia non coarctatur triennio, vt no. dicit Bar. in l litibus, C. de agr. & censi. li. 11. & sin. dixit Bal. in l. tale pactū, §. qui prouocauit, ff. de pac. in repe. qñ petitur executio instri guarentigia. coarctari meta triennij, ꝙ bene notabis pro limitatione d. l. properandum, C. de iud. Et no. hic, ꝙ off. iud quod intentatur pro damno instante, uel futuro, non præscribitur, & sic facit pro eo, quod no. Bal. in l. 3. C. de episc aud. & l. 1. C. sen. rescin. non pos. ꝙ ille, qui est in carceribus ab incarceratione potest continue appellare, quia continuo grauatur, quod est bene notandum.

c Triginta ann. Idem tenet Bal. & Ang. in l. pręscriptionē, C. de præscrip. 30. ann.

LEX XXI.

1 *Stipulatio de opere demoliendo debet continere personam hæredis, alias hæres non teneretur.*
2 *Verba istius stipulationis qualiter concipiantur, remissiue.*
3 *Stipulatio ista de opere demoliendo non hēt locū, quando nunciatur cā damni infecti, sed debet cauere de damno infecto, ut consequatur remissio.*
4 *Remissionem planariam nunciationis quis nō consequitur per istam satisdationem, qua nunciatur iuris publici tuendi causa.*

Stipulatio de operis Primo ponit qñ ista stipulatio interponatur, vsq; ibi, si quis
aūt, ibi ponit stiplonis effectus ex utraq; parte, vsq; ad §. hēt aūt.
Ibi ponit tertio qñ ꝯmittitur, vsq; ad §. opus. Ibi, pro quo opere committit, vsq; ad §. siue. Ibi, ad qd cōmittat, vsq; ad § q̄sini. Lecta prima particula legis, recita gl. vt iacet. & signa gl. q̄ inci. remittenda;
1 & opere demoliendo. Circa istā gl. † q̄ro, vtrū ex parte stipulantis
a dēat ꝯtineri psona a hrdis, vt ꝓmittis mihi, meisq; hrdibus? Et vr̄
ꝙ nō, q̄a nunciatio ex parte nunciantis est in persona, vt. s̄. e. l. non
solū. §. morte, sed illud re integra. Vñ stiplo nō transiret ad hrdē,
vt ibi expresse no. & iō hrdis dēt haberi mētio, licet nō posita in fi.
2 illius §. aliqualiter repugnet. Itē q̄ro, † licet tacite insit ꝯdō, si fuerit iudicatū, qualiter verba ꝯcipiētur? Expresse tex. est, C. de no. op.
3 nun. l. vnica. † Itē q̄ro, quia illud principiū loquit tantū de eo, q nūciat causa sui iuris ꝯseruandi, qd si nūciat cā dāni infecti? Rñ. tunc
nō hēt locū satisdatio de opere demoliēdo, q̄a p hoc nūcianti nō
esset ꝯsultū, puta, si ædificiū caderet in domū eius, non esset opus
alia demolitione, & iō tūc p remissione caueť de dam. inf. vt dixi
s̄. l. de pupillo. §. si is cui, & no. su. e. l. cū ꝓcurator, § j. in gl. sup ver. q̄
4 diu stiplo. † Itē qd si denūciať iuris publici tuēdi cā? Rñ. tūc p stipulatione nō ꝯsequit q̄s plenā remissionē, vt habuimus, s̄. l. pxi. §. hoc
aūt interdictū ꝯpetit. & iō tex. hic loqtur tm̄, quādo q̄s nunciat iuris sui conseruandi causa, licet tunc qñ pro publico quis nunciaret
stipulatio committeretur, vt sentit gl. in §. habet autem j.

ADDITIO.

a Ale. Contineri persona. De forma stipulationis, & satisdationis, vide omnino per Imo. hic post Ang.

1 *Aedificans partem post nunciationem, & ante præstitam satisdationem, et post satisdationem præstitam, an totum debeat demoliri.*

§. Si quis aūt. Hic di, offerre dēt. Cōtra. j. quorū lega. l. fi. § 1 gl. nō solut. Dic, ꝙ hic erat opus of
a ferri ad excludēdū ius nūciātis ex nunciatione q̄situ, in ꝯrio legatarius nō hēt ius retinēdi, cū illicite occupasset, iō non est opus ei
offerri, sed satis est petēdi morā fr fieri. Op. de l. vnica, C. de no. op.
1 nun. Sol. ut dixi su. e. l. prætor, §. si quis paratus. † Quærit Ia. de Are.
pone, ꝙ post nunciatio. nou. ope. ędificasti, ita ꝙ illud, qd est factū
ante satisdationē dēt demoliri, postea satisdedisti, & post satisdationem ædificasti, & sic nō dēt demoliri, q̄ritur, an totū destrui debet
cū prius factū nō posset demoliri sine illo? Et vr̄, ꝙ non; quia licitū
trahit ad se non licitum, arg. l. Imperator. la 2. su. de statu hom. &
l. prægnantis, j. de pœn. Et pro hoc iste tex & pro hoc. sup. eod. l. de
pupillo. § is cui. put exponitur, omissa non facta. In ꝯtrū, q̄a magis
b ꝯsideretur, ꝙ nocet, b sup. ad Syla. l. si quis in graui §. si. cum l. seq.
& de acq. pliu. arc. l. Atheius. §. fi. cū l. seq. Et pro hoc iste tex. ibi, ante. n. qq qd ędificarent, & c. qd dicemus: dicit Iac. de Are. & Olde.
sequēdo eū, ꝙ aut ille, qui recipit satisdationē sciebat ædificatum,
& tunc nō demolit, arg. C. de pac. inter emp. & vē. l. ꝓmissione, &
de iure dom. impet. l. 2. Si vero ignorabat, & tunc demolitet, nō. n.
vr̄ renunciasse iuri, ꝙ ignorat sibi cōpetere, l. mater. su. de inof. testa. & totū tollet, ar. l. Atheius, in fi. j. de aq. pl. ar. hoc est verū, si est
ædificatū tm̄, ꝙ hēbat instar operis, secus si ñ hēbat, vt j. e. §. opus.

ADDITIONES.

a Ale. Opus offerri. Idem ēt, qñ quis uellet consequi actionē, vel exercitium actionis, necesse habet offerri, l. Iulianus, §. offerri. de act. emp. l. ex placito, & l. emptionem, C. de rer. per. & hæc per Imo. qui etiam ponit, qñ quis teneatur offerre. gl. in c. cupientes, quam hic alle. etiam Bal. in l. 1. C. de lic. tertio prouocare.
b Consideretur, quod nocet. Adde, ꝙ etiam bene facit tex. in l. et si partis, de leg. j. & adde, ꝙ in hac q. tex. in l. 1. §. item quæritur, de aqua quoti. & æsti. & in l. nam quod, io prin. de penu. le. uidentur uelle, ꝙ si unum ab altero non pōt diuidi, ꝙ totum destruatur. Cogita, & contrarium habetur in l. non intelligitur, §. si quis palam. de iu. fis. & quod ibi Bar. in l. si quis eum, su. de cond. & demon.

1 *Iudicia duo sunt necessaria, quando agitur, ut pronuncietur iniuste ædificatū.*
2 *Vincens in cōfessoria, licet obtinere dēt opus destrui, tamē hæc stipulatio nō cōmittitur, nisi doceatur, ꝙ remissionem causa cognita fuerit consecutus.*
3 *Qua actione agat, qñ ædificat in publico, ut satisdatio remittaf, remissiue.*
4 *Discussio quādo fit, ut possit peruenire cōtra tertiū possessorē, non sufficit relatio nūcij referentis se nihil inuenisse, sed requiritur iudicis declaratio.*

§. Habet aūt stipulatio. Opp. de l. ꝙ meo. §. si furioso, j. de acq. pos.
& de duob. re. l. duos reos, in prin gl. nō solutt. vide gl. q̄ incip. l. taci
a tā. in fi. Dic, ꝙ hic intelligit ex psumpta mēte ꝯhētiū, a quia aliud
tps ꝯmissionis nō hēt annexū, in illis vero extra ꝓpositū diceretur
1 intelligi. Dy. † Quærit gl. qua act. ageť, vt ꝓnūciet iniuste ædificatū? Et dicit, ꝙ ꝯfessoria, vel negatoria, vel rei vend. & aliud iudiciū
erit per ꝙ petētur expēsæ. Sed istud, ꝙ dicit gl. non est verū, q̄a siue ꝯfessoria, siue negatoria, siue in rē agatur, in illo iudicio veniūt
impensæ, l. loci corpus, §. in ꝯfessoria. s̄. si ser. ven. & l. non solū, sup.
de rei vē. Sed qualiter gl. saluabit? Dic, ꝙ duo iudicia erunt necessaria, vnū qñ ꝯ principalē agitur, alterū qñ ꝯ fideiussorē, & hoc te-
b net Iac. de Are. Itē aduerte, q̄a vt puto mihi non sufficit b obtinere
in ꝯfessoria, vel negatoria, vel rei vend. nisi probē me fuisse in pos.
rei, vel iuris, tpe nunciationis, q̄a tunc non poteram eū impedire
ædificare pendente iudicio, vt l. pe. j. de aq. quo. & æsti. dixi sup. in
l. j, in pri. in 7. q. Præterea stiplo cōcedit mihi remissionē statim, q̄
cōcessisset mihi iudex cā cognita, vt su. §. proxi. & l. de pupillo, §. si
is cui. Sed si probassem iudici, ꝙ ego sum in pos. fundi, vel libertatis, permisisset mihi ædificare nō ob. nūciatione, vt d. l. pe. nec ista
stiplo competit ad id, ꝙ apparuerit iniuste ædificatum, si remissio
2 fuisset data, cā cognita, d. §. si is cui. Vñ dico, † ꝙ q vincit in confessoria dēret obtinere opus destrui, tm̄ hæc stiplo nō cōmitteretur,
nisi doceatur, ꝙ remissionē cā cognita fuerit consecutus, ut dixi.
3 † Sed quæro, qua actione ageť, qñ ædificatur in publico, vt cōmittať satisdatio? Dic, vt in gl. & ꝓbat. j. ne qd in loco pub. l. 2. in princ.
4 & §. si & ꝙ ibi no. Formo vobis † vnam q. c qñ fit discussio, quæro
c an sufficit relatio nuncij referentis nihil esse, & nihil inuenitū in bonis, ad hoc, vt possit deuenitur ad pignorū captionē, iudice nihil pronunciante? Et vr̄, ꝙ nō, vt l. ignoti, C. de his, q in frau. cre. la. But. determinauit ꝯrium per l. sancimus, §. fi. cum gl. fina, C. ad Treb. Sed
credo, ꝙ dēt seq pronūciatio, l. incerti, C. de interdi. vbi debet decidi, vt j. de acq. poss. l. exitus. Et vr̄ casus hic, vbi non potest peruenit
ad fideiussorē, nisi appareat iniuste ædificatū, ꝙ pronunciari debet
d Ad l. sancimus. dñd ꝙ pronunciare dēt ipsum esse ꝯtumacē, d sed
non pronunciare actiones esse translatas. Ita hic dēt pronunciare
executionē esse factā, nō ꝓpea pronunciare de necessitate perueniendū ad bo. pos. & facit gl. in l. sed & si possessori. §. pen. de inten.
uor nō dr̄ cōstare, nisi pronuncietur, facit ex. de of. dele. c. iudex, in
fi. l. 6. vbi non sufficit constare suspectum, nisi pronuncietur.

ADDITIONES.

a Ale. Mente contrahentium. Voluit hic dicere Bar. licet sit corruptus, ꝙ hic subintelligať tacita cōdō ex mente cōtrahentiū, sed in cōtrarijs si subintelligeretur, esset pter ꝓpositū, & mentē cōtrahētiū, vñ nō subintelligiť, quē ē hic seq; Imo.
b Ale. Nō sufficit. Vult Bar. ꝙ nō sufficit obtinere in cōfessoria, ubi etiā appareat nūciatorem fuisse in possessione, vel quasi, tempore nūciationis. Sed hoc non placet Imo quem uide, & adde quæ dixi post Bar. in l. 1. in prin. in 7. q. sup. eo.
c Ale. Vnā q. Ad istam q. vide Imo. hic. qui tenet opin. Ang. & idem Raph. sed Bal. in auth. sed hodie. C. de act. & obli. distinguit, licet in l. tutores a pupillo, pillam tex. inf. de confir. tu. teneat opi. Bar. hic simpliciter, & idem tenet Lud. de quolate Insti. de act. §. si quis in fraudem, sed tu uide Ange. in Auth. de fideiuf. §. 1. que multum clare loquitur, & Imo. in l. decem, inf. de verb. ob. Adde quod Ro. cōs. 211. tenuit, ꝙ licet certum sit debitorem non esse soluendo, tamen necessariam esse excussionem, & casu quo præsupponatur necessariam non fore excussionem tamen requirit sententiam declaratoriam, quod talis non sit soluendo.
d Esse contumacem. Bar. contra in l. si finita, §. Iulianus, inf. tit.

a **§. Opus aūt nouū.** a Op. s̄. e. l. ij. §. pōt, & sup. e. l. prætor §. siue aūt. gl. dē, ꝙ ibi dēt
hr̄e instar operis, non est uerum, q̄a hic loqtur in demolitorio, ibi
in prohibitorio, ꝙ potest fieri si non hēt instar operis, vt glo. bene
dixit, s̄. eo. l. de pupillo, §. nūciationē. super verbo, inchoet. Gl. sup
ver. instar. signat ar. ꝯ, & nō soluit, & incipit, vt sic possit nuncian,
ibi, §. cœpisse. illa concordat si tex. iste recte intelligatur, ut no. s̄. e.
l. de pupillo, §. nunciatione, sup ver. anchoet. Dy. ibi & sup. de au. &
arg. leg. l. etsi non sint. §. quid ergo, & §. si cui. Sed ibi de fauore, q.
est ampliandus, hic de odio, quod est restringendum, l. cum qdā,
sup. de lib. & posthu. & de act. & oblig. l. Arrianus. Dyn.

ADDITIO.

a Ale. Opus aūt nouū. Et facit iste tex. sm Ang. & do. Io. ꝙ si statutū puniat facientem opus in alieno, non habet locum, nisi id quod fit, habeat instar operis.

1 *Scriptor, an possit præcise cogi ad scribendum.*

§. Siue aūt res. Opp. ꝙ nō possit præcise cōpelli ad factū, l. non cogendū, §. Sabinus, s̄. de procu. Sol. in l. sed & hæ. §. præter. de procu. Glo. inducit in ar. an scri-
a ptor a possit præcise † compelli ad scriben. Et gl. dr̄, qđ sic. b Miror
1 multum, quod scriptores non destruunt istam glos. quando scri-
b bunt. Et pro ista gl. facit sup. de procurato. l. sed & hæ. §. præter. &
l. fideicommissa, §. fin. sup. de leg. 3. In contrarium facit l. ob æs, C.
de act. & obli. Præterea teneri in compedib. est species. seruitutis,
ut l. e. 2. inf. de li. hom. exhib. ergo non potest fieri per pactum, ut l.
Titio. §. 2. sup. de ꝯd. & dem. Item facit l. in stipulationib. §. operarum j. de uerb. obli. Et ratio est, quia in obligatione facti succedit
obligatio ad interesse, l. si quis ab alio, de re iud. & l. stipulationes
non diuiduntur, ver. Celsus, inf. de ver. obli. Et in hoc residet Dyn.
nisi forte esset electa industria persona, l. inter artifices inf. de sol.
& Cy. determinat in l. 1. C. qui bon. ced. pos. Sed credo, quod non
posset compelli ad factum, quando factum est in obl̄one ex conuentione

ADDITIONES.

a Ale. An scriptor. Adde Bar. in l. stipulationes nō diui, §. Celsus, de verb. obli. & ibi dixi, & uide no. Spe. in ti. de renun. & concl. §. 1. ver. item est beneficiū, ubi dr̄, ꝙ valet pactū de capiendo, & in uinculis tenendo scriptorē propria auctoritate, licet alias non ualeat, scdm no. per Doc. in l. alia, §. eleganter, sol. ma. licet Spe. non alleg. istam gl. in l. si hi. in gl. 4. C. de loca. Et vide Bar. Adde de intellectu huius, Io. And. in addi. ad Spec. in tit. de pigno, §. 5. vers. quid si nunc.
b Clau. Quod sic. Nam ibi gl. ꝙ in casu, in quib. quis pōt præcise cogi ad factū, pōt ēt incarcerari, si sit obstinatus, & ita etiam dicit gl. in c. preterea, de of. deleg. Mei. o. Barb. cons. 48, co. 3. li. 3. Ruy. consi. 65. nu. 7. li. 4. Boer. q. 277. nu. 1.

uentione partium extra iudicium.l.in stipulationib.§.operarũ,ff. de uerb.obli Dicã plene in d.l. stipulationes non diuiduntur. Ad istã l.respõdet Dy.& bene,q̃ hic est in obligatione legali factũ,vel in obligatione hominis,quæ succedit in loco obligationis legalis.

a §. Quæsitum est, si plures. a Si plurib.nũcietur oẽs debẽt sa-
b tisdare,si plures nũciẽt b dẽt oib.vel uni pro omnib.satisfari,& tunc stipulatio simpliciter concepta ad omnium interesse refertur, h. d.vsq; ad fi. Dicitur hic,quod caueatur.& c.dicit glo.q̃ ad personã aliorum refertur.Cõtra in l.si ita stipulatus,§.Chrysogonus,ff. de verb.obli. Sol.gl.& dicit,quod fuit cautum nomine suo,& aliorũ Et vide gl.illam,quæ incip.nomine suo,& alio.

ADDITIONES.

a Barb.Quęsitum.Inducitur iste tex.ad q.si vasallus decedit pluribus hæredibus relictis,qd omnes tenentur iurare fidelitatem,facit,qđ no.in l.de pupillo, §.si plurium,su.e.& quod no.in c.3.§.omnes,si de feu.fue.contro.& ibi per And.de Iser. Et inducitur hic per Mod.qđ si sunt plures domini,& vnus vult opus demoliri, alter petit interesse,dũt qđ iudex debet eos concordare,per no.in l.huiusmodi, §.si ff.de leg.1.alias forte dirimetur,l.sed cum ambo,de iudicijs.

b Ale.Si plures nũciẽt.Quæsiuit hic Iac.de Are licet Doc.non faciãt mẽtionẽ,q̃d si sunt duo nũciãtes,vnus vult,qđ destruat opus,alter vero vult solũmõ interesse,put dr su.ea.l.§ siue aũt, cũ destructio operis sit q̃d indiuiduũ, ut hic quęriĩ q̃d iuris?Et primo dĩt,qđ officio iudi.cõpellunt se cõcordare.Facit l.cũ vnus,§.si.& qđ ibi Bar.ff.de bo.aut.iud.poss.l.iusiurãdũ & ad pecunias,§.si de qualitate, su.de iureiu.& qđ no.Bal.C.de nup.l.1.& l.uiduæ e.ti.& c.2.de test.in 6.Et si iudex non possit ad cõcordiã reducere,forte fortunæ tunc dirimat, arg. l.sed cum ambo,de iud.& l.huiõi,§.si.de le.1.& qđ no.maxime p Bal.in l.si.C.cõia de leg.

LEX XXII.

1 *Hæres ędificantis spreta nunciatione,etiam si ędificans habebat ius ædificandi succedit in pęnam.*

2 *Successor prælati tenetur insolidum ad patientiam,quando prçlatus ædificauit spreta nunciatione,*

Cui nouum opus. Hoc edictũ dat ɔ̃ hr̃dem ad patientiã non ad impensam. h. d. Gl.signat ɔ̃riũ,& nõ solu.t.Vide gl q̃ incip.C. ex delicto defun. ibi §. hæres quoq; Sed ibi fuit lis conte.vel si nõ erat contestata ɔuenit

1 hæres ex suo dolo.Dy.† Quæro si aliquis ędificauit spreta nũciatione,& habeat ius ędificãdi,an hęres succedat in pœna? Et Dy.dicit,q̃ sic,qa ad hæredẽ ɔuenit opus factũ,ɔtẽpto edicto p delictũ, & sic quo ad patientiã tenetur hrs, siue hẽat ius ædificandi defun-

2 ctus,siue nõ † Itẽ q̃ro,si fuit facta nunciatio p̃lato,a qualiter tene-

a bitur successor eius?certe insolidum ad patientiã,& impensam,ut ext.eod.c.2.nã sp eadẽ persona.i.ecclesia,vr̃ conueniri, sed hic per mortem defuncti alia p̃sona ɔuenitur vere,licet fingatur eadem.

ADDITIO.

a Ale.Nũciatio p̃lato.Qualiter aũt p̃latus possit nũciare,vid Bal.s̃.e.l.j.§.fi.& nimirũ,qđ dr̃ hic p Bar.cũ alias de iure hẽat successorem p̃lati obligatũ nõ fore, nisi ad ea,q̃ pp cõmoditatem ecclesię facta sunt,c.si ne p̃la.vic.suas,l.ꝓuidendũ,C. de decu.li.16.Item cõtra Bar.facit,qa p̃latus ædificãdo spreta nũciatione, relinquit quasi contumax in parendo præceptis prætoris,q̃ contumacia delictum dr̃, iuxta no.in l.oẽ delictum,§.contumacia,de re mili.& qđ delinquat ondit text. hic,ubi patet,qđ pęnale est hoc edictũ,quo ad expensas istas,& no.Doc.sup.eo. in l.prætor,§ hoc interdictum el 1.& tunc succedit regula,qđ prælatus delinquẽdo in committendo,non præiudicat ecclesiæ,de quo in c.delictum de reg.iur.in 6.cum vulg.Cogita,quia stringunt,& uide no.per gl.in c.4.hic alleg.

Adde,qđ p̃latus delinquendo p̃iudicet ecclesię,pulchre Pet.de Anch.cons.157.

LEX XXIII.

1 *Si promitto tibi non ædificare in tali fundo,& uendam fundum,an emptor possit ædificare,uide in fine.*

Is cui nouum opus. Istud ĩterdictũ est in rẽ scriptũ,iõ nõ trãsit in singularẽ success.h.d.ista l.Op s̃.eo.l.no ...ff.§.morte. Sol.vt in gl.Opp.de l.vim facit.§.q̃diu,ff.qđ vi aut clã.tres sunt solu.vt in glo. & de istis sol.q̃nque qs tenet unã.& q̃nq; qs tenet aliã,primã tenet gl.s̃.eod. l.1.§ hoc aũt. Secunda fundata est sup his,q̃ no.s̃.e.l.de pupillo.§. nunciatione,vbi reqritur,q̃ ædificans sit sciens,& tunc s̃m illam

a gl.esset vera sol.q̃ in ɔ̃rio fuit ignorãs,a hic nõ. sed qa illa gl.est falsa,vt ibi dixi,sequens solutio est vera, q̃ hic teneatur ad patiẽtiã, ibi ad impensam,nec patitur dãnũ,qa hẽt regressum ɔ aliũ. s̃m glo.

b hic,& Dy.& oẽs cõiter tenẽt. Mihi aũt b vr̃ sic distinguendũ. Aut opus fuit factũ ab eo,cui facta fuit nũciatio,& tenet successor qlibet ad patientiã,siue hoc interdicto,siue q̃ vi,aut clã, vt ff.q̃ vi,aut clã.l.ɔpetit in fi.aut ędificauit successor,& tũc aut ꝓhibitio fuit facta in rẽ s̃m formã edicti positi in l.p̃tor.in prin.s̃.e. tũc emptor si fuit sciẽs tenet ĩsolidũ,alias ad patiẽtiã s̃m hoc edicto,vt hic, & d. l.vi facit,§.q̃diu,ñ interdicto q̃ vi,aut clã.vt ibi,& no.s̃.e.l.j.§.hoc aũt,& sic est casus ĩ quo,q̃ vi,aut clã,nõ ɔcurrit cũ isto. Si vero nũciatio fuit facta ĩ p̃sonã,& tũc ille,cui facta est nũciatio,tenet q̃ vi

c aut clã.s̃.e.l.si ꝓcurator,si ipse ædificauit. Sed eo aũ mortuo, c vel alienãte,successor ignorãs nõ tenet,qa nũciatio est extincta d.§.q̃diu.de ista diuersitate nũciationis in rẽ,vel in p̃sonã,dixi in l.de pu-

1 pillo.§.meminisse,s̃.e.& ꝓbat hac leg.† Format vna q. d ꝓmisisti

d mihi ñ ædificare in tali fundo,vẽdidisti fundũ,emptor ædificauit, qs tenet?Gl. format in l.3.§.opus,s̃.de alie.iu.mu.cau.fac.Dic,qđ prohibitio est in rẽ,iõ seqtur rẽ quocũq; vadat,sed in casu nr̃o, qa fuit ꝓhibitio p̃sonalis non seqtur emptorẽ,l.fi.in fi.iu.de ɔ̃h.emp. tenet tñ uẽditor ex fcõ ẽptoris.l.fluminũ §.adijcit, cũ ibi no.ff.ut. 1.& de hoc ibi,sed hoc est in rẽ, iõ in singularẽ transit successorẽ

ADDITIONES.

a Ale.Fuit ignorans.Vide in d.l.1.§.hoc autem,s.per gl.& Doc.sup eo.

b Barb.Mihi aũt.Vtrũ aũt sit articulãdũ đ scia,puta qa scienter ędificauit cogita, qa Doc.non tangunt,& puto,qđ sic,per no.p Ang.in l.1.C.de Nili ag.non rũpe. & p Bart.in l.omnes,C.de agri.& censi.li.11.vbi oino uidẽ. Qualiter aũt sit formãdus libellus contra successorem uide Bar.in l.competit,ff.quod ui,aut clam.

c Ale.Sed eo ante mortuo.Nec ad patientiã,nec ex hoc edicto,nec quod ui,aut clã. Et pondera dum dĩt hic Bar.ignorans nã vr̃ uelle,qđ si esset sciens,nũciatione facta teneretur,qđ vr̃ esse uerũ,quia tunc teneri vr̃ interdicto,quod ui,aut clam.Et uidetur hoc uerum s̃m Imo.licet Ang.aliter loquatur hic. Vide omnino Imo.

d Ale.Formatur una quæstio.Ad quã bene faciunt,quæ dixi in l.si seruus.in prin. de con.i.fur.post Bar.& de alijs no.vide Bal.in l.ea lege.de condi.ob cau.p Ang. io l.stipulatio ista,§.sicut,de uer.ob.& ad quæst.Bar.hic,adde eundem in l.si sub vna,§.fi.de ver.obl.& in § opus,l.3.su de alie.iud.mut.& in d.§.adijcitur.l.fluminum inf tit.1.& cum Bar.transit hic d.Io.simpliciter.

Paris.Vide Are.consi.26.& consi.70.in 1.dub.seq.Bar.Vero in rub.de serui.reali.& est in 2.rub.de fenest.

TITVLVS SECVNDVS.

De damno infecto.

Gl.ɔtinuat vno modo,dic vt in ea. Vel dictũ est s.de nunc.noui ope quæ sit q̃nq; causa damni infecti,vt sup.tit.1.l.1.§.nũciamus. ideo post illum tractatum ponit hic tit.de damno infecto.

LEX PRIMA.

1 *Iurisdictio remanet apud ordinarium,eo delegante.*

Iurisdictio,an remanserit apud pop.Ro.qui transtulit potestatem in Principem.remissiue.

2 *Delegatus subdelegans,an aliud sibi retineat,quod non nisi aliud sibi expresse reseruauerit.*

3 *Rectores ciuitatis,& castrorum, quare hodie exercent ea,quæ sunt meri, uel mixti imperij.*

Vniuersitas est triplex,& quæ sit illa,quæ habet de iure communi merum, & mixtum imperium.

CVm res. Opp.ff.e.l.4.§.si tam vicinũ.Sol.q̃ hic dĩt de magistratib.intellige ab vrbe di-

1 stãtib.s̃m Ia.de Are.Scdõ op.† q̃ si p̃tor delegat, trãsfert iurisdõnem,& sic apud eum non remanet, ut su. de off.eius cui man.est iurisd.l.j.in fi.ɔiuncta l.j.s̃.Sol. ibi transferri improprie ponit,vt ibi no.& prædicta vera in iudice ordinario delegante.Et sic facit ad q.an apud pop.Rom. q transtulit potestatem in Principem,remanserit iurisdictio de qua s̃. de legib. l.non ambigit,per gl.& Doc.C.de legi.l.fi.Quid in delegato subdelegãte,an apud eũ aliqd remanet,ff.dicã,Op.s̃,de iurisd.om.iud.l.iubere cauere.So.dicam statim in l.3.§.i.ff.e.vbi gl.tangit.Quæro,nũ qd in hac cã offeratur libellus?Item an reqratur lit.conte.Item an

2 s̃nĩa diffinitiua. Dicã ff.in l 4.§.hoc aũt.† Item quæro,an delegatus subdelegans,aliqd sibi retineat? Doc.oñt,q̃ non,nisi aliqd sibi expresse retinuet,cum sub delegatus acceptauerit,vt ext.de off.dele.

a c.quis,& c.si delegatus.li.6.& hoc verum puto ẽr de iure nr̃o,a qa si delegatus subdelegat ad eum nõ appellatur,vt ff.qs,& a quo appe.l.j §.1.& hoc qa apud eum nil remanet iurisdõnis.Item a simili,si ille cui facta est cessio,iterũ alij cessit, apud eũ nil remanet, ut inf.ad Tre.l.1.§.de illo,& l.ex asse.& ibi no.C.de hæ.vẽ.l.emptor. & ita in delegato,licet secus in ordinario,vt hic in text. Rõ est,qa

3 non põt a se abdicere iurisdictionem l.legatus,ff de off præsid † Quæro, vnde hoc est,q̃ ego video,q̃ omnes rectores ciuitatis, & castrorum hodie per Italiã exercent ea, quæ sunt meri, uel mixti imperij? Resp.debetis scire,q̃ nos habemus triplicem vniuersitatẽ. Vna est larga,quæ facit prouinciam,hæc de iure cõi hẽt merũ & mixtum imperium,vt sup.de off. præsid.l.illicitas.§.qui uniuersas,& inf.eo.tit l.4.& de officio rectoris prouinciæ l.j. per totum. Secunda uniuersitas est minus larga,quæ constituit ciuitatem,& huic de iure cõi cohærent iurisdictiones tantum, vsq; ad certam quantitatem,& in leuioribus criminibus,sed merum,& mixtum imperium non habent magnum,vt C.de defen ciui.l.1.& in Auth.de defen.ciui.§.& iudicare,& §.anteq̃.& §.iusiurandũ, in fin. Fallit in quibusdam ciuitatibus, quibus hoc est concessum de iure communi,ut ciuitati Romanę l.j.§. cum vrbem. sup. de offic. præfe.vrb.& alijs quibusdã ciuitatib. Lõbardiæ, quæ hoc habent ex illa constitutione Federici extrauag.de pace Constan. de qua voluit facere mentionem gl.in d.§.iusiurandum,in fi. magnæ gl. Aliæ vero ciuitates habẽt merum,& mixtum imperium, vel ex priuilegio speciali,uel ex consuetudine legitima, vel forte vtũtur eo de facto. Est tertia uniuersitas minima,ut castrũ,villa, & similia,& ista,si qdem subsunt alicui ciuitati,uel alteri castro magno, nullam iurisdictionem habent,sed ciuitas,cui subsunt, hẽt iurisdictionem in eis.l.qui ex uico.inf.ad municip.& C.de natu lib.l. 4. & C,de epis.& cle.l.nulli,§.quod si in uico. in Auth. quibus modis

ADDITIO.

a De iure nostro. Adde,Ale.trãsire cum opi.Bar.hic,quã Imo.approbat, & Doc. in d.c.si delegatus,licet Ro.dicat sequendam esse opin.quam ipsemet Barto.posuit in l.1.§.fi.in l.quis & a quo.tanquam ultimam.

Menoc.Ruy.consi.40.nu.15.lib.2.consi.45.nu.1.eo.

dis natu.effi.fin.§.si quis igitur ex qualibet. Quandoq; talia castra nulli ciuitati subsunt, sed subsunt soli præsidi prouinciæ, tunc magistratus eius municipij hñt eãdẽ iurisdõnẽ, q̃ defensores ciuitatis, & de his habemus ti. C.de magist.muni.ſm vnũ modũ legẽdi quẽ ibi Azo ponit in summa, ſm aliũ modũ intellr̃ ille tit. de defen.ciu. Illa ergo castra, q̃ vtũtur mero, & mixto imperio, aut hoc hñt ex priuilegio, aut ex ɔsuetudine, aut de ſcõ hoc faciũt, nũc ergo in ꝓposito in hac l.& ĵ.l.4. & vbiq;, o.magistratus municipales appellant̃ defensores ciuitatũ, vel Rectores castrorũ, q in ciuitati-
a bus nõ subsũt, pot hñt de iure cõi, licet ĩ illis ciuitatib & castris, [a] q̃ hñt de iure priuilegiato, vel ɔsuetudine. merũ, vł mixtũ imperiũ, in illis idẽ dico, quod in p̃tore, uel p̃side dr̃ hic, & ĵ.e. l.4.ĩ prin.§.j.

ADDITIO.

a Menoc.Castris. Dec.consi.107 nu.7. Soc.sen.consi.15.col.2.circa med. Ruy.consi.33.nu.17.lib.1.Calca.consi.26.nu 7.Alciat.consi.34.nu.1.

LEX II.

1 *Damnum dicitur a diminutione, uel deperditione.*

Damnum. Cũ l.seq.primo exponit, qd est dictũ, ĩfectũ, sequẽ.exponit, qd est dictũ, danũ. Ad primã op.ꝙ magis dicat infectũ, illud quod nõ sperat, qa hic laliẽ subest spes. Sol.hic loqtur qñ ad istũ tractatũ. Scdo op.hic dr̃, ꝙ dãnũ
1 dr̃ † a diminutione.a Cõtra, illud dr̃ diminutũ, ꝙ ẽ vsucaptũ, ş.de
a pen.hæt.l.deperditũ, sed in vsucapione nõ hẽt locũ ille tractatus, l.dãni.la 1,§.1.ĵ.eo. Dicit gl.fateor, ꝙ melius dixisset a depditiõe. d.l.deperditũ. Tu dic, ꝙ licet illa sit ꝓpria significatio, q̃ ibi ponitur, tamen assumitur vnũ pro alio, sicut in l.veteres, ş.de actio.empti. Quæro, quid de lucro quod n merectur amitti? Et dic vt in gl.

ADDITIO.

a Diminatione. Adde ꝗ inducitur iste tex.ad q.statuti cauentis, ꝗ de damno dato fiecur æstimatione damnũ passi. An hẽat locũ in furto. Bal.in l.nauta,§.quicunque ff.nau.cau.stab. vt refert Ale.determinat, ꝗ non, quia in d.§. quæcũq. dãnum, & furtũ, vt diuersa ponuntur. Sed ipse Ale.dicit ꝗ in d.§.quæcunque, nõ probatur op.Bal.quia ibi dr̃, ꝗ furtũ, nõ cõprehendit oẽ damnũ, sicut spẽs nõ ꝯprehendit genus, l.si quid carũ, §.intemptũ, de le.3. licet ibi ecõtra, nõ negetur, ꝗ appellatione damni non ueniat furtum, ꝗ vt spẽs damni, d. ...ꝗ si uis sustinere op.Bal.quia illa melius probatur per tex.in l.si seruus, §.si quis de manu. & §.si ques olium, cum seq.§.ff.ad le. Aquil.ubi actio legis Aquil. q̃ pro dãno dato dat, vt d.l.si seruus,§.tertio aũt capite,& tollitur ad le. Aq.per totũ, nõ datur pro furt. Tu adde etiam quod voluit Io.And.in addit.ad Spec.in tit.de emp.& vend.§.nũc dicendum, ver.ubi autem, in addi.uer.libellus.
Cl[ir]. Quid d lucro. Vide omnino, quæ dt Ale.i l.a.in 1.col.post gl.ibi, & Bar. su.fol. ma.ubi ponit an amittere lucrũ dicaĩ icomodũ. Itẽ an dicaĩ fieri d[...]ior cõdõ.

LEX IIII.

1 *Differentia inter renouare, & protelare.*
2 *Magistratus, an possit renouare, & protelare hãc cautionẽ, tenet opin. Ray.*
3 *Stante statuto, ꝗ Potestas nouus nõ habeat arbitriũ in puniendis maleficijs tantum per sex menses, si Potestas electus durãte primo officio fuit electus pro aliis sex mensibus, an dicatur nouum officium, uel idem prorogatum.*

1 Dies cautioni † Nota dñam inter renouare, & protelare, vt l.sed & si manente, ĵ.de p̃reca.
2 cũ si. † Quæro, vtrũ magr̃atus ipse possit renouare, & ꝓtelare, & gl.
a dt quod sic, ĵ.ea.l.§.duas, in prin.in gl.mag. Dy.ş, vt no.ĵ.eo.l.prætor, in prin.in gl.sup ver.statuero. Iac.de Are.idem dt ꝗ nõ, & p l.cũ p̃tor ş.de iud.cũ nõ sit cõmissum, Rav.dicebat, Aut fuit interposita semel iussu p̃toris, vel p̃sidis, & ad magr̃atus nõ ptinet, sed solũ cognitio localis. Aut interposita est iussu magr̃atus, & pertinet ad magistratũ, & hoc teneo. Quæro de qua cautione loquitur hic. Gl.dt de præstanda, vel de præstita. Sed nũc quero si loquitur de
b præstanda cum nullũ hẽat diẽ limitatũ, sed solũ officiũ iudicis, l. p̃tor in pri.quõ põt dici ꝓrogari, vel renouari? Rñ. qñ statuit̃ dies lõgior, vel ꝓximior, q̃ sit ɔsuetudo, l.si finita, in prin. ĵ.eo.& not.in simi.ş.de his, q no.infa.l.qd ergo.§.pœna grauior. Sed in casu vbi ẽ statutũ certũ tp̃s, vt in flumine publico, vel ripa eius, tunc renoua-
3 re, & ꝓtelare ꝓcedit clare. † Quæro de qõne occurrẽti his diebus statuit ciuitas ꝗ futurus Potestas tm̃ habeat arbitrium in puniendis maleficijs per sex menses. Venit Potestas nouus, & durãte primo officio fuit electus pro alijs sex mẽsib. & vr̃ idẽ officium ꝓtelatum, vt hic cũ simili, ergo habet arbitriũ pro secundis sex mensib. Contrarium dixi, si secunda electio fuit facta finito primo tẽpore, sine dubio est renouare, si fuit facta durante primo. aduerte, si qdẽ verba sunt apta ad nouum officium, vt quia dt, eligimus eũ pro futuris sex mensib. & tunc est nouum officium. Si vero dt, ꝓ
c rogamus tempus primi officij, & tunc idem est officium ꝓrogatum. Idem no.gl.in simili de pact.l.si vnus,§.pactus.versi.idem dicemus, in gl.super verbo, minueret, facit de suspe.tut.l. 3. §. qui.

ADDITIONES.

a Renouare. Adde, quod facit ad q.an si finito tempore compromissi partes dixerunt, prorogamus vsq; ad tale tp̃s, an ualeat prorogatio ut uim renouationis? Et vr̃ ꝗ nõ, per gl.in l.3.in prin.ff.de acq.poss. tñ Imo. determinat ꝯtrũ p ea, q̃ not. Bar.in d.l.3.ubi reprehẽdit illa gl.& maxime dt Imo.si interuenisset iuramentũ in prorogatione, p tex.no.in l.cũ pater §.filius matrem, de leg.2. Hanc eandem opi.vr̃ tenere Ro.quærens, qd si iudex finito termino dixit, prorogamus terminũ an ualeat? Et cõcludit, ꝗ sic, secutus Bal.in l.1.C.de temp.app.licet Spe.cõtrariũ teneat in ti.de dila.§.nũc videamus, ver.& sunt hæc. Et cũ opinio.p̃dictorũ transit ẽt Ale. Cui adde, ꝗ idẽ ꝗ hic, tenet Ro.cõl.443. Sed qd si factũ fuit cõpromissũ & iuratũ sub pœna de nõ cõtrauueniendo, & an finitũ terminũ partes simpliciter ꝓrogãt, an iuim tactũ in primo, intelligat̃ repetitũ in hac prorogatione? Vide Bal. cõcludẽtẽ, ꝗ nõ eius cõl.368.lib.3.ſm antiqua impressionẽ, incip. Circa.t noie, q̃ ritur si factum fuit compromissum, & secundum nouam, est consi.436.lib.3.
b Officium iudicis. Adde, qđ ꝑꝑ hoc dicit Ang.qđ sicut spectat ad iudicem arbitrari de tp̃e vsq; ad quod se habeat extendere cautio damni infecti, ita dicendũ in illo, qui ꝑꝑ inimicitias se timet offendi, ut ibi cautio non sit præstanda de non offendendo in perpetuum, sed sit moderandum tp̃s iudicis arbitrio, ut l.ait prætor, de iure deli.& l.de die, qui satisd.cog. Et istud secũdum Imo.est no. pro limitatione eorum, quæ no.in l.denunciamus, C.de his qui ad eccle.confu. De qua q. vide etiam per Ale.concordantias. Meno.Dec.consi.497.nu.1.circa fin.
c Idem est officiũ. Adde, ꝗ cum opi. Bart.transit Paul. de Cast.& Ale. Pro quo alle. tex.in l.si cũ dies, inf.de arb. Ro.dicit qđ sibi plus placent verba Bal.i l.sed si manẽte, de preca. Tu dic, qđ ẽt pro opi. Bar, facit, qđ uoluit Bal cõl 336.inci.q̃ritur, si factũ fuit cõpromissum, lib.3. ſm nouã impressionẽ, & ſm antiquã est cõl. 368. 3.lib.ubi dicit, præterea hoc cõfirmatur per notabilem doctrinã, quia tunc rõne prorogationis intelligitur vnũ, & idem, qñ vtrumq; est eiusdem formæ, & naturæ, secus si non sunt eiusdem formæ, & naturæ, ut eleganter no.in c.hi qui authoritate, de præben.lib.6. Et facit qđ idẽ Bal.uoluit consi.149.lib.3.qđ Ep̃s, qui cõcessit in commendam alicui Ep̃o ecclesiam parochialem, non possit intra sex mẽses illam prorogare, qa esset extendere unam, & eandem commendam ultra tp̃s statutum, per c.nemo deinceps, de elec.in 6 alleg.l.sed si manente, de precario. Et facit quod etiam uoluit consi.407.lib.3.qđ Ep̃s possit prorogare tempus limitatũ executorib.testamentarijs, & illa tunc dicetur executio testamentaria.
Meno.Tiraq.de retract.conuent.§.3.gl.7.nu.29.Bal.l.si a te, in fi.C de pact.inter emp.& uend. Marsi.sing.3000.

1 *Prætori parere non dicitur qui facit, sed non debito modo. Executor, an sit necessarius in secundo decreto, remissiue.*
2 *Primum decretum non potest delegari, nec etiã competit iure magistratus.*
3 *Cautio damni infecti est mixti imperij.*
4 *Mixtum imperium est triplex, & quæ mixti imperij sint delegabilia.*
5 *Damni infecti remedia decem.*
6 *Permissum per hunc §.magistratui municipali non posse delegari, nisi ad cognitionem.*
7 *Damni infecti causa si appellatur, appellari debet ad proximum superiorẽ. Appellari an possit in causa damni infecti.*

Si intra diem. Põt intelligi de die interponendæ, & de die finiẽdæ oblõnis, vt ĩ gl.patet. No.† ꝗ
1 licet qs faciat, non tñ debito modo, non dr̃ parere prætori. Et facit extra de resti.spol.c fi. Itẽ ex ver duas, nota, ꝗ parti ꝑmittit̃, vt possideat, sic in secundo decreto, non est necessarius executor, dicam ĵ.l.si finita.§. Iulianus. Assumo ɔtrũ signatũ in l.1.& in fi. huius gl.magnæ.& opp.de l.iubere cauere, ş.de iurisd.omn.iud.glos. ĩ l.1.& in l.iubere cauere multũ se inuoluit? Dicũt qdã hoc est speciale, & ista est vera, ut ibi dicã. Sed pro modo hanc destruo p l.cognitio,§.vt possessio bonorũ, ş.de offic.eius, cui mãd.est iurisd.vbi cognitio põt delegari. Gl.dat aliã sol.in l.iubere cauere, ꝗ illud, ꝗ ibi dr̃, intelligitur de missione in possessionẽ ex scdo decreto, qd non põt delegari, hic vero loqtur de missione ex primo decreto.
2 Sed † istud est falsum per l.ea q̃ §.magistratib.inf.ad munic.vbi ẽt primum decretũ nõ põt delegari, nec cõpetit iure magr̃atus. Dat aliã sol ꝗ delegatur habẽti aliã iurisdictionẽ, & similia, l.nec man-
3 dante, ş.de tut.& cura.da ab his. † Tu dẽs scire, vt intelligas, ꝗ duo sunt videnda, vnũ an cautio dãni infecti sit meri, & mixti imperij. Et vr̃, ꝗ sit mixti imperij, d.l.iubere cauere. Et gl dat rõm, qa illud est mixti imperij, quod iudicis offõ nobili expedit, & respicit priuatã vtilitatẽ. Modo cautio dãni infecti exordit nobili offõ iudicis
4 vt ĵ.eo.l.in glino.vbi no.ergo, &c. † Sed q̃ro, quotuplex est mixtũ imperiũ. Et dic ꝗ est triplex. Quoddã est mixtũ imperiũ magnum & istud est, quod reqrit plenam causæ cognitionẽ, vel corporalẽ coercitionẽ, & istud nõ delegat̃ r̃r, vt hoc §.ver.an tñ. & ver.si forte durcẽ: fallit in l.vlti.C.vbi.& apud quem fauore minorũ, & in l.nec mãdante, ş.de tuto.& cur.da.ab his, & Insti.de Atil tut §.sed hoc iure. Quoddã est mixtũ imperiũ mediũ, quod hẽt summariã cognitionem, & missionẽ, tñ sine coercitione. & istud non põt delegari, nec cõpetit magr̃atib.d.l.iubere cauere, ş. de iurisd. omn. iud.& ĵ.ad munic.l.ea q̃, §.magr̃atib. Fallit in cautione dãni infecti ꝑꝑ celeritatem ipsius, vt hic, & ş.eo.l.1. Est quoddã mixtũ imperiũ, quod requirit summariã cognitionem tñ sine missione, & non aliud, & istud põt delegari, d.l.cognitio, §. vt possessio bonorũ, ş.de offi.eius cui mãd.est iurisd. Et ista sufficiãt quãtũ ad ꝓpositum, qa hic non intẽdo tractare mãm meri, & mixti imperij. Dr̃ hic duas res tm̃ cõcessas, &c. immo tres, vel quatuor habemus, qđ põt iubere, vt caueant, vt l.1.sup.eo. Item põt diem protelare, vt hac l.4. Itẽ põt mittere in possessionem, vt hoc §. si intra diem. Itẽ potest cognoscere de actione in factum. Sol.fateor, & istud quod dicit Iuriconsultus, duas, ſm hoc §.sed, & si respicias totum, & superiora, permisit quatuor, & ista est vera, omissis multis inuolutionib. & cognitio sup actione in factũ est iurisdictionis simplicis qa expeditur iure actionis, & iõ põt delegari. vt no.in d. §. ibi de-
5 cretũ, l.nec quequam, ş.de off.proc.& le. Modo quæro, quot sunt remedia in dãno infecto? Vnũ est iubere cauere, & istud põt expediri ꝑ magistratus, non tñ vicinos p̃tori, vt ş. l.1.& ĵ.ea l.§. si iam vicinũ. Secundũ est renouatio, vel prorogatio diei, & in hoc dic, ꝗ qđ dicat Iac.de Are. Aut fuit interposita iussu magr̃atus, & ad eũ ptinet ꝓrogatio, & arctatio diei, vt hic in prin.cũ glo.sua, & arg. l.eum, de iurisd. omn. iud. Aut fuit interposita cautio iussu p̃toris, vel p̃sidis, & tũc non debet expediri per magistratũ, vt hic, ſm op. Iac.de Are. Tertium est mittere in possessionem ex primo decreto, & hoc põt facere magistratus, vt hoc §.si intra die. Quã tñ est cogno-

cognoscere ꝯ non admittentē, pignorib. captis, & mulcta indicta,
& illud magistratus nō pōt facere, vt hic. Quintū est, cognoscere
sup actione in factū ꝯ non admittentem, & istud pōt facere ma-
gistratus, vt hic. Sextū est interponere ſm decretum, & nō pōt, qa
reqrit plenam cāæ cognitionē, vt in dicto ver. si forte duretur. Se-
ptimū est post interpositionē ſcđi decreti mittere in possessionē
re ipsā, & nō pōt, vt hic, in d. ver. si forte. Octauū est, post missionē
ex ſcđo decreto factam eū, q erat in possessione expellere, & hoc
magistratus nō pōt facere, vt in d. ver. si forte. ſm vnā lect. Nonū
est, qñ post missionē ex primo decreto, ex cā dēt cedere possessor
vt qa iudex vult aggrauare, vt citatus veniat, & caueat, & tūc ma-
gistratus nō potest facere, vt discedat a possessione, vt hic in vers.
si forte. ſm aliā notab. & singularē lect. Decimū, qñ dic, q missus
est, dēt de possessione exire, quia reus contumax reuertitur, & sa-
tisdat, vel alias se legitime defendit, hic in fin. ſm tertiā lec & hoc
magistratus non pōt. Ista tetigit Iaco de Aren. non tñ sic pfecte.
6 †Quæro, vtrū istud, ꝙ permittit magistratui municipali, possit de-
legari? Et gl. disputat. Sed dic, ꝙ non pōt delegare tanq̄ delegatus.
l. j. de off. eius cui mand. est iurisd. nisi cognitionem, & illam po-
terit delegare d. l. cognitio. §. ut possessio, de off. eius cui man. est
iurisd. Sed cū iste sit delegatus auctoritate legis vr ꝙ posset delega
re sicut delegatus a principe, vt C. de iud. l. a iudice. Sed hęc est lex
7 ꝑtoria, secus si esset imperialis. †Quæro, qd si appellat, posito ꝙ in
hac cā appellari posset, ꝙ dubiū est, ad quē appellat? Vr sp ad ꝑto-
rē, qa ipse delegauit. Dic ad ꝓximū superiorē, qa ipse vr delegare
auctoritate huius legis, in prin. & in ver. duas. ibi, prætor, vel ꝑses.

1 *Vagabundus est, qui non habet certam habitationem, & qui per mundum vagatur. nu. 24*
Libellus datur in actione damni.
2 *Citatio ad domū sufficit, ꝙ fiat ab initio, si copia personæ haberi non potest.*
3 *Citatio ad domum fieri potest in causis celeritatem requirētib. quando quis in iudicio non reperitur, alias requiritur, quod absit a ciuitate.*
4 *Citatio ad domum facta semper valet, quando quis ab initio fuit in iudicio, licet postea absit. Qualiter apparebit, quem non reperiri, ad hoc ut citari possit ad domum. nu. 5*
6 *Forma commissionis citationis, quando quis citatur ad domum.*
7 *Iudex si dat minorem dilationem, quam debet, tenetur parti quam læsit, & de iure canonico appellatur.*
8 *Citatio facta ad stationem, ubi quis consueuit stare ad artem exercendam, non tenet. sed debet fieri ad domum, ubi degit.*
9 *Citari debet ad domum. ubi degit tempore citationis.*
Citria ad domum in c. fa Cle causam, de elec. debet quis ubi communiter morari consueuit.
10 *Habitationē propriā non habens si citatur si agitur de re immobili, citatio fit ad ipsum locū legendo ibi citationē, si pro alio debito, citatur in illo loco, ubi prius conuersari consueuit, & qd addendum sit in citatione. nu. 11.*
12 *Relatio nuncij citātis quem ad domum, qualiter fieri debeat.*
13 *Commissio iudicis facta nuntio, ꝙ citet personaliter, vel ad domum, sufficit, idem si committit simpliciter quod citet.*
14 *Relatio nuncij in casu prædicto latine scribi debet, & qualiter.*
15 *Statutum si disponat, ꝙ quis citetur personaliter, uel ad domū, intelligitur quod alterum fieri sufficiat.*
16 *Procurator quando notorium est, quod dominus ipsum dimisit, primo perquirendus est antequam fiat citatio ad domum, alias secus.*
17 *Testes ad æternam rei memoriam si examinantur propter mortem, uel propter absentiam diuturnam, citatio ad domum tūc sufficit, alias non, & quomodo hoc intelligatur. nu. 24.*
18 *Testes quādo examinātur ante litē contestā. ad ordinem causæ, puta ad probationem alicuius exceptionis, tūc examinari possunt parte absente. idem & in actore uolente replicationem probare.*
19 *Partis præsentia reqritur, uel quod latitet, quando actor uult producere testes ante litem contestatam super causa principali, & ibi quando examinentur contra latitantem nu. 20.*
Testes si examinantur post li. cont. citatio ad domum sufficit. & sup. nu. 17.
20 *Testes ad perpetuam rei memoriā, si examinantur ad effectum alicuius partis præiudicij, citatio ad domum sufficit, & non requiritur latitatio.*
21 *Testes si examinantur ad perpetuā rei memoriam, ubi paratur plenū præiudicium, regulariter requiritur latitatio, & non sufficit citatio ad domum fallit in causa celeritatem desideranti, & in causa liberali.*
22 *Latitare dicitur ille, qui semel fuit in iudicio, & postea semper est absens.*
23 *Testes si examinantur in casibus in qbus perueniri potest ad diffinitiuam lite non contestata, pars debet personaliter citari, uel latitatio requiritur.*
25 *Ed. Item non habet locum ubi eius uerba adaptari non possunt.*
26 *Statut. ꝙ de quolibet contractu, de quo fit īstrumentū, soluat tantū pro libra, non comprehendit contractus. qui continent aliquid inæstimabile.*

§. Prætor ait.

Nō fit missio ꝯ absentē, nisi prius nuncie-
tur ad domū inqlini vel procuratoris, vel
1 nullo habitante libellus ipsis domib. applicet. h. d. †No. ꝙ ille, q nō
hēt certam habitationē, est vagabundus. Itē not. in hac actione es-
2 se libellū dādū. †Reuoco in dubiū illud, ꝙ dixi in citatione ad do-
mum, vt sū ab initio sufficiat. Dy. ſ. de liberis agnoscendis, l. j. §. j. de
indistincte, ꝙ sic, p l. sicut oportet. §. oportet. de excu. tu. ubi dt tex.
alternatiue ad faciē, vel ad domū, ergo sufficit alterum, l. si heredi
4 §. s. de cōdi. insti. Hic vero idē Dy. dt, ꝙ ita demū sufficit citatio
a ad domū, si nō pōt haberi copia personæ, a vt hic, & d. l. j. de lib. a-
gnoscen. & ꝯ. ꝙ vi aut clam. l. q aliter, §. & si forte. Et hanc tenet
Inn. ext. de eo, q mittit in possessionē causa rei seruandæ. c. fi. Idem
tenet Ricard. Malum. ꝙ primo ꝑsonę deinde domi. Et hoc tenet
gl. no. in c. cām quæ. ext. de dolo, & contu. Ad l. scire oportet. §. o-
portet. rñdetur, ꝙ illa alternatiua est ordinis, ꝙ primo ad faciē, se-
3 cundo ad domū, si personaliter reperiri nō pōt. †Sed q̄ro an est ne
cesse, ꝙ nō possit reperiri? Hic vr ꝙ sufficit non reperiri in iudicio,
sed in Auth. de exhib. reis. §. si vero etiam cuidā, vr ꝙ reqratur, ꝙ
non reperiatur in ciuitate. Et hoc dr tenere Inn. in d. c. fi. Tu dic, si
qdem est prima citatio, qa reus in hac cā nunq̄ fuit in iudicio, tūc
si qdem est cā quæ celeritatem desideret, vt causa damni infecti,
vt su. l. j. vel aliæ quæ ponuntur ꝯ. de appel. reci. l. fi. tunc sufficit, qd
non reperiatur in iudicio, vt citari possit ad domū, vt hic in versi.
abesse. In aliis vero causis requiritur, ꝙ absit a ciuitate, vt d. §. si ve-
ro ēt qdam. in Auth. de exhib. & in d. c. fi. cum ibi not. & C. de an-
4 nali exceptione. l. vt pfectius. †Si vero ab initio fuit in iudicio, tunc
sp sufficit abesse a iudicio, vt sic valeat citatio ad domū, ſ. de iud. l.
& post edictum, in prin. & ibi not. & C. qñ, & quādo iudex auth.
qui semel. l. ab eo. eod. tit. & ibi not. in gl. prima. & l. prima. §. item
cum ex edicto, quæ sent. sine appel. re. Et ideo dico, ꝙ tex. in d. §. si
vero. in Auth. de exhib. & introdu. re. non ponit ordinem neces-
5 sitatis. sed magis ciuilitatis. Sed qualiter † apparebit, ꝙ iste nō re
periebatur? Respondeo, in casib. ubi sufficit abesse a iudicio, sa-
tis cōstat, eo ꝙ iudex mādauit ipsum citari. Nam cum talis absen
tia possit subijci oculis iudicis, ex ea causa vr facta commissio cita
tionis, argumento eius, qd no. ſ. de excep. rei iud. l. si quis ad exhi-
bendū facit, ſ. fini. regun. l. si irruptione. § fi. Si vero requiritur ab-
sentia a ciuitate, tunc credo, ꝙ dēt fieri inquisitio, & discussio, an
possit ibi reperiri, & si non reperiatur, citatur ad domum, ut d. §. si
vero etiam quidam, in Auth. de exhi. & introdu. re. & ſ. de leg. 2. l.
cū qdam. §. fi. cū l. seq. ad similitudinē discussionis, quæ fit de reb.
6 idem dico in simili, de duob. reis. l. 3. §. fi. in pe. q. †Erit ergo forma
commissionis ista. Talis iudex cōmisit tali nuncio, vt vadat, & di-
ligenter perquirat per ciuitatem, & si eum reperierit, præcipiat ꝙ
tali die veniat, & si eum non inuenerit, citet ad domum suæ habi-
tationis, demum nuncius refert se sic fecisse, & sufficit. Sed vr, qd
requiratur, ꝙ iudex inquirat si abest, & vbi sit, & tūc dilationē det
ſm distantiam loci absentiæ, vt d. §. si uero etiam quidam. Respō-
deo, bene faceret iudex hoc faciendo, tñ si non facit, processus ꝑ
hoc non redditur nullus, quia dictus, §. non ponit ordinem ne-
cessitatis, vt dixi. Præterea illa inquisitio ibi fit solum, ut sciat iu-
dex quantam dilationē det. & quantam det, est in eius arbitrio, vt
ibi not. Si ergo vult dare dilationem suo arbitrio, ēt hoc non co-
7 gnito, potest. † Fateor tamen, ꝙ si det dilationem nimis breuē te-
b netur parti quam læsit, & de iure Cano. potest appellare, b vt ext.
de dilationi. cap. j. Et sic patet, ꝙ processus non erit nullus. Itē quæ-
8 ro, tex dicit, † ꝙ debet citari ad domum, vbi degit, an sufficiat cita
c ri ad stationem, c vbi consueuit stare ad artem exercendā? Respō.
non, sed debet citari ad domum vbi familiariter moratur, l. j. §. j.
de lib. agno. licet sit arg. ꝯ ꝯ. de iniu. l. item apud Labeonē. §. cōui-
9 tium. sed ibi soluam. † Sed quid si maiori parte anni habitauit in
vna domo, nunc non habitat, vt faciunt ciues, qui tribus mensi-
bus in æstate habitant in comitatu, an sufficiat ibi citari, ubi maio
ri parte anni consueuit habitare. Et videtur quod sic, vt ꝯ. de ver-
borum significatione, l. maiore. Quod tenet Io. And. de electio-
nibus. c. ciuitam. in Clemen. Sed puto, ꝙ ibi debet citari, ubi degit
d tempore citationis, d vt hic dicitur. sed quantum ad intimationē,
de qua loquitur cap. causam dico Ioan. And. bene dicere, qa tex.
ibi dicit, ubi morari communiter consueuit, &c. & sic est in præ-
terito, hic dicit, degit, & sic in præsenti. Iam ergo non est quæstio
quid si in duabus domibus ęqualiter habitet. dic, ꝙ inspicitur tps
citationis

ADDITIONES.

a Alc. Copia personæ. Adde gl. in c. qm frequenter, §. si aūt, ut li. non cont. Spec. in tit. de act. §. j. ver. sed nunquid sufficit. & Bar. in l. j. de lib. agno. & in l. cum quidā. de leg. 2. Pet. de Anchar. in cle. causam, de elec, vbi per oia sequitur dicta Barto. hic & Ant. de But. in c. causam, de do. & contu. Bal. in l. ab eo. & in l. ea quæ, C. quo, & qñ iud. & in c. 1. de mi. va. qui contu. Adde tu Bal. consi. 16. li. 4. incip. citatio ad domū, & consi. 412. li. 2. Ro. plene consi. 454. ubi dicit, ꝙ non solū in ciuitate, sed in comitatu perquiri debet, quia appellatione vrbis in materia indifferenti comprehenditur comitatus, l. 1. §. cum vrbem, de off. præfec. urbis. Item dicit, ꝙ necesse sit constare inuestigationem præcessisse, ad hoc ut citatio possit fieri ad domum, quia illa est solennitas extrinseca, quę non præsumitur, nisi probetur, l. faciendū inl. de ver. ob. de quo ēt per Abb. consi. 83. & consil. 30. & ibi an si constet notorie aliquē non habitare in loco suæ habitationis, an valeat ista citatio. Et de ista materia uide etiam per Ang. cōsi. 297. & per do. Card. consi. 113. Menoc. Tiraquel. de retract. contan. § 9. gl. 2. latissime prosequitur singula membra Bar. hic aliqua Ruy. consi. 65. ou. 1. lib. 1.
b Appellare. Adde ꝙ hæc verba formalia huius versicu. refert & sequitur Roma. consi. 498.
c Ad stationem. Adde Ant. de But. in d. c. causam. de do. & contu. Et eadem ratione non poterit quis citari ad hospitium, in quo familiariter non habitat, si ibi personaliter non inueniatur, quia locus hospitij non est locus, vbi degit. l. 1. §. habitare. sup. de his, qui deie. vel effu.
d Tempore citationis. Adde R pe. in tit. de com de. iu. §. i. ver. sed nunquid. Bal. in l. 2. de iurisd. omn. iud.

citationis, sed quantum ad illam materiam, dic vt dicto cap. not.
ubi citabitur tex.
10 † Quid si non habet habitationem propriam.[a] vbi citabitur tex.
a hic dicit, quod ad prædium. Dic, aut est quæstio de aliquo, seu pro ali
qua re immobili, & tunc debet fieri citatio ad ipsum locum, legē
do ibi citationem, vel ibi affigendo, vt hic innuit tex. & gl. Si vero
esset cōtentio de pecunia, vel alio debito, tunc debet citari in illo
loco, vel hospitio vbi plus conuersari consueuit, l. a. & ibi not. C.
vbi de crimi. agi oportet. Hoc vltimum no. per Innocentium, de
electio, c. quia propter, in gl. super versi. illud autem penitus. Hoc
11 antem † nō posset facere nuncius ex vigore commissionis factæ,
eo modo quo s. scriptū est. Adijciatur ergo in commissione, vel
si habitationem eum habere non reperiet, citet ad locū, vbi con-
12 uersari, & hospitari consueuit. † Sed quid debet nuncius referre?
Respon. se fecisse secūdum formam commissionis, sc̄e dis̄q̄ siuis-
se, &c. & se citasse ad domum suæ habitationis, quæ verba intelli
guntur de præsenti l. si ita, de auro & argento leg. Secus si diceret
13 simpliciter se citasse ad domū, quia tunc citatio nō teneret. † Sed
quid si iudex commisit sic? Cites personaliter, vel ad domum? Re
spondeo, sufficit, intelligitur enim ad domum si personaliter nō
intelligitur, vt s. dixi. Respondeo ad d. l. scire oportet. §. oportet.
intelligitur ad domum suæ habitationis. Item si committeretur
simpliciter quod citet, quia debent ista verba intelligi ciuiliter, & se-
cūdum iuris formam, ff. de vsur. l. si stipulatus. & de liberis & post
hu. l. Gallus. §. quidam recte, & quod ibi no. & de legatis primo. l.
14 si legati serui nomine, cū simili. Tamen isto † casu relatio nūcij
debet scribi magis late, ita quod in ea oīa prædicta includanī, alias nō
sufficeret. Licet enim pro verbis iudicis præsumatur, quatenus
natura verborum est apta comprehendere, tñ non sic in verbis
nuncij, sicut dicimus in teste. C. de vsuris. l. prima de verbo. obli. l.
15 sciendum. vbi de hoc. † Quæro, quid si statutum[b] dicat, quod citetur
b quis personaliter, vel ad domum? Certe tunc intelligerem simpli
citer, quod alterum fieri sufficiat, nulla habita distinctione, persona re
periatur, vel non, vt sic iuri cōmuni aliquid addat, quia alias nihil
operaretur argumento eius quod no. de rei vendicatione, l. e. non
solum. & de legatis tertio, l. 1. §. rem. facit de legatis primo. l. quan-
16 do. † quæro, an debeat fieri discussio, an reperiatur procurator, an
non. Et videtur quod sic, sicut de ipso principali, vt l. prima. §. primo,
de liberis agnoscēdis. prout ibi loquitur de patre, vt dicto ca. cau-
sam. de dolo, & contumacia, & ibi glo. extra de elect. cap. causam.
in Clemen. in contrarium videtur casus hic, vbi prius ad domum
quam procuratori, & j. quod vi aut clam. l. e. aut qui aliter, §. & si
forte. vbi prius denunciatur amicis, quā procuratori. Dic, aut con
stat, vel notorium est, quod dñs dimisit procuratorem, vel alium ad-
ministratorem legitimū, & tunc ille prius debet requiri, quam ad
domū citari, d. l. prima. §. 1. de liberis agnoscend. Et sic intelligo di-
c ctum ca. causam, & hic aut non erat notorium, & tunc secus, e ut
17 hic, cum similibus. Dy. inducit † istam legē ad quæstionem testiū
examinandorum ad æternam rei memoriam, vt in authen. sed &
si quis, C. de testibus & de vsur. pupil. l. vlti. & l. in lege Aquilia, si
deleuum, s. ad le. Aquiliam. an sufficiat domi fieri citationem? Et
Dyn. dicit, quod non: allegat in corpore, de testibus §. pen. ibi, si vero
noluerit aduenire, &c. Si vero loquitur de examinatione, quæ fit
post litem contestatam, & sufficit, quia imputari sibi debet, cum
aliquando fuit in iudicio, si modo nō est, & hæc verba ponit Cy.
de verbo ad verbum in auth. sed & si quis, C. de testib. Ioan. And.
disputauit istam quæstionē, & eam ponit in c. præsumitur, de re-
gulis iuris, lib. 6. in mercurialibus suis, & in primo membro, quan
do añ litem contestatam, est tex. contra dictum Dyn in c. quoniā.
extra, vt lite non contesta & hī s̄m dñm Ioan And. qñq; fit exami
natio testium ad æternam rei memoriam, in casu, in quo non est
periculum mortis, vel absentiæ diuturnæ testiū, vt qñ examinan-
tur ex parte rei ad exceptionem, tunc dicit verum Dy. in d. Auth.
de testib § pen. Quandoq; fit examinatio ad æternam rei memo
riam pp mortem, vel pp absentiam diuturnā, & tunc sufficit fieri
domi, vt c. qm̄, extra, vt lite non contestata. Et si hoc non diceret,
tex. ostēdit ad oculum, quia si expectaretur, quod perueniret in noti-
tiam partis, interim testes morerētur, quod esset absonum. Qñq;
18 † examinantur ante litem contestatam ad ordinē causæ, vt puta,
ad alicuius exceptionis probationem, & tunc possunt examinari
testes, absente parte, arg. in auth. qui semel, C. quō, & qñ iudex, &
d. c. causam. & l. properādum. § si antē reus, C. de iud. Et idem di
co in actore replicante, & volente replicationem probare. Si vero
19 † actor vult producere testes super causa principali, tunc requiritur
quod pars præsens sit, vel latitet, vt d. c. qm̄. versic. porro. extra, vt lite
nō cōtestata. Si vero examinentur post litem cōtestatam, & tunc
tene quod tenet Dy. Ista verba sunt sua in effectu, licet seriem ver
borum mutauerim. Sed videtur, quod non bene dicat, quando dicit,
quod actor volēs producere super causa principali, quod tunc requi-
ratur vera contumacia, non dicit verum, per l. cū vero, §. subuen-
tum, j. de fideicom. liber. conmissa. l. neque infantes, eod. titu. vbi
contra hæredem latitātem, vel non latitantem, sed absentem ex
iusta causa proceditur, & causa cognita decretum libertatis inter-
ponitur. Et ex eo qd̄ dicit, causa cognita, apparet qd testes exami
nentur etiam cōtra non latitantē. Idem probatur in materia no-
stra, vbi s̄m decretum interponitur causa cognita, s. prox. §. & de-
bet constare de debito, vt lege si. C. de bonis auctoritate iud. possi
den. Sed constat, quod s̄m decretum in hac materia potest interponi
cō nō latitantem, j. e. l. si finita, § si forte. Ergo satis concluditur, quod
20 testes examinentur cō non latitantem. Quid dicemus: † veritas est
ista. Quædam sunt, ex quibus absenti paratur paruum præiudiciū
vt primum decretum, & in istis non requiritur latitatio, quod sufficit
citatio ad domum, vt hic, cum si. Et ita dico in proposito, si testes
ad æternam rei memoriam examinarētur ad effectū alicuius cau
sæ parui præiudicii, vt ad excludendam, vel ad includēdam actio-
nem ad exhibendum, tūc non requiritur latitatio eadem ratione
21 facit s. ad exhiben. l. thesaurus. Idem in si. Quædam † sunt in qui-
bus paratur plenum præiudicium, vt secūdum decretum, & tunc
requiritur latitatio, in princ. & §. qd si autem latitare, regulariter.
l. Fulcinius, & §. quod si aduersus. j. qui. ex causis in poss. ea. Falii
in causa quæ celeritatē desiderat, vt j. eo. d. l. si finita. §. si forte. Et
in d. l. neq; infantes, j. de fideicom miss. liber. Dico in proposito, te
stes si examinantur ad æternam rei memoriam ad aliquē finem
pleni præiudicij, tūc requiritur latitatio. Ita loquitur tex. in d. Au-
then. de testibus. §. pe. & c. quoniam frequēter, §. porro, extra vt li-
te non cōte. & ideo tunc non sufficeret citatio ad domum, ita in-
telligo dictum Dy. nisi aliquid interueniret, per quod p̄sumeretur
latitatio, d. l. Fulcinius, §. quid sit, in gloss. super verbo, animus, quæ
incipit nam, & voluntas. Vnde non aduerto hic, an fuerit citatus vel
22 non personaliter, sed hoc, an latitet, vel non. † Et dico, quod ille, qui
semel fuit in iudicio, postea absens, semper præsumitur latitare, vt
no. in d. §. quod si aduersus, & per Dy. in c. p possessores, de regulis
iur. libro 6. circa princip. ideo tunc potest procedi ad testium exa-
minationem, licet non citetur personaliter, & lis non sit contesta
ta, vt in authen. qui semel. C. quomodo, & quādo iud. de dolo, &
contuma. cap. causam. Et illa est ratio, quod li. contesta. non requiri-
tur, quod citetur personaliter ad domum, vt dicit Dy. Sed si testes pe
tantur examinari in casibus exceptuatis, vbi non requiritur lati-
tatio, ut hic, tunc sufficeret citatio ad domum sine latitatione.
Et ideo quando timetur de morte testium, vel absentia diuturna,
quia illa causa celeritatem desiderat, ne pereat copia probationis,
non requiritur latitatio d. c. quoniam, in princ. extra ut li. non con
23 test. Idem in causa liberali, & similibus. Idem dico † in casibus in
quibus potest perueniri ad diffinitiuam li. nō cont. quia tunc non re
quiritur, quod pars citetur personaliter, vel quod latitet, si est casus in
quo tractetur de pleno præiudicio, nisi sit de casibus exceptuatis
prædictis. Et sic intelligo, quod no. Innoc. in c. si de eo qui mit. in
d poss. causa rei ser. quod tene menti.[d] † Vlterius dr̄ hic in gl. ille va-
24 gabundus est qui non habet domicilium. Nos habemus glo. in l.
eius qui, §. Celsus, in verb. domicilio, j. ad municip. vbi dicit, quod ille
qui non habet vllum domicilium est vagabūdus. longa est diffe-
rentia inter domicilium, & habitationem, sed secūdum illam gl.
requiritur, quod ciuitas sua esset capta, vel esset destructa, quia alias ha-
beret domicilium. Sed credo glo. bene dicere, quia vagabundus
est, qui per mundum vagatur. Et ita videtur sentire Innocent. in
d. cap. fin. de eo qui mitti. in possessio. causa rei ser. in vlt. glo. &
hoc sentit gl. nostra hic, & in l. hęres absens, §. antepenu. s. de iud.
Et de isto vagabundo tagit gl. in l. j. & 2. C. vbi de cri. agi oportet,
& Spec. ti. de cōpe. iud. adi. § 1 ver. quid si debitor vagatur, & vers.
25 sequen. Vltimo no. † ex hoc versiones, quod edictum non habet lo-
cum, vbi verba eius nō possunt adaptari, nam quod dicit denun-
ciatione, non habet locum, vbi non est cui denūcietur. Et hoc di-
26 cebā † pridie de facto. Dicebat statutū[e] huius ciuitatis, quod de quo
e libet contractu, de quo fieret instrumentum, soluatur pro gabel-
la, sex denar. 1 pro libra, quod istud statutum non habet locum in con
tractibus, qui fiunt super re inæstimabili, vel non continente ali-
quod interesse æstimabile per libram, vt hic, & supra, de administra. tuto. l. ita autem, in princip.

ADDITIONES.

a Habitationem propriam. Adde Spe. vbi sup. prox. Ang. in l. a. de anna. excep.
b Quæro quid si statutum. Adde post Ale. qui tandem transit cum Bar. & Ab. cō
sil. 42. ubi dicit verba Bar. hic notanda.
Menoc. Barb. consi. 23. col. 3. in prin. lib. 2. Dec. in ca. quoniam contra, num. 21. de
proba. Afinius in tract. co. statu. Florent. § 9. c. 5.
c Et tunc secus. Adde Imo. hic, qui dicit, quod gl. in d. c. causam, tenet qd̄ nō debet fie
re citatio ad domū, nisi quando non potest inueniri personaliter principalis, nec
eius procurator, & pro illa gl. all. quæ no. in c. fi. de eo qui mit. in possessio. & in l.
meminerint, & ibi no. Bar. C. unde vi. Ideo dicit, quod tutius est antequam fiat ci
tatio ad domum, quod fiat discussio in locis publicis, & apud personas notas ip-
sius principalis, puta apud consanguineos, vel amicos an principalis dimiserit p
curatorem. in. hac idem tenet. Imo. in c. causam, de do. & contum. & in l. si finita, §. si
plures, infra eo. responde ultra Imo. quod iste tex. non obstat, quia loquitur in cau
sis desiderantibus celeritatem, quæ causæ in hac materia citationis differunt ab
alijs, ut probatur per Bar. circa prin.
d Tene menti. Adde quod Ale. dicit quod communis opinio se habet cum Bart. &
quo item sequitur Innoc. & Cano. in c. fi. de eo qui mit. in poss. Bal. in l. 1. & leg.
ignorare, de restitu. milit. & in l. cum proponas, de bo. aut. iu. poss. Ang. in l. e. 3. de
an. excep. Anto. Butri. in c. quoniam frequenter, §. si autem, extra ut lite non con-
test. Imo. & Roma. tamen contra.
Ruyn. consi. 18. nu. 1. lib. 1.
e Dicebat statutū. Adde quod Ro. tenet cōtra hanc decisionem Bar. sed Aut. & Imol.
Pau. de Ca. & in l. benignius, sup. de legib. transeunt cum Bar. cū quo etiam Ale.
Menoch. Cæpuc. consi. 23. nu. 2.

§. In

§. In eum, qui quid. In magistratum [a] qui prędicta non fecerit, dator actio in factũ, quæ verũ continet interesse. h.d. Opp de l.fi. ĩ. de var. & extra ord.cog. & l.ex maleficijs, §.si iudex. de act. & obli. & Insti. de obl. quæ ex quasi malefi. in princ. vbi non tenetur ad interesse, sed inquantum æquum iudici videbitur. Possem dicere, ꝙ hic in iudice, qui peccauit in non faciendo, per dolum præsumptum. ibi in iudice qui deliquit in faciendo iudicando ꝯ iura. Vel hoc est speciale in multis alijs magistratib. vt in tit. de magistra. couueniend.

ADDITIO.

a Clau. In magistratum. Istud limita quod dr de iudice puniendo propter negligentiã, nisi alius iudex potuisset, ut no. Bar. in §. si tã vicinũ, ĩ. ea. l. ubi uide Ale.

---

1 *Iudex punitur si officium non exercuerit petenti illud.*
Cautio damni infecti postulatur, iudice sedente pro tribunali.
2 *Iudex quando teneatur interponere officium suum non petenti.*
3 *Factum a iudice ex suo officio nobili, parte non petente, quando valeat.*
Libellus requiritur in restitutione in integrum.
4 *Factum a iudice ex suo officio necessario, quod radicatur principaliter in persona ipsius, quando valeat, si fit parte non petente.*
5 *Iudex suum officium mercenarium, an exercere possit circa ea, quæ principaliter radicantur in persona partis, parte non petente.*
6 *Gl. in l. ampliorem. §. 1. C. de appel. quæ dicit, quod speciale est in causa appellationis, quod iudex ex officio potest testes, & instrumenta deducere nũquam deducta, non est vsquequaque vera.*
7 *Iudex ex suo officio supplet de facto in inquirenda ueritate instrumenti in iudicium deducti, & in inquirenda conditione testium inductorum.*
8 *Iudex suo officio in criminib. an poterit inducere probationes pro partibus.*
9 *Iudex potest condemnare victum victori in expensis, etiam si non petatur.*
Gl. in l. fi. C. quando prouoc. non est necesse, quæ dicit iudicem, qui remisit condemnationem expensarum, teneri, intelligitur, si fuit petitum.
10 *Libellus requiritur quando petitur cautio damni infecti.*
Libellus requirit in officio iudicis nobili, ubicũq; implorat in forma iudicij.
11 *Litis contestatio necessario requiritur in hoc iudicio.*
Litis contestatio requiritur in actione ad exhibendum.
12 *Libellus, & litis contesta. requiruntur in persecutione nũciationis noui operis, etiam quæ sit in causa damni infecti.*
13 *Processus in hoc iudicio factus sine libello, uel litis contestatione, non est nullus, licet per iudicem appellationis rescindi possit, si teneret contrariam opinionem.*
Appellatio in hoc iudicio, an detur, est dubium, remissiue.

§. Hoc autem iudicium. Iste §. quia hẽt vtilẽ mãm, & quotidianã, & male tractatã, placet mihi in cursu lectionis eã aliquãt attingere. Iste §. ꝯtinuat cũ pcedẽti, & cõtinet duo dicta, vsq; ad §. si tã vicinũ. Cautio dãni infecti dẽt postulari iudice sedente p tribunali. Pone casum p te.
1 † Nota, iudex demũ punitur si suum offĩm nõ exercuerit, si ab eo fuerit postulatũ. Scdo no. quod cautio dãni infecti dẽt postulari iudice sedente pro tribunali. Opp. ad primũ dictũ, & vr ꝙ nõ requiratur postulatio, vt C. de ꝯhẽ. & cõmit. stip. l. magnã. gl. non soluit. Dy. dicit, ꝙ ibi loqtur in eo q erat obligatus vigore pcedẽtis stipłonis ꝯctæ ad diẽ, vnde dies interpellat pro homine, hic secus. Scdo proprius ad materiã opp. & vr ꝙ iudex dẽat exercere offĩm sine petitione, alias puniatur vt ff. de offi. psid. l. cõgruit, in prin. & Auth. vt nulli iud. §. j. & §. qm vero, & C. de Episc. & cler. l. si qs in hoc. Sol. Illud qñ iudicis offĩm cõsistit in his, in qb. versatur principłr publica vtilitas, hic, qñ versatur priuata vtilitas Tertio opp. qa ẽt in his, in qb. versatur priuata vtilitas, dẽt officiũ suũ exercere, alias puniretur ẽt parte non petente, vt C. de appel. l. eos, circa fi. & l. iudicib. Sol. Dicũt Doct. quod ibi officium iudicis inspiciebat vtilitatem partis, & reuerentiam alterius iudicis ad quem erat appellatum, hic vero partis vtilitatem tãtum respiciebat. Quarto opp. quia etiam in his, in quib. versatur tantum partis
a vtilitas, debet iudex etiã suum officium exercere, alias punitur, [a] vt dare curatorem deferenti litiganti coram se. C. de administrat. tuto. l. sancimus, § j. dare aduocatos pupillis, & miserabilibus personis non petentibus, vt sup. de officio procons. l. nec quicquam, §. aduocatos. Sol. ibi iudicis officium respicit miserabiles personas ad actum piũ, vt dare defensores, & administratores, hic vero secus. Quinto, contra istud opp. quod non tenetur dare tutorem, nisi interpellatus, & tamen est actus pius, & persona miserabilis, vt s. de magistrati. cõuenien. l. j. §. magistratib. quam glo. hic alle. pro concor. Sol. id quod s. dixi hẽt locum, qñ iudex non põt prætendere probabilem ignorantiam, ut qa tales personæ sunt in iudicio corã se, sed §. magistratib. loqtur, qñ iudex põt prętendere probabilẽ ignorantiam, qa pupillus non fuerat in iudicio coram eo. Vt
2 igitur † ista mã liqueat, cum quęritur vtrũ iudex teneatur interponere suum officium non petitum, sic distingue. Aut tale officium respicit principaliter publicam vtilitatem, & tenetur, vt l. congruit, de offic. psi. & in Auth. vt nulli iudi. §. j. & §. qm vero. Aut respicit utillitatem priuatam, & tunc aut respicit reuerẽtiam alterius iudicis, & tenetur. l. eos, in fi. & l. iudicibus, C. de appellationibus. Aut respicit solum partis vtilitatem, & tunc aut respicit miserabiles personas, & actum pium, aut non. Primo casu, aut iudex non potest prætendere probabilem ignorantiam, & tenetur, ut C. de admi. tu. l. sancimus, §. j. & l. nec qcquã, §. aduocato, s. de off. proconsu. & le. Aut põt prætẽdere probabilẽ ignorantiã, & non tenetur, l. j. §. magistratib. de magistrati. cõue. Secundo casu, quando non respicit personas miserabiles, vel actum piom, tunc non
* tenetur suum officium interponere, nisi petatur, ut hoc §. [*] Sexto opp. ad secundam partem, hic dr, ꝙ dẽt postulari, iudice sedẽte p tribunali. Cõtra, cautio damni infecti expeditur summarie, quia celeritatem desiderat, vt s. l. j. & ĩ. l. q bona, §. q damni. Sed in talibus summarijs non requiritur ꝙ iudex sedeat pro tribonali, vt su. quis or. in bon. poss ser. l. 2. §. dies. Solu. Quædam causæ summarię sunt, quæ examinãtur in forma iudicij parte citata, & speratur sequi certa sñia, tunc debet peti iudice sedente pro tribunali, vt hic. Ibi in ijs summarijs, quę in forma iudicij non agitantur, ut ibi no. Septimo ꝯ illud oppo. qa in interrogatorijs, quæ agitantur in forma iudicij, non reqritur ꝙ sedeat pro tribunali, vt sup. de interrog. act. l. voluit. § j. Sol. Illa mã de interrogatorijs actionib. non est sine scrupulo, quod hic examinare non intendo. dic ut ibi plenius p Cy. C. de cõfes. l. j. in 3. q. Vel posses fugere dicta ꝯria, ꝙ in causa damni infecti, quantũ ad limitationẽ diei, reqritur causæ cognitio, l. ptor, in prin. ĩ. eo. Sed hoc non multũ placet, qa ẽt in illa co-
3 gnitione reputo summariã sufficere, l. qui bona, §. fi. ĩ. eo. † Venio ad quæstiones. Supra per ꝯria vidimus, vtrũ iudex teneatur interponere suum officiũ si nõ petitur, modo quæro, vtrũ illud quod facit iudex ex suo officio parte non petente, valeat, vel nõ. Et primo de officio iudicis nobili. Et vr ꝙ valeat, vt patet in oĩb. casib. in qb. pceditur p inqsitionẽ, vt no. in l. 2. §. si publico. de adult. Itẽ in datione tutoris, vt s. de tuto. & cura. da. ab his, l. illud, & seq. Econtra vr ꝙ nõ valeat, vt hoc §. & ꝙ dicit de in integrũ restitutione, q̃ reqrit libelli porrectionẽ, vt extra de offic. iud. c. iudicis officiũ, & sup. de minorib. l. Papinianus exuli, §. j. & l. in causæ, §. causa cogni-
* ta. Solu. Aut tale officium respicit publicam vtilitatem, [*] & valet, vt in oĩb. casib. in qbus procedi potest per inquisitionem. Aut nõ respicit vtilitatem publicam, & tunc aut dirigitur contra certam personam, ita ꝙ inde speratur sequi certa sñia, & tunc non ualet, si nõ petatur, vt in hoc §. & in restitutione in integrum, vt d. ca. iudicis officium, cum similib. Aut non dirigitur contra certam personam, nec speratur sequi diffinitiua sententia, & tunc aut illud officium consistit in dando administrationem miserabilibus personis, aut in acquisitione alia. Primo casu aut quæris de furioso, & prodigo, & valet dario, etiã si non petatur, vt ĩ. ex qbus caus. in possi eatur. l. Fulcinius, §. adeo, & no. eo. tit. l. hæc aũt, in prima gl. vr tex. C. de administra. tut. l. sancimus, §. j. Si vero quæris de pupillo, vel adulto, & differt tutor a curatore. Nam curator datur liti, & ad negotia, quod dic vt sup. de tut. l. qui habet §. si pupillus, & de tut. & cura. dat. ab his, l. illud, & l. seq. & Instit. de curato. §. item inuiti. & C. qui pe. tuto. l. j. & quod ibi no. per Doct. Si vero respicit aliud commodum, tunc videtur, quod iudex posset interponere tale officium, nemine petente, vt sup. de bon. possess. l. tertius. in princ.
b Credo tamen, ꝙ non hẽat effectũ, nisi secuta ratihabitione [b] partis, ad cuius vtilitatem interponitur, arg. de bon. poss. l. 3. §. inuito,
4 & §. acquirere. † Secundo quæro, quid de officio iudicis mercenario, quod deseruit actioni, de quo dicitur in l. 4. C. depositi. Et aduerte, quod istud officium consistit circa duo. Quãdoq; circa id, quod principłr in persona ipsius radicatur, vt facere pronũciationes, dare dilationes, & similia, & de hoc hic quæro. Quãdoque circa id quod radicatur in persona partis principłr, vt opponere exceptionem, producere testes, instrumẽta, & similia, & de hoc statim dicam. De primo videtur quod tale officium posset exercere, ita quod valeat sine petitione partis, vt reijcere libellum male conceptũ, sup. de offi. asses. l. j. & C. vt nemo priu. l. 2. in fi. Item exigere sacrm calumniæ, l. 2. § sed qa, C. de iur. cal. Item dare dilatio-
c nem, [c] ne lites fiãt immortales, vt C. de iud. l. properãdum, §. 1. ibi, hoc etenim magis iudicialis ptãtis est, &c. & auth. inhertius, eo. ti. & C. vt intra certum tẽpus crimi. q. termi. l. 2. in fi. Item pronunciare de non petitis circa egentibus post litem contestatam, l. ædiles,

---

ADDITIONES.

a Alias punitur. Adde quod Imo. contra. Ange. vero sequitur Bar. iunctis his quæ sunt in 5. q. & idem facit Ale. per d. §. aduocatos, & quod expresse hic voluit Cy. in l. j. in 14. q. su. de iurisd. omn. iud. & quod no. Bar. in l. si vacantia. de bo. uac. li. 10. ex illo tex, dicente, diligenter inquirat. vbi dicit, ꝙ ibi est casus pro Episcopis, vt possint ex eorum officio facere inquisitionem contra tenentes bona, quę debent distribui pauperibus, & per gl. c. cupientes, §. cæterum, de elec. li. 6. per tex. in l. si dotem, §. eo autem tempore, ver. nec vero, sol. matr. ubi probatur, quod iudex in causa dotis interponit officium suum non petitum.
* Claud. Vt hoc §. Istam regulam amphat Butrius in c. fi. de bigamis, etiam si non possint conuenire de facto, non secundum iuris interpretationem.
* Publicam utilitatem. Pro hoc facit, quod voluit Panor. per illum tex. in c. cum dilecta, de rescrip.
b Ratihabitione. Adde, ꝙ illud fallit, qñ exercuit offĩm suũ pro pupillo, puta decernẽdo ei bo. pos. qa tũc vr qd sine ratihabitione acqrat impuberi, ut est tex. i l. penũ. eo. tit. facit l. infantes, C. qui admit. & in hac q. cõiter Doct. transeunt cum Bar.
c Dilationem. Adde qd contrarium tenuerunt Iac. But. & Bal. in l. fi. sup. de fer. per tex. in l. j. C. de dilati. & in l. nouerint, C. vt intra certũ tempus causa criminalis. Quibus responde, ut per Bar. cum quo communiter transeunt Doct. in l. j. C. de dilat. ubi melius loquitur, & eius opinio probatur per id quod habetur in c. licet causam, in gl. j. de probat. Et uide Spec. in tit. de cita. §. nunc de temporum, in fi. & ibi Ioan. And. in addi. prima.

les,§.itē sciendum,de ædi.edic. E ꝯ,videtur ꝙ nō valeat sine partis
petitione,vt ꝭ.iud.sol.l.iam tñ,§.pe.& C.de iud. l. properandum,
§.& si quidem.ibi,actoris absentiam incusante,&c. Solu. Distin-
gue, aut tale officium exercetur ꝯ partem contumacem, & non
valet,nisi parte petente,vt d.§.& si quidem, & l.ad peremptoriū,
de iudi.ſ. Aut exercet partib.pñtib.& tūc aut ptinet ad litis ordi-
nationē,aut ad litis decisionē Primo casu,aut respicit iuris publi-
ci,obseruantiā,vt in libellis,dilationib.iuramēto calumniæ, & si-
mil.& ualet ēt parte non petente,l.1.ſ.de offic.asses.& C.vt nemo
priu.l.2.& C.de iud.l.properandum,§.1.& in auth.iubemus,& C.
vt intra certum tps crimi.q.ter.l.2. & fi. Aut respicit partis vtilita-
tē,ꝙ plures dent vnū procuratorē, & nō valet parte non petente,
vt ꝭ.iudi.sol.l.iā tñ,§.pe.Scđo casu,qñ ptinet ad litis decisionē,tūc
in his,q̄ emergunt añ lit.contestationē,non valet, si non petatur,
In his q̄ emergunt post lit.cōtestationē,non reqritur petitio.l.ædi
les,§.sciendum,de ædil.edic.Nec obstat pdictis,ſ.ti.j.l.de pupillo,
§.q opus.vbi iurm calumniæ non defert,nisi a parte exigat,qa ea,
q̄ ſ.dixi,loquuntur in iuro calumniæ vñ sup tota cā,qđ respicit pu
blicam vtilitatē,& obseruantiam publici iuris,vt d.§.sed qa vere-
mur.Sed §.q opus.loqtur in iuro particulari, quod magis respicit
5 partis vtilitatē,& ideo requiritur partis petitio,vt ibi patet. † Ter-
tio quæro, nunqd offm iudicis poterit parte non petente exerce-
ri circa ea, quæ principr in persona partis radicant, vt opponere
a exceptionem,producere testes,& alias pbōnes?a Et vr ꝙ sic,quia
pōt exceptionem ꝯ inhabiles personas suo offō proponere,vt su.
de postulan l.quos prohibet.de pcu.l filiusfa.§.veterani. & quod
ibi no.Item pōt ex suo offō partes interrogare, vt su. de interrog.
act.l.vbicunq;.no.C.de iura.cal l.2. §.quod obseruari,circa fi. glo.
magnæ Item potest testes obscure dicentes ex suo offō repellere,
vt in Auth.de testib.§.illud tñ,& ibi no.extra , de testib. cum cla-
mor,& de fide instrumē,c.cum Io.Item potest inducere testes,&
instrumenta,vt C.qūo,& quādo iudex.auth.qui semel.Vbi vr. ꝙ
absente actore,iudex procedit perquisita veritate, sed veritas non
pōt aliter perquiri, nisi iura partis per ipsum iudicem videantur,
ergo,&c. Pro hoc tex.& gl.C.de appellationib.l.ampliorem , §.j.
& ibi no.Econtra videtur ꝙ non valet,per totum illud generale,
iudex non pōt supplere de facto,ſ.de offic.præsid.l.illicitas,§. ve-
ritas,& C.vt quæ desunt aduo.partium,& ibi no.& C.de transact.
l.age.& ibi no.& ſ.de ferijs,l.2.& ibi no.Sol. Distingue, aut iudex
vult officium tale exercere in his, quæ pertinent ad tuendam pu-
blicam vtilitatem, vel suum decorem,& potest, vt d.l.quos pro-
hibet,& l.filiusfa.§.veterani,de procuratorib. Aut circa alia respi-
cientia priuatum commodum, & tunc, aut vult inducere proba-
tionem interrogando partes, vel repellendo testes, alias in iudi-
cio inductos,& potest,d.l.vbicunq;.de interroga.act.& quod not.
in Auth.de testib.§.illud tamen,cum similib.sup. alleg. Aut vult
ex suo officio testes, & instrā nūquam in iudicium inducta indu-
cere,& tūc aut iudex vult inducere pro parte absente,in casu quo
contra eam potest procedi ad diffinitiuam sententiam, & potest
tam in causa principali,vt C.qūo,& quando iud.auth.qui semel.
ibi,perquisita veritate, quam ēt in causa appellationis, d.l. amplio
6 rem,§.j.& ibi no. Et sic patet,† ꝙ gl.quę ibi dicit,quod est specia-
le in causa appellationis,non est vbiquequaq; vera, vt patet ex præ
dictis. Aut vult inducere pro præsente,& tunc regulariter non po
7 test,per dicta † iura quæ dicunt non posse suppleri de facto. Fallit
in duob.casib. primo propter inquirendam veritatem instrumēti
in iudicium deducti,vt in Auth.de tab.in princ.& ibi no. Secūdo
fallit,pp inquirendam conditionem testium inductorum, vbi ex
suo offō mittit per vicinos, vt dr in trib. glossis,sup.de testib. l.3.in
gl.super verbo,inimicitiæ,& sup.de magistr.conue.l.j.§.si curato-
res,& ibi no.& in Auth.de testib.§.j. in gl.in ver.officij causam, q̄
incipit,idest artis laudabilis, & prædicta vera in ciuilibus. Quarto
8 quæro, † quid in criminalibus, nunquid iudex poterit inducere
probationes pro partibus? Procedo sine allegationibus, quia, vt
scitis,disputaui istam quæstionem,quam videre poteritis. Distin-
gue tres casus, Aut procedit accusatore,& accusator præsentibus
aut accusatore tantum præsente, aut accusatore absente, reo ta-
b men præsente. Primo casu b dico, quod iudex potest nouas pro-
bationes inducere,vt ꝭ.de pœnis,l.si non defendantur, in fin. vbi
seruo accusato permittitur,quod se defendat. Item dño. Item iu-
dici,vt ex suo officio de ipsius innocentia quærat. Et sic potest iu-
dex testes inducere,vt quærat,vtrū seruus sit nocens, vel innocēs,
cū testis debeat dicere pro vtraq; parte.vt in auth.sed iudex, C.de
Episc.& cler.Pro hoc ꝭ.de q.l.j.in fi. vbi post cōfessionē rei iudex
alios examinauit,vt certior efficeretur,quod princeps ibi laudat.
Pro hoc C.de aboli.l.2.& extra,de collu.dete.c.j.& 2. Pro hoc bñ
facit gl.sup.de ꝯd.ob tur.cau.l.4.§.si tibi iudicium,& p alia iura,&
rōnes positas in dicta quæstione disputata. Scđo casu,quādo reus
est absens,tunc aut loqueris in delictis, in qb. imponit poena vsq;
ad relegationē, & tunc qa ꝯ absentem potest procedi ad diffiniti-
uam sñiam,fm veram opi.ꝭ.de pœnis,l.absentem.de quo per Cy.
c C.de accusat.l.absentem.in vlt.q. & tunc pōt pro absente c proba-
tiones inducere, quia hoc potest in ciuilib.vt sup.pxi.dixi. Ergo
multo fortius in criminalib. vbi maius periculū est. Tertio casu,
quando accusator est absens,reus præsens, tunc de iure cōi iudex
non potest officium accusatoris sibi assumere, sed reo postulante
dēt ipsius nomen aboleri,vt ꝭ.de accus.l.libellorum.§.fi.cū si.Rō
drīæ inter hunc casum,& qñ accusator est pñs, est illa, qa qñ accu
sator est pñs,sequeretur diffinitiua sñia,q̄ faceret plenū pjudicium
iō in fauorē reipublicæ iudici plus permittitur. Sed qñ accusator
abest,non sequeretur diffinitiua sñia, sed solū abolitio, q̄ præiudi-
ciū facit modicū,cū alius admittatur ad accusandū,& ideo iudici
d minus permittitur,vt in dicta disputatione dixi, d si eam diligēter
intueatis. Et ista tāguntur p Cy.licet minus pfecte. C. vt q̄ desunt
aduo.parti.l.j.& p Spe.ti.de dispu.& alleg.§.fi.ver.& br,& ver.seq.
9 † Quinto quærit Dy. e vtrū iudex possit cōdemnare victū victori
e in expensis, f si non petat. Et quidam dicunt quod non,arg.huius
f lræ.Dyn.tenet ꝯrium ꝙ iudex hoc posset,qa hoc emergit post lit.
contest.ergo,&c.l.ædiles,§.item sciendū, de ędil. edic. Si tñ iudex
non facit,non pōt imputari,vt hoc §. ita dicit ipse, & credo quod
bene dicat,ut patet ex pdicta theorica.Nam hoc pertinet ad deci
sionem,& loqtur de emergentib.post lit.contest.ergo iudex pōt,
vt ſ.dixi.Item tale officium respicit priuatam vtilitatem,nec respi
cit miserabiles personas,& actum pium. Ergo iudex nō tenetur,
si non petitur,vt dixi sup.circa ꝯria. Et sic gl.quæ est,qñ prouo. nō
est necess.l.fin.quę dicit simpr iudicem,qui omisit condemnatio-
nem expensarū,teneri,dēt intelligi,si fuit petitum,& istę quæstio-
* nes respiciunt primam partem.* † Sexto,circa secundam partem
10 quęritur, hic dr qđ dēt peti cautio , iudice sedente pro tribunali,
vtrum dēt offerri libellus? Et vr,ꝙ non, qa celeritatem desiderat,
vt ſ.eod.l.j Contrarium vr ſ.proxi.§.toties. ibi , est tñ tutius libel-
lum,&c. Pro hoc facit illud,quod dr causa cognita fieri,vt ꝭ.eo.l.
prætor, in prin.& l.qui bona,§.fi.& l.seq. Spe.tenet,ꝙ sufficit qua-
liscunq; petitio,etiam sine scriptis, & sic non sit necessarius libel-
lus,vt ipse no.in tit.de li.cōce.§.nunc dicendū,ver.3 a,Gul.de Cu.
tenet,ꝙ sit necessarius libellus,vt sup.de offi.procōsu.& leg.l. nec
quicquam,§.vbi decretum. vbi vide plenissime, vtrum in officio
iudicis requiratur libellus. Ego credo,ꝙ requiritur libellus. Nam
cautio ista petitur officio iudicis nobili,vt no.ꝭ.eod.l.inquilino.&
vr tex.ꝭ.de verb.obl.l.stipłonum aliæ.& glo.nra dicit,ꝙ vbicunq;
iudicis officiū imploratur in forma iudicij,quod necessarius est li
bellus,vt no.sup.qs ordo in bo.poss.ser.l.2.§. dies. Facit quod not.
de interrog.actio.super rub.hoc tamē non est sine dubio,vt uide-
11 bitis ꝭ.prox.q.† Septimo quero g iuxta prædicta, nunqd in hac cā
g litis contestatio requiritur? Doct. dicūt ꝙ in oī cā in qua speratur
certa seq sñia,ꝙ necessaria est litis ꝯtest.licet ipsa cā debeat agitari
summarie, alias.n.non vr res in iudiciū deducta, nec valeret pro-
cessus,vt C.de li.contest.l.j.& in auth.offeratur,hoc tenet Spec.in
ti.de offi.om.iud.§.postremo.ver.sed quæritur vtrum. Et hoc cre
do verum , per l.tigni, §. idem scribit si quis litis contestatæ tem-
pore,&c.sup.ad exhib.vbi innuitur,ꝙ in actione ad exhibendum,
requiritur litis contest.& tamē constat eam requirere summariā
cognitionem,vt sup.ad exhib.l.3.§.sciendū. Sed si damnum iudi-
cio pendente contigerit,habes remedium ꝭ.eo.l.si finita,§.elegā-
ter.Veruntñ volo vnum te scire,quod gl.ꝭ.eo.l.qui bona,§. si alie
no,in glo. in ver.debeo. quæ incip.primo obstat,&c.videtur dice-
re , quod ista cautio non petatur in forma iudicij, quæ glo.si vera
est,videtur dicere,ꝙ nec libellus sit necessarius,nec litis contesta-
12 tio requiritur,per gl.alleg.sup.proxi.q.Sed † hoc nō obstante,cre
do ea,quæ sup.dicta sunt,vera esse. Nam nunciatio noui operis fit
etiā cā dāni infecti,ut sup.tit.j.l.j.§.nūciatio,& l.de pupillo. §. Sex-
tus.& tñ in eius prosecutione reqritur libellus,& contestatio litis,
vt no.in l.de pupillo,§.qui opus.ergo,&c. cum iō fiat illa prosecu
tio,vt sciatur,vtrum debeat caueri, vel non.præterea, quia causæ
cognitio requitur.ergo,&c.l.prætor,in prin.& l.q bona,§.q dam-
ni.& §.fi.Præterea in hoc §.quod dēat peti,iudice sedente pro tri-
bunali

ADDITIONES.

a Alias probationes. Adde contrarium tenet Bal.in l.ampliorem,C.de appel.Bald.
& Pau.de Cast.in l.j.C.vt quæ desunt.& Ro.hic,volentes,ꝙ iura alle.per Bar.in
telligantur solum in probatione in actis factis per partes,non tñ de indicandis p
iudicem,nisi ille esset absens ex iusta causa,quo casu posset saluari opi.Bart. Ale.
tamen dicit ꝙ opi.Bar.est communis,quam sequitur gl.30.q.vlt.can.iudicantē,
gl.& Doct.in c.bonæ,& Inn.in c.veniens,de accus.& per iura alleg.per Bar.quæ
indistincte loquuntur,ex quibus vide cautelam Bal.in d.l.ampliorem.
b P.Pau.P.Primo casu.Vide Cæpo.caute.154.
c Pro absente. Adde Pet.de Anch.consi.64.lib. Adde Ale.consi.15.3.lib.
d P.Pau.P.Dixi. Adde,ꝙ Ale.dicit,qđ Bar.ibi tenet cōtrarium maxime per l.abo-
litio,& quod ibi no.Cy.C.de aboli.vbi iudex ex suo officio potest condemnare
reum,ut reum,probatur in c.1.de collu.detegen.Et istud firmat Bar. in l.inter ac-
cusatorem,§.fi.de publ.iud.& de hoc vide remissiue hic per Ale.
e Quinto quærit Dy.Vide Fel.in c.significauerunt de excep.
f In expensis. Adde Ale.in l.properandum,§.sin autem,C.de iud.& in l.Paulus,la
1,post Ang.& Ino.de re iud.
* Clau,Primam partem.Vide Pan.idem tenentem post gl.in c.fi. in antepe.gl. ibi
dummodo petitum fuerit,de rescrip.Et an possit appellari a iudice,qui non con-
demnauit in expensis,quando non fuit petitum ab eo,uide ibidem Panor.
g And.Barb.Septimo qro.Quid si iudex hic iudicat,ꝙ pcessus tenebit,valebit sñia
nec dr cōtra ius cōstitutionis,ex quo nō est ius clarū. qđ tene menti pro declara
tione l.cū prolatis,inf.de re iud.qđ tñ intelligit Ang.nisi aliqua opi. nō esset ap-
probata in iudicijs,& in scholis,& in loco ubi iudicium est agitatum,iuxta no.p
Inn.in c.ne innitaris,de cōstit.de quo uide Bar.in ext.ad reprim.§ ver. sūmarie

bunali, hoc est in forma iudicii, alias non sederet iudex pro tribu
nali, l. 2. §. dies. sup. qs or. in bon. poss. ser. & alia glos. quæ est in §. si
alieno. potest aliter intelligi, videlicet, qđ ibi non præstatur in for-
ma iudicij. i. nō loquitur ibi de iuramento calumniæ gñali, quod
est de substantialibus iudicij. sed loquitur de quodam iuramento
13 spāli, q pstatur in ista cā. †Vides ergo circa prædicta esse opinio-
nes. & dico si reperies processum factū sine libello, vel litis conte-
statione, non putarē eū nullū ipso iure, nec in 9riū ius constitutū,
cum de iure sit dubium, vt j. de re ind. l. cū prolatis sed per appel-
lationem rescindetur, si iudex appellationis 9tiam opinionē tene
ret, Sed de hoc an possit appellari, etiam dubitatur. Quod dic vt in
Spec. de offi om. iud. §. iudicis officium. ver. sed an in eisdem.

CONTRARIETAS.

Hoc autem. Aduerte. q iudex, siue officialis in criminalib. nō pōt
supplere de facto. Ita Ang. in tract. malefi. in gl. cōparuerunt dicti
inquisiti, & negauerunt in totum. Alleg. Bar. ita tenentem in hoc
§. hoc aūt. 9triū alleg. tenere in l. inter accusatorem, ff. de publi. iud.

CONCORDIA.

Pro cōcordia. Soluit ipsemet Ang. duob. modis. & dicit, q nō me
retur allegari 9rius. Primo modo soluit, q in hoc §. hoc autē, lo-
quatur quo ad primā vtilitatē, ne accusator cōdemnetur in expē-
sis. Vel aliť, licet quasi recidat in idē, s. q loquitur in hoc §. hoc aūt,
qñ iudex non ad vindictā publicā ex offō suo subintrat vices accu
satoris, absente accusatore, quod non pōt: secus si pñte accusato
re, & in criminib. a relegatione s. Hoc sensit in effectu Ange. vbi s.
Sed si bñ legaŕ Bar in locis pdictis, nō vŕ discrepare, immo eandē
opinio. vbiq; ponere, dum loquitur l criminalib. in hoc § hoc au-
tem, & in d. l. inter. quæ procedunt quātum ad accusationem, sed
quo ad officium iudicis inqrentis, potest de innocētia rei cogno-
scere, dato q statutum haberet p condemnato contumacem. Ita
Bar. suo consi. 100. & 107. Fran. Are. suo consi. 147.

1 *Iudex, qui male iudicauit, tenetur parti, licet pars appellare possit.*
Iudex, q mihi denegat id, q ab alio cōmode postulare possū, mihi nō tenetur.
2 *Locus vicinus dicitur arbitrio iudicis, licet de iure canonico vicinitas dicat per duas dietas.*
3 *Vicinitas respectu personarum, qualiter intelligitur, remissiue.*
4 *Iurisdictio minoris iudicis, an cesset per superuenientiam maioris.*

§. Si tam Vicinum.

Op. q licet potuerit alius adi
ri, nihilominus iste tenet, l. et,
a si tut. vel cura. interne. Sol. Hic nō est qd imputeť magistratui, qa
ipse nō potuit, quod licet sit verū, tñ nō posita hic in fi. remanet 9.
Vñ dic, q hic ius partis in aliquo magistratus non lædit. ibi factū
1 tutoris lædit ius pupilli, licet possit restitui. Idē †dic in iudice q ma
le iudicauit, & sic lædit ius partis. Nam tenetur, licet possit appella
re pars, vt dicā j. de var. & extraord. cog. l fi. Vnde si peto aliqd co-
rā iudice, & ipse denegat, nō teneť mihi, si potui ab alio æque cō-
2 mode postulare, q no. Quærit †gl. qualŕ intelligitur vicinū: Gl. di-
cit, qđ p cētū milliaria. Sed Ia. de Are. dicit, quod dēt accipi locus
vicinus ad arbitriū iudicis, arg. l. si qs ex aliena. de iudi. & l. j. in fi. de
iure delib. cōsiderata qualitate personæ, loci, & factorum, l. j. & s.
sup. si qs caut. Hoc verū gñaliter, sed ī hoc casu hēmus Decretal.
* extra, de pbē c. pñti li. 6. vbi dŕ, locus vicinus p duas dietas.* Et pdi
cta vera de vicinitate ciuitatū, castrorū, & terrarū: sed de vicinitate
personarum, qualŕ dēat intelligi, dic plene j. ti. j. l. si tertius, in prin.
b Inducitur b in arg. an superueniente maiore iudice, † minor dēat
3 silere. vt iudice supueniēte in ciuitate aliqua Ducatus? Vŕ q sic, p
istā legē. Sed 9 vŕ in corpore. de defen. ciu. §. nulla. & gl. habemus.
4 C. de palat. sacra. lar. l. nihil. lib. 12. Sed ad istū §. nō rñdetur. †. Vnde
dic. q qdā hēt iurisdictionem delegatā gñaliter in aliquo casu, &
tūc supueniēte maiore interim cessat eius iurisdictio, ut hic, & ex
tra de offi. le. c. volētes. q forte hic sumitur. Si uero hēt iurisdictio
nē ordinariā, dic q qdā certa insignia, & similia minor defert ma
iori, & non vtitur eo pñte, l. fi. de offi. procon. & ibi no. & extra, de
priui. c. antiqua. ver. dñicę. Sed circa ea, q̄ pertinent ad exercitiū iu-
risdictionis non debet cessare, vt prealleg. legibus

ADDITIONES.

a Pom. Sol. Vide Bar. in q. 9. q̄ inci. iudex p imperitiā. alias incip. q̄ a sñia iudicis. & gl. in l. 1. sup. q qsq; iuris. & D. to. in l. j. in prin. inf. de app. & q no. Ang. in d. l. 1. & vide Inn. i c. pastoralis, de offi. deleg. & vide Ang. & dñm meū 1 §. fi. huius leg.
* Claud. Per duas dietas. Vide gl. & Doct. in c. nonnulli. de rescrip. in prin.
b Inducitur. Adde vt per Bal. consi. 278. 3. lib.

§. Hæc aūt actio.

Op. j. de act. & obl. l. ī honorariis,
Dy. soluit, qđ iō, qa succedit in lo
cū cautionis stipłonis omissæ. hoc nō est verū simpŕr, & ideo ē spe
ciale hic pp istud, qa lex cōcessit. Simile habetis ad l. Iul. repet. l. 2.

LEX V.

1 *Missus in possessionem ex secundo decreto, quando efficiatur dominus.*

Prætoris officium.

Opp. de l. 3. §. fi. j. de acq. poss.
Sol. ibi loqtur ī primo decre-
to, hic in secundo. Vlterius op. de l. 2. in fi. s. si ex noxali causa agaŕ.
& j. eo. l. si finita. §. Iulianus. Sol. Hic fit missio 9 non dñm, & iō p-
scribit: secus si 9 dñm ipsum, qa efficiet dñs ex scđo decr. Vlterius
1 †opp. j. e. l. hoc amplius, §. fin. & l. seq. & si noxale, sup. de noxalib.
a Aduerte, tria a sunt verba. Quandoq; fit missio ex secūdo decreto
9 dñm, tūc missus ex scđo decreto efficitur dñs, l. 2. §. fi. si ex noxa,
cau. aga. Aut fit missio 9 non dñm, & tūc aut missū ius hēt in re &
tūc parat cā vsucapiēdi. vt hic, & l. & gñaliter. s. de noxal. Aut hēt
ius in re, & tūc aut est ius in re separabili a persona, & tunc acqrē
statim ei q est missus. Aut nō est trāsmissibile, & tūc nō acqrit, d.
l. si noxale, s. de nox. fm Dy. & bene, qū facta est missio respectu il
lius iuris, secus si esset facta missio tanquam 9 dominum, quia tūc
paratur causa vsucapiendi eadem ratione.

ADDITIO.

a Bar. Aduerte tria. Vide Bal. in l. 2. ad fi. sup. si ex noxa. cau.
Menoch. Ad declarationem. Zasius li. 1. singulari. respon. c. 16.

§. Si plures sunt domini.

Contra vnū ex plu-
rib non cauentē fit
missio in possessionē, & si plures petūt mitti, oēs ex primo decre-
to equaliter admittentur. h. d. Opp. de l. si finita. §. cum aūt, j. eod
Sol. Ibi ex secūdo decreto, hic de missione ex primo. Vlterius op.
j. e. l. ptor, §. iterū. Rñ. Actio ex stipulatu, vel in factū, daŕ in tm. in
quātū est commissa, sed missio in possessionem fit in totū. Sed po
ne, q equaliter sint missi, sed nō sunt admissi, vel sunt expulsi, an
æqualiter agēt. Hugo dicit, q sic. Io. & Pd. 9. sed pro rata, & bene.
Vnde in fi. gl. adde hęc vera, qa in tm ageretur actione in factū. in
quantū agereť ex cautione, ut l. ptor, § ī eū. j. e. sed ex cautione agi
tur p rata dāni, ut j. e. l. ex dāni. §. quoties. et 2. & j. pri. §. ī fi. ergo,
&c. Dy. Sed 9 pdicta vŕ j. de solu. l. in his. §. si vero. & de ope. li. l. vt
iurisiurādi, §. fi. vbi rŕ, q debet agi equalŕ, licet gl. allegat pro 9cor.
Sed ad l. in his. §. si vero. dic, qđ ibi summa debiti principalis erat
æqualis: ideo ęqualiter in vtraq; causa intelligiŕ soluta, nec attēdiť
commoditas vsurarum: quia modicū interest in qnā causam sol-
uatur, quia ex qualibet est debitum, vt ibi no. Ad l. vt iurisiurādi,
§. fi. dic, q filij habent iura libertorum ęqualiter vt filij, non vt hæ-
redes, & ideo portiones hæreditariæ non inspicientur.

LEX VI.

Euenit vt nōnūquā.

Ista est bona lex, & expediā
mām huius l. j. l. px. § fi. cū
l. sc. Si dānū 9tingi. añ petitā cautionē, dñs non tenetur, si oīa, q̄ ia-
cēt, p derelicto hēt. h. d. Et ista lex dēt intelligi, qñ damnū accidit
pp solū: secus si culpa dñi, vt dicā in l. fluminum, §. pręterea. j. eo.

LEX VII.

1 *Procurator si dubitatur de reuocatione mādati, debet satisdare sub hac forma, q fideiussor teneatur si apparuerit mandatum reuocatum, alias nō.*
2 *Procurator in criminalibus, an teneatur cum dubitaŕ de morte vulnerati.*

Prætor ait damni.

Istud edictū fit hic 9 nō admit
tētē, & 9 cōtumacē. Et dŕ q p-
curator dēt iurare. Contra, vt l. 2. § si aūt, C. de iur. cal. Duæ sol. ibi
dantur, Vna est q hic est spāle. Alia q ista pillā corrigitur. Et istā
teneť gl. hic. gl. tñ in l. q bona, §. si alieno. j. eo. dicit, q non corrigiŕ,
sed ē spāle. Vel dic q hic suppletur, nec ibi vetaŕ pcurator iurare.
Opp. de l. videamus, s. de in litur. Solu. Hic est sufm de credulita-
te. De his plene dicā in d. §. si alieno Op. đ l. si finita, §. q si iā prior.
& §. si ante. Solu. Ibi loquitur de missione ex scđo decreto, hic ex
1 primo. Venio ad qōnem a dŕ hic sub exceptione, &c q̄ro, pone qđ
2 procurator pducit pcuratorium, dubitatur de reuocatione man
dati, an debeat satisdare de rato? & Cy. format in l. j. C. de pcu. ī pe.
q. Bŕ nos habemus hic practicā, q satisdat sub hac exceptione qđ
fideiussor teneatur si apparuerit reuocatū mādatum, alias nō. Fa-
cit gl. in l. vulgo, s. de admin. tur. & dicā j. e. l. inter quos, §. alieno.
2 quod ibi dicā teneatis. Itē facit †ad qō. qdam fuit vulneratus, dubi
tatur de morte, procurator vult interuenire ad defensionē, an pos
sit. Certe sub hac exceptione posset admitti, nisi apparuerit vuln⁹
b nō esse mortale, vt hic, & l. quas, §. j. j. e. fm Iac. de Are. b Et istud
est verū, qñ ex eodem processu pōt sequi cōdemnatio de morte:
aliás ad qd esset necesse admittere sub hac exceptione, fi video. An
aūt ex eodē pcessu posset seq condemnatio, dicā j. l. damni. §. Sa-
bini. Sed opp. & vŕ indistincte procuratorē repellēdum in dubio,
vt C. de iniu. l. fi. 9iuncta l. fi. j. de iniu. & no. de publ. iud. l. pe. in §.
ad crimen. Sol. Illud verum cum est dubium, an sequatur pena pe
cuniaria, an personalis, nulla facta mutatione causę, vel qualitatis.
Secus si ex mutatione causæ hoc contingit, quia tunc admittitur
sub exceptione, ut hic ex tex. apparet.

ADDITIONES.

a Barb. Venio ad quæstionem. Quod intellige quando est dubium iudici, & nō parti, vide Bar. in l. j. C. de procur.
b Secundum Iac. de Are. Adde Bal. in l. & eleganter. § pe. sup. de dolo. & in l. pe. § crimen. de pub. iud. Ang. in l. seruum quoque. §. publice. de procur. Imo in d. §. ad crimen. tenet, q immo procurator admitti non debet, quia reus eligeret semper comparere per procuratorem, & sic posset qšq; tale iudicium esse delusorium, & delictum impunitum, contra l. ita vulneratus. ad legem Aquil. Ale. sustinēdo cō munem opi. dicit, q si apparebit vulnus esse mortale, iudex poterit cōtumacem reputare istum, qui comparuit per procuratorem, & in hoc casu nō est legitimus, defensor, Et ita dicit voluisse Bar. in l. j § vlus. per illum tex. sup. de pcur. & in l. si finita. §. Iulianus. inf. eo. si vero vulnus non apparebit mortale, processus tenebit. Tu vide Pet. de Anchar. consi. 273. inci. visis subtiliter.

1 *Emphyteuta si vult admittere emphyteusim, & non soluere canonē, an possit remissiue.*

§. Hoc edictum prospicit.

Habetis hic dif-
ficilem tex. Hoc
edictum ptinet ad futura damna, nō ad ptetita, & hēt cām quasi

noxalem pro damno præterito actione in factum, vel interdicto
de tollendis ruderibus succurretur. h.d. vsq; ad §. de his. l. hoc am
plius. Legam per paticulas, vsq; ad §. vnde queritur. Primo dicit,
quare fuit factum illud edictum. Secũdo, quare sic fuit factũ. Se-
9 cunda ibi, cum.n. Iac. de Are. †tangit hic vnam qõnem. Pone, ꝙ
emphyteuticarius vult dimittere emphyteusim, & non soluere
pẽsionẽ, an possit? de qua per Dy. ꝭ tit. j. l. is cum quo, & ibi dicã.

§. Vnde queritur.

Hic prosequitur Iurisconsultus tractatum, qñ domus mea dã-
nũ dedit ante cautionẽ petitã. Diuidit in duas. Prima, qñ dñs do-
m⁹ ruinosæ petit, vt sibi liceat rudera tollere. Scda, qñ nihil petit,
sed ab eo petitur, ut rudera tollat. Secunda in uer. qd si dñs. Et ista
subdiuiditur in duas. In prima non fuit negligens, nec impeditus
impedimento necessario, sed probabili, quia poterat derelinqui,
sed sine incommodo, l. necnon, in princ. sup. ex q. cau. ma. & hoc
voluit dicere Caius in l. quod forte ꝭ. Secũda loquitur, qñ fuit im
peditus impedimẽto necessario, & ꝓbabili. Scda incipit in l. hoc
amplius, & hoc probatur in ver. deniq;, & hoc ſm verã lectu. quã
tenet Ia. de Are. licet gl. aliter intelligat, vt ex sequẽtib. apparebit.
lecta litera, opp. dr̃ hic, ꝙ agit hic de dã. infe. ꝯ. ſ. proxime. Dic, ꝙ
agitur hic actione in factum, vel interdicto, de ruderib. tollendis,
non illo. Sed Rof. aliter dicit, & male, licet Io. hoc interdictũ non
posuerit in arbore. Op. dr̃ hic, I fine, ꝙ tenetur rudera tollere, vel
ædes pro derelicto habere. Cõtra, ſ. eo. l. euenit. vbi liberatur solũ
habendo rudera pro derelicto. Rñ. l. euenit, loquitur, qñ dñs do-
mus destructæ fuit in negligentia, hic vero nõ fuit negligẽs. Sed
ꝯ, quia si non fuit negligẽs, dẽt sibi caueri de damno præterito, &
futuro, d. l. hoc amplius, ꝭ. Glo. dicit, ꝙ corrigit, uel addit. Videte
dñi, istæ gl. nesciuerunt quid dicere, quia in l. prætor, in fine, est di-
ctum Iuliani, & in l. hoc amplius, est dictum Iuliani, & nõ est veri
simile, ꝙ se corrigat statim. Loquitur igitur in diuersis casib. vt di
xi ĩ diuisione. Reassume ergo dicta verba, ut hẽas istas leges. Aut
damnũ datur ante cognitionẽ petitam, aut post cautionẽ petitã,
& ante eam præstitam. Primo casu distingue, aut ille, qui passus,
a est dãnum, negligens fuit, & nullam habet actionem a ꝯ dñm do
mus ruinosæ, si vult rudera tantũ pro derelicto habere, l. euenit, ſ.
eo. Sed si peteret ipse rudera, tũc cogeretẽ de dãno p̃terito, & futu
ro cauere, vt hic. Aut nõ fuit dñs negligẽs, & tũc aut dñs domus
ruinosæ petit ipse vt rudera tollat, & tunc nõ admitteretẽ ad tollẽ-
dũ nisi de p̃terito dãno, & futuro caueat, vt hoc §. Aut petitur ab
eo, & tunc aut iste dñs non fuit impeditus impedimento necessa
rio, sed probabili, & tũc dñs domus ruinosæ cogitur rudera tolle
re, & de damno præterito, & futuro cauere, uel pro derelicto ha-
bere, vt hic, ver. ꝙ si dñs. Aut fuit impeditus iusto impedimento,
& necessario, & tunc cogetur dñs domus ruinosę rudera tollere,
& de dãno futuro, & præterito cauere, uel ædes pro derelicto ha
bere, vt in prin. l. hoc amplius. Aut post cautionẽ petitã, & ante eã
præstitam, & tunc dic, ut in gl. & dicam. ꝭ. e. l. si finita, §. elegãter.

ADDITIO.

a Actionem. Adde secundum Ang. in d. l. euenit. sup. eod. quod tamen poterit agi
contra dominũ domus ruinosę, vel vt rudera tollat, vel illa rudera pro derelicto
habeat. pro hoc secundum Im. in simili facit tex. in l. Iulianus, §. si quis colluden
te, de act. emp. & in l. si debitori. n. 10 prin. inf. rem rat. hab. & hoc tenet Pau. de
Cast. hic, & Ale. qui dicit hoc modo supplendo. Bar.

LEX IX.

1 *Dictio, autem, quando ponatur inceptiue, quando restrictiue, quãdo aduer-
satiue, & correctiue.*
2 *Interdictum quod datur in casu huius §. est interdictum, ne vis fiat.*
3 *Bos vicini, si dat damnum in fundo meo, non possum illum retinere, donec
vicinus emendet domum.*

Hæc amplius. §. De his autem.

Ex-
por-
a tata ĩ fundũ alienũ ex vi fluminis a nõ põt qs tollere, nisi de dãno
futuro caueat. ſm quosdã Iurisconsultos, & ſm quosdã ẽt de p̃teri
to, quorũ opinio est vera. h. d. Vide gl. j. q̃ incipit, ſ. dictũ est de dã
1 nis, &c. Ponit †de dictione, autem, q̃ ponitur aduersatiue. Circa ꝙ
dic. Qñq; non præcedit aliquid cui aduersetur, & tũc ponitur in-
ceptiue, l. 1. hoc autẽ, ſ. tit. j. Qñq; præcedit aliquid, cui põt aduer-
sari, & tunc aut illud, ꝙ præcedit, erat ita generale, ꝙ poterat com
prehendere illud, quod per hanc dictionem, autem, additur, &
tũc ponitur restrictiue, seu exceptiue, vt C. de trãsac. l. transigere,
& ꝙ ibi no. in gl. a. Aut nõ p̃cedit genus, & tũc aut ꝙ sequit̃ post
dictionẽ, aũt, hẽt diuersam rõnẽ, & ponitur aduersatiue ad factũ
& ad ius, vt hic, & no. ꝭ. in gl. in uer. damni infecti, quæ incipit, de
infecto. Aut habet eandẽ rõnẽ, & ponit̃ correctiue, ut hic in ver.
Neratius, ſm lec. quã tenemus. Et hoc de dictione, aũt. Simile ha
bes in l. a. ſ. ne quis eum, qui in ius voc. & l. sed & si lege, in prin. ſ.
de petitio. hære. Op. ver. Neratius, ſm lec. quam tenemus ad oẽs
b alios Iurisconsultos. Hic sunt opi. Gl. j. b tenet opi. istorũ, ꝙ Nera-
ratius loquũtur in casu suo, & alij loquũtur in casu cõmuni, & in §.
Neratius est rõ, qa est qd imputetur dño nauis. Et hoc tenet glo.
q̃ lege sup dictione, aũt. Et Dy. & Ia. de Are. tenẽt, ꝙ Neratius cor
rigat, & non est rõ, ꝙ fuerit in culpa dominus, sed vis fluminis, &
sic Neratius loquitur in eo casu, quo dñs nõ potuit p̃uidere, &
corrigit alios. Nam cũ nec actori, nec reo possit culpa imputari

sint in pari cã, ergo melior est conditio conuenti, ut l. si seruum,
2 § sequitur, ꝭ. de verb. obl. ſm Dy. Quæro †quid est interdictũ, quod
huic datur? Dicunt qdam, de damno infec. ꝙ est falsum, qa non
est interdictum. Vnde illa gl. quæ inci. de damno, est falsa. Dic. er-
go, ꝙ est interdictum, ne vis fiat ei, vt dr̃ in seq. gl. & patet in text.
Quæro, qd si dñs rei exportatę nil dicit. Dic si locus a quo res elap
sę sunt, erat vitiosus ita ꝙ re integra potuisset peti cautio, vt ꝭ. eo.
l. fluminum. §. idem Seruius, & §. item apud Iulianum, tũc distin
gue, vt ſ. proxi. §. Alias certum est, ꝙ a tali dño nihil posset peti, ut
3 ſ. px. §. ibi, re integra, &c. Iste §. inducitur ad quæstionem. †Bos vi-
cini intrauit in fundum tuũ, an possit retineri donec uicinus emẽ
det damnum? Et vr̃, ꝙ sic, ut hic, & l. ratis. de incen. rui. nau. Cõtra
est in l. Quintus, alias quamuis, ad l. Aquil. Ista respõsio nihil ualet
quia l. Quintus. dicit, ꝙ nõ includit, s. vt suũ, sed donec sibi caueat.
Tutius m̃ est, ꝙ non retineat ſm Iac. de Ra. sed Old. dicit, ꝙ non
possum includere. Nec obstat hęc l. qa hic nõ habeo aliã actionẽ
ꝯ dominũ ratis, vel dominũ terræ, ideo per retentionẽ mihi con-
sulitur: ibi habeo aliã actionem, s. actionẽ de pastu pecoris, vel leg.
Aqui. seruandarũ, §. fi. ſ. de p̃scri. verbis. Hæc non vr̃ sufficiens res-
ponsio: nam ſ proxi. habeo actionẽ, & etiã possũ mihi consulere
per retentionẽ, l. prætor, §. fin. supra eo. Quare dic, quod ibi secus,
c ideo quia maius periculũ in retentione animalium, quam in alijs
rebus, quia facilius pereunt, vt ibi.

ADDITIONES.

a fluminis. Adde quod Fede. de Sen. cõsi. 107. dicit, quod lignamina vi fluminis in
aliquo agro transportata nõ fiunt illius, cuius est ager, sed debet fieri proclama in
locis vicinis, vt intra tantum tempus illa debeant reportare inde, alioquin elapso
termino pro derelicto haberi possent. Subijcit tamen, quod tutius est, ꝙ vendan
tur, & distribuantur in pauperes.
Menoc. Ponit Curt. sen. consi. 69. col. 6. ver. capio, sed late Gomez. §. actiones autẽ,
nu. 18 Insti. de actio. io dictio. vero. Barb. consi. 34. col. 2. in fi. li. j. Soc. sen. consil.
83. nu. 3. & 9. li. 1. vbi de dictione, si vero. repetere qualitates præcedentes.
b Pom. Gl. j. Opinionem glossæ sequitur Ang. licet Bal. reprobet. Sed tu posses sal-
uare quod licet violẽtia fluminis interueniat, illa potest esse talis, qđ si nauis non
esset bene ligata ad ripam p̃ uiolentiã deferretur in alium locum vbi & si uere
esset violentia, & remaneret, posset esse adeo bñ ligata cũ bonis funib. quod uis
fluminis nõ deferret. Et sic necessario iste tex. non infer contra gl. sed cũ indistin
cte loquatur, multũ facit pro Bar. sed in practica forte esset seruãda gl. 10 dobio.
Menoc. Capic. dec. 41. Ploc. l. si quando, nu. 874. C. vnde vi.
c Maius periculum. Adde qđ cum Bar. communiter transeunt Doc Ro. tamẽ dicit,
qđ bos saltem poterit retineri, donec dñs cognoscat cuius est animal, ar. l. capite
quinto, đ adul. Et ita dixit Bal. in l. 1. C. de ser. fug. & Spec. i. ti. đ actor. ver. sed po-
ne iouenio pecudem. Idem vult Pau. de Cast. hic all. Spe. Ang. i l. ratis, đ incen. rui
nau. Et de materia vide i c. si læserit, ext. de iniur. & dã. dato. & Bal. cons. 33. li. 4.

§. Quæsitũ est solũ.

Superficiarius tenetẽ satisda-
re, dñs vero repromittere, h.
o. Et vt intelligamus istũ §. legamus l. q bona, §. siue corporis, ꝭ. e.
1 *Superficiarius habet vtile dominium, & non habet seruitutem personalem.*
2 *Mitti in possessionem quis potest ex primo decreto in ædes totas propter cõ-
tumaciam superficiarij.*

§ Siue corporis.

Quicunq; hẽt ius in re sufficit, qđ
repromittat de dã. infec. nuda cau
tione. h. d. Et op. ad §. quæsitum, de §. siue. Rog. gl. soluit in hoc. §.
1. dicit distingue, &c & recita dicta suũ. Sed ista verba Rog sunt
1 †falsa pp duo, primo, qa dicit, ꝙ superficiarius hẽt personalẽ serui
tutẽ, quod non est verũ, cũ hẽat vtile dominiũ, vt in l. j. & a. si ager
vectiga. vel emphy. pet. & l. j. ſ. de superfi. Ergo sua res sibi non ser
uit. Item dicit male in creditore, per l. creditori. ſ. de no. ope. nun-
cia. vbi põt nunciare. Solue ergo ſm, ꝙ dr̃ in d. §. quæsitum, ꝙ qñ-
que quis conuenitur noĩe suo, & tunc loquitur §. siue corporis.
Qñq; qs conuenitur noĩe alieno, s. dñi, cuius procurator dr̃ supfi-
ciarius, vt hic, & dixi. sup. ti. j. in fin. & tunc loqr̃ § q̃siti. ſm Dyn.
sũmã istius in ãæ ponã ꝭ. eo. l. dãni infecti stipulo punet, Quæro qui
2 †vult mitti in possessionẽ pp contumaciã superficiarij in ędes to-
tas, an possit? Et dic, ꝙ sic ex primo decreto, ex secũdo non, nisi su-
per iure ipsius contumacis. Et idem in similib. habentib. ius in re,
ſm gl. quod tene mẽti ad id, ꝙ dicã ꝭ. e. l. proxi. & tene menti gl. §.
quæsitũ, in ver. mittendũ, & incipit, Ex primo decreto. Vide gl. in
§. siue, in ver. non satisdare, q̃ incipit, immo satisdat in fi. ubi poni-
tur rõ, quã ponit Dy. in l. de pupillo. §. impositiuã, ſ. ti. j. & dixi in l.
prima in fi. & l. qui viam, ſ. ut. j. & facit gl. in l. sed an uię, ſ. de pign.

§. Celsus quoque

Iste §. est difficilis, & diuiditur ĩ
duas partes. Primo qualr̃ dẽat ca
ueri de re, cuius vsusfructus est alterius. Secũdo, qualiter p̃uideba
tur ꝯ vsufructuarium contumacem. Secunda ibi, ꝙ si in possessio
nem. Item secunda diuiditur in duas. Primo, qñ missus ꝯ fructua-
rium impetrat secũdũ decretũ. Secũdo, qñ per contumaciam fru
ctuarij transit ad dominũ, & facit sibi caueri, & quęrit qualiter do
mino ꝯ fructuariũ succurritur, ibi, idem ait. Item adde ad lex ibi,
prohibebit, iubandi ex secundo decreto ꝯ tertiũ interposito. Tran
seamus ad legem seq. & ibi declarabimus materiam.

LEX X.

1 *Dominus, & fructuarius domus si interpellantur p̃ cautione domus de dã-
no infecto, quis teneatur cauere, & quando fructuarius solus, & quãdo
dominus, & si non caueris, quid agendum.*
2 *Forma interponendi decretum contra fructuarium remissiue.*

Domi-

3 *Dominus potest prohibere authoritate propria fructuario uti frui, si nõ vult reficere domum, vel iudicis officio eum compellit ad reficiendum.*
4 *Dominus qualiter priuabit fructuarium, cum ad eum deuenitur ob fructuarij contumaciam.*
5 *Petitio vsusfructus, quando denegatur per dominum fructuario effectualiter, & irreuocabiliter, qualiter fiat.*
6 *Ius domini transfertur ad fructuarium, interponendo primum, & secundũ decretum, & de eius forma, remissiue.*
7 *Processu pendente contra dominum non possum agere contra fructuarium, vel econtra, eo defendente, secus si est contumax.*
8 *Iudicio cœpto contra te, si fuisti contumax, possum incipere in alio iudicio.*
9 *Causa cœpta coram uno iudice, qui negligat mihi iustitiam facere, possum adire superiorem, & alium impetrare.*
10 *Procurator an possit citari prima uice, quod sic, quo ad primum decretum & nu. seq.*
11 *Procuratoris ex contumacia potest perueniri ad primum decretum contra dominum, non ad secundum.*
12 *Contumacia tutoris sufficit quo ad primum decretum, non quo ad secundum fallit in causa damni infecti, & in causa liberali.*
13 *Contumacia curatoris furiosi sufficit solum quo ad primum decretum, adulti etiam quo ad secundum.*
14 *Contumacia gestoris non sufficit etiam quo ad primum decretum.*

Quamuis alienus Primo ponit qd debeat fieri ꝓprietario, vel fructuario non cauente. Secundo, qualiter succurritur proprietario cauẽti ↄ vsufructuarium. Tertio qualiter vsufructuario ↄ proprietariũ. Secunda ibi, sed nisi. Tertia ibi, sed si fructuarius. Op. ꝫ. e. l. q bona, § i. So. ꝫ. prox. f in gl Vlterius opp. de l. hactenus, ꝫ. de vsufr. Sol. dicit glo. hic qñ erat modica impẽsa. Tu dic. ꝙ sem p refectio, seu onus refectionis pertinet ad fructuariũ, vt hic, & ꝫ. eo. l. inter fructuariũ, & l. damni, § ei cuius impensa, distingue, vt d l. hactenus. Item op. in ver. sed nisi ad fi. de l. hoc amplius, § Celsus, ꝫ. eo. Sol. in § Celsus, fuit fructuarius principaliter requisitus, & sibi cõmissa custodia, & noluit satisdare, pp quod dñs est coactus satisdare, iõ tunc prohibetũ a dño vti frui, sed in ver. & nisi. fuit interpellatus ipse ꝓprietarius, fructuarius non, ideo priuatur potestate vtendi, nisi fit in mora cauendi proprietario de conferendo sibi pro rata vsusfructus. Vlterius opp. in l. q̃uis, in ver. sed nisi de ver sed fructuarius. Rñ. aliud in fructuario, aliud in proprietario, qa fructuarius est ꝓcurator in rem suam, & tota custodia est sibi commissa, l. j in fi. & § cauere, ꝫ. vsufr. quemadmodum caue. & ideo fructuarius cauẽdo facit, ꝙ debuit, & non agit, nisi prius aliqd præstet, vt hic, & ꝫ. eo. l. si proprietarius. Sicut dicimus in fideiussore, sed dñs si ipse satisdedit, facit id quod incumbit fructuario, ideo statim agit ↄ eũ, vt sibi caueat de conferendo. Sicut dicimus in gestore, in l. si quis mandato, de neg. gest. & quod ibi no. Et istud voluit ibi sentire Ia. de Are. in l. 2. & ibi no. eod. tit. Oppo. de l. repeti. in fi. ꝫ. qbus mod. vsusfr. amit. Sol. Pars domus erat destructa, nõ tota. Sed non credo. ꝙ aliqd faciat ad factũ, siue sit destructa tota, siue pars, vt ꝫ. eo. l. si proprietarius, in princ. ver. ergo. ibi. solum remnebit, &c. Istud enim repetitur a domino actione in factum, vel vtili mandati, vt dicetur ꝫ. eo. l. damni, § et cuius, & in l. eum ad quem, C. de vsufr. nõ cõfessoria, & iõ nil ad factũ si vsusfr. fit extinctus. Et vt liqueat

1 † ista mã, aduerte ad duo verba. Aut interpellantur pro cautione dñs, & fructuarius, & tunc quilibet pro suo iure liberatur cauendo, & ↄ non cauentem fit missio pro iure non cauentis, l. si finita, § si de vectigalib. ꝫ. eo. & l. q bona, § j. Aut interpellatᷓ vsufructuarius tñ non proprietarius, tunc aut est contumax, & tunc primũ decretum interponetur mittendo in possessionẽ totarum ædium vt l. prox. § quæsitum, & hac l. quãuis, in princ. Si vero post primũ decretũ non cauerit, & tunc actor petet, vt ↄ fructuariũ veniatur ad 2m decretũ, & priuabitur tñ vti frui, § Celsus, 2. rñ. ꝫ. l. proxima iure dñi saluo manẽte, vt ꝫ. eo. l. si finita, § si de vectigalib. Aut pp contumaciã fructuarij deuenit ad dñm, & tunc dñs cauens priuabit vsufructuariũ iure vtendi fruẽdi, vt § Celsus, in fi. Aut fructuarius fuit obediẽs, & tũc repetit a dño, demũ cũ pstiut pro rata sibi contingenti, ut hac l. quamuis, in fi. & l. si ꝓprietarius. Si vero fuit solus interpellatus dñs, si fuit cõtumax in primo decreto fiet missio ex primo decreto solum, respectu iuris dñi effectualiter. Ratio est, quia vsufructuarius est procurator dñi, dñs vero nõ est procurator vsufructuarij, vt ꝫ. eo. l. eorum, & l. si finita, § si de vectigalib. Idem in secundo decreto. Si uero petit pp negligentiã dñi, reuertitur ↄ fructuarium, tũc credo, ꝙ fructuarius nil possit petere, nisi cum aliquid præstiterit, vt hic, in fi. & l. si proprietarius. Ratio, qa ad eum primo loco hoc onus ptinebat, licet secus eᷓ si pp negligentiam fructuarij deueniatur ad dñm, vt ꝫ. dixi. Et prædicta sunt de mente Iac. de Are. Item vbicunq; dixi pp cõtumaciã fructuarij, fieri immissionẽ totaliũ ædium, intelligo, si interpellatur, suo nomine, & ꝓcuratorio nomine dñi, l. j. ꝫ. tit. j. Secus si vsufructuarius tñ, qa tunc sibi tñ præiudicaret, sed si interpellatur, vt dñs tñ, cũ non esset, dixi in l. ꝑtor, in prin ꝫ. eo. Nunc practicemus istã

2 mãm. † Et primo quæro, quæ erit forma interponẽdi 2m decretũ ↄ fructuarium. Tex. vr̃ dicere hic, ꝙ prohibeatur vti frui. Ego dicã

3 in d. § si de vectigalibus. Secundo quæro, † si fructuarius non vult reficere, qualiter domino, contra eum succurratur? Rñ. dominus potest prohibere vti frui ꝓpria authoritate, donec reficiat, vt hic. Itẽ potest officio iudicis eum compellere ad refectionem, ut l. ha-

4 ctenus, ꝫ. de vsufr. & l iterũ si fundi, circa prin. Tertio quæro, † cũ ↄ dñm deuenitur pp fructuarij cõtumaciã, dñs põt vsufructuariũ priuare iure vtẽdi, qualiter hoc fiet. Rñ. Ista cautio, quæ pstatur a

a dño, hẽt vim secũdi decreti, a ↄ fructuariũ, & ideo dico, ꝙ fructuarius cum dñs interpellatur, debet requiri, sicut debet requiri in secũdo decreto, vt dicam in l. si finita, § Iulianus. Sed si fructuarius non requireretur, tunc posset dñs impedire, sed fructuarius, cauẽdo recuperat vsumfructum, tãquam secũdo decreto nõ interpo-

5 sito Quarto quæro, † in ver. sed nisi, vbi dominus denegat vsufructuario vsusfructus petitionem effectualiter, & irreuocabiliter, vsusfructus petitio qualiter fiet? Rñ. cum nulla mora vsufructuarij præcesserit, dẽt dominus agere ↄ cum, & facere interponi primum decretum, & demum per 2m denegabitur effectualiter, & irreuocabiliter vsusfr. petitio, vt colligitur hic, & ꝫ. e. l. si ꝓprieta-

6 rius, & dicã ꝫ. proxi. q. † Quinto q̃ro, dr̃ hic, in fi. ꝙ ad fructuarium trãsfert ius dominij, qualr̃ fiet? Rñ. interposito primo decreto, & postea secundo, vt ꝫ. eo. l. si proprietarius, & glo. hic expresse dicit. Forma aũt istius primi, & secundi decreti dicetur in d. § si de ve-

b ctigalibus. Vltimo ex hac l. b collige tria. Primo, ꝙ licet † pendẽte

7 ꝓcessu ↄ vnũ ex correis debẽdi, nõ possim agere ↄ aliũ, l. quoties, § si creditore, ꝫ. de pec. & dicã ꝫ. de duob. re. l. pe. Tñ hoc est intel-

c ligendũ eo defendẽte, secus si est contumax, c vt hic, & forte hoc voluit dicere auth. hoc ita, C. de duob. re. ꝙ altero absente potest agi contra alterum. Intelligo absente a iudicio, vt hic, vel a ciuita-

8 te, vt dixi ꝫ. e. l. 4. § prætor † Idem dico de l vbi cœptum, d sup. de re

d iudi. quia si incœpi agere ↄ te in vno iudicio. tu fuisti contumax, ꝙ iterũ possum incipere causam in alio iudicio, qa ex illo iudicio vbi es contumax, non potest mihi aliquid opponi, vt hic, & quia respectu contumacis istud edictum habetur pro circunducto, vt sup. de iu. l. & post edictũ, & esset iniquũ contumaciam suam sibi prodesse, l. euidenter, ꝫ. de excep rei iudi Idem dico hic, ꝙ si vellet

* comparere coram primo iudice, * & reficere expẽsas, & satisdare de defendendo, non debet audiri, & sic non posset inuito actore purgare moram, ex quo iudicẽ semel contempsit, vt sup. de arb. l.

9 litigatores, in prin. Et idem † dico, si incœpi causam coram vno iudice, qui negligit mihi facere iustitiam, possim adire superiorẽ, & impetrare alium, vt in Auth. vt diffe. per totum, & extra de restit. spol. c. ex conquestione, & quod ibi not. per Inn. in prima glos.

10 parua. Secundo vero † consueuit dubitari, an sufficit procuratorẽ citari prima vice. & Pe. vr̃ dicere ꝙ nõ, vt no per Cy. C. de procur. l. q res. Et licet ipse non alleget aliqd, tamen potest probari, quia procurator citatur in subsidiũ, l. 4. § prætor, sup. eo. & extra, de dolo, & contu. c. causam. Sed hoc vr̃ ↄ l. istam, vbi prima vice citatur fructuarius suo, & procuratorio nomine, sed statim dicam. Tertio

11 † consueuit dubitari, an ex cõtumacia procuratoris posset perueniri ad primum decretum ↄ dñm. Et quidam ꝙ sic, d. l. eũ qui, C. de ꝓcu. & ibi p Cy. & de dignit. l. quoties, lib. 12. & extra, vt li. non contest. c. j. Alij ↄ. Sed certe hic est mirabilis casus, ꝙ ex contumacia procuratoris põt perueniri ad primum decretum, non ad 2m decretum ↄ dñm, vt hic, & quod no ꝫ. proxi. l. quæsitum. Nã fructuarius est procurator dñi, l. j. in fi. ꝫ. titu. j. & hic procuratorio nomine dñi conuenitur, vt dixi. Et hoc forte voluit dicere Pet. ꝙ primo citandus est dñs, s. quia alias non põt perueniri ad 2m decretũ ↄ eũ, vel ad id, quod faciat plenum præiudiciũ. Ad quod facit qđ no. de dolo, & contu. c. causam. Nec obstat, quod dr̃, ꝙ in subsidiũ citatur procurator, qa illud est inductum in fauorem actoris, ut sufficiat, procuratorem citari, & sic in eius læsionem non dẽt retorqueri. Potest ergo a procuratore incipere, quo ad primum de-

12 cretũ, vt hic patet. Sed an † sufficiat cõtumacia tutoris? Rñ. sic quo ad primum decretũ, non quo ad 2m l. apud Iulianũ, § j. ex q. cau. in pos. ea. facit d. l. cũ qui res, C. de ꝓcur. Fallit in cã damni infecti, vt ꝫ. eo. l. si finita, § si forte. Itẽ in cã libertatis, l. neq; infantes, de fi-

13 deic. li. Quid in cõtumacia † curatoris? Rñ. in curatore furiosi idẽ qđ i tutore, l. Fulcinius, § adeo, ꝫ. ex q. c. a. i pos. ea. & d. l. neq; infantes. In curatore adulti sufficit, quo ad 2m decretũ, l. si minor, ꝫ. de

14 bo. author. iud. possiden. † Quid in contumacia gestoris? Glo. vr̃ dicere

ADDITIONES.

a Secundi decreti Adde 2m Imo. ꝙ hoc non est verum, quia illud nõ dr̃ hic in tex. sed solum, ꝙ proprietarius poterit prohibere vsufructuarium vti frui, quando nõ cauit de dam. infe. sicut & quando non reficit. Sicut ergo quando vsufructuarius non reficit, sed esset in negligentia, vel mora reficiendi, posset moram purgare, si nõ esset deuentum ad secundum decretum, ar. l. si iterum, § sequitur, & § seq. ꝫ. de verb. obliga. & l. illud, sup. de peric. & com. rei vend. ita etiam uidetur in casu proposito, quod posset moram purgare. Et cum hoc transeunt Rom. & Ale.

b Barb. Vltimo ex hac l. Nam ista fuit opi. Azo. sed cõtra, ipse tenet post Iac. de Are. in l. in duob. inst. de duob. re. per l. creditor, in prin. ff. mand. quam l. Ang. dicit hic non esse alibi, & reprobauit dictam opi. per illum § prætor.

c Contumax. Adde ꝙ Pau. de Cast. dicit hanc esse sing. limitationem ad d. § si creditor. Ru. Adde Ale hic qui tenet, ꝙ pendente iudicio contra vnum, alius posset conueniri, etiã si primus non sit contumax, per tex. in l. si. D. de fideiuss. & Ang. de Are. Insti. de duo. reis, § 4. idem tenet.

d Paris Idem dico de l. ubi cœptum. Vide Fel. in cap. ex tenore, ver. vbi cœptum, & seq. & ver. fallit secundo, de rescrip.

dicere, quod sufficit, d. l. cum qui res. Sed nõ est verum, l. cum pro curator, in fi. sup. ti. j. & l. vel in operis, sup. de procu. Et ꝙ dr̃ in d. l. cum, intelligitur de citatione, quæ fit post cõtumaciam domini, quia requiruntur amici, le. hæc autem, §. j. ex qbus can. in poss. ea. Vel ibi glo. male loquitur. Item facit an fructuarius possit conueniri pro iuribus rei. Dicam ℑ. tit. j. l. apud Trebatium, in fi.

CONTRARIETAS.

Primo iudice. Adde Ang. cõtra, quia licet reus possit exceptionem opponere, ꝙ causam coram primo iudice prosequi debeat, non tamẽ per hoc poterit dici, ꝙ prosit sibi contumacia, licet prodedit ei electio iudicis facta per agentem. & Ro. dicit, ꝙ ipsemet Bar. in l. sepulcri, de sepul. viol. ver. tertio videndum, videtur tenere opinionem, quam tenet Ange. per illa iura alleg. & dicit præfatus Ro. ꝙ miratur de Doct. ꝙ istam contrarietatem non viderunt.

CONCORDIA.

Ru. Adde circa istã ꝯrietatem Bar. ꝙ põt cõcordari sm Ro. hic sic distinguẽdo, ꝙ aut cũ exceptione, quã opponit reus de pẽdẽtia litus incohatæ coram primo iudice, concurrit volũtas primi iudicis inhibẽtis scd̃o iudici, & tũc nõ possit ꝓcedere scd̃s. & tũc ꝓcedit dictum Bar. in d. l. sepulcri. Aut non concurrit cõsensus primi iudicis cũ exceptione proposita per reũ, q fuit cõtumax, & tũc ꝓcedit dictũ Bar. hic, & istam concordiã Ro. simpl'r refert Alc. hic.

LEX XI.

Quid de creditore Creditor tenẽ satisdare ei, q ratione pignoris sibi caueri postulat. h. d. Quæro, quid de bonæfidei possessore. Videbitis in l. qui bona, §. & superficiarium, licet gl. hic aliqualiter tangat.

LEX XII.

His qui pignori. Op. ℑ. e. l. si finita, §. itẽ q̃ritur. hic sunt duę op. vna Azo. alia Hug. q̃ est vera. Respon. Aut tu loqueris ante p̃scriptionẽ cõpletã, & tũc est vera opi. Azo. aut post præscriptionẽ cõpletã, tũc est vera opi. Hug.

LEX XIII.

Qui bona fide. Possessor bonæfidei cauet, non satisdat, hoc dicit.

§. Siue corporis. Hoc dicit, vt supra, l. hoc amplius, §. quæsitum.

1 *Conuenitur id est, contra eum excipitur.*

§. Cum inter. Si præsens status rei tẽdit ad aliud, inspicitur, ꝙ euenire potest, h. d. & de isto casu vtrũ debeat inspici, quid euenire potest, dicam in l. inter stipulantẽ, §. sacrã, ℑ. de verb. obl. Dr̃ hic, ꝙ cõuenitur dñs ædiũ incolumiũ. &c. Quæro ad qd ꝯuenit. Tres r̃siones sunt in gl. Prima est
1 bona, aliæ malæ. Et recita primã. Alia est, ꝙ † dicit ꝯuenit, i. ꝯ eũ excipit. Et tene mẽti istã expositionẽ, & alleg. l. tale pactũ, s̃. de pact. nihil facit, sed facit l. apud Celsum, §. aduersus ℑ. de do. exce. & ista nõ est bona, qa nõ ꝯgruit lrę. Tertia lec. nõ est bona, quia culpa in nõ faciẽdo nõ facit locũ legi Aquilæ, l. si cuius, §. deniq;. s̃. de vsufr. hic aũt fuit in culpa in nõ faciẽdo, s. in non petendo. Vltimo gl. signat ar. ꝯria, & non soluit. Et vide gl. in ver. ꝯuenter, q̃ incipit, dñs ibi, §. in cliuo, subaudi sm Dyn. Sed ibi in illis non deprehenditur culpa, qa nõ potuerũt p̃uidere, iõ denegaĩ actio, hic secus, iõ ꝯcedit, vt no. in d. §. in cliuo. Sed ꝯ hãc sol ẽ l. idẽ iuris. §. j. & 2. ad l. Aq. sed ibi p̃cessit culpa assumẽdo officiũ ad ꝙ sciit, vl' scire dẽt se inutilẽ.

3 *Dãnũ qñ timetur, qualiter p̃statur cautio dãni infecti, ponit quatuor casus.*

§. Qui damni infecti. Vbi damnũ timetur de re ad rẽ, petitur cautio dãni infecti, secus si de re ad persona, h. d. Opp. & vr̃, ꝙ cognitio reqraĩ, vt ℑ. e. l. fi. cum l. seq. Sol. duæ sunt. Vna est, an caueatur. Et istud in specħs verbis edicti, non hẽt cognitionẽ, p̃tor tñ totũ subijcit, cuius officium est cognoscere, vt in tex. Alia in quẽ diẽ caueatur, & tunc habet locum §. fi. cum l. seq. Op. de l. denunciamus, C. de his
1 qui ad eccle. confu. Br̃ simet † quatuor casis. Et sunt verba Gul. de Cu. in l. illicitas, §. ne potentiores, sup. de offic. præsi. Qñq; timetur damnũ de re ad rem, & tũc interponitur cautio, vt in toto isto tit. Qñq; de persona ad personam, & tunc idem d. l. denunciamus, C. de his, qui ad eccle. confu. Qñq; timetur damnum de re ad personam, & tunc non p̃statur, vt hic, sed officio iudicis potest cogi, vt reficiat, l. ad curatoris, ℑ. e. l. præses, de offic. præsi. Qñq; timet de persona ad rem, & tunc interponitur, ut l. si fideiu. in fi. sup. qui satisd. cog. & l. Imperatores, ℑ. de app. & de rog. mili. annonæ, l. vlti. circa prin. li. 12. De illa cautione, de persona ad personã, no. in Spe. de pig. §. sequitur, ver. quid si timeo. Tangam aliquid ℑ. proxi. §. si quis iuxta, & ℑ. qua. re. act. non da. l. j. §. quæ onerandæ.

1 *Dos propter inopiã non repetitur, quãdo mulier nupsit viro inopi, remissiue.*

a §. De illo quæritur. a Hoc auxiliũ est extraordinariũ, iõ cessat vbi hẽt locũ ordinariũ, h. d. Opp. s̃. p̃x. §. So. a vicinis põt, vt in ꝯtrio, a dño nõ, vt hic. Vlterius opp. ℑ. e. l. damni, §. ei cuius Sol. pro alijs suis ædib. põt, ꝓ his in qb. habitat, non põt. Opp. de §. si quis nouũ opus. ℑ. e. Sol. ut ibi dicemus. Vltimo q̃ro, vt in gl. Distingue, vt ex p̃dictis colligiĩ.
1 Et facit ad q. † de ea, q̃ nupsit viro inopi, b vt nõ posset repetere do
b tem pp inopiam. Dic, vt dixi in l. si constante, in princ. s̃. sol. matr.

ADDITIONES.

a Barb. De illo quæritur. Vide gl. meliorem, quã sit in corpore iuris in l. j. sup. de rei vend. secundum Ang. ibi, uide non fallere secundum Bar. in l. in prouinciali, §. si vero, sup. de ope. noui nuncia. & l. fi. C. si aduer. rem iud.
b Viro inopi. Adde ꝙ iste tex. probat secũdum Ang. ꝙ debitorem suspectum de fuga non potest creditor facere capi, nisi probet, qd̃ suspicio post contractum debitum emerserit, de quo post Ale. hic, vide plene per Rom. consi. 241. & 320.

1 *Offendens, & timens ne offendatur, potest petere sibi caueri.*

§. Si quis iuxta. Iste §. hẽt vnũ casum, qño ei, q sui culpa dãnũ timet hæc cautio nõ p̃statur,
1 h. d. no. 2. Pone † percussi aliquem, postea timeo ne offendat, volo vt mihi caueat, an possim? Et vr̃, ꝙ nõ, quia mea culpa timeo per
a istum §. finaliter cogitaui, ꝙ posset peti a cautio, qa hic loquitur de periculo rei ad rẽ, secus de persona ad personam, vbi maius est periculum. Et vr̃ casus in l. præsenti, §. pe. C. de his, qui ad eccl. confu.
b & in Auth. de mand. Prin. §. neq; autẽ, & §. seq. coll. 2. Op. & vr̃ ꝙ b licite possum permittere, vt ædificent iuxta meum, l. iurisgentiũ, §. si paciscar, sup. de pac. Et si permitto, ꝙ ædificetur, & sic nõ pos-
c sum opus nouũ nũciare, nõ per hoc video ꝑmittere, vt vitiosum c ædificium faciat, ar. sup. de ser. vrba. p̃dio. l. si domus, & ℑ. prox. §. si quis nouum opus. Rñ. Hic fiebat ædificiũ ꝯ utilitatẽ publicam, l. Mæuiana, C. de ædi. pri. & sic põt licite ꝑmitti, vt §. paciscar, alias oppositio esset vera. Venio ad glo. & q̃ro, vtrũ possit petere, vt destruatur opus factũ. Dic vt in l. Sabinus. com. diui. Distingue. Aut consensi expresse, & non ago ad demolitionẽ, neq; ad interesse, d. l. Sabinus. Aut ꝯsensi tacite, & ago ad demolitionẽ, nõ ad interesse. vt a. cõ. d. l. Sabinus. Aut nõ cõsensi aliquo mõ, & tũc ad demolitionẽ ago, d. l. Sabinus, in fi. Sed p̃dicta sunt vera, qñ qs ꝯsẽsit ædificati ꝯ ꝓpriã vtilitatẽ, & ita intelligiĩ ℑ. ne. j. l. Labeo. Sed si hoc erat ꝯ publicã vtilitatẽ, vt in casu nr̃o, tñ ipse idẽ peret ẽt demolitionẽ ꝓsequẽdo publicũ interesse, vt no. in §. si paciscar, l. iurisgẽtiũ, sup. de pac. & ꝙ dixi sup. tit. j. l. prætor. §. hoc autem interdictũ cõpetit.

ADDITIONES.

a Quod posset peti. Adde, ꝙ variæ in hoc fuere snię, de qb. hic per nouis. Io. And. in addi. Spe. in ti. de pig. §. sequit. ver. qd si timeo, vbi refert hãc q̃õnẽ tetigisse Gui. de Suz. & cõsuluisse. qd̃ iudex prouidebit, mandans illi sub pęna, ne offendat, vel prouidebit, ne per certos fines incedat, ar. l. j. §. fi. su. de offi. p̃fe. vrb. vel coget ipsum satisdare, arg. l. denunciamus, C. de his, qui ad eccl. confu. & latius in d. add.
b Barb. Op. & videtur. No. illud, qd̃ dr̃, qd̃ non propter hoc debet perdere ius petẽdi cautionem de damno infecto. Sed forte potest dici contra, quia ex quo potuit prohibere illum ædificare, & consequenter potuit euitare periculum ruinæ, videtur qd̃ sibi imputet, quia sibi non prouidit, per hunc tex. qui simpliciter loquitur.
c Vt uitiosum. Adde, qd̃ imo contra. Et idem videtur tenere Ale. quia ex quo potuit prohibere ædificari, & uitare periculum ruinæ, est sibi imputadum, per istum tex. Ad §. si quis nouum opus, responde ut hic per eos.

1 *Lex semper loquitur.*

§. Et superficiarium No. quod dicit, hodie con
1 stat, † nã lex sp loqr, vt C. ue nę. l. Arna... lib. sp ꝓ viridi obseruãtia, &c. Et sic qñcũq; ista lex legitur, de illo hodie intelligitur. Dicam ℑ. de mun. & ho. l. vt gradatim, §. sed & si, ver. sed ei qui bona. Opp. sup. e. l. ꝙ de creditore, in fi. Sol. ista est opi. Mar. ibi reprobata. Alij dicunt, ꝙ hic de rigore, ibi de æquitate. Alia est, aut bonæfidei possessor petit caueri a domino, aut ab extraneo, &c. Et probatur per l. pe. & fi. sup. de Publiciana. Ia. de Are. nititur reprehendere istã gl. qa Publiciana intentatur pro eadẽ domo, hic pro alia. Sed certe imo pro eadem re agitur, hoc est pro damno, ꝙ ab eo timetur pro alia re veri dñi. Ad hoc op. qa celeritatẽ id edictũ desiderat, iõ nõ põt referri qõ dñij, ar. l. 3. §. ibidẽ, sup. ad exhi. Sed credo si hẽt altiorẽ indaginẽ qõ dominij, quod tunc sub exceptione hac, si est dñs, vel nõ, satisdabiĩ, ar. l. qui vias, ℑ. eo. & l. prætor, in prin. sup. eo. Quod intellige si emptor missus fuit in possessionem, vt no. in d. l. quid de creditore.

1 *Remedium extraordinarium non tollitur per aliud extraordinarium.*
2 *Remedium extraordinarium non concurrit cum ordinario, quando per ordinarium est mihi satis consultum.*

§. Si quis opus nouum. Hoc remediũ ñ tolliĩ ꝑ aliud auxiliũ extraordinariũ vel ẽt ordinariũ, ꝙ ꝯpetat ad diuersa h. d. Op. sup. ea. l. §.
1 de illo. Sol. † Hic sunt duo extraordinaria, & vnũ nõ tollit ꝑ aliud l. queadmodũ, §. magistratus, s̃. ad l. Aql. p̃terea licet essent ambo ordinaria. tñ cõpetunt ad diuersa. Et hoc voluit dicere Rof. ꝑ alia verba. Vtraq; sol. vera est. Op. de d. §. de illo, ꝙ nõ ꝯcurrat illud cũ ordinario, sed hic ĩ tex. poniĩ de ꝯfessoria, q̃ est ordinaria, ergo &c.
2 So. Aut † ꝑ ordinariũ est mihi satis ꝯsultũ, & tũc nõ ꝯcurrit. Aut ñ p̃t esse mihi satis ꝯsultũ, & tunc ꝯcurrit. Et ista sol. poniĩ hic in tex. multũ notabiliĩ, si bñ aduertaĩ. Sed opp. nõne ꝯfessoria cõpetit ad interesse, l. loci corpus, §. in ꝯfessorias, s̃. si ser. vẽ. & ĩterdictũ, ꝙ ui. aut clam, ad interesse, ergo, &c. Sol. ꝯfessoria daĩ ad interesse intrinsecũ, s. seruitutis, hęc vero ad ĩteresse extrisecũ. & iõ agiĩ isto remedio. h. d. la. d̃ Are. & Old. Distigue plene, vt ĩ l. ĩ ꝓuinciali, §. j. s̃. u. j.

3 *Cautionem si petis a me de nõ offendẽdo, & ego a te, & tu illã mihi non p̃stas, ego nõ teneor tibi, nisi ex parte mea cẽt vanus timor, & ex tua iustus.*

§. Si quis quia sibi. Ei ꝯ quẽ facta ẽ missio in possessionẽ, tanq̃ ꝯ ñ cauẽtẽ, hæc cautio ꝑ alarũ ędiũ noĩe, ñ p̃stat. h. d. Op. de l. dãni. ℑ. si vicinas. Sol. Aliarũ noĩe p̃t postulare cautionẽ, licet noĩe illarũ ĩ quas est fcã missio nõ. Hẽtis gl. q̃ dicit, ex primo, & secũdo decreto est missus, & facit pro isto tex. sed ꝯ cã iacit, l. postquam, §. Imperator, in fi. s̃. vt le. no ca.

ca.vbi debet mihi cauere ille, q est missus in possessionem ꝯ me
illarum ædium noīe.& istud ꝯtrium est in l.j.in fi.glo.super verbo,
satisdationis,in fi.C.vt poss. Et inducit illam pro vna parte ad qđ
& hanc pro alia,& nō soluit. Dic ista cautio dāni infecti est quod-
dam auxilium extraordinarium,ideo nō hēt locū, vbi aliud ordi-
narium hēret locum. Vel habuit aliam actionē,sed sui culpa ami-
sit,& tunc hic loquitur,vt s.eo § de illo.sed in d.l.postquam, non
est remediū extraordinariū, sed fit ex rescripto Principis,vel suc-
cedit in locum actionis ex testō illud officium iudicis, de quo iu-
dicandū est prout de actione ordinaria,vt vidistis in l.in prouincia
li,§.j s.de ope.no.nūc. Vel dic,q ibi ille ꝯ quē fcā ē missio, nō pe-
tijt sibi caueri Sed aduersarius non mittitur in possessionē,nisi ca-
ueat. Vnde ibi sola contumacia non sufficit ad translationē posses
sionis,sed requiritur,quod actor caueat anteq̄ mittat.hic secus. Et
1 hoc †facit,si petis a me cautionem de nō offendēdo, & ego peto
a te,nisi mihi caueas non cauebo tibi,vt hic,q est verū,nisi ex vna
parte esset iustus timor,ex alia vanus: tunc enim non esset cauen-
dum.vt sup.si cui plus,quam per leg. Falc.l.hæc autem,in prin.

1 *Testis interrogatus de loco,& tempore,dixit se non recordari, si postea interrogatus dicat de certo loco,& tempore,non dicitur falsarius.*
2 *Iurare tā de veritate,quā de cōtumacia,iterū tenetur quis,si cā est mutata.*
3 *Iurari de calumnia debet in causa appellationis.*
4 *Iurari de calumnia,an debeat super actione cumulata,remissiue.*

§. Si quis stipulaturus

Qui petit sibi caueri,de
bet iterū iurare de calū-
nia licet primo iurauerit in alia instantia, quæ apparet finita. h. d.
1 Pōt induci ad testes,†q interrogati,[a] quia d. le dixerunt se non re-
2 cordari,& iterum interrogati dixerunt, illud fuisse certo loco,&
tpe non incurrunt falsum,siue ex interuallo in alia instantia, siue
incontinēti,anteq̄ recederent ab examinatione. Opp. de l.nam &
2 postea,§.j.s.de iureiu.† in gl.Dy.dicit,q nulla drīa est, siue iuretur
de veritate, siue de calūnia. Nam in vtroque si cā est mutata,dēt
iterum iurare. Et alleg.l.quoties,§.fi.sup.de nox. Et hoc modo dēt
intelligi l.nam & postea,in ꝯtrium alle. Vnde glo.dicit,q dēt iterū
iurare iuro calūniæ,quia eo ipso, q prima instantia est finita,psu-
mitur mutata cā. Sed in iuro veritatis,nō dr̄ mutata cā, nisi pbet,
& ideo non iuratur,l.si a te,in princ.j. de excep.rei iud.& l.qui iu-
rasse,§.j.& ibi gl.s.de iureiu. Op.de auth.in isto. C. de iura.cal. Gl.
dicit,q corrigitur. Gl.non dicit bene quantum ad istum §.qui ,ibi
loqtur in iuro,qđ præstatur vlr,& de futuro, hic de iuro præstito
de pn̄ti. Vel aliter,ideo hic iterū iuratur,qa instantia est finita, sed
si eadē esset instantia,tunc iterum nō esset iurandum, nisi aliquid
appareret iudici, qđ mutationem animi faceret præsumere, qa hic
tm̄ de præsenti iuratur,& magis ad probationem, q̄ ad ordinē iu-
3 dicij,vt dicā j.proxi.§. †Per hoc patet, an in cā appellationis dēat
iurari de calumnia. Et gl. dicit,q sic. Idem no.C.de iura calū.l.2.ī
princ.in gl.sup verbo,nouissime,& bene. Et est casus hodie de iu-
4 ra cal.c.2.li.6. Et pdicta faciunt,†an super actione cumulata sit ite
rum iurādum de calumnia,de quo C.de iura.cal.l.2.in prin. & de
edē.l.edita actio Et dic,vt ibi per gl.& Doc.vltimo gl.signat ꝯtra,
& non soluit,& incipit,sic ergo,in fi ibi §. in persona.Dic bene p-
sumitur in futurū,vt ibi.tn̄ potest mutari,vt hic: ideo iuratur ma-
xime cum tale iuramentum, modicum lædat partem iurantem.

ADDITIO.

a Interrogati. Adde q hic cōiter Doct.sequuntur,& Rom.alleg. tex pōderatū ibi,
& Bal.in c.j.§.j.i verbo,nō reminisci,in ti.quid sit inuest. Et ita dicit tenere Ang.
in l.qdam tabularum,ff.de fur.Bal.in ca.j.§.notandum,de no. feu.& ibi dicit,qđ
testis,qui hodie dicit se nō credere,potest cras dicere se credere.alle. Ale.et not.
per Iac.de Are.in l.2.§.quod obseruā.C. de iur.cal. Tu etiam alle.Ang.cōs.274.
Menoch.Gram.in consi.23.nu.3.in criminalibus,& consi.67.nu.7.Baro.consi.19.
col.10.in fi.li 1.Bal.in tract.de testibus,parte 2.nu.10.

1 *Libellus,& litis contestatio,requiritur in hoc iudicio.*
2 *Iuramentum calumniæ,quod est solennitatis, hodie præstatur per procuratorem habentē speciale mandatum.*
Procurator iurat de calumnia in animam domini,& suam.
3 *Procurator si iurat pcuratorio nomine,se animo calūniæ nō petere,sufficit.*
4 *Mandatum speciale in procuratore iurāte de cal.iden requiritur,quia alias delinquendo non obligaret dominum.*
5 *Procurator qui iurat de calumnia debet habere speciale mandatum in tali causa,quā habet cum tali,licet, cōmunis practica aliter obseruet,ā qua non est recedendum,nu.7.*
6 *Præstatio iuramenti calumniæ inepta,non vitiat processum.*
8 *Coniuncta persona,iurat de calumnia pro absente.*
Item tutor,curator,syndicus monasterij,curator datus bonis,& pater.
9 *Procurator generalis sine speciali mandato,quando dominus non potest haberi,iurat de calumnia.Item de veritate,& de affectione.*
10 *Iuramentum calumniæ,quod est probationis,procurator præstare potest.*
11 *Procurator generalis potest præstare istud iuramentum probationis,& iurat in animam suam non domini.*
12 *Iuramentum calumniæ est de credulitate,& eius forma ponitur.*
13 *Procurator si in isto iuramento iurat procuratorio nomine simpliciter, se animo calumniæ non petere,non sufficit.*
14 *Iuramentum veritatis, quando præstari possit a procuratore generali.*
15 *Dominus cogitur iurare,quando aduersarius non vult stare dicto procuratoris,potest tamen constituere specialiter procuratorem ad iurandū, & dicere veritatem in animam ipsius domini.*
16 *Procurator etiam specialis nō admittitur ad respondendum de veritate in criminalibus.*
17 *Testes non possunt iurare,& deponere per nuncium, sed debent coram iudice comparere personaliter.*
18 *Iurans de veritate,intelligitur iurare de vehementi opinione,non de veritate quæ sensu percipitur.*
19 *Iuramentum interpositum super contractu per procuratorem, non obligat dominum,nisi procurator habeat speciale mandatum, vel dominus iurauerit,se ratum habiturum,quod per procuratorem fieret.*
20 *Iuramētū in litem potest per procuratorē præstari, si vtraque pars vellet.*

a §. Si alieno.

[a]Qui alieno noīe petit caueri,debet iurare d̄
calumnia,nisi is cuius noīe petit,iurāte non
deberet.h.d.Op.de l.2 §.finasit abfuerit.C.de iura.calum. Dicunt
qdam,hic in tutore & curatore,sed solutio nō est vera, vt gl.dicit.
Alij dicūt,hic in procuratore in rem suam,nō est verū eadē rōne.
Alij dicūt,q hic satisdederat,hoc reprobatur s. de pcur.l.nō solū,
in prin. Alij, q spālē est hic,quia non in forma iudicij præstatur,&
1 hoc tenet gl. Aduerte,si†gl.hic voluerit dicere, q iurm̄ istud non,
præstatur in iudicio,sed extra,put vr̄ intelligere glo.in d.§.finautē
abfuerit.Cy. ibi malediceret, quia in hacd atur libellus, vt s.de l.
4.§.toties.& lis contestatur,§.hoc autem iudiciū,& ibi dixi,& pro
banir in l.de pupillo,§.qui opus,s.tit.j. & ibi no. nec puto Ioan.&
Dy.tātæ authoritatis sic intellexisse. Sed potest sane intelligi,q lex
contraria loquitur de iuramēto calumniæ, quod est de ordine &
forma iudicij: hic vero de iuramēto calumniæ,q præstatur ad pro
bationem iuris petētis,vt s.ea.l.§.qui damni.non vt forma, vel so-
lennitas iudicij, sed vt pbatio. Et ita voluit intelligere Io.& Py.
& est ipsa veritas. Non tamen credo,qđ hoc sit speciale,sed est ad
idem,vbicunq; tale iuramentum ad probationem præstaretur,vt
s.ad exhib.l.thesaurus.& in iuramento calumniæ,quod præstare
tur pro probatione, quando interponitur primum decretum,ut
nō.in auth.de exhi.reis.§.si vero etiam quidam. & dicemus j.eo.
l.si finita,§.Iulianus. Alij dicunt, q hic corrigitur,quod nō placet.
Secundo opp.de l.marcellus.Sol.vt in gl. Tertio. opp. de l.videa-
mus,s.de in litē iur. Sol.vt in gl. Quarto, & quinto oppo.vt in vlt.
gl.& dic,vt tn̄ ea habes. Nūc examinemus materiam per quæstio
nes. Et in hac glo.habes mentionem de quatuor iuramentis Pri-
mum est iuramentum calumniæ,quod est de solennitate,& for-
ma iudicij. Secundum est iuramētū calumniæ ad probationē, &
ita loquitur hic. Tertium iuramentū est veritatis,l.Marcellus,§.j.
s.ret.amo. Quartū iurm̄ est affectionis, vt l. videamus, s. de in lit.
2 iur. De quolibet ergo dicamus. Primo†quæro, an iuramētū calū-
niæ,quod est solennitatis,possit præstari p procuratorem. De hoc
per Cyn.C.de iuramen,calum.l.2.§.hoc enim. Hodie habemus
casum,quod potest fieri per procuratorem habentē speciale mā-
datū,vt extra de iura.cal.c.fi.li.6 Sed an dēt iurare in animam suā,
vel aīam in dn̄i,tex.nō exprimit:veritas est,q in aīam dn̄i, qa ideo
requiritur speciale mādatū,vt dn̄m obliget,vt d.c.fi. Itē et in aīam
suam,vt c.2.§.j.eo.ti.li.6. Hoc tāgitur per Bal.de iur.cal.c.in pertra
3 ctandis,& ibi Io. And.in nouel.super vlt.gl.† Sed quid si iurat pro-
b curatorio noīe,se aīo calūniæ non petere. Puto sufficere,b vt obli-
get dn̄s,& procurator,si calūniose faciant,vt l.1. §. si pcurator,s.si
quis ius dicen.non obtem.& l.4.§.si procurator, s.q q̄sq; iur. Di-
cens vos hoc esse impossibile, qa procurator concepit verba in p
sona sua. Propter q Cyn.& Pet.sunt moti ad dicendum ꝯ casum.
in d.§.hoc ē. Nō ob.q dicit Cyn.qa in his,q̄ adeo sunt psonalia,q
ex persona procuratoris nō possunt transire in dn̄m,procurator re
præsentat personā dn̄i directo,sicut nūcius, sup. ad Treb.l.q ita,§.
1. Et ideo, si aliquis desponsat vxorē procuratorio noie meo, non
est dubiū,q illa nō est uxor procuratoris,nec est opus,q p pcura
torē cedat mihi,sed mea directa vxor efficitur,vt sup.de spōsa.l.fi.
facit extra de procu.c.fi.li.6. Simile dicimus in possessione,in qua
procurator pstat nudū ministeriū, & iō directo acqrit dn̄o,sicuti
nūcius,l.qđ meo,§.j.de acq.pos Ita dico hic,q perinde est ac si tā
q̄ nūcius iuraret in aīam dn̄i. Itē iurauit tanq̄ pcurator in aīam ip-
sius,sicut si delinquit,in delicto obligantur mādans,& mādatarius,
4 vt dixi,& vulgare est. Ideo†aūt spāle mandatū exigitur, qa alias p
curator delinquēdo non obligat dn̄m, cū hoc non veniat in gn̄ali
mandato,vt s de cōd.indeb.l.si pcurator,cum si. Sed an†sufficit,
5 q hēat simplr̄ spāle mādatū ad iurādū de calūnia. Nō puto nisi di
catur,in tali cā,l.si quis mihi bona,§.iussum,cum §.seq. s.de acq.
hære. Nec sufficeret dicere,ī causis,quas habiturus est,qa si ibi est
spāle,ergo in ꝯtriū est ius cōe. Rn̄. Credo, q ibi maior expssio req
rit,& q ibi mādat,q iuret in aīam dn̄i,vt ibi patet,sed in alijs suffi
cit, q habeat speciale mādatum ad iurandum in tali causa quam
habeo cum tali,licet non fiet tanta expressio,& hoc uoluit tex. in
6 d.c.fi.de iura.cal.lib.6.si bene inspiciatur. Si † tn̄ ista obseruata nō
fuerint

ADDITIONES.

a Pom. Si alieno. Alleg. hunc tex. Bal.in c.in omni negotio, de testib. quod denuncians peccatum alterius,debet iurare de calumnia,vide ibi.

b Puto sufficere. Adde qđ Imo.intelligit hoc verū si simpliciter fuit petitū,vt d.ca.1. Sed si esset petitum specifice,qđ iuraret in animā dn̄i,& ī animā suā,tūc sedm ipsum non vr̄ sufficere dicta forma, q̄ in dubio solum refertur ad animā procuratoris,nec psona extrinseca debet in dubio sub intelligi,argum.l.si ita stipulatus,§.Chrysogonus,de verb.ob. Ale.tamen dicit,quod sibi plus placet opi.Bar.

fuerint, processus nõ vitiat. qa si omissio nõ vitiat. vt ff. ti. j. l. de pupillo, §. qui opus. & ibi dixi, multominus inepta prestatio iuri. l. j. §.
[illegible] l. C. de rei vso. act. Cõis tñ obseruantia, a a qua non est recedẽdũ,
a habet ꝙ sufficit, si habet speciale mandatum ad iurandum de calumnia, licet causa non exprimatur, ꝙ vr̃ exprimi in c. non põt, de
8 procur. in cle. †Quid si coniuncta persona agit noĩe absentis. Ia. de Are. dicit dandum curatorẽ bonis, ut refert Cy. in d. §. hoc etiam.
Certe s̃m hoc leges, q̃ permittunt cõiũctas personas agere, essent factę ludibrio. Dico ergo, ꝙ verũ ẽ, ꝙ oĩs administrator intimus, ut tutor, & curator, possint iurare de calumnia, ut d. §. obseruari. Itẽ
* syndicus monasterij * l. orphanotrophos, C. de Episc. & cler. & c. in pertractãdis, & c. pe. & fi. extra, de iura. calum. Item curator bonis datus, ut no. in l. 2. in prin. C. de iureiur. p p cal. Idem in parte, l. j. C.
b de bo. mat. Eadẽ rõne dico in coniuncta persona, cui hoc a iure
c permittitur, ꝙ ipse iuret de calumnia in animam ipsius, non dñi,
9 cum dñm inuitum non obliget. †Quid de procuratore gñali si dominus valde distat, ita, ꝙ nõ põt hẽri. Dicũt qdam dandum curatorẽ bonis, vt ĩ Spe. de iura. cal. §. restat, ver. qd ergo fiet, & ver. seq. Sed certe sicut tutor testamentarius excludit datiuum, ita vbi est procurator datus a dño, non est locus curatori dãdo a iudice, & iõ tunc admitterem eum ad iurandum de calumnia sine spãli mandato, a simili, sicut dicimus, ꝙ qñ nõ est q cedat actionem, compe tunt vtiles ipso iure, ut C. de act. & obl. l. j. & no. l. damni. §. fi. Ita in proposito, tunc reqritur spãle mandatum, qñ dñs põt hẽri. Idẽ credo in iuro veritatis, & affectionis, vt cũ principalis non põt hẽri procurator habet vim curatoris dati bonis, p ea quę dicta sunt, & sic
d sequentia intellige. Secũdo quęro d †de iur. cal. quod est probatio-
10 nis. Et certum est, ꝙ a procuratore potest prestari. ut hic, & l. pre-
11 tor, in princ. ff. eo. Sed an† requiratur speciale mãdatum. Io. And. tenet, quod sic. & ita intelligit hunc §. in d. c. fi. de iura. calum. li. 6. Papa Clemens, qui fuit valde bonus Iurista, pronunciauit contra
e mim, quod sufficit generale e mandatum, ut refert Spe. de iur. cal. §. restat. uer quid ergo. & hoc uĩ uelle gl. magna, hic posita, dum dicit, simplex procurator, & c. & alia glo. quę dicit, superficiarius, uel procurator, ex eo quod dicit superficiarius, constat quod habet generale mandatum super re illa, l. j. in fi. ff. ut. j. & sup. eo. l. hoc amplius, §. quęsitum. Et istud puto uerius. Ratio, qa tale iuramentum semper prestatur in his, quę sunt modici preiudicij, ut hic. & d. l. thesaurus, ad exhi. Et ex hoc, quod non requiritur speciale mãdatum, apparet, quod non debet iurare in animam domini sed in suam, quia nõ est necesse, quod animam domini obliget, & qa il-
12 lud non posset fieri sine speciali mãdato, ut dixi. Sed †quę erit forma istius iuramenti. Rñ. gl. uĩ uelle hic, quod sit iuramentum de credulitate, & expressius, ff. eo. l. p̃tor, in prin. & hoc ideo qa de ueritate nõ posset sic iurare de facili. & ideo dico, ꝙ forma erit talis. Ego procurator iuro, ꝙ credo, eũ, cuius nomine peto calumnię cã nõ postulaturum fore. Sed dices tu ergo hoc refertur ad credulitatem procuratoris, & sic est idem in tutore, cuius contrarium dixit glo. Sol. 9ria respon. tutor iurat se calumniose nõ petere nullo habito respectu ad personam pupilli, ꝓcurator se refert ad dñi
13 credulitatẽ. Sed † qd si simpliciter iurat procuratorio nomine, se animo calumnię non petere. Certe in isto casu, puto, ꝙ nõ sufficere
f ret, f quia certa forma g tradita est hic a p̃tore, a qua recedere non
g non licet, l. j. §. si is qui nauem, ff. de exer. ad nitu. l. 9stitutionib. C. de iure fi. l. certa forma. in alijs uero casib. puto sufficere, qa tantũdem importat. Ex eo. n. ꝙ ipse ꝓcuratorio nomine, animo calumnię non peteret, apparet, ꝙ ipse credit dñm calumnię cã nõ petitu-
14 rum, qa tũc si secus crederet, ipse calumniaretur. Tertio† quęro de iuramẽto ueritatis, an possit prestari procuratori. Dic quandoque ego cãm meam meo nomine ago, & tũc sup facto alieno nõ cogor iurare de ueritate, ita loquitur l. Marcellus, §. j. ff. re. amo. & hoc non facit ad ꝓpositum. Qñq; ago cãm alieno nomine, & tũc an possim iurare d ueritate, de facto eius cuius noĩe causam ago, dubitatur. Dic si ꝓcurator, & aduersarius hoc uoluit, siqdem est iuramentum quod prestatur ad utilitatem absentis, põt fieri, nec requiritur speciale mandatum, cum hoc etiam a defensore posset fieri, l. nam & postea, §. iusiurandum, sup. de iureiu. Aut uult tale iuramentum prestare ad dñi preiudicium, & tunc similiter potest, si habet speciale mandatum, uel uniuersorum bonorum cũ libera uel in rem suam, l. iusiurandum, ꝙ ex conuentione, in fi. ff. de iureiur. Sed illa lex loquitur in deferente, nõ iurante. Idem tñ
h puto, h quia qui defert, uĩ confiteri sub conditione, si aduersarius iurauerit, l. qui iurasse, in fi. ff. de iureiu. ergo, & c. Pręterea, ego uideo, ꝙ confessio domino preiudicat, nisi probet contrariũ, l. certũ, §. sed an ipsos. & ibi no. infra. de confess. ergo, & c Hoc puto uerũ. Non debet ergo iurare in animam domini, ꝙ patet, qa dominus potest uenire contra, nec reqritur speciale mandatũ. Tale. n. iuramẽtũ ligabat, & domino uero p̃iudicabit tanq simplex con-
15 fessio sine iuro. Si uero ꝓponeres, †ꝙ aduersari⁹ nõ uult stare dicto ꝓcuratoris: sed uult, ut dñs rñdeat: tũc dñs cogẽ iurare & rñdere p se, ut l. quoties, §. prætor, & §. seq. ff. de noxa. & C. de iureiuran. l. generaliter, §. is, & ꝙ no. ff. de iureiu. l. ad personas, in glo. 2. Fateor tñ hoc casu, ꝙ si dominus constitueret ꝓcuratorem ad iurandũ, & dicere ueritatẽ in animã ipsius dñi, & tũc mitteret ꝓcuratorẽ instructum, qui diceret illud quod pcepit a dño, qđ sinceret, &

dẽt talis procurator, seu nuncius admitti, quia tunc ipse dñs vr̃ iurare, & dicere p eũ, tanq p organũ, l. qui aũt, in fi. cũ l. seq. ff. de con sti. pec. & est exp̃ssum extra de testib. c. p̃sentium, lib. 6. & ibi for-
16 ma talis iuri percipitur. Prædicta † puto vera in ciuilibus, in criminalib. secus, vbi ex aspectu, voce, colore, & ex trepidatione iudex
17 se dẽt informare, vt j. de q̃onib l. de minore, §. tormẽta. † Idẽ di-
i co in testibus, i qui debent coram iudice competere, nec possent iurare, & deponere per nuncium tali modo constitutum, eadem
18 rõne, ff. sup. de test. l. 3. § idẽ diuus. † Qñ aut quis † iurat de veritate, non intelligitur de veritate, quæ sensu percipitur, sed de vehemẽti opinione, quia scire dicimur, qđ vehemẽter opinamur, vt j. tit. j. l. 2 §. idẽ Labeo. licet aliud sit in teste, vt ibi dr̃. facit, ꝙ no. p Inn.
19 & Io. An. extra, de iura. cal. c. fi. vbi de his aliqd tangit. Et idẽ † credo si procurator iurat sup 9ctu, qa iurm non obligat dñm, nisi ad hoc habuerit spãle mãdatũ, vel nisi dñs iurauerit se ratũ habiturũ, ꝙ p procuratorẽ fieret: qa tunc ex tali iuro obligatur p se prærstito. Facit ad hoc 63. dist. c. tibi dño, & quod ibi no. Sed si pones, q aduersarius fuit 9tẽtus rñone ꝓcuratoris, & eius iuro, & procurator nollet. Dic vt j. q. ex cau. in poss. ea. in l. 2. §. defendẽdi, cũ ibi not. Quarto q̃ro de iuro in litẽ, an possit p̃stari pp ꝓcuratorẽ. Dic, ꝙ procurator non cogiẽ præstare, vt d. l. uideamus, de in litẽ iur. Sed si vtraq; pars vellet, posset, arg. eiusdẽ l. videamus. nõ ꝙ ligaret dñm, nisi hẽret spãle mãdatũ ad sic iurandũ, vt ff. dixi, & tũc sufficeret per procuratorem præstari, per ea quæ dicta sunt.

CONTRARIETAS.

Debet iurare. Aduerte ꝙ Imo. iunior in suis apost. al le. Bart. sibi contrarium: nam in l. 2. §. si autem. C. de iura. cal. Bar. voluit, ꝙ speciale mandatum requiratur in mandato procuratoris ad iurãdam de calumnia, nec sufficeret mandatum speciale, nisi in eo dicatur specialiter, & tali causa. dixit ibidem D. Alex. ꝙ contrariũ voluit Bar. in hoc §. si alieno.

CON-

ADDITIONES.

a Cõis tñ obseruantia. Adde Imo. refert Io. An. in d. c. fi. de iura. cal. lib. 6. sentire, qđ de iure dẽt cã specificata. Idẽ dicit Ale. tenere Iac. But. qa alias non potest dici, ꝙ legitime p̃stetur iurm calumnię p procuratorem in animã dñi, qa nõ posset ligari aĩa dñi p iurm talis ꝓcuratoris p̃stitũ, p illud mandatũ dñi, datũ ad iurandum de calumnia gñaliter oib. causis, in q b. dñi iustitiam fouet, q a mandatũ generale non trahit ad illicitũ l. 3. §. si ꝓcurator, sup. ꝙ q sq. iur. & l. si ꝓcurator. in prin. de cond. inde. at istam opi. dicit secutum Bar. in d. §. si autẽ. Ant. de Butr. in c. in pertractandis, de iur. calum & Io. de Fant. & Domi. de S. Ge. in d. c. fi. cum quib. ipse transit Bal. & Pan. in c. in pertractandis, extra, de iura. calum.
Paris. Vide Cur. in l. 2. §. si autem absuerit, C. de iura. calum.
Claud. Sindicus monasterij. Nunquid autem iuramentum talis administratoris confirmet contractum, vide Ale. l. qui Romæ, §. fi. inf. de verb. obl.
b Pom. Eadem ratione. Tenet etiam in isto passu vltra adducta per Ale. hic, contra Bal. Sal. & Fulg. in l. 2. §. si autem, C. de iura. calum.
c Ale. Coniuncta. Adde Spe. in d. §. restat, ver. item coniuncta. Sed Io. And. ibi dicit cõiter teneri, ꝙ principalis iuret. Et ita dicit tenere Guid. de Suz. i l. maritus, C. de proc. quia licet lex permittat coniunctam personam pro coniuncta agere, tamen non facit eam procuratorem. Ad Spe. responde, ꝙ ipsi dicunt coniunctã personam iurare de his, quæ ad eum respiciunt, ibi vide.
d Paris. Secundo quæro. Vide Ant. Bauer. in tr. ic. suo de vir. iuramenti, ver. 14.
e Generale. Addẽ ꝙ rõ cõtra ẽ, qa si sufficeret gñale, seqret, ꝙ posset obligare aĩam domini ad periurium. Ale. tamẽ transit cum opi. Bartn. respondens ad contraria.
f Non sufficere. Adde ꝙ Im. contra tenet, qa vult, ꝙ ẽt in casu illius §. talis forma iurandi sufficiat, quemadmodũ alijs casib. in qb. nõ refert qd ex æq uipollentib. fiat, ar. l. fi. §. fi. sup. man. & ar. eius, ꝙ cõsueuit dici de snia, qa licet de solẽnitate. l. formali debeat continere absolutionem, vel condemnationem, l. præsens, C. de sen. tñ sufficit, ꝙ contineat æquipollens, l. in summa, in prin. de re iudi. l. quid tñ, §. si arbiter, sup. de arb. Idem tenet Ro. cum quib. Ale. qui pro hoc adducit dec. Bal. in l. fi. §. omnem, C. de admi. tut. & in l. legitimos, in prin. de legi. tuto.
g Pom. Quia certa forma. Quod non sufficiat seruare, quia æquipollens id, qđ pro forma requiritur, bene facit tex. in l. q. Romæ, §. Flauius, & ibi glan. de ver. nuli. & in gl. in l. non omnis, in prin. in verbo, non fuerit. sup. si cer peta. Et ad hæc vide q̃ plene scribit D. Ale. in l. j. sup. de lib. & posth. & ibi vide Are. allegantem cõtra hoc gl. iuncto tex. in ver. nominatum, in c. consti. de sent. excõ. in 6. & do. Ias. in l. iubemus, vbi ponderat ibi gl. C. de testa.
Men. Ruy. consi. 73. nu. 4. lib. 5. Did. c. quãuis, partũ, j. par. §. 5. n. 7. 8. de pac. in 6.
h Pn Idem puto. Aduerte tñ ꝙ Ale. in d. §. iusiurandum, quod ea conuentione, lu pra de iureiu. in fi. in 4. Ial. in fi. intelligit Bar. hic velle, dum dicit. Illa lex loqr̃, ꝙ quemadmodum requirit vnum de illis trib. de quib. d. l. iusiurandum, ad hoc ut procurator possit iuramentum aduersario deferre, quod simili modo requiritur unum de illis trib. ad hoc, vt deferente iuramentum aduersario ipsi procuratori, possit procurator iurare, quod tamen puto falsum, nec eam, si bene inspexeris fuisse Bartoli mentem. Et ideo cogita, & vide C[?]po. consi. 47.
i Testib. Adde bonum tex. in c. licet ex quadam, de test. ponderatum ibi ad hoc p Doc. & an mandatum procuratoris, in quo dominus promisit se ratum habiturum q cquid legitime factum fuerit, sit nullum, Ro. hic tene t, ꝙ sic per gl. sing. in c. relatio. 21. q. 1. & Bar. in l. qui bona, de procu. Pau. de Leaz. in cle. 1. de ꝓc. Spe. in tit. de proc. §. ratione, ver. item excipit. Io. Fab. Insti. de satis. si autem. Et an iuramentum fidelitatis possit p ꝓcuratorem p̃stari. Ro. hic concludit, ꝙ sic, p c. j. §. nulla, in tit per quos fiat inuest. p tex. in c. 2. §. verum, de statu reg. li. 6. Et an iuramentum, p quod quis probat suam ignorantiam, possit præstari per procuratorem. Ro. in add. nouis hic, vt refert Ale. dicit, ꝙ non per casum singu. in c. si vero aliqs, ver. ꝓpriũ iurm, de ele. in 6. Qd tñ intellige, vt ibi p gl. ꝙ n̄ p gñalẽ ꝓcuratorẽ, p spãlẽ sic. & ibi p Io. And. & Are. vbi ponit an si lex, vel statutũ reqrat, ꝙ ꝓpria manu iuret, possit iurare p ꝓcuratorẽ. Et quod mandatũ, in quo dns promittit se ratu habiturũ q cqd legitime factũ fuerit, tenet Ro. cõ. l. 60. vbi vult, ꝙ nec valeat mãdatũ ad accusandũ, nisi in eo sint illa, q̃ reqruntur in accusatione Men. Affi. dec. 64. nu. 1. Soc. [illegible] cõs. 39. col. [illegible] li. 2. & cõs. pen. li. 4. Did. vbi sup.

CONCORDIA.

Pro concordia tu dic,si bene inspiciatur, Bar.nõ. ꝯdicit, quia hic non est recedendum,sic se habet,ꝙ sufficit si habet speciale mandatum ad iurandum de calumnia.licet nõ exprimatur causa, qđ videtur hodie expressum in clem. non potest,de procu.quasi sentiat,ꝙ practica sit in contrarium,per d.clem.& sic de iure canon. ꝙ non est dicere contra ea,quæ dixit in d.§.si autem,licet correctionem & practicam subijciat per ius canonicum.

1 *Iudex per oculorum inspectionem cognoscit,an ædificium cito ruet,& damnum sit allaturum.*

2 *Iudex quando vadit vel mittit agrimensores,vel magistros super loco statuit terminum partibus, vt sint tali die, & tali hora cum magistro, & etiam fit instrumentum quando iudex est in loco.*

3 *Infinitas quando toleretur,& quando euitanda sit.*

§.Huic stipulationi debet. In hac stipulatione dēt dies ĩferi cā cognita.h.d.cũ l.seq.In tex.ibi,ex cā.i.origine damni qđ ti-
a. metur,an ex vitio operis soli,vel qño.Iac.de Are.a& ex qualitate respectu ædificij,qđ timet damnũ.Itē in l.in causæ,ibi longinquitas.i.distantia.Ibi,operis magnitudo,vt si ita magnum sit opus,ꝙ possit lædere domũ distantem,ēt per aliquod spatiũ.Iac.de Aret. Pro declaratione tex.primo q̃ro,dr̄ habita consideratione ex cā, & c.Gl.facit vnam expositionē,& nõ bonā,qa loquitur in cā,q̃ inspicitur circa ꝑsonam,hic circa rem.Intellige ergo,ex cā,vt posui in tex.ſm Iac.de Are.ꝙ declaro latius.Quod dicit ex cā,diai.s.origine,&c.Nā si damnum timetur vitio opis,intra modicũ tp̄s p̄t sciri.an opus sit stabile,vel nõ.Itē si ex vitio soli.Itē quod dicit ex qualitate,respectu ædificij qđ damnũ timet.Quid.n.si est inquilinus,qui petit cautionē pp res. quas ibi hēt? Interponetur cautio vsq; ad diē ꝯductionis,si est dñs interponetur in diē longiorem,& hoc tenet hic Iac.de Are.sed in d.l.in causæ,non placet expositio dicti Iac.quia illa esset magis cā an stipulatio esset interponenda, vel non,non aũt vsq; ad quā diem interponatur. Tene ergo expositionē gl.& dic,lõginquitas.i.antiquitas soli. Pone vnum casum, in quo sit multitudo terræ nouiter portatæ. Illud dr̄ solũ nouũ, & vnum ædificium nouũ sustinere verisi͛r non posset,qa nõ est solum firmũ Sed si staret per tp̄s cõfirmaretur,& cessaret timor.Itē eꝯ.in opere,ꝙ habet solum firmum,facilius ruit antiquum,q̃ nouum.Itē magnitudo operis,quia forte p̄ot esse tm̄ opus, qđ solum nõ p̄ot sustinere,& verisi͛r cito ruet,& p̄ot esse opus paruum,qđ
1 verisi͛r ruet,sed non ita cito. Sed qualiter†adhibebit iudex istam cognitionē.Rñ per inspectionē oculorũ,ut s̄.eo.l.4.in princ.vel ꝑ magistros.l.comparationes.C.de fide instr.& l 1.§.j.s̄.de vent.insp.& in Auth.de non alie.§.ꝙ aũt. Et dēt scire si aliqua partium
2 voluerit aliquid probare.Sed an †qñ iudex vadit,vel mittit agrimensorem,vel magistros,dēt statuere terminũ partib. vt sint tali die,tali hora, cum tali magistro, vel locum in illo loco? Rñ ꝙ sic tex.est in l.3.C.fi.reg. facit l.gñalr̄.§.pen.C.de iureiur.quia per partis p̄ntiam posset iudex,vel agrimēsor aliter informari, ergo, &c. ꝙ facias hoc scribi,& ēt instrm̄ fieri qñ iudex est in loco,alias pos
* set processus periclitari.*Item no.infinitatem euitandam Dyn.
b voluit expedire hic,& Cyn.in l.1.C.de sent.q̃ pro eo,qđ inter.nec expediuit perfecte. Ego expediam hic.Et op.de l.videamus.§.iurare s̄.de in lit.iur.Rñ.ibi euitatur infinitas,quia a iudice taxatur. Vlterius opp.de l.si ita stipulatus a Seio.j̃.de fideius.Glo. non soluit Dicit Dy.quod ibi verba disponentium fuerunt apta ad infinitatem,hic non. Opp.de l.pure,in fi.j̃.de do.excep.Solu.ibi agit̄ de actione tollenda,& exceptione inducenda,seu cõseruanda. Et ut tibi liqueat,ſm Dy.dic.Aut loquitur de obl̄one inducēda,& tũc euitatur,ut hic.Aut de obl̄one conseruanda,& tunc aut verba,& mens ꝯhentium sunt apta ad infinitatē inducendā, & toleratur. l. si ita stipulatus a Seio.j̃.de fideius. Aut non sunt apta,& tunc euitatur.l.4.§.si cui.vt leg.no.ca.& l.fi.C.de sacrosāccl.l.fideicõmissa. §.si quis decē,s̄.de leg.3. Aut loquimur de obl̄one tollēda, & tũc infinitas toleratur,ut j̃.de do.excep.l.pure.in fin. Ratio ꝑ dictæ distinctionis est,qa fauorabilior est cā obl̄onis tollendæ,q̃ inducendæ,vt j̃.de act.& obl.l.Arnanus.q̃ verba Dy.nõ vñr vera, quia dicit,qđ cum agitur de obl̄one inducenda,euitatur.Istud est ꝯ.l.si finita,in prin.ibi iterum.vbi gl dicit,quoties opus fuerit. Itē ibi, si vero sine ꝯdõne,&c.& ibi,qñ.q;.Ad sc̄dm mem brũ quo tractatur de obl̄one conseruanda,&c.ibi,si verba sunt apta,&c.illud est ꝯ l. eum non debere columnā.s̄. de ser.vrb. p̄d.Cyn. nihil dicit vltra
3 Dy.quod valeat vnum obolũ. Vt igitur liqueat†ista mā,cũ quæritur,vtrũ infinitas toleratur,vel non. Aut loquimur in exceptione, & tunc infinitas toleratur rr̄.l.pure.in fi.de do.except.& C.de excep.l.licet Fallit in exceptione non numeratæ dotis,& non numeratæ pecuniæ,vt l.fi.cum auth.ibi posita.C. de do. cau. non nu.& l.in ꝯtib.de non nu.pec.Si in obl̄one,& tũc,aut loquimur de infinitate tp̄is,aut q̃titatis,aut numeri,aut ꝑsonarũ.Si loquimur de infinitate tp̄is,vt in mā nr̄a,tunc aut loquitur de obl̄one inducenda,& tunc aut inducitur ex necessitate,& tunc infinitas euitat̄,vt hoc §.& d.l.si finita.3.rñ.Aut inducitur ex voluntate,& tunc toleratur infiitas,vt d.si finita.ibi, si quidem ex ꝯuentione, & in oib.ll. loquentib.de obl̄one ꝯdõnali,ut l.cedere diem,de ver.sig.quia ſp
* durat,*donec certũ sit ꝯdõnem extare,vel deficere.l.ita stipulatus j̃.de ver.obl.durat dico,spes stip̄lonis cõmittendæ,quia semper p̄ot cõmitti.Si vero dicimus de obl̄one conseruanda,& tunc aut reus est paratus personæ satisfacere,& tunc infinitas euitatur. l.si mora.s̄ sol.mat.Aut reus nihil dicit,& tunc aut actor negligit ius suũ,& infinitas euitatur.l.fi.C.de sacrosāeccl.& de præscrip.30. ann.l.sicut,& l.oēs.Aut actor nõ negligit,& tunc toleratur.d.l.eũ debere columnā.s̄.de ser.vrb.p̄d.Nā posset actor intra 30.dies ſp perpetuare,& duraret in infinitum,vt apparet manifeste.Sc̄do casu,aut loquimur de infinitate q̃titatis,aut loquimur de infinitate proprie,q̃ non hēt numerum,& tunc euitatur.l.4.C.de sen.q̃ ꝑ eo quod inter.l.videamus.§.pen.de in li.iur.Aut loquimur de infinitate improprie,q̃ est immensitas,& tunc aut obl̄o ꝯhitur ꝑter voluntatem obligati,& tunc euitetur.l.si seruos.in fi.s̄.de pig.act.l.ex dāni,in prin.j̃.e. Aut ꝯhitur ex voluntate obligati,& tunc toleratur.l.continuus §.illud.j̃.de ver.obl.Fallit in donatione,vbi distinguit̄ inter priuatũ,& Principē.l sancimus C.de do & in Auth de non alie.§.si minus quia priuatus non p̄ot donare immense, Princeps sic.Aut loquimur de infinitate numeri.qđ est qñ multiplicatur præstatio,ut si est præstatio annua, & isto casu aduerte. Aut verba ꝯhentium,seu disponētiũ sunt expresse apta ad infinitatem aut expresse ꝯ infinitatē,aut dubitat̄. Primo casu tolerat̄ infinitas l.si ita stipulatus a Seio.j̃.de fideius.& l.i annalib C.de leg.& s̄.de arb.l si duo.in fi.Aut verba expresse repugnāt infinitati, & euitat̄. l.si sic.sc̄do rñ.j̃.de verb.oblig.Aut verba sunt dubia, & tunc aut multiplicatio obl̄onis contingit facto eius,seu culpa,eius, q obligatur,aut facto eius cui obligatio quærit̄,aut nā,aut casu,vel fortuna.Primo casu,& tunc infinitas toleratur.d.l.si sic. 2. j̃. de verbo. obli.Aut facto eius cui obligatio quæritur,& tunc aut obligatus ex hoc non læditur,& infinitas toleratur.l.velut.§.j.s̄.de eden.&c hac l.si finita,in prin.Aut obligatus læditur ex hac multiplicatione, & tunc aut facto eius, cui obl̄o acquiritur, adest obligatio in tm̄,inquātum tenetur reddere,& infinitas toleratur.l.sicut in annos.s̄.quib.mo.vsusfr.amit.Nā tenetur ibi reddere vsumfructũ, qui ad eum rediji.Aut facto eius,cui obl̄o acquirit̄ nõ adest obligatio ad id,quod præstare tenetur,qa perditũ non redijt ad obligatum,& tunc infinitas euitatur.l.fideicommissā.§. si qs decē. s̄. de leg.3.& l.2.§.si uni.s̄.ut leg.no.can.& de verb.sign.l.boues.§.hoc sermone.Si vero multiplicatio numeri ꝯtingit natura, tunc etiā toleratur.l.pen & antepen.s̄.de ann.leg.Si vero contingit multiplicatio casu,vel fortuna, tunc idem, quia toleratur.l.filiæ,& l.in singulos.s̄.de ann.lega.& l.sicut in annos.s̄.quib.mod. vsusf.ami. Vltimo,cum quæritur de infinitate personarum,& tunc infinitas euitatur,vt l.stipulatio ista.j̃.de verbo.oblig.& l.inter stipulātem, in princ.eod.titu.& extra de præscrip.c. t.lib.6.

ADDITIONES.

a Iac.de Are.Ita Iac.de Are.ad verbum habet ĩ fi.huius §.Dic ergo,ex causa,i.origine damni consideranda,vtrum ex vitio soli,vel vitio ędificij,& vtrum vetustate,vel ex alio accidenti extrinsecus ruina timeatur.Et quod dicit,qualitate.s. rei in qua timetur damnum inferri, vtrum sit pretiosa,vel non.

Claud.Periclitari. Adde Bar ĩ.l.Theopompus,sup.de dote præleg.

b Infinitatē. Adde,ꝙ Ale.dicit facere ad q̃õnem,q.d si factũ sit compromissum cũ ꝑtāte data arbitro prorogandi,bis,ter,vel pluries,quoties poterit prorogare? & se remittit ad Bal.in rub.apud quos cõtrouer.feu.fi. Rom.in rub.de arb.& Bal.i c.tua nobis,de app.vbi dicit,ꝙ si data est ꝑtās arbitro ꝓrogandi cõpromissum semel & iterũ,nõ poterit ꝓrogare in infinitũ,sed duab.vicib. Tu vide pulchre Bal. consi.199.inci.Nobilis vir.D.Hēricus.ſcd̄m antiq̃ impressionē Brix.li.1.& consi.101.ſcd̄m nouā,lib.3.vbi ēt ponit quid si dictũ est in compromisso,vna vice,vel plurib.alijs,an intelligatur de trib.an vero computetur in ista,qđ dicit plurib.prima ꝓrogatio,ibi vide,qa bene explicat hunc passum.&ēt consi.seq. & seq. vbi refert,quod D.Phil.de Rhegio,& D.Bar.de Salic.cõsuluerũt & ipse,si dictũ sit, semel,& pluries,ꝙ nõ extēditur ad tertiā ꝓrogationē. Et idē voluit eius pulchro cõs.477.lib.4.vbi ēt ponit,q.d si fuit appositũ,ꝙ cõpromissum possent ꝓrogare arbitri toties quoties eis placuerit,& tñ in primo termino statuti essent duo mēses ad finiendũ cām,an vigore illorum verborum potuerũt in longũ protrahere diem? Res est dubia,tñ ex quo partes breui termino videntur voluisse causam decidi,non vr̄,ꝙ tot prorogationes valeant.Et ibi etiā ponit de eo,quod refert hic Ale.an possit fieri vna prorogatio,quæ duret ad vitam? Et concludit,ꝙ non.Et in quantum idem Ale.post aliam quæstionem, si factum est compromissum, quod non habuit effectum,an iterum debeat compromitti,cum ex forma statuti ad id partes sint astrictæ,se remittit,vt hic per eum.Adde,ꝙ Bal.consi.495.lib.3.tenet ꝙ iterum debeat compromitti,& idem tenet Rom.consi.304.

Menoch.Fallit in hac materia vide aliquid per Petrasan.singu.18.no.col.4.

* Claud.Durat.Adde Ale.consi.145.in 1.dub.vol.1.

LEX XV

a Si finita. aDie finita iterum stipulatio interponetur, & si dies omittatur ex certa scientia,perpetuo cõmittitur,si per errorē,consuetudo inspicitur.h.d.Oppo.hic dicitur,ꝙ petat se liberari,&c.Contra, quia frustra petit se liberari, cum,si esset liberatus deberet satisdare.l.dolo.infra de doli excep.& l.in condemnatione.§.dolo.infra de regul.iuris.Sed si esset liberatus,

ADDITIO.

a Bar.Si finita.Infert hic.Ang.ꝙ ille,qui promisit captiuum præsente magistro toties quoties fuerit requisitus ab eo.ꝙ facta præsentatione bis, liber erit. Adde, ꝙ hoc non videtur verum,quia illa verba,toties quoties,videntur clare importare infinitatem,vt sensit gl in l.si ita.inf.de fideius.sed dictum Ang.potest sustineri,si promisisset semel,rursus,vel iterum præsentare.

iterum

a iterũ satisdaret, vt hic, in prin. Sol. intellige de ædificio, ex quo nõ timet amplius ruina. Vlterius opp. de le. j. J. de ripa. mun. Solue. vt I. gl. Vlterius op. de l. de dic. ſ. q ſanita. cog. Sol. ut in gl. & bñ. Itẽ op. de l. ita ſtipulatus. J. de ver. ob. Istud 2riũ est valde difficile. Solue, vt plene dixi de hoc 2rio, & pcedẽti, in d. l. ita ſtipulatus, circa pri. Vltimo op. & vr. q ex 2uentione nõ põt cõmitti, cũ in ptoris ſtipulationib. ptes ſe nõ habẽt intromittere. l. in 2uentionalib. J. de ver. ob. Vide ſol. gl. Sed licet ptor nõ ſtatuerit diẽ, tñ iudici reſerua uit, & ſic ipſe ſtatuiſſe vr. Et no. J. de pę. l. ſanctio. & ſic illa ſol. nõ eſt bona. Solue ergo, q nõ pt addi, vel minui dies abſq; ſcia, & mẽte ptoris. ſed hic vr ex mente prætoris. l. j. §. inde quæritur. ſ. titu. j.

ADDITIO.

a Iterum. Adde, quod p hãc gl. dicit Ang. q ille, q pmiſit captiuum pñtare magistratui toties quoties fuerit reqſitus, liberat p binã pñtationẽ, vt cuſtet infinitas, p l. q bona, §. fi. ſu. eo. Sed imo. Ro. & Ale. hic tenẽt cõtrariũ, & Ale. eius cõſ. 115. li. 2. Tu vide, q voluit Bal. cõſ. 299. li. j. alias cõſ. 110. li. 3. in nouis, vbi de dictione iterũ, & dicit. cõſiderãdũ eſt, q aut ex iſtius pluralitatib. põt reſultare incõuenĩens, vel magnum grauamen partis, & tunc pluralis locutio duorũ numero eſt contenta. l. fideicõmiſſa. §. ſi qs decem. de leg. 3. Aut non reſultat incõueniens aliquod, ſed potius reſultat conueniens iuſtũ, nec continens magnũ grauamen partis, & tunc intelligr, quoties opus eſt, & idẽ quoties iuſtũ eſt. Vnũ et ſcias, q Rom. conſ. 15. incip. Plura dubia, ſimpliciter refert, & ſequit dictum Ang. Quid aũt ſi aliqs promittat aliquem pñtare ad reqſitionẽ iudicis, an poterit pñtare ante reqſitionem ad hoc, vt liberetur? Ro. cõſuluit, q nõ eius conſ. 137. & in q̃ tum Ale. ſup gl. j. in verbo, haberetur, refert. Ang. dicere ſe pluries practicaſſe, cum petit reuocatio tenutæ, qa contra venientem pt dici, q tenuta nõ eſt reuocãda, eo, qa nõ intereſt reuocari, ex eo qa ſi nõ eſſet data, deberet de nouo concedi, & poſt relatas opi. Imo. Ro. & Pau. de Ca. ipſe dicit, q aut tenuta eſt valida, & põt peti cõfirmari, p l. 4. §. miſſum. ſu. de Carb. edic. cum glo. & Bar. ini. Aut tenuta fuit nulle, puta rõne defectus citationis, tunc cõcludo dicit ipſe, quod parte citata pt de nouo dari, & et cõfirmari, put in ſimili videmus de ſnia, q eſt nulla defectu citationis, vel ſimilis, põt per iudice appellationis confirmari, vt colligit ex no. p gl. in l. j. §. fi. C. qñ puo. nõ eſt, dũ gl. dici, cõfirmari vr, & alijs rõnibus, de quibus hic p ipſum. Adde, quo cõtra hoc vltimũ mẽbrum conſuluit Bal. conſi. 166. incip. In Chriſti nomine, caſus talis. lib. 3. vbi dicit, qd miſſio in poſſ. corporalem, eſt actus fori cõtentioſi, & ſine citatione etiam peremptoria non pt expediri, ut C. de his, qui ad eccl. conf. l. præſenti. § 3. & C. ſi per vim, vel alio modo. l. fi. nec poteſt confirmari, immo dẽt reuocari, & iudex, qui fuit facilis in mittendo debet eſſe facilis in extra mittendo. l. 3. §. 3. ſi mul. vent. nomine. latius ibi vide, idem conſuluit Rom. conſ. 157. incip. In Chriſti nomine circa articulũ, vbi adducit fundamenta, quæ hic adducit Ale. pro ſua opin. & deinde decidit contrarium, referens ita cõſuluiſſe Pet. de Anch. cõſ. incip. Prima facie videtur dicendum, & ita tenere Ang. hic, licet ignorantes allegent in contrarium, ibi vide Pet. de Anch. conſ. 193. Menoch. Adde Dec. in rub. ff. ſi cer. pet. in vltima lectura. nu. 6. qui hoc declarat.

1 *Dictio, de, denotat rationem remotam.*
2 *Verbum generale omnia comprehendit.*
3 *Satiſdare quando debeat quis de opere, quod fit in publico.*
4 *Conceſſio ſemper intelligitur facta ſine præiudicio alterius.*
5 *Preſes nõ pt cõcedere ędificari i publico ad priuatã vtilitatẽ ad publicã ſic.*

§. Deinde ait prætor.

De eo, quod in flumine publico, vel eius ripa ſatiſdat intra decẽ annos, ſi in via, vel alio publico loco, tps eſt iudicis arbitrio ſtatuẽdũ, niſi opus fiat ad publicã vtilitatẽ, tũc non ſatiſdat, ſed pro indẽnitate 2ſeruanda agit. h. d. vſq; ad §. ex hoc edicto.
1 Vide tex. ibi, & qd ait ptor, de eo, & c. † Vide q dictio, de, a denotat
a remotã rõnem, cũ non de opere, ſed de dãno futuro ex opere ſatiſdatur, alibi 2 in l. j. §. nunc videamus. ſ. de 2tun cũ emãc. lib. ubi vr idẽ in dictione, de, qd in dictione, ex, q cãm proximã denotat, de quo. J. de incẽ. rui. nau. l. j. §. ex incendio. Dic ut ibi Facit, q dixi
2 in l. prætor. §. 1 de bo. auth. iud. poſ. † No. q verbũ gñale oĩa cõprehendit, vt hic, l. hæc oro. J. ſi liber ing. e. eſſe d. 1. & de teſt. mil. l. in fraudem. §. fi. Opp. & vr, q dẽt agi in factũ, ne quid in loco pub. & ideo iſto modo nõ agetur. l. qui bona. § de illo. ſ. eo. Sol. hic licite ædificabatur authoritate publica. Gl. reprehendit, & dat aliã ſol. q illud ad vnũ competit, & iſtud ad aliud. Et licet ſol. iſta ſit bona, tñ prima et bona eſt, intelligendo, q etiã ædificabat authoritate publica, ad vtilitatem tñ priuatã, quia ille ver. ſi publico, loquitur qñ ad vtilitatẽ publicã reficitur Secus ſi ad vtilitatem priuatã, qa tũc
3 indiſtincte ſatiſdat. Pro declaratione iſtius §. † & ſuæ materiæ, & ver. ſi qd vitio, ſm verã lec. cũ q̃ritur qñ debeat ſatiſdare de opere qd fit in publico, dic. Aut fit in loco publico, qui tñ non eſt in uſu publico, & tunc idẽ quod in priuato, ut J. ea. l. §. ſi de vectigalib. & J. ne qd in lo. publ. l. 2. §. j. ſ. de 2h. emp. l. ſed Celſus. Aut eſt in vſu publico, & tunc, aut nemo ibi ædificat, & non eſt ſatiſdandum, vt hic, & l. ſi fluminum. Aut aliqs ædificat, & tunc aut nemine pmittẽte, & dẽt ſatiſdare de vitio operis, nõ ſoli. Aut pmittente aliquo qui hẽt authoritatem, & tunc aut ædificat ad publicã vtilitatẽ, & non dẽt ſatiſdare, ſed pro indẽnitate 2ſeruanda ptor adiũ. l. fluminũ in prin. ſ. e. & hic in ver. ſi publicus. Aut ædificat ad priuatam vti
4 litatem, & tunc dẽt ſatiſdare, qa † cõceſſio ſibi facta, ſp intelligr ſine pñiudicio alterius, vt hic, in ver. ſi quid vitio. & l. 2. §. merito. & §. ſi qd a Principe. J. ne quid in lo. pub. vbicũq; dixi, debere ſatiſdari, intellige ſi fiat in flumine, vel eius ripa, intra decẽ annos. In alijs arbitrio iudicis ſtatuetur tps. ſi vero de eo, qd fit in priuato, dic, ut J.
b eo. l. damni infecti ſtipulatio pertinet. Op. p. q ripa, b non ſit locus publicus. Sol. ut in gl. Quæro, ut hic, ſi locus publice reficiat, & c.
5 qño intelligr, publice Gl. dat tres rñ. Secundũ iſtam ultimam vr, † q præſes poſſit permittere. Cõtra. J. quod vi aut cla. l. 3. §. planc. Dic aut præſes cõcedit ædificari ad vtilitatem publicam, & poteſt, vt hic. Aut ad priuatam vtilitatem, & non poteſt, vt ibi.

ADDITIONES.

a Dictio, de. Adde, vt per Bal. conſi. 331. 5. lib.
b Ripa. Adde, quæ dicatur ripa, & an in ea poſſit ędificari, Bal. conſ. 129. 2. lib.

1 *Domus habet partes ſubſtantiales, & artificiales.*
2 *Superficies ſine ſolo naturaliter poſſideri poteſt.*
Ruinam, quando ager minatur qualiter fiat miſſio.
3 *Dominus partis inferioris domus ſi commiſit delictum, ob quod debet domus deſtrui, qualiter deſtruetur, remiſſiue.*
4 *Priuilegium conceſſum caſtro, an extendatur ad villam adiacentem.*
5 *Caſtro exiſtenti in comitatu, non poteſt priuilegium concedi.*
6 *Legatũ, vel cõdẽnatio facta de ciuitate, intelligitur in hoĩb. ipſius ciuitatis.*

§. Ex hoc edicto.

Si eſt ruinoſa pars ſubſtãtialis, fit miſſio in totas ędes, ſecus ſi pars artificialis, niſi occaſione 2tignationis, vel alia pars vitioſa alrã ad
1 ſe trahat. h. d. Ad euidentiam, domus † habet partes ſubſtantiales, vt ſolum, & ſuperficies. l. ſuperficiario, & l. ſolũ. ſ. de rei vendi. & l. cũ q ędes, de viuca. Qñq; eſt pars artificialis, vt iſta eſt camera, & ibi conquina. Et diuiditur in duas. Primo ponit de parte ſubſtan-
2 tiali, vſque ibi, ſed ſi plures. Secũdo de parte artificiali. Dr hic, † q nõ põt poſſideri ſupficies ſine ſolo. Cõtra in l. ſi duo. §. itẽ videamus. J. vti poſ. Rñ. ſupficies nõ põt poſſideri ſine ſolo naturaliter & ciuiliter vt hic, ſed naturaliter põt. vt in 2rio, & l. obſonũ fere. §. placet. J. de act. & obl. Vel aliter dr hic, q nõ põt poſſideri, qa cadit, vel eſt in actu cadẽdi. Dr hic, nõ expedit, 2 imtro expedit poſſideri naturaliter. §. deijcitur. J. de vi & vi arm. Sol. Nõ põt, vt ſupficies poſſideri, niſi aliquid detur dño, vt J. de rei ven. l. ſupficiario, & l. ſeq. Sed hic dr, q non expedit, quia timetur ne cadat. Vl-
3 terius opp. † de l. cum emptor. §. ſi agri. J. eo. Sol. Qñq; ruinam minatur ager, & tunc ſp fit miſſio in eam partẽ, q̃ minat ruinam, qa non eſt periculum, vt aliam ad ſe trahat. ergo potes dicere, aut timetur dãnum ex agro, & dic, vt d. l. ſi cum emptor. §. ſi agri. Aut de ædificio, & tunc. aut partis ſubſtantialis, aut artificialis, vt hic.
4 † Iſte §. inducitur ad q. dñs partis inferioris commiſit delictũ, qualiter deſtruetur, cum tota deſtrueretur. Iſta lex facit, dicã J. nt. ſe-
5 quen. in l. Atteius, in fi. † Vlterius inducitur per Gul. de Cu. pone, q Imperator cõceſſit priuilegium caſtro, & hẽt prope ſe villã, an videatur conceſſum villæ? Et vr, q ſic, cũ villa ſit iuncta caſtro. l. pdijs. §. balneas. cum ſeq. de leg. 2. & l. Scia. §. tyrãnæ. ſ. de fun. inſtr. & l. ſi qñ. C. de bo. vac. lib. x. vbi dicit eſſe caſum. Sed illa lex meo videre non facit. Nam l. ſi qñ. loquit in beneficio, qõ propoſita loquitur in priuilegio, & beneficiũ qñ nõ eſt 2 ius cõe, merito ampliatur ad adiacentia. l. fi. ſ. de conſt. Prin. vbi ſunt verba gl. q̃ illã l. ſi qñ, ſic intelligit, ſed priuilegium eſt 2 ius cõe, & reſtringit. r. l. ſi qñ. C. de inoffi. teſt. Quid ergo dicemus? Qñ priuilegium cõceditur caſtro, hoc eſt loco, ad comitatũ trahi non poteſt, c. ſi ciuita-
6 tas, de ſen. excom. lib. 6. & l. 2. J. de ver. ſign. & ibi plene dicã. † Sed
a qñ caſtrum apponitur nõ pro loco, ſed pro perſonis, a vt lego ciuitati Peruſij, & tũc intelligitur hominib. l. ciuitatib. ſ. de lega. 1. Itẽ condemno ciuitatem, & tunc intelligitur de hominib. & omnibus qui ſunt ſubditi. l. qui ex vico, J. ad munic.

ADDITIO.

a Pro perſonis. Adde per Bar. conſi. incip. Statuto ciuitatis Camerini.

1 *Prioritas non datur in pignore prætorio, ſed omnes ſunt pares.*

§. Si plures.

Siue ſimul, ſiue ſeparatim plures ex primo decreto mittantur, oẽs ſunt pares in iure. ſed ſi vnus in ſecũdo decreto præuenerit, domini loco habenti. h. d.
1 Not. † q in pignore prætorio nullus eſt prior, ſed omnes ſunt pares. Item no. q ordo non inſpicitur. Circa primum, ad id quod dicitur. prior in tempore potior eſt in iure, ego ſum in noua opi. Vltra gl. & Doc. dic, vt plene dico in l. cum vnus, de bo. autho. iudi. poſſ. Circa ſecundum dic, vt dicam J. de ſol. l. nec enim.

1 *Miſſus in poſſeſſionẽ ex ſecunda decreto conſtituitur dominus mente, & effectu, quãdo ille cõtra quẽ mittitur, eſt dominus, ſecus ſi nõ eſt dominus.*
2 *Primum decretum quid ſit, & quid ſecundum*
3 *Decretum ad primum cum peruenitur pars, eſt citãda peremptorie ad partis petitionem.*
4 *Citatio dicitur peremptoria, quando ſiunt tres citationes, alias ſi ſit vna, dicit debet peremptoria.*
Iudex quando iubet per ſe ipſum, non debet dici peremptorie.
Citatio habet vim peremptorii, quando in ea dicitur, alias elapſo termino procedetur cõtra te ad cognitionẽ per pronũciationem, iuſtitia mediãte.
Idem ſi dicit, citamus hac vna citatione.
5 *Principalis, an citetur quando interponitur primum decretum remiſſiue.*
6 *Libellus dẽt pcedere quãdo quis citatur peremptorie, & ad primũ decretũ.*
7 *Miſſio in poſſeſſionem ex primo decreto ſit pro menſura debiti petiti.*
8 *Citatus ſi dixit nolle venire, amplius non citatur, & eſt contumax.*
9 *Citatio quando ſit ad hoc, ut poſſit perueniri ad diffinitiuam, vel ad primũ decretum, requiritur quod dicat, & peremptorie.*
Dilationes probatoriæ ſunt peremptoriæ, etiam ſi non dicatur.
Dilationes expectatoriæ poſt l. tis conteſt. debeat dici, & peremptoria.
10 *Actor an debeat comparere in quolibet termino.*
11 *Actor ſi comparuit, licet reus contumaciam accuſauit, attamen debet licentiatus recedere.*

Procura-

12 *Procurator qui habet plures causas in eadem curia si comparet, & dicat, præsento me in omnibus terminis quos hic habeo, & licentiatus recessit, sufficit, vt interponatur primum decretum.*
13 *Reus quando comparet per procuratorem minus legitimum, perinde habetur ac si non venisset.*
14 *Procurator non legitime constitutus, si comparuit in primu citatione, & donec tractetur de legitimatione personæ alij termini transitrunt, nec apparet expressum in actis, quando actor in omni termino comparuerit, an reus dicatur contumax, & primum decretum interponatur.*
15 *Consilium, q actor etiam si super mandato disputatur compareat, & contumaciam rei accuset.*
16 *Decretũ ad primum peruenitur si reus venit, & iudex pronunciauit litem contest. & præcepit ei, q contestetur, & non vult reus contestari.*
17 *Reus si non venit, neque misit, & sic sit contumax, peruenitur ad secundũ decretum, licet iudex non pronunciet ipsum contumacem.*
18 *Contumacia rei debet liquere iudici, antequam interponat primum decretum, alias esset nullum.*
Practica in pronunciatione primi decreti.
19 *Relationem nuncij satis est fieri notario, dummodo postea fiat iudici nota, nec debet fieri iudice sedente.*
Instrumenta possunt produci ipsi notario.
20 *Libellus non debet dari in missione in possessionem ex primo decreto.*
21 *Missio in possessionem ex primo decreto qualiter facienda.*
Nuncius in re sua quis esse potest.
Cautela, vt pars non intret in possessionem ex primo decreto sine executore, vel iudicis authoritate, aliter amittit ius suum.
22 *Primum decretum qualiter interponatur quando actor emit, possidet, vel habet rem in commodato, vel aliter.*
23 *Missio in possessionem ex primo decreto in repetita in omnibus actionibus realibus, ita hodie fit sicut olim.*
Hodie in actione personali primum decretum interponitur pro mensura debiti declarati.
24 *Missus in possessionem ex primo decreto, an possit reũ de possessione eijcere.*
25 *Reus peremptorio citatus, & contumax, non debet iterum citari ad audiẽdam interpositionem primi decreti.*
26 *Primum decretum potest interponi in vltimo die peremptorij, & de æquitate potest in aliam expectari.*
27 *Secundũ decretum interponitur parte citata, & sic cum causa cognitione.*
28 *Reus citatus ad secundum decretum, an debeat præconizari, remissiue.*
29 *Citatio ad domũ in interpositione secundi decreti, sufficit in cã dãni infecti, et noxali, aliter nõ, sed requiritur latitatio in alijs actionib. psonalib.*
Latitare, an dicatur omnis sciens, & contemnens, remissiue.
Casus, in quo etiam contra latitantem non interponitur secundũ decretũ.
30 *Latitatio non requiritur tempore primi, & secundi decreti, ad hoc vt perueniatur ad secundum.*
31 *Decretum ad secundum, an possit procedi contra vniuersitatem.*
32 *Decretum secundum cõtra furiosum, et pupillũ, ac minorẽ, an interponat.*
33 *Missio ex secundo decreto qualiter fiet, si ille contra quem fit, non latitat, vbi quod datur curator bonis via ordinaria.*
34 *Possessio intra quantum tempus recuperetur contra missam in possessionẽ.*
Iure offerendi, an præscribatur spatio 30. annorum.
35 *Reus si post primũ decretũ venit, & non vult expensas restituere, sed vult impedire secũdũ decretum, nõ auditur, & secundũ decretũ iterponitur.*
36 *Causæ cognitio debet præcedere, cum peruenitur ad secundum decretum.*
Appellatur a secundo decreto.
37 *Decretũ ad secũdũ requiritur, q de nouo quis introducatur in possessionẽ.*
38 *Missus in possessionem ex primo decreto in vna re, an possit in aliam ex secundo decreto introduci.*
39 *Decretum secundum post primum, licet interponatur arbitrio iudicis, tamen melius est, q interponatur post annum.*
40 *Decretum secundum interponitur officio iudicis nobili.*
Missio in possessionem ex secundo decreto est mixti imperij, & expeditur officio iudicis nobili.
41 *Decretum primum, & secundum in quibus actionibus interponatur: vbi q in omnibus actionibus, petitionibus, & prosecutionibus.*
42 *Iudex parte absente potest facere interponere terminos, quando peto, q inter te, & me interponantur, & tu non venis.*
43 *Secundũ decretũ, q potest interponi in omnibus actionibus personalibus, in omnibus casibus in quibus per primum non est plene consultum.*
44 *Decreto primo interposito, quia reus non cauebat, vel debitum erat purũ, peruenitur ad secundum.*
45 *Decretum secundũ non interponitur in possessione, quæ datur noĩe vẽtris.*
46 *Decretum secundum, quando interponatur in actione ex empto.*
47 *Effectus primi decreti quis sit.*
48 *Pignus prætorium in actione reali, qualiter constituetur si res est mea.*
49 *Missus in possessionem ex primo decreto habet detentionem, & non possessionem, scilicet in actione personali, in reali remissiue.*
50 *Missus in possessionem ex primo decreto, an habeat fructus, & computet in sortem, scilicet in actionibus personalibus.*
51 *Missus in possessione ex primo decreto in realib. quando lucretur fructus.*
52 *Decretũ primũ, an habeat effectum, vt ex eo possit ad secundũ peruenire.*
53 *Effectus secundi decreti quis sit.*

§. Iulianus. Iste § subtilis est, & quotidian⁹, & hẽt materiam subtilem male explicatã, ideo aduertatis ad me, hĩ dicit, missus ex primo decreto non pscribit anteq̃
interponatur fm.h.d. Ad leg. istã opp. dr̃ hic, q postq̃ dñs cõstituitur pscribit. Contra, dñs non pscribit. l. sequitur. §. lana. ĩ. de vsuca.
a Sol. hic ptor ᵃ constituit eum dñm ex scdo decreto, quantũ in co
tuit fm mentẽ eius, sed in veritate non fuit dñs, ideo pscribit. Cõ
1 tra, immo tin ueritate ẽ dñs. l. j. ŝ. de fun. dot. & l. 2. ĩ fi. ŝ. si ex noxcau. agatur. Vidistis no. l. ptoris, in prin. ŝ. eo. Dico, q constituitur dñs mente, & effectu, qñ ille ɔ quem mittitur, est dñs, vt in ɔriis, secus qñ non est dñs, vt hic, quia tunc paratur cã vsucapiendi. Venio ad gl. magnã, positã ĩ verbo, prius. ŝ. §. si plures hac lege, & qa hẽ mẽtio in tex. de primo, & scdo decreto, ideo gl. summauit ibi, & melius q̃ ĩ aliqua parte iuris, & gl. summatim habemᵘ videre. Quid est primum decretũ? est primus iussus, seu prima missio in possessionẽ. Scdm decretũ est secundus iussus, seu secũda missio in possessionẽ. & licet alias dicatur primũ respectu secundi, tñ nõ ita hic, quia qñq; interponitur primũ, & nõ scdm, vt gl. dicit. Ista gl. Innuit, q idẽ sit iussus quod missio, quod est falsum. Nam sicut est aliud snia, aliud executio sniæ. l. j. C. de execp. rei iudi. & ĩ. de re iud. l. si cũ nulla, & qñq; est alius qui pronunciat, alius qui exequitur. l. a diuo. §. j. de re iud. l. properandum. §. sin aũt reus. C. de iudi. Ita aliud primum decretum, aliud prima missio, nã primũ decretũ est primus iussus de mittendo, prima missio est executio illius iussus, fm decretũ est scd̃s iussus, &c. Et hoc fm Dy. hic, & ĩ Spe. in trac. de pri. & secundo decre. in prin. Ray. vero hic legẽdo hũc §. disputauit, an istud sit verũ. Vr̃ q non, quia illa nõ est bona diffinitio, q̃ cũ suo diffinito non conuertitur. l. j. §. dolus. ŝ. de do. & Loĩs diffinitio. de reg. iu. & quod ibi no. Quod nõ conuertatur cũ suo diffinito probatur, per l. si prius. ŝ. in. j. vbi nõ est aliquis iussus de mittendo. Præterea, pone q per sniam diffinitiuã iudex iubet aliquem agentẽ possessorio, mitti in possessionẽ, an erit primum decretum? Certe nõ, quia in mã nr̃a, primum decretum interponitur pp contumaciã. Præterea, dñt ipsi, q fm decretũ est secundus iussus de mittẽdo. Contra per l. a quo fundus. ĩ. eo. vbi in cõfessoria, & negatoria, aliter interponitur fm decretum, vt ibi dicã. Præterea, tu dicis mihi, fm decretũ est secũdus iussus de mittendo. ɔ, quia cum quis est missus ex primo decreto non dẽt mitti ex scdo, vt ĩ. dicam, ergo ista diffinitio, salua reuerentia Dy. &
2 sequacium, non vr̃ vera. Bñ do diffinitionem. † Primum decretũ est prima aggrauatio, ex qua actori aliquid applicatur, facta p iudicem parti conuentæ pp contumaciam. Secundum decretum est augmẽtatio aggrauationis iam factę, ex qua aliquid actori applicatur, facta per iudicem parti conuentæ pp contumaciã. Quare dico prima? Et dico ad drñã secũdi decreti. Quare dico aggrauatio? ad drñam iussus de veniendo, vel de cauendo, qui non continet grauamen. Item dico prima aggrauatio generaliter, vt contineat quodlibet primũ decretũ, ẽt illud, quod est in d. l. si prius. Quare dixi, actori applicatur aliquid? ad differentiam mulctæ, q̃ non applicatur parti. l. mulctarum. C. de modo mulc. & l. j. ŝ. si qs ius dic. nõ obtem. Quare dixi, facta a iudice? ad drñam alterius aggrauationis factæ a lege, vt l. ɔtumacia. ĩ. de re iud. & l. sancimus. C. de iudi. Quare dixi, propter contumaciam? ad drñam eorum q̃ fiunt lata diffinitiua Secundum decretum est augmentatio, &c. ad drñan primi decreti, quod declara, vt ŝ. Et istud est quid scho-
3 lasticum, subtile tamen. † Qualiter peruenitur ad primum decretum? Glo. dicit, q quis peremptorie citatur, & vide glo. ibi, ad primum perueniri. Hic sunt dicenda multa bona, & ista materia primi, & secundi decreti est quotidiana, & non est bene declarata. Dicit gl. citatur aliquis peremptorie. hoc debet fieri ad partis petitionem. l. ad peremptoriũ. ŝ. de iud. & ideo sis cautus, q videas
b acta diligenter, q ibi fit ad petitionem partis, ᵇ alias non valet, dixi in l. 4. §. hoc autem. ŝ. eod. Ratio, quia hoc est de ordine, vt pri-
4 mo quis petat, &c. d. l. ad peremptorium. † Secundo quæro, vtrũ in citatione debet apponi verbũ peremptoria, & si hoc omittiť, an vitietur processus. Breuiter dico tibi. Quandoque fiunt tres citationes, tunc nõ est necesse, q dicatur peremptorie, cum habeãt vim peremptorij. l. tres. C. quomodo, & qñ iudex. Quandoque fit vna pro omnibus, & tũc est necesse, q ponatur peremptorie. l. cõsentaneum. C. quomodo, & quãdo iudex, & l. ad peremptorium ŝ. de euic. Item est vnus casus specialis secundum vnam lect in l. cessante. C. quomodo, & quãdo iudex, & est quando iussus iudicis iubentis per seipsum, non per nuncium interuenit, & tunc nõ debet dici peremptorie, vt l. illa, cessante. secũdum diuersas lecturas prædicta omnia ponuntur. Credo tamen, q si in citatione dicatur, alias termino elapso procedetur cõtra te ad cognitionem,
& pronun-

ADDITIONES.

a Barb. Sol. hic prætor. Vide gl. fi. in l. prætoris, in prin. sup. e. vbi propter decreti secundi interpositionem, uidetur res haberi pro derelicto, sec. Bal. in l. a. si ex noxa. causa aga. Et vide Bald. in l. nec quicquam. §. ubi decretum, ff. de off. procons. ubi dicit, q ipsa missio corporaliter facta, dicitur primum, vel secundum decretum. Menoch. Late Marsil. l. de vnoquoque, nu. 13. ff. de re iud. Adde Alc. tract. psum. reg. 3. præsump. 14. Ruy. cons. 24. nu. 1. a. lib. 4.
b Alc. Ad petitionem partis. Adde glo. in l. sancimus. in uerbo, per contumaciam. C. ad Treb. Bal. in l. consentaneũ. C. quõ, & qñ iud. ubi alle. tex. i. l. fi. in fi. in uer. postulante. C. de bon. auth. iud. poss. Ang. in l. ad peremptoriũ. ff. de iu. tñ forte, sec. Imo hoc fallit, ubi iudex poßet officium suum non petitũ ipartiri, ut usum fuit. sup. in l. 4. §. hoc autem iudicium, & per Ant. de Butr. in c. examinata, de iu.

a & pronunciationē, iustitia mediante, qđ istud hēt vim perēpto-
rij.l.ad perēptoriū.§.de iud. Secus si diceret, alias elapso termino
procedetur ꝯ re.vt ius postulat, vel mediāte iustitia, qa tūc ius vult,
vt iterum ꝓcedatur citando, & pronunciando, ſm.l.§.prox. Et eo
qđ dicit, ꝓcederē ad cognitionē.& ꝓnunciationē, apparet ꝙ illa ci
tatio fuit perēptoria. Idē puto si dicat, te citamus hac vna citatio-
5 ne ꝓ oib qa tūc ꝯstat, ꝙ perēptorie citauit. † Quæro, an ē necesse,
6 ꝙ principalis citet. Dic, vt l.hoc amplius.§.si cū l.seq.§.e. † Itē q̃ro,
an est necesse qđ p̄cedat libellus qñ qs citat. Et vr̄, ꝙ nisi p̄cedat
libellus, nō p̄t interponi perēptorium edictū, & non cōsti-
tuit eū ꝯtumacem, vt l.p̄senti.§.cum aūt. C.de his, q ad eccl. ꝯfu.
Pro hoc est tex.in Auth.de litig.§.ad excludēdas.vñ sumit auth.
gñaliter.C.de epis.& cle.vbi expresse dr̄, ꝙ qs ñ dēt citari.nisi obla
to libello. Et sic si aūt citat̄ apparet, ꝙ non est ꝯtumax, colligitur
optime in Auth.de exhi.& intro re.§.si vero ēt quidā, & ibi p̄ce-
7 dit libellus in p̄cedenti.§.† Sed & colligitur ex ver sit remissio pro
mensura debiti declarati. Dicit gl.a.petiti.hoc sentit gl. iuris can.
vt lite non cont.c.qm̄ frequenter.in fi.dicit gl. declarati, s.libello
suo. Credo igit̄, ꝙ dēt p̄cedere libellus, & hoc de iure. In qbusdā
8 tñ locis ꝯtrium obseruat ꝯsuetudo. † Quæro, si iste citatus semel,
* dicit nolo venire, * vtrū requirant̄ plures citationes? gl.in l.fin.de in
9 integ rest.tenet, ꝙ nō, & bene. † Quæro, dixi ꝙ rēr in citatione dēt
inseri, & perēptorie, an hoc sit verū post litē cont. siue ante. nā ēt
post li.cont. p̄t perueniri ad primū decretū.l.properandū.§.sin aūt
reus.C.de iud.& ibi gl.& post li.cont vr̄.ꝙ non dēt inseri perem-
ptorie, cū ois dilatio sit peremptoria, vt §.de fer.l.fi.& vr̄ innuere
Spe.de cita.§.viso.vers.dn̄t ēt. Sed ego dico bñ, ꝙ dilationes ꝓba-
toriæ illæ sunt perēptoriæ, ēt si non dicat̄, & nō oportet, ꝙ notari[a]
scribat, & perēptorie. Sed in dilationib.expectatorijs post litē ꝯte.
oportet, ꝙ inseratur, & peremptorie, vt §.de iu.l.ad peremptoriū,
& C.qñ, & qñ iud.l.ꝯsentaneum, qđ est verum, q̃tū ad hoc, ut
posset perueniri ad diffinitiuā, vel ad primū decretū, vt dictæ leges
expresse ꝓbāt, sed q̃tum ad alia, semper intelle peremptoria, vt si
citatur aliquis ad uidēdum iurare testes, ut C.de test.l.si c.fi. Vel
ꝙ veniat ad audiendū aliq̃ interlocutoriā. Nam tunc intelligitur
peremptoria quo ad id, vt posset ferri, eadē rōne. Procedo vlteri[b],
10 gl.l dicit, nō uenit, nec mittit, qūo dēr ītelligi hoc.& gl.dicit, acto-
re ꝯparente. s.in quolibet termino, & accusante contumaciā ab-
sentis, alias si non venit actor, non imputatur reo, vt l.2. in fi.si qs
in ius voc.non sent.& l.arbiter calendis.§.de arb.& l.properandū.
§.si quidē C.de iud. Et ꝓpea dn̄t notari, ꝙ comparuit, & aduersa
rij cōtumaciā accusauit, &c. Quædam tñ gl. de hoc dubitant, &
ita vr̄ sentire gl.in l.2.in fi.§.si quis in ius voc.non ie. Alia gl. sentit
melius in l.fi.§.j.§.de eo ꝑ quem factū est, vbi actore nō ueniēte,
dēt interuenire reus, sed illę gl.loquuntur quo ad alia, nō quo ad
ꝯstituendū reū in contumacia, reus igitur aget ꝯ impedientē ad
11 certa dāna, non qđ sit commissa stipulatio de iudicio sisti. † Sed
qđ si actor comparuit, & rei contumaciā accusauit, non tñ appa-
ret, ꝙ licentiatus recesserit? Vr̄ non sufficere, non.n.sufficit cōpare
re, nisi tota die termini expectet.l.& post edictū.§.đ iud.& colligi
tur J.de re iud l.q̃situm, & hoc tenet Inn.de pœn. c.calumniam,
b & ideo dēt poni in actis, & licentiatus recessit. Sed quid si quis
12 erat † procurator hñs in eadē curia plures causas plurium agen-
c tium, & cōparuit, & dixit. ꝑsto me in omnib.terminis, c quos hic
habeo & licentiatus recessit, an hoc sufficiat? vr̄ ꝙ non, quia ē ob-
scura ꝓtestatio, ergo &c.l.aut qui aliter.§.1.J.ꝙ ui aut clā. Contra-
13 riū puto ꝑ l.accipiētis.§.de auth.tut.† Sed quæro pone, ꝙ reus cō-
paruit ꝑ procuratorem non legitime constitutum rōne suæ pso-
næ, uel quia non hēt speciale mandatum, eum dēt hr̄e, vel alia cā
non ualet, &c. perinde est ac si nō uenisset.l.2.§.defendi.J.ex qb.
14 cau.in pos.eatur.† Sed quid si in prima citatione cōparet procura
tor non legitime constitutus, & dunec tractatur de legitimatio-
ne personæ, termini aliarum citationū transierunt, quia forte oēs
citationes fuerunt simul factę, demū pronunciatur illum nō esse
procuratorem, an poterit procedere ꝯ reum tanq̃ ꝯ contumacē,
cum non appareat expressum in actis, qđ actor se p̄sentauerit ī ter-
mino ꝯ reum? Rñ.si quidē ille procurator fuit a reo post citatio-
nem constitutus.mittendo cū, licet nō legitime, nō est amplius
expectandus, quia vr̄ dicere se nolle comparere per se, ut §.de ꝓ-
cur.l.j.§.vsus. Si uero erat ante cōstitutus, idem, si apparet reū cū
15 misisse, alias † consulo, qđ actor nō obstante, ꝙ litigetur super mā
dato, semper in quolibet termino compareat, & eius cōtumaciā
16 accuset, alias reus non esset contumax. † Pone, ꝙ reus venerit, &
iudex pronunciauerit litem contest. & præcepit ei quod cōtesta-
retur, ille nō uult, quid fiet? Et dic procedetur ad primū decretū,
ac si esset absens, ut C.qñ, & qñ iud.in auth.qui semel. Vbi ē gl.
& uř tex. J.de fideicom.lib.l.non tñ.§.senatusconsulto, & l.non
uř defendere. J. de re iud.facit l.scire oportet. §.sufficit. §.de exc.
tuto. Sed dices tu, nonne ꝯ præsentem interponitur primum de-
cretum, quod habet uim secundi. l.si qui.de noxa.& l.non solū.la
2.& l.quoties.§.prætor, & l.si seruus.§.dn̄s, & seq.eo.tit. & J.eo.l.
inter quos.§.si dn̄s, & l.non alienum.§.de interr.act. Non recedē-
d do a glo.d quæ est in auth.qui semel, & Cy.tenet in l.1. C.de li.cō
test.licet non allegat, nō ob.d.l.quia in istis actionibus, quæ sunt
quasi noxales, facilius peruenitur ad ſm decretum, q̃ in actioni-
bus personalibus, quia etiam ꝯ non latitantem, vt J.eo.§.si forte,
in alijs secus.l.Fulcinius.J.quib.ex cau.in poss.eat. Et ideo in illis
habet vim scdi, in alijs habet vim primi tanquā ꝯ contumacē,
& pro hoc c.2.ext.de confess.lib.6.post li.contest. si iussus a iudice
respondere recusaret, tunc haberetur pro confesso, ante li.conte.
si nollet respondere a contrario sensu, nō haberetur pro cōfesso:
17 Procedo vlterius, † dicit gl.non venit, neq; misit, est necesse, vt iu
dex pronunciet eum contumacem, & postea interponat primū
decretum. Spec.vr̄ tenere, ꝙ sic, in tract.de primo, & secundo de
cre.§.sequitur, in prin. Nescio qualiter probet, & credo, ꝙ non di
e cat verum, e quia sufficit, f ꝙ reperiatur in actis contumacia.l.san
f cimus C.ad Treb.super ver.per cōtumaciā.gl.no. Et pro hoc vr̄,
ꝙ sit ex mente.l.in præsenti.§.cum autem. C.de his, qui ad eccle.
confu.& l.properādum.C.de iud.& in Auth.de exhi.§.si vero ēt
18 quidam Quæro, vtrum ista† cōtumacia g debeat liquere iudici.
g Respō.sic, alias eius decretum non valet.l.hæc autem.§.j. ex qui.
h cau.in pos.ca.& ideo reprobaui h processum vnū semel, cum re-
perirem relationem esse factam per nuncium, qui citauerat post
* pronunciationem iudicis. Dico de hoc * §.de cond.& demonst.l.
multum. Ideo de practica est, ꝙ in ipsa pronunciatione ponatur,
19 visis citationibus, & relationibus, & contumacia dicti rei, & toto
i processu, &c. Iuxta prædicta i quæro, † si nuncius retulit notario,
K & non iudici, an sufficiat? Puto, quòd sic, k si postea fuit iudi-
ci no-

ADDITIONES.

a Et pronunciationem. Adde dom. de Rota concl.229.inc. Item, licet in causis ꝓ-
fanis, approbantes dictū Bar.& Imo.in c.ad petitionem, de accusatio. Bar.in l.s.
C.quomo.& quando iud.& d.l.ad peremptorium.sup.de iud. & in l.mancipio
rum, de opt.leg.vbi dicit, ꝙ vbi iudex apponit clausulam istam, alias elapso ter-
mino te non audiemus, habet vim peremptorij, d.l.ad peremptorium, cum dua-
bus seq. De quo etiam vide quoddam consilium inter illa Bal.391.4.lib.omni-
no Old.consi.3.incip Cum causa.

* Nolo venire. Adde plene, vt per Io. And.in ti.de contum.in add. ad Spe.in add.
mag.Old.consi.60.vbi tenet, ꝙ amplius non sit citandus, &c.

b Licentiatus. Adde secundum Imo.quod no.gl.in c.cupientes.§.ꝙ si per viginti.
de elec.in 6.& habetur in l. si quis decorio.j. C.de decur.lib.x. & quod no.in c.
j.de iud.& post Imo.adde quod voluit Pet.de Anch.consi.96.vbi tenet, ꝙ stan-
te statuto, ꝙ non comparens intra terminum, habeatur pro contumace, & exbā
nito, quo ad missionem in possessionem, & personalem capturam, ꝙ si reus non
comparet, nec actor rei contumaciam accuset, ꝙ missio in possessionem fieri nō
possit, vide ibi, quia disputat hunc articulum, & probat dictum Bart.hic, & vide ēt
pulchre Spec.in tit.de capen.§.fin.vers.tu autem iudex.

c In omnib.terminis. Adde in arg. tex.in l.duo rei.de duob.re.per quē ita decidsit
Aug.& Imo.& idē tenet Bar.in l.accipientis, ꝑ illū tex.sup.de auth.tut.& istud
facit ad similem q.scđm Ro.de rustico, qui præsentauit saccum scripturarū iudi
ci, cū protestatione, ꝙ si aliqua iura contra ipsum essent, ꝙ illa ꝓducere non in-
tendebat, de qua q.Spec.in tit.de inst.edi.§.videndū restat.ver.ite nec exhibeas.
dubitat. Sed Io. And.dicit de facto seruari, ꝙ cū protestatione non valet sed sine
protestatione admittitur, quatenus suadet cā breuitatis termini præfixi rustico
ad producendum iura sua, & cum hac opi.transit Ant. in c.imputari, de fi.instr.
Menoc. Vant.de nullit.sent.ex diffi.& in nab.manda.compa.nu.122.133.
Menoch. Rom.sing.310.hæsitatum fuit, & 367.

d Non recedendo a gl. Adde post Ale.qui transit cum illa opin. ꝙ reus possit cogi
ad litem contestandā, ꝙ Pau.de Ca.consi.214. dicit, se mirari de Bar.ꝙ sequatur
opi.gl.in d.auth.qui semel.quia est cōtra casum.l.j.§.quid ergo. sup.de ve. inspi.
vbi dicit esse casum, ꝙ reus pōt cogi præcise litem contestari, & ille text. ane ie
huc alleg. De quo uide Bal.consi.361.4.lib.qui videtur sequi d.gl. & per Bart.in
vers.prox. Pau.de Cast.consi.21.dicit, ꝙ cum per exceptiones appositas labitur
tempus prosequendi appellationem, ꝙ cum iudex pronunciabit super illis, an
fuerint friuolæ, vel iuridicæ, apparebit tempus cucurrisse, vel non cucurrisse.

e Non dicat verum. Adde, ꝙ Bal.in c.3.de mil.vas.tenet opi.Bar.sed in l.1.C.ne ex
delic.defun.dicit, ꝙ aut negatur contumacia, & iudex super ea debet pronuncia
re, quia super emergenti est pronunciandū.l.liberis, de lib.cau. Aut non negatur
contumacia, & satis est, ꝙ ex actis apparet. Ale.tñ dicit aduertendum, ꝙ a dato,
ꝙ contumacia negetur, & iudex post negationem procederet ad primum decre
tum, valeret interpositio absque eo, ꝙ pronunciaret super contumacia, quia iu-
dex procedendo ad vlteriora, videtur reijcere illam quęst. emergentem, & tenet
processus absque eo, ꝙ super emergenti pronunciet. c.ex par.1.de app. & dicit
probari subtiliter in l.aut prætor.§.permittit.sup.de min.& per id, quod no. Bar.
in l.3 procedente. C.de dil.& cum his transit. Tu vide omnino Pau.de Cast.cō
sil. 3.incip. Super primo. vbi ponit qualiter Bar.hic sit intelligendus.

f Pom. Quia sufficit. Vide pro declaratione, Pau.de Cast.consi.33.& omnino Ale.
in l.prætor.§.hoc interdictum.sup.de ope.no.nunc.

g Quæro, vtrum ista contumacia. Limita, ut per D.Iaf.in l.1.ff.de off.eius, uide etiā
Fel.in c.Ecclesia S.Mariæ.vers.decimo ad hanc partem.extra, de const.

h Menoch. Mars.consl.8.n.3. Rol a Valle, consi.51.n.15.

* Reprobaui. Adde Bal.consi.202.lib.1.& Pan.in c.quoniam contra, de prob.ubi
dicit hoc dictum notandum, & facit, quod voluit Io. And.in add. ad Spec.in ti.
de prola.sententiæ.§ iuxta.uers.item etiam, ꝙ licet iudici constet, ꝙ nuncius re-
tulit citasse A.& erat alius eiusdem nominis, quòd sententia non ualet.

* Clau. Dico de hoc. Istud dictum plene examinat Præpos. in c.cum parati. extra
de appel.& uide omnino Fel.in c.cum olim, de re iudic.

i Iuxta prædicta. Vide late Fel.in c.quoniam contra falsam, extra de prob.

k Puto, ꝙ sic. Adde, ꝙ Ang.tenet contra Bart.& Bal.in auth.quæ supplicatio. C.de
prec.Imper.off.& Rom.hic, qui alle.Host.in c.quoniam contra falsam, de prob.
Gul.de Cu.in l.edita.C.de eden.Paul.de Cast.in d.auth.quæ supplicatio. Et cū
istis transit Ale.nisi notarius esset specialiter deputatus ad illud, vel nisi fieret
cum præsentia, & mandato iudicis. Tu dic, ꝙ per opi.Bar.in terminis consulit
Abb.consi.112.2.lib.incip.Illud de iure quæritur, & sequitur etiam Pan.in cap.
quoniam contra, extr. de prob.Rom.consi.498.

ei notum, sicut ēt instrā pñt ipsi notario produci, vt C. de appel. l.
eos. §. sup his, ibi, ad scrinia. & ibi gl. facit de tempo. appel. auth. si
appsonc. Et sic patet, ꝙ nō est necesse, ꝙ relatio nuncii fiat iudice
sedente pro tribunali, sicut nec commissio, vt l. sed interpellatur.
§. j. ff. de arbi. & l. diē in prin. e. tit. deinde dicit gl. tunc mitterē in pos
20 sessionē. Quæro primo, vtrū † dēt dari libellus in ista prima missio
ne ex primo decreto? Spec. in tit. de pri. & scđo decre. §. 2. in princ.
& in titu. de eo, q mit. in pos. cau. rei ser. vr̄ dicere, ꝙ detur libellus
a nouus, sed nescio legem in mundo, aq̄ velit, nec q̄ probet immo
credo, ꝙ libellus non dēt dari, quia miss. in pos. ex primo decre. fit
ex offi. iud. interposito, parte non citata. amplius vr̄, ꝙ non debet
dari libellus. Facit ad hoc, qđ no. in l. 2. §. dies. s̄. qs ordo in bo. pos.
ser. & l. seruus. s̄. de bo. pos. & hoc innuunt expresse iura allega. in
§. si vero. in Auth. de exhi. re. & l. pñt. §. cū aūt. C. de iis, qui ad eccl.
confug. & l. consentaneū. C. q̄uo. & q̄n iud. ꝙ non detur nouus li-
b bellus, sed mittitur in possessionē. Scđo q̄ro, b † qualr̄ fiet ista mis-
21 sio, an intrabit sua authoritate, an dēt mitti p iudicē? Et dic, ꝙ per
executorem. l. is cui. §. missus. s̄. vt in pos. leg. sed si daret iudex licē
tiam patti, ꝙ intraret sua authoritate, bene valeret, & posset face-
re. l. dotis. C. sol. mat. & C. vt nem. liceat sine iud. auth. sign. impo.
& c. in rubro, & nigro, s̄m hoc erit nuncius in re sua, ꝙ pōt esse, vt
J. de fur. l. cū qui. §. si epistola. & hoc tenet Iac. de Are. in l. 1. §. nū
ciatio. s̄. tit. j. & tenementi, si caueat pars, qđ non intret sine exe-
cutore, vel sine authoritate iudicis, quia s pderet ius suum, l. miles
22 §. qui iudicati. J. de re iud. Pone, † ꝙ ipsemet possidet, vel in cōmo
dato habebat, vel aliter tenebat, & possidebat, qualr̄ fiet. Et isto pri
mum decretū interponitur mittendo te. sed dicit sic, permitto te
possidere, & ꝙ non turberis. l. si proprietarius. §. j. J. eo. & ibi est ca
23 sus, ꝙ retineatur, & mittitur in possessionē. Sequitur. † in glo. li-
cet aliter olim, hodie tñ in cā damni infecti, nihil est immutatum
quia fit missio re ipsa hodie ēt sicut olim. Item in oīb. casib. & rea
lib. actionib. vbi in re petita fiebat, & ita hodie, vt s̄. eo. l. prætor. §.
eius. & proxi. §. s̄. ex hoc edicto, & l. j. s̄. eo. & l. Fulcinius. §. item vi-
deamus. J. ex quib. cau. in poss. ea. Sed est immutatum in persona
li actione. vnde hodie pro mensura debiti declarati, ut in auth. &
qui. C. de bo. aut. iud. possed. & in corp. vnde sumitur, in §. si vero.
in Auth. de exhib. Sequitur in gl. fit missio, vt tædio affectus, &c.
24 fieret ēt pp aliud, ut videbitis. J. † Quæro, vtrum missus possit reum
de possessione eijcere. dic, ut J. e. l. §. si quis aūt. Et vide q̄ dicam J.
25 de bo. auth. iud. pos. l. in venditione. §. j. † Quæro, vtrum postq̄ est
cōtumax perēptorie, an dēt citari iterū, ad audiēdū interpositionē
c primi decreti? Et certe non, c quia in peremptorio debet dici, com
pareas in tali termino, & peremptorie, alias procedetur ɔ̄ te non
obstante tua contumacia. l. ad peremptorium, cum seq. s̄. de iud.
& ext. de off. de leg. c. consuluit. Puto, ꝙ eo ipso, ꝙ dicit, peremptο
rie, hoc importet, ut colligitur ex l. consentaneum. C. q̄uo, & q̄n
26 iud. † Quæro vtrum primū decretū dēt interponi ipsa die perēpto
rii, vel alia die? Expressum est, ext. de offi. deleg. c. consuluit. vbi in
vltima die peremptorii pōt interponi, vel de æquitate pōt in aliā
d diē expectari, d pro hoc facit. s̄. de iudi. l. & post edictum. cum glo.
e a. vbi post peremptorium iterū expectatur. e Sed ɔ̄ vr̄ casus. J. qđ
27 vi aut clā. l. fi. §. fi. Sol. vt ibi dicā. † Quæro, qualiter ad s̄m decretū
peruenіatur. Gl. q̄ est hic dicit, ad s̄m decretū dēt iterum citari, ut
in auth. iubemus. C. de iud. illa modicum facit. sed hæc glo. bene
dicit. probatur s̄. e. l. 4. §. si forte. nam interponitur cum causæ cogni
tione, ut ibi, sed cā cognita intelligitur pñte parte, vel citata. l. in cā
§. cā. sup de min. ergo debet citari. & pro hoc l. 3. in fi. J. de acqui.
28 pos. Procedo. † Dicit glo. si non venit, &c. Quæro, vtrū debeat p̄-
f conizari, vt vicini sciant hoc dicas f in l. hæc aūt & l. 2. J. ex qui. cau.
29 in pos. eatur. † Item gl. dicit, ꝙ debet nunciari domi. gl. vr̄ maledi
cere, quia secūdum decretum debet interponi ɔ̄ latitantem. l. Ful
cinius. §. 1. & §. qd sit aūt latitare. J. ex quib. cau. in pos. ea. Sed si nū
ciatur domi, nō latitat. In ɔ̄riū facit J. e. l. §. si forte. vbi p absentem
reipub. cā peruenitur ad secundum decretum. Dico, ꝙ q̄n quis ɔ̄
uenitur actione personali, proprie et sua persona residente, tunc
requiritur latitatio. ita loquitur. l. Fulcinius. Sed q̄n nō actione re
sidente in sua persona, sed mixto realiter, vt in cā damni infecti. &
noxali, tunc non requiritur latitatio, vt §. si forte. J. ead. l. & s̄. si ex
noxa. cā aga. l. 2. §. 1. ita dēt intelligi. J. de praui. l. e. l. Imperatores,
cum ibi no. & sic tenet Iac. de Are. & Cy. in l. ignorare. C. de resti.
mil. Modo ad propositum, citatio illa ad domum cā damni infe
cti, & noxali pōt fieri, vt perueniatur ad s̄m decretum, cum latita
tio non requiritur, ī alijs vero actionib personalib. vbi latitatio re
quiritur, non sufficit ad domum, nisi semel fuisset in iudicio, vel
nisi semel fuisset personaliter citatus, vel aliter ei notificatū, ita ꝙ
præsumatur cū latitare. Ita no. in l. Fulcinius. §. qđ sit aūtē latitare.
& per Dy. in c. pro possessore. ext. de reg. iu. lib. 6. & per Ion. in c. si
aduersarius. ext. de eo, qui mit. in pos. cau. rei se. Sed an oīs sciens,
& contemnens, videatur latitare, dicam in d. §. quid sit aūt latita-
re. In casu tñ ēt ɔ̄ latitantem non interponitur secundum decre-
30 tum, sed datur curator bonis, vt s̄. de cur. fur. l. curator. † Procedo
vlterius. Vides, ꝙ ad hoc, vt perueniatur ad scdm decretum requi
ritur latitatio, quæro, vtrum debeat latitare ɔ̄ius tpe primi, & scdi
decreti, an sufficiat tpe secundi, licet tpe primi non latitauerit. Tu
habes gl. ꝙ in vtroq; tpe, no. in l. aut prætor. §. fi. in fi. in glo. parua,
super verbo, non latitet. s̄. qui. ex cau. maio. Istud idem tenet Iac.
de Are. in l. Fulcinius. §. j. ex quib. cau. in pos. ea. & ibi vr̄ tex. Non
credo, ꝙ dicat verum, q̄a est ɔ̄ text. l. ignorare. C. de rest. mil. & J.
ex qui. cau. in pos. ea. l. antep. & ibi no. Ad l. Fulcinius. §. 2. r̄n̄de, vt
31 ibi dicam. † Quæro quid ɔ̄ vniuersitatē, an posset pcedi ad scdm
decretum? Casus est in l. . in fi. s̄. quod cuiusc. vniu. no. & notabilis
32 tex. est. † Quid de furioso? Dic, vt in l. Fulcinius. §. adeo. J. ex quib.
cau. in pos. ea. Quid de pupillo, & minore? Dic, vt l. quamuis. in fi.
33 s̄. eo. & l. si minor. J. de bo. author. iud. pos. Sed quid fiet, † si ille, ɔ̄
quem fit missio, non latitat? R̄n̄deo, dabitur curator bonis, ɔ̄ quē
agitur via ordinaria, vt l. ab hostib. in prin. s̄. quib. ex causis maio.
& l. in possessione. §. j. & fi. J. quib. ex. cau. in pos. eatur. vel si sit gra
ue æs alienum dabitur curator, q bona statim vēdet, & satisfaciet.
l. j. & 2. J. de cur. bon. dan. & quib. ex cau. in pos. eatur. l. Fulcinius.
34 §. adeo. & l. si diu. & ibi no. † Procedo vlterius, dicit gl. & si veniat,
restituat expēsas, & dāna aduersario, & recipiat possessionem, in-
tra q̄tū tp̄s admittitur ad veniēdū? Nā fuit opi. Ioā. glossatoris De-
cretorum, ꝙ intra annum tm̄ ēt in psonalibus admittit ad recupe
randum possessionē, in realib. nō est dubiū, qđ est verū. Istam opi.
no. gl. c. q̄m frequēter. ext. vt lite nō ɔtest. circa fin. & in ca. ɔtingit.
ext. de do. & ɔtu. Et istā vr̄ tenere Iac. de Are. in l. cū q. inf. de priu.
cred. & dicit ipse, ꝙ de hoc est tex, ī l. si qs emptionis. §. sed & si qs
C. de p̄scri. 30. ann. vbi dicit, ad similitudinē, &c. post annum nō au
diī, nisi pbetur indebitū esse, put in reali post annum nō admitti
tur, nisi de proprietate. Gl. tetigit in Auth. de exhib. & intro. reis.
§. si vero ēt. Cōiter omnes tenēt ɔ̄tiū, ꝙ perpetuo audiatur, anteq̄
interponatur scđum decretum l. consentaneum. C. q̄uo, & q̄n iu-
dex. & l. properādum. §. sin aūt. C. de iud. & l. 2. in fi. vbi in rem act.
vbi dicit intra 30. ann. Sed procederet istud de 30. annis, s̄m opin.
gl. ꝙ ius offerendi præscribitur spatio 30. ann. l. cum notissimi. C.
de p̄scr. 30. ann. sed s̄m opa. aliorum, qui dñt, ꝙ ius offerendi non p̄
scribitur, vr̄ ꝙ perpetuo posset recuperare. Dicit gl. restituat, &c.
Ista gl. dicit, & tex. vr̄ dicere in l. si pupillus, in fi. J. de priu. cre. & in
auth. & qui. C. de bon. aut. iud. poss. & in corpore vnde sumitur.
Nonne ista gl. est ɔ̄ J. ea. l. §. si quis damni. & §. seq. vbi non recupe
rat, nisi caueat. Mo si tu es paratus defendere, non admitteris, nisi
caueas, & sic non sufficit expēsas restituere, & sic in debito debes
id quod petitur ēt debitori soluere, non solum sufficit expensas re
stituere. tex. est s̄. fam. ercisc. l. his ɔ̄ñt. §. fi. & de pign. l. si fundus. §.
i vendicatione. & J. pro hære. l. 2. in prin. & d. l. cum qui. J. de priu.
cred. & ibi est tex. Vnde gl. ista & tex. in d. authen. & qui. & tex in
corp. vnde sumitur, vr̄ male dicere. Iac. de Are. istud contrarium
tetigit in auth. & qui & pessime soluit, & dic, ꝙ debet soluere de-
bitum, verum est post annum, nisi probaret indebitum, vt modo
dixi, sed illa non tenetur, & de ea non curo. Do. aliam sol. Aut est
facta contra dolosum latitantem, & non recuperat, nisi integre
satisfaciat. d. l. cum qui. Aut contra nō latitantem, & tunc refectis
expensis recuperat, vt in d. auth. & qui. Sed ista est contra d. auth.
& qui, & in corpore vnde sumitur. vbi expresse loquitur in missio-
ne facta contra latitantem, & sic est talis. & ego dico in l. si pecu-
niæ. in fi. vt in possel. lega. tex. soluit hanc contrarietatem, & dicit.
Aut

ADDITIONES.

a Nescio legem in mundo. Adde, ꝙ Inno. & Io. And. in c. 1 de libel. obla. Spec. in ti. de his. conce. §. nunc dicendum, vers. 70 & Io. And. in rubr. de eo, qui mit. in poss. causa rei [illegible] tenent op. [illegible] quam etiam tenet ips. Bal. in l. authen. [illegible] rit. [illegible] fatetur tñ Al. ꝙ aliquibus petitio requiratur, vt etiā voluit Inno. quia in actis summarijs etiam talis petitio requiritur, ut in cle. sæpe, de verb. sign. Sed pulchre vide, quæ requirantur in interpositione primi decre. Bal. consi. 4. 2. lib.
b Secundo quæro. Vide Fel. in ca. cautam, de rescrip.
c Menoch. Dec. cons. 449. nu. 33. Mar. sil. sing. 48.
d Certe non. Adde secūdum Inno. ꝙ simile dicimus in condemnatione expensarū secūdum Inn. in c. calumniam, de pœ. Bar. in l. 3. §. si ad diminutionem, de re mil. Vnde cum in citatione apponatur, seu apposita esse intelligatur comminatio, ꝙ non comparente procedetur contra eum in causa. l. ad peremptorium. cum legibus tribus seq. ff. de iud. tertio non est necessaria alia citatio, secus si iudex vellet imponere mulctas, quia non posset sine noua citatione, alleg. no. per Bar. [illegible] quis in ius vocatus non ierit. Quod vltimum intelligit Inno. esse verum, nisi forte in ea comminatus fuerit in prima citatione, ꝙ si non compareret multabitur. Ex quo infert, ꝙ si quis fuerit citatus ad respondendum positionibus cum comminatione, ꝙ alias habebuntur pro confessis, si non compareat in termino secundæ citationis poterit iudex sine alia citatione eas habere pro confessis. Tu adde, ꝙ prædictis concordat quod [illegible] consuluit consilia Bal. 492. 4. lib. & vide Old. consi. 3.
e Expectari. Adde Io. And. in add. ad Spec. in tit. de sent. prola. §. instrumenta. vers. est etiam nulla, & Bal. in l. cum non ea eo die C. quando prouo. non est necess. & consi. 278. 1. lib. vbi dicit, ꝙ iudex potest expectare contumacem citantem. Et ita loquitur c. consuluit, extra de off. [illegible] cle. Ioan. An. [illegible] sup. cōtra tenet melius esse ea die, sequutus Guidonem de Suza per l. fi. §. si quod vi aut clam.
f Pom. Expectatur. No. in c. consuluit, de off. deleg. ut non habeat solum locum in actibus ibi enumeratis, ut in illis possit reus expectari in alteram diem, vt ibi dicitur, sed etiam in alijs. Nam Bar. hic loquitur in 1. decre. de quo ibi non fit mentio. Dicam in l. hæc autem. Adde, quia Alex. videtur transire cum illa opi. ꝙ nec vicini, nec propinqui sint citandi, ad hoc vt possit perueniri ad secundum decretum nisi quando procedatur contra minorem, & hoc voluit Pau. de Castr. cōs. 53. Sed Bal. consi. 172. 3. lib. p. Dyn. in l. curator. [illegible] dicit post multa, tutior & verior est opin. quod amici & propinqui citandi sint, quod consilium vide, quia pulchrum & conforme ad proximam sequentem q. Bar. ad quem Bar. etiam pulchre vide Rom. consi. 434. & Alex. consi. 64. 2. lib.

Aut missio in posses. est facta,quia nō defensis,& tunc te venięte
ad defendendū recuperas possessionem refectis expensis. Si vero
missio est facta,quia non soluisti,& tūc oportet,ꝙ tu soluas, alias
non recuperabis. Item si est facta missio,quia non cauisti non te-
cuperabis,nisi caueas,vt ͠j.ea.l.§.si quis damni.& § seq.& pro hac
determinatione vr̄ ēt casus de ver.sig.c.ex parte j. Et sm hāc dist.
debent intelligi dictā iura ad d.l.eum qui.quæ vr̄ ponere illā dist.
35 aut latitabat,aut non.dic,vt ibi dicam. Sed pone,† ꝙ venit,& non
restituit expensas,& vult impedire secundum decretum,& dice
re,ꝙ non dēt interponi,nec vult soluere expensas,nec defendere.
Dicit Spec.ꝙ dēt dari libellus, in quo contineatur, ꝙ dēt interpo-
ni scd͠m decretum,& contestari lis,& hoc in tract.de scd͠o decr.§.
j.vers.porrò.Credo,ꝙ illud non sit verum,& iō Rosr.in tract.suo
dicit,ꝙ si iste venit.interrogabitur,vis tu restituere expensas,& de
fendere?& si dicit,ita,audiretur,si nō,procederetur postea ad se-
cundum decretum sine nouo libello,& hoc credo verum,p tra-
dita in d.auth.& qui.ubi non dēt audiri,nisi refectis expensis, sed
sm Specu.audiretur,non refectis expensis,ut l.cum proponas.C.
de bo.auth.iud.pos. Et colligitur in c.j.extra de eo,qui mit.in pos.
cā rei ser.sm vnam lec.Inno.nam scd͠m decretum nō est nouus,
& separatus processus a primo,sed totum est vnum:& primū de-
cretum est ordo perueniendi ad scd͠m,ut l.cū vnus.͠j.de bo.auth.
iud.pos. Dicit gl.vlterius,si nullo mō venerit interponitur scd͠m
36 decretum.† Quæro,an adhibeatur aliqua causæ cognitio.gl.in d.
l.Fulcinius.§ cum hoc.dicit,& bene,ꝙ sic,si p̄cesserint ea, q̄ p̄ce-
dere debent,& ꝙ de debito constet summatim,ut ibi dicam,& a
secundo decreto pōt appellari,quia parat plenum præiudiciū, vt
37 dicam.͠j.ea.l.§.si forte. Quæro,iuxta istud,† an de nouo debeo in
troducere in possessionem?glo.q̄ est Inst.de off.iud.§.fi.& eam alle-
gat Dy.vr̄ dicere,ꝙ sic.Dy.terminat ꝯnum,quia factum iudicis,
& partis æquiparantur.l.si ob causam.C.de euict.& C.si in cā iure
pign.l.j.Sed video,ꝙ pars non hēt necesse inducere in possessionē
eum,qui est,qn̄ vult trāsferre dn̄ium.l.quā rōne.§.iterdum.͠j.de
acq.rer.dom.& Inst.de rerum diui.§.interdum. Ad gl.Insti.de off.
iud.rn̄.ꝙ illud est verum qn̄ ante nō erat in possessione. Et credo
Dy.verum dicere. Tu habes casum s̄.e.l.q̄uis.in fi. coniuncta l.si
proprietarius.͠j.eo.& l.prætor.§.eum eni.ubi iubet possidere,non
38 immittit. † Sed pone,ꝙ vnus est missus in possessionē in vna re a
a ex primo decreto,an scd͠m decretū poterit interponi in alia re? Et
vr̄ casus in l.q̄uis.͠j.de bon.auth.iud.poss. Iac.But.disputauit hanc
39 qōnē,quā modo non recito,dicam in d.l.q̄uis.† Procedo vlterius,&
quæro, intra quantum tp̄s debet interponi scd͠m decretum? Et
dic,ꝙ arbitrio iudicis. Gl.est in l.cū proponas.in verbo, tpē. C.de
bon.auth.iud.poss. Et vide glo.in d.versi.prius.§.si plures. s̄.hac l.
ibi,sed infra,ꝙ tp̄s,& lege vique ibi,sed quo iure. Et hoc tenet Dy.
& alij.Inn.in c.dilecto.ante fi.ext.de ver.sig.vr̄ dicere,ꝙ melius est
interponi post annum,ut colligitur in capi.qm̄ frequenter, vt lite
b non conte.sed puto verius esse iudicis arbitrio,b vt l.in vendi.§.de
40 tpe.͠j.de bon.auth.iudi.poss. † Sed quo iure petitur interponi?
Quidam dn̄t iure actionis,& quidā officio iudicis,& bene.l.j.t.de
iurisd.om.iud q̄ glo.alle.& adiunge.s̄.eo.l.prætor.& gl dicit verū,
sed dubito multum,an istud sit officium iudicis nobile,an merce
narium. Glo.vr̄ dicere,ꝙ sit iudicis officium nobile,& quia dicit
gl.loco deficientis actionis datur,Pet.idem tenet, & Cy.refert il.
cum proponas.C.de bon.auth.iud.pos. Ego licet alias dubitane-
rim in hoc,tn̄ teneo cum gl.per l.iubere cauere.& l.ea quæ.§.ma
gistratib.͠j.ad municip.ubi patet,ꝙ est mixti Imperij,& sic expedi
c tur officio iudicis nobili,vt no.in l.nec quicquam.§.ubi decretū.
sup.de off.procons.& dixi.sup.eo.l.4 §.duas. Quærit etiam gloss.
41 † in quib.actionib.interponatur secundum decretum,sed debuit
primo interrogare gl.in quib.actionib.primū interponatur. Ego
do regulam,in omnib.actionib.& petitionib.& persecutionibus
pōt interponi primum decretum,nisi vbi nā rei petitæ repugnat.
hoc modo dicas in oīb.actionib.personalib.͠j.ex quibus cau.in
pos.eatur.l.j.& C.de prato.pig.l.2.in fi. Petitionib.dico, ut cōpre-
hēdam actionem in rē,& mixtam,ut l.Fulcinius.§ ne videamus,
& §.seq.& seq. Quare dico persecutionibus,vt comprehendā of-
d ficium iudicis,ut per totum tit.vt in poss.legat.ff.& C.Dico,nisi
vbi nā rei repugnet,hoc dico,quia adiui hæreditatem,peto resti-
tui in integrum Qualiter pōt fieri missio? Rn̄.vt liberes me a tali
debito,qūo potest fieri missio ex primo decreto,non video,& tū
in istis adhiberet plena causæ cognitio,absente parte,& profertur
e diffinitiua.e & si illam velles tenere, forte non male diceres, sed
paratur plenum præiudicium,hic est casus in auth.si omnes.C.si
ut se ab hære.abstineat,& quod ibi no.Doct.& de asser.tollen.l.1
§.fi.& melius in l.cum vero.§.subuentum,& l.neque infantes.͠j.
de fideicom.liber. Et probatur in actione finium regūdorum. Pe
to,vt inter te,& me ponantur termini,nō venis,quid fiet? Credo
q̄d parte absente iudex potest facere interponi terminos. Et hic
42 est casus.C.fin.reg.l.3.in fi.(si gl.non violaret illam literam. † Quæ
ro,in quibus casibus interponitur secundum decretum? Et vna
est gl.in d.l.iubere cauere,ꝙ in cautione damni dati tantum. Sed
male dicit per Lædum.sup.de pecul. Quidam antiq.vt ͠j.hac ea.
glo.patet ibi,alij dicunt,& ꝙ hebat tantum in duobus casibus.s
in causa noxali,& damni infecti. Illud non approbatur, & bene,
quia in oībus actionib.psonalib.pōt interponi scd͠m decretū.l.p-
petandum.§.sinaūt.C.de iud.& C.de bo.auth.iud.poss.l. cum p-
ponas.& l.Fulcinius. §.j.ex quib.cau.in pos.ea. tamen illi antiqui
fuerunt moti forte,quia in illis duob.casib.solū interponit secun-
dum decretum ad iudicandū rem petitam, non attento plus, vel
vel minus valeat,in alijs vero scd͠m decretum interponitur vēdē-
do,vel dando in solutum pro mensura debiti. Teneas gl. q̄ dicit,
ꝙ in oīb.actionib.de mundo psonalib.pōt interponi sm decretū.
Fallit in cā legatorū,& in possessore ventris nomine. Et vide hāc
gl.ibi,fallit.s̄.vt in pos.leg.&c. Aduerte,in l.si cui.quā allegat glo.
43 dr̄,ꝙ aliter fit missio ex secundo decreto. Sed an † debeat interpo
ni in omnib.casib.scd͠m decretum,do regulā,ꝙ potest in omnib.
casib.interponi,in quibus per primum non est plene consultum,
per l.si cui.vt in poss.leg.quia si pero cautionem nomine legato-
rum,missio in possessionem habet vim cautionis.no.͠j.ead.l.§.si
quis,& l.de bonis §.de pupillo.s̄.ad Carb.ergo non itur ad secun-
dum,quia habet istud ꝙ vult:sed quando peteretur legata actio
ne ex testō,esset idem quod in alijs creditoribus. Idem dico vbi-
cunque est per primum plene cōsultum , vt in casib. quos s̄.dixi.
Pone etiam in actione ad exhibendum quando per primum est
44 consultum,non peruenitur ad scd͠m. Iuxta prædicta † quæro, qd
si fuit interpositum primum decretum:quia non cauebat,& de-
bitum est purū.vel purificatum,an ex vigore illius primi decreti
posset perueniri ad scd͠m? Quidam dicūt,ꝙ sic,per gl.d.l.si cui. Et
ita sentit Dyn.& ego,idem est casus, ͠j. de priui.cred.l. si credito-
f res.f † Item dicit glo.fallit in possessione,quæ datur in nomine vē
45 tris.† Gl. dicit bene in se, & no.bene,qa materia nostra loquit̄ de
46 missione in possessionem contra contumacem.ibi, nō sic.† Pro-
cedo vlterius,quærit glos. vtrum in actione exempto, interponat̄
secūdum decretum? Et recita gl.vt iacet. Declaro istā gl. Quādo-
que actione ex empto,agitur ad interesse, tunc diceret bene glo.
Quandoq; agitur ad rē ipsam tradendā, & tunc quādoq; est mis-
sio facta non in rem venditā , sed in aliā , & tunc fit condemnatio
ad interesse.l.j.s̄.de emp. & tunc gl.non hēret dubiū. Quādoque
fit missio in rem venditā,& tunc aut est res,quæ cōsistit in gene-
re,tunc vēditor tenetur facere emptorem dn̄m rei, sicut emptor
venditorem dn̄m de pretio.l.ex empto.s̄.de act. em. & per id q̄d
dicit Rog.in l.si domus.§.de euictione.s̄.de leg.j.& de leg.3.l.qui
concubinā.§.si hæres.vbi relicta re in genere , tenetur hæres lega
tarium facere dn̄m,& ita hic,qa nō ex natura emptionis,& ven-
ditionis,sed ex natura rei debet fieri dn̄s , & tunc interponitur se-
cundum decretum,quia per primum non est sibi consultū. Qn̄-
que est venditio in specie,& tūc in re ipsa interponit̄ sm decretū,
quia si est dn̄s,venditor tenetur facere dn̄m emptorem.l. ex em-
pto,in prin.de actio.emp.si non est dn̄s parat causam præscribēdi.
d.l.ex empto.& l.clauibus.de contrahen.emp.& sic est necesse,ꝙ
interponatur secundum decretum,cum per primum non sit cō-
47 sultum,vt in isto §.Iulianus. † Quæro, quis est effectus primi de-
creti? Licet glo.primo dixerit de effectu secundi. Et glo. dicit,ꝙ
effectus primi decreti , nihil aliud facit,nisi detentatorem eū qui
est missus. Et vide glo.ibi,effectus primi decreti, &c. circa fi.glo.
Dic tu. Quandoque est effectus expressus,eius, quod verbum so-
nat,& tunc iste fit multis modis. Primo modo iubendo, vt cauea
tur.l.si prius.s̄.tit.j. Quandoque iubendo aliquem mitti in posses-
sionem,vt per totum istum titulum. Quandoque plus dicitur in
decreto,scilicet,ꝙ fructus lucretur.d.l.Fulcinius, in fi. Quandoq;
habet vim secūdi primum decretum. Allegaui tibi plures leges
sup.allegatas.l.quoties.§.prætor.sup.de noxa.cum similib.& l.in-
ter quos.§ dominus.͠j.eo. Habet etiam quintum effectum,qn̄ iu
bet tenere possessionem quam habet l.si proprietarius.͠j.eo. Qn̄-
que iubet hēre loco pignoris,vt ī homine capto,vt no. C. de p̄io.
pign.lege prima. Quinā sunt alij effectus cōsecutiui. Nā si primū
decre-

ADDITIONES.

a In vna re. Ale.refert,ꝙ Bar.in d.l.q̄uis.inf. de bo.auth.iudi. poss. vr̄ concludere ꝙ sic,præterq̄ qn̄ fit ex causa,quæ vnam rem tm̄ respicit,vt in causa dam.infec.& noxali.Ia.But.idem tenere videt̄ in l.fi.C.de bon.auth.iud.pos. & Bal.ibi dicit,ꝙ si res pro qua est missus creditor in poss.non est sufficiens, poterit p scd͠m decre.suppleri in alia re,quod dicit menti tenendum,& cum opi.Bar.transit Ant.de Bur.in c.contingit.extra de dolo & contu.& Io.And.in Spe.de primo , & secundo decr.§.ita de effectu.vbi refert Dy.ita tenuisse in l.q. duos. de reb.dub.

b Arbitrio iud. Adde,ꝙ Ange. & Imo.dicunt hanc esse communem opin. pro qua Ale.dicit facere tex.& gl.s.ea.l.§.non autem.& §.si forte.ita tenet Bar.& alij in l.cum proponas.C.de bon.auth.iud.pos.Dy.& Bar.in l.a diuo Pio.§.in venditione.inf.de re iud.Io.And.in addi.ad Spe.in tit.de primo, & secundo decret. §. iuxta, ver.sequitur.licet in d.§.Spec.teneat idem quod Imo.

c Iudicis nobili. Adde,ꝙ cū hac opi.transit Ale. post Bal.Imo.& Pau. de Cast.hic.

d Barb.Dico nisi. Nota illud dictum sing.secundum Raph vide Iac. But. & Bal.in auth.si omnes. C. si vt ab hære.se abst. & in l.pen.§ fi.secundum, vnum intelle vbi casus.C.ad Treb.Bal.in auth.& qui.C.de bon.auth.iud.pos. velit missione fieri in poss.etiam si nihil petitur.videatis eum ibi,non tamen bene probat.

e Diffinitiua. Imo.tenet contrarium.Rom.sequitur opi. Bar.pro qua alleg.l.qui se.de iud.& tex.in c.2.de eo,qui mitti.in pos.causa rei seru. in quo idem tenet , & Bal.in l.1.C.de testa.cum illis tandem transit Ale.

f l.Si creditores. Adde,ꝙ contrarium tenuit ipse in l.si cui.sup. in poss.legat. Sed Imo.approbat opi.quam hic tenet Bar.in d.l.si creditores.

decretum interponitur primo mō, dic vt d. l. si prius. si scđo mō
a mittendo aduersariũ in possessionem, a & tunc hẽt effectum, qđ
cõstituitur p̃torium pignus. l. j. C. de p̃t. pign. hoc n̄ est verum in
48 missione scđa. l. non est mirum. s̃. de pign. act. † Sed circa hoc du-
bitat. qño in actione reali, si res est mea. cõstitueretur pignus p̃to
riũ, qñ nihil est in obl̃one, s̃. l. neq; pignus. de reg. iu. R n̄. qñ res est
mea nõ simpl̃r, sed reuocabiliter, tũc illo respectu quo põt reuo
cari, est mihi obligata. l. ex sextante. §. Latinus. j. de exe. rei iud. &
Cyn. C. si antiq. cre. l. j. & C. de his, q in pri. cred. l. j. Vnde cum talis
possessio possit reuocari intra primũ annũ, restitutis expẽsis, erit
obligata sibi pro expensis. Itẽ dubiũ est, qñ agitur off. iud. cũ nihil
b sit obligatũ. qualiter cõstitueretur pignus p̃toriũ. b Et dicit, q est
futurũ i obl̃one cũ itur ad iudicẽ, vt j. ea l. §. elegãter. §. sc. & seq.
& §. si iam fuerint. Preterea ẽt ei qđ debetur officio iudicis p̃t ac-
cedere fideiussor, vt j. de sol. l. cũ quis §. si quis p reo. & j. de fide-
49 iuss. l. j. eadẽ rõne pignus. † Quæro vtrũ missus ex primo decreto
habeat possessionẽ? Gl. dicit, q nõ, sed solũ detentationẽ, q est ve-
rum in p̃sonali. In reali dic, vt in l. si q̃s emptionis. §. sed & si quis.
50 C. de p̃scrip. 30. vel 40. ann. & dicã j. de acq. poss. l. 3. §. fin. † Quæro
vtrum missus ex primo decreto faciat fructus suos? Et gl. tãgit, &
vide ibi, nec lucratur fructus, &c. Fallit in duob. casib. Iac. de Are.
addit tertiũ, vt l. sed & si is. §. an aũt. s̃. de Carb. edic. Sed casus quẽ
ponit glo. in Carb. & nomine ventris. Iac. de Are. dicit, q non est
proprie primũ decretum, qđ interponitur pp ꝯtumaciã, vt hic su-
mitur. Quid dicemus? Tu habes gl. ĩ Auth. de exhib. & introduc.
reis. § si vero. vnde sumitur auth. & qui. C. de bo. auth. iudi. possi.
c q de ꝯsuetudine lucratur, sed illa consuetudo non est bona, c qa
ꝯ ius diuinũ in fraudẽ vsurarũ. Dic ergo, q in fortẽ ꝯputat. l. is cui
51 §. quæro potent. s̃. vt in poss. leg. † Quæro, quid ĩ realib. d vtrũ lucre-
d tur fructus? Gl. dicit, & vide eã ibi, in realib. actionib. &c vsq; ad fi.
e dicit ne bene ista gl. in realibus? Qñq; iudex exp̃ssit, e & tunc non
est dubiũ, q lucretur, d l. Fulcinius, in fi. Aut nõ exp̃ssit, & post an-
nũ lucretur, qa est verus possessor, ante nõ lucratur. l. si q emptio-
52 nis. §. pen. C. de p̃scr. 30 ann. † Quæro, vtrũ primũ decre. habeat ef
fectũ, vt ex eo possit p̃uenire ad d̃m. Rñ vbi per primũ nõ est ple-
ne consultũ, hẽt vim, vt possit p̃uenire ad d̃m. Et vide glo. ibi, sed
nunqd in realib. vsq; ibi, & qa verba p̃tons, &c. An istud sit verũ,
qđ dicit glo. & dicit verũ si per primũ erat mihi satis ꝯsultũ, ideo
nõ bene dicit. qa ago rei vẽdicatione, & peto p̃nũciari me dñm. l.
Põponius. § sed & is. de procu. & l. & ex diuerso. s̃. de rei vẽd. licet
ergo habeã possessionẽ, & tñ ad d̃clarãdũ me dñm, vt sic de cęte-
ro nõ audiatur de p̃prietate, nõ sufficit missio ex primo decreto
cũ cursu anni. Vñ credo, p interponatur d̃m. Quicquid oẽs dicãt,
f teneo me cũ Dy. f † quia aut res desijt extare dolo malo, & tenet
53 ad q̃ntitatẽ, vt in alijs p̃sonalib. Aut res extat, & fit missio ex primo
decreto, & postea ex scđo decreto statuet certũ tp̃s, intra qđ agat,
postea non audiat, & erit d̃m. l. a quo fundus. j. e. statim dicã. Quid
in hypothecis? dicam in l. 3. in fi. j. de acq. poss. vbi gl. & Dy. tãgu.
54 † Quæro, q̃s sit effectus scđi decreti. Et vide gl. ibi, est aũt effectus
secudi decreti. Quidã est effectus eius, q verbũ sonat, & quidam
est ꝯsecutiuus eius q verbũ sonat, vt statuatur tp̃s intra qđ audia
tur de proprietate, & tunc non audiet vlterius. l. sicã. C. q acc. non
poss. & l. Titia. j. de accus. & p Dy. ĩ ca. indultũ. de reg. iu. lib. 6. & p
l. diffamari. C. de ingen. man. Qñq; d̃m decretum sonat, qui possi-
deat, & tũc erit dñs, vt p̃scribet d̃m, q dicit gl. & de cętero suos fa
ciet fructus. Vnũ tñ adijcite, qñq; verbũ sonat istud, iubeo, q ven-
datur, vt l. Fulcinius §. j. & l. cum proponas. C. de bon. aut. iud. pos.
& tũc erit etiam effectus cõsecutiuus, qa hẽbit emptor obligatũ
eũ, cuius sunt vẽdita bona. l. si ob cãm. C. de euic. Qñq; adijcit, do
g tibi creditori i solutũ, g tũc efficit dñs, & rediẽs audiet itra bieñiũ g
h volens soluere debitũ, h vt C. de iu. do. impe. l. si. & j. ea. l. §. postea
autem. per Ia. de Are. & gl. Qñq; verbum sonat, denegetur alteri
petitio dñij, & est idẽ qñ missus est possidere. l. qñis. s̃. eo. Qñq; alio
modo interponitur, vt dicã. j. ead. l. §. si de vectigalib. no sunt alia
dicenda in hac mã. Dixi p̃torij putãs, fore vtilia, & necessaria. Cæ
tera, circa primum, & f̃m decre. in iuribus incorporalibus dixi in
l. si prius. s̃. eo. Item in actione famil. ercis. & communi diuidun-
do, dicam quib. ex cau. in pos. eat. l. apud Iulianum. multa alia ver
ba circa prædicta potes videre in Spe. & in alijs summis practicę.

ADDITIONES.

a Possessionem. Adde inquantũ Bar. concludit, q missus in personali detinet, q nõ potuit esse, q a dñs remanet i possessione, vt i. ea. l. § si q̃s aũt. & duo insolidu pos-sidere no pñt. l. & v ex cõtrario. s̃. de acq. poss. tñ iudex p̃t iubere, q primus possessor d̃ pol. remaneat. & facere, q missus ex primo decreto possideat. ex c nouiunctã gl q hoc sentit i l. i §. duas. ver. discedat. iu e. & hoc ibi late vult Ang. & Paul. Ca. reputat hoc singulare, idẽ tenet Bald. i auth. & q. C. d bo. aut. iud. pos. Et d̃ista cẽ cãm, si res sint i nimia cõtumacia, all. no. d. Inno. i c. dilecto d verb. sig. Et idẽ tenet Bal. i l. cõsetaneũ. C. qño, & qñ iudex. vbi vide duas pulchras limitatiões.

b Pignus p̃toriũ. Adde q hæc erit, si staret p aduersariũ quominus actor mitteret. c. cõtingit, de do. & contu. & pro tali pignore p̃torio cõpetit vtilis hypothecaria creditori misso. l. 2. C. de p̃t. pig. sed contra, debitori cõpetit vtilis pignora titia, vt est tex. sing. in l. si cui quarti potentis. sup. vt in poss. leg. secundum Auge. Menoch. Afflict. decis. 1 9. n. 3. 4.
Menoch. Quæro Rui n. consi. 2 4. nu. 4. lib. 4.

c Non est bona. Adde, q Imo. dicat hoc dictũ sing. ex quo infert, q nec pariter valeat statutũ, q tñ non potest p ꝯuẽtiõ, quia illud lucrũ non venit ex pacto, sed immediate ex legis dispositione. & ex statuto in pęna contumaciæ, & sic quemad-
modũ alias statutũ posset mulctare cõtumacẽ, ita vñ. q possit hãc pęnã iducere, cũ ẽt pœnæ legales sint a iure p̃missæ, facit d̃m eũ, q notatur in c. dilecti. de arb. Idẽ vñ sentire Ro. Bal. in l. accepã. illud approbat. C. de vsu. q no. glo. in §. si vero in Auth. de exhi. re. & illa dicit esse sing. p q̃ cõcludit valere cõsuetudinẽ, & statutũ, q missus ex primo decreto lucretur fructus, & p̃bat: quia sicut iudex p̃t facere, q ex nimia contumacia lucret. l. Fulcinius. §. fi. inf. ex qui. cau. in pos. ea. ergo & similiter statutũ dẽt posse hic operari. s. q noie interesse lucret fructus.

d Et idẽ tenet Bal. in l. 2. su. si ex nox. cau. & in l. consentaneũ. C. qño, & qñ iudex. Ang. i repe. l. nemo carcerẽ. de exac. trib. Laur. de Rodulph. i c. cõsuluit, de vsu. dicit, si nõ constet de fraude, q missus in possessionẽ lucrat fructus, quia hoc vr cẽ in locũ pęnæ legalis, vt debitor attrahat ad satisfaciẽdũ debito, vel vr, q statutũ hoc introduxerit loco interesse pp morã, qđ itelligitur verum, si actor erat vere creditor, alias secus: quia sicut nõ posset sortem cũ recta conscia retinere, sic nec fructus. Et cum hac opi. transit Ale. cui addẽ, q idem Bald. consi. 5 4. 2. lib. inc. In Christi noie. ad hoc, vt missio. tenet prædictam gl. quod valeat consuetudo prędicta, vel statutum, & ibi dicit, q minor ex capite statuti, vel consuetudinis põt pati illã pęnã, & dãnũ fructuũ, qa statutũ pariter ligat minores & maiores ex l. fi fine. §. Lucius. sup. de adm. tut. hoc verum si in totum seruetur forma statuti.
Barb. Quæro, quid in realib. Vide, quæ remisi in auth. ad hæc. C. de vsuris.
Iudex expressit. Adde, q opi. Bar. in d. l. Fulcinius. sequuntur Iac. de Are & Ange.

e Idem etiam tenet Io. And. in add. Spec. in tit. de primo decr. §. restat. ver. hoc autem notandum est. Inn. in c. dilecto. de verb. sig. Io. And. & Ant. de But. in ca. cõtingit, de dolo, & contu & Abb. consi. 8 4. 2. lib.

f Cum. Dy. Adde secundum Ale. q magis communiter alij tenent idem, q Barto. hic, cum quib. etiam ipse tandem tenuit. Cui adde Feder. de Sen. cons. 107.

g Intra biennium. Adde, vt per Spe. in tit. de scđo decr. § iuxta. vers. quid si ille redeat, quia Ale. dicit, quod illa opi. est cõtor, & verior, quod nullo modo audiat.
Menoch. Dec. cons 912 nu. 1. 2. consi. 558. nu. 2. 3.

h Pom. Soluere debitum. Vide quid ex ho c inferat Ale. cons. 63. vol. 4. & vide Panorm. consi. 69. vol. 1. & Ale. consi. 1 2. vol. 7. Ale. reprobat Bar. q immo nentens intra biennium non auditur.

CONTRARIETAS.

Iulianus. Adijcite, q ostendi dẽt sñia declaratoria excussionis an
teq̃ deueniri possit ꝯ extraneos possessores. ita Bar. in l. stipulatio.
§. habet. ff. de no. ope. nunc. sed nouissimi in § si quis in fraudẽ.
Instit. de act. dñt Bart. tenere ꝯtrium in hoc. §. Iulianus. & in auth.
hoc si debitor. C. de pign & in l. decem. ff. de verb. obl. vbi Imo.

CONCORDIA.

Pro concordia. Tu dic, q si bñ ꝯsideretur Bar. nõ mereẽ argui de
ꝯdictione, & p̃t colligi ꝯcordia ex verbis Bar. ĩ d. auth. hoc si de-
bitor, dũ dicit, q non põt ferri sñia, q̃ p̃iudicet tertio nõ citato. vo
lẽs dicere, q tũc demũ ferat, si tertius extraneus possessor fuit cita
tus, & ita procedat, q dicit ĩ d. § Iul. & ĩ d. auth. hoc si debitor. qa
alias sibi nõ p̃iudicat, & multũ bñ faciunt, q̃ dixit Bart. in d. l. decẽ.

1 *Aequaliter, qualiter debeat intelligi.*

§. Si ante hoc decretũ.

Si p pl̃ib. eodẽ tpe s̃m
d̃cretũ iterpõit, qlibet
p rata dñiũ admittit. si p vno primo, ille vñi loco hr̃, sed ex primo
decreto oẽs mittunt ĩ totũ, sed p̃tes faciũt p ꝯcursũ. h. d. cũ § sequ.
Expone l̃ram ibi, equal̃r. i. simul, vt denotet qualitatẽ possessorũ,
nõ portionũ. Iac. de Are. & Old. Op. & vr. q prius dẽat esse in pos-
sessione cũ scđo, vt j. ea. l. §. si q ãt. & §. si p̃tes. Sol. ibi loqtur ĩ pri-
mo decreto, hic ĩ scđo. Op. qa hic dr, ꝯtigent, &c. de l. p̃ior. §. hoc
edictũ. s̃. eo. Sol. dicit glo dr̃ tunc, ꝯtigent, in tumro. Itẽ opp. de l.
vlt. C. de bo. aut. iud. pos. Sol. ibi hñ poterit interponi pro p̃terito,
hic nõ. Itẽ & al̃s interponat p futuro. l. in possessionẽ. j. q. ex cau. ĩ
pos. ea. & vbicũq; petit cautio ẽt pro legato ꝯdõnali. in tit. vt leg.
no. ca. Opp. qa duo nõ p̃nt insolidũ possidere. l. duo. j. de p̃ca. Sol.
vt in gl. & hic dr, q faciũt partes p ꝯcursum, ergo insolidũ nõ pos-
1 sident. † Quæro dr hic, æqual̃r, qual̃r dẽt intelligi, æqual̃r. Et qui-
dã sunt q credũt, q ex scđo decreto æqual̃r in munita. pub. equa-
lib. Nõ est verũ. dic, vt gl. tenet, & habes quatuor ex illo. §. Qñq;
plures mittunt simul ex scđo decreto, & tũc pro rata dñij. Qñq;
plures mittuntur separatim, tunc scđs missus est dñs, vt hic, 2. in.
a Qñq; simul plures mittunt ex primo decreto, tũc æqualiter a vbi
missi. Qñq; separatim sunt missi. §. si plures. s̃. eo. Et hic expone æ-
qual̃r. i. pro rata dñij, s̃m gl. vel æqual̃r in eo. i. pe. sec. Iac. de Are.
vt dixi. Et per hoc sustinebã testes, quidã deposuerunt quendã fi-
liũ institutũ in maiori parte, filiam in minori, alij dixerunt eos in-
stitutos æqual̃r, reducebã ad ꝯcordiã equal̃r. i. eo. t pe. sed diuersis
portionib. vt hic, licet de propria significatione aliud tñ. l. interdum.
b b de hær. inst. facit de test. c. cum tu. & dicã in l. intulã. §. j. s̃. sol. ma.

ADDITIONES.

a Aequaliter. Vide Old. consi. 178. & consi. 301. sequentem Bart. in his terminis. Menoch. Ad declarationem. Vide Zasi. lib. 7. sing. respon. cap. 18.

b l. Ind. ff. l. interdum. Illud reprehendit Roman. l. 3 an prin. sup. de ope. no. non. & consi. 301. & consi. 490.

§. Sed quis eorũ.

Op. de l. 3. § fi. s̃. cõi diuid. Gl. sol
uit vno mõ, q ibi directũ cessat,
hic vtile dat. vel p̃t dici, q hic qñ fuit iterpositũ s̃m decretũ, quo
casu pp sumptũ tactũ, qñq; s̃m decretũ sic interpositũ nõ dat di-
rectũ sed vtile: ibi vero loquit qñ s̃m decretũ nõ erat interpositũ.

1 *Si iudex dubitat ne partes veniant ad arma, potest illum contra quẽ est facta missio ex primo decreto deijcere de possessione.*

§. Si quis aũt in possessionẽ.

Per missionẽ
ex primo de
creto, illo ꝯ quẽ facta ẽ missio n̄ ꝓpellitur de possessione discede-
re Ioan. hic loquit 1 h. & nõ bñ, vt gl. dicit, tñ põt iudex ex cã ẽt in
primo decreto deijcere primũ possessorẽ, vt s̃. e. l. 4. §. si loc. ubi

bitus,

1 tetur, in fi. ſm vnã lec. & puto cãm ſatis eſſe ſufficientẽ, ſi dubitat
a ne partes veniãt ad arma, al aquiſſimũ. de vſufr. i. idẽ dic qñ mittit in poſſeſſionẽ rei immobilis. qd ſi mittit in poſſeſſionẽ rei mobilis. Et dñt qdã, ꝙ fiet ſequeſtratio, vt q ſatiſd. cogan. l. fideiuſſor. in fi. Vel ſm Dy. dic. aut ille, qui in poſ. mit. nõ eſt perſona ſuſpecta, & tunc nõ deponit, ſed datur creditori, vt l. is cui. §. qui legatorũ. verſ. in cæteris. ſ. vt in poſſ. leg. Aut eſt pſona ſuſpecta, & tunc deponetur apud alium, vt l. ſi fideiuſſor. in fi. ſ. qui ſatiſd. cog.

ADDITIO.

a Ad arma. Adde pro hoc, quod voluit Bal. conſ. 1. 7. 5 lib. quod valet ſententia lata ex abrupto, cum timor eſt ſcandali inter partes, quia licitum eſt iudici fallere, ne fallatur, & hoc no. quia alibi non inuenies.

1 *Alternatiua poſita inter duo incompatibilia, non reſoluitur in copulatiuã.*
2 *Tempus quantum expectari debet quando fit miſſio in poſſ. contra abſentẽ.*
3 *Proceſſus valet ſi iudex non obſeruet ſpatium temporis datum abſenti, licet per appellationem non reſcindatur ob breuitatem temporis.*

§. Non autem ſtatim.

Quæro, qd velit dicere tex. ibi, qd ãt, &c. Et gl. 1 dicit, † ꝙ iſta alternatiua reſoluitur in copulatiua, vt in glo. ſed hoc non põt eſſe verũ, qa caderet inter duo incõpatibilia, q̃ nõ pñt ſimul eſſe, quia longũ ſilentiũ, & aliquãdiu, qd ſignificat modicũ, ſunt ꝯria, ſicut magnũ, & paruum. Qualiter ergo exponemus? Et Old. dicebat. Qñq; fit miſſio ꝯ abſentẽ, & tũc expectatur per longum tþs, & ſic loquitur in prima parte. Qñque fit miſſio ꝯ pſentem, & tunc paruum tþs expectatur, vt in 2. par. † Quæro, quantũ 2 tempus erit, quod debet expectari. Et quidã dñt, ꝙ per x. an. quia dr̃ longum tþs: quidam arbitrio iudicis, & iſtud tenet gl. arg. l. 1. §. fi. de iu. delib. Et non intelligas ꝯ pñtem in iudicio, ſed pſentẽ i ciuitate, quia ꝯ pñtem in iudicio, ſi non cauet incontinenti mittetur i poſſ. ex ſcdo decreto. l. nõ alienum. ſ. de interro. act. & l. is, q ſ. de nox. & j. eo. l. inter quos. §. j. Habes ergo, aut eſt abſens p longũ ſpatium, & tunc p magnum tþs expectatur, vt hic, i. rñ. Aut ẽ abſens a iudicio, vt in ciuitate, & tunc incontinenti fit miſſio. l. is 3 qui. 2. ſ. de nox. † Quid ſi iudex hoc ſpatium nõ obſeruabit, rñ. nihilominus valet proceſſus, vt j. prox. §. ſed poterit reſcindi p appellationem propter breuitatem dilationis, vt extra de dilat. ca. j. vel petitur reſtitutio, ſi perſona eſſet, cui competeret, vt j. prox. §. vel habebit regreſſum ꝯ iudicem, ex quaſi maleficio.

1 *Decretum ſecundũ interpoſitum contra non latitantem quando agitur ex obligatione cauſata facto rei, in qua debet fieri miſſio valet.*
Iudex non debet feſtinare in ſecundo decreto, ſed in primo ſic.
3 *Fieri quædam non debent, quæ tamen facta tenent, quod eſt verum quando lex vltra non procedit.*
1 *Iudex priuat ignorantem poſſeſſione.*
4 *Minor eo ipſo ꝙ fuit contumax, non præſumitur læſus in cauſa damni infecti, & noxali, in alijs vero quomodo.*
5 *Minor aduerſus primum poteſt reſtitui.*
6 *Decretum ſecundum non eſt ſententia diffinitiua.*
7 *Appellari põt a ſecundo decreto, a primo nõ de iure nr̃o, iure canonico ſic.*

§. Si forte.

Ex ca damni infecti, et ꝯ non latitantem pcedetur ad ſm decretũ, ſaluo ſibi iure reſtitutionis in integrũ. Vel aliter miſſio in poſ. ex ſcdo decreto facta ꝯ abſentem Reip. cauſa vel minorẽ valet, ſed remedio reſt. in integ. retractatur. h. d. Opp. ſm decretum interpoſitum ꝯ non latitantem a eſt nullũ ipſo iure. a l. Fulcinius. §. j quib. ex cau. in poſſ. ea. & l. imperatores. j. de priu. cred. & l. ignorare. C. de reſt. mil. gl. non tangit. Sol. vera eſt illa, qñque agitur ꝯ obligatum obligatione perſo 1 nali, & tunc requiritur latitatio. & ſic loquuntur ꝯria. Qñ. que † nõ agitur ex ſua obligatione, vel ſuo facto, ſed pro facto ipſius rei, in qua debet fieri miſſio, & tũc nõ requirit latitatio, vt hic. Et hoc poſuit C.y. in l. ignorare. & Dy. Ia. de Are. hoc tenet, hoc tene mẽti. habetis vnam gl. ꝙ iudex non dẽt feſtinare, & hoc eſt verum in ſecundo decreto, fallit in primo, & hoc innuit glo in verbo, poſſi- 2 dere, q̃ incipit, ex ſecũdo decreto. † Item no. dicit glo. ꝙ q̃dã prohibentur fieri, q̃ facta tñ tenent. hoc eſt verũ qñ lex vltra non procedit. l. non dubium. C. de legi. & c. quæ ꝯ ius, extra de reg. iu. li. 6. 3 † Item no. ꝙ iudex ignorantem priuat poſſeſſione, vt j. de acqui. 4 poſ. l. qui vniuerſas. §. item eũ ptor. † Quæritur, an eo ipſo, ꝙ fuit contumax, videatur minor læſus? Rñ. in hac cauſa noxali non, qa poteſt eſſe, ꝙ eius intereſſet magis non defendi, q̃ defendi. l. ſi qs putans, in fi. ſ. cõi diuid. Vnde de hoc dẽt cõſtare in cauſa reſtitutionis, in alijs vero cauſis ſi ex ſecundo decreto eſt facta venditio, vel datio inſolutum, debet doceri de graui damno, vt ſ. de min. l. ſi ex cauſa. in princ. & no. j. de bon. auth. iud. poſ. l. ſi minor. Item 5 † aduerſus b primum decretum poſſet reſtitui. l. minor, ẽt ſi quaſi b contumax. ſ. de min. & ibi no. & tunc eo ipſo, ꝙ contumax eſt læſus, quia non auditur, niſi refectis expenſis, & etiam præſtita ſatiſ- 6 datione, & diligens paterfam. hoc non feciſſet. † Quæro, an ſm e c decretum ſit diffinitiua ſnia. Dy. dicit, ꝙ non, per hunc §. quia dat in abſentem, nec requiritur ꝯteſtatio litis, quod ſecus eſt in ſnia. d l. fi. §. illud. de temp. ap. Item põt d ferri ꝯ minorem indefenſum, vt hic, ſecus in ſnia. l. cum & minores. C. ſi aduer. rem iud. & j. de 7 re iud. l. ꝯ pupillũ, & quod ibi no. Sed † an a ſecundo decreto poſſet appellari? vr̃, ꝙ non, quia eſt ſnia interlocutoria. Dy. dicit ꝯ qa abſorbet ius partis, ergo poteſt appellari. l. ante a vtile. ſ. de mino. & l. ante ſententiam. j. de appellat. recip. melius facit. l. ait prætor. §. permittitur. de mino. & dicam plene in d. l. ante ſententiam. ſed a primo decreto non poteſt appellari, quia ius partis abſorbet, ſecundum Dy. quod eſt verum de iure noſtro, ſecus de iure canonico, quia ab omni grauamine appellatur.

ADDITIONES.

a Barb. Ipſo iure. No. caſum, in quo non requiritur latitatio, vt perueniatur ad ſecundum decre. in cauſa damni infecti, & noxali, in quibus obligatio trahit originem ab initio rei, & idem in cauſa liberali. l. neque infantes. inſ. de fideic. liber.

b Pom. Item aduerſus. Adde, ꝙ de hoc fuerunt quatuor opi. vide Io. And. in tit. de primo, & ſecundo decreto. §. reſtat verſi. ſed pone.

Menoch. Boer. q. 63. num. 5.

c Barb. Quæro an ſm. Vide gl. fi. in l. pñti. §. eũ ãt. C. de his, qui ad eccl. conf. Idem dicas in ſnia ab obſeruatione iudicij, vide Bar. in l. Titia. ff. de accu. Idẽ in ſnia, q̃ fert ſuper peremptione inſtantiæ, vt l. fi. de app. Idẽ in exceptione peremptoria, vt clem. fi. de app. extra. vide D. Lud. & ſic põdera, an tenuta per adiudicationem bonorum, dicatur eſſe decretum iudicis. facit, quod no. Bar. in l. ea. §. Iul. & inf. ea. l. §. poſtea. & in l. ne quicquã. §. vbi decretũ. ff. de off. pcõſ. vr̃, ꝙ ſi eſt interpoſitum ex falſa cauſa, non teneat. l. j. §. hæc verba. ff. ne vis fiat ei. l. magis puto. §. pe. de reb. eo. l. 3. §. puberi. ff. de Carb. edic. l. ſi is ad quem, & ibi no de acq. hæ. l. Setæ. de tut. & cur. dat. ab his. l. is cui bonis, de verb. ob. l. iuſte, de acqu. poſ. gl. & Doc. in l. a. C. qñ prouo. nõ eſt neceſ. Bal. in l. præſcriptione. C. ſi contra ius.

d Item poteſt. Idem dicas, ꝙ ſententia banni poteſt etiam ferri, vide Bal. in l. cum & minores. C. ſi aduer. rem iud.

§. Vbi aũt quis.

Quæro, quæ eſt rõ, ꝙ in primo decr. nõ deijcitur dñs, in ſecũdo ſic? Rñ. quia in primo decreto, qui mittitur in poſſeſſionem, non poſſidet, ſed eſt in poſſeſſione, ideo dñs non deijcitur, quia verè poſſidet, ſed ex ſecundo decreto non poſſet eſſe, ꝙ ſint duo dñi inſolidum, ideo dominus deijcitur. Opp. ſ. ea. l. §. ſi plures. Sol. vt in glo. Quærit glo. quid in alijs creditoribus? dic ꝙ pro rata, vt in glo.

§. Si qua ſint iura.

Quædam iura competũt domino fundi, vt ſeruitutes, & de his loquitur hic, ſecũdum primam gl. Quædam ſunt iura, quæ competunt alijs, vt vſufructuario, emphyteutæ, & ſimilibus, & ſic intelligitur hic ſecundum 2. glo. quælibet eſt bona.

1 *Creditor an amittat poſſeſſionẽ, ſi contra debitorem eſt miſſio facta ex ſecundo decreto.*

§. Item quæritur.

Op. ſ. de noxa. l. ſi noxale. So. vtrique denegat pſecutio pignoris, ſed nõ eodẽ mõ. Et rõ eſt, quia dicit glo. in fi. noxale pignus nudo ꝯſenſu ꝯſtituit, ſed vſusfructus nõ, quia requirit traditionẽ. l. traditionib. C. de pact. & tñ iuſſus poſſidere ex ſcdo decreto eſt dñs, vt ſ. ea. l. §. Iulianus. & §. ſeq. Rõ ergo eſt, quia vſusfr. nõ eſt ſeparabilis a perſona, nec ad aliũ põt tranſire niſi finiatur, vt §. finitur. Inſt. de vſuf. Commodum ergo vſusfructus trãſit, nõ vſusfructus, ſed 1 pignus eſt ſeparabile a perſona. † Quæro, quid ſi ꝯ debitorem eſt miſſio facta ex ſecundo decreto, amittit ne creditor poſſeſſionẽ, an poſſit agere ꝯ debitorẽ? Et Dy. ꝙ ſic. l. j. C. ſi aduer. cre. In ꝯriũ vr̃, quia qñ pignus pignori datur, exhonorato illo non poſſet ſolui. l. nomẽ C. quæ res pig. ob. poſſ. & l. j. ſi pign. pig. datum ſit. Sed puto Dy. bene dicere in iſta mã, quia ſecundũ decretũ dat ius in re, non ergo perdet actionẽ perſonalẽ diſtinctam a re illa. Et ſi tu dicis, quid prodeſt ſibi miſſio in pignus; Dico, ꝙ poſſidet prout ille qui poſſidet, neque ab eo poterit creditor euincere per hypothecariam. Præterea d. l. j. loquitur, qñ pignus datur pignori, ex cauſa, quæ reſpicit ipſum debitorem: hic vero reſpicit ipſam rem pignoratam, nõ perſonam eius creditoris, ꝯ quem fit miſſio. Hæc ergo erit forma ſecũdi decreti contra creditorem, quia iudex denegabit ſibi pignoris proſecutionem, non ergo traſfert in actorem. Ratio, quia iſtud eſt ius acceſſorium ad actionem pſonalem, ſed cum actio perſonalis nec vere, nec quoad commodum debeat in hunc actorem tranſire, ergo &c. dicam plenius. j. prox. §.

1 *Textus iſte loquitur in caſtro, vel villa.*
2 *Poſſidens rem alienam ſcienter in cauſa damni infecti, & noxali, præſcribit, & an procedat de iure canonico.*
Fundus vectigalis ciuitatis, quando poſſit præſcribi.
3 *Ius feudi an publicetur ob delictum vaſalli, per quod bona publicata ſunt.*
4 *Ius feudi non tranſit ex ſecundo decreto in illũ, qui petit ſibi caueri ex dãno infecto. Forma ſecundi decreti hoc ſecundo caſu.*
5 *Feudum poteſt accipi in cauſam iudicati ſecundo caſu.*
Decretum ſecundum poteſt interponi in commodum, quod percipit dominus a uaſallo, & operarum, quæ percipiuntur a liberto.
Decretum ſecundum interponitur in re prohibita alienari.
6 *Emphyteuſis, an bonis emphyteutæ publicatis, tranſeat in fiſcum.*
7 *Ius emphyteuticum ex cauſa damni infecti non venit in ſecundo decreto, niſi quemadmodum feudum.*
8 *Emphyteuſis pro debito emphyteutæ qualiter accipiatur per ſecundũ decretum, remiſſiue.*
9 *Fundus libellarius, an veniat in confiſcatione bonorum.*
Fũdus libellarius, dicitur qui datur a vaſallo ppetuo ſub modica pẽſione.
10 *Fundus precarius, bonis confiſcatis, an veniat in confiſcatione bonorum.*
Contractus precarij eſt, quando fundus conceditur de quinque annis in quinque annos, & eſt eiuſdem naturæ, cuius eſt contractus emphyteu.
11 *Practica interponendi primum, & ſecundum decretum, in iuribus incorporalibus.*
12 *Filio condemnato, & bonis eius publicatis, an publicetur proprietas, quã*

habet

habet in peculio aduentitio, remanente patri saluo vsufructu, vbi ꝙ non.
13 *Pater non perdit dotem propter delictum filij.*
14 *Filio condemnato, vt contumace, an fiat executio ī peculio, quod est apud patrem.*
Actio de peculio ex contractu filij datur in patrem.
Filij ex contumacia non peruenitur ad primum, vel secundum decretum in peculio aduentitio.

§.Si de vectigalibus. Cōtumacia eius, qui fundum vectigalē h̄t, nō p̄iudicat dn̄o, quo ad secundū decr. sed ipsius dn̄i cōtumacia requiritur. h.d. Diuidit̄ in duas partes. Primo, qn̄ interpellat̄, qui h̄et fundum vectigalem tm̄. Scd̄o, qn̄ interpellat̄ dn̄s. Scd̄a ibi, sed in vectigali. Op. & vr̄, ꝙ iste tex. sibi ɔ̄dicat, & huius ɔ̄rij timore gl. dat
quatuor sol. & duas tenet. Tu teneas vnā, & prima est, ꝙ ī prima
parte fuit interpellatus possessor, in scd̄a dn̄s. & ista est vera, & eā
a teneatis. a Secūda sol. est, ꝙ res vectigalis est fisci, vt ī pri. §. ideoq;
non posset possideri ex secundo decreto, secus si alterius municipij, vt in fi. Sed istud non placet, quia fiscus vtitur iure minoris l.
res pub. C. ex quib. cau. ma. sed ɔ̄ minorē interponitur s̄m decre.
ex hac cā, vt sup. e. §. si forte ergo, &c. Tertia non placet, qa nō ēt
ɔ̄ possessorem interponetur s̄m decretum statim. Quarta nō placet, quia non h̄et rationem. Dr̄ hic, ꝙ si municipes non interponunt cautionē per long. tem. p̄scribitur, ɔ̄ de l. fi. C. de sacrosā. ecc.
Iac. de Are. & D. Old. exponunt per longum tp̄s acquiri. i. p secū
b dum decr. interpositum post long. tp̄s, b idest, post moram longo
tp̄e ɔ̄ctam, vt in §. non aūt. & sic cessant omnia ɔ̄ria, & sic intelli
1 go, ꝙ præscribitur, tunc obstat ɔ̄riū. Et glo. rn̄det, † ꝙ in castro, vel
villa hic loquitur. Et hæc sol. est bona. istā tene menti, sed verior
solutio est, & plenior, ꝙ loquitur ibi ī re, quę ē vere ciuitatis, hic
non erat vere, quia tunc fuisset translatum dn̄ium incontinenti
per secundum decretum, sed esse putabatur, iō tūc parat causam
vsucap. oni, & sic in pupillo, cuius res non pōt vsucapi, & si vēdat
rem alienam, parat causam vsucapiendi. l. 2. §. si a pupillo. ɔ̄ pro
2 emp. † Opp. de l. cum sponsus §. in vectigalib. de public. glo. dicit,
ꝙ est speciale in damno infecto, sicut & illud, vt sciens rem alienam præscribat. l. & generaliter de nora. qd̄ no. Sed an hoc procedat de iure can. Ber. ꝙ sic, de off. ord. c. pastoralis §. fi. sed autho
c ritas iudicis hoc facit c hic, & in noxali, alias secus. ɔ̄. pro empt. l. q
fundum. §. qui bona. Alij dn̄t, ꝙ non potest præscribi a conducto
re, ab alio sic. ista posset in se esse vera, per l. male agitur. C. de præscri. 30 ann. Tu dic, qn̄ res erat ciuitatis, vt hic, vel fundus vectigalis, non pōt præscribi. Et hæc sol. est bona, & istā tene menti. Sed
verior sol. & plenior est, ꝙ. ubi h̄r titulus ab alio ɔ̄ ipsam ciuitatem, non pōt præscribi, d. l. cum sponsus. §. in vectigalib. ti. de public. Sed si h̄r titulus a ciuitate, pōt præscribi ɔ̄ alium, ita loquit
h. c. in q. d. §. si a pupillo. Quærit gl. an idem sit in feudatarijs, libellarijs, & precarijs. glo. dicit, ꝙ sic, & Doc. sic pertranseunt. Nos la-
3 tius † examinemus, primo de feudatario. Feudatarius commisit
delictum, per qd̄ bona sunt publicata, an ius feudi publicabitur?
H. … ꝙ sic. q. vr̄ tenere Spec. de feu. §. qm̄ ver. 40. Quicquid
… ꝙ feudum reuertatur ad dn̄m, vel ad
d … & sic vasallus priuatur, tamen fisco non quæritur, d vt in
feu. tit. si vasal. feu. priu. c. j. & ti. de feu. tuc. contro. c. j. §. si vasallus
culpam. & an īle, qn̄ interl. tradūt feu. c. j. facit ac proh. feu. alie.
e c. imperialem § illud quoq;. Sed contra e prędicta vr̄ gl. in l. si quis
in tantam. C. vnde vi. & ... ibi Cy. & Iac. de Are. Rn̄. fateor, ꝙ
suo iure priuatur, non tn̄ acquiritur offenso, sed ad dn̄m reuertit,
per iura prædicta. Pro hoc facit, ꝙ si vasallus efficiatur clericus,
vel religionem ingreditur, perdit feudum, nec transit in ecclesiā.
Casus est, in de feu. tuc. contro. c. j. §. qui clericus de vasal. mil. qui
ar. c. j. in fi. l. licet quidam distinguāt, in auth. ingressi. de sacrosā. eccle. C. … gl. tāgit. Et ratio huius est, quia cū feudatarius debeat
seruitiū personale, vt qui. mo. feu. amit. c. j. & q̄ fuit prima causa
feudi amitten. c. j. & pp hoc habeat vtile dn̄ium, istud vtile dn̄ium
… Sicut ergo non transit illa obligatio fidelitatis, q̄ ē mere personalis, de for. fidel. c. j. & de noua for. fide.
c. j. ita etiam non transit feudum. Item, qa aliæ sunt operæ vnius
hominis, aliæ alterius. l. nemo est, qui nesciat. ff. de duob. reis. Nec
hoc facit ad rem, an aliquis possit seruire per substitutum, cū va-
4 sallus a feudo cadat, vt d. l. Quid ergo † erit ī proposito? Dico idē,
ꝙ ex secundo decreto non transibit ius feudi in illum, qui petit
cautionē dāni infecti, quia cū istud ius sit vnitum cū obligatione personali, qua tenetur feudatarius, q̄ obl̄io nō transit, nec pōt
transire, ergo nec ius feudi. Erit ergo forma secūdi decreti hoc casu, ꝙ hīc d. … ius feudi, & in petitorem transferatur possessio, quā ipse feudatarius h̄ebat, sicut dixi de creditore. s̄. proxi.
§. Nec ob. s̄. de fun. do. l. j. quia ibi loquit̄ in marito, qui plenū ius
h̄et, & h̄et ius alienandi ex cā necessaria, hic secus. Nec obstat §.
quia hic loquitur ī eo, qui h̄et fundum vectigalem a municipio,
& obligatio personalis, quia ille habens fundum vectigalem, tenetur, transit ad quemlibet successorem, ēt in rē, vt C. de … censu,
5 vel reliq. l. 2. ɔ̄. de publ. l. Imperator merito transit ius reale. † Sed q̄
f ro, f quid si agatur ɔ̄ feudatarium actione personali? vtrum ex secundo decreto, vel in cautam iudicati posset accipi feudum? Di-
g co, ꝙ sic, vt transeat commoditas g vasallum, ipse aūt remanebit
obligatus ad seruitiū, vt ɔ̄. de re iud. l. cōmodis. C. de exec. rei iudi.
l. stipendia. & ideo aliud in cā dam. infe. qa cum secundū decretū
interponat ex vitio rei, magis q̄ ex obl̄one p̄sonę, nō esset æquū,
vt vnus faceret seruitia, & alius h̄ret commodū: sed cū agitur p
obligatione p̄sonali, cessat ista iniquitas. nā si ego seruio, & creditor meus h̄et commodū, satis ego videor h̄ret, cum per hoc liberor. Et eo modo ego dico, ꝙ si ageretur ɔ̄ clīm ī subsidiū, posset
fieri missio ex secundo decreto in cōmodū, qd̄ percipitur ex vasallo, & ɔ̄ patronū in cōmodū operarū, quod percipitur a liberto, sed hoc non posset cedi, casus est s̄. de acq. hær. l. pro hęrede. §.
si quid tn̄. & qd̄ ibi no. in gl. mag. Et pro hoc facit, quia res prohibita potest in hanc cām necessariam alienari. l. peto. §. prædiū. de
h leg. 2. Ipse. n. hæres h̄re vr̄, qn̄ h̄nt sui creditores. Secūdo quæro, h
6 † quid de fundo emphyteutico, an publicatis bonis i transeat in
i fiscum? Spec. vr̄ tenere idem, qd̄ in feudis, vt d. §. qm̄ de feu. uersi.
40. in fi. Tu dic, aut est emphyteusis ecclesię, & ecclesia pōt a fisco
repetere indubitanter, casus est in Auth. de alie. & emph. §. j. Si est
emphyteusis priuati, si quidē est talis emphyteusis, q̄ forte ex cōuentione transiret in extraneum hæredem, tunc trāsiret in fiscū,
qui h̄r, vt hæres. l. 2. C. ad l. Iul. de vi. cum fuit. Si vero ad extraneū
hæredem non transiret, tunc nō transiret in fiscum, vt ɔ̄. de cura.
bon. dan. l. 2. & istæ gl. no. de hoc, sed dn̄s repeter tanq̄ re indebite
alienata. Non ob. hæc lex, vt dixi, quia hic obligatio personalis sequitur possessionem, secus ī alio emphyteuta. Hāc dn̄am ponit
• Cy. C. de iure emph. l. fi. Sed certe gl. ordinaria est' de fun. patr. l. j.
7 li. 10. † Sed quid in causa damni infecti? Dico idem, ꝙ s̄. dixi, quia
istud ius dn̄ij vtilis, est connexum cum obl̄one personali ad pen-
8 sionem, & sic vnū non pōt transire sine alio. Quid si pp † debita
k emphiteutica? Dico idem, quod dixi in feudatario. k Eadem rōe
posset dici, qn̄ bona publicantur ex delicto, cum pp obligationē
emphyteutæ, &c. ergo idem debet esse, sicut qn̄ pp debitū capit
tur. Respondeo, in his casibus ī quibus bona publicantur, fiscus
non capit, vt creditor, sed vt hæres, & iō si bona non sunt soluendo, non capit, vt ɔ̄. de iu. fis. l. j. §. an bona. & l. nō possunt. Sed si poneremus reum condēnari in certa quantitate pecuniæ, & in exe-
cutione

ADDITIONES.

a Etiam teneatis. Adde sec. Ale. ꝙ hanc lect. communiter tenent Doct.
b Longum tempus. Adde gl. in rub. C. quæ sit lon. consue. & in cle. de reb. ecc'. nō alie. per gl. & Bar. in l. j. §. ꝙ ait. inf. de superfi. & per glo. in l. cum de io rę. verso. sup. de viu. & in l. si filius. C. de pet. hær. per Bal. in l. si constante. sol. m. 1. la But. in l. emptorem. C. de loc. Do. de Rota concl. 227. per Bal. & Ang. in l. si filiola. §. fi. sol. m. at. per Cano. in c. fi. ne præla. vices suas.
c Hoc facit. Adde, ꝙ Paul. de Cast. tenet contrariū, quia non est maior auctoritas iudicis, q̄ legis, cū ipsam habeat iu lex a leg. … ꝙ malæfidei possessor … iure can. … debet esse correcta d. l. & generaliter. sup. de noxa. de qua latius hic per Ale. qui transit … qui tenent, ꝙ ēt missus in pos. ex secun. io decr. ex cā damni infecti non præscribat, si habuit scientiam rei alienæ. Tu dic, ꝙ opi. Bar. tenet Bal. consi. 181. … Primo quærit. … generaliter … auctoritas … dat causam præscribendi. Alleg. etiam gl. 16. q. 3. c. si sacerdos.
d Fisco non quæritur. Adde quid si clericus tenet feudū a domino temporali, an similiter reuertetur ad dominum. Old. consi. 17. tenuit, ꝙ sic. contra, si laicus tenet ab ecclesia, tenuit Pau. de Cast. consi. 18.
Menoch. Beau. consi. 37. Dec. consi. 432. nu. 29. 30. Iulius Clar. lib. 4. sen. §. feudū. q. 84. Collegij Pisanum inter cons. criminalia diuersorum cōs. 104. in fi. Ale. consi. 34. nu. 4.
e Poin. Sed contra. Tu pondera circa istum passum, si deiiciens perdat fundum, & applicetur offenso. vide hic scribētes. Bar. hic tenet, ꝙ nō. to. de Imo. in l. cum … co. tenet. p commoditas applicatur deiecto. Bal. tangit in l. j. ff. de rei … q. 40. Ang. tangit in d. l. eorum. Pet. de Anch. tangit in c. … de pe. lib. 6. Ego nunc consulo, & poderaui, quia in casu in quo consului erant duo consortes habentes feudū cōe, vnus eiecit alterū, ego consului, ꝙ portio sua accrescat, vel applicabitur deiecto. Et motus fui ex eo, quia consortas est pariter obligatus domino, & non est extraneus, & in eo cessant oēs rōnes Bar. hic, & mouetur Barto. ex eo, quod volunt Gul. & alij in l. cum bi. §. si vni. de transac. Bal. in l. qui Romæ. §. duo fratres. de ver. obl. vide illud consilium, quia est copiosum, & subtile pro illis Comitibus, pro Comite Hugo. compatre meo, & Domi. Nic.
f Menoch. Sed quæro. Lunatto in feu lo transmissibili. Neuiz. consil. 65. n. 41. Ruyn. consi. 70. nu. 9. li. 1. Boer. q. 264. n. 67. Ale. consi. 10. Rub. consi. 164. num. 15. 16. Cur. iun. consi. 4. nu. 70. Tiraq. de retrac. consang. §. 1. gl. 7. nu. 49. Soc. iun. consi. 49. li. 3. Ruy. consi. 17. li. 1.
g Vt transeat commoditas. Adde post Ale. hic, idem tenet Bald. cons. 181. 3. lib. ad quem autem pertineat præstare seruitia dn̄o, non tangit, sed Ale. refert, ꝙ Bal. in auth. & qui de bo. aut. iu. pos. tenet opi. Bar. Spec. no. in tit. de primo, & secundo decr. §. restat. ver. sed quid faciet dn̄s, & Io. And. in add. eo. tit. §. videndum uers. quid si reus. dn̄t, ꝙ vasallus et post secundum decr. tenetur præstare seruitia dno. Et alleg. tex. in arg. c. j. … de feud. non tn̄ distinguit, an in cā dāni infecti, an aliter. Vñ ipse Ale. p cōcordia distinguit, vt hic p eū. Aut feudū erat simpliciter cōcessū, aut ad certū, & determinatū usū. Primo casu nō teneat, secūdo sic.
h Secundo quæro. Vide Ale. consi. 8. in prin. vol. 3. & consi. 23. uol. 1.
i Publicatis. Adde Ale. consi. 23. 1. lib. & consi. 9. 2. lib.
Menoch. Dec. Auth. ingressi. n. 26. C. de sacrosā. eccl. Cur. sen. consi. 60. col. 12. in fi. videndus est quoque Dec. consi. 442. n. 23. 30. Ruy. consi. 117. n. 1. 2. 3. lib. 1. consi. 115. nu. 10. 11. & consi. 161. nu. 7. 10.
* Claud. Glo. ordinaria est. Vide Bal. in l. si quis presbyter. C. de epis. & cler.
K Quod dixi in feudatario. Adde Bal. consi. 306. 3. li. vbi et ponit, quid si est pactum in inuestitura, ꝙ emphyteuta volens uendere, teneatur denunciare, & domino dare pro duob. denarijs pro libra minus quam alteri, an si bona per iudice vendantur, vt satisfiat creditorib. debeat obseruari pactum, & concludit, ꝙ sic.

entione bona capi, tunc dicerem, idem, quod in alio priuato cre-
ditore, qd cōmoditas transit in fiscū duratura tantum, quantum
duraret apud ipsum reum, vt s. de pig. l. lex vectigali. & d. l. peto. §.
prædiū. s. de leg. 2. Nec ob. prædictis. j. de iure fisci. l. Statius. §. Cor-
nelio. qa ibi ius fideicōmissi, q a fisco petebat nō erat purū, & liq
a dū, ibi dicā, sed liquidū est hic, & purū ius dñij. a Tertio q̄ro, † quid
9 de fundo liuellario? De isto gl. tāgit hic, & C. de sacrosā. eccl. in au-
thē. ingressi. Azo in sum. C. loca. dicit, q iste 9ct9 est, qn vasallus lo
cat in triginta annis. Cy. tāgit de iu. emph. l. 1. & nihil dicit. Certe
tex. dicit, q illud, q dat a vasallo ppetuo sub modica pensione, dr
liuell9, vt qualiter olim pōt feud. alie. c. j. de prohi. feu. alie. p Lota.
ca. j. in fi. Et iō dr propriē emphyteuticus, qa 9cedens nō est dñs,
tñ hodie his vocabulis abutimur, & p eodē cōi vsu loquendi ac-
cipit, sicut 9ctus emphyteuticus. Iō dico idē iuris, vt s. dixi. Si ve-
ro poneres 9ctū liuellariū, hoc ē, emphyteusim acceptā a primo
vasallo, vel primo emphyteuta, tūc in casib. i quib. dixi s. ad dñm
b reuerti, nō reuerteť ad eū, q dedit, sed ad primū b dñm, vt no. i fin.
C. de iu. emphy. l. fi. Sed est casus hodie de hoc de prohi. feu. alie.
p Fed. c. Impialē. §. illud quoq;. Distīgue ergo ī oīb. his casib. p rō
10 nē illius tex. Quarto q̄ro, † qd de fundis precarijs? De his glo. tan-
git hic, & in auth. ingressi. & Cyn. in l. j. C. de iu. emphy. Certe hic
non est actus precarij, de quo loqr ti. de precario, qa illud reuocat
ad voluntatē 9cedētis. Sed est quidā 9ctus 9cessionis de qnq; in
quinque annos, vel in maius tps, & istud nomē 9ctus est de con-
suetudine magis q̄ de iure, vt ext. de prec. c. j. & ibi p Inn. tñ. i om
nib. & p oia est eiusdē naturę, cuius est emphyteusis. Et ideo, q s.
c dixi, hic dico. facit, qd no. in Spe. i d. ver. 40. c Quinto † quęro, quę
11 erit practica istius materiæ. s. forma interponendi primū decretū,
& secundū ī istis iurib. incorporalib. Et aduerte, qnq; ipsa iura in-
corporalia petunť, & tunc dic, vt dixi s. ti. j. l. si prius. Qnq; petunt
aliud pp qd deuenitur ad missionē in possessionē in dictis iurib.
incorporalib. Dic, q quędā sunt iura, in quib. nulla est possessio,
vel quasi, vt in nominib. debitorū, & tunc primū decretū est, vt l.
1. C. de p̄ro. pign. & ibi gl. ponit formā. & j. de re iud. l. a diuo §. sed
& si pecunia, & ibi ponit alia forma. Scd'm decretū erit, vel cogē-
do debitorē, vt cedat. C. qn fis. vel priu. l. 2. & fi. vel cogēdo debito
rē, vt soluat, vel illud nomen vendēdo, vt de re iud. l. a diuo. §. sic
quoq;. vers. itē qd dicimus. Qnq; illi, q hñt aliquā possessionē, vt
fructuarius, emphyteuta, & similes possidēt nāliter, tunc primū
decretū est, q mittatur in possessionē illā, quā ille hēt, vt hoc §. &
s. eo. l. amplius. §. fi. & l. quāuis. Scd'm decretū iterponitur diuer-
simode, qa quędā iura sunt, q̄ in aliū pōt sine impedimēto trans-
ferri, vt ius fundi vectigalis, & tunc iudex decernet, vt actor eodē
iure sit, quo reus 9timax. Ista practica ponitur hic, in tex. notabi-
lr. Quod intelligo, nisi ad petitionē dñi interponereť, tūc. n. quis
nō pōt poni in eodē iure, quia nō pōt quis esse superficiarius, vel
vectigalis sui proprij fundi. Practica ergo erit, q iudex denegabit
ei superficiei, vel vectigalis petitionē, vt dicā statim in fructuario.
Sunt q̄dā iura, q̄ nō sunt separabilia sui nā, vt vsusfructus, vt Insti.
de vsufru. §. fin. tunc siquidem s'm decretū interponatur ad peti-
tionē dñi, qui nō pōt esse fructuarius sui fundi, tūc ex secūdo de-
creto iudex denegabit vsusfruct9 petitionē. Et intelligo tūc ipso
iure, sicut ipso iure transiret dñiū. l. hoc amplius. §. Celsus. & l. q̄-
uis. s. eo. & qd no. su. e. l. p̄toris. in prin. Qnq; interponiť ad petitio
nē tertij, & tunc ex secundo decreto iudex denegabit sibi vsusfru.
petitionē, non ipso iure, sed ope exceptionis, vt su. de noxa. l. si no
xale. & transfert in petitorē illā commoditatem vtendi, quę erat
apud fructuariū s'm formam l. vsufructu. su. sol. mat. & arg. huius
§. & l. pro hærede. §. si quid tñ. de acqui. hære. & j. de adul. l. si po-
stulauerit. §. iubet. Quędam sunt, q̄ nō sunt separabilia tōne adiū
ctū, vt feudū, & emphyteusis. & tūc siue s'm decretū iterponatur
pp vitiū ipsius rei, siue pp obl'onē personæ, hēs formā ex dictis p-
cedētib. q̄ōnib. sp tñ cū interponet ad petitionē dñi satis esset, q
d denegeť reo talis iuris petitio. d. l. q̄uis. d † Sexto q̄ro, an 9dēnato
12 filio. & bonis eius publicatis publiceť proprietas, quā hēt in pecu
lio aduētitio, remanente patri saluo vsufructu? Rñdeo nō, quia fi
lio interdicta est oīs alienatio sine patris consensu, vt C. de bon. q̄
lib. l. cū nō solū. §. filijs. ergo delinquēdo nō alienabit, sed apud pa
trem manebit, sicut qn filius hæreditatē repudiat. d. l. cū nō solū.
& sicut sup. diximus i fructuario, & emphyteuta, qui nō pñt alie
nare. Itē sicut in muliere, q̄ nō pōt alienare, sic nec eius delicto
dos publicať, nisi in casib. l. quinq; legib. j. de bon. dam. Itē sicut
nec in damnato patre publicat peculium, vt l. 7. §. sed vtrū. in fi. s.
de minor. Licet 9 hoc faciat l. j. §. merito. qn actio de pecu. est an-
na. Tu tñ. q licet fiscus teneat, tñ a filio recuperabit retinendo de
peculio, vt in §. pater. Itē per tex. i l. 2. C. de bo. dam. vbi nō publi-
catur castrēse, ergo multo minus publicabitur illud. Tñ aū istud
quā i'ūient, q illud olim qn filio mortuo pr̄ occupabat iure pe-
culij profectitij, secus hodie, cum filius habeat hæredē, vt s. de iu.
dot. l. auus. & ibi no. s. sol. mat. l. post dotē. & ibi plene examinaui,
13 tñ † pp delictū filij pr̄ n̄ pdit dotē, vt C. de diuor. auth. eō si filij. &
no. eo. tit. l. 9sensu. & per Dy. sol. mat. l. 2. §. sed si in pñs. Et hoc vr̄
velle tex. i d. l. 3. vbi dicit, nec castrēse, & c. Et sic dictio, nec, impli
cat. q. d. nec aliud. Idē sentit gl. j. de bo. dam. in l. j. in prin. vbi dicit
etiam castrēse. & idē Azo i sum. de bo. dam. & p aliud ēt innuit,
nec aduentitiū publicandū, & hoc esse verū clarius liquebit rñde
do ad oīa, q̄ in 9triū pñt obijci. Primo vr̄, q dēat publicari ius, q
quis hēt, vt hic, & l. si postulauerit. §. iubet. de adul. Rñ ibi loqui-
mur in eo, q pōt alienare. Scd'o ob. qa hic ē q̄dā alienatio legalis.
l. 2. su. de reb. eo. Sol. ibi res puenit ad minorē cū qualitate illa, vt
ibi patet, & hoc plene examinaui in l. si 9stante. in prin. solu. matr.
Et p ea, q̄ ibi not. apparet rñsio ad id, qd no. s. de pac. l. itē qa. & C.
d leg. tut. l. fi. Vl rñde, vt statim dicā. Tertio obstat, nā minor ,phi-
bet alienare, & tñ pp eius delictū bona publicanť, vt C. de autho.
pst. l. clarū. & qd no. C. vnde vi. l. si quis in tātam vbi tetigit Ia. de
Are. & Cy. & male dixerunt. Rñd. Ibi erat prohibita alienatio fa-
uore minoris, vnde pp delictū perdit suū priuilegiū, hic vero est
prohibita alienatio fauore alterius. s. patris. d. l. cum non solum. §.
filijs. ibi, nec cupidini dediti. s. filij, tristē exitū sentiāt. s. patris. & ita
dicit ibi gl. sicut hic fauore dñi vasallus, & emphyteuta prohibē-
tur alienare. Itē ob. s. de fun. dot. l. j. sed ibi fiebat alienatio pp ip-
sius rei vitiū, & maritus eo casu hēt potestatem alienandi. Itē ob.
quia filio condemnato datur in patrem actio de peculio, & i eā
fit executio. l. 3. §. idem scribit. s. de pec. & l. si filiusfa. & ibi no. su.
sol. mat. Rñ. illud verum, qn filius 9demnatur in certa quantita-
te, & sic est debitor, hic vero bona publicantur, in qua publicatio
ne non venit peculiū, & sic ad id non est debitor. Vel melius, ēt si
filius condemnatur in certa quātitate pecuniæ, si fuit in iudicio,
& sic quasi 9xit, pr̄ tenetur de peculio, vt d. §. idem scribit. Hoc ā
verū in peculio profectitio, qd pr̄ 9cessit filio separatim a rōnib.
pr̄is, & sic æquū est patrem ex facto filij obligari, vt su. de pec. l. j.
secus in peculio aduentitio, cuius ipse pr̄ hēt administrōnē, quia
tunc in eo filius nō pōt præiudicare patri. Ita tenet gl. in l. pr̄, q ca-
strense. in gl. mag. j. de castr. pec. Vñ si pr̄ ipsius peculij aduentitij
pmisisset filio administrōnē, dicerē patrem teneri de peculio, qa
est eadē rō, q̄ in profectitio. Et hoc forte voluit sentire gl. s. de no-
xa. l. & si 9demnatus. vbi dicit, q fiet executio i castrēsi, vel quasi.
vel forte aduētitio, 9sentiēte patre. Intelligo patrē cōsentire, si pr̄
ipsi filio eius administrationē concessit, vt dixi, qd pōt. C. de bon.
quæ lib. l. cum oportet. §. sin autem. Et hoc probat tex. rotundus
C. q bo. ced. pos. l. cū & filij. ibi, q pr̄e volente possidet, licet gl. ibi
* aliī videatur velle * intelligere, & in ale. Sed quid si filius fuisset cō
e demnatus, vt 9timax, e † an fiet executio in peculio eo mō quo
14 dixi. Rñ Aut filius nunq̄ fuit in iudicio, & sic cum eo non potest
dici quasi 9ctum. & tunc 9 patrem non fiet missio, vel executio i
peculio, & in casib. in quib. s. dixi. Ita no. Insti. de noxal. in fi. Si ve-
ro filius fuit in iudicio, & lis cont. & sic cum eo fuit quasi 9ctū i
iudicio postea absens fuit condēnatus, tunc fiet executio in pecu-
lio. d. l. si cōdēnatus. de nox. & su. de pecu. l. 3. §. idē scribit. Hęc ve-
ra. qn ex delicto, & 9ctu vero idistincte dat in patrē actio de pecu
lio pfectitio, vel aduētitio, q pr̄ apud filiū esse pmisit. s. de pecu. p
totū. & d. l. pe. q bon. ced. pos. Ex pdictis patet, q ex 9tumacia filij
nō puenit ad primū, vel s'm decretū in peculio aduentitio, qd est
apud patrem etia ex causa damni infecti. Sic hic debet intelligi.

CON-

ADDITIONES.

a Menoch. Latissime Dec. consi. 146. col. 2. Soc. sen. consi. 50. nu. 1. lib. 4.
b Sed ad primum. Adde Bal. consi. 211. 3. lib. vbi tenet, quod si feudatarius dat ad
liuellū finita generatione, de bonis, de q.b. ipse est infeudatus, & illa bona sint in
casu reuersionis ad inuestientem, q reuertuntur ad primū dnm, nō ad secundū.
Alleg. gl. in c. 1. §. similiter. de le. Corr. Iac. de Bel. ibi, q non. Ale. hic, Imo. & Ro.
tenent, q immo cum per primum inuestitum non fuit commissum delictū, q res
ad ipsum reuertitur, nō ad dnm, per c. Imperialem, de prohi. feu. alie. Na Bal. ibi
alleg. d. c. & non fundat se ex eo, quia primus nō deliquerit, sed eo, quia ipse pri
mus transtulit omne ius suum velle in hunc secūdum. Vnde nimirū si reuertitur
ad fontē. s. proprietariū, vt §. finitur. Inst. de vsufr. & l. sicut in annos. § pe. ver. pla
cet. n. nobis. sup. quib. mod. vsusfr. amit. & Bal. ibi loquitur, qn emphyteusis erat
finita per generationem, & delictum nō erat in primo, nec in secundo, vt dicit
gl. de qua hic non fit mentio. & in quantum Ale. post Imo. & Rom. tangit, an of
fendens fratrem domini priuetur feudo, vide quæ posui i §. Chrisogonus. l. si ita
stipulatus fuero. inf. de verb. obl. vltra Ale. hic, ibi.
c Menoch. Tiraq. de legib. connubial. glo. 3. nu. 148.
d Menoc. Soc. iun. consi. 77. nu. 8. 9. li. 2. Cur. sen. consi. 60. col. 10. in prin. Paris. cōs.
157. nu. 1. 2. lib. 4.
* Clau. l. Videatur velle. Vide de ista quæst. in simili per Rom. consi. 54.
e Vt contumax. Adde Abb. cōs. 66. 2. li. vbi in oib. sequi Bar. in hac q. an āt publi
catis bonis patris, publiceť vsusfr. quē hēt pater in bonis filij Salic. in l. si q̄s post
hac. C. de bo. dam. dicit, q aut publicatio fit ex tali cā pp quā pater priuat pa-
tria potestate, & legitima administratione, & tunc ad proprietatem filij reuerti-
tur, quia cessat patria potestas, pp quam vsumfr. hēt. l. cum oportet. §. cū āt. C. d
bo. quæ lib. alleg. ēt no. p gl. in l. fi. in gl. 4. & qd no. Cy. C. de sen. pas. Ale. alleg.
Insti. quib. mod. ius pat. pot. solu. §. cū autem. iuncta l. corruptionem. C. de vsufr.
aut publicatio fit ex ca, ex qua pater patriam potestatem non perdit, & tunc pu
blicatur vsusfr. siue eius comoditas quasi nondum venerit tempus consolidan-
di vsumfr. cum proprietate. l. Statius. in fi. inf. de iu. fisc. & l. cum pater. §. hæredi
tatem de leg. 2. Et cum hac dist. transit Ale. Et de quæst. hic formata per Barto.
vide Rom. pulchre eius consi. 274. & qn executio possit fieri contra tertium pos
sessorem non citatum, vide Bal. consi. 350. 1. li. Quid autem si vxor P. debet sibi
decem ad quæ est condemnata, qualiter fiet executio? Vide Io. And. in addit. ad
Spec. in tit. de exec. sent. § breuiter. ver. quid si filiusfam. Et ibi de quæst. forma-
tis per Bar. an autem pr̄ deportatus, vel bannitus, & restitutus recuperet vsumf.
aduentitiorum, vide Bal. consi. 339. 4 lib.

CONTRARIETAS.

Si de vectigalib. Aduerte, ꝙ Bar. reperitur dixisse in l. Imper. Antoninus. ff. de fid. lib. ꝙ res ꝓhibita alienari, nõ cõfiscat̃, licet bona publicetur. ꝯrũt tñ alle. in hac l. si finita. §. si de vectigalibus. in illa q̃ō. an bonis publicatis, publicetur feudũ, vel emphyteusis.

CONCORDIA.

Pro ꝯcordia. Tu dic ſm D. Christoph. de Nicel. in l. si ꝯſtãte. §. si. ff. sol. matr. vbi ꝯrietatẽ alleg. dicẽs, ꝙ q̃dã sunt ꝓhibita alienari, ita vt non possint transire in extraneũ hæredẽ, & sic non est in facultate alienãtis, & talia non veniunt in ꝯfiscatione bonorũ. Ita loquitur Bar. in d. l. Impator. sunt q̃dã, q̃ sunt ꝓhibita alienari simplr̃ in fauorẽ ipsius, cuius sunt bona, non tñ sunt prohibita transferri in extraneum hæredẽ, per quem possent alienari, puta per mulierẽ, seruatis tamen aliquibus solennitatibus, & tunc ista bona, vt puta per mulierem possent trãsferri in suis casibus, quod est valde not.

1 *Actio, quæ ex hoc edicto datur, quæ sit.*
2 *Dominus domus ruinosæ, an cogatur præcisè cauere, et si velit cedere ędib.*
3 *Reus, an possit principaliter petere, vt sibi fiat instrumentum liberationis, vel petere, vt actori silentium imponatur.*
4 *Reus potest implorare officiũ iudicis, vt pronunciet, ipsum exceptionẽ habere, vel liberatum esse, nisi habeat actionem ordinariam.*
5 *Actor quando possit petere sibi ꝓ debito caueri, vel instrumentũ fieri.*
6 *Actor an possit petere pronunciari sibi actionem competere.*
7 *Interdictum, quod ui aut clam, habet locũ siue fiat vi, siue clã, siue vtroq;.*
Copula quando cadit inter diuersas actiones respectu diuersorũ factorũ, nõ requirit concursum vtriusque.
8 *Condemnatio in quo fiat quãdo agitur, ut caueat̃, & quis non vult cauere.*

§. Eleganter. Si post petitã cautionẽ ante decretũ interpositũ ꝓp subterfugia non caueat̃, & interim dãna contigerint, cessat missio ex hoc edicto, sed ꝯ non cauentẽ cõpetit officiũ iudicis, vt de dãno ꝑterito, & futuro cauere cogatur, vel ad hoc teneri ꝑ iudicẽ pronũciet̃. h. d. ſm verũ intellm̃. Opp. & vr̃, ꝙ missio locũ habeat, ut l. ꝑtor. §. fi. cũ l. seq. sup. eo. Sol. ibi fuit impeditus iusta cã, hic non. Et si dicis, ꝙ hic erat ĩ iudicio, dic ꝙ fuit negligẽs in veniẽdo ad iudicium. Solu. hæc est falsa, q̃a tunc dñs domus ruinosę non teneretur ad aliquid, vt sup. eo. l. euenit. Sed hic dr̃ ꝯ, ibi, ꝑtor, &c. Vnde alij, vt Hug. dñt, missio cessat in eo consilio, &c. q. d. bene posset hr̃e locũ missio ex hoc edicto, sed melius est petere damnum resarciri, ad qđ cogitur ꝑcise. Et si opponis, ꝙ liberatur hñdo ædes pro derelicto, d. l. ꝑtor, in fi. Rñ. ꝙ hic fuit iusta cã impediendi, & fuit in iudicio, ibi non. Ista opi. inquantum innuit, ꝙ missio ex hoc edicto posset hr̃e locũ, non placet, quia hoc edictum ꝓspicit ad dãna futura. l. ꝑtor. §. hoc edictũ. ergo si dãnum contingat pendẽte iudicio iudiciũ extinguitur, ar. l. pe. de suspe. tut. & ideo cessat missio ex hoc edicto de necessitate vt hic, in prin. non de consilio. Alij dñt, ꝙ missio cessabit, q̃a res interijt, hoc non placet, quia ista erit contingentia facti, ꝓp quam Iuriscon. non fecisset legem. Alij dñt, & ista ponitur in fi. gl. ꝙ ideo cessat, quia potest agi ac si cautio fuisset interposita, & ista est uera, q. d. missio cessat, sed posset agi, ac si cautio fuisset interposita, & ĩ isto iudicio bñ posset fieri missio ex illo edicto, quib. ex cau. in possess. eat. non ex illo. Sed cõtra, quia ẽt ex hoc edicto vr̃ facienda missio ut ĩ. ea. l. §. si tã fuerint. Sol. ibi damnum contigit post decretum interpositum, hic ante. Quæro † q̃ sit illa actio. Quidã dñt, actio in
1 factum, vel interdictu m, vt tollat rudera. Non placet, quia illud interdictum datur alternatiue, vt tollat, vel ædes ꝓ derelicto habeat ut l. ꝑtor. §. fi. cum l. seq. s̃. eo. Alij dñt, ꝙ est actio ex stipulatione ꝑsumpta, sicut alibi, ut in gl. Iaco. de Are. dicit, ꝙ text. hoc noluit dicere, sed dicit si ꝑtor vult, promulget super hoc edictum speciale, per quod decernat huic actionem competere, cum alia lex deficiat, vt l. si vero. §. de uiro. sol. matr. Et hoc intelligo, ꝙ permittatur cuilibet hñti ordinariam iurisdictionem, quod satis placet. Pro quo facit s̃. ad Treb. l. sub conditione, ubi vr̃ similis practica. ut ibi dico. q̃ lec. gl. communiter tenetur, & ego eam teneo per ea, q̃ dicam ĩ. proxi. q. Quæro † nunquid pręcise cogitur cauere, ẽt si uelit
2 cedere ædibus. Gl. ꝙ sic. sed vr̃ ꝯ l. pretor. §. hoc edictũ. s̃. eod. quia res nr̃æ non pñt plus nos obligare, &c. Vt ergo procedat gl. & §. intelligo, ꝙ hic contingit dilatio ꝓp subterfugia nolentis cauere, sicut. n. ille, qui deliquit non admittẽdo missum, tenetur ac si promisisset, vt ĩ. ea. l. §. fi. sic iste, qui deliquit, sic per subterfugia; & iõ cum ex facto suo teneatur, nõ liberatur, cedendo ædibus, vt ĩ. ti. j. Is cum quo. Subterfugia ẽt intelligo interponendo exceptiones cauillosas, & alias dilationes procurando, secus si expresse diceret, nolo cauere, vel pateretur fieri processum sine ꝯdictione, vt s̃. de procu. l. sed & hæ. §. fi. & no. ĩ. eod. l. damni. §. si vicinas. Ante tñ q̃ damnum contingeret, illam moram ꝯmissam subterfugiẽdo posset purgare. Aut dãnum contingit ante cautionem petitam, & dixi s̃. e. l. prætor. §. fi. & l. seq. Aut post cautionẽ petitã, ante decretum interpositum, & tũc, aut fuit petita extra iudicium, & perinde est ac si non fuisset petita, ut ĩ. eo. l. cum postulassem, in princi. Aut ĩ iudicio, & tunc, aut dilatio ꝯtingit ꝓp subterfugia non cauentis, & tenetur ac si cauisset, ut hic, nisi morã purgaret ante dãnum datum, vt inf. §. proxi. Aut contingit dilatio ꝓp negligentiã non petentis, & impũtet sibi, arg. ĩ. ea. l. §. pen. Aut contingit dilatio alio casu, & tunc distingue, ut d. l. prætor, in fi. cum l. seq. quia est eadẽ ratio. Si vero damnũ contingit post decretũ interpositũ, dicam ĩ. §. pen. Quæro tenẽdo opi. glo. hic dr̃, aut si putat, &c. cuius ẽ electio? Quidã dñt, ꝙ ponitur aut, pro, &: alij proprie, & erit electio iudicis, vt in gl. quod vr̃ multũ notabile, ꝙ ille, qui hẽt actionem, potest petere de hoc caueri sibi, hoc est instrm̃ fieri aut ꝑ iudicẽ pronunciari sibi actionẽ competere, per officiũ iudicis, qđ mirabile est, quia, si hoc est verum, nõ posset peti vnum tñ ſ. partem cogi ad faciendũ instrm̃, arg. l. vbi aũt. §. qui illud, aut illud. de ver. obl. quod vr̃ per id, qđ no. s̃. sol. mat. l. 2. §. j. & ĩ. de nouat. l. si pupil
a lus. § j. & in multis alijs locis. Et iõ ꝓ declaratione a materiæ, † vi-
3 deamus de qualibet parte huius disiunctinæ. s. an quis possit petere sibi caueri, seu istrm̃ fieri, & an quis possit petere a iudice pronunciari sibi deberi vel se non teneri. Et primo examinemus in reo, & si quidẽ reus est tutus ope exceptionis, ex vltima voluntate potest petere liberationẽ sibi fieri, & instrm̃. l. non solũ. §. j. & l.
b qđ mihi. s̃. de libe. leg. Põt ẽt b petere vt pronuncietur se nõ teneri, seu petere, vt actori silentiũ imponat̃. l. Aurelius. §. centũ. & ibi no. eo. tit. Et sic quodlibet ꝑdictorum per se potest, nec hẽt necesse petere alternatiue. Si vero hẽt exceptionẽ aliã, q̃ ex testõ, tunc si quidem exceptio hẽt originem tpe ꝯctæ obligationis, vt q̃a obligatio fuit extorta metu, vel per errorẽ, ita ꝙ æquitas nõ dictat actionẽ apud actorem esse, tunc potest reus petere actionis liberationem, & liberationis istrm̃, vt s̃. quod met. cau. l. si cũ exceptione. §. sed & si quis, & de condi. sine cau. l. 3. cum sim. Si vero exceptio habuit originem ex postfacto, tunc q̃nq; ex verbis dispositionis colligitur actionẽ dari, & poterit tunc agi. l. in criminali. & ibi no. C. de iurisd. om. iud. Nã lex dicit, actione priuetur. Sic ĩ auth. habita. circa fi. & ibi no. in illis casib. Ratio, quia hẽt actionem, idcirco hẽt exceptionẽ, vt ĩ. de reg. iur. l. initus. §. cui damus. Idem in dispositione hominis, si promisi te liberare, vel cauere de nõ petendo. l. dedi. in prin. de condi. ob cau. & not. C. de transa. l. siue apud acta. & hoc q̃n ex dispositiõe dat̃ actio ad hoc. Si vero datur ad aliud, tunc secus. quia ad liberationẽ nõ possem agere dire
c cto, sed debeo agere ad id, qđ in actione venit l. 3. c §. ꝯnum. de ꝯ. & vtili actione tu. Si vero disponitur sup exceptione tñ, tunc si vellẽ petere, ꝙ mihi caueat de non petẽdo, vel fiat instrm̃ liberationis ipso iure, nõ possem. d. l. dedi, in prin. & no. in d. l. siue apud acta. & de eo per quẽ fac. erit. l. j. §. si reus. Rõ, quia plus peto, q̃ mihi debeat̃; nam cũ non sit mihi obligatus ad non petẽdũ, nisi taliter, no. in l. si vnus. §. pactus, ne peteret. ff. de pact. si peto, ꝙ caueat, peto, ꝙ obliget ciuilr̃, vel si sum liberatus ope exceptionis, peto liberationẽ ipso iure, & sic plus peto. Sed si peterẽ mihi fieri istrm̃ quo ꝯtineat ipsum pactũ, ꝙ mihi erat factũ, vel ipsa exceptio, quã prius habebã, & ad probationẽ tñ, non vt aliquid addatur, & tũc hoc possem petere iudicis officio, vt l. plures apochis. C. de fide I
d stru. & de lib. cau. l. licet dubitatũ. d & no. extra de testib. c. signifi-
e cauit, per Bar. Sed si poneremus reũ liberatũ ipso iure, & peut ẽ hoc sibi fieri istrm̃, vt possit ꝓbare, tũc posset ꝑ easdẽ leges, ut C. de co. fun. patri. l. placuit. in Auth. de colla. §. 3. qđ tenet Spec. in ti.
4 de instr. edi. §. postq̃. vers. qd si solui. An aũt † possit implorare officiũ iudicis, vt pronunciet ipsum exceptionẽ hr̃e, vel liberatum
f esse. dico ꝙ sic, vt ĩ. de fideiuss. l. si ꝯtẽdat. f & ibi no. Predicta vera, nisi habeat actionẽ ordinariã, per quã statim posset agere. d. l. 3. §. ꝯnũ. de ꝯ. iudi. tute. Prædicta ꝑ modũ actionis, sed ope retẽtionis q̃nq; quis ꝯsequit̃ sibi fieri instrm̃ ad liberatonẽ, vt ĩ. de noua. l. si
5 pupillus. §. j. Nunc de actore. † & si quidẽ potest statim sib debitũ petere, non aũt petere sibi caueri, vt de vsufr. earum rerum, q̃ vsu consu. l. hoc Senatusc. §. j. de condi. ob cau. l. si mulier. de iure dot. l. licet. Sed si actio cõpetẽs ad debitũ esset extraordinaria, vt esset hic ex ficta stipꝰone, tunc posset petere sibi caueri, vt hic. Si vero statim non posset agere, tunc q̃nq; ad petendã cautionẽ cõpetit actio. l. 2. de euict. & l. ex empt. §. ẽt, de act. emp. vel ostiũ mercenarium

ADDITIONES.

a Pom. Et ideo pro declaratione. Vide Fel. in c. significauit, extra de testib. Menoch. Moder. Paris. in consuetudine parisien. tit. j. §. 2. gl. 4. nu. 27.
b Pom. Potest etiam no. hoc dictum. Vide D. Ant. & alios, & ibi late dixi in c. si autem. de rescrip. & eundem D. Ant. i c. si clericus laicum, ad fi. de foro compe. D. Abb. in d. c. si quis contra clericum, in pr. de fo. comp. & in rubr. de excep. & to. de tmo. in c. significauit, de testib. Ang. Bal. Sal. & Bar. in l. si pater. C. de ces. bo. late dixi in d. c. si autem.
c L. 3. §. contrarium. Adde scd̃m Imo. ꝙ Bar. sensit contrarium in l. Aurelius. §. centum, de lib. leg. & illud sequit Rom. & Ale. & post ipsum Mod. & ibi vide Bald.
d Pom. Dubitatum. Idẽ est ecõtra nã põt creditor petere, vt sibi fiat instrm̃ debiti, vt per Ale. consi. 138. vol. 2. & uide etiam Ale. cons. 3 8. uol. 3. Rom. 394.
e Ipso iure. Adde, & intellige sec. Ale. de liberatione speciali, generalem autem petere non potest. etiam si de alio debito non appareat, quia talis cautio generalis liberationis dicitur captiosa, vt tex. in l. cũ Aquiliana. & ibi Bar. sup. de trans. & idem ibi no. Ang. & alij. Bal. in l. pactum. C. de collat. & in l. 3. §. contrariũ. de cõtrario iu. tu. & Old. ibi, vt refert Bal. Tu adde Bal. cons. 3 49. j. li.
f L. si contendat. Adde secundum Ale. ꝙ Imol. ibi tenet contrarium. & Bald. in l. peręptorias. C. sent. rescin. non pos. Sed tu dic, ꝙ dictum Bar. sequitur Ro. consi. 90. circa fi. & an quis possit petere principaliter ꝓnunciari se n teneri, vide Bal. cons. 89. 3. lib. & ibi, an cum agitur hypothecaria ad fundum, vigore instr̃i, & pẽdente iudicio, ꝙ causa committatur aliquis compareat, petens, ꝙ instrumentum pronuncietur solutum, an faciat simile iudicium in hypothecaria.
Menoch. Opp. Zabus li. j singul. respon. c. 17.

rium deseruiens actioni, & isto casu non est dubiũ. l. harũ. & l. egi.
si ser. vẽd. & qđ no. in l. 3. §. in hoc interdicto de itin. actuq; priua.
Qñq; ego peto istã cautionẽ mero iudicis offõ, & tunc cõgit ꝑ ista
re cã cognita. Aut. n. timetur de morte testiũ, vel absentia diutur-
na, & cogeť pars cauere, alias secus. De ista cãę cognitione intelli-
go. s̃. de iud. l. in oĩb. prout ibi intell'r de nuda cautione, ſm gl. ibi
positam, ar. l. iu l. Aquilia, si deleũ. s̃. ad leg. Aquil. & su. ad Carb.
l. 3. §. duæ. Et hoc ẽt ĩ iudicio stricti iuris, vt ĩ. qb. ex cau. in poss. eat.
l. iu possessionẽ. & l. si pecuniã. §. itẽ si quis. s̃. de ꝯd. ob cau. Rõ ho-
rũ est, qa qñ de morte, vel absentia testiũ nõ timeť, hẽt actionem
ordinariã, p q̃ sibi æqtie ꝯsulitur, iõ hoc officium extraordinariũ si
bi non datur, cũ cesset æquitas. Sed si ageretur, ꝙ satisdaret, tũc ver
teretur alia causæ cognitio, de qua loqtur l. si creditores. ĩ. de pri-
uileg. cred. Vbicũq; ẽt actio differtur in casu mortis, dico posse pe
ti cauere, seu instr̃m fieri pp dubiũ, vt possit hr̃e probationẽ vt l. 2.
§. 1. & ibi no. su. sol. mat. Facit ad prædicta su. de leg. 2. l. peto §. fi. &
6 qđ ibi no. p gl. & clarius scribam. Sed an † quis posset petere pro-
nunciare sibi actionẽ ꝯpetere? Hic vr̃, ꝙ sic. Dic aut quis hẽt actio
nem, & certus est actionẽ sibi ꝯpetere, & tunc põt petere pronun
ciari sibi spectare ius dictæ actionis, & illud est idẽ, qđ petere con-
demnari, vt C. de sent. q̃ sine cer. quant. l. q̃q̃. & ex tali ſnĩa fiet exe
cutio ad id qđ debeť, vt su. de iud. l. si ꝑtor. in prin. Si vero aliqs est
incertus ĩcertitudine aliqua: cuius declaratio pẽdet ab arbitrio bo-
ni viri, hoc est iudicis, & tunc põt implorare offm̃ iudicis, vt decla
ret sibi actionẽ cõpetere. l. Thais. §. sorore. ĩ. de fideic. lib. & de sta
tu. l. Labeo sic intelligo de ꝯh. emp. l. hæc venditio. & de iure do.
l. cum post. §. gener. & de leg. 1. l. si sic. in pri. & de leg. 3. l. fideicom-
missa. §. q̃q̃. cũ simi. Sed si incertitudo dependeret ex facto aduer-
a sarij, adic, vt in l. 1. §. quia aũt. ĩ. quo. leg. & l. si indebitũ. ĩ. rẽ rat. hab.
Nũc ad propositũ dico, ꝙ alternatiua posita hic ĩ tex. loquitur in
diuersis casib. Primo, qñ subterfugia sunt euidẽtia, ita ꝙ pars ẽ cer
ta, tũc dẽt petere, ꝙ sibi caueať. Scđo, qñ tergiuersatio partis est du
bia, ita ꝙ pendet ex decõne iudicis. l. vir bonus. ĩ. iud. sol. tunc pe-
titur a iudice, ꝙ declaret parti actionẽ cõpetere, & hoc est, qđ di-
cit hic tex. aut si putat, &c. qđ arbitriũ boni viri significat. l. fideicõ
missa. ĩ. de fideic. lib. Et hoc nõ curo, siue ponatur alternatiue, si-
7 ue copulatiue, quia idem sensus est, sicut dicimus interdicto, qđ
vi, aut clã. Hẽt. n. locũ, siue fiat vi, siue clam, siue vtroq;. l. cum qdã.
C. de ver. sig. talis. n. copula, q̃ cadit inter diuersas orões, respectu
diuersorum factorũ, non requirit concursum vtriusq;. l. 1. su. de his,
qui no. infa. & dicã ĩ. de verb. sign. l. sæpe. Et isto casu erunt duo iu
dicia. Vnum quo pronũciatur actionẽ cõpetere, aliud per qđ actio
exercebitur. Nõ. n. potest fieri executio, cum actio nunquam fue-
8 rit in iudiciũ deducta, sed superiori casu sic. Sed quæro, † qñ agitur
vt caueatur, & quis nõ vult cauere, ad qđ condemnabitur? R̃n. si
dolo, ad id totũ, qđ poterit interesse. l. 2. sup. de euic. & quod ibi no.
s̃. de act. emp. l. ex emp. §. etiam. & ibi tex. & gl. Sed qñ sine dolo,
tunc differtur executio. Ita debet ĩtelligi, quod ibi no. & quod no.
in l. locum. §. condemnatio. ĩ. de tab. exhib.

ADDITIO.

a Claud. Facto aduersarij. Quid autem in eo, qui habet actionem, sed nondum ces
sit dies obligationis, vide Alc. consi. 94. in 1. vol.
Menoch. Soc. ien. cõs. 4. n. 17. 18. lib. 4. Ruy. cõs. 12. n. 5. li. 4. & cõs. 139. n. 3. li. 5.

1 *Missio in possessionem habetur loco cautionis.*
2 *Pignus conuentionale, qui habet sibi traditum, tenetur reficere, & quid in prætorio,*

1 **§. Si quis damni infecti.** † No. ꝙ missio in pos-
sessionẽ hr̃ loco cau-
tionis. Sil.' in l. de bonis. §. qui pupillo. s̃. ad Carb. & l. postq̃. §. Im-
perator. vt leg. nom. ca. Op. cautio ꝯmittiť insolidũ, sed missio solũ
prodest in ipsa re. Sol. nõ est p oĩa idẽ. Op. & vr̃, ꝙ primi Iurisc. bñ
dicãt, ꝙ missus teneať reficere sicut fructuarius, vt s̃. eo. l. hoc am-
plius in fi. & l. hactenus. de vsufr. Gl. alle. pro eis, & non soluit. Dic
ꝙ ibi ꝑcessit ꝯctus, ex cuius nã teneť reficere, hic nõ. Itẽ op. ꝙ etiã
hic vr̃ ꝯctũ pignus ꝑtoriũ, & sic idẽ, ꝙ in conuentionali. Sol. nõ est
idem l. ꝑtor. § his verbi. & §. est ꝑterea. ĩ. de bon. auth. iudi. poss. Se
2 cundũ hoc ergo † no. bene, ꝙ qui hẽt pignus cõuentionale sibi tra
ditum, tenetur reficere, vt hic, & l. si seruos. in princ. s̃. de pign. act.
a Sed ille, qui hẽt a pignus prætorium, si missio caderet in dolum,
vel latam culpam, tenetur, vt d. §. his verbis. & seq. Fallit in missio
ne ex cã damni infecti. Rõ, quia dñs non potest sibi imputare, cũ
ipse non fuisset, vt s̃. eo. l. qui bona. §. si quis. quia hoc voluit dice-
re hic tex. Vltimo quæro, & solut in gl.

ADDITIO.

a Alc. Sed ille, qui habet. Alias differentias inter pignus prætorium, & conuẽtio-
nale, vide no. in l. 1. sup. de pign. act.

1 *Hæc cautio non potest offerri alio loco.*

a **§. Item videmus** a Op. ꝙ teneať de dãno a die peti
tæ cautionis, vt su. ea. l. §. elegan-
ter. Sol. hic sic de facto contingit, ꝙ dãnum ante missionẽ, nõ con
1 tingit, ſm Iacob. de Are. alias † cautio refertur ad id tp̃s, ex quo ve-
nit ad dãnum, ſm distinct. positam in d. §. eleganter. & hoc sentit
hic gl. Op. ꝙ sufficiat offerre cautionẽ de stando iuri, non de dam-
no infecto, vt auth. & qui iurat. C. de bon. auth. iud. pos. Dic, vt su.
§. Iulianus. Tertio oppo. ꝙ expensę debeant solui, non pro eis ca-
ueri, vt ĩ. si iã ruerunt. vers. pinde. & C. de ind. l. sãcimus. Sol. H c
erat actor contentus cautione, sed si esset dubiũ de expẽsis, cautio
sufficeret, vt inf. de statulib. l. statuliber. Quærit glo. an hæc cautio
b possit offerri b alio loco. Et dicit, ꝙ non, vt sup. qui satisd. cog. l. de de
§. plane. dicam ĩ. de priuil. credit. l. si pupillus. §. 1.

ADDITIONES.

a Alc. Item videamus. De intellectu huius §. vide D. Io. ĩ §. Iulia. su. ea. l. & qđ dixi
i l. eã q. ĩ. de priuil. cred. Adde ꝙ Pau. de Ca. hic tenet cõtra Bar. & Iac. de Are.
b Possit offerri. Vide Io. de Imo. hic, & adde Bal. in l. hac edictali. C. de secũ. nup. &
vide Imo. in l. quidam cõsulebant. inf. de re iud. Adde, ꝙ Pau. de Cast. dicit, ꝙ §.
postea autem. est in arg. si statutum dicat, ꝙ ab aliqua sententia non possit appel
lari, non tollit quominus possit peti restitutio in integrum, vt dicit tenere gl. in l.
1. C. si de momenta. possess. De quo vide Bal. consi. 206. 3. lib.

1 *Si quis ex causa non potest in possessionem venire, perinde est ac si venisset.*

§. Illud quæritur. No ꝙ concordant Iurisc on. & sic
concordantur testes, extra de testi
a bus. c. cum tu. & alias d. centies. Item no. a ꝙ si quis ex causa nõ po-
1 test venire in possessionem, † perinde est ac si venisset, & est con-
stitutum pignus prætorium, quod no. Facias ergo, ꝙ nuncius re-
ferat se nõ potuisse immittere ex aliqua causa. Vltimo nota hunc
§. ad ea, quæ dicam ĩ. §. si quis metu.

ADDITIO.

a Barb. Item no. Et vide tex. sing. ſcđm Bar. in l. q̃uis. inf. de bo. aut. iudi. poss. & in
c. 1. vbi optime probat, de dolo & cõtu. Et an illa ficta possessio sufficiat ad præ-
scribendum. tex. in c. 1. dicit, ꝙ sic, q̃tum ad illum annum, sed quoad ꝑscriptionem
dominij, dic, ꝙ non. Gl. est sing. ſcđm Dy. in c. sine possessione, de reg. iu. in 6.

1 *Præscribi iuri offerendi, an possit remissiue:*

§. Postea autem. Op. C. de iure dñij impet. l. vlt. gl.
& Iac. de Are. videntur hic tene-
re, ꝙ hoc sit verum in causa damni infecti, ꝙ non audiatur post se
cundum decretum. Et an istud sit verum, vel non, dixi in §. Iulia-
nus. Opp. ꝙ esset litium finis, si solueret. Sol. vt gl. Not. formã ſcđi
1 decreti, contra dictam solutionem. Gl. inducit istam † legẽ, ꝙ põt
præscribi iuri offerendi, dic vt in d. §. & per Cyn. & per Gul. in l. si
rem. §. omnis. de pig. actio. & nos idem tenemus.

§. Si iam ruerunt. Opp. ĩ. eo §. eum m̃. Sol. hic nõ
fuit negligentia. Opp de l. a. §. fi.
de hær. vend. & de neg. gest. l. si quis mandato. Sol. subaudi, maxi-
me. Op. s̃. §. item videamus. Sol. vt ibi. Quæro quid si damnum cõ
tingit ante interpositum primum decretum. dic latius quam glo.
vt dicam proxi. §. Quæro quare actione in factum, & non neg. ge.
a Dic, vt in glo. Quæro quid si dedi a pecuniam ei, qui nõ reficit si-
ne dolo? gl. dicit, forte nõ repeto. Tu dic, ꝙ si dedit ei cui veri simi
liter credere deberet, repetere posset, vt l. eum qui §. fi. cum l. seq.
sup. commo. & ibi no. & eo. tit. l. argentum.

ADDITIO.

a Alc. Quæro quid si dedi. Vide omnino Aug. & Imo, hic, & adde tex. in c. significã
te, de pig. & in l. si quis vxori. §. apud Labeonem. cum gl. de fur.

1 *Decretum primum quando receditur de possessione animo deserendi, an pdat solum, vel cautiones præcedentes, ꝙ perdit omnia.*
Contumacia semel punita non debet iterum puniri.
2 *Ius detentionis retinetur animo.*
3 *Negligens intrare possessionem in personalibus, an perdat beneficium prætoris, & qualiter ista materia intelligatur.*
4 *Detentio possessionis pditur his modis, quibus perditur possessio, licet pignus prætorium retineatur, & eius beneficium.*
5 *Ius intrandi possessionem post decretum interpositum durat biennio.*

§. Si quis metu. Qñ receditur de possessione de neces
sitate, vel animo retinẽdi, ꝑtor nõ bñ-
ficiũ non a aufert, secus si aĩo deserendi. Itẽ qui negligit possessio-
nẽ intrare pro dãno secuto, pdit ꝑtoris bñficium, secus si non ne-
glexerit. Opp. sup. §. si qs dãni. Sol. hic Cassius corrigit Labeonẽ?
Quæro quid in dubio? R̃n. aĩo retinendi, vt in gl. Nec obst. l. falsus.
1 § si iactũ, vt ibi no. † Item q̃ro dr̃ hic, ꝙ perdit beneficium ꝑtoris,
an perdat solũ primum decretum vel ẽt cautiones ꝑcedẽtes. & est
gl. ꝙ perdit omnia, & de nouo debet petere. Quod no. & bene, &
puto verum, quia illa cõtumacia fuit semel punita, ergo iterum
non debet puniri. l. Senatus, de accusat. & sufficit partem remisis-
2 se, vt sup. de vsur. l. mora. in princ. & sup. si qs cautio. l. 2. † Itẽ quæ-
a ro, an ius detentionis a retineatur animo? Hic vr̃ tex. ꝙ sic, vt dicam
3 inf. de acqui. poss. l. 1. † Item quæro, an in personalib. qui negligit

ADDITIO.

a Alc. Ius detentionis. Sicut possessio põt retineri solo aĩo, ita & mera detentio, Hic
est tex. singularis, & forte nõ reperies alibi, ſcđm Io. de Imo. & ideo facit, ſcđm
Ang. ꝙ ille, q̃ stetit p quinquenniũ, postq̃ fuit immissus ex primo decreto, qđ ad
rẽ illam nõ accessit, & demũ petebat se immitti ex secũdo, an debeat audiri? De
quo dic latius, vt hic p eũ. & Io. de Imo. & aliquid no. in l. prætor. §. in eũ. de bõ.
auth. iud. poss. Adde apostillæ, quia deficit vnum verbum, dũ dicit, ꝙ detentio re
tinetur solo animo. Paul. de Cast. dicit ꝙ detẽtio retinetur solo animo, qñ est de
iure ciuili suffulta, vt est illa, q̃ quis hẽt auctoritate iudicis, & sic dicit esse casũ
hic. & in quantũ tangit, an ille, qui stetit absens p quinquennium, postq̃ fuit im-
missus ex primo decreto, si redeat, & petat se mitti ex scđo, debeat audiri. Adde,
ꝙ Ang. dicit fuisse determinatũ Florẽtię, ꝙ si missus videt dñm colere, & fructus
percipere, & ipse passus est negligendo, ꝙ perdit detentationem, sicut ille, qui
scit naturalem possessionem occupatã, & negligit. Idem dicit se consuluisse Pau.
de Cast. pp illud dictum Ang. quod dicit perpetuo notandum.
Menoc. Parꝭ. consi. 42. nu. 29. li. 1.

intrare possession ẽ perdat beneficiũ prætoris? Vř, ꝙ non, vt l. prę-
tor. §. in eũ.]. de bo. auth. iud. poss. Et idẽ hic perdit beneficiũ ꝑto
ris, qa damnũ est iam datũ, & sic cã quasi finita. Secº pro damno
a futuro, vt ş. §. illud q̃ritur. VIt. ꝑdecſone a materię dic, aut dãnum
contingit ante cautionẽ petitã, & dic, vt l. prętor. in fi. & l. hoc am-
plius. su. e. Aut cõtingit post cautionẽ petitam ante decretũ inter
positũ, & dic, vt §. elegãter. Aut post decretum interpositũ, & tũc
aut post decretũ de cauẽdo, aut post decretum de mittendo. Pri-
mo casu, aut cautio fuit dilata ꝑꝑ subterfugia ñ cauentis, &c. &
per oĩa distingue, vt in §. eleganter. Scđo casu, aut nõ neglexit, &
perinde est, ac si venisset, vt hic l. fi. Aut neglexit, & tũc perdit be-
neficiũ prætoris, pro dãno, qđ iã contigit: secus pro eo, qđ con-
tinget postea, qa tunc adhuc posset iurare pro eo, vt hic in fi. & ş.
§. illud q̃ritur. & §. si iam fuerũt. Si vero venit in possessionẽ, siq-
dem perseuerauerit, nõ est dubiũ: si vero recessit, tũc aut aĩo de-
4 serẽdi, aut aĩo retinendi, aut dubitatur, vt hoc §. † Dixi, ꝙ hęc de-
tentatio retineť aĩo, q̃ro quaťr perdať? Rñd. morte, obliuione, &
aliis modis, qb. perdit possessio, vt dicã]. de acq. poss. l. j. sed tñ pi-
gnus prætoriũ, & prętoris beneficium retinetur, C. de pręt. pign.
l. fi. Solum tamen tunc perdit beneficium prætoris qñ sponte de-
5 relinquit, vt hic. † Quæro, an ius intrandi in possessionẽ[b] post de-
b cretum interpositum duret perpetuo? Vř, ꝙ finiať anno, sicut be-
neficium prętoris mortui. l. j. § largius. de succ. edic. Dic, ꝙ durat
vsq; ad bienniũ, vt l. fi. C. de bon. aut. iud. possid.

ADDITIONES.

a Pro declaratione. Adde hic tria per Ang. & Imo. quos omnino uide.
b Ale. Ius intrandi in possessionem Sed nunquid finiatur finito iudicis officio? Vi
de Bar. ꝙ non, in l. fundo. inf. de acqu. poss. & Bal. l. in l. 1. C. de postu. adde quod
no. in l. si de eo. & ibi Bar. sup. de acqu. poss. in l. prætor. §. in eum. de bon. auth.
iud. poss. & quod ibi dixi, & Ang. hic.

1 *Testium quando timetur de morte, vel absentia in hac materia statim fit processus, & examinatio, & condemnatio, & differtur executio.*
2 *Missum in possessionem non admittens ex causa debiti cõditionalis, statim condemnatur.*

§. Si quis ex hoc edicto. Opp. đ l. si sterilis. §. cũ ꝑ vẽditorẽ. de act.
emp. &]. e. l. dãni. §. si is. Gl. non soluit. Dy. dicit, qđ in illis nõ ex-
tenditur actio, nec oblо. Pręterea ibi est extensio circa rem quæ
prohibeť, hic circa tps. Itẽ op. de hoc §. ad l. anteq̃. nã ibi vř qđ ita
demũ extendatur si ante damnũ offeratur. Sol. illud qđ ibi dř, an
te damnum est impunitum, subaudi perpetuo, & tunc bene seqť,
si tñ &c. Vel dic impunitum ad tps, & tunc ibi, si tñ, subaudi, ma-
xime. Prima placet, quia tunc est perpetuo impunitũ. l. j. ĩ fi.]. ne
vis fiat ei. Op. ad hoc, ꝙ in delictis non andiť purgatio, vt]. de fur.
l. qui ea mente. Sol. Hic non est proprie purgatio, sed magis loсо
1 interesse, vel hic delictũ nõ erat vsque quaq; ꝑfectũ. † Quarto, hic
dř, extẽditur, quid est hoc dictũ? Rñ. gl. j. eius condemnatio, siue
effectus eius, vř exercitiũ. Quod istorũ est verũ? Dic, si qdẽ timeť
de morte testiũ, vel absentia, tunc statim fiet ꝑcessus, & examina-
tio, & cõdẽnatio, & differť executio, alias differt ẽt exercitiũ, arg.
a l. in l. Aqlia si deletũ. ş. ad l. Aq. Sed ꝯ a hoc fortiter op. ꝙ qñ qs cõ
uenitur ex dolo, statim fit executio. l. locũ. § cõdemnatio. de tab.
exhib. Sol. Hic non erat obligatio ꝯcta, sed ꝯhenda ex dispositio-
ne legis, cũ qua mitius agitur. ibi ex dispositione hominis. arg. de
2 arbi. l. Celsus. Vnde dico, † ꝙ si quis nõ admitteret missum occa-
sione debiti conditionalis, contra eum statim fieret condemna-
tio, & executio. l. pen. quib. ex causis in poss. eatur.

ADDITIO.

a Ale. Sed contra. Ex hoc hẽs singularẽ limitationẽ ad l. locũ. §. cõdemnatio. hic
alleg. de tab. exhib. & vide qđ ibi dixi ¶ Adde, ꝙ Pau. de Cast. refert Ange. dice-
re, ꝙ in voce audiuit a Bar. allegante illum tex. in ver. extenditur. & in l. anteq̃.
inf. eo. si lex, vel statutum dicat aliquẽ hñi pro confesso, ꝙ ista ficta confessio nõ
est minoris virtutis, q̃ esset vera, nec ex ea potest agi, nisi quatenus agitur ex ve
ra; nam dicit Pau. ꝙ hoc factũ illius modo admittentis illum missum habetur
loco cautionis, sed si cautio vere esset interposita, non posset agi ex ea, nisi secu-
to damno, ergo nec agere ex illa ficta cautione, vt dicit esse tex.

LEX XVII.

Si quis missum. §. Actio. Op.]. ne vis fiat ei. l. j. in fi. Sol. vt in gl.
Op. quod non detur in hæredem, quia ex delicto. Sol. gl. Quæro,
an detur in successorem singularem, & successori singulari? Gl.
ꝙ sic. Dic, vt diceter inf. eo. l. fluminum. §. adjicitur.

1 *In hoc §. agebatur, vel ex stipulatione, vel hypothecaria.*
2 *Contra quem agitur in terminis huius §.*
3 *Res minans ruinam si fuit alienata post citationem, vel decretum de cauẽdo ante interpositum primum decretum ex eadem instantia, interponetur primum decretum contra venditorem, non emptorem, nisi in causa legatorum, quia contra emptorem fit missio.*
4 *Alienatio si est facta post primum decretum, an eius vigore poterit cõtra emptorem perueniri ad secundum.*

§ Iudex. Op. ꝙ damnum infectum nõ potest ęstimari, qđ
tex. innuit. Sol. vt in j. gl. Op. ꝙ non potest aliena
ri lite pendente. l. fi. de litig. Sol. non erat litigiosa res, quia nõ erat
quæstio de dñio. Oppo. quod multo magis, quod contingit post
iudicium, vt l. ædiles. §. ita sciendum. de ædil. edic. Glo. fatetur. la.
de Are. & Oldr. contra, quia illud est verũ, qñ illud, quod post li-
tis contest. accidit, non venit in alia actione, alias secus. l. non põt.
de iud. &]. n. j. l. Atteius. in fi. Sed hic venit in alia actione, qa hæc
stipulatio committitur. quoties damnũ datur, vt]. rẽ rat. hab. l. si
procurator. ergo &c. Sed teneo gl. quia prædicta sunt ꝯ l. non so-
lum de rei vendi. Non ob. l. non põt. quia loquitur in eo, qđ con-
tingit postea, & est penitus separatum ab eo, qđ venit in primo iu
dicio. Ita loquiť l. Atteius. de opere postea facto de nouo, qđ erat
a omnino separatum a primo. Et hoc puto verũ a in hac stipſone
prætoria, in qua officium iudicis multum potest, sicut in actione
in rẽ, & in arbitriis, d. l. non solum Sed si esset stipſo conuentiona
lis, tunc non veniret in eadem instantia, sed alia interpellatione
opus est, vt no. in l. j. C. de iud. ſm opi. Io. sed alij ꝯ in glo. ibi, vbi di
ctę opi. examinantur in gl. super ver. deductum. Et prædicta ꝑce-
dũt, prout hic agitur ex stipſone damni infecti, sed si ageretur hy
pothecaria, vt statim dicã, tunc quia actio in rem, & arbitraria. l. ĩ
actionibus. de in lit. iur. sine dubio veniret in eodẽ iudicio, vt ĩ ver
1 bo, ęstimare. d. l. nõ solũ. † Quæro primo, qua actione [b] hic agetur?
b Gl. hic in fi. dicit hypothecaria, vel ex stipſone, & bene, & sic sunt
2 duæ lecturæ. † Quæro ꝯ quem agitur? Si ponis in hypothecaria,
quia est in rem, potest conueniri primus, & ille in quem facta est
alienatio. Si ponis in stipſone, idem ſm d. glo qa æstimatur ꝑ eo,
qui fuit stipulatus, & pro eo, qui eius loco successit etiam ĩ rem,
quod non est verum, nisi in successione, vt dicitur]. prox. l. dãni.
3 §. emptor. & in d. §. adijcitur. † Quæro, quid si ante interpositum
c primum decretum post citationem, vel decretum de cauendo
fuit alienata, an ex eadem instantia interponatur primum decre-
tum ꝯ emptorẽ? Rñd. non, sed ꝯ venditorem tanq̃ dolo desierit
possidere. l. quoties. § prętor. de noxa. ꝯ ipsum autem emptorem
opus esset nouo iudicio. l. 1. §. necessario. su. si mulier ven. no. Fal-
lit in causa legatorum fauore vltimæ volũtatis. ubi cõtra empto-
rem fit missio, vt sup. vt in poss. leg. l. si legatorum. & C. eo. l. certa
4 est forma. † Quæro, quid si alienauit post primum decretum, an
eius vigore poterit perueniri ad secundum ꝯ emptorem? Et glo.
vř velle, ꝙ agatur hypothecaria, vt hic, & l. 2. de præt. pig. Dico si
missus a sua detentatione, culpa, vel negligentia ceciderit, habet
necesse agere hypothecaria. d. l. 2. de præt. pig. si vero possessioni
incumbit, tunc per ingressum emptoris eam non perdit. l. misso
legatario. inf. pro emp. & l. vsucapio. C. de pig. & ideo dictæ leges
dicunt, ꝙ emptori non videtur tradita.

ADDITIONES.

a Ale. Puto verum. Idem tenet hic Ang. de quo per D. Io. hic. Et vide quod no. per
Bal. in l. si quid. C. de seruit.
b Ale. Qua actione. Vide, q̃ dixi post Bart. in l. is cui. §. quæri poterit. ut in poss. leg.
c Ale. Ante interpositũ. Cy. tenet cõtrariũ, ꝙ dẽt fieri executio cõtra emptorem, li
cet nunq̃ fuerit citatus, ita tenet ipse in l. vnica. C. de alie. iud. mut. cau. fac. in §.
q. ꝑ l. certa est forma. C. vt in poss. leg. Sed tu vide, ꝙ nos eleganter Bal. in d. l. vni
ca. & in l. ob maritorũ. C. ne uxo. ꝑ mar. vbi elegatius loquiť q̃ alios i hoc art. et
adde Barto. in l. a diuo Pio. §. si super reb. inf. de re iud. & in l. 1. §. necessario. ff. si
uen. no. & latius in rep. l. creditores. C. de pig. per D. Ant. in c. qa V. de iu. & per
Bal. in d. l. certa est forma. ¶ Adde, ꝙ Ang. tenet opi. Bar. ex qua dř resultare ma-
gnã ueritatẽ, qa nõ erat necessaria excussio pricipalis debitoris, sed si haberem
ichoare nouũ ꝑcessũ tãq̃ cõtra tertiũ possessorẽ eẽt necessaria excussio, ꝑ auth.
ꝑsente. C. de fideius. Et ista dicit Paul. mẽti tenẽda, qa sunt quotidiana, & pauci
sciũt reperire, qa Bar. loqť bř, & obscure. Claud. ¶ Innoc. in c. fi. ext. de alie. iud.
mut. cau. fac. refert duas opinio. Vide etiam Bar. i l. fi. C. de relig. de hac materia
post Bal. i d. l. fi. & oẽs in l. executorem. C. de exec. rei iud. Sali. in l. fi. eo. tit.

LEX XVIII.

Damni infecti stipulatio competit.
Etiam ei, qui habet ius in re, competit ius agendi ex stipulatione
de damno infecto, quę stipulatio non trahitur ad eum casum, de
quo non est verisimiliter cogitatum. h. d. Ioã. Quæro, an bonæfi-
dei possessor posset postulare. Dic, vt su. e. l. cui bona. §. & superfi-
ciarium. vers. sed ei. Quæro, an ille, qui habet actionem persona-
lem posset petere. Glo. hic tangit, dicam in §. emptor.

a **§. Sed quod.** a Illud, ꝙ quis perdit sui culpa, vel iure pu-
blico in hac actione non venit. h. d. Facit
ad id, quod no. & dicam inf. eo. l. damni. §. cum parietem.

ADDITIO.

a Ale. Sed qđ. Et per istum tex. vide hic, ꝙ no. dicebat Ang. & adde, ꝙ dixit Bar. &
Ange. in l. q cũ tutorib. sup de trans. & qđ no i §. duo fratres. l. qui Romæ. inf. de
ver. ob. Sed dic ꝙ hoc idẽ vult Bar. in l. dani infecti quidam. §. cũ parietẽ. inf. eo.
in fi. q̃ hic alle. ¶ Adde, ꝙ Pau. de Ca. refert Ang. dicere, ꝙ audiuit Bar. in uoce di
cere ꝑ hunc tex. ꝙ si fratres diuidant hæreditatẽ paternã, & promittant inuicẽ
non petere rõne iuris de pñti, vel de futuro, & contingat alterũ mori absq; eo,
ꝙ impleuit uoluntatẽ defuncti, a quo forte damnatus fuerat, quo casu deuoluit
ad cohæredem eius, per authen. hoc amplius. C. de fideius. ꝙ alter superuiuens,
non obstante pacto, poterit eam petere, quia illam consequitur iure publico.

5 *Fructuarius, & dominus possunt petere sibi caueri ab extraneo.*
Fructuarius qñ petit sibi caueri a dño, quãdo timet ruinã. ponit tres casus
2 *Proprietatis dominus quãdo petat sibi a fructuario caueri propter dãnũ.*
3 *Onus refectionis semper pertinet ad fructuarium, sed quando est magna impensa repetit, modicam non repetit.*
4 *Vsufructuarius qua actione repetet expẽsas magnas factas in re a propri tario.*

§. Ei cuius Vsusfructus.

Ordinariū auxiliū excludit extraordinariū, nisi esset plenius p extraordinariū cōsultū, q̄ per ordinariū. h.d. cū l. inter fructuariū. ī. e. & ī gl. huius §. & §. ei qui. ī. ea. l. Op. de l. inter fructuariū. Hic est vna gl. paruula in ver. ædiū. q̄ vult tollere ꝯrium, & incipit, totaliū, &c. ſm illum modū Dy. tollit ꝯrietates istarū līarū, qa ſm vnā lect. dēt cauere dño, ſm aliā non. Sed q̄ est rō, q̄ de vitio soli dñs cauet fructuario, & fructuarius dño de vitio operis. Old. dat vnam rōnem alibi, qa de superficie dñs non cauet, quia vsufructuarius hēt refectionē, sed solū nō pōt refici eū destrueretur domus destructo solo, & sic extingueretur vsusfr. l. repeti. §. rei mutatione. s. quib. mod. vsusfr. amit. & iō dēt dñs de solo cauere. & ista est rō, nō video aliā. Ex his sumo rationē: quia aut vsufructuarius pōt reficere non deponendo ædificiū, & tunc pertinet ad eū refectio; aut oportet, vt deponat, & tunc petit sibi caueri, nec curo de vitio operis, vel soli, & d. l. inter fructuariū, respexit facti accidentiā, qa vbicūq; esset rō quam assignauit, & lex hēt locum. Vlterius opp. de l. inter fructuariū. Tu dicis, q̄ vsufructuarius cauet de vitio operis, sed q̄ro, nonne idem venit in cautione de vtēdo fruendo? Dic, q̄ cautio dāni infecti prouidet plenius, quia in ea venit culpa leuissima, vt ī §. ei qui. in fi. q̄ nō venit

1 in illa de vtendo, iō interponitur. † Vlterius oportet, vt videas sex mēbra. Qñq; dñs, & fructuarius petūt caueri ab extraneo, & pñt vt hic in princ. & l. qui bona. §. & superficiarium. sup. e. Aut petit vnus ab alio, & tunc, aut vsufructuarius a dño, & sume tres casus. Aut petit sibi caueri de damno, quod timet de domib. ī quib. habet vsumfr. & de vitio ipsarum ædium, aut de dāno, qđ timet ab ipsa domo fructuaria in proprias ædes suas. In primo casu dic, aut refectio potest fieri sine depositione ædificij, & pertinet ad fructuariū, nec cautionē pōt petere, vt in princ. §. huius. & l. inter fructuariū. in fi. Aut non pōt fieri sine depositione ædificij, & tunc petet cautionem, ut l. inter fructuarium. in prin. ī. eo. Qñq; timet damnum de domo vicina, in domo in qua habet vsumfru. & tūc potest peti cautio, cum alia actione consultū sibi esse non posset, vt ī. prox. § sed īquilino. Nec ob. l. si dicit, q̄ hēt confessoriam, qa illa non datur hic principaliter, ut ī. eod. l. Trebatius. & qđ dixi s. tit. j. l. j. §. 1. Qñq; timetur damnum de domo fructuaria in domū propriam, & tunc distingue, ut primo casu distinxi, ar. ī. e. l. si hac.

2 & l. si ædib. & per easdem rōnes. † Venio ad secundum casum, qñ proprietarius petit cautionē a fructuario, & tunc aut damnum timetur de ipsa domo fructuaria in seipsa: & tunc aut timetur de vitio ipsius ædificij, & tunc non petit cautionem damni infecti a fructuario, siue ad fructuarium pertineat refectio, cum alia actione est sibi consultum, siue ad eum non pertineat refectio: nam cū ipse petere posset cautionem, non peteretur ab eo, ar. l. apud antiquos. C. de fur. Qñq; timetur damnum de opere, & tunc aut pōt sibi fructuario culpa leuis imputari, & tunc nō petet cautionem, sed eget cautione de vtendo, & fruendo. Aut non pōt imputari, & tūc petit cautio. l. inter fructuariū. & argu. ī. ea. l. §. ei qui. Scđo casu, qñ timetur damnum de domo vicina in domū fructuariā: & tunc aut pōt imputari culpa leuis fructuario, & tunc nō pōt peti cautio, qa venit in cautione de utēdo. Aut nō pōt imputari culpa, & tunc petit a fructuario cautio, ut ī. ea. l. §. ei qui. Tertio casu, qñ timetur dānū de domo fructuaria, in domū ꝓpriā dñi, & tunc

3 dic, ut s. dixi, p easdē rōnes, in j. mēbro. Opp. † qa ad fructuarium nō ptinet refectio, nisi sit modica, ut s. de usuf. l. hactenus. Sol. Quidā referūt ad modicā, sed nō est uerū, immo sp onus refectionis ptinet ad fructuariū, ut hic, & ī. l. inter fructuariū. & s. e. l. hoc amplius. §. fi. siue sit impēsa modica, uel magna. Modicā aūt nō repetet, l. hactenus. sup. de vsuf. magnā repetit. l. eū ad quē. C. de vsufr. nisi hoc esset, ubi ipse dēret deponere ędificiū, quia tūc dic, ut su.

4 † Quæro, qua a actione repetit? Dic, ut hic gl. dicit, q̄ impēsas ma-
a gnas actione negotiorum gestorū. Idē tenet ī l. cum. C. d vsuf. Et Doc. nō examināt hic. Sed mihi uī, q̄ non sit uerū, qa hēt locum actio negotio. gest. qñ nulla necessitate gerit, secus si necessitate. l. curatoris. C. de neg. gest. Facit l. prætor. § his uerbis. ī. de bon. autho. iud. possi. Quæro qñ repetit? Dic de his duab. quæstionib. ut plene dixi inf. de publica l. cotem. §. qui maximos. circa fi.

ADDITIO.

a Ale. Quæro qua. Vide per Bar. in l. cotem. §. qui maximos. inf. de pub. in ult. col. Menoch. Gramm. consi. 13. nu. 43.

§. Sed inquilino.

No. q̄ inquilinus nō habet ius reficiēdi, quia tūc sibi non caueret, vt s. proxi. §. & hoc est verū. non tñ tenetur reficere ex nā ꝯctus, sed actione negotiorum gestorū pōt. Sed op. de l. qui bona. § de illo. s. eo. Sol. de domo ꝯducta in ipsam domū ꝯductā nō cauetur: de domo ꝯducta ad proprias domos, si timetur damnum, cauetur.

§. Ei qui.

In fi. ibi, eius. s. rei culpa, nō hoīs, dr̄. Opp. de prin. huius §. ad fi. Sol. quidā dñt, qđ corrigitur principium. Non est verum, quia est vitāda legū correctio. Alij dñt, qđ disputatiue h.d. Alij dñt, qđ istud plus aūt, venit determinatiue, quod mihi placet. Op. de l. qui bona. §. de illo. sup. eo. vbi nulla ratione inquilino cauetur. Dicit Iac. de Are. si superficiarius timet damnū de domo superficiaria in ipsam domū, ei nō cauetur, quia si vitiosam domū ꝯduxit, imputet sibi. Aut incidit vitiū superficiei, & pōt reficere, aut vitiū soli, & tūne pōt migrare, & sic pōt loqui hic. Nec finis determinat, nec corrigit pricipiū. Sed si timetur de domo superficiaria in domū propriā superficiarij, & tūc hēt locum hic, qđ finis determinat principiū. Sed ī distincte dico, q̄ finis determinat principiū. & §. de illo. in l. qui bona. loquitur in inquilino, cui per migrationē pt esse cōsulti: hic est talis inquilinus, cui n̄ pōt esse cōsultū per migrationē. Nam si cadit superficies vitio soli, perdit ius suū, vt l. inter quos. §. dāni. ī. e. l. Inquilinus vero repent peo sionē. vnde ratio illius legis non vendicat sibi locum hic in superficiario. Sed ꝯ, quia si dñs non est in culpa, ista cautio non committitur. l. fluminū. §. hæc stipulatio. ī. e. ergo ista cautio non continet plusq̄ actio ex locato, & conducto. Rndeo, imo cōtinet qa venit in culpa leuissima saltem, vt d. §. hęc stipulatio. cū §. seq.

1 *Fructus alicuius arboris si promittantur, & arbor excidatur, & renascatur, an debeantur.*

Venatori domum si quis promittat facere, & dare aquam in æstate, & domus corruat, & reficiatur, an teneatur.

2 *Procurator simpliciter constitutus, videtur constitutus ad causas futuras connexas, vel dependentes.*

3 *Arbor si vendatur, & excidatur, & postea pullulat, an illæ pullulationes sint emptoris, remissiue.*

4 *Domum faciens in meo, & promittens me recipere cum quinque hominib. si faciat aliam, non tenetur me recipere cum decem.*

5 *Priuilegium concessum monasterio, & eius capitulo, an trahatur ad futuras capellas, remissiue.*

6 *Priuilegium datum alicui, vt pro suis prædijs non debeat soluere decimas, an trahatur ad futura prædia, remissiue.*

§. Si is, qui vicinas ædes.

Stipulatio de dāno īfecto simplr interposita, non refert ad aliā domū, uel aliā domus partē post stipulationē q̄sitā, sed ad alias res postea in domū inductas bene porrigitur. h.d. iste pulcher §. Et op. de pricipio ad finē. Quidā dñt, q̄ corrigitur. nō est uerū, quia est uitanda legum correctio. Dñi alij, aut erat spes, q̄ hēt illā domū, & tunc trahitur stipulatio ad illā, &c. ut in glo. & ista solutio non est uera, quia pro re, in qua habeo ius personale ad prosequendā rem, non habet locum, q̄ cautio possit peti, ut ī. prox. §. Sol. uera est, q̄ principium loquitur in immobilib. finis in mobilib. Rō, quia res mobilis vr̄ eadem cū illa, ar. l. cum tabernā. de pigno. Pōt esse, q̄ transit in corpus illarum ædiū, quib. interposita est stipulatio, ut gl. dicit. Rō, qa res mobiles portantur, & eleuantur, non sic in immobilib arg. l. si prius. §. j. ī. ti. j. & l. qđ si nolit. §. quia assidua. sup. de ædi. edic. Opp. gl. de l. Titia. §. Caius. de leg. 2. Sol. ibi fuerunt uerba testatoris limitata, hic uerba ꝯhentium simplr prolata. Opp. s. l. proxi. in fi. De hoc nō dico hic qualiter stipulatio uenditoris transeat ad emptorem, dicā inf.

1 ꝓx §. † Inducitur ad q̄ōnem, a ꝓmisi tibi fructus istius arboris oī
a anno, arbor illa incisa, uel eiecta fuit, & postea renata. uī aliter, quidam rusticus promisit facere unam domū cuidam nobili uenatori in æstate, & ibi dare de aqua frigida, est fracta domus, & refecta, an teneatur. Et uide istam glo. in uer. augeri. quæ incipit, nota hic, q̄ pñs stipulatio, &c. Dy. tenet istam partē, quia est noua domus, & noua arbor. l. qui res. §. aream. ī. de sol. & de verbor. obl. l. inter stipulantē. §. sacrā. Sed ꝯ hoc uī expresse đ ser. urb. pđ. l. seruitutes. §. si sublatū. Quid dicem⁹? Dic, ibi est tex. soluens ꝯriū. Aut est ius reale cōstitutum, quia fuit factū occasione pđij vicini, qđ ille nobilis ibi habebat, & remanet in refecta postea. Aut est ius
a personale, & tunc non remanet in ædificio renouato. † Quærit
b gl. utrum simplex procurator trahatur ad futuras causas? b Et gl. tenet hic, quod non, & format eam etiam in l. omnium. s. de procu. Et tenet, q̄ nō uī datus ad futuras. Sed pone, q̄ est simpliciter
c datus, an uidetur datus ad futuras. Et Spec. tāgit in tit. j. de proc. §. j. uer. item op. & §. ratione astr formæ. uer. quid si dedi procuratorem. & ī uer. sed quid si procuratorium. tenet, quod ad futuras trahatur,

ADDITIONES.

a Ale. Inducitur ad quæst. Adde quæ no. Bar. in §. sacram. l. inter stipulantem. inf. de verb. obl.

b Ale. Futuras causas. Quid in delegatione causarum. vide in c. fi. de off. dele. in 6. Et adde hic dictis per Bar. q̄ cōis opin. est, q̄ procurator simpliciter datus, intelligitur datus ad futuras lites, contra Bar. sed in actore dic, q̄ non est idem, secundum casum singularem in l. item eorū. §. sed si ita. sup. quod cuiusq; vniuer. nom. quia debet interuenire iudicis decretum, quod non trahitur ad futura, l. fin. inf. de decret. ab ord. fac. Et est intellectus ad l. si actor. de appell. vbi dr̄, q̄ ꝓcurator nō tenetur prosequi appellationem, licet teneatur appellare. l. inuitus. C. de ꝓc. quod secus est in actore, vt ibi. & ad Bart. hic, adde text. & quod ibi p eum in l. de his rebus. de arbit. & tenendo opi. Bart. hic, potest limitari qñ præsentes causæ aliquæ erant, sed si nullas causas dñs de præsenti haberet, traheretur ista constitutio ad futuras omnes, vt aliquid operetur. l. fundus qui locatus. sup. de fundo instr. Et ad prædicta vide Bal. in l. fi. §. 1. C. de bon. quæ lib. & Doc. in c. non inia sse, de procu in gl. 2. Adde per Oldr. consi. 360.

c Barb. Spec. tangit. Quod opi. Bar. fuit originaliter opi. Io. And. in præalleg. versi. in add. sed opi. Spec. sequuti sunt do. de Rota in decis. nouis. deci. 147. & 422. Io. And. sequitur Bar. & Io. And. tñ postea concordat opi. Vide Bal. in l. item & ad litem. sup. de proc. & ibi Ang. ubi sequitur opi. Bar. & alleg. Io. And. & Do. Pet. in c. pen. de procu. tenet Bar. hic. sed D. Abb. tenet Specu. uide ibi D. Ant. & Io. And. qui sequuntur Spec. Do. Card. tenet contra eos ibi, & in c. fi. de rescri. & in clem. j. de proc. Et vide Bal. in l. si actor. C. de appel.

rahaŕ, p l. vlt. C. q̃ res pig. obl. poſ. & l. ſi ſeruitus. ſu. de ſeru. vrb. p̃d. & dicit, ꝙ hoc obtinet. Sed credo ꝯ, ꝙ nõ trahaŕ ad futuras non ꝯnexas, vel depẽdẽtes, vt ſu. de tute. l. qui hẽt, in fi. cũ l. ſeq. ĩ fi. & ibi tangit Dy. Ad leges alleg. p Spec. tñ. l. vl. C. q̃ res pig. obl. poſſ. loq̃t in pignore, vbi nullũ dãnũ patris verſaŕ, ſed plenius eſt cautum. q̃a ſp quãtitatẽ ſoluendo liberaŕ: ſed hic eſt p̃iudiciũ, ſaltẽ ex parte p curatoris. Non ob. l. ſi ſeruitus. de ſer. vrb. p̃d. quia ibi potuit ab initio ſic prouideri, ꝙ cauſæ erant futuræ: ſed hic non poteſt prouideri, ꝙ cauſæ erant futuræ. Vlterius facit ſm glo. b ꝙ † ſi vendidiſti mihi arborem, q̃ eſt exciſa: arbor pullulauit, an illæ pullulationes ſint meæ? Et vide gl. & dic, vt in obſonũ ferè. §. placet. ꝟ. de act. & obl. & ibi gl. diſputat. † hẽ facit ad q. c ſeciſti domũ in meo, & promiſiſti me recipere cũ quinq; hominib. feciſti aliã, an debes recipere cũ decẽ? Et vide gl. in fi. & adde hic, & C. de oĩ agro deſer. l. fi. & C. de allu. & palu. l. 3. & p hanc l. ſolue. ꝙ nõ teneaŕ, licet ſit arg. ꝯ ſu. de vulg. & pup. l. & ſi ꝯ. Et ita dicit Dy. & non ſoluit. Tñ rñde ibi eſt eadẽ rõ augmẽti, & diminutionis, q̃a totũ venit a fortuna, ſed hic nõ eſt eadẽ rõ q̃a nõ venit a fortuna, ſed ſemptib. & labore. Et pro hoc facit qđ notatur p Dyn. in ca. qui ſentit onus. extra de reg. iur. lib. 6. † Iac. de Are. ᵃ induxit ad q̃onem. c Conceſſit ꝙ fuit monaſterio priuilegium exẽptionis, & eius capitulo, an trahatur ad futuras capellas? Dic, vt notatur p Cy. in l. placet. C. de ſacroſa. eccl. & l. priuilegia. eo. tit. † Quæro quid ſi fuit datum alicui priuilegium, f vt nõ deberet ſoluere de p̃dijs ſuis decimas, an trahatur ad futura prædia. Et dic, eſt caſus extra de priuileg. c. quia circa.

ADDITIONES.

Ale. Non trahatur. Hanc partẽ tenet ẽr Io. And. in add. Spe. in loco ſu. alle. p Bar. Aug. in d. l. inuitus. de procur. tenet ſimpliciter opi. Spe. per d. l. ſi ſeruitus. ſu. de ſeruit. vrb. præd. Et ad hæc dicta per Bar adde eundem in l. hoc iure. inf. de ſol.

Ale. Secundum gl. Vade per Io. de Imo. in l. ſi fundum ſub cõditione. §. qui fundum, de le. 1. Et ad iſtas q̃õ. bñ facit qđ no. per gl. in l. certo generi. ſu. de ſeru. ruſt. præd. & qđ ibi dixi. & no. ibi Bal. in l. 1. C. de iu. emph. vbi de hac prima q̃õne.

Ale. Item facit ad quæſtionem; Et quid ſi paſſagium debetur põti, & pons ſit mutatus, vide Bal. in l. 3. C. de priuileg. fiſ. Et adde ſimilem quæſtionem no. per Bal. in l. non modus. C. de ſeruit.

Barb. Ia. de Are. Per. ibi tenet, ꝙ comprehendit futuras capellas, per c. quia circa. de priuil. & arg. in l. peculium. de leg. 2. & l. pen. ſup. de fun. inſtr. & vide gl. in c. cum capella. de priuil. & ibi Ioan. And.

Menoch. Zaſius li. 1. ſing. reſp. c. 15. & a Bar. diſſentit. Gazi. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. num. 166. ff. de lib. & poſt.

Alexa. Ad quæſtionem. De qua vide per Io. And. in cle. literas, de reſcrip. & per gl. & Doct. in c. cum capella. de priuile. quid autem ſi ſit facta pax cũ ciuitate, & caſtris, an trahatur ad caſtra poſtea acquiſita? Io. And. in addi. Specu. in titu. de trenga & pace. in pen. quæſt. vbi allegat illum tex. In contrarium alleg. l. ſi quis filiabus. de teſta. tut. volens, ꝙ pax trahatur ad caſtra nouiter acquiſita, p Pau. de Caſt. in l. ſi ſeruitus, in prin. de ſeru. vrb. prædi. & vide qđ no. Bar. in l. ſi conuenerit. §. ſi nuda. ſu. de pig. act. & quæ ibi dixi. & quod dixi ſecundũ Bal. in l. inter ſtipulantem. §. ſacram. de verb. oblig. in fi. & Bal. in l. omnia. C. de epiſ. & cler. an intelligantur cõceſſa priuilegia futura. Et dicit Bald. in l. qui filiabus, in prin. per illum tex. de leg. 2 ꝙ qui legat eccleſijs ciuitatis, non videtur ſentire de eccleſijs poſtea conſtructis. Et facit etiam ad q̃onem, q̃ diſputauit Io. Cal. quæ incipit, D. Papa, &c. & ad q̃onẽ, quam habes plene per Ioan. And. in reg. qui ſentit. in mercu. & in addi. Spec. in tit. de cẽſi. & nunc dicẽdũ. De q̃b. verbis aliq̃d per D. Ant. in c. cũ capella. de priuil. & Alberi. de Roſ. in prima parte ſtatutorum. q. 130. & vide Bar. omnino in conſ. 156. incip. Commune Spoleti. Adde an priuilegiũ cõceſſum monaſterio, & capellis intelligatur de fructib. Ale. conſ. 175. 2. vol.

Parif. Vide Ale. conſ. 178. vol. 2.

Claud. Adde ad hunc locum Bar & ad vtranque q. Rom. conſ. 359. in 5. dub.

Alr. Alicui priuilegiũ. Vide Io. And. a ti. de cẽſib. §. nũc dicẽdũ, in addi. magna q. determinat, ꝙ ſic, ar. l. q. filiab. de teſt. tu. & hic p Rolati. adde Bal. cõſ. 365. li.

Remedium ordinarium, & extraordinarium cõcurrunt, quando contra diuerſos competuat ab actu neceſſario.

Emptor, an poſſit ſtipulari de damna ante traditionem dato.

Qui habet ius ad rem, quando poſſit petere hanc cautionem.

Stipulatio ſimpliciter cõcepta, an poteſt porrigi ad tempus ante traditionẽ quando venditor nõ fuit in culpa, quod ſic.

Stipulatio de dãno infecto facta, an trãſit ad emptorem ſine ceſſione, ꝙ ſic.

Rõ quare hęc ſtipulatio vẽditoris porrigit ad oẽ tp̃s, et ſtipulatio ẽptoris nõ.

§. Emptor prædii, ſi ante.

Hęc ẽ additio vna quæ ponit caſum, & fuit Centon, qui non intellexit tex. Diuide tex. ſic: Quandoq; ſtipulatur de damno infecto emptor tñ, & loquitur principium vſque ibi, ſed ſi venditor. Q̃nque ſtipulatur venditor tantum, vſq; ibi, quod eſſet iniquiſſimum. Q̃nq; ſtipulatur vterque, & tunc loquitur, vſq; ad finem literæ. Item prima pars ſubdiuiditur in tres. Prima q̃n venditori non põt imputari negligentia, vſque ibi, ſed qđ fiet. Sc̃da q̃n venditori non põt ĩputari culpa, vſq; ibi, ſed nihil. Tertia q̃n vẽditori põt imputari culpa, & ideo iſte verſ. dẽt iungi cum prima parte. In tex. ibi, reuoluitur autem, 1. ager emptor pro vtroq; tp̃e, ea ratione, quæ ſequitur. Et bẽ. h. d. Stipulatio emptoris ſemp̃r interpoſita, porrigitur ad dãnũ tñ poſt traditionem contingens, nõ ad id, qđ ante ꝯtingeret, niſi ſibi ꝯ vẽditorẽ nõ daretur regreſſus, ſed ſtip̃lo vẽditoris ante oẽ tp̃s porrigitur, ꝙ ſi vterq; ſtipuletur, ſtip̃lo vẽditoris tp̃e traditionis finitur, ſtip̃lo emptoris ab inde in antea hẽt effectum. h. d. Op. de l. cũ emptor in princ. ꝟ. eo. Rñdeo, illa lex loquitur q̃n ꝯ venditorem emptor nõ põt hr̃e regreſſum. vñ concordat. l. hic opp. auxilium † ordinarium concurrit cum extraordinario, q̃n ꝯ diuerſos competunt. l. ẽt. C. ſi tutor, vel cura. interuen. ſed actio ex empto, & cautio damni infecti cõpetunt ꝯ diuerſos, ergo &c. Sol. illud eſt verũ, q̃n procedunt ab actu neceſſario, ſecus ſi voluntario, vt hic, & l. cũ mandato. ſu. de minor. Sed ꝯ hoc. op. quia ſm hoc dñs non poteſt petere iſtam cautionem, quia poteſt hr̃e regreſſum ꝯ fructuarium, qui rei curã ſuſcepit. l. j. in fi. §. vſufr. quemadmod. caue. Sol. vt dicã ꝟ. eo. l. ſi filius. vbi hæc, & ſimilia examinãtur. Opp. de fine, ad princ. Dic, ꝙ finis loquitur q̃n vterq; fuit ſtipulatus, principium q̃n vnus tñ. Rõ ponitur in fi. §. Oppo. ꝟ. de duob. re. per totum tit. Sol. gl. ꝙ ibi toleratur. Sed Dy. ſoluit aliter, quia ibi ꝯhentes hoc noluerũt, idẽ
a hic, ſi hoc vellẽt, vt inf. ea. l. damni. §. cum parietem. † Quæro, & reuoco in dubium caſum verſ. ſed quid vtrum emptor poſſit ſtipulari de damno ante traditionem facto. Et diuerſæ ſunt opi. in glo. vna eſt Azo. alia eſt opi. Hug. & iſta eſt vera, ſm opin. Hug. licet quidam diſtinguant, aut emptori eſt aliquo modo tradita, aut non, ſed nõ curo, ſufficit, ꝙ ſua interſit, v ſ. ea. l. in prin. Habes igitur hic ſolutionem queſtionis, an ille, qui habet ius ad rem, poſſit petere cautionẽ. Et dic, aut eſt ſibi conſultum ꝯ alium, & non petit, aut nõ eſt ſibi conſultũ, & tũc petit caueri, vt hic, & hoc ſm opi. Hug.
3 Quæro, † vtrum ſtip̃lo ſimp̃r concepta poſſit porrigi ad tp̃s ante traditionem, q̃n venditor non fuit in culpa. Et gl. hic vr̃ tenere, ꝙ non, & vide eã in verbo, ſed nihil. quæ incipit, non refert, ibi in fi. illud autẽ. Et idem tenet gl. magna. Contrariũ tenet glo. parua, q̃ eſt ſuper verbo, ſtipulatus fuerit. Et iſtud idẽ tenet gl. in l. cum emptor. in prin. q̃ eſt veritas. & eſt iſtud, quod tenet vlt. gl. per l. cum emptor. in prin. cũ ſua glo. ꝟ. eo. & hoc tenet Dyn. Quæro, vtrum
4 † tranſeat ad emptorem ſtipulatio p venditorem facta ſine ceſſione, vel ſit neceſſaria ceſſio. Dic, ꝙ ſic, vt in gl. & dicam in l. flumi-
5 num. §. adijcitur. Quæro, † quæ eſt ratio, quod ſtipulatio venditoris porrigatur ad omne tempus, ſtipulatio emptoris non. Breuiter natura obligationis eſt, vt nõ retrocedat ad auctores, ſed vadat ad ſucceſſores. l. ſi a te. §. fi. inf. de excep. rei iud. Vltimo poſſes diſtinguere, vt gl. & ſupple, vt ex prædictis apparet.

1 *Statuto ſtante, quod quicunque occiderit, occidatur, ſed ſi habuerit pacem, mitius puniatur, an ſi facta ſit pax de vulnere, & homicidium ſit ſecutũ, pax locum habeat.*
2 *Statutum loquens de eo, qui habuit pacem ab harede, non habet locum in eo, qui habuit pacem a defuncto.*
3 *Tempus vulneris, & non mortis poni debet in inquiſitione, quando quis vulneratus eſt vno menſe, & mortuus alio.*
4 *Accuſar. de homicidio nõ poteſt vulnerans, etiam ſi certum ſit de morte, ſtatuta ſtantem, quod quicunque occidit occidatur, ſecus de iure communi.*
5 *contra vulnerantem non poteſt procedi de homicidio, etiam quando certum eſt vulneratum ipſum mori de vulnere.*
6 *Condemnatio de homicidio, quãdo ſequi poſſit ex proceſſu facto de vulnere.*
7 *Condemnari de homicidio poteſt vulnerans de iure communi antequam vulneratus moriatur, ſecus ſecundum ſtatuta.*
8 *Teſtes iurati in termino, quando poſſint extra terminum examinari.*
9 *Conſilium, quod præſtito iuramento, pars ſtatim petat teſtes examinari.*

§. Sabini ſententia vera.

Quãdo finis hẽt neceſſariam cõſequẽtiam ad principium, inſpicimus principium. h. d. Op. ꝙ poſſet agi tñ poſt diem, arg. l. in illa. ꝟ. de verb. oblig. Sol. Hic dies erat adiecta cauſa limitandæ obligationis, ideo agitur intra diem. In ꝯrio, cauſa differendæ ſolutionis. ideo non agitur ante diem, vt eo. titu. l. eum qui calendis. §. quoties. & l. qui hoc anno. Iſte §. allegatur ad
1 infinitas quæſtiones. Doctores hic † formant vnam quæſtionem. Facta fuit pax cum Titio de vulnere, de quo vulneratus eſt mortuus, an poſſit decapitari. Et nõ vr̃ quæſtio, quia homicidium non poteſt remitti. l. diuus, ad Sylla. Breuiter debes ponere; ꝙ ſtatuto cauetur, quod quicunq; occiderit, decapitetur, ſed ſi habuit pacem puniatur mitius, & videtur, quod facta ſit pax de occiſo, vt hic, cum omnibus legibus allegatis in glo. In contrarium videtur l. ſi vulnerato. & l. qui occidit. in fi. ſup. ad legem Aquil. Gui-
a do de Suza. dicit, quod tutius eſt, ᵃ quod fiat pax de vulnere, & de omni

ADDITIONES.

a Ale. Quod tutius eſt. Adde, quod no. Bal. in l. ſi fugitiui. poſt prin. C. de ſeru. fugi. et Aug. in l. 1. in fi. quod quiſque iur. Et vnum adde, quod quoties eſt facta pax bannito, intelligitur facta reſtitutio, nõ aũt remiſſio, ſcdm tex. ſing. in c. j. in verſ. priuilegia oĩa. de pace Conſt. vbi vide Bald. Sed pone ſtante dicto ſtatuto, ꝙ qs debeat habere pacem ab offenſo, aliquis eſt dãnatus, quia blaſphemauit Deũ, et carceratus, an poterit relaxari? Dic, quod ſic, facta vera confeſſione, et pœnitentia prius, ita notanter conſuluit Bar. in conſi. incip. Miniſter fratrum de pœnitentia. Et ſequitur Pet. de Anch. in conſi. incip. Reuocatur in dubium, ſi ſtatuta, etc. ita tenet Flor. no. in l. 1. C. de reb. cred. et dicit etiam, ꝙ poteſt dici, ꝙ illo caſu non habent locum verba ſtatuti, quia non eſt, qui habeat pacem facere, et ſic non conueniunt verba ſtatuti, ergo nec eius diſpoſitio. l. ita autem. in prin. de admin. tut. et ſic poterit reus liberari abſque pace. Facit pro conſi. Bar. quod not. Bal. in l. præſes. C. de tranſa. Epiſcopus autem nõ poteſt remittere offenſam Dei, ſi quis Deum maledixerit, licet Epiſcopus ſit legatus Dei. Ita no. Bal. in l. accuſationem. C. qui accuſ. vbi dicit, ꝙ non poteſt facere pacẽ. Et dicit Bal. in l. 1. C. de rap. virg. ꝙ in delicto, vbi offenditur Deus, non poteſt fieri concordia, niſi Papa remittat. Et ad not. hic per Bart. in verſ. iſte §. allegatur, etc. ibi, l. diuus. etc. adde, quod bene faciunt notata per Bal. poſt Bar. in l. tranſigere. C. de tranſa. et adde, quæ no. in materia Bar. in l. fideiuſſor magiſtratuum. inf. de fideiuſſoribus.

omni eo, quod ex vulnere posset sequi. Spec. ponit in tit. de accu.
§. 1. ver. sed pone. Iac. de Are. dicit, aut fuit remissio actionis de vul
nere, & tunc non vr̄ porrectũ ad aliã actionẽ, q̃ posset sequi. sed si
fecit remissionẽ super iniuria, tunc oẽ vr̄ remissum, argu. l. si duo
patroni. §. Iulianus. & l. fi. ff. de iureiurã. Bñ oẽs bene dñt, & capias
verba Guid. Aut est certũ de mente ꝯhẽtium, & stamus certo, vt
l. j. §. si conuenerit. ff. de pos. Aut non cõstat, & tũc, aut remisit iniu
riarum actionẽ, & nõ vr̄ alia actio remissa. de homicidio. l. si duo
patroni. §. Iulianus. Aut remisit iniuriam, & tunc aut vulnus erat
mortale, & oĩa vñr remissa, ut hic, cum sim. Aut non erat prima
facie mortale, & mors nõ vr̄ remissa. l. si vulnerato. ad l. Aquil. q̃a
de ea nõ vr̄ cogitatum. l. qui cũ tutorib. de transac. Intelligo tñ, ꝙ
fere mortale erat, alias si ex alia cã mors sequatur, non tenetur. l
qui occidit. in fi. ad l. Aquil. Secundũ hoc ergo vr̄, ꝙ quis possit fa
cere pacẽ de morte ipsius, & est verũ si statutum simpl̃r loquitur
2 l. diuus. ad Sylla. † Sed quid si dicit, ꝙ habeat pacẽ ab hr̃de, &c. Vr̄
idẽ, quia qui hẽt a defuncto, hẽt ab hærede, vt su. de proba. l. si pa
ctum. & vr̄ expressum de excusa. tut. l. athletæ. §. dat remissionem.
a Contrarium credo, * cum hoc fauore hæredis, sit inductũ, nõ põt
remittere testator, ut C. vt in posses. leg. l. pen. & quod ibi notatur,
quia ex hoc quis inuitaretur ad delinquendum, cum vulneratus
expectans mortem de proximo, de facili pacem faceret. Item pro
hoc, quia eius iniuriæ prosecutio non cõpetit iure hæreditario. ar.
3 ff. de sepul. viol. l. q̃situm. & ff. de acq. hære. l. pro hærede. §. fi. † Quæ
ro, quid si de vno mense est vulneratus, & alio mense mortuus,
b qđ tempus poni dẽbit in accusatione? Et dic, ꝙ tps vulneris. argu. l.
4 ita vulneratus, & l. aut lex. ad l. Aquil. Quid, si est vulneratus, & est
certũ, ꝙ ex illo vulnere morietur, an ante mortem possit accusa
ri de homicidio? Et vr̄, ꝙ sic, & Ricard. Malumb. idem tenet in l.
ita vulneratus legendo Paduæ. Sed dicit ipse, ꝙ Iac. de Belu. inter
rogatus rñdit ꝯtrium. Credo, ꝙ de iure communi, D. Ricar. dicit
bene, ꝙ mors non requiritur. Sufficit enim si percutit aĩo occidẽ
di, vt l. is qui cum telo. C. ad leg. Corne. de sica. Sed si poneres ꝙ
statuto cauetur, ꝙ quicunque occiderit puniatur, &c. verum dicit
Iac. de Bel. cum ante non sit nata actio, q̃ cõditio eueniret, vt l. ce
dere diem, de verb. sign. & sic anteq̃ sit mortuus, agi non potest,
cũ multa possint accidere. l. nãlem. §. illud. ff. de acq. rer. do. & sta
tutum requirit expresse mortem. Facit, quod dicetur in l. in illa. &
5 l. hoc iure. de verbo. obl. Sed pone, ꝙ certum est ipsum mori de
c isto vulnere, an possit de homicidio procedi ꝯ eum. Et vr̄, ꝙ sic. l.
si pupillus. §. 1. de noua. Sed ꝯtrium credo, quia qñ cõdõ est certa oĩ
certitudine. ff. & quando, & tunc ante conditionem põt agi, vt Dy.
dicit in d. l. si pupillus. reprobando gl. ibi positam, & glo. l. dicit in
l. in omnib. ff. de reg. iur. hic §. non facit, quia hic cœperat sua inter
esse, & iõ agit. Hæc n. stipl̃o non est concepta sub hac condõne, si
paries cadet, quia tunc ante non posset agi, sed concipitur sub cõ
ditione, si damnum ꝯtigerit. Dãnũ aũt iam cõtigit, cum paries vi
6 tiatus est, ergo &c. † Quæro nunquid si agitur de vulnere sequi
d posset cdõ de homicidio ex ipso processu? Ricar. Malumb. dispu
tauit in illis terminis. Et dicit, aut fuit dictũ de vulnere mortali, &
sequi põt ꝯdẽnatio de homicidio. Aut hoc non fuit dictum, tunc
de homicidio non potest sequi ex eodem processu condẽnatio.
l. si vulnerato. & l. qui occidit. ad leg. Aquil. & l. oĩs hæreditas. §.
nunq̃. ff. de reg. iur. Est ne vera ista distinctio? Dic, ꝙ de iure com
muni est verum, quia non requiritur mors, sed sufficit animus oc
cidendi, vt dixi. idem ergo si quocunque modo accusatio, vel inq
sitio cõtineret illum percussisse animo occidendi. Si loquens sim
statuta, quæ requirant mortẽ, tunc licet inquisitio sit facta de vul
nere mortali, non posset sequi condemnatio de occiso, quia illa
accusatio nõ fuit proposita. Si poneres propositam, quia dixisset
accusator. Quare peto eum condemnari de morte, cum certũ sit
eum moriturum, vel iudex dixisset in inquisitione, ꝙ ẽt de morte
intendebat inquirere, tunc posset sequi ꝯdemnatio, morte secu
ta, q̃a ius superuenientis actori ex cã de præterito, confirmat iuum
7 ius. l. si rem. §. fi. ff. de pign. act. & l. si mandauero. ff. mand. † Vlterius
Doct. disputant hic, an posset cõdemnari de homicidio antequã
e moriatur, ehcet sit certum mori. Et per prædicta patet, ꝙ de iure
8 cõi sic sm̃ statuta, nõ q̃a non erat nata actio. Oldr. inducit † istum
§. testes iurauerunt intra terminum, & post terminum testes de
f posuerunt, an valeat. Et vr̄, ꝙ sic, ut hic & hoc tenet Spe. sed iste §.
non facit, quia hic finis hẽt necessariam consequentiam ad istud
principium. sed depositio testium non habet necessariam conse
quentiam ad iuramentum. Dic, ꝙ sunt tria tempora, vnũ est tem
pus iuramenti testium, aliud est tempus depositionis testiũ, aliud
est tempus publicationis. De primis duobus dic, vt in Spec. de te
stibus. §. qualiter. versi. is quoq;. Aut est datus terminus ad produ
cendum testes, & sufficit, ꝙ iurent intra terminum. Aut fuit da
tus terminus ad probandum, & tunc debet facere hoc, vt iurent,
& deponant intra terminum, quia per solum iurm̃ nõ probatur.
de tertio, videlicet de publicatione, & tunc potest fieri post ter
minum, quia per iudicem fit, vt in Spec. de dilat. §. j. ver. sed quid
si. ff. Iac. de Butr. disputauit istam q̃õnem, & determinauit, ꝙ si est
datus terminus ad probandum, sufficit, quod intra terminũ iurẽt
licet post terminum depositio fiat, & ideo satis est, ꝙ examinatio
fiat per iudicem, & non spectat ad partem, ut notatur in l. si q̃n. C.
de testibus. Et dicit Iac. ꝙ dilatio, data non debet porrigi ad aliam
rem, seu personam, q̃ pro qua data est, arg. l. si vnus §. ante omnia.
sup. de pac. & l. hoc amplius. §. Celsus. & l. si finita. §. si de vectigali
bus. sup. eod. Tertio quando iudex dat terminum ad probãdum
dat de eo, quod tibi incumbit, ut facias iurare testes, & venire, sed
examinatio datur iudici, ideo post terminum iudex potest facere.
Hoc non placet, quia licet spectet ad iudicem, spectat tamen ad
solicitudinem partis hoc petere. d. l. si quando & quod dicimus in
appellatione. l. eos. in fi. C. de appellatio. & non præsumitur stare
g per officialem, g nisi sibi protestetur. l. j. C. de susc. & arca. lib. 10. l.
9 placuit. de collat. fun. patr. lib. 11. † Vnde consulo, quod statim pre
stito iuramento per testes, petat eos examinari, quia intra terminũ
10 debet petere † quod spectat ad partem, facit c. quoniam contra fal
sam. ext. de probationib. & l. gesta. C. de re iud. & authen. at qui se
mel. C. de probationibus. Facit quod no. Archi. & alij Moder. de
excep. cap. pia. lib. 6.

ADDITIONES.

a Ale. Contrarium credo. Bal. tenet contrarium. C. de lib. & eor. lib. in l. 2. per illũ tex. & vide per Imo in l. 4. §. Cato. de verborum obligationibus ad fi. per Bal. in l. j. in versi. pone testator dicit. C. commu. de leg. & vide Bal. in l. transigere. C. de transac.

Pom. Licet contra Bar. tenuerit Bal. in l. 2. C. de lib. & eor. lib. Et ibi sequuti sunt eum Sal. & Pau. de Cast. & D. Nell. de S. Gemi. in 3. par. 2. par. 4. 1. q. tenuit contra Bar. ipsemet Bal. in l. 1. C. com. de leg. tñ sequitur opin. Barto. quam dicit cõiter a Doctorib. hic teneri Rom. & Ang. sequitur, & ibi D. Ang. de Are. in trac. suo ma leficiorum, in gl. super verbo, comparet inquisiti i terminn defensionum & vide tur sequi Are. in l. pro hærede. §. fi. de acqui. hære. & D. Christoph. Nicellus in l. 4. §. Cato. inf. de verbo. oblig. in fi. Ad argumentum autem Bal. responde, vt per Imo. hic, & in d. §. Cato. Bar. hic declarat, vt per eum in l. si filius, qui patri an vlti mis verbis, in fi. sup. de vulg. & pupil.

b Alexand. Pom. debet. Adde in hac materia, quod no. Bar. & quod ibi dixi in l. si in rixa. inf. de sicar. & ad ista adde quæstionem notab. quam ponit Bal. in l. 1. in fi. sup. de orig. iur.

c Ale. Sed pone. Adde Ang. & Imo. in l. in ratione. §. si seruus. inf. ad l. Falci. sed qđ si vulneratus est quis mortaliter, & postea ante mortem alius adhuc vulnerauit, ex quo vulnere dicatur occisus? vide Bal. in cap. j. quibus mod. feud. amit. in prin cip. & ibi per eum quando dicatur vulnus mortale. Et ad primum quæsitum vide ꝙ habetur in l. huic scripturæ. sup. ad l. Aquil. & in c. significasti. 2. & ibi per Inn. de homici. Et quid si statutum dicit, ꝙ interficiens aliquem in die Veneris sancti puniatur, &c. dic, ꝙ tali pœna punitur, qui mortifere vulnerauit, secundum Bal. in l. 1. ad fi. C. de nund. Et facit ad ea, quæ no. Bal. in l. transigere. C. de transa. in vna addit.

Adde de vulnerato ab uno, & postea ab alio, Ale. consi. 15. vol. 1. Adde, ꝙ Ioan. And. in addi. ad Spe. in tit. de accusa. versi. sed pone, dicit secundum Fed. de Sen, ꝙ si animo occidendi vulnerauit, & vulnus sit mortale, ꝙ poterit puniri de mor te, alias differatur, per l. 1. §. diuus. ff. ad leg. Cornel. de sic. & C. eo. l. 1. Et cum hac opi. ipse transit.

d Ale. Quæro nunquid. Bene faciunt, quæ no. Bar. in l. Senatus. inf. de accusa. versi aduerte, &c. & per Bar. in l. non quemadmodum. sup. de iud. Item faciunt ista ad quæstionem. Potestas habet arbitrium puniendi in certis maleficijs suo tempo re perpetratis, si maleficium est inchoatum vno tempore, puta, quia quidam mor tifere fuit vulneratus, & finitur alio tempore, quia mortuus fuit alterius tempo re, quod ille secundus non habet super dicto maleficio cognitionem, cuius tem pore inchoatum non fuit. Ita eleganter tenet Bal. allegat Guid. de Suz. in q. 2. In l. 1. sup. de orig. iur. & in l. sed & milites. §. sed & ignominiæ. de excus. tut. bene faciunt not. per Bar. in l. cum qui. §. in popularibus. sup. de iureiur. Quæ faciunt ad quæstionem. quid si syndicus tenetur denunciare maleficium commissum tẽ pore sui officij, & syndicus de delicto commisso tempore sui syndicatus, habuit solum notitiam post tempus syndicatus, an teneatur illud denunciare? Bal. in l. cum ancillis. C. de incest. nup. tenet, ꝙ non, per l. 1. §. occisorum. ff. ad Sylla. & ibi vide per Lud. & adde quod no. Bar. in l. ita autem. §. fi. sup. de excu. tut. Et hic ad de quæstionem, quam disputauit Iac. de Bel. in l. sancimus. C. de fideiu. dum quæ rit, an fideiussor, qui promisit sub pœna præsentare accusatum de vulnere, tenea tur si vulneratus decessit? Adde, quæ posui in d. §. in popularibus. Et an cum agi tur ex vulnere, debeat sequi condemnatio de homicidio ex processu? vide Ioan. And. in addi. ad Spec. in rub. de inquisit. & Bal. consi. 51. 5. lib.

e Ale. Antequam moriatur. Adde Bal. in c. 1. quib. mod. feud. amit. & Bal. in c. 2. §. iniuria. de pace iuramen. firman. Et ibi dicit, ꝙ non, si statutum dicit, ꝙ si quis oc ciderit, &c. allegat. Bar. hic, & in l. in hac, de triti. idem dicit, si statutum dicit ho micida puniatur.

f Ale. An valeat. An testes iurati in termino possint deponere post terminum, vide per Bar. & Doc. in l. si quando. C. de testib. & ibi dixi. & adde Spe. de off. de leg. §. j. ver. sed nunquid, & quod dixi post Bar. in l. 1. §. si seruus de quæs. & quod no Bal. in l. gesta. C. de re iud. in fi. & in l. iurisiurandi. C. de testib. & vide in l. Anti stius. in prin. de acqui. hær. Bal. in l. 3. C. de testib. & Bal. in l. 1. ad fi. C. de sacros. eccl. & in l. presbyteri. C. de epis. & cler. & adde Spec. de fer. §. sequitur. ver. quid si tunc. & Archid. & Io. And. in c. pia. de excep. in 6. & per Bald. in rub. C. si ex fal. instrum. in fi. per Bal. multum not. in l. 2. C. de sacros. eccle. & limita per Bal. in l. 2. C. vt lite pen. vbi voluit hæc vera esse, nisi esset datus terminus ad proba tum habendum, & idem etiam dicit in c. licet causam, de proba & ibi de materia p D. Ant. & dicit etiam Bal. in d. rub. si ex fal. instr. in fi. ita fallere vbicunque a le ge esset datus terminus ad probandum, quia tunc non sufficit iuramentum Q[illegible] bene no. pro terminis statutarijs. Et adde istis Bal. in l. obseruare. in fi. de off. pro cons. & in l. si vero. §. fi. ff. de testa. mil. ubi hoc limitatur per eum in addi. Spec. in tit. de sent. ubi dicit idem, quod in dicta rub. si ex fal. instru. Et his adde Bal. in l. 2. ff. de fer. & Ange. & Imo. in l. Pamponius. de acqui. hered. in prin. vbi etiam de termino dato ad probatum habendum, adde Rom. consi. 444. vbi posuit, an suffi ciat testes iurare in termino.

Menoc. Adde Ferrar. caute. 14. si quis. nume. 1. non procedit quando est mutata conditio, Ruyn. consi. 188. nume. 1. lib. 1. Felyn. cap. licet causam. numero 19. de probatio.

g Stare per officialem. Vide bonũ tex. in l. si quis. C. de offic. ciui. iudi.

§. Ei

§. Si vicinas ædes. Op. de l. qui bona. §. si qs. Sol. gl. Opp. C. de pact. l. cum pponas. Dicit gl. satis deceris mihi facere, cum pmittis me ingredi in possessionem. l. sed & hæ. §. fi. sup. de procuratoribus.

§. Non solum auté. a Opp. s. eo. l. qui bona. §. de illo. & sup. ea. l. §. ei, cuius. Sol. in ea parte, s. qua petitur cautio, istud edictum est subsidiarium, & in ea parte qua agitur, nō est subsidiariū. Vel dic q illa alia auxilia, de qb. hic dr, sunt extraordinaria, s. ex edicto ptoris, & sic concurrunt cum isto. Idem puto, q si alius esset missus ex secūdo decreto ex alia cā, q̄ ista, & post esset expulsus, non hēret hanc actionem in factum, qa ex tūc cessat offin iudicis exequentis. l. a diuo. § post edictum, de re iudi. Sed hoc ideo, quia in edicto fuit expressum, sed in edicto, ne vis fiat ei, hoc expressum non fuit.

ADDITIO.

Ale. §. Non solom. Facit iste tex. a cōtrario sensu, an missus i possessioné ex primo decr. hēat interdictū, de vi, & vi arm. de quo est gl. & dixi post Bar. in l. is cui qrit. sup. vt in pos. leg. & dñ gl. in hoc §. dt q iussus iudicis ex secūdo. decr. hr loco tituli, vide Bal. in auth. & qui. versi. nunc alia. C. de bon. auto. iud. poss.

Actio vtilis in subsidium datur mihi contra debentem cedere actioné, qué cogere non possum.

§. Si procurator meus. a Op. d l. stipulatio ista. §. alteri. j. de verb obl. Sol. alteri non possum stipulari, sed mihi noie alterius. Opp. de l. possessio. § & si possessio. j. de acq. poss. & l. j. C. p quas perso. & l. si stipulatus. §. Chrysogo. j. de ver. obl. Huius timore sunt duæ lect. in glo. Vno modo, qa illud, cā cognita, &c. determinat præcedentia, & tunc responde ad ɔtrium, & fallit in stipulatiōnib. prætoriis, & in his, quæ fiunt in iudiciis. Alia, q illud, cā cógita, determinet sequētia, ibi. mihi ex ea stipulatione &c. vide gl. ibi, vel in subsidium. c & signa illam partem, t q qñcunq; quis debet mihi cedere actionem, & non potest cogi, datur mihi vtilis in subsidium. Et allegat glo. l. j. & 2. s. de instit. quæ bene facit. & facit bene l. j. C. de act. & obl. & l. multum. C. si quis alteri vel sibi.

ADDITIONES.

Pom. Si procurator. No. hic casum sin. scdm do. Lud. q vbi quis stipulatur alteri, & est necessaria cessio, si cedens est absens, transit vtilis sine cessione, q est summe no. facit qd no. in l. j. C. de act. & obl. & l. j. de incesti. Vide Bal. in rub. ext. de lit. conte. vbi alle. istam gl. pro sing. & vide, quę ibi dixi.

Ale. Opp. de l. Adde gl. in huiusmodi, in l. prio. de leg. j.

In subsidium. Adde Bal. consi. 25. inci. tres sont casus. 4. lib. in fi. consilij.

LEX XX.

Inter fructuarium. Hanc legem declara, ut sup. e. l. damni. § ei cuius.

LEX XXI.

Si filiusfamilias. Si filiusfam. est inquilinus, sibi, & patri cauebitur pro piculo rerū peculiarium. pro periculo ędium soli filio, si actum est, vt ad eum soli periculum spectet. h. d. Primo loquitur qñ petitur cautio p damno, quod timetur in rebus peculiarib. Secundo ibi, nisi, quādo petitur, pro damno, quod timetur in ædes ɔductas. Op. q ad filium tantum damnum peculiarium rerum spectet, cum filius habeat loco prisfamilias, l. a. sup. ad Macedonianum. Solu. hic erat peculium aduentitium, vel profectitium, ut in gl. Sed ɔ, quia interesse, quod filius prosequitur a in profectitiis per §. sed vtrū. l. 3. s. de minal lud idem prosequtur pr in castrensi. l. si filius. C. de bon. damn. Sol. filius retinet profectitium, etiam bonis publicatis ex ɔctu, li pr retinet castrense solum bonis publicatis ex delicto, & hunc casum expectare non debemus, vt j. de uerb. ob. inter stipulantē. §. sacrā. Vel dic, q cum filius habeat hanc spem cum detentatione, & custodia sibi a parte commissa, merito petit sibi caueri, ut j. eo. l. cū emptor. in prin. sed pr nullum ius, & nullam custodiam de præsēti habet in castrensi. Quæro, dr hic quod uterque mittitur in possessionem ex primo decreto, quid fiet ex secundo? Rñdeo in aduētitio promptum est, quia pro rata damni. l. si finita. §. cum autem. s. eo. In profectitijs vero si quid adiudicaretur filio iure dominii, statim quæreretur patri, quia est ex causa profectitia. unde nullū esset consilium. Puto sic expediri quia pater iubeatur possidere iure dominij, & quod filius idem ius habeat in his, quod in reb. profectitij peculij. vt sic eo casu quo ad eum pertinet peculium, eodem pertineant ędes. arg. j. ut leg. noīe cauea. l. j. in fi. & l. seq. & l. is cui. §. si Titio. vt in possess leg. Venio ad secundam partem. Op. q uterq; teneat. quia utriusq; interest, cū filius teneatur ex ɔctu de peculio. l. j. sup. de peculio. Sol. hic filius pepigit, q ipse solus teneatur de peculio, non pater. Vel pater fecit pactum, ut teneretur ipse, non filius. Sed plus placet, q filius pepegerit, quia filius ipse conduxit. Opp. q saltem pro periculo rerum peculiarium potest pater petere cautionem. Sol. dicit Dy. dic q in domum non fuerunt illatę Sed non placet, quia potuerunt inferri, ut supra. l. dāni. §. si is, qui uicinas. & arg. sup. de peculio. l. quæsitum. in prin. Vnde dic, quod hic de hoc nō quęritur, sed solum an posset petere cautionem de periculo ædium. Secundo modo legitur timore dictorum ɔtiorum. s. q hoc secundo casu uterq; petere posset cautionem. s. pater & filius, & quod dicit, solus, excludit dños tātum, ut in gl. habetis. Istud non est uerum, quia licet inquilinus posset petere cautionem, non per hoc dominus excluditur. l. qui bona. § qui damni. versi. cæterum sup. eo Nec ob. si dicas, dñm habere regressum ɔ inquilinum ex conuentione, vt hic dr in tex. ergo non petit cautionem, vt s. eo. l. damni. §. emptor. quia illud in eo, qui non habet ius in re, sed actionem solum personalem. Secus si habet ius in re, quia tunc licet contra alium habeat regressum, tamen petit cautionem, vt patet in dño proprietatis, & fructuario. Item in dño & superficiario. l. inter quos. §. damni. j. eo. coniuncta. l. j. in fi. sup. vsufru. quemadmodum cau. Præterea inquilinus

b & fructuarius, & similes b si petunt cautionem noīe totalium ædium, hoc faciunt procuratorio noīe domini. l. j. in fi. su. ti. j. multo magis hoc potest dñs cuius nomine fit. Quęro, an inquilinus posset petere cautionem nomine ædium? Gl. hic videtur velle q sic. Dicam in l. inquilino. j. eo.

ADDITIONES.

a Alex. Filius prosequitur. Vide Bal. in l. dicimus, §. si pater. ff. de excus. tuto. & Sal. in l. penul. C. qui bon. cede. poss.

b Alex. Et similes. Vide Pau. de Cast.

LEX XXII.

1 *Decretum primum, qualiter interponatur in re, quam actor detinet.*

2 *Minima quando curanda.*

3 *Proprietarius, an possit rem damnum minantem habere pro derelicta.*

Si proprietarius. Primo ponit vnū dictum bimēbre, s. q proprietario succurritur ɔ fructuariū, a & econuerso. Et aduerte, q proprietario in duobus casib. siue promisit, siue præstitit: fructuario tātum, si præstitit, vt patet hic in tex. & dixi plene, sup. eo. l. quamuis. Secūdo ibi, & si. ponit practicam, qualiter domino succurratur. Tertio ibi, idēq;,

2 qualiter fructuario contra dominum. Oppo. de l. quamuis. a sup. eod. Sol. Dicit glo. hic ex primo decreto, ibi ex secundo decreto.

1 No ergo formam qualiter interponatur primum decretū in re, quam actor detinet. nam dicit iudex, rem quam detines ex tali causa, puta ex commodato, vel conducto permitto tibi retinere ex primo decreto, & pro tali, & erit cōstitutum pignus prętoriū,

b nec erit opus noua missione, quod, tene menti. Opp. b q de mini

2 mis t non est curādum. l. si oleum. in fi. & l. seq. s. de dolo, & l. scio. supra, de in integrum restit. Glo. non soluit. dicit Dyn. ad idem facit, de ɔtrahen. emptio. l. res bona. de ædilitio edi. l. item si serui.

c Sed dic, aut agitur c de iure communi, & regulariter de minimis curatur. l. j. §. illud. de cōiūg. cum emancipa. li. & l. quamuis. vt in possessio leg. Fallit in l. in reb. §. possunt. ff. cōmo. & l. omnino. de impē. in reb. dotal. & dicta l. itē si serui. cum similib. & d. l. res bona. Rō specialitatis apparet, si agitur de iure speciali ɔ ius commune, tunc pro modica læsione non receditur a iure communi, d. l. Scio. & l. res bona. eadem potest esse ratio in actione de dolo, & quia ibi quædam species restitutionis versatur. sup. de dolo. l. j. & no. s. tit. j. l. de pupillo. §. si is. Dy. intelligit ɔ ius commune omne

3 remedium quod restitutionē indulget, quod satis placet. t Quæro, an proprietarius posset habere pro derelicto? glo. q sic, & innuit hic tex. ibi, vt quod haberet vicinus, & c. Sed arg. contra, pro socio. l. cum duobus. §. idem respondit. glo. non soluit, dic q ibi loquitur in obligatione personali ex cōtractu, hic in obligatione ex quasi noxali. l. prætor. §. hoc edictū s. eo. Sed hoc non videtur verū, quia fructuarius agit contra dñm actione psonali in factū, vel mandati, vel nego. gest. sm glo. in l. damni. § a. & ibi dixi, supra eodem. Vnde dic, q glo. verum dicit, quando nō expediebat caueri, & sic non videtur sibi mandatū. Sed si expediebat caueri, tñ non posset dominus liberari, habendo pro derelicto. arg. sup. cōm. diui. l. si quis putans. in fi. & d. l. cum duob. §. idē respondit.

ADDITIONES.

a Ale. Opp. l. quamuis. Adde Bar. in l. si finita. §. Iulianus. sup. eo. & Bar. in l. si quis ante. in fi. iof. de acq. pos. qūo autem interponatur in eum qui conuenitur interdicto, vti possidetis, vide do. Io. in c. tuæ. vt lite non contest. qui vi velle, q nō interponatur. Adde ibi Abb. cons. 94. 2. lib.

b Ale. Opp. quod De hoc per gl. & latius ibi per Io. And. in c. pen. de rescr. & per gl. in procemio decr. & vide no. per Bal. in l. inciuile. C. de rei ven. quod ipse no. in l. j. ver. 3. not. & in ver. seq. C. ne lic. ter. prouo. Et vide in gl. l. scio, hic alle.

Pomp. Vide Pet. de Anch. & Io. de Imo. in c. maiorib. de pręben. & quod no. in c. sedes. de rescri. etiam licet simus in pęnalib. vide Ang. in l. Mæuius. ff. de condi. & dem. & l. qui hæredi. eo. si debent solui decem ex forma statuti, & soluantur nouem, non est satisfactum statuto, quicquid dicat Moder. in l. 2. ff. ad Silla. Vide Bal. in l. minoribus. C. de his quibus vt indig. vbi si qui denūciauit omnes malefactores villæ ex forma statuti, pręter vnum, incidit in pænam statuti, & illud limita, quando non soluit decem, sed nouem, nisi forte ex errore, qui præsumitur, quia tunc non incidit in pęnam. Casus est sing. secundum Imo. in l. quāois, ff. de condit. & dem. & vide Bald. in l. cum allegas. C. de vsur. & in rub. C. de contrahen. emp. Et de illis minimis vide c. de appellationibus ext. de appel. & scribentes, & vide D. Cardi. in proæ. cle. & vide Imo. in d. c. de appellationibus ext. de appel. & ibi dixi. vide Bal. in c. sedes, de rescrip. vbi pulchre loquit. & vide Bal. in d. c. de appellationibus vbi quærit. quid in actione, quod met. cau. an curetur de minimis, sicut non curatur in dolo, & dubitat, & non decidit. Cogitetur, et dixi in c. si proponente. de rescriptis.

c Ale. At agitur. Adde. §. gallinarum. Insti. de rerum diuiso.

---

§. Plautius. Opp. de l. q vias. §. j. j. e. Dy. dicit, qñ vnus dicit se dñm, & alius pręterdit aliud ius Et dic vt l. hoc amplius. §. pen. & fi. Qñq; plures pręterdunt ius dominij,

& qui

& quilibet insolidum, & hēt locum iste §. aut prætēdunt ius dñij,
quilibet pro parte, & habet locum ī. l. proxima. & l. plures.

L E X X X I I I.

In stipulatione. Opp. & vr̄, ꝙ nō fiat missio nisi pro
parte sua tñ. l. prætoris. §. j. s̄. eo. Sol. hic
cessat vnus dñs, ibi plēs, & pro parte sua cauendo liberat̄. hic nō ca-
uet pro parte socij. Sed nonne est ꝯ tex. totum, dū in l. 4. s̄. si ex no-
xa. cau. aga. & incipit, si cum vno. & ibi dr̄ qd communem seruū
vnus ex dñis nō potest defendere pro parte. Quō ergo potest vnus
ex dñis defendere, & pro parte non, cum ista causa sit quasi noxa
lis ego solui alio anno. ī. tit. prox. l. s̄. iter. §. officium. & istud cōtra
rium est fortissimum.

L E X X X I I I I.

1 *Clusæ factæ in flumine publico sunt dominorum, qui eas fecerunt.*
2 *Vicini in ripa potes immittere trabem pro clusa fienda ipso inuito.*
3 *Quando ædificium fit in publico & timetur damnū, qualiter iudex adeatur.*

Fluminum. Hanc l. habuistis. s̄. eod. l. si finita. § deinde
ait prætor. Et hoc dr̄. De eo opere quod fit in
publico ad priuatam vtilitatem, debet satisdari de vitio operis tā-
tum: sed de eo quod fit ad vtilitatem publicam non satisdat̄. sed ꝯ-
petēs iudex pro indemnitate adit̄. Diuiditur in tres partes. Primo
loquitur de eo quod ædificatur in publico ad vtilitatem priuatā.
Secūdo loquitur de eo, quod ędificatur in publico ad vtilitatem
publicam. Tertio limitatur primum dictum. Secūda ibi, quid er-
go. Tertia ibi, sed quod dictum est. Dr̄ hic, si in publico loco fiat,
licet vnicuique ædificare. Contra, imo non licet: quia quicunque
ædificat in loco publico debet ędificium destrui, ꝑ ti. ne quid in lo
co publi. & ne quid in flu. pub. Dicit gl. duæ sunt lect. Primo publi
ce. i. authoritate principis, vel senatus. Vide gl. ī ver. in his, quæ in-
cipit, s. publicis, &c. ibi, & quod dicit, &c. est ne vera ista lect. Dicit
Dy. ꝙ non: quia si ædificaretur publica auctoritate non dēt satisda
ri: vt s. e. l. si finita. §. si publicus. & hic in versi. qd ergo. ꝑ quod da
tur in gl. alia sol. vt dicatur publice, i. ad publicam vtilitatem. vide
in eadem glo. ibi, vel dic. Et hanc solu. tenet Dy. hæc lect. non est
vera. sed potest esse vera, qñ quis ędificat ad publicam vtilitatem,
non legitime: sed qñ fit legitime, tunc cautio non interponitur. l.
si finita. § si publicus. s̄. eod. quare solu. prima est vera, ꝙ fiebat au
thoritate publica, ad priuatam tamen vtilitatem, & hoc vult di-
cere tex. ad ea igitur opera. Rō, quia ꝑmissio facta a principe, intel
ligitur sine vicinorum iniuria. l. 2. §. si qs a principe. ī. ne quid in lo
co publ. & l. si finita. §. si quid vitio. sup. eo. & ideo vicinus debet de
damno infecto cauere. Sed opp. si est verum quod fiat authorita-
te publica ad vtilitatem priuatam, ergo debet caueri de vitio soli,
& de vitio operis, quia locus efficitur priuatus, & etiam operis. Sed
hic dr̄ contrarium. Dicit gl. imo non, qa quando ædificatur in lo-
co publico authoritate principis, solum remanet publicum, & ēt
ædificium, licet ędificans habeat vsum, nisi aliter sit dictum in cō
cedendo. Vide in d. gl. in ver. in his. ibi, & tunc ædificatum, &c. nil
allegat, sed voluit hoc dicere, quia si locus esset priuatus, debet de
vitio loci, & operis caueri: sed quia remanet publicus, debet caue
ri tantum de opere. Casus est hic. Item opp. de lege, quod in litto-
re. ī. de acq. rer. do. Sol. ibi in litore maris, quod est commune, hic
in flumine, quod est publ. cum. Vos videtis clusas i Tyberi, † Quę
1 ro cuius sunt clusæ factæ in Tyberi, vel alio flumine, sunt ne dñi,
a potest ne dominus molendinorū agere rei vendicatione pro clu
sis? Hic tex. cum glo. quod non. Ego in l. quominus, ī. de flumin.
determino contrarium, & dico quod sunt propriæ eius qui ædifi-
cauit, sicut insula nata in flumine est eorum, qui possident prędia
prope ipsum, ita clusa proprie est eorum qui possident prope eā.
Hic est casus no. in l. pen. in fi. de acq. rer. do. Respōdeo ad hanc l.
in quantum hic dr̄ de eo, quod est factum in flumine publico, di-
cunt verum gl. quando fit ędificium quod cooperitur aqua. Si ve
ro ædificium fit super aqua, ita quod facit insulam, tunc est illius
qui ędificauit. l. penult. in fi. de acq. rerum dom. & pono in l. quo-
minus, de flum. In alijs autem locis publicis si ędificas publica au
thoritate, non fit tuum id quod ædificas, nisi expresse dicatur, vt
2 hac glo. Ego quæro, † vtrum possis in ripa fluminis vicini immitte
re trabem clusę tuę eo inuito? Hic vr̄ casus quod sic, ibi, & litorū,
gl. dicit, l. fluminum. & postea text. dicit, in his igitur, &c. Ego de-
termino in dicta l. quominus. ꝯrium, Et est ratio; qa proprietas ri-
parū est eius cuius est ꝑdium, sed vsus est publicus. sed ille cuius
est vsus, non pōt ędificare inuito dño. l. vsufructuarius nouū riuū.
s̄. de vsu. fr. Non obstat hæc lex, qa publice licet cuilibet ædificare,
verū est principis authoritate, alias non pōt ædificari. Procedo &
op. ꝙ hic tex. sibi ꝯdicat. dr̄ hic, nemine nihil, &c. sic innuit aliquo
faciente; qa duę negationes faciunt affirmatiuā. l. duob. de verbo.
sig. dicit gl. una negatio superfluit. & bene dicit. Item vr̄ ꝙ litera si
bi ꝯdicit. dicit. n. priuatim fiat, & s̄. dixit publice. Quidam dicunt,
ꝙ ver. ad ea igit̄. ponit̄ suppletiue: quia s̄. e. de eo, quod fit in publi-
co, hic de eo qd fit in priuato. Sed non vr̄ bene dictum hoc, quia
imo deberet poni illatiue. Dico igitur quare gl. ponit illatiue, hoc
modo stipl̄o debet interponi quando non ędificat authoritate iu
dicis, secus si iudicis authoritate: sed licet iudex concedat opus fie
ri, concedit sine vicinorum iniuria, l. si finita. §. si quid vitio. supra.
eo. Quare pone illatiue, & dic priuatim, hoc est ad priuatam vtili
tatem, publica tñ authoritate. & ideo in principio dicit publice. i.
ad publicam vtilitatem. Item dr̄ hic, quid ergo si fit in publico, iu
dex aditur. Quæro, ad quid aditur? Glo. dicit, vt id fieri prohibeat,
vel tolli iubeat. Vide gl. in verbo, prouinciæ, quæ incipit, vt ibi fie-
3 ri. † Sed quæro, qualiter aditur? Respon. per simplicem querelam,
dicens, tale opus fit, timeo damnum, quare peto, vt prouideatis.
Summam autem huius principij habuistis. s. eo. l. si finita. §. deinde ait prætor.

A D D I T I O.

a Clusæ. Adde vidēdum Pau. de Ca. hic, & quæ dicatur ripa, & an in ea liceat ædi
ficare. vide Bal. consi. 130. 3. lib.

1 *Emptor cui vēdidi domū, si ædificauit, an teneat ex stipulatione dāni īfecti.*
Stipulatio damni infecti, transit ad singularem successorē, vt ex facto eius teneatur venditor.
2 *Cautio ista non transit ad singularem successorem sine cessione.*
Ius agendi, vel excipiendi, quando transeat, remissiue.

§. Adiicitur. Et in hac ꝯtinuatione Iurisconsult' plene
exposuit verba edicti. Nunc est videre de
forma stipl̄onis. ideo primo ponit, q̄ ꝑsonæ dēt in stipl̄one cōpre-
hendi. ī prox. § dicet de quo vitio dēt caueri, & ibi ponemus for-
mam huius stipl̄onis, & ēt in ista stipl̄one cōprehendūtur succes-
sores vtēsi reor, ex vtraq; parte. Hoc dicit in tex. ibi, verbis cōtinē
tur, vt ex facto succedentis teneat ego promittēs, & ex damno da
to successori competat sibi actio, demum facta cessione. Formo
1 pro declatōne l. q. gl. Quæro: † ille, cui vēdidi domū ædificauit, an
ex illa stipl̄one teneatur. Quidā ꝙ sic, arg. huius l. & s̄. tit. j. l. si. quasi
actio ambulet. l. adhuc. §. si operas. s̄. de vsufr. Glo. determinat cō-
trarium. & alleg. s̄ de ser. exp. l. Titius. & l. dāni. §. emptor. s̄. eo. Et
vides ꝙ gl. intelligit, ꝙ transit ad successorem singularem, vt ex fa
cto eius teneat̄ venditor. Quęro, an ista cautio transeat sine cessio
a ne? Certe non. Vidistis ī gl. s̄. e. l. dāni. §. emptor. & l. ꝙ sæpe. §. si res.
2 s̄. de ꝯhē. emp. † Hoc ꝑmisso, ꝙ nō trāsit sine cessione ad successo-
rē singularē, leges allegatæ in gl. pro, sunt ꝯ. & illa iura q̄ allegat ꝯ,
sunt ꝑ. Op. de l. ēt. s̄. de iu. eiu. Sol. hic de mō agēdi, ibi excipiendi.
Item opp. de l. oēs. §. fi. s̄ vsufr. quemadmo. cau. Solu. Ibi de iure
agendi, scripto in rem. & do. Dy. ponit hic, qñ transit ius agēdi, vel
excipiendi. & Dyn ponit in c. is qui in ius, ext. de reg. iu. li. 6. & in l. si
tertius. §. si quis prius. ī. tit. j. ibi dicam plene.

A D D I T I O.

a Ale. Trāseat sine cessione. Adde quod no. Bar. in l. fi. sup. ti. j. & Bar. in l. si sub vna
§. fi. de ver. ob. & in l. stiplo ista §. sicut. eo. tit. Et illa glos. facit no. ad q. de duob
fratrib. domū diuidētib. in cōi claustro remanēte, paciscētib. vt nemini ipsorū li
ceat lumē claustri obstruere, an si vnus vendat partem suā, emptor, q est succes-
sor singularis, possit nō obstante pacto, lumina obstruere: & gl. hic voluit, quod sic
tā hic tenet contrariū, volēs ꝙ tpe pacti habiti inter fratres, q̄dā seruitus constitu
ta sit claustro, q̄ quia realis, transit ad oēs, quos trāsit res. Sed hoc vr̄ falsum, cum
in re cōi nulla seruitus cōstitui possit. l. in re cōi. sup. de ser. vrb. pd. Vnde pactum
illorū fratrū tanq̄ personale, psona non egredit. l. si vnus. § ante oia. sup. de pact.
Contr. Adde, ꝙ pro opi. Ang. faciūt q̄ ponit Io. And. in addi. Spec. in tit. de iud.
§. gnalia. ver. ꝙ si duo cōiter murum. in versi. fuerit. vbi refert Vber. de Bo. termi-
nasse, quod si inter duos socios eleuantes murū cōiter, pactum, ut ne altius tol-
latur, & alter ipsorum vendidit murum, ꝙ emptor teneatur pactum seruare, per
l. quæsitum. § quod a Titio. inf. de preca. allegat Io. And. alleg. sup. cōi diuid. l. in
hoc iudicio. §. pe. Item facit alio q̄ ibidem posita de duob. habentibus fūdū, qui
inuicem fecerūt pactum non plantare in confinib. arbores, ꝙ si alter vendit ꝑ-
dium, emptor teneatur pactum seruare, & ita iudicauit Guido de Suza. per hi c
§. & l. idemque. sup. pro socio.

1 *Cautio damni infecti habet locum, quando quis ædificat in loco arenoso.*
2 *Cautio dāni infecti si fuit īterposita scienter, vitio naturali loci committit.*
3 *Hic § loquitur de cautione, quæ interponitur pro ædificio in loco priuato.*
4 *Forma stipulationis damni infecti, quæ sit.*

Vitiū aūt ædium. Stipulatio damni infecti simpli
citer interposita, non porrigitur
ad dānum, ꝙ vitio nāli ꝯtingit, vel casu, aduersus quē nō potuit ꝑ-
uideri secus si potuit ꝑuideri. Itē nō porrigit ad dānum culpa tali
commissum, ꝙ venit in actionē l. Aquiliæ h. d. vsq; ad §. itē videa
mus, & legas vsq; ad §. hæc stipl̄o. ponendo casum licet posuerim
summarie Opp. in Anth. de resti. & ea q̄ pa. §. vnum. & l. si seruus
seruum §. si fornicarius. s̄. ad l. Aqu. Sol. Aut est commissa culpa
vitio nāli, & non parcitur. vt in ꝯtiis. Aut nō est commissa culpa,
& tunc parcitur: vt dicimus in casu fortuito, si culpa casum pcces-
sit, tenet: vt ī. ca. l. idē Seruius. & l. si vt certo. §. interdum. s̄. como
dati. Quærit gl. qd si qs fecit opus in loco arenoso? Et dicit gl. for
te locum habet cautio, vt ī. prox. §. & §. Seruius. & ista gl. bene di
cit. & Doc. eam tenent. vos eam teneatis: quia non cauetur de vi
tio naturali soli, qñ sine ædificio erat ruiturū; sed in qō. nostra non
erat ruiturum sine ædificio. vel si erat ruiturum non dabatur tan-
a tum dānum, ideo cauetur, s̄m Iac. de Are. † Dyn. quærit. b quid si
b stipl̄o damni infecti fuit interposita sciēter pro vitio loci nāli, an
com-

A D D I T I O N E S.

a Ale. Opp. Quando habeat locum stipulatio damni infecti, & actio lgis Aquiliæ,
vide no per no. Io. & quod ibi no. Bar. in l. qui bona. §. cum inter. sup. eo. & Bar.
inf. ea. l. 9. præterea si furni. quem omnino vide.
b Ale. Quęrit. Adde Bar. in l. si legati seruit. inf. de leg. j. licet Iac. de Are. ibi contra.

committiť? Certe sic l.j.in prin.ꝭ.vt in pos le.& ℈.eo.l.dãni.§.cum
3 parietem.& l.sed & si quis.§.fi.ꝭ,si qs cau. † Quæro,an hic ver.loquaꝛ,qñ cautio interponiť ꝓ loco publico vel priuato? Dic pro priuato,qa dr̃ hic de vitio soli. Item qa d̃t,sine satisdatione. Alia opi.
4 posita in gl.non est vera. † Quæro,q̃ erit forma huius stipłonis? R̃ñ. hæc Titius ꝓ se,suisq; hæredib. & successorib.eiusve,ad quos ea res pertineret,promisit mihi stipulãti ꝓ me meisq; hr̃dib.& successoribus eiusve,ad quos ea res pertinetet,vt hr̃ ꝭ. proxi.§. ꝙ si intra tot annos,vt l.qui bona.§.fi.licet hoc posset omitti.l.si finita.in princ. vitio talium ædium loci operisve dãnum cõtingeret, vt hoc §. in tales ædes,vel res ibi existentes,vt ꝭ.l.damni.§.si is qui vicinas.tantam pecuniam dabit,quanti ea res erit,vt ℈.eo.l.in hanc stipłonẽ. Et hoc si timeť dãnũ ex ædib.si vero ex agro,tũc dicat, vitio arborum,loci ve dãnũ ꝯtingeret,&c.vt ℈.ea l.§.item apud Viuianum. Cætera non mutãtur. Põt ẽi qs magis exprimere,si qd ex illo ædificio ruet,& cadet &c.℈.e.l.dãni infecti qdã,in princ. Sed hoc non est de necessitate,qa ad ꝑdicta referť vt ibi patet. Visa ergo forma stipłonis, est necesse ꝙ oĩa exponanť,& circa ꝑsonas fuit expositũ ꝭ.in §.adijcit.Circa tẽps in l.q bona.in fi.cum l.seq. Circa quod poniť stipło.ꝭ.l.damni.§ si is q vicinas.& in l.in hanc stipłonem, ℈.e. Circa vitium,exponit hic,plenius infra statim dicam.

1 *Vitium naturale quod dicatur,& quis casus fortuitus.*

§.Hæc stipulatio, vtrum.

Opp. de l. hoc amplius.§.Neratius.& §.de his aũt.ꝭ.eo. Sol.succurreť ꝑ retẽtionẽ, non ꝑ remedium cau
1 tionis. Quæro,quo † cognoscã vitiũ nãle,de quo ꝭ.prox.dixi, a casu fortuito? R̃ñ.id qđ in loco contingit, & frequẽter fit, & reiteratur,illud dr̃ nãle,vt ℈.t.t.j.l.j.§.item sciendum, & §.seq. & ideo. §. proxi.dicit vitium nãle,si locus est arenosus,vel palustris, qa sæpe sui nã crescit,& accrescit. Casus vero fortuitus est id quod semel accidit, & reiterationem non recipit, vt ꝙ fundus casmate ꝑeat, vt hic. Quæro,de qua iniuria dr̃ hic? R̃ñ.culpa leui , vel leuissima in faciendo,vel omittendo,ita ꝙ in legem Aquiliam non veniat, vt ℈.proximo,§.dicam.

§.Seruius Et §.Idem Seruius.

Op. đ l. ita vulneratus,§ æstimatio,ꝭ.ad l. Aql.sol.gl.clare. Dic br̃,in le. Aq. inter est propter ꝯdemnationem, q̃ aliter condemnatur in homine imbecilli,& homine forti.sed hic est alia differentia.

§.Quanquam.

Supra expositũ qd est dictũ,vitiũ soli.nũc qd est dictũ,operis , & hoc est a quo deeesse f..ct...in opus,vt stipło cõmittatur,& no. bñ hunc §.
1 *Stipulatio simpliciter interposita,propter quod damnum committatur.*

a

§.Praterea si furni.

a Opp.iste.§.destruit totã istã mãm,qa ꝭ.& ℈.dr̃, ꝙ pp culpa ꝯmitiť,hic dr̃,ꝙ ex culpa nõ ꝯmittiť. Br̃, ex culpa hoĩs ꝯmissa in nõ faciẽdo,& negligẽdo tũc ꝯmittiť ista stipło,vt ꝭ. ꝓxi.§& ℈. Sed in culpa ꝯmissa in faciẽdo, tũc nõ venit in cautione dãni infecti:sed in actione legis Aqliæ. Culpa vero in negligendo nõ venit in actione legis Aq.vt su.de vsufr.l.si vsufr.§.deniq;. Op.dr̃ hic,ꝙ si culpa furnarij,&c.innuit ꝙ nõ puniať furnarius, ꝯ ℈ ti. 1.l.j.§.deniq;. Pr̃es sol.danť in gl. Vna est.aut facit in suo,vt sibi ꝓsit, & non teneť. Aut,vt alteri noceat,& tenetur. Alia sol.est. Aut facit in suo immittẽdo in alienũ,& teneť,l.sicuti.§. Aristo.su.si ser. vẽ. Aut in alienũ nõ ĩmittit,& nõ teneť,siue bono aĩo faciat, siue nõ, vt hic. Quod nõ placet,qa est ꝯ.§.deniq;. Et licet ille sit alius act⁹,tñ ĩ hoc differt,vt no.℈.ea.l.§.fi.nec est verũ,ꝙ sit spãle qñ fodis iuxta parietẽ meũ,&c.vt hic dixerũt qdã.vt gl.refert hic, qa idẽ in alijs casib. vt no.℈ §.fi. Alij dñt,bñ teneť de dolo,vt in ꝯtio,sed hæc stipło nõ ꝯmitť,vt hic. Et hoc nõ placet,qa actio de dolo, cũ sit extraordinaria,nõ excluderet istã l.q bona,§.si qs opus.su.e. Dic ergo ꝙ nõ teneť hac stipłone,nec actione de dolo,qa teneť actiõne legis Aq. eo ꝙ furnari⁹ sui culpa ĩmisit ignẽ ĩ alienũ. Op.đ l.si seru⁹ seruũ.§. si furnũ,ꝭ.ad l.Aq. Dicit gl.hic fuit culpa furnarij,non furni.& ibi culpa furni,& furnarij. Sed rõ est,qa qñ vitiũ nõ furni,sed furnarij tm̃,tunc dãnum principaľr datur a furnario, & actio directa legis Aql.ex tertio capite dat, & iõ est ordinaria , & istã sic excluderet: qa ex tertio capite,& directa actio est vt l.si seruus seruũ §.3.aũt ca nite,ꝭ.ad le.Aq. Sed qñ culpa rei & furnarij,tũc cadũt in actionem vtilem,vel Aql.subsidiariam,& illa nõ excluderet istã, & sic loqť §.si furnũ. Quærit gl.q̃ sint q̃ faciũt istã cautionẽ cessare? Vide gl. in ver.nõ venire,q̃ incipit,sed in Aqliam.ibi,dũ d̃t,& culpa,intel
2 ligo vitio rei non admixta,vt vidistis sup.proxi. † Et vt tibi liqueat ista mã,quærit,pp qđ dãnũ stipło simpľr interposita cõmittať, sic distingue. Aut danum contingit vitio rei, aut culpa personæ , aut alio facto ꝑsonæ licito,& nõ culpabili. Si vitio rei,tunc , aut vitiũ est nãle,& non venit in hac stipłone, vt sup.ea.l.§.vitiũ: Aut est accidẽtale,& tũc,aut aduersus illud vitiũ non potuit ꝓuideri, & nõ venit ĩ hac stipłone,vt sup.§ hæc stipło & §.seq. Aut potuit ꝓuideri,& venit ĩ hac stipłõe,vt in §.seru⁹.& §.se.in §.item apud Viuianũ,& §.seq. Hoc est verum, nisi alia culpa cõmissa in nõ ꝓuidẽdo veniret purgãda ꝑ aliquã actionẽ ordinariã circa hoc æquaťi prouidẽtẽ,vt su.eo.l.dãni.§.ei cuius. & §. seq. Aut dãnũ ꝯtingit culpa hoĩs in faciendo,& tũc,aut illa culpa est vitio rei admixta,& committiť hæc stipło,d.l.si seruus seruũ.§.si furnũ,sup.ad le.Aq. & no. hic in gl. Aut culpa non est vitio rei admixta,& tunc,aut venit puniẽda ꝑ actionem directam legis Aql.& hæc stipło nõ ꝯmittit directe,vt hoc §.ꝑterea. Aut nõ venit in actione directa legis Aq & hæc stipło ꝯmittiť,l.si fistulę.de ser.vr.ꝑd. licet ibi gl. male loquať, & l.si qñ §.fin, si ser.vẽ. Tertio casu , qñ cõmittit facto hoĩs licito non culpabili,& tũc non ꝯmittiť nisi duob. casib s.c̃,si scienter, & expresse cauet ꝓ illo dãno,vel volebat alij nocere,vt ℈. ea l.§.pen. cũ.j.& ibi no. Si vero amitteret lucrũ,videbitis in l. Proculus. ℈.e. Vos habuistis heri,sup.eo.l.dãni.§.ei qui.vbi dicit,ꝙ plus venit in hac stipłone,q̃ in actione ex locato. Dico,ꝙ in locato, & ꝯducto venit culpa lata,& in ista venit leuissima.

ADDITIO.

a Ale.Præterea si fur. Adde,quæ habentur,su.ea.l.§.vitium,& quod ibi dixi.

§.Idẽ ait.

Hic reuertiť ad declarationẽ istius ver. vitio loci,&c.Op.de l.fauorabiliores ℈.de re.iu.& l.fi.C.de ꝯd.inser.d̃t Dy.petitor & possessor non sunt in pari cã , qa reus possessor est in culpa,actor non, & culpa possessoris ꝑponderat petitori,q non est in culpa.arg.l.item si obstetrix.& l.si putator.sup. ad le.Aq.secus si essent in pari cã. Cõtra,sup.q satis.cog.l.de die,in prin.& l.inter stipulãtẽ.§.si Stichũ.℈.de ver.ob.& l. si qs intentione.su.de iud. Sol.In his q̃ ꝑtinẽt ad decisionẽ fauemus reo,ĩ his,q̃ pertinent ad ordinationem,fauemus actori.Alia verba dicam in l.inter stipulantem,§.si Stichum,℈. de verb.ob.& ibi plene.

§.Item videamus.

Ex opere ꝙ fecit ꝓmissor ĩ suo pp ꝙ stipulator amittit lucrũ, ꝙ ꝑcipit ex priuato,hæc stipło nõ ꝯmittiť, nisi ex certa sciã đ hoc
a caueat,vel iure seruitutis dẽatur,h.d. vsq; ad l.pr̃es, dr̃ hic ĩ §.si tñ,
b ꝙ de eo quod quis facit in suo [b] &c.ꝯ l.j.§.deniq;.℈.titu.j. Soln.illa intelligitur ſm istam,qa aut fecit aĩo nocẽdi,& teneť:aut ad suã vtilitatem,& non tenetur. Et ista lec.non ꝓcedit,qa tũc nõ differt a ꝑcedẽti. Quare Dy.& Ia.de Are.& gl.intelligunt,ꝙ hic scienter cauit. Opp.de l.j.§.deniq;.℈.tit.j. Sol.hic fodiebať ĩ suo causa sui cõmodi,ibi cã nocẽdi uicino. In dubio,aĩo nõ nocẽdi ꝑsumiť,l.merito.sup.ꝓ soc.ꝙ no. Op.de l.domũ. Sol.vt in gl. Oppo.de l. Trebatius. Sol.ut in gl. Op.sup.si ser.uẽ.l.sicuti.§. Aristo.& l.si qñ. §.fin. gl.q̃ est hic d̃t,in illis in alienũ ĩmittebã:hic uero ĩ alienũ istud nõ immittebã:sed solum in meo ædificabã. Et inde istã gl in uer non
c teneri me.q̃ incipit,nisi aĩo nocẽdi.ibi,hĩẽ tertio opp. Dyn.[c] intelligit,ꝙ qñ in alienum immittiť,teneť. sed dic ꝙ qñ in actione legis Aqliæ directa ueniret,nõ ꝯmitteteť hęc stipło. Secus in actiõe utili,uel in factum Aql.ueniret,qa tunc hæc stipło cõmitteret. Item opp.de l.Proculus,ad l.Trebatius. dñt qdã ꝙ l.Trebatius,corrigitur. Doctores dñt,ꝙ l Trebatius, loqtur qñ lumina auferebantur iure seruitutis,s.debitæ,sed l.Proculus, qñ nõ debebantur iure seruitutis. Item op.qñ ꝓhibeť lumẽ,ꝙ dẽtur iure seruitutis,ꝓhibitus hẽt confessoriam quæ est ordinaria,& ideo ista cessat,d̃t glo.ad aliud agiť ꝯfessoria q̃ ad seruitutẽ ꝑbandã,sed stipło dat ad ĩteresse, ut pluries dixi. Hæc solo nõ est bona,qa ꝯfessoria dat ad interesse, l.loci corpus.§.in ꝯfessoria,si ser.uen.& ꝭ. ti.j.l.j.l fi. Dy.d̃t, in hac actione minus grauor in probatione,q̃ in cõfessoria. Ita d̃t Dyn ꝭ. ti.j.l.j.§.j. Vel dĩ Iac.de Aren. licet confessoria detur ad interesse, tamen non principaliter datur,sed ꝑ ꝯñ im Probat l.j.in princ. ꝭ.si usufr.pe. Et de hac ꝯnetate habetis ĩ gl.ꝭ ti.j.l.j.§ j.& l in ꝓuincia li.§.j.e.ti.ꝭ.e.l.qui bona §.si qs opus. Op.ad l. Proculus, ℈. ne qd in locu publ.l.2 §.merito.ubi quãdo qs amittit lucrum, stipło ꝯmittitur. Sol.ibi ꝑcipiebat lucrum ex publico,hic ex priuato. Et iõ ut ista mã liqueat,distingue,ut hic distinguit Dy.& optime. Vide gl. in d.l.Proculus in uer.faciat,q̃ incipit.i.sentiat.ibi,de ser.quæ pro eo quod.l.j.in fi. Dic ut ibi per Cy.& ℈.de fur.l.si quis uxori. §. pe.

ADDITIONES.

a Claud.Dr̃ hic in §.si tamen.istum §.limitat notabiliter Pau.de Cast.consil.5.in ult.dub.vt nõ procedat,quãdo versať vtilitas publica proprie,& ponit exẽplum quando extrahebat uiam capredam per fundum suum subtus fundum meum. Menoch.Calca.cons.50.nu.10.

b Ale.Facit in suo. Vide Io.de Imo.in l.si cum dotem,§.si mulier,su.solu.matrim.

c Ale.Item tertio opp. Vide Bar.su.ut.j.l.si prius,in 10.oppo.j.partis in vers. item op.de l.Proculus,&c.adde l.si is cui.§.1.& quod ibi dixi post Bar.inf.de fur.

LEX XXVII.

1 *Pars quando adijcitur in stipulatione damni infecti, an stipulatio committatur ad totum interesse stipulantis,an ad partem*

2 *Si lego partem meam partis dimidiæ illius fundi,quid veniat in legato.*

Plures.

Si plures stipulantur,debẽt simpliciter stipulari, sed si plures promittũt,dẽnt ꝓ parte promittere,h.d. in
a summa. Op.& uidetur,ꝙ adiectio partis,a intelligatur de tota portione stipulãtis.l.uxori in prin.ꝭ. de leg.3.& l.liberto.§.filiũ,sup.de an.le. Huius cõtrarij nmore,ut puto,sunt hic plures expositiones, & duæ sunt gl. quas no.& una est in uer.adiecta.& ĩcipit,puta partem mei damni,uide eam in pri. & in fine.ibi, si autem dixissem qa est dña,utrum dicam partem mei damni,quod intelligitur de dimidia damni mei.sed si dixissem,partem meam dãni,& tũc refertur ad totum dãnum meum. Hoc probatur in l.cõtraria. Alia
2 gl.est in uerbo,faciat,& incipit,dicta adiectio. Et ideo,ut † liqueat ista

ADDITIO.

a Ale. Adiectio partis. Vide,quæ dixi post Bar.in l.si quis in suo,C.de inof. testa. Menoch.Oppo.Ruyn.consil.117.nu.15.16.lib.3.

ista materia, breuiter distingue, quando pars adijcitur in stipulatio
ne damni infecti, vtrum committatur stipulatio ad totũ interesse sti-
pulantis ad partem, distingue sic. Aut adiectio partis refertur ad
partẽ damni, & cõmittetur pro dimidia. Aut dãnũ simpl'r, & com
mittetur in totũ, vt hic patet in exẽplo posito in principio d. gl. in
ver. adiecta, q̃ incipit, puta. & in fi, ibi, si aũt dixissem. Aut adiectio
partis refertur ad domũ, & tũc ad domũ simpl'r, & cõtinet totam
partem stipulantis, l. vxori. in princ. ff. de leg. 1. & l. liberto, §. filium,
de annu. le. Aut ad partẽ domus, & tũc, aut ad partẽ pro diuiso, &
cõtinet dimidiam dimidiæ, vt hæc gl. hoc scđo exẽplo, ibi, vel dic
partẽ dãni. Aut ad partem pro indiuiso, & idẽ tã respectu domus,
quam respectu reum, vt hæc gl. circa prin. & in glo. 4. super ver. fa-
ciet, quæ incipit, dicta adiectio. Pro hoc facit quod no. in l. si tu ex
a parte, ff. de acq. hæ. Quæro, lego a tibi † partem meam partis dimi-
2 diæ b illius fundi, quid debes tu habere? Iaco. de Are. format hanc
b q̃ő. in l. vxori. ff prin. de le. 3. & dicit, quod in vltimis volũtatib. fiet
largior interpretatio, & sic habes totam partẽ istius testatoris. Et
alle. d. l. vxori. in prin. & l. liberto. §. filium, de annu. le. secus in con-
tractib. vt hic, ꝙ no. in l. si tu ex parte, in fi. de acq. hær. Sed certe in
illis legib. alle. per Ia. nõ est speciale in vltimis volun. quia ibi adie
ctio partis refertur ad totum simpliciter, & ideo totam partem
comprehendit, & ita est hic, vt habes hic in fi. Sed ipse dt verum,
vt est casus in l. Lucius, §. filiam, ff. de lega. 2.

ADDITIONES.

a Barb. Quæro, lego. Et est tex. sing. coniuncta gl. secundum do. Lud. in prealll. l. Lu-
cius. §. filiam, de leg. 2.
b Alc. Partis dimidiæ. Aliqui conantur, hic impugnare opi. Bar. & vide quod not.
Bar. in l. serui electione, §. fi, de leg. 1. & cum Bar. transit hic Imo. licet contrarium
teneat in d. §. filiam. Adde qualiter ista dictio, pro dimidia, sit intelligenda, & in-
terpretanda. Bal. consi. 435. 3. lib. & consi. 486. eo. lib. 1.

LEX XXVIII.

1 *Articulos qualiter debes formare, cum vis probare damnum ex eo, quia domus destructa non potuit locari.*

In hanc stipulationẽ Hæc stiplo ꝯtinet interes-
se, & ẽt expensas factas in
fulciendo, & lucrũ cessans ꝑꝑ emigrationẽ inqlinorum iusto in-
teruenientẽ metu, h. d. cũ l. seq. Op. dr̃ hic, q̃ñ ego fulsi cõem parie-
tẽ, habet locũ stiplo. ꝯ. ȷ. eo. l. si ædib. Solu. gl. tene scđam sol. posi-
tã in gl. & de hoc videbitis cras in l. inter quos, ȷ. e. nã ibi tractabo
mãm de cõi pariete. Quæro gl. q̃ñ ego fulsi, an repetã expẽsas, icõ-
tinẽti, vel expectabo ruinã? Dicit glo. ꝙ dẽo expectare ruinã. Vide
gl. i ver. posse. q̃ inci. dãno post secuto. Sed certe idẽ si dãnũ nõ es-
1 set secutũ, vt hic in fi. † Quidã aduocatus a volebat ꝓbare dãnũ, ex
a eo ꝙ domus nõ poterat locari ꝑꝑ destructionẽ de ea factã, & po-
nebat sic. dico destructã domũ, & dãnum domus esse passũ, quia
domus ꝯsueuit tãti locari. Ego dico articulũ istũ nõ cõcludere qa
b licet cõsueuit tãti locari, b tñ si nõ esset destructa, posset esse, ꝙ nõ
posset tanti locari nunc, quãti ꝯsueuerat. Et ideo est dicendum, ꝙ
domus est destructa, & ꝑꝑ illud vitium, domus nõ potest tanti lo-
cari quãti ꝯsueuit, cum tanti locari consueuerat. Et sic debet dici
in articulo, ꝙ ꝑꝑ vitium domus ipsa nõ potest tanti locari, vt hic
& l. sed & si conducere, ȷ. eo ibi, ꝑꝑ vitium ẹdium, & c. tene mẽti.

ADDITIONES.

a Ale. Quidam aduocatus. Vide quo. l no. inf. eo. cum emptor, §. 1.
b Ale. Tanti locari. De hoc vide Iac. de Are. & Bal. de modo ꝓbandi fructus pẽsio
nis in l. si fundum, de rei ven. Et vide Bar. in l. in summa, §. pen. sup. de con. ind.
Faciunt no. per Bar. in l. 1. C. de sen. quæ pro eo quod interest, in 5. & vi. q. quali-
ter probetur interesse, & de modo probandi dictos fructus, vide etiam Bald. in l.
1. ad fi. C. de fru. & lit. expensis.

LEX XXX.

1 *Regula per exempla non restringitur, sed fit clarior.*
2 *Ius in re habens, quando debeat sat stare pro damno.*

Damni infecti stipulatio pertinet.

Pro opere, quod fit iure seruitutis, dẽt dño caueri, non satisdari, h.
1 d. Not. tex. in fi. ibi, ꝙ dictum, &c. Ex quo hẽs † ꝙ rẽa non restringi
a tur a ꝑꝑ exẽpla, sed clarior fit Facit de vi, & vi arma. l. j. §. quod vul
go. & l. scire oportet. circa fi. ff. de exc tu. Ego ꝓmisi hic me dicere
vnã mãm. Op. primo, de seipsa, ad seipsã. Vr̃, ꝙ Labeo male dixit
Quidam fatentur contrarium. Azo vult cõcor. vide gl. in ver. pu-
tabat. q̃ inci. & male. ibi, sed &c. & gl. in ver. de re sua, q̃ incipit. i. de
opere. ibi, vel distingues. sed Azo non bñ. dicit, quia hic loqtur de
dño, qa petit cautionem ab ædificante, sed dñs debet cauere de vi-
tio soli. l. inter fructuariũ, ff. eod. ergo eius rei noie ꝓ qua dẽt caue-
re alteri, sibi non cauetur, l. apud antiquos, C. de fur. Sed esset vera
2 q̃ñ extraneo, nõ dño dẽt caueri. Itẽ oppo. † ꝙ habẽs ius in re, dẽat
b satisdare, b vt ff. e. l. hoc amplius. in fi. l. seq. Dicit gl. dic vt ibi. Et dic
quando in alieno publico ædificatur, dictum fuit in l. si finita, §. j.
Si vero ædificatur in alieno, & tunc si qdem ædificatur ab eo, qui
nullum ius hẽt in re, indistincte dẽt satisdare, l. prætor, in prin. ff. eo.
Si vero habet ius in re, tunc siquidem interponitur inter dñm, &
seipsum, tũc est ſꝑ nuda promissio, vt hic, & l. inter fructuarium.
Si vero petitur ab extraneo, aut petitur respectu iuris ædificantis
tantũ, & dẽt cauere, l. q bona, §. j. ff. Aut respectu totius, tunc hẽt sa-
tisdare, l. hoc amplius. §. q̃sitũ, & §. fi. ff. e. Intelligo ãt ipsũ respectu
totius cauere, q̃ñ suo, & ꝓcuratorio noie dñi ꝯuenitur, vt ibi. sed si
suo noie, tũc pro suo iure cõuenit, d. l. hoc amplius, §. quæsitum.

ADDITIONES.

a Ale. Non restringitur. Adde, ꝙ bene declaratur per exempla, ut est glo. not. in c. ꝙ
Dei timorem, de statu. mo. & in d. §. quod vulgo.
b Ale. Debet satisdare. Item si simpliciter petatur, quasi tunc pro vtroq. iure peti
uideatur, secundum Ang. in d. l. hoc amplius, §. quæsitum do. Io. in d. §. quæsitum
uidetur aliter dicere, quam dicat Bar. hic, quem uide.

LEX XXXII.

Si ędibus. Qui hẽt ius reficiendi, non hẽt ius repetendi
hãc cautionẽ. Item ista cautio non cõmittitur
ad id ꝙ ꝑ aliã actionẽ ordinariã peti põt, h. d. Dr̃ hic, ꝙ socius inui
to socio reficit. Contra in l. Sabinus ff. cõ. diuid. Sol. ibi loqr̃, q̃ñ ad
alium vsũ vult ædificare, q̃ est destinata res cõis, vt no. in l. si ædes.
sup. cõi. diui. & per Dy. in c. in re cõi. extra de re. iu. in 6. Item opp.
dr̃ hic, ꝙ q reficere põt, nõ hẽt facultatẽ petendi cautionẽ. Contra
qlibet põt reficere, & sic nunq̃ cautio peteretur. Rñ. Hic loqr̃ de
eo q põt reficere inuito socio, sed gerẽs negotia non põt reficere
inuito dño. l. vlt. C. de neg. ge. Item op. de l. iter fructuariũ. sup. eo.
vbi qs reficere pt, & tñ petit cautionẽ de vitio soli. Sol. itellige, q̃ñ
vitiũ erat tale, ꝙ non poterat restaurari sine depositione domus.
Dixi in l. dãni. §. ci cuius su. e. Itẽ op. ꝑ l. inter quos. ȷ. e. Sol. vt ibi di-
cã. Itẽ op. ȷ. eo. l. dãni. §. cũ pariete. Sol. ibi dicã hãc mãm de re cõi.

LEX XXXIII.

1 *Inquilinus hẽt remediũ edicti de dãno infecto cõtra dominũ, nõ cõtra aliũ.*
2 *Cautio damni infecti petitur officio iudicis.*
3 *Dñs domus cõducte, an possideat res inqlini anteq̃ eas includat. remissiue.*
4 *Creditor, cui rem obligaui, non tamen tradidi, si postea ad eum peruenit, tenetur pignoratitia.*
5 *Pignoratitia cõpetit pro pignore ꝑtorio, in qua uenit dolus, & lata culpa.*

a Inquilino. a Citm ꝑx. l. vtiq;. Op. ꝙ inqlino cauetur de dã
no infecto, vt su. eo. l. dãni. § sed inquilino. Sol.
distingue vt in prima gl. magna. Et similis distinctio est sup. e. l. q
1 bona. §. de illo. † Item opponit ꝙ inquilinus nunquam posset pe-
tere caueri, qa põt migrare, vt l. in hanc stiplonem. Solu. Inqlinus
hoc remedium habet ꝯ dominum, nõ ꝯ alium, & sic ꝯ diuersos,
ergo &c. l. etiam, C. si timor vel cur. interue. Itẽ opp. de l. damni. §.
emptor. ff. eo. vbi competunt dno auxilia ꝯ diuersos, & tamẽ vnũ
aliud excludit, sed ibi loquitur in eo, qui non hẽt ius in re. hic sic.
b Agit. n. pro suis reb. Item oppo. ꝙ dominus, b non possit retinere
sua authoritate. l. si quis in tantam, C. vnde vi. Solu. hoc facit lege
2 ꝑmittente. † Quæro, qua actione petatur cautio damni infecti? Vr̃
actione in factũ, vt hic, dum dr̃, actio. Sed glo. dicit, iudicis officio.
Pro hoc facit ꝙ no. in l. q bona. §. q damni. sup. eo. in ver. totũ. Item
ꝓbat ex verbis edicti ff. eo. l. ꝑtor. dicit. n. iubeo. Et est casus expres
sus in l. 5. ȷ. de ver. obl. & ȷ. de ꝑto. stip. l. j. & Insti. de diui. stip. Quæ-
c ro extra c gl. vos scitis, † ꝙ gl. mouet q. an dñs domus ꝯducta: possi
3 deat res inqlini, anteq̃ eas includat, vt no. in l. solutũ, §. solutã, sup.
de pig. actio. Cy. examinat i l. certi iuris. C. loc. in 2. q. hic text. facit
4 ꝙ non possideat anteq̃ includat, dicã in l. j. ȷ. de migran. † Vlterius
ꝑ hunc tex. Iac. de. Are. dicit, Vos scitis, ꝙ creditor tenet pignora-
titia actione ad rẽ restituẽdã, si est sibi tradita res, vt Inst. qb. mod.
d re ꝯhi. obli. in fi. Sed pone, ꝙ obligaui d tibi rẽ meã, & non tradidi,
sed res pignori obligata peruenit ad te, an tenearis pignoratitia a-
5 ctione? & dicit quod sic, per hunc tex. quod tene menti. † Item q̃-
e rit Iaco. de Are. e an pro pignore prætorio competat pignoratitia
actio. Et certe sic, sed nõ venit leuis culpa, sed dolus & culpa lata.
Et alle. l. is cui, §. quæri poterit, ff. vt in poss. le. Sed habuistis casum
sup. eo. l. si finita. § si quis damni. & int. de bo. auth. iud. poss. l. ꝑtor.
§. his verbis, & §. est præterea.

ADDITIONES.

a Ale. Inquilino. Et facit iste tex. scđm Doct. ꝙ conductor de domo recedens pro-
pter guerram, pestem, vel aliam iustam causam, non teneat ad pensionẽ futurã,
de quo plene per Pau. de Cast. sup. loca. l. si uno, §. idem cum quidam.
b Ale. Opp. ꝙ dominus. Vide gl. & Bal. in l. pe. C. de pig. act. & gl. in d. l. si quis in
tantam, & ibi Bar. Sed an istud ius retinendi transeat in singularem successorem
Bal. quod non. in l. 3. in 3. q. C. de pigno.
c Pom. Quæro extra. Vide Bar. in l. solutum, §. solutam, de pig. act.
d Ale. Quod obligaui. Sequitur hoc Bal. in rub. C. de pig. actio.
e Ale. Quærit Iac. de Are. Adde Bal. in rub. C. de pig. act. & Bar. in l. pen. ff. eo. titu.
& Bar. in l. si tibi, §. de pignore, su. de pact. ubi dicit, ꝙ ad hoc iste tex. & d. §. quæ
ri poterit, sunt singulares, & Ang. & Io. de Imo. in l. si finita, §. Iulianus, su. eo. di
cunt quod d. §. quæri poterit, ad hoc est singularis.

LEX XXXV.

1 *Articulandi formam quando vis probare aliquod ædificium idoneum, vel non, vide in l. sed ita.*

In parietis cõis. Si paries idoneus destruatur, uel nõ
idoneus, sed vitiose restituitur, hæc sti
plo cõmittitur ad interesse totale. h. d. cũ duab. ll. seq. Et gl. mag. po-
nit casum in istis trib. ll. & in fine ponit vnũ ꝯtrium. Tria facit. Pri-
mo præmittit duo mẽbra distinctionis. Secũdo declarat vnum du
bium circa prædicta, in l. sed ita idoneũ. Tertio reassumit illa duo
mẽbra, & ipsa per ordinem postea declarat in l. nã si. Opp. & vr̃, ꝙ
pro pariete cõi non debeat cautio interponi, nec interposita com
mitti, vt sup. e. l. si ædib. Gl. vna soluit, ꝙ licet paries sit cõis, tñ sen-
si dãnum in propria domo, & ideo cautio interponitur, ut hic in
fi. magnæ glo. Aliam solu. ponit glo. in l. nam si. Et quare ista solu.
non

1 non sint bonæ, dicam J. in l. inter quos. dic vt ibi. †Vlt. no. ex hac. l. sed ita, formam articulandi, si vis probare aliquod ędificium esse idoneum, uel non. Item nota quod parientem nō idoneum vnus ex socijs alio inuito potest demoliri. Sed quæro, facta refactione, vtrum posset socium cogere, vt sibi conferat ad expensas, vt hic? In l. nā si. vr̄ tex. q̄ si destruit idoneum, reficit suo sumptu. ergo nō idoneum sumptib. oium. Et vr̄ casus. J. l. prox. §. si & l. in reficiēdo. & s. pro soc. l. cum duobus, §. idem respondit. alias est l. si fratres. §. idē respon. socius. & C. de ædifi. priua. l. si ut proponis.

L E X XXXVIII.

Cum emptor. De damno contingente ante traditionem emptori non cauetur, nisi cū ad eum custodia pertinet. h. d. Op. vr̄ quod emptori non debet caueri. d. l. damni. §. emptor. s. eo. Sol. qn̄ non habet regressum 𝔠 venditorem sibi cauetur, ut hic alias secus. Quæro, quid si damnum est datum ante traditionem? Dic vt in glo. hic, quæ bene loquitur, & dixi plene in l. damni. §. emptor.

§. Si agri nomine. In prędio rustico, fit missio ī partem tantum, in prædio vrbano quandoque in totum, quandoque in partem causa cognita.

1 *Interesse si petatur, quia domus est destructa, quid probandum sit.*

§. Deducto veteris. Gl. ponūt casū in hoc §. sm̄ gl. primā, agitur actione pro socio, vel cōi diuidū. Sed sm̄ seq. gl. agitur actione in factū sm̄ primam positionem, sm̄ aliam loquitur in actione ex stipl̄one dāni

1 infecti. †Vltimo no. q̄ si peto interesse, qa dom⁹ est destructa dēo

a probare quātum domus valebat tpe destructionis, & quantū valeāt area, & cęmēta, quæ remāserunt, tunc apparebit interesse, ut hic patet. In quo vidi errare magnum aduocatum, q solū ṗbauit valorem domus, & destructionem factā. Item no. q̄ debeo ṗbare quātum valet, non quantum constitit, vt J. eo. l. ex damni. in prin.

A D D I T I O.

a Alc. Debeo probare. Adde Bar. per illum tex. in l. faciēda. inf. arbo. fur. cęsa. & ad aliud vide sup. in hac l. qood est no. et ad id quod dicit hic Bar. q̄ non sufficit ṗbare quātum cōstitit, limita ut per Bar. in l. j. C. de sen. quæ pro eo, quod interest prosc. versi. quæro, nunquid, &c.

1 *Paries quādo dicatur cōis ṗ diuiso, & quando pro indiuiso, & pro refectione, quādo officio iudicis, quādo actione cōi diuidūdo, vel pro socio agatur,*

2 *Stipulatio damni infecti, an de necessitate interponatur, an uero interposita committatur, quando vnus ędificat in pariete communi.*

3 *Defendere si promisi te, & expensas soluere pro re quam vendidi, si agis cōtra me de euictione, & in medio perdis, & expensas mihi soluis, si postea obtines, expensas quas mihi dedisti, teneor restituere.*

4 *Cohæredes duo diuidēdo promiserunt alteri, si euinceretur aliquid, si euincitur a cohærede pars, quia non soluit legata, alter non tenetur de euict.*

L E X XXXIX.

Inter quos. Legam istam legē, & l. ex dāni. §. quoties. & l. dāni infecti qdam. §. cum parietē. J. e. Ista ī ṗnc. h. d. br̄. Si in pariete cōi vnus ędificat vel vterq;, & alter hēt pretiosiora ædificia, cautio ab initio exigitur. Primo ponit vnam istam gnālem. Scdo vnam limitationem. Tertio aliam. Quarto, ponit vnam cōclusionem. Scda ibi, sed tunc ea cautio. Tertia ibi, aut alter ṗtiosiora. Quarta ibi, alioquin sit æquale. Lex, damni. §. quoties. Si cōis paries sine alicuius vitio inferat dānum, stipl̄o nō committitur: sed si culpa vnius, cōmitteret, secus si cōi vtriusque. h. d. Et hic loquitur qn̄ stipl̄o committat. Lex dāni. §. cum parietem vtroq; ædificante in pariete communi, stipl̄o nō dēt interponi, sed interposita ex certa scia simpl̄r ad dimidium cōmitot: uel ad totū, si hoc est dictū: in qua non venit, qd̄ alter socius socio ex stipl̄one præstiterit. h. d. in prin. l. inter quos. op. de l. si ædib. sup. eo. Rn̄. gl. j. q̄ non interponitur. Fallit tn̄ in duob. casib. & vide eam, q̄ incipit, inter quos. Itē insisto de d. l. si ędib. q̄ tunc in istis duobus casib. non committit, qm̄ hēt locū communi diuidundo. Huius 𝔠trij timore dicit, hic n metur dānū in re ṗpria, non in cōib. Et ista est rn̄ gl. s. in l. in pariens cōis. in gl. vbi in fi. alle. l. arbor. §. si p eūdē s. cōi diui. l. ante pe. s. vsufr. queād. ca. & gl. hic alle. & vide eā, q̄ incipit socio, & c. in prin. Sed istud vr̄ 𝔠 l. si ædib. vbi non dēt interponi, nec interposita cōmittit, si temet dānū in ṗprijs ædib. Pręterea sufficit, q̄ occasione rei cōis patiatur qs dānū, licet non in re communi diuid. Trāsit gl. ad aliā sol. & est gl. in l. nā si non sit idoneus. eo. & dr̄, q̄ illa corrigitur ṗ istā. Hæc ēt sol. tāgitur hic in gl. q̄ incipit, retento. Sed non placet, qa euitanda est correctio legum: vel aliud est cum destruitur, vel ædificatur, aliud cū vitium facit. Dicit glo. in l. nā si certe, vbiq; hēt locum actio communi diuid. & sic 𝔠riū remanet. Vn̄ gl. aliter soluit, & dn̄t qdā, q̄ actio cōi diuid. nō hēt locū, qa paries est indiuiduus. Ponit in gl. in ver. ab eo, quæ incipit, socio, ibi & est rō. Sed hoc non est bn̄ dictū: quia ista gl. innuit, q̄ non deī nisi ad diuisionē: imo ad aliud: vt l. si ędes. s. cōi diuid. Alia sol. est gl. ibi, item nec cōis. & ista nō est vera: quia ex societate vr̄ esse cōis. & est tex. pro soc. l. cū duob. §. item Mela. Alij dn̄t aliter, ut in gl. ibi, vel rō est ad instar, &c. Et vestibulum dr̄ locus añ domū paritus, & nō venit in cōi diui. qa domus diuideret, si illud vestibulū diuideret, & eadē rōne in pariete q nō pōt diuidi, nisi tota domus diuideret, istud nihil est dicere: qa licet nō ueniat in cōi diui. quo ad diuisionem: venit tamen quo ad alia, vt l. si

* ædes. s. cōi diui. Quid dicemus? *Ia. de Are. dubitauit multum, & dicit q̄ in hac l. inter quos, cautio interponitur de voluntate, non de necessitate, intelligo necessaria. i. vtilis. Sed illud est truffa: quia dicit tex. necessaria, & verbis in dubio stamus. l. i. §. si is qui nauē. d̄ exerci. Vel aliter d̄t ipse, actio quæ occurrit ne dānū fiat, & si fiet, sarciatur: illa impedit cautionem dāni infecti. Ita loquitur l. si ædibus. sed illa, per quam occurritur, si dānū dat̄, non aūt impedit ne dānū detur, & tunc nō impedit cautionē dāni infecti, vt ṗbo, per l. si seruus seruū. §. si fumū. s. ad l. Aql. & l. si fistulæ. s. de seru. urb. ṗdi. Sed ista est truffa, quia ibi loquitur in actione extraordinariē, q̄ hanc non excludit, vt dixi s. in l. fluminū. §. ṗterea. Dat ipse aliam sol̄onem: dom⁹ mea est propria, licet paries cōis, de re ṗpria interponet̄ cautio damni infecti principl̄r. scdario de pariete, tanq̄ pars eius, licet principl̄r de pariete nō posset. Sed istud nihil est dicere,

3 quia 𝔠 d. l. si ędib. Quid dicemus? Sed aduerte pro Deo, & est videre primo, an paries est cōmunis ṗ indiuiso, vel ṗ diuiso. Dico, q̄ qn̄q; paries est communis pro īdiuiso ex societate expressa. l. cū duob. §. item Mela. sup. pro socio. Qn̄q; est cōis pro indiuiso ex societate incidēti, & tacita, verbi gratia, tu imponis tignū in pariete & vltra dimidiam muri: & ego ēt impono, & uteris muro q̄tum tibi expedit, & ego ēt vtor, ex hoc 𝔠hitur q̄dā societas tacita. l. in parietis cōis. sup. e. arg. l. ut sit sup. ṗ socio. & l. 4. eo. ti. vbi re. & tacite 𝔠hit societas. Et hoc sentit gl. sup. cōi diuidun. l. si ædes. circa fi. Qn̄q; paries est cōis pro diuiso: vt in muro inter te, & me: & nihil per te, & me est missum: vel si est missum, nullus perforat parietē vltra dimidiā, q̄ est pro parte sua, & tūc ille paries est cōis pro diuiso. arg. l. arbor. in prin. sup. cōi diuid. & l. binas. 2. sup. de ser. vrb. ṗd. & l. pro regione. J. de acq. rer. dom. & l. pen. sup. ṗ socio. Et de isto pariete loquitur. l. parietem. sup. de ser. vrb. prædio. Et isto casu talis paries non venit in cōi diuid. l. arbor. in prin. sed ei qui vellet reficere subuenit̄ per officium iudicis. J. eo. l. in reficiēdo. q̄ ideo posita fuit in hoc ti. non per actionem ordinariam. d. l. parietē. de ser. vrba. ṗdio, q̄ dicit, parietē esse communem oāli rōne sicut arbor, vel lapis, qui in 𝔠finio nascitur, vt dictis legib. & sicut tignum qd̄ inter vtrāq; domum porrigitur. Nunc ad propositum, si nos poneremus hic in pariete cōi pro diuiso. tunc haberet locū hæc lex, qa cōi diuid. non haberet locum. Sed si poneremus pro indiuiso communem parietem: tūc, quia in actione ṗ socio, & cōi diuidundo, uenit culpa leuis, & in re cōi incidēter æstimatur culpa leuis, quia in re cōi facit, sicut in proprijs. l. hæredes. § nō tm̄. fam. erci. In societate expressa dēt esse ita diligens, prout qn̄ cōtraxit societatem, ut sup. pro soc. l. socius socio. & Instit. pro soc. in fi. sed in cautione damni infecti venit plus quam leuis culpa, ut sup. eo. l. damni. §. ei qui. in fi. Modo, qa per actionē cōmuni diuidū. uel pro socio non esset plene 𝔠sultum, ideo habet locum hic, sed si in communi diuidun. vel pro socio ueniret illa culpa, tūc ista cautio nō committeretur, etiam si interponeretur. Simile dixi in fructuario, & uno in l. damni. §. ei cuius. sup. eod. & istud meum dictum puto uerissimum, & notādū. Procedo vlterius, & opp. dr̄ hic in fi. q̄ū q̄sq;, & c. opp. de §. cū parietem. J. eo. l. damni. Sol. gl. hic dicunt, fateor qd̄ non repetit per cautionem damni infecti, sed per communi diuidūdo sic. Et inde dictam gl. in uer. ab eo, quæ incipit, socio. ibi, alij exponunt. Sed gl. illud reprehēdit hac ea gl. in prin. quia habet dānum in proprijs reb. non in cōib. Sed istā ī̄fionē non teneo, quia sufficit q̄ pp ędes cōes hēt dānū, & tūc uenit cōi diuidundo, ut l. j. sup. cōi diui. tn̄ sol. non placet. quia cum sit in pari cā, inuicem, actio non competit, facta compensatione culpæ ad culpā ipso iure. Dic ergo. q̄ tn̄ consequitur, q̄tū 𝔠sequi posset, utriq; interposita stipl̄one, quæ tn̄ interponi non dēt, vt sequitur in ea gl. & bene, q̄ tenet. Dy. Et rō quare non dēt interponi, est compēsatio, q̄ fit inuicem, ut sup. dixi. q̄tum⁹n. remitto tibi non petendo cautionem

a a te, tm̄ tu mihi, non petendo a me. Opp de l. Sabinus. a sup. cō. diui & in c. in re cōi. ext. de re. iu. li. 6. Modo si non pōt prohibere ædificare, qa in re cōi melior est, &c. si patior ędificare mihi imputat̄. l. q bona. §. si q̄ iuxta. sup. eo. Sol. dēs scire, quod possum ṗhibere socium si iniuste ędificat, secus si iuste ædificat, ut hic. & nec imminebat ṗiculū, sed erat dubiū ne faceret opus ṗiculosū. Et hoc uoluit dicere gl. in ver. scīurus sit, q̄ inci. q̄ pateretur, in pri. Sed certe ille. §. si quis iuxta. hēt locum qn̄ ædificatur in loco, in quo priuatus non pōt permittere, ut ibi dixi. Sed ista gl. nō hoc dicit, quia si ab initio esset opus uitiosum, socius esset in culpa, & sic ueniret ī cōi diuidūdo. uel pro socio: sed non erat uitiosum, sed dubitātet ponit ista cautio, ut dixi, & hoc plus placet, Op. qa qn̄ uterque ædificat, cautio nō dēt interponi. l. dāni. §. cū pariete. Br̄ hic sunt ṗles sol. Vna est, qd̄ in toto isto princi. unus tm̄ ædificabt, ibi duo. Primam sol. ponit hic gl. ī oer. aut alter. q̄ incipit, retēto. & d. gl. in ver. sensurus sit. quid incipit, quam pateretur. in prin. nō est uera solo: qa istud seqtur ṗtiosiora in tex. aut alter, nihil adderet, & esset sup uacuo positū. Io. uolēs sustinere hāc sol. d̄t, qd̄, aut, exponat̄ pro & vide

A D D I T I O

a Alc. Opp. de l. Sabinus. An aūt in pariete cōi possit quis facere fenestram, vide ī l. pe. de ser. vrb. præd. & de hac materia plene per Ang. in l. q̄dam Iberus. sup. de ser. vrb. prædio. & Ang. hic & Imo. in hac l. inter quos, sup. eo.

* Menoch. Quid dicemus. Ruyn. consi. 11. nu. 5. lib. 5.

vide d. gl. in ver. aut alter. q incipit. retecto. ibi, alij, ut Io. Sed ista sol. Io. est destructio tex. qa i dubio seruimus uerbis legis. Præterea, qn alter solus ædificat, nõ est necesse, qd alter hëat ptiosiora ædificia, vt d. §. quoties. & l. nã si nõ sit idoneus. Præterea iste ver. aliogn, &c. nõ posset aptari ad pcedëtia. Quid dicemus? Dicit ergo glo. q vterq; vel neuter ædificabat, hoc vide in ea gl. ibi, vel dic, q hoc casu, & in l. ex dãno. §. quoties. licet videat hoc tenere: & in eo q dt, q neuter, nõ est vera, qa nullo ædificãte nõ cauet. l. ex dã- eo q dt, vterq; ædificabat, bñ dt & alter hëbat ptiosiora ędificia, in l. dãni. §. cũ parietem. vterq; ædificabat, nõ tñ alter hëbat ptiosiora ædificia, & ista est vera. & eam tenet hic gl. in ver. sensurus sit, & icipit, q pateret. ibi, vel melius. Istã sol. tenet gl. in d. §. cũ parietem. & l. qdã Iberus. s. d ser. vrb. pd. Opp. tu distinguis mihi, aut hët ptiosiora, &c. cõ. j. e. l. ex dã ni. §. quoties. & istã obiectionẽ gl. format hic, & in d. §. quoties. & ibi reuoluit oẽs pdictas. sol. Ista est vera, qa in l. iter quos tractatur vtrũ dẽt interponi, in §. quoties. tractat utrũ stiplo iterposita 9mit tat, & ista est vera sol. Sed dices m. Si nõ dẽt 9mitti, ad qd interpo nit, 9 l. hæc stiplo. §. diuus. vt le. no. ca. Rñ. Qñ vterq; ædificat, pote rat esse, q vnus iponeret onera grauiora q alius, & iõ unius culpa dabit dãnũ, vñ cautio poterit 9mitti. Sed si uterque equalr grauaret, nõ 9mitteret ut ibi: Vñ ab initio si alter hët pretiosiora ædificia; qa mai pliculũ timet, istã cautionẽ extorq t. Sed qñ ędificia sũt æqualia, equale est pliculũ: iõ iuicẽ sibi nõ cauẽt. Credo, q si ille q hët ptiosiora ædificia, petit sibi caueri, cũ alteri habẽti viliora, pe tẽti ipse cauerit, audiat & sic 9sequet hoc, bñficio alterius. l. fi. C. d fruc & lit. expẽ. & l. petendæ. de rep. in integ. rest. Vlterius op. ad §. quoties. Tu dicis mihi, si culpa vnius dat, &c. 9. s. l. fluminum. §. p terea. Rñ. culpa hois tñ, non immixta vitio rei facit cessare hãc cautionẽ. vt §. pterea. Aut est admixta vitio rei: & loqt hic. Opp. de l. in hãc. Sol. 9cordat cum ista. Hẽus expeditas oẽs istas gl. & vi de gl. in ver. onera. in §. quoties. & icipit. cum. n. sunt i pari cã. &c. Venio ad §. cũ parietẽ. & dr in eo q stiplo nõ dẽt interponi, interposita tñ 9mitteret. Cõtra, ut in pos. leg. l. j. & l. si & si qs. §. fi. sup. si qs cau. Solu. In 9trijs p errorẽ. hic ex certa scia fuit interposita. Ita dt gl. q est sup verbo, pstaturũ. j. in l. dãni. §. cũ parietẽ. de quo ple ne p Dy. j. de don. l. si pronus. 9. s. l. nã si. & l. in hanc. Sol. hic qñ ab vtroq; & simplr interposita est stiplo, pro dimidia intelligit. secus qñ vnus solus simplr interposuit, ut in 9rio, & qa gl. in §. cũ parie- tẽ, ponit distõnem nõ plenã. iõ bñ dic. † Aut qris, vtrum stiplo de a necessitate interponat, aut utrum interposita 9mittat. Primo casu. aut ædificat vnus tñ, & tunc, aut illicite, & tunc, aut in pariete cõi, p indiuiso, & non dẽt interponi. Imputet em̃ sibi socius, q nõ phibet, ut in l. qui bona. §. si iuxta. sup. eo. cõiuncta. l. Sabinus. sup. cõi diui. & in c. in re cõi. ext. de reg. iu. li. 6. Si erat cois pro diuiso, tũc licet patiat ędificari, adhuc põt petere cautionẽ. qa patiẽtia eũ nõ impedit, ut dixi in §. si iuxta. in l. q bona. sup. eo. Itẽ no succurri tur sibi p actionẽ ordinariã, sed p offm iudicis ut dixi, & sic cum hac actioe 9currit. Si vero iuste ædificat, tunc dẽt interponi d. l. in ter quos. 2. rñ. & in l. parietis cõis. cũ l. sequẽti. s. e. Aut uterq; ædificat, & tũc aut ptiosiora ædificia hẽt unus, & sic maius dãnũ sensu rus est, & tñ dẽt interponi. Aut nõ hẽt ptiosiora, & non interpo- tur. d. l. inter quos, 3. rñso. de uolũtate poterit interponi. l. dãni. §. cũ parietẽ. Aut neuter, & tũc qa vterq; hẽt ptãtem reficiẽdi nõ inter ponit cautio. l. ex dãni. §. quoties. j. rñ. in pri. & l. si ædib. Scdo casu qñ qrit, an interposita 9mittat, tunc aut est interposita de necessitate, & tunc aut damnum 9tingit culpa parietis tñ, & stiplo non committit. d. l. ex dãni. §. quoties. in prin. sup. e. l. nã si non sit. Si vero culpa unius socij, tũc aut fuit culpa nõ admixta uitio rei, & tũc nõ committit, vt l. fluminum. §. pterea. sup. e. Aut fuit vitio rei admixta, & tũc aut fuit culpa, q uenit i actione cõi diuidũdo, & non 9mitteret. l. hẽdes. §. non tñ. s. fam. erc. cõiuncta. l. si ædib. s. co. Si uero in cõi diuidun. nõ uenit, & tunc committet, d. §. quoties. 2. rñso. Et hoc mõ posset intelligi. l. nã si non sit. Si vero culpa utriusque, tunc aut culpa vtriusq; erat æqualis, & nõ 9mittet, d. §. quoties. 3. rñ. Aut culpa unius fuit grauior culpa alterius, & tunc com mitteret, arg. d. §. quoties, 2. rñ. & l. item si obstetrix. sup. ad l. Aqui. Vbicũq; aũt dixi stiplonem cõmitti, dic ad totale interesse, d. l. nã si non sit. et l. in hac stiplone. sup. e. Si uero cautio interponit ex vo lũtate, tunc aut ex certa scia aut p errore, aut dubitat. Primo casu, dic aut simplr, & tũc 9mittit ad mediũ iteresse. Aut fuit expressũ in totũ, & tunc in totũ cõmittit. d. l. dãni. §. cũ parietẽ. Aut p errorẽ, & tũc nõ cõmittit. l. sed & si qs. in fi. sup. si qs cau. & dr p Dy. in l. si patronus. j. de don. Aut dubitat, & i dubio psũmit p errorem. l. cũ de indebito. de pba. & ibi ponit glo. & in l. si post diuisionẽ. C. de iu. & fac. igno. Circa q dic ut dicã j. de 9fes. l. pe. & vide istã gl. in §. cũ parietẽ. in ver. cogi potuisset & incipit, vt de aliquo. Simi- 3 lẽ gl. habens in l. qdã Iberus. sup. d ser. vrb. prędi. † Inducitur ad q. a vendidi tibi rem meam, & promisit te defendere 9 oẽm personã, & reficere oẽs expensas: conuenisti me de euictione, tu actor ob- * tinuisti in fine, sed in medio perdidisti in aliquo pũcto. * & a te habui expensas, an possis a me postea istam pecuniam, quam mihi dedisti, repetere ex conuentione inter nos facta? Et Iac. de Are di 4 cit quod non, arg. huius §. com parietem. in fi. sup. eo. l. damni. §. j. b † Item facit, b duo cohẽdes diuiserunt hẽditatem, & promiserunt, c quod si cui eorum lis moueret, c vel aliqd euinceret, alter cõferret alteri, nũc vnus, quia non soluit legata infra annum cõuenitur a cohẽde, vel ab alio 9dõne, ex auth. hoc amplius. C. de fideic. opp. ibi de cõuentione. Dixi, q dicta cõuentio debet intelligi si aliqd euinceret ex cã hẽditaria: secus si culpa ipsius hęredis, vel iure publico, arg. huius legis & expressius, sup. e. l. dãni. §. j. Quæro, dr hic, q ille qui ædificat in pariete cõi, si promitt. t vicino, non tenetur promittere, nisi pro dimidia, qualiter consulet vicino, vt alius nõ ædificet? Rñdeo, nunciet nouum opus, nec fiet remissio, nisi omnes caueant. l. stipulatio §. quæsitum. sup tit. 1,

ADDITIONES.

a Ale. Inducit ad q. vide quæ dixi post Imo. & l. venditores. de verbo. obl. Et adde hic Bar. in l. si pignore. in prin. de pig. act. ui. & in l. qui proprio. §. pqnam. sup de proc. & quod no. Dy. & Doct. in l. cum postulassem. ad fi. insf. eo.

* Claud. In aliquo puncto. Adde Paul. de Ca. in l. si patroni. §. j. ad fi. sup. ad Treb.

b Bar. Itẽ facit. Vide Ang. sup. eo. l. damni infecti stipulatio. facit sec. Ang. q si maritus, qui lucratur partẽ dotis ex forma statuti, uxore pdecedente, si 9misit restituere dotẽ hẽdibus mulieris, vr promisisse secundum formam statuti, detracta dicta parte: secus si promisisset totam restituere ex certa scientia.

c Ale. Lis moueretur. Quod no. ad auth. hoc amplius, & sequit An. in d. l. dãni. §. j. Bar. in l. q. cũ tutorib. de trans. & in alijs locis ibi no. & in §. duo frẽs, in j. col. & ibi dixi. & in d. auth. hoc amplius. Adde Ang. & Pa. de Ca. sup. eo. l. damni. §. j.

a § Si Dominus. a Possessor dẽt cauere, vel possessionẽ i petentem transferre. h. d. Op. de l. si pprietarius. §. fi. s. e. Br est electio eius q petit sibi caueri, an eligat dñm, vel possessorem: hic ergo loquit qñ elegit possessorẽ. Opp. dr, hic, si non caueat transferat possessionem. Cõtra, qa si non cauit ex primo decreto mittit i poss. cã custodię. l. si finita. §. nõ aũt. s. e. & l. ptor. hic aũt dr, q trãsferat possessionẽ. Rñ. illud quod tu dicis, q mittitur in possessionem ex primo decreto est verũ qñ 9 absentem pcedit. Secus si est psens, qa tunc ex sua contumacia pceditur statim ex scdo decreto. Vel verius erit primum, quod habet vim scdi, qd dixi in §. Iulian. ut hic, & l. non alienum. sup. de b inter. actio. & l. is q sup. de noxa. Vlterius op. b dr q possessionem transferat. Contra, si lis erat de dñio non põt alienari. l. fin. C. de liti. & auth. litigiosa res. Sol. res litigiosa nõ impeditur alienari alienatione necessaria. l. peto. §. pdiũ, de leg. 2. & l. j. de fundo dot. & l. 2. C. de fun. do. Quero, an iste sit possessor malæfidei, vel nõ? Et gl. dicit, siue sit possessor malæfidei. vel non, & probatur sup. de pet. hæt. l. plane. Pone, q trãsferat possessionẽ in alium, qro, iudicium cæptum, cum quo finiretur? Et habemus in l. is a quo fundus. s. d rei vẽ. q cum eo, cum quo est cæptũ, & nõ restituet possessionẽ, nisi sibi caueat, si cõtingit dñm vincere. Vlterius qro, an dñs obijciens simplr aduocabit possessionẽ? Certe non: nisi caueat de dãno infecto, & resarciat dãna, fm l. & gñalr, s. d nox. Pone, q petẽs cautionem, eligit dñm, non possessorẽ: dñs si vult cauere, quare fiet missio? Et dic ex primo, & secũdo decreto i illo iure quod ipse hẽt. l. si finita. §. si qua sunt iura. & §. si de vectigalib. s. e. & l. non solum. s. de noxa. Pone, q est interpositum fm decretũ 9 petitorem, an transibit instantia ad istum in quem est translatum dñiũ ex secundo decreto? Et Ia. de Are. dt, q sic. C. de iur. cal. auth. principales, qa instãtia iudicij trãsit. l. in iudicio. s. fa. ercis. Vlterius iste dñs cauit, & succubuit: an a possessore repetat? Et dic q sic. l. fi. §. siuãt. C. de pet. hęr. & ista sunt verba Iac. de Aren. vt plurimum.

ADDITIONES.

a Ale. Si dominus. Istum tex. all. Io. And. & do. Anto. in c. per venerabilem. qui filij sint legi. ad no. quæst.

b Barb. Vlterius oppo. Et sic limita l. fi. C. de litigio.

1. *Superficiarius nõ tenetur ad pẽsionẽ, quando superficies in totum destruitur.*
2. *Clerici excõicati si nõ retinent pbẽdas, an teneantur ad solutionem census.*
3. *Bãnitus tenetur ad solutionẽ collectarũ si retinet possessionem, alias non.*
4. *Emphyteuta nõ tenetur soluere pensionẽ postqñ res ad dominũ peruenit.*

a § Dãni. a Ista stiplo pstat plurib. & ad plurũ iteresse com-
1 mittit. h. d. † No. hic in fi. q qñ superficies i totum destruit, supficiari ad pẽsionẽ non tenet facit l. j. C. de iu. emphy.
a Et iducit † gl. hunc §. ad q. p sacerdotib. Vltramõtanis, b q sunt ex-
b cõicati, vt cẽsum non teneant soluere, cũ pbẽdas non suscipiant. Pro ista gl. facit ext. de 9cess. pbẽ. c. quia diuersitatẽ. Sed 9 hãc gl. facit, q sacerdotes isti sua culpa. pdũt fructus &c. vt no. in l. j. C. d
3 nat. li. facit rãa iuris, dãnũ, qd quis; &c. † Quid dicemus? Ponamus i exbãnito, tenet ne soluere collectas? videtur q non, sicut nec ex-
c cõicat tenet soluere cẽsum? Quare dic, c si qdẽ bãnit retinet possessionem tenet soluere collectas: qa est capax oblõnis passiue. l. tutelas, circa fi. s. de ca. dimi. Si vero nõ retinet possessionem, tũc aut non pcipit fructus: qa possessiones deuenerunt in fiscum, & tunc non tenetur soluere: quia fiscus habet res, quarum nomine
4 tenetur soluere. † Sic nec emphyteuta tenetur soluere pensionẽ postq̃

ADDITIONES.

a Ale. Damni. Vide Bar. in l. fi. inf. de superficiebus.

b Ale. Pro sacerdotibus Vltramontanis. Hanc gl. simpliciter sequitur Bald. in l. fi. C. de bon. auth. iud. poss.

Menoc. Dec. consi. 150. col. 2. circa finem Goza. consi. 83. nu. 2.

c Ale. Quare dic. Eiusdem sniæ vr esse Ang. in q. Bon. in 3. q. faciunt no. p Bart. in l. fi. insf. de liti. & sequit hic Bal. in l. fin. C. si propter publ. pensi. & facit l. si seruus plurium. §. pen. vbi hoc sequitur Pau. de Ca. sup. de leg. j. & Bal. in l. sed & milites. §. qui vero ignominiose, sup. de excu. tut. Adde an bannitus teneatur ad collectas, & ad munera personalia, plene Rom. consi. 73.

postq̃ res peruenit ad dñm.l.e.2.C.de iu.emphy. Aut non percipit
sua culpa, quia possessiones peruenerunt in fiscũ. & tũc sibi impu
tet, quia sua culpa non percipit arg. eorum, quæ dixi circa sacerdo
tes, & facit l.si merces, §.culpæ.supra locati.

1 *Procurator qui promisit dominum ratam habiturũ, non potest dicere, nolo teneri de rato, si apparebit me uerum procuratorem.*
2 *Administrator necessarius quando cauet de rato, debet dicere se non uelle teneri, si apparebit se esse verum administratorem.*
3 *Procurator qui semel in iudicio cauit de rato, si iterum opponitur, non tenetur iterum cauere.*
Exceptio opponitur inuito.
Persona, quando aliquis defendit, in primis legitimari debet.
4 *Cautela, ut in actu, qui fit cum procuratore dicas, litigo sub hac exceptione, saluo si ipsum apparebit non procuratorem, quia nolo habere ratum.*
5 *Iudex non potest dicere procuratori litiganti contra contumacem, q indicium erit nullum, si non erit procurator.*

a **§. Alieno.** a Op.& vr, q pcurator nõ dẽat cauere de rato,
vt, C.de satif.l.j. Sol ibi cõstabat de mãdato hic
erat dubiũ. Dr hic, q exceptio pcuratoris, erit stipˡoni inserenda,
q̃ro in qua stipˡone loqtur? Gl.dat duas lect. Prima, q in stipˡone
dãni infecti, pmitto de dãno infecto, saluo si non esses pcurator,
1 vel dñs ratũ non hẽet. † Alia in stipˡone rẽ ratã hñ, interposita a p-
curatore. Promitto dñm rẽ ratam habiturũ, saluo si apparebit me
pcuratorẽ verũ. Cy.format hãc q.in l.j.C.de pcu.in 1.2.q.qñ pro-
curator cauebit de rato, vtrũ posset dicere, nolo me teneri, si appa
rebit me uerum pcuratorẽ, hic est casus q sic. Vltramon.tenent
ɔ̃riũ, & credo ipsos dicere verũ, qa ista stipˡo de rato pt cõmitti ɔ̃
verũ pcuratorẽ, vt j.rẽ rat.hab.l.2.& l.si pcurator, & l.sr sine.§.oũ
aũt.eo.tit. Vñ dico, q hæc scda lect.nõ est vera. Cõtra hãc opin.vr
tñ tex.expssus in l.vulgo.s.de admini. tut. vbi sub hac exceptione
cauet. Sol.dico p illã l.ɔ̃riũ, qa cautio de qua loqtur d.l.vulgo, non
est cautio rẽ ra.ha.vt hic dr in tex.& gl.& p Dy.& ibi loqtur in eo
q est administrator necessarius, & ideo plus sibi subuenit, hic est
volũtarius, & iõ minus sibi subuenit.ar.j.c.l.cũ postulassem.in fi.
2 & ex hoc tene † q qñ administrator necessarius caueret, dẽret ex
ceptio ista interi, vt ibi, nec proprie dr cautio de rato, vt ibi, secus
3 si est volũtarius, & sic tene primã lect.reprobata scda. † Quærunt
Doct pcurator semel in iudicio cauit de rato, & pôt iterũ opp. q
nõ est pcurator, an dẽat iterũ cauere? Dñt Doct.q non, & dñt esse
casum hic ibi, si ei non cauebit, &c.& hunc tex.allegant.C.de pc.
l.licet.in j.q. Possemus intelligere hic tex. alio mõ. & credo forte
q hic intellẽs esset verus. Ista exceptio, tu non es pcurator, dẽt op-
b poni in initio, b qa ante oĩa dẽt q̃ri de psona.l.ante oĩa.s. de proba.
& l.si q̃ramus.de test.& l.cõsiemunt de iure cod.& l.si qs libertatẽ.
s.de pet.hær.& l.vlt.de exce. Et hoc vr verum, qñ aliquis est q de-
c fendat, sed qñ agit ɔ̃ ɔtumacẽ, c istæ exceptiones nõ veniũt oppo-
nẽdæ p iudicẽ, vt hic in ver.q si ei. sed legitimat pcuratoris perso
d na, qñ q̃rit de nullitate in processu. Itẽ posset intelligi aliter, d du-
bito de mandato pcuratoris, & admissus est cũ cautione de rato
4 & dñs pôt hẽre ratũ qñcunq; vellet, & iõ † cõsulo q in oĩ actu quẽ
facis cum pcuratore, dicas, litigo sub hac exceptione, saluo si ip-
5 sum apparebit nõ esse pcuratorẽ, qa tũc nolo hẽre ratũ. † Sed pone,
q procurator ɔ̃ te ɔtumacẽ agit, poterit ne iudex dicere pcurato
ri q litiget sub hac exceptione, si apparet eũ nõ esse procuratorẽ,
q iudicium non valeat; Certe non. Casus est hic in versi.q si ei.

ADDITIONES.

a Ale. Alieno. Adde quod no. Bar.in l.prætor, in prin.ff.eo.& dum Bar. ibi allegat Cyn.in l.j.de procur.uide ibi etiam per Salic.
b Ale. Opp.in initio. Limita ut per Bal.in d.l.licet, nisi esset paratus incontinenti probare, & idem ibi vult Cy.Bar.& Salic.per Imo.in c.cum in iure de off.deleg. & vide Ang.in d.l.licet.
c Ale. Cõtra cõtumacẽ. Cõtrariũ tenet hic Ang.p no.p Bar.in l.filiusf.§.ueterani, ff.de procur.aliquid per Ro.in l.j.ff.de arbi.& quod dixi in d.l.licet.
d Ale. Intelligi aliter. No.sm Bar.q si procurator admittatur cũ cautione rati, & inferatur clausula admitto te, si falsus non repereris, operatur, vt si ab initio mandatũ nõ habuit, ratihabitio nihil operet.adde Bart.in d.l.licet, de procur. & est sing.sm Imo hic. Adde uidendũ Pa.de Ca.hic, Spe.& Io. And.in tit.de pc.§.j.vers.porro, & in quãtũ Bar.q̃rit, an procurator, qui semel cauit, teneatur iterum cauere, si negetur, vide Spe.& Io.And.in tit.de proc.§.j.vers.item dubitatur.

LEX XLI.

a **In reficiendo.** a Dr, q pfert q facit parietẽ magis ido-
neũ. Cõtra imo qlibet admittit cuius
interest.l.3.§.si ad pres, j.de sepu.vio.dr Dy.hic tractat de opis re-
fectione, q est qd indiuiduũ, & iõ si vnus vult domũ reficere al-
ter q̃ alius, præfert ille q facit opus magis idoneũ, qa non pñt con-
currere, sed ibi loqt in tali re, in qua cõcursus vtriusq; pt admitti.

ADDITIO.

x Barb. In reficiendo. Bar in §.cum parietem in d.l.damni inf.c.videtur intelligere istam legem in pariete communi pro indiuiso, licet nimis astringat istam l.in pariete communi pro indiuiso.

LEX XLII.

Si seruus. Dr hic, pro partib. stipularent. si ego stipulor p
partib.ergo quilibet habebit partẽ partis.l.e.plu-
res.s.eo.intelligit p partib.integris. Quæro, an vr stipulari p par-
te dñica dicit gl.q non, sed pro parte, quam habebat in ædib.unde
gl.in vers.pro partibus.quæ incipit, sed tunc.

LEX LXIII.

1 *Verba stipulationis debent intelligi secundum naturam contractus, super quo interponuntur,*
2 *Promittens defendere rem quam vendit, intelligitur promittere de iure, nõ de facto.*

a **Damni.** a Si dãnum contigit casu, cui non potuit puideri,
x hæc stipˡo nõ cõmittet. Itẽ verba stipˡonis debẽt
b intelligi b sm nãm ɔ̃ctus, sup quo interponunt, q tene mẽti. Pro
hoc facit quod hr in l.si stipulatus.s.de vsu.& q no.in l.inter stipu
2 lantem in prin.j.de verb.obliga.facit sup.loc.l. si vno. † Et per h.
c d.Iac.de Aren.c si promitto defendere rem quam tibi vendo, vi-
deor promittere de iure, non de facto defendere, quia ad hoc nõ
tenebat de iure ɔ̃ctus. Pro hoc est tex.& gl.in l.fi.C.de act. emp.&
gl.in l.vi pulsos, C.vnde vi.& l.2.C.de in lit.dan.tut. & l.e.pater. in
princ.de dote præleg.

ADDITIONES.

a Pomp. Damni. Vide Cy.& Bal.in l.expulsos, C.de act.emp.& l.pen.in prin.sup.sol.ma.l.si merces, §.culpæ, & §.vis maior supra loca.
b Clau. debet intelligi. Limita tñ istã regulã, quæ debet intelligi sm naturam contractus, quo ad hoc, vt tantundẽ exigatur per stipulationem, & non plus, nõ quo ad alia, ita no.Imo.in l.miles, §.decem, int.de re iud.& sequitur ibi Pau.de Cast. Ale.in l.j.ff.de pact.& Ias.in l.cum mota, de transa.vbi uide late. Aliam etiam limitationem ponit Imo.in l.4.§.Cato.& ibi Are.in ff.de verb.obli.& uide Pau.de Cast.in l.si dari.eo.tit.de ver.obl.
c Ale. Iac.de Are. Et ideo dicit Bal per istum tex.in l.j.C.cõmo.q ea clausulæ contractus sint reducibiles ad naturam contractus, nunquã alterant eius naturam.

LEX LXIIII.

1 *Hæres, vt constituatur in mora adeundi hæreditatem, debet interpellari in iudicio, quia tenetur iudicis officio.*
Hæc act.o iudicis officio præstatur, & in iudicio peti debet.
2 *Debitor ex contractu si interpellatur extra iudicium, an constituatur in mora, remissiue.*

a **Cum postulassem** a Interpellatio extra iudicium
non ɔstituit in mora eum, q
solũ per iudicis offm pôt ɔueniri, h.d. Tex.sing.est, & non est alibi
1 ad hoc ita expresse. Ad eundem.ã scias † q hæc cautio pstatur iudi-
cis offõ, vt no.s.eo.l.inq̃lino.& ibi dixi in casu simili, & hoc potest
pbari p l.non iustã.C.ad Tre. Nã vos scitis, q hæres cogit adire iu
dicis officio.l.nõ est cogẽdus, & l.si legat' s.ad Treb.& C.ad Tre.
l.& sine scriptura. Mõ si peto a te vt adeas hẽditatẽ, non pdest mi
hi, nisi petã in iudicio, vt ibi dr.facit l.tutores, §.hæres.sup.de adm.
2 tut.facit quod no.sup.de cdẽ.l.vbi, in gl.mag. † Sed q̃ro, qd in alio
debitore ex ɔ̃ctu, an interpellatio extra iudicium constituat eum
in mora? Leges dicunt, interpelletur, simpl'r.l.mora, s.de vsur.sed
non declarant in iudicio, vel extra. Vos habetis vnã gl.j.de verb.
obl.l.qui Romæ.§.cohæredes.no.in l.vinum, si cer.pet.

ADDITIO.

a Ale. Cum postulassem. Singularis lex, & huius rationem uide per Bar.in l.j.de in-ris.om.iud.vbi limitat hanc l.in offi.io iudicis nouili. Secus in mercenario, & ita tenet declarando, l.1.C.de alie.iu.mu.cau.f.c, & ibi Cy.in 1.qõ.in fi.Item videtur fallere in alio casu, quem ponit Bal.in l.si soror, C.de colla.per l.filius, §.fin.vbi gl.ff.de colla.do.Sed dic vt per Bar in d.l.filius, §.fi.

1 *Præscriptione quæritur quasi dominium.*
2 *Creditor quando reuocat rem ab emptore, an emptor repetat expensas.*

§. Damni. Ab eo q est missus ex secũdo decreto creditor
non pôt rẽ aduocare, nisi expẽsas reficiat, & de
dã.infe.caueat, secus si aduocat ab emptore.h.d.lex no.& mẽti te-
1 nẽda. In hoc.§.vide gl.in verbo, dñiũ, † q̃ incipit.i.quasi dñiũ q̃ di-
cit, q pscriptione q̃rit quasi dñiũ, & idẽ no.s.e.l.si finita §.si an. q
tene mẽn. De quo dic, vt dicã.j.ti.j.§.fi. In tex.ibi, paratus sit, & et
caueat, vt innuũt ɔcordãtiæ positæ in gl. Cũ ergo hic ɔseq̃t toiũ, p
quo missus fuit, quare emptor nõ ɔseq̃t ptium, cũ pro ptio missus
sit.& sm hoc pcedit lec.gl.Iac.de Are.q añ creditor cauere dẽat,
vt pbat p tex.in l.e.hær.s.de nox. vbi ille q vult euincere dẽr caue
re anteq̃ euincat. No.tex.ibi, non recte, &c.& ibi, nõ æque. Innuit
3 † hic, q qñ creditor reuocat rẽ ab emptore nõ restituit expensas.
Cõtra in l.Paulus.§.pen.s.de pig.dr gl.hic in malæ fidei, ibi in bo-
næ fidei, hoc est falsum, qa ẽt malæ fidei expẽsas recuperat, vt l.pla
ne, s.de pet.hær.& no.s.e.l.iter quos, §.j. Alij dñt, hic nõ erat facta
melioratio, ibi sic. Itẽ dant aliæ duæ sol.& oẽs sunt friuolæ. Vltimo gl.
ponit vnã sol.q hic nõ restituit emptori.s.ptium, sed expẽsæ sic, vt
in l.ɔ̃ria.vide gl.in ver.tribuẽdũ est, q̃ incipit, q tribuit, hãc sol.rep
hẽdit Dy. Nã tex.hic loqtur de expensis, sed appellatione expensa
rũ non ɔtinet ptium, l.qb.dieb.§.j.s.de ɔdi.& dem. Ergo tu dic, q
hic q̃rit de ptio, nõ de expensis, & tex.apostillatus, sm Iac. de Are.
Alij legũt hanc legem alio modo, q hic nõ dr emptori non resti
tuant expensæ, imo ɔ̃rium, q emptori restituunt expẽsæ, sicut miss
so, licet alia rõ sit inter eos. Vide gl.in d.ver.tribuẽdum est, q̃ inci-
pit, q tribuit, ibi, vel dic esse dissimilitudinem. Sed q̃uo intellige-
mus hũc tex.sm hãc lecturam? Rñ.apostilla sic tex.ibi, & emerit,
&c.& hũc tex. huiusq; suspensiue lege q. d. immo tribuendũ est
emptori, &c.& sic est dissimilitudo in rõne, non in iure retentio-
nis expensarum, & sic tene menti hunc casum.

LEX XLV.

A quo fundus. Hæc lex est multum singularis in hac
mã & bñ declarat hãc mãm, nã vt di-
xi in

xl in l. si prius. §. ti. j. de hoc non sunt nisi tres leges, videlicet lex ista
& l. si prius. §. ti. j. & l. is cuius. §. si ser. vē. Qñ agit̃ ꝯfessoria, si ꝓ cōsti
tuēda quasi possessione seruitutis dēt aliqd fieri ꝯ cōtumacem, ex
a primo decreto fit missio in loco seruiēte, ex scđo decreto statui-
tur certum tps, intra quod agat, h. d. Ibi, a quo. subaudi ego. Ibi, ab
illo subaudi a me. ibi, possessio. s. loci seruientis, & vsq; ad vers. sed
vt id fiat, ponit̃ forma primi decreti, & in d. vers. sed vt id fiat. poni
tur forma scđi decreti. Et est ista multũ not. lex dr̃, ꝙ mittit̃ in poss.
loci seruiētis ex primo decreto. Cōtra, imo ex primo decreto de-
bet iudex ꝑcipere illum cauere de non ædificando. Vide glo. quæ
b incipit, sed si non hēet ædificatũ, & dixi in l. si prius. Item opp. b &
vr̃, ꝙ dēt audiri intra annum de possessione. l. si quis emptionis, §.
sed & si quis, C. de ꝑscri. 30. ann. sed hic non auditur, nisi de pro-
prietate. s. ꝙ doceat de iure suo. glo. dicit, hic fuit facta missio post
lit. cōte. vel quasi. Idem in l. 2. C. vbi in rem act. & C. qño, & quādo
iu. l. cōsentaneum. & ꝙ sit lis cōtest. hic, patet, qa dr̃ petit, sed pete
re dr̃ qs post lit. cōte. vt ĩ. rē ra. hab. l. amplius nō peti. tñ hæc solu.
est vera in se, sed non necessaria ad hāc l. vide glo. q̃ incipit, a iudi-
ce, &c. Alij dñt, ꝙ ita statuit̃ tps a iudice, intra ꝙ audiat̃. vide in ea-
dē gl. ibi, sed iudex, &c. sed male dñt, qa non reperit̃ lege cautum,
quare teneatis ſm Dy. & oēs, ꝙ audit intra annũ ad recuperandũ
possessionem, vt in lege ꝯtra, post annum vero potent interponi
ſm decretũ tale, ꝙ n̄ audiret̃, nisi de ꝓprietate doceat, &c. i. ſm de
cretum in realib. ꝓ est valde men i tenendũ, & est casus hic mul-
tũ no. ibi, sed vt id fiat, declaraui plene, s. co. l. si finita. §. Iulianus.

ADDITIONES.

a Ale. Fit missio. Vtrum hæc missio, & hæc l. habeat locũ in negatoria. Bar. ꝙ sic in d. l. si prius, in 3. opp. 1. par. & vtrum habeat locum in missione in possessionem ex secundo decreto, Bar. ꝙ sic in d. l. si prius, in 4. questione.

b Ale. Item opp. Adde quod dixi post Bar. in d. l. si prius, in 6. opp. latius in 9. opp. & 10. & in 8. & quod dixi post Bar. in 3. opp. j. partis.

LEX XLVI.

a **Ad curatoris** a Quærit gl. vtrum qs posset cogi vt do mum reficiat, & plene distingue. vide gl. quæ incipit, quando sunt communes, no. ipsam.

ADDITIO.

a Ad curatoris Vide Bar. in l. qui bona, §. d. mu, sup. eo.

§. Domum. Hic §. legitur duob. modis, & gl. non facit aliud nisi ponere casum.

LEX XLVII.

Conclaue quid sit.

2 *Porticus est locus coopertus desup, discoopertus ante, itē ꝑt intelligi ꝓcella.*
Cænaculum est domuncula in summitate domus.
3 *Dominus sum eius, ꝙ protegit solum meum, licet in meo solo non requiescat.*
4 *Domus si venditur, vendita videtur libera, si legatur, videtur cum seruitute aditus legata.*
5 *Claustrum quod est in medio duarum domorum alicuius, vendita vna illarum debet diuidi.*
6 *Domus, quæ est in confinio duarum parochiarum, dicitur illius parochiæ ex qua habet aditum.*

Quod conclaue. Hæc lex est difficilis, sed est mul tũ vtilis, & quondiana sed ad eui
1 dētia scias, † ꝙ coclaue est locus discoopertus ĩter duas domos in
quodā solario s. terrā ita accipit̃ hic. Itē ꝑt dici cōclaue, camera bñ
firmata cũ clau. ita ponit̃ ĩ l. j. §. de inspiciēdo, s. de vē. inspi. ita no. ꝑ
gl. in l. foramē s. de ser. vrb. prædi. ita ꝓt intelligi ēt hic. Item scias,
2 † ꝙ porticus a est qdā locus cooꝑtus desuper, discoopertus ante,
a hoc mō accipit̃ hic, & l. cætera. §. hoc senatus, s. de leg. 1. Pōt ēt in
telligi porticus ista meniana seu ꝓcella in vulgari, & hoc mō assu-
mit hic in gl. in verbo supposuisse. Tertio scias, ꝙ cænaculũ est q̃-
dā domũcula, q̃ est in summitate domus, vt l. si duo. §. sed si. s. ĩ. v-
ti pos. Hoc ꝑmisso diuide legē istā in tres partes. In prima loquit̃
de cōclaui, in scđa de porticu, i tertia de cænaculo. Scđa ibi, sed &
Labeo. Tertia ibi, nec tñ ꝯñs est. & bř. h. d. Conclaue, & porticus,
cedit illis ædib. ex qb. hr̃ aditus, licet earũ ꝑar. eub. nō cōtineat̃, cæ
naculũ vero cedit illi domui, cui superimpositũ est, h. d. in summa
Vide gl. in ver. binarũ, quæ incipit, qda habebat, &c. q̃ gl. id quod
dixi ponit ad euidentiā. Itē vide gl. sup verbo, supposuisse, q̃ glo. dt̃
de porticu. Opp. ꝙ ista l. nō sit cōgrue posita in hoc ti. Dicit gl. qđ
facit ad secundam partē rub. quæ dt̃ de protectis. Vide glo. in ver.
cōtinuatio. q̃ incipit, in cōclaue, ibi, sed qd, &c. vel a lr̃. Dñs ædium
tenetur cauere de dāno infecto, iō facta est hæc lex, vt sciamus qs
est dñs huius conclauis, & huius porticus. Vide glo. in d. ver. bina-
rum. quæ incipit, qdam, ibi, si aũt q̃rat̃ ad qd, & tenet ꝙ ille est dñs
b porticus, cōclauis, q est dñs ædiũ, quibus cedit. Et sic no. b ꝙ † ego
3 sum dñs eius, quod protegit solũ meũ, siue coopent, licet in meo
solo non reqescat. Casus est hic. Contra hoc hēmus expressum in
l. quemadmodum. §. j. s. ad l. Aq. vbi est eius, in cuius ædibus reqe-
scit, non eius cuius solũ ꝓtegit? Rñd. ꝙ vt illud, quod ꝓtegit solũ
meum, sit meũ, duo reqrunt, ꝙ solũ meum ꝓtegat, & qd in alie-
no reqescat. Tunc. n. reqescens in ædibus alienis non est propriæ
alienum. Sed si nō reqescit in alieno iure seruitutis mihi debitæ,
certe tũc nō est meũ. Casus est in l. quēadmodũ, §. j. s. ad l. Aq. qđ
4 tene mētẽ, qa vtilia & quotidie occurrētia. † Dr̃ hic, ꝙ illud cōcla
ue est illarum ædiũ ex qb. hr̃ aditus, licet reqescat in alijs. Contra,
domus vēdita dēt intelligi vēdita libera, nisi seruitus imponat̃. Itē
in domo q̃ retinet̃. l. si q duas. s. cōmu ꝑdi. & l. si ædes meæ, s. de ser.
vrb ꝑd. Si igit̃ vēdi & retineri, sunt dissimilia, ergo ille in cuius pa-
riete reqescit poterit deijcere. D. Io. Fateor ꝯtiuni in ꝯctibus inter
viuos, & hoc intelligo facta vēditione, & interposita seruitute one
ris ferēdi, vel aditus habēdi, vt patet hic in ver. sed & Labeo. In vl-
timis volũtatib. in dubio vr̃ legari domus, & imponi seruitus ista,
est casus no. in l. j. s. de ser. le. Itē opp. & vr̃, ꝙ cōclaue ꝙ est in me-
dio ædium, sit ꝓ dimidia vtriusq; dñi ędiũ, ar. ĩ. de acq. rer. do. l. in-
sula. & l. inter eos. Dicit Dy. id operat̃ hic cōuersio vsus in vnam
domum facta ꝑ parietē. ar. l. ꝙ in rerũ. §. pe. s. de leg. j. & l. ꝑdijs, §.
balneas. sup. de le. 3. l. Seiæ. §. Tyrānæ. de fun. instr. Vide gl. q̃ icipit,
c ex hoc apparet. c Ex qua sol. no. † ꝙ q simplr̃ vēdita domo vna aliā
5 retinet, ꝙ claustrũ ꝙ erat cōe illarum ædium, dēt diuidi, & medie
tas a latere tuo est tua, & alia medietas a latere meo est mea, qđ te
ne mētẽ. Item op. ad fi. dr̃ hic ꝙ cænaculum cedit ædib. qb. est sup-
impositũ. Cōtra, vn pos. l. si duo. §. sed si s. Gl. q̃ est hic, nihil dicit,
sed tñ. vr̃ velle, ꝙ ibi loqt̃, qñ ad cænaculũ aliunde poterat hēe adi-
tũ, hic qñ nō poterat aliunde, vt hic, ibi neq; aditũ, &c. Et hoc in-
tellige, qñ esset vēdita domus pacto appo sito, ꝙ cænaculũ rema-
neat penes vēditorē. Sed in vltima voluntate, nō est necesse qđ ex-
primat̃, si testator vtebatur cænaculo ad seruitiũ aliarũ ædium. l. si
cui ædes, de leg. 3. Et vt nō erres ĩ hac mā, ꝙ dixi de ꝯclaui, & por-
ticu, ĩtellige de oĩ ędificio, ꝙ reqescit in alieno, & ꝓtegit solũ alie-
d nũ, sed tñ hēo ꝓpriũm aditũ ĩ meo. Hęc lex inducit ad qō. d istam.
Domus ex vna parte est de parochia sancti Martini, ab alia est de
6 parochia S. Mariæ, ego habito in hac domo, cuius parochianus
sũ? Doc. dñt, ꝙ dicor de illa parochia, ex qua aditum hēo, per hāc
legem, & l. si cui ædes. s. de leg 3. & l. prædijs. §. balneas. eo. tit.

ADDITIONES.

a Ale. Porticus est. Quid sit porticus, Host. in sum. de acc. §. 4. ver. sed si crimen dicit, ꝙ porticus est illa pars, quæ est ante domum, & hic adde Bar. in l. cętera, §. hoc senatus consultum s. de leg. j. Adde ad materiam Pet. de Anch. consi. 380.

b Et sic no. An quantum protenduntur stillicidia mea, intelligatur esse solum meũ, vide Bar. in l. Olympico, §. fi. su. de ser. vrba. prædio.

c Ex hoc apparet. An autem vēdita domo ueniat hortus, uide in c. Raynutius, ubi per Doc. de testa. Adde ad materiam Rom. consi. 5.

d Inducitur ad q. Vide Bar. in l. j. ad munici. & ibi hic Ang. in addi. ꝙ si aditus est a parte anteriori in domo, & a parte posteriori, & vicissim ingredior, quādoq; ab anteriori, qñque a posteriori, nihilominus dicar parochianus capellæ a parte anteriori, ex eo qđ ista ꝑs cēset̃ nobilior, & vbi est ꝑs nobilior cēset̃ esse totum. l. si in diuersis, ff. de relig. & ita etiam no. 13. q. 2. in c. in ecclesiastico, ubi uide. Menoch. Gomes. §. si minus, nu. 30. Instit. de actio. & Calcan. consi. 90. nu. 9. Tiraquel. de iure primogenit. q. 17. q. 4. opp. nu. 17. Alciat. cons. 55. nu. 7. cons. 65. nu. 2. & consi. 460. nu. 1.

CONTRARIETAS.

Quod ꝯclaue. Aduerte, ꝙ Bar. allegat̃ voluisse in hac l. ꝙ cōclaue. ꝙ simplr̃ emens domũ quæ erat obligata ad seruitutē alicuius parietis domus contiguæ, quod possit propria authoritate parietē euellere. Contrarium tamen allegatur per Pau. de Ca. in l. ꝙ conclaue. voluisse Bar. in l. j. ff. de seru. leg.

CONCORDIA.

Pro ꝯcordia Tu dic, ꝙ Bar in d. l. j. ponit ꝑles sol. prima, ꝙ ignorabat in hac l. ꝙ ꝯclaue. sed in d. l. j. impositā sciebat illam seruitutē, ꝑ tex. in l. j. in fi. ff. de act. emp. Vel & scđo qñ seruitus perpetuo erat remāsura, & sic ex seruitute ꝯstituta, & tũc loqt̃ in d. l. j. Secus si ad tps, vel ēt si esset affixa solo, uel solũ appenderet sup suo, &c. Et ita vr̃ sonare verba Bar. vbiq;. Posset ēt dari alia sol. qa si domꝰ ꝯt. gua, cui debet esset vēdētis, ꝓcedat prima op. Secus si domus cui deber esset alterius tertij, & ita vr̃ ꝓbari ex verbis Bar. in hac l. ꝙ ꝯclaue. Vltimo ſm eũ posset fieri distīctio, an ĩ vltimis voluntatib. & ꝓcedēt dcā ĩ d. l. j. aut ĩ ꝯctib. & ꝓcedāt dicta in d. l. ꝙ ꝯclaue.

LEX XLVIII.

Siquis. Domus nō ꝑt demoliri cā negotiādi, sed cā ꝯcedendi ad opus publicum, h. d. Opp. dr̃ hic, ꝙ punit̃ vēditor in simplo, & emptor in alio simplo. ꝯ l. Senatus, sup. de ꝯhen. emp. vbi emptor tenetur in duplo. Gl. soluit plurib. modis, sed tene primam solonem vel vltimā, qa idē quasi dicũt, & sunt veræ.

TITVLVS TERTIVS.

De aqua pluuia arcenda.

Dictum est s. de damno infecto, quod timet̃ vitio ædium, hic de dāno quod timet̃ de aqua pluuiali. Vel a liter dictũ est s. de off. iudicis, per quod subuenitur aduersus dāna futura per actionem
a ordinariā, a ideo ponitur hic titulus de aqua pluuia arcenda. Et gl. rub. ponit quoddam summarium huius materię.

ADDITIO.

a Ale. Actionem ordinariam. Libellum autem in ista materia, uide in l. si tertius, §. officium inf. eo. per Bar.

LEX PRIMA.

Sicui. Dr̃ hic, damnum dabit. Cōtra imo si tollit̃ lucrum, hēt locũ actio ista, vt ĩ eo. l. 2. §. item Varus. Gl. rñdet. hic rlare, fallit ibi. Vide gl. j. quæ incipit, qñq; etiam ꝓ lucro amisso, vt s. titu. j. le. Proculus. Non obst. §. item Varus, qa ibi non erat amissio lucri, imo damnũ

§. Hæc

§. Hæc autem. Quando timetur damnum ex aqua pluu. opere manu facto, ista actio locũ habet, secus si naturaliter noceat. h. d. in summa.
1 *Frumentum, quid sit, & quid sit bladum.*

§. De eo opere. Primo ponitur duo dicta. s. dictum Quinti Mutij & Trebatij, quæ in ali
quo ꝯcordant, & in aliquo discordant, vsq; ad ver. sed & fossas. Et
sic habes, ꝙ ibi duo Iurisc. cõcordant in hoc, vt sit necesse, ꝙ opus
sit factum aratro, sed discordãt, quia Quintus Mutius dicit, ꝙ suf-
ficit, si fiat causa agri. Sed Trebatius dicit Immo requiritur, ꝙ fiat
cã frumenti. In ver. sed fossas. reprehenditur vterque. s. Trebatius,
& Quintus Mutius, in eo, ꝙ requirebant opus esse factum aratro,
vsq; ad ver. sed & si quis, ibi reprehẽdit Mutius tñ. in eo, quod di
xit, agri colendi cã factum in hac actione nõ venire, vsq; ad uersic.
sed & apud, ibi reprehenditur vterq;, in eo, ꝙ requirebant opus es-
se factũ aratro, vsq; ad ver. Labeo. ibi corrigit Trebatius. qui requi
rebat opus esse factũ grã frumenti tñ, vsq; ad ver. itẽ Sabinus. ibi
reprehenditur vterq;, in eo, ꝙ requirebant opus aratro fieri, vsque
ad §. Idẽ aiunt. Ex oĩbus istis verbis habes in summa, hoc opus, qđ
fit cã agri colẽdi, siue fiat aratro, siue alio mõ, si ager aliter coli nõ
poterat, in hac actione non venit. Intelligitur ne tñ de grano, aut
de frumento gñaliter? Hic in hac lege videns, qđ accipitur large,
& stricte, uide glo. super verbo, frumenti, & sic in hac gl. accipitur
1 large. † Item vide gl in uer. quærendi, q̃ incipit, vt in arando, quod
stricte accipitur Bř appellatio frumenti sm directam, & propriã
significationem est larga, vt no. in præcedenti gl. ut l. frugem. ff. de
uerb. sign. Tñ dñs Iac. de Are. ego intelligo frumentum illud quod
excedit in nobilitate omnes alias fruges, propter communem u-
sum loquendi. Ita no. Iac. de Aren. in d. l. frugem. ff. de uerb. si. Sed
quid dices de blado? Glo. est ff. de uer. obl. l. triticum, quæ dicit, bla
dum est omne id, quod terra seritur. non habetis alia.

§. Denique Marcellus. Quilibet potest facere in suo ꝗcquid uult, dum modo faciat non animo nocendi alteri, h. d. iste §. satis no. gl. ponit multas concor. Sed quid in dubio, an uideatur facere causa nocendi, uide glo. no. s. ti. j. l. fluminum. §. fi.

§. In summa Nota tex. ibi, imbre autem.

§. Item sciendum. Si aqua noceat ædificijs urbanis, hęc actio locum non habet sed recurritur ad negatoriam generalem, si noceat rusticis, hæc actio locum habet, aquæ origine non inspecta, h. d. Oppo. ꝙ non sit differentia noceat urbano, uel rustico, ut s. ti. j. l. eorum. §. fin. Sol. ibi loquitur in cautione damni infecti, ubi non curatur, sed secus in actione. Vltimo uide glos in uerbo, ex pertinentib. quæ incipit, ædificijs. ibi. rustici prædij. l. a sed dic, ut ibi not.

§. Sicut aũt. Ei, cui aufertur lucrum, non competit hæc actio. Secus si inferatur damnũ ꝓ debitam seruitutẽ, uel loci natu. h. d. No. tex. ibi. hanc n. actionẽ. Itẽ no. tex. ibi, semper n. hanc esse &c. Op. dř hic ꝙ qñ aufertur lucrum hæc actio non hẽt locum. Contra, ff. l. prox. §. itẽ Varus, dicit gl. non pt agi directa, ut hic, sed utili sic, ut ibi. Non est uerũ, qa ibi inferebatur damnum, & non solum lucrũ auferebatur, & ideo non obstat.
1 *Vicinus superior si facit molendinum, per quod aqua quæ ueniebat ad meũ, per fundum meum diuertatur, an per hoc mihi teneatur.*

§. Sed & si. Dř hic, si uicinus opus tollat, q̃ro de quo opere, h. d. uide gl. in uer. opus, q̃ incipit, cuius nõ
extat, &c. hic gl. ꝓ summe dicit. Nã si memoria nõ extaret, q̃ tolle-
ret illud opus teneret, ut ff. proxi. & in l. 2. §. itẽ Varus, ff. e. & iõ in-
tellige opus. cuius extat memoria, & illud non appositũ in gl. per
errorẽ fuit positũ. Hic §. facit ad qõ. de molẽdino superiori. Ecce
1 superior uicinus facit molendinũ, & auertit aquã q̃ ueniebat per
fundũ meũ, ad meũ molẽdinũ, ꝙ est inferius, an ꝑ hoc tenetur mi
hi? Vř ꝙ non, qa auferẽ lucrũ ex priuato meo riuo, secus si ex flu-
mine publico perciperẽ, qa tunc tenetur, ut s. dixi. ti. j. l. Proculus.
probatur per l. 2. §. merito. ff. ne quid in loco publi. Doc. not. in l. si
manifeste. C. de ser. Dico plene in l. quominus. ff. de flu. ubi gl. tan
git, & no. in gl. in l. si quis ex argentarijs. §. si initium, s. de eden.

1 *Antiquitas habet uim legis.*
Consuetudo habet uim legis constitutæ.
Seruitus quæritur præscriptione, & nu. 4.
Seruitus dř qñ natura loci facit, ut aqua de loco superiori uadat ad inferiorẽ.
2 *Diu, uerificatur in decem annis.*
3 *Seruitus, quæ requirit factũ hominis, dicitur habere causam discontinuã.*
4 *Seruitus, ut præscribatur longo tempore, quæ requirantur, & nu. 6.*
Præscriptiones regulariter non requirunt scientiam aduersarij.
Ciuitates Italiæ non præscripserunt merum imperium.
5 *Ecclesiæ scientia, quæ succedit imperio uacante, an sufficiat, ad hoc, ut ciuitates Italiæ dicantur præscripsisse merum imperium.*
Scientia aduersarij requiritur ad hoc, ut dicatur esse in quasi possessione alicuius electionis.
Scientia Ducis, uel Marchionis, an requiratur, ut præscribatur in Marchia merum & mistum imperium.
6 *Titulus in seruitute habente causam discontinuam, præsumitur ex eius allegatione, cum possessione longi temporis.*
7 *Titulus non probatur ex cursu longi temporis, ubi tractatur de amissione dominij.*
8 *Quasi possessio in iurib. incorporalib. an diuidatur in ciuilem, & naturalẽ.*
9 *Reficere in seruitute q̃s nõ cogit, sed pati fallit in seruitute oneris ferendi.*
10 *Dominium utile, & non directum, ꝙ quæratur per præscriptionem.*
Dominium, an distinguatur in utile, & directum, remissiue.
Dominium utile, aliud est directum, & aliud quasi dominium.

§. Denique ait. In cursu aquæ primo dẽt inspici con
uentio, sc̃do loci nã, tertio uetustas.
Itẽ q dẽt seruitutẽ põt cogi, ut patiať, nõ qđ faciat, h. d. cum prin. l.
a seq. & est ualde no. §. & mẽti tenẽdus. No. tex. a ibi, sicut n. oĩs pin
1 guedo, &c. no. tex. in uers. si tñ, &c. Ex quo hẽs † ꝙ antiquitas hẽt
uim legis. In uer. non ergo, est bonus tex. No. ꝙ ꝯsuetudo hẽt uim
ꝯstitutę legis. ut hic, in uersi si tñ, & ꝓxi. l. in summa. Itẽ no ꝙ præ-
scriptione q̃rit seruitus. Itẽ no. ex d. l. in summa, ꝙ qñ nã loci facit,
ut aqua de loco superiori uadat ad inferiorẽ, est seruitus. Dř hic, ꝙ
b uetustas b uim seruitutis hẽt. Cõtra ꝑ præscriptionẽ nõ q̃rit serui-
2 tus, ut s. de serui. l. seruitutes, hic dř ꝯtrã. † Quare dñt qdã ꝙ verbũ,
diu, exponiť. i. tpe cuius non extat memoria. Hæc sol. nõ est uera,
qa dictio, diu, verificatur ĩ decẽ annis, ut ff. q & a qb. l. si cũ fideicõ
missa. §. Aristo. Dicit gl. seruitus, q̃ hẽt cãm discõtinuã nõ põt q̃ri
tpe longo, d. l. seruitutes, sed illa q̃ hẽt cãm continuã, sic, ut hic. Di
3 ces † tu, qũo seruitus de qua hic loqř. hẽt cãm ꝯtinuã? Rñdeo qm
ad eius usum factũ hoĩs non reqrit. l. foramẽ. s. de ser. urb præ. illa
enim dř hẽ cãm ꝯtinuã, qñ ad eius usum factũ hoĩs non reqritur
sed qñ factũ hoĩs requiritur, ut in eundo, tũc seruitus hẽt cãm dis-
4 continuã. l. foramen. de ser. urb. præd. Illud, † qđ dixi, ꝙ longo tpe
ꝑscribit seruitus, est verũ, si aliquis est vsus iure seruitutis. l. j. §. j. ff.
de iti. actuque pri. & ibi no. Sed qũo appatet vsum iure seruitutis?
Rñ. ibi videbimus. Itẽ qđ sit vsus sciẽte aduersario, ut l. 2. C. de ser.
& aqua. In alijs aũt ꝑscriptionib. non requiritur aduersarij scien-
c tia. c l. fi. C. de ꝑscr. longi tẽ. Et est rõ, licet glo. non dicat, qa præscri-
ptio sine possessione non procedit. l. sine possessione. ff. de usuca.
sed quasi possessionem seruitutis non possum hẽre, nisi te sciente,
quia quasi possessio seruitutis non est nisi dñi patientia. l. pe. in. de
ser. & ideo est necesse, ꝙ dñs sciat. Sed possessionẽ tui fundi pos-
sum hẽre te ignorante Et ideo forte dicerem, ꝙ in Italia nulla ciui
5 tas est, q̃ ꝑscripsit merũ, † d uel mistũ imperiũ, qa in corporalib. re
d quirit quasi poss. sciẽte aduersario, sed Imperator iam est longũ
e tps, ꝙ nõ fuit, ergo, &c. Restat dubiũ, e ꝙ vacate imperio succedit
ecclesia, an sufficiat scia Papę? Cogitabis. Inn. in c. q̃relã. de elec. di
cit, ꝙ non possum esse in quasi possessione alicuius electionis, nisi
sciente, & patiẽte aduersario Sed in Marchia, uel Ducatu sufficit
ne scientia Ducis uel Marchionis, ad ꝑscribendũ merũ, uel mistũ
f imperiũ. Cogitabis. f Nã Cy. in l. j. C. de emen. li. ubi tractat mate-
riam meri, uel misti imperij, nihil de hoc dicit. nec etiam Gul. in
6 l. imperium, de iurisd. om. iu. Itẽ opp. & vř ꝙ † seruitus, qua habet
causam

ADDITIONES.

a Ale. No. tex. Adde alium casum in l. fi. su. de ser.
Menoch. Adde Ripam in tract. pestis, in tit. de remed. ad conserua. vbertatem, nu. 43. cum alijs sequent.
b Quod vetustas. Quæ dicatur vetustas, uide Bar. inf. in l. a. in prin. cum glo. & per Bar. in rub. C. quæ sit longa consue. in prin.
c Aduersarij scientia. vide Bar. in l. j. C. de ser. & latius in l. j. §. j. ff. de itin. actuq; prin. Pom. Præscripserit merũ. vide plene Fel. in c. cũ non liceat, de ꝑscr. & do. Præpo. in c. frustra, d. 8. & in c. cũ cõtingat, de fo. cõpe. & Pa. in c. si an j. no. de cõst. Bar. in c. j. in j. no. de reb. eccl. nõ alie. & Are. cõs. 42. & Ale. cõs. a 16. vol. 2. & cõs. 16. vol. 5. ubi ponit an ꝑ vsum tãti tẽporis. cuius initij memoria nõ extat in contrariũ ꝑscribať merũ & mistũ imperiũ, scientia, & patientia illius requirať, q prius erat in quasi possessione, uel illius ad quẽ spectabat iurisdictio, & ponit an talis scientia requiratur qñ quis esset usus tãto tpe cuius initij, &c. & in hoc, an sit differentia inter consuetudinẽ, & ꝑscriptionem, & ibi ponit qũo probat, ꝙ qs sciuerit, ꝙ alius vtereť, & ibi ponit ad ꝑscribendum merum, & mistũ imperium, & iurisdictionem, an reqrat tñ tempus, &c. & quid in pręscribẽda potestate superna contra Papam, uel Imperatorem, & de hoc etiam ponit plene cõsi. 24. uol. 1. vbi ponit, an quando probatum est de tali tempore, requiratur aliquis titulus.
Menoc. Rube. consi. 21. nu. 5. Cassa, consi. 35. nu. 15. consi. 16. nu. 17.
d Ale. Loscus. Adde in materia pręscriptionis meri, & misti imperii post hæc adducta, ad auunculum meũ Balbũ, in trac. ꝑscr. in 2. par. 5. prin. ꝑ tertium in uer. tertia est qõ. & de ꝑscri. seruitutum gñaliter, uide eundẽ in 2. par. 4. prin. per totum.
e Ale. Restat dubiũ. Dixi post D. An. in c. cum contingat, de fo. comp. & adde Bart. in l. si publicanus, inf. ti. j. & in l. naturaliter, ff. de vsuc. Inn. in c. bonę. 3. de postu. præla. Bar. in l. 1. in fi. C. de ser. & aqua. per do. Flo. & do. Io. in d. c. cum contingat et do. Ant. in c. peruenit, de censib. et quod no. Bar. in d. l. si publicanus, §. fi. et disputaui ego Bononiæ. Adde Bal. consi. 64. lib. 1.
P. Pau. P. Vide Ale. consi. 108. vol. 2. Vero. de ser. urb. pręd. c. 19. ver. secundus casus, ubi late. do. Ias. in l. qui aliena, in prin. ver. 3. Bar. and. Or. ff. de acq. hęred.
f Cogitabis. Et ibi Cy. similiter tangit, an præscribatur merũ imperium. Et Bar. vř noluisse, ꝙ sic, in l. j. su. de dam. inse. ibi dñ facit mentionẽ de consuetudine. Et idẽ in l. imperiũ de iur. om. iu. Ad hoc facit qđ no. D. An. in c. 1. de cõst. licet ibi D. Io. cõtra eũ ꝑ Bal. in auth. quas actiones, C. de sacros. ecc. per Io. An. do. Ant. et Doc. in d. c. cum contingat, de fo. comp. scripsi late in disput. mea, Sigismundus, et consuluit Io. Cal. qđ sic, ꝑ c. irrefragabili. §. excessus, de off. ordi. et Iac. Butr. in auth. præsides, C. de epis. aud. per Ang. in l. hęc aũt iura. de ser. urb. præd. per Bal. Ang. et Pau. in d. l. imperium, per Cy. in l. more, in pe. q. eo. ti. ubi Ang. per Pet. de Anc. consi. 138. Et ad dicta per Bar. hic, adde tex. in c. j. de inuesti. de re alie. fac. Adde an merum imperium pręscribatur, pulchre Pet. de Anch. consi. 141.

causam discontinuam, præscribatur longo tpe.l. cũ de in rem ver
so,s̃.de vsu. Dicit gl. verũ est,qñ ex solo tpe nititur,requirit cãm con
tinua ad hoc,vt quis longo tpe pscribat. Sed si non nititur ex solo
tpe,sed ex titulo,tũc probãdo de longo tpe probat acqsiuisse ser-
uitutẽ,vt ibi,licet cãm habeat discontinuã. Vide gl.in verbo, diu,
quæ incipit.i.tanto.ibi,si vero non ex tpe. Vide tex.in ver.sane.ibi.
sane vbi nõ inuenitur imposita, &c. Et sic si allego seruitutẽ iure
impositam,& probo vsum longi tpis,præsumit titulus, & sufficit
ad probãdam seruitutem,licet habeat cãm discõtinuam, moder-
ni Do.omnes impugnãt hanc gl.primo Dy.vt ipse not.in l.si cer-
tis annis.C.de pac. Dicit.n. q l cũ de in rem ver.loquitur in facien
te,vt in soluente omni anno. Sed mã nostra loquitur in patiente,
& nõ est eadem rõ præsumendi ꝯ patientẽ, quæ est ꝯ facientem.
Hoc tenebat Ia.But.in l.seruitutes,s̃ de seru.:& Rayn. hic me au-
a diente. Ego dico,a q ẽt ꝯ patientẽ,psumit titulus ex usu longi tpis
l.qui in aliena.§.i.s̃.de acq.hæ.& l.si filius,C.de pe.hær.& l.cũ post
in prin.s̃.de iure do. Facit l.cum quidam,§.i.s̃. de vsur. Simile vos
videbitis in l.quam Tuberonis.§.i s̃.de procu.vbi ex sola patiẽtia
videor constituere seruo peculium. Cõtra hoc tñ dictum,vr forti-
ter.l.nullo,C.de rei vendi.& l.Celsus,J. de vsucap.Solu.tu habes
7 † gl.no.q̃ soluit hãc ꝯrietatẽ,vbi tractatur de amissione dñij, quæ
parit magnum præiudicium,tunc ex cursu tpis nõ probatur titu-
lus,vt legib.ꝯrijs,sed vbi tractat de amissione seruitutis,vbi tracta-
tur de modico præiudicio,tunc probatur titulus ex cursu tpis, vt
hic,& legib.s̃.alleg. Hoc ponit gl.in l.pe.C.commu.diui.quã glo.
tene mẽti. Allegaui in q.quam disputaui de muliere,quæ transtu
lit omnia bona sua. Multa dixi alio anno in l.si certis annis,C.de
pac. Alio anno moui vnum dubium,vnde procedit istud,quod in
seruitutib.distinguatur,aut habent cãm continuã,uel non. Quid
ad propositum? Nulla.n.actio facti habet cãm continuam, sed qa
8 animo retinetur,dr habere causam continuam.† Quæro ergo an
diuidatur ista quasi possessio in ciuilem , & naturalem, vt sic ani-
mo retineatur? Si dicis,q nõ,ergo sp diceretur noua quasi poss' f-
sio. Si dicis,q sic,quare ergo non quæritur longo vsu ? De hoc di-
9 cam.J.de acq.pos.l.i.† Item dr hic,q quis in seruitute nõ cogitur
reficere,sed pati ꝯ de serui.vrb.præd.l.eum debere.Sol. Dicit glo.
speciale in seruitute oneris ferendi,& bene. De hoc dicam.J.pro-
10 xi.§ † Vlterius per hanc l.b possum determinare duo dubia p gl.
b ꝯ Vltramon. Primo, vtrum per præscriptionẽ quæratur directum
dñium,vel vtile. Gl.tenet q vtile,vt no.in auth nisi,C. de bo. ma.
c & de vsuc.l.vsucap. Vltramon.dñt,q e directum. Sed est hic tex.
pro gl.ꝯ Vltramon ibi, vtilem actionem . Tenggi hoc dubium in
l.vsucapio.p̃t.all. Et si op.gl.est vera,prout est uera. Tu qui habes
d fundum emphyteuticum,quod dñium habes?d Vr q nullum,ga
cãs in emphyteusim nõ habet,nisi vtile. Vel iste emphyteuta ha
bebit vtile,& dans in emphyteusim nullum, quia dans in emphy
teusim nõ pot probare dñium cõter,nisi per præscriptionem,er-
go si dedit in emphyteusim,apud eum nil remanet,l.vlt.C.de iu-
re emphy. Sed vtrũ dñium distinguatur in vtile,& directum,tra-
cto in l.si quis vi,§.dña,J.de acq.p.pl.& ibi dicam, & ibi de hoc vr
11 tex. † Quæro, an per præscriptionẽ quæsitum sit dñium vtile.e &
e glo.in ver.dñium,in l.cũ postulassem,§.j.s̃.ti.j.dicit,quasi dñium.
Simile habuistis in l.si finita,§.si ante,s̃.ti.j. Veritas est q pcn ptio-
ne completa acquiritur vtile dominium, vt hic, sed ante præscri-
ptionem completam,ea pendente,dicitur habere quasi dñium vn
de qui præscribit, & habet Publicianam , dr habere quasi domi-
nium,vt no.glo. Instit.de act. §.aliæ,& s̃.de publ.l. j. & sic aliud est
dominium directum,& aliud vtile,aliud quasi dominium.

ADDITIONES.

a Po. Ego dico. Et de materia vide Ang.in re.d.l.si certis annis,& hic p Io.de Imo,
Menoch. Ruyn. consi.31.nu.6.lib.1.
b Barb Vlterius per hanc l. Vide d.Io.qui aliquid dixit in l.3.inf.de vsu.]
c Barb.Vltramon.dicunt.Vide Sal.in l.transitionibus,C.de pactis.
d Quod dominium habes. Adde quod no. Bar.in l.3.inf.de vsu.
e Sit utile. Vide de ratione gl.in l.si quis diuturno,su.si serui.ven.Io.And.in regula
poss.ffor,in mercu.in 4.q.prin.

LEX II.

1 *Seruitutem,qui debet,an debeat facere,uel sufficiat pati.*

Insumma.§.Apud Labeonẽ.

Quippe qui me vi seruitute mihi debita,vel pscripta,tenetur hac actione,secus si
opus fiat publica authoritate,vel facti memoria extet.h. d. vsque
ad §.itẽ Varus,& iste est no.§. No.§.in vers.præterea, vbi dicit par-
tem,dic maxime. Nam idem si totũ purgare vellet,vt s̃.commu.
diui.l.si ædes,& pro so.l.si fratres,§.itẽ Mela.& §.itẽ si in cõem.Itẽ
Ol.aut egit superior ꝯ inferiorẽ,& habes i hoc §. apud Labeonẽ.
Aut vicinus ꝯ vicinũ proximũ,& loquitur ver.præterea. Aut infe
rior ꝯ superiorẽ,& loquitur.J.ver.apud Alphenum. Op. dr hic in
§.apud Labeonẽ,q cogit alternatiue,vel purgare,vel pati. Cõtra,
s̃.hproxi.in fi.vbi indistincte cogit pati, dicit gl. huius alternatiuæ
vltima pars est vera. Vel hic cõsuetũ est purgari a tpe, cuius nõ ex
tat memoria. Sed prima sol.desli uit tex.& secunda continet diui-
nationem. Quare dicas. Quoddã est opus, quod dẽt fieri iure ser-
uitutis,quod non præbet commodum facienti,& tũc ille qui de-
bet seruitutem non debet facere,vt s̃.i.prox.in fin. Quoddam est
opus,quod affert cõmodũ facienti, vt in purgãdo fossam, vbi est
recollectio pinguedinis,& tunc dẽt agi alternatiue,vt text.ibi di-
cit,quod tene mẽti. Venio ad vers.apud Alphenũ , qui vr omnib.
ꝯdicere. Nã s̃.l.pxi.in fi.dr,q agit præcise,vt patiat, in hoc §. apud
Labeonẽ,agitur alternatiue,hic agit præcise,vt faciat. Glo.ponit
plures sol.sed tene,q hic fuit actum in ꝯstituẽda seruitute, q por-
1 tio spectaret ad dñm †Quæritur, vtrum ille qui debet seruitutem
debeat facere,vel sufficiat pati,collige ex istis ll.sic. Aut est actum
q ipse faciat,& tenetur facere,vt hic in ver.apud Alphenum. Aut
non est actum , & tunc aut dñs cõsueuit reficere a tempore cuius
non extat memoria,& cogitur,vt hoc § apud Labeonem,vt hic,
no.in glo. Aut de ista præscriptione non constat, & tũc aut est ser-
uitus oneris ferendi,& cogitur reficere.l.eũ debere, su. de ser.vrb.
prædio. Aut est alia seruitus,& tunc aut reficiente domino, ex re-
fectione posset commodum aliquod sequi , & tunc debet agi al-
ternatiue,vt vel faciat,vel patiatur,vt hoc §.apud Labeonem. Si
vero nullum commodum posset sequi,pcise agitur vt patiatur,
vt s̃.l.prox.in fi.& s̃.de seruit.quoties.§.seruitutem.

a **§.Item Varus.**

a Qui nõ patitur opus nãle, vel quasi, in pristinum statum reduci,hac actio
ne vtili conuenitur,h.d.vsq; ad § idẽ Labeo ait, si in agro ubi, ex-
cauauit,subaudi quod postea repleuisti , uel aliter est repletum .
Opp.& vr, q actio ista non habeat locum , nisi in opere manufa-
cto,vt s̃.l.j.§.in summa,& §.sicut. Sol ibi negat directã, hic conce
dit vtilem,in ver.quanquam,ibi deficiat,sactio directa,& hoc iõ,
quia directa actio datur pro opere manufacto,vt s̃.e.l.i.§. hæc au-
tem actio,& §. toties. hic autem erat canale factum , & ideo non
habet locum directa,sed vtilis,& idem dicitur in seq §. Old. Item
op.ista actio cessat pro lucro amisso,vt d §.sicut. Sol. dicitur pati-
oamnum,quia in primam naturam locum restituere nõ patitur.
Et eodem modo responde ad l Proculus,s̃.n.prox. Item oppo. q
Labeo contradicit sibiipsi,nam in vers. Labeo ait, dicit Labeo,
q potest agi vt vicinus repleat,sed in ver. Labeo, posito in sequ.§.
vbi reperitur Namusam dicere contrarium. Sol. in princ ver. dici-
tur de opere manufacto, in secundo de opere facto a natura.

ADDITIO.

a Ale. Item Varus, Pro intellectu huius §.vide Bar.in l.1.in prin.ff.sol.mat.

1 *Testis in effectu probationis tantum ualent quantum instrumenta, sed in mo do probandi differunt.*
2 *Dies, & consul non requiruntur in priuata scriptura, in publica sic.*
3 *Testes interrogantur de tempore, quando sunt suspecti, alias non.*
4 *Testis de auditu suo ualet, de aud. tu alieno non.*
Testis deponens de auditu sub cortina, uel pariete intermedio, in contracti- bus ualet, sed in testamento secus.
5 *Testis debet deponere de uera scientia. & deponens de credulitate nõ pbat, nisi in casib. q sciri non possunt de ueritate, ut in filiatione, & adulterio.*
6 *Parentela antiqua, an probetur per testes de aud tu.*
7 *Memoriam extare, uel non extare, qualiter probetur.*
8 *Famam non extare, qualiter probetur.*

§.Item Labeo ait, cum queritur.

Qui vult probare memoriam extare,non debet probare diem, & consulẽ,
sed sufficit testimonium de auditu,hoc dicit , hic §. valde not. &
2 mente tenendus. Oppo.dicitur hic,q testis non debet deponere a
de die,& consule. Contra in l.libellorum J.de accu. Dicit gl.aliud
in libellis accusatorijs,vt ibi,aliud hic. Item opp.in Authẽ vt præ-
po.no.Imper §.vñ sancimus. Gl.dicit aliud in instrumento, aliud
1 in testibus. Vide gl.super verbo,memoria,in fin. Sed opp.† de l.in
exercendis C.de fide instr glo.non soluit,tu dic, in effectu proba-
tionis tñ valent testes,quantum instrumenta,vt l.contraria , sed
in modo probandi differunt,vt hic . Contra hoc opp.& vr, quod
in instrumentis non debeat apponi dies,& consul.l. pen. §. idem
quæsijt,su.de pig. Glo dicit speciale in obligatione pignoris. Vide
gl.quæ incipit,idem in obligatione.q̃ tene menti perpetuo, & sic
tenet,q in instrumentis obligationis realis,non requiritur, q ap-
2 ponatur dies & consul. Doc.† nostri vñt dicere aliter, q in d.l.pe.
§.idem quæsijt, loquitur in priuata scriptura , ubi non requiritur
dies,& ꝯsul,sed in publica sic,vt in Authẽ.vt prepo no.Impe.hæc
3 sunt vera,coniuncta,l.j.§.æditiones, su. de eden. † Vlterius opp.q
vr,q testes debeãt deponere de tempore.l.3.§.j.s̃.de test. Dicit gl.
testes non debent interrogari de tpe,nisi qñ essent suspecti, quod
tene menti. Simile no.in l.testium, C.de testibus,quod dic plene,
vt ibi per Cyn.qui recitat uerba Iaco.de Are.posita hic . Vlterius
venio

ADDITIO.

a Ale. Debet deponere. Vide Inn.in c.qualiter,& quando,de accu.& quod no.16.
q.4.c.volumus,& refert Bal.in l.presbyteri,C.de epis.& cle.vbi dicit, q magis
excusantur testes in recordatione,uel uariatione temporis,quam personæ uel lo-
ci.Sed q nõ excusetur testis in nõ recordatione loci,tenet Bal.in l.testium,C.de
testi.Et de teste non deponente de tempore,uide Bal.ibidem. Et ad dicta hic per
Bart.vide eundem in l.Labeo,de sepul.leg. Adde an testes discordantes in loco
vel tempore probent Bal.consi.222.li.1. Quid autem si testis dicit se non recor-
dari de tempore? Dic q probat.no. Bar.in l.si librarius,de reg.iu.Spec.de teste,§.
iam de interrogatorijs,uec.item de tempore,quod notab.limitat in Ioã.And.&
Doc.in c.ex tenore,de testi.& latius in c.cum causam,c.31, nisi omnes testes va-
riaiter dicerent se recordari,quia tunc non probant.

a venio ad gl. sup verbo, audierint, &c. Dr hic, q testimoniu de au
4 ditu valet, b ꝯ in l. testiu. C. de testi. vbi dēt esse testimoniū de visu.
b Dñr qdā, hic spāle. Gl. reprehēdit, qa alibi admitti testimoniū de
c auditu, vt puta, si cortina erat in medio. Vñ spāle hic, q valet testi-
moniū de auditu alieno, sed de auditu suo, sp valet testimoniū si-
d ue in ꝯctu, d siue in testō, qd tene menti. Sed vr in eo, q gl. dicit de
cortina, & pariete, est valde qd nouū, & posset pcedere in ꝯctib.
e Sed in testatore, eg pp īfirmitatē mutat vocē, quō potest cogno-
f sci quis sit testator? Vñ ꝯ hanc gl. f determinauit Frā. Accur. & Cy.
posuit in l. si non spāli. C. de testa. vbi dicit, q nisi testis viderit, tūc
* nō valet. Istā gl. no. & tene mēti. * Circa hoc tñ, qūtum valeat te-
g stimoniū de auditu. Iac. de Are. dicit qdam verba q fuerunt origi
naliter Inn. in c. cum cām, de testi. & recitat Cy. ī l. testiū, de testi.
Spe. in tit. de teste, §. j. Tñ lex, q dicit, q testis dēat reddere testimo
niū de visu, intelligit generaliter de quolibet sensu corporeo. Dr
5 hic, † q quis dēt testificari de eo q scit. Cōtra, immo sufficit testi
h ficari h de eo, quod credit, l. j. §. j. ꝟ. de vē. inspi. ī corpore, de hæ. &
i Falc. §. si vero absunt. Sol. i rīr requirit testimoniū de scientia. Fal-
lit in casib. in qb. sufficit de credulitate, vt in his, q nō possunt sciri
de veritate, vt si volo pbare Titiū filiū Martini. nā vere pbari non
pōt, sed ex credulitate potest. l. si probetur per præsumptiones l. fi-
lius. ꝟ. de his, qui sunt sui, vel alie. iur. l. Lucius. ꝟ. de cōd. & de. n ō.
k Idem in adulterio. k Nā nō potest probari, licet videtur vnum. ꝟ.
6 vnam, vt in c. literis, extra de præsump. † Quæro qualr. l potest p-
l bari parentela in antiqua? Dicit gl. per auditū. sed hodie per ꝯc. liū
m corrigitur, quod est ī c. licet ex quadā, ext. de test. Quæro, † si volo
7 pbare memoriā nō extare, dēo ne pbare, q Titius dixit mihi, q au
n diuit a Sēpronio, & Sēpronius ab alio & sic per infinitū? Tex. i ꝟ,
q in l. si arbiter, ꝟ. de pbationib. Dicit Inn. q fm hoc sequeretur,
q memoriā extare, sp posset probari, sed memoriā nō extare i. ō,
vt quia ego non audiui ab aliquo, nec vidi aliquē q audiuerit ī e
suo, vt ipse notat in c. qd per nouale, extra de ver. sig. Hēs hic, qño
o memoria probat. Sed qro qualiter o probat memoriam nō exta-
re cum sit negatiua? Rñdeo probabit, q opinio est memoriā nō
8 extare. Casus est in l. si arbiter, ꝟ. de prob. Idē dico † ī fama. nā si di-
ceres, q Martianus non occidit Sēpronium, non pōt probari, sed
debes probare, q fama est, q Martianus non occidit, vt d. l. si arbi
ter. Sed potes videre Inn. circa istā māmī c. veniens, ext. de verb.
sig. in 6. & Spe. ī ti. de prob. §. probare, ver. ali. quæritur, alias Spe.
in ti. de notorio crimine §. iam de notorio, per totum, & §. fin.

ADDITIONES.

a Pom. Vlterius venio. Vide bonam gl. in c. i. in gl. fi. de præsc. li. 6. Inno. in c. quid per nouale. & in c. veniens, de ver. sig.

b Ale. De auditu, valet. Qñ valeat testimoniū de auditu, vide Bal. in l. si quis in hoc genus, & in l. conuenticula, C. de epis. & cler. & in l. j. C. ne ex deli. defun. & dicit Bal. in d. l. conuenticula, q in probandis finib. antiquis, videtur sufficere probatio de auditu auditus. Et vide Bart. in fin. h. & vide no. in c. quoties, de testib. & dicit Io. An. quod vbi testimonium de auditu non admittitur, non facit ē i talem præsumptionem, quia aliquid probet, ita dicit ipse in summa sua, de testi. in ver. testes de auditu & Arch. 22. q. 3. hoc si, dicit testimonium de auditu facere qu idē qualē præsumptionē, & refert Lu. Ro. in l. si vero. § de viro, sup. so. ma. sufficit testis de auditu, in c. licet ex quadā, de testib. & ibi do. Ant. in prin. Adde an testis in redditione rationis de auditu probet. Bal. consi 62. lib. 2. Et an testis dpo nens de auditu probet, vide per Pe. de Anch. consi. vlt. Alē. cons. 82. & 30. 6. vol. Et quomodo intelligantur testes deponentes de auditu, per eundem consi. 75. e. vol. Et an testis, qui dicit audiuisse a maiori parte, sed non dicit a quo, probet, p eundem consi. 3. & 19. & 112. lib. 4.

Claud. Adde, q dictum Arch. sequitur Pau. de Cast. consil. 17. Ias. l. admonendi, sup. de iureiu. Adde Lud. Ro. sing. 34. ad fin.

Menoc. Dec. consi. 163. col. 3. nu. 1. Alciat. consi. 5. n. 7. vbi n. 11. 12. vult non sufficere ad materiam tus separantem.

c Pom. Quia alibi. Vide Ale. consi. 133. vol. 2. & cons. 1. vol. 3. & Raph. Cu. cōs. 68. & Ale. consi. 24. vol. 45. in 1. vol. & 117. vol. 4. Et ad hoc vide ēt Fel. in c. pterea, de test. & in c. tā literis. vel in gl. 1. in fi. & seq. de test. & in c. cū cam, ver. & scias, de test. & in c. licet ex quadā, in prin. de test. Cæpo. consi. 3. Barb. cons. 9. & Bar. 25. vol. 1. & Inno. 135. & Ale. 72. vol. 1. & cōs. 100. vol. 1. & do. de Rota, in decis. nouis, dec. 8. in ti. de resti. spol. inc. Item, q possessorio, & Ale. cons. 36. vol. 3. & Are. cons. 45. & 45. in 32. in 2. dub. & 83. & 103. Et de materia plene Ias. in d. l. si non speciali. Et Ale. cons 61. vol. 2. 80. eo. vol. & 218. e. vol. 2. vbi ponit qñ testes deponunt de auditu in rebus antiquis maxime ad probandum identitatem rei per confines antiquos, & consi. 62. vol. 3. vbi dicit, q facit aliqualem præsumptionē, & 70. in fi. eo. vol. vbi dicit de teste deponente de auditu aliquē fuisse in possessione, & 81. e. vol. & 111. vol. 3. & 23. vol. 5. vbi loquitur de testib. deponētib. de auditu super confinibus, & Ro. 444. vbi loquitur in testibus deponētib. super dominio de auditu, & Ale cōs 30. & 116. vol. 5. vbi loquit de re in antiquo.

d Pom. Siue in contractu. In contractibus autem concordatur, vt non vitietur, dū modo testes habeant notas voces contrahentium, vt no. gl. 3. q. 3. c. testes. Et vide gl. in c. præterea, de testib.

e Pom. Testatore. Vide etiam Ale. consi. 24. vol. 3. vbi pulchre loquitur de hoc, an testis de auditu admittatur, & an cæcus admittatur hoc casu, et alia pulchra, cō sil. 94. vol. 2. et 90. eo. vol. 2. et 195. eo. vol. 2. et 206. eo. uol. et 99. uol. 3. vbi ponit de teste, qui dicit se habere notam vocem contrahentium.

Vide Fely. in c. præterea, in prin. de testi.

f Ale. Contra hāc glo. Sed Bal. in d. l. conuenticula, per multas rationes tenet hanc gl. vt ibi per eum. Sed cogita, quia ista gl. quantum ad testimoniū vr omnino falsa, per d. l. si non speciali, et per l. si vnus, C. de testa. Posset tamen dici, q hęc glo. procederet in codicillis, et donationib. causa mortis, secus in testamentis, in quibus plura requiruntur, l. hac consultissima, C. de testa. iuncta l. fi. C. de do. causa mor. Et hoc vr sentire Matbes. in notab. 143. et dixi in d. l. si non speciali. Regulariter autem valet testimonium de proprio auditu verborum alterius, quādo testis bene habebat notam vocem loquentis, licet ipsum non viderit, d. l. testium, & auth. ibi posita. 24. q. 1. c. 1. & d. c. testes. Ihis adde Inn. in c. præterea, de testi. in fi. & ibi etiam gl. & Doc. & gl. 4. q. 9. ca. testes. quæ vr similis huic, & uide Cy. & Bal. in d. l. testium, C. de test in 4. q. & B. d. & post Cy. Bar. in d. l. si nō speciali, per Inn. in c. 2. de consue. per do. Abb. in d. c. præterea, in d. ca. cū causam, de testi. & adde, q Io. And. in c. ex literis, de consue. concordat cum hac gl. q cortina, vel paries intermedius non impediat testimonium de auditu, si testis haberet voces partium notas. Sed Doc. ibi dicūt fallere in actu testandi per no. hic per Docto. Adde Spe. in ti. de teste. §. j. ver. quid ergo si viro, & muliere, &c. Et vide Fulg. in l. si vnus, C. de test. & quæ dixi in d. l. si non speciali.

* Clau. Tene menti. Vide concor per Ale. consi. 24. uol. 1. & cons. 109 vol. 3.

g Parif. Circa hoc. Vide gl. in d. c. tā literis, de testi. vbi Are. & Fel. in c. pterea. e. tit.

h Ale. Sufficit testificari. Qñ valeat testimonium de credulitate, vide, quæ dixi in l. quid tñ, §. si arbiter. sup. de arb. Dicit tñ no. Bald. q si testis dicat se credere illud q per veritatem prius affirmauerat, eius testimoniū non euanescit. Ita dicit Bal. per gl. ibi, in l. 3. §. quod obseruari. C. de iur. cal. per do. Ant. in c. quoties, de test. p Bal. in l. 3. C. de testib. Sed quid si testis dicat se pro certo credere? Dicit Bal. in l. siue possideris. C. de prob. q nō probat nisi assignaret rōnem p sensum corporis. Et adde illis Bal. in l. solam, C. de testib. Adde, q Cy. Iac. But. & Bal. in l. testium, C. de testib. dicunt, q ū deponāt de credulitate testes, & credulitas sit iuncta sensui, & munita ratione seu præsumptione probant. Alle. Bal. tex. in c. literis, de præsump. quem hic alleg. Bar. Et adde, q testis deponens per verbum, credo, in peritia artis, non excusatur a falso testimonio, vt no. Bar. in l. data opera, C. qui ac. & vbi deponit testis de peritia artis, valet testimonium de credulitate, vt no. Pa. de Leaz in rub. de testi. & de hac materia per Bar. in cons. inci. Vanucius Per. ubi tenet, q testis deponens quem occidisse ad defensionem, probat, licet deponat per verbum, credo. Adde hic dictis Bal. in rub. C. si ex fal. instr.

Menoch. Ias. in rub. de iureiuran. nu. 5.

Adde Ale. consi. 56. lib. 2. & consi 94. lib. 4. vbi plenius has apost. vide.

i Parif. De scientia. Vide Ale. consi. 134. vol. 2. & consi. 196. vol. 6.

k Ale. In adulterio. Vide Bar. in l. 2 in fi. inf. de adul.

l Barb. Quæro, qualiter. No. q parentela probatur per auditum. Vide Bal. in auth. quas act. ad fi. de sacros. eccl.

m Ale. Probari Parentela. Vide 31. q. 6. de parentela.

Menoc, Cur. iun. consi 61. nu. 12. Ruy. consi. 34. nu. 52. lib. 1.

n Probare memoriam. Vide omnino Io. And. in c. 1. de præscr. in 6. in glo. & Bal. in l. conuenticula, C. de epis. & cle.

o Parif. Sed quæro qualiter, Vide Fel. in c. licet ex quadam, in 1, no. & in c. veniēs, de testibus.

§ Idem Labeo ait, si vicinus.

Op. gl. ꝟ. e. l. j. §. Neratius. Solu. ut ibi notatur.

LEX III.

Apud Trebatium.

Quidā habēt in litera, immittere, alij remittere vt patet in 3 gl. in primam lec. processūt tres primæ positiones, sed fm aliā
a pcedit quarta positio gl. Cætera prosequere, vt in gl. vlti. ad §. fi. a

ADDITIO.

a Clau. §. fi. De intellectu §. aq pluuiæ. inf. h. e. l. vide Are. in cōs. 30. in 1. dubio.

1 *Fructuarius, quando possit agere pro interdicto de aqua pluuia arcenda.*
2 *Fructuarius pōt cōueniri hoc interdicto, tā p dāno dato a se, quā a domino.*
3 *Dominum esse conuentum præsumitur si possidet.*
Dominium quando venit incidenter, præsumitur ex possessione.

§. Neque fructuarius.

Opp. ꝟ. ti. j. l. qui bona, §. & impensatium. So. verba legis q actionē inducit, hoc requirunt, vt dño detur, sed ptoris verba in edicto de dam. infe. loquunt de omni eo, qui iurat calūniæ cā, &c. l. ptor, in prin. ꝟ. ti. j. In ꝯrium, quia ēr actionē competen
1 tē dño posset exercere fructuarius, † l. j. in fi cum l. seq. ꝟ. ti. j. Solu. Potest procuratorio noīe, ut ibi, nō proprio, ut hic, *cum si. Quod bene no. Vr. n. in rem suam constitutus procurator, ut ibi dicit. Et hoc si vult agere tā pro damno suo, q dñi: sed si vellet p suo tñ, posset agere vtili, vt j. e. l. si vsusfructus. Itē pōt agere confessoria, ut ꝟ. e. l. j. itē sciēdū, & ꝟ. si vsusfr. pe. l. j. in prin. Et eandē distinctionē adijcio, si vult agere ꝯfessoria, vel negatoria pro seruitute, qa pt p-
curatorio noīe dñi, non suo, vt d. l. j. §. fi. ꝟ. ti. 2. & l. j. ꝟ. si usufr. pe. Op.
a dr hic, a q † vsufructuarius non pōt conueniri. Contra j. e. l. si vsus
2 fructus, § fi. Sol. Dicit gl. verū est, utili. Tu dic, si conuenitur p eo, quod ipse fecit, & sic suo nomine, conuenitur vtili. Si pro eo, qd fecit dñs, pōt cōueniri procuratorio nomine dñi, ut sup. ti. j. l. hoc
3 amplius, § fi. cū l. seq. & ibi dixi, suo nomine non, vt hic. †. Quæro, qualiter probabitur ꝯuētū esse dñm, cū sp negabit; Rñ. p̄sumo eū dñm, qui possidet, nisi probet se alio iure possidere, ne quis cogatur dñm quęrere, ut sup. ti. j. l. inter quos. Facit. C. de peti. hære. l. fi. Idē in actore. Cū. n. hic veniat dñium incidenter, ut no. j. l. proxi. §. Iulianus, præsumitur dñs q possidet, vt ꝟ fa. erc. l. j. Quod no. de cō di. insti. l. quidā in suo, & ibi dixi, & ff. si ser. ven. l. sicuti, §. sed si quæ ratur. Et prædicta sunt menti tenenda propter practicam.

ADDITIO.

a Ale. Opp. dicitur hic Aduerte, quia Bar. in l. 2. §. fin. sup. ti. 2. formauit qōnem, an vsufructuarius dominum defendere teneatur. & ibi dicit se hic dicturum. Et in hoc articulo uide Io. de Imo. in d. l. 2. §. fi. iuncta l. qui viam. sup. tit. 2. non tamen respondet ad l. hoc amplius, §. fi. cum l. seq. & adde gl. in d. l. hoc amplius. §. quæstio, per quem se fundat Bar.

LEX IIII.

1 *Principium inspicitur.*
2 *Iussus iudicis excusat.*

1 **Quanquam.** Sufficit ad hāc actionē, quē esse dñm loci tpe quo ædificauit. h.d. † No. ꝙ inspicimus principium. Et rō est, qa uerba legis, q̄ dabant hanc actionē,
2 requirunt hoc. Item no. ꝙ iussus iudicis excusat. a Ad utrunq. glo. opp. & non soluit, vide gl. ibi, & l. q̄ nondū. § quod dr̄, de pig. Sed illud contingit propter generalem obligationem præcedētem. Vi aliam gl. quæ incipit, qm̄ non dolo fecit, & c. ibi. C. de appel. quoniam. Dic ut J. de reg. iu. l. non uidentur. qui iussu. per glo. & per Dy. in c. quod quis mandato, extra de reg. iu. in. 6.

ADDITIO.

a Ale. Excusat. Ita alleg. Bar. in l. 3. io 3. q. prin. C. de pign.

1 *Fundus venditus post inceptum iudicium aquæ pluuiæ arcendæ non efficitur litigiosus, sed actio ipsa facta litis contestatione fit.*
Res est litigiosa, quādo est quæstio de dominio, vel de re actione personali, sed si de opere facto in re, vel de aliquo iure reali, non.
2 *Sententia lata de opere destruendo, non fiet executio contra illum, qui nunc possidet, nisi facta reuocatoria.*
3 *Possessor cōuētus, q postea desiit possidere, an dānari possit ex eadē instātia.*

§. Iulianus. Licet res pēdatur pēdente iudicio, actio siue iudicium aquæ pluuiæ arcendæ intentatum non extinguitur h.d. Op. dr̄ hic de dāno pterito ꝯ. J. e. l. si tertius. §.
1 offiñ. Solue, vt ī gl. Itē op. J. e. l. emptor. Solue, ut in gl. †Quæro, an fundus sit litigiosus a in casu huius § Glo. dt ꝙ non, qa actio est psonalis, & qa non de dñio qrit̄ hic sed de opere facto in fundo, vt in auth. litigiosa, C. de litig. Vnū tñ bene dico l. ꝙ actio ipsa bñ per lit. ꝯt est facta litigiosa, & non posset trāsferri: sed ipse fundus sic. Ad-
b uerte ergo, b ꝙ ex gl. ista colligit, si est quæstio d dñio, res est litigiosa, sm̄ formā auth. litigiosa, sed si qō est de re in actione personali, tunc idem, quia res litigiosa per litis cōtestatione, vt l. 2. C. de litig. Si vero non est qō de dñio, vel de re, sed de opere facto in re, vel aliquo in iure reali, tunc res non est litigiosa, sed actio, vt dixi hic. Plene dicā J. de litig. l. j. †Quæro, lata sñia de opere destruendo, an fiet executio ꝯ illum, q nunc possidet? Tex. vr̄ dicere, qd̄ sic. ibi, si
2 nulla alienatio fcā esset. Tñ ꝯriū credo, qa ista ē actio personalis, vt J. e. l. si tertius. §. aquæ, ergo & ꝯ singularē successorē non fiet executio, vt l. j. § necessario. s̄. si mu. ven. no. nisi prius ageret reuocatoria, vt Inst. de act. §. itē si quis in fraudem, & no. per Inn. in c. fin. extra de alie. iud. mut. cau. fac. Et iste tex. dt de modo cōdemnandi,
3 nō de mō exequendi. †Quæro, ago ꝯ possessorem, q postea dolo
c desijt possidere an mō damnari dēat ex eadē instantia? Sed dubiū est qa possidens tenetur directo, dolo desinens possidere tenet̄ vtili. l. sin autē § sed & is, & l. q petitorio. §. j. sup. de rei ven. & l. parem. J. de reg. iu. & sic cū alteretur actio, nō vr̄ posse dānari ex eadē instantia. Sed Dy. dt, ꝙ ꝯ eos multū facit ista litera, sed nihil facit qa actio aq. plu. arc. semp durat directa licet alienetur, secus in casu proposito, qa actio alterat. Et istam q. mouet Roff. in tit. de rei ven. & Spe. in tit. de inter. quæ fiunt ante lit. ꝯt. Cy. tāgit eā in 7. q. C. de ali. iud. mu. ca. fa. & alij Doct. dñt, Inst. de act. §. j. & l. 2. But. dicit in sua lec. sup tit. de actio. ꝙ qñ qs desijt possidere dolo malo, nō variat̄ actio, quæ remanet directa, sed mutat quædā qualitas, qa possidēs tenetur directa, directo. Sed si dolo desijt possidere tenetur dire-
d cta vtiliter, d ergo ex eadē instantia pōt sequi condemnatio, vt l. in delictis. §. si detracta, s̄. de noxalib. & q̄q̄ in rubr. sup J. de rei ven. dicat gl. ꝙ sit directa directo, & directa vtiliter, tñ non placet, qa rei vendicatio hēt duo principia formalia. Vnum ex parte agentis, qd̄ sit dñs. Aliud ex parte conuenti, vt possideat. Modo si alterū deficit, nō pōt dari directa ꝯ desinentē dolo possidere, datur ergo vtilis. Et hoc tenet Pe. & Cy. de rei ven. super rub. & vr̄ casus de pet. hēd. l. nec vllā § is autem qui. & l. et si putauit. §. itē si quis, & l. electio. §. j. sup. de nox. Remanet dubium, an possit ex eadē instātia ꝯdēnari: & si vis dicere virtute utilis, sequeret̄ ꝯdemnatio, ꝙ pōt, vt l. cū hæreditas. s̄. ad Treb. & l. j. § j e. ti. Nā in fideicō. transeunt utiles, & tñ ex eadē instantia sequtur ꝯdemnatio, ut ibi patet. Facit l. 2. §. si sup ꝯdōne. de bo. pos. sm̄ tab. Facit ēt Insti. de noxa. §. oīs, cō iuncta. l. tertius, sup. de his. q not. infa. Eadem ergo rōne, si ago cōtra eū q non possidet, sed dolo desijt possidere, postea pendēte iudicio incipit possidere, ꝯdemnatio sequitur. l. q̄ finū, in princ. de pecu. Si vis dicere, ꝙ ex eadē instantia cōdēnatio sequitur virtute directæ actionis ab initio propositæ, posset fieri, licet tibi directa modo non cōpetat. l. si post acceptum. sup. de rei ven. vbi si non facto meo desino esse dñs, ex eadem instantia sequitur condemnatio, multo magis si aliqualiter remaneo dñs. Ex pdictis notabiliter distingue. Aut alteratur qualitas actionis, aut ipsa actio. Si ipsa actio tunc alteratur de directa in utilē, vel econuerso, aut de aliqua in nullam, & hoc secundo casu: aut contingit hoc facto conuēti, & nil potest imputari, & sibi non præiudicat, d. l. si post acceptum, alias secus, Inst. de perpe. & temp. actio. § fi. sup. de mi. l. si filius.

ADDITIONES.

a Ale. Sit litigiosus. Addē quod no. scripsit Bar. in l. post cōtractum, sol. de don. Adde tamen quod res litigiosa non impeditur alienari alienatione necessaria, ut no. Bar. in l. damni. § si dominus. sup. ti. 1. Adde videndum Ro. consi. 270.

b Barb. Aduerte ergo. No sing. duo ex gl. primo, ꝙ vbi non est quæstio de re, sed solum de opere facto in re, tunc nullo modo efficitur res litigiosa etiam per contestationem, actio tamen bene fit litigiosa per contestationem. Secundo, ꝙ vbi fit quæstio de re per accusationem personalem, fit res litigiosa per lit. conte. & similiter fit ipsa actio per d. l. 2. hoc tenet Bar. l. 1. inf. de litig.

c Ale. Quæro ago. Adde Bar. i tal. sup. de rei ven. & l. j. inf. d act. & obl. & p Bar. ī l. curatoris. C. de neg. gest. & adde q̄ hōr. in l. vtique. sup. de rei ven. & adde no. p Bal. in l. more. C. de rei ven. Item vr̄ ꝙ si vult agere cōtra nouū possessorē q cōsecutus est possessionē post lit. cōt. facta cū primo, nō sit necessarius nouus libellus, iuxta no. p Bal. in l. j. C. cōi diui. plenius Inn. in c. q. a. v. de iu. quia vr̄ velle cōtrarium. & hic adde Ang. in repe. l. si quis vi. §. differentia. inf. de acq. poss.

d Tenet directa vtiliter. Limita qñ a principio cōpetebat directa, sed tpe litis cōpetebat vtilis. Et ita loquit̄ Bar. secus si a principio nō cōpetebat nisi sola vtilis, vt est tex. no. secundū vnum intellectum in c. cū ad sedē. de restit. spo. & ibi D. Ant.

§ Idem Iulianus. Dominus qui non fecit, nec nomine eius utiliter factum est, tenet hac actione ad patientiam, & tenetur qui fecit, ad interesse, interdicto, quod vi, aut clam. h.d cum l. seq.

LEX VI.

1 *Vicinia quando agitur de iure personarum intelligitur de vicinia habitationis, secus de iure fundorum.*
2 *Vicinus & vicinia dicūtur vsque ad locū a quo exandiri potest vox scdm cōem cursum temporum, nisi ex communi vsu loquendi aliter appareat.*
Practica uocandi uicinos.
3 *Habitātes prope me in domo conducta, quando dicantur mei uicini.*
4 *Domū contiguam habens ex parte posteriori domui meæ, cuius introitus a meo introitu multum distat per longum spatium a latere anteriori, an dicatur meus vicinus.*
5 *Vicini proximiores qui dicantur. ubi quod qui proximior, est habilis ad testificandum.*
6 *Statutum, quod uicini teneantur emendare damnum, si non ceperint malefactorem, intelligitur de uicinis habilibus ad capiendum.*
7 *Ciuitas, & castra, qualiter dicantur uicina inuicem. remissiue.*

Si tertius. Op in Auth. de fideiuss. § j. & in auth. præsente. C. de fideiusso. sed hic uterq; principaliter tenebatur. ibi vnus principaliter, alter accessorie. Op. de l. 2. ꝯ. si quis in suo. J. ne quid in lo. pub. Sol. ut in glos. quia ista lex debet intelligi
a secundū distinctionem illius. Item hic dr̄ a vicinus, qui habet fun-
1 dum proximum. Contra, † qa propne de domibus, dr̄ vicinia, vt s̄. fi. reg. l. sed & loci. § fi. Sol. Fundi nō dr̄r inuicem vicini, vt ibi, sed dñi fundorum, sic, vt hic. Item hic agitur de iure ipsorum fundorum, vel de eo, quod ipsis fundis nocet, & prodest. Sed si de iure psonarum q̄rit̄, vt ꝙ filius sit natus in domo scientib. vicinis intelligo de vicinis habitatione, vt C. de nup. l. si vicinis. non de habentib. pdia propinqua. †Quæro, vsq; ad quem locū dr̄r vicini, seu de vici-
b nia: Rñ. Vsque ad locum, a quo pōt exandiri vox hois acclaman-
c tis, vt s̄. ad Sil. l. j. §. eodē aūt tecto. & § potuisse. sm̄ Iac. de Aren. & alios modernos. Quod intelligo, nisi ex communi vsu loquendi appareat. ꝙ aliter vicinia accipiat̄. J. de verb. sig. l. vt Alphenus. de flu. l. j. §. j & de fun. instr. l. cum de lanionis. §. asinā. Et cum voces aliæ sint altæ, & aliæ bassæ, de quib. intelligitur? Rñ. de cōio. arg. s̄. de hæred. inst. l. filius. §. puto. Item cum longius audiant uoces tpe quieto, quam ventoso, vel ꝯ, sm̄ quod tps inducat: Rñ. sm̄ nalem, & communem cursum tporum, arg. J. d flu. l. j. § ripa. Item cū lōgius exaudiantur de loco alto, quam de loco depresso & clauso, qualiter hoc intelligitur? Rñ. Qñq; fit denominatio uicinorum respectu certi actus, ut dicit statutum, ꝙ teneantur vicini si non ceperunt malefactorē, tunc ponetur homo acclamās in loco maleficij commissi, d. l. j. § eodem autē. Qñq; fit denominatio vicinorum respectu personæ. puta dicit constitutio epi, an si qs usurarius probetur per vicinos, tunc dicerem hominem acclamantem ponendum in ostio illius domus. ar. J. de verbor. sign. l. mille passus.
3 Item quæro, an habitantes prope me in domo conducta, dicantur vicini mei? Respon. Aut tractamus de iure fundorum, uel ædium, & non dicuntur vicini, ut sup. ti. j. l. qui bona. §. q damni. ver. vicinis. ubi ponitur copula inter vicinos, & inquilinos. Facit sup. e. l. apud. §. aquę. & l. quanquam. in prin. coniuncto principio huius l. Si vero tractamus de iure, seu qualitate psonarum, tūc no curo inter domū propriā, vel cōductam, ar. J. de muni. l. lex Cornelia §. domū. cū si. Itē pone, ꝙ aliquis habeat domū meæ cōtiguam ex pte posteriori, introitus aūt eius ab introitu meo distat p longum spatium, qm̄ sit iter p et diuersas stratas, an ille dicat̄ mihi vicinus? Rñ. in hac & simili mā vicinus habebit̄, si uerbū uicini in tali mā profert̄, & d. l. sed & loci. §. fi. s̄. fi. reg. & hic, & s̄. ut. j. l. dāni. § si is q vicinas. Sed in alia mā, ubi de iure, & qualitate cohęrentis psonæ tractat̄, tūc talē nō assumerē ut vicinum. Nō. n. sufficit sola propinquitas domus, sed requiri possibilitas ꝯuersandi. non. n. est dicendum ꝙ iste, q iuxta domū meam detinet̄ captiuus, dicat̄ meus vicinus, ut s̄. ad Sil. l. si quis in graui. § subuenitur. Facit s̄. de postu.
5 l. j. §. bestias. cum si. † Vidimus, q dicantur vicini. quæro q dicantur pro-

ADDITIONES.

a Ale. Item opp. hic dicitur. Idem Spec. in tit. de emp. & vendi. §. j. in prima forma super verbo, si ita in tali.

b Paris. Vsque ad quem locum. Vide Fel. in c. quosdam. de præsum.
Clau. Vide Pan. in d. c. quosdam. de præsum. qui dicit Bar. hic non intellig. quando tractatur de vicinis eiusdem loci, sed de vicinis diuersorum locorum.

c Ale. Exaudiri. Adde Bal. in l. si vicinis. C. de nup. vbi etiam quis locus dicatur vicinus, & omnia hic dicta p Bar. sequitur Pet. de Anch. in c. canonum statuta. extra de consti. in ver. vlterius, quia in statutis sæpe fit mentio de vicinis, & idem ꝙ hic tenet Bar. in l. fi. C. de his quibus vt indig.

a proximiores à vicinis? Et pono q. q̃ impulit ad hunc tractatũ. Statu
to ciuitatis Tuderti cauet, ꝙ habeat pro ciue ille, q̃ ꝓbat habitasse
ꝑ decẽ annos ĩ ciuitate, ꝑ quatuor vicinos ꝓximiores, qualiter ꝓ-
babit q̃s se habitasse ꝑ 10. annos, & ꝑ quos vicinos? Et hic vr̃, ꝙ il-
le q est magis ꝓpĩquus vicinus, dicat̃ ꝓximus, & ꝓpinqor vicinus:
alius dicatur scd̃s vicinus, alius tertius, & sic de singulis, vt hac l. in
princ. ꝙ est verũ in mã huius legis, vbi de iure reali tractat̃, sed in
q. ꝓposita aĺr dicerẽ. Quid. n. si ꝓpe me habitat qdã infans, vel fu-
riosus, uel aliter inhabilis ad testimoniũ? Certe hic non dicet̃ uici
nus ꝓximus, q̃a sicut alius ꝑꝑ loci distãtiã nõ dr̃ uicinus ꝓximus,
ita hic ꝑꝑ ętatẽ vł morbũ, vt s̃. ad Sill. l. si q̃s in graui. §. surdus. ubi
vr̃ casus. Dico ergo illũ ꝓximiorẽ vicinũ, q est ꝓximior habilis ad
6 testificandũ. Et idẽ † dicerẽ[b] in statuto quo cauet̃, ꝙ vicini tenean
b tur emẽdare dãnũ, si nõ ceperint malefactorẽ, ĩtelligo de uicinis
c habilib. ad capiẽdum, ꝑ dicta iura.[c] † Qualiter aũt ciuitates, & ca-
7 stra dicantur vicinia inuicem, dic, vt in l. 4. §. si tam uicinum. s̃. ti. j.

ADDITIONES.

a Dicantur proximiores. Facit etiam qui dicantur proximiores cõsanguinei, & sta tutum facit mentionem, ꝙ in contractu minoris requiratur consensus consanguineorũ, intelligitur de proximiorib. scd̃m Bal. in l. fi. C. de ver. si. Et an illo casu verificetur in cõsanguineis pupillis, vide Bal. in l. in coniunctione, C. de nup. sicut dr̃ Bar. hic in uicinis, & Bal. in l. j. ad fi. C. qui admit. Adde quis dicatur ꝓximior Bal. cons. 11. lib. 1. Et qui dicantur proximiores ex linea, uide eundẽ Bal. cõs. 571 lib. 3. Pet. de Anchar. cons. 64. vbi ponit quid si dictum sit, ꝙ possit legare propinquioribus de domo, an comprehendantur etiam fœminæ, & cons. 111. ubi quid si dictum sit, deueniat in propinquiores de domo.

b Et idem dicerem. Adde in simili Bal. in d. l. in coniunctione, C. de nup. ad fi. & facit quod in simili no. gl. & Bar. in l. si ab hostibus, §. j. sol. mat. & per hoc dicit Pa. de Ca. ꝙ si statutum disponit, ꝙ minor non possit se obligare sine consensu propinqui, si quis velit probare contractum cum minore esse inualidum, debet articulare, & probare, ꝙ habeat propinquum præsentem, & habilem ad consentiendum. Facit quod no. in l. idem, su. pro soc. & per Bal. in l. j. C. vnde vir & vxor, per Bar. in l. si seruum stipulantis, in prin. de verbo. oblig. Adde iungenda huic apostillæ, quę Pet. de Anchar. scripsit eius consi. 214.

c Claud. Per dicta iura. Contra illud uidetur facere illud quod notat Ale. in l. j. §. nunciatio, su. de n. per. noui nunc.
Menoch. Tiraq. de retract. consang. §. 8. gl. 5. nu. 8. 9.

1 *Actio mere personalis non transit in singularem successorem sine cessione.*
2 *Actio personalis in rem scripta sine cessione transit in singularem successorem in genere, non in specie, & nu. 4.*
Actio realis, & in rem scripta, qualiter differant.
3 *Actio personalis competens venditori, an transeat ad emptorem.*
4 *Ius agendi, an transeat contra singularem successorem, & nu. 1.*
5 *Officiũ iudicis nobile ĩ rẽ scriptũ, trãsit ĩ singularẽ successorẽ, secus ꝑsonale.*
Officiũ iudicis nobile qualiter cognoscatur, ꝙ sit personale, vel scriptũ in rẽ.
Cautio damni infecti ita potest peti ab emptore, sicut a venditore.
6 *Ius excipiendi quando transeat ad singularem successorem.*
7 *Ius excipiendi, an transeat contra singularem successorem.*

§. Si quis prius.

Hæc actio est ꝑsonalis scripta in rẽ, & ideo ꝑ dãno futuro ad singularẽ suc-
1 cessorẽ transit, h. d. † Op. est actio ꝑsonalis,[a] ergo nõ trãsit in singu
a larẽ successorẽ. l. 3. in fin. s̃. vsuf. quemad. ca. & l. q̃dam, §. is aũt, s̃. de
edẽ. & l. cũ. in prin. j̃. de fur. Gl. in ver. trãsibit, dicit, fallit hic, sicut ĩ
q̃busdã casib. alijs. Et vide glo. q̃ allegat l. sed & si q̃s, §. si opas. s̃. de
vsu. Sed nõ trãsit ibi eadẽ actio in specie, sed in gñe sic, vt vidistis in
l. seruus cõis Mæuij, §. fi. j̃. de stı. ser. & ibi dixi. & l. fluminũ, §. adijci
tur, non facit, q̃a ibi nõ trãsit nisi cedat̃, & in l. j. §. in locũ. j̃. quo. le.
b illa facit, sed licet sint ꝑsonalia interdicta,[b] sunt tñ scripta in rẽ, ut
Inst. de interdi. §. pe. Itẽ in ea. gl. ibi. §. videamus. actio nõ transit ad
singularẽ successorẽ, sed est ꝯsolidatio in unũ, ut ibi, & l. a. § volun
tatẽ, & l. 3. s̃. sol. matr. Itẽ in ea. gl. ibi. l. 2. §. fi. & l. seq. & l. in hoc iudi
cio. Istæ duę loquunt̃ in actionib. mere realib. & de istis nõ erit du
biũ, sed in l. nõ solũ. §. fi. s̃. tit. a. q̃a est scripta in rẽ, iõ trãsit in singu-
larẽ successorẽ, l. fi. & l. pẽ. s̃. ti. 2. & sic nõ reperies mere ꝑsonalẽ si-
ne cessione trãsire aliquo casu. Sol. gl. ꝙ iõ transit, q̃a ista est ꝑsona
lis scripta in rẽ, l. emptor. & l. post uẽditionẽ. j̃. e. Sed certe nõ tran
c sit eadẽ actio numero seu specie, sed in gñe,[c] ut statim dicã. † Quæ
2 ro, q̃ est dr̃ia inter actionẽ realem, & actionẽ in rẽ scriptã? Et gl. j. ꝑ
xi. §. a. ñ. lit, & dixit bñ. & vide eã in ver. in ꝑsonã, q̃ incipit q̃a qui ea
tenetur &c. Tene meũ, q̃a no. loquitur, quia actio in rẽ ꝓsupponit
eũ ad quẽ res ꝑuenit obligatũ, in ꝑsonali rei ꝑuẽtione. Et ex hoc se
q̃tur, ꝙ in actione scripta in rẽ, alia est actio, qua tenet̃ autor, & alia
qua tenet̃ successor. Non. n. tenet̃, q̃a successor, sed quia possidet. l.
de eo. §. fi. su. ad exhi. Et sic su. ꝓxi. non est dicẽdũ, ꝙ ambulet eadẽ
actio numero, sed actio in gñe, ꝯ singularẽ successorẽ. Idẽ ecõuer-
so. Nõ. n. q̃s hẽt actionẽ. q̃a successor, sed q̃a dñs ẽ effectus. Et istud
est utile scire ꝑꝑ libellũ, quia nõ hẽo necesse facere mẽtionẽ de ꝑ
sona autoris, secus si ab eodẽ ĩ me trãsiret. C. de ꝓc. l. q stipẽdia, &
ꝙ no. de hær. uel act. uẽ. l. j. Quæro, quid si post iudiciũ acceptũ fa-
cta sit alienatio? Gl. h. d. secus, ut j̃. c. l. post uẽditionẽ ibi añ iudiciũ.
Sed nõ est verũ, q̃a ibi loq̃tur post uẽditionẽ, nõ scã traditione, hic
uero tradidit, q̃a dicit, dñiũ trãstulit, ergo eius actio perimit̃, l. ser-
uus, in pri. de cõdi. fu t. secus si sine scõ eius, uel autoris eius, actor
desineret esse dñs, ut l. sed nec legatari[9]. & l. & iõ. de ꝯd. fur. Venio
d ad uerba Dy.[d] & possem dicere, dic ut ipse ponit in c. is q in ius. ex
tra de re. iu. li. 6. & q̃cq̃d hic, & ĩ §. adijcit, l. fluminũ. su. ti. j. dr̃, ibi di-
3 cit. Tñ intẽdo aliqua ultra dicere. † Quæro,[e] an actio ꝑsonalis ꝯpe
e tẽs uẽditori trãseat ad emptorẽ? Dicit Dy. q̃ñq; actio ĩcipit cõpete
re añ ꝯctũ, & añ traditionẽ, scd̃o post ꝯctum, & ante traditionẽ, ter
tio post ꝯctũ, & post traditionẽ. Primo casu, aut ista ẽ actio q̃ cõpe
tit pro dãno ꝑterito, & ꝯpetit uẽditori, nec eã cedere tenet̃. l. j. §. si
fundũ j̃. de aqua quo. & æsti. l. q̃cũq;. j̃. de act. & ob. & arborũ fur.
cæ. l. fi. & l. si seruũ. j̃. de iniu. Si uero ꝑ futuro dãno, & tunc, aut est
actio mere ꝑsonalis, ut ex stipłone, & nõ trãsit nisi cessione scã l.
dãni, §. si is, & §. emptor, q. su. de dã. ĩfe. & l. oẽs. §. fi. su. usuf. quẽad.
cauc. Si est scripta in rẽ, tũc transit, ut hic. Et illud dictũ Dy. est ue-
rissimũ, qñ aliqđ corpus uẽdit̃, sed qñ nõ corpus uẽdit̃, ut puta no-
mẽ, & tũc trãsit sine cessione, ius cõpetẽs ante ꝯctũ, illius nominis
occasione, ut ꝯ fideiussores, & pignora. l. emptor. de hęre. uẽ. & C.
de act. & obl. l. si in solutũ, & l. si a creditore. Facit ꝙ dixi in l. hr̃s a
debitore. j̃. de fideiu. Scd̃o casu, qñ ꝯpetit post ꝯctũ, & añ traditio-
nẽ, tũc non trãsit, sed tenet̃ cedere. Probat̃ in l. is q in puteũ, §. si po-
stea. j̃. ꝙ ui aut clã. & in l. eum q, & l. inter. j̃. de fur. & l. ꝙ sæpe. §. si
res. su. de ꝯh. emp. supple aliud, ꝙ ĩ oĩb. casib. in q̃b. in casu ꝓcedẽti
trãsit sine cessiõe, ita & hic, ꝑ eadẽ iura. Tertio casu qñ post ꝯctũ,
& post traditionẽ, tũc dr̃ ipse, iste casus indubitabilis est, d. l. is q in
puteũ, §. si postea. Sed iste est magis dubitabilis, q̃ aliq̃s, ut dicam
4 plene ĩ l. cũ uir. j̃. de usuc. & est mã multũ subtilis. † Scd̃o q̃ro, utrũ
ius agẽdi trãseat ꝯ singularẽ successorẽ? Dy. s̃. tit. j. l. fluminũ. §. adij
cit. & d. e. is q. dicit eadẽ uerba, q̃a si est ꝑsonalis mere, nõ trãsit. l. j.
§. si hr̃s. ad Trebel. & l. eũ q. C. de act. & obl. & no. in d. §. adijcit. Si
ẽ ꝑsonalis scripta in rẽ, tũc trãsit. l. emptor. & l. post uẽditionẽ. j̃. eo.
5 † Quæro circa hoc,[f] utrũ offm̃ iudicis nobile possit exerceri ꝯ sin-
f gularẽ successorẽ? Et dubiũ est, q̃a offm̃ iudicis nõ ꝓsupponit obli
gationẽ. l. q ꝑ collusionẽ. §. fi. su. de act. emp. & sic nr̃, ꝙ trãseat ꝓut
rei uẽdicatio. Iuriscõsult[9] uoluit aliud, q̃a nos habemus offm̃ iudi
cis ꝑsonale. l. q̃dã, § is aũt. su. de edẽ. Habemus offm̃ iudicis in rem
scriptũ. l. ĩ cãæ. §. iterdũ. su. de mino. & illđ trãsit. Sed qualiter pote
ris cognoscere, an sit offm̃ ꝑsonale, an in rẽ, scriptũ? Dic. ꝙ qñ æq-
tas eadẽ q̃ dat̃ ꝯ principalẽ, subest, ut trãseat ad singularẽ successo
rẽ, tunc est ꝑsonale, alias scriptũ in rẽ, ut ꝑ iura ꝓdicta ꝓbatur, & iõ
non est dubiũ ꝙ cautio damni infecti põt peti ab emptore, sicut a
6 uenditore, q̃a est eadẽ æquitas, l. qui bona. in prin. su. tit. j. † Quæro[g]
g utrũ ius excipiẽdi trãseat ad singularẽ successorẽ. Dicit ipse, ꝙ sic
indistincte, l. si mr̃. §. itẽ Iulian[9]. & l. si a te. §. Iulianus j̃. de excep. rei
iudi. & l. idẽq;. §. fi. ff. pro soc. & in l. in hoc iudiciũ. §. si inter socios.
su. cõi di. Gul. de Cu. ĩ l. ẽt, su. de iureiu. nitit̃ limitare Dy. ꝙ sit uerũ
dictũ suũ qñ exceptio est in rẽ scripta, secus si personalis mere. l. q̃a
tale. su. so. ma. Sed Dy. dr̃ uerum per l. si tibi. §. pactũ, su. de pac. Sed
dices tu, Beneficiũ personale nõ transit ad hr̃des, q̃uo trãsit ad sin-
gularẽ successorẽ? Rñde, quia bñficium ꝑsonale, & exceptio ꝑso-
nalis perit perẽpta ꝑsona, iõ non trãsit ad hr̃des, sed ad singularem
successorẽ trãsit suꝑuiuente persona, q̃a cõmoditas trãsit. Limita
hoc dictũ Dy. esse uerũ, ꝙ trãsit exceptio ꝑsonalis, si ꝑsona supui
uit, aĺs sec[9], ut d. §. pactũ. Itẽ hoc uerũ, nisi exceptione carear, iõ q̃a
vẽdidit, nũc emptori nõ cõpeteret. ut su. de pec. l. q̃siuĩ, §. si annua.
Rõ, quia æquitas q̃ parat exceptionẽ ꝯ uẽditorẽ, cessat in empto-
re. Et ꝓdicta intellige in exceptione, q̃ causatur aliqua æquitate,
alia, q̃ per exactionẽ, tunc. n. an exceptio facta ab uno alteri prosit,
7 dic ut in l. quoties. j̃. si fa. fur. se. dica. & ibi plene dixi. † Quæro, an
h ius excipiendi[h] transeat ꝯ singularem successorem. Dic latius q̃
Dy. aut per transitũ ad singularẽ successorẽ factũ, æq̃tas exceptio-
nis perimitur, & exceptio non trãsit ꝯ singularem successorẽ, l. fin.
in prin. C. de iu. do. & ff. de fideiu. l. cum is. & q̃đ ibi dixi. Aut non
permitur,

ADDITIONES.

a Ale. Actio personalis. Vide per D. Ant. post alios in c. quia V. de iudi. & q̃đ not. Bar. in l. quanquam, §. Iulianus, su. e. & uide in l. creditore, & quod ibi no. de eui. & no. per Bar. in l. 3. C. quod met. cau. Et adde, ꝙ locans vel promittens pro se, & successorib. non obligat singularẽ successorẽ, scd̃m Bal. in l. emptorem, C. de loca. Adde an singularis successor teneatur stare locationi. Bal. cons. 38. lib. 1.

b Personalia interdicta. Adde quod no. gl. & ibi Bar. in l. 1. præmr, §. hoc aũt interdictum, & in l. 1. in fi. de oper. no. nunc. & dicit Bal. in l. fi. in uer. quæro de offi. C. de contrahen. empt. ꝙ si rusticus mihi promisit purgare riuum, quem tibi uendo poteris tu emptor ad hoc compellere rusticum.

c Sed in genere. Adde no. per Bar. in d. l. 3. C. quod met. cau.

d Verba per Dy. Adde l. etiam si in rem, & quod no. su. de iureiu. & in l. si a te. §. fi. inf. de exce. rei iud. & quod no. in l. 3. §. si filius, su. q̃đ quisq; iur. ꝑ D. Ant. & alios in c. quia V. de iudi. & quod no. Bar. in d. l. quanquam, §. Iulianus, su. e. & quod dixi in l. possessio. ff. de acqu. poss. et Bar. in d. l. 3. C. quod me. cau. At adde, q̃đ ius recipiendi obligationem, et ius retentionis et defensionis, transit in singularem successorem, l. 3. et ibi Bal. C. quod met. cau.

e Menoc. Quæro. Limita quando venduntur omnia iura sibi competẽtia, Crauet. cons. 198. nu. 7. late Tiraq. de retract. consanguin. §. j. gl. 9. nu. 19. circa med.
Meno. Bar. Socin. inter cons. Maria. sen. cons. 121. circa fin.

f Parif. Quæro circa hoc. Vide Caro. Ruin. in l. 4. §. Cato. et ibi Ias. inf. de ver. obl.

g Menoch. Quæro. Ias. cons. 92. col. fi. in fi. lib. j. Bartol. Soci. cons. 158. inter consilia Maria. sen. col. 8. circa med. et cons. 174. col. 2. circa med.

h Ale. Ius excipiendi. No. ista ad quæstionem de qua per Bar. de pace Constan. in verbo Opizoni. Pone inter duo castra erat quæstio de aquę publicę ductu, & fuit inter ea lata sñia, demum Imperator concessit mihi unum ex illis castris, nunquid tenear seruare illam sententiam. Et finaliter Bal. concludit, q̃đ non, dum tamen boni uiri fungar officio, sicut ipse Imperator indulsisset si certioratus fuisset, quod maxime est, si alium non lędo, et etiam Bal. in d. l. emptorem. ver. 2. oppo. cũ ver. seq. et Bar. in d. l. idemque. §. j. pro socio.

perimitur,& tunc aut erat mere exceptio,aut erat exceptio,id est,qa actio. Primo casu distingue secundum Dy.aut est exceptio rei co hæres,& transit contra eum.l.exceptio,J.de except.& de excep. rei iud.l.j.in fi.de pig.l.si superatus,in fi.l.inuitus,§. plerunque,cũ fi.J.de reg.iu.Aut erat cohæres psonæ,& tũc, aut succedit qs titu lo lucratiuo,aut oneroso.l.apud Celsum.§.de auctoris.& §. sequ. J.de doli excep.Secundo casu,quãdo erat exceptio,qa actio,& sic non pprie,& tũc non trãsit ɔ singularẽ successorem,C.loca.l. em ptorẽ,cũ si.id est.n.locator non pt expellere colonũ,qa tenet actione ex cõducto,illa exceptio ñ dat ɔ emptorẽ, sicut nec ipsa actio dare,vt ibi notat p Cy. in quarto cõtrario, sed si esset talis actio quæ daretur contra singularem successorẽ, eadem ratione exceptio. Declara,vt dixi s.proximo §.

§.Aquæ.

1 *Libellus qualiter formet in actione dãni infecti,& qualiter formetur sñia.*

§.Officium.

Lege vsq; ad fi. Op.'s.ti.2.l.pe.Sol.vt in gl.
1 Ex hoc.§.no.qualr formet libellus in hac
a actione.a Et qdẽ circa modũ narrãdi dẽt qs dicere fundũ in quo ti met dãnũ,ad se ptinere iure dñij,vel quasi, & illũ fundũ vbi est o- pus factũ,ex quo timet,pertinere ad reũ dicto iure,vt s.e.l.apud.§. aquæ.& J.eo.l.ꝙ principis.J.hæc act. Itẽ dẽt dicere, ꝙ timet dãnũ dari fundo,nõ sibi actori,vt J.e.l.post vẽditionẽ. Sed si diceret sibi, puto pcedere p ea,q̃ dixi in l.si prius.s.ti.2. Et facit ad pdicta. l. pe. J.e,In mõ vero ɔcludẽdi ɔ eũ q fecit opus petã eũ cõdẽnari,vt op' destruat,& dãnũ emẽdet,si ꝙ post lit.cõte.cõtingeret. Cõtra eũ q nõ fecit,petã ꝙ cõdemnet vt patiat opus tolli ipsius expensis.l.pe
b tenus.Sed an hoc casu b tenebit de dãno ꝙ post lit.cõte. cõtinge ret,hic nõ exprimit,sed puto ꝙ sic,qa sua culpa dãnificor, qa me tenet in litigio.l.si finita.§.elegãter,& ibi no.s.ti.j. Secus puto si iu stã cãm litigãdi haberet. Facit ꝙ no.s.de rei vẽ.l.itẽ si verberatũ,§. fi.cũ l.seq.Itẽ qñq; agit alternatiue,vt faciat, vel patiat opus tolli, vt s.e.l.2.§.j.Itẽ potero,si volo,in libello exprimere modũ restitutiõ dis opis,vt ꝙ destruat,vel fossam repleat,& similia,vt J.e.l.vicinus. Vidim' de libello,de sñia qualr formabit circa operis destructio-
c nẽ,apparet ex pdictis.Circa dãna c dic, si liqueat de quantitate dã- ni,cõdemnet in certa qtitate,si nõ liqueat sine culpa actoris,forte dãnum contingeret post cõclusionẽ causæ ante sñiam, tunc cõdẽ net iudex ad emẽdationẽ dãni,reseruata sibi taxatione,ar.l.termi- nato,& ꝙ ibi no.C.de fru.& li.expen. Si.n.hoc non fieret post sen- tentiã non posset peti,qa venit officio iudicis mercenario,vt J.e.l. s.iter.§.j.Executio autẽ fiet vt no.J.eo.l.vicinus. circa princip.

ADDITIONES.

a Ale.In hac actione. Adde quod habetur in l.post venditionem in fi.hic allega.& Spec.in tit.de cau.poss.§.priuata versi.utrum si facis.
b Barb.Sed an hoc casu . Quod est verum nisi habuisset iustam causam litigandi. arg.l.illud sup.de pet.hæred.
c Ale.Circa damna . Nota iudicem posse iudicare super his,quæ contingunt post conclusionem in cã.& sequitur Bal.in l.cum propria,C.si quis alteri,uel sibi.

LEX VII.

1 *Vasallus,an poterit seruitium retractare cedendo feudo.*
2 *A collectarum solutione,an quis liberetur.*

Is cum quo.

Qui cõuenit ex suo facto, non liberatur ce dẽdo rei,secus si ex qualitate rei cõuenitur
1 h.d. Nota diligẽter rõnes,quæ ponũtur in tex.† Quæritur nunqd
a vasallus possit retractare seruitiũ cedẽdo feudo:a Et est arg.ꝙ non s.de le.2.l.Imperator.§.si cẽtũ,C.de fun pa.l.qcunq;.li.xi. In ɔrũ s.de vsufr.l.cũ fructuarius.& l.si forte.§.Labeo.s.si ser. ve. Deter- minatũ fuit ꝙ nõ posset,p pdicta iura,& vẽ ɔ casũ,de va.q ɔ cõst. Loth.c.j.Sed dictũ c.loqt qñ feudũ fuit ɔcessum simplr, sec' si cũ seruitij,vt plene no.de ca.q cur vẽ.c.j.§.fi.Ista sunt verba Dyn.hoc idẽ vr tenere Iac.de Are.s.tit.j.l.ptor.§.hoc edictũ. Tu dic latius. Aut aliqs cõuenit ex suo ɔtu,& nõ liberat cedẽdo rei d.l.qcunq. ɗ fun.pat.li.11.& C.d act.& obli.l.sicut. Aut ex suo delicto.& idẽ, vt hic. Aut cõuenit actiõe reali.& liberat cedẽdo rei.l.si forte.§.cũ si seruitus vẽdicet. Aut officio iudicis,& idẽ,l.ptor.§.hoc edictũ,s. ti.j.qa est eadẽ rõ,cũ necubi psupponat oblo. Aut aliqua actione personali ex virtute ɔtus vel quasi ɔtus pambuli,vbi hoc expres se nõ pmisit,sed venit occasione rei,& tũc aut illud onus occasio ne rei pueniens,erat ab initio certũ,aut incertũ, vt s. dictũ est per Dy.Dico et ꝙ vbi onus ab initio esset certũ,si cedendo rei plus fa-
a ceret,satis est vt hic. Facit s.de trib.l.illud.in pri.vec.ꝙ tñ. Ex † hoc
b dico,ꝙ cum collecta imponatur personæ b p reb. & sit incertum ad initio,qa onus extraordinariũ,ꝙ cedẽdo fundo,qs non tenetur ad collectas,secus si esset in cẽsib.seu tributis certis, & ordinarijs. Sed vsq,ad ꝙ ips liberat qs cedendo rei? Tea. videtur hic uelle an- te lit.cõte. Tu dic et post sñiam,donec cõueniatur iudicati.l.item veniunt,§.cũ pdiximus,de pet.her.& l.miles,§.decẽ, de re iudi.tñ hoc casu cum agitur pro damno futuro,oẽ incõmodum,ꝙ actor esset passurus propter subterfugia rei,tenetur reus emendare,nec cedendo rei liberatur,l.si finita.§.eleganter.sup.tit.j.

ADDITIONES.

a Ale.Cedendo feudo.Gl.in c.quæ in ecclesiarum,de consti.non vr se firmare,sed partem affirmatiuam tenet ibi Host.dum tñ in manib.domini refutet,&,dummo do non nimis intempestiue denunciet,uel alias non intersit dñi 'fin eum.Sed Io. de Lig.& do,Ho.distinguunt aliter,ut ibi per eos,quos refert do.Ioã.de Imo. in c.quæ in ecclesiarum,qui dicit,ꝙ tex.in c.j.de vasal.qui contra consti.Lot.multum

loquit indistincte.Iden forte de mente tex.est,vt indistincte fieret , secũ legem feudalẽ,& natura cõtractus feudalis est,ꝙ possit renũciare,licet in practica seruaretur gl.in c.fi.de ca.qui cur.vẽ.quã hic seq vr Bal.& vide p Bal.in d.c.j.in fi.de vasal.qui cõtra cõsti.Lota.& aliquid in procemio feudorũ,& aliquid in d.c.fi.de cap.qui cur.uend.& p gl.ibi & p Bal.in ca.j.§.callidis.de phi.feu.alie. per Fed. Sed in emphyteuta dic,ꝙ non põt dimittere emphyteusim inuito dño,leg.2.ubi Bal. C.de iure emphy. Sed qd si auferatur fundus ei qui obligauit se ad decimas vel censũs alterius,an teneat ad cẽsũ,vel ad decimas? vide Bar.& Imo.in l.cũ mu lier,ff.sol.mat.Spec.in tit. de feu.§.qm.ver.28.per Bal.in l.j.ff.de rer.di.per Bald. & Ang.in l.cũ fructuarius,su.de vsufr.Et ad qõnem principalẽ Bar. hic vide Pa. de Elea. in cõmen.c.ponit,de loca.vbi qrit quid de feudo,& emphyteusi. Bal. in l.cum Archimedorũ,C.vt in pos.leg.& adde Cy.& Ray.in d.l.Imperator per Cano.in d.c.quæ in ecclesiarũ.Et hæc faciunt ad bonã q. Pone, ꝙ est in contrata vnus puteus seruiens vicinis,q refectione indiget,vnus vicinus dicit se nolle ad impensam contribuere,imo potius non vult de illa aqua,an pro rata possit com- pelli?Spec.in tit,de censi.§.2.ver.item pone,vicinia quædam,tenet ꝙ potest cogi Bal.in l.cum fructuarius,hic allegata per illum tex. vr tenere cõtrarium.De quo per Lud.hic.Et facit quod no.Bal.in l.j.C.de sñia quæ pro eo quod interest pro fer.an possit impuni collecta debitori cedenti bonis. Adde ꝙ emphyteuta non possit inuito domino renunciare iuri emphyteutico.Abb.cons.204.2.lib.
Claud.De hac qõ.vide Ale.in l.si quis vi.§.differentia,inf.de acqui. pos.& eun- dem in l.prætor,§.j.su.ti.j.& Bal.& Fel.in c.quę in ecclesiarum. extra de consti.
b Collecta imponatur personæ.Idem dicit Bal.in §.Labeo.hic allegato, & faciunt hæc,an si quis ingrediatur monasterium,Abbas teneatur soluere collectam pro il lo,cum ista onera afficiant rem,vt hic dicitur,& l.incola.inf. ad municipa. quod est verum pro præteritis,nõ pro futuris.Ita dicit no.Bal.in l.onera.per illum tex. supra de adopt.& vide pulchre Bar.in d.l.incola.

LEX VIII.

1 *Aqua si est concessa fratrib prædicatorib.ad coquendam fabam, si cõcede- tur etiam fratribus minoribus, valet concessio,si prima non impeditur.*
Concessio secunda valet,quando per eam prima non impeditur.

In concedendo.

Ista l.cum duab.seq.vsq;ad §.si flu men,h.d.in seruitute irreuocibili- constituenda reqritur consensus omnium, qui habent ius in re, vel in seruitute, vel habere sperant ex cã de præterito,h.d. Opp.de l.Lucio,de aqua quot.& æstiu.Glo.soluit & bene, quia tex.hic dt,
1 ꝙ ius alterius minuitur, secus si põt cõcedere sine diminutione
a iuris alterius.Et Bononiæ fuit a hæc qõ de dicto contractu, qa fra trib.prædicatorib fuit a cõi cõcessa quædam aqua ad coquẽdam fabam in quadragesima. fratres minores illud idem impetraue- runt postea,& fuit iudicatũ,ꝙ aqua vtrique sufficiat, vel sufficere
b posset,secunda cõcessio valeat.Idẽ dico in quolibet iure b & serui tute,per ꝙ nõ impediatur vsus eius iuris, quod quis habet in fun- do.s.de vsu fr.l.sed & si quid.§.fi.cum l.seq quæ est no. ad ista.

ADDITIONES.

a Ale. Bononiæ fuit. Et illum tex.alleg.Bal.de pace constan.in verbo,Opizoni,ꝙ si princeps concessit alicui beneficium,prior tempore potior est iure, & in c. 1.qui succ.tene.Et hæc faciunt ad concessiones,quas faciunt principes de aquis publi- cis,ꝙ semper videantur reseruata iura,& commoditates eius,cui prima conces- sio facta est,& de quæstione Bar.hic,vide in l.4.C.de ser.& aqua.per gl.Bart.& Doc.& per Bar.in l.quo minus in 5. q.inf.de flum.
Menoch.Ruyn.cons.pen.nu.2.lib.1.& nu.6.declarat.
b Claud.Quolibet iure. Adde videndum Pau.de Cast & Ale.in l.ex facto.§.j.sup. de vulg.& pupil.substit.

LEX IX.

1 *Agens contra habentem substitutum,non tenetur substitutum requirere.*
2 *Venditam rem tibi cum pacto de retrouendendo pro eodem pretio,intra tan tum tempus si obligas,& postea vendis mihi,illa res transit cum illa o- bligatione. Et si venditorem habuit,quia dicit se deceptum ultra dimidiã, an pignus resoluatur. 3.*
4 *Emptor si concessit seruitutẽ,& res remanet penes eum,seruitus remanet.*
5 *Nobilis,cui est concessum ius colligendi pedagium,an possit illud uendere si ne consensu concedentis,non decidit.*

a In diem adiecto.

a Ibi exquirenda est,subaudi,vt in omnem rei euẽtum perduret ces sio. Op.de l.6.§.sed & Marcellus.s.de in diem adiec. & l.si qs hac. s.de rei vend. Sol.vt in gl.Opp.de l.j.§.quod ait.J.quo.leg. vide gl. quę incip.no.sufficere, &c. vbi voluit eo tempore,quo velle non poterat. Dy.idem,C.de pact.l.si.§.pe. vbi agebatur de dispensatio ne bonorum facta post mortem , sed ante mortem licet quando que pœnitere,vt l.si mihi & tibi,§.legatis,de leg.j.& l.diui.§. licet de iure co.Dyn.item ibi.l.si iudex. Sed ibi erat in fauorem mino- ris restitutio concessa,& ideo licitum est ei renunciare , vt ibi pa- tet. Dy. Vos videtis not.hic, quod debet requiri ille, ad quem re-
1 uersura est res.† Quæro,ago contra quendam qui habet substitu-
b tum,an substitutus sit citandus?b Et certe debet requiri,ut hic,in fi.legis. Tu habes casum contrarium in l.j.§.pen.su.de vent.insp. & illa est not.lex ad hoc. Ad istam respondeo,quod in actu,qui voluntate celebratur,vt venditio,sine consensu eius ad quem res debet deuenire,nõ valet irreuocabiliter, secus si in iudiciali actu, l.filiusfa.

ADDITIONES.

a Poma.In diem. Vide Bal.in rub.in vsib feu.
b Ale.Sit citandus.Nota,quomodo is de cuius præiudicio tractatur,est citandus,& vide gl.no.in l.de vnoquoque de re iud.& Bal.in l.nam ita diuus , supra de ado- pti.Adde an substitutus sit citandus,Bal.consi.368.4.lib.
Menoch.Adde Iasl.l.decem.nu.37.cum seq ff.de uerb.oblig.Ruin.consi.202.in fi ne,lib.2.Soc.iun.consi.65.nu.40.li.3.Didac,practica, quęst.cap.13.nu.6, Alciat Resp.492.col.ultima.

l.filius.§.diui.in vlt.rñ.s̄ de leg.j.& l.nihil.§.ofb.eo.ti.& facit.l.pe-
2 to.§.p̄diū.s̄.de le.2.† Tota die ɔtingit a vēdo rē pacto apposito,q̄d
a cā teneatis reuēdere ꝑ eodē preno mihi intra certū terminū Ite-
rum tu obligas rē, postea reuendis mihi,an ad me transferatr illa
res sine onere obl'onis,an cū onere? Et hæc lex facit ꝙ ñ trāseat cū
onere,qa d̄buit regri ɔsensus vēditoris. Sed ꝓ decl'one huius l. &
et q.dēs distinguere. Aut res reuertit ad venditorē,vel aliū autorē
de necessitate,& tunc rescindit oē ius seruitutis, vel pignoris ɔsti-
tuti ab emptore,vt hic,& d.l. 6.§.sed & Marcell'. s̄. de l diē addic.
Aut reuertit de volūtate,vel de facto debitoris,seu emptoris, ad
hoc directe ordinato,& i' ɔstitutū nō rescindit. l.j.in prin.q. mo.
pig.vel hy.sol.& de ædil.edi.l.bouē.§.pignus,& ꝙ no.p gl.in d.§.
sed & Marcell'. Aut scō debitoris, vel emptoris ñ directe ad hoc
ordinato, & tūc soluit oē ius per debitorē seu emptorē constitu-
tū.l lex vectigali, de pign.ibi.n.licet nō soluat, nō eñ fuit volunta-
tis directæ,ꝙ ad autorē rediret. Et p hoc apparet idē esse ī pacto le
3 gis cōmissoriæ,ꝙ hic, p d.l.lex vectigali.† Sed qd si iō,qa vēditor
b dr se deceptū b vltra dimidiā iusti p̄tij, & sic rē habuit? Certe hic
fuit de uolūtate emptoris ad hoc ordinata, qa voluit reddere,nō
p̄tiū supplere,qd est in suo arbitrio.l.s.C.de rescin.ven.& l ex non
transfert ipso iure sine eius scō,& traditione, sicut in d.l lex vecti
gali.& in pacto legis cōmissoriæ. Et ex hoc apparet decisio oīum
4 q̄st.q̄ circa hoc p̄nt occurrere. Pone,† ꝙ emptor ɔcessit seruitutē,
& res remanet penes eū,an valeat? Et ista lex velle vr̄,ꝙ nō valeat,
cū cōcessio nō tenuit, sed ɔ est in p̄iudiciū illius,cui res remanet:
5 l.per fundū.s̄.de ser.rusti.p̄d. † Quæro, cuidam enobili est cōcesū
c ius colligēdi pedagia,d vtrū hoc possit vendere sine cōsensu con-
d cedentis? Et videtur quod non, vt hic in fi.non dico modo

ADDITIONES.

a Tota die contingit. Vide Bar.in l.s.in 3.q.C.de rescin.vend.et adde Bal.in d.l.6.
§.sed et Marcellus. sup.de in diem addict.et in l.4.sup.quib.mod.pign.vel hypo.
sol vide gl.et Bal.in ca.1 §.rursus in ti q.b.mod.feu.amit.et faciunt hæc dicta ad
no.q.de qua Bal.et Imo.in l.cum mulier.2.sol.mat.
Menoch. Dec.cons.88.col.3.in princ.no 3.cons.138.nu.5.cons 239.in fi.Soc.iun.
cons.20.nu.30.lib.1.Cran.cons.202.nu.4.Tiraq.de retract.conuent.§.3.gl.3.nu.
9.10.Soc.sen.cons.80.col.2.lib.3.Soc.iun.cons.95.nu.46.lib.3.
b Dicit se deceptum Adde Bar.in l.si res.sup.quib.mo.pig.vel hyp.sol.et vide q̄d
ibi dixi,quia Bal.tenet contrarium in l.2.in 15.q.C.de res ven.
c Barb.Quæro cuidam.Non decidit, nam videt dicēdū,ꝙ si velit ius transferre in
aliū non possit,per hanc legem. Si velit cōmoditatē percipiendi alteri cōcedere,
videtur,ꝙ possit ad instar fructuarij,per no. Inst. de vsufr.§.j.necessario.sup. de
peri.et commo.rei ven. Adde Io.And in rub.in add.ad Spe.in tit.de sol.et ob.
D.Menoch. Soc.sen.cons.7.col.2.circa finem lib.3.
d Ale.Colligendi pedagia.Adde quod no. Bal.in l.eorum.§.qui,maximos.de pub.
Facit ad no.in l.fi.C.de iure emphy.Adde an sint plures socij habentes ius colli
gendi pedagium,unus possit uendere partem suam, altero irrequisito,Bal.cons.
87.lib.3.concludentem,quod non.

LEX X.

1 *Consensus,licentia,iussus,consilium,an debeant præcedere,vel sequi,cum in aliquo actu requirantur.*

Si autem plures. No qd̄ oēs tāgit,ab olb.debet approbari. Op.j.de re.iu.l.aliud.§.re
fertur.l ꝙ maior.ad muni.Sol.ut no.p Dyn. in c.oēs.ext. de re.iu.
li.6.de ɔst.e cū accessissent.p gl.& Inn.Ego dicā. j. ad munic.l.qd̄
a maior. Itē dr̄ hic,sufficit voluntatē seq.Cōtra,imo ur̄,a ꝙ debeat p̄
cedere,ut s̄.de acq.hær.l.si qs mihi bona.§.iussum , & Inst.de aut.
1 tut.§ tuto.Sol. † Qn̄q; reqrit iussus, & dēt p̄cedere,ut d.§ iussum.
sicut mandatū l.si uero nō remunerādi.§. si post creditā.s̄.mādati.
Qn̄q; reqrit auctoritas,& illa dēt adhiberi in ipsu actu incōtinē
ti.ñ,vel post,ut d.§.tutor.eū si.Qn̄q; requiritur ɔsensus siue uolū
tas.& tūc pōt p̄cedere,uel seq,ut hic,& C.ad maced.l.si.& j.d so.
l.ratum.Qn̄q; reqritur licentia,& tūc pōt p̄cedere,ut ext. de regu
lar.li.b.c licet.C.de sacrosé.eccl.l.j.C.de epi.& cle.auth.licētia Qn̄q;
reqrit ɔsiliū,& debet p̄cedere,ut s̄.de admi.tu.l. Titiū & Mæuiū,
in prin.& quod ibi dixi.Facit,quod no.de reb.eccl.nō alie.c.j.li.6.
Opp.de l.quæ ab initio.de reg.iu.Sol.ut no.s̄.de seru.rust. præd.l.
per fundum.& per Dy.ext.de reg.iu.c.non firmatur.lib.6.

ADDITIO.

a Ale.Contra,imo vr̄.Adde Bar.in §.iussum,& vide Bal.in c.2.de feo. sine cul.oō
amit. & adde Bar.in l.2.sup.de aut.tut.& dic ꝙ ad hoc,vt dicat vere licentiatos,
requiritur licentiantis expressus consensus,ita sing. Io.And.in c. si.Abbatem,de
elect.in 6.ꝙ dictū refert Lap.alle.86.ꝙ alibi forte non reperies. Et ad materiam
consens',vide ꝙ remissiue scripsi i l.apud Iulianū.§.j.if.ex qb.cau.i pos.ea Et ad
hoc,ꝙ no. Bar.adde eundē in l.tā is.§.ul.de don.cau.mor.& Spe. in ti.de his q̄
fi.a p̄la.ver.pone.Bal.in l.fi.C.ad macedo.& D.Anto.in ca.cum nos,de his q̄ fi.a
prela.& istis adde Bal.in l.j.C.qui admi.ubi late in ver.char. ver.extra quæritur,
& s.cum seq.ubi et de verbo,p̄sentia.Quid de verbo,conscientia,vide Bal.in l.
fi.§.necessitate.C.de bon.quæ lib.& in rub.C.de ex.rei.& de materia etiam per
Bal.in l.si cum dotem.§.co.autem tempore.sup.sol.mat.& de licentia, consensu,
auctoritate,& decreto,vide plene Bal.in l.quæcunque.C.de bon.quæ liq.& in l
fi.§.j.eo.tit.vbi quid de verbo consilium,& in ea.l.fi.§.finantem æs alienum. Ad
de qualiter differat auctoritas,et consensus,Ro.consi.401.& an auctoritas, q̄ in
aliquo actu dēt interuenire,hēat vim,si expost facto interponat.p eundē cōl.2.

LEX XI.

1 *Pons de lignis proprie dicitur,nō de lapidibus, licet aliter cōmunis vsus loquendi se habeat,cui communi vsui statur.*

Supra iter. Vsque ad ver.sed pontem,legit trib. mod. Prio. Non licet dño proprietatis pontē facere,seu ar-
cū cā ducendi aquam sup iter alienū inuito illo,cui dētur,sicut et
nō pōt facere arcū ille , cui debetur seruitus aquæductus sup iter
alienū.h.d.Et hūc casū ponit gl.2.q̄ incipit,a dño ,ppriet atis , &c.
& ibi adde,vel veri' ab eo.hic nō est alia lec licet ē casus ī ver. nec
is ht̄ ibi,cui debet seruit' itineris.dic imo seruitus aquæduct'. Se-
cūda lec.est,non licet dño ,pprietatis facere arcū , cā cñdi sup iter
alienū cōstitutum cā ducendi aquā, hoc est s̄. aquæductū alienū.
sed nec is,cui iter vel actus debet,poterit hoc facere. Et hāc lec.po
nit gl.q̄ incipit,i.ille.ibi,alij exponunt,&c. Tertia lec.est Iac.de A-
re.& ponit sic. Ille q̄ hēt ius ducēdi aquā,nō pōt facere arcū causā
ducēdi sup iter alienū. Nec is q seruitutē hēt itineris,vel actus pōt
facere arcū s̄ alienū aq̄ductū;& sic subaudi ad tex.ibi, iure faciēt,
s.arcū.s̄. ductū aq̄ alienū, & sic ponit casum cōuersum ad primū.
Ia.de Are Venio ad ver.sed pōtem.dictum est s̄.ꝙ nō licet facere
arcum s.de lapidib.s̄.iter, vel aquæ ductū alienū.sed an liceat face
re pōtē de lignis? Et dicit,ꝙ sic. Et pōt esse rō,qa ñ impedit purga-
tio riui,qa de facili pōt tolli,nō sic arcus lapideus. Et aduerte,hūc
ver.nō refero,nisi ad proxi.qa licet alicui facere pōtē de lignis cā
ducēdi aquā sup aquæductū alienū,sed ñ dēt facere pōtē d ligno
cā ducēdi aquā sup iter alienū,qa aqua caderet ī iter,& iter incō-
1 modaret.l.pe.j.e. Ex hoc patet,† ꝙ ,pprie dr̄ pōs de lignis,sed arc'
lapideus.non proprie dr̄ pōs,vt hic patet. Sed vsus communis lo-
quendi aliter se habet,cui standum. Venio ad vers.at si specum.
Et dic ad euidentiam.quid est specus,& pone casum,vt in gl. Op.
j.de riuis.l.j.§.specus. Sol.aliter accipitur hic quam alibi. Opp.ꝙ
nec etiam cuniculum facere liceat,vt inf.de riuis.l.j.§.fi. Solue vt
in gl.& plenius in contrario.

1 *Agere plures possunt vno libello contra vnum.*
a
1 §.Cassius. a Hac † actione pōt vnus ex plurib. agere cum vno,vel cū singulis separatim , vel singuli cū
singulis,& ecōuerso,& vni' sol'one aliorū actio perimitur,licet sol
uenti ɔ cæteros succurratur.h.d. Et in ver.non vtiq;.ibi, q opus fe
cerit,subandi,sed et cū eo,q nō fecit ad patiētiam,& sic si factum
fuerit ad patientiā nihilominus agetr ɔ eū qui fecit ad dānū , inter
dicto,qd̄ vi aut clā, vt hic sequitur,ibi,nec minus eū quoq;. subau
di victum interdicto,ꝙ vi aut clā. Op.hic dr̄, ꝙ si vnus,egerit,cete
rorū actio perimit. Cōtra s̄.e.l.si tertius.§.j & j ea.l. officium.vbi
actio data ad partē ɔ ius aliorum nō perimitur. Pro b mōt ɔrij so-
lutione facta est glo.magna hic posita,q̄ soluit subtiliter, & bene.
Id aūt qd̄ dr̄,dānū venit e iudicis officio mercenario, probatur.s̄.
e.l.j.in prin.vbi apparet,ꝙ hæc actio originalr dat̄,ꝙ opus auertat̄
de dāno nō fit mētio,& hoc qñ vnus agit,vel conuenitur,alij vero
qescunt. Sed pone casum huius l ꝙ agerent singuli cū singulis eo
dem tpe,& lis cōt.est & vnus citius ꝑuenit ad sñiam, an cęterorū
actio p̄imatur? Et credo,ꝙ nō,l.vtique.& ibi no.de rei vend. Vlte
rius opp.qd̄ petat actione negotiorū gestorum, qa potuit ꝑ parte
expediri,vt s̄.de neg.ge.l si cōes ędes. So.vt ī gl. Quæro,qd est ecō
uerso,& qd ex parte eorū,q gesserunt,sed egerūt,an hac actiōe re
b peteret expēsas. Dic vt in gl. Quæro,vtrū ples possint agere,an oēs
ɔ vnū eodem libello? Et teneo,ꝙ sic, qa istæ actiones descendunt
ex eodē scō.l.si accusatorib.C.de acc.& l j.C.si reus,vel acc. mor.
sue.& dixi plene in l.1.C.de duob.reis. & ꝙ in eodem libello pos-
sent,pbat̄ j.ea.l.§.officiū.ver.ꝙ si is fundus,& idē tenet Cy.in l.eo
quod.C.si cer.pe.Facit quod no.Azo.in summa de ordi.iudi.

ADDITIONES.

a Barb.Cassios.Vide Lu.Ro.allegantē Bar.hic in cōs.337.vide ibi,quia pulchre lo
quitur in hac materia.
b Ale.Quæro vtrū plures.Et vide in l.si quis,& in l.oium.sup.de proc.& quod hē
tn l.iam tñ.inf.iud.sol.in §.si tā plures.& no.inf.e.l §.officiū. & est bonus tex.&
ibi Bar.in l.si quis cum procuratorio.§.j.de proc.& quod dixi post Bar.in l.edita.
C.de ed. & ꝙ ex eadem causa possint plures in eodem libello conueniri,est text.
in l.huiusmodi.§.fi.& ibi Bar.sup.de leg.j. & hoc si agitur eadem actione,vt ibi
dr̄,alias secus.per Angel.in d.l.iam tñ §.& vous.& in l.si idem.in prin. de iuris.
om.iu.per Imo.inf.ea.l.§.officiū.per eundē in l.3.inf.de duob.reis. Adde an in li
bello plures obligati ex eadem causa possint conueniri, Ro. cōsil.465.& Ang.de
Pau.de Cast.in l non ideo co.in fi.prin.sup.de iud.

§.Apud ferocē. Ille socius, qui non fecit opus conuenit ad patiētiā tm̄, non ad impē-
sam.h.d.Gl.signat arg.ɔtra , & non soluit. Quæ est in ver.qm̄ cōi,
ibi,pro insta præstatione. Sed ibi nō dr̄,ꝙ ideo non teneatur,quia
actionem hēt,& sic nō est ɔ. Itē ibi.l.aucillarum.§.fi.dic vt ibi. Itē
ibi s̄.de noxa.l.si seruus. sed ibi plures obligantur æqualiter ex fa-
cto serui communis,& ad indiuiduum quo ad solutionem, vt di-
cetur.l.prox.§.Item.in fi.gl.Solue aliter,imo non cōuenitur, pro-
pterea,quia actionē habeat, sed repellitur a cautione postulanda,
quia habet actionem ordinariam.

1 *Actio aquæ pluuiæ arcendæ æquiparatur cautioni damni infecti.*
2 *Actio noxalis,& actio damni infecti,æquiparantur.*
Ratio quare in actione damni infecti quis agit pro parte, sed in noxali non.
3 *Dictio,vel,alternatiue ponit,qñ ponit inter plura,si apponit vni,īplicatiue.*

§.Officiū. Vnus ex plurib.dominis,siue agat, siue conueniatur hac actione pro parte tm̄ sua condem-
1 natur,siue ei condēnatio fiat h.d.† No.ꝙ ista actio æqparatur cau-
tioni dāni infecti.Op.fin gl.s̄.ea.l.§.Cassius. ꝙ insolidum fiat resti
tutio operis. Solutio.restitutio operis ibi fit insolidum, æstimatio

a vero si ad eã peruenit, fit pro parte, vt hic. Sed op. ꝯ id quod a dicit l. C. de l. si seruus cõis. s. de nox. & l. si est vno. s. si ex nox. cau. aga. Gl. nõ soluit, nec Doct. Dic, magna dña est inter actionẽ istã, & actionẽ noxalẽ. l. miles. §. decẽ, j. de re iu. Nõ si esset indiuiduũ i noxali quoad solutionẽ, & ita ꝙ partis solõne, qs liberaret, posset vnus partẽ æstimationis dãni soluere, & alij partẽ serui, & sic deueniꝰ ad inconueniens. l. in executione. § pro parte. j. de verb. obl. sed hic est diuiduum, quia nõ deuenit ad illud inconueniens, qa si ad quãtitatẽ agiẽ, quilibet ad interesse tenet̃, si ad fcm̃, quilibet tenet̃

2 insolidũ. † Sed q̃ro, q̃ est rõ dñæ inter actionẽ noxalẽ, & actionem dãni infecti. dic æquiparanĩ, in l. ꝑtor. §. hoc ꝑdictũ. s. de dam. infe. Sed quare pro parte põt agi, & ꝯueniri, in actione dãni infecti, & in noxali nõ? Tex. vel gl. non soluit hic, vel ibi. Dic ergo in noxali illud petit̃ iure actionis, s. dãnũ, iõ non põt solu, pro parte, ne deueniat ad incõueniens, vt s. dixi. Sed in cautione dãni nõ est in oblõne, sed officio iudicis petit̃ cautio, & iõ si partẽ domus hẽt, & par

3 tẽ æstimationis, non mirũ, qa ab initio nil erat in oblõne. † Venio ad ver. ꝙ si is fundus. ibi, vel singulos. & per istũ tex. dico, ꝙ oẽs simul eodẽ libello agere pñt, vt dixi sup. prox. §. Et probo, qa qñ di-

b ctio, vel b ponitur inter plura, ponitur alternatiue. Sed qñ vni tñ apponitur, tunc ponitur implicatiue, sicut ẽt. vel saltem. l. proinde. §. si seruus. inf. de stip. seruo. vbi dicit glo. vel pro etiam, & non est plus in glo. Simile, vel, pro saltem. l. stipulatus. §. adhiberi. inf. de fideiuss. Similiter in l. liber hõ. §. decem inf. de verb. obl. C. de ven. re. fis. com. cũ prin. l. j. lib. x. & sic etiam implicat, quia qñ apponit̃ vni tantum, non solum singuli, sed etiam omnes agere possunt.

ADDITIONES.

a Ale. Sed opp. cõtra id, qđ Bar. in l. si cões. sup. de neg. gest. & oĩno vide hic Imo.

b Io. Fr. Ru. Qñ dictio vel. Adde de ista dictione, vel, quõ ponat. An. de Are. plene. in §. j. circa fi. Inst. quib. ex cau. ma. non li. & Fel. in c. inter cæteras. in fi. de rescri.

§. Trebatius.

Nõ cogit̃ qs ꝓcise ad demoliendum: ꝙ patet ex dictione, omnino. l. si cum exceptione. §. quatenus. sup. quod met. cau. & no. in l. vicinus. inf. eo.

LEX XII.

1 *Cõtractus qs dicatur simulatus, et an ex eo trãsferatur dominiũ, & possessio*

Emptor.

Hæc actio est in rem scripta, iõ dat̃ ꝯ singularem successorẽ nõ simulatũ h. d. Quæro ergo in quo nocet, vel ĩterest mea. Et dic vt gl. dicit. Op. & vr̃, ꝙ simulatus em

a ptor a põt ꝯueniri, qa nõ potest allegare turpitudinẽ suam. l. transactione. C. de transa. & l. si creditoribus. C. de ser. pi. da. ma. Sol. fateor ꝯtriũ, & ipse actor põt agere ꝯ ipsum vẽditorẽ, ac si facta non esset vẽditio, tñ ẽt ipsum emptorem posset cõuenire si simulatus fuit. & sic nota, ꝙ tota die fiunt istæ simulatæ venditiones. Intelli-

2 ge simulata, qñ nullus alius ꝯctus † in veritate agebatur, alias si in veritate fiebat donatio, vel transactio, & fingebatur alius contractus, valeret, prout agebatur, vt no. in l. nuda. de ꝯh. emp. facit. C. si

b cer. pet. l. si ex pretio. & l. si pro mutua. & sic non hr̃et locum hæc lex. Sic intelligo in statutis, quæ loquuntur de exceptione simula

c tionis. sed licet dominium non transferat̃ ex tali ꝯctu simulato, an trãsferatur possessio? Respon. sic, si hoc agatur, quia ad translationem poss. nõ requiritur causa. l. j. §. si vir. de acq. pos. dicam. eo. ti. l. quod meo, in prin. vbi glo. de hoc tangit, alias in dubio præsumo traditionem simulatam sicut ꝯctũ. Facit C. si quis alt. vel sibi. l. cũ propria. Sed vr̃ ꝙ ẽt si vera fuit venditio teneat venditor. Vñ op. de l. q̃q̃, in prin. sup. eo. vbi sufficit, ꝙ tpe operis facti, sit dñs. Solu. si res est operis facti: sed si in alterum transit, tũc loquitur hic, & l. quanquam. §. Iulianus. sup. eo. quod patet, quia fit lit. contest.

ADDITIONES.

a Ale. Simulatus emptor. Vide Bar. in l. filios. C. quæ in frau. cre. quæ autem dña sit inter cõtractum simulatum, & fraudulentum, vide Bart. in l. post cõtractũ. inf. de dona. & per Bal. in l. si ex pretio. C. si cer. pet. & quod no. Bar. in rub. C. deposi. & Cy. in l. optimam. C. de cõtrah. & comit. sti. & Bal. post Bart. in l. j. C. plus val. quod agitur. Et quando dicatur contractus simulatus, vide hic D. Io. & Barto. in consi. quod incip. Pet. Nico. in ordine. 44. & in l. pacta nouissima. C. de pac. vbi ponit modũ probandi contractum simulatum, & ibi Bart. l. 3. de positu. & Bal. in l. mutum. C. si quis alteri, vel sibi. & d. l. j. C. plus val.

b Pomp. Non habe. et locum. Vide Alex. in l. donatione. C. de col. & cons. 46. vol. 3 vbi dicit, quod nedum possit agi rei vendicatione contra emptorem, sed etiam contra habentes causam ab emptore.

Menoch. Tiraq. de iure constitut. in 3. par. limitatione. 8. nu. 3.

c Ale. Dñiũ nõ trasferat. Et vide quod no. Bal. in l. fi. C. de nõ nu. pe. & in l. si absenti. C. si cer. pe. Et adde Bar. in l. quẽadmodũ. C. de agr. & cẽs. lib. xj. & Bal. in c. j. §. callidis. de ꝓhib. feu. alie. p Fed. dixit, ꝙ ibi erat casus, ꝙ ex cõtractu simulato si interuenit traditio, transit possessio qđ dicit esse verũ, qñ veritas tendebat ad translationem possessionis, alias nõ trasferẽ. Adde Bal. in l. emptore. plus. val. quod agi. & c. sed Bal. in l. j. C. de usur. tenet qđ ex cõtractu simulato nõ trasferatur possessio, quia vbi suspicio fraudis, vel simulationis, ficta traditio præsumitur simulata, & Ang. & Imo. & alij. in l. j. §. si vir. inf. de acq. pos. & Ang. in l. si donatione. C. de coll. Bald. in d. §. callidis. Adde post hanc apost. Roma. cons. 246. Paris. Vide Ale. cons. 57. in fi. uol. 5.

LEX XIII.

Atheius ait.

Primo pro dãno præterito, intra annũ ꝑt ꝯueniri, qui aut clam: post annũ actione in fcm̃ ex edicto de alie. iu. mu. cau. fa. h. d. Gl. magna format vnũ ꝯtrium, cuius ꝯtrij timore lex nostra habet tres lec. Opp. hic inuit, ꝙ actio de dolo ꝯcurrit cũ interdicto, qđ vi aut clam. Contra. l. j. §. & si alia & ait ptor. su. de dolo. Itẽ dr̃, ꝙ cat̃ post annũ, sed actio de dolo finit̃ anno, vt l. vlt. C. de dolo. Huius ꝯtrij timore sunt hic tres lec. Et prima lec. est, ꝙ hic loquat̃ in dolo adhibito in faciendo labi annũ interdicti. Scd̃a lec. est, ꝙ hic loquatur in dolo adhibito in faciendo opere. Tertia lec. est, ꝙ in dolo adhibito circa alienationem iudicij mutandi cã factã. Sed m primam, ad ꝯtrũ rñ. qđ hic loquitur in dolo adhibito in faciẽdo labi annũ, & sic circa diuersa competunt de dolo, & interdictũ. Et si dicis, nõ dat̃ de dolo post annũ. verũ est, sed annꝰ nõ trãsit, qa incipit a die doli cõmissi in faciẽdo labi annũ, & sic posset ẽt in fine interdicti. & sic post annũ duraret. Et sic respectu ad primã, & ad scdam, licet gl. dicat ad primã. Sed op. qa s̃m hoc datur restitutio, vt ex qb. cau. maio. l. ait ptor. § fi. & sic nõ de dolo, vt l. 1. §. idẽ Põponius, sup. de dolo. Ob hoc ista gl. rep̃hendit̃ hic j. sustinebo, statim dicã. Forte fuit negligens in agẽdo, &c. Quod intelligo sic. Pone, ꝙ dolus fuit cõmissus circa finẽ anni interdicti, ꝙ laberet̃ intra mẽsem, certe restitutio dẽt peti ĩtra mẽsem. l. nõ. n. su. ex q. cau. ma. Et plene no. l. ab hostibus. §. sed ꝙ simpliciter. c. ti. vnde iste fuit negligens intra mensem. & sic cessat restõ: merito datur de dol. Hoc vult dicere gl. sed nõ vr̃ bene dictũ, qa sibi nõ dẽt imputari, d. l. j. § & si alia. su. de dolo. Sed id verũ de actione, quę oritur tpe doli cõmissi, vt ibi no. & sic põt sustineri ista lec. Item gl. j. ibi, vel dic, ꝙ de dolo. Rug. reprobat istam lec. postea sustinet per alium modum, s. ꝙ dẽt de dolo Item in inte. rest. pp dolũ commissum, vt annꝰ labat̃, & vtrũq; est bñ dictum suis casib. Scd̃a lect. est, ꝙ hic loquat̃ de dolo adhibito in ædificando, & ista ponitur ibi. alij dicunt, vsq; ibi, vel dic. dicit. n. ꝙ hic nihil potuit reo imputari quare intra annum non egerit actor. sed ibi in l. ait prætor. §. fi. sic. Et s̃m hoc illa nil facit ad ppositum. loquitur ergo hic solũ qñ dolus fuit adhibitus in ædificando. Et si dicit quõ ergo dat̃ post annũ? Dic ꝙ hoc a cõpositoribus fuit additũ, cum hodie duret biẽnio. l. fi. de dolo. & hoc vult dicere gl. circa istam lec. Sed ꝯ qa s̃m hoc actio de dolo cõcurrit origine cum iterdicto, quod vi aut clam. ergo, &c. vt d. § & si alia. Resp. interdictum est gñale. l. j. §. j. s. ti. 2. Ergo põt cõcurrere cum actione de dolo, vt s. de dolo. l. j. in fi. & l. 2. & ibi no. & sic sustinet̃ ista secunda lec. quæ est hic, ꝙ hic loqtur de dolo. ibi in actione in factũ ex tit. de alie. iu. mu. cau. fa. pp dolũ commissum in alienãdo. Nec ob. ꝙ etiam datur illa intra annum, vt gl. dicit, & ista lec. probatur. j. c. l. post venditionem. in fi. Et istam tene tamẽ prima lec. notabilior est, & gl. tenet in d. §. si alia.

1 *Statuto stante ꝙ domus delinquentis destruatur, & si sit aliqs q̃ hẽat locũ cõe cũ socio, & partẽ iferiorẽ, & ille deliquat, an tota domus dẽat destrui.*

§. De eo opere.

No. ꝙ de eo, ꝙ fit post lit. cõt. nouo iudicio opꝰ ẽ. De hoc dic plene vt l. si põt s. de iud. Dic plene in l. si quis in usũ. §. fi. s. tit. j. Deinde no. ꝙ opus quod fit post lit. cont. tollitur, qñ id quod fit ante cõtestatio

2 ne, sine eo tolli non põt. Hoc † facit ad qõnem q̃ antiqtus b mota

a fuit. Qñ vnus ex socijs, q hẽt domũ cõem cõmittit delictũ, ꝓpter qđ

b dẽt destrui domꝰ, & hẽt partẽ inferiorẽ delictum cõmittẽs, an tota dẽt destrui? Dy. ponit hãc q. s. de dam. ĩfe. l. si finita. §. ex hoc. & quidam ponunt hic, & qdã in l. nõ ampliꝰ. §. fi. s. de le. j. Cy. in l. & si seuerior. C. ex qui. cau. infa. irrogat, & alij ponunt in l. si is cum quod. s. cõi diui. Ego arguã pro, & ꝯ, post soluã, & primo ꝙ dẽat destrui, vr̃ casus hic. Facit l. Plautius, & l. lineã margaritarum s. ad le. Falc. & l. si periculũ. 2. in fi. de pec. leg. & l. j. §. si qs ex moris. j. quorũ le. vbi cuiuslibet rei qs hẽt partẽ, licet tali diuisione eorũ pereat res. In ꝯtrũ facit l. si cõem. sup. quẽad. ser. amit. Pro hoc l. cũ q. § ꝑ parte. su. de his qb. ut indig. & l. 2. qñ, & q. quarta pars debi. l. nõ an plus. §. fi. de le. j. qa determinationes verborũ sũt diuersæ. Tu dic q, qñq; qđ sit faciẽdũ, qñ ante sñiam, qñq; post sñiam ante executionẽ, qñq; post executionẽ. Prĩo casu, qñ ante sñiam, pone ꝙ qs vadit & oñ. iu. le hrẽ partẽ inferiorẽ, & petit, ꝙ iudex non ꝓnunciet domũ destruẽda, & tũc iudex si vult põt cõmutare pęnã destructionis in aliã pęnã, & illa est cã, qa esset incõmodũ alterius pt. s. l. qđ ergo. §. pœna grauior su. de his, q no. infa. & l. si Post. domũ. C.

cx

ADDITIONES.

a Barb. Hoc facit ad q. Et vide do. Flo. in l. 2. de ser. ru. gener. & vide Bart. in l. q. aliena. de neg. gest. & non amplius. sup. de leg. j. do. Abb. in c. j. de resti. spol. j. vide quæ dixi ibi, vbi remisi, & tetigi. Et vide Bar. in cons. incip. cõe. Lucignani. 197. li. 1. vbi loquitur de fossatis, & allegaui istum tex. ad quem spectat.

b Ale. Quæ antiquitus. Ad hæc q. faciunt no. per Bar. in l. stipulatio. §. 1. de oper. no. nun. & quod no. Barto. in simili in l. 2. C. vt intra cer. tem. Adde no. per gl. de pe. dist. j. sed continuo. Io. An. in c. fęlicis. de pę. in 6. & Io. And. in d. c. super. Spec. in prin. post Bal. in l. si seuerior. C. ex qui. cau. infa. irro. et Bal. in d. §. pęna grauior. Vide oĩno Bar. in l. cũ alicui. de neg. gest. et Bal. in l. 2. C. q. b. in cã. fer. ꝓ pre. li. ac ci. vbi ponit, ꝙ si domus cõis destruit̃ pp delictũ alicuius cõsortis, ꝙ alteri dẽat ꝓstari æstimatio. Adde si domus dẽat destrui, an destruentur res in ea positæ per Bal. in l. pe. C. de naut fę. et p Bal. post Dy. in l. nõ amplius, §. fi. ff. de leg. 1. cum l. seq. ubi de q. de qua hic. et Bal in d. l. si is, cũ quo. Sed quid si duo fratres hñt vnã turrim in feudũ, et diuidũt p superius et inferius, an superior hẽat rei vẽdicationẽ? Et ꝙ nõ, sed inferior tñ. C. de rei ven. l. 1. nisi dicas, ꝙ inferior hẽt vtile dñiũ totius, et superior utile dñiũ, quod lege non cauetur. Bal. in c. j. §. præterea ducatus. de ꝓhi. feu. alie. p Fed. & ad q. Bar. hic vide Io. And. ĩ Spe. de iur. et da. da. et in rub. et eo casu, quod deberet destrui. vide de ęstimatione. su. ti. j. i l. cũ emptor. Adde, quid si in hac domo destruenda debeat fieri ędificium ne pars alterius destruatur, cuius expensis fiet? Io. And. in add. Spe. in titu. de expensis. in prin. Menoch. Assic. in c. j. in prin. nu. 29. quib. mod. feu. amit.

ex quib. cã inf. irrog. Ista est determinatio Cy. ibi posita, & in hoc casu vera. Si tñ iudex ꝯ voluerit pronũciare, nõ pp hoc tenebitur parti ad aliquid, ut ĩ. dicã. Scdo casu, qñ quærit post sñiam, & ante executionẽ, quia fuit pronunciatũ domũ destruẽdam, & tũc placet op. ꝙ fiscus redimat partẽ alterius, postea destruat. l. si postulauerit. ĩ. de adul. & l. nõ amplius. §. fi. de le. 1. & l. 2. C. qñ, & qb. quarta pars deb. Sed si fiscus nõ vult, qa domus est destructa totalr, tũc põt socius ꝯ sociũ agere, qa suo facto est dãnificatus. l. si cũ quo. š. cõi diui. & in l. pe. in prin. sol. mat. & l. si merces. §. culpæ. a fu. loc. Si vero vult agere ꝯ iudicẽ, q fecit destrui, hic est aduertẽdũ. Aut domus prius publicat, & publicata destruit, & tũc vr̃, ꝙ iudex nõ teneat, qa rõe partis põt su p toto disponere, vt C. de ven. re. fis. com. cũ priu l. j. li. 10. Sed illud pcederet si poneremus fiscũ velle: sed si fiscus nõ vult vt statim dicã, teneret actione in factũ ex l. Aquil. vt š. ad le. Aql. l. quemadmodum. §. magistratus & lex, quę iubet domũ destrui, debet intelligi sine alterius iniuria. l. a. §. merito. & §. si quis a Princ. ĩ. ne qd in l. pub. & l. Imperator, in prin. ĩ. de fideicõ. lib. Pro hoc optime C. de bo. dam. l. j. & ĩ. de pę. l. Imperator. & l. pgnanti. Debet ergo iudex facere destrui partẽ inferiorẽ quantũ põt, ita ꝙ pars superior salua remaneat, & idẽ cõtingeret, si essent domus, q essent vna cõtignatione contextæ, ar. l. si finita. §. ex hoc edicto. š. tit. j ꝯiũcta l. si eõem. quẽadm. ser. amit. Nõ ob. hæc l. j. tñ. qa Franc. Accur. & Dy. dñt, ꝙ hic in veritate totũ destrui dẽi, licet diuersis iudicijs, iõ destruit. sed i casu pposito vna pars dẽi destrui, alia nõ. aliæ leges nõ obst. qa in qualibet habet particulã, s. p indiuiso, sed cũ ad diuisionẽ deuenit, non fit diuisio pp q eorum res pereat, d. l. 2. qñ, & quib. quarta pars deb. & d. l. non amplius, [a] de leg. 1.

ADDITIO.

a Claud. §. culpæ. Nunquid autem fiscus, qui successit in locum illius teneatur socio. vide Are. consi. 101.

LEX XVI.

Post venditionem. Damnũ cõtingẽs post litẽ ꝯtest. & fundo vendito, venit I hoc iudicio. Itẽ hoc iudiciũ ꝯ eũ, q dñs est, proponit. h. d. No. ꝙ dixi in summario. Opp. ad primũ dictũ, de l. si tertius. §. si quis prius: š. eo. Sol. hic post cęptum iudicium vendidit, ibi ante, vt in gl. Tu dic aľr, ut dixi, quia hic vẽdidit, & nõ tradidit, & sic remanet dñs, ibi transtulit dñium, & hoc in prima parte huius l. Sed in secunda debet dici, ꝙ vendidit, & tradidit. Et ad hãc secũdã opp. š. e. l. q̃q̃. in §. Iulianus. š. e. Sol. ibi eã alienauit pendente iudicio, hic anteq iudicium esset cęptum. Opp. š. e. d. l. emptor. Sol. intellige hanc fm illam ꝙ non sit imaginaria vẽditio. Distinctionem collige ex pdictis per te ipsum. Vltim. no. ꝙ in hac actione quis debet dicere, ꝙ noceturt fundo, non sibi. Simile ĩ. eo. l. pe dixi š. e. l si ternus. §. officium. Item hic in fi. est t ex. pro 3. lect. posita in l, Atheniis.

LEX XVII.

1 *Seruitus vna non tenetur ex usu alterius.*

2 *Debens decem paria caponum omni anno, si soluit quinque per viginti annos an præscribat.*

3 *Debens omni anno decem monetę antiquæ, si soluit per decem annos decem solidos monetæ nouæ, an primæ obligationi sit præscriptum.*

4 *Si vnus ex pluribus hæredibus soluit tantum, vel vni tantũ pars eius, quod annuum præstabatur fuit solutum, quod præscribatur.*

1 **Si prius nocturnæ.** Per † vsum seruitutis vnius, alia nõ tenet. h d. Op. & vr̃, ꝙ sit vna seruitus, licet diuersæ ꝯcessiones, vt š. de vsu, & hab. l. p seruum §. vsu legato a. s. sub l. sed si de fructu. Sol. ibi vna seruitus ꝯtinebat 1 le aliã quo ad ꝯmoditatẽ. hic secus. Op. de l. fi. š. com pd. Sol. ibi plures ꝯcessiones tẽdebãt ad vnũ, hic ad diuersa. Nunc intro gl. & op. de l. vna est via. de ser. ru. pd. & quẽad. ser. ami. l. 2. & l. si stillicidij, in fi. Sol. hic in fi. erãt plures seruitures, ibi vna, vt dicit gl. † Vlti.

2 a Dy. [a] inducit in arg. ad q. debes mihi oĩ anno decẽ paria caponũ,

b Soluisti p xx. ann. v. tñ, qrit an huic actioni sit pscriptũ? [b] Et Dy. distingult. Aut erant plures oblĩones, & non retinet totũ ius, vt hic. Aut erat vna oblĩo, tũc si ille qnq; paria recepit, & sciebat sibi deberi 10. & tũc pp receptionẽ partis totã oblĩonẽ retinet, si ignorabat, in quinque retinet oblĩonẽ, & in 5. amittit. l. is, qui. š. qb. modis vsusfr. ami, & bene. Sed gl. est in l. cum notissimi. §. in his. C. de pscrip.

3 30. ann. Iac. But. disputauit similẽ qõ. † Quidã tenetur dare omni anno decem solidos rauigis antiquorũ, soluit p decem annos decẽ solidos monetæ nouæ, q est minoris valoris. Quæro an primæ oblĩoni sit præscriptum in totum, vel in partẽ, vel in nullo. Et pro huius solutione iple distingui sic. Quãdoq; vnũ dẽtur, & soluitur aliud respe. diuersorũ, & tunc non retinetur in alijs ius, vt hic, & l. l. si cõem. š. quẽad. ser. amit. Qñq; vnũ debetur, & soluit aliud respectu eius qđ debetur, vt vsura respectu sortis, & tũc oblĩonẽ retinet. l. cũ notissimi. §. in his. de pscr. 30. ann. & ita in q. pposita x. solidi nouæ monetæ sunt quo ad cõmodum pars x. solidorum, q de

4 beant antiquæ, & iõ distingue, ut sup. † Sed qd si vnus, qui debebat

4 decem annua [c] decessit relictis duob. hæredib. & vnus tantum soluit, & alter cessauit tpe cõstituto, vel econuerso creditor decessit relictis duobus hæredib. & vni tm̃ est solutum. Certe his casibus vnus præscribit, seu contra vnum præscribitur, sicut si ab initio essent duæ obligationes, ut l. nam satis. §. j. sup. quemad. serui. amit.

ADDITIONES.

a Paris. Vltimo Dy. Vide Com. consi. 80. circa med.

Bar. D. 80. reputat casum illius l. fi. singularem, sed in contrarium alleg. casum in c. olim, de censi. & respondet ad l. is qui.

b Alex. Si præscriptum. Adde, quæ no. in l. cum de in rem verso. ad fi. ff. de vsur. & vide quæ dixi post Imo. in l. quæ dotis. ff. sol. mat. & gl. in c. auditis, de præscri. & Io. And. in regula, plus semper. in merc. per Cy. in d. l. cum notissimi. §. fi. & ad limitationem illorum vide l. aduersus. & quod ibi gl. & Bal. C. de vsur. per D. Ant. in repet. in c. peruenit, in vltimis verbis, de censi. Adde q. Bar. de soluente monetam, an præscribat. Rom. con. 113.

c Claud. Decem annua. Adde Bal. in c. querelam, de elect.

1 *Notarius conficiens instrumenta, an debeat ponere clausulas consuetas.*

a **§. Plautius,** [a] Alias **Placuit.** Cõtractus factus i dubio dẽt itelligi fm ꝯ

1 suetudinẽ. h. d. tene mẽti istã lec. Et tota † die [b] fiũt instrũ, q & dẽnt po

b ni oĩa, q ex ꝯsuetudine [d] veniũt, & dixi in l. ex ea parte. de ver. obli. pbat. C. loc. l. except. & de agne. & cẽs. l. dñi pdiorũ. & š. ti. j. l. si finita. in prin. de ædil. edic. l. ꝙ si nolit. §. qa assidua. & l. si qs rerum. ĩ. de cust. reo. Quæ est rõ, ꝙ p lapidẽ nõ possum ducere? Et dic, vt in gl. ĩ verbo, p lapidẽ. & vide ipsam, q signat ar. ꝯria, & nõ soluit, ibi, p cęteros. in fi. sed ibi erat expresse ꝯsuetudo pbibita p legẽ. Dicit hic, ꝙ dẽnt seruari ea, q sunt de ꝯsuetudine. Quæro, an sit verũ simplr? Et ibi vide gl. sup ver. p lapidẽ. q inci. i. nõ dẽt, & c. Gl. sol. & itelligit, ꝙ nullũ detur vltra modũ ꝯsuetum: secus si secundum communem modum consuetũ. l. quod si nolit. §. quia assidua, de ædil. edi. Facit ĩ. de cust. reo. l. si quis reum. & sup. ti. j. l. si finita, in princ.

ADDITIONES.

a Paris. Plautius. Vide Ale. consi. 29 vol. 2. & late Fel. in c. cum M. Ferr. 3. nota. extra de const. Ias. in l. fi. de iu. emph. vbi etiam quærit, an notarius incidat in falsum, si non apponit clausulas consuetas, late Ias. in l. ut liberis. C. de collat.

b Pom. Et tota die. Vide Ale. consi. 105. vol. 2. ad fi. Pan. 16. vol. 1. & 72. ad fi. vol. 1. & 74. ad fi. eo. vol. 88. vol. 1. & plene Fel. in c. cum M. Ferrar in q. 10. de constit. & in c. 2. in ver. stylus curiæ, de rescri. & in c. 3. in ver. fallitur sexto, de proba. & in c. causam quæ, de testi. & Bal. in rub. C. de his, quæ in frau. vbi ponit magnam limitationẽ ad istã materiam, si vera est, quod tamẽ puto facillime posse confundi. & vide etiam Barb. in d. c. cum M. & Are. cons. 8. & 11. & Ale. consi. 27. vol. 2. & 28. eo. vol. ubi ponit an sit consuetum apponi i instrũo venditionis, & multa per Ale. consi. 27. vol. 2. vbi ponit qualiter debeat ostendi de tali consuetudine, & 89. eo. vol. 2. vbi dicit, idem etiam, quo ad statutum, Old. 225. & Ale. 200. eod. volu. 1. & 205. eo. vol. vbi ponit, an quis videatur conductus cum salario, quod est solitum dari aliquibus officialibus similibus. & 65. volu. 3. vbi dicit, ꝙ ad excusandum aliquem debet attendi id, quod est cõsuetum. & 85. ad fi. vol. 3. vbi dicit, ꝙ debitor ex diuersis causis soluẽs in dubio vr̃ soluere pro causa ex qua erat consuetum solui. Et Bal. in l. 3. C. de peri. bo. subla. lib. 10. & Ale. consi. 89. vol. 3. vbi dicit, ꝙ notarius censetur rogatus, ꝙ apponat clausulas consuetas, & ꝙ notarius potest extẽdere instrũ circa clausulas consuetas, & ẽt illud emendare, & corrigere supplendo, & addẽdo clausulas consuetas, ẽt postq̃ illud parti tradiderit, & 17. vol. 3. vbi dicit, ꝙ cõtractus censetur initus scđm dispositionem statutorum loci, in quo fit. Et vide Ang. in l. si negotia. ff. de neg. gest. & Ale. consi. 108. vol. 3. ubi dicit, ꝙ cũ ductus videtur, secundum ꝙ est consuetum, vel disponitur per statutum, & 124. vol. 5. ubi dicit, ꝙ concessio facta ab ecclesia, in dubio vr̃ facta secundum consuetudinem ipsius ecclesiæ, & Barb. in c. ꝙ translationem. de offic. deleg.

c Ale. Fiunt instrũ. Vide per Bald. in l. hinõi. ff. in prin. de leg. 3. adde meliorem tex. de corpore iuris in l. fi. C. de fideius. circa fi. & ibi no. Bal. quod notarius simpliciter rogatur intelligitur rogatus, quod apponat clausulas consuetas apponi. & Bal. in l. 6. de condi. instit. Et adde, quæ dixi post Bar. in l. fi. inf. de tab. exhib. & ad Bar. hic adde eundem in l. de die. circa fi. prin. sup. qui satisd. cog. Et istis adde tex. in l. 4. §. in cõmissoria. cum gl. sup. de leg. commiss. bene facit quod no. glo. & Bal. in l. si quis sub conditione, de hære. instituen. quam multum no. Bal. in l. emptione. C. plus val. quod agi. & in l. etiam. & in l. ordo. C. de execut. rei iud. Sed quid si cõsuetudo reperitur diuersimode. Dic, quod inspicienda est rationabilior, & minus alteri præiudicialis, tex. est hic, volunt ibi Doct. in c. cum olim de consuet. Bar. in l. a. in fi. prin. sol. mat. aliter dicit, & dicit Bal. arg. glo. 3 in l. huiusmodi, in princ. de leg. 1. quod tabellio, qui conficit instrumentum debet cõficere secundum formam consuetam, quod fit de iure validũ &, alleg. tex. sing. scđm eum in d. l. fi. C. de fideiuss. Istis adde Bal. not. in rub. C. de his, quæ in frau. cred. Faciunt not. in l. vel vniuersorũ, de pig. ac. & qđ ibi dixi, & qđ no. Bar. in l. si pignore. §. fi. de pig. act. Verũ aũt cogatur notarius ad apponendã pœnã in instrũo, vide oĩno Bal. in l. cũ qđ in. fi. cer. pet. vbi etiã ponit, quid si esset dictũ, quod faciat ad consilium sapientis, an debeat pęnã apponere, & quod no. Bal. in c. 1. §. hoc quoque. de succ. feu. quod dixi in l. illa institutio. de hære. insti. adde Bal. in rub. C. de fi. instr. sed tertio quæritur. ubi vult, quod imbreuiatura recipiat suppletionẽ in renunciationibus, & alijs clausulis a iure, & cõsuetudine, & vide ibidem ver. quarto q̃rit & c. ubi dicere vr̃, quod illud sit verũ in eodẽ tabellione, sed alius, q nõ fuit rogatus nil põt supplere, & facit tex. in c. cũ M. Fer. de cõst. ubi clausula, q cõsueuit apponi in literis Papalib. psumitur apposita, & dicit Bal. in add. Spec. i ti. de loc. qđ locatio in emphyteusim simpliciter facta ab eccle. psumitur facta in tertiã gñatione filiorum, si ita erat cõsuetũ. Ad quod no. Imo. in c. potuit, de loc. dũ dicit, quod cõcessio facta sibi, & filijs, intelligitur de fęminis, si ita erat cõsuetum. Et de suppletione imbreuiaturæ, vide Bal. in l. contractus, C. de fi. instr. & quod no. Bar. in l. si is, qui testm̃ & Bar. in l. cõtractus. ver. q̃ro circa istam secundam, & c. & ideo dicit no. Bar. in l. nemo est q nesciat. de duob. reis, quod cõtractus cẽsetur semp initus scđm cõsuetudinem, licet non dicatur. Et an qs teneatur apponere in renunciationib. clausulas generales, & renunciationes beneficiorum, vide Bal. in l. pactum, in 16. q. C. de coll. & quid si apposuit hypothecã bonorũ, de qua nihil est dictum. Bal. nõ clare decidit in l. j. ff. sol. matr. & uide Bal. in l. a. C. de fals. quod notarius addens pęnam in instrumẽto tenetur de falso, p eũ dẽ in l. fi. C. de exec. rei iu. & gl. et Doct. in l. ex ea. in prin. de uer. obli. Adde huic apost. Ale. consi. 102. 3. lib.

d Clau. Ex consuetudine. Debes hoc intelligere etiam si talis consuetudo non sit pscripta ita notabiliter dicit Ant. de But. in c. fi. de consuetu. qđ sequitur Are. consi. 11. ubi pro hoc ad ducit alia fundamenta, et respondet ad gl. et no. per Bar. in l. Labeo. sup. de supell. leg. quæ uidetur obstare.

§. Via

§. Via publica. Locus publicus medius interueniẽs, non impedit seruitutem haustus im pon.h.d.dominus meus.

§. Sed loco facto Locus facer medius impedit seruitutem constitui.h.d.

1 *Fundus medius inter fundum dominantem, & seruientem, quando impediat seruitutem constitui.*

§. sed si fundus. Fũdus medius extraneo non impedit seruitutẽ constitui, illo extraneo
1 permittente vti.h.d. † Ex omnib.p̃dictis habes no.a Aut inter fun-
a dum dominantem, & seruitutem est locus priuatus, & tunc aut
est eius, qui hẽt p̃dium p̃dominantẽ, & non impeditur seruitutis constitutio, vt in ver.licet.s̃.hac l.§.via Aut est alterius priuati, & impeditur constitutio seruitutis, nisi consentiat, ut hoc §. Aut est publicus locus medius, & tunc, aut ad vsum seruitutis non requiritur aliqua constitutio, & non impeditur tunc seruitus, ut su.§. via publica, nisi sit flumen, q̃ transiri non possit. Aut requitur aliqua constitutio, vt facere aquædnctum, & tunc impeditur, nisi Principe permittẽte, vt hic, & l.prox.in fi. Aut est in medio locus nullius ut facer, & tunc impeditur, ut sup.hac l.§.sed loco sacro.

ADDITIO.

a Habes no. Adde, quæ no. Bar.in l.no p solum, in prin.de ope.no.nunc.

LEX XXII.

1 *Scientia inducit patientiam, remissiue.*
2 *Error iuris, & facti, æquiparantur.*

Labeo ait. Opp.de l.Sabinus.ver.sed & si in re.su.cõi diuid.Sol.illa lex distinguit tres casus. Q̃nq; cõ
scientio expresse, & tunc in totum mihi præiudico, ut est in 2̃rio. 2. respõ. Quãdoq; taceo, & video, & sic cõsentio, & tũc non possum agere, ut destruat: sed ago ad interesse, vt hac l. Labeo. & s̃.ut.1.l.q bona, §.si qs iuxta. Q̃nq; ñ p̃sentio, nec tacite, nec exp̃sse, vel ignoro, vel sciẽs erro, & tunc in nullo mihi præiudico, vt hic & in pxima l sed hoc ita. Et ista p̃bantur p l.Sabinus.s̃.cõi diuid. & in casu huius l.ubi dixi agi ad interesse, nõ intelligas hac actione, cũ illud veniat officio iudicis, ut no.s̃.eo.l.s̃.iter.§.t.sed actione in factum,
1 vt s̃.de seru.vrb.præd.l.si fistulæ. † Vltimo ex gl.no.illud quod dicit
a scientia inducit patientiam, &c.a quod plene ẽxaminaui sup. sol.
2 mat.l.quæ dotis. † Item in d.l.sed hoc ita, æquiparatur error facti, & iuris. Nam in eo, quod dicit imperitia: ĩtellige, scilicet iuris Ad istud opp.de l.3.de sup.leg.gl.non soluit. Dic, q̃ ibi loquitur de errore cõmuni, qui facit ius, hic de errore singulari. Item opp. de l. non fatetur, de confess. Sed dic, vt ibi no.

ADDITIO.

a Ale. Paticotiam, &c. Adde quæ no. Bal.in l.si certis annis. C.de pac. Et an scientia & notitia superueniens noceat, vide per Iac.de Bel.in l.3.de incert...up.

LEX XXIII.

Si vsusfructus. Hęc actio nõ datur vsufructuario, nec in fructuanũ directa, sed vtilis sic.h.d.

LEX XXIIII.

a **Vicinus.** a Si arando aliqnis opus faciat, ex quo aquæ possent nocere vicino, si aliter fundus coli non poterit, hac actione nõ tenet.h.d. No.p formatione libelli, dixi s̃.e.l.si tertius.§.officiũ. Item no.quod compellitur præcise. Dic, ut in gl.

ADDITIO.

a Barb. Vicinus. No.pro faltando libello, & uide Bar.in l.si mater.§. eandem causam.ff.de excep.rei.iud.l.item si possessori.§.si iurauero. sup.de iureiur.

1 *Lacus priuatus excrescens, & occupans prædium alienum, non priuat dominum eius dominio.*

1 **§. Lacus.** Tene secundam lect. † & hoc est verum in lacu priuato, secus in publico.l.lacus.J̃.de acq.rerum domi. Et hoc vidi de facto in vallibus Rauennæ, quæ cum excreuissent, & alienum pręd inm occupassent, dixi, illius esse valles cuius erant: & prædium illius, cuius erant valles.

LEX XXV.

1 *Ciuitas, an possit facere statutum, quod non appelletur a sententia.*

Si cui infra, Alias **Is cuius.** No. bonum casum, si noceret viæ, per quam
a itur ad fundũ, nocere fundo. Facit ad multa, a p̃cipue certũ est, q̃ ci
b uitas, q̃ hẽt primas, & scdas cãs appellodus, põt facere statutũ bne liceat appellare, ut s̃.de orig.iur.l.2.§.exactis. Si vero habet solum causas primas, sed in prima, & secũda appellatio deuoluitur ad superiorẽ, non p̃t facere statutũ, ne liceat appellare, qa disponeret circa id, quod non est iurisdictionis suæ quod non põt, l.fi.C.de iurisd. omn.iud. & ibi no.extra, de maior. & obed.c.2. & ibi no. & est tex.
c de in curã.c.venientes Sec pone, q̃ ciuitas c habet causam principalem, & primam causam appellationis. secũdario cã appellationis deuoluitur ad superiorem, vt sunt ciuitates Marchiæ Ancho-
1 nitanæ, tunc idem, † quia non põt statuere ne appelletur. quia appellatio prima est via per quam peruenitur ad secũdam: ergo, &c. Ad hoc facit de itin.actuque priua.l.veteres.

ADDITIONES.

a Ale. Facit ad multa. Adde Bar.in l omnes populi.in 3.q.prin. Ioan. And.cap.si de appel.in 6.Bal.in l.si.ad fi.C.de temp.app. & in l.fi.C.de sen. & in l.pro grammate.C.commina. vel epi. & in l.si appellatio.C.de app.post Cy. & in l.1.sup.de offi.p̃fe.præt. & in l.1.in aliquibus sec.iu.de cõst. Ppin.Ino. & alij in c.venientes, de iure iur. Bal.in 1.const.C.§.quibus. & quod no. Bar.in l.si quis sub conditione, in si. prin.de cond.inst. & vide Rom.in rub.de arbit & quod in simili no. Bal.in l.cum antea.C.de arbit. & Imo.in l.1.in §.si.inf.a quib.appel.non licet.
b Pom. Statutum. An valeat statutum, quod a sententia non appelletur, vide Bar.in l.omnes populi.ff.de iust. & iu.in q.super quibus possunt fieri statuta. ego ibi dedi remissiones.
c Alc. Ciuitas. In hoc Bal.in l.fi.C.de sent.tenet contra Bar.hic, & forte melius. & vide Bar.in consi.suo inci. In Christi nomine amen, in ciuitate Tudertina. Adde Bald.in l.a.C. de appel. & Bar.in consi.172.lib.2.incip. In nomine Domini, dubia occurrentia ex quæstione, & Bal.in l.pe.de iust. & iu. & in l.omnes populi, & Bal.in l.fi.eo.tit. & per Ang.in d l.omnes populi. Bal.in l.cum, de consuetudine, sup.de legib. Adde Bal.consi.278.3.lib.
Menoch.Paris.consi.70.nu.18.lib.1, & consi.3.nu.9.lib.4.

LEX XXVI.

1 *Consuetudo dat iurisdictionem contentiosam.*

1 a **Scæuola,** Alias **Solere.** † Cõsuetudo dat a iurisdictionem contentiosam, & tunc expone quibus, i iudicibus, Et sic est casus, q̃ consuetudo dat iurisdictionen contentiosam, & cõcordat.C.de diuer.offic. l.viros.lib. 12.secundum Dy. De hac q.non disputo hic. Cy.C.de emanc.lib. l.j, Gul.de Cu.in l.imperium, de iurisd.omn.iud.dicit, &c.

ADDITIO.

a Alc. Consuetudo dat. Vide quod no. Bar.in l more.in prin.su.de iurisd.omn.iud. Immo adde, quod consuetudo dat potentiorem iurisdictionem, ut videtur per id quod dixi in l.præcipimus.C.de appel. & de hac materia vide gl.vbi Doct.in c. cum contingat, de foro compet.

De publicanis, & vectigalibus. *Tit. IIII.*

Dictum est sup de dam.infec. per quod prouidetur ad damna futura: verum, quia fiunt damna, & extorsiones per publicanos, iõ
a hic ponit de publicanis. Cætera dic, vt in gl.a

ADDITIO.

a Ale. In gl. Quid si publicanus, cuius merces ex conuentione ciuitatis, vel dann datium deputata est stipendiarijs, debet habere a ciuitate, an possit compensare? vide per Alb.q̃ non, in l.in ea.per illum tex.cum glo. C.de compen. tene menti, quia fuit de facto.

LEX PRIMA.

1 *Dictio, item, inducit continuationem quanda adijcitur prædentibus, &c.*
2 *Item inducit repetitionem, quando per iam adijcitur oratio nõ perfecta, sed defectiua ex parte appositi, vel ex parte verbi.*

a **PRætor.** a Ibi, familia publicano mãdante, vel ratũ habẽte. Ibi, publicanorũ, sine mãdato. Ibi, iudicium dabo, subaudi in duplum, sicut s̃. & hoc col
b ligitur ex dictione, item, b sup.posita, s̃m Iac. de Belui.
1 probatur in processu legis. † No.q̃ dictio, item, est repetitiua. Ha-
c betis in l.in repetẽdis, de legat.3 & dic, ut ibi, quãdo dictio, item, c profertur ab homine, sed quãdo profertur a lege, Iac.de Belu.disputauit, & posuit in Auth.vt cum de appel.cog. in prin. & dicit finaliter. Aut est eadem ratio, & vtilitas, & intelligitur repetitio,
d alias dictio, item, inducit continuationem. Tu dic, d quandoque p dictionem, item, adijcitur præcedentibus noua oratio in se perfecta omni perfectione, & tunc non inducit repetitionem, sed continuationem, vt ff.de iniur.l.item apud Labeonẽ, in prin.ad Turpil.l.fi. & ad muni.l.fi.§.item rescripserunt.cum § seq. & de adm.
2 rer.ad ciuit.pert l.si Q̃nque per dictionem, item adijcitur oratio non perfecta, sed est defectiua ex parte appositi, vel ex parte verbi, tunc illud in quo oratio deficit, suppletur ex præcedentibus, & in hoc inducitur repetitio, ut hic. Nam dicit, iudicium dabo, non dicit in quo, uel ad quid, & sic deficit ex parte appositi, vnde intelligitur in duplum, & suppletur ex pręcedẽtibus, sicut J̃.ad leg.Iul. de vi publica.l.3.§.1. & ad le.Corne.de sica.l.eiusdem.§.alio.ad le. Corne.de fals.l.j.§.j.cum multis simil.

ADDITIONES.

a Bar. Prætor. Facit c.1.de procur.
b Ale. Dictio, item. Adde tex. & Bar.in l.a sententia.inf.de app. & Bal.in l.quemadmodum.§.fi.sup.ad leg.Aquil.
Menoch. Maria. Soci.fi.n.consi.10.col.7.circa med.
c Pom. Dictio, item. Et vide Bar.consi.26. & 37. & Ale.177.in princ. volu.1. & 37. vol.3. & 102.col.5.ubi loquitur in respondẽte positionibus, ut respondens videatur repetere in sequentibus, quæ habeant orationem imperfectam, quod dixit in prima, non autem in his, quæ habeant orationem perfectam.
d Barb. Tu dic. Et facit, quod si testator dicit, lego Titio centum iure institutionis. item Sempronio, quod intelligitur iure institutionis, secundum Do.Ioan.hic, & uide plene Do.Pet.de Anchar.in c.Ioan.de test.Bar.in l.in repetendis, de legat.3. Et vide quæ ibi remisi.

1 *Vectigal a tributa in quo differat.*
2 *Argumentum a communi vsu loquendi, procedit.*
3 *Annua præstatio publica, census, & tributum, quando sunt idem.*
4 *Contractus censualis sit, quando quis sibi nihil reseruat in re, licet sibi certa pensio præstetur, si reseruat, dicitur emphyteusis.*
Differentia inter salarium, & tributum, qualiter intelligatur.
5 *Vectigalia, & pedagia sunt munera personalia.*
6 *Veterani, & clerici non tenentur ad vectigalia, & pedagia.*
7 *Vectigal pro animali soluit mulio, pro soma soluit dominus somæ.*

§. Hic

§ Hic titulus. Supra ponit verba edicti,hic incipit ex-
ponere. Op.ꝙ publicanus dicatur,i.pu-
blice peccās,vt in Euāg.Sol.duob.modis,vt dr̄ in gl.Quero,quid
vult dicere tex.siue vectigal pēdāt, vel tributū ꝯsequātur? Gl.dat
duas sol.prima bona,& vera.& notabilis. siue ergo qs colligat ꝑ
fisco,sine ꝑ se cū fisco aliqd p̄stat ꝑ mercede,idē est. Scd̄a expoli
tio est,ꝙ ponitr̄,vel,ꝑ.i.sed hæc nō placet,qa illud siue,primo posi
tū,reqrit aliud siue,vel aliā disiūctiuā,l.ꝙ si seruus.§.1.de in rē ver
1 so.qđ hic nō eēt.†Quero,q̄ sit dr̄ia īter vectigal,[a] & tributū? Dic,
a vt ī gl.& bñ,& hoc si assumitr̄ vectigal vt spēs:secus si vt genus, vt
2 J.e.l.Imperator.& ibi dicā. Et no.hic arg.†ex cōi vsu loquēdi,di-
3 cā J.e.l.cotē.§.q maximos.& idē†est annua p̄statio,publica p̄sta-
tio.census,& tributū,fm glo.qđ verū est, qñ debetur fisco. Sed si
debetur priuato,ecclesiæ,vel ciuitati,tūc est dr̄ia, qa ille,q dēt an
nuā pēsionē,vel est cōductor,vel emphyteuta: & si nō soluit, ca-
b dit a iure suo,vt extra,[b]de relig.do.c.constitutus,vbi tex.& gl.no,
4 †Et est ꝯctus cēsualis,qñ qs cōcedit oē ius quod hēt in re, licet si
bi dēat p̄stari certa pensio. Sed qñ sibi aliqd iuris reseruat,tūc est
emphyteusis:qđ est notādū,hoc no.ī d.c.ꝯstitutus,ꝑ Ber.& Inno.
Et sic intelligo drīam inter tributū,& alia,q̄ ponūtur sup.de vsuf.
c l.hactenus. Quæro,an vectigalia,[c] pedagia, & similia sint mune-
d ra realia,vel ꝑsonalia? Dic,ꝙ sunt ꝑsonalia,[d] q̄ iñ imponuntur ꝑso-
e næ,ꝑ reb.& iō veterani,& clerici ñ tenenr̄[e] ad ea,vt C.noua vect.
5 l.fi.& extra,đ cēsi.c.q̄q̄.li.6.& †iō ꝑ aīali soluet mulio: ꝑ soma sol
6 uet dñs somæ,vt S.loc.l.cū in plures,§.pe. Sed † qd si pro mulo nil
dēt solui fm legē,vectigalis,nec ꝑ soma,nisi porretur suꝑ aīali,qs
soluet pedagiū? Puto dñm somæ,qa illa principalr̄ vehit, vadit.n.
7 aīal pp somā,†nō soma pp aīal,arg.sup.de ser.rust.p̄d.l.qui sella,ī
prin.§.dixerit aliqs. Præmissa expositione literæ,format gl.vnam
opp.& soluit,vt patet in litera,q̄ est clara vsq; ad §.vnde quæritur.

ADDITIONES.

a Ale. Differentia inter vectigal. Vide,quæ dixi post Bar.in l.1. C.de iure emphy.
& Bal.de pace Const.in verbo,persoluere fictum. & quod no. Bal.in auth.& q,
C.de bon.auth.iudi.poss. Et quid sit tributum,vide gl.& Bar.in rub.C.de ann.
li.x. Et quid si dicatur,concessit sub annuo censu,an dicatur contractus censua-
lis,vide Inn.in c.ad audientiam,de reb.eccle.non alie. Et an emens pedagia vi-
deatur emisse pœnas transgressorum,no.ff.de act.emp.in l.creditor,in prin. & ibi
per Cy.in addi. & per Bal.in c.1.de feu.cog.& in l.1.C.de fruct.& lit.expen.
b Barb. Vt extra. Et illum tex.D.Io.facit sing.ꝙ quando quis tenetur præstare cē
sum,non cadit a iure suo,illo non soluto.
Menoc. Crauet.consi.217.nu.4.
c Barb. Quæro an vectigalia. Qua autem pœna punitur si quis eos coegerit, vide
tex.in clem.præsenti,de censi.
d Ale. Sunt personalia. Idem dicit Bal.in l.placet,C.de sacros.eccl.
e Non tenentur. Vide Bal.idem tenentem in d.l.placet.& Bar.in l.j.in fi.C.de mu
lierib.& in quo loco.lib.10.

1 *Auxilium extra ordinarium coadiuuandi causa introductum, non tollitur per or dinarium.*
2 *Interdicto de publicanis qui egit,an possit agere alio, in eo,quod plus est.*
3 *Actione vna electa,alia tollitur,quando vnum est factum,& vnus titulus criminis,& plures sunt agendi formę.*
4 *Factum quando vnum est,plures tituli criminis,& diuersæ agendi formæ, si actum est vna actione,potest agi secunda in eo,quod plus est.*
5 *Actione vna electa,alia non tollitur,quando sunt plura facta, plures agendi formæ,& plures tituli criminis.*
6 *Delinquendo quis non facit suam conditionem meliorem.*
7 *Specialis via quādo generalē tollat,& sic ꝓuisio spālis qñ tollat generalē.*
8 *Librum si emi,& dedi arras,tamen non vis dare librum, sed arras duplicatas,possum agere ad totale interesse.*

§. Vnde quæritur. Expedita literę expositiōe. &
ꝯrio,nūc format qōnem.† Au
1 xiliū extraordinariū coadiuuādi causa introductū nō tollitr̄ ꝑ ordi
nariū.h.d. Op.de l.in ꝓuinciali.§.de ope.no.nūc.gl.soluit, ꝙ ibi ꝯ
ius cōe est auxiliū exordinariū:hic fm ius cōe. Et p̄t intelligi,qñ
auxiliū extraordinariū venit ad coadiuuandū ordinariū, & sic di-
sponit eo casu,quo ꝑ ordinariū est dispositū. iō dicitr̄ fm ius cōe,
& tūc nō tollitur,vt hic. Secus qñ venit ad supplēdū, vel corrigē-
dum,& sic disponit eo casu, quo a iure cōi ē dispositū ꝯ ius cōe,
l.ius ašt.§.1.de iust.& iu.& tūc nō cōcurrit cum ordinario, vt ibi.
2 Quæro,si aliquis egit†isto edicto,an possit agere alio in eo,quod
plus est? Gl.dicit,ꝙ sic.alle.gl.plures leges,& signat ar.ꝯria ad suā
determinationē,& nō soluit.& Dy.pro eius sol.ponit verba mul-
a ta,& ideo ꝑ decłone verbōrū Dy.[a]& gl.opp. ꝯ id qđ determinat
gl.de l.si cū exceptione,§ eū qui.§.qđ met.cau.So.fm Dy.ibi illa
actio non erat pęnalis originalr̄, iō in totū tollitur ꝑ rei ꝑsecutio-
nē.Inst.si quadr.pau.fec.dic.§.fi.& ibi no.& J de act. & obl.l.q ser
uum,in fi.hic erat pęnalis originalr̄,l.qui ea mēte,J.de fur. & J.vi
bon.rap.l.pe.Itē opp ad idē §.nau.cau.stab.l.idē ait.§.si. Solu.dicit
Dy.nō est facilis,nisi r̄ndeas,vt ibi no.qa hic vtraq; actio ꝓest de iu
re cōi,ibi altera est ꝯ ius cōe.Sed certe & hoc ē ꝯ ius cōe, ꝓut po
nitur ex delicto alterius publicani tenen. Sed r̄ndeo, ꝙ quæstio
ꝓponitur qñ ex delicto proprio publicani.& sic est bona sol.p̄ce-
dens,fm Dy. Extra gl.ad p̄dictam determinationē op. de l plura.
J.de act.& obl. Huius timore Dy.recedit a determinatione glo.
& dicere vr̄,ꝙ si p̄mo actū fuit hoc iudicio , ñ poterit postea agi
furti,vel vi bon.rap.ꝑ p̄dictam l.plura. Et ad huius decłonē ponit
b certas regulas[b] notab.quas examinemus. Prima r̄la est, † qñ est
3 vnū factum,& vnus titulus criminis,& plures agendi formæ,tūc
vna electa tollitr̄ alia,l.licet,in fi.§.nau.cau.stab.& J.de act.& obl.l.
plura. Idē ī ꝯctib.l.qđ in hr̄dē,§.eligere,sup.de trib. Sic videmus
in plurib.actionibus, q̄ ex eadē causa originē hn̄t, licet sint oblō-
nes diuersæ,quia vna electa tollitr̄ alia,l.si reus,J.de fideiuss. & hoc
si ꝯ eūdē:secus si ꝯ diuersos. Nā non tollitr̄ electione,vt sup. de ad
min.tut.l.q negociationē,§.ex duob.sec. Dy.ista reg.ē verissima.
Casus est in l.j.§.in tutela.& §.seq.sup.de tut.& ratio.distra. Vñ cū
hic in lege nr̄a sit vnū factū,vnus titulus crīs, s.furtū, vel violēna,
licet sint diuersæ agēdi formæ,iō vna electa alia tollitr̄,tñ d.l.licet,
in fi.quā Dy.alleg.nihil facit, qa ibi sunt diuersi tituli oblōnis,l.de
recepto, & furto. Tñ ex illa lege corrigitr̄ alia r̄la,vt patet ex solō-
ne.sup.posita. Sed ꝯ p̄dictā regulā positā ꝑ Dy. facit l.j. J.arb. fur.
cęs. Sed Dy.hic r̄ndet,ꝙ ibi est idē titulus crīs in gn̄e,nō descēdē
do ad spēs,si bñ aduertatis fm Dyn.& bñ. Nā lex Aqlia punit dā-
nū datū ī gn̄e,sed ista actio punit illas spēs dāni dati, s.si furtī arbo
res sunt cæsæ. Eodē mō r̄ndet Inst.si quadr pau fe.dic.§ fi. Sed ꝯ,
qa eo.mō rapina est genus,sed rapina publicani est spēs. R̄n.q̄dā
sunt delicta noīata,qb.a iure nomen imponitr̄, vt furtū,rapina,&
similia,& ī istis de facili cognoscitur , vtrū vnum delictū differat
ab alia specie,quia ita demū differt,si cadit in aliud nomē delicti:
sed si est idē nomen,adiectio qualitatis alicuius nō facit eē diuer
sam speciē,vt furtum manifestū a non manifesto , furtū publica-
ni,vel alterius:sicut homo albus,& niger nō differūt specie, vt J.
c eo.l.fi.§.quoties. Quædā sunt delicta innoīata,[c] vt damnū datum.
l.Aquilia punitur,illud est nomen gn̄ale, & tot hēt species, quot
sunt modi dandi damnū,arg.§ de ṗuer.verb.l.nālis. & ideo cū per
actionē arb.fur.cæs.puniatr̄ tm̄ illa species,merito differt ab hac l.
Aquilia,sicut species a genere, & sic in hoc §.prout loqtur de dā
no dato,dico, ꝙ si esset actum l. Aquilia, posset agi hac actione, ī
eo qđ excedit. Guil.tñ formando q.restringit ad noīata crimina,
4 vt furtū,rapina,&c. Secūda r̄la † est,qñ est vnū factū, plures tituli
criminis,& diuersæ agendi formæ, tunc pōt secunda agi ī eo, qd
excedit.l.j.J.vi bon.rapt.& de act.& obl.l.cū ex vno,& ꝑ hoc ap-
paret intellēs l.in gl.alleg.fm Dy.sed ꝯ opp.de l.j.§. in tutela, d tut.
& rat distr.vbi nō tollitur vna per aliā in aliquo. Sol.dicit Dy. ve-
rū , qñ diuersi tituli criminis se hñt,vt genus, & species, vt furtū,
qđ est genus ad rapinam , & dānū datum ad actionē arb. fur.cæs.
vt dixi,sed isti tituli hñt se, vt excedēna & excessa, l.crisi furtum ,
teneris actione de rationib.distrahendis,quia tutor, & teneris fur
ti,& isto casu teneris qualibet actione insolidū, & vna electa, alia
non tollitur.l.j.§.in tutela.& seq.de tut.& ra.dist.& ista fuerūt ver
ba Pet.recitata per Cyn.in l.quicunq;,C.de ser.fug.in 6.ꝯrio. Pro
5 batur J.de adul.l.si adulteriū cū incestu. Tertia † r̄la est,qñ sūt fa-
cta plura,& plures agendi formę, & plures tituli criminis, & tūc
nō est dubiū,ꝙ vna electa,alia nō tollitur.l.nunq̄ plura,de pri.de-
lic.& ibi dicetur. Prædicta vera in actionib ciuilib. & nō ad vindi
ctam,sed qñ criminalr̄,& ad vindictā.sic vt dicit d.l.nunq̄ plura,
6 de priu.delic.& ibi dixi. † Venio ad seq gl. Ex hac lege colligitr̄, ꝙ
delinquendo qs nō facit suā conditionē meliorē. Op.de l.decre-
to §.de susp.ec.tut.gl.nō soluit. Dic,ꝙ illud est ꝑ quandā cōsequē-
tiā non directo, cum illa sit ex causa remota,non proxima,vt ibi
per Dy.& in c.quod ob gratiā,extra,de reg.iu.li.6. Item ex hac l.
7 colligitur,† ꝙ specialis via generalē non tollit. Opp.de l.maritus,
de procu.& de l.si de prec.cōuent. Sol.illud generale pōt intelligi
p̄mo,an spālis ꝓuisio legis tollat gn̄alem ꝓuisionē legis? &
d certe nō,[d]& sic loquitur hic,quod plene dixi de no.ope.nun.l.1.
§.1. Secūdo,an ꝑ specialē ꝓuisionē hominis receditur a gene-
rali prouisione legis,& sic loquūtur leges ꝯriæ. Et isto casu dicit
Dy.an prouisio legis est inducta beneficio speciali ꝯ ius cōe, &
tūc per specialē prouisionem receditur a generali prouisione , vt
in ꝯrus.arg.l.eius militis.§.1.de test.mili.& ī corpore de nō alie.
§.qa vero verisimile.sed qñ ꝓuisio legis est fm legē & ius cōe,
& tunc non vr̄ recessum,vt plene no.per Cy.in l.2.de iure emph.
e in 6.q & in l.& habet,§.cum quis,J.de precar. Facit ad q.[e]emi † a
8 te librum,& dedi arras, tu nō vis dare libr̄ū, sed duplicatas arras:
Ergo volo totū īteresse meū,an ꝑ ꝓuisionē arrarū , videat recessū
a ꝓuisione legis? Dy.dicit ꝙ nō,qa fm legē est ꝓuisio.l.j. §.de act.
emp.& l.si traditio.C.d act.emp.h.d.Cy.& Iac.de Arc.gl.mouet
Inst.

ADDITIONES.

a Ale. Verborum Dy. Vide Bal.in l ancillę.C.de fur. Quæ aūt sit pœna publicani
permittentis ire contra decretum, vide in l.mercatores, C.de commer.& merc.
b Ponit certis regulas. Adde Bal.in l.hoc edicto.in fi.prin.ut.eo. & vide quæ ibi
dixi post Bar. in l.quod in hæredem.§.eligere.sup.de tribu.
c Delicta innominata. Adde Bar.in l.nunquam plura.de priu.delic.
d Et certe non. Sed an per ꝓuisionē hominis cesset prouisio statuti? Dic,vt ꝑ Cy.
& Bal.in l.fi.C.de repud.et Bal. in l.vbi adhuc.C.de iu.dot.adde ꝙ hęc in l.si fun
dum sub conditione §.Stichum de leg.1.& Bal.post alios in l.2.C.de iure emph.
Menoch. Ale.in l.maritus,nu.3 C.de procu.Cur.sen.consi.5.volum.23 in prin.
Ruy.consi.75.nu.18.lib.3.
e Facit ad q. Vide Cy.& Bal.in l.contractus,hic alleg.& in l.q sæpe,de contrahen.
emp.pulchre per Ioan.And.in Spec.de emp.& vend.in §.sciendum.super versi.
item no.ꝙ quidam sines,& incip.additio,de emptore loquitur,&c.vna cum ad-
di.seq.& no.Instit.de act.in §.actionum.

Inst. de emp. & vend. §. j. in fi. C. de fide instru. l. contractus, in fi. &
a ibi Cy. & ista videntur vera, ꝙ totum interesse possum petere, al.
si quis a socio. sup. pro soc. & l. prædia. sup. de act. emp.

ADDITIO.

a Pomp. Possum petere. Et ista est communis opin. vt inquit Ale in l. si cum dotẽ. ver. & ista faciunt ad q. in 2. no. sup. sol. matr.

1 *Dominus tenetur pro delicto famuli delinquentis, circa id ad quod praponitur, alias non.*
2 *Rectores ciuitatum tenentur pro delicto famulorum, quos secum ducunt, liberantur tamen eos exhibendo.*
3 *Dominus, quod teneatur pro delicto famuli, potest fieri per statutum.*
Argumentum de pacto ad statutum procedit.
4 *Agẽs contra officialem pro delicto familiæ, debet probare delinquentẽ fuisse de familia, & ad tale officiũ præpositũ, & qualiter hoc probetur. n. 6.*
5 *Probatur aliquem esse de familia alicuius, probãdo, ꝙ eum associat vt famulus, & ei seruit vt famulus.*

§. Familiæ nomen.

Nomẽ familię porrigit̃ ad seruos, & liberos, qui in eodem
1 ministerio hñtur. h. d. † Quærit̃ur an scholaris a ex delicto famuli
a sui, & dñs ꝑ delicto familiæ teneatur? Dy. d̃t, ꝙ nõ, ar. l. quoties, in
prin. & §. j. sup. de noxal. fallit in isto §. sed veritas est ista, ꝙ qñ qs
præponit familiã ad officiũ, & ipsa deliquit circa officiũ sibi cõmissum, tũc tenet̃, vt hic, & l. j. j. fur. aduer. nau. & Inst. de ob. quę
ex quasi deli. §. pe. & sup nau. cau. stab. per totũ. Sed si deliquit ex
2 id, ad quod præponitur, non tenetur, vt hic. † Et eodẽ modo dico
b teneri rectores terrarum b de delicto familiæ, quam secum ducunt, vt sup. ad l. Iul. repet. l. j. & l. si post depositam. C. de assess. sed
* liberatur exhibendo eum. * Quærit Dyn. c an per statutum d possit
c fieri, vt dominus teneatur † pro delicto familiæ? & nescio quare
d nõ, quia lex hoc facit, ergo & statutum. l. omnes populi. s̃. de iust.
3 & iu. Item per pactum. l. si quis pro eo. §. fin. & l. Græce. §. & generaliter. j. de fideius. ergo per statutum, arg. l. non impossibile. s̃. de
pac. qđ no. in l. nec ex ꝑtorio & l. neq; pignus, j. de regul. iu. & qđ
* no. C. de decr. dec. sup mõ. li. x. † * Vides ergo, ꝙ q agit ꝯ officialẽ
4 de delicto familiæ, debet probare ipsum esse de familia, & eũ ad
5 tale officiũ præpositũ. † Sed quær, ꝑbabitur aliquẽ esse alteri' famulũ? Rñ. eo ipso, ꝙ est associatus cũ alijs famulis, & seruit vt alij
famuli, licet de hoc nulla interuenient scriptura. Casus est not. de
præp. sacro. scri. l. fi. in prin. Sed qualiter probabo ipsum esse præpositum ad hoc officiũ? Certe eo ipso, ꝙ officiũ exercet, domino
sciente, videtur quis eum preponere, l. j. §. magistrum, s̃. de exerc.

ADDITIONES.

a Ale. An scholaris. Vide omnino Barto. in l. j. §. fi. & in l. ne quis. int. de incen. rui. nau. & hic adde Bal. in l. j. in prin. ff ne quis eum qui in ius voc. Bene facit l. cuicunque, §. sed & eum fullo. sup. de inst. & ꝙ ibi in apost. antiq. & adde Bal. in l. apud antiquos, ad fi. C. de furt. adde Rom. consi. 21. vbi ponit, ꝙ stante statuto, ꝙ potestas teneatur pro familia, ꝙ illud statutum recipit interpretationem a iure communi, nisi potestas familiam exhibeat. & vide etiam eius consi. 15. Dec. consi. 8. nu. 12.

b Teneri rectores terrarum. Idem tenet Bal. Inst. in rub. de pœ. iud. & §. proficisci. l. obseruare. sup. de off. procon. & leg. & limita, vt per Bar. in d. l. si post depositã. & adde quod dixi in l. fi. de publ. & quod no. Bar. in fi. huius l.

* Clau. Exhibendo eum. Quid si statutũ disponat circa hoc, vide Are. cons. 12. & consi. 14. & plura similia per Fel. in c. cum ordinem, de rescr. & unum uerbum p Bar. in l. si iure in vlt. q. sup. de leg. 3. & in l. fi. sup. de his, quæ in testa. delen. cum concor. quas ponit Ale. sup. in rub. de noui ope. nunc.

Barb. Quærit Dy. An autem famulus præsumatur delinquere ex mandato domini, vide c. cũ ad sedem, de restit. spol. vbi est casus no. ꝙ non. Bal. in l. 2. C. d' Epi. & cle. Bar. tenet cõtra in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori. sup. de noui ope. nũc.

d Al. An per statutum. Sed quid de delicto commisso, antequam esset famulus, vide Bar. in l. Titius. sup. de testa. mil.

* Clau. Libro. Adde plene Ale. in l. sæpe. ios. de re iud.

1 *Famulus liber qui delinquit si exhibetur a domino, tenetur ipso iure, & dominus liberatur.*
2 *Rector ciuitatis, non tenetur pro delicto officialis mortui.*
3 *Rector exhibendo officialem delinquentem in officio, quando teneatur.*

§. Quod nouissime.

Si famul' delinquẽs a publicano nõ exhibeat̃, sine
1 noxæ deditione tenetur. h. d. † Quæro, quid si sint liberi hoĩes exhibiti? Et dic, ꝙ suo iure tenentur, & dñs liberat̃. h. d. Ia. de Are. &
bene, eadẽ rõne. Op. j. eo. l. sed & hi. §. fi. vbi nõ tenet̃ publicanus,
2 si nõ exhibet. Gl. solui, † & bñ. qđ no. qa rector ñ tenet̃ ꝑ delicto
officialis mortui. Quæro qd est ꝑpriũ huius edicti? Dicit gl. quod
dñs teneat̃ de vitio, & de delicto familiæ, alias secus. Sed hoc nõ
placet, vt dixi sup. pxi. §. Quare dic, spãle est in hoc, qa exhibendo
eũ, liberatur: secus eẽt ĩ eo, ꝙ gerit officiũ priuatũ, & ꝯuenit̃ ex tit.
nautæ caup. &c. & ille exhibẽdo nõ liberatur. hoc vult dicere iste
3 tex. Sed hodie † per Italiã a hoc exprimit̃, vt in instr̃is, q̃ celebrãtur
a inter Rectores, & cõia, vt Rector teneat̃ ꝑ se, suisq; officialib. &
familia sua. Quo casu distingue, aut dr̃ sic simpl'r, ꝙ teneat̃ ꝑ se,
officialib. & familia sua, & tũc eũ exhibẽdo liberat̃ vt hic; qa ista
verba intelligo s̃m naturã officij, arg. de vsu. l. si stipulatus. & de
leg. j. l. si legati serui. & de dam. infe. l. damni infecti qdã. & de lo.
l. si vno. Si vero promutit soluere oẽm cõdemnationẽ fiendã de
eo & oĩb. officialib. & familia, tunc si libellus dirigit̃ ꝯ ipsum principalẽ Rectorẽ, esset idem quod hic: sed si dirigitur ꝯ officiales,
vel familiã, tũc eis cõdẽnatus ipse tenetur soluere, nec exhibendo
liberatur. Est. n. ex hac ꝑmissione fideiussor ind. solui. iõ. &c. Secus
si esset simplex fideiussor de iudicio sisti, qa tũc sistẽdo liberatur,
vt C. de fideius. l. sancimus. & l. si Barsatora in hoc tamen casu officiali mortuo non tenetur, quia in officialem non posset sula fieri, nec etiam in ipsum principalem Rectorem, vt sup. dictum est.

ADDITIO.

a Menoc. Per Italiam. Ferret. caut. 49. potestates.

LEX III.

1 *Dominus hic accipitur pro eo, qui habet maiorem præeminentiam.*

Cum si exhibuisset. §. Quod ait.

1 † No. ꝙ hic accipitur dñs ille, qui habet maioritatem, siue ꝑeminentiam, nõ ratione dominij. hoc inducit Iac. de Are. ad q. de eo,
qui reliquit vxorem dominam, & vsufructuariam in domo. Ad
idem sup. rer. amot. l. j. & j. de verbor. sig. l. pronũciatio. §. j. ibi, in
domo domini, &c. & C. de colo. Illyri. lib. 11. Et de hoc plene dico de leg. 2. l. Titia cum testamento. §. Titia cum nuberet.

1 *Agens ex edicto nau. caup. stab. satis est furtum esse factum per aliquem ex nautis, licet non dicat per quem.*
2 *Testis si petit sibi exhiberi rem, vel personam de qua interrogatur, vt illã cognoscat, debet fieri exhibitio cum indumentis, & qualitatibus eius.*
Famuli debent nominari, quando testis petit nominari omnes de familia, vt de nomine recordetur.

§. Ante autem actorem.

No. ex hoc §. ordinẽ ĩ hac actiõe ꝑcedẽdi: qa debeo primo mihi petere exhiberi delinquẽtẽ noĩati,
vt sciã, an hoc possit agi: vl̃ possum petere exhiberi oẽs famulos
ad recognoscendũ delinquentẽ, & hoc petet actor sibi fieri inter
certũ tp̃s, qđ exprimat in sua petitione, quo elapso aget hac actione. Iudex. n. nullũ ꝑceptũ facit de exhibẽdo, vt j. eo. l. hoc edicto.
& ibi dicetur. Opp. de l. si cum exceptione. §. in hac. s̃. ꝙ met. cau.
Sol. aliud in hac, aliud est in actione illa, vt patet ibi. Op. j. vi bon.
rap. l. 2. §. hæc actio. Gl. dat duas sol. Prima est vera, aliud est in ista
actione, q̃ in illa. Ratio huius est, quia ex verbis edicti colligitur,
vt hæc actio ita demũ det̃ si ñ exhibeat̃. Primo igit̃ debeo petere
1 exhiberi, sed verba huius edicti hoc nõ requirunt. Et idẽ dico † ĩ
actiõe ex illo tit. fur. aduer. nau. qa sufficeret dicere furtũ factũ esse ꝑ aliquẽ ex nautis, licet nõ exprimatur ꝑ quẽ, vt ibi dicã s̃. nau.
caup. stab. super rubr. Sed si quæras, quare prætor hoc egit, vt pri'
ꝯstet, an exhibeat̃, q̃ in alijs actionib.? Rñ. nõ est rõ, nisi qa scriptũ
2 est sic. † Vltimo facit a ad quæst. testis interrogatus de aliqua re, vl̃
a persona, petit testis, b vel pars vt persona, vel res exhibeatur vt te-
b stis possit cognoscere. Dico, ꝙ debeat exhiberi, & cũ eisdem indumẽtis, & quali tatibus. Et hoc no. Barb. de test. c. eũ cãm. Id m
si pero nominari mihi omnes de familia, quia tunc recordabor
de nomine, vt sup. ad exhiben. l. 3. §. si quis. qui est nota. §. ad hoc.

ADDITIONES.

a Paris. Vltimo facit. Vide Fel. in c. auditis. post Mo. de præscr.
b Ale. Petit testis. Bart. post gl. in l. j. sup. si ex noxa. causa aga. & Bal. ĩ l. si criminis. C. ad exhib. et gl. in c. cum causam, in fi. de test. quam alle. Bal. in d. l. si criminis. & Bar. & Bal. in l. 3. §. j. de testib.

1 *Statuto stante, quod villa teneatur capere malefactorem sub pœna centũ, si fuerint decem malefactores sufficit vna pœna de centum.*

Si plures.

Idẽ puto si plures liberi, ar. sup. l. j. §. familiæ. Ex
hoc §. no. ꝙ licet quot sint ꝑsonæ delinquentiũ
tot sint maleficia: tamẽ hoc est verũ quo ad ipsos principaľr delinquentes, vt j. de ĩ int. l. si plures. secus quo ad alios, vt hic, qa tunc
hñr pro vno, vt hic. facit j. si fam. fur. fec. dic. ꝑ totũ. Et ex hoc ꝑ
1 † qõ determinari a quã Dy. disputauit. dicit statutũ, ꝙ si villa non
a cepit malefectorẽ puniatur in centũ. Contigit, ꝙ decẽ homines
occiderũt vnũ, villa nõ cepit, an teneatur pœna centũ pro quolibet? Hic vr̃, ꝙ vna centũ tm̃ sit pœna, vt hic. Itẽ determinauit Dy.
ꝑ talẽ rõnẽ. Nã indefinita æqpollet vl̃i, vt l. si pluribus, de leg. 2. &
l. si plures, de lega. 3. ideo perinde est ac si statututu diceret, si non
cepit malefactores. Item dicit, ꝙ si non omnes caperet pro omnibus tenetur ad integra, quia in vniuersali si quid deest, tota oratio falsa iudicatur. l. si is qui ducenta. §. vtrum. sup. de rebus dub.

ADDITIO.

a Ale. Quæstio determinari. Idem voluit Bart. in l. si in rixa. de sicar. & inf. de act. & oblig. l. ex maleficijs. & Bal. in l. j. C. de cond. fur. per Lud. Rom. in l. lege Cornelia. sup. ad Syllan. per Bal. in l. ordinarij, in fi. C. de rei vend. facit qđ no. Bal. l. libellorum. §. sed si aliud. de accu. an tot sint accusationes, quot crimina. Et hęc faciunt ad q. dicit statutum, quicũque bannitus uoluerit exire de banno, soluat c. tota vna villa est bannita ꝑ vno delicto, ꝙ tm̃ tenetur ad centum. adde text. ff. ꝙ cuiusq; vni. l. j. & in l. mortuo. ff. de fideiuss. & idem quod tenet Dy. hic, tenet Alb. in 2. par. statu. q. 174. & quid si villa tenetur ꝑsentare malefactores, & ꝑsentauit vnum tñ ex plurib. uide Bal. in l. j. C. si plures vna sent. Et cum Bart. hic ẽt tenet Bal. in l. cum rationib. C. qui accus. Et vide Bal. in l. si familia. de iurisdict. omn. iud. et hic vide Bal. in l. minorib. C. de his, quæ vt indig. Adde quid si dicat statutum, ꝙ villa teneatur resarcire damna, et furta, quæ in ea fiunt, et uilla ob dãnũ fuit condemnata in centum, et post condemnationem malefactor puenit in fortiam Potestatis, et fuit suspensus, an uilla sit liberata? Bal. concludit ꝙ sic, eius consi. 203. 1. lib. sicut si cepisset malefactorem in crimine, et eum exbannisset, arg. l. fi. C. de mal. et math. et in Auth. ut nul. iud. §. si quis uero comprehensorum. Et secundum eum optime facit de prohib. feu. alien. per Fed. c. Imperialẽ. §. insuper. et de pa. ten. et eius ꝑiola. §. si clericus. §. si iudex. et §. si miles.

LEX

L E X IIII.

1 *Hæres publicani tenetur catenus, quatenus ad eum peruenit, etiam si agitur pro edicto familiæ.*

1 **Si publicanus.** Hæc actio datur ꝯ † hæredē publicani catenus, quatenus ad eū peruenit. h. d. Quærit glo. de vna q. quid qñ publicanus tenetur ex facto familię an transeat ꝯ hæredes? Gl. bñ respōdet. & idem ꝯsirmaudit, vt non teneatur hæres publicani, nisi quatenus ad eum peruenit.

1 *Literis officialis, an credatur, remissiuè.*
2 *Res illicitæ si cum licitis transferuntur, an licitæ publicentur, remissiuè.*

§. De rebus. De reb. quas Rectores sui. vł suorum vsus grā portāt, ñ dēt solui vectigal. h. d. Quęro
a vtrū sint alij casus aī qb. vectigal solui nō dēat? Gl. oēs enumerat. &
1 vide gl. q̄ inci. alias municipiū. † Ista l. inducitur in arg. an literis of-
b ficialis credatur? Et vī, ꝙ sic, ba lle. istam l. remitto ad no. in l. si qua per calumniā. C. de Episc. & cler. Qd̄ dic p Gul. de Cu. in d. l. si procurator. š. de procu. & in c. post cessionem. extra, de prob. Induci-
2 tur in arg. ad q. † qñ transferūtur res licitę cū illicitis, an licitę publicentur? Et vī ꝙ non, nisi illicitæ. Dicam j. eo. l. cotem. §. dñs.

ADDITIONES.

a Ale. Alij casus. Vide Bal. in l. pe. de nau. fœn. vbi dicit probari per iusm. Et ponit multos casus, in quib. vectigal non debet solui. & vide album sing. per Bar. per illum tex. in l. j. C. de nauf. lib. 11. Ad quod inducit l. fi. §. si propter necessitatē, j. e.
b Credatur. Idem Bar. per illum tex. cum fi. in l. j. C. de naui. lib. 10. & tex. & Bar. in l. 2. eo. ti. Adde bo. tex. in l. mulierem. C si man. ita venie. ne prosti. & in l. ea quidem. C. si manci. ita fue alie. & manu. & ibi gl. in ver. conuneat. bona litera, in l. si quis decurio. C. de decu. tex. apertus in l. prohibitum. C. de iure fis. adde, quæ no. Bar. in l. j. §. si quis neges. ff. quemad test. aper. adde, quę dixi in l. ex consensu. §. eū qui. de app. Bal. in l. pacta nouissima. C. de pac. ꝙ relationi officialis credatur. no. Bal. in rub. de fi. instr. ver. sed adhuc dubitatur. & Bal. in l. imperium.

1 *Consuetudo in vectigalibus seruatur.*
Castram habens, an præscribat ius exigendi pedagium tanto tempore, quod memoria non sit in contrarium.
Scientia cuius requiritur ad hoc, vt ius exigendi vectigal præscribatur.
2 *Ciuitates, & castra Tusciæ, quæ longissimo tempore exegerunt vectigalia, tale ius præscripserunt.*
3 *Quando confessoria competit, quando aliquis petit sibi ius exigendi vectigalia competere, & prohibenti negatoria, & contra quos.*
4 *Vectigal si probatur quem exegisse de quibusdam rebus tempore debito, ex hoc non poterit de omnibus exigere, sed de illis tantum.*

§. In omnib. vectigalib. Cōsuetudo seruatū vectigalib. Quęro, an no
a bilis habēs castrū, p ꝯsuetudinē acqrat ius recipiēdi vectigal. Et vī ꝙ ñ, qa exactio est ꝯ ius, vt i Au. vt nulli iud. §. j. ergo & c. In ꝯtrū, vī
b ꝙ sic, vt hic, & j. l. licitatio. §. earū. Dy. hic determinat, b ꝙ nō p̄scribat, nisi p tm̄ tps, cui⁹ memoria i ꝯtrariū nō existit, & hoc p c. sup §. p̄terea, ext. de ver. sig. & l. Imparatores. §. itē p̄scripserūt. j. d pol. & fa-
c cit l. 2. C. no. vect. sd d̄t ipse, ille tex. facit ꝯ, & vī ꝙ duo reqrūt, s. vetusta ꝯsuetudo, & ꝯcessio Principis, & iō altero deficiēte nō acqritur ius, l. si ita qs de ver. obl. & l. si hæredi plures. š. de ꝯdi. inst. Hoc vī ēt tenere gl. i. ꝙ vtrūq; reqratur, de verb. sig. l. minus ꝓpne. sed ista gl. dicit male, p d. c. sup. ext. de verb. sig. & hoc tenet Cy. i d. l. 2.
d noua vect. Itē Reges pñt ꝯcedere, d. c. sup. § p̄terea. ñ ciuitates, d j.
e e. l. vectigalia. & j. dicet. Vide ergo, ꝙ vectigaliū exactio p̄scribitē tpe, cuius nō extat memoria Et hoc intelligo qñ qs p̄scribere itēdit vectigalis ꝑceptionē, q̄ nulli cōpetit. sed si cuidā nobili cōpete
f ret, ex priuilegio, vel ꝯsuetudine, & ego vellē p̄scribere, & illud p̄scriberē minori tpe, adhibita distinctione, incipiā possidere titulo, & bona fide, vel nō, sicut in p̄scribēdo vsūmst. dicet j. Sed cū in p̄scriptione istorū iuriū incorporaliū reqrat scia eius, ꝯ quē p̄scribit
g l. 2. C. de seru. & dixi in l. j. in fi. š. tit. j. cuius scia reqritę in p̄scriben
1 do vectigal? † Rñ si p̄scribitur ꝯ priuatū, q illud ius hēbat, reqritur scia illius priuati, als reqritur scia illius iudicis, in cuius territorio vectigal. seu pedagiū exigit. Ille. n. est ad cuius curā ꝑtinet, & hoc
2 commissum est, vt C. no. vect. l. 3. & iō puto, ꝙ † ciuitates, & castra Tusciæ, q̄ exegerūt vectigalia lōgissimo tpe, cū hoc nō ꝑuenit ad
h notitiā Principis, h nec iudicis cōpetētis, hoc est p̄sidis: qa p̄ses nō fuit in Tuscia, a tpe Federici Imparatoris citra, nō p̄scripserūt, qa ñ fuerūt i quasi possess. q̄ ꝯstituitur p patiētiā aduersarij, & qa aduersarij scia nō interuenit. Itē sicut nō p̄scribitur vacāri ecclesiæ. Sed
i q̄ro, quo iure possum petere mihi cōpetere ius exigēdi vectigal?
3 Rñ. † quasi ꝯfessoria, sicut vsumfructū & cæteras seruitutes, l. uti frui. si vsufr. pet. & l. 2. si ser. vē. & eodē mō, q vult exigētē prohibere, poterit negatoria. Hoc tenet Inn. i simili ext. de sepul. c. certificari. aute fi. magnæ gl. Posset ēt qs ꝓhibere exigētē interdicto, vt p viā publicā ire, & agere liceat. vt no. i Spe. de cau. poss. & ꝓpriet. §. qa vero, ver. qd de colligētib Sed ꝯ quos agit? Rñ. negatoria, vel interdicto aget ꝯ exigētē, sed ꝯfessoria dēbit ꝓponi ꝯ eū, cuius principis interest, i. ꝯ ciuitatē, in cuius territorio est locus ubi exigitur, vel ꝯ p̄sidē illius ꝓuincię. Posset ēt peti vectigal petit. hær. ꝓposita ꝯ aliquē, q vectigal exigit, vel ēt ꝯfessoria ꝯ eundē, vel ēt Publiciana, si perēs p̄tēdit titulū, & possessionē, l. itē vidēdū. §. fi. de pet. hæ.
4 re. & l. si ego. §. j. š. de Publicia. † Sed qd si ꝓbatur k quē exegisse ve-
k ctigal, de qbusdam rebus tpe debito, an ex hoc potero exigere de oib. Rñ. no, sed de illis tm̄, ut j. de itin. actuq; priu. l. 1. §. si quis hoc
interdicto, & qd ibi no & sext. de præscri. c. auditis, in fi. & quod ibi no. per Inn. & probatur j. eo. l. licitatio. §. earum. & ibi dixi.

ADDITIONES.

a Ale. Quæro an nobilis. Adde, quod no. Bar. in l. cum de in rem verso. maxime circa fi. tu. de vsufr. & in l. si prius. sup. de aqua plu. arc.
Meno. Paris. consi. 25. nu. 55. lib. 2. Barba. consi. 41. col. 9. lib. 1. Ruy. consi. 115. nu. 7. liq. 4. consi. 15. nu. 7. eo. Sed aliter consi. 105.
b Paris. Dy. hic determinat. Vide Ale. consi. 6. volu. 1. Bal. consi. 370. 3. lib. & consi. 302. 1. lib. & cuius scientia requiratur in præscribendo vectigal, vide Ale. consi. 6. vol. 1. vbi dicit communem esse contra Bar. hic.
c Ale. Duo requiruntur. Adde Bar. in l. licitatio, §. earum. inf. eo. tit. & Imo. inf. eo. in l. vectigalia. vbi tenet contra Bar. & Imo. hic.
d Non ciuitates. Vide etiam Pan. in §. præterea. & ibi addita. & Are. consi. 30. in 3. dub. & Are. etiam in col. fi. vbi tangit hæc, & Ancha. in clem. præsenti, de censi. & aliquid per Ale. consi. 118. vol. 2. vbi ponit de eo, qui vult præscribere aduersus emphyteutam, vel vasallum, & sic vtile dominium, recognoscens directū. & 193 eo. vol. 2. vbi tangit de sententia. & 16. vbi etiam ponit hoc de sententia, loquens in tempore, cuius initij memoria non extat, & multa pulchra circa hoc vol. 5. & Bal. omnino in c. bonæ, de postul. prælat. & Ale. consi. 16. vol. 2.
e Ale. Præscribitur. Quia consuetudo, seu præscriptio æquiparantur priuilegio concessio a Principe ex certa scientia, d. cap super quibusdam. §. præterea, & no. Spe. de causa possess. & propriet. §. quia vero. ver. quid de colligentibus.
f Ale. Nobili competeret. Adde Bal. in c. 1. quæ sint regal. vbi tenet in aliquibus contra Bar. hic, & ibi vide, an sit dolus malus fraudare pedagia, adeo, ꝙ in foro conscientiæ teneatur? Et ibi tenet, ꝙ nisi ciuitates ex priuilegio habeant hoc ius percipiendi pedagia, semper erunt Imperatoris, ut ibi. Et etiam ibi dicit dict. Bar. esse veram inquantum distinguit, aut volo præscribere ius non formatum in personā alterius, & præscribo longissimo tempore, quod intellige sine titulo, sed cum titulo sufficit præscriptio longi temporis. C. de præscri. lon. temp. l. lōgi. Bar. ibi, quē vide latius, & an sit dolus fraudare pedagia, ita ꝙ in foro conscientiæ fraudans teneatur, vide inf. in l. vectigalia, in prin. Istis adde, quæ no. Inn. in c. cum inter. de maior. & obed. in c. cum olim de restit. spol. Qui autem possint imponere vectigalia, vide per Pan. & Pet. de Ancha. in clem. præsenti, de censi. & quod no Bal. in l. hi quibus. C. de fideicō. libe. & Bal. in l. cum proponas, in vlt. col. C. de naut. fœno. & ibi quis possit in mari ponere pedagia, seu passagia, & an per consuetudinē hoc ius possit acquiri. De materia, vide per Do. Ant. in c. peruenit, de censi. Sal. in l. vectigalia. C. noua vect. Et ad Bar. hic, adde Bal. in c. conquerēte, de offi. ord. & Abb. in d. c. super quibusdam, de ver. sig.
Adde quō præscribatur ius colligēdi pedagia. Bal. consi. 466. 4. li. vbi tenet, ꝙ requiratur scientia Principis, cōtra id quod dr in seq. apost. Et an ius colligendi pedagiū sit seruitus, vel iurisdictio. & an cōtra illud præscribatur, vide per eūdem Bal. consi. 202. 2. lib. & qualiter acquiratur per eundē consi. 242. & cos. 257. 2. li.
g Ale. Scientia requiritur. Adde no. per Inno. & Io. And. in c. Abbate, de verb. sign. Clau. Adde Ale. consi. 6. & seq. vol. 1.
h Ale. Notitiā Principis. Bal. in c. vnico, q̄ sint reg. tenet, ꝙ nō requirat scientia Principis, per c. j. §. conuenticula. de pa. iur. fir. & qa nō præscribitur cōtra Cæsareā potestatem. l. cōpetit. C. de præscrip. 30 ann. & per no. per Inn. in d. c. conquerente.
Meno. Crau. de antiq. temp. 2. par. 4. partis princ. nu. 13. Ruy. consi. 66. nu. 10. li. 1. cōs. vlt. n. 9. li. 4. Are. cōsi. 42. c. 2. in fi. Ruy. consi. 69. nu. 13. li. 5. Abb. con. 64. n. 61.
i Ale. Possum petere. Vide Bal. in rub. C. de vsufr. & no. Inn. in simili in c. Abbate. de verb. sig. & in c. examinata. de iudic. & in c. inter quatuor. in glo. 2. de maior. & obed. l. vbi tractat, an pro alijs iurib. q̄ pro seruitutib. cōpetat confessoria, & negatoria, & concludit, ꝙ sic, saltem quasi confessoria, & Bal. in c. j. ad fi. de mil. vasal. q cōtu. est. & in c. j. 10 ti. quæ sint reg. & Bal. in c. j. in ver. sed qd si probatur quem exegisse vectig. Ro. in l. vectigalia. inf. eo. quod no. Bal. in q. Appulus, &c.
k Barb. Sed quid si probatur. Et ibi Bar. & D. Pet. in c. auditis. hic alleg. & vide tex. in cōtrariū c. cum cōtingat, de deci. & ibi D. Abb. Bar. in l. arborib. §. de illo. ff. de vsufruct. & vide c. cum in tua. de deci. & ibi Abb. vide Bar. in l. j. §. si quis. de itin. actuque priu. & ibi remisit Bal. in l. 2. de seru.
Menoc. Crau. consi. 6. nu. 7. Paris. 25. 27. lib. 1.

L E X V.

1 *Publicanus soluens ante sententiam, liberatur a pœna.*
2 *Actio ex edicto de publicanis, an sit arbitraria.*
Actio quare dicatur arbitraria, vbi ponit quatuor regulas.
3 *Fur an restituta re liberetur a pœna, & vi bonorum raptorum.*
4 *Absolutus quando fuit actum hoc edicto, non potest alia actione conueniri.*

1 **Hoc edicto.** Si † publicanus soluit añ sniam, liberatur a pœna. h. d. Gl. q̄rit hic. Vel dicas, hic d vna q. & op. de l. si insulā, de ver. ob. Gl. d̄r spāle hic. Vel dicas hic tractāt
2 de lucro captādo, ibi non. † Quæro, vtrū ista actio sit arbitraria? Et gl. d̄r ꝙ nō, qa duæ serūt snię i arbitrarijs. Vide gl. i ver. absoluēdus est. q̄ inci. de ęqtate. ibi. §. satis, & hoc est spāle. Gl. hoc tāgit in l. j. §. ꝙ qdē. als est sub § dixerit. š. e. gl. alibi tenet, ꝙ sit arbitraria, vt Inst. de ac. §. p̄terea. Bī Dy. hic tenet ꝯ illā gl. & tenet istam, qa i act. arb. nos habemus quatuor rōas, quare dicitur arbitrariæ. Qñq; pp off. iud. qd̄ vertitur in arbitrādo interesse, rōne loci, vt de eo qd̄ cer. lo. ff. & C. qñq; dñr arbitrariæ in taxādo quantitatem, & in deferendo iusim in litem. l. in actionib. sup. de in lit. iur. Qñq; dñr arbitrariæ in terrogando, vt in actione noxali. Qñque arbitraria dr̄ ad imponendam pęnā. l. si cū exceptione. §. in hac. š. qd̄ me. cā. & in actione de dolo. l. arbitrio. š. de do. ibi. n. auget pęna, qa iudicis p̄cepto non est paritum: sed hic iudex nil ab initio pcepit. Sed publicano nō exhibēte ad petitionē actoris, dat hæc actio in duplum, vt hic patet. l. cum si exhibuissent. §. aute actorē. ubi dicit actorē debere dicere, nō aūt de iudice aliqd dicit. Ad p̄dictas reg. facit qd̄ no. p gl. in d. §.
3 p̄terea. & Cy. C. ubi ꝯue. q cer. lo. da. ꝓnu. l. 1. Quærit Dy. † restituta re, an liberetur a pœna furti, & vi bo. rap. Et vī ꝙ sic, ut hic, & sup. e. l. j. ver. qd̄ qdē. In ꝯtrium vī š. eo. l. 1. §. vnde q̄rit. vbi p hoc edictū non fit melior eius ꝯdō. ergo & c. l. q ea mēte. de fur. & vi bo. rap. l.
4 pe. Scd̄o q̄rit Dy. qd si fuit † absolutus hoc edicto, an alia actione posset ꝯueniri. Et dicit Dy. Aut fuit absolutus tanq̄ delictū ñ sit fa
ctum

ctum, & sic super facto. liberat͂ ab alia poena, l. si duo, §. Iulianus, ṡ. de iureiur. & l. duob. §. colonus, eo. tit. Aut fuit absolutus, quia nõ probauit actor, & tunc vr̃, ꝙ alia posset conueniri, l. ex morte. C. ad l. Aquil. & l. j. C. si cui. act. cri. pręs. & no. in d. §. colonus, secundũ Dy. ibi. Sed credo, ꝙ indistincte obstat excep. rei iudi. q̃a leges quę sunt alle. per Dy. loquuntur q̃n ex eodẽ facto oriuntur diuersi tit. obl̃onis. Sed hic ex eodem facto vna t̃m oritur obl̃o, & vnus titu. criminis, ut dixi ṡ. eo. l. j. §. vnde quęritur. vbi ẽt Dy. hoc tenuit. Sed q̃n sunt plures formæ agẽdi, & ab alia, quocunq; modo sit absolutus, l. singulis, & l. duob. diuersis. ȷ̃. de excep. rei iudic.

1 *Simplum in duplo est, & illud simplum est rei persecutorium, quando statutum dicit, quod quis soluat duplum.*

a
1 **§. Quærentib.** a No. † ꝙ q̃n statutũ dicit, ꝙ soluat duplũ, q̃a vnũ simplũ est rei psecutoriũ,
b & aliud pęnale, si loqoat͂ ĩ materijs mere pęnalib. duplatur, quod erat simplandu, l. si cum exceptione, § j. & §. quadruplatur. ꝙ met.
c cã. & ꝙ illud simplũ q̃ in dubio inest in duplo, vt hic. Cum semel d̃ facto acciderit, dicebat qdam mihi, ꝙ hoc iõ est, q̃a lex vltra procedit. Sed certe procedit declarando, quãr debeat intelligi in dubio, cum edicto nõ sit expressum, & sic est casus q̃õnis p̃cedentis.

ADDITIONES.

a Barb. §. Quærentibus. Et sic facit contra gl. in rub. nau. caup. quę videtur dicere, quod in duplo non sit simplum, vide Bal. in l. fi. C. de spons. Menoc. Soc. sen. consi. 36. nu. 13. lib. 4.

b Ale. Statutum. Dicit statutũ, ꝙ duplũ soluatur, q̃uo intelligatur? Vide Bal. & gl. ĩ fin l. 3. C. de naui. lib. 11. & Bar. in l. fi. C. de spõs. p illũ tex. & ibi Bal. idem gl. in l. j. in prin. sup. de ser. cor. & qđ no. Bar. in l. sanctio inf. de pę. Adde in gl. mag. in prin. l. si insulã. inf. de verb. obl. q̃ facit sc̃dm Ang. ꝙ si statutũ dicat, ꝙ q. emit rẽ imobilẽ nisi eã fecerit allibrari, vel si non soluit gabellã, q. incidat in pœna dec̃e, ꝙ si fuit accusatus, ꝙ prædicta non fecerit, euitat condemnationem soluendo vsq; ad sententiam sc̃dm ipsum. Qđ limitat Pa. de Ca. nisi statutum p̃fixerit certũ terminũ, quia tunc postea non admitteretur purgatio l. magnã. C. de cõtrah. & cõ. stip.

c Pom. Illud simplũ. Et vltra concor. alleg. hic per Alex. in apost. adde bon. tex. in l. vt cũ. 9. in hanc. sup. de ser. cor. & gl. in l. j. in prin. eo. tit. & tex. in l. 2. §. fi. su. de iu. & rat. dilu. in gl. in l. pe. inf. ad l. Iul. p gl. in l. Christianis. C. de pag. Bar. in l. vnic. C. de pę. tit. lib. 10. Pap. de Ca. in l. aduersus. C. de fur. & Ale. cons. 66. vol. 1.

LEX VI.

1 *Officiales plures ex eodem delicto tenẽtur insolidum, sed exactio fit pro parte, nisi alter non esset soluendo.*

2 *Officium dicitur velamen criminis.*

1 **Si multi publicani.** Plures officiales ex eodẽ delicto tenent͂ isolidũ, sed exactio fit p parte, nisi alter eẽt nõ soluẽdo h. d. ista lex, q̃ est ing. & menti tenẽda. Ibi, criminis reos, expone ą ĩr q̃ gl. & dic, reos. i. eos, quorũ crimẽ nõ põt velari prætextu alicuius officij. & qđ subijcit fraudis particeps. i. eorũ quorũ crimẽ p̃t velari, p̃textu alicuius officij. Nã
2 officiũ d̃r velamen criminis. l. tres tutores. ȷ̃. de admi. tu. & ibi no. & ȷ̃. ad l. Iul. pec. de cri. sacri. l. sacrilegij. §. j. Ia. de Are. & Old. Op. ṡ. ad l. Aql. l. itẽ Mela §. si plures. & l. si qs id qđ. ṡ. de iurisd. om. iu. Gl. d̃t spãle hic. Sed s̃m expõnẽ q̃ dedi, ñ est spãle, q̃a ẽ idẽ vbicũq; agit ꝯ aliquos, tanq̃ ꝯ officiales delinqnẽtes in offo, p l. aufert, ĩ fi. ȷ̃. de iu. fis. & l. tres tutores. ṡ. de admi. tut. & l. sacrilegij capite. post prin. ȷ̃. de cri. sacri. & hic, quod tene menti. Quæro, hic d̃r. ꝙ q̃libet
a cõueniatur pro parte, an teneat͂ insolidũ, vel ꝓ parte? Dic, vt in glo. Quæro qd velit dicere tex. in fi. reos criminis. Et gl. facit iuã expositionem. Tu expone, vt dixi in tex. Op. de l. aufertur, in fi. ȷ̃. de iu. fi. Sol. ut in gl. & tenę primam sol. quæ est vera intelligendo, ꝙ ibi non agatur ex hoc edicto, arg. sup. eo. l. j. § vnde quæritur.

ADDITIO.

a Ale. An teneatur. Vide Bar. in l. semper. §. si in sepulcro. infr. quod ui aut clam. & Bal. no. in rub. de pę. iud. in l. si quis id quod. §. j. in fi. ff. de iurisdict. omn. iud. Menoc. Boer. q. 310.

LEX VII.

1 *Onus dandi vectigal, incumbit possessori*

2 *Vectigal est nomen generale ad omne, quod fisco pro aliqua re præstatur.*

a
1 **Imperatores.** a Onos † dãdi vectigal incũbit possessori. h. d. Op. ṡ. e. l. j. §. j. & qđ ibi no. Sed expo
2 ne, vectigal, i. tributũ, & sic ꝓprie ponit͂, vt dicit gl. Vel dic † ꝙ vectigal est nomẽ g̃nale ad oẽ qđ fisco ꝓ aliqua re p̃stat͂. ut ȷ̃. ne qđ ĩ lo. pub. l. 2. §. si q neminẽ. Itẽ op. ꝙ hypotheca nõ possit eẽ sine principali, vt ȷ̃. de fideiuss. l. fideiussor obligari. in prin. Sol. vt ĩ gl. q̃a subaudit p̃sonas, s. t̃m, & sic p̃sona tenet͂. Et hęc vera. Vel dic, ꝙ hic
b casus spãlis. Sed ñ credo b verũ. p Auth. d̃ mã. Ptin. § ñ pmittas. posita. C. sine cẽsu, vel reli. auth. sed & periculũ. & ꝓbat͂ e. ti. l. 2. ibi obnoxius teneat͂, &c. vñ tene p̃cedẽtẽ. Opp. de l. idẽ Iulia. §. hæres, de leg. j. & l. ep̃s. §. pactũ. ṡ. de pact. Sol. vt in gl. Itẽ op. C. de fide instr. & iu. hastæ fisc. l. fi. & in illa l. facit distinctioocm. vide eam ibi.

ADDITIONES.

a Ale. Imperatores. Vide qđ no. dixit Bal. p illũ tex. & in l. is qui. C. de præ. & nib. reb. naui. lib. 11. Adde ꝙ idẽ Bar. in l. incola. ad munic. dicit, ꝙ nõ dẽt amoueri de catastro vẽditoris, nisi profiteatur, ꝙ emptor est idoneus ad soluenda onera fiscalia, & si nõ reperiet͂ idoneus, q. ipsemet soluet, qđ dicit Pau. de Cast. notandũ.

b Ale. Credo. Vide quod no. Bal. post Gul. in l. de his. C. de epis. & cler.

1 *Minor 25. annis non soluens vectigal, si intra 30. dies soluat, an liberetur.*

a **§. Iidemq. rescripserunt.** Quãdo aliqs dẽt soluere vectigal, & nõ soluit. incidit in cõmissum, & efficit͂ res fisci, sed intra 30. dies põt
a pupillus soluere vectigal, & res liberatur. Opp. de l. a si ex cã. §. si in cõmissum. ṡ. de mi. Sunt duæ sol. Prima, hic ĩ pupillo, ibi ĩ adulto. Alia, ꝙ intra 30. dies cuilibet pęna remittit͂ ipso iure, post 30. dies
1 ope restõnis, & ista est vera. † Quęro, minor 25 ann. non soluit, an possit soluere intra 30. dies, & ipso iure sibi remittat͂ pęna, vel post
b per rest. in integ. tex. & gl. est in l. si tutor. b C. de admi. tut.

ADDITIONES.

a Ale. Op. de l. Vide quod no. Bar. in l. 2. C. de fun. patr. lib. 10.

b Ale. In l. si tutor. Ibi vide Bal. an ipso iure currat minori tempus ad soluendum canonem, qui tenet, quod non.

LEX XIII.

1 *Rem sibi furatam non assignãs non incidit in commissum.*

2 *Communis res portata ab vno ex dominis contra decretum, non incidit in commissum, nisi pro parte.*

3 *Fundum emphyteuticum habens si decedit pluribus hæredibus relictis, & vnus non soluat, an totus fundus reuertatur ad dominum.*

Fraudari vectigalis Habet duas lec. uno modo legitur ĩ hęredẽ publicani, q aliqd exigit indebite, & alia in hęredẽ eius, q debuit soluere vectigal, & per fraudẽ reliqt. ver. sed si unus. duob. modis legitur in
1 gl. † No. ꝙ licet qs nõ assignet a rẽ sibi furatã, nõ incidit in cõmissum. sic ȷ̃. e. l. fi. §. sed magnus Antoninus s̃m secũdã lec. † No. ꝙ li-
2 cet vnus ex dñis portet rẽ cõem ꝯ decretũ, nõ soluto vectigali, qđ
b solũ ei' portio publicabit͂. Inducit͂ ad q. b si vn' hñs fundũ emphy-
3 teuticũ decessit relictis plurib. † filijs, vnus soluit canonẽ, alius nõ, an tota res reuertat͂ ad ecclesiã, uel pars? Et vr̃ ꝙ pars, ut ṡ. tit. j. l. si tertius. §. õffm. & l. de pupillo. §. si plurium. ṡ. de ope. no. nũc. In ꝯ̃riũ
c facit l. 2. §. ex his. ȷ̃. de verb. obl. & l. cui fundus. de ꝯd. ind. Et gl. format istã q. in l. cõi diui. ṡ. cõi diui. & vr̃ tenere, ꝙ tota res publicet͂, maxime si ille, qui recipit, protestatus fuit ius suũ saluũ eẽ, sed illa prestatio in pęnis legalib nõ est necessaria. l. si ꝓ fure. ṡ. de ꝯd fur. sic dicebat ibi Iac. But. idẽ Dy. ꝓ hoc facit C. de dist. pig. l. si unus. & ṡ. de pig. ac. l. si necessarias. §. si unus. ubi hoc tenet Gul. de Cu. Addit, ꝙ particularis solo facta ab uno, hẽt vim vnius solonis pfe-
d ctæ: V. g. erãt duo hr̃des, q̃libet hẽt soluere duos denarios annuatim, vnus soluit duob. annis duos denarios, alios cessauit, indebit͂ anno soluta pẽsio integra, s. quatuor denariorũ, & sic res nõ incidit cõmissum, quasi solo cedat in cãm grauiorẽ, l. r. cũ l. seq. ȷ̃. de sol. Ad hãc l. nemo r̃sidit, sed dicit, ꝙ hic ad præstationẽ vectigalis nõ tenet͂ ut hr̃s, sed ut possessor, ut ṡ. l. ꝓxi. in prin. ꝯiũcta l. de eo. §. fi. ṡ. ad exhib. & iõ q̃libet ꝓ parte tenet͂, Q̃õ nr̃a loqtur in obl̃one
e hæreditaria; & iõ si ponerẽ, ꝙ duo acciperẽt rẽ in emphyteusim, e & ꝓmitterẽt vectigal simpl̃r, q̃libet tenet͂ ꝓ p̃te. l. eos. §. cũ ĩ tabulis. ȷ̃. de duo. re. iõ uno cessãte, eius portio reuertet͂ ad dñm, ut hic.

ADDITIONES.

a Ale. Non assignet. Si res, quæ incidit in commissum, perijt, an sim liberatus: vide Bal. in l. 2. C. de vect. & commiss.

b Ale. Inducitur ad q. Faciunt no. in l. j. de inter. & releg. & faciunt ad q. Bal. in l. 2. C. de pac. inte. emp. & vend. ꝙ si vendidi fundũ cũ pacto de reuendendo, & vnus ex hæredib. vult redimere partẽ suam, alter nõ, tangit hanc q. Bal. in dub. verbis in l. legatarius, in prin. de leg. j. per Pau. de Leaz. in comm. c. potuit, de loca. ad fi. & ibi per gl. & Doct. & vide pulchre per Raph. in l. 5. §. de verb. obliga. Ital post Bar. in l. 4. §. Cato. e. tit. per Bal. & Gul. de Cu. in l. communis. ff. de in ius voc. ver. quæritur, quid econtra, & Fed. in consi. 28. inci. Factum tale, duo fratres, &c.

c Pom. In cõtrariũ. Pro ista opi. ꝙ immo reuertatur tota, q̃ dicit cõem Ale. in l. 4. in §. Cato. in 5. op. inf. de verb. obli. & ibi ad hoc inducitur, & maxime a Dec. qđ ampliat et ad simplicem locationem, q̃ q̃ videat dicendu contrarium, cum locatio sit contractus bonæfidei, p tex. in l. j. & in d. §. fi. qđ est ppetuo notãdum, videlicet, ꝙ si cõductor fundi, vel domus decesserit relictis duob. hr̃dib. ꝙ si vnus ex illis cessauit p biennium, ꝙ non soluerit pensionem pro sua parte, poterit reuocari tota, etiam si alius pro portione sua soluerit, secundum l. quæro. §. inter locatorem. sup. loca. & vide Bar. in simili cõs. 103.

d Ale. Duo hæredes. Vide quod no. Bal. in l. solennib. C. de rei vend. quid si soluitur per alium, quam per eum, qui debet soluere, an perdatur emphyteusis.

e Clau. Emphyteusim. De hac materia vide Iason trac. de iure emphy. Cu. & Are. in l. 5. §. fi. inf. de ver. ob. Ale. remissiue in l. 4. §. Cato. eo. tit. de ver. oblig.

LEX IX.

1 *Vectigal si duo successiue licitant, per licitationem secundi non idonei, non liberatur primus.*

2 *Forma subbastationis, quæ fit ubi, quod voce præconis, vel per edictum debet innotescere.*

3 *Tempus subbastationis in rebus fisci, ecclesiarum, & minoris, est viginti dierum, in alijs arbitrarium.*

4 *Obligatio, si aliquis vadit ad licitationem, & promittit, & notarius scribit, inter ementem, & vendentem an sit orta, quod sic.*

Internallum, quod non videtur fieri cum incerta persona.

Pecunia proiecta in populo, videtur donata occupanti.

Hospitium tenere, qui publicè incepit, obligatur hospitari.

Pacto de vendendo acquiritur ius emere volenti.

5 *Tempore primi bannimenti elapso, in quo quis obtulit, nõ põt fieri secundũ*

a
1 **Licitatio.** a Opp. de reg. iur. l. qđ calore. Sol. hic p̃seuerauit, & solenniter promisit: ibi secus † Quæro, duo pro-

ADDITIO.

a Paris. Licitatio. De forma licitationis, et de materia vide omnino Ang. cons. 231. et Bal. in cons. Perusino, inci. Quidam Titius. vide D. Fran. de Grem. in sing. 40.

promiserũt ad pedagiũ emẽdũ dũ licitabať, vnus post aliũ, modo
secũdus nõ ẽ soluẽdo, vult eligere primũ, an possit? Certe sic, nec
2 p hn offerẽtẽ ẽ liberatus prim⁹, ar. l. Sabinus. §. de I diẽ add. †Quæ
a ro, q̃ est forma subhastationis?a Rñ. vt publice fiat notũ voce p̄co
nis, vľ edicto, q cũq; vult emere talẽ rẽ, veniat intra octo dies corã
talib. ĩ tali loco ad p̄mittẽdũ, & pl⁹ offerẽti dabiť, vt ĩ auth. hoc i⁹
porrectũ, C. de sacros. eccl. & no. C. đ fi. instř & iu. hastæ fis. l. j. lib.
3 x. †Quæro, q̃tũ tp̄s dẽt potu ĩ licitatione? Rñ. ĩ reb. fisci, ecclesiarũ,
& minoris, hodie sũt 20. dies, vt d. ll. In aliis puto arbitrio vẽdito-
4 rũ, sicut erat olim ĩ oib. cũ tp̄s nõ repeřiebať limitatũ. †Quæro, ali
b qs bradit, & p̄mittit, & notari⁹ scribit, an ex hoc sit orta⁹ oblĩo in-
ter emẽtẽ, & vẽdẽtẽ, & q̃? vř q nulla, cũ inter bãnimẽtũ, & p̄mis-
sionẽ interuenerit ĩteruallũ, ergo &c. vt l. 1. §. j. de verb. ob. Sed pu
to ꝯriũ. Nã cũ ego facio fieri p̄coniũ, vľ p̄poni edictũ, ego videor
ꝯhere cũ ĩcerta p̄sona, hoc ẽ, cũ illo, q pl⁹ p̄mittit, quo p̄mittente
ꝯct⁹ ẽ p̄fect⁹, sicut cũ dico, volo vẽdere: tu dicis, volo emere, vt no.
ĩ l. 1. vẽdẽtis. de ꝯh. emp. Et hoc p̄bať ĩ simili, sicut qñ pecunia p̄ij
c ciť in pp̄lo. Nã videor edonare ei, q occupauerit, vt J. đ acq. re. do.
l. qua rõne, §. pe. Et sicut ille, q publice ĩcipit tenere hospitiũ, obli
gať hospitati eũ, q postea p plures dies vẽent, l. j. J. fur. adue r. nau.
d Nec vř fieri ex ĩteruallo, d qcqd fit ĩtra illud tp̄s, nec reqriť p̄ñtia p
sonę, sed sufficit, q qs vadat ad p̄mittẽdũ ad locũ, vel ad illã p̄so-
nã, q̃ ꝯtineť ĩ p̄conio: q est no. ĩ his ꝯctib. q cũ ĩcertis p̄sonis ꝯhũť,
vt d. ll. Sed si qs vellet pœnitere, anteq̃ aliqs ali⁹ p̄mittat, certe p̄t,
& sicut publice mercari facit, ita publice reuocet, l. sed & si pupil
l⁹, §. p̄scribere, ẽ. de isti Sed si qs vellet ex p̄missione, q̃ ali⁹ facit, ñ
obligari, nõ adijciat ĩ p̄conio illa verba, & pl⁹ offerẽti deť. tũc. n. vř
magis explorate ualorẽ rei, q̃ vendere, cum se non offerat vẽditu
5 rum. †Quæro, an elapsis e oibus diebus bannimenti primi, ĩ quo
e aliquis se obtulit, possit fieri secundum bannimẽtum, vt alius of-
ferens admittatur? Rñ. non: nisi sit minor, vel persona, quæ restitu
tione hoc impetret, vt sup. de minor. l. & si fine, §. quæsitum.

ADDITIONES.

a Ale. Forma subhastationis. Adde, q non valet talis subhastatio, nisi fiat p̄sẽte officiali, l. fi. & ibi Bal. C. noua. vecť. Et de forma subhastationis, vide Bal. d. l. ordo, C. de execu. rei iud. vbi dicit, q subhastatio nõ ẽ leuis solẽnitas, et quod semper requiř, vbi vendiť res absentis, vel minoris, vel decurionis, vel fisci, vel ecclesiæ, & qñ p̄ceditur ad secundũ decretum, & non requiritur in venditione mobiliũ, q̃ vẽdi consueuerunt in foro. Bal. in l. j. fi pp publ. pensi. Adde sec. Paul. de Cast. dũ Bar. hic cõcludit, q si sint duo licitatores, vnus post aliũ, & secũdus ñ sit soluẽdo, q primus nõ est liberatus, qđ ipse vidit consi. Bal. ĩ ciuitate Arimini, tenẽtis, q immo primus sit liberatus obligatione sua, ar. l. stipulatus es opus. inf. de fideiuss. & l. Valerianus, de pro. stipu. Vñ dicit ipse p cõcordia, q aut gabella fuit adiudicata exp̄sse, vel tacite, vt qa elapsi sũt termini appositi ĩ bannimẽtis, & sic nõ sperať, quod alius veniat, & tũc p̄cedat d. Bal. sed isto casu officiales cões, tenebũť reip. si ñ fecerũt si ẽ emere a pl⁹ offerẽte, p istũ tex. Aut nõdũ fuit adiudicata totõ, & tũc p̄cedat d. Bar. qa e ĩ p̄tãte Reip. adiudicare cui vult, & ita trãsit. Tu dic, q totũ oppositũ consuluit Bal. licet de eo mẽtionẽ nõ faciat in ciuitate Anchonæ, eius consi. 327. inc. Modus, & forma licita dationũ ẽ ciuitate Anch. li. 3. p l. q satisdare. §. plane. de fideiuss. & p l. vbi. §. pe. & fi. de ĩ di. addi. & p d. l. Sabinus. & p hãc l. ite cũ illa licitatio fit in fauorẽ fisci, iõ dẽt accipi qđ fisco ẽ vtilius. Itẽ aľr seqreť, q posset excogitari fraus, q a ille q licita et, supponeret nõ idoneũ, vt se liberaret, qđ est absurdũ, arg. sup. de transf. l. cũ hi, §. si cũ iis. Itẽ sedum ipsũ facit l. si seruus pluriũ. §. si qa ante, de leg. 1. subdẽs hæc verba, & ĩ hac cõcl. resideo, q dictus penultimus licitator teneař oĩno, nec sit obligatione exut⁹, p p aliũ frustratorẽ p̄mittẽ iẽ. Certe hic respub. vř dedisse in mãdatis suis subhastatorib. ut possint dimittere idoneũ, vt ff. đ pac. l. ĩ p̄sona. §. q pecuniã, & ẽ. đ vsur. l. si bene. Et oĩa commercia in fraudem fisci excogitata reprobantur a iure, & ita transit. Latius vide in d. consi. In ciuitate tñ Pisauri cõsuluit sm dict. Pau. đ Cas. q aut secundus, licet non idoneus, fuit admissus, puta, quia dictum fuit, qui obtulerit plus, hẽat duos denarios pro libra, vel alter fuit admissus, & tunc primus fit liberatus, sed officialis tenetur fisco. Alleg. quæ hic Pau. refert. Aut secundus licitator non fuit admissus, nec acceptatus, & remanet primus, ita etiam ipse dicit eius consi. 391. eo. lib. incip. Factum super quo consilium petitur.
Menoch. Vide Cremen. sing. 140. Tu sis, quod. Boer. q. 248. Benuen. Strac. de Decoctb. 5. par. nu. 8.
b Ale. Quæro aliquis. Interuallum videtur factum cum incerta persona, quod no. licet regulariter secus, l. continuus, in prin. de verb. oblig.
Adde Bar. no. in l. si epa. C. de fide instr. & iu. hastæ fisc. lib. 10. Itẽ in cõtractu facto cum Repub. vigore legis, vel statuti. Bal. in l. pecuniam. C. de cond. ob. caus. Paris. Consi. 34. num. 10. li. 1. post scrib. in l. 3. §. qui recens. 2. notab. ff. de verb. obl.
c Bar. Nam videor. Et vide Bar. in l. si seruus. inf. de stip. ser.
d Ale. Fieri ex interuallo. Et sic no. q ex pacto de vendendo acquiritur ius emere volenti, similiter ex lege, vel statuto dictante, si quis legerit medicinã per annũ, habeat centum florenos, quilibet Doctor absque alia conditione potest legere, & petere salarium, secundum Bal. in d. l. pecuniam, quæ est 1. C. de cond. ob cau.
e Ale. Quæro, an elapsis. Adde Bar. in l. si tempora. C. de fide instr. & iu. hastæ fisc. lib. 10. P. Pau. P. Vide Cremensem sing. 42.

1 *Extorquens punitur ciuiliter, & criminaliter.*
Ciuiliter agitur ad pœnam applicandam parti, criminaliter quando fisco.
2 *Furtum est iniuria.*
3 *Pacem si duo fecerunt, & promiserunt vnus alterum non offendere, an si alter faciat furtum, dicatur pax rupta.*
4 *Offensa dicitur quicquid aliquem ad iracundiam prouocat, iniuste scilicet.*
5 *Offensa in personam, quando dicatur fieri.*
6 *Statutum, q si nobilis offendat popularem in personam, teneatur ipse, & alij de domo sua puniantur, qualiter intelligatur.*
7 *Statutum, quod nemo extrahatur de carcere, nisi habuerit pacem ab offenso, carceratus pro furto non excarceratur, nisi pacẽ habuerit a dom. no rei.*

1 §. Quod illicitè. Qui extorsit, ciuiľr, & criminaľr pu
nitur. h. d. † No. q qñ agiť ad pœnã
applicandã parti, agitur ciuiliter, sed ad pęnã applicãdã fisco, agiť
criminaľr, vt J. de sepul. viol. l. 3. No. hãc l. ad id, qđ notaľ ẽ. de pac.
Liurisg. §. si pacisčar, & ad Syll. l. diuus. Opp. q capite puniať, C. de
a sup exact. l. 1. li x. Sol. ibi sæpi⁹ hoc facit, vt ibi no. † Quæro, an fur-
2 tũ b sit iniuria. la de Arcđt, q sic, p hãc l. † Quæro, pone, q duo fe-
b cerunt pacẽ adinuicẽ, & p̄miserũt vn⁹ alteri alterũ nõ offendere,
3 & vnus fecit furtũ alteri, an videať rũpere pacẽ? Vř q sic, qa furtũ
c est iniuria, c vt hic. Sed certe licet furtũ sit iniuria, nõ tñ afficit p̄so
nã, vt videatur facta offensa in p̄sonã, vt J de fur. l. itaq; fullo. & ibi
no. in fi. gl. Et iõ est aduertẽdũ, aut fuit p̄misũ ñ offendere ĩ ære,
vel in p̄sona, & tũc ꝯmissa est pęna, qa faciẽdo furtũ fit iniuria, &
offensa. Aut p̄misit ñ offendere in p̄sona, & tũc sec⁹. Aut p̄misũt
est simpľr ñ offendere, & tũc pęna ꝯmittiť, qa offensa simpľr, est
qñ aliqd mihi fit, ex quo factori venit pœna imponẽda, l. testõ, de
4 manu. test † Huius cã q̃ro, qd est offensa? d Rñ. offensa est qcqd ali
d quẽ ad iracũdiã p̄uocat. Ista diffinitio p̄bať in ꝯstõne extraua. de
pa. Cõst. circa prin. Intelligo, q p̄uocet iniuste, ita q posset inferri
pœna a lege, iudice, vel hoĩe, d. l. testõ. Pro hoc l. si maritus, & l. fi-
lia in orbitate. C. de inoffi. test. ẽ J. tit. 1. l. donõnes. §. sp̄es. extra, de
5 verb. sig c. ex parte, & c. seq. † Quæro, q̃ dicať offensa in p̄sonã? tex.
ĩ l. j. §. hæc ãt verba, ẽ. de his, q deiec. tegrere vř, q corpus principa-
liter tãgať. Vñ si scindanť vestes, nõ dř offensa in p̄sonã. Sed Inn.
extra, de sent. exc. c. nup. dicit, q siue tãgať p̄sona, siue res, cohærẽs
p̄sonæ, est offensa ĩ p̄sonã. Sed gl. J. de fur. l. itaq; fullo. dicit, q vio
lẽtia est offensa in personã. in glo. in p uerbo, si nemo, de improbi
tate. in fi. dũ dicit, sed ibi ex delicto in se, &c. q. d. violẽtia cõmittiť
in p̄sonã. Sed ꝯstat, q uiolẽtia est, siue tãgať p̄sona, siue res cohęrẽ
tes personæ, siue non, ut l. 2. & l. extat. qđ met. cã. & J. ad l. Iul. de ui
priu. l. creditores Quid ergo dicemus? Quædã est offensa, q̃ nullo
mõ fit in p̄sonã, vt ea, q̃ fit circa rem clã, ut furtũ, dãnũ, & similia.
Itẽ puto, q per adulteriũ nõ fit iniuria in p̄sonã viri. fit. n. clam volente uxore. Quædã est offensa, q̃ fit in p̄sonã, large loquendo, &
hoc est qñcũq; principaľr intendo facere aliqd circa res, secunda
rio circa p̄sonã, ut uiolentia, ut no. in d. l. itaq; fullo. & probatur in
d. l. 2. & l. extat. qđ met. cã. Et ĩ ista significatione accipitur, qñcũq;
actor principaľr prosequitur suũ interesse, nõ pęnam rei, l. 1. §. qui a
me ui. de vi & vi ar. no. in d. l. itaq; fullo. Qñq; offensa dř fieri ĩ p-
e sonã estricte. vt qñ tangitur p̄sona, vel res cohærentes personæ, vt
no p Inn. in d. c. nup. & est tex. J. de iniur. l. sed est q̃onis, circa pri.
Facit ẽ de testa. l. ad testiũ. §. fi. ẽ. de rei vẽd. l. q̃ religiosis. & J. de se
pul. viol. l. 2. put dicit de statua affixa, vel nõ, cũ dr in monimẽto
esse, vt ibi. & no. J. de iniu. l. si statua. Et ĩ ista significatione accipitur, qñcũq; agiť ad pęnã ꝯ aliquẽ ex suo delicto, & rõnabili odio
insligẽdã, vt no. in d. c. nup. & p̄bať in d. ll. Nec obl. 1. §. hæc ãt verba. de his q deiec. qa ibi reqriť, q sit nocitũ p̄sonę, q ita demũ fit, si
corpus tãgatur. Qñq; offensa in p̄sonã p̄õt assumi strictius, i. qñ fit
ĩ ipso corpore, vel circa ea, q̃ inseparabilia sunt a corpore, ut circa
pilos & capillos, ut ẽ. de ope. no. nun. l. 1. § hoc aũt dicimus, nõ oĩa.
vbi in alia significatione accipit factũ in solo Rõ, qa ibi tractatur
de odio rõnabili: nam illud edictum habet locum, siue iure, siue
iniuria opus factum fuerit, & ideo latius accipiunť dicta verba ĩ
interdicto, qđ ui aut clam. ut gl. in uer. in solo. no. in d. §. hoc aũt.
Facit

ADDITIONES.

a Ale. Puniatur. Facit c. criminis. 21. dist.
b Barb. Quæro, an furtũ. Et an propter furtum videatur quis rumpere pacem, vide Ang. in l. si cum exceptione. sup. quod met. cau. & Bal. in l. verum. inf. de furt.
c Ale. Furtum est iniuria. Nunquid furtũ sit iniuria. Bal. ĩ c. 1. §. fi. in fi. de pa. ten. & eius viola. dicit, q facere furtum, vel enorme damnum, est frangere pacem. Vide quod no. Bar. in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus, de verb. obl. Sed quid si statutum permittit occidi exbannitum ex maleficio, vtrum cõprehendat bannitũ ex furto, vide Bar. consi. 106. inc. statuto castri plebis, &c. vol. 1. facit ad not. in l. aut facta. inf. de pæ. Bal. in rub. sol. mat. & concludit, q sic. & ad Bar. hic, adde eũdẽ in l. capitalium, §. famosos. inf. de pœ. Bal. in d. rub. sol. matr. dicit, q furtũ, & iniuria uerbalis, non sunt in personam. Quæ dicatur grauis offensa, dicit Bal. in l. solo, C. de lib. cau. omnis offensa, propter quam filius posset exhæredari. Facit ad ea, quæ habentur in l. leuia. de accu. In materia, vide Ang. in consi. 171.
d Ale. Quid est offensa? Vide Bar. in l. j. de his, qui vt ind. li. tex. & ibi Bar. in l. cũ te. C. de inoffi. testa. Bar. Bal. & Imo. in l. quidam cum filium. de hær. instit. Sed an ille cui permissum est offendere, possit occidere. Bar. q sic, in l. 3. §. fi. de adi. leg. Et si permissum est aliquem offendere, an sit permissum in rebus damnum dare, p Ang. & Imo. in l. in suis. de lib. & posth. & quod no. Bar. in l. vt vim. sup. de iusti. & iure. & Bar. in extrauag. qui sint rebelles. in ver. rebellando.
Adde quid sit offensa, & quotuplex. Pau. de Cast. consi. 194.
Menoc. Paris. consi. 165. nu. 4. 5. lib. 4. Ruyn. consi. 42. nu. 16. consi. sequenti, nu. 19. lib. 4. & consi. 49. nu. 6. circa med. & consi. 81. nu. 1. lib. 4.
e Ale. Fieri in personã. Adde Bar. in l. sed est q̃onis. de iniu. & Flo. in l. si seruus seruum. §. rupisse. ad l. Aqui. in l. j. §. hæc autem verba. & ibi Bal. de his, qui deie. vel eff. Bal. & Imo. in l. Gallus. §. ille casus. ff. de lib. & posthu. vbi refert, q Inn. in d. c. nuper, de sent. exc. ponit, an capiens frenum equi super quo est clericus, & impediẽs ire sit excõicatus, ac si manus iniecisset in clericum. Bal. in l. si qua per calumniam. C. de Episc. & cle. & ibi etiam soluit Gul. q iniuria malitiosa dicitur offensa personæ, non in personam: quod facit ad statutum loquens de maleficijs personalib. & Lau. in clem. 1. de pœ. sequitur dictum Inn. in d. c. nuper.

6 Facit ad q. †dicit statutũ Florentiæ, ꝙ si nobilis offendit popularẽ in personã, teneatur ipse, & ẽt alij de domo sua puniãtur. Dico ergo, ꝙ quantum ad ipsum offendentem dr̃ offendere in personã, si aliqd arripuit de manib. vel vestes sciderit: sed quantũ ad alios de domo, cũ sit odiũ irrõnabile, vt teneãtur ex delicto alterius, dico eos ita demũ teneri, si corpus tetigerit. Facit in Auth. vt cũ de app cogn. §. causas, j. de inui. l. j. §. j. Item faciunt prędicta ad q. †dicit statutũ hui⁹ ciuitatis, ꝙ nemo extrahat̃ de carcere amore Dei, nisi habuerit pacẽ cũ offenso, an cõdemnatus de furto, debeat habere pacẽ a dño rei? Dico ꝙ sic, qa offensus est, licet non ĩ psonã, & statutum non requirit offensam in personam, sed simpliciter.
7

1 Ius exigendi vectigal tollitur consuetudine.
Publicanus non potest remittere.
2 Tributũ quod soluitur in recognitione vniuersalis dominij non præscribit.
3 Vectigalis in solutione quãto tẽpore debeat esse cessatum, vt præscribatur.
4 Cessatio vnius priuati per tantum tempus, si exactio pertinet ad Rẽpub. cũ omnes alij soluerint, non prodest, & quid quando pertinet ad priuatũ.

a 1 **§. Earũ rerum.** a No. †ꝙ ex ꝯsuetudine tollit̃ ius exigẽdi vectigal. Scd̃o no. ꝙ publican⁹ nõ põt remittere. Op. j. e. l. fi. §. si qs ꝓfessus. Sol. ꝓdest eius remissio quo ad hoc, vt nõ incidat in penã. Scd̃o op. & vr̃, ꝙ p̃iudicet ẽt quo ad exactionẽ vectigalis vt C. de vsu. l. aduersus. Gl. hic nõ soluit. Sol. hic nõ fuit cessatũ tãto tpe, ꝙ interrũpat̃ p̃scriptio. Vel ibi de eo ꝙ debet ex facto, hic ĩ eo qđ debetur ex lege, vel illud odio vsurarũ. Op. ꝙ vectigalis p̃statio ñ põt p̃scribi, l. cõpetit, C. de p̃scr. 20. ann. Dñt qdã, ꝙ hic loqr̃ de p̃scriptione publica, ibi de priua
2 ta, qđ no. ad id qđ j. dicã. Vel dic, ꝙ †ibi. de tributo, qđ soluit ĩ re-
3 cognitionẽ vlis dñij, ideo non põt p̃scribi. † Quæro, b quanto tpe
b debet esse cessatũ? Vr̃ ꝙ a tpe, cuius nõ extat memoria, vt hic, dũ dicit. nunq̃. & ꝙ dixi s. eo. l. si publicanus, in fi. Tu dic, aut exactio pertinebat ad priuatũ ex priuilegio, vel consuetudine, & sufficit eẽ cessatũ 10. ann. vt j. de nũdi. l. j. Aut p̃tinebat ad fiscũ, vel ad Rẽ
c pub. & tũc 40. ann. l. oẽs, C. de p̃scr. 30. an. †Quęro, qd si qdã priua-
4 tus tanto tpe cessauit, cũ oẽs alij soluerint? R̃ñ. d aut exactio perti-
d nebat ad Rempub. & nõ prodest, vt C. de decur. l. vacuatis, lib. 10. & eo. lib. de his, q a Priu. vacat. accep. l. j. Aut p̃tinebat ad priuatũ, & tũc in eo, qđ nõ est exactũ, prodest, & hãc l. intelligo, qñ publicanus exigebat ad vtilitatem publicã, cui nõ põt p̃iudicari, sed in iure exigendi ĩ futurum sibi non præiudicat. Est enim vnum ius
e exigendi e ab omnib. non diuersa iura contra singulos, arg. s. tit. j. l. si prius, in princ. & no. Sed si aliquando ẽ exactum, aliquando non. dic vt no. in l. nemo alieno, §. temporaria, de reg. iur.

ADDITIONES.

a Ale. Earum rerum. Idem probat tex. in 1. const. C. de nouo Co. fac. §. quib. in verbo, desuetudinẽ, & gl. in proœ. Inst. §. igitur post, in fi. in verbo, desuetudine. facit l. de qb. in fi. sup. de ll. Inst. de nox. §. fi. & de exc. in fi. & C. de vet iu. enucl. l. j. §. sed & si q. Hac opi. sequutus ẽ hic Dy. & idẽ sentit Odof. in d. const. C. sed Alb. ibi cõtrariũ tenet, qa leges sũt æternę, vt ĩ ꝓœ. ffor ũ, circa prin. & in 2. cõst. C. de Iustinia. C. cõfir. §. nũc igi. & i 3. const. de emẽd. Insti. C. in fi. ibi, p oẽ tps. Item Alb. in l. fi. in fi. C. de iu. do. imp. Idẽ Alb. in rub. C. q̃ sit lon. cõsue. 1 ver. & q. s. diximus, ꝙ cõsuetudo, &c. Ad hoc facit C. de dedi. lib. toll. l. vnica. [illegible] ĩ cõsuetudine, itũ corrigit, & correctione [illegible] esset [illegible], si esset p desuetudinem sublata. Idẽ tenet Richar. Malũb. in d. ꝓœ. C. ad hoc facit qđ no. in c. j. de treuga & pace, in fi primæ gl. & 4. c. [illegible] istis, [illegible] & gl. 16. q. 3. c. post quadragenas. & ibi [illegible] in [illegible] reg. 16.
b Menoc. Quæro. Rol. a Valle consi. [illegible] 68. Bal. [illegible] par. 5. partis prin. q. 5. Alba. consi. 61. n. 38. R. pares, [illegible] lib. 1. c. 14. num. 13. [illegible] pro Repub. Suchil. n. 14. Parti. consi. 9. n. 7. 8. 9. lib. 1, Soc. [illegible] consi. 15. [illegible] lib. 3. Ruy. consi. 219. nu. 1. lib. 1.
c Paris. Et tunc. Sequitur Ale. consi. 16. ner. item respon. [illegible] & consi. 30. vol. 5.
d Ale. Resp. Limita per l. is qui vsumfructum, sup. quemad. [illegible] amit. & p no. per Inno. in c. de capel. monach.
Menoc. [illegible] consi. [illegible] nu. 16. & Ruy. consi. 155. n. 7. li. 1. Alba consi. 61. nu. 38.
e Ale. Ius exigendi. Qui possint instituere noua vectigalia, vide Pet. de Anchar. in clem. præsenti, de censi.

1 Emptores vectigaliũ, nõ possunt exigere de reb. quę mittũtur ad exercitũ.

1 **§. Res exercitui.** No. bonũ §. ꝙ emptores vectigalium ñ pñt exigere de reb. q̃ mittuntur ad exercitum. Seu quid si in pactis est, ꝙ possint exigere non obst. aliquo priuilegio, vel aliqua excusatione. Cogita.

1 Ementes gabellas salis a communi, non possunt compellere commune, vt soluat gabellam de sale.

1 **§. Fiscus.** †Quidã emerũt gabellam salis a cõi: deĩde cõe emebat sal. Emẽtes gabellã volebant, ꝙ cõe sol
a ueret a gabellã, sed cõe defẽdebat se p istã l. Præterea a seipso exigere ñ poterat, l. hĩs, §. ꝙ si hic seru⁹. j. d fideiu. ergo vẽdẽs ñ trãsfert, nisi ius qđ hẽt. l. traditio. j. de acq. rer. dom. Sed a seipso exige
b re ius nõ hẽbat: ergo, & c. fm Dy. b Sed ꝯ hoc vr̃ j. de q. l. j. §. in eã. ubi ciuitas tenet ad vectigalia. Sol. verũ est alijs ciuitatib. nõ sibi ipsi: & iste §. loquitur in fisco, seu Republica Romanorũ, vt ibi no.

ADDITIONES.

a Ale. Commune solueret. Vtrum commune debeat soluere gabellam, vide Bart. in l. j. C. de naui. lib. 11. & ibi quid in rebus Principis. Et cum Bart. hic transit Bal. et Sal. in l. emptor. C. de hær. vend. Adde Bal. consi. 11. 4. lib.
b Clau. Secundum Dy. Adde Bar. cõl. 219. inc. Cauetur statuto Montis Pessulani.

1 Ementes ab ecclesia, quando teneantur ad vectigal.

§ Mercatores. Dy. inducit in ar. ad q. †Ecclesia Ro. hẽt salinas in terra Romãdiolæ: modo quidã emerũt [illegible] as ab ecclesia, & portabãt Romã: a ciuitate Fauentina petebat̃ pedagiũ, illi dicebant, nos emimus ab ecclesia, q̃ nõ dẽt soluere, sed p istã legẽ fuit determinat̃ ꝯ eos, nõ obstante l. dolia, §. eũ. sup. de ꝯhen. emp. l. initus, §. plerũq;, ff. de reg. iur. qa iura transeunt ad emptorẽ, si rei cohærent: secus si perso-
a nę, aqa tũc ad emptorẽ nõ trãseũt, fm Dy. Sed ego puto aľr distinguendũ, nã aut est vectigal ordinarium, & verũ dicit Dy. aut est extraordinariũ, ꝙ nõ imponitur lege, vel Senatuscon. vel ꝯstõne Principis. Ista n. sunt extraordinaria, vt C. de vaca. publ. mu. l. j. lib. 10. & j. de vaca. mu. l. in honoribus, §. q. muneris, & in istis immu-
b nitas trãsit ad emptorẽ, b vt C. de priui. domus Augustæ, l. j. lib. x.

ADDITIONES.

a Paril. Secus si personæ. Vide Soc. consi. 175. vol. 1. Ias. in auth. quas actiones. C. de sacros. eccl.
Men. Rol. a Valle, cons. 66. n. 34. huius. §. materiam late tradit Ripa, trac. pestit. ti. de reme. d. ad conseru. vbertatem, nu. 109. usque ad nu. 140. resp. lib. 2. c. 12. Ruy. cons. 143. nu. 18. lib. 5.
b Ale. Ad emptorẽ. An exceptio vectigalis transeat ad emptorem, uide Io. And. ĩ Spec. de immu. eccl. in fi. et ẽt in Decret. in c. 1. in fi. ubi uĩ tenere, ꝙ non: uide q̃ dixi in l. incola inf. ad munic. adde Bal. per illũ tex. in l. fi. C. de bon. ꝓsc. D. Ant. in c. qa V. de iud. se remittit ad Bar. hic. uide oino Barto. in l. priuatæ. C. de excu. mu. & ibi qđ in emphyteuta ecclesiæ. & iste tex. facit cõtra id qđ no. Bal. l. j. §. editiones. sup. de eden. vbi dr̃, ꝙ priuilegiũ cõcessum fisco, p l. 2. eo. ti. transit ad sing. successorẽ, per gl. mag in clemen. fi. de censi. et per Doc. in c. q̃q̃. de cẽsi. i 6. Adde, an emptores datiorum succedant in iure fisci, Pet. de Anch. cons. 108. ubi consuluit, ꝙ statutum puniens officiales cõis in datijs cõis fraudem committentes, non vendicent locum in eo, qui fraudat emptorem ipsius datij empti a cõi. De quo. [illegible] an emptores datiorum succedant loco fisci, vide Bal. cons. 103. 4. lib.

LEX X.

1 Fraudantes gabellas non tenentur Deo, nec mundo.

a 1 **Vectigalia.** a Per istã l. dico, †ꝙ si qs fraudat gabellã, nõ tenetur Deo, b neq; mundo: qa illæ gabellæ
b sine [illegible] Principis, sunt extorsiones. & hoc credo ĩ forẽsib. secus ĩ ciuibus, q possunt sibiipsi grauamẽ imponere, & burfam
c cõmunem facere, l. j. in fi. s. ꝙ cuiusq; vniuer. nom. & qd ibi no. c

ADDITIONES.

a Pom. Vectigalia. Vide Pan. cons. 13. vol. 2. et Fel. in c. j. ver. ex quib. verbis. de cõstit. et Arc. in c. possessor. de reg. iu. in 6. et Bal. in l. ueluti. ff. de iust. et iure.
b Ale. Non tenetur Deo. Fraudãs gabella nõ tenet̃ Deo, Bal. in l. fi. C. de iure au. ann. et in l. ueluti. de iust. et iu. et in c. q̃q̃. de cens. in 6. Bal. in c. j. quæ sint reg. vbi ponit, an sit dolus malus fraudare pedagia, adeo ꝙ in foro consciæ teneat. et Bal. in l. 2. C. de uectigalib. et com. et l. cum proponas. in fi. C. de nau. fœno. et Bal. in l. liberius nullam. C. de sacros. ecc. alleg. Io. And. in c. cos. de immun. ecc. lib. 6. et Bal. in l. j. in prin. uer. no. quod homo. C. de cad. toll.
c Clau. Quod ibi no. Adde Pan. in c. innouamus. ad fi. de censi.

1 Conductor vectigalium si non soluit, an possit statim expelli.
Intellectus ad tex. l. quæro. §. inter locatorem, sup. loca. q. ibi fuit conuentum, vt non expellatur, ideo biennium expectatur.
Ius in re habens non soluens statim non expellitur: sed in priuato expectatur triennium, in ecclesiæ emphyteuta biennium.
2 Conductor vectigalis, an habeat vtile dominium.
3 Conductor, qui habet rem obligatam in contractu locationis, an possit statim expelli.

§. Nõdum solutis. Quęro, a quo erãt ista vectigalia cõducta: Gl. dicit, ꝙ põt intelligi, ꝙ ille publicanus alteri locauit, & ille secũdus ꝯductor pẽsionẽ nõ soluit, vel qd ille publicanus, q primo cõduxit, ñ soluit.
1 sic duob. modis leg. †Quæro, an si nõ soluit, statim possit expelli. gl. variat. Tu dic, aut loquitur in simplici ꝯductore, aut ĩ eo, qui hẽt ius in re. Primo casu aduerte. vis tu itelligere l. qro, §. ĩ ter locatorẽ, sup. loc. simplex ꝯductor, q nõ hẽt ius in re põt statim expel-
a li, ar. l. a æde. a C. loc. Fallit si ẽ cõuentũ, vt nõ expellat̃, tũc expectat̃ biennium, l. qro. §. inter locatorẽ, sup. loca. Scd̃o casu, qñ loquens de eo, q hẽt ius in re, tũc in emphyteuta priuati triẽniũ: in emphyteuta ecclesiæ bienniũ expectet, vt l. j. C. de iu. emph. & auth. q rã,
2 C. de sacrosan. eccl. Sed q̃ro † qd in ꝓposito, an ꝯductor vectigalis hẽat ius in re. Gl. in l. j. ĩ verbo, ꝯduxerit. j. de lo. publ. fruẽ. vr̃ velle, ꝙ ip hẽat vtile dñiũ cõducẽs vectigalia, & distinctio modici tpis, vel immodici hẽt locũ in emphyteuta priuati: Sed illa vr̃ ꝯ l. j. ĩ fi. sup. si agere vect. vel emphy. pet. Alia gl. aliud dicit ĩ l. j. §. qđ aũt. j. de sup̃fic. ꝙ ꝯductor hẽt vtile dñiũ, si a Republ. cõducit: si a priuato, ẽt ad magnũ tps nõ hẽt vtile: hoc non examino hic, sed in d. ll.
3 alle. † Quęro, qd si ꝯductor hẽt rẽ obligatã ĩ ꝯctu locationis? R̃ñ. nõ sufficit hẽre tale ius in re, qa finito iure sup ꝓsonali, finitur sup hypotheca, vt s. qb. mo pig. vel hyp. sol. l. iñ liberat̃, in prin. Dẽt ergo hoc intelligi de alio iure, s. vtilis dñij. Quęro, an posset expellere, & vsuras consequi? dic, vt no. per Cy. C. de iu. emphy. l. 2.

ADDITIO.

a Ale. Arg. l. ædem. Adde Bal. in d. l. ædem. & in auth. q rem. C. de sacros. ecc. Cyn. et Bal. in l. j. C. si propter pub. pens. Ro. inf. eo. l. commissa. Bar. in l. filius l. de iol.

LEX XI.

Mandatum habens speciale non potest ab vno possessore rem auferre, et alteri dare, offerente ipso tantum, quantum secundus.

Cotẽ ferro. § Agri publici. No. ar. ꝙ ꝓcurator, seu syndicus gñalis nõ pt rẽ ab vno emphyteuta recipere, & alij dare, nisi ad hoc dabeat speciale mãdatũ, nisi esset persona tumultuosa, &

1 & iniuriosa alijs.l.fin.de off.procu.Cæs. †Item no.ª ꝙ si habet spe
a ciale mandatum, non potest ab vno possessore auferre, & alteri
dare, nisi primus possessor tantum vult offerre, quantum secundus dat. C.de loc.præd.ciui.l.pen.& fi.quod est notandum.

ADDITIO.

a Paris. Item no. Vide Raph.Cum.consi.5.& consi.21.

---

1 *Portans res licitas, & illicitas, an perdat omnes.*
2 *Statuto stante, ꝙ portans aliquid cōtra deuetū, illud amittat, et animal, super quo portatur; si aliqs portet res licitas, & illicitas, an amittat animal.*

1 **§. Dominus.** Pro illicitis merciū. bona trāsferētis, nō alteri* publicantur, h.d. †Quæro, aliqs portabat merces licitas, & illicitas, an oīa publicētur.ᵇ Hic vr̄ text. ꝙ
b sic. In ꝯtriū est veritas, vt s̄. eo.l.si publican*. §.j.ibi, vt si qs amplius, & c.q.d.nō alia. Nō ob.hic § qa rōne partis publicat̄ totū, nō i ꝯn tiā rerum, sed in ꝯtiā delicti, qa capite puniunt̄, & oīa bona publicant̄.l.j.C.q̄ res export.nō poss. Et ita itelligit Gul. in l.ꝓsidis.su.
2 si cer.pet.& Cy.C.de nau.fœ.l.cū ꝓponas.& ibi lati* dic. †Sed po
c ne, statuto cauet̄, ꝙ si aliqs tēpe* fuerit aliqd portare ꝯ deuetū, ꝑdat illud, & aīal, sup quo portat̄, & repit̄ portare q̄dā licita, q̄dā illicita. R̄n. tūc recurrēdū erit ad dist. hui* §. an dn̄s aīalis fuit sciens, vel ignorās, vt hic, & qn̄ talia aīalia vēdunt̄, pōt dn̄s aīalis cōparere, & īpedire vēdōnē si eo ignorāte talia portabaut. Sed ī qbusdā ciuitatib cōsuetudo ē ꝙ cuiuscūq; sit aīal, ꝑdat: sed tūc dn̄s habebit regressū ꝯ ducētē, & mittētē, arg. d̄ pig.act.l.si in fi.& ꝙ ibi no.

ADDITIONES.

a Barb. Quæro, aliquis. Et de materia uide Bal.in l.cum proponas.C.de naut.fœ.
Menoc. Boer.q.178.num.26.
Paris. Vide Fel.in c.significauit, de iudic.
b Ale. An omnia publicentur. An ratione illicitorū publicētur licita, &c. Quod si, est tex.in l.j.§.Trebatius.inf.de aqua quot.& æsti. Bal.in l.cum proponas. C.de naut.fœno. et quod ibi no.Bar. Sed quando domus det publicari, an publicabūtur supellectilia, & alia, et uide Bal.in l.cum ancillis.C.de incest.nupt.
c Ale. Statuto cauet. Adde Bal.in d.l.cū ꝓponas.C.de naut.fœn. Et ex dictis Bart. hic no.ꝙ mulio nō soluēs gabellā, seu pedagiū, si ob hoc res amittat, suū est periculū. Bar.in l.fi.C.de naui.nō excu.lib.11. Sed q̄d si iste nō esset soluēdo, et ꝑ cōsequēs dn̄s aīalis frustra ageret ī casu isto.inf.de fur.l.itaq;. Et vr̄, ꝙ possit dn̄s petere restit.ī integ.aduersus tale statutū, ex clausula gn̄ali, si qua mihi iusta cā. Et hoc est, quod sing.noluit Io.in rub.de cōsue.qd̄ est notan. &c. Imo. & Ro. hic.et ad q. Bar.hic, an ꝑdatur res aliena, bene facit gl.2.ad fi.in l.j. ut ne.priua. sec.Iac.But.Fran.Rap.et Sal.ibi remittentes ad Bar.hic.et adde eandē in d.l.cū proponas.et Imo.in l.Mænius.§.duob.de.leg.2. Adde sec.Pau.de Cast. ꝙ Bal.distinguit, aut statutum dicit, si qs portauerit extra comitatū, et non incidit ī pœnā, q.a illud uerbum cum sit ꝑteriti ꝑfecti, regrit actum cōsumatū, ut inf. de mā. tesa.l.Stichus seruus meus. Aut dicit, si quis repertus fuerit portare, uel dicit, ꝙ portāte bladum, etc.et tunc sufficit, ꝙ in itinere sit deꝑhensus, per gl.in l.arborib.§.de illo.s uerbo, amitti usumfructum.sop.de ofuf.dū dicit, lupus exit syluā.
Ale. Eos. Adde post alios in hac quæst.uidendum Ripā dominum meum in trac. de peste.in ult.par.uer.17.quarto, quid si statutum.
Menoch. Adde Ripam in tract.pestis.in tit.de remed.ad conseru.uber.n.132.

---

§. Eam rē. Qn̄ uēdit res mea, q̄ fuit, uel ēt durat mea, & uēdit me inuito, admittor ad emēdū. l.si mādat.eo.§.si h, quorū.§ mā.& no.ꝑ Cy.C.si sec.extero.l.j.in j opp.

1 *Vectigalia, pedagia, vel similia locantur.*
Commodū seruitutis personales, vel respicientis personam, locari potest.
2 *Conductori vectigalium propter sterilitatem fit remissio.*
3 *Emptori vectigaliū ad tps, an fiat remissio ꝑꝑ pestem, & guerrā, remittit.*
4 *Emptori pedagij, qui illud emit in quinq; annos pro mille, si vno anno nil ē ꝑceptū ꝑꝑ guerrā, an fieri dēat excōputatio, vel sibi cōpetat soluti repetitio, quod non, cū limitatione. Intellectus l.nec emptio. ff.de cōtrah.emp.*
5 *Pedagio vendito, non videtur ius percipiendi vēditum, sed ipsa perceptio, seu commoditas percipiendi videtur vendita.*
6 *Vsusfructus non potest constitui in pedagio.*
7 *Guerræ causa vt fiat excōmputatio mercedis ementi pedagia. debet præcedere culpa vendentis pedagia.*
8 *Fructus fundi si emo in plures annos vno pretio, & vno anno contingat sterilitas, an debeat fieri remissio.*
9 *Aestimatio fructuum fundi fit secundum quod consuetū est percipi ex fundo, & ad id quod communiter solent valere, & tempus venditionis inspicitur etiam, ut cognoscatur, an sit quis læsus vltra dimidiam.*
10 *Pronomen quis, vel qui, est relatiuum substantia, & pronomen si qui, est nota cuiusdam incertitudinis.*
11 *Fructus vnius anni si emuntur, cuius sit periculum, & quando sit locatio, & quando emptio.*
12 *Emens perceptionem fructuum quando possideat.*
13 *Fructus molendini si aliquis emit, vel alterius ædificij, qd̄ eget magna refectione, ꝑꝑ qd̄ fructus interim nō percipiūtur, cuius erit periculū. nu.16.*
14 *Reficiendi ædificium cura, & solicitudo pertinet ad vsufructuarium, sed impensa ad dominum, si est magna.*
15 *Vsufructuarius pro re reficiēda, qn̄ īpensa est magna pōt a domino petere pecuniā pro expendendo, nec tenetur primo impendere, postea repetere.*
16 *L.hactenus.sup.de vsufr.intelligitur, ꝙ dominus non cogitur reficere quo ad onus personale, sed qua ad impensam.*
17 *Vsufructuarius expensas quas fecit in reficiendo rem, repetit actione mandati, vel actione in factum: expensas vero vtiles, & necessarias, actione negotiorum gestorum.*

a **§. Qui maximos fructus.** aIste § elat* ē.Op. primo, de iure fisci.l.3 §.cū quinquenniū. Sol. dn̄t qdā, ꝙ hic §.corrigit̄ per illum vel hic de rigore, ibi de æquitate, quod idē est. Quod corrigat̄, vr̄ determinare gl.s̄.e.l.licitatio.§.j. & s̄.ꝓ soc.l.actione. § nonnunq̄. qd̄ n̄ placet, qa dēmus euitare correctionē legū.l.ꝑcipim*.ī fi.C. de app.cū sim. Alij dn̄t, ꝙ hoc iō, qa maximos fructus fuerūt cōsecuti, & ista est vera, & approbat̄ ꝑ gl.C.loc.l.si cū Hermes. Pro qua facit s̄.loc.l.si merces.§.vis maior.& qd̄ ibi not. Scd̄o op. j̄.e. l.licitatio.§.j. Soluo eodē mō. Tertio op.de l.si cū Hermes.C.loc.
b Sol.vt in gl. Quarto op.ᵇ & vr̄, ꝙ vectigal nō possit cōduci, nec locari: sicut nec seruitus.l.locare seruitutē.s̄.loc.Sol. Potes intellige
1 re hic, ꝙ ꝓdia vectigalia erāt locata, & cessat ꝯnū. † Vel dic, ꝙ et ipsa vectigalia, hoc ē, pedagia, & silia locant̄, vt s̄.e.l.licitatio.§.& vectigalia.ī fi.& j̄.l.ꝓxi.§.fiscū l.seq.& l.Cæsar.& s̄.loc.l.cū ī ꝑfec. §.pe. Nō ob.l.locare.qa seruit* ꝓdialis, q̄ solū ꝓdij cōmodū respicit, locari n̄ pōt, vt ibi, secus si est aliud ius ꝑsonale, vel ꝙ cōmodū personæ respiciat, vt hic, & s̄.de usu fr.l.arborib.§.usufructuarius.
2 †Quæro primo, qa ꝑꝑ maximos fruct* grauat̄ ꝯductor, ut hic, an ꝑꝑ minimos, seu ꝑꝑ sterilitatē fiat sibi mercedis remissio, sicut ī ꝯductore simplici? Bī dico, ꝙ sic.l.si vno.§.j.s̄.lo.& j̄.de cēsi.l.for
c ma.ᶜ§.j. †Scd̄o q̄ro, ꝙ ꝓdicta vera in conductore, quid in emptore,
3 q emit pedagiū, seu vectigal ad tps certum, an debeat sibi fieri re
d missio ꝓtij, si ꝯtingat, ꝙ ꝑꝑ guerrā ex pedagio nil possit ꝑcipi? Et vr̄ ꝙ sic, quasi idē sit dicere, emo, vel ꝯduco, ut hoc §. dū d̄r, ex redēptione. & tn̄ accipit̄ ꝓ cōductione, sicut j̄.e.l.Cæsar.& C.loc.l.
e si hi q.ᵉ Non insisto. Scitis, ꝙ disputaui vobis istā q̄ōnē, & determinaui, ꝙ qn̄cūq; solo ꝓtij fit annuatim, sit locatio, vel sit emptio, iudicat̄ sicut de locatione: vn̄ dicatis, ut ī illa disputatione. sed qn̄
f est vnū ꝓtiū semel soluēdū: ᶠ tunc, quia in illa dispu. non dixi, di
4 co hic, vt ꝑficiā vobis mām.* † Quæro ergo tertio loco. Pone, ꝙ emi pedagiū in quinq; annis, vel ī decē ꝓ mille: ꝯtigit vno anno,
g ꝙ ꝑꝑ guerrā nil ē ꝑceptū, an mihi debeat fieriᵍ excōputatio ꝓtij, uel si esset solutū, an posset repeti? Ad euidētiam huius q̄ōnis est videndū de intellectu l.nec emptio.de ꝯh.emp.vbi d̄r, si emo fructus futuros, fructib.nō natis, nō est emptio, & sic nō debet̄ ꝓtiū, sed qn̄ emit̄ captus auiū, seu piscium, vr̄ emi alea, seu spes. Quid vult dicere hoc? quare nō ita ī primo casu, cū emo fruct* ur̄ emi spes, sicut in scd̄o? R̄n. Vr̄ mihi, ꝙ de mēte iuris sit hoc, ꝙ respiciamus verba ꝯctus. Nā si quidē emit̄ aliquod corpus futurum, illo corpore nō dato, nec nato n̄ ualet emptio, ut si dico, emo fructus futuros. Idē si dicerē, emo pisces, uel aues, quæ capiēt, & silia, qa piscib.vel auib.nō captis non esset emptio, ut ibidē d̄r. Qn̄q; in ꝯctu deuenit ipse actus capiendi, seu ꝑcipiēdi, vt cū emo capturam pisciū, tūc vr̄ emi alea, vel spes.d.l.nec emptio. Idē dico, si emo ꝑceptionē fructuū: tūc.n.emo ipsū actū, & sic spē, seu aleā, ꝑ eādē l. Pro hoc induco spāliter de iure do.l.si ususfructu. in fi. & de peric.& cō.rei vēd.l.necessario.§.fi. cum sua gl. Hoc premisso, ꝓ declōne oīum, q̄ dicēda sunt, ad q̄ōnē ꝓpositā venio, & dico, ꝙ est videndū, quid sit venditū ꝑ hęc uerba, uēdo pedagiū. Et vr̄ ꝙ sit uēditum ipsum corpus eorum, q̄ ꝑcipiunt̄, qa pedagiū, seu uectigal

ADDITIONES.

a Ale. Qui maximos fructus. An iste §. sing.hēat locū in cōductore fundi priuati, ut teneat̄ recōducere ꝓdiū, ꝑꝑ maximos fructus inde ꝑceptos, qn̄ alius reperiri pōt, an uero sumus in reg.l.licitatio.§.j.sup.e.uīa gl.no. q̄ nō est alibi in l.iuitos.C.de loc.hic all.in gl.iuncta cū alia gl.i l.si cū Hermes.hic alle.ī gl. dū all.et rñdēt ad istū tex.ꝓ bao.ꝙ sit idē, qd̄ est mēti tenendū.sequit hic Ro. Et no.alīū casū in quo est spāle fauore Reip.ut debitor ciuitatis, q maximā partē suorum bonorū alienauit, cogat̄ ea, q̄ sibi restāt alienare ī aliū, ꝙ erit iudicis arbitr. Casus est in l.apud eos.in uer.ab eo ēt. C.de debi.ciui.li.11. qd̄ est no.dignum. Et ad istum tex.no. ꝙ ēt locator ꝓdij fiscalis cogitur locare antiquo cōductori, si tm̄ uult dare, q̄tū nou* cōductor. Tex.est ī l.cōgruit.et in l.seq.et utrobiq; ꝑ Bar.C. de loc.ꝓd.fisc.lib.11.facit l.cognouimus.C.de mancip.et colo.eodem lib. Adde huic ultimæ parti apostil.quod consuluit Pa.de Ca.consi.63.et Rom.consi.12.
b Ale. Quarto opp. Vide Bal.in l.si ea lege. C.de usur.
c Ale. Forma. Adde Bal.in l.licet.C.de loc.
d Paris. Quæro. Vide A nz.consi.15.inc. In Dei nomine.et an præsumatur conductio, uel emptio, uide Ale.consi.107 uol.3.
e Ale. Si hi, qui. Tene menti, et uide q̄ dixi inf.ea.l.et qd̄ no.Bar.inf.e §.uer.quinto q̄ro. Et sic colligitur quat̄r cognoscat̄ emptio a cōductione. Adde Bar.i l.j §.j.ff. de supfi.et in l.qui sanū.inf.ti.j.et Bart.in q.q̄ inc.publicanus, et in l.si quis ante, de uc.pos.Gl.Bar.et omnes in l.cum dotem.C.de iu.do.et tex.in l.fi.C.de ꝓd.cur.li. 10.Bal.in l.qui se ꝑtis.C.uñ lib.q dicit, ꝙ si Imperator recipit ꝓtiū de feudo, et ī rescripto dicit, indulgemus tale feodum, ꝙ non est indulgentia, sed uenditio, et sic non poterit feudo priuare uasallum amplius.quod no.
f Barb. Soluendum. Et idem uoluit in l.j.§ j.de superficiebus.
* Clau. Materiā. Vide ꝑ Ale.consi.3.uol.1.et plenius in consi.118.uol.3. Et ad istud, ꝙ potius attendatur forma contractus, q̄ modus, uide Rom.consi.5.et consil.9.
g Ale. Dēat fieri. An emens pedagiū, ꝑꝑ guerrā hēat remissionē, uide Bal.in l.si ea lege.C.de usu.et in l.licet.C.loc.in 3.4.et 5.q.ubi alleg.Bar.hic.hic, et an emptio fructuum dicatur locatio, iuxta no.ꝑ Bar.hic, uide Bal.i l.adē.C.loc.et ibi, an q possit expelli ꝓtio nō soluto, sit colonus. Et ad Bar.hic, ꝙ emptio nō fit, quæ regrit ꝓstationem annuā, adde gl.et Bar.in l.j.in 3.q.C.de iu.emp.et in l.5.§.1.inf. de supfi.et d̄t Imo.in l.cum mulier.de dote, s̄.sol.mat.ꝙ si emptori gabellarum auferat̄ gabella sine facto suo, pro tpe futuro, ꝙ non tenebitur ad ꝓmissionem factā. Ita Pet.de Anch.in c.ꝑꝑ sterilitatē, de loc.ubi seqtur dictū Bart.hic, et in d.l.stipulatio.immo ibi d̄t idē, qd̄ hic. Adde, an ementes datia, debeant hēe ꝑꝑ guerras, uel pestem, remissionem, Pet de Anch.consi.415.et 204.
Menoc. Adde aliquid per Petrasan.sing.94.no.Soc.sen.consi.7.col.2.lib.3.
Menoc. Quid uult. Alciat.par.lib.j.c.42.Dec.consi.4.et Boer.q.249.nu.4.

gal est, qđ percipitur, &c. vt l.j.§.j.ꝭ.eo & ibi no. & C.eo.sup rub.
Sed istud posset esse verum, nisi ciuitas ipsa percipiat, & postquã
esset pceptum, daret publicano: sed cũ ipse publican⁹ pcipit, hoc
dare nõ põt, vt no.ꝭ l.si qs ita.de vsufr. & dicã j. cũ tractabo de võ
ditione fructus. Præterea isti fruct⁹ anteq̃ sint pcepti, nõ põt dici
vẽditi. d.l.nec emptio. Postq̃ vero pcepti sunt, ipsa pceptione sũt
effecti ipsius publicani, & sic qđ suũ est nõ põt emere, vt ꝭ.de ꝯh.
emp.l.suæ rei. quare posset dici, ꝙ ipsum ius pcipiẽdi pedagiũ sit
vẽditũ, Nã hoc nomẽ vectigal, & pedagiũ, accipit̃ ꝓ ipso iure pci
piendi, vt ꝭ.l.ꝓxi.in princ. & C.no.vect.in rubro & nigro. Et qđ in
dubio ipsum ius p̃sumat̃ venditũ, & facit ꝭ iu.do.l.dotis fructus.
§.fi.cum l.seq. Sed hoc non puto verum, qa si ciuitas vellet exp̃s
a se vẽdere, nõ posset, qa lex vr̃ sibi solũ locationẽ pmittere. l.fi.C.
e. Præterea siue dicas istud ius esse p̃sonale ñ posset i aliũ trãsfer-
ri, sicut vsusf. vt Inst.de vsufr.§.finit.de iu.dot.l.si vsusf. Siue dicas
esse ius reale cohærens territorio, vt vr̃ dicere d.l.fi. C.e. tñ nõ pos
set vendi sine authoritate Principis, q eis concessit. arg.ꝭ.tit.j.l.in
5 dic.in fi. Sed hoc relinquo sub dubio, tñ hoc certũ est, †ꝙ tale ius
b ad tps trãsferri nõ p̃t, b vt ꝭ de ser.l.4 Intelligit̃ ergo hoc alio mõ,
& ꝯgruo, si pt.l.quoties idẽ sermo.de reg.iu. & ꝙ in dubio ius nõ
intelligat̃ vẽditũ, si põt alr̃ itelligi, pbat̃ i l.pe.cũ sua gl. ꝭ.de do.p̃-
c leg. Quid ergo dicemus? Dico ipsam c pceptionẽ, seu cõmoditatẽ
pcipiẽdi pedagiũ, esse vẽditã. ar. d.l.si vsusfr. de iu.do. & de peri. &
cõ. rei vẽd. l.necessario.§.fi.cũ sua gl. & l.arborib. §.vsufructuari⁹,
& pbat̃ expsse j.ti.j.l. Aqlius. Ita ibi itelligit gl.mag. & ibidẽ exp̃s
sius p Iac.de Are. & in hoc vr̃ iste emptor fa. ꝯis pcurator i rem
d suã. Facit qđ no.ꝭ.e.l.j.§.j.in gl.mag. d Vsusfr. †asit istius pedagii ñ
6 vr̃ ꝯstitutus, qa talia iura vsumfr. nõ hñt. l.j.de vsufr.leg. Vel si di-
ceres vsumfr. sicut in noĩe debitoris. l.4.de vsuf.ea.rei.q̃ vsu cõsu.
cũ hoc nõ põt eẽ pprie. l.2.e.ti. & iõ vt stemus in ppria significa-
tione, dicemus ipsam pceptionẽ fore venditã. Hoc ãt apparet qa
tunc est necessaria illa cautio, q̃ illo casu reqrit̃, q̃ in istis ꝯctib. nõ
e nõ interponit, & sic vsusfr. nõ p̃t videri vẽditus. Nũc ad qonẽ ꝓ-
f positã, cũ q̃rit, an fieri dẽat excõputatio p̃tii? dico ꝙ non: qa qñ p-
ceptio seu pcipiẽdi cõmoditas emit̃, vr̃ emi ipsa alea, seu futurus
euẽtus. d.l.nec emptio. & de act.emp.l.si iactũ. Ad nnũ tñ uolo te
7 solicite aduertere: qa p̃dicta vera, qñ guerra nõ est pp aliquã cul
pã ipsius ciuitatis, puta pp guerrã, q̃ est in Apulia, eq nõ veniũt ad
nũdinas Perusinas, pp qđ ex tali pedagio nil pcipit, sed si ciuitas
ipsa infert guerrã alij, vel alia ciuitas ifert guerrã sibi pp inimici-
tias teneẽ publicano ad interesse, & posset peti, vel fieret excõpu
tatio p̃tij, si esset nõ solutũ. l.si merces.§.culpæ.ꝭ.loc. et sol.mat.l.
pen.in prin. Necob. C.de act.emp.l.si qa illa violẽtia nõ ifert pp
inimicitias vẽditoris, aľs secus, ut d.ll. sed si adijcerent ista verba,
uẽdo pedagiũ, & fructus, & redditus, & ꝓuẽt⁹, q pcipient ex ipso
pedagio, si pceptio esset fiẽda ab ipso publicano emptore, idẽ es-
8 set, vt ex his, q̃ j. dicent̃ ppendi poterit. Quarto q̃ro, † emo fruct⁹
g fundi in pl'es annos g vno p̃tio, an si vno anno cõtingeret sterilitas,
deberet fieri remissio p̃tij? Hic ẽ soliecte aduertendũ: nã aliqñ qs
emit vsũ in fructũ, & hoc ꝯstat, tunc omne damnũ intra ips enter
gens est vsufructuarij, nisi culpa dñi accideret. l.necessario.§.fi.de
pi. & cõmo rei vẽd. & de vsuf. l.si vsumfructũ.§.fi. & l.q̃situ.eadẽ
rõne, q̃ est cum emit dñiũ, cum vsusfructus pars dñij sit. Aliqñ qs
emit pceptionẽ fructus, & tũc vr̃ emere incertũ, seu aleã, & iõ pi
culũ ptinet ad emptorẽ, d.l.nec emptio. & d.l.si vsusfruct⁹. de iu.
dot. & d.l.necessario.§.fi. si bene aduertat̃, nisi facto vẽditoris hoc
ꝯtingeret, ar.l.si iactũ, de act.empt. & qđ. ꝭ.dictũ est de vsufructu
vẽdito. Sed ꝯ hoc vr̃ j.ti.j.l.in ædib.ver.si vero non fundũ. vbi qs
donãs pceptionẽ, vr̃ donare ipsos fructus, q percipient. Rñ. ille ꝭ.
ꝭm sedam lec. ibi positã ad ꝓpositũ nil facit, sed ꝭm primã lec. ob
stat, pñt intelligit de pceptione fructuũ futurorũ. Sed dẽt sic itel-
9 ligi ꝙ pcepti veniunt in cõputationẽ. s.ꝭm quod ꝯsuetũ est pci-
h pi, vt ipsum qđ ꝯsuetum est pcipi, estimet. Hoc pbat̃ expresse. C.
de vsur. l.si ea lege. aliter illa lec. nõ pcederet. ita dico i casu nr̃o, si
aliqs emeret pceptionem fructuũ, & aliqs diceret se dceptum vl
i tra dimidiã iusti p̃tij, non æstimaret̃ fructus q pcipit, sed æstimare
tur habito respectu ad id quod cõiter solet valere talis fructus, nõ
ad id, quod forte casu æstimatio creuit. C.de vsu.l.oleo. Tps. n. vẽ-
ditionis ꝯctæ in hoc debet inspici. l.1.§.diui fratres. j.de iu.fisc. &
k C.de resc.vẽd.l.si volũtate.§.fi. Aliqñ quis emit k fructus futuros
planũ annonem. Hic est aduertẽdũ. Aut. n. qs emit certã quanti-
taẽ fructuũ, vt centũ corbes vini, vel grani, ex tali fundo, tunc si
minus nascit̃, catenus fit remissio p̃tii, vel expectat̃ quod iterũ na
scat. l.si debitor.§.versic.de ꝯh.empt. & qđ ibi no de verb.obl.l.
inter stipulantẽ.§.sacrã, & qđ ibi plene dixi, & p Cy.C.de don.l.si
qs argẽtũ. Aliqñ qs emit fructus alicuius fundi, p ipa simpl'r, q̃ti
tate non adiecta, & tũc si qdẽ ipsi fruct⁹ sunt pcipiẽdi ab ipso em-
ptore, ad eũ transit cultura & cura, & tũc ius vsusf. vr̃ emptũ. l.cũ
ita.de vsufr.leg. & l.si qs ita.de vsufr. vbi gl. & gl. i l.idẽ est. ꝭ.vsuf.
queãd.cau. vbi no. Nec curo, siue dicat̃, pcipient, vel pcipi pote-
rũt, vel silia verba: nã licet hæc verba, q̃ pcipient &c. videant̃ ꝭm
ppriã significationẽ referri ad ipsum corpus fructuum. l.itẽ si fundi.
in prin. ꝭ.de vsufr. tñ mens ꝯtrahentium vr̃ esse, ꝙ ipsum ius vsusfru-
ctus videat̃ emptũ. d.l.cũ ita.de vsuf.leg. Pro hoc facit ad Treb.l.
cogi.§.j. vbi si testator iubet restitui quicquid de hr̃editate puene-

rit, intelligit̃ de ipso iure hr̃ditario, licet propria significatio alr̃ se
habeat. Si vero fructus sint pcipiendi ab ipso venditore, & tradẽ-
di ipsi emptori, tunc ius vsusfructuarij non vr̃ venditum. l.fundi
Trebatiani.de vsufr.leg. & l.Caius de an.leg. & no.in d.l.si qs ita.
de vsufr. & l.idem est.vsufr.queãd.cau. tñ tunc verborum conce
ptio est inspicienda. Nã aliquando dr̃, vendo fructus nascituros,
vel fructus, qui in tali nascent̃ prædio, tunc fructib. vno anno non
natis, pro illo anno non vr̃ facta emptio. d.l.nec emptio.de ꝯhen.
emp. & dẽt fieri remissio pro rata illius anni sicut cum addit nu-
merus mensurarum, fit remissio pro rata mensuræ deficiẽtis, ita
cum fit venditio ad numerum annorum, fit remissio pro rata an
ni deficientis. d.l.si debitor.§.versic.de ꝯhen.emp. Aliqñ in ꝯctu
dr̃, si qui fructus nascent̃, sint tibi venditi, vel vendo tibi fructus, si
quos pcipi ꝯtingeret, & similia verba, tunc ipsum incertũ, s.alea,
seu spẽs vr̃ vendita. ff.de hær.vel act.vend.l.ꝙ si in vẽditione. & l.
10 seq. † Et hoc operat̃ nã istius ꝓnominis, si qui, qđ est nota cuius-
dã incertitudinis, dictis ll. sed qs, vel qui, sir̃ est relatiuũ substãtię,
vt no. C.de sen.q̃ pro e.l.j in gl.super ver.ꝓferunt, & Inst.de inut.
stip.§.alter.vñ fructib.non natis, nõ est substantia in qua subsistat
emptio. Aliqñ verba ꝯctus sunt dubia, nec ex eis apparet, vtrum
fructus sint pcipiẽdi ab ipso emptore, vel a vẽditore tradẽdi em-
ptori, vt quia simpl'r dicit, vendo fructus: tũc si pars, vel quota fru
ctuum vendit̃ ab ipso venditore est facienda pceptio. l.defuncta.
§.fi.sup.de vsufr. Si vero oẽs fructus sint venditi tunc ab ipso em-
ptore, & tũc vr̃ vẽditus vsusfru. d.l.cum ita, ꝭ.de vsufr.leg. & l.si qs
ita.ꝭ.de vsufr. & qđ ibi no. Vbicunq; aũt dixi, fructib. non pceptis
nõ pfici emptionem fructuũ, intelligo non pcipi in hac uẽditio-
ne, sicut in locatione, cum supuenerit sterilitas. l.ex ꝯducto.§.j. &
fi.cũ l.seq ff.loc. & qđ ibi no. qa ꝯctus eiusdẽ iuris sũt sulcimẽ.l.
11 2.ꝭ.loca. † Quinto q̃ro, si emo fruct⁹ vni⁹ anni, cui⁹ est piculũ? Rñ.
l si qdẽ emo fruct⁹ pẽdẽtes, piculũ est meũ, nisi aliud ꝯuenerit. l.si
stulas, i fi.de ꝯh.emp.ꝭ.de ac.emp.l.q pẽdẽtẽ.i fi. Si vero emo fru
ct⁹ futuros, vñ ad me trãsit cultura, & cura, & tũc ex ãnua p̃statio
ne nõ p̃t colligi illa p̃sumptio, q̃ dixi ꝭ.in q.illa disputata. Dico, ꝙ
m sto verbis, m vbi dico, emo, fit emptio, & iudicat̃ ꝭm nãm emptio
nis; vbi dico, loco, fit locatio, pbat̃ j.ti.j.l.q saxũ. s; vbi est emptio,
12 ꝙ videat̃ empt⁹ pbat̃ ex ꝭ.dictis. † Sexto q̃ro, n ista pceptio est em
n pta, nõ aũt est empt⁹ fruct⁹, vel vsusf. vtrũ emptor possideat? Rñ. i
oĩb. casib. i qb. vsufructuari⁹ est tu⁹ aliquo iterdicto, talis hoĩs cõ
modo

ADDITIONES.

a Ale. Posset. Idem firmat Bal. in c.j.in fi.quæ sint reg. & vide, quę no. Bar. in l.si is qui.in fi.de pig. & quod ibi dixi. & Bal. in d.l si ea lege, in fi. C de vsur.

b Ale. Nõ põt. Ad hoc facit, quod no. Bar. in l.si vsufr. mihi in bienniũ.sup de vsufr. leg. & Ang. i l.si stipulatus essem abs te.inf.de ver.ob. & qđ no. Bar. in l.fistulas. §.frumẽta.de cõtrah.emp. & ad q. Bar. hic, vide qđ no. Bal. in d.l.si ea lege. C.de vsu. & in d.l.licet. C.loc. Et adde, ꝙ platus dẽt soluere decimã & taxã beneficij, ẽt ıpe sterilitatis, nec fit remissio si vbertatẽ iam sensit, ut gl. 12.q.2.c.2 nonõ. & ita alleg Bal.in quibusdam suis qõnib. 264. alias 204. De hac materia per Spec. in tit. de loc.§. nunc aliqua. versi. 137. & ibi Io.And. Et vide in materia pulchre Host.in sum.de loc.§.quæ actiones. ver. pp sterilitatem. cum seq. & ibi Io.An. de pign.§. sequitur. ver.item ꝙ vsusfructus.

c Paris. Dico ipsam. Vide aliquid per Bar. in l.j.in j.q.C.de iu.emph. & in l.j.§.1. de superfi. Bal. in l.si ea.C.de vsur. Pet.de Anchar.in c.propter sterilitatẽ.ext.de loc. Corn.consi.128.vol.2. Ias.in l.2. quam legit cum j.C.de verb.sign.

d Ale. Los. Gl. magna. Aduerte, ꝙ contra hanc theoricam est expressa decis. Dec. consi.4 ver. tertio probatur. vol.j. vbi post eos quos refert, decidit emptorẽ gabellarum haberi ad instar fructuarij. & vide de hac materia latius, q̃ alibi, per Excell. D.meum Ripam in tract. de peste, ver. sextus casus.

e Paris. Nunc ad q. Vide Ale.consi.3.vol.j. Dec.cons.4. vbi quærit, an augmentum gabellarum acquiratur emptoribus, an vero Principi.

Menoch. Alciat. consi.159.nu.4.5.

Menoch. Ad vnum. Boer.q.249.nu.7. Alciat.consi.289.nu.1.

f Ale. Cum quæritur. Vide Bal. in d.l.licet.in 3.q. & d.l.si ea lege. & quæ dixi post Bar.in l.ex conducto.§.j.sup.loc.

g Ale. In plures annos. Adde vnum sing.dictũ Ang.in cõs. ꝙ incipit, In Dei noĩe, &c. ꝙ quoties solutio p̃tij est faciẽda p plures annos, vel mẽses, ꝙ verbũ, venditio, impropriat̃, & ad locationẽ reducit̃, & de tali cõtractu iudicãdũ est, vt de locatione, quod est no.dignum. Vide Bar. in hoc §. & qđ idẽ dr̃ j. in vers.quinto q̃ro. adde tñ, ꝙ in corporalib. locatio hẽt vim cessionis iuriũ, no. Bald. in l.ea lege. C.de vsu. & ad Bar. hic, vide Bal. in l.licet. C.de loc. & Barto in l.si merces.§.vis maior.sup.loc. Pet.de Anch.in c.pp sterilitatem, de loc. tenet opi. Bar., & ibi etiã Imo.sequitur. Adde ꝙ idem quod Ang. volt Pau.de Ca.hic.

h Ale. Veniunt. Adde l.si ea lege. C.de vsur. & gl.no. & ibi Bar.in l.si iactum. sup. de actio.empt.

Menoch. Paris.consi.55.nu.45.lib.3. Grammat.decis.76.nu.14.

i Ale. Deceptum vltra. Vide l.2.C.de resc.vend. & no.de æstimatione fructuũ futurorum. Adde Bar. in l.si merces.§.vis maior.sup.loc. & l.licet.C.locati.

k Ale. Quis emit. Vide Bal.in d.l.si ea lege. C.de vsur. & no.ex dictis inf. prime. & p Bar. an qñ uẽditor fructuũ vi.sẽ vẽdere cõmoditatẽ pcipiẽdi fructus, & qñ videat̃ constituere vsumfr. & vide ei sup. in 2.q. & Bal. in l.eadem. vers. sed quia de eo. C.loc. & in d.l.si ea lege. & in l.j.post gl. C.si pig.pig.da.sit.

l Ale. Siquidem. Sequitur Pet. de Anch. & Inn. in c.propter sterilitatem, de lo.

m Ale. Sin verbis. Vide Bar. post gl. in l.qui saxum, de donat.

Paris. Vide Ale.consi.3.uol.j. Are.consi.55. Ias.in l.insulam.sup.de p̃sc.uerb. Are. consi.10.uer.item præmitto. Ias.in l.j.C.de iu.emph. & in l.j.ff.si cer.peta. & omnino Are.consi.160. ubi dicit, ꝙ debet potius attendi qualitas pactorum insertorum in instrumento, quam nomen. & idem dicit Soc.cons.38. & consi.156.

n Ale. Sexto quæro. Per Bal.in l.licet. C.lo. ubi tertius dicit, ut ibi per eum.
Menoch. Alciat.consi.426.nu.2.

moditatis est tuta officio iudicis, vt pbat. j. ti.j l. Aqllus. Et ita no.
13 ibi in gl. mag. & gl. fi. qđ est no. Septimo q̄ro, aliquis emit fructus
vnius molēdini, vel alterius ædificij, qđ est destructū, eget refectio
ne, & magna impēsa, pp qđ fructus interim non pcipiunt cuius
piculo pit? Et certe si esset locatio, sine dubio refectio ad dnm pti
neret, & dēret fieri mercedis remissio, vt s. loc. l. ex ɔducto. in prin.
& l. cū in plures. in pri. e. ti. Sed si ponam⁹, q sit vēditio, ita q videa
tur vēditus vsusfr. vt apparet ex s. dictis, & tūc dico, q est ɔsideran
14 dū ad quē ptinet refectio. Dico. † q in refectione sunt duo. s. cura,
& solicitudo refectionis, & ista simplr ptinēt ad vsufructuariū, qa
oēm rei curā vr̄ suscepisse. l. j in fi. vsusfr. quēad. ca. Et sic talis cura
ad eū ptinet. casus est ī l. iter fructuariū, ī fi. ff. de dā. if. Nec ob. l. ha
ctenus. s. de vsufr. vbi dr̄, vsufructuariū nō cogi reficere, qa verū ē,
si vult carere vsufructu. l. cū fructuarius, de vsuf. sed qđ venit ī re-
fectione, ē impēsa, & ista si qdē est magna, sine dubio ptinet ad p
prietariū, vt d. l. hactenus. s. đ vsuf. qđ p3, qa si vsufructuari⁹ fecerit
a pprietario repetit, ut C. de vsu & hab. l. cū. & l. æqssimū. hodie ī-
cipit, si vsusf leg. sit. §. inde q̄siṫ. s. de vsuf. & ibi no. ī gl. in vet. appa
ratū. & s. tit. 2. l. dāni. §. ei cuius. & ibi no. p gl. Scđo est videndum,
15 utrū † vsufructuarius petat istā pecuniā p ipensa anteq̄ ipse impen
a dat, aut vero primitus dēt ipēdere, postea repetere? Et vr̄, q primo
dēt ipēdere, vt pbat s. tit. 2. l. q̄uis. in fi. ibi, qđ ɔstiterit, &c & eo. ti.
l. si pprietarius, circa prin. Cōtrariū dico, qa ad hāc curā, & solici-
tudinē vsufructuarius factus vr̄ pcurator ī rē, vt l. j. in fi. & l. seq. &
ibi no s. de no. ope. nun. Sed pcurator ad opus faciendū pt agere,
vt sibi pecunia det ante opus factū, ut sup. mā. l. si vero non remu-
nerādi. §. fi. & l. si mādato meo, in prin. eo. ti. ergo &c. Nec ob. d. l.
q̄uis. & l. si pprietarius, qa ī isto gnāli mandato, qđ vsufructuarius
vr̄ hre, venit multa. Primo n. opis restō, qa mādatū est eius nāæ
vt s. dixi. Itē venit vt satisdet de dā. infe. Sed tale mādatū de fideiu
bēdo, & satisdādo est eius nāæ, ut nō añ qs agat, q̄ soluat, vl̄ ɔdēnet
rīr, vt l. Lucius, in fi. s. mā. & l. si p ea. C. mād. iō in l. q̄uis. & l. si pro
prietarius nō pōt agere, nisi soluat, subaudi, vel itervenīat alia cā
16 ex his, q̄ ponunt in d. l. Lucius, cū sim. Et ex his apparet qualr̄ de-
b beat itelligi. d. l. hactenus.ᵇ q̄ dicit dnm nō cogi reficere, l. quo ad
opus psonale, sed quo ad expēsas sic, vel aľs pprietate priuabit, d. l.
q̄uis & d. l. si pprietarius. His pmissis venio ad qōnē ppositam, &
dico, q si ille emptor fructuū sit vsufructuarius, & ppterea ad eum
ptinet oē piculū, vt dictū est, fateor, q si dñs cessaret sibi pecuniā
dare ad refectionē, q tūc tenet ei ad iteresse, ut s. mā. l. si pcurato-
rē dedero. §. madatu. vl̄ actione ex empto. l. fundi partē. đ ɔh. empt.
Prædicta intelligo vera, qñ molēdina durāt, licet i aliqua parte de
structa ita q vsusfr. integer maneat. l. si cui ĭsulę. de vsufru. Si vero
poneres, q molēdina pp abūdātia aquarū totalr̄ essent destructa
tūc de refectione non esset tractādū, qa vsusfr. esset extinctus, nec
restaurarent, licet re ponerent. l. repeti. §. rei mutatione. & l. qd tñ
§. non tñ qb. mo vsusfr. amit. & d. l. si cui insulæ. de vsufru. & l. q
uisusfr. i prin. e ti. nisi poneres dicta ædificia locationi alterius vni
uersitatis, vel rei accedere. l. quoties. §. fi. de vsufru. & d. l. qd tñ. qb.
17 mo. vsusfr. amit. † Octauo & vltimo q̄ro, pone, q vsufructuarius fe
cit dictas expensas, & vult repetere a dño, qua actione repeteret? Et
gl. vr̄ velle, q actione negotiorū gest d. l. cū. C. de vsufr. & l. dāni in
fecti sup lo ɔpetit §. ei cuius. ad fi. gl. mag. de dā īfe. Sed puto actio
ne mādati, cū ad hoc videat ɔstitutus pcurator, vt dictū est. Præte
rea, cum hoc faciat ex necessitate, vt dictū est, nō pt venire actio-
ne neg. gest. l. hđes. §. si vnus. fam. er. Cōe n. negotiū magis, q̄ alte
rius gessit. l. ptor. § gnālr. j. de bon. auth. iud. pos. Et iō dēt agi actio
ne mandati, vel actione in factum, vt d. §. gnāliter. Sed si expensas
facit voluntarie, vtiles tñ, ad quas non tenebaṫ, tunc bñ puto, q re
peteret actione negotiorum gestorū. d. l. æqssimum. §. inde q̄itū
& quod ibi no. de vsufr. in gl. in vet. apparatu.

ADDITIONES.

a Ale. Impendat. Adde Bar. in l. 3. §. fi. sup. de ope. no. nun. per Bar. in l. cum ad quem. C. de vsufr. Pau. de Ca. in l. hinc amplius. §. fi. de dam. infe.
Menoch. Raym. consi. 25. num. 14. lib. Late Tiraq. de si unquam. verbo reuertatur, nu. 83. 389.

b Ale. Hactenus. Ad intellectum d. l. hactenus, vide Bar. in l. damni. §. ei qui. su. de dam. infe. & uide infra 7. q. & quo succurratur dño contra vsufructuarium non reficientem, uide Bar. in l. quamuis. su. de dā. infe. & quid de pre habente usumfructū in aduentitijs, ad quas impesas teneat, uide omnino Bal. in auth. excipitur. C. de bon. quæ lib. Et dt Raph. in l. domos. de leg. 3. q impensas, quas repetit usufr. non repetit, nisi finito usufructu, facit d. l. domos. & ibi dicit se ita tenuisse in l. si proprietarius. & in l. damni. §. 1. de dam. infe.

L E X XIIII.

1 *Res, qñ omittit pfessio, & vectigal nō soluitur, incidit in cōmissū ipso iure,*
Dominium rei, licet perdatur ipso iure, non tamen perditur possessio.
2 *Res ob non solutionem vectigalis, quando tota, & quādo pars publicetur.*
3 *Ius redimendi rem qua incidit in commissum, transit ad hæredem.*
4 *Fiscus intra quinque annos potest vendicare rem, quæ īcidit in commissum.*

1 **Cōmissa** Res, quæ incidit in cōmissum, vēdicaṫ ab hrde, prout a quolibet possessore. h. d. † No. q eo ipso quod omittitur professio, & nō soluitur vectigal. incidit ipso iure
a in commissum, & sic dñs perdit dñium. ᵇ Et hic est vnus ex casi
b bus, quos dicam in l. Imperator. inf. de iure fis. vbi Dy. tradit doctrinam. licet autem ipso iure perdat dñium, non tñ transitᶜ posses
c sio, vt hic dicit gl. Idem no. de sacros. eccle. l. fi. & sup. p soc. l. cum duob. §. idē. Qđ tene menti ad multas leges, & statuta, q̄ īducunt
rē ipso iure pdi, vt hoc nō porrigaṫ ad rei possessionē. Quærit gl.
qb. mod. incidit qs ī cōmissum? Et gl. explicat vno mō p. l. cotē. §.
d dñs. sup. eo. vt in tributo nō soluto. Opp. C. eo. tit. ᵈ p totū. vbi non
2 publicaṫ tota res, sed illa octaua, q̄ dēt solui. Solue sic. Qñq; qs nō
pfiteṫ & nō soluit, tūc tota res publicabit, vt hic, & l. vlt. §. licet. j.
eo. Qñq; qs pfiteṫ, & nō soluit, & tūc nō tota res publicaṫ, sed illa
octaua pars. Et vide gl. q̄ incipit, pone casū, &c. & id qđ in fine po-
niṫ, est verū, sed Dyn. addit, aut qs omittit sciēter, & verū dicit gl.
aut ignorāter, & tūc aut decept⁹ a publicano, & subuenit, vt j. eo. l.
fi. §. diui quoq; fratres. Sed licet nō a publicano decipiṫ, sed errore
duct⁹, & tūc nō publicabiṫ, d. l. fi § diui. sm aliā lect. Alio mō legiṫ
3 in gl. sm q̄ hoc dicit. † Ius redimēdi rē, q̄ incidit in cōmissū, trāsit
ad hrdē. h. d. Pone casū in terminis, res incidit in cōmissū, data est
dño ptās redimēdi illā rem. l. fi. in prin. Modō quæriṫ an illa ptās
redimēdi transeat ad hrdē? Rñ. q sic. Et vide gl. q̄ incipit, s. vt emit.
Intellectus iste nō vr̄ ɔuenire lrē, licet sit verus in se, & hoc pp fi-
4 nē, vbi dr̄ prout aduersus quēlibet possessorē. su. Quæro, † vsq; ad
e qđ tps e fiscus pōt vēdicare rē incidentē in cōmissū? Et dic q intra
qnque annos. l. 2. C. eo. tit. & tene menti, pp id quod fit tota die in
statutis, q assignent bona in catastrū, alias habeanṫ pro publicatis,
q intra quinque annos fiscus vendere potest, non post.

ADDITIONES.

a Pomp. Ipso iure. Vide tex. no. in auth. de incest. nupt. §. sancimus. in gl. sup verbo, mox. Et vide casum, qui sm Bart. non est alibi, in l. raptores. C. de epis. & cle. & vide Bal. in c. 1. §. vel si cum filia. quib. mo. feu. amit. & qđ notauit ad Bal. in l. 2. C. de secun. nup. Et sic facit si ecclesiæ debetur fideicōmissum, licet trāseat dominium sine actione, non tñ possessio, & sic est necessaria citatio ad possessionem petendam per edictum. l. fi. C. de edi. diui. Adri. toll. & nunc pēdet qō i facto. Et an transeat dñium ipso iure, vide tex. sing. secundum Sal. in l. j. C. de don. quæ sub mo. Et vide Bal. pro his dictis in c. cum venissent, de restit. spol. & vide Bal. in l. fi. C. si ab publ. pensi. vbi allegat Bar. hic.

b Alex. Dñium. Ad ista vide Cy. & Ang. in l. 2. C. ad l. Iul. de vi pub. & q̄io acquiratur dominium fisco in istis ipso iure, vide Bar. in l. facultas. C. de iu. fis. li. x.

c Alex. Transit. Facit in l. cū hrdes, in prin. de acq. pos. & qđ no. in l. in suis. de lib. & posth. Sed an eo casu dñium transferaṫ, vide Bar. tenentē q nō, in l. si ita qs. §. ea lege. de ver. obl. & quod ibi dixi. Bene facit qđ no. Bart. in l. is cōsequenter. §. j sup. fa erc. Et istam gl. sequitur Bal. in l. si qs in tantā. C. vn vi. Adde huic apostil. Bal. pulchre eius consi. 154. 3. lib. vbi de materia huius legis.
Menoch. Ruy. consi. 161. nu. 7. circa medium, lib. 4. Marsil. sing. 307.

d Pari. Opp. C. eo. tit. Vide Cum consi. 5. incip. No. quidam, per totum.

e Alex. Vsque ad quod tempus. Approbat istud Bal. in d. l. 2. & ibi Bar. vbi oino vide, & Bal. in l. 3. C. si propter pub. pen. Adde Bal. consil. 308. lib. 3.

L E X XV.

1 *Statuta recipiunt interpretationē restrictiuā, ne qs indebite dānū patiatur.*
2 *Portus insulæ sunt vt insula.*
3 *Pacta apposita in contractu facto ab habente potestatem legis cōdendæ, habent vim legis.*

a **Cæsar.** ᵃ Inspiciṫ tps, ᵇ in quo quis profectus est, nō tps quo
b quis p vim expulsus recedit. h. d. Vel dic, q statuta re
cipiunt interpretationē restrictiuā ne quis indebite puniatur. h. d.
1 No. q ne † quis indebite puniaṫ statuta recipiūt iterpretationē re-
strictiuā, vt hic, & l. j. & 2. C. de nox. & plene dixi in l. oēs populi. s.
2 de iust. & iu. No. hic, † q oēs portus ᶜ insulæ, sunt insula. Mō quidā
c stabāt in portu ciuitatis Pisanæ, & deprædabanṫ, q̄riṫ, an pōt puniri in ciuitate, sub qua est insula? Certe sic, qa portus insulæ, sunt
3 vt insula, vt hic. † Item no. q dicta. ᵈ q̄ apponunṫ in ɔctib. factus ab
d eo, q hēt ptātem ɔdendi legē, hēt vim legis ad ligandos alios, vt
e hic patet in glo. quæ exponit legē, idest pactū. Et est tex. de dona.
inter vir. & vx. l. pe. & sic pactū q facit publicanus, vel alius ɔhens
cum ciuitate, ᵉ habet vim statuti quo ad omnes.

ADDITIONES.

a Paris. Cæsar. Vide late Fel. in c. cognoscentes, ad fi. de const.

b Ale. Tps. Vide q no. per hanc l. dicit Io. And. & Ant. de But. in c. 2. in fi. de const.

c Ale. Omnes portus. Vide ad hoc, quæ dixi post Bar. in l. pupillus. §. territorium. de verb. sign. Facit l. iniuriarum. §. si quis me. cum l. seq. vbi Bar. de iniur. & adde Bar. in suo tract. de alluuione.
Menoch. Adde notabiles casus in materia duelli per Parid. Put. in tract. duelli. in lib. 2. cap. 1.

d Barb. Item no. q dicta. Sic vr̄ q ciuitas poterit obligare subditos p pactum, sicut potest p statutum. Vide Bar. in l. 4. §. actor. de re iud. & l. pen. C. de don. inter vi. & vxo. sed an habeat vim legis quo ad reuocationem, vt Princeps possit illud reuocare, dic quod non. c. j. de probat. vide ibi. Et intellige illum tex. qñ cōtractus Principis erat ius, alias secus, in tit. de pace Constan. §. pactiones.

e Ale. Ptātē. No. q si pactū, vel lex trāsit in contractū non pōt reuocari. Adde l. qđ semel. vbi Barto. inf. de decr. ab ord. fac. & qđ no. Bar in l. ciuitas. sup. si cer. pet. & qđ ibi dixi, & in l. phibere. §. plane. inf. qđ vi aut clā. adde c. j. de prob. c. irrefragabili. de offi. ord. in c. 1. de nat. feu. Quæ oia limita scđm Bal. in l. ii. sup. de se. n a. nisi ex noua cā. Pro cuius dicto vide optima l. si hostem. lop. man. & de pac. l. si cum emptore. §. fi. Et adde, q̄ notabiliter voluit Bar. in l. priuilegia. in fi. C. de sacros. eccl. & adde Bal. in tit. de pac. Cōst. in ver. si qua vero. ubi dicit, hic est argumentum, q oēs contractus, qui fiunt cum Principe, habent naturā bonæ fidei cōtractuū, tex. hic, quę tene menti, scđm Bal. in tit. de pac. Cōst. in ver. in noie Christi, & vide Bal. eo. tit. in ver. pactiones, qđ no. Adde, an pactū quod transit in contractum possit reuocari, Ro. consi. 352. Ant. de But. consi. 380. & Barth. Salic. consi. 369. inter consilia Pet. de Anch.

1 *Dictio, præter, quando inclusiue, & quando exclusiue ponatur.*
2 *Ius quid sit, remissiue.*
3 *Initium consideratur.*

4 *Casus fortuitus non debet esse damno casum passo.*
5 *Casu quæ eueniunt, finguntur non euenisse.*
6 *Medio tempore, quæ contingunt, non videntur contigisse.*
7 *Statuta recipiunt interpretationem restrictiuam.*
8 *Iuris authoritate qui facit, quod lex prohibet, non dicitur cõtra legẽ facere*
Mens attenditur.
9 *Vis, quæ praecessit non attenditur, quãdo post vim sequitur actus volũtarius approbans actum, in qua fuit vis.*
10 *Expositio quam facit gl. dum dicit legem, idest, pactum, an sit bona.*
11 *Debitor nouus o Paschate citra, si ex forma statuti cõueniri põt, si est anti quus secus, an si debitor antiquus de commissione creditoris antiqui pro mittat alteri, possit conueniri.*
12 *Debitor antiquus si iterato promittat creditori, an stante dicto statuto poterit conueniri.*
13 *Treuga facta inter Regem Frãciæ, & Regẽ Angliæ, si fuit factũ pactum, q milites Regis Franciæ possint Regnum Angliæ intrare vsq; ad Pascha: & ultra licitũ esset vnicuiq; militem repertũ alterius Regis interficere. si vnus miles Frãciæ fuit in Regna Angliæ, & intra Pascha redi&ẽs, ma re ipsum retinuit, & remisit in Angliam, an possit impune occidi.*
14 *Mercator qui non vi fluminis fuit reductus in insulam, sed vi inimici, an incidat in commissum.*
15 *Statuta an recipiant interpretationem.*
16 *Statutum, q portans bladum extra ciuitatem puniatur in cẽtum, non cõprehendit portantem farinam, & an comprehendat mulierem.*
17 *L. vt gradatim, infra de mun. & hon. loquitur de indefinita, quæ proprio significato non comprehendit particularia sub se contenta.*
Indefinita quando comprehendat particularia sub se contenta.
18 *Argumentum de contractibus ad statuta non procedit, quia in contractib. attenditur mens, in statuto verba.*
Specialiter quod in causam nouam non transfertur, iure pristino petitur:
Consensus debet esse in consuetudine.
Statutum, q non est contra ius commune, trahitur ad similia.
19 *Ratiamagis, q̃ dictum attenditur in statutis, quando ratio est scripta.*
20 *Statutum est ius proprium, quod vnusquisque populus sibi constituit.*
21 *Statutum quod est contra ius commune, est stricti iuris, non statutum quod immutat ius commune.*
22 *Interpretatio est aperta verbi significatio Item accipitur pro mente. Item pro sententia. Item pro correctione, pro extensione, & similibus.*
23 *Argumentum a contrario sensu, an habeat locum in statutis.*
24 *Statutum non trahitur ad similia, quãdo est cõtra dispositionem iuris cõis.*
25 *Argumentum a maiori, vel minori, an habeat locũ in statutis. & nu. 19.*
26 *Statutum an recipiat interpretationẽ extẽsiuam, vel restrictiuã, vbi quod non, quando est contra dispositionem iuris communis.*
27 *Portus insulæ, sunt insulæ.*
Depradans in portu Pisano, potest in ciuitate Pisana puniri.
28 *Pacta in contractu celebrato per habentes potestatem legis condendæ apposita, habent vim legis.*

REPETITIO.

Caesar. Repetiturus hãc l. more solito, hũc ordinẽ obseruabo; quia omissa cõtinuatione rubr. quam in prin. huius tit. feci. Primo diuidam istam l. p partes. Scdo ponã summarium, intellm, & lrãm corrigam. Tertio ponam casum in terminis, lrãm exponẽdo. Quarto colligam notabilia. Quinto cõ l. istam opp. decẽ modis. Sexto insistam circa mãm legis nrãe multipl̃r intrando mãm statutorũ. Et de lege ista ero bñ expeditus, & eius mã, quæ est aurea. Redeo ad primũ. Lex nrã diuidit in quinq; partes, qa in prima parte ponit thema. Scdo ex themate elicitur qõ. Tertio, qõnis solo. Quarto, repetit qõnem. Quinto & vltimo probat sol. Scdã ibi, cõsulebatur. Tertia ibi, rñdit. Quarta ibi, tñ cum. Quinta ibi, ppea. Venio ad secundum, & bñ lex nrã h.d. Ea, quæ medio tpe contingunt rõne casus fortuiti, in præiudicium casum passi cõtigisse nõ vñr. lrãm p te corrige. Venio ad tertium, & est casus in terminis talis in lege nrã. In insula Creta Cæsar locauit loca, vñ cotes eximebantur, & iuxta locationis cõtctũ talẽ legẽ apposuit, vt ne qs pter redẽptorẽ post Idus Martias cotẽ ex insula Creta fodito, ne ve auellito, ne ve exportato: mõ cõtigit, q qdã mercator quandã nauem cotib. onerauit, & intra 15. dies Martij extra dictũ portũ dictę insulæ extrahi fecit, q cũ tempestate, & vẽto in portũ dictæ insulę dicta nauis cũ cotibus est reducta, post 15. dies Martij, idẽ mercator cũ dictis cotib. extra dictã insulã est pfectus. mõ q̃ritur an iste mercator incideret in legẽ? Ad qd̃ rñdet Vlpia. als Alphe. q. repetẽdo, q talis mercator nõ vr̃ cõ legẽ fecisse. & hoc probat sic. Eo tpe quo primo cũ cotib. exiuit portũ, cõ legẽ no fecit, ergo nec nũc, qa cotes, q̃ hodie vehũt in initio vectę vñr. h.d. vsq; ad seq. l. Literã sic expone, Cęsar cum in insula Creta locaret cotorias. gl. hic. d. i. loca. vñ cotes eximũt. Seqtur in tex. legẽ ita dixerat, & exponit gl. i. pactũ. gl. nõ alleg ego allego l. j. §. si cõueniat. š. depo. & an ista expositio sit vera statim videbimus p modũ qõnis. Seqtur ĩ tex. pter redẽptorẽ. dicit glo. i. cõductorẽ gl. nõ all. Sic et habes in l. in lege. ff. loca. & l. redẽptores. ff.
1 de rei vẽd. lrẽ scire debes, † q ista dictio, pter, ponit̃ exclusiue. l. placet. C. de sacros. ecc. Circa qd̃ est sciẽdũ, q interdũ pcedit dispõ affirmatiua, & tũc aut pcedit genus, & dictio, pter, adiũgit speciei in suo gñe cõtentæ, & tunc dictio, pter, ponitur exclusiue, ut l. nã qd li quide. §. fi. ff. de penu. leg. Aut non pcedit genus, & tunc ponitur inclusiue, l. sed & hæ. § præter. ff. de procu. & l. Põpo. e. ti. & l. j. iux
2 ta fi. š. de pig. act. & l. Seio. §. vxori. de aun. leg † Sequit̃ in tex. post Idus Martias. dicit gl. i. post 15. dies Mart. j. Vñ qd sint Idus vide l. cum bissextus. ĵ. de ver. sig. de quo tu hẽs tex. in l. itẽ veniũt, §. pridie. š. de pet. hær. Seqtur in tex. cotẽ ex insula Creta ne fodito, ne ve auellito, ne ve eximito. i. portato. Seqtur in tex. cuiusdam nauis onusta cotib. añ Idus Martias, expone, vt š. pfecta ex portu Cretæ a vẽto relata in portũ erat iterũ, &c. De hac dictione, iterũ, hẽs in l. veluti. §. hæc vox. ff. de eden. Sequitur post Idus Martias profecta erat. hucusq; them. Mõ sequit scda pars, ex qua elicit̃ q. ex themate. Cõsulebat̃, vtrum cõ legẽ post Idus Martias ex insula Creta cotes eximisse viderentur? Seqtur tertia particula, in qua est solutio qõnis. rñdit, tametsi, i. q̃uis portus quinq;, qui in insula essent, oẽs eius insulæ esse viderent̃. Sequitur quarta pars, i. repetitio qõnis. tñ eum qui pfectus esset ante Idus Martias ex portu & relatus expone vt gl. Sequitur in tex. tempestate in insulam deductus esset, si inde exijsset non vr̃ cõfecisse, immo vr̃, prout dicam. Sequitur quinta pars, vbi reddit̃ rõ solonis. Bñ dico, q non vr̃ cõ legem fecisse: qa in initio cotes vñr esse euectæ, & sic tpe non prohibito hoc
3 est, q seqtur ppea qd̃ iã in initio, & c. † Venio ad quartum. ex lege nrã collige qñ initium, ex quo cotes sunt euectæ, est cõsiderãdum, & sic als. š. de damn. inf. l. dãni. §. Sabini. & l. ait. š. ad l. Aql. l. q bal neum. & l. potior. §. videamus. in fi. š. q po. in pig. ha. & l. si procuratorẽ. circa prin. š. mãd. & l. si id quod. §. si filius. š. p soc. † Secundo
4 no. q casus fortuitus nõ dẽt esse dãno casum passo l. 2. §. si qs. cl 2. š. si qs. cau. & l. fi. §. j. ad l. Rho. de iac. & l. q̃ fortuitis. C. de pign. act.
5 & l. cũ duob. §. dãna. š. p soc. † Tertio no. q fingunt̃ nõ euenisse q̃ casu eueniunt. facit l. ex facto. § rerũ. in prin. de hære. insti. & l. qsi-
6 tũ §. idẽ rñdit de fun instr. & instr. leg. † Quarto no. q ea, q̃ medio tpe cõtingunt, non vñr contigisse. l. j. ĵ. de capt. & postlim. reuer.
7 Quinto collige s̃m quosdã, q lex municipalis recipit interpretationem restrictiuam, in l. 2. C. de nox. ĩ l. ut gradatim. § j. de mun. & hone. Vtrum autem istud sit verũ, ĵ. subiciam plenissime. Venio ad quintum, & primo oppono contra l. nrãm, de l. in lege. ff. loc. Sol. dic, q ibi est alius casus, & ibi culpa potest imputari, vt pa
8 tet in tex. † Secundo opp. sic, ille dicitur facere cõ l. qui facit contra id, quod lex prohibet, l. contra legem. š. de legib. Sed iste qui conducit cotes post Idus, facit quod lex prohibet fieri, ergo facit contra legem. Quid ergo dicemus? Solo, dic q tex. soluit contrarium qa qui auctoritate iuris facit, non videtur id facere, quod lex prohibet, cum mens attendatur, secũdum quod notabil̃r habes in tex. & hoc est, q notabil̃r dicit text. non videri contra legem fecisse. Item dicit, q in initio cotes euectæ vñr, nam verbum, vñr, significat fictionem. l. e. j. deiecisse. de vi & vi ar. & l. si pr̃. ff. de his, quæ in frau. cred. Tertio sic, tu habes, quod in principio cotes euectæ vñr cum ex portu nauis profecta est, & si postea rediuit, q non videat̃ vllo tpe contrafecisse. vnde oppono de l. ex hoc. §. si quis alienauerit. ff. de alie. iud. mut. cã fac. Sol. Dic, q in effectu concordat: quia ibi non tenetur alienans, hic similiter non tenetur mercator. Itẽ ibi receptio facta fuit ex proposito, vnde alienasse non videtur, hic reuersio non fuit ex proposito: ergo non videtur reuersus. l. postliminij ius ff. de capt. & postlim. reuer. Quarto opp. de l. soluitur. a-lias si solutum. sup. quib. mod. pig. vel hyp. Sol. ibi potest debitori aliquid imputari. Item ibi ex proposito recipit, hic vero mercatori nihil potest imputari. Quinto opp. de l. si pro parte filius. §. versum. sup. de in rem ver. ubi nos magis consideramus euentum q̃ quod est inchoatum. Item in alio opp. quia non vr̃ versum. nisi duret, hic dr̃ primo vertisse, licet non perseueret. Solu. Dic, q ibi poterat imputari, hic secus, s̃m quod ibi notat̃, facit l. mantus. ff.
9 loc. ad quod facit l. sed an vltro. §. i. š. de ne. gest. † Sexto oppono sic quando vis pcessit, & sequitur postea actus voluntarius, non attẽditur vis, quæ præcessit, vt l. ex ea stip. so. & l. si ob turpem de cõdi. ob turp. cau. & l. 2. C. quod met. cau. Sed ita ĩ proposito. Nam hic fuit vis fluminis, postea secutus fuit actus voluntarius, quia iterũ voluntate profectus est. ergo vis illa non debet attendi. Sol. Dic q illud hẽt locum, qñ sequens actus voluntarius approbauit illum actum in quo fuit vis, & coactio: hic secus. Septimo oppono sic, qñ sequens actus ponit̃ nõ hẽns cõtiuã ad primũ, nõ cõsiderat̃ principiũ. l. Titius. š. q̃ res pig. obl pol. & l. potior. q pot. in pign. hab. Sed ista est scda pfectio nõ habẽs necessariã cõtiuã ad principium, ergo principium non dẽt attẽdi. Solu. Dic, q hoc cõtingit, ne casus fortuiti, quos passus fuit mercator, sint ei dãno. Vel põt dici, q cõsiderata intentione istius mercatoris, q̃ ip fuit, vt ante qndecim dies proficisceretur, ista cõs voluntas cõducẽdi habuit cõtiuã ad primũ principiũ, arg. l. si mulier. C. ad Velle. Octauo sic oppono, li als, & als disponeretur in diuersis tpib. & inchoatio sit facta vno tpe, in quo aliquid disponitur, & perfectio, & consumatio sit facta alio tpe, in quo diuersum disponitur, magis consideratur tps, in quo consummatio est perfecta, ut l. 3 §. j. sup. de min. & l. quod ipõ ix. C. de don. ante nup. & l. in tps. sup. de her. inst. Sol. Dic, q in litera nrã hoc statuitur, ne casus fortuitus istũ illaqueatum teneat, quod esse nõ debet, arg. l. j. C. quib. ex cau. maio. Nono oppono sic, de pri mo

ADDITIO.

a Menoc. In hac l. vide aliquid per Ripam in trac. pest. priuil. cõtra nu. 67.

mo recessit non debet hri rō, vt l. lex Cornelia. §. j. ff. de iniu. & l.
fi. §. j. C. de bo. quæ li. Sed in primo recessu steuit p momentū, er-
go de eo non debet hri rō. Sol. dic, q si ex proposito redijsset, op-
positio hret locū, sed reditus fuit pter propositū, & ideo reditio-
nis rō non hr, quia illa, quæ casu contingunt, contingere, & inesse
non vñr. l. debitor. ff. de pig. & l. quæsitum. § fi. de leg. 3. & l. si vxo-
ri. §. 1. ff. de au. & arg. leg. Decimo opp. qn casus fortuitus est com-
missus facto hominis, tunc pp casum non debet esse excusatus.
Sed ita est in proposito, quia isto casu fuit factum voluntariū ho-
minis, ergo propter casum nō debet iste mercator excusari. Sol.
Dic, q illud est verum, qñdo in illo facto inest culpa. l. fluminū.
§. hæc stipulatio & §. seruus. ff. de dā infe. & l. si vt certo. §. sed in-
terdum, cōmo. Sed hic nulla culpa est, ergo &c. EXPEDITIS
10 † oppositionib. venio ad sextum, scilicet ad qōnes. Et primo qri
tur, nunquid expositio glo. sit bona, quam facit, legem 1. pacti. &
paret q non, quia si Cæsar pactum apposuit cum conductore, cū
locabat, nemini venit in dubium, q tale pactum alteri nō debet
inferre pīudicium. l. si vnus. §. ante oia. ff. de pac. & l. iubemus. C.
ad Velle. Ita in proposito, q istæ cotes non videantur in initio ve-
ctæ, est 9 legem nram, in fi. Quid dicemus? Sol. quidā dñi, q text.
bene dicit, nec debet exponi legē 1. pactum 9trium. Et dñt, q hic
erat lex municipalis dictæ insulæ. Potes saluare gl. qa pactū aliud
spāle vnius, vel duorum simul, & hoc modo non loquitur hic:
Aliud vniuersitatis, & ita loquitur hic. & hęc distinctio probatur
in l. neq; ex ptorio. cum gl. & l. neq; pignus, inf. de reg. iur. Vel po-
tes dicere, q quemadmodum ex sñia lata per Principem in cōe
paratur p iudiciū. l. fi. C. de leg. ita ex pacto, & ita loquitur hic. Nā
q Principi placuit, debet esse lex. l. j. ff. de constit. Princ. & per 9us
11 vñs. l. leges. & l. vlt. C. de ll. † Sed pone sic, statuto cauetur, q debi
tores demum p debitis nouis factis a Paschate citra possint con
ueniri, pro antiquis secus. Mō 9tingit, q qdā debitor antiquus q
nō poterat 9ueniri, promisit alteri de voluntate creditoris antiq.
Mō qritur, an possit cōueniri? Et vr, q non, vt hic. Ad qd facit l. q
jd quod, in prin. ff. de don. l. tutor ff. de fideius. l. Zenodorus. C. ad
Maced. Quid dicemus? Ista qō fuit disputata Florentiæ. quare si
teneas, q statutum recipiat interpretationem, dic, q sic: & si ille,
cui facta fuit promissio habet cām lucratiuam tunc determina-
tio procedat. Si vero non habuit cām lucratiuam, tūc dic, q ma-
le fuit determinatum. l. apud Celsum. §. si qs autem. ver. auctoris
autem. de doli excep. Si vero teneamus, q statutum non recipiat
interpretationem, vt inf. tenebo, tūc dic, q male fuit iudicatum.
Et est rō, statutum dicit, q debitores demum pro nouis debitis
possint 9ueniri. Sed nō est dubiū, q fm verba ista est noua oblo,
12 & nouū debitū vt hēs expsse ff. de noua. ergo &c. † Tertio pone
iuxta pdictum thema, q antiquus promisit nuper creditori suo,
modo quid dicemus? Sol. aut promisit sciens se tutum exceptio
ne & non est dubium, q tenetur. l. fideicō. sup. de 9d. indeb. & qd
no. in l. hactenus. sup. de cōst. pec. & quod no. in l. 2. § circa. de do-
li excep. Si vero pmisit ignorāter, dic q hmōi debitores sunt tu-
ti exceptione inducta i odium creditoris, & isic debet distingui,
vt in Macedoniano, aut per errorem iuris, aut per errorē facti. l.
13 pen. sup. ad Maced. & l. qui exceptionem. sup. de 9d. ind. † Quar-
to formař alia qō. Inter Regē Franciæ, & Regē Angliæ facta fuit
treuga, & fuit factū statutum, q milites Regis Frāciæ possint im
pune Regnum Angliæ intrare, & hoc vsq; ad Paschā, & vltra li-
citū esset vnicuiq; reperiēti militem alteri Regis iterficere. Mō
9tigit, q vnus miles Regis Frāciæ iuit in Angliam, & cū rediret
p mare Anglicū intra Pascha, mare reiniecit ipsum, & remisit eū
in Regnum Angliæ: mō quæri, an possit interfici? Tu diceres, vr
hic casus, q non possit interfici. Vñ si tu teneas, q statutum reci-
piat iterptationē, sic dicas: aut aliqd pōt huic militi imputari, for
te qd nimis se arctauit, & tūc possit impune occidi: als sec. l. 2. §.
si qs. ff. si qs cau. & l. idem iuris. §. fi. ad le. Aql. & hic. Sed ego qdē
dico, quod statutum non recipit interpretationem, vt ff. dicam. il
lud. n. qd pmittit occidi illum, q reperitur vltra Pascha, non respi
cit modum, p quē reperiař ibi: ergo nec nos modū attēdimus. l.
senatoris. sup. de sena. l. f. §. occisorū. sup. ad Syll. & l. qua actiōe. §.
j. ad l. Aquil. & l. mulier. §. fi. de 9d. insi. & l. item veniunt. §. petitā.
& §. a quo. de pet. hær. Nec ob. ista l. vbi vr casus in 9trium: qa hoc
contingit ex eo, quia in lege ista hmōi lex, seu pactio fuit apposi-
ta iuxta 9ctum bonæfidei, sapit ergo nām eius, vt ff. plene dicam.
Vel dic, q hic nō fuit lex municipalis, sed fuit pactū Principis, qd
14 etiam de iure alias non pīudicat, fm ea, quæ sup. dixi. † Quinto q
ritur sic, iuxta casum legis nræ, pone, quod iste mercator n vi flu-
minis fuit redactus in insulam Cretam, sed vi cuiusdā sui inimi-
ci: modo qritur an dispositio istius legis possit hre locum? Dic q
non, vt in l. 2. §. simili modo. sup. si qs cau. nisi forte ā subsidiū. arg.
l. fi. sup. de eo per quem fac. erit. Sexto intro mām aureā, & plenā
denarijs, & varijs 9trouersijs, & qrimus, nunquid statutum reci-
piat interpretationem? Et circa hāc qō. tenebo hūc modū, quia
primo recitabo opiniones Doctorū, & tenebo tenēdas, & repro-
babo reprobādas. Postmodum vero per modum cuiusdā doctri
næ clarissimæ, & vtilissimæ, & vltra dicta oīum Doc. mām istam
15 expediam paucissimis verbis, & vtilibus. † Redeo ergo ad qōnē,
nunquid statuta recipiāt interpretationem? Et primo arg. est fm

Dy. q sic. Nā primo videtur tex. in l. vt gradatim. §. j. ff. de mun. &
hon. Præterea leges interpretantur, vt l. si de interpretatione. sup.
de ll. ergo & statuta quæ fiūt auctoritate legis, vt l. oēs populi. su.
de iust. & iu. Instit. de iu. natu. §. j. Vñ insurgit talis rña. Oia merito
nra facimus, quibus nra impartitur auctoritas. l. j. §. oia. C. de vet.
iu. enuc. Ex quib. vr concludendum q statuta recipiant interpre-
tationem, i. extensionem, vel restrictionem. Solu. dicit Dy. Aut lo
quor de interpretatione, vel restrictione, & tūc dico q talis inter-
pretatio non cadit in statutū. l. 9stitutionib. ff. ad munic. Et est rō,
quia quicquid est omissū, pro omisso debet hri. l. quicquid. ff. de
verb. ob. Si vero loquimur de interpretatione, i. non de extensio-
ne, sed potius de quadam declone, & tunc dic, q sic. Ita intelligo
d. l. vt gradatim. de mun. & hon. Vide sile, sicut est in stiplone, q
interdum declarař pro promissore, interdū p stipulatore, d. l. quic
quid. Nō ob alia rō. Tu dicis, q si lex recipit interpretationem, er
go & statuta; quia ipsa fiunt auctoritate legis, & oia nra facim?,
ergo &c. Dic, q illud procedit in casu expresso, quod saluari non
16 pōt, nisi per interpretationem. Et per hoc dicit Dy. † q si statuto
a cauetur, q qui portauerit bladum extra ciuitatem puniař in cen-
tum, q si aliquis portauerit farinā, q non puniař, vt ipse no. in l. q-
situm §. illud. de leg. 3. ad qd accedit. l. lana. e. tit. Itē dicit ipse, q si
statutū dicit, q qui portauerit bladū extra ciuitatē puniař i cētū,
q non teneř mulier. De quo vide p eū in l. j. ff. de verb. sig. Ista est
sñia Dy. & Ia. de Bu. & est cōis opi. Sed Ray nititur redarguere.
Dy. dicit ipse, quod in d. l. vt gradatim. non est interpretatio decla-
ratiua, immo restrictiua. Et probat sic. Qn restringit significatū
verbi, ibi non dř declaratio, quia in declaratione, non detrahitur,
nec addiř, sed quod est detegiř. l. hrdes palā. de test. & l. adeo. §. cū
quis. de acq. rer. do. & no. in l. manumissiones. ff. de iusti. & iu. & l.
j. § cū adijcimr. de verb. obl. Sed qui declarat, nihil noui facit, vel
disponit. l. sicuti. §. sed si quæratur. ff. si ser. vend. & l. ex diuerso. §. j.
ff. de rei vend. & l. asse toto. de hær. insti. Item detrahendo facit ali-
quid noui, l. ius ciuile ff. de iusti. & iu. Ergo ille, qui detrahit, non
declarat. nō ergo potest intelligi d. l. j. vt gradatim. in interpretatio
ne declaratiua. Nā ibi sunt verba gñalia, quæ fm sui nām debent
intelligi gñaliř. l. j. §. & gñaliter. sup. de leg. præst. & l. si finita. § d cę-
teris. ff. de dam. infec. & ibi restringuntur. patet ergo, quod ibi lo-
17 quitur de interptatione restrictiua. Sed tu salua, † Dy. & destruas
verba supradicta, & dic d. l. vt gradatim. non loqui de vli dispositione,
immo loquitur de indefinita, quæ ex proprio significato
non comprehendit particularia sub se 9tenta: sed qn 9tinet, hoc
est pp identitatem rōnis, quæ est inter particularia, vt vr innuere
gl. i l. vxori. in fi. ff. de leg. 3. & plene tractat Cy. extra, de regu. iu. in
proę. 6 lib. & est cōis opi. Item in mā 9tingenti, indefinita nō ęq-
pollet vli, vt erat in d. l. vt gradatim. Nam nō sequitur, homo cur
rit, ergo omnis homo currit, per l. neque natales. C. de probat. vt
notatur per Dy. in d. proœ. de reg. iur. lib. 6. Item, si indefinita ca-
peret omnia particularia sub se contenta ex proprio significato,
tūc esset vlis, & tamen tex. repugnat, quia dicit, q æquipollet vli;
ergo non videtur vlis. l. si pluribus. & l. si ita relictum. de leg. 2. &
l. si plures. de leg. 3. Item indefinita de proprio suo significato po-
test se hre ad vlem & particularem, & hoc designat verbum, in-
definita. Modo sic, Qncunque aliquid indefinite se habet ad vnū
extremorum, vel ad aliud, ad id debet dici se habere, quod ē me-
lius & benignius. l. benignius. de legib. l. quæritur. de statu homi.
& l. ex legato. C. de leg. Sed ita erat i d. l. vt gradatim, quia ibi fuit
indefinita. & melius, & benignius est, quod intelligatur particu-
lariter, & referatur ad idoneos, quam vlr, & referatur ad nō ido-
neos, quia rempublicam idonei administrare debēt. l. ad rem pu-
blicam. & l. honor. in fi. de mun. & hono. & l. non tantum. de de-
cur. Præterea optime facit, quod indefinita ex proprio significa-
to non comprehendat omnia particularia. l. j. coniungendo. §. ait
prætor. cum §. de pupillo. ff. de const. pecu. Item indefinita ppositio
non videtur omnia particularia comprehēdere. l. si pluribus.
in prin. ff. de leg. 2. & l. si is qui. §. vtrum. ff. de reb. dub. Sed videtur
denotare quandam interpretationem, l. j. §. deiecisse. ff. de vi & vi
arm. & l. si pater. ff. de his, quæ i frau. cred. ergo &c. Idem optime
videtur ea, quæ no. in l. si tibi. de leg. 3. & l. si seruus. sup. de seruit.
vrb. præd. Circa quod est sciendum, quod indefinita indifferen-
ter se potest habere, vt repñiet vlem, vel particularem, fm Logi
cos, quod satis denotat eius nomen. Itē pro hoc est optimus tex.
in l. cum Stichus. ff. de solut. Hoc præsupposito, sic videtur dicen
dum: quia aut considero terminum indefinitum per se, prout est
contractus ab omni dispositione, & tunc dico, quod fm eius si-
gnificatum particularia omnia comprehendit. Et ita intelligo al
legata p hac parte. Et p hoc est gl. in l. j. ff. de reg. iu. Aut prout ca
dit in dispositione, & tunc aut cadit, seu accidit actus, qui secun-
dum naturam rei, de qua agitur, vniformiter omnia particularia
concernit, siue comprehendit, & tunc dico idem, l. si plures, de
lega. 3. Aut vniformiter extremum non concernit, & tunc inde-
finita

ADDITIO.

a Ale. Los. Stante statuto, q non licet exportare bladū, an intelligař et de farina: & qd de leguminibus, ordeo, spelta, & auena, & de multis simili. quæstio, vide latissime per Ripam in tract. de peste, par. vlt. vers. sed quia super.

finita capit aliud, & ꝙ non cõprehendat particularia vlr. seu vsia, seu particularia. Et ita intelligo dictam l. vt gradatim. Nam natura rei, i. vocationis ad munera, ad quæ vocantur idonei. l. ad rempublicam. & l. honor. de mun. & hon. l. non tãtum. de decur. Declarat hanc indefinitam, vt extraneum non capiat. patet ergo l. vt gradatim nil facere pro opin. D. Ray. Stet ergo dictum Dyn. ibidem. D. Ia. But. tenet idem, ꝙ Dy. & est cõis opi. Guido de Suz. tenet, quod statuta recipiant interpretationem, vt l. si de interpretatione. ff. de ll. & l. itẽ veniunt. §. cum anteq. & §. aptanda. ff. de pet. her. & l. pen. ff. ad Maced. & l. sed & si pr. §. hoc Senatus. eo. tit. Itẽ edicta recipiunt interpretationem. l. si quis id quod. ff. de iurisdi. omn. iud. & l. quis. de in ius voc. & l. 4. §. parẽtes. eo. tit. coniungẽdo. l. Iurisconſ. §. parẽtes. ff. de gradib. & l. licet. ff. de arb. Item priuilegia, & beneficia recipiunt interpretationem, vt l. beneficium. ff. de consti. Prin. & l. j. §. in initio. sup. de off. præfe. vrb. Item vltimæ voluntates recipiunt interpretationem. l. librorum. sup. de leg. 3. & l. si cui vinum. §. si vinum. de vino, trit. & oleo leg. l. q pensi. §. fi. cũ sim. de pecu. leg. & in l. testamentis. de re. iu. & l. plensi. §. sed si pecoris. de vsu & hab. Item ɔ̃ctus recipiunt interpretationem. l. veterib. ff. de pac. & l. fundi. de act. emp. Itẽ ɔ̃suetudines recipiunt interpretationem. l. de quib. sup. de ll. Cũ ergo ista recipiant interpretationem, non video quare statuta non recipiant interp̄tationem. Cõcludit ergo ipse, ꝙ statuta recipiant interp̄tationẽ. Opin. Gul. si placet, quia arguere de legib. & Senatusconsultis, ad statuta, non est bona argumẽtatio: quia lex est gñalis, quę id disponit, vt hoc possit fieri, l. vt leges & hmõi dispositiones extendantur, l. non pñt, de legib. quod in statutis non reperitur. Item si leges nõ possent extendi, esset reperire casum lege non decisum, quod esse non debet, vt in proce. ffor. & l. j. §. ex hoc. de vent. inspi. Sed hæc rõ cessat in statutis, quia ille casus ad quem statutum nõ extenditur, relinquitur dispõni iuris cõmunis. l. si extraneus, de ɔdi. ob cau. Item non bene argumentatur de beneficijs, & vltimis voluntatib. quia illa sunt amplissima, & iuris amplioris; statuta strictissimi iuris, vt j. plene ostendam, & in l. beneficiũ. ff. de ɔst. Pri. ɔiungẽdo l. gñalr, de off. præsi. & l. cum quid. si cer. pet. & cõstringendo l. quicquid astringendæ. de verb. obl. & l. 3. §. minorem. ff.
18 de min. & l. quidam, de lib. & posth. Item nõ bene † argumentatur de ɔctib. ad statuta; quia in ɔ̃ctib. magis consideramus mentem, q̃ verba. l. promittẽdo. de iu. dot. & l. in ɔuẽnonalib. de verb. obli. sed in statutis ɔsideramus verba, adeo vt, quod non est verbis expressum, relinquitur dispositioni iuris cõis. Nam quod spãliter in causam nouam nõ trasfertur, iure pristino petitur. l. si stipulatus, de vsu. Item nõ bene argumẽtatur de l. de qb. vt j. clare dicam. Concludamus ergo, quod verba Gul. nõ pñt stare. Rich. Malũb. dicere sic videtur. Aut statutum est ɔ̃ ius cõe, & tũc nõ extẽdit. l. quod non rõne. de legib. Nam ibi intelligo, ꝙ consuetudo erat ɔ̃ ius cõe. Et apparet, quia dr̃, ꝙ error est, quia in consuetudine debet esse ɔtenius. l. de quibus. de legi. Sed intelligo errorem ɔ̃ ius cõe, quod apparet, quia illi, qui veniunt ɔ̃ ius commune, vñr errare. l. 2. C. de hære. & ad hmõi statutum non extenditur, neq; trahitur. l. in his. de legi. Si vero non est ɔ ius commune, & tũc trahitur ad similia. d. l. de quibus. verba sua non sunt perfecta, sed sunt satis bona. Et ideo ɔ̃ hmõi verba sic oppo. non est dubium, ꝙ ea, q̃ sunt ɔ̃ ius commune, extenduntur pp identitatem rõnis. l. ciuitas. si cer. pet. & ibi no. in l. quæ pp necessitatem. j. de regu. iur. ergo sic dicemus in statutis. Quid ergo dicem⁹? Sol. Dic, ꝙ ɔ̃ria nõ loquuntur i iure municipali. Et est rõ, quia lex cõis hoc fieri ɔcedit. l. non pñt. ff. de legib. hic vero lege municipali fieri non conceditur. Et hoc declarat ex eo, quia cessaret dispositio iuris cõmunis, & ille casus esset lege non decisus, quod abhorret lex. l. j. §. ex hoc rescripto, de vẽt. inspic. Sed in lege municipali secus, quia casus p eã non prouisus dispositioni iuris communis relinquitur, & per id deciditur. l. si extraneus. de condi. ob. cau. & l. commodissime. sup. de lib. & posth. & l. si cum dotẽ, in princ. sol. mat. Apparet
19 ergo, quod Rich. potest saluari. Iac. de Are. dicit, ꝙ quod aut apparet rõ statuti, & tunc illa attẽdit, alias secus, vt l. j. C. quæ sit longa consuet. Verba sua sic clarius probantur, cum dictum est, & apparet de rõne, magis attenditur rõ, quam dictum. l. adigere. §. quis. de iu. patr. & l. milites, de re mil. & l. cum pr. §. dulcissimis. de le. 2. & l. nomen. §. fi. de leg. 3. Circa hoc attẽde si apparet de rõne statuti, & est scripta, consiteor vna cum Iac. prædicto. Si vero de ratione & mente apparet, non tamen est scripta in statutis, & tunc non sto cum Iaco. l. prospexerit. j. qui. & a quib. & hoc tenet glo. in simili in l. non dubium. C. de legib. Nic. vero Matat. dicit, ꝙ in statutis habet locum a maiori, cum distinctione tali; aut est sola rõ minoris, & maioris, & sic nõ credit, ꝙ habeat locũ locus a maiori, vel a minori. Verbi gratia, Statutũ dicit, ꝙ p homicidio imponatur pœna pecuniaria. Nunquid ergo hoc magis debebit esse in falso & violentia? Certe dicit ipse, quod nõ. sed si nõ est alia rõ immista, per quam apparere possit de mẽte statuentium, & verba quoquo modo possunt adaptari, licet impropriè, tũc dicit ipse, quod in statutis habet locum, locus a maiori, & minori. Verbi gratia, in verbo, & sub verbo occisionis satis potest comprehendi vulneratio, arg. l. ita vulneratus. ad l. Aq. Vnde si statutum dicit quod bannitus possit impune occidi, habet locũ locus a minori, i. quod possit vulnerari. Item sub verbo, filiæ, satis potest comprehẽdi neptis. l. liberorum. & l. filij. de verb. sign. Nam si statutũ dicat ꝙ filia non succedat pr̃i, multo magis habebit locum in nepte. Vt ergo velle, quod vbi verba pñt quoquo modo adaptari, licet impropriè & ideo sit indifferens, ꝙ statutum habeat locũ, & ad illum casum extẽdat. Primo destruamus eius exẽpla. Nã dicit ipse, ꝙ significatũ, filiæ, quoquo modo capit neptem, nõ bene dicit, imo hoc est de pprio significato, vt no. gl. & bñ, Insti. qui da. tut. pñt. §. fi. Secundo dt ipse, quia si statuto cauetur, ꝙ possit bannitus impune occidi, ꝙ verba huius statuti quoquo modo trahuntur ad vulneratum, immo propriè, quia pmittit occidi: ergo & vulnerari propriè, cum occisio fiat p vulnus. & probatur ad literam. ff. ad l. Aq. l. ita vulneratus. Præterea verba eius hñt locũ in vltima voluntate, vbi si apparet de mẽte, & quoquo modo verba, licet impropriè possint adaptari ad mẽtem, ille casus comprehẽditur in dispõne. vt l. librorũ. §. ꝙ tñ Cassius. ff. de leg. 3. in sol. ɔ̃ni. & l. j. & l. in ambiguo. de reb. dub. & ideo argumentari de interpretatione, q̃ fit in vltima voluntate, ad statuta, non est bona argumentatio, vt dixi ɔ̃ opi. Gul. Reprobemus ergo Nic. Mat. Ray. de Forlia dicit Cum loquimur de interp̄tatione statutorum, aut verba exponũtur ſm propriam significationem, & sic eius decl'o nihil noui inducit, sed vetus inductum detegit. l. hæredes palã. de test. & l. adeo. §. cũ quis. de acq. re do. & l. sicut 1. §. sed si q̃ratur. ff. si sea. vẽd. & de rei vẽd. l. & ex diuerso. § j. & no. in l. oẽs populi. ff. de iusti. & iu. & hoc tenet Dy. de verb. sig. l. j. & pro hoc faciunt ll. superius alleg. siue ad alium casum extendendo, siue restringendo. Aut ratione absurditatis vitandæ, & possum: Verbi gr̃a. statutum, ꝙ prohibet ire de nocte cũ lumine, multo fortius sine lumine, ar. l. i. §. tria lumina. ff. de vent. insp. licet ipse non alleget. Item si prohibet bladum portari extra ciuitatem cũ asinis, intelligã idẽ de portantib. cũ bobus & curribus, & iumẽto. Item si prohibet portari frumẽtum multo magis farinã, licet Dy. dicat ar̃r, & male, ſm eũ. ff. de leg. 3. l. q̃litũ. §. illud. Ad p̄dicta facit ff. ad Maced. l. sed Iulia. §. mutuũ. cum sp a lege talis absurditas sit exclusa, & si verbis nõ exprimatur, vt sup. de ne gest. l. Põponius. & l. in ambigua voce. ff. de ll. Ad quod accedat C. de condi. inser. l. cum prsam. C. de test. l. consulta diualia. de leg. j l. si quis a filio, de fideiuss. l. fi. de re iu. t. l. aliud. §. absurdum. & in l. nr̃a, Cæsar. Et sic intelligo l. vt gradatim. j. de mun. & hon. ibi, quod lex municipalis restringitur, licet Dyn. ar̃r dicat & male ſm eum, sed bñ ſm ea, q̃ ff. dixi. Sic debet intelligi l. 2. ff. de nox. vbi est casus, quod lex municipalis recipit interpretationem: & id contingit rõne euitandæ absurditatis, ne innocens puniatur ɔ̃ iura. C. de pœ. l. sancimus. & sic no. C. de decr. decu. sup rub. li. x. Et p̄dicta vñr vera, ne detur mã circumscribendi ęquitatem. Item aut lex municipalis est scripta personalr, & nõ extenditur ad aliam psonã, & oĩmodã rõnẽ hñtem. l. priuilegia. & l. i omnib. de reg. iu. & de ɔsti. Prin. l. j. & Inst. de in. natu. §. sed qd̃ Principi. Aut non personalr, & tunc aut æquitas mota est in corpore iuris scripta, & eã obseruabo, & in alio casu, in quo ęquitas reperitur. Verbi gr̃a, statutũ ɔcedit immunitatem maiori 15. ann. multo magis i minore locum habebit, quia ęqtas est scripta. l. j. ff. de min. Item si statutũ repellit a concilio maiorem 25. ann multo magis minorem 25. l. ad rẽpub. j. de mu. & hon. Et patet rõ, qa in eius opposituũ resultaret absurditas. Ad qd̃ facit, quod proxime dixi. Aut æquitas mota non est scripta in iuris corpore, vt v. g. statutum disponit, quod vinum non vendatur sine solone vectigalis, talem solonem non trahã ad frumentum, ar. l. non aliter. ff. de le. 3. l. pipexit. ff. q & aqb. & l. qd̃ ɔstitutum. de test. mil. & l. ɔ̃ltõnib. ad muni. & l. si vero. §. de viro. sol. mat. cum si Hæc sunt verba Ray. Mõ aduertamus ad alia dicta p ipsũ. Dicit n. ꝙ rõne absurditatis euitãdæ, statuta debẽt extẽdi, & ponit exẽplũ. statutũ vetat bladũ exportari extra ciuitatẽ sup asinis, multo magis dẽt phiberi sup curru, vt euitet absurditas. Dico, ꝙ non est verũ, qa id non est absurdũ ꝙ ius ɔcedit, ꝙ quilibet possit facere de reb. suis qd̃ vult. l. si cuti. §. Attilio. ff. si cer. vẽd. & l. domũ. de ɔ̃h. emp. & l. i rẽ. C. mã. & l. Proculus, de dam. infec. Præterea, dicit ipse, si statutum dicit, ꝙ non sit licitum ire per viam publicã de nocte cũ lumine, multo magis intelligam sine lumine, vt absurditas euitet. Dico, ꝙ non est verũ, qa nõ est absurdũ, qd̃ de iure cõi ẽ statutũ, vt sup. dixi Sed vnicuiq; ambulare p viã, est ɔcessum, & ad sui libitum. l. j. de loc. & itene. pub ergo &c. Et si tu diceres, In se nõ ẽ absurdũ, sed p respectũ ad casum in statuto cõprehẽsum videret absurdũ. Tũc dico, ꝙ talis absurditas non est curanda, quia ita scripta est, & est casus. j. qui & a qub. l. prospexit. sic ars, qd̃ est dictũ sustinet. l. elegãter. §. si qs. de condi. ind. & l. vnica. C. de plus pet. pręterea, dicit ipse in verbis suis, ꝙ si statutum est personale, quod non trahit ad aliam psonam ẽt omnimodam rõnẽ hñtẽ. In hoc vr̃ melius dicere, tenendo illud, quod ipse tenet, ꝙ statuta recipiãt interpretationem, posito ꝙ persona sit adiecta, quia vr̃ adiecta non vt sit personale. l. iura. ff. de legi. & l. iurisgẽtium §. pactorum. ff. de pac. immo magis exẽpli gratia ponitur. & quod exẽpli causa ponitur ad sities casus refertur. l. dãni. §. fi. ff. de dam. infe. & l. 2. §. hęc ãr. su. de eo quod cer. loc. & lege prima. §. qd vulgo. de vi, & vi ar. cũ similib. Præterea, dicit ipse, ꝙ interdum interpretatur rõne suadentis ęqtatis, si illa ęquitas est scripta, salua ei⁹ reuerẽtia, bñ ɔ̃titeori exem-

exẽplo, quod primo ponit, ꝙ minor habebit immunitatem non virtute legis municipalis, sed vigore iuris cõis. Et hoc patet, quia in statuto disponitur de maiore 25. ann. & nihil de minore. Casus ergo ille relinquitur dispõni iuris cõis, l. si extraneus, & d. l. si vero. & est casus no. tñ in l. si minor. ĩ. de ver. ob. fateor ergo, quod huiusmodi minor habebit immunitatem, non vigore iuris municipalis, sed virtute legis cõis. Præterea, in alio scdo exẽplo suo confiteor minores 25. ann. debere repelli a consilio, non virtute legis municipalis, q̃ a ille casus a lege est omissus. Natu disponebat statutum, qđ maiores 25. ann. minores vo. repellantur a ꝯsilio, vnde posito in esse hoc, qđ ꝯdẽtes statutum hoc in mẽte gererẽt, ꝙ sisl minores 25. ann. a cõcilio repellerentur, quia tamen verba nullo modo pñt adaptari, dispositio omissa remanet, vt habes expresse in l. j. & l. in ambiguo. ff. de reb. dub. & l. Labeo. de supel. leg. Facit ꝯ eum optime d. l. si minor. de verb. obl. & in alio exemplo, ꝙ s̃. dixi. patet ergo ipsum male dicere. Et no. in exemplis, ꝙ minor 25. ann. non repellitur a ꝯsilio, vigore iuris municipalis, q̃a ad eũ casũ non extenditur, sed vigore iuris cõis, vt s̃. & l. non tñ. §. fi. de dec. & l. ad rempub. de mun. & de hon. Opi. Doc. sic expeditis: nũc ve-
20 nio ad mãm melius, & clarius expediendam. Et primo q̃ro, † qd sit statutum? Et dicendum est, ꝙ statutum est ius. ꝙ propriũ vnusquisq; populus sibi cõstituit, & in scriptis redigit. Hoc probatur in l. oẽs. de inst. & iu. Inst. de iu. nat. gen. & ciu. §. i. Dico, ꝙ in scriptis redigit, per hoc separatur a ꝯsuetudine. Nam ius municipale est duplex, redactũ in scriptis, & non redactũ. Hoc probatur in l sp. §. legẽ. cum gl, de in. immu. l. nõ tñ. §. fi. de decur. & l. j. de albo scrib. & probatur ĩ l. magistratus. ĩ. ad munici. & hoc sic probatur. Inst.
21 de iu. nat. §. constat. Scđo q̃ro, † nunquid statuta sint stricti iuris, vł non? Dicit Iac. But. quod sic. & probat sic. Ex statuto orit̃ condõ ex lege, l. vnica, de ꝯd ex le. sed ꝯdictio ex lege est stricti iuris, quia non est inuẽta inter bonæfidei actiones. Inst. de act. §. actionum, ergo. &c. Sed aduerte, argumẽtatio est nulla. Dicit ipse sic, Condictio, quæ descendit ex statuto est stricti ius, ergo statutum. Hæc ꝯñtia reprobatur, quia actiones sunt de iure ciuili. l. 2. § deinde. ff. de orig. iur. & tamen obłones, quæ in le oriuntur, sunt iurisgentiũ l. ex hoc iure. de iust. & iu. Item hæc ꝯñtia reprobatur. l. a. de bon. poss. Dico ergo sic, ꝙ sunt stricti iuris illa statuta, q̃ sunt ꝯ dispositionem iuris cõis. Et est rõ, q̃a ea, q̃ ꝯ dispositionẽ iuris cõis sunt, stricti iuris sunt. l. in honorariis. §. sed enim rescissa. ĩ. de act. & obl. & no. in l si pro furc. de cond. fur. & probatur in l. in his. su. de legi. Sed ita est ĩ proposito, ergo, &c. Sed illa statuta, q̃ totaliter immutant ius cõe, regulantur s̃m ius cõe, & sunt stricti iuris: aut sunt s̃m
22 tenorem iuris cõis, & de his disponam, sicut de iure cõi. † Tertio quæro de virtute huius verbi, interpretati. Et est sciendum, ꝙ interpretatio nihil aliud est, q̃ aperta verbi significatio, & ita intelligatur l. fin. C. de legi. coniungendo cum l. si lenones, de epis. audi. & ita intelligatur l. Gallus. §. videndum. de lib. & posth. & l iusta. de ver. sign. Secundo interpretatio, accipitur pro mẽte. l. 3. circa prin. ff de legi mit. & Inst. de legi. patr. tu. in prin. Tertio accipitur interpretatio pro snĩa. l. Gallus. §. quid. n. & §. quid si is. de lib. & posth. Quarto accipitur interpretatio pro correctione. l. j. §. qui operas, s̃. ad Tert. Item quinto accipitur pro extẽsione, restrictione, & argumẽtis, de simil ib. ad similia, vt s̃. de orig. iur. l. a. §. eo. & l. 4. s̃. de iureiur. coniungendo. §. aptãda. l. itẽ veniunt. s̃. de pe. hære. & l. Iuricõ. §. parẽtes. sup. de gradi. & l. Gallus. §. videndũ. sup. de li. & posthu. & l. itẽ veniunt. §. licet aũt. ꝯiungendo. §. aptanda & §. in priuatorum. & §. petitam. ea. l. & l. sed & si lege. §. sed & fructus. s̃. de
23 pet. hær. His ergo ita positis, † primo q̃ro, nunqd in statutis hẽat locum argumentatio a ꝯrio sensu? Et vt, ꝙ sic, vt l. qui testõ. §. mulier. sup. de test. & l. ex co. su. de testi. Præterea in rescripto quod est stricti iuris, habet locum argumentatio a ꝯrio sensu, vt l. gñalr. de off. psi. & l. si procuratorem. §. si ignorantes. s̃. mãd. Quid ergo dicemus? Sol. dic, quod non habet locum, quia a verbis statuti non est recedẽdũ. l qđ ꝯstitutum. de test. mil. cum sim. & ĩ. plenius dicã. Præterea hoc vr expresse tenere. Spe. in ti. de ind. deleg. §. restat. ver. quid si in statuto. Non obstant in ꝯrium alleg. quia in lege cõfiteor, quod habet locum argumentatio a ꝯrio sensu, ne casus sit indecisus, vt s̃. dixi. Sed ille casus in statuto, qui venit a ꝯrio sensu, non erit indecisus, sed relinquitur dispositioni iuris cõis, vt s̃. plene dixi. Nec ob. quod dicis de rescripto, quia rescriptum est redactũ ad formam iuris communis, & ideo de eo, vt de iure cõi debet disponi. simile solet dici de snĩa interlocutoria, ut l. metum. §. sed qđ
24 ptor. s̃. qđ me. cã. † Sed quæro, nunqd statutum trahatur ad similia? Solu. Dico, ꝙ aut statutum est contra dispositionem iuris cõis & non trahit. l. qđ nõ rõne. s̃. de legi. & l. in his. & q̃a casus omissus
25 debet relinqui dispositioni iuris cõis, vt dixi s̃. & dicam; ĩ. † Quarto. q̃ro, nunquid locus a minori, vel a maiori, habeat locũ in statutis? Circa quod dic br̃ sic. Aut statutum oĩmodo est s̃m dispositionem iuris, & tunc dico, quod regulatur s̃m illam, & sapit eius naturam, vt ĩ. plene probabo. Aut statutum est ꝯ dispositionem iuris cõis, & tunc dic, ꝙ non hẽt locum, Et est rõ: quia si statutũ est ꝯ ius cõe, in casu expssu corrigit ius cõe. l. non est nouum. s̃. de ll. & in mã l. ꝯsuetudinis. C. q̃ sit lõga ꝯsue. ergo non corrigit in alio casu nõ expresso in statuto, posito ꝙ ibi sit eadẽ rõ, vt minor, vt no. in gl. in auth. quas actiones. C. de sacros. eccl. præterea hoc est lege expressum, quicquid. n. nõ est spãlr expressum, id. veterum legum, constitutionumq; rrs omnes relictum intelligunt. l. pcipimus. C. de app. & l. fi. C. de ædifi. priua. & l. sancimus. C. de testam. & in Authẽ. de administr. §. fi. Concludamus ergo, ꝙ si statutum est cõtra ius, quod licet corrigat ius commune in casu expresso, non tñ in omisso, sed ille casus tanq̃ omissus relinquitur dispositioni iuris cõis, l. tabernam, de fun. instr. & instr. le. & l. si stipulatus. de vsur. & per ꝯñs dicimus, ꝙ cessat in statuto locus a maiori & mi-
26 nori. † Quinto quæro, nunquid statuta recipiant interpretationẽ extensiuam, vel restrictiuam? Et primo vr, ꝙ sic. Nam ll. & huiusmodi dispositiones, de quib. dictum est sup. in opin. Gul. recipiunt interp̃tationem, ergo & statuta Præterea, vr casus in l. vt gradati. de mun. & hon. Item vr casus. C. de nox. in l. 2. Præterea vr casus in lege ista. Præterea videtur casus in l. in lege censoria, de verbo. sig. Præterea posito bene, ꝙ statutum sit stricti iuris, & ea, quæ sũt stricti iuris recipiunt interpretationem. l. si stipulatus, de verb. obl. & l. sp de reg. iu. præterea ea, quæ sunt ꝯ ius, extenduntur. l. quæ pp de reg. iu. & l. ciuitas & quod ibi no. si cert. pet. optime facit l. j. C. de iner. Ex quibus omnibus vr concludẽdum, ꝙ statuta recipiãt interpretationem. Pro quorum declaratione ad euidentiam dicẽdorum, est sciendum, ꝙ interdũ est aliquid approbatum. l. generali, sed speciali est reprobatum, vt patet in l. pacisci. s̃. de pac. Nam pactũ in illa lege, est cõtra dispositionem ędilium. l. j. C. de ędi. edi. sed lege generali approbatur, l. iurisgen. §. pretor ait. sup. de pact. Simile habes in l. j. § si eum l. seq. s̃. de fer. Nam illi casus non habẽt legem spãlem, in qua disponitur, ꝙ nõ reddatur ius tpe messium sed habent legem generalem. l. l. omnes. C. de fer. Interdũ dispositio habet generalem legem & specialem, vt l. iurisgẽtium. § do lo. sup. l. de pac. si plag. j. & l. stipulatio. de verb. obli. & l. non dubiũ. C. de legi. Sic ergo in proposito, aut statutum est nulla lege armatum, & hoc contingit qñ est probatum a iure, & tunc non valet in casu expresso. l. eos. C. de vsu. & in auth. cassa. C. de sacrosa. eccl. & in autheu omnes peregrini & aduenę. C. commu. de succe & in corp. vt nulli iudi. & Auth. de statutis contra lib. eccle. aut statutũ est cõi lege armatum & est omnino s̃m dispositionẽ iuris, & tunc serua de statuto, quod seruares de iure cõi. & hoc probatur sic qñ dispositio stricti iuris accumulatur alteri quæ est magis larga, vere illa sapit nãm illius, & quemadmodum per omnia interpretat̃, & illa assimilatur, posito, ꝙ sit strictissimæ naturæ. ita habes in l. tri sicum, de verb. obl. pręterea dispõ accumulata sapit primam materiam. Probatur in l. j. §. si quis, ut lega. no. cau. Pręterea, qñ aliqua sunt paria, & parificantur in dispositione, illa debent esse paria in effectu. l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pup. & l. quamuis. C. eo. ti. & in l. in testamento. C. de test. mil. & l. eandẽ. de duob. reis. Pręterea qñ vna dispositio est alteri similis, dẽt regulari scđm eam, vt l. 2. si certu. vend. & l. naturalis. §. j. de præscr. verb. Pręterea optime facit quod no. D. Iac. But. in l. generaliter. sup. de off. præsi. Aut statutũ est lege gñali armatum. s per l. oẽs. de iust. & iu. & Inst. de iu na. circa prin. sed non spãli, quia est ꝯ iuris cõis dispositionem, vt dicebã in simili de l. pacisci. de pac. & tunc dic sic. Aut in statuto est scripta rõ, & tunc sto ration, nec per hoc a verbis recedo, cum sit scripta, & ita loquitur. l. j. C. quæ sit longa consuet. Si vero non est scripta in statuto, posito ꝙ millies appareat de mente, non recedam a verbis, nec extendam, nec restringam ad mentem, hæc distinctio probatur in l. non dubium. C. de legi. Et ꝙ hoc sit verum, probatur sic: nunquam extrinseci intellectus derrõ hñ. l. sciendum. de verb. obl. & l. j. in prin. ver. cæterum. de his, quæ in test. delen. & l. sed & si pupillus. §. proscribere. de instito. Præterea, a verbis legis non est recedendum. Nam verbis statuti est seruiendum. l. cõstitutum. de testa. mil & verbis edicti. l. deniq;. sup. re. amo. & l. ventri. de tut. & cura. da. ab his. Pręterea formæ statuti est deseruiendũ. l. certa forma. de iu. fi. C. lib. x. l. constitutionib. ad munic. Præterea casus verbis non expressus, est pro omisso hñdus, l. quicquid. de verb obl. Pręterea casus omissus a statuto, debet relinqui dispositioni iuris communis. l. commodissime, de lib. & post. & l. cum dotẽ. s̃m vnã lec. ff. sol. ma. & l. si extraneus, de ꝯd. ub. ca. Præterea, quæ spãlr nont sunt remota, veterib. legibus. comprehenduntur. l. cum dubitabatur. C. de ædific. priua. & l. præcipimus. C. de appel. & l. sancimus. de testam. & l. si stipulatus, de vsu. & l. tabernam, de fun. instr. & instrum. leg. Præterea nõ est extendenda dispõ ad ea, de quib. cogitatum non docetur. l. cum Aquiliana. & l. qui cum tutorib. sup. de trans. Sed no vr cogitatum de eo, quod non est verbis expressum, l. Labeo, de supel. leg. ergo, &c. Præterea nr̃m nõ est legẽ extendere, l. si vero negotium, §. de viro, su. sol. ma. Nã solius Principis est legem condere, d. l. si vero negotium. §. de viro. sol. mat. no. C. de leg. l. fin. Item quod lege municipali non est expressum, hoc dicere non debemus, l. illam, C. de col. ĩ Auth. d tri. & semis. §. cõsideremus. Præterea, q̃ difficultas ꝯdentibus statuta fuisset, addere casum omissum si voluissent, l. vnica. § fi. de ca. tol. Ex quibus concludendum est, ꝙ statuta, quæ sunt ꝯ dispositionẽ iuris, non recipiant interp̃tationem extensiuam, vel restrictiuã, quod est verum. Nec obstant in contrarium alleg. Et primo, non obstat, ꝙ dicitur, leges huiusmodi dispositiones interpretantur, quia fuiue, ut dicebam in opi. Gui. de Suz. Non ob. d. l. vt gradati, §. j. quia ista loquitur de clara interpretatione, s̃m quod sup. plenis-

fime ostēdi. Nec ob. l. 2. C. de nox. qa f'm vnam lec. nihil facit, qa
ibi non loquitur de lege municipali, sed loqtur de iure cōi. l. fur-
tum. § pe. ꝶ. arb. fur. cæs. Præterea f'm aliam lec. non obst. posito, ꝙ
d. l. loquat de iure municipali: qa nō est dicendū, ꝙ dñs puniatur
noxæ ex virtute legis municipalis, & sic lex municipalis restrin-
gitur. sed venit dñs puniendus ex virtute legis cōis. Et hoc est illā
ꝙ decipit in ꝯrium dicētes. Non ob. l. ista, quia loqtur de iure cōi,
quod pōt interpretari. l. veterib. sup. de pac. Præterea posito, ꝙ lo-
quatur de iure municipali, non obstat, ꝙ sic probat: hmōi lex fuit
apposita iuxta ꝯctum bonæ fidei, vt ibi patet in tex. ergo sapit eius
nām. Nam quotiescunque vna dispō ponit iuxta aliam, sapit eius
nām, vt l. si vnus. §. pactus. sup. de pac. & l. lecta. sup. si cer. pe. & vir-
tus primæ attribuitur secundæ. l. fundi. de exce. & l. triticū. de ver.
obl. & l. j. C. de pac. ꝯuent. & no in d. l. lecta. sed ita erat in proposi-
to, quia erat apposita iuxta ꝯtractum bonæfidei, qui habet largam
nām, vt Insti. de act. §. actionum. & not. in l. pe sup. de ꝯdi. ob turp.
cau. & no. in l. in bonæfidei. de eo, quod cer. lo. Nō ergo mireris, si
lex municipalis ab alio ꝯctu formam capiat. Non ob. l. in lege. C. de
fotia, quia ibi non loquitur de lege cōi. Non ob. l. si stipulatus. de
verb. obl. l. semper, de regu. iur. quia illæ loquuntur de his, q̄ sunt
stricti iuris de iure cōi, & ideo per rōnem iuris cōis, & ideo casus
omissus relinquitur dispositioni iuris cōis. Non obst. ea, quæ no. ī
l. quæ pp necessitatem. ꝶ. de reg. in. & quæ no. in l. ciuitas. si cer. pe.
quia loquuntur in his, quæ sunt de iure cōmuni, hic secus. Et de
hoc plene dic, vt ꝭ. dixi. in opi. Rich. Non. ob. l. j. C. de interdic. quia
illa lex loquitur in l. cōmuni. Nos vero loquimur in l. municipali.
Rōnem diēç vidistis in sup. notatis. Oīa sunt nunc expedita de hac
mā statutorum. De iure cano. plene no. per Do. Io. And. ex. de reg.
iu. cap. pro possessore, in nouella sexti libri. Habes ergo, ꝙ inspicit
tempus, quo quis discedit, non tempus, quo quis per vim impul-
27 sus, siue repulsus retrocedit. h. d. & † ꝙ oēs portus insulæ sunt insu
la. Modo quidam stabat in portu insulæ ciuitatis Pisanæ, & depre
dabatur. q̄rit an possit puniri in ciuitate, sub qua est insula. Certe
28 sic, qa portus insulæ, insulæ sunt, vt hic. No. ēt † ꝙ pęnæ, quæ appo-
nūtur in ꝯctib. factis ab eo, qui hēt ptātem cōdēdi legem, hñt vim
legis ad ligādū alios, vt patet in ista gl. q̄ exponit. legem. i. pactum.
& est tex. de do. int. vi. & vx. l. pen. Et sic pactum, qđ facit publica-
nus, vel alius ꝯhens cum ciuitate, habet vim statuti quo ad oēs. &
sic expedita est l. Cæsar. & materia.

LEX XVI.

1 *Iudex dicitur bonus vir.*
2 *Procuratore damnato, executio differtur, vt rationes reddat.*

Interdum nec vendendus.

Propter rō-
nes reddēdas
dēt seruus reuendi dño. h. d. No. quod aliud pro alio soluitur. Op.
de l. 2. § j. sup. si cer. pet. Sol. hic fallit. Quæro, qualiter incidit in cō
1 missum? Et dic, vt in glo. Quæro † quis est bonus vir? Dic iudex, l.
sed & si vnus. §. ait prætor. de iniut. & l. si societatē. §. arbitrorum. ꝭ.
2 pro soc. & l. ꝯtinuus. §. cum ita. ꝶ. de verb. ob. Quærit Dyn. † si pro-
a curator est damnatus, an executio differatur, vt reddat rationem?
Et est hic arg. ꝙ sic. l. j. C. de bon. proscri. & ibi Cyn. & Dy. ponit in
b l. seruus. vnī. [b] supra, de leg. j. Alij habent per Dy. in l. seruo legato,
§. seruus. eo. tit.

ADDITIONES.

a Ale. Executio differat. Adde Cy. Bar. & Bal. in l. j. C. de bo. proscriptorum.
b Ale. Seruus vni. Et ibi Bal. dicit singulariter notadum, qa dilata executione inte-
rim posset haberi gratia a principe. Hic est optimus tex. in l. j. §. finaut seruus. C.
de commun. ser. ma. iunctis ibi no. per Bal. Et no. ꝙ iudex statuet terminum in-
tra quem possit reddere rationes, per illum tex. in d. §. sin autem.

---

1 *Remissio cum fit, an iudex debeat cognoscere de causa.*

§. Iidem autem.

Propter pęnam inferēdā seruus dēt
reddi dño, nulla æstimatiōe recep-
ta. h. d. No ꝙ seruus grauius, q corrumpere vxorē dñi pōt cōmitte
re. Cōtrariū dicit tex. qa illud grauius homicidio. l. codicillis. §. ma
1 tre. ꝭ. de leg. 2. Iacob. de Are. inducit ad q. † remissio in delictis dēt
fieri, vt in Auth. vt nulli iud. §. si vero qs cōprehēsorū, posita. C. de
adul. auth. si vero criminis. & l. si cui. ꝶ. de acc. & sic iudex dēt co-
a gnoscere de cā quare remittit, arg. huius §. Iac. de Ara. a & Pet. dñt
ꝯtrium, in l. properandum. §. sin aūt reus. C. de iud. & in auth. qua in
prouincia, ubi de cri. ag. opor. & l. si cui. in fi. de accu. qa est merus
executor, ideo nō cognoscit de cā. l. si ut proponis. C. de execu. rei
iud. Et ad istam l. nō ēndet. Sed dic, ꝙ hic in casu proposito reddi-
tur iudici priuato: qui maior est isto iudice, & licet sit par in hoc,
est maior per iura allegata, quia potest petere, s. vt remittatur.

ADDITIO.

a Iac. de Are. Adde gl. 3. q. 6. c. 1. in 1. gl. & per glo. in clem. pastoralis, de re iud. per
D. Ant. in c. fi. de foro compet.

---

1 *Publicata domo, non publicantur res in ea existentes.*
2 *Publicatis bonis delinquentis hic. an publicentur bona alibi sita, remissiue.*

§. Iidem diui Seuerus.

Ad publicationē serui,
nō seqr publicatio pe-
culij. h. d. Facit qđ ad publicationē fundi nō sequitur publicatio in-
1 stri. † Itē publicata domo ex forma statuti, qa in ea aliquid ꝓhibi-
tum exercebatur, non sequitur publicatio instri domus, qđ puto
verum. Sed in legato fundo, quod est fauorabile, non cedit instrum,
vt ꝭ. de vsufruc. l. sed & si quis ædificauerit. §. ꝓprietatis. & de fun.
instr. l. 2. ergo multominus in pęnis. l. interpretatione. de pę. Fallit
si aliter exprimatur, vt C. de incest. nup. l. cum ancillis. Iac. de Are.
2 in ar. inducit ad q. † quidam hic deliquit, & hic p formā statuti de
bent bona publicari, an bona alibi posita publicent. & hic est ar. ꝙ
non. facit, l. relegatorum, §. interdicere. de interd & rele. & l. cum
vnus. §. pe. ꝶ. de bo auth. iud. pos. Gul. de Cu. ponit istam q. in l. tu-
telas, sup. de cap. dim. Nic. de Mata. istam q. disputauit. ego pono
eam in l. cunctos populos, in vlt. q. C. de sum. Tri.

1 *Nouitius dicitur, qui non stetit anno.*
2 *Veteranus nō dicitur, qui anno cōtinuo non stetit. vnde qui stetit per sex mē*
ses, & post exiuit, & postea etiam per sex menses stet, dicitur nouitius.
3 *Veteranus nō dicitur, qui portauit habitū per annū, sed in ordine nō stetit.*
4 *Soluens pro parte vectigal, non tenetur sæpius soluere.*
5 *Statutum, ꝙ de omnibus redditibus soluatur gabella, nō cōprehēdit eum, qui*
locauit fundum pro centum, si colonus soluit pro frumento.

§. Quoties quis mancipia

Pro nouitijs mā
cipijs debet sol
1 ui vectigal, non p veteranis. h. d. † Iste § ponit, qs est nouitius. a Et
a si de hoc fieret statutum, ꝙ nullus nouitius solueret gabellā, nunc
diceret nouitius, qui non anno stetit, vt hic. & gl. dicit in l. fine hæ-
2 reditaria, de neg. ge. † Quæro, vnus b intrauit in ordinem Minorū,
b & stetit per sex menses, deinde exiuit, & postea reintrauit, & stetit
per sex menses, an dicatur nouitius? Et ista lex facit, quod nouitius
sit, nō veteranus. Illi aūt sunt veterani, q anno ꝯtinuo, &c. sed in p
posito non fuit annus ꝯtinuus, ergo non est veteranus, sed dr no-
uitius. Spe. ponit in ti. de sta. mon. §. j. ver. 39. & Gul. in l. necnō. §. si
3 qs. ꝭ. ex qb. cau. maio. Itē † qdā portauit habitū p annū, sed non ste
tit in ordine, an dicat veteranus? Et certe nō, qa dēt stare in ordine
* vt hic, qa dicit, ꝯtinue * in urbe. † Et ista lex facit in arg. ꝙ q p par
4 te semel soluit vectigal, nō teneat sæpius soluere, vt hic cū gl. ita, q
c incipit, pro quib. † Vnde forma qōnē, statutum dēst hic, ꝙ de om
5 nib. redditibus soluat gabella, ꝯtingit, ꝙ quis locauit fundū pro cen
d tū florenis; colonus percepit frumentū, & de eo soluit gabellā, an
ego dñs tenear soluere de florenis? Certe non, quia soluta est pro
fructib. quorum contemplatione habeo florenos, & pp gabellā
minori pretio locaui. Hoc ponit Inn. ext. de deci. c. fi. Itē facit, ꝙ si
promisisti rem vendere, & de promissione soluta est gabella, num
quid debeat solui de venditione, &c.

ADDITIONES.

a Ale. Nouitius. Facit quod no. Bar. in l. 2. C. ne san. bap. reite. & in simili Bar. in l. se
natus, in fi. ad Turp. imo in l. quoties in stipulationib. de ver. ob. & ibi Ang. & in
l. si idem. de iurisd. om. iud. & ibi Pau. & no. gl. in c. cum qui certus. de regu. iu. in 6.
Ang. in §. fi. in pe. fiorum. Bal. in l. non solum, in prin. de excu. tut. p illum tex. in 9.
annus. Adde ꝙ Pau de Ca. hunc tex. hic all. ad plures qōnes, de qb. vide p eum.
b Paul. Quæro vnus. Vide Ale. consi. 54 vol. 4.
Menoc. Soc. Ien. consi. 118. nu. 6. lib. 4.
* Clau. Continue. Adde Are. in l. si ita stipulatus essem abste. inf. de verb. obl.
c Ale. Facit in arg. Facit quod no. Bal. in l. si dotem. C. de iu. dot. & in l. cum ꝓpria.
C. si quis alte. vel sibi. in l. pen. C. de iure emph. tex. & Bar. in l. iancimus C. de cō
fu. lib. 12. & quod dixi in l. si pupillus, ad leg. Falc. vbi vide.
d Ale. Statutum. Opi. Bar. hic ad literam sequitur Bal. in suo Spe. in ver. gabella. &
Pet. de Anc. in cle. præsenti. de cen. si & facit, ꝙ semel decimatus, non debet am-
plius decimari. Quod dic, vt no. in c. fi. de deci. facit qđ no. Bar. de collecta in l. pri
uatæ rei. de excu. mu. li. 10. & hic adde Bal. de gabella, & collecta in l. j. §. quibus.
sup. quod cuiusque vni. in 2. q. prin.

1 *Mulus, qui transiuit terminos, non incidit in commissum, nisi probetur, quod*
dominus eum duxit.

§. Serui qui in fuga.

Serui fugitiui nō incidūt ī ꝯ-
1 missū. h. d. Ista ciuitas, & aliæ
sunt ꝯfines determinatos, vltra quos inuentus dr portare deuetū
ꝯformam statuti. modo si mulus, uel somarius vltra terminum
inuenitur, nisi probaretur dñm duxisse, nō incidit in cōmisū, nec
publicat, qa potuit esse, ꝙ mulus, uel somarius fugeret. Oportet er
go, ꝙ formans processum dicat, ꝙ dñs duxit, alias nō leget. si inue-
nit mulum, ergo dominus duxit, arg. huius legis

1 *Forensis, qui portat arma, vel extrahit bladu extra territorium, in quo erat*
statutum prohibens, non excusatur.

§. Licet quis se ignorasse.

Op. d. iu. & fac. ig.
l. error. in fi. So. gl.
multis modis. Tu tene hic, ꝙ ... supina ignorantia. Ad id quod
dicit gl. quod illud fuit ius nale, dic ius nāle. i. diuinū. l. 2. inf. de fur.
& Inst. de obl. quæ ex delic. §. j. & ideo de iure diuino loquitur, qa
dixit CHRISTVS in Euangelio, interrogatus, si liceret tributū
dari Cæsari: *Date quæ sunt Dei, Deo, & quæ sunt Cæsaris, Cæsari.* Marci
12. B. Sed non credo istos iurisconsultos habuisse respectum ad
Euangelium, quia tunc nō erat. Tene ergo quia supina fuit igno
1 rantia. † Opp. alijs modis, ut in gl. Ego allego istam l. in cūctos po-
pulos, quia sūt communiter per omnes ciuitates. Italiæ statuta de
armis non portandis, & de frumento non extrahendo, an foren-
sis excusetur? Certe non, quia supina ignorantia est, argum. hu-
ius. §.

a §. Diui. No. ꝙ publicanus non debet dicere a transeunti, sol-
ue, quod est notandum.

ADDITIO.

a Ale. Dicere. Sequitur Pet. de Anch. in clem. præsenti. de censi.
Menoc Alci. ... Adde Ripa trac. pest. in 1. parte. sub. nu. 16.

§. Species

§. Species. No. ꝙ appellatione lapidis non venit margarita. Item nõ continentur lapides pretiosi. Probatur in l. si non sunt. §. peruenia mus. de au. & arg. leg.

a **§ Si propter necessitatem.** No. statutum ẽ hic. ꝙ equus nõ moueatur p plateã. qd si equus cucurrit violẽter. Certe nõ tenetur equitans, vt hoc §. nisi præcesserit culpa. Facit sup. eo. l. Cæsar.

ADDITIO.

a Ale. Si propter. Vide in materia, quod no. Bar. in l. 1. C. de naufra. li. 10.

---

1 *Res dẽt denũciari, licet de ea nõ debeat solui gabella, alias incidit ĩ cõmissũ.*
2 *Apodissa a gabellario peti non debet ab eo, qui nunquam soluit, si hoc liquet publicano, secus si non liquet, licet de ea non sit soluenda gabella.*
3 *Sindicus, qui ex forma statuti teneatur denũciare maleficium, an teneatur denunciare interficientem bannitum, qui poterat impune occidi, quod sic.*

1 **§. Diuus quoque.** † Licet de re solui nõ debeat gabella, tñ dẽt assignari, alias ĩcidit in commissum, seu minori succurrit. h. d. Et ꝙ nõ debeat solui, p-
a bat ex tex. ibi, vius sui cã. a & ĩ lege, in l. cẽsoria. de ver. sig. Iste §. est not. Sed gl. op. đ l. Imperator. §. j. su. e. Sol intra 30. dies p ĩtegr. rest.
2 † Iste §. facit, scholaris non debet b soluere de libris gabellã, vadit si
b ne apodissa, an incidat in cõmissum. Et iste §. facit, ꝙ sic, qa debet peti. In ꝯriũ facit su. ea. l. §. quoties. Sol. q̃dã sunt de quibus liquet publicano, ꝙ nõ dẽt solui, vt qa nunquã soluit, & tunc nõ dẽt peti apodissa, vt ibi. Qñq; publicano nõ liquet, ꝙ quis ducat cã vsus sui, tunc dẽt peti apodissa, vt hic. vnde cũ non liqueat, an sit scholaris, petat apodissam, secus si esset, res ex qua non deberet solui ex
* forma statuti. † Itẽ facit in arg. ꝙ statutũ est, ꝙ syndicus comitatus
3 dẽt denũciare maleficium, ꝙmodo quidam interfecit bannitum,
c qui poterat impune occidi, an debeat denunciare interficientẽ? Et
d ista qõ fuit disputata Bononiæ, hic vr̃ casus, ꝙ dẽat denunciare, licet factũ nõ sit punibile, sicut dẽt profiteri, licet non debeat solui gabella. Præterea probatur, ꝙ non pertineat ad syndicũ, an ille debeat puniri, an non, cũ nõ sit nisi merus executor rei iud. & ita fuit
* determinatum. sed nõ fuit allegata ista lex. Contra qđ vr̃ casus ad Sylla. l. si quis in graui. § si maritus. q̃ ẽt nõ fuit alleg. Sol. denunciatio, de qua loqtur qõ nr̃a, fit per cognitionẽ. vnde cũ cognitio habeat fieri a iudice, merito dẽt denunciari, siue maleficium sit punibile, siue nõ, ar. š. de op. no. nũ. l. de pupillo. §. meminisse. vers. toties. sed in d. §. si maritus. illa defensio dẽbat fieri ad executionem maleficij impediendã. Et iõ puto, si statuto dicat, ꝙ rustici teneantur capere malefactorẽ, ꝙ si aliquis occiderit exbannitũ, rustici si nõ capiũt, teneant. Nã captura fit ad impediẽdũ ne fiat maleficiũ, vel eo facto ad executionẽ pœnæ, non ad cognitionẽ, quia etiã absentib. vel non captis eis posset cognosci, arg. d. §. si maritus.

ADDITIONES.

a Ale. Si causa. De his, quæ sunt sui vsus causa, non solui gabellam, adde Barto. per l. in censoria. in l. 2. §. cum in eadem. sup. ad l. Rho. de iac. & adde l. sed & si ipsi. §. Iulianus. & ibi Bar. sup. nau. cau. stab. vbi idẽ dixit de vestib. q̃ super dorso portantur, & hoc tenet Pet. de Anch. in cle. præsenti, de cens. in ijs, quæ portãtur sui vsus causa, & in his, quæ portant Rectores in officio. & vide in l. si publicanus. sup. eo. Idem de his, quæ pro vsu familiæ. not. gl. in l. vniuersi. C. de vecti. & Bal. in l. 4. C. de nau. fœ.

b Ale. Non debet. Sequitur ad literam Pet. de Anch. in cle. p̃sti. de censi. Adde, an excepti a dacijs teneantur ostendere res quas conducunt. Bal. consi. 241. 2. lib.

* Casu Forma. Isto casu põt se præsentare gabellarius, an ille portet res vetitas, & si liber resistat incurrit magnã pœnã. l. cunctiunnes. & ibi Bar. C. de cur. publ. li. 12. Ad de concord. adductas per Ale. in l. in summa. §. vsuras. sup. sol. ma.

c Paris. Item facit in arg. Vide Pau. de cast. consi. 33.

d Ale. Maleficium. Vide quod no. Bar. in l. non quidam. §. quod dr̃. de acqui. hær. & ibi Mod. & in l. diuus. de custo. reo. Adde Bar. in l. 1. §. accusationẽ. inf. ad Turpil. Et cũ Bar. hic ad literam transit Pet. de Anch. in d. cle. præsenti. Adde, si ex forma statuti Syndicus tenetur denunciare maleficia, an teneatur denunciare seipsum, si commisit maleficium? Pau. de Cast. hic, quod non.

---

§. Diui quoque. Legit̃ pluribus modis, prima lectura est no. ideo tene eam menti.

§. Siquis professus fuerit. Remissio publicani excusat quẽ a pœ
a na. h. d. V. ꝙ publicanus possit vectigal remittere. Cõtra, j. đ ver. ob. l. q Romæ. §. Callimachus. vbi positus ad solutionẽ recipiẽdã nõ põt prorogare terminũ. Sol. Potes intelligere de publicano cõducẽte a cõi, & sic p se exigebat, & fiscu dabat certã quantitatẽ, & nõ obst. ꝯriũ. Seu si vis intelligere de publicano, q cepit vectigal p cõi, vt l. j. sup. eo. sol. qđ hic positus erat ad vnã solutionem faciẽdam, & recipiẽdam exactionẽ. ibi habebat speciale mãdatum ad vnam tantum solutionem recipiendam, arg. l. j. §. magistrum. sup. de exer. & l. mandato generali. sup. de procu.

ADDITIO.

a Ale. A Pœna. Sequitur Pet. de Anch. in clem. præsenti, de censi, transeundo cum Bar. hic p Sal. in l. pactũ curatoris. in fi. C. de pac. Et an publicanus possit remittere, uide tex. & gl. de anno, & tribu. in l. oẽs, & l. præses. C. de trans. & quod no. Bar. in d. l. pactũ curatoris. cõtra hoc facit l. Imperatores. sup. de pac. cũ ibi no. nisi diceres, ꝙ ibi loquitur in remissione debiti contracti ante suum officium, hic secus p illũ tex. dicit iñ Bal. in l. data opera. ꝙ si quis est cõdemnatus in 10. & si nõ soluat, soluat in manu, ꝙ si in ultima hora non reperiatur thesaurus, non incidit in pœnam manus. & dicit gl. in d. l. oẽs. & Bar. ꝙ potest pauperi remittere. Adde an gabellarij, siue publicani possint remittere vectigal, vt quis non incidat in pœnam. Bal. pulchre consi. 401. 4. li. & consi. proxi. allegato.

TITVLVS QVINTVS.

De donationibus. a

ADDITIO.

a Ale. De donationibus. Quot modis fiat donatio, vide per Bald. in l. si sponsus. §. vxor. ff. de don. inter vir. & vxo.

LEX PRIMA.

1 *Donatio ob causam, est improprie donatio.*
2 *Solutio indebiti, quando est indebitum omni iure, & est facta vtroque sciente, dicitur proprie donatio, & requirit insinuationem.*
3 *Solutio indebiti ciuiliter, sed naturaliter debiti, non est donatio.*
Solutio indebiti ciuiliter, & naturaliter, videtur donatio.
4 *Soluens indebitũ vtroq; iure, etiã si habet exceptionem, est similis donãti.*
5 *Donatio pura sub conditione resoluenda, non est proprie donatio, & qua actione repetatur donatum.*
6 *Condõ ob cãm hẽt locũ in contractib. quãdo causa, quæ deficit, fuit finalis.*
7 *Actio præscriptis verbis, ad quid detur, & in quo differat a cõdictione ob causam, & quando cum eo concurrat.*
8 *Actio præscriptis verbis, oritur ex pacto, quod est bonæ fidei.*
9 *Rei vendicatio, & condictio concurrunt fauore alimentorum.*
10 *Pactũ l. cõmissoriæ, vel adiectionis ĩ diẽ, quãdo resoluat cõtractũ & ĩ alijs.*
11 *Res si est tradita conditione pendente, animo transferendi dominium, videtur tacite actum, quod conditione deficiente reddatur.*
12 *Verbum pertinere, & verbum reuertatur, non sunt directa.*
13 *Statutum loquens de donatione, intelligitur de propria.*

DOnationes. Ista ẽ subtilis lex, & ẽt subtilis titulus, qa sapit nãm tituli đ verb. oblig. h. d. Donatio propria est, q̃ fit ex liberalitate, &
a irreuocabiliter. a sed q̃ sub condõne fit, vel pure, sed sub ꝯdõne resoluenda, donõ impropria appellatur, h. d. Et primo
b procedendo b ponit de donatione pura. Scđo de donatione conditionali. Tertio de donõne pura resoluẽda sub ꝯdõe. Quarto ex prædictis docet soluere vnã ꝯtrarietatẽ. Scđa ibi, dat aliquis, vt tũc. Tertia ibi, item cũ quis. Quarta ibi, igitur cũ dicimus. Oppo. de l. vlt. C. de reuocãdo. do. vbi simplex donõ reuocat. So. illud est verũ ex dispositione legis. Op. de l. si tibi. in fi. š. si cer. pet. Sol. ibi fuit
t de æquitate. vel † & melius, ibi fuit donatio ob causam, quæ ẽ im-
c propria donatio, c hic propria. Op. ꝙ aliter appellatur. J. tit. j. l. senatus. §. j. Glo. dicit verum est, quia ista donatio propria habet ista noĩa. Et vide istam gl. in ver. liberalitate. quæ incipit. animi voluntatem. Et notanĩ omnia ista noĩa ponunt simul, pure, libere, & absolute inter viuos, &c. Op. de l. si seruus seruum. § si oliuam. ff. ad l. Aqu. & l. cuius per errorem. J. de reg. iur. Gl. dicit, ꝙ fallit ibi, Et vide gl. ibi, qñq; tñ, quæ ſi habet, &c. Et inquãtũ dicit gl. ista, ꝙ in §. si oliuã. nõ fuit donatio ꝑprie, fateor. Facit, qđ no. in l. donari. de reg. iur. Sed inquantum alleg. l. cuius per errorẽ, vbi dr̃, ꝙ sciẽs
d d soluẽs ĩdebitũ donat, vt ibi dr̃, hic đ t glo. ꝙ est impropria dona
e tio, ibi dicit glo. ꝙ est irreuocabilis donatio. Idẽ in l. si cũ aurũ. de
2 sol. Et ob hoc † dicit Iac. de Are. si soluit indebitum, an egeat insinuatione, vt donõ? Et per istas gl. Doc. dicunt, ꝙ nõ, quia ex cã putatiua transferẽ dñiũ, non ex cã donõn. s. & iõ non est ꝑprie donatio. alleg. Iac. de Are. alias Rayn. l. si testõ. § 1. ff. de fideiu. vbi dr̃, ꝙ si est indebitum solutũ, nõ posset repetere, sed si esset donatũ sic. Sed nõ est verũ, quia ẽt nõ posset repetere, cũ ad antidota teneretur. igitur de ista lege nõ curo. Ego sic dico, qñq; soluitur indebitum oĩ iure vtroq; sciente, & tunc cũ sit donatio reqrit insinuationẽ. l. si donõis. C. de ꝯhen. empt & l. nuda. š. de ꝯhen. empt. & l. imaginaria. J. de reg. iur. vbi inspicitur cã tacita ab vtroq; subintel
f lecta, vt C. de iu. dot. f l. si in prin. per locum a speciali. Sed quãdo subesset

ADDITIONES.

a Pom. Et irreuocabiliter. Vide ꝑ declaratione Old. cõs. 139. & Ale. cõs. 43. vol. 4. & consi. 151. vol. 1. & 13. vol. 2. et 13. vol. 5. vbi ex hoc ĩfert, ꝙ statutũ loquens de donatione, nõ hẽt locũ in donatione ob causam, vbi interuenisset iuramentũ.

b Barb. Procedendo. Et no. id ꝙ Bar. dicit, ꝙ si statutũ facit mentionẽ de donatione habet locũ in ꝑpria donatione, et hoc forte, qñ statutũ esset exorbitans a iure cõi, vel ex identitate rõnis, põt ẽt verificari in donõne impropria, si ead. eẽt rõ, arg. l. illud. sup. ad leg. Aqu. et arg. cõrũ, quę no. Bar. in l. oẽs populi. in q. an argumentum a contrario sensu habeat locum in statutis. et tu vide Bal. in campestrale, tit. de prohi. ali. feu. per Fed. in vsi. feu. prope fi. lec. vbi si vasallo cõceditur donare, an poterit donare causa mortis, vide eum ibi omnino.

c Ale. Donatio. Vt l. Aquilius. inf. eo. vbi vide.

d Barb. Sciens. Facit, qđ no. in l. Aquilius. inf. e. hoc tñ nõ vr̃ ꝓcedere, qñ vterq; sciebat cãm nõ subesse, sed qñ vnus tñ, sic. Et vide Bar. in proœm. ff. vbi dicit, ꝙ donatio remuneratoria in casu l. sed et si lege. hic alleg. §. consuluit. non est proprie donatio. et vide Bal. in d. §. consuluit. Contra decidit ĩ rub. de do. ext. vide ibi.

e Ale. Indebitum. Vtrum donatio, q̃ resultat ex solutione indebiti, sit proprie donatio, vide Bal. in l. 2. C. de fi. instru. Fulg. in l. cum falsa. ad fi. C. de iu. et fac. igno. et in l. si pacto quo pœnam. C. de pac.

Adde, an soluens scienter indebitum videatur donare, Ale. consi. 58. 3. lib. Menoch. Ruyn. consi. 190. nu. 12. lib. 4.

f Ale. C. de iu. do. Vbi Bar. dicit donationem fictam, et præsumptam requirere insinuationem. cõtra Bar. hic, ut tex. in l. j. C. de plus pe. ubi expresse litera cõiuncto intellectu magnæ gl. dicit, ꝙ talis donatio insinuationem nõ requirit. quem tex. no. tene mẽti. et ita ẽt per aliã rõnem contra Bar. sensit. l. d. Io. de Imo. Menoch. Didac. Couar. in benefici. fol. 48. de sing. iur. in 70.

subesset cā putatiua ex parte recipiētis, licet dās sciat cām nō sub-
a esse, nō pōt dici do nō. cū recipiens nō ɔsentiat. qđ oportet, l. ab-ē
3 u. ꝟ. eo. facit in arg. l. liberi ho. ꝟ. de ɔh. emp. † Quæro, qđ si soluo in
b debitū sibi ciuiliter, sed nāliter debitū, an tūc sit donō? R̄n. no. l. hoc
iure. ꝟ. eo. & no. s̄. de pe. hær. l. sed & si lege. §. ɔsuluit. & l. si qd. ver.
finge n. & ꝟ. de reg. iur. l. donari. & l. cuius p errorē. Sed qđ si est in
c debitū nāliter, & ciuiliter debitū, hēbit ne locū pdicta distinctio?
4 Gl. in l. donari. ꝟ. de reg. iu. dicit, ꝙ vī donatio. † Quæro, qđ si est de
bitū vtroq; iure, sed hēt exceptionē? Et certe tex. dicit ꝟ. de don. l. si
qs delegauerit. ꝙ est simpl donātu. Venio ad scđam partē, op. de l. si
donō. C. e. Sol. ut in gl. Venio ad tertiā particulā, q̄ est multū subti
lis, & dicit, ꝙ donatio pura sub ɔdōne resoluēda, nō est ppriè do-
natio. Et ista gl. hic est multū notabilis, & singularis, & magnā gl.
5 intio Quæro, † qua actione[d] reperat? Et gl. dicit, ꝙ erit actio ꝑsona-
d lis. ɔdictio ob cām, & ꝑsc. ver. & ex stipulatu, si interceßit stipl'o, &
nō est rei vēdicatio. Et vide gl. q̄ incip. vt ꝟ. ti. i. l. senatus, &c. Dicit
gl. ꝙ erit ɔdō ob cām, & bñ ꝓbat p legē allegatā p gl. Sed opp. de
l. fi. s̄. de ɔd. ob cau. vbi in noiatis ɔ̄ctib. nō hēt locū ɔdō ob causam
e sed donō est ɔ̄ctus noiatus. l. si qs argētū. C. de do. & gl. solent e no-
tare in l. fi. s̄. de ɔd. ob cau. & l. pacta. s̄. de ɔh. emp. dū dicit, fallit in
ɔ̄ctu donōnis. Et si vultis substinere gl. porestis, qa fouere liberali-
tatē exercētis est. Vel aliter nō est mera, & simplex donō, sed ob
6 cām datio. Et vide hoc in l. 2. C. de ɔd. ob cau. † Possum dicere ter
f tio, ꝙ ɔdō ob cām hēt locū in ɔ̄ctib. noiatis, qñ illa cā fuit finalis, f
q̄ deficit, & pp cā ɔ̄ctus factus fuit, l. eū te. & ibi Doc. C. de pac. in-
ter emp. Sequitur in gl. & actio ex stipulatu. De hoc nō est dubiū.
g Sequitur in gl. ꝙ datur ꝑscriptis verbis. Duo dubia insurgunt † Pri-
7 mo, ad qd detur actio ꝑscriptis verbis. & pōt dari ad id, qđ ɔuenit
vt impleat. l. hrditatē. ꝟ. ea. & l. nālis. §. i. et §. seq. s̄. de ꝑsc. ver. Itē pt
dari ad rē petendā, si de red enda ɔuenit, qa sp ad iplēdū, qđ con
uenit dat actio ꝑscriptis verbis. Et illa est dña iter ꝑscriptis verbis
actionē, & ɔdōnē ob cām. l. si is qui in fi. s̄. cōmodati, & qa condō
nascit extra id qđ agit. Sed qño pōt hēre locū ɔdō ob cām, & ꝑscri
ptis verbis, vt l. quones. s̄. de ꝑscr. ver. dic, ꝙ pōt ɔcurrere ꝑscriptis
verbis cū ɔdōne ob cām, q̄ sumpsit orginē ex alio fonte, vt dr in
8 l. i. bonæfidei. C. de pac. † Quæro, vñ ɔdō h oritur? R̄n. ex pacto, ꝙ
h est bonæfidei. Sed gl. vī. velle in l. iurisgen. §. quinimmo. s̄. de pac.
ꝙ pactum nō pariat actionē, nisi pro eo, pro quo interponitur, nec
vestitur cohærentia ɔ̄ctus, & sic erit hic. Sed dic, ꝙ gl. illæ loquunt,
ꝙ nō vestit pactū cohærentia ɔ̄ctus, verum est, vt veterem infor-
9 met. quia non informat, sed parit nouū, Dr in gl. † nō datur rei vē-
i dicatio, gl. op. i de l. j. C. de do. q̄ sub mō. gl. dicit fauore alimentorū
spāle, & bñ, Sed q̄ro. qño ɔcurrant ibi rei vendicatio, & ɔdō, ɔ̄ l. fi.
s̄. vsufr. qnēad ea R̄n. ꝙ nō ɔcurrit ibi rei vēdicatio directa sed vti
lis, quia est spāle beneficiū, iō non tollit ɔdōnem, quæ est gñalis. ꝟ.
in bello. §. si quis seruum. ꝟ. de ca. & postli reuer. Op. de l. cōmis-
k soriæ[k] † C. de pac. inter emp. Gl. nra sol. ꝙ aliud in pacto addictio-
10 nis in diem, & aliud i pacto legis cōmissoriæ, aliud in puro pacto,
l sed dēt fieri dr a, l quæ verba apponantur. Nam si verba directa, vt
res sit inempta, & c. vt in gl. & vide ibi, item no. & c. & ibi arg. ɔ̄. &
m tene menti istam gl. Et Dy. signat rōnem istam hic, quia q̄ñ dico,
res sit inempta, tūc totus ɔ̄ctus soluitur. & ideo non est habilis in
alijs adiacentib. alleg. l. nunq̄. ꝟ. de acq. rer. do. & arg. l. Vranius. §.
sed cum duo. inf. de fideiuss. Pet. in l. commissoriæ. C. de pac. inter
emp. dicit, ꝙ illa verba, sit inempta, hñt fictionem in retro. sedilla, re-
uertatur, pertineat, non. Istæ rationes Pet. vel Dyn. non sunt veræ,
quia ista verba non pariunt istum effectum, nisi in pac. legis com-
missoriæ, & addictionis in diem l. pen. C. de ædil. act. est ergo, rō,
n forte frequentia pactorum, ideo lex habuit de eis speciale in cu-
o ram ponendo[o] titulos speciales. Quæro, † quid si pendente condō
11 ne tibi tradidi aīo transferendi dñium, an videatur tacite agi, qđ
deficiente ɔdōne res inempta sit, an vero, ꝙ reddatur? Et istud vī
verū, vt sup. de iure dot. l. dotis fructus. §. si. eum l. seq. Vlterius no.
12 † ꝙ allegatū tibi glo. in l. precibus. C. de impu. & alijs substi. quod
p verbum, pertineat, p & verbum, reuertatur, nō sunt verba directa.
Vide gl. istam in fi. quæ signat argumenta contraria. Et dic, ut ibi
no. venio ad vlt. partē, & l. ista ponit dñam, & c. Op. de l. eum vete
rem. C. de don. ante nup. Sol. ibi interuenit osculum. Vlī mo no.
13 † istam l. quādo dicit, propriè, & impropriè, ꝙ si statutum qde do-
q na. disponit, intelligitur de proprijs.

ADDITIONES.

a Ale. Non consentiat. Ad hoc, ꝙ no. Bal. in l. filius. in versi. 4. quæritur. C. de fur
vī, ꝙ isto casu non habeat locum repetitio, l. si ego. in prin. sup. si cer. pet.
b Ale. Soluo indebitum. Contrarium uidetur sentire Ioā. And. quem ibi sequitur.
D. Ab. in rub. ext. eo. per Pau. de Cast. in l. fideiussor. inf. de fideiuss.
c Ale. In debitum naturaliter. Vide Io. And. in rub. ext. eo. & per hoc colligitur, ꝙ
donatio remuneratoria nō est propriè donū, vt sentit Bar. hic. Et ita do. Ab. alleg.
sentire Bar. hic, in rub. ext. eo. Subdit tñ, ꝙ idem Bar. in 1. consil. in q. an donatio
facta per Constantinum tenuerit, dicit no. uerbum, sm eum, ꝙ talis donatio nō
sit propriè donatio, & illud tenet ibi do. Ab. p illum tex. & per tex. in l. Aquilius.
& i l. pe. i f. e. licet Io. And. ibi tenuerit hāc esse uerā donationē. sed caue, qa Io.
And. ibi ppriè nō loquitur, utrū dicat ppriè donatio, necne, sed dicit, ꝙ est dona-
tio, & uide in d. l. Aquilius. qđ per hoc subdit ibi do. Ab. qđ donatio inter uirū,
& uxorem, ualet, si præcessit aliqua obligatio naturalis etiam ad antidora.
d Ale. Quæro, qua actione. Adde gl. in l. iurisgentium. §. quinimmo, in uerbo, incō-
tinenti. sup. de pac.

e Ale. Et gl. solent. Vide Imo. hic, qui aliter loquitur, & Bar. & alios in l. fi. hic alle.
f Ale. Fuit finalis. Et ita in donatione ob causam distinguendū est, & hæc fuit opi
nio Cy. in l. 2. in fi. C. de cond. ob cau.
g Ale. Præscriptis. Vide Bar. & Bal. in l. 2. C. de cond. ob cau.
h Ale. Vnde conditio. Vide Imo. hic.
i Ale. Gl. op. Adde gl. in l. iurisgentium. §. quinimmo. in ver. incōtinēti. sup. de pac.
k Op. de l. commissoriæ. Vide Alc. consi. 10. vol. 1. Are. consi. 25.
Menoch. Gome. §. sic itaq; nu. 24. de Actio. Rub. consi. 58. nu. 12.
l Ale. Fieri differentia. Vide sing. per Pau. de Cast. in l. si cum venderet. de pig. act.
m Ale. Et Dy. signat. Adde, ꝙ no. per Bar. in l. si hominē. i. f. de vsu. Bal. & latius Sal.
[illegible] traditionib. C. de pac. post gl. ibi & oino Bal. in l. 2. in 2. no. C. com. de leg. &
Doc. post gl. in l. ab emptione ff. de pac. Item no. ꝙ licet sit dictum, res sit inem-
pta, tñ agi pōt actione ex eo cōtractu, l. 4. sup. de lege cōmi. & l. sed & Celsus. §. si
fundus. sup. de contrahen. emp. Ro. in l. si 1. quo. l. aurum. de verb. ob. Item adde,
ꝙ si vendo, & promittis mihi, ꝙ si restituam tibi pretium, retrouendes, vel restí-
tues, competit mihi saltem vtilis rei vendicatio contra quemcunque, oblato pre
tio secundum Pau. de Cast. in l. si cum venderet. de pig. act. per illum tex. tamē est
periculosum dictum per hic no. & vide ibi Fulg.
n Ale. Frequentia. Adde Cy. Bal. & Sal. plenius in l. traditionibus. C. de pac.
Menoc. Dec. consi. 199. cir. fi.
o Pom. Ponendo. An autem idem sit in pacto de retrouendendo, vide Ale. cōs. 10.
vol. 1. per totum. & vide Pa. in c. verū. de fo. cōpe. & Ale. cōsi. 30. Vide Alex. in l. ut
vt liberis. C. de col. & in l. qui absentis. §. 1. inf. de acq. poss. quia si per statutū an-
nullatur contractus, an transferatur dominium ipso iure, Alc. in l. 1. sup. sol. mat.
p Ale. Verbum pertineat. Per Bar. plene in l. centurio. in fi. de vulg. & pup.
q Ale. Si statutū. Dicit Bar. ꝙ si fiat mētio in statuto de donatione, debet intelligi
de propria. & hoc forte, qñ statutum esset exorbitans a iure cōi, alias ex identita
te rōnis posset ēt verificari in donatione impropria, si eadem esset ratio secun-
dum Imo. hic, arg. l. illa. l. sup. ad l. Aqui. no. per Bar. in l. omnes populi. in q. illa,
An argumentum a contrario sensu habeat locum in statutis, vide in Bal. in auth.
eo decursum. in fi. C. de do. ante nup. & ibi, an statutum faciens mentionem de do
natione, verificetur in donatione propter nuptias, vel in pacto de dote lucranda,
vel in donatione causa mortis, vide Bar. in l. filius fa. in prin. inf. eo. & Cy. in l. ut
liberis. ante fi. C. de col. & ibi Fulg. in fi.
Adde an in statutis habeat locum ar. a contrario sensu, Bar. consil. 153. & 90. 2. lib.
Menoch. Soc. sen. consi. 102. col. 4. li. 4. Ruy. consi. 52. nu. 2. lib. 1.

LEX II.

1 *Pater fideiubendo pro filio videtur consentire, sicut iubendo.*
2 *Ratio quare pater fideiubendo non tenetur quod iussu: sed si mandat, iubet, vel ratum habet, tenetur.*
3 *Natura iussus, & mandati, est semper præcedere.*

Si cum filius. Filius pōt voluntate patris donare, & pr̄
delegando filiū suum debitorē, vel extra
neū, q sibi donare uelit donare pōt, & exceptio, q̄ obstat delegātū,
obstat ei, cui facta est delegatio ex cā lucratiua, vel ex onerosa pu-
tatiua. h. d. vsq; ad §. si pecuniam. Pro declaratione istius legis ip-
a sam legam per partes. Ad primum rñsum op. ꝙ filius etiam sine
patris uoluntate, obligat promittendo. l. fi. §. j. ff. de ver. obl. Sol. fa-
teor, ꝙ obligat non tñ minuit peculium, nisi pr̄ ɔsentiat, & ad hoc
hic requirit patris ɔsensus. Quæro, dr̄ hic teneatur perinde, ac si fi
deiussorē dedisset, q̄ro de quo fideiussore loquatur? Tres solutio-
nes sunt in gl. Primo, vt pater iubens teneatur, sicut tenetur extra
neus fideiubens. Et similis parificatio fit. ꝟ. de verb. ob. l. si seruum.
§. pen. Secundo, pr̄ tenetur ac si dedisset fideiussorem patris iussu.
Vel tertio, ac si dedisset fideiussorem patrem ipsum, & tunc pro-
1 cedit ista parificatio: & † sicut si pater iubendo consentit filio. sic ēt
fideiubendo ɔsentit. l. exceptione. C. de euic. & l. si gratuitā. §. fi. s̄.
in quib. cau. pig. tacite cōtr. Sed ɔ̄, quia aliud est iubere, & aliud fi
2 deiubere. l. 1. §. quid ergo. ff. ꝙ iussu. Sol. vt in glo. Quæro, † quæ est
b ratio, ꝙ si fideiubet, non tenetur, quod iussu. si mandat, iubet, vel
3 ratū hēt, tenetur quod iussu Et † vide, ꝙ de natura iussus est, & mā
dati, vt semper præcedat. l. si uero non remunerandi. §. si post cre-
ditam. sup. man. & l. si qs mihi bona. §. iussum. sup. de acq. hær. Mo
do si ratum habet, retrotrahitur, vt l. fi. C. ad maced. sed fideiuben
do non est sic, quia fideiussionis natura non est, vt præcedat, vt in
rub. de fideius. non ergo retrotrahitur.

ADDITIONES.

a Ale. Op. quod filius. Adde Bar. inf. inf. ea. l.
b Ale. Quæ est ratio. De differentia inter iubere, & fideiubere, vide in l. 1. §. quid er
go. ff. quod iussu, & l. si mandator. C. ꝙ cum eo. & in l. exceptione. C. de euict.

1 *Donatio, quam facit filius per se, an valeat.*
2 *Donatio inter vir. & vxo. est prohibita a lege, & ex ea non oritur obligatio ciuilis, vel naturalis, nec fideiussor ei accedit.*
3 *Datum a filio pro parte volente donare, quando valeat.*
4 *Filius si soluit pro parte, qui donare volebat, quando animo donādi, & quā do animo rehabendi videatur donare.*
5 *Pater, an possit filio inuito reuocare donata per ipsum filium, causa mortis patre permittente.*
Cautela, quod pater non possit donationem causa mortis factam per filium ipso patre consentiente.

§. Si vero pater donaturus. Lege cū isto
ver. §. ꝙ filiusfa. ꝟ. eo. l. in ædib. qa huic nō ɔ̄dicit, & hic innuit, ꝙ si filius nō erat
debitor, donatio non valet. Cōtra op. de l. in ædib. §. ꝙ filiusfa. s̄. e.
Glo. dat tres sol. Vna, ꝙ hic promissione ibi tradōne fiebat dona-
tio. Alij dicūt, ꝙ ibi filius ipse donabat, uolens donare per se: iō va
let. hic volebat donare pr̄, quod nō pōt per filium non debitore.
Ratio,

Ratio, quia pater si vult donare mediãte pſona filij nõ debitoris
oportet, q filius donet patri, vt pr̃ illi poſſit donare. Sed donatio in
a ter patrẽ, & filium nõ põt eſſe, a l. 2. C. de inof. don. & l. donatio. C.
de do. inter vir. & vxo. ergo &c. Sed iſta non eſt bon lec. & repre-
henditur per l. ſi pro p̃re, in prin. & §. j. de in rẽ verſo. vbi filius non
debitor promittendo alteri põt donare patri Et per hoc patet, qđ
p̃cedens ſolutio nõ eſt vera, qa idem eſt in p̃miſſione, & tradi͂one.
Præterea in d. §. filiusfa. exp̃ſſe dr̃, & pr̃ ipſe donat p filiũ. Tertia ſol.
eſt, qñ filius eſt debitor, & ipſe pr̃ donat, vt hic, ſed qñ nõ eſt debi-
tor bñ valet, nõ tñ, vt pr̃ vr̃ donare, ſed ipſe filius. Sed nõ placet, qa
ſi ipſe filius donet nomine patris, & pr̃ donare vr̃ d. §. q filiusfa. j. rñ
ſo. & iõ dicas, q ẽt ſi filius nõ eſſet debitor, valet donatio, d. l. ſi pro
patre. in prin. & §. j. Nec ob. q hic innuit, qa hic ſumit argu. a ↄ̃rio
ſenſu, q ſumi nõ dẽt, qa reſultat prauus intellectus. Nec ob. illæ di
ctiones aduerſatiuę, cũ, vero, qa aduerſantur ad factũ, non ad ius.
2 Et iõ † vt habeas iſtam mãm. Primo, ſi filius ipſe donat per ſe, cũ
ipſe vult donare, an valeat? Dic, aut donatio eius incipit a traditio-
ne, aut a promiſſione. Primo caſu, aut donat rem caſtrenſis, vel
quaſi caſtrenſis peculij, & valet, vt ȷ̃. e. l. filiusfa. in fi. Aut rẽ aduen
titij peculij, & valet patre p̃mittente. l. fi. §. filijs, de bo. q̃ lib. & no.
ȷ̃. eo. l. filius, in fi. Aut rẽ profectitij peculij, vel rẽ patris permitten
te patre, & tũc valet, vt ȷ̃. e. l. in ædib. §. q filiusfa. 2. rñſo. ꝑrecte intel-
ligẽdo ibi in filio, & duæ donationes vñr, vna, qua pr̃ donat filio, a-
lia, qua filius donat extraneo. Nec obſt. q pater nõ p̃t filio donare,
b qa verũ eſt, ſi debet apud eũ remanere. b Secus ſi ſtatim ad alium
dẽt transferre, vt C. de do. ante nup. l. ſi ↄſentiente. vt ſ. de iure dot.
l. profectitia. §. ſi forte, & de do. inter vir. & vxo. l. vxor marito ſm
Iac. de Are. Facit ad Treb. l. cogi. §. hi q ſolidum. Sed ↄ̃ hoc vr̃ l. ſi li
queat. §. fi. C. de inof. do. Reſp. Iac. de Are. q ibi nomine mariti do
nauit. Sed iſta rñſio vr̃ ↄ̃ legem illã. Dic ergo, q vxor ibi vr̃ donare
tñ p̃p hoc in bonis eius non põt induci querela inofficioſæ dona-
tionis, cũ ab initio eo mõ ad mulierem peruenit, vt ſtatim recede
ret, ſed hr̃ reſpectus ad patrimoniũ mariti, ſi donatio, quã ipſe fe-
cit, eſt inofficioſa. Sed ẽt hoc non placet, per d. l. profectitia, §. ſi for
te. & per l. cũ vxor. e. tit. vbi eſt expreſſum, q alter coniugum nõ p̃t
a ſuo nomine donare alteri, coniuge p̃mittente. Dic † ergo, q do-
c natio inter vir. & vxo. eſt prohibita c a lege. & iõ ex ea non oritur
obligatio ciuilis, vel naturalis. l. ſi non ſortẽ, in prin. de condi. indeb.
Quod patet, qa ei nõ accedit fideiuſſor. l. ſi ſpõſus, §. ſi vxor. de do.
inter vir. & vxo. Et q ſit prohibita, dt tex. in l. 3. eo. tit. Et iõ ſi vir, q
donat muliere permittente, vr̃ donare ipſi, ſibi quæritur obligatio
nãlis ad antidora, qua tenetur donatarius, q eſſe nõ dẽt, cũ ſibi ni-
hil poſſet quæri, nec ciuiliter, nec nãliter. Sed hoc, q dixi in §. filius
fa. 2. rñſo, loqtur in filio donante patris voluntate rem patris, & ſic
d ſunt duæ donationes. Rõ, quia filio non remanet, d niſi dicta obli-
gatio nãlis, q̃ nõ eſt prohibita inter patrem, & filium vel filio qua-
ſi in extraneo. l. frater a fratre. de cõdi. indeb. & ſic filius vr̃ donare,
cũ nihil ciuile remaneat apud eũ. Sed poſſes tu dicere, imò ius re
uocandi, p titulũ de reuocandis donatio. Sol. illud põt ↄtingere de
licto donatarij, q non debemus attendere. l. inter ſtipulantẽ. § ſa-
crã. de ver. ob. Si vero poſſet reuocari ex partiũ conuentione, tũc
ſecus eſſet, vt ȷ̃. dicã, circa don. cau. mor. Si vero donatio filij inci-
e peret e a promiſſione, tunc valeret vt filius ipſe obligetur. l. fi. §. j de
verb. obl. tñ nõ p̃iudicaret patri in peculio, niſi conſenſiſſet, vt hic.
3 † Secundo quæro, quid ſi filius dat, vel promittit pro patre volen-
te donare, an valeat? Dic, aut incipit a traditione, aut a promiſſio-
ne. Primo caſu, aut tradit rem caſtrenſis, vel quaſi caſtrenſis pecu-
lij, & valet, & ſunt duæ donationes, ſi filius donare volebat, vt hic,
ver. cum vero. ↄiuncta d. l. filiusfa. ȷ̃. e. in fi. Aut rem aduentitij pe-
f culij, f & valet eadem rõne, & erunt duæ donationes, aut rem pa-
tris, vel profectitij peculij, & valet. & vna tñ eſt donatio, & ipſe
pater donare vr̃, vt ȷ̃. eo. l. in ædib. §. q filius fa. 1. rñſo. Si vero inci-
pit a promiſſione, & tunc, aut filius erat debitor patris, aut non. pri
mo caſu, qñ patris eſt debitor, tunc pr̃ vr̃ donare, vt hac le. 2. rñſo.
Aut nõ eſt debitor, & ſm gl. nõ valet, ſm Iac. de Are. ſic, vt l. 2. & l.
ſi pro patre. in prin. & ver. ſi filius quaſi. de in rem verſo. Ratio, qa
ipſo actu filius obligatur patri nãliter, cui donare vult, & ſicut de-
4 tur delegare debitorẽ. Tertio quæro, † quid in dubio, ſi filius ſol-
uit pro patre ei, cui pr̃ donare volebat, vel alias ei tenebatur, an vi-
g deatur filius facere animo donandi, vel animo rehabendi? Rñd. g
aut filius incipit a traditione, & in dubio p̃ſumitur animo donan-
di, vt C. de neg. geſt. l. ſi filius. & ibi not. Aut incipit a promiſſione,
poſtea ſoluit, & tunc vr̃ facere neceſſitate præcedentis obligatio-
nis, animo rehabendi, niſi aliud appareat, vt l. hæredes. §. ſi filius, ſ.
5 fam. ercif. & d. l. ſi pro patre. in princ. & §. 1. Quæro, † ſolet formari
quæſtio p Dy. ſi filius, p̃mittente patre donauerit cã mortis, q̃ritur
vtrũ pr̃ filio inuito poſſit reuocare. Et vr̃, q ſic, d. l. in ædibus. §. qđ
filiusfa. vbi dr̃, q pr̃ vr̃ donare, vt regula iuris, eius eſt velle. Sed in
h ↄ̃rium vr̃ h d. §. q filiusfa. 2. rñſo. vbi dr̃, q ipſe filius donat. Cyn. po
nit, & recitat dictũ hoc p Dy. in l. nec fratres, C. de dona. cau. mor.
& dicit. Aut filius donauit cã mor. rem ſuã filij, & ipſe filius vr̃ do-
nare, nec p̃r põt reuocare, quia rem ſuam ẽt ipſe donat. arg. l. fi. §. fi
lijs autem familiarũ, C. de bon. q̃ lib. Aut rẽ patris, & tunc poteſt
reuocare, quia ipſe pr̃ vr̃ donare, vt ȷ̃. qui, & a quib. l. ſi quis hac l.
§. ſi filius. vbi p̃batur hæc diſtinctio, arg. d. §. q filiusfa. Sed iſta vr̃
ↄ̃ dicta ſuperius, q ipſe filius donare vr̃, qñ patre conſentiente do-
nat res patris, & iõ reuocatio patris eſt neceſſaria. Credo dictũ Dy-
ni verum, & ſp tenui illud quia ſi pater donat filio, tunc ſi eſt receſ
ſura a filio, irreuocabiliter valet, ſed ſi eſt reuerſura ad filiũ aliquo
pacto tacito, vel expreſſo, nõ valet illa donatio, qua pr̃ vr̃ donare fi-
lio, qa ſm hoc acquiritur filio ex hac donatione de iure ciuili, qđ
eſſe non põt, vt ſ. dixi, & iõ ipſe pr̃ vr̃ donare, & ipſe poteſt reuoca-
re. ar. l. pure. §. pe. & l. apud Celſum. § apud Iulianum. ȷ̃. de do. ex-
cep. Remedium ergo eſt, q pater promittat expreſſe, nõ reuoca-
re ſine volũtate filij, nõ ipſi filio, ſed ei cui donatur, vel notario pu-
blico ſtipulanti, & recipienti nomine eius cui donatur, tunc non
poteſt reuocari ſine voluntate filij Et hæc vera, ſi eſt donatio cau-
ſa mortis, & filius in poteſtate. Sed ſi eſt filius emãcipatus, dicam
ȷ̃. tit. j. l. qui pretio, vbi hoc tangitur.

ADDITIONES.

a Ale. Non poteſt eſſe. Donatio inter patrem, & filium non valet. Limita, niſi ſit iu-
rata, ſm Bal. in l. 2. C. de do. & de materia uide quod no. glo. in l. ſi donatione, C.
de col. Item valet, qñ pater donat filijs pro alimentis, ſm gl. in l. 1. C. de inof. do.
Item qñ donat filiæ in paraphernum, l. ſi. C. de pac. conue. Filius autem poteſt
patri donare, tex. eſt in d. l. ſi pro patre, §. j. hic alle. & quod dixi ſu. niſi iurata ſit,
intellige iõ, niſi eſſet inofficioſa, per no. per Bar. in l. Titia. §. Imperator, de leg. 2.
Alias dic, vt hic per no. per Bar. Adde, q̃ dixi poſt Barto. in d. l. 2. C. de inof. do. &
per Bar. in l. frater a fratre, de cond. indeb. & in l. ſi, quis pro eo. §. j. de fideiu. Et an
poſſit reuocari, dixi in d. l. frater a fratre, & in d. l. 2. de inof. don. Et dum ſup. dixi,
an iuram validet, vide Bal. in d. l. 2. i prin. C. de inof. do. Quid aũt in donatione fa-
cta a matre, dic, q æquiparatur donationi factæ a patre filio emancipato, vt not.
Bal. in l. filium, C. fam. er. & ibi ẽt vide, an valeat donatio inter patrem, & filium.
Verum autem ſi donatio eſſet facta filio in poteſtate recipienti pro ſe, & ſuis po-
ſteris, qui poſtea nati ſunt poſt mortem, ab initio abſque confirmatione mortis,
tenuerit donatio quoad poſteros, vide Bal. in l. fi. C. de do.
Adde, q donatio facta per patrem filio cum iura°, valet, tenet Bal. conſ. 363. 3. lib.
Et qñ valet donatio inter patrem, & filium, vide Pau. de Caſt. conſi. 105. & an ſi
ſint alij filij, poſſit dici inofficioſa, per eundem Bal. conſi. 81. 1. lib. & de donatio-
ne inter patrem, & filium naturalem, eundem Rom. conſi. 405. & 506.
Menoc. Rub. conſi. 127. nu. 7. 8.
b Ale. Remanere. Sed d. Io. in d. l. in ædib. in §. q filius fa. tenet, q etiam quando de-
bet ad alium transferri, q̃ ad filium, non valet donatio, ſed in quantum ad extra-
neum, bene tenet per rationem, l. placet, de acq. hære. Hic adde in ſimili not. per
Bal. in l. hac edictali, in princ. C. de ſecun. nup. ubi alleg. l. Sulpitius, qui eſt bonus
tex. ſup. de do. inter vir. & vxo.
Adde, q ſi filius de conſenſu patris donat bona, in quib. ipſe pr̃ habet vſumfr. ſo-
cero ipſius patris, an valeat donatio, vide Pet. de Anch. conſi. 105. Et an filia do-
nans fratrib. hæreditatem paternã ſibi obuenturam cum cõſenſu ipſius patris,
poſſit mortuis fratrib. ad eandem uenire, vide Bal. conſi. 99. 3. li. Et an donatio bo-
norum aduentitiorum facta per filium, confirmetur morte patris, uide Paul. de
Caſt. conſi. 127. Et an filia poſſit donare dotem fratri exiſtenti in eadem poteſta-
te, cum conſenſu patris, uide per Old. conſi. 26.
c Ale. Eſt prohibita. Sed q valeat donatio inter vi. & vxo. ſi agatur, ut donatarius
donet alteri, & ſic cõtra Bar. vr̃ tex. in l. ſi ſponſus, §. conceſſa, de done. inter vi. &
vxo. & in l. profectitia, §. ſi quis certam, ſu. de iure do. & in le. q aũt, §. fin. cum l.
ſeq. de do. inter vir. & vxo. In hanc partem contra Bar. tenet hic Imo. pro quo vi
de, quæ no. Bal. in ſimili in l. hac edictali, C. de ſecun. nup.
d Ale. Non remanet. Sed Imo hic, & magis cõiter Do. dicũt hãc rõnẽ Bar. falſam.
e Ale. Incipere. Adde Bar. ſup. in princ.
f Alex. Aduentitij peculij. Sed in hoc vr̃ conſiderandum per ea, quæ not. glo. in l.
3. ſup. de auth. tut. & ob hoc dicit dñs Io. in l. in q. lib. 4. in l. ſi filiusf. inf. eo. q diſtinctio
Bar. hic põt procedere in aduentitijs talib. quorũ pr̃ hēt vſumfructum, alias ſe-
cus, vt ibi per eum. Nec vr̃ etiam filiũ poſſe alteri donare patre cõſentiente, quia
patri eſt conceſſa adminiſtratio aduentitiorum. l. 3. C. de bo. mater. non aũt per-
ditio. Et ſic non intelligitur permiſſa donatio. l. filiusfa. inf. eo. facit l. fin. ſupra de
cur. fur. Et bene facit, quod no. Bar in l. frater a fratre. in vlt. char. de cond. indeb.
Et quod dictũ eſt, filiumfa. non poſſe donare aduentitia patre conſentiente, nec
patrem poſſe donare conſentiente filio, poſſet procedere ſi filiusfa. ſit minor 25.
ann. per no. in l. fi. ſup. de cur. fur. Sed ſi eſſet maior, tunc forte poſſet patre cõſen-
tiente, & ſimiliter pater, volente filio, per l. fi. §. filijs autem. C. de bo. quæ li. licet,
vt dixi, non poſſit donare patri, per no. in l. 3. de auth. tut.
Adde, quæ poſui in proxima præcedenti apoſtilla, maxime Pet. de Anch. cõſil. 105.
Et inquantum vult Alex. q filius non poſſit donare patri, per l. 3. de auth. tut. ad-
de, q ibi ipſe vr̃ tenere contrarium, q imo poſſit. Pro qua opi. conſuluit Ang. con
ſi. 302. & Ru. conſi. 501. Bal. conſi. 99. 2. lib. Ang. conſi. 144.
g Alex. Reſpondeo. Imo. dicit, hanc diſtinctio. non videri bonam, quia etiam iſto
caſu non præſumitur facere animo donandi, niſi appareat d. l. filius. non viola to
litteram, vbi etiam hanc partem videtur ſentire Bar. licet Cy. ibi aliter ſentire vi-
deatur. hoc tamen forte eſſet limitandum, niſi filius eſſet diues, & ſumma eſſet
modica, vel niſi circa alimenta patris fieret ſolutio, vel promiſſio, per no. per Cy.
in d. l. ſi filius. & eod. tit. l. alimenta. & l. vitum. de don inter vir. & vxo. & in l. &
omnino. ff. de impen. & no. per Bar. in l. quæ dotis. ſup. ſolu. matri. Et ita in hoc ca
ſu tantum poſſet ſaluari Bar. hic ſecundum Roſſ. in l. quę dotis. quia alias eſſet cõ
tra caſum dictæ l. ſi filius.
h Alex. Videtur. Vide Bal. in l. ſenium. C. qui teſta. fac. poſſ.
Adde, q hanc opi. Bar. vi ſequi Pet. de Anch. conſi. 75 limitando, cum filius donat
capaci. Sed ſi filius donaret vxori, cauſa mortis rem patris conſentientis, & pro-
mittentis per ſtipulationem tradere poſt mortem filij eius vxori, & ſic nurui,
vult, q hoc non obſtante, pater poſſit illam reuocare.
Menoch. Bartol. Soc. inter conſi. Maria. ſen. conſi. 114. col. fin. lib. 1, Tiraq. de legib.
connubial. glo. 3. nu. 84.

§. Si pecuniam mihi. Donatio ſimpliciter ↄdi-
tionalis valet, conditione
exiſtente poſt mortẽ donatoris. h. d. Quidam hñt in text. furente.
quidam ſiue viuente, & ſi hẽs furente, facit dubium, qa per furo-
rem reuocat mãdatũ, vt l. ſi quis alicui. ſ. de acq. hær. Opp. de l. ſub
con-

conditione.]. de sol. vt ibi Oppo. de l. eius qui. §. quas vero. ff. si cer.
pet. Sol. vt dicã]. proxi. § Opp. de l. si ego. §. si res. ff. de iure do. Sol.
Qñq; dano, & donatio est simplex, & tunc sufficit conditionem
existere post mortem donatoris, vt hic. Qñq; nõ est donatio sim-
plex, sed donatio ob cãm, & tunc loquitur l. si ego. §. si res. sup. de
iure dot. Cum. n. tunc sit ɔ̃ctus innominatus, sicut pænitentia re-
a nocat, a ita morte. Fallit fauore b dotis, c vt hic patet. Sed quomo-
b do est simplex hic: quia est conditionalis, ergo non est simplex.
c l. 1. & 2. ff. eo. Sed dico, q̃ cõditio hic non respicit commodum do
natoris: secus si respiceret commodum, vt sup. eo. l. j. §. j.

ADDITIONES.

a Ale. Pænitentia reuocaret. Adde, q̃ fallit, nisi initiatus sit cõtractus gl. est sing. in d. l. si pecuniam, su. de cõd. ob cau. de cuius gl. intellectu ueritatem ibi scrib. m.
b Pom. Fallit fauore. Ex hoc hẽs inferre, q̃ in cõtractu innominato piæ cãæ, nõ est locus pniæ, tñ dicture eios dẽt intelligi scđm legem, quam allegat, per ea, quę no. ipse in l. nõ solũ, §. si liberationis verba, su. de lib. leg. & l. si ego §. si res, quam al. leg. loquitur tñ in casu mortis, non aũt pniæ. Sed hoc dicit magis clare Bart. in l. si cum fundum, in fi. su. de pac. cui vĩr applaudere verba ipsiusmet in d. l. si ego, in prin. & hæc quidem loca Barto. ponit d. Ias. præceptor meus, dum quæreretur, an in contractu innominato piæ causæ, esset locus pænitentiæ, in l. 3. §. idem erit sup. de cond. ob causam, de quo artic. dic plene cum do. Ale. in l. si pecuniam. eo. tit. de cond. ob cau. & hæc no. uide Are. consi. 123.
c Ale. Fauore dotis. Adde Bal. in l. sicut, in fi. de act. & obliga. & in l. mandatum, C. mandati.

1 *Mandatum quando morte finiatur.*

§. Sed si quis donaturus.

Mandatũ de soluen-
do ex cã donationis
morte mãdantis finit̃, h. d. ille §. subtilis, & sic mãdatũ de numerã
do finit morte, ɔ̃. ff. pxi. §. Sol. ibi numerauit donans, hic numera-
ri mãdauit. Vnde cũ numerauit distingue, vt ff. pxi. cum numerari
mãdauit, dic vt hoc §. Op. de l. hoc iure. §. si qs delent.]. eo Sol. vt
in gl. & bene. Op. de l. si ipõsus. in prin. & l. sed interim. §. idẽ Mar-
cellus. ff. de do. inter vir. & uxo. Sol. aut ille esset adhibitus a dona-
tario, & perinde erit, ac si esset numeratã sibi, secus si ab ipso dona
tore. & numeratore fuit adhibitus, vt hic. Opp. de l. si ego ſm vnã
lec. ff. si cer. pet. & l. si pupilli. §. 1. ff. de neg. gest. R̃ñ. aut ratũ habuit
donatarius ante mortẽ donatoris, & pinde est, ac si esset numera-
a tũ, secus si ante mortẽ nõ habuit ratũ, vt hic. Nũc uenio † ad mãm
2 an mandatũ morte finiat̃. a Op. de l. si qs mãcipiis. §. si impubes. su.
de instito. Sol. mãdatũ v̄ſe morte nõ finit̃, ut ibi, secus in particula
ri, ut hic. Op. de l. eius qui in ꝓuincia. §. quas uero, ff. si cer. Sol. aut
mont mandãs, & ɔ̃ iõ mãdatarij est mutata. & tũc extinguit̃ mã-
b datũ v̄ſe. d. l. eius qui. §. quas nero alias secus. Op. de l. illã. b C. de do
na. gl. dicit plene in l. si qdem, C. de act. & obli. Sed ista est sol. man-
datũ morte extinguitur, nisi sit mandatũ in rem suam, d. l. illam.
Op. de l. si qdem, C. de act. & obli. vbi mandatũ in rẽ suã extinguit̃
morte mandantis. Bñ intelligo l. illã, quod finitur morte mandan-
tis, qñ non hẽt hæredem, quia tunc non est ille, cuius noĩe agere
posset, tunc agitur vtili ex persona sua, secus si hæredẽ habuit. Vl-
c terius c op. de l. hindi. eir. fi.]. de acq. pos. gl. in ver. constat, hoc no-
tanter soluit, & tene eã menti. Dicit glo. refert. aut quis mandauit
aliquid ad qđ tenebatur de necessitate, & tunc non extinguitur
morte, aut mandauit aliqd ad qđ non tenebatur de necessitate, &
tunc extinguit̃ morte, vt in gl. idẽ no. in l. eius qui in prouincia, ff.
si cer. pet. & vide istã gl. quia inc p. hoc ẽt casu ibi, item vt non fini-
d ri, &c. Extra glo. op. d ad illam sol. de l. si defunctus, sup. de procu.
vbi mandatũ ad iudicia, morte finitur re integra. Old. dicit, q̃ mã
datum ad id, qđ habet necesse præcise facere, non finitur morte:
secus si pręcise nõ cogit̃, quia sufficit mandatorẽ pati, ut aduersa-
rius mittat in possessionẽ, & sic causatiue. l. satis, de in ius uocan.
& sic morte finitur. Op. de l. si uero non remunerandi. §. si. ff. man.
&]. ti. j. l. mortis cã. §. Titia. ubi mandatũ non finit morte. Glo. sol-
uit, qđ mandatum, qđ confertur post mortem, morte non finitur
e ut ibi, secus si deberet fieri ante mortẽ. Op. ad hoc e de l. cum pẽ. §.
Mæuio. su. de leg. 2 d. gl. in uer. constat alleg. illam legẽ, & ibi dicit
melius. Quoddam est mandatum expediendũ post mortẽ, & dic,
ut dixi. Qñq; est mandatũ, q̃ dẽt expediri in uita, sed effectus con-
fertur post mortem, ut donatio cã mortis, & tunc distinguit̃, aut
sciens fuit, aut ignorans, d. l. cũ pr̃ §. Mæuio. de leg. 2. Distinguere
ergo potes a te ipso, id qđ Cyn. tangit in l. mandatum, C. mandati,
sed nihil dicit perfecte. Et ex prædictis habes mãm perfectam, Et
ex prædictis apparet intellectus, l. ultimæ,]. de solu. 1

ADDITIONES.

Ale. Morte finiatur. An mandatum morte finiatur, uide Bar. plene in l. non solũ, § morte, su. de ope. no. nuoc. In gfa aũt Papæ, an mandatum ad executionẽ eius expiret per mortem Papæ, recurrendum est ad c. si super gratia, de offic. deleg. in 6. quia si gratia erat iam perfecta, non expirat, ut ibi, & Bald. in l. mandatum, C. man. & de materia latius hic per do. Io. & Doc. Et adde, q̃ ad pias cãs mandatũ morte mandantis non finit̃, ẽt re integra, nec hæres potest reuocare mandatũ. Tex. est, q̃ nõ est alibi in Cle. exiui de paradiso, §. in eo vero casu, de ver. sig. secundũ Bal. in auth. si qua mulier. de sacros. eccl. facit quod no. Bal. in l. sicut. in fi. C. de act. & obl. Et adde, q̃ si actus qui mandatur morte mandantis non finitur, tunc ẽt non finit officiũ procuratoris, ſm Bal. & Nic. de Neap. in l. si qdem, C. de act. & oblig. de hac materia uide Bar. in l. eius qui in prouincia, sup. si cer. pet. per Pet. de Anch. in cle. 1. in fi. de renun. & Bal. late in d. l. mandatum, C. mand. & singu. per Bar. in l. si defunctus, C. de procu. hic alle. dicit etiam Bald. in l. mandatum quod ad pias causas mandatũ morte non finitur, & idem Iaco. de Bel. in d. l. eius qui in prouincia, & ibi plene per eum. Et de hoc materia ad intellectum d. leg. si quis mancipiis, uide, quæ dixi post Pau. in l. sicut. su. de instit. op. ind.
Adde quando mandatum non extinguatur morte, Bal. consi. 40. 1. lib.
b Ale. Op. de l. illam. Vide ibi & adde Bar. in l. 3. C. de act. & obl.
c Ale. Vlterius op. Limita secundum Bal. in l. 3. C. de act. & obl. nisi mandans decessisset sine hærede, alias secus per illum tex.
d Ale. Extra gl. op. Vide Bal. in l. fundi, de acq. pos.
e Ale. Op. ad hoc. Vide no. Bal. in l. id qđ pauperib. C. de sacros. eccl. Bar. in l. si uero non remunerandi, §. idem Marcellus, su. man. dixi in l. vlti. su. de solu.

1 *Datum ob causam fauorabilẽ, uel piam, censetur causa finalis in donatione.*
2 *Causa finalis, quæ dicatur & quæ impulsiua.*
3 *Causa cessante, quan in cesset effectus.*

§. Titio.

Defectus causæ finalis parat donatori cõdõnẽ ob
cãm, secus in defectu cãæ ĩpulsiuæ h. d. Habemus
* declarare, q̃ sit cã finalis, * & quæ impulsiua Secũdo, an deficiẽte
cã deficiat effectus, nec Dy. nec alij bene declarant. Opp. de l. si qs
1 ꝓ redẽptione. C. eo. Gl. dicit, ibi spãle. Tu dic † q̃ vbicunq; dat̃ ob
a cãm fauorabilẽ vel piã, ĩ dubio cã finalis p̃sũmit̃ a vt nubas, & re-
dimas captiuos. d. l. si quis ꝓ redemptione. & l. si ego, in prin. sup.
de iu. dot Mõ q̃ est rõ? Dic, q̃ si det ob cãm fauorabilẽ; tũc vĩ vel-
le, q̃ fiat in salutẽ aĩæ, qa forte alias nõ dedisset Sed q̃ro, qđ in du-
2 bio. † Et gl. dicit, q̃ nõ p̃sũmit̃ finalis, b & do. Dy. vĩ tenere glo. cũ
b aliqua adiectione. & ponit dictũ suũ, & illã adiectionẽ ponit in ca.
decet. extra de reg. iu. li. 6. Cy. tractat in l. gñaliter, C. de epi. & cle.
Gul. de Cu. in l. si pecuniã, in fi. su. de cõd. ob cau. Spe. tit. de dispu.
c & alle. § post hoc. sed quicquid c scribat, nescit intelligere. Et rõ
difficultatis est, quia æquiuocatio est. Tu aũt scias, q̃ est ɔ̃dõ, mo-
dus, & cã, in proposito, & oĩa ista assumunt̃, vt cã, in ista mã Aut
ergo cã apponitur ꝓ modũ conditionis, & non est dubiũ, q̃ ɔ̃dõ
est cã finalis, & ea cessante cesset dispositio. l. cedere diẽ, de verb.
sig. & l. q hæredi in fi. de cond. & demon. Fallit in casib. notatis in
l. j. C. de insti. ꝓ gl. & Cy. & Dy. ĩ c. ĩ putari. extra de reg. iu. li. 6. & l.
io tello. su. de condit. & dem. Qñq; cã sumit ꝓ mõ, ut in toto ti. de
cond. ob cau modus assumitur ꝓ cã, ut in oĩb. ɔ̃ctib. innomina-
d tis, do vt facias, &c. vbi modus assumit̃ ꝓ cã. Et videamus, d an mo
dus sit cã finalis, vel impulsiua. Dic, aut modus iste, uel cã respicit
vtilitatẽ alterius, q̃ eius cui datur, vt do tibi centũ, vt emas fundũ
Titio, tunc p̃sumitur finalis. l. Titio. in prin.]. de ɔ̃d & demõ. & l.
qb. dieb. in fi. e. ti. & l. si tibi pure. de l. 3. Qñque respicit cõmodum
eius, cui datur, & tunc aut ad substantiã actus cã requiritur de ne-
cessitate, & tunc cã finalis præsumitur. l. sed si mores. §. fi. cũ l. seq.
su. de dona. inter vir. & uxo. & Qñque de necessitate non requiri-
tur cã, & tunc aut ille modus respicit cãm fauorabilẽ, & piam, &
e p̃sumitur finalis. l. si ego. e in prin. sup. de iure do. l. si quis ꝓ redem-
ptione, C. eo. & hoc vĩ ꝓ anima sua facere qui donat. Aut non est
f fauorabilis f ca, & pia. & tunc impulsiua p̃sumit̃. l. Titio cẽtũ. in fi-
g lo. de cond. & dem. Vbicunque g dixi cãm finalẽ p̃sumi, an cessan-
te ca illa, cesset effectus, & possit repeti. Hic in ulti. uolun. si illa cã
ꝓ modum modi adiecta, cessat ꝓ casum fortuitum, repeti nõ põt.
l. si fundum per fidcic. §. 1 de leg. 3. Non ob. le. Titio centum §. Ti-
h tio genero, uer. sed cũ aũ oup. de ɔ̃di. & dem. & ibi dixi. In ɔ̃ctib. h
vero,

ADDITIONES.

* Claud. Quæ sit cã finalis. Vide ad hoc qđ no. Bal. in l. vnica, C. qñ nõ peten. par.
a Ale. Præsumitur. Causa pia facit præsumi, qđ alias non esset facturus. Vide qđ no. Bal. in l. sicut in fi. C. de act. & obl. & in l. 3. C. de fal. cau. adie. leg.
b Ale. Non p̃sumit̃ finalis. An in dubio p̃sumat̃ cã finalis, vel impulsiua, gl. & Io. An. sup. ea in c. post trãslationem, §. cęterũ de renũ. & in c. & si Christus, de iure iur. ad fi. p gl. in c. his oĩb. 61. di. & in c. dux. 29. q. 2. Bal. in l. 3. ff. solu. matr. & uide hic Imo. & Bal. post Cy. in l. gñaliter, C. de epis. & cl. Et adde, qđ gerũdium ĩp facit p̃sumi cãm finalem, ſm Bal. in l. id qđ pauperib. C. de epis. & cle. & Bal. in l. si repetendi, C. de cõd. ob cãm, & dicit Bal. in l. dictã legem, C. de cõdi. ob cãm, qđ fauore ecclesiæ ĩp p̃sumit̃ cã finalis, p l. cũ is q̃ Pãphilũ, §. si i ea opinione sit, de cõd. indeb. & ad Bar. hic adde Bal. in l. 3. ad fi. C. de cõfes. & ẽt idem Bal. in auth. ex testã, C. de col. qđ i donatiõe remuneratoria, facta inter cõiunctos, nõ p̃sumit finalis ca in dubio, & uide, q̃ no. Bal. i l. eã quã, C. de fideic. & q̃ dicat̃ cã finalis, in de Bal. in l. 3. C. de fal. cau. adie. leg. late ꝓ Doc. maxime Imo. in d. c. post translationem, aliquid per Bal. in l. 1. ff. sol. mat. per Car. & Imo. in c. pen. de cle. co.
c Pau. Sed quicquid. Vide Fel. in c. postulasti, extra de fer.
Menoch. Rubeus consi. 20.
d Pom. Videamus. Aduerte tñ qđ ĩ dubio, quoties cã respicit cõmodum merũ eius cui dat̃, qđ p̃sumit cã impulsiua, & non finalis, tex. in l. si mulier, & ibi Bar. no. C. de iure do. Et idẽ est, quotiescunque lex utitur dictione, forte, ut est gl. in cl. 1. de app. in uer. forte, de quo ibi Imo. post D. Ant. de Bu. & d. Abb. in c. qñ frequenter, post D. Ant. de Bu. extra, ut li. nõ coote. & uide oĩno de dictione, forte D. Alb. in l. an ratione, §. qđ vulgo, in reprobatione, su. ad l. Fal. d. Bal. in l. filium quem habentem, C. fam. erci. & uide Old. cons. 5. & Imo. cons. 33.
Menoch. Crauet. cons. 192. nu. 21. vers. 40. pb t. Soc. iun. cons. 99. nu. 13. li. 3.
e Ale. L. si ego. Sed d. Io. ad l. pe. C. e. vĩ dicere, qđ aut adieci condõnem, uel cam in donatione circa id, quod tu de necessitate tenebaris facere, aut non.
Grammat. Decis. 59. nu. 32. uers. 3. est.
f Ale. Non est fauorabilis. In contractib. quando dicatur datum ob causam finalem, uel impulsiua, uide l. si mulier, & ibi Cy. & Bal. & gl. C. de iure do. ubi ponuntur aliquæ quæstiones in materia.
g Paris. Vbicunque. Vide Ro. cons. 107. & Fel. in c. cum nuncius, in t. not. de test.
h Ale. In contractibus. Vide Bal. in l. nec apud, de hær. insti.
Menoch. Adde Perus. in c. cum cessante, de app. Dec. l. posthumo, nu. 8. C. de contra tabul. ui de oĩno Grãmat. decis. 54. nu. 5. cir. med. latissime & utraq. qđ cessante causa, cesset effect prima limitatione. nu. 21. 23.

vero, si ista cā cessat, repetitio daretur, vt hic. & in toto tit. de ꝯdic.
ob cām. Tertio sumit cā ꝑprie de ṗterito. l. damnt. ff. de ꝯdi. inde.
a & l. si ita legatū. i fi. ff. de ꝯdi & de m. tūc q̄dā est cā legis, & ꝓsumi
tur finalis. l. cū tale. §. falsā. iūctis ibi no. de ꝯdi. & dē. nisi aliud exp̄s
se reperiat, in l. j. §. sexū. sup. de postu. ita dr̄ cōiter. Sed veritas est, ꝙ
gl. in d. §. falsam. non dicit de cā, sed dicit de rōne legis, q si hēt lo-
cū hēt locū obseruātia legis, & de futuro ē, vt l. cū mulier. sup. sol.
mat. Cā ꝑprie est d̄ ṗterito. Pone. n. ꝙ nō fuit verū, ꝙ illa Calphur
nia inquietauerit ṗtorē, vel ꝙ in persona Gregoriæ acciderit illud,
qd̄ dr̄ in Auth. de nō eligēdo secūdo nub. in princ. certe non vitiat
dispositio, q illa impulsiua est. Idē in statutis. Et isto mō assumē
3 do, †utrū ista cā cessante, cesset effectus? Et dic, ꝙ non, d. §. sexū. Si
vero accipis eām pro rōne, & tūc si q̄ris, vtrū cessante cā cesset ef-
b fectus: tūc aut est actus ṗfectus, & cessante cā, b nō cessat effectus.
l. fi. ff. vñ liben. Aut est actus ꝯsumatus: & tūc, aut sup sunt reliquiæ,
& nō cessat effectus. l. 2. ff. rerum amot. & l. ex duob. ff. de vulg. &
pup. & l. iunius. §. seruus. ff. de q̄ō. Aut nullæ reliquiæ supersunt, &
tunc cessante cā, cessat effectus. l. fi. vñ li. & l. gñaliter. C. de episc. &
cler. Quædā est cā nois, & tūc aut apponitur in vlt. uolūt. siue in ꝯ
ctib. & dic plene, vt scripsi de ꝯdi. & demon. l. demōstratio. §. 1. 3.
& 4. & in 6. q. & per totum. Esset longa lectio, hic omitto.

ADDITIONES.

a Ale. Causa legis. Vtrū cā legis ṗsumatur finalis, Adde Bar. in extrauag. ad repri. ver. nec rō eorū. & ibi ꝑeū qualiter colligit rō finalis legis, & hic per Imo. Et adde, ꝙ ēt tūc dicat̄ cā finalis, qñ ēt est tacita, & nulla alia reddi pōt, vt est gl. no. & ibi Bal. in l. q̄uis. C. de fideic. Et licet dicat̄, ꝙ cessante rōne legis impulsiua, nō cesset dispō legis. l. j. §. sexū. sup. de postu. tñ fallit sm̄ Bal. in l. & si post tres. sup. si qs cau. nisi statuēs nō statuisse aliter, nisi cā impulsiua locum habuisset. facit qd̄ no. in l. tale pactū. §. fi. sup. de pac. Facit ēt, ꝙ no. Bar. in l. adigere. §. quis. de iure pat. & in l. demōstratio. §. ꝙ aūt. de cōd. & dem. ꝑ Bal. in d. l. gñaliter. de epis. & cler. ꝑ Car. & Imo. in d. c. pe. de cler. cōiu. Vtrū cessante cā, cesset effectus, vide hic d. Io. adducentē aliqua in cōtrariū. An aūt correcta rōne finali legis, intelligat̄ correcta lex, vide late d. Io. in d. c. post translationem. de renun. qui tenet, ꝙ sic, super gl. in ver. cessante. q̄ incip. ar. est hic. ꝙ vt verū, qñ rō legis non colligitur expresse ex tex. illius legis. Et alle. ad hoc in l. 1. ff. de leg. tu. Vide qd̄ ibi dixi. & ad Bar. hic adde Bal. in d. l. gñaliter. C. de epis. & cler. Et quando cessante rō. legis, cesset legis dispositio, vide per Iac. de Are. in l. j. sol. mat. & ibi aliquid per Imo. & ibi latius per Bald. & per oēs in d. c. post translationem. aliquid in c. cum cessante. de app. per Ray. plene in repet. d. l. 1. ff. sol. mat. & ibi Cy. qui alleg. gl. sing. secūdū eū in d. l. tale pactum. § fi. & dicit Bal. in l. de quib. ff. de legib. ꝙ vbi statutum est potentius sua ratione, ibi non præsumitur impulsiua.

b Paris. Et cessante causa. Vide eundem Bar. in l. 3. §. imperator. in pe. q. ff. de leg. 2.

Menoch. Ripa lib. 2. respon. c. 2. nu. 18. pulchre Socin. iun. consi. 260. col. 5. versic. aliquando, & tertio. lib. 2.

LEX IIII.

a **Etiam per interpositam.** Op. de l. si qs argētū. a §. pe. C. e. n. ibi ꝑ stipl'onē pōt fieri: sed per interpositā personam fieri non pōt stipulatio. l. j. de verb. ob. ergo &c. Sed dic, ꝙ fit hic traditione, secus si promissione sm̄ illa tempora. Secus hodie, quia nudo pacto, vt d. l. si quis argentum. §. pen. dicetur. ff. eo. l. absenti.

ADDITIO.

a Ale. De l. si quis argentum. Adde Ro. consi. 486.

LEX V.

1 *Clericus non potest donare meretrici.*
2 *Legari, an possit meretrici, remissiue.*

a **Affectionis.** a Op. de l. j. & 2. ff. de ꝯdi. ob tur. cau. Glo. dicit, ꝙ si fit per traditionē, nō pōt reuocare.
sed secus per promissionē, vt hic in gl. & l. 4. §. sed quod meretri-
b ci. de ꝯdi. ob tur. cau. Sed ista gl. b reprehēditur per Doc. C. de ꝯdi.
ob tur. cau. l. 2. quia meretrix turpiter facit, ꝙ est meretrix: sed nō
turpiter accipit, nec ꝑ traditionē, nec per ꝓmissionē. Et hoc plus
placet ex gñalitate huius l. Item in specialitate, q̄ est in milite, &
c minore, vt in hac glos. dr. Nec ob. ff. c de act. & obl. l. fi. in fi. quia ibi
meretrix promisit alteri, & sic turpiter. qō nr̄a loqtur qñ aliqs pro
misit meretrici. Op. de l. 2. C. de don. inter vir. & vxo. Sol. Specia-
1 le ibi in milite. Rich. Malumb. dixit, † ꝙ sicut miles nō pōt dona-
d re meretrici, ita nec miles cœlestis militiæ. d ꝙ intellige gñaliter in
quolibet clerico. Adducebat l. miles. in prin. cū gl. ff. de reg. iu. Op.
2 alijs modis, vt in glo. † Quæro, an quis possit legare istis mulierib.
meretricib. Dic vt l. miles ita. §. mulier, in quam. de test. mili.

ADDITIONES.

a Ale Affectionis. Adde quæ dixit Ang. multum no. in l. miles ita. §. mulier in quā. sup. de test. mil. ꝙ non valet donatio facta a priuato cōcubinæ futuræ, quod no. multum ad limitationem huius literæ: & hoc, quia verecundum est tales habere filios, & vide Bar. ibi. Ang. tamen non firmat in pagano.

Adde, ꝙ Bal. consi. 262. & 267. 2. lib. in facto pro illustris. do. Barnabone principe Mediolani consuluit, ꝙ milites huius temporis possunt donare concubinis.

Menoch. Adde Alcia. tract. præsump. reg. 3. præsump. 26. nu. 2. & de ipsa concubina clerici, secundum Bar. hic tradit Dec. consi. 132. nu. 1. Item nō procedit ob bene merita. Tiraq. l. si vnquam. verbo donatione largitus, nu. 23.

b Ale. Reprehenditur. Imo. & Ro. hic tenet glo. contra Bar.

Ale. Nec ob. inf. vide Bar. ibi, & quæ ibi dixi.

d Ale. Cœlestis militiæ. Clericus non potest donare concubinæ, sicut nec miles, adde Bar. in d. l. 2. & in d. l. miles. & in l. miles ita. §. mulier in quam. de test. mil. & in l. mulierem. de his qui vt indig. & Ioā. And. in reg. sine culpa. in mercu. Idem dicas in Doctore secundum Io. And. in c. de his. de sepul. quod voluit Host. in summa, de dona. §. & cui. Adde ꝙ non valet donatio facta histrioni, immo repeti potest 26. dist. c. donare. cum seq. & ad id quod dixi de Doctore. dic idem in aduocato, & adde Bar. in d. l. miles. in fi. prin. & ibi Ang.

Adde, & limita prædicta, nisi tales personæ donarēt ꝓ merita, quia si de meritis constat aliter, quam per assertionē donantis, valet donatio, secūdū Pet. de Anch. quia ita consuluit pro concubina cuiusdam sacerdotis, eius consi. 248.

LEX VI.

1 *Emptio qualiter cognoscatur a conductione.*

Qui saxum. Op. de l. si cum mihi. ff. d̄ do. Sol. ibi anteq̄ sit lapis exemptus, dat de dolo: hic postq̄ ē
a exemptus, datur in rem. Opp. ꝙ detur ex ꝯctu. Sol. hodie sempera
daretur actio ex eo ꝯctu. secus sm̄ ista tempora, quia ex pacto nu-
1 do non nascebatur actio. Quæro, qualiter † cognoscam emptionē
b a conductione? Et vide gl. declarantem, quæ incipit. sꝑdium. Di-
xi in l. eotem. §. qui maximos. ff. tit. j. Quandoq; venit datio princi-
paliter, in consequentiam venit opus fiendum, tunc est emptio.
Quandoq; venit opus fiendum: secundario datio, & tunc est loca
tio, & hoc vult gl. hic posita. Bar.

ADDITIONES.

a Ale. Hodie semper. Contrariū tenet Bar. in l. iurisgentium. §. sed cum nulla. & ibi dixi. sup. de pac. & vide eum ibi in §. quinimmo. adde quæ dicatur perfecta donatio quoad hoc ne reuocari non possit, id quod no. Imo. in l. Aquilius. in feod.

b Ale. Emptionem. Adde Bar. in l. 1. §. 1. in fi. inf. de superficiebus.

LEX VII.

1 *Donatio causa mortis est impraprie donatio, & in statuto non venit appellatione donationis.*
2 *Potestas, cui est datum liberum arbitrium, non potest ius alterius lædere.*
3 *Potestas etiam si potest ad sui facere voluntatem, non potest iniqua agere.*
4 *Potestas q nullā iuris solēnitatē tenet obseruare, seruare tenetur ea, q̄ sunt iuris naturalis: nec pōt reo auferre d̄fēsionē, nec testes recipis parte absēte.*
5 *Talis potestas potest recipere testes sine iuramento.*
Iuramentum testium potest pacto partium remitti.
Solennitas feriarum inductarum in honorem Dei, potest tolli per legem.
6 *Potestas, qui nullam iuris solennitatem seruare tenetur, an poterit admittere in testes personas a iure prohibitas.*
7 *Expensa in honorem mercatorum facta per institorem societatis, si iusta ratione facta sunt, societati imputantur,*
8 *Mandatum speciale de donando dicitur, si dicatur, concedo tibi donare, etiā si non dicatur quid, & cui.*
9 *Causa, quæ requiris speciale mandatum fauore mandantis, sufficit exprimi in mandato in genere,*
Fallit in aditione hereditatis, & in casu matrimonij, quia requiritur expressa specialis. nu. 11.
10 *Mandatum generale ad petendum rest. in integ. quoties opus fuerit, sufficit.*
Nominatim dicitur fieri, quod fit verbis generalib. nō tamē generalissimis.
11 *Speciale mandatum quando requiritur fauore aduersarij, non sufficit causā in genere exprimere, sed exprimi debet specialiter*
12 *Consensus quem præstat pater filio in iudicia, potest vbicunque, & quandocunque, & quomodocunque præstari.*

Filiusfamilias. Filius, qui hēt liberam peculij administrationē, non pōt donare, nisi ex iusta
cā, vel ex patris ꝑmissione, vel ex qualitate personæ aliud ṗsuma-
a tur. a Item cā mortis donare non pōt sine expressa patris commis
sione, vel cōcessione, nisi in castrensi, vel quasi castrensi. h. d. vsq;
ad fi. Op. su. ad Maced. l. j. § fi. Gl. non sol. Dic sm̄ Dy. ibi odio fœne
ratorū. Itē dr̄ hic, ꝙ nō pōt cā mortis, &c. Opp. de l. alienatū. §. do-
nationis. ff. de uerb. sig. dicit gl. aliud si profertur a l. aliud, si ab ho-
b mine. Et sic appellatio donationis prolata a lege intelligitur b de
1 don. cā mor. qd̄ est notandū ꝑp statuta. Sed Iac. de Are. † reprehē
dit eam, & bene, quia verba debēt intelligi sm̄ propriā significa-
tionē. l. non aliter. su. de leg. 3. & l. 1. §. si is qui nauē. su. de exerci. sed
donatio cā mor. nō est proprie donatio, ut su. e. l. j. ergo &c. ad d. l.
alienatum. tñ ꝙ ibi ponitur genus alienationis, iō donatio causa
mortis comprehenditur. Quæro, quid si est concessum filio a pa
tre quod faciat testm̄. dic ut in glo. Quæro, quid in aduentitijs. dic
c vt in gl. & dixi in l. 2. §. j. su. eo. Extra gl. c † ista lex est no. ad multa.
2 Primo conceditur Potestati arbitriū liberū, an possit ius alterius
d lædere. d Hæc lex in prin. est in arg. ꝙ non, qd̄ est verum, & plene
examinatur, de verb sign. in cle. sæpe. uer. non sic tñ iudex. in glos.
in ver.

ADDITIONES.

a Ale. Aliud præsumatur. Adde vltra istos casus filio donare posse vsuras, & hoc fauore animæ. ar. gl. in l. ꝑses. C. de transa. Item debitum non liquidum remittere. l. l. contra iuris. §. fi. cū l. seq. sup. de pac. Itē fallit, si remittatur pauperi pars debiti, q a oīa soluere non pōt. l. si plures. vbi de materia. ff. de pac. Vide Bar. in l. 1. C. de anno. & trib. li. 10. Adde, ꝙ hñs mādatū cū libera non possit donare. Pet. de Ancha. cōs. 31. vbi cōsuluit, qd̄ ꝑ ꝓcuratorē hñtē mādatū a dño, faciendi transferri in vxorē dñi, debitū annuū, qd̄ hēt super mōte Flor. nō d̄r facta donatio ipsi vxori, licet mortuus sit dñs, & ante mortē ratā habuerit debiti descriptionem factam in personam uxoris per procuratorem: quia sicut iste procurator nō habuisset potestatem donandi vere, sic nec ficte. alia allegat, quæ ibi vide.

Menoch. Rubeus consi. 127.

b Ale. Intelligitur. Appellatione donationis venit don. cā mort. Dic tñ melius, ut hic ꝑ Imo. facit qd̄ no. Bar. in l. 1. in fi. prin. sup. e. & ibi dixi. Adde, qd̄ appellatione donationis in statutis, non veniat donatio causa mortis. Bal. cōsi. 61. 3. li.

Menoch. Barb. consi. 23. col. 1. lib. 4.

c Paris. Extra gl. Vide Ias. in §. in bonæfidei. ver. a. &c. Insti. de act. post Are. ibi.

d Ale. Ius alterius lædere. Per Bar. i extraua. ad repri. in ver. videbitur. & Imo. hic Et an vigore huius arbitrij possit terminū prorogare. Adde Io. And. in add. in tit. de cita. §. sequitur. versi. sed nunquid. & quod no. D. Ant. in c. j. de const. Et vigore huius arbitrij, an possit contra statutum, vide Pet. de Anch. consi. 157.

m ver. defensionis. vbi allegat bñ. Ego dico, * q̃ est casus expssus.
3 ℥. de test. mili. l. cũ filius, ꝯiuncta l. j. eo. tit. Quid si † est dictũ, q̃ Po-
a testas possit facere ad sui voluntatẽ? an vr̃ q̃ possit inique agere. l. q-
dã. de leg. 2. Cõtrariũ est verũ, q̃ ẽt tunc dolus vr̃ exclusus. l. credi-
tor. §. Lucius. ff. mãd. & est expssum ĩ d. l. cũ filius. iuncta l. j. eo. ti.
4 Quero, † qd si est dictũ, q̃ Ptãs nullã iuris solennitatẽ teneat obser-
uare, qd ista verba important? Rñd. tollitur oĩs solennitas de iure
b ciuili: ea vero, q̃ sunt de iure nãli, vel gentiũ remanent. b Vnde cũ
de iure nãli, vel diuino, in ore duorũ, vel triũ stet oẽ verbũ, suffi-
ciet de maleficio ꝯstare p duos testes, vt probatur de testa. mil. l. j.
& l. diuus. & l. Lucius. eo. ti. hoc apparet ẽt ĩ restitutione nataliũ,
in qua nil aliud fit, nisi q̃ nõ obstat solẽnitas inducta a iure, sed re-
ducit ad pristinũ ius nãle, vt ℥. de nat. rest. l. 2. & in Auth. qb. mod.
na. effi. le. §. liceat. Sed an tunc reo poterit auferri defensio? Certe
c nõ, cũ defensio sit de iure gentiũ. l. vt vim. ℥. de iust. & iu. & no. in
l. pactũ. ℥. de pac. in glo. mag. ext. de re iud. c. pastoralis. §. cęterũ. in
cle. Item an eius vigore poterit testes examinare parte absente? di
d co, q̃ nõ, d qa hoc esset auferre copiã defensionis. Itẽ quia hoc nõ
licet iur. gen. cũ dicat decretũ nullo iure licere parte absente iudi-
5 care. 3. q. 9. c. oĩa. & c. absens. † Itẽ an tũc possit recipere testes sine
e iurãto, e vel dieb. feriatis in honorẽ Dei? puto, q̃ sic, f qa hæ solenni-
f tates fuerũt inductę a iure ciuili, * vt dictũ est, ergo &c. Prætecea
* iurãm põt remitti pacto partiũ, vt no. de fer. l. j. cir. prin. ergo & le-
ge. Præterea solẽnitates feriarũ ĩductarũ in honorẽ Dei, pñt tol-
g li g per legẽ, l. prouinciarũ. C. de fer. arg. ꝯ in d. cle. sępe. de ver. sig.
6 sed ibi alia verba sunt. Itẽ an † ptextu istorũ verborũ poterit ad-
mittere ĩ testes psonas iure ꝓhibitas? Rñd. qdã sunt testes, de qb.
* ipsa nãlis rõ suspicionẽ hẽt ne falsum dicant, ut in inimico capita
h li, ut q̃ ꝯspirationẽ facit ꝯ me, & iste ñ admittet, ut ext. de simo. h
c. per tuas. qđ bene probat. Vr̃. n. prohibitus iure gentiũ. Qui-
dã sunt, q alia rõne prohibent pp sui status defectũ. Et hic aduer-
i te, i aut status eius est nullus, ẽt de iure gentiũ, ut serui, & dãnati in
metallũ, q perdũt ea, q̃ iuris gẽ. sunt, & nõ admittentur: aut pdũt
k ea, q̃ sunt iuris ciuilis tñ in totũ, ut deportati k in insulã, uel in par-
tẽ, ut infamis. l. cognitionũ. ℥. de uar. & extraor. cog. & isti pñt ad-
mitti, ut pbatur de test. mil. l. neq;. n. §. j. & 2 ꝯiuncta l. j. eo ti. ubi est
casus. Prædicta uera, nisi uerba statuti aliud inducerent qu. n. si di
ceret, non obst. solẽnitate iuris gen. dũ tñ de maleficio ꝯstet legi-
time. Et per hoc, qđ dicit, ꝯstet legitime, in probatione requiritẽ
ordo iuris, licet in alio processu secus. Secũdo est no. hæc lex ad
7 † q. quã habui de facto. qdã institor ppositus in hac ciuitate a qua
dã societate de Flo. cũ pleno mãdato, imputabat societati quas-
dã expensas factas in honorẽ mercatorum, q secũ ꝯhebant. certe
l põt, l si iusta rõne fecit, ut hic, cũ concor. † Tertio facit, in tu uides
8 hic, q̃ in donatione requiritur mandatũ, huic concessio sj ãis, &
m tñ sufficit si dicat: ꝯcedo tibi donare, ẽt si nõ exprimat qd. & cui,
& est no. & ur̃ ꝯl. si quis mihi bona. §. iussũ. ℥. de acq. hę. ꝯtra, qđ
no. p Cy. C. ẽt per proc. cã in int. resti. agi posse. l. j. ubi dicit, q̃ nõ
sufficit dicere facio te procuratorẽ ad petendũ restõne oĩ, in quo
p opus fuerit, sed debeo exprimere cãm. Dic ergo † qñq; requirit
ſpãle mãdatũ fauore mandãtis: qa lex nõ permisit cũ generali mã
dato hoc uoluisse ꝯcedere, & tũc sufficit cãm, q̃ requit ſpãle mãda
tũ, fauore mãdãtis exprimi ĩ g sic, ut hic. Et facit, qd no. ℥. de ꝓc. l.
ꝓcurator. & C. qđ cũ eo. l. si expssim. & d. off. uic. c. 2 & 3. li. 6. & d
n ꝓc. c. q ad agẽdũ c. li. 6. ĩ cle. ii pri. d. ꝓc. Fallit ĩ aditione hęditatis. n
pp magnũ piculũ, qđ ibi uertit, d. l. si qs mihi bona. §. iussũ. ubi re
qrit particularis exptsio, p eũ modũ, q ibi dr̃. Itẽ fallit in cã matri-
monij simplr̃ pp magnũ periculũ. l. gñali. de ritu nup. alias rñ ꝯ.
10 Vñ dico, † q̃ in cã. restõnis sufficit dicere, ad pet. resti. quoties op°
fuerit. Itẽ in sil. b. tol. nõ solũ. §. si & l. Popo. in pri. de ꝓc. ad qđ fa-
o cit, qa ut fieri noĩatim, qđ fit istis uerbis gñalib. l. Titius. o in princ.
de lib. & posthu. ñ tñ sufficit fieri uerbis gñalissimis, ut ibi patet.
11 Qñq; † requit ſpãlę mãdatũ principalr̃ in fauorẽ aduersarij, qui du
bitat ne dñs postea reuersus dicat, se de hoc nõ intellexisse: & sic
aduersarius damnificet, & tũc requirit, q̃ exprimat ſpãliter, nõ sub
p gñalitate, ut sup. ad Trebel. pl. qui ita. §. j. & ext. de elect. c. procura-
tor.

dũ iudicialis commissionis. & ista est magis cõis opi. Doc. in c. exhibita. de iud.
& in Spe. ti. de inquisi. §. 7. ver. sed qd si lra. Ad oia ista vide in §. i bonæfidei. Inst.
de act. & Ro. i rub. de arb. itẽ si Potestas hẽt arbitriũ, nõ põt lædere enormiter,
sm Bal. in rub. de pęna. iudi. Item si statutum dicit, quod in homicidijs Potestas
habeat arbitrium de iure, & de facto procededi, an vigore huius arbitrij poterit
occidere bannitum? Et dic quod nõ, per l. quæuis. de trans. Bal. in l. decurionum.
C. de infamib. & ipse no. in l. & si superior. in prin. & in l. vbi pactũ. C. de trans. in
fi. & ibi dixi, q̃ bene posset ꝓcedere, licet accusatus non esset idoneus. adde no. in
c. 3. de homi. & gl. in cle. sępe. in ver. defensiones. Quid si dat arbitriũ, q̃ ꝓcedat
sm æquitate, non attẽto iuris rigore, an poterit ꝓcedi, & de facto, & de plano. vide
Iac. But. in l. properãdũ. in prin. C. de iu. eũdẽ ĩ l. nec q equã. §. vbi decretũ. de of.
ꝓcõ. & leg. & in l. obseruare. §. ꝓficisci. vbi nino vide Bal. in materia Vnũ no. p
pemo, q̃ si qs petat cãm cõmitti summarie, &c. Item non seruatis terminis, vel
sit: & Papa simplr̃ in signatura committat, audiat talis, & iustitiã faciat, & nihil
de petitis cancellauit, vr̃ oia petitia cõmissa, ita no. tenet do. de Rota sua decis.
89. q̃ incip. itẽ si petat, &c. alle. tex in c. j. de rescr. & ibi hoc referunt Doc. maxi-
me Mod. Sed mihi vr̃, q̃ obstet alia decisio eorum, quam retuli in l. fi. in fi. apostil
læ magnæ. C. si contra ius, vel vti. publ. Vltra prædicta vide de arbitrio no. p Bar.
in l. ambitiosa. de decr. ab ord. fac. & in l. præsenti. §. j. de his, qui ad eccl. confu. Et
quid si committatur de facto, dixi in l. i. sup. de insa.

Adde quid importent illa verba, sola facti veritate inspectã, Ro. consi. 319. Et qd
si statutũ dicat, q̃ iudex, prout voluerit ẽt de facto possit se informare, vide per
eundẽ, consi. 146. & vide ẽt Pau. de Cast. hic cum dr̃, q̃ potestas nullã iuris solẽ-
nitatẽ teneatur seruare. Et statutum dans liberum arbitrium in ꝓcedendo iudici,
qualiter intelligatur, vide Pet. de Anch. in cons. 146. & quid si statutum, vel res-
criptum dicat summarie procedendum, vel iuris ordine prætermisso, vide Spe. in
tit. de offi. om. iud. §. postremo. ver. 6. circa fi. ver.

b Ale. Remanent. Adde, q̃ vigore huius arbitrij non poterit cõdẽnare, nisi sibi con
stet, vt iudici, &c. Ita Bal. in l. milites. §. j. de test. mil. & vide q̃ no. Bal. in l. i. pro ca.
C. mã. nec poterit torquere sine indicijs, sm Pau. de Lea. i cõmẽ. c. grauis. d depo.
vide de istis plene p Ro. in rub. de arbit. maxime in 7. q. Et dicit Bal. in l. 1. §. ait
Prætor. de iure deli. q̃ licet iudex hẽat arbitriũ, tñ tenetur expedire cãm intra tẽs,
& per Bar. in l. in lege. ff. loc. & Bal. in d. l. obseruare. §. ꝓficisci. de offi. procon. in
l. j. & ibi Ang. C. de test. mil. Et adde, quod vigore dicti arbitrij bene forte poterit
omitti lex, quæ fundat se in iuris apicib. l. si fideiussor. §. qdã. ff. mã. & q̃ ibi Bart.
& in materia huius arbitrij adde no. p Bar. i l. j. de test. mil. & Bal. i l. milites. C.
e. ti. & Bal. in l. negãda C. q. accu. & q̃ no. Bar. in d. l. ambitiosa. ff. de decr. ab ord.
fac. & quod habetur in c. exhibita. de iud. & vide do. Abb. in d. c. dilecti. de iud.

c Ale. Defensio sit. Adde Bar. vel Bal. in l. 1. de test. mil. qui dicit, q̃ est de iure natu
rali. Dixi post Bar. in extrauag. ad repri. adde Abb. cons. 94. 2. li. Vide Pan. in c. j. de
cau. poss. & propr. cum additis ibi positis.

d Ale. Dico, q̃ non. Facit quod dixi post Bar. in l. diem proferre. §. si quis litigatorũ.
sup. de arbit. potest tamen dare licentiam iudici, vt recipiat parte non citata, Bal.
in l. si quando. C. de test. & idem Ang. in l. milites. C. de test. mil.

e Paris. Sine iuramento. Vide Geor. Na. in cle. sępe. §. non sic tamen. de ver. sig. Ro.
cõsi. 20. tenet opi. Bar. in c. dilecti. de iud. vide Mod. post Bar. hic, vide latius Ias.

f Ale. Puto q̃ sic. Contrarium tenet hic Imo. per cle. sępe. de ver. sig. & per no. per
Bar. in extrauag. ad repri. in ver. sine figura. Et cũ opi. Imo. est Bald. in l. milites.
C. de test. mil. & in l. p̃sbyteri. C. de epis. & cle. & vide in cle. 2. de testi. & Bal. in
l. solam. C. de testi. in fi. cum. Bar. tamen hic tenet Pet. de Anch. in d. cle. sępe.

Adde, q̃ Bar. sequitur Ro. consi. 20. vbi alle. Lap. ita tenere alle. 22. & 23. sub rub.
de ver. sig. tñ contra facit, q̃ voluit Aug. de Anch. in li. de potestate eccl. q. 57. ar.
vlt. q̃ Papa non põt facere, q̃ dictum testis valeat absq; iuro, qa illud de iure di-
uino sit inuentum, cum Laban iurauit Iacob, vt habetur in Gen. & hoc dictũ
tanquam notabile refert, & sequitur Fel. in c. constitutus. ext. de rescrip.

* Claud. Inductæ a iure ciuili. In contrariũ vide Fel. in c. cõstitutus. ext. de rescrip.

g Ale. tolli. Idem Bal. per illam gl. in l. quadraginta. C. de fer. Cũ Bar. hic ten. & Pet.
de Anch. in cle. sæpe. & Bal. in l. milites. C. de test. mil. q̃ statutũ possit eas tolle-
re, tenet Bar. in trac. repres. in 4. q. 9. quæst. prin. per d. l. prouinciarum.

Adde, q̃ Bal. cons. 317. inci. ista captura. 4. li. dicit hæc verba in fi. & licet statutũ,
seu pactũ dicat summarie, & de facto non intelligitur tollere ferias in honorem
Dei inductas. cle. sæpe. de ver. sign. & l. ex quacunque. in fi. ff. si quis in ius, &c.

h Ale. Extra de simo. Itẽ nec fundus, nec mutus sm Inn. de rescri. in ca. sciscitatus.
nec furiosus, sm Ang. de iud. in l. cũ furiosus. an aũt possit admitti inimicum re
conciliatũ. Ro. alias Imo. hic qđ non p no. per Ino. in c. cũ l. & A. de re iud. in l.
præscriptione. C. si contra iur., vel vti. pub. An aũt possit admittere teste, sine cã
deponentẽ, vide Bal. in l. si non speciali. C. de test. qui voluit, q̃ non. & in l. sola.
in fi. C. de testi. Adde an inimicus reconciliatus possit esse testis. Ro. consi. 186.
& quantum ad propositũ apostillæ põt dici, q̃ si inimicus est de nouo reconcilia
tus, non debet iudex illũ admittere, per ea, q̃ voluit Io. And. in addi. ad Spe. in ti.
de iud. §. superest. ver. id quoque notandum. alias secus. & ita loquitur Inn.

i Paris. Et hic aduerte. Vide in c. dilecti. de iud. vbi late Barb. Et an isti possint ad-
mitti, vide Abb. in d. c. dilecti. ver. circa hoc quæro. de iud. & Pet. de Anch. in c.
de hær. in 6. & Na. in cle. sæpe. §. non sic tamen de verb. sign.

k Ale. Vt deportati. Imo. hic tenet contra Bar. Hug. q̃ nec isti testes possint admit-
ti maxime per d. cle. sæpe. cum ibi no. sed Pet. de Anch. ibi tenet cum Bar.

l Ale. Certe põt. Scrip. a p Bart. hucusq. sequitur Pet. de Anch. p nia, in d. cle. sæpe.

m Ale. Tertio facit. Adde Bar. in l. illud. ℥. de min. & qđ no. in l. 1. §. inter filiũ. in fi. de
fal. & vide Bar. in l. q. bona. §. si alieno. de dã. infe. Idẽ tenet Io. An. in c. q. ad agẽ-
dũ. de ꝓc. i 6. & Bal. in l. gñali. de ritu nu. & facit qđ no. Bal. i l. 1. C. de sacros. ecc.
vbi dicit sufficere gñale licẽtiã datã filio, qđ testetur ad pias cã in rep. Adde Bar.
ĩ l. 2. §. finaũt. C. de iur. cal. & Bal. post gl. in l. 4. §. q̃ sitũ. ℥. si qs cau. p Cano. in c. co
ram fęlicis. de testi. in integ. per Bar. consi. incip. in causa Statij procuratoris.
Menoch. Crauet. consi. 126. nu. 6. & Vantius in trac. de nullitate. titu. de nullit. ex
def. mod. comp. nu. 69.

n Ale. In aditione hæreditatis. No. quando acquisitio, vel actus potest esse multum
periculosus, semper requiritur speciale mãdatũ. & ita etiam sequitur Io. de Imo
in l. per procuratorem. de acq. hær.
Menoch. Tiraq. de legib. connu'b. in gl. 5. nu. 110.

o Ale. Vel. Titius. Adde no. per Bar. & Doc. in d. l. Titius, hic allegata.
Menoch. Crauet consi. 126. nu. 5. vbi late tenet contrarium.

p Ale. Sup. ad Treb. Vult Bar. qđ in casu illius §. requiratur speciale mandatum, qđ
ille tex. non vr̃ probare. Sed potest saluari Bar., quod vr̃ satis probari ex mente l. si
quis mihi bona. §. iussum. de acqui. hær. quam inducas, ut hoc latius per d. Io. de
Imo. & eundem in d. l. per procuratorem.

ADDITIONES.

Menoch. Potestas. Brun. consi. 108. nu. 18. 20.

* Clau. Ego dico. Vide aliqd p Pau. de Cast. i l. certo gñri. §. j. sup. de ser. rust. pdio.

3 Ale. Ad sui voluntatem. Bñ faciunt, q̃ dixi post Bar. in l. si sic. i prin. de le. j. Et istis
adde Bal. i l. si qñ. in pri. C. de inof. test. & i l. si qs maior. i prin. C. de trãs. ver. qd
si est datũ liberũ arbitriũ. & in l. ꝓlatã. C. de sent. & ibi ẽt si dictũ fuit, oĩ subtili
tate omissa, & hic adde Bal. in rub. C. de pę. iud. & Doc. i c. j. de const. Et an vigo
re huius arbitrij possit cõtra casus rigorosos decidere. Inn. q̃ nõ. i c. j. de cõst. &
Bar. i l. j. C. de le. & Bal. in l. j. sup. de iust. & iu. & in l. iulianus. eo. ti. Adde Bar. in l.
libertas. de sta. ho. & in l. j. post Bar. C. de sacros. eccl. 1. q. Et p hoc infertur con-
tra id, qđ dixit Bar. in l. 3. sup. mã. Item, an vigore huius arbitrij possit dãnare ad
ppetuũ carcerẽ, dr̃ q̃ no. arg. legis, icredibile est. C. de pę. & hic d. In. & Pau. de
Cas. & Ang. in l. si a milite. §. 2. sup. d' test. mil. Quid si cã cõmittat sola facti veri
tate inspecta, vide do. de Rota. decis. 13. Et vide qđ no. Bal. i d. l. ꝓlatã. & i l. ne-
mo iudex. C. de sen. ubi qd si cõmittat cã de veritate, & iustitia. Sed qd si cõmit
tat pure, & simpliciter? Per hoc nõ vr̃ tolli ordo iuris, p id qd legit i c. dilecti. de
iud. vbi Doc. & in cle. sępe. in gl. p Bar. in extrau. ad repri. i ver. simpliciter. Idẽ si
cõmittat sm rei veritate agnoscẽdã, sm d. to. in d. c. dilecti. & in dubio, nisi ap-
pareret aliud cõstet, nõ piumi, q̃ fiat cõmissio in modũ inqsitionis, sed in mo

tor. lib. e. & cle. non potest, de procu. Iō. n. ibi exigitur ita expssum mandatum, ne dñs postea dicat se nō sensisse, vt euitet pęnas posi-
tas * ext. de elec. c. j. §. fi. i 6. Quarto vides hic, ꝙ in don. cau. mor. reqrit, ꝙ hoc exprimat. Facit ad id, ꝙ dicet̃ s. ti. j. l. tā his. §. j. Quinto vides, ꝙ nō est necesse, qđ hæc expressio fiat in ipso actu donationis sed ante sic, ēt per nunciū, vel epłam, vt de acq. hæt. l. si qs mihi bo
12 na. §. iussum, sic facit, † ꝙ ꝯsensus, quē pręstat pr̃ pro filio i iudicio, vt possit ꝯsensum talē pstare, vbicunq;, & qñcunq;, & quocunq; modo, pro hoc facit optime l. honores. inf. de decu. §. fi.

ADDITIO.

* Clau. Poenas positas. Adde Bar. cons. 83. incip. in causa Statij procuratoris, lib. 1.

LEX IX.

In ædibus. Qui donat habitationē, videtur donare mercedem, h. d. Bar.

1 *Donatio est contractus nominatus, & habet elegans nomen.*
2 *Donatio est contractus stricti iuris.*

§. Ex rebus donatis. a Iste est no. §. & ī gl. magna legit̃ duob. mod. & iō pp diuersitatē lecturarū nō summo. Op. de l. videam*. §. ex cā. s. de vsu. Sol. a tpe moræ i ꝯctib. bonæ fidei fruct9 debent̃, sed donō est stricti iuris, iō post litis ꝯt. l. cū fundus, in pri. s. si cer. pet. plene i l. si filius. §. fi. de ver. ob. Op. de l. Nesēnius. § j, de re iud. Sol. vt i gl. Quæ
1 ro, † an donō sit ꝯctus noiatus? Gl. đt, ꝙ olim erat ꝯctus innomina
b tus, hodie b noiatus, cū solo ꝯsensu ꝯhat̃, vt no. in l. fi. s. de ꝯd. ob cā & l. iurisg. §. j. de pac. & C. đ ꝯd. ob cau. l. 2. & l. pacta. s. de ꝯh. emp. Iac. But. in d. l. 2. C. de ꝯd. ob cau. đt, ꝙ olim erat ꝯctus innoiatus, & ēt hodie. Nam licet ꝯtingeret, ꝙ ꝯctus, q celebrant̃ ꝯsensu essent noiati, si tñ hoc erat ea rōne, qa ꝯsensu ꝯhebant̃. iō &c. Alij Doc. dñt, ꝙ olim, & hodie erat ꝯctus noiatus, qa donō ē nomē elegās, vt dr̃ in l. 2. C. de ꝯd. ob cau. p Cy. ꝙ placet, qa ille ꝯctus, q non stat in noīe gñis, dr̃ noiatus, vt no. C. de rer. permu. sup rub. sed hic est hmōi, ergo &c. Præterea in ꝯctib. innoiatis locus est pniē. l. si pecuniā. de ꝯd. ob cau. secus in donōne, vt j. e. l. Aristo. ergo n̄ est ꝯctus innoiatus. Præterea, si donō fiat p stipłonē, ꝯstat, ꝙ est ꝯct9 noiat9. l 2. in fi. s. de pac. Aut fit traditione, & sic re, & idē cū hēat elegans nomē, & statim cū est, hēt effectū, ergo &c.] vt dr̃ in cōmodato, &
2 deposito. s. de pac. l. iurisg. §. j. in gl. † Quæro, an donō sit ꝯctus bonæfidei hodie. Hug. ꝙ sic, vt hic patet in gl. ꝙ non pacet. le eū qui. j. eo. & ibi dicā, & cū circa huc ꝯctū talis mutatio non reperiatur. Pro ptrea nō seqt̃, ꝯctus est noiatus. ergo est bonęfidei. Quod patet ex eo, ꝙ dixi. s. đ stipłone, q̄ ꝯstat eē stricti iuris l. ꝯsensu. de act. & obl. Insti. de obli. q̄ ex ꝯsensu. in fi. Præterea nō seqtur, ꝯsensu ꝯhit̃, ergo est bonæfidei, vt patet in ꝯctu emphytc. C. de iu. emphy. l. 1. & tñ nō numerat̃ ille, vel iste ꝯctus donationis, in §. actionum. Insti. de act. & sic est stricti iuris, in do. cā mor. dicā j. eo. l. eū qui.

ADDITIONES.

a Ale. Ex reb. donatis. Iste tex. non hēt locū qñ fructus essent pendentes, qm̄ donatione non augerent, quia fructus dicuntur pars rei, l. fructus pēdentes, sup. de rei ven. & l. fi. §. fructus, iſ q in frau. cre. & no. quia istū tex. cū gl. ēt alleg. Bar. in l. fi. C. pro donato, ꝙ fructus non augent donationem, etiam quoad insinuationem.
b Ale. Hodie nominatus. Io. de Imo. secutus D. Fran. de Ram. in rep. l. 2. de condi. ob cau. tenet, ꝙ olim, & hodie sit cōtractus innominatus, hodie tñ s̄m ipsos hēt effectus noiatorum, quia oritur actio ex ea. olim secus, de quo hic late per eum. Menoch. Parif. cons. 88. nu. 19. li. 3. consi. 90. nu. 21. 22. eo. de materia Didac. li. 3. variar. resolu. c. 19. nu. 1.

§. Quod filiusfa. Duas hēt partes, & lege totū i pr̃e & filio, si filius donat noīe pr̃is, ipse vr̃ donare. h. d. prima pars, & hoc siue īcipiat a pmissione, siue a traditione, & siue res sit patris, siue filij, vt plene dixi s. l. 2. §. Item si filius donat rem pr̃is noīe ipsius filij Titio, ipse filius donare vr̃ illi Titio, & pr̃ filio. Et si opponit̃, ꝙ inter patrē & filiū nō cadit donō, dic vt plene dixi s. l. 2. §. j. Vel intellige hoc s̄m mīsum in duob. extraneis, & tunc non hēt dubiū in do. cā mor. Dic vt s. eo. l. 2.

a **§. Donari nō potest.** Op. de sol. l. si debitor. Sol. vt in gl. a Demum opp. & videtur, ꝙ titulus pro donato non habet locum. Sol. vt in gl.

ADDITIO.

a Ale. Vt in gl. Hæc est gl. sing. ꝙ donatio rei alienæ non requirit insinuationem, de quo Bal. plene in l. post mortem, C. de fideicom.

LEX X.

1 *Donatio non est perfecta, si existens in domo dicat, dono Titio fundum, & ille hoc audito, dicat, hoc mihi placet.*
2 *Electū in Potestatē a ciuitate, an ciuitas possit reuocare antequā acceptet. Ius, an acquiratur electione.*

a **Absenti.** a Res donata nō acqrit̃ absenti p seipsum, b sed per
b suū seruū, si tradens hoc agat. h. d. † Quid si ego
1 in domo existens dico, dono Titio fundū, ille audito h. d. hoc mi-
c hi placet, an erit pfecta donō? Dic, ꝙ nō, qa nō interuenit nuncius vel epła, vt no. j. de act. & obl. l. ex cōsensu. & s. de ꝯh. emp. l. j. in fi. Facit, ꝙ not. C. de sacrosc. eccl. l. illud. & de pecu. leg. l. si peculiū, §.
2 pe. Itē sinus legis facit ad id, ꝙ dicā j. l. q mihi donatū. † Inducit in
d ar. ad q. d Perusini elegerūt quēdā i Ptātē, q̄rit̃, an Perusini possint eū reuocare anteq̄ acceptet, uel illi sit q̄situ ius, adeo ꝙ non possit fieri reuocatio? Iac. de Bel. disputauit q. istā in ciuitate illa. & ꝙ nō possit reuocari, facit c. cū inter, & c. publicato. ext. đ elec. Pręterea ex sola electione qs hēt ius, vt no. in l. priuatorū, C. de iur. om. iud. facit đ ꝯd. & dem. l. Pubi. 9. i pri. & ꝙ ibi no. In ꝯrm̄, ꝙ possit reuocari, vt ista lex, & l. q absenti, in pri j. de acq. pos. Facit, ꝙ dicimus de mandato, ꝙ reiecta volūtate mādātis reuocat̃, vt l. si pecunia. in prin. de ꝯd. ob cau. Insti. mād. § mādatū. Iac. de Bel. soluit anteq̄ acceptet hoc mō. Quędā ēst electio, q̄ pfecte ad eligētes non spectat vt canonici debēt eligere epm̄, & ꝯfirmatio spectat ad Papā & tūc canonici nō pñt reuocare, vt i c. cū inter. & c. publicato, ext. de ele. Qñq; electio tota spectat ad eligētes vt ciuitas ad q̄ spectat tota electio Ptātis, pt Ptātē reuocare, ar. eius, ꝙ dr̃ de mādato, vt s. e. l. 2. §. sed si qs donaturus. Sed istud vr̃ ꝯc. si tibi absenti. ext. de pb. li. 6. qd dicā? Vt declarē istū passum, & vtrū ex electione acqrat̃ ius, iura variare vñt. Nā q̄dā iura vñt velle, ꝙ p solā electionē acqrat̃ ius electo, licet nō administrō, vt i Auth. de defen. ciui. §. interim. & i. Publius. & ꝙ ibi no. de ꝯd. & dē. & l. priuatorū, C. de iu. om. iu. & ibi gl. Quædā iura vñt reqrere pñtationē, & acceptationē, l. fi. C. đ dec. li. 10. Pro hoc facit l. vlt. C. de ꝯsul. li. 12. & ibi no. Quędā sūt leges, q̄ vñt reqrere pñtationem, & acceptationē, & ꝙ icipiat gerere, e ꝙ vr̃ rñ, vt no. Insti. qb. mo. ius pat po. sol. § fili9, C. de epi. & cle. auth. sed epalis, & i corpo auth. vñ sumit̃ ꝯsti. q̄ de dig. § j. vbi tex. & ibi gl. & i Auth. đ admi. §. pe. Et p decione horū, & pñtis q̄st. dicas, ꝙ q̄dā est electio, q̄ spectat ad municipiū, ꝙ de necessitate cogit̃ qs subire, & tūc ex electione acqrit̃ ius absenti, & ignorāti. l. illud, & l. 2. s. de tu. & cu. da. ab his. Sed illud ius n̄ pIudicāt sibi, si n̄ administrat, nisi a tpe sciæ. l. & si sciuisses. C. de admi. tu. & l. q̄dā decedēs. đ admi. tu. vel a tpe quo cępit eē notū publice, vt vr̃ tenere, & innuit gl. i d. l. tutor, C. de peri. tu. & de isto logt̃ gl. q̄ ē in l. priuatorū. Nā offm̄ defensoris subit pars đ necessitate, sicut tutor, vt i §. interim. i Auth. đ defen. ci. & isto casu cū absenti sit ius q̄situ, licet nō administrō, donec sibi tradit̃. l. vlt. §. fi. C. arb. tu. nō pt reuocari, & alius eligi, C. in qb. cau. tu. hab. p torū. Et idē dico de electis ad ali-
e qua officia in ciuitatib. Quoddā ē offm̄, ꝙ defert̃ alicui e volūtarie isto casu, aut ille, q elegit ex necessitate, & facta electione nō pt variare. d. c. cū inter. & d. c. publicato, & c. si tibi absenti. ext. de pb. lib. 6. & c. grā. de resc. li. 6. Est. n. funct9 offō suo semel eligēdo. l. iudex.
f j. de re iu. sed electo nullū ius acqrit̃, f nisi acceptatione fcā, vt d. c. pbat̃. Et sic loquunt̃ oīa iura pdicta, q̄ reqrūt acceptationē, C. de ꝯsu. l. fi. li. 12. cū suis alleg. & illa iura, q̄ reqrūt, ꝙ icipiat gerere quo
g ad aliū effectū loquūtur. s. quo ad pceptionē salarij, g vt d. Authē. de adm. vel quo ad hoc, vt liberetur a ꝯdōne casuali, & alijs legib. alle.

ADDITIONES.

Menoch. Ias. cons. 145. col. 3. circa med. li. 1. Ruy. cons. pen. nu. 1. lib. 5.
a Ale. Absenti. An insinuatio possit fieri alio absente, adde Bal. in l. 3. C. eo. tit. ibi dicit, ꝙ nō, qa nō interuenit nūtius, vel epistola, &c. Contrariū tenet Bald. in l. nec
* ambigi, C. eo. vide Bal. in d. l. illud. Adde ꝙ indulgentia, vel resłō acqrit̃ absenti sine nūtio, secūm Bar. in l. fi. C. de sen. pas. Adde, ꝙ ubi cōtractus celebrat̃ p epistolā, nō sortit effectū ante pñtatione epistolæ. Bal. i rub. C. de do. pm. Adde ēt, ꝙ donō tacita nō reqrit pñtiā alicuius. Bal. in l. 3. §. fi. cū l. seq. p illū tex. ff. de neges. An aūt reqrat̃ a die sciæ. Bar. in l. fi. ff. de cōst. pri. Adde, ꝙ Ro. cōs. 295. cōsuluit, ꝙ donō possit fieri absenti absq; eo, ꝙ interueniat nūtius, vel epistola, dummodo in sciam donatarij pueniat aliquo mō, vide oino. Et an cessio possit fieri absenti, nō interueniēte nūtio, vel epła, vide Ioan. And. i addi. ad Spe. i ti. de ces. act. §. cōsequēter, vbi dicit, Pe. de Cor. disputasse hāc q. & determinasse, ꝙ nō, de quo p Bar. vide in l. in cāe, ff. de pc. An āt priuilegiū ciuilitatis acqrat̃ absēti ignorāti, vide Bal. consi. 299. inci. statuto Placentiæ cauetur, li. 3. Brixiæ impres.
b Pom. Hoc agat. Vide Ale. cons. 132. vol. 4. in l. 2. C. de pac. vide q̄ posui in d. l. illud & Imo. consi. 8. in 2. dubio, & Car. cōs. 35. & Are. cōs. 17. & in simili. 398. & 129 Quid autem si fiat absenti per epistolam, uel aliam scripturam donatio, & numquid ratificetur, si moritur donator, an poteris postea etiam ratificari, vide Alec. cons. 23. vol. 5. Et vide Ro. cons. 353. in 4. dub. ubi ponens aliqua ad rem, sequitur hic Bar. dicens non valere donationem factam per epistolam, & vide nonnullas remissiones factas per Bar. in c. relatum, de offic. deleg.
c Barb. Quid si ego. Adde, qđ no. in l. ex cōsensu inf. de obl. & act. & qōnē quā format Bal. in l. 2. C. de liber. & eor. lib. & Imo. in l. 4. §. Cato. in ff. de verb. oblig.
d Ale. In arg. ad qōnē. Adde Bar. & ꝙ ibi dixi in l. ex eo tpe, de test. mil. ff. & p Ioa. An. in c. publicato, de elec. in 40. & 41. q. & p Pau. de Cas. in l. cū furiosus. sup de iu. Iac. de Bel. i Auth. de coll. §. ad hoc prohibemus, in disp. ibi posita. Et q̄rit not. Bal. i rub. C. de cōd. ob tur. cau. q̄dā tpe quo est inhabilis imbursat ad offm̄, q tpe quo extrahit̃ ē habilis, & vr̃ tenere, qđ repellat̃. Adde ad hāc materiā Ro. cōs. 117
e Ale. Voluntarie. Adde no. per Bar. in l. quoties, §. data igit optione, inf. de opt. leg. Sed an per epistolā, uel nominationem quæratur, uide per Doc. in c. bonæ, de postu. præl. Et ad no. hic per Bar. bene faciunt no. per eundem in l. Labeo, ff. de iureiu. quod no. in c. quia in cunctis, de conces. pręb. in 6. Et faciunt hic no. ad ea, quæ referuntur per Mod. in l. qui absenti, inf. de acq. pos. vbi vide.
f Ale. Acqrit̃. Sed an p pñtatione res dicat̃ desinere esse integra, vr̃ qđ sic, p not. in c. bonę 2. de postu. præl. Sed in cōtrariū vr̃ hic casus, & in c. j. de cōces. pb. in 6. & inf. de acq. pos. l. q absenti, de quo vide hic per do. Io. qui respōdet ad d. c. bonę. Adde, qđ ista lex inducit̃ per Pau. de Cast. ad q. si aliqs fuit delegatus iudex inter aliquas partes, an sibi sit acquisita iurisdō ante pñtationē rescripti. Et concludit, qđ sic ēt de iure canonico, & qđ de iure ciuili sit acquisita iurisdō, alleg. l. cū furiosus, ff. de iud. exercitium aūt literarū non acquirit ante pñtationē, arg. l. qro, inf. de eo, qui pro tut. Quod ēt de iure canonico idē fit, dicit Canonistas ita tenere, per c. super eo. de app. & per gl. in c. cum olim essemus, de priuil. licet Inn. in c. ex conquestione, de rest. spo. teneat contrarium, & Cy. in l. mandatū, C. man. Itē inducit ad qōnem, an procurator absens constitutus statim sit pcurator, anteq̄ habeat mandatū, & concludit, qđ ante nullo modo sit procurator, q̄ sit notum ipsi procuratori, & ita refert consuluisse Bar. & qđ idem voluit Spe. ti. de procu. §. j. versi. quid si instēm. Arch. in c. 1. de procu. in 9. & Fed. de Sen. consi. 23.
g Ale. Perceptionem salarij. Et hoc expressius per Bal. in c. j. in fi. quis dicatur Marchio, Dux, &c. Dixi post Bar. in l. j. §. diuus, inf. de var. & extraord. cog. Bal. in l. liberti. de ope. lib. & uide, quæ no. Sal. in l. postquam, C. de pact.

alle. Si vero eligat nō de necessitate, tunc antequam acceptet pōt
a reuocare,[a] vt hic, & l. x. §. sed si qs donaturus, & l. qui absenti, ff. de
acq. pos. mō inqũ Perusini elegerūt, aut sunt illi, q necesse hñt eli-
b gere,[b] ut priores, vel alij officiales, & tunc nō pñt reuocari, ut d. c,
c si tibi, sed ipsum cōe, ut adunantia, vel ꝯsiliū generale ꝑosset reuo
care. Idē si cōe ipsum elegisset, quia hoc facit ex voluntate.

ADDITIONES.

a Ale. Potest. reuocare. Limita vt hic per Imo.
b Ale. Habent eligere. Adde circa hoc, quod ponit hic Imo. & Bar. in hoc sequitur Pet. de Anch. in cle. j. de iureiur. per d. c. si tibi, hic alleg.
c Ale. Consilium generale. Aduerte tñ, quia licet Bar. videatur velle, qđ priores, vel antiani de necessitate habeant eligere, tñ in hoc viderentur ponderanda verba statuti, quia aliud est dicere, teneantur eligere, aliud habeant facultatem eligendi, arg. l. sæpe, su. de off. præsi. Qñ aūt necessitatur ep̃s ad confirmandum, vel canonice eligendum, habetur in c. j. vt eccl. benefi. & in c. ne p defectu. de elec.

LEX XI.

Cum de donatione. In estimatione donationis fructus nō ꝯputantur, h. d.

LEX XII.

a **Qui ex donatione.** a Donator tenetur inquantū facere potest, deducto ære alieno, nisi ex eadem causa debeatur. h. d.

ADDITIO.

a Ale. Qui ex donatione. Quidā hanc legem, & similes limitāt, nisi esset donatio 1 op̃is publicū cōstituendum, quo casu insolidū tenentur. Allegant tex. no. in l. ex pollicitatione, inf. de poll. Item pōt limitari, nisi donator donōnem se fecisse negaret, quo casu conuenitur insolidum, per tex. no. in l. sed hoc ita, inf. de re iud. in fi.

LEX XIII.

1 *Dominium, an acquiratur per procuratorem reuocatum, remissiue.*
2 *Dominiū non acq̃ritur per negotiorum gestorē, nisi secuta ratihabitione.*
3 *Dominium per coniunctam personam acquiritur secuta ratihabitione.*
4 *Dominium rei traditæ gestori, vel coniuncta persona, ratihabitione non secuta est tradentis.*
5 *Traditione facta vero procuratori, quando acquiratur domino dominium.*
6 *Dominium acquiritur per verum procuratorem domino, quando traditio est facta simpliciter, nec apparet quid in animo gesserit tradens.*
7 *Traditio rei quādo fit procuratori, qualiter verba concipiantur, ut dominiū quæratur domino.*
8 *Procurator hæredis si intrat possessionem rei, ut acquiratur dominium hæredi, inspicitur animus procuratoris.*
9 *Dominiū, an acq̃ratur, qñ traditū fit ꝓcuratori ex alia cā, q̃ cā donationis.*
10 *Dominiū, & possessio, quare quærant per procuratorem, sed obligatio non. Ex pacto addictionis in diem, & legis commissoriæ nō quæritur dominium per procuratorem domino.*

a **Qui mihi donatū.** a Ista est bona lex. Rei donatæ nobis dñiū q̃rit p seruū, & per
procuratorē nr̃m si tradēs hoc agat, licet recipiēs machinet. h. d.
Pro declaratione gl. magnæ, in ver. acq̃rit, diuido cā in duas ptes,
qa primo loq̃t in procuratore, q nō est verus, scdo ĩ ꝓcuratore ve
ro. Scda ibi, Itē ꝯ. ff. de acq. re do. Itē scias, q gl. istā mām tractat in
l. si ego. de neg. ges. & in l. j. §. p ꝓcuratorē. ff. de acq. pos. & hic dicā
ut ibi nō laborē. Cy. tractat ĩ l. j. C. de acq. pos. Op. ff. de fur. l. falsus.
§. j. Sol. vt in gl. in ver. acq̃rit. Scdo op. de l. cū qs. §. j. ff. de sol. Sol. vt
1 in gl. & bñ. Et de hoc † vtrū p ꝓcuratorē reuocatū acq̃rat dñiū. gl.
variat. Nō dico hic, examinabo. ff. de sol. l. cū qs. §. j. Op. de l. si ego,
ff. de neg. ge. Gl. sol. ibi, in ꝓcuratore debitoris. Sed illa nō est bona
qa ibi dicit, debitore inuito pōt hre ratum, ergo nō erat ꝓcurator
cēntis, qa posset reuocare, ut l. a. §. si qs donaturus. s. e. Alij dñt ibi in
ꝓcuratore gñali, hic in spāli. & hāc vr̃ tenere Spe. & Inn. ext. de pb.
c. accedēs, sed ibi reprehēdit. Sol. ergo, q ibi in ꝓcuratore sine mā
dato, hic cū mādato. Et qd d. gl. dicit ibi procurator. i. procurans.
2 Cōcludo † ergo, q p gestorē nō acq̃rat dñiū sine ratihabitione se-
b cuta, vt l. cōis seruus. §. j. ff. de acq. pos. & dicā in d. l. si ego. † Quæro,
3 qd de ꝯiūcta psona, an p eā acq̃rat dñiū sine ratihabitione? Et cer-
te oportet, q interueniat ratihabitio. l. diē. §. j. s. de po. & ibi text. &
gl. in l. fideiussor. in fi. s. de neg. ges. & facit qd no. ff. co. l. donōnes. §.
4 ipēs. & Inn. h. d. expsse ĩ d. c. accedēs. de pb. † Quæro, ratihabitione
nō secuta, cuius sit dñiū. Et gl. no. in d. l. si ego. & vr̃ tenere, q inte-
rim sit nullius. Idē tenet ff. de sol. l. cū qs §. si debitorē. Sed credo, q
c sit tradētis, qa ab eo nō recedit, nisi alteri acq̃rat. l. nec vtile. ex qb.
cau. ma. & l. si qs vi. §. dña. ff. de acq. pos. & ē casus expssus in d. l. cū
qs §. si debitorē, ff. de sol. in ver. alioquin. & ibi gl. ĩ fidet. Et hoc te-
5 net Gul. de Cu. & Old. & oēs Mod. † Nunc venio ad scdm partē
glo. put loq̃tur de vero ꝓcuratore, & vr̃, q nō acquiratur dñium.
l. res ex mādato. ff. de acq. re. do. Quidam, vt Mar. dicūt ibi, in gñali
hic in spāli procuratore. Istā opi. reprehēdit Io. per l. si duo. de ad-
mi. tu. q tñ valet gñale quo ad oīa, q̃tū spāle quo ad spēm. Pet. te-
net istā opi. Mar. vt refert Cy. in l. 1. C. de acq. pos. in 2. opp. & dicit
ipse, in acquirēdo dñiū, & pos. valet ut nūtius, & non vt ꝓcurator, l.
qd meo. §. ꝓcurator, ff. de acq. pos. & sic tanq̃ nūtius directo quærit
dño, nam si pbet nudū ministeriū, nō sibi q̃rit, sed p eū dño, d. §. ꝓ
d curator. Modo gñalis[d] ꝓcurator pōt gerere, vt nūtius, l. multum,
C. si quis alteri, uel sibi, sed procurator spālis, nō, qa verba dñt in-
e telligi, vt valeāt. Hoc ēt vr̃ tenere Inn in d. c. accedens.[e] Sed qcqd
f ibi dicat, ista est truffa, q per gñalē ꝓcuratorē f acquirantur nobis
dñiū, & possessio. l. si rem. ff. de vsuc. & in gl. & tex. Et dic dictū Pe.
nō esse verū. Fateor bñ, q nudū ministeriū pstat ut, ff. dicā. Quid
g dicemus? Gl. mag. in ver. acq̃rit, distinguit p tria mēbra, q̃ hic & v-
biq; ponit, & tene mēn, qa clara sunt: recita gl. vt iacet, & vide eā, q̃
incipit, imo nō statim ibi, tu dic ergo, &c. Et gl. quæ dt, q acq̃ritur
qñ vterq; gessit, dt verū, sed qñ alter tñ, pōt intelligi duob. mod.
Primo qñ gessit in aīo tñ tradens, probat p legē istā, & siles, licet
tex. ĩ l. p seruū ĩ fi. faciat ĩ ꝯriū. Rñ. vt gl. ibi ĩ ñdet. Scdo pōt intelli-
gi qñ tradēs hoc non gerebat in aīo, sed accipiēs tñ, & tūc gl. hic,
& in d. §. p ꝓcuratorē tenet, q statim q̃rat. Sed Doc. in l. j. C. de acq.
pos. rephēdūt, qa q nr̃m est, sine facto nostro, & c. l. id q nr̃m, ff. de
re iu. mō nō pōo, si nolo. Itē ꝓbat ĩ l. nec vtilē, ff. ex qb. cau. maio.
Sed nolo q trāseat ad eū, nisi facta tradōne sibi, & opi gl. pōt eē ue
ra in possessione, sec⁹ ĩ dñio, & sp reperies, q dñ. ū erit apud vltimū
& primo casu nō acq̃rit ei, p quo accipit, nisi tradat ei. a se. l. j. absen
ti ĩ fi. s. ubi est expssus casus, q nō q̃rit p seruū, nisi tradēs hoc agat.
Pro hoc l. in oib. ff. de ac. & obl. p hoc l. fi. C. si qs alt. uel sibi, p hoc
vr̃ optime tex. in l. si tibi dederim, ff. eod. qa semper inspicitur aīus
h mei tradētis, qñ vero neuter hoc agit gl. dt bñ. Sed q̃ro † qd in du
6 bio, si traditio fcā est simplr̃, nec apparet, qd in aīo gesserit? Glo. &
scribētes non tāgūt. Dic aut ꝯtus est celebratus a dño, tradō uero
fit a procuratore, & tunc in dubio vr̃ agi, ut dño quæratur, vt s. eo.
l. q taxū vers. planc si mercenarius. Qñq; fuit ꝯtus celebratus cū ꝓ
i curatore, & ꝓcuratori tradit, tūc aut ꝓcurator nō exprimit se face
re ꝓcuratorio noie dñi, puta emit mādato meo rē a te hoc ignorā
te, & tūc in dubio neuter vr̃ gerere, q mihi q̃rat, sed ipsi ꝓcurato-
k ri, & est casus in d. l. res ex mādato. k qa loq̃t in casu dubio, l. pigno
ri, §. fi. ff. de vsuc. Qñq; in ꝯtu, & tradōne possessionis exprimit, q
facit ꝓcuratorio noie dñi, & tūc uterq; vr̃ agere, ut dño q̃rat, vt ff.
de acq re. do. l. si ꝓcurator rē mihi emerit. Aut ꝯtus fuit celebra-
tus ꝓcuratorio noīe dñi, & tradō fuit fcā simplr̃, tūc si incōtinēti
post ꝯtum, intelligo repetitū ꝓcuratorio noie, ff. de ver. obl. l. Ti-
tia, §. idem in ñdet, & q dixi in l. si ita stipulatus, §. Chrysogonus, de
l ver. ob. Aut ex interuallo, & tunc nō intelligit l hoc agi, & dño nō
q̃ritur, sed ei, cui est traditū, ut C. si qs alteri, vel sibi. l. multū, in fin.
7 vbi est hoc expssum. † Sed qñ fit tradō ꝓcuratori, quasi cōcipiunt
verba. Rñ. potes dicere, trado dño tuo, per te. vel sic, trado tibi re-
cipienti noie dñi tui, vel pro dño tuo, & illa melior, ut d. cap. acce-
dens, extra de pb. & ibi p Inn. tñ utroq; casu ꝓcurator pstat nullum
ministerium, qa directo q̃rit dño, nō aūt primo procuratori, & p
m eum dño, ut d. l. q meo. m §. si ꝓcurator. Item quæro, † quid si nul
lus tradat, sed lex defert, puta, hæredis procurator intrat possessio-
nem, vtrū inspicietur volūtas legis deferētis, vel aīus procurato
ris? Resp. aīus procuratoris, ff. de acq. pos. l. j. §. hæc q̃ de seruis. ibi
no.

ADDITIONES.

a Pom. Donatum. Istam legem & similes declara, vt per D. Ale. cons. 84. in fi. vol. 1. vide quod consuluit per hanc legem, cons. 105. uol. 5. Menoch. Deci. cons. 126. col. fi. vers. hoc ideo.
b Ale. Quod per gestorem. Idem in possessione scdm Bal. in l. j. in prin. C. de acqu. pos. & hic adde q̃ no. Bal. pulchra q. in l. j. in fi. C. qñ lic. ab emp. disce. & in l. cuius. §. j. de acq. pos. Adde qđ si aliqs emat aliqd noie eorū, quos postea duxerit declarandos, & nominandos, hoc tñ acto, qđ bona possit alienare, & obligare, & deinde nominaret A. & B. qui habet ratā noiationem, an acq̃situm sit illis dñiū, & an in tali nominatione sit necessaria eorum p̄sentia ratum habentiū, & an tales apprehendentes possessionem iudicis auctoritate, non citato possessore incidant in pœnam l. meminerint, C. vnde vi, vide pulchre Pet. de Anch. cons. 126.
c Ale. Non recedit. Tene menti qđ in acquisitione dominij semp req̃rit actus, & animus acq̃rentis, tex. est no. in l. ua hoc, C. vnde cog. scdm Bal. in l. pe. in prin. C. si a non comp. iud. Et an per procuratorem acquiratur domino actio ex empto, & quomodo, uide per Bar. in l. Iulianus, §. si procurater, su. de act. emp.
d Bar. Mō gñalis. Vide casum sing. coniuncta gl. in l. si rem, ff. de vsuc. scdm d. Ioan.
e Ale. Inno. in d. accedens. Idem. gl. in c. si tibi absenti, de prob. in 6.
f Ale. Procuratorem. Et hoc etiā sequtur hic d. Io. & facit qđ hr̃ in c. fin. de ꝓc. in 6. Limita tñ sing. videlicet, qđ possessio acq̃ritur per procuratorem, si trāsferatur p actum naturalem, secus per ciuilem, & iō possessio precarij non acquiritur per procuratorem, ut sing. dicit Bal. in l. j. C. de acq. poss. Quod an sit verum, dixi post Bar. inf. ea. l. in fi. idem Ang. in l. per procuratorem, C. de acq. poss, vbi etiam dicit non solum per constitutionem precarij, sed per traditionem clauium, & omnem alium actum ciuilem. Et hic adde Ang. in l. 2. inf. pro socio, & ibi uide tex. Adde, an si tutor obligans bona pupilli constituat se creditoris nomine possidere, transferat in eum possessionem, Bal. cons. 362. j. li. & 321. eo. lib.
g Ale. Et gl. distinguit. Per Bal. plene in l. 1. C. de acq. pos. per gl. & alios in l. 1. §. per procuratorem, inf. de acquir. posses.
h Barb. Sed quæro. Et no. qđ non est sine dubio, qa traditio dēt esse accessoria ad cōtractū ꝑambulū, ergo dēt regulari scdm illū, l. cum principalis, de reg. iur. Nec ob. d. l. multū, qa potius facit contra Bar. inq̃tum distinguit, an incontinenti, an ex interuallo. Itē qa ibi loq̃tur, quādo maritus uolebat immediate quærere uxori obligationem. Et sic cum contractus esset nullus, non potest traditio dici.
i Ale. Non exprimitur. Vide Bal. in rub. C. de contrah. empt. in 15. q. in fi. & in leg. post dotem, in 6. lect. ff. sol. mat. scripsi post Bar. in l. 3. §. 1. iud. sol. per Pa. de Cal. in l. 1. §. per procuratorem, inf. de acq. pos. & in l. si seruus Titij de leg. 1.
k Ale. L. res ex mādato. Illa lex ñ ꝓbat, qđ ꝓcurator ñ videat agere, qđ dño q̃ratur licet. n. ibi dicat qđ dño nō q̃rit, tñ si solus tradēs hoc ageret, qđ dño ñ q̃rere. t, inf ficeret, vt s. ꝓx. p Bar. dū alle. l. absenti. Itē ista hāc l. qñ aīus recipientis a non acq̃rendo dño nō fuerit tradēti pala eāpssus, scdm Ang. in l. 1. §. p ꝓcuratorē de acq. pos. & sequitur Imo. & Lud. in d. l. 1. §. hæc quæ de seruis, & d. §. per ꝓcuratorem.
l Ale. Non intelligitur. In hoc Imo. hic arguit contra Bar. & relinquit cogitandum & contra Bar. tenet Lud. in d. l. post dotem sol. matr. & quod scripsi post Bar. in l. 3. §. 1. iud. sol. & uide quod no. Lud. in l. qui in altena. §. 1. sup. de acq. hær.
m Ale. d. l. quod meo. Et l. possessio. §. fi. eo. tit. & uide ibi Doct. & Bar. in l. qui bona, §. qui altena, sup. de dam. infec.

9 no.† Quæro, qd si ex alia cã fit traditio, q̃ ex cã donationis. Dic vt
a gl. & alle l. j. §. p pcuratorẽ, ff. de acq. poss. † Quæro, q̃ est rõ diuersi
10 tatis b inter dñiũ, & oblõnẽ, qa p pcuratorẽ nõ quæritur oblĩo, sed
b dñium, & possessio sic. Dico q̃ est tex. in l. ea q̃ ciuiliter, ff. de acq.
re. do. Ex hoc infero ad istã q. qa tractamus de dñio, qñ p procuratorem ex pacto addictionis in diem, & legis cõmissoriæ transferẽ dominiũ, an p liberã psonã nobis acqrat. Et certe no. l. j. C. p quas
c pso. c nobis acq. & ibi Doct. dicũt, q̃ illa acqsitio fit p actum ciuilẽ d. l. ea, q̃ ciuiliter. Et l. quę dicit qucri p pcuratorẽ, intelligitur per actum naturalem, d. l. ea, quæ ciuiliter, licet gl. aliter sentiat.

ADDITIONES.

a Barb. Quæro, quid si ex alia. Sed aduerte, quia gl. in d. l. 1. tenet oppositũ, quia ibi resoluitur cã finalis, & titulus cõtractus. Facit l. 3. i gl. magna, ff. e. Ergo dẽt trãsferri dñiũ, ar. l. nunq̃ nuda, de acq. re. do. & sic dẽt venire ad dñm, ex quo penes emptoré non pt remanere, pp resolutionẽ cõtractus, nec pt redire ad pcuratorem, cũ eius nunq̃ fuit. Nec obst. d. l. 1. qa ibi nõ dr de dñio, sed de obligatione. Nec ob. d. l. ea, quæ ciuiliter, quia ibi exponitur, acquiruntur. i. acquiri consueuerunt.

b Ale. Rõ diuersitatis. Adde Bar. i l. 1. C. p quas pso. nobis acq. & uide Bar. i l. solutũ, §. p liberã, & in l. si cũ uẽderet. ff. de pig. actio. & uide Ang. in l. 1. circa prin. ff. de acq. possess. et Doc. in l. possessio, §. fi. eo. tit. et Ang. in l. qd meo. in prin. eo. tit. Menoc. Tiraq. de iure constituti, in 3. parte limitat. 5. nu. 3. in patre pro filio. Ruy. consi. 25. nu 16. lib. 2.

c Ale. L. 1. C. per quas pso. Sed gl. ibi tenet oppositũ, quã sequitur Io. de Imo. hic qui plura inducit, et rñdet ad all. hic p Bar. Et ide qd Imo. cõtra Bar. vr ét tenere Lud. hic, et uide Bal. in d. l. 1. C. per quas pso. Sed qd possessio vigore pcurii non quæratur dño p procuratorem, tenet expsse Ang. in l. 1. C. de acq. possess. ubi dicit, hoc dictum esse suũ, et idem etiã in l. p procuratorem, e. ti. et caue, licet illud reperiatur per Bal. in lec. sua, tamen non est Bal. quia illæ leges non fuerunt lectę p Bal. sed per Ang. Et adde Imo. et Lud. in l. stipulatio ista §. si stipuler, de uer. obl. post Bar. ibi, et Imo. in l. si is qui pro emptore, in vlt. col. inf. de vsucap.

LEX XIIII.

Qui alienum fundum.

Expensæ culturæ factæ ex causa donationis non repetuntur, hoc dicit.

LEX XV.

1 Donatio facta ante commissum delictum quando ualeat, uel retractetur, uel non ualeat ipso iure.

Donationẽ fuisse factã metu pœnę delictũ cõmittẽdi, ex sex pñsũptiõib. psumit

2 Donatio uel uenditio omniũ bonorũ facta ante delictum commissum, quod fuerit facta in fraudem, qualiter probetur, & est prima præsumptio.

3 Donatio facta cõiũctæ psonæ, psumitur facta, in fraudẽ præcedẽte cã propter quam præsumitur fraus, & est secunda præsumptio. Idem in uenditione.

4 Donatio, uel uẽditio præsumitur facta in fraudẽ, immo magis simulata, & imaginaria, quando alienãs post alienationẽ possidere reperitur, & est tertia præsumptio. Et si alienans constituit se nomine emptoris possidere. Et hoc nisi uenditor etiam responderit emptori de fructibus.

5 Donationis, ut præsumptio non sumatur quanta tempore est necesse, quod uẽditor patiatur emptorem possidere, ubi quod arbitrio iudicis.

Emptore absente, uel mortuo, & remanente eius hærede minore, non præsumitur talis fictia.

Quid quando fuit præsens, & erat homo cautus in reb. suis, & intelligent.

6 Venditor contra emptorem non potest opponere uenditionem esse factam in fraudem priuati, uel fictitiam, ex aliqua honesta causa sic.

7 Donatio facta clã psumit in fraudẽ facta. In uenditione requiritur q; emptor fuerit particeps, et est quarta psumptio, eã tamen pcedẽte ad maleficiũ.

8 Delictum si de propinquo sequatur post aliõnẽ, tunc præsumitur alienatio fraudulosa, licet in uenditione requiratur, quod emptor fuerit particeps.

9 Alienatio facta sub conditione, si cõtingat bona publicari, præsumitur fraudulosa, & est sexta.

10 Donatio causa mortis facta ante delictum, per delinquere uolentem, sententia condemnatoria secuta statim reuocatur.

11 Donatio facta inter cõiuges, an reuocetur sñia cõdẽnatoria cõ donatẽ secuta.

12 Alienatio facta post delictum commissum, ante tamen accusationem, quando teneat, uel præsumatur fraudulosa.

13 Alienatio facta per delinquentẽ ante litem contestatam, quãdo possit fieri.

14 Delinquens quando possit alienare post litem contestatam.

Litigiosa res post litis contestationem efficitur.

15 Alienatio facta post sñiam per delinquentem ualet, quando sententia per appellationem suspenditur, licet officia iudicis reuocetur, alias non ualet.

16 Fisc' i bonis dãnati ante sñiam nullũ ius hẽt, nec p pgnis hẽt bona obligata.

17 Datio insolutum an ualeat in casibus, in quibus donatio non ualet.

Fraus ex modicitate pretij præsumitur.

18 Officialis deputatus ad exequendum contra bona delinquentium, non potest alienationes in fraudem factas reuocare.

19 Iudex qñ possit facere descriptionẽ bonorũ ante sñiam, ne bona dissipentur.

20 Dicta in hac lege non habent locum in illis personis, quibus bona damnatorum hodie applicantur, & non fisco.

Post cõtractum.

Ista est valde no. lex, & hẽt mãm quotidianam, & legit duob. mod. Vno mõ sm gl. alio mõ, sm Odof. q̃ Dy. refert, licet nõ teneat nisi cũ distictione. & sm gl. h. d. Reus põt donare post crimẽ cõtũ, & añ sñiam cõdẽnatoriã, post nõ, h. d. Ibi, capitale crimẽ, pp qđ bona dñt publicari. Iac. de Are. Ista expõ est cõis ad vtranq; lect. sed sm Odo. ista lex h. d. Donatio facta añ sñiam a reo cris valet nisi sequatur sñia cõdẽnatoria, h. d. Differt hæc lec. a prima, qa sm primã indistincte valet añ sñiam, sm aliã est in pẽdẽn, qa aut sequitur sñia absolutoria, & valet, aut cõdẽnatoria, & nõ valet. Dy. non curat, q̃ sñia sequaẽ, vtrũ cõdẽnatoria, vel absolutoria. Dicit. n. q̃ secuta sñia ualet, nisi donauerit suspicione pœnę, qa tũc nõ valet, dicã ff. Opp. q̃ post crimẽ cõtũ nõ possit donare, l. pe. in fi. & l. fi ad le. Iul. maiest. & l. donõnes, §. pfecte, ff. e. Sol. ibi i casib. exceptuatis. Op. de l. q pœnæ. ff. de manu. Huius cõtrij timore qdã legũt legẽ istã añ, ut dixi, & sic cõcordat illa cũ ista, & iõ recederet a lec. gl. sed gl. in d. l. q pęne. dicit, q̃ ibi ẽ casus spãlis. Sed q̃ istarũ lec. ẽ verior? Dy. ponit vnã distinctionẽ longã arguẽdo p, & cõ. & venio solũ ad istã breuẽ distinctionẽ. Et dt ipse. Aut cõstat istã donõnẽ nõ eẽ factã i fraudẽ, & tũc valet donõ, vt hic. Aut cõstat eẽ factã i fraudẽ suspicione cris, & nõ valet, vt ff. ti. j. l. si aliqs. Aut dubitaẽ, & tũc aut erat depñẽsus i crie, & vr i fraudẽ. Aut i crie nõ fuit depñẽsus, & tũc nõ psumiẽ in fraudẽ, vt pbaẽ ff. de bo. e. q sibi mor. cõsci. l. fi. post prin. Ecce verba Dy. dt ne bñ? Si aduertamus verba sua, qñ ẽ fcã i fraudẽ suspiciõe cris, nõ valet. Ipse nõ bñ dr, qa rñr reus cris nõ amittit administrationẽ bonorũ. l. auferri. §. i reatu. ff. de iu. fisci. Licet ergo accusatus sit, administrator tñ remanet, & sic donões valẽt. Et bñ dt gl. sed nõ valẽt i effectu, qa si appareat tũc fcã i fraudẽ, reuocaẽ, nõ tñ ẽ nulla ipso iure, vt ff. ti. j. l. si aliqs, & l. i fraudẽ, i pri. ff. de iure fisci. Et sic gl. melius itellexit q̃ aliqs hic, & l. l. res, C. de do. iter vi. & vx. vbi dicit. Et hoc rñr fallit i casib. vt ff. dicã, i qb. ipso iure nõ valet. Sed itẽdo istã
1 mãm clari', & pfectius declarare, a qa quotidiana, iõ aduertẽda, ut
a Paulus dt i l. legaui. ff. d li. le. Et vt plene hoc hẽas, hẽmus ispicere, qa quoddã ẽ tps añ crimẽ cõmissũ, quoddã post crimẽ cõmissũ, añ tñ accusationẽ ppositã. Tertiũ ẽ tps post accusationem, & añ litẽ cõtest. Quartũ ẽ tps post accusationẽ, & litis cõtestationẽ, & ante sñiam. Quintũ post sñiam. In prio tpe añ delictũ cõmissũ, do sñam. si vẽdit añ delictũ cõmissũ, & iã pposuerat delictũ facere, & sic pp
b delictũ cõmittẽdũ alienauit, tũc eodẽ mõ reuocaẽ, b put post delictũ, qa satis ẽ i fraudẽ fisci fcm, & suspicione pœnæ, vt d. l. si aliqs, & d. l. i fraudẽ. Et p hoc optime. l. sed si maritus. in fi. ff. q & a q. Præsumo aũt hoc eẽ fcm metu pœnę delicti cõmittẽdi, pp sex psũptiões. aliquos modos ex istis ponit Dy. i l. oẽs. §. Luci'. ff. de his q̃ i fraus. cre.
2 a cre. † Et prima est psũptio, c si donauit oĩa bona. l. oẽs. §. Lucius. ff.
c de his, q̃ i frau. cre. & ibi Dy. Et q̃ ibi dr in donõne, idẽ in vẽditio-
d ne, d ut no. gl. i l. q testm, ff. de pbationib. Ad hoc q̃ dixi de renditiõe, facit d. l. i fraudẽ. i pri. ff. de iure fisci. Sed dices tu. Video, q̃ in fraudẽ creditorũ quos iã hẽo, de facili psumiẽ, sed q̃ faciam metu pœnæ delicti nõ cõmissi, hoc nõ declarãt dictæ leges, imo vr tex. in cõtriũ, q̃ i fraudẽ futuri creditoris, ẽt fisci ñ possit fieri, ut C. de iure fisci. l. 1. li. 10. Dico, tu dẽs pbare, q̃ tpe donõnis suberat cã q̃dã, ut inimicitiæ capitales, rel alia pp q̃ verisilr deuẽtum est ad delictũ. Probo p auth. sed iã necesse, C. de do. ante nup. & istud pbaẽ extra de renũc. c. fi. li. 6. & ibi gl. & hoc pbatur p d. l. sed si maritus. in fi. q & a qb. & ff. re. amota. l. si mulier. i pri & p legẽ q̃ statim allegabo.
3 † Secũda psumptio e est, qñ donat cõiunctæ personæ, vt C. eo. l. da
c ta. & p l. pe. circa prin. de bo. lib. & illa lex est multũ no. quã Dy. nõ allegat. & ibi dr ẽt, q̃ oportet q̃ cã pcedat, pp quã psumitur etiam fraus, alias sola pximitas nõ sufficeret, l. si qs posthac, uer. si qd, C.
f de bo pscrip. seu dãna. Quid de venditione. f Et dico idẽ, licet ad reuocandã uẽditionẽ requiratur, q̃ emptor sit particeps fraudis.

lati

ADDITIONES.

Men. Materiã huius leg. latissime tractat Dec. cõs. 235. Soc. sen. cõs. 64. col. 4. li. 2.

a Ale. Declarare. Vide de hac materia, ultra ea, quę habentur hic per Cyn. in l. si qs post hac, C. de bo. proscri. Iac. But. & Doc. in l. res, quæ, C. de don. inter vi. & vx. & Spec. in tit. de don. §. 3. ver. item pone aliquis, & ibi etiam vide per Io. And. in addi. & Bar. in l. si uenti, §. eorũ, de priuilegijs credito, & quod not. Gul. in l. abstinendum, C. quo. app. & ibi Bal. & in materia etiam uide Bal. C. de execut. rei iu.

b Ale. Eodẽ mõ reuocaẽ. Idẽ Bal. in auth. sed iã necesse, C. de do. ante nup. licet Sal. ibi cõtra, & male, & latius Sal. post Bal. i d. l. si qs posthac & idẽ Bal. i d. l. res, quę

c Barb. Et prima est psumptio. Ita si vẽdit, & sic extendiẽ d. l. oẽs, §. Lucius. Adde, q̃ hoc vr verũ, qñ p pcio ualde minori fit venditio, ar. l. si debitor, i l. q i frau. cre. & c. ad nostrã, de emp. & uend. Secus forte si pro iusto pretio, vel parum minori, & in aperto fuit data pecunia, secus si occulte, nam vr eadem ratio, quæ in donatione. Ale. Ex quibus præsumatur alienatum in fraudem, & animo delicti committendi. adde no. per Bal. in l. j. C. qui bo. ced. pos. & in d. l. si quis posthac.

d Ale. Idẽ i vẽditione. Limita ut p D. Io. hic, pcedere, qñ uẽditio eẽt fcã lõge minori pcio, vt hic latius p eũ, cũ quo cõcurdat hic Ru. Adde qđ no. Bar. ff. An aũ fiscus tũc teneaẽ refundere pciũ emptori, dic ut p Bar. in l. si debitor, ff. de his q̃ i frau. cre. ubi dixi, & hic p D. Io. & Bar. cõsuluit, q̃ pcii incõgruitas, & pactũ d reuẽdẽdo, seu reuocãdo, vsq. ad certũ tps faciũt psumi cõtractũ simulatũ, l. 2. C. de pac. iter emp. & no. i l. 2. C. plus ual. q̃ agi, & C. de pb. l. j. p Cy. et uide no. i c. ad nrã, de emp. & uẽd. & i c. illo vos, de pig. et q̃ dixi i l. 3. C. de pac. pig. et in auth. sed iã necesse C. de do. añ nup. & ibi p Cy. de mã. Et ex qb. cõiecturis pbeẽ cõtus simulat', et quaẽr, vide Bar. pulchre i cõs. suo 12 1. ici. vso libello exhibito p Colã, &c.

e Ale. Secunda pręsumptio. Sed D. Io. hic tenet contra Bar. qđ p hoc nõ psumatur fraus, nisi aliqua alia coniectura concurrat. De quo dic latius per eum, quem etiã uidetur sequi hic Lud. Facit quod no. Bal. in l. illud, in prin. C. de sacrosan. eccl. & in d. l. si quis posthac. adde de hac secunda præsumptione Rom. cons. 246.

f Ale. De uenditione. Adde q̃ no. Bar. hic et vide no cautelã ad pbãdũ fraudem in l. i. §. is quoq. ff. de coll. bo. et adde, qđ psumiẽ fraus ex pordinatione facta, sm Bal. in l. 2. C. ad velleia. et Iun. in c. grauis, de depo. et declarat Bald. in l. multũ, & ibi ẽt Bar. C. si qs alteri, uel sibi, ubi no. quõ pbeẽ cõtus simulatus. Et no. q̃ inter patrẽ, & filiũ nõ psumiẽ fraus, quoad læsionẽ cõtrahẽtiũ, sm Bal. in l. pactũ. in 1. q. C. de colla. et de mõ pbãdi fraudẽ, uide ẽt singulariter Ang. in l. fi, C. de stip. seru. et per Bal. post Bar. in l. 2. C. de repu. hære. Adde Pet. de Anch. cons. 152.

Menoc. Alciat. tract. præsumpt. reg. 1. pręsumpt. 59. nu. 4. Deci. cons. 587. n. 9. ver. 40. accedit, consi. 649. nu. 2. Cur. iun. consi. 6. nu. 6. Alcia. consi. 125. nu. 8. 9.

l. ait ptor, §. si qs particeps. ī. q̃ in frau. cre. sed pp ɔiūctionē psona-
rū p̄sumit ɔ̄ emptorē, q dēt scire. ar. l. octaui. §. vlt. cog. & l. de tute-
4 la. C. de in integ. restit. † Tertio,ᵃ si post donationē, vel venditionē
a ipse teperat possidere, l. sicut, §. supuacuū, ī. qb. mo. pig. vel hypo.
sol. & l. si is, q la vlt. ī. de acq. hær. & l. si qs. §. pe. C. de nat. lib. facit,
φ no. p Cy. C. de rep. hære. l. 2. Sed isto casu aduerte, magis vr̃ velle
lex, φ sit alienatio simulata, & imaginaria, q̃ φ sit uera. & facta in
fraudē, qa dr̃a est inter vēditionē verā, & factā in fraudē, & vendi-
tionē simulatā & imaginariam, qa simulata nulla est. l. emptor. cū
ibi no. ī. de aqua plu. arc. l. nuda. ī. de ɔ̄h. emp. & l. imaginaria. ī. de
reg. iu. & l. & q sub imagine. C. de distrac. pig. Et sic non requiruntur
actiones reuocatoriæ, qa de bonis nō exiuit, secus qñ in fraudē, qa
b tūc sūt necessariæ actiōes reuocatoriæ. Sed qd si vēditor ɔ̄stituit ᵇ
se emptoris noīe possidere, vr̃ dt emptor se possedisse p vendito-
c rē? Rñdeo, nō puto sufficere, qa vbi ē p̄sūptio, & inspicio fraudis, ᶜ
reqrit traditio corporalis, l. vni, C. de suff. & hic solū ispicio, qñ vē-
ditor īsidet in fructib, vt nō p̄sumat̃ fictitia, als secus, C. de agric.
5 & cēsi. l. lib. & ī. de act. emp. l. Iulianus, §. possessionē. † Sed quāto
tpe ē necesse, φ vēditor patiat̃ emptorē possidere, vt non p̄sumat̃
ista fictio? Rñdēt qdā, diu. l. Procula. sup. d. pb. Vel dic, φ p trienniū.
l. pe. C. de apo publ. li. x. Vel venius arbitrio iud. ex qualitate psona-
rū, ex fama loci, & alijs pbōnib. & verisilib. Quid n. si stati empto-
rē oportuit absētari, vel mortuus est, & remansit hr̃s minor, ignoo-
rās, & sitia? Tūc nō p̄sumerē talē fictionē. Sed qd si sp fuit p̄ns, hō i
telligēs, & cautus in suis reb. ar. de hoc ī. de re milit. l. q cū vno, §. fi.
d Prædicta vera ᵈ nisi vēditor sibi retinuerit vsūfructū. l. qsqs, C. eo.
6 Sed an vēditor e ipse ᶠ poterit hoc dicere ɔ̄ ipsū emptorē. Rñdeo
e si vult dicere hoc esse factū in fraudē, non pōt, vt C. de reuo. don. l.
f cū pfitearis, de ser. pig. da. ma. l. si creditoribus, C. de reuoc, his, quæ in
frau. cre. l. filios. Aut vult dicere vēditionē esse fictitiā nō in fraudē
alicuius priuati, vel fisci sed vt se defenderet a tyrāno, vel ex alia ho
nesta cā, & hoc potuit dicere, vt C. si qs alteri, vel sibi. l. q̃uis, & l. cū
7 pprta. † Quartus casus ē, qñ ē fcā clā, ar. l. vlt. de ri. nu. & l. nō existi
mo, sup. de admi. tut. & hoc in donōne, sed in vēditione credo, qd
g oportet, φ pbet ᵍ φ fuerit emptor particeps. l. ait ptor. §. si qs par-
ticeps, ī. q̃ in frau. cre. Et sp itellige, φ pcedat cā pp q̃ venisse pcogi
8 tauerit maleficiū cōmittere, vt sup. dixi. † Quito p̄sumit, si de ppin
h quo sequat̃ delictū. l. si vēri, §. fi. ī. de priui. cre. ʰ & l. sed Iulian⁹, §.
sed & si filiꝰ ad Mace. ad hoc ext. de elec. c. officij, Cy. ponit i l. si qs
posthac, C. de bo. dā. φ in vēdōe oportet emptorē fuisse participē,
& ex hoc φ incōtinēti secutū ē, legis p̄sūptione p̄sumit animū p-
cessisse, ad qd optime facit anth. minoris. C. q. da. tu. pñ, & in cor-
po. ñ sumit, posset tñ esse maleficiū cōmisū talr̃, φ manifeste ap-
paret animum nō pcessisse, vt si occidit hoiem in inopinata rixa.
9 † Sextus & vltimus casus ē, si fit sub ɔdōe illa, s. dono si ɔtigerit bo
na mea publicari, l. vlt. & ibi no. ī. de stipu. seruo. & in l. Iulianus cū
10 tōne, in prin. sup. de pec. Et pdicta vera † i ɔtctib. īter viuos. Si uero
fiat don. causa mortis, tūc secuta sñia ɔdēnatoria indistincte reuo
cat, l. eius, q. §. 1. sup. de testa. & l. res vxoris, C. de dona. inter vi. & vx.
11 iunc. glo. no. ī. ia. q. l. si alijs Si vero † sapit nātm donōnis inter vi-
i uos, & donōnis cā mortis, vt dono fcā coniugi, vtrū ista donatio, se
cuta cōdemnatione reuocet. Et vr̃ φ nō, d. l. res vxoris. C. de do. in
ter vi. & vx. In ɔ̄riū vr̃ l. cū hic status §. si maritus. el 2. sup. de don. i
ter vi. & vx. Istud dubiū tāg. Iac. de Are. & soluit ipse sic. Aut erat
morte ɔfirmata & tūc secuta sñia reuocat, si sñia sequtur post mor
tē, in casib. in qb. pōt seq sed si nō est morte ɔfirmata, tūc nō reuo
cat, d. l. res vxoris C. de don. inter vi. & vx. Sed de isto dicto Iac. de
Are. miror, qd est dicere, φ postq est ɔfirmata facilius reuocat̃ q̃
ante, q̃ mors sequat̃, cū est in pēdēti. Ego dicerē, φ d. l. res, C. de do.
k inter vi. & vx. determinat̃ sm d. l. cū hic status, §. si maritus.ᵏ iu. de
don. inter vi. & vx. φ ibi non reuocat. Fallit in his criminib. in qbus
pōt dānari post mortē pp enormitatem criminis, cum sequatur
sñia post mortē, & hec salua meliori deliberatione. Prædicta ue-
ra, de reuocatione facta ipso iure, in casib. in qb. reuocatio nō
fit ipso iure, sed habet ā [illegible] suspicio pcedētis delicti pp coniun-
ctionē psonar̄, qa vxor, d̄ facili p̄sumerē fraudē, & cēt locus reuo
12 catoriæ, vt dixi secūdo c. ... Secūdū tps † est post delictū ɔ̄missū
añ accusatiōnē, & tūc q̃dā sunt delicta, pp q̃ statim ipso iure sunt
publicata bona, l. cōmissa, in q. iu. & qd no. L. v. in l. Imperatores, ī. d
iu. fisci ... incest. nup. ... incestas, & in corpore vñ sumit, &c.
cū fi. ... h. 6. & tūc nō valet donatio, vel alienatio, qa nō
[illegible] ū, cū statim amittit. Quædā sunt delicta, in qb. licet dnium
non ... interdicit ipso iure administrō, l. ɔ̄stitū, ī q, & a
... acc. & tūc nō pōt alienare. Fallit i alienatione
... necessaria, v. l. reos, ī. de sol. & l. alienationes, §. fa. erc. &
... §. p. hū, in q. de leg. 2. intellige p suis alimētis, p aduocatis, &
... cū p̄mentis. Quædā sūt delicta talia, i qb nō īterdicit̃
administrō, vt ē crē, l. aufert. §. i reatu, ī. de iu. fi. & tūc si alienatio
... reuocabilis, vt manumissio, tūc interdicitur, d. l. q pœnæ,ᵒ ī. de
... Sed si est reuocabilis, nō īterdicit, vt hic. Sed si in fraudē
... facta, reuocat, vt l. si aliqs, sup. in. & in l. si fraudē, in prin. ī.
... fi. siue ex ca lucratiua, siue ex onerosa sit facta donatio, ut
ibi ... pressē innuit tex. in frau. p̄sumo, ex oib. cau. sis pcedentibus,
... erat cephenlus, l. si in princ. ī. de bon. eorū, &c. &
13 ... sm Dy. † In tertio tpe post accusationē añ li. cōtest. & tūc
in illis casib. in qbus ante accusationē alienari nō pōt, post alienā-
ri pōt. ut dictus leg. Sed quia ante accusationē pmittitur alienatio
necessaria, hic dēt distingui, aut cōparet, & petit, vt sibi pmittat, &
tunc pmitti̅t, vt l. reos, ī. de sol. si est absens nō, l. fi. in fi. de requ. re.
14 † Quartū est tps post litis contest. & habemus gl. in l. ex iudiciorū,
ī. de accus. φ non potest fieri alienatio in crimine post litis ɔtest.
Et hoc vr̃ confirmari rōne, qa est effecta litigiosa per litis contest.
Gul. de Cu. in l. si non solum, in fi. cū seq. tu. de restit. in integ. dicit,
φ nō efficitur litigiosa, qa agit̃ principalr̃ de vindicta nō de bonis.
Facit l. qsq. §. Iulianus, cum glo. sup. de aqua plu. arcen. Cum ergo
non efficiantur litigiosa bona ante sñiam, & añ sñiam non hēt ius
fiscus, tūc oīs ɔtctus celebratus post litis contest. valet, put antē, ut
15 hic. † Quintum p & vltimum tps est post sñiam, q & tunc aut sñia
p nō suspēdit appellatione, & non valet vt hic, aut est suspēsa appel-
q latiōe, & valet, sed reuocatr̃, vt l. chirographis. §. 1. sup. de admi. tut.
& hoc officio iudicis, ad quē spectat retractare innouata appella-
16 tione pendēte. † Circa pdicta moueo dubiū, nōne nos habemus
in lege. φ fiscus hodiea die criminis cōtracti habet bona obliga-
r ta, r l. aufertur, §. fiscus, ī. de iure fis. & in gl. l. rescriptū, in princ. ī. de
pac.

ADDITIONES.

a Ale. Tertio. Vide Bal. in l. illud, C. de sacrosan. eccl. vbi hoc limitat, licet aūt solue rit collectas, non p̄sumitur simulatio, vt no. Bal. in d. l. mutuum, C. si quis alteri, vel sibi, vbi de materia, vide Imo. in d. c. illo vos. De materia simulationis, vide Bal. in l. cū pcib. de pb. Bal. i l. emptionē, C. plus val. q. a. g. 1. & no. in c. ad nram, de emp. & ve. & vide, φ no. voluit Bar. in l. ordo, & i l. et, C. de enecret. tu. & Bal. i d. l. illud. Quāt aūt dēt opponi exceptio simulationis, vide Bar. i l. Ab Anastasio. i fi. C. mā. Meno, Afflu. dec. 40. n. 17. & 63 in fi. & decis. 72. no. 3. Crau. cons. 100. nu. 6. Goza. consi. 94. nu. 55. 56. Soc. sen. consi. 164. col. 2. in prin. li. 2. Paris. cons. 53. n. 12. li. 1. & cōs. 54. no. 71. declarat Neuiz. cōs. 8. nu. 51. 52. Alci. cōs. 379. nu. 2. Adde quomō pbet̃ simulatio, Bal. cōs. 446. 4. li. & cōs. 83 e li. & 183. lib. & Ro. consi. 304. Paris. Vide Veron. in 24. præsump. & Ro. consil. 204. tenentem contrarium, uide de ista materia Are. late consi. 53. Veron. in d. 24. præsump. late Fel. in c. si cautio, ver. vlt. de fi. instr. vbi multa, & D. Lanc. Dec. in l. pacta nouissima, post gl. versi. & in quantum Bar. C. de pac. ubi alle. multa contraria.

b Paris. Venditor constituit, Vide D. Ias. in l. ab emptione, in fi. ff. de pact. Ale. consi. 48. vol. 2. Tom. consi. 304.

c Ale. Inspicio. Bal. in l. 3. C. de do. ante nup. dicit, φ constitutio precarij tollit omne vitium simulationis. Fallit quando tendit ad præiudicium fisci, vel aliorum creditorum. Et vide Bal. in l. illud, C. de sacrosan. eccle. & in l. 3. C. de suffrag. Adde φ prædictorum doctrinam Bal. limitat, nisi aliæ coniecturæ concurrant, quia tunc cōstitutio non tollit præsumptionem fraudis Ita vide eius consi. 246.

d Ale. Prædicta uera, &c. Fallit nisi esset præsumptio suspicionis, secundum Bal. in l. 1. C. de suffr. & Bar. in cons. Pet. Nicolæ.

e Paris. Sed an venditor. Vide Fel. in c. si cautio, de fi. instr. latissime Soci cons. 164. ver. circa quarta quæst. vol. 2. ver. 7. & vlt. Are. cōs. 53. ver. in cōtrariū, & consi. 6. in 3. dubitatione, dicentem, quia sola continuatione possessionis non potest allegari simulatio per venditorem contra emptorem, nisi sint aliæ coniecturæ. Meno. Dec. consi. 587. nu. 20. ver. 2. responde, Tiraq. de retrac. consanguin. § 1. gl. 2. nu. 15. & gl. 18. nu. 26. 24. 72. Are. consi. 158. nu. 12. Gozad. consi. 95. nu. 55. Socin. sen. consi. 264. col. 4. lib. 2.

f Ale. Venditor ipse. Adde Bald. & Sal. in d. l. emptor, C. plus uale. quod agitur, & Bar. in cons. Petrus Nicolæ, & omnino vide, φ eleganter no. Bart. in l. iusiurandū enim, §. procurator, quod ca conuentione, sup. de iureiur. & istis adde Pet. de Anchar. & Imo. in d. c. illo vos, de pig.

g Ale. Probetur. Sed D. Io. hic dicit, φ immo præsumitur contra emptorem, ex quo clandestine emit, per d. l. fi. cum ibi no. sup. de ri. nup. Adde ver. seq. φ ex breuitate ipsius præsumatur fraus. Pet. de Anch. consi. 159.

h Pom. De pri. cre. Vide in tr. Ro. cons. 68. & Barb. cōs. 11. vol. 3. & 23. & seq. e. vol. & Fel. in c. consultationibus de off. dele. & Anch. cōs. 751. & in simili Are. consi. 72. Menoc. Deci. l. præsens, 2. notab. C. de pac. Craue. cons. 153. nu. 9. late Tiraq. de retrac. consang. § 3. gl. 7. nu. 76. 77. Ruy. consi. 130. nu. 2. lib. 2.

i Ale. Sapit naturam. De hoc latius hic per D. Io. subcentem etiam, quid de donatione facta a patre filio in potestate, de qua etiam per gl. in d. l. si res.

k Barb. §. si maritus. Vel quando mortem sibi conscientia criminis cōsciuit, propter φ poterat damnari memoria, & sic habes intellectum ad illum §. intelligitur, qñ ante crimen commissum fuit facta donatio, vt sit specialr̃ in illis criminibus.
Pom. Cogita an §. si maritus, habeat locum, si donatio esset facta nurui per socerum, & deinde mortuo socero, damnaretur eius memoria, & an si esset per socerum, & eo mortuo postea, & etiam mortuo filio, filij memoria damnetur. Nam videtur, φ non per l. si vero, §. de viro, tu. sol. mar. Cogita, iste casus fuit in psona Io. de Becaria, & disputatur apud magnificos extraor. duc.

l Ale. L. ex iudiciorum. Vide plene no. ibi.

m Barb. Fallit in alienatione. Adde, qd̃ gl. in d. l. reos tenet oppositum, & in d. l. ex iudiciorum, inf. de accus. & videtur probari in l. fi. C. ad l. Iulia maiest. Sed potest dici, qd̃ si fiat alienatio soluendo creditorib. procedit dictum Bar. nisi forte minori pretio, vt hic dicitur. Et ita procedit gl.

n Ale. Vt l. reos. Sed gl. ibi tenet oppositum, & in l. ex iudiciorum, & videtur probari l. fi. C. ad l. Iuliam maiest. Sed dic, vt per D. Io. hic. Adde de secundo tempore, quando fit alienatio ante lit. contest. Pet. de Anch. in consi. 252.

o Ale. Vt l. q pœnæ. Intellige hoc, & limita, vt hic per D. Io. pōderātem d. l. q pœnæ.

p Barb. Quintum. Quod tamē nō placet dño meo, quia pēdentia appellationis, nō impedit fieri id qd̃ poterat fieri ante sententiam. l. postquā, §. Imperator, sup. de le. no. caue. Nec ob. l. chirographis, quia ibi non fuit facta reuocatio incontinenti, ex eo quia facta esset post appellationem, sed quia fuit confirmata prima sententia, & demum post confirmationem dicitur fieri reuocatio, quod non est in iure, qa sic etiam reuocarentur alienata post accusationem, l. fi. in fi. de bo. eo. in ...

q Ale. Post sententiam. Circa hoc uide per D. Io. hic.

r Ale. Omnia obligata. An fiscus habeat hypothecam in bonis delinquentium, & Bar. hic, quod non ante sententiam, l. 3. C. de iu. fis. li. x. & uide per Bal. in l. 3. & ibi Flo. in l. rescriptum, in prin. ī. de pac. & Bal. in l. 3. C. de reuoc. his quæ in fraud. cred. Adde eundem Alc. consi. 75. 3. lib.

pac.si,hēt bona obligata quantumcunq; alienatio sequat̄,reuoca-
tur hypothecaria. Nos habemus eōtra,qa pro pœnis nō habet bona
obligata,vt C.pe.fisc.creditores præferri,l.j.li.10.& Dy.in l.q̄ pla-
cuit,ff.de iure fis.tenet ꝯ istā gl.& non vsquequaq; bñ,vt ibi vide-
bitur. Veritas est,q̄ añ sniam nullū ius habet fiscus,l.ex iudicioꝶ,
17 ff.de accu.& hoc tenet Cy.ī l.si quis post.C.de bonis dam.† Quæ
ro in casibus in qbus dixi donationes non valere,an dano insolu-
a tum valeat.Iac.de Are.tangit,& bene,an l.si aliquis,ff.tit.j.Et de-
bes scire,q̄ licet bona transferantur in fiscum, trāseunt cum one-
re,l.si debitori,ff.d̄ fideiuss.Si ergo reus soluit,fecit quod fiscus de-
buit facere.Sic in hærede patroni,l.si patroni,in fi.sup.ad Treb.&
l.ita tñ,§.actiones,e.tit.Hoc est verū, nisi rem multo maioris va-
loris pro paruo debito dederit,qa vsq;ad debitum valet,& quod
est vltra reuocat̄,l.j.§.si qs in fraudē, &.si qd in fraudē patro. Et qa
ex modicitate ptij p̄sumit̄ fraus,l.p diuersas,C.mād.Sed aduerte,
qa oportet,q̄ de debito ꝯstet: alias si pars p cōfessionē fatetur de-
bitum,secus.l.j.§.q̄ si in lite, sup. si qd ī fraudē patroni.Quid si in
fraudē fisci aliqd nō quæsiuit. Dic vt in l.in fraudē,in prin.de iure
18 fisci.† Quæro,an officialis positus super executione,possit facere
istas reuocationes rerum?R̄ñdeo,non spectat ad officium execu-
toris,nisi prius facta reuocatione p sniam,vt Instit.d̄ act.§.item si
qs in fraudem,& sup.si ven.nom.mulier.l.j.§.j.Facit l.fraudē,&
19 l.cū fideicōmissaria,§.Aristo.ff.q.& a qb.† Sed q̄ro,an ante sniā
iudex possit facere descriptionē,& sequestrationem oīum bono
rum,ne dissipent̄? Vr̄ q̄ nō,l.d̄fensionis facultas, C.de iu.fisci.li.x.
Sol.q̄dā est descrip.ut sciat̄ quot sunt res,& ista pōt fieri, ar.su. de
uentre in poss.mitten.l.j.§.pe.Quædā est descriptio,seu īscriptio,
quæ significat rem esse Princip.s,uel fisci,& ista nō pōt fieri ante
sniam,d.l.defensionis facultas.eo.mō si posset fieri sequestratio,
ut ibi. Posset tñ eē ita vehemēs suspicio, q̄ res deberet apud reū
dimitti datis fideiussorib l.si. C.de ord cog.alias sequestrātur, ut
ibi.Facit sup.q fatisd.cog l.si fideiussor,ī fi.& C.quo.app. nō reci.
20 l.ab executione,cum sim † Quæro,quid hodie, cum fisco nō ap
b plicentur bona, sed certis psonis,ut in auth. [b]bona damnatoꝶ,
C.de bo.dam.an ea,quæ dicta sunt, habeant locū ī personis alijs
quam fisco. Et credo q̄ non,l.non vsq;, sup.si a par.quis fue. ma,

ADDITIONES.

a Ale.Tangit,& bene.Adde quod no.c.ad nostram.de emp.& vend.
b Ale.Vt in auth.No.ad auth.bona damnatorum.sequitur Bal.in l.2.ver. scias.C,
qui testa,fac.poss.& vide Bar.in d.l.non vsque.qui in simili q.videtur aliter loq.

LEX XVI.

1 *Verba enunciatiua,de quib.hic,inducunt fideicommissum, vel legatū, non donationē causa mortis.& etiam sapiunt naturā cōtractus inter viuos.*
2 *Verba enunciatiua incidēter ꝑpter aliud emissa,nō inducūt dispositionem,*
3 *Verba enūciatiua prolata pp se,dispōnē inducūt, si nā verborū hoc patit.*
4 *Verba enunciatiua incidenter propter aliud per modum conditionis emissa,quando inducant dispositionem.*
5 *Verba enūciatiua q̄ ꝓferūtur per modū causæ, quando dispōnem inducāt,*
6 *Verba enunciatiua si proferuntur per modum demonstrationis,quando dispositionem inducant.*
7 *Verba enunciatiua testatoris emissa propter se,in præiudicium tertij, dispositionem non inducunt.*
8 *Verba enūciatiua pp se emissa relata ad honoratū, dispōnem nō inducunt.*
9 *Verba enunciatiua si non proferūtur,sed intelliguntur per dictionem taxatiuam tantum,dispositionem non inducant,secus si proferuntur.*
10 *Verba enunciatiua propter se emissa,circa ea,quæ per defunctum nō sunt disponibilia,non disponunt.*
11 *Verba enunciatiua quando iuramentum interuenit,inducunt probationē, siue principaliter propter se, siue incidenter, siue propter aliud,siue ad aliam directa sint emissa,siue sint subaudita.*
Iuramenti effectus quatuor.
12 *Iuramentum non reuocatur propter errorem.*
13 *Verba enunciatiua emissa propter se, principaliter ad grauatum directa scienter,eorum quæ per defunctum sunt disponibilia, inducūt dispositionem,quatenus verborum significatio patitur.*
Fallit fauore libertatis,& vbi est iuratum.
14 *Testes ī scriptura(de qua ī ista l.) tot sūt necessarij,qd ī codicillis sufficiūt.*
15 *Verba enunciatiua in priuilegijs,an disponant,remissiue.*
16 *Verba enunciatiua in contractib. prolata ad liberationem, dispositionem inducunt.& quid quando ad obligationem.*
17 *Verba enūciatiua in iudicijs ante li.cont.non inducūt probationē,post sic.*

a
* Ex hac scriptura. [a]Verba enūciatiua [*]ī vltimis vo
luntatib.dispositionē inducunt.
b h.d.Ibi,habui.i.hēre coligeret.alias videret̄,q̄ loqueret̄ post mor-
tē.Pro declaratione gl.diuido eā. Primo format vnā q.ad declara
tionē lrē. Scdo ibi,sed ꝯ vr̄,tractat,qñ uerba enūciatiua ꝓferunt
incidenter pp aliud,p modū ꝯdōnis,& interserit,qñ ꝓferunt per
modū causæ vsq; ibi,itē ꝯ,de ꝯd.& dem.&c. vbi tertio tractat, qñ
verba enūciatiua ꝓferunt incidēter pp aliud,p modū demōstra-
tionis,vsq; ibi,Itē ꝯ de leg.2 l.Titia,&c. Quarto tractat qñ verba
1 enūciatiua proferūtur principaliter pp se,vsq;ad fi.gl.† Redeo ad
c primū,& q̄ro,an ista uerba inducant dispositionem inter uiuos,
an fideicōmissum, uel legatū· In glo.sunt tres opi.mediā tene,&
tenet Dy.& Ia.de Are.& oēs,s.q̄ facit fideicōmissum,uel legatū,
& q̄ donationem causa mortis nō inducant, quia donatio causa
mortis reqrit p̄sentiā partis,l.inter.mortis,ff.e.Itē sapit nām ꝯtus
inter uiuos,l.tā is.ff.tit.j.& l.2.de dote p̄leg.in gl.2.ī uer.legatū.Sed
hic nō ponit̄,q̄ īteruenirет partis p̄ntia,& sic prima op. nō est ue-
ra.Itē tertia op.nō est uera:qa,ut patet,tex.dicit, ex hac scriptura.
nō ergo ex alia agi pōt.Si dr̄ q̄ est donatio īter uiuos, nō bene dr̄,
qa in ꝯctib.dñiū nō trāsit sine traditione,l.si qs argētū,§.pe. C.eo.
nisi ī ecclesia,ut C.de sacrosan ecc.l.ulti.Sed tex dicit hic,dñiū ex
hac scriptura ptinere,hic nō p̄sumitur traditionē interuenisse,er-
go,&c. Præterea,absenti nō pōt donare,ut ff.eo.l.absenti,sed hic li
2 berti erant absentes.tene ergo mediā.† Venio ad secūdā partē gl.
d ibi,sed ꝯ. Et ext gl.primo op.C.de testa milit. l.[d]ex his uerbis.[d]ubi
uerba enūciatiua nō inducūt dispōnem nisi fauore militis uel li-
bertatis. Sol.Verba enunciatiua incidenter emissa pp aliud nō in-
ducunt dispōnem,vt in ꝯrijs: hic pp se fuerūt emissa. ergo hēs.q̄
verba enunciatiua qñq; incidenter pp aliud emittūtur: qñq; pp se
principaliter,secundario pp aliud.& tūc dēs scire, q̄ qñq; emittū-
tur pp aliud,vel p modū ꝯdōnis,vel per modum modi,vel p mo
dū causæ,vel p modū demonstrationis. & nō pōt alio modo ꝯin
gere,sed qñ per modū modi,non dico hic,quia sunt verba disposi
tiua,l.vlti.C.de his,q̄ sub modo.sed solū tāgam, qñ per modum ꝯ
dōnis,vel causæ,vel demōstrationis emittuntur, & de his tractat
ista gl.opp.de l ex facto,sup.de hære.instit.Sol.gl.ibi de rigore, hic
de æquitate,& sic illa corrigit̄ per istam,qa hoc importat ista uer-
ba,l.cotē,§.fi.ff.tit.j.& ibi vidistis gl. sed legū correctio est euitāda.
Hæc tñ sol.fundat̄ ex isto tex.qa dicit benigna īterpretatione, &c.
sed non dicit,benigne,quasi aliud sit de rigore, sed qa r̄ē in testa-
mētis adhibet,ut l.in testamētis,ff.de reg.iu.& in qualibet lege,l.
benignius,ff. de legi. Alia sol est,q̄ ibi in hr̄ditate,hic in legato. Sed
ista nō est bona,qa video, q̄ in hr̄ditate verba enūciatiua inducūt
dispōnem in exhæredatione,l.q volebat,de hær.īsti.multo magis
3 in ista,arg.l.cū qdā ff.de lib.& posth. Sol. † hic uerba enunciatiua
ꝓferūtur pp se,sed ibi incidēter pp aliud p modū ꝯdōnis,q̄ dispō-
nem non inducūt,vt arg.l.si qs sub ꝯdōne,sup.si qs omis.cau.test.
Op.de l.Titia,in prin.de lega.2.Sol.ibi testator fuit usus uerbis fu
turi tpis,q̄ ꝯdōnem faciunt,& ista est bona,& sic si in vim condi-
tionis ponunt,non inducunt dispositionē. Aliā sol ponit gl. quæ ēt
pōt esse bona,l.q̄ ibi non fuit expressa spēs,vel quantitas,& tō ēt si
e p modū dispositionis ꝓferant̄,nō valēt,d.l.cū post,§.gener,de iure
dot.Sed ꝯ p̄dicta vr̄,de vsufr.l. Proculus,in prin & l.denisq;,§.inter
f dum,de pecu leg.& l.pe.de colla.do.Sol.q̄ ꝯdōnaliter[f]proferuntur,
non inducit dispositionem,sed in aliquo antecedenti, uel conse-
quēn bñ inducit dispōnem ex p̄sumpta uolūtate testoris,ut in ꝯ
rijs,qñ illud antecedens,uel ꝯns poterat de uoluntate testatoris in
duci. Nam in d.l.Proculus.non poterat impleri ꝯdō,nisi ponas do
minium legatum,ideo dispōnem inducunt in dominio,ut in alijs
4 apparet. † Ex his ergo, quando uerba enunciatiua proferuntur
g incidenter propter aliud, per modum conditionis, distingue:[g]
aut non fuit expressa certa quantitas, uel species, & non indu-
cunt

ADDITIONES.

a Pom.Hac scriptura.Vide ad illam legem,& simil.s,Ale.in consi.145.in 2.uol.&
Old.consi.122.& Ro.65.vol.1.& Caprā 10.& Ale.82.vol.3.ubi ponit qd in uer-
bis enunciatiuis legis,vel statuti.& q̄ dicant̄ verba enunciatiua, vel narratiua.
* Clau.Verba enunciatiua.Quæ autem dicantur verba enunciatiua, vide Bal.in l.
si voluntate.C.de fideicom.lib.& in auth.ei qui iurat.C.de bo.auth.iud.poss.
b Ale.Dispositionem inducunt.Fallit hæc lex.ubi verba enunciatiua essent ꝓlata
ad diminutionem qa tunc nunq̄ inducunt dispōnem,si per talem dispōnem idū
ceretur augm̄.ꝓbatur in l.legata inutiliter.2.ff.de leg.1. Et de materia huius le-
gis vide plene p oia p D.Ant.in c.si.de fue.ab inte.p Cy.in l.j.C.de fal.cau.adie.
lega.aliqd p Cy.in l.non nudis.& in l.nō epistolis.C.d̄ ꝓb.aliqd p Bar.i l.cū ꝓpo
nerei.de leg.2.& qd i matrimonio, verū verba enūciatiua matrimonij in instru
dotali ꝓbent i p̄iudicium alteri[9]matrimonij.Inn.in c.illud.ext.de p̄sumpt.q̄ n.&
sequi Bal.i auth.si qs in aliquo.C.d̄ eden.& intelligit illud verū,quo ad p̄iudicium
tertij,sed bñ ꝓbat i p̄iudicium ipsorum enunciantium.Ad q̄ facit,q̄ no.Bar.i l.2.
C.de fi.instr.& qd sit enunciatio,vide per Bal in l.si uoluntate. C.de fideic.lib.
vbi alle.l.sciendū. §.dictum.sup.de ædil.edi.& l.tale.pactum.in prin.sup.de pac.
c Ale.Inducant dispositionem. Adde Bal.in l.j.C.d.fal.cau.adie.leg.
Adde,an verba enunciatiua in vltima voluntate dispositionem inducant. Abb.
consi.2.li.2.Pau.de Cast.consi.139.
d Par.f.l.ex his verbis.Vide in d.l.de.Lasslate,vbi facit regulam cum limitatione,
& quando uerba enunciatiua dicantur prolata propter aliud, & quando princi-
paliter propter se,vide Soc.cosili.127.ver.in primis.
e Ale.Non valent.Adde gl.in l.emptor.§.anulli.1.de cōt vendic.[9]& quod ibi dixi,&
quod no.Bal.in d.l.Titia.§.Titius.& Bal.in l.ex his.de test.mil.
Menoc.Adde Ferrat caute.1.per totam.Ruy.consi.27.nu.3.li.4.
f Ale.Sol.quod conditionaliter Limita,vt sing.no.per Bar.in l.licet.sup.ut leg.no.
c.Itē limitat multum no.oia uera uolentia verba enunciatiua non disponere,&c.
hoc esse verum, nisi talia verba forent geminata Ita no.Bar.in l.si cum scimus.in
prin.C.de agr.& cens,li.11 facit quod no.Bal.in l.cum fidem.C.de non.nu.pec.
De hac materia etiam uide,q̄ no.Bal.in l.non idcirco.C.de iu.& fac.ign.& in l.
si mulier.C.ad Vellia.Bar.co.tit.in l.cum testm.Bal.in l.pe.C.de iure delib.q̄ an
tem dicant uerba enunciatiua,uide tex.& Bar.in l.si quis mihi bona.§.iussum.
sup.de acq.hær.& quod no Bar.in l.j.in prin.in uer.3.dixi.de no.ope.nunc.& ui
de per Bal.in d.l.si uoluntate.C.de fideic.lib.
g Ale.Distingue.Vid Bal.i l.ex his.C.d̄ testa.mil.& ibi p Ang.add̄ i materia q̄ no.
Bar.i l.Pāphilo.i prin.d̄ le.3.p Bal.in d.l.nō idcirco.C.de iu.& fac.ign.Bald.in l.
uerba.C.de test.& l.pe.C.de iure delib.& in l.q̄ se patris.C.unde li.D.Ant.in c.
post cessionem,ad fi.de ꝓba.Io.And.de uer.sig.in c.Abbate.in gl.ex hoc uidei &
limitat Bar.in l.si forte uxor.insi de ca.pe.uide Bal.in cum aliqs.C.de iure delib.

cunt dispositionē, ſm vnā sol. glo.in d.l. Titia, in prin, de leg. 2. Vel
fuit expressa, & hoc secūdo casu, aut quæris, an inducāt dispositio
nē in eo quod venit in ꝯdõnem, aut in alio antecedenti, vel cōse-
quenti. Primo casu nō inducit. Secūdo casu, aut illud antecedēs,
vel ꝯns poterat ꝑ testatorē induci, & inducit dispõnem, si erat an
a tecedens necessariū, vt d. ll. Fallunt p̄dicta, qñ verba ꝯdõnalia ꝓ-
feruntur per ablatiuos absolutos, ꝙ dic, vt l. fideicommissa. §. cū ef-
5 fet, de le. 3. & l. in rõne. §, tametsi, ad l. Falc. †Venio ad ſm, s. qñ ver
ba enunciatiuā proferontur ꝑ modum causæ. ex hac gl. tu dicas ꝙ
verba enunciatiua ꝑꝑ aliud emissa nō inducūt dispõnem ꝯ l. qui
volebat, ſ. de hære. instit. Sol. prædicta hñt locum, qñ cōdõnaliter
b ꝓferūtur ꝑꝑ alia in modum causæ, b sed nos habemus l. q̄ dicit, ꝙ
verba enunciatiua prolata ꝑ modum causę inducunt dispositio-
nē ꝑ modū exceptionis, l. emptor, §. fi. ſ. de rei ven. Et vr̄ tex. in l. fi.
§. i. j. de do. exce. Sed aliter vr̄ tenere glo. ꝙ inducant dispositionē
ēt quoad actionē, l. si socer, §. Lucius, ſ. sol. mat. quod tenet Inno.
c de inc. ab intest. c. fi. c Et hoc placet, quādo in cā venit aliqd, quod
ꝑ testtōrē poterat disponi, nisi errasset, vt j. dicet, qñ ꝓferūtur prin-
6 cipalr̄ ꝑꝑ se. †Venio ad tertiū, qñ verba ꝓferūtur ꝑ modū dēmō-
d strationis. d Opp. de l. cū tale, §. fi. ſ. de cōdi. & dem. gl. tua dicit, ibi
verba enūciatiua emittūtur ꝑꝑ aliud demonstrādo, & ista est bo-
na, & ideo dispõnem non inducūt, l. ex his, C. de test. mil. Fallit sa
uore militis, & libertatis, vt ibi dr̄. Itē fallit si fuit iuratū, vt in auth.
quod obtinet, C. de ꝓb. Itē aduerte, ꝙ gl. ponendo casum in d. l. cū
tale, §. fi. dicit, ex centū, q̄ tibi legaui, des illi decē, & iō fit animo
e diminuēdi. Hoc nō placet, qa tunc inducerent dispositionē, qa le-
gatū de decē ñ pōt valere sine antecedēn, posito ꝑ modū demō-
strationis, arg. l. Proculus, de vsufr. & l. deniq;, §. interd ū, de pec. le
ga. Sed in d. l. cū tale, §. fi. dicit, ꝙ ex cētū, q̄ Titio legaui hæres dcē
dato: qa hæres pōt aliunde soluere, q̄ ex dictis centum, iō nō indu
cit dispõnem. Venio ad quartū, qñ verba proferūtur principalr̄ ꝑꝑ
se, & oppono, ꝙ immo dispõnem non inducunt, l. Titia cum te-
7 stamento, §. Caius, sup. de leg. 2. Sol. †verba enūciatiua dispõnē i-
ducunt, inquantum nā verborū prolatorum patiatur, sed secus si
illa verba nō patiātur, vt in ꝯrio. Vlterius op. de l. verba, C. de test.
Sol. ibi fuerunt emissa ꝑꝑ se, in præiudicium tertii: hic vero ꝑꝑ se
f in p̄iudiciū f hæredis. Op. de l. Lucius, §. filiā, ad Trebell. Sol. ibi ver
ba enūciatiua modificatiue fuerūt ꝓlata: iō vltra modificationē,
dispõnem non inducunt. Sed opp. de leg. a. C. de fal. cau. adie. leg.
Sol. ibi ironice verba fuerunt emissa. Itē op. de l. gñali, in prin. sup.
8 de vsufr. le. Sol. ibi, †ad honoratum fuerūt verba directa, & sic vñt
g verba adulatoria, hic ad grauatum. g Et ista sol. dat glo. in l. peto, in
prin. de lega. 2. Hoc tñ fallit fauore libertatis, ut l. Paulus, in fi. j. de
fideic. liber. Opp. ꝙ ista verba enunciatiua nō inducūt dispõnē, ut
9 l. rõnes, in fi. C. de proba. Sol. †verba enunciatiua quandoque pro
feruntur, & tunc procedunt ea, q̄ dixi circa legem istā. Qñq; non
exprimuntur, sed intelligūtur ꝑꝑ dictionē taxatiuam ibi positā, &
dispõnem non inducunt, ut l. rõnes, in fi. Sed oppo. hic grauat tñ
hęredem onere probandi ꝯriū. Sed ꝯ, C. arbit. tute. l. j. & l. cū pr̄,
10 §. pater filio, de leg. 2. Sol. †verba enunciatiua circa ea quæ per de
functum non sunt disponibilia dispositionē non inducunt. Præte-
rea illa verba non apponebantur circa ꝑsonam certā, & iō legatū
non valet in personā incertam, l. cū ex plurib. j. de man. test. Opp.
& vr̄, ꝙ ista verba dispositionem indicant, ut in auth. quod obti-
net, C. de prob. & in corpore unde sumi. de iureiu. a morien. pst.
11 Sol. ibi illud inducit iuram, ꝙ iurm opat, h primo ꝙ uerba enūcia-
h tiua inducunt probationē actus celebrati, siue iuret, siue iurasse se
dicat. l. cū quis decedens, §. codicillis. de leg. 3. & d. auth. quod ob-
tinet, & l. corpore vnde sumit: alias licet fideicom. inducāt, tñ nō
probationē actus iam celebrati. Sedo operatur, vt nō intersit vtrū
ꝓferantur verbo principalr̄ ꝑꝑ se, uel incidenter. Itē non refert ad
quem uerba dirigantur, ꝑ. auth. quod obtinet. Iō tertio operatur,
ꝙ uerba enunciatiua subaudita ex rigore uerbi taxatiui, quę alias
i non inducerent dispõnem, ꝑꝑ iurm inducūt, ꝑ d. auth. quod ob-
12 tinet. †Quarto operatur, ꝙ nō posset probari ꝯrium, s. error, ut est
gl. in l. rationes, C. de proba. tñ illud non vr̄ uerum: qa iurm erro-
neum nō habet cōsensum, l. ulti. ff. qui satisd. cogan. & l. fi. C. de nō
num. pecu. Sed dic, ꝙ hæc est ratio: qa iurando nr̄ uelle, ꝙ ualeat
13 omni modo quo pōt, l. cū pr̄, §. filius, de lega. 2. Collige ergo, † qd̄
uerba enunciatiua emissa ꝑꝑ se principalr̄ ad grauatū directa sciē
ter, eorū quæ per defunctum sunt disponibilia, dispositionē indu-
cunt, quatenus uerborum significatio patiatur, h. d. hęc lex. Fallit.
ut dixi, fauore libertatis, si iuramentum intercessent, i ut ex supra-
dictis apparet. Oppo. de l. nuda. inf. eod. Dyn & Iac. de Are. soluit,
quod ibi quis uolebat petere iure donationis inter uiuos, ꝙ non
potest,

ADDITIONES.

a Ale. Antecedens. Istud est cōtra tex. in l. ex his. C. de test. mili. Et posset respōde
ri ad l. Proculus. & l. pe. de col. ꝙ ibi erat principalr̄ ꝓlata propter se. Ad §. interdū
responde, ꝙ ibi ex interpretatione iuris, de necessitate inducitur dispositio.

b Ale. Per modum causæ. Et Bar. simpliciter tenet, ꝙ inducant dispositionem quo
ad actionem, sed idē Barto. in l. si socer. §. Lucius. hic allegata dicit verum, quoad
actionē personalem, nō quoad realem. Et sic saluat gl. in d. l. emptor. §. ancilla, hic
alle. Sed D. Io. in d. §. Lucius, tenet cōtra Bar. videlicet, ꝙ etiam inducant disposi
tionē quoad actionē in rem de quo late ꝑ eum ibi, & sic se remittit ad ibi late di
cta per se ꝑ Ang. in d. l. ex his. de test. mil. Et adde, ꝙ Bal. i auth. & q. C. de bon

auth. iud. poss. dicit, ꝙ verba enunciatiua dispositiua cognoscuntur hoc mō: quia
quoties sermo est de voluntate determinanda, perficienda per actum alterius vo
luntatis, tunc non disponunt, sed enunciant; sed qñ non requiritur actus alterius
voluntatis, tunc disponunt, & dicit Bal. in l. 2. de nece. ser. hæred. insti. per illum
tex. ꝙ illa enunciatiua dispositionem inducunt ex interpretatione non ex signifi
catione vocabuli. ff. de leg. 2. l. vnum ex familia, §. fi.
Adde quando verba enunciatiua per modum causæ inducant dispositionē. Bal.
consi. 14. lib. 1. & consi. 170. eo. lib.
c Ale. Cap. fi. De intellectu illius c. plene per Bal. in l. 2. C. de sacrosan. eccle.
d Ale. Demonstrationis. Adde quod no. Bar. in l. demōstratio falsa. §. quod autem.
in ver. 5. quęro. de cond. & demon. vnū ꝙ no. dixit Bar. in l. gerit. de acq. hęr. in 2.
q. prin. ver. circa tertiā. videlicet, ꝙ si i instrumento ꝓcuratorio dicat, talis facit ta
lem ꝓcuratorem ad lites, vel talis hæres talis, tibi salutē dicit, &c. ista verba enū
ciatiua ꝑꝑ aliud emissa, plene probant talem esse hæredem talis, quod bene no.
e Ale. Placet. Per Bal. in d. l. ex his. de test. mil.
f Ale. Præiudicium. Vide quod no. dicit Bar. in l. pater. §. fundum. per illum tex. de
leg. 3. & istis adde plene Bal. in l. ex his.
g Ale. Hic ad grauatum. No. ꝙ verba enunciatiua quando proferuntur principali
ter propter se, si referūtur ad honoratum, vt Seius hæres meus dabis tibi cētum,
tunc non disponunt: secus si ad oneratum, vt ad hæredem, puta quia dicit, hæres
mi dabis Titio centum. Et ita videtur sentire Cy. in l. j. C. de fal. cau. Sed secūdū
D. Io. potest dici, ꝙ vtroque casu disponunt, vt hic per eum, qui respōdet ad l. ge
nerali, ꝙ ibi fuerunt adiecta aliqua verba, ex quibus colligi poterat testatorē po
tius consultiue loqui, q̄ dispositiue, vt paret ibi ex litera, & ibi etiam sensit gl. ſm
D. Io. hic, & ita etiam illum tex. videtur intellexisse Bal. in c. j. in fi. princ. de natu-
ra. alias de suc. feu. in add. Sed prompi. Bart. hic videtur in l. Iulianus. §. ex his. de
lega. 3. ſm intellectū Bar. in l. Pamphil. in prin. de lega. 2. Adde Bal. in d. l. ex his
Cy. in l. 2. C. commu. de leg. in 6. opp. Bal. in l. j. de fal. cau. & ibi per Cy.
h Ale. Iuramentum operatur. Adde ꝙ non potest reuocari cōfessio facta in vltima
voluntate, si facta fuit præsente creditore, & acceptante, vt no. Bart. in l. rationes
C. de ꝓbat. Itē nisi notarius acceperit illā cōfessionē ꝑsens, tanq̄ publica ꝑsona.
Itē nisi priuata ꝑsona receperit talē cōfessionē, tāq̄ negotiorū gestor. Et ita hic
no. ꝑꝑ ea, q̄ dicit Bal. in d. l. rationes. & hic ꝑ Mod. & firmat Bar. in l. cum q̄s. §. co
dicillis. de leg. 3. Et omnia hic dicta per Bar. circa effectum illius iuramenti seq-
tur Pet. d̄ Anch. i cle. j. de ꝓba. & hic adde Bal. i d. l. ex his. C. d̄ testa. mil. vbi vide.
Adde an confessio facta in testamento, præsente parte possit reuocari, Bar. consil.
154. & 180. & 280. & 220. 2. lib. Rom. consi. 171.
i Ale. Propter iurm. Adde Bar. in l. Titia cum testā. §. Caius. de lega. 2. Et cum Bar.
hic trāsit Pet. de Anch. in d. cle. j. Et vnū no. ꝙ quoties in instro sunt apposita ali
qua verba enūciatiua q̄ sūt d̄ substātia, ad valorē actus de quo agit, in ꝓdit enū
ciatiue narratū esse verū, quoad ualorem illius actus, nisi aduersarius ꝓbet con
trariū, vnde si instrm dicit, ꝙ ego ꝓmisi centū Sticho seruo Sempronij, illud ꝓbat
Stichū eē seruū Sēpronij, quoad hoc vt ipso valeat, vt est casus in l. optimā. C.
de cōtrahē. & cōmit. stip. Sed si postea inter Sēꝓniū, & me, [illegible] principalr̄
de dño Stichi, illa cōfessio plene nō ꝓbaret c. illud. de præsump. & ibi hoc tenet
D. Ant. Quod bñ no. ad multa. Vide in l. cū scimus. C. de agric. & cēsi. li. 11. & Bal.
in l. j. C. de fal. cau. adie. leg. & i l. nā idcirco. C. de iu. & fac. igno. & in l. cū aliqs.
C. de iure delibe. vbi late. Et si notarius ēt i instro assertiue dicit. Titius procura
tor Martini, promittit Caio, illa verba nō probant illū esse procuratore Martini,
vt no. Bal. in rub. C. de fi. instr. alle. Inn. i c. qm̄ cōtra falsam. ext. de ꝓba & i c. cū
i iure. de offi. deleg. vbi ēt Io. And sequtur Pet. de Anch. in cle. j. de ꝓb. Vide, q̄ scri
psi post Ang. in l. satisdatio. inf. rem rat. hab. De quo ꝑ Cy. in l. ēt in d. l. optimā.
Subdit ēt Pet. de Anch. in d. clem. j. ꝙ similiter si dr̄ in instro, Actū in tali castro ia
lis diœcesis, ꝑꝑ multa similia instrumenta, verba incidenter sic ꝓlata, non ꝓcāt
castrum esse illius diœcesis, remittit tñ se ad no. per Cy. in d. l. optimam. & in l.
cum aliquis. C. de iure delibe. qui tenet cōtra no. per gl. 2. in c. cum olim, de cēsi.
Et de istis verbis enunciatiuis, tangentibus tertiū absentem vide in Spec. de fen.
prola. & §. ut autē. ver. & no. & de instru. edi. §. rest at. ad fi. in summa. Et quid de
instrumento dotis, an probet matrimonium, dixi de adult. l. si vxor. post Bar. re-
fert ēt Pet. de Anch. in d. cle. j. ꝙ Io. And. in d. c. cum in iure, circa finem, dicit, ꝙ
verba in instrumento ꝓlata p̄sentibus partibus, semꝑ faciūt cōtra eas, & [illegible]
est eis, & vide Bal. in d. c. qm̄ cōtra. Et verba notarij sꝑ vbr̄ de assertione partiū
& eis nocēt. Bal. in rub. de priui. do. ad fi. & in d. l. ab executore. C. quo. appe. In
cōtrariū no. Bal. in d. l. optimam. Sed si dicta verba non emissa principalr̄, sed in-
cidenter, tangerent ꝑiudicium absentis, tunc secus, vt si i sñia dr̄. cōdemnamus
talem ꝓcuratorem talis, qa nō ꝓbat mandatum, vt dixi. Bene faciunt not. ꝑ Bal.
post Bar. in auth. si q̄s in aliquo. C. de eden. & ibi dixi ſm Bal. in vsib. feu. Et qd̄ si
notarius dixit, talis sanus [illegible] ente, &c. vide Bal. in l. j. ver. modo q̄ritur. C. de con-
fes. & qd̄ si instrm dicit. Ego cōduco a te talem rem tua, an per hoc ꝓbet re dñm
Bal. in l. ad ꝓbationem. C. loc. Et qd̄ si cautum in actis publicis, ꝙ Titius positus
fuit in banno, eo ꝙ citatus nō soluit, nunqd̄ ꝑ illa verba enunciatiua ꝓbetur in-
terruptio ꝑscriptionis ꝑ citationem, vide Bal. in l. gesta. C. de re iudi. vbi vr̄ tene-
re ꝙ sic. Et ibi similiter, quid si notarius dixerit, talis testis iuratus deposuit, quia
tunc ꝓbabitur iuramentum. Facit ꝙ no. Bar. i l. Theopōpus. de do. præ. & no. ꝑꝑe
tuo, ꝙ verba enunciatiua ꝑ dote, inducūt plenā ꝓbationem, ꝑ id qd legit, & no.
in l. 2. C. de do. ꝓmiss. tenuit cōsulēdo Bar. in cōsi. incip. factum sic se ha[bet] Titius
Seius. Caue tñ, quia gl. in d. l. j. & gl. & Doct. in l. cū de in rē verso. de vsur. tenēt,
ꝙ nō sit fauor dotis, sed ius cōe. Adde qd̄ in instrumentis antiquis verba enun-
ciatiua ꝓbant, vt dicit post Bal. in l. cum aliqs. C. de iure deliberan. An autem ver
ba testis enunciatiua ꝓbent, vide Bar. in consi. inci. statuto ciuitatis Flor. cauet,
quod forensia, &c. vbi vr̄ velle quod non, quando sunt emissa propter aliud.
Adde inquātū Ale. hic in apost. dicit. ꝙ si i instro dr̄, Titius ꝓcurator Semꝓnij, ꝙ il
la verba nō ꝓbāt illū fuisse ꝓcuratorē, quod illud est verū in sui fauorē, sed in iui
diciū ꝓbāt ēt quo ad tertiū. Ita tenuit Ro. cōs. 62. q. all. Spe. ita tenere in ti. de ꝓcu
rõne. ver. illud quoq; notādū. Et an in instris antiqs verba enūciatiua ꝓbēt, vid.
Abb. cōs. 61. li. 2. & Bal. cōs. 96. li. 2. & consi. 299. e. li. vbi dicit, ꝙ verba enūciatiua
de partium voluntate scripta, faciunt fidem, nisi in personis contrahentib. esset in
habilitas, ut ff. de leg. 3. l. cum quis. §. codicillis. & de probat. l. qui test. Item predi
cta limitat, nisi de ipsius actib. qui enunciatiue, proferuntur, esset necessaria scri
ptura, quia tunc illa verba prolata non facerent fidem. Exemplum potest poni in
tractatib. qui requiruntur, quando Ecclesia vult aliquam rem alienare, ut illa ꝑ
cedentibus tractatibus, non probet, nisi appareat de scriptura ipsorum. Concl[u]-
dit tñ ibi, quod nulla lex est quæ dicat, quod hoc non possit probari per testes,
ideo exemplum aliter poni potest. Ipse i [illegible] terminis consuluit, de quo etiam
vide per Pet. de Anchar. consi. vlti.

potest, cũ pñtia psonæ nõ ĩtercesserit, hic iure legari, ubi non refert
cũ quoq; loquat. l. miles, ĩ pri. & l. cũ pr̃ §. donõnis, de leg. ii. Op.
de auth. si qs in aliquo, C. de edẽ. Gl. br̃ in l. donatio. C. eo. tãgit istã
opp. & soluit, ut ibi p gl. hẽs, eo modo soluit hic Dy. circa l. nrãm.
14 † Quæro in ista scriptura, in qua qs ↄfitet, quot testes a sũt necessa
a rii. Et dic tot, quot sufficiũt ad codicillũ, vt l. vlt. C. de do. cã mor. &
l. fi. in fi. C. de codi. Sed aduerte, si testãr non vult solẽniter testari,
sed vult in fide hr̃dis ponere, & sĩ de hoc ↄstat, tũc inducũt dispõ-
nẽ, & grauamẽ, vt C. de fideicõm. l. fi. sm vnã lect. q̃ Doct. tenent,
15 Inst. de fideic. hær. §. fi. Quæro, † qd si ĩ priuilegio[b] de Papa Abbati
b S. Pet. immediate nobis subiecto, an hæc verba inducant dispõnẽ
ut sint sub Papa, & exẽpti ab Epõ? Et dic, vt in c. si Papa, ext. de pri
16 ui li. † Quæro, qd si in ↄtrãctib. c Iste est difficilis passus, sed salua me-
c liori deliberõne dẽs dicere. Aut verba enũciatiua ĩ ↄtrãctib. pferunt
ad liberõnẽ, & tũc dispõnẽ faciũt, l. tale pactũ, ĩ prin. de pac. Et hoc
est verũ in inductis principalr̃ pp se; sed si ob aliud incidẽter, nõ in
d ducũt[d] dispõnẽ, l. iubemus, C. de lib. cau. Si uero ad oblõnẽ emittã
tur, tũc distingue, aut emittunt principalr̃ pp se, & inducunt probõ
nẽ, non dispõnem, l. Publ. s. depo. §. fi. Si pp aliud, tunc aut in ↄtrãctu
aliquo inter pñtes celebrato, & tũc inducũt pbõnẽ, seu pñumptio-
e nẽ, donec pbet̃ e ↄtriũ, l. optimã, C. de cõtrit. & ↄh. stip. & l. qdã, ĩu.
de pb. Si simplr̃ emissa abñti, tũc pbõnẽ nõ inducũt, l. epl̃a, in pri.
s. de pac. & l. nõ nudis, & l. nõ epl̃is, C. de pb. Ad vnũ aduertas, qa
si illa verba pferunt sup aliquo iure, in quo sit dare quasi possesso
riũ illius iuris, constituũt illũ, ad quẽ verba dirigũtur, possessorẽ il
lius iuris, l. nõ nudis, & l. ñ epl̃is, C. de pb. & d. l. pe. s. de pb. Vbi aũt
dixi inducere dispõnẽ, dices sp inter pñtes, uel inter absentes, p
17 nũciũ, vel epl̃am, l. vlt. s. de pb. † Quæro, qd ĩ iudiciis, an verba enũ
ciatiua inducãt dispõnẽ? Et vr̃ q̃ no, l. q familiæ. s. fa. er. q̃ est vtilior
f lex, q̃ alia ad hoc. Br̃, verba enunciatiua in iudicis ante li. contest.
non inducunt pbationẽ, qa p̃t pœnitere ante li. contest. sed post li.
contest. inducunt probationem, licet posset probari contrarium.

ADDITIONES.

a Ale. Quot testes. Declara ut hic per tmo.
b Ale. Quid si in priuilegio. Vide aliquid hic per D. Io. & adde q̃ dixi in l. quidam consule ... de re. iu. & uide in c. nonnulli, de rescr. ubi vr̃ dixisse, qd talia uerba Papæ, dispõnem inducunt. D. Ant. ibi dr̃, illud nõ esse verum, nisi sint assertiua. Sed D. Io. ibi in terminis illius gl. vr̃ eã tenere, per cle. literas, de proba. & scd̃m eũ vr̃ voluisse Fed. cons. 32. alias 27. Item repetunt Doct. in c. ex parte decani, de rescr. & uide tmo in c. cum olim, de cens. & tex. 25. q. 2. q̃ aũt Io. And. in Spec. ti. de inquisi. §. nunc tractemus. ver. hoc aũt no. & ver. seq. & quod not. Bal. in l. neq̃ in fi. C. de proba. dixi c. significasti, post Mod. de hõ. Quid in literis Papæ, appellantis te clericum? per Io. And. in reg. non licet. Quid in uerbis legis narratiuis? Fed. consi. 36. quem sequitur I a. Ro. in 3. Caio. & dum alleg. cle. literas. Adde q̃ Pau. de Ca. no. eam limitat, in consi. 159. anci visis & examinato, &c. ut illa cle. q̃ est contra regulas iuris cõis, solum habeat locum quoad clericos, q̃ sunt subditi Papæ, & quib. ipse præiudicare potest, non inter laicos non subditos, ad præiudicandum eis, saltem iure quæsito etiam si ageretur de feudo ecclesiastico.
c Ale. Quid si in contractib. Vide D. Io. hic & Bal. in d. l. ex his, de test. mil. & Bart. in l. si lon. ... de cap. ... & uide in l. cum scimus, de agr. & cen. li. 11. Quid in eplis uide Bar. & Bal. in l. non epistolis, C. de prob. adde Bal. i. j. de tal cau. adde. l. & ibi Cy. Parit. Vide Fel. in c. cum uenerabilis, ver. limita dupliciter, de except. Ias. in l. ex his uerbis, C. de testa. mil. ubi late.
d Ale. Nõ inducũt, D. Io. hic tenet cõtra Bar. & ẽt Ro. sed opi. Bar. circa cõtractus in sub. sequẽ. Pet. de Anch. in cle. literas, de prob. ... aũt emittunt principaliter p se, & inducunt probationẽ, & c. uide Bal. in rub. de confe. Prin. & intellige Bar. hic qñ circa certam cautam expressam proferuntur in personalibus, per ea quæ hic tangit gl. uel etiam sine cauta in realib. uel simulib. per Cy. in l. non nudis, & in l. non epistolis, & per Bar. in l. cum falsum, C. de iu. & fac. ign. Imo. & Rom.
e Ale. Probetur. Si tamen scienter proferunt super eo, super quo partes possunt præiudicare, non admittitur probatio in contrarium, alias sic, per no. per Cy. in l. nõ nudis, in vlt. q. & per Bal. in l. cum falsa. Item dum Bar. hic alleg. l. optimam. D. Io. tenet contra eum, & bene, et etiam D. Lud.
Parif. Vide Soc. cons. 4 1. ver. nemo, in antiq. qui tenet idem.
f Ale. Ad hoc br̃. Adde Spec. in tit. depo. §. 7. ver. 11. & latius, et melius, quã Bar. hic no. Bal. in l. cũ precum, C. de li. cau. et in l. ex his, C. de testa. milit. et in l. 1. C. de fal. cau. adhe. le. vbi et p Cy. et Bal. in l. si magnũ, i fi. C. q. accus. Et qualiter hoc dictũ possit intelligi, dixi post Bar. in l. si cui, §. j. de leg. j. et uide Bal. oino i l. j. C. de conf. D. Ant. in c. fi. de cõtel. reputat hoc no. et uide Bal. in l. error, de iu. et fa. ign. et uide Imo. hic, et Bal. in l. qui familiæ, ... et Bal. in l. certũ, §. si qs absente, ff. de cõfes. et qđ ibi dixi, adde q̃ Bar. in l. admonendi, uer. item quo, qđ si instrumentum publicũ etc. vr̃ velle, qđ verba enũciatiua saltẽ inducant semiplenã probationẽ. Ad qđ uide, q̃ dixi in l. si cui, §. fi. a filio, de leg. 1. post Bar. et Bal. in l. serui electione, in prin. e. ti. ubi dicit, gl. ibi esse signanter no. qđ in actib. inter uiuos, uerba enunciatiua emissa principaliter propter se, non disponunt, dum glo. dicit, qđ uerbum ibi, nolo eligere, non inducit dispositionem, Sed Bal. intelligit aliam glo.
Adde, in uerba enunciatiua iudicis arbitrio probent? Rom. consi. 157.

L E X XVII.

Si in stipulatum. Per acceptilationẽ p̃t fieri donõ h. d. An ista donõ acceptilationis cã
facta egeat insinuatione, dicã ĩ e. l. Modestinus. Vides ergo, q̃ li-
cet verba acceptilationis dicãt, ↄfiteor me hẽre, accepiq; tuli q̃
a mihi dẽs, q̃ex istis uerbis nõ pbat pecuniã in veritate a creditore
receptã, facit l. licet, in prin. s. de iu. do. Et hoc iõ, qa illa verba vsr̃
magis apposita ad solẽnizãdũ acceptilationẽ, l. & uno, §. j. de acce-
pti, q̃ vt veritas sit pecuniã acceptã. Præterea, si in veritate pecunia
esset soluta, nõ esset necessaria acceptilatio, cũ solõne cesset, & sit
sublata actio, uerba illa inseguunt sm acceptilatiõis nãm, l. si stipu-
latus, s. de vsur. facit ad p̃dicta int. tit. t. l. mortis cã capiẽ, §. 1. & §. fi.
& s. de ↄd. ob cau. l. si qs accepto tulerit, ubi nõ interuenit accepti-
lario. Ad l. postq̃, ff. de pac. r̃ndeo, q̃ vtrũque est principale. Ad l. si
actor. sup. de iureiu. fuit iuratum super iure, non super facto.

ADDITIO.

a Ale. Non probatur. No. q̃ confessio de accepto etiã p aliquam stipulationem nõ probat ueram numerationem, & idem no. Bar. in l. j. quæ in frau. cre. & uide Bar. in l. cum ex pluribus, sup. de sol. Bal. latius in rub. de reuo. his q̃ in frau. cre. & ibi qd si addantur illa uerba, habuit, & recepit, Ro. in l. prædia, de acq. possess.

L E X XVIII.

1 *Donatio quatenus continet aliud pactum, cadit in contractum innominatũ, & est locus pœnitentiæ.*
2 *Emptio uel permutatio, an erit si pro fundo tuo do tibi centum, & equum.*
3 *Cõcessio fcã Abbati de vẽdẽdo ex bonis monasterij p certa cã, cõpbẽdit alienationẽ factã p Abbatẽ, partim pro cẽtũ, & partim p alia parte terræ.*

Aristo ait. Cõtractus innoĩatus, quatenus ↄtinet donõnẽ
nõ p̃ot ex pñia reuocari, h. d. Ibi, cũ donõne, ſ
an oblõ. & donõ ex eadẽ traditione oriant. Itẽ ibi, oblõnẽ non ↄhi
.i. non obligari donatariũ donatori. Ibi, donõ est, i. inquantũ datio
illã donõnẽ ↄtinet. Ibi, an quẽnisi agi, i. ad seruũ ex pñia quia do
natio aliqua esse vr̃. Ibi, oblõnem de reddendo ex pñia, Opp. & vr̃,
q̃ ex pñia possit reuocari, l. 3. §. 1. de ↄdi. ob cau. Sol. ibi nõ fuit sim
plr̃ donõ, sed ob cãm datio. Deinde op. qa aut fuit in mora manu-
mittẽdi, & ex ↄstõne erit liber. Aut nõ fuit in mora, & non potest
ↄueniri. Et solue, ut gl. & tene q̃ uis de trib. vel dic, q̃ loqr̃ de actio
ne, q̃ orit̃ ex receptione, nõ tñ de ea, q̃ orit̃ ex cessatione, l. si pecu-
1 niã, §. 1. s. de ↄd. ob cau. † Vides ergo hic, q̃ quatenus donõ ↄtinet
a aliud pactũ, cadit a in ↄtrãctũ innoĩatũ, & est locus pñiæ. † Quæro, qd
2 in aliis ↄtrãctib. Pone, p fundo tuo do tibi cẽtũ & equũ, erit ne em-
b ptio, b vel pmutatio? Et dñt qdã, q̃ vr̃ emptio, & pmutatio mixtũ,
vt hic. Tu dic, si principalr̃ emitur, licet aliqua spẽs det, totum erit
emptio, l. tenet. 1. de act. emp. Si principalr̃ pmutat, totum erit per-
mutatio ext. de rer. pm. c. ad qões. In dubio inspiciã q̃ plus ualet, vt
si ualet plus res, q̃ dat p re, q̃ pecunia, sit pmutatio ut d. c. ad qões
alias esset emptio, ar. l. q equid, §. fi. j. de acq. re. do. Nec erit locus
pñiæ in aliquo, ut s. de fu. expor. l. q̃ sini. Nec ob. l. 3. e. ti. & q̃ ibi no.
Nã vt ibi dr̃, est locus pñiæ, q̃tũ ad hoc, ut ↄstõ nõ hẽat locũ, nõ q̃a
emptor possit manumittere si vult, & vẽditor ñ p̃t reuocare, vt d.
l. q̃ sini, & no. C. si mã. ita fue. al. ne ma. l. 1. Nec ob. hæc lex, qa hic
3 fallit fauore exercẽtis liberalitatẽ, q̃ est notãdũ. † Et p̃dicta faciũt
ad q. q̃ uidi. Papa ↄcessit Abb. S. Petri, q̃ possit vẽdere d bõis mo-
nasterij ex certa cã. Abbas uẽdidit fũdũ p cẽtũ, & p quadã alia pte
terræ opponebat, q̃ ñ valet, qa sñiã solũ habuit d vẽdẽdo. Sed hic
fuit ẽptio, & pmutatio mixtũ, nec apparet inq̃tũ, ergo ñ ualet, ut s.
d ĩ dic addi. l. cũ duo. Sed veritas est, q̃ in totũ ẽ uẽditio, ut s. patet.

ADDITIONES.

a Ale. Cadit. vide Bar. in l. fi. de condi. ob cau.
b Ale. Erit ne emptio. Ad hanc q. uide, quæ no. Bar. in l. 2. in princ. & q̃ ibi dixi post eum, ff. si cer. pet. Adde tex. no. ubi Bar. in l. si emptione, in princ. sup. de contrah. emp. Et ultra hæc dicta, adde, q̃ in casu dubij, aut pecunia datur et species, & erit contractus permutationis, ut no. in l. fi. su. de co. ... ob cau. & q̃ no. Io. An. in d. c. ad quæstiones. Si uero datur pecunia cum una alia re ad numerum, &c. dic ut hic p D. Io. Ad prædicta adde te. in l. 7. §. item Pomponius, et 1. fi. depo & l. fundi partem, su. de contrah. emp & l. si sterilis, §. si tibi, de act. emp. & illis adde te. no. in l. insulam, de præscr. uerb. & idem, qđ Bar. hic affirmat Io. An. & Abb. in d. c. ad qões, adde Bal. in l. 1. C. de re. pmu & in plud. feu. & uide Pe. de Anc. in c. quanto, per illum tex. de iod. & Bar. in l. sicut, §. uenditionis, qui potio. in pig.
Menoc. Adde Alcia. l. 2. in prin. nu. 18. de uer. obl. & in leg. 3. de uer. sig. char. 162. Affli. deci. 72. nu. 2. 4. dicit hanc doctrinam procedere in dubio, secus in claris. Dec. l. imaginaria nu. 2. in ti de reg. iu. Rub. cons. 442. nu. 3. Goza. cons. 90. nu. 10. Tiraq. de retract. consang. §. 30. glo. 1. nu. 9. 10. & ibi, nu. 13. 14. quid si species, & quantitas sit data, & non apparet, qđ est plus, quæ iudicatur, an permutatio, an venditio, & in simili casu Soc. sen. consi. 4. col 2. li 3. & consi. 22. nu. 4. 5. li. 4. Didac. lib. 2. variar. resol. c. 4. nu. 9. Ruy. consi. 182. nu. 15. li. 4. Dec. q. 144.
Adde quid si emphyteuta ius suum uille, qđ ualet sexcenta, alteri dat pro vno cãpo terræ, uel decem perticis, q̃ valent centũ, & p quingentis, & contractum faciat pmutationis, an in rei ueritate erit permutatio, uel uenditio? qa si permutatio ñ cadit in pœna, Pa. de Ca. ẽt qđ hoc habuit de facto, & qa pecunia pponderabat, dicebat q̃ erat venditio, ut no. hic Bar. excipiebat, q̃ Bar. loqr̃ indistincte, & qñ constat de aio cõtrahentis, q̃ uoluit pmutare, qđ est pmutatio, ut uoluit Bar. i l. 1. de rer. permu. vñ ipse dicit, qđ si pecunia addita non excedit valorem rei, uel excedit i modico, pcedat opi. Bar. in d. l. 1. in dubio uero dicat actus mixtus. Si aũt pecunia multũ excedat, tũc indistincte fit uenditio, et si actũ sit, qđ fit permu. Maxime qñ tractat̃ d p̃iudicio alteri⁹, ut i casu p̃dicto. Quid aũt si d ↄtrãctu ẽptionis dẽat solui gabella, nõ de ↄtrãctu locationis, & locãtur p̃dia, & tradũt aialia æstimata p certo p̃tio periculo cõductoris, an illa æstimatio faciat, quod dẽat solui gabella? Pe. de Anc. cõcludit, qđ ñ, qa dẽt attendi principale ppositũ ↄtrãctus eius cons. 71.

1 *Donator an teneatur de euictione, q̃ sic, quãdo donatio incipit a promissione Aliter agitur de euictione pro re donata, & aliter pro re vendita.*
2 *Donator tenetur de euictione, etiam quando donatio incipit a traditione, & euictio est promissa per stipulationem, idem si pacto nudo.*

a §. Labeo[a] ait, si quis. Donator nõ tenetũ̃ euictio ne, sed d dolo si ĩtercessisset

Opp.

ADDITIO.

a Pom. Labeo. Adde, q̃ hic dt̃ Im. q̃ quidã allegant gl. sing. in l. fi. su. de cõd. ob cau. scd̃m opi. Io. q̃ ubi in contractu inominato der caueri, cautio dẽt esse fideiussoria & sic debent per Bar. alle. intelligi. Sed certe illa opi. ubi cõtter non teneror, nec habet rationem, quia in contractu nominato, ubi cauetur, non datur fideiussor, ergo nec in innominato. Etiam dicunt, q̃ ubi donatur res aliena, & est facta traditio, liberatur a primitiua. Et dicunt esse casum singularem in d. l. fi.

Opp.q debuit sumptus retinere,& si nõ fecit,sibi imputet.Dicũt
quam hic erat malæfidei sed hoc nihil est dice. c Dic,q nõ potuit
retinere,qa nõ possidebat,vel erãt expẽsæ, quas ex retẽtione non
possit retinere,l.in fundo ff.de rei ven. Et soluit Dy.aliter,q iste donãs
fuit in dolo,ille nõ retinet,in culpa,& sic dolus pponderat, l.itẽ si
obstetrix,in fi.ad l.Aql. † Quæro,an de euictione teneat. Dic vt in
1 gl.& no.& signa eã. Alibi est gl.q [a]melius dr,i l.2.C.de euic. Et sic
b pistorũ decisione primo videamus, qñ donõ incipit a pmissione,
tũc teneretur donator de euictione,sm oẽs,siue fiat pmissio per sti-
pulatione,siue pacto nudo hodie,vt hic,& no.C.e.l 3.& d.l. 2. Sed ad
uerte,qa aliter agit i vẽditione. Nã ibi agitur qñ res euicta est tota
vel pars,& sic ẽ noua actio,qa tpe euictionis orit.vt C.de euic.l.3.
& no.e.t.l.empti actio. Prima.n.oblio,qua tenebatur ad tradendũ
fuit sublata solone,vt ff.de cõh.emp.l.si cũ fundũ,§.r.& ibi no. C si
aduer.ven.auth.sacrã,& ibi no.in gl.sup verbo.custodiant sed i do
natione ẽ eadẽ actio q primo,qa si pmisit donare,pmisit dare do-
no,vt ff.ti.j.l.senatus,§.j. Vñ si nõ facit rẽ accipiẽtis vel fcã nõ durat
nõ fuit liberatus,& sic agit actione prima,quasi nõ dederit, ita sẽ
tit gl.C.de euic.l.i & est tex.expssus,de le.3.q cõcubinã.§.si hrs.fa
cit de verb.obl.l Iulianus,§.j.& de sol.l.q decẽ,§.j. Et horũ effect[a]
est magnus. Primo in formatione libelli. Scdo i pscriptioee,qa in
primo currit tps a die euictionis,ñ ante,qa nõ erat nata,vt d.l.em-
pti.hic vero a die celebrati ctus. Puto tñ,q hic possit petere restõ
nẽ ex clã gñali,pp iustã ignorantiã,si nõ egit prima actione, qa pu
tabat eã sublatã solone sibi fcã.arg.l.j.in fi.& l.3. ff. qñ actio de pe-
cu.est anna. Tertio,qa illa nõ pt agi nisi re euicta,hic vero nõ hẽo
necesse expectare,q euicat,vt ff.de sol.l si hoiem,& l.cum qs §.q
hoiem,e.ti.Sed dices tu. Ad qd ergo qñ euincit, renũciat authori
b hoc ẽt casu,l.q cõcubinã,§.si hrs,Rñ.vt sñia lata b cõ donatariũ faciat
fidẽ cõ donatorẽ,q res fuerit aliena,sine alia pbõne. Sed si nõ denũ
ciaret,re euicta,si donatarius vellet pbare rẽ fuisse alienã,& sic pri
mã oblõnẽ durare,audiet,& illa exceptio doli,de qua loqt d.§.si
hrs,tollet hac replicatione,qa res vere erat actoris ẽt si debebãt re
stituere sibi. Qd pbo,si.n.ex sola euictione pbarẽ intẽtionẽ meã,
tũc repelleret,& sic intelligo l.libera,C.de scn. pnt loqt de datiõe
i solutũ.In vẽditione vero, omissa denũciatione, pderet actio de
c euictiõe. Scdo videamus,qd si donõ incipit a traditione,tũc si es
set pmissa euictio p stiplõnẽ,ñ est dubiũ. Itẽ si pacto nudo,sm gl.
in l.2.C.de euict.Pe.cõ,vt refert Cy.in d.l.2.in j.q.C.de euict. qa ex
pacto nudo nõ orit actio,nisi cũ habita relatione pacti ad cõctũ re-
sultat cõctus innoiatus.q hic nõ est,qa traditio fit pp accipientẽ,&
pactũ apponit p eo,secus si pactũ apponit p tradẽte.vt ff.e.l.si hrdi
tatẽ,C.e.l.cũ res,cũ si. Sed teneo gl. Nõ.n.curo p quo pactũ appo-
nat,l.2.C de iure emphyt. Preterea actio non oritur ex illo contra
ctum nominato,qui resultat habita relatione pacti ad contractũ,
sed ex ipso pacto,vt dicit tex.in l.in bona fidei,C.de pact.

ADDITIONES.

a Ale.Gl.quæ.Fallit in casu,l.q res,§.diuersum,ff.de sol Vbi uide Bar & in materia
uide oino Bal,in l.1,C.de euic. Item fallit,qñ pmissio donationis non esset uali
da,ut quia inter patrem,& filium in ptate. Ita Bal.in l.1.& l.2.C.de inof. dona.
& no.etiam q in donatione remunciatoria quis teneatur de euictione,ut dr Bar.
quosdam tenere in l.Iulianus,§.1.de ver.obl & ibi de materia,& per Ful.in l.si
res qua ff.de euic.vbi tenet contra cõem opi.& oino Pa.de Ca.in l.si rem mea.ff.
de sol. Meno. Ial.cons.73.in fi.li.1. Ruy.cons.184.nu.1.& li.1. non pcedit in re-
muneratoria. Rub.consi.91.co.fi. Tiraq.l.si vnquã,in verbo,donatione, num.59.
b Ale.l.qui concubinam.Vide quæ ibi dixi post Bar.
Menoc.Soc.iun.cons.125.nu.110.lib.1.
c Ale.Secundo uideamus.Ista fallit in c.du l.scimus,C.de inof.test. Item limita,nisi
esset donatio remuneratoria,sm Iac.de Are.& Bar.in d.l.Iulia,§.1. de verb.obl.
Item nisi dixerit.dono rem,& oẽ ius suũ, & eũ pcuratorem in rem suã facio,qa
tunc est onerosa,l.si res,su.de euic.Et qñ ueniat euictio ex donatione,uide q limi
tando dixi in d.l.Iulia,§.3.& de materia in c.cũ sm,ubi Fe.de pb.per Do. in.at-
me l.in.in c.han prin.de emp.& vend.an illo casu quã ẽ pmisũ est donatario
de euictione,donãs,q tradidit,liberat a primæua obligatione , qua tenebat rem
recipientis facere,vide te.ff l.fi.§.fi.su.de cop.ob cau.& q no.Bar.in l.si qs aliã,ff.
de sol.Contrariũ tenet D.Fra de Rap.in d.l.fi.quem sequtur hic D.Io. Cui adde
no.per gl.& Doct.in l.si dominus,§.j.& quæ no.in l.cum plures , in fi.de euict.
Menoc.Didac.li.2.uariar.resolut.c.15.nu.2.in fi.Ruy.cons.50.col.pe. circa med
li.1.Corn.inter consilia Ruy.consi.207.in fi.co.li.1.

LEX XIX.

1 *Dare pro habenda administratione cum honore,non licet , sed pro habendo honore sine administratione sic,dummodo detur palam,non clam.*

Hoc iure. Donatio reipublicæ sine cã fieri nõ potest,h.d.
Op.de l.j.in prin.ff.ad l.Iul.de ambitu.Gl. dicit
1 hic dedit palam,& bona fide.†Sed opp.in Anth.vt iud. sine quo-
quo suf.§.j. Sol. ob habendũ honorẽ cũ administratione , nec pa-
lam,nec clam põt dari,sed pro habendo honore sine administra
tione,bene põt palam fieri,dãdo pecuniam,& nõ clam, vt no. Ac
cur.in l.j.ff.ad l.Iuliã,de ambi.& l. Barbarus,de of.pto. Op.ff.e.l 2.
ubi sine causa fit donatio.Sol.spãle hic,vt colligitur,C.de cad.tol.
l.j.§.fi.in fi.& sic facit ad id quod no.de doli excep.l.2.§.circa.

1 *Accipere ab aliquo,ne pro eo intercedam,licite possum.*

1 §.Labeo ait Qd ob cãm dat,nõ est donatio,h.d. Not.
†q licite possum recipe pecuniã,vt sim
fideiussor pro te,vt sup.mãd.l.si remunerãdi,§.fi.Sed qro,si nõ est
donatio,quid est?Glo. dt primo,q facit cõtum innoiatum,si psona
nõ est phibita exercere tale officium, alias nullo mõ valeret.Sed
cõ hoc opp.immo vr facere locationẽ,vt ff.man.l.j.in fi.& Inst.mã.
§.fi.Sol.illud verum,si tu hoc pmittis mihi facere.ego p hoc tibi
pmitto pecuniam,cum illius cõctus nã sit,vt vltro cit oq; nascatur
oblõ,sed hic tu nihil pmittis,sed cõdõnaliter dicis , si tibi affuero,
centum,dabis.Sed cõ hoc op.ergo nõ est cõctus innoiatus p se,not.
de iureiu l.si qs cũ debitore.Sol.illud verum , qñ ex implemento
condõnis promittentis nil quæritur , alias per similitudinem fit
a contractus innominatus,vt hic,& no.de pact.a l.si intra.

ADDITIO.

a Ale.Et no.de pac.Scripsi post Imõ.hic,Vide Bal.Ang.& Bar.in l.quæ apud acta
C.de transactio.

§.Non potest. Op.de l.seruus si vetãte ff.de verb.ob,
& l.ẽt de acq.re do Sol. principaliter non
potest,secundario sic. Et dic plene per Dy,ext.de re.iu.c.iniurio.

§.Siquis dederit. Mandatum morte finitur sed pp
ignorãtiã eius effectus durat quo
ad liberationem,& quo ad actionem,h.d.Opp.ff.e.l.2.§ qs dona-
turus.Sol.hic fuit translatum dominium in ipsum mandatarium
a ibi non.Op.& vr,q istud mandatum morte non finiatur. a Nã qñ
in ipso contractu innominato, venit mandatum de soluendo alij,
non põt reuocari,l.aliud ff.de solu.sed hic i cõctu ipso venit, cũ mu
tuam dedit pecuniam soluendam Seio,quia sic in eadem obliga-
tione venit mandatum de soluendo. Sol.hic constat,q tale man-
datum de soluendo Seio,fuit appositum fauore creditoris,in cõ-
trario fuit appositum fauore debitoris.

ADDITIO.

a Ale,Morte non finiatur. Adde Bar.in l.si cum fundum,su.de pact.

§.Si quis seruo. Solutio naturalis debiti non est dona
tio,h.d.Circa hoc dic vt in ff eo.l.j.
& no.ff.de reg.iur.l.donari.

§.Sed & hæ stipulationes. Ob cãm donatio
nõ ẽ donatio.h.d.

LEX XX.

1 *Debitum naturale est,quod per Falcidiam resecatur.*

a Si patronus. [a]Promissio facta per errorẽ,nõ præiudicat
patrono in portione sibi debita,sed heredi
bus pudicat in Falc.h.d.Op.de l.sed & si qs,§.fi.ff.si qs cau.Sol. ibi
scienter.sed hic p errorẽ.Op de l.si patronus,in prin.ff.si qd infr.pa
tro.Sol Dy.ibi ab agẽdo excludit,hic alijs nõ obligat, itẽ ibi cõsen-
sit alienationi Opp.& vr q prin.cõdicat.§ de illo.Sol.dico aliud in
portione debita patrono.aliud in Falcidia. Et tene menti istud,&
vide gl.q incipit,patronus etiam. Op.de l.q hæres erat,§.si aũt, fa.
erc.Gl.quæ hic est,vr soluere q hic pcedebat aliud debitũ,s.debi-
tũ bonorũ subsidiũ.patrono debitũ,& ideo id,q pmisit patronus,ñ
erat indebitũ. Sed nõ inuenio qd releuet, vtrũ sit idebitũ pp aliud
q pcedit,vel ex alia cã. Vñ gl.ponit aliã sol.q hic patronus pmisit
b liberto uiuente,& hoc in seq gl. Sed ista nõ est bona.[b]qa idẽ esset
in Falcidia q in debito bonorũ subsidio,vt l.q de bonis,§.j.ff ad l.
Fal.q est vera sol D.Dy.p solutione cõtrij,& Iac.de Are. idẽ p eadẽ
verba,& easdẽ leges distinguunt. Qñq; cautio interponit sup eo,
q aliquo iure peti poterat. Qñq; super eo,q peti non poterat. Pri-
mo casu aut erat cautio ordinaria,& valet intantum inquantũ pe-
ti poterat,d.l.q hrs erat,§. si aũt,ff. fam. erc. Aut erat extraordina-
c ria,[c]& nõ valet,l.p ædib.ff.eo.& l.dãni infecti stipulo cõpetit,§. em-
ptor de dani.infe. Si vero interponit sup eo , q nullo iure poterat
peti,& tũc si a sciẽte,siue sit ordinaria,siue extraordinaria, valet l.
sed si qs,§.fi ff. si qs cau & l.fi.C.ad l.Falc & l.dãni infecti,qdã,§.cũ
pariete,ff.de dã.infe.Aut ab ignorãte,& tunc si errauit in fcõ,cau-
tio facta nõ cõmittit cũ effectu,vt l.j.sup.vt in pos.le. & l.si qs post q
d inf.de fideiu.& d.l.sed & si qs.§.fi. Aut errauit in iure,[d] tunc aut e-
rat indebitũ oi iure, vt saltẽ iure nãli indebitũ , & tunc cautio non
cõmittit,ut hac l in prin. Aut erat nãliter debitũ, & indebitũ ciui
li,& tũc interposita valet,vt hac l.§ fi.& l.vlt.C.ad l.Falc.q est ve-
rũ quoad ipsum pmittentẽ,secus quoad fideiussorẽ, ẽt sm iure er-
rauit,l.j.sup.vt in pos.le.qa quoad eos erat oino indebitũ, vt ibi gl.
dicit,& l.q erat hæres,§.si aũt,su.fam.erc. Sic dicit Iac. de Aren.
Quæro,cum erat relictum in vltima fideicõmissum? Et dicit gl.q eiusdẽ
extraneo. Vide gl.q incipit,i.patronus & nõ dt hoc sine aliqua rone
qa cõiunctis personis olim debat. Et dic hodie,vt no.in l.3 sup.de cõ
e di.& dem. Quæro,qd in debita iure nãæ? Et gl.[e] idẽ quod in debi-
ta patrono,& bene dicit,q magis est debita filio,quã patrono, l.
si quis

ADDITIONES.

a Ale.Si patronus. Hãc lege singulariter limitant Pe.& Cy.in l.fi.C.ad l. Falc.q de
mum tenet hrs promittens soluere legatũ,insolidũ,si expresse promisit soluere in
tegrum,secus si simpliciter,per d.l.a contrario sensu,sed hic late D.Ioã.contrariũ
tenet,nisi in vno casu qñ hrs pmisit soluere id q.d dẽt ea ca legati, qa tũc intelli
gitur detracta Falc.& hoc per tex.& ibi no.in l.si prior.sol.mat.& in l.Mæuio,§.
j.de le.2. Adde gl.in l.decem de iudic.lib.& Bar.in l.qd nomine,de cond.indeb.
b Ale.Non est bona. Hanc distinctionem ponit Bald.in l. si legati seruis. de leg.1.&
ibi aliquid per Bar.
c Ale.Erat extraordinaria.D.Io,hic dicit iura alleg.per Bar,non probare.
d Ale.Errauit in iure.Qñ ideo error iuris nocet in mero iecurre ad Bar.in l. Clau-
dius,de acq.hær.
e Ale.Et gl. Vide ad Bar.allatam gl.in l.1.in prin.su.ad leg Fal.& Bald.in l.fi. sup.
de præleg.

1 si quis legatum, in fi. ff. de fal. †Querit gl. alibi, an illud quod resecatur
per Falcidiã, sit nãliter debitũ Gl. in l. cũ qs, de iur. & fac. igno C.
& l. j. sup. de cõdic indeb. & l. cuius per errorem. ff. de reg. iur. dicit
quod debetur nãliter. Vltramont. contra, per l. j. §. si quis ex mortis. ff. quo.
leg. & l. lineã §. j. sup. ad leg. Falc. Itẽ, qa lex non pmittit disponere,
nisi vsq; ad dodrantem, l. j. in prin. vel. scdo capite. sup. ad l. Fal. Sed
qñ lex resistit obligationi, nõ oritur nãlis. l. nãliter. in princ. sup. de
cond. inde. & Cy. tangit in l. cum quis. C. de iu. & fac. ign. Sed sem
per reprobaui, & tenui quod est debitũ nãliter. Tex est in l. j. C. ad l. fal.
vbi est casus. Si n. nullo iure debetur, esset donatio, l. donari, ff. e. ti.
sed quia naturaliter debetur, nõ est donatio, vt sup. l. prox. §. pe. Pre
terea casus videtur hic, quod Falcidia non facit indebitum ipso iu
re, vt hic, in fi. & Dy. sic intelligit: sed debita filio, vel patrono, facit
ipso iure indebitum legatum etiam naturaliter.

L E X XXI.

a **Vt mihi donares.** a Põt qs donare patiẽdo se dele
gari. Itẽ uerus debitor delegat'
nõ hẽt exceptionẽ donõnis immodicæ, nisi rescissoria sit quẽtus.
h. d. Quæro, qd vult dicere actio rescissoria? Et glo. dicit, quod antiqua
actio debet ẽ ibi ipso iure, uel dat officiũ iudicis. Et uide gl. q̃ incipit,
uel erẽ actionẽ, &c. q̃ ẽ uerior: uel rescissoria. i. uet', uel prima p re
stõnẽ. Et Doc. dñt quod prima dat p l. sãcimus, C. e. ubi dr, quod est p nõ
scripta. Scdo, pbat ex cõiũctione duarũ legũ, si ẽ verũ, quod donõ ista
dẽr rescindi p restõnẽ in integ. tunc ante rescissoriã impetratã nõ
dareẽ exceptio. l. exceptio in fi. ff. de exce. Sed nos hẽmus, quod dat d
bitori, ut l. pure, §. si donaui, de do. exce. Põt ẽt pbari p l. fideiussor,
b ff. e. cõiũcta d. l. excep. & p ista apparet istã exceptionẽ magis hẽẽ fa.
cti, q intentionis. De modo insinuandi dicam inf. e. l. Modestinus.

ADDITIONES.

a Ale. Vt mihi. Sing. est scdm Bal. in l. 2. C. de condic. indeb. & vide magnam oppo
sitionem formatam per Bal. in l. si, in prin. per illum tex. C. de iure dotium.

b Ale. Magis esse facti. Adde & ideo nõ obstãte statuto, quod nulla exceptio possit op
poni, poterit semper opponi secundum Bal. in l. scimus. C. eo.

Menoc. Barbat. consi. 41. col. 15. lib. 1. Didac. lib. 2. variar. resolut. c. 4. nu. 8. Tiraq.
l. si vnquam. verbo donatione. nu. 176. 177.

L E X XXII.

1 *Donatio est cõtractus stricti iuris* 2 *Donatio cã mortis hẽt instar bonæ fidei.*

1 **Eũ qui donationis.** Donatio † est cõctus stricti iu-
ris: iõ nõ ueniũt usuræ ex mo-
ra. h. d. Vos habuistis in l. in cõtib. §. j. ff. e. quod donõ ẽ cõctus bonæ fidei.
2 sm quosdã, & male p istã legẽ. Op. de l. Seia, ff. ti. j. Sol. ibi donõ † cã
mortis hẽt instar bonæ fidei, sicut legata, in d. l. Seia, & l. in minorẽ,
C. qb. cau. in inte. rest. nõ ẽ necet. hic loqtur de donõne inter uiuos.

L E X XXIII.

1 *Quietatio facta animo donandi indiget insinuatione.*
2 *Insinuare est facere redigi donationem in scriptis coram iudice.*
3 *Iudex in insinuatione donationis, nullam adhibet causæ cognitionem.*
Insinuatio potest fieri coram quocunque iudice, etiam non suo.
Dies feriati iudicis non requiritur in insinuatione.
4 *Insinuatio, an requiratur in donatione ob causam, remissiue.*
5 *Insinuatio potest fieri post donationem factam extra iudicium.*
6 *Donatio tacita, quæ fit soluẽdo indebitũ, an requirat insinuationẽ, remissiue.*
7 *Donatio tacita quæ fit soluendo dotem, an requirat insinuationem.*
8 *Donatio, quæ incipit a traditione, indiget insinuatione.*
9 *Renunciari non potest legi inquirenti insinuationem.*
10 *Insinuatio, quod requiratur, etiã si dicatur, quod tot sint donationes, quot*
sunt iugera terræ, & quot sunt res in donatione deductæ.
11 *Insinuationi, an renunciari possit cum iuramento.*

a **Modestinus.** Vsuræ possunt ex cã donationis remitti si
ne insinuatione, h. d. Quæro. quid de vsu
ris pręteriti tpis. Et gl. dicit idẽ, & vide gl. quę incipit, idem forte.
1 †Quæro, pmisisti mihi aliqd, facio quietationẽ aio donãdi, an indi-
b get insinuationẽ? Et qdã dñt, quod non, vt hac l. Gl. vr̃ tenere cõtrã
c in l. si qs obligõne, de reg. iu. & uidet ad istã l. quod hic visitur, quę debẽ
tur annuatim: & iõ potest dici, quot sunt summę, tot sunt donatio
nes, l. sancimus, §. fi. C. eo. & iõ si simul, & semel alicui remitterẽ
d mille florenos, si quidem erãt debiti ex diuersis causis, non eget
insinuatione: si ex eadẽ sic, vt ex pdictis patet & est casus sup. e. l. in
cõtib. 2. rñ. Nam illa lex nõ fuit facta pp aliud, nisi pp insinuationẽ
2 vt ibi dicit gl. Quæro, qd † est insinuatio? Dic, facere donationem
e redigi in scriptis corã iudice, l. donatio, in fi. & l. † in donationibus
f & l. sancimus, C. eo. & expsse Azo in summa huius tit. Itẽ q̃ro, an
3 iudex dẽat aliquã cãę cognitionẽ adhibere? Rñ. non. gl. ista. n. solen-
g nitas est adhibita pp duo. Primo, ne fiat clã, & hoies fraudẽtur, l.
lata, C. eo. qa in magnis quãtitatib. maior obseruãtia exigitur, l. fi.
h & auth. ibi posita, C. de ex. pet. Et hoc apparet, qa apud quẽcũq; h
iudicẽ ẽt cui non subest donator, nec res donata põt insinuari: qa
hoc ex mera donatoris volũtate cõsistit, vt C. eo. l. lata. in fin. & d. l.
in hac, eo. tit. vbi hoc exprssum. Ex hoc apparet, quod decretum iudi-
i cis nõ requir: sufficit n. sola psentia, vt C. de testa. l. oium, licet Gul.
4 dicat cõtrarium, & male, C. de sacrosan. eccl. l. illud. Quid in † donatio
5 ne, quę fit ob causam, dicam ff. eo. l. Aquilius. An possit † fieri insi-
k nuatio ex postfacto, i. post donationem k factam extra iudicium?
6 Dico quod sic, l. fi. §. pe. C. de donat. ante nup. Quid in † donatio-
7 ne q̃ fit tacite, vt soluẽdo indebitũ scienter, dixi s. e. l. j. Quid † in dona
tione, q̃ fit tacite soluẽdo dotẽ p muliere? dic vt C. de iu. do. l. fi. §. j.
8 Quæro, an † donatio, q̃ icipit a traditiõe egeat isinuatione? Rñ. sic,
vt expsse patet in tex. l. sãcimus, §. j. C. e. Nec ob. l. pure, §. si donaui,
ff. de doli except. quia ibi ideo repellitur exceptione, quia non re-
9 stituebat expensas. †Quæro, an illis legibus, quæ inducũt insinua-
tionem, posset renunciari. Respõ. nõ, quia illis legibus, quæ indu-
l cunt certã solennitatem in actibus hominum nõ põt renũciari, l

ADDITIONES.

a Ale. Sine isinuatione. In materia insinuationis, vide q̃ dixi post gl. & Bar. in l. Aq
luus. inf. e. & p Io. And. in Spe. in ti. de instr. edi. in §. porro. Sed an actus insinua-
tionis sit contextualis ipsi donationi? Dic quod imo pt fieri ex interuallo, l. fi. §. fina
li. C. de iu. do. & plene p Ange. quẽ oino vide in cõsi. 179. Si tñ donatio diceretur
nulla pp insinuationis defectũ, forte ñ posset ad isinuationẽ recurri, ar. optimũ
est in auth. eo decursũ. C. de do. ante nup. & melius in §. illud, in corpore vnde su
mit. Itẽ solus donatarius facie eã insinuari, vt per Bal. in l. fi. C. de do. ante nupt.
Idẽ in solo donatore, Bal. in l. in hac. C. e. & an insinuatio facta ab vno valeat quo
ad oẽs, vide Bar. & Bal. in l. fi. §. finali. C. de iu. do. Et qd in donõne, q̃ fit inter pa
trẽ & filiũ, vide Bal. in l. uritã. C. p donato. & in l. si mortis. C. ad l. Fal. & dẽt co-
rã iudice insinuationis narrari vera cã donationis, alias ñ valeret, sec. Bal. in ru.
C. qui admit. Et quid si donatur res aliena, vide Bal. in l. post mortẽ. in fi. C. de fi-
deic. & inf. in pe. apost. vbi ẽt vide, qd de donõne cã mortis, & ibi vide in quo
loco possit fieri insinuatio. Quid si in instro vẽdõnis est dictũ, & illud plus quod va
let donauit, &c. an reqrat insinuatio. vide sing. per Lud. in l. 2. in prin. de ver. ob.
Quid si solus notarius nõ corã iudice roget de insinuatione, & authoritatẽ iter
posuit sine iudice? Dixi post Imo. in l. acta. inf. de re iud. Quid in donatione taci
ta psũpta, vide Bart. in l. fi. in princ. C. de iu. dot. Quid i donõne ad pias cãs, vide
Bar. in l. illud. C. de sacros. eccl. quẽ sequitur Abb. in c. relatũ. de test. p illũ tex. ex
idẽtitate rõnis. Quid in donõne, q̃ fit pp peculiũ. Dic, quod nõ insinuai, sec. Bal. in l.
pe. C. de exc. rei iu. & in l. si tibi. §. si cer. pet. & in l. fi. C. ad l. Fal. Quid de donõ-
ne, q̃ fit emãcipato in pmiũ emãcipationis de sua legitima, vide p Bal. in l. lata.
C. e. & dictis Bar. hic adde Bal. in c. j. in prin. ti. qd iuris sit, si post alie. feu. vasal
lus id recuperet. vbi dicit, quod si dñs remittit pęnas vasallo, dr̃ potius indulgentia,
quam donatio vera; & ideo nõ requiritur insinuatio. alleg. l. ultã. & l. in cõtib. §. j.
sup. e. Et no. quod renunciare hæreditati, non est donare. l. si sponsus. §. si quis roga-
tus. de do. iter vi. & vxo. secus vbi sic liberatio gratuita. l. j. §. j. sup. qb. mod. pig.
vel hyp. sol. quia requiritur insinuatio, & ita consuluit Bal. consi. inc. in Dei no-
mine, certum est, &c. Ita refert se cõsuluisse Bar. Limita tamen sing. vt in l. si do-
nationis. C. de do. & quando renũciare, sic donare, vide l. fi. inf. quæ in frau. cre.

b Pom. Quietatione. Et hoc vide p Ale. in l. si mulier. sup. de cõd ob cau. & i cõs.
137. in fi. vol. 1. & Barb. cõs. 41. vol. 1. & 16. vol. 2. & 46. vol. 5. vbi ponit, quod pactũ
de non petendo, vr̃ alienatio. Vide Bal. consi. 260. in 1. par. & 231. in ea. par.

c Ale. An indiget. Adde oino quod no. Bar. in l. quidã. inf. e. & facit ad l. sciãous,
de cond. & dem. est ibi no. & contra Bar. hic tenet Bal. i rub. de cons. in fi. p Bal.
in l. si inter. ant. de sol. & opi. gl. & Bar. hic vr̃ tenere Imo. in l. Aquilius. inf. eo. ibi
tñ refert Gui. de Suza. tenuisse contrarium, & Io. And. in add. Spec. in tit. de ins.
edi. §. porro. ad fi. & uide Bal. in l. tale pactum. in prin. ff. de pac. qui dicit, quod si de
bitum est liquidum, requiritur insinuatio: alias secus. l. contra iuris. §. fi. ff. de pac.
& no. Bal. in l. cum donationis. in prin. C. de trans. Adde an pactum de non pe-
tendo, vel liberatio debiti indigeat insinuatione. Bal. consi. 353. inc. item statui-
mus quod qualibet donatio. uolum. 5. & Ang. consi. 77. Et quando hæres renunciat
quartæ, non est fienda insinuatio. tn Bal. consi. 97. lib. 3.

d Ale. Diuersis causis. Contrarium tenet hic D. Io. per d. l. sancimus. §. pen. in fi. &
per id quod no. Bar. inf. in pe. q. & Bal. in l. illud. C. de sacros. eccl.

e Pom. Insinuatio. Vide Ale. consi. 156. uol. 3. & Pan. 36. vol. 3. & an filiusfam. sine
cõsensu patris possit facere insinuari donationem, vide Ale. in l. j. C. qui admit.
& vide D. Ale. in l. testamenta omnia. C. de test. & in l. fi. et ibi etiam Pau. & Ias.
post alios, in d. l. omnium. & Oldr. consi. 133. ubi ponit coram quo fieri sufficiat.
& Bal. consi. 475. in 1. parte, vbi ponit an insinuatio possit ex postfacto interue-
nire. Vide ẽt Bal. in c. cũ accessissent. de cõst. & ibi Barb. & Ale. in l. acta. in prin.
inf. de re iu. & Are. consi. 123. ubi dicit, quod est actus uoluntariæ iurisdõnis, ut in-
quit Bar. & iõ nõ põt fieri inuito donatore, & ibi etiam ponit, quo tempore de-
beat fieri, & an possit per heredem, & an ex diuturnitate temporis pręsumatur.
vide Ias. in l. j. C. qui admit. et per eum in l. fi. C. eo. coram quo fieri debeat.

f Ale. Vt l. donatio. in fi. Adde bonum tex. in l. sancimus. C. de diuer. præscr. et no.
Bal. in l. 5. C. e. tit. et uide Bal. per illum tex. in auth. si omnes. C. si in se ab hære.
abst. in fi. et Bal. in l. donatio. C. e. Imo. in c. cum contingat. de iureiur.

g Ale. Respondeo, non. Ista nota ad multa, quæ non cõsiderabuntur in insinuatio
ne, videlicet dies feriati, et partis citatio, etc. uide Bart. in l. consul. de adop. et in
l. hac. C. eo. per Bar. in l. illud. C. de sacrosan. eccl. Et de citatione uide quod no.
Bal. in l. si. quãdo lib. prin. da. et in auth. si quis in aliquo. C. de eden. et de ferijs,
per Bal. in d. l. in hac. et per Lud. Rom. in l. 1. de ferijs.

Men. Gomes. §. ite si qs in fraudẽ. nu. 22. inst. de act. Did. li. 1. uar. resol. c. 16. nu. 4.

h Ale. Quemcunq;. Sed D. Io. alle. tex. in contrarium, in l. 1. C. e. titu. vbi debet fieri
coram iudice loci contractus donationis, et hoc dicit esse tutius. Vide quod hic
dixi post eum. Adde, an insinuatio se extendat extra locum ubi facta est. Bal. cõ
sil. 461. lib. 2. Et inquantum Ale. post Io. de Imo. dicit, quod tutius est donationem
insinuare coram iudice cõtractus, adde quod Old. nõ ita clare hoc firmat, immo uĩ
uelle, quod coram iudice originis, eius consi. 254. ubi etiam tenet, quod die feriata i ho
norem Dei potest insinuari, et Io. An. in add. ad Spe. de instr. edi. §. porro, in ad-
di. subscribat, et Bar. hic sequitur Bal. consi. 182. lib. 3.

i Ale. Decretum. De hoc est tex. in l. fi. C. de prædi. decurio. li. 10. per Bal. in l. illud.
C. de sacros. eccle. et in l. omnium, ubi Bar. C. de test. Menoch. Tradit Gui. Papæ
consi. 57. Rebuf. in cõm. ad Regi. const. tom. 2. tit. de don. insinuan. in prin.

k Post donationem. Per Bal. in d. l. illud. Et uide, quæ supra dixi, et Bal. in d. l. fi. pro
hoc, quia decretum potest interponi ex interuallo, ut scripsi post Bar. in l. si quis
mihi bona. §. iussum. de acq. hære.

l Ale. Nõ pt renunciari. Quid si interueniat iurm, uide inf. in fi. et idẽ quod Bar. hic te
net Io. An. i Spe. de inst. edi. §. porro. ad fi. Refert tñ Gui. de Suz. tenuisse cõtra-
riũ, & Bar. i l. nemo pt. i p. q. de le. j. Cy. i l. pe. ad fi. C. e. d. Io. i l. Aqlius. inf. e. Bar.
i l. sancimus. ad fi. C. e. & hõo Gui. de Suza. cõtrariũ tenẽt i d. l. illud. C. de sacro.
eccl. & ibi Bal. sequtur Bar. & idẽ Bal. in l. lata. C. e. per Imo. in d. c. cũ contingat,
in x. mẽb. de iureiu. Adde an legib. loquentib. de insinuatione, possit renunciari,
Old. consi. 173. & Ang. consi. 94. Bal. consi. 97. lib. 3. Men. Rub. consi. 39. n. 12.

vt sup. de leg. j. l. nemo potest. & quia hęc lex prohibet, s. quod nõ fiat
sine insinuatione, ergo isti legi renunciari non potest, ut C. ne fide
jus. do. den. l. j. & ibi no. in gl. Praeterea, quod insinuatio fiat non est in
fauorem donantis: sed in odium aliorum, s. ne fraudes fiant, vt C.
de donat. l. lata. ergo renunciari non pôt, ut in Auth. vt sine phib.
2 e mat. debi. & cred. §. qa vero. † Quaero, quid si fuerit dictũ ĩ instro,
a qđ tot donationes intelligantur, a quot sunt iugera terrae, & quot
sunt res, & tñ oẽs coaceruatę excedunt summã? Istã q. tãgit Spec.
de donat. §. j. ver. sed si aliquis. Ego indistincte dico, quod talis cautela
nil releuat: quia hoc vr̃ in fraudẽ legis. vt C. de agri. & cẽsit. l. quẽ-
admodum. li. 11. vbi ponitur similis fraus. Plus dico, quod ẽt si plures
nominarentur in donatione, ita quod vere essent plures donationes,
sm l. scire debemus, & l. quod dr̃, j. de uerb. ob. tñ quãtum ad hoc
esset vna donatio, eo quod vno tpe est facta, & unica facienda praesta-
tio, vt expresse patet, C. e. l. sancimus, §. si qs aũt, in tex. & gl. Praete-
rea. haec est eadẽ rõ, quod fieri dẽat insinuatio, q̃ ponit̃ in d. l. lata. Opor
tet. n. insinuationẽ magis inspicere actum praestationis, q̃ actũ cõ-
nẽtionis, ut sciamus utrũ sit vna, vel plures, ut j. tit. j. l. senatus. §. fi.
3 † Quęro si sit renunciatũ illis legib. q̃ insinuationẽ reqrunt, & sit iu
b ramento firmatum, b j. dicam de fideiuss. l. si quis pro eo.

ADDITIONES.

a Ale. Intelligantur. No. cautelã si pdesset, de qua p Bal. in d. l. illud. Adde, quod pro-
missio donationis non hẽt locũ in donatione rei alienae, qa dr̃ impropria donatio, vt
est gl. in l. aedib. §. donari. sup. e. & no Bal. in l. post mortẽ. C. de fideic. Et no. quod ẽt
in loco priuato ex causa pôt fieri insinuatio, sm Bal. in l. gñr. §. fi. C. de reb. cred. Et
an donatio causa mortis reqrat insinuationẽ, tex. est, & ibi Bart. quod sic. in l. dona-
tio, 2. C. eo. p Imo. in d. c. cũ contingat. Et qd si donat̃ plurib. de quo p Bart. in l. si
plures. sup. de pac. Et vide, q̃ dixi post Imo. & de q. Bar. hic, vide Bal. in l. 1. C. qñ
dies leg. ced. Bar. in l. sancimus, & qđ ibi dixi. C. e. vbi Bal. & Iac. de Are. & Cy.
ibid. & vide Bar. sup. ea. l. Adde qd importãt illa verba, quod tot intelligant̃ donatio
nes quot res. Bal. cõsi. 50. Old. consi. 253. Quid aũt si fiat donatio plurib. psonis,
q̃ cõsiderata sũma, & vnaquaq. psona, nõ excedit sũmã, an egeat i sinuatione? &
cõcludit Io. And. i add. ad Spec. i ti. đ istr. edi. §. porro. in add. in verbo, sancimus.
b Ale. Iuro firmatũ. Vtrũ iurm̃ suppleat defectũ i sinuationis, adde Doc i d. l. illud.
& sine iuro, vide sup. e. l. & Io. And. de instru. edi. §. porro. tenet, quod possit renũcia-
ri p c. si vero. cum si. de iureiurã de quo per Doc. in l. si quis pro eo. hic allegata,
& quod no. Io. And. in d. l. nemo pôt. Ang. consuluit ẽt quod non, in cons. 279. Et ad
Bar. hic, adde eundem in l. sancimus, ad fi. C. e. & Bal. idẽ consuluit in cons incip.
in Dei noie, certum est, quod sũa. & iurm̃ non suppleat insinuationem, qa fuit in
uenta ad fraudes euitãdas. l. lata. C. e. tit. quod dixi post Bar. in l. post mortẽ. sup.
de adop. Imo. in c. cum contingat, de iureiu. Adde, quod Bal. consi. 99. li. 3. tenet,
quod iuramento non possit renunciari insinuationi donationis. Idem tenet Pau. de
Cast. consi. 100. & 105. Sed Fed. de Sen consi. 181. consuluit, quod stante statuto, qđ
donationes intra mẽsem debeãt registrari, aliter eẽe sint irritae ipso iure, quod si qs
iurat nõ reuocare donationẽ a se factã, quod hẽdes potertũt dicere donationẽ nullã,
post eius donatoris mortẽ. Sed si renunciasset statuto, & dixisset, quod licet donatio
non fuerit registrata, quod tñ vult illã iuro validã, quod donatio erit ualida. Quod aũt
iuramentum tollat defectum insinuationis, consuluit Abb. consi. 10. lib. 2.

LEX XXIIII.

Fideiussoris. Exceptio donationis immodicae cõpetit
fideiussori, inuito reo. h. d. Istam legẽ alle
gaui tibi s. eo. l. vt mihi. Opp. de l. 3. §. si is, s. qđ quisq; iuris. Sol. ista
exceptio. est in rẽ scripta, illa personalis. Quaeritur, quid si fideius-
sor animo donandi intercessit, qd iuris. Gl. dicit, secus est, & male;
quia si fuit immodica in principali, fuit immodica in fideiussore,
sic ex persona sua hẽt exceptionem. Item probatura ɔ̃rio sensu, s.
e. l, vt mihi donares, ubi loqr̃ de debitore. q. d. secus, si delegatus
non fuisset debitor. Pręterea in l. sancimus, C. e. dr̃, quod pro non fa-
cta habetur, & sic si principalis non tenetur, nec fideiussor.

LEX XXV.

1 *Actio furti tollitur ratihabitione secuta.*

a Si tibi dederim. a Qui suo noie numerauit, quod alieno
debetur, nõ facit accipientis pecu-
niam de rigore, & furti tenetur: secus de equitate. h. d. Et assumo
ɔ̃rium quod est in 2. gl. Et opp. de l. p seruum, §. fi. j. de acq. re. do.
Sol. vt gl. vel melius. ibi fuit data eo animo, vt statim eius efficere
1 tur cui datur: hic nõ. † Vnde quęro, an ratihabitione actio furti tol
latur, & hic arguit pro, & contra. Et vera opin. est. quod ratihabitione
secuta tollitur actio. b l. si vendidero, § si Titius. j. de furt.

ADDITIONES.

a Ale. Si tibi dederim. Ioã. hic refert se practicasse hanc legem tempore Do. Roge.
de Perusio, tunc Potestatis Bononiae, vt hic per eum. & vide l. si is, qui. & qđ ibi
dixi, de fur. & vide sing. Bal. in l. si rem. C. si cer. pet.
b Ale. Tollitur actio D. Io. hic quo ad legem nostram hoc non tenet.

LEX XXVI.

1 *Scriptura facta absente parte in his, quę ex sola voluntate mea dependent,*
facit probationem, voluntatis meae.
2 *Stipulatio facta sine causa a sciẽte, an habeat in se tacitã causã donationis.*
3 *Scriptura priuata, quando est sine causa, non inducit probationem.*
4 *Donatio non inducitur, si in libro meo scribo me tibi debere decem, te ab-*
sente causa donationis, sed probatio.
5 *Priuata scriptura est triplex,*
6 *Apocha, siue apodissa, quam probationem faciat.*
7 *Liber rationum priuati, quam probationem faciat.*
8 *Liber mercatoris vel campsoris approbati, facit semiplenam probationẽ.*
Intellectus gl. in l. admonẽdi. sup. de iureiur. quae dicit, quod scriptura priuata fa
cit semiplenam probationem, intelligitur de scriptura tertij, & ẽt de co-
paratione respectu scripturae priuatae eius contra quem producitur.
9 *Liber priuati si dubitetur, an sit scriptus eius manu, facta comparatione, fa*
cit fidem ac si esset confessatum.
10 *Epistola, quam fidem faciat.*

a Nuda ratio. a Ex rõne sine partis ɔsensu ɔfecta, dona-
tio nõ pficitur. h. d. sm primã lec. Op. de l.
b si quis b ex argentarijs, §. rõnẽ. s. de eden. & C. de edẽ. l. j. Dy. soluit,
quod hic fuit rõ scripta parte absente. in ɔ̃rijs parte mãdante, d. l. si qs
ex argẽtarijs, § ptinere, s. de edẽ. Et hoc sẽtit gl. j. huius legis. Hęc
est vera in se, sed nõ ad propositũ: qa hic quaerimus, an ista scriptu-
ra inducat donationẽ, nõ si inducat pbõnẽ, & iõ, qa absente parte.
non inducitur donatio. ad ɔ̃riũ tñ de quod probationẽ inducit, quia
hoc scripsi in libro rõnũ, sed donationẽ nõ: qa requirit partis prae-
sentiã, l. inter, j. tit. j. Opp. de l. Nesennius, s. de neg gest. Sol. ibi scri
ptura non obligat aliũ, sed declarat animũ expẽdentis, & oblo na
scitur ex quasi ɔ̃ctu, l. ex maleficijs, § si qs absentis, de actio. & obl.
1 † Vel potes soluere, scriptura a me facta absentib. qbusdã, in his q̃
ex voluntate mei solius dependẽt, probationẽ inducit voluntati
meae, d. l. Nesennius. Idem in ratihabitione. l. Põponius, s. de neg.
gest. Idem in aditione haereditatis, quae ex mea voluntate pcedat
tñ, secus vbi requiritur voluntas partis, Op. de l. Publia. §. fi. s. de-
posi. Dy. soluit, quod ibi scriptura fuit posita in epistola, & ad partem
aliã emissa, & sic mediante organo alter cõsentit, hic vero in libro
rationum, qui penes me remansit. Vel ibi, ut probet: hic q̃ritur an
inducat donationem. Et gl. legit aliter legem istã, s. nuda ratione,
absq; insertione causae, donatio non pficitur, & h. d. sed sm praece-
dentem, est nuda pp defectũ partis consensus Et vide gl. fi. quae in
cipit, ergo non obligor, &c. Oppo. de l. si quis ex argentarijs, §. rõ-
nem, s. de eden. Sol. dicit gl. illa erat cum cã, haec vero sine causa,
2 & ista lect. est vera. † Non ob. quod cõlueuit dici, quod stipulatio facta si-
ne cã a sciente, hẽt in se tacitam cãm donationis, l. Campanus, s.
de ope. lib. & no. in l. 2. §. circa, de do. exceptio. quia illud verum in
stipulatione, q̃ de se est apta ad inducendũ obligationẽ: hic tñ scri
c ptura c quae continet nudã confessionẽ, q̃ de se obligationẽ non in
3 ducit, l. Publia, §. fi. s. deposi. & hoc sm primã lectu. † Item non in-
ducit probationem, qñ est sine causa, l. cũ de indebito, §. fi. sup. de
proba. & hoc sm secundã lect. Facit, qđ no. per Cy. de non nu. pe.
l. gñaliter, in 3, qõ. Quid autem iuris sit in stipulatione sine causa,
4 dic vt d. §. circa. † Quaero, quid si in libro rõnum scripsi me debe-
re tibi centum ex cã donationis, & sic nõ fuit nuda ab insertione
causae, est tñ nuda a pñtia partis. Certũ est, quod nõ inducit donatio-
nem, vt hic sm primã lectu. Sed an inducat probationem? Vi qđ
sic,

ADDITIONES.

a Ale. Nuda ratio. Scriptura facta sine causa non inducit obligationẽ, nec donatio-
nem, tex. est in c. si cautio. vbi no. de fide instr. & ibi de materia huius legis, p D.
Ant. fallit nisi sit facta in iudicio, vel in instrumento guarentigiato, sm Bal. per il
lũ tex. in l. sicut. C. de repu. hęre. Item nisi esset bina cõfessio, sm Bal. in l. cum sci
mus. C. de agric. & censi. lib. 11. & gl. in capite quinto. de adult. quod no. Bal. in l.
cũ fidem. C. de non. nu. pec. Et intellige, qđ confessio sine causa facta parte absen
te, extra iudiciũ non valet ad fidem plenae pbationis, inducit tamen semiplenam
pbationẽ siue sit facta scriptura interueniente, siue non, l. instrumenta. de pbat.
Et hęc fuit opi. Marti. de Fano. & Spec. in ti. de confes. §. nunc videndum. ver. sed
q̃ est ratio. & in seq. & D. Ant. in d. c. si cautio. Pro qbus inducunt duę glo. vna in
l. j. §. eiusdem. in ver. speciem de testi. alia in l. si. C. de conuen. fis. debi. li. 10. Si ve
ro est facta cum causa, licet extra iudicium, est sufficiens ad condemnationẽ, c. ex
parte. de confes. Adde tñ, quod in reali confessione extra iudiciũ nõ requirit cau
sa, sm Bar. in l. cum falsa. C. de iu. & fac. ign. & vide Bal. in l. illud. C. de sacrosan.
eccle. & dicit Bal. in rub. de fi. instru. vers. sed q̃ro, si in libro, &c. qđ scriptura sine
cã nõ inducit obligationem, nisi cã pbetur. Vide ẽt in ver. sequitur videre. de scriptu
ra quorundam officialiũ. De confessione, & pmissione sine cã, vide Bal. in l. gene
raliter. C. de non nu. pec. Istis adde Bal. in rub. C. de cõfes. & quod scriptura priuata
requirat causam, tenet Bar. in l. scripturas. C. qui pot. in pig. ha. gl. & Bar. in d. l. in
fra. Et quod non probet ẽt semiplene, tenet Flo. in l. in bonae fidei. C. de reb. cre. quia
non debet plus operari vox mortua, quam viua confessio sine cã, q̃ non probat, vt
no. in l. cum de indebito. §. fi. & in l. j. C. de iu. & fac. ign. licet. gl. in l. inter charta
las. C. de conuen. fis. debito. teneat, quod facit semiplenam probationem & in l.
infra. C. de probat. & male. vide Sal. in l. j. C. de confes. De materia huius legis vi
de D. Ant. in c. 2. de fi. instru. ubi nullo addito refert Bar. hic, & qđ no. Bal. i auth.
sed nouo iu. C. si cer. pet. Adde an confessio absente parte cum iuramento pro-
bet, Bal. consi. 1. vol. 4. Pau. de Cast consi. 141. & quid si non sit iurata, per eundẽ
consi. 73. & quid si sit reiterata consi. 14. & an confessio facta extra iudicium corã
notario, vel vicario probet, per Old. consi. 292. & an in criminalibus confessio ex
traiudicialis sufficiat ad condemnationem, per Pau. de Cast. consi. 228. li. 1. Et an
confessio sine causa probet, per eundem Bal. consi. 133. lib. 2.
b Ale. Oppo. de l. si quis. No. hic, quod instrm̃ sine causa, non valet. Limita tñ hoc
in Bal. in l. sicut. C. de repu. haer. & in l. causam. C. de execut. rei iud. & Fulg. in si.
§. in computatione. C. de iure delib. licet de Bal. mẽtionem nõ facias, nisi esset ita
tutum, qđ faceret mentionem de instrumento: vt puta, qđ habeat executionem
contra debitorem, nam tunc ei esset standum, Bal. tenet contrarium in l. si qd sol
tem. §. 1. de condic. indeb. de quo vide Imo. in l. fi. inf. a quib. appel. non licet.
c Pom. Scriptura. Ergo & confessio sine cã, non inducit obligationem. & vide late
D. Ale. cons. 4. uol. 1. & 182. e. vol. vbi idẽ dicit, ẽt si cõtineat cãm obscurã. Et an
scriptura priuata valeat ẽt fca parte absente. vide Ale. consi. 190. vol. 2. vbi dicit
& alia de his. An aũt confessio de recepto, sine cã, pbet, vide Ale. consi. 37. uol. 3.
Menoch, Socin. iun. consi. 106. nu. 6. lib. 3.
d Pom. In libro. Vide Ale. consi. 92. in 4. vol. & Are. in eo. ver. ibi, sed quod p episto
lam. vide ad limitationem horum, quae dicit Card. Ale. consi. 24. uol. 3.
Menoc. Crauet. de antiq. temp. 2. par. 3. partis, nu. 32.

a fic, al. Publia, in fi. ff. depo. Sed forte ad illã posset rñderi. Dicit Dy.
q ibi epistola, q fuit missa parti, sit esset in donõne, vt C. e. l. si ali-
quid per eplam. Ex quo, q non probet, facit ff. de pec. leg. l. peculiũ est,
non id. §. si vero noĩa, & de cõfes. l. certũ, §. si qs absente. Ex aduerso,
q sufficiat, facit C. de nõ nu. pe. l. gñaliter, & l. in cõtrib. & in Auth.
de trié & semis. §. studiũ, q no. C. de pb. l. instrũa, & ff. de ed. l. qdã. §.
nũmularios. Et ista lex intelligit qñ nõ allegat pcedẽs donatio, sed
b solũ priuata scriptura. Ita dicit Dy. q puto verũ, p ea, q no. ĩ d. §. nũ
mularios, & qđ tenet gl. C. de cõe. fit. deb. l. inter chartulas, [b] li. 10.
& l. fi. C. arbi. tu. Et non ob. d. §. si vero noĩa, cum sim. qa in corpo-
ralib. traditio reqritur, vt ibi dr, q nõ cõtinet in libro rõnũ. Non ob.
d. §. si qs absente, qa ibi fuit simplex cõfessio, licet esset redacta ĩ scri
ptis per aliũ, puta p notariũ curiæ, hic vero fuit scriptura, q sp loq-
* tur. Et iõ nunc cũ puenit ad te, tibi loqtur, sicut epla q tibi mitto
d. l. Publia, in fi. Et iõ puto, q si in libro rõnũ qs fecerit scribi p aliũ
hoc non pbat cõ se, si fecit absente parte: sicut in cõfessio. q qs facit
in iudicio, & eã fecit scribi p notariũ, vt d. §. si qs absente, qđ est no
c tandu. [c] Ad pleniorẽ doctrinã de istis priuatis scripturis aliqua ptin
5 gamus. † Sciendũ est igit, q triplex est priuata scriptura. [d] Quædã
d est apodissa, siue apocha, q dat a parte parti. Quædã est rõ, q sibi qs
6 cõficit. Quædã est epla, q qs mittit alteri. De † primo, aut qs eã cõfi-
e tet suã esse scripturã, & probat. [e] ff. de prob. l. cũ de indebito, §. fi. &
C. de fide instr. l. plures. §. fi. & l. rõnes, C. de prob. Qđ intellige, si in
ea cõtinet aliquid p se sufficiẽs, als secus, vt d. l. cũ de indebito. §. fi. ff
prob. & C. eo. l. non nudis, & l. non eplis. Aut qs negat suã esse scri-
pturam, & tũc, aut hẽt subscriptionẽ vtriusq; partis, & testiũ, & tũc
si testes approbant scripturam, facit plenã fidẽ sine cõparatione, vt
f C. qui põt. in pig. hab. l. scripturas. [f] Si vero non hẽt subscriptionẽ
vtriusq; partis, tũc aut illa scriptura approbat p testes ibi subscrip-
tos, vel p alios, q fuerunt pñtes cum scriptura fuit facta, & ẽt per
cõparatione factã legitime, & tũc facit plenã fidẽ, dummõ tñ sint
tot testes, q sufficiant ad cõtũ, vt C. de fide instr. auth. at si cõtus, qđ
g ibi no. & quod ẽt hr, C. si cer. pe. l. fi. & in Auth. [g] ibi posita. Si vero
7 approbat [h] dicta scriptura p testes tñ, vel cõparatione tñ, tunc nõ
facit plenã fidẽ, sed semiplenã, vt d. auth. at si cõtus, & in Auth. de
fide instr. §. i. & qđ ibi no. C. de iureiu. l. in bonæ fidei, ff. de iureiu.
k l. admonẽdi, & in qualibet [*] earũ no. † Circa fo. f. circa rõnẽ libro
8 rũ, q qs cõficit, si qdẽ est cõfessatũ, q sit liber rõnũ eius cuius dr, &
eius manu scriptus, si qdẽ ibi continet aliqd p se, facit fidẽ in his, q
dependent ex eius mera voluntate. l. Nesennius, de neg. gest. nõ in
alijs [i] q ex mera voluntate non dependent, vt C. de prob. l. exẽplo,
& l. rõnes. Si vero cõtinet aliqd cõ se, facit pbõnẽ cõ se, [k] vt C. de pb.
l. rõnes, in fi. & ff. de edẽ. l. qdã, §. nũmularios, & ibi no. & C. arb. tu.
l. fi. & ff. dixi. Si vero ibi cõtinetur aliquid, qđ nõ est p se nec cõ se, sed
pro alio, & cõ aliũ, si quidẽ liber est cõfectus ex necessitate officij de
publico muneris, tunc facit fidẽ. d. §. nũmularios, C. de fide instr. l. il-
latæ. Facit, ff. de admi. tu. l. Lucius Titius curator, §. tutelæ. Si vero
nõ est cõfectus authoritate publici officij, tũc nõ facit plenã, vt no.
l in d. §. nũmularios. Verumtñ, † qa campsores, & mercatores, q sunt
hodie, licet non habeãt officiũ ex publico, tñ iurant in arte sua, &
succedunt in locum eorum, qui olim eligebantur publica autho
ritate, puto eorũ libris standũ, quoad semiplenã probõnẽ, si dicti
mercatores sunt hoĩes fidei cõprobatæ, per ea, q notant in d. §. num
mularios. Et sic intelligo glo. d. l. admonendi, & d. l. in. bonæfidei.
In eo, q dicit, q priuata scriptura facit semiplenã probõnẽ, intelli-
go de priuata scriptura tertij. Et qđ postea gl. ĩ d. l. subijcit de com
paratione, quæ facit semiplenã, intelligit de scriptura priuata eius
cõ quẽ pducit, vt ff. alias frustra dictæ gl. ponerent duos casus sepa-
ratos, & approbat hoc cõsuetudo, cum in his multũ est inhærẽdum
fm Inn. extra de fide instr. c. 2. & ibi per eum. † Si vero dubitet, an
liber sit scriptus eius manu cuius dr, puto, probetur p cõparatio-
m nẽ literarum, & tunc facit fidẽ, ac si esse cõfessatũ [m] p partẽ illius
manu

ADDITIONES.

Ale. Vr q sic. An scriptura, vel confessio cũ cã, facta parte absente, inducat obligationem, vel probationem, tenetur hic q sic. D. Io. tenet hic contrarium, vt hic per eum latius, maxime per istam l. sed D. Lud. hic concordat, ut hic per eum, quem uide, & q dixi in d. §. si quis absente, & contra Bar. tenet Bal. in rub. de const. pec. in vlt. col. & subdit dictum Bar. procedere in libro rationum facto a mercatore Secus in memoriali, vel alia scriptura priuata, quia non facit, nisi semiplenam, probationẽ. Item procedit dictum Bal. in usurario. Adde Bal. i rub. C. de fi. instr. uer. dubitatur vtrũ ista scriptura facta absente parte, &c. sed Bar. in l. 1. de confess. tenet cum Bal. in uer. 2. per Bal. in l. n quis ex argentarijs, §. ex hoc, sup. de eden. & in l. 1. C. si ex fal. ca. & limitat. D. Ant. in c. fi. de cõfess. dictũ Bar. esse uerum, si absens ratificauit viuo scribente, secus si eo mortuo, quod est singulare, si est uerũ, cum Bar. ẽt trãsit d. An. in d. c. si cautio, contrarium tenet Bal. in l. rationes, in alig. b. lec. C. eo. & in l. rationes, C. de prob. adde huic apostillæ Roma. 356.

Ale. L. inter chartulas. Adde optimum tex. in l. non putauit, §. non quæuis, su. de contratab. & idem no. Bar. in d. §. nummularios, ibiq; scribo post Bar.

Claud. Cum peruenit. Vide Ale. consi. 91. vol. 2. & consi. 91. vol. 4.

Ale. Qđ est notandũ. Doct. hic putãt hoc dictum Bar. mirabile. contrarium tenet hic D. Io. & forte melius maxime, q a sequeretur sm Bart. q si libellus non esset scriptus manu producentis, nõ pjudicaret producẽti contra l. cũ precũ, C. de lib. cau. & cõtra Bar. tenet Io. And. in Spec. de instr. edit. §. restat, sup uer. priuatorũ, & ut casus in l. diuus, §. item senatus, ad fi. ff. de fal. Ad hoc facit, quod no. Bar. in l. cum quis, §. & codicillis, de leg. 2. posset tñ saluari in casu, qñ statutũ requireret, q liber rationum sit manu propria scriptus, Ad hoc est tex. iuncta gl. ibi Bar. in l. pbatorias, C. de diuer. off. li. 12. & ita trãsit D. Io. & dicit Bal. in rub. de fide instr. q quicquid reperitur scriptum in libro, qui est penes me, præsumitur scriptũ de consensu meo, licet non sit manu mea. Adde, q Pau. de Cast. ẽt tenet cõtra Bar. & dicit, q plurimum contingit in istis mercatoribus, qui hñt famulos, vt per ipsos scribere faciant, & tñ ab ipsis scriptum dr. Et q scriptum mandato meo, dicatur scriptum manu mea, dicit esse casum in d. l. item senatus, & an confessio testatoris facta in duplici eius testõ, manu sua scripto probet, vide Bal. consi. 368. lib. 1. vbi de dicto Bar. hic, & in d. §. codicillis, facit mentionem, & uidetur concludere, q non plene probet, sed sufficiat ad deferendum iuramentum in supplemẽtũ probationis. Pau. de Cast. etiam cons. 75. in fine, uidetur approbare dictum Bar. quando etiam essent aliquæ coniecturæ, quæ adiuuarent scripturam.
Menoc. Soc. sen. in c. vlt. nu. 63. ver. 3. vero Saly. de libel. oblat. melius, vel non fe. h. c. 2. nu. 29. & c. si cautio, nu. 36. de fide instrum.

d Ale. Triplex est priuata scriptura. Adde Bal. in materia, in rubr. C. de fi. instr. & quod no. Cano. in c. post cessionem, de prob. Bal. in l. 1. C. de confes. & in l. instrumenta, C. de prob. Host. in sum. de fide instr. Io. de Imo. in d. c. si cautio, & Bald. in auth. sed nouo iure, C. si cert. pet.

e Ale. Et probat. De fide apodissæ, seu apochæ, dum hic dicit Bar. q quando quis cõfitetur scripturam, & negat debitum, q probat, dic etiam sine aliqua solennitate testium. l. scripturas, secundum intellectum Iac. Bu. & Bar. C. qui pot. in pig. hab. De ista materia vide per Iac. de Bel. in l. instrumenta, C. de prob.
Adde an literæ, quæ quotidie mittuntur mercatoribus, probent contra scribentẽ Bal. consi. 53. lib. 1. Et de apodissis vide Raph. consi. 303.

f Ale. L. scripturas, Vide Do. Io. hic. Et adde, q cõtrariũ eius qđ dicit hic Bar. tenet ipsemet in d. l. scripturas, in fi. & Bal. in auth. sed nouo iure, in fi. C. si cer. pet. Sed idem quod hic, tenet Bar. in auth. at si contractus, C. de fide instr. Imo. sequitur in c. 2. de fide instr. Abb. ibi contra. Vide ibi per Imo. & adde, q in hac cõparatione requiritur, q quis iuret se non habere aliam probationem, & q nihil legis circa comparationem, quod noceat veritati, vt in Auth. de instru. cau. & fi. §. si vero nihil, alias non tenet, & firmat Bar. in l. comparationes, C. de fide instr. in 2. quæst.

g Alc. Et in Auth. Adde, & ibi vide plene per Bal.

h Al e. Approbatur. Vide no. per Bal. in l. cõparationes. C. de fide instr. & Bar. in d. l. scripturas, eo. tit. & in quantum Bar. hic sentit, q cõparatio facit plenã fidẽ cũ testib. sed nõ soli testes, hoc vltimũ vr mirandũ, p l. in exercendis, C. de fide instr. Sed Iac. But. & Bar. declarant hoc in auth. at si cõtractus, hic alleg. q testes si deponunt sup cõtractu, bene probãt. Sed hic non deponunt super cõtractu, sed deponunt se fuisse pñtes scripturæ, ideo nõ probãt soli, quia põt decipi fm eũ. Sed D. Io. hic, & bene dicit, q iste intellectus non vr bonus. Et allegat bonã rationẽ, quam ẽt confirmat per tex. in Auth. de instr. fi. de. §. si vero aliquid tale, iuncto no. quod hr in prin. illius Auth. & ideo tenet, q si incipias a testib. non sit necessaria cõparatio, & hæc inducuntur esse de mente Iaco. de Are. & Cy. in d. l. cõparationes, in vl. q. sm D. Io. quẽ sequitur Lud. Ro. hic. & adde, q priuata scriptura mortuis testib. nihil proba. cap. 2. de fide instr. Facit quod hr in Auth. de instr. cau. & fi. §. sed & si instra, quod no. Bal. in aut. sed nouo iure. C. si cer. pet. Et ad hoc no. per Bar. circa dictã comparationem, adde quod no. idem D. Io. in l. si ita scripsero, de cond. & dem. sed quid si negatur publicum instrm esse confectum a publico notario, nec illũ esse notariũ, nec scriptum manu illius, vide no. Bal. in d. auth. sed nouo iure, & dixi in d. l. Herẽnius, de decur. Bar. in l. 3. su. quemad. testa. aper.

* Claud. Et in qualibet. De hac materia vide aliqd per Panor. in c. 2. de fide instru. & apostillas ibi positas.

i Alc. Non in alijs. Tñ aliqualẽ psumptionem inducit cõsiderata p iudice qualitate cãe, vt probat tex. no. in l. Publia. §. fi. ff. depo. & vr velle Bal. i d. l. rõnes, & Bal. in l. admonẽdi. ff. de iureiu. & Io. And. de instr. edi. §. nũc videñdũ, in addi. magna.

k Ale. Contra se. Fallit si esset qdam cartha, ut schedula, aut memoriale scripta absente parte, q a ista tñ operatur, qñtum simplex cõfessio facta parte absente, corã testib. Facit l. Aurelius. §. fi. de lib. leg. tenet Bal. in rub. de fide instr. & in rub. C. de const. pec. & D. Lud. hic. item fallit dictum Bar. nisi pars aduersa illi rationi contradixisset, sicut dicimus in positione p Bar. in l. post legatũ, de his qb. ut ind. Pom. Et q liberationem probet contra se, bene facit tex. in l. 3. & ibi ponderat ita D. Ant. & Ale. C. de eden. a cõtrario sensu; quia si bene cõsideratur, si ibi reus pdidisset rationes suas, probassent contra se, ut l. fi. eo. tit. frustra. n. ibi peteretur a reo nisi probarent, & vide Pan. cons. 7. in 2. dub. vol. 2. & 67. eo. vol. & 124. in 1. dub. eo. vol. & aliquid per Fel. in c. veniens, de test. in vers. limita etiam, & Cepo. consi. 40. & Imo. consi. 117. & Are. 44. sequitur & Ale. 3. vol. 5. & 14. volu. 3. vbi ponit de scriptura in libro mercatoris. 149. eo. vol. & 153. vol. 2. & 185. eo. volu. 2. vbi ponit, an credatur alicui asserenti se esse fortum aliquorum in libro suo. Vide etiam Soc. cons. 159. ad fin. & seq. in prin.

l Puto eorum. Adde no. per Doc. in l. 3. C. de eden. maxime per Bar. & Bal. Sed D. Io. hic dicit, q cessante cõsuetudine, opi. Bar. nõ est vera, & probat optima ratione, vt hic per eũ, & cum Bar. hic transit Bal. in d. l. instrũ, cum seq. & in rubr. C. de fide instr. & idem tenet Io. And. de instr. edi. §. restat, super verbo, priuatorũ, dicẽs ẽt plus, videlicet, q si ex legitimis probationibus constat, q mercator de partiũ volũtate scripsit, scriptura illa plene probat, sicut si esset a tabellione facta. D. Lud. hic hoc vltimum dictum Io. And. non tenet, per id, quod no. dixit Inn. in c. cum P. tabellio. de fide instr. videlicet, q de partiũ expresso consensu fieri non põt, q alicui scripturæ priuatæ detur plena fides. Vide hic per eum plenius, Predictis adde, q Bal. in rubr. C. de const. pec. voluit, q mercatores gerant quasi publicũ officiũ, in contrarium dicit in d. l. instrumenta, C. de prob. & in rub. de fide instrum. Adde an libris mercatorum sit danda fides. Abb. consi. 81. lib. 1. & an valeat statutum, vel consuetudo, quod libris mercatorum detur fides, vide Bal. consi. 491. li. 4. & quod libro mercatorum detur fides, & qñ a tertio aliquid est scriptum de eius voluntate cum alijs coniecturis, voluit Bal. consi. 264. lib. 2. vbi dicit dictum Bar. esse elegans. & ibi dicit, q stante statuto, q non credatur scripturæ fanticelli, siue institoris, quod tamen crederetur, quando vtraque pars mãdaret, & ita dicit limitari, quæ no. in l. quædam, §. nummularios, sup. de eden.

m Ale. Esset confessatum. Adde, q si mercator negat scripturam & q reperitur in libro rõnum suarũ esse voluntate sua scriptam, q ei incumbit onus probandi q a contra eum præsumitur, nisi probet. arg. in simili, in in l. censuum, sup. de prob. & in l. fi. C. arb. tu. & i l. ne i arbitris, C. de rece. arb. ita Io. And. de instr. edi. §. restat. vers. sed qd in prædictis, in addi. & Bal. idem tenet, licet Io. And. non alleget in rub. C. de fide instr. & dictum Bar. in hoc ver. sequitur Bal. in auth. sed nouo iure C. si cer. pet. & Io. de Imo in l. si ita scripsero, de condi. & dem. Bar. in auth. at si contractus, de fide instr. Sali. in l. comparationes, in fi. eo. ti. & Ang. ibi.
Menoc. Gram. Dec. 34. nu. 26. ubi inquit iudicem posse eum compellere ad scribendum, Gram. Dec. 84. Soc. iun. consi. 162. nu. 3. lib. 3.

manu scriptum, vt C. de fide instr. l. comparationes. Nam ista lex
solum immutata est in apochis, non in alijs scripturis. Rō, qa ,faci
lius posset ɔ̃facere vnā apochā, quā vnū librum rōnū. Præterea il
le, qui facit sibi fieri vnā apochā, imputet sibi si non facit fieri so-
* lenniter, quæ rō cessat in libro rationū, quem quis sua voluntate*
10 componit. †Circa tertiū. s. circa ep̄las, aq̄ mittūtur absenbus, dic
a q aliqñ quæritur de effectu eorum, quę in ipsis ɔtinētur, & tunc
dic. vt dicit Cyn. C. de probat. d. l. non nudis, & leg. non epistolis.
Qñque quæritur, an probetur, & tunc aut epistola confessatur, & tunc si
b probat, bl. Publia, in fi depo. cum si. Aut nō confessatur, & tunc si
habeat sigillum authenticum, probat. l. si qua per calumniā, & ibi
per Doct. C. de episc. & cle. & dixi de publ. l. si publicanus, § j. Aut
non habet sigillum authenticum, & tunc debet approbari p com
parationem sicut de libris rōnum, s̄. dixi, & hoc q̄ñ ep̄la mittitur
absenti, quia est illa rō, quæ est in libro rōnum, quia non est quid
imputetur parti. Si vero præsens præsenti daret scripturam in mo
dum epistolæ, ut quotidie fit, tunc esset idem, quod in apocha.

ADDITIONES.

* Claud. Sua uoluntate. De materia uide Pan. qui tenet contra Bar. hic, in d. c. 2. ex
tra de fide instru. & apostillam ibi positam.
a Circa epistolas. De fide epistolæ melius loquitur hic, & in l. admonendi, quam in
auth. at si contractus, de fide instr. Adde, quod sup. dixi, & Bar. in l. non nudis. C.
de prob. & quod no. Bar. in l. Lucius. j. de fideiuss.
b Et probat. Hoc falsum, si antequam epistola peruenit, mittens esset mortuus, qa
tunc non probat, sm Inn. sing. in c. cum dilectus, de succes. ab intest. & refert do.
Anto. in c. fi. de confes. Facit, quod idem no. in c. per inquisitionem, de elec.
Menoch. Iason. cons. 47. nu. 3. lib. 2.

CONTRARIETAS.

Aduerte, q in hac l. nuda ratio, Bar. allegatur sibi contrarius.

CONCORDIA.

Pro saluatione, vide concordiam ad l. 2. §. fi. de iure fisci.

LEX XXVII.

1 *Habitatio potest concedi ei, qui est in officio.*
Officialis quando possit emere, vel conducere hospitium, vel habere, causa remunerationis.
2 *Facultas habitandi videtur concessa, quando dicitur, cōcedo tibi habitare.*
3 *Donatio remuneratoria ex causa de pręterito, siue de futuro, non indiget insinuatione.*
4 *Expulso in casu huius legis, quo remedio succurratur*

Aquilius Regulus. Hoc dicit. Ab eo cui facultas
habitādi ex cā remuneratio-
nis ɔcerr, nō dēt reuocari, & sibi expulso iudicis officio subuenit.
In tex. ibi, habitare, per hoc facultas habitandi, non ius habitatio-
nis vr̄ concedi. Iac. de Are. & gl. & sentit hoc Opp. q ista donatio
a possit reuocari. vt j. eo. l. Lucius, quam statim videbitis. Sol. glo.
plurib. modis, & primā sol. reprehendit glo. Alia est sol. q hic ab
extraneo patiebatur ɔtrouersiā, ibi ab hr̄dib. Sed nihil ad ppositū,
qa non habebat dubiū, q ab extraneo nō pōt pati ɔtrouersiā. Alij
b dñt, b hic erat ob cām donatio, ibi simplr̄ donatio. Et sic cū datet
ob cām, oritur oblō, & ideo nō pōt pœnitere. Sed ista sol. nō mul-
tū placet, qa in l. ista Regulus iste nō erat obligatus ad hoc, sed ad
bñ faciendum. Dic ergo, q ibi precarij ɔcessio, hic remuneratio.
Et q ibi in l. Lucius sit precariū, pbatur ex eo, q ibi fuit facta cō-
cessio sine determinatione vsus, & ideo est precariū, vt l. j. de pre
ca. & l. in ɔmodato, §. sicut, s. ɔmoda. Scdo probatur, qa in d. l. Lu-
cius. dr̄, te facere ex voluntate mea, sic est precariū, quia q̄tum vo
luntas durat, tm̄ durat precariū, l. 4. s. loc. Itē op. de l. fundi, in j. rñ j.
de acq. pos. Gl. rñdet. q ibi fuit mādatum, qđ reuocari pōt, hic ve-
ro fuit remuneratio. Itē hic dicit, q donauit proti. Opp. de l. 1. §. p
uincias, C. de ɔ̃. iudi. vbi illi iudices, qui sunt in officio non pñt do
nationes recipere. Soluit gl. q hic non fuit donatio, sed remune-
1 ratio q̄dā, † Vides ergo, q ei, q est in magistratu, pōt ɔcedi habita-
tio, & de hoc per Gul. in l. obseruare, su. de of. procons. Et no. hoc
circa habitationē officialis, si quidē respublica hēt palatium depu
tatū pro officialib. & tunc officialis nō pōt emere, vel conducere
hospitia, nec recipere, vt l. pe. C. de off. Recto. prouin. Si vero non
hēt palatiū deputatū, tunc ex cā simplicis donationis non pōt re-
2 cipere, vt d. §. puīcias. sed ex cā remunerationis sic, vt hic. †Quęro
per ista verba, cōcedo tibi habitare, qd vr̄ concedi, s. an ius habitā-
di, vel qd? Dicit Iac. de Are. q simplex facultas vr̄ ɔcedi, nō ius qđ
est seruitus. Et ita intelligit hic gl. magna ibi, qa nec vsuarius, nec
vsufructuarius, &c. Et illud examinabo, qñ dicā de pedagio. Qñ
c fiscus vr̄ concedere, an videatur ɔcedere facultatē recipiēdi peda
3 gium in dubio? Quæro, an † egeat insinuatione dista donatio? Cer-
d te dicit glo. si esset mera donatio, tunc indigeret, sed ista nō indi-
get, & vide gl. in verbo, non merā, q̄ incipit, quia ob præcedentē,
&c. & sic in remuneratione insinuatio nō exigitur. Sed gl. ī verbo
mere, q̄ inci. q̄ siue fuerit promissa, innuit, q ista remuneratio ha-
bet fieri de necessitate. Sed credo, q si est simplex remuneratio, q in
sinuatione non egeat, quia differentia est inter donationem, & re
munerationem, l. si vero nō remunerādi, s̄. mād. Et hæc remune-
ratio sapit nām donationis. Habes ergo dicere, q aut ista remune
ratio fit ex cā de pterito, & nō eget insinuatione, vt hic, si ex cā de
futuro, & idē, vt in l. fi. C. de dona ante nup. c. fi. & auth. ibi posita,
* & l. si. in prin. C. de iu. dot. Secus si esset simplex donatio, *vt C. eo
e l. si quis argentum. Quæro, quo remedio huic expulso e succurri-
4 mus? & quidā † dicunt interdicto, † vnde vi: possidebat, n. quasi
nāliter, sed dicunt alij, q officio iudicis. Et vide glo. fi. quæ incipit,
habet enim, &c. Si tu intelligis legem nostrā, q sit translatus vsus-
fructus in eum, qui habet naturalē, & competeret interdictum,
vnde vi. l. 3. §. vnde vi, j. de vi, & vi ar. Sed si nō esset translatus, tūc
non haberet actionem, quia nudam detentationem habet, & sic
habet officiū iudicis, l. & ideo, §. fi. j. de cond. fur. l. nō tm̄, in prin.
s. de pet. hære. & l. fi. §. sed cum in secundam, C. de fur. & j. de acq.
poss. l. rem, quæ nobis, & ibi gl tangit. Sed hæc gl. loquitur in reb.
immobilib. & alibi de istis facio tibi magnum festum.

ADDITIONES.

a Alex. L. Lucius. Ad l. Lucius, hic alleg. vide Bal. in l. 2. in 9. q. C. de ser.
b Alex. Alij dicunt. Io. hic conatur sustinere illam tertiam solutionem, secundum
quam reddit hanc l. sing. de quo hic per eum.
c Recipiendi. De hoc per Bar. in l. cotem. §. qui maximos. sup. tit. 1.
d Alex. Egeat. Adde text. vbi Bar. in l. pen. §. j. inf. eo, & in donatione ob causam, q̄
non fit aio remunerandi, conclude, secundū Io. aliter, q̄ dicat hic Bar. & ideo vi
de ipsum hic late de hac materia. Et ad limitationē traditā p do. Io. in donatione
facta aio remunerandi, vide Bal. in l. illud, C. de sacros. eccle. & in authen. vnde
si parens, C. de inoffi. testa. & Io. And. in add. Spec. in rub. de reb. eccl. non alie. &
cū Bar. hic concordat Guil. in d. l. illud. Et q donatio ob causam non requirat in-
sinuationē, probatur in l. fi. in fi princ. C. de iure dot. & ibi gl. vbi donatio facta vi-
ro ab extraneo pro dote, dr̄ ob causam, & vide ibi Ang. & in l. sancimus, C. de
dona. cum concor. de quibus ibi. bene facit ad prædicta, qđ no. Io. Andr. in Spec.
de instr. edi. §. porro, in fi. magnæ additio q. q̄ ibi ponit de duob. fratribus secū
dū do. Io. hic latius, & vide reliqua. sup. in l. Modestinus. Et q donatio ob causā,
nō requirat insinuationē, vide Ang. in cōsil. suo 179. & 181. Et q donatio remu
neratoria nō egeat insinuatione, tenet Bald. in l. 2. ad fi. C. vt lite pen. & in l. si cū
mihi, ff. de dolo. sed Bar. in l. 1. s. eo vt tenere, q donatio remuneratoria sit proprie
donatio, vide q̄ ibi dixi. Quid in donatione peculij, dic vt sup. eod. in l. Modesti-
nus. Et q remuneratoria donatio non indigeat insinuatione, etiam si fiat a filio
patri, tenet Bal. in l. 3. C. q. bonis cede. pos. Quid in donatione causa mortis. dic,
q requirit insinuationem, l. donatio, & ibi Bar. C. eo. & in remuneratoria, adde
Bal. in l. si mortis, in fi. C. ad leg. Fal. & in l. fina. ff. de exerc. in repor. anti. & ibi, an
sufficiat mētio meritorum in specie, & dicit, q sic. In donatione ob causam, vide
Old. in consil. 199. Paul. de Cast. in l. affectionis, sup. eo. Bal. in l. si tibi, si cer. pet.
Adde q̄ plene posui de insinuatione in l. Modestinus, s̄. eo. Et inquantum Alexan.
dicit, quod in specie meritorū est necda mentio, dic, qđ illud est verū, qñ dona-
tur vltra debitam summam, vel erat persona, cui alias non poterat donari, quia
tunc non statur illis verbis nisi merita probentur, & ita voluit Bar. quē sequitur
Pau. de Cast. Bart. in l. si forte, de cast. pec.
Menoc. Ripa. respon. li. 2. c. 5. nu. 3. in simili Paris. cons. 104. nu. 15. li. 4. Ripa consil.
54. num. 1. lib. 1.
* Claud. Simplex donatio. Multas concordan. ad hoc, qđ donatio ob causam non
egeat insinuatione, vide per Alex. consi. 12. nu. 5. vol. 1. & consi. 20. vol. 3. vbi etiā
determinat, quæ dicatur donatio ob causam, & per Are. consi. 27. in 2. dubio.
e Alex. Expulso. Adde omnino Bar. quem vide per illum tex. in l. de vsu. inf. de var.
& extraord. cog. & quod ipse no. in l. cotem, §. q. maximos, s̄. ti. j. ver. 6. quæro, &
quod no. Bar. & ibi dixi, in l. j. ff. quo. bono. Bal. in l. ædem, C. loc. in vers. sed quid
si dominus de facto, & Cy. in l. si de fundo, C. locati.

LEX XXVIII.

1 *Hæreditate donata, commoda & incommoda transeunt, secus quando donantur bona.*
2 *Pater in casu huius legis præcise cogitur consentire actioni præscriptis verbis non causatiue.*
3 *Obligatus ad factum ex l. dispositione præcise compellitur, secus ex dispositione hominis.*

Hæreditatem Pater ad obseruandum promissa tpe
donationis tacite', vel expresse, cogit
actione præscriptis verbis. h. d. Ista lex est subtilis, & alij dubitant,
sed faciā tibi clarā. Opp. de l. oēs. § Lucius, j. de his q̄ in frau. cred.
Sol. ibi donauit oīa bona, hic hæreditatē quandā. Op. de l. mulier
1 bona, s̄. de iure do. Gl. soluit, † & bñ, q ibi vendunt bona, seu do-
nantur. hic hæreditas donat̄, quia tūc cōmoda, & incōmoda ɔti-
a nent. a Et hāc drījam facit tex. in l. si qs seruo, §. fi. cū l. seq. j. de leg.
2. Dī hic, q cogit actione pscriptis verbis. Cōtra, C. de hær. vend. l.
3. & l 2. C. de pac. Gl. dat ibi plures solutiones, & ī prima bñdicit,
in alijs non. Et dicit, q non pōt a creditorib. cōpelli, vt in ɔ̃nis, sed
a patre sic, & ista est vera, & aliæ solutiones sunt trufæ, & cōtra ca
2 sum. l. cum res. C. e. Quæro, † an præcise potest cōpelli a patre, vel
causatiue? Et gl. ponit opi. & finaliter gl. hic dicit vnum notabile,
q qñ qs agit ad factū, vt sibi fiat, præcise pōt cōpelli, secus si agit,
vt alij fiat. Et vide gl. pe. quæ inc. hic est ɔ̃. ibi, nam tūc. Et illā opi.
reprehendo in l. stipones non diuiduntur. §. Cellus, j. de verbo
obl. & per l. in stipulatiōib. §. operarū. eo. ti. vbi quis agit, vt aliqd fiat
sibi, & nō tñ præcise agit. Est alia opi. aut pcise agit, aut nō, &c. non
est bona, quia vbi qs promittit factum præcise, ad factum nō pt
compelli. Alia sol. est, quia aut est actum, vt satisfaciat creditori-
b bus, & compellitur præcise, secus si esset actum, b vt rñdeat credi-
toribus, quia tunc non præcise. l. 2. C. de hære. vel act. vēd. Et ratio
potest esse ex d. gl. quia quando dicit, respondeat creditoribus, il-
lud est facti. Sed si dico, solue, illud est iuris. Sed illud mihi nō pla-
cet,

a Alex. continentur. Limita, vt dia t in l. Princeps bona. inf. de verb. sig.
b Alex. Secus si esset. Differentia est inter promissionem de satisfaciendo credito-
ribus, & de respondendo eis. Sed hanc sol. gl. hic sequitur Cyn. & Bal. in l. 2. in 3.
opp. C. de hære. ven. vbi est similis.

cet, p l. si ita stipulatus. §. possum. ꝟ. de uerb obl. Præterea nõ placet, per l. liber homo, ĩ fi. ꝟ. de uer. obl. ubi est datio explicanda in personã alterius, & ad illud præcise quis non cõpellitur. Est ergo solutio, ꝙ cogitur actione præscr. uer. non præcise. l. stipᷓo ista. §.
3 siue. s. de ope. no. nun Iac. de Are. † soluit, qñ factũ est in oblᷓone ex dispositione legis, nunc quis præcise cõpellitur. l. stipᷓo. §. siue aũt. prox. alle. Sed qñ ex dispositione hominis, non cõpellitᷣ ad factũ. l. stipᷓones nõ diuidunt. Pone, ꝙ creditores aguntꝯ donatariũ istũ, utrũ per hoc liberetur pater? Et dicit, ꝙ sic. l. 2. C. de pact.

LEX XXX.

1 *Confessio facta in iudicio, animo donandi non insinuatur, sed reuocatur, si est facta in fraudem creditorum.*

2 *Positioni negatiuæ est respondendum.*

Quidam in iure. Per responsionẽ factam in iudicio inducitur confessio. h. d. Ibi, ĩterrogatus, an si aliquid debeat ab hæredib tutoris, qui soluere erãt parati, uel fuerit interrogatus, si uolebat sibi nihil debere. Iaco. de Are. Item ibi actionem, cõpetentem etiam ad maximam summam. Iac. de Are. Ibi, trãsactionem, quia nil detur. Iac. de Are. Dᷣ hic, ꝙ quis non potest infirmare suam cõfessionem. Cõtra. ꝟ. de confess. l. non fatetur. Sol. ibi erronea, hic nõ, & plene dixit Dy. in
1 c. iuris ignorantia. ext. de re. iu. lib. 6. Quæro, an † ista donatio egeat insinuatione. Ia. de Are. dicere uᷣ, ꝙ nõ, quia uim habet insinuationis illa confessio facta in iudicio. Prædicta uera, nisi hoc fiat animo fraudandi creditores: quia tũc reuocaretur. l. j. §. ꝙ si in lite. s. si quid in frau. pat. & l. si sponsus. §. si uxor. s. de do. inter ui. &
2 uxo. Quæro, † utrum positioni negatiuæ debeat responderi? Glo. tangit ĩ l. 2. § sed quia C. de iur. cal. & dicit Dyn. ꝙ sic, per istam l. sed sᷣm apostillas Iac. de Are. ista lex nihil facit. Sed dictum Dy. ẽ uerum, ut ext. de confess. cap. j. lib. 6.

§. Donationẽ quidẽ. Qui donat bona uiuẽtis, eius hæreditate est indign°.
a h. d. Opp. de l. si quis seruum. s. de act. emp. Solue, ut gl. Op. de l. nec nos. C. de cap. Solue ut gl. Extra gl. Op. de l. rescriptũ. s. d his, qui ut indi. Sol. ibi post mortem, & circa bona deliquit, hic in uita, & circa personam deliquit, q̃ non potest ꝓ parte offendi. l. uulgaris. ꝟ. de fur. Op. de l. qui superstitis, de acqu. hær. Sol. ut in glo.

ADDITIO.

a Ale. L. si quis seruum. Per Bar. in l. stipulatio hoc modo concepta, de verb. obl. & quod no. Bal. in d. l. nec nos, & ibi Sal.

LEX XXXI.

a **Donationes.** Donatio facta in concubinam nõ reuocatur secuto matrimonio, sed si de matrimonio dubitetur, tunc personæ conditio inspicitur. h. d.

ADDITIO.

a Parif. In concubinam. Vide de materia, quæ scripsi in rub. de concubi.

1 *Usus appellatione, an proprietas plene intelligatur, & qualiter intelligatur proprietas donata, uel usufructus tantum.*

a
b **§. Species[a] extra dotẽ.** Iste ẽ notabilis §. si res donat ad usũ, [b] uᷣ donari ꝓprietas, nec reuocat, nisi ex magna offensa. h. d. No. modũ donationis, ut usus uideatᷣ tm̃ cõcessus. Ia. de Are. Op. de l. fideiussor ĩ pentia lapsus. §. fi. ff. de neg. ge. & l. die spõsaliorũ, in prin. s. de po. So. hic ꝓsentia ꝑsonæ operat. Oppo. & uᷣ, ꝙ possit reuocari, ut ꝟ. l. ꝓx. Sol. hic ñ fuit ꝯcessus usus, sed ꝓprietas: qa tunc si usus est cõcessus ꝑcario, pᷣt fieri reuocatio. ꝟ. l. ꝓx. secus si ñ ꝑcario: qa nõ re-
1 uocat. l. Aqlius. s. c. Et sic ꝯcludit, † ꝙ usus appellatione ꝓprietas
c ꝯplene itelligitᷣ. Et uide gl. ĩ uerbo, puellę, q̃ incipit, ꝑ q̃ verba, &c. Et ĩp inspicias uerba, qa si dono rẽ ad usum, uel fundũ ad alimẽta, ꝙ tunc uᷣ proprietas donata, siue in ꝯctu, siue in ultimis uoluntatib. ut hic ẽ casus, qa ꝑcedit datio, & probatᷣ ꝑ l. species. s. de au. & arg. leg. & l. fi. ꝟ. de usuf. ea. re. quæ usu cõsu. & l. cum hi. §. si uni. s. de transac. & l. 4. in prin. s. de alim. & cib. leg. & l. Titia §. qui in uita. s. de lega. 2. Si uero dico, dono tibi usum, uel usumfructũ, uel alimenta ex fundo, uel usumfructum fundi, tũc uᷣ datus usufructus, ut in toto ti. de usuf. leg. Sed ꝯ hoc facit. l. Proculus. s. de usu fru. Quid dicemus? Testator dixit tibi, si promiseris hæredi meo altius non tollere, usumfructũ earum rerum do, & lego: & sᷣm unã lect. ibi positã non dicit, ꝙ proprietas sit relicta, sᷣm aliam sic. Sed dic, ꝙ uerba usufr. pñt accipi pro proprietate, ut hic gl. & iõ uerba antecedentia proprietatem denotant, qa ista uerba pñt istum intellectum pati: alias qñ ista verba non paterentur istum intellectũ, diminutionẽ inducerent, sed augmentũ inducerent illa uerba, si paterentur illũ intellectum, ar. l. nã quod liquide. s. de penu lega. & istud fauore ultimæ uoluntatis, secus in ꝯtrib. l. & per iusiurandũ §. 2. ꝟ. de accep. Inducitur in arg. ad q̃onem no. in l. si mulier. C. de iu. do. & gl. non alle. Dy. in a l. alleg. ĩ l. Titia testã. §. qui in uita, de leg. 2. ubi dicit, ꝙ est notabilis. gl. alle lege q̃ non facit pro, sed magis in ꝯtrium. l. qui duo, s. de seru. rust. pd. & gl. ĩ d. l. cum hi. §. si uni. s. de trans. alleg. pro contrario, nec soluit, sed dicit, ꝙ ex sequenti, & præcedenti scriptura apparebit, si uoluit donare. Quæri gl. quæ offensa sit? Et dicit gl. in uerbo, offensa, quæ incipit, alias offensa, ꝙ ex tribus his tantum causis, ex quibus reuocat mater, quæ transit ad secunda uota. Auth. de nup. §. mater tamen, qui positus est. C. de reuoc. donat. auth. quod mater.

ADDITIONES.

a Barb. Species. Vide Lud. Rom. in cons. 26. vbi allegat hunc. §. species, si detur res ad vsum, & ad vtendum, an videatur data proprietas, vide ibi.
b Ale. Donatur ad vsum. Et adde, ꝙ res datæ filiæ ad sustentationem vitæ non præsumontur datæ in dotem. l. pe. & ibi Bal. C. ne va. pro mari. casus iste est singularis, sec. Bal. in l. cum virum. C. de fidei. ꝙ licet mater dicat, do tibi in peculium, tamen est vera donatio.
c Ale. Proprietas. Si datur res ad vsumfructum, intelligitur data proprietas. Adde Bar. in l. libertus. inf. de ali. & cib. le. & dixit uo. Bal. in l. Proculus, hic alle. ꝙ licet, ꝙ si maritus relinquit vsumfructum fundi vxori, cum hoc, ꝙ possit fundum alienare, videtur relicta proprietas per illum tex. Sed do. Lud. hic vᷣ tenere contrarium, maxime, qa hęc uoluntas pt uerificari in vsufructu. l. arborib. §. vsufructuarius. sup. de vsuf. & dicit Bal. ĩ l. 2. ver. ex hoc habes, ꝙ verbum, dono. C. de inof. don. ꝙ qñ pᷣ dicit, dono fundum in alimenta, vel in usum, non vᷣ proprietatem donare, sec. s in extraneo. al. illum text. & d. l. cum hi. §. si vni. hic allegatam, & ibi Bar. quando etiam per habitationem legatam vᷣ legatum dominium, ut no. gl. Bar. & Doct. in l. cum antiquitas. C. de vsufr. & adde, ꝙ si res conceditur pleno iure, licet postea dicatur ad utendum, & fruendum, non nocet, ut no. Bal. in l. 1. C. de fruc. & li. exp. Et si dixi, uendo tibi talem rem in usum, venit proprietas. Ita per illum tex. dicit Bal. C. de iure emphy. in rub. Et si dico, concedo talib. religiosis ad vsum, tale prædium, ꝙ veniat proprietas. tenet gl. Cy. & Bal. in l. mulier. C. de iu. do. allegant illum tex. Et ibi ẽt dicunt idem, si dico, concedo tantũ terrenum, vt ibi proijciam aquam. Et si testator iussit bona distribui pauperib. videtur eis legare proprietatem, sᷣm Iac. de Are. ibi, & refert Bal. in l. & in epistola, in pe. q C. de fideic. & hic uide Imo. Et quid si dico, lego tibi talem rem in gaudimentũm, vide per Bal. d. in l. si habitatio. §. sedisi chrens sit. sup. de vsu, & habi. & similem quæstionem uide per Bal. in præludijs feu.
Menoc. Dec. consi. 162. nu. 10. ver. 3. non obstat. Ruy. consi. a 2. nu. 5. libro 1. consi. 41. nu. 32. eo. Cur. iun. consi. 38. nu. 3.
Menoch. Quod diceos. Vide cumulata in d. l. precibus ad Bar.
Adde, an legato facto religiosis de aliqua domo ad eorum vsum, intelligatur legata etiam proprietas. Bal. consi. 336. 4. lib.

1 *Filius qualiter in diuisione possit consequi libros præcipuos.*

1 **§. Pater qui filiæ.** D. Vbertus de Bobio, vt referũt scripta do. Iac. de Are. † quęrit an filius in diuisione debeat hᷣe libros ꝑcipuos. d. Vbertus dicit, ꝙ
a si faciat se emancipari, [a] & non facit mentionẽ de libris, ꝙ uᷣ donare, vt hic, & C. e. l. siue emãcipatus, & quod no. in l. frater a fre. §. fi. s. de cond. indeb. & hoc est verum, si esset deuentum ad traditionem. l. quãuis, C. si quis alteri, vel sibi, & l. j. de cast. peculio.

ADDITIO.

a Ale. Se emancipari. Adde Bar. in l. j. §. nec castrense. sup. de coll. bon.
Menoch. Parisᷓ. consi. 53. nu. 2. lib. 1.

a **§. Eiusmodi.** [a] Op. de l. Publia. Sol. Quidam soluunt ibi speciale non est uerum. l. stipulatio ista. §. si quis insulam. ꝟ. de ver. obl. & dic, vt dicã in seq. contrario. Opp.
b de l. pen. [b] C. de exhib. Sol. ibi vtilis datur, vt glo. dicit, & bene.

ADDITIONES.

a Ale. Eiusmodi. Ad illum tex. adde l. ẽi, & ibi gl. cum Bar. de do. inter vir. et uxo.
b Opp. de l. pe. Adde, quæ no. in l. stipulatio ista. §. si quis insulam, de uerb. obl. et ĩ l. quæ dotis. sup. sol. matr. Et animaduerte, quia materiam l. Lucius, quam Bar. non legit hic, uidistis sup. eo. in l. Aquilius, per gl. et Doct.

LEX XXXII.

Quid id, quod. Ex causa donationis obligatus hẽt priuilegiũ ne condemnetur, nisi in
a quantum a facere potest, & post constitutam pecuniam, & post rẽ iudicatam. h. d. Opp. de le. 3. §. sed si filius in fi. sup. de pec. Solu. ibi mutatione tituli actionis, mutatᷣ ratio legis, vt in contrario: secus hic. Dixi in l. tutor. ꝟ. de fideius. Op. de l. Nesennius. ꝟ. de re iudic. & l. pen inf. de nouat. Sol. hic in vtraq; obligatione eidem debetur, ibi in diuersis. Sed oppono de l. diuortio sup. de neg. gest. Posset hoc intelligi, an actio in loco alterius succedens sapiat naturam eius, &c. Dixi alio anno in l. si eum. §. qui iniuriarum. s. si quis cautio. Opp. de l. peremptorias. C. sent. rescin. non pos. Solu. Ista exceptio non venit ad rescindendam sententiam. l. fideiussores, in fi. inf. de fideius. & l. ex diuerso. §. si ff. sol. mat.

ADDITIO.

a Ale. Nisi inquantum. Adde tamen, quod fallit in casu huius. l. §. fin.

§. Ea lege. Op. de l. qui sic. ꝟ de verb. obl. Solue, vt in gl. Et rõ æquitatis est hic: quia cum mihi restituis, habes obligationem de reddendo tibi, secus si simpliciter.

a **§. Mutus, [a] & surdus.** Op. extra gl. ꝙ ꝑ stipᷓonẽ sᷣm illa tempora fiebat donatio. l. si quis argentum §. pen. C. eo. Sol. hic tradendo, donabat. Opp. de l. discretis. C. qui testam. face. pos. Solue vt in glo.

ADDITIO.

a Ale. Mutus. Vide no. in l. j. in prin. de uerb. obl. et Bal. sup. de test. mil. in l. qui i re militari. Adde Pau. de Cast. hic, qui intelligit gl. vt habeat locum in cõtractu donationis. In alijs contractibus dicit seruanda iura, quæ simpliciter dicunt mutum, et surdum posse contrahere.

§. Si cum primus. Exceptio mere ꝑsonalis, q̃ obstat delegãti, nõ obstat ei, cui ẽ facta delegatio. h. d. Oppo. ꝙ exceptio, nec obstat, vel obest delegant, & ei cui facta est delegatio ex causa lucratiua. l. apud Celsum §. si quis autem, de doli excep. Solu. ibi in exceptione rei cohærente, hic in personali. Sed istud est intelligendum secundum glo. in l. Nesennius. ꝟ. de re iud. & l. si prior. s. solu. matr. & ꝙ dixi in l. dol. int. de noua.

L E X XXXV.

Si pater. Patre patiẽte stipulari pficit̃ donatio. h. d. Quero, an in dubio p̃sumat̃ ex cã donationis, & aſs dicã. Qñq; pr̃ stipulat̃ noĩe filij, & tũc ipse pr̃ vr̃ stipulari, q filiꝰ habeat
a in peculio pfectitio. l. fi. ſ. de pec. leg. Qñq; pr̃ nõ stipulat̃ ipse, aled facit filiũ stipulari, & tũc dicit Iac. de Are. q ex numero filiorũ, & ex q̃titate rei in stipl̃one deductę, p̃sumã donationẽ. l. q̃situm. §. sed & ipse Papin. de fun. instr. & l. si filię, de leg. 3. & l. vtrũ, ď do. inter uir. & ux. Idẽ dicit Old. Queęst rõ, q si stipulor noĩe filij, nõ
b uideor b donare? Dic, q iõ, qa tunc nõ interuenit traditio, nec aliquid, q loco traditionis hẽat. l. Papinianus, de do. inter uir. & uxo.

ADDITIONES.

a Ale. Non stipulat̃ ipse. Ad ista adde no. p Bar. in l. q̃ dotis, sol. mat. p Bal. et Doc. ĩ l. 2. C. de tu. dot. et Bal. aliter dicit in l. filiæ cuius. C. fam. ercis. Vide, q̃ ibi dixi. Et qñ pr̃ adhibet filium ad stipuladũ, an p̃sumatur donatio. Lu d. ĩ d. l. q̃ dotis, tenet distinctionẽ Bar. hic, licet dicat, q ĩ cõtrariũ facit l. cũ q̃s. §. nuptura. de lega. 3. & l. 1. C. de 10. dot. Sed potes r̃ñdere, vt p Im. in d. l. q̃ dotis, & q̃ ibi dixi. Sed Lu do. postea dicit, q illa iura pceduot in matre, sed in patrę hẽt locũ hæc distinctio, & vide no. p Bal. in auth. ex testã. C. de colla. Idem qđ hic, tenet Bar. ĩ tractatu de duob. fratrib. in fi. Adde qđ si nõ mr̃, sed amita, vel matertera adhibeat nepotes ad stipulandũ dotẽ reddi dictis nepotibus, & eorum hæredib. an sit p̃sumendum, q animo donandi fuerunt adhibiti. Vide Pet. de Ancha. consi. 20. et melius seq. Menoch. Roy. consi. 378. nu. 7. lib. 2.
b Alex. Non videor. Adde Bar. io l. 1. per illum tex. C. si quis alteri, vel sibi, & l. si fi liæ. C. de donat. inter vir. et uxo.
Menoch. Ripa respon. lib. 3. c. 10. nu. 2. Soc. sen. consi. 6t. nu. 13. lib. 4.

a **§. Si quis aliquẽ.** alstũ §. adiũge cũ l. Aqlĩ. ſ. e. q qñ fit ex cã remunerõnis, donatio non
b eget insinuatione. b Itẽ no. tu aduocate hũc tex ibi. merces, q l. j. §. ſ honorarijs. ĵ. d. var. & extraord cog. q̃ taxat salariũ aduocatorũ, nõ hẽt locũ ĩ eo, q ẽ aduocatꝰ ĩ cã capitali: qa vt hic dr̃ cet. mõ, &c.

ADDITIONES.

a Ale. Si quis aliquem. Per hũnc tex. uide quæ no. dixit Bar. in l. j. in fi. C. mandari.
b Claud. Non eget insinuatione. Adde Bal. in l. sed & si l. §. consuluit. ſu. de pe. hæ. Et inquãtum gl. dicit, q nec ex cã ingratitudinis possit reuocari, adde facere ad oẽs contractus, io quib. dr̃ aliquid pp ingratitudinẽ reuocari. ut in l. 2. cũ his, q̃ ibi notaui post Bald. C. de lib. & eo. lib. ubi posui limitationem ad hanc glo. post Ale. bene l. c. 1 quo. ĩ no. Ang. in l. si unqoam. C. de reuoc. don. & gl. in l. fi. eo. tit.
Menoch. Dec. l. creditori. nu. 4. C. de pact.

L E X XXXVI.

1 *Verbum, concedo, quod continet simplex mandatum, in incorporalib. cessio habet vim traditionis, & nu. 3.*
2 *Differentia inter, cedere, et cõcedere, qa qui cedit, cedit vtiles, nõ qui cõcedit.*
3 *Traditio, & missio in possessionem in nominibus qualiter fiat.*
4 *Donans omnia bona immobilia, an uideatur donare nomina, remissiue.*

Ad eum quem. Mãdatũ in rẽ suã, ex cã donationis morte finit sm hęc tpa, h. d. Op. de l. illã. C. eo. vbi in cessi õic actionis donatio morte nõ extinguit. Hic r̃ñdit Roge. gl. vr̃. dicere, q ibi ĩ cessione. Hæc sol. est vera, qa
1 verbũ, † pcedo, ɔtinet simplex mandatũ, & solũ exercitiũ, & fm
a ista tpa si nõ pficiebat̃, lic᷑ si cẽm cessæ actiones, qa ĩ corporalib. cessio hẽt vim traditionis, & vide gl. q̃ incipit, ĩ noĩbus, & c. & lege vsq; ibi, hodie aũt. & ista sol. cõiter tenetur. Vel dic alr̃, dicit gl. q non finit morte, & quod dicit hic, q. d. de rigore secus de ęquitate, vt in ɔ̃rio. Sed hodie mittendo epistolã, videor facere pactũ
2 de donã. io, ex quo possẽ puenir. Et no. † istã d̃riam inter cedere,
b & b ɔcedere, q̃ cedẽdo trãsfero vtiles, ɔcedẽdo ñ. Sed d̃ria inter mãdare, & cedere est in gl. in ver. mandatã, in l. j. C. de act. & obl. iõ notat, q oĩa illa verba ponũt, dedit, cessit, transtulit, & mãdauit.
3 † Vlt. no. quãr. fit traditio in noibus, & tu habes tenere mẽtẽ, q qñq; vis mittere in possessionẽ nois, & tũc quãr. fit missio, habes
c gl. c in l. j. C. de pręt. pig. sed qñ in aliquẽ volo transferre ius totale, tunc cessio fit pro traditione, vt hic in gl. & l. vlt. & ibi gl. C. qñ
d fiš vel pri. Iac. de Are. d format qõnẽ hic, ĩ dono tibi oĩa immobilia, an videat donare noĩa. Dic, vt dicã in l. mouẽtiũ. ĵ. de ver. sig.
4

ADDITIONES.

a Ale. Verbũ, concedo. Verbũ, concedo, continet simplex mandatũ. Et istã gl. cum l. Lucius. ſ. eo. alle. Bal. in c. j. § Titius filios, si de feu. fue. cõtro. inter dom. & agn. q per uerbũ concedo, pcedente titulo, transfertur ius, secus si deficiat titalꝰ expressus, & titulus tacitus. Adde, q in dubio importat donationem. l. prohibere. §. plane, quod ui aut clam, & hic ẽt Imo. & per Imo. in l. cũ pr̃. §. pater plurib. de le. 2. et Bar. in l. uxori. §. 1. de leg. 3. et scripsi post Imo. hic. Et inquantum hic di, qoia cessio in corporalibus habet uim traditionis, adde quod no. in l. fi. C. quando fis. uel priua. c. 2. in l. Seia cum bonis. inf. tit. j. et ibi Bar in fi. prin. et Bart. in l. j. C. de act. et obl. Et de illo tex cum gl. uide Bar. in l. 5. §. stipulatio, de uerb. obl.
Menoch. Dec. consi. 551. nu. 4. Gramma. decis. 59. nu. 19. 21.
b Ale. Inter cedere. De differentia inter cedere, mandare, et concedere, et de uerbo, concedo, uide no. tex. cum gl. et ibi Bar. io Luxori suæ. §. fi. de leg. 3. Sed q uerbum, concedo, importet cessionem, uidetur tenere Bal. in l. 1. in 4. q. C. de act. et oblig. uide tamen, quod ipse dixit in fi. uerbis illius legis.
c Ale. Habes gl. in l. j. Vide Bar. io l. is cui. §. fi. o. ut in poss. leg.
d Barb. Iac. de Are. Vide, qđ no. ĩ l. a diuo Pio. §. j. inf. de re iud. & l. Caius, de le. 2.

1 *Testamentum, in quo est præteritus filius iam natus, an reconualescat, si is moriatur viuo testatore.*

a **§. Lucius Titius.** a Per pignorationẽ ñ reuocat̃ donatio, sed res transit cũ sua cã. h. d. Ib. donauit. i. ex cã donationis obligauit, vel promisit. Oppo. q p oblĩonẽ reuocat̃ donatio. l. cũ hic status. §. si maritus. ſ. de don. inter vi. vx. & Sol. gl. l. qđ ibi ĩ donatione odiosa, hic ĩ fauorabili. Hoc
b reprehẽdit̃ p gl. Vel dic, b q ibi ĩ ea q̃ nõ valuit ab initio, iõ finaliter reuocat̃, hæc est ualida a pncipio. Simile in teste, in quo posthu-
1 mus est p̃teritus. uide gl. q̃ inci. maxime, &c. Et sic gl. † tua tenet, q si p̃teritus ẽ iã natꝰ, & moriat̃ patte uiuẽte, recõualescat testm̃. Sic tenet in l. si hr̃editas. §. q filiũ, de test. tut. Sed ɔ̃ tenet gl. ĩ l. si ĩ tertio exẽplo. ſ. de regu. Cato. Et p illa gl. est tex. in l. si posthumꝰ. ver. idẽ, & circa. ſ. de iniuſ. rup. & irr. test. Sed ista gl. ẽ uera, & probat̃ Inst. de exhær. lib. in prin. cũ distinctione tñ. qa debes dicere. Aut sunt ĩstituti uenięcs ab intestato, & testm̃ recõualescit. l. j. ſ. de reg. Cat. & l. posthumꝰ, uer. idẽ & circa. ſ. ď iniuſ test. Aut sũt extranei instituti, & nõ ualet, ut hac gl. cum alle. in ea. facit. l. si ex duob. §. j. ſ. de bo. pos. contra tab. plene in l. 2. C. de posth. hær. inst.

ADDITIONES.

a Ale. Lucius Titius. Istum text pro no. alleg. Bart. in l. 1. C. de iure fisli lib. 10. Dixi in l. si quis argentum. §. j. post Bar. C. eo.
b Vel dic. Vide no. Bar. in l. rem legatam. sup. de adim. leg.

§. Auia. Conuẽtio p q̃ã absenti q̃rit̃ actio, pficit donationẽ, sicut traditio. h. d. Op. de l. nuda. ſ. e. Sol. hic nõ est nuda, qa hẽt vim traditionis. Sed opp. de §. alteri. Inst. de inut. stip. qa hic dr̃ q recipiẽdo instr̃a debitorũ fit donatio, q fateor in mutuo, sed recipiẽdo instr̃a nõ fit traditio. Dic q instr̃a accipit ad pbationẽ debitorũ. Vel dic, q acqrit ex ɔ̃ctu aui æ Labeon. & ad §. alteri. r̃ñ. p l. 2. C. p quas per. s. nob. acq. vbi sicut p numerationẽ possũ alteri aqrere, ita ex stipl̃one ĩterposita, sup illa numeiõne. Sed istud vr̃ ɔ̃ l. si stipulatus. §. Chrysogonus. ĵ. de ver. obl. Sed ibi r̃ñdeo, q̃đ pp ɔceptionẽ stipl̃onis, q̃ seruus facit, ñ valet: qa absenti nõ fuit stipulatus, cuius noĩe numerauit. sed qñ stipulor illi, cui ex numeratione q̃ro, tũc sibi acqrit̃, vt l. 2. C. p quas p̃s. nobis acq.

T I T V L V S S E X T V S.

De donationibus causa mortis.

L E X P R I M A.

1 *Donatio causa mortis a legato qualiter differat.*
2 *Donatio causa mortis hodie fieri potest pacto nudo.*
3 *Donatio causa mortis qua actione petatur.*

MOrtis causa. Opp. de l. si q̃s cũ. ſ. de ɔd & de mõ. vbi idẽ ĩ legato, & sic dona
1 tio † cã mortis nõ differt a legato. Sed glo. r̃ñdet, q ita differunt, qa qñq; a traditione ĩcipit ista donatio, qñq; a pmissione, vt qñ se obligat, & sic tenet gl. q obligat̃ donator cã mortis. Idẽ tenet gl. ĩ l. legatũ est, q̃dã donatio. ſ. de le. 2. & Inst. eo. § 1. In ɔ̃riũ vr̃. ĵ. eo. l. nõ vr̃ pfecta. Itẽ vr̃ ɔ̃rai, p l. j. C. eo. vbi pcedit actione. ex testõ, & sic nõ est obligatus, cũ ex quasi ɔ̃ctu adeũdo nascit̃ illa actio ex testõ l. apud Iulianũ. §. fin. ĵ. ex q cau. in pos. eã ex maleficijs §. hr̃s. ĵ. de act. & ob. Dicit Dy. q qñq; donator p ver. ba obligatoria se obligat, qa dt̃, pmitto tibi donare, & tũc est obliganis, licet posset reuocare, vt ĵ. e. l. q mortis, & l. nõ vr̃, & ita loquitur hæc glo. & similes. Aut nõ p verba obligatoria, vt qa dixit, do no, & ñ obligat̃, sed hr̃s admone secuta tenet̃ vtili ex testõ. l. j. C. eo. Sed ista ñ sunt vera. sed nescio si sitent errore recolligentis, qa donatio sapit naturã ɔ̃ctꝰ. l. tã is. §. j. ĵ. e. & l. 2. de do. p̃leg. & donatio cã mortis teq̃rit p̃ñã partis l. ĩter mortis. ĵ. e. & fm ista tpa ñ fiebat donatio, nisi stip. fo. e, vl traditione, vt ĵ. e. l. mortis cã dõatio,
a ẽt sic. & l. senatus. §. fi. Preterea, a † hodie fieri p̃t pacto nudo mor-
x tis cã donatio. l. si q̃s argentũ. §. pe. C. de do. & sic gl. intelligit̃ b in
b l. cũ pr̃ §. Menio. ſ. d. le. 2. Mõ, si fiat donatio, siue olim stipl̃one, siue hodie pacto nudo, donans obligat̃ donatoria, sed reuocab. R. Sed qñ fit traditione ñ obligat̃ donãs donatario, imo magis ẽ cõ-
3 trario. l. Marcellius. §. Paulus. ĵ. e. Nec ob. q petit vtili ex testõ, qa
c tunc nõ est p proprie donatio, vt ĵ. dicã. Quarto, † qua actione petat̃ sit

ADDITIONES.

a Paris. Præterea. Allegatus tex. in l. si quis argentum, per Barto. non probat hic, q donatio causa mor. no possit fieri pacto nudo, tenet Soc. in l. 2. no. xj. ff. de leg. 1.
b Claud. Et sic gl. intelligitur. De quo uide Bal. in l. 2. sup. de leg. j. et ibi Ale. ubi ẽt ponit, an ex donatione causa mor. transeat dominium ipso iure, sicut ex legato. Vide etiam ad prædictam gl. Ang. Imo. et Ale. in l. cum ex causa. Inf. de re iudic.
c Alr. Qua actione. Sed an io donat. ca mor. transferatur dñium utile, absque aliqua traditione, sicut in legatis. l. a Titio, de fur. Quidã voluerunt dicere, q hic, et dixit esse casum sing. in d. l. a. coniuncta gl. sm unũ intellectũ. sup. de publ. in rem actione, et bene facit quod hr̃ e. ti. in l. cũ ipõsus. §. u, cui. et l. q̃cunq; ĩ prin. Sed D. Io. in l. ex hac scriptura, in prin. sup. ti. j. dicit, q si nos loquimur in do. cã mor. [illegible] sumpta, q̃ hẽt uim ultimæ uoluntatis, tunc bene transeat sicut in legatis, sm eum. Adde Bald. in l. si non mortis. C. ad le. Fal. et in l. licet. C. de pac. in l. 2. C. si quis alt. uel sibi. Sal. in l. j. C. de secun. nup. Et q transeat, uĩ tenere Bar. in l. 1. de Public. in rem act. et Bal. in l. 2. eo. ti. et Pao. de Cast. in l. 2. de leg. 1, et ponit Imo. hic, et Ang. limitatio Aute. de hær. et Fal. in prin. Et q transeat, tenet Bal. in l. cũ in. in prin. ff. de transi. et Ange. in l. a Titio. inf. de fur. et quæ actio oriatur ex tali donatione, ut. le Bal. et Imo. in l. j. et Sal. in l. traditionib. in 6. opp. de pact. Et an donatarius cã mor. omnium bonorum, tene atur creditorib. uide Bal. et Sal. in l. 2. C. de pac. Et an per donationem ca mor. dari possit hæreditas, dic q non, d. l. licet. Et quid si donantur ca mor. oĩa bona, et nullus ex testõ, uel ab intestato uult adire hæreditatem, uide Sal. in l. fi. C. de pac. Adde, q dñium utile transferatur, sicut in legatis, uidetur uoluisse Bal. consi. 130. ubi etiam, an donatarius teneatur ultra uires hæreditarias, de quo etiam per Abbatem, consi. 102. lib. 2.

tatur cã mortis donatio? Et plene glo. dicit. C.e.l.j.& Dy.tãgit hic,
& dicit, ꝙ si donatio est facta stipſone, tunc agiť certi cõdictione
ex stipſone, q̃ ꝯ hr̃dẽ habet effectũ irreuocabilr. l.mortis causa do
natio, sic ẽt, & l.senatus.§.fi.ꝫ.eo.si est facta sine stipſone, vt in codi
cillis, & tunc vtili actione ex testõ.l.vlti.C.de cod.& qđ no.in l.2.
C.cõia de le.& l.j.C.e. si vero in testõ, tunc petiť actione ex testõ.l.
fideic.de lega.3. Sed istud dictum Dy.non bñ dictũ est simpľr, qa
si assumeres donationẽ cã mortis improprie, vel large, quia lega-
tũ est donatio, Dy.verũ diceret, si esset verũ, ꝙ talis donatio esset
facta absenti, & p eũ q põt testari. Tunc.n.non valeret iure dona-
tionis cã mortis, quæ requirit pñtiam personæ, vt dixi, sed valeret
iure fideicommissi. Secus si fieret a filiof.l.2.de leg.j.& ſm p̃dictũ
modũ loquitur.l.j.C.e. Sed si sumamus stricte donationem causa
mortis, tunc si interuenerit stipſo, petitur certi ꝯdõne ex stipula-
tione.l.mortis cã, & l.senatus, in fi.ꝫ.eo. Aut pacto nudo, & tũc pe
titur ꝯdõne ex d.l.si quis argentum.§.pe.conũcta gl.in l.eum pa
ter.§ Mæuio.š.de leg.2.& ista tanguntur per Doc.in l.1. C. eod.

LEX II.

1 *Donatio, quæ fit sola mortis cogitatione, an reuocetur.*

a 1 **Iulianus libro.** [a] Quæro, an reuoceť ista donatio, † quę fit sola cogitatio.mortis? Et Pla.dicit, ꝙ
non reuocatur. Et vide gl.q̃ incip.& hæc ſm Plac. Sed Dy.intelli-
git verum, si nõ fuit facta mentio mortis, quia tunc est donatio in
ter viuos.l.Seia.ꝫ.eo.& l.Seia.š.de do.præleg. Sed si fieret mentio
mortis reuocaretur.l.nõ omnis, si cer.pet.& l.mortis cã donatio.
ꝫ.e.nisi sit appositum pactũ, de non reuocando, vt ꝫ.e.l.ubi. Quæ-
ro, qđ de ſcda donatione, p q̃ est translatũ dñium? Dic, ꝙ si recon
ualescit, põt reuocari, l.j.§.itẽ, cũ ipse.š.ti.j.& ꝫ.e.l. nõ vr̃ perfecta.
sed in tertio gñe donationis, tunc vr̃ p̃edere. Op.de l.fi.š. com. p̃d.
die vt in gl. Sed ꝯ hoc op.de l.quod pure, qñ dies le.ced.& l. cũ il-
lud, in fi.e.ti.& de ꝯdi.& dem.l ꝯdõnes extrinsecus. vbi cedit dies
a tp̃e mortis, tñ pendet p̃ tacitã ꝯdõnem. Sol gl.dicit verum ĩ le
gatis puris, secus in condõnalibus, ſm Dy. Prædicta vera si dona-
tio est facta in vlti.volun.sed per stipulationem non posset pende-
re. In hoc.n.haberet naturam contractus, vt l.senatus.ꝫ.eo.

ADDITIO.

a Ale. Iulianus lib.2. Adde casum no.in quo donatio causa mortis per pœnitentiã non reuocatur, quem scripsi post Bar.in l.mortis.ant.eo.

LEX III.

1 *Testes ante lit. contest. quibus ex causis examinantur.*
2 *Donatio facta timore periculi, periculo cessante, reuocatur.*

1 **Mortis causa donare.** Ex hac l.& sequẽ.no. † ꝙ hæc oĩa instãs periculũ
a demonstrant, & per hoc dico, ꝙ oẽs istæ causæ [a] sunt legitimæ qua
re actor petit examinari testes ante litis cont. qñ de morte timeť.
l.in l.Aquilia, si deletũ.š.ad l.Aquil.& hoc tenet Inno.ext.vt li.nõ
conte.c qñ frequenter, super verbo, senes. Quæro, ad quid est ne
2 cessaria ista causa in donatione? Certe dic propter reuocationem
quia si timore periculi dono, tunc periculo cessante est reuocata
b donatio, quia ad hoc videtur se adstringere.l.alumnæ. [b] §.fi.de adi
me.leg.& tene menti istam gl.quę incipit, separatæ.

ADDITIONES.

a Ale. Istæ causæ. Quæ sint istæ causę, dixi in d.l.in lege Aquilia.
b Ale. L.alumnæ.& ibi uide Bar.omnino, & Adde Bal.in l.si.C.de posthu.hære.in stit.& ibi quid in testamentis.

LEX VII.

Si aliquis mortis causa. Ista ẽ bona l. & eã declarauit ĩ l.post ꝯctũ š.
a ti.j.& h.d. Donatio cã mortis reuocať ꝯdemnatione secuta, secus
si inter viuos, quia nõ reuocatur, nisi in fraudem fuerit facta. h.d.

ADDITIO.

a Ale. Reuocatur. Si fieret donatio causa mortis a viro vxori, non procederet hæc lex, vt est tex.no.in l.sed si mors, in prin.de do.inter vir.& vxo.

LEX VIII.

1 *Donatio causa mortis a mortis causa capione in quo differat.*
2 *Falcidia an detrahatur de mortis causa capione.*
3 *Donationis causa mortis ad confirmationem an spectetur mors patris, & filij an alterius tantum.*
4 *Donatio causa mortis facta causa alterius, quando possit ex pœnitentia reuocari, & a quo.*
5 *Donatio collata in te causa alterius, an dicatur causa mortis, uel alterius.*
6 *Donatio causa mortis facta a filio patre pmittente, confirmatur morte filij.*

Qui pretio. Quicquid occasione mortis, alterius cã capitur, mortis cã capio nuncupať.h.d. Quæ-
1 ro, † in quo differt a mortis causa capio, a mortis cã donatione? Dic
2 quia mortis cã capio est genus, mortis cã donatio est species, vt ꝫ.
e.l.mortis causa capitur. Item mortis cã donatio a defuncto, mor
tis cã capio ab alio, q̃ a defuncto põt p̃cedere. Item mortis causa
capio ꝯ voluntatẽ põt esse, mortis causa donatio ex voluntate, vt
2 hic, in prin. Quæritur, † vtrum de mortis causa capione detrahať
Falcidia. Glo.dicit, aut procedit de voluntate defuncti, & tunc de
trahitur. Aut sine voluntate defuncti, & tunc non habet locum
Falcidia. Itẽ primo casu, qñ ex voluntate defuncti, & tunc si dat a-
lij, hæres detrahit Falcidiam, secus si sibi datur. Et totum hoc tan
gitur in ista gl.si bene aduertas, & tãgitur ꝫ.e.l.si mulier. Sed Dy.
supplet qñ datur ab hr̃de, quia tunc detrahitur Falcidia. hoc verũ
est, dicit Dy. si tradit ante morã, secus si post morã, vt l.j. §. item si
ita.š.ad l. Falc. qa tũc non detrahitur. Et sic dicit Dy. hic, & Pet.vt
refert Cy.C.ad l. Fal.l.si mortis. Iaco.de Are.ĩ̃dit ad illũ.§. item
si ita, & dicit ipse, ꝙ detrahit Falcidiã hæres si dat. Hoc est verũ, ni
si p̃stet hæres ad euitãdã p̃stationem alterius legati, ut d.§.itẽ si ita.
Quod sit verius dictum, vel Dy.vel Iac de Are.dicit, ꝙ dictũ Iac.
qa Falcidia resecatur ipso iure, ut l.j.§.si quis ex mortis.ꝫ.quo.leg.
& l.lineam.& l. Plautius.š.ad l. Falc. Modo si ipso iure detrahitur
nulla committitur mora, qa nõ põt esse pentio.l.si pupillus, ꝫ.de
b verb.obl.& c.non est in mora, ext.de reg.iur.lib.6. Præterea [b] mo-
ra non facit perdere Falcidiam. l.cũ pr̃.§.j.š ad l. Fal. Dic ergo ſm
Iac.de Are.& Old.aut mortis causa capio procedit ꝯ defuncti vo
luntatem, aut ſm voluntatem, & hoc casu, aut alius dat hæredi, &
non detrahitur Falcid.l.acceptis, ad l. Falc. Aut alij dat hr̃s, & tũc
aut dat ad euitandũ alterius legati p̃stationem, aut nõ vt ex p̃di
3 ctis patet. Sed circa finem legis quæro, † vtrum expecteť mors filij
& patris, ad ꝯfirmationẽ, vel mors alterius tñ? glo. in ver. mortis
cã capi.tenet, ꝙ mors filij sufficiat. Et vide gl.q̃ incipit, quo etiam
casu.ibi, vel sufficit. Duo ergo tãguntur in ista gl. Primo, ex cuius
morte ꝯfirmeť, & gl.tua tenet, ꝙ morte solius filij, vel alterius cu-
ius causa datur. Idem dicit in l.nec fratris. C.e. Et tõ est, qa vr̃ hoc
actum, vt si decedit filius, vel alius cuius mortis cã datur, donatio
non reuocetur.l.si alienam.§.Marcellus.ꝫ.eo. Ad ꝯtria gl.dic, vt sta
4 tim dicam in fi. † Sed ponamus quis põt reuocare ex pœnitentia,
an ego solus, vel filius, vel frater? Et gl.dicit, ꝙ donator solus non
põt reuocare, vt d.l.nec fratris. Aduerte, quia istud est subtile, quia
qñ quis donat mortis cã alterius, si quidem tunc ille cuius cã do-
natur, est extraneus, vel emancipatus, tũc verũ dicit glo.qa videor
donare illi, & ille tibi, & sic nõ possum reuocare, vt C.eo.l.nec fra
tris. qđ intellige, vt statim dicã. Sed si ego dono cã mortis filij ĩ po
testate, tũc nõ vr̃ ipsi donari: qa ego sibi donare nõ possũ.l. dona-
tiones. C.de do.inter vir & vxo.& l.2. C.de in off.don. Et quis põt
reuocare? dic, ut dixi.š.tit.j.l.2.§.j.licet illa fuerit alia qõ ab ista. Nã
hic loquitur, qñ pr̃ donat nomine filij, ibi ipse filius patre permit-
tente. Sed ibi sic distĩguit, aut filius donat rẽ patris, & ipse pr̃ põt
reuocare. Aut rem ipsius filij, & filius donare vr̃, vt hic. Aut do-
nat rem patris, & pr̃ noĩe filij, & tunc põt reuocare. Aut rẽ ipsius
filij, & tunc verum dicit gl. Et p̃dicta, ꝙ ego videor donare tibi fra
tri, vel filio emãcipato, cũ dono alteri mortis tuæ cã, procederent
si tu tunc eras pñs, vt š.ti.j.l.donationes.§.species. vel alias manda
sti, vel ratum habuisti, vt š.ti.j.l.2.§.j alias ego viderer donare te ra
tum non hñte, & ego possum reuocare. C.si cer.peta.l.si absentis.
5 † Sed q̃ro, ista donatio q̃ ego confero in te, q̃ donatio est, an causa
mortis, an inter viuos? Rñ. possum dicere, ꝙ est donatio inter vi-
uos non simpler, sed soluenda sub condõne, si illa donatio causã
mortis, q̃ tu videris ꝯferre in tertium, fuerit reuocata, ut ꝫ.e.l.mor
tis cã capimus, in prin. Vel si vis dicere eã esse cã mortis, dic, ꝙ est
cã mortis hñs dictam ꝯdõnem, q̃ dr̃ in d.l.mortis, & probatur in
l si alienam.§.j.ꝫ.eo. Sed precedens opin. plus placet, qa donatio
cã mortis, est, qñ quis vult magis se hr̃e, q̃ eũ cui donat, & c.vt š.e.
l.j. Sed hic vult magis eũ hr̃e cui donat, q̃ se, si eũ p̃mori contige-
6 rit: ergo, &c. † Quæro, quid si filius donat patre pmittente, cuius
c morte confirmatur ista donatio? Gl.no. [c] q̃rit, hic, dixi in l.2.š.ti.j &
gl.in l.nec fratris. C.e. tractat, & dicit, ꝙ morte ipsius filij, & bñ. Et
istud tenet ibi Cyn.& facit l.si alienam §. Marcellus.ꝫ.eo. Ad l.al
leg.in gl.hic respondet, ꝙ in ꝯrio loquiť de ꝯctu, seu donatione ab
initio inualida, hic de valida, ut l.j.š.tit.j.& ibi no.in §.penult.

ADDITIONES.

a In quo differt. Nu. differentiam inter mortis causa donationem, & mortis causa capionem, adde.inf.e.l.inter mortis.& dicit Bal.in aut.si quas ruinas. C.de sacrosan.eccl. ꝙ tunc dicitur mortis causa capio, quando capiens in eo, quod capit nullum habet tit.nisi generalem, pro suo.l.1.§.item si ita.sup.ad l.Fal.& vide no.in l.si mihi & Titio, de verb.obl.& Bal.in l.pen.ad fi.C.ad leg.Falc.
Menoch. Sed circa. Tiraq.de legib.connub.in gl.3.nu.80.
b Bar. Præterea. Videtur etiam casus in c.Ray.de testa.ad fi.iuncto prin.
c Ale. Quæro. Adde Ang.hic, & Bal.in d.l.nec fratris, & vide Bar.su.ea.l. Quid in donatione inter vir.& vxo.in qua interuenit consensus patris. Vide Bal.& gl.in l.3.C.de don.inter vir.& vxo.& facit quod no.Bal.in l.j.in rep.ver.iuxta hoc quæritur. C.de sacrosf.eccl.& ad ea, quæ hic no. Bar. vide Bal.& Fulg.in l.sentum.C.q.testa.fac.pos. Adde Bal.consi.19.in fi.3.vol.ubi tenet, ꝙ nec valet interuentu patris etiam si se obligaret, vide, quia pulchrum consilium, vbi tenet, ꝙ dona. inter vir.& vxo.non firmatur iuramento, incip. Casus, vir donauit vxori.

LEX IX.

a **Omnibus mortis causa.** [a] Oppo.de l. Męuius, de cond.& demon.
Sol.vt in gl.& tene vltimam solutionem.

ADDITIO.

a Bar. Omnib. Ex hac l.no. ꝙ spurius non capit donationem causa mor.vt est casus in l.quod conditionis, hoc ti.de dona.cau.mor.qui ſcd̃m Dyn.non est alibi.

1 *Donatario causa mortis sub qua conditione substitui possit.*

Si cui mortis cã. Donatario cã mortis põt substitui h.d. Duo tanguntur hic, quaľr põt
substitui donatario cã mortis. Et gl.dicit per stipſonem. Vel aľr, vt
dixi. C.eo.l.j.& ibi nihil boni dicit. Dy.hic dicit, aut quis vult do-
natario substituere directo, & non põt, nisi per stipulationem, vt
hic

hic, & l. vt hæredib. de leg. 2. Aut vult per fideicõ. & tunc aliquis põt quam per stipulationẽ, quia legando, vel fideicõmittendo. l. cũ pr. §. eorũ. de leg. 2. & l. Seia, de do. pleg. & C. eo. l. j. Sed ista verba non hñt sapor em, quia in relictis particularib. nõ est dña, an sint verba directa, vel obliqua. l. oẽ verbũ. C. cõm. de leg. Sed si voluisset Dyn. intelligere, vt j. dicã, bñ dixisset. Dic ergo, aut quis vult substituere donatario cã mortis, & tũc nõ põt fieri, nisi per stipulonẽ, vt hic, & l. vt hæredib. de leg. 2. Sed si vult substituere, vt sit legatarius, vel fideicõmissarius, tũc põt sine stipulone. l. ab eo. C. de fideicõ. & l. cũ pr. §. eorum, de leg. 2. & l. Seia, de dote plega.

1 † Quæro, sub qua[a] cõditione põt substitui donatario cã mor. an põt substitui sub conditione illa, si voluerit? Et glo. dicit, quod nõ, sed sub alia sic. Et rõ est, quia vr agnoscere statim, secus in legato, & similis gl. est in l. cum pr. §. mr. s. de leg. 2. & istam gl. non credo veram. l. a Titio. §. fi. j. de verb. oblig.

ADDITIO.

a Pom. Quæro sub qua. Ista gl. facit ad id quod dixi in ista materia in d. l. cũ pr. §. mr. Adde quod Pa. de Cast. dicit addẽdũ vnũ verbũ notabile gl. i l. 1. C. eo. quod si pr donat filio cã mortis, & grauet ipsũ, vt post mortẽ restituat, quod nõ subintelligitur illa condõ, si sine liberis, quod secus est in fideic. vniuersali. l. cũ auus, de cond. & dem.

LEX XI.

a Mortis causa[a] filii. Sed causa mortis sui ipsius non posset, vt s. de dona. inter vir. & vxo. l. mortis suæ causa, in prin. quæ est contra.

ADDITIO.

a Pom. Mortis causa. Et intellige quod hæc lex loquitur in donatione cã mortis. Vbi aũt simpliciter donat nurui, vide no. in l. cum hic status. §. oratio non solũ. sup. de donat. inter vir. & vx. & l. donatio, & l. si vt proponis, de don. inter vir. & vxo.

LEX XII.

Si mulier. Quæro quare posset excludi institutus? Rñ. quod interim non põt adire. l. cũ quidã. § quod dr, de acq. hær. & sic interim possit mori. Ad quod l. j. in fi. s. si mul vẽ. no. Quæro, quare puniatur, si pronunciatur eam facere per calũniã? Dic, vt i gl. Quæro, an hic detrahat Falcidia? Dixi s. eo. l. qui pretio, &c.

LEX XIII.

Si alienam. No. istud principium cum concord. Facit s. sol. mat. l. si alienam.

1 *Donatio causa mortis, an per pœnitentiam reuocetur.*

§ Marcellus. In mor. cau. donationib. inspicitur quod inter partes de reuocatione agit. h. d. Ibi, non reddat i. nullo alio mõ reuocet, nisi per prævalescẽtiã. Iac. de Are. Ibi, voluerit, quod intelligit agi, si simplr donat, vt j. eo. l. qui mortis. Iac. de Are. dicit hic in prĩ. quod nõ põt reuocari alio mõ, nisi illo donatario prius decedẽte.

1 † Quæro, an per pœnitẽtiã reuocet? Gio. dicit,

a quod sic: sed Iaco. de Are. dicit,[b] quod hoc est verũ, si donatio est facta in

b testõ, vel codicillis, vel per eos cõfirmet, quia tũc ex forum sapit naturam l. sub cõdõne. §. fi. de cõtrab. & l. si vero. § j en. de bo. lib. not. in l. et. s. de inoff. test. Sed quando est facta extra testm per traditionẽ, & tũc istud pactũ est seruandũ, quia tũc talis donatio hẽt propriã nãm, vt l. post legatũ §. j. e s de his, q. vt indi. & l. et. & ibi no. de inoffi. test. Sed põt fieri per pactũ ne aliquo mõ reuocetur, nisi in aliquo casu, vt j. l. px. sed id quod Iac. de Are. dicit, si cõfirmet testo. non põt, quia cõfirmatio donatoris posset tollere pactũ factũ in eum donatario cõmuniter.

ADDITIONES.

Menoch. Si non potest Ruyn. consi. 129. nu. 6. lib. 1.

a Pom. Per poenitẽtiam. Et pro opinione Gio. quod licet fit dictũ per donationẽ, noluisse posse reuocare donationẽ cã mor. nisi prius donatarius decessisset, quod tñ hoc nõ obstãte potest reuocare, si eũ pœnitentiam, et nõ mortuo prius donatario. Facit quod voluit Bal. in l. cũ quis. sup. de cod. ob cau. vbi dicit, quod si instrũ contineat Titiũ fecisse donõnẽ cã mor. eũq. affirmasse, se pdictã donõnẽ cã mor. perpetuo ratã, gratã, & firmã habiturũ, nec aliquo tpe, aut aliquo mõ, de iure aut de facto illi cõtrauenturũ, aut illã reuocaturũ, quod tñ illis nõ obstãtib. poterit per priam reuocari; hincinde arguendo ad partes, huic opi inhæret, & cuius sniam licet probare per glo. hic, & quia donatio cã mor. vbi est in esse deducta, æquiparatur vltimæ voluntati. gl. est in l. 1. sup. de do. plc. & tex. in l. fi. C. de don. cã mor. Sed vltima voluntas, licet testator dixerit se nolle reuocare, tñ poterit reuocari. l. diui. §. licet. sup. de iure cod. l. si quis in prin. testi. sup. de leg. 3. Ergo et donatio, cũ ei æquiparetur, & sup. quia talia verba potius cẽsentur apponi in instrũ de stylo, & cõsuetudine notariorum, quam quod partes velint, quod aliquid importet, vt voluit Bar. in l. 1. § 6. q. in fi. s. de iu. co. & quia multiplicatio verborũ nõ mutat substantiã rei. l. pediculis. §. Labeo. sup. de au. & arg. leg. & eã sequitur D. Alex. in l. quod dotis. sup. sol. ma. tñ credo, quod nõ posit sustineri, & primo, quia quoties in don. cã mor. fit mentio, quod nõ possit reuocari, dr magis donatio inter viuos, quam cã mortis, vt vult hic gl. pen. in verbo, nullo casu, quæ non põt per sola poenitentiam reuocari. l. 1. & 2. C. de reuoc. don. ergo & talis non poterit reuocari, cum censeatur, vt sup. donõ inter viuos magis quam cã mor. & quod talis donatio, vbi fit mentio, quod nõ possit reuocari, dicat magis inter viuos, quam cã mor. est expressus tex. in l. vbi ita donatur. inf. e. & est de mente Bar. i l. fi. ver. sed si promitto. C. de pac. & facit ad hoc, quia quoties in don. cã mort. fit mentio hæredum, dr donatio inter viuos, licet dictum sit, quod donatio sit causa mortis, cum aliter ad hæredes transmitti non potest. l. nõ omnis, si cer. pe. & tuili, de do. §. 1. & tenet Bal. in l. 2. C. de iure doc. & ibi Sal. & Alex. consi. 14. inci. Circa primũ dubiũ, quo quæritur, nunquid dicta donatio, &c. ver. postremo et ex alio colligitur, volu. 1. & D. Fran. de Are. consi. 74. incip. Diligenter & mature consideratis his, quæ in puncto. Si ergo censetur donatio inter viuos, & irreuocabilis, quando fit sola mentio hæredum, vt sup. probatũ est, quanto magis censebitur vbi expresse mẽtio facta est, vt non possit reuocari, & quod hoc sit verũ, non eundo per mendicata suffragia, non ob. gl. hic reprobata a Iac. de Are. vt vides hic referre Bar. tenuit Ang. consi. 189. inci. Visis infrix. Pau. de Ca. consi. 82. inci. In ista donõne, vol. 2. & Alexan. in d. consi. 14. sibi contrarius, cui magis standum est, cum præsumptio sit, quod melius & subtilius, in d. consi. consideretur, vt per Bar. in l. si pater, ver. ergo iam sic in concursu lectionum, &c. C. de instit. & subst. Et hoc etiam magis procedere, quando vltra supradicta esset appositum iusiurandum, vt voluit Aret. in d. consi. 74. & quod, no. Old. consi. 114. & vide Ale. consi. 78. vol. 1. & 14. vol. 1. Pom. Iac. de Are. Sed adde sm D. Io. And. quod hoc pcedit in donatione impropria, vt puta quando fieret parte absente, quo casu habet vim fideicommissi, scdm opin. Bar. in l. j. s. eo. Sed si est facta præsenti in testamento, quia contractus potest in testamento fieri, per gl. in l. hæredes. §. fi. de testam. tunc non potest reuocari.

LEX XIIII.

1 *Donaui si causa mortis, an repetam fundum cum fructibus.*

Si mortis causa. Quærit gl. vtrũ istę expensę compẽsent cũ fructib. gl. & bñ dicit, quod sic.

1 Quæro † donaui cã mortis, repeto, an repetam fundũ cũ fructib. tex. est in l. cũ quis. s. de cõd. ob cau. & ibi gl. & vide cã, & tene mẽti.

LEX XV.

Marcellus. Cui permittitur testari, permittitur mortis causa donare. h. d. Vel sic. Priuilegium concessum circa actum testandi, porrigitur ad actum donandi.

§. Paulus. Donata, & legata æquiparantur. Fallit, vt dicit gl. in fi. illius gl. iunge finem gl. vlt. legis sequentis, quæ debuit hic scribi, & ibi fuit scripta errore scriptoris.

LEX XVII.

Et si debitor. Non valet donatio causa mortis vltra vires hæreditarias. h. d. Quæro, an fraus requiratur ex vtraque parte. Dic, vt no. s. de probat. l. patronus.

LEX XVIII.

Mortis causa capimus. Põt quis donare mortis cã suę, & alterius. h. d.

§. Si donaturus. Ex donatione causa mortis intãtũ quis capit, inquantum quis debito liberatur, vel ex actione percipitur. h. d.

§ Titia chirographa. Mãdatũ quod post mortẽ cõfertur, nõ finitur morte. h. d. Opp. j. de sol. l. fin. 2. rñ. Dic quidam, hic donauit, ibi mandauit. Dic quod hic mandatũ, quod fuit hic collatum post mortem, non reuocatur, vt l. si vero non remunerandi. §. fin. j. mand. Sol. dic plene in l. 2. §. sed si quis donaturus. s. titu. j.

§. Qui hominem noxæ. Res tñ valet, quantum vẽdi potest homini scienti eius conditionem, & recipienti in se periculum rei. h. d. quod bene no. Non sufficit momento tantum potuisse vendi. quod dic plene,[a] vt l. pretia rerum. §. fin. ad leg. Fal.

ADDITIO.

a Ale. l. pretia. Vide Bal. in l. illud. de coll. qui ponderat gl. huius l. Adhoc quod dicit hic Bar. pro valde notabili, vide Bar. in l. j. §. si hære. sup. ad Treb. & in l. si seruus. 2. de cond. fur. & in d. l. pretia rerum, hic alleg.

LEX XIX.

Si filiofamilias. Filiofa. facta donatione cõ prẽm nãe datur actio de peculio, cõ arrogantem vtilis vendicatio, & cũ res nõ põt restitui, pretium cõdr. h. d. Tene menti istam l. quia dat singularem doctr. Opp. ad primũ dictum. immo vr quod pr possit cõueniri vtili in rem, vt j. eo. l. si mortis. Solu. vtraq; põt concurri. Facit l. ex facto. & l. deposui. s. de pecu. Venio

a ad vltimum dictum, quod est, quod non rem, sed preciũ[a] cõdicet. Sed nõ ne istud est cõ id, quod dicit tex. quod quando in oblone est rem dari, ipsa res petitur, & non pretium. l. si seruum, in fi. de verb. ob. Gl. vlt. hic vr dicere, quod cõdicet pretiũ, cum cõdicet rem, & ipsa res nõ põt dari, & sic quod habeat necesse dari pretiũ, vnde ipsum vr condicere, sed ipsa res petitur, & vide d. gl. vlt. quæ incipit, immo vr. Sed illud est cõ text. hic, vbi dr, quod pretium cõdicetur, non res. Dyn. dicit, quod erat in oblone rem restitui, nõ rem dari. sic in l. in summa. §. si seruum. s. de cond. indeb. & l. in re furtiua. in prin. s. de condi. furt. Sed istud non placet mihi, quia nec est in oblone rẽ reddi, & sic dñium est penes rem debentem, sic in d. § si seruum, sed in d. l. in re furtiua, bene est in oblone rem restitui. Sol. ergo, vt apparebit ex his, quæ j.

b dicã. Opp. j. eo. l. si is cui Sol. vt in gl. Opp. j. e. l.[b] illud. §. Iulianus. Sol. intellige hanc secundum illam, quia hic nõ rem. tantum petere põt, sed etiam pretium. Sed dices tu, quõ potest peti pretium cum nõ succedat oblo ad pretium. l. si seruum, in fi. j. de ver. obl. Et cogitaui dicere, quod quando est in oblone rẽ dari ex cõtractu innominato, tunc non succedit oblo ad interesse, secus in cõtractu nominato. l. cum precib. C. de re. perm. & l. j de sent. quæ pro eo, quod inter. & per Dyn. in l. stipulationes non diuiduntur, & l. nãlis. §. j. sup. de pscr. verb & hic est cõtractus innominatus sob cãm l. pen. de cõd. ob cau. Sed illud non placet, quia lex nãlis, loquitur, quando petitur id quod suum non fuit, & isto casu vr, quod ista res debet peti re perempta. l. 1. C. quod met. cau. & l. pen. sup. de cond. ob cau. Postea cogitaui dicere, quod quando dr, quod in oblone est rem dari, & ipsa petitur, & licet re perempta, loquitur quando ex partium conuentione venit: secus quando tacitè ex l. venit, vt hic, quia condictio ob causam non venit ex conuentione partium. l. si is qui. §. fi. sup. commo. Sed istud non placet, quia hoc, quod reddat quandoque expresse agitur hic. l. si alienam §. Marcellus. sup. eo & l. senatus. §. mortis. j. eo. & l. nõ ois. su. si cer. pet. Dic ergo, quod ista obligatio, de qua hic loquitur, est multa

quia

ADDITIONES.

a Ale. Sed pretium. Adde notata per Bar. in l. plane. §. quod si rem, de leg. j.

b Ale. Opp. inf. eo. Bonus est tex. in d. §. quod si rem, & dixi ibi post. Imo.

quia sapit nãm dandi,& restituẽdi:dãdi, quia directũ dñium non est meũ:restituẽdi,quia dñium vtile est meũ,l.qui mortis. ꝟ.e.& l.seq.ergo est in electione mea quid velim petere, rẽ, vel pretiũ. l.illud.§.Iulianus.ꝟ.e.Idem dico in l.j.C.ꝙ me.cã.quia licet sit ꝑsonalis,ꝯtinet restitutionẽ, qa habeo vtilẽ in rẽ.l.metũ.§. volenti aũt.s̄.ꝙ met.cau.& idẽ ĩ actione ex testõ,vt si legat mihi res,hẽo rei vendicationẽ,& actionẽ ex testõ.& ideo si res perit,tunc in libello possum petere ęstimationẽ,& ẽt rẽ.l.sed si res.su.de leg.j.& l.cũ res §.itaq;.& §.si.e.ti.& l.mortuo.§.j.sup.de leg.2.q̃ ꝓbant, ꝙ pretiũ sit in oblone,& petitione. Quod t3 gl.in l.fundo. ad l.Fal. & tex.de leg.3.l.si res. Qd vero res possit peti, & sic sit electio legata.ij.ꝓbat Inst.de leg.§.nõ solũ.& §.si res.& qd ibi no.& ꝙ ipsa res potest peti,de hoc dixi in l.stipFones non diuiduntur,&c.

L E X XX.

Ei qui non amplius. Dandũ cã ꝯdõnis implẽdę minuitur, minuto legato. h.d.Quæro,quare iste capere nõ poterat? Rñ.qa bastardus. & ista est prima lec.vera.legit̃ scđo mõ in gl.& no.bñ,quia s̃m Dyn.est ꝯ casum l.Plautius.uer.diuersum. s̄.de cond.& dem. & plene ibi dixi.& in l.facta.§.si Titius.s̄.ad Treb.Quæro,qd facit ista lec.ad tit.Dic.ad scđam partẽ rubricæ de mortis cã capione,de qua hic loquitur.

L E X XXI.

1 *Testari qui non potest, an possit causa mortis donare.*

In mortis cã. Op.de l.j.s̄.de reg.Cat.& l.cętera.§.j.s̄.d leg.j. Sol.ista lex debet intelligi, qñ relictũ deficit ex ꝑsona donatarij,ꝯriũ,loqt̃ ĩ ꝑsona legãtis, vel rei legatę, vel mixta ꝯsiderõne deficit, qa tũc dẽt inspici tp̃s donationis. Et ista sũt verba gl.& bñ essent examinãda ista verba,& dicere de r̃la Catoniana,nõ est tp̃s.Op.Inst.de hær.qual.& diff.§.ĩ extraneis.Sol. Aliud in hẽditate,& aliud in legato,& fideicommisso,& in mortis cã donatione,vt hic.Quñdã tpe donationis nõ potest donare,tpe mortis sic,quæro,qd tp̃s inspicit̃? gl.ĩ si.dicit,ꝙ tp̃s mortis.sed hoc dictũ gl.est ꝯ gl.eandẽ ibi,vel personã legantis.& iõ dẽs intelligere,si apparet eũ persistere ĩ eadẽ voluntate, quod apparet per aliquod indiciũ,l.j.§.sed si filius.de le.3.s̃m Dy.Quæro,cum donatio cã mor.requirat p̃ñtiam ꝑsonæ, qũo illi, qui est apud hostes põt donari,vt dr̃ in j.gl. Rñ.per seruũ stipulantẽ sibi,

1 l.si seruus cõis Mæuij.§.seruus capto.de stip.ser.Quæro,†an donatio cã mor.ad confirmationẽ reqrat aditionẽ, sicut cætera relicta ex testamento,vel ab intestato.l.2.ꝟ.de fideic.lib.& ibi dicã Vr̃,ꝙ

a sic,aC.de cad.tol.l.j §.hæc aũt omnia.circa fi.l.vbi dr̃,ꝙ oia illa dicta locum hñt in don.causa mor.sed in illa lege est dictum de aditione hæreditatis,ergo,&c.Quod vr̃ tenere gl.inf.e.l.fi. In ꝯtrium facit,qui sine ma.ad li.perue.l.j.&c.

A D D I T I O.

a Ale.Vr̃,ꝙ sic.Sed Bal.& Ang.in l.a.de lega.1.tenent,ꝙ requirant aditionem. & Imo.ibi ad hoc alleg.gl.+an l.post legatũ.§.pe.ff.de his q.b.vt indig. Pro quo facit quod no.Bar.& Doc.in l.qui Romæ.§.Flauius.in fi.de verb.ob.Adde gl.no.ĩ l.ẽt.de inoff.test.& no.Bal.in l.si nõ mortis.C.ad l.Fal.Adde no.per D.Io. in l.sequens q.de leg.a.& ibi glo.& vide C.de do.inter vir.& vx.l.1.in c.j.qui.mo.fuamit.& oo.ꝙ per donationem causa mor.nõ ꝑt dari hæreditas.tex.est oo.& ibi Bar.& Bal.in l.licet.C.de pac.& istis adde gl.in l.filiæ.C.fam.ercis.per quã dicit Bal.ꝙ donationes,quæ morte confirmantur,non requirunt aditionẽ,vt in donatione inter patrẽ,& filium.Ange.in q.incip.Allensis miles,ad hoc,ꝙ do.cã mor.non requiras aditionẽ,alle.gl.in d.l.filiæ.& in l.filium quem.e.tit.Et sic cõfirmatur ẽt si donator sine hærede decedat,quo casu licet donator reuocauerit,reuocatio nulla est , quia ex quo nullus est hæres, nemo de reuocatione defuncti ꝑt obiicere,quod est mirum.Et vr̃ casus in l.j.ff.qui si.ma.ad lib.peru. Ita not.dicit Ang.in d.q.sed ꝙ requiratur aditio,tenet Bal.in l.a,C.quib.res iud.non noc.Vide Bal.in l.j.C.eo.tit.In donatione autem inter vir.& vx.dic,ꝙ non requiritur aditio.l.j.& ibi per Bart. & Bald. C.de do.inter vi.& vxo.et a ꝙ in confirmatione donationis,non requiratur aditio,tenet Bal.in l.cum virũ.C.de fideic.& dũ dicit sup.ꝙ hic donatio non potest reuocari ex pęnitentia,si q̃s sine hærede decedat,adde Ang.in l.a.C.de leg.1.& in d.l.qui Romę.§.Flauius,de verb.oblig. Prædictis,adde Ang.& Imo.in l.circa.§.sicuti.sup.ad l.Fal.& vide Sal.in l.fi.C. de pac.vbi vult,ꝙ si donata sunt causa mortis omnia bona , & nullus vult adire hæreditatem,ꝙ tunc donatio ualeat.Adde,ꝙ Bal.cons.300.lib.1.dicit s̃m quosdam,ꝙ in donatione cau.mor.requiritur aditio,sed iu dic,vt ff.de inoff.test.l.ẽt.

L E X XXIII.

1 *Datũ, vel donatũ filio, qualiter cognoscatur, ꝙ sit datũ patris cõtẽplatiõe.*

2 *Vsusfructus si relinquitur filio, cuius contemplatione videtur relictus.*

Si filiofamilias mortis cã. Ista ẽ no.l.In donatione facta filiof.ĩspicit̃,cuius ꝯtẽplatione sit facta donatio.h.d.Ibi,qd iuris sit.i.an donatio reuocata sit.Op.C.de vsuf.l.fi.Gl dicit, ibi in vsufructu,hic ĩ proprietate.imo ibi ĩ casu dubio,hic in casu certo. Et sic ex gl.nihil habes certi.Quæro ergo,vbi relinquitur aliquid filio,

3 quid dicemus †in dubio,cuius cõtemplatione erit relictũ? Si apparet expresse,vel ex ꝯiecturis,certo stamus.l.sed si plures.§.in arrogato.de vul.& pup.& qđ no.in l.cũ oportet,in prin.,C.de bon.q̃ lib.in dubio dicit Dy.aut est expressa ꝑsona patris,& filij,& ꝑsumit̃ cõtẽplatione patris.l.filio.s̄.de ꝯd & demõ.& l.cũ aliqs.C.de iu.delib. Aut est expressa ꝑsona filij tm̃, & tunc cõtemplatione filij.l.vlt.C.de vsufr.& ista verba non placent mihi per l.vltimã.in fi.C.de vsufruc.vbi facta fuit mentio patris,& tamen contemplatione filij relictum vr̃. Præterea vr̃ ad demonstrationem adiectus pr̃.l.his verbis, in fi.s̄.de hære.inst. vbi nihil obest,si erratur in patris demonstratione,& tñẽ Dyn.in quodã suo consi.dixit ꝯtrium, ꝙ in dubio contẽplatione filij,vt l.vlt.C.de vsufr.Quid dicemus?

a aDo istã doctrinam,aliqñ in institutione,legato,vel donatione,fit mentio patris,& patriæ ptãtis, & cõfertur in tp̃s existentiæ patriæ ptãtis,& tunc in dubio cõtemplatione patris l.filio.s̄.de cond.& dem.qñq; fit mentio patris,& patriæ ptãtis,& dispositio cõfertur in tp̃s existentiæ sui iuris,tunc ꝯtemplatione filij.l mulier.ĩ pr in s̄.ad Treb.& l.3.C.de insti.& substit. Qñque fit mentio filij,& patris tm̃,& tunc qñque illud quod relinquitur filio, nõ põt quæri filio,sed patri tm̃,& tunc cõtemplatione patris vr̃ relictũ. Probatur ex ratione.l.cum aliquis.C.de iure delib. Et facit in ar.l.j.§.cõis seruus.cum l.item si seruus.§.fi.cum l.seq ꝟ.de stip.ser.Si vero ꝑt quæri ipsi filio,tunc in dubio contemplatione filij,& persona patris demõstrationis cã vr̃ adiecta.l.fi.ĩ fi. C.de vsuf.& l.his verbis, in fi.s̄.de hær.instit facit,& l.magis,de sol.& ista sunt vera in pro-

2 prietate.†Quæro,qd in vsufructu si filio relinquitur,cuius contẽplatione vr̃ relictũ? Et illud ꝙ filio põt q̃ri,filio quæritur, sed ĩ vsufructu,an filio possit q̃ri,est in pendenti,quia morẽte filio in vita patris nihil quærit̃ filio,quia fructus oĩs quęritur patri,& sic filius nullum commodum hẽt,sed si superuiueret patri filius, tunc posset q̃ri sibi,& sic si filius decedit viuente patre , ꝯtemplatione patris vr̃ relictum. Si pater prius decedit, & tunc cõtemplatione filij vr̃ relictum,quia sibi põt quæri, & sic ex futuro euentu dependet,qd debemus dicere,& hic breuiter est casus d.l. vlt. de vsufr.

A D D I T I O.

a Pom.Quid dicemus?Vide Bal.in l.fi.C.de vsufr.uide Bar.in l.filio.ff.de cond.& dem.in l.cum aliquis.C.de iure delib.

L E X XXIIII.

Quod debitori Qui est liberatus acceptilatione si potest vti præscriptione,qua vteretur si liberatus non esset. h. d. Tene menti.argum.ꝟ.de capti.l.in bello.§.si quis seruum.

L E X XXV.

1 *Actio, an in donatione causa mortis requiratur.*

a 1 **Tamᵃ is qui.** Hæc est notabilis,& subtilis lex multum, & ponit duos casus.j† Quæro quid de eo, qui non facit testm̃,quia non potest testari,an possit donare causa mortis? Et gl.dicit,si pp defectum facti nõ potest testari , vt qa non habet tot testes,& tunc potest. l.conficiuntur. §.codicillis.ff. de iure cod.aut ex defectu personæ,& tunc non põt.l.diui.§.pen. sup.de iure codi. Fallit in filiof.ut ꝟ.proxi. & licet l.diui. §.pen. loquatur in donat.causa mortis,tamen puto verum dicere, arg.l.si aliquis.sup.eo.& facit.inf.eo.l.senatus,in prin.

A D D I T I O.

a Ale.Tam is,Qui non põt testari,an possit donare causa mortis.quid autem affirmatiue,vide quod dixi in l.cum hi,in prin.de transf.& plenius per Imol.hic, bonus tex.est in l.3.in prin.ff de tut.& rat.distr.Adde an qui non põt testari, possit donare causa mortis,& qualiter intelligatur.Bald.consil.172.lib.3. vbi tenet, ꝙ vsurarius manifestus,licet non possit testari,ꝙ possit donare causa mortis, & ita dicit consuluisse Collegium Doctorum Mediolani.

1 *Filiusfamilias quare testari non potest, donare vero causa mortis sic.*

Donatio causa mortis plus sapit de cõtractus natura,q̃ vltimæ voluntatis.

Filiusfamilias non est persona integra.

2 *Donatio causa mortis facta a filiof.non est codicillus.*

3 *Donatio causa mortis facta absenti potest peti, vt fideicommissum, facta, scilicet, ab homine libero.*

4 *Filiusfamilias an hodie possit codicillari, quod non.*

5 *Filiusfamilias quando donat, debet esse eius ætatis, cuius testari posset.*

6 *Permissio specialis patris requiritur, ut scilicet filiusf.dare possit.*

7 *Filiusfamilias an possit donare patri suo, remissiue.*

8 *Consensus patris consentientis filio donanti causa mortis, potest interuenire antequam donet.*

Auctoritas quando requiritur, debet in ipso actu interuenire.

9 *Donatio facta a filio sine patris consensu, an valeat, si pater postea consensit, remissiue.*

§.Filiusf.qui non. Filiusfamilias cã mortis ꝑt donare p̃re volente.h.d. & iste est

1 bonus.§.quotidianᵃ,& mẽti tenẽdus. Et videamus primo † rõnẽ

a diuersitatis,aquare fili⁹ nõ põt testari, põt tñ cã mortis donare. Et

b gl.dicit,ꝙ vlt.voluntas nõ põt ex alieno arbitrio pẽdere,bl.illa institutio.sup.de hęr.inst.& l.captatorias.Sed hęc rõ nõ vr̃ sufficiẽs, quia donatio cã mortis est vlti.voluntas.l.fi.C. hoc eo.ti. Quid dicemus? D.Cy.hic dicit,& bene,ꝙ donatio causa mortis sapit naturam ꝯctus, & naturam vltimæ voluntatis, sed sapit plus de nã ꝯctus,vt no.gl.in l.2.circa prin.sup.de dote præleg.& ibi no. Et rõ est,quia donare debet præsenti,& oportet,ꝙ fiat traditione, vł stipulatione,vt l.inter mortis.ꝟ.eo.& ideo potest pendere ex alieno arbitrio,vt l.si quis arbitratu.ꝟ.de verb.obl.& l.fin.C.de ꝯh.emp., Et glo.in l.seniũ.C.qui testa.fac pos.assignat istam rationẽ, q̃ hic, & ẽt aliã q̃ ẽ,ꝙ testm̃ est publici iuris.l.3.sup.de test.& sic filiusfa. nõ põt testari. Sed illa gl.vr̃ ꝯ istã gl.quia si est publici iuris testm̃, tunc patria potestas non curatur.l.nam quod,supra ad Treb.Iac. Butr.

A D D I T I O N E S.

a Ale.Rationem diuersitatis. Cur filiusfamilias non possit testari consentiente patre,adde Bar.in d.l.senium.

b Ale.Arbitrio.Hanc rationem approbat Cy.in l.a.de leg.1.& ibi Bal.& Ang.

Butr. a sustinebat, quod filiusf. non est integra persona. b l. fi. § necessi-
a tate. C. de bo. quae lib. & patria ptas in his, quae iuris publici sunt, non
b est sufficiens ad integrandam personam filij. Sic dicit ipse. D. Cyn. co
nabatur sustinere istam gl. quia in his, quae publici iuris sunt, & dupli-
cem personam repraesentant, non curatur patria ptas. l. nam quod s. ad Tre
be. Sed in his, quae publici iuris sunt, vbi vna persona repraesentatur, tunc
a patria ptas curatur. Quaero, † an ista donatio cau. mor. sit codicillus?
Et videtur quod sic, l. fi. C. eo. in principium vide l. diui. §. pen. de iure codic. quia si
non potest testari, nec codicillari. Et gl. dicit, quod non est codicillus,
c sed quaedam vltima voluntas, & ideo debes aduertere, qualiter fiat
donatio, c & tunc quando filius donat causa mortis, debet donare
praesens praesenti, & recipienti, vel illi personae, vel alteri pro ea, vt
puta notario, & tunc est do. cau. mor. alias vero non esset absentis
d don. cau. mor. & hoc in filio donante absenti. Sed in homine d. sui
2 iuris, alio iure valeret, † quia tunc peteretur, vt fidei commissum,
quia quaecunque verba sufficiunt. l. fideicommissa, in prin. de leg.
3 & in eis non refert, cum quo quis loquatur. l. cum pater. §. do-
4 nationis, de leg. 2. † Quaero, an hodie filius possit codicillari? Et gl.
arguit pro & contra, & determinat, quod non potest, quia licet quo
ad solennitatem sit mutatum, tamen non est mutatum quoad perso
nam, & bene dicit gl. Iac. de Are. dicit contra, vt refert Cy. in l. senium.
e C. qui test. face. pos. & l. fi. C. de codi. Sed gl. nostram omnes Doc. te-
nent per l. 2. supra de leg. Quaero, qua actione petitur. Dic, vt s. eo. l. j. vbi
5 plene dixi. † Quaero, cuius aetatis debet esse. Et dic illius, cuius esse
6 eum oportet, si velit testari. l. j. §. j. de tut. & rat. distr. † Quaero, an
f requiratur expressa, & specialis f permissio patris. Et dic quod sic. l. fi-
7 liusfam. §. pari autem ratione. s. tit. j. & dic, vt ibi. Quaero, vtrum
possit filius donare patri suo, in sua potestate constitutus. Dic. vt
8 glo. in l. j. s. de autho. tut. Quaero, † ista licentia, quam pater con-
g cedit filio, quando debeat interuenire, g an ante donationem, vel
post. Et d. Cyn. format istam quaestionem in l. senium C. qui testa.
face. pos. & non soluit, sed dicit in dubio relinquo. Et dic, antequam
donet, potest interuenire patris consensus. l. filiusfam. §. pari autem
ratione, & ibi est casus, si bene aduertitur. s. tit. j. Non ob. l. obli-
gari. § tutor. s. de auth. tut. quia aliud est in consensu, qui potest in-
teruenire ante, & aliud in authoritate, quae debet interuenire in
ipsa obligatione. No. glo. in c. dudum, de reb. eccle. non alie. lib 6.
g dixi in l. si autem. contra de aqua plu. arcen. | Quaero, quid si filiusfa. do
h nat sine patris consensu, pater postea h consensit, quid iuris. Et gl.
tangit in l. qui mortis. s. e. & non sufficit, nisi apparet filium in pa-
tris voluntate persistere, vt ibi.

ADDITIONES.

a Barb. Iac. But. Vide do. Abb. in consi. 135. vbi pulchre loquitur.
b Ale. Integra persona. Hanc rationem ponit Pet. & Cy. in l. nemo. C. qui test. f. c. pos. tamen in contrarium faciunt notata per gl. & omnes in d. §. necessitate, vbi in his in quibus patri non quaeritur vsusfructus, filius est integra persona, & tamen non testatur, d. l. nemo. Ad hoc responde, vt per Imo in l. a. §. Titio. sup. tit. j. Menoch. Tiraq. de leg. connu. gl. 5. n. 9. Ias. consi. 69. col. 2. in prin lib. 1.
c Ale. Debes aduertere. Adde Bar. sup. eo. l. 1.
d Ale. Homine. Vide Cy. in l. inter mortis. inf. eo. & gl. in l. j. sup. alleg. C. eo.
e Ale. Omnes. Idem Bar. in l. 2. de leg. 1. C. eo. tit.
f Ale. Specialis. Vide Bal. in l. 1. C. de sacros. ecc. an sufficiat generalis licentia testandi, & ibi etiam an per talem generalem licentiam testandi filius possit donare causa mortis, vbi et hic, quod si filius donat causa mortis, vel testatus est sine consensu patris, an patre praemoriente actus validetur, non requirit tamen, quod dicat, quod det licentiam pater filio, quod possit donare ca. mortis, vt per Cy. in l. j. de auth. tu. Sed quid si filius consentiente patre donat causa mortis absenti, vel facit testamentum & dicit, quod vult ipsum valere et iure donationis ca. mortis, an valeat, & Cy. in l. 1. ad fi. C. e. vt tenere, quod non, quod l. sequitur D. Io. in l. vt haeredib. de legat. 2. & Bal. in d. l. licinium, & do. Io. per illum tex. in l. qui in potestate. su. de test. Sed cuius morte confirmetur haec donatio, & an requiratur mors patris, vide in l. nec fratris. C. eod. & Bar. sup. e. l. qui pretio. An autem solus pater possit reuocare, vide no. per Bart. in l. 1. in repet. C. de sacros. eccl. in ver. tuata hoc quaeritur, & in d. l. senium. Et an sine consensu patris possit filius donare aduentitia, in quib. patri non quaeritur vsusfructus, ponit Rom. in auth. similiter. C. ad leg. Falc. Adde posita in l. 2. sup. de don.
g Ale. Quando debeat interuenire. Vide Bal. in l. si vaos. C. de cond. inser.
Menoch. Soc. Sen. consi. 125. col. 3. in fi lib. 3.
h Ale. Pater postea. An donatio causa mortis confirmetur nouo consensu, & vide Cy. in d. l. senium, in fi. & aliquid per Fulg. ibi.
Menoc. Soc. iun. consi. 93. nu. 13. li. 2. Tiraq. de legib. connub. in gl. 4. n. 16. & an pater possit consentire filio sibi donanti, late tradit Soc. sen. in consi. 112. n. 4. lib. 1.

LEX XXVI.

Si hi qui inuicem. Ad confirmationem huius donationis sufficit donatorem non superuiuere. h. d. Opp de l. qui duos. §. si maritus, & l. quod de pariter sup. de reb. dub. Gl. dicit speciale hic, alias secus, vt l. contra. Sed tu dic, quandoque lex, vel pactum contrahentium requirit, quod alter superuiuat, & tunc non perficitur ille actus, si non superuiuit vere, vel praesumptiue. Quandoque requiritur vt non superuiuat, & illud impletur pariter moriendo, ita loquitur hic. Plene apparet in l. qui duos. §. si maritus, cum l. seq. Iaco. de Are. ponit vnam distinctionem, de hoc non est nostra materia.

LEX XXVII.

1 *Pactum an valeat contra substantiam contractus, vel naturalia contractus, vel accidentalia, vel contra naturam rei in conuentionem deductae.*

a Vbi ita a donatur. Conuentio contra substantiam contractus, facit conuentionem in alium contractum transire, si verborum significatio patitur. h. d. Facit supra e.
b l. si aliena. i fi. & l. senatus. §. mortis, infra eod. Opp. de l. beum precatio. j. de preca. Respon. illud pactum apponitur contra substantiam contractus, nec potest transire in alium contractum, quia verborum significatio hoc non patitur, vt transeat in formam alterius contractus. hic sic, quia verborum significatio patitur. Declaro, quid vult dicere, concedo precario, vt non liceat reuocare, istud est contra substantiam precarij, quia quandocunque volo possum reuocare. nec potest transire in donationem, quia nomen donationis est penitus separatum a nomine precarij, vnde est diuersitas in nomine appellatio. Sed ista verba, dono causa mortis, quod intelligatur de donatione simplici, verborum significatio non repugnat. Nam potest intelligi, quod causa mortis, hoc est propter causam mortis moueor ad donandum inter viuos, adeo quod non posset reuocari. Et sic illa verba, causa mortis, sunt magis significatiua causae contractus, quam quod significent nomen contractus. Hoc vult dicere iste text. si bene inspiciatur. facit de l. 3. l. librorum. §. quod tamen Cassius. & quod ibi no. Si
c vero nullum nomen c contractus expressum esset, sed simpliciter narraretur hoc modo: Concedo tibi fundum, hoc pacto, quod non liceat reuocare, tunc, quia non est expressum nomen precarij, vel alterius, intelligitur de eo, quod ex verbo colligi potest. facit quod dixi in. j. de acq. possessio. l. si quis ante. Oppo. de l. pacta. C. de contrahen. emp. & l. pacisci. de pac. Respon. hic loquitur de pactis contra substan-
d tiam contractus. contraria loquuntur quando sunt contra naturalia, d vel accidentalia contractus. l. pacta. s. de contrahen. empt. & l. pacisci. s. de pac. Op. quod quando apponitur contra substantiam contractus, nullo modo valet. l. per seruum. §. j. supra de vsu, & habit. Sed dic, quod ibi non est contra substantiam contractus, vel dispositionem, sed contra nomen rei in dispositionem. deductae, & tunc debet distingui, vt ibi dicit tex. Aut hoc fuit ab initio, & non valet, aut ex postfacto, & remittitur illa ademptio, vt ibi patet. Opp. de l. j. §. j. sup. si vsusf. pet. Solutio,
e ibi apponitur ab initio. Et ex his omnib. collige e distinctionem, aut
1 pactum, † apponitur contra substantiam contractus, aut contra naturalia, vel accidentalia contractus: aut contra naturam rei in conuentionem deductae, aut contra accidentalia rei deductae in conuentionem, ut ex praedictis patet, & per hoc determinatur quaestio, quae est in gl. in l. a. C. de iu. emphyt. ubi quaeritur, an valeat pactum, vt non liceat repellere emphyt. & ibi per Cyn.

ADDITIONES.

a Ale. Vbi ita. Iste tex. est singularis ad vnum quod no. Imo. in l. si forte. §. Lucius. sup. sol. matrim.
b Ale. Op. de l. Sed quid si inter se conuenerunt, quod liceat reuocari? vide notabiliter Bal. in l. si stipulatio. C. de iure dot. & tex. iuncta glo. in l. si alienam. in verbo, qui acceperit. in §. Marcellus. sup. eo. Et adde, quod si est facta donatio ca. mortis, & in initio dicatur, promittit omnia bona supra scripta firma habere, & in nullo contrafacere, vel venire, quod nihilominus remanet donatio ca. mortis, & intelliguntur dicta verba, nisi per poenitentiam. ita intelligatur gl. in d. l. si alienam. §. Marcellus. in princ. & ibi hoc tenet Ray. de Forli. licet Ia. de Are. vt ibi dicit Bar. impugnauerit illam gl. sit hoc consulendo tenet Ang. in consi. inc. D. Antonia de Flo. & D. Salust. consuluit Florentiae, & etiam Imo. & ita obtinuit de facto. Pro quo facit, nam tum donatio ca. mortis aequiparetur vltimae voluntati, & legatis, iuxta ea quae habentur in l. Marcellus. §. Paulus. sup. e. & l. 2. de do. & leg. cum sim. licet dicta verba apponantur in vltima uoluntate, semper tamen intelliguntur nisi poenituerit. l. si quis in prin. de leg. 3. cum si. Dubito tamen vide Bal. in l. cum quis. su. de cond. ob cau. per Paul. de Ca. in cons. 99. & in aliquib. alijs consilijs praecedentib. & sequentib. & Ang. in consi. 381. Et adde, quod valeat pactum contra naturam, uel substantiam contractus, ea quae no. Bar. in l. 2. C. de iure emphyt. Et an, & quando valeat pactum contra diffinitionem contractus, vide Bal. per illum tex. in c. j. §. nulla. ver. vltimo pr hic collig. in tit. per quos fiat inuestit. & Bald. in d. l. 2. ver. opp. quod non valet. & ista faciunt ad no. quae qua per Bal. in d. l. cum precario. Et faciunt, an valeat pactum factum per mulierem dantem dotem, quod bona viri non sint obligata. De quo per Bald. in l. etiam. C. ad Vellei. & ista faciunt ad quaestionem, si aliquis dat gregem pecudum aestimatum, & apponitur pactum, quod omnis vtilitas, & periculum sit commune, an si pecudes casu moriantur quilibet patiatur damnum, an ille, qui recepit, tanquam pactum fuisset contra naturam emptionis? & Pet. & Bald. in l. si pascenda. C. de pact. tenent, quod ualet. pro qua quaest. vide casus in l. cum duob. §. damna. sup. pro sol.
Adde, quod licet in donatione causa mortis dicatur, promisit praedicta omnia perpetuo grata, rata, & firma habere, quod per hoc non est quin possit reuocari. Ita consuluit Bal. consi. 107. lib. j. incip. Laurentius, & idem voluit consi. 306. eo. lib.
c Ale. Nullum nomen. Vide D. Ab. in c. cum venerabilis, de exceptio. Imo. in l. si in prin. inf. eod.
Paris. Vide do. Iac. in l. fi. in 2. no. ff. de cond. ob cau.
d Ale. Naturalia. Quae autem dicantur naturalia, & quae accidentalia contractus, vide Bal. in l. j. C. commod.
e Ale. Collige. Vide Imo. in l. si quis ita haeres institutus fuerit excepto fundo. de haered. insti.

LEX XXVIII.

Auunculo. Qui contra voluntatem defuncti petit, exceptione doli repellitur. h. d. Vides ergo, quod in pacto liberatorio nulla traditio requiritur, sed statim perficit donatio. sic sup. tit. j. l. an aedib. a. resp. & quod dixi sup. tit. j. l. fin. Sic sententia absolutoria statim trahit secum executionem facti, vt l. post. leg. l. j. §. si debitori.

LEX XXIX.

Si mortis causa. Si dominium non est translatum donator repetit rei vendicatione directa. alias vtili, vel condictione. h. d. cum l. seque. Et istum tex. teneatis

menti

menti singlt. Op. q non pôt transferri dñium sine traditione, l. traditionib. C. de pac. Sol. hic est speciale, quia sapit nãm 9ctus, & vltimæ voluntatis. Op. q nô pôt transferri per hęc verba. l. 2. & 3. C. de pac. inter emp. Sol. eo. modo, vt I gl. qđ tene menti. Op. de l. fi. ff. vsufruc. quemad. ca. Nam habeo vtilem in rem, ergo non possum hře 9dictionē. Sol. glo. dicit respectu dnij vendicat, respectu possessionis 9dicit. Alia sol. est, q condictio sine cã concurrit cũ rei vendicatione, sed istud nô pbat l. Alia sol ponitur in glo. fi. qđ datur 9dictio qñ data est quantitas: & vendicatio quãdo data est res, sed frustrã est. Veritas est, q 9currit vtilis cũ 9dictione. l. j. C. de do. quæ sub modo. & ibi per Doc. sed directa nô cõcurrit. Et istã ponit ẽt gl. quam teneatis. Quæritur, quid in dubio, an transferatur dñium? glo. dicit, quod sic. l. dotis. sup. de iu. dot.

L E X XXXI.

1 *Pater si capit in emphyteusim pro se, & filijs, post mortem patris a domino rei videntur filij accipere.*

a **Mortis cã capitur.** Vbi speciale nomẽ ñ cadit, mortis cã a capio nuncupat. h. d. vsq; ad §. si mortis cã iusseris. No. §. sed & dos. 9 quẽ op. & vř q sit donõ cã mortis l. Seia sit. de do. præle. Sol. illud verũ, qñ mulier dedit, & aliũ adhibuit ad stipulandũ in casum mortis: sed hic ipse idem, qui dedit stipulatus est. l. Neratius. §. qđ tñ. ŝ. đ relig. &
b ideo hic non pôt dici donõ. Et pdicta bfaciunt, immo probant, q
1 qñ fpř recipit in emphyteusim pro se, & suis filijs, q cum filij videantur adiecti post mortem patris, q a dño rei videãtur capere cã mortis přis, q sic est mortis cã capio, & sic habet locum ius accrescendi, vt dixi in l. mihi. & Titio. J. de verb. obli.

ADDITIONES.

a Ale. Mortis causa. Et an moros causa capio, sit legatum, vide gl. in l. in quartam. ff. ad leg. Fal. dixi in l. 1. §. item si ita. co. tit. post Bar.
b Barb. Et prædicta. Et vide Bal & Lud. in l. 4. C. quando non peten. par. & Bal. in authen. si qua mulier. C. de sacros. eccl.
Menoch. Barb. consi. 89. col. 7. lib. 1.

§. Si iusseris mortis causa. Ex donatione causa mortis tãtum quis capit, quantum exegit, vel inquantum liberatur. h. d.

L E X XXXII.

Non videtur perfecta Op. su. eo. l. si mortis cã res. Sol. perfecta ẽ, sed ñ irreuocabiliter, vt hic. Op. de l. qui sic, de sol. Sol. ibi habebat reddere incontinenti, hic erat dubium.

L E X XXXIII.

Qui alienã rẽ. Op. de l. alienationis. J. de verb. signi. Gl. tua soluit, & bene. dic vt in ea.

L E X XXXV.

Senatus censuit. Ei potest causa mortis donari, cui potest legari, h. d.

§. Si quis societatem. Vide rationem, quã glo. assignat. Aliam rationem assignat L. j. quia societas finitur per mortem. l. actione. §. morte. ŝ. pro soc. ergo in id tps quo finit, incipere non pôt, l. vsumfructũ cum moria. iii. de vsufr. leg. licet ñ non valeat, vt societas, valet vt donatio causa mortis, vt no. in l. 5. §. fi. sup. pro soc.

ADDITIONES.

a Barb. Si quis. Et est gl. fi. fm D. Io in d. l. 5. §. fi. sed forte obstat quando sumus in obligando, si non valet vt debet, nec valet vt potest l. 1. §. cum qui. de const. pec. ideo forte non est vera, vel salua, q hic trãsit in aliam obligationem expressam, cum hic sit expressa causa donationis.

§. Si duobus. Op. de l. si spõsus spõsæ. §. j. ŝ. de do. it vir. & vxo. Sol. hic qñ vterq; est capax. ibi, qñ nullus & hic plene dic, vt dixi J. de duob. re. l. ex duob. in 14. q.

1 *Stipulatio annua, bima, trima die, ex quo tempora sunt expressa, dicuntur plures stipulationes.*

§. Si quis. Stiplo mortis cã annua ẽ vna, legata annua sũt plura. h. d. Et hoc vidistis I. l. si Stichũ. §. stiplo. J. de ver. ob. vbi stiplo est vna, legata plura. Opp. & vř, q plures sunt stiplones, l. plurib. in prin. ff de verb. obl. Sol. ibi plures res sunt expresse, vt l. scire debemus. in prin. J. de verb. ob. Op de l. plurib. §. j. J. de ver. ob. Gl. dat plures sol. vna est, q est vna, quoad vnã conceptionẽ, plures tñ sunt. Alij, vt lo. q vna quoad 9ditiõẽ stipulatoris, vt sic semel inspiciatur cui quæratur, sed in veritate plures sunt.
1 Dic, & melius, q tqñ tpa exprimũt, tot sunt stiplones, quot sunt tpa, vt qa dixi, annua, bima, trima die, &c. secus qñ est simplex stiplo annua. Op. J. de fideius. l. si a colono. gl. dicit ibi, promisit fideiussor id, qđ colonus debebat in quinquenniũ. & gl. bene dicit, & est vna stiplo annua, prout dixi in d. l. si a colono. Op. de stip. seru. l. si seruus cõis. Meuij. §. fi. Sol. vt ibi, & ibi plene distinxi. Opp. đ l. sancimus. § fi. C. de do. Sol. plures sunt quantum ad insinuationẽ, sed quantum vt capere possit, non est, nisi vna.

L E X XXXVI.

1 *Dictio, certe, ponitur aduersatiue, & etiam correctiue.*
2 *Filius naturalis, vel spurius, licet a patre capere non possit, ab alio tñ pôt,*
3 *Substituere filiũ bastardum filio legitimo, & naturali, quando quis possit. Instĩõ facta de aliquõ sub condõne, si dederit decẽ filio incapaci, non valet.*

Quod conditionis. Qđ cõdõnis implẽdę causa datur, cõputatur ĩ portionem, q̃ qs in bonis defuncti capere potest, sed in Falcidiã non cõ-
1 putatur, si tpe mortis in bonis defuncti non erat. h. d. fm 1. lec. † dictio, certe, ponitur aduersatiue, fm aliam, dictio, certe, ponitur correctiue. Quæro, quę est vera lect. & gl. dicit, q j. lect. est vera, & si esset vera secunda, esset tũc dare mãm fraudandi. l. vt fu. de ll. l. 3 legem. & l. nõ dubium. C. de legib. ext. de reg. iur. c. vlt. lib. 6 & vide istã 1. gl. q̃ incipit. dic casum. In fi. gl. dic, hæc 2. lec. non est vera, quia per hoc fieret fraus legi, vt inf. no in 2. gl. Præterea, q ista prima positio sit vera, probatur, ex tex. quia in 1. parte loquitur de l. q̃ imponit certum modum personæ ad capiendũ. Secunda pars loquitur de l. q̃ ẽt ponit modũ legans, & sic de Falcidia, vt ex litera vř, & colligitur. Dř hic, q datur cã 9dõnis implendæ, cõputatř
a filio nãli. a Contra de l. si is qui. ŝ. de vulg. & pup. Sol. gl. q hic a ne-
2 mine capere poterat, ibi sic. † Sed illud non est verum, quia licet
b nãlis, vel spurius non pôt capere a patre, ab alio pôt. L. j. C. de nãli.
c lib. & in Auth. quib. mod. nat. effic. sui. §. fi. in gl. vlt. Vel aliter dicit gl. & no. q illud, quod datur cã 9dõnis implendæ imputatur,
3 secus si capitur iure substitutionis, vt ibi. Sed illud † dictum ẽ ambiguum, & bene aduertendum, potest ne quis substituere filium
d suum bastardum, suo filio legitimo? Et vř ĩ ista gl. q sic, simplr. Tu dic, in eo, qđ capitur cã 9dõnis implendæ, vt hic, vtrũ ex substitutione capere potest, dico, q quædem est substitutio pupillaris, & ex illa potest capere de bonis pupilli, non id, qđ fuit de bonis defuncti, l. si is qui. ŝ. de vul. & pup. Quædã est substitutio vulgaris, & ex ista nõ pôt succedere in aliquo, qa tũc succederet defuncto, vt Insti. de pup. subst. circa princ. Et hoc tenet gl. in corpo. quib. mod. nat. eff. sui. §. fi. in gl. uag. Quædam est fideicõmissaria. & ex illa non potest capere vltra legitimum modum, vt in corp. quib. mod. na. eff. sui. §. discretis. qa illud, quod datř ex fideicommisso, a defuncto capitur l. cohæredi. §. cũ filio. de vulg. & pup.
e Opp. de l. ita efidei. in fi. J. de iu. fis. Sol. Illa lex debet intelligi, q est impunitum, qa non cõfiscatur, vt ibi. non tñ, q relictum valeat,
f vt ipse capere posset, vt hic Et ex hoc fapparet sol. qõ. quam Dyn. ponit ibi. quid si aliquis instituit extraneum sub. conditione, si filio mille dederit, vtrum valeat relictum, vt posset capere. Et ille tex. facit, q sic. l. Mæuius, ŝ. đ cond. & dem. Sed veritas est, q non capit, nec valet. vt hic expresse in tex. & gl. de l. ita fidei. Non ob. vt dixi d. l. Mæuius. quia non capit cum effectu, cum fiscus ab eo accipiat. Sed dices, mihi videris 9trius tibi ipsi, quia dixisti p l. ita fidei. q nõ accipit fiscus. Rñ. hoc verum est si spurius illud nõ vult, nec illud vult sibi dari, sed si vult, & accipit, tũc fisc⁹ ab eo aufert. Ad secundam partem opp. de l. in quartam. ad l. Falc. Sol. aliud ĩ Trebellianica, aliud in Falcidia, vt hic in prima glo. Opp. J. eod. l. quod statuliber. in fi. Sol. vt ibi.

ADDITIONES.

a Ale. Filio naturali. Bal. in l. eam quam. C. de fideic. Bal. in cap. 1. § naturales, si de feu. fuerit contro. alleg. gl. & Dy. hic, q si instituo te hæredem sub conditione, si partem hæreditatis spurio meo dederis, vel sub alio onere extrinseco, non possum facere, quia esset fraus legi.
b Pom. Quia licet. Et est gl. sing. sec. D. Io. in §. fi. in auth. quib. mod. nat. effic. sui. Et ratio, quia non reperitur prohibitum, ergo est sibi permissum.
c Ale. Et in auth. Ad hoc est simile sec. Bal. & alios in d. l. si is qui ex bonis. de vul. & pup. & no. per Bar. in l. 1. in prin. ff. de iure fisci.
Adde, an filius spurij ab auo possit institui, & qualiter in effectu possit fieri, q bona ad eum perueniant, vide Bal. consi. 131. lib. 3.
d Quod sic. Bal. in l. 1. C. ad l. Fal. alle. istã gl. pro sing. sicut spurius, vel incapax repellitur a fideicõmisso, ita ab eo, qđ capit cã condõnis implendæ. Et de ista qõ, vide aliquid per Bal. in l. 1. in repe. C. de sacros. eccl. Et quid si pater post subtilicutionem eum legitimauit, vide Bal. in l. in testamento. in 9. q. de test. mil.
e Opp. de l. ita. Vide latius Bar. in l. fi. sup. de his, quib. ut indig.
f Barb. Et ex hoc. Et illam gl. no. sing. sec. Ang. in l. pro hærede. §. Papinianus. ff. de acquir. hær. & vide tex. in l. Mæuius. sup. de cond. & demon.

L E X XXXVII.

1 *Ius accrescendi, an habeat locum in donatione causa mortis, remissiue.*

a
1 **Illud[a] generaliter.** Mortis cã donatio legato assimilat. h. d. An ĩ donatione causa mortis sit locus iuri accrescendi. alleg. istas leges, quæ faciunt comparationem cum legatis, sed casus est in l. vnica. in fi. de cad. toll. Quæro, an sit differentia inter legatum, & mortis causa donationem. Dic, ut Insti. eo. §. j. & C. eo. l. fi. per Cyn.

ADDITIO.

a Barb. Illud. Et no. casum sing. in l. j. ad fi. C. de cad. tol. tec. D. Io. q in don. cã mor. hẽt locũ ius accrescendi. Item no. fm eũ, q sicut de legatis reijcitur condõ impossibiles, ita de don. cã mor. ut est tex. sing. fio eũ, io l. q̃ sub condõne. ŝ. de condit. insti. Sed forte obstat l. si is cui. inf. e. vbi patet, q seruus donatus cã mor. pt manumitti. Si autem fuisset conditionaliter legatus, non l. seruum. inf. titu j. Vř ergo, q non sit bona æquiparatio inter legata, & donationẽ cã mor. quo ad trãsferendum dominium incertum, ut possit auocari. Nec est speciale respectu libertatis, quia eadem ratione, quando esset legatus sub conditione.

1 *Donatio quando sapit naturã contractus dandi, & restituendi, potest quis eligere, vt agat ad rem, vel æstimationem.*

a **§. Iul. ait[a] si quis.** Perẽpta re donata facto donatarii, potest 9dici, vel vtili in rẽ peti. h. d. Not, quod

ADDITIO

a Iulianus ait. Vide Com. consil. 9. & in l. Seia cum bonis. in 2. par. opposi. inf. e. & vide Ang. consi. 28. incip. Domina Aotonia de Florentia.

Bart. super j. ff. noui. I

ꝙ pôt agi ad rē. vel æstimationem. † Et not. ꝙ qñ sapit nãm ɔ̃tus ꝙ dñs, & restituēdi pôt eligere. ut agat ad rē, vel æstimationē, sed si ... nãm tñ saperet, tūc rē ipsã ɔdicit. l. pe. ff. de cond. ob cau. ... Dic ff eo. l. si filio. Sed an posset agere ɔ̃ emptorē? puto, ꝙ sic. l. fi. § pe. & fi. C. cõia de leg. coniuncta l. si mortis. & qđ ibi no. su. eo.

L E X XXXVIII.

1 *Dña inter mortis cã capionē, & mortis cã donationem, uide hic, & seq. l.*

a **Inter mortis.** Ista l. hēt duas lec. ſm vnã, dicit idē, ꝙ l. mortis cã capit. ff. e. Et h. d. Mortis cã donatio est, quã pñs pñti dat cã mortis. Sed mortis cã capio ē, q̃ i specie ... nomen non cadit. h. d. Op. ff. eo. l. mortis cã donatio. & l. Seia ... Sol. vt in gl. qa siue det, siue promittat, sufficit. Op. C. ... in fi. Sol. dicit gl. quocunq; modo quid dimittat, aut actionē habeat, dr mortis cã donatio, & dixi tibi in l. j. su. eo. ꝙ pôt dici mortis cã donatio, si impropriè accipiatur, vt transeat in legatum, sed si propriè accipis, tunc sapit nãm ɔ̃ctus, qa per pñtem pñs dant, vel si sic dimittatur, vt acquirat ex aliquo ɔ̃ctu gesto, cum donatario, vel aliquo alio, qui sibi pt quærere, vt ꝫ. e. l. Seia. als, si nullũ ... fieret inter pñtes, vel aliã personam interpositã, ex qua ... vtilis, vel per cessionē, tunc esset legatum. † Quæro, an sit
1
b alia dña? b Gl. dicit, ꝙ sic: qa pro donatione cã mortis est prodita ... sed nõ pro mortis cã capione. Sed certe hoc non est verum ... vt ff eo. l. mortis cã capitur. vet. sed & dos. Ponit glo. aliam ... in t. gl. per l. Mæuius. de ɔd. & dem. sed ibi sol. illud non est verũ, vt dixi in l. ꝙ conditionis. sup. eod. & l. oĩb. sup. eo. & ibi not. Item est dña posita in gl. per l. acceptis. ad l. Falc. q. d. non detrahi ... Falcidia de mortis cã capione, quod dic. vt dixi ĩ l. qui pretio. ... Item est alia dña posita in fi. gl. ꝙ non reuocatur per pœnitentiam. l. 2. de iu. dot. Qđ intellige verũ, si transit in donationem inter viuos l. cũ maritus. § fi. de pac. do. alias posset reuocari. l. Seia. de do. præle. & l. eum quis. § nuptura. de leg. 3. sec. Dyn. Quod plene dic, vt dixi in l. quæ dotis. sol. matri.

ADDITIONES.

a Al. Inter mortis. Vide quod no. Bar. sup. eo. l. tam is. quod no. plene gl. in l. j. vel ... C. eo. & Bar. in l. j. sup. eo. Bal. in l. Labeo. sup. de pac.

b ... Alia differentia. Adde sup. eo. l. qui pretio. & vtrum statutum faciens mentionem de legato, & de donatione causa mortis, habeat locum in mortis causa capione, vide Bal. in l. si stipulatio. C. de iu. dot.

L E X XL.

a **Si mortis causa inter.** Op. de l. si iterim. § j. ff. de do. inter vir. & vxo. gl. dicit, ꝙ tu debes intelligere, ꝙ fuit donõ cã mortis, hoc acto, ꝙ nõ posset reuocari, sic in donatione inter viuos. & dic, vt d. l. sed inter ... Et ꝙ dr, ꝙ retrotrahitur, verum est, quoad fructus, nõ quoad dominium. l. donationes. C. de do. inter vir. & vxo. & l. sequens q̃ ... sup. de lega. 2. & l. 2. C. de inof. don. & in qualibet earum not.
b Dicam in l. b sub conditione. ꝫ. de solu.

ADDITIONES.

a Bal. Si mortis. No. in donatione inter viuos, ꝙ trahitur retro quo ad fructus, vt ... secundum D. Io. Cal. in l. ... legat. licet contra senserit in ... quæ d. de leg. 2.

b ... Adde no. per Bar. in l. j. inf. pro. don. vbi latius.

L E X XLI.

Quod statuliber. Datũ a statulibero de bonis defuncti, cã iplendæ ɔdõnis, ɔputa ... in Falcidiã, & venit in hæreditatis petitionem, & Trebelliani ... restitutionē. sed in Trebellianica cõputantur vndecunq; esset ... h. d. Dr hic, ꝙ datũ a statulibero cã ɔdõnis implendæ vni ex hæredib. cõputat in Falcidiã, & sic innuit, ꝙ sint plures hrdes. Sed ... ꝙ nõ cõputatur, nisi pro parte sua, q̃ iure hæreditario habuit. ... aũt. su. ad l. Fal. & gl. tua a latetur prium. Alibi gl. dicit ɔ̃riũ, & ... aũt. su. ad l. Fal. facit dñam, vtrum detur pecunia, & tūc toto computat, arg. l. cũ pr. in prin. su. de leg. 2. & l. deducta § nummos. su. ad Treb. si corpus, & tunc dicit verũ ista gl. sed alia gl. est ĩ ... in quartam. ff. ad l. Fal. & illa dicit veritatē, quia aut hrs iubetur deducere, & tunc distinguitur inter pecuniam, & corpus hrd ta... Aut accepit a statulibero, & tūc cõputat pro parte sua tñ, sicut illa gl. dicit, vt dixi plene in d. l. in quartam. tangitur in l. filiũ quem hñtem. C. fam. ercis. Op. de l. j. § tē si ita. su. ad l. Fal. gl. sol. bene: quia qñ quæritur, an debeat deduci de mortis cã capione, si hæres dat alteri. dic, vt ibi, hic vero, an computetur in Fal. quod alius dat hrdi, & sic ad hrdis incõmodũ. Hic dr, venit in petitionem hæreditatis. Op. de l. ēt si putauit. § si qs. de pet. hær. Sol. intellige hanc ſm illam. Venio ad id, quod dr, ꝙ venit in Trebellianicã. Op. de l. qui hrdi. § cum hrditas. in primo dicto. ff. de cond. & demon. Sol. hic in eo, qui adiuit coacte. ibi sponte. lata tñ §. qui suspectam. ff. ad Treb. Istã sol. q̃ gl. dat, vr esse ɔ d. l. qui hæred. § cum hrditas. Et tñ br hic loquitur, qñ capitur a statulibero, & ... de bonis defuncti, secus si ab extraneo, vt ibi. Venio ad quartũ dictum ibi, ex peculio aũt. Op. sup. eo. l. quod conditionis. § si. vbi dicitur, ꝙ id quod non erat in bonis tempore defuncti, non computatur in Fal. Gl. huius ɔrij more apostillauit tex. primo, ꝙ seruo in vita domini ab extraneo fuit datum, & post mortem statulibero dedit. & istud potest pertransire, licet cum violentia. Item ... ꝙ si extraneus dat propter præsentiam serui, de peculio esse ... & etiam ꝓ hoc. l. fallus. § sed & si is qui. ꝫ. de fur. Sol. illa non valet, quia ɔ̃ casum d. l. ꝙ conditionis. in fi. quia habeo inspicere an sit in bonis defuncti, vel non, & sic nihil ad rhombum, si erat seruus præsens, an non. Est vera conclusio solonis, quæ sequitur, quam Iac. de Are. tenet, & Mar. eam sequitur, & est sol. ꝙ im putauit, quod erat in bonis tempore mortis defuncti. Et dicit, quod mutat casum ibi, ex peculio autem, & istud teneatis.

ADDITIO.

a Pom. Et glo. tua. Et pro gl. ista vr casus in d. l. id autem. non cauillando eam. Nec valet illa distinctio Bar. quæ potius habet locum in Trebellianica. Vnde illa gl. est reijcienda. & sic etiam videtur sentire Bar. in l. in quartam. ad leg. Falc.

L E X XLII.

1 *Verbum, hæredes, pro liberis.*
2 *Verbum, pertinere, est directum, remissiue.*
3 *Verbum, cedo in corporalibus, idem quod do.*

Seia cũ bonis. Mortis cã donatio extinguit, si donatarius ꝓdecedat, & viuo donatore nõ pt peti, nec cautio ꝓ eo stipulari, post mortem donatoris pt peti, sed ex ea Falc. detrahitur. h. d. vsq; ad § cũ pr. Et ista est l. difficilis ĩ tex. diuidit ĩ 7 partes. Primo ponitur unũ thema. Scđo, prima qō, & eius determinatio. Tertio, scđa qō, & eꝰ determinatio, ſm gl. & ſm alios non determinat. Quarto, ponitur tertia qō, q̃ hic non determinat. Quinto, quarta qō, & eꝰ determinatio. Sexto ponit sol. duarum qōnum. s. scđæ, & tertiæ, quas insolutas dimisit. Septimo formatur, & soluit 5. qō. Scđa pars ibi, igit si res singulas. Tertia ibi, bonæ fidei. Quarta ibi, licet nonquid. Quinta ibi, viri ergo.
a Sexta ibi, sequitur ergo. Septima ibi, mulier denique. Op. ad prin. a C. de do. l. quisquis. Sol. Traditio nõ fuit hic de necessitate, sed si ɔtingit de facto. Ad secũdum dictum op. quod hrs nullo modo posset agere, quia Titius stipulatus est liberis suis, non hrdib. Sol.
1 ibi hrdes expone. i. liberi. Facit ad Treb. l. ex facto § si. Op. quod male dicat exceptio, quia non est nata actio. l. si mortis cã. in fi. su. eo. & l. seruatus. in fi. Sol. dic exceptio facti, vel intentionis. Ex prima ... donatione, q̃ facta est Titio non potest agi, quia reuocata. ex secunda non, quia nondũ cessit dies. Ad tertiam partem op. de l. in oib. su. de iud. Sol. illud est verum in ɔ̃ctib. inter viuos, secus in vltimis voluntatib. in quib. licet pœnitere, tunc cautio extorqueri non potest, tene menti. Secundo op. dr hic bonæ fidei, &c. ɔ de l. eum qui. § tit. 1. Sol. ibi in donatione inter viuos, hic in donatione cã mortis, q̃ hēt instar legatorũ, & sic bo. fidei. l. si minorũ. C. qb. cau. in integ. rest. non est nec. Ad quintam partem op. ꝙ sit inter viuos, vt ꝫ. px. §. Sol. ibi non fuit mentio mortis habita, nec apponitur pactũ de restituēdo, hic sic. Quæro circa sextam partē, hic dr, ꝙ prior donatio est resoluta, quia tunc illa prior? dic, vt in gl. Scđo quæro, si mulier exponat sponte cautionem in filios, an præcedens donatio videatur reuocata? Glos. ꝙ sic, per § sed ꝙ si quis priore. Inst. quib. mod. test. infir. Dy. reprehendit istam gl. quia scđa cautio venit ad cõfirmãdũ, nõ ad primã infirmãdã, & si nõ tollit, ar. l. nõ oĩs. si cer. pet. Sed si poneres aliã donationē nouã nõ ad ɔfirmã-
a dã primã, glo. tua posset dicere verũ. Vltimo not. ꝙ hic ponit verbũ pertinere, an sit obliquũ, vel directũ. Et tetigi in l. 1. ff. de do. & ꝙ sit directum, vr probari in l. licet. C. de pac. Dico in l. Centurio.
3 de vulg. & pup. hic no. dicit tex. bonis suis cessissent, &c. † Quid sit dictũ in corporalib. cedere? dixi sup. tit. 1. l. pe. in prin. § In incorporalib. vero idem est dicere, cedo, ꝙ do, vt hic patet in prin.

ADDITIO.

a Ale. Opp. ad princ. Ad istam gl. i. quę incipit primam, vide sing. Bal. in l. fi. C. pro don. ... quãn pater, &c.

a **§. Cum pater.** Infirmus si ꝓmittit cã mortis donare, nisi de reddendo cõueniat, vel fiat mētio mortis. h. d. & est notab. casus. In tex. ibi, absolute donaret, sine aliqua repetendi lege, & nulla facta mortis mentione. Opp. ff. i. pro. s. Sol. ibi habita fuit mētio repetendi. Op. de l. Seia. ff. de do. præle. Sol. ibi habita fuit mortis mentio, & sic vbicunq; sit facta mentio mortis, præsumitur causa mortis, alias in dubio inter viuos. Non ob. quicquid dicit gl. in l. quæ dotis. sup. sol. matr.

ADDITIO.

a Alex. Cã mortis donare. An & qñ ꝓmittat donõ cã mortis, vel inter viuos, vide plene p D. Ioan. l. q̃ dotis. s. sol. mat. q reprehendit ... Bar. ad l. cũ maritus. § si. de pac. dot. cuius reprehensio ... q. iura de excu. tu. posset rideri ... p no. p Bar. l. ... Contrario ... secund. ꝙ no. Bar. l. j. § idē Cornelio. ꝫ. de ... copia cond. ... opinioni ... vt pateret no per Bar. ... conditione, cũ seq. sup. de cond. indeb. Adde tu. p D. Ant. ... facta p infirmũ in dubio ... cã mortis ... Sed D. Io. ... hic hær. ... adde no. p Bar. in l. ... verb. verbis aliqs, &c. sed limita ... per Bal. in l. ... hæreditatis. ... Bar. ... si. late p Bal. post Cy. in l. 2. C. de in. dot. ... Bal. in l. 9. q. C. ... quid ... trau. pac. dixi post Imo. in l. quæ dotis, & per Bal. in l. si mortis. C. ad leg. Fal. & aliquid in l. donationib. eo. ti. vbi quærit ... bona mea post mortē mea, an sit donatio cã mortis, ... ad l. fera. C. de pac. Adde, q dicatur donatio cã mortis, quib. verbis ... requirantur. Bal. consi. 49. & q̃ propriè dicatur, & quib. verbis ... per eundem consi. 1 ... vbi ponit si aliquis donat oĩa bona sua retento vsufructu, ita tñ, ꝙ donatarius post mortem teneatur dimidiam dare pauperibus, an hæc dicatur donatio causa mortis.

L E X XLIII.

Fulcinius. Ad donationem causa mortis inter virum, & vxorem, sufficit mortis cogitatio.

LEX XLIIII.

Si seruo mortis. In donatione cã mortis, quãtum ad executionẽ inspicitur tps mortis. h. d. Finis istius l. hẽt duplicem literam, vnã negatiuã, aliã affirmatiuã. Sed prima gl. ponit primũ casum, vno mõ, q satis põt sustineri. secũdo ponit gl. casum, quẽ no. qa fm hoc, ad hoc vt cedat dies donõnis requit apertura tabularũ. & aditio hẽditatis, sicut in legatis. Dixi s. e. l in mortis. Op. de §. cũ igit. l. r. C. de cad. tol. Sol. aliud hodie, vt in gl. Sed certe ẽt fm ista tpa cedebat a tpe mortis. l. si post diẽ. in prin. q̃n di. le. ced. Vñ dic, qa in illo §. cũ igit. fit mẽtio de iure antiquissimo ante tpa ffonũ. Vel dic, q post iura ffonum fuit lex Papia, q̃ p illã ɔ̃stõnem corrigit, vt ibi Cy. Alij hñt literã affirmatiuã, & tũc stat optime fm ista tpa, & hodierna. Op. ff. de ver. obl. l. si filius. de reg. iur. l. q̃ legata. Sol. aliud in ɔ̃ctib. mere inter viuos. &
a sic apparet, q rõ gl. posita in l. vxorẽ. a C. de ɔdi. inser. nõ est bona, q. i ẽt in donatione cã mortis vertit opera filij, vel serui, & m̃ non quæritur dño, vel patri, ut hic: rõ, qa hic a tpe mortis sumit effectũ. l. in mortis causa. su. eo. ergo &c. Dixi in d. l. fil. iussa. de ver. obli.

ADDITIO.

a Barb. Si vxorem. Et no. d. l. si vxor. quæ scdm Dominum meum est singularis.

DIGESTORVM.

LIBER XL.

De manumissionibus. Tit. Primus.

LEX PRIMA.

1 *Minor xx. ann. non dicitur, nec maior, qui est in vltima die vigesimi anni.*
2 *Priuilegium inductum ex tempore, quando computetur de momento ad momentum.*
3 *In beneficio resti. in integ. tempus computatur de momento ad momentum.*

1 **PLacuit.** †Qui est ĩ vltima die xx. anni, nõ est minor xx. ann. neq; maior. h. d. Opp.
2 de l. minorẽ. ff. de min. Iac. de Are † soluit dicẽs, q̃nq; priuileg. ũ incipit ĩ tpe, q̃nq; finit ex tpe. Primo casu aut incipit cũ iniuria alterius, aut nõ. Secũdo casu sufficit puenisse ad vltimã diẽ, vt hic, & l. qua ętate. s. de test. Si cũ iniuria alterius, sufficit diẽ esse cõpletã. l. in oĩbus. de act. & obli. & l. in vsucapionib. j. de usucap. Si fini
a tur ex tpe, tunc cõputat a de momẽto ad momẽtum, vt d. §. mino
3 rẽ. No. tex. in fi. †sed secus in bñficio resti. in integ. vbi de momento ad momentum fit computatio. s. de mino. l. 3. §. minorem.

ADDITIO

a Ale. Computatur. Quando de momento ad momentum fiat computatio, vide p Bar. in d. §. minorem. & per Imo. post Bar. & Bal. in l. si cui. ff. de leg. 1.

LEX IIII.

1 *Dictio, suum, non semper denotat dominium.*

a
1 **Is qui suis.** a No. de dictione, †suꝰ, ĩ l. seruos aũt. s. de le. 3. & gl. bona est in l. 2. ĩ pri. s. de orig. iur. qa suus nõ sp denotat dñium, & q̃n nõ ɔ̃t sumit improprie. & ista est bona lex.

ADDITIO.

a Barb. Is qui suis. Et no. de ista dictione, suus, pro conclusione quam sustentaui cõtra Dominum meum, in rub. sup. de ope. no. nunc.

---

1 *Clausula constituti apposita in instrumento vendõnis non est necesse, q apponatur, hoc fuisse actum in principio instrumenti.*

a
1 **§. Si ab ignoto** a Iste §. hẽt casum multum singularẽ. Et per istum tex dĩt qdam † q in ɔ̃ctu emptionis, & vendõnis, debet dici ab initio, q vendens constituit se ementis nomine possidere, & hoc fuit actum ab initio, ut hic,
b ibi, initio. n. &c. Sed hoc b nõ est verum, qa hoc in dño, & seruo, secus in duobus liberis, qui hoc possunt inter se pacisci.

ADDITIONES.

a Ignoto. Vide Ale. consi. 25. ver. & no. vol. 2. & consi. 40. li. 3. vbi declarat istũ text.
b Ale. Sed hoc. Vide qđ no. all. Bal. & Ang. in l. bene a Zenone. C. de quad. præscr.

---

1 *Procuratori si dico, vade, eme talẽ domũ nomine meo, & ipse emat pro se, quia sibi non ita cito dedi pecuniam, præsumitur tamen pro me empta.*

x
a **§. Vnde quæri poterit.** †Tene menti istũ tex. ɔ̃ fraudes, aq̃ fiũt tota die. Dico tibi, uolo, q emas domũ, p me, tu dixisti da pecuniã. ego nõ dedi tibi ita cito, tu emisti pro te, & tuo noĩe, q tũc lex præsumit de pecunia mea coptam esse, postq̃ a pĩcipio inter te, & me fuit actum, ut hic. Pro hoc facit j. de in. fis. l. edicto. §. eum ante.

ADDITIO.

a Ale. Contra fraudes. Bene facit, qđ hẽ in l. q in aliena. §. si is, qui putabat. de acq. hær. & l. q seruũ. su. de inter. act. & no. D. to. in propria terminis in l. post dotem in 6. lec. Dy. iu. sol. ma. licet no allegat istũ tex. vbi est casus scdm Bar. Istud primo limitat, nisi madatũ fuerit repudiatũ, scdm Bal. in l. si literas, C. mand. Itẽ nisi ex internallo longi tpis mandatarius egerit, sm gl. no. in §. ope. Insti. de oblig. quę ex delic. nascuntur. quam tenet Inn. ext. de homic. in c. ad audientiam. Adde quę no. Insti. de act. in §. sequens. in materia mãdati. Contrariũ est verius, vt not. per Bar. in l. non solum. §. si mandato. de iniur. & fam. lib. Scripsi post Bar. in l. 3. §. 1. ff. sud. sol. Adde Bal. in l. si patrems. com. vtriusq; iud. & quæ dixi in l. ita stipulatus. §. Chrysogonus. de verb. obli. Adde Bar. in l. post dotem, & quod no. Bal. in l. cũ precibus. in fi. de prob. & Bal. in l. 3. 9. q. C. si seruus extero. pulchre Bal. in rub. C. de contrah. emp. in 15. q. vbi etiam quærit, quid si consumpsit procurator fructus ex re empta, an compenset cum pecunia. Et dixi post Bar. in d. l. 3. infra iud. sol. & pro Bar. videtur esse casus ibi. & Ang. & Imo in l. pignoris. §. si. inf. de vsucap. Adde Ale. cons. 58. 3. lib.

a **§. Siue autem.** Iste est bonus §. & no ipsum, a & signa q si vado ad monachum, vel religiosũ vt emat pro me, & emit, postea monasterium non potest denegare quin mihi reuendat, sed potius potest compelli, u t mihi reuendat. Hunc tex. alleg. Iac. de Are ad ipsum.

ADDITIO.

a Ale. Et no ipsum. Vide no. per Inn. in c. cũ olim. de priui. idẽ in pupillo, vt hic est tex. quẽ no. ponderat Bal. in l. 1. in 10. q. C. si seruus extero. & etiam in 21. q.

LEX V.

1 *Pœna imponenda a patre filio, non potest excedere legalem.*

a
1 **Si quis dicat** a Ibi, vtique non maiorem. no. istum tex. p quem potest determinari, q non põt pœna a patre imponenda, vel imposita excedere legalem, vt C. de pat. potest. l. 3. & C. de emen. propin. l. j.

ADDITIO.

a Bar. Si quis dicat. Ang. alle. istum tex. mirabilem, q deficiens in probatione suę causę debet damnari in metallum, quod est no. dignum, scdm eum hic. idẽ dicit, hic dari cautelã, si ex statuto datarij debeant facere rõnem quolibet mense, alias incidant in pœnã, vadant apud iudicem, & offerant se paratos reddere, & dare fideiussores, & dicant se non teneri in aliquo dominis datarijs.

LEX VI.

Seruus pecuniam. Ibi retulisset, si separatim habuit animum reddendi, vt s. de leg. 2. l. cum pater. §. filia. Iac. de Are.

LEX VIII.

Qui pœnæ serui efficiuntur. Si alienatio est reuocabilis, reus criminis capitalis non potest reuocare. h. d.

LEX IX.

1 *Prohibitio testatoris, & iudicis æquiparantur.*

a
1 **Seruus a hac.** †No. prohibitionem testatoris contrahẽtis, & iudicis, æquiparari. h. d.

ADDITIO.

a Barb. Seruus. No. prohibitionem testatoris, & iudicis æquiparari. quod intellige in isto tex. secundum Ang. alias secus. Vide no. in l. ea. C. de cond. ob. cau.

LEX X.

Iulianus debitor. Illud, quod non est in bonis debitorum simpliciter, non transit in obligationem creditorum simpliciter. h. d.

LEX XV.

Mortis. Iste tex. est bonus, & notabilis, & tene eum menti.

LEX XX.

Causam. Ibi, nisi ita. Ratio differentiæ est, q̃a lex semp est certa, secus in eo, quod in facto hominis ɔ̃sistit.

a **§. Puellam.** a sufficit ad euitandam pœnam si de facto fit factum. h. d.

ADDITIO.

a Pom. puellam. Et facit, quod no. in l. si seruum. inf. de ver. ob. & in l. 2. s. de cond. & dem. Et no. q prouisio hominis facit cessare prouisionem legis. l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pup. tamen hæc prouisio hominis non facit cessare regulã legis, qđ est notatu dignum. & no. ibi, iniectio, q manus iniectio, non habet locum in auctoritate propria, nisi quando factum est notorium, alias secus. l. 1. C. de ser. expor. Bar. in l. 3. C. de pig.

LEX XXI.

1 *Prohibitio fundi dotalis, an porrigatur ad res, quæ seruãdo seruari possunt, remissiue.*

1 **Seruum.** †Facit ad quæstionẽ, an prohibitio fundi dotalis porrigatur ad res, quæ seruando seruari possunt de quo in §. & cum lex. C. de rei vxo. act. & glo. no. in authẽ. siue a me. C. ad Velle. & ibi dixi.

LEX XXIII.

a **Caius.** a No. in fi. tex. facit ad quæst. si emo rem, & dicũt verba ɔ̃ctus, emit sub conditione, erit modus. Facit ad id quod dixi sup. eo. l. 4. §. nihil.

ADDITIO.

a Pom. Caius No. istũ tex. ad id, qđ dicit Ang. in l. apud Celsum. §. in hac. & §. Marcellus. q acceptans contractũ, tenet acceptare cũ suis ossis, ballosis, & spinellis. inf. de excep. do. & vide Ro. consi. 353. vbi alle. ad hoc in pulchro casu.

LEX XXIIII.

Lege Iulia. a No. istum tex. quo illa causa demandatur. Dic, vt l. 2. sup. de offi. procons.

ADDITIO.

a Ale. Lege Iulia. Hęc est sing. lex, quam allegaui tibi in l. de die. s. qui satisd. cog.

De manumissionibus vindicta. Tit. II.

LEX II.

SI minor. An qui non potest per se, possit alij committere. Dixi anno in l. fin. C. de pac. sed tex. est l. fundus. §. 1. sup. de pign.

LEX IIII.

1 *Mãdatarius quãdo ex reuocatione nõ lædit, nõ dẽt ad ipsius notitiã puenire*
2 *Opinio, & voluntas, aut veritas, quando attendenda.*

a b **Si pater.** a Voluntas nõ finit morte, libertatis fauore. b Itẽ reuocatio ꝑnõ dẽt peruenire in notitiam manda-
1 tarij, ꝗ ex reuocatione non læditur. h. d. Vide gl. in verbo, nõ fit. ꝗ incip. ergo oportet. ibi l. 2. in fi. &c. Sed ibi versatur damnũ. si igno
c tanti renunciat: non. n. reuocatio nocere dẽt, vt l. si mandassem. c §. mand. Hic aũt per manumissionem donatarij damnũ nõ versa tur Dy. Iac. de Are. De hoc plene per Cy. C. mand. l. mandatum. cit. fi. † Circa hoc brocardũ puto sic dicendum. Aut opinans, seu
2 existimans hẽt voluntatem inordinatam in ꝯriã opi. quia opinatur sibi non licere, quod io veritate sibi licet, & tunc non inspicitur opinio, sed veritas, nec voluntas, quæ aperit id, ꝙ ſm voluntatem licet: sed magis ſm opin. hoc est verum, ne ex voluntate sic inordinata, nõ sit volens inordinate commodum ſm voluntatem. Sic intelligo l. is qui putat. ſu. de acq. hær. vbi propter voluntatẽ inordinatã non repudiat, qa opinatur se nõ posse ex illa, ꝯ ꝗ putabat se nocere. Vnde non ꝗritur sibi commodũ ex aditione ſm voluntatem suam, & est voluntarius, sed si erat alias necessarius, intelligo, & inuitus, vnde ad incommodum suum puto spectari opinionem, non veritatẽ opinioni ꝯcutientem. Et si concordaret opinioni veritas, tunc multo magis inspiceretur opinio. Si aũt opinans ſm voluntatem ordinatã, vt qa de eo, ꝙ ex se non depẽdet, sed ex se, & alio, & tunc si ex persona alterius sit defectus in re de qua agitur, ꝗuis opinans nullũ putat esse defectũ, & hẽt voluntatẽ ordinatam ſm id, ꝙ opinat, ex quo tñ res non perficit, inspicitur magis veritas, ꝗ opinio falsa, sicut dr̃ ꝟ. de eri m. expi. hæred. l. fin. & l. inter oẽs. ꝟ. de fur. furtum. n. non põt fieri, nisi sit cui fiat. iõ ꝗuis aliquis crederet furtum facere, vt puta, quia credebat subesse cui furtum faceret, sed tñ ſm veritatem non sit, vt puta, quia iacens est hẽditas, nõ tenetur furti, licet hẽret voluntatem ordinatam ad furtum faciendum ſm opin. falsam, vt in d. legib. Aut de eo, ꝙ ex se dependet, & tunc, aut quæritur de acquisitione ex cã lucratiua, quæ acquisitio hẽt mixtam cãm onerum, & lucri, vt puta, de acquisitione rerum per aditionem, ꝗ multis modis fieri vr̃, vt per gesturã negotij rei hæreditariæ, nunc inspicitur animus, & opinio. l. hẽdi. §. 1. ſ. de acq. hæ. & l. si extraneus. § 1. e. tit. Et hoc verum, si per talem inspectionem non fieret alteri prẽiudicium, vel nõ timeretur fieri, qa tunc inspicitur opinio ꝯria, vt si proximo per posthumũ nasciturum, qui si nascit, potius ius in hẽditate hẽt, quam q gessit in reb. hẽditarijs, sed qđ eit, se putat proximiorem, ꝗ vxore defuncti prægnantẽ, igitur ignorabat, tunc magis inspicitur veritas ꝯria opinioni, vt non possit adire, licet ẽt opinio sit opinantis imitantis vulgi opinionẽ, ſm veram opi. gl. Sed iñ Cy. vr̃ dicere, ꝙ sufficeret alterum ꝯcurrere cũ opinione opinantis. i. vel vulgi opinionem, vel veritatem. l. cum quidam. §. 2. ſu. de acq. hære. & hoc si talis acquisitio dẽt fieri ipsi opinanti ſm opin. suam. Si aũt alteri per ipsum debet fieri cõmodũ, non inspicitur opinio opinãtis, siue sit commodũ, vel incõmodum illius alterius, vt puta, patris, vel dñi, si opinetur cãm acquirendi subesse, ꝗ nõ subest, vel ꝑꝑ potentiã, vel moram, vel fauorẽ, vt ſ. de acq. hær. l. si quis mihi bona. §. fi. & l. q suum. & l. 2. & l. si per epistolam. Si aũt tunc qñ est cã ꝗrendi alteri, non subest cui ꝗreretur saltẽ ſm opi. tunc aut deficit cui possit ſm opinionẽ ꝗri, quia putat se hẽre filium, & non põt. Aut talem sint per opinionem, & nunꝗ habuit illud, ꝙ putabat, & tunc si illi tñ cui voluerit, & non sibi, nihil agit tali acquisitione. Si aũt non supersint opinio falsa, immo c, ſq; habuit filium, iñ mortuus est, cuius ꝯrium opinabatur, tũc ꝗrit sibi opinãs, qa si sic esset, ꝗreretur ꝑ patrem ſm opin. suam. Si vero res finẽ habitura erat, & ad eum deueniret possessio, tunc dic, ꝙ trahentur res acquisitæ ad tempus iussus patris, qui ante mortem suam iusserat fieri aditionem, quia ẽt ad tps longius trahitur. l. ad tp̃s mortis testãtis, qui filium substituit, vt ꝟ. de sup. sei. l. si ex re. §. fi. Et ſm prædicta puto intelligẽdũ. l. qui in aliena. §. ꝗꝗ. ſ. de acq. hære. Quod intellige verũ, si habuit opinionem voluntatis ordinatæ, puta, quia credens se filium ſm intentionem adiuit, vt patri ꝗreret, alias si eꝯ, credens se non esse filium, adiuit, vt patri quæreret credens se non posse facere, forte non sibi ꝗreretur ad veritatem quo ad suum cõmodum, ar. prædictorum. Fallit in d. l. cum quidam. §. fi. & ſ. si pars hæ. petat. fallud. Sic intelligo, qđ aũt nra de dubitante de ꝯdõne sua, non testantis: tũc iñ, cum hẽs dubitet de ꝯdõne sua, sibi ꝗrit adeundo, qa præsumitur hẽre voluntatem ordinatam, vt si possit ꝗri, ꝗratur, ałs non. Si constet de voluntate ordinata, tunc idẽ, alias secus. Et sic põt intelligi d. §. ꝗꝗ in vltimo dicto. & l. sed & si de sua. & l. qui putat. § fi. eo. titu. Si aũt quæratur de acquisitione non hñte cãm mixtam onerum, & lucri, sed est totaliter lucrosa, tunc siue sit ex cã lucratiua, quia non aliquid abest ꝑꝑ hanc acquisitionẽ, vt quia est donatio oĩno lucratiua, siue sit ex cã non lucratiua, vt qa abest aliquid, tunc si tractetur de acquisitione facta opinanti, aut habet voluntatem ordinatam ad suum commodum ꝑꝑ falsam opinionem, & tunc quia verisimile est, ꝙ in vltioria voluntate hẽri cãm ordinatam ad suum cõmodum, si opinaretur, qđ est in veritate, tunc magis inspicitur veritas, ꝗ opinio. sic intelligo l. regula. §. qui ignorauit. sup. de iu. & fac. igno. vbi ex voluntate ordinata, ꝗ præsumitur habuisse, voluit ꝗrere dñium rei traditæ per dñm, quia falsa opinione ductus non credidit eum dñm, ꝑꝑ præsumptionẽ iñ quæ est, ꝙ si opinaretur de veritate, tradere dominium, vellet quærere dñium opinans siue sit causã lucratiua, vel non: quia indistincte loquitur d. §. & ideo. si hẽret volũtatem inordinatam, vt quia non obstat id, quod credebat tradens, vt quia crederet se nõ esse dñm, & iõ vr̃ nolle ei, cui tradit, quæri dñium, tũc forte secus, arg. prædictorum iurium, si ꝑꝑ falsam opinionem habuit voluntatem ad suum cõmodum ordinatam, & falsa opinio, si esset vera causa, idem omnino afferret tunc ꝑꝑ præsumptionem, qa volũtas sua ordinasset, si illa opinio sit ꝯ veritatem, ideo hæc veritas ꝯria opinioni de se contrarium induceit, potius tamen inspicitur opinio, quam veritas, vt ꝟ. pro emp. l. a §. fi.

ADDITIONES.

a Pom. Si pater. Et no. ꝙ hic dixit Ang. ꝙ si beneficium conceditur ad beneplacitũ concedentis, finitur morte, facit cap. duduum. de p æ. lib. 6. Bar. in l. centesimis. de ver. ob. & Bal. in l. 1. C. de postul. Bal. in proœ. ffo rum. Et an per furorem expiret. Io. And. dubitat. Dic si conceditur ad beneplacitum, furore expirat, si donec tertius erit prudens, tunc non propter furorem tertij. Casus est peregrinus in l. ambiguitatem. C. de vsufr.

b Ale. Libertatis. idem in his, quæ respiciunt fauorem animæ, secundum gl. in c. si gratiose. de rescr. lib. 6. & 25. dist. c. qualis.

c L. si mandassem. Et legitur in c. ex parte decani. ext. de rescri. & quod no. C. de sacrosan. l. j. & Bar. in l. non solum. §. morte. de ope. no. nunc.

§ Quoties No. bene istum §. qui videtur ꝯ id, quod dixi in l. multum. ſu. de ꝯd. & demon. Sed pro modo dicamus, ꝙ est fauore libertatis, tamen cogitabis.

LEX IX.

1 *Prælatus potest remunerare pro seruitijs habitis.*

1 **Iusta causa.** Facit, ꝙ prælatus potest remunerare pro seruitijs habitis, ꝙ alius non posset, sed hẽt probare istas causas, quas hic ponit, quia iustæ sunt. & facit l. iubemus. C. de sacrosan. eccl.

LEX XIIII.

Si collectaneus. Per istum tex. dicit Iacob. de Are. & Old. vt refert Cy. in l. exigẽdi. de pcu. ꝙ minor 25. ann. põt esse procurator. Contrarium tenet gl. i l. minor. ſ. de procu. & ꝑalle. l. exigendi. Hic intelligitur de procuratore ad iudicia, non ad negotia, qa non est sufficiens causa manumittẽdi, qa ẽt seruus põt esse procurator ad negotia. l. seruum. de procu. Non ergo esset iusta cã manumittendi, quia vult facere eum procuratorem ad negotia. Ad l. minor. & l. exigẽdi. dic, ꝙ loquuntur in defensore: secus in reo. Sed quicquid dicas, habemus hodie casum, ꝙ minor nõ põt esse procurator, vt ext. de procu. ca. qui generaliter. §. fi. lib. 6. Ad l. istam ꝟde, ꝙ loquitur ad negotia, & est sufficiens cã, qa citius ꝯhit quis cũ libero, ꝗ cũ seruo, & põt esse iusta cã manumissionis, qa liberius dẽt negotium gerere, & magis fideliter, cũ beneficium libertatis acceperit, cum sese nouerit obsequi plus debere, & c. l. 1. in fi. ſ. de offi. proc. Cæs.

LEX XV.

Etiam conditionis. § Ex præterito. No. istum tex. bene.

a **§. Absens.** Tene mẽti istum tex. aquẽ Do. c. alle. vbicũq; minor põt esse in iudicio sine tutore, & qñcũque potest sine tutore gerere, ad ea potest procuratorem constituere sine tutoris authorita. argu. huius l. & sup. qui petant. tutu. l. diuus. §. 2. no. ext. de rest. spo. c. ex parte.

ADDITIO.

a Ale. Istum tex. Adde Bar. in l. si ex legati cau. de verb. obli.

LEX XVI.

1 *Notarius creatus ab alio, quam a Principe, non potest extra territorium creantis conficere instrumentum.*

a 1 **Apud proconsulem.** a Ista est no. l. ego allego l. istam, ꝙ ille qui habet iurisdictionem voluntariam ab alio quæsitam ꝗ a Principe, nõ põt eam extra territorium exercere. & ideo tabellio factus a Rege, non potest extra regnum condere instrumentum. nec tabellio factus a populo, extra illum populum potest instrumentum condere. Simile in l. 2. de offi. procon. & leg.

ADDITIO.

a Ale. Apud proconsulem. De hac l. vide per Bar. & Bal. in l. cunctos populos. C. de summa Trinita.

LEX XX.

Si rogatus. § Matrimonii. Istũ §. cũ glo. no. induco ad vnã qõ. a Quidam fecit testm̃, & reliquit filiũ suum hæredẽ, & dicit, ꝙ si fi-
a lius meus acceperit vxorem sibi indignam, priuetur hæreditate, & ꝗdeueniat in talẽ, ille accepit vnam ancillam, an amittat hæreditatem? Et certe vr̃, ꝙ non, per istam gl. quia indigna est, quæ prohibetur duci, sed ista non prohibetur duci. In contrarium facit, ꝙ indigna dr̃ considerata qualitate viri, & suorum natalium. l. 3. §. si emancipatus filius. ſ. de bon. poss. contra tab. & C. de episco. aud. l. tam dementis. Iac. de Are. tangit hic.

ADDITIO.

a Ale. Sibi indignã. Quæ dicat indigna vxor Adde Bal. in l. 3. C. de nop. ꝑ illũ tex.

LEX XXII.

1 *Faciens per alium, ipse videtur facere in his, quæ iuris sunt: secus in his, quæ sunt facti.*

a 1 **Pater ex**a**prouincia.** Qui pt aliũ facit.ipſe facere vř.l j § deieciſſe.ff vi & vi ar. Glo.dicit,φ p fictionẽ.Sed dico in l.ſi is,qui pro emptore.ff.de vſuc. φ illud eſt verum in his,q̃ facti ſunt; quia nĩc ficte videtfieri:ſed in his,quæ iuris ſunt,proprie ipſe facit,vt hic.

ADDITIO.

a Ale.Pater ex.Adde ad hanc legem,quæ not.Ioo.io c.in cauſis.de off.deleg.Facit l.item eorum.§.1.quod cuiuſq; vniuer.nom.

De manumiſſionibus,quæ ſeruis ad vniuerſitatem pertinentibus imponuntur. Tit. III.

LEX III.

1 *Ciuitas,an æquiparetur pupillo,& reſtituatur more minorum.*

1 **SEruus ciuitatis.** Solet eſſe †qõ.an ciuitas ęqparet̃ pupillo,an ſoleat reſtitui more minorũ. Eſt mã l.reſpublica. ex qui.cau.ma.& C.de iu.reip.l Rẽpublicã.li.11. Sed an ęqparet pupillo. Vř,φ æqparet̃ cuilibet priuato,vt hic,ↄiuncta l.pupill°.§.ti.1.ad Maced.l.nihil intereſt.& l 4.§.nihil.ſu.de manu. Gl.tua vř dicere,φ æquiparetur pupillo. Aliud reperies in gloſ.j.l.j.§.vlt.in ver.proconſ.quod cuiuſq; vniuer.nom.

De manumiſſis teſtamento. Tit. IIII.

LEX II.

SI quis ita. Ibi,a teſtamento.i.a teſtamentaria libertate.& ſic nullum videbatur legatum,vt C.de leg.l.ſeruus.Iac.de Are.

LEX VI.

1 *Dominium rei propriæ teſtatoris legatæ, tranſit in legatarium recta via, ſecus in re heredis.*

a **Si fructuarium.** aQñ teſtõr legat rẽ ſuã trãſit dñiũ recta via in legatariũ:ſed qñ hr̃dis, nõ
1 trãſit recta†via.l.j.C.cõ de leg.& ibi p Doc.l3 gl dicat aſr,& male. Sed vbi teſtõr legat rẽ ſuã quoad ꝓprietatẽ: hr̃dis quoad vſũfructũ,an tranſeat recta via dñium in legatariũ? Certe ſic,vt hic.

ADDITIO.

a Ale.Si fructuarium. De intellectu huius l.uide Do.Ioan. in l.ſi ſeruus Titij.poſt Bar.de leg.1.

Barb.Item eſt ſing.ſec.Ange.in l. 2.ſup.de publ.ſecus quando legat rem heredis.

1 *Articulus,an procedat, quod talis cognouit talem violeatur.*

Si ita ſcriptum ſit. Iſta ẽ pulchra l.& notab.& ſi tu hr̃es intellectũ,tu diceres mihi,
hic eſt caſus ↄ̃q̃ ... in qõnẽ,q̃ tormaſti in l.2. ∫.de duo.re. vbi dr̃ I
gl.actiue,& paſſiue,& ẽ alia gl.C.de ꝑe.Î l.j.& ſiut qõ,qa fuit for
a matus a artic.φ talis cognouit talẽ violẽtet.†Et dixi, φ p̃t itelligi
1 actiue,&paſſiue.iõ articul° ñ ↄcludebat.hic vř ↄ̃.qa uerbũ diligẽ
b ter,bp̃t aſſumi actiue.& paſſiue,& ſm mẽtẽ diſponẽtis tñ intelligit.ſed nõ eſt ↄ̃,qa verũ eſt,φ ſm mẽtẽ,& intẽtionẽ ꝓſerẽtis,in mdictis dẽt interpretari,ſed in articulo,ſi ſic probauerit,teſtis dictũ interpretatur ↄ̃ proferẽtẽ,licet ipſe proferens ꝓ ſe interpretetur.

ADDITIONES.

a Ale.Formatus articulus.Adde l.filius.de teſt.& l.ſi vxor.de adulr. Ang.in l.2.vi bon.rap.dixi in d.l.2.de duob.reis.

b Barb.Quia verbum diligenter. No.de ver.diligenter.uide text.in c.2.de fur.vide c.bonę de appel.

LEX XII.

Si quis libertatem. Aliter non poſſet dari directa: Nam remiſſio fit iure prætorio,& ſic datur vtilis non directa.d.§.quoties.alleg.in gl.

LEX XIIII.

1 *Volumina rationum reddi debent,quando ratio adminiſtrationis fit.*

2 *Dictio,cum,poſita inter perſonas, coniungit principaliter inter res acceſſoric.& num.4.*

3 *Arguere de verbis teſtatoris ad verba legis,licet.*

Si ita fuerit ſeruus.§.Q õ hæc. Iſte §.licet ſit I
extordinariis,tñ gl.in l.ſi plures.C.de ↄdi.inter. facit magnũ feſtũ.
No.φ ↄdõ,q̃ ↄſiſtit in dãdo,& faciendo:ſi ſatiſdat,de iure nõ ua-
1 let.†Item no.φ ipſa uolumina rõnum debent reddi.& tenet Iac.
de Are.in l.j §.officio.de tut.& ra.diſt.φ tutor dẽt reddere pupil-
2 lo libros rationũ.Itẽ erit†dicendũ notabſr,φ dictio,cũ,poſita in-
a ter pſonas, coniungit principaliter, nõ acceſſorie.†Itẽ no.φ licita
3 argumẽtatio eſt de uerbis legis ad uerba teſtatorũ. Op. φ dictio,
4 cũ,coniungit acceſſorie.l.1.& 2.& 3.de pe.leg. Solu. illud ↄ̃nium multum no.Inſti.de leg.§.ſi quis ancillas. quia dictio, cum,inter perſonas coniungit principaliter,ut hic, ſed inter res cõiungit acceſſorie.l.1.& 2.de pe.leg.per Cy.in l.1.C.de verb.ſign.

ADDITIO.

a Ale.Item erit dicendum.Vide plene Bal.in l.1.C.de act.& obl.& in l.j.C.mñ.ſit dſtam inter dictionem,cum,& dictionem,&,collige ex no.per Bar.in l.j.§.ſi plures.ſup.de exerc.in 6.q.in rep.& Bar.in l.ſi cui.in prin.de leg.j. Adde no.p Bar. φ libri rationum debeant reddi,quod voluit Bal.conſi.335.

LEX XVI.

1 *Mulier relicta vſufructuaria filio inſtituto,& extraneo ſubſtituto,ſi moriatur filius,debet habere integrum vſumfructum.*

Si ita ſcriptũ fuerit. Si fauore certę rei verba trahunt ad improprĩã ſignificationẽ,talis fauor ad diſpoſitionẽ ſibi ↄiũctã nõ trahit.h.d. Iaco de Are.ponit hic vnã diſt.quam ponit Cy.in l.ex his.C.qñ di.le.ced.
1 Habetis hic†videre vnã qõnẽ a Teſtator reliquit filiũ ſuũ hr̃dẽ,
a & ſibi ſubſtituit extraneũ,& ſuã vxorẽ reliquit dñam, & fructuariã oĩum bonorũ ſuorũ: mõ filius nõ extitit hr̃s,mulier uult vſũfru.oĩum bonorũ ſuorũ,ſubſtitutus dicit,tu nõ dẽs hr̃e niſi alimẽta,ſm ↄſuetudinẽ poſitã in gl.vlt.in auth. hoc locũ. C.ſi ſecundo nu.mul. Et nõ ob.qa ſum extraneus: quia filio fuit impoſitũ grauamen. Dico,q̃cquid dicat extraneus, φ mulier dẽt hr̃e vſumfr.oĩum bonorũ, p iſtã l.cõiuncta illa ↄſuetudine,qa qñ relinquitur dña,& vſufructuaria,de iure ſcripto dẽt hr̃e dñ.ũ, & vſumfr.licet ex cõſuetudine fauore filiorũ interpretet̃,ut debeat hr̃e alimẽta, nam fauore filij remoto,quia non fuit hæres,licet fuerit ſcriptus, remanet lex,vt arg.hic in ſi.coniuncta dicta conſuetudine.

ADDITIO.

a Ale.Vnam quæſtionem.Adde Bar.late in l.Titia.de leg.2.

LEX XVII.

Libertas. Not.φ aliquid non poteſt conferri in tempus quo fieri non poteſt.

§.Hæc aũt ſcriptura. No.iſtum caſũ, de quo facio magnũ feſtũ alibi.

§ Hæc ſcriptura teſtamenti. Hæc verba, ita vt, faciunt modum, & poteſt quis compelli ad modũ implendum.

§.Poſt annum. Pluralis locutio, duorum numero eſt contenta.

LEX XVIII.

1 *Tempus,quo nox efficitur,eſt dies; & tempus,quo dies efficitur,eſt nox.*

Qui duos hæredes. §.Hæc cõdõ.
Si tp̃s apponitur ſubſtantiæ legati,in dubio tp̃s incipit a morte te
1 ſtatoris.h.d. Hic dicã tibi vnũ,quod tenebis menti. Dr̃, φ viuens
moritur. Et ſcitis,φ fit qõ,an ſero ſit de nocte,vel ñ.& hoc anno
qñ redij domum,equitaui tẽpeſtiue,& cogitaui hoc per iſtam l.
qa dies morit̃ nocte ueniente, & ſic tp̃s illud quo nox efficitur, ẽ
dies,& nõ nox. Ita mane qñ nondũ venit dies, antequam veniat,
dũ incipit venire,eſt nox,& nõ dies,qa nondum venit. Et hoc di-
a co per iſtã l.quia hic viuẽs a moritur,& nondũ eſt mortuus,& ſic
b viuens,licet incipiat mori. De iſta qõ. b dixi hoc anno in l.j. C.de
cuſto.reo.in terris vbi pulſantur campanę.vide ibi.

ADDITIONES.

a Pom.Quia hic viuens.Et vide quod no.Bal.in l.fin.C. de bon.quæ lib.& Lud.in l.hac conſultiſſima.C.de teſt.dixi in c.Raynutius.

b Alex.De iſta q.Vide Bar.i l.aut facta.§.tempus.ff.de pę.& la cit iſte tex.ad aliam quęſt.de qua per Bal. in l. ſi.C. de pac.vbi alle.iſtum tex.adde Ang.conſi.494.quo ſtatutum per ſonum campanę poſſit inducere noctem, & aliem.

LEX XX.

Seruos legauit. Meminiſſe uidetur,quando nõ apparet de meminiſſe.

LEX XXI.

1 *Teſtis dicens menſe Ianuarij, immo Februarij, aliquid actum, probat de menſe Februarij.*

a 1 **Stichus**a**immo.** Dictio, imo, ponit̃ correctiue.h.d.
Allegatur†iſtud ad dictum teſtis, q
ĩterrogatus de quo menſe fuit,& dicit de menſe Ianuarij,immo
b de menſe Februarij,ſtatur vlti. dicto tanquam corrigentib

ADDITIONES.

a Pariſ.Stichus.Limita,vt per Iaſ.in l.filiusfamilias.§.diui.ff.de leg.j.

Barb.Adde Dominum meum in l.ſi ita ſcriptum.§.j.ſup.de hered.inſti.

b Pariſ.Corrigenti.Vide Anch. conſi.18.ver. ſed in contrarium.Iaſ.in l.filiusfa.§ diui.ver.ſecundo limita.ff.de leg.j.

LEX XXII.

a **Qui filium impuberem.** a Quietatio tutorũ valet, niſi inter ipſum,& eum cui facta eſt, fuerit colluſum.h.d.

ADDITIO.

a Alex.Qui filium impuberem.Add.gl.hic, φ ſufficiat ſola confeſſio tutoris,φ ratio adminiſtrationis fuit reddita, vide Bal. in auth.iſdem. C.de ſecun.nup.

LEX XXX.

1 *Auth.ex cauſa,an habeat locum in præteritione paterna.*

1 **Vxoré** Iſte eſt bon° caſus. Vide gl.q̃ incip.dabũt tñ xx. & habes hic gl.φ auth.ex cã.†habet locum ĩ præteritione paterna. Et ſimiles gl.dedi in auth.ex cã. C.de lib p̃t.hic dico iſtam gl.eſſe falſam,qa hic pr̃ ignorauit. & ideo noluit eũ priuare oĩb.bonis. Et ꝓbo per l.ſicut.C.de teſt. mil. Præterea,poſito φ non eſſet lex,tñ eſt caſus l.ſi vnquam.C.de reuo.do.in poſthumo præterito, & non eſt menſis,quod conſului id quod dixi.

LEX XXXII.

1 *Incertitudo rerum,& perſonarum vitiat legatum.*

1 **Cum ex pluribus.** Incertitudo †rerũ, & perſonarũ vitiat legatum.h.d. ſm Dy. alibi.vide hic gl.quæ incip.& ∫.de reb.dub.ibi,quod eſt ſpeciale immo ibi eſt incertitudo rerum,hic rerum,& perſonarũ.& not per Dy.in c.in obſcuris.ext.de reg.iur.lib.6.

LEX XXXII.

a **Sciẽdũ a est necessario.** Existẽtia sui hrẽdis ꝯfirmat libertates. h.d.

ADDITIO.

a Barb. Sciẽdũ. Et vide tex. sing. in l. ita tñ. §. si pr. ff. ad Treb. Itẽ tabulæ pupillares fideicõ. vtr confirmant. Vide casum sing. sec. D. meũ in l. cũ hæres. ff. ad Treb. & vide de materia eundem in rep. l. si filius, qui patri. sup. de vulg. & pup.

LEX XXXIX.

Stichus seruus. Iste ẽ no. casus. Tene mẽti istũ casũ p alienationib. q̃ fiũt, vt si alienẽtur res, q̃ si alienent, reuertunt ad vẽdẽtẽ. dixi in l. absenti. š. de dona.

LEX XLI.

1 *Emphyteuta, an possit soluere pensionem in principio anni, remissiue.*
2 *Dilationes si plures dantur, vna pro prima, alia pro secunda, alia pro tertia, an teneatur citatus in vnaquaq; comparere, remissiue.*

Si ita fuerit. Ista est no. lex, q̃ mille vicib. allegaui tibi ĩ mã de verb. ob. No. text. ibi, celeritas ꝑmatura. &c. alle. † an emphyteuta possit pẽsionẽ soluere ĩ princ. anni.
1 Dicã de hoc plene. ĩ. de statulib. l. statuliberos. §. Stich. † Not. vlt.
2 hanc l. q̃n dantur dilationes, vna pro prima, secunda pro secũda, & tertia pro tertia, & peremptorie, vtrum teneatur quis cõparere in vnaquaq;. dixi in l. qui ante calendas. inf. de verb. obl.

LEX LXIIII.

1 *Filius institutus sub conditione, si decesserit sine liberis, non dicitur conditionaliter institutus.*

Mæuia decedens. No. istã legẽ pro eo, q̃ faciunt tota die testatores. Instituo fi-
1 lium † meũ sub conditione, si decesserit sine liberis, &c. q̃ nõ est conditionaliter institutus sup. de don. l. 2. §. fi. ibi dicam.

LEX XIII.

Lucius. Ius consistens in dando non põt impleri per personã curatoris adulti. h. d. & facio magnum festũ
a de ista l. ĩ. de sol. l. si seruus. No. q̃ factum a tutorum nocet pupillo, vt hic, & l. Lucius. § tutelæ. de admin. tut.

ADDITIO.

a Ale. No. q̃ factũ. Et vide gl. sing. sec. Bal. i l. si dolo. si quis omis. cau. test. & q̃ no. in l. 3. §. hęc actio. inf. ne vis fiat ei. & qđ no. Bal. in l. 1. §. si proc. sup. si quis decẽ.

LEX LIIII.

a **Qui habebat.** Error in syllaba, non nocet. ah. d.

ADDITIO.

a Ale. Nõ nocet. Error syllabæ nõ uitiat. Idẽ in errore literæ, c. ex par. de fi. instr. & verunq; ẽt hẽt locum in rescriptis, vt ibi no. in gl. nisi per talem defectũ redderet falsũ latinũ, c. ad audientiã. ii. đ resc. & no. hoc. dixi aliqd post Bar. i l. 4. đ leg. 3.

LEX LVI.

Si quis seruo. Ista lex alleg. q̃ si quis est substitutus directo, vulgariter, pupillariter, & p fideicommissum, quo iure posset petere. Et certe i electione sua est, vt hic. & l. recusare. §. Titius. š. ad Treb.

LEX LVII.

1 *Argumentum a contrario sensu est ex expressa significatione.*

1 **Si quis locuples.** Allegaui istam l. † q̃ argm̃ a ꝯrio sensu ẽ ex expressa significatione. i. apertissima. & ibi all. in l. oẽs populi. Cõtrariũ est per l. apud antiquos. C. de furt.

LEX LIX.

Titia seruis quibusdam. § Lucius. Ibi, liber ne esto. i. esse non possis. Et sic fuit potẽtia denegata. Per istam l. vr̃ destrui practica Dyn. in c. peccatum non remittitur. de
a reg. iur. lib. 6. de dictione, nisi. & hic ponitur derogatio negatiua. a Hic Dy. dicit, q̃ non præcedit, sed in vno, licet in constructo non. Sed solo est, q̃ hic præcedit negatiua potentiæ, nõ negatiua act9, quia neg ii potentiam: & ideo ponit potentiam dictio, nisi.

ADDITIO.

a Ale. Derogatio negatiua. Puto hęc verba ita dicere, quia non potui videre Dy. hic. Dy. dicit, q̃ non præcedit negatiua. f. in litera, licet in contractu sic, vt puta, Onesiphore liber ne esto, nisi diligenter, &c.

De fideicommissarys libertatibus. *Tit. V.*

LEX II.

1 *Aditio hæred. ab intest. requiritur, vt legata in codicillis confirmentur.*

SI quis intestatus. Ista ẽ bona l. & Ros. ponit vnã q. ĩ libellis suis ꝯ istam legem. Ad ꝯfirmationẽ eorũ, quæ in testõ re-
1 linquunt, requirutur aditio ab intestato. h. d. do. Ros. a
a format q. in ti. de act. ex testõ. & dicit, q̃ in codicillis ꝯfirmãdis, nõ requiritur aditio hæreditatis ab intestato. Ipse dicere vr̃ ꝯ istam l. & Iac. de Are. bene dicit, q̃ requiritur aditio ab intestato ad confirmanda relicta in codicillis.

ADDITIO

a Ale. Do. Ros. Vide Bar. & quæ ibi dixi in l. qui filio. §. 1. de hær. insti. Adde Bar. i l. cũ testõ. C. de manu. test. Adde hic tex. & ibi Bal. in l. fi. ĩ prin. C. de test. man.

1 *Inspicitur, quod euenire potest de iure communi, non de iure speciali.*

Ergo quãdiu incertum. §. Si is qui. No. 1 q̃ inspicitur, quod euenire potest de iure communi, no autem inspicitur quod euenire potest de iure speciali.

ADDITIO.

a Ale. Si is qui. Adde Bar. in l. 1. in 4. q. prin. sup. de vulg. & pup. & no. in l. pquissimum. § expectan. de secun. tab. & Bar. in l. fi. de sent. passis.

§. Si sub condõne. Facultas implendi cõditionẽ ad hæredem transfertur.

1 *Iudex potest cogere vniuersitatem ad faciendum syndicum.*

1 **§. Creditoribus.** Ibi, oportet officio iudicis. Iac. de Are. inducit istum tex. † q̃ iudex a
a potest cogere vniuersitatem, vt faciat syndicum.

ADDITIO.

a Ale. Qđ iudex. An iudex possit cogere vniuersitatẽ ad faciendum syndicum, facit ad hoc, qđ no. Bar. in l. 4. C. de iur. reip. li. 11. & qđ dixi post Bar. i l. nõ pt. inf. de reg. iur. Ad hoc ẽt all. Bar. istũ tex. in l. solent. in fi. de al. & cib. leg. & Spe. i loco, de quo ibi per eum. Cõtra vr̃ velle Bar. in l. 1. C. de iu. reip. li. 11. & vide Bal. in l. 3. §. quib. sup. qđ cuiusq; vniuer. nom. per Inn. in c. Romana. ad fi. ext. de sen. exc. in 6. no. Bald. in l. 2. §. hoc etiam. C. de iur. cal. per Bal. in l. fi. C. de manu. test. vide Bart. in l. 1. §. si autem collegium. per illum tex. sup. ad Treb. Sed intellige illud secundum istam lege n. s. q̃ immo iudex potest cogere.

1 *Bona vacantia non sunt hæreditas.*

a
1 **§. Eadem constitutio.** a Iste tex. facit, † q̃ bona vacantia non sunt hęreditas, vt dixi in l. fideiussor. in fi. ĩ. de fideiuss.

ADDITIO.

a Barb. Eadem constitutio. Vide de hoc Bal. in rub. sup. de acq. hęr. & sic vr̃. q̃ nõ teneaẽ fiscus ad legata. contra. vide in l. cum fisco. sup. ad Syll. & ibi uide D. Iu.

LEX X.

Quidã in testõ. No. tex. ad doctrinã, quæ datur in l. fi. C. de reb. alie. non alie. No. q̃ aliq̃n p factum potest impediri alienatio rei. Dicam ĩ. de ac. poss. l. 3.

LEX XII.

1 *Res prohibita alienari, non potest in fiscum deuenire per publicationem.*

1 **Imperator.** a No. q̃ res, quæ est prohibita alienari, nõ potest deuenire b in fiscũ pp publicationẽ.
b l. 1. in i. libertinum. š. de bon. lib. & l. Statius. i fi. ĩ. de iu. fis. & quod dixi in l. si finita. §. si de vectigalib. sup. de dam. infec.

ADDITIONES.

a Pom. Imperator. Vide Ale. consi. 23. inc. Opportune consideratis his, quæ in themate. uol. 1. & 88. vol. 3. vbi loquitur maxime in prohibitione testatoris.
Paris. Vide Bal. in l. si duobus, vel trib. in fi. §. sed quia. in 1. no. C. com. de leg.
b Ale. Deuenire. Sed Ra. in l. si constante. §. fi. per illum tex. sup. sol. matr. vr̃ tenere contrarium. & respondet ad istum text. vt ibi per eum. Sed ipsemet contradicit in l. si finita. § si de vectigalib. sup. de dam. infe. vide Ang. hic, & Io. And. in add. Spe. in tit. de feu. §. quoniam. ver. Oldr. contra.

LEX XIIII.

1 *Institutus hæres, et fideicõmissarius nõ ẽ hæres, nisi sit et fideicõmissarius.*
2 *Verbum, volo, importat liberam voluntatem.*
3 *Verbum, arbitratus fuerit, importat boni viri arbitrium.*
4 *Verbum, placet, importat arbitrium boni viri.*
5 *Consilium, vt in fideicom. apponatur clausula, prout sibi videbitur, voluerit, & placebit.*

1 **Locius Titius.** Iste est no. & sing. casus. Aliqs † instituit hrẽs, & fideicõmissari9, iste nõ ẽ fideicõmissarius, nisi sit hrẽs, argu. huius l. ibi, Modestinus, &c. Itẽ
a no. in tex. ibi, qui & Psyllus voc. at. p tabellionib. q dicũt, talis,
2 q alias sic vocat. Itẽ no. q̃ verbũ, volo, significat voluntatẽ liberã.
3 Itẽ si qs † arbitratus fuerit, importat arbitriũ boni viri. Quid † de
4 verbo, placet? Et casus hic est, q̃ libertas nõ pt cõmitti in voluntatẽ liberã hrẽdis, vt ĩ. e. l. fideicõmissaria. sed in arbitriũ boni viri. & sic videtis. q̃ verbũ, placet, significat arbitriũ boni viri. De verbo,
5 videbit, hẽtis ĩ. e. l. fideicõmissaria. † Et iõ semper ĩ fideicõmissis
b sum solitus facere poni, b prout sibi videbit, voluerit, & placebit.

ADDITIONES.

a Ale. Item no. Vide Bar. in l. decernimus. C. de aquęduc. lib. 11.
b Facere poni. Sentit hic Bar. q̃ uerbũ, uoluerit, iniunctũ uerbo, placuerit, uel, videbit, importet liberã voluntatẽ. cõtrariũ vr̃ ipse velle, & melius in extraua. ad repri. in u. e. vr̃. Vide no. per Bar. in l. centesimis. §. fi. & Imo. ibi, đe ver. ob.

LEX XVII.

Scæuola. Alias incipit, Acciolam, alias, cum tibi. Vide de verbo, visum fuerit.

LEX XXII.

1 *Electio si est data duobus, & alter latitat, solus qui remanet, eligit.*
2 *Officiales, qui remanserint in sacculo, possunt officium exercere antequam extrahantur, ex quo certum est ad ipsos officium spectare.*

a
1 **Si legatario. § A duobus.** a No. † q̃ si duob. data ẽ electio, & alter

ADDITIO.

a Ale. A duob. Vide Bal. in l. 3. in 12. q. C. quando non peten. par.
Bart. Vide Bal. i c. 1. de mil. vasal. q cõt. est. Et hic est optimus casus, q̃ si pauperes decesserint, & soli duo remãserint, q̃ illi duo debẽt hic totũ. Ite si fuit decisum pacto, vel statutũ erit, q̃ hrẽs officiũ aliud teneat vsq; ad triẽniũ, post eũ ad breuia deueniatur officia, in duob. breuib. vltimis decidit sors sigilli super alium, & fors alterius officij super alium, q̃ necessario debet fieri permutatio officiorũ. Menoch. Gram. decis. 104. nu. 30. Soc. iun. consi. 77. n. 15. lib. 2. & consil. 174. n. 11. 90. Dec. cons. 442. nu. 27. Paris. consi. 157. nu. 1. li. 4. Soc. sen. consi. 121. nu. 22. 23. li. 4. Soc. iun. consi. 49. lib. 3. Ruy. consi. 124. nu. 5. lib. 2. consi. 229. n. 4. lib. 2. Marsili. sing. 315. vbi dat limitationes. Ruy. consi. 35. nu. 9. 10. lib. 5. Abb. consi. 7. nu. 17. Alc. consi. 533. n. 1. 2. Rol. a Val. consi. 56. nu. 12. lib. 3. Calc. consi. 74. nu. 8. 9.

alter latitat, nolēs eligere solus, qui remanet pōt eligere. Facit l. j.
§. si plures. ſ. de exerc. & facit extra de elec. c. cū nobis olim versi.
1 itē cū post. Iste ver. est no. & facit ad qōnē Officiales † sunt missi
in sacculo, & est incertū qñ extrahantur a fortuna, & venio ad vl-
timos, de quib. est certū eos exire, quia alij non sunt, exercent offi-
cium anteq̄ extrahantur, an valeat. Et vr̄, ꝙ non per statutum. Sed
dic, ꝙ statutum loquitur quando est incertum, quod non potest
deueniri magis ad vnum, quam ad alium. h. d. Iaco. de Are.

1 *Clausula, victum victori in expensis condemno, &c.*

a **§. Cum is qui.** a No. istū tex. ꝯ iudices, qñ vnus vincit in vna parte, & alius in alia parte. & iu-
1 dex b dicit, † condēno victum victori in expensis, non dicit bene, b
b quia illa verba non releuant, nisi declaret, quod vterq; sit victor.

ADDITIONES.

a Barb. Cum is qui. Contrarium tenuit Io. de Imo. in l. iudex. de re iud. Menoch. Adde Mathesil. notab. 30.

b Alex. Non dicit bene. Contra Bar. hic tenet Rom. in l. j. ff. de re iud. & vide qđ no. Bal. in auth. generaliter. C. de epis. & cler. ver. iuxta hoc quit. Bal. et vr̄ cōtrarium tenere in l. terminato. C. de fruc. & lit. expen. & Imo. in l. iudex postquam, ff. de re iu. Et istud dictum Bar. debet intelligi qñ condēnatio expensarum est incerta quo ad personas, secus si quo ad expensas. cap. cum dilecti. in fi. de dolo & contu. & c. auditis, de proc. c. j. de sequest. poss. & fruc. si tñ aliquæ expensę factæ sunt super aliqua exceptione peremptoria, condēnatio expensarum deberet esse certa, c. finem litibus, & ibi Inn. in d. m. de dolo & contu. & vide Bal. in d. l. terminato, & quod no. Inn. in c. inter dilectos, de fide instrum.

LEX XXIII.

1 *Mandatum plurib. quod per vnū solū expediri pōt, illi soli videtur mādatū.*

Fideicōmissaria. §. Seruū peculii. Hic ē no. cas⁹, et ē ꝯ vnā l. de qua possetis dubitare. Dr̄ hic, † ꝙ qñ aliqd mādat̄ plurib. & p vnū solū pōt expediri, illi tm̄ vr̄ eē mādatū. ita Ia. de Are. ꝯcordat ext. đ rescr. c. eā te. & sic vr̄ lex ista ꝯ l. si tibi hō. §. pe. ſ. đ leg. j. vbi nō debet̄, nisi p hr̄ditaria pte res, q̄ erat soli⁹ vni⁹ hr̄dis. Bī hic fuit error testōris, secus si nō erraret. Et istā solu. dabā dū legebā hoc, & fm̄ hoc illa ꝯcordā: iā non multū faceret.

LEX XXIIII.

Generaliter. §. Proinde. Ibi, ꝙ si ordo, &c. Si q̄rat, an ordo scripturæ sit sequēdus, puto sic dicēdū. Aut verba, vel scriptura sūt ordinata fm̄ debitū ordinem, & hoc ꝯstat, ꝙ intētio est ordinata eodē mō, tūc nō est dubiū, qm̄ seruabit ordinē verborū & intentionis: Aut ꝯstat ꝙ intentio est ꝯrio mō ordinata q̄ verba, & tūc præfert̄ ordo intētionis ordini verborū; nā prior, & potior est mens, q̄ vox. l. Labeo. circa fi. ſ. de supel. leg. Aut est dubiū, an intentio sit ordinata eodē mō quo & verba fm̄ ordinē debitū, & stat̄ tūc ordini illorū, qa intentio sic ordinata p̄sumit̄, sicut ordinatio verborū. Sic intelligo l. hr̄des. §. fi. ſ. ad Treb. ibi. n. sunt ordinata verba fm̄ debitū ordinē quātitatis: & sic p̄sumit̄ ordinata affectio, vt C. de fideic. l. cū acutissimi. & ſ. de cond. inde l. frater a fratre. & ī Auth de trien. & sem. §. j. Aut verba non sunt ordinata fm̄ debitū ordinē, & hoc ꝯstat, aut certū est de iure intētionis, ꝙ in eorū modo ꝯrio ordinat̄: & tūc ordo intētionis nō verborū sequēd⁹ est, vt dictū est. Aut certū est, ꝙ intētio ī aliquo est fm̄ ordinē verborū in definite, & in aliquo ē dubiū, & tūc ex quo dictū ē i aliquo intentionē habuisse, p̄sumit̄ ī alijs, ī qb. ē dubiū, & sic ordo verborū spectat, & si res possit valere fm̄ verba, & fm̄ ꝙ sic habuit ordo in vno, & certū ē, p̄sumit̄ sic habuisse fm̄ verba & bn̄ valet. Sic intelligitur l. cū pr̄. §. pe. ſ. de le. 2. Aut ē dubiū ī totū, an intētio sic fcđm verba indebite ordinata, & tūc aut est p̄sūptio aliq̄ intentionis, & indebite ordinata fortior in ordinatione verborum, aut nulla. Si nulla, tūc p̄sumit̄ habuisse ordinē fm̄ verba, & tūc si res fm̄ talem intētionē nō valet, stat̄ ordini verborū. Sic itelligo l. 2. §. pri⁹. ſ. de vul. & pup. Si aūt ē aliq̄ p̄sūptio intentionis ordinatæ fortior ipsā verborū inordinatione, tunc nō stat̄ ordini verborū, sed p̄sūptiuæ ītētioni ordinatæ, & sic ītelligo d. §. pri⁹. ī ver. sed si ita. & fm̄ hoc ītelligo ll. illas, q̄ faciūt ad hāc partē, ꝙ n̄ seruat̄ ordo verborū. Est enim ī d. legib. p̄sūptiua p̄sūptio ordinatæ ītētionis mō đbito nō seruato, vel p̄ter rōnē ordinis, vt ſ. đ le. 2. l. cū pr̄. §. fidei iuæ. sic logt̄ J. đ sol. l. nec. n. nisi debite pferāt̄ verba, q̄ đbitū ordinē rerū ſ. dictarū d̄notarēt: dicēs se accepto ferre ī sortē, & vsuras: nā ab illis verbis intelligitur, & intelligi potest accepto tulisse in vsuras.

LEX XXVI.

1 *Specialia duo habentia originem ex eodem fonte, circa idem non possunt concurrere, secus si ex diuersis.*

Cum vero. § Apparet igitur. Querit gl. ī ver. minoribus an idē in maiorib. Et dicit, ꝙ sic. Ia. de Are. dicit ꝯ, & hoc pp
a duo spālia a nascit̄, qñ. s. post morte, & pp pubertatē. Sed op. † duo
1 specialia nō pn̄t circa idē ꝯcurrere. l. j. C. de dot. promiss. Sol. duo
specialia habentia originem ex eodem fonte, circa idem non possunt concurrere: secus si ex diuersis.

ADDITIO.

a Spālia. Verba Ia. de Are, sunt hæc. In minore aūt hoc nā, id est, qa ī eo est fauor ętatis et libertatis, in maiore ad re, fauor libertatis, & duæ rōnes vincunt vnam,

§. Subuentum. No. ꝙ prætor cognoscit parte absente, & dicitur fieri causa cognita, cognosci de veritate, & sic ante lit. contest. etiam potest examinari testis, vt dxi sup. de dam. infect. in l. 3. §. toties.

1 *Sententia lata parte absente ex falsa causa non est nulla, licet rescindatur.*
2 *Decretum interpositum ex falsa causa, est nullum ipso iure.*

1 **§. Hoc Senatusconsultum.** No. † ꝙ sn̄ia lata parte absen
2 te est aliqua, licet rescindat̄ lata ex falsa cā, qđ secus † est ī decreto ī
terposito ex falsa, causa quia est ipso iure nullum. l. magis, puto. §. manet. sup. de reb. cor. & J. oe vis fiat ei. l. j. §. hæc verba.

LEX XXVIII.

Si eum seruū. § Hæc autem verba. No. ꝙ is, qui contemnit venire, non videtur latitare.

§. Ex iusta causa. No. ꝙ absentes dn̄r ex iusta cā sed qui nō sunt ex causa, absentes, iniuste dn̄r absentes. Inn. dicit, quod si clericus abest ab ecclesia, p̄sumitur ex iniusta causa abesse. Idem in viro, q abest ab vxore, in c. fi. de eo, qui mitt. in poss. causa rei seruād.

LEX XXX.

1 *Decretum interpositum contra defunctum, tanquā contra absentem fauore libertatis transfertur ad hæredem.*

1 **Cum quasi.** No. † ꝙ decretum interpositum contra defunctum, tanquam cōtra absentem transfertur ad hęredem. Et istud est hic speciale in libertate.

1 *Sententia præsumitur lata, quamuis non sit.*
2 *Aditio hęreditatis, an requiratur ad cōfirmationē substitutionis exēplariæ.*

1 **§. Si plures.** No. † ꝙ præsumitur lata sn̄ia, q̄uis nō sit. Qđ pono in mā mea de fictionib. in l. si quis pro
2 emptore. de vsucap. † Quærebā in mā substitutionis exemplariæ, vtrum ad confirmationem exēplarię requiratur aditio? Hic videtur, quod requiratur illa, quæ sufficit, & requiritur in forioso, vt dixi in l. cum hæres, ſ. ad Treb. & hic in fi. videtur facere.

LEX XXXIII.

1 *Difficilius perdo, quod habeo ex meo, quam ex alieno.*

1 **Si filius defuncti. § Erit.** Difficilius † perdo, ꝙ habeo ex meo, quā quod habeo ex beneficio alieno. Et ad hoc alleg. facit l. qđ Principi. & l. Augustæ. de leg. 2.

LEX XXXVI.

1 *Stāte statuto, quod principalis vere contumax nō appellat, si procurator est vere contumx, dominus potest appellare.*

Neque infantes Tene menti tex. ibi, sed nec si hi. ver. qa & iniquū, & c. cum gl. q̄ in
cip. si tutores, & ad qōnē quā disputaui Bononię, & ibi examinaui
1 vbi est statutū, † ꝙ principalis citatus dēt respondere, alias hr̄ pro
cōfesso, tutor, vel procurator citatus nō cōparuit, an habeat̄ p cōfesso? Et hic tex. facit, ꝙ nō, tn̄ tex. facit ꝯ in l. nō solum. in prin. ſ. de pc. Itē facit ad qōnē. statuto cauet̄, ꝙ principalis citatus vere ꝯtumax non appellat, procurator est vere ꝯtumax, an principalis pōt appellare? certe sic, vt hic. Inn. tangit in c. 1. ext. vt lite non contest. Et tertio anno dixi vobis in l. j. §. si procurator. ſ. si quis ius dicen. non obtemp. non allegaui istam l. quia non fui recordatus.

1 *Citatus sub non suo iudice, an teneatur comparere.*

Quid ergo. Lege istum §. ꝯtinuando ad p̄cedentia, &
a hēs casum, a quia scitis. ꝙ citatus † dēt veni
1 re, & allegare, priuilegium suum: si citatus sub nō suo iudice, nō venit, an potest fieri missio? Hic vr̄ casus, quod sic.

ADDITIO.

a Ale. Et habes casum. Facit ad no. in l. su. si quis in ius voc. & per Bal. in l. non uidetur. sup. de iud.

LEX XXXVIII.

1 *Rationem qui tenetur reddere, tenetur me de singulis instruere, & reddere computationes.*

Si pure data. No. istam l. & maxime in fi. quaēr iudex hēt facere, vt rō reddat̄ Ibi restituere. i. de
1 singulis instruere. No. † ꝙ q tenetur reddere rōnē, tenetur me de singulis instruere. Item tenetur reddere computationes, &c.

1 *Legata, an habeantur ex testamento imperfecto ratione voluntatis.*
2 *Testamentum imperfectum probat voluntatem defuncti.*

a **Intestō.** a Hic est casus † ꝯ Vltramō. q tenēt ꝯ gl. quæ dicit,
1 p ex testō imperfecto relicta debentur nār. Cy. se
b quitur Pet. ꝯ glo. sed ꝯ eos est hic casus, & in l. 2. C. de fideic. Dixi
c in l. cum quis. C. de iu. & fac. ign. & istam l. d allegaui in vna quæst.
d Quidam diues homo de Marchia incępit facere testamētum, & iam erat scriptum, quod in tali loco fieret ecclesia, & legauit pro

ADDITIONES.

a Ale. In testō. Ad istū tex. vide gl. & Bal. & q̄ scrip si post eū in l. eā q̄. C. de fideic. & vide Bal. in l. si iure. C. de testa. manu. & vide Bal. in l. quāuis. C. eo. iit.

b Barb. Cōtra gl. Et cōtra istā decis. Bar tenet D. Pet. i c. 2. de test. vide Io. de Imo. ibi. & uide Lud. Rom. in auth. sit. C. ad l. Fal. dixi in c. relatum. de testa.

c Paul. Est hic casus. Vide Ale. cōsi. 26. in prin. vol. 3. Ias. in auth. ꝙ fine. C. de testa.

d Ale. Et ista legē. Adde q̄ nō. Bar. in l. fi. in fi. su. si q. s. ali. test. phi. & qđ dixi in l. fi. ſ. de infti. & Bar. in l. gerit. de acq. hær. ver. circa fcđm princip. p Imo. in l. si is qui su. de test. & vide Bar. in l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testa.

pro ea tm̃, modo ille ante pfectũ testm̃ decessit, tutores filij volue rũt facere adimpleri testm̃ defuncti, an possint? Et p l. istã vr̃, q̃ sic.
a † qa testm̃ imperfectũa pbat defuncti voluntatẽ. l. fi. s. de reb. eo. Si
a mile, quia instrm̃ cancellatum probat, quod fuit. Et pro hoc l. quidam tabularum. & l. fullo, vel sarcinator. §. fi. j. de fur.

ADDITIO.

a Paris. Imperfectũ, Vide Fel. in c. cũ venerabilis. ver. similiter. ext. de excep. Menoch. Dec. consi. 159. col. 3. ver. 4. & vlt. Soc. sen. consi. 92. col. 7. in prin. li. 3.

LEX XXXIX.

1 *Verba adulatoria ad honoratum relata, inducunt dispositionem.*

Paulus respõdit. § Paulus. No. istũ §. & qñ legebã l. gñalr. de li. le faciebã magnũ festũ de ista lege. Verba adulatoria fauore libertatis inducũt dispositionẽ. h. d. Et sic duo sunt spãlia, vnũ est, gr̃as reddet tibi, & istud est illud, qđ plus est gratũ. Itẽ verba adula
1 toria ad honoratũ relata inducunt dispositionem.

LEX XL.

a Lucius Titius. § Lucius. Titi⁹ Stichũ. Facita
b ad qõnẽ, q̃ si Eps b facit ąstõnẽ, q̃ si quis sic fecerit, sit excõicatus, modo Eps fecit ą
c constitutionem, an sit excõicatus? Et ista lex facit, q̃ non.

ADDITIONES.

a Ale. Facit. Vide Bal. in auth. quibuscunq. C. de sacros. eccl. & sic an statutũ liget statuentes, de quo per Io. And. i c. 1. de cõst. in 6. per Bar. & Ang. in l. 3. su. qđ q. iqi iu. per Io. And. in reg. cui licet. de reg. iu. in 6. Et facit, qđ no. p Gul. i l. sed si hac. §. prostituta. su. de in ius voc. vbi dicebat, q̃ si statutũ diceret, si qs dederit damnum in vinea, puniat in centũ dño applicãdis. Qđ si dñs det damnũ in sua vinea an applicabuntur ei centum, q̃ dẽt soluere? Et dicit, q̃ nõ, qa indignus. l. si ab hostibus. sup. sol. mat. & l. i. in fi. C. de ta. vir. Et adde, q̃ Bal. in titu. 1. de allod. in feu. ver. item an quis fuerit, dixit, an quis ratione iurisdictionis sit maior seipso simpliciter, ita q̃ ligetur per proprium statutum, & dicit, q̃ Ar c. tenet, q̃ sic. De quo vide latius per eum. & per Bal. in l. digna vox. C. de legi. Bal. in d. l. 3. §. similique modo. C. de lat. lib. tol. & ibi Ang. in l. cũ ipse. C. de contrah. emp. plene p Pet. de Anch. in c. canonũ statuta. in ver. duodecimo quæro, de consti. per Ioan. Cald. rep. c. 2. de tilis. de rap. in 7. & ibi etiam an statutum Archiepiscopi liget Epm in sua diœcesi delinquentẽ, & adde Bal in l. si cõsul. sup. de adop. & dixi post Bar. in d. l. 3. sup. qđ quisq; iur. Adde an statuens obligetur statuto, Ro. consi. 58.
b Barb. Quod si Episcopus. Vide quod no. in l. digna vox. C. de leg.
c Paris. Facit cõstõnem. Vide Fel. in c. canonũ statuta. ver. amplia quarto. de const.

LEX XLI.

Thais ancilla. § Lucius Titius. Tenemẽti istũ casum, quem allegaui tibi ad materiam difficultatis, quando excuset? Et dixi in l. continuus. § illud. de verb. obli.

§. Tutoris. No. q̃ relinquitur a tutore, a pupillo videtur relictum.

a
b § Sorore. No. istum textũ quãdo dicitur, si tibi placet. b

ADDITIONES.

a Barb. Sorore. No. de isto verbo, placet. vide Lud. Ro. in rub. de arb. & quando dicitur, quicquid velis, vide tex. no. secũm Bal. in l. 3. §. 3. quod iussu. q̃ tunc non venit donatio. & de omnibus illis verbis, vide ibi Lud. Ro.
b Ale. Tibi placet. No. q̃ verbum, placet, importat arbitrium boni viri. idẽ Barb. p illum tex. in l. Lucius Titius. sup. eo. & in l. cum proponas. C. eo. & in l. si quis arbitratu. de ver. ob. & per Bar. in l. si sic. de leg. 1. per Bal. in l. volũtatis. C. de fideic. Adde Abb. consi. 4. 2. lib.

a § Lucius Titius ita testamento. No. istũ casum, quando dicitur, iudicio meo sto

ADDITIO.

a Ale. Lucius Titius. Vide per Bar. in l. si sic. de leg. 1. & in extrauag. ad reprimen. in ver. videtur, ubi vr̃ contrarius. Dixi in l. 1. post Rom. sup. de arb. & adde l. seruo alieno. §. si ab impubere. de leg. 1.

1 *Peculiũ itelligit ad extraneũ deducto ære alieno, nõ q̃tũ ad dominum.*
2 *Rogatus restituere Titio hæreditatẽ, cui testator debeat decem, tenetur restituere per restitutionem hæreditatis, etiam decem debita ex contractu.*

1 § Titius Sticho. Dr̃, † q̃ peculiũ deducto ære alieno itelligit, seq hoc ẽ verũ q̃tũ ad
2 extraneũ, ñ q̃tũ ad ipsũ dñm. Et facit † ad qõnẽ, quã fuit rogat⁹ Titio restituere hr̃ditatẽ, & testõr tenebat eidẽ Titio, restituere decem hr̃es dt, sũ parat⁹ tibi restituere, sed illud qd tibi debebã ex ąctu nõ teneor restituere p restonẽ hr̃ditatis sed hoc nõ ẽ verũ, qa illa ąsiderano dẽt hr̃i quo ad extraneũ, nõ quo ad ipsũ creditorẽ, vt hic.

a § Intra certa tempora. De isto §. feci magnũ festum, q̃ ad actionẽ consequendam non admittitur purgatio.

ADDITIO.

a Barb. Intra certa. Et vide casũ fin. in l. Paulus. §. Caius. inf. de li. cau. sm̃ Ang. i l. si insulã. i rep. ff. de ver. ob. et ibi Io. d. Imo. et, vide Bal. i l. et si post tres. su. si qs cau.

§ Splẽdophorus. Iste tex. facit, an viuẽte testatore mortuo filio expiret vulgaris tacita, vel expressa. Et habens in l. qđ si filius. j. de cap. & l. lex j. Cor. de vul. & pup. & plene per Cy. in l. precib. C. de impub. & alijs sub.

LEX XLVI.

Fideicommissaria libertas. Ista lex hẽt totũ istũ titulũ.

LEX LI.

1 *Verbum, succedo, est verbum commune.*

1 Non tantum. No. † q̃ verbum, succedo, porrigitur ad omnem successionem, quocunq; modo fiat, & sic est verbum commune, vt dixi in l precibus.

LEX LVI.

Lucius Titius Non intelligit repetitũ, qđ repetitũ vitiaret. h. d. In tex. ibi. si expectanda esset Hoc vr̃ expresse ą id, qđ no. in l. cũ pater. §. ab intestato. s. de leg. 2. s. q̃ vbi fit repetitio a substituto, eius qđ expresse legat per testatorẽ, qui ab intestato sub ądõne legauerat, non vr̃ repetita ądõ, nisi exprimat. Sed puto rñdendum, q̃ hoc facit ius ąiunctũ, quia repetiit ąiunctim a primis hr̃dib. & substitutis repetẽdo, quasi in vnũ corpus vr̃ pp sermonis cõiunctionẽ redigere, argu. C. de cad. toll. l. vnica. §. sin autẽ quidã ex hæredib. & s. de leg. 1. l. plene cũ l. seq. Et qa circa hunc tractatũ vr̃r repugnare iura, s. an dicta in præcedẽti, videant repetita in seq. iõ ad illorũ iurium repugnantium cõcordantiam, sic credere distinguendũ. Aut vtrunq; dictũ tam p̃cedens, q̃ sequens est dictũ legis in tractatu eiusdẽ mãe: & tunc, qđ in præcedenti est dictũ determinatiue. repetitũ intelligit in sequenti. si sit eadẽ rõ. Et sine hac rõne lex vr̃ imperfecta, vr̃ eius doctrina falsa, vt j. de acq. poss. l. si is qui. vbi in hoc qđ dr̃, q̃ furiosus non põt perdere possessionẽ, intelligit animo, qđ dictum erat in præcedenti, alias doctrina legis esset falsa, vt ibi no. in gl. sic intelligo l. quemadmodum. §. fin. s. ad l. Aquil. Duo. n. sunt dicta in l. Aquilia. primum de occiso, in quo dr̃, q̃ occisor tenetur quanti plurimi fuerit anno retro. Secundũ dictum est de vulnerato, in quo dr̃, q̃ vulnerans tenetur a 30. dieb. retro quanti plurimi fuerit, licet in secũdo hoc nõ exprimatur, plurimi, qđ dictum erat determinatiue in primo dicto, repetitum intelligitur in secundo. Aut vtrunque dictum est hoĩs, & tunc aut ad eius prouisionẽ, cuius est vtrũque dictum, aut ad alterius. Primo casu, aut ad eius prouisionẽ non consistẽtẽ in oblĩone. s. q̃renda, sed in tali, per quã saluatur eius memoria, sicut est hr̃dis institutio, q eadẽ persona cum defuncto reputatur & substitutus, licet non sit hr̃s primo gradu scriptus, & tunc secũdũ qđ magis expedit nõ afit. q̃ est proximus, intelligit repetitũ ĩ sequenti substõne, qđ erat dictũ in p̃cedenti institutione. Sic itelligitur l. sub condõne, s. de hær. insti. ibi. n. expedit repeti ądõnẽ institutionis in substitutione, qa deficiente condũne, nullum hr̃et effectum in hr̃ditate, quam habebat. s. substitutus, non existente hærede scripto primo gradu, & propter defectum condõnis. Sic intelligo l. Latinus Largus. su. de leg. 2. ibi. n. expedit repeti condõnem libertatis, de qua in præcedenti erat facta mentio, alias non valeret substitutio facta de seruo, ad hoc, vt testator haberet eundem hæredem. Aut vtrunque dictum est de ipsius proferentis prouisione, & ąsistit in oblĩone. s. quærenda, & tunc dictum in præcedenti, repetitum intelligitur in sequẽti, vt restringat oblĩonẽ nõ q̃ amplet. Sic intelligo l. qui sic. j. de verb. obl. & C. de vsu. l. per retentionẽ. Aut ad prouisionẽ consistentem in acquirẽdo sibi liberationẽ, & tunc ex repetitione tacita intellecta sequeretur inconueniens, nec intelligitur repetitum. Sic intelligo l. qui fundum. s. de ąhen. emp. ibi. n. si in dicta vendõne, quæ pretium pro maiori parte fundi, q̃ esset receperat, & dixerat se velle restitutionem pretii teneri emptori, si minorem modum inuenerit, nisi intra dies, 30. mensurauerit emptor, & demum renunciaret: si hoc in sequẽti dicto de renunciatione minoris modi intelligitur repetitum intra dies 30. qđ erat dictum in p̃cedẽti dicto de mensuratione, sequeretur inconueniens: quia hr̃et maius p̃tium vẽditor, q̃ dñi, & esset locupletior cum aliena iactura, ąl. nã hoc nã s. de ądict. ind. Idẽ in ąrarium, si sequetur inconueniens, nisi fiat repetitio, intelligitur repetitũ. Sic ĩtelligo l. cũ p̃r. s. de pac. dot. ibi. n. pr̃. q dotẽ promiserat pactus fuit mr̃o, vt a se viuo durante matrimonio, & c. si nõ intelligũtur illa verba. se viuo, in sequentib sequetur magnũ inconueniens, q̃ s. pareret fructus dotis ab onere matrimonij, qđ esset absurdũ, vt ĩ d. l. dr̃. & hoc qñ vtrũq; dictũ est ad prouisionẽ proferentis. Scđo casu qñ vtrũq; dictũ est ad prouisionẽ alterius, tã p̃cedẽs, q̃ seqñẽs, tũc aut vtrũq; dictũ ad oblĩonẽ eiusdẽ erat, ita q̃ nullum erat liberatorium, & vr̃ repetitũ in sequẽti, q̃ in p̃cedẽti, vt restringat oblĩonẽ sequẽtẽ nõ vt amplet, d. l. q sic. j. de verb. obli. & d. l. p retẽtionẽ. C. de vsu. & sic sequẽs restringitur p p̃cedens, nisi modus obligandi ąrium inducat, vt l. si stipulatus. s. de vsur. Et eõ p̃cedẽs restringitur p sequẽs. l. si cũ fundũ. de verb. sig. Aut vtrũq; dicti obligatorij alterũ est obligatoriũ, & liberatoriũ, qđ possibile est diuersis respectibus, ut est in pacto de non petẽdo, qđ est obligatoriũ paciscẽtis, non petitoriũ, & liberatoriũ eius cui fit pactum vt no. s. de pac. l. si vnus. §. pactus. & tunc sequẽs, qđ est liberatoriũ & obligatorium non restringitur p p̃cedẽtẽ oblĩonẽ. tunc n. dictum in præcedẽti, nõ itelligitur repetitum in sequẽti. Sic intelligo l. si vẽditor hr̃ditatis. su. de act. emp. ibi. n. sunt duo dicta vẽditoris ad prouisionẽ emptoris, quorum alterum est obligatorium tm̃, vt illud quod dixit esse in peculio tm̃, alterum obligatorium sibi. s. vẽditori, sed liberatorium emptori, qui dixit quicquã se nõ esse adepturum, qđ dictum nõ restringitur ad decẽ, de quib. dictũ est primo, si plura sunt in peculio, nec illud adimere petitur. aut est obligatoriũ vtrũq; hr̃dis, & eius qui profert, & tunc aut quantum ad exitũ, & effectũ est obligatoriũ hr̃dis, licet quantũ ad initium, obligatio ab eo incipiat, vt si creditori promisit debitor solute

re post mortē sū ā,i.debitū oblo incipit q̄tū ad initiū ab ipso ꝓmissore, qa ipse obligatus est, sed dr̄ pro tanto ab hr̄dē incipere qa ipse ꝯuenitur: vn̄, quantū ad effectū, ab hærede incipit. Sic intelligit̄. C. vt ab hær. & ꝯ hær. l. j. vnde ī casu p̄dicto puto idē dicēdū, acsi esset vtrūq; dictū obligatoriū ꝓmissoris q̄tū ad initiū, & q̄tum ad effectū, & qd iuris tūc sit dictum est. Aut alterū est obligatorium hæredis, & quantum ad initium, & quātum ad effectum: vt si creditori cui debitor sub ꝯdōne tenebat̄, leget pure vel simpl̄r in vlti. voluntate qcqd ei dēr; tunc qa id omne petēdum est ab hr̄de ex vlti. voluntate, & quātum ad initium incipit oblo ab hærede, quia defunctus nunquam fuit pro illis obligatus. C. de bo. auth. iud. possi. l. 1. tunc cum esset in ptāte disponētis posse restringere oblonem hr̄dis sequētis, nō puto repetitū intelligi, vt si debitor erat sub cōdōne, relictum vero factum fuit simpl̄r, intelligit̄ pure relictum, vt Insti. de leg. §. ex ꝯrio ar. l. si qn̄. s̄ de leg. i. Aut vtrunq; dictum est obligatorium hr̄dis, & q̄tum ad initiū, & q̄tū ad effectū, ex eo, qa ab eo legatur in vlt. volūtate, & tunc aut fit de re eadem, vel diuersa, eidē, vel diuersis. Si eidē, & de eadē, & hoc ꝯstat, tunc aut ab eo dē, aut ab alio, vt si de eadē re ab eodē, & idem, & tunc cōstat ꝙ sequens intelligi pōt per præcedens. Si aūt scriptura eadem vtrūque ponat, tā p̄cedens, q̄ sequens, tūc electio est legatarij, ao velit subintelligi dictum in p̄cedēti. Sed si ex interuallo, tunc in legatis pecuniarijs seruatur vltimū, nec hr̄ respectus ad primū, licet secus, in libertate. Et qd̄ dictum est ex interuallo, intellige dū tn̄ exprimatur sequens sub commemoratione p̄cedētis, vt s̄. de ꝯdi. & dem. l. cum ita dat̄. §. fi. cū l. seq. Aut est vnum dictū obligatoriū hr̄dis, & tunc si illud s. bēt, vt rsa. & subsequēs adiungit̄, vt determinet, velut exceptio rt̄am p adiūctum, tūc in p̄cedēti dictū, in sequenti repetitum esse vr̄. l. ita quon liqde. §. fi. s̄. de pe. le. Aut vtrūq; dictū est de eadē re relicta diuersis ab eodē, & hoc cōstat, tunc aut nullus alius, a quo repetit̄ legatum exprimit̄ p testatorē, & tunc siue talis sit, q repræsentet se primum hr̄dem a quo relictū erat, vel substitutum, siue talis q nō repræsentat, in quo est hr̄s, tunc si legatum ab hr̄de separatum relinquat̄ a substituto simpl̄r, non vr̄ repetitū, sed restringit̄. De substituto est expressum in l. si cui serui. §. j. de lega. i. Idem puto eadē rōne in cohærede, vel tūn̄, cum repetit a cohærede, vr̄ repetere aio transferendi, sub eadē oblone, & librandi eū, a quo p̄legauerat. Et hoc est verū qn̄ fit commemoratio de primo in repetitione facta a secundo, vel tertio, vt s̄. de optio. le. l. translade ꝯdi. & dem. l. legatū sub ꝯdōne. Si aūt ꝯiunctim reperatur legatum a cohr̄de, vel substit. & pendet cōdō, sub qua legauerat, tunc vr̄ repetitum id, p qd legatū restringit̄, vt si ꝯdō ante posita fuit, vt in repetitione legati uideat̄ repetita per hanc legem, vt s̄. dixi. Sed an, & qūo debeat ex repetitione facta a substō, dic vt no. in d. l. si cui. §. i. Aut, ille alius nō repetit̄ p testatorē sed p legem, vt puta legata ab instituto relicta tacite intelliguntur repetita a substituto, & tūc quod dictum erat in p̄cedēti, intelligitur repetitum a substituto ēt quoad oia, vt s̄. de leg. 2. l. cū pr̄. §. ab instituto. & hoc cum cōstat, ꝙ ab alio voluit testator repetere legatum. Si antē sit dubiū, qa aliqua verba priora dixit, q̄ pn̄t intelligi tam de his a quib relictum fuerat, q̄ de alijs in dubio nō vr̄ velle alios tam grauiter onerare, quam primos, vn̄ tunc verba vltima intelliguntur s̄m primū. l. legatorum petitio. §. j. s̄. de leg. 2. Aut est vtrūq; dictum obligatorium de diuersis reb. tūc forte dictum in præcedenti, quod posset restringere, sequens, nō subintelligit̄, qn̄ ad ꝓuisionē p̄sentis dictum est vtrunq;. Sic pōt intelligi d. l. si venditor. si intelligis, quod emptor illis duob. q̄ ꝓmisit vēditori sibi ꝓuidere stipulando a vēditore. Aut vtrunq; dictum est ad ꝓuisionē diuersarū rerum faciēdarum eidē: aut non sunt res totaliter diuersæ, qa se hn̄t vt totū, & pars, & tūc qd iuris sit, dic vt no. s̄. de manumiss. test. l. si peculium. Aut sunt adeo diuersæ, ꝙ non hn̄t se vt totū & pars, & tunc aut sequens sine effectu futurum est, nisi fiat p̄cedentis repetitio, & tūc repetitum intelligit̄, l. Diuus. s̄. de manumiss. & l. cū seruus, sup. de ꝯdi. & dem. in legib. n. illis nisi fieret libertatis repetio in sequenti legato, de qua libertate relicta facta erat mentio, legatum esset inutile, aut sine effectu futurum est sequens, si fiat repetitio, & tunc non fit in ꝯctib. nec in vltimis volūtatib. vt ı̄. de ver. obl. l. Titia, §. idem r̄ndit, & l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. eo. tit. & l. si qs a filio. §. j & l. Si seruus alienus. §. si impuberis. s̄. de leg. 2. Aut est futurum non sine effectu, sed valiturum, si non fiat repetitio: tunc, aut determinant̄ sequētia p præcedētia: & tunc aut de vi verborū, salua rōne recti sermonis nō pōt fieri repetitio p̄cedētiū, & tūc nō fit talis repetitio, seu determinatio. Sic intelligo l. vxori. §. vxor. s̄. de leg. 2. nec obstat l. talis scriptura §. fi. cum l. seq. s̄. de leg. i. qa r̄ndeo vt no. in d. l. seq. Aut d̄ vi verborū salua recti sermonis rōne pōt fieri repetitio: & aut ꝯiūgit sequēs p̄cedēti compositioni, vel sequēs appositū est verbum repetitiuum præcedentium, & tunc siue q̄ritur de augmēto, siue de diminutione legati, fit repetitio. Sic intelligo. l. Seiæ. §. Cato. s̄. de fun. instru. & l. libertis. s̄. de cōdi. & dē. & l. oia. & s̄. de le. 3. l. in repetēdis, ı̄. de interd. & releg. l. fi. §. fi. Aut apponitur separatum sequēs post p̄cedēs, vel nō ꝯiunctim, & tunc non fit repetitio. Sic intelligitur. l. Seio. §. vxori. sup. de annuis leg. arg. d. l. in repetenda. Aut e ꝯ q̄ris, an determinentur præcedentia p sequētia: & tūc aut nō pn̄t determinari p̄cedentia p sequentia, salua recti sermonis rōne. i. salua vi verborum, & tunc sequentia nō determinant p̄cedentia. Sic soluit̄. sup. de au. & arg. leg. l. Plautius, ibi. n. dictio, muliebria, determinans legatū ornamentorum, non pōt cōgruere vesti testatoris. nec ēt mundo, quem legauerat testator, vt ibi dr̄, qa masculus mūdo non vtit̄. nec eius natæ ꝯueniēs esset q̄tum ad vsum. Licet n. illa verba congruāt salua rōne recti sermonis ad vestē, & mūdum muliebrē q̄tum ad ꝓprietatē, iō quia pōt hr̄e masculus talia q̄tū ad ꝓprietatē: tn̄ per tale legatum quādo testator legat rē suā, q̄ sit in eius vsu, vel parata ad eius vsum, licet tunc de vsu intelligit̄, p hoc ꝓnome meū. ꝙ adiecit testator legato, nō tn̄ ꝙ est suum quantum ad ꝓprietatem, sed q̄tum ad vsū vel paratum ad vsum, vel ꝙ vtroq; mō suū est, veniet in legato: & hoc m̄ qn̄ sunt res aliq̄, quartū qbusdā vtit̄, qbusdā nō: alias si nullis vteretur, vel nullæ essent paratę ad vsum, sufficeret ꝙ essent suę saltem quoad ꝓprietatē, nec alias tales in legato veniunt. Sic intelligo l. Quintus §. j. at. s̄. de au. & arg. leg. & l. Titia. §. j. eo. tit. & hęc vera, si sequentia non restringunt p̄cedētia: si ea determinarēt, tūc loqtur l alio. §. fi. s̄. de ali. & cib. le. ibi. n. qd̄ sequitur in verbis testatricis, q̄ viua p̄parauerat, & c. restringit p̄cedētia verba, in quib. de omnibus mentionem fecerat. supradicta verba determinarentur tātummodo trib. p̄stat̄: iō p̄dicta verba non determinarēt restringēdo, qa salua rōne recti sermonis non possent tn̄ adaptari p̄cedētia. Si aūt sequētia sunt ampliatiua, & ad ampliādum posita, si nō possēt determinare p̄cedēs, qa nō est de quo posset illud fieri, tūc licet non determinent ampliando, non tn̄ illud minuēt. d. l. Seiæ. ibi. n. illud sequens adiūctū. s. aurū adiunctū dicto p̄cedenti in legato, qa testator ꝙ legabat erat appositum ad ampliandum legatū legatarij, vt hr̄et p̄tiosius quod eligeret: si non sit aurum in peculio, nō tn̄ impedit eligere legatarius de alijs, cōcordat cum hoc l. si cui serui. in prin. sup. de leg. j. si aūt nō sit restrictiua, nec ampliatiua, quia nihil p̄cessēt, quod uideri possit augeri: vel restringi, sed simpl̄r sunt determinatiua, sed determinatio nō possit ꝯgruere p̄cedentib. non ex vi verborum q̄tum est in se, qa immo bn̄ hoc pateret̄ vis verborū, si subest aliud quod posset pati hac determinationē, si mō id qd̄ sequitur non determinat p̄cedentia, non tamē pp hoc diminuet, qa illa diminutio esset totalis perēptio, sed determinabunt illo mō, quo pn̄t determinari, si vnica tm̄ ꝯgruat determinatio: aľs si plēs possit hr̄e determinationes, & per subsequēs esset determinatū alio mō, q̄ esset determinandum, nihil valeret, quod actum esset. Sic intelligo gl. in l. fin. in pri. s̄. de vino, tri, & ole. le. intelligitur. n. ibi quod testator hr̄et vinum in vualib. tm̄ mō, & nō in amphora: & sic ꝯgruebat vna tm̄ mō determinatio legato vi, & tn̄ testator alio modo determinauit legatum vini qa dixit in amphora, & tn̄ hoc mō s̄m gl. determinare non poterat, qa intelligit ꝙ testator amphoras nullas hēbat: & sic nihil est ꝙ p hāc determinationē possit determinari: tn̄ nihilominus debetur vinum quod est vinale. Sed si hr̄et vuas, & amphoras, nullū hr̄et vinum, licet videret hr̄e. intelligit̄ ꝙ nō dēt hre vinum vuæ, sicut no. gl. in p̄allegata l. fi. Sed puto salua pace ꝙ illa lex velit aūt dicere, i. qd̄ si testator hēbat vinū tam in vin[...] quā in amphora, sed legando facit tantum mentionē de amphoris, tunc non tn̄ vinū amphorarū, sed vinale dēatur, & ita minuit dictio, q̄q̄, ibi posita, q̄ implicat. Rōnē huius puto, ꝙ satis salua rōne recti sermonis pn̄t ꝯtinere vina de amphora. Supposito tn̄ intellectu gl. intellige, quod dictum est de ea determinatione, quæ tn̄ sit demōstratio, sed quæ demonstrat sub dicta spē: & iō non video quare magis dēatur legatum, vbi nullas hēt amphoras, q̄ vbi hēbat: quia determinatio facta p hoc verbum amphora, nō demonstrat rē hn̄tē certum corpus, vel certam spēm, quæ posset intelligi, nisi vinum, quod esset in amphora. Quod si nō est in amphora certum corpus, quod in rerū na nō est, legatum vr̄, sicut in casu vbi hr̄et amphorā, & nullum ineēt in ea vinū, p l. si seruus legatus. § q quq; s̄. de leg. j. Aut pōt determinari præcedens p sequentia salua rōe recti sermonis, vel recti intellectus: & tūc aut illa sequētia ponūtur necessario determinatiue, & tunc præcedētia per sequentia determināt̄ur. Sic. sup. de le. 3. l. hr̄s. §. vxori. ibi. n. post multa legata gn̄alia q̄: ī ad verba mixta, factum est legatū, hoc adiecto, quod ina cā paratum est q̄ adiectio qa ī oī determinatione apponit̄ determinatiue, nō tn̄ immediate appositum, sed ēt p̄cedens postea determinauit, rōne recti sermonis, seu intellectus: quia pōt intelligi videri eius cā parata, & sic de alijs, licet non sic salua rōne recti sermonis quātum ad quātitatē: quia illa determinatio ponit̄ in neutro gn̄e, nec pōt cōgruere p̄cedentib. nisi mutet qualitas qualitercūque mutet. Aut remanet saluus intellectus, & tunc aut ponit̄ sequēs ī mō amplīādi ꝯiungendo p copulationē, & tūc gn̄alia legata p p̄cedētia non restringuntur, vt si pluri. reb legatis, testōr dicat sic, & q̄ eius cā parata sunt. s̄. de le. 3. l. ea tn̄ adiectio. & hoc vr̄ uerū, si de qualitate rerum certū est. Si aūt sit incertū de qualitate alterius, quod est rē demonstrari, cum in quantitate relinquat, nec exprimat qualiter, s. de qua moneta, tūc siue eidē, siue diuersis relinquat, p p̄cedentia determinant̄ sequentia, & ꝯ l. si seruus plurīū. §. fi. sup. de leg. i. Aut cū prouisione duorū diuersorū dr̄ vtrūq; dictū, & hoc constat de de eadē rē, uel diuersa, qa plurib. legatis. eadē res est relicta: primo sub cōdōne, uel cum grauamine, uel unum uni, alij aliud, tūc aut separatim, & onus, uel diminutio repeti nō uidenī, nec augmentū, ut pote si disiūctim: sed si ꝯiūctim, tūc repeti vr̄. l. uni. §. sin aūt

ad

ad deficientis. C. de cadu. tol. Sic ītelligiř l. cū seruus. ṡ. de ꝯd. inst.
Hoc tñ scdo casu distinguit: aut repetitio pcedentiū si fiat īducit
magis diminutionē, q̄ augmētū, & tūc si posset ppēdi facta ꝯiun-
ctione pp aliud, q̄ pp ꝯiungēdā ꝯdōnē, tūc nō fit repetitio. l. Iuli⁹
Paulus. ṡ. de ꝯd. & dem. Aut est dubiū vtrū aſr ꝓuidere voluerit,
qa hic idē uerbū ponit, ꝙ in repetitione, & pt ītelligi de primo, &
de alio pp sui dubiū, & tūc pcedēs non iuuat ꝓuisione: qa nō dēt
de alio pp sui dubiū, & tūc pcedēs non iuuat ꝓuisione: qa nō dēt
repeti pcedens, ne alterius impediat prouisio. Sic intelligo, ṡ. de
reb. dub. l. si. vbi dictio, singulis ponit in primis, & in repetitione
eius de alijs intelligitur q̄ de primis. Sic intelligo. l. quis cum plu
res. ṡ. de leg. 3. Sed si diminueretur prouisio prioris, tunc restrin-
gitur sequens per præcedens: sic intelligo l. quoties. C. fam. ercis.

De statuliberis. Tit. VII.

L E X II.

QVi statuliberi. Videbitis hic, qđ aditio fcā
dř a statulibero. ver. sed si ta
bulis īpubens. Hic videbitis nouū quid, ꝙ qñq; dř sta
tuliber ante aditionē substituti, & statuliber ex aditio
ne instituti. Sed q̄ōo ē statuliber cum a substituto sit relicta, ergo
aditio substituti est expectanda, alias: quia non confirmantur reli
cta a substituto, nisi ipse adeat. Cogitabitis.

L E X III.

1 *Cōpensatio de debito puro ad debitū cā condōnis implendæ nō admittitur.*
Remedium, ut compensatio de debito puro, ad debitum causa conditionis implendæ fiat.

1 **Statuliberos.** Ista lex hēt no. casū. Et no. ibi, Serui⁹ scri
bit morā, &c. † ꝙ si qs aliqd dēt cā ꝯdō-
nis īplēdæ, & iste, cui dēt īpleri ꝯdō, teneař huic debētī implere,
a nō pōt debiti cōpēsatio fieri, a qa nō est debitū, qđ dādū est cā cō
dōnis īplēdæ: & cōpēsatio est debiti ad debitū ꝯtributio, sed est re
mediū, ꝙ debēs Iterpellet illū, ꝙ sibi det, qa dabit sibi ꝙ dēt cā cō
dōnis implendæ. Si vero datur, hř conditio pro impleta, ut hic.

A D D I T I O.

a Ale. Compensatio fieri. Etiam quod debetur causa conditionis implendæ, nō admittitur compensatio. Adde Bar. in l. Iulianus. de cond. & dem. & quod no. Angel. in l. quoniam in Alexandrum. C. de adult.

1 *Inuentariū dēt fieri intra 30. dies a morte testatoris, & adita hæreditate.*

§. Si quis hæredi. Gl. I ver. ꝯsūmationē, in l. scim⁹. §.
finaūt dubi⁹. C. de iu. del. dicit ꝙ ī-
1 tra 30. dies a morte testatoris dēt fieri † inuētariū. a glo. subaudit a
2 morte testatoris, & adita hrēditate, illa gl. sic dēt diceř. l. C. ad ver.
testatoris sic subaudit. Non videtur mihi ꝙ Doct. allegant illud.

A D D I T I O.

a Ale. Debet fieri inuentarium. Adde Bart. in d. l. scimus. §. j. & in l. si in diem. ff. de cond. & dem. Bal. in l. j. ff. de his, quæ pœ. no.

1 *Verbum, poterit, an requirat actum, an vero verificetur in potentia.*
2 *Iudex, ꝙ possit absentes condemnare, intelligitur rebus sic se habentibus.*
3 *Statuto stante, ꝙ qui non potest soluere mille, capite puniatur, an sufficiat dare fideiussores, remissiue.*

1
a **§. Si quis sic acceperit.** No. † istū. §. ď verbo, po
terit, a qđ reqrit actum.
Sed ī gl. habes ꝙ verificař ī potētia, licet nō in actu. l. j. de inu. test.
Sol. vt dixi in l. sæpe. de offi. pſi. & dixi in l. j. C. q̄ūo, & qñ iu. † ꝙ iu-
2 dex pōt ꝯdemnare absentes, quod pōt intelligi reb. sic se haben-
tib. l. qđ Seruius. ṡ. de cōdi. ob cau. & dicā in l. nepos Proculo. ĵ. ď
3 ver. sig. & parū est ꝙ fui interrogatus, † statuto caueř, ꝙ quicunq;
non pōt soluere mille, puniař capite: ille vult dare fideiussores,
b an sufficiat. b si non numerat. Sed vř p verbū pōt. Non dico mo-
do, dicā alibi, & forte per verbū pōt, ñ sufficeret, nisi numeraret.

A D D I T I O N E S.

a Ale. Verbo poterit. De verbo, potest, vide Bal. in l. j. in ṡ. q. C. de insti. & subst.
b An sufficiat. Vide Bar. & ibi dixi in l. j. inf. de cust. reo. & facit ad no. per Bart. in l. suus quoque. §. 2. de hær. insti.

§. Stichus annua. No. istū §. an sit op⁹ noua citatio
ne, q̄ñ qs ē citatus ad ꝓcessū: an
a reqrař, vt citeř ad audiēdū a sniam, vel citeř ad r̄ndendum libello:
& est contumax, an pt vltra ꝓcedi sine noua citatione? Certe nō,
nisi dicat, cito te vt venias r̄nsurus libello, aľs ꝓcedet ꝯ te, tua ab-
sentia non obstante, & hoc dixi in l. consentaneum. vbi vř tex. C.
q̄ūo, & qñ iud. & p Inno. in c. fine litib. ext. de dolo & cōtu. & per
Spec. in tit. de citatio. §. viso. ver. item licet. & Iac. de Arc. hic.

A D D I T I O.

a Ale. Ad audiēdū. An citatus gñr ad ꝓcessū, vel ad oēs actus sit necessario citandus spāliter ad sniam, adde q̄ dixi post Bart. i auth. q. semel. & ibi Bal. C. q̄ūo, & qñ iu. Inn. in c. cōsuluit, de of. dele. & faciūt no. p Mo. in l. ex cōsensu. §. cū q. ĵ. de ap. & facit qđ no. Bar. in l. 3. §. si ad diē. de re mil. Et si fiat citatio gñalis, ꝙ qs cōpareat ad oēs actus vsq; ad sniam inclusiue, an valeat eo amplius non citato, vide Inn. i d. c. cōsuluit, & i c. auditis, & c. cōstitutus. de ꝑc. Angel. in l. si prior. in pri. de iud. p illū tex. ibi, ordine iudiciorū pacto. Vide ēt Bar. i extrauag. ad reprimēdū, in verbo, sup dicto crimine, & no. p Angel. i l. q. ante calendas, & ibi vide Bar. de ver. ob. & Ang. in l. de vnoquoq;. de re iu. & adde an cōtumacia in vna citatione, vel in vno actu, vel articulo absorbeat ꝓcessum, no. p Spec. de citatione. §. viso, & Inn. in d. c. cōsuluit, & ďt Bal. in l. sancimus. in 9. q. C. de iu. referendo Ia. But. in l. nec q̄cū. §. vbi decreťi. de off. ꝓcō. ꝙ citatus ad ꝓcessum, non est citandus ad interlocutoria sup eo, sed a diffinitiuam sic. Pet. de Anch. in c. 1. de so. cōpe. in 2. no. refert ꝙ Lau. ibi ďt, ꝙ si citatio sit p tota cā emanauit, & si citatus fuit cōtumax, nō citabit vlterius, sec⁹ si ad certū articulū, qa tūc citabitur & citatio reqreř i alijs. Et hoc idē tenet Io. And. i c. 2. de do. & cōt. i 6. Gl. & Bart. in extrauag. ad reprimendū. in ver. sup dicto crimine. ďt ꝙ qñ citatio est facta generalis, dēt q. s stare vsq; ad fi. cāæ in ciuitate. p & tunc ad alios actus per pconē citabitur, & si non cōpareat, ꝓceditur ad alium actum, & sic successiue. Dat consilium, vt reus comparens in prima citatione eligat certum locum in ciuitate, vbi sit citandus. Quidā aūt pcipiūt ut singulis dieb. & horis cōpareat corā eis, scdm Bar. & ita sequr Pet. de Anch. vbi sup. refert ēt Pe. de Anch. in 6. no. q. Steph. ibi ďt, ꝙ si quis fuit citatus ad ꝓcedendum sup tota cā vsq; ad sniam inclusiue, qđ eo non citato snia ferri poterit. illud dictū ēt verum est, qū citatus talis nō cōparuit i prima citatione, sed si cōparuit, & stetit i iudicio vsq; ad fi. cāæ, sed tpe sniæ non adest, debebit citari spāľr. ad sniam, vt in cle. sæpe. de verb. sign. & ita no. Bar. in d. verbo, sup dicto crimine. & do. Pe. in d. cle. j. Adde Inn. in c. ad petitionē. de acc. p Ang. & Imo. in d. l. q. ante calēdas. & ď qó. Bar. hic habes p Luc. in l. j. sup. de arbi. in l. 4. §. hoc autem iudiciū. in fi. in addi. sup. de dam. infe. Et limita hæc, nisi semel citatus ascendat equum, et iuerit vltra mare. tūc. n. nō est amplius citandus sm Bal. sing. in l. 2. in fi. C. q̄ūo, et qñ iu. adde ad Bar. hic, no. per Bal. in d. auth. q. semel. et ibi dixi post Bar. et hic adde Spe in d. §. viso. ver. item licet. et ver. seq. et Inn. in c. olim. in ultimis uerbis, de testi. aliquid p Bal. in l. si accusatorib. C. de accu Bal. in l. si quando. uer. iuxta hoc q̄ro. C. de testi. et Bal in l. 1. i 3. q. si qs citatio Adde an sufficiat citatio gñalis ad totā cām, et q. d si in lite superuenit noua iurisdictio, an sit opus noua citatione. Bal. i cōs. 269. 4. li. et 138. 3 li. p Pa. de Cast. cōs. 66. li. 1. p Fede. de Sen. cons. 171. et ibi, q. d si in primo cōparuit, an vlterius sit citandus. Et quod citatus gñaliter non debeat amplius citari, voluit Old. cons. 13 Menoch. Afflict. decis. 273. nu. 5.

Sed si eadem.

a **§. Quod si seruus.** a Iste §. īducitur, in argu. ad cō.
emphyteuticam, an dñs cogař
pro pluribus annis pensionem recipere, si ille uult soluere? & iste
§. facit ꝙ sic. Simile uidistis. ṡ. de ma. test. l. si ita fuerit. & per Cyn.
qui uř dicere ꝯ in l. si certis annis. C. de pac & de m. emphy. l. fi. Bī
uidetur tex. de col. fun. pa. l. placuit, li. 11. quod pro tribus annis cogitur accipere, ut ipse allegat.

A D D I T I O.

a Barb. Quod si seruus. Vide Abb. Pe. et Io. de Imo. in c. potuit de loc. et in c. fi. de rer. permu. vbi loquitur in decimis. Bar. in l. cum qui. de an. leg. et l. qui Romæ. de verb. obli.

L E X IIII.

1 *Annus intelligitur de 365. dieb.*
2 *Committens delictum in vigilia natiuitatis, & accusatio fuit porrecta post Natiuitatē, & est dictū de anno psenti, an sufficiat si testes hoc deponāt.*
3 *Annus potest intelligi de naturali, & artificiali.*

1 **Cum hæres. §. Stichus.** Istum tex. no. † ad id ꝙ
dicit de anno, qa ītelli
2 giř de 365. dieb. & facit ad quæstio. unus commisit delictum in vi-
gilia Natiuitatis, & in accusatione est positum de anno præsenti,
& porrecta post Natiuitatem, & sic testes deponunt, nō uř suffice
re, qa est probatum delictum de alio anno. quam fuit commissū.
3 Sed dic, † ꝙ annus pōt intelligi duob. mod. s. artificiaľr, s. a Natiui-
tate usque ad aliā Natiuitatem. Et potest intelligi naturaľr ut hic.
& l. ita uulneratus, ṡ. ad leg. Aqui. & ideo satis est probatū, & hoc
posuit Iac. But. in lec. Inst. de act. ī prin. Sed nō placēt mihi illa ver
ba, licet pulchra, quia annus debet poni in accusatione, l. in accusa
tionis, C. de acc. & l. libellorum. ĵ. de acc. hodie non ponitur, quia
refertur ad annum positum per notarium in quaterno. & ideo de
eo intelliguur, qui in prin. quaterni est.

L E X XX.

1 *Conditionem non implens, quia non potest, cōsequitur legatum actione ex testamento.*

2 **Si peculium.** a **§. Is cui seruus.** b Vos hētis
ī l. 3. C. de insti. & substi. ꝙ qñ quis non implet cōdōnem, quia nō pōt, extraor
dinario iure consequitur legatum. Dicebam tibi, ꝙ licet tex. dicat
extraordinario iure, ꝙ licet non sit impleta condō. lex hēt pro im
pleta, tamen actione ex testō petitur, ut hic, ibi, hic enim ex testa
mento, & c. alle. l. j. en. de cond. & dem.

A D D I T I O N E S.

a Barb. Si peculium. Vide ad quid allegatum tex. Bar. in l. amplius. ff. rem ra. hab. et etiam alle. tex. in l. 3. in prin. sup. eo.
b Is cui seruus. Vide Bar. in l. in testamento, ad fi. de condi. & dem. adde quod consuluit Pe. de Anch. cons. 220. f. ꝙ si maritus legat vxori centum, si nubat hinc ad pascha, q ipso non moriente, ita ꝙ non potuit mulier implere conditionē, q nihilominus habebit legatum.

Qui & a qui. manumis. lib. non fiant.

L E X X.

IN fraudem creditorum. Gl. format cō
trarium, & nō soluit. & est in ver. soluēdo. in l. qsquis,
&c. Solu. ibi patrimonium erat de propinquo in reb.
immobilib. hic secus, & quando quis præsumatur suum patrimo
nium scire, dixi in auth. sed cum testatur. C. ad leg. Falc.

L E X XII.

1 *Lex generaliter loquēns non potest per hominem, sed per legem restringi causa contrarietatis euitandæ.*
2 *Lex generalis ex defectu rationis non restringitur, etiam ꝙ quis amittat lucrum, secus si damnificatur.*

Pro-

a
b Prospexit. a Lex quæ gnr̃r loqtur ex defectu rõnis non restringit. b vt lucri amissio euitet. Opp. & vr̃, qđ
1 dẽt restringi, † licet generalr̃ loquantur. l. sed & posteriores. ⁊. de legi. Gl. in ver. lex scripta. soluit, & bene, ꝙ non per hoĩem, sed p aliã
legem sic, & hoc causa euitandę ꝯnerarũ, vt in prima consti. C. §.
quibus. Sed ꝯmnio per rationem legis, l. vt gradatim, §. & si lege de mune. & hono. Cvn. tangit istas ꝯnetates in l. j. C. quæ sit lõ
a ga consue. Sed dico, † ꝙ si hic non fit restrictio, sequitur, ꝙ quis amittit lucrum, & ideo non curat lex, quia in nullo damnificatur,
licet non lucretur, sed si damnificareĩ, tunc fit restrictio. Idem, ne habeat aliquid indebite, §. sed & si. ⁊. eod. Primum probatur in l.
Cæsar. de publicanis, & l. 2. de noxa. In contrarium sunt opi. in le. omnes populi, in materia restrictionis, sup. de iusti. & iure.

ADDITIONES.

a Paris. Prospexit. Vide Fel. in c. si quando. ver. 10. circa rationem, C. de rescr. ubi declarat istam l.
b Ale. Restringitur. Ad intellectum huius l. vide Bal. in l. 1. in 2. q. C. q̃ sit lon. consu. ubi dicit istam legem sing. & Bar. in l. oẽs populi, su. de iust. & iu. & Ang. Are. in §. 1. Insti. de iure natu. gen. & ciui. & scribentes in l. non dubium, C. de leg. Bald. post Cy. in l. si quis seruo, C. de fur. & in l. acceptam, ⁊. de usu. in q. vlt. Sal. in l. 2. C. de noxa. Bar. & Bal. in l. fi. de hær. insti. per Ino. in l. si uero, §. de uiro, sup. sol. mat. & in l. vbi pure in prin. ff. ad Treb. ubi uide quæ ibi dixi.

LEX XVII.

SI priuatus. No ꝙ populus non põt mihi ius meum auferre. Dum legerẽ Digestum vetus dixi ĩ prima constitutione, dum quæritur vtrum omnia sint Principis.

De iure aureorum annulorum. Tit. X.

LEX II.

a
b DIuus a Cõmodus. Not. istam b l. ad illud an Comites, qui ꝓsit ex rescripto Principis legitimare, possint spurium legitimare, non vocatis his, quorum interest.

ADDITIONES.

a Bar. Diuus. Adde Bal. in proœ. C.
b Ale. No. istam. An comites possint legitimare non uocatis his quorum interest, per Bar. in l. Gallus, §. & quid si tm̃. de li. & posth. & Bar. in l. 2. C. de tem. app.

De liberali causa. Tit. II.

LEX VII.

1 *Pronunciari super incidenti debet.*
2 *Possessio vitiosa non releuat quem a probatione.*

LIberis §. Si quis ex seruitute.
1 † Iste est bonus casus, & multum allegatus, ꝙ super incidenti debet pronunciari. Dic vt C. de ordi. iudi. le. 1.
2 Item † no. quod possessio vitiosa non releuat quem a probõne, ut C. de prob. l. siue possidetis.

LEX IX.

SI pariter. Allegabam istam l. in fi. ad qõ. dicebat quidam exbannitus hr̃ pro deportato in mutatione status quoad locum a quo est exbannitus, & non quoad alia loca, & sic pro parte seruus, pro parte non, contra istam l. in fi.

LEX XXIIII.

a Ordinata. a Ista est pulchra lex, & habet pulchros casus notabiles.

ADDITIO.

a Ordinata. Vide Bar. in l. Titia, sup. sol. mat.

LEX XXVII.

1 *Testis dicens, mihi uidetur, probat.*

a Diui fratres. §. Si ex persona, Hic ẽ bon' §. & bonus ca-
1 sus. Ibi, videri. No. de verbo, videri. Facit in ar. a † si testis dicat, b vr̃
b mihi, quod decem annis possederi, quod valet eius dictum.

ADDITIONES.

a Paris. Facit in arg. Vide Fel. in c. cum causa, de testi. in c. de cætero. de homi.
b Ale. Testis dicat. Quid si testis dicat, uidetur mihi, uide l. j. su. de uent. insp. & le. quid tamen, ⁊. si arbiter. sup. de arbi.

Quibus ad liber. procla. non licet. Tit. XIII.

LEX IIII.

LIcinius Rufinus. Patia sunt aliqd in esse cõsistere, vel in eo statu q de proximo tem produci in esse. Ad hoc allegatur.

Ne de statu defunctorum. Tit. XV.

LEX II.

1 *Effectus litis contestationis, an duret instantia perempta.*
2 *Qui liti renunciauit, postea repellitur.*
3 *Renuncians instantiæ, an uideatur liti renunciare, remissiue.*

1 NOn esse. §. Præscriptio. No. † hic duo vtrũ litis ꝯtes. effectus duret perempta instantia. Er gl. q̃ est in l. a. de stu. & lit. expẽ. ꝙ non. Hic est casus ꝯ. sm̃ vnã lect. Alia
gl. est, q̃ solitus sum tenere in l. pperãdum, §. & si qdẽ, C. de iud. Et
2 istã lec. tene mẽti ad hoc. Scđo no. ꝙ ille q renunciauit liti, postea
3 repellit, l. postq̃. C. de pa. † Sed an renũciãdo istãtiæ, videaĩ renũciare liti. Ista gl. vr̃ dicere ꝙ sic, sed eã rephendit Cyn. in d. l. postquã.

DIGESTORVM

LIBER XLI.

De acquirendo a rerum dominio. Tit. I.

ADDITIO.

a De acquirendo. Vide late Fel. in c. cum ordinem ext. de rescrip. Ias. in l. age in 2. no. C. de transac.

LEX PRIMA.

1 *Dominium est de iure gentium, sed modus acquirendi de iure ciuili.*
2 *Dominium acquiritur per sententiam.*

QVarundam. In tex. ibi. fiunt. Vide quod no. ⁊ pro suo. l. 3 In gl. 1. ibi, non rerum, sed factorum, q. d. non distinguit species acquirendi ipsas res, sm̃ Iac. de Are. In gl. per que. Ista glo. sentit, ꝙ ius gentium non vr̃ adstringere, nisi subiectos imperio. Cõtrarium est verũ per istum tex. Non ob. l. j. C. de sum. Tri. & fide cath. quia ibi in iure ciuili, hic in iure gentium, vt ibi per Doct. quod tene mẽti. Op.
1 quia de iure ciuili acquiritur dñium. Sol. Dominium † est de iu.
a gen. sed modus acquirendi dñium, est de iure ciuili. Et vide glo. in ver. ciuitatis nostræ, quæ inci. Romanæ, per excellentiam, quæ
2 modos ponit. Et adde vnum, † s. per sniam, vt videbitis in l. Pomponius, §. qui iussu. ⁊. de acqui. poss.

ADDITIO.

a Ale. Et uide gl. No. hic per gl. modos acquirendi dominium, de quibus per Bar. in l. in rem, su. de rei vendi.

1 *Ingredienti campum meum ad venandum, si prohibeo, an capta per ipsum eius fiant, remissiue.*
2 *Carceratus indebite si relaxetur debet taliter relaxari, ꝙ eius prosecutio sit difficilis.*

§. Omnia igitur. Lego vsque ad § illud, in leg. nãle. Opp. ꝙ homo in nullius bonis est, & tñ non conceditur occupãti. Dic vt in gl. in §. feræ. Inst. de rer. diui. Op. so. ad exhiben. l. thesaurus, & ⁊. de glan. legen. l. 1. Solue, vt
1 in gl. Sed quæro, volo † ingredi in campum tuum ad aucupandũ, & te prohibẽte ingredior, an mihi aucupanti acquiratur. Et glo. remittit ad l. diuus. sup. de seru. rusti. præd. Contrarium no. in §. feræ. Inst. de rer. di. sed gl. in l. diuus, est vera, & illã tenet Dyn. Pone,
a fuit a aliquis captus † in ecclesia, pronunciatur relaxandus liberta
2 ti propriæ, dimittis eum ire parum, & postea capis eum, an videaris satisfacere? Certe non, quia debet esse data libertas talis sibi, ꝙ difficilis sit eius prosecutio, vt in prin. l. naturalem. Addo tibi l. qui neque, §. solutum, ⁊. de verb. sig. cum sua gl.

ADDITIO.

a Ale. Pone fuit. Adde quod notat Bar. in l. præsenti ad fi. prin. C. de his qui ad ecclesiam confu.

LEX III.

Quod enim. In tex. ibi, id rõne naturali, & sic gẽtium. In tex. ibi, vt ingrediaĩ. Quid si ingrediaĩ postea, dic vt no. in l. fi. §. fi. ⁊. quod vi aut clam. & hoc sentit glos. hic in verbo, prohiberi, in fi. In glo. in ver. conceditur, ibi, in libero &c. vel dicas, ꝙ hæc res erat in bonis nullius, sed ibi secus. In gl. 1. ibi neque Dei, hæc solutio est falsa, quia naturalr̃ homo hodie in bonis nullius est, arg. in Auth. qb. mo. nat. effic. sui. §. illud, siquidem. In ea. gl. ibi, neque hoĩum, & sic Iac. de Are. dicit hoc nõ repetiri iure cautum, per l. in laqueum, & l. si in ripa. §. alluuio, & le. adeo, §. propterea p alluuionẽ, ⁊. eo. Solue, illę leges faciunt magis pro gl. & vide ꝙ no. gl. Inst. de rer. diui. §. litera, & §. uẽ lapilli. In gl. in ver. prohiberi. ibi, resistere. no. ꝙ possum ꝓhibere volentẽ ingredi fundum meum, vel etiam manu resistere. In ea glo. ibi. l. diuus No. post prohibitionem, facit etiam suum ꝙ accipit, nec cogitur restituere, & hoc sentit gl. hic, licet contrarium notet, & male, Insti. de rer. diui. §. feræ, non tamen poterit secundum Dy. tenere in fundo, sed cõuenire eum actione iniuriarum, vt no. in d. l. diuus & no. ⁊. in gl. vide quod no. in l. 2. de acquir. possess.

LEX V.

1 *Si incepi molendinum, & alius post me incipit, & citius perficit an possit me prohibere.*

Naturalem.

§. Illud. Op. in l. Lõbardorũ, de venatorib. l. pe. Sol. Aliud de iure illo, aliud de iure isto, sed de ꝯsuetudine appro
1 batur opi. Trebani. Et tene menti istam gl. † quam allegaui in tracta. de molendinis. Ego incępi facere molendinum, alius perfecit ante me, quæritur an possit me prohibere. Et sm̃ rationem l. C. non, quia vbi incępimus imperfecte ædificare non est nostrum, ut hic, nisi perfecte capiamus. Sed gl. dicit, ꝙ consuetudo obseruat in contrarium, sed de iure hoc teneo. Et responde ad istam legem, & dic, vt dixi in materia de molendinis.

1 *Accidentia quando mutant naturam, & quando accidens, & quando natura inspiciatur.*
2 *Scholaris deponens animum studendi, amittit priuilegium scholarium.*

§. Apium

1 **§.Apiũ quoq;** Vsq; ad §.gallinarũ. Ista lex cõsueuit allegari, † q accidẽs non mutat nãm qa pauones non mutat nãm p accidens, ꝯ su.de posth.l.j.§. bestias, & ibi gl.tangit. Sed dic, q dã insunt ex pũmptione nãæ, & illa sunt mutabilia, vt in c.semel malus, ext.de reg.iu.lib.6. alia q insunt ex necessitate nãæ, & tunc aut q̃ris, an mutabilis sit ipsa dispõ nãlis, & tũc nõ est mutabilis, vt hic. Aut q̃ris, vtrũ effectus seu executio dispositionis pt mutari, & potest, vt hic in fi. & d.§.bestias. Põt.n. esse vnus scholaris luxuriosus, tñ sui bonitate mutat nãm suam, & adaptatur ad studium, q ergo pdictorũ inspiciemus? Dic fm diuersas 2 mãs diuersimode inspicimus, d.§. bestias. † Vlt. statuto cauetur a ne scholares soluant gabellam: vnus est scholaris, recedit, & stat per tempus, & non reuertitur, deinde reuertitur ad istam ciuitatem, & dicit se scholarem, an vtatur beneficio. Certe non. Ratio est, quia deposuit animum essendi scholarem, vt est arg. hic.

ADDITIO.

a Ale.Statuto cauet. Vtrũ semel scholaris reuersus habeat priuilegia scholariũ, uide no.p Bar. & ibi dixi in l.ex ea.de test.mil. & l.p hanc, C.de aduoc.diue.iud. & ita vt hic intelligẽdũ fm ibi dicta. Adde Bar.ibi cõs.inc.statuto vniuersitatis, &c. dic t, q si scholaris dẽt soluere tñ p matricula, & fuerit absens p qnquẽnium & sic perdiderit priuilegiũ, nihilominus si reuertat, & velit esse scholaris non tenebit iterum soluere p matricula. Alle.tex.in l.fi.C.de priu.li.12. adde pulchre, & latius per Bar.in l.aut facta, §.t fis de pç. & uide plura de scholare absente, & Doctore, an perdant priuilegium, & salarium per Bald.in auth.habita, C.ne fil.pro pa. Et istis adde Bal. & Pau.de Ca.in l.filio in prin.de lib. & posth. Pom. Et q d si steterit vltra decẽniũ, uide gl. & Bar. i l.lex Corn.§.domũ, de iniu. & q d no. i l.eius, if.ad mun. & Bal.et D.Io.de Imo.i l.ex post facto, su.de hæ. ist.

1 *Deprædantes non tenentur, quando bellum fuit licitum.*

§.Itẽ quæ ex hostibus. Lege vsq; ad §. primũ.l. adeo. Extra gl.op.j.e.l.in agris, & l.si captiuus, §.j.j.de capt. Rñ. illud loqĩ de reb. mobilib. ibi in ĩmobilib. Vlterius op.C.de do.l.pe.§.1. veritas est ista, q illud mobile, q capiatur, nõ efficit nřm, sed dẽt in cõi poni, & assignari duci belli. Et est expsse.23.q.5.dicat aliquis. Facio vnam qõnem, 1 qdã de quodã castro habuerunt guerrã cũ duce, Mariscalcus ibi ꝯcurrit, & habuit ꝯflictũ, mõ facta pace volebat sibi restitui damnũ, an dẽt repetere. Et dico q nõ, qa de iure gentiũ erat effectum a suum, quod cepit, & sic de iure a ciuili nõ tenentur deprædantes, cum licitum fuit bellum inter ecclesiam, & suos subditos.

ADDITIO.

a Barb.Et sic de iure. Vide quod no.in l.ex hoc iure de iust. & iu. & do.Pet.de Ancha.in c.I.de re.iur.lib 6.

ALIA LECTVRA.

Naturalem.§.Illud. Vbi qd iuris si ali⁹ &c. In gl.in ver. q verius, ibi seruat, & ppea dr j. qa ꝯ ꝯsuetudinem recipio non facturũ iudiciũ, qa non possum ꝯueniri qa de iure faciã vt hic, vide in ea.glos.in fi.de quo dic, vt s.de aqua plu.arc.l.ui dic adiectio. In §. apium quoq;. Opp. q quo ad extrinsecam qualitatẽ inspiciatr nã, nõ accidens, facit l.fi.C.de his q veniã æta.impetra.vide q no.p Dy.ext.de re.iur.li.6.c. semel malus. Et ex hoc colligit intellectus ad ꝯrũ de §.sed nãlia.Inst.de iu.nat.gen.& ci. In tex.ibi, includant, dic q ibi putant. Et sic no. q p extrinseca intrinseca demõstrant, vt Insti. de rer.diui.§.pauonum. De his, s.de ædi.edic.l.Suchũ, §.hi qui, & no.§.qb. ex cau.in pos.eat l.Fulcinius.§.qd sit, & s.de diu.l.fi. Iste text.stat arg.pro eo quod no glo.in l.2.C.de inco.lib.10. q si scholaris iuit ad domum animo redeundi ad studium censetur esse in studio, contra rationem, § pauonum. alleg.in gl.

Item quæ ex hostibus. No hic tex.ca q ab hostibus capiunt efficiunt capientiũ. Op. hoc de l.Diuus j de iu.fi.& de l.si captiuus.§.expulsis.j.de capti & posthm.reuerl. Sol.ibi loqtur in reb. immob.lib. q capientiũ sunt, ꝯ qd no.gl.& male in l.2.& 3.j.de capt. & postlim.reuerl. Ad hoc opp.I c.de Are. q ẽt res mobiles non efficiuntur capiẽtiũ, vt C.de do.l.si qs pro redẽptione. Sol in prin.fiunt capientiũ, vt diuidant inter milites bñ merẽtes, & iõ est, ne põt inter magis lucrent, q̃ alii, q bellauerũt, vt hẽs in d.l.si qs p redẽptione, §.simili ẽt mõ, per Dyc. Sed ꝯ hoc opp. q ẽt si res mobilis subtracta ab hostib. vř efficiẽt fisi.l.is q pdã.j.ad l.Iul.pecu.vbi tex.dicit, rem fuisse captã ex pda, ergo fuit res mobilis, vt Insti.de viuca.§. abolita, & dr in illa re competere actione legis Iuliæ peculatus, q non competit, nisi vbi est subtracta pecunia fisci, j.ad leg.Iul.pec.l.4. Sol.illa fm istam distinctionẽ intellige, quia ibi iam facta erat assignatio duci belli, vt diuidatur, vel dicatur, quod illud propter futurum euentum, vt de hoc habes no.23.questio.5.cap.dicat aliquis, & l.inter stipulantem, §.sacram, j.de verb.obl.

LEX VII.

Adeo quidem. In gl.ĩ ver.euaserint.ibi, sed arg.ꝯ.Gl. bi iotuit, q illa sunt spãlia: quia tunc de facili nõ dissoluunĩ, vt s.de pec.l.qs ergo casus, & p solu.l.3. facit istud prin.ad qõ.quã dicam, inf.in §.insulã, ĩ fi. p insula ibi sit priuata quoad proprietatem, sed publica quoad vsum.l.pe.§. si qua. & §.fi.j.eo. In tex.ibi, nouus, & sic stat eius memoriæ, aĺs non diceretur nouus, vt C.noua vecti.impo.nõ pos.fm Ia.de Are. In text. ibi, possidẽt, & sic de stricto iure, secus de æqtate, vt in fi. gl. sic loquitur ibi in re priuata, cuius dñium distinguit destinatione patrisfamilias: vt l.quod rerũ.s.de le.j. hic loquiĩ in rẽ nullius, vnde ibi distinguiĩ res dispõne hoĩs. In gl.in ver.sed vix est. ibi, sed de stricto iure, hæc vera arg.s.de relig.l.cũ loca.fm Dyn. Sed certe licet ista solo sit vera, nõ tñ cõgruit ad ꝯtrium de §.alia.in ea alleg. qa ibi loquitur vbi ẽt de rigore pñs agit, non solũ de æqtate: nam non loquiĩ vbi flumen inundauit pdiũ, sicut in §.seq. & tũc soluit ꝯriũ, qd hic fecit balneũ nouũ, ibi inundauit. Oppo.de §.insula.ver.qd si post. & ita ponit istã gl in fi. & tunc est vera sol.gl. Dñi iste tex pbat ar. q si est vna leuada inter duas ciuitates, & sit dubium cuius ciuitatis sit q pũmamus eã eius ciuitatis, cuius est ppinqor rõne vicinitatis, Inst.eo §.insula. Et idem erit in eccĺa sita inter duos epatus, q magis ppinquo applicet, si nõ ꝯstet: vel si sit æqualr ppinqua, tũc ptinebit ad ambas, ar.l.Titiæ textores, sup.de leg.j.fm Dy.& eius, qd dixi in l.ciues.C.de agri.& censi.lib.11. Itẽ iste text.in fi. facit in ar. pro Lazaro, q bona recuperet, p hoc facit s.de ser.rust.præd.l.& Attilicinus.& sup.de ser.vrb.præd.l.seruitutes.§.si sublatæ. Contra facit, sup.de adimen leg.l.si seruus legatus.in fi.s.de sta.hom.l.homo liber, cum etiam seruitus æquiparetur morti, vt j. dicam, de re.iur.l.seruitutem de hoc hẽtis gl.in l.ex his.sup.de legi.& ibi per Doct.& per gl.in l.seruus.inf.de act.& ob.

a **§.Cum quis ex aliena.** In tex.ibi, fecerit. supple bona fide putãs mãm esse suã. No q spẽs reducibilis ad nouã mãm reddit mãæ: aĺs mã cedit spẽi.l.q̃situm.§.illud.de le.3.& gl.j. firmat ibi, sed Azo hãc opi. tenet Dy.& pbaĩ inst.e.§.cũ qs.in gl.in ver. suo noĩe, q incipit, materia sunt, & c.ibi, §.nõ solũ, & c.sed ibi rõne societatis, vĺ mandati vĺ esse vna persona: vñ scia sua propria vř sibi nocere, non aliena: qa si repellit ex mutua phibitione, directa actione mandati, vĺ pro socio ꝯsequitur ab alio, ar.l.de eo.§.si quis.s.ad exh.in prin. In ea gl.ibi, a §.si duo, & c.sed ibi spãle in odium liberi hoĩs se vendentis, vt ibi no.& in l.iniquissimũ.s.de in.& fac.ign. Vel dic, q illud est ppiudicis volũtatẽ, q̃ hic cessat, tene hic primã. Sed nunc inchoante nouo esse, spẽs indiuidua dẽt æstimari fm primã æstimationẽ, l.codicillis, in prin.s.de le.2.& s.ad le.Falc.l.j.& l.si is q.§.fi.& inf.de exce.do.l.pure.§.1.qa pœna vnius ad alium extẽdi nõ pt.l.sancimus, C.de pç. In ea.gl.ibi, l.fi.& c.eo mõ rñdeĩ, vt no.in l.si duo.cum gl. hic ibi, & mediã dño, & c. Ista approbaĩ Inst.e.§.cũ ex aliena. & facit in ar.s.de vsufr.l.sed & si qd.§.proinde fm Iac.de Are. In gl.in ver.media.in fi. Solo patet ex no.in d.§.adeo.alle.in d.gl. fm Dyn. & ide m Azo.in brocar.qa ibi non spoponderat alteri, hic vero sic. gl.ponit cõmodum medij reperiri: aĺs neutrum valeret, ar.sup.de fun.instr.l.q̃situm.§.si pro eo. In gl.in ver.dixisse.in fi. hæc solo nõ est uera: quia licet frumentum excussum non possit reduci ad spicas, vt dicit ibi tex.non tñ prodest excutienti, vt hic, quia non fecit nouam speciem, sed veterem detexit.

ADDITIO.

a Ale.Cum quis. Pro intellectu eorum quæ hic habentur in §.1.cum glos. uide Pe. de Sen.cons.107.et Pa.de C.a.in l.hoc amplius, §.1.de dam.infe.

§.Voluntas duorum. In gl.in ver.idem iuris est ibi, quod ergo su.facit voluntas, hic inseparabilis confusio. Dic plene vt no.sup.de rei uen. l.in rem.§ tignum.

§.Cum in suo. In tex.ibi, pstet, dic vt j.in gl.ver.ædificauerit, q incipit, bona fide, sic in l.a.C.de rei ven. In ea gl.in fi. vel dicas, q ibi est flumen cõe, hic priuatum. Opp.de l.in tñ.in prin.s.de rer.diu. Sol.hic ædificium cedit solo priuati, ibi solum cõe cedit ædificio priuato. Itẽ Inst.e.§.locus. sed ibi contingit propter donationem præsumptam, quæ colligitur ex mala fide possidentis, vt ibi no.

§.Illud recte quæritur. In tex.ibi, longo tẽp capiũ.i.pscriptum. qa vsucapio non hẽt locũ in imm obilib. vt Inst.de vsuc.§.1.& C.de vsuc.transfor.l.1. No.ex isto tex. q aliud ius est ex parte, q̃ ex toto: nam licet ædificium quod est, su vsucaptũ, non tñ tignum, facit sup.de rei ven.l.in rem.§.fi.& s.de pub.in rem actio.l.si ego, §.partus. Itẽ no.fm Dy. q aliud ius est in accessorio, quam in principali, cõtra l.cum principalis, inf.de reg.iur.

§.Ex diuerso. In tex.ibi, ædificauerit, s.pprio noĩe, non tanq̃ inquilinus, vt s.loc.sed addẽs.§.si inquilinus.& su.de rei vend.l.habitator.ita intelligo l.q scit.in prin.de vsu.& in seu.ti.hic finiĩ lex.c.si vatallus. In tex.ibi, ædificauit, quoad proprietatem, nõ quo ad possessionẽ, vt sup.de rei vend.l.i. In gl.in ver.bona fide, ibi, media via.s. vt possit tollere quis domũ sine damno: aĺr non tollit, si dñs est paratus tñ sibi dare, quãtũ valeat mã: nec poterit domum demoliri.l.in fundo. su. de rei vend.

§.Si alienam plantam. In gl.ĩ ve.in alieno solo posuero.ĩ fi.vel veri⁹ q sibi nõ q̃ratur: nec ergo p. oñm, vt su.qb.ex cau.maior.l.nec valẽ. secundum Iac.de Are.

LEX VIII.

a **Pro regione.** In glo.in ver. p indiuiso. Ita vř sibi ipsi ꝯtraria, nã primo dicit in cõfinio, & postea dicit, q p indiuiso pdia essent. nam hoc est falsũ: qa vbi est confiniũ, est

ADDITIO.

a Ale.Pro regione. Adde, quæ in simili no.Bar.in l.1.inf.de loc.et itin.pub.

est diuisio pdiorũ. ſ. fi. regũ. l. j. & 2. ergo nõ eſſent indiuiſa. Timore huius ɔrij. Ro. ita diſtĩ teneas: vltimam ſol. glo. φ erat fcã diuiſio quoad culturam, & iõ dicit ɔfinio, arg. l. Caius. ſ. de leg. 2. in fi. vbi põt fieri diuiſio quoad culturam tacite. Iſta lex īducit in ar. ad qõnẽ. In vna ciuitate eſt ſtatutũ φ qlibet põt ptẽdere tignũ vſq; ad mediã partẽ viæ: mõ duo vicini fuerũt ɔcordes facere põtem' ſimul, vt vnuſqſq; ptẽderet vſq; ad mediũ, an põt fieri? Et vr̃ φ non, ſed reduci ad rõnem huius legis: quia pro indiuiſo poſſideo.

LEX IX.

Qua ratione

Opp. poſſeſſor p expenſis, nullã actionẽ hẽt. l. in hoc iudicio, ſ. cõi diui. Solu. dicas ꝓ illud nõ obſt. qa verũ eſt de actione negotiorũ geſtorũ, vel ĩ factũ ſi poſſideat, ar. ſ. vt in poſſ. le. l. pen. §. ſi venditor. alioqn ſi nõ poſſideat, datũr in factũ, vt hic no. ſm Iac. de Are. Gl. tñ ɔdicit. inf. eo. l. quicquid. §. fi. & illam dicit Dy. eſſe meliorem.

1 *Tabula quare cedit picturæ, ſed non charta ſcripturæ.*
2 *Scribens in charta ſi cadit a chartæ poſſeſſione, an poſſit expenſas repetere remiſſiue.*
3 *Dominus habens directam, & pictor, ſi concurrunt ad vendicandum tabulam pictam, quis eorum præfertur, remiſſiue.*

§. Literæ.

a Scriptura cedit chartæ: tabula vero cedit picturæ quoad dñium directũ, ſec' quoad vtile. h. d. Iſte §. ẽ ſubtilis. Opp. ð l. ĩ rẽ. §. ſed & id φ. ſ. ð rei. vẽ. Gl. dat plures ſol. tene tertiã q̃ pbaẽ ex tex. ibi, & Inſt. e. §. lr̃æ. Sed op. qa dr̃ hic, φ ille, q ñ poſſidet, põt vẽdicare, ɔ ĩ l. dolo facit. ĵ. ð exce. do. Sol. verũ ẽ, niſi aliud obſtet, qa cui ɔpetit actio, & exce. Et Mar. dicebat, φ b hic fallũt illæ r̃æ. gl. dt φ ñ ẽ verũ, & dic vt in gl. Quæro vtrũ ɔcedatur dño, q vult offerre p̃iũ picturæ. Gl. ñ format hic, ſed Inſti. e. §. lr̃æ. & dterminat φ nõ. Sed q̃ ẽ rõ dr̃æ iter lr̃am & picturã. Vide hic, φ vn' petebat vnũ librũ, & pbauit, φ fecit ſcribi, ñ pbauit ſuas fore chartas, & tñ ñ ſufficit ſibi. Et gl. dt rõnẽ, qa ſcriptura erat vilis, charta cara, ſed tabula vilis, pictura cara. Et iõ hodie cũ ſcriptura ſit cara, charta cedit ſcripturæ, ſicut tabula picturæ. Vid gl. q̃ icipit, directã vẽdicationẽ, &c. Idẽ tenet gl. ſ. ð rei vẽ. l. ĩ rẽ. §. ſed & id φ. Cõtrariũ tenet Inſt. e. §. lr̃æ. & illa gl. eſt vera, & pbo p lr̃am, hic dt, φ lr̃a cedit chartę, vt hic. Et ſi hoc ẽ verũ, q̃ ẽ rõ inter chartã & picturã. Et dicebat do. Ray. qa tabula põt reduci ad priorem mãm, charta nõ, ar. ſ. e. l. adeo. §. cũ qs. Sed iſta rõ facit in ɔtrium, quia ſi ñ põt reduci ad primam formam, tũc cedit ſpecificãti. Quæ eſt ergo rõ. Dic φ illa, q̃ ponit tex. qa nõ occupaẽ tota charta, & iõ cedit literæ tanq̃ minor pars. Ita hodie erit. Procedo vlterius. 2 pone φ q ſcripſit in charta, cadit a poſſeſſione: an põt expẽſas repetere. Et glo. dt φ ſic actione in factũ. Et vide gl. in ver. vtiq; ſi bona fide, q̃ incipit, ſi aũt mala, ibi, ſed ſi a poſſeſſione, &c. Idẽ tenet gl. in l. adeo. §. & ſi fecit. ſ. e. Cõtrariũ tenet gl. l. ĵ. eo. l. qcqd infecto circa fi. Quid dicem'? Dic vt no. p Cy. in l. ſi qs ſciẽs. C. de rei vẽ. Pone, 3 ɔcurrit dñs hñs directã, & pictor, qs p̃fert. Et dicit φ hñs directã. Vide gl. q̃ incipit, in rẽ: ſed actionem furti, &c. Sed ɔ hoc qð tenet gl. vr̃ tex. de pcu. l. in cãæ. Dic p Cyn. C. de noua. l. 3. dicã. ĵ. de loc. pub. fru. l. j. Vide gl. in ver. voluntate. ibi, l. fugitiuus. Quæ ſit rõ. ibi patet in gl. & tradiderit, ibi, ſit phibitus. Dic vt ibi, & melius de exce. rei iud. l. j. & tene mentẽ ad prohibitionem.

ADDITIONES.

Ale. Literæ. Limita per Io. And. in Spec. de inſtr. edi. in rub. in additio.
Poma. Quæro vtrum. Et uide Ang. in l. in rem. in prin. §. j. de rei ven.
Ale. Pone ɔ. Adde Bar. in l. procurator in rẽ ſuam, ſup. de proc. et Doc. in l. ſi quis emptionis. C. de præſcrip. 30. ann. in prin. per Bar. in l. 3. C. de dona.

ALIA LECTVRA.

§. Literæ.

Iſte tex. facit p ſcriptore, vt poſſit p mercedẽ retinere qnternũ, ð quo hr̃ p gl. ſ. ð ɔd. id. l. ſi non ſortẽ §. ſi cẽtũ. q̃ ver. retinebit, l3 ɔtrũ videat. no. p gl. fi. ĩ l. ſi nõ īducta. C. ĩ q. cau. pig. vel hypo. taci. ɔ. Sed d. Rof. dt φ iſte tex. nõ facit: qa hic ſcripſit noĩe ſuo, nõ noĩe dñi: vt ibi, & C. quo, & qñ iu. l. fin. alle. iſtũ tex. & ex hui' verbis põt pficerẽ abſq; dñi volũtate: & ſi chartã daẽ chartã retineas, & magis dẽt dari q facit op' ad vtilitatẽ dñi. ar. eius φ no. Inſt. ð re. di. §. ex diuerſo, & l. ſi pupilli. §. ſed & ſi qs. ĩ fi. ſ. ð neg. ge. Sed ñ vt lr̃æ cedat quoad directũ dñiũ, ſed quoad vtile ſic, vt in iſtis ſeqẽ. In gl. ĩ ver. placuit. ĩ pri. hãc gl dãnat d. Ray. qa eſt eadẽ rõ in pictura, & charta, ſicut ĩ charta & ſcriptura, pp difficilẽ ſeparationẽ, q̃ eſt ĩ vna, ſicut ĩ alia. hæc rõ eſt falſa, ſicut ĵ. dicã, & ſic op. gl. ĩ fi. qa ɔſideram' p̃ioſitatẽ: qa charta eſt min' p̃ioſa, q̃ eſt pictura, ergo dẽt cedere picturę, vt ĵ. e. l. qcqd. §. fi. In ea. gl. in fi. Sol. vt ĩ illa l. q̃ dt, de ver. ad ver. ut gl. ibi, & Inſt. de rer. di. §. ſi quis alienã, tenet quartã ſol. D. Mar. dt φ ille §. determinaẽ p iſtũ. videlicet, φ picturæ cedunt tabulę, verũ eſt quoad vtile dñium, ſed ibi intelligit in tabula φ cedat picturæ quoad directum, & ita intelligiẽ hic, & p hoc concordabis oĩa ɔria. Et tũc q̃rit ipſe, q̃ eſt rõ, qð ſcriptura cedit chartæ, quoad vtrunq; dñium. nõ pictura tabulę, vt hæc gl. Sol. gl. in ver. directam vẽdicationẽ, ɔſiderauit p̃ioſitatem picturę quæ rõ non eſt in ſcriptura, qa erat minus p̃ioſa, quã charta. hãc rõnẽ reprobat d. Ray. p hũc §. vbi dr̃, φ lr̃a aurea cedit chartę: tñ ɔſtat ipſã eẽ p̃ioſiorem q̃ charta. Põt ergo dici ſm eum qð rõ eſt, φ pictura recipit quoddã dñiũ a tabulis. alſi ĩ ar. l. q vſumfr. ĩ pri. ſ. ð vſufr. & quod ibi no. hoc falſũ ẽ. vnicuiq; n. patet ad oculum φ pictura nõ ſeparaẽ a tabula. Nec ob. ſi dicas, φ ſaltẽ tabula remanet ſalua: qa non dẽmus inſpicere tabulã, q̃ eſt vilior. ſed picturã, q̃ ẽ melior, q̃ p ſeparationẽ deſtruiẽ. ar. l. qcqd infectũ. ĵ. e. Tene ergo opi. Io. φ dẽmus inſpicere illud qð eſt naẽ p̃ioſius, vt minus p̃ioſum illi cedat, tñ illud φ dr̃ hic de lr̃a aurea, qa glo. in hoc §. in ver. aureæ. dt φ illud raro ɔtingit, & iõ nõ dẽmus inſpicere ar. l. nã ad ea. ſup. de legi. Nec ob. ſi mihi dicas, quare iſtud magis pretioſum non trahit ad ſe minus ẽt quoad vtile dñium, qa rñdeo qð rõ eſt ne dñs priuetẽ re ſua facto alterius, ɔ l. id qd nr̃m. ĵ. de re. iu. & ſic quo poſſit rem ſuam vel eius valorẽ ɔſeq, remanet ſibi vtile dñium. itẽ nõ ob. §. ſi tñ alienã purpurã. Inſti. de re. diui. vbi magis p̃ioſum cedit minus p̃tioſo: qa ibi magis p̃ioſum fuit appoſitũ ad ornatũ eius φ eſt minus p̃ioſum. facit l. & ſi nõ ſint. §. pueniamus. ſ. de au. & ar. leg. Item non ob. d. §. lrę. Inſti. hoc tit. qa ſcriptura erat ĩ tñ vilis, φ lex ð ea non curauit. In gl. in ver. directã vẽdicationẽ. ibi, non dat, &c. No. φ actio directa p̃ferẽ vtili, ɔcord. ĵ. ne qd in lo. publ. l. 2. & hoc idem dt ſ. de pub. in rem act. l. pe. Contra hoc op. Dy. de l. j. in fi. & l. 2. ſu. ſi ager vecti. vel emph. petaẽ vbi p̃ferẽ hñs vtilem. Sol. ibi dñs vtilem hẽbat. tñ ab hñte directã, & iõ agiẽ ɔ eum. Ad hoc op. Dy. de l. in cãę in fi. ſup. de pcur. Sol. ibi, ille, q hẽt directam nõ hẽt eã p ſe, ſed eã hẽt p dño: quia nihil dẽt lucrari ex pcuratoris off. facit ſu. de pe. l. q pprio. §. pcurator vt in cæteris. Et circa hoc diſtingue ſic. Si q̃raẽ quis p̃feraẽ, vtrum hñs actionã vtilẽ, vel directam. Aut qlibet hẽt actionẽ ſuo iure, nec alter hẽt cãm ab altero, & p̃ferẽ hñs directã, ut hic: aut hñs directã hẽt dñium illius q hẽt vtilẽ. & p̃ferẽ ẽt hñs vtilem. d. l. ĩ cãę. in fin. Aut hñs utilem hẽt cãm ab hñte directã, & tũc aut eſt cã irreuocabilis, & p̃ferẽ hñs directã, vt C. de don. l. 4. & qð ibi no. Aut cã eſt reuocabilis, & p̃ferẽ hñs vtilẽ. l. j. §. qð aut. ĵ. de ſupfici. & l. 2. ſup. ſi ager vecti. vel emph. petat. De hac mã tractaẽ p Doc. C. de noua. l. 3. & ibi p Iac. de Bel. p penultimũ mẽbrũ huius diſtinctionis: ſalua additione. Fran. Accur. in l. ſi tibi. C. de here. vel act. vend. nam ibi hẽbat cãm hñs vtilẽ ab hñte directã, & reuocabilem. In gl. in ver. volũtate, dic φ r̃ła eſt vera, ubi nõ reſiſtit ius. Vel rñde ſm Iac. de Are. vt no. p Dy. ĩ c. põt qs. de re. iu. lib. 6. In ea. gl. ibi § alluuio. Ad hoc facit quod creditor vendat pignus p uolũtatẽ debitoris, alſ arbitri, cuius volũtas ab oblõne procedit, vt ĵ. de diuerſ. & tẽp. p̃ſcr. l. de acceſſionib. in fi. in gl. in ver. liber. in fi. qð nihil eſt, vt no. in d. l. pcurator totorũ. ſu. de pc. ſm Dy. in gl. in ver. & tradiderit, ibi, niſi ſit phibitus, ſ. a dño, & p̃rio nondum ſoluto, p l. j. § j. ſup. de exce. rei vẽ. ſm Dy. Quæro quid in geſtore ſine mandato, an p eius tradõnem & vẽditionẽ trãſferaẽ dñiũ, dño ratũ hñte? Dicas φ ſic, vt no. ſup. de neg. ge. l. Põponius. Sed pone, dñs dedit p̃tãẽ procuratori oĩa facere, q̃ ipſe poterat, nunqd talis pcurator poterit vendere. Iac. de Are. tenet, φ non, in l. j. ſup. de off. procu. Cæſar.

§. Interdum.

In tex. ibi, patior, qa erat obligatus ex p̃cedẽti ɔtractu ad trãſferẽdũ, alſ ſecus eſſet ut no. C. de acq. poſ. l. 2. In tex. ibi, efficio, itẽ p̃ retẽnonẽ vſufructu trãſferẽ dñium. l. qſqs. C. de don. itẽ p redẽptionẽ pignorũ. ut p gl. notab. in l. j. ſup. de reb. cor. In gl. in ver. nuda in fi. Sic ẽt. ſ. ð rei vẽ. l. ſi ager. ſentit glo. φ tr̃c dñium non trãſferẽ ſine poſſeſſione. fallit in caſib. quod eſt falſum. ſup. de fun. dot. l. ſi fundus. dẽt ergo dicere tradis, vt patet ex p̃cipio gl & ex lege quã allegat. eodẽ mõ errauit gl. in l. ea. ſ. pro ſoc. In gloſ. in ver. tuam effici. ibi. vñ hic eſt vera vẽditio, melius tñ ſolue, vt no. Dy. in c. p poſſeſſore. de reg. iu. li. 6. quia hic habebat poſſeſſionem tpe venditionis. ibi nõ, & ita ſenſit gl. in ɔrio, licet aliter ſentiat, & male. ĵ. eo. l. creditor. § fi.

§. Item ſi quis merces.

In tex ibi, emptorẽ. nec ob. ſ. ð leg. 2. l. cum pr̃. §. pr̃ plurib. ubi p traditionẽ clauiũ nõ trãſferẽ dñiũ, ſed ſola cuſtodia: qa hic tenebat ex ɔtractu p̃cedẽti, ibi nõ. & uide qð no. Inſti. eo. ti. §. item ſi qs merces. Op. de l. fallus. §. ſi iactũ. ĵ. de fur. Glo. ſoluit. Vide gl. in ver. icertã q̃ ici. ſic ſ. ð reb. dub. ibi §. tutor. Sed hic certificata eſt pſona ab euẽtu. ibi nõ. deficit unus. §. q incipit cũ in ſuo.

LEX X.

Acquiritur

In tex ibi, adire hr̃ditatẽ non põt. Nõ obſ. ĵ. eo. l. pe. quia hic loquiẽ in hr̃ditate, q̃ ẽ implicita multis oneribus. l. Iulianus. ſ. ex qb. cau. maior. l. ſi hr̃ditatẽ, ſ. mãda. no. ſ. ſup. de minorib. l. minorib. in gl. in uer. & ſi iubẽtib. ibi cõſenſus, no. iſtã gl. & rõnẽ diuerſitatis inter iſtã dixi in l. ſeruo ſuito, ſ. ad Tre. & tangitur de hoc per Doc. in l. j. qui admit. ad bo. poſ.

§. De iis autem ſeruis.

In tex. ibi. ex re nr̃a. Ad de l. ſed & ſi qd donet, & l. ad hoc intereſſe. § q̃ſtiones. ſup. de uſufr. In tex. ibi, ptinet. Nõ ob. ĵ. de ſtip. ſer. l. ſi cum duorum. in fi. quia ſolue ut ibi no.

§. Bonæ fidei poſſeſſor.

In tex. ibi, dñs, ẽt directo, ĵ. ð vſuc. l. uſucap. C. de pact. l. traditionib. per uſuſfructus tñ retentionem acquiritur dñium directũ: licet p p̃ſcriptionem nõ, de quo dic ut no. in auth. niſi tricennale, C. de bo. mr̃. & in l. in corruptionẽ, C. de uſufru. & ibi p Cy. Opp. Dy. ɔ iſtũ tex. φ uſufructuarius hẽaẽ p poſſeſſore ut in interdicto vñ ui, ut ĵ. de vi & ui arm. & uti poſſidet. l. fi. Solu. poſſeſſio nãlis, quam hẽt uſufructuarius p non poſſeſſione hr̃ q̃tũ ad uſucapionẽ, ſecus quoad interdictũ, qa ad illud ſufficit poſſeſſio naturalis, quã hẽt uſufructuarius, ut ĵ. titu. l. nãliter, & l. poſſeſſio, & ſic eſt tex. hic expſſus, φ in uſucapione requiritur ciuilis poſſeſſio.

concordat

concordat. Dy. in c. sine possessione. de re iu. l. j. 6. hẽs gl. in l. j. C. de ser. fug. dicã j. ti. j. l. j. § p seruũ q in fuga. Et ex hoc colligit Iac. de Are. cautelam ad q. Quidã iuit vltra mare, dimisit res suas: tu scis, qđ retinet possessionem ciuilẽ, vt j. de acq. pos. l. clã possidere. §. q ad nũdinas si alius itrabit possessionẽ suã an possit ꝓscribere, quia duo nõ psũt hẽre ciuilẽ in totũ, ergo nõ ꝓscribit. ar. C. de acq. pos. l. li cet. ipse tñ rñdet, ꝙ ex lõgitudine tpm inducit obliuio possessio. & ex obliuione inducit amissio ipsius, & sic vr̃ existe aĩo deseren dæ possessionis, arg. j. de vsuc. l. furtum. §. fundum, & ibi no. Quæ rit Ia. de Arc. nũqd vsufructuarius possit vsucapere ipsum ius vsus fructus: ipse dt, ꝙ sic, qa illud ius vr̃ possidere ciuiliter, & naturali ter. gl. no. contrarium quod non possit, inf. de vsuca. l. iusto. §. non mutat, quę gl. est falsa, ut ibi dicam.

LEX XII.

Pupillus In tex. ibi, authoritate, eo, s. casu: ꝙ est clarũ an fa cit meliorẽ ꝯdõnẽ suã, tũc pt eius tutore nõ au torãte. c. qđ ob grãm. de re, iu. l. i. 6. §. nãq; Inst. de autor. tut. & facit ad id quod no. s. de trã. l. cũ hi. §. eã trãsactionẽ. In gl. in ver. ad acq. rẽdũ. ibi, dubiũ, q dã hñt, nõ est dubiũ, & tũc glo. est falsa. hęc tñ gl. pnt hr̃ cõiter reprehendit p Doc. nã gl. & Dy. in d. c. qđ ob gratiã tenent, ꝙ pupillus põt adire hr̃ditatem, de qua constat ipsum hr̃e commodum possessionis, ẽt sine authoritate tutoris. nam hoc est falasũ s̃m eũ, p l. obligari §. j. s. de aut. tu. est ergo rõ ꝙ pupillus nõ posit adire hr̃ditatẽ, q̃ ꝯstat nõ esse soluendo, qa obligaret ere ditorib. ꝯ. re. iu. hãc rõnẽ ponit gl. in l. s̃i minor. su. de acq. hęr. & no. sup. de minor. Tu dicas ꝙ d. gl. & d. § j. obtinent in hr̃ditate opulẽ ta, quę nullum hẽt creditorem: & de hoc cõstat. arg. eorum, q no. sup. de acq. hær. l. si quis mihi bona. §. si seruus fisci.

LEX XIII.

Si procurator. In tex. ibi ꝓcurator, etiã gñalis s̃m gl. Opo. de l. si ego. sup. de neg. gest. Sunt opiniones in gl. sed dic ꝙ ibi nihil acquiritur. vide quod no. j. tit. 2. l. pignor §. fi. In tex. ibi, ignorãtibus, facit quod no. Io. Mona. in c. si tibi absenti de præbend. lib. 6.

LEX XIIII.

Quod in littore. In tex. ibi, nullius, vide qđ no. ĩ gl. ĩ l. j. s̃. e. vbi public. nullo tpe ꝓscribũ tur sicut nec cõia Inst. de rer. di. §. j. cum seq. & l. fi. s̃. de vsuc. s. s̃m Ray. In gl. in ver. vt existimari deat. ibi, l. adeo. Sol. illud ꝯtingit pp donationẽ ꝓsumptã. q colligi ex mala fide impendẽtis, vt ibi no. & in §. locus aũt. Inst. de rer. diui. Vel solu. p ea q̃ dixi in l. adeo, in princ. vel dicas ꝙ ibi res trãsit cũ suo onere de esse. hic de vno esse ad aliud esse, vt dicit Ray. in l. sed si ex meis. §. si meam lanã. j. eo.

LEX XVI.

In agris limitatis. Hoc verbũ limitatũ expõe, vt C. đ of. pto. Afri. l. 2. §. q̃tos aũt. Alle gat. sex ui. a, ꝙ limitata cã limitatũ parit effectũ. sic ĩ l. j. §. si insulã, j. ne qd in flum. publ. Vide ad hũc tex. l. epãle. C. de epis. audi. ꝙ iu risdĩõ delegata non possit prorogari de persona ad personam.

LEX XIX.

Liber homo. In tex. ibi, acqsierit, p renũciationẽ alias pemptionẽ, vel dic ex neg. gest. extra res & opas. l. si tex. ibi, nec vlla ei9 opa. i. sua ꝯtẽplatione ñ sit istitutus. Ia. de Arc. In tex. ibi, dubitasse. i. dubitãdo omisisse s̃m Cyn. cũ lo quamur in hr̃ditate ab ipso sponte adita s̃m verũ intel s̃m, licet se quẽs §. aũt dicat. In tex. ibi, ex necessitate, credẽs se s̃uũ. In tex. ibi, ipse velle. i. spõte sciẽs se liberũ In gl. in ver. nõ acqri. Sic no. in l. fit gitiuus, j. de sol. In ea. gl. ibi. dñs, de quo plene dic, vt ho. i l. in reb. C. de iure do. in gl. in ver. esse, ibi, plene dicam. dic ꝙ nõ dicit, ꝙ co gatur adire: sed Dy. opp. s. ꝙ aditio coacta, non tenet: vt j. circa l. a. legis. Dicas ergo ꝙ spõte adiuit, & tunc compellit restituere p cõ di. sine cã. & sic ista ꝯcordat cum illa. In ea. gl. ibi, vẽditoris: qa s̃m opi. gl. tenet ẽt venditor restituere hr̃ditatẽ emptori. Dicit Dy. ꝙ pp hoc illa hr̃ditas est emptori restituẽda; vt s̃. de ædi. edi. l. cũ aũt. §. fi. & sic nõ est ꝯria: qa nos loquimur de bona fide possessoris: in lege ꝯria loquimur de seruo vendito, quo casu quicquid iuris ac quitu venditor, est emptoris secundum Iac. de Arc.

LEX XX.

Traditio. In gl. ĩ ver. q tradit, ibi l. qđ n̄m Tu dicas, ꝙ ibi dat illud qd hĩ, l; det aliq̃ hr̃: qa habebat đ vsu fructu causali, & dat formalẽ. In ea. gl. ibi. §. j. sed certe ibi fallit: qa qñ alienant, creditor vr̃ alienare, ex quo prima oblĩo ꝓcessit: hinc est ꝙ debitor de euictione tenet, vt j. de diuer. & tẽp. pscri. l. de ac cessionib. & s̃. de distrac pign. l. rescriptũ. §. j. ver. sed quãtũ, & C. đ euic. l. si ob cãm. s̃m Iac. de Rau. Præterea creditor vr̃ vendere tan q̃ ꝓcurator debitoris, ut su. fam. erc. l. si pignoris, & C. si in cau. vẽ. l. j. In e. glos. ibi. l. diuturnum. Sed certe hic ẽt nõ fallit, qa vr̃ ppea plus iuris transferri, q̃ habebat venditor, imo hẽt illud emptor ex psona sua, pp bonam fidem, vt in casu hic allegato facit optime, quod no. j. de re iu. l. aliud. §. absurdum. & l. nemo plus iuris. c. nt, s̃m Dy. & Ia. de Rau. ĩ ea. gl. ibi, §. rursus, ex quo. §. sumpta ẽ auth. malæfidei. C. de præscr. lon. tẽ. Et no. ex ista glos. ꝙ d. auth. malæfi dei, hẽt locum ẽt in vsuc. ꝯcor. glo. C. de procu. l. j. ꝯ. facit quod no gl. in l. iniquissimum. su. de iu. & fac. ign. Dy. vr̃ ipsam alle. p ꝯria. Contrariam opi. tenent Pe. & Gul. in d. auth. malæfidei, licet hoc nõ ꝓposuerit in tex. illius auth, ꝯ istã opi. tenet ẽt Iac. de Bel. in d. §. rursus. h. d. Ia. de Arc. in l. Põponius, j. de acq. pos. in gl. in ver. q tradidit, q̃ incipit, fallit Op. j. pro empto. l. 2. §. si a pupillo, &c. So. ibi erat ius psonale, qđ nõ transit ad emptorem, hic ius reale, qđ ad emptorem transit, vide l. fi. §. fi sup. de ꝯh. emp. Pręstat iste tex arg. quod si Balius, vel administrator Imperij donauit aliquã Ba roniã, quam nõ poterat ꝯcedere, & tractu t tpis factus est Rex, ni hil impedit quin petere possit dictã Baroniã ab eo cui concessit: arg. l. quemadmodũ. §. fi. C. de agri. & cẽsi. lib. 1 2. & l. lex q̃ tuto res. C. de admi. tut. in ꝯriũ facit lex post mortẽ. s̃. de adopt. glo. re mittit, p sol. ad ea, q̃ no. j. de vsuc. l. nunq̃. & vide l. si quis alienam, sup. de act. emp. in tex. ibi, & si forte, & c. iste tex. ꝓbat ar. s̃m Gui. de Suz. Quod si bannitus nõ põt agere ex forma statuti, & cessit actiones suas alij, ꝙ nec ille potent agere, vt j. de re. iu. l. nemo pl9, in ꝯrium facit qđ statutũ prohibitorium ꝓhibet tñ agere banni tos: ergo prohibitio non extẽdit ad hñtẽ cãm ab eo, qa restringẽ dũ, vt sup. de lib. & posth. l. cum qdã, ipse tenet ꝯ, qa, vt dixi in l. vt gradatum, §. sed si le. j. de mun. & hon. Vlt. allegat iste tex. ꝙ qua litas declarat & limitat suum subiectũ. Itẽ ꝙ sunt subiecta, qualia eorum prædicata demonstrant, vt C. fam. erc. l. quoties.

§. Si ego. In ver. & p hãc, ibi, s̃m quosdã, hoc s̃m Martin. Et dñt qdã ĩtellexisse Mar. ꝙ p possessionẽ, q̃ est res inaĩata acqrĩ dñiũ. Illud tñ placet qđ acqrat p ꝓcuratorẽ. Vñ dt Ia. de Arc ꝙ p ꝓcuratorẽ acqrat possessio: postea ea mediante acquirat dñiũ, tñ istud est falsũ in p no. C q quas pso. nob. acq. l. i. & sic aut loqr̃ de acqsitione faciẽda ex traditione p vsucaponẽ, vel præscriptionẽ, & tunc nõ posset fieri sine possessione. l. si is q. j. de vsuc. aut de acquisitione facienda per traditionem factam a dño: & tunc dominium põt sine vsucapione quæri, l. si fundum, sup. de fun. dotali, facit j. eo. l. homo liber. §. fi.

LEX XXI.

Si seruus. In tex. ibi, nec meam, quia si est bonæfidei pos sessor qñ emit sua opera, & hoc casu cui sit acq rendum dic possessori, vt j. eo. l. qui bona fide, circa prin. ita intel ligatur iste tex. licet aliter innuat in §. si rẽ, hac lege. In glo. in ver. fiet tua, ibi, & l. seq. dic vt dixi in l. qua ratione. sup. eo.

LEX XXII.

Nemo seruũ. In gl. ĩ ver. per hũc. Not. ex ista gl. duo. primo, ꝙ qs pt acqrere per seruum pos sessionẽ, tanq̃ p procuratorẽ. Itẽ ꝙ seruus põt esse ꝓcurator ad ne gotia, de quo dic, vt dixi, sup. de manum. vind. l. collectaneus, & Inst. quib. ex cau. manumit. non licet, §. ea lege.

LEX XXIII.

Qui bona fide. Intellige hoc quod reqrat sp bõa fi des in possessione, arg. j. de stiplone seruorũ. l. si seruus ex testõ s̃m Dy. & Insti. p quas pso. nob. acq. in prin. in gl. sup ver. bona fide, & põt esse rõ: qa ĩ hñtib. symbolũ ta citior est transit9, l. ĩ rẽ actio. § itẽ qcũq;. sup. de rei vẽ. itẽ qa multũ li bertati fauet, l. gñalr, §. si qs seruo, sup. de fideic. li. In gl. in ver. non põt, ibi, bonæfidei possessori, vel dic ex re, nõ extra rẽ ipsius possi dẽtis, vel ex re ipsius possessoris: vt est exẽplũ si iste hõ liber de pecu nia ad se ptinenti stipularetur aliqd, ad eũ ptinet, vt j. de stip. ser. l. li ber hõ. s̃m Iac. de Arc. Quæro qualr̃ opa istius hois libi, vel serui censetur esse ex re possessoris? Dic ꝙ pp alimenta q̃ ab eo recipit, vt sup. de vsufru. leg. l. sicuti. & sup. commo. in reb. §. possunt.

§. Si quis bona fide duob. In glo. in ver. sed singulis, sc; dñis. l. fi. ib. serui in cõione, & licet ex re vnius acqrat seruus, tñ oĩbus dñis q̃rit cõuer. in ea. gl. ibi, sed ꝓcipit, legas tñ cũ ꝓcedenti: & ex ponas, i. in aliã partẽ accipit: qa gl. vtit hoc vocabulo, j. eo. l. p ser uum in fi. vel verius ille ex cui9 re fcã ẽ stiplõ ꝑcipit ab alijs dñis p iudiciũ cõi diuidũdo illud qđ est q̃situ ex re sua, vt no. j. e. d. l. per seruũ. §. j. in gl. sup ver. ptinebit. in ea. gl. ibi, fructuarijs hñtib. v sumfructũ in vno seruo: qa eis q̃rit vt possessorib. in ea. gl. ibi, pri mũ. s. possessorib. in ea. gl. ibi. s̃m, s. dñ. s. in ea glo. ibi, tertium, i. de fructuarijs. in gl. in ver. insolidum, in fi. & istud verũ nõ inspecto exitu ac effectu: vt no. hic. in gl. c. j. ĩ fi. gl. nõ firmat pedes de hoc tñ quãtũ acquiritur hoc casu, dic vt no. j. de stipu. seruo. l. li ex te.

LEX XXIIII.

In omnib. In gl. in ver. ex ꝯre meo. q̃ ici. in sp̃ẽ. ibi, vel la re, vide mãm in l. adeo. §. cũ quis, s̃. eo. s̃m Dy.

LEX XXVI.

Sed si ex meis. In gl. j. ibi, vt. s̃. vide s̃. e. l. Titi9. in gl. ĩ ver. laneũ corpus. ibi. §. si ꝓcula. Solu. ibi pseuerat voluntas, quæ facit scriptum in testes validum: vt l. si mihi & tibi. §. fi. sup. de leg. j. vel solue, vt no. in d. §. si Procula.

§. Proculus. In text. ibi, nos vti. no. ꝙ minor pars cedit maiori, concordat. l. in rem. §. itẽ quęcun que sup. de rei ven. in gl. in ver. cedit, vide quod no. Dy. in c. semel Deo dicatum. de reg. iu. lib. 6.

§. Si meã lanã. In gl. fi. Sol. vt ibi, non continet con siderata voluntate ipsius testatoris, & ipsius interpretationis, hic casus nõ mutat dñium. No. ex isto §. accidens nõ mutat subiectũ s̃m Iac. de Arc. in ꝯriũ facit c. cum Marthæ §. præterea, ext. de celeb. mis. vbi consensit ibi accidens.

LEX

LEX XXVII.

Quicquid in facto.

§. Vbi. In tex.ibi,dñs, qa sp̄ ē non est reducibilis ad priorem mãm. In gl in ver.cũ partes.ibi,casib. qñ.f. vna pars ē maior, vel qñ est prior alteta. In glo. in ver. ꝓportione. Not.ex ista gl.ꝙ bona fide faciens aliqd in re aliena, hẽt solã exceptionẽ, & nõ actionẽ,ↄ̄ no.in § lr̃æ. Inst.e. Opi.huius gl.tenet Mart.per l.si in arena.s. de ↄd.ind.& l.in hoc iudicio,s̃.cõi diui.& ad l.in rem.§. item q̃cũq;.de rei vẽ.rñdet ꝙ ibi nõ interuenit fcm̃ meũ:hic sic ial na th gl.p id quod dixi p la.de Are.in l.qua rõne.§. lr̃æ,s̃. e. qa bonæ fidei possessor possidẽs nullam hẽt actionem:qa ꝓuidet sibi alijs remedijs puta exceptione. Si vero ipse non possidebat, tunc lex dat sibi remediũ actionis,sicut habes in l.j.§.si debitor, su. vt in
1 posse.facit quod no.Inst.de adop.§.cum autem impubes.

LEX XXVIII.

Si supra tuum parietem.

In gl. in ver. ꝓpriũ, ibi,sustẽtat pariete. Ista gl.ē corrupta,dẽbat.n.dicere sustẽtat paries ĩter eos, facit hæc lex in ar.ad illud statutũ,quo cauet ꝙ si qs vẽdit domũ,vicini ꝓximi pñt reuocare vẽditionẽ vsq; ad annũ,ꝙ si hẽs duos vicinos, qdlibet possit retrahere tm̃ q̃tũ domũ suã ↄiungit domus vẽdita,'ergo,&c.hĩc ꝓstat ar.ꝙ si vẽdo possessiones quas hẽo in castro,'ꝙ nõ videor vẽdere iurisdõnẽ. Ad hoc ẽt facit c.j.ĩ ti de ca. q cu. ven.in feu. In ↄ̃riũ facit l.traditor,ver.&forte,s̃ e.l.traditio,§.j.de act.ẽm. & l.testatrix s̃.si ser.ven. In ↄ̃riũ l.sæpe.§ Cato.& §.ꝓdia.su. de fun. instr. Et in ista q. Dy.distinguit. ꝙ aut iurisdõ mihi cõpetebat rõe rei.aut rõne psonæ. Si rõne rei,videor vẽdidisse ẽt iurisdõnẽ,idẽ in legatis,si vero rõne psonæ,tũc nõ videor iurisdõnẽ vendidisse. ad ꝙ facit l.ædes,s̃. de ser.vrb.ꝓd.& l.pr̃.s̃.de ser.le.fm Dyn. Quid aũt ĩ casu dubio:ꝙ aut hẽt iurisdõnẽ domus sine,& tũc trãsit.ar C.vbi & apud quẽ,l.vlt.& s̃.de off.ꝓse.vrb.l.j.§.j.a iure alicuius & tũc legẽ ar.c.j.de cap.q cur.ven.in feu.& c.j.si de feu.defun.cõtrouer. sit.

LEX XXIX.

1 *Castro vendito, an videatur vendita iurisdictio.*

a b **Inter eos,** a cũ l.seq.ergo q̃dã Baro vẽdidit b castrũ,†an vi
1 leat vẽdidisse iurisdõnem,casus vr̃ ꝙ nõ hic In ↄ̃riũ.l.traditio,s̃.c. Sol.Dic,aut iurisdõ ↄpetit psonæ,& tũc nõ trãsit,qa iura psonalia,&c.vt l.j.§.si hẽs.sup.ad Tre.& l pomũ de fun. & l.pr̃.s̃.de ser.leg. Vel ↄpetit loco,& trãsit d l.iradõ In dubio, loco vr̃ cohærere.l.j.§.cũ vrbẽ.s̃.de off.pr̃.vrb.& l.pupillus,§ territorium,j̃.de ver.sig.l.q̃sitũ,de fun.lim.l.s.t.t.& c.j.de ca.qui cu.vẽ.

ADDITIONES.

a Barb.Inter eos. Vide quæ plene dixi in c. Rodulphus,de resc.ri.
Menoch.Boer.cõs.50.nu.11.12.Mod.Paris.in cõsue.Paris.tit.j.§.j.gl.5 n.46.47.
Pontanus in consuet.Blesen.pag.176.vol.2.
b Ale,Vẽdidit Baro,q. vẽdidit castrũ,an videat,vendidisse iurisdõnẽ. Adde q̃ dixi ĩ l.illicitas,§.q. vniuersitas,s̃.de of.pñ.& q̃ dixi post Bar.in l.j. de iuris.om.iud. Et an videant vẽditi vasalli,dixi in l.cũ h.de reb.dub.latius p Bar.ꝓ cõs. suo,ꝙ incĩ. Quæri an iurisd. õ p lo. Andã addi.Spe.in rub.de iur.om.iud.& ꝙ iurisd non veniat appertum,vel honore,sed sit q̃dã qualitas territorij,tenet Bal.in l.data opera,C.q acc.Sed qd si dixit,uendo cũ orb.iurid.an ueniat iurisd. & ius percipiendi pallagiũ,vide Bal.in l.a ꝓcu.C.mãda.Et adde Bar.in l.si qñ,C.de bo.vac. li.2.Bal.in l.pe C.de cõd.iser.Adde q d sit vẽditũ, si vendit castrũ cũ ptinentijs Bal.cõs.466.j li & vendito castro cũ ptinentijs,saluo mero,& misto ĩpeno, q̃d sit venditũ,p Old.cõs.x.Et qd si dictũ sit cũ oib.iurib.angarijs,& pangarijs, p Ro. cõs.271 Et an si princeps donat ecclæ castrũ, videat donare merũ & mistũ ĩperiũ,p Old cõs.252.Et an alienata ciuitate, videat̃ alienatũ territoriũ vide Bald. cõs.482.4.li.Et ad materiã ultra hæc all vide Bal.in c.j.de ca.q cur.vend.& ĩ c.j.§. ex ca.de lege. Cort.Mar.Soc.ĩ c.conquestus.de fo.cõp.Cap. in tract. de ser.rust. ꝓd.in c.de mari.Bal Ang & Nic.de Nea.in l.2.C.de bo.uac.li.2.Et adde ꝙ uẽdito castro,nõ intelligunt vendita uasalli.Ita Bal.i l.j.tollõ,C.ad l.Fal.nisi ex ꝑte di cat.vt c.gñali.i fi.si de feudo fuerit controuer.& ẽt adde,ꝙ concesso castro,intelligit concessum ius patronatus in eo existẽs.Ita Ino.in c.ex literis,in ver.excepto, de iu.patr.Bal.in l.si.C.de edi.diui Adri.tol.& in sua marga.in uerbo,castrum. Adde ꝙ ẽt ueniunt iussa in castro existentia,ad castri defensionem Ita Bal.in c. j.§.si quis ex manso.de contro.inuesti Et vide Bal.in l.fi.de conſti.prin.

LEX XXX.

Ergo si insula § Alluuio.

In tex ibi,surgunt Adde q no.s̃. de vsusr.l.vel inutili. In gl in ver.Cẽsũ No.ex ista gl.ꝙ ignorãte dño aliqs trãsfert dñiũ.Itẽ no.ꝙ iudexpotest dare vni ꝑ alten auferri,& hoc est verũ in actione psonali.In rei vẽdicatio. vero nõ trãsferunt dñium p sniam,facit l.statuliber a cæteris.§.Quintus Mutius,sup. de statuliberis.

LEX XXXI.

1 *Inuenire dicitur proprie, qui rem apprehendit.*

a **Nunquam nuda.** a In tex.ibi,nuda.Idẽ si ex cã ĩhabili ad dñium trãsferendũ, puta depositi.Op.gl.in ver.iusta cã,de toto tit.de ↄd indeb. Solu.non trãffert sine cã vera, vel putatiua.Idẽ dico in stipulõne, le. 2.§.circa, j̃.de doli exce.In ea gl.ibi,p stipulõnem.Ista gl.sentit ꝙ stipulo ex cã donationis interposita,valet,licet q̃dã gl.sentiat ↄ̃riũ in l. verum §.si serno,s.ꝓ socio,q̃ est falsã,p l.si qs argẽtũ.C.de don.In ea.gl. ibi.l.Nuda. intelligas ergo istam l. qñ fit traditio ex cã inhabili ad transferendũ dñium,p l.q̃cunq;.§.j.s̃.de publ.in rẽ act.tene menti istam gl.In glo.in ver.q inuenerit,ibi,nõ occuparent.dic,imo est necessaria occupatio,vt j̃.tit.j.l.3.§. Neratius,in fi. Nec ob.iste tex.
1 † qa inuenire ꝓprie est ꝑ apprehensionem,l.si Barbatorum, C.d fidejussor.Iac.de Are.& no.per Cy.in l.licet,C.de ac.poss.

ADDITIO.

a Nunquam nuda. De intellectu huius l.uide per Doc.in l. traditionib. C. de pact, adde ꝙ in possessione non est i.dem,vt no.Bar.in l.quod meo,in prin.in l.iii.j.

LEX XXXII.

Etiam inuiti.

In gl.ibi,finaliter. Nã hic inuitus finaliter nõ retinebat,& sic effectualr, & finaliter non vr̃ sibi acquiri,fm Dy. In ea gl.ibi,l.si quis seruum, idem in filio,vt C.de bo.quæ lib.l.cum non solum,in prin.

LEX XXXIIII.

Hæreditas.

In tex.ibi,psonã. Nec ob.j̃. de noua.l.non in fi.dixi,ibi,& rõnẽ ponit gl Inst.de hær.inst.§. si seruus alienus,quod no.& vide ꝙ dixi in l.si Titio,s̃. de leg. 2.

LEX XXXV.

Si procurator.

In tex.ibi,ꝓcurator.gñalis,f.secus si hẽt mãdatũ spãle,qa tũc hr̃et locũ, l.seruũ Titij,s̃.mãdati,fm Dy.in tex.ibi, dñiũ. secus vbi esset in possessione fm Inn.in c.j.ext.de postu.prælato in gl.fi.an fi. tex. ibi,amittit. Nec ob.s̃.de manumiss.l.si pr̃.§.1.qa illud fauore libertatis. In glo. in ver. amittit,ibi,pro patre. Sol.ibi expedit numerari,iõ tenet ex numeratione,hic nõ est translatio dñij, vel dicas ꝙ ibi est ꝓcurator spãlis,hic gñalis,hæc th sol gl.non procedit,nã ibi dñium non transferẽ,vt hic,iñ repellit ꝓcurator in rẽ suã,p exceptionem,quia tenet de euictione,in d.l.seruũ Titij. Sed si hoc est verũ,ꝙ repellatur a iudicando,ergo amittit rẽ suã,ꝙ est ↄ̃ legẽ istã,qa dicit Dyn. ꝙ aut ꝓcurator hẽt spãle mãdatũ ad vẽdẽdũ rẽ in qua erat,& hẽt locũ d l.seruũ Titij,aut hẽt gñale mãdatũ ad administrationẽ, & non vr̃ sibi mãdatum,vt vẽdat rem suam. Nec ob ꝙ d̃t,quem de euictione tenet actio,&c. qa hic non tenet ↄ̃ctus ipso iure,vñ non competit euictio,qa si nõ valet expressum , nec tacitum ad illud.

LEX XXXVI.

1 *Error, q hẽt ĩpedire cõsẽsũ volẽtis trãsferre dñiũ, impedit illius acqsitionẽ.*

Cum in corpus.

Hic esset tractãda mã l.eius q in ꝓuincia,s̃.si cer.pe.& l.j s̃.de of. pr. Cæsar. Qñ error hẽt impedire trãslationẽ dñij, & ego dabã rñam
1 ꝙ†qñ talis est error,q hẽt nõ ĩpedire ↄsensũ eius , q vult trãsferre dñiũ,nõ trasfert:secus si nõ impedit. In fi.glo. Circa hoc Dy.d̃t ꝙ aut ↄsentiũt in eadẽ cã,& est planũ ꝙ trãsferẽ dñium , aut discordãt,& tũc aut vtraq; cã est habilis ad dñiũ trãsferẽdũ,& subdistingue,qa aut vtraq; ↄtinet verũ debitũ, aut altera tñ,aut neutra. Primo casu transit in eã cãm in qua est debitum,in scdo casu nõ transit. Qñ autem altera tñ est apta transferre dñium, tunc non transit etiam post consumptionem,vt detur executio.

LEX XXXVII.

Per seruum.

In tex.ibi,datus,f.traditus:alias nõ trãsiret possessio in creditorẽ,ar.sup.de do.l. vlt.§. Lucius,fm rõnẽ ibi positã. In tex.ibi,possessio , q. d. nec dñiũ,nec proprietas dr̃,nec obl.o,nec actio.In gl.in ver possessio. ibi, securus. Et hoc est verũ ↄsiderando possessiones tñ, fr, secus si regratur,ꝙ sit amissa ꝓprietas,vel quasi.nã tũc creditor non vr̃ possidere,l.scĩẽdũ,§. creditor,s̃.q satis.cog.& l.cũ notissimi, §. 1. C.de pscr. 40.ann.In tex.ibi,donauit, supple,& tradidit. secus si solũ ꝓmisit, & sic nõ obst.l. proinde,§.j.de stipu.seruo. Itẽ no.ꝙ pecunia , q̃ est redacta ex cã furtiua,&c.sic est, j̃ de fur.l.q seruũ In gl in ver.pro portione,ibi. Solu.vt ibi,qa ille q donauit illam partem, si quærat locus,ꝓ illa parte q̃sitũ dño:& ista ↄcord.cum illa. In gl. in ver. manere vellet,ibi,dubitabilis,qa proprietas est omnium dñorum.

LEX XXXVIII.

1 *Volens facere molendinum in flumine publico, non potest immittere tignum in ripa publica, nisi requisito eo qui habet fundum ibi prope.*

Martius fundũ.

No.casũ q nõ ĩuenit alibi in corpore iuris. In tex.ibi,fieret,quoad ꝓpriet. & in hoc differt a via q̃ nõ efficit Martij quoad proprietatem, sed
1 remanet publica. Induco ad q̃õnem, volo facere molendinũ † in flumine publico,an possũ tignum immittere in ripa viæ publicæ? Et determino ꝙ ñ possũ,nisi reqsito eo,q hẽt ꝓpe viã fundũ,ar.huius l.& ꝓ hac gl.in § riparũ. Inst.e. In gl.in ver. Martius.ibi,innoiat' ager. In gl.in ver.fundũ,ĩ fi.dic, vt ibi dixi. Quæri hic Iac.de Ra. qd in arborib.natis in via publica,an sint publicæ,vel habẽtiũ prædia vicina? ipse tenet ꝙ sint publica,ar. j̃.eo.l.pe.§ fi. & hoc dr̃ hic. Gl.vr̃ sentire ↄ̃riũ,qa illud ꝙ est natũ in via publica , est vicinorũ: fm vnã expõnẽ, vr̃ dicere quoad vsum & quoad ꝓprietatẽ , scd̃m aliam expõnem vr̃ dicere ꝙ sint vicinorũ quoad ꝓprietatem, sed quoad vsũ sint cões Ad hũc tex.põt rñderi ꝙ ibi loqr in via, hic ĩ eo ꝙ est natũ in via publica:nec ob.l.adeo,§.cũ in suo,sup. eod qa quicqd plãtat,&c qa illud nõ hẽt locum in loco publico, vt patet in domo ędificata in littore, j̃.eo.l.quod in littore.

LEX XXXIX.

Etiã furtiuus.

In gl.in ver.emptori, in fi. & sic hæc gl. dicit,ꝙ spãle sit in marito, & vxore . qd q̃uncunq; hẽant bonã fidẽ,ꝙ nõ q̃rat ex re sua,& ex opa sibi donatũ. Cõtrariũ & melius t3 gl.in l.si fructus,C. de do.inter virum, & vxo.quam teneat in d.l.si vxor filio.sup.de do.inter vir. & vxo.

LEX XL.

1 *Fructus ut acquirantur, quæ possessio requiratur.*

Quæsi-

Quæsitum est. In tex.ibi, qa, inducit sic ad pbandũ p̃dicta. In tex.ibi, etenim, ꝯcludit ex p̃ mulis. In gl. in ver. suos nõ facit ibi. §. diuina. in dicas ꝙ ibi quoad vsucapionem, hic quo ad acqsitionem, vt patet j.e.l. bonæfidei. §. j.
1 Quęro, † q̃ possessio reqrat̃ ad acqsitionẽ fructuum? Gl. in ver. cõsumptos, tenet, ꝙ vtraq; reqrat̃, dicam in l. 3. §. ex ꝯtrio, j. de acqui. pos. Cy. tangit in l. certũ, C. de rei ven. signa ergo istã gl. In ea glos. ibi, hæc rtã, quia nunc ꝯpparat̃ acqsitio, q̃ fit ex re, acqsitioni, q̃ fit ex opera. In ea gl. ibi, §. fi. & l. seq. s. ꝯiungendo simul. vbi si seruus vẽditoris tradat p̃cario, nõ acqrit̃ emptori ex eius opa, alias secus in re tradita p̃cario emptori, qa acqrit̃ sibi id ꝙ percipit̃ ex fructu. In ea gl. ibi, verum hic, &c. alia est fallentia, q̃ no. in ea gl. ibi, & nãr. In ea gl. ibi, verum hic, &c. alia est fallentia ... lem, vel dicere potes, ꝙ hic hẽt possessionẽ iure suo, ibi, iure alieno scd̃m dñm meũ. No. ex ista gl. ꝙ in acqsitione fructuum, requitur ꝙ possideat ciuilr & nãlr. Contrarium tenet gl. in l. 3. §. ex cõtrario, j. ut. j. s. ꝙ solũ ius ciuile sufficiat, & eius opi. tenẽt Pe. & Ia. l. certum, C. de rei vend. Dic vt ibi per Doc. in l. qui sit, in prin. s. de vsur. In gl. in ver. acqrat̃, ibi, propositionũ, scd̃m Dialecticos dñt p̃dicamenta, at p̃dicamentum dr̃ de subiecto, vt iste est hõ, sed si eõiungunt̃ duæ ꝑpositiones, dr̃ propositio hypothetica, siue coniunganiur per copulatiuam, vt est in casu l. nostræ, siue ꝯiungãtur per condõnalem, ut est in casu proposito. Et dicitur hypothetica, ab. hypos, quod est sub, quia vna alteri supponitur.

LEX XLI.

1 *Lex quando simpliciter dat actionem, ex ea datur actio, & exceptio.*

Statuas in ciuitate. a † Allegat̃ hæc lex ad hoc qđ ex le. simplr facta, & quæ prouidet alicui simplr, dat̃ actio & exceptio, & eam alle. gl. in ver. custodiantur, in auth. sacra puberum, C. si aduers. vend. & in le. cũ de nono, C. de leg. Et alleg. Dy. ꝙ si pubes iurauit sponte non venturum ꝯ᷑ venditionem. & velit postea vendicare, ꝙ exceptione poterit repelli, & si non tradidit, ꝙ poterit compelli per actionem ex empto ad rem tradendam ad huc alleg. gl & Doct. in d. auth. sacramenta puberum.

ADDITIO.

a Statuas in ciuitate. Vide Bar in l. iurisgentium, §. pretor. ait sup. de pact.

LEX XLII.

Substitutio. Ponit hoc in substõne fideicommissaria, q̃ antequam purificet̃, nõn transmittit̃ ad hæredes, vt ll. ad Treb. l. hr̃des mei. §. j. & l. unica, §. in nouissimo, C. de cad. toll. Et ꝙ ista appellet̃ substõ, habes, C. de fideicommiss. l. eam q̃ & su. ad Treb. l. cogi. §. idem Meuius, de quo tñ dic, vt dixi sup. de leg. j. l. eum filiofam. In directa autem substõne, hęc lex de plano procedit, qa illa non transmittit̃, vt sup. de suis & legi. hære. l. si ex plurib. scd̃m Iac. de Are. In gl. ver. substitutio, ibi, sub ꝯdõne est. n. cõdõnalis institutio, vt sup. ad leg. Falci. l. in ratione. §. quod vulgo. In ea gl. ibi, in istis, s. in hæreditate, & legato, hoc tamen fallit in legato facto filijs secundum gl. in l. si cui, j. de act. & ob, quę tamen est falsa, vt ibi dicam. Vide de hoc plura in l. q in aliena, su. de acqui. hær.

LEX XLIII.

Seruus, qui bona fide.

§. Incorporales In tex. ibi, vsucapionem. hẽ nõ põt ẽe furtum cõmuni, l. j. in fi. j. de fur. & ibi no. facit quod no. per Archi. in c. præsentium, de testib. li. 6. De materia huius l. plene dixi in l. j. de acq. pos.

§ Cum seruus, In gl. in ver. soluerit, in fi. Et de hoc n̄ est dubiũ, nã si p̃tiũ non esset solutũ, vel fides habita de pretio, nec emptio, nec res eius esset.

LEX XLIIII.

Pomponius tractat. In tex. ibi, feris, p ꝙ designatur eorũ esse quorũ fuerãt si in suã libertatẽ ꝑuenirant. In tex. ibi, reddit, facit ad id quod not. glo. in l. item si quis, su. de alien. iud. mutan. cau. fac. In text. ibi, ad exhibendum. At actio ad exhibendum, & rei vendicatio non intentantur in eodem libello, de hoc tetigi, j. de priua. delic. l. j. in fi. in gl. in uer. uidetur. ista est uera opinio.

LEX XLV.

Cõmunis seruus. In gl. in uer. percipere põt ibi, §. j. quæ est ꝯ, sed dicas, ꝙ hic resp̃icit initium, ibi finalem exitum, ut aperte dicit tex.

LEX XLVI.

Non est nouum. In tex. ibi, p̃stat, secus si esset nonũ qa si uẽderet, tũc non transferret dñium pignorum, ut C. de hæt uel act. uen. l. pe. & su. de pign. act. l. si creditor, & j. quæ in frau. cre. l. debitor, scd̃m dñm meũ. In gl. in uer. causam dñij præstat, in fi. melius tñ dic ut no. in d. l. qui prædium, alle. in ea, ꝙ illud habet locum, nisi esset nãlis apud creditorem, alias secus, scd̃m Dy. Quæro, nunquid creditor possit hẽre fidem de pretio? Vr̃ ꝙ sic, per l. eleganter, §. si vendiderit, su. de pig. act. ille casus est bene no. per glo.

LEX XLVII.

Fructuario. In tex. ibi, non potest per seruum, sin quo habet usumfructum.

LEX XLVIII.

Bonæ fidei emptor. In tex. ibi, loco, uide gl. In l. fructus, su. de usu. & ꝙ ibi dixi, & l. si mora, su. sol. ma. In tex. ibi, interest, ad hoc ut faciã fructus meos. In tex. ibi, in ꝯtrium, & in oĩb. istis eosdẽ fructus meos facio. In tex. ibi, capio. Nec obs. l. Põponius, su. c. qa hic hẽbat iustã cãm possidendi, ibi nõ, scd̃m Gul. in l. item si res, in prin. su. de alie. iud. mut. ca. fac. In tex. ibi, possessor, in effectu, sed cẽset bonæfidei possessor, ut dicã in gl. In tex. ibi, capiat, an aũt sit idẽ in incorporalib. uide l. j. §. 1. j. de itin. actuq; pri. scd̃m dñm meũ. In tex. ibi, ad factũ, i. ad nãlem æqtatẽ, ita exponit̃ uerbũ factũ, in l. legatũ, su. de cap. diminu. & su. de pec. l. seruus. nã nãli æqtate interim fructus suos facit ex eo quod hẽt bonam fidem, q̃ æquitas cessat superueniente rei alienæ sciẽ. scd̃m Ia. de Are. In gl. in uer. oẽs, ibi, nãles, ut sup. de usuf. l. fructus. In gl. in uer. pęnę est, in fi. dẽt alle. l. & ex diuerso, eo. tit. de rei uend. & l. initia rerum, C. de acq. poss. In gl. in uer. pupilli. ibi, solu. ut ibi, qa incipit ꝯ p̃decessorem, & sunt impleta ꝯ pupillũ nõ natũ, & uide q̃ scripsi in l. magis puto, §. pupillus, su. de reb. eo. In gl. in uer. possideat ibi facit gl. no. qđ bona fide possidere uel mala, est fci, gl. no. ꝯtriũ, in l. mala fide, C. de ꝯd. ex le. Ista est uerior, In e. gl. in fi. Vel dic a prin. facit suos, sed tenet̃ restituere ęstimationẽ ẽt si essent ꝯsumpti, hãc op. tenet gl. in l. & ex diuerso, su. de rei uẽ.

LEX LXIX.

1 *Datum simpliciter a patre filio, in dubio uidetur in peculium datum.*

Quod fructuarius. Si pr̃ dat filio simplr̃ i dubio ur̃ dare, ut hẽat i pec. ar. huius legis, & casus ur̃ in l. fi. su. de pec. le. dixi in l. si donat. C. de colla.

LEX L.

Quamuis quod in litore. In text. ibi incõmodo. Si aliqs dicebat me facere opus cũ suo incõmodo, ego adiui p̃tore, q cognouit, & ꝑnũciauit ꝯtriũ, scd̃m dñm meũ: imo hic mutat casũ, qñ fiebat ad aliorũ incõmodũ. No. ex hac lege, ꝙ qs dẽt uti re sua absq; incõmodo alterius, & sic præstat arg. ad qõ. de facto qđ socius dẽt uti hospitio absq; incommodo aliorũ, & sic non dẽt ducere meretrices, & est gl. in l. non aliter, sup. de usu, & habitat.

LEX LI.

Transfugam. In tex. ibi, res. An hoc ꝓcedat i reb. immobilib. dixi su. eo. in l. nãlem, §. item q̃ ex hostibus per Iac. de Are. & no. in l. diuus, j. de iure fisci.

LEX LII.

a **Rem in bonis.** Op. de l. j. su. de usufr. leg. Sol. dicit glo. qđ q̃dã dñr esse in bonis, q̃dã ext. bona, quædam nec in bonis, nec extra bona, h. d. gl. tene menti.

ADDITIO.

a Ale. Quædam dñr. Quæ dr̃a sit inter illa uerba, in bonis, uel ex bonis, seu de bonis, uide tex. notab. in l. 2. §. in hac actione, inf. ui bono. rap. & Insti. eo. tit. §. sine in hac actione, & quod no. Bar. in l. j. ad fi. C. quo. bon. & dum dr̃ ꝙ illa res dicitur in bonis nostris, ad quam habemus actionem, facit ad qõ. Bar. in l. Gallus, §. uidendum, sup. de lib. & posth.

LEX LIII.

Ea quæ Videquod no. Pet. in l. j. C. per quas person. nobis acquiritur.

LEX LIV.

Homo liber. In tex. ibi, hr̃ditatẽ, in qua, s. nos sumus institnti. In tex. ibi, acqret, sed tenet̃ restituere possessori, ꝯdõne sine cã, ut sup. e. l. liber bõ, & j. de stip. ser. l. pe. In gl. in uer. hõ liber, ibi, ab alio differt ab eo, q bona fide possidetur. In uer. sciens, ibi, §. sed licet. melius facit su. de acq. hær. l. aditio scd̃m dñm meũ i d. l. aditio, §. fi. In ea. gl. ibi, sine cã, sed hoc est falsum si deficiat cã, q si nõ adiuit uolẽs, sed coactus nulli qrit, scd̃m Dy. in fi. huius gl. In ea gl. ibi, neutri, nã mihi nõ acqrit̃, cũ mea cõteplatione nõ est institutus, nec sibi acqrit̃, qa noluit sibi, sed mihi acqrere. sed ibi dt̃ hoc esse uerũ si adest uolũtas sibi acqrendi, q̃ hic nõ interuenit, & sic qđ uoluit mihi acqrere sibi nõ qrit scd̃m Dy. qa nõ põt. In ea. gl. ibi, nolẽs, & sic sciẽs ꝯdõnẽ suã. In ea. gl. ibi, ignarus, qđ intellige si adeat sponte, uel coacte, seu ex necessitate seruili, puta p iussũ nõ põt sibi acqrere. In glo. in uer. nã si iussu, & põt circa hoc sic distingui, ut distinguit̃ i sim̃. l. ex semisse, su. de acq. hær. scd̃m Dy. ꝯcordat gl. Inst. per quas pers. no. acqrit̃, §. ideoque.

§. Quicquid. Iste tex. allegat p Dy. ꝙ si monachus exiuit monasteriũ & intrauit aliud, & aliqd acqsiuit, an possit primũ a scd̃o repetere: ipse dicit, ꝙ aut acqsiuit de bonis scd̃i, & sic nõ põt, aut acqsiuit de bonis primi monasterij, & põt. In dubio aũt p̃sumit̃ ꝙ hẽat illud ex bonis scd̃i monasterij. ar. l. quintus, su. de do. inter uir. & ux. Si uero acqsiuit aliquid ex opis suis, tunc dẽt hr̃e primum monasteriũ partẽ, ar. l. p seruũ, in prin. su. de usu, & habitat, & in Auth. de monach. Et hẽs æqualẽ ꝯonem, qdam hẽbat filios, intrauit monasterium, nunqd filij poterunt testari? Vr̃ qđ non: qa sunt in ptãte, ut su. de test. le. q in ptãte cũ seq. In ꝯtriũ facit iste tex. certum est. n. ꝙ Abbas habet in ptãte monachũ, ut in Auth. de monach. §. cogitandũ, ergo monachus alios in ptãte hr̃e nõ põt, hic, & j. ad le. Iul. de adul. sic eueniet, & habes gl. ordinaria in l. si ex eã, §. Papinianus, sup. de minori, & hẽs per Gul. in Spe. de sta. monacho, facit præterea ista lex ad quæstio-
no-

no.pet Gul.de Cu.in l.qa vxores,§.de adop.ꝙ monachus non pos
sit alium adoptare,dixi Insti.per quas perso.nob.acquir.§.ideoq;.

LEX LV.

1 *Occidēs bannitū captū ĩ manu familiæ,q impune poterat occidi, an puniat.*

2 In laqueū Quod in laqueū m cū incidit nō est meū,nisi
nāliter capiat,h.d.Inducitᵃ † in arg.ad qō.sta
x tuto b cauet, ꝙ exbānitus pōt impune offendi, vel occidi, dū fuit
b captus a familia.qdā suus inimicus interfecit eū,an puniat.& Dy.
ponit hic.Iac de Are.disputauit,& determinauit,ꝙ nō,p l.3.,in fi.
j.ad l Corn.de sic. vbi hostes nō debent occidi, sed post captionē
debēt seruari,vt l.libertas,in fi.§.d sta.ho. Sed ꝯ istā determinatio
nē dt Dy.facit ista l.& l.nālē.§.illud,§.e.Fꝯ tenet,ꝙ nō pt occidi i-
pune,& dt,fateor ꝙ tenetur nō lege Cor.de sic.sed alia ꝯstōne,l.
carceri,& l.fi.j.de cust.reo.& punit tanq̃ in carcere occidēs. Et p
Dy.facit,qa ĩ carcere est postq̃ est captᵘˢ,vt l.q neq; j.de verb.sig.&
l.succurrit,§.ex qb.cau.ma.vr̃ punit ex ꝯstōne,vt oēs obe.iu.puni.
§.arripiat,facit ꝙ nō pōt interfici,l.fi.C.de male.& math. Dic,isti
dn̄i dt̄,ꝙ ista lex nō facit,qa ñ fuit captus,ita ꝙ fiducia d eo hr̄et,q
est ergo ĩ carcere.nb.& est legatus hostiū tūc hēt fiduciā ne occidat
iō tenet occidēs,l.legatus,j.de legationib.& l.idē,su.de re.diuis.

ADDITIONES.

a Ale.Inducitur Adde Bal.in l.3.§.fi.inf,de sic.
b Barb.Statuto.Vide Imo.in tit.de ac.in pen.q.bannitorum.
Menoc.Grammat.uoto.10.nu.38.Marul.singul.130.circa medium.

ALIA LECTVRA.

In laqueū. In tex.ibi,abstuli.facit ad qō.q̃ dixi.j.de fur.l.
q.vas.ĩ prin.ꝙ si aliqs formauit libellū in actio
oe vi bon.rap.ꝯ Titiū dicēs,ꝙ sibi abstulit rē,ꝙ talis libellus nō cō
cludat,de quo dic ut dixi in d.l.q vas.In gl.ĩ vers. meā ꝑtātē.ibi,scā
dalū,hæc verba expone,vt dixi in l.nālē,in fi.glo nfæ. In ea.gl.ibi,
fur.do.Sol ipāte est hic ĩ legato,ibi dn̄m acqrit insciēti,fm Dy. Io
ea.gl.ibi.§.si vēditorē.Sol.vt no.h.d.ti.j.l.j.circa pri.Allegat hęc l.p
Gul.de Cu.& Dy.ad qō.talē. Quidā accusauit de homicidio aliū,
q accusatus negauit se homicidiū fecisse,ꝓbatū est ꝯ eū, ipse vult
ꝓbare,ꝙ fecit ad defēsionē suā,q̃rit an dēat admitti Et vr̃ ꝙ sic, p
reg.l.fauorabiliores,j.de reg.iu.& l.eius q ĩ prouincia,§.si cer.pet.
In ꝯtrariū facit, q tāq̃ ꝯfessus dēt repelli,j.qñ app.sit.l.si ꝓcuratorio,
& p hoc ēt facit ꝙ nō dēat audiri,facit auth.ꝯ q ꝓpriā,C.d nō nu.
pec.& auth.itē possessor.C.q po.ĩ pig.hab.qd ipse audiat,ar.l.ele-
cto,§.neq.ĩ de nox.& l.cū de indebito,su.de ꝓb.& l.nemo,j.de
exce.& hāc inīā tāq̃ humaniorē dn̄t esse seruāda.ar.l.fi.C.q bo.ce.
Sol.& ĩ hoc ꝯcordat,si mō testes nō fuot aperti,vt dn̄t qdā. Scdm
Dy.posset dici,ꝙ indistincte admittit,ar.opti.ĩ l.j.§ fi.j.de q.nā tm
operat ꝯfessio partis q̃ū ꝓbatio partis aduersæ,sed post ꝯfessionē
ꝯstat ꝯtēriē posse ꝓbare ꝯr.ñ,d.§ fi.ergo,&c.Itē hęc l.ducit ad q.
vulgatā Statuto ꝯtinet,ꝙ bānitū cuilibet liceat iterficere, qdā bā-
nitᵘˢ erat captᵘˢ,dū ducebat ad furcas,occisus fuit p inimicū suū,nū
qd ille occisor dēat puniri tanq̃ homicida: Vr̃ ꝙ nō,ar.huiᵘˢ.l.In ꝯ-
triū vr̃ p l.fi.j.de cust.reo.vbi dr,ꝙ capite punitur,q occidit ꝑsonas
in carcere detētas.Itē,p hoc facit in Auth.,vt oēs obediant iudi.ꝑ-
uin.§.arripiat.Ad istud in arg.de facili rn̄deri posset fm Dyn.q di
cit se nūq̃ ausū fuisse determinare hāc qō.fert in postea eū dixisse
q offendēs sit impunibilis,ar.l.Publius,§.de ꝯd.& dē.& ita refert
Andreas Pisis ab eo audiuisse ĩ scholis. Casus vr̃ in l.fi.C.de malef.
& math.Sed nolētes tenere opi.Dy.rn̄dēt,ꝙ nūq̃ fuit licitū ex for
ma statuti. De hac q.tāgit p aliqnos in l.si alius,§ est & alia j.ꝙ vi
aut cla.ego nō crederē,ꝙ offēdēs dēret puniri p tōnēꝑ ex.d.l.si hē
q certū est,ꝙ vbi bānitus captᵘˢ est p iudicē,ñ statim tradit morti
imo audit volēs se defēdere ab eo,d quo ē bānitᵘˢ,vt j d cust.reo.
l.diuᵘˢ,& ꝙ ibi dixi,& j.de re iu.l.ꝑ e.nec erit aliq̃ licitū eū occidere.

LEX LVI.

Insula est. Illud princ.facit ad qō.quam no. Gul de Cu.in
l.si ꝯuenerit.su.de pac.& in l.ingenuū,su.de sta.
hom.ꝙ priuil.gīū ꝯcessum ciuitati trahit ad villa q est postea ad-
dita illi ciuitati,de hoc dixi,su.de dā.infe.l.si finita §.ex hoc edictu.
a No.tex.huius legis in fi ꝙ appellant insula,quæ iam fuit.facit a p
instris notariorum,talis filius quondam talis,&c. vt facilius sciat,
l.diuortio,su.de nego.gest.In gl.in ver.id tuum est. ibi, hic tamen
innuit contra,&c hoc credo verius,arg.d.§.seq.alleg.in ca. deter-
minando tamen secundum ea,quæ vidistis in l.j. j. ne quid in flu-
pub.quia respicimus communem cursum fluminis.

ADDITIO.

a Ale.Facit.Instrumentum sustinetur si dicatur,talis filius talis, qui quondam fuit.
Adde Bar.in l.eius qui in prouincia,in prin.su.si cer.pet.& quid contra,si pater
uiuit,& dicatur filius olim Petri.Vide Bar.in l.in pen sup.de noui ope.nunc.be
ne facit,quod no.Bar.in l.si cognatus,ad fi.sup.de reb.dub.

LEX LVII.

Per seruū donatū Per hāc l.apparet aperte gl.fal
sam,q̃ est in.e.l.ēt inuitis,siue
cā referat a.d.tex.siue ad dictū ꝓximū gl.In tex.ibi,seruūt,ꝙ est in
vxore sciente donationem nō valere:secus si ignoraret,vt in gl.

LEX LIX.

Res ex mādato. In gl.in verbo,mea.ibi,l.qui mihi
Sol.hic non gerebat in animo, ꝙ efficeretur mea ante traditionē
mihi factam.ut i sic. Eodem modo soluas sequens contrarium.

LEX LX.

Titius. In gl.in verbo,mobile,ibi.l.fi.sup.vbi gl.aliter soluit,
& male,vt ibi dixi.

LEX LXI.

Hæreditas. In gl.in verbo,pro domino.ibi,non hęrede,
quod dic,vt dixi de nouat.l.nouatio.

LEX LXII.

1 *Monumentum,quod transeat cum uniuersitate.* (utile.
2 *Ius directū ĩ reb.sacris,ꝙ trāseat ĩ uniuersalē successorē,in singularem ius*
a Quædā sunt,ᵃ quæ. Moueo vnū dubiū, leges dn̄t,
x ꝙ monumentū nō pōt legari.
l.monumenta.C.de leg.qd est dicere? Dic,ꝙ nō trāsit, nisi cū vni-
2 uersitate,& iste est sing.tex.Iac.Bu.dicebat,† ꝙ erat dictū hic,ꝙ in
successorē vlēm in rebus sacris trāsit ius directū,in singularē tran
sit ius vtile.In gl.in ver.nō pn̄t.ibi,ꝯhēnū,qa in optimo casu tenetur
saltē ad restōnē ꝓtij:in scd̄o nō.In ea.gl.ibi.l.ex empto,ařs est l.em
ptorē.& circa respectū huius gl.vide qd̄ no.in l.ea,q̃.C.de ꝯdi.ob
cau.& ibi hēs rōnē diuersitatis casus positionis p gl & ibi tetigi.j.
de ver.obl.l.si ita qs In gl.in ver.fundus dotalis.ibi.l.cū pr̄.no.istā
gl.& vide plenius.j.de ope.lib.l.si operarū,adde c.ex lr̄is. extra de
iu.pat.fm dn̄m meū.In ea gl.ibi l.dotale, vbi fundus dotalis fuit
legatus hr̄di instituto a marito hr̄de instituto in illa lege,q̃ concor
dat cū ista.In ea gl.ibi,iure sepulchrorū,hæc gl.est falsa:quare dic,
ꝙ hic loquit in hr̄de directo,ibi p obliquū.Dy p ver.nā & si lega-
ri,reprobat gl.q̃ est §.de fun.do.l.4.q̃ tenet,ꝙ maritus possit legare
rem dotalem,nam est ꝯ istū casum,& ꝯ d.l.dotale,e.tit.de fun.do.

ADDITIO.

a Ale.Quædā sūt.De materia huius l.vide Ia.de Bel.in l.in modicis,su.de cōtrah.
emp.limita sing.p Bar.in l.si mercedē,§.1.d act.emp.vbi omino uid. Adde qd̄ per
Bar.in l.si ita qs,§.ea lege,ver.ob.& io l.peto,§.frē, de le.2.p illū tex & ad hanc
l.uide Bar.no in l.Aufidius,inf.de priuil.cred.Et si vēdo oia ꝑdia,q̃ hēo,trāseat ius
risdō,& ius colligendi passagiū qd̄ ibi hēo,per Bal.in l.a procuratore C.mand.
& uide su.e.l.inter eos,in apostil.& quō cognoscantur res,& bona q̃ trāseunt cū
vniuersitate,& q̃ non,uide Bal.in l.si qs prioris,§.certū,C.de secū.nup.Et an ius
pēonatus ecclesiæ possit uendi cū uniuersitate,ui.de Bal.in l.1.C.de bo.li.& plu-
ra alia per Bar.in l.fi.9.q.C.de edic.di.Adr.toll.Adde an emphyteusis ecclesiasti
ca transeat cum uniuersitate in aliud monasterium.Pet.de Anch.cons.321.&
quid de iure patronatus,an possit uendi cum uniuersitate,uide Ro.cons.368.

LEX LXIII.

a Si is qui. ᵃNunquid si quis recepit suo risigo & fortuna,vi-
deat suscipere casus fortuitos periculo suo.l.opus
b qd̄ auersione.su.loc.& nō credo, quia fortuna ᵇ est in bona parte,
& in mala parte.& ꝙ in bona parte,vr̃ casus hic: sed ver. quæ sunt
in l.digna vox.iuncta gl.in ver.principatū. C.de legib. prima facie
vr̃r dicere ꝯ,quia potest accipi in mala parte, sed proprie in bona
parte sumitur hic,& l.per diuersas.C,mād. Sed vr̃ ꝙ in dubio sors
& fortuna sit in inspc̄to,& potest ad malū & ad bonū declinare, &
sic videtur casus fortuitos suscipere , vt l. si vindicari. C. de poen.

ADDITIONES.

a Barb.Si is qui.Vide Ang.in l.sed & si quis,§.quæsitum sup.si quis cautio,ubi alle
gat tres casus sing.in desinet in l.a titulus,2.ti.sup. de contrah.emp.in le. qui officij,
ad fi.eo.tit.& l.item quęritur,§ si gemma,sup loca.
Paris.Vide D.Ias.in l.licet,vers.nono pondera,C.de pact.
b Ale.Fortuna.Adde l.quę officijs,sup.de contrah.emp. Et quid de forte,uide bo-
num tex.ubi Bal.in l.fi.in prin.C.de temp.app.& in l.1.C.commod.

ALIA LECTVRA.

Si is qui. In gl.in ver.inuenerit.ibi, data opera, hoc referas
ibi quærebat in alieno : secus vbi q̃rebat in alueo
patris,vel domini : per id quod no.in §.ꝙ si seruus, in gl. in verbo,
aliud dedit.j.hac lege. In gl.in verbo,alieno, etiā domino volen-
te non potest aliquis quærere thesaurum.l.1.C.de thesau.lib.x. &
rationem dixi in l.si enim dotem.§ transgrediamur.sol.mat.

§.Quod si seruus. Dū erā Pisis officialis, determi
naui vnā qōnem per illū §. cū
practica aliarū legū. Statutū erat Pisis, ꝙ quicunq; duxerit exban-
a nitū in ꝑsona,habeat quinquaginta a cōi : modo quidā Potestas a
de communi duxit quendā, q fuerat furatus vnā bindā paruā, sed
postea fuerūt plura furta reperta in eo, ille volebat quinquaginta
libras,ego dicebā,tu non debes hr̄e, quia tu nō principalr̄ duxisti
tanquā exbannitū,sed furem:ꝑideo non debes hr̄e,vt hic.& l.a. su.
de condit.& dem.facit quod dixi in l. cum seruus. j.de verbo. obli.

ADDITIO.

a Barb.Modo quidā Potestas.Vide Lud.Ro.in l.si quis in grau.§.verū,ad Sylla.

LEX LXIIII.

a Quæ quisque. ᵃIsta est bona lex,& no.ꝙ si rem acce-
pisti : etiam mihi te volente ex causa
donationis,mea efficiatur,vt l.cenualis.C.de donationib.

ADDITIO.

a Ale.Quæ quisque.Vide Inst.de act.§.sic itaq. in q.an olim dominus , præsuma-
tur hodie dominus,& Bal.in d.l.cenualis.

LEX LXV.

Si epistolam.

§.Si qua. Allegaui istam legem in molendinis, quæ affixa
non sunt.

Bar.super 1.ff.noui. K *Unsa*

1 *Clusa in flumine publico, quo ad vsum est publica, licet quo ad proprietatem sit illius, cuius est ager, cuius frontem inspicit.*

a **§. Paulus[a] resp. si insula.** Ver. si id q in publico. ego habeo istũ ver. pro notabili multum, quia nescio ita bene alibi, quod quando est clu
1 sa, † quę respicit frontem alterius agri, est illius, cuius est ager quo ad proprietatem, quo ad vsum est publica.

ADDITIO.

a Ale. Paulus. Vide Bar. in l. fluminum, in prin. de dam. in fec.

TITVLVS SECVNDVS.

De acquirenda possessione.

a Dictũ est a s. de acquir. rer. dom. de iure gentiũ, sequebatur videre de vsucapionib. verũ, qa vsucapio nõ pcedit sine possessione, vt j. tit. j. l. sine possessione, iõ de acq. poss. premittit. Quære, vt in glo.

ADDITIO.

a Dictum est su. tenquantum Ale. in hac rubr. de illo brochardo, an cognito uno cõtrariorum cognoscatur & reliquum, remittit se ad Bal. in l. fin. C. de fideicom. lib. vbi dicit, qđ si testamentum possit probari per duos testes, similiter poterit probari reuocatio, adde uidenda quæ posuit Bal. consi. 435. j. lib. vbi ponit, quando duo testes probent ademptionem legati, & quando non.

LEX PRIMA.

1 *Possessio dicitur a pedum positione.*
2 *Dominiũ cępit a naturali possessione, et ẽt hodie ĩcipit ĩ his, q̃ ẽ nullius bonis (sunt.*
3 *Res mobiles etiam possidentur.*
4 *Propria significatio uocabuli magis a diffinitione, quam ab allusione recipitur, ubi est diffinitio.*
5 *Ius naturale relatũ ad rõnẽ, uel ad hominẽ, semp intelligitur pro iure gẽtiũ.*
6 *Possessio est ius, & eius diffinitio.*
7 *Possessio quotuplex sit.*
8 *Possessio ciuilis, est ius insistendi rei non prohibitæ possideri, aptum producere ciuiles effectus.*
9 *Possessio nãlis est ius ĩsistẽdi rei nõ pħibitæ possideri, aptũ pducere ciuile effectus, respũ alienius iuris a dominio separati, respũ naturaliũ accessionũ.*
10 *Possessio corporalis est ius insistendi rei non prohibitæ possideri, retentionis, & recuperationis producens effectus.*
11 *Possidens corporaliter habet contra extraneum interdictum uti possidetis, & si expelleretur, ei competeret interdictum, vnde vi.*
12 *Possessio seu quasi iuriũ incorporaliũ est ius, & diuidiẽ ĩ ciuilẽ, et naturalẽ.*
13 *Detentatio est facti, & non diuiditur in ciuilem, & naturalem.*
14 *Possessio simpliciter sumpta est de iure gẽtiũ, sed distĩcta p species, ẽ de iu. ci.*
15 *Quasi possessio incorporalium fuit introducta de iure gentium, sed distinctio eius de iure ciuili.*
16 *Detentatio, ut illa quam habet colonus, est de iure gentium, illa quam habet missus in possessionem, est de iure ciuili.*
17 *Possessio qualiter acquiratur.*
18 *Inuenire dicitur proprie qui apprehendit.*
19 *Detinẽs tantũ nõ põt sibimet vnã rẽ tradere, nec cãm possessionis mutare.*
20 *Tutor, an possit tutorio nomine sibi unam rem tradere, remissiue.*
21 *Quasi possessio incorporalium, qualiter acquiratur, remissiue.*
22 *Detentatio acquiritur, quando deuentum est in possessionem.*
23 *Detentatio non acquiritur ex aspectu, etiam si prætoris, & executoris consensus interueniat. (dere.*
24 *Tutor, & curator, q nõ habẽt spãle mãdatũ, nũ possĩt possessionẽ fictę tra-*
25 *Possessio qualiter amittatur.*
26 *Possessio naturalis, id est corporalis, an retineatur animo, quod sic.*
27 *Detentatio põt animo retineri, qñ custodia illius rei, per absentẽ retinetur.*

POssessio. Possessio a pedũ positione dicta est, & ab ea olim incępit dñium, & hodie incipit ab his, q̃ in nullius bonis sunt, h. d. Diuidiẽ in tres partes. Primo ponit allusionẽ verbi, possessionis. Scđo effectũ possessionis, q fuit olim. Tertio effectũ possessionis, q est hodie. Scđa ibi, dñiumq;. Tertia ibi, eiusq; rei. In tex. ibi, quasi positio, iõ ab actu corporali denoĩatur, qa nãliter, &c. Iac. de Are. No.
1 † q possessio dr a pedũ positione. Scđo no. q dñiũ cępit a nãli pos-
2 sessione. † Itẽ no. q in his q̃ in nullius bonis sũt, ẽt dñium hodie a possessione incipit. Ad l. nrãm opp. Diffinitio dẽt ↄuerti cũ suo diffinito, l. j. s. de dolo, §. dolũ, l. oĩs diffinitio, & q ibi no. j. de reg. iur. & hic dr pedũ positio, ergo vbi qs ponit pedẽ, acquirit possessionẽ ↄ l. 3. in prin. j. eo. Sol. nõ est diffinitio, sed deriuatio, vel allusio vocabuli. Scđo opp. ex ea gl. ĩ fi. & sic, dr quasi pedũ positio, ergo res mobiles non possidẽtur, qa non calcantur pedibus. Sed lex dicit ↄ
3 † q possidentur. l. rem q̃ nobis, & l. si rem mobilẽ, j. eo & gl. dic. q nõ proprie possidenẽ, & vide glo. quę incipit, alias a sedibus, ibi, licẽ
4 no. ex. † Et sic ista gl. vult, q ppria significatio recipiaẽ a vocabuli deriuatione. Pro hoc l. tugurij, j. de ver. sig. & l. a. § appellata, sup. si cer. pet. & D. Dy. reprehẽdit istã gl. q immo proprie possident, & in eis ciuilis, & nãlis possessio distinguitur, p l. j. §. per seruum, le. 3. §. Neratius, & §. Nerua filius, & le. rem q̃ nobis, & lege, si rẽ mobilẽ, cũ sim. j. e. Præterea, quod mobilia proprie possidẽtur, apparet quia res mobiles vsucapiuntur, vt l. j. C. de vsucap. transfor. & sine possessione non procedit vsucapio, l. sine possessione, j. tit. j. & sic possidentur, licet nõ ita proprie sicut immobiles, sm Dyn. Tu dic eodẽ modo proprie, qa datur vtrobi, vt le. j. j. vtrobi. Præterea ista lex dr, in his q̃ terra, mari, &c. & sic expresse de mobilib. Præterea in tex. statim seqẽ, q nãliter tenetur, &c. q est gñale ad oẽm actum tenendi. Præterea j. §. j. ibi, in manu ponat, &c. Sufficit ergo quocũq; actu corporeo teneantr. Ad illud q dr gl. in allusione vocabuli, attẽde versu. vbi non est diffinitio. Sed vbi est diffinitio tunc diffinitio magis q̃ allusio attenditẽ, vt in testõ, q sm allusionẽ est testatio mentis. Inst. de testa in prin. & testm̃ diffinitur, l. j. s. de testa. cui diffinitioni stamus, qa sm allusionem, codicillus esset testm̃, ↄ l. si idẽ, C. de codicil. & de ista allusione vocabuli, & de ppria significatione quaẽr assumanẽ, dicam j. in l. vt gradatim, §. fi. de mun. & hon. Dr hic, q possessio est nãlis. Contra, Illud est nãle, q cõe est oĩb. animalib. l. j. in fin. s. de iust. & iu. & sic animalia possident, ↄ j.
5 §. prox. vbi carentes sensu non possident. Dicit gl. 2. † intellige nãliter, i. de iure gentium, & sp cũ verbũ nãle, refert ad rõnem, vel ad hoĩem, sp intelligas ius nãle, i. gentium, vt s. de iust. & iu. l. oẽs populi. ibi, q nãlis rõ, &c. l. cũ amplius, in fi. j. de reg. iu. sic cum hoc verbum nãle, refertur ad hoĩes, ergo de iure gentiũ intelligi. Opponitur ad id qđ dr de his, q̃ in mari capiuntur, l. qua rõne, §. fi. su. titu. j. Sol. non efficiuntur nra capta, si dñium hr ab alio, licet sint nullius bonis sunt. Item opponit, quia illud quod bello captum restituitur per actionem, quod metus causa Sol. dicit hic bello. iusto, vt inf. de capt. & postli. reuer. l. hostes, & s. titu. 1. l. naturalem, in fi. His contrariis extirpatis, venio ad gl. nras. Et primo q̃ro, quid est possessio: Hoc tractat prima gl. Scđo quæro, quotuplex est possessio: tractat de hoc glo. quæ incip. & bene, vt patet. Tertio q̃ro, quo iure introducta est possessio: de hoc tractat 2. gl. in sui princ. Quarto quæro, quaẽr acquiratur possessio: tractatur in gl. 4. quę incip. secus si alius. Quinto quæro, quaẽr perdatur possessio: & dic. in glos. q̃ incip. i. corporaẽr, &c. Venio ad primum. & glos. nræ posuerunt
6 tres diffinitiones, & Doct. ponunt aliam. † Prima diffinitio est, q possessio est quoddam ius rem detinẽdi sibi. Et ista diffinitio non vr bona, qa dicit, q est iuris. Contra, q imo facti. vt inf. prox. §. ibi, eam n. rẽ &c. & §. si vir. ibi, qm̃ res facti, &c. & l. deniq;. & l. sciẽdũ, s. qui. ex cau. ma. & l. in bello. §. factæ. inf. de capt. & postli. re. Scđo dicit Io. rẽ, male dicit, qa rei appellatio gñalis est, l. rei. inf. de verb. sig. & Inst. de re cor. & incor. & l. i. s. si cer. pet. & incorporalia non possidentur, l. seruus. §. i. s. tit. 1. Itẽ dicit Io. detinẽdi, non bñ dicit, vt j. eo l. qđ seruus. Sed Azo discipulus eius dixit, qđ possessio est ius quoddam, quo quis rẽ corporalẽ vere, vel interpretatiue sibi habeat. Sed non est bona, quia peccat in eo quod dicit, ius. Itẽ dicit, habeat, q cõtinet ẽt eum, q non possidet. l. si ipso ista. §. hrẽ. inf. de verb. obl. Et ideo gl. dat aliam, & dicit, qđ possessio est corporalis rei detẽtatio, corporis & animi, iuris adminiculo concurrente. Expositionem omnium verborum diffinitionis vide in glo. Nos videamus, an prima sit bona. Et Dyn. dicit, Io. diffinit possessionẽ, prout in esse producta est, & Azo prout in esse producitur. Nam, verum est, cum possessio est in ipso actu producendi, non est ius, sed factum, & requiritur corpus, & aĩus, sed qa melius est diffinire, prout in esse producta est, sicut videmus in oblĩone, q̃ est iuris vinculũ, &c & sic diffinitur, prout est in esse pducta, iõ teneamus diffinitionem Io. & non dixit plus. Sed qa adhuc remanent obie-
a ctiones factæ cõtra Io. ideo nos videamus, [a] an possessio sit ius, & Iac. de Are. dicit, q est ius, l. peregre, in prin. inf. eo. Itẽ Iac. de Ra. dicit, posito q nulla lex diceret, q est ius, quia ex facto ius oritur, & cõtractus sunt facti, l. ↄsilio, in fi. s. de cur. fur. & ex ipso ↄtu resultat oblĩo, q̃ est iuris, ita ex apprehensione, q̃ est facti, resultat pos-
b sessio, quæ iuris est, & bene dicit. [b] Et allego vltra ipsum. l. nemo, C. e. & de hoc est tex. in l. nõ iõ minus. C. de lib. cau. & inf. eo. l. possessio, & sic teneo, q possessio sit iuris. Quaẽr ergo diffiniemus: Et Iac. de Ra. dicit, quod possessio est ius quæsitum ex corporali rei apphensione, corpore & aĩo & iuris adminiculo ↄcurrente, & sic diffinitur, prout est in esse producta. Iac. de Are. dat suam, quæ oĩa comprehendit, & dicit, q possessio est ius insistẽdi rei prouenens ex vera, vel ex interpretatiua apprehẽsione, cũ effectu possidendi, rei nõ prohĩbitæ possideri, vacãtis, vel a possessore traditæ aĩo possessionis transferẽdæ. Ita diffinit Iaco. de Are. & Old. post eum, & tendit ad idẽ cum Iac. de Ra. licet Cy. recitet eũ aliquantulũ corrupte in l. licet, C. eod. Ad expositionẽ istius diffinitionis sequeretur expositio totius tit. sed nõ est meæ intẽtionis, & verba sunt clara p se. Sed videamus, an sit bona diffinitio, & discamus a Physicis, qui dñt, hõ est aĩal rõnale, &c. & non dñt vñ venit, & sic istud non q̃ro, & quid est possessio, & vnde proueniat, quod Iac. & pdicti in diffinitione ponunt, & sic ẽt leges diffiniendo oblĩonem, vel actionem, vel hæreditatem, vel testm̃, non ponunt vnde proueniat, sed quid est in substantia. Qualiter diffiniemus? Possessio potest

ADDITIONES.

a Pom. Nos videamus. Vide Ale. cons. 15. vol. 2. vbi concludiẽ, qđ si alicui data est licentia testandi de fructibus, qui debebantur iuribus beneficiorum, qđ poterit testari de pensionibus beneficiorum, quę debentur ratione fructuum, qui percipiuntur ex possessionibus beneficiorum, quia possessiones dicuntur iura.

b Poma. Et bene dicit. Adde secundum Ale. qđ hoc videntur sequi omnes Doct. excepto Rom. qui tenet ultimam, & pro opin. Bar. alleg. Ale. l. si ea res, §. fi. versic. quod ius, su. de act. emp. & l. liber homo, §. j. su. tit. j.

test diffiniri, in genere, & in specie. Hic diffiniamus in genere. Et
dico, φ possessio est ius insistendi rei non ꝓhibitæ possideri, qua-
re dico, est ius? Ad dr̃iam detẽtionis asininæ, quæ est facti, vt J. vi-
debitis. Item dico ius, ad dr̃iam corporis ipsius rei, quod appella-
tur qñq; possessio. l. interdum. J de ver. sig. & l. 2. C. de prob. Item
insistẽdi, dico ad dr̃iam dñii, quod est ius disponendi vel vendicã-
di. l. in rem. š. de rei vend. & l. si quis vi. §. dr̃ia. J. e. & ibi dicam. Itẽ
dico insistendi, ad dr̃iam vsusfr. l. j. š. de vsufr. Rei non prohibitæ
possideri, hoc dico ad dr̃iam ipsius rei, q̃ non potest possideri, vt
rei sacræ, vel religiosę. l. inter stipulantem. § sacram de ver. obl. &
J. e. l. qui vniuersas. Quæro, quotuplex est possessio. † Istud est pul-
chrũ, & vr̃ φ vna, quia dr̃ hic possessio appellata est, &c. & sic non
dr̃, nisi de ea, quæ nãliter insistit̃. Alia rñ fit ab Azo. per l. licet. C. e.
quia animo & corpore acquiritur, & illa nãliter retinetur animo.
Et sic vna & eadem est illa quæ animo & corpore retinetur. Io. di
cit ɔ̃trium, φ sint duę. Allegat duas leges, & vnam rationẽ allegat,
quia lex dicit, φ animo retineri, & corpore acquiri, & sic duo. l.
3. in prin. J. eo. Item facit l. nemo. C. eo. & vide glo. istã in ver. ait, q̃
incip. & bene, vt patet, &c. et lege vsq; ibi, qđ ergo dr̃, et capias ibi,
si alit me, &c. & facit Ioan. vnam rationem pro se. Duo non pñt
insolidum possidere, vt l. 3. § ex contrario J. eo. Modo si vado ad
nundinas, possideo: & qui intrat, possidet, & si exit naturaliter re-
tinet, sicut in fructuario: & sic duæ sunt, quia duo eandẽ possessio-
nem possidere non pñt, d. §. ex contrario. Quod vterq; possideat,
probat. l. clã possidere. J. eo. & vide d. gl. ibi, me absente, &c. & le-
ge vsq; ad fi. glo. & tenẽ mẽti d. gl. ibi, retineri aĩo, sicut in fructua-
rio, &c. Et Io. rñdet ad l. licet. C. eo. sic: quia exiẽs de fundo retinet
ciuilem tñ, & nõ nãlem. Et vide gl. ibi, quod ergo dr̃. C. eo. Et sic
Azo dicit, φ est vna, s. nãlis tñ, & illa nãlis dum est in possessione,
est nãlis ꝓprie: dum est extra fundum, illa eadem potest dici ciui
lis approbatione. Gl. hic assentit opi. Io. C. e. in l. licet, cui vr̃ assen-
tire Azo. Quid dicemus? Dy. disputauit istam q̃õnem, & suam di
sputationem posuit extra, de reg. iur. c. sine possessione lib. 6. & ar-
guit pro, & con. & ibi potens videre omnia eorum, & in fi. deter
minat pro Io. & allegat pro eo. J. eo. l. 3. §. Nerua filius, & l. 2. §. j. J.
pro hære. facit. l. j. §. deiecisse. J. de vi, & vi ar. l. nemo. C. e. Ecce ver
ba Dy. guarda a me. Et nescio quid ista verba importẽt. Nam l. 2.
§. 1. J. pro hære. appellat ibi nãlem, i. detẽtionẽ, & eodem modo
in §. Nerua filius, detentionem facti, appellat nãlem: & sic illæ le-
ges nihil faciunt, ex quib. Dyn. se magis fundat. Et glo. vr̃ dicere, φ
ciuilis est, quæ retinetur animo, nãlis, quæ corpore, vt hac glo. in
prin. 3 gl. magnæ dr̃. Sed illud nõ mihi placet: ciuilis & naturalis re
tinetur animo, vt in hac glo. quam modo legi, & alia glo. magna,
in ver. decessere, in l. 1. § 1. J. de vi, & vi arm. Aduerte ergo ad me.
Mihi vr̃ φ antiqui & Mod. Doct. multum deuiarunt a mente iu
ris in hac materia. Dicendũ est ergo φ cum quæritur quotuplex
sit possessio, potest dici, q̃ quædam diuisio fit accidentia, quæ resul
tant ex modo acquirendi possessionem, vt possessio pro emptore,
re, pro donato, &c. Sed certe proprie loquendo, illa accidẽtia nõ
faciũt diuersam speciem, sicut si dicerem, hominum quidã sunt
albi, quidã nigri. Sed dr̃ia in substãtia, illa facit diuersam speciem.
Nã hoc, quod est rõnale, facit nos differre a brutis: & hoc, quod ẽ
mortale, facit differre ab angelis. Pro hoc glo. expressa in ver. nul-
la. Insti. de iure pers. in fi. & š. de publ. l. fin. §. quoties. Vnde si quæ-
ris, quot sunt species possessionum? Dicendũ est, φ sunt tot, quot
sunt dr̃iæ substantiales. Hoc aũt apparebit ex effectu, qui sequitur
ex qualibet. Et idẽ dico, quod possessionum species sunt tres. Vna
est ciuilis, alia nãlis, q̃ habet vsusfructuarius, & similes. l. nãliter, in
prin. J. eo. & š. tit. j. l. acquiritur, in fi. Alia corporalis, quam hẽt in-
gressus, dño absente. De qualibet hr̃. J. eo. l. si id quod. §. fin. Inter
istas est magna dr̃ia in substantia. Ideo primo quæro, qd est pos-
sessio ciuilis? Rñ. possessio ciuilis est ius insistendi rei non prohi-
bitæ possideri, aptũ producere ciuiles effectus, respectu veri dñi.
Declaro ista uerba per ordinem. Dixi, φ ciuilis possessio est ius in
sistendi rei non prohibitæ possideri, dictum est. š. & declaratum.
Item aptum producere ciuiles effectus respectu veri dñij, & hoc
dico, quia ipsa producit ciuiles effectus, respectu vsucapionis, &
præscriptionis. J. ead. l. §. per seruum qui in fuga, & pro emp. l. qui
fundum, in princ. Itẽ producit actũ acquisitionis fructuum, ut di-
cam in l. 3. §. ex ɔ̃rio, inf. eo. & per Dy. in c. sine possessione, in fi. &
quod no. gl. in l. j. C. de ser. fug. Sed nãlis tñ vsucapionem nõ pro-
ducit. l. acquiritur, in fi. š. tit. j. Sed illud non vr̃ bene dictum, quia
malæfidei possessor possidet naturaliter, & ciuiliter, l. clam, in fin.
inf. eo. & tñ illa ciuilis nõ inducit vsucapionem, ergo &c. Sed ego
dixi b in diffinitione, aptum producere ciuiles effectus, nõ dixi φ
producat, sed si deficit mala fides, illa eadem producit ciuiles effe
ctus, vt videbitis in l. non solum. §. j. inf. de vsucap. Sed op. de dño,
vt l. sequitur. §. lana inf. de vsuca. Fateor, φ non vsucapit, quia dñs
sed si possessio de se est apta producere ciuiles effectus, quia põt
esse quod priuetur dñio, & remaneat possessio. l. cum duob. §. idẽ
respondit. š. pro soc. & l. fi. vbi ẽt in gl. C. de sacros. eccl. & illa eadẽ
põt producere vsucapionem. Op. vlterius de creditore, qui ciuili-
ter, & nãliter possidet, & tñ non acquirit dñium, vt inf. ea. l. §. per
seruum corporaliter, & l. cum nuntius. §. j. C. de præscri. 30. ann.
Sol. sibi non acquirit, sed illi cuius possidet. Item opp. c quia præscri-
ptione non quęritur verum dñium, sed vtile. Ergo male dicit re-
spectu veri dñij. Rñ. in vsucapione procedit sine dubio, in pręscri-
ptione dic, φ illud vtile dñium directe venit ad ɔ̃dicẽdum dñio
9 directo, sed inf. proxima. ɔ̃. quia dñiũ recognoscit. † Secunda pos-
sessio est nãlis, & est ius insistendi rei nõ prohibitæ possideri, aptũ
ciuiles producere effectus, respectu alicuius iuris a dño separati,
& respectu nãlium accessionũ. Et quod volo dicere, vsufructua-
rius possidet, vt inf. e. l. nãliter, habet ne effectum ciuilẽ? Certe sic,
quia pręscribo ius vsusfru. l. fi. in fi. C. de præscr. lon. temp. x. vel xx.
ann. Itẽ feudatari⁹ ius feudi. l. competit, & quod ibi no. C. de pre-
scri. 30. ann. non aũt verum dñium præscribunt, s. fructuarius, &
feudatarius, immo verum dñium fatentur, & recognoscunt. Idẽ
respectũ nãlium accessionum, quia faciunt fructus suos vsufru-
ctuarij, & nãlis accessio est effectus dñij, vt in auth. nisi. C. de bon.
mat. no. in l. indebiti, in prin. š. de condi. inde. vbi dr̃, condictio in
debiti nãlis est, quia in ea veniũt nãles accessiones. Ita hic posses-
d sio nãlis ddr̃. propter nãles accessiones. Dy. ergo qui dicit, φ ciui-
lis sola est apta ad vsucapionem, non nãlis, non bene dixit ꝑꝑ na-
turalem istam, vt dicam inf. eo. in l. 3. §. ex ɔ̃rio. Sed antequã vadã
ad tertiam possessionẽ quæro. quare nõ facio plures species pos-
sessionum, vnam quę competit feudatario, aliã quę cõpetit vsu-
fructuario, aliã emphyteutario. Et non esset peccatum dicere, φ
vna esset separata ab alia numero, sed non differũt specie, qa plus,
vel minus faciũt dr̃iam specificam. l. vlt. š. de fun. instr. Et sic quę-
libet istarum nãlium tendit ad acquirendum ciuiles accessiones,
& acquisitionem fructuũ, & alterius iuris, i. dñium, licet vna plus,
10 & alia minus. Quęro, † quę ẽ possessio corporalis? Et volo quod
scias, φ ista corporalis põt dici nãlis, ꝑꝑ actum nãlẽ, vt hic, & l. si
id quod. §. fi. inf. eo. Sed gratia euidẽtioris locutionis, eã appello
corporalem. Dic ergo, corporalis possessio est ius insistendi rei
non prohibitæ possideri, retẽtionis, & recuperationis producẽs
effectum. Et declaro, quidam iuit ad nundinas, intraui fundũ suũ,
possideo nãliter, ipse ciuiliter, & ego qui habeo nãlem, nec vsu-
capio, nec præscribo, vt per Dy. in c. sine possessione, de reg. iur. li.
6. & dicam in d. §. ex contrario Item non facio fructus meos, qa
nullus sic possidens corporaliter, vel nãliter, hoc modo simẽdo
facit fructus suos, vt dicam in d. §. ex ɔ̃rio, & sic ista possessio non
11 parat causam vsucapiendi, nec acquisitionem fructuum. † Quid
ergo mihi tribuit ista possessio? Dic quod ius detinendi, quia vin-
cerem ɔ̃ extraneũ interdicto vti poss. vt inf. vti possid. l. j. in fi. & si
expelleret, habeo interdictum vnde vi. l. j. §. qui a me, & §. deijcit,
& l. colonus. inf. de vi, & vi ar. & l. clam possidere. §. qui ad nundi-
12 nas. J. eo. & ille est bonus tex. ad hoc. † Quæro, quid de quasi pos-
c sessione iurium realium incorporalium, vtrum diuidatur in ci-
uilem, & naturalem? Et vr̃ φ non diuidatur, quia possessio ciuilis
est ius, vt dixi, sed ista quasi possessio non est ius, sed consistit in fa-
cto, vt l. seruitutes, in prin. de ser. vrb. præd. ergo non diuiditur in
ciuilem, & nãlem. Præterea possessio ciuilis retinetur animo. l. li-
cet. C. eo. & l. si id quod. inf. eo. Sed ista quasi possessio nõ retinetur
animo, quia tunc sp diceretur hẽre cãm ꝑpetuam, ꝑ l. seruitutes, in
prin. š de seruit. generali. In ɔ̃riũ vr̃, φ illa possessio, q̃ parit vsuca-
pionẽ, est ciuilis, vt š. dixi, sed quasi possessio parit vsucapionẽ, vt
l. j. C. de ser. & l. j. in fi. š. de aq. plu. arc. & Ros. monet in ti. de con-
fes. & nega. & dictum suum nihil est dicere. D. Iac. But. in §. æque.
Inst. de act. in lect. sua, vr̃ tenere, quod quasi possessio sit nãlis tñ,
& illa lect. sua reperitur multum falsa: vnde nescio, nunquid omni-
no teneatur, sed non curo. Credo, sicut ego dixi vobis in alijs qđ
sua est in quasi possessione, quod illa quasi possessio, quæ parit ef-
fectum vsucapiendi, illa est ciuilis: illa quę parit effectum retẽtio-
nis tñ, illa est nãlis, seu corporalis. Et probo illud, quia illa quę pa
rit effectum retentionis est nãlis, quia nullus requiritur animus. l.
qui fundum, quemad. ser. amit. & l. 1. §. quęsitũ. inf. de aqua quot.
& æsti. Et ratio huius est, quia illæ seruitutes debentur fundo, vel
retinentur a fundo, ideo aqua per se vadens sufficit. Sed quasi pos
sessio, quæ parit effectum vsucapionis, vel præscriptionis est ciui-
lis. l. 1. & 2. C. de seruit. & aqua. probatur in l. 1. §. Ariſto. infra de
aqua quot. & ęsti. de necessitate oportet, quod ille qui pręscribit
sciat vti iure seruitutis. l. j. & l. 2. C. de seru. & aqua. & l. 1. §. Aristo.
de aqua quot. & æsti. & fundus ipse dicitur pręscribere. l. qui aliena.
in fi. š. de neg. gest. & ideo quia fundus pręscribit, si nõ habet cau-
sam continuam, non procedit vsucapio in fundo. l. foramẽ. š. de
seru. vrb. præd. quia possessio non esset cõtinua, nec retinetur ani-
mo, quia fundus non habet animum: ideo non præscribit, nisi tã-
13 to tempore, cuius non extat memoria in contrarium. † Quæro,
quid

ADDITIONES.

a Pom. Possessio est ius. Adde, φ hæc diffinitio reprehenditur per Ange. Imo. Pau.
de Cast. & Rom. hic, sed sustinetur per Alex.

b Pom. Sed ego dixi. Et vide tex. in c. cũ Bertold⁹, de re iu. in ver. corporalẽ possessionẽ.

c Barb. Item opp. Et vide quod no. in auth nisi tricennale. C. de bon. mat. & in l. tra
ditionibus. C. de pact. & ibi plenissime per Salic.

d Io. Fr. naturalis. Adde, φ opinio Bar. est communiter reprobata circa istam pos-
sessionem corporalem, vt hic late per D. Alex. & Bar. sibiipsi contrarius, in l. fi. C.
de fun. patrib. 11. tenet, quod sit duplex possessio tantum.

e Io. Fr. Vtrum diuidatur. Adde, φ cum Bar. cæteri transeunt, vt no. Iaſ. hic.

quid iuris de detẽtatione, an sit iuris, vel facti. Et vr̃ iuris. l. si fini-
ta, §. si quis metu, ſ. de dam. infec. In ɔ̃trium vr̃, ꝙ sit meri facti. Nã
ea, q̃ sunt iuris, non cadunt in seruum, l. quod attinet, ff. de reg. iur.
Sed ista detentatio cadit in seruum. l. stipulatio ista. §. hæc quoq;
ff. de verb. obl. & sic facti. Non obst. l. si finita. §. si quis metu, qa ibi
loquitur de iure acquisito ex illa detentatione, l. non est mirum,
ſ. de pig. act. & ideo ista detentatio non diuidit̃ in ciuilẽ, & nãlem,
& sic vr̃, ꝙ si exeo fundũ, non habeo detentationem, quia ea quę
sunt iuris sequuntur quocunque vadit, vt l. fi. C. de præscrip. longi
temp. non ea, quæ sunt facti, tñ circa hoc dic, vt ff. statim in ult. qõ.
24 Tertio principalr̃ quæro, a quo iure ꝓcessit possessio? Tex. hic vr̃
velle, ꝙ a iure gentiũ, & hoc tenet gl. j. hic in prin. & etiam gl. 2. in
prin. Sed si hoc est verũ, vr̃ ꝙ omnes meæ distinctiones sint falsæ,
quia pp ciuiles effectus facio diffinitionem, seu distinctionẽ pos-
sessionũ. Rñ. Possessio simplr̃ sumpta, vr̃ introducta a iure gentiũ,
vt hic in tex. & gl. sed possessio sic distincta per species fuit intro-
ducta a iure ciuili, vnde ẽt nãlis possessio, dico ꝙ est ciuilis, ut not.
ff. eo. l. quod seruus, in gl. super verbo, ciuiliter possidere. A simili
de iure nãli oẽs liberi & legitimi nascebant̃, & non erat distinctio
hoĩum, postea a iure ciuili sunt distincti in plures, vt in Auth. qb.
mod. nat. effi. leg. §. liceat igit̃, & Inst. de iure pers. in fi. Itẽ quæro,
25 vtrum † quasi possessio incorporalium fuerit introducta de iure
gentium? Rñ. sic, vt Inst. de vsu, & hab. § fi. considerato, ꝙ ibi præ-
cedit titulus de seruitutibus, sed distinctio huius quasi possessio-
16 nis, credo ꝙ sit de iure ciuili. Sed an detentatio fuerit de iure gen
tiũ cognita? Rñ. sic vt illa quã habet colonus, cum ɔ̃ctus locatio-
nis sit de iure gentiũ. Illa vero quam habet missus in possessionẽ,
17 credo ꝙ sit de iure ciuili. † Quarto principaliter q̃ro qualr̃ acquira
tur possessio? Et gl. quæ est hic, in ver. ait, ponit tres opi. Prima est,
aut loquimur in reb. animatis, aut de non animatis, & hoc secun-
do casu distingue, aut erat res ab alio possessę, aut non. Et rationẽ
dic, vt gl. Ista opi. veritatem ponit, tñ nõ debuit separare res anima
tas ab inanimatis, qa eodẽ modo debet in eis distingui, aut ab alio
possidentur, aut non. Secũda opi. incipit ibi, at Io. & alij dñi, & est.
ꝙ per solum aspectum acquirit̃. Pro hoc. ff. ead. l. §. si iusserim, & l.
quod meo, §. si venditorẽ. Sed ɔ̃. ff. eo. l. 3. §. Neratius, Dicit gl. qđ
ibi non poterant videri, hic sic. Contra hãc sol. vr̃ l. clauibus. ſ. de
ɔ̃h. emp. vbi vr̃, ꝙ sufficiat aspectus loci, vbi res est, licet nõ videat
res. So. gl. ꝙ in § Neratius, sciebat thesaurum esse in fundo, nõ tñ
vbi, hoc est, in loco determinato. Sed in l. clauib. sciebat vbi res est
set, & in loco determinato. Certe ista sunt vera in re possessa per
alium, non in re uacanti, quia tex. hic dicit, apprehenderit. Alij rñ-
dent ad l. clauib. quod ibi de possessione, hic de dñio. sed hoc nihil
est dicere, qa ex possessione sequit̃ dñium, vt hic dr̃. Tertia op. est
ibi, vel de alio gñe, &c. Nã quoddam est genus q̃rẽdi possessionẽ
per apprehensionẽ, vt in oĩbus reb. præterquã in thesauro, & ideo
dicit, apprehenditur. Aliud est genus q̃rendi per inuentionem, ut
in thesauro, ideo in eo dicit tex. inuenerit. Insti. de rer. diui. §. the-
sauros, ſ. tit. j. l. nunq̃. §. thesaurus, & ibi gl. plenius ponit istam opi.
18 Inst. de rer. diui. § item lapilli. Sed hæc opin. reprobatur quia inue
nire est per apprehensionem. l. si Barlãtoram C. de fideius. quę est
no pp statura, q̃ dñr, si quis fuerit inuẽtus, &c. Et hoc per Cy. C. e.
l. licet Vnde br̃ prima opi. ſ. posita in gl. continet veritatẽ, & distin
guit, aut loquimur in rebus uacantibus, & requiritur apprehẽsio,
vt hic, cum si. aut in rebus ab alio possessis, & tunc aut non cõcur
rit animus tradentis, & idẽ, quia apprehensio reqrit̃, vt ff. e. l. quod
meo, §. fi. Aut animus tradentis concurrit, tunc potest q̃ri per aspe
ctũ, & per alios modos fictos, qui ponunt̃. ff. e. l. 3. in prin. in gl. in in
in traditione clauium oportet, ꝙ fiat in re præsẽti. l. clauib. & ff. ea.
l. §. pen. ita quod determinate sciã vbi res est, vt ſ. dictum est. Quę
ro, per quas perso. nobis acquir. possessio? Dic, ut ff. px. §. & se. Quę
b ro, an possim mihimet vnã, † rem tradere. Dic de eo, qui detinet
19 tñ, non põt quis sibi mutare cãm possessionis, l. 3. illud, ff. eo. & l.
20 nõ lo. ũ, §. j. ff. de usuc. & l. nemo, C. e. Sed pone in tutore, q nõ de-
tinet, nec possidet, an ipse tutor tutorio nomine potest sibi trade-
re? Et vr̃, ꝙ sic. l. fistulas, §. j. ſ. de ɔ̃h. emp. Circa quod vide quod di
21 xi. ff. de ser. ser. l. 2. Qualiter acquiratur † quasi possessio incorpora-
lium, non dico hic Dic, ut per Doc. in l. j. & 2. C. de ser. & aq. dicã
22 infra de itin. actuq; priua. l. j. §. hoc ĩter dicto. † Quæro, & qualr̃ ac-
quiratur detentatio? Et dic qñ est deuentum in possessionẽ. l. non
23 est mirũ, sup. de pig. ac. † Sed quid si executor hẽr me constituere
in uno fundo, ut detentore, & ducit me prope ad locũ, ita ꝙ sum
in cõspectu, an sufficit, prout in possessione, vt ff. ea. l. §. si iusserim,
& si sufficeret ad ɔ̃stõnẽ pignoris prætorij cẽt utile scire. Ista glo.
dicit, quando concurrit iussus cum animo p̃toris tradẽtis sufficit,
sed in p̃torio pignore non interuenit consensus uere, sed ficte, quia
iudex fingitur pars, ut l. si ob cãm. C. de euic & l. j. C. si in cau iudi.
& ideo, quia non interuenit animus tradentis vere, sed ficte, eligi
tur quædam media uia, quod si potest, intret, & sic non sufficit, ut
ostendat. l. si finita, §. illud quæritur, sup. de dam. inf. & l. q̃uis. sup.
24 de bon. auth. iud. pos. & iene mẽti. † Quæro pone, quod tutor, uel
c curator, q non hẽt spãle mandatũ, volunt tradere per istos modos
d fictos, an possunt? Vr̃ ꝙ non, [d] quia dñi uoluntas uere non concur-
e rit, sed ficte, e vt ſ. prox. dixi. Pro hoc ff. eo. l. quamuis. §. j. & 2. de ac-
cep. & l. per iusiurandũ, §. tutor & ita vr̃, ar. eorum, quæ dicta sunt

25 de indice. † Quinto principalr̃ q̃ro, qualr̃ possessio amittat̃? Et gl.
magna post prin. ponit quatuor opi. Prima antiquissima est, ꝙ si a-
nim cum desijt insistere, vel tenere, nõ possidet, ideo pdit. sed illud
non est verum, quia exitus non est cã perdendæ possessionis. l. si
id ꝙ, §. fi. ff. e. & l. clã. §. j. & solo aĩo retinet̃. vt C. eo. l. licet. Sed alia
fuit opi. Azo. & Plac. quã dic, vt in gl. Sed ista p̃supponit vnam tñ
esse possessionẽ. Itẽ, qđ duo põt eãdem rẽ insolidũ possidere, eodẽ
gñe possidẽdi, licet diuersis qualitatib. quod est falsum, vt ſ. dixi,
& dicã in l. 3. §. ex ɔ̃rio. Tertia fuit opi. Old. ꝙ statim ꝙ exit de fun
do, amittit nãlem pos. post exitum habet ciuilẽ, si reintrat habet
nãlem. Vide gl. ibi, Alb. dixit, ꝙ statim cũ exit, &c. & vr̃ in eo, ꝙ di
xit, ꝙ possessio ciuilis, & nãlis non põt esse simul, potuisset, verum
dicere assumendo ciuilẽ, & nãlem proprie, vt dixi. sicut qdam nõ
põt esse dñs, & fructuarius, l. vti frui. si vsusf. pet. Sed sumẽdo im-
proprie ciuilem, & nãlẽ, & large ꝓ corporali. tunc bñ põt simul es
se. Itẽ dixit male pp aliud, quia exitus non est cã perdendæ, vt ff. e.
l. 3. §. in amittẽda. Itẽ introitus non est cã apprehendendæ. Opp. si
habeo nãlẽ solã, illã retineo. l. 1. §. vnde vi. ff. de vi, & vi ar. & videbi
tis statim. ff. ea. gl. Ergo per exitũ nõ perditur possessio, alias seque
ret̃, quod quis nunquam p̃scriberet, qa ciuilis, & nãlis non esset ɔ
tinua. Vnde quarto loco Io. ponit suã opi. verã, q̃ sine aliqua repre
hensione procedit. Prosequendo quatuor casus, ita p̃fectissime, ꝙ
adiectione non eget, & vide gl. ibi, tu distingue, vsq; ibi, si autem,
& Iac. de. Ra. alias de Are. dicit quosdã dicere, ꝙ si est in conspe-
ctu, retinet, si absens, non: & cum redijt in conspectu. reacquirit, ꝙ
est absurdum. l. pen. C. de cu. fur. Præterea nõ amittetur sine aĩo, d.
l. 3. §. i amittẽda. Sed truffa est, p l. clã, § q ad nundinas, & id quod
dr̃, ꝙ non perdit̃ sine aĩo, verũ est, qñ põt retinere. Secus si nõ põt re
tinere aĩo. Et sic Io. verũ dicit, & recitat fm casum Io. & sic. in ipso
dicto Io. vidistis, ꝙ nãlis pditur sine aĩo, de ciuili nihil dr̃. Item vi-
de gl. ibi, si aũt p alium, & lege vsq; in fi. alle. gl. in eo. qđ dicit aĩus
non operat̃ retẽtionẽ duarũ possessionum. l. quod Labeo, ſ. de cõ
pen. quia res inducta circa vnũ actũ. non potest operari circa aliũ,
sed in eo, ꝙ Io. negat nãlẽ, q̃ habet fructuarius, non hẽt aliquid ci-
uilitatis, non põt bene dicere, qa operatur ciuiles eff. ctus, vt ſ. di-
26 xi, & dicã ff. e. l. 3. §. ex ɔ̃rio. † Quæro, extra gl. qđ de nãli, q̃ appello
corporalẽ, an illa retinetur animo. Tu habes glo. Instit. de interdi.
§. retinendæ, q̃ vr̃ velle, ꝙ ista possessio nãlis perdit̃ cum ex eo fun
dũ, ut est gl. in l. j. C. un pos. in glo. mag. super ver. clã, q̃ nõ firmat,
sed inclinat, quod omnino retineantur, & illud firmat gl. hic, ꝙ re
tineatur animo, vt in gl. q̃ incipit, & bene. ibi, & illam nãlem &c.
Br̃ teneo istã glo. ꝙ sicut in vsufructuario retinet̃, & ita & in isto, q
possidet corporaliter. Et probo, quia si uolet agere interdicto vti
possi. ut ſ. in gl. quam modo legi, semper haberet stare in fundo,
& iudex haberet ire ad eum, & gl. tangit in l. j. C. eo. istã absurdita-
tem. Præterea colonus exiens de fundo, detinet animo. l. colonus,
ff. eo. qui colonus nullum ius habet multomagis ille, qui hẽt natu
27 ralem pos. quã corporalem appello. † Quæritur an detentatio ani
mo retineatur? Et vr̃, ꝙ non, quia est meri facti, & ideo animo nõ
retinetur, l. fin. C. de præscr. lon. tẽp. Et si hoc esset verũ, si intres in
pos. equi, esset necesse, ꝙ semper stares in equo, vel in boue, & ꝙ
tu teneres bouem. Dico, ꝙ detẽtatio non est aliud nisi custodia
l. cum legati ex qui. cau. in pos. ea. Dico ergo, absens retinet illam
detentationẽ, qñ custodia illius rei per absentẽ retinetur, vt si ha-
bes domum, & es absens tenens clausum ostium, & sic tenes cu-
stodiã l. 5. §. qui legatorum, ut in pos. le. & §. se. vbi dr̃, qđ dñs poni
res mobiles in aliquo loco, vt sub custodia sint, & sic retinet ani-
mo, tñ si desit custodire, non retinet. Hoc probat l. si finita, §. ante
pen. ſ. de dam. infe. & l. prætor, §. in eum, inf. de bo. auth. iud. pos.

ADDITIONES.

a Barb. Quæro quid iuris. Ang. hic dicit, ꝙ detẽtato est ius quoddam insistendi rei aptum ad custodiam, & cõseruationem eius quãdoq; ad acquisitionem fructui. l. cũ legati. inf. ex quib. cau. in pos. eatur. l. 4. §. fi. inf. e. ꝙ procedit sm dominum meum, in detentatione liberi hominis, secus si serui. Item secus si illicite.
Io. Fr. R. Adde, cum Bar. tenet, ꝙ detentatio sit facti, & sic non diuidatur in naturalem, & ciuilem, ꝙ ipsum reprobant Ang. Imo. Pau. de Cast. & Ale. hic.
b Barb. Quæro. Vide Bal. in l. ad probationem, C. loc.
Menoch. Tiraq. de iure constituti 3. parte, limi. 17.
c Barb. Quæro, pone. Vide do. Ant. in colum. inf. de rest. spol. ubi alleg. Bar. hic, & vide illum tex. Et adde tu, & vide Alex. de Imo. in cons. 91. uer. & ex his, in 1. volu. Et ibi dicta Bar. hic extendit locum habere in Abbate, seu prælato.
Men. Soc. sẽ. cõs. 139. col. pe. cir. fi. late Tiraq. de iure cõsti. i 3. par. limi. 13. & lim.
d Paris. Videtur ꝙ non. Idem tenet Ale. consi. 81. uer. alio respectu, vol. 3.
e Pom. Sed ficte. Vide Ale. consi. 8. vol. 3. vbi per hoc generaliter dicit, ꝙ legitimi administratores non transferunt possessionem per aliquem actum factum, puta constitutum, & ibi exemplificat in in prælato ecclesiæ.

1 *Possessio non potest quæri sine affectu possidendi.*
2 *Modus acquirendi possessionem per nos ipsos est facti, per alium est iuris, et possessio ipsa quæsita est facti.*
3 *Pupillus etiã in his, quæ iuris sunt habet in acquirendo legitimam psonã.*
4 *Furiosus, vel infans nullum intellectum habens, etiam cũ auctoritate curatoris, vel tutor s, non potest possessionem acquirere.* (vere pos.
5 *Curator furiosi, & tutor infantis possunt p se nõie furiosi, et infantes acqui*
6 *Infans, qui aliquem intellectum habet, et per se potest possessionẽ acquirere.*

§. Adipiscimur autẽ.

Adipiscimur possessionẽ per nosmetipsos maiores, & sanæ

& sanæ mentis, secus in furioso, & infante sine tutoris auctoritate, h.d. ibi, pupillus, s. infans, vel infantiæ proximus. In tex. ibi, eam rē .i. acquisitionem poss. quam quis facit per seipsum. Ibi, non iuris esse .i. ex aliqua fictione iuris pcedente, sicut illa q̄ nobis ignorantib. per alium q̄ritur: in qua infans, & furiosus sunt pares sapientib. & re ipsa acqritur, vt j. ea. l. §. item acquirimus, & l. q̄uis, §. fin. Iac.
2 de Are. & Old. † No. q̄ possessio non pōt q̄ri sine affectu possidendi, vt ē. quemadmodū. j. eo. l. licet. C. eo. Item no. q̄ pupillus potest acquirere poss. Op. j. eo. l. si is qui. Sol. ibi tenuet, hic non pōt incipere possidere. Opp. j. eo. l. 3. §. in amittenda, quia q pdit animum pdit & possessionem, sed furiosus pdit animum, immo nō habet animū possidendi. Sol. licet non habeat animū possidendi, non tñ habet aium non possidēdi, & sic vides tres actus. Volo possidere. Item nolo possidere. Itē q̄n non habeo animū possidendi, vel non possidendi. Opp. j. eo. tit. in l. fundi. §. j. vbi perditur p obliuionem. Et gl facit illud ɔ̄rium in d. l. si is qui. Sol. vt ibi. Oppo. s̄. proxi. ubi habuistis, q̄ possessio est, in qua quis insistit corpore. Et glos. dicit, tu debes scire, q̄ est nālis, & ciuilis possessio, & detētatio, & de ista loquitur hic. Oppo. & vr̄, q̄ possessio sit iuris, vt vidistis no. s̄. proxi
2 & j. eo. l. peregre, in prin. Sol. † modus acquirendi p nos ipsos possessionem, est facti, si per alium est iuris, sed ista possessio q̄sita est iuris, l. peregre. in prin. j. e. & quod dicit hic, eam. n. rē, dic, i. eā acquisitionē. Opp. innuit, q̄ aliud si esset iuris. ɔ̄ Inst. de auth. tut. §. j. ubi
3 pōt stipulari. Solu. † fateor. q̄ in acquirendo pupillus habet legitimam personā, ēt in his quæ sunt iuris. Sed tunc instatur, quare ergo dixit eā rē non iuris, &c. Gl. duob. modis rñ. Secundum primā rñsionē ista verba posita in tex. non ɔgruent pcedentib. Vera ergo sol. est, q̄ hic separatur pupillus a furioso. Po. opp. q̄ eodem modo eis acquiritur possessio, vt j. e. l. in §. item acquirimus. Ad hoc rñdet tex. eam. n. rē, &c. vt dixi apostillando tex. ad hoc tendit glo. Itē no. q̄ animus est facti. Vñ op. de l. donatarum, C. eod. dicā, j. de fur. l. infitiando, § infans, & l. j. s̄ tit. j. Vltimo gl. format vnā q̄onē.
4 † Quæro, vtrum furiosus quærat sibi possessionē cum auctoritate curatoris? Et vr̄, q̄ non, vt hic, & per l. in negotiis, j. de reg. iu. In ɔ̄rium vr̄ q̄ infans pōt. Pro hoc facit. l. quamuis, §. infans, j. eod. & vide gl. in ver. sine tutoris, quæ incipit. vel curatoris, & illa glo. non determinat clare, & vide gl. sup ver. pupillus, q̄ determinat, & incipit, idem de furioso, & tenet q̄ pōt. Idem tenet in infante, qui caret intellectu, vt j. ea. l. §. cæterum, sed inquantum ista gl. loquitur de furioso, male loquitur, vt hic, quia de furioso non reperitur, p l. in negotiis, inf. de reg. iur. Item infans qui omni intellectu caret, non pōt cum auctoritate tutoris, sed tutor, & curator eis pñt acqrere, l. j. s̄. de bon. pos. infan. & furi. de la. Et sic aliud est furiosum ingredi possessionem cū auctoritate curatoris, & aliud est ipsum curatorem intrare, & facit ad hoc, inf. ea. l. § per procuratorem. Non ob. inf. e. l. quis, § infans, quia ibi intelligitur de infante, qui habet aliquem intellectum nō perfectum. Et hęc intelligere habetis, q̄ si omni intellectu caret, est idem, ut in furioso, sed si est perfecti intellectus pupillus per se potest, pro hoc facit Instit. de inut. stip. §. furiosus, cum seq. ver. Et ex dictis istis potes colligere distinctionē ex te ipso sic. Aut in furioso, aut in pupillo. Primo casu, aut quæris an possit quærere per se solum cū auctoritate curatoris, aut curator ipse per se. Scdo casu aut habet plenum intellectum, aut non plenū, aut omnino nullū. Sed isto casu est idem, quod in furioso.

1 *Fictio quando haberet effectum iuris, ad eam recurrimus, alias secus.*
2 *Ius regulariter fingit in his, quæ sunt facti.*
3 *Possessio aliquando pro proprietate ponitur.*
Possessio ex inutili contractu non transfertur quando persona est talis, quæ non potest perdere possessionem, ut pupillus, & ecclesia.
4 *Dominium, an transferatur ex inutili contractu.*

§. Si vir vxori.

Ex inutili ɔ̄ctu trāsfertur possessio, h. d. Diuiditur in tres partes. Primo dictum vsq; ibi, qīn, & hoc est verum. Scdo ibi rñdet tacitæ obiectioni, q̄ sic formatur. Nonne donatio inter ciuili inter virum & vxorē impeditur, & infirmatur: Rñ illud est verū in his, q̄ sunt iuris, sed acquisitionem possessionis non pōt ius impedire, q̄ facti est. Vñ ius non pōt facere, vt id, quod facti est, non sit factum, & hoc usq; ibi, & quid attinet, ubi rñdet alteri obiectioni, sed potest dici, licet lex factum nō possit facere infectū, sm veritatē, tñ potest facere sm fictionē, fingēdo non esse traditā. Ad hoc rñde, q̄ io non fingitur, quia talis fictio nō hēt effectum. Lege literā ibi, facta acquisitio poss. q̄ a facto, s. a traditione, & apprehensione naturaliter causat, & allain §, in sum mā, quam facio de fictionibus, in prima fictio-
1 ne mea ista allego, q̄ tunc est recurrendū ad fictionē, q̄n fictio illa hēt effectum iuris, secus si nō hēt, vt hic in fi. Op. de l. si eum qui, s̄. de don. inter vir. & vx. C. dicen. sol. vt ibi, & redditur in veritate ponitur. vt hic: sed in effectu non, vt ibi, quia potest reuocari, & vide gl. q̄ incipit, immo. G. in ver. possessionē ad aliam sol. & incipit g. unda, cum forte, &c. & qd vult dicere q̄ donatio inter vir. & vxo. non est prohibita, de re tñ aliena, l. si vir vxori, inf. p don. Et sic gl. dicit, q̄ hic donauit rē alienam, quod non est prohibitum ibi, iuam. Sed ista solo, licet vera sit in se, tñ est damnato, & ideo tene aliam. Op. s̄. ea. l. in prin. & inf. l. peregre. Solu. acquisitio facti est, possessio acquisita est iuris. Opp. de fictione postlimini, & legis Corneliæ, ut inf. de cap. & postli. p totum, vbi in facto fingitur, gl. dicit, q̄ fallit ibi, & vide istā gl. quæ est sup ver. nō pōt. Et
2 in mā fictionis dico † totum ɔ̄riū, q̄ in his, quæ sunt facti singulr, fingit ius qd est, quia fingit, q̄ qui est viuus, pro mortuo hr̄, & qui est in ventre, pro iam nato. Azo ponit in sum. in princ. multa exēpla, in quib. fingitur sup facto & rōnem plene dico in l. si quis pro emptore, inf. tit. j. Ad istā rñ. sm veritatē non pōt, sm fictionem nō
3 vult, quia nullū hēt effectū. Opp. † q̄ ex inutili ɔ̄ctu non transferatur possessio, l. iubemus, in fi. C. de sacros. eccl. Solu. ibi ponitur possessio impropriè pro proprietate, sicut dicimus ɔtinue, ista est pulchra possessio, vt inf. de verb. sig. l. interdum. Vel aliter, ex inutili ɔ̄ctu nō transfertur possessio, q̄n persona est talis, quæ non pōt pdere possessionē, vt pupillus, & ecclesia, l. pupillus, s̄. tit. j. Sed q̄n psona est talis, quæ aio pōt desinere possidere, tunc ex inutili ɔ̄ctu
2 transfertur possessio. a Sed op. de l. quod meo, in prin. inf. eo. ubi sicut dñium nō pōt q̄ri sine cā, l. nunquā, s̄. ti. j. ita & in possessione.
4 Sed illa glo. reprobatur, vt ibi dicam. † Quæro, an ex inutili ɔ̄ctu transferatur dñium? Gl. tāgit in l. ɔ̄ctus, C. de fide instr. & l. mutuū. C. si quis alt. vel sibi, & l. non dubiū, C. de legi. l. ideo dic. Aut ɔ̄ctus est inutilis, q̄a pendet cōditio, & non impeditur dñij translatio, l. dotis fructus, in fi. cū l. seq. de iu. dot. & inf. de sol. l. sub conditione. Aut est inutilis ex alia cā, & tunc aut pter legē, aut ɔ̄. Primo casu non impeditur dñij translatio, d. l. mutuū, & d. l. ɔ̄ctus, in gl. Transfertur. n. ex dicta causa putatiua dominium. Aut est ɔ̄ legem, & dominium non transfertur, d. l. non dubium, de legi. & ibi no. Et hoc verum, nisi vltra procedat, l. eleganter, in princ. de dolo.

CONTRARIETAS, ET CONCORDIA.

Si vir vxori. Pro concor. aduerte, q̄ Bart. in l. nō dubiū, in 2. opp. C. de leg. vult, q̄ dñium transfertur ex prohibito, seu inutili ɔ̄ctu, ɔ̄ iñ alle. velle in hac l. j. in hoc § si uir vxori. Solu. concordatur sm dist. quā hic facit Io. F. Ru. Adde dum Bar. hic vult, q̄ ex ɔ̄ctu inutili inito cum ecclesia, vel pupillo, non transfertur possessio, q̄ ipse tenet ɔ̄rium in l. indebiti. §. sed si nummi, inf. de condi. indeb. a qua ɔrietate dñs Ias. hic conatur eū excusare, dando tres solu. Primo, q̄ Bar. in d. § si nūmi, non ponit pro ɔstanti, q̄ ex inutili ɔ̄ctu celebrato per ecclesiā, vel minorē transferatur possessio, sed hoc præsupposito, q̄ illa possessio possit repeti per condi. indeb. Scdo posito, q̄ essemus in aliquo casu, in quo ex ɔ̄ctu inutili per ecclesiam, vel minorē, esset translata possessio, qd posset repeti per condictionem indebiti. Tertio, q̄ hic loquatur de possessione fundi ipsius ecclesiæ, vel minoris, ibi de possessione fundi alieni.

ADDITIO.

2 Transfertur possessio. Adde inquantū Ale. limitando hanc doctr. Bal. ver. extra subdit, qd pr deci ex qō, quā ponit Bal. in c. 2. in tit. de feu. da. in vicem leges commi, s. qd si feci testm, & dixi tibi te hēde, & dixi, qd si cōtingeret me mutare testm ex tunc donabam tibi oia bona mea, & constituebam me tuo nomine possidere, qd ex tunc nō est in te translata possessio, cū donatio sit nulla, & ita vi. decidisse Bar. in l. ex testō, C. de fidei. Dic, qd Old. tenet possessionem translatam, & donationem valere, eius consi. 144. incip. Factum tale est, & hanc partem tenuit etiam Dy. Rom. in late hoc examinans cos. 172. tenet primam opi. & ita refert Dy. mutasse sententiam, eius consi. 9. Et in quantum Ale. in 4. co. q. 111, in ca uenditione facta forensi contra formam statuti, transferatur possessio. Adde Rom. consi. 509. Et in quantum etiam tangit, quando iuxta contract. in nullum, est appositum precarium, non transfertur possessio, unde pulchre Rom. eius consi. 246. Menoc. Rayn. consi. 143. nu. 4. in fi. lib. 4. & consi. 56. nu. 2. lib. 4. ubi declarat.

1 *Per seruum ex causa peculiari nobis acquiritur possessio, & vsucapiendi conditio, ex causa non peculiari possessio solum, si est iusta.*
2 *Liber homo mala fide possidens non pōt, secus si possidens putat eum seruū.*
3 *Seruus putatiuus extra rem, & operam acquirens, putatiuo domino acquirit possessionem, vero domino dominium.*
4 *Seruus putatiuus si gerit animo acquirere vero domino, eidem acquirit, nō tanquam seruus, sed tanquam negociorum gestor.*
5 *Pater non possidet filium, sed dicitur esse in quasi possessione filiationis.*
Vir nō dī possidere vxorem, sed esse in quasi possessione, & ita uxor virum.
6 *Pupillus, qui nullum habet intellectum, non potest nobis acquirere possessionem, secus si aliquem.*
7 *Seruus furiosus non acquirit domino possessionem.*
8 *Equus illius q cecidit, si prius peruenit ad brauia, an brauiū habere debeat.*
9 *Faciens per alium, ipse uideatur facere, quando persona faciens est solum capax illius facti, licet non iuris.*
10 *Cōstitutio procuratoris inhabilis ad faciē dū procuratorē habilē, an teneat.*

§. Item acquirimus.

Per seruū, & filium ex cā peculiari acquirī nobis ignorantibus possessio, & vsucapiendi ɔdō. Itē p seruū, & liberū bona fide possessum possessio acqrimus. Itē p seruū cōem, & vsufructuariū, si tñ tenēs existat, h. d. vsq; ad §. pupillus, sed lege p partes. Op. inf. eo. l. p eum. Solu per filium verū quæritur, vt h. c, secus p putatiuum vt ibi. Sed oppo. inf. proxi. §. vbi p putatiuum seruū quæritur. Sol. aliud in putatiuo seruo, & in isto, inf. de vsuc. al. ud in filio putatiuo. Opp. de verb. obl. l. stipulatio ista, §. hæc quoq;. Solu. sibi ipsis non
1 possunt possidere, sed nobis sic. † Quæro, quid ex re non peculiari, an acquiratur? Et glo. arguit pro, & ɔ̄ illud teneatis, q̄ ex causa peculiari acquiratur nobis possessio, & vsucapiendi conditio, l. acquiritur, §. non solum, s̄. tit. j. ex cā non peculiari acquiritur nobis possessio solum, q̄n est iusta, secus si iniusta, l. q̄ seruus, inf. cod. & vide gl. in ver. peculiariter, &c. Ad §. sed & per eum, opp. su. ti. j. l. si seruus. Sol. intellige illam sm istam. Opp. de lib. cau. l. si eum, §. licet

a Sol. vt gl. & dicam statim. ĩ. ea. l. §. per seruum q. in fi. Opp. dr̃ hic
liber homo mala fide possessus, & c. ꝯ, quia liber homo nõ potest
possideri mala fide ĩ. eo. l. cũ hæredes, §. item quæro. Sol. verũ est,
si putas eum liberum, secus si putas eum esse seruũ alienũ, vt hic
3 in gl. & l. quæsitũ, in prin. s̃. tit. j. † Quæro, quid de causis extra rem,
& operam? Et gl. dicit, ꝙ idem inquantum ad possessionẽ, sed ve-
ro dño dñium acquiritur, vel sibi, si liber est. l. liber homo, in fi. s̃.
tit. j. Et sm̃ hoc erit casus, in quo acquiritur dñium sine possessio-
ne. Simile in l. si fundum, s̃. de fun. do. & vide istam gl. q̃ incipit, ex
4 duab. causis, & aliam, q̃ incipit sæquirit. † Pone ꝙ gerit in animo
acquirere vero dño. gl. ma dicit, ꝙ sic, sed nõ tanq̃ seruus, §. j. ĩ. e. &
negociorũ gestor. l. si ego. s̃. de neg. ges. & l. cõis seruus. §. j. ĩ. eo. &
vide gl. q̃ incipit, ex duabus. ibi, nisi hoc gerat, & plene dixi in l. q
mihi donatum, s̃. de don. vel l. per cõem seruum. Opp. ĩ eod. l. 3. §.
ex ꝯtrario. Solu. intellige, vel vni, vel alteri, non simul vtriq; insolidũ.
Opp. de l. si seruus cõis, ĩ. de stip. ser. Sol. insolidũ plurib. põt obli-
gationem q̃rere, sed non dñium q̃rere, vel possessionem. Ad §. p
eum in quo vsumfructum. opp. immo vr̃, ꝙ vsufructuarius possi-
deat, vt ĩ. eod. l. nãliter, in prin. Sol. non possidet ciuiliter, vt hic, sed
5 nãliter. † Item no. ꝙ dr̃ hic, pr̃ non possidet filium, a sed bene dici-
a mus, ꝙ pr̃ est in possessione patriæ potestatis, & filius in possessio-
ne filiationis, non tñ possidet filium, sed est in quasi possessione
illius iuris. Sicut dicimus in liberto, s̃. de prob. l. circa. & not. eo. tit.
l. quidam, & quod no. de rei vend. l. j. §. j. Et idẽ de alijs personis, in
quibus ius habemus, vt ibi dr̃, sic in viro & vxore, vnus non possi-
det alium, sed quilibet est in possessione illius iuris, & seruitiorum
hincinde debitorũ, pp hoc prodita sunt interdicta, ĩ. de lib. exhib.
l. j. §. fi. cũ l. seq. Facit ext. de rest. spol. c. ex ꝯdõne, & c. literis, ver. ce
6 terum. † Quæro, vtrum hoc sit verũ, si pupillus nullũ habeat intel
lectum. Et gl. dicit ꝙ sic, & hoc dicit prosequendo errorẽ suum,
quem ponit s̃. ea. l. §. adipiscimur. Sed gl. non bene dicit, quia ille
qui caret intellectu, sicut furiosus, nobis q̃rere non potest, l. in ne-
gocijs, ĩ. de reg. iur. & §. infans, l. quis, ĩ. hoc tit. loquitur in eo qui
hẽt intellectum aliqualem, hoc modo dẽt intelligi hic, alias ma-
7 le diceres pp dictã rẽam iuris, in negocijs, ĩ. de reg. iur. † Quæro, an
per seruũ furiosum acquiratur. Et gl. dicit, ꝙ sic, si illud gestiat tra-
dens, qa, & per procuratorem inuitum q̃ritur, ergo, & c. vt l. 4. §. il-
lud, de fideic. lib. & l. qui põt inuitis, de reg. iu. Sed istud nõ placet.
Quid. n. si aliquis poneret possessionẽ in lapide aĩo acquirendi do
minium, ꝙ diceretur p lapidem dñium q̃ri. Item vides, ꝙ si pono
in manu dormientis, licet ita eius manus sit primũ organum, tñ si
bi non q̃ritur, vt s̃. e. l. j. §. j. eadẽ rõne, sit do furioso. Et si dicis, hoc
põt fieri inuito seruo, ergo eo ignorante. Concedo qñ seruus est
habilis. Vnde licet nesciret tradere, vt dño quæratur, dño q̃ritur:
sed qñ intellectu caret, perinde est ac si nulli traderetur. Extra glo.
8 Dy. † refert, ꝙ quidam cecidit de equo, cuius primo equus curre
bat ad brauium, an debeat hẽe brauium? Et vr̃ ꝙ sic. l. t. §. q̃situm
ĩ. de aqua quot. & æsti. & l. qui fundũ, s̃. quemad. ser. amitt. In qua
determinauit Dyn. per illũ §. ꝙ non, qa non hẽt intellm̃ equus, &
sic non põt quærere, & illa ꝯria loquuntur in retentione iuris q̃-
siti. Sed ille §. modicũ facit, qa in q. proposita tractatur de imple-
mẽto ꝯdõnis, non de acquisitione fienda p equũ, & iõ cũ q̃rimus
de implemẽto ꝯdõnis, per equum potuit fieri, quia de facto suffi-
cit. l. 2. s̃. de ꝯd. & dem. & ideo habemus inspicere verba statuti, qa
si dicit, ꝙ ille, cuius equus prius venerit, habeat brauium, tunc si
equus primus venerit, deberet hẽe. Sed si statutũ diceret, qcunq;
venerit cum equo prius ad brauiũ, & tunc implementũ ꝯdõnis
9 requirit p̃onã, & sic non hẽt, licet equus ierit. † Itẽ induco, l. si is
qui pro emptore, ĩ. titu. j. ꝙ fictio translatiua est quadruplex, vna
est de persona ad p̃sonam, vt cum lex dicit, qui p aliũ facit, p se
ipsum facere vr̃. Modo q̃ro, q̃ habilitas requiritur in faciente, an
illa q̃ requiritur in eo, qui facere vr̃? Et dico, qd est casus hic, ꝙ illa
persona, quæ facit, oportet, qd sit capax solũ facti, licet non sit iu-
ris, & hic seruus habet animum qui est facti, ideo habilis est perso
10 na, licet non possit possidere. Vltimo induco in argu. † facio pro-
curatorẽ inhabilẽ ad constituendum habilem, an valeat? Et dic
per Doc. in l. qd quis, C. de procu. & per Io. And. melius in ca. reli-
giosus, de procu. in cle. & tenc mentem tex. illũ. Dico sic, in acquirẽ-
da poss. seruus, & procurator p̃bent nudũ ministeriũ, vt ĩ. eod. l. qd̃
meo. §. procurator. Vnde si ego facerẽ aliquem nunciũ ad consti-
tuendum alium procuratore, in nuncio nõ requiritur habilitas, vt
hic, sed bene si facio cũ procuratorẽ ad substituendũ aliũ loco sui.
Et sic no. p dico loco sui, & sic ipse non p̃bet nudũ ministerium,
sed officium radicatũ in p̃sonam suam alteri cõmittit, tunc serua
b distinctionem quam ponit gl. in d. c. religiosus.[b] Ad quod optime
facit quod no. per gl. C. de fideicom. l. eam quam, in gl. fin.

ADDITIONES.

a Non possidet filium. Adde tñ ꝙ possessione acquirimus, quod secus est in seruo, quem non possidemus, & iõ non acquirimus possessionem rei apprehensæ per eum. Et per hoc Pau. de Ca. infert ad quæst. de monacho Florentino, qui possidebatur a monasterio Bonon. ꝙ acquirat monasterio Florentino, quãuis ab eo non possideatur, cũ hæc possessio resultet non ex vi possessionis, sed ex iu monasticæ p̃ãtis, sed Ale. alle. Bar. in contrarium, in l. si seruus communis, inf. de stip. ser. vbi volunt ꝙ imme acquiratur monasterio possidenti, quando ex re monasterij, uel operis ipsius monachi acquiritur, vide Pet. de Anchar. consi. 332. subscripto per Ant. de But. & Io. Andr. nuis de stamo nac. ubi refert hanc q. Pyl. fuisse.

b c. religiosus. Adde ꝙ cum hac opin. Bart. transeunt Ange. Paul. de Cast. Rom. & Ale. licet Imo. contra.

§. Si pupillus.

Quæro, de quo pupillo loquatur. Dic, vt in gl. Quæro, si tutoris auctoritate violẽ-
ter occupauit, dic vt in gl.

1 *Dominus quando perdat possessionem serui fugitiui, & quanto tempore.*
2 *Patri, & monasterio per filium, & monachum acquiritur possessio.*
3 *Possessio ciuilis sola sufficit ad vsucapionem.*

§. Per seruum qui in fuga.

Seruũ fugitiuũ possidemus, vsu
capimus. & per eũ acq̃rimus, h. d. Opp. ĩ. eo. l. 3. §. si seruus. Sol. in-
tellige, nisi tu & c. vt d. §. si seruus, & sic ista determinatur per illã.
Vlterius op. de l. si rẽ mobilẽ, & l. rẽ q̃ nobis, ĩ. eo. Sol. illud in reb.
anima carentib. & aliud in seruis, vt hic. Et est rõ, ne sit in potesta-
te serui priuare nos possessione. Oppo. C. de ser. fug. l. j. quæ dicit,
ꝙ seruus facit furtum sui, & sic p̃ditur possessio, vt in s. eo. l. rem, q̃
nobis. Sol. ibi, qñ fit furtum ab alio. Extra glo. opp. & vr̃, ꝙ dñs sta-
tim destinat possidere, & seruus sit in possessione libertatis, l. libe-
ris, in fi. s̃. de lib. cau. & l. igitur, §. põt. eo. tit. Sol. ibi loquitur qñ bona
fide incipit esse in possessione libertatis ex iusta aliqua cã, vel iniu-
sta, vt d. §. potest, hic in fugitiuo, qui fide mala fugit, & sic expecta-
tur decenniũ, ita dicit Inno. de ser. non ord. c. de seruorum. Sed ꝯ
hoc vr̃ l. si cui. §. licet, de libe. cau. Sed ibi intelligas, ꝙ ser. existẽs in
poss. seruitutis proclamat in libertatẽ, vñ pendẽte iudicio, dñs per-
dit nãlem pos. non ciuilẽ. Nam nulla iusta cã superuenit seruo. pp
quã deberet se in possessione libertatis ꝯstituere, sed ius statuit li-
1 beri loco hñi, vt iudiciũ procedat. † Distingue ergo, aut seruus in-
cipit se gerere p libero bona fide ex aliqua superueniente iusta cã,
vel non, & statim dñs perdit possessionẽ, d. l. liberis, in fi. & d. §. põt.
Aut pp liberale iudiciũ, & tunc dñs p̃dit nãlem, & retinet ciuilẽ,
d. §. licet. Aut incipit se gerere pro libero mala fide, & tũc aũt dñs
statim habuit animũ perdendi poss. & statim p̃dit, sicut in alijs re-
bus. Aut habuit animũ retinẽdi, vel dubitat, & tunc ita demũ per
dit, si diu & c. ut hic, & d. §. si seruus. Si uero se nõ gerit p libero, sed
forte in prouincia gerit negocia dñi, tunc p mille annos dñs non
p̃deret poss. nisi incipiat ab alio possideri, vt hic. Quærit glo. in ver.
possideat, qd si cœpit ab alio possideri, vel ꝯtẽdat se liberũ. Dic, vt
2 in gl. Ad §. licet, rñde, vt ex p̃dictis patet. Quæro, † an patri q̃rat pos
sessio p filiũ fugitiuũ, vel monasterio p monachũ fugitiuũ. Rñd.
a sic, a non. n. illi q̃runt rõne poss. sed rõne patriæ p̃ãtis, uel monasti
3 cæ obediẽtiæ, ut no. s̃. in ver. p eũ, & ĩ. e. l. p eũ. d. Dy. † alleg. istum
tex. multũ subtiliter, ꝙ quo ad vsucapionẽ sufficit sola ciuilis pos-
sessio, vt hic, & plene per Dy. in c. sine possessione, de reg. iur. lib.
6. Et ne putes hoc in seruo tm̃, idem in fundo, vt inf. pro empto. l.
qui fundum, in princ. plene dicam in l. 3. §. ex contrario. ĩ. eod.

ADDITIO.

a Respon. sic. Adde sm̃ Ale. Ang. Imo. Pau. de Cast. idem tenentes, & Rom. qui ad hoc alleg. pro monacho, quod habetur 18. q. 2. c. Abbates. Et gl. pen. in c. 1. de infan. & lang. expo. Spec. in tit. de statu mon. vers. 41. Tu etiam adde Pet. de Anch. consi. 424. Et per hoc apparet, ꝙ monachus sit æquiparandus filio. Pro qua æquiparatione alleg. Ale. gl. in l. si longius, in fi. de iudi. Spec. in tit. de sta. mona. uers. x. in contrariũ, ꝙ æquiparari debeat seruo, alleg. idem Ale. gl. in l. cum hæredes, §. fin. inf. e. & gl. in l. Pedius, su. de arbi. Inn. in c. cum olim, de priui. Bar. in l. si seruus fin. inf. e. & gl. in l. Pedius, su. de arbi. Inn. in c. cum olim, de priui. Bar. in l. si seruus tello, inf. de stipul ser. & in l. tutor, de bon. poss. titu. genera. & in l. cum hi. §. eã, ĩ. de transac. in l. is potest, de acqui. hær. & in l. si alienũ, in prin. su. de hær. insti. Bal. in l. 2. C. de bon. quæ libe. & in l. ex repudiatione, C. de fideic. & in l. interpositas. C. de transac & in l. filio, & ibi Imo. de cond. & dem. Ang. in l. paterfam. su. de hæ re. insti. & in l. 3. de vulg. & pupil. Et idem facit, quia omnia indifferenter acquirit monasterio, sicut seruus oĩa quærit dño. De primo est c. cum ad monasterium, de sta. reg. De secundo l. placet, de acq. hær. Sed filius castrensia, uel quasi sibi acquirit pleno iure, l. 2. & 3. s̃. ad Mac. & aduẽtitia quo ad proprietatem, l. cum oportet, int. de bo. quæ lib. vñ in hoc dubio post Cy. in l. Deo nobis, C. de epis. & cle. Bal. in l. 1. C. qui admit. & Rom. in l. si is qui hæres, de acqui. hær. Vnde ipse Ale. concludit, ꝙ æquiparabitur seruo, vel filio, prout monasterio erit utilius. Tu adde, ꝙ Ang. consi. 91. tenet monachum seruo æquiparandum, & ꝙ Abbas cum conuentu, ipso monacho præsente, & recusante non potest adire hæreditatem monacho delatam. Bal. tamen in consi. 309. 2. lib. tenet, ꝙ Abbas inuito monacho possit adire hæreditatem delatam monacho. Et idem videtur velle Pet. de Anch. consi. 421. vbi dicit, quod monachus retinet omnia iura suitatis.

§. Per seruum corporaliter.

Per seruũ a nobis pigno
ri traditum non acquiritur nobis possessio. h. d. Nota, ꝙ creditor
possidet seruum. Et no. plene in l. cum notissimi. C. de præscript.
30. ann. Quid de domino, dic ut in gl. in ver. possident.

1 *Seruus a nobis emptus, antequam tradatur, nobis nõ acquirit possessionem.*
2 *Possessio nobis nõ acquiritur per seruos legatos, ante apprehensam possess.*
3 *Differentia ratio quo ad acquisitionem inter seruum hæreditarium, & emptum, vel legatum.*
4 *Hæreditas an mihi quæratur per seruũ testatoris, in quo habeo usumfructũ.*

§. Veteres putauerunt.

Per seruum hæredi-
tariũ nihil nobis hæ
reditatis acquiritur, sed per emptum, & donatum aliæ res emptæ,
& donatæ acquiruntur, h. d. Iste §. est aliquantulum subtilis, &
istam materiam magis claram, quam hic, habes in l. hæres per ser
1 uum, supra de acquirenda hæreditate. Oppo. Per seruum, † quem
nos possidemus, non acquirimus, vt sup. proximo, §. sed seruum
emptum

emptum anteq̃ tradatur non possidemus. l. si ex stipulatione. ℐ. e.
& l. eum q. i prin. ℐ. de fur. & l. si ager. ṡ. de rei vẽdi. ergo, &c. & gl.
a fatetur ꝯtrariũ. Quæro, † quid in seruis legatis, an ante apprehensam
possessionẽ nobis acquirit per eos? Et gl. vr dicere ꝙ sic. Et vide
gl. in ver. pũniũ reliquorũ, q̃ incipit, nõ vt possessio vno ꝑ eũ, &c.
Sed licet acquiratur dñium, non tñ possessio, vt l. cũ hæredes. ℐ. e.
& l. cum duob. §. idem rñdit. in glo. ṡ. pro soc. & sic idẽ ꝙ in seruo
3 empto. Quæro, † q̃ est rõ adiuersitatis? Et tres rõnes vñr poni hic
a in gl. Et in veritate duæ sunt. Prima est vrgẽs disputatio ſm Io. &
illa disputatio est ista, q̃ ponitur in tertia rñsione, ibi, tu dic, s. quia
ante aditã hæreditatẽ non q̃rit: post aditã hæreditatẽ nõ est hære-
b ditarius, b secus in empto, & legato. Nõ ob. §. item acquirimus. ṡ.
ea. l. quia ibi improprie ponitur, vt in glo. Alij dñt, ꝙ facit rõ coæ-
c qualium, qđ est falsum, vt gl. dicit. Quærit gl. c pone, ꝙ † hæres ha-
4 bet vsumfructum i seruo testatoris, an p illũ seruum põt acquiri
hĩditas? glo. dicit, ꝙ non, nisi seruus instituatur, & tũc p istũ seruũ
põt q̃ri. Sed Dyn. dicit, ꝙ in seruo proprio hoc procederet, sed in
seruo in quo habeo vsumfr. herede instituto ꝯtẽplatione mei, nõ
procedit: quia non possum iubere anteq̃ fiam dñs. l. aditio. §. fi. de
acquir. hære. Sed dic, ꝙ iussus assumit effectum aditione secuta. l.
mulier. §. si quis hæreditarium, de condi. instit. ſm Dyn. & bene.

ADDITIONES.

a Barb. Quæro, quæ est ratio. Contra hoc vr tex. sec. Ang. in §. prox. vbi hæreditas
adita erat, & tñ non poterat acquiri per ipsum seruum, nisi vt per seruũ, & alia
causa quæsitum. ideo dicit, ꝙ ratio est, quia cum hæreditas sit causa acquisitio-
nis serui, ipse seruus vt causatus ab ea, non potest esse causa acquisitionis hære-
ditatis. Sed hæc ratio Ang. non placet, quia licet ipsa hæreditas sit causa acquisi
tionis serui, non tamen aliæ res, & tamen illæ non possunt per seruum acquiri,
ergo nec obstat. §. sequens, ꝙ ibi fuit hæreditas adita per cohæredem, non per il
lum cuius seruus fuerat, & sic respectu eius iacebat hæreditas.
b Non est hæreditarius. Adde ꝙ cum hac rõne transeunt Imo. & Ro. hic, qui dñt,
vt refert Ale. ꝙ hæc dicta per gl. & Doct. induci põt ad quæst. Statuto cauetur, ꝙ
filia fœmina dotata non succedat in hæreditate patris: contingit ꝙ pater deces
sit relicto filio masculo, relictaq; filia fœmina: masculo defertur hæreditas ex for
ma statuti, qui adiuit, deinde decessit ab intest. superstite dicta sorore, quæ ad di
cta bona aspirare vult, quæritur an possit? Dicit Ale. ꝙ hæc gl. & hic dicta p Doct.
faciunt, ꝙ non debet excludi, & ꝙ Rom. aliter non decidit. Adde ꝙ pro hoc fa-
cit, qđ cõsuluit idẽ Ro. cons. 168. ꝙ filia q̃ renunciauit bonis paternis, existẽtib.
fratrib. nõ prohibetur ad illa hic regressum mortuis dictis fratrib. vel altero ip-
sorum, quin succedat cũ superstite, alleg. inter alia notata hic. Pro hoc ẽt consu-
luit Bal. eius cons. 369. 1. lib. & inquantum Ale. alleg. Ang. cons. 125. ego habeo.
226. alleg. etiam Ang. ad prædicta eius cõs. 51. & Pet. de Anch. consi. 258. & in-
quantum tangit de statuto mulie. de quo per Bald. in l. si mater. C. de suis, & leg.
adde Sal. eius consi. 307. 3. lib. vbi ponderat singula verba dicti statuti.
c Barb. Quærit glo. Sed hodie cum videatur data libertas tacita per institutio. fa-
ctum de seruo. Inst. de hære. inst. in prin. iuncto ver. proprius. ista gl. non proce-
dit, nisi dicas, ꝙ quando instituitur seruus per proprietarium, contemplatione
vsufructuarij, & non ipsius serui, tunc habeat locum, quod hic dicit glo.

§. Hæc quæ de seruis.

Oppo. ṡ. de don. l. qui mihi donaui. Solu. hic a nemine traditur: ibi ab alio tradebatur. Et vide glo. in ver. nolit tibi. quæ incipit, si tamen. ibi, vel hic a nemine, & tene menti istã solu.

§. Per procuratorem.

Per procuratorẽ acquirit possessio, si hoc agatur, alias secus. h. d. Op. de l. q mihi donatum. Sol. vt ibi dixi, quod non dicam hic, quia ibi recitaui.

§. Si iusserim.

Oculis & aspectu acquiritur possessio rei ab alio traditę. h. d. Et đ hoc §. plene videbitis in l. 3. in princ. ℐ. eod.

1 *Res quæ sunt in vsu publico non possidentur.*
2 *Vniuersitas consentire potest, licet non de facili.*
3 *Vniuersitas possidet, licet sit persona repræsentata, sicut hæreditas, quæ tamen ideo non possidet, quia repræsentat personam defuncti.*
4 *Possessio collegij sæcularis vacat, cum omnes de collegio sunt mortui: secus in collegio ecclesiastico.*
5 *Vniuersitatem possidere probatur eo ipso quod probatur aliquid fieri per syndicum, vel administratores vniuersitatis.*

§ Municipes.

a ᵃVniuersitas põt ꝑ se, & per aliũ possidere, & possessionẽ acquirere. h. d. Primo ponit duo dicta. Scđo, vnam disputationẽ circa vnũ dictum.
Tertio determinationẽ dictæ disputationis. Scđa ibi, sed Nerua.
1 Tertia ibi, in l. sed hoc iure. No. † ꝙ res q̃ sunt in vsu publico, non
possidentur, & istud nõ hẽt ꝯtrium. Opp. de l. humanũ. C. de legi.
2 & ꝙ met. cau. l. metum. §. anima ꝯuertendũ Sol. Vniuersitas † nõ
consentit, vt hic, s. de facili. sed bene põt ꝯsentire. Oppo. ℐ. titu. j. l.
Labeo. Sol. vt in gl. Opp. de l. sed hoc iure, ad princ. huius §. Solu.
princi. huius. §. corrigitur, & hæc vera. Alij dñt, ꝙ vniuersitas non
possidet proprie, vt in prin. §. sed improprie. l. sed hoc iure. gl. non
vr hoc tenere. l. tigni. §. item municipes. ṡ. ad exhib. Sed certe hoc
dictum põt hẽre bonum intellẽm, vt ℐ. videbitis. Alij, vt Ro. dñt ip-
sam vniuersitatẽ, seu municipes nõ possidere, vt hoc §. in princi-
pio: sed illos, quib. est administratio cõmissa, possidere, arg. de ꝯd.
& demon. l. municipib, & hic i d. l. sed hoc iure. Et pro hac opin.
facit, quia vniuersitas est ꝑsona repñtata sicut hęreditas, vt l. mor-
tuo. ℐ. de fideius. & sic non põt possidere. l. j. §. Scęuola. si quis testa-
3 lib. esse ius. fue. Sed † ipsa veritas ẽst, ꝙ vniuersitas possidet, hoc ẽ,
ipsi municipes, vt hac l. sed hoc iure, & l. tigni. §. item municipes,
ad exhi. Nõ ob. ꝙ est persona repræsentata, quia verum est, ꝙ re-
præsentat ꝑsonam viuentis, iõ põt possidere sicut vsumfruct. n m
hẽre. l. vsusfructus. ℐ. de stip. seru. Sed hĩditas repñtat personã mor-
tui, vt d. l. Labeo, & d. l. mortuo. Et istud forte voluerunt dicere, q
dñt, ꝙ vniuersitas possidet improprie, qa nõ est ꝑpria persona, sed
repñtata. Sed si vera esset opi. R. sequeretur, quod qlibet officialis
nouus deberet de nouo accipere possessionẽ, qđ est absurdũ, & ꝙ
4 mortuo officiali vacaret possessio, vt ℐ. eo. l. cũ hæredes. † Quæro,
qd si moriũtur oẽs dẽ collegio, an possessio vacet? in collegio sæ-
culari dic, ꝙ sic, vt no. ṡ. qđ cuiusq; vniuer. l. sicut. §. fi. Sed in colle
gio ecclesiæ vr ꝙ nõ, qa ipsa eccła possidet. C. de sacros. eccl. l. iube
mus, in fi. expssius. C. de episc. & cler. l. raptores. §. sin aũt diaconis-
sa. ibi. plenã possessionẽ, &c. Sed absonũ esset dicere, ꝙ municipes
possideãt, vt no. in d. l. sicut. Iõ dicit Inn. ꝙ res ecclæ possidet Chri
stus, vel vniuersalis eccła, hoc est cõgregatio fidelium, vt extra de
cau. pos. & propr. ca. j. cũ super electione, & in hoc stemus eis. Facit
5 ꝙ not. in Spec. de pent. & pos. §. j. vers. sed pone vacante. Item † no.
ꝙ ad probandũ vniuersitatẽ possidere, satis est probare hoc fieri p
syndicum, vel alios, per quos vniuersitas regitur, vt hic.

ADDITIO.

a Claud. Municipes. Ad materiam huius. §. vide Cæpol. in tract. seru it. in rubr. de
serui. iuris.

LEX III.

1 *Possessio acquiritur corpore, & animo, & p introitũ partis acqritur totũ.*
2 *Possessionem fundi, in quo intraui putans mihi recte traditam, non acquiro.*
3 *Testes deponentes aliquem possedisse fundũ vltimis sex mensibus anni, probant de toto anno.*
4 *Per ingressum vnius fundi, non acquiritur possessio aliorum fundorũ, quãdo sunt plures, ex quibus possessio esset acquirenda.*
5 *Emens castrum cum territorio, an necesse habeat intrare in quolibet fundo vt acquirat possessionem.*
6 *Baptizatus pro parte, an sit baptizatus in totum, remissiue.*

Possideri autem possunt.

Corporalia proprie possidentur, & aĩo & corpore possessio q̃ritur, & ꝑ ingressum partis acqritur possessio totius. h. d. Primo ponit, quæ res pñt possideri. Scđo, q̃ reqratur, Tertio qualiter acqratur possessio. Scđa ibi, & adipiscimur.
a Tertia ibi, qd aũt diximus No. a qđ possessio acquiritur corpore,
1 & aĩo. Itẽ no. ꝙ per introitũ partis acquiritur totũ. Op. ꝙ incorpo-
ralia possideantur, vt no. ṡ de ser. l. quoties. & l. si ædes. §. libertas, đ
seru. vrb. pđ. & l. sicuti. §. Aristo. Sol. Non possidentur proprie, sed
quasi sic, vt in ꝯtrio. Venio ad secundam partem. Oppo. de l. 1. §. si
iusserim, & ℐ. eo. l. qđ meo. §. si venditorẽ. Glo. dicit, fallit ibi, & in
alijs casibus, quos uide in gl. Et est scđa sol. ꝙ in oĩbus prædictis ca
sibus interuenit actus corporeus per aliquẽ ex sensib. corporeis, q
* sunt quinq;. l. qđ meo. §. si venditorem. * ℐ. eo. in gl. † Quæro circa
2 primam particulam de vna q. Intraui possessionem unius fũdi cre
dens mihi eã recte traditam esse, acquiram ne poss. Gl. dicit, ꝙ nõ
qa non habeo aĩum q̃rendi, sed q̃situm retinendi. Et si hoc ualet,
3 qd sequeretur? Pone, † ꝙ quidam toto isto anno vsq; ad calen. Fe-
br. possedit istum fundum, testes probant de sex mensib. vltimis,
an probẽt pos. Certe non, qa intro in istis ultimis tpibus, nõ aĩo ac
qrendi, sed ꝯtinuãdi possess. initio quęsitam, quam nõ probaui. Et
q ista est sing. gl. multum, & uo. si esset vera. Tñ teneo ꝯtrium, b qa il
lud, quod quis facit ad ꝯseruandum, operatur ad inducẽdũ. l. 2. C.
com. vtri. iud. & l. posthumus. §. fin. de iniu. rest. & de bon. pos. ſm
tab. l. q ex liberis. § testõ scđo rõne, qa tex. nõ reqrit, ꝙ qs non ha-
beat aĩum acqrendi, sed aĩum possidendi, nõ acqrendi de nouo,
vt vides hic in fi. ibi, dũ dicit, mente, & cogitatione, vt totũ fundũ
velit possidere, non dicit acqrere. Et uide in l. j. §. adipiscimur. ibi,
qa affectione tenẽdi, &c. non dicit acqrẽdi, sed iste qui putabat se
possidere ẽt hẽt affectionẽ tenendi & possidẽdi, ergo &c. Item in
duco casum. l. qđ vulgo. ℐ. pro emp. & sic ꝓbat. Certũ ẽ, ꝙ rei fur-
tiuę non q̃rit nobis possessio ꝑ seruũ, immo si seruus tradit mihi
rẽ, quã surripuerat, & eam recepi, credens me possidere eã prius ꝑ
seruum, tñ ex die qua recipio, incipio possidere, & sic apparet, qđ
aĩus retinẽdi operaĩ ad acqsitionẽ. l. q ob. pactionẽ, & l. seruus, &
l. qđ vulgo. ℐ. pro empt. De hoc ꝑ eundẽ in l. sequitur. §. de illo, de
vsuc. §. itẽ Labeo. in ea. l. Dr hic, ꝙ intrauit pos. partis, &c. Op. ℐ. e.
e l. ꝙ meo, §. fi. Sol gl. c vno mõ, & male, ꝑ §. ex ꝯtrio. Alia solu. est, ꝙ
ꝑ ingressum partis acqritur possessio totius, nisi impedimentũ ex
4 parte rei sit, qđ tene mẽtu. † Quæro qd in reb. plurib. an per ingres-
sum

ADDITIONES.

a Menoch. Mota. Plura notabilia *Zasius* l. 1. singul. respon. c. 31.
* Cla d. §. si venditorẽ. Vnus textus est, quem ibi singularem dicit Bar. i quo ipso
iure absq; facto hominis transferaĩ possessio. in l. raptores. C. de epis. & clericis.
b Barb. Teneo contrarium. Adde ꝙ idem tenent Ang. Imo, & Ale. hic, Bar. & Ange. & Imo. in d. l. sequitur. §. Labeo. Bal. in sua disput. accusatus de vi turbatiua.
Imo. in l. qui fundum. inf. pro empt.
Dec. in rubr. C. qui admit. in 3. col. nu. 76.
c Bar. Sol. gl. Tamen. Iac. de Are. sequitur gl. licet cum Bar. transeat Ange. Pro qua
facit l. 3. §. subtilius. sup. de condi. ob. cau. Responde ad illum. §. quia ibi tradeba
tur res domini, quam putabat esse suam, ideo nõ transferebat dominium, per l. id
quod nostrum. inf. de reg. iur. Vt error impediat translationem dominij, vide gl.
meliorem quæ fit in iure, in l. j. inf. de off. procur. Cæs. & ibi late per Bar.
Menoch. Paris. consi. 37. nu. 14. li. 3.

sum vnius fundi videar adipisci pos aliorum? Et gl.dicit, q nõ suf-
a ficit. a Ista gl.vr ɔ̃ria l.restituta.in prin.s.ad Treb. Et dic, vt ibi gl.&
Dy.melius in c.j.ext.de re.iur.lib 6.q qñ sunt plures res, ingressus
vnius nõ facit acquirere poss.in aliis. Non ob.l.restituta, quia facit
ibi acqri ius hæreditarium.non tñ possessionem, nisi apprehẽdat.
5 †Quæro, aliquis emit b castrũ cum territorio, intrauit possessionẽ
b castri, an est necesse, q in quolibet fundo castri intret? Et ista gl. fa
cit, q sic.d. la.de Bel.disputauit istam q.hic, Et qñ emit vna res, &
pro parte intrauit, loquitur tex.qñ plures, & intratur vna, loquitur
gl.Sed qñ emit vna res, plures sub se continens, & ista est q.nr̃a, &
vr̃ tenere, q sufficit intrare possessionem castri.l.Caius.§.fin.de le.
2.& l.Titii acũ testõ. §. 1.de leg.2.& l.pdius, & l.patronus.s de leg.3.& l.
2.& alle.dictum Inn.de rest.spo.c.in literis. Mihi vr̃, qđ ista q.põt
intelligi duob.modis. Primo, qñ ego vẽdo castrũ, hoc est locũ, in
quo est ædificatũ cũ illis ædificiis, & q̃rit, an si accipio possessionẽ
vnius partis, videar accipere possessionẽ totius. Et dico, qd sic, qa
castrũ est vnũ totũ, & illa diuisio fit cã cõmodioris habitationis.
d.l.Caius, & ita loquit dicta determinatio. Qñq; q̃ritur, an ex hoc
videar adipisci possessionẽ iurisdict.& tũc dico, si vẽdit ab eo, qui
est in possessione iurisdi.agendo vnũ actũ iurisdõnis, illo volẽte, q
c añ possidebat, totius possessionẽ acqro.cl.si stillicidii.§.fi.s.quẽad
ser.amit.Alias si ille nõ traderet, sed ali9 vellet occupare, dic ut no.
Inn.de rest.spol.c.in lr̃is.& c.ex parte, đ capel.mon.ca.dilectus. Vi-
de q dicã.j.de iti.actuq; pri.l.j.in prin.& §.si quis hoc interdicto.
6 †Vlnmo dicit glo.facit ad q.q baptizatus pro parte, sit baptizatus
in totum, quod relinquo Canonistis, & Decretalistis.

ADDITIONES.

a Non sufficit. Adde Spec.idem tenentẽ in ti.de j.& 2.decr.§.iã de effectu, in pi In.
vbi dicit, nuncios malefacere, cũ eis data est potestas intrandi poss.pluriũ fundo
rũ, non inducunt nisi in vnũ, quia in alios nõ dr̃ facta missio. Idẽ tenet Bar. in l.
2.C.de ser.& aqua, Ang.in l.licet.C.eo.& Ale.hic cui inquantũ tangit, q per tra-
ditionẽ clauiũ transferatur possessio, adde Old.cõs.209. Et an p inuestiturã tra
feratur possessio adde Bal.cons.9.3.lib. vbi ponit an ecclesia possit inuestire ali-
quẽ de feudo, ad ipsam ipso iure reuerso, qđ tñ per alium possidetur. Et an p illa
verba, donauit, tradidit, pbetur psentia, vide Roma.cõs. 109. Et an vendens ca-
strũ cũ ptinentiis, excepto mero, & mixto imperio, quid vendere videatur, vide
Old.cons.10.incip.videndũ, an castrũ. Et an uendens ciuitatẽ, videatur vendere
territoriũ, vide pulchre Baldus cons.481.4.lib. Et an Rex Calabriæ, qui vendi
dit terrã Sancti Lucidi, cum oib.angariis, iurib.pascuis, aquæductib.nassagiis, &
quibuscunq; iurib.dicatur vendidisse extura pontis Lancę vide Rom.cõs.271.
Et an cum nuncius inducit aliquẽ in poss.vnius fundi, cum hẽt cõmissionem in
ducẽdi in alium, efficiatur possessor illius? vide Ale.consi.73.3.li. Et an tradito ca
stro, videatur traditum fortilisium in castro existens, vide Rom.cons.444.
b Pom.Quæro, aliquis emit. Dicas dictum Bar.procedere, quãdo tradens castrum
possidebat illud, & oes alias res, si autem possidebat castrum, & domos, & prędia
erant personarũ illius castri, & ipse habebat iurisdictionẽ, tunc solũ acqritur pos
sessio illius castri: si aũt possidebat castrũ, & alias res ibi sitas, tunc tradens castrũ
cum pertinentiis, forte non vr̃ tradere alias res speciales ad ipsum ptinentes, sed
solum intellexit de iurisdictione ipsius castri, vt determinatio sit vniformis.l.iã
hoc iure.sup.de vulg.& pup.& uide D.Pet.in c.in literis, de resti.spol.

1 *Res certa ratione loci, sed incerta ratione quota, potest possideri.*
2 *Emens decẽ iugera terra ex prædio tuo, in illa parte, in quo eligeret, si agit rei vend.antequam eligat, non obtinet*

§.Incertam partem.

Incerta pars ratiõe loci, & quotæ, ñ põt possideri. h d. Ibi.rei.dic rõne loci, & quote. Op.if.c.l.locus. Br̃, aut ẽ portio icer
1 ta rõne loci, & rõne quotæ, illa ñ põt possideri. Iste ẽ casus hic. †Sed
si certa rõne loci, & rõne quotæ est incerta, tũc põt possideri. Et de
a hoc bẽs gl paruã no.i l.emptor.if.p empt. a Et p hoc dixi, † qdam
2 emit.c.iugera terrę i pdio mo i illa pte i qua eligeret: ille emptor
egit rei uẽd.anteq̃ eligeret partẽ.dixi, q licet uẽditor ɔ̃stituerit se
noie illius possidere, istud nihil facit, qa ñ obtinuit cũ erat icerta
rõne loci, & quotæ. Gl.facit unũ sophisma. Quicqd uẽdicat, possi
detur: pars iecerta uẽdicatur, ergo pars incerta possidet. Rñ. hic est
fallacia s̃m accidẽs, qa licet incerta uẽdicetur, & possideatur, nõ
tñ possidetur incerta, ut in syllogismo. Probo, q comedisti carnes
crudas, qa qcqd emisti, comedisti: carnes crudas emisti, ergo, &c.

ADDITIO.

a Menoc. Cum Bar.est cõmunis.vt p Doct.hic.Ripa.li.1.rñ.in c.2.n.10.Dec.cõs.
170.ñs si.qui Bar.hic declarat. Et cons.226.nu.3.4.Idem in l.contractus. nu.19
de reg.iu.Gozad cons.55.col.1.2.Ias.cons.147.col.5.in fi.li.2.& col.6.7. Ruyn.
cons.39 nu.3.4.li.4.& cons.170.nu.11.eo.ubi declarat. Marsil. singu. 499. circa
fi.Roian.a Val.cons.79.nu.41.Buer.q.183.nu.6.Tiraq.de iure constit. limit 19.

1 *Ignorans licet non incipiat possidere, tamen retinet possessionem.*
2 *Aspectu solo quis non possidet, nec apprehendit.*

§.Neratius, & Proculus.

Thesauri poss.nõ q̃ritur, nisi p appre
a hensionẽ. h.d. Oppo. q † qui ignorat possidet. ut inf. eo.l.si is qui.
1 Sol. Non possidet.i.nõ incipit possidere, sed bñ retinet poss. Opp.
hic dr̃.q thesaurus est alienus. Contra, imo nullius.l.nunq̃.§. the-
saurus.s.rit.j. Sol. Hic dr̃ alienũ, i non suũ. Op.de l.j.in prin.s.eo.tit.
2 Sol Fateor, † q per solũ aspectũ quis non ur̃ possidere, nec appre-
hendere Opp.de l.clamibus.s.de ɔ̃hen.empt. Solu. ibi affectus tra
dentis concurrebat, secus in thesauro, ubi nulla est affectio.

ADDITIO.

a Per apprehensionem. Adde, q inducunt dicta in hoc §. p Ang.ad q.statuti cauen tis, q si quis fuerit inuentus cum armis, puniatur in centum, an si quis sic inuentus non apprehensus, debeat puniri? Et dicit, q sufficit q fuerit inuentus, adeo q cõ uincatur de dilatione armorum per probationes, p tex.in l.j.C.de rap.vir. Bar. tamen tenet, q requirit, q fuerit inuentus, & deprehensus. Idem tenet Cyn.in l.licet.C.eo.& Bar.in l.j.s.eo.& Pau.de Cast.ibi, Bar.& Bald.in l.itẽ lapilli.sup.de rer.diuis.vbi similiter dicit, q si statutũ punit mulierẽ portantẽ plas, debet intelligi si fuit inuenta, & capta. Et ista opin.tenet Ang.in l.si fugitiui. C.de ser.fug. Idem tenet Ale.qui pro hoc dicit bene facere l.si Barsatoram.C.de fideiuss. vbi qui promisit inuenire latronem, non liberatur, nisi eum exhibeat captum. Tu vide quod uoluit Io.And.in addi.Spe.in tit.de consti.ubi ponit de eo, qui inuenit cum blado, contra prohibitionem statuti.

1 *Possessio pro dominio ponitur.*
2 *Possidere ex duab. causis vtilib.quis potest, secus ex inutili, & vtili.*
3 *Titulus ex inutili contractu, licet transferat possessionẽ, nõ tamẽ est iustus.*
4 *Possessio ex duabus causis contrariis non transfertur.*
5 *Verbum, quod potest capi in futuro, & præterito, positũ in statuto qualiter intelligatur remissiue.*
6 *Hic tex.loquitur de ciuili possessione.*
7 *Possessio naturalis potest haberi ex pluribus causis, sicut & ciuilis.*
8 *Possidere ex una causa, & ex alia retinere, an quis possit, remissiue.*
9 *Dominium rei potest haberi ex plurib.causis simul circa idem concurrentibus secus si concurrunt diuersis temporibus.*
10 *Res mihi legata sub conditione, si per hæredem sub eadẽ conditione mihi legetur, cõditione exigente, efficit mea ex vna causa tantum, non ex duab.*
11 *Fundum quem mihi sub conditione debeas, si tradidisti, vt meus efficeretur conditione existente, deinde sub eadem conditione legasti, conditione existente, efficitur meus ex vna causa.*
12 *Cõditio sub qua mihi debetur, si est diuersa a cõditione, sub qua mihi legat, et cõditio legasti existit, postea cõditio dbiti, ex qua cõditione res erit mea.*
13 *Legatum speciei mihi debitæ, quando valeat.*
14 *Quasi dominiũ, ex quo publiciana competit, potest haberi ex plurib.causis.*

§.Ex pluribus causis.

Ponit duas regulas, quas vt habeatis pfecte, & solutiones ɔ̃riorum, summo sic. Possessio põt hñi ex pluribus causis non ɔ̃riis, sed diuersis inicẽ cõpatiẽtib. dñiũ vero nõ põt hñi ex plurib. causis in diuersum tps acqsitionis ɔcurrentib. vtraq; cã remanente.h.d.tex.& gl.vsq; ad §.ex ɔ̃no. In tex.ibi, vsuceperit, i. vsucapere inchoauerit. Ibi, & pro emptore, & pro suo.subaudi, gñali Glma gna opponit ad oẽs rlas, & primo ad scdam, & sic secũdo ad prigna opponit ad oẽs rlas, & primo ad scdam, & sic secũdo ad primã.& capio finẽ, vt opponamus ad prima rlam. Et opp. C.de ɔ̃h.
1 emp.l.cũ res Sol. † exponitur ibi possessio, i.dñium. Sic in l.interdum.j.de ver.sig. Sed illud est destruere illũ tex. Sed ista est vera
2 solu. † Ex duab.causis utilib bñ possum possidere, secus si vna vtilis, alia inutilis, vt ibi. Sed ɔ̃ sol.istã op.s.c.l.j.§.si vir.ubi inutilitas ñ
3 impedit possessionis translationẽ. † Solu. Fateor q trãsfert possessio ex inutili ɔ̃ctu, nõ tñ est iustus titulus, vt videbitis in l.si fur.j.đ usuc.& de tali tit.hic loqtur, & facit l.pro hẽde, & l.nec vllã.s.de peti hær Op.j.pro emp.l.2.in fi. Sol.gl ut ibi, glo.ibi nõ bñ decla-
4 rat. Dy.soluit, † q ibi sunt duæ cãæ ɔ̃riæ, non bñ se adinuicem cõpatientes. Sic.j.eo.l si qs añ, & ibi videbitis. Et no.in l. clã possidere.§.q ad nũdinas.j.eo.ista ẽ vera sol. Sed ad istud op.& assumo gl.j.sup uerbo, possideo, qa si hoc est uerũ, ergo nunquã duæ causæ pñti uicẽ ɔcurrere, qa nõ poterũt se ɔpati: qa si ex vsucapione sũ
* dñs ex alia nõ possũ possidere, & usucapere. *Sol. fateor ɔ̃rium, q añ usucap.cõpletam possum ex duab.causis possidere, secus post usucapionẽ, ut l.sequitur.§.lana, de vsuc. Vel ut subtilius loquar, non sunt duæ usucap.sed una ex duab.causis Et gl.ponit exẽplum, & illud hẽt locũ diuersis tpib. ɔcurrẽtib. duab.causis, pbat p l.2.in fi.j.pro emp. Et uide istã gl in uerbo, possideo, q̃ incipit, ut s de pet. hære.& c.quã apostilla ut statim dicã. Op.tu.uideris dicere ɔ̃ text. q dicit, vsuceperit, & sic innuit post usucapionẽ cõpletã quẽ possidere ex duab.causis, & sic illud, q dicit, non vr̃ procedere. Et gl. parua sup uerbo, usuceperit, uoluit tollere ɔ̃riũ, & incipit futurũ, uel ẽi pteritũ, &c. Et vult q verbum, usuceperit, sit futurum, intelligẽdo ex diuersis causis, diuersis tpib.cõcurrentib. ut in scdo exẽplo tex. Sed si s̃m idẽ tps ɔcurrũt, ut in prin. § tũc, usuceperit, põt esse pteritũ. Sed ut oĩa cessent, dicit Dy. usuceperit.i. usucapionem in
5 choauerit. Et tene † menti ista uerba hic in gl.qñ apponunt in statuto, & in ultimis uolũtatib.verba, q̃ ɔcipiũtur in futuro, & pterito, de quo dicã in l.ut gradatim.§.& li lege.de mun.& hon. Vide d.gl.q̃ incipit, ut s.de pet.hęr.ibi, desino usucapere, dicit in l.2.§ fi.j.pro empt. Itẽ ibi, uel subtilius, non intẽdit corrigere, qđ dixerat.s.q desinit usucapere, sed qa in q. dixit duas esse usucapiones, mõ dicit, q utraq; est una, & eadẽ, & ibi duæ formę, hoc s̃m pri-
6 mũ exẽplũ. † Quæro, de qua possessione loqtur lex. Rñd. de ciuili possessione loqtur. Qd ex eo apparet, qa facit mentionẽ de usucapione, q̃ ex sola ciuili, pcedit, ut s.e.l.j.§.p seruũ qui in fuga, dicã.j.
7 proxi.§. † Quęro, qd de nãli. Et dic idẽ quod in ciuili, qa ex plurib.
8 causis põt hñi.& nulla repugnantia est. † Quæro, utrum quis potest ex una causa possidere, & ex alia retinere? Br̃, text.habet in l.si
a quis ante.in.eod.& ibi dicam. Venio ad secundam regulam, a &
ad

ADDITIONES.

* Claud. Possidere, & vsucapere. Vide tamen ad limitationem prædictorum quod dicit Bar.post Iac.& Cyn.in l.j.C.de ser.fug.vbi etiam qui vsucepit rem, potest postea præscribere, & sequitur Are.hic.
a Pom.Secundam regulam. Vide pro limitatione huius tex. Panor.cons.8.in j.dubio, in 2.vol. Et declara, ut per Rom.cons.433.

ad gl. quæ est clara. Et dr̃ in secunda r̃la. q̃ dñium non pot haberi
ex plurib. causis. Cõtra, quia possessio põt hãberi ex pluribus causis,
vt s. sed ex possessione sequitur dñium, vt in l. j. in prin. s. eo. & l. si-
ne possessione, j. de vsucap. Glo. hic in prin. sol. & male, q̃ Iuriscõ-
sultus respicit traditionem, sed illa non est vera: quam glo. repro-
bat. j. in 4. opposi. Oppo. scdo, dñium q̃ritur ex vsucapione, vt j. ti.
j. l. vsucapio. sed ad vsucapionem requiruntur, s. bonafides, titulus,
&c. & sic ad dominium multa requiruntur, glo. solu. q̃ oẽs istæ fa
ciunt vnam cãm. Sed ista opp. non facit, qa dicunt, dominiũ non
potest haberi ex plurib. causis, i. titulis. oppositio aũt non vadit ad
titulos. Tertio opp. j. exceptio. rei iud. l. si mater. §. eãdem. vbi dr̃,
oẽ ius vndecunque proueniens videtur deduci in iudicium, ergo
sunt p̃res causæ. Sol. dicit gl. q̃ ibi ex vna cã tantũ, nõ ex plurib. dr̃
habere dñium, vñ dẽt exponi, ex quacunque causa, s. ex vna Quar
to opp & videtur, q̃ ex plurib. causis possum habere dñium, vt j.
de solu l. in numerationib. & l. si creditori, §. Marcellus, s. de leg. j.
& l. cum quis, §. de peculio, j. de sol. Gl. dicit, dic vt primo cõtrio, vt
cãm proximam, s. traditionẽ inspicias, & istum tex. expone, vt glo.
dicit, sed gl. dicit, q̃ ista sol. hic non est vera, qa nõ de cã proxima,
sed de remota loquitur, qa tũc idem esset in possessione, quod in
dominio. Prçterea tex. qui facit mẽtionem de causis. debet intel-
ligi de causis. quæ faciunt titulũ, vt patet ex tex. Dic ergo secundũ
9 Rog. † & bñ, q̃ dñium nõ potest haberi ex plurib. causis, diuersis
tẽporibus concurrentib. sed simul cõcurrentib. potest res ex plu-
rib. causis effici nostra, & ita est verum. Quinto opp. & videtur, q̃
in diuersum tempus concurrat, l. fundo, s. ad legẽ Falc. Solu. Vna
10 cã extinguitur, & alia non, & sic vna cã remanet. † Sexto oppo. ad
istam legem, q̃ si rem mihi legatam sub conditione hæres legat
sub eadem conditione, existente conditione res fiat mea ex dua-
bus causis. Gl. respõdet, q̃ nõ fiet nisi ex vna causa. Vide gl. in ver.
nec. n. sicut, quæ incipit. nota duas regulas, & non allegat legem.
Dy. dicit, q̃ ista gl. videtur male dicere, quia duæ causæ concurrẽ-
tes in idem tp̃s possunt interuenire, vt s. dictum est, sed hic in idẽ
tp̃s cõcurrunt, ergo, &c. Sed gl. cõsiderauit effectum secũdç, quæ
nullum effectum habebit, arg. l. Mæuius, in prin. s. de leg 2. Sed gl.
optime dicit. & casum hẽt gl cõtra Dy. in l. si mihi Sempronius.
s. de leg. j. Ad rõnem r̃ñdet, duæ causæ ad inuicem ꝯcurrẽtes, &c.
verũ est vtiles, sed in oppositione gl. s̃m legatũ fuit inutile, vt d. l.
11 Mæuius. Opp. quia si debebas mihi fundum sub conditione, &
tradidisti mihi eum, vt meum efficiatur dominiũ conditione exi
stente, deinde legasti sub conditione eadem, tunc existente condi
tione fiet meum ex vtraque causa. Glo. dicit, q̃ fiet ex vna meum
vt l. fundo, s. ad legem Falc. Illud non videtur bene dictum, quia
cum tunc duç causç concurrant in idem tp̃s, vr̃ q̃ dñium põt ha-
beri ex plurib. causis, vt s. dictum est. Nec potest dici hic, q̃ vna cã
erat inutilis, quia spẽs potest legari, & valet. Habet enim commo
dum, qa trasfertur dñium sine traditione, l. 3. §. si rem, de le. 3. Rñ.
Gl. dicit veritatem, quia legatum nõ valuit, qa nullũ habuit com
modum. Quod apparet, quia ex prima causa res erat tradita, vnde
ipso iure existente ꝯdõne dominiũ habet, & sic nihil operatur le
gatum: sed si non esset tradita res, tunc valeret, & haberet domi-
12 nium ex causa legati. Quçrit gl. † quid si esset diuersa conditio de
biti, & conditio legati: & tunc dicit, q̃ si existeret conditio legati,
& postea conditio debiti, conditio legati extinguitur, & erit mea
ex cã debiti. Sed ad illud opp. de l. verbis. in prin. s. ad l. Falc. & Inst.
de leg. §. quod si in diem. Et gl. dicit, & soluit, q̃ non vitiatur lega-
tum, i. res legata, q̃ non petatur, sed ex causa debiti petetur, l. debi
tor, de leg 2. Sed certe secundum Dy. ista gl. posset verum dicere
si res erat tradita, ita quod existente conditione legati, est effecta
legatarij, & postea existit conditio debiti, sed si res non erat tradi
ta, & ante traditionem extaret ꝯdõ legati. & postea conditio debi
ti, & postea facta tradõne esset dñs ex vtraq; cã, quia ꝯcurrunt in
idem tempus acquisitionis istæ duæ causæ. ita loqtur d. §. quod si
in diem. & l. verbis. secundum Dy. Sed certe hoc dictum Dyn. de
bet intelligi, quando erat legata res debita in genere, vel res alie-
nus, ita q̃ non transit dñium recta via in legatarium sine traditio-
ne, alias dicit verum gl. Sed ꝯ prædicta opp. Nam vr̃, q̃ l. fundo, al
legata in gl. nihil facit ad propositum. Nam ibi loqtur qñ postea
exiuit conditio legati, & tollitur oĩs effectus dñij. Quod ideo est,
quia condõne existente lex tollit omnem alienationem factam
retro, l. fi. §. finaliter sub ꝯdõne. C. commu. de leg. sed existente ꝯ
dõne alterius debiti, non reuocatur alienatio ante facta, & sic vr̃
quod dñium ex prima cã non tollatur. Sol. illud quod gl. dicit, est
verũ, quãdo creditor possidet: vnde ipsemet mutat sibi cãm pos-
sessionis, & desinit possidere ex causa legati, & incipit possidere
ex cã debiti: sed si extraneus possideret, non posset possessionem
mutare alterius. Sed si opponeres creditorem effectũ dñm ex cã
legati, & desijsse, forte quia vẽdidit, postea superueniente condõ-
ne debiti potest ex cã debiti petere, & de primo nullus haberetur
respectus, l. existimo, j. de verb. obligat. nisi poneres primam solu.
esse factam occasione huius debiti, quia tunc causa debiti tollere
13 tur, vt l. sub ꝯdõne j. de solu. † Et ideo a circa istam materiam, qñ
a legatur spẽs debita distingue plene de quantitate debita, quæ lega
tur. Dic per Dy. in l. Mæuius. in prin. s. de le. 2. In specie debita mi
hi legata dic, aut quod mihi debetur pure, legatur mihi pure, aut
quod mihi debetur pure, legatur sub conditione: aut quod mihi
debetur sub conditione, legatur pure, aut quod mihi debetur sub
conditione, legatur sub conditione. Primo casu, s. si spẽs, quæ mi-
hi debetur pure, legatur pure, valet pp cõmodũ, quod est in lega-
to in acquisitione dñij, quæ fit ipso iure, vt l. 3 § pe. s. de lega. 3. Se-
cundo casu quãdo illud quod mihi debetur pure, legatur sub ꝯdõ-
ne, & tũc non valet, qa non hẽt commodum, vt l. si creditori de
leg. 1. & l. debitor, in prin. & l. Mæuius, in princ. de leg 2. nisi cõdi
tio existeret viuente testatore, quia tunc valeret in legato pure, vt
d. l. 3. §. pe. s. de lega. 3. Tertio casu quando id, quod mihi debetur
sub conditione, legatur pure, valet legatũ, & existente ꝯdõne de-
biti desino habere ex causa legati, & habeo ex cã debiti. l. fundo.
ad l. Falc. & quod no. hic in quinta oppo. quod intellige, vt j. dicã.
Quarto casu, qñ id quod mihi debetur sub ꝯdõne, legatur sub ꝯdõ-
ne mihi, & tunc aut sub eadem, aut sub diuersis. Si sub eadem, aut
erat mihi debita primo ex testõ, & solum ex prima causa efficie-
tur mea. l. si mihi. §. Sempronius. s. de leg. j. & hic in 9. opposi. Si ve
ro erat mihi debita prius ex ꝯctu, aut erat mihi tradita, aut nõ. Si
erat tradita solum ex prima causa debita efficitur mea, vt hic, in 7.
op. ar. sup. de leg. j. l. si mihi Sempronius. & d. l. fundo. Si vero non
erat mihi tradita, tunc valet legatum, quia habet emolumentum
cõsecutionis dñij, vt d. l. 3. §. pe. de leg. 3. Si vero legatur sub diuer-
sis conditionibus, & tũc aut primo extitit ꝯdõ debiti, & habetur
perinde, ac si debitum pure, legetur sub conditione. Aut primo ex
titit conditio legati, & habetur perinde, ac si debitum sub condi-
tione, legetur pure, arg. l. si reo. in prin. j. de fideiusso. Quo casu dic
aut ex prima causa legati talis creditor rem fuit consecutus, aut
non. Primo casu, aut eam debere desiuit, & existente ꝯdõne debi
ti eam petit. l. existimo. j. de verb. obligat. Aut eam habet, & tunc
potest si vult desinere possidere ex causa legati, & tenere ex cau-
sa debiti, & potest agere de euictione, & sic esset casus in quo in le
gato debetur euictio, arg. l. huiusmodi. §. qui seruum. ff. de lega. j. Secun
do casu, quando ex prima cã eam non fuit consecutus, tunc aut lo
quitur in speciebus, quarum dñium transit a morte testatoris, aut
in speciebus, quarum dominium nõ transit sine traditione. Pri-
mo casu traditione secuta incipit possidere ex causa debiti, & ex-
tinguitur cã legati. Secundo casu, quando vtraq; cã in idem tp̃s ac
quisitionis concurreret, ex vtraq; posset sibi acquiri, vt l. si credito
ri. §. Marcellus. sup. de leg. j. & l. verbis legati. in prin. sup. ad legem
14 Falc. † Quæro, quid b in quasi dominio, ex quo competit publicia
b na? Respodeo, tunc habet locum vsucapio. l. cum qui. in prin. sup.
de publicia. Sed vsucapio procedit ex pluribus causis, ergo idem
in publiciana. Et rationem vide, vt ibi habes. Quicquid sit, põt di-
ci, q̃ quædã sunt iura, q̃ sunt cã acquisitionis alterius iuris perfecti,
q̃dam sunt iura acquisita per se principaliter: & ea iura, quæ cõti-
nent causam acquisitionis possunt esse plura, vt vsucapio, publicia
na, hypothecaria, vt l. creditor. §. si quando non restituebat. s. qui
potio. in pigno. Sed illa quæ sunt acquisita per se, non possunt am
plius multiplicari, vt dominia, vsusfructus. & similia.

ADDITIONES.

a Io. Fr. Et ideo, Adde, quod cum ista distinctione Bar. transeunt Doct. communiter vt hic per Iacobum.

b Io. Fr. Quæro, quid. Adde dñ Bar. vult, q̃ quasi dñium possit haberi ex plurib. cau sis, q̃ cum eo transeunt omnes hic, vt refert Ias. qui tamẽ dubitat de ratione assi gnata per Bar. & aliam refert, quæ est Io. Fab. in §. sic itaque Insti. de actio.

1 *Possessio eadem apud duos insolidum esse non potest.*
Plures possessiones specie, & numero differentes, possunt esse apud plures.
Diuersitas qualitatis non facit eandem possessionem esse apud plures.
2 *Fieri naturaliter quod non potest, non potest fieri ciuiliter.*
3 *Possessio ciuilis sola, an sit, quæ vsucapionem causet, & an naturalis.*
Vsusfructus præscribitur.
Emphyteuta præscribit ius emphyteuticum. Item feudatarius, & superfi-ciarius.
4 *Possessio corporalis sola non sufficit ad vsucapionem.*
5 *Possessio ciuilis sola sufficit ad acquisitionem fructuum.*
Possidens precario, & naturaliter facit fructus suos.
6 *Creditor, & debitor non possident pignus insolidum.*
Vir & vxor insolidum non possident rem.
7 *Emphyteuta, & feudatarius naturaliter possident.*
8 *Lectu. Ioan. ad hunc tex. recitata hic in gl. est vera.*
9 *Duo insolidum ciuiliter possidere non possunt.*
10 *Duo naturaliter insolidum possidere possunt.*
11 *Corporaliter insolidum duo possidere non possunt.*
12 *Plures eandem rem possunt diuersis temporibus numero, & specie posside-re & qualiter.*
13 *Duo vsuarij possunt insolidũ in eadem re cõstitui, & quilibet insolidũ pos-sidet, & sunt plures possessiones numero differentes.*
14 *Emphyteuta si facit alium emphyteutam, quis ipsorum possideat.*
15 *Quasi possessio in vna re potest haberi a plurib. insolidum.*
16 *Detentio quando possit esse apud plures insolidum.*

§ Ex contrario. Notabilis est multũ, & br̃. h. d. Ea-dem possessio numero nõ põt esse insolidũ apud p̃res, sed p̃res possessiones eiusdẽ rei specie vel nu-mero differentes, possunt esse insolidum apud plures. Diuide in partes sex. Primo ponit dictũ. Scdo rõnem dicti. Tertio, dictum Sabini,

Sabini, quod vr aduersari pcedentib. sed nõ aduersat. Quarto po-
nũtur tria dicta Trebatij. Quinto Labeo reprehendit Trebatium
circa fin dictum. Sexto ponit cõclusio præcedentis materiæ Pau
lj iurisconsulti. Secũda ibi, 9 nãm. Tertia ibi, Sabinus tamẽ. Quar
ta ibi, idem Trebatius. Quinta ibi, quẽ Labeo. Sexta ibi, nõ.n.&c.
a In text. ibi, videaris tenere. Ergo nec per ius potest fieri, ꝙ nã im
1 mutetur, l. adoptio. C. de adopt. Iac. de Are. No. primo, †ꝙ eadem
possessio apud duos insolidum esse non potest. Secundo nota, ꝙ
plures possessiones specie, vel numero differentes possunt esse a-
pud plures. Tertio no. ꝙ diuersitas qualitatis non facit esse eandẽ
2 possessionem apud plures† Item no. argumentum Pauli, ꝙ id qđ
non potest fieri, nãliter, non potest fieri ciuiliter, vt no. in l. qui ad
certum. sup. locati. & l. adoptio. de adopt. & dicam ĵ. de sol. l. sub 9
dõne. Venio ad gl. ordinariam, & primo ad duas qõnes, p quas de
3 clarabitur ista mã. Quæro, quæ† est possessio quæ causat vsucapio-
nem? Dy. in c. sine possessione. ĵ. de reg. iur. li. 6. dicit, qđ ciuilis tm.
Allegat ipse. l. j. §. per seruũ, qui in fuga, s. eo. & l. serui & filij. §. j. ĵ.
de furtis. & in l. accessione. ĵ. de diuersis & tpalib. præscrip. nãlis so-
la non sufficit, l. acquiritur, in fi. sup. tit. j. Idem quod Dy. tenuit glo.
circa finem gl. magnæ, ibi, Idem secundum eos, qui dicunt duos
ciuiliter, & e expressius dicit gl. in l. si vt certo. §. si duob. vehiculũ.
circa prin. gl. magnæ. sup. cõmod. Et hoc est quod dicit gl quod il
le qui ingressus est fundum, non incipit possidere, donec primus
desinit possidere animo, l. j. in fine gl. magnæ, C. de ser. fugit. Idem
notatur in l. male agitur. C. de præscri. 30. an. Sed ipsi nõ vñr bene
4 dicere, & vr† ꝙ naturalis sola sufficiat ad vsucapionem probatur,
nam vsufructuarius potest vsumfrum præscribere, vt l. fi. in fi. C.
de præscrip. longi tempo. qui non habet nisi nãlem tantum, vt ĵ.
eo. l. naturaliter. in prin. Si tu diceres, tua maior est falsa, quia gl. in
l. fi. in fine, dicit, ꝙ vsusfructus finitur, non quod acquiritur, & glo.
in l. iusto. §. non mutat, ĵ. tit. 1. Doct. Vltramont. damnant gl. & di-
cũt in l. fi. C. de præscript. lon. temp. ꝙ vsusfructus præscribitur, &
etiam dicunt in l. corruptionem. C. de vsufr. & ibi Cy. Hoc esse ve
rum pbo, rem præscribi, seu, vsucapi, & publicianam competere
sunt conuertibilia, l. eum qui, in prin. s. de publ. sed pro vsufructua
rio ibi compent publiciana, l. si ego, §. j. su. de pub. ergo potest præ
scribi. Et aduerte illum tex. prout loquitur de seruitute reali, vel
personali, intelligo de seruitutib. habẽtib. cãm continuam. Secun
do 9 Dy. & gl. fortius opp. emphyteuta, feudatarius, & superficia-
rius, isti possidẽt naturaliter tm, vt ĵ. dicã. sed video, quod emphy
teuta præscribit ius emphyteuticum, idem in similib. vt C. de præ
scri. 30. an l. comperit. Do ibi casum in l. si finita, §. si de vectigali-
bus, s. de dam. infec. De hoc est tex. recte intelligendo, in l. cum
sponsus. §. in vectigalib. s. de pub. cõiuncta l. eum qui, in prin. eo. ti.
cum gl. sua. Concludo, ꝙ naturalis sufficit ad vsucapionem, & præ
scriptionem. Sed possumus sustinere Dy. sic, ꝙ naturalis non suffi
cit ad vsucapionem dominij veri, s. directi. l. acquiritur in fi. sub. ti.
j. sed ad vsucapionem alterius iuris, i. dñij vtilis, bñ sufficit, vt dixi.
Sed dices tu, in reb. immobilib. non sufficit ciuilis ad dominium
directum, l. vsucapi. ĵ. ti. j. l. j. in fi. C. de aqua plu. arc. & auth. nisi C.
de bon. mat. Sed video, ciuilis possessio prodest ad vsucapionem
dñij, quod aduersatur directo, adeo, ꝙ directum extenuat, & peri-
mit, vt no. s. proxi. §. in gl. sup verbo, possideo, vt sup. de seruit. vrb.
pd. l. si ædes, in vlt. gl. sed naturalis per q̃ acqro dñium vtile, non ad
uersatur directo, qa recognosco directum dñium. confiteor. n. te-
dñm, licet dicam me vsufructuarium, vel emphyteutam, vel simi
lem. Tñ audiui Iac. But. dicẽtem, ꝙ nãlis, & ciuilis reqritur ad vsu
capionem, l. nemo. C. e. hoc innuit l. nãliter. ĵ. ti. 1. vbi nãlis reten-
tio pscriptionem interrumpit, ergo sine ea nõ pscribitur. Nõ ob.
l. j. §. p seruum, qui i fuga. quia serui fugitiui retineo ciuilem, & nã
lem, l. Pomponius, in prin. & l. rem, quæ nobis. ĵ. eo. sm eum. Sed
parcat mihi Do. Iac. puto Dy. melius dicere, vt dixi. Et quod nãlis
nõ requiratur, probo per l. si id quod, §. fi. ĵ. eo. ibi, vtilius, quæ vtili
tas principaliter est in præscriptione, & est expressum, vt l. qui fun
dum, in prin. ĵ. p empt. Preterea in fugitiuo vtraq; non retinetur,
quia est contra l. si eum, §. licet, s. de lib. cau. vbi dr, ꝙ nobis acqritur,
licet non possideam eum. intelligendum est, ꝙ eum nõ possideo
nãliter, quia si nec ciuiliter, nec nãliter, tunc non acquiritur, l. j. §.
per eum, & §. per seruum corporaliter, sup. eo. Non obst. l. nemo,
C. eod. quia licet ibi dicatur, ꝙ vtraq; sit cã præscriptionis, non tñ
dicitur, ꝙ vtraq; reqratur. Non ob. ꝙ dr de nãlr interruptione, qa
intelligo, qñ per talẽ interruptionẽ perditur ciuilis possessio: alias
si sola nãlis perderet, secus esset, quia si perseueraret, vsucaperet,
vt ĵ. de vi, & vi arma. l. j. §. cum igitur, sm gl. ibi positam. & per l. q
possessionem, de vi, & vi arma. & per Doct. in l. si quis ad se. C. ad
b l. Iul. de vi. Concludo ergo, quod sola ciuilis sufficit ad vsucapio-
nem dominij. Sola vero nãlis sufficit ad vsucapionem iuris, i. dñij
vtilis. Quæro, posito qđ sit triplex possessio, vt dixi s. ea. l. j. in prin.
quid de corporali possessione, vt puta, intrauit quis possessionem
eius qui iuit ad nundinas, l. si id quod, in fi. ĵ. eo. Glo. appellat eam
corporalem, an sufficiat ad vsucapionem? Certe non, quia si suffi-
ceret, acquireret dñium, & sic q habet ciuilem, & qui habet cor-
poralem, vsucaperet, & si reperirentur duo domini insolidum. Et
5 hoc est quod vult dicere gl. in l. j. in fi. mag. glo. C. de seruis fugiti-
c uis. †Quæro, quæ possessio est illa, quæ est causa acquisitionis fru-
ctuum? Et gl. hic dicit, quod possessio ciuilis, l. qui scit, §. in alieno s.
sup. de vsur. & vide ibi gl. Item quilibet efficeretur dominus, & te
net gl. quod ciuilis sufficit. Do text. in l. si fur. in princ. de vsufr. Tu
habes gl. alibi, quæ vr velle vtranq; requiri in l. quæsitũ, s. tit. j. & l.
serui emptor. s. de peric. & cõmo. rei vend. vbi gl. vr velle, quod ni-
si possideat ciuiliter, & nãliter, non facit fructus suos. Istæ gl. vlti-
mæ non sunt veræ, sed videtur tex. velle, ꝙ nãlis sola sufficiat, l. Iu-
lianus, §. possessionẽ, sup. de act. emp. Rñdeo, ille qui possidet pre-
cario, & nãliter tm, facit fructus suos, non tñ rõne nãlis possessio-
d nis, sed ea rõne, qa volũtate dñi d pcipit, vt in colono, l. si seruus, §.
locauit, s. de furt. Procedo vltra, vsufructuarius non est dubium,
quod facit fructus suos, vt p totum titulum de vsufruc. & l. si vsu-
fructuarius, ff. quib. mod. vsusfr. amit. tñ constat, quod nãliter tm
possidet, & sic videtur ꝙ illa sola nãlis sufficit. Dico, ꝙ vsufructua-
rius nõ facit fructus suos rõne nãlis possessionis, sed rõne iuris, &
perceptionis, quam habet. Sed in eo, qui ciuiliter possidet, si ab
alio percipiuntur fructus, ei acquiruntur, l. q scit, §. in alieno, s. de
vsu. quod non esset in vsufructuario, d. l. si fur. Item 9 hoc vr text.
Instit. de rer. diuisi §. si quis a non dño. ibi, pro cultura, & cura. Rñ-
deo, ꝙ etiam secundam rõnem assignat tex. quia ciuiliter, & nãli-
ter possidet, coniũcta l. qui scit, §. in alieno, s. de vsuris. Nota ergo,
quod ciuilis sola ad fructus sufficit. Et de hoc per Doctores in l.
certum, C. de rei vendic. qui istam glo. allegant. Procedo modo
ad opposi. Dixi ibi, quod duo non possunt nãliter possidere, nec
duo, ciuiliter Contra, qa ibi cessat rõ legis, & lex, l. adigere, §. quã-
uis, s. de iure patronatus. Sed rõ huius respicit nãlem possessionẽ
sed in ciuili cessat, qa possum habere animũ prout tu: ergo ciuilis
esse potest apud duos insolidum. Huius cõtrarij timore sunt qua-
tuor opiniones. Vna est Ro. quod duo nãliter nõ possunt posside-
re, vt hic, sed ciuiliter sic, in quibusdam casib. i. in creditore, & de
bitore, in muliere, & viro, emphyteuta, & domino, feudatario, &
dño directo, quod patet in glo. quã vide. Sed glo. concedit Rog. ꝙ
duo nõ possunt nãliter possidere, in alio quod dicit, ciuiliter pos-
sit possidere. gl. dicit, quod Roge. dicit male in exemplis, quia si
duo possunt ciuiliter possidere, tunc ciuilis possessio est cã vsuca-
piẽdi, & rẽ vsucaperent, & sic duo essent dñi eiusdẽ rei insolidum,
6 qđ esse non põt. Et exemplum Rog. †de creditore non est bonũ,
qa creditor possidet oi modo, & debitor nullo, l. j. §. per seruũ cor-
poraliter, s. eo. Et glo. examinauit istum pũctum in l. cum notissi-
mi, C. de præscr. 30. ann. & in l. sciẽdũ, §. creditor. alias, si fundus, s.
q satisd. cog. Scdm exẽplũ fuit in muliere. sed Ioã. dicit, ꝙ illud di-
ctũ est falsum, qa mulier nullo mõ possidet, maritus sic, vt ĵ. eo. l.
Põponius, §. in dotem. vbi gl. & Dy. & ibi dicam, & l. sciendũ, §. si
fundus, s. qui satisd. cog. Tertiũ exemplũ fuit in feudatario, & em
phyteuta. Sed nõ bene dicit, qa sequeretur, ꝙ quilibet faceret fru-
7 ctus suos, quod esse non debet. Et† ꝙ nãliter emphyteuta, & feu
datarius possideant, gl. tenet hic. Item glo. latius dicit in l. si vt cer-
to, §. si duob. vehiculum. ff. com. & C. vti possi. l. j. in gl. mag. & per
hoc facit l. male agitur, cum sua gl. C. de pscr. 30. an. Et p hoc, d. l.
sciendũ, §. 1. sup. q satisd. cog. quã glo. alleg. in l. 2. C. vbi in rẽ act. Bñ
in superficiario probatur p tex. in l. ob sonũ fere, §. placet, ĵ. de act.
& obl. & p l. si duo, §. Labeo. ĵ. vti pos. & l. j. §. proponitur. ĵ. de su-
perfi. Ad rõnẽ tex. qui dicit, ꝙ rõ legis loqtur de nãli, dicit Io. verũ
est, sed illa nãlis pbat de ciuili, qa nõ põt plus ciuilis, q̃ nãlis posses-
sio. Et vide gl. ibi, quæ magis mate, i. in intellectu. Alij dixerunt peius, &
dicũt. ꝙ duo non possunt insolidum possidere, verum est nãliter,
sed ciuiliter indistincte possunt in quolibet casu. Quod probo, qa
cessat rõ legis. Secũdo, qa ciuilis, & nãlis acquirit per apprehẽsio
nem, sed ille q vadit ad nundinas possidet ciuiliter, & intrat nãli-
ter, & ciuiliter, l. clam, §. q ad nũdinas, ĵ. e. Sed gl. reprehẽdit istud
dictũ, qa ille, qui intrat, possidet nãliter, & ciuiliter, nisi sit aliqd qđ
repugnet, l. cum hẽdes, §. j. ĵ. eo. Sed ibi rõne rei. Sed Ioan. dicit hoc
idem, quia possessio non vacat, iõ nõ potest possideri per vtrunq;
Quod probatur, quia impedimẽtum rei, & causæ, paria sunt, l. j. §.
j. sup. eo. & l. cum vnus, §. fi. & l. seq. ĵ. de bo. autho. iudi. poss. Item
reprehẽdo Io. per l. duo. ĵ. de preca. Est tertia opinio Mart. ꝙ plu-
res naturaliter possunt insolidũ possidere, quia naturalis habetur
per

ADDITIONES.

a Videaris. Adde ꝙ Ang. dicit, ꝙ dictio, videaris potest stare proprie, & denotare veritatem, quemadmodum dictio, quasi, denotat veritatem quandoque. l. si aute. sol. mat. & l. 1. sup. de transac. tamen dicit Alex. ꝙ nobilior est intellectus præcedens. Menoc. Late Ias. consi. 37. lib. 1.

b Concludo. Adde scdm Alex. ꝙ cũ opi. Bar. alij transire videntur, ꝙ ciuilis possessio per se sufficiat ad præscribendum, alleg. gl. & Canonistas in c. cũm. de præsc. & in l. si quis fundũ. ver. sed & Pomponius. int. eo. tex. in l. locũ. §. proprietatis. sup. de vsu fr. Et dicit, ꝙ hanc opi. tenuit Gul. de Cu. in l. licet. C. eo. Bar. in l. naturaliter, inf. tit. 1. Nic. Mat. in l. cũ res. C. de proba. & in l. traditionib. C. de pac. Menoc.

c Quarto. Dec. consi. 325. nu. 5. Ias. consi. 117. col. pe. circa med. lib. 1.

d Voluntate dñi. Adde ꝙ Ang. cõtra, qa si emo ab aliquo nõ dño vsumfr. putãs eũ eẽ dñm, incipio possidere naturaliter, vt vsufructuarius putatiuus, & incipio vsucapere ius vsusfructus, qđ pscribi põt. l. fi. C. de pscr. lon. temp. & l. iusto. §. nõ mutat. inf. tit. j. an debeo acquirere? Vr ꝙ sic, qa habeo publicianã pro iure vsusfructus, ergo dẽo habere lucrũ fructuũ. l. si ego. §. partus. cum gl. sup. de pub. & iõ nõ habeo voluntatẽ dñi, qa ignoraui dñm, & dñs nõ concessit, ergo contra voluntatẽ dñi possum acquirere commodum fructuum. Imo. hic refert, quod Gul. de Cu. tenet in hoc contra Ang. in l. licet, C. eo. tamen ꝙ opi. Ang. sibi videtur verior.

per aspectū,l.j.§.si iusserim,s.eo.& l.qđ meo,§.pe.j.e.& sic duo
aspicientes possident,nisi illud tātillū in quo stāt. Ista nō ē bona,
qa est ꝯ tex.ꝙ fictio non pōt plus quā veritas. Sed Mar.fatetur,ꝙ
vere non potest,ergo nec ficte potest fieri:ideo dixit tex.videaris.
Item sequerentur aliæ inconuenientiæ,ꝙ plures efficerentur dñi
insolidum vnius,& eiusdem rei,& insolidum facerent fructus
8 suos,de quibus dictum est s.Quæ est ergo vera † lectura? Et dicit
a ꝙ lect.lo.est vera,& verissima,ā tene,avide glo.ibi.Dic ergo s'm
lo.vsq; ibi,sed ꝯ.Oppo.de l.si duo.j.vti pos.Sol.ibi vnus ciuiliter,
alter nāliter.Sumus expediti de gl Pro declaratione materiæ,qa
9 tibi dixi s.ꝙ triplex est possessio,vt dixi s.eo.l.1.in princ.† Quæro,
vtrum duo ciuiliter possint insolidum possidere? Certe non,per
istū tex.propter illas inconuenientias,quæ sequerentur circa vsu
capionem,& fructuum acquisitionem.Et facio tibi vnū dubiū đ
l.aliena.§.si plurib.s.de pig.act.vbi dicit,quod oīum creditorum
par est ꝯdō,& quare creditores non possideant rem ciuiliter inso
lidum,prout insolidum habent obligatam Nā ꝑ absurditatem
vsucapiendi,nō impediuntur,qa debitores vsucapiūt. Rñ.pp fru
ctus,quos creditor fecit suos,licet cōpensentur in debitū,vt l.j.C.
de pig.act.Itē,qa creditor habet ptātem vendendi,& sic si oēs vē
derēt diuersis,qlibet trāsferret ciuilē,& sic vsucapiēdi ꝯdōne:vn
10 deueniret ad illud īcōueniēs,ꝙ ꝑ les efficerent dñi īsolidū.† Quæ
ro,an duo possint insolidū possidere nāliter? Et gl hic dicit,ꝙ nō.
Sed ꝯ l.fi.in fi.j.vti poss.vbi vsuarius hēt īterdictū,vti possidetis,
& vsufructuarius,& sic qlibet nāliter possidet. Gl.dicit,ꝙ nō in-
solidum,quia plus iuris hēt vsufructuarius,ā vsuarius,vt no.gl.in
d.l.vlt.& in l.j.C.vti possidens,in ult.glo.Sed aduerte,pars incerta
rōne loci,& quotæ,non potest possideri,vt s.e.l.§.incertam,& l.
locus,j.eo.& l.emptor,j.tit.3.sed vsufructuarius,& vsuarius hēt
incertam partem ratione loci,qa est indiuisum,& sic ad oculum
non pōt demonstrari,l Mæuius,§.duorū,de le.2.& l.seruus cōis
sic oīum,j.de stipu.ser.Item rōne quotæ incerta est,l.vsus pars,s.
de vsu.& hab.quia incertum est quantum mihi sufficit hodie,&
b quantū cras.Dic ergo,ᵇꙋ nālis possessio pōt esse apud duos īso-
lidum,l.fi.j.vti possid.neq; iis repugnat,quia vsucapio vsum,tu
vsumfructum,& ego facio mihi meū,tu usumfructū,& ego fa-
cio fructus meos rōne vsus,tu rōne vsusfruct⁹. Sed rō huius tex.
in fi.vr̄ in ꝯriū.Sed rñdeo,ꝙ istæ possessiones sūt possessiones dif
ferentes numero,quia nālis mea est respectu vsus,tua respectu
vsusfructus,& sic nulla est repugnantia,quod duo possint insoli-
11 dum nāliter possidere.† Quæro,an duo possint corporaliter pos
sidere insolidum,vt in eo qui iuit ad nundinas,& duo intrauerūt
possessionem eius? Et vr̄,quod possident insolidum,quia nulla vi
detur repugnantia,nec quo ad vsum,nec quo ad vsumfru.per ra-
tionem prædictam.Sed ꝯrium credo per rōnē huius text.Itē ista
corporalis est huius naturæ,vt desinente ciuil'i possidere,ista cor-
poralis trahat ad seipsam ciuilem l.clā,§.qui ad nundinas.eum l.
seq.& in glo.& j.proxi.§.si quis nunciet.Si ergo duo possiderent
corporaliter,illa eadem ciuilis applicaretur istis duob.& sic esset
repugnantia illa,quæ est in his,quæ simul ciuiliter possident:qđ
12 esse non dēt.† Quæro,qūo ples possunt possidere rem eādem di
uersis tpib.numero,& specie? Videtur,ꝙ ciuiliter,& nāliter,s'm
gl.Sed ostēdo tibi,ꝙ quinq; possunt possidere,dñs possidet ciuili
ter,dñs fecit emphyteutā,q nāliter possidet,vt s.iste emphyteu-
ta fecit vnum vsufructuarium,& vnum vsuarium in eadem re,
ꝙ potest,l.j.in prin.s.qb.mod.vsusfru.amittat.& l.l.j.in fi.s.de su-
pfic.Et sic habes quatuor possidētes.Sed pone,quod oēs isti iue
runt ad nundinas,& retinent nālem eorū animo,l.j.in prin.s.eo.
in gl.& vnus intrat possessionem istam.iste acqrit nālem corpo-
13 ralem,& sic quinq; sunt.† Sed vnam q̄stionem volo facere,duo
vsuarij possunt insolidum in eadē re constitui,l.vsus pars,sup.de
vsu,& habi.qūo possidebunt? Pro parte non,quia est incerta:inso
lidum non videtur,quia possidēt nāliter eodem respectu,s'vsus.
Sed dico,quod quilibet insolidū possidet,& sunt plures possessio
nes numero differētes,quia quilibet possidet respectu vsus sui,&
quot sunt personæ,tot sunt vsus,& sic non possidēt respectu eius-
dem iuris. Concludo ergo,quod ciuilis non pōt esse,nisi vna,qa
vnum est dominiū. Item naturalis respectu vtilis dñij est vna,qa
vnū est vtile dñiū.Itē nālis respectu vsusfructus,quia pars dñij est,
sed nāles respectu vsus sunt ples,sicut in eadē re esse possunt ples
14 vsus.† Venio ad gl.emphyteuta facit alium emphyteutā,an pri-
mus possideat? Et gl.dicit,quod non,vt hic ī gl.& l.j.C.vti possi.
& s.com.l.si vt certo.§.si duob.Sed ista gl.ē ꝯ id,quod dixi,si em
phyteuta dat alij,possidet secundus.tu dixisti,ꝙ etiam primus,ve
rum est:sed sup.dico,qñ dat vsumfructū vni,& alij vsum,secus si
c daret vtile dñium,ᶜ quod ipse hēt,vt sup.dixi.† Quæro,vtrū quasi
15 possessio,quæ hr̄ in quolibet,possit haberi a duob.insolidū. Cer-
te sic,l.2.§.si ex his,j.de verb.obli.& l.via constitui.in fi.sup.đ ser
ui.rusti.prædio.& ista quasi possessio est datiua,& insolidum præ
16 statur cuibet,l.quoties,sup.de seruit.† Quæro,vtrū detentatio po
test esse apud plures insolidum? Rñd.quædam est detentatio cor
poralis,& assidua,vt insistere in re.Et ista nō potest esse apud plu
res insolidum,per hunc tex.Quandoque accipitur detētatio pro
custodia rei,vt j.ead.l.§.fi.& l.si quis ante,& l.eum legatus,j.ca q
bus cau.in ꝑ ossessionem eatur. Modo ista detētatio,quandoque
est apta ꝑducere effectum dominij,quia ex ea potest perueniri
ad secundum decretum,& tunc non potest esse apud plures inso
lidum,l.si finita,§.cum autem.sup de damno infec.sed per con-
cursum partes sibi faciunt,ut d.l.cum autem Quādoque non est
apta producere effectum dominij,vt possessio nomine ventris.
Item duo commodatarij,qui habent custodiam,ideo insolidum
apud duos potest esse,l.si vt certo,§.si duobus,supra commod.

ADDITIONES.

a Quam tene. Adde ꝙ alij Doctor.cum Bar.transire videntur.
b L.F.Dic ergo.Adde ꝙ contra Bar.tenet Pau.de Cast.& Aret.hic,sed cum eo te-
nent Imo.Raph.Cum.Ale.& Ias.hic.
c Vtile dominium.Adde,ꝙ pro hoc facit,quod voluit Bald.in l j.sup.quib.mod.
vsusfr.amit.ꝙ si emphyteuta vult constituere alicui vsumfructum in re emphy
teutica,potest sine volūtate domini,quia per hoc non trāsfert vtile dominium
in ipsum. Et dicit Ale.de facto habuisse. Cui adde,quod idem videtur sensisse
Bal.in consil.163.lib.1.qui dicit,quod habuit in aduocationibus,cum Bart.an
emphyteusis possit legari sine consensu domini.

1 *Possessio animo amittitur,quando ab animo incipit,secus si a corpore & tunc corpus requiritur.*

2 *Colonus meus tradendo rem meam,quando priuat me possessione.*

§.In amittenda quoq.possessione.

Possessio retenta animo & corpore nr̄o,vel aīo tm̄,nō perditur;
secus in ea,quæ animo nr̄o,& alieno corpore retinetur.h.d.vsq;
ad §.si seruus quē.Dicitur hic,quod possessio solo animo amitti
a tur.Contra j.eod.l.quemadmodum.Solu.gl.hic dicit de ciuili,
ibi de nāli.Sed ista non est vera,quia & hic de nāli.Alij dicunt,ꝙ
ibi ex parte acquirentis duo sunt necessaria,ex parte pdētis vnū.
3 Sed istud est truffa,sed† veritas est,in amittenda possessione sol⁹
aīus sufficit,si incipias ab aīo,vt hic,& l.si qs vi,§ dr̄ia,j.eo.sec⁹ si
incipias a corpore,quia tunc corpus requiritur. Idem no in l.fe-
re,2.inf.de reg.iur.Opp.C.eo.l licet.Gl.non signat hic,sed ibi bn̄
tangit,& dicit,quod quando aliquis non vadit ad possessionē,ti-
mēs de persona tm̄,tūc ille timor non nocet. Qñq; timet de per-
sona & possessione,uel possessione tantū.sic loquitur hic. Oppo.
ad ver.quod si seruus,C.e.l.vlt dicam j.eo.l.peregre.§.qb. Opp.
2 j.e.l.quāuis.§.j Sol.† Colonus meus tradendo alteri vere,priuat
me possessione,sed tradendo ficte,vt constituendo se pro alio pos
sidere,non item conducendo,me non priuat possessione,l.quā-
uis,§.j.j.e.& tene mente,& ibi glo.quod est uerum,nisi colonus
naturaliter possideret,l.interdum,§ fi.inf.eo.Dic vt ibi.

ADDITIO.

a Pom.Sol.gl.hic dicit.No.quod hic dicit gl.s'm vnam solu.Ang.ꝙ licet dictio po
natur præcise,recipit tamen limitationem.& hoc est multum notabile,licet vio
let literam,secundum do.meum.Vide gl.sing.in l.2.sup.sol.mat.

1 *Statuto stante,quod bannitus possit impune occidi,si bannitus petit se de banno eximi,dicens se iniuste bannitum,& iste interim occidatur,an debeat puniri occidens.*

§.Si seruus quem possidebam.

Seru⁹ fugiti
uus priuat me possessione,si diu in libertate moretur.h.d.Op.de
l.liberis.in fi.s.de li.cau.Sol.Ibi quantū ad onus probādi.hic quā
tum ad alia.Sed Inn.in c.j.extra de ser.nō ordin.dicit,ꝙ ibi bona
fide,hic qñ mala fide.Opp.s de lib.ca.l.si cui §.licet.Sol.qñq; ser
uus fugitiuus occupaī ab alio,& oēm possessionē pdo.l.j.§.p ser
uum.s.e.Qñq; non occupaī ab alio,& tunc aut est moratus diu
in libertate,& tunc amitto oēm possessionē,vt hic.Aut nō ē diu
moratus,& vult se ī libertatē ꝓclamare,& pdo nālē,& nō ciuilē,
l.si cui.§.licet.su đ lib.cā.Quæro,qđ vult dicere diu? Et dic p Cy.
C.ubi cau.sta.l.1.in 1.q.Sed cū dicat lex,ꝙ negligētia in recupera
tione nālis priuat me ciuili,vt j.e.l.si đ eo.§.j.Est uidere,q̄to tpe
inducit̄ ista negligētia?& vr̄ ꝙ 10.an.Dic ut in gl.dicā tibi.Dy.in-
a ducit ani at.ad q.pone,†statutū est,ꝙ q occiderit ex bānitū,nō te
1 neat ad pœnā:qdā bānitus petit se eximi de bāno,dicēs se nō iure
bannitū,medio tpe occiditur,numqd occidēs teneat? Et idē pr̄ q̄
ri,si alio mō petit se eximi de bāno.p viā iustitiæ.Et hic vr̄ cas⁹,ꝙ
nō teneatur,qa licet paratus sit suscipere iudiciū libertatis,in̄ ser-
uus est ī possessione seruitutis,& sic exbānit⁹.facit l.si cui.§.licet,
sup.đ lib.cau.ī ꝯriū facit,ꝙ applone pēdēte,nihil dēt inouari.Sed
Dy.distinguit,aut petit se rebāniti p modū applonis,tunc nō pōt
occidi.l.vnica,nil no.appel.pe ibi,neq;vllā aliā iniuriā.Et est rō,
qa applo extinguit īniam bani.Aut p aliū modum,& tūc pōt oc
cidi,vt hic.In primo pūcto,verū dicit Dy.& hoc idē ipse dicit ī l.
q a latronib.§ j.sup.de testa.In scđo pūcto dico ꝯriū eius,qđ dicit
Dy.& ꝯ eū adduco l.cum vero.in prin.sup.de fideic.lib.vbi dr̄,ꝙ
ille,cui debetur libertas fideicōmissaria,pp spē vr̄ eē in quasi pos
sessione

ADDITIONES.

a Barb.Dy.inducit.Et vide Bal.in l.qui a latronib.§.1.sup.de test.auth.quæ sup-
plicatio,C.de precib.impe.offe.Ang.in l.cum uero,sup.de fideicom.lib.Bal.in
l.eum,qui duas.C.de adul.& in l.si quis filio exhæredato.§ ꝙ si qs.ff.de intest.
test.d.l et.de Anch.in c.Apostolicæ.de excep.& in c.omnipotens.de accu.Pon
dera,quia Bar.non respondet ad iura Dy.pondera,quia d.l.cum uero,loquitur,
vbi spes erat certa,quod non est in casu Dy.Item in l.si quis.§.quod si quis.sup.
alleg.vbi sententia erat lata contra ius scriptum.Item in d.l.debitor.erat exce
ptio vere competens,& perpetua,quod non est sic in casu Dy.
Menoc.Soc.Ien.consi.78.col.pe.ver.& vlt.lib.

sessione libertatis.ita iste, qui deberet rebanniri. Itē ut casus s.de iniu.test.l.si quis filio exhæredato,§.q si quis fuerit. ubi idem est effectus suspensionis, siue snia sit irritāda per appsonem, uel alio
a modo. Præterea, q exbānitus pōt occidi, de exbānito a ppne hēt intelligi, quia is est debitor proprie, a quo iuitus pōt exigi, l.debitor, j.de uerb.sign.& l.fideiussor.§.fideiussor.j.de fideiussor. Sed iste non potest exigi, qa hēt exceptionē, ergo nō est ppie exbannitus,& hoc si sciēter fiat, si ignoranter, dicam in l.pe. j.de adult.

ADDITIO.

a De exbannim. Adde q dictū Bar. uī intelligi qn iuste iste petebat se eximi a bāno, secus si iniuste.& per Raph.hic,& Ale. q dicit, q ēt tūc si n cōstat euidēter de calūnia petētis eximi, q ab illo cū quo est in lite, nō dēt posse offendi, qa lite pendente nil est innouandū, c.fi.ut li.pend.sed Pau.de Cast.quē Ale.dicit nihil decidere, dicit, q Bal.in auth.quæ suppl.C.de prec.Imper.offer.dicit inspiciēdā ueritatē, qa si fuit offensus,& postea apparet q nō debuit rebanniri, quia iuste erat bannitus, non punietur offendēs. Et per hoc alle. Pau. facere, q no.Bar. in l. inter omnes.§.recte.j.de fur. q si offendēs credebat eū non banitū, cū tn eēt, nō punit, qa inspicit ueritas, multo magis si credebat uel dicebat. Sed si ex post facto apparet, q erat iniuste bānitus, uel nō cite, ille puniet, qa fuit i culpa offendēdi, si sciuit litē motā sup iniquitate, uel nullitate bāni: secus si ignorauit. Et p hoc dicit facere, quod no.in c.solet, de sent.exc.in 6. q si excōicatus dicit se iniuste excōicatū,& petit hoc pnunciari, interim nō dēt euitari tanq excōicatus. & facit sm ipsū l.ordinata.C.de lib.cau.& cū hoc transit, refert ēt Ale. q idem Pau.de Cast.qrit, qd si non est latū bānū, sed de pximo ferēdū cōtra aliquē, an interim possit impune occidi. Et dt uideri q sic, sicut Bar. uoluit i pxi.q. multo magis in eo, q de pximo est bāniendus, dēt hēri p bānito,& liberet a pęna. l.interpretatione.de pę. Ale.dicit hoc suū dictū mirabile si esset uerū, sed cū imputare uē si distinctio Bal.s.facta, q sequitur Pau.sit uera. Et eo mō posset distinguere in casu isto, q aut iste de pximo bāniēdus, bāniebatur iuste,& tūc offendēs pęnā nō mereat: aut inspecta semp ueritate, ad quā Bal.& Pau.habēt respectū, & Bar.in d.l.inter oēs. Et p opi. Pau.mihi ui optime facere, qd uoluit Bart.in §. nihil cōe.in prima conbinatione.& Ale.ibi, s. q si sit conclusū in cā petitorij,& breui sperarēt ferri absolutoria, qa reus pbasset se dñm, non admittatur ppositio possessorij obstāte regula, qd snia lata i petitorio absolutoria, parit exceptionem rei iud.in possessorio,& sic si parificat Bar.sniam latā, conclusioni in cā,& sniæ breui ferendæ, hoc casu non uideo, quid habeat obstare decisioni Paul. de Cast.illud arg. quod facit Ale.hic, facit Ang.ibi contra prædictam decisionem Bar.tñ Ale.ibi sustinet Bar.& quod inualide bannitus, dummodo notorie non constet de inualiditate bāni, possit occidi impune, tenet Ale.eius consil.65.3.li.

a §.Saltus [a] hybernos. Animo meo tantum, uel animo meo,& corpore alieno, uel etiam animo,& corpore alieno possum possidere.

ADDITIO.

a Clau.Saltus. Quid sit saltus, uide gl.in cle.j.de sta.monac.in uer.saltus.

1 *Absens licet retineat ciuilem possessionem, naturalem tamen non.*
2 *Equus dimissus in pascuis possidetur.*

§.Nerua filius. Ciuilis possessio rei mobilis aīatæ, excepto hoīe, tādiu aīo retinetur, q̄diu per facultatem apprehendendi nālem eius custodia coercea
a tur, [a] uel consuetudinē redeundi hēt.h.d. usq; ad §. Labeo. Opp. s.e.l.si seruus.& l.j.§.p seruum, q in fuga. Solu.ibi in homine, hic in alijs reb. Videbitis rōnē j.e.d.l. Pomponius, in prin.& l.rem q̄
1 nobis,& sic no.hic q sunt duæ poss. Scdo not. † q q ē absens, licet retineat ciuilem, nālem non retinet. quod apparet ex eo, q dicit nancisci,&c. Dicit tex. aberrauit,& uide gl. quę dicit, secus si non
2 errauit. Facit ad qō. † de equo dimisso i pascuis, an ego possideā? Gl. q sic,& glo. format in l.si quis in tantam, C.unde ui. tenebitis menti,& per hoc perditur possessio sine animo mobilis rei.

ADDITIO.

a Coerceat. No.ex isto tex. q dicimus habere illud qd est in nra ptāte, utputa, qa est sub custodia nostra. Ad quod uide Ale.ubi pulchre inducit consi.89.uol.3.

1 *Inundatio licet non priuet aliquem proprietate, possessione tamen sic. Inundatio interrumpit præscriptionem.*
2 *Restitutio nō dat aduersus interruptionē pscriptionis factā p inundationē.*

1 §.Labeo. Opp.s.tit.j.l.adeo.§.insula. Solu. † hic in inundatione fluminis, q̄ facit alueū, quę non priuat proprietate, sed possessione sic, ut hic,& illud est multum tenendum menti, qa ista interruptio interrūpit nāliter. Et sic si aliquis uellet dicere se possedisse tāto tpe,& præscripsisse,& tu probares
a inundationē, esset interrupta a pscriptio,& sic apparet, q ex hoc pdit ciuilis,& nālis. Nā si ciuilis retineretur, pscriptio pcederet,
2 ut dixi in §.ex cōtrario.s.ea.l.circa prin. Quærit gl. † an det restō cō illā
b interruptionē? Et arguit pro,& cō, tenet, q nō datur. Et uide gl. q̄ incipit interrūpitur, ergo. Et pro hoc facit l.si is, j.d fur.& hoc tenet gl.i l.ait prætor, j.§.item ei, s.ex quib.cau.maio. Hoc arbitror esse uerum, sed uidetur, q contra hoc facit quod no.per Dy. in l. qui fundum,§.qui bona, j.pro emp.& ibi dicam.& tene menti.

ADDITIONES.

a Interrupta. Adde secundum Ale.quod hoc est uerum, si hæc inundatio est præter morem,& consuetudinem regionis, alias si esset secundum regionis consuetudinem,& sine damno possessoris, ut in Ægypto,& in pratis, quæ sunt iuxta Padum, non interrumpitur præscriptio. Quod dicit Bal. notandum pro pratis existentibus iuxta Padum. Et si quis alleg. se præscripsisse, possumus intelligere, an præscriptio sit interrupta inundatione. ita dicit in l.unica.C.de confess.
b Tenet, q non. Adde & limita, nisi pauci dies defecissent ad perficiendā præscriptionem tempore quo superuenit inundatio, quia tunc ratione talis temporis, pt peti restitutio in integ.contra hoc impedimētū, ut tenet Dy.i l.q fundū.§.q bona, j.pro empt.gl.in l.j.§.qui autem ui deiectus.j.de ui,& ui arma. Et hāc dicat Ale.esse communem opi.quam Rom.cum quo ipse transit, limitat non hēre locū in pscriptione longi tpis 30.an.uel ultra: qm cū sit ista plurimū odiosa, hic consideratio temporis de momento ad momentum, licet aliud in præscrip.lon.tem.uel usucapione, ubi requiritur tit.& bona fides. Alleg.gl.in l.usucapione.in prin.inf.de diuer.& temp.præscr.& in l.3.§.minorem.sup.de mino.

§.Si rem apud te. Furtum non contrahit animo, sed contrectatione, qua dominus priuatur possessione,& furti quæritur.h.d.

§.Illud quoque. Nō potest quis causam possessionis sibi mutare, causa extrinsecus non accedente.h.d.

1 *Possessio est in genere, quæ diuiditur per species, ita & actio.*
2 *Plus importat dicere, non est in bona fide, quam mala fide.*
3 *Missus in possessionem in reali ante annum possidet, post annum non.*
4 *Missus in possessionem in reali, an statim possideat.*
5 *Missus in possessionem in personali ex primo decreto, an possideat naturlr.*

§.Genera. Quot sunt modi acqrēdi, tot sunt drīę possessionis,& oīs possessio aut ē ex bona fide, aut
a non bona fide, [a]& missus ex primo decre.non possidet, ex secun-
1 do sic.h.d. No. † q possessio est in gnē, q̄ diuidit p spēs, ut dixi s.e. l.in prin. Sic dicit gl. q est actio in gnē, quæ diuidit in spēs, dixi in
2 l.si seruus cōis Męuij.§.fi.s.de stipu.ser. † Secūdo no.tex.ibi, aut si bona fide, qa plus importat, q̄ si diceret, mala fide, qa ptinet ignorātē, q non hēt bonā fidē, uel malā. Facit C.e.l.j.& quod ibi no.& j.tit.j.l.pōt plurib.& j.p sol.l.2. Op. q possessio n diuidit sic, sed diuidit in ciuilē & nālem, ut s.e.l.j.in prin.& hac l.§. Nerua filius, & l.a §.1.j.pro hęrede. Sol. Ista est diuisio, q̄ fit p qualitates, sicut si dicerē, boium qdam sunt albi, quidā nigri. Proprie āt loquēdo spēs diuidit ex drījs substantialib. ut Insti.de iu.perl §.fi.s.de publ. l.fi.§.quoties. Itē opp. dr hic, q missus non possidet, cō l.si quis em-
3 ptionis,§.sed & si qs, C.de pscr.30.ann. Gl. soluit, † q missus i possessionē realiter possidet, sed reuocabiliter, [b]post annum irreuocabiliter: secus in personali, quia tunc nec intra annum, nec post, possidet. Vide gl. quæ inci.in creditore,&c.& ibi, de proprietate,
4 uult dicere d possessione. † Quæro, an statim possideat si agatur
c hypothecaria? [c]& gl. habes hic, prout habes i creditore, q sic. Ista gl. est notabilis, sed put habetis in petitore, nihil facit. Cōtra gl. ē tex.in l.si qs emptionis,§.sed & si qs, C.de pscr.30.an. Dy.reducit ad cōcordiā. Aut agitur hypothecaria cō debitorē,& loqtur gl.in d.l.si qs emptionis,§.sed & si qs. Aut agit cō extraneū,& tunc pcedit ista gl. q idē sit i hypotheca, qd in reali, pbat i l.si cū uēditor, s.de euict. ibi, nudā tñ possessionē aduocat.d.Cy. C.de bo.autho. iu.pos.in l.cū pponas, in 15.q. recitat opin. Iac.de Are. q̄ mihi pla
d cet. [d] Et dicit, q idē est in rei uēd.& in hypotheca, qa tex. simplr dt. Et si tu dicis mihi, q tex.d §.sed & si qs. n hēt locū, q post annū audiat de pprietate, quia creditor semper recognoscit eū dominū. Dicit Iac. q intra annū auditur de possessione, post annum
e non auditur de poss. sed oportet, q doceat debitū non esse, [e]& super eo disputabitur,& illud credo uerum,& probo, qa nō est solum in simplici reali, sed ēt in cōfessoria,& negatoria, ut dixi in l. si prius, s.de no.ope.nuncia.& l.a quo fundus, s.de dam.infec.& hoc tāgitur per Ber.extra, ut li.nō cōtest.c.qm frequēter, circa fi.
5 Quæro, an missus in psonali ex primo decre. possideat nāliter.& gl. dicit, q nō.& Dy.probat, qa nāliter possidēti datur interdictū, uti pos. sed istis nō datur, l.si duo,§.creditores, j.uti pos.ergo,&c. Seu aduerte ad unū quod dicit Spec. si creditor est missus ex primo decreto i hypothecis, nō auditur debitor de possessione, si creditor paratus est probare de hypothecis incontinenti. Et ponit in Spec.in tit.de contu.§.sequitur.uer.sed pone, conueni.

ADDITIONES.

a Bona fide. Adde inquantum Ale. quærit in ult.no. si quis cœpit usucapere, uel præscribere, demum ante completam usucapionem, cœpit dubitare, an remaneat præscriptio? Et concludit, quod non, quæ magis communis est op. quod idem tenet Bal.consi.238.in fi.3.lib.
b Sed reuocabiliter. Adde post Ale.qui dicit hanc esse communem opin. Legista, quod idem uidetur uoluisse Fed.consi.170. Spec.& Io.And.in titu.de primo,& secundo decr.§.iam de effectu.uer.si uero missus. uide etiam Rom.consi.150.
c Menoc. Quæro. Doct.consi.449.nu.22.
d Mihi placet. Adde q Ale.dicit, q magis est cōis, tenendo q missus in reali possideat ante annum, prout tenet Gul.de Cu.in l.si quis emptionis.& Ant.de But.in d.c.qm frequenter.§.in alijs,& ibi Inno.in l.si hoīs.§.plures.de dam.infec.
e Debitum non esse. Adde secundum Ale.quod Doct. communiter in hoc tenent cum Bar.excepto Inno.in d.§.si plures.& quod dicit Bar. de hypothecaria, putat procedere in alijs realibus actionibus.

LEX IIII.

1 *Filius, & monachus non possidentur a patre, nec a monasterio, licet acquirant patri, & monasterio, ratione iuris quod in eo habent.*

Quicquid filius. Per filium etiā ab alio possessum nobis possessio quęritur.h.d. Op. s.e.l.j.§.sed & per eum. Quidam respondent, q ibi ab ignorante possidebatur: secus si a sciente est possessus. Dic, quod hic i filio, qui quærit nobis ratione iuris, quod habemus in eum, non ratione possessionis: quia eum non possidemus, l.j.§.sed & per eum,
1 s.eo. Et idem quod hic dicitur in filio, dicam de † monacho, arg. in Authen.de mona.§.si monachum.& facit quod dixi s.e.l.1.§.per seruum qui in fuga.
1 *Surripiēs rem sibi debitam, licet actione furti non teneatur, tamē pdo ęst.*
Si

Si ex stipulatione. Ex vera causa nõ,qua nẽ nobis possessio iusta, sine possessoris voluntate.h.d. Opp.de reg.iur.l.nemo,& l.ẽt,§.si qs sciens,sup.de pet.hęr. Gl.cõiter soluit ibi,ꝓut hic.ꝙ nemo prędo est,q pretium numerauit,si possessionem voluntate possidentis accepit. Ext. gl. opp.de l.eum qui,in prin.ĵ.de fur. Bñ,qdam dicunt,ꝙ ille §.dẽt in
1 telligi pretio nõ soluto,sed † veritas est,ꝙ si subtraho tibi rem mihi debitam,non teneor tibi actione furti ad quadruplum,sed prędo sum. Et hoc dicit gl.in l.nec ex vera,C.eo. Opp.ĵ.pro lega.l.pe. Solue vt gl. Opp.de l.j.§.fi.š.de exc.rei ven. Sol.ibi gl. Oppo.extra gl.de l.2.C.e. Sol.ibi accessit dñi volũtas tacite:secus si nulla volũtas precessisset. Et sic habes si dñs expresse cõtradixit,sum prędo l.fundi venditor,in fi.ĵ.eo. Si vero nihil dicit,& tacet,videtur consentire,l.2.C.eo. Si ignorat,videtur contradicere,vt hic.

LEX VI.

Clam possidere. Inspicimus initiũ possessiõis,q nõ mutaẽ de iusta in iniustã.h.d. Op. dẽ hic furtiue.ↄ.ĵ.de vsuca.l.furtum,§.fundi.Sol.expone furtiue,i.clam.Opp.de pe.hære.l.sed & si lege,§.de eo. Sed illa nõ ↄdicit quia nulla fit mutatio.Opp.ĵ.pro suo,l.ancillam. Solue.vt glo.

1 *Possessio naturalis,quæ animo nõ potest retineri,perditur sine animo,secus in ea quæ animo retinetur.*
2 *Possessio iniusta ex causa noua superueniente processu temporis potest fieri iusta,non autem iniusta iniustior.*
3 *Ingressus possessionẽ absentis,si dñm reuertentẽ nõ admittit,& si dominus ꝑdit ciuilẽ,& dicit ingressus nolo ciuilẽ,an teneatur interdicto,vnde vi.*
4 *Absenti non admissa ad possessionẽ per ingressum succuritur ad recuperandum ciuilem per interdictum,vnde vi.*
5 *Absens non admissus pro recuperãda naturali,hẽt interdictũ,vti possidetis.*
6 *Interdictũ,vti possidetis,prout datur ad interesse,non datur non possidenti.*
Interdictum,vti possidetis,requirit quod possideat tempore litis contestatę.
7 *Absens non admissus contra ingressum,quo ordine agat.*
Interdictum,vti possidetis,quod habet nõ admissus contra ingressum,est recuperandæ possess.
8 *Absens non admissus potest contra ingressum agere rei vẽdicatione,& etiã interdicto,vti possidetis.*
9 *Ingressus possessionem naturalem vacantem si suspicatur de alio,quã de vero domino,habet interdictum,vti possidetis.*
10 *Suspicans se posse repelli,ex quo amittit possessionem,an habeat interdictũ contra ingressum,remissiue.*

§.Qui ad nundinas. Difficilis est,& gl.intricatè loquunẽ,& hoc intẽdit. Absens,q neminem domi reliqt,retinet poss.ciuilẽ,nãlẽ possessionẽ ꝑdit,& ingrediens clã nãliter possidet,& si reuertẽtẽ nõ admittat & ipse reuertens suspicaẽ se posse repelli,vt ciuiliter possidebit ingrediens.ita dicit iste notabilis,& magistralis,tex. Diuiditur in 5. pat. Primo ponit thema,& qõ resultãs ex themate. Secundo solutio q. Tertio,illatio quædam. Quarto,q̃dam noua qõ,& eius solutio. Quinto,alia qõ & eius solutio. Secunda ibi.videri eum clam. Tertia ibi,retinet ergo,&c. Quarta,ibi, verũ si reuertẽtẽ. Quinta ibi,in seq.l.sed & si nolit. Ibi,redit,i. redire speratur. Ibi,possessionem,subaudi,q̃rit. Quam poss.& qualẽ q̃rit ingressus? Rñde,eum possidere nãliter. Sed gl.h.d.prima particula nõ hẽt ↄria, sed aliæ sic. Et iste §.hẽt tres lec. Prima fuit Rog.immo quorundam antiquorum q̃ gl.attribuunt Rog.sed non fuit sua.secunda fuit Pla.& Azo.tertia fuit Io.ẜm q̃ posui casum,& est vera lectura. Modo oppo.& assumo gl.magnã primã,dẽ ꝙ si aliquis est ingressus possessionem aeqrit possessionem,& abñs retinet eã,& sic patet ꝙ duo possideant insolidum,ↄ l.3.§.ex ↄrio,š.eo.ẜm poi. Ioan. Rñ. Planũ
a est, ꝙ plures non possunt possidere eandem possessionẽ numero sed hic possident diuersis modis possidẽdi.unus ciuiliter, & alius nãliter,& est vera solutio. Alij dicũt,vt Rog.ꝙ duo insolidum pñt ciuiliter possidere. Nõ ob.d.§.ex ↄrio.qa dicit,ꝙ nõ pñt possidere nãliter insolidum,ut ibi,sed Roge. hoc non dicit,nisi in certis casib.vt ibi no.de quib.nõ est iste:sed fuerunt quidam antiq,vt ibi no. Sed ↄ hanc opi. Roge.facit multum iste tex q dicit,neminem reliquerit.ergo si aliquem reliqsset,ĩgressus nullam quæreret. Dicit Roge.fateor,si aliquẽ reliquisset domi.nõ q̃reret nãlẽ ingressus,& per ↄñs nec ciuilem,& sic tex.non ob. Dicit glo.ↄ.ista rñsio non est bona,qa posito,ꝙ vnus est in domo,ẽt tenendo opin. Roge. alius põt ingredi,& sic possiderent,& sic Rog.non bene diceret.istud ꝙ gl.dicit,nõ est bene dictum,qa licet alius posset ingredi,ꝑ ingressum non q̃reretur nãlis:qa alius hẽt,& per ↄñs nec ciuilis,l.ꝙ meo,§.fi.ĵ.eo. Et no.ẜm Io.š.e.l.3.in prin. & §. ex ↄrio. vnde rñsio Roge.fuit bona. Item exponit gl.alio modo,sustinendo,& adiuuãdo Rog.iõ dicit,neminẽ reliquerit,qa si aliquẽ reliquisset,ille relictus potuisset repelli,& sic per ingressum quæreret ciuilis,& nãlis,l.peregre,§.qb.ĵ.e. Et istud dictũ gl.est verum ĩ se. Sed ista opi. Rog ꝙ duo possiderent ciuiẽr insolidũ,nõ est vera lect.vt dixi š.e.l.3.§.ex ↄrio.iñ quo ad hunc tex.non est vera lect. Roge. aliquo modo,qa si ponamus ꝙ ingrediens hẽat ciuilẽ,& nãlem, non sequeretur,igiẽ absens retinet ciuilem possessionem, immo eẽt potius dicẽdum,ergo absens nullam retinet,qd est ↄ hũc tex. Præterea ingressus possidet ciuiliter,& nãliter ẜm Rog.& absens ꝑ ↄ̃ sidet ciuiẽr,& hic si absens reuersus nõ admittẽ, vel suspicabitur se posse repelli,acqreret isti ingresso alia ciuilis,& sic haberet duas ciuiles,qđ est falsum. Idem reprobãt Dy. Azo,& Pla.q dicũt ꝙ non est,nisi vna possessio tñ. Qño aũt iñ ↄent ad §.ex ↄrio. duo non pñt insolidum possidere. Dicũt ipsi, verũ est,eadẽ qualitate, sed diuersa sic,quia vnus hẽt nãlẽ nãliter,alius nãlem ciuiẽr. Et ita rñdẽt ad §.ex ↄrio. Ita dicit glo. quod ista opi. Azo. sit vera, qđ sit vna tñ spẽs possessionis variata ꝑ qualitates, videẽ casus hic,s. ibi vi magis nõ clã.sed hoc ver.magis,ponitur cõparatiue,& nõ facit ꝙ apud plures sit possessio insolidũ,vt š.eo.l.3.§ ex ↄrio.ver.quem Labeo.& ibi dixi. Tene ergo opi.gl.ꝙ absens retinet ciuilem,præsens nãlem,dictã ab actu nãli,quã cã doctrinæ appello corporalẽ. Venio ad secũdã gl. Et primo opp.ĵ.tit.j.l.sequitur,§.item si occupaueris.vbi si dñs reuersus non admittiẽ, nulla violentia cõmittitur. Sol.ibi,qñ aliqs fuit ingressus,oĩs possessio vacabat, hic non, qa ciuilis retineẽ aĩo,& iõ cũ nõ admittitur,patiẽ hic vim,ibi non. Opp.ↄriæ qualitates nõ pñt eẽ in eadẽ possessione,vt ĵ.e.l.si quis ante,& l.si ancillam,ĵ.ꝓ suo,& l.2.in fi.ĵ.ꝓ emp.& ꝑ Dy.in c.nullus pluribus,de re reg.iur.li.6.plenius in § ex plurib.š.e.l.3. sed hic sunt duæ qualitates diuersæ,s.vi,& clam,ergo &c. Secũdũ opi.Io. est elatum,ꝙ possessionẽ hẽt clã, sed ciuilẽ vi, & ↄriæ qualitates non sunt circa eandem possessionem,sed diuersas possessiones.& dum Io.dicit,ꝙ non hẽt duas ciuiles reprobauit opi.R.o. Et cum dicat,ꝙ nõ hẽt eandem possessionẽ clã & vi,reprobat opi. Azo.& Pla. Alij,vt Roge.dñt,ꝙ hẽt duas ciuiles,vnã ꝑ ingressum, & illã clam:aliam qñ nõ admiserit dñm,& illã vi. Hãc op.reprobaui:qa est absurdũ,ꝙ habeat duas ciuiles. Rõ.qa nõ reperiẽ nisi vna ciuilis,vt dixi in d.§.ex ↄrio. Tertia est opi. Azo.& Pla.q dicunt,ꝙ hẽt vnam & eandem possessionem clã,& vi. Et sic dicit Ioã.ꝙ vna,& eadem possessio nõ posset hẽre diuersas qualitates,dñt illi,ꝙ hoc ẽ falsum:qa immo potest,vt š.e.l.3.§.ex plurib. Sol. Io,rñdet ꝙ d. §.ex plurib.loquitur in diuersis qualitatib.se inuicem compatien tib.sed clandestinitas,& violentia se inuicem nõ compatiũtur,l.si ancillam,ĵ.ꝓ suo. Sed ↄ hoc dictũ Io.rñdit. Azo.sic.istæ causæ inuicẽ se nõ cõpatiũtur.verũ est eodẽ tpe,sed diuersis tpib.sic, quia ab initio fuit clandestina,non violẽta. Et hoc ꝓbat Azo in l.si,qui in puteum,§.hoc interdictũ,ĵ.quod vi aut clã. Io.huic rñsioni rñdet,ꝙ ille §.hoc interdictum.nihil facit,qa loquitur in re corporali,qa põt fieri ꝓ parte & clã,& ꝓ parte vi,sed possessio,qa est res incorporalis,nõ põt fieri ꝓ parte clã,& ꝓ parte vi,qa initiũ inspicimus,vt hac l.in princ. Sic si ab initio fuit violenta,vel clandestina ꝑ violẽta erit,vel clandestina. Vide gl.in ver.nõ clam.ibi,ꝙ est absurdũ, &c.& dimitte ibi,vel nisi,&c.assume ibi,itẽ ꝓ eis,&c. Quare Azo soluit ibi,& alio mõ dico,ꝙ eadem possessio habet ↄrias qualitates diuersis respectib. Nam nãlis possessio nãliter retenta est clandestina,& ista eadẽ nãlis ciuiliter retenta, est violenta vel eↄrio. Vide d.gl.ibi,vel nisi dicas naturaliter. Hæc sol.est falsa,quia diuersitas qualitatum,nõ fac.i,vt eadem possessio possit eẽ apud plures,nec duo ↄria possunt esse in eodem subiecto,vt dixi in d.§. ex ↄrio. Quare teneatis opi. Ioã. ꝙ nãlis est clandestina,sed ciuilis
1 est violenta. † Opp.ext.gl.dẽ hic,ꝙ ille,q vadit ad nundinas,perdit nãlẽ,& retinet ciuilẽ:cõtra,nãlis nõ ꝑditur sine aĩo,l.3.§.in amittenda.š.e. Gl.in l.quemadmodum.ĵ.eo.soluit,& male. Solue † er-
2 go,nãlis nõ ꝑditur sine aĩo,verũ est in ea,q̃ aĩo põt retineri,secus in ea q̃ aĩo nõ põt retineri,qa ꝑditur ẽt ab ignorãte ita habuistis š. e.l.3.§. Labeo. Item op.tu dicis,ꝙ ex diuersitate tẽporũ nõ diuersificatur qualitas possessionis. Cõtra,ĵ.ti.j.l.nõ solũ.§ j. Rñdeo pri
3 mo,† de non iusta possessione in ꝓcessu tpis noua superueniẽte cã, potest fieri iusta,vt ibi,sed ꝙ iusta efficiatur iniusta,vel iniusta iniustior,non põt esse. Probatur š.eo.l.3.in prin.& mõ dixi. † Quæro
4 pone ꝙ ingressus,dñm reuertẽtem nõ admittit,& sic dñs perdit ciuilem,sed iste ingressus dicit,nolo ciuilẽ,an teneatur interdicto, vnde vi. Glo.dicit,ꝙ non,vt ĵ.tit.j.l.nõ solũ,§.si dñs. Sed illa gl.reprehẽditur ꝑ Dy.& Ia.de Are.& Old.quia licet ingresso non acquiratur vi,ꝑdo ꝑ violẽtiam adhibitã a te,l.seqtur,§.si tu vi a me. ĵ. ti.j. Non.ob.§.si dñs,qa ibi nulla fuit violentia. Et hoc no ĵ.de vi, & vi arma.l.3.§.si qs autẽ.no.ĵ.eo.l.ꝙ seruus.in princ. Sed quærit, an ingresso siue velit,siue nolit,ciuilis acquiratur. Dic,vt infra di-
5 cam. † Quæro,an succurratur ad recuperandum ciuilẽ ꝑ interd-
6 ctum,vñ vi. Et gl.dicit,ꝙ sic ꝑ l.j §.siue autẽ,ĵ.de vi,& vi ar. † Quęro,an hẽat iudicium aliud pro recuperãdo nãlẽ. Gl.dicit,ꝙ sic, qa hẽt interdictum,vti possi.vt l.j.& 2.ĵ.vti possi. Sed op.ad illud, qa nõ habeo ab eo clam,qa reperi poss.naturalẽ,vacuã,& sic nõ clã. Sed dicit glo. intrauit timens, vel timere debens sibi fieri controuersiam. Sed op.interdictum,vti possidetur possidentem,sed non possidet,ergo &c. Quod non possideat patet,qa naturalem perdidit,cum non fuit admissus,vel suspicatus fuit se posse repelli. Gl. rñdet,ꝙ antequam amittat ciuilẽ,hẽt interdictum,vti possidetis. Item postq̃ amisit,& recuperauit per interdictum,vnde vi. Itẽ ꝙ post amissam,si in amissione cępit interesse amittentis,atq.vti possid.l.si duo.in fi. Istud notabile verbum tenet gl. † ꝙ ẽt ille, qui nõ posi-

ADDITIO.

a Pom. Respon,planum est. Vide ad istum tex. Corp.consi.4.& aliquid per Alexã. consi.97.vol.3.

possidet, hēt interdictum, vti possidetis, prout datur ad interesse,
quod non puto verum, quia in hoc interdicto requiritur ꝙ possi-
7 deat ipe li. contest. vt Inst. de interdi. §. hodie. † Quæro quis ordo
agendi erit? Rñ. primo agam, vnde vi, pro recuperanda ciuili, po-
stea qa prętentionem nālis turbor in ciuili, agam vti pos. qđ intdi-
cium licet sit retinendæ possessionis, tñ in isto casu est recuperan-
dæ, qa nō pōt aliter a turbatione desistere, nisi dimittat naturalē.
8 †Quæro, an hoc casu possem agere rei vend. ꝯ te, quia naturaliter
possides, & interdicto, vti possidetis, qa ciuiliter possideo? Glo. di-
9 cit ꝙ sic, vt dicā in l. nāliter, §. nihil cōe, s. eod. †Quæro, pone ꝙ in-
gressus est nālē vacantē, suspicaris de alio, q̄ de me dño, an illi alij
dabit, vti pos. Gl. rñdet ꝙ nō, sed Dy. dicit, ꝙ dabitur ei, ad quē ve-
re spectabat, vt in l. aut qui aliter, §. si quis dum putat. j. qđ vi, aut
clam. licet glo. aliter teneat, & male in l. j. §. hoc interdictum, j. vti
10 possid. & Dy. & idem Cy. in l. j. in 4. q. C. vti possidetis. †Quæro, su-
spicans posse repelli amitto possessionem, an habeam interdictū
cōtra ingressum? Dic vt l. j. §. sine aūt, j. de vi & vi arma. & ibi gl.

L E X VII.

1 *Animus alicuius adhibitus vno tempore, operatur effectum alio tēpore.*
2 *Ingressus qui corporaliter possidet, an trahat ad se eam possessionem, quam habet fructuarius, vel vsuarius.*
3 *Possessio naturalis, quam habet emphyteuta, vel vsufructuarius, quòd non trahat ad se ciuilem domini vacantem.*

Sed & si nolit. Quæro, suspicās posse repelli pdit ciui-
lē, an hęc quærat illi ingresso clādestino
ignoranti. Gl. ꝙ sic, fm Io. Et si dicis, quō sine aīo, l. 3. in prin. s. eo.
Resp. ex quo hēt nālem, tūc vr̄ voluisse hēre ciuilem: vñ ille aīus
hic operatur, non aūt intelligas, ꝙ hoc fit iure accrescēdi, qa pos-
1 sessio nō q̄rit̄ sine animo. No. istā glo. ex qua nota, †ꝙ aīus adhibi
tus vno tpe operat̄ effectū suū alio tpe. Sed ꝯ pdicta opp. sic. Nam
animus alicuius adhibitus tpe incongruo nō porrigit effectū suū
ad tps congruū, l. qui supstitis, s. de acq. hær. Br. istā oppositionem
factā p gl. oportet, ꝙ teneamus esse veram. Ad ꝯriū respōde, ꝙ ibi
animus non congruo tpe adhibitus nō porrigit ad tps ꝯgruū, ve-
rū est, nisi delictū interueniat, arg. l. quidam in iure, in fi. s. de don.
a & quod no. in l. qui superstitis, s. de acq. hær. Ex hoc sequitur ꝙ si
primo ipse intrauit animo quærendi totum quod potuit, ex post fa
cto nolit sibi vacantem ciuilē q̄ri, vt nō teneat vnde ui, nihilomi-
nus tenetur, cum scire potuit illam ciuilem posse sibi acerescere,
2 l. si duo, sup. de acq. poss. Quæro, vtrum †iste ingressus q corporali-
ter possidet, trahat ad se eā possessionē, quam hēt fructuarius, vel
vsuarius, vel similes. Resp. si ingressus est possessionē tanq̄ fructua
rius, & tunc trahit ad se illam nālem, q̄ hēt vsufructuarius, arg. l. 3.
3 §. vnde vi. j. de vi, & vi ar. Quæro, vtrū possessio †naturalis q̄ hēt
emphyteuta, vel vsufructuarius, & similis, trahat ad se ciuilem do
mini vacantem? Certe non, quia non habuit animum illā acqui-
rendi, & sine animo non potest acquiri, l. 3. in prin. s. eo.

A D D I T I O.

a L. q. superstitis. Adde sm Ale. ꝙ Doc. cōiter trāseūt cū Bar. excepto Raph. Cum.

L E X VIII.

Quemadmodum. Oppono de l. 3. §. in amitten-
da, s. eo. Sol. ibi dixi. Item op-
po. s. eo. l. clam. §. fi. Solu. ibi loquitur de ea, quæ potest retineri ani
mo, vt ibi dixi. Sed sol. quam gl. hic ponit, nihil concludit. Genera
liter prosequere, vt in gl. dicam. j. eo. l. qui iure.

L E X X.

1 *Locatio facta vno nummo, quando teneat.*
2 *Principium numeri eodem iure, quo ipse numerus censetur.*
3 *Instrm si cōtinet, cōduxit, & pcario rogauit, intelligi rogare ne possideat.*
4 *Dictio, vero, potest assumi vt coniunctio, & vt nomen.*
5 *Pretii appellatio non solum ad venditionem, sed ēt ad locationem refertur.*
6 *Creditor qui habebat rem debitoris pignoratam, quam possidebat, si agit cō tra debitorem, & facit se immitti in poss. illius rei ex 1. decr. an amittat poss. quam habebat.*

Si quis ante. Duæ causæ, ex quarū altera possidet, altera
detinetur, nō cōcurrūt in idem, sed vltima
præiudicat, nisi esset inualida, secus si ex vtraq; possideatur, vel neu-
tra. h. d. Op. ꝙ diuæ cāæ possunt ꝯcurrere, l. 3. §. ex plurib. s. eo. Glo.
sol. ꝙ duæ ꝯriæ se nō ꝯpatientes nō pnt ꝯcurrere, vt hic: secus si se
1 ꝯpatiuntur, vt ibi. †Opponit, & vr̄, ꝙ ꝯductio vno nummo facta
valeat, vt s. de iur. dot. l. vsusfructus. Glo. ponit duas sol. vna est, ꝙ
hic ex volūtate, ibi ex necessitate. Alia solu. est, ꝙ ibi res erat digna
tanto pretio, & sic vide. Ex prima gl. habes materiam perfectam,
quia aut loquimur in re ex necessitate locata, & valet vno num-
mo. Aut ex voluntate, & tunc aut res est digna tanto pretio, & va
let. Aut plus, & non valet, vt hic. Pet. inducit. Sol. de istis verbis in
l. vsufructu, s. sol. mat. Opp. ꝙ locatio fit pretio numerato, vt l. j. §.
si quis seruum, s. deposi. sed vnus nummus non est numerus, sed
principium numeri. Vñ gl. huius ꝯrij timore recessit a dicta solo-
2 ne. Sed male dicit, †qa idem ius est de principio numeri, quod de
ipso numero, arg. l. nō ideo minus, C. de hær. insti. & p Cyn. †Opp.
& vr̄ ꝙ ista locatio valeat saltem, vt ꝯctus innominatus, sicut qñ
aliud datur non cōsistens in pecunia nume. vt s. depo. l. j. §. si quis
seruum, & sic precarium sit rescissum. Sol. Ro. fatetur ꝯriū, & ꝙ
hic dr̄ locationem nullā, intellige qñ precarium est secutum, vt
in gl. pater. Sed gl. reprehendit, qa non est ꝯctus innomiatus, nisi sit
actum saltē tacite. Sed hæc reprehensio nō vr̄ procedere, qa sem
p vr̄ hoc agi, si nō cadit in aliā speciē ꝯctus, vt s. de pscri. verb. l. j. &
a l. nālis, in prin. & l. insulā. Sed dico gl. bñ dicere, qa illud verū, nisi
ꝯhentes exprimāt se velle facere ꝯctū aliū. s. locationis, tunc si nō
valet quod ago, vt ago, nec valet, vt valere pōt hoc est, vt ꝯctus in
nominatus, l. j. §. eū qui, s. de cōstit. pec. de verb. ob. l. j. §. si qs ita. Et
eodem modo dēt intelligi l. si qs cōduxerit, s. loc. qa talis locatio
hēt instar donationis: qa verū ē, si hoc apparet actum. ꝙ aūt opin.
Ro. nō possit eē vera, apparet ex isto tex. i quo dr̄, ꝙ illa distinctio
qđ pcedat, dēt adhiberi solū, qñ ꝯductio est facta iusto pr̄io. Et cir
3 ca pdicta vide, q̄ dixi in l. vbi, sup. de don. causa mor. †Quæro, qđ si
in eodē instro cōtinetur, cōduxit, & precario rogauit? Rñ. intelligi
tur rogare ne possideat, vt tit. j. l. nō solum, §. fi. vbi est expressum.
4 †Itē no. ꝙ hæc dictio, vero, pōt assumi vt coniunctio, & vt nomen
5 qđ dic, vt in gl. Itē no. †ex hac l. ꝙ pr̄ij appllo refert non solum ad
b vēditionē, sed ēt ad locationē. qđ plene dixi s. de publicanis, l. cotē
c §. q. maximos, i q. disputata. Vlt. c facit ad qōnē, d †qdā creditor ha
d buit rē pignoratam cuiusdā debitoris, & possidebat, agit ꝯ debito
6 rem, fecit se mitti in possessionem ex primo decreto, an p primū
decretū videat̄ amisisse possessionē, q̄ primo hēbat. Et alle. pro ca
su istā legē, ꝙ vr̄ recessum. Respōdebat Ro. ꝙ hoc est verū i duab.
causis voluntarijs, secus in necessarijs: quia non dēt mihi nocere,
arg. l. aliam, de nou. Sed credo, ꝙ de hoc habuistis casum in l. si p-
prietarius, sup. de dam. infec. Sed seruata forma ibi posita ista q.
nullum hēt dubium, qa illud primum decretū est, vt detineatur,
vt ordo fiat, vt perueniatur ad secundum decretum, vt ibi dixi.

A D D I T I O N E S.

a Gl. bene dicere. Adde, cum opinio. Bar. tandem transit Ale. & quando valeat lo catio facta vno nummo, vide consilium vltimum in vol. pe. Pet. de Anch. subscri ptum a Bar. Sal. Flo. & Fulg.
b Pretij appellatio. Adde, an ementes gabellas, vel datia, dicantur potius conducto res, quam emptores. Pet. de Anch. consi. 404. & 416.
c Vltimo. Adde, pp hoc Abb. cōs. 94. 2. li. tenet ꝙ si aliqs fuerit inuestitus de feudo & deinde se inuestiuerit de emphyteu si de eadem re, ꝙ per hoc nō perdit domi nium, qđ primo habuit, quia isti cōtractus ambo tēdūt ad acq̄sitionē vtilis dñij.
d Pom. Facit ad q. Vide Pan. consi. 224. vol. 2. & Ale. cōs. 5. vol. 2. & cōs. 75. e. vol. 2. vbi per hoc infert, ꝙ per actū sequentem nō vr̄ a primo recessum. & 92. vol. 2.

L E X VI.

1 *Decretum iudicis interpositū cōtra absentem, nō tamē rite, quando valeat.*
2 *Licentia data a iudice rite alicui, vt ingrediatur propria auctoritate rē cre- ditoris, valet.*
Nuncius, quod possit constitui in re propria.
3 *Iudex non potest præcipere, vt pars vadat, & ingrediatur rem per vim, si alios existens resistat.*
4 *Statutum puniens aliquem turbātem in possessione, an habeat locum in eo, qui turbat vigore licentiæ inualidæ.*

Iuste possidet. Opp. C. vnde vi, l. meminerint, & l. vl.
C. si p vim, vel alio mō. Sol. iuste possi
a det, qui autore pto. possidet, rite faciendo seruato ordine iuris, a
non tamen recte, i. ꝯ iustitiā partis, & vide glo. q̄ incipit, interposito
b decreto. Sed ꝯ b quia vr̄, ꝙ recte dēat fieri, l. cū vero, §. subuentum,
s. de fideicō. li. & l. j. §. hæc verba, j. ne vis fiat ei. & l. magis puto. §.
§. pe. s. de reb. e. & ad Car. l. 3. pubert. Dñt qdā, ꝙ ista gl. dicit male,
qa ad hoc vt decretum valeat, oportet ꝙ fiat recte, & rite. Cōtra-
c ria loquitur in sententia: hic in decreto. c h. d. Gul. de Cu. in l. pe. s.
1 de iust. & iu. Dico, †qñ non fit rite, non est dubium, sed qñ non re
cte, & tunc qñq; deficit decretum in iustitia respectu petentis, &
tunc dēt fieri recte, vt l. cū vero, §. subuentum, sup. de fideic. lib. Qñ
que deficit iustitia ex parte ꝯuēti vel rei, in qua facta est missio, &
cōtinet iustitiam in se ex parte agentis, & tūc decretum est validū
& possidet, & præscribit, vt hic: qa ille, qui vere est creditor Titij, si
mittitur

A D D I T I O N E S.

a Pom. Ordine iuris. Vide Fel. in c. ecclesia S. Mariæ. de consti. ver. quō. & io c. illud. de præscr. & in c. de cætero. de re iu. & plene ad materiam huius l. io c. cum cau- sam. de offi. deleg. & Ale. consi. 75. ver. non obstan. vol. 3. & Soc. 266.
b Bar. Sed contra. No. ꝙ istud verbum, recte, importat solēnitatem, vide gl. & Bar. in l. lecta. sup. si cer. pet. Ang. in l. 2. sup. de inofficio. test. & in l. non putauit. §. non quæuis. de contratab. & Bal. in l. 3. §. aore hæredis. de lib. & posthu.
c Hic i decreto. Adde q̄ fit dña, ꝙ snia lata ex iniusta cā valet, sed decretū, nō, mul ta, hic assignāt rōnes, & inter alias d. Abb. in c. 1. de re iud. dicit, ꝙ illa est dña, qa decretū semp sapit naturā interlocutoriæ sniæ, vñ pōt reuocari, sicut ipsa snia in terlocutoria. l. ꝙ iussit. inf. de re. iu. sed snia, diffinitiua nō pt reuocari. l. iudex po- stea q̄, de re iu. nimirū si plus tribuit sniæ q̄ decreto. Et cū hac rōne tanq̄ magis psuatiua trāsiuit Ale. q ad regulā, ꝙ decretū interpositū ex falsa cā sit nullū, po- pit aliquas fallētias, & ī e ē post Bar. tenet, ꝙ decretū interpositū ex cā partim ve ra, partim falsa, nō tenet, p l. si nō sortē. §. si certū. s. de cōdi. inde. adde ꝙ Bal. cō. 90. refert verba formalia Bar. ibi, & illa seqt. 3. vol. illa ēt seqt Ro. cōs. 453. inci. iu re pñti. ver. i totū. Abb. tñ cōs 44. 2. li. forte imemor d. Bar. dicit, ꝙ ille cōtra quē est fca missio pt petere illā reuocari, & si missus excipiet de eius cōtumacia, ipse replicabit de eius dolo, in quo fuit in petēdo missionē vltra debitū, alle. ita voluis se Inn. in c. 2. de dila. Et an obtinēs fm decr. ex cā partim vera, partim falsa lucret fructus, vide in dictis cōs. Abb. & Ro. Inquātū Ale. tāgit, qđ de snia i qua est vna cā vera, alia falsa, an i totū tuat. adde, ꝙ illud dictū Inn. all. p ipsū, sequtur Bal. cōs. 322. 1. lib. Inquantū ēt tāgit, ꝙ decretū interpositū sup contractu dolo inito qñ iudex non ita putabat, non est nullum, allegando Bal. in 2. de fideiuss. mino. adde ꝙ tamen Bal. consi. 313. aliter loquitur. 3. lib. & vide Pet. de Anch. consi. 68.

mittir in possessionē rerū Sēpronij non debitoris, tanq̄ rerū Titij, & tūc valet, licet restituat ille Sēpronius, d l.a diuo Pio, §.si super reb. ff.de re iu. Sed ī hoc est aduertēdū, qa si qdē ꝯ illū Titiū nō debitorē fcā est missio ex primo decreto, & ipse venit ad ꝯdicendū, de hac ꝯdictione cognoscet summarie, vt d. §. si sup reb. sed post interpositū sm decretū nō audiret, nisi ordinarie dato libello, d.l.a diuo, §.si post addictū, ff.de re iud. Idē dico ī reali, nā veniēs ille extraneus itra annuū audiet ex summaria cognitione, post annū plene oblato libello, ar.l.si qs emptionis, §.sed & si qs, C.d p̄sc. 30. an. Sed an tūc abñs priuaret possessiōe, dicā ff. e.l. pegre, §.qb. Sed pone, q̄ nō ē interpositū primū decretū n te, ego tñ itro possessionē qd iuris? Et dic, q̄ incidi intrās in ꝯstōnē d.l. meminerint, C.vñ vi. licet gl. aliter sentiat, & male, sed melius sentit ī l.si qs ītantā,
2 a ante fi.gl. mag. C.vnde vi. † Pone, q̄ iudex ꝯcessit licētiā alicui vt ingrediat sua auctoritate, an valeat? Et gl. ponit hic opi. Ad hoc vt ista qō procedat, oportet te ītelligere, q̄ iudex dedit lite, qa eo casu quo ponit facere te mitti p nūciū, fecit executorem teipsum. Dy. vr̄ dicere, q̄ nō possit fieri, vt l. nō ē singulis, ff.de reg. iur. Old. & Iac.d Are. dicūt, q̄ posset hic parti demādari, licet cōis modus sit q̄ fiat p executorē, vt l.is cui, §. missus, s̄. vt ī poss. leg. & hæc pbatur p hæc iura C.de pig. act. l. pignoris, & l dotis, s̄. sol. mat. & C. nemini licere signa impri. reb. quas alius deti. & e. in rubro & nigro. Et q̄ qs possit eē nūcius in re sua, pbat in l.cū q, §.si epla, ff.de fur. Nō obst. prima rō, lo. qa ꝯcedo, q̄ nō demandat, vt trāseat iurisdō, l.is cui, § missus, s̄. vt in poss.leg. sed executio, put est facti, bñ pt demādari, l.executorē, C de exec. rei iud. Nō obst. lex quā alle.
3 Dy. ī l. nō est singulis, quia cū. † q̄ iudex nō pōt p̄cipere, vt pars vadat, & īgrediat p vim, si resistat alius existēs, [a]sec[a] si simplr cōmittat. Iac. de Are. nō tāgit hic, sed ī l.j.§. nūciatio, s̄. de ope. no. nunc.
4 Quæro, † sūt tota die statuta in ciuitate ꝯ ingredientes, & turbātes possessiones alienas, qd si qs īrat decreto iudicis, licet inualido, an excuset a pœna? Et cōe dictū aduocatorū ē, q̄ siue iustis, siue iniustis cōnib. excusat, l.j.ī fi. ff.d abige. & l.igit. 2. rñ.d li.cau. sed illa l.d abige. loqt, qñ īponit pœna corporalis, & illa l.igit. loqt, qñ expssus dolus reqrit, vt dicā ī l.j. ad l. Cor. de sica. & d verb. sig. l. magna ne
b gligētia, & qd ibi no. Sed qñ statutū simplr loquitur, puto cum
c puniēdū ex lata culpa, arg. Inst. de vi bon. rap. §.j. & si mēs. fal. mo. dixe. l.j.§.j. & l j.§.2. ff. si quis test. li. eē iu. iue qd dic vt ibi dicam.

ADDITIONES.

a Alius existens. Adde, q̄ cum Bar. transeunt Ang. Imo. Raph. Cu. Pau. de Cast. & idem voluit Bal. in repe. l. creditores. C. de pign. in 4.q. prin. & in l.si finita. §. Iulianus. de dam. inf. Cy. in l. iubere cauere, sup. de iurisd. omn. iud. Sal. in l. dotis, quæ. sup. solu. mat. de quo late hic per Ale.

b Pom. Simpliciter. Vide Ro. cons. 119. vol. 2. & cons. 39 in 3. vol. & Pau. 64. vol. 2. Ro. 219. & 336. ad fi. & Are. in c. ad petitionem. de accu. in 6. no. & Fel. in c. cum causam. in ver. ingrediens possessionem. de offi. deleg. in ver. licentia. & ibi ēt in fi. & no. q̄ soluens ad mandatum iudicis iniustum non liberatur, ita Ale. consil. 15. vol. 2. faciunt ad hæc no. per Pan. in c. cum nostris. de concess. preben. Menoc. Plotus. l. si quando. nu. 399. C. vnde vi.

c Puniendum. Adde Pet. de Anch. cons. 132. in fi.

LEX XII.

1 Vsufructuarius, an habeat aliquam ciuilem.
Patientia domini in corporalibus est quasi possessio.
Alius non potest turbare quem in quasi possessione sui iuris, nisi dominus.

Naturaliter, Op. s̄. e. l. j. § p cum. & Instit. p quas pso. no. acq §. sed bonæ fidei. Dicūt quidā, q̄
a hic est aduerbium, vr̄, quod impropriertatem denotat. Io. dicit, nālr
1 possideo. & non ciuilr, & bñ. † Quæro, vtrū vsufructuarius hēat aliquam ciuilem? Et qdam, q̄ sic, & gl. ꝯ, p §. ex ꝯtio. & no. ibi, ī l.
b 1 in prin. sup. eo. in 2. gl mag. Tu vero b ad declaratione huius, dic in vsuario, & vsufructuario sunt ꝯsiderāda duo, res ipsa & ius vsufructus, & rē ipsam nō possidet nisi nālter, sed ius vsufructus vr̄ q̄ ciuilr, & nāliter posset possidere. Gl. est multū sing. ī ver quasi, ī l. ait. prior, § itē ei, sup. ex qb. cau. maio. & Cy. tenet ī l.j C. vti pos. & dicebat, q̄ nō erat alia gl. ī mūdo. sed alia gl. est in l. si plures. §. deiectum, ff. de vi & vi arma. in l. fi. ff. vti pos i gl. sup ver. possessionē, & in gl. in ver. defendat. in qb. dr̄, quod vsusfru. ius quasi possidetur. Sed istud non vr̄ bñ dictū, qa non possumus dicere, q̄ dñiū possideatur, vt ff. pxi. §. sic nec vsufructus, vt ff. e l. primicere. Dico
c q̄ in incorporalib. quasi possessio nil est aliud. quā patiētia dñi, vt sup. de serui. l. quoties. Et ista possessio est in vsufructu, l. 3. §. datc,
d de vsufr. Et iō dico, d q̄ agēdo ꝯ dñm pt dici, quasi possidere vsufructum ciuilr, & nāliter, vt d. §. itē ei, & d § deiectū. Sed ꝯ aliū non pōt dicere, nisi de possessione rei, q̄ rē solū nāliter possidet. Et idem in cæteris seruitutib. Et idē vr̄ tenuire gl. s̄. si ser. vē. l. sicut i, §. Aristo, in glossella parua, q̄ est sup verbo, vti. quod tene mētē. Nam alius non potest turbare in quasi possessione iuris, nisi dñs.

ADDITIONES.

a Barb. Quo l hic est. No. verbū, vr̄, importat fictionē, facit l quæ tñ. §. si arbiter, sup. de arbi. l. 4. §. i Iulianu n. 5. & c. vt l. seq sup. ex qui. cau. in pos. ea. Bar. in l. ab ea C. qio & quando iud. in cle. gratia. de rescrip. & l.j. sup. de ventre inspi. Menoch. Recr. 9 28.

b Barb. Tu vero. l. illa ē cōis opi. tñ Io. de Rauen. sup. l.j. & Gul. in l. licet. C. e. dīt posse dici vsufructuariū nō possidere et naturaliter ipsam rē p iura all. in gl. j. Et tamē l.j. §. q̄ ut. vbi bon[a] rerum. quo. leg. l. certe. §. is q. inf. de preca. Nō ob l. 3. §. vnde. inf. de vi & vi arma. ubi dat interdictū unde ui, qa illud ꝯcedit rōne iuris, qd hēt in vsufru. Sed cōmunis hic tenet opi. cōem. No ob. q̄ dñt q̄ ibi loqui de

interdicto, ergo in dubio dēt ītelligi de directo, l. j. § j. si ager uecti. quia daretur utilis fm eos, quod illa lex nō dicit. Ergo tu potes rñdere huic rationi, quia debet illa lex intelligi in interdicto utili, non in interdicto propter alias leges.

c Barb. Dico, q̄ in. Vide Bal. in rub. qui feu. da pos. aliter dicentem.

d Pom. Et iō dico, q̄. Et hoc non placet Bal. hic. Nā si aliquis diceret se hēre usumfructum, & turbaret me in illo, dēt competere mihi interdictum, uti pos. contra eum, ut uoluit Inn. in c. licet causam. de prob. et no. in l. fi. inf. uti possi. quod non potest secundum Bar. Et adde illud, quod dixit Inn. in c. 1 de causa poss.

1 Exceptio dominij non obstat agenti interdicto, vti possidetis.
2 Gl. ī l. si de vi ff. de iud. quæ dicit, quod exceptio dominij obstat agenti possessorio, si de dominio quis est paratus incontinenti docere, procedit in possessorio adipiscendæ, non retinendæ.
3 Snīa absolutoria in petitorio, quādo pariat exceptionē rei iud. ī possessorio.
4 Sententia absolutoria lata in possessorio, quando pariat exceptionem rei iudicatæ in petitorio.
5 Renunciatione petitorij, reo consenso non acquiritur dominium.
6 Agēs qui transit de petitorio ad possessoriū, an dēat in expēsis cōdemnari.
7 Agens possessorio retinendæ, quando videatur renunciasse petitorio.
8 Agens petitorio, an videatur renunciare iudicio possessorio.
9 Ignorare se possidere, qualiter contingere possit.
10 Petitorium, & possessorium retinendæ possunt concurrere. (lari.
11 Actiones plures ad eādē rē ex diuersa cā cōpetētes, an possint simul cumu
12 Petitorium qui primo simpliciter proposuit, & postea possessorium, an videatur proponere respectu eiusdem possessionis, an diuersis respectibus.
Ciuilis possessio sola parit vsucapionem, & fructuum acquisitionem.
13 Declarationi libellātis statur, qñ libellus ē ambiguus, nō tamē eius hæredis.
14 Petitorium, & possessorium, an possint eodem tempore intentari, quod sic, excepto possessorio retinendæ.
15 Cumulationem actionum sex regulis impediri.
16 Concursus petitorij cum possessorio, an admittatur quādo quis primo agit petitorio, secundo possessorio.
Petitoriū, & possessoriū adipiscendæ, an eodē iudicio cumulari possint.
Possessorium ad. p[illegible] cum petitorio non potest cumulari, quādo reus post conclusum in causa plene de dominio probauit.
Cap pastoralis de cau. poss. et propr procedit solum de æquitate canonica, ne lites litibus intricentur.
17 Possessorium recuperandæ, quod possit cumulari cum petitorio.
Petitorio qui primo egit potest ipsemet intentando possessorium recuperatorium, suspendere petitorium.
18 Possessorium retinendæ pro iurib. incorporalib. potest cum petitorio cumulari, si actor spōte vult quolibet onus probationis subire, secus si actor propter eius possessionem vellet ab onere probandi releuari.
19 Possessorium retinēdæ rōne rei corporalis, qñ possit cū petitorio cumulari.
20 Possessoriū, q̄ pponitur, vbicūq; hēt cām dominij, i. quādo possessoriū nō pt iustificari, nisi ex probatione dominij, tunc nō cōcurrit cum petitorio.
21 Possessorium, an possit cum petitorio cumulari, quādo vnus, & idem primo proponit possessorium, secundo petitorium.
22 Possessorium & petitorium, si proponūtur ab vno simul, & semel, an possint cumulari.
23 Concursus petitorii, & possessorij, an admittantur quando unus primo petitorium, alius secundo possessorium proponit.
24 Exceptio quod prius cognoscatur de causa spoliationis, est dilatoria, ideo potest opponi post lit. contest.
25 Possessorium adipiscendæ intentatum per reum, post intentatum petitorium per actorem, an concurrere possit cum petitorio, & quando.
26 Petitorio intentato per actorem si reus intentat possessorium retinendæ, an admittatur concursus.
27 Possessorium si primo proponitur per unum, postea alius proponit petitorium, an concursus admittatur.
28 Petitorium cum possessorio, an concurrant simul, & eodem tempore, si vnus proponit petitorium, alius possessorium.
29 Petitorium, & possessorium si ab vtraque parte simul, & eodem tempore proponuntur, prius super possessorio cognoscitur.
30 In casibus, in quibus cumulatio petitorii, & possessorij non admittitur, an sit necesse quod exceptio opponatur, vel si non opponatur, iudicia sint nulla, vel saltem reus absoluitur.
31 Plura remedia pponens, q̄ electione tollitur, cogitur parte instāte eligere.
32 Acta facta in uno iudicio, non probant in alio iudicio, etiam inter easdem personas, nisi pars producat.
33 Iudex libellum contrarium reijcit.
34 Litis contestatio requiritur in iudicijs possessorijs, quando agitur cōtra certam personam, secus si contra incertam.
35 Litis contestatio in bonorum pssessione Carboniana non requiritur.
36 Petitoriū, & possessoriū ī his casib. ī quib. cōcurrere possunt, si ab eodē pponūtur, debēt de iure canonico eadē snīa terminari, secus de iure ciuili.
37 Petitoriū si ab vno proponitur, possessorium ab alio in casib. in quib. concursus admittitur, debent eadē sententia terminari, etiam de iure ciuili.
38 Recōuentio nō admittitur in cā spolij, quādo super eo proceditur sūmarie.
39 Effectus iudicii petitorii, & possessorii quid sit, remissiue.
40 Interdicta exhibitoria, an debeant præcedere iudicia petitoria.
Interdictum de liberis exhibendis, continet in se causam proprietatis, & non præcedit petitorium.

§. Nihil cōe. Iste §. diuidit in partes tres. Primo ponit dictū in gñe. Scdo īfert ad speciē. Tertio respon.

respõdet tacitæ obiectioni. ſcd'a ibi,& iõ. Tertia ibi, ſi.n. Br̃ hoc di-
cit. Post intentatũ petitoriũ nõ ꝓhibetur q̃s intentare possessoriũ
ret.nendæ.h.d. Casus in terminis patet ex diuisione. Notabilia pa
tent. Opp. primo ad primã partẽ,& vr̃, ꝙ aliqd ſit cõe inter ꝓprie
tatem,& possessionẽ: nã vtrunq; est incorporale, quod sic ꝓbat̃,
ea q̃ sunt iuris, sunt incorporalia, vt s̃.de re.di.l.j.in fi.& Inst. de re-
bus cor.& incor §.fi. sed dñium est iuris, l.ex hoc iure, de iustit.&
iu. Itẽ possessio ẽ iuris. est.n.ius insistẽdi rei,&c. vt s̃.e.l.j.ĩ prin. &
ibi no.& no.p Cy. C.eo.l.licet,& est tex. j̃.e.l.peregre, in prin. Er-
go vtrunq; ĩcorporale,& sic h̃et aliqd cõe. Gl.soluit trib. modis.
Primo, vt exponamus hic nihil,i.non omne. Nã licet in hoc con
ueniant, in alijs disconueniunt, vt ecce, istud ius nõ est dñiũ,ꝙ ca-
dit in reb. corporalib.& incorporalib. De incorporalib. patet s̃.si
vsusfru.pe.l.q vsumfructũ, in fi.dr̃.n.q̃s h̃re dñiũ p vsumfructũ,
sed ius possessionis non cadit in incorporalib. vt s̃.tit.j.l.si seruus,
§.incorporales. Certe licet ista sint vera in se, tñ illatio sequẽs nõ
bñ sequitur, si hoc mõ intelligat̃. Iõ glo. soluit scd'o modo, sicut in
ea habetis,& bñ,& ſm hoc bñ sequtur hæc illatio. Tertia sol. ẽt pt
esse bona, sed præcedens melior, ergo. Scd'o opp. gl. Certum ẽ ꝙ
dñium cœpit a possessione, vt sup.e.l.j.in princ. ex possessione.n.h̃r
dñium,& sic possessio est antecedẽs, dñiũ est ꝯñs. Nũc sic arguo.
Ad positionẽ cõsequentis sequtur positio antecedẽtis, vt s̃.de acq.
her.l.illud, s̃.de ꝓcur.l.ad rẽ,& l.legatũ. ergo ad positionẽ dñij se-
qtur positio possessionis tãquã sui añcedẽtis,& sic aliqd h̃et cõe.
Gl.anculcat istud ꝯrũ cũ primo, tñ sol. q̃ dãtur ad primũ, nõ bene
adaptant̃ ad istud. Solue ergo sic. Illud dñiũ qd̃ cãtur a possessiõe
a fuit de iure primæuo, hodie ſm nr̃a iura põt q̃ri añ.ũ sine posses-
sione, vt in legato,& in hẽditate, l.fi.C.de sacrol.eccl.& qd̃ not. de
fundo do.l.si fundum. vñ nõ est verũ hodie, ꝙ possessio ẽ necessi
tate sit añcedẽs, dñiũ sit ꝯñs. Vel aĩr, argũ ꝓcedat ĩ actu acqsitio-
nis: sed nõ in actu retẽtionis. nã posito, ꝙ esset verũ, ꝙ non põt q̃ri
dñium sine possessione, certũ est tñ, ꝙ põt retineri. Tertio ad idẽ
opp. gl. quia proprietas nõ separatur a possessione, l.p procurato-
re, C.e. gl hic immiscet istud ꝯrũ cũ primo, tñ sol. nõ bene adaptan
tur ad illud ꝯrũ. Vnde dic, ꝙ sunt separata q̃tum ĩ se est, vt hic, sed
ex volũtate ꝯcedẽtis, qa volebat vtrũq; cõcedere, nõ separat vnũ
ab alio, ita loqtur ibi, ita sentit ibi gl.& Cy. Quarto ad idẽ opp. ex
tra gl j̃.de verbor.sig.l.interdũ ꝓprietatẽ,&c. Sol. fateor, ꝙ aliqñ
verbũ possessionis accipitur ꝓ proprietate,& eꝯ, vt l.ꝯria,& hoc
accidit pp mẽtẽ proferentis, ſm impropriã significationẽ, sed ꝓ-
prie loquendo aliud est possessio, aliud proprietas, nec aliqd h̃nt
cõe, vt hic, cum si. Venio ad secũdã partẽ. Et vt cõiter ꝓsequat se
cũdã,& tertiã particulã, hic dr̃ ꝙ petitoriũ,& possessoriũ retinẽ
dæ concurrunt. Contra, s̃.de rei vendi.l.ordinarij,& C.de interd.
l.incerti. determinatur s̃.de iud.l.si de vi. Huius more legit par-
ticula ista in glo. nr̃a vlt. in ver. qui cœpit, q̃ incip. Aperte vr̃ dicere,
quinq; modis, si bñ inspicitur. Primo, ꝙ egi rei vẽd.& succubui.
Secundo, ꝙ nũc cum ago possessorio, petitorio renũcio expresse.
Tertio, quia saltẽ tacite videar renunciare. Quarto, ꝙ ago posses-
sorio rõne possessionis post q̃sitæ. Quinto, ꝙ ago petitorio,& pos
sessorio diuersis respectib. vt hic ĩ fi.gl. Mõ examinem᷒ istas lect.
vtrum sint in se veræ,& qualiter ꝯgruãt huic legi,& sic de vna le
ge habetis quinq;. Venio ergo ad primam lectu.& pro solutione
ꝯrij ꝑdicti hæc lex intelligitur, ꝙ primo egi rei vend & succubui,
& sic petitoriũ ẽ finitũ, nũc volo agere possessorio, possum. Nec
obstant ꝯria, quia illa iura prohibent cursum petitorij,& posses-
sorij, sed hic nõ cõcurrũt, sed unũ post aliud ĩtẽtatur. Scd'o ꝯ istã
lec. insurgit. Ista lec. supponit, ꝙ absolutoria lata in petitorio nõ præ-
iudicat in possessorio. Contra, immo vr̃ ꝙ cã proprietatis absor-
beat sibi cam possessionis, cã ea finita totum finiatur, vt no. j̃.de
interdict.l.2.§.q̃dam. ita ẽt expresse tenet Dy. ĩ possessorio retinẽ-
dæ, in c.q ad agen.dũ, de reg.iur.lib.6. Solu. Quantũ ad propositũ,
q̃ñq; reus absoluitur, qa actor non probauit, tũc procedit iste in-
tellectus sine dubio: nã p hoc reus nõ ꝑsumitur dñs, vt sup. de iu-
reiu.l.sed & si possessori, in princ. Q̃ñq; reus absoluitur, qa ꝓbauit
se dñm,& tũc loqtur lex ꝯria,& dictũ Dy. ꝙ ꝑiudicat in possesso-
rio. Quod autẽ Dyn. sic intellexit, apparet ex verbis suis, dũ dicit,
aut loqmur in possessorio,& excluditur per exceptionẽ dñij, aut
non,&c. Loquitur ergo eo casu, quo exceptio rei iudicatæ, sapit
exceptionẽ dñij, ꝙ est si est absolutus reus, qa dñs, alias non. Vtrũ
aũt hoc sit uerũ, patebit ex ꝯsequẽti ꝯrio. Tertio ꝯ ꝑdicta op. Nã
ſm hoc licebit dño turbare possessorem fundi, nec ille possessor
poterit se tueri p ĩterdictũ, vti possidetis, cum dñs statim except
1 de dñio, qd̃ vr̃, ꝯ l.vim facit j̃.de vi & ui arma.& ꝯ glo. q̃ hoc ex-
ꝑsse dicit, s. ꝙ exceptio dñij nõ prodest si opponatur ꝯ agentẽ, vti
pos. j̃.eo.l.si de eo.§ fi.in fi.gl. Sol. pp ꝑdicta ꝯria do Ray. dicebat
Dy. male loqui in possessorio retinendæ. Nam ei nõ obstat exce-
ptio dñij,& credo hoc esse verũ. In vno tñ casu posset procedere
dictũ Dyn. s. qñ in interdicto, vti possidetis, uterq; haberet de pos-
sessione pares probationes: tũc.n. obtinet q de suo dño doceret:
nam apparet possessio sua iustior. ita tenet Cyn. C. vti possid.l.j.in
2 pe.q. Et ſm hoc gl. † quæ est sup. de iud.l.si de vi. in fi. glo. magnę,
q̃ dicit ꝙ exceptio dñij obstat agẽti possessorio, si de dominio q̃s
est paratus docere incontinenti, debet intelligi agẽti in possesso-
rio adipiscendæ possessionis, non retinendæ.& ꝙ sic intellexerit
illa glo. patet ex eo, qd̃ ibi dicit, exceptionẽ dñij opponi ſm regu
lam, dolo facis qa petis,&c. Per qd̃ patet, ꝙ loqtur d̃ eo, q agit, vt
possessionẽ acqrat, non de eo, q agit, vt iã acqsitã teneat, sic ẽt dẽt
3 intelligi, qd̃ no. Cy. C.de edi.diui Adri.tol.l.2. † Vt igitur ista ma-
b teria, vtrũ absolutoria lata in petitorio, pariat exceptionẽ rei iud.
in possessorio, sit clara, sic distinguo: aut possessorium, quod in se
cũdo proponitur, h̃et cãm proprietatis, aut non. Primo casu s̃nia
lata in petitorio parit exceptionẽ rei iudicatæ in possessorio, vt j̃.
de interdic.l.2.§.quædã,& qd̃ ibi no. Scd'o casu, aut post s̃niam la
tã in petitorio proponitur interdictũ recuperandæ, aut interdictũ
retinendæ, aut interdictũ adipiscendæ. Primo casu, non ob. exce-
c ptio rei iud. cũ ante oĩa spoliatus dẽat restitui, l.si qs ad se fundũ, C.
C.ad leg.Iul.de vi pub.& hoc no. Dy in d.c. qui ad agendũ. Secũ-
do casu, qñ proponitur interdictũ retinendæ, tunc aut ꝯstat de in
sta possessione eius, q interdictũ intentat,& sibi nõ obst. exceptio
d dñij, nec rei iud. vt hic, ſm istã le.& no. in l.si de eo. ĩ in fi. j̃.e. Aut
non ꝑfecte constat, sed probationes vtriusq; sunt pares, tũc agen-
tẽ faceret succumbere s̃nia super petitorio lata. vt sup. dixi,& no.
Doc. C. vti pos.l.j in pe.q. Tertio casu, qñ intentatur interdictum
adipiscẽdæ, tunc aut reus fuit absolutus, qa actor non ꝓbauit, aut
qa reus erat dñs. Primo casu nõ parit exceptionẽ rei iud. nã nihil
h̃et cõe, at. huius l. ſm istã lect. vt s̃. dixi. Scd'o casu, aut de s̃nia do-
cet incontinẽti,& p ꝯñs de dñio,& obstat exceptio, aut nõ docet
de s̃nia incontinenti,& tunc non obstat, vt no. in d.l.si de vi, s̃.de
4 iud. † Pro declaratione huius lect. quæro de vna q̃õne, qd cõuer
so, vtrũ absolutoria lata in possessorio pariat exceptionẽ rei iudic.
in petitorio? Vr̃ ꝙ non, vt j̃.de excep. rei iud.l.& an eadẽ, in fi. per
quã gl exemplificat principiũ nostri §. Tu dic, aut possessoriũ h̃et
cãm dñij,& tunc absolutoria lata super eo parit exceptionẽ ĩ pe-
e titorio, vt d.l.2.§.quædam, j̃.de interd. Aut non h̃et cãm dñij,&
tunc secus, vt d.l.& an eadẽ, §.fi. Sitmus expediti de prima lec. q̃
licet sit vera, tñ q̃tũ ad hanc leg. continet diuinationẽ. nulla.n. hic
fit mẽtio de s̃nia absolutoria. Videamus aliã lect. Scd'a lect. est, ꝙ
ego primo egi petitorio,& nunc ago possessorio, sed petitorio re
nuncio expresse, dr̃ hic, ꝙ possum. Ad hanc lec. oppo. primo de l.
ordinarij, C.de rei ven.& l.incerti, C.de interdi. Sol. ibi prohibet̃
concursus petitorij,& possessorij, sed hic nõ cõcurrunt, qa petito
rio renunciatur. Scd'o opp.& vr̃, ꝙ nõ possit renũciari petitorio,
immo ĩ eo cogitur persistere, vt C. q̃uo,& qñ iud. auth. q semel.
Sol. Aut vult desistere, hoc est, in cã nõ procedere,& nõ põt, vt ĩ
ꝯrio: aut vult liti ĩ totũ renũciare,& põt, vt C.de pact. l.postq̃ liti.
5 Ita loquitur hic, ſm istã lec. † Pro declaratione huius lect. primo
q̃ro, vtrũ ex tali renunciatione q̃ratur reo dñium, qd̃ erat penes
actorẽ renunciantẽ. Ista q̃õ est necessaria, vt sciamus, vtrũ agenti
possessorio, possit obijci exce. dñij. Et vr̃ ꝙ sic, d.l. postq̃ & ibi not.
in prima gl. qa in dubio vr̃ renũciare instãtię,& liti iuris, ꝙ h̃et,&
f sic vr̃ renunciare dño,& p ꝯñs q̃ritur reo. Contrarium credo p
l.si pro fundo, C.de transac. Certũ est.n. ꝙ per transactionem quis
renunciat iudicio,& tamẽ per hoc non transit in reum dominiũ
fundi penes eum relicti, vt no. C. de vsucapio. pro empt.l.pe. Pro
hoc j̃.de excep. rei iud.l.exceptio.& qd ibi no. Nõ obst. gl.l. post-
quam, quia debetis scire, ꝙ ius duplex est, s. dñium, itẽ rei vẽdica-
tio, q̃ causatur a dño. Modo per renunciationẽ vr̃ renunciare in-
stantiæ,& iuri, hoc est, actioni seu vendicationi, vt per hoc cõtra
me agentem ad rem habeas exceptionem pacti, vel doli, l.postq̃,
& l.non solum, §.si liberationis verba,& quod ibi no. de lib. lega.
iuri autem dominij non videor renunciare, vt dictis iuribus pro-
6 batur. † Secundo quæro, utrum cum transeo de petitorio ad pos
g sessorium debeam condemnari in expensis. Istam q̃õnem tãgit
Spe. in ti. de expen. §. si ante. ver. quid si suspenso petitorio. Et ſm
eum vr̃ sic dicendum, ꝙ eo casu quo petitorio renunciat expres-
se, vel tacite, quod est, quando ista iudicia non se compatiuntur,
&

ADDITIONES.

a De iure primæuo. Adde sec. Ale. ꝙ cæteri non transeunt cum hac sol. Bart. Menoch. Ruy. consi. 79. nu. 4. lib. 5.

b Paris. Vt igitur. Vide clarius Panor. in c. pastoralis, extra de cau. poss.& prop. Menoch. Soc. iun. consi. 126. nu. 7. lib. 2.

c L. si quis ad se fundũ. Adde, ꝙ cõtrariũ tenet Io. de Imo. hic, Raph. Cum. Pau. d Cast. hic ĩ lect. Paduana.& in l. penult. eri, j̃.e. referẽtes ita tenere Io. An.& Host. in c.1. de cau. pos.& prop. Iac. Bu. ĩ l. incerti. C. de iterdic. Ant. de Bu. in c. cũ di lectus. de cau. pos.& prop.& in c. in literis. de rest. spol. Io. An. in add. Spec. in ti. de pe.& pos. §.1. ver. sed q. si pro uno.& Pau. de Cas. in l.2. C. de edi. di. Adri. tol. Et cũ hac opinione tanq̃ magis cõi transit Ale. cui adde uidẽ dũ. Ol. cõs. 114. cõs. 311. circa fi. Hãc tñ cõem opi. limitat sec. Bal. ipse Ale. p sex & to. fallẽtias, quas per teipsum uidere potes. Sed dũ alleg. Fed. consi. 273. est mihi 233.& dũ ponit octauam fallentiam de prælato agente possessorio recuperãdæ, ut non obtineat nisi constet de canonica institutione, uide Pau. de Cast. consi. 325.

d L. si d̃ eo. Ale. dicit, ꝙ min᷒ ĩ hoc pt sustineri Bar. q̃ ĩ ꝑced. mẽb. ut hic lati᷒ peũ. Io. Fr. Rue. Adde Ias. hic, qui refert communem opinionem esse contra Bart.

e In petitorio. Adde, ꝙ cõtrariũ tenet Io. Cal.& Ant. de Bot. ĩ c. cũ dilect᷒. de cau. pos. per l. sed si ante. in t. de excep.& eorum opinionem dicit de iure veriorẽ Ale.

f Contrarium. Adde, ꝙ idem tenet Bar. in d.l. si pro fundo.& etiã tenet idem Bal. in l.1. C. commu. de leg. Ant. de But. in c. cũ dilectus. de cau. poss. Imo et Raph. Cu. hic, cum quibus concord. Ale. licet Ang.& Rom. contra. Menoc. Dec. in l. postquam. nu. 4. de pact. C. reprobat. Bar.

g Paris. Secundo quæro. Vide Fel. in c. significauerunt, ext. de excep.

& tunc fit ɔdemnādus in expensis, quasi temere vocauerit ad iu-
dicium.ar.ff.de iud.l.eum,quem temere. Si vero non renunciat,
sed post petitorium proponit possessorium in casib. in quib. ad-
mittitur concursus eorum, vt ꝭ.patebit, tūc ex eo, quod possesso-
rium proponit,non ɔdemnatur in expensis,sed expectabitur finis
vtriusq; causæ,cum.n.legitime faciat,pœnam non meretur. Et in
hoc vltimo membro consonat Cyn.C.de interdi.le. incerti, in 2.
q.quod satis est probabile,hoc ēt vř tenere Ioā. And.ext.de causa
poss.& propr.c.cum super.in pen.gl. Videbitis istam lec. in se esse
veram,quia tñ aliquid ɔtinet diuinationis, qa hic nulla fit mentio
de renunciatione,iō videamus aliam lec. Tertia lect.est ꝙ hic pro
ponendo possessorium retinendæ, videať tacite renunciare peti-
torio iam proposito,& iō possum agere. Opp.de d.l. incerti,& d.
l.ordinarij,cum similib. Sol. In illis prohibetur concursus petito-
rij,& possessorij,hic vero non concurrunt,sed vř renunciatum pe
titorio. Quod autem videatur renunciatum , probatur in glo. sic
Ei qui possidet,non datur rei vendicatio,vt Insti.de actio.§.æque.
ver.ei vero,qui possidet,& ꝭ.vti possidetis,l.j.§.interdictum autē.
Sed ille qui agit interdicto retinendæ,dicit se possidere,vt d.§ in-
terdictum , ergo per consequens vindicere se vendicationem non
7 habere,& ei renunciare,arg.sup.de lege commis.l.post diem. † Vi
dendum est ergo,vtrum hoc sit verum. Ad qđ dic,aut reus confi
tetur agentem vti possideris possidere,& ista lectura est uera , tū
per rōnem glos. tum etiam,quia constat me habere illud quod a
parte peto,ergo debet sequi absolutio ab instantia,vt Insti. de per
pe.& tem.act.§.fi.& ꝭ.de solutio l.quoties. Si vero reus negat,tūc
non potest actor ab eo repelli exceptione, quasi videatur renun-
a ciare,nam assertio actoris negata a per reum, nō prodest reo,nec
ex ea potest iuuari,quam nititur impugnare,vt in c.ex eo. de reg.
iu.lib.6. Pro hoc vř casus,sup.de probationib.le. cum de indebito
vbi ille,qui negauit solonem, amittit præsumptionem , quæ pro
eo resultabat ex actis partis aduersæ. Pro hoc facit quod solet dici
quod quis non potest niti positione negata, vt in Spec. de positio
nibus,§.octauo,ver.sed secundum præmissa. Et isto casu ista lectu
ra non procederet, sed isto casu differretur petitorium in euentū
possessorij,vt ille qui succumbit in possessorio, petitoris partibus
8 fungatur,vt in d. leg. ordinarij,& d.l.incerti. † Quæro pro declara-
tione huius lecturæ, & glossæ,vtrum ille,qui agit petitorio,videa
tur renunciare possessorio quod habet,& per consequens, posses-
sorio iudicio? Tex.hic videtur dicere , quod non . In contrariū fa-
cit,quia agendo petitorio,dico aduersariū possidere,& per cōse-
quens non me per ea,quæ dicta sunt. Glo. vř tenere , aut quis scit
se possidere,& videtur renunciare possessioni , aut quis ignorat,
& tunc non vř possessioni renunciare,vt no. ꝭ.vti possi,l.si duo. in
prin.quod credo verum, nam cum simplex nunciatio noui ope-
ris faciat nunciantem perdere possessionem,vt sup.de oper.nou.
nunc.l.de pupillo,§.meminisse,& l.j.§ in operis, multo magis ꝓ-
posito petitorij,vbi expresse dico aduersarium possidere,& ꝑ cō
sequens me non. Prædicta vera in eo, qui scit possidere per ipsum
si vero possidet per seruum,vel colonum , tunc agēdo rei vendica
tione,non perdit possessionem,quam solo animo non potest per
* dere,nisi alius ingrediatur,vt ꝭ.eo.l.peregre,§.quib. * Item prædi-
cta vera, si agit respectu possessionis eiusdem , quā scit se habere,
secus si respectu alterius,vel detentationis,vt hic ſm vltimā lectu
ram. Et istis duob. casib. potest procedere opi.lec.de qua glo.hic
facit mentionem,potes ergo ex ꝑdictis distinguere. Aut ignorat
se possidere,& non videtur renūciare. Aut scit se possidere, & tūc
aut per alium,& idem,aut per se,& tunc aut agit respectu posses-
sionis q̄ hēt,& vř renūciare,vt ſ.dictū est,aut respectu alterius pos
sessionis,vel dubitať,tunc dic,vt ꝭ.in vltima lec. Et sic debet intel
9 ligi gl.Insti.de act. §.æque in gl.q̄ incipit,hæc verba,&c. † Sed q̄ro
q̄ō potest contingere, ꝙ quis ignoret se possidere? Dicit glo.hoc
accidit duob casib.cum per filium, vel seruum possideat. Hoc est
probabile,quia est tolerabilis ignorantia,vt ꝭ.pro suo.l.fi. Scđo di-
cit gl.cum crederet aduersariū possidere,q non possidebat. Istud
dictum pōt esse verum in re mobili, qn̄ ego credo aduersariū pos
sidere,& ego possidebā, quia habita diligēti inquisitione cito re-
cuperassem,vt ſ.e.l.3.§.Nerua.& ꝭ.eo.l.peregre,in prin. Alias ex
b quo credo aduersarium possidere,ostendit me oblitū b esse meæ
possessionis,ex qua obliuione perditur possessio, ut l. si id quod ,
in prin.& ibi no.no. ꝭ.de vsuc.l.furtū,§.fundi. Sed ꝓcedens exem-
plum est magis aptum in hac lege,quia loquitur de re immobili,
qđ patet,qa facit mētionē de interdicto, vti pos. Vide ergo istam
c lec.ita declaratam,& in se veram c esse,& vtilē valde,tñ qa in se ɔ
tinet aliqd diuinationis,cū nō dicat hic in fi. ꝙ ignorauit se possi-
dere.iō videamus aliam lec. Quarta lectura est, ꝙ hic agit uti pos-
nomine pos.quæsitæ postquam cœpit rem vendicare. Op. de d. le.
ordinarij,& d.l.incerti. Sol.ibi non possunt concurrere petitoriū ,
& possessorium retinēdæ,rōne ɔrietatis,qa agēdo petitorio dice-
bat aduersarium possidere, agēdo possessorio dicebat se posside-
re, ꝙ eodē ꝑe non pōt esse,sed hic cessat ɔrietas ista rōne diuersi
tatis ꝑis,& iō admittit concursus petitorij,& possessorij. Secūdo
opp.quod si reus,ɔ quem agebať rei vēd.desijt possidere , & pos-
sessio peruenit ad actorē,reus est absoluēdus,vt ſ.de rei vēd.l.sin-
gulis,§.j.& ꝭ.de sol.l.quoties,& Insti.de ꝑpe.& tē.act.§ fi.Solu. Ego
10 intelligo ꝙ hic ſm lec.istā,lit.ɔtā sup petitorio,possessio deuenit
ad actorem,& licet reus sit absoluēdus de re ipsa, tñ durat iudiciū
vt feratur sñia ꝑ fructus partus,& stipľonē de euictione,l.vtique,
& ibi no.ſ.de rei vēd.& l.si a bonæ fidei,circa prin.& ꝭ. iud. sol.l.si
seruus . Et secundum hoc ɔcurrūt hoc casu petitorium, & posses
sorium retinēdæ, Sed quia hæc ēt continet aliquid diuinationis,li
cet in se vera sit,ideo videamus aliā lec. Quinta lec.est, ꝙ egit peti
torio,nunc agit possessorio diuersis respectib. ut clare exēplificat
gl.ſm istam lec.tex.ꝓcedit plane,qa per petitoriū non vř renūcia
tū possessoriū. Opp.de d.l.incerti,& d.l.ordinarij. Sol.petitoriū, &
possessorium retinēdę non ɔcurrunt, qn̄ respectu eiusdē possessio
nis agitur,qa tūc actor est sibi ipsi ɔrius, sed qn̄ diuersis respectib.
ꝓponuntur cessat ɔrietas,& procedūt simul,hic est casus in l.nřa.
Sed ɔ hoc op. ꝑ rei vēdicationē quis ɔseqř possessionē,q̄ est apud
aduersarium,vt ſ.de rei vē.l officiū. Itē ꝑ interdictū,vti possidetis,
quia turbor ī ciuili,ɔsequor nālē,q̄ est penes aduersarium,vt not.
in hac gl.& ſ.eo.l.clā possidere,§.q ad nūdinas,& si ꝑ vtrūq; iudi-
cium idem ɔsequor,& ꝑ ɔsequēs cogor alterū eligere nec admit
tiř ɔcursus,vt ꝭ.de reg.iur.l.nemo ex his.§ quoties. Timore huius
ɔrij do. Old.dicit: Fateor, ꝙ nō īpedit ɔcursus rōne ɔrietatis, sed
bñ impeditur rōne duplicitatis,quia ꝑ vtrūq; idē ɔsequereť, arg.ſ.
de leg.j.l.hmōi.§.fi. Istud est ɔ mētē gl.nřarū. Præterea ista lex eēt
11 imposita verbis,& nō reb.tenēdo hūc intellectū. † Ad solonem ɔ
rij dico, ꝙ pendet ex opi.nřorū Doc. Aut.n. teneo illā opi. ꝙ actio
ad eādē rem ɔpetēs ex diuersa cā,possit cumulari,quā tenet gl.in
l.edita,C.de eden.& Dy.in c.nullus plurib.extra de reg.iu.lib.6.&
tūc opi. Old.est falsa oīno. Ad d.l.nemo,§.quoties, rñdeo, ꝙ loqř,
qū ɔpetūt plres actiones ad idē , ex eadē cā , sed hic est diuersa. Ad
d.l.hmōi,§.fi.dico, ꝙ si rōnem legis inspicias,nil facit. Vel rñde, vt
dicit Dy.in c.nullus,in rñsione in 6 art. Si uero teneas aliam opin.
ꝙ actiones ɔpetentes ad idem ex diuersis causis , nō pñt cumula-
ri,q̄ tenēt Pe.& Cy.ut no.ī l.edita,& tunc rñdeo ꝑ inficiationē,qa
non est verū ꝙ rei vēdicatio,& interdictū hoc casu ɔperat ad idē.
Nam ꝑ rei vē.ɔsequor principlř,vt ꝓnūciet rē meā,vt ſ.de ꝓcur.l.
Pōponius §.sed & is & de rei vē.l.& ex diuerso,§.4.& rei restō non
uenit iure actionis,sed offi.iud.l.offi.sup.de rei vē. ꝙ officium hoc
casu iudex si vult pōt non exhibere , cū videas me aliud remediū
ꝓposuisse. Præterea ꝑ sñiam latam sup possessorio declaratur me
esse possessorem ciuilř,& ꝑ hoc debere mihi restitui nālem. istud
aūt mihi ꝓderit,qa ꝑ hoc ꝓbať meā vsuca.nō esse īterruptā,q̄ solā
ciuilis possessio inducit,ut no. Dy.plene in c.sine possessione, ex-
tra de reg.iur.li.6. Istud aūt nō declaratur in sñia lata in petitorio ,
& sic ista duo iudicia ad diuersa ɔpetūt , & sic rō duplicitatis non
12 ob. † Quæro ꝑ declaratione istius lec.qđ si qs ꝓposuit petitorium
simplř,& postea possessoriū simplř,an videatur ꝓponere respectu
eiusdē pos.an diuersis respectib.? Et vř, ꝙ eodē respectu, nam pos-
sessio simplř ꝓlata,ītelligiť de ciuili,& nāli,vt ꝭ.pro hř.de.l.2.§.qđ
vulgo.de vi,& vi arm.l.j.§.deijcit. Cōtra vř, ꝙ diuersis respectib.ī
primū iudiciū rōne nālis possessionis,ſm rōne ciuilis . Nā posses-
sio simplř ꝓlata a vulgarib.intelligiť de nāli detētatione,ut not. ꝭ.
de verb.ob.l.stipľo ista.§.hæc quoq;. Si igit ī primo iudicio intellř
de nāli,ergo ī scđo de ciuili possessione. Vt euitemus ɔrietatē de-
bemus hac dist.adiuuari,vti j.ɔst. Cod.§.qb. ꝙ no. ī l.scripturæ.C.
de fi.istr. Itē eɔ vř, ꝙ primū iudiciū rōne ciuilis,ſm rōne nālis. Nā
verbū simplř ꝓlatū,dēt intelligi in eū casū,q hēt iuris effectū,ut ꝭ.
de sol.l.si is cui,§.j.& similib. Sed ciuilis possessio est illa,q̄ hēt ci
uilē effectū,nā parat vsucapionē,& fructuū acqsitionē,vt no. ſ.eo.
l.3.§.ex ɔrio.& per Dy.ī d.c.sine possessione.extra de reg. iur.in 6.
Si ergo primū iudiciū fuit rōne ciuilis,ſm erit rōne nālis. Quid di
cem⁹? Dicerē eē inspiciēdū ɔiecturas,si ex eis pōt apparere,ut pu-
ta,si agit dñs ɔ eū,quē dť fructuariū,vel emphyteutā,petitorio , &
possessorio,intelligā petitoriū intētatū esse rōne nālis,q̄ est penes
aduersariū. possessoriū rōne ciuilis,q̄ est penes actorē,arg.ſ. loca.
l.si uno,& ſ.de iureiu.l.sed & si possessori,§.item si iurauero.& ꝭ.
13 de uerb.obli.l.stipľo ista.§.hi,q. † Qđ si ex ɔiecturis non apparet,
tūc dictam ambiguitatē ſm actorē interpretandā arbitror,& eius
declarationi stādū,ut ſ.de iudicijs,l.si qs itētione ambigua , & ibi
no.ſ.de uer.obli.l.inter stipulantem,§.si Stichū, quod si actor eēt
mortuus dicta declaratio huiusmodi nō continget,ut no.in d.§.si
Stichum

ADDITIONES.

a Negata. Adde eundem Bal.in l.non utique;de exce.& Ange.consi.154.cautelam tamen,qđ expositione negata quis possit se iuuare,vide per Bar.in l.post legatū, ff.de his quib.ut ind. Et idem dicit Ale.esse de mente Bal.in l.sicut,C.de rep.he re.de eo qui rñdere recusauit positioni,ut ea non possit uti. Et idem dicit uoluisse Pau.de Cast.in l.3.eo,tit. Tu adde Pet.de Anch.consi.209.

* Clau.§.quibus. Istud vř contra gl.singu.in l.j.§.non autem,inf.de ui.& ui ar. quā gl.allegat Bar.in l.qđ meo.in prin.inf.e. Sed pt rñderi,qđ illud procedit qn ex tali renunciatione alteri quæreretur,alias non,per id quod fuit dictū in l.3.§.in amittenda.per Mod.sup.eod.& facit tex.in l.1.§.si fundus,inf.de vi & ui arm.

b Me oblitum. Raph.Cu.dicit,qđ Bar.pelus loquitur in repetitione,q̄ alibi,ideo in hoc eum reprehendit,qđ melius loquitur in l.si id qđ su.e. ubi dicit.qđ sola obliuio non causat amissionē possessionis,nisi interueniat cursus temporis , alias sequeretur,qđ dormiens amitteret possessionem,contra,l. si is qui animo,inf. eod.

c In se ueram. Adde secundum Ale.quod Doct.communiter uidentur transire cū gl.& Bar.exceptis Imo.& Ro.qui contrarium tenent.

a Stichum,& ¯s.de rei vẽd.l. Pomponius scribit,si frumẽtum.§ fi.a
Lecturis sic extricatis,ad mãm nr̃i,§. acceda-
14 His igitur. mus.†Quæro,& reuoco in dubium,vtrũ peti
torium,& possessorium possint eodẽ tpe intẽtari. In hoc sunt tres
opiniones,vna est Io. And.& Azo.q̃ dicunt nullum possessorium
ꝯcurrere cum petitorio,vt ¯s.de iud.l.si de vi.& C.de interdic.l.in-
certi,& C.de rei vẽ.l.ordinarij,& C.quo.bo.l.fi.& de edi. di. Adri-
tol.l.2.Scd̃a fuit opinio Mart.qui dixit petitoriũ,& possessoriũ re-
tinendæ nõ ꝯcurrere,rõne ꝓrietatis: cętera possessoria cõcurrere,
cum in eis non sit ꝓrietas,vt J.de vi & vi ar.l. cum fundum,in fin.
Et hanc opinionẽ approbat decretalis,ext.de cã pos.& ꝓpri. c.pa-
storalis,& gl.seqtur eã in d.l.si de vi. Ad legẽ in ꝯtrium allegatã rñ-
de,vt ibi not. Tertia fuit opinio Petri de Bella pti. q̃ dicit,ꝙ nunq̃
potuit cadere in capite suo,ꝙ petitoriũ nõ ꝯcurreret cum posses-
sorio. Vñ tenet,ꝙ oẽ possessoriũ possit cum petitorio intentari,&
hoc ꝓbat, legib. & rõnib. Primo,qa tunc cogitur qs vnã actionẽ
eligere qñ agitur ad idẽ,le. nemo ex his,§.quoties,J.de reg.iu.sed
possessio,& ꝓprietas sunt diuersa,vt J.vti possidetis,l.si duo,in fin.
ergo,&c.Scd̃o,qa tunc non admittitur ꝯcursus duarũ actionũ,qñ
absolutoria lata in vna, pariat exceptionẽ rei iudicatæ in alia,J.de
exc.l.fundi,& l.fundũ,sed hoc nõ est hic,vt l.& an eadẽ,in fi.J. de
excep.rei iudi.ergo,&c.Præter ea,pro hoc inducit,l.nulli,C.de iu.
Ad d.l.incerti,& ad d.l.ordinarij,& l.exitus,J.eo.rñdet,ꝙ nulla ne-
cessitas impedit,cũ cesset ois rr̃a impediẽs,vt ¯s.probatum est.Sed
ordo iuris bñ impedit,qa si vult vti ꝯmodo possessoris, oportet,ꝙ
prius declaret qs sit possessor, ex quo apparebit persona petitoris,
& rei. Et istam opi.dt Cy.esse veram,sicut Eoãgelium, vt ipse re-
fert in d.l.ordinarij,vbi istam opi.latius ponit. Mihi aũt vr̃ istã opi.
Petri esse falsam,sicut Iudas Iscariotes,nam nõ solum ordo,sed ẽt
oĩs rr̃a impediẽs cumulationem,seu ꝯcursum duarũ actionũ, erit
15 reperite inter petitorium,& possessorium.†Tres.n.sunt rr̃æ impe
diẽtes.Prima est,si sunt ꝯrię.Scd̃a,si electione tolluntur. Tertia,si
absolutoria in prima lata parit exceptionem rei iudicatæ in scd̃a,
vt plene no.p Dy.in c.nullus plurib.& p Dy.in l.edita. Prima ꝯrie
tas adest,cum propono petitorium,& possessorium retinẽdæ, eo-
dẽ respectu,vt ¯s.dictum est pluries.Scd̃a potest esse,s. ꝙ electione
tollatur,vt notatur p gl.C.de codi.l.fi.in ver.more, ꝙ potest esse.
Pone exemplũ,si propono rei vẽdicationem sciẽs me possidere,
videor renunciare possessioni,& sic p ꝯñs possessorio retinendę si
mihi compet pro ea,vt plene dictum est,sup.in 3. lect.& sic ele-
ctione tolluntur. Tertia rr̃a põt habere locum . Nam absolutoria
lata in petitorio parit exceptionem rei iudicatæ in possessorio in
multis casib.vt plene dictum est,sup.in prima lect. Item põt addi
rr̃a quarta impediens,s.qñ per positionẽ scd̃æ actionis , vr̃ actor se
asserere hr̃e quod petebat in primo,tunc vr̃ primo iudicio renun-
ciatum,nec admittiẽ ꝯcursus,vt arg. Inst.de perpe.& temp.act.in
fi.ꝙ põt accidere in possessorio,& petitorio. Casus est hic in hoc,
§.ſm tertiam lec.Item potest esse quinta rr̃a impediens,s. rõ dupli
citatis,quia per vtranq; actionem idem ꝯseqtur , vt dictum est ¯s.
circa quintam lect.huius,§. Item est sexta rr̃a impediẽs,s.rõ ordi-
nis,quost Petrus fatetur. Appatet ergo ꝙ nõ solum ordo iudicij,
sed ẽt vrgens necessitas pp iuris rr̃as impedit concursum petito-
rij,& possessorij.Dico ergo opinionem Martini,& nr̃arum gl. &
illam decretalem,pastoralis,de cau.pos.& propr. esse fundatã sup
veritate. Tñ quia istud non est indistincte intelligendum, istud e-
xaminandum putaui per septem combinationes. Prima cõbina-
tio,qñ vnus,& idẽ primo ponit petitorium,& scd̃o possessorium.
Scd̃a,qñ vnus,& idem ꝓponit primo possessorium, secundo peti
torium. Tertia,qñ idẽ simul,& semel proponit vtrunq; . Quarta,
qñ vnus primo petitoriũ, alius scd̃o possessoriũ . Quinta, qñ vnus
ꝓponit possessorium,alius scd̃o petitoriũ. Sexta,qñ simul,& eodẽ
tpe vnus ꝓponit petitorium, alius proponit possessorium . Septi-
ma,qñ proponit vterq; petitoriũ & possessorium. Et aduerte,quia
intelligo de possessorio,& petitorio respectu eiusdem. Si.n.respe-
ctu diuersarum rerum,tũc sine dubio admitteẽ ꝯcursus,qa cessa-
rẽt oẽs rr̃ę impediẽtes. Et hoc de iure nr̃o, sed de iure canonico,si
quis ꝓponeret interdictum recuperandæ possessionis, asserens se
spoliatum,nõ posset recõuenire,nisi sup alia spoliatione, vt ext.de
ordi.cogni.ca.fi. Item aduerte,qa non curo vtrum petitorium, &
possessorium ꝓponantur in eodem libello,vel diuersis,sed solum
de hoc q̃ro,vtrum eodem tpe possit super vtroque ꝓcedi . Et de
16 hoc videamus in qualibet ꝯbinatiõe. Prima ꝯbinatio est,†quãdo
vnus,& idem ꝓponit,primo petitorium,scd̃o possessorium, vtrũ
admittatur concursus. Et primo videamus quãdo possessorium,
est adipiscendæ possessionis,si petitorium, & possessorium , quæ
ponuntur sic se hñt,ꝙ electione tollãtur,qñ est in casu,l.fi.C.de co
dic.& ibi no.in Gl.in ver.ex more,& tunc solum super primo pro
cedetur,& scd̃m non poterit proponi,vt d.l.fi. Aut sic se non hñt ,
& tunc aut non est ꝯclusum in cã sup petitorio,& admittiẽ cõcur
sus ſm gl.in d.l.si de vi.cũ cesset oĩs rr̃a impediẽs . Aut est conclu-
sum,& tũc non põt possessorium ꝓponere, nisi ex cã aliter iudici
videreẽ,vt d.c.pastoralis. Hoc aũt puto verũ de æquitate canonica,
ne lites litibus inculcentur , ut ibi dicit tex. sed ſm iuris ciuilis ri-
gorem,hoc nõ puto verũ,nisi in casu vt statim dicã.Sed ꝓdictis vr̃
obstare,qa absolutoria lata in primo , parit exceptionẽ rei iudica-
tæ in secundo possessorio adipiscendæ,vt no. Dy.in c.q̃ ad agendũ
de reg.iu.in 6.ergo non debet admitti concursus,obstante rr̃a. Rñ
deo,istud non est simpliciter,sed ita demum si reus absoluitur,qa
probauit se dñm , vt dixi circa.j.lec. Præterea exceptio rei iudica
tæ ita obstat,sicut exceptio dñij,sicut dixit Dy.in d.ca.qui ad agẽ
dum,sed exceptio dñij opposita agẽti possessorio ita demum ob-
stat si probatur in cõtinẽti,vt notat in glo.in d.l si de vi.de iud.Cũ
ergo sup petitorio non speraret ferri snĩa incontinẽti, pp hoc non
debet differri possessoriũ ,ꝙ est momẽtaneũ,& patiẽs petitorio p
iudicium,arg.¯s.ad exhi.l.3.§ ibidem. Vnde dico,ꝙ si esset conclu
sum in cã petitorij,& speraret ferri absolutoria incõtinẽti,iõ quia
reus ꝓbasset se dñm,nõ admitteret propositio possessorij, obstan
b te rr̃a,b qa statim speraret absolutoria,q̃ statim parit exceptionem
rei iudicatæ. Et illo casu dicta decretalis,pastoralis, de cau. pos. &
ꝓpr.ꝓcederet ſm iuris rigorẽ,alias ꝓcedit de ęqtate canonica. Itẽ
vr̃ obstare ꝯbinationi huic, rr̃a duplicationis , qa p vtrũq; iudiciũ
vr̃ admitti idẽ petitoriũ.Sed rñdeo,vt dixi,¯s. circa. 5. lec. aĩs rr̃a nõ
17 obstaret,vt euidenter apparet.† Scd̃o videamus qñ ꝓponiẽ posses
soriũ recuperãdæ possessiõis. Et dic,ꝙ admittiẽ ꝯcurs' ſm opinio
nẽ gl.verã,vt d.l.cũ fundũ,in fin.J.de vi & vi ar. Nã cessant oẽs rr̃æ
impediẽtes,nisi sit ꝯclusũ in petitorio de iure canonico, vt d.c.pa-
storalis. Sed huic vr̃ obstare rõ ordinis , nã vr̃ incertũ quis debeat
onus ꝓbõnis subire in petitorio. Aut.n.verũ est, ꝙ reus ꝯ quẽ agi-
tur possessorio recuperandæ possidet vitiose, qa spoliauit, & tunc
talis possessio cũ non releuat ab onere ꝓbãdi , sed ei incũbit onus
ꝓbãdi.vt C.de ꝓb.l.vis eius.Aut nõ est verũ, & tunc eũ releuat,&
onus ꝓbãdi incũbit actori,vt C.de rei vẽdi.l.fi.& sic vr̃,ꝙ rõne or-
dinãdi iudicij debeat primo cognosci sup possessorio. Rñdeo,aut
actor q ꝓponit petitorium & possessorium,spõte vult vtrũq; pro
bare,& ꝓcedunt dicta iudicia sine dubio. Aut dicit se non debere
ꝓbare in petitorio,cum reus ꝓ possidebat violenter, & tunc sine du
bio suspenso petitorio ꝓcedereẽ super possessorio, vt appareat cui
c onus ꝓbandi incumbit,casus est in d.l.vis eius.c & melius, sup. de
18 li.cã.l.libertis,§.fi. Aliæ aũt rr̃æ non obstãt. Tertio videamus,† qñ
proponitur possessorium retinẽdæ possessionis. Et dic,aut ista iu-
dicia proponuntur rõne iuris incorporalis , ut seruitutis , pro qua
põt competere interdictũ retinẽdæ,l.sicuti §. Aristo. su.si ser.vẽd.
& no. J.uti possidetis,l.1.post principiũ.Certe non est impedimen
d to rr̃a ꝓrietatis.d Nam ꝓponẽdo interdictum,dico me esse in qua
si possessione seruitutis. Item ꝯsessoria daẽ ei q est in quasi posses-
sione seruitutis,vt ¯s.si seru.vend.l.si forte,§ sciendum,& ¯s. si vsus-
fructus pet.l.vti fru.§.fi.vñ non est sibi ꝯrius. Hoc igiẽ casu,siqdẽ
actor spõte vult in quolibet iudicio onus ꝓbõnis subire, certum
est,ꝙ dicta iudicia ꝓcederẽt,cũ nulla rr̃a sit ĩpedimẽto. S; si actor
pp possessionẽ,quã habere se asserit,vellet ab onere ꝓbandi rele-
uari,scd̃m ea q̃ no.¯s.si serui.vẽd.l.sicuti.§.sed si q̃rat, tunc necesse
habes dicere,debere prius iudiciũ sup possessorio agitari rõne or
dinis,vt ex hoc appareat qs debeat onus ꝓbãdi subire, vt J. vti pos.
19 l.j.§.hoc interdictũ. Si vero † iudicia ꝓponũẽ rõne rei corporalis.
tũc aũt ꝓponunt diuersis respectibus, puta, egi rei vendicatione,
rõne nãlis possessionis,q̃ est apud te,postea ago,vti possidetis,rõ-
ne ciuilis turbatę,q̃ est apud me,vel ecõuerso,egi rei uendicatio-
ne rõne detẽtatiõis,ago vti possidetis,rõne ciuilis,& nãlis posses
sionis,q̃ est apud me,tũc ista duo iudicia ꝯcurrerẽt,cũ nulla rr̃a sit
ĩpedimẽto,vt hic,scd̃m 5.lec.& no.i d.§.q ad nũdinas. Et hoc te-
net Dy.& oẽs. Si vero ista iudicia eodẽ respectu ꝓponũt,tũc aut di
co possessionẽ cui' respectu ĩtẽto possessoriũ mihi q̃sitã postq̃ ꝓpo
sui petitoriũ,& ista iudicia ꝯcurrẽt.cas' est hic,ſm 4.lec.qđ intelli
ge vt ibi dixi. Aut ago rõe possessiõis, q̃ dico me habuisse tpe ĩtẽ-
tati petitorij,& tũc aut possidebã p me ipsũ,& sciebã me possidereẽ
& nõ potero postea intentare possessoriũ retinẽdæ,qa intẽtando,
in

ADDITIONES.

a §.fi. Adde Ale.ꝙ cum hac doc.Bar.transeunt Ang.hic,D.Ant.in c.cum dilectus,
de cau.pos.Bal.in d.l.ordinarij,in quantum autem Bar.dicit standum declaratio
ni libellantis,Raph.putat contrarium,ꝙ absque declaratione debeat posse pro-
cedere,de quo hic per Ale.

b Obstante regula. Adde,ꝙ Ang.dicit uideri,ꝙ hoc dictum Bar.non potest proce-
dere,quia Bar.æquiparat casum,in quo quis ius de præsenti habet ad casum in
quo sperat habere de futuro,qui non debent æquiparari, quia si snĩa sit lata abso
lutoria in petitorio habet ius de præsenti,& põt opponi exceptio dominij , sed
qñ nondum est lata,sed speratur ferri , est ius de futuro , quia poterit appellari ,
etiam si fertur absolutoria,per quam declaretur dñs reus, & per appellationẽ dr̃
suspensum,uel extinctum pronũciatũ,l.1.in fi.inf.ad Turp.ca.veniens,de iureiu.
ergo non potest argui de iure præsenti,ad id ꝙ est de futuro Ale.tamen conatur
rñdere huic fundamento,ꝙ ipse tñ secutus est in l.3.§.si seruus,su.eo.impugnan
do Pau.de Ca.de eo,quod ibi dicit,quod occidens de proximo banniendum nõ
debet puniri,si iuste banniendus ueniebat.

c L.vis eius. Adde ꝙ Imo.dicit,qđ hoc dictũ Bar.est contra c.significauerunt. de te
stib.vbi litera vr̃ innuere,qđ actor non obtinebit in petitorio,nisi aliter probet,
quia non potest iudex declarare illum esse dñm,nisi aliter constet,l.de qua re. de
iudic.c.cum ecclesia,de cau.poss. Præterea sibi imputare debet actor qui non est
secutus Iurisconsulti consilium,in l. si is qui de rei uendi. Et cum hac opinione ,
quam dicit Ale.fuisse Host.in c.pastoralis,de cau.poss.ipse transit.

d Contrarietatis. Adde Bal.consi. 361.1.lib.
Menoch. Afflict.decis.35 5.qui limitat non procedere in causa appellationis,& re
scissionis sententiæ.

intelligendo petitorium videor renunciare possessioni quam ha-
bebam, & ℘ ꝯsis possessorio, quod mihi pro ea competit, vt no. ff.
vti poss. l. si duo. in prin. & hac gl. & dixi. s. circa tertiam lect. & sic
est impedimēto rōa, ꝙ electione tollitur. Aut possidebam per
alium, vel ignorabam me possidere, ita ꝙ ℘ponendo petitoriū,
non videor renunciare possessioni, sm ea quæ dicta sunt: & tunc
si modo ℘pono possessorium retinendæ, asserens me possidere,
bene possem proponere, sed non ℘cedetur simul sup vtroq; iu-
dicio. Aut .n. reus confitetur me possidere, & tunc videor tacite
renunciare petitorio iam ℘posito. casus est hic secundum tertiā
lectu. Procedetur ergo solum super possessorio. Et si dicis, ad qd,
cū reus confiteatur me possidere? Et tunc dico ad hoc quod fiat
condemnatio in interesse, quantum interest mea me non esse
turbatum, l. si duo. in fi. ff. vti possid. Si vero reus negat me possi-
dere, & tunc non videtur renunciatum petitorio, sm ea, quæ di-
cta sunt in tertia lect. non tamen poterit procedere sup vtroque,
obstante rōa ꝯrietatis, sed suspenso petitorio ℘cedetur solum sup
possessorio, & ita potest intelligi d. l. incerti. & d. l. ordinarij, & d. l.
si de vi. sm intellectum glo. Tu dices; istud vltimum videtur ma-
le dictum, nam d. l. ordinarij. & d. l. incerti. impediunt cōcursum
petitorij, & possessorij, rōne ordinis, & non rōne ꝯrietatis, & ideo
dicit tex. ordinarij iuris est, &c. & in l. incerti. dr, ex hoc ordine, &c.
Rñdeo, rōa ꝯrietatis facit, ne possint simul intentari, vel simul ℘
cedi. Rō, seu rōa ordinis facit vt possessorium præcedat, & sequa-
20 tur petitorium, vt loquuntur dict. leges. † Item vnum volo te sci-
re in hac combinatione, & in oīb. alijs, ꝙ vbicunque possessoriū,
quod ℘ponitur, haberet cām dñij, tunc non concurrit cum peti-
a torio, obstante illa, rōa, a ꝙ absolutoria lata in vna, parit exceptio-
nem rei iudicatæ in alia, vt ff. de interdic. l. a. §. quædam. Nunc vi-
21 detur ℘ quos tramites deriuat ista subtilis, & obscura mā. Scda
combinatio, qñ vnus, & idem primo ℘ponit possessorium, scdo
petitorium, & sic ecōuerso. Ad primum dic, aut possessoriū pri-
mo ℘positum fuit adipiscēdæ possessionis, & ℘cedit, nisi electio-
ne tollatur, vt s. ℘xime dictum est: multo magis cū absolutoria
lata in primo, s. possessorio, non pariat exceptionem rei iudicatæ
in scdo, s. petitorio, vt ff. de excep. rei iud. l. & an eadem. §. fi. Si ve-
ro fuit possessorium recuperādæ, & tūc idem qd s. quia ꝯcurrūt,
nisi actor vellet releuari ab onere probandi, d. l. vis eius, C. de ℘b.
& s. dictum est. Si vero fuerit possessorium retinēdæ, tūc aut ista
duo iudicia sunt respectu iuris incorporalis, & idē qd s. Aut respe-
ctu rei corporalis, & tunc si agitur diuersis respectib. & ꝯcurrūt.
Aut eodem, & tūc aut petitorium scdo loco intētat rōne posses-
sionis, q dicit se post intentatum possessoriū ℘didisse. Aut dicit se
eam ℘didisse ante intentatum possessoriū. Primo casu, aut dicit
se eam ℘didisse ante litē ꝯtestatam sup possessorio, & vr renun-
ciare possessorio. Aut post litem contest. & tunc ℘cedit vtrunq;
iudicium. Rō, qa possessoriū retinendæ dat ei q litis ꝯtestatæ tpe
possidebat, vt Inst. de interdi. §. sed hodie. & ff. vti possi. l. j. Scdo ca-
su ℘ponēdo petitoriū vr possessorio renūciare, per ea, quæ dicta
22 sunt circa tertiam lec. † Tertia ꝯbinatio est, qñ vnus simul, & se-
mel ℘ponit vtrunq;. Et in hac dic, Aut ℘ponit petitoriū, & posses-
sorium adipiscēdæ, vel recuperādæ, & idē qd s. p oīa. Aut petito-
riū, & possessoriū retinēdæ, tūc aut rōne iuris incorporalis, & idē
qd s. Aut rei corporalis: & tūc, aut diuersis respectib. & ℘cedūt:
aut eodē respectu, & tūc ℘ rōam ꝯrietatis impedit ꝯcursus, & ℘
23 rōam ordinis ℘cedit possessoriū, ut dictū est s. † Quarta ꝯbinatio
est, qñ unus primo petitoriū, alius scdo possessorium ℘ponit. Et
qdem ℘ponitur possessorium recuperādæ, ut si ago ꝯ te rei uen-
dicatione, tu scdo ꝯ me iterdicto vn ui, uel alio possessorio recu-
perādæ: & si qdem agis tu rōne violētiæ, q dicis post susceptū iu-
diciū sup petitorio tibi illatam, pōt hoc fieri, ut C. si regun. l. si cō
fiterit, & ℘cederet utrūq; iudiciū. Aut ℘ponitur iudicium recu
perādæ, rōne uiolētiæ illatæ ante petitoriū ℘positū: & tūc aut ℘-
ponit diuersis respectib. ut uēdico, qa detines, vel ciuilr possides,
tu possessorium intētas, qa dicis te spoliatum esse possessione, sal
tē nālr, tūc illa iudicia ℘cedūt, ar. hui' legis, sm quintā lect. Aut ℘
ponit eodem respectu, & tūc aut ante li. ꝯte. aut post. Primo casu
potest ℘poni, & solum sup possessorio ℘cedit suspēso petitorio.
Rō, qa cā spoliationis est priuilegiata, vt de ea añ cognoscat, q de
℘prietate, cum spoliatus ante oīa sit restituēdus, vt C. ad legē Iul.
de vi publica, & priuata. l. si qs ad se fundū. & C. si ℘ vim, uel alio
modo. l. j. & no. ff. de vi & ui arm. l. j. in prin. Et hoc intelligo uerū
ēt si reus in initio petitorij fuisset cōfessus se possidere, cum ante
li. ꝯtest. liceat pœnitere, ut s. de rei uēdic. l. is qui se obtulit. Secun-
do casu, qñ ℘ponit post lit. ꝯtest. factam in petitorio, aut in petito
rio rñdit se possidere, & nō poterit agere possessorio recuperan-
dæ, qa esset sibi ꝯrius, ergo, &c. C. de fur. l. j. Aut non rñdit, qa nō
fuit interrogatus, & tunc potuit ℘ponere possessorium recupe-
randæ, nec ℘ hoc supsedebitur in petitorio. Nam illa exceptio ꝙ
24 ℘prius cognoscat de cā spoliationis, est dilatoria, & sic non pt op
poni post li. contest. ut C. de exce. l. fi. & de ℘bat. l. exceptionē. Et
quis sit effectus huius iudicij, qñ ille q ꝯuenit nō possedisset, nec
fuit interrogatus, habes glosam notab. in l. ff. de exce. rei iud. l. si
25 a te. §. j. † Et modo uidendum, quid si scdo ℘ponit interdictum
adipiscendæ possessionis. Et dic, aut ista iudicia proponuntur di-
uersis respectib. & non est dubiū, quod ℘cederet. Aut eodem re-
spectu, & tunc aut reus illud ℘ponit ante litem ꝯtestatam sup pe-
titorio, & pt, & in petitorio non ℘cedetur. Rō, quia reus ℘ponen-
do tale interdictum, negat se possidere, ergo, &c. sup. de rei vēdic.
l. fi. Aut reus ℘ponit post lit. cōtesta. & tunc aut reus ante rñdit se
possidere, aut non, ut sup. ℘xime dictum est. Restat quando ℘po-
nit interdictum retinendæ, dic: aut ℘ponit diuersis respectib. & ℘
26 cedit vtrunq; iudicium. † Item si reus agit interdicto, vti posside-
tis quia actor eum turbat, & inquietat, non tñ se possidere conten
dit actor. Constat .n. ꝙ ℘ hoc pt intentari interdictum, vti posside
tis. d. l. si duo. §. item videamus. s. vti possidetis. & no. per glo. C. vti
possidetis. l. j. Non .n. video qd repugnet quin ista iudicia ℘cedant.
Aut agit reus, uti possidetis, respectu eiusdem possessionis, ℘ qua
conuenit, qa actor asserit se possidere, s. nunc, cum ipse actor ꝯue-
nit, uti possidetis, & tunc aut actor asserit se possidere ea possessio
ne, q habebat ante intentatum petitorium, & tunc suspenso peti-
torio, solum super possessorio proceditur, quia actor est sibi ꝯrius.
Item rōne ordinis. Item quia si verum est actorem possidere, vr
esse renunciatum petitorio, vt hic sm tertiam lec. Aut asserit se
possidere possessione sibi postea quæsita, & tunc poterit vtrūque
27 iudicium ℘cedere, ar. huius. §. sm quartam lec. † Quinta cōbina
tio est, quando vnus primo ℘ponit possessorium: alius scdo petito
torium, & sic ecōuerso ad ℘cedētē. Et dic, si primo ℘positum fuit,
possessorium recuperādæ, & tūc aut petitoriū scdo ℘ponit ℘ mo-
dū agēdi, & non pt, qa ille intentādo possessoriū tale, negat se pos-
sidere: ergo non ꝯuenit petitorio, vt s. de rei vēdi. l. fi. Itē, qa cā spo-
liationis est priuilegiata, vt añ d ea cognoscatur, ut C. si vi, vel alio
mō. l. j. & C. ad le. Iul. de vi. l. si qs ad se fundum. & C. loca. l. si qs ꝯ-
ductionis. Aut proponit ℘ modū excipiendi, & tūc aut ille, q agit
possessorio, vult ante de illa cā spoliationis cognosci, & nō cognos-
cet de dñio eadē rōne. Aut assentit, ꝙ sup illa exceptione añ cog-
noscat, & cognoscet simul de vtroq;, vt ext. de rest. spol. c. j. licet.
.n. suo iuri renūciare, vt C. de pac. l. si qs in ꝯscribēdo. Sed si primo
intētatū est possessoriū adipiscēdæ, & tunc aut petitorium scdo in
tētat diuerso respectu, & pt. Aut eodē mō, & nō pt: qa ille qui ℘po
nit tale interdictū, negat se possidere, ergo, &c. d. l. fi. nisi forte con
ueniret rōne possessionis postea qsitæ. Si vero primo propositum
fuit possessoriū retinendæ, tunc aut iste, qui secundo ℘ponit petito-
rium, agit diuerso respectu, & ℘cedūt iudicia. Aut eodē respectu,
& tūc prius cognoscet de possessione. Nō .n. simul ꝯcurrunt rōne
ꝯrietatis, & rōne ordinis. Et sic ēt pt intelligi d. l. incerti. C. de iterd.
in hoc casu cognitio sup possessorio facilis erit. Nam iste, q scdo ℘
ponit petitorium, vr renūciare suæ possessioni, q primo se habere
asserebat, vt s. dictum est. Io iudex illum, q possessorio agit, pronū
ciabit in possessione potiorem, nisi possideret vi, clā, vel precario.
28 Sexta combinatio, est quando, simul & eo. tpe vnus proponit pe-
titorium, alius possessorium, & isto casu quodcūq; sit possessoriū,
sp det de eo ℘cognosci. ita tenet gl. C. de interdic. l. incerti. qd cre-
do verum. Primo, si vnus proponit interdictum recuperandæ, &
alius petitorium. nā hic est ꝯrietas, cum vnus asserit alium posside
re, alius negat, vñ impeditur ꝯcursus: & rōne ordinis, qa cā spolia-
tionis añ oīa dēt tractari. Itē si ℘ponit interdictum adipiscēdæ, qa
aduersarius se possidere ꝯtēdit, subest rō ꝯrietatis, & ordinis. Item
in interdicto retinēdæ, ℘ut agit, quia aduersarius se possidere ꝯtē-
dit, subē ꝯrietas, & ordo. Prædicta vera, nisi diuersis respectib. age-
29 ret: tūc .n. iudicia ꝯcurrūt, nec esset aliqua rōa ipediens. † Septima
& vltima combinatio est, qñ vterq; ℘ponit petitorium, & posses-
sorium, qa asserit se possessorē & dñm, tūc sm oēs, rōne ꝯrietatis,
& rōne ordinis iudiciarij, dēt ℘cedere possessoriū, vt ff. vti possid. l.
j. §. hoc aūt iterdictum. & s. de iudic. l. inter litigatores & C. de rei
vēdi. l. ordinarij. & ibi gl. j. & fi. tāgit hanc combinationem, tangit
ēt in d. l. incerti. ℘ gl. expressius ℘ la. de Are. Ex his remanet decla
rata ista materia. Et patet, qd opinio Petri non est vera, & patet in
gl. in d. l. incerti. q tangit istas combinationes, quod non dicit ex to
30 to ℘fecte. Scdo qro, vtrum in casib. in qb. dicta iudicia dixi non ꝯ
currere, sit necesse, quod opponat exceptio: & an si nō opponatur,
iudicia sint nulla, vel saltē reus veniat absoluendus? Id qd dico, qd
dicta iudicia non concurrunt, est quādoq; rōne ordinis, vel ℘latio
nis: isto casu si nō opponat, iudicia procedunt, & valent, ut sup. de
eui. l. si mācipiū. §. j. & ibi no. & ēt no. C. cōi diuid. l. 2. & est tex. ext.
de ord. cogn. ca. cum dilectus. debet ergo isto casu opponi exce-
ptio. Quandoque non concurrunt, quia absolutoria lata in uno
parit exceptionem rei iudicatæ in alio, & isto casu debet etiam
opponi exceptio, alias procedunt iudicia. l. fundi. & l. fundum. ff.
de

ADDITIO.

a Obstante illa regula. Adde, ꝙ cū opi. Bar. transit Bal. in l. edita. C. de eden. & Abb.
in c. pastoralis. licet de Bar. mentionem non faciat. Sed Clau. & Ant. de Butr. in c.
cum dilectus. de cau. poss. dicunt hoc procedere, quando prius est intentatum pe
titorium secundo possessorium, tunc enim nō admittitur cumulatio. Sed vbi pri-
mo est intentatum possessorium, secundo petitorium, dicunt ipsi, non videtur ve
rum quod dicit Bar. Vide Ale. concor. opi.
Menoch. Ripa respon. li. 2. cap. 7. nu. 3.
Menoch. Capic. decis. 28. nu. 7. 8.
Menoch. Deci. consi. 84. nu. 2. Soc. sen. consi. 93. nu. 2. 3. li. 4. Ruy. consi. 135. num. 9.
lib. 4.

* de excep.expressius,c.ti.l.gnaliter.secundum secundam lect. Quandoq; impedi
tur concursus,quia electione tolluntur,& tunc aut ista duo iudicia pro
ponuntur simul,aut successiue vnum post aliud. Primo casu debet op
poni,alias procederet iudicium,tamen vna perceptione debet esse contentus,arg.
j.quorum le l.j.§ quia aut.si.n.ex aduersarij contumacia admittitur
concursus,multo magis ex ipsius consensu,qui ex taciturnitate præsu-
31 mitur. Pro hoc.C.de ann.excep.l.fi.& quod ibi no. sic videtur intelligere
Cy.C.co.de leg.l.fi.in prin.in primo contrario,vbi dicit,quem debere cogi
ad eligendum,parte instante,non alias. Secundo casu,quando successi
ue,tunc non est necesse,quod opponatur exceptio. Nam cum pri-
mum iudicium fuit propositum, ad secundum aditus fuit ipso iure preclu
sus,vt C.de codi. l.fi.ideo in secundo sine actione experitur.possit tamen oppo-
32 nere exceptionem.seu facti,seu intentionis. Sit tamen cautus reus,vt
a acta primi iudicij in secundo producat.nam acta etiam inter easdem personas non
b probant in alio iudicio,nisi quis eis vtatur.l.cum ante.§.fi.C.de arbit.
Pro hoc d.l.gnaliter.j.de excep.secundum secundam lect. Si aliud diceres,seq-
retur,quod iudex de facto suppleret,quod est falsum. Quandoq; impedit concur
sus ratione contrarietatis:& dic,aut contrarietas apparet in vno,& eodem iudi
33 cio:aut in diuersis iudicijs,seu instantijs. Primo casu potest iudex offi
cio suo respuere libellum.l.j.§.de offi.asses.Item etiam pars potest opponere,
& repellet actor.l.j.C.de fur.& C.si ser.exte.l.j. Vel,si pars, vel iudex
nihil dixerit,sed processum est super libello dicta continente contraria: tunc
aut in processu etiam continentur contraria,& sequitur absolutio etiam parte non oppo-
nente:ipse.n.se excludit.l.2.§.sed si alius.j.quando ap.sit.arg.C.de fi.in-
str.l.scripturæ.& j.de regu.iu.l.vbi repugnantia.Si vero processus
non continet contraria,sed in eo vnam partem contrariorum elegit, nunc valet
processus,& super eo erit iudicandum,arg.d.l.j.§.quia autem. j.quor.
leg.inducendo,vt s. Nam ibi loquitur in actis contrarijs,vt no.gl.in l.j.C.de
fur.& ar.d.l.fi.C.de an.exce.& imputet sibi reus,qui non opponit.Secundo
casu, quando contrarietas apparet ex diuersis iudicijs seu instantijs,tunc
aut ista iudicia intentantur diuersis temporib. aut simul & eodem
tempore.Primo casu dic,quod quandoq; sunt contraria,quæ electione tolluntur, &
tunc est intrare in illam q.difficilem,an tollatur ipso iure, vel ope
exceptionis,de quo per Cy.C.de fur.l.j.in 5.q. si dicas tolli ope ex
ceptionis,est necesse,quod opponatur exceptio:si vero ipso iure,tunc
est idem.quod sup.dixi,in his quæ electione tolluntur,vt patet in d
l.j.C.de fur. Et potest poni exemplum in hac materia,eo casu,quando
eligendo petitorium præcluditur via ad possessorium retinendæ,
vt s.dictum est.quandoq; contraria sic se habent,quod non tolluntur electione sim
pliciter,sed intentando secundum iudicium renunciatur primo. Exemplum. s.de
mino.l.si filius.j.respon. & hac lege,secundum 3.lect.tunc in primo iudicio
cui videtur renunciatum,debet opponi exceptio, quæ ex tacita renuncia-
tione quæretur,vt C.de pac.l.postquam liti.& sup.de li.leg.l.non solum.
§.si liberationis verba.& ibi no. Si vero intentatur simul,& eodem
tempore,tunc est intrare in aliam quæstionem: an in contrarijs impediatur natiui-
tas actionis,an solum exercitium. Si impeditur natiuitas, quod tenet
Pet.C.de fur.l.j.in 4.q. non est necesse quod opponatur exceptio:
quia non competit actio in factum,tamen debet in iudicio probari secundum ea,quæ dicta
sunt. Si vero non impeditur natiuitas,sed solum exercitium,quod videtur te-
nere gl.in l.j.C.de fur.tunc debet opponi exceptio,quia actionem eli
deret. Alias imputet sibi qui eam non opponit,C.sent.resc.non pos.l.per-
sonas.& C.de probat.l.exceptionem. Tutius est ergo hoc casu ex-
34 ceptionem opponere. Tertio quæro,nunquid in possessorio requi-
ratur li.contest.vel non,& sic an eo absente ante li.conte.possit per-
ueniri ad diffinitiuam sententiam. Gl.tenet,quod requiritur li.conte.C.si per
vim,vel alio modo l.fi.in vlt.gl. Gul.de Cu. disputauit hoc multum
late.s.de in int.rest.l.omnes,& tenet contrarium per suas rationes quas.j.subij
ciam. Mihi videtur Gul.maledicere,& contra tex,& glos.quas ille non allegat.
Dic ergo sic,Aut iudicium possessorium dirigitur contra incertam per-
sonam,& non requirit litis contest.vt C.de edi.di. Adr.tol.l.fi. Aut di
rigitur contra certam personam,& tunc regula est,quod requiritur li.contest. hoc pro
batur in iudicio retinendæ possessionis,per tex. Inst.de interdi.§ ho-
die.& j.de iti,actuq; priua.l.j.§.annum.& ibi no. & j. vtrobi.l.j.in
fi.& ibi no.in j.glo. Et idem in iudicio adipiscendæ,vt j.quo.le.l.fi.
in fi.& ibi no.in vl.gl.in d.l.fi. Idem in interdicto recuperandæ, vt in
vlt.gl.in d.l.fi.C si per vim,vel alio modo.& ibi no. Et hoc arg.videtur sen
tire alibi gl. j.de vi.& vi arm.l.si de fundo. Idem in interdictis ex-
hibitorijs,no.j.de tab.exhib.l.locum.§.si tabulæ.in gl.quæ est super
35 verbo detinet. Ista regula fallit in possessione , quæ datur ex interdicto
Carboniano.ibi.n.licet missus constituatur possessor,vt no.sup.ad
Carb.l.3.§.missum.tamen illud iudicium tractatur summatim.l.3.§.cau
sæ.eo.tit. Ratio potest esse duplex. Prima fauore pupilli,vt l.j.§.& gna
liter.s.de vent.in pos.mit. Secunda, quia dictæ possessionis commodium
sine aliquo iudicio perdit adueniente pubertate,nisi caueat,vt sup.
ad Carbo.l.de bonis, §.fin. Item illud quod dicit Gul. quod reo con
tumace deuenitur ad diffinitiuam li.contest.est primo contra l.3. §.pe. j.
de li.ho.exhi. Sed ipse respondet quod ibi ideo,quia non poterat haberi pos
sessio rei petitæ,quia liber homo exhiberi petebatur. Sed illud ni
hil est,quia ibi poterat haberi illud,quod per interdictum peteba
tur.s.quod liber homo exhibeatur,& dimittatur,nisi diceres,liberum
hominem ibi non apparere,istud est diuinare. Item esset contra gl.
l.fi.C.si per vim,vel alio modo. Item contra id, quod no.supra de
ope.no.nun.l.si prius.in vltima glos. quæ est additio. & quod no.
Azo in summa,vti possidetis.in fi.& Cyn.C.vti possid.l.j.in fi.qui
dicunt,quod reo contumace transfertur in eum onus probandi,
non autem peruenitur ad diffinitiuam. Teneamus ergo glo. nostram.
Ad rationes Gul.respondeo. Primo dicit ipse, quod causa possessionis est mo-
mentanea,& sic vilis,ergo,&c.vt C. de sen.ex breui.recit.auth.ni-
si breuiores,respondeo,falsum est quod sit vilis,vt no. C.si de mom.
poss.l.j.in fi.primæ glo. Secundo probat, possessio perditur negligentia,vt j.
de vsuc.l.furtum.§.j.& ibi no.& Insti.de vsuc.§.quod aut. multo
fortius ex contumacia,quæ præponderat culpæ,vt s.ad l. Aqui.l.item si ob
stetrix. Respondeo illud magis contingit ex obliuione,quæ inducit dispo
sitionem animi quam ex negligentia, vt ibi no. Quæ ratio hic cessat. Ter-
tio probat, Sententia lata super possessorio æqparatur sententiæ latæ sup
secunda appellatione: quia sicut non licet tertio prouocare,ita non
licet prouocare a sententia possessorij,sed sententia appellationis potest dari,li
te non contest.l.fi.§.illud. C.de tem.app. Respondeo,illud ideo quia lis con-
testata fuit in causa principali,ad quam contestationem omnia reducuntur
per appellationem,vt C. de procurat.l.ita demum. Præterea,ibi est ex pri-
uilegio speciali causæ,vt ibi dicit tex.& gl.ergo in contrarium ius commune, &
sic facit pro nobis. Quarto probat,quia proceditur cum non legitima perso
na,vt C.qui lega.perso.l. momentaneæ. ergo defectus vnius personæ
non vitiat,& sic nec litis contest. Respondeo,quod istud argumentum non conclu-
dit. Non.n.sequitur,ista causa habet vnum speciale, ergo aliud,imo
magis concludit contrarium,ne duo specialia habeat,vt C.de doti.promi. l.
j. Quinto probat. In petitorio contra eum contumacem fit missio in
possessionem,& transfertur possessio,licet ad hoc principaliter non
agatur,multo magis in possessorio,vbi ad hoc principaliter agitur.
Respondeo illa possessio de facili recuperatur intra annum. l.si quis emp
tionis.§.pen. C.de præscrip. 30. ann. sicut dictum est in possessione
Carb. Et si dicis,post annum parat præiudicium magnum,dico il
lud propter nimiam contumaciam,vt statim dicam. Sexto,quia in
contumaciam partis proceditur ad dominij translationem, vt sup. de
dam. infe.l.si finita.§. Iulianus & l.prætoris officium,in prin.mul-
to magis ad translationem possessionis. Respondeo,illud propter nimiam
contumaciam,quia patitur contra se interponi primum,& secundum decretum
nam & hoc ideo fateor , quod ex secundo decreto transfertur possessio. Se-
ptimo probat in possessorio adipiscendæ,per casum.l.fin.C.de edic.
di. Adr.toll. Respondeo illud possessorium non intentatur contra certam perso-
nam,cum sit legitimus contradictor,vt s.dictum est. Octauo probat in pos-
sessorio recuperandæ,quia si licet mihi congregare amicos, & mea
authoritate recuperare.l. 3.§.cum igitur. j.de vi,& vi.ar. multo ma-
gis cum iudice. Respondeo,illud permittitur parti in continenti,cum liquet
se esse expulsam iudici:hoc etiam permitteretur si sibi liqueret,sed li
quere non potest nisi vtraq; parte præsente,vt l.fi. C.si per vim,vel alio
modo,ergo,&c. Nono idem probat,quia hoc contingit in causa restitutionis in in
tegrum,vt s.de mino.l.in causæ.§.causa cognita. Respondeo. vide quod dicit
Cy.C.si vt se ab hered.abst.authen.si omnes. in vltima quæstione , & non
obstat. Decimo probat in possessorio retinendæ,nam possessoria re
tinendæ duplicia sunt,& in eis quilibet est actor,& reus,vt inf.de in-
terdi.l.2.in prin & l.si duo.§.j. j.vti possidetis. sed actore absente po-
test ferri diffinitiua,vt C.quando,& quando iud.aut.qui semel.ergo,
&c. Respondeo,licet vterque dicatur actor,& reus,tamen ille fungitur par
tib. actoris quantum ad hoc , qui primo ad iudicium prouocauit,
vt sup.de iud.l.in trib. Hoc ostendo per rationem. lis contesta.habet
duo extrema.s.assertionem actoris,& negationem rei: modo statim
cum actor proponit libellum,asserit,& sic lis ex parte sua est quasi con
testata.& ista ratione ius voluit. quod eo absente posset ferri diffi-
nitiua.Ita dicit Pet.in l.edita. C. de eden. in vltima quæstione.er-
go illa auth.habet locum in duplicib. iudicijs solum.in eo qui pri
e mo ad iudicium prouocauit libellum dando.Istæ sunt rationes suæ
in effectu,licet ipse lautorib. verb. vtatur. Quarto quæro, in his casib.
quib. procedit possessorium,& petitorium, vtrum dicta iudicia sint
eadem sententia terminanda.an vero de eo prius iudicetur,de quo
prius constat? Decretistæ dicunt, quod eadem sententia deberent
terminari,siue ambo ab eodem proponantur, vt ext. de cau.pos.&
proprie.c.cum dilectus.siue vnum iudicium ab vno,aliud ab alio
vt ext.de ord.cog.c cum dilectus.Pet.& Cyn.in l.incerti.C.de in-
terdi.in 2.q.si eorum verba consideres, videntur dicere quod super eo
iudicio prius pronuncietur de quo constat. Quid ergo dicemus?
Breuiter dico,aut vtrunque iudicium ab vna parte intentatur, &
tunc de iure nostro potest iudex separatim pronunciare: nulla.n.est
ratio impediens non solum hic, vbi sunt duo iudicia, sed etiam si es
set vnum iudicium habens plura capitula: Casus est sup. de iud.l.
non idcirco.in prin.facit,s.de min.l.etiam.§.ea causa,& quod no.
per

ADDITIONES.

* Claud.Secundam lect.Hanc decis.sequitur But.in c.cum dilectus.de causa pos. & pro
pri.Alex.in l.2.in fi.C.de eden.& in consil.82.inci. in causa vertente inter Petrum 1o.
vol.j.Matthes.notab.139. Vide Fel.in c.cum inter monasterium,de re iud.

a Nam acta. Adde tu,& aduerte hic dictum Barto.quod alleg.pro no.Matthes.suo
notab.159.& sequitur etiam Ale.de Imo.in l.2.circa fi.C.de eden.& in consil.82
3.vol. Vide Ias.hic.

Menoch.Crauet.de antiq.temp.1.parte primæ partis.nu.17.

b Io.Fr.Ru.Alio iudicio. Limita nisi agens possessorio recuperandæ obiiciat exce-
ptionem,dicens non debere procedi in petitorio,eo quia ipse non possidet. est.n.au-
diendus,ex quo a principio non fuit interrogatus,ita Imo.Ale.& Ias.hic.

Menoch.Tertio.Ruyn.consil.114.nu.11.li.5.

c Parij.Quarto.Vide Ale.inci.vita.vol.3.

Menoch.Nemza.consil.90.Capic.decis.86.nu.6.

a per Doct. C. si aduer. rem iud. l. j. Discrepat a ergo in hoc Ius ciuile
37 a canonico, & hoc sentit gl. extra de cau. poss. & propri. c. a. † Si ve
ro peototiũ pponit ab vno, possessoriũ ab alio, tunc debet eadem
snia terminari, et de iure nro, pp uam pũctionis, & recõuentionis
l. j. in fi. j. q. sen. sine app. rescin. Solet dici in auth. & pñr. C. de sen.
& interlo. om. iud. & no. s. de iudi. l. q prior. & ita loquit, c. cũ dile-
38 ctus, de ord. cogn. † Prædicta uera in eo casu, qñ in possessorio re-
b quirit litis ptestatio. Si vero b non reqrit, sed summarie procedit,
tũc forte nõ haberet locum mã reconuẽtionis, fm ea q̃ no. p Cy.
39 in auth. & pñr. in 7. q. quod hic non examino. † Quis aũt sit effe-
ctus vtriusq; iudicij, & qualiter fiat executio, dic vt ibi p Cy. in d. l.
incerti, in q. 2. q quantũ ad hoc satis pfecte loquit, & fuerunt uer-
40 ba Pe. qd tenet Io. And. in d. c. pastoralis, circa fin. Quinto, & vlti-
mo q̃ro, quid de interdictis exhibitoris, verũ debeãt pcedere peti-
toria iudicia. Gl. iuris canonici dicit, q sic, vt in interdictis de libe
ris exhib. & tab. exhib. Et sic intelligunt qdam decretalem, pasto
ralis, su. allegatã, vt ibi no. ante finẽ magnæ gl. Certe minus bene
intelligũt interdictũ de liberis exhibendis. Nam ptinet in se cãm
pprietatis, non ergo pcedit pprietatis qõnem, sed in eo totũ ius
finit pprietatis. & possessionis, l. 2. §. qdã. j. de interdi. Sed bñ põt
dici, q est pparatorium alterius interdicti, s. de liberis deducẽdis.
vt j. de li. exhib. l. 3. §. j. Illud vero qd loquit de interdicto de tabu-
lis exhibẽdis, verũ dt, q dẽt pcedere, adeo q si sup petitorio lis sit
contest. amplius non poterit agi interdi, vt j. de tab. exhi. l. fi.

ADDITIONES.

a Io. Fr. Ru. Discrepat. Adde, q immo idem est, etiam de iure canonico, sic discre-
pat, ut hic per Ias.

b Si uero. Adde Ale. cõs. 45, in 3. vel, ubi seqt Bar. hic, q qñ intẽtat petitoriũ simul
& possessoriũ, q debet super vtroq. pronũciari, & eñã cuius effectus sit. hoc.

CONTRARIETAS.

Nihil cõe. Aduerte, q motæ liti super re actor renuncians, ipso iure
pdit dñium rei, quasi illam videat habere, p derelicto. Ita Bar. in l.
non solũ, §. si liberõris ver. ff. de li. leg. pñsũ tñ tenere all. p Lu. Ro.
ibidẽ in hoc, §. nihil cõe, in scda lect. & in l. postq̃ liti. C. de pa. q. vl.

CONCORDIA.

Tu dic pro concordia. Aut expresse renunciauit, & tunc procedat
prima opi. Aliqñ vero aliqd facit ex quo vr tacite renunciare, &
tunc si est tale factũ, ex quo videat hre rem pro derelicto, & idẽ.
Facit, qd hr in l. falsus, §. si iactũ, ff. de fur. Si vero factum non sit ta
le, ex quo nõ psumatur, q nõ uelit rẽ hre pro derelicto, & tũc p-
cedat alia opi. Bar. negatiua, q̃ visus fuit tenere Bal. in l. j. C. cõ. de-
le. q et vr sibi pñari in d. l. postq̃ liti. Item posset atr solui fm distin-
ctionem, quam facit Bar. in l. si qs vi. §. dña. j. eo. ti. qa renũcians, &
non retinẽs possessionem, vr perdere dñium, & ita procedat opi-
nio affirmatiua, secus si retineat possessionem, per casum illius, §.

ALIA CONTRARIETAS, ET CONCORDIA.

IO. FR. RVE. Restitutio. Adde q ista est vera, & cõis opinio, qd
in rei ven. restitutio veniat officio iudicis, vt no. Ias. hic, sed Bar. sibi
pñrius, in l. si prius, in 2. q. in fi. s. de no. ope. nun. & in l. j. C. de sal. in-
ter, & in l. j. in fi. ff. e. tit. tenet pñrium, q̃ pñrietatem pcordat Ang. hic
in repe. ut refert Ias. vt dictũ Bart. pcedat in iurib. alle. in pñriũ, eo re
spectu, q agẽs rei vend. pt petere non solũ se declarari dñm, sed et
reum condemnari ad restituendũ rẽ, sed postea lata sententia fit
executio officio iud. ita procedat opinio Bar. hic, & de hac pñrieta-
te no. etiam in d. l. si prius, in a. q. vbi vide.

LEX XIII.

Pomponius refert

Rei mobilis perditur possessio ciuilis, & non potest adipisci naturalis homine excepto, h. d.

1 *Accessione sui authoris utens, illa vtitur cum sua causa suisque uitijs.*
2 *Auth. malæ fidei, C. de præscri. lon. tem. intellectus.*
3 *Item d. auth. loquitur in uniuersali successore, non in singulari.*
4 *Hic §. loquitur & de uitio reali, & personali.*
5 *Vitium uis expulsiua, uel ablatiua dicitur reale, compulsiua est personale.*
6 *Vitium clandestinitatis, non est uitium reale.*
7 *Possessio precaria quando sit uitiosa uitio reali, & quando personali.*
8 *Vitium litigiosi est personale.*
9 *Vitia iure pupilli, uel fisci, uel in fundo dotali, an dicantur realia, uel perso
nalia, ubi q quasi realia.*

1 **§. Cum quis vtitur adminiculo.** † Qui vtit,
accessione sui authoris, vtit cum sua cã suisq; vitijs. h. d. Præmitte
primo, q q̃dam sunt vitia personalia, s. mala fides, q̃dam sunt vitia
realia, s. res furtiua, & similia, q̃dam quasi realia, vt j. dicetur, & de
realib & psonalib. põt hic loqui. Hoc pmisso ad euidentiã, venio
ad casum, & legit duob. modis. Primo vt dicatur adminiculum,
cũ vult tpa sui authoris adiungi, & ista est clara. Secundo ut dicat
adminiculũ, eo ipso q hẽt titulũ ab eo, & hoc pcedit sine dubio
in uitio reali. Põt et intelligi in vitio psonali, & tene exempla hu-
ius lect. ut in j. glo. ibi, vel pone, & ibi, item posset poni. Et fm lect.
ibi, vel pone. oportet q ponatur in eo, qui hẽt cãm lucratiuam vt
probatur in §. si quis aũt. allean d. gl. j. sed nõ pgruit literæ, quæ dt
venditoris, & sic est cã onerosa. Præterea alia rõne non est bona,
qa illa exceptio põt opponi p authorem, & successorem, & eius
agentem, & non possidentem, vt hic. hæc vero habet locũ in pos-
sidente. Itẽ fm aliã lecturã in d. gl. j. ibi, item posset poni loqr in suc
cessore vli, pñ istum text q expresse loquit in singulari. ergo prima
in uitio personali, secunda in uitio reali. Contra primã op. j. de di
uer. & tem. præscr. l. an vitium. Solu. hic volebat vti accessione sui
authoris, ibi nõ. Opp. in Auth. vt sponlarg. §. rursus. posita, C. de p-
2 scri. lon. tem. in auth. malæfidei. Sol. Gl. loqtur in reb. immobilib.
a in reb. vero mobilib nõ reperitur immutatum. a itẽ auth. illa loq-
tur domino ignorante, eo sciente nihil est mutatum, vt ibi patet.
b Itẽ loqtur in primo emptore, b qui emit a malæfidei possessore, se
cus si eo q emeret ab eo primo emptore bonæfidei, & sic illa auth.
istã mãm determinat, nõ corrigit. Opp. q oĩs pscriptio currit tem
pore 30 ann. l. sicut, C. de pscr. 30. vel 40. ann. Gl. in ver. vitijs, quę in
ci. licet ergo habeat titulum, &c. tenet q de possessione uitiosa fit
accessio ad aliam nõ viciosam, pro præscriptione longi temp. 30.
vel 40. ann. & hoc uidebitis, j. ea. l. §. fin. in fi. Sed in præscriptione
c 10. vel 20. ann. non fieret accessio. Vlterius c vr, q oĩno noceat
successori uitium authoris, l. cum hæres, s. de diuer. & tẽp. pscrip.
3 Sol. ibi loqtur in vli successore, hic in singulari. † Op. de l. uitia, C.
eo. & l. sequitur, §. quod autem, j. tit. j. & §. quod aũt. Insti. de usuc.
Sol. ibi de uitio reali, hic de personali, & sic cõcordat cum lectu.
4 secunda. † Quæro ergo, an hic loquatur de vitio reali, uel perso-
nali? De vtroq; potest intelligi, ideo Azo ponit, vt utatur adminicu
lo authoris sui, s. in uitio personali. Quæro an ista uitia, ui, clam,
5 uel precario, sint uitia realia, uel personalia? † Et gl. quæ est hic, p-
ui dicit, de ui, dicit, q sunt tres uiolentię, una est expulsiua, uel abla
tiua, & ista est realis, compulsiua est psonalis. Insti. de vsucapio. §.
quod autem, & l. seqtur, §. quod aũt, j. tit. j. & C. quod me. cau. l. 3.
dic ut ibi. Quæro, qd de quasi uiolenta, l. cum quærebatur, C. un-
d de ui. Dicam idem, qd de clandestina. d Quæro, quid de clandesti-
6 na? Et recita gl. † Sed de possessione clandestina habes in l. quare,
j. tit. j. & Insti. de usuca. §. quod aũt ad res, qd non est uitium reale.
Facit illud quod no. in l. cum quærebatur. C. vñ ui. Pro hoc facit,
licet uideatur facere in pñrium, & non facit, quod no. j. tit. j. l. sequi
tur §. item si occupaueris. Hoc idem tenet gl. q̃ est in l. uitia, C. eo.
7 † Quæro, an possessio precaria sit uitiosa uitio reali? Et rñdeo, qd
sic, p hũc tex. gl. dicit p. videbitis in §. si is, qui pcario, j. ea. l. & Dy.
& Cy. referunt in l. uitia, C. eo. q pcaria dr iusta, donec animus dñi
adest, sed postq̃ incipit non hre dñi voluntatem, quia reuocat, se-
cus, ut j. de precario, l. fi. Sed illud verum, si ille qui possidet nãlẽ
precario, non uolens restituere priuat me ciuili, & trahit ad se, ut
in alle. §. qui ad nundinas, & tunc uiolẽtia illa esset realis, quia ue-
re violentia est, sed si precarium habeat ciuilem, & nãlem, licet p
cario, nolens restituere, non est uitium reale, sed personale, quia
talis possessio est similis possessioni creditoris, vt j. ea. l. §. si is qui
precario, sed si creditor non vult restituere, & iniuste uendit, non
est uitium reale in re immobili. In re mobili posset committere
furtum, & tunc esset res vitiosa propter furtum, alias non, ut C. si
8 ven. pig. aga. l. e. 2. & quod ibi not. † Quæro, vtrum uitium litigiosi
sit reale. Et dic, q non, ut l. 1. C. de pscrip. lon. tem. & l. uitia. C. eo.
9 † Quæro, quid in re pupilli, uel fisci, uel in fundo dotali? Dñr qua-
si realia, ut l. bonæfidei, s. tit. j. quia transeunt in singularem succes
sorem, facit, j. tit. j. l. cum uir. Sed circa hoc dic, ut j. titu. j. l. sequi-
tur, §. si dominus. Ex prædictis collige distinctionẽ ex te. Aut sunt
vitia realia, uel quasi, aut personalia, si de psonalib. aut successori
vli, aut singulari, si singulari, aut utit adminiculo authoris, aut nõ
sic utitur, aut quo ad pscriptionem longi temporis, aut quo ad pre
scriptionem 30. ann ut ex prædictis patet.

ADDITIONES.

a Immutatũ. Adde fm Ale. q cõiter Doc. vñr. trãsire cũ hac prima fallen. sed Imo.
in l. quare inf. u. j. tenet cõtrariũ, & Sal. i d. auth. Host. in ti. de vsuc. §. q̃ sint necef
saria, ver. Quarto vt distrahens. Tñ dt Ale. nõ recedẽdũ a cõi opi. cui, i quãtũ po
nit sextã fallẽ. Ang. qñ malæfidei debitor alienat rẽ alteri p se emptã, qa emptor
bonæfidei pscribit aduersus hypothecã lon. tem. adde qd in terminis consuluit
Old. cons. 19. & qd refert Io. And. i add. Spe. i ti. de pscri. §. j. fuit ipsius Old. refe-
rentis etiam Iac. de Bel. Et de hac materia uide etiam per Pa. de Ca. cons. 212.
Io. Fr. Ru. Adde, q istam limitationem cõiter approbatam reprobat Raph. Cõ.
quem sequitur Ias. hic, & idem tenet Sal. in d. auth. malæfidei, & sequitur limita
tionem ab omnibus approbatam.

b Claud. Primo emptore. Adde Iac. de Are. in l. liberis, §. si qs sciens, & l. qsciẽs, su,
de si. cau. ubi dat rñam, qd ubicunq. mala fides autoris nocet successori, intelli-
gendum est de authore immediate, refert & sequitur Ale. cõs. 39. nu. 4. uol. 2.

c Menoch. Vlterius. Curt. iun. cons. 181. nu. 9. circa fin. late Ruyn. cons. 170. col. fin.
lib. j. Aret. cons. 148. in fine.

d Clandestina. Adde secundum quod communiter Doct. tenent, qd sit uitium per
sonale, & quod idem tenet gl. in l. cum quærebatur, C. vnde ui.

§. Præterea quæritur. Emptor vtitur accessione venditoris, & vẽditor emptoris, facta redhibitione, h. d. Opp. ex t. glo. de l. si a te. §. fin. j. de excep. rei iud. Sol. ut ibi gl. no.

§. Si liber homo. Nõ utit qs accessione eius, a quo cãm non hẽt, h. d. Ad euidentiã tu
iuuenis pmitte, q liber, vel alienus seruus bona fide possessus nõ
quæritur possessori extra rẽ, vel operã. Modo pone, q liber homo
vel seruus bonafide possessus, q̃siuit aliqd extra rẽ, vel operam, ex
quo sibi, uel dño q̃siuit proprietatẽ, possessionem vero q̃siuit pos
sessori, nunc ille possessor illã rẽ restituit ipsi libero, libertate de-

secta, vel dño, & sic sibi restituit tanq̄ suã, nisi ab isto possessore li-
ber, vel dñs non hẽat cãm, non põt vti accessione possessoris, h. d.
Opp. & vr, ꝙ ẽr possessionẽ non q̄siuit possessori extra rẽ, vel ope-
rã suã, vt l. j. § per eũ, s. e. Sol. q̄siuit, q̄a aĩo gessit, sicut cuilibet ex-
traneo. l. si me in vacuam, j. eo. Opp. j. ea. l. § si iussu. Sol. vt ibi.

a **§. Quæsitum.** Ex possessione nõ ꝯtinuata [a] nõ datr ac-
cessio, h. d. Oppo. alia cã est emptoris q̄
hrdis. l. an vitiũ, j. de diuer. & tẽp. pscr. ꝯiũcta. l. cũ hrs ius oẽ. eo. tit.
Sol. quo ad alia loquit̃ ibi. Quæro, si hrs fuit malæ fidei, defunctus
bonæ, an noceat? Gl. hic, ꝙ nõ: secus in emptore, vt hic in gl. pbat̃.
j. tit. j. l. hrs, in prin. Sed ꝯ, s. tit. j. l. q̄situ. § j. Sed ibi loquit̃ quoad ac
quisitionem fructuum, hic quoad præscriptionem.

A D D I T I O.

a Nõ cõtinuata. Adde ẽm Pau. de Ca. hic, in lec. Paduana, ꝙ mr̃imoniũ medio tpe
cõtractũ inter natiuitatẽ illegitimæ plis, & mr̃imoniũ postea contractũ cũ ipsa
cõcubina, impedit l'timatione filiorũ per subsequens matrimoniũ, & an hoc sit
verum hodie, remittit se ad no. per Io. And. in regula, sine culpa. in Mercu.

§. Non autem, Legit̃ in gl. ĩ ver. nunq̄ testatoris, trib.
modis. Prima lect. nõ applaudit lr̃æ,
nisi dicas e conuerso, ꝙ illa dicat iuncta morti, q̄ habuit per se. illa
non dicat̃ iuncta, q̄ fuit authoris sui. Scd̃a lec. non pcedit, quia nõ
1 diuersificat possessionem, sed qualitatem possessionis. Tertiã lect.
2 quidam tenent, sed certe leges, quas alleg. loquunt̃, qñ qs desinit
3 possidere per mortem, tunc vtilitatis cã, &c. vt j. tit. j. l. exptã. Gl.
dicit, ꝙ quis desijt possidere in vita, & iõ sicut nõ daret̃ accessio de-
4 functo, sic nec hrdi, vt j. tit. j. l. nalr, nisi diceres, ꝙ desijt possidere
eo modo quo dr̃, j. ea. l. § si is, qui precario, vel quo dedit pigno-
ri, &c. Quærit d. glo. quid in venditore q possessionem non perdit
cum ad alium non peruenit, & postea habuit eam emptor, an pro
dest emptori? Et d. gl. dicit, ꝙ sic, & male, & contra l. naturaliter, j.
tit. j. Dic vt dixi, s. proxi.

1 *Vir possidet rem dotalem, & non vxor.*
2 *Vsucapio ex sola ciuili procedit.*
3 *Vir est dominus rerum dotalium, & non uxor.*
4 *Vir qñ possit pscribere rem dotalem, & quando utatur accessione authoris.*

a
1 **§. In dotem [a] quoq.** Quæro, vtrũ rem dotalẽ possi-
deat maritus, vel vxor? Gl. dicit
ꝙ hic est arg. ꝙ vir possideat, non mulier. Probo, nalr vir possidet,
quia insistit corpore, ciuilr, quia vsucapit, & sibi datur accessio, vt
hic, & vsucapio ex sola ciuili procedit, vt l. j. § per seruum, sup. eo.
Dixi plene in l. 3. § ex ꝯtrio, & ita tenet d. gl & idem tenet glo. in l.
sciendũ, § si fundus, s. qui satisd. cog. Scd̃o gl. in ver. accepta, indu-
2 xit j in arg. ꝙ vir dñs est, & non mulier, & induxit hoc modo. ca-
su quo traditio facta a non dño operatur vsucapiendi condõnem,
eo casu facta a dño opatur dñii translationẽ, l. clauibus, s. de ꝯhen.
emp. & j. ea. l. § si iussu. Sed hic transfert̃ a muliere nõ dña vsuca-
3 piẽdi ꝯdõ, ergo si dña, trãsfert in virũ dñium. Quærit d. glo. † quid
si mulier malã fidẽ habebat? Et dic vt gl. ẽm ista rpa, q̄a vir põt vsu
capere spatio longi temporis, non tñ vtit̃ adminiculo sui authoris,
vt dixi in § cũ quis, s. eo. l. licet, secus hodie, vt ibi dixi, q̄a pscriptio
ne completa tenet̃ vir restituere rẽ mulieri, & sic ei prodesse, vt s.
de don. cã mor. l. si alienam, & s. sol. mat. l. si alienam, & ibi est ca-
sus expressus, sed si res rediret ad mulierẽ ante pscriptionem com
pletam, & duraret mala fides, non daret̃ ei accessio ad pscriptionẽ
lon. temp. sed ad præscriptionem longissimi temporis sic. Sic. j.
ea. l. § fi. & ibi no. & dixi. s. ea. l. § cum quis.

A D D I T I O.

a In dotẽ. Adde ut p Pau. de Ca. cõs. 341. & Bal. cõs. 476. inci. ea actis factis, lib. 4.

1 *Possessio precaria donec uoluntas durat, non est uitiosa. sed ea cessante sic.*
3 *Possidens precario ciuiliter, & naturaliter æquiparatur creditori possidẽti.*
3 *Possessio precario tradita emptori, habetur pro uera traditione.*
4 *Precario qui concessit omnem possessionem, an possit rei uendicatione con-
ueniri. remissiue.*
5 *Possidens tantum ciuiliter, potest rei uendicatione conueniri.*
6 *Rei uendicatio datur contra detentatorem.*
7 *Snĩa lata contra ciuiliter tantũ possidentẽ, non nocet naturaliter possidẽti.*
8 *Sententia lata contra colonum, an noceat domino. remissiue.*

§. Si is qui precario. Eius, qui a nobis pcario possi-
det, dat nobis accessio restitu-
to pcario, h. d. Opp. ꝙ non sit accessio. sed ꝯtinua possessio, cũ ille,
q concedit pcario: retinet ciuilẽ, j. de pca. l. habet. § eum. Sol. hic
1 fuit actum, ꝙ vtraq; trãsfert. Opp. † ꝙ ex precaria possessione non
fiat accessio, q̄a est vitiosa, vt s. ea. l. § cũ qs. Sol. non est vitiosa do-
nec durat voluntas, sed ea finita, sic, vt ibi dixi. Oppo. & vr, ꝙ hic
cesset accessio, quasi sit facta interruptio. Et forma opp. vt in gl. in
ver. accedere possessionem, q̄ dat tres solões. Prima non placet,
q̄a si cessaret, nõ daret̃ accessio, vt d. l. sicut. Scd̃a solõ est vera, quã
2 tene menti, † ꝙ ille qui possidet pcario ciuiliter, & nalr, æqui-
parat̃ creditori possidenti, quod facit ad id quod dixi, s. ea. l. § cum
quis. Tertia solõ dicit, oẽm euites oppositionem, &c. Sed certe p
hoc nõ video ꝙ euitetur oppositio, nisi dicas, ꝙ ille emptor me-
dio tpe compleuit vsucapionem, & tunc bene sequuntur alleg. in
gl. s. de ꝯdi. indeb. l. indebiti. § sed & si possessionẽ, & sup. de dona
cau. mor. l. si alienam. Sed hæc non vr̃ bona, q̄a precario possidens
non põt cõplere vsucapionem, vt hic, nisi dicas, ꝙ ꝯpleat eam ei, a
3 q̄to hẽt pcario, & sic est idem cum pcedenti. † Vel dic, ꝙ in em-
ptore hoc est spãle, ꝙ licet sibi sit tradita pcario, hr̃ pro vera tradi-
tione, vt de act. emp. l. Iulianus, § possessionem, & ideo tunc præ-
scribit, & datur accessio. Tene secundam, & quod hic dicit tex. ꝙ
nõ vtitur accessione, vt sup. dic. l. quo ad sui commodum. Quæro,
4 an durante precario, &c. dic ut in gl. Quæro, vtrum ille, qui cõces-
sit pcario oẽm possessionem, possit conueniri rei vendicatione? Et
5 dic, vt in gl. ꝙ non, est casus j. tit. j. l. seruũ noĩe. Quæro, † an ille qui
a tñ ciuiliter possidet, conueniri possit rei vendicatione? [a] Et gl. di-
cit, ꝙ sic, casum hẽs in l. cuiuscunq; § j. s. de vsufr. & ad exhib. l. 3. §
fi. & gl. sup rub. s. de rei vend. & glo. in l. 2. C. vbi in rẽ actio. ibi per
6 gl. & Cy. Per istã † gl. habet, ꝙ ille, qui possidet ciuiliter, vel nalr
7 vel detinet, põt cõueniri rei vẽdicatione. Quæro, an † snĩa lata ꝯtra
eum, qui ciuiliter possidet, præiudicet ei q nalr possidet? Gl. q̄d
8 non, vt d. legib. probatur. Sed an † sententia, & executio facta cõ-
tra colonum, noceat domino, vt eum possessione priuet? Dicam
in l. peregre, § quib. j. eo.

A D D I T I O.

a Vẽdicatione. Adde ad Bar. hic Ale. ĩ l. os. su. de rei vẽ. & Are. ĩ c. examinata, de iu.

§. Ex facto quæritur. Ex vitiosa possessione non
datur accessio, h. d.

1 *Iudicis authoritas in facienda restituere rem, quid operetur.*
2 *Publiciana agens si obtinuit, an efficiatur dominus.*
3 *Triticaria agens, & obtinens, an efficiatur dominus, uel habeat vsucapien
di conditionem.*
4 *Rei uendicatione agens, & succumbens, an transferat in conuentum domi-
nium. remissiue.*

§. Si iussu iudicis. Iste § est valde solennis & subtilis,
licet in tex. facilis, & bĩ hoc dicit
ẽm veram lecturam. Authoritas iudicantis facit, vt eius rei, quæ
mihi restituitur vt mea, transferatur vsucapiendi cõdõ, h. d. Opp.
& vr, ꝙ si res mihi restituatur, non datur accessio ex persona re-
stituentis, vt su. ea. l. § si liber homo. Glo. hic, & ibi, dat plures solu.
Ex qb. colligitur variatio lecturarũ. Prima sol. q̄ ponitur est, ꝙ hic
in actione psonali est restitutio facta, ibi ex reali, & ẽm hoc nõ ha
beret scrupulum, p l. non solum, § si mihi. j. tit. j. Et rõ est, quia nõ
datur accessio ei, qui non hẽt cãm a restituente, vt per totã istam
legem, & sic cũ egit psonali, hẽt cãm a restituente. Alia lect. est, ꝙ
agitur personali triticaria, vel publiciana, de qbus, j. dicetur. Vel
dic, ꝙ hic reali egit, & hoc operatur authoritas iudicis restituere
iubẽtis, & ista est vera. Et ad istam op. quia si egit reali, & obtinuit
ergo erat dñs, vt s. de rei vend. l. in rẽ. & sic non pscribit. Frustra er
go quæritur de accessione. Sol. Dic, ꝙ non erat dñs in veritate ip-
se agens, licet obtineret, nec ẽt restituens, vt j. videbitis. Item opp.
ꝙ in quib. casib. dñs non transfert dñium, in illis non dñs nõ trã-
fert vsucapiendi ꝯdõnem, l. clauib. sup. de ꝯhen. emp. sed hic dñs
non transfert vsucapiendi condõnem. Rñdet gl. ꝙ illa rĩa fallit in
pupillo, & in alijs, eodẽ mõ fallit hic. Sed illud non est verum, q̄a
illa rõ, q̄ est in translatione dñij, quare illud prohibetur transferri,
est, ne pauperiores efficiantur, vt in viro, & vxore no in d. l. si vir.
j. pro dona. Illa rõ non habet locum in re aliena vendita, & iõ ea-
dẽ rõ non est in translatione conditionis vsucapiẽdi, & ideo ibi
a fallit, sed hic in vtroq; eadem rõ est. Dic ergo, [a] q̄d illud operatur
authoritas rei iudicatæ, vt probat̃ in l. 3. § item quæri potest, su. de
reb. eorum, & l. 3. in fi. sup. de publ. & ista est no. ratio. Non obst. l.
3. § subtilius, quia ibi transferebatur sine authoritate iudicis. Di-
cit ne verum ista gl. Pet. determinauit ꝯ istam gl. vt refert Cy. in
l. j. C. commu. vtriusq; iudi. Sed ista glo. dicit verum, quicquid dicat
b Pet. & est casus. in. de statulib. l. statuliberi a cæteris. [b] in fi. & l. statu
liberum, § non solum, & no. glo. Insti. de off. iud. in fi. & l. sunt &
aliæ, in fi. s. de publ. Hoc etiam probatur per le. si per errorem, j.
3 ti. j. vbi est casus, & ibi dicam. † Videamus ergo quid operatur au-
thoritas iudicis. Rñ. primo operatur, ꝙ licet res mihi restituat̃, vt
mea, transfertur in me dñium, vt s. probatum est, licet secus esset
alias. Secundo operatur, vt eadem rõne si restituens non est dñs,
transferat̃ vsucapiendi cõdõnem, vt hic. Tertio operatur, ꝙ licet
ille, cui facta est restitutio, nõ sit bonæfidei, tñ eius possessio dr̃ ui-
sta. l. generaliter, su. de noxal. Dixi, s. de dam. infec. l. si finita, § si de
vectigalib. Quarto operatur, ꝙ licet ille, cui restituit̃, non habeat
causam a restituente, sed ab alio, tamẽ potest vti accessione ex p
sona restituentis, vt hic, secus esset alias, vt sup. ea. l § & si liber hõ.
Quinto operatur, ꝙ licet possessio restituentis fuerit uitiosa, & sic
ex eadem non fieret accessio, tamen propter iudicis authoritatẽ
fiet, vt hic, & s. prox. § continuãdo istos. §§ simul, licet hic sit ma-
gis veri. quam. § Sed certe iste quintus & tertius casus nõ placẽt,
quia sunt ꝯ casum. j. pro empto. le. qui fundum. § qui bona fide.
Rema-

A D D I T I O N E S.

a Barb. Dic ergo. Vide Bar. in l. ex hoc iure, su. de iusti. & iu. & Ang. qui ualde elegã
ter loquitur in l. sed & si possessori, su. de iureiu. ubi uide omnino, & no. ꝙ Bald.
in l. j. ad fi. C. cõia utriusq; iudi. hoc limitauit uerum, nisi esset sententia interlo-
cutoria, per casum in l. a diuo Pio, § si super ins. de re iud.
b L. statuliberi a cæteris. Adde ẽm Ale. ꝙ idem tenet Ang. Imo. & Rom. hic, Cyn.
& Iac. de Ra. & Bal. in l. j. C. cõia utriusq; iud. Gul. de Cug. & Bar. in l. ex hoc iu
re, de iusti. & iu. Card. & Inn. in c. proposuit, de concessio. præben.

Remanet ergo specialitas in trib. pmissis, q̄ transfers dñium si es a
dñs: & vsucapiendi ɔdõnem, si nõ es dñs, & vtar accessione tua, si
a si m̃ tu es bonæ fidei, & ēt ɔ̄. sic in hoc. §. est. † Quæro, quid si egi
Publiciana, & obtinui ɔ̄ te? Rñdeo si es dñs, transit in me dñium,
& sic non transit vsucapiendi ɔdõ, & illud tenet gl. dum dicit, qđ
egi publiciana. Item possessio tua accedit possessioni meæ, licet a
te cãm non habeã. & hoc vult iste. §. Sed quia dixi dñium trãsferri,
qũo est, cũ ille, qui agit publiciana, non dicat se dñm, ut §. aliæ.
Insti. de acti. & l. j. s. de publ. & hic dr̄, q̄ trãsit dñium, si agit publiciana,
& ei restituit. Sed sustineam gl. p dictã. l. statuliberi. §. Quintus.
vbi agit petitione hr̄ditatis, & nõ dicit se dñm, l. non tñ. sup. de
pet hr̄d. & si restituis mihi, & es dñs trãsfers ĩ me dñiũ, vt d. l. statu
a liberi. ĩ fi. Sed ad ɔ̄riũa rñde, q̄ q agit publiciana. non dicit se dñm,
nec tñ dr̄ se nõ dñm, qa si diceret se nõ dñm, non hr̄et bonã fidē,
b qa tũc nõ p̄scriberet, & p ɔ̄ñs non hr̄et. [b] locũ publiciana, l. cum q.
3 s. de publi. † Quæro, ago triticaria, an si es dñs transfers in me dominiũ,
si non es dñs vsucapiendi ɔdõnem? Et gl. vr̄ dicere hic, qđ
sic. Sed scias, q̄ triticaria est gñalis actio. l. j. s. de tritic, & primo casu
bene dicit gl. q̄ si egi gñalr̄ ad dñium, si haberes, & possessionē
tanq̄ ɔ̄ obligatum: secus si egi triticaria, q̄ nudam possessionē auocat,
l. 2. s. de tritica. quia tunc nõ p̄iudicaret sibi in petitorio, ut l. &
an eadem. in fi. J. de excep rei iud. non transfert vsucapio, sed possessio
restituentis, si esset bonæfidei, & habilis ad usucapiēdum, accederet
ei, cui facta esset restõ, si ille aliunde habeat titulũ, & cãm
4 vsucapiendi, & hoc modo intelligitur hic. † Quæro, quid si egi rei
vendicatione, & res fuit mihi restituta? Et hēt locũ qđ dixi. Quid
si agens succubuit, quia reus ɔuentus obtinuit, an si agens erat dominus,
dominium transferat in conuentum? Non dico hic. tex. &
gl. est in l. exceptio. J. de excep. rei iudi.

ADDITIONES.

a Barb. Sed ad ɔ̄trariũ. Sed p̄ceptor meus do. Io. de Imo tenet cõtra, qa agens publiciana
asserit se nõ dñm, l. j. s. de publ. & sic nõ agit q̄rere dñium, nec agit se declarari
dñm, nec iudex hoc agit, cũ sñia dēat conformari libello, l. vt fundus. sup.
communi diuid. ideo non vr̄ q̄ri dominium, licet conuentus sit dñs. Nec obst. §.
Quintus, præal. quia ibi dicebat se dominium, quia hæredem, ergo, &c.
b Non haberet. Adde quod Imo. & Roman. reprehēdunt Bar. & dicit Alex. q̄ fuerunt
verba Bal. in c. pastoralis. de re iudicata.

1 *Accessio de possessione vitiosa ad aliam præscriptionem longi tēporis, q̄ sit de iure ciuili. & nu. 3.*
2 *Accessio qualiter detur.*
4 *Possessio in dubio præsumitur cõtinuata, si probatur possessio authoris octo annorum, & mea duorum.*

§. Sed & legatario. Legatario dat̄ accessio ex p̄sona defuncti, & ex p̄sona hr̄dis. h.
d. & hoc in legatario ɔdõnali procedit sine dubio, in puro vr̄ ɔ̄, qa
legatarius hēt cãm a defuncto, nõ ab hr̄de. J. de fur. l. a Titio. ergo
ex possessione hr̄dis, nõ dēt fieri accessio, sed qa hæres est eadem
persona cum defuncto, ideo hic est secus, quam in contrario.

1 §. Præterea nec vitiose. † Quæro, vtrũ ad p̄scriptionē lõgi tp̄is fiat accessio
de possessione vitiosa ad aliam? Et glo. tenet q̄ sic, & idē te-
2 net s. ea. l. §. cum quis. Ex p̄dictis collige distõnem, qualiter dat accessio
sic: Aut qui vult accessionē, nullo modo possidet, nec p se,
nec p alium, & tunc non hēt accessionē, ut s. prox. §. Aut possidet
in totum per alium, & tunc habet accessionem, sicut si possideret
per se, vt s. ea. l. §. si is qui precario. & ibi no. Aut possidet per se, &
tunc, aut eius possessio est iniusta, & nullã hēt accessionem vt hic,
nisi forte ad p̄scriptionē 30. ann. vt dictum est. Aut est iusta, & tũc,
aut vult uti accessione eius a quo cãm nõ habuit, & non põt, nisi
cum iudicis auctoritate fuerit facta restõ, vt s. §. si liber homo, &
§. si iussu. Aut a quo cãm hēt, tunc possessio medio tp̄e fuit possessa
p alium, & nõ põt, vt s. §. q̄situm. Fallit in hr̄de, vt sup. ea. l. §. sed
& legatario. Aut fuit possessio ɔtinua, & tunc, aut possessio authoris
erat vitiosa, aut non. Primo casu, quo ad præscriptionem 30. anno.
fit accessio, non quo ad aliam. Scđo casu, procedit sine dubio,
vt per totam istam legem. † Sed ea, quæ sup. dixi, quod potest allegari
ad præscriptionã 30. ann. intelligas de iure ciuili, secundũ qđ
ēt malæfidei possessor p̄scribit illo tp̄e. Secus de iure can. secundum
quod nullo modo p̄scribit malæfidei possessor, ut ext. de p̄scrip.
c. fi. & de reg. iu. c. possessor. lib. 6. & ideo non datur accessio
4 ex tali uitiosa possessione. † Item quæro, si possessio est continuata,
ut habeant locum p̄dicta, quid si probatur possessio authoris
octo annorũ, & mea duorum, vel trium annorum, nec dr̄ aliquid,
a an sit continuata, vel non? Rñd. in dubio p̄sumitur continuata, [a]
ut dicetur. J. tit. j. l. Celsus.

ADDITIO.

a Claud. Continuata. Limita illod esse verum in possessione rei immobilis: secus in
possessione rei mobilis, vt per Spe. singulr̄ in tit. de act. & petit. j., versi. qđ si ago.
vbi ita limitat per. l. siue possideris. C. de prob. quod dictum p singulari exclamat
Fran. Are, consi. 120. bene facit. l. 3. §. Nerua. sup. eo. tit.

LEX XIIII.

Si seruus vel filiusfa: Possumus vti accessione fi ctī authoris. h. d. quia pr̄, dñs
pupillus, sunt authores ficti, quia ipsi vere non vendunt. Bar.

LEX XV.

1 *Pro re mobili subtracta vi, vel furto, an aliquod remedium cõpetat, & q.*
a *Possessoriũ pro re mea, quæ ad te peruenit sine vitio, an detur mihi aliqđ.*
3 *Practica probandi dominium rerum mobilium, vel etiam immobilium.*
4 *Probandi, rem in nullius bonis esse, modus.*
Tributaria res eo ipso, q̄ vacauit biennio, censetur habita pro derelicta.
Perusini habent omnia prædia tributaria.

a Rem quæ nobis. Rei subtractæ perdimus possessionem, nisi is, q est in nr̄a p̄tāte,
subripuit. h. d. Hic æquiparat rē eē subtractã furto, & vi subreptã.
1 † Quæro, utrum habeam pro re mobili subtracta vi, aliqd interdictum
possessorium, vel pro re subtracta furto? Et gl. dicit, q̄ non.
Puto gl. bene dicere, q̄ aliquod ĩterdictum p recuperãda re mobili
non habemus, & sic voluit intelligere gl. Alia tñ remedia habemus,
vt habes tex. & glo. in l. & ideo. §. Neratius. s. de cõd. fur.
Alia gl. est quæ vr̄ concedere actionem in factum, vel officium
iudicis. in l. & non tñ. s. de pet. hær. Gl. immiscet ista remedia in
l. manifestissimi. §. sed cum in fin. C. de fur. Quare dic, q̃nque priuatur
possessione rei mobilis ille qui habet ius in re, vt creditor,
& tunc hēt locum condictio incerti, vt l. & ideo. §. Neratius. sup.
de ɔdi. fur. q̃nque nullum ius habet in re, & tũc aut ille priuatus
possidebat, & habet ɔdõnem triticariam, vt sup. de tritica. l. 2. vel
condõnem ex. l. si coloni. C. de agri. & censi. lib. 11. q̃nque ɔdõnē
indebiti, l. indebiti. & l. sed & si nummi. de condi. indebiti. Quandoque
ille, qui cadit a possessione, solum detentationem habet,
vt commodatarius, & depositarius, & isti habent actionem in factum,
vel officium iudicis, l. non tantum. sup. de pet. hær. l. manifestissimi.
§. sed cum in secundam. C. de fur. Pro hoc facit quod
habuistis in l. Aquilius. in fi. sup. de don. & ista sunt quotidiana, qa
perdidisti librum tuum, & ego habeo, & probare dñium est tibi
a difficile, habes qualiter ages ɔ̄ me, & dixi tibi. † Quæro, quia prædicta
sunt vera q̃n possessio rei peruenit ad alium cum vitio, sed
b pone [b] q̄ sine vitio peruenit, vt quia emi, an habeas aliquod remedium
possessorium contra me. Et glo. format hanc quæstionē,
in l. ciuile. C. de fur. Et vr̄ tenere q̄ sic, per l. si coloni. C. de agri.
& censi. lib. 11. Sed illa nihil facit, quia loquitur de possessione vitiosa:
quid ergo si non est vitiosa. Innoc. in c. sæpe. extra, de restit.
spol. & glo. ibi tenet, q̄ condictionem ex canone redintegrãda,
c hēt ad recuperandum. [c] Mihi vr̄ ɔ̄ gl. & Inn. q̄ habes casum le-
d gis in l. siue aũt. §. j. de publi. Sed volendo sustinere gl. & Inn. dico
q̄ loquit q̃n hēt possessionem & titulum ab authore vitioso, &
res erat vitiosa. Et pro hoc facit arg. auth. malæfidei. C. de p̄scri. lõ.
tēp. qa sicut non p̄scribit, sic nec publicianam hēt, & iõ possessor
3 p̄fertur. Do. † istam practicã. possedi istum librum semel: agam ɔ̄
te rei vendicatione, & faciam sic positionem. Dico, q̄ possedi tali
tēpore talem librum, & q̄ tunc cum incępi possidere in nulli[us]
e bonis [e] erat ille liber, & etiam ante appræhensionē meam, & sic
probando probo dñium, per regulam, quæ est, quod in nullius
bonis est, occupanti conceditur de iure gentiũ, vt sup. e. l. in prin.
Et idē potes dicere de reb. immobilib. vt ibi patet. Sed dices tu,
4 † quomodo poterit probari rem in nullius bonis esse. Rñdeo,
quædam sunt in quibus ex rei qualitate probatur, vt quia lapilli
inuenti in litore maris, vel insula in mari nata, bestiæ feræ, & similia,
vt sup. eo. l. j. in prin. sup. tit. j. l. 3. & l. adeo. §. insula. Quædam
sunt in quib. repugnat rei nã: vt ecce, domus fuit saltem ædificãtis

ADDITIONES.

a Pom. Vide Bal. in rub. ext. de rescrip. ubi reprehendit Bar. hic.
Menoch. Quæro Ias. cons. 170. col. 6. circa med. lib. 3.
b Paris. Pone. Vide Soc. cons. 266. uer. 2. eadem est opin. Bar. quam tenet Ale. cons.
218. uol. 2. sed in cons. 91. uer. Præterea. uol. 5. dicit, q̄ magis cõis est opin. contra
Bar. hic, & idem tenet cons. 92. uol. 5. & contra Bar. tenet Dec. cons. 57. & Cor.
consi. 18. uol. 3. tenet opi. Barr. hic.
Menoch. Ias. cons. 21. lib. 3.
c Pom. Recuperandũ. Vide Ale. cons. 118. uol. 2. & q̄ posui ad Barto. in l. si coloni,
C. de agri. & cen. lib. 11. & Are. cons. 15. & Alex. 117. ad fi. uol. 2. ubi tenet cum
Bar. licet in cons. sup. alle. 118. teneat contra Bart. hic, q̄ imo c. reintegranda, non
detur contra titulo possidentem. & 64. uol. 3. ubi etiam ur̄ tenere cum Imo. contra
Bart. dicens, q̄ agenti remedio. c. reintegranda. & simil. non obstat exceptio
dominij, sicut nec agenti interdicto, uide in col. fi. & Soc. consi. 266.
d Mihi ur̄. Adde scđm Ale. q̄ eũ opi. Bar. residere uir̄ Ang. & Im. hic Ang. ĩ l. siue
aũt. §. si duob. sup. de publ. & And. de Barulo, & ibi Io. de Pla. in l. si coloni, C. de
agri. & cen. li. 11. Pa. de Ca. in l. & ideo. § fi. sup. de cõd. fur. Ang. cons. 114. inc. in
Chri noie, in q. p̄dicta, de quo latius p ipsum Ale. cõs adde quod Ang. dr̄ consi.
158. & an c. reintegranda. habeat locum in reb. profanis, uide Ale. consi. 6. lib. 3.
e In nulli[us] bonis. Adde sec. Ale. q̄ huic opinioni ipsemet Bar. inhærere ur̄ in l. rem
alienã. sup. de pig. act. & Bal. in c. cũ cãm. de p̄b. ubi dr̄, q̄ illa, q̄ sunt in nulli[us] bonis,
occupanti cõceduntur, sed paria sunt non esse, & esse & nõ apparere, arg. l. in
lege. & l. Rutilia Polla. de contrah. emp. Sed ɔ̄trium tenent Ro. Im. Raph. Cu. &
Ale. nisi seruata forma p exploratores. de qua p Bar. in l. ĩ illa. de uer. obl. opi. tñ
Bar. secutus est Pau. de Ca. cons. 95. Et de alijs modis p̄bãdi dñiũ, uide p glo. &
Doc. in l. cũ res. C. dr̄ p̄b. p Bar. & Ang. in l. cũ sup. C. de rei uẽd. p Ang. ĩ l. q̄dã in
suo. de cond. inst. ubi rãgit, an p famã p̄bet dõium. Inno. in c. ueniens. & in c. qđ
per nouale. de uer. sig. & Arch. 16. q. 3. c. inter. Bal. in auth. quas actiones. C. dr̄ sacros.
eccl. & in l. conuenticula. C. de epis. & cler. per eundem cons. 73. & 316. &
442. 3. lib. Et q̄ probato qđ cum incępi possidere, res in nullius bonis erat, probo
dominium. Bal. cons. 3. 2. uol. dicit, q̄ Bart. idem uult. in l. nam & si fur. sup. si
cer. pet. sed q̄ res est dubia in re immobili, nec aliter decidit.
Menoch. Aret. consi. 15. nu. 3.
Menoch. Boer. q. 42. nu. 31. 32.

tis fundi, qui sunt in territoriis ciuitatis qui fuerunt antiquus culti: aīalia mãsueta, q̄ saltẽ nata sunt ex aīalib. aliquorũ. Item spẽs, q̄ sa-
ĉto hois ꝓducunt in esse, saltẽ sunt specificantis. l. adeo. §. cũ qs. s̄.
ti. j. In his vr̄, ꝙ eo ipso ꝙ meũ nõ est debeo credere esse alienũ &
sic nõ potent ꝓbari in nullius bonis esse, vt C. vñ vi. l. si. Sol. Si res
est tributaria, tunc de facili ꝓbar̄ eo ipso, ꝙ res vacauit biennio, vel
vacauit post apphẽsionẽ, p̄sumit̄ habita ꝓ derelicta a primo dño,
vt C. de oī agro dese r. l. q agros. l. r r. qd̄ no. bñ, ru q̄ es de Perusio,
vbi oīa p̄dia sunt facta tributaria cõis. Idẽ vr̄ in p̄diis ꝓuincialib. l.
oẽs. C. sine cẽ. & reli. Si vero p̄dia nõ sint tributaria, ut est ꝯ̄ p Ita
liã: vel sunt aliæ res mobiles, de qb. s̄. dixi, satis puto sufficere, ꝙ of-
ficio iudicis fiãt bãnimenta, qd̄ quicunq; vult dicere talẽ rẽ fuisse
suã, antequã ab alio possideret, ꝯpareat, & tũc nullo cõparente in
certis terminis assignatis, satis puto constare rem in nullius bonis
fuisse. ar. l. locorũ. C. de oī agro deser. C. de remis. pig. l. si eo tpe. Si
vero posset ꝓbari, qñ aliquis dñs habuisset pro derelicto, esset ex-
peditum, vt j. pro dereli l. j. 2. & si. & ibi de hoc dicitur.

ADDITIO.

Menoch. Adde Ripam in tract. pestis, in 2. parte prin. nu. 2 5 1.

LEX XVI.

Quod vxor viro.

Op. j. pro don. l. j. §. si inter virũ. Sol. Ibi rẽ alienam possidet. Op. de l. tractus, sup. de vsur. Sol. vt in gl.

LEX XVII.

Siquis vi.

Hic recte potes ponere casum per l. qd̄ si in diẽ. §. Iulianus. s̄. de pet. hær. Opp. de l. nãliter, j. titu. j. Sol. vt gl. j. quæ incipit, quo ad rem, & damna.

Dominium non potest perdi animo, possessione retenta, secus in possessione.
1 *Dominium non potest perdi animo, quod non vult esse do*
2 *Possessio perditur quando possessor instituit in animo, quod non vult esse dominus.*
3 *Possessionem quam retineo animo, & corpore alieno, an solo animo perdere possim, remissiue.*
4 *Dominium quid est.*
5 *Dominium est duplex. s. directum & vtile*
6 *Dominia vtilia sunt plura.*
7 *Dominia vtilia, an perdantur eodem modo quo & directum.*
8 *Renunciare quasi possessioni, quã q̄s hẽt a superiore, pōt quis sine superiore.*

§. Differentia.

Hic ẽ casus q̄ tota die allegat̄, & bene & singularis est. h. d. † Nõ pōt q̄s aīo p
1 dere dñiũ possessione retẽta, secus in possessione. h. d. Tex ibi, nõ
vult, sed possessionẽ retinere, & hoc constat. ibi desinit possidere,
& tñ dñiũ non pdit, vt j. de sol. l. q sic. Opp. j. pro derelicto. l. j. & 2.
Sol. vna est, ꝙ ibi recessit de possessione, hic nõ. hæc vera. Vlteri⁹ q̄
2 rit, † pone dico, & ꝯstituo in aīo, ꝙ nolo esse dñs, an pdã possessio-
nem. Et gl. tenet hic, ꝙ nõ, qa nõ tenet principale, nec accessoriũ.
a Et ꝯ̄riũ tenet Cy. & Ray. ꝑ l. illud. s̄. de acq. hær. Nõ obstat illa lex,
qa hic ꝯstabat ipsum velle tenere possessionem. Non obst. alia ꝯ̄-
3 ria, qa immo nullo mõ poterat valere principale, hic sic. † Quæro,
vtrũ ꝙ hic dr̄, sit verũ ī oī possessione, vt in illa q̄ retineo aīo meo,
& corpore alieno, & vr̄ ꝙ illã nõ possum pdere solo aīo, l. ꝑegre.
4 §. qb. j. e. qd̄ dic, ut dicã. j. l. pxi. in ptinc. † Quæro qd sit dñium, &
pōt appellari largissime pro oī iure īcorporali, vt hẽo dñium obli̇o
b nis, vt puta vsusfructus. Et vide gl. b in §. nihil cõe. s̄. eod. & de hoc
vr̄ tex. in l. 4 s̄ de vsufr. ī si. magnæ gl. & isto mõ nõ assumo hic, sed
put dñiũ cadit in reb. īcorporalib. & hoc mõ loqtur tit. de acq. re.
do. & Inst. Primo ponit de rerum diuisione, postea ponit de ser. &
vsufru. & de vsu & habitatione, vt ostẽdat, ꝙ aliud sit dñiũ in reb.
corporalib. q̄ in īcorporalib. Quid ergo est dñiũ? R̄ñde, est ius d̄ re
corporali pfecte disponendi, nisi l. ꝓhibeat. Ius hoc dico ad dñiã ip
si⁹ rei corporalis, q̄ est facti. & iõ dr̄ de acq. re. do. in rub. ꝙ aliud sit
dñiũ, q̄ res, & hoc ꝓbar̄ p l. & an ea. §. actiones. j. de excep. rei iud.
Et de re corporali, dixi ad dñiam incorporaliũ, in qb. si cadit dñiũ
ꝓprie, vt d. l. 4. & ꝙ ibi no. s̄. de vsufr. Quare dico, perfecte disponẽ
di ꝑ l. in re mãdata. C. mãd. & quo ad dñiã possessionis, q̄ est ius in
sistẽdi rei, vt dixi. s̄ e. l. j. Quare dico, nisi lege ꝓhibeatur ꝑꝑ rẽ pu-
3 pilli, & ꝑꝑ ea q̄ ponunt̄ in l. 2. sup. de his q̄ sunt sui, vl̄ alie iur. c Quę
ro, quotuplex d est dñium? † Quidã Doctor de Aurelianis, ut teti-
d lit iste Doctor Theutonicus, q̄ pridie hic repetit, dicit, ꝙ vnũ solũ
5 est dñiũ. Sed duo sunt, e & ꝓbo p l. possessores. in fi. C. de fun. pat. li.
c 1 r. vbi d̄t, ꝙ emphyteuta est dñs, & tñ alius remanet dñs. l. conce-
dẽs. l. j. & 2. C. de iu. emphy. & si sunt duo dñi, diuersa dñia sunt, qa
non potest idem dñium esse apud duos, ut l. si vt certo. §. si duob.
vehiculum. s̄. commo. Et de hoc est tex. de inuesti. fac. de re alie.
c. j. Itẽ probo p l. j. in fi. s̄. de aqua plu. arc. vbi p vsucapionem acq-
ritur vtilis seruitus, eadẽ rõe sicut ponimus seruitutẽ directam, &
utilẽ, eadẽ rõue dñium directũ, & utile. Et idẽ videmus in petitio-
ne hr̄ditatis, q̄ est in rẽ, ut l. sed & si lege. §. petitio. sup. de pet. hęre,
Sed video, ꝙ ius hr̄ditarium diuidit̄ in directum, & utile, vt sup. ꝙ
cũ eo. l. si filius. §. j. vbi dr̄ in effectu hr̄s est, quod tñ est quantum
vtile, ut in gl. in auth. nisi. C. de bo. ma. Pro hoc. j. de exce. rei iud. l.
si mr̄. §. eundem. in fi. Facit. l. j. in fi. sup. si aget uectı. uel emph. pe.
l. j. in prin. j. de supficie. s̄. tit. j. l. qua rõne. §. liç. sup. de do. cau. mor,
l. q mortis. & C. de do. q̄ sub mo. l. j. Sed ipsi r̄ñdent, quod utilem,
6 in rẽ habent, non utile dñium. Sed nihil est. Quæro, f utrum utile
dñium sit unicũ, uel plura? R̄ñdeo, plura. Vnum quod opponitur
& ꝯ̄dicit vero dño, & est illud vtile, qd̄ q̄rit̄ ex p̄scriptiõe. dicã. j. tit.
j. l. vsucapio. & no. C. de bo. mat. auth. nisi. Aliud, quod verum dire
ctũ dñium recognoscit, & est illud qd̄ ꝯpetit emphyteutę, & sup
ficiario, & similib. A̅ĩs si aliud poneres sequeret̄. ꝙ ille, qui est dñs
p p̄scriptionẽ, ꝯstituẽdo emphyteutã, vel feudatariũ, nullũ ius sibi
retineret: ꝙ esset absurdũ. Præterea, hoc esse verũ apparet ex diuer
7 sitate possessionis, quã posui, sup. eo. l. j in 2. q. prin. † Quæro, vtrum
ista dñia vtilia pdant eodẽ mõ, quo directum? R̄ñdeo, in eo dño
vtili, ꝙ q̄rit̄ p p̄scriptionẽ, idem, ꝙ in hoc directo eadẽ rõne, alia dif
ficilius pdunt, qa illa sapiunt nãm cuiusdam obliõnis p̄sonalis, vt di
8 xi. su. de aqua pl. arcen. l. is cũ quo. † Quæro, aliqs non pōt renuncia
re nisi in manib. superioris, vt ab eo abdicet̄ iurisdõ, vt l. pen. sup. de
off. p̄sid. an possit illi quasi possessioni, quam habet, renunciare et
f sine superiore. f Puto, quod sic, per hãc legem, quod vr̄ tenere Inn.
ext. de renun. c. quod in dubijs. Bar.

ADDITIONES.

a Pom. Et do. Ray. Vide Ale. consi. 1 10. vol. j. vbi inducit ad pulchrũ casum, in verbo, præterea.
b Barb. Et vide gl. Iac. de Ra. tenet opi. gl. pro qua facit iste tex. sed do. Io. cõcordat opi. Aut dñs insistit fundo, tunc non pditur dñium, & ita ꝓcedat gl. Aut non insistit fundo, tunc perditur dominium, & ita procedit opi. Dy. & Bar.
Menoch. Alciat. parerg. li. 2. c. 2 4. Paris. consi. 8 2. nu. 4. li. 3.
c Vel alia iu. Adde, huic diffinitioni Bal. cõcord. in l. fœminæ. C. de secun. nupt. Sal. in l. traditionib. C. de pact. & in repeti. l. ex hoc iure. de iust. & iu. Imo. in l. dam. sup. eo. & qũo diffinitur proprietas, vide per eundem Bal. in d. l. fœminæ.
d Barb. Quæro quotuplex. Sed Ang. hic repræhendit Bar. nam dñium utile est qd̄ aduersatur directo, vt illud quod quæritur ex præscriptione; aliud est quod recognoscit directum, vt est illud quod habet emphyteuta.
e Sed duo sunt. Adde, ꝙ Alc. dicit Doc. communiter transire hic nullo addito.
f Sine superiore. Adde, quæ voluit Pau. de Ca. consi. 3 2 3.

LEX XVIII.

1 *Possessio potest quæri sine causa.*
2 *Possessio, quod perdatur sola voluntate*
3 *Possidens naturaliter, & ciuiliter si constituit se nomine tuo possidere, facit te possessorem, idem qui possidet ciuiliter.*
4 *Possidens naturaliter per alium, vel animo, & corpore alieno, si constituit se nomine alienius possidere, an transferat possessionem.*
5 *Concedens vsumfructum fundi alieni si cõstituit se eius nomine possidere, videtur tradidisse, & naturalis illi acquiritur.*
6 *Concedens alieni seruitutem itineris, vel actus, si constituit se nomine illius possidere, ex hoc non videtur ius constitutum.*
7 *Iurisdõnem habens, quam alteri concessit, & constituit se eius nomine possidere, videtur in illum quasi possessionem transferre.*
8 *Iurisdõnem rustici si concedunt alicui, quam alius in eos exercebat, & constituant se eius noīe possidere, nõ trãsfertur quasi possessio iurisdictionis.*
9 *Colonus, vel alius, qui detinet, si cõstituit se alieno noīe possidere, an ex hoc quæratur alteri aliena possessio.*
10 *Possidens tantũ ciuiliter, si constituit se nomine alterius possidere, an transferat possessionem. remissiue.*
11 *Precario nomine possidere, vel simpliciter constituit se possidere, quæ differentia sit ita dicere.*

a Quod meo.

a Eius ꝙ possidemus, possumus alium facere possessorem, ꝯstituendo nos eius nomine possidere h. d. Quia subtilis est tex. vt intelligas, pone casum.
Primo ponit dictum clarum, sed posset opponi, qa nemo potest si
bi cãm possestionis mutare. Ad hoc r̄ñdet, vt ibi, nec. n. &c. Item
posset opponi, ꝙ possessio ñ pōt quęri sine actu corporeo. Ad hoc
r̄ñdet ibi, & alium possessorem ministerio meo, &c. q. d. per me,
& meo facto q̄ritur possessio. Item posset opponi ad primã missio-
nem, dr̄ hic in tex. ꝙ desino possidere. Cõtra, ille qui alieno nomi-
ne possidet, remanet possessor, licet alieno nomine, qa primo pos-
sidebat suo, nunc alieno, & sic causa, & qualitas sola mutatur. Ad
hoc r̄ñdet hic tex. ibi, nec idẽ est possidere, & c. q. d. Nego cũ pos-
sessorem. Sed ꝯ̄ hoc ĩstatur, immo possidet, sicut ille q alieno no-
mine stipulatur, ipse stipulatur, & sibi q̄ritur actio, licet alieno no-
mine, q̄ cedere tenetur. Ad hoc r̄ñdet, ꝙ procurator alienæ posses
sionis p̄stat ministerium, hoc est immediate dño acquirit: non qd̄
procurator possideat, & eius possessio q̄ratur dño. h. d. Vide ergo
subtilitet tex. Opp. j. ti. j. l. nũq̄. Sol. intellige qñ hic se cõstituit alie
no noīe possidere ex cã iusta, vt dicit gl. Idẽ Ia. de Are. † ꝙ possessio
sine cã non q̄ri t̄ sicut dñiũ. l. nũq̄ nuda. s̄. ti. j. & pro hoc tex. & glo.
hic. Sed ipse male dicit, & Dy. ꝯ̄, & melius, vt p l. j. §. si vir. sup. e. &
l. qui bona, in fi. & l. si aliq̄ rẽ, & quasi p totũ tit. istũ. Istud ergo qd̄
gl. dicit, nõ est verũ, qa sine cã pōt acquiri. Ad d. §. si vir. r̄ñdet Iac.
de Are. ꝙ ibi p̄cessit cã habilis de iure gẽtiũ, licet iure ciuili sit rep
bara. Quod non placet, qa talis donatio est adeo reprobata, ꝙ nec
nãlem obliõnẽ, q̄ de iure gẽtiũ est, ꝓducit, in l. si sponsus. §. si vxor.
vbi tex. sup. d̄ do. iter vir. & vxo. & dixi, sup. de do. l. 2. §. si vero. vet.
dic ergo. Alij volentes sustinere Ia. de Are. r̄ñdent ad §. si vir, & ad
alios oppositiones, quod hic loqtur in ficta possessione, vbi requi
ritur cã: secus in vera, vt ibi. Sed non est verũ, p l. si aliquã rẽ. j. e. &
ibi

ADDITIO.

a Quod meo. Alc. & Pau. de Ca. nihil addũt huic lect. Bar. An aũt tutor vendẽdo, & constituendo se precario noie emptoris possidere, trasferat possessionem, uide Bal. consi. 3 3 1, vbi dicit hic esse casum a contrario sensu, quod no.

f ibi dicā & p Cy. in l. ad pbationē. C. loc. Vel sustinēdo Iac. de Are.
a dic, q̄ q̄nq; ille, q cōstituit se alieno noīe possidere, est dn̄s: tn̄ nō fa
cit aliū possessorē, nisi pcedat cū habilis, & ita loqr̄ hic gl. Probat p
b tex. b. in l. ei a quo. j. ti. j. Dicā j. eo. l. si rē aliq̄. Op. j. eo. l. quemad-
modū. Sol. hic sciēte, & volēte. Op. C. d iu. & fac. ign. l. cū falsa. Gl.
dicit, aliud in dn̄o, vt ibi: aliud in possessione, vt hic. Sed dic, q in l.
cū falsa. fuerunt verba enunciatiua, q̄ nec dn̄iū, nec possessionē in
ducūt, licet pbarēt. l. Publia. i fi. s. depos. hic fuerūt verba dispositi-
ua, licet gl. ibi aīr intelligat, & male. Op. j. eo. l. peregre. §. quib. ex-
2 plicitis. †vbi solo aīo possideo, & nō pdo possessionē, nisi alius in-
grediat. Huius ōnij timore dicit Iac. de Are. q noīe meo possideo
si p meipsum: secus si per aliū. l. peregre. §. qb. j. e. Dicit ne ipse ve-
rū? & si esset verū, ista lex hr̄et modicū de effectu, qa cōiter qlibet
c possidet per alium. s. p colonum. Tu hēs vnā gl. valde sing. in ver.
retineo in l. 1. §. nō alij aūt. inf. de vi, & vi ar. q̄ vr̄ dicere, q aliud qn̄
dn̄s eijcitur de possessione, & retinet p colonū, qa non pdit, secus
si spōtanea voluntate tradat, nihil tn̄ alleg. Et p hoc apparet mīsio
d ad d. §. qbus. qa quis solo aīo nō pdit[d] possessionē, nisi alius ingre-
diat. Verū est, nō pdit voluntate coacta, secus si spontanea volun-
tate alij tradat, qd̄ faceret cōstituendo se alterius noīe possidere, vt
3 hic. Visis ōrijs, †examinemus inām huius principij. Pone, q possi
deo nāliter, & ciuiliter p meipsum, tunc cōstituendo me tuo noīe
possidere, te facio possessorē sine dubio, vt hic Scd̄o pono, q fun-
e dūe aliquē tn̄ possideo ciuilr̄, & tūc cōstituēdo me tuo noīe possi-
dere trāsfero i te ciuilē: vel si cōduco, qd̄ idē est. l. quędā mulier. de
rei vēd. ibi expresse loqr̄ in ea, q̄ tm̄ ciuilr̄ possidebat. apparet, qa
nō erat in fundo. Sed ō hoc vr̄, q hic requirit actus, vt hic i gl. sup
verbo, ministerio. In casu pdicto nō reqrit actus, sed solus aīus Di-
f cas, q ille actus, q interuenit ab initio in acq. poss. mihi actus ille
est sufficiens, ibi, vt vides, in neg. gest. qui gerit in aīo pro me ap-
præhendere pos. ego nō possideo, nisi ratū habeā, & ratū hūdo ac
g quiro possessionē ex illo actu anteriori. Probat hoc in l. cōis ser-
4 uus. §. 1. j. e. Quædā est possessio, †quā possideo per alium nāliter,
vel aīo meo, & corpore alieno. & in hoc est dubiū sm̄ Glossato-
rū nr̄orum opin. quia qn̄ q̄ritur ex voluntate, & volo in aliū trans-
ferre, & colonus noluit, vel ignorat, transfero possessionē. l. 1. §. non
alij aūt. j. de vi, & vi ar. Sed dices, ibi tradidit, hic nō, sed imo tradi
dit ficte, l. quisquis. C. de don. & qd̄ no. sup. de pac. l. ab emptione.
h Sed dices tu, nō curo, quia nihil alleg. illa gl. §. nō alij aūt. Sed do
i tibi i legē pro ea. inf. eo. l. qui vniuersas. § fi. vbi si constituo me tuo
noīe possidere, cōstituo me tuū colonū. & sic colonus meus, qui
est tertius pro te possidet. vnde per eū, & me possidebis, licet igno
ret ille colonus. l. qui vniuersas. §. fi. Non ob. d. l. peregre. §. quibus.
quia ibi, qn̄ dn̄s deijcitur, nō cōcurrit voluntas dn̄i. Alius casus, qn̄
dn̄s sponte renunciat. Sed aliud est in totū extinguit possessione in
aliud est possessionem in aliū transferri. Et hoc probo quasi p sisē
in nouatione, quia cōctus iurisgentiū magis de facili transfertur, q̄
perimatur: ita illam, quā habeo possessionē, magis transfero cōsti-
tuendo, me alterius noīe possidere, q̄ possessionē extinguere, renū
K ciando. Quid k si alicui †cōcedo vsumfr. fundi, & constituo me e-
5 ius noīe possidere, an videar tradidisse, ita q vsusfructus sit cōstitu
tus, & habeat ille ius in re. l. 4. §. dare. s. de vsufr. vr̄ q nō: quia na-
turalis, q̄ dēt esse penes vsufructuarium, nūq̄ fuit apud dn̄m, vt di
xi s. e. l. j. in 5. q. prin. Tn̄ ōnū credo, quia per talē cōstitutionem in-
troducitur illa naturalis, quæ ante nō erat, vt statim dicam in fin
& probatur. C. de dona. l. quisquis. & l. si quis §. sed si quidem. Sed
6 quid si cōcedo tibi †seruitutē itineris, vel actus, quod ius cōstituo
me tuo noīe possidere, an ex hoc videatur constitutum, ita q ha-
beas ius reale, cum ante solum psonale habeas, vt s. quemad. ser.
amit. l. si partē in prin. Rn̄ cum in his seruitutib. vsus & patientia
sit pro possessione. l. pen. s. de ser. non autē possessio ipsius rei ser-
uientis, per talē constitutionem non vr̄ cōstitui ius: quia hic nō est
vsus, nisi probetur hunc cōstituentē postea iuisse per fundum ad
locum dnantem, noīe ipsius, quasi possessio istius iuris per eum
7 dn̄o esset quæsita. Et idem dico, †si ille, qui est in quasi possessione
iurisdictionis in castro, eam cōcedit alteri, & cōstituit se eius noīe
possidere, transfert in alterum possessionē in ministerio suo, qa vsus
8 est pro alio, vt hic. Sed rustici, †q nulla iurisdictione vtebātur, sed
alius exercebat in eos, cōcedunt alteri iurisdictionē in loco, & sub
mittunt se, tunc cōstituendo seipsos illius noīe possidere, non trans
fertur quasi possessio iurisdictionis, cum apud eos nullus esset eius
1 vsus: & per hanc constitutionem vsus non inducitur. Sed iuxta præ
9 dicta † quæro, aliquis nullo modo possidet, sed detinet, vt colo-
nus, cōstituit se alieno nomine possidere, an ex hoc quæratur alte-
ri aliqua possessio? Rn̄. si quidē ille fundus a nemine possidebatur
sed erat vacans, tunc cōstituitur omnis possessio, vt inf. e. l. q vniuer
sas. §. qd̄ per colonum. ut ibi no. Corpus. n. coloni, & animus alte-
rius sunt sufficientia ad inducendum possessionē, sed in præcedēti
bus. qōnib. nō inducebatur vsus, ex quo inducitur quasi possessio.
Si vero res erat ab alio possessa, per hoc nulla possessio quæritur. l.
quāuis. §. 1. j. eo. Idem puto si ab alio possidebatur ciuilr̄ tm̄, tunc
per illam cōstitutionē factam a colono inducitur nālis: si ab alio nā
liter tm̄, per illam inducitur ciuilis, & sic semper inducit illa pos-
10 sessio, quæ reperitur vacare. Quid si ille, †qui tm̄ naturaliter possi
det, constituit se nomine alterius possidere: Dic, vt in l. interdum.
11 in fi. inf. eo. Item, †quæ est differentia, si dico, cōstituo me a te pre
cario possidere, vel non adijciatur precario? Dicam in d. l. interdū.
in prin. Item no. tex. hic, qui dicit, is possidet, & c. & sic non possi-
det, quod est contra Guhel. de Cu. in his, quæ dico j. ti. 1. l. si is, qui
pro emptore. in prin. vlt. quæst.

ADDITIONES.

a Clau. Dic, q q̄nq; istud dictū sequitur Ale. consi. 81. inci. lecto, & discusso. vol. 5. Menoch. Tiraq. de iure consti. tertia par. limit. 14.
b Probatur per tex. Istud sequitur Ale. consi. 89. vol. 3.
c Pom. Tu habes. Vide Pet. de Anch. in c. fi. de preca. & ibi dixi.
d Paris. Non perdit. Vide Aret. consi. 32.
e Claud. Pone, q fundum. Et istud tale constitutum habet causam suspensiuam in futurum, vt dicit Bal. post Dy. in c. si facta, si de feu. fue. controuer.
f Ille actus. Pro ista ratione facit glo. in l. si rem mobilem. j. eo. dum alleg. l. certi cōdictio. §. fi. sup. si cert. pet.
g Ex illo actu. Istud nō videtur omnino simile, quia negotiorū gestor gessit actum noīe illius, cui voluit acquirere. vnde mirū si p ratificationem sequentē pōt actus trahi ad illud tempus, quod non est in casu isto. & omnino vide Aret. in l. interdum. inf. eo. & vide etiam aliam rationem, quam ad hoc ponit Aret. in l. si me in vacuam. per illum tex. in eo. in prin.
Menoch. Adde Ferrat. caute. 48. si quis. a 1.
h Nihil alleg. Collige ex ista doctrina Bar. non est credendum gl. nec Doc. ibi, nisi allegent leges, cui adde Bal. in l. res publica. C. ex quib. cau. maio.
i Barb. Sed do. tibi. Et vide D. An. in c. cum venisset. de rest. spoliat.
k Menoch. Quid. Paris. consi. 37. nu. 2. 3. lib. 3.
l Io. Fr. Ru. Sed iuxta. Vide Ale. qui videt̄ sentire cōtra Bar. dicit tn̄, q nullus ei cō tradicit, & subdit, q dum alleg. l. qui vniuersas. §. 1. voluit alleg. l. quamuis. §. 1. Menoch. Ruy. consi. 54. nu. 1. lib. 4.

1 *Dominium non perditur, nisi alteri acquiratur.*
2 *Possessio, an & quando perdatur, licet alteri non quæratur.*

§. Si furioso. Tradens amittit possessionem, licet illi cui
traditur non quærat. h. d. Ille ergo amittit
possessionem, licet alij non q̄ratur. Faci l. 1. §. per procuratorē, &
§. si vir. s. e. Op. de eo, qd̄ hēmus in l. nec vtile. s. ex qbus. cau. maio.
& in l. vir vxori. §. sed si promissor. s. de don. inter vir. & vx. l. cum
quis. § si debitorem. j. de sol. Sol. ibi in dn̄o, hic i possessione. &
istud est clarum. Op. de l. si me in vacuam. inf. eo. & ibi alias nō p-
ditur possessio, nisi alteri acquiratur. Gl. dicit, sol. vt ibi, & dicit, q
errabatur in corpore rei, hic in persona. Sed quid ad factum. cum
ita ibi hr̄et animum perdendi, sicut hic? Rn̄. in traditione possessio
nis inest tacite illa cōdō, si accipiens nō dissenserit. & ideo si dissen
tit, quia errat in corpore, non perditur possessio. ita loqtur ibi, sed
hic furiosus non dissentit, neq; cōsentit. Illa autem cdō, si ei cui tra
ditur, acquiratur, non inest hic. Op. de l. cum fundum. inf. de vi, &
vi. ar. dicit gl. ibi. persona cui tradebatur erat habilis. Et vide istam
glo. in ver. etiam si non transferas, quæ incip. secus in dn̄o, & c. &
sol. gl. q ibi persona erat habilis ad acquirendum. Certe siue sit ha
bilis, siue nō, si volu amitto. Iac. de Are. soluit, & bene, quod aliud
est possessionem tradere, vt hic: aliud iubere tradi, vt ibi: quia tūc
1 non videor perdere, nisi capias possessionem. Habes †ergo, quod
dn̄ium non perditur, nisi acquiratur. l. nec vtile. s. ex q. cau. maio.
2 †In possessione dic, aut tradimr, & tunc aut ille, qui recipit nō cō
tradicit, vel vult acquirere, & tunc perdo, vt hic. Aut contradicit,
& non vult acquirere, & tunc non perdo. l. si me in vacuam. inf.
eo. Aut non trado, sed iubeo te capere, & non perdo, nisi capias. l.
cum fundum. j. de vi, & vi arm.

§. Si venditorem. Op. possessio non potest hr̄i sine
corpore. l. possiden. in prin. s. eo.
Sol. hic interuenit actus corporeus, & vide istam gloss. in ver. non
minus. quæ inci. interpretatiue. & nota.

§. Si dum in alia. Per ingressum nō quæritur posses
sio rei non vacantis. h. d. Op. de l. 3.
§. 1. Sol. vt in gl. Duas leges sequen. prosequere, vt in gl.

LEX XXI.

1 *Possidens ciuiliter, & naturaliter si a te, recipit precario, transfert ciuilē, & retinet naturalem.*
2 *Differentia quando precario constituo me a te possidere, & quando simpliciter me constituo tuo nomine possidere.*
Item si conduco.
3 *Clausula, constituens se emptoris, vel creditoris nomine precario possidere posita in instrumento, quid operetur, & qualiter intelligatur.*

Interdū. Pōt quis transferre possessionem quā ante actū
tradōnis non habuit, sed in ipso actu tradendi q̄
sunt. h. d. secūdum veram lec. Op. nemo dat quod non habet, vt s.
ti. j. l. traditio. Sol. non transfert posses. sed q̄dā qualitas possidendi.
1 Ita tenet hic prima glo. quod est no. si est verum. Nam ex hoc† se
quitur, q si rem, quam ego possideo ciuilr̄. & nāliter, a te recipio
precario, in te nulla possessio trāsfertur, sed oīs possessio remanet
apud me, sub alia tn̄ qualitate, quia precario, & sic forte non esset
translatum dn̄ium. sed istud nō placet, immo possessor desinit ex
prima causa possidere, & nouā posses. incipit hr̄e. l. fi. post princ. j.
a de preca. Dic ergo, q ciuilē trāsfert in eū a quo rogauit precarioa
ipse vero nāliter tenet, & possidet, vt j. de preca. l. & haber. §. eum.

ADDITIO.

a Pom. Precario. Vide ad declarationem Ale. in consi. 82. vol. 2. vbi dicit. q in constituto precarium regulatur secundum principale, cui accedit.

Non

Nõ ob. ꝙ dicis, Nemo dat, qđ nõ hẽt, qa verũ, est, ꝙ ante illũ actũ
non habuit: sed ĩ illo actu, quo ille p̃cario rogauit a me, q̃rit mihi
oĩs possessio, nãlẽ non transfero in eũ p̃cario. Et h.d. hæc glo. mag.
cir. fi. ibi, tu dic sic, &c. q̃ lec. ꝓbat per casum legis, q cũ ꝓ hærede.
in prin. ꝭ. ꝓ emp. & d. l. fi. de p̃ca. Op. ille, q nõ est hrs. nõ põt vsuca
pere ꝓ hrde, vt ꝭ. ꝓ her. l. 3. Sol. gl. quatuor modis, teoe q̃ vis. Quę-
a ro, quare dicit, anteq̃ dñs fieret? dic vt in gl. Quæro, † q̃ sit dña. ꝯsti
tuo me a te p̃cario possidere, vel tuo noĩe possidere, fm l. qđ meo
s. e. Rñ. qñ dico p̃cario, possideo, nãliter ego ꝯstituẽs, vt dixi: sed qñ
ꝯduco, nullo mõ possideo. Idẽ si simpl'r ꝯstituo me tuo noĩe pos-
sidere, vt s. e. l. q bona. ĩ prin. & l. qđ meo. ĩ prin. & ꝭ. e. l. q pignoris.
& l. re pignoris. Quæro, qd si in eodẽ instrõ eadẽ hora ꝯfecto vtrũ
que petit. i. p̃carij rogatio, vel ꝯductio, vł simplex ꝯstõ? Rñ. nullam
possessionẽ retinet, q p̃cario rogat. ꝭ. ti. j. l. non solum. §. fi. facit, qđ
dixi. s. e. l. si qs ante. Quid si ille, q p̃cario rogabat, possidebat ciuilr
1 tm, vel nãliter tm? Dicam ꝭ. eo. l. fi. Quid † si in instrõ ꝯtineatur sic,
Cõstituens se dicti emptoris. vel creditoris noĩe p̃cario possidere
qd importent ista verba? Rñ. ista verba p̃nt hrẽ duplicẽ intellectũ
Primo, ꝙ ego ꝯstituo me emptoris noĩe possidere p̃cario, quasi
ipse emptor p̃cario habeat a me, & illã p̃cario reneat ꝑ me. ar. ad
hoc ꝭ. de p̃ca. l. certe. §. j. & fm hoc vẽditor hrẽt ciuilẽ, emptor nã
lẽ. Secundo p̃nt intelligi dicta verba, cõstituit se dicti emptoris no
se precario possidere: quasi dicat, ꝯstituit se possidere noĩe p̃cario
dicti emptoris, hoc est, ꝓ dicto emptore, vel dicti emptoris noĩe,
hoc est ad vtilitatẽ dicti emptoris. Similis expositio est. C. de his
qb. vt ĩdi. l. Polla. & s. de his qb. vt indi. l. tutorẽ. & fm hoc, emptor
vel creditor possidebit ciuilr, vẽditor nãliter, & p̃cario. Et iste vlti
mus sensus plus placet, & vr̃ esse de mente ꝯhentiũ, & multa ver-
ba ꝯsueuerũt apponi in instrĩs, ex qb. hoc ꝑpẽditur. Sed verba ma-
gis apta sunt, quod dicat, cõstituit se dictus venditor, vel debitor a
dicto emptore, vel creditore, nomine precario possidere.

1 *Emphyteuta non tenetur soluere pensionem, cum propter guerram non po-*
test percipere fructus.

§. Quod ex naufragio.

Qđ ex naufragio capi
tur, nõ p̃t vsucapi, qa
cadit ĩ vitiũ furti. h. d. Op. de l. qua rõne. §. fi. s. ti. j. Sol. vt ibi, qa hic
fuerũt ꝓiecta tali mõ, ꝙ nõ hẽbat aĩum hñdi ꝓ derelicto. Iste §. ta
1 eit ĩ arg. † ad qđ. aliqua possessio est, q̃ ꝑꝑ guerrã nõ põt laborari,
nec fructus ꝑcipi, an emphyteuta teneat soluere pensionẽ, Iac. de
a Are. dicit, ꝙ non. a l. 1. in fi. C. de iu. emph. quia qñ est perempta res
nõ dẽt solui: sed qñ ex re fructus nõ p̃t percipi, nec in ad rem, vr̃ es-
b se perdita. b l. j. in fi. C. de iu. emph. & ibi ꝑ Cy. facit l. cũ vnus. in fi. ꝭ.
de bon. auth. iud. poss. facit l. forma censualis. §. j. ꝭ. de censi.

ADDITIONES.

a Dicit, ꝙ non. Idem tenet Alc. consi. 13. vol. 1.
Menoch. Afflic. decis. 40. nu. 5.
b Esse perdita. Adde fm Alc. ꝙ cum opi. Bar. cõcordãt Ang. & Sali. in l. 3. C. de iu.
emph. Io. And. in addi. Spec. in ti. de emph. §. nunc aliqua. vet. 134. Pet. de Anch.
Car. Flo. Inn. in c. potuit. de loc. & Alc. dixit se pluries ꝓ hac parte cõsuluisse, de
quo eius consi. 112. 1. li. Vide Raph. Cu. hic, q dicit, ꝙ Alb. de Ros. in d. l. j. tenet
contrariũ, & idẽ tenet Gui. de Suz. s. ꝙ debeat integra pensio, ꝓ tex. ĩ d. l. j. q con
siderat solũ, an res pierit in totũ, vel ꝓ parte. Et ꝓ hac parte dicit se consuluisse,
referẽs, ꝙ collegiũ Mediolani distiguebat, an pẽsio esset parua, vel magna. Tu dic
q opi. Raph. habuit Pe. de Anc. consi. 210. i fi. Quid aũt in conductore, an et deat
fieri remissio ꝑꝑ guerrã, & an teneat ꝑsistere in cõductione, vide Ro. consi. 432.
Menoch. Quod Chas. consi. 39 nu 78.

1 *Emphyteutæ quæruntur alia possessio, cum emphyteusis conceditur sibi ab*
eo qui ciuiliter tantum possidet.

§. Qui alienã.

Duob. mod. legit, vt ĩ gl. Sed qd si roga
uit a dño, & ꝯduxit a nõ dño. Dixit gl. ꝙ
dñm possessiõe priuat. Sed ꝯ hoc op. ꝭ. e. l. quis. §. j vbi q alieno no
ĩe tenet, nõ trãsfert possessionẽ ĩ locatorẽ. Sol. In ꝯrio loqr̃ ĩ eo, q
nullo mõ possidet, & tũc nõ trãsfert ĩ locatorẽ: sec' ĩ eo, q alieno
noĩe tenet, & nãlr possidet, vt q hẽt p̃cario, trãsfert in locatorẽ, vt
hac gl. q̃ tenet Dy. qđ tene meũ. Sed q̃ro. aliqs nãlr possidet, sed ꝯ
stituit alterius noĩe possidere trãsfert illã nãlẽ. ar. huius §. idẽ dico
1 de eo, q possidebat ciuilr tm. Sed q̃ro, † aliqs possidet ciuilr tm ꝯ-
a cessit in emphyteusim, & ꝯstituit se emphyteutæ noĩe a possidere
an ex hoc emphyteutæ q̃rat aliqua possessio. Dico, ꝙ sic, vt dixi in
fi. s. e. l. qđ meo. cir. ptin. posito, ꝙ nulla nãlis q̃rat emphyteutę, in
puto, ꝙ ius dñij ẽ sibi q̃sitũ. Nã ego video, ꝙ ꝑ solũ corporalẽ ĩgres
sũ q̃rit, licet nulla q̃rat possessio. l. si fundũ. s. de fun. dot. multo ma
gis ꝑ istã ciuilẽ, q̃ erat apud istũ tradẽtẽ, q̃ voluit in eũ trãsferre, do
nec acq̃reret sibi nãlẽ, q̃ sibi cõpetitura est ꝓ iure emphyteutico.

ADDITIO.

a Nomine. Vide pro limitatione Præpos. in ti. qui succes. tene. in princ.
Menoch. Ias. consi. 14. col. 4. in fi. lib. 1.

LEX XXII.

1 *Prælatus nouus possidet sine noua apprehensione.*

Cũ hæredes.

Op. s. ex qb. cau. ma. l. cũ miles. Sol. hic ĩ
extraneo, ibi ĩ suo, vt apparet hic, qa dr adi-
ta. Sed trossa est, qa cũ corpus, & aĩus reqrat, nõ põt dici ꝯtinuata
nisi apprehẽdat. Ad ꝯtiũ tñ. ꝙ q̃tũ ad vsucapionẽ possessio defun-
a cti dr̃ esse ꝯtinuata. a Sed † an nouus p̃latus possideat sine noua ap-
1 prehẽsione? Dic, ꝙ sic, qa eccl'a nõ desijt possidere, vt dixi s. e. l. 1. in
fi. & l. seq. & facit quod no. per Inn. ext. de testam. c. cũ in officijs. b

ADDITIONES.

a Continuata. Adde qđ ex tex. hẽs notare, ꝙ statuta q̃ dñt, ꝙ post mortẽ defuncti
fingatur possessio continuata in hrdem, dñr correctoria iuris cõis, iõ stricte intel
ligenda, l. præcipimus. ad fi. C. de appel. dicit Raph. Cu. in l. Pomponius. §. q̃situm.
s. n. e. ꝙ dicta statuta disponentia, ꝙ possessio videat de defuncto in hrdem conti
nuari, debent intelligi, nisi incontinenti mortuo defuncto, possessio fuit per alię
apprehensa, qđ dictum dicit Alc. fore notabile, si verum est. nec plus dicit. Tu vi
de Bal. consi. 258. lib. 1. vbi voluit, ꝙ stante statuto, ꝙ possessio bonorũ hæredita-
riorum transeat ipso iure in hrdem sine alia apprehensione. si pr̃ hñs duos filios
vnum instituat in legitima, alterum hrdem vniuersalem, ꝙ si hic hẽs vñs petierit
se mitti in possessionem a iudice, ad cautelam abundantem, & adeptus fuerit pos
sessionem, ꝙ alter frater institutus in ltima dẽt citari, qa in ipsum continuata est
possessio. Alle. no. hic, dicens, ꝙ si non vis dicere possessionem, dicas effectus pos-
sessionis, vt no. in l. cum miles. ti. ex quib. cau. ma. & C. de vsuc. pro hær. l. nihil.
Et an stante statuto, ꝙ possessio defuncti transeat in hrdem, & alio statuto, ꝙ ces
sionarius in omnibus & ꝑ oia sit in locum cedentis, si cessionarius hñs cam ab
hrde creditoris, ꝙ habeat bona debitoris obligata, cum precario ingrediatur pro
pria authoritate bona per debitorem alienata incurrat aliquam pœnam, vide Bal.
consi. 145. lib. In quantum etiam Alc. post Pau. de Cast. tangit, an Princeps pos
sit tollere dominium iure ciuili acquisitum sine causa, cum clausula, non obstan
te. vide ad hoc eundem Paul. consi. 127. & quæ posui post Alex. in l. Gallus. §. &
quid si tantum. de lib. & posthu.
b Claud. Cum in officijs. Adde eundem Inn. in c. in præsentia. de prob. ubi ponit,
ꝙ per ingressum monasterij dominium, & possessio bonorum ingredientis tran
sit recta via in monasterium, quod ibi dicit valde notandum.
Menoch. Paris. consi. 24. nu. 7. 8. lib. 1. Tiraq. tract. le mort asaisit le vif, in secun-
declaratione præfationis. Alcia. consi. 116. nu. 7.

1 *Quæ est ratio, quod in his, quæ sunt facti, fingi non potest,*

§. In his.

Fictio postliminij circa recuperandam possessio-
nẽ nõ fingit. h. d. Op. ꝭ. ti. j. l. si is q ꝓ emptore. Sol.
ibi in possessionem, q̃ retinetur ꝑ aliũ aĩo, & corpore, vt ꝑ filium,
1 vel seruum in re peculiari, hic in ea, q̃ aĩo suo retinet. † Sed q̃ est rõ
& cõe dictum est, in his, q̃ facti sunt, fingi nõ põt, vt vr̃ dici in l. sciẽ
dum. s. ex qb. cau. ma. Sed tu dic, ꝙ fictio post liminij fuit introdu-
cta ex æquitate, vt l. postliminiom est ius. cir. prin. ꝭ. de cap. & post
li. re. sed si reuertẽs recuperet possessionem, tunc locupletaretur
cum aliena iactura, qđ ius interdicit, & qa cessat æquitas. Est alia
rõ, qa hic fictio reqrit duo extrema habilia l. necessario. §. ꝙ si pẽ-
dẽtes. s. de pic. & cõ. rei vẽd. l. huic scripturæ. s. ad l. Aq. & l. bono-
rum. ꝭ. rẽ ra. ha. Mõ si reuertor, statim sum liber, ergo retro pos-
sum fingi esse liber. Et idẽ in oĩ iure, ꝙ mihi reuerso acq̃ r̃ absq;
aĩo, & corpore retro fingitur fuisse meum. Et iõ in possessio. q̃ hr
ꝑ filium, vel seruum, ꝓcedit fictio, qa statim mihi reuerso q̃ritur
absq; aliquo meo facto, & sic istud extremum est habile. Secus
in possessione, quam ꝑ me retineo, qa nõ q̃rit absq; nouo facto, &
sic statim cum redeo nõ possideo, & sic extremũ nõ est habile, io
nõ fingitur retro me possedisse, & illud est, qđ vult dicere. l. scien-
dũ. s. ex qb cau. ma. Plene tibi dicã ĩ l. si is, q ꝓ emptore. ꝭ. de vsuc.

1 *Liber homo non potest a sciente possideri.*
2 *Ecclesia non possidet conuersum, est tamẽ in quasi posses. illius cõuersionis*
Conuersus est liber homo.
3 *Monachus, & cõuersus qcqd acq̃rit, acquirit ecclesiæ sine noua appb̃ẽsione.*
4 *Cõuersus q̃rit ecclesiæ ẽt ignoranti, & iõ non requiritur eius ratihabitio.*

§. Itẽ quæro.

Liber hõ ñ p̃t possideri a sciente. h. d. No.
tex. ibi, neq;. n. Nũ concordat cũ hac l. s. de
1 manu. test. i. seruũ testõ. Op. s. ti. j. l. liber hõ. & l. acq̃rit. § pe. So. † Li
ber hõ nõ põt possideri a sciẽte eum liberũ, sed ab ignorãte sic. Et
2 dic plene, vt s. e. l. j. §. sed & ꝑ eũ. Quæro, † vtrũ eccl'a possideat con
uersum? Gl. dicit, ꝙ nõ, qa scit eũ liberũ. ꝙ Dyn. reprobare nititur.
Tu dic illud, ꝙ dr, an eccl'a possideat, si intelligas, qđ possideat pa-
rietes, l. sicut municipij. in fi. s. ꝙ cuiusq. vniuer. nõ ꝯtra gl. mag. in fi. sed
eccl'a. i. collegiũ, vel fideliũ vniuersitas, vt dixi s. eod. l. j. in fi. Sed an
est verũ, ꝙ ꝯuersus sit liber hõ? Rñ. sic, qa succedit ex testõ, & ab ĩ-
testato, vt l. Deo nobis. C. de epis. & cler. ergo, nõ ẽ seruus. C. cõ. de
suc. l. seruus. si nõ seruus. ergo eccl'a eum nõ possidet. Sed licet nõ
possideat eũ, tñ est in quasi possessione illius iuris conuersionis, &
monachationis, sicut in p̃re dicimus, q est in quasi possessione pa-
3 triæ p̃tãtis, vt habuisti s. s. e. l. j. §. sed & ꝑ eũ. & ideo † qa eccl'a est in
quasi possessione illi' iuris, qcquid monachus, & ꝯuersus acq̃rit, ec
clę acquirit sine noua apprehẽsione. Pro hoc facit optime. ꝭ. de p̃
4 ca. l. si adoptauero. Itẽ q̃ro, † qñ ꝯuersus q̃rit ecclę, an est necessaria
ratihabitio ecclesiæ? Rñ. nõ, imo acquirit ecclesiæ ignorãti, sicut ac
quirit patri, vel domino ignoranti, filius, vel seruus.

LEX XXIIII.

1 *Naturalis possessio, an sit de iure ciuili, vel naturali, remissiue.*
2 *Fili', q acq̃rit vsuras ex pecunia ꝓfectitia patris, illas nõ cõferat cũ fratrib.*

Quod seruus.

Possessio q̃sita ꝑ seruũ q̃rit dño, si ẽ iu
sta, aĩs secus. h. d. Ista lex est notab. Et
no. tex. ibi, qd vero ex maleficijs. hic innit, ꝙ seruus nõ acq̃rit dño,
nisi ex cã peculiari. ꝯ s. e. l. j. §. itẽ acq̃rimus. Sol. dic peculiariter. i.
qcqd iuste acq̃rit. Itẽ op. innuit hic, ꝙ seruus possidet. ꝯ de l. ipso
iita. §. hæc quoq;. ꝭ. de ver. obl. Dic, ꝙ possidet. i. detinet. Item q̃ro,
1 † vtrum nãlis possess. sit de iure nãli, vel ciuili. Glo. dicit, ꝙ de ciuili.
Contrarium vr̃ no. s. eo. l. 1. in prin. Sed dic, vt in glo. in verbo, non
possidet: quæ incip. ꝯ. s. & c. ibi, siue aũt. immo. ꝭ. titu. j. l. sequitur. §. si
tu vi me. nam ille. §. si dñs. de l. non solum. ꝭ. titu. j. non facit, vt ibi
2 not. Vltimo per † hanc l. dico, si filius acquirit vsuras ex pecunia
patris

a patris ꝓfectitia inuito p̄re, an cõicabit cũ f̄rib9? R͞n. nõ a q̄rit p̄ri,
q͞d filius ex maleficiis q̄rit, nec cõicabit eum fratrib. Dixi alio an
no hic, & dixi C. de bo. quæ lib. l. cũ oportet. in prin. vbi gl. tangit.

ADDITIO.

a R͞n. non. Adde sec. Ale. hic, q̄ idem sequunt̄ Doc. & Bar. in l. cũ oportet. C. d' bo. q. lib. Sed Bal. in l. 2. sup. de his, q. sunt sui, vel alie. iur. vi in dñio cõtrariũ tenuisse. s. q̄ ista pecunia ex vsura ꝓ peculiũ ꝓfectitiũ patris dicatur acquisita patri, quia constat, q̄ dñium recessit a sponte soluente vsuras, & filio quæri non põt, ergo necesse est, q̄ patri sit acquisitum, quia dñia nõ possunt uolare per aerem. l. si sponsus. de do. inter vir. & uxo. & per hoc dicit Ale. saluari gl. 1 d. l. cum oportet. quæ tenet, q̄ solutum filio nomine usurarum, pro peculio profectitio acquiritur patri. Tu uide, quæ posui in d. l. cum oportet.

LEX XXV.

1 *Obliuio, an sola sufficiat ad perdendam possessionem.*

Si id quod. Op. de l. peregre, ĩ prin. ĩ. c. So. hic ignoram9
in quo loco sit, & ĩ quo fundo, vel ĩ quo hor
to: sec9 si scim9 in quo loco sit, licet locũ loci ignoremus. Itẽ opp.
de l. Põponius. in prin. s̄. eo. l. j. §. p seruũ, qui in fuga. So. q͞d hic d̄r
fallit in hoie. Itẽ q̄ro, q͞d in fundo? ego nescio me possidere fun-
dũ, an ꝑdo possessionẽ fundi? Dicit gl. q̄ obliuio est cã ꝑdẽdæ pos
sessionis. Idẽ no. in l. furtũ. §. fundi. ĩ. ti. j. C. e. l. licet. & Inst. de vsu-
ca. §. q͞d aũt. C. vnde vi. l. cũ q̄rebat. Si bñ respicis istã gl. nõ sufficit
1 ad ꝑdendã possessionẽ sola † obliuio, a sed requirit, q̄ obliuio sit
a inducta ex cursu temporis: b alias sequeretur, q̄ dormiens perde-
b ret possessionem. Dicam plenius inf. eo. l. si de eo. & d. §. fundi.

ADDITIONES.

a Obliuio. Vide etiam inf. in l. si is qui.

b Cursu t̄pis. Adde, q͞d Pet. d' Anch. cõs. a t 4. dicit, q̄ similiter si tabellio esset ĩ quasi possessione officij notariatus, negligẽdo p decẽ annos, ꝑdit illa quasi possessionem. Et dicit Spe. in tit. de pe. pos. §. j. ver. no. tñ diligẽter, vbi in fi. dicit Rofr. & Vber. de Bonacur. recitare, q̄ Roger. dedit hanc cautelã, q̄ qñ ꝓbationes sunt æquales sup possessione, aduocatus dẽt dicere clientulo suo, q̄ armata manu ingrediatur possessionẽ, de qua est dña, & q̄ denũciet aduersario, vt veniat ad possessionem si audet, q̄a si nõ venerit, q̄a suspicat̄ se posse repelli, statim amittit possessionem, q̄ dicebat se hre. Et si aduersarius petat ipsum puniri, p l. si q̄s in tãtam. C. vñ vi. ille excipiet, q̄ imo pro ipso sñia est ferenda, q̄a ipse æque ꝓbauit possidere, & suã possessionem est ingressus, aduersarius aũt suã amisit. Aliã ẽt cautelã vide ibi, cũ vis, q̄ aliquis amicus tuus apprehendat possessionem alicuius rei sine vitio, q̄ asserit ad se pertinere. Et an sufficiat t̄ps decem an. ad inducendum obliuionem, vide Io. And. in add. ad Spe. ad fi. d. §. vbi tenet, q̄ illud sit arbitriũ. si aliquæ circunstantiæ essent, p quas minus, vel plus t̄pis considerandũ esset. Alleg. c. fi. de transac. cũ concor. Et infert, q̄ eo casu, quo q̄s tenuit eiulem ueniens, & occupantẽ expellens, nũ d̄r vim facere, sed suam possessionem defendere. Facit secundum ipsum, l. j. C. vnde vi, & ff. de vi, & vi arma. l. qui possessionem.

§. Et per colonos. Per colonos, & ĩquilinos, sicut
ꝑ seruos possidem9, nec ꝑdim9
licet moriatũ, vl' furiosi efficiant̄. h. d. D̄r hic, sed & si moriant, pos
sessionẽ retinem9. Cõtra, imo nãlẽ amittimus, vt ĩ. e. l. si de eo. §.
j. In gl. sunt opi. vna est opi. Io. q̄ retinem9. i. diuersimode, q̄a reti-
nemus nãlẽ, si efficit̄ furiosus, vl' alij locat: sed nãlẽ ꝑdim9, si mori
tur: sed ciuilẽ nullo mõ ꝑdimus. Hugo d̄t ↄ̃riũ. s. q̄ vtrũq; retinea
mus, ẽt qñ morit̄, p d. l. si de eo. §. j. Opi. Io. est vera, & ꝓbat ĩ d. l. si
de eo. § j. Nã per h̄reditatẽ coloni nõ põt retineri nãlis. l. j. §. Sequ.
ĩ. si quis test. lib. esse iu. sue. Et alia rõ est in furioso. ĩ. e. l. si is qui.
Itẽ opp. q̄ d̄ria sit inter seruũ, & colonũ in reb. peculiariter posses
sis. Non possumus possidere per animũ, & corpus serui, nõ colo-
ni, vt in § itẽ acquirimus. in l. j. s̄. eo. Sol quoad acquirendam pos
sessionem, vel perdendam, non est differentia: sed quoad alia sic.

§. Quod autem. Qui possidet ciuiliter ꝑ ĩgressum
alterius, eam nõ perdit, nisi reuer
a sus non admittatur, vel suspicetur a se posse repelli. h. d. Bar.

ADDITIO.

a Clau. Suspicet̄. An istud q̄ ex tali suspicione ꝑdat̄ possessio, hẽt locũ in eo, q. stetit fundo, vide p Are. in l. 3. §. in amittenda. & p gl. & Doc. in l. q̄ meo. §. fi. sup. e.

LEX XXVI.

Locus. Locus certus rõne loci, vel quotę põt possideri, se
cus si esset vtraq; rõne ĩcertus. h. d. no. & vidisti. s̄. e.
l. 3. § 1. & habetis ĩ. tit. 3. l. emptor. Ibi, capi potest, etiam si ignore
tur quota sit pars. i. pro indiuiso. & sic est incerta rõne loci, certa
rõne quotæ. Ibi, incerta autem pars, dic ratione loci, & quotæ.

LEX XXVII.

1 *Furiosus solo animo non potest desinere possidere.*

2 *Possessio ex sola obliuione sine cursu temporis non perditur.*

Si is, qui. Furiosus ñ põt desinere possidere. h. d. No. text. ibi,
quia furiosus. Op. q̄ furiosus põt ꝑdere possessio-
1 nẽ, vt ĩ. e. l. q vniuersas. §. j. Glo. † dicit, q̄ nõ põt furiosus desinere
possidere solo aĩo, sed alijs modis, qb. hoies desinunt possidere. l.
2. §. si a furioso. ĩ. pro emp. & hoc probatur ex rõne posita in fi. le-
gis, q̄ firmat dictum s'm Dy. Item op. furiosus ꝑdit aĩum, sicut il-
le, q obliuiscit: ergo perdit possessionẽ, vt no. sup. e. l. si id q͞d. in pri.
2 In gl. sunt opi. Tu dic, † q̄ ex sola obliuione sine t̄pis cursu nõ per-
ditur possessio. Vnde si furiosus staret per longum t̄ps, q͞d nõ pos
sideret, vel alius eius nomine, perderet possessionem.

LEX XXVIII.

1 *Rem meam, quam alius possidet, respectu possessionis possum stipulari, conducere, & emere.*

2 *Dñs possessor si ignorãs cõducit a nõ possessore, an ꝑdat dñiũ, & posses. n. 8*

3 *Ignorare quomodo quis possit se possidere.*

Cõductio facta de re sua ab eo, q ẽ dominus, et possessor ignorãter, nõ tenet.

4 *Conducens rem suam, quam scit se possidere, & se esse dominum, quasi non suam, non amittit dominium, nec etiam perdit possessionem. nu. 6.*

5 *Tradens vere rem suam, tanquam non suam, sed tanquam rem tuam, non transfert in te dominium.*

7 *Contractus locationis, & conductionis, de re sua factus a scienter possidente, & se domino, quasi non sua, non tenet.*

8 *Conducere rem suam, vel non suam, qualiter cognoscatur.*

Dominus, & possessor cõducens rẽ suã, an perdat dominiũ, & possessionẽ.

9 *Accipiens bona propria in emphyteusim a monasterio, an in monasterium transtulerit dominium, & bona illa alienare possit monasterio irrequisito, q̄ sic, & q̄ dominium non sit translatum, ita consuluit.*

10 *Conducendo rem meam a me possessam a non possessore, contractus valet ratione possessionis, & quomodo.*

11 *Conductio rei suæ quando nõ apparet, an respectu possessionis, vel proprietatis sit facta, cuius respectu videatur facta.*

Quid sit hoc quærere.

12 *Clausula, vendo tibi talem rem iure emphyteusis, apposita in instrumẽto, quid operetur.*

13 *Possessor non dominus si conducit rem ab alio, quando perdat possessionẽ.*

14 *Conducendo rem putans esse meam, cum mea non sit, valet conductio.*

Veritas, q̄ potius inspiciatur, quam opinio.

15 *Conducere, & emere rem, quæ pro parte est mea, & pro parte non, an possim, remissiue.*

Si aliquã rem. Ista lex ẽ difficilis sicut aliqua lex, q̄ sit
in mundo. Et rõ difficultatis ẽ, q̄a hic
ponuntur quinq; casus, & nõ determinat̄ nisi vn9. Et prima pars
loquit̄, qñ dñs, & possessor ↄducit eandẽ rẽ a nõ possessore. Scd͞a,
qñ dñs ñ possessor eã ↄducit a possessore. Scd͞a ibi, & si sciẽs. Ibi,
possidere, & eiusdẽ dñiũ habebã, vt innuunt sequẽtia. No. in fi. le-
1 gis, † q̄ possum rẽ meã, quã ali9 possidet, respectu possessionis sti-
pulari, ↄducere, & emere, vt hic in fi. Et q̄a hæc lex ñ determinat
oẽs casus, iõ quærã ĩ quolibet mẽbro de tribus. Primo, vtrũ ꝑdat̄
possessio. Scd͞o, vtrũ ꝑdat̄ dñiũ. Tertio, an valeat ↄ̃ctus. Venio, &
2 assumo primũ membrũ, qñ dñs, 1 & possessor ↄducit a nõ posses
3 sore, & de hoc videndũ, si ignorẽ. Quæro, † q̄uõ esse põt, q̄ ignorẽ
me possidere, cũ ignorãs ꝑdat possessionẽ, ꝑ obliuionẽ, vt s̄. eo. l.
si id q͞d. So. Intellige, qñ possidebat̄ p seruũ, vel filiũ ex cã peculia
ri, vel p procuratorẽ, hoc casu possidet ignorãs. Vide gl. in ver. an
ignorans. q̄ inc. ignorans. ibi, ignorare aũt, & c. Itẽ p̄tesse ẽt qñ per
se ipsum possidebat: q̄a tunc sola obliuio sine cursu t̄pis non facit
a ꝑdere possessionẽ, vt dixi s̄. eo. l. proxi. Quæro, an possessio a ꝑdat̄
isto casu p ↄducẽtẽ? Gl. dicit, q̄ nõ, vt ĩ. e. l. si me in vacuã. bene di
cit, q̄a nõ est aĩus ꝑdẽdę possessionis, q̄ q̄s ignorat se hr̄e. Itẽ q̄ro,
an ꝑdat̄ dñium? R͞n. nõ, q̄a nõ p̄t perdi dñium, vt d. §. dña. Itẽ q̄ro,
vtrũ isto casu valeat locatio, & ↄductio? R͞nd. cũ nõ ꝑdat̄ dñium,
nõ valet actio, vt ĩ. ea. l. Isi. & de reg. iu. l. neq; pignus. & l. nõ solet.
s̄. loc. & l. suæ rei. de ↄ̃h. emp. Itẽ ex eo, q͞d dixi, q̄ nõ perdit posses-
sio, nõ valet ↄductio: nã possidere, & ex ↄducto hr̄e, sũt repugnã-
4 tia, vt s̄. e. l. si quis ante. Secũdũ membrũ † est, qñ scio me posside-
re, & me dñm, & eandẽ rem conduco, quasi non meã: q̄ro, vtrũ
in isto casu perdat̄ dñiũ? Et determinat gl. q̄ non sufficit aĩus ↄdu
5 centis tñ ad perdendũ dñiũ. l. si quis vi. §. dña. s̄. eo. Præterea, † qñ
trado tibi vere rem meã tanq̄ non meam, sed tanq̄ tuã, nõ trãsfe-
ro in te dñiũ, dixi in l. dedi. in §. subtilius. s̄. de cond. ob cau. multo
6 minus ꝑdo dñium tradendo ficte. i. conducendo. Sed q̄ro, † vtrũ
perdatur possessio? Dicit gl. q̄ sic. l. q͞d meo. s̄. e. Et ita dicit ista gl.
q̄ non v̄r verum dicere: quia illa cã, q̄ nõ est habilis ad translatio-
nem dñij, non est habilis ad translationẽ possessionis, vt no. s̄. e. l.
quod meo. sed s'm hanc gl. ista non est habilis ad transferendum
dñium, ergo & c. Propter hoc Iac. de Are. reprehendit hanc glo.
quem non puto bene dicere, q̄a quędam sunt causę inhabiles ad
transferendũ dñium, & tñ sunt habiles ad transferendum posses-
sionem, vt dixi in d. l. quod meo. Sed hanc gl. non puto veram, q̄
perdatur possessio alia rõne, q̄a qñ dñs nõ possessor ↄducit rẽ suã
a possessore, ista est cã quærendæ poss. l. ei a quo. ĩ. tit. 1. Si est cã q̄-
rendæ possessionis, vt ibi, multo magis erit causa possessionis reti
nendæ, qñ dñs possessor ↄducit a non possessore. Vnde cum non
perdat dñium, ergo conducendo possessionẽ, non perdit, sed re-
b tinet. b Tertio quæro, † an valeat contractus locationis, & condu-
7 ctionis? R͞n. ex eo, q̄ non perdit dñium, nec possessio, cõcluditur,
q̄ non valet: q̄a ↄducit rem suam, scia se possessam, & sic nõ põt,
8 vt proxi. dixi. Item sequit̄ † aliud mẽbrũ, qñ dñs, & possessor codu
cit rem suam, quasi suã. Anteq̄ vadam vlterius, q̄ro, q̄uõ cogno-
scã, an quis ↄducat rẽ suam, vt suã? R͞nd. cõducit quasi nõ suam, si
in instr͞o ↄtinet̄, talis ↄcessit, & locauit mihi talẽ fundũ, & tũc lo-
cauit

ADDITIONES.

a Paris. An possessio. Vide Ale. consi. 69. vol. 5. Cur. consi. 76. Menoch. Secundum Curt. iun. consi. 17. nu. 9.

b Sed retinet. Adde sec. Ale. & gl. in l. q. tẽ. C. loc. & ibi Per. Cy. Iac. But. Bal. Ang. Sali. concordant cũ hac gl. q̄ conducens amittat possessionem. & idem dicit tenere Cyn. in l. ad probationem. C. loc. Imo. Raph. Cuma. & Pau. de Cast. hic, & hanc dicit esse communem opi. cum qua ipse transit respondendo contrarijs. Menoch. Quarto. Tiraq. de iure consti. in tertia par. limit. 7. nu. 1 a.

catit tanq̃ suũ, non tanq̃ meũ, & ego quasi alienũ ꝯduco. Si vero
dr̃ sic, ego dñs talis fũdi sciens me dñm, & possessorẽ taliũ fundi
volens cognoscere a tali, ꝯduco ab eo, tunc cõducit tanq̃ suum,
& ille locat vt meum. Itẽ posset probari extrĩsecus, licet in instrõ
nõ ꝯtineat quõ ꝯduxi. Et hoc casu qñ ꝯduxi rẽ meã, tanq̃ meam,
an pdat̃ dñiũ, vel possessio? Gl. dicit, ꝙ sic. Vide gl. q̃ incip. & errat.
& idẽ tenet gl. magna, hic posita. Cõtrariũ tenet. j. tit. j. l. et a quo.
& ibi vr̃ probari in tex. & no. in l. qui rẽ. C. loc. Quod ista gl. dicat
verũ, & non illa, probat̃ sic. Nõ est dubiũ qñ p̃cedit titulus, p̃ so
lã ꝯductionẽ trãsfert̃ in aliũ dñium, & possessio. l. quædam. ꝭ. de
rei vẽdi. Sed hæc est cã habilis. s. ficta donatio, si trado scienter in-
debitũ. l. cuius p errorẽ. ꝭ. de reg. iur. Cũ ergo sit donatio, per illã
ꝯdictionem transfertur dñium. Dy. & Iac. & oẽs tenẽt gl. ꝯriam,
p l. ei a quo. j. tit. j. Et circa gl. istã dnt. Qñq; verus titulus p̃cedit, &
vera traditio, & tũc transfert̃ dñiũ. l. traditionib. C. de pac. Qñque
interuenit fictus titulus, & vera traditio, tũc idẽ, ꝙ transfertur do-
miniũ. l. cuius per errorẽ. inf. de reg. iur. & l. j. su. de ꝯdi. ide. Qñq;
īteruenit verus titulus, & ficta traditio, & trãsfert̃ dñium. l. quę-
dam. sup. de rei vẽd. & l. quisquis. C. de dona. Qñq; interuenit fict⁹
titulus, & ficta traditio, vt in casu nr̃o, qñ conduco a te rem meã
scienter, tunc non sufficit ad translationẽ dñij. ita loquitur d. l. ei a
quo. inf. tit. j. & l. qui rẽ. C. loc. ita dicit Dy. & Cy. recitat in l. qui rẽ.
a C. loca. Habuistis in hac ciuitate a hanc q̃õ. † Quidam nobilis b ha-
9 bens suum podere proprium, recepit illud podere ī emphyteu-
b sim, & fuit factũ istr̃m per talia verba, Talis Abbas talis monaste
rij ꝯcessit in emphyteusim tale podere tali nobili. Demũ ille no-
bilis vendidit illud podere, monasterio irrequisito, mõ monaste-
riũ volebat vendicare ab emptore. ego dixi, ꝙ nullũ translatum
erat dñiũ i ecclam p hoc, q̃a fuit titulus fict⁹, & ficta traditio, d. l.
ei a quo. j. ti. j. & d. l. q rẽ. C. loc. & ita oẽs Doc. consuluerunt in ci
uitate ista. Sed opposui eis, & nõ fuit mihi rñsum. Bene dixi, ꝙ fi-
ctus titulus, & ficta traditio non operant̃ trãslationẽ dñij, vt Doc.
dñt, ne ꝯcurrant duæ fictiones circa idẽ, l. j. C. de dot. pmis. & l. cũ
post. § gener. ꝭ. de iu. dot. sed in eccla nõ req̃rit̃ traditio, sed acqui
rit̃ dñiũ sine traditione, l. fi. C. de sacros. eccl. ergo non sunt duæ fi
ctiones: imo ex solo tit. q̃rit̃ dñiũ: Bñ ego dico, ꝙ si ille dñs recepis
set in emphyteusim res tanq̃ suas, tũc ꝯcederẽ ꝯtũ, ꝙ in ecclesia
transfert dñium: q̃a nõ sunt duæ fictiones. Sed in q̃õne proposita
iste dñs recipit ī emphyteusim, tãq̃ prius esset ecclæ, quo casu in-
distincte dñiũ non pdit, vt dixi in 2. mẽbro. ꝭ. posito, ergo &c. Ve-
nio ad secundã partẽ. Ista secunda pars legitur duob. mod. Primo
modo plerique sũã mãm, qñ dñs, & possessor ꝯducit a non pos-
sessore, & tunc ꝙ dr̃ in tex. nam & si rem, &c. inducitur in exem-
10 plum. Et tunc secundã istã lect. ꝙ si rẽ meã a me possessam cõdu
co a non possessore, ꝯtus valet rõne possessionis. Quæro, quõ p̃t
valere rõne possessionis, cũ possessionẽ habeã, Glo. mag. rñdet, li-
cet ego possiderẽ, tu poteras a me auocare aliquo interdicto, vñ
perinde est ac si nõ possiderẽ. Alia sol. est. Ego eo ipso, ꝙ ꝯduco a
te respectu possessionis, uideor eã trãsferre in te, & tu eã mihi lo-
c care. c Alio mõ legit̃, ꝙ hic mutet casum, qñ dñs nõ possessor cõ-
ducit a possessore: & dicit lr̃a, ꝙ ualet respectu possessionis, secus
respectu proprietatis. Ad hoc op. j. tit. j. l. ei a quo. Sol. illa dẽt ītel
d ligi s̃m distinctionẽ huius legis. d Vlterius † ego q̃ro, qd in dubio,
11 si nõ appatet vtrũ respectu possessionis, vel pprietatis cõducam.
Ia. de Are. dicit. Aut ego dico sic, Cõduco possessionẽ huius rei.
e & uideor cõducere respectu possessionis, e. l. si mulier. § qui pos-
sessionẽ. ꝭ. qd met. cau. & int. vti pos. l. si duo in fi. Aut dico, cõdu
co rẽ, & tunc ī dubio p̃sumit̃ rõne proprietatis, d. l. si duo ī fi. & p-
bat hic tex. ibi, ꝑaliter, &c. Sed qd ẽ hoc dictũ, Cõduco respectu
possessionis, vel proprietatis? Nã cõductor nunq̃ hẽt proprietatẽ,
vel possessionẽ, arg. l. nõ solet. ꝭ. lo. & l. si quis ante. ꝭ. e. Quid ẽ hoc
dicere, aut conduco respectu possessionis, uel pprietatis? Aduer-
te, nos hẽmus tex. q hoc declarat, in l. si quis domũ. § j. ꝭ. locat. vbi
dr̃, aut qs locauit respectu pprietatis, aut respectu vsusfr. Qñ ego
loco respectu proprietatis, ego teneor tibi, vt liceat tibi vti re. l. ex
conducto. in prin. ꝭ. loc. & iõ sine inquietaris respectu pprietatis,
siue possessionis, vel quocũq; mõ, teneor tibi. sed si ego loco tibi
tanq̃ vsufructuarius, & tu es impeditus a proprietario, tunc non
teneor p̃stare plus, nisi quod sim vsufructuarius, & respectu vsus-
fruct. non impediaris, d. l. si quis domum. § j. sup. loc. Mõ ad ppo-
situm, qñ conduco rẽ meam respectu proprietatis, non ualet: q̃a
statim mihi ipsi videor emerẽ. l. fundo. ad leg. Falc. & l. cui res. ꝭ.
de act. emp. & iõ non ualet. Sed qñ ꝯduco respectu possessionis a
te, tu non teneris mihi p̃stare, nisi qd sis possessor. De proprieta
12 te non curatur, si possessionem p̃stas. Et ideo valet † decisio ista
ad q̃õ. utiles. Quid releuat dicere in instrõ. Ego vendo tibi talẽ rẽ
iure emphyteusis talis ecclesiæ. Tu vides quod hic æquiparẽtur
emptio, & locatio, stiplo, & precarium. Vñ qñ appono illa uer-
ba, uendo iure emphyteusis, &c. non teneor præstare, nisi qd sim
emphyteuta: nec teneor si inquietaris respectu dñij directi. sed
bene teneor si non est emphyteuta, d. l. si qs domũ. § j. ꝭ. loca. & l.
q tabernas. sup. de ꝯhẽ. emp. & C. cre. eu. pign. nõ de. l. j. Iuxta hoc
13 q̃ro, † nos habuimus in prima parte: qñ dñs, & possessor cõducit
a nõ possessore: quid si possessor nõ dñs ꝯducit ab alio rem? Hãc
q̃õ. nõ habemus hic. Debemus dicere, Aut ignorabat se posside-
re, & tunc possessionẽ non perdit, vt hic. & l. nãliter. § nihil. ꝭ. eo
s̃m vnam lec. & per ꝯñs non valet ꝯtus locationis. l. si quis ante.
f ꝭ. e. Si vero sciebat se possidere, tũc valet ꝯtus, & possessio pdit̃, f
vt sup. e. l. qd meo. in prin. & l. qui bona. in princ. & l. interdum. in
14 prin. Scdo q̃rit gl. † qd si ego cõduco rem putãs esse meam, cum
non sit mea? Rñdet gl. debet inspici veritas potius quã opin. alle.
sup. de neg. gest. l. item si eum. Ego dico, ꝙ de hoc est casus duarũ
legũ simul ꝯiunctarũ. j. qd vi, aut clã. l. aut qui alter. § si qs, dum
15 putat ꝯiuncta l. si de eo. in fi. inf. eo. Vltimo † quæro, si res est mea
pro parte, pro parte non, an possim illam rem ꝯducere, & emere?
De hoc est casus sup. de in diem addi. l. qd si vno. in fi. dic, vt ibi.
Vlt. Cy. de hac materia tangit recitando distinctionẽ Iac. de Are.
in l. ad probationem. C. loc. tene menti ista.

CONTRARIETAS.

Si aliquam. Aduerte, ꝙ Bar. inuoluitur vitio contrarietatis, se-
cundum quosdam in l. si aliquam rem.

CONCORDIA.

Sed pro saluando Bar. vide cõcordiam. quam posui ad legem
sub conditione. ff. de solut.

ADDITIONES.

a Pom. Hac ciuitate. Vide Ale. cõs. 9. vol. 5. & Pau. cõs. 3. q. 24. & cõs. 94. in 2. dub.
vol. 2. & Fel. in c. cum Bertoldus. de re iud. in versi. dicit et Bald. & Ale. in l. j. § si
vir. sup. e. & Barb. cons. 11. vol. 2. Ale. in consi. 136. in fi. vol. 1. & Are. consil. 13. &
Ale. consi. 92. consi. fi. vol. 2. vbi loquitur etiam in emente rẽ suam. & consi. 218.
in versi. quintimmo. e. vol. vbi loquitur in recognoscente rem, quam præscripse-
rat. & consi. 29. col. fi. vol. 5. & consi. 69. eo. vol.
Menoch. Mod. Paris. egregie declarant in consue. Paris. tit. j. § j. gl. 1. n. 39. 40.
b Quidam nobilis. Adde Ang. ita tenentẽ in l. qui rem. C. loc. Bal. in l. ad probatio
nem. C. loc. & in l. cum falsa. & ibi etiam Bar. C. de iu. & fac. ign. Bald. in addit.
Spe. in ti. de emph. § nunc aliqua. versi. an quis soluens. Ang. in § emphyteusim.
in auth. de non alie. Pau. de Cast. consi. 251. & vide Ale. de Imo. in consi. 69.
c Mihi locare. Adde, ꝙ cum hac opi. transeunt Ang. & Paul. de Cast. approbantes
gl. sed Imo. & Ro. transeunt cum Bar. cum quo etiam transit Ale.
d Ia. Huius legis. Sed nescio videre quõ hoc possit pcedere. Nã si cõducẽdo re
spectu possessionis, vt dicit Bar. trãsfero in te possessionẽ, certe cõducẽdo postea
a te pdis possessionẽ, nec valet cõductio, p l. ei a quo. hic all. ergo nullo mõ rece
dit possessio ab isto conductore. q̃a ẽt si alius hẽret, illa perderet. nisi dicas, ꝙ illa
lex intelligit̃, qñ cõducit respectu pprietatis. Sed nec hoc satisfacit, q̃a hoc casu
qñ dñs conducit rẽ suã a se possessam respectu pprietatis pdit possessionem, se-
cundum Imo. Pau. de Cast. Ro. & Ale. & cõiter Doc. hic, & est de mente glo.
Posito ergo, ꝙ hoc casu pdat possessionem, conducendo per hanc, certe ei acqui-
ritur. arg. d. l. ei a quo. vt saltem amittat eam locator, cum ei acquiritur per istã.
e Possessionis. Adde, nisi possessio capiatur pro proprietate, vt fit in l. interdum. de
verbo. sig. vnde in l. j. C. si pig. pign. datum. Bal. dicit, ꝙ si quis dicit, pignoro tibi
possessionem talis rei, vr̃ pignorasse proprietatẽ fundi, non solã possessionem. Et
pro eo, qd hic dicit Bar. ꝙ dicor conducere respectu possessionis. Ale. dicit face-
re tex. & Pau. de Cast. ibi ad hoc ponderat, in l. pignoris. inf. eod.
f Perditur. Adde, ꝙ cum hac distin. transeunt Ang. & Imo. hic.

LEX XXIX.

Possessionem. Pupillus nõ p̃t aĩo desinere posside
re. h. d. Op. de l. pupillus. ꝭ. tit. j. Dñt q-
dam, hic loquitur de detẽtatione, ibi de nãli possessione. Vel me-
lius nãlem possessionem p̃t perdere, sicut q̃libet alius. Vltimo
opp. de l. 2. § si a pupillo. j. pro empto. dic vt ibi.

LEX XXX.

Qui vniuersas. Qui possidet unũ totũ integrale, nõ
possidet singulas res eius. h. d. Istam
legem & ejus materiam videbitis. j. tit. 1. l. rerum mixtura. & ibi
videbitis magnas vtilitates, & ibi dicam. Non habetis hic alia.

1 *Factum iudicis, dicitur factum partis repræsentare.*

§. Possessionem. Possessio pdit̃ ab ignorãte, & in-
uito, superueniẽte defectu ex par
te rei, vel psonę. h. d. Ibi, possessionem ex secũdo decreto. Rõ hu
1 ius § est, q̃a † factum iudicis dr̃ repræsentare factum partis, l. si ob
causam. C. de euict. & l. j. C. si in cau. iu. pign. vel. l. item, quod aut
mari. Tene menti hunc ver. dixi sup. eo. l. 3. § Labeo.

1 *Monasterium si quis ingreditur cum bonis, an illa monasterium possideat sine noua apprehensione.*

a **§. Aut siis, qui.** a Circa hũc §. aliquis est ĩgressus mo-
nasteriũ, certe desinit possidere, vt hic.
1 Sed q̃ro, vtrũ monasteriũ possideat † quicquid possidet .p̃ie, siue
noua apphensione? Dy. arguit, & vr̃, ꝙ nõ, siue dicamus monaste
riũ hñi loco filij sui, siue extranei. Probatur in l. cũ hæredes. ĩ prin.
& qd ibi no. ꝭ. eo. Et finał̃r tenet, ꝙ monasteriũ possideat sine no-
ua apphensione, & nil bom alleg. sed est tex. in l. si adoptauero. j.
de preca. & Doc. allegãt istum tex. in auth. si qua mulier. in vlt. q.
C. de sacros. eccl. sed gl. iuris canonici alleg. l. 3. & auth. si qua mu
lier. quæ est canonizata, 19. quæst. vlt. c. si qua.

ADDITIO.

a Aut si is, qui. Adde l. j. § Scæuola. inf. si quis test. lib. esse ius. l. cum hæredes. ꝭ. e. l.
omnia. C. de act. & obl. ista est optima limitatio. Vide casum in l. fi. C. de sacros.
eccl. & qd ibi no. Bal. & vide qd no. l. pe. C. ad Tre. Ad illud, an trãsferant̃ actio
nes sine restitutione, facit qd no. in l. traditionib. C. de pac. facit l. j. § constante.
inf. de vsucap. pro do. & ibi vna gl. sing. s̃cdm dñm meum, & vide Bart. in l. cum
hæredes. § fi. sup. e. Spec. in titu. de pac. dot. § j. versi. 53. Inn. in c. in præsentia. de
prob. Host. Pet. Io. de Imol. in c. 2. de testa. & dicit Bart. in d. l. si adoptauero. inf.
de preca. Bal. in auth. ingressi. C. de sacros. eccl.
Menoch. Dec. consi. 564. nu. 4. Ruy. consi. 40. nu. 32. lib. 2. consi. 155. n. 6. eo.

1 Possessio

1 *Possessio probatur ex solutione mercedis, nisi alius possideat.*
2 *Hæreditas, an retineat naturalem possessionem per colonum.*

§. Quod per colonũ. Hęres nõ acqrit possessionẽ, nisi eã apprebẽdat vere, vel ficte. h. d. Iste finis vr̃ ɔ̃dicere principio. Dr̃. n. in princ. §. ꝙ nisi nãciscatr̃ possessionẽ, nõ ꝓdest possessio coloni, et si nõ nãciscat. Sed dic. ꝙ colonus soluebat mercedẽ hæredi, vel ɔduxerat ab hęrede. Tene mẽti in q̃tũ dicit, ꝙ colonus soluebat mercedem. Ex
1 qua solone hẽs, ꝙ †ex solone mercedis probatr̃ possessio. qđ tene mẽti. Pro quo facit opti me. C. de agr. & cẽsi. l. litib. li. 11. Et hoc intelligo verũ, nisi alius possideat: qa tũc nõ probaret, ꝙ tu possides, licet tibi soluatur merces. l. q̃uis. §. i. J. eo. quod tene menti. Quę-
2 ro, †an hęreditas retineat naturalẽ possessionem per colonum. Gl. dicit, ꝙ non. s̃. si quis testa. lib. esse iuss. l. 1. §. Scęuola.

1 *Possessio per animum primi, vel secundi, retinetur, si contingat illam ambulare per mille manus.*

§. Si ego. Per colonũ, ɔmodatariũ, & depositariũ, & si alij locet, ɔmodet, vel deponat, possessionẽ retinem⁹ h. d. Et est pulcher casus. Gl. in ver. id possidebo. op. de l. nõ solũ §. q pignori. J. ti. j. Gl. soluit duob. mod. tene illã verã sol. ibi. n. colonus, vel ɔmodatarius tradidit alteri alienãdo: hic vero tradidit nõ alienãdo, sed cõmodãdo, vel deponẽdo, & sic noluit a se abdicare dñium. Itẽ op. ꝙ hoc nõ ꝓcedat ɔ̃l q̃situ. l. prin. J. de p̃ca. Glo. non soluit. Sed dic, ꝙ ibi loqtur de actione psonali, q̃ tm̃ ɔ̃ primũ ɔce-
1 dit. hic đ retinẽda possessione, q̃ ẽt p ẽm, & vl teriorẽ retinet. †q̃rit gl. ego retineo possessionẽ, ẽt si p mille manus iuit, p quẽ retineat possessio, an p primũ cui locaui, an p aĩum eius, cui primus locauit? Rñ. p aĩum primi. Cõtrariũ no. in l. nõ solũ. J. tit. j. Bñ istã gl. intellige, q̃ dicit, ꝙ p tertiũ retinetr̃, & dic. i. per primum locãtẽ tertio vel p primum facto tertij, alias non bene diceret, vt hac gl.

LEX XXXI.

1 *Dominus, an perdat aliqua, cum colonus deserit possessionem.*

a Si colonus. aPer colonũ ẽt absentẽ aĩo retinemus possessionẽ nãlẽ. h. d. Gl hic renocat in dubium verũ medio tpe antcq̃ colon⁹ reuertatr̃ in fundũ, dñs nãliter possidear. Io. ꝙ sic, & bñ. Ponam⁹ ꝙ exit colonus de fundo aĩo deserẽ-
2 di possessionẽ, †an dñs pdat aliqua? Gl. format eã, & disputauit satisiare. C. cõia de vsuca. l. j. Gl. hic dicit, ꝙ pdir̃ nalis. Videbitis J. e. l. si de eo. §. j. Alij dñt ɔ̃riũ, ꝙ nulla pdat, p hunc tex. & hic subaudiũt maxime. Pro eorum op. facit C. de agr. & cẽsi. l. p colonũ. li. 11. Pro hoc ẽt facit l. Põponius. s̃. tit. j. & l. quæcũq; res ex mari. cir. prin. eo. tit. Ad l. per colonũ, respondeo, ꝙ non perditur ciuilis, sed naturalis sic. Ad l. qui fundum. J. pro emp. respondeo eodem modo, ꝙ ciuilis non perditur, ideo procedit vsucapio.

ADDITIO.

a Si colonus. Adde, ꝙ scd̃m Ang. iste tex. iuncta expositione gl. alle. per Iac. de Are. ꝙ licet mulier ex forma statuti non possit obligari sine consensu mariti, poterit tamen officium procurationis extraiudicialis suscipere, & tenebunt gesta per eã. Et ita dicit se obtinuisse Florentiæ.
Menoch. Afflic. decis. 40. nu. 5. & p Mod. Paris. trac. vsur. nu. 200. Goz. cõs. 95. nu. 1.

LEX XXXII.

Quamuis. De materia huius legis habuistis su. eo. l. 1. §. cæterum.

1 *Colonus tradens ficte, non priuat dominum possessione.*
2 *Possessio probatur ex perceptione mercedis, nisi alius possideat.*
3 *Colonus, qui vere vendidit, & tradidit, licet semper domino pensionem soluat, tamen ipsum dominum possessione priuauit.*

§. Si cõductor. Ficta tradõ coloni non priuat dñm possessione. h. d. no. §. istũ, vt dixi. s̃. e. l. 3. §. in amittẽda. in fi. Op. traditio coloni priuat dñm possessione, vt l. 3. §. qđ si seruus. sed colonus ɔducẽdo vr̃ tradere alteri. l. q̃dã. s̃. de rei vẽdi. & s̃. e. l. qđ meo. in prin. & l. q bona fide. in prin. s̃. eo. & sic prim⁹ dñs possessionẽ pdit. Quidã dñt, ꝙ hoc ɔrigit pp ſmercedis solonẽ: qđ nõ est verũ. Alij dñt, ꝙ hic nõ habuit aĩum tradẽ-
1 di. Sed tu dic, †ꝙ ɔ̃ra loquunr̃, qñ possessio fuit tradita p colonũ
a vere, hic qñ ficte. atene mẽti. Itẽ op. & vr̃, ꝙ mercedis pceptio idu cat possessionis acquisitionẽ, vt no. su. e. l. q vniuersas. §. qđ p colo-
a nũ. Ego† dixi, ꝙ mercedis bpceptio iducit acqsitionẽ possessionis
b nisi alius possideat, hic alius possidet vñ licet mihi soluatr̃, non pp
3 hoc alius, q possidebat, priuatr̃ possessione Dy. †q̃rit, cponamus, ꝙ
c colonus vẽdidit, & tradidit vere, ita ꝙ dñm possessione priuauit, tñ pẽsionẽ sp dño soluit. Rñ. ex eo, ꝙ aliũ iã ɔstat possidere, nõ retinet dñs possessionẽ. Probatur in l. Põponius quærit. s̃. quib. mod. vsusfr. amit. quæ lex est valde no. ad istam. Tene menti.

ADDITIONES.

a Ficte. Adde, ꝙ hoc limitat Ang. nisi tẽderet de fructib. secundũ Iacobũ q limitatio p Ale. reprobat, ut hic per eũ. Cui etiam adde, qñ colonus possit præiudicare, & prodesse dño, qđ pulchre consuluit Bal. consi. 275. & consi. 280. lib. 3.
b Paris. Quod mercedis. Vide Fel. in c. cum Bertoldus. de re iud.
c Menoc. Dy. quærit. Boer. q. 274. col. fi.

1 *Infans quorum acquirat possessionem.*

§. Infans. Op. de l. donatariũ. C. eo. l. si qs in emancipatũ. C. de do vbi isans idistincte apprehẽdit possessionem sine tutoris authoritate. Multæ sol. sunt. Sed dic ẽm Dyn.
1 †q̃dam sunt res, in quib. infans habet plenam animi affectionem, vt sunt ista iocularia, vel pocularia: & tunc indistincte acquirit possessionẽ. Quędam sunt, in qbus infans nullã habet affectionem, vt in fundo, tunc sine tutoris auctoritate non potest, vt l. ɔ̃tra.

LEX XXVIII.

1 *Mandatum eius, quod quis habet necesse facere, non finitur morte.*
2 *Executore dato per iudicem ad intrandum possessionem rei, non debet quis intrare propria authoritate.*
3 *Executor si scit dominum defunctũ, hoc nõ sufficit ad extinguẽdũ mãdatũ.*
4 *Executor cui fuit commissum per iudicem, vt aliquẽ mitteret in possessionẽ iudice defuncto, poterit ipsum in possessionem mittere.*

1 Fundi †Cui datus est executor, non p̃t ingredi sua authoritate. Item mandatum eius, ꝙ quis habet necesse fa-
a cere, non finitura morte. h. d. No lex est, & legam ipsa asr, q̃ alio an-
2 no, & melius. Prima pars induci posset, imo est casus, †ꝙ si alicui datus est executor per iudicẽ, ut intret possessionẽ rei, non debet intrare possessionem sua authoritate, sed debet intrare executoris authoritate, vt hic. Et hẽs casum cũ gl. J. de re iud. l. miles. §. q iudicati. Venio ad secundam partem, & primo opp. de l. si ego. in prin. su. de iu. dot. Dicit gl. alio casu loquitur, & bene: quia ibi loqr̃ in ɔ̃ctib innominatis. in quib. penitentiæ erat locus: hic vero tenebatur de necessitate facere, & ideo non hẽt locũ pœnitentia. Itẽ op. de l. si pater. su. de manu. vind. Sol. ibi erat talis actus, in quo pęnitentia admittebatur. Item op. de l. 2. §. sed si quis. s̃. de don. & s̃. si cer. pet. l. eius qui. §. quia vero. Sol. hoc mandatũ consistit ẽt in id, qđ habebat de necessitate facere, ideo non reuocatur morte. Ple-
3 nissime dixi in d. l. 2. §. sed si qs. Quæro vlterius, †quid si executor scit dñm defunctũ, vtrũ hoc solũ sufficit ad extinguendum mandatum? Vr̃, ꝙ nõ: quia cum hic loquatur alternatiue, alterum ad-
b esse sufficit. Vñ b si ab hęrede non prohibetr̃, posito, ꝙ sciat executor mortuũ mandatorẽ, executor põt exequi. In ɔ̃riũ facit tex. q sequitur J. in §. item si amicus. ibi, sed si id fecerit, ubi si alterũ desecit executio impeditur. Quid dicemus? Tene primã partẽ, ꝙ licet eũ mortuũ sciat, si tñ nõ prohibetr̃ per hęredes, p̃t exequi, p tex. huius §. & est tex. in c. si sup grã, ex. de of. deleg. li. 6. ad hunc tex. in fi. ibi, sed si id fecerit, cum sciret dñm mortuum, subaudio, & hæredes prohibeant. Item ibi, cum dicat, facere nolle. dic alio modo, q̃
4 per prohibitionem hæredis. Et p hoc †dicebam hoc anno in q. de facto. Iudex commisit cuidam, ut mitteret aliquẽ in possessionẽ, sed executor introduxit illum in possessionem post finitum offi-
c cium: ego dixi, c ꝙ potuit mittere, licet sit finitũ officium iudicis, vel iudex sit mortuus, vt d. c. si super gratia. quod tene menti.

ADDITIONES.

a Non finitur. Adde ẽm Pa. de Ca. ꝙ hic tex. non est alibi de iure ciuili, sed de iure Cano. est tex. in c. si super gratia. de of. deleg. in 6. Limitat tñ Ro. tex. illum, nisi moriens decessisset sine hærede, quia tunc etiam in terminis huius legis mandatum extingueretur, alleg. l. j. secundum intellectum Bar. ibi, & c. &c.
b Ale. Vnde. Puto, ꝙ ita hic legendum sit. Vnde si hæredes non prohibent, posito &c. alioquin, nisi ita legatur nescio videre horum verborum sensum.
c Ego dixi. Adde, ꝙ cum Bar. concordat Ro. & Pa. de Ca. & ẽm Ang. idẽ esset i licẽtia cõcessa de capiendo debitorem, p tex. in aut. vt nu. li. iud. §. & hoc vero iubemus. qđ limitat verũ, eã cognita, p d. c. si sup grã. secus si sine causæ cognitione esset data licentia. vt dr̃ fieri in Tuscia vigore in str. guarentigian, qa tunc finito officio, finit etiam virtus dictæ licentiæ. l. si. cũ gl. j. de pœn. & no. in l. j. de postu. & ꝓdictam opi. Bar. ipsemet tenet in l. morte. de iurisd. omn. iud. & Bal. in l. si de interpretatione. su. de leg. nisi scd̃m eũ cõsuetudo esset i contrariũ, p illum tex. Idem tenet Imo. in c. qm̃ Abbas. de of. deleg. Specu. in ti. de leg. §. finitur, ver. sed pone de facto. tu adde Bal. consi. 310. incip. Visis statutis. lib. 4. quid autem si executor est mortuus, an succedens in officio poterit exequi sine noua cõmissione? Vide Ang. in d. §, & hoc vero. & Bal. in l. consentaneum. C. quõ, & quan. iud.

LEX XXXIIII.

a Si me in vacuã. Error nois acqsitionẽ possessionis anõ impedit: sed error in corpore sic Itẽ dissensus accipiẽtis impedit pditionẽ possessionis. h. d. hæc lex. No. tex. ibi, a te. s. tradẽte. No. tex. in fi. huius prin. ibi, quodãmodo recessit de possessione. Ad hanc l. op. de l. quod meo. §. si a furioso s̃. eo. vbi alteri nõ acquirit, ego tñ pdo. Dñt qdam, ꝙ hic tradidit ɔdõne expressã, si alteri q̃rer. Dicit glo. ꝙ nõ est verũ, p istũ tex. ibi, quodãmodo. & sic improprietatẽ denotat, vt hac gl. & ipsam allegaui in l. si is, q pro emp. J. de vsuca. Alij dñt, ꝙ hic habuit aĩum, ibi nõ, diuinatio est. Vlt. sol. gl. ꝙ hic fuit error in re, ibi in qualitate psonæ, & hãc tenet Iac. de Are. & oẽs. Sed eadẽ est rõ in errore in re, q̃ est in errore in psona, qa adest aĩus pdedi rẽ. sed hic qñ trado tibi rẽ, trado tibi sub ɔdõne, si tu nõ ɔ̃dixeris, vel nõ dissenseris. & hoc pbat tex. & iõ, qa hic est dissensus ex parte tua: ideo non perdo, nec tu acquiris, vt hic: sed in d. §. si a furioso. furiosus nõ dissentit, nec ɔsentit. & iõ nõ est ista ɔdõ, iõ possessionẽ pdo, licet ei non acqrat. Simile in legatario: quia ei acquirit si ɔsenit, sed si dissentit, non quæritur. Item si non consentit, nec dissentit, ei quæritur.

ADDITIO.

a Pom. possessionis. Vide Ale. consi, 73. vol. 3. vbi per h. d. ꝙ si data est licentia Titio de inducendo me in possessionem alicuius fundi, & ille inducit me in possessionem alterius, qđ nõ possideo. Et ibi ẽt quærit, an teneatur de turbatione.

§. Sed si non mihi. No. tex. ibi, cum placet ignorãti, & c. non habetis alia.

a §. Seruus. aIbi, nã & seru⁹ alien⁹, hoc itellige ratihabitiõe secuta, vl̃ mãdato p̃cedẽte, vt J. e. l. cõis seruus.

ADDITIO.

a Paris. Seruus. Sequitur Ale. consi. 110. in fi. vol. 1.

LEX XXXV.

1 *Discussio quando fit, an sufficit relatio, & an debet super relatione pronunciari, remissiue.*

Exitus. Possessorium retinendæ dēt prius terminari, vt per hoc petitoriū terminet. h. d. No. q̄ hic dicit, pronū-
1 ciet. qđ facit ad q. vtrum qñ fit discussio, sufficit relatio, vel dēt fie-
a ri per relatione, pnunciari, hic tex. vult, q̄ pnuncietur. Dic, vt dixi in l. si is fo. §. hēt autem. s. de ope. no. nun. Quæro, qūo fit ista ꝯtrouersia? Dicit gl. altero, vel vtroq; agente vti possidetis. Ego in repe. §. nihil commune. pono septem modos, quibus potest fieri ista cōtrouersia, & gl. ponit aliquos modos. C. de interdic. l. incerti.

ADDITIO.

a Pronuncietur. Adde post Alc. qui transire vt cum opi. illorū, qui tenent non esse necesse sup relatione nuncij referentis se nihil inuenisse in bonis debitoris pronunciare, qđ Rom. cōsi. 221. tenet necessariā sniam super excussione facta per nūcium, sed & esse necessariam sniam declaratoriam, cum notoriū esset debitorem non esse soluendo, anteq̄ possit perueniri ad fideiussores tenendo illam opi. q̄ nō sit necessaria illo casu excussio: qđ tñ ipse negat, & ibi tenet contrarium. In præsupposito q̄ non sit necessaria excussio, omnino vult esse necessariam sententiā declaratoriam inhabilitatis. Et mouetur, na certum fore debitorem non esse soluendo, sedm sniā gl. subrogat loco excussionis, ergo necesse est, vt sapiat eiusdē naturā, iuxta l. si cū. §. q iniuriarū. su. si qs cau. & sequitur, q̄ quemadmodū sup excussione requirit snia, ergo & eo modo sic super hoc. s. debitore non esse solnē do. Secundo mouetur per tex. in c. cum sedm. de her. li. 6. vbi hr, q̄ vbi ipso iure deuenitur pp aliquid præexistens ad certū actū, sp requiritur snia declaratoria super præexistenti. Et illum tex. dicit esse ad hoc ponderatum per Bar. in l. eius qui. j. de nuti & Bal. in l. iubemus. §. sane. de sacros. eccle. Sed in casu proposito propter hoc præexistens s. debitorem non esse soluendo, deuenitur ad conuentionem fideiussoris, absq; alia discussione. ergo requirit sententia super illo præexistenti. Et hanc dicit esse nouam doctrinam.

LEX XXXVI.

1 *Debitor, qui obligauit creditori omnia bona sua, & cōstituit se eius nomine possidere, si postea vēdidit, & cōstituit se nomine emptoris possidere, dominium in emptorem non transfert.*

2 *Debitor liberato pignore, an statim īcipiat suo nomine possidere, remissiue.*

Qui pignoris. Debitor p̄scribit p creditorē possidētē vel sibi p̄cario ꝯcedētē. h. d. No. tex. ibi cum: plus iuris, &c. Quæro, in oib. ꝯtrib. apponit ista clā, obligauit
1 oīa bona, & ꝯstituit † sed noīe creditoris p̄cario possidere: mō in instro debiti obligaui oīa bona, & ꝯstitui me possidere nōie creditoris demū vēdo vnā possessionē, & ꝯstituo me possidere noīe emptoris, trāsfero ne dñiū in eū? Vr q̄ nō nec possessionē, cū possideā noīe alterius. l. quis. §. j. s. eo. ergo nec dñiū. An hoc impediat transl
2 lationem dominij, dicam in d. l. Celsus. j. de vsucap. † Quæro an liberato pignore, statim debitor īcipiat suo nomine possidere absq; alia concessione? Dic, vt j. de preca. l. si debitor.

LEX XXXVIII.

1 *Beneficiū collata absenti, sibi nō q̄ritur, donec ad eius notitiam peruenerit.*

Qui absenti. Nō pdit qs possessionē serui absentis, donec ad eum interē libertatis pueniāt. h. d.
1 No. ex hoc ꝯtra. q̄ bñficiū collatū absenti † nō q̄rit, donec peruenerit
a ad eius notitiā. Dixi plenissime. s. de don. l. absenti. a Dic, vt ibi dixi.

ADDITIO.

a L. absenti. Adde no. in c. si tibi absenti. de pb. 6. & in c. 4. de concess. pb. p Iac. de Bel. in eius dispu. incip. Perusini elegerūt. q̄ ponit in Auth. de coll. in §. ad hac p hibemus p Bar. in l. si. de cōst. prin. vbi dicit, q̄ priuilegium non acquiritur absenti, nisi a die scientiæ. alleg. l. 1. cum gl. in ver. p̄titus. de consul. lib. 12. Et pro hoc dicit Ale. sibi videri, q̄ non bene dixerit Bar. in l. fi. C. de sent. pas. ubi dicit se putare, q̄ si Princeps restituat deportatum ad primum statum, talis restitutio acquiritur etiam absenti vigore tituli. alleg. l. eius qui sup. si cer. pet. facit l. cum pater. §. surdo. sup. de leg. 2. Na hoc vr contrarium tex. sedm ipsum, & contra tex. in c. si gratiose. & d. c. si tibi absenti. de rescri. in 6. & cōtra no. p Bar. in d. l. fi. de cōsti. prin. & p hāc l. dicit Ang. mercatores debere esse cautos, vt literas eis transmissas, & fauorabiles custodiant, cum fauor eis non acquiratur, nisi post præsentationem, facit l. Labeo. su. de iureiu. vbi dicit Bar. q̄ dilatio statuta absenti non currit, nisi primo fuerit notificata, qđ est notandum. & vide tex. & Bal. in l. 2. C. ubi in rem act. Et per hanc l. dicit etiā Ro. q̄ ipse, & q̄ plures dij contulerūt, q̄ priuilegia ciuitatis non acquirit ignoranti. Et hanc legem multum not. Bald. in rub. de do. promis. Et qđ priuilegiū ciuitatis non acquiratur ignoranti, tenet Pe. de Anch. consi. 168. vbi etiam dicit, q̄ non acquiritur, licet sit descriptus, & non subeat onera ciuitatis. De quo vide etiam Bal. consi. 299. 3. lib.

1 *Dictio, vt inducit modum.*

2 *Dictio, ne, in dubia inducit modum, & conditionem inducit, quando apponit aliquid, quod sit explicandum antequam quis consequatur emolumētū.*

3 *Cautela, quando venditur, vel donatur res, q̄ nō possit alienari, & si alienetur dominium reuertatur ad primum.*

§. Si quis possessionem. Possessio, & dñiū p̄sit sub ꝯdōne trāsferri, & defectus ꝯdōnis impedit eius trāslatione. h. d. No. ibi, cedere. i. ī accipientē trāsferre. Hētis hic vnā gl. multū no. Ego vēdo, vel dono tibi aliquā rē, & volo, q̄ tu nō possis alienare. & si tu alienares, volo, q̄ dñiū reuertat ad me, qūo possum hoc facere? Na pactū de nō alienādo, nō impedit trāslationē dñij, vt l. si ita qs. §. ea lege. inf. de verb. ob. Gl. hic in ver. extiterit. dicit, q̄ aut dico, ego dono tibi, vt tu nō alienes, & tūc te alienāte ego reuocabo p rei vendicationē. Sed si dico, dono ne alienes, tūc si vendis alij, nō possū reuocare, sed ago ꝯ̄ te ꝯdic. ob cām. l. ea lege. C. de ꝯdi. ob cau. Ista gl. reprehēdit per Dy. in qualibet eius parte. Primo in eo, qđ dicit, q̄ si dono, vt non alienes, interdī dñij trāslatio: qđ falsum est, quia dictio,
1 † vt, inducit modū, nō ꝯdōnē. l. demōstrō. in fi. s. de ꝯdi. & demō. & de his q̄ sub mō. l. j. cū gl. & iō nō impedit dñij translatio. l. si ita qs. §. ea lege. j. de ver. obl. Itē q̄ dicit de dictione, ne, nō bñ dicit:
2 qa inter, ne, &, vt, nō est dria. l. cū pr. §. Titio. s. de leg. 2. † Anteq̄ vadā vlterius, q̄ro, an dictio, ne inducat modū, vel ꝯdōnē? Nos habemus tex. in l. cū tale. §. Titius. s. de ꝯd. & dem. vbi dr, q̄ qñq; facit modū, qñq; ꝯdōnē. Aut. n. p hāc dictionē, ne, apponit aliqd explicādū, anteq̄ qs ꝯsequat emolumentū, & tūc ꝯdōnem inducit. Aut aliqd ad explicādū post emolumētū ꝯsecutū, & inducit modū. In dubio aūt, an inducat modū, vel ꝯdōnē, vr q̄ faciat modū, vt d. §. Titius. Et iō Dy. bñ rephēdit gl. istā: qa inter vt, & ne, nō ē dria, qa sp inducit modus, cū apponit circa id, qđ post emolumētū ꝯsecutū est explicādum. est ergo modus, q̄ tu vēdas, vel dones hoc modo: dono tibi rē sub hac ꝯdōne, si non alienabis, tunc te alienāte nō trāsferī dñiū in te, & p ꝯñs, nec a te ī aliū. Sed certe p hoc nō est ꝓuisum: qa volo, q̄ interdū dñiū sit emptoris, &c. Vñ dic, vēdo tibi talē rē si nō alienaueris: & si alienaueris, volo q̄ dominiū reuertat ad me. Hoc nō valet: qa istud pactū ꝯfert in tēpus quo res nō erat sua, sed aliena. l. Stichus seruus. sup. d. manu. testa.
3 Quare dicas † sic: dono, vel vēdo, hoc pacto, vt nō liceat alienare: & si ad aliquē actū alienationis perueneris, tūc dñiū ad me reuertatur, & in eū casum ex nūc ꝯstituis te meo noie possidere. Hic est
a no. & pulcher modus, a qa statim cū incipis alienare, ego dñs efficior, cū ꝯstituis te meo noie possidere. Si aūt ego dixi, si vēdideris, ꝓcedūt p̄dicta: qa verbū, alienaueris, denotat rē pfectā. Sed si dicā alienabis, vel alienares, tūc ēt si nō dicat, ad quēcūq; actū, &c. sufficit, & dñiū reuertit in me statim, cū incipis alienare. l. qdā ī testo. s. d. fideic. lib. Itē est aliud remediū, vt dicamus, promittis hāc
b rē specialiter mihi: tunc si obligas b mihi eam rē, tūc impeditur alienatio. l. si creditor. in fi. s. de distrac. pig. fm vnam lect.

ADDITIONES.

a Pulcher modus. Adde Iac. de Are. & Cy. in d. l. fi. de reb. alie. nō alie. Pau. de Cas. in l. si ita quis. §. ea lege. de ver. ob. & ibi posui, an iuram impediat translationem dñij, vide hic per Ale. cui adde Bal. consi. 290. incip. Inter tres March. lib. 3. Menoch. Tiraq. de iure consti. in prima parte, nu. 31. Rol. a Val. consi. 56. numero 32. lib. 1.

b Pari. Obligas. Vide Ale. consi. 59. vol. 5. ubi aliam cautelam ponit. Menoch. Adde Ferrat. cau. 48. nu. 4. Ruy. consi. 214. nu. 7. lib. 1.

§. Si is qui Titio. Per seruū hæditatiū ex alia cā habitū, res hæreditariæ p̄sit q̄ri. h. d. Gl. opp. duob. mod. & soluit, vt in ea. Non habetis hic alia.

LEX XXXIX.

1 *Possessio rei sequestratæ de partium voluntate perditur, nisi causa custodiæ sequestretur.*

2 *Sequestratio, quibus casibus sit licita.*

3 *Sequestratis reb. tēpore perituris, res ipsæ venduntur, & pretiū deponitur.*

4 *Possessio rei sequestratæ per iudicem non perditur: quia videtur facta causa custodiæ, nisi de voluntate iudicis aliter constet.*

5 *Sequester si perdit rem penes eum sequestratam, vel in eam sit damnū datum, an habeat aliquam actionem.*

1 **Interesse.** Rei sequestratæ † de partiū voluntate pdit possessio, nisi cā custodiæ sequestret. h. d. Quæro, qs est sequester? Gl. dicit, vt l. seqster. j. de ver. sig. & l. ei apud quē.
2 in fi. cū l. seq. s. depo. Quæro, in qb. † casib. sequestratio sit licita? a
a Rñdi, qdā est sequestratio volūtaria, q̄ fit de ptiū volūtate, & ista sp est licita. l. si soluturus. j. de sol. l. j. s. depo. Quædā est, q̄ fit parte inuita, & ista nō fit rir. Fallit in casib. no. in l. j. C. de prohib. seqstr. & l. si fideiussor. §. fi. s. qui satisd. cog. Quæro, † iudex facit seque-
3 strari res, & sunt res tpe perituræ, qd dēt fieri? Rñ debent vendi, & pecunia in sequestro poni. l. sub. C. de agri. & censit. & sup. ut in poss. leg. l. si cui. §. q̄ri potent. cum seq. & j. de requi. re. l. fi. Itē q̄ro, tu dicis, q̄ perditur possessio rei sequestratæ, si hoc est actū, q̄
4 ru, † quid in dubio? Dicit gl. q̄ in dubio p̄sumitur actū, q̄ perdatur possessio. qd tene menti. Ia. de Are. intelligit hanc legē, qñ sequestratio est facta de partiū voluntate: sed si est facta per iudicē, vr facta cā custodiæ, & iō possessio non perdit, arg. l. 3. §. fi. sup. e. qđ puto verū, nisi de voluntate iudicis aliud appareat, tex. habetis in c.
b j. ext. de sequest. poss. & fruc. Vltimo b q̄ro, † vtrū sequester si per-
5 dit rē sequestratā apud se, vel in ea dānū datū sit, an habeat aliquā actionē? Textum habetis in l. postq̄. §. Imperatori. ver. sed si non ipsi cauere. s. vt leg. nō. cau. ibi, cuique vtiles, & c. qui versi. est circa si. alias Iac. de Are. hic allegat l. si cui. §. qui legatorum seruandorum, in fi. ibi, q̄ si ex constitutione. j. vt in poss. leg.

ADDITIONES.

a Sit licita. Adde qđ no. Cano in c. 2. de sequestr. poss. & fruc. Arch. 2. q. 1. garet. Io. And. in reg. locupletari. in merca p Bal. & Ang. in l. si fideiussor. §. fi. sup. q. Imo. & Bar. in l. Imperatores. inf. de app. An aūt ille ad cuius petitionē factum fuit sequestrū, post annum efficiatur possessor sicut in reali, vide in q̄m sequenter, vt si non cont. per q̄. in l. 3. §. fi. sup. eo. Imo. in c. ex literis. de dolo, & contu. Et an si reus aufugiat iudicium, debeat res assignari actori, vide Angel. & Imo. hic Gul. de Cu. & Bal. in l. si oleū. sup. de dolo. & qui teneat rē, apud quem factum est sequestrum, vide Bal. consi. 176. lib. 2. Et an preti. in sequestro sit sequestrari per creditorem venditoris, vide Ro. consi. 488. Et an seq. possit fieri in fructib. coharentib. solo, vide Paul. de Castr. in consi. 239. Et an ordinarius facit sequestrum, iuxta cle. ad compescendas, de sequestr. poss. & an possit propria voluntate mutare, vide Old. consi. 166.

b Menoch. Vltimo, Bouc. 172. nu. 12. & q. 210. nu. 9. Alba. consi. 75. nu. 1.

L. EX

LEX XL.

1 *Creditor, ciuiliter & naturaliter possidet.*

Si de eo. Violētia serui proprij quē possessione nō priuat.
h.d.Op.s.e.l.qđ seruus.in fi.vbi illud qđ seruus q̄
rit violenter, nō q̄rit dño. Sol. Illud est verum, qñ accipit per vim
1 possessionē alterius.secus si dñi sui. Ex hac lege † hēs, qđ creditor
ciuiliter possidet, & nāliter. quod patet, quia nulla possessio perdiṫ. Tunc enim si debitor possideret, perderet. Ad hoc facit, qđ
habuistis sup.eo.l 1.§.per seruum.& l.3.§.ex contrario. & l.qui pi
gnoris.sup.eo. Non habetis hic alia.

1 *Possessio ciuilis, & naturalis retinetur per colonum exeuntem de possessione, si non animo deserendi eam discesserit.*
2 *Possessio naturalis perditur colono mortuo, vel eo exeūte animo deserēdi.*
3 *Negligens adipisci naturalem possessionem, perdit etiam ciuilem.*
4 *Negligentia quanta requiratur, vt perdatur ciuilis possessio.*
Possessio ciuilis, & naturalis prædiorum tributariorum, perditur negligētia per biennium, & quid de dominio.
5 *Perusini habent prædia tributaria.*

§.Si forte. Si colon⁹ recedit ñ aīo deserēdę possessionis.
nulla possessio pdiṫ: sed si aīo deserēdi, vel mortuo,
nālis pdiṫ, & ēt ciuilis, si nālē negligat adipisci. h.d. Difficilis ē
§. & hēt quatuor dicta p ordinē. Ibi, decessisset.i.de fundo exisset,
nō aīo deserēdi possessionē, s̄m verā lec. positā in glo. in ver. quo
mortuo.& dic.i.colono. Itē ibi, eā.i.ciuilē.ibi tūc demū pdiṫ ciuilis. Ibi, in possessionē s.nālē, vacantē p mortē coloni. In ver. aliud
dic ibi, discessent.i.aīo deserēdi possessionem.& hoc indicat illud
1 verbū, spōte. Primo no.† q̄ p colonū exeuntē de possessione vtra-
2 que retineṫ, si ñ aīo deserēdi possessionē discesserit. Scđo not. † q̄
colono mortuo pdiṫ nālis. Idē colono decedēte aīo deserēdi. Itē
3 no.† q̄ q negligit adipisci nālē possessionē, pdit ēt ciuilē. Quæro,
quaṙ intelligaṫ primū rñsum? Duæ sunt lecturę. Prima, vt verbū,
decessisset, itelligaṫ.i.mortuus esset, & qđ sequiṫ p p vtilitatē, &c.
sit interpositio. Scđa lec.est, q̄ intelligaṫ.i.de possessione exisset:
& tūc intelligaṫ aio ñ deserendæ possessionis, & hęc vera. Alias si
diceremus aīo deserendę possessionis, non pcederet istud principiū, p l.si colonus.s̄.e.& hic, tertio rñso. Itē dr̄ hic, q̄ colono mortuo, nō statim pdiṫ possessio, sed cū negligiṫ. Quæro, q̄ est illa possessio, q̄ pdiṫ? Nālis nō, qa iā pdita ē. Vñ dic, q̄ pdiṫ ciuilis, p negli-
4 gētiā nālis. Sed q̄ro, † q̄ta negligentia requiraṫ, vt pdaṫ ciuilis? Dicit
a gl. tāta, q̄ obliuionē inducat. Aduertatis, a p obliuionē solā. Ista gl.
dicit, q̄ pdiṫ ciuilis. si hoc est verū, ergo requiriṫ cursus lōgi tpis,
vt no.s̄.e.l.si id qđ in prin.& j.tit.j.l.furtū.§ fundi.& no. C.vñ vi.
l.cū q̄rebaṫ.ī j.gl. Cōtrariū vr̄, q̄ sufficiat sola neglig̃etia sine obliuione, vt hic. Pro hoc l.qđ meo §.fi.s̄.e.ibi, simul atq; sciuer.& j.
b ea.l.q̄uis.put ibi dicit, ab alio occupatā, &c. Quid dicemus? b Rñ,
c qñ ego scio nālē possessionē meā vacantē occupatam c ab alio, si
negligo per modicum tp̄s perdo ciuilē, quia videor suspicari me
posse repelli, arg.d.l.qđ meo.in fi & l.q̄uis. j.eo. Pro hoc. j.de vi,
& vi ar.l.3.§.cū igiṫ.& qđ no.ī l.qui possessionē.c.ti. Si vero ignoro eam ab alio occupatā, vel scio vacantē, tūc aduerte. Qñq; quis
negligit nālē tanta negligentia, q̄ res quasi perijt ex hac negligentia: tunc perdit ēt ciuilē ex sola neglig̃etia, vt hic. Qñque nō adhibet tantā negligentiā, q̄ tota res pereat, sed solum nō vadit, & tūc
non perditur ciuilis, nisi ex cursu longi tp̄is, ex quo obliuio inducitur, vt l.si id quod.in prin.& qđ ibi no.s̄.eo.l.furtum.§.j.j. tit.1.
Et q̄ ex qualitate negligentię p̄sumaṫ velle ciuilē pdere, ēt probatur in l.qua rōne.in fi.cum sua gl.s̄.tit.j.& l.falsus.§.si tactum. j.de
5 fur. Sciatis † vnum, vos Perusini habetis hic oīa p̄dia tributaria ex
forma statuti, sed in prędijs tributarijs eo ipso, q̄ quis negligit per
biennū, pdit nālē, & ciuilē possessionē, & ēt dñium, vt l.q agros.
C.de oī agro deser.lib.11. qđ tene menti. In ɔ̄rium facit fortiter.
C.de vsuc.transf.vbi dr̄ sublatam esse dñiam tributariorum p̄diorum, & non tributariorum. Venio ad tertium rñsum, dr̄ hic aliud
æstimandum. Quæro, quaṙ intelligiṫ? Rñ. prout habetis, aliud, refertur ad principiū, prout hētis, idē, refert ad proxi. Sed tunc opp.
de l.fi. C.e.vbi p exitū coloni nō statim pdo nālem. Sol. illa lex p
istā intelligiṫ: qa p exitū perdiṫ nālis, vt hic, nō ciuilis, vt ibi. Item
op. hic innuit, q̄ statim cū alius est ingressus quis perdat ciuilē, ɔ̄
in l.clam.in fi.s̄.e.& l.si id quod.§.fi.s̄.eo.l.quod seruus.j. e. Solu.
hæc s̄m illam intelligitur hoc modo, ut perdatur ciuilis, qñ dñs
reuersus non est admissus, vel suspicatur se posse repelli.

ADDITIONES.

a Menoch. Aduertatis. Ruy.consi.143.nu.5.li.1. Idem consi.58.nu.4.lib.4. Gome.
§.rursus.nu.20. Insti.de actio. Affl.decis.40.nu.16. Dec.consi.400.nu.7. Tiraqu.
de iure const.in 3.par.limit.21.nu.8.9.
b Paris. Quid dicemus. Vide Fel.in c.licet causam.versi.limita tamen, de prob.
c Occupatā. Adde de hoc p Ale.qui refert per hūc tex.ibi, hirdinate, fuisse cōsulū
Perusij, q̄ hæres cōficiens inuētariū dēt i ipso ponere res depositas, & commodatas testatori reptas in domo testōris: qđ dicit esse notādū sec. Imol. & sequiṫ,
vt refert Pau.de Cast.& Rom.hic, & Bal.in l.itē vidēdū.§.fi.de pet.hær.& l.fin.
§.j.de iu.delib. Sed tu dic, q̄ cōtrariū tenet Bal.eius cons.402. inc. Ad euidentia
præmitto.li.1. q̄ ignorās naturalē occupatā, si negligat per decenniū, perdat ciuilem. Vltra Ale.hic tenet Pau.de Cast.consi.196. Pet.de Anch.cons.vlt.

§.Seruū tuū. Possessio iusta, vel iniusta, absq; noua cā
extrinseca ñ mutaṫ.h.d. Pulcher ē cas⁹,
& habuistis s̄.eo.l.clam.in princ.& per hunc §.ponitur hic casus.

1 *L.si quis in tantam.C.vnde vi.requirit violentiam.*
2 *Exceptio dominij non repellit agentem interdicto, uti possidetis.*
3 *In causa interdicti, vti possidetis, admittuntur positiones, articuli, & probationes de dominio.*
4 *Cautela p aduocato, qñ suspicatur aduersariū pbare de pprietate, q̄ faciat positiones, & articulos, q̄ ipse possidet clam a te respectu possessionis.*

§.Si seruū. In qua re ñ cadit locatio, & p̄carij rō, ī ea non
cadit clandestinitas.h.d. Multum est difficilis
§.iste.& subtilis. Opp.de l.itaq;.§ 1.de fur.vbi dñs facit furtum rei
suę. Rñ. dñt qdā, veritas est, q̄ furti teneṫ, vt ibi: nō tñ possidet clā,
& est vera so. Alij dñt, q̄ hoc fecit credēs sibi licere. & iō incidit ī
ɔstōnē.l.si quis in tantā.C.vñ vi.nō aūt teneṫ furti. Hæc sol.nō est
1 vera, qa d.† ɔstō l.si qs in tantā.requiriṫ violentiā: sed hic nō p̄supponit violētia, sed clādestinitas, bñ ergo tene primū. Itē op.& intro gl.magnā.& op. j.qđ vi, aut clā.l.1.§.2. & l.is q in puteū. §.fi.e.
tit.vbi in re propria pōt fieri vi, aut clā. Dicit gl. aliud est op⁹ vi, aut
clā esse factū: aliud possidere vi, aut clā.& est vera solō. Tertio op.
p̄carij rogatio, & ɔductio, cōsistunt in re ppria rōne possessionis,
vt l.si aliquā rē.in fi.s̄.e.ergo & hic clandestinitas respectu possessionis consistit. Dñt quidā: hic, qñ ɔducit rē suā ignorans esse suā,
ibi sciebat. Hāc sol.reprehēdit Ia. de Are. qa sequereṫ, q̄ melioris
ɔdōnis esset ille, q delinquit, q̄ ille, q non delinqt, ɔ̄ l. nō solū.s̄.de
nox. Quare vera sol.est, q̄ nō dr̄ possidere clā, respectu proprietatis, sed respectu possessionis sic, vt in l.ɔ̄na. vide gl.in ver. teneri, q̄
incip. vt s̄.de pos.& eā tene mēti, qa est no. Itē op. q̄ si ista lex pcedit, statim sequiṫ, q̄ exceptio dñij statim repelleret agentē interdicto, vti possidetis: qa si possideo clā a te, tu vincis ɔ̄ me interdicto
2 vti pos.l.j.in pri.§.fi. j.vti pos.si ego † opponā tibi exceptionē dñij,
si possideo clā a te, vt hic, & sic te repellā. Hoc aūt falsum, qa exceptio dñij nō repellit quē agentē vti pos. Ita dicit gl.& nihil allegat. vide gl.ibi. Itē op. si ergo ē verū, vt dixi in l.nāliter.§.nihil cōe.
s̄m primā lec.& est tex.in l.1.C.si per vim, vel alio mō, s̄m intellectū gl. licet Dy.teneat ɔ̄riū in c.q ad agendū.ext.de reg.iur.li.6.cōstat tibi limitatū, vt in d.§.nihil cōe. Ad ɔ̄riū rñde, licet nō sit clan
a destinitas respectu ᵃ pprietatis, tñ possideo clā respectu possessionis. Istud non vr̄ bñ dictū, qa ille dr̄ possidere clā, q suspicatur sibi
controuersiā fieri de iure, vel de facto, vt j.eo. l.clā.in pri. Itē possessio est illa, q̄ dr̄ clādestina, nō res, vt no.s̄.e.l. Pōponius. §.cū qs.
& l.vitia.C.e.tit. Quō ergo hic dr̄ possidere clā, respectu posse ssio
3 nis, nō proprietatis: Pro decīone † istorū tu dēs scire, Doc. tenere,
q̄ in cā interdicti vti possid. admittuṫ positiones, & articuli, &
probationes de dñio. Ita tenet Iac.de Are.& Cyn.refert in l.j.in fi.
C.vti possi.& est tex.& gl.in c.licet cām.ext.de prob. Rō est, vt si
probemus æquaṙ de possessione, tūc apparebit iustior possessio
4 illius, q est dñs, & sic debebit vincere. Tu ergo † aduocatus, ɔ̄ quē
fiunt articuli, si suspicans aduersariū probare de pprietate, sis cautus, vt facias positiones, & articulos, q̄ ipse possidet clam a te
respectu possessionis: si.n.diceres, q̄ possideret clam simpl̄r, nihil
probares, quia sicut simplex cōductio in dubio intelligitur respectu proprietatis.l.si aliquam rem.in fi s̄.e. sic in dubio ille, qui possidet clam, intell̄r respectu proprietatis nisi dicas expresse, q̄ possidet clā respectu possessionis, alias perderes. Et quod sic debeat
dici, habuistis tex.in l.si rem aliquam.in fi.sup.eod.

ADDITIO.

a Paris. Respectu. Vide Ale.consi.89.inc. Sed præmissis.volu.5.dicentem hoc esse
singulare dictum, & Fel.in c.licet causam.versi.aduerte etiam.de prob. Ale.cōs.
108.vol.2.& consi 45.vol.3.& cons 82.ver.7.vol.3.
Menoch. Paris.consi.12.nu.9.lib.4. Ias.cons.21.col.2.cir.fi.li.3. Ruy.consil.56.in
fi.li.4.consi.106.in fi.li.5.vbi declarat.

LEX XLI.

1 *Filius stans cum matre, præsumitur possidere fundū matris iure familiaritatis, & similiter fratres, & sorores simul habitantes, præsumuntur iure familiaritatis possidere.*

Qui iure. Qui ingreditur fundū ratione amicitiæ, vel familiaritatis, dr̄ ñ possidere. Conc.sup.de fideic.
1 lib.l.gñaliter.& tota die occurrit casus huius l. † Nā mater, & filius stant simul, & filius vadit ad fundū matris: postmodū cū diuideretur dicit filius, ego possedi tāto tpe talē fundū. Ego credo,
q̄ in dubio vr̄ ire cā familiaritatis, & amicitiæ, ñ vt possideat. Idē
dico in fratre, & sorore simul habitantib.& hñrib. patrimonium
indiuisum, & frater vadit solus ad possessiones locandas, & fruct⁹
solus recolligit. Certe cōiter vr̄ facere ex cā familiaritatis, per hāc
l.& l.gñaliter.s̄.e. Et facit optime. j.eo. l.proxi.expressius sup.qb.
a mo.vsusf.ami.l.si mulieri. qđ bñ not. Si ergo ad vxorē a pertinet
res, ipsa dr̄ possidere, licet nunq̄ uadat, & possideat per virum.

ADDITIO.

a Ad vxorē. Adde, q̄ si vxor, & vir domū pariter habitarunt, nec apparet ad quem
ipsorū dñiū spectet, Ang.dicit, nisi p cōiecturas appareat, q̄ iudicandū est pro
dimidia, all. Bar.in l.si duo. j.vti pos. Sed Imo.& Rom.hic dñt, q̄ in dubio præsumēdū est p marito, cū vxor nō p̄sumat hře propriū.l. Quintus.sup.de don.inter
vi.& vxo.l.ēt.C.eo.ti.dicit tñ Bal.in l.vxor.C.de cond.inser. q̄ quo ad possessoriū, nō hēt locū l.Quintus. Itē nō hēt locū, qñ cōtrouersia vertiṫ inter mulierē,
& extraneū. Et hoc casu posset seruari dictū Ang.sec. Ale. Cui adde ad materiā
l.Quitus. qđ pulchre cōsuluit Ang.eius cōs.141. & q̄ mulier possidendo domū
cū marito, dicatur possidere iure familiaritatis, tenet Pau.de Cast.consi.106.
Menoch. Adde Alciat.trac.præsump.reg.2.præsump.23.nu.6.

LEX

LEX XLII.

Cōis seruus. In tex.ibi,possideatur,quod in dubio prę-
sumitur,arg.l.merito.sup.pro soc.ſm Iac.
de Are.Oldr.no hic,quod dixi sup.eo.l.proxi.tene menti.

§.Procurator. De hoc habuistis.s.e.l.j.§.p ꝓcuratorē & plene ī l.q mihi donatū.s.ď do.

LEX XLIII.

Si quis fundum. Qui scit certā partē diuisam, vł indiuisam esse alienā,vł ius aliqđ,eatenus nō pscribit h.d.No.uers. Idē, iqt,&c. Ad primā particulam op.j.ti.3.l.emptor Sol. hic sciebat alienā,p parte certa,& diuisa, & determinata. Ad scđam partē op. in eo, qđ dicit,pro īdiuiso,& ignorat locus immo scit locus,qa in qualibet gleba habeo dimidiam. Gl.soluit trib.mod.sed tene illā sol.q̄ est in gl.in uer.locus,q̄ icipit,Sibi ꝯdicere.ibi,uel ēt. Item op.dr̄ hic,si scio rem esse obligatam non præscribo: sed an ꝯ creditorem præscribo? dicit glo.ꝙ nō,quia ad eū malā fidem habeo. Item no.in l.sicut.C.de pręscr. triginta anno.in glo.quæ in cip. Mala fide,&c.& est casus in l.qui balneum.in fi.sup.qui pot.in pign.hab.tene menti.

LEX XLIIII.

1 *Possessio habet ius.& nu.3.vbi ꝙ est ius.*
2 *Memoria hominis labilis est.*

Peregre. Per obliuionē ptis loci,ī qua res mobilis custodiæ cā reponit,possessio ñ pdit, nisi p aliū occu
1 peť.h.d.hęc lex.No.tex.ibi,†ius possessionis.Ex quo hēs,ꝙ posses-
2 sio hēt ius.No.†ꝙ memoria bois ē labilis,ut hic,& l.2.§.si qđ autē.C.de uet.iu.enucl. Et intelligas, ꝙ infirmitas memoræ non facit perdere possessionem. Et intellige non adhibita diligenti inquisitione:secus si esset adhibita diligēs inquisitio, & nō recordaret,
3 qa tunc perderet.†Itē no.ꝙ possessio est ius.& hunc tex.Doct.alleg.ego allegaui pluries.s.eo.l.j.habetis.j.eo.l.possessio.§.1.

§.Quæsitum. Ex causa peculiari quæritur vsucapiendi condictio,& possessio domino ignoranti ex alia possessione,sed vsucapio tantum scienti.h.d. Gl.1.remittit ad id quod dicitur in l.j.§.item acquirimus.sup.eo.

1 *Colonus si eijcitur de possessione vel de ea exit,quando præiudicat dño.*
2 *Possessio quā retineo per me,& illa quā retineo per colonum, cur differāt.*
3 *Vsufructuarius si deijcitur,dominus non priuatur sua possessione ciuili.*
4 *Colonus conuentus, si respondet non nominando dominum,si fuit cōdemnatus,& facta executio,non præiudicat domino.*

§.Quibus explicitis. Possidēs suo aīo,& corpore & demū sciēs,possessionē amittit:sec⁹ in eo,q suo aīo,& corpore alieno possidet.h.d.Dr̄
a hic,ꝙ possessionē q̄ retineo p colonum, demū colono a expulso,
1 amitto.Op.de l.si.C.e.vbi scm̄ serui,vł coloni,b nō p̄iudicat dño.
b Sol.quatuor sunt,vt ibi no.Qñq; colon⁹ exijt aīo deserēdę possessionis,& tūc dñs nō priuať ciuili,l.si de eo.§.j.s.e. Qñq; colon⁹ pdit,& tūc idē:qa dño ñ p̄iudicat,vt ibi.Qñq;colon⁹ deijcit,vel alij tradit vere,tūc dñs possessione priuať.Ita dēt ītelligi hic,vbi dr̄,ꝙ
2 ignorātes pdimus,vt s.e.l.3.§.ꝙ si seru⁹.Quero,†q̄ ē rō dñę inter possessionē q̄ retineo p me,& illā q̄ retineo p colonū? Gl.dicit rō est ista:qa qñ possideo corpore coloni,& aīo meo possideo, tunc mea ciuilis sequiť nālē,quā retineo p colonū:iō colono expulso vtraq; pd.ī,vt hic,& l.j.§.nō alij aūt.ď vi,& vi ar.& vide qđ no.ibi. Quero,qd si ali⁹ ñ igrediaī vere,sed ficte: qa dñs ꝯstituit se alteri⁹ noīe possidere?dic,vt dixi.s.e.l.qđ meo.in prin. Quæro, si vsufru-
3 ctuarius †deijciat,an dñs sua ciuili priueť? Rñ.nō Gl. hētus s.vsuf. quēad ca.l.j.i fi.& j.de vi,& vi ar.l.3.§.vñ vi. Rō,qa vsufructuari⁹
4 nō possidet n̄aliter pro dño,licet pro seipso.Quid † si colonus fuit ꝯuentus,& ipse r̄ndet nō nominando dñm in iudicio,& fuit ꝯdēnatus,& facta est executio,an noceat dño?Inn.ꝙ nō,ext.vt lite nō cont.c.qm̄ frequenter.cir.fi.Sed ꝯ eū vr̄ s.ad exhib.l.Celsus.§.j.& sup.eo.l.qui vniuersas.§.item cum prætor.sed alias dicam.

ADDITIONES.

a Colono.Vide Aret.consi.32.in prin.
b Coloni.Adde de hoc pulchre Bal.consi.275.& consi.350.3.lib.
Menoch.Ruy consi.156.nu.16.lib.1.

LEX XLVII.

Si rem mobilem. Possessio rei mobilis ꝯtrectatæ furādi grā pditur ab ignorante: idē si rei custodia amittatur:secus in aiali rōnabili statuit.h.d.No. tex.ibi,illa rō,&c.Op.de leg.3.§.si rē.s.e.Vera sol.est, ꝙ hic in aīo cōstituit,& cępit ꝯtrectare.Itē op.hic vr̄,ꝙ solo aīo q̄ratur:sed intelligo,ꝙ non animo solo:sed interueniente contrectatione. Itē op. quia mutauit sibi causam possessionis, contra l.non solum.§.j.j.ut.j.hic interuenit causa extrinseca,scilicet furtum.

LEX XLVIII.

1 *Instrumentū non probat traditionē possessionis,nisi fiat in cōspectu fundi,*
2 *Clausula apposita in instrumento dotali,confessus est se habuisse,& recepisse,probat traditionem eius,quod tunc temporis celebrari potuit.*
3 *Instrumentū in quo dicitur, ꝙ pretium ei dedit,& numerauit, non redarguitur de falso,licet testes qui interfuerunt instrumento,dicant, ꝙ nulla numeratio interuenit:quia illa verba verificantur ex actu ficto.*

Prædia. Hęc lex legitur duob.mod. Primo ſm gl.alio mō sec.Iac.de Are.vtraq; lect.est no.Per instrm̄ nō p batur possessionis traditio. Itē instr̄m verificatur ex actu vero, nō ficto h.d. Opp. ꝙ ista lec. ꝯtineat falsitm , qa dicit se tradidisse,cū nō tradiderit. Dicit gl. intellige, ꝙ primo erat ingressus seruus, & postea scribit se tradidisse: & sic per istū actū fictū verificantur illa
1 verba,se tradidisse. Op. ꝙ † p instr̄m ꝓbetur traditio possessionis, vt l.2.C.e. Sol. Si instr̄m fit in fundo, vel in ꝯspectu fundi,p instr̄m pōt probari traditio,vt ibi: sed si nō fit in cōspectu, p instr̄m non ꝓbatur traditio , nisi alius actus probetur. Hoc tenet Dy. Iaco.de Are.& Oldr.& Spec.in tit.de emp.& vendi.§.j.Ista lex facit ad q.
2 no.†pone,ꝙ ī instrō dotali dī sic, talis maritus fuit cōfessus se habuisse,& recepisse centū,qui ꝓmisit patri reddere.dicit filia,actio est mea,qa fuit confessus se habuisse & recepisse,& sic traditio ꝓcessit, vt hic, & p ꝯns nō pōt solui pri. tñ veritas est,ꝙ si ē aliquid ꝯfessus se habuisse, quod pōt tūc tpis celebrari, præsumiť factum tūc,vt patet ex p̄cedēdi theorica.Dixi j.de verb.obl.l.si ita stipulatus,§.Chrisogonus. & s.sol.mat. l.post dotē. Mō in ꝓposito,cum numeratio tpe instri potuit interuenire, p̄sumiť tūc intercessisse.
3 Item facit †ad aliud,adicit istr̄m, Seius dedit,& vēdidit Titio fun
a dum ꝓpretio centū,qđ pretiū dedit,& numerauit,Testes,qui interfuerūt in instrō dixerūt, ꝙ nulla pecunia interuenit, an instr̄m possit redargui de falso. Iac.But.disputauit hanc q.& determina-
b uit quod ista uerba uerificantur ex actu ficto, b sicut ex uero:& iō licet non interueniat actus uerus. s. numerō itera, tñ interuenit actus fictus.l.ꝙ fuit ꝯfessus habuisse, & recepisse, & ad hoc est ca-
4 sus hic, licet ipse nō alleget. Scđo c † modo legitur secūdum Iac.
c de Are.& ſm eum hoc dicit. Per instr̄m, in quo cōtinetur aliquē
d tradidisse, d non probatur traditio, sed illa uerba importāt solum licentiā intrandi propria authoritate.h.d. & ſm hoc epistola præcessit traditionem. Opp. nō pōt sibi q̄ri possessio rei donatę iuste, non interueniente uolūtate dñi. l. si ex stipłone.s.eo. Sol.hic fuerunt illa uerba,se tradidisse,quæ important,ut ingrediatur sua authoritate,ut hic,ſm Iac.de Are. & Spec in tit.de empt.& uendi.

CONTRARIETAS.

Prædia. Aduerte , ꝙ licet notarius dixerit in instrō uēditionis , ꝙ Seius uendidit & tradidit Titio fundum pro p̄tio centum,& qđ pretium ei dedit & numerauit: testes qui interfuerunt ī istrō dixerunt, quod nulla fuit numerata pecunia tūc , tñ instr̄m per hoc non potest redargui de falso , ita no. Bart in hac l.prædia,contrarium tamen tenere allegatur I l. si ex cautione.C.de non nu.pec.

CONCORDIA.

Pro concordia. Aduerte,ꝙ Bart.ipse soluit, eo quia in hac l.p̄dia, loquitur, qñ notarius apposuit talia uerba, quæ pōt importare fictionē, ut s. in prima op. quia pōt intelligi, ꝙ pretiū eidē uēditori cedit,& numerauit. s. quia ꝯfessus ē habuisse. & sic fingit datum & numeratum, in l.si ex cautione. Barto.loquī,qñ apposuit talia uerba, quæ de necessitate important uerum actū numerationis, puta,quia dixit, & quos in ueritate numerauit ī præsentia mei notarij,& testium j.scriptorum,quę uerba de necessitate importāt uerum actum numerationis,ut etiam Bart.in lege,alio, in fi.ff.de alim. & cib. leg. & ita saluat Cęp. Veronen. cons.suo 22. incip.In Christi nomine,&c. consultationis casus,&c.cons.4.

ADDITIONES.

Menoch.Soc.sen.cons.295.col.2.& fi.lib.2.Bal.l.Celsus.nu.91.sup.tit.j.
a Facit ad aliud.Contrarium tenuit ipse Bar. in l.singularia.ff.si cer.pet.& Ias.ibi dicit communem opin.esse contra Bar. hic.
Menoch.Distingue secundum Rom.hic,quem refert, & sequitur Cepolla consil.22.col.pen.
b Ficto. Adde sec.Ale.ꝙ Ang.tenet contrarium,per no.per glo.in l.si ex cautione, in gl.mag.quam omnes Doct.communiter sequuntur. & per gl. in l.si ex prętio, in verbo,conscriptum, C.si cer.pet.quæ dicunt, ꝙ notarius non debet apponere dicta verba,nisi interueniat numeratio.Non obst.iste tex.quia loquitur i epistola,& sic in scriptura priuata,in qua tantum operantur illa verba,habui,& recepi,quia per neutrum sermonem probatur,nisi sola confessio.Alle.l.creditor sæpe.insf.de sol.Et cum dicta opi.Ang.transit Imo.Pau.de Cast.& Ro.hic.Et contra Bar.tenet Imo.communiter Canon.in c.si cautio,de fi.instr.& Bal.in l.f.§ fi.C.communia vtri.iud.Imo.in l.si debitorem.insf.de noua.Bal.i l.1. C.de his, quæ in fraud.cred.vbi ēt quærit,quid si Titius est confessus recepisse centum a Sempronio,quæ vere habuit,& recepit in præsentia mei notarij,& reuera pecunia erat in marsupio,an per hoc notarius incidat in falsum? Et dicit Alex. ꝙ est qō quotidiana.Tu adde,ꝙ Bal.cons.247.inc.Præmisso statuto.ad fi.lib.j. in sj. lib.dicit,ꝙ pecunia potest solui in sacculo, & dicitur numerata, si partes contentur,licet tabellio cautius faceret,si videret actum numerationis, & ipsam pecuniam.Alleg.l.adhuc interesse.ver.si vero si mul in sacculo soluit.sup. de usu.
c Paris.Secundo.Vide Ale.cons.10.& cons.seq vol.4.
d Pom.Tradidisse.Vide Are.cons.17.& 41. & 160.& Ale.4.cons.vol.2. & 38.eo. vol.2. & omnino Rom cons.509.in 6.dub.vbi loquitur ēt in reb.mobilib.& nō solū qñ in instro adesset uerbū,trado,sed ēt uerbū, cōcedo, & exhibeo:& nunquid pp hoc uerbum,exhibeo, præsumatur præsentia rerum, de quib. loquitur instr̄m,& in cons.482.in j.dub.vbi loqtur in uerbo,assigno,& i bñficiālib. Soc. cons.93.ubi loquitur in vno dubio,& de uerbo,consigno,et de uerbo,concedo.

LEX XLIX.

Possessio. Ista verba expone plene C.e.l.j.& l.deniq;.& j.sciendum,s.ex quib.cau.maio. Plene etiam no illa verba in tepet.l.si is qui pro emptore.j.tit.1.

1 *Possessio est iuris.*
2 *Existens in potestate alicuius an possideat.*

1 **§.Qui in aliena.** No.ꝙ†possessio est iuris. Et di gl. id est,animi. Sed certè animus est

cti, l. bonę fidei. ī fi. ſ. tit. j. licet ℨ videat ī l. p hr̃de. ſ. de acq. hęr. vbi dicit, aditio nō tā eſt facti, q̄ animi, & ſic innuit, ꝙ aiūs nō ſit facti. Sed ego rn̄debā nō tam facti, ſ alterius, q̄ animi: vn̄ vult dicere, eſt poſſeſſio iuris, ſ. ciuilis, per ſpecies diſtinguēdo, Habuiſtis no. ſ. e.
2 l. j. §. p ſeruū. & dixi ſ. e. l. 3. in prin. Quęro, † an is, q eſt ī ptāte alteri°, poſſit poſſidere? Rn̄deo, Aut ē ſeruus, & tūc cū poſſeſſio ſit iuris, nō q̄rit ſibi, ſed dn̄o, vt d. l. j. §. itē acq̄rimus ſ. e. & idē in monacho, quia quicquid iuris quærit, acquirit monaſterio, vt in auth. ingreſſi C. de ſacroſan. eccl. ſed in filio, dic, vt in gl. no. dicitur.

1 *Actio pſonalis nō q̄rit p procuratorē, niſi cedatur poſſeſſio, et dominiū ſic.*
2 *Domino quæritur per procuratorem ſine ceſſione, ſi procurator non reperitur qui cedat.*
3 *Stipulatione facta per procuratorem in inſtrumento guarentigiato, q ex forma ſtatuti habet executionem, quæritur domino ſine ceſſione.*
4 *Procurator acquirit directo domino ſine ceſſione in inſeparabilibus a perſona, vt in vſufructu, & vxorem accipere.*
5 *Procurator promittens pcuratorio noīe dn̄i, obligat dominū actione vtili.*

1 **§ Et ſi poſſeſſio.** Poſſeſſio † & dn̄iū q̄runt p pcuratorē. actio pſonalis nō q̄rit, niſi cedat. h. d. Op. ſ. de act. emp. l. Iulian. §. ſi pcurator. & l. ꝙ pcurator ex re. ſ. de pcu. So. intelligas, ꝙ hic emit, nō ex re dn̄i, alīs dn̄o ſine
2 ceſſione q̄rit, vt hic ita intelligit Pet. & oēs. † Quæro, qd ſi pcurator nō reperitur q cedat? Rn̄. ſine ceſſione q̄rit, vt no. ī l. dāni infecti. §. fi. de dam. infe. & l. j. & 2 ſup. de iſti. & l. i. C. de act. & obl. & l.
3 ſancimus. §. fi. C. ad Treb. Ponc. Peruſij † ē cōſuetudo & ſtatutū,
a ꝙ inſtrm̄ guarētigiatū, ſeu cōfeſſionatū, ī quo ptinet pcepiū notarij pcipiēns partib. ex iuriſdōne ſibi a ſtatuto cōceſſa, hēt executionē. Mō qdā agebat ex illo inſtrō, opponebat, ꝙ n̄ erat facta ceſſio, & ſic n̄ poterat agi ex ſtiplone p pcuratorē fcā ī illo īſtrō. Ego dixi, ꝙ pceptū notarij operatur pinde, ac ſi eſſet iſtrm̄ factū ī iudicio p pcuratorē, vbi q̄rit ſine ceſſione. l. ī cāę. ī fi. ſ. de pc. Quæro,
4 † qd ī iis, q̄ cohęrēt pſonę, ita ꝙ nō pn̄t cedi, vt vſuſfructus: mō pcurator pcuratorio noīe meo ſtipulat, vt vſūfructū; vel accepit vxorē pcuratorio noīe meo, an q̄ritur ſine ceſſione? Ego dico, ꝙ ī iſtis iurib. īſeparabilib. a pſona, pcurator ē nudus miniſter, & acqrit dn̄o directo. Hic eſt tex. no. ī l q ita § j. ſ. ad Treb. & ibi dixi, qd
5 no. † Vlteri° q̄rit ecōuerſo, ſi pcurator pmittat pcuratorio noīe dn̄i, vtrū dn̄s obliget? Rn̄. ꝙ ſic vtili. Qd dic, vt l. ſi cū vēditor, ī fi. ſ. de cuic. & l. Iulianus, §. ſi pcurator, ſ. de ae. emp. & l. ī eū, ī prin. ſ. de inſt. Et circa pdicta vide, q̄ dixi ī l. ſtiplō iſta, § pe. J. de verb. oblig.

ADDITIO.

a Guarētigiatum. Adde Rom. conſil. 86. vbi alleg. Bar. hic, & in conſilijs. Et vide etiam Bal. conſi. 2 a. in fi. 2. lib.

LEX LII.

1 *Petitorio, & poſſeſſorio ſi quis egit ſimul, in caſu quo poteſt, & obtinuit, ſi eſt appellatum in petitorio, executio fiet in poſſeſſorio.*
2 *Petitorio q ſuccubuit, & ī poſſeſſorio obtinuit, qn̄ fiat executio ī poſſeſſorio.*

Permiſceri. Lex iſta ex gl. iſta pōt ītelligi trib. modis, ſm gl. licet difficulter. Et ſm primā gl. ponit, quo qdā egit poſſeſſorio, an ſnia lata ī poſſeſſorio pīudicet in pſeſſoria, q̄ p vſuſfructu pponit. Et rn̄det, ꝙ n̄; qa ē ſeparata cā poſſeſſionis ab vſuſfructu, vt pprietas ab ipſa poſſeſſione, & ſic poſito vno, n̄ ſeqtur aliud: & ſic remoto vno n̄ remouet aliud, qa pt eē apud diuerſos, vt patet ex tex. Et hæc lec. pbat J. de exc. rei iud. l. & an eadē, §. fi. & hęc lec. tāgit ī j. gl. ī verbo, cās. Scdō mō legit ſic. Quęrit, an vſuſfr. poſſit eē ſine poſſeſſione? Et rn̄det, ꝙ ſic, qa pmiſceri, & c. quēad modū, & c. Itē q̄rit, an ciuilis poſſeſſio dn̄i ipediat p vſūfructū, vel cōuerſo vſuſfr. p ciuilē poſſeſſionē? Rn̄det, ꝙ no. ibi, neq; impediri, & c. & iſta colit ſup verbo, cōfundi oportet. Tertio mō legit, vt q̄rat, ſi alius hēt vſūfructū, an dn̄s ciuiliter poſſideat? Et rn̄ ſic, ꝙ vſuſfr. n̄ dēt pmiſceri cū poſſeſſione ciuili, ſicut nec pprietas. Et iō poſſeſſio ciuilis dn̄i nō impedit p vſūfr. nec vſuſf. p poſſeſſionē dn̄i. Et ſm hoc tota iſta l. ponit vnū caſū. Et lec. colit ex gl. parua poſita ſup ver. poſſeſſiōis. Et facit hęc lex
1 ad ea, q̄ dixi in l. naliter, in prin. ſ. e. Quærit † Dyn. aliqs egit petitorio, & poſſeſſorio ſil' ī caſu quo pt, & obtinuit i vtroq;: appellatū
a ē ī petitorio, an fiat executio in poſſeſſorio. a Et Dy. dicit, ꝙ ſic, qa
2 nihil hēt cōe, vt hic, & ſ. e. l. natr. §. nihil. Sed pone, † ꝙ ī petitorio ſuccubuit, in poſſeſſorio obtinuit, q̄rit, an fiat executio ī poſſeſſorio? Et dic, aut ſuccubuit, qa nō pbauit, & fit executio in poſſeſſorio. Aut ſuccubuit, qa reus pbauit ſe dn̄m, & n̄ fit executio, quia obſtat rēa, dolo facis, & c. Et hoc tāgit Cy. in l. incerti. C. de interd. & Spe. in ti. de peti. & poſ. & debeo ītelligere in poſſeſſorijs, qbus pōt obijci exceptio dn̄ij: nō aūt in alijs, vt diximus in d. §. nihil. & no. per eundem Dy. in c. qui ad agendum, extra de reg. iur. lib. 6.

ADDITIO.

a Poſſeſſorio. Adde ad dicta Bar. hic, ſingularem limitationem, quam ponit Aret. in c. fi. de iud.

§. Species. Duob. modis legit ī gl. Primo, ꝙ qn̄ ptor aliquē immittit, eſt pl°, q̄ qn̄ priuat° reſtituit, qa ptor immiſſū tuet. Et hęc lec. tāgit in prima & ſcda gl. & in prin. vlt. Et ſm hoc qd dicit, ſpēs īducēdi ī poſſeſſionē ē phibere, & c. expone īducēdi, i. pars īductionis, vel. i. vni ſpecici puenit, ſm Iac. de Are. Scdo legit, ſm Io. vt tota loquat ī ptore, vt patet ī fi. vlt. gl. Tertio legit, ſm Iac. de Are. duplex ē modus īducēdi ī poſſeſſ. q-
a nē a ptore. Primo cū dat alicui licētiā a ingrediendi ſua autoritate, phibere ei vim fieri, qd eſt plus, q̄ ſi fiat a priuato. Scdo modo, ꝙ iubeat reſtituere dato executore, l. is cui. §. miſſus. vt ī poſ. leg. tūc. n. nō pōt ingredi ſua authoritate. l. fundi, in prin. ſ. e. tit. Quarto, ſm Iac. de Are. ꝙ duob. modis ptor pōt mittere in poſſeſſionē, & iubere poſſidere ex ſcdo decreto, quo caſu inhibet poſſidē-
b ti vim fieri, & ſi ꝯfaceret, tenet l. dāni, §. pe. J. de dā. īfe. Alius beſt qn̄ prætor condemnat qoem ad rei reſtitutionē, tūc facta reſtitutione, ſi poſtea moleſtet, non tenet ex inſa. nec iudex ex vigore illius iudicij ſe intromittit, vt hic, ſm Iac. de Are. quod puto verū, quia ſola facti traditione liberatur, & no. ſup. de procu. l. Pomponius §. ſed & ſi is, in fi. gl. magnæ. Ex prædicta tene menti.

ADDITIONES.

a Clau. Licentiam. Dicit Bal. in l. j in fi C. com. de leg. in j. lect. ꝙ ſi teſtator dicit ī teſtamento, legatarijs vim fieri veto, ꝙ intelligitur eis dare auctoritatē accipiendi legatum propria auctoritate. quod dicit non reperiri alibi, & ſimpliciter ſequitur Ro. in repet. auth. ſimiliter, C. ad le. Falc. & Ale. in l. nemo poteſt, de leg. j. & hunc intellectum ad hanc tex. ponit hic Cum.
b Menoc. Alius. Vide Bar. l. & ſi poſſeſſori, in prin. nu. 2. ſup. de iureiur. vbi contrarium tenet. Et ibi Ia. Enu. 5 dicit eſſe communem cum Bar. hic, late Tiraq. in l. ſi vnquam, in verbo, ſuſcepit liberos nu. 181. 192.

LEX LIII.

Aduerſus. Vera lec. eſt, vt ītelligat iſta lex in īterdicto, vti poſſidetis, & gl. ponit exempla. Primo in interdicto, vti poſ. & verū eſt exēplū. Itē ponit in interdicto, vnde vi, & c. Sed illa le Ꝛ. nō ꝯgruit lēę. qa talis vitioſa poſſeſſio prodeſt aduerſus eum, qui vitioſe poſſidet, l. cum a te, de vi, & vi arma.

TITVLVS TERTIVS,

De vſucapionibus, & vſurpationibus.

Dictum eſt ſup. de acq. poſſ. iterum, quia vſucapio eſt cauſa acquirendæ poſſeſſionis, l. ſine poſſeſſione. J. eo. ideo de vſucapionibus ponit. Verum, quia vſucapio interrūpitur, ideo ponit de vſurpationibus. Et quid eſt vſurpatio, idem eſt ꝙ interruptio.

LEX PRIMA.

1 *Aequitas ſcripta, quando præfertur rigori ſcripto.*
2 *Iuri præſcribendi, quando renunciari poteſt per pactum.*
3 *Renunciari non poteſt ſtatuto, q ſi debitor ſteterit per decennium, q debitum non petierit, non audiatur.*

Bono publico. Opp. & uſ. ꝙ prima lec. nō pcedat, qa ęqtas ſcripta pfert rigori, l. j. C. de leg. & l. placuit, C. d iud. Sed ꝯ iſtā rn̄am hēmus ęqtatē ſcriptā, l. natr, ſ. de ꝯd. ind. & l. iu-
1 re natura. J. de re. iu. So. Dy. † ꝙ qn̄ ambo ſcripta ſunt in ſpē, & tūc vnū pfert alteri: ſecus qn̄ unū eſt in gn̄e, aliud in ſpē. Iſtā ſol. ponit Dy. in c. poſſeſſur, extra de re. iur. lib 6 & Cy. C. de legib. l. j. Op. d
2 l. cū in fundo. § ꝙ ſi mulier. ſ. de iure do. Solue, ut ibi. † Quęro, an
a p pactū poſſit renunciari iuri pſcriptionis? Et uī. ꝙ non, qa cū ſint inductæ ad publicam vtilitatem, ut hic, ergo & c. l. ius publicum. ſup. de pac. Sed dic, ꝙ vſucapio & præſcript. 10. alias 30. ann. pacto
b tollitur, non directo, ſed quia inducit malam fidem, b & ſic facit ceſſare ea, quæ ſunt de ſubſtantia præſcriptionis. Et hoc tenet Dyn.

ADDITIONES.

a Ale. An per pactū. Adde Bar. in d. l. nemo poteſt. Adde ꝙ Bald. in c. j. §. præterea, de cap. Cōra. dixit, ꝙ ſi cōtrahētes, vel teſtator, iuſſerit ſoluere nulla pſcriptione obſtāte, vt ꝙ in infinitū extēdat. d. l. qd ſi nolit. §. ſi qd ita ſ. de ędil. edi. Bal. in l. j. de ſent. quæ pro eo. tenet cōtra Bar. hic, & in d. l. nemo pōt. & ſubdit Bal. in d. l. j. qd ſi iſta verba ponerentur in reſcripto, vel priuilegio, de quo dic, vt no. in auth quas actiones. C. de ſacroſ. eccl. q̄ſiui ei, ſi iſta verba pfer ant a ſtatuto ciuitatis, v. g. dicit ſtatutū, ꝙ inſtrm̄ publicū mādetur executioni, nō obſtāte aliqua exceptione, quid iuris? Vide oīno per Lud. in rub. de arbit. Et quod valet ſtatutū tollēs pſcriptionē, tenet Bal. in l. receptitia. C. de conſt. pec. Et ibi ēt de pacto, vide gl. in c. 1. §. præterea. & quod no. Bar. hic, in fi. & no. quod nunq̄ intelligitur ſtatutū excludere præſcriptionem, in cuius cōtrariū memoria nō exiſtat, lec. Bal. in l. 1. C. de præſcr. 30. ann. & in l. 1. C. ne rei dominicę, vel templ. Adde, an ſtatutum dictans, quod iuſtra mittantur executioni, nulla pſcriptione obſtāte, tollat pręſcriptionē longiſſimi tpis, Abb. conſi. 104. 2. lib. Et an ſtatutū tollēs exceptionē pręſcriptionis, extendatur ad pręſcriptionē iā cōpletam, vide Paul. de Caſt. conſi. 291. & de qua pręſcriptione intelligitur, per Bal. conſi. 319. 4. lib.
Clau. Adde, ꝙ notabiliter voluit Ang. in Auth. ut eccl. Rom. cēt. an. gaudeat pręſcri. circa fi. ubi vult, ꝙ partes per pactū nō pñt paciſci, ut nulla eis obſit, vel currat pręſcriptio, tn̄ bene poſſunt paciſci, ut nō currat eis, niſi ſpatio certū an. q perpetuo no. Vide plene per Ale. in l. nemo poteſt, in pe. col. ſup. de leg. 1.
b Ale. Inducit malam fidem. Et vide Bal. in l. 2. in uer. & no. C. de ædil. act. Adde, quod no. Bal. in auth. quas actiones. C. de ſacroſ. ecc. & in l. 1. in fi. de temp. appel. alias l. fi. in §. ſed an ſit dare cautelam, ꝙ ipſa pſcriptio, cui renūciari nō pōt, tacitē tollatur in effectu, Ang. hic unā dedit, cōtra q̄ tenet Bal. in l. quod ſi nolit, hic alleg. Et res refert fuiſſe iudicatum Peruſii, ipſo exiſtente aduocato, licet Bar. & unus alī° eſſet p parte contraria. Et ſequit hic Lu. alīā ponit Ange. licet illā non firmet in l. cum ſtipulatus ſim mihi a Proculo, de verb. obli. quam impugnat hic Lud. Sed vera poteſt dari, quæ colligitur ex his, quę voluit Bal. in l. ſicut j annos, quib. mod. vſuſf. amit. quam approbat Bald. in l. 2. C. ut in poſ. leg. in l. unica, in prin. C. de cad. tol. & ſequitur Lud. hic Bar. etiam in d. l. nemo poteſt. Et illis add. de in l. 1. C. de ſent. quæ pro eo, quod intereſt. circa materiam infinitatis, & Bal. in l. Centurio, in fi. de vulg. & pup. & io l. item illa. ſup. de conſt. pecu.
Claud. Adde, an pręſcriptioni poſſit renunciari, Rom. conſi. 205.

a Dy. ff. de leg. j. l. nemo pōt. ᵃQuædā est pscriptio. 30. ann. & ista cur
rit odio negligētis, nō fauore pscribētis, l. fi. ī fi. C. de edic. diui Adr.
tol. & no. p Dy. ī c. possessor. extra de reg. iu. li. 6. iō nō pōt ei renū-
ciari, vt ff. ad Macedon. l. tametsi. & qd ibi no. & qa p bono publi
co, &c. Facit qd no. C. de iud. l. pperandū. §. & si qdē. Nec obst. q
pacto remittit, & iterrūpit, ergo multo magis īpedit īchoari, vt l.
cū nouissimi. §. sed & si qs. C. de pscr. 30. ann. qa tūc p pactū cessat
negligētia. Quædā ē pscriptio idncta principr fauore partis, & illi
pōt renūciari, vt l. qd si nolit. § si quid ita. ff. de ædil. edic. Et ex pdi
a ctis vr̄ † p statuto qd dicit, q si creditor steterit p x. ann. q nō petie-
rit, q non audiatur, non possit renunciari, quia odio negligentis,

ADDITIO.

a Ale. Nemo potest. Vide quod sup. dixi in prin. huius leg. Bar. in d. l. nemo pōt.

LEX III.

1 *Vsucapio large sumendo cadit etiam in re immobili, stricte in mobili, et in immobili præscriptio.*
2 *Directum dominium quæritur per vsucapionem, vtile per præscriptionē.*
3 *Statutum, quòd præscriptione acquiratur dominium, itelligitur de directo.*
4 *Emphyteusim dans qualiter probabit se dominum, si vtile dominiū q̄ritur.*

a **Vsucapio.** ᵃOp. q vsucapio ex plurib. pcedit causis, i. ex titulo, & bōa fide, & sic dñiū ē ex plurib. cau
1 sis, ḡ l. 3. §. ex plurib. sup. tit. j. So. vt in gl. Quæro, † vtrū vsucapio ca
dat in re mobili, vel īmobili. Et gl. dicit, large sumēdo cadit ī qua
libet re: stricte vero & pprie vsucapio cadit ī re mobili: pscriptio
ī īmobili. Alle. gl. 2. C. de pscr. lō. tēp. Sed illa nō dicit, sed ē l. 2. C. ī
2 qb. cau. ces. lō. tēp. psc. & sic adde ad gl. Quæro, † an p pscriptionē
acqrat dñiū vtile, an directū: Habetis p gl. & Doct. i auth. nisi. C.
de bo. mat. Et dic, q in vsucapione q̄rit directū, in pscriptione vti
b le, fm gl. ᵇ Et dic, vt no. p Dy. in c. possessor. de reg. iur. li. 6. Et casū
vidisti in l. j. ī fi. sup. de aqua plu. arcē. q p pscriptionē vtile dñium
3 q̄rit. Quid si † ī statuto dicat, q pscriptione q̄rat dñiū, vel q qs ef-
c ficiatur dñs: Certe ī dubio intelligit de directo, ᵈ vt l. j. ī fi. sup. si ager
d vectig. vl emph. pe. Et hoc vt aliqd addat iuri cōi, & aliqd opere
4 tur. Eo īmo † vnū dubiū. Si hoc verū, q p pscriptionē q̄rat dñium
vtile, tūc q dedit in emphyteusim, nō pōt ondere se hr̄e aliquod
dñiū. Nā nō pōt pbare dñiū vtile, qa emphyteuticarius hēt: dire-
ctū nō pōt pbare, nisi pbaret de se, & d auctorib. suis vsq; ad illud
tps, quo locus ille fuit occupatus ab hostib. vel vsq; ad illud tps,
quo fuit statutū, q qcqd calcauerit pes tuus, tuū sit, &c. l. j. ī prin.
sup. tit. j. nec ex eo, q est emphyteuticarius pbat, qa nō pōt oppo
nere exceptionē dñij, l. litib. C. d agri. & cēs. li. 11. & l. si qs pductio
nis, C. loc. & cōdu. Sed ḡ extraneū dixi vobis, q si pono rē ī nullius
e bonis fuisse, tūc cū appbēdo directe efficior dñs, vt dixi in l. rē e q̄
nobis, ī fi. ff. tit. j. Vel dic, q pbet de vtili, vt cū emphyteuta hēt vti
le, iā sunt duo dñi, vt dixi ff. tit. j. l. si qs. §. dñia. Sed put dixi, latius pu-
to, q si nullus alius appareat dominus directo, ille qui probat tan
tum, quod sufficiat ad præscriptionem, præsumitur dominus.

ADDITIONES.

a Ale. Vsucapio. Quō aūt diffiniaē pscriptio, vide Io. And. in reg. possessor, ī Merc. Menoch. Cascan. consi. 76. nu. 8.
b Pars. Secundum glo. Vide late Fel. in rub. de præscr. vbi limitat pluribus modis.
c Ale. Quid si in statuto. Facit quod not. in l. 3. §. si sem, de leg. 3. In simili aliud dictum ad hoc no. Bal. in l. si. ver. quæro nunquid. C. de lon. temp. præscript. quæ p lib. videlicet, q tunc non requiratur titulus in præscribendo: contra quod facit, quod ipse no. in l. in contractibus. C. de non num. pec.
Clau. Adde Ale. in l. j. §. sublatas, sup. ad Treb. Rom. consi. 485. ad fi.
d Ale. Intelligitur de directo. Et per hanc rationem dicit Bal. in rub. qui accu. non pos. q verbum, quodlibet, prolatum in statuto, [illegible] intelligitur de habilitate. [illegible] dicit Bal. in l. fi. C. de temp. in integ. rest. pet. q præscriptio decem [illegible] per statutum, sapit naturam præscr. 30. an. dicit in Bal. in l. 2. per illū text. C. de nov. q vbi statutum disponit super eo, quod disponit ius cōe, interpretatur [illegible] cōe, & vide quod no. Bal. in l. 4. §. prætor ait, de dam. infec. [illegible] Bal. in l. [illegible] tur. [illegible], q statutum dicens id quod ius cōe, non alterat ius cōe. Adde, q stante statuto, q nullus possit allegare nullitatem [illegible] illud statutū recipit [illegible] ctionem de habilitate, [illegible] non obstante, potest oppone re nullitatem iudicij [illegible]. Ita voluit Bal. consi. [illegible] 93. 1. lib.
e Ale. [illegible] Vide ad hoc Bal. in l. [illegible] Treb.

LEX IIII.

Sequitur. Cōtinuat se litulo. & primo vidēdū est, quare ī
ducta sit vsucapio, l. j. ff. e. Scdo, qd sit vsucapio,
vt sup. e. l. j. px. Tertio, q̄ psonæ, &c. ut hic, quod sequitur, vide p te.
1 *Titulus pro hærede, quare non cadat in seruo, intellige.*

§. Seruus pro hærede. Opp. ff. tit. 1. l. possessio. § 1. gl. dat sol. plures. &
dico, q ī pt possidere, nec p hærede, vel alio tit. Sed quare dixi, p hæ
rede, qa nullo momēto est penes eū, l. placet, ff. de acq. hę. Sed alij
1 tituli cadūt in seruū, vt pt dici donatarius, &c. Sed † quare titulus
pro hærede, nō cadit in seruo, vt sic seruus dicatur hęres, sicut do
natarius. Plene dico in l. cum filiof. sup. de leg. j. & gl. plures sunt.
C. de hæt. insti. l. cum proponas, tangitur per Doct. ibi, sed ego ple
nius. q ergo dicitur hic pro hærede, dic nec alio titulo.

1 *Malæfidei possessor fructus per se percipiendo, facit furtum, secus si eos percipit per alium, qui sit bonæfidei,*
2 *Malæfidei possessor a principio, si nunc est bonæfidei, facit fructus suos, vsucapione iusta causa superueniente, non perceptione.*
3 *Bonæfidei possessor, cur faciat fructus industriales suos, non naturales, Fœtus pecorum, sunt in fructib. industrialibus.*
4 *Bonæfidei possessor non tenetur restituere fructus existentes, si per trienniū possederit.*

§. Fructus & partus. Aduerte ad istā gl. q̄ decla rat optime oēm passū hu-
ius § Et iste §. legit plurib. modis. Vno mō, q tpe dfuncti erāt ī re-
rū nā, licet nō ī dñio dfuncti. Et ad istā lec. op. aut dfunct' erat ma
læ fidei possessor, & tūc nec ipe, nec hr̄s vsucapit, l. cū hr̄s. ff. d diu.
& tēp. pscr. & qa efficiū res furtiua: si erat bōę fidei, & tūc facit fru
ctus suos. l. q scit. §. si ī alieno. ff. de vsu. ergo nō vsucapit. Sol. Mar. ī
l. j. C. de pscr. lō. tēp. ī l. Pōponius. §. cū qs. ff. tit. j. & ē casus expssus ḡ
Mar. in §. hr̄s. ff. ea. l. Preterea, si hmōi fruct' sūt furtiui, istud vitiū
sine dubio transit ad hr̄dē. Et alia op. est Odo. q sic loqtur, qn de
funct' erat malæfidei, sed illos fruct' nō pcepit p se. sed p aliū bōę
fidei, & sic pscribi pt ab alio, nō ab hr̄de defuncti. Ex hac lect. no.
1 † q malęfidei possessor p se pcipiēdo fruct', facit furtū: secꝰ si eos
a pcepit p aliū, q sit bōęfidei: qd ī tellige, qn ipsi malęfidei possesso
ri nō restituunt, qa forte eos vēdidit, vl locauit fundū ad pecuniā.
als cū cōtrectaret, cōmitteret furtū. Prędicta puto vera in se, & tñ
qa multū hāc l. restringūt, iō ē tertia lec. q loqt ī eo, q pri' erat ma
2 læfidei, & nūc bonæfidei erat. Et fm istā gl. † hīcs, q ille, q ab initio
b fuit malæfidei, nūc est bonæfidei pceptiōe nō facit fructus ᵇsuos,
sed vsucapiōe. Est ne vera ista lec. ᶻEt certe, si iusta cā supuenerit,
pt vsucape, & fructus suos facere, l. nō solū. §. i. ff. e. Sed si non sup-
uenit iusta cā, tūc minū spectaret quo ad acq sitionē fructuū. d. l.
q scit. §. fi. de vsu. licet ḡ sit, ff. ti. a l. q bona. §. 1. Sed dic, vt ibi. Item
quo ad vsucapionē, vt ff. e. l. iusto. §. & si possessionis & l. si d eo. §.
seruū tuū. ff. ti. 1. & C. de vsuc. trāsfor. l. j. In hoc iā poster hęc lec. es
se vera, qa pcipiēdo ñ facit furtū, & sic pōt vsucapi ab alio, vt ff. e. l.
3 si aliena §. fi. Est ergo alia lec. † & dic, q bonę fidei possessor facit
fruct' idustriales suos, nāles nō, vt ff. de acq re. do. l. bonęfidei. & l.
fruct'. j. ī prin. ff d vsu. Seu hic vsucapit fruct' nāles, quos non facit
suos, ut fęt', & part'. Sed hic dr̄ ī tex. q fętus pecorū sūt ī fructib'
industrialib. §. cū ex aliena. Inst. de re. diui. & in §. lana. ff. e. l. & [illegible] ī
c fętu pęcorū. ᶜista sol. non pt pcedere. Dic ergo, q fętus pecorū ab
extraneo vsucapiūtur, & hr̄s facit suos, & bonęfidei possessor. Vl
dic, & no. q rē meā nō possum irreuocabilr vsucapere: sed si nō ē
mea irreuocabilr, qa teneor restituere, tūc ḡ illā actionē, per q̄ co
d gor restituere, pscribo rē. Et hoc pbo p l. i bello. § si qs seruū. ff.
4 de capt. & postli. re. qd no. † qa oēs leges, q̄ dicūt, q bonæfidei pos
sessor tenetur restituere fructus existentes, intelliguntur, nisi per
triennium possederit. Et hoc vr̄ tenere Cy. in l. ancillæ. C. de furt.
e Alio modo legitur, e vt in fructu, & partu, & e. vt glo. Venio ad se-
cundam lect. principalem, & non loquitur in defuncto, sed in hæ
rede. Et vide gl. magnam, in fi. ibi autem si cęperunt prædicta eē.

ADDITIONES.

a Alexā. Per se percipiendo. Secus si percipit per alium, qui sit in bona fide, vt per Bal. in l. 2. de fruc. & lit. expen.
Menoch. Soc. sen. consi. 82. nu. 24. 25. lib. 4. Balb. de præscrip. 4. par. 4. partis principalis. q 35. Ruy. consi. 4. nu. 15. lib. j. declarat.
b Ale. Non facit fructus. Adde Bar. in l. & ex diuerso, de rei vend. & Inn. in c. consultationib. de iu. pat. Bal. in l. 2. C. de seru. & Bal. post gl. ī l. j. C. de vsu. trasfor.
c Ale. Fœtu pecorum. Fœtus animalium sunt fructus industriales. adde Bal. in l. ancillæ. in 2. q. C. de furt.
d Ale. Ita scribo. Adde Bar. in l. 3. C. qđ met. cau. & Bal. in l. ancillæ. uer. item dubitatur. Adde tū sing. q qō rei principali præscriptum est, idem est in fructib. [illegible] anni, sec. Bal. in l. 3. de fruc. & lit. expen. Et ad illa quanto tempore præscribuntur fructus, vide Bal. in l. eos. C. de vsur. Illud tamen dictū in malæfidei possessore de iure canonico non procederet, etiam si magno tempore tenuisset, sed in [illegible] possessore sic, secundum Abb. in c. grauis. de restit. spoliat.
Adde quando quis præscribendo faciat fructus suos, Ale. consi. 11 4. vol.
e Ale. Alio modo legitur. No. & [illegible] q bene facit, quod no. Bart. in l. fi. C. in quib. cau. in integ. rest. [illegible] & expresse Bar. in l. 3. C. quod met. cau. Vide [illegible] late in l. [illegible] vbi refert dictum Barto. hic, & Bal. in l. ancillæ, in ver. item [illegible] bona fidei. C. de furt.
Menoch. [illegible] contingui. §. 15. glos. 2. nu. 17. col. 4. vers. 6. conclu. Soc. iun. consi. [illegible] nu. 8. lib. 2.

1 *Dominus [illegible] ille, cui res surripitur proprie, non attento apud quem sit res quando surripitur.*

1 **§. Quod autē.** Exponit verba legis Atiniæ. † not. q dñs dr̄ ille, cui res surripitur proprie,
non attento apud quem sit res qn surripitur. ff. pro solu. l. [illegible]
eam in l. si rem. ff. eo Opp. ff. de preca. l. certe. §. Iulianus. So. ibi in
vi possessa, hic in furtiua. Rationem dicam ff. ea. l. si dominus.

§. Labeo. Sufficit, q res furtiua reuertat ad eū, p q̄ ē dñs possidebat, vl q ēponebat i loco vbi habat dño
ignorāte, als aūt noua scia, & voluntas reqrit. h. d. Iste §. ē difficilis
ī tex. & oēs gl. sūt ad dclonē [illegible]. Sed in verā lec. Dy. diuidit ī qnq;
ptes istū §. Pmo loqt ī re peculiari surrepta ab extraneo, dño igno
rāte. Scdo, ī re peculiari surrepta dño sciēte. Tertio, ī re dñica sur
repta ab extraneo. Quarto, ī re dñica surrepta a suo, & q̄ fuerunt
ī peculio. Quīto, ī re dñica surrepta a seruo, & cā tenuit ī peculio.
Scda ibi, pmodi'. Tertia ibi nec. n. Quarta ibi, iōq; si fu'. Quīta ibi
itē si cā rē, &c. Glo. in ver. ēt si seruo, q̄ recipit, furtū seru. ponit duas
lec. ī ver. pmodi', tene primā. Itē ponit duas le. ī ver. nec [illegible] tene se
cūdā, & distingue, vt ī alia gl. Quęro, q̄ ē rō dñę, q q̄ū furtū ē serui, re
grit ei', i. dñi scia Rñde, q̄n ignorauit, hēt aiū possidēdi p eū, apud
quē pri' erat, sed q̄n seruus furtū fecit, dposuit aiū, rō reqrit nouavo
luntas.

luntas. Sed dices, hic aius in ſeruo reqrit ſpālr in re peculiari. Sed
dic, ꝙ hoc caſu reqritur ſpālis volūtas, vt ī. eo. l. ſi rē mihi ſurrep-
tam. Quæro, quid ſi extraneus ſurripiat, & eodem loco reponat.
Rñ. non ſufficit, quia non reuertitur in poteſtatem, vt ī. ea. l. §. tūc
in poteſtatem. ſed in ſeruo nunq̄ dñs fuit priuatus poſſeſſione, vt
ſup. ti. j. l. rem quæ nobis. ideo ſufficit, quod reponatur in loco.

1 *Emphyteuta ſi vendidit rem, irrequiſito domino, & poſtea redemit, an careat re? quod ſic.*

§. Idem Labeo.

Sufficit rē rediſſe ad eū, p quem qs
poſſidebat. h. d. Op. ſ. de poſ. l. §. ſi rē
So. hic vēdidit, ſed nō tradidit, qd nō placet. Dicit gl. & bñ, qa ſolo
verbū nō fuiſſet factū furtū, l. ſi qs vxori § neq; verbo. ī. de furt. &
ſup. ti. j. l. 3. §. ſi rem. Dic ergo vt ibi, qa verū eſt, ꝙ ſufficit quātum
ad purgādū vitiū rei. Secus quātū ad purgādū vitiū pſonæ, qa nihi
lominus tenet̄ in caſu. Sic rñdet̄ ad l. qui ea mēte. ī. de fur. qa talis
pœnitētia purgat rei vitiū, nō aūt tollit pœnam pſonæ, & hoc ponit̄
hic in vlt. gl. Opp. dr̄ hic, ſiue ſciēte, ſiue ignorāte, ꝯ ſup. pxi. §. Sol.
ſm Aldr. hic ignorauit rē vēditā, & ſic furtū factū, & iō nō curat̄,
vtrū ſciuerit, vel ignorauerit redētionē. Sed ſi ſciuiſſet venditionē
factā, tūc reqreretur, ꝙ ſciret redēptionē factam, & iō tex. dicit ea
geſta ſunt, in plurali, q̄ numerus reqrit ꝙ vtrunq; ſit dño ignoran-
geſtum, vel ſi ſciuit primū, eſt neceſſe, ꝙ ſciat aliud. Eodem mo-
do rñde. ī. de furt. l. ſi ad dñm. Opp. dñs ēt ignorās poſſeſſionē ami
ſit vt ſ. ti. j. l. 3. §. qd ſi ſeruus. & l. ſi rem mobilem. Quō ergo pt eſſe
vitium purgatum furtiuitatis, cū non redierit ad dñi ptātem? Gl.
iſtud ꝯriū ſignat, q̄ incipit, ſed quæſt, &c. & nō ſoluit. Dy dicit, qñ
dñs ignorauerit rē ſurreptā, ēt eo ignorāte rediſſe ſufficit, arg. ſup.
pxi. §. vñ hic erat in cuſtodia depoſitarij, ſicut ſup. ī cuſtodia ſerui,
ſm Dy. ſed hoc non vr̄ pcedere, qa p ſeruū acqritur poſſeſſio ēnā
ignorāte dño, qd nō fit p depoſitariū. Si ergo non reuertit̄ in poſ-
ſeſſionem, ergo nō vr̄ purgatū vitiū, vt in d. §. tūc in ptātē. Iō qdā
antiqui dixerūt, ꝙ immo p depoſitariū q̄rit̄ poſſeſſio, qd tenet
Iac. de Are. & tāgit̄ hic in prin. vlt. gl. & ſ. ti. j. l. quis. §. j. ſed gl. hic, &
ibi tenet ꝯriū. Ad d. §. tūc in ptātē. rñdet, ꝙ nō reqrit ſp, ꝙ reuerta
tur in poſſeſſionē, vt ibi patet. Sed certē immo reqrit̄, ꝙ reuertat̄ ī
poſſeſ. verā, vel fictā, ut ibi patet: hic aūt nulla eēt poſſeſſio. Teneo
ergo, ꝙ reuertatur ī poſſeſſionē. Rō, qa animus, quē qs hēt retinē
di p depoſitariū, opat̄ ēt acqſitionē, vt dicā ſtatim in §. de illo, licet
gl. dicat ꝯ, ſup. ti. j. l. 3. in prin. ſed ibi reprobaui. & hic eſt caſus ꝯ eā.
2 † Inducitur ad q. ſi emphyteuta vēdidit rē irreqſito dño, & poſtea
a redemit, an careat re? Et hic vr̄, ꝙ nō, ſed nō facit, qa verum eſt, ꝙ
purgatur quo ad vitiū rei, nō quo ad pœnā pſonæ. Vñ veritas eſt,
ꝙ res pdit, d. l. j. §. ſi rē, & ſ. de fideic. lib. l. quidam. & l. rogo. & eſt
caſus in tit. quid iuris ſit ſi vaſal. feu. quod yen. recuper. §. j. in feu.

ADDITIO.

a Ale. Inducitur ad q. Si emphyteuta vendit rem, & poſtea redimit, an euitet pœnam. Adde Bar. in l. ſi qs libellos, C. de appel. & q̄ño. l. no. Ant. in c. potuit, de loc. circa prin. & in l. ſi a me. ſu. ad l. Fal. p Io. in d. c. potuit. & limita, niſi in prima alienatione actū eſſet, qd incōtinēti deberet reſtitui emphyteutæ alienati. Facit l. ple. iq. de ri. nup. & no. per Ang. in ſimili in l. volūtas, C. de fideicō. & vnde Bar. in l. inſula. in e. q. de uer. ob. Adde de eo, qui uēdidit feudū, Bal. conſ. 309. lib. 1. Menoc. Ripa reſpon. lib. 2. c. 29. in fi. Iaſ. l. ñ. char. pe. q. 100. de iure emphyt.

§. Si pupilli.

Sufficit rem redire in poteſtatem legitimi
adminiſtratoris. h. d.

§. Tunc in poteſtatem.

Ad hoc, ut purget̄ vi
tiū furtiuitatis, reqrit̄
ꝙ res redeat irreuocabiliter in dñi ptātē vere, vel interpretatiue.
Hoc intelligo, quādo recipit rei æſtimationem, vel iuſſit alij tradi.

§. Hæres.

Per hunc §. confunditur opi. Mart. qui dixit, ꝙ
hæres poteſt incipere vſucapere a ſe, & ei nō ob.
mala fides defuncti, dixi ſ. ea. l. §. fructus.

[illegible]

§. De illo.

a Partus ancillæ furtiuæ editus penes bonæ fidei
poſſeſſorē, nō pōt vſucapi, ſi b fur in eius poteſta-
te fuerit, aſs pōt vſucapi, ſi ab natiuitatē rei alienæ ſciam nō habuit
h. d. vſq; ad §. lana. Primo loqtur, qñ fur eſt in nr̄a ptāte. Scdo, qñ
alius eſt fur. Scda ibi, ſed & ſi. Op. ad principium de ſcdo reſpōſo.
Sol. dicit gl. in prin. dēt intelligi, ꝙ ante conceptionē ſciuit rē alie-
nam. Sed male dicit ꝯ iſtum tex. Iō dic, & melius, vt dixi in ſum-
mario. Dic vt ibi, & dicet̄ p gl. & Doct. & p nos. ī. p emp. l. ſeruus.
Ad ſm op. ꝙ ēt ſi ſciuit alienā, nō impedit̄ vſucapio, vt ſ. e. l. iuſto.
§. & ſi poſſeſſionis. Solu. intelligo, ꝙ hic ſciuit alienam, & furtiuā,
b & ſecus ſi ſimplr alienam, ut ibi. Sed tunc op. b qa tunc ēt poſt vſu
capionem inchoatam, & nō pfectā, impeditur vſucapio, vt ī. pro
ſuo. l. ancillā. ſed hic in fi. §. vr̄ ꝯrium, ergo iſta lect. non procedit.
Sol. hunc ver. expone ſic, ꝙ ſi cū iā vſucceperit, i. vſucapere inchoa
uerit, & qd ſeqtur, ignorauerit alienā, dic ſimplr nō furtiuam, ꝙ
ſic alio caſu loqtur, quā pcedens reſpōſum vel ſi vis, ꝙ eodē caſu
loquatur, dic cū ſciuit furtiuam, dño denūciauit, vel nō potuit de
nunciare, d. l. ſi ancillā. Vltimo p hunc §. reprobatur gl. q̄ eſt in l. 3.
in prin. ſ. tit. j. quia ſi recipio traditionē a ſeruo meo, non recipio,
vt quaſi de nouo mihi q̄rat̄ poſſeſſio, iñ ipſo ſeruo poſſidērē ego
credebam me poſſidere. Sed hic non fuit mihi quæſita poſſeſſio,
quia furtiua, l. quod ſeruus. ſ. tit. j. & tñ in hoc operat̄ aius, quē ha-
bet retinendi, vt adipiſcatur, & probatur ſu. ea. l. §. item Labeo.

ADDITIONES.

a Ale. De illo. V[illegible] in l. ſi ancillam. inf. pro ſuo. & Bar. plene in l. ancillæ C. de fur.

b Alex. Sed tunc opp. Fallit tamē in partu, vt omnia iſta declarat Bal. & ibi eſt gl. in uerbo, ſcientia. in l. j. C. de uſuc. transfor. & Bar. late in l. ancillæ. C. de furt.

1 *Vſucapi non poteſt, quod meum eſt.*
2 *Lana inſpicitur apud quem tondeatur, non apud quem naſcatur.*
Lana non cenſetur contrectata ex contrectatione pecudis.
3 *Domo vi poſſeſſa, tignum poſtea diſſolutum, non dicitur vi poſſeſſum.*

§. Lana.

a a No. † qd meū eſt, uſucapere nō poſſum. b Legas
1 tex. traſponēdo ibi, ſi vero apud bonæ fidei em-
b ptorē, ꝯ. & c. aſſume ibi, ſed ſtatim emptoris fit, &c. & reuertere,
2 q̄m in fructu ē, &c. & ē plana. No. † ꝙ ī lana īſpicit̄ apud quē ton-
deat̄: ꝯ immo dēt inſpici, apud quē lana naſcat̄, ſicut ī partu ſ. pxi. §.
& ī. de fur. l. q nas. §. ſi ancilla. Sol. Partus nō ē pars rei, ſed p ſe cē-
ſet̄, vt ī. de uer. ſig. l. partū. & ꝯtrectatione mr̄is ipſe ꝯtrectat̄, l. pe.
ſ. de ſta. ho. & ī. de fur. l. q ſaccū. Sed lana nō cēſet̄ p ſe: nec dr̄ eē ī
rerū nā anteq̄ tōdeat̄, ut ī. de his, q̄ in frau. cred. l. fi. §. fructus. & pe
cudis ꝯtrectatione, lana nō ꝯtrectat̄, vt hic, & qd no. ſ. de ꝯd. fur. l.
ſi ſeruus. §. bonæ. ſm Iac. de Aret. Sed hic vr̄ potius tō ī ꝯriū, qa ſi
lana ē pars rei, ſicut fructus pēdētes, ut ſ. de rei vēd. l. fructus. ergo
& ꝯtrectato toto, ꝯtrectat̄ pars. l. ſi alienā. ī fi. ī. e. Sed illam l. intel-
ligo ī his, q̄ partes ſūt, ita ꝙ q̄liber res p ſe duret, ut gēma in annu-
3 lo, vt ī. e. l. rerū miſtura. ver. qd ergo, &c. Iō † dicerē ſi domus eēt
vi poſſeſſa, ꝙ tignū poſtea diſſolutū nō ē vi poſſeſſum, vt ī. ea. l. eū
q ædes. Quod aūt hic dr̄ de agnis, intelligo aliter quam de lana,
quia idē quod in partu ancillæ, vt ī. de furt. l. qui vas. §. ſi ancilla.

ADDITIONES.

a Alex. Lana. Intellige autem hoc quod meum, &c. ſi erat irreuocabiliter meum, ſecus ſi reuocabiliter. Ita Are. conſi. 194. in 1 dubio.

b Ale. Vſucapere nō poſſū. No. ꝙ dñs nō pt pſcribere. qd lita uerū ī hēte dñiū pleno iure, & incōmutabiliter, alias ſecus, ſcdm Bar. & Bal. clarius i l. 1. C. qd met. cā & Bar. i l. a bello §. ſi qs ſeruū, de capt. & ſ. ea. l. §. fructus, & lita, vt per Bar. & Doc. in l. 1. de ſer. fug. & ibi Bal. ēt ad illum §. vide no. Bal. in l. ancillæ. C. de fur. Adde ꝙ Papa præſcribit, tanquā quilibet priuatus, ut uoluit Abb. cōſ. 114. li. 2.

1 *Res reſpectu hypothecæ non præſcribitur, niſi in poteſtatem creditoris reuertatur, ſed ratione proprietatis ſic.*
2 *Violentia compulſiua non facit rem vitioſam.*
3 *Actio furtiua quandoque habet locum, et non fit furtū, nec res eſt furtiua.*
4 *Res ſi eſt ſurrepta fructuario, non ſufficit reuerti in poteſtatem domini, quo ad uſucapionem reſpectu uſusfructus, ſed reſpectu proprietatis ſic.*
5 *Res ſi eſt ſurrepta bonæ fidei emptori quo ad uſucapionem, neceſſe eſt, quod reuertatur in poteſtatem domini.*

§. Si rem pignori.

Iſte §. eſt ſubtilis, & vtilis. Opp.
de l. fi. ī. p ſo. vbi ī creditoris ptā
tē dēt reuerti. Gl. q̄ eſt hic in uerbo, poſſe. dicit, ꝙ hic dñs pignora
uit rē ſuā, ibi alienā. Sed hoc ē verū, ꝙ hic ſuā obligauit, qa alienā
nō pōt obligare, l. alienā. ſup. de pig. act. Sed non bene dicit, ꝙ in l.
1 ſi. pignorauerat rem alienam. Vera ſol. † eſt, ꝙ pōt uſucapi res rō-
ne proprietatis, nec furtiua eſt illo reſpectu: reſpectu uero hypo-
thecæ nō pōt pſcribi, niſi ī ptāte creditoris reuertat̄. Et hoc tenet
Iac. de Are. & Old. qd eſt verū: tūc nulla uerba l. Attinet, q̄ reqrūt,
ꝙ reuertantur in poteſtatē eius, cui ſurrepta eſt, ut ſup. §. tūc in ptā
tē, cōprehēdūt creditorē, cū ſibi furtū factū eſt, nō dño. Op. ſi res
erat debitoris ſubtrahentis, ergo ille qui emit ab illo, eſt effectus
dñs, & ſic non uſucapit, ut ſup. in § lana. Huius timore dicit gl. dic
hic alio tradente q̄ dño. Vnde illa verba gl. reſpiciūt ꝯrium ſigna-
tum in gl. Sed ꝯrium de §. lana, intelligas alio tradēte non ex vo-
luntate debitoris, nec eius cā. Et ſic quod dicit tex. vſucapi poſſe,
dic, i. vſucapibilē eē, & eſt uera. Alia ſol. eſt ad dictū §. lana, ꝙ huic
erat adminiſtrō interdicta. Sed hæc nō ē vera, p l. ſi ab eo. ī. e. & p
l. alienationis. ī. de ver. ſig. Alia ſolu. eſt, ꝙ pōt vſucapi ꝯ hypothe-
cam. Hoc eſt verū ꝯ hypothecā alterius creditoris q̄ eius, cui ſur-
repta eſt. Nā in eius ptātē dēt redire. Vel dicit glo. ꝙ pſcribit ꝯ vti-
lē in re, q̄ datur metū paſſo. Hoc pōt eſſe verū, ſi alteri, q̄ ipſi vēdē
2 ti res ſuit ſublata violētia† cōpulſiua, q̄ nō facit rē uitioſā, ut no. ſ.
tit. j. l. Pōponius, §. cū qs. Vlt. no. ſummariū, ad qd gl. remittunt, &
3 vide gl. q̄ incipit, hic no. ibi, in fi. gl. † ꝙ q̄nq; hēt locū actio furti,
& non fit furtū, nec eſt res furtiua, ut C. de fur. l. ſi qs ſeruo. quan-
doq; fit furtū, nec efficit̄ res furtiua, nec hēt locū actio furti, ut ſi
filiusf. ſurripiat rē aduētitij peculij, ut no. p Cy. C. de ſer. fug. l. j. ī 8.
4 opp. ver. iuxta hoc ſciēdū. Sed q̄ro, † qd ſi res ſurrepta eſt fructua-
rio, an ſufficiat reuerti in ptātē dñi. Rñ. quo ad vſucapionē reſpe-
ctu proprietatis ſufficit, quo ad vſucapionē reſpectu uſusfructus
dēt redire ī ptātē vſufructuarij, ar. eorū, q̄ dicta ſunt, ī. p ſo. l. fi. &
5 de fur. l. inter oēs. §. hæc actio. † Quæro qd ſi res eſt ſurrepta bonæ
fidei emptori, an dēat reuerti in ptātem dñi. Reſpon. ſic, nec ſuffi
cit reuerti in ptātē dicti bonæ fidei emptoris. Sic eſt tex. in l. cū ſit,
C. de vſuc. pro emp. ītelligēdo, ꝙ ibi debitor obligauit rē alienā,
vt hic, & ibi dicit gl. & Azo. ī ſum. illius tit. tūc de neceſſitate dēt
intelligi, ꝙ ipſe habebat tit. & bonā fidem, ita ꝙ poterat obligare
& tamen ibi apparet, ꝙ debet reuerti in poteſtatem domini.

1 *Vi poſſeſſum, qualiter dicatur.*
2 *Remedium l. extat. ff. quod met. cau. concurrit cum conſtitutione l. ſi quis in tantam, & non requirit dolum.*

§. Si fundum.

Continetur in præcedenti ſummario.
Querit gl. ī uer. ſciēs, &c. qd ſi credebat
ſuā inuaſor. dicit gl. nō fit uitioſa, licet hēat locū ꝯſtō l. ſi qs in tan

Bar. ſuper 1. ff. nou.

M 2 tam.

a tā.ª Ista gl. nō placet mihi, qa vr̄ ꝯ. §. ꝑcedētē, ubi hr̄s, q scit rē hr̄di
tariā, si expulit eū, q ꝓ hr̄de possidebat, dr̄ res vi possessa. Præterea
1 dn̄s pōt vi possidere, l. cū a te. ꝫ. de vi & vi arm. & ꝫ. ꝓx. § †Dico. n.
b gn̄. sic, ᵇ vi possessum eē qn̄cūq; ꝯ ꝓhibitionē possessoris qs ingre-
dit. vt ꝫ. qd̄ vi aut clā. l. j. § qd sit vi. hoc ēt patet ī l. extat. §. qd̄ met.
cau. vbi vis vr̄ fieri, ēt si creditor n̄ ē ī dolo. qd̄ patet, qa gl. dt ibi, ꝙ
ꝯcurrit cū ꝗstōne l. si qs in tātā. C. vn̄ vi. Et hoc expr̄se dicit Ro. in
libel. in tit de edic. Diui Adri. §. ꝙ illud edictū nō reqrit dolū, & sn̄
vis facta dr̄. Pro hoc quasi expr̄sū est, ꝫ. ui bon. rap. l. 2. §. hac actio-
vis facta dr̄. Pro hoc quasi expr̄sū est, ꝫ. vi bon. rap. l. 2. §. hac actio-
ne is demū, & C. vn̄ vi. l. inuasor. Et idē puto, si qs occupauerit pos
sessionē, ꝯ l. meminerint. C. vn̄ vi. decreto iudicis nō rite interpo-
sito, vt dixi s̄. ut. j. l. iuste, qa si hoc fecit parte ꝓhibēte, dr̄ res vi pos
sessa. Pro hoc extra de resti. spol. c. cōquerēte, loqtur. n. ibi ī spolia-
to p indicē. Sed si intrauerit parte nō ꝓhibēte, tn̄ qa suspicatus ē se
posse repelli, vel reuersus nō ē admissus, silr̄ erit vi possessa, l. clā. §.
si cū l. seq. s̄. rt. j. Secus si eēt possessio vacās, vt dicā statim in §. itē
si occupaueris. Idē in ꝗstōne l. vlt. C. de acq poss. si seruus derelin-
qt, vel pdit, dn̄s nō pdit eūndē, nisi deijciat̄, vel suspicet̄, & c. tūc eēt
res vi possessa. Idē si colonus deijcit, sed si tradit spōte, tunc nō ui
deo, ꝙ posset dici res vi possessa. Sed rōne dr̄i, c; idē dicerē, ꝙ in pos
sessione vacante. Sed præscri. 30. ann. habetet locum in oīb. ꝓdictis
casibus, vt no. per Azo. in summa, de præscri. 30. ann. in prīc.

ADDITIONES.

a Ale. L. si quis in tantam. Vide ibi gl. & Bal. in ver. quæro, si credens.
b Alex. Generaliter. Res quando dicatur vi possessa, an requiratur dolus, & an pos-
sit præscribi. Vide Bar. io l. 3. C. quod met. cau.

1 *Vitium violentiæ, vt purgetur, quādo sit necesse, quod res reuertatur in pos
sessionem domini, & quid in furto.*

1 **§. Si dominus fundi.** Hic ē bonus casus. † Innuit
hæc lex, ꝙ ad hoc, vt pur-
get vitiū violētiæ, oportet ꝙ reuertat̄ in pt̄ātem dn̄i. Cōtra, de l. cer
te. §. Iulianus, ꝫ. de pc̄. vbi sufficit, vt reuertatur in pt̄ātē eius, cui fit
violentia. Iac. de Are. soluit, & bene, vt gl. ibi, ꝙ aut expellit̄ dn̄s, &
oportet ꝙ reuertat̄ in pt̄ātē dn̄i, si alius ēt sit in pt̄āte expulsi, & sic
aliud in furto, qa oportet, ꝙ in pt̄ātē dn̄i reuertat̄, vt s̄. eo. l. qd̄ aūt.
nec inspicit̄ cui res fuit surrepta. Rō pōt eē, qa cū diuersis legibus
sint factæ istæ ꝓhibitiones, ut Insti. eo. §. furtiuæ. ex verbis legis sic
debere esse colligebatur. Vel dic, ꝙ in furto res tn̄ afficit, iō dn̄o
rei dr̄ res subtrahi. Sed in violētia afficitur persona cui infertur, iō
ab eo dr̄ vi possessa, & sic si in eius ptātē reuertitur, verificātur ver
ba legis. Prædicta probantur ex his, quæ no. in l. itaque fullo. ꝫ. de
furt. Sed videtur, ꝙ semper in potestatem domini debeat reuerti,
ut l. fi. ꝫ. vi bon. rap. Sol. ibi fuit talis violentia, quæ cadit in virum
furtem, qa res mobilis fuit ablata, ideo oportet, ꝙ in ptātem do-
mini reuertatatur, sed si est violentia, ita ꝙ non furtiua, tūc sufficit
ꝙ reuertatur in potestatem expulsi. l. certi §. Iulianus, ꝫ. de prec.

1 *Bona fides, quando requiratur in præscriptione longi temporis.*
2 *C. possessor, de reg. iu. nō corrigit leges dicentes actionem tolli spatio. 30. an.*
3 *Si ignoro me tibi debere, & cessas petere, non sum nec bonæ, nec malæ fidei,
tamen præscribo.*
4 *Statuto, ꝙ si creditor nō petierit debitum, cadat a iure suo, tollitur effectus
obligationis ciuilis, & naturalis.*
*Statutum, ꝙ si creditor non petierit debitum intra certum tempus, non au-
diatur, nullam obligationem tolli, sed via agēdi præcluditur, licet rema
neat via agendi per viam monitionis.*
5 *Expulso de quasi possessione viæ, succurritur per interdictum, vnde vi.*
Expulsus de quasi possessione alicuiꝰ iurisdictiōnis, hēt utile īterdictū, vnde ui.
6 *Habens iurisdictionem in castro, si per vim deijcitur, & sic ea nō utitur, sed
deijciens illam exercet, an eam perdat, & deijcienti ꝗratur.*
*Ad acquirendam iurisdictionem, differentia est inter iurisdictionem cohæ-
rentem territorio, & non cohærentem.*

8 **§ Si viam habeam.** Si bene īspicis, rō tex. est, ª qa
via nō possidet̄, iō de ea non
deijcit̄, & sic nō curat̄ de bona fide. Sed ꝯ, s̄. de ser. vrb. p̄d. l. hęc āt
iura, & l. si ædes. Solo. Rō hic posita in tex. nō est gn̄alis, sed illa est
1 vera rō, † qdā est p̄scriptio. ᵇ q̄ causat̄ ex possessione præscribētis,
b & tunc requiritur bona fides in præscriptione lon. temp. quædā
est p̄scriptio, q̄ causat̄ ex negligētia alterius, sine aliqua possessio-
ne p̄scribentis, ut in seruitute viæ, q̄ perditur non vtendo, tunc non
requiritur bona fides præscribētis, vt hic, sed in legib. ꝯrijs ad præ-
scribendum libertatem, requiritur factum præscribentis, l. ꝙ ædi-
ficium habeat, ideo ibi requiritur bona fides. Tangunt, Doct. C.
de ser. & aqua. l. j. in 3. q. Ia. de Are. hic, & est gl. sup. quemadm. ser.
2 amitt. l. fi. † Et per hoc cōsueuit multum dubitare. Nos habemus
c Decretalem, quę dicit, qd̄ malæ fidei possessor vllo tēꝑore non p̄-
scribit, vt extra eo. c. fi. & de reg. iur. in c. possessor. lib 6. Modo q̄ro
d vtrum l. sicut, ᵈ & l. cū notissimi, C. de pręscr. 30. ann. quæ dicūt, ꝙ
tollitur actio spatio 30. ann. hodie sint correctæ? & dico, ꝙ illæ per
e d. c. possessor malæ fidei, & c. nō corrigūtur, ᵉ quia in præscriptio-
ne in actionib. ꝑsonalib. non requiritur possessio, ideo non requi-
ritur bona fides, vt hic, & ex parte mea non est possessio, sed præ-
scribo per tuā negligentiā, uel potius tu perdis, quam ego præscri
3 bam. Pono. n. † ꝙ ignoro me debere, & tu cesses petere, certe non
f sum bonæ fidei, vel malę, & tamē præscriptio procedit, & d. c. vlt.
loquitur in p̄scriptione rei corporalis, & sic causatur a possessio-
ne partis, & d. c. possessor malæfidei, loquitur in p̄scriptione, q̄ ex
possessione ꝓcedit, & sic debetis intelligere, tenebitis menti. Et p̄
dicta puto vera, salua determinatio. Sanctæ Matris Ecclesię, &
Theologorum. Et idem puto in statutis ciuitatis, quæ dicunt, si
g creditor non petierit debitum intra certum tp̄s, cadat a iure suo,
vel si dicūt, de cætero non audiatur p iudicem: in̄ primo casu, qn̄
4 dicit, cadat a iure suo, tollitur oblō ciuilis, & effectus nālis, vt dicā
ꝫ. rem rat. hab. l. fi. Secūdo, qn̄ dicit, nō audiatur, nulla oblō tolli-
tur, sed via agendi præcluditur, & ideo tunc remanet via agendi p
viam monitionis statutæ s̄m formam c. nouit, extra de iud. & ibi
h. d. Inn. in obligatione nāli. & sic ad iudicium ecclesię spectaret.
5 †Quæro, huic expulso de quasi possessione viæ, qualiter succurra
tur? Rn̄deo, per vtile interdictū, vnde vi. l. si plures, §. deiectum, ꝫ.
de vi & vi arma. facit ēt l. 3. §. vnde vi, co. ti. Hoc nota ad illos, qui
aliquādo expelluntur de quasi possessione alicuius iurisdictionis, vt
h habeant interdictum vtile, vnde vi. † Sed quæro, pone, ʰ ꝙ aliquis
nobilis habens iurisdictionem in castro meo, per vim deijcitur,
& ideo ea non vtitur, an eam perdat, & expulsori ea vtenti quæra-
tur? Ad quod dico, si quidem iurisdictio cohærebat territorio, tūc
quicunque vtatur iurisdictione, retinetur, l. qui fundum. sup. quē-
ad. ser. amitt. Aut iurisdō competebat personæ in loco, & tunc ille
qui non vtitur, licet deiectus perdit, vt hic, & l. si plures. §. deie-
ctum. tn̄ hæc iurisdō non quæritur ei, qui per vim, vel sine titulo
ea vtus est, sed tenebitur ad eū cui cōpetit de iure cōi, vt ad p̄sidē
vel p̄fectum. l. illicitas. §. qui vniuersas. s̄. de offic. præsid. Ille in̄
qui deiecit, tenebitur deiecto ad interesse, tanquam re perempta.
Casus est hic, qui probat ista, & ꝫ. de vi, & vi arma. l. si de fundo.
§. Item

ADDITIONES.

a Ale. Ratio tex. est. Et qualiter intelligatur hæc litera, dum dicit, quod de seruitu-
te viæ dominus non repellit vicinum, vide Bal. in cap. 1. §. si quis per triginta, si de
feu. fue. contro. inter dom. & agn.
b Menoch. Præscriptio. Soc. iun. consi. 13. lib. 2. Dec. consi. 266. nu. 4. consi. 278. nu. 5.
consi. 304. nu. 2. Soc. iun. consi. 148. nu. 66. lib. 3. Ferra. caut. 38. Rub. cōs. 97. nu.
1. 2. Ruy. consi. 170. nu. 21. consi. 146. in fi. lib. 4. consi. 150. nu. 13. eo.
c Ale. Et per hoc consueui. Contra Bar. tenet Pe. de Anc. consulendo in consi. 5. qd̄
incipit, In Christi nomine, viso themate, & adde Bar. in l. sicut, ad fi. C. de præ-
scr. 30. ann. & Bal. & ibi late D. Io. in l. quibus diebus, §. dominus, de condi. & de
mon. contra Bar. tenet etiam Fran. Zabar. in c. vigilanti, de præsc. & D. Ant. in c.
quia plerique, de immu. eccl. Bal. in q. incipiente, Statuto cauetur, ꝙ fœneratos, te-
net contra Bar. Adde ꝙ idē Bal. consi. 350. 2. vol. tenet etiā cōtrarium. Tamē vi-
de oino Pau. de Cast. hic, qui dicit vidisse cōsultum Florentiæ per valentes viros
ꝓ opi. Bar. q̄ ēt ipse sequit in terminis, in quib. loquitur Bar. cum verba dirigi-
tur ad creditorem, & ipsum saluat de eo qd̄ dixit Bar. in l. omnes populi. & om-
nino vide Bal. consi. 266. inci. In Christi nomine quæritur, an sciens. Et pondera
eius verba. lib. 3. simplr̄ tn̄ Pau. de Ca. cōtra opi. Bar. tenet eius consi. 290. si vi-
de ēt Bal. cōsi. 436. lib. 1. & Pe. de Anc. q etiā reprehendit Bar. cōs. 5. & cōs. 139.
vbi dicit, se plene scripsisse in c. possessor. Idem facit Ale. consi. 33. lib. 3. Claud.
Adde tn̄, ꝙ Mar. Laud. in d. §. si quis per triginta, dicit, ꝙ communis est contra
Bar. vide Ioan. And. in c. de excep. lib. 6. Imo. Ang. & Cu. tenēt contra Bar. hic.
d Paris. Vtrum l. sicut. Vide Fel. in c. fi. extra de præscri. dicentem communem opi.
in hoc esse contra Bar. hic, quam opi. restringit quatuor modis Ale. consi. 99. vol.
4. & contra Bar. tenet Ale. consi. 51. vol. 5. & consi. 103. vol. 4. ubi cōcludit, quod
c. fi. de præsc. habet locum in præscr. act.
e Ale. Non corriguntur. Vide Bal. in c. 1. §. si qui per triginta, si de feu. fue. cōtro. in-
ter dom. & agn. pulchre, & reliqua per eundem Bal. in d. c. fi. de præscrip. Vide p
Bar. ꝫ. l. proxi. Et istis adde Bal. in auth. ad hæc. C. de vsur. & l. 3. ·. de ser. & aqua
& Ang. in repe. l. 3. C. de iud. ubi contra Bar. tenet. Adde Bar. in d. l. hæc autem ia
ra. hic alle. in prin. & in l. in si. quemad. ser. amit. Bal in l. 3. C. de præscri. 30. anu. &
Bar. io l. at prætor, §. hi plane. ver. & per hoc dico. su. quib. ex cau. maio.
f Menoc. Bar. consi. 22. col. pe. circa med. lib. 7. Balb. de præscripr. 2. parte. 3. partis
prin. q. 13. vbi latissime. Ripa. l. nemo potest, nu. 105. de leg. 3. Alba. consi. 28. nu. 4.
Alciat. consi. 702. nu. 2. Capic. decil. 1. nu. 10.
g Ale. Cadat. Idem vt tenetc Bar. in l. at prætor. §. hi plane. ver. sed & si dies, su. ex
quib. cau. maio. & in l. si is cui. Hauius, de sol. & in l. legatū, de lib. leg. Contrariū
tenet Bar. in l. oes populi, vbi late scripsi, de iust. Adde Bar. oino in l. cū notissi
in prin. C. de præscr. 30. ann. & in l. nemo pōt, de leg. 1. Sed Bal. in c. 1. §. si qs p tri
ginta, si de feu. fue. contr. inter do. & agn. in hac qōne, an statutū posset tollere na
turalē obligationem, creditore negligente agere, refert Bar. hic, & qa eleganti-
me loqtur, vide illū p eū. Item ibi quęrit Bal. si statutū abbreuiet præscri. 30. ann.
an habeat in alijs p̄scriptio locū dil. l. si qs emptionis. C. de p̄scri. 30. vel 40. ann.
& putat, ꝙ sic, arg. l. si eum. §. qui iniuriarum. sup. si qs cautio. In contrariū facit
qd ipsemet no. in l. 2. de præscrip. longi temp. q ꝓ lib. Deinde quærit, si est p̄scri
ptum contra sn̄iam iudicis, vtrū hoc casu habeat recursus ad ecclesiā, & ibi videas
p eū q ponit doctrinā, an & qn̄ possit haberi recursus ad forū ecclesiasticum. & c.
ad istud adde no. p Bal. in l. 1. §. instrum. ff. de postul. & Bal. in cōtractibus, §. fi. C.
de non nume. pecu. plene Innoc. in c. licet, de foro competē. Bar. in extrauagan.
ad reprimem. in verbo, denunciationem. Bal. in auth. clericus, de Episc. & cle. &
in l. fi. §. computatione, ad fi. C. de iure delib. D. Ant. in c. 2. de proba. Bal. in q.
inci. Statum cauetur, ꝙ fœnerator. & in l. 3. §. fi. quod quisq; iur. Et ad supradicta
adde Bal. in aut. ad hæc, C. de vsur. & quod no. Inn. in cura pastoralis, de iure pa-
tro. & in c. quia plerąq; de immu. eccle. ubi et no. an possint p̄scripta retineri sal-
ua conscia. Et per Bar. in extrauag. ad reprimendum, in verbo, videbitur, & om-
nino. D. Ioan. poll Bal. in l. quibus diebus, §. dominus, de condit. & demon. & q
no. Lud. in rub. de arbit. in 1. q. Et istis adde Bal. in disputatione sua, quæ incipit,
Statuto cauetur, ꝙ fœnerator. Et istis adde, ꝙ Bal. in l. fi. C. de tem. in integ. resti.
peten. dicit, ꝙ præscriptio decennij inducta per statutum, sapit natu ram præscri.
30. ann. Facit quod idem no. in l. in contractibus, in princ. C. de non numer. pecu.
Adde, an valeat statutum, ꝙ debitor præscribat debitum spatio viginti anno-
rum per Rom. consi. 10. & Pet. de Anch. tenentem ꝙ non, eius consi. 259.
h Ale. Pone. Adde & vide Aret. in c. post cessionem, in j. notab. de probat. qui dicit
hoc dictum, Bar. esse singulare.

a **§.Item ſi occupaueris.** a Not hūc caſum,ſed dt gl. hæc poſſeſſio afficit vitio quaſi violētæ,nō itelligas,ꝙ hoc ſit vitiū reale, vt no.i d.l.ſi.C.vñ vi. Vñ dic,ꝙ poſſeſſio eſt quaſi violēta,non res,vt dicim⁹ i poſſeſ.clādeſtina,vt ſ̄.tit j.l.Pōponi⁹.§.cū qs.Sed ɔ̄riū vr̄ not. Inſt.e.§ qđ aūt.Sed qđ ſ̄.dixi,verius eſt,vt diximus in crimine expilatæ hīditatis,vt j̄.eo.l.ſi hō.vide ſeq.§.p te.& ꝓſequere, vt i gl.

ADDITIO.

a Al. §.Item ſi occupaueris. An poſſeſſio uacans ab aliquo occupata dicatur uitioſa,no.per Bar.plenius in d.l.ſi.C unde ui.& in l.Pomponius.§.j.de acq.poſſ,

LEX V.

1 *Præſcriptio fauorabilis dicitur vſucapio.*

2 *Præſcriptio miſta dicitur poſſeſſio decem, vel viginti annorum, cauſata a titulo,& bona fide præſcribentis.*

3 *Præſcriptio 30 vel 40.ann. q̄ cauſatur ſolū negligētia petentis, dr̄ odioſa.*

4 *Præſcriptio fauorabilis,& miſta,qualiter interrumpatur.*

Interruptionū alia naturalis,alia ciuilis,& q̄ dicat naturalis, et q̄ ciuilis.

5 *Præſcribenti,vel vſucapienti,requiritur titulus verus,vel putatiuus.*

6 *Defectus superueniens in titulo,an interrumpat vſucapionem.*

7 *Bona fides vltra titulum uerum,uel putatiuum in præſcriptione fauorabili,& miſta requiritur.*

8 *Defectus bonæ fidei ſuperueniens,interrumpit præſcriptionem,vel vſucapionem,de iure canonico.*

Iuri canonico in concernentibus peccatum,ſtandum eſt.

9 *Quando quis cœpit dubitare,an ad eū pertineat,uel non, licet ab initio non vſucapiat,tamen talis defectus ſuperueniens non impedit vſucapionem.*

Denunciatio facta ab initio,licet faciat quem malæfidei,tamē facta poſt cœptam vſucapionem,non facit quem malæfidei poſſeſſorem.

10 *Mala fides ſuperueniens, ad hoc vt interrumpat præſcriptionem , requiritur quod ſuperueniat irreuocabiliter.*

11 *Mala fides ſuperueniens aduerſus vnam tantum non interrumpit præſcriptionem quo ad omnes,ſed quo ad illum ſolum tantum.*

12 *Poſſeſſio vltra titulum,& bonam fidem,i præſcriptione fauorabili,& miſta requiritur: & defectus illius poſſeſſionis ſuperueniens impedit præſcriptionem,& in quibus fallit.*

Et ponit caſus,in quibus hoc fallit.

13 *Vſucapio iterrūpit,ēt ſi aliquis dolo deſijt poſſidere , & hoc aduerſus oēs.*

14 *Interruptio , quæ fit ex defectu tituli, vel bonæ fidei, cur non eſt aduerſus omnes,ſed ex defectu poſſeſſionis ſit.*

15 *Defectus rei vſucapionem interrumpit.*

Si res nō transfertur in aliud corpus,an iterrūpat vſucapionē,remiſſiue.

16 *Defectus ſuperueniens in perſona,an interrumpat vſucapionem.*

17 *Statuto ſtante,ꝙ forenſis non poſſit aliquam rem immobilem acquirere,ſi ſuccedit præſcribenti aliquā rem præſcriptio interrumpitur, ſi impeditur acquirere ex ā cauſa:ſecus ſi ex certa,quia ex alijs poterit acqrere.*

18 *Defectus ſuperueniens circa perſonam, contra quam præſcribitur, nō extinguit præſcriptionem regulariter.*

Præſcrip.30.ann.contra pupillum non currit,ſed dormit.

Defectus ſuperueniens circa perſonam,contra quam præſcribitur,cur nō extinguit præſcriptionem.

19 *Præſcriptio qualiter interrumpatur ciuiliter,& ꝙ uſucapio non interrūpitur litis conteſtatione,ſed præſcriptio ſic.*

20 *Litis conteſtatio inualida,an interrumpat præſcriptionem,remiſſiue.*

21 *Interrumpendæ præſcriptionis ciuiliter quidam modi,& cui præſcriptioni conueniant.*

22 *Præſcriptio,& vſucapio dormit tempore hoſtilitatis,& exercitus,ſi tantus eſt,ꝙ iura in ciuitate non redduntur,& tempore mortalitatis.23.*

24 *Præſcriptio dormit contra eccleſiam uacantem.*

25 *Imperio uacante contra ipſum non currit præſcriptio.*

26 *Præſcriptio non currit tempore ſchiſmatis.*

27 *Præſcriptio iurium incorporalium,qualiter interrumpatur.*

28 *Præſcriptio libertatis,iterrumpitur per quemcunque actum, quo quis utitur ſeruitute,ſeu iure ſeruitutis.*

29 *Præſcriptio 30 vel 40.ann.qualiter interrumpatur.*

30 *Præſcriptio lōgiſſima 30.uel 40.ann.dormit tempore pupillaris ætatis,et in oīb.alijs caſib.quib.& uſucapio,& præſcriptio longi temporis.*

31 *Præſcriptio,quæ currit contra actiones criminales, interrumpitur per ſolam libelli oblationem.*

Naturaliter. Lex nr̄a diuidit in tres partes. Primo ponit,qualiter interrūpatur p̄ſcriptio. Secūdo ponit effectū iterruptionis. Tertio remouet circa p̄dicta duo dubia:vnū ex parte deijcientis, aliud ex parte poſſidētis. Scđa ibi , quo caſu. Tertia ibi,nec eo. Venio ad materiā nr̄æ legis, & op.& vr̄,ꝙ ſine deiectione interrūpatur p̄ſcriptio, vt C. de p̄ſcr.30 ann. l.cū notiſſimi.§.in mo. Sol.ibi loqtur de interruptione ciuili,hic de interruptione nāli. Itē opp.ꝙ nāliter interrumpatur p̄ſcriptio, ēt ſine vi,quocunq; modo qs poſſeſſionē amittat, vt l.ci a quo.ſ̄. eo.Sol.ꝯcedo,qđ hic dr̄,ꝙ quis perdit poſſeſſionē p vim,ſed hoc exprimitur hic gr̄a exēpli, vnde idē ſi quocunq; modo qs poſſeſſionē perdat,vt in ɔ̄tijs. Contra hoc opponitur,qa & ſi poſſeſſio ꝑdatur,nō interrumpatur præſcriptio, l.ſi is qui pro emptore.j̄.e. Sol.Speciale in capto ab hoſtib.qui licet deſinat poſſidere,tamē vſucapit in reb.peculiarib.fallit i alijs caſib.vt j̄.dicam. Venio ad ſecundā partē. dr hic,ꝙ interrumpit p̄ſcriptio aduerſus oēs, imo ꝓ oīb.qa ad oīum vtilitatē ſpectat hæc iterruptio.Gl.ſolutt duob.

a ueniēs nō extinguit a vsucapionē, immo reqrit, q̄ firmiter credat
se malæ fidei possessorē. Ita vr̄ sentire Inn. i d. c. fi. extra e. nō i hoc
determinat. Ita circa hoc dico, q̄ licet denunciatio ab initio quē
facit malæ fidei possessorē, l. si fundū, C. de rei vēd. tñ denunciatio
facta post vsucapionē cœptam non facit quē malæ fidei possesso-
10 rē, l. pe. & ibi no. j. tit. 2. & no. p gl. de maio. & obed. c. dilecti. † Itē
b vnū aduerte, b qd̄ vr̄ dicere Inn. in d. c. fi. extra eo. q̄ ad hoc vt sup-
ueniēs mala fides interrūpat p̄scriptionē, oportet, ut superueniat
irreuocabiliter. Si.n. medio tpe putauit rē alienā, postea melius in
formatus putaui meā, illa mala fides, q̄ fuit illo medio tpe, vsuca-
pionē non impedit, s̄m quod iura nr̄a volunt. Et sic ius ciuile cor
11 rigit tñ i eo, qd̄ mala fides irreuocabilr̄ supuenerit, s̄m eū. † Quę
ro, qd̄ si supuenerit mala fides aduersus vnū tm̄, s. aduersus credi-
torē, uel aduersus usufructuariū, an interrūpat p̄scriptio aduersus
c oēs? Gl. tenet c q̄ nō, nisi aduersus illū tm̄, aduersus quē habeo ma
lam fidem, vt s. tit. j. l. si quis fundum. §. fi. & ibi no. idē no. C. de p̄-
scri. 30. ann. l. sicut, in gl. in uerbo, possidēte, q̄ incip. mala fide, & c
* Et vr̄ casus in l. qui balneum, in fi. §. qui pot. in pig. hab. * † Tertio
12 requirunt in p̄scriptione bona fides, titu. itē possessio. Nā si super
ueniat possessionis defectus, & ille possessionis defectus absq; du-
d bio impedit d præscriptionē, ut hic. Quod intellige, si interueniat
defectus possessionis ciuilis, uel nālis, eo casu quo nālis est suffi-
ciens ad vsucapionē. Secus si supueniat defectus possessionis cor-
poralis. l. qui fundū, in prin. j. tit. 2. & s. ti. j. l. si id quod. §. fi. & l. j. §.
per seruum, qui in fuga. Fallit in capto ab hostibus, & re peculia-
ri p seruum possessa, l. si is qui. j. e. Fallit in l. rerum mixtura, §. La
beo. j. eo. Ratio est ibi, quia modicum tps ad usucapionem super
erat, & qa qs rē illā sub vniuersitate possidebat. Itē facit j. eo. l. ce-
ptā & l. iusto. §. nōdum. quod iure singulari introductū est, ut ibi
13 dictū ē, & no. j. e. l. fine. Circa hoc q̄ro, † qd si aliqs desijt posside-
re uere, fingitur tñ possidere, qa dolo desijt possidere: Rñ. nihilo-
minus usucapio interrūpitur, ut j. pro do. l. pe. Rō, qa fingit possi-
dere in sui odiū, nō i sui fauorē, secus si fingeret possidere fauore
sui, ut sup. dictu est in capto ab hostib. & in reb. peculiarib. Et ista
e interruptio dr̄ interruptio nālis, e q̄ phibet usucapionem oriri ad-
14 uersus oēs. ita loquitur hic. † Sed q̄ro, q̄ est rō diu̱, q̄ īterruptio, q̄
fit ex defectu tituli, uel ex defectu bonæ fidei, nō est aduersus oēs,
sed ista sic? Rñ. titulus pōt multiplicari, & hēri a plurib. & sic un⁹
titulus non respicit uniformiter omnes, sed possessio vna & cadē
est, q̄ uniformiter oēs respicit, cū nō sit nisi una tm̄ ciuilis posses-
sio, q̄ parat usucapionē l. 3. §. ea plurib. & s. ex q̄tro. s. ti. j. Idē in bo
na & mala fide, q̄ pōt uariari respectu diuersorū, l. Fuluin⁹. §. q̄ si
aduersus. j. ex q. cau. in pos. ea. & s. ti. j. l. si qs fundū. merito nō por
rigit effectū suū aduersus oēs, sed possessio sic. Itē requit in p̄scri-
15 ptione res, q̄ p̄scribat. Quæro, † an defectus rei f vsucapionē inter-
f rūpat? Rñd. siue res deficit ciuilr̄, qa efficiat res sacra, vel litigiosa,
vel seruus liber, siue deficiat naliter, qa extinguat. sicut possessio,
merito interrūpit vsucapio nālis. e, vt hic, & s. dictū est, & l. q vni-
uersas. s. tit. j. p totā l. & j. pro don. l. pe. Si vero nō extinguat, sed in
aliud corpus trāsferatur, tūc quid iuris sit, habes in l. rerum mixtu
ra. §. Labeo. & p totā leg. j. e. Item requirit in vsucapione p̄sona
g p̄scribētis. Quæro ergo, † an defectus superueniēs in p̄sona p̄scri-
16 bente interrupat vsucapionē? Hic aduerte q̄n interuenit defect⁹
animi tm̄, nō in̄ efficit incapax dñij, i. nō capax illius rei, & tūc vsu
capio non extinguit, vt j. eo. l. iusto. § cū qui. Qñq; supueniat defe-
ctus talis, q facit ipsum icapacē dñij. Et tūc aduerte. Qñq; illa ica-
pacitas respicit dñiū rei simpliciter, vt in Iudæo, & mu. pro Chri
stiano, tūc puto absq; dubio, q̄ interrūpit p̄scriptionē. l. De nobis,
circa fi. C. de Epis. & cle. & C. ne Iudæ⁹ mācip. Christia. l. j. Qñq;
supueniat defectus nulla p̄sideratione dñij, & tituli. Verb. gr̄a. sic
q dñā, q p̄t acqrere ex oi cā, pterq ex testō, vt dānatus de famoso li
bello, l. is cuius. s. de testa. Itē vxor pōt acqrere dñiū rerum viri ex oī
titulo pterq ex donatione. Isto casu si titulus supuenit et tpe debi-
to. vt qa legatū fuit, & dies legati cessit tpe, quo quis erat capax,
licet ante cōpletā vsucapionē efficiat non capax ex testō, vel cū do-
natū esset mulieri, efficit vxor eius, cuius erat ante cōpletā vsuca-
pionē: dico, q vsucapio perficit, & non interrūpit, licet ab eo p̄scri-
bente possit auocari p cōditionē, ar. l. si q uoluit. §. si donationis, s.
* de don. inter vi. & vx. q lex hoc modo facit, qa in seruitutib. in q-
bus non requiritur titulus. l. si qs diuturno. s. si seru. vēd. vsuca. p-
cedit. Sed si ab initio fuisset eius cōdonis, nō procederet vsucapio
pro legato, vel pro donato, vt j. pro har. l. vlt. & pro don. l. j. §. fi. Et
17 per hoc † possumus dicere in q̄one de facto, statutū est hic, q̄ fo-
rensis non possit acquirere sibi aliquam rem immobilem: con-
tingit, q̄ forensis successit cui p̄scribēti aliquam rem, vtrum ex
defectu p̄sonæ p̄scribentis interrūpatur præscriptio? Rñ. Aut forē
sis ille impeditur hic acquirere ex omni causa, & præscriptio ex-
tinguetur. Aut ex certa causa tm̄, ex alijs potest acquirere dñiū, &
18 non impeditur, vt ex prædictis patet. † Item requiritur in præscri-
ptione, & vsucapione, persona, contra quam præscribitur. Quęro
vtrum defectus superueniens circa personam, contra quam præ-
scribitur, vsucapionem extinguat, vt puta currebat præscriptio q̄
aliquem maiorem, cui successit pupillus minor, vel ecclesia? Rñ.
licet vsucapio non possit inchoari, inchoata tamen non extingui
tur, vt hic notatur, & C. si aduer. vsuca. l. j. & l. fi. C. in quibus cau. i
integ. restitu. non est neces. Fallit in præscriptio. 30 ann. quæ cōtra
pupillum nō currit, sed dormit, non tamen extinguitur, l. sicut, C.
de præscr. 30. ann. & j. tangam. Rō, quare vsucapionem cœptā nō
extinguit, est quia persona, contra quam præscribitur, non requi-
ritur proprie ad substantiam præscriptionis: quia illa persona, cō
tra quā p̄scribit, magis est q̄ p̄scriptionē, q̄ pro præscriptione. Pro
tāto dr̄ requiri, quia non pōt manifestare vires suas p̄scriptio, nisi
sit q̄ quem p̄scribatur, sicut homo non pōt ostendere vires suas,
nisi esset alius cum quo pugnaret, tñ ille nō est de substantia for-
19 titudinis. † Restat videre, qualiter præscriptio interrumpatur ciui-
h liter. Circa quod est sciendum, q̄ vsucapio triennij nō interrūpit
litis contestatione, l. si post acceptum. s. de rei uend. p̄scriptio ve-
ro decē vel viginti annorū interrūpitur litis q̄testatione, vt pleni⁹
dicam j. tit. j. l. 2. in fi. dic, vt ibi. Et ista interruptio nō prodest, nisi
20 interrumpenti, vt notat in d. l. cū notissimi. §. sed & si quis. † Quæ
1 ro, quid si ista litis conte. nō valet? Dic ut dixi j. de adul. l. accusatu
21 rus. facit qd̄ no. in auth. offeratur. C. de lit. conte. † Sunt ēt alij mo
di, per quos fit interruptio ciuilis, s. per debiti agnitionem partis,
vel usurarum solutionem, uel dationem fideiussoris, ut no. in d. l. cū
notissimi. §. sed & si quis. qui modi non congruūt vsucapioni, vel
præscriptioni longi tpis, sed præscriptioni longissimi tpis q̄ currit
ex mera negligentia non petentis, ut hic patet, & hoc verum de
iure ciuili. De iure uero canonico dictis modis posset interrūpi
22 præscriptio, quatenus per illos modos probaretur mala fides pos
K sidentis, vt dixi supra. † Quæro, an ista vsucapio, k vel præscriptio
I aliquo casu dormiat? l Certe de præscriptione dormiente non
habe-

ADDITIONES.

a Ale. Non extinguit. Sed D. Io. in d. c. fi. tenet cōtra Bar. videlicet, q̄ necesse sit, q̄ duret in bona fide, nec dubitet. Et vide no. per Moder. in l. 3. §. genera. fu. ti. 3. no. sec. Bal. in l. nemo, per illum tex. C. de acq. poss. q̄ cuicunq; qd̄ mouetur, præsumitur de iure suo dubitare. Et dicta hic per Bar. sequitur Ang. vide Bal. in l. j. q. longi, C. de præscr. lon. temp. Adde videndum Bal. consi. 245. cō duob. seq. 3. li.

b Ale. Vnum aduerte. Adde q̄ licet quis non habeat malam fidē, si tñ habeat scientiam rei alienæ, impeditur præscr. glo. est no. & ibi Bal. in l. nec creditores, C. de pig. act. Dicit ēt Bal. in l. j. C. per quas perso. q̄ ignorans se hre titulū, licet hēat bonā fidem, nō præscribit, qa non dr̄ hre bonam fidem. l. possessio. §. fi. de acq. poss. sed idem Ang. & Bal. in l. si quis emptionis. §. q̄ si quis, de præscrip. 30. ann. dicit q̄ si p̄bat quē hre sciam rei alienæ, est p̄bata mala fides, in contrariū facit qd̄ hic tituli, & est tex. in c. fi. de præscr. & ibi vide Imo. post D. Ant. ibi. Adde Abb. consi. 94. 2. lib. Menoch. Quæro. Soc. iun. cons. 48. in fi. lib. 3. Balb. de præsc. 3. par. 2. partis prin. col. 2. vbi in tota illa parte explicat hoc commentum Bar. & late Didac. in c. possessor. 2. par. §. 8. nu. 5. de reg. iur. in 6.

c Ale. Gl. tenet. Hoc sequitur Imo. in d. c. fi.

* Clau. Qui pot. in pig. hab. Vide Aret. in l. j. §. sed & per eum. & in l. 3. §. Nerati⁹. & in l. Pomponius. § ex facto. sup. de acq. poss.

d Ale. Impedit. Vtrum superueniens defectus in possessione interrumpat præscriptionem, vide sing. Bart. in l. si is qui pro emptore. §. si quis bona. j. eo. Sed vtrū propter immissionem in possessionem ex causa iudicati, interrumpatur possessio, uide no. in l. a Diuo Pio. §. si super, de re iud. Item illa declara, ut per glos. & Bar. in l. qui possessione, in prin. de ui, & ui arma.

e Ale. Interruptio naturalis. Vide Bal. in d. l. cum notissimi.

f Ale. An defectus rei. Vide in locis infra in proxi. alleg.

g Ale. Persona. Per Bal. & Ang. plene in l. cū notissimi. §. immo. & in l. j. C. de ann. excep. & quæ no. Bal. in l. legatus. de offic. præsid.

* Claud. Quæ lex. Ille tex. loquitur quando præscriptio currebat contra maritum scientē, & aīo donandi ille permittebat contra se præscribi, sed Bar. loquitur q̄n titulus est habitus ab alio; quo casu non dicitur illa vxor acquirere ex causa donationis a marito, sed ab extraneo, & constante matrimonio præscriberet cōtra maritum suum spe restitutionis, nisi intelligas dictum Bar. quod maritus scienter passus est contra se præscribi, per legem, quam alleg.

h Ale. Interrumpatur. Adde q̄ protestatio non interrumpit, nisi in casibus in iure expressis, vt no. Inn. in c. olim causam, de consi. & uide l. pe. inf. pro empt. & uide no. in l. 2. de ser. ubi hr̄, q̄ prohibitio facti interrumpit, secus si verbi. Vide in materia, quæ no. Spec. de locato. §. fi. ver. 23. & Ang. in consi. 35. Et circa ista interruptione, uide Bal. & Ang. in l. j. de ann. excep. Et vtrū p oppositionē exceptionis interrūpat p̄scriptio, Bal. in d. l. cū notissimi. §. immo, in fi. Et not. q̄ i casib. in qb. sola citatio interrumpit, idē interrūpit denunciatio facta p quemlibet, licet nō sit nuncius, dummodo fiat cum licentia iudicis, sec. Bal. post glo. in l. 2. C. ubi in rem act. Facit quod hr̄ in l. si fundū, C. de rei uend. & uide in materia quæ dixi i l. fi. in prin. de eo per quē factum & Inn. & Can. in c. illud, de præscriptionibus, ubi reperit, q̄ interpellatio extraiudicialis interrūpat, ut not. Imo. in l. si seruū, §. sequitur, de uerb. ob. & p eū in c. fi. de p̄scr. Adde, an p citationē interrūpatur, et si sit facta in alio loco, quā domicilij debitoris, vide Bal. consi. 167. 1. lib. Et an per legatū factum in testō interrumpatur præscriptio, per eundem consi. 135. 4. lib.

i Ale. Quæro, qui. De hoc per Bar. plene in l. cum quis. §. si quis pro reo. de solut. ubi hoc uerum de iure ciuili. Sed Bal. in l. 2. de seruit. tenet omnem præscriptionem interrumpi per solam missionem curatoris.

Clau. Quid si citatione, q̄ non valuit, uide Bal. in c. q̄m contra falsam, de proba.

k Paril. ista vsucapio. Vide Panor. in c. ex transmissa, de præscript.

Menoc. Balb. de præscr. 2. par. secundæ partis prin. uers. primus casus. Bal. consil. 146. col. 2. lib. 2.

l Ale. Dormiat. An vsucapio, & præscriptio dormiat tempore hostilitatis, exercitus, & mortalitatis. Item an currat præscriptio tempore tyrannidis, Bar. in tract. de tyrannide, in 7. q. uidetur uelle, q̄ non, per c. j. de schismat. in 6. & melius extra de præscr. cum nobis. Et ad hoc uide 16. q. 3. c. prima actione. Adde, q̄ nō currit præscriptio, ubi ius non redditur propter defectum iudicis, uel rei, d. c. prima actione, et per Inn. in d. c. ex transmissa. Et istis adde Bal. et Ang. in l. cum notissimi, §. immo, de præscrip. triginta annorum.

Adde huic apostil. Pau. de Cast. consi. 290. vbi plene. Et an tempore mortalitatis, & hostilitatis dormiat præscriptio, uide per Abbatem consi. 46. 2. lib. inc. In quæstione. Ilet. aduertendum.

habemus bene exp̄ſſum de iure ciuili,niſi in p̄ſcriptione 30. ann.
vt d.l.ſicut.tñ de iure canonico vr̄,ꝙ talis præſcriptio dormiat tpe
hoſtilitatis & exercitus,ſi tantus eſſet exercitus,ꝙ iura in ciuitate
nõ reddãtur,vt extra eo.c.ex tranſmiſſa,verũtñ Inn.dicit,ꝙ illud
eſt verum,& vr̄ ꝓbari C.de fun. limi.l.fi.li.xi. Habemus hodie ca-
ſum expreſſum in illa cõſtitutione Federici Imperatoris,de pace
Cõſtan.§.poſſeſſiones.Et aduerte,ꝙ licet in alijs caſib.qb.qs impe
diatur agere,p̄ſcriptio currit ꝯ eũ,ſed reſtituitur,vt in tit. ex quib.
a cau.maio.ꝑ totum ti.& maxime in l.ſed & ſi ꝑ prętorem,ain prin.
& §.ſi feriæ.tñ iſto caſu ipſo iure non currit,ſed dormit, quod eſt
23 no.Idẽ forte dicẽdũ eſſet ex eadẽ ęqtate,ꝙ tpe† mortalitatis inſtã
tis de anno Domini 1348.prout ſcitis,erat tanta peſtilentia, ꝙ iu-
ra nõ reddebãtur ĩ ciuitatib.& moriebãtur infiniti hoĩes,ꝙ tpe il
lo vſucapio dormiebat,arg.d.c.ex tranſmiſſa. & fuit illa hoſtilitas
24 Dei,fortior q̃ hoſtilitas hominũ.Itẽ reperio,†ꝙ dormit p̄ſcriptio
* ꝯ eccleſiam *vacantem,vt ext.eo.tit.c.j. & 2. & licet eccleſia hẽat
25 œconomum,tñ vacare dr̄,vt hic. Et ideo† poſſemus forte dicere,
b ꝙ vacante b imperio nõ currit ꝯ imperium,licet eccleſia in admi
niſtratione ſuccedat,quod tp̄s vacationis dẽt ſubduci de medio,&
ſic ciuitates non præſcripſerunt miſtum , & merum imperium
26 Item †non currit præſcriptio tpe ſchiſmatis,vt c.j.ext.eo.ꝙ eſt ar.
ꝓ imperio ſchiſmatico,ꝙ ꝯ ipſum nõ currat præſcriptio. Prædicta.
omnia quę dixi reſpiciunt pręſcriptionem inceptam.Quę autem
27 impediant præſcriptionẽ inchoari,hoc nõ examino. † Quæritur,
c qualiter interrumpatur p̄ſcriptio iurium incorporalium.d Circa
d quod ſciẽdum eſt,ꝙ q̃dam ſunt iura incorporalia debita fundo,
& ſic interrumpitur,perdita poſſeſſione fundi dominantis, vt l. ſi
ædes.§.j.ſ̄.de ſeru. vrb. præd.Item interrumpitur,qñ ille contra
quem præſcribitur,impedit eum ſeruitute vti,vt ſ̄.l.prox.§.ſi viã.
Cum enim in corporalibus quaſi poſſeſſio nihil eſt aliud,quam
aduerſarij patientia,l.quoties.ſ̄.de ſeru.ſtatim,ꝙ qs deſinit pati,in
terrumpitur quaſi poſſeſſio ſeruitutis.Idem dico in iurib.incorpo
ralibus non cohærentibus prædio, vt in iuriſdictionibus,& ſimili-
bus.Nam ſtatim cum fit vnus actus, per quem quis prohibetur
vti illo iure,vr̄ ĩterrupta quaſi poſſeſſio.De hoc tex.optimum ha
28 betis extra eo.c.auditis,& plenius per Inn.in vlt.glo.†Quæro,qua
liter interrumpatur præſcriptio libertatis: Reſpondeo,per quen-
cunque actum quo quis vtatur ſeruitute,ſeu iure ſeruitutis,inter-
rumpitur pręſcriptio libertatis,l.arboribus.§.idem tractat.ſ̄.de viu
29 fru.& ſ̄.quemad.ſer.ami.l.qui fundum.† Seqtur videre qualiter
interrumpatur præſcriptio 30.vel 40.ann.Circa quod ſciendum,
eſt,vt dixi in princ.huius lect.ꝙ illa currit tantum negligentia nõ
petentis,nec requiritur vera poſſeſſio præſcribentis in præſcriptio
ne contra iura, ſeu actiones, vt ſi aliquis eſt debitor tuus, licet
de tuo nihil poſſidebat,præſcribit contra te ſpatio 30.& ideo cum
ex mera negligentia non petentis currat,ſtatim cum ceſſat negli-
gentia,interrumpitur præſcriptio,ꝙ fit per executoris miſſionem
vt l.cum notiſſimi.§.ſed & ſi quis.C.de præſcrip.30.ann.qui om-
nes modi hoc ſolum reſpiciunt,quod ceſſat negligentia non pe-
tentis.Quandoque quis vult vti illa præſcriptione ad præſcriben-
dum contra dominium alterius,ſeu cõtra actionem in rem,tunc
requiritur poſſeſſio præſcribentis,ideo quia actione realiter tene-
ri non poteſt,niſi poſſideat,tunc ſi deſinit poſſidere,deſinit teneri
& ſi ſine culpa poſſeſſionem amiſit,in dubio interrumpitur præ-
ſcri.quia non eſt contra quem præſcribatur. Sed ſi aliquomodo
remaneret obligatus,vel poſſet cõueniri,tunc præſcriptio non in-
terrumperetur, d. l. cum notiſſimi,& l.ſi quis.& l.ſicut,& l.om-
nes,C.de præſcri.30.ann. Facit quod habuiſtis no.ſu.l.prox.§. fru
30 ctus.Item iſta præſcriptio dormit†tempore pupillaris ætatis.l. ſi-
cut,C.de præſcri.30.ann. Dormit ẽt omnibus caſibus,in quib.di-
xi præſcriptionem longi tpis, & vſucapionem dormire per eadem
31 iura.†Vlt.circa legem iſtam equæro qualiter interrumpatur præ
e ſcriptio q̃ currit ꝯ actiones criminales,l.querela,C.de falſis.Rñdeo
per ſolam libelli oblationem,vt de adult.l.mariti.§.quinquenniũ
& l.quinquennium,eo.ti. Non ergo requiritur citatio,nec requi-
ritur l.conteſt.ſed ſola libelli porrectio,vt dictis legibus.

ADDITIONES.

a Ale.Sed & ſi per prætorem.Vide Bal.in l.fi.C.de præſcrip.long temp.
* Clau.Contra eccleſiam.An quãdo prælatus immediatus eſt mortuus,currat præ
ſcriptio contra eccleſiam.vide Panor.in c.cum deputati,ext.de iudic.
b Ale.Vacante.Adde quod no.Io.And.& Inn.de foro compet.in c.licet ex ſuſcep.
Bal.in l.cum notiſſimi,§.immo,& no.Bal.in l.fi.de temp.in integ.reſt.peten.
c Pariſ.Interrumpatur præſcriptio.Vide Ale.conſi.177.vol.6.vet.vnde cũ omnes.
d Ale.Iurium incorporalium.Vide Bar.in l.2.ſ̄.de ſer.& ibi Bar.& Bal.& Ang.in
l.cum notiſſimi,§.immo,ad fi.de præſcri.30.ann.
e Ale.Circa legem iſtam.Adde Bal.& Ang.in d.l.cum notiſſimi,§.immo,in fin. &
Bar.in d.l.quinquẽniũ,& qđ ibi dixi.& Bal.in l.2.C.de tẽp.in integ.reſt.peten.
Menoch.Idem,Ripa in tracta.peſtis.de priuileg.cõtract.nu.211.Pariſ. cõſ.34.
nu.18.in li.4.Balb.vbi ſ̄.ver.25.caſus. Menoc. Iaſ.conſi.57.col.fi.lib.1.

LEX VIII.

Labeo,& Neratius.

§.Sed eum,qui. Oppo.ꝯ eo.l.ſi ſeruo.& §.itẽ acqri
mus,in l.j.ſ̄.ti.l.Sol.gl.ꝙ nõ poſſum
per me rõne rei,& perſonę,& ſic ex delicto pſonę,vel miſta rõne
rei,& perſonæ,non poſſum per alium:ſecus ſi eſt defectus intelli

§. Si mandauero tibi.

Iste §. est pulcher casus. q h. d. Qui scit se actione personali tantum teneri, non est possessor malæ fidei, & no. bene.

L E X XV.

1 *Casus in terminis.*
2 *Fictio postliminij, legis Corneliæ, & omnis alia fictio, fundata est super æquitate naturali, & ea cessante cessat fictio.*
Præscriptio, qua quis possidendo rem alterius, acquirit dominium, dicitur esse contra naturalem æquitatem.
3 *Fictio translatiua non procedit, nisi ambo extrema sint habilia.*
4 *Donatio facta a viro vxori, vel contra, licet confirmetur secuta morte donantis, non tamen hæc confirmatio trahitur retro ad tempus factæ donationis respectu dominij, licet respectu fructuum perceptorum sic.*
5 *Verba importantia fictionem.*
6 *Postliminio quare non recuperatur possessio, quæ fuit amissa captiuitate.*
7 *Hæreditas quare non incipit vsucapere.*
8 *Fictio trãslatiua, licet requirat duo extrema habilia, tamẽ sufficit, quod extremum ad quod, sit habile in potentia: licet non in essentia, & nu. 28. & 52.*
9 *Vsucapio fingitur processisse, quãdo illud, quod impedit vsucapionẽ, est medicum.*
10 *Possessio est triplex.*
11 *Possessio procedens ex cã non peculiari, nobis etiam ignorantibus acquiritur per seruum, & procuratorem, & in ea non habet locum fictio postliminij.*
12 *Fictio postliminij non habet locum in possessione, quæ habet multum facti, & parum iuris.*
Possessio, quæ per nosmetipsos acquiritur, licet animo retineatur, nõ dicitur habere plus iuris.
13 *Fictio postlimij hẽt locũ ĩ possessione, quæ habet multum iuris, & parũ facti.*
14 *Possessio quã possibile sit, quod in peculiarib. pẽdẽte captiuitate domini cadat.*
15 *Fictio postliminij, & legis Corn. non habet locũ in possessis per seruũ, filiũ, aut colonum, ante captiuitatem domini, ex causa non peculiari.*
16 *Possessa per seruum, vel colonum ex causa non peculiari, vel per seruũ ex causa peculiari, in quibus conueniant, & in quibus disconueniant.*
17 *Fictio legis Corn nõ procedit in possessis per seruum, aut filium post captiuitatem domini ex peculiari.*
18 *Hæreditas iacens, an vere, vel ficte, vsucapionem iam ceptam compleat.*
19 *Fictio postliminij, vel legis Corneliæ, quando operatur circa possessionem, vel vsucapionem.*
20 *Hæreditas quando sustineat vicem personæ.*
21 *Fictio quid sit.*
22 *Fingi non potest super eo, quod est possibile.*
Impossibile natura, est impossibile arte.
23 *Fictio est introducta iure gentium. Item iure ciuili introducitur, & etiam per statuta, & consuetudines.*
24 *Fictio ab homine induci non potest.*
25 *Fictionis species est triplex.*
26 *Fictio inductiua quid.*
27 *Fictio inductiua habet locum in his, quæ sunt meri facti.*
Intellectus ad l. 1. §. si vir, sup. de acq. pos.
28 *Fictio inductiua, & fictio priuatiua, non requirunt duo extrema habilia sicut fictio translatiua.*
29 *Fictio inductiua regulariter non fingit circa ea, quæ sunt meri iuris.*
Spurius, naturalis, vel bastardus legitimatus, est vere legitimus.
Lex disponens super his, quæ sunt iuris, etiam per verba denotantia fictionem, dicitur vere facere, & non per fictionem.
30 *Fictio inductiua, est inducenda in subsidium.*
Ea, quæ possunt fieri secundum veritatẽ, non possunt fieri secũdũ fictionem.
31 *Seruitutes sunt iuris, & non facti.*
32 *Fictio inductiua fingit super his, quæ sunt iuris, & facti.*
33 *Statutum simpliciter loquens debet intelligi de his, quæ vera sunt secundũ veritatem, non de his quæ sunt secundum fictionem.*
34 *Ciuitates possunt statuere, quod ille qui non est ciuis, sit ciuis.*
35 *Statuto stante, quod Florentini habeãtur pro ciuibus, an statutum loquens de ciuibus, intelligatur etiam de his Florentinis.*
36 *Verba ista, habeatur pro eme, apposita in lege iuxta id, quod potest esse verum secundum veritatem, important veritatem magis, quam fictionem.*
37 *Fictio priuatiua quid.*
38 *Fictio priuatiua fingit ea, quæ sunt meri facti.*
39 *Factum non potest lege infectum vere fieri, sed ficte.*
40 *Delinquentes ex æquitate puniuntur.*
41 *Fictio priuatiua circa ea quæ sunt meri iuris, & facti, regulariter nõ fingit.*
42 *Fictio ĩductiua quare fingit in his, quæ sunt iuris, & facti, fictio priuatiua nõ.*
43 *Trãslatiua fictio, seu extẽsiua qd est, & vt plurimũ circa quatuor operatur.*
44 *Fictio translatiua fingens de tẽpore ad tempus, potest super his, quæ sunt meri facti fingere æquitate suadente.*
45 *Translatiua fictio etiam fingit circa ea, quæ sunt meri iuris.*
46 *Item fingit in his, quæ sunt iuris, & facti.*
Conditio, in contractibus celebratis sub conditione casuali, vel mixta, conditione eueniente, trahitur retro, secus est in conditione potestatiua.
47 *Dies, in legatis relictis sub conditione, ea purificata, non trahitur retro ad tempus mortis, vel aditæ hæreditatis.*
Conditio in contractib. condõnalib. trahitur retro ad tpũ celebrati cõtractus.
48 *Cõditio quare in legatis non trahitur retro, in contractibus sic.*
49 *Aditio hæreditatis semper non retrotrahitur ad tẽpus mortis.*
50 *Condẽnatus si non soluerit intra decem dies, postquam fuerit captus, amputetur sibi lingua, an per statutum, quod banniti retro, soluta certa quãtitate rebanniuntur si soluat certam quantitatem debeat rebanniri.*
Conditio in sententia si est casualis retrotrahitur, sicut in contractibus.
Sententia æquiparatur magis contractibus, quam vltimæ voluntati.
51 *Beneficium cõcessum delinquẽtib. an extendatur ad carceratos, remissiuè.*
53 *Fictio trãslatiua nõ hẽt locũ super repẽrẽpta & quãdo requirat rẽ extare.*
54 *Testamentum conditum a filiofa. patre existente in captiuitate, patre reuerso ab hostibus, rumpitur.*
55 *Spes in contractib. conditionalibus transit ad hæredes, in legatis secus.*
56 *Translatiua fictio cum fingit de vna persona ad aliam, fingendo super his, quæ sunt meri facti, fingit ex necessitate.*
Idem de consistentibus de iure, & de facto, prout refertur ad factum.
57 *Nuncij gesta, in his, quæ referuntur ad ius, dicuntur vere, & proprie fieri, & non ficte, secus in gestis per procuratorem.*
58 *Acquisitio, in his, quæ acquiruntur per actum naturalem, prout est dominium & possessio, quæ fit mediante persona procuratoris, vere fit, & nõ ficte, & in hoc procurator non differt a nuncio.*
Procuratoris gesta, in his, quæ acquiruntur per actum ciuilem, cẽsentur gesta per dominum ex quadam fictione, seu interpretatione. & nu. 60.
59 *Constitutum de possidendo, licet sit facta traditio, ex hac tamen ficta traditione causatur vera possessio.*
61 *Faciens per alium, an dicatur vere facere, ita vt puniatur statuto puniente facientem.*
62 *Translatiua in fictione sufficit, quod in extremo a quo, sit habilitas facti, licet non sit habitas, vel capacitas iuris.*
63 *Inhabilis, an possit esse procurator ad sustinendum habilem, remissiuè.*
64 *Extremum ad quod requirit habilitatem iuris, & facti.*
65 *Translatiua fictio, quando fingitur de vna re ad aliam inducit fictionem, prout ad factum refertur, si ad ius, veritatem.*
66 *Translatiua fictio, quando fingitur de loco ad locum, quid operetur.*
67 *Aequitas fuit causa introducendæ fictionis.*
68 *Aditio hæreditatis, quando habeatur loco solutionis.*
69 *Plures fictiones, an & quando circa idem concurrere possint, & nu. 71.*
Dominium, & possessio quæritur domino per procuratorem.
70 *Cõstituto facto ĩ psona pcuratoris mei, an ĩ me dominũ trãsferat dominiũ.*
71 *Seruiens licet seruitutẽ nõ recipiat, tamẽ eadẽ res recipit plures seruitutes.*

Si is, qui pro emptore.

Hæc lex difficilis est in tex. difficilior in glo. & difficillima in materia, extra gl. in cuius legis repetitione, duce Dño, tenebimus ordinẽ consuetũ. Primo. n. diuidã l. vsq; ad §. si seruus. secundo ponã summariũ intellectũ. Tertio, casum in terminis p particulas ponã. Quarto opp. Quinto, & vltimo materiã nr̃æ legis p q̃ões tractabo, & erimus expediti. Ad primũ dico, quod nr̃æ legis principiũ diuiditur principaľr in partes quatuor, fm qd in fine ẽ litera negatiua. Primo ponit dictũ de his, q̃ captiuus possidebat p se, vel p aliũ suo noĩe extra causam peculiarem, & hoc vsq; ibi, quod si seruus, vbi secũda, in qua ponitur opin. Iuliani in his rebus, quas seruus captiui post captiuitatem cœpit peculiari noĩe possidere, vsq; ibi, Marcellus, vbi ponitur dictum Marcelli ꝯdicẽtis Iuliano, vsq; ibi, quemadmodũ, vbi ponitur dictum Iuliani reprehẽdentis Marcellum vsq; ad §. si seruus. Prædicta diuisio procedit fm lec. cõem, quã tenere intẽdo, prout in fine est lr̃a negatiua. Ad fm dico, quod hoc principium hẽ hoc intendit. Vsucapionẽ rerum, quas quis per se, vel p alium extra peculiarẽ causam suo nomine possidet, superueniẽs captiuitas interrũpit, nec per fictionẽ postliminij, vel legis Corn restauratur: secus in his, q̃ peculiari nomine per aliũ possidentur, vel post captiuitatẽ cœpta sunt possideri. h. d. quasi cum tota mã.
1 † Venio ad tertiũ, primo dic ad euidentiam, quid sit postliminiũ, quid lex Cornelia, vt l. retro, & l. in omnib. ꝫ. de cap. & ꝫ. dicetur, quo dicto casum in terminis pone hoc modo. Quidã possidebat quãdã rem tã pro emptore per se, vel per colonũ, vel seruum extra causam peculiarẽ, non curo, & si vsucapiebat: hic homo captus est ab hostib. & ĩ captiuitate stetit. demum ibi d̃cessit, hæres defuncti dicit vsucapionẽ dicto tpe processisse pp fictionẽ legis Corne. & cõtinuatam esse, quærit qd iuris? Rñdetur tacite, vt in glo. q̃ subaudit, quod vsucapio non continuatur, & hoc duplici ratione. Prima colligitur ex his verbis. Nã interrumpitur vsucapio, ex quibus sic forma rationem. Naturalis interruptio facit vsucapionem non continuari, vt sup. eo. l. naturaliter, sed hic fuit interruptio naturalis. Nam eo ipso, quod quis capitur, desinit possidere, vt ꝫ. tit. j. l. cum hæredes. §. j. ergo, & c. Secũda ratio incipit ibi, & ipsi, vsq; ibi, sed verum, quam rationem sic forma. Quæ non prosunt defuncto ad vsucapionem, non prosunt eius hæredi, sed defuncto, si redijsset tpe ante captiuitatẽ, non prodesset iure postliminij ergo nec eius hæredi põt prodesse iure legis Corn. Dices tu, fateor maiorem, proba minorem, hãc probat ibi, sed uerũ, certum est, quod defunctus in uita sua desijt possidere vt iam dictũ est, nec ius postliminij põt facere, ut non desinat possidere, l. in bello, § factæ. ꝫ. de capt. & postli. reuer. Ex quo cõcludit, quod defuncto, si fuisset reuersus, postliminiũ nõ prodesset, vt uideatur vsucepisse. Habemus ergo probatum minorem præmissam. Sequitur, quod si seruus, hæc est secunda pars. Sed pone, quod seruus captiui emit ex causa peculiari, utrum procedat vsucapio? Ad hoc rñdet Iulianus, & dicit, quod hoc est in pendenti, qd intellige esse in pẽdenti, fquo iure, uel iure postliminij, uel iure legis Corne. Nam certũ est, vsucapionẽ procedere aliquo prædictorũ iurium, Aut ergo dñs reuerti-

reuertitur, & intelligitur vsucaptum iure postliminij. Aut dñs ibi decedit, & tunc dicit Iulianus se dubitare, an ad heredes vsucapio per Corneliam procedat, sub iudi; sed in §. factæ, de capt. l. in bello, non dubitatur ibi, ergo tollitur hæc dubitatio. Pone ergo pro ꝯ stanti vsucapionem iure Corneliæ hæredi prodesse. Sequitur Marcellus. Iste ver. legitur multis modis, tñ secundum diuisionem ꝑmissam, lego sm̃ secundam lec. positam hic in gl. q̃ incipit, vt ẽt. vt bñ aptes sequentia: dicas Marcellum ꝯdicere solum proximo dicto Iuliani, ꝙ postliminium, & Cornelia, locum habent in his, q̃ serui post captiuitatem gesserũt in causa peculiari. Marcellus dicit, ꝙ fictio Corneliæ potest accipi plenius, vt sic porrigatur ad ea quæ serui gesserunt post captiuitatem, etiam non peculiari nomine. Sequitur quemadmodum. hic ponuntur verba Iuliani reprehendentis Marcellum, qui dixerat idem in possessione quæsita ꝑ seruum ex causa peculiari, vel non peculiari, & eum reprehendit per talẽ rationem. Absurdum esset, ut si ipse reuerteretur, haberet plus iuris in possessionib. quæsitis per seruum non peculiariter, q̃ in his, quæ ipse per se, vel per seruum nõ peculiariter possidebat. tpe captiuitatis, liibandi. Si ergo reuersus non haberet plus iuris iure postliminij, ergo nec per Corneliam. Sequitur, nam, &c. hic respõdet Iulianus ad rationem, quæ posset fieri pro Marcello. Ratio. n. quæ mouit Marcellum, est talis. Lex Cornelia fingit quem mortuum prima hora captiuitatis, & per ꝯñs hæreditatẽ iacuisse ab illo tpe, sed hæreditas repræsentat vicem personæ: sicut ergo si persona fuisset, possedisset quæsita per seruum non peculiariter, ita & hr̃ditas dicat possidere, & sic vsucapere, & sic fictio ad hoc porrigetur. Ad hoc respondet Iulianus, quod verum est, ꝙ hæreditas sustinet vicem personæ in quibusdam. q. d. non in omnibus, nec in isto casu quo ad possessionem, vt probatur. ꝭ. si qs test. lib. esse iuss. fue. l. i. §. Scæuola. Concludit ergo Iulianus in prædicto casu, in ꝑsona hæredum vsucapionem locum non hr̃e, & hoc prout habemus literam negatiuam. Alij hñt literam affirmatiuam, s. locum habere, & tunc iste ver. Marcellus, legitur alio modo, vt dr̃ in glo. Præcedentia vero non mutantur hic, ergo sm̃ hanc literam pone sic casum. dixerat. s̃. Iulianus esse dr̃iam in Cornelia, & postliminio, vtrum seruus possidebat peculiari nomine, vel nõ. Marcellus dicit fictionem legis plenius accipi. vt ad ea, quę quis possidet per se, vel per alium, puta seruum ex causa peculiari, vel non habeant locum postliminium, & Cornelia. Hoc probat duab. rationib. Prima ibi, quemadmodum, & ista ꝓbat de fictione postliminij hoc modo. Non est dubium sm̃ Iulianum, ꝙ in his, quę seruus gerit peculiariter, habent locum dictæ fictiones, sed absurdum est dicit Marcellus, ꝙ qs habeat plus iuris in peculiaribus, quam in his, q̃ gessit ꝑ seipsum, vel per seruum non peculiariter; ergo idem iuris erat in alijs, quam in peculiarib. Secũda ratio est ibi, nam hæreditatem, & ibi probat de Cornelia, qa hęreditas fingitur vice personæ, ergo, &c. Et hanc rationem declara, vt dixi in alia casus positione. Concludit ergo Marcellus vsucapionem habere locum in ꝑsona successorum, sed licet hic neutra opinio approbetur, tñ debemus stare opinioni Iuliani, reprobata opinio. Marcelli, vt habemus. ꝭ de ca. l. in bello. §. factę. & ideo, quia alia litera est communior, alia opinio verior, ꝓsam prosequamur opponẽdo. Et quia dictum Marcelli in hac mã plurib. alijs modis intelligitur, hoc declarabo. ꝭ. in ꝯrijs, lega literam, & eam interlinea, vt ex prędictis. & ꝭ. dicendis patebit, notabilia collige per te. Venio ad oppositiones. Hic dr̃, ꝙ iure postliminij non fingitur quis vsucepisse. Contra nam per ius postliminij quis omnia recuperat, & in pristinum statum reponitur, vt ꝭ. de capt. & postli. reuer. l. postliminij, & l. postliminium, in princ. & sic ergo in pristinam vsucapionẽ, vt sic videatur vsucepisse. Solu. contrarium soluitur in tex. ex qui. cau. maio. l. denique. quia verum est, quod reponitur in pristinum statum, perinde, ac si nõ fuisset captus, in his quę iuris sunt; sed ad ea, quę sunt facti, nõ porrigitur fictio postliminij, d. l. denique, & d. §. factę. hic ergo loquitur de vsucapione, quę licet sit iuris, vt s̃. tit. 2. l. bonę fidei §. j. tamen requiritur possessio. quę hẽt multum facti, vt no. in d. l. denique. & inf. dicetur: & ideo fictio nõ procedit. Et qa ista solutio est multum ambigua, ideo pro ea declaranda insisto. Op. secundo ad eam, quod fictio fingit circa facta. Nam aliquem esse in ciuitate, vel nõ est facti, & tamẽ fictio postliminij fingit reuersum sp fuisse in ciuitate, vt inf. de ca. l. retro. Idem in fictione Cornelię est: nam aliquem decessisse, vel viuere, est facti, & tñ fictio Corneliæ fingit quem decessisse prima hora captiuitatis. l. in omnibus. ꝭ. de ca. Dicit An. Zaphi, qđ istæ fictiones postliminij, & Corneliæ non fingunt factum, imo ius. Fingunt enim statum alicuius non mutatum, & sic semper fuisse liberum eum, qui reuersus est, & eum qui mortuus est, esse mortuum liberum. Status autem alicuius est iuris, nam seruitus, & libertas sunt iuris gentium, vt sup. de statu. ho. l. libertas. Item, quod qs sit sui iuris, vel in ptãte simplr̃ a
est iuris ciuilis, vt Inst. de pa. po. §. j. s̃. de his qui sunt sui vel alie. iu. l. 3. & 4. Istud dictum do. Aud. non placet mihi, qa d. l. retro. & l. in omnibus, expresse dicunt fingi sup facto. s. esse in ciuitate, vel non esse viuum, vel mortuum. Bene tñ fateor, ꝙ istud factum fingitur pp iuris effectum. s. propter statum quem dicimus esse mutatum, ad l. Aquil. Præterea ego video alibi in possessione quæ fingitur vel nõ, qđ ius resultat ex positione facti. l. si ex plagis. §. in cliuo. s̃.

subsit, sicut in dño, & in alijs iurib. Et si istud esset, iam extremũ
vltimum esset habile, vt retro traheretur, nec verba prædicta locũ
haberent. Ad hoc respondeo, quod primum caput postliminij,
& ambæ species dicti primi capitis non procedunt, nec de mente
iuris est ꝙ ꝓcedant fm fictionem, immo fm veritatem. Nam cũ
quis reuertitur, statim recuperat libertatem, & hoc fm veritatē.
Nam si diceres, hoc secundum fictionem quæ fictio est ꝯ verita-
tem, vt j.dicam sequeret̃, ꝙ in veritate esset seruus, & fm fictionē
liber, quod est falsum. In alijs iurib. est idem, vt in dño, patria ptã-
te, & simılib. Et hoc perpēditur ex verbis legis: nam semper cum
de hoc primo capite loquitur, hoc dicit per vocabula significan-
tia veritatem. Dicit.n.ꝙ statim ius suum recipit, vt d.l.postliminij,
5 in secũdo rñso, & d.l.eum duæ. Si.n.hic † sentiret, ꝙ esset fm fictio
nem, non diceret, recipit, sed recipere vr̃, quod significat fictionē,
a d.l.j.§ deiecisse.j.de vi, & vi arma. vel apponeret istam dictionē,a
quodam modo. Nam diceret quodam modo recipit, quæ dictio
etiam significat fictionem, vt s.m.t.l.si me in vacuam, in gl. super
verbo, nec amittet. & de liber. & posthu.l. in suis. Vel vteretur vo-
cabulo, quo vtitur. s.de relig.l.ossa.§.fi. Vel diceret pinde dabetur,
&c.l.iure ciuili.s.de condi.& dem. & j.de reg.iu.l.iure ciuili. Vel
vocabulo, creditur, vt j.de capt.l.retro. vel aliud, per quod signifi-
caretur fictio. Sed secundum caput, per quod illo medio i pe dici
tur fuisse in ciuitate, procedit fm fictionem, quæ perpenditur tam
ex verbis.l.retro, vbi vtitur verbo, creditur, quam ēt ex hac l & ex
d.l.deniq;. Quod ēt patet, quia cum in veritate fuisset captus, lex ñ
potest facere veritatē mutari, vt in d.§. factæ, nisi per fictionē. Po-
test enim fingere, vt habeatur perinde ac si non esset captus, arg.
opti.ad hoc.s.de vsufr.earum rerum quæ vsu consumunt.l.2. Mo
6 do † ad propositum cũ primum caput non intendat fingere aliud.
sed veritatem tm̃ introducere, istud primum caput nõ potest por
rigi ad possessionem. Nam cum requirit actum corporeum, vt s.
tit j.l.j.in prin.& l.3.in prin.& § in amittēda, & l.quemadmodum,
fm veritatem possessio per ius nõ potest restitui, argu.d.l.a de vsu
fru.earum rerum, quæ vsu consu.& no.s.pro socio.l.cum duob.§.
idem iudit, & C.de sacrosan.eccl.l fi.in antepen.gl. fm fictionem
possessio, non restituitur, qa primum caput hoc non vult, nec hoc
intendit. Si ergo ex primo capite, nec vere, nec ficte restituitur
possessio, apparet, quod vltimum extremum, a quo, est inhabile,
& sic secundum caput, ꝙ non procedit fm fictionem, ibi non po-
test habere locum, vt dictum est. hoc est, quod vult dicere d.l.de-
nique, ꝙ fictio postliminij nõ porrigitur ad ea, quæ sunt facti. Nã
cum regulariter per primum caput postliminij non recuperen-
tur, quæ sunt facti, sine noua apprehensione.d.l.cum hæredis.§.t.
ergo fictio nõ potest ea trahere retro, cum reperiat extremum in
habile. Sed si reperiretur aliquod factum quod competeret reuer
so statim cum est reuersus, vt est ipsum esse ĩ ciuitate, & quædam
alia, de quib. j. dicam, tunc bene haberet locum fictio quia reperi
rentur extrema habilia, & sic in d.l.deniq;, fictio nõ habet locum
circa ea, quæ sunt facti tam pp defectũ æquitatis, q̃ etiã pp inhabi
litatem extremi. Modo habes intellectum d.l.deniq;, tu q eam nũ
7 quam intellexisti. Et hęc eadem est ratio, quare † hæreditas[b] nõ in
b cipit vsucapere, nam oĩa, quæ hæredi per aditionē acquiruntur fm
veritatem, ea vr̃ sibi quæsita retro a die mortis fm fictionem, vt
l.oĩa fere, & l.omnis hęrditas. j. de re.in.& de acq hęr.l.hr̃des, quo
que, & j.de stip.ser.l.si ex te.§ fin. sed possessio non quæritur sibi i
continenti sine noua apprehensione, vt s.ti.j.l.eum hr̃des, in prin.
& l.j.§.Scęuola.j.si qs test.li.esse iussus.& ibi melius tex. & ideo
nõ finguntur fuisse sua a die mortis, sed eo casu, quo qs sibi quære-
ret adita hęreditate ipso iure, tunc fingeretur retro fuisse sua a die
mortis. vt j.dicam. Expedita de postliminio, veniamus ad fictio-
nem legis Cornelię, & quatuor modis op. ꝙ fm ꝓdicta, fictio Cor
neliæ nõ põt hr̃e locum. hęc fictio fingit eum, qui mortuus est in
captiuitate, decessisse tunc, cum captus est. l.in omnib. j. de cap.
& l.Cornelia.s.de test. & de vulg.& pupil.l. lex Cornelia. Sed hic
non reperiuntur duo extrema habilia. Nã mõ verum, qđ est mor-
tuus, sed tunc, cum captus fuit, viuebat, ergo deficit extremum
vnum ad ꝙ, & sic fictio nõ ꝓcedit. Vñ opp. C.de mor. do.l.2.& qđ
ibi no.& l.Gallus.§.si eius.s.de lib. & posth. quod s.dixi. Sol dicit
And. quod imo habet duo extrema habilia. Nam tunc cum capi
tur efficit̃ seruus, & sic moritur.l.seruitutē.j.de reg.iu.nunc cum
morit̃, vere morit̃, & sic hēt extrema habilia. Et aduerte ne erres,
non enim fingit̃ retro mortuus, cũ erat tũc pfecte seruus, qa tunc
moreretur seruus, & non valeret testm̃, cũ non hr̃et hr̃dem, ꝙ es-
set ꝯ iura predicta: sed sicut qs viuens morit̃ ciuiliter, vt s.de man.
test.l.qui duos.§.j.sic & qs cũ capitur, liber est, & liber seruus effi-
• cit, & sic viuēs morit̃ ciuiliter, et sic lex Cornelia fingit eũ mortuũ
illo tpē quo accipiebat̃, & sic liber erat. & iõ d. l.in oĩb. dicit, deces
sisse vr̃ cum captus est, non dicit, fuit. Potuit.n participium, ꝙ est p̃-
teriti tpis, & verbũ, qđ est pñtis, quasi significet ips pteriti non per
fectum, qa adhuc capit de pñti, licet proprior locutio esset, si dice
ret, cũ capiebatur, & sic vteret̃ verbo prętenti im pfecti tpis. Scđo
8 modo † põt solui, vt colligitur ex dictis dñi mei dom. Ray. sic, Fa-
teor, qđ requiruntur duo extrema habilia, sed sufficit, ꝙ alterũ ex
tremorum. fit in potētia: quia vere quis tunc poterat mori, ergo
procedit fictio. Sed primum extremum ad qđ, fuit habile in po-
tentia, qa tunc vere qs poterat mori, ergo ꝓcedit fictio. Et ista sol.
placet. Probat̃ in d.l. Gallus, §.si eius, cũ gl. sua, si qs bñ inspiciat. Di
tes tu. Istud dictũ tollit qcqd.s.dixi. Na ille qui est a captiuitate re
uersus, fm potentiam est aptus ad possessionē habendam, quia li
bet hõ, ergo extremũ sufficiens, ergo fingit̃ possedisse retro, vbi est
æquitas. Sed ego dixi ꝯ, quare male. Respondeo fm ꝙ s.dixi, duo
sunt extrema: extremũ, a quo aliqd extenditur, & extremũ ad qđ
aliqd protēdit̃. Si loqueris in isto extremo ad ꝙ, illud sufficit esse
habile in potētia, licet nõ ĩ essentia.d. §.si eius.cũ gl. Hoc ēt patet
in fictione, q̃ est, ꝙ hr̃de adeunte, nõ fingit̃ retro a die mortis fuis-
se dñs, & istud extremum ad ꝙ, erat habile solum in potētia. hoc
ēt patet in fictione, quæ est in l. potior, & l.q balneum.s.q pot.in
pig.ha. sed in extremo a quo, non sufficit esse habile in potētia, ni-
si sit habile in essentia. Hoc probat̃ ex his quæ s. dixi circa posses-
sionē. Simile videmus in iurisdõne, q̃ prorogat̃ ab vna ad aliã. Nam
iurisdo, q̃ prorogat̃, oportet, ꝙ sit in essentia iurisdõ, ad q̃ fit proro
gatio, oportet, ꝙ sit in potētia, vt s.de iud. in l. j. ꝯiuncto tex. cum
glo.vlt.eiusdem. Hoc ēt vr̃ nãliter, si cordulam velles extendere
de vno ad alium, oportet cordulam essentialiter primo esse in lo
co a quo, & locum ad quē oportet esse potentialiter aptum ad il
lã extēsionē recipiendã. Et hoc q̃tum ad primã partē sufficiat qa
de hoc dicemus latius. j. ĩ qõni. Venio ad ver. ꝙ si seruus. & oppo.
primo, & vr̃, ꝙ in peculiarib. nõ hēt locũ fictio, vt videatur vsuce
pisse, qa cessat æquitas, pp q̃ introducta est fictio, nã petit lucrum
cũ aliena iactura, ergo, &c. vt d.l.sciendũ, & l.denique.s.ex qb.ca
9 maio. & qa cessante ratione legis, cessat lex, &c. Sol. qñ † modicũ
est illud, ꝙ impedit vsucapionē, tũc est æquũ, ꝙ in restõnē veniat
* id, ꝙ qs vsucapturus *ē, arg. j. c.l.rerũ mixtura. §.Labeo. qđ no.gl.
j.de vi, & vi arm.l.j. §. q autē vi deiectus, & no.p Dy. j.tit.2.l.qui
fundũ.§.qui bona, sup gl.in ver. recuperarit, quæ incipit, secus in-
continēti, q̃ gl. ꝯdicere vr̃ gl.illius.§. q aũt vi. q̃ sic ꝯcordētur. Aut
modicũ tps supererat, & venit in restõne, ꝙ erat vsucapturus, als
non ita in proposito, in his reb. q̃ serui peculiariter cęperũt possi
dere, parũ deficit ad vsucapionē. Nã seruus quodammodo possi-
det, licet non proprie, vt j. de act. & obli.l. qui seruo.in fi. & scien-
tia, vel factũ dñi nõ requirit̃, vt s.e.l. Labeo. in prin. & j.tit.2.l.2.§.
Celsus. ideo æquũ est, ꝙ veniat in postliminio. Sed qñ dñs possi-
debat per aliũ extra cām peculiarē, multũ deest ad vsucapionem.
Nã tũc res a nullo possidet̃, vel quasi possidet̃. Itē scientia dñi erat
necessaria.d.§.Celsus, q̃ deficit. Nã captus ab hostib. ēt nõ retinet
vt j.de verb.sig.l.absente, in fi. quod ibi no. Scđo opp. ad idem, &
vr̃, ꝙ in his reb. fictio nõ procedat. Primo, qa deficit habilitas vlti
mi extrem a quo. Nam, vt s. determinatũ est captiuus nõ recu-
peraret vel acquirit ipso iure possessionem, ergo nõ procedit fictio
postliminij. Respondeo, q immo statim, cum est reuersus, ipso iu
re, absque aliquo facto possessionem in peculiaribus recuperat,
10 & acquirit. Ad cuius † rei notitiam debetis scire verba, quę ma-
c gistraliter tradũtur per glo.nostras. C.de acq.pos.l. j.& s.tit.j.l.pos
sessio.in prin.& ex q.cau.maio.l.deniq;. quę verba non recito, qa
in quiquidam non bene dicũt. Nã q̃dam est possessio, q̃ hēt mul-
tum iuris, & multum facti: quędã q̃ hēt multum facti, & parũ iu-
ris: quædam multum iuris, & parum facti. Ad primam, multum
11 iuris, † & multũ facti habet possessio, q̃ quęritur nobis p procura
torem, & seruum ex cã non peculiari, & in hoc gl non bñ dicũt.
Hēt.n. multũ facti, qa eorũ apprehensio corporalis requiritur, vt
s.tit.j.l.quemadmodũ.cum fi. hēt multũ iuris, qa acquirit̃ no-
bis ēt ignorantib. vt C.de acq.pos. l.j.& s.tit.j.l.j§.ite acquirimus, &
ibi no.& gl.in l.ꝙ seruus, & l.peregre. §.q̃ situ, & ibi no. Nõ aũt di-
cat hr̃e plus iuris q̃ facti, qa ibi ius non operat tm̃, ꝙ effectus pos-
sessionis, qui est vsucapio, mihi q̃rat ignoranti, nisi sciã d.l.j. C.d
acq.pos.& ad hãc possessionem se nõ extendit fictio postliminij,
qa ipso iure, cum qs reuertitur, non q̃ritur sibi possessio, & vsuca
piendi conditio sine alio facto.l. scientia, & ideo vltimum extre-
12 mum est inhabile, ergo, &c. † Ad secundum venio, & dico, ꝙ
d est quædam[d] possessio, quæ habet multum facti, & parum iuris,
ut ea, quæ per nosmetipsos quęrit̃. Nam illa multum facti habet,
quia

ADDITIONES.

a Ale. Dictionē, quodãmodo. Dictio quodãmodo, significat fictionē, & ēt verbũ, vr̃, & dictio, perinde, & verbum creari, idem in verbo, intelligit̃, ut no. Bar. in l. ea.l. uide Bar. in l. ab eo. C. quo. & quan. iu. et qđ hr̃ in l. naturaliter. sup. tit. j. in prin. Et q verbum, ut significet fictionem, est text. & ibi Doc. in l. 3. §. ex contrario. in fi. sup. tit. j. sed sec. Angel. est expressiuum ueritatis, in l. seruum filij. §. j. et ibi gl. & Doc. de leg. j. Claud. Idem est in dictione propemodum, quod in dictione perinde, per tex in l. qui hominem. §. si generi. inf. de solu.

b Ale. Hęreditas. Quę est ratio, q hęreditas non incipit usucapere? uide quod dixi in l. etiam. ff. de mi. uide Bar. inf.

* Claud. Vsucapturus Hoc facit ad limitationem tex. in l. si cui. §. fina. j. de fur. & ibi scripsi post Bart. & pro hac distinctione facit text. in l. si fundum. in fi. sup. de fun. dot. quem alle. Arc. in l. 3. §. Labeo. sup. tit. j.

c Ale. Debetis scire uerba. Quando possessio habet plus iuris, quam facti, et econtra, an autem possessio sit iuris, uide Bar. in l. j. in prin. sup. titu. j. et plene no. in c. cum nostris. de concess. pręb.

d Ale. Est quędã possessio. De possessione, quę dr̃ continere id, q est iuris, et facti. vide inf. et hic adde Bar. in l. possessio. §. j. sup. ti. j. et Inno. in eadem l. in prin. Meno. Modo. Tiraq. tra. de mort a iaisit. le uif. in 4. declaratione [illegible]

uia requiritur apprehẽsio corporalis, & animi, sed paruum iuris,
quia ibi nihil aliud facit, nisi ꝙ assistit, vel non resistit, vt solet
dici circa diffinitionem possessionis. s. ti. j. l. i. in princ. & per Doct.
C. de acq. poss. l. licet, & in hoc similiter nõ hẽt locũ fictio postlimi
nij, eadem rõne, qua s. dictum est, & in hoc gl. bene dicunt. Sed
circa hoc gl. ponunt vnum dubiũ. Dicũt. n. ꝙ hæc eadẽ hẽt mul-
tũ iuris in retinendo, qa solo animo retinet̃, hoc impugnat And.
dicit ipse pp hoc, quia retinetur aio, non potest dici hr̃e plus iuris,
qa aius magis ɔsistit in facto q̃ in iure. Allegat ipse, ff. de cura. fur.
l. consilio. §. fi. Itẽ si esset verũ, ꝙ hẽt multum iuris, ergo postlimi-
nium, & lex Cornelia fingerẽt circa eadẽ, dicit ipse, ꝙ est falsum
vt hic, & d. l. neq;. Concludit ergo, ꝙ in hoc glo. non bene dicat.
Quid dicemus? pro gl. vr̃ casus. j. e. l. iusto. §. si possessionis, infi. &
ibi no. Nam ibi fingitur circa bonam, & malam fidem, quæ consi
stit in animo, & sic vr̃, ꝙ sit iuris. Præterea, ꝙ aĩus nõ sit facti, vr̃ ca
sus, ff. de acq. hær. l. pro hærede. §. r. & ibi no. ibi, nõ tam facti, q̃ ani-
mi, &c. Credo And. bñ dicere. Pro quo est tex. & gl. s. tit. 2. l. bonæ
fidei. §. in ɔtrium. vbi expresse dr̃, ꝙ ea, q̃ consistunt in animo, sunt
facti, licet gl se ibi inuoluat. Ad §. & si possessionis, respõde, ꝙ spe-
ciale est ibi in seruo, & eius peculio, vt ibi dicit gl. Et rõ specialita
tis põt sumi ex l. Pomponius, in prin. s. tit. j. vel aliter, & melius di-
co, ꝙ illa bona fides, quæ ibi dicitur durare, nõ est ex fictione post-
liminij. Nam fictio postliminij ad ea porrigitur, quæ per captiuita-
tem sunt amissa, vel nõ acquisita, vt perinde habeat ac si nunquã
in captiuitate fuisset, l. postliminij ius, inf. de capti. Sed ibi bona fi-
des non fuit interrupta per captiuitatem. ergo, &cæ. hoc ostendo.
Dña est, an capiatur dominus siue possessor, & qa nunc per capti-
uitatem efficitur seruus, amittit voluntatem, & per ɔñs fidem, vt
iam dictũ est, & iste non est casus istius. §. Qñq; non capit dñs, vel
possessor. sed res sua, nunc per captiuitatem interrumpitur ipsius
rei possessio, sed qa est facti, non cadit in postliminio, ut dictũ est
sed bona fides consistit in aĩo dñi, quæ licet sit facti, per captiuita-
tem rei nõ mutatur, cum dñs remaneat in ciuitate ut statim dicã
in alio casu, ergo ibi non loquitur de aliqua fictione, in hoc tñ ibi
bene est spãle, qa initiũ secundæ possessionis non inspicit̃, & alias
dẽt fieri, vt ibi no. & hac l. §. pen. Non obstat l. pro hærede, §. j. quia
expone non tam facti, s. alterius, quia ea, quæ cõsistunt in animo,
3 sunt facti. Ad tertium venio, & dico, qđ quædã est possessio, quæ
habet multum iuris, & paruum facti, vt ea, q̃ habemus per filios, &
seruos, ex causa peculiati. Nam in ea plurimum versatur disposi-
tio iuris, cum nobis ignotantibus acquiratur possessio, & posses-
sionis effectus. i. vsucapio, vt s. e. l. Labeo, & s. ti. j. l. peregre. §. quæsi
tum, & j. tit. 1. l. 2 Versatur tñ factũ ex parte eorum, qa oportet, ꝙ
adipiscantur eorum corpore, & aĩo. l. quemadmodum, s. tit. 1. Et
in hac bene procedit fictio postliminij. Nam æquitas non repu-
gnat, vt dixi in præcedenti contrario. Item sunt habilia extrema,
quod sic ostendo. Cum dñs capitur, per captiuitatem ipse perdit
solum ius, quod erat apud eum sine aliquo suo facto, s. vsucapio-
nis, & possessionis. Factũ autẽ, ꝙ residebat in psona serui, uel filij
per captiuitatem non mutatur cũ ipsi ambo remaneant in ciuita-
te. Cum ergo dñs reuertitur, illud ius, quod ipse amisit, recuperat
ipso iure sine aliquo facto. Nam nõ requirit, qđ ipse possideat cor
poraliter, nec requiritur eius scĩa quæ similiter est facti, vt dixi. Fa
ctũ aũt, qđ est apud seruũ, ipso iure recuperat, & reperit istud extre
mũ habile, merito ergo hẽt locũ fictio, & ita est rõ q̃ vult ponere
tex. j. co. l. iusto. §. fi. dum dicat, ꝙ eius scientia in ciuitate nõ est ne
cessaria. Et aduerte ad id, quod prædixi, ꝙ id, ꝙ est facti, ꝙ consistit
apud filium, vel apud seruum, nõ est mutatũ, qa si illo tpe. s. tpe ca
ptiuitatis pdidisset illud tñ facti, qđ habebat, eliderettur ius fictio
ius postliminij, qa si non recuperarent, nullo modo haberet locũ
fictio, vel si recuperassent, procederet fictio ad ea tpa, q̃ post recu-
perationem cessarunt, vt colligitur ex hoc versi. & l. in bello. §. fa-
4 ctæ, j. de cap. ibi, remanentib. iisdem psonis in possessione. † Ter-
tio opp. & vr̃, ꝙ in casu huius l. fictio nõ procedat. Nam extremũ
ad ꝙ, est inhabile. Nã hic seruus cœpit possidere dño existente in
ciuitate, & illud tps initij possessionis est extremũ ad ꝙ ius exten-
dere ius possessionis, & vsucapionis, sed illud extremũ est inhabi-
le sm essentiã, quia tpe captiuitatis dñs non possidebat, nec vsuca
piebat, nec est habile sm potentiam, quia cum est captus, non po
test possidere, nec vsucapere. ut s. ti. j. l. cum hæredes, §. 1. Sol. Ad
istud ɔtrium põt rñderi ex gl quę est, j. e. l. iusto, §. fi. q̃ est super ver.
inchoati, ꝙ illa gl. in 2. opp. q̃ format, tenet, ꝙ dño existente in ca-
ptiuitate seruus ex cã peculiari incipiens possidere, interim uere
incipit vsucapere q̃ opin. si est vera, iã apparet, ꝙ illud extremũ est
habile, & ꝙ plus est sm illã opi. in hoc versi. non tractatur de effe-
ctu postliminij, cũ vere præscribat, sed bñ tractat de iure postlimi-
nij ex primo capite, scdm ꝙ dñs reuersus recuperat sua iura siue fi
ctione, ut s. dixi. Sed illa opi. non placet. Na interim in ueritate nõ
vsucapitur, sed dño reuerso scdm fictionem intelligit̃ retro vsuca
pta. Hoc probat tex. iste ad literam ibi, nam si dñs reuersus fuerit,
intelligitur vsucaptũ, &c. nam verbũ, intelligitur, denotat fictio-
nem. a Tene ergo primam opinionem positam in d. l. iusto, §. fin.
& eam prosequitur Iac. de Are. & sm illã opinionẽ procedit. Ad
q̃ tñ rñdeo, ꝙ cum per fictionem postliminij fingatur medio tpe
fuisse liber in qualibet parte medij tpis, dico cadere extremũ ha-
bile, saltem potentia. & ita hic loquitur. Vel dic clarius, qđ extre
ma circa ipsum principalẽ, hoc est, personã dñi, sunt habilia. Alia
uero, quæ ueniunt per quandam ɔñam, non requirunt tantam ha
bilitatem extremi ad quod, sufficit. n. in eo esse habilitatem sm fi-
ctionem, vt C. de cap. l. j. & quod notatur, s. ex qb. can. maiores, le.
15 ab hostib. §. nõ minus. † Quarto opp. & vr̃. ꝙ ea, q̃ dicta sunt, su in
fi. pxi. ɔtrij, destruant princ. legis nostræ. Nã ibi dictum est, ꝙ qñ ad
possessionẽ, & vsucapionẽ factum, & scĩa dñi nõ est necessaria, ꝙ
tunc hẽt locum fictio. Sed in his, q̃ dñs possidebat ante captiuita-
tem per colonum, vel seruum ex cã nõ peculiari, & ea vsucapiat,
non requiritur factum, uel scĩa dñi, vt probabo. In his ergo fictio
procedit, sed in princ. legis nostræ ego dixi ɔtriũ, ponendo casum,
ergo, &c. Quod dico, ꝙ factum dñi nõ requiritur, sic ostenditur.
Si per alium possideo, & vsucapio est inchoata, ut dictum est, hoc
fuit, quia ab initio sciui, & bonam fidem habui, amodo procedit
usucapio etiam me ignorãte. Nam ad continuationem vsucapio
nis factum meum nõ est necessarium, sicut vbi vsucapionem in-
choaui bona fide, non attenditur, qđ superuenit, l. j. §. hoc tñ mo-
do. C. de vsuca. transfor. Si ergo capior, & reuertor cum nullum
factum meũ sit necessariũ, fictio procedit. Aduertans Dñi, p istã
rõnem Iac de Are. & do. Ant. sequẽdo eũ reprehendũt gl. nostrã,
16 q̃ dicit, † idem esse in possessis p se, & p colonũ, vel per seruum ex
cã non peculiari, & principium nr̃æ legis intelligit̃ solũ de eo qui
possidebat p se, & sic sm eos, ibi fuit male positus casus, & hoc p
dictã rõnem. Pro hoc ẽt adducũt d. §. factæ, simpl'r intelligendo.
Certe istorũ opi. approbãtur, in d §. factæ, in pe. gl. q̃ est super ver-
bo, psona, sed in gl. magna, d. §. factæ, & in d. l. deniq; in 1. glo. dr̃ ɔ-
triũ, & sm eas posui casum Quid ergo dicemus? Dico, ꝙ l. a. & gl. q̃
cum eo cõcordat, male dicũt, & ɔ tex. huius l. in ver quemadmo
dum. n. intelligendo, ꝙ ibi sunt verba I.C. Iuliani, q̃ lect. sequitur
idem Iac. & Ang. & Old. ibi. n, est tex. ꝙ idem iuris est in possessio
ne tempore captionis per se, vel seruum ex cã non peculiari, & in
neutro procedit fictio Corneliæ, vel postliminij. Ad rõnẽ eorum
& sic ad ɔtrium rñdeo, & fateor, ꝙ ad cõtinuationẽ non reqrit̃, tñ
non sequitur, ergo procedit fictio, nã extremum vltimum a quo,
est inhabile, vt s. dixi. Extremum. n. a quo, dẽt esse habile essentia-
liter. Item dẽt esse tale, ꝙ actus, q retrotrahitur possit tũc inchoa-
ri, vt dixi per l. bonorum, j. rem ratam habe. Et patet per exẽpla,
vbicũq;. s. dixi fictionem istã procedere, sed hoc casu reuersus ab
hostibus sine scĩa non posset inchoare vsucapionem, ergo sine ea
non erit extremum sufficiens, sed scĩa est facti, sed ex primo capi-
te postliminij nõ restituitur ipso iure, ergo scdm caput, p ꝙ retro
fingitur, non habet ibi locũ. Aduerte tñ. Illa possessa per colonũ,
vel procuratorem, & seruũ ex cã nõ peculiari, uel per seruũ ex cã
peculiari, ɔueniunt in uno, qa ad acqsitionẽ possessionis in neu-
tro reqritur dñi scĩa, uel factũ, disconueniunt in alio quia in pecu-
liarib. non requiritur scĩa dñi, vel factũ quoad vsucapionẽ, sed in
alijs requiritur, vt s. pbatũ est. Itẽ ẽt circa fictionem ɔueniũt, & di
sconueniunt. nam utroq; casu dñs fingitur retro possedisse, cum
dñi scĩa, vel factũ non reqrat, & sic reperiunt̃ extrema habilia, &
de hoc nõ loqtur hęc lex. In vsucapionib. discõueniunt nã in pecu
liarib. quantum ad vsucapionẽ pcedit fictio, in alijs secus, p rõnẽ
s. dictã, scdm Iac. de Arc. & An. qđ satis placet. & de fictione quo
17 ad vsucapionẽ loqtur mã nr̃a. † Quinto ad hunc ver. opp. dr̃ hic,
ꝙ in possessionib. q̃sitis p seruum ex cã peculiari procedit fictio
legis Corneliæ, ɔ hoc sic arguo. Non dẽt plus operari fictio, quã
ueritas, l. filio quem paret. in prin. s. de lib. & posth. arg. C. de his q
ve. æta. impe. l. vlt. facit, quod no. in d. § si eius, circa fi. ma. gl Sed
si uere hr̃ditas defuncti iacuisset, & seruus hr̃ditarius ex ca pecu-
liari aliqd acqsiuisset, nõ inchoaret vsucapio, nisi a die aditæ hære
ditatis, vt j. e. l. fi. §. fin. ergo idem hic, cum fictio Corneliæ fingat
mortuum, cum capiebat, & sic ab illo tpe iacuisset hr̃ditas. Quidã
Doct. antiqui fatent̃ ɔtriũ, & dicũt, ꝙ aut suus extitit hęres capto,
& tunc vsucapio pcedit a die captiuitatis, quia ex tũc fuit hæres.
Aut fuit hæres extraneus, & tunc fictio Corneliæ non operatur
vltra tps aditæ hr̃ditatis. Hoc pbatur, j. eo. l. iusto. §. fi. & l. fi. in fi. &
de istorũ opi. facit mẽtionẽ hic gl. mag. in distinctione, q̃ ẽt vr̃ te-
nere in d. §. factæ in gl. magna. Istorũ opi. nõ approbat hic per glo,
& merito, qa ɔ hũc tex. & ɔ tex. in d. §. factæ, &c. j. e. l. iusto. §. fi. j. rñ.
vbi a die captæ possessionis dicit inchoari. & h. d. Iacob. de Are. &
An. & oẽs. Ad rõnẽ pdictã do. An. sic rñdit. Dico, ꝙ si vere fuisset
mortuus, vsucapio nõ procederet, nisi adita hr̃ditate, d. l. fi. tamen
ex quo est captus, qa sperat̃ de reuersione, iõ lex uoluit, qđ vsu-
capio possit inchoari per seruũ, & per ɔñs finiat̃, vel cõpleatur eo
reuerso, uel mortuo, d. l. iusto. §. fi. Certe Dñi, non egemus ista re-
spõsione. Dic ergo, si vere hr̃ditas fuisset adita, inciperet vsucapio
a die quo seruus ex cã peculiari tẽ quasi possideret, nec inspicimus
tps aditæ hæreditatis, vt j. de cap. l. pe. Non ob l. fi. j. eo. qa ibi loq-
tur in reb. non peculiarib. & tex. expone ut ibi dicit glo. Et qđ hoc
sit uerum, patet ex rõnib. præcedentib. Nam cum ius possessio-
nis, & vsucapionis q̃ratur hæredi, statim adita hæreditatẽ ipso iure
cum in peculiaribus eius scientia nõ requiratur, & trahitur retro
adie

ADDITIO.

a Ale. Denotat fictionẽ. De aliq. alijs uide su. e. l. Adde l. si tibi hõ. §. cũ seruus, ff l.

a die mortis, vt trã iuris, oĩa fere, eum simi. Sed in non peculiarib. fateor, q incipit vsucapio a die aditæ hæreditatis, subaudi, & apprehensæ possessionis, l. fi. § fi. in fi. j. e. nec trahitur retro. qa istud extremum inhabile, vt patet ex prædictis, & hoc si emit seruus, sed si non emerit seruus, sed filius, tunc serua. l. iusto. § fi. in fi. j. eo. Venio ad tertiam partẽ, s. ad versiculũ, Marcellus. qui contradicit Iuliano tñ in reb. emptis per seruum. Opp. primo sic. Tu dixisti, qd Marcel. ɔ̃dicit Iuliano tñ in reb. emptis per seruum, sed qđ cont. imò vr̃, q ɔ̃dicat tam in emptis, & possessis per se, q̃ in reb. ɔ̃et possessis p seruum. Tñ vr̃ obstare d. l. in bello. § factæ. Solu. Dñ., vos debetis scire, q Marcellus fuit emulus Iuliani, & in ista mã, & hac l. fuit positum, tñ vnum dictũ Iuliani in versiculo, q si seruus, s. de possessis post captiuitatem p seruum, pcedentia vero nõ sunt verba Iuliani, sed Pauli autoris legis, & iõ in hac l. ponitur dictũ Marcelli, ɔ̃dicentis Iuliano, tñ in eo, qđ dixerat. Sed in d. § factæ, ponitur dictũ Iuliani magis late, & iõ ibi ɔ̃dictio Marcelli magis late ponitur, & fm hanc expositionẽ iste text. pcedit sine scrupulo. qa tñ illud dictum Marcelli hic, & in d. § factæ, obfuscatè ponit, & diuersimode intelligitur, iõ scias, q qdam dicũt Marcellũ dixisse, q nullo casu nec in possessis p se, nec in possessis p alium ex cã peculiari, vel non, hẽt locum Cornelia, vel postliminiũ. Et istorũ opi. tãgitur in d. § factæ, in gl. sup verbo psona, & ibi glo. tenet. Sed istorum intellectus nõ placet, qa fm hoc istæ fictiones non acciperentur plenius, imo reijcerentur ex toto. Sed Marcellus hic dicit plenius accipi, ergo sic non intellexit. Alij dicunt, q Marcellus dicit, q in casu siue possideat p se, siue p aliũ, siue ex cã peculiari siue non, sp hñt locum dictæ fictiones, quæ opi. tangitur in ea. gl. in d. § factæ, & ponit hic in gl. q̃ incipit, vt ẽt. Et fateor, q ista fuit mens d. § Marcelli, in d. § factæ, & ẽt hic, si habes in fi. literam affirmatiuam, vt sic oĩa sint verba Marcelli. Si autem hẽs, in fi. lrãm negatiuam, & sic dicas, q a ver. quẽadmodũ, vsq; in fi. sunt verba Iuliani tunc qa verba Iuliani non adaptãtur ɔ̃ verba Marcelli sumpta sic gñalr, sic lege lrãm, qa primo lege versiculũ, quẽadmodũ, vsq; in fi. l. vlt ver. Marcellus, q ɔ̃dixerit Iuliano ĩ oĩb. & hãc lec ponit Ia. de Are. & hoc vĩ fuisse de mẽte gl. si bñ aduertat. Tu vero vt ordinate literam legas, dicas, q Marcellus magis stricte loquitur hic, q̃ in d. § factæ, vt dixi. Et tunc reprehensiones Iuliani plane procedunt, & fm oẽs prædictas opi. Marcellus male dixit, & sequenda est snĩa Iuliani, vt in d. § factæ. Alia fuit opi. Hugo. antiqui glossatoris, qui dixit Marcel. in hac l. bñ dixisse, & intellexit, q ver. Marcellus, nõ referatur ad pxime dicta, s. de eo, q seruus post captiuitatem emit ex cã peculiari, sed referẽ ad primũ dictũ, q in his q̃ qs possidebat p seipsum, vel p aliũ ex cã nõ peculiari, non hẽt locum postliminiũ, nec Cornelia, huic dicto d. l. Corneliæ ɔ̃dicit Marcel. dicit fictionem legis Corneliæ plenius accipi, vt sic in his, quæ qs & possidebat ante captiuitatẽ, & vsucapere cœperat, hẽat locum Cornelia, ẽt in hoc bñ dicit Marcellus, nec corrigitur fm dictum Hug. & hæc lec. tangitur hic in gl. quæ incipit, in his, q̃ p se, &c. in fi. gl. Licet hic nõ exprimat cuius opi. sit, tñ q ista sit opi. Hug. exprimit gl. in d. § factæ, in gl. mag. Rõ aũt, q̃ mouet Hug. potest esse talis. Postliminiũ non est dubium, q non hẽt locũ p rõnes iã dictas sed Corn. bñ hẽt locũ p rõnẽ talem. Cornelia fingit quẽ esse mortuum in pambula hora captiuitatis, & sic ab illo tpe iacuisse hñditatẽ.
18 Sc † si hñditas vere iacuisset, peñ vsucapio iã cœpta cõplerei, a vt j. e. l. cœptã, & l. nũquã, § vacuũ & l. iusto. § nõdũ, ergo, & sic p fictionem Corneliæ procedit vsucapio retro. Sed hæc opin. Hug. licet gl. eã videatur tenere in d. § factæ, tñ reprobat p oẽs la. de Are. And. Dy. Rav. & Old. & merito, qa ɔ̃ mẽtem legis nr̃æ, & ɔ̃ d. § factæ, vb. expsse in totũ reprobatur opi. Marcelli. Ad rõnẽ Hugo. q̃ vr̃ multum efficax, sic videtur, q vera hñditas iacẽs cõplet vsucapionẽ, & hoc repertũ est iure spãli, vt patet. j. e. l. nunq̃ § vacuum. Nõ est ergo trahendũ ad ɔ̃siãn inius, l. in his. & l. q vero ɔ̃ s. de leg. sed hñditas captiui non est hñditas vere, sed ficte, vt j. de verb. sig. l. 3. § fi. ergo ad cã nõ dẽt trahi, cũ istud hẽat fieri p fictionẽ, & tepe inter vnũ extremorũ inhabile, ergo, &c. Reprobata ergo hac opinione, tene lec q̃ s. posui, q̃ est satis plana, vel tene lect. Iac. de Are. Venio ad quartã partem, s. ad ver. quemadmodum, &c. Opp. hic vr̃ dici, q tñ iuris qs hẽt in his, q̃ possidet p seruũ in non peculiarib q̃tum in his, q̃ possidet p se. Sed ɔ̃ imo plus iuris hẽt in his, quæ acquirunt p seruũ, qa acqritur ignorãti vt s. ti. 1. l. j. § item acquirimus, & l. q seruus, & l. peregre. § q̃sitũ. Sol. fateor, q in possessione hẽt plus iuris, sed in vsucapione, de qua hic loqr, non. Et de
19 hoc dixi plene, s. in fin. tertiæ ɔ̃riæ secundæ particulæ. † Circa hanc mãm plene distingue, vtrum, & qd fictio postliminij, vel Corneliæ operetur circa possessionem, & vsucapionem. Aut q̃ris de possessione tñ, & tunc in possessis p se nihil operatur, in possessis per alium, siue peculiari noĩe, siue nõ, operat fictio, vt retro videatur possedisse, nõ vsucepisse, ut s. dictũ est. Si uero q̃ris q̃tum ad vsucapionẽ, & tunc subdistingue, aut loqueris de possessis añ captiuitatẽ, aut de q̃sitis post. Primo casu, aut possidebant p se, aut p alium, ex cã non peculiari, & nõ procedit fictio postliminij, uel Corneliæ, vt hic in prin. Aut possidebant p filiũ, vel seruum, ex cã peculiari, tũc procedit, vt l. in bello, § factæ, de capt. & l. pe. e. tit. Si vero q̃ris de quæsitis post, tũc aut p seruũ, aut p filium. Primo casu, aut ex cã peculiari, & pcedit vtraq; fictio, vt hic, & d. § factæ. Aut ex cã nõ peculiari, & tũc die, vt hic, ver. quẽadmodũ, tũc n. nõ pcedit vsucapio, nisi a die aditæ hñditatis, & apprehẽsæ possessionis, ut j. e. l. fi. in fi. Si de filio, tunc aut q̃ris de postliminio, qa pr̃ reuertitur, & idẽ, q in seruo. Aut pr̃ ibi moritur, & tũc filius sp vr̃ ibi possedisse, l. iusto, § fi. j. eod. licet circa pdicta sint opi. vt s. vidistis, mõ habetis
20 gl. nr̃am, q̃ hic bñ loqtur licet aĩr loquat in d. § factæ, & male. † Secundo ad hanc partẽ, ad ver. nã hñditatẽ, op. q hñditas indistincte sustineat vicẽ psonæ, vt j. de fideiuss. l. mortuo, C. deposit. l. cũ hæreditas, & Insti. de stipu. ser. in prin. Sol illud verũ in his, in quib. requirunt opera, vel substãtia personæ, vt s. ti. 2. l. hñditas in multis & dic, vt j. Sed possessio, qua mediante vsucapitur, requirit personæ factum, vt j. si quis test. lib. esse iuss. fue. l. j. § Scæuola. ergo, &c.

ADDITIO.

a Ale. Cœpta compleretur. Quemadmodũ hereditas iacens cõplet usucapionẽ siue re an ficte, uide quæ hñr, su. ea. l. Et q compleat vsucapionem, tenet Bal. in l. j. C. de vsuca. transfor. & est tex. in l. cœptam, in s. e. & l. cum miles, in prin. su. ex qb. cau. ma. de nouo autem non incipit, l. fi. § fi. in s. e. & no. gl. in l. si constante, § j. sol. ma. licet Bal. ibi in discursu errauerit, vide ibi Pau. de Cast. An autem currat præscriptio contra eam, uide in l. seruus hæreditarius, & ibi Ang. & Imo. de stip. seruo.

Expediti De opp. veniamus ad q̃ones, & qa in hac l. tractatur de fictione, quæ mã a nr̃is Doctoribus est neglecta, hic fictionem & mãm eius aggredi, placuit, pnt ingenij
21 mei paruitas atringere potuerit. † Quæro ergo primo, quid sit fi-
a ctio. Huius diffinitionem ponit Cy.[a] C. de prob. l. siue possidetis, in 2. q̃one, & dicit sic. Fictio est in re certa ɔ̃riæ veritatis pro veritate assumptio. Ista diffinitio non est bona. Primo, qa nõ conuenit cum suo diffinito, ergo, &c. l. j. § dolum. s. de dolo, hoc sic probo. Nos tractamus hic de fictione, q̃ hẽt effectum iuris, vt pro veritate assumatur, vt patet in fictione postliminij, & legis Corn. & alijs de qb. dictum est, & j. dicet. Sed hæc diffinitio cõprehẽdit ea, quæ non vĩr hẽre effectũ iuris, ergo, &c. oĩs. n. falsitas est ɔ̃ria veritatis, sed est pro veritate assumptio, vt patet ad oculũ, & probat in Auth. de instr. cau. & fide. in prin. Item quõ appellabimus, ergo mendacia, & falsitates fictiones? Certe non, fm q intendimus hic tractare, q hẽat iuris effectũ, imo ius ei resistit, licet largissime loquẽdo, omne mendaciũ põt dici fictio arg. ff. de ɔ̃h. empt. l. j. hæc vẽditio, post prin. Item diffinitio est bona enim substantia diffiniti ponitur, vt in rl̃a iuris, oĩs diffinitio, & ibi no. Sed de substantia diffiniti est, q id qđ fingit, nõ sit impossibile. Sed hoc in diffinitione ñ ponitur, ergo, &c. Dico ergo sic sequẽdo verba sua. Fictio est in re certa, eius q est possibile ɔ̃ veritatẽ, p ueritate a iure facta assumptio. Examinemus verba. In re certa, hoc dico ad drñã psumptionis, q̃ psumit super eo, de quo dubium est, de quo in d. l. siue possidetis, & s. q metus causa, l. e. non est uerisimile, & extra de sponsa. is q, sed fictio sp est super eo quod est certum, ut patet in postliminio, & l. Cornelia, l. j. § accedit, C. de rei uxo. act. & hoc signãter di-
22 cit gl. in d. l. non est verisile, añ mediũ magnæ gl. Seqtur. † eius qđ
b est possibile, h. d. qa sup eo, qđ est impossibile, non põt fingi, b qđ patet p ea, q̃ notantur in l. Gallus § si eius, s. de lib. & posth. & not. s. pro socio, l. 3. vt patet, su. loc. l. qui ad certũ, & de pcario, l. certe, in prin. ar. s. de adop. l. adoptio. Probat n. p rõnem. Ars. n. sp imitatur nãm, & id qđ est impoe fm nãm est impoe fm artem, ut s. de adop. l. si pr̃, § si eũ, & l. seq. & Insti. de adop. § minorem, ita in pposito. Contra veritatẽ dico, qa si verũ esset tunc non esset fictio, sed veritas, de qua veritate loqr, l. illicitas, § veritas, s. de offic. præsi. & C. si ut se ab hære. abst. l. 1. Dico pro veritate, &c. hẽt. n. iuris effectũ perinde, ac si esset in ueritate. Patet in qualibet fictione. Dico a iure facta assumptio, iõ dico a iure, vt excludant mẽdacia, & falsitates, q̃ nõ fiũt a iure, sed ab hoĩe. nec hñt iuris effectu, & illæ nõ
a 23 sunt fictiones, put accipimus in mã nr̃a, & s. dixi. † Sed circa hoc dubitatur, a quo iure fiat fictio, responde a iure nãli, credo qđ non introducat aliqua fictio, nã cum fictio pcedat, & censeẽ ex æqtate, seu rõne, vt d. l. postliminij ius, & j. dicã, cum quærã, quæ sit cã fictionis. Ius vero nãle est cõe omnib. aĩalib. ẽt sensu carentib. Patet, q scdm illud ius, ex quo nõ ɔ̃siderat rõ, vel æqtas, non põt introduci fictio. A iure vero gẽtiũ fictio introducit, vt d. l. postliminium, & ibi no. Itẽ a iure ciuili, vt in fictione legis Corne. in l. j. C. de rei vx. act. & alijs de qb. j. fiet mentio. Sic ergo statuta, & consuetudines cum sint iuris ciuilis, l. oẽs populi, & in § ex non scripto. Inst. de iure nat. pñt introducere fictiones, & tota die videmus q faciũt. Et ista iura q̃nq; fingunt sup eo, q est iuris nãlis, ut aliquẽ viuere, aliquẽ esse natũ, vel mortuũ, vt j. patebit, tñ tũc ipsum ius
24 ciuile, vel gẽtium est, qđ fingit, nõ ius nãle. † Itẽ dubitat, nam vr̃, q hõ possit introducere fictionẽ. Nã acceptilatio est imaginaria, & ficta soĩo, vt Inst. qb. mo. toll. ob. § est aũt, & tñ acceptilationes inducunt hoĩes ɔ̃hẽtes. Sol. Licet acceptilatio fiat ab hoĩb. tamẽ a iure est introducta ab Aquilio, & dr̃ actus legitimus, vt in rl̃a iuris, actus legitimi, vnde ius est, qđ ibi fingat solonem, tamen huius
c cã est factum cõtrahentium. Sed si homo ex se vellet c fingere iure hoc nõ concedente, non posset, vt ecce, vult testator cum dicit equus,

ADDITIONES.

a Ale. Ponit Cy. Diffinit etiam Bal. in l. eaquidem, C. de accusa.
b Ale. Non potest fingi. Dial sup. & uide infra in uer. circa hanc q. cum seq.
c Pau. Vellet fingere. Lita, ut p Ias. in l. si qs in fundi voc. ver. stat ergo ita, ff. de l.

equus, φ fingat ipsum dixisse mulũ, non põt. l. si qs in fundi voca-
bulo. s. de le. j. & ibi no. pro. hoc est expressum. j. de castr. pecu. l. si
forte. Si aũt hoĩ hoc pmissum inuenies a iure, tunc ius fingit, non
hõ. l. obuenite. j. de ver. sig. † Secũdo principaliter q̃rit, quotuplex sit
fictio, vel quot sunt fictionis species? Dic tres, est. n. fictio inducti-
ua. Itẽ fictio priuatiua. Itẽ fictio trãslatiua, siue extensiua. Hoc sic d̃
claro: sicut. n. ſm veritatẽ, hõ triplici mõ agit, pone in ɔ̃tib9 qñ-
que ɔ̃tũ de nouo facit, emẽdo, vendẽdo, locando, stipulãdo, &c.
Qñq; destruit p pactum, vel acceptilationẽ, p tit. de rescin ven. qñ
lic. ab emp. discẽ. & de accepti. Qñq; id, qd̃ est factũ, transfert, &
immutat in aliã formã, & in aliud esse puta nouãdo, vendẽ. dele-
gando. vt in ti. d̃ noua. Sic ẽt in alijs actib. triplici modo agitur, vel
qd de nouo inducẽdo, puta specificãdo, vel ædificãdo, vt s. ti. a. l.
adeo. §. cum quis, & l. si is, q quadringenta. §. q̃dã. ad l. Falc. Vel qd̃
factum est destruit: occidẽdo, cõburendo, & alias destruẽdo, vt in
ti. ad l. Aqui. & in alijs. Vel qd̃ factũ est vno mõ in aliã formã mu
tando, vt ff. ad exh. l. Iulianus. § sed si quis. & j. de ver. sig. l. mulie
ris. §. i. ita fictio, q̃ nãm & veritatẽ mutat qñq; fingit esse id, qd non
est, & illã appello fictionẽ inductiuam, qñq; fingit id qd̃ est, nõ es-
se, & illam appello fictionẽ priuatiuã, qñq; id, φ est vno modo, fin
git esse alio mõ, & istã appello translatiuã, seu extensiuã, & sic cui
libet illarũ impono nomen ab effectu. Baptizo ergo eas fictiones,
& ista tria noĩa impono, cum careant noĩe, quatũ oĩum exempla,
26 & nãs singulariter est vidẽdũ. † Tertio principal. q̃ro, quid sit fi-
a ctio inductiua? R̃ñdeo, fictio inductiua est in re certa, non existẽte
possibili, pro existẽte a iure facta assumptio. Id qd̃ dixi, non existẽ
te, iõ dixi, qa si res extaret, esset veritas, nõ fictio. Idẽ dixi ad d̃riam
fictionis priuatiuæ, & trãslatiuæ, q̃ requirũt rẽ esse vt videbitis. Alia
27 verba diffinitionis expone, vt s. Circa hanc † q̃ritur, vtrũ ista fingat
sup his, q̃ sunt meri facti? R̃ñ, sic, vbi æquitas q̃ est causa fictionis,
vt dicã hoc suadet: fingit. n. natum, qd̃ nõ est, vt in l. qui in vtero, &
l. si. s. de sta. ho. & tñ hoc est meri facti. l. Arethusa. in fi. eod. ti. Fin-
git viuere eum, q nõ est, sed est mortuus, vt Instit. de excu. tu. §. sed
si in bello. sup. de excu. tu. l. bello. & insta. de vaca. mune. l. fi. φ vi-
uere constat esse facti. Fingit condõnes potestatiuas nõ impletas,
esse impletas, vt ascendere Capitoliũ, agere negotia. & l. fi. a. l. iure
ciuili. s. de ɔd. & dem. & l. a diuo. §. pignora. j. de re iu. & tñ ɔstat
has ɔdõnes esse facti. l. hrdi. i prin & l. Mæuius, de ɔd. & dem. Sed
ɔ̃ istud opp. de l. denique, & de §. factæ sed eas intellige, vt s. dixi.
& non obstãt. Itẽ opp. s. ti. j. l. j. §. si vir. Ad hoc r̃ñdeo, ius põt finge
re super facto, qñ talis fictio induceret iuris effectum, vt in oib. p̃di
ctis exẽplis: sed qñ talis fictio sup facto non hẽt iuris effectũ, tunc
nõ p̃t fingi, hic est casus d. §. si vir. si bñ inspiciat. nam ſm veritatẽ
nõ põt fieri, φ traditio ꝑut est facti, non sit facti, ſm fictionẽ hoc
fieri non releuaret, quia posito, φ vxori non acqreret, maritus tñ
amitteret possessionẽ, vt ibi dicit text. & sic ius non hẽret suũ effe-
ctũ, q est vt donãs nõ efficiat pauperior, & credo, φ iste sit illius le
gis intellectus, de qua licet posset cõgruẽtius opponi ad id, qd̃ di-
cã de fictione priuatiua, tñ hic posui, qa eadẽ est rõ. Itẽ oppo. ad p̃
dicta, & v̄, φ fictiones fingant impoſe, cũ impoſe sit non natum
esse natum, & mortuum esse viuũ, & non factum. arg. j. d reg. iu.
l. verũ. & l. si ita qs. s. de euic. & de verb. obl. l. si hõ mortuus, ergo,
&c. Sol. gl. j. de sol. l. sub ɔdõne, circa fi. primæ gl. hoc fatet, φ fin-
gitur impoſe, sed hoc est falsum, vt dixi diffiniẽdo. Dic ergo, φ fi-
b ctio fingit hoc φ est poſe, ſm nãm, extra hos terminos de qb. lo-
quimur. In simili tñ vide exẽplum in adoptione, q̃ est fictio inducti
ua, cũ p eam ĩducat fictus filius, illa imitatur nãm, debeo. n. adop-
tare eum, qui sit eius ætatis, cuius ætatis poſe esset me hre, quẽdã
aliũ nãlem filiũ. ſm. n. nãm impoſe est, φ ille q est filius alienus,
sit meus, tñ est poſe me hre similem filium, & iõ ꝓcedit adoptio.
Sic intelligo de eo q fingit viuere, nam poſe esset in rerum nã, φ
hodie viueret, & hõ similis sibi, & eiusdẽ ætatis hodie viuit, sed si es-
set impoſe ipsum viuere, vel alium similem, quia ex quo est mor
tuus transierunt 20. anni, forte tunc per fictionem nõ posset fingi.
Sic intellige d. l. bello, & § sed si in bello. Et qa ita loquuntur illæ.
ll. patet, qa ibi pater mortui supe ruiuebat, ergo filius vt iunior vi-
28 uere posset ſm nãm in similib. Et aduerte, † φ p̃dicta procedunt
in hac fictione inductiua, q̃ non requirit duo extrema. Idem in fi-
ctione priuatiua. Sed in fictione translatiua, seu extensiua. q̃ duo
extrema requirit, extremum a quo dẽt esse verum in essentia, ex-
tremum ad qd sufficit esse verũ ſm possibilitatem, de qua in hac
fictione dicimus, & s. declaratum est, & sic patet glo. in l. sub ɔdi-
tione, q̃ loquitur de fictione translatiua, & dum dicit extremũ ad
29 φ impoſe esse, male dicit, imo est poſe eo modo quo s. dixi. Item
c q̃ritur circa p̃dicta; vtrũ ista fictio fingat circa ea, q̃ sũt meri iuris? d
d R̃ñ. φ ista fictio r̃r nõ fingit circa ea, q̃ sunt iuris. Fallit rõne ɔ̃ne-
ratis, vel repugnantiæ iuris. Non mireris de ista r̃siõne. quæ est
iuridica. Hoc sic probo, aliquem esse sui iuris, vel in patria potesta
te, est iuris, vt Inst. de pat. po. § j. Aliquẽ esse legitimũ, vel non, est
iuris, nõ. n. ab ipsa nã hoc introducebat, vt in Auth. qb. mo. na. effi.
legi. §. liceat igit. Itẽ esse seruum, vel liberum, est iuris, vt s. de sta.
ho. l. 4. Pone ergo, lex ex certa cã vult filium in ptãte, facere sui iu
ris, filium non legitimũ vult facere legitimũ, & seruum, liberũ, p̃t
ne hoc facere? Certe sic, tñ non ſm fictionem, sed ſm ipsam purã
e veritatẽ, qa vere erit sui iuris, vel legitimus, vel liber, sic loquitur
in Auth. qb. mo. na. effi. legi. p totũ, posita. C. de epi. & cle. supl. sacro
sanctæ, sic in Auth. qb. mo. nat. effi. le. & q. mo. na. effi. sui. De seruo
qui efficitur liber, iter qñ per l. repræsentatur libertas. C. si man.
30 ita fuc. alie. l. i. cũ ibi no. Hoc fasit esse verũ ostendit p ea, q̃ p rõnẽ,
ex æquitate, & in subsidium sunt introducta, vt est fictio inducti-
ua. Et dñr, φ tũc demũ recurritur, cũ alia remedia cessant, vt s. de
min. l. in causæ, de præscr. ver. l. quoties. de ope. no. nunc. l. in prin-
cipali, eum si. Ideirco in his, q̃ facti sunt, & non sunt iuris, ſm verita
tem nõ p̃nt facere, φ sint, ideo vbi est æquitas, ad fictionem recur-
ritur: sed in his, q̃ sunt iuris, ius mihũ põt circa ea, q̃ ſm veritatem
põt inducere, iõ non recurrit ad fictionẽ, nã cessat æqtas. Pro hoc
ẽt optime facit. l. si vnus. §. pactus. ff. de pac. inducendo prout dicã.
j. circa fictionẽ priuatiuã. Ad hoc ẽt, φ ea, q̃ p̃nt fieri ſm veritatẽ,
non p̃nt fieri secundum fictionem, facit optime. s. de condi. inst. l.
quia rõ. Et si forte dubitas in aĩo tuo, qa lex fingit stipłonem, quæ
est iuris, collige r̃siõnẽ ex his, quæ dixi s. proxima q. Dixi, φ hoc
fallit rõne ɔ̃rietatis. Ecce lex vult, φ filius in castrẽsib. illud possit,
quod põt homo sui iuris. Certe lex facit, qd habeatur loco patris
fa. & sic ſm fictionem, j. de castrẽ. pecu. l. pr̃ miliu. §. si seruus. me
lius facit. s. ad Maced. l. a. hoc ideo, qa cũ quo ad alia sit in potesta-
te, non põt facere, φ vere sit sui iuris quo ad alia, pp̃ repugnantiã,
j. de reg. iu. l. vbi repugnantia, & ne eadẽ persona eodem respectu
diuerso iure censeatur. l. eum q ædes. j. e. & tũc exẽplũ p̃t poni. C. d̃
iu. aur. an. l. 2. licet illud limitetur per auth. ibi positam. Itẽ dixi, qd̃
fallit pp̃ repugnantiã iuris, hic casus patet. s. de vsufr. ear. rer. q̃ vsu
31 consu. l. 2. & Insti. de vsufru. §. ɔstituitur. Vsusfructus. † n. est iuris. l.
j. s. de vsufr. & s. de rer. diui. l. j. in fi. & Inst. de reb. corp. & incor. §.
j. licet gl. j. de verb. obl. l. 2. in gl. q̃ inci. q viam stipuletur, &c. dicat
seruitutes esse facti, & male, vt ibi dixi, φ examino. C. de vsufru. l.
corruptionem, circa prin. & licet sit iuris in casu d. l. a. ius non põt
cõstituere verum vsumfructum, pp̃ iuris repugnãtiã, cõstituit er-
32 go fictum. † Quærẽdum ẽt est, nũqd ista fictio fingat sup his, q̃ sũt
simul iuris & facti? R̃ñd. ad hoc, qa licet in his, quę sunt mere iu-
ris r̃r non fingat: tñ in his, quæ habẽt mixturam facti, suadente æq
tate, succedit fictio p̃dicta, cũ illud tñ facti, quod hẽt a iure vere fi
possit induci. Hoc ꝓbãt exẽpla ista. l. ecce stipło est iuris. l. si vnus §.
pactus. s. de pac, tñ hẽt aliqd facti, qa oportet, φ p̄cedat interroga-
tio, & sequatur r̃sio, vt j. de act. & obli. l. obligamur. §. verbis, &
de ver. obl. l. j. & fictio ex æquitate stipłonem inducit. d. l. j. in pr. n.
& C. de rei vxo. act. l. vnica, & s. de adopt. l. his verbis. cum sim. Itẽ
snia, est iuris, tñ hẽt quasdam solẽnitates, in qbus requiritur factũ,
vt C. de sent. ex breui. reci. l. 1. & eas ex æqtate lex fingit, vt sup. de fi
deic. liber. l. cum quasi. §. si plures. ius fingit vẽditionem, & quasi
venditione facta dat actionẽ ad p̃ciũ. l. seruo alieno, §. fi. de fideic.
liber, & venditio est facti. l. ɔsilio. § fi. sup. de cur. furio. & ẽt iuris. l.
ex hoc iure gentiũ. ff. de iusti. & iu. vbi glo. tangit, & Doc. plenius.
Itẽ ius fingit possessionem, vt C. de dona. l. quisquis, & no. sup. de
pig. act. l. solutum. §. solutam, & oĩs possessio est iuris, licet hẽat ali
qd facti, qñq; plus, qñq; minus, vt dictum est. Et φ pariter fingat
circa possessionem, & contractum, hẽs gl. j. e. l. Celsus, ante finem
mag. gl. plura alia exẽpla possent dari, q̃ inuenire laboriosum est
potius, q̃ subtile, prout dicit gl. sup. sol. matr. l. j. Et p̃dicta vera, qñ il-
lud tñ facti, quod ad illud actum requirit, nõ adest in veritate. Si
autem factum adesset pp̃ adminiculum iuris, non recurrimus ad
fictionẽ, sed id habemus ſm veritatẽ, arg. eorũ q̃ sup dicta sunt, nisi
ɔ̃rietas, vel iuris dispositio repugnaret, vt dictũ est. Et per ista mul
tæ q̃ones possunt solui. Pono vnam gratia exempli, præmitto tñ. φ
33 est opinio quorundam, φ † si statuta simpl̃r loquuntur, dñt intelli
gi de his, q̃ sunt vera ſm veritatem, non de his, q̃ sunt vera ſm fi-
ctionem. Et hoc illa ratione, qa statuta nõ recipiunt interpretatio
nem extensiuam. Sed certe interpretari ad fictum. & impropriũ,
esset extendere: ergo, &c. inhærendo verbis Dy. in l. j. inf. de verb. si
gni. & l. constitutionib. inf. ad munic. & quod illud, quod est verũ,
secundum fictionem, non ɔtineatur verbis legis, nisi exprimat, vt
rex. & gl. in l. 3. §. hæc verba. sup. de neg. gest. & ibi glo. q inc. inimo
vr, hoc tñ non credo simpl̃r uerum. Modo non examino, sed po-
34 sito, φ sit uerum, † præmitto aliud. s. φ ciuitates possunt sibi face-
re statuta, per quem modum illi, qui non sunt ciues, efficiuntur ci
ues, ut j. de uer. sig. l. ædificia, & ibi no. facit, sup. de sta. ho. l. in urbe.
Et hoc etiam dico extra modos, qui ponuntur in l. ciues. C. de in-
45 col. li. 10. Pone † ergo, statuit ciuitas, quod nullus possit esse ci-
uis,

ADDITIONES.

a Meno. Tertio principaliter. Paris. consi. nu. 7. li. 1.

b Ale. Qd̃ est possibile. Quid possit fingere lex, vel fictio inducere, & an fingat sup impossibile. Adde Imo. in l. Gallus. §. & quid si is, de li. & post. & vide sup. e. l. & Bar. in l. eadẽ, i pri. d̃ duo. re. et ibi Ang. & Imo. et Arch. limitat, & Bar. i l. sub cõdõne. d̃ so. Meno. Cur. iun. in l. singularia, nu. 28. sup. si cer. pet.

c P. Pau. P. Circa prædicta. Vide Ale. consi. 2. ver. comprobatur. vol. 1. Meno. Cur. sen. consi. 50. col. 25. & fin. circa fi. Dec. consi. 258. col. 2. & consil. 276. nu. 6. 78.

d Ale. Meri iuris. Vtrum autem fictio fingat super his, quæ sunt facti, vel iuris, vide Bal. in l. siue possidetis, de prob. & quod legitur, & no. in l. denique, sup. ex quib. cau. ma. de cuius legis intellectu habetur per Bar. sup. e. a. l.

e Ale. Puram veritatem. Et tenet Bar. hic, φ legitimatio sit veritas non fictio. Adde Bal. in l. eam q̃. C. de fideic. plene p Bald. d Plum. i sua disp. incip. cũ statuto.

uis, nisi de voluntate maioris ꝯsilij. Ipse pñs in ꝯsilio recipiatur,
vt alij ciues. Nõ factum est postea ibi bannum, ꝙ Florẽtini hẽant
a ꝓ ciuib. nunquid ergo statuta loquẽtia de ciuib. habebunt locum
in Florẽtinis? Dñt quidam, ꝙ nõ, qa cũ non sint effecti ciues nõ
cõprehẽduntur in verbis statuti. Præterea, aliud est esse ciuẽ, aliud
b est hñi pro ciue, vel loco ciuis. Pro hoc inducebat Iac. de Are. j.
de adul. l. si maritus sit in magistratu. §. j. ver. ꝙ si qs. Pro hoc vr gl.
in ver. mãgones. j. de ver. sig. l. mercis appellatione. Tu uero ex pdictis
latius dicas. Nã licet ꝯstõ ciuili iuris sit, tñ aliqd facti hẽt tam de
iure cõi d. l. ciuis. C. de incol. q̃ ẽt de forma dicti statuti. Aut ergo
illud factũ, ꝙ reqrit nõ itercessit, puta, qa nõ fuerũ pñtes recepti.
& tũc hẽs necesse dicere eos ciues, ſm fictionẽ, non ſm ueritatẽ.
Aut illud factũ, ꝙ reqritur intercessit, tñ in reformatione cõtine-
tur, ꝙ habeatur pro ciue talis, q erat pñs ꝯsilio, & tũc aut dicit, ꝙ
c habeaĩ pro ciue quo ad q̃dã tm̃, & est ciuis ſm fictionẽ, arg. d. l. 2.
s. ad Maced. aut dixit, ꝙ hẽatur pro ciue quo ad oĩa, & tũc erit ci-
36 uis ſm ueritatẽ arg. eorũ, quæ s. dicta sunt. Et † si oppõis mihi, ꝙ
ista orõ, hẽatur ꝓ ciue, &c. denotat fictionẽ. l. iure ciuili. s. de ꝯdi. &
dem. & s. dixi. Rñd. ꝙ denotantia fictionẽ, & improprietatẽ, si ap-
ponãtur in l. iuxta id, qd põt esse uerũ ſm ueritatẽ, & proprietatẽ,
magis dñr uerba ꝓprietatis, & ueritatis expressiua, q̃ improprieta
tis, uel fictionis significatiua, ut dicimus de uerbo, quasi. s. sol. ma.
l. fructus. j. de imo. l. sed si unios. §. ptor. arg. facit. s. de trãsa. l. j. Quar-
37 to † principalr q̃rit, qd sit fictio priuatiua. Rñ. est in re certa existẽ
ti, possibili non existere pro non existente a iure facta assumptio.
Existenti, dixi, ad drĩam fictionis inductiuæ, q̃ reqrit rem non exi-
stere, ut uidistis. Itẽ qui ponit priuationẽ, ponit habitũ, ut l. decẽ. j.
de uer. obl. & l. nam & si. uer. post defectũ. s. de iniu. test. Itẽ si uere
res non esset, tũc esset ueritas, nõ fictio. Pro non existẽte, &c. Istud
dixi ad drĩam fictionis trãslatiuę, q̃ fingit rẽ, quę, est, alio mõ esse q̃
sit de qua. j. oidimus. Cætera expone, ut s. in diffinitione genera-
38 li. Modo q̃rit circa hãc fictionẽ, utrũ fingat ea q̃ sunt meri facti.
Rñdeo ꝙ sic, suadente ęqtate: fingit. n. eũ mortuũ, q est in mona-
sterio, licet uere uiuat, ut C. de epis. & cle. l. Deo nobis, & hoc ne a
diuinis pp secularia auocetĩ, fingit damnatũ in metallũ, & depor-
tatũ, esse mortuos, licet uere uiuant, ut s. de bo. pos. ꝯtab. l. j. §. pen.
s. pro socio. l. actione. §. publicatione. cũ si. & in qualibet parte iu-
ris, quoties uere uiuẽtẽ hẽt pro mortuo, ut j. de reg. iu. l. antep. Itẽ
eũ q est cõceptus, & natus, fingit non natũ neq; conceptũ, ut s. de
li. & post. l. Titius. §. Locius, & ibi no. Idẽ de eo qui nascitur mor-
tuus, ut j. de uer. sig. l. qui mortui, & de reg. iur. l. si quis pgnantẽ, &
39 ibi no. & s. qñ di. lega. ced. l. is. cui, &c. Sed ꝯ pdicta istatur, † nam,
qd factum est, nulla ꝯstitutione iuris põt fieri infectũ, ut in d. §. fa-
ctæ. l. in bello. de ca. & in Auth. de æqu. do. §. j. col. 7. Solu. Nõ põt
fieri infectũ uere, sed põt fieri, ꝙ hẽatur ꝓ non facto, & sic fictẽ, &
ita no. gl. j. de reg. iur. l. uerum est. Scdo instatur, qa ſm hoc fingit
impossẽ. nam impossẽ est factum nõ esse factũ, d. l. uerum. Sol. ac-
cipe poss: eo modo quo s. dixi, & non obst. Tertio instaĩ, ꝙ in exẽ
plis pdictis nõ fingaĩ ex æqtate, sed ex odio delicti, ut patet in de-
40 portato, & damnato in metallum. Sol. † Certẽ in delinquẽtib. est
æqtas, eos sic puniri, & ex ęquitate punitur. Caius. j. de mio. l. non
41 solum. §. j. & ibi no. de sepul. viol. l. quæsitum, &c. † Restat uidere
qd de his, quæ sunt meri iuris, uel sunt iuris, & facti, utrum hęc fi-
ctio circa ea fingat? Rñd. regula est, ꝙ nõ fallit rõne ꝯrietatis, & re
pugnantię iuris. istam exceptionẽ declarabo ponendo regulam.
Probo per casum in l. si unus. §. pactus, in prin. s. de pact. Aduerte
quaĩ induco. Vos debetis scire, ꝙ ius qñq; tollit aliqd ipso iure,
& tunc est uerum tollere ſm ueritatem. Qñq; tollit aliquid ope
exceptionis, & tunc est tollere, non uere, sed per fictionem. Nam
uere habet ius, sed hẽe nõ uĩ, ut j. de reg. iu. l. non uĩ cepisse. Hinc
enim est, ꝙ sicut omnis fictio nititur æqtate, ut s. dixi, & dicam,
sic oĩs exceptio nitiĩ æquitate, ut s. de doli exce. l. q æquitate, &
ibi no. Modo sic dico. Pactũ liberatorium de non petẽdo est me-
ri facti, nec. n. ibi reqriĩ iuris solẽnitas, ut inde aliqua oblõ nascaĩ,
ut no. in d. §. pactus. nec. curo si dicis, imo oritur oblõ, quia pars te-
netur nãliter, non petere, vt j. dicam. Quia ergo primum pactum
est meri facti, p aliud pactum ius nõ poterit facere, ꝙ tollatur ſm
veritatẽ, quia facta tollere non põt, vt in d. §. factæ, & in Auth. de
æqu. do. §. j. sed quia æquum est tolli, tollit eo modo quo põt, i. p
exceptionẽ, & sic p fictionẽ. Sed stipulationes sunt iuris, & habẽt
aliquid facti, vt s. dixi. Itẽ pacta de non petendo sunt facti, & ẽt iu-
ris, nam iuris adminiculũ requiritur, vt oblõ inde nascatur, q̃ est
iuris, vt Insti. de obli. in princ. Iõ per aliud pactũ, & p aliã stipulõnẽ
tollitur, ñ ſm fictionẽ, sed ipso iure, & ſm veritatẽ. Et hoc vult di-
cere tex. in d. § pactus, si bñ aduertatur, quicquid gl. & Doc. ibi di-
42 cant. Pro istorum † declaratione primo q̃ro. s. proxime dixi cir-
ca fictionẽ inductiuã, ꝙ in his, q̃ sunt iuris, & facti procedit fictio,
sed in his, q̃ sunt iuris tm̃, non, q est rõ? Rñ. cũ ad aliquem actum
duo copulatiue requiruntur affirmatiue loquẽdo, ad eius verita-
tem requiritur vtrunq;, sed negatiue loquẽdo, ad eius falsitatem
sufficit alterum abesse. l. si is qui ducẽta § cum ita, & §. vtrũ, sup.
de reb. dub. Ecce exemplũ, Titius & Seius currunt. Ad veritatẽ
requiritur, ꝙ vterq; currat, ad falsitatẽ sufficit alterũ nõ currere.
Modo ad propositum, in his, quæ consistunt in facto, & iure, ad
eorum veritatẽ, & ptãtem requiritur & factũ, & ius, id qd est iu-
ris, introducitur sine fictione, id quod facti non potest introduci
vere per ius, & sine eo, ꝙ fieri non põt, iõ recurrimus ad fictionẽ,
& hæc inductiua. Sed ad eius actus remotionẽ, seu priuationem,
sufficit alterum abesse. Nam si remoueturĩ ius, quod a iure põt fie
ri, ſm veritatem, & totus actus est remotus, tunc non est necesse
postea recurrere ad fictionẽ, p quam remoueatur factum. Ex his
patet, ꝙ loquor de eo actu, q consistit in facto, & iure adeo, ꝙ vnũ
sine altero non posset cõsistere: & ideo si oppõis de pacto de nõ
petẽdo, quod obliget quem nãliter non petere, & sic hẽt aliquid
iuris. Rñ. de hoc non curo, qa & sine illo effectu pactũ cõsistit, &
operaĩ ſm suos alios effectus. Loquor. n. de pacto, put est facti, se-
parato, & segregato ab illo iure oblõnis. Sed ꝯ pdicta instatur, qa
acceptilatio est iuris: & tñ acceptilatio non tollit acceptilationem
ipso iure. d. §. pactus, & no. ibi in fi. a. glo. magnæ. Respon. illud est
pp iuris repugnantiam. Nam acceptilatio inductã est, vt oblõnẽ
extinguat, non vt eam resuscitet. esset ergo cõtra ius, si operaretur
contrarium effectum. l. cum tale. §. falsam s. de cond. & dem. l. le-
gata, de adimẽ. le. vt ibi dr: eadẽ est rñsio in obligationib. dolo, vel
metu factis, q̃ non tolluntur ipso iure, sed ope exce. pp iuris repu-
gnantiam. Nam cũ ꝯctus inspecta sui forma, hẽat omnia essentia
lia, puta interrogationem præcedentem, & rñsionem subsequen-
tẽ; rem habilem ad promittendum, & ẽt ꝯhentes habiles: esset ꝯ
ius, si inde actio nõ oriretĩ. Sed qa considerata qualitate extrinse-
ca. s. dolo, & metu, hoc esset iniquũ, & incõueniẽs, ius p q̃dã fictio
nem subuenit, vt hẽatur pinde ac si non esset, & iõ parat exceptio-
nẽ doli, & metus, & similes, ſm Pet. vt tangit Cy. in l. nõ dubium,
in 7 opp. C. de legib. & plenius p eundẽ. C. vt act. ab hær. & ꝯ hær.
l. j. ante fi. & de resc. ven l. 2. in pe. q. licet gl. aliter dicat in d. l. nõ du-
bium, & Dy. in c. q̃ ꝯ ius. de re. iu. li. 6. Eadẽ est respõsio ad l. an inu
tilis. §. acceptum fieri, & l. si acceptolatum. j. de accep. Nam ibi ac
ceptilatio non tollit ipso iure alios ꝯctus, q sunt iuris, & facti, pp re
pugnantiam iuris, quod non patitur, vt id qd non est verbis cõtra
ctum, verbis tollatur, nisi facta productione, quæ fit p nouationẽ,
vt Inst. qui. mo. tol. ob. in prin. & §. est aũt, & ibi no. eadẽ rationẽ
reperies vbicunq; actio p exceptionẽ eliditur. Itẽ ꝯ istud instatur.
Nam circa ꝯctus ius fingit priuando, habendo ꝯctum factum ꝓ
non facto, vt d. l. no. & de pac. l. pacta q̃ ꝯ. So. ibi non est fictio, sed
veritas: nam in veritate ꝯctus nullus est, vt ibi patet, licet ius non
possit facere, qd illa verba inter ꝯhentes non intercesserint, facit
tñ, ꝙ illa verba, uel illi actus, vere nõ sunt ꝯctus. Et hoc qa iuris ad
miniculum, quod in eis requiritur, deficit, ut ibi patet. Fateor ta-
d mẽ, ꝙ Azo in prin. suæ summæ super rubrica, incipiẽs materiã ad
C. vr dicere, ꝙ illud in d. l. procedit per fictionem legis. quod non
est uerum, ut ex prædictis patet, & uide ꝙ Azo ibi no. nam infini-
ta exempla ibi ponit in materia fictionis, quæ hic aptare poteris,
43 vbi expedire uidebis. † Quinto principaliter quæritur, quid sit fi-
ctio translatiua, siue extensiua? Respon. ꝙ est in re certa uno mo
do existenti, pro existenti, alio modo possibili, a iure facta assum-
ptio. Ista uerba non egent expositione: patet enim ex prædictis. &
istam fictionem reperio, ut plurimum circa quatuor. Quando
que rem seu actum transfert, seu extendit ſm fictionem de uno
tpe ad aliud tps, qñq; de una psona ad aliam personam, quandoq;
de una re ad aliam rem, qñq; de uno loco ad alium locum, de q-
bus oĩbus singulariter est uidẽdum, super quib. fingat. Item cum
hæc species fictionis requirat duo extrema habilia, ut dictum est,
44 super quolibet habemus uidere mãm extremorum. † Ad primũ,
cum fingit de tpe ad tps, dico ꝙ potest fingere super his, quæ sunt
meri facti. Semper intelligas ęquitate suadẽte, & pp iuris iniustie
rũ, uel effectũ, ut dictum est. Exemplum, ut aliquem retro mor-
tuum, ut in fictione Corneliæ, retro fuisse in ciuitate iure postli-
minij, retro pecuniã esse solutam. l. sub conditione. j. de sol. retro
occisum, qui hodie moritur, ut sup. ad leg. Aqu. l. hinc scripturæ.
§ pen.

ADDITIONES.

a Ale. Statuta loquentia, An appellatione ciuium, veniant illi, qui ex dispositione statuti hñr pro ciuib. vide Bal. in l. si non speciali. C. de test. & in l. ꝙ vero. ff. de le. Bal. in l. oẽs populi, de iust. & iu. & in l. in vrbe. post Cy. de sta. hom. & vide ꝙ no. Bal. in l. cum ex rõne. ff. de exc. tut. & in l. 2. C. de in. au. ann. & Sal. in l. ciues. C. de app. Io. in l. 1. §. lex Falci. ad l. Fal. & quod no. Bal. in l. siue possi. C. de prob. & ibi Sal. & quod no. Bal. in l. 4. ad muni. & in l. ciues. C. de inco. Et hic adde Bal. in l. 3. §. hæc verba, de neg. gest. p Ang. in l. adoptiuum. §. j. & quod ibi dixi. ff. de in ius voc. & ibi no. Pau. de Cast. & Lud. & per Bal. in l. si filiusfa. ff. si cer. pet.

b Pona. Haberi pro ciue. No. verbum habere, importare fictionem, quod intellige verum per Bal. in 1. consi. C. nisi esset geminatũ, vt puta, quod diceret, haberent & essent ciues, quia tunc comprehenderentur statuto faciente mentionem de ciuibus, quod est no. quia alibi nõ reperiuntur talia verba. Et vide Barb. in rub. cap. de fide instr. & Bar. in consi 113. & Barb. consi. 13. vol. 1. & li. co. vol. consi. 2. vol. 3. & 34. vol. 2. 39. uol. 2. & 48. co. uol. 2. & 53. e. vol. 2. & 59. vol. 2. & Ro. 81. & vide Lal. in l. 1. sup. de off. eius cui man. & in l. si Ruffinus. C. de test. mil.
Menoch. Tiraq. l. si vnquam, in verbo, reuertatur nu. 221. 222.

c Ale. Arg. d. l. 2. Et bene probatur in l. 4. in prin. iuncta gl. C. de in. au. an. Adde d, ꝙ si statutũ disponeret talẽ ciuilitatẽ trahi retro, quo ad illud n posset esse veritas, sed fictio, p ea quę hic, & sup. no. sũ 1, & adde Bal. in l. si nõ speciali, C. de test.
Menoc. Cor. sen. consi. 10. col. 25. ver. 3. comprobatur. Dec. consi. 417.

d Ale. Los. Azo. Non reperio locum Azo. qui ad rem faciat, nec scio quam rub. uoluerit adducere Bar. nisi rub. C. de prob. in qua duo tñ verba de fictione habent.
Menoch. Quinto. Ruy. consi. 224. nu. 12. li. 4.

§.pen. & l.ait lex, retro damnum datum, quod hodie patitur, vt s.
de dam.infec.l.damni.§.Sabian. Plura alia exẽpla possem inuenire.
45 Item † fingit circa ea, quæ sunt meri iuris, vt retro in ptãte fuisse,
vt Inst.q modus pat po.sol.§.si ab hostib. Item retro infamẽ esse,
vt s.de his, q no.infa.l.furti.§.i.& hoc io, qa ius non põt facere sin
veritatem, vt fuerit, quod nõ fuit. Idẽ in nr̃is.iurib. hr̃ditariis, quæ
competũt hr̃di adita hr̃ditate.vt s ti.i.l.cũ hr̃des, in prin. & fingun
tur cõpetiisse a die mortis, vt s.de acqui.her.l.hr̃s qñcunq;. & de
stip ser.l.si ex re.§ fi.j.de reg.iur.l.oĩs hr̃duas, & l.oĩa fere. Idem in
dñio rei pure legatæ, quod vere est legatarii a die aditæ hr̃ditatis,
fictẽ fingitur retro fuisse a die mortis, l.a Titio, in fi.j.de fur. & ibi
no.de le.j.l.si tibi homo.§ cũ seruus.& ibi no.facit quod non de 9
46 di insti.l.si ita heres. † Itẽ fingitur in his, q sunt iuris, & facti, vt in 9
ctib, celebratis sub 9dõne, vt s.de peri. & cõ.rei ven.l.necessario §.
quod si pendente, & sup q po.in pig.hab l potior, § j. & l.qui bal-
neum. Plura alia exempla potes colligere ex l.q res §.fi. in fi. & 9
ibi no.j.de sol. Prædicta vera sunt in cõdõne casuali, secus in con-
a dõne a ptãtiua, qa inne existẽte 9dõne nõ trahit retro? Nã deficit
æqtas, cum in sua ptãte fuerit ante implere. Hoc pbat d.l.potior.
47 in prin & § j. Item hoc est verum in 9ctib.9dõnalib. † secus in le-
gatis condõnalib. nam adueniẽte 9dõne, legatum non trahitur
retro ad tps mortis, vel aditæ hæreditatis. Casus est s.de excep. rei
iud.l.si mater, § eandem, & s.ad Syll.l.j.§.serui appellatione. In 9
ctib.n.retrotrahitur quo ad oĩa, quæ habuisset, si 9ctus fuisset pu-
re celebratus, & sic quo ad cõmoda, & incõmoda, d. l. necessario.
§.quid si pẽdente. Quo ad dñium vero retro nõ trahit in 9ctibus
quia si 9ctus fuisset celebratus pure, hic ex solo 9ctu non habuis-
set dñium sine traditione possessionis corporalis, sm Pet. in di.§.
eandẽ, sed in legatis habuisset dñium statim a die mortis, vel aditæ
hr̃ditatis, & tñ adueniẽte 9dõne non trahitur retro quoad dñiũ,
vt d.§ eandẽ, probatur, s.de vsufr.leg.l. Sempronius Attalus. Item
nec quoad vsumfructũ trahitur retro, s.ad Treb.l.mulier, §.alia,
plene no.in l.in fideicõmissariam.e.tit. Patet ergo, q in legatis re-
tro non trahitur. Rõ diuersitatis est pp voluntatẽ testõris, h.d.§.alia. Sed
hoc fallit fauore hæredis quo ad Falcidiam.l.in rõne.§.i.ad l. Fal.
Nec huic dicto 9dicit, C.comm.de le.l.fi § si autem sub 9dõne,
ibi, quia nil retro fingit circa legatũ, si bñ inspiciatur. Sed huic di-
cto 9dicit quod no. Dy.ext.de reg.iu.c.j.in vl.q.l.6. Sed dic, q in-
quãtum ibi loqtur de legato 9dõnali, male loqtur pp iura prædi-
cta, & iura p eũ allegata ibi loquũtur in 9ctib. uel institutionibus
hr̃dum, vbi adueniẽte 9dõne retrotrahit, ne p parte tps videatur
decedere intestatus. Item huic dicto vr̃ 9dicere q no.gl.C.de cad.
tol.l.j.§.cum igitur, vbi dicit, q legatum in diem, adueniente die
retrotrahitur. Sol.illa gl.loqtur quãtum ad oblĩone, q retrotrahit
psictionẽ. Sed in hoc male dicit, qa ibi nulla est fictio, cũ in verita
te sit 9cta oblĩo a die 9dõnis, cum certũ sit debitũ in, vt ibi no. per
Cy. Si vero vellet gl.dicere, q quantum ad dñium retrotraheret,
diceret 9eatum, l. Sempronius Attalus, su.de vsu fru.lega. Teneo
ergo q in legato 9dõnali retro non trahitur. Ad hoc facit, quod
48 no.j.de verb.obl.l.si filiusfam. † Et ex dictis verbis reddunt mul-
tæ rõnes alibi non redditæ pfecte per glo.ecce.l.si filius, in prin. j.
de verb.obli. dicit, q quo ad acquisitionẽ inspicitur tps interposi-
tæ stipũonis, illi legi 9dicit.l qdam cum filium, §.fi.eod.tit. & j. de
fideiui l.si debitori deportato, §.i. & su.tran.l.si vero non remune-
randi.§.si filio, q leges dñt, q quo ad acquisitionem inspicitur tps
existentis 9dõnis. Gl.in d.§.si filio, dicit, q in lege hic lecto allega-
ta, inspicitur iõ tps existentis 9dõnis, qa ẽi nullo pcedente 9ctu ip
se filius ageret. Sed ista rõ non est forte bona. Nã nũq pcederet, cu
ageretur actione descendente ex numeratione, sed in illis casibus
descẽdit ex primo 9ctu.l.si ita fuero stipulatus, §.i. & l.cũ enim, j.
de nona. & ideo vr̃ debere qri patri, qui hẽbat filiũ in ptãte tpe 9-
ctus. Melior ergo est ratio, q in l.si filius, fuit 9dõ casualis, quæ tra
hitur retro, & sic qritur patri. In 9riis fuit 9dõ ptatiua, quæ non fa-
cit obligationẽ retrotrahi, & ideo qritur ipsi filio, vt patet ex pdi-
ctis. Ecce alia in 9ctib. sub condõne casuali inspicitur tps 9ctus,
quo ad acquisitionem, vt dixi, sed in legatis inspicitur tps existen-
tis condõnis, vt j.de reg.iu.l q legata, & s.qñ di leg.ced.l. si vsufru
ctu.in fin. & C.de condi.inser.l.si vxor.cum si. Quæ est ratio. Dicit
gl.in d.l.si vxor. quia in 9ctib. uersatur opera filii, secus in legatis.
Hæc rõ non est gñalis, pone, qd promissum est filio ex causa do-
nationis, vel promissum est notario noĩe suo, ita qd nullum eius
officium interuenit, acqretur ne filio, si condõ exstat eo emanci-
pato? Durum esset dicere, & sine lege. Dic ergo, q rãtio est, qa in
legatis condõ non trahitur retro, secus in 9ctibus, vt dictum est,
De his dicam, j.de stip.ser.l.fi. & de re.iu.l.quæ legata, ubi de hoc
49 per gl. Sed dicetis vos. † Ille sunt truffe. Nã hæreditatis aditio re-
tro trahitur ad tempus mortis, vt dictum est, & tñ quo ad acquisi-
tionẽ inspicitur tempus aditæ hæreditatis, ut C.de iure delib.l.nõ
est dubium, & Insti.de hære.insti.§.alienus. Sed respon.ista rõ, q
retrotrahitur non est sp uera, vt in reg.iur.omnia fere, & ibi no. &
l.hæres qñcunq;, de acq.hær. Præterea, ratio quæ fuit introducen-
50 dæ dictæ fictionis in hr̃ditate, hic cessat, vt j.dicet. † Ex his cũ assi-
derem in hac ciuitate dicebam, & respondebam ad qõnem nihil
occurrentem. Quidam pp maleficium fuit 9demnatus in centũ,
q si dictam condemnationem non solueret intra decem dies, postquã
venerit in fortiam cõis, q amputetur sibi lingua. Iste fuit captus,
& intra decem dies non soluit cõ 9demnationẽ, accidit q tunc fuit
statutum hic, q oẽs exbanniti retro p oĩa, siue in ære, siue in perso
na possent rebanniri soluta certa qũtate. Iste existens in carcerib.
soluit illã qũtatẽ, & petebat se rebanniri, dubium erat, quia inspe-
cto tpe cõ 9demnationis, & banni poterat rebanniri, inspecto tpe
condõnis existentis non poterat rebanniri. Dubitatur q d iuris?
Et qa nos loquimur de lnia dubitatur vtrum æquiparetur 9ctui,
& sic retrotrahat, vel legato, vt retro non trahatur, lex vr̃ æquipa-
rare vtriq;, vt su.de manu.l.seruus hac lege. Dicebã, si esset 9dõ ca
sualis, æquipararetur 9ctui, & sic retro trahat, arg.l.i §.biduũ, j q.
app.sit, & qa erat hoc casu benignior interpretatio, tñ in proposi-
to cũ esset 9dõ ptãtiua, dicebam non debere retrotrahi pp prædi
cta. & sic ipsum non rebanniri tamquam post tps cõdemnatum.
51 Pro me ẽt faciebat, qa istud statutum bñficium quodammodo abolitio
nis, non vr̃ porrigi ad eos, q fuerunt in carceribus tpe facti statuti, arg.
j.de cust.reo.l.? post prin. & j.ad Turp l.e.Domitianus, ubi hoc
consueuit dici p Doct. Hoc tñ vltimum non examino, sed relin-
52 quo sub dubio, qa non est sub nostra, mã mõ. † Scdo restat videre
de nr̃ extremorũ. Et de hoc est dictum satis circa 9tũ, nam requi
runtur duo extrema habilia, nam extremũ a quo dẽt esse habile
essentialiter, extremũ ad qd dẽt esse habile potẽtialiter, & si quod
53 deficit, ista fictio non procedit. Exẽpla pone, vt dictum est. † Pone
aliud exemplũ, ut examinẽ quædã subtilia. Ecce secuta aditione
res fingit retro fuisse legatarij, ut dictum est. Pone, q seruus ante
aditã hr̃ditatẽ legatus, est occisus, vtrũ nunc secuta aditione retro
fingatur fuisse legatarii, vt sic sibi cedatur actio? Certe non, nã vlti-
mum extremum a quo deficit, secus si seruus esset vulneratus, qa
tunc extremũ nõ deficeret. Casus est in l.huic scripturæ, in prin.s.
ad l. Aquil. & hæc est tam lecturæ, quam ponit Cy.in l.vlt. in 2.q.
C.de sen.pat. Vides ergo sm pdictũ exemplum, q super re perem
pta non cadit ista fictio. Sed contra istud oppo.de casu.l.qdã sunt
in fi.s.de reb.dub ubi super pecunia consumpta retro fingit, & s.
ad leg.Fal.l.in rõne, §.j.ubi super seruo mortuo fingitur retro. So.
Istud non tangunt Doc. Ego sic dico, aut fictio ista fingit retro a-
liquid esse, & tunc requirit rem extare, ut ibi dixi. Aut aliquid re-
tro nõ esse, & tunc nõ requirit ipsam extare. Ita loquuntur 9tria,
Nam in veritate res est legatarii a die aditæ hr̃ditatis, vt dixi. Aut
ergo legatarius agnouit legatũ, & tũc nõ loqĩ de fictione. Aut re-
pudiauit, & tunc fingit retro res fuisse hr̃dis, ita legitur, l.quædam.
in fi. & l.in rõne.§ j.ad leg. Fal. Nam pendente cõditione res lega
ta est uere hr̃dis. Aut ergo 9ditio deficit, & non egemus fictionẽ.
Aut conditio extitit, & tunc fingitur retro non fuisse hæredis. Ra
tio aũt huius solutionis est ista, q. ad fingendum nõ esse retro, ha
bile, & æquale ac conueniens extremum, est non esse, secus ad fin-
gendum esse, sicut vides in fictione Corne. q fingit retro non es-
se, cum fingit mortuum, & habile extremum est, non esse, i. mor-
tuum esse. Solutta vr̃ esse 9 casum, l.pe.s.de suis, & legit. Solu. pri
mus casus illius legis non obstat, qa filius patre capto interim ue-
re est sui iuris, vt no. Inst.qb.mo.ius pat.pot.sol.§.si ab hostibus,
& quod tenet Cyn.in l fin.C.de sent.pat.in 2. opp o. Si ergo pater
moritur apud hostes, iam mortuo filio in ciuitate, non fingitur su
per statu filii, qa sm veritatem erat sui iuris. Secundus vero casus
obstat fortius. Nam patre reuerso, filio mortuo, fingitur retro fi-
lius fuisse in ptãte fictione postliminii. Non possũ dicere, q istud
cõiugat pp bona, quia eadẽ rõne seruo occiso posset fingi retro
fuisse legatarij, pp cessionem actionis, q est contra dictam l.huic
scripturæ s.ad l. Aquil. Dicendũ ergo sic. Fictio postliminii prin-
cipaliter fingit reuersum q fuisse in ciuitate, & liberũ. Illud uero,
quod fingit fuisse filium in ptãte, est ex quadam 9ña, ut patet ex pci
se, in d.§.si ab hostib. & C.de ca.l.j. Cum ergo pr̃ reuertatur quan-
tum ad suũ principale, fictio hẽt sua extrema habilia. Cum ergo
principale sit fundatum, & ualidatum, nõ est mirum si extẽdatur
ad filiũ licet mortuũ, pp bona, arg. p hoc, s.de rei uen l.utiq;. & q
ibi no.facit, j.aud.loh.l.si uus. Itẽ prædicta solutio vr̃ destrui, p no.
j.de capti l.quod si filius, ubi dicit glos.q filio mortuo non fingit
retro fuisse, vel non fuisse sui iuris. Illa gl.turbat spiritũ meum, &
in ista mã credo eam male loq, & 9 rõnẽ legis, ut ex pdictis patet.
Aut ergo in d.l.est litera affirmatiua, & tũc dic, q illa rõ est rema
tiua, ut in fi gl.ponit. Aut est litera ibi negatiua, & tunc dic, q non
creditur retro fuisse sui iuris, licet in veritate fuerit, & hoc quan-
tum ad substitutionem pupillarem, ut ibi, secus quoad alia, ut d.l.
pen.in prin.su.de suis & legit, & rõ no.ponitur in d l.pen.in a.glos.
54 Et prædicta sunt notabilia ad multa. Primo ad qõnẽ glo.in a.l.fi.
C.de sent.pal.si filius captiuus testet, & decedat, deinde pater reuer-
titur, an rumpat testm? Et gl.dicit, q sic, qa fingitur retro fuisse in
potestate. Pet.reprẽhẽdit gl.quasi, fictio non fingat filio mortuo, ut
ubi

ADDITIO.

a Ale. In cõdõne potestatiua. Qñ condõ trahatur retro in ultimis uoluntatib. & cõ
tractib. & quantum ad legatum, uide Bal.in l.fi.§.sed quia, C.com.de leg. & per
Ang. & Imo.in l.quæsitum, §.si mihi seruus de le.j.scripsi post Imo.hic.
Pom. Vide Ale.consi.25, vol.3.ubi dicit p hoc, q si dono bona mea alicui, si mutauero testm̃, & deinde illa dono pure alteri, q ualet secunda donatio, nec reuocatur per primam, dato q testamentum ruptum sit, & sic cessat etiam prima.

ibi per Cyn. Tn dic q bñ diceere, quia fictio super filio procedit ex
55 qua tã pña. vt s. (lx) Sed n † ad aliud de facto nũc mihi pungens.
Testator legauit Titio fundum sub cõdõne, & adiecit ista verba, q
si talis conditio extiterit, ex nunc lego Titio fundum talẽ, ille Ti-
tius pendente conditione mortuus est postea cõdõ extitit, hæres
Titii petiit legatũ, si in testõ non essent illa verba, ex nunc, &c. nõ
esset dubium, sed pp illa verba vr, quod retrotrahatur, & habeat
perinde ac si cessisset dies a tpe mortis, & sic legatario viuo, & per
pñs debeatur hrdib. arg. bonum pro hoc, s. si cer. pet. l. lecta. §. fin.
& j. de verb. obl. l. hmõi stipulo interposita. Dicebã, q testator pos-
set facere talẽ fictionẽ, lege pmittẽte, p dictas leges, tñ hic, qa tpe
mortis cesserit, nõ põt fieri fm veritatẽ. Cum ergo nũc legatarius
sit mortuus, & sic vltimũ extremũ sit inhabile, nec fictio pceder,
vt ex pdictis patet. Dices tu, istud est verũ, si res ipsa esset percepta,
secus in psona, qa tũc trãsit ad hrdes, hic est casus expressus in d. l.
necessario, §. qd si pẽdente. Sol. Illud pcedit in 9ctib. i qb. spes trã-
sit ad hrdes, sed in legatis secus, vt Inst. de verb. obl. §. ex cõdõnali.
56 Venio ad fm, † cũ fingit de vna ad aliã psonã, & dico, q sup his q
sunt meri facti, fingit ex necessitate, qã impossibile est, q factum
vnius sit factũ alterius, imo qd plus est, factũ vnius hois diuerso
tpe, nõ est idẽ, vt s. de 9di. inde. l. si nõ sortẽ §. libertus, & in Auth.
de instr. cau. § j, & iõ q per alium facit, ipse facere vr, iuris interpre-
tatione, seu fictione, vt j. de vi, & vi arm. l. j. §. deiecisse, & quod dr
j. de duob. re. l. nemo, & per Dyn in c. qui facit per alium extra de
reg. iur. lib. 6. No. etiam j. de his, quæ in frau. cred. l. si pater, in glo.
super ver. ipse fecisse. Idem de his, quæ consistunt in iure, & facto,
prout te refers ad factum, sed prout te refers ad ius, secus, vt decla
57 rabo. † In illis uero quæ consistunt in mero iure, vel in iure, & fa-
cto, prout te refers ad ius, vtrum fingatur ista fictio, est dña inter nũ
cium, & procuratorem, nam ille qui facit p nuncium, seu per mi-
nistrum, ipse proprie facit, casus est. C. de vete. iur. enucleando, l. 2.
§. omnia, & s. de manu. vindic l. pẽ, in fi. Licet enim ipse actus ma-
numittendi, prout factũ est, qui fit a filio, non possit esse factum pa
tris, tñ ipsa manumissio prout est iuris, idest ipsa datio libertatis,
proprie fit a patre, Sic in eo qui vendit, vel aliter 9hit per nunciũ.
l. q auiẽ, §. fi. s. de consti. pecu. & de 9hen. emp. l. j. in fi. no. plene, C.
si alicui, vel sibi. l. multũ. Et si op. mihi de l. si pater, j. de his, quę in
frau. credi. vbi loqtur in venditione, q sapit aliquid iuris, & tñ ibi
est fictio. Rñd. q ibi loqtur prout est facti, quod patet ex eo q talẽ
58 alienationem punit, vt delictũ. Vel dic, q ibi erat nuncius, sed si
de procuratore loquens, hic est dña inter ea quæ 9sistunt, & acq
runtur p actum nãlem, vt dñium, & possessio, & ea q p actũ ciui-
lem. Primo casu est idem in procuratore, & nuncio, l p n. procura
tor pstat nudum ministerium. Casus est s. ti. l. quod meo, §. procu-
rator, qcqd Pe. dicat. C. de acq. pos. l. j. Facit ad hoc, s. tit. 2. l. ea q ci
uiliter. Et iõ dixi, & dico, q si procurator, vel alius noĩe meo mihi
acquirit possessionẽ, ego per eũ, & pprie, & vere possideo non fm
fictionem, & iõ dicit d. l. qd meo, in princ. is possidet cuius noĩe
possidetur, non dicit possidere vr, & de hoc est tex. totidus, j. de
59 pca. l. certe. §. j. l Nec obstat s. de pac. l. ab emptio, & qd ibi no. ubi
dr, q ubi 9stituit se meo nomine possidere, q tunc nũ est vera tra
ditio, qa fateor, q vera traditio q est meri facti, ibi non interuenit,
neç alterius pediũ positio, pdici mea pedã positio, scdm veritatẽ,
& ita loquitur ibi, sed possessio prout est ius insistendi rei, ut not.
60 in l. j. s. tit. illa est apud me vere. Si vero loquens † de his q per actũ
ciuilẽ qruntur, & fiunt, tunc qa in psona pcuratoris principaliter
fundatur, cũ verba in sua psona 9cipiat, & de eo in dñm transeat,
vel p cessionẽ, vel vtiliter ex equitate, oportet hic dici, q dñs face-
re vr ex fictione, seu interpretatione, vt plene no in d. l. multum, q
61 plene probat d. l. si pater, de his quæ in fra. cre. Et ista sunt † nota-
bilia ad multa. Primo ad qõnem vulgarẽ, vtrũ ille q fieri fecit per
alium, puniatur ex verbis statuti sicut si ipse fecisset. De hoc p &
s, per Cyn. C. de accu. l. non iõ minus, ut q. v. Tu uero dic bñ. Aut
verba statuti sunt scripta in rẽ, ut qa dicit, pro homicidio, pro tali
vulnere, pro tali facto, qs puniat, & mandans et ex uerbis tenetur.
Casus est, j. de adul. l. hęc uerba, & su. de acq. hær. l. si seruũ. §. ptor
ait. Aut uerba sunt scripta in psonã, puta si qs occiderit, vel si qs ta
le qd fecerit, vt homicida, & sitia, ppetrauerit tũc ille, q fieri fecit
ñ est ille q facit, pprie, nec ille q fieri facit homicidiũ, est pprie ho
micida, ut s. ad le Aql. l. ita vulneratus, in prin. scd fm fictionẽ, &
interpretationẽ dr fecisse, vt ex prædictis patet, & sic fm verba nõ
comprehẽduntur in statuto Pro hoc qd vi aut clam, l. q air, § pe.
& fi. vbi tex. pbat distinctionẽ hanc, & fm Iac. de Are. in d. l. si ser-
uũ §. ptor ait. sequebat õns meus in d. l. hæc uerba, & in l. non solũ,
in prin. j. de iniu. ubi de hoc, & ad multas als qõnes posset induci,
quas omitto causa breuitatis. Nunc videamus materiã extremorũ
Et certe hic sunt duo extrema, extremum a quo, dr persona q fa-
cit, extremum ad quod extenditur, seu transfertur, dr psona quæ
62 facere vr. Dico † ergo, q in persona quæ facit, & sic in extremo a
quo, sufficit habilitas facti, licet non sit habilitas, vel capacitas iu-
63 ris, hoc probat, s. tit. j. l. j. §. cæterũ. Et hoc facit ad qõnem, † utrum
inhabilis possit esse procurator ad substituendum procuratorem.
a De quo per Cy. s C. de procu. l. q quis, & per Io. And. in tit. de p-
64 cure. religiosus, in clem. Dic ut ibi. De extremo † ad q, i. de perso
na quæ facere vr, dico q requirit habilitas iuris, & facti. Oportet

enim, q ipse per se possit facere illud, q alio faciẽte ipse facere vr.
Sinistram in l. Labeo. §. . s. e. C. de hær. inst. l. neque per se. Hoc aũt
vr verum esse. Fallit in casib. quod dic, vt no. j. de fur. l. si o opem &
no. s. e. l. Labeo quod sequitur Dy. in c. quod alicui nõ licet, de re.
iu. li. 6. dic vt ibi. Sed 9 istud opp. de l. vnũ §. fi. j. ad l. Pompe de par
ricid. vbi ille q fieri fecit, punitur, ac si fecisset, & sic vr fecisse. licet
ipse facere non posset, & sic est inhabile extremum ad quod, nec
impeditur fictio. Solutio, si ibi bene aduertatur, extremum a quo
est habile esse utaliter, extremum ad quod, est habile fm possibi
litatem extra terminos, de quibus agitur, in similibus tñ, & sic est
65 habile fm extremum, scdm iã dicta. Venio ad tertium, † scilicet
quando fingitur de re vna ad aliam rem, ecce exempla, si tradun
tur claues, aliæ res quę sunt intus, uel inductæ, finguntur traditæ,
& hoc prout ad traditionem, quæ facti est, te refers, ipsa autẽ pos-
sessio, prout est ius insistẽdi rei, vere acquiritur. Probatur in tex. in
l. clauibus. s. de 9h. empt. facit, C. de peric. & com. rei uend. l. 2. Idẽ
potest dici tradito instro, arg. C. de don. l. j. s. de pact. l. 2. & de le. j.
66 l. seruum filii, § eum qui chirographum. † De quarto, & vltimo, s.
de loco, habes exempla in l. quæsitum, in prin. de leg. j. & quæstio
nes ibi positas per Dy. & Ia. de Are. hic potes recitare, & ac fun.
instru. l. quęsitum, §. idem respondit pędiis. & l. Seruũ § Pamphi-
læ. co. tit. & j. de cap. l. nihil. Et ex his exemplis circa prædicta sum
contentus, ex quibus si præcedentia intellexisti, satis liquet circa
67 ea quæ fingit, & patet habilitas extremorum. † Sexto principali-
ter quæritur, quæ fuerit causa introducendæ fictionis? Respond.
causa fictionis est æquitas: cum enim quandoque æquum esset,
vt illud quod est, habeatur perinde ac si non esset, & illud q non
est, habeatur perinde ac si esset, & illud, quod vno modo est ha-
beatur perinde ac si alio modo esset, & hoc non poterat fieri p ius
scdm veritatem, introduxit ius ex æquitate fictionẽ, vt quantum
ad iuris effectũ sit idem, ac si esset in veritatẽ, vt patet ex omnibus
exemplis s. dictis, de qua æqtate expresse habetur in d. l. postlimi-
nium, in prin. j. de ca. Præterea hoc probatur ab effectu. Vides. n.
q cessante æquitate, fictio cessat, l. q in vtero, s. de stat. ho. ubi si fa-
uor est ventris, hẽt locum fictio, d. l. qui in vtero, cũ ventris fauore
hoc sit interdictũ. Pono aliud exẽplum, vt soluam nodositatẽ qua
rundam legum ecce qñ vnus succedit alteri, ne talis succedens ex
tali vnione patiatur damnum, q esset iniquum, ex æqtate lex sta-
tuit, q successio loco solutionis habeatur, habeatur, & hoc perfi-
ctionẽ, vt supra de euic. l. si ei. §. j. sic loqtur, l. Stichũ, §. aditio. ver.
aliquando, j. de solu. Pone ergo, q si successio habetur loco solu-
tionis, hæres meus incurrit damnum, certe talis fictio non hẽt lo-
cum, quia cessat æquitas, ex qua fuit introducta talis fictio, hic est
casus in l. Vranius, versi. sed enim duo. inf. de fideiuf. Itẽ quia si suc
cessio habeatur loco solutionis, hæres lucraretur? Certe non habe
bitur loco solutionis, quia æqtas ex qua fuit introducta fictio, fuit
ne hæres damnũ pateretur non vt lucrum caperet. Hic est casus,
sup. sol. mat. l. si socer, in princ. & inf. de fideiuf. l. hæres a debitore.
§. fina. ibi enim lucraretur, quia pro actione stricti iuris, haberet
bonæ fidei actionem. Quandoque si successio habetur loco solu
tionis, hæres non lucratur, nec damnum patitur, tũc eo inspectio,
quia cessat dicta ratio, quia hæres damnum non patitur, non dr
esse loco solutionis d. l. e. Stichum, § aditio primo responso, sed eo
inspecto quod æquitas est tollitur per actum nãlem, fm regulam,
nihil tam, &c. lex dicit, quod verius est quod habet loco solutio-
nis, d. l. Stichum, § aditio, & j de fideiuf. l. si debitori, quasi vtrũq;
verum sit, sed scdm verius, sic et loquitur, ìu. de h. leg. l. si id quod
68 nisi. Distinguẽ † ergo breuiter, ista fictio, ut successio habeatur
loco solutionis, quãdo procedat, aut hæres effugit damnum, &
procedit, l. si ei, § primo, & l. Stichum, § aditio. versic. aliquando.
Aut pateretur damnum, & non procedit. l. Vranius. uers. sed enim
duo. Aut haberet lucrum, & tunc etiam nõ procedit, l. si socer. &
l. hæres a debitore, §. fi. Aut nec damnum nec lucrum, & tunc or
uersis respectib. procedit. Ex pdictis patet, q causa fictionis est æ-
quitas, & ubi cessat æquitas, cessat fictio. Idem reperies si bene in-
69 spicis in oĩb. aliis fictionib. de qbus s. dictum est. † Septimo & ul-
b principaliter quæritur, vtrum plures b fictiones circa idem pos-
sint concurrere? Gul. de Cug. cuius principaliter fuit illud dubiũ,
in l. ab emptione, s. de pac. in si tenet, q non, cuius gratia hic me-
ro q. suam, & uerba sua. Nos habemus, q p procuratorem quæ
tur possessio dño, & dñium, scdm no. C. per quas perso. no. acqui
l. j. supra de dolo. l. qui mihi donatum, & sup. tit. j. l. j. §. per procura
torem, & C. de acq. pos. l. per liberam, cum similibus. Pone ergo,
ver-

ADDITIONES.

a Ale. De quo per Cy. Vtrum procurator inhabilis possit esse habilis ad substituen-
dum procuratorem habilem, per Bar. & alios in l. j. §. item acquirimus, in co. q
Bal. in l. 1. ff. de procu. per Cano. in c. post cessionem, de proba. ad fi. p Bal. in l...
substitutio talis, si ue cond. ... et ibi Aug. Io. And. in c. quod alicui ... de regul.
6. ubi quærit, an ille qui ex defectu ordinis nomine suo non habet uocem in cap.
possit ut procurator nomine alterius uocem habere.
b Ale. Vtrum plures. Vide per Bal. in l. conuenticula, C. de epi. et cler. Bal. in l. 1. C.
de do. pro. Bar. per illum tex. in l. fi. ff. et quib. cau. ma. Bal. in l. 2. in fi. C. de fa.
et lit. expen. et in l. 2. C. quan. li. ab emp. dis.
Menoch. Didac. quam... par. §. 5 ... in fi. de pact. in 6.

70 † vendebam a ꝓcuratori tuo fundũ,& ↄſtitui me poſſidere nomi
a ne illius, vel retinui vſumfructũ, q̃ritur vtrũ ex hoc in ꝓdñm trãsfe-
ratur dñiũ? Vr, ꝙ ſic, p p̄dicta, dicit ipſe, ꝙ ↄ̃riũ verũ eſt. Primo, q̃a
iſta eſt ficta traditio, ergo recipit aliam fictionem. Secns, qñ trado
reaſr, nam fictio fictionis eſſe nõ põt, ſicut nec ſeruitus ſeruitutis.
ſ. de uſufr. le. l. j. Scdo, quia duo ſpãlia nõ ↄcurrũt, vt C. de dot pro
mil. l. j. & qđ ibi no. de in. dot. l. cũ poſt. § gener. & ꝙ ibi no. Tertio
nos hẽmus, ꝙ ex ſolo ↄ̃ctu transfertur dñiũ in ecclam, & in rem-
publicam, l. ſi. C. de ſacroſ. eccl. Itẽ ex ſola pollicitatione quis tene-
tur reipublicę. Pone ergo, ꝙ quis p pollicitationẽ promittit reipu
blicæ, vel eccleſiæ, an transferatur dñium? Certe non l. ſi quis rem
§. j. de pollic. & hoc iõ ne duæ fictiones ↄcurrãt circa idẽ. Item pro
hoc lex, q̃ optime facit, ſ. man. l. ſi vero nõ remunerãdi, §. j. & iſta
ſunt verba ſua. Pro Gul. facit, q̃a fictus titulus, & ficta traditio non
operaẽ trãslationẽ dñij, vt ꝓbaẽ p no. C. loc. qui rem. & ibi per Cy.
ſolet dici p Dy. ↄ̃ Azo. ſ. ti. j. l. ſi aliquã rẽ. In ↄ̃riũ ſic arguo, ꝙ duæ
fictiones ↄcurrãt. Primo vr caſus. ſu. ſi cer. pet. l. ſingularia. i ſi. Præ-
terea acceptilatio, q̃ eſt ficta ſolutio, & poſtliminiũ in ꝑſona eiuſ-
dẽ ↄcurrũt. l. ſpẽs. §. ſi. de accept. Præterea per legẽ Corneliam in-
troducitur ficta hęreditas, l. 3. in ſi. de ver. ſig. & hrs adeundo illam
hrditatẽ fingiẽ retro fuiſſe hrs, cũ hic nõ ſit de caſib. exceptuatis.
l. oĩa fere, ȷ̃. de reg. iur. Præterea ſi ego mando tibi, vt facias malefi
ciũ, tu mandas alii, & ille fecit, ille teneẽ, quia fecit, & tu, quia feciſ
ſe videris, & eadẽ fictione ego feciſſe videor, vt inf. ꝙ vi, aut clam.
l. aut qui aſr. §. ſiſr. & ibi gl. q̃ incip. inf. l proxi. Pro hoc. l. ſi ego. eo.
ti. ad ꝙ facit, ſu. de dam. infe. l. fluminum. §. q̃q̃. ibi, vel eius pro quo
promiſſum eſt. Præterea vr caſus, inf. de cap. l. cum duæ in prin. fa-
cit Inſt. quib. mod. ius pot. ſo. §. ſi ab hoſtib. Præterea hoc vr tene-
re gl. inf. de ſti. ſer. l. ſeruus cõis Męuij. in prin. gl. inci. interim. in ſi.
gl. Item pro hoc, inf. de ſol. l. ſub ↄdõne. vbi ſimul, & ſemel fingi-
tur obligatus, & p ↄ̃ns retro liberatus. Quid dicemus? In tit. q. cre-
do oĩno Gul. male dicere. Nam licet traditio ſit ficta, poſſeſſio tñ
eſt vera, & propria, l. certe. §. j. inf. de p̄ca. & dixi ſu. cit. fictionẽ trãſ-
latiuã de perſona ad perſonã. Non eſt ergo hic dicendũ, ꝙ hic con
currãt duæ fictiones. Nec. n. debemus inſpicere traditionẽ, q̃ ficta
eſt, ſed poſſeſſionẽ, q̃ eſt vera. Nã licet traditio inſpiciatur, qñ per
traditionẽ acqritur poſſeſſio, vt ſup. de fun. do. l. ſi fundum, & ibi
no. tñ ubi acquiſita eſt poſſeſſio de traditione non curamus, vt ſu.
ti 2. l. qua rõne §. interdũ, & Inſt. de re. diui. §. interdũ. Acquiſita. n.
poſſeſſione acqritur dñium, ꝙ ab ea ſeparari non põt, vt C. de acq.
poſ. per procuratorẽ. Dicendũ eſt ergo in hac q. dño q̃ſitam eſſe
verã poſſeſſionẽ, & verum dñium, procuratori vero nõ. Circa id
71 † vero, ꝙ hic principaſr q̃rĩ, vtrũ duæ fictiones poſſint ſimul con
currere? Dico Gul. bene dicere, ſed nõ diſtincte. Diſtingue ergo
ſic. Aut ſunt plures fictiones, quarũ vna venit per ↄ̃ñam ad aliã, &
tũc plẽs põt cõcurrere, vt Inſt. q̃bus mo. ius pat. pot. ſol. §. ſi ab ho-
ſtib. & inf. de ſol. l. ſub ↄdõne. ſic põt loqui d. l. duæ, ȷ̃. de cap. loqui
tur. n. de iure poſtliminij ex primo capite, ꝙ procedit ſm veritatẽ.
Aut quæris de plurib. fictionib. pariter principalib. & tunc ſubdi-
ſtingue. Aut procedunt ex eodẽ fonte æquitatis, aut ex diuerſis.
Primo caſu nõ concurrunt. Ita loquuntur iura Gul. nam in l. 1. C.
de do. promiſ. ꝙ p̄ſumiẽ ſolẽnitas, & ꝙ incerta promiſſio ualeat,
iſta duo ꝓcedebãt ex eodẽ fonte æquitatis. l. fauore dotis, qđ nõ p̄t
eſſe. Idẽ in l. cũ poſt. §. gener. ſu. de iu. do. & in d. l. ſi quis rem. §. j. de
polli ↄiuncta l. ſi. C. de ſacroſ. eccl. ſic loqĩ gl. in l. q rem, C. loc. &
verba Dy. & Cy. circa ea. Nam ſolũ pp ſcientiam indſ ſcebatur fi-
ctus titulus, & ficta traditio poſſeſſionis, & ſic ex eodem fonte, &
iõ illæ duæ fictiones non procedunt. Scdo caſu ꝓcedunt plures fi-
ctiones, ita loquunẽ iura p me ↄ̃ Gul. allegata. Vñ in l. ſingularia,
ſu. ſi cer. pet. vr pecunia mihi data, & hoc fauore tui debitoris, vt
ſis a me liberatus a prima, & vr a me ad te profecta, & hoc fauore
mei creditoris, vt habeã te ex mutuo in tñ obligatũ, iõ procedunt
dictæ fictiones. Idẽ in oĩb. alijs caſib. ſi bene inſpicias. Rõne iſtius
diſtinctionis tibi probo per ſiĩa, ſicut vna pecunia non põt parere
plures compenſationes, vt ſu. de cõpen. l. qđ Labeo. ſic una æqui-
tas non põt parere plẽs fictiones. Itẽ ſicut vnus aĩus nõ põt opera-
ri retentionẽ duarũ poſſeſſionũ, vt no. ſu. ti. j. l. j. in glo. mag. q̃ inci. i.
corporaſr, ita vna æquitas non põt operari duarũ fictionũ produ-
ctionẽ. Itẽ hic aliqui Doc. dñt, Vos ſcitis, ꝙ actio p̄ſcr. verbis cõpe-
tit ubi alia nõ cõpetit. l. quoties, ſu. de p̄ſcr. ver. ſed, C. de pac. inter
emp. & vend. l. 2. dr de actione p̄ſcrip. uerbis, ꝙ non concurrit cũ
aliqua, quæ ex eodem fonte procedat, l. quoties, ſecus ſi ex diuer-
ſis fontibus d. l. 2. ibi. n. actio. ex vendito oritur ex ↄ̃ctu nominato,
actio p̄ſcriptis ver. oritur ex quodam ↄ̃ctu innominato, qui reſul-
tat habita relatione pacti ad ↄ̃ctum, ſm Iac. de Are. & Pet. Et hoc
ponitur per Cy. C. de pac. l. in bonæ fidei, in 3. qõ. Reſtat reſponde-
re ad aliquas rõnes Gul. quę non ſunt ſolutæ per diſtinctionem,
dicit ipſe, fictio non recipit fictionem, ſicut nec ſeruitus ſeruitu-
72 tem. Rñdeo, † ꝙ licet ſeruitus non recipiat ſeruitutem, tñ eadẽ res
recipit plures ſeruitutes, ut ſu. com. prædior. l. qui per ſeruum ȷ̃. de
aq. quot. & æſti. in l. Lucio. Ita in propoſito, nõ eſt fictio fictionis,
ſed ſuper re concurrunt plures fictiones. Ad le. ſi vero non remu-
nerandi, §. j. rñ. ſed primo induco quaſr facit, ibi dr, ꝙ ſi quis dona-
turus fideiuſſori, ſoluit creditori, qđ fideiuſſor hẽt vnã actionem
Et eſt rõ ſm eum, quia hic eſt vna tñ fictio, quia fideiuſſori vr tñ

§ & si possessionis.i fi.& hoc tāgit Gul.in c.cū solus,j.e. & teneas ea mēti ad istū §.& ēt ad publicianā,qa si interrūpitur p̄scriptio,& regratur possessio ex eodē titulo p̄cedenti, & possessione recuperata, Publiciana agi potest,vt hic in vsucapione.

§.Si ex testō. Dr̄ hic,ꝙ possū stipulari rē alienā, sed an possum emere rē alienā? Et gl.dicit,ꝙ sic sed dr̄ia est,qa in emptione,si vterq; scit rem esse alienā,nō valet. Istam gl.intellige si ꝯmitur furtū in ipsa emptione,non valet tunc venditio,secus si non committeretur furtum,quia tūc valet, not. in l.si emptione,§.item si emptor,su.de contrahen.empt.

LEX XVI.

1 *Debitor licet possit luere pignus,& restituere,tñ ad exhibendū cogi nō pōt.*
2 *Debitor possidet quo ad usucapionem.*
3 *Dictio taxatiua auctoritate legis extenditur,& etiam propter rationem legis in fauorabilius,secus in odiosis.*
4 *Possidens ciuiliter tantum,potest conueniri ad exhibendum.*

a **Serui nomine.** Qui nō possidet nec detinet licet hēat facultatē rei restituendæ non ꝯuenitur rei vē.vł eius p̄paratoria.Itē debitori accedit possessio creditoris, & econuerso,h.d.Ibi dñi dicit,ei,&c.ᵃglo.ponit duas lect̄ q̄libet est bona,& notab.Item in prin.no.† ꝙ debitor,licet possit luere pign.
1 & restituere,tñ nō pōt cōueniri ad exhibendū,& sic casus est eius qd no.per gl.su.de acq.poss.l.Pōponius,§.si is qui p̄cario.Sed contra hoc vr̄ casus,su.de noa.l.si seruus deposītus,§.j.† Itē no.ꝙ de
2 bitor possidet quo ad vsucapionē.Op.de l.sciendū.ᵇ§.creditor,su.
b q sati.cog.Sol.ꝙ quo ad illa duo possidet ꝙ verū est. Et sic no.† ꝙ
3 licet hic sit dictio taxatiua,tñ autoritate alterius legis extenditur, l.ob æs,C.de p̄.mi.& j.de te.iur.l.ꝯctus.sed si alia lex. ᶜ nō dice
c ret,tūc p p rōnē legis extenderetur in mā odiosa l.2.C.de pat.qui filios distra.dicam j.de reg.iur.l.quæ propter necessitatē. An is qui possidet ciuiliter tm̄.possit conueniri ad exhibendum? Certe sic,
4 ut s̄.ad exhib.l.3.§.fi.& vidistis in d.§.si is qui precario.

ADDITIONES.

a Ale.Non conuenitur. De hoc dixi post Bar.in l.off.de rei uendi.
b Ale.Op.de l.sciendum.Adde Bar.in l.si constante,in 8.q.j.par.sol.mat. & de significatione dictionis taxatiuæ,tantum,no.plene Bal.in l. cum mulier solu.matr. Adde de taxatiua,Pau.de Cast.cons.53.Rom.consi.456.
c Barb.Sed si alia lex idem dic in dispositione statuti, per l. ita nobis pudor. & qđ ibi no.C.de adult.& per Bar.in l.j.§.j.quod vi,aut clam.

LEX XVII.

a **Si per errorem.** ᵃAuctoritas iudicis facit,vt ēt ī eo,ꝙ nobis tradit̄ tanq̄ nr̄m,trāsferat vsucapiēdi ꝯdō. Op.certū est,ꝙ in diuisione rei, q̄ mihi obuenit, partē habeo iure meo,& vt meā,& partē vt alienā,vt fam.ercis.l.si familiæ,& no.j.de ver.ob.l.qui Romæ.§.duo fratres,sed ī eo,ꝙ mihi tradit̄,vt meū,nō trāsfert dñiū,l.3.§.subtilius,sup.de ꝯdi.ob cau. ergo nec vsucapiēdi ꝯdō l.clauib.s̄.de ꝯhē.emp.Sol.Pet.fatet̄,ꝙ solū in parte q̄ habeo,vt alienā,procedat p̄scriptio,& hoc est,ꝙ dicit tea.ex adiudicatione.Partē.n.meā nō habeo ex adiudicatione, sed iure meo.Qđ refert Cy.C.cōmu.vtriu.iud.l.1.Certe si diuisio fieret extra iudiciū,Pet.diceret verū,ut no.s̄.fa.ercis.in l. cū putarē,in vlt gl.& j.eo.l.cū solus,vbi de hoc dicā. Itē si diuisio fieret in iudicio, tñ anteq̄ ad iudiciū veniretur, partes cōiter possidebant, tunc.n.adiudicatione nō incipit possidere,nisi partē suam socij,vt hic,ergo,&c.& sic possessor vincens in rei vendicatione nō acquirit sibi,vt dicā,j.de exce.rei iud.l.exceptio, ita hic in parte q̄ possidebat.Sed si ante diuisionē nihil possidebat, & in iudicio cōi diuidundo intētato tota res fuerit sibi adiudicata,totā præscribet, p p auctoritatē rei iudicatæ,quia totam incipit possidere ea adiudicatione,vt hic,& ꝙ plene dixi in l. Pomponius,§. si iussu.s̄.tit.j.

ADDITIO.

a Barb.Si per errorē.Et est notabilis limitatio ad d.§. subtilius, & est vnus effectus sniæ,est alius,vt ēt transeat vsucapiendi conditio, ēt cum mala fide,vt in l. naturaliter,su.de vsuc.gl.in c.contingit,de dolo,& cont.c.pastoralis,de off.ord.& c.si diligenti,de præscr.& An.in l.si finita,§.si de vectigalib.su.de dam.infe.facit l.q. autore,inf.de reg.iur.In contrariū est veritas in c.fi.de p̄scr.Vnde dicit Spe.in ti. de secun.decr.§.nunc uidendum,a ver.ꝙ si sciens, ꝙ illa lex habeat locum tantum in casu suo, vide Bal.in l.naturaliter,præalleg.secundum Moder.hic.

LEX XVIII.

1 *Quanto tempore præscribatur contra fiscum.*

a **Quamuis.** Op.Insti.e.§.res fisci.& sic p̄scribit̄ ꝯ fiscum ᵃ spatio 20.an.l.in oīb.j.de diuer.& temp.p̄scr.
b Sol.q̄dā ᵇ sunt bona fisci,in patrimoniū fisci incorporata, & tunc non p̄scribūtur,nisi spatio longissimi t̄pis,l.oēs,C.de p̄scr.30.ann.
3 †Aut non sunt in patrimonium fisci incorporata,& tunc aut sunt nunciata fisco,& tunc spatio quatuor ann.p̄scribūtur,l.intra quatuor,j.de diuer. & tēp.p̄scr. Aut non sunt nunciata fisco, & tunc aut hēt titulū,& bonā fidē,& p̄scribitur spatio quo, & res priuati, vt ista l.q̄uis. Aut possidentur sine titulo,& tūc spatio 20. ann. l.in oīb.inf.de diuer.& temp.præscr.& ibi gl.per Cyn.plene in d.l.1.C. de quadrien.præscri.plenius dicam in d.l.in omnibus.

ADDITIONES.

a Fiscum.Adde,ut per Bar.consi.308.3.lib.
b Barb.Sol.quædā.Sed q̄dā gl.in §.si minus.in Auth.de non alie.quē alleg.Ang.in l.fi.C.de anna.excep.in ver.nec multū differūt,dicit,ꝙ hodie res incorporatæ fisco imperiali,gaudent priuilegio ecclesiæ Rom,quia ecclesia Rom.& imperium equiparantur,in Auth.ut eccl.Ro.gau.spatio 100.an.in prin. ergo nō bene dicit Bar. hic,nec in d.l.in oib.& illa gl.loquitur spāliter,cū alle l.fi.C.de sacros. ec.regula tñ tradita in d.l.oēs.fallit in l.competit,C.de præscr.30.ann.& l.9.C ne rei do.vel temp.& post alios uide per Bar.in d.l.in oib.ꝙ iu sel us aliarum ciuitatū, gl.dicit idem in l.2.C.eo.& hoc secundum Cy.sibi usurparunt ciuitates Italiæ. Hic est casus secundum Ang.& ꝙ habenti causam a fisco currit præscriptio, le. cum sponsus,§.in uectigalib.su.de pub.sed hoc nihil facit,quia hic res fuit empta a tertio,non a fisco,& uide quod no.in l.vsucapionem,sup.eo.
Menoch.Didac.in c.possessor,par.2.§.2.nu.7.de reg.iur.in 6.

LEX XIX.

1 *Ratihabitio tribuit titulum.*

a **Si hominem.** ᵃSi res rediit ad venditorem ex pacto,da
b tur ei sibi accessio eius t̄pis quo fuit apud emptorem,h.d.Ibi,retro acta vēditio,i.rescissa,& resoluta.Dy.vel dic,vt iacet,quia tale pactū inducit quandam vēditionem retro actam ab emptore suo autori,licet improprie dicatur venditio, & iō ibi,vbi dicit,qm̄,&c.expone,i.quamuis, & est magis clara quā expō gl.Op.de l.qui fundū,§.qui bona fide, j.pro emp. dic, vt ibi.
c Quæro,vtrum ēt a hoc pacto transferat̄ dñiū ipso iure? Vr̄ ꝙ sic,qa verba directa sunt,vt no.sup.de do.l.1.Sol.dic ꝯ, vt hic patet, cum dicit,redhibitioni similis,& C.de ædil.act.l.pe.& id ꝙ no.in d.l.1. de do.est spāle in pacto legis cōmissoriæ, & addictionis in diem, vt ibi dixi.Quæro,quid si interim emptor pignorauit, an resoluatur pignus,dixi su.de aq plu.ar.in l.diē.Item † not.ꝙ hæc redhibi-
1 tio tribuit titulum,qa retroacta venditio,& c.ꝙ no.ad multa.

ADDITIONES.

a Barb.Si hominem.Vide Bar.in l.naturaliter,sup.eo.licet Ang.impugnet.
b Ale.Datur.Hunc tex.no.Bal.in l.2.C.d vsuca.transfor.
c P.Pau.P.Quæro vtrum.Vide Ale.cons.10.vol.1.

LEX XXI.

1 *Conductor quando possit opponere exceptionem dominij locatori.*

a **Ei a quo.** ᵃCōductio rei suæ non valet, & per talē cōductionē locator nō retinet possessionē,sed perdit.idem
b in emptore.ᵇh.d.Quæro,an ista lex hēat locū in eo,qui fuit sciens siue ignorans. Et opi.sunt hic,& in l.si aliq̄ rē.su.tit.j.Et gl.determinat hic,ꝙ idē sit in sciente,& ignorante,qđ est verum,s. si cōduxit simpl̄r,vel respectu proprietatis,secus si respectu possessionis, d.l. si aliquā rē,& ibi plene dixi.Quæro,hic dr̄,ꝙ non retinetur possessio,qa non valet ꝯductio,quid si ob aliā cām ꝯductio est inualida,
q̄ ob istam? Dic,ꝙ tunc retinebit̄ possessio,vt in. eo.tit.l.quāuis,in prin.vbi ꝯductio nō ualet in p̄sona pupilli,& sic hic est casus spālis & no.Quæro,vtrum iste locator perdat possessionē nālem, vel ciuilem? Et qdam ꝙ nālē tm̄ perdit,sed illud non est verū,qa si ciuilē retineret,sufficeret ad præscriptionē,l.qui fundum,in prin.j.tit. 2.& l.j.§ per seruū,su.ti.j.sed hic tex dicit,ꝙ nō vsucapit,ergo &c. Quæro,an possit recuperare? Certe sic, per l.si quis conductionis.
1 C.loc. Aduerte † ad intellectū huius legis, qa tu conducens,nunquā potes opponere exceptionē dñij ꝯ me locantē, hoc est verum si agimus p cōductionem ex l.si quis ꝯductionis,C.loc. sed si agatur actione ex locato,bene pōt opponi exceptio,ꝙ locatio non valuit quia conductor est dominus,& gl.hic melius quam in d.l.si quis
c conductionis.declarat illud. ᶜ

ADDITIONES.

a Ale.Ei a quo.Ad hanc l.uide Bal.in l.ad probationem,in 5.6.& 7.opp.C.loc.
b Pom.In emptore.Vide Panor.consi.3.q.25.li.2.Ale.consi.9.uol.5.ubi loquitur de eo,qui inuestiuit alium de re,ad ipsum solum spectante nomine suo, & alterius coniuncti,an per hoc sibi præiudicet ita,ꝙ illi alteri acquiratur aliquid.
c Ale.Declarat illud.Vide late Bar.in l.si alienam,sol.mat.& quod dixi post Bar. in l commodate.cum seq sup.commo.

LEX XXIII.

1 *Vniuersalitas licet possideatur,tamen singula possideri non possunt, dominium tamen singularum rerum habetur,& an.4.*
2 *Eadem res non debet diuerso iure censeri.*
3 *Interruptio præscriptionis non interrumpit effectum præcedentis tituli.*

Eum,qui ædes. Corpus integrale possidetur non res singulæ,ex qb.ꝯstituit. Itē ꝙ cæperit p se possidere,poterit ea anteriori titulo p̄scribi,h.d. Diuiditur in duas partes pricipales.Secūda ibi,sinaūt demolita. Itē pria subdiuidit̄ in quatuor.Primo ponit dictū.Scđo pbō p rōnē nālē. Tertio pbō p rōnē ciuilē. Quarto tollit̄ vnū dubiū, qđ circa p̄dicta pt
1 fieri.† No.ꝙ singula possideri nō pñt, licet vniuersitas possideat.
a Item not.ᵃ† ꝙ eadē res nō dēt diuerso iure ᵇcēseri.Item no.† ꝙ
a interruptio p̄scriptionis interrumpat effectum p̄cedentis tituli.gl.
b habuissis,s̄.eo l.si is qui pro emptore,§.si quis bona fide,ꝙ not.& hic lcs,ꝙ effectus p̄cedentis tituli durat in noua possessionis acq-
1 sitione Et de hoc dicā in l.cū solus,j.eo.Circa legē nr̄am gl. facit
c duo argumenta logicalia.dic,vt in gl.Op.s̄.de euic.l.euicta.Sol.ut in gl.Quærit gl.† licet qs nō possideat singulas res, an dñium singularum rerum habeat? Gl.dicit,ꝙ sic,& uide gl.quæ nil allegat.
4 Adde,ꝙ hoc probatur,sup.de Publi.l.si ego.§.idem ait.

ADDITIONES.

a P.Pau.P.Itē no.Fallit,ut per Ale.in l.in quartā.no.7.ff.ad le.Fal.& Are.cōs.155.
b Ale.Diuerso iure.Hoc est verum corporali consideratione,sed intellectuali, dic ut no.Bal.in l.4.in 3.opp.ver.ibi no.C.de ser.fugi.
c Pom.Item no.an.Limita nisi subsit ratio.ut Are.consi.195.alias 155.& uide ēt consi.260.& Raph.consi.106.

LEX

LEX XXIIII.

1 *Alienatio vbicunq; phibet a lege vel a testatore, cēsetur phibita vsucapio.*
2 *Vitium personale in persona hæredis, non potest purgari. sed reale sic.*

a Vbi lex inhibet. Op. s. ti. 2. l. bonę fidei. ī prin. a Rñ. p dest quo ad fructus, vt ibi no. nō quo ad vsucapionē, vt hic. Op. de l. si fundū. de fun. do. Sol. hic phibet inchoari, non inchoatā pficei, vt ibi. Op. de l. j. & pe. C. si quis ign. eme. rē min &c. Sol. illa loqī qñ desijt esse nrā, & sic purgatū est vitiū. Alij dīt, qa aut phibet lex tacite, aut expresse alienatio-
b nem. sed de hoc nō curo, qa purgato vitio pcedet. Et hāc gl. b † to
1 ta die allegamus, q vbicunq; a lege phibetur alienatio, phibetur
c vsucapio. c qđ expresse tenet Azo in summa. C. de vsu. p emp. Idē si ꝯ volūtatē defuncti, vt l 2. de vsu. p emp. & pdicta tene menti, qa quotidiana sunt pp statuta, & vltimas voluntates. Idē puto si esset facta phibitio in ꝯctu, taliter q impediret dñij trāslatio. Op. de l. cū hæres. ꝭ. de diuer. & tēp. psc. & s. ti. j. l. Pōponius. §. cū qnis.
2 Sol. Vitiū personæ purgari nō pōt, sed vitiū reale sic in psona hæredis purgari pōt. Vel dic sola successione nō purgat, sed alio extrinseco adueniēte, oē vitiū pōt purgari in persona hæredis, sicut in psona defuncti. Op. q si vitiū furti purgat, res redijt in ptātem dñi: ergo perdit possessionem. Glo. soluit, q redijt ficte, quia æstimationem soluit. Iac. d Are. dicit, q si vere redijt, qa ex bona fide ad hæredem reuertatur possessio ex pcedenti titulo habeo possessionem. l si qs pro emptore §. si qs bona. s eo. Sed istud nō puto verum, nisi ex eadem causa possessio noua ad me reuerteretur, & vigore præcedentis tituli. Dicam plene inf. eo. l. cum solus

ADDITIONES.

a Alex. Vbi lex inhibet. Sed q non procedat talis argumentatio, tenet Bar. i l. fi. C. in quib. cau. in inte. resti. nō est necess. Vide Bar. ꝭ e. l. Celsus in tertio contrario. & l. 2. §. si a pupillo. inf. pro emp. Ang. & Bal. in l. j. de præsc. lon. tem. post gl. ibi, & qđ dixi in l. si fundus. de fun. do. vide Bald. in l. 1. C. de ser. fug. & contra hic dicta tenet ipse Bar. in l si filiusfamilias, §. diui. ad finem, de leg. 1. & ibi Imo. Adde quod Alex. cons. 2. 4. lib. vtitur tali argumento, & sequitur illud.
b Paris. Et hanc gl. Vide Alex. cons. 6. vol. 4. dicentem, q ista ē cōis opin. Menoch. Soc. in trac. fallen. reg 23. limitat duob. mod. Mod. Paris. de vsur. nu. 192. Soc. sen. cons. 2 5 1. Ias. cons. 166. in fi. li. 2. Ruy. cōs. 41. nu. 26. li. j. Chas. cōs. 66. nu. 15.
c Pōp. Vsucapio. Vide Bar. in l. filiusfam. in §. diui. i 14. q. & ibi Alex. & alios sup. de le. 1. & Abb. in c. cum non liceat, de psc. & Alex. cons. 59. in 3. vol. vbi oēs tenent opinionem Bart. hic, reprobata ea quam tenet in d. §. diui. Et his adde, quę posui in d. l. 2. hoc tñ intellige, & declara secūdū ea, quæ ponit Bart. in. l. nemo pōt in vers. quærit Dy. sup. de leg. j. secundum ea quæ ponūtur in locis pdictis.

LEX XXVII.

1 *Vsucapio vt procedat, oportet quod sit titulus, nec error iniustus sufficit.*
2 *Titulus pro suo, est generalis, & continet sub se omnes speciales titulos.*
3 *Error iustus sicut sufficit in titulo pro suo ad vsucapionem, sic & in quolibet speciali titulo.*
4 *Error iustu quis sit, iustissimus, & quis iniustus.*
5 *Pater si emit fundum, & possedit x. annis, & postea decessit, & filius possedit ēt alijs x. annis, qui cecidit a possessione, nec potest inuenire instrumētū vel testes, per quos probetur titulus, qualiter succurratur huic filio.*
6 *Dictio alicuius, in dependentibus ab animo statur.*
Præsumitur quis scire id de quo est fama.
7 *Error in facto proprio quando dicatur iniustus.*
8 *Titulus verus vel putatiuus, causatus iusto errore, non sufficit ad præscriptionem, nisi probetur possessio tradita in casibus in quibus dominium non acquiritur sine traditione, in alijs sufficit sola apprehensio.*
9 *Præscribendi conditio ad hoc vt transferatur, sufficit aliquid interuenire, quod loco traditionis habeatur.*
10 *Præscriptione in causanda, an sicut efficit error ipsius in titulo, ita & in traditione.*
11 *Traditio an debeat probari, q fuerit facta ab illo, a quo habebā titulum, vel sufficiat ab alio, vt præscriptio procedat, remissiue.*
12 *Possessio tradita, an requiratur quod sit vacua, vel quod non sit vacua, vt causetur præscriptio.*
Possessio vacua vt præscriptio causetur, quæ dicatur.
13 *Ciuilis possessio perditur animo, vel ex negligentia longissimi temporis.*
14 *Possessio vt dicatur tradita vacua quoad effectū præscriptionis, satis ē, q tradēs ciuiliter possideat, quāuis alius sit ī possessione causa rei seruādę.*
15 *Debitor qui obligauit oīa bona sua creditori, & constituit se eius noīe possidere, si postea vendidit vnam rē, & cōstituit se eam emptoris noīe possidere, an in emptorem transferat dominiū, & vsucapiendi condōnem.*
16 *Probato titulo. & q ille q mihi cōcessit titulū, possidebat rē tpe qua vendidit, deīn ꝓbo me possedisse illo præsente, & sciēte, traditio psumitur.*
Bonafides ad præscriptionem vltra titulum, & possessionem requiritur.
17 *Bonafides psumitur, si titulus verus vel putatiuus ē errore iusto pcedat.*
Item præsumitur in quolibet possidente, nisi alius possessor sit antiquior.
18 *Mala fides cum titulo probatur, & qualiter.*
Mala fides etiam per famam viciniæ probatur.
19 *Continuatio possessionis probanda est ad præscriptionem vltro titulū, possessionem, & bonam fidem.*
20 *Continuatio possessionis probatur, pbādo se omni anno fructus recollegisse per tantū tempus, q sufficit ad illam præscriptionem, in quo se fundat.*
21 *Item probatur probando traditionem, & initium decēnij, & q in fine possidet, quia videtur continue possedisse.*
22 *In probanda cōtinuatione possessionis necessario nō requiritur probare de principio, & fine, sed sufficit probare principiū possessionis, & q sit lapsum tempus requisitum ad præscriptionem.*
23 *Possessio longi temporis qualiter debeat articulari, & testes debeant deponere vt probent.*
24 *Testis si deponit Titium possedisse a 30. annis citra, dicitur probata possessio continuata.*
25 *Testis qui deponit Titiū possedisse decē annis pximis, nō pbat possessionis continuationē nisi dicat, q possedit a decem annis citra, & per ipsū tps.*
26 *Testis, qui dicit, q possedit iam sunt decem anni, non probat.*
27 *Reus fundans se in præscriptione debet articulare, q possedit per decem annos proxime finitos in tali mense, vel die inchoatos tali tēpore. & n. 29*
28 *Testis, qui dicit, q quis possedit 10. annis, & vltra, vel plus, non probat.*
30 *Continuatione possessionis in probanda, non est necesse, quod dicatur in articulo, per decem annos continuos.*

a
b Celsus. Qui putat se hēre titulum errore a iniusto, vsucapit: secus si iusto. h. d. † Not. q oportet, q sit titulus, b vt pcedat vsucapio, vt C. de rei uen. l. nullo. & de præsc. lon. tem. l. diutina. cū sim. Nec sufficit error iniustus, vt hic, sec9 si esset iustus vt dicam. ꝭ. e. Opp. quia Celsus male reprehendit illos antiquos, qui dicebāt, q pro suo vsucapiebat. Celsus aūt dicit, q nō p legato, nec p donato, &c. usucapit, & sic de alio reprehēdit, q̄ illi dixerunt. Gl. dicit, q dicendo de spālib. & de illa p suo, Celsus dixit: &
2 verū dicit gl. quia titulus, † pro suo, gñalis ē, & cōtinet sub se oēs spāles titulos: & ēt hēt locum vbi oīs alius titulus deficit, vt ꝭ. pro suo. l. 2. & illi, quos Celsus reprehendit, ītellexerūt de titulo pro suo, put ꝯcurrit cū alijs spālib. quod patet ex tex. cū dicit, nihil referre emerit, &c. donatū sit. Opp. ꝭ. pro. le. l fi. &. in oīb. alijs legit. allegatis in gl. quas ponit pro ꝯtio. Sol. Matt. & Azo dicūt, q spāle est, in dicti legib. in oīb. alijs secus: sed Azo ponit in summa C. p emp. & dicit, q in pdictis casib. & ex pdictis causis, & ex cā iusti erroris sufficit, ut in d. l. expressis, & gl. hic se ad titulum seu causam retulit, de iusto errore nullā mentionē fecit. Sed finaliter credo. gl. bene dicere, qa hic expresse uetat de quibusdam ex prædi-
3 ctis. Preterea cūt in tit. pro suo, quod est genus, sufficiat iustus error, ut patet ex legi. alleg. in ꝯnū; ergo idē in qualibet parte illius generis, ut no. s. de lius & legi. l. j. in fi. Alij dicunt, q titu. pro suo pōt, alio titulo nō. Sed illud gl. reprehendit, & bene dicit. Glo. dat tertiā sol & ista est uera, & uerissima, quam tene menti, q illi antiqui dicebāt, quocūq; errore qs existimat, &c. & sic innuebāt siue iusto errore ductus, siue iniusto. Sed bñ dicunt, qa qñ est error iniustus, nō sufficiat ad usucapionē, sed qñ est iustus error sufficit
c nisi in emptione, c ubi requirit iustissima cā. l. 3. ꝭ. pro suo. & uide
4 gl. Sed quia glo. †. & Doc. non declarant ultra, pro declaratione q̄ro, quis est error iustus, & quid iustissimus, & quid iniustus? Et errorē iniustū arbitror in proprio facto, cū nulla assertione aduersarij sim ductus. Exēplū. putaui me emisse, vel putaui mihi donatū intraui possessionē, & tūc est error iniustus. l. q̄q̄. s. ad Velle. Et error iuris est iniustus. l. nunq̄ in prin. ꝭ. eo. & l. si fur. §. 1. Sed quis est
d error iustus? d Credo esse iustū errorem in proprio facto: sī inductus persuasione aduersarij mei, ut puta, uenisti ad me, dixisti uolo dare illū librū, qa tibi promisi: ego non recordor, deīnca ecepi, licet in facto proprio errē, tñ iustus est error, l. 3. ꝭ. pro suo. & ꝭ. tit. pro sol. l. si existimās. & facit, q aduersario dbeam credere. l. 1. I fi. §. qñ act. de pec. est ann. & l. doli mali exceptio. in fi. cum sua glo. & quod ibi dixi. ꝭ. de noua. Errorem iustissimum appello in facto alieno, ut si seruus meus, uel procurator meus, uel tutor, uel curator, uel gestor dixerit se emisse pro me, & sic mihi tradidit, ut inf. pro emp. l. quod vulgo, & l. ult infra pro suo Idē putatē, si maiores nostri pater, uel auus cui successimꝰ, dixit nobis se emisse, &c. eadē ratione, qua dixi in procuratore, uel seruo. Item apparet iustissimus error ēt ex euidentia rei, quia erat pupillus, & apparebat magnus, putaui cū puberē, ut ꝭ. p emp. l. 2. §. si a pupillo. & ibi dicam.

ADDITIONES.

a Paris. Errore. Vide Fel. c. de quarta. ver. secunda doctrina, extra de præscrip. Menoch. Celsus. In materia quando titulus sit necessarius late Didacus c. possessor 2. par. §. 5. de reg. iur. in 6.
b Ale. qđ sis titulus. No. q tit. reqrit, vt pcedat vsucapio, nisi ī pscriptione triginta ann. in qua de iure ciuili titulus nō reqrit. C. de psc. 31. an. l. si qs emptionis. Itē fallit, nisi statutū diceret, q pscribēs decēnio pscribat, qa ēt sine titulo intelligit, sm Bal. no. in l. 2. de psc. lō. tem. q p li. Sed de iure can. an ad pscriptionē reqrat titulus, & eo casu quo reqrat, sufficiat titulus minus iustus, hr de psc. ca. 1. in 6. vbi datur regla, q dūmodo ius cōe nō sit contra pscribentē, sine titulo pcedit pscriptio. De eo q dixi an eo, casu quo de iure canonico reqrit titulus, sufficiat minus iustus titulus, vide tex. in c. si diligēn, vbi est plena gl. extra e. & no. in c. apostolicæ, de do. & in c. cū psona, de priui. in 6. & p Io. An. sup ver. cām pscribēdi. Adde tñ post gl. ī d. c. apostolicæ q licet titulus putatiuꝰ, & coloratus nō psit ad pscriptionē, vbi ius resistit, licet pscribēs erret ī iure, vltra gl. est tex. in c. dudū, el 1. extra de elec. hoc verū ubi ius est clarū. secus ubi probabiliter pōt dubitari in intellectu iuris: qa tunc valet pscriptio, licet erret in intellectu vero. tex. est ual. no. in c. cū dilectus. de consue. qđ est singulariter menti tenendum, secundum dictum Ant. in c. apostolicæ. Adde eundem Alex. consi. 86. vol. 2.
c Ale. Nisi in emptione. Adde Bal. in l. nullo. de rei ven, & in l. sup longi. C. de psc. lon. tem. & Bar. in eadem. l.
d Ale. Error iustus. Vide Bal. in l. super lōgi, C. de præsc. lon. tem. Adde Bart. in l, si non fatetur. de cōsue. & quod ibi dixi, & gl. & Bar. in l. si res obligata. de leg. 1. Et limita no. per Bar. in l. super longi, de præsc. lon. tem. ut ibi per Ang.
Meno. Craue. consi. 319. nu. 14.

cam.& §.si a furioso.& vide q ibi dicam, & l.pignori.§.j.s̃.eo.itẽ
a ex publica fama, aseu opinione viciniæ inducit iustissimus berror.
b l.cum quidam.§.qd' dr.2.s̃.de acq.hær. †& istud est vtile.pone,p̃re
5 tuus emit fundum,& possedit 10.ann.& postea decessit, & posse-
c disti tu suus filius alijs 10.ann.cecidisti a possessione, non potes in
uenire instr̃m,vel testes per quos probet titulus,possessio 20.ann.
non sufficit sine titulo.Item titulũ pro hærede nõ potest allegare,
d qa suus.l.nihil.C.p hr̃de.ↄsului, dvt allegaret titulũ,& probaret ali
quã ex p̃dictis causis,& secuta possessione 10.ann.sufficit.sed in ip
so defuncto,qa de facto suo agitur,non esset iusta cã. Et si dicatur
quasi p̃bauit,q hoc sciuerit,& crediderit ab initio, cũ cepit possi-
6 dere e† R̃n.qa ex suo aĩo hoc pendet,stat̃ suo dicto, e vt no. Insti.de
e act.§.aliæ. Et cũ de hoc esset publica fama est præsumptio,q sciat,
alias esset ignorantia supina.l.rẽa.§.sed facti. s̃. de iu. & facti igno.
7 †Dicis,qd' error in facto proprio est error iniustus.Cõtra de l. sed
& si me puRẽ.in prin.s̃.de ↄd.inde.R̃n. q est error iniustus, sed qñ
certat de dãno vitando, dẽt iuuari. Item op.ex qua cã,uenditione
a dño facta trãsferẽ dñium ex eadẽ cã facta a non dño, transfertur
vsucapiendi ↄditio.l.claulb.s̃.de ↄh.emp.& l.Pomponius.§.si is.s̃.
tit.j. Sed trãsfertur dñiũ ex iusto errore in facto proprio.d.l.sed &
si me puRẽ.ergo &c.hic dr̃ ↄtrium.Sol.s̃m Ia.de Are. æquiparatio
quã feci procedit ex titulo iusto putatiuo ex iusta cã:secus si ex in
iusta,vt patet hic. Vel dic verius,ibi loquitur qñ error est ex parte
tradentis.hic de errore ex parte recipientis, q nunquã est cã trans
lationis dñij. Hẽs ergo probare te hr̃e titulũ,uel iustam cãm erro-
8 ris,& usucepisse. Quæro, †utrũ debeam fprobare possessionẽ mihi
f traditã esse.gGl.q̃ est hic ualde signanter, & singulariter dicit, qd'
g in casib.in quib.dñiũ nõ acquirit̃ sine traditione,tunc traditio dẽt
probari,sed ubi sine traditione transfertur dñiũ , tũc oportet pro-
bare apprehensionẽ possessionis, & uide gl.j. ibi, erit hoc uerum,
&c.usq; ibi,sed cur.& ista gl.est no. Et aduerte ad eã , ut intelliga-
mus. Circa istam gl. declarandam formabo duas opi & ponã po-
stea aliquas qõnes. Et vr̃,q nõ requirit̃ traditio.l.nõ solũ.§.j.j.c.&
l.qua rõne.§.interdũ.s̃.de acq.re.do.& Insti.d' re.diui.§.interdum.
9 ,Sol.†Oportet,q probet traditionẽ,vel aliquid , qd' loco traditio-
nis habeat,vt qa sciebat tpe vẽditionis rem esse apud emptorẽ.te
net gl.in l.eius rei.de rei uen.dicã statim in l.cũ solus.j.e.Op. de l.
nõ est dubiũ.C.de leg.qa requirit̃ traditio in legatis.Sol.ut ibi,& ĩ
telligas istã gl.s̃m illã, q sufficit apprehensio sine vitio in re lega-
* ta,ut qa possessio est uacans.* †Sed utrũ sicut sufficit iustus error
10 in titulo,ita sufficiat in traditione? Gl.hic per multa uerba dicit, q
h in uenditione requiritur iustissimus titulus,qa tpe ↄ̃ctus,& tradi-
tionis requirit̃ bona fides. sed in quolibet alio titulo requiritur bo
na fides tpe uẽditionis,i& sic in traditione requirit̃ iustissimus er
ror. Et uide gl.ibi,sed cur,&c.usq; ibi,nõ autẽ,&c.& ibi, forte sic.
Adde,ut j.e.l.iusto errore.§.filiusfa.emptor in fi.illũ tex.all. Dy.&
Guid.de Suz.& oẽs.hẽs ergo ex prima gl. q hẽs p̃bare titulũ uo-
rũ,uel,putatiuũ,iusto,uel iustissimo errore , & probare hẽs tradi-
tionẽ,uel aliquid q hr̃ loco traditionis,uel iustissimũ errorẽ. Sed
11 q̃ro,†an habeã probare traditionẽ factã ab illo,a quo habebã titu
lũ,uel sufficiat si ab alio,dicã inf.eo.in l.cum solus.de ista q.ubi est
12 tex.& gl. Procedo,& q̃ro,† debeo.n.probare traditionẽ possessio-
* nis,sed an sit necesse,*q sit possessio uacua , uel sufficiat si non sit
uacua? Istã qõnẽ format Cy.in l.cũ res.C.de prob. Iac.But.format ĩ
§.aliæ.Insti.de act.concordant omnes , qd' licet quo ad dñiũ suffi-
ciat traditio nõ uacua.l.si fundũ.j.de fun. do. tñ in usucapione nõ
sufficit.l.nãliter.& l.sine possessione.s̃.e.& tñ dicunt, quod posset
te facere errare,& intelligunt qñ possessio nõ est uacua,sed plena;
quia ab alio possidet̃ nãliter, & ciuiliter , uel ciuiliter tñ. Et nõ li-
cet ille cui tradita est possessio,possideat nãliter tñ, tñ nõ incipiet
præscribere,donec alius desinat possidere ciuiliter. uel qa animo
13 dimittit,†uel ex negligentia lon.temp. uel minoris , s̃m ea q̃ dixi
k in l.si de eo.§.j.s̃.ti.1.& hoc tenet glo.kC.de ser.fug.l.j.in fi.& Dy.
in c.sine possessione.cũ.fi.de reg.iur.in 6. Sit ergo cautus aduoca-
14 tus rei,si pot probare aliũ ante possedisse. Sed pone,†quod aliquis
possidet naturaliter, sed tradens possidet ciuil̃r, uel tradens possi-
det ciuil̃r,& nãliter.alius est in possessione cã rei seruandæ, nõ est
uacua possessio.l.2.§.j.s̃.de act.emp.& l.rõ. e. tit.sufficit ne ad usu-
capionẽ traditio nõ uacua,eo mõ ut ante quo dixi. Et certe sic, ut
s̃.de acq.rer.do.l.acquirit.in fi.& l.nullo.legatario.inf.pro emp.&
l.iusto.§.nõ mutet.inf.eod. ti.& l.2.in prin.inf.pro hęr.sed una lex
est,q̃ multũ vr̃ turbare istã,& hẽis tex. sing. q non est alibi,ut cre
do,& vr̃ dicere, q interrumpitur usucapio p̃ missionẽ cã rei ser-
uandæ,& traditio fit ab eo,qui ciuil̃r, & nãliter possidet. Tex.est ĩ
15 l.diuo Pio.§.si super reb,in fi.j.de re iud.& ibi dicam.†Sed pone,
q debitor obligauit oĩa bona sua , & constituit se creditoris noĩe
possidere,postea unã rẽ uendidit, & eã cõstituit se emptoris noĩe
possidere,an in emptorẽ transeat dñium, uel usucapiendi ↄditio?
l Vr̃,q non,quia possessio erat plena. Tu dic, l aut debitor cõstituit
se a creditore possidere precario , & tũc constituendo se precario
possidere ab emptore,transfert in eum oẽm possessionem,& cre
ditorẽ possessione priuat.l.interdũ.§.fi.& ibi dixi s̃. tit.j.nec est res
uitiosa,iõ transit dñium, & usucapiendi conditio. Si uero consti-
tuit se eius nomine possidere simpliciter , uel a creditore condu-
xit,tunc ipse creditor ciuil̃r possidet, & ideo tunc rogando preca-
rio ab emptore,nullam possessionem transfert in eũ , l. quamuis
pupillus.§.j.s̃.de acq.poss.tñ quia illa possessio, q̃ est apud credito
rem,est ad cõmodum debitoris respectu dñij,&. conditionis usu-
capiendi,ut s̃.eo.l.serui noĩe.& ẽu.tit.j.l.qui pignoris.& l.j. § p ser-
uum corporaliter.dicebat Iac.But.Insti.de act.§.sed istæ,q transi-
bit dñium,uel usucapiendi cõditio in emptorem, sicut erat apud
ipsum debitorem,quia illo respectu debitor dicitur possidere. qd'
16 placet. Habes ergo probare titulum,& traditionem. †Quæro, po
m ne,mq titulum probem. Item probo eum , qui mihi concedit ti-
tulum,possedisse rem eo tempore quo uẽdidit,postea probo me
possidere illo præsente,& sciente, non probo traditionem. Et di-
n co,q præsumiturntraditio,ut gl.in l.quadam s̃.de rei uend.& l.2.
C.de acq.pos. Sed si possessio esset apud aliũ, uel dubitetur apud
quẽ erat.dicam inf.eo.l.cũ solus. Requiritur bona fides, ut hic, &
17 C.de præscr.lon.temp.l.2.& per totum. † Sed qualiter probabitur
o Dicũt oẽs,q præsumitur,ut C.de euict.l.pen.& in hoc statur eius
ↄsciæ,ut Insti.de act.§.aliæ.in gl. magna. Sed ↄ̃ hoc ur̃,qa qd' meũ
non est,debeo scire ad aliũ pertinere.l.fin.C. unde ui. Vnde qdam
dicunt, q bona fides non præsumitur sine titulo. Sed hoc est ↄ̃ ca-
sum.l.si quis emptionis.§.1.C.de præscr.30.an.& ibi gl.super uer.
p tenuerit. Dic ergo,p,q bona fides præsumitur,si p̃cedat titulus ue
rus,uel putatiuus etiam errore iniusto.l.igitur.§ põt s̃.de lib.cau.
& dicam inf.e.l.si fur.§.j.Dico ẽt , q bona fides præsumitur in quo-
libet

ADDITIONES.

a Paris. Ex publica fama. Vide Fel.in c.cum contingat.de rescr.
b Ale. Iustissimus. An sufficiat probare titulum per publicam famam.adde glo. &
Bar.ibi,in l.at qui natura.§.cum me absente.ff.de neg.gest. & Bal.in l.indicia. C.
de rei vẽ.vbi dicit etiam fortius,videlicet,q dictũ notabilis viri inducit credulis-
tatem iustissimã.Et hic adde Bar.& ibi Bal. in l.proprietatis. C.de proba.& in l.
pe.C.de præscr.lon.temp.& d.Ant.in c.si diligenti.ext.eod. Adde Pet.de Anch.
consi.vlt.& Abb.consi,97.li.1.Bal.consi.3.lib.2.
c Paris. Pone,pater. Vide Lanfr.in c.qm̃ contra falsam.in ver.testium.de proba.
d Ale.Consuluit.Adde Baldum dicentem.C.de rei ven.in l.indicia.sed quid si per
testes p̃bo,sed nesciunt dicere p quanto tempore,an sufficienter sit probatus ti-
tulus ad p̃scriptionem.Bal.q sic,in l.1.C.de reb.alie.non alie.non tñ iustus error
semper hr̃ pro vero titulo,vt no.Bar.io.in l.1.inf.quorum bon.& ibi vide in fine.
Io.Fr.Ru.Adde Pau.de Cast.in l.2.§.fi.inf.pro hære.vbi refert,& sequitur hoc cõ
silium Bar.hic,& Ang.de Are.in §.nouissime.in fi.eo.tit.de vsucap.
e Statur suo dicto. Vide Ale.consi.71.in prin.vol.j.dicentem,q ignorantia probat̃
per iuramentum,de quo late Fel.in c.significasti.ext.de homi.
f Pom.Quæro,verum debeam. Et pro ista gl. vide Ang.in l.cum res. C.de proba.
g Ale.Traditam esse. Et vnum modum vide in l.qdam mulier,de rei vend,per Bar.
& hic adde Bal.in l.nullo.C.de rei ven.& l.super longi. de præscr.lon.tem.
* Claud.Vacans. Vide aliquid per Ale.consi.98.vol.2.
h Ale.Sed utrum. Vide Bald.in l.nullo.in ver.sed vlterius opponitur.C.de rei ven.
Bal.in l.fi.circa prin.C.pro don. latius per eum in l.super long. C. de præscrip.
long.tem.& ibi tenet contra Bar.quando putatiuus titulus concurreret cũ puta-
tiua traditione,secus si uerus titulus.
i Ale.Tempore uenditionis. In contractu uenditionis requiritur bona fides duo-
bus temporibus,de ratione uide in l.2.in prin.inf.pro empto.
* An sit necesse. Adde An.in l.2. C.de acq.pos. Vide Cy.in l.traditionib.in fi.C.de
pac.& uide etiam quod no.Bar. in l.interdum.§.fi.su.tit.1.ubi dicit,q si habeo
solum causalem possessionem,in te transferre possum dominiũ,& tuo nomine pos
sidere,licet alius habeat naturalem.
k Ale.Hoc tenet gl. Vide Bal.in l.cum res.sup.alleg. & ibi habetur quomodo p̃be-
tur possessio uacua.ad quod etiam uide no.per Bar.in l.2.sup.de act.emp.§.1.
l Ale.Tu dic. Contrarium tenet Bar.in l.creditores.C.de pig. & male. Et hanc q.
ẽt formauit Bar.in l.qui pigneris.s̃.ti.j.p Io.And.in addi.Spe.in ti.de emp.& vẽ.
§.bene est.& Bal.i rub.C.de p emp.& in l.nullo.C.de rei ven.& vide q no.Bal.
i l.1.C.p don.& no.Bar.p illũ tex.in l.fi.C.de acq.pos.& in l.1.C.q̃ in frau.cre.
p do.Ant.in c.cũ uenisset.de resti.spo. Vide q hr̃ p Guid.de Suz. in l.ut inter de
sacros.eccl. Et qd si mihi secuda facta est traditio uera, uide Bal. in l.quoties.de
rei uen.i addi.ubi dicit sic.alle.Io.And.in Spe.de emp.& uen.§.1. Et cũ Ia.But.
& Bar.hic transit Pau.de Cast.in l.quamuis.§.1.sup.tit.j. Adde Bal.consi.493.li.4.
m Ale.Quæro,pone. Vide Bar.in l.2.C.de acq.poss. & quæ ibi dixi,& Bal. in l.sup.
longi.C.de præscr.lon.tem.Qñ aũt ex cursu tpis probetur titulus , vide Bar.in l
1.§.deniq.de aq.plu.arc. Et eo.q si p̃bo,me ius habere,nunquam præsumitur p̃
scriptum,nisi probetur.gl.est,& ita Bal.in l.si tibi.C.de serui.
n Pom.Præsumitur. Dicit verum si allegaret,ita Ale.consi.70.uol.2. vbi multa ad-
ducit & uide omnino quæ posui ad d.gl.& vide Ale.consi.90.uol.2.& consi. 94.
eo.vol.2.ubi intelligit si allegabit as non.& uide Ale.consi.76.uol.2.uide Are.con
si.153.Ale.consi.39.vol.2.
o Ale.Qualiter probabitur. Et an in dubio præsumatur bona, vel mala fides,adde
gl.Insti.eo.in prin.& gl.in c.si diligenti.& in fi.c.ext.eo.& Inn.in d.c.si diligen-
ti.per Arch.in c.j.de præsc.in 6.& Bald.& Cy.in l.super longi.C.de præscr. lon.
temp.Adde Bar.per illum tex.in l.fi.C.unde ui.& pro eo facit,qd' no.Inn.in c.ca.
2.de rest.in integ.Ion.in c.uigilanti.ext.eo.uide Dy.in regula, possessor. de reg.
iu.in 6.& gl.in c.sanctorũ.& in d.c.uigilanti.de præscri.& 1.c.h.eo.ti.& 16.q.3.
c.dilectio.& q no.in l.at qui natura.§.cum me absente.de neg.gest. ubi dicunt,
q bona fides probatur per iuramentum. Et dicit Bald.no.in l.1.C.ubi causa sta-
tus,q bona fides potest causari ex friuolis, & temerarijs causis,quod no.& qui
dicatur bonæ fidei possessor,uide Bal.in l.1.C.de rei uend.& dicit Bar.& ibi Bal.
in l.proprietatis.in fi.de prob.q si est fama,q res fuerit antiquorum eorum indi
cetur bona fides,& no.sup ea.l. Adde an in dubio præsumatur bona fides. Alex.
consi.21.& 35.li.4.Crauet.consi.201.nu.33.
p Menoch.Dic ergo.Moder. Paris.consi.10.nu.1.2.3.& 4.Dec.consi.166.in fi.latis
sime.Crauet.de antiq.temp.4.par.4.nu.6.7.Soc.iun. consil. 76.nu.60.lib.1.Rub.
consi.75.num.3.4.Curt.sen.consi.73.col. 5.uer.sed præmissis.Dec.consi.558.nu.
11.Marian.Soc.sen.consi.18.col.2.& consil.29.col.pe.consil.47.col.4.Cur.iun.
consi.28.nu.4.Ruy.consil.129.in fi.li.4.Didac.c.possessor.secunda par.§.8.nu.
2.de reg.iur.in 6.

libet poſſidēre, niſi alius poſſeſſor antiquor appareat. ſic.n. bñ pt fa
a cere illā allegationē, ꝙ tuū nō erat, &c. d. l. fi. Quo ad aliū vero, a li-
cite, & bona fide tenere videor. ius.n. cōe mihi nō ꝯdicit factū de p̄
ſc. c. j. li. 6. Prædicta i p̄ſcriptione rerū corporaliū, ſed i icorporalib.
Doc. tāgūt, C. de ſeruit. l. j. dicā ꝟ. de iti. actuq; priua. l. j. §. j. Sed qua-
18 liter, † ꝓbabit mala fides [b] poſſeſſoris cū titulo? Rñ. ſi ei fuerit de-
b nūciatum, vt C. de rei vē. l. ſi fundū. Itē ſi corā aliqb. ipſe dixerit ſe
c ſciuiſſe rē eē alienā, c qa illud p̄ſumit̄ i mēte habuiſſe. l. Labeo. ꝟ. de
ſupel. leg. item ꝙ de hoc erat fama i vicinia, & ipſe erat vicinus, &
ſic p̄ſumitur ſcire, vt extra de p̄ſūp. c. q̄to. ex his, & alijs idicijs, hoc
ꝓut ſcī qualitas dictauerit, poterit ꝓbari, d. l. pe. C. de eui. Sufficiūt
19 † ne p̄dicta? Certe nō, qa oportet te ꝓbare ꝯtinuationē poſſeſſio
d nis, vt ꝟ. e. l. vſuca. & C. de p̄ſc. lō. tem. l. 2. † Qñ dr̄ ꝯtinuata poſſeſſio.
20 Doc. dicūt in Spe. de ꝓba. §. j. ver. ſed qñt quær. vbi dr̄, ꝙ probet ſe
oī anno recollegiſſe fructus. l. Titia. ꝟ. de ſol. inducit l. litib. C. de ag.
& cē. li. 11. Nec.n. dēt ſtare quolibet momēto i fundo l. ſi qs ita le-
21 gauerit, ꝟ. de ꝯd. & dē. dixi. ꝟ. ſo. ma. l. j. Alio † mō ꝓbent̄ extremita
e tes, ſ. traditio, & initiū decēnij, & ꝙ i fine poſſideo, & ſic videor ꝯti
f nue poſſediſſe, ar. l. pe. ſ C. de apo. pu. 28 Sed ſm nr̄os Doc. Moder
22 nos, iſtud nō eſt neceſſariū, qa q ſemel poſſidet, cū de ſuo cōmō
tractat̄, ſi ſe aſſerit poſſidere, ſp p̄ſumit̄ poſſidere, niſi ꝓbet̄ ꝯtū, l.
ſiue poſſidetis, C. de ꝓb. Cy. i l. ſup lōgi. C. de p̄ſc. lō. temp. qđ ſatis
23 verū vr̄. Sed circa † hmōi ꝓbationē vidēdū eſt, q d iuris, ſi in articu
* lo dicat̄, ꝙ talis poſſedit a decē annis citra, * & idē teſtis teſtificatur?
Rñ. non eſt ꝓbata poſſeſſio lōgi tpis, qa potuit vna die poſſidere,
& verificata eſt illa ꝓpoſitio, ſm Hoſt. nihil tñ all. tex. ē ꝟ. de aqua
24 quo. & æſti. l. j. §. ꝙ aūt. † Sed ſi diceret, ꝙ poſſedit a x. annis, & citra
tūc iſta copula, &, multū operatur, & ſenſus eſt, ꝙ initi ſi poſſeſſio-
nis fuit iā ſunt x. anni, & poſtea hucuſque poſſedit, vt extra e. c. ve-
g niens. & de ꝓb. c. licet cām, & ibi Hoſt. & Io. And. in nouella, ſup
25 verbo, citra. † Idē ſi diceret, ꝙ poſſedit iſtis x. annis proximis. Nam
iſta ꝓpoſitio verificat̄, ēt ſi una die dicti tpis poſſederit, ut d. §. qđ
aūt. Vt ergo articulus, & p ꝯñs dictū teſtis, bñ ꝯcludat, dicat ſic, ꝙ
talis poſſedit a x. annis citra, & p ipſū tp̄s. vel ſic, poſſedit per tp̄s x.
annorū ꝓxime p̄teritorū, hæc.n. dictio, p p̄fectionē totius tpis, ſi-
26 gnificat. l. vrbana, §. procuratore, ꝟ. de ver. ſig. Item ſi diceret, † ꝙ talis
h poſſedit iā ſūt h x. anni. iſtud dictū nō cōcludit ꝙ mō poſſideat de
neceſſitate, ſed ꝯñter eo mō quo ꝟ. dixi, qa ipſo allegāte, p̄ſumitur
27 ꝯtinuata poſſeſſio ciuilis, ut ꝟ. dixi. Itē † aduertat re⁹, qa iducit p̄ſcri
ptionē ad ſui defenſionē, ꝙ formet articulū, ꝙ ipſe poſſedit per x.
i annos ꝓxime elapſos, finitos i tali mēſe, i vel die, ita ꝙ icludat tp̄s
elapſum añ litē ꝯteſtata, vel litē motā. Nā ſi aliter formaret̄, & te-
ſtis poſt litē ꝯteſtatā diceret, ꝙ talis poſſedit p x. annos ꝓxime ela-
pſos, intelligeret̄ a die redditi teſtimonij, & ſic includeretur tp̄s ꝙ
* poſt litē cōteſtatā fluxerit, nec eſſet ꝓbata p̄ſcriptio. * Dicebat † in
28 Gof. ꝙ ſi dr̄, ꝙ poſſedit p x. annos, & vltra, ꝙ illud, & ultra, impor-
tet illud tp̄s iudicij, ar. ꝟ. de verb. ſig. l. hæc adiectio, & i hoc reſidet
Io. An. in d. c. licet, ſed nō placet, qa hæc adiectio, vltra, vel plus, cū
ſit incerta in teſte, nihil operat̄, vt ꝟ. de in litē iurā. l. cū furti. dicā in
29 d. l. hæc adiectio. Vñ ſit † cautus aduocatus in formando articulū.
Aduertat ēt actor, q allegat ſuā præſcriptionē, ad fundādā ſuā intē
tionē, ꝙ articulet ſe poſſediſſe p x. annos finitos tali tpe, vel incho
atos tali tpe, vt ſic ſe ad certū tēpus referat. Alias ſi teſtis diceret, vi
di eū poſſidere p tēpus x. anno. & nō ꝯſtaret, q eſſēt illi x. anni. Po-
k tuit.n. eſſe, ꝙ teſtes ſenſerūt [k] de x. annis, qui ante fuerūt per plures
annos, non de ꝓximis, vel vnus teſtis de aliquibus x. annis, alius de
l alijs ſenſit, & ſic ꝓbatio dubia nil releuaret, l vt extra de ꝓb. cap. in
p̄ñtia, & inf. de ver. ob. l. inter ſtipulantem, §. j. & quod ibi dixi. Itē
30 an † eſt neceſſe, quod dicam per annos x. ꝯtinuos? Rñ. præſumitur
eſſe ꝯtinuatos, vt dixi, ꝟ. Cætera uide per te, vſque ad l. cum ſolus,

CONTRARIETAS, ET CONCORDIA.

Celſus. Aduerte, ꝙ ſm quoſdā Bar. arguitur de ꝯrietate in hac l. Celſus, ver. ſed pone, ꝙ debitor. nu. 15. ſed pro ſaluatione Bar. uide concordiam, quam poſui ad l. creditores, C. de pignoribus.

ADDITIONES.

a Ale. Aliū uero. Contra Bar. in hoc tenet do. Io. hic, & bene, quem ēt ſequtur Lu. To. uide Bar. hic, & quod no. Bal. in l. ſuper longi. & iſtud quod tenet Bar. hic ſequit ad literā do. Ant. in c. ſi diligenti, de p̄ſc. Item priuilegiū, & authoritas ſuperioris, ēt ſi erretur in iure, inducit bonam fidem ad præſcribendum. Ita Bal. in l. j. C. de furt. Adde an error iuris inducat bonam fidem Ale. conſ. 132. vol. 4.

b Ale. Mala fides. Adde quod no. Bar. in l. aliam, in fi. inf. pro empt. & Spe. in tit. de emp. et uen. §. aſpe. in fi. adde plura p Ang. in Leū q. 5. h. ſu. de pub. et eo ipſo ꝙ qs non contrahit cum ſolēnitatib. requiſitis a iure ciuili, vel municipali, p̄ſumetur malę fidei, ita Bal. in l. q a quolibet de cōtrahēda emptione, et eſt gl. parua no. in l. j. C. de inſtr. et iure haſt. fiſc. lib. x. ſuper ver. mala fide & Bar. in l. 2. C. de p̄d. cur. lib. 11. & uide gl. no. in l. ſi dictū. §. ſi cum poſſet, ff. de euict. ubi habetur, ꝙ ex ſola relatione tertij quis non efficitur malæ fidei, facit l. ait prætor, §. ſi qs particeps, inf. quæ in frau. cred. Et adde, ꝙ quicunque ſe fundat ex priuilegio etiam ſi ſit in poſſeſſione præſumitur in mala fide, c. ad decimas, de reſtitu. ſpo in 6. & no. Bal. in l. ſolennib. C. de fide inſtr. et Bal. in l. vis eius, in fi. C. de prob. Et not. ꝙ ex fuga quis præſumitur in mala fide, l. 1. et ibi Bal. in C. de præſc. lon. tem. quæ pro. & et mala fides probatur per coniecturas, Bal. in l. j. C. de uſucap. transfor. et uide quę no. Bal. in l. nec creditores, C. de pig. act. Adde qualiter præſumatur mala fides. Abba. conſi. 94. lib. 1. & conſ. 42. eo. lib. & conſ. 5. & 94. lib. 2.
Meno. Afflict. deciſ. 369. nu. 6. Soc. iun. conſ. 60. nu. 55. lib. 1. & ibi nu. 53. in eo qui dubitat. Marian. Soc. ſen. conſi. 32. in fine. Albe. conſ. 28. nu. 3.

c Pom. Eſſe alienam. Vide Ale. conſ. 127. uol. 4. & conſ. 129. ad fin. uol. 1. & Ale. 89. ubi ponit pulchrum, ꝙ probā qđ qs ſciuerit rem aliena [illegible] uol. 3. & 286. e. uol. et ibi ponit inter cætera, an quando quis dicit, et confitetur ſe ſcire &c. an requiratur partis præſentia, et ibi etiam dicit, qđ mala fides poteſt probari per ſola indicia, & 76 vol. 3. ubi dicit per unum teſtem probari de talibus indicijs, et quod ille qui poſſidet ex ti. quem ſcit poſſe reſcindi, quod eſt malę fidei poſſeſſor, et non præſcribit, et Rom. conſ. 424.

d Ale. Probare. Quādo requiritur continuata poſſeſſio, vide Bal. in l. 1. C. de vſuc. trāsfor. et qualiter probetur continuata, ad c. q cōtra, de reg. iu. in 6. Et de hac cōtinuata poſſeſſione, uide unum no. per Ang. hic, et adde gl. et ibi not. in l. 1. in 2. gl. mag. in ver. inter dicto, ff. de iti. actuque pri. Et ad hoc etiam adde glo. 6. q. 1. in c. pe. et uide Inn. de dolo, et contu. c. cum olim, et C. de prob. in l. ſiue poſſidetis, et in l. pe. C. de præſc. 30. an. per Bal. in l. indicia, C. de rei uen. et faciunt, quę dixi poſt Bar. in l. non ſolum, §. ſed ut probari, ſupra de ope. no. nun. et Bar. no. in l. Pōponius, §. fi. in fi. ſupra tit. 1. ubi uide.

e Ale. Probentur. Si uolo probare me poſſediſſe per decem annos, ſufficit ſi probē initium, et finem poſſeſſionis, uide Bar. in d. l. 1. ſo. ma. immo etiā ſufficit ꝓbare initium ſolum, vt ſubdit. Sed aduerte qa hoc ultimum, qđ ſufficit ꝓbare initium ꝓcederet in reo ſolum, qa re uera poſſidet de p̄ſenti rem de qua ſit qō, actor uero nō poſſidens, fundās ſe ſup tali p̄ſcriptione, non obtineret, niſi probaret ſaltem poſſeſſionem principij, et extremi tpis. i. primi anni, & vltimi, ꝓut hic in 1. op. ſe Bar. Adde ēt, qđ gl. ſing. 16. q. 4. volumus, et Bald. in l. teſtium, C. de teſt. dicebat aliter, uidelicet, qđ quo ad ꝓbādum quem decēnio poſſediſſe, requiritur qđ probet de poſſeſſione duorum primorum annorum, et duorum ultimorum, et qđ aliqñ in medio poſſederit, qđ tñ nō vr̄ neceſſariū, niſi qñ tractetur ad fundādum ſe ex p̄ſcriptione longiſſima 30. uel 40. an qa tūc oportet ꝓbare de poſſeſſione primorū 10. 20. 30. & 40. an. ubi tractaretur de præſc. 40. an. Ratio quia poſſeſſio ciuilis, quæ retinetur, quæ ſola ſufficit ad p̄ſcriptiones, p̄ſumit̄ durare vſq; ad decē annos, et non vltra, niſi appareat de naturali poſſeſſione, et ciuili, l. furtum, §. fundi, in f. eo. et ibi no. p Doct. Et hoc reperio fuiſſe de mente Mathesilani ſuo nota. 213. Adde Bal. in l. fi. C. de edicto diui Adri. in uer. 15. opp. Et adde etiam, qđ no. Bar. poſt gl. in l. 4. in prin. de acq. poſ. & p̄dictam gl. in c. uolumus, ad hoc allegat d. Io. in proę. decre. de quo etiā p eundem, & p d. Ant. in ca. cum ad ſedem. poſt gl. ibi, & Io. And. e. ti. & p Cy. in l. ſuper longi, de præſc. lon. tem. Bal. & d. Io. in l. ſi quis ita, de cōd. & dem. & quod no. Bal. in l. ſi minorem, ad fi. C. de reſt. in inte. & in l. indicia, C. de rei uen. et uide no. in d. l. ſiue poſſidetis, C. de proba. Adde qualiter ſaluentur teſtes, deponentes de continua poſſeſſione, ſi poſſeſſor aliquo tpe fuit abſens. Pet. de Anch. conſ. 157. et an ſi capitulatum ſit, ꝙ Titius poſſedit per plures, et plures annos, et teſtis dicat, ꝙ poſſedit modis, forma, et temporibus in capitulo annotatis, et probet, ꝙ Titius non poſſedit, niſi p quatuor menſes, an poſſit ſaluari. Vide pulchre Ro. conſ. 301. Et an poſſeſſio probetur per extremitatem tpis, uide Bald. in addi. ad Spe. in tit. de proba. et qualiter probetur poſſeſſio, per eundem Bal. conſ. 295. 4. lib. et an qui poſſedit, hodie præſumatur poſſidere, per eundem Bal. conſ. 224. 5. lib. et Pau. de Caſt. conſ. 260.

f Ale. Arg. l. pen. Facit quod dixi poſt Bar. in l. non ſolum, §. ſed ut probari, de ope. no. nun. Et Bar. no. in l. Pomponius, §. fi. in fine, ſupra tit. 1. ubi uide.

* Annis citra. Vide Ale. conſi. 88. et conſi. 99.

g Ale. et de prob. Et uide Spe. in tit. de prob. et dicit d. Ant. in d. c. licet cauſam, qđ debet fieri articulus ad probandum continuā poſſeſſionem a 20. an. et citra, quia copula, et denotat cōtinuationem. Secus ſi diceret a 10. an. citra, et hic adde Bal. in l. indicia, C. de rei ven. & Inn. in c. inter dilectos, de fide inſtr. & Bar. in l. ſi poſt ff. de rei ven. & adde tex. in l. tranſigere. & ibi Bal. in prin. C. de tranſa. dicit, qđ dictio, citra, ponitur exceptiue. Et cū Bar. hic concordat Bal. in l. falſus, C. de fur. et ibi plene no. de dictione, citra, & etiam quid ſi teſtis dicat, ꝙ Titius poſſedit iam ſunt decem anni. Bal. in proœmio Digeſtorum, in prin. vr̄ uelle, ꝙ probet tēpus continuum, & completum, & ibi etiam Ang. & Bar. hic contra.

h Ale. Iam ſunt. Quod dicit ēt idem Bar. in l. ſi poſt acceptum, ſup. de rei uend. & Bar. & Doc. in l. moræ, C. de rei uen. & ibi dicit eſſe meliorem tex. in mundo. Sed Bal. in l. indicia, C. de rei ven. tenet contra Bar. Pro concordia, hic uide do. Lud. ad cuius concordiam, uide quæ dixi in l. 2. §. fi. ſi certum pet.
Pomp. Vide Ale. conſ. 80. vol. 2. & ibi dicit, ꝙ iſta verba, iam ſunt 10. anni, intelliguntur de proxime præteritis.

i Ale. Finitos in tali menſe. Adde Bar. per illum tex. in l. nec bona, C. de præſcr. lō. temp. & Bal. in l. ſuper longi ad fi. eo. tit. & ibi Ang.

* Claud. Nec eſſet probata præſcriptio. Vide de hoc tex. quem ibi Bar. dicit meliorem, in l. moræ C. de rei uend.
Meno. Dicam. Rolan. a Valle, conſi. 57. nu. 18.

k Ale. Quod teſtes ſenſerunt. Adde Bal. in l. fi. in ver. 15. opp. C. de edi. diui Adri. in contrarium, uide Bal. in l. indicia, in fi. de rei uen. quem ſequitur do. An. in c. licet cauſam de proba.

l Claud. Nihil releuaret. ſequitur Ale. conſi. 158. in penu. col. uol. 2.

LEX XXIX.

1 *Traditio facta a non domino iudicis autoritate inducit uſucapionem.*
2 *Diuiſio quando pariat vſucapiendi conditionem.*
3 *Interruptio præſcriptionis non interrumpit effectum præcedentis tituli veri, ſed putatiui ſic.*
4 *An ſufficiat hr̄e titulū ab uno, poſſeſſionē ab alio ad vſucapiēdi cōditionē. Cautela p aduocato in faciendo ꝓbationē, quādo titulus p̄ceſſit poſſeſſionē.*
5 *Bona fides, an requiratur in tranſigente.*

a CUM SOLET. Iſta ē lex ſingularis. a Eius, ꝙ ex cā diuiſionis mihi tradit̄ tanq̄ meū, vſucapiēdi ꝯdictionē ñ habeo, h. d. ſm cōē modū allegādi. Vl aliter & ſubtilius. Qui hēt titulū ab uno, poſſeſſionē ab alio, ñ uſucapit ſi titulus eſt falſus ſciēter, uel putatiuus, ēt errore iuſto. h. d. Diuidit̄ in 5. partes. Primo ponit dictū. Scdo, unā rōnem. Tertio, unam aliā rōnem. Quarto, vnā limitationē. Quinto, extēſionem ad aliud dictum. In prima parte caſus eſt clarus. In ſcđa ibi, quia nec, ſic forma caſum. Hæres putatiuus habet titulum a defuncto, poſſeſſionem uero habet a uero hærede, q prius incępit poſſidere, & ſic nō ꝓcedit præſcriptio, qđ no. In tertia ibi, neque aliā, forma ſic caſum. Poſſes tu dicere, qđ
non

ADDITIO.

a Ale. Singularis, Vide Bal. no. in l. nullo, C. de rei ven. in l. ſuper longi. ubi declarat ſubtiliter, et mirabiliter hanc l. C. de præſcript. lon. tem.

nõ vsucapit titulo ꝓ hrẽde, q̃rit. quare nõ vsucapit titulo ꝓ soluto,
& sic ab hrẽde hrẽt titulũ, & possessionẽ? Rñdet, ꝙ ibi tradit res, vt
sua, nõ vt tibi debita, & sic nullã aliã cãm potes hr̃e, q̃ titulũ ꝓ hæ
rede. Quarta, & quĩta, particulę sunt claræ. Assumo gl. q̃ ẽ sup ver.
hẽt cãm. op. Dr̃ hic, ꝙ nullã cãm vsucapiẽdi hẽt. Cõtra, qa hẽt titu
lum ꝓ diuisione, vel titulũ ꝓ īdiuiso, vł titulũ ꝓ soluto, vt patet ex
gl. Huius timore sol. gl. ꝙ hic nõ hẽbat bonã fidẽ, & ẽ bona ad prĩ
cipiũ legis, nõ ad finẽ. Et tertia est solutio, qa secũdã omitto, ꝙ nõ
tradidit re, sed solũ verbis, vt in gl. q̃ nõ est vera, ꝑ istũ tex. vbi exꝑ̃
se dicit, tradidit, & ꝯtinet diuinationẽ. Est scd̃a solo, ꝙ partẽ, q̃ hẽs
iure meo, iure tuo nõ ꝑ̃scribas, qa tradidit, vt tuã, sed partẽ, q̃ hẽs iure meo,
vsucapias pro diuisione, vł ꝓ soluto, & istã puto verã. Sed dices tu.
Ista mea sol. est falsa s̃m vnũ intellectũ, q ponit hic in gl. paruula, ī
ver. ꝓ parte, q̃ dicit diuisa, seu īdiuisa, & si tradidi ꝓ pte īdiuisa, tibi
nõ tradidi tãq̃ meũ, sed totũ iure tuo. Sed rñdeo, ꝙ ista sol. ꝓcedit,
qñ tradidi partẽ ꝓ diuiso, secus si ꝓ indiuiso. Scd̃m hoc si tertia so
lo illud voluisset dicere, bñ ꝓcederet. Sed extra gl. ꝯ̃ hoc op. & vł,
a ꝙ totũ licite ex diuisione possũ ꝑ̃scribere, l. si p errorẽ. a sn. eo. Sol.
1 ibi fuit facta diuisio † autoritate iudicis, q̃ facit, ꝙ traditio fcã a nõ
dño parit vsucapiẽdi ꝯdõnẽ. l. Põponius. §. si iussu, su. de acq. pos. &
2 ibi dixi. Hẽs † ergo, ꝙ qñ diuisio fit cũ iudice, nũc cuiusq; partis da
tæ trãsferat dñiũ, si tradẽs ẽ dñs, & si nõ est dñs trãsfert vsucapiẽdi
ꝯdõ, d. l. si p errorẽ, & c. dic, vt ibi, & l. Põponius, §. iussu. su. tit. 1. gl.
ſina, & l. statulib. a cæteris. § Quĩtus, su. de statuli. Qñq; diuisio fit si
ne iudice, & tũc si pars trãsfert ꝓ īdiuiso, nõ trãsfert dñiũ, nec vsu
capiendi ꝯdõ, vt hic, s̃m vnã sol. Aut ꝓ diuiso fit traditio, & nunc
partis, q̃ iure meo obuenit alij, trãsfero dñiũ, vel vsucapiẽdi cõdõ
nẽ, vt hac l. cũ gl. & l. cũ putarẽ, in vlt. gl. su. fa. erc. Et hoc mõ dẽt ĩ
telligi, l. j. cũ gl. & ꝙ ibi dñt Doc. C. cõia vtriusq; iud. Et hoc intelli
go qñ bona fide incœpit, hoc s̃m primã sol. in gl. sup ver. hẽt cãm.
b & respiciũt primũ casum summarij. Scd̃o mõ legit, bꝫ qñ qs hẽt
titulũ ab vno, & possessionẽ ab alio, nõ ꝓcedit ꝑ̃scriptio, si titulus
est falsus sciẽter, vel putatiuus errore iusto, vel iniusto. h. d. vt dixi,
Cõtra. s̃. e. l. si is, q pro emptore, §. si quis bona, cũ si. vbi possessio,
q̃ est apud aliũ effectũ ꝑ̃cedẽns tituli nõ impedit, & sic si res tener
tat ad nos ꝓcedit vsucapio. Huius timore dicũt qdã antiqui, qd̃ rõ
prima hic posita a Iurecõsulto ñ est bona, sed scd̃a rõ est vera, ibi,
neq; a liã vllã, & c. hæc est falsa, qa hic in fi. l. hẽbat iustã cãm possi
dẽdi. s. iustũ errorẽ, & tñ nõ ꝑ̃scribit ea sola rõne, qa possessum fuit
a vero hrẽde. Vñ alij dñt primã rõnẽ verã. s. qa possessionem hẽt ab
vno titulũ ab alio. Nõ ob. §. si qs bona, qa spãle est in titulo pro hæ
rede. Sed certe nulla spãlitans rõ põt reddi, vñ dicit gl. dic, ꝙ rõ est
optima, s. qa ab alio medio tpe est possessa, vt su. ti. j. l. Põponius. §.
quæsitũ. Sed ista rõ nõ vr̃ ꝯcludere. Nã tũc possideri ab alio ī hoc
nocet, qa nõ possũ ꝯputare tpa defuncti cũ meo tpe, sed si volo in
choare de nouo vsucapere possũ, & vsucapio ex ꝑ̃cedenti titulo
ꝓcedit. l. si is, q pro emptore, §. si quis bona fide, & ibi gl. & l. cũ, q
ædes, §. fi. su. e. & l. iusto. § si possessionis in fi. j̃ eo Sed hic tex. hoc
3 vetat. Sed dic, ꝙ illa, & hæc est vera. Ad ꝯ̃na inde, † ꝙ interruptio
c ꝑ̃scriptionis nõ interrũpit effectũ ꝑ̃cedẽtis ti. l. si is, q pro emp. §. si
qs bona. cũ gl. & l. cũ, q ædes. §. fi. sed effectũ ꝑ̃cedẽns tit. putatiui ī
4 terrũpit, vt hac l. ꝙ est no. & singulare hic. Sed sufficit ne † me hr̃e
d tit.[d] ab vno, possessionẽ ab alio: Gl. q̃ est hic, vr̃ tenere, ꝙ sic Sed si
tex. respicias, vult directo dicere ꝯ̃riũ. Sed tu hẽs alibi vnã gl. no. ī
l. cũ nemo, C. de acq. pos. & ibi late disputãt Doct. ñ nõ vñr, qd̃ de
hoc cogitauerint. Quid dicemus? Aduertas ad istũ passũ subtilẽ &
no. & sume tres casus. Qñq; hẽo titulũ ab vno, possessionẽ ab eo
dẽ, & hoc ꝯstat, qñq; hẽmus titulũ ab vno, possessionẽ ab alio, qñ
que de hoc dubitat. In primo casu, tũc ꝓcedit vsucapio, vt dixi su.
e. l. Celsus, & l. 3 & l. cũ q §. pe. de Pu. Scd̃o casu, qñ hẽo tit. ab uno
possessionẽ ab alio, & hoc ꝯstat, & tunc qñq; possessio ꝑ̃cedit titu
lũ, tũc sine dubio vsucapio ꝓcedit, siue supueniat titulus ver⁹, vel
putatiu⁹. l. nõ solũ, §. 1. j̃. e. l. 2. §. si a pupillo. §. si a furioso, j̃. ꝓ emp.
Et est rõ, qa muto cãm possessionis, & incipio ex titulo possidere,
l. cũ nemo. C. de acq. pos. & hac gl. Qd̃ intelligo, si ille a quo incę
pi hr̃e titulũ, sciebat me possidere, al's sec⁹, vt no. in l. ei⁹ rei. su. d̃ rei
vẽ. Sit ergo cautus aduocatus in faciẽdo ꝓbõnẽ. Qñq; titulus ꝑ̃ce
dit possessionẽ, & tũc aut opinor hr̃e titulum, & possessionẽ ab eo
dẽ, licet in veritate habeã a diuersis, & sufficit, vt in gl. j. l. cũ nemo.
C. de acq. pos. Si vero me opinor hr̃e a diuersis, & sum[a] ī mã legis
nr̃æ, & tũc aut vnus vẽdidit, alius possessionẽ tradidit ex alia cau
sa, tũc nõ sufficit ad vsucapionẽ, d. l. cũ q §. fi. su. de Pub. vbi requiri
tur, ꝙ eo noĩe sit tradita. Si vero tradidit respũ eiusdẽ tituli, tunc si
titulus erat putatiuus, nõ sufficit, vt hac lege, si uero titulus erat ve
rus, sufficit, & ꝓcedit ꝑ̃scriptio. Hoc ꝓbãt oẽs leges, q̃ loquuntur
5 de possessione rei legatæ traditæ ab hrẽde. Nã legatarius hẽt titulũ
a defuncto, licet possessio tradat ab hrẽde, vt j̃. ꝓ le. ꝑ totũ, & su. tit.
† j. l. Põponius, §. sed & legatario dãdã. Et qd̃ ꝓhibet aliũ ꝓ alio sol
uere, si eo noĩe tradidit, d. l. cũ q. §. 1. c. s̃. ue Pub. ubi dicit eo noĩe, ñ
e dicit ab eo, vel ab alio. Tertio casu qñ dubitat, vt puta hẽo titulũ
& possessionẽ, sed dubitat̃ vtrum ab eodem vel ab alio. itẽ, an occa
sione ꝑ̃cedẽtis tituli, an alia, tũc ꝑ̃sumor hr̃e possessionẽ occasio
ne ꝑ̃cedẽtis tituli, si ille a quo habeo titulũ possidebat, l. q̃dam mu
lier, in. de rei vẽ. & ibi no. su & l. a. C. de acq. pos. & dixi s̃. j. l. Celsus
Si vero ille a quo habui tit. tũc nõ possidebat, vel dubitat̃, an possi
deret, vł nõ, qa nihil est ꝓbatũ, tũc dico, ꝙ occasione eiusdẽ tituli
ꝑ̃sumor possidere. Nã eo ipso, ꝙ mihi titulũ ꝯcedit, vr̃ ꝯcedere, ꝙ
a quocũq; possessionẽ dictæ rei acqrã, vt l. si res, & ibi gl. su. de rei
5 vẽ. l. allit j̃. de fur. l. cũ q. & ibi dicã. Sed an † in trãsigente reqrat bo
na fides? Rñ aut q̃ris, vtrũ reqrat̃, ꝙ litẽ sup quã trãsigit̃ ñ istituent
p calũniã, & dic, vt l. i sũma, s̃. de ꝯd. ī de. Aut q̃rit̃, an reqrat̃ bona
fides, hoc est, ꝙ credat̃ rẽ, q̃ ex cã trãsactionis sibi tradit esse traden
tis, & hoc sine dubio reqrit̃, nec curo vtrũ in lite habuerit bonã fi
dẽ, vel nõ, qa ex tũc tradẽs si est dñi, trãsfert dñiũ, & vsucapiẽdi cõ
ditionẽ, si nõ est dñs. Et ꝑ̃dicta sunt vera, qñ tradit̃ ex cã trãsactio
nis, sed qñ est penes me, qd̃ iuris sit, si trãsigimus? Nõ dico modo,
dicam inf. pro empto. l. j. & gl. tangit, C pro empto. l. ex causa.

ADDITIONES.

a Ale. Si per errorem. No. quando ex diuisione transferatur dñium, uel vsucapien di condictio. Adde quod no. per Bal. in l. j. C. commu. vtriusq. iud. & quod no. Bar. in l. & ideo de con. fur.
Menoc. Brun. cons. 38. nu. 17. Balb. de præscrip. 3. parte principali. tit. a. quęsto.
b Ale. Secundo modo legitur. Vide l. pro legato, cum gl. in contrarium, inf pro leg. Sed hic loquitur de titulo putatiuo, ibi loquitur de titulo uero.
c Ale. Non interrumpit. Hic sequitur Bal. & Aug. in l. cum notissimi. §. j. C. de præscrip. 30. anno.
d Ale. Me habere titulum. Adde Bald. idem tenentem in l. vindicia. C. de rei uendi. Vide Bal. in d. l. cum nemo, de acqui. pos. & late in l. super longi, de præscr. lon. temp. & ibi tenet contra Bar. sup. eo. l. j. in tit. putatiuo.
Io. Fr. Ru. Adde Per. de Vbal. in repe. c. si diligenti. ubi late prosequitur hanc doctri. Bar. & in quibusdam eam impugnat.
e Ale. Qñ dubitatur. Adde Bal. & Ang. in l. super longi. ubi multum late no. & dicit Bal. in l. pe. de execu. re. iu. ꝙ si possessio præcedit, & sequitur tit. habetur pro traditione d. l. quædam mulier, & uide Bal. post gl. in l. quędam mulier.
Menoc. Mod. Pari. s. trac. de usur. nu. 201. late Neuiz. consi. 37. nu. 18.

LEX XXX.

1 *Principaliter tantum possidetur, quando unum ponitur accessorium alteri, & si utrunq; est principale, utrunq; possidetur.*
2 *Grex totus non usucapitur, sed singula corpora sic, si sunt diuersa in qualitate, si non sunt diuersa, totus grex usucapitur.*

Rerũ mistura. Primo ponit dictũ. Scd̃o altius exor dit, ponẽdo trimẽbrẽ diuisionẽ. Ter
tio, quodlibet mẽbrũ ꝓsequit̃ p se. Op. dr̃ hic, ꝙ sunt tria gñ̃a, & c.
qa ramus vnus arboris, alijs arborib. põt īmisceri īsitãdo. Sol. licet
istud posset fieri, tñ nõ vsucapit̃, sed efficit̃ eius cuius est arbor, cui
insitat, l. sed si ex meis, §. arbor. s̃. de acq. rer. do. Sed si immiscerentur duæ arbores trãsfixæ, tũc neutrũ p se possidebat̃, vel vsucapie
bat̃, & sic hoc genus nõ facit ad q̃õnẽ. Opp. s̃. eo. l. cũ, qui ædes, & l.
nãliter, sol. hic spãle pp modicũ tp̃s, ꝙ supererat, ꝙ est hic singula
re. Op. ſu. ad exhi. l. gẽma. & su. de au. & arg. leg. l. & si nõ sunt. § p
1 ueniãmus. Sol gl. & no. † hic gl ꝙ qñq; apponit̃ vnũ accessoriũ al
teri, & possidet principale tm̃, qñq; est vtrũq; principale, & vtrũq;
possidetur. Op. s̃. de au. & arg. le. l. si vt habiliter. Sol. ut gl Vel dic,
ꝙ ibi ꝯstabat, ꝙ argẽtũ erat pp gẽmã, sed in annulo neutrũ est pp
aliud in dubio, ut hic. vtrũq;. n. est cã ornãdi manũ, non aũt cã or
2 nãdi gẽmã. Vlt. op. † grex vsucapit̃, qa possidet̃, l. j. §. fi. & l. 2. sup. de
rei ven. ergo vsucapitur, l. 3. su. e. R ñ. totus grex nõ vsucapitur, sed
singula corpora sic, ꝙ est verũ qñ singula corpora sunt diuersa in
qualitate, qa vnũ caput est meũ, aliud alienũ, vnũ caput furtiuum,
aliud nõ, vt hic, sed si totus esset eiusdem ꝯditionis, quia emo gre
gem, nil est, quod vetet me totum vsucapere.

LEX XXXI.

a Nunquam. Op. j̃. pro donato l. si vir. Sol. ut ibi, & op. j̃. eo l. potest. Sol. vt ibi.

ADDITIO.

a P. Pau. P. Nunquam. Limita, ut per Fel. in c. de quarta. ext. de præscr.
Clau. Hanc legem intellige in errore iuris clari, & certi, secus in iure dubio, tex. in c. cum dilectus, quem ibi ad hoc no. Panor. de consue. & idem Panor. in cap. apostolicę, de dona. & Imo. et Roma. in l. Celsus, su. eo.

1 *In peccato mortali existens, si efficitur furiosus, & moriatur, moritur in peccato mortali.*

a §. Si vi, aut clam. Per istum tex. ꝑ̃t determinari quęstio, a q̃ theologi determinãt. Si ali
1 quis habens peccatum mortale efficiatur furiosus, † & moriatur
furiosus, cum peccato mortali dicitur mori, sicut hic, qui hẽt ma
lam fidem possidendi, & efficitur furiosus, durat mala fides.

ADDITIO.

a Io. Fr. Ru Quæstio. Adde ꝙ istã decisionẽ Bar. refert, et sequtur do. Ias. in l. ex facto, su. de vulg. et pup. pro qua allegat tex. in c. maiores, de baptismo, de quo dicit Bar. non fuisse recordatum, quem tex. alleg. etiam Pau. de Cast.
Menoch. Gomes. §. Item si quis in fraudem. nu. 6. Insti. de actio.

§. Si defunctus. Quęrit gl. quo titulo? & dic, vt gl. Sed iste §. loqt̃ qñ defuncto fuit tradita res
& habuit titulũ. Sed pone, ꝙ traditio est facta hrẽdi putãti sibi dona
tũ an ꝓcedat vsucapio? Et illud dubiũ ꝓcedit, qa oportet, ꝙ ad hoc
vt vsucapio ꝓcedat, ꝙ traditio respectu eiusdẽ tituli fiat. Gło dĩ, ꝙ
vsucapit titulo ꝓ soluto. Item titulo vero, vt sic veritas præualeat,
vt j̃. tit. a. §. si sub conditione. vers. ꝙ apertius quæri potest. vbi est
casus licet loq. aliter dixerit ibi. Quæro, qd̃ si non præcessit ꝯctus
cum defuncto, & tradidi volens iure ꝯ̃ctum emptionis, & tu ex
causa donationis suscepisti, an impedit translatio dominij. Glo. ꝙ
sic. Et nihil allegat. Tu habes tex. in l. si ego. sup. si cer. pet.

LEX

LEX XXXII.

1 *Errās ī iure quo ad fructus eſt bonæ fidei, ſed malæfidei, quo ad vſucapionē.*

Si fur rem. §. Si quis id. Op. de l. iuſto. §. filiusfamilias. ǰ. e. Gl. in tien. in-
a rāti ſoluit, ibi in facto, hic in iure errat. Op. de l. ied & ſi lege. §. ſcī
1 re. ŝ. d pe. hær. Sol. ſi errat ī iure, †eſt bonæfidei quo ad fructus, ſed
quo ad vſucapionē ē malæfidei. Et ſigna iſtā gl. & gl. ī d. §. ſcire, di
cit, ꝙ reſtituere teneť. Dy. ī e. poſſeſſor. ī uer. itē qui p̄t, d̄t, ut iſta gl
Quid dicemus? Quātū ad iſtū §. dico, ꝙ hic error iuris faciebat eū
credere ſe nō eſſe bonæ fidei, ſed in cōtrarijs, ecōuerſo error iuris
b faciebat eum credere ſe eſſe bonæ fidei, poſito[b] ꝙ tēderet error ad
bonā fidē inducēdā. Credo gl & Dy. bn̄ dicere, & dico, ꝙ illę gloſ
ſæ nō diſcordāt: qa ibi teneť reſtituere eo caſu quo eſt locupletior,
& bonæfidei redderet. Facit ǰ. e. l. poteſt. in fi. Sed iſtud vr̄ ꝯ. l. quē-
modum. C. de agr. & cenſit. lib. 11. Glo. intelligit ibi, quod ſciēter,
& ꝯ ius facit, & mercatur, & ſic habet malam fidem.

ADDITIONES.

a Ale. In iure. An error iuris noceat p̄ſcribenti. Sed quid ſi error iuris miſtus eſt cū errore facti, vide l. fi. inf. p don. & Bal. in l. nullo. C. de rei ven. vide eť, ꝙ dixi in l. Celſus. i prin. ſup. e. Itē auctoritas ſuperioris, ſeu priuilegiū inducit bonā fidē, & eſt caſus p̄ſcriptionis, etiā ſi erretur in iure, ita dicit Bal. no. in l. 1. C. de fur. Et in materia vide no. per Imo. in c. fi. de præſcri. & oēs in c. cura. de iure patr. & d. Ant. in c. iudū. de decimis, & in c. peruenit. de emp. & ven. & ibi per Imo.
b Poſito. Alias, ideo ſufficeret talis error ad bonam fidem inducendam.
Menoch. Cur. ſen. conſ. 72. col. 5. ver. 8. concluſio. Alc. trac. p̄ſump. reg. 3. p̄ſump. 3.

§. Incertā. Quæro, qd dē ęqtate? D̄nt qdā, ꝙ dat̄ poſſeſſio
a ꝯrio ſētu hui⁹ lię, ꝙ gl. ñ placet: qa l₃ hoc ſit
d̄ æqtate, tñ eius ꝯriū ē æqus. l. ſi ego. §. 1. ŝ. de iu. do. & no. ŝ. de iu.
& iu. l. 4. ī pri. Quāľ aut incerta pars poſſit poſſideri, dixi ſu. ti. j. l. 3.
§. i. & l. locus.

LEX XXXIII.

Non ſolum. Quilibet bonæ fidei poſſeſſor cum ti. ǰ vſucapit partum ancillæ furtiuæ apud ſe conceptū, & editum. h. d. Sed an ti. pro emptore habeat locū. Hic tex. videtur dicere, quod ſic. Dic, vt dicam inf. pro ſuo. l. j.

1 *Cauſam ſuæ poſſeſſionis nemo mutat, niſi ex cauſa.*
2 *Poſſeſſio qñ p̄cedit titulū ē putatiuū, pōt ab vno haberi, ab alio titulus.*
3 *Colonus nullo modo poſſidet.*

a
1 **§. Quod vulgo.** [a] Nemo † p̄t cauſā ſuæ poſſeſſionis mutare, niſi ſuperueniat cā extrinſe-
2 cus iuſta, vera, vł putatiua. h. d. No. † qñ poſſeſſio p̄cedit titulū, licet
ſit titulus putatiuus, pōt hr̄e titulū ab vno, poſſeſſionē ab alio. Itē
3 no. † quod colonus nullo modo poſſidet. quod dic, vt in gl.

ADDITIO.

a Menoch. Quod vulgo. Boer. q. 42. nu. 36. q. 77. nu. 3.

1 *Poſſeſſum vi lege Iulia prohibetur præſcribi.*
Res furtiua prohibetur vſucapi etiam l. 12. tab. & Attinia.

§. Si dominus. Nō ſufficit quē deiectū, niſi p̄diū ſit vi poſſeſſū. h. d. Op. ſu. qđ me cau. l. metū
ī p. ii. Sol. Diſtīgue, vt ibi, & ǰ. d̄ vi, & vi ar. l. 3. §. ſi qs ãt viſis. Itē no.
1 ꝙ alia lege fuit ꝓhibitū p̄ſcribi, ꝑ ē vi poſſeſſū. † . l. Iulia. & l. Plau
tia. Alia lege fuit prohibitū vſucapi res furtiuas. ſ. l. 12. tab. & Atti.
vt hac l. in prin. & ſu. e. l. ſequitur. §. qđ aũt. & Inſti. eo. §. qđ autem.

§. Si mihi. Traditio facta ab eo, q ꝯuenit̄ actione pſonali, p̄ſtat iuſtā cām vſucapiēdi. h. d. Op. ꝙ eius, qđ
mihi tradit̄ tanq̄ meū, nō trāſfert vſucapiēdi ꝯdō, vt ŝ. e. l. cū ſolus.
Sol. hic volebā petere tanq̄ mihi debitū actione pſonali, ibi tanq̄
meū, & ſic ſine iudice nō trāſfert dñium, vel vſucapiendi ꝯdō, vt
ibi, & hic glo. ꝓbat. Sed ꝯ. ſm hoc, hic tex. repetit bis idem. Sol. in
prin. loquitur in genere: ſecundo in ſpecie. Iſtam tene bñ menti.

§. Qui pignori. Per creditorē, cui res tradit̄ debitor vſucapit, q̄ interpellat̄ ſi p creditorē
poſſeſſio ī aliū trāſferat. h. d. Op. de l. q vniuerſas. §. j. ſup. ti. j. Sol. vt
gl. Op. C. de acq. poſſ. l. fi. ī fi. Sol. aliud ē tradere, vt hic: aliud pdere,
vt ī ꝯrijs. Itē gl. ſignat tria ꝯria. vñ ī fi. dic, ꝙ hic de poſſeſſione, ibi d̄
alio iure, qđ ñ ſic de facili pdit̄. l. ſi qs vi. §. dñia. ſup. tit. j. Quæro, qd
ſi prim⁹ creditor alij pignori tradidit reař? Gl. d̄t, qđ vſucapio ñ in
terpellat̄, vt hic in j. gl. qđ placet. Ad ꝙ facit, quod dixi ŝ. e. l. Celſus

§. Si rem tuam. Rei propriē non cōſiſtit pignus, & ſi tali creditori traditur, vſucapio interrumpitur, ſiue ſit tradita uere, ſiue ficte. h. d. Item habuiſtis in ſimi li. ſu. eo. l. ei a quo. Dic, vt ibi.

§. Si rem pignori. Si ſeruus creditoris, vel debitoris ſurripiat rem pignori traditā, vſucapio non interpellatur, ſiue ſit tradita vere, ſiue ficte. h. d. No. iſtū fi. qñ ſimul cōducit̄, & precario rogatur, intelligitur ne poſſideat̄. Facit ſup. ti. j. l. ſi quis ante. & quod ibi dixi.

LEX XXXV.

1 *Crimen expilatę hæreditatis, non facit rem inuſucapibilem.*
2 *Vti frui quis poteſt, hæreditate adita, & ſatiſdatione præſtita.*
3 *Vſufructuarius ante cautionem præſtitam, quando faciat fructus ſuos.*
4 *Vſufructuari⁹ ante cautionē p̄ſtitā, qō faciat, ꝙ fructuarius īcipit poſſidere.*
5 *Proprietarius nō acquirit ciuilē poſſeſſionē, fructuario quærente naturalē.*

a **Si homo cuius.** [a] Crimē expilatæ hr̄ditatis, inuſucapibilē rē nō facit, ſecus, in furto cōmiſ-
1 ſo. aduerſus fructuariū, vel hr̄dē. h. d. & iſta eſt ſing. lex. † No. ꝙ cri-
b men expilatæ hr̄ditatis, nō facit[b] rē inuſucapibilē. Itē no. diſtictio
nē hui⁹ legis. D̄r hic, ꝙ ad hoc vt res ſit furtiua, eſt neceſſe, vt poſ-
ſit agi furti. Contra de l. ſi qs vxori. in prin. inf. de fur. & l. ſerui, & ſi
lſ. in prin. eo. ti. Sol. Oportet, ꝙ poſſet agi furti extraneo ſubtrahē-
te, ſecus in dño. Sed op. pone, ꝙ dñs ſubtrahat rē, & extraneus præ
ſtet opē, tñ quia dñs ſubtrahit, nō eſt res furtiua, &c. Sol. vt in glo.
ītelligo extraneo ſurripiēte, & rē nō reſtituēte. Venio ad q. & pri-
2 ma eſt. Quæro, † qñ quis pōt vti frui? Et d̄nt qdam, hr̄ditate adita,
truſſa eſt. Dic, ꝙ hr̄ditate adita, & ſatiſdatione p̄ſtita, vt l. vxori. ŝ.
3 de vſuf. le. Et rō ē, qa hēt cuſtodiā. † Quæro, qd ſi ante ſatiſdōnē p-
c cipiat fructus, [c] an faciat eos ſuos? Hic vr̄, ꝙ nō. Idē no. ſu. de vſuf.
l. ſi fur. in prin. & C. de ſecun. nup. l. hac edictali. §. his illud. Cōtra-
riū dixiſſit qdā, vt no. in l. vxori. ſu de vſuf. leg. qđ tenet Cyn. C. de
vſuf. l. j. Dic, qñq; cautio ñ p̄ſtať p ꝯtumaciā fructuarij, qa ab eo
fuit petitū, & tūc nō facit fructus ſuos. Qñq; nō p̄ſtať, qa nō petit̄,
ſed ille cui dēt p̄ſtari, dixit nō euro, tūc fructuari⁹ fruct⁹ facit ſuos.
4 Caſus eſt. C. d̄ ſec. nup. l. hac edictali. § ſinaūt vtraq;. † Quæro, vtrū
eo ipſo, ꝙ fructuarius incipit poſſidere, hr̄s incipiat poſſidere ci-
uilř p eū? Pōt duob. mod. intelligi. Primo, an p vſufructuariū dñs
retineat poſſeſſionē ciuilē. Et certe nō, qa vſum fructū poſſidet p
ſe, & dñs retinet ſuā ciuilē ſuo aīo. Qđ patet, qa fructuario deie-
cto, dñs ñ pdit poſſeſſionē, vt no. ſu. vſufr. quēadmo. ca. l. j. ī fi. & ǰ.
5 de vi, & vi ar. l. j. §. vñ vi. † Scdo, an proprietarius acqrat ciuilē, fru
ctuario qrēte nālē? Et dico, ꝙ nō, niſi in caſu. C. de do. l. qſqs. Et ita
intelligitur hic gl. qđ no. C. vti poſſ. l. j. in gl. ſuper verbo, nec vi.

ADDITIONES.

a Ale. Si homo. Iſta eſt ſingularis lex ſec. Bart. & Bal. in l. viria. in fi. C. de acq. poſ. Et intellectum huius l. ponit Bal. in l. ſi abducta. C. de fur. in 4. opp. in fi.
b Ale. Nō facit. Aduerte tñ, qa eſt maius crimē expilare hr̄ditatē, q̄ furari, & ſtatu tū loquēs de fure, hēt locum in expilatore. Ita not. Bal. in l. de ijs, qui. C. de fur.
c Ale. Percipiat fructus. Per Bar. i l. vxori vſufr. ŝ. d̄ vſuf. le. p Bal. i d. l. hac edictali. hō faciūt no. p Bar. i l. j. C. d̄ vſuf. & ibi oino vid̄ p Bal. i d. l. vxori vſuf. poſt Bar. Io. F. R. Adde Soc. in cōſ. 131. inci. p̄ſti cōſultatione, vbi bñ diſtinguit in iſto art.
Menoch. Ruyn. conſ. 202. nu. 7. lib. 2.

LEX XXXVI.

1 *Scientia rei alienæ defuncti licet noceat hæredi ad vſucapionem, non tamē noceat ei, qui habet ab hærede.*
Vitium perſonale non tranſit ad ſingularem ſucceſſorem.
2 *Error iuris, licet non proſit erranti, alij tamen prodeſt.*
Error iuris excuſat a furto.
3 *Collegium, vel ciuitas, ſi occupauit aliquam rem mala fide, illa mala fides purgatur mortuis his, qui ab initio ſciuerunt.*

Pōt pluribus. Op. d̄r hic, ꝙ licet d̄funct⁹ ſciuerit rem. alienā, hr̄s eius alienās nō ꝯmitit furtū.
1 † Cōtra, qa ſciā defuncti nocet alir̄di, adeo, ꝙ ō pōt vſucapere. l. cū
a hr̄s. ǰ. de diue. & tpa. p̄ſc. Sol. hr̄s ipſe nō pt vſucapere, ſed q hēt ab
hr̄de ſic, qa vitiū pſonæ nō trāſit ad ſingularē ſucceſſorē. l. Pōpo-
nius. §. cū qs. ſu. de acq. poſ. l. vitia. C. de acq. poſ. &c. Itē op. qa poſ-
ſeſſio p ipſū deponētē retineť, l₃ p depoſitariū apud aliū d̄ponať.
2 l. q vniuerſas. §. fi. ſu. ti. j. Sol. verū ē, ꝙ retineť, niſi alieneť. Op. ꝙ er-
ror iuris nō parit vſucapionē. l. nūq. in prin ſu. e. Sol. nō ꝓdeſt er-
rāti, ſed alij ſic qa ille error excuſat, ꝙ ñ ſit res furtiua, & ſic ſit vſu
capibilis, & ſic error iuris excuſat a furto, Itē quātū ad bonā fidē,
vt i. ſi fur §. j. ſu. eo. Vide hic, ꝙ in pſona hr̄dis purgatur mala fides
3 defuncti † Sed qd ſi collegiū, vel ciuitas occupauit aliquā rē ma-
la fide, qñ hæc mala fides purgať? R̄ñ. mortuis oib. his, q ab initio
ſciuerūt, ar. huius l. & no. p Inn. ext de iure pat. c. cura paſtoralis.

ADDITIO.

a Ale. Nocet. Licet ſcientia defuncti noceat hr̄di, quo ad vſucapionē, non tñ nocet emptori. Vide plene per gl. & Bar. in l. Pomponius. §. cum quis. ſup. tit. 1.
Menoch. Vide Cravet. de antiq. temp. 4. par. prin. nu. 28. late Parif. conſi. 72. n. 138. li. 1. & conſi. 101. nu. 99. 100. & conſi. 104. nu. 132.

LEX XXXVII.

1 *Poſſeſſio clandeſtina non dicitur vitioſa ad quemcunque vadat.*
2 *Poſſeſſio perditur ex obliuione inducta ex curſo longi temporis, & dicitur longum tempus, iudicis arbitrio.*

Furtū. § Fūdi quoq. Cōtinuať cū l. ſeq. Hēs qs dicať hr̄e malā fidē, qa ille
q ſcit rē ad ſe nō ptinere, vt hic, & l. c. ꝗrebať. C. vñ vi. Vñ bonā fi
dē hēt, q cogitatione dñi poſſidet, vt C. de furt. l. apud antiquos. §.
cū igit̄. Itē eſt mediū, vt ignorās, q nō hēt bonā fidē, nec malā, vt
l. 1. C. de acq. poſſ. & l. 3. §. fi. ſu. de acq. poſſ. Itē ſi ſcio rē meā, ſed al
teri obligatā, tūc quo ad creditorē ſum malę fidei. l. ſi quis fundū.
1 §. fi. ŝ. ti. j. † Hētis, [a] an poſſeſſio clādeſtina dicať vitioſa, ad quēcūq;
a tranſeat. Et certe habuiſtis gl. ſu. ti. j. l. Pōponius. §. cū quis. & l. vi-
tia. C. de acq. poſſ. & hic ē tex. ꝙ licet ſit clādeſtina, & vēdať alij, p̄-
2 ſcribit, & ſic ñ eſt vitiū reale. † Gl. q̄rit, d̄r hic, ꝙ poſſeſſio vacat, qa
lōgo tpe nō venit, an ex curſu tpis pdať poſſeſſio? Gl. dicit, ꝙ ex
obliuione ex curſu tpis inducta pdit poſſeſſio. Simile ī l. ſi id qđ.
in prin. ſu. ti. j. Sed quantū longū requirit̄? Et gl. dicit, ꝙ arbitrio iu
dicis. Iac. de Are. dicit in d. l. ſi id qđ. in prin. & l. peregre. in prin. ŝ.
ti. j. ꝙ ambo requiruntur. ſ. obliuio, & longum tps, vt probatur ex
l. peregre. in prin. Dic. vt. d. l. ſi id quod. & l. ſi de eo. §. j.

ADDITIO.

a Menoch. Habetis. Gomeſ. §. ex maleficijs. n. 34. Inſti. de act. Dec. cōſ. 698. in fi.

LEX XLI.

1 *Poſſeſſio acquiritur nobis per procuratorem generalem.*
Bart. ſuper j. ff. noui.

1 **Si rem.** Ista lex est casus q̃ōnis, q̃ fuit inter nr̃os Glossatores, † ꝙ per procuratorem gñalem acquiritur possessio, quod Rog. negabat. & distinguebat. Sed certe hic de speciali non pōt intelligi, cum nulla sit cautio dñi scientis, & constituentis procuratorem ad hoc. Oportet ergo, ꝙ intelligamus de generali procuratore. Dixi plene in l. qui mihi donatum. sup. de dona.

L E X XLII.

1 Emptio fundi dotalis facta, siue a sciente, siue ignorante, est nulla in præiudicium vxoris, in præiudicium viri bene valet.
2 Emptio rei furtiuæ facta a sciente, quare sit nulla.
3 Venditio facta de re possessa, scienti, valet.
4 Venditor rei alienæ, quando emptor est sciens, an teneatur de euictione.
5 Lex debet intelligi secundum materiam, in qua est situata.
6 Obligans rem alienam scienti, non tenetur pignoratitia cõtraria, & quare.
7 Quod non valuit ab initio, cõfirmatur tractu tpis, si alia causa superuenit.
8 Libertas data seruo alieno, non confirmatur ex iure superuenic̃ti manumittenti, & quare.
9 Venditio rei alienæ ex iure superuenic̃ti autori, cõfirmatur quo ad publicianam, & vsucapionem, non quod emptor sit statim dominus.
10 Ius superueniens autori meo, quando confirmet ius meum.
11 Domiñ ũ utile rei alienæ venditæ ecclesiæ, quando venditor succedit domino, statim transit in ecclesiam.
12 Contractus factus a bannito, qui ex forma statuti non poterat contrahere, nisi solueret, si postea soluit, reconualidatur.
13 Vir, qui vendidit fundũ dotalẽ, si succedit vxori, non potest illũ vendicare.
14 Dominus rei venditæ, si succedit venditori, an venditio confirmetur, & sic an dominus succedens autori meo, confirmet ius meum.
15 Vendens rẽ alienã respectu quasi domini, si succedit quasi domino, quando purgetur uitium.
16 Vendidit si aliquis rẽ Titij tãquam negotiorũ gestor, cui dominus successit, antequam ratum dominus haberet, an ius emptoris confirmetur.
17 Vendens rem procuratorio nomine domini, si succedit domino, quando uenditio confirmetur.

a **Cum vir.** Ista est subtilis lex, & male declarata ĩ sua mã, nisi ꝙ sparsim in aliquib. locis tangit, & hẽt tres particulas. Primo ponit vnũ dictũ in re dotali vẽdita. Scd̃o determinat vnã q. descendentẽ ex illo dicto. Tertio ponit aliud dictũ in re furtiua. Scd̃a ibi, q̃ defuncta. Tertia ibi, idẽ iuris est, & bĩ h. d. Si vẽditor succedit dño rei furtiuæ, vel dotalis, vitiũ reale purgatur. h. d. Tu hẽs hic in gl. tria notab. sed supplenda sunt, alias simplr intellecta non essent vera. Tu hẽs primo, † siue sciens, siue ignorans
1 qs emat fundũ dotalẽ, ꝙ nõ valet venditio. Itẽ hẽs, ꝙ si dño succedat vẽditor, ꝙ ꝯfirmatur vẽditio. Itẽ hẽs, ꝙ paria sunt rem esse furtiuã, & rẽ esse dotalẽ. Opp. C. de p̃di mi. l. & si is. & ĩ. de fideiusso. l. cũ lex. & qđ ibi no. Dy. sol. sic. Vẽditio nõ valet, verũ est in preiudiciũ mulieris, sed in p̃iudiciũ viri vẽditio bene valet, vt no. in d. l. cũ lex, ĩ. de fideius. dictũ Dy. verũ est. Sed op. qa hic tex. æquiparat rẽ dotalẽ, & furtiuã. Item tex. dicit, siue scienti, siue ignoranti. sed rei furtiuæ sciẽti facta vẽditio nõ obligat vẽditorẽ. l. si in emptione. §. itẽ & si emptor. s̃. de ꝯhẽ. emp. Et sic in eo ꝙ dicit scienter vr̃
2 Dy. male dicere. † Sol. rõ, quare vẽditio rei furtiue nõ valet est, qa illa vẽditio non pōt p̃fici sine furto, qñ fit scienti, sed in re dotali in p̃fectione vẽditionis q̃uĩcũq; scienti, valet vẽditio, qa nõ committitur furtũ, cum vẽditio p̃ficit. Plus dicit, ꝙ in re vi possessa, scien
3 ti vẽdita, nõ impeditur venditio, qa nõ ꝯmittit vis in venditione. Hoc dicit Azo in summa, de ꝯh. emp. ver. qd in re vi possessa. Op. ꝙ istud dictũ Dy. non sit verũ. Nam rei dotalis ꝯmercium dr̃ esse prohibitum. l. dotalẽ. s̃. de testa. mi. & C. de iure do. l. si p̃dium. Sed vẽditio inter scientes nõ valet, rei, cuius ꝯmerciũ nõ est. l. si in emptione. §. liberũ hoĩem. & l. liberi hoĩs. de ꝯhẽ. emp. ergo, &c. Sol. q̃tum ad mulierem perinde est, ac si esset prohibitũ ꝯmerciũ, sed respectu alterius, vt dixi in l. cũ lex. inf. de fideius. & glo. l. dotale in.
4 non est simplr vera. Op. dixi. † qđ qñ vẽditio[b] est facta scienti de re
b dotali, vel vi possessa, valet vẽditio, & vẽditor obligatur, siue scienti, siue ignoranti. Sed ꝯ hoc est, qa non tenetur de euictione vẽditor, si emptor est sciẽs rem alienã. l. si fundum. C. de euic. & l. si fratres. C. cõm. vtriusq. iud. ergo nõ præiudicat vendenti. Sed solue. In vẽditione rei alienæ vterq; obligatur ad faciendũ illud, qđ in emptione, & vẽditione fieri dẽt, & de euictione dẽt caueri ab initio. l. rem alienã. & l. si in emptione. §. itẽ & si emptor. s̃. de ꝯhẽ. emp. Modo si emptor est stultus, sciens rem aliena, & non petit caueri de euictione, a principio v r̃ remittere. Ita sentiũt Doc. in d. l. si fundum. C. de euic. Vel posset dici quantum ad legem nr̃am, ꝙ non est ipsius vxoris, sed viri res dotalis, vt no. C. de iu. dot. l. in reb. & in l. diuortio. §. si fundum. s̃. sol. mat. Op. dixi s̃m Dy. ꝙ ab ipso principio valet quo ad virum, sed istud ẽ ꝯ te. hic, quia dixit, ꝙ si successit venditor, ꝯfirmaĩ venditio, q̃uo ꝯfirmatur si ualet. † Dic, ꝙ lex
5 dẽt intelligi s̃m mãm in qua est situata, vt l. Imperatores. s̃. de in diem addictione, & qđ no. in l. fin. s̃. de condi. indeb. Mõ cum hæc lex sit posita in mã de usucapio. venditio rei dotalis non valet q̃tum ad vsucapionem, siue scienti, siue ignoranti. Sed succedendo vxori ꝯfirmaĩ q̃tum ad vsucapionem, sed ab ipso initio ualet, quo ad alias obl'ones. Venio ad scdãm partem, ubi dr̃, ꝙ ꝯfirmaĩ uenditio. Contra de l. 1. in princ. s̃. de pign. vbi si aliquis obligat rẽ alie-
6 nam scienti, & dño succedat, postea non cõfirmatur pignus. † Sol. ibi, qui obligat rem scienti, non tenetur ꝯria pignoratitia. l. tutor. §. 1. s̃. de pig. act. Vñ eius nõ interest pignus ꝯfirmari: sed ille, q uendidit rem scienti, obligaĩ, vñ interest ꝯfirmari venditionẽ. l. si quis alienam. su. de act. emp Op. qđ ab initio non valuit, &c. l. qđ in ini-
7 tio. ĩ. de reg. iu. † Gl. dat p̃les solu. Illa est vera, ꝙ non cõfirmaĩ tractatu tpis solo, sed alia cã superueniente sic. Et hanc solõnẽ tãgit hic gl. & Dy. tenet eam in c. non firmatur. ext. de re. iur. in 6. Opp. C. de capti. l. nec nos. Sol. vt in gl. Opp. s̃. qui & a quib. l. seruo. Sol. Illud ꝯrium est valde difficile, & reperio in gl. diuersimode solutum, & uno modo. in l. seruo. quod non confirmatur ipso iure, sed ope exceptionis sic. Alia solutio ponitur in l. rem alienam. sup. de pig. act. ꝙ aliud ĩ libertatib. quia difficilius dantur, & ita difficilius
8 reuocantur. † Alia solutio est hic, & vera, ꝙ liberas data seruo non confirmatur ex iure superuenienti isti manumittẽti, quia sua nõ interest, cum ad aliquid non teneatur. Et ista est uera solutio, quæ est fundamentum, & probatur sup. de act. emp. l. si quis rem alienam. Sed oppo. & ur̃, ꝙ in libertate ex iure superuenienti autori meo confirmatur libertas. l. pen. § fi. ĩ. de castren. pec. R̃ideo, ibi superuenit ius autori ex cã, q̃ retrotrahitur ad tp̃s factæ concessionis. Op. de l. si ab eo cuius. in fi. C. de li. cau. Sol. & est ista vera solu. illæ leges loquuntur in casu ꝯuerso ad istum, quia hic in casu, quo autor meus succedit dño: ibi in casu, in quo autori dñs succedit. Ad hoc quid iuris sit dicam. ĩ. Op. dr̃ hic, ꝙ ex iure superuenienti autori meo ualidatur uenditio. Contra de l. si a Titio. supra, de rei uend. & l. si a Titio. sup. de excep. rei uenditæ, & traditæ. & l. apud Celsum. C. si a Titio. inf. de doli exce. Gl. dicit, ꝙ cõfirmatur uenditio, qa ꝯpetit publiciana, & usucapiendi ꝯdõ, qa desinit res esse uitiosa, non ꝙ statim sit dñs emptor. Et uide glo. in uer. extitent, quæ incipit, vt cõfirmetur, &c. & bñ dicit, quia in dictis legib. est
9 casus. Sed ꝯtra id op. de l. rem alienam. su. de pign. act. † Sol. ibi cõfirmatur quantũ ad ius vtile quo ad Publicianã. Vel melius, aliud in pignore iuris, quod sicut nudo consensu constituitur sine traditione, ita ex superuenienti casu confirmatur, quia consensu cõtrahitur. l. j. su. de pig. act. sed dñium difficilius constituitur, quia traditionem requirit. l. traditionib. C. de pac. Et ista solutio in simili tãgitur in l. si noxale. su. de noxa. Sed opp. quia qui est dñs, transfert dñium, & non dñs usucapiendi condictionem, cum ista sint paria. l. clausib. sup. de ꝯh. emp. Sol. illa cã, quæ est habilis ad translationem dominij, si est dñs, est habilis ad p̃standam vsucapiendi conditionem, si non est dñs, vt hic; sed non ita de facili vnum trãsfertur ut aliud, qa dñium, ꝙ est apud autorem meum, quod est unũ. l. si vt certo. §. si duobus uehiculum. sup. commo. illud dñium est illud, quod a me transfertur, quod fieri nõ pōt sine noua traditione Sed in Publiciana nõ est sic, quia nolo vti dño illius mei autoris, sed uolo uti iure meo. s. Publiciana, & usucapione, quæ ex titulo, & traditione mea competit iure meo, ut no. ĩ. de regu. iu. l. nemo plus iuris, quod est subtile, & no. Op. sup. de reb. eor. l. illicite. R̃ideo, ibi loquitur in iure excipiendi, qđ trãsit sine aliqua cessio-
10 ne, hic ĩ iure agendi. † Vt ergo liqueat illa materia, dic. Aut superuenit autori meo ius ex cã, quæ retrotrahitur, & ius meum confirmatur. l. pe. in fi. de castren. pecu. Aut ex cã, quæ retro non trahitur, & tunc aut quæris, an confirmetur quo ad exceptionem, & ꝯfirmaĩ, d. l. illicite. Aut quo ad actionem, & tunc, aut autoris mei non intererat, quia non erat obligatus, & non confirmatur. l. si seruo. s̃. qui & a quib. & l. 1. in prin. su. de pig. Aut eius intererat, quia erat obligatus, & tunc aut ius meum erat tale, quod nudo cõsensu ꝯhitur, & cõfirmatur. l. rem alienam. s̃. de pig. act. Aut requirebat traditionem, & tunc aut quæris, an cõfirmetur, ut sic ius autoris mei transeat ad me, & non confirmatur. Aut quæris, an ex me possim incipere uti iure meo, & possum, ut hic, & l. si a Titio cum
11 si. s̃. de rei uen. † Ex his dicerem, qđ si aliquis uendidit ecclesiæ rẽ alienam, & uenditor succedit dño, ꝙ statim transeat utile dñium in ecclesiam. Rõ, quia non requiritur traditio. l. fi. C. de sacrosan.
12 eccl. † Sed pone, c statutum est in ciuitate fauore creditorum, qđ debitor exbannitus, vel cõdemnatus pro debito, nullum ꝯctum possit facere, donec soluat, contingit, ꝙ talis debitor ꝯxit, postea soluit, an ꝯctus confirmetur. Dico, ꝙ sic, siue sua interfit, siue no, quia hic nõ superuenit ius, & sic cessat prædicta distinctio, sed obstaculum remouetur. l. pignoris. s̃. qui & a quib. & C. ne tuto. uel cura. vectig. cond. l. vulca. tacit. C. de com. itellio l. j. Venio ad tertiam particulam, quæ dicit, idem iuris, &c. Contra, quia rei furtiuæ uenditio facta inter scientes, non valet, sed in re dotali sic, ut s̃. tetigi. Sol. dico uerum est, esse idem, quo ad vsucapionem, sed in hoc est differentia, quia si venditio rei furtiuæ fit inter scientes, & uendens succedat domino, non confirmatur uenditio, quia uenditor

ADDITIONES.

a Ale. Cum uir. Et extende hanc l. ad mulierem alienantem fundum dotalem, qa sol. mat. per mortem uiri, nõ conualidatur alienatio. Glo. est no. in l. constante. s. de do. no. C. j. & Bal. in l. si p̃tiũ. C. de iu. do. & s̃mo. in c. cũ contingat. de iureiu.
b Pari. Venditio. Vide Alex. consi. 69. uol. 4.
c Menoc. Vt ergo. Bar. Soc. inter consi. Maria. sen. consi. 132. col. fi. li. 1. Bl Roc. q. 2. ... num. 13. 14.
d Alex. Sed pone. Adde Bal. consi. 30. lib. 3. incip. quia Cecus.

ditor,in nihilo eſt obligatus ementi, ideo non confirmatur,vt ſu.
dixi.Quantum vero ad vſucapionem,idẽ iuris eſt,vt dixi.Op.J.e.
l.iuſto.§ & ſi poſſeſſio. Rñdeo,illud eſt verum in vitio pſonali.vbi
initium inſpicimus:ſecus in vitio reali,vbi nõ inſpicimus initium
13 l.vbi lex,in prin.ſ.eo.†Quæro,vtrũ vir anteq̃ ſuccedat vxori, q̃ ven
didit fundũ dotalẽ,ipſemet poſſit vẽdicare?Gl.hic dĩ,ꝙ non,& vi
de eã,q̃ incipit,maxime,&c.Sed ꝯ iſtã gl.vr̃ gl.in l.j.§.& cũ lex. C.
de rei vx.act. Sol.iſta gl.male dicit,illa bñ,& hãc tenet Cy. Vel aſr
hic loquitr̃ defuncta muliere,ſecus ſi viua,vt ibi. Sed prima plꝰ pla
14 cet.†Quæro,qd ecõuerſo.hic loqĩ,qñ vendẽs ſuccedit dño, quid
ſi dñs ſuccedit venditori?Vĩ ꝙ nõ ꝯfirmetur,l.rẽ alienã,in fi.ſu.de
pig.act.In ꝯtrũ vr̃ l.cum a mr̃e.C.de rei vend.& l.venditrici.C de
reb.alie.non alien.& l.t.ſ.de excep.rei vend.& tra.Sed vt ſcias di-
a ſtinguere,a qñ authori meo ſuccedit dñs,an cõfirmetur ius meũ?
Dic,aut quæris vtrum ꝯfirmetr̃ ius meum quo ad ius agẽdi,& nõ
ꝯfirmatur.l.rem alienam.ſ.de pig.act. Aut q̃tum ad ius excipien-
di,& tunc aut dñs,q ſuccedit authori meo tenetr̃ de euictione,tan
quã hr̃s, aut non. & ſi tenetr̃ vt hr̃s, & tunc aut inuentarium non
fecit,& indiſtincte in totum ꝯpellitur ſtare,d.l.cum a matre.C.de
rei vend.& l.venditrici.C.de reb.alie.non alie.& l.j.in prin.ſup.de
exc.rei vẽd.& tra.Sed ſi fecit inuẽtariũ,exceptione repellitur vſq;
ad quantitatẽ q̃ ſibi remanſit.l.ſcimus § in computatione,in glo.
mag.C.de iu.delib.Si vero de euictione non poterat ꝯueniri, tũc
eatenus exceptione repellitur,quatenus ex iſta hr̃ditate lucratus
eſt,& non plus.l.ſi ab eo.C.de lib.cau.& l.filiũ.ſ.de lib.cau. & l.ſi
cum dotem.§ ſi pr̃,ſ.ſol.mat.Quæro,iſta lex loquitur,qñ qs ſuc-
15 ceſſit dño:† ſed quid ſi non ſuccedit dño ſed quaſi dño,ut vir ſuc
cedit mulieri,q̃ non eſt dña,ſed quaſi,quia hr̃t Publicianam. Vi-
dete Dñi,intelligo iſtam l.in primo caſu,ꝙ vir ſuccedit mulieri,
ſiue ſit dñs,ſiue quaſi,quia purgatur vitium,cum res deſijt eẽ do
talis,l.dotalẽ.ſ.de fun.do.Sed in caſu,qñ res eſt furtiua,requiritur
ꝙ ſuccedat dño,vt purgetr̃ vitium furti,alias niſi reuertatr̃ in ptãtẽ
16 dñi,nõ purgatr̃,l.ſequitur,§.quod aũt.& §. Labeo.ſup.e.†Sed quę
ro,quid ſi aliquis vendidit rem noĩe Titij dñi, tanq̃ negotiorum
geſtor,cui dño ſuccedit anteq̃ ratum dñs hr̃et,an ius emptoris cõ
firmetur?Rñ.ſi talis geſtor promiſit dñm rem ratam habiturum,
tunc ſuccedendo ei,ipſe vr̃ ratum hr̃e.l.ſi.in princ.J. rem rat.hab.
vbi dr̃,ꝙ ſtipſo de rato non põt cõmitti, qa ipſe nõ poſſet ratum
hr̃e.Item ratihabitio retrotrahitur,l.ſi.C.ad Maced.& J.de ſol.l.
ratum.ergo,&c.l.ſi.& l.pen §.ſi.J.de caſt.pecu.& l.proinde.ſup.ſi
cer.pet.& quod no.in l ſi quis alie ſ.de act emp.Si vero nõ tene-
batr̃ ex promiſſione,vel alio mõ,dñm rem ratam habiturũ, tunc
non cõfirmatr̃,per ea,q̃ dicta ſunt.ſ.in ſolone ꝯtra de l.ſi ab eo.Præ
terea,hic non põt dici,ꝙ confirmetr̃ quoad Publicianam, & uſu-
capiẽdi ꝯdõnem,cum ab initio talis emens a negociorum geſto-
re fuerit malæfidei,vt J.pro emp.l.ſi.ſed quo ad prædicta requiri-
tur bona fides ab initio,ergo,&c.Sed ſi ab initio vendẽs obliga-
tur,tunc ius ſupenteniens actori ſufficit, licet ab initio emptor nõ
fuerit bonęfidei,vt hac l.Sed quid ſi dñs ſuccedit negociorum ge
ſtori?Dic,vt dixi ſ.eo.in q.illa,qñ dñs ſuccedit venditori,p eadem
17 iura.†Sed quid ſi aliquid vendidit procuratorio noĩe dñi,qui po-
ſtea ſuccedit dño?Dic,ſi quidem ab initio fuit verus procurator
cum ſufficienti mandato,ab ipſo initio valuit,nec eget ꝯfirmatio
ne.Alr̃ ſi qdẽ procurator ꝓmittit de rato ꝓ dño,dic idẽ qđ dixi in
geſtore.Si vero de rato non ꝓmiſit,tunc in illis caſib.in qb.tenetr̃
procurator de euictione,dicerẽ confirmari,alr̃ ſecus,p ea,q̃ dicta
b ſunt,ubi dixi ꝯfirmari,ſi quidem ex cã,ᵇq̃ retrotrahitur, ꝯfirmatr̃
quo ad perfectum dñium,alias quo ad Publicianam,& vſucapiẽ
di conditionem,ut ex prædictis patet.

CONTRARIETAS.

Venio ad ſecundam. Aduerte,ꝙ Chriſt.de Nice.inſurgit ꝯ Bart.
quia in l.rem alienã.ſſ.de pig.act.circa fi.dũ voluit,ꝙ dñs ſuccedẽs
negotiorum geſtori,vr̃ hr̃e ratum,& illa ſucceſſio hr̃t vim ſolo-
nis, quæ æquiparatur mandato. Contra iñ vr̃ velle in hac l.cum
vir.circa fi.dum hic ſe refert ad dicta per eum in illa q.quando do
minus ſuccedit vendenti,&c.vel.ibi,quæro,quid econuerſo, hic
loquitur,&c.ubi noluit habere vim ratihabitionis,ſaltem quoad
ius agendi,ſed quoad ius excipiendi ſic.

CONCORDIA.

Pro concordia. Dicit idem D.Chriſtoph.quod id,ꝙ dicit in d.l.rẽ
alienam,debet intelligi ſecundum diſtinctionem datam hic ſcili
cet,ꝙ loquatur quo ad ius excipiendi.

ADDITIONES.

a Ale.Diſtingue.[Ad quæ no.dicit gl.& ibi Bar. in l.Lucius, ſol.mal.ur̃ impugnare
Bar in d.l.cum a matre.& Adde,quia talis in caſu d.l.rem alienam,in fi. ſecun-
dum intellectum quem ponit ibi Bar.in fi.
b Claud.de Seyſ.Si quidem ex ca.Illud forte non procederet in eo procuratore,q
ſe dolo aſſeruit procuratorem,ſaltem quod emptori daretur exceptio,quia alle-
garet turpitudinem ſuam,arg.l.rem alienam in vlt.rñſo.ſ de pig.act.

LEX XLIII.

Hæres eius,qui bona §.Patrẽ. Duob. modis
legit.Primo,qñ filꝰ em...ñono ie i peculio.Ad qd op.qa tũc pr̃is
ſciẽtia nõ nocet.l.2.§.Celſus.J.ti.2.Sol.Hic emerat pre mandate,
ſm gl.vel pre pñte,ſm Iac.de Are.Op.ꝙ ſuperueniens ſcientia nõ
a nocet.ad.l.2.§.Celſus.Sol.hic de ea,q̃ eſt tpe ꝯtctus.Opp.de l.inigſ
ſimũ,ſ.de iur.& fac.igno.Sol.hic in patre & filio,ibi in extraneo.
Secunda lec.eſt,quando nomine patris emit, & tunc op. & vr̃,ꝙ
ſcientia filij non noceat.l 2.d.§.Celſus.J.tit.2. Huius timore qui-
dam reprobant ſecundam lec. Tu dic,ꝙ procedit,quia pater mã
dauit de incerto emendo,& ideo ſcientia filij inſpicitur, & ſic di-
ſtinguitur,in l.cum mancipium.ſup.de ædil.edic.

ADDITIO.

a Alex.Non nocet.Et quando mala fides ſucceſſori noceat,vide Bal.in l.ſuper lon
gi,de præſcr.long.temp.

LEX XLIIII.

Iuſto errore. Per filium putatiuum nobis non quæri-
tur,ſecus per ſeruum putatiuum.h.d.qđ
dic,vt dixi ſup.tit.t.l.i.§.per eum.

1 *Initium poſſeſſionis inſpicimus quantum ad bonam fidem, quo ad ipſam rem,& ea,quæ procedunt ex ea.*
2 *Interruptio præſcriptionis non tollit effectum præcedentis tituli.*

a
1 **§.Etſi poſſeſſionis.** ᵃIſte ẽ bonus §.& ſatis ſingu-
laris. Quantum ad †bonã fidẽ
initium poſſeſſionis inſpicimus,quo ad ipſam rẽ, & ẽt quoad ea,
q̃ procedunt ex ea.h.d.In verſ idẽ in ſeruo,eſt ꝯ.l.ſi is.§ ſi quis bo
2 na ſ.eo.Gl.ſol.ꝙ hic ſpeciale.†Et hẽs clarum tex.ꝙ interruptio p̃
ſcriptionis non aufert effectũ p̃cedẽtis tituli, vt dixi in l.cũ ſolus,
ſup.eo.Sed op.nã bonã fidẽ,vel malã fidẽ hr̃e, facti eſt.l.bonæ fi-
dei.ſup.de acq.rer.do.ſed fictio poſtliminij nõ cadit in his,q̃ facti
ſunt,hic vero dr̃ ꝯtrium. Sed debes inſpicere duos caſus,qa qñq;
quis præſcribens capitur ab hoſtib. & tunc interrumpitur bona
fides eius,merito tractatur de fictione. Sed hic fuit captus nõ p̃-
ſcribens,ſed ſeruus,qui pręſcribebatr̃,ideo bona fides remanſit,&
ſic non interrumpitr̃, iõ in ea non cadit fictio, quod plene dic,ut
ſup.eo.l.ſi is qui pro emptore.ver.quod ſi ſeruus.in 2.opp.

ADDITIO

a Alex.§.Et ſi poſſeſſionis.Adde l.ſi de eo.§.ſeruum.ſup.tit,1.& no.per Bal.in l.j.
de uſucap.transfor.& Bar.in l ſequitur §.fructus.ſup.eo. Limita in præſcriptio
ne partus & fructus,quo caſu ſuperueniens ſcientia impedit,vt no.Bar.in l.an-
cillæ.C.de fur.& late Bar.in l.naturaliter.ſup.eo.

§.Filius. Error in facto non impedit uſucapionẽ.Itẽ circa
traditionẽ ſufficit error iuſtiſſimus,h.d. Op de l.
ſi fur.§.j.ſ.eo.Sol.hic errauit in facto,ibi in iure. Iſtã tene, cũ qua
iũge vltimã ſol. Vltimo no.mãm huius §.vt dixi in l.Celſus.ſ.eo.

1 *Ius vſusfructus poteſt præſcribi longo tempore.*
2 *Vſusfructus inter immobilia computatur.*
3 *Seruitus,an habeat cauſam continuam, vel non, ſpectatur in ſeruitutibus realibus,non in perſonalibus.*
4 *Quaſi poſſeſſio iuriſdictionis,quæ competit perſonæ,retinetur animo,& dicitur habere cauſam continuam.*

§.Non mutat. Vſucapio triennij nõ perimit ius fru
ctuarij,vel creditoris.h.d.Op.C.ſi ad
uer.cred.l.j.Sol.ut gl.in p̃ſcr.lon.temp.vt in gl. & dic rõnẽ,ut ibi.
Opp.de l.2.ſ.de uſufr.leg.Sol.ibi in operis,hic in uſufr.& quę ſit
ratio,vide quod not.in l.locum. §. proprietarius.ſup.de vſufruct.
1 †Quæro,utrum ius uſusfructus a poſſit. ſcribi?Hic tex.vr̃ dicere,
a ꝙ non,niſi tanto tpe,cuius memoria nõ exiſtit.ſm gl.hic poſitã.
In ꝯtrium vr̃ tex.in l.ſi.C.de p̃ſcr.lõ.tẽp.Gl.ſol.ibi,ꝙ libertas uſuſ
fru p̃ſcribatr̃,ut ibi:vſusfructus non,ut hic.& Cy.ibi,& in l corru-
ptionẽ.C.de uſufr.tenet ꝯ.ſm Pet.& nihil alle.Dixi vobis in l.3.
§ ex ꝯtrio.ſup.de acq.pol.ꝙ põt præſcribi,& allegaui l.ſi ego.§.j ſ.
de pub.ubi eſt tex.quia ſi datur Publiciana, ergo uſucapitur,ut l.
cũ qui.in princ.ſup.de publi. Si.n.non poſſet p̃ſcribi, non daretur
Publiciana,hoc patet ex tex.Inſt.de act.§.alię. Non ob.hic §.quia
verũ eſt,ꝙ non uſucapiet,l.triẽnio,ſed longo tpe ſic,ſicut res im-
2 mobilis,†cũ uſusfr.inter immobilia cõputetur, ut not.C.de uſu-
fru.l.corruptionem. Non ob.ſi dicatur,ꝙ uſusfr.hr̃t cãm diſcon-
tinuam, quia requiritur factum hoĩs.l.foramen.ſ.de ſer.urb.pd.
3 Et ſic vr̃,ꝙ non poſſit p̃ſcribi.l.ſeruitutes.ſup.de ſer. † quia iſta di-
ſtinctio,an habeat cãm continuam,vel non, hr̃t locum in ſerui-
tutib.realib.q̃ cum debeantur fundo, fundus non hr̃t aĩum,per
quẽ retineatur poſſeſſio,iõ non p̃t dici ꝯtinuata, niſi uſus ſit cõti
nuus,ut dixi ſup.de acq.poſſ.l.j.in prin.ſed hic loquitur in iurib.p
ſonalib.quorũ quaſi poſſeſſio retinetur aĩo.l.3.§.vnde vi.J.de ui &
4 vi ar.& ſic ꝯtinuat.& p̃ſcribitur.† Idem dico in quaſi poſſeſſione
b iuriſdĩonis, ᵇq̃ competit perſonæ,uel in iure exigendi vectigal,ꝙ
talis poſſeſſio retinetur animo, & dicitur habere cauſam conti-
nuam.Facit quod no.per Inn.ext.de præſcrip c.de quarta.

ADDITIONES.

a Alex.Vſusfructus.Vide no.per Bar.& Ang.in d.l.ſi.C.de p̃ſcr.lo.tẽ.Ang & Bal.
in d.l.cum nemo,C.de acq.poſ.p Doc in c.de quarta, de præſc.& ibi p D.Au.
Io.Fr.Ru.Adde Abb.in c.cum non liceat,eo.ti.& Pau.de Caſt.hic,& in conſ.5,
inci.In cauſa,quæ vertitur.
b Alex.Iuriſdictionis, Adde Bar.in l.ſi ego.§.j.de Publi. Sed an dicatur ſeruitus,
vide Bal.in rub.C.de uſufr.Bal.in l.ſi.C.ne de ſta.defun.dicit,ꝙ iuriſdictiones
dicantur ſeruitutes reales,ideo non præſcribuntur ſine titulo, quia ſapiunt na-
turam dominij.Et ad Bar.hic, adde Bal.& Ang.in l.ſi.C. de præſcr.lon.temp.
Menoch.Crauet.de antiq.temp.4.par.4.prin.nu.24.Bal de pręſcr.3. par.4.par.
prin q.6.Dulac.in poſſeſſor.2.par.§.8.nu.4. de regaur.in 6.

§ Eum,qui. Furor ſuperueniens non extinguit uſuca-
pionem cæptam.h.d.

§.Si

§. **Si cum apud.** Quod tpe captiuitatis ex cā peculia
ri emitur, pscribit: secus si ex cā dñi
ca, sed nunc patre defuncto filius per fictionem præscriberet, h.d.
Quæro, vtrum interim inchoet vsucapio sm veritatē, vel sm fi-
ctionem? Duæ sunt opi. in gl. tene primam, quod perfecte dixi s.
eo. l. si is, qui pro emp. ver. quod si seruus, in 4. opp. dic, vt ibi.

LEX XLV.

1 *Molendino meo destructo, si aliusvult facere molēdinum, quod noceret meo si reficerem, an possem prohibere.*

Præscriptio. Op. de l. si qsq. j. de diuer. & tēp. pscr. Sol. φ ibi erat in possessione piscandi, hic non
1 Hanc sol. dat Pet. & eā sequit D. Ray. † Quæro, a habui molendi-
a num i isto flumine, abundatia aquarū i totū destruxit molēdinū,
tali modo, φ noceret, si vellē readificare, an possem prohibere?
b Ista qōbfuit in Marchia. Aduocati dicebant, Aut stetit p x. ann. &
nō pōt phibere, qa pdidit ius ducēdi aquā. Aut non stetit p an. &
tūc pōt phibere. l. sicut. C. de ser. & aqua. Sed ipsi nihil intelligunt
de ista q. qa pscriptio lōgi tpis quo ad vsum fluminis, q est cōis de
iure gētiū, nō pdest, vt hic. Et istā q. posui i trac. l. quominus. s. de
flum. & ɔsiderari triā, qa vnū est aquā ducere, sm p talē locū du-
cere, & tertiū impedire vicinū meū ducere aquā. Primū pt ɔpete
re duob. modis, ex cōcessione Principis, vel Senatus, vel ppli. l. fi
nāt pñes. §. fi. sup. de aqua plu. arc. q modi hāc ɔcessionē faciūt cō-
petere iure meo. l. sane si mari. j. de iniur. & in isto fateor, φ non
vtēdo spatio lōgi tpis caderē ab illa ɔcessione. l. j. j. de nūdi. Qñq;
ɔpetit ex iure, qd de iure gētiū cōpetit, & ista facultas nullo mō p
scribit, vt hic, & l. viam. j. de via publ. Ad secundū. s. p talē locum
ducere, si duco p fundū tuū aquā, & tūc nō vtēdo ɔstituto tpe, ius
seruitutis pdo. l. sicut. C. de ser. & aqua. & ibi p Doc. Est & quod
dā ius impediēdi vicinū, vt nolo, φ vicinus meus occupet, qa no-
ceret, & tunc sumus in casu legis. Et ad pdendū ius occupationis
de iure gētiū, reperio tria. Vnum est, φ in aīalib. reqrit pñtia, & si
difficilis sit eorū psecutio, desino esse dñs. l. 3. & l. nālem, in prin. s.
de acq. re. do. Aliud est in reb. inanimatis, vt lege nīa, s. qñ est factū
ædificiū, & est dirutū, an quis pdat. Et certe duo oportet, φ ɔcur-
rāt, s. φ reuertatur in primum statum, & φ derelinquatur, & tunc
desinit esse dñs, vt hic, ibi, φ ita procedit, & desino possidere per
annum; & ideo si aqua reassumpsit cursum suum, & ego per an-
num tacui, illius cursum alius licite poterit occupare, hoc etiam
dicam clarius in d. l. quominus.

ADDITIONES.

a Menoch. Quæro. Curt. sen. consi. 26.
b Jo. Fr. Ru. Ista quæst. Adde Ang. & Pau. de Ca. hic, qui sequūtur cum hāc decis. & Cur. sequitur consi. 26. inci. Casus proponitur, cum multis concordantijs.

§. **Post mortem** Opp. φ statim a die captæ posses-
sionis. l. pe. de cap. Sol. ibi in pecu-
liari, hic in dñicis. Et qd hic tex. dicit, peculii noie. intellige, φ de
nouo ipse volebat constituere, sm glo. quod placet multum.

Pro soluto. Tit. IIII.

LEX II.

SI emptam. Not. rationem differentiæ, quam glo. ponit, dic plenius, vt C. de ac quir. poss. l. 1.

LEX III.

Si existimans. Dic vt gl. & dixi s. tit. j. l. Celsus. Itē no.
bonæ fidei possessor dr, q credit dñm es
se tradētē, aliter dr. C. de fur. l. apud antiquos. sed in idē recidit.

LEX IIII.

Si quid. Opp. sup. titu. 1. l. sequitur. §. si rem. Sol. dic plene vt ibi dixi.

Pro emptore. Tit. V.

LEX PRIMA.

1 *Condictio vsucapiendi, competit ēt p eo, quod dimittitur ex cā trāsactionis*
2 *Transactionis, vel æstimationis causa datum, qualiter cognoscatur.*
Transactio est nomen generale ad omnem conuentionem, per quam a lite discediter, & dicitur contractus innominatus.
3 *Possidere qui culpa desijt, an possit a possessore rem auocare.*

POssessor, qui. Opp. eius, qd cā transactionis
dimittit apud aliquē, nō trans-
fert dñiū, ergo nec causat vsucapiēdi ɔdōnē, l. clauib. s.
de ɔtrah. emp. l. si pfundo. C. de trāi. Sed hic dr ɔtriū, φ
vsucapit p emp. Gl. soluit, φ hic non fuit datū ex cā transactionis,
1 sed p litis æstimatione. † Io. dt ɔtriū, φ ēt p eo quod dimittit ex cā
a trāsactionis, a cōpetit vsucapiēdi ɔdō, vt no. C. e. l. pe. Sed ista gl. est
verior, & sic tenēt cōiter oēs Doc. aliud si ex cā trāsactionis, detur
2 vt d. l. si pro fundo. † Sed quær cognoscā vtrū sit trāsactio, vel æsti
matio litis. Rñ gl. est in l. eius rei. s. de rei vend. Aut erat ius partis
certum. licet esset lis, vt puta, peto executionē snīæ, vel peto fundū
debitum ex testō, & tunc quātitas q datur est magis litis æstima-
tio, q transactio, & tunc pro relēta habet locum ti. p emptore, vt
hic. ēt si in instrō dicat ex cā trāsactio, qa transactio est nomē gña-
le ad oēm ɔuentionem, per quā a lite discedítur, d. l. eius rei. & iō
dr ɔctus innoīatus, ut no. C. de trāi. l. siue apud acta. Si n. esset spā-
le nomen, tūc esset ɔctus noīatus, vt no. C. de re. pmu. sup rub. Si
b vero esset res dubia, tunc pecunia, q dat vr dati b ex cā trāsactionis
& p relēta nō ɔpeteret ti. p emptore, d. l. si pro fundo. fateor tñ in
hoc casu, φ si ille, qui accepit pecuniam, diceret, concedo tibi oē
ius, qd mihi cōpetit in tali re, de qua lis erat, φ hēt tunc titulum p
emptore, ēt ex transactione pro tali re relēta, sicut qñ ego emo qc
quid iuris habes, vt dicā j. e. l. emptor. sed si ñ diceret, ɔcedo, sed si
nio, vel qero oē ius, & c. & tūc secus esset, d. l. si pro fundo. Op. for
mo ar. a diuisione. Aut iste qui soluit litis æstimationē possidebat
& manu militari debuit auferri. l. qui restituere. s. de rei ven. Aut
non possidebat, & tunc soluendo litis æstimationem vr emptio.
l. eius rei. & l. hoc si res. & l. qd si possessor. s. de rei. vēd. Et glo. di
cit, φ possidebat, sed actor noluit vti beneficio d. l. qui restituere.
Vel aliter dicit glo. φ non possidebat, quia culpa desijt possidere,
non dolo, & sic possessio pōt auocari. Sed illud non pōt pcedere
quo ad vsucapionē, nisi ponas possessionem auocasse ab eo, qui
possidebat, qa vsucapio nō pcedit sine possessione, l. sine posses-
3 sione. s. tit. 2. † Item examinādū, an qui culpa desijt possidere, pos
sit auocare a possessore. Et gl. hic simplr dicit, φ sic. Dy. dt, pt auo
care cessione facta, & sic reperit sua additio. gl. in l. si culpa, dicit,
& ēt cessione non facta. Dicit Dy. in c. pro possessore, ext. de reg.
iur. lib. 6. in 6. q. φ sine cessione hēt ēt si dolo desijt possidere, vel
culpa. sed ipse dicit ɔ. de l. is qui dolo. s. de rei vēd. qñ dicit, φ do-
lo. Itē in eo, qd dicit, φ qñ culpa desijt possidere, ēt nō dt verum
simplr, sed est verū, qñ est ɔuētus rei vēdicatione. Sed qñ agit p-
sonali actione, & datur litis æstimatio, nō hēt soluens vtilē in rē,
quia non ptium rei soluit, sed ptium culpæ, vt qñ res est cōmoda-
ta, vel deposita. Et hoc voluit notare gl. in l. si fullo. s. de ɔdi. sine
cau. Et illud dicebat D. Iac. me audiente, φ ibi voluit dicere, licet
nō exprimat multū, illa gl. vsi in hoc passu, qñ qs soluit litis æsti-
mationē, tunc aut desijt dolo possidere, & sine dubio nō datur
actio sine cessione, l. is q dolo. s. de rei vē. Aut culpa desijt possi-
dere, & tunc aut ɔuenitur rei vēd. & hēt actionē sine cessione. l.
si culpa, de rei vend. Aut ɔuenitur psonali actione, & tunc secus,
quia non hēt actionem vtilem sine cessione, l. si fullo. s. de ɔd. si-
ne cā. Et multa essent tangenda in hoc passu, qñ soluit litis æsti-
matio. Tetigi vnum, alia tanguntur in d. l. litis. j. eo.

ADDITIONES.

Alex. Transactionis. An ex titulo transactionis causetur vsucapio, adde Bal. in l. ex causa. C. eo.
Menoch. Videtur dari. Boer. q. 42. nu. 26.

LEX II.

1 *Bona fides in emptione, & venditione vtroque tempore requiritur.*

Pro emptore. In emptione reqrit bona fides duob.
tpib. iō iustus error cām vsucapiēdi ñ
1 præstat. h. d. † Quærit gl. q est rō, φ in emptione, & venditione re-
qrit bona fides vtroq; tpe. Prima est rō, qa non valet emptio rei
alienæ, vt no. s. ti. 2. l. si is qui, §. fi. sed illud est falsū, vt ibi dixi. Alij,
vt Iac. de Arc. dnt, φ in cæteris tpe traditionis nascit tit. s. pro solu-
to, sed vēditio debuit hre effectū ante, qd non placet, qa nō solū
p soluto, sed ex titulo pratiuo pscribit, vt sup. ti. 2. l. Celsus. Alij di
cūt φ hoc ē pp freqnētiā ɔctus emptionis, & vēditionis. sed ista
rō vr potius facere in ɔtrium, q pro, qa citius in frequentib. tolerat
error, vt l. iusto, in prin. sup. tit. 2. Sol. facilius tolerat error, ne qd p
dat, non vt vsucapiat, & locupletet cum aliena iactura. Alia rō ē,
dicit gl. q ponitur in l. Celsus. sup. tit. 2. sed in illa l. Celsus, nil dr de
rōne, sed facit ad dictum. Item hic accipio emptionem stricte, se
cus in datione in solutum, quæ similis est emptioni, vt litis æsti-
matio, arg. sup. tit. 1. l. 1. & l. 3. & l. litis. inf. eo.

§. **Separata.** Quærit gl. an pcedat ista parificatio, vsuca
pio, ergo possideo. Certe non, qa vsucapio
quandoque procedit sine possessione, l. cœptam, & l. rerum mi-
stura. § Labeo. sup. tit. 2.

1 *Opinio magis, quam veritas in his, quæ ex solo animo nostro dependent, inspicitur. in alijs magis veritas, quam opinio.*
2 *Putans se non vsucapere, & vsucapit, an vsucapiat.*
3 *Bonæfidei quis dicatur in materia vsucapionis.*
4 *Indebitum scienter accipiens, quando efficiatur dominus.*
5 *Conditio, sub qua est facta venditio, si deficiat, tēpora præscriptionis, & vsucapionis coniunguntur.*
6 *Hæres si rē venditā a defuncto accipit tanquam nō venditā, eā vsucapit.*
7 *Ad vsucapionem p emptore si apparet me habuisse titulum, & possedisse, licet non appereat me sciuisse in initia possessionis de titulo sufficit.*

§. **Si sub conditione.** Iste est subtilis. §. Pendēte
conditione emptionis non
procedit vsucapio, ēt si extitisse putetur: secus si extiterit, licet exti
tisse ignoretur. h. d. Primo ponit vnum dictū. Scdo remouet duo
dubia circa illud. Tertio determinationem secūdi dubij reuocat
in dubium, & eam veram esse determinat. Scda ibi, idemque est.
Tertia ibi, est. Oppo. j. pro dote l. 1. vbi pendente conditione quis
vsucapit titulo pro suo. Sol. timore huius ɔrij sunt duæ glo. contra
riæ, super eodem verbo, & vna dicit, φ vsucapio pro suo, alia dicit
cōtrarium. Et vide istas gl. sed prima est vera, quam sequitur Dy.
& Doc. nostri in l. j. j. pro dote, quia non transfertur dñium, nisi
in conditionis euentum, si voluit incontinenti transferre, l. sub
condi

a ɔdõne J.ð̃ so l.dicã a J.ꝑ dote.l.j. Venio ad ſm paſſũ. dr̃ hic idẽ ſi
putat ɔdõnẽ extitiſſe. Cõtra J.e.l.qð vulgo. Sol.ibi ĩteruenit iuſt⁹
error, vel iuſtiſſimus, hic nõ interuenit iuſtiſſima cã credẽdi, aſs
ſecus. Itẽ dr̃ hic, ꝙ q ignorat ɔdõnem extitiſſe, vſucapit,& ſic in-
ſpicit̃ veritas,ñ opinio. ſed ɔ̃ J.e.§.ver.eſt tñ. Sol.Quidã dñc hunc
ꝑ illum corrigi. Alij,ꝙ nõ corrigit̃,& iſta eſt vera,q̃ t; gl. ĩ hoc.§.
Op.ꝙ inſpiciat̃ opinio,& nõ veritas,l.multũ.s̃.de ɔd.& dem.& ð
1 le.3.l.j.ĩ pri.† Sol.In his q̃ ex ſolo aĩo nr̃o depẽdẽt,inſpicit opinio
potius,q̃ veritas,vt ĩ aditione hr̃ditatis ex teſtõ, & ſi no.s̃.de acq.
hęr.l.hr̃s inſtit.in alijs inſpicit̃ potius veritas,vt hic. Nã p̃ſcriptio ñ
ꝓcedit ſolo aĩo,immo ex poſſeſſiõe & titulo, & qñq; ſine aĩo, vt
2 in reb.peculiarib. Opp.s̃.ti.2.l.ſi fur.§.j.† Sol.ibi errauit in iure,hic
b in facto. Huius grã diſtingue ſic,b qñ qs putat ſe ñ vſucapere, aut
ꝑ errorem iuris,& vſucapio nõ ꝓcedit.l.ſi fur.§.j. Aut ꝑ errorẽ fa
cti.& tũc aut ignorat ſe poſſidere,& detinere,& titulũ hr̃e,licet ĩ
veritate hẽat,& ñ ꝓcedit p̃ſcriptio,vt s̃.ti.j.l.2.& C.de acq.poſ.l.j.
Aut ſcit ſe detinere,ignorat tñ ſe poſſidere,& p̃ſcribere rẽ,& tũc
aut nõ credit ſe p̃ſcribere ſibi,vł alteri,& ñ ꝓcedit p̃ſcriptio. Aut
ſcit ſe p̃ſcribere alteri,& ſibi ignorat,& ꝓcedit p̃ſcriptio,vt s̃.ti.2.
l.iuſto.§.filiusfa.& ibi no.in vlt.gl. Aut ſcit ſe poſſidere ſuo noĩe,
ignorat tñ ſe titulũ hr̃e,& ꝓcedit p̃ſcriptio,vt hic. Op.ꝙ hoc caſu
nõ p̃ſcribat, qa nõ eſt bonæ fidei,qa cogitatione dñi nõ poſſidet,
3 l.apud antiquos. C.de fur. Solu.†puto,ꝙ in mã vſucapionis, licet
qs ñ putet ſe dñm, tñ eſt bonæfidei, ſi credidit dñm eſſe tradentẽ
vt no.dicit tex.s̃.eo l.j.in prin.& s̃.tit.j.l.3.ibi,ſufficit.n.&c. Venio
ad tertiũ rñſum,ibi,eſt tñ nõnulla,&c.& opp.hic vr̃,ꝙ ille, q acci
pit rẽ ab emptore, quẽ putat verũ dñm,ſit dñs,&c. Sed ẽ ɔ̃ l.qm̃.
4 s̃.de ɔd.fur.& l.falſus,in prin.J.de fur.Gl.ſol.ꝑ elegãtia†verba,&
dt,ꝙ qñq; accipit indebitũ ſciẽter, & tũc non hẽt ꝑ ſe veritatem,
qñq; errat,& hẽt ꝑ ſe veritatẽ. Et vide gl.q̃ eſt ĩ verbo, emptoris.
Sed iſta gl.nõ eſt neceſſaria,ꝑut dixi tibi in l.falſus.J.de fur. Et qñ
dt gl.ꝙ illæ leges loquunt̃,qñ error labit̃ in ꝑſonã,ideo nõ tranſit
5 dñiũ,& ſic errat in ſuba ꝑſonæ, hic non.†Quæro,primum rñſum
dt,ſub ɔdõne,&c. quid ſi deficiat ɔdõ, an ɔ̃iũgant̃ tpa p̃ſcriptio-
nis,& vſucapionis? Gl.dicit,ꝙ ſic, & alle.l. Pomponius.§.fin̄s q.s̃.
de acq.poſ.Quæro,dr̃ hic,ꝙ apertius,&c.ſed in quo eſt apertius?
6 Dic,vt gl.vel dic apertius,i.apte,†Quæro,hr̃s rem venditã defun
cto accipit tanq̃ non venditã,an vſucapiat? Rñ.ſm gl.non ſoluitur
in tex.& gl.tenet,ꝙ nõ uſucapit̃,ſec.Io. Alia opi.eſt in gl. ꝙ uſuca
piat,& iſta eſt uera,ut inſpiciat̃ veritas,potius,q̃ opinio. Et ſic con
gruit p̃cedentib.ſic.s̃.ti.2.l.iuſto.§.filius,q̃ tenet Iac.de Are.& gl.
c s.nt.j.l.nunq̃.§.fi. Dic ergo, c aut res eſt tradita defuncto,& error
hr̃dis non nocet.l.nunq̃.§.fi.s̃.tit.2. Aut eſt tradita hr̃di erranti, &
idem,vt hic. Aut non fuit tradita hr̃di,nec defuncto,ſed hr̃s repe
rit eam in hr̃ditate, & idem ſi iuſte pũret ſibi traditam, l.iuſto.§.
7 filiusfamilias.s̃.ti.2. Ex his d cõcluditur,ꝙ ſufficit ſi apparet titulũ
d me habuiſſe,& poſſediſſe, licet non appareat me ſciuiſſe de titu-
lo in initio poſſeſſionis,quod eſt notandum.

ADDITIONES.

a Ale.Dicam. Adde Bar.in l.eius rei.ff.de rei vend.& Bal.in l.ex cauſa.C.e.Ant.
in c.in literis,de reſt.ſpol.

b Io.Fr.Ru.Diſtingue ſic.Adde Pau.de Ca.hic,qui ſimpliciter tranſit cũ hac diſt.

c Io.Fr.Ru.Dic ergo.Cum hac diſtinctione tranſit Pau.de Caſt.hic.

d Menoc.Ex his.Bald.de præſcrip.j.par.3.partis prin.q.9.

§.Si in diem.

Ex vẽdõne pura reſoluẽda ſub ɔdõne, ĩ-
terim ꝓcedit p̃ſcriptio tit.ꝓ emptore. h.
d.cũ duob.§§.ſeq. Op ꝙ dictio,ſi,facit ɔdõnẽ. Sol.in gl. Opp ð l.
ſi legatum pure,2 ñ de adim.leg. Sol.Illa loquitur in ulnmis vo
luntatib.hæc in ɔ̃ctibus,ut no.ſup de in diem addi.l.2.in fi.

1 *Fundi appellatione continetur quicquid additur fundo vendito.*

2 *Actio finium regundorum: quia perſonalis,nõ præſcribitur,niſi ſpatio tri-
ginta ann.in rei vendicatione ſecus.*

§.Cum Stichũ,

Op.J.e.l.qð vulgo. So.ut gl.Op.de
peti.§.ad ſeq.ver.Gl dat plures ſolu.
Dic illud,ꝙ ñ ẽ emptũ, nec ex re empta, rei emptæ accedit: ſed ſi
ẽ alr̃ ſeparatũ, ñ p̃t p̃ſcribi tit.pro empt. vt in prin. § ſecus ſi aliqd
p̃dictorum interuenit,vt in ſeq.uer. Nã in ver.ſed & ſi fundus rei
emptæ accedit.nam vr̃ talis uẽditus,qualis fuit deſignatus,& tra-
ditus,cum talis uenditor fines demõſtrare teneat̃, l. Titius hr̃s, s̃.
1 de act.empt. Et quicquid additur fundo uendito, fundi appłone
ɔtinetur,l.ſi ex toto,in prin.ſup.de le.1.& l.quod in terum.§.pen.
eo.tit.ſm Iac.de Are. Op.de eo,qui emit gregẽ,& de eo q emit
ancillã. Sol.ut gl. Circa qð dic,ut dicã J.ꝑ ſuo.l.2. Opp.J.eo.l.em-
2 ptor fundi.Sol.vt gl. Op.C.fi.reg.l.fi.†Sol.actio fin.reg. qa ꝑſona-
lis non præſcribit̃,niſi ſpatio 30.ann.in rei uendicat ſecus.

1 *Mala fides autoris nocet emptori uniuerſitatis, ſeu omnium bonorum,*

§.Eius bona.

1 †Mala fides uenditoris nocet emptori
uniuerſitatis,ſeu oĩum bonorũ.h.d. Op.
s̃.ti.2.l.qua re. Sol.ibi in emptore rei particularis, hic in emptore
vniuerſitatis, vel oĩum bonorũ, in quo eſt idem, ꝙ in hr̃de. Hoc
ſentit hic gl.in fi.facit s̃.de peti.hære.l.ẽt ſi putauit.§.quid ſi quis.
Op.ꝙ iſtæ res vſucapiant̃ tanq̃ accedentes rei uenditæ, ut s̃.prox.
Quidam dñt,immo non accedunt. Certe hoc quod nõ accedit,
eſt ꝑꝑ p̃ſumptam malam fidem emptoris,uel poſſet dici accede
re,quia ſub eodem nomine continetur,ut s̃.prox.§.dixi, Op. J.e.
l.ꝙ vulgo Sol.hic non fuit iuſtus error. Op.s̃.de pet. hęr.l.& non
tm̃. Sol.ibi in petitione hr̃ditatis,in qua ueniunt non hæreditaria,
hic in uſucapione, ĩ qua requiritur bona fides & titulus, quę ... ic
quod eſt falſum,per ea, quæ no.in l. Celſus, s̃.de uſuc.& propter
præſumptam malam fidem,ut ſup.dixi.

§.Tutor.

Emptione facta ſolenniter per tutorẽ, a pupil-
lo,transfertur in tutorẽ dñium ſi ẽ dñs,alias vſu
capiendi ɔdõ.h.d.Op.ꝙ tutor ſtatim ſit dñs effectus, eo ꝙ ſolen-
niter emit,l.j.ſup.de reb.eo.Sol.hic pupillus non erat dñs. Op.res
pupilli vſucapi non põt,l.bonę fidei.ſup.de acq.re.do. Sol.hic nõ
erat pupilli. Plene dicam inf.e.l.§.ſi a pupillo. Opp.ꝙ tutor nõ p̃t
emere ſe auctore,l.j.ſup.de auth.tu. Sol. Hic emit auctoritate cõ-
tutoris,alias non præſcriberet,vt in glo.

§.Procuratorem.

Procuratoræ mẽs a compro-
curatore,præſcribit,h.d.

ADDITIO.

a Ale.Procurator.Intellige in procuratore generali,vt no.in l.2.C.de vx.mil.& ſic
titulus minus legitimæ procurationis,tribuit cauſam præſcribendi. Vide Bal.in
d.l.2.facit l.quod vulgo.inf.eo.

§.Si ſeruus.

In reb.peculiarib.ſciam ſerui ĩſpicim⁹,ĩ dñi
cis ſciam dñi:& illa ſciã ĩſpicit̃, q̃ fuit ab ini
tio poſſeſſionis . non q̃ poſtea ſupuenit. h.d.vſq; ad §.ſi a pupillo.
De quo dic,ut s̃.ti.j.l.hæres.§ j.& de ædil.edi.l.cum mancipium.

1 *Error iuſtiſſimus præſtat cauſam vſucapiendi in titu pro empt. ſecus ſi ſit
error iuſtus,vel iuris.*

2 *Res mobilis pupilli non poteſt ſine decreto alienari,nec vſucapi: adulti ſic.
Lex,bonæ fidei,ſupra de acq.rer.dom.loquitur in re mobili.*

3 *Iſte §.dẽt intelligi ſecundũ iura Cod.in re mobili,q̃ ſeruãdo ſeruari nõ põt.*

4 *Emens a pupillo,quando vſucapiat*

5 *Probare ſi qs dẽat,ꝓbat,ꝙ pupillus uẽdens ex aſpectu apparebat adultus.
Aſſertioni eius,qui dicit ſic ſe credidiſſe,ſtatur.*

§.Si a pupillo.

a Difficilis aẽ. Error †iuſtiſſim⁹ p̃ſtat cãm
1 vſucapiendi in tit.pro emp. ſec⁹ ſi ſit er
ror iniuſtus,vt error iuris.h.d. Op.de l. bonæ fidei. ſup.de acq.rer.
do.Gl.hic ponit duas ſol. Prima,ꝙ res nõ erat pupilli,ſed alterius,
2 hic in re mobili,ibi in re immobili.†Tene ergo mẽn iſtam gl.ꝙ
res pupilli mobilis p̃t vſucapi, & ſic tenet s̃.ea. l.§. tutor. Idem vr̃
tenere in d.l.bonæ fidei.ſup de acq.rer. do.& J. eo.l.qui fundum.
§.ſi tutor.Sed ſi hoc eſt verum, idem eſſet in reb.adulti;quæ non
p̃nt alienari ꝑ ti.de reb.eo. ergo nec vſucapi. l. vbi lex.ſup de vſuc.
ergo illa l.bonę fidei, nullius eſt valoris , quę voluit aliqð ſpãlita-
tis inducere ĩ pupillo. Quid dicemus? Dico,ꝙ d l.bonæfidei, loqẽ
in re mobili. Et ꝙ ſic dẽat ĩtelligi,no. gl. clarius, & apertius in l. 3.
b C.de auth.pręſt.& ſic illa importat aliqd, quia ſm iſta tpa b poterat
res mobilis ſine decreto alienari , ſed in pupillo nõ põt vſuca-
pi,in adulto ſic. Qualr̃ rñdebimus ad hãc legem? Dic,ꝙ vendide-
rit rem alienam,non ſuam, quia ſiue ẽ mobilis, ſiue immobilis,
res pupilli non põt alienari. Sed tunc inſtat, quia eadem rõne nõ
valet venditio rei adulti,ꝑut pupilli,l. 1. & ꝑ totum tit.de reb.eo.
So.dẽt ĩtelligi hic , ꝙ erat res alterius ẽt mobilis,& iõ p̃t vſucapi,
alias iſte §.non põt procedere. Op. de l. lex, quæ tutores.C.de ad-
3 mi.tut.†Sol. iſta lex prout intelligetur ſm iſta iura procedit in oĩ
re mobili,ſed ſm iura Codicis oportet,ꝙ intelligatur in re mobi
li quæ ſeruando ſeruari non poteſt, l. lex. quæ tutores. Opp.cum
gl. 1. ꝙ iſte pupillus aut non poſſidebat , & poſſeſſionem non po-
tuit transferre.l.traditio.ſup.de acq.rer.do. Aut poſſidebat,& tũc
ẽt poſſeſſionẽ ſu non potuit traſferre , vt in gl. Huius ɔ̃rij timore
gl.dicit,Fateor,ꝙ hic non poſſidebat pupillus, ſed emptor,& ſic
pupillus poſſeſſionem non trãſtulit, ſed titulum pupillus dedit,l.
4 nõ ſolum.§.j.de vſuca †Vel dic, ꝙ tradidit cum tutore. Sed iſta
c ɔtinet diuinationem. Vel dic, & hęc eſt vera, ꝙ poſſeſſionem rei
mobilis ꝑdit,& trãſfert pupillus,qa facilius amittitur,l.item q̃ no
5 bis.ſup.de acq.poſ.†Quid habeo ergo colligere ex iſto §.difficili?
Intelligo iſtam mãm hoc mõ, qñ emit a pupillo, aut ſcit eũ eſſe
pupillũ,& tunc aut emit non ſolenniter, & non acquirit dñiũ, nec
vſucapiendi ɔdõnem,vt hoc 2.rñ. Aut emit ſolẽniter cum decre
d to,& ſi pupillus eſt dñs transfert dñium,ſed ſi nõ eſt dñs trãsfert
uſucapiendi ɔdõnem,ut ſup.ea.§ tutor.& ſu.de reb.eo.ꝑ totum.
Si uero putauit ipſum eſſe adultum,& tunc aut emit rẽ ipſius pu
pilli,& non procedit uſucapio, d.l.bonæfidei. s̃.de acq.re.do & l.
3.C.de auth. præſt. ſiue res erat mobilis,ſiue immobilis. Aut res
erat alterius,& tunc aut res erat mobilis,& procedit vſucapio, ut
hic in prin.Quod intelligo,ſi erat talis,quæ ſeruando ſeruari non
p̃t.& ſic decretum non requiritur. Alias eſſet idem,ꝙ J dicam I

10

ADDITIONES.

a Ale.Difficilis. Vide no.per gl.in l.cum quis C.de auth.præſt.

b Ale.Iſta tpa.Concludit hic Ang.ꝙ iure antiquo ſtrorum,& ẽt hodie adultus,&
pupillus paribus paſſib.ambulant,vt immobilia, vel quæ ſuccedunt loco immo-
bilium,vt annui redditus,alienare nõ poſſint.l.magis puto, §.no paſſim. de reb.
eo.& l.lex,quæ tutores,& per totum. C.de præd.min. In reb.mobilib. erat hoc
iure dña. Dic,vt per eum,& vide ea,q̃ habentur.ſup.ea.l.§.tutor. & inf.eo.l.qui
fundum.§.ſi tutor.& l.fi.in quib.cauſ.ceſ.in integ.reſtit.

c Pomp.Dic,ꝙ tradidit. Nota pupillum non transferre poſſeſſionem ciuilem ſine
tutore.& vide Are.conſi.32.

d Menoch.Sed ſi hoc,Soc.iun.conſi.16.nu.17.lib.5.

te immobili,d,l.lex,q̃ tutores.C.de admi.tut. Aut erat immobi-
lis,& tunc non procedit p̃scriptio: qa sciuit, aut scire debuit eum
adultum,talē rē vendere nō posse.arg.huius §.2.rñ.& d.l.vbi lex.
a cū gl.de vsuc.Op.s̃.e.al.in prin.Sol.hic fuit error iustissim',qa ap-
5 parebat adultus in aspectu.Sed qs debebit † hoc p̃bare? Rñ.statur
assertioni eius,q dicit sic se credidisse,vt no.Inst.de act.§.aliq.p gl.
nisi per aduersam partem aliqd probetur, ex quo aliqd cōtrarium p̃-
b sumatur, b vt quia tutor, q p̃sumit scire, vt no. sup. ea.l.§.tutor.vl
coniuncta persona, l. octaui.s̃. vn cog. Idem si vicinus, vel dome
sticus,arg ext.de præsum. c. quāto. Vel probabitur,quod erat ta-
lis staturæ,q quilibet discretus homo ex aspectu,credidisset eum
pupillum.l. minor 25. an. adito præside ex aspectu s̃.de min.Quo
probato apparebit,q fuit iustissimus error.Et idem dico in furio
so,& curatore eius, vt j. §.proxi vbi omnia, quæ possunt dici,ibi
reperi possunt,per l.2.C.de curat.furi.

ADDITIONES.

a Ale.Opp.sup.e.Hæc no.ad gl.in §.aliæ.insti.de act.Idem videtur velle Bart. in l.inter omnes.§.recte,de fur.

b Ale.Præsumatur.An quis præsumatur sciuisse aliquem esse minorem, vel furiosum,adde quæ dixi in l.si Titius.inf.de fideiuss.

a **§.Si eam rem.** Bona fides authoris nō prodest singulari successori alienā scientiā rei alienæ, secus in successore vniuersali. h. d.cum duob.§.seq.

ADDITIO.

a Ale.Successori.Quando mala fides successoris sibi noceat,vide Bal.no.in l.super longi.de præscr.longi temp.Et an hæc procedant de iure canonico,vide Lud.in l.Pomponius,§.quæsitum,cum seq.sup.de acquir.pos.& quod ibi scripsi,& per Dy.in regula,possessor,de reg iur.in 6.

1 *Præscriptio fauorabilis,ut usucapio triennij,non interrumpitur litis cont.*
Præscriptio mere odiosa interrumpitur,per solam citationem.
Præscriptio mista,ut decē,uel uiginti annorū, interrumpitur litis contest.
2 *Præscriptio inducta a statuto,per solam citationem interrumpitur.*
3 *Præscriptio annalis inducta constitutione Episcopi, uel Comitis interrumpitur litis contestatione.*
4 *Interruptionis cur dita ē īter p̃scriptionē mere odiosā,fauorabilē,et mistā.*
5 *Præscriptiones quædam sunt fauorabiles,quædā odiosæ, & quædā mistæ.*
6 *Possideri ex plurib.causis ad inuicem se compatientibus potest.*

§ Si rem alienam. Post lit.cōte. non Iterrumpitur vsuca.triennij,& ex duab.causis
se nō cōpatiētib.res nō p̃t possideri.h. d.Oppo.de l.more. C.de rei
1 vē.Sol.Quædā est † p̃scriptio mere fauorabilis,vt vsucapio triēnij,
& tunc non īterrūpit̃ nisi li.cōte.in effectu, vt hic, & l.si post acce-
ptū.s̃.de rei vēd.Quędā ē p̃scriptio mere odiosa,& tūc interrūpi-
tur p solā citationē,l.cū notissimi,ī pri.C. d̃ p̃scri.30.ann.q̃dā ē p̃-
scriptio mista,vt x.vel xx. an. tunc interrūpit lit.cōte.l. moræ.C.de
2 rei vēd.† Quid dices de p̃scriptionib.q̃ inducunt a statutis,avt pu-
a ta,q nō petient debitū p 10.ann.cadar a iure suo? Rñ.ista p̃scriptio
currit ex mera negligentia nō petentis sine possessione, vel titu-
lo p̃scribentis, & iō p solā citationē interrumpit̃. Sed hoc vr̃ cōl.j.
& 2.C.qñ libel.prin.da.Sol.,ibi in actionib.p̃torijs, & pęnalib.quę
3 sui nā sunt annales, iō requirit̃ litis cōtest.vel quasi. Iō si † esset prę-
b scriptio bannalis inducta cōstōne Epi,vel Comitis,dicerem idem.
4 † Rō p̃dictorū est, qa ista p̃scriptio mere odiosa, currit ex sola ne-
gligentia non petentis , ideo cum mittit executorem, cessat ne-
gligentia,& sic interrūpit̃ p̃scriptio. Alia, q̃ est mere fauore pos-
sidentis,nō interrūpit li.cōtest.qa per hoc non tollit̃ titulus & pos-
sessio p̃scribentis,ex quib.causatur fauor,si expectat̃ sñia. i illa ve-
ro p̃scriptione,q̃ est mista,eligit̃ media via, s.vt lit.cōtest.interrum
patur. Idē in ea, q̃ sui nā currit,vt quia prætoria,& annalis,& hæc
sunt de mente Iac.de Are.& Iac. But.in l. sicut.C.de præscrip.30.
5 ann.& l.fi.s̃.de eo per quem factum erit. † Quod aūt p̃scriptio-
nes q̃dam sint fauorabiles,quædam odiosæ,quædam mistæ,p̃ba-
tur,C.de edic.D.Adr.toll.l.fi in fi.& per Dy. in c.possessor.ext.de
reg.iu.in 6.Op. q plurib. causis possum possidere, l.3.§.ex plurib.
6 sup.de acq.poss.Glo.dicit, fateor,sed desinit vsucapere.Et dic, † q
aut sunt causæ concurrentes , & se compatientes ad inuicem,aut
non. Si se compatiuntur , tunc ex pluribus causis potest posside-
re,alias secus,vt d.§.ex pluribus,& l.si quis ante.& glo.in §.qui ad
nundinas,sup.de acq. poss. Sed hæc causa ex qua dominus est,cū
illa ex qua non est dominus,se non compatitur. Sicut enim quis
non potest emere rem suam,sic non potest,quod suum est possi-
dere titulo pro emptore ab alio.

ADDITIONES.

a Ale.A statutis.Vide aliā q.p Bar.in l.is qui reip.sup.ex quib.cau.maio. & quod ipse no.in l.cum notissimi.C.de præsc.30.ann.Et hic adde Bal.in l.fi.in prin.de eo per quem fac.erit.& Bar.in l.in omnib.sup.de act.& obl.& Bart.& Bald.& Ang.in l.sicut,C.de præscr.30.ann.

Adde quomodo interrumpatur præscriptio,Abb.consi.94.& 57.lib.1.& consil.3.q.14.lib.2.

b And.Barb.Si esset p̃scriptio.No.de statuto Epi,vel Comitis.& uide Bar.i l.fi.ff.de pe.l.stipulationum.§.satis exceptis.de verbo.ob.& l.j.ff.de bo.pos.ti.gener.Bal.in l.oēs ppl̃i,de iust.& iu.& in l.id quod pauperib.C.de epis.& cle.& in rub.qui admit.& in l.certū.C.vn cog.& Io.de Imo.in cle.1.de in inte.restit.& dixi in d.c.illud,de præscr.& ibi ponit D.Abb.sed contra tenet Bal. in l.1.de cō stit.pec.& vide Lud.Rom.i rub.C.q admitt.Alleg.istud dictū Bart.Lud.Ro.in consi.37.inc.In casu proposito.& allegat Bal.in c.1.quo tempore mil.

Menoch.Dec.consi.596.nu.3.Tiraq.de retract.consang.§.7.gl.2.nu.12.

LEX III.

1 *Litis æstimatio,in quo sit similis emptioni.*
2 *Litis æstimationem recipiens,quando teneatur de euictione.*
3 *Litis æstimationem recipiens tenetur cauere de euictone,in casibus, in quibus de euictione tenetur.*

1 **Litis æstimatio.** Se ipsam summat.† Quæro,in quo
est sīlis,d̃i glo. sicut p emptionē qs
efficit̃ dñs,si res tradit̃,vel trāsfert̃ Publiciana,& vsucapiendi con
dōatia soluēdo litis æstimationem, vt in glo. qd intellige, si actor
scit soluentē possidere,vt no.s̃.de rei vend.l.eius rei. Sin aūt igno-
rabat,tūc qa reus est in dolo fallendo actorē posset actor,cum co
gnouerit,rē vēdicare,si esset parat' restituere æstimationē,l.ei q.
in fi.j.de fut.Sed si vere reus nō possidebat,tūc i dubio vr̃ sibi cō
cedi licētia,vt rē adipiscat̃ a quocūq; possessore,vt no. s̃.de rei vē-
di l.hæc si res,qua adepta, habebit dñiū, vel Publicianā , vt dictū
est. Prædicta vera,nisi initiū possessionis rei esset cū dolo, qa furri
puit,& tūc nō vr̃ cōcedi licētia adipiscēdi,nisi exp̃sse esset dictū,&
iō cū ad eū peruenit,dñs posset vēdicare,d.l.ei qui.ī fi.s̃.de fur.Præ
dicta vera,si est litis ęstimatio:secus si esset trāsactio, vt s̃.e.l.j.vbi
2 dixi. Scd̃o † q̃ro,an ille,q recipit litis æstimationem,teneat̃ de eui
ctione? Gl.hic,q sic: cōnit tenet j.q.ex cau.in pos.ea.l.fi. Dy.in c.p
possessore,in 2.q.de reg.iu.lib.6.t3 indistincte, q de euictione te-
a neat̃,qa sīlis est emptioni,al.si pp res.s̃.re.amo.& ibi D.Ia.But.di
cit,q hic licet ęqparet̃ vēditioni,tñ in l.eius rei.s̃.de rei ven.ęqpa-
rat̃ trāsactioni,ī qua nō venit euictio.l.si p fundo. C.de transac.&
iō dicit ipse,aut ille,q soluit litis ęstimationem,possidebat actore
sciēte,& vr̃ venditio,qa sua spōte dimittit rē.l.si pp res.& qd̃ s̃.di
xi. Aut ñ possidet,vel possidet actore ignorāte,tūc ñ tenet̃ de euī-
ctione,cū sit quasi trāsactio,cū inuitus dimiserit,d.l.hæc si res,nisi
reus habuerit cām ab actore.l.si donatæ.s̃.de do.īter vi.& vx.Ita
audiui eū dicētē,licet nō p oīa sic scripserit,in l.si culpa,de rei vē.
Sed p̃dicta ñ placēt,qa in d.l.hęc si res,ponit̃ trāsactio improprie,
& large,vt dixi s̃.e.l.j.& ibi no. Præterea,si tenet̃ de euictione, er-
go tenet̃ si possessor ageret,& vīceret.d.l.euicta.§.j.s̃.de eui. Sed
ego video,q ille,q recipit litis ęstimationē,nō teneat̃ cedeř actio
nē soluēti,& sic p̃t pati ipsū vendicantem succūbere, vt dicā j.de
re iud.l.in depositi.ergo patet,q de euictiōe ñ tenet̃ simpl'r.Qua
re sic dico,Aut res erat dubia,vtrū ad actorē ptineret,sed iō reci-
pit litis æstimationē,vt cedat,si qd iuris cōpeteret in re,vt dixi sup.
e. l.j. tunc de euictione nō tenet̃,qa vēditio sic facta nō tenet,l.q
si in venditione.sup.de her.vēd. Si vero certum erat rē ad actorē
ptinere,vel qa iudicatū,vel qa reus nō poterat qōnē dñij ei refer
re,qa res erat ei deposita,vel cōmodata,tūc facit emptionē, vt hic
&l.si vt certo.2.rñ.sup.cōmo. cū sim. & tunc in oīb.casib.in quib.
in soluētē transit ius sine cessione, qd̃ dixi sup.e.l.j.itē ī oīb.casib.ī
qb tenet̃ cedere actionē,quos dicā in l. in depositi.j de re iudi.in
3 illis tenet̃ de euictione,alr̃ secus,p rōnem p̃dictam.† Tertio quæ-
ro,an teneat̃ de euictone cauere?.Gl.hic, q ñ.Dy. in c.p possesso-
re,in 2.q. distinguit. Aut possessor habuit cām ab actore,aut non
l.si donatæ.sup.de do.int.vi.& vx. Tu dic,q tenet̃ cauere ī illis ca
sib.in quib.de euictione tenetur,alr̃ secus, ut sup. de euic. l.si res.
& l.in creditore.& l.emptor.& de re.iu.l.in omnib.bonę fidei. tā
gam in d.l.in depositi.Vltimo gl.op.de l.mācipia,in fi.C.de seru.
fug.Sol.Ibi soluit poenam,hic litis æstimationem.

ADDITIO.

a Ale.Emptioni. An litis æstimatio sit similis emptioni, quo ad euidentiam,adde quod dicit Bal.in l.libera. C.de sent.q ibi est melior lra, vel tex.de iure,q recipiēs i solutū ita tenet̃ denūciare litē,sicut emptor pp euictionē,& d̃t,q non est similis emptioni,secus si p pe-alib,& d̃t,qñ dat̃ in solutū spēs pro spē,non est similis emptioni,secus si p pecunia.Adde,q statutū loquens in uendōne nō hēt locum in adiudicatione,Spe.& Io.And.in tit.de emp.& uend.§.nūc dicendū,el 2.ver.sed pone statuti.Itē adde casum singulare,in quo ęstimatio nō hēt vim vēdōnis,in l.si creditor,qui rem,in prin.ff.de pig.act.& ibi uide Bal.i lec.antiqua.& Pa.de Ca.ibi.& ad de D.Ant.in c.constitutus,de in integ.rest. vbi idē tenet. Adde q statutum loquens in vendē ne ,non hēt locū in adiudicatione,facit qd̃ voluit Ro.consi.103.q si ex forma statuti vicinus volēs vēdere teneat̃ denunciare cōsorti, q si ergo re laudi vicinus fuerit condemnatus vendere,q non teneatur denunciare.Menoch.Rubeus consi.152.nu.3.circa medium.

LEX IIII.

1 *Emptor qui emit rem alienam ignoranter a uendente quicquid iuris habet, quando possit vsucapere.*

a **Emptor fundi.** Ista l.hēt tres casus in glo.& hoc sit pro summario. a Oppo.de l.si ita sit
scriptū.s̃.de le.j.Gl.non sol. Sol. hic nō p̃t apparere qd sit exiguū
ibi sic.Dicit Dy.hic reqritur bona fides,quę pp scientiam partis
incertæ abest in toto fundo, ibi bona fides nō requiritur.Sed po-
ne,venditor sciens vendidit ignoranti,& dicit, vēdo quicquid iu
ris habeo,an procedat vsucapio? Vr̃ q non,p l.locus, sup.de acq.
poss.sed venditio tūc procedit,per l.quod si nulla.sup.de hęr.ven.
b immo est i.q si in venditione. Alij dnt,b q procedit vsucapio,per
l.qui cum.§. 1.infra,eo.sed nihil facit, quia ibi erat certum,quod
erat

ADDITIONES.

a Ale.Summario.Si quis est in bona fide partim,& partim in mala fide,an vsucapiar,habetur in hoc tex.Et ita eum alleg.no.Bal.in l.super longi.C.de præscrip.lon.temp,facit quod no.Bar.in l.si fundum.§.fi.sup. de acq.poss.

b Ale.Alij dicunt.Adde,quæ no. Bar.in l.3.§.j.de acq.poss.

erat alienũ, hic vero incertũ. Et mĩsio, ꝗ facit ad l. locus, nõ est bo-
a na, a qa ẽ ꝯ illũ tex. Sed mihi vr̃ dicẽdũ, ꝙ si vẽditio fuit facta hoc
a modo, vendo quicquid iuris habeo. Itẽ, trado tibi quicquid iuris habeo, tunc non põt sic possideri, iõ ꝑscriptio non ꝓcedit, l. loc⁹, s. de acq. pos. Sed si vendo quicquid iuris habeo ĩ fundo, & trado fundum totũ, & tunc procedit vsucapio, quia credit se totũ emis-
b se, arg. s. eo. l. 2. §. sed si fundus, & mala fides tradentis b non nocet, vt j. eo. l. qui fundum, §. procurator. & ver. nam & cum sciens.

ADDITIONES.

a Alex. Nõ est bona. Et vide no. p Bar. in l. si sic, §. si mihi, de leg. j. & hæc dicta limitanẽ no. p Dy. & Bar. ibi. & dicit Pau. de Ca. in d. l. si sic, ꝙ licet vẽdã qcquid iuris habeo in re, si tñ tu possedisti totã rẽ, licet non vẽdiderim, nisi qđ habebã, & sic in toto fundo nõ habeo tit. si totum nõ erat vẽditum, nõ posses lõgo tpe totum possidere, tñ ꝑscribere posse debes lõgissimo tpe, cum in illo nõ requiraẽ ti. notabilius collige veritatem ex his dictis per Bar. de quo Pau. mẽtionem non facit. Adde tu notabilissime, quæ voluit Pe. de Anch. in consi. 141.
b Claud. Mala fides tradentis. Vide Alex. in l. locus, s. de acq. poss. reprehendentem hoc vltimum dictum.

LEX V.

Si rem. Furtum factũ a dño inusucapibilem rem non facit. h. d. quod plene dic, vt l. sequitur, §. si rem, s. ti. 2.

LEX VI.

Qui cum pro hærede. Qui ab alio rogat precario qđ possidet, incipit possidere ex noua causa, & desinit ex antiqua. h. d. Rõ, quia illę causæ non se compatiuntur. Cætera dic. vt dixi, s. de acq. poss. l. interdum, in prin. & quod hic sequitur, vide per te.

LEX VII.

Qui fundũ. Ad vsucapionẽ sufficit sola ciuilis. h. d. prĩcipiũ. dixi in §. ex ꝯtio. l. 3. de acq. poss.

§. Si fundum. In parte addita fundo noua emptione, noua ꝑscriptione opus est. h. d. Op. s. e. l. 2. §. sed & si fundus. Sol. ibi fuit vna acqsitio, hic plures. Op. & vr̃, ꝙ pars fundi vnita fundo non possit possideri, nec vsucapi, sicut tignum iniũctum ædib. l. eum qui ædes, & l. rerum mistura, s. tit. 2. Sol. hic vtrunq; est immobile, & cessat illud incõueniens, ꝙ ponitur in d. l. eum qui ædes, secundum Iac. de Aret.

1 *Quis non debet tradere obliuioni, quod scit.*
Obliuio non est iusta causa ignorantiæ.
2 *Obliuio ex longo tempore in damno vitando, dat iustam causam exigendi.*
Soluens scienter procuratori reuocato, quando videatur donare.

§. Seruus meus. Restõ ꝓcuratoris facta ei, q scit, vł scire dẽt ad se ñ ptinere vsucapio in cãm nõ tribuit, nisi procurator restituẽs fuerit sciẽs: tunc. n. donare vr̃. h. d. Circa primã partẽ q̃ro, qũo dẽt scire ad se non ptinere. Dicit glo. qa fuit manumissus in vltima volũtate, vel inter viuos, & expsse fuit dictũ, ꝙ peculiũ nõ ꝯcedebat, nec põt dicere se oblitũ. Ex quo dr̃ gl. no. quẽ nõ dẽre tradere obliuioni, qđ scit, &
1 sic †obliuio nõ est iusta cã ignorãtię. a Qđ vr̃ verũ, nisi lõgũ tps sit
a decursũ, l. furtũ, §. fundi, s. tit. 2. & l. si is q. ĩ pri. s. de vsuc. & qđ no.
b p Dy. ĩ c. ꝑsumit, ext. de reg. iu. li. 6. Vel dic, ꝙ licet lõgũ tps b sit cã obliuionis, nõ tñ est iusta cã. Imputet. n. sibi, q nõ rememorauit, vñ excusaret, cũ certaret de dãno, secus si đ lucro. h. d. Circa scdã partẽ q̃ro, an talis ꝓcurator teneaẽ dño. Rñ ꝙ sic, vt ĩ gl. Quæro, an in manumissũ sit trãslatũ dñiũ? & dic vt in gl. Quæro, qđ si nõ dñs tradidit procuratori? Dic, vt in gl. † Vit. hic in fi. hẽs expssum ꝙ q soluit ei, cuius mãdatũ est reuocatũ sciẽter, vr̃ donare. Idẽ de ꝯdi. indeb. l. si non fortẽ, §. si filius, & no. s. de ꝯd. ob. ca. l. si ꝓcuratori falso. Contrariũ no. j. de sol. l. dispensatorem. dic, vt ibi.

ADDITIONES.

Ale. Causa ignorantiæ. Adde tex. no. in l. filio, ĩ prin. de adim. le. sed vt dicit Bar. contrarium tenet gl. in l. ex consensu. inf. de appel. & hæc no. ad ea, quæ habent in l. si de eo, §. j. de acq. poss.
Menoch. Riy. consi. 26. nu. 31. lib. 2.
Longũ tps, Vide quæ dixi post Bar. in l. nõ fateẽ, de cõfes. Bar. in l. j. de confes.
Ecclesiæ res illicite a prælato alienatę prælato viuente, non incipit currere præscriptio, sed tempore successoris sic.
Prælatus illicite alienans, quantum ad rem alienatam non dicitur prælatus, & videtur ecclesia vacare.

§. Si tutor. Furtũ tutoris facit rẽ iusucapibilẽ, nec sufficit rẽ in tutoris ptãtẽ reuerti, h. d. Op. furtũ dñi nõ facit rẽ inusucapibilẽ, vt s. e. l. si rem. sed tutor hr̃ loco dñi. Sol. vt patet in tex. Op. hic requiriẽ, vt reuertaẽ in ptãtẽ pupill. Cõtra immo sufficit reuerti in ptãtẽ tutoris, vt s. titu. 2. l. sequit, §. si pupilli. Sol. illud verũ, alio subtrahẽte, q̃ ipso tutore, Quanũ, a. n. ad hanc rem nõ vr̃ esse tutor. Et idẽ †dico in prælato illicite alienante, qui quantum ad illã rem nõ vr̃ esse ꝑlatus, & vr̃ ecclesia vacare, & iõ toto suo tpe non incipit currere ꝑscriptio, sed tpe successoris sui, quod est no. Ita tenet Bar. alias Inn. ext. de præscrip. c. 2.

ADDITIO.

Menoch. Quarũ. Bolog. cõs. 33. col. fi. Bal. de ꝑscri. ĩ 3. par. 4. partis princ. q. 5. n. 8.

§. Qui bona fide. Eo tpe, quo possessio recuperaẽ qs dẽt esse bonę fidei, alias ñ ꝓcedit bonæ fidei ꝑscriptio, siue recupereẽ extra iudiciũ, siue p actionem personalẽ, siue p interdictũ, h. d. No. ex hoc fine, ꝙ ẽt qñ res restituaẽ authoritate iudicis, requiritur bona fides. Contra, s. de l. & gñalr. Sol. vt dixi. s. de acq. poss. l. Pomponius. §. si iussu, & de damno inse. l. si finita, §. si de vectigalib. Op. ꝙ primo ei cui restituiẽ, detur accessio, vt d. §. si iussu. Glo. fatetur, si esset bonæ fidei, sed si forte nõ sufficeret, qa restituens non fuit bonæ fidei, & sic cũ eius possessio sit vitiosa, non debet dari accessio, vt d. §. si iussu. Quero, quid si deiectus recuperauit possessionẽ incõtinenti? Dic, vt l. qui possessionem, j. de vi & vi arm. Quæro, vtrum hoc, ꝙ nõ vsucapit, com-
a putetur in interesse? Gl. ꝙ non, ꝯcium no. j. de vi & vi arm. l. j. §. q autem vi deiectus. Dy. dicit, aut modicum tempus restabat, & sic loquitur illa lex, aut non modicum, & loquitur hæc gl. arg. s. de vsuca. l. rerum mistura, § Labeo.

ADDITIO.

a Ale. Interesse. Si deieci præscribentem de fundo, adeo ꝙ nõ præscripsit, an ad hoc interesse teneaẽ? adde Bal. in l. j. C. de an. excep. & quod no. in l. si de possessione, C. vnde vi. Hoc no. sequitur Lu. in l. si cõstante. §. quoties. sol. ma. & hic adde, qđ no. per Bar. & Doc. post gl. in l. 3. §. Labeo. su. de acq. pos. nu. Aug. in l. si is, qui rem commodasset, in §. j. j. de fur.

§. Qui sciens. Qui sciẽter emit ab eo, cui ẽ ĩterdicta administratio a iudice, vł a l. ñ ꝑscribit, h. d.

1 *Malitia procuratoris non nocet emptori bonęfidei, secus si colludat.*
2 *Emptor emẽs a ꝓcuratore, dicitur esse in iusto errore, & ꝑscribit cõtra dominum, si fuit sibi dictum a fide dignis, ꝓcuratorẽ habere plenũ mãdatũ.*
3 *Dolus semper videtur exceptus in mandato.*

1 * **§. Procurator.** †* Malitia procuratoris nõ nocet emptori bonęfidei, secus si ꝓcurator colludat. h. d. Opp. ꝙ dñium sit translatũ in emptorem, l. diligẽter, in prin. sup. mãd. iõ non procedit præscriptio. Sol. Res vendita non erat dñi, sed putabatur. vel dic, ꝙ vere erat dñi, sed procurator in vendendo excessit fines mandati, quia fuit mandatum, ꝙ vende-
2 ret certo precio, †& ideo emptor præscribit ꝯ dñm. Hoc tñ intellige, ꝙ procurator decepit emptorem faciendo sibi dici ab aliqb.
a fide dignis, a ꝙ habebat plenum mandatũ, alias non esset iustus b
b error, quia debuit mandatũ videre, & inspicere, l. qui cum alio, j. de reg. iu. & de institoria, l. sed & si pupillus, §. ꝯdõ. Vel dic, ꝙ habuit mandatum simplex, tñ malitiose vendẽdo nõ trãsfert dñiũ,
3 †qa semp in mandato vr̃ exceptus dolus, vt s. mand. l. creditor, §. Lucius. Ita tenet hic gl. quod tene menti, quod patet verum ex fine huius §. qñ ipse sciuit, & collusit, est malę fidei, ideo qa emit ab eo quem sciuit non habere mandatum, cõprẽhendens istud, alias esset bonæfidei, vt j. eo. l. fi. Sequentem §. vide per te.

ADDITIONES.

* Menoch. Procurator. Bal. de præscrip. 2. par. 3. partis princip. q. 18.
a Ale. Aliquib. fide dignis. Iustus error est credere fide dignis, alias debet q s mãdatum ostẽdere. Ad hoc vide, q̃ dixi in l. j. in prin. s. de eo per quem factum erit, & vide, no. inf. e. l. integritatę, & no. Bar. in l. de pupillo, §. si qs ipsi, ĩ 8. q. in fi. su. de ope. no. nun. Bal. in l. indicia, C. de rei ven. Io. An. & D. Ant. in c. cura. de iure pa. adde quando credendum sit fide dignis. Adde Bal. consi. 84. 2. lib.
Menoc. Ruy. consi. 58. nu. 23. lib. 1.
b Pom. Non esset iustus. Ad hoc vide Ale. in l. qui in alie. de acq. hær. licet ibi corrupte alleg. in l. cum vir. su. de vsuca. in consi. 1. vol. 4. & Fel. in c. de quarta, ver. prima doctrina, de præscr. & in c. si diligenti, eo. tit. & in c. sicut, ver. limita secundo, de re iud. in ver. 6. aduerte.

LEX VIII.

1 *Bonæfidei quando dicatur emens ab eo quem scit pretium consumpturum.*
2 *Bonæfidei quando dicatur, qui emit a ludente.*

1 **Si quis cum sciret.** Qui emit ab eo, quem scit consumpturũ pretium, † bonęfidei
a est, nisi sciat eum ꝯsumpturũ in aliquẽ certũ malũ vsum. a h. d. sm verum intellectũ. Op. ad fi. l. anteq̃ sit interdicta administratio alicui põr alienare, l. Iulianus, de cur. fur. & no. j. de verb. obl. l. is cui bonis. So. dicit gl. hic, p p iustã cãm erat bonis interdictũ. Alij dñt, ẽt si nõ esset interdictũ, p l. ꝙ si minor, §. pe. s. de min. & l. si vero, §. si adolescens, sup. mã. Dicit gl. ꝙ illæ leges loquunẽ in minore, & sic tene primã sol. ꝙ huic erat interdictũ bonis. Sed sm hoc, qr excipiet istud, cum idẽ esset vbiq;, certe non video. Dic ergo, ꝙ in prin. loquiẽ, qñ aliquis emit ab eo, quem sciebat pretium cõsumpturũ, sed ignorabat in quo voluit ꝯsumere, vtrum male expendendo, vel perdendo ex negligentia, vel quasi; Finis vero loquiẽ qñ emit ab eo, quem sciebat ꝯsumpturum in aliquẽ malum vsũ certum, vt quia protinus dabat meretrici. Cum. n. ꝯhendo delinquat, non valet ꝯctus, & est malę fidei, facit j. de fideiu. l. si ab eo
2 in fi. & qđ dixi, s. tit. 2. l. eum vir, & iõ distingue. † Aut quis emit b
b ab eo, quem sciuit cõsumpturum, & tunc aut erat ei ob hoc ĩterdictũ bonis, & tũc iure non valet ꝯctus, nec trãsfertur vsucapiẽdi ꝯdõ, vt s. l. proxi. §. qui sciens, & s. tit. 2. l. si ab eo. Aut non erat interdictum, & tunc aut erat minor, & non valet, quod agitur eo modo, l. ꝙ si minor, §. pen. s. de minor. & l. si vero, §. si adolescens s. man. Aut erat maior, & tũc aut sciebat eum ꝯsumpturum, sed

ADDITIONES.

a Ale. Malũ vsum. Et no. sm Ang. licet qs mutuans statim cõsumpturo in certũ malum vsum, non habeat actionem, vt hic, si tñ debitor soluit creditori cõsumpturo statim in malũ vsum, liberaẽ. Ita dicit Ang. no. p illum tex. in l. si cum dotem, sol. mat. vide ibi Io. qui aliter loquitur, & soluit dictum Ang. hic in vno casu.
Clau. Adde Ale. in l. si cũ dotem. Quid aũt de eo, q mutuat post ludũ ei qui pdidit, ad soluendum, qđ perdidit, an dicaẽ mutuasse pro ludo, vide Are. consi. 81.
b Men. Aut quis emit. Fel. in c. si diligenti. n. 30. vbi Abb. col. 5. de ꝑsc. distinguit aut scit eum consumpturum, sed non an bene, an male, & tũc dr̃ in bona fide, aut scit consumpturum male, & tunc dicitur in mala fide.

igno-

ignorabat in quem vsum, & valet, & est bonęfidei, vt hic in prin. Aut sciebat eum in aliquē certū malū vsum debere cōsumere, & nō valet, vt hic in fi. Et sic vr̄ intellexisse hanc l. Ia. de Are. facit ad
1 pdicta J. de verb. obl. l. is cui bonis. † Quæro, a quid de eo, qui emit
a ab aliquo existente in ludo. Rñ. qui soluit pretiū ludēti, non soluit
b oīno ɔsumpturo, qa forte vincet. Et ideo distingue, b aut vendidit collusori, & nō valet ɔ̄ctus, nec tenet de euictione, qa simul delin quunt, l. fi. §. fi. J. qua. re. ac. non da. & quod no. hic, & l. quod si mi nor, §. pe. s. de mi. Aut vendidit alteri, & valet, ar. s. de alea. l. fi. §. fi.

ADDITIONES.

a Ale. Quæro. Et de materia vide late, & pulchre per Bar. in rub. de cond. ob turp. cau. & quod no. dicit Inn. in c. qa plerique, de im. eccl. late per do. Io. post alios in c. clerici, de vi. & ho. cle. & ibi per gl. Io. An. & alios. Quid de mutuante ad ludum do. Flo. in de alea. l. i. in fi. distinguit prout hic Bar. in emente, p hic alleg. & an vincēs ad ludū dicat hre ex cā lucratiua. Itē an possint pdita ad ludum reuocari p filios perdentis, tanq̄ alienata in fraudem creditorū? Vide Bal. in l. 1. in fi. C. si quid in frau. patr. p Io. And. in add. Spec. in ti. de obl. & sol. in rub. in prin. Adde, q Io. And. ibi nihil de prædictis tangit, sed solum de illo, qui mutuauit illi, quem verisimiliter sciebat male consumpturū, q. tn̄ meliori cōsilio ductus bn̄ expendit an mutuās hēat actionē, & de illo, q. accepit mutuo in ludo, & ex interuallo promisit restituere, vel recepit sponte pceptū iudicis de soluendo, ibi de hoc vide, Menoc. Par. l. in c. si diligenti nu. 31. de præscr.

b Pom. Distingue. Cum quis emit ab eo, quem scit protinus consumpturum, an valeat cōtractus, & transferat vsucapiendi cōdō, & vide Pau. cōs. 5. in 3. dub. vol. 2. & Phi. in c. si diligēti, de præscrip. & Ale. cons. 54. vol. 2. Ex cuius dictis ibi colligitur, q contractus non firmaret iure medio, maxime cum fieret iuuin minore.

LEX IX.

Qui ob pactionem. Dominus potest vsucapere partum ancillæ furtiuæ ab alio quam a seruo manumissio subtractę, & per seruum domino traditæ, h. d. quod declara, vt infra. l. proxi.

LEX X.

Seruus. Dñs potest vsucapere partum ancillæ, a seruo manumisso subtractæ, & sibi traditæ. h. d. Op s. de vsuca. l. sequitur, §. de illo. Sol. principium illius §. corrigitur, vt ibi patet, quod non placet, vbi dixi, ideo distingue no. vt hic in gl.

LEX XI.

1 *Animus retinendi possessionem inducit acquisitionem possessionis.*

Quod vulgo. Iustissima cā erroris in tit. pro emp. tribuit cām vsucapiēdi, h. d. Et no. q satis
a est, si credo seruo, vel procuratori meo. Idē si patri, vel ei cui sum hæres, vt dixi in l. Celsus. s. ti. 2. Oppo. s. eo. l. 2. in princ. Sol. hic est
1 error iustissimus. Allegaui istam † l. q animus retinendi possessionem, inducit acquisitionem possessionis. Nam vere cum seruus tradidit, quæritur domino antequam quæsitum sibi putaret.

ADDITIO.

a Ale. Procuratori. Ad hoc vide qd̄ hr̄ in l. 2. §. procuratorem. & qd̄ ibi dixi. su. eo.

LEX XII.

Misso. Nota. q licet possessio non sit vacua, non impeditur vsucapio, quod dic, vt dixi in l. Celsus, s. de vsuca.

LEX XIII.

1 *Mala fides superueniēs interrupit præscriptionem, secundū ius canonicū.*
2 *Nunciatio noui operis, quando interrumpat præscriptionem.*

Alienā. Nūciatio noui operis nō interrūpit pscriptionē sola. h. d. No. pp iura canonica, in quib. † superueniens
1 mala fides interrūpit pscriptionē, vt ext. de pscr. c. fi. a & de reg. iu. c.
a possessor. li. 6. Et hoc, q nō sit malęfidei, p talē nūciationem, tenet Inn. extra de ma. & obe. c. dilecti. Op. C. de pscr. 30. an. l. sicut, & l. cū notissimi. Sol. Hic nō fuit nūciatū p executorē, fm gl. Sed certe idē si p executorē facta fuisset ista nūciatio, qa leges ɔ̄riæ loquūtur de nūciatione, & citatione, per q̄ cessat negligentia dñi, hic de alia nūciatione. Præterea hic loqt in pscr. lō. tēp. vt dixi s. eo. l. 2. in
b fi. Op. C. de rei ven. §. si fundū. Sol. vt i gl. Tu distingue. b Aut talis
2 denunciatio † fit an apprehensam possessionē, & facit quē malęfidei, vt ibi, aut post, & tūc aut eā eā adeptus sine iusto titu. ex cā lucratiua, & tūc facit aliquē malæfidei, l. itē veniūt, §. petitā, s. de pe. hæ. Aut eā adeptus est ex iusto ti. & bona fide, & nō nocet, vt hic.

ADDITIONES.

a Ale. Cap. fi. Adde quod no. Bal. in l. 2. C. de statu defun.

b Ale. Tu distingue. Adde quod no. Bar. in l. non solum, §. morte, de ope. nou. nunc. & quod no. maxime per gl. in l. si rem quam mihi, §. fina. su. de eu. & quod nota. Bar. in l. aut qui aliter, in fi. prin. in f. quod vi aut clam, & quod no. Bar. in l. Celsus su. de vsu. & Bal. in l. super longi, C. de præscr. long. temp. & Bar. in l. naturaliter su. de vsuca. per Imo. no. post Ant. in c. fi. de præscr. Menoch. Soc. Sen. cons. 34. nu. 33. lib. 4. Boer. q. 323. nu. 4.

LEX XIIII.

Intestatæ. Qui emit ab aliquo tanq̄ negotiorum gestore, vel cōiuncta persona, est malæfidei, nisi credat eum hēre mandatum, h. d. & nota bene Opp. dr̄ hic credidisse. Cōtra, s. eo. l. 2. in prin. Sol. dic, ex iusta causa si facit ei dici a persona, cui debeat credere, vel ostendit mandatum reuocatum, vt J. pro lega. l. 2. & quod dixi, s. eo. l. qui fundum, §. procurator. Opp. quia abiens non desijt possidere. Solue vt in glo.

Pro hærede. *Tit. VI.*

LEX PRIMA.

1 *Pro hærede, qualiter sumatur in hoc titulo.*
2 *Vsucapere pro hærede quis possit, remissiue ad glo.*
3 *Vsucap*[illegible] *nt pro hærede extranei, & non sui.*
4 *Pro hærede, quæ vsucapiuntur.*

PRo hærede. Op. J. p lega. l. ea res. Sol. vt i gl.
1 Quæro, quał† sumatur i hoc ti.
a pro hærede. Et dicit glo. q sumit vno modo. Qñq; qs est hr̄s vere, & tūc loquitur iste ti. Qñque putatiue, & hoc modo sumit, l. pro hr̄de. s. de pet. hæ. Ita dicit gl. in rub. Sed in eo, qd̄ dicit gl. q putatiue, dic q pōt sumi duob. modis, vno modo q iusto errore sit ductus, & tunc quo ad istum ti. sufficit l. no solū, §. j. s. de vsuca. Sed q in l. pro hr̄de, s. de pe. hæt. hr̄, siue iusto errore siue iniusto assumitur. Quæro, qd̄ si putat eū viuum, qui est mor-
2 tuus; dic, vt in glo. † Quæro, quis est ille, qui vsucapit pro hr̄de. Et Mar. dicebat, q heres, tem q̄ defunctus nō pōt vsucapere pp malā fidem, ex sua psona pōt. Sed gl. reprehendit eū in l. 1. C. eo. & l. Pōponius, §. eū qs. s. de acq. poss. & l. an vitia. J. de diuer. & temp. pscr. Et bñ in gl. enumerant casus, in quib. pro hr̄de qs pt vsucape-
3 re. Et dic, vt in gl. † Quæro, q̄ personæ vsucapiant pro hærede. Et
4 dic, q extranei, nō sui, & in dic, vt in glo. † Quæro, quid præscribat titu. pro hr̄de, an hæreditas tota, vel res particulares; Et gl. dicit, q hæreditas nō, quia est ius, l. nihil. J. de ver. sig. & incorporales res non præscribuntur, l. seruus. §. incorporales, s. de acqui. re. dom. sed singulares res corporales, si alienæ sint in hæreditate, sic: vt in hoc ti. s. mobiles triennio, immobiles decennio. Et vide istam glo. quæ optime loquitur, & tene menti.

ADDITIO.

a Ale. Quæro, Vide Bal. in l. hæreditatem, C. in quib. cau. lon. temp. præsc. cess. Menoc. Cur. Iun. consi. 6. nu. 23. circ. med.

LEX II.

a **Qui legatorum §. Quod vulgo.** Per hūc §. dr̄t quidā colonū possidere, sed dr̄t ɔ l. nō solū. §. j. de vsuc. Et h. q d. nāls, intellige de detentatione. Itē ibi, ciuilis, &c. Per h. d. Dy. duas possessio. esse. Sed dic, vt dixi s. de acq. pos. l. j. in 2. q. prin.

ADDITIO.

a Ale. Quod vulgo. Dy. dicebat istum tex. non esse alibi, vt refer. Bald. in l. licet. C. de acq. poss. ipse allegat alium.

1 *Sui heredis existentia, quando operatur cum habet cohęredem.*

§. Filium quoque. Primo q̄ro de rōne huius §. Et rō est colligēda ex isto tex. & ex cōtinuatione pcedētiū. Dictū est s. q nemo pōt sibi mutare cām dñij. Subijcit, filiū quoq;, & sic exēplificat. Idem adde tex. ibi vno pre, subaudi, nec sibi pōt mutare cām possessionis, dicendo se de nouo hr̄dē pr̄is, hoc est dñm, & possessorē, qa ante erat, l. in suis, ff. de lib. & posth. fm Ia. de Are. Op. J. pro suo, l. pe. §. pe. Rñ. ut ibi vide pbitis; quia ibi diuisio fuit ab hr̄de ɔfirmata. Scdo opp. J. ti. j. l. j. §. si. Gl. quæ est hic ponit multa verba pro solutione, & ibi in l. j. §. j. examinabo, J. ti. proxi. Venio & opp. extra glo. dr̄ hic, q existimabat nāleni possessionē penes eum fuisse. Contra, quia filius fm ista tēpora, nec ciuilr, nec nālr possidet, l. possessio. §. j. s. de acq. pos. Sol. quodam modo dr̄ possidere filius, & quodammō dr̄ filius dñs. l.
1 in suis. ff. de lib. & posth. nō in ppie possidet, l. possessio, §. j. † Venio ad ver. cui ɔ̄s est, vt filius, &c. Cōtra, qa existētia sui hr̄dis nihil operat, qñ sibi datus est cohr̄s. l. apud Iulianum. §. j. ad Tre. Si ergo eū datus est sibi cohr̄s hr̄ vt extraneus, vr̄ q possit p hærede vsucapere. Huius ɔ̄rij timore dr̄t quidā, q p parte cohr̄dis nō
a pōt vsucapere, p sua sic. Et vide istā glo. q̄ est in ver. cohr̄dū, quæ alleg. l. nihil. C. eo. Sed quał rñdemus ad opp. q existentia sui hęredis nihil operat, cum quis habeat cohr̄dem? Rñ. tūc nō operat existentia sui hr̄dis in his, quæ ex testō dependēt, sed i his, q̄ extra testm̄ veniunt sic, vt C. de iu. delib. l. si fratris, & dixi s. de vulg. & pup. l. si filius, qui pr̄i. Vel dic, q existentia sui hr̄dis nihil operat, si non adijt, uel nō immiscet, sed si immiscet operatur, nec pcedit usucapio cum aliena iactura, ut usucapiat p hærede, l. si is qui. J. de
a fur. Quid si filius fuit emancipatus? Quidā dr̄t idē, a & sic faciunt hic, & assignant rōnem, ut in gl. alleg. nihil. facit.

ADDITIO.

a Ale. Dicunt idem. Adde Bar. in repet. l. in suis, in 7. opp. de lib. & posth.

LEX II.

Plerique. Ibi pro hærede, idem i potatiuo iusto errore l. nō solum. §. j. de usucap. alias secus. Facit quod no. sup. de acquir. poss. §. j. in principio.

LEX III.

1 *Heres indignus vsucapit.*

1 **Cōstat.** Gl. dicit, q qui est † hr̄s, tn̄ si est indignus, nō usucapit p hr̄de. Sed nō credo istā gl. uerū dicere, qa his est nec pōt ei priuatus opponere, q sit indignus, l. his ɔ̄hr. §. j. sup. fa. erc. & ibi no. gl. Pone ergo in eo, q nullo mō est capax, ut i dānato in metallū, & hæretico, de qb. dr in §. legati. Insti. de leg. Sed quid si iusto errore credit se capacem. Dic ut J. pro leg. l. nemo.

Pro donato. *Tit. VII.*

LEX PRIMA.

PRo donato. Op. de l. Celsus, s. de usuc. Solū sufficit falsa op. friuola sed iusta sic, l. 3. § pro sol. Opp. de l, in ędib. s. de do. Sol. ut i gl.

Dona.

1 *Donatio facta a patre filio ĩ ptãte cõfirmatur morte patris, tñ qa ꝓprie uõ est donatio: sed magis legatũ vsucapitur quasi ꝓ legato, non pro donato.*
2 *Donatio facta filio ob benemerita, statim valet, si merita praecesserint, secũdum ius Authenticorum.*
3 *Vsucapio in re donata filio, quando procedat.*
4 *Assertio patris asserentis se donare filio propter benemerita, non probat, sed debet probari, quod merita praecesserint.*

§. Si pater filio. Iste est difficilis §. Opp. ꝙ vsucapiatne pro donato, qa donatio facta a pre fi-
a lio, morte ↄfirmat. l. 2. C. de inoff. don. & l. donationes, quas parẽ-
tes, C. de do. inter vi. & vxo. Huius ↄrij timore, hic §. hẽt duas lec.
principales. Vna, ꝙ non donauit simplr, sed ↄcessit in peculium,
& tunc non confirmat morte, vt C. fam. ercis. l. certum, & ista est
clara, & vera. Sed q̃tum ad istam l. ↄtinet diuinationẽ, & ideo se-
cũda lec. est, ꝙ hic donauit, vt benemerito, iõ cõfirmat morte, &
sic vt extraneo. Ad ↄrium rñ. ꝙ non vsucapit ti. pro donato, vt ex
tunc a die donationis, sed ex nunc a die ↄfirmationis, l. si pr. C. de
inof. don. Sed ad istud opp. ꝙ talis ↄfirmatio retrotrahit, l. don. C.
de do. inter vir. & vx. Sed gl. rñdet, ꝙ quo ad fructus retrotrahit,
nõ quo ad vsucapionem, & dñium. Vel dic, cũ de vsucapione tra-
ctat, q̃ est odiosa, non retrotrahit, ne qs locupletet cũ aliena iactu
ra, l. denuq; s. ex qui. cau. ma. Sed glo. in l. sub condõne. j. de sol. di
cit, ꝙ ẽt quo ad dñiũ trahit retro, sed male dicit, vt ibi dixi. Et sic
remanet ſm hanc sol. ꝙ vsucapiatur pro donato a die confirma-
tionis, sed hoc vr ↄ mẽtem huius §. & iõ terentia hac eadẽ lec. ali
ter sol. gl. ꝙ pr mutauit voluntatem. Hoc esset verũ, p l. si pr. j. eo.
sed ↄtinet diuinationẽ. Vel dicit glo. ꝙ nõ ↄfirmabat ſm ista tpa,
sed hodie sic, & idẽ tenet in l. si pr. j. e. Sed Cy. tenet ↄrium in l. 2.
C. de inof. do. & probat, qa donatio facta inter vir. & vx. ↄfirmat,
l. cum hic status, s. de don. inter vir. & vxo. ergo idẽ multo magis
in pre, & in filio. Praeterea ego probo. Donatio facta filio ↄfirma
tur eo facto sui iuris emancipatione, l. donationes, §. pr, de do. er-
go eadẽ rõne morte, l. mulier, ĩ prin. s. ad Treb. C. de inst. & subst.
1 l. 2. cum si. Qualiter ergo soluemus? † Dic, ꝙ licet ↄfirmet morte,
tñ non vsucapitur pro donato, vt hic. Rõ est, quia non est ꝓprie
b donatio, sed magis legatũ, l. 10 donationib. C. ad leg. Falc. nec est
proprie legatũ per omnia, l. sequẽs qõ s. de leg. 2. & l. res, C. ď do.
inter vi. & vx. & ideo praescribit ex quasi ti. pro legato. nõ. n. est ve
re legatum, nec vera donatio. Hoc tenet glo. s. tit. j. l. a. §. fi. & istud
tene. Op. j. pro suo. l. pe. §. pe. Sol. ibi in filio emancipato, ſm vnã
2 lec. & verã in se, hic in filio in ptãte † Op. ext. gl. ista lec. praesuppo-
nit, ꝙ pr donauit filio, vt bñmerito, ergo valuit donatio statim, vt
no. C. de inof. test. aut. vñ si parens. Sol. Illud verum ſm hodierna
iura, ſm q̃ filijs q̃rit ex cã aduẽtitia, sed illud qđ hẽt filius ꝑ eius
merita, & seruitia, q̃ vere ꝓcesserunt, hẽt ex suis operib. & sic ẽ ad
uentitiũ, l. cũ oportet. §. j. C. de bo. quae lib. & sic loquit dicta auth.
vñ si parẽs, licet glo. afr videat sentire, & non bene, C. de coll. l. si
3 don. Secus si merita non praecesserũt, tunc idẽ hodie, ꝙ olim. † Et
ideo in ista mã distingue, quia qñ q̃ris, an procedat vsucapio in re
donata filio a pre, tunc aut donauit filio emancipato, & procedit
vsucapio tit. pro donato, quia valet donatio, l. pen. j. pro suo, ſm
unã lec. Aut donauit filio existenti in ptãte, & tunc aut vt hẽt in
peculio, & tunc nõ ꝓcedit vsucapio tit. pro donato, hic est casus ĩ
c hoc §. c Si vero tanq̃ extraneo, & tunc aut donauit sibi, vt bñmerit
to, & praecesserunt merita, & valet donatio, & procedit vsucapio
pro do. vt no. in auth. vnde si parẽs, C. de inof. test. Aut nulla me-
rita ꝓcesserunt, & tunc aut pr emancipauit eum in vita, & ꝓcedit
tpe emãcipationis vsucapio pro donato, l. donatione. §. pr, de do.
Aut cũ nõ emancipauit, & tunc aut q̃ris, an ꝓcedit viuẽte patre,
& non ꝓcedit, vt hic. Aut pre mortuo, & tũc aut pr mutauit volũ
tatem, & non ꝓcedit, nisi hrs pris ↄfirmauerit, vt j. eo. l. si pr. Aut
pr in eadem voluntate perseuerauit, & tunc vsucapit a tpe mortis,
non ti. ꝓ donato vere, sed quasi ti. ꝓ donato, vel quasi ꝓ legato, vt
4 no. in l. a. §. fi. s. o. j. † Quaero, quid si pr dixit in istrõ, dono tibi filio,
vt benemerito, qa multa ꝓcesserunt merita, an valeat, qa sic asse-
ruit? Certe non, nisi probetur, tex. in l. si forte. j. de cast. pec. & glo.
in l. si donatione, C. de coll.

ADDITIONES.

a Ale. Morte. Vide hic late, qñ donat filio, qño confirmat donatio morte pris donã
tis. Et vide, qa nec donatio cã mortis ꝑ talem cõfirmationẽ est vera donatio, iõ
nõ eget insinuatione, nec ẽt reqrit aditio hẽditatis, sec. Ang. & gl. ibi, in l. pen. §.
fi. sup. ti. j. & Bar. inf. prox. & uide Bal. in l. filio. C. fa. erc. & in l. a. de inof. don. &
Bal. et C. eo. l. litteram, vbi omnino vide. Et an possit reuocari, vide quae dixi post
Bar. in l. frater a fratre, in vlt. col. de cond. indeb. Et de insinuatione adde Bal. in
auth. ex testõ. C. de coll. tex. in l. antep. C. de do. inter vir. Verũ aũt donatio fa-
cta per patrem filio de re aliena, confirmet morte? Bal. ꝙ sic, in l. fin. C. eo. & ibi
Bal. refert Bart. hic tenere, ꝙ ista donatio confirmata morte, non trahetur retro,
etiam quoad fructus in re aliena, cuius cõtrarium tenet ibi Bal. sed ego non re-
perio Bar. hoc tenere hic, nec alibi.
b Ale. Sed magis. Vide quae dixi sup. ea. l. ĩ prin. post Bar. & Bal. in l. fi. C. e. & Bar.
in l. seq. qõ. de leg. 1. & Bal. in auth. ex testõ. C. de coll. & l. filiae. C. fa. erc.
c Ale. In hoc §. Adde Bal. in l. fi. C. eo. & firmat hic Ang. per gl. hic, & per leges ibi
alle. ꝙ vbi vere merita praecesserunt, incontinenti fit ualidata donatio, ꝙ si ve-
re merita non praecesserunt, quando donatur propter merita, nunquã ẽt morte
confirmetur, alleg. gl. in l. si donatione. C. de coll. licet gl. hic, et alibi teneat con-
trarium, videlicet in l. pe. §. filium. sup. tit. 1. & ibi vide Bart. Adde quae posui in
l. a. sup. de don.

LEX II.

Si is, qui. Contestatio facta quoad vnũ, nõ interrũpit ꝓscri-
ptionem quo ad alium. sed quoad illum sic. h. d.

LEX III.

1 *Vsucapio non impeditur, si error iuris concurrit cum errore facti.*
2 *Error facti non facit cessare errorem iuris.*
Duo quando sunt, quorum vnum prodest, & aliud nocet, quod inspicitur.

a Si vir. a Si cõcurrit † error iuris cum errore facti, non impedi
1 tur vsucapio, h. d. haec l. Op gl. a diuisione. Aut iste pu
tauit donationẽ non valere, & sic fuit malae fidei. Aut putauit do
nationẽ valere, & errauit in iure, ergo nullo casu vsucapit. Gl. sol-
uit optime. Ego dico, ꝙ putauit donationem valere, & sic fuit er
ror iuris in genere. Item errauit, quia putauit rem donantis, cum
esset aliena. Ex hoc errore facti in specie, sequit, ꝙ nõ est error iu-
ris in specie, quia vere valebat donatio facta de re aliena, & sic re-
cte putabat hoc casu donationẽ valere, & sic ꝓcedit vsucapio. Vi-
de gl. in ver. procedere, q̃ incipit, op. &c. Sed ↄ hoc opp. s. ꝓ emp.
l. a. §. si a pupillo, 2. rñ. vbi erat error iuris in genere Item in facto,
& tñ non procedit vsucapio Rñdet gl. mirabiliter, ꝙ hic error iu-
ris vincitur ab errore facti, ibi secus. Et vincitur hic, quia vere res
erat extranei, vnde donatio valuit in illa re putatiua, & iõ iuris er
ror vincit in hac re, quia non est error in iure vere, quia vere do-
natio valet, sed in §. si a pupillo, nõ est sic, quia siue res sit pupilli,
siue extranei, venditio non ualet, l. magis puto, s. de reb. eo. Vnde
b error b † facti errorẽ iuris nõ facit cessare. Vide gl. ibi, uincit ergo,
2 &c. Vos videtis, ꝙ sunt duo, d quorum † vnum ꝓdest, aliud nocet,
c & inspicitur, quod prodest. Contra sup. ad Syl. l. si quis in graui, §.
d fi. cum l. seq. Et vbi inspicitur id quod nocet, dic sic, qñq; id quod
3 prodest, est tantae potẽtiae, ꝙ offuscat, & vincit id quod nocet, tũc
inspicimus id quod prodest, vt hic, & l. non intelligitur, §. si quis
palam. j. de iu. fis. Si vero id quod nocet, uincit id quod prodest,
tunc inspicimus id quod nocet. Vel dubitatur, tunc subdistĩgue.
Aut effectus vnius potest separari ab alio, & separatur. l. relegato-
rum. §. fi. de interd. & releg. Si uero nõ potest separari, inspicitur,
quod nocet, d. l. si quis, in fi. cum l. seq. s. ad Syl. & l. 2. s. si a pupillo,
e e s. pro emp. De huius legis materia tãgitur per Dy. in c. possessor,
ĩ antep. q. ext. de reg. iu. li. 6. & per Cy. C. de vsucap. pro emptore,
l. venditioni ancillae.

ADDITIONES.

a Ale. Si vir. Ista est no. lex, vide Bal. C. de rei vend. l. nullo. Adde etiam Bal. iu l. vẽ-
ditioni, C. pro empt.
b Pom. Vnde error. Et uide gl. in c. Apostolicae. de do. & ibi dixi.
c Barb. Vos videtis. No. & vide Bar. in l. si quis in graui, in fi. ad Syl. et ibi Lud. qui
plene hoc ad quaest. induxit Barto. in l. non intelligitur, §. si quis palam. inf. de iu.
fisci. D. Ant. in c. ex parte, de conuer. coniug.
d Ale. Sunt duo. Quando sunt duo, quorum vnum prodest, et aliud nocet, quod
inspiciatur, vide quod scripsi singulr sec. Bal. in l. si societate, §. arbitrorũ, in uer.
quaero, quid si est dictum, sup. pro soc. et ꝙ singulariter no. Bal. in l. si quis decu-
rio. C. de fal. Mo. & in c. consuluit. in fi. de vsur.
e Clau. §. si a pupillo. Hoc limitat Are. in l. si quis cum alio, de verb. obl.

LEX IIII.

Si pater. Vr, ꝙ ↄfirmetur morte, nec ratihabitio hẽdis ali-
quid operet, l. 2. C. de inof. don. Dicit gl. j. ꝙ olim
non confirmabatur, quod reprobaui tibi, s. e. l. j. §. i. Dic ergo, ꝙ pa
ter mutauit voluntatem, quam ꝓsumo mutatam ex eo, ꝙ filiam
exhaeredauit. Et hoc vult dicere, l. qui pro donato. j. proxi. quasi
dñs non potest manumittere, sed desinit vsucapere. dicã eadem
ratione non poterit rem in sacrum dedicare, sed poterit obligare
respectu sui quasi dominij, l. si ab eo, sup de pignor.

4 *Pro derelicto.* a *Tit. VIII.*

¶ Cõtinua ꝑ teipsũ, & vide gl. q̃ dt, qđ hic pro derelicto, hẽt vim
donationis. Pro quo uide qđ dicã, j. de stip. seruo. l. quod seruus.

ADDITIO.

a Ale. Pro derelicto. Ad istum tit. vide quod legit & no. l. interdum, §. j. de acq. pos.
& prouisio huius tit. volentis habentem rem pro derelicto perdere dñiũ no ha
bet locum in re deserta, l. qui agros. C. de om. agro desert. li. 11. & ibi Bar. & Bal.
in l. rem quae nobis, de acq. pos. Item non hẽt locum in hẽditate vacante, quo
fiat occupantis, secundum Bal. in l. qui se patris, C. vnde lib.

LEX III.

An pars. Quod iuris est de toto quo ad totũ, idẽ
iuris est de parte quo ad partem, sed nõ
est idem iuris de parte, quo ad totũ, h. d. tene menti.

LEX VIII.

Sempronius. Qui denegat alimenta, & alij tradi mã-
dauit, ur pro derelicto habere, h. d. Titu
lum pro legato, hic positum, uide per teipsum.

Pro dote. *Tit. X.*

LEX PRIMA.

1 *Titulus pro dote, qui aequiparatur titulo pro emptore, est onerosus ex parte viri, ex parte mulieris lucratiuus.*
2 *Dotires singulares, vel omnia bona dentur, an intersit.*
3 *Dominium in venditione, vel donatione omnium bonorum non trãsit sine traditione, in societate sic.*
4 *Traditio in dubio videtur animo transferendi dominium facta.*
5 *Dos non potest esse sine matrimonio.*

Titu-

Titulus. a Si res detur in dotē vir, vel spāliter mřimonio ꝯcto vsucapit pro dote: ante ꝯctū vero vsucapit pro suo, nisi expresse sit actum, ꝙ non transeat dñium, nisi mřimonio ꝯsummato, & hoc siue res detur æstimata, siue inæstimata, h. d. cum l. seq. No. tex. ibi, & nihil, &c. & ibi, si tñ nō vř, &c. not. text. in fi. ibi, qa nulla dos sit, 1 No. ꝙ tit. pro dote ꝯparat tit. pro emptore, & sic vř titulus onerosus. Quod vt esse verū, l. ex promissione, ǰ. de act. & obl. hoc tñ intellige, ꝙ est onerosus respectu viri, cui dat ut dotem a muliere, respectu vero mulieris, ꝗ př vel extraneus dotat, est titulus lucratiuus, respectu viri est onerosus, vt s̄. dixi, & pro onere mřimonij accipit, l. pro onerib. C. de iu. do. Hanc. dist. ponit tex. in l. fi. §. si a socero, ǰ. de his, quæ in fraud. cred. tetigi in l. Mæuiæ, in fi. s̄. solu. 2 mat. & tangit in l. 2. C. quæ in frau. cre. † Itē no. ex secundo dicto, ꝙ non esset dña, an res singulares, vel omnia bona dent in dotē. Contra hoc opp. ꝙ sit dña, quia qñ tradit vř, transit dñium sine traditione, l. 1. & 2. pro soc. Gl. dicit, ꝙ quidam dñt, ꝙ hoc est verū b de dñio, sed de vsucapiendi ꝯdōne, secus. Io. b dicit, ꝙ audet dicere, ꝙ dñium transeat in vlib. sine traditione, l. 1. & 2. s̄. ꝑ soc. Rñde tu, qa gl. non in̄ det. Dic. ꝙ ibi spāle in actione pro socio, & no. 3 † ꝙ licet in actione pro socio transeat dñium oium bonorum sine traditione, tñ in venditione, & donatione oīum bonorū non c transit dñium sine traditione, c quod no. & tene menti. Tertio, ꝙ 4 qñ traditur res, in dubio vř fieri aīo † trasferendi dñium, vt ibi, si tñ nō vř, &c. & l. dotis fructus. §. fi. & l. seq. s̄. de iu. do. Cōtra hoc op. de l. cū př §. př plurib. s̄. de leg. 2. vbi in dubio vř tradi cā custodiæ. Ita ibi dicit tex cū gl. Rñ in dubio præsumit tradi cā trāsferēdi dñium, si ꝑcedit ꝯctus habilis ad transferendū dñium, secus si aliqua cā inhabilis ad transferendum dñium ꝑcedat, dicā plenius, 5 ǰ. de sol. l. sub ꝯdōne, vbi gl. tāgit. Itē no. † ꝙ dos non pōt esse sine d mřimonio, vt hic, & l. fi. C. de do. ante nup. Item dř d hic, ꝙ si quis putat esse matrimonium, cum non sit, cessat vsucapio. Contra l. 3. pro soc. Sol. hic errore iniusto, secus si iusto.

ADDITIONES.

a Ale. Titulus. Et ad hanc l. vide Bal. in l. j. C. eo. Menoch. Dec. consi. 198. nu. 7.

b Ale. Sed Io. Adde Bar. in l. & ideo, de cond. fur. & qđ no. in l. 3. pro soc. & not. ꝙ Imo. in l. de diuisione, sol. matr. allegat illam gl. hoc modo, ꝙ licet ante traditionē non transeat dñium rei dotalis in maritum, vt ibi no. hoc tñ erit verū si bona vniuersaliter dant, vt hic in gl. Bal. in l. j. C. de act. & obl. in 8. q. tenet gl. hic, ꝙ in actione pro socio fit spāle, ꝙ transeat dñium absq; traditione, secus i alijs vniuersalibus, tex. est & ibi etiam hoc tenet Bal. in l. qui tibi. C. de his, qui a nō domino, & in l. 1. C. pro do. & Bal. C. de iure dot. in l. nulla, & in l. fi. § preterea, per illum tex. eo. tit.

c Ale. Tertio no. Adde Bar. in l. si cōstāte, in fi. q. 4. q. pri. sol. ma. Vide Bal. in l. j. C. e.

d Ale. Item dicitur. Et vide quod legitur, & no. per tex. & gl. valde no. in l. Proculus. sup. de iu. dot.

LEX II.

a Si æstimata. Hic dř, ꝙ stante nuptias res tradat, nō vsucapiatur. a Cōtra s̄. l. proxi. vbi ante nuptias vsucapit titulo pro suo. Hic sunt opi. Vna Rog. qui dicit, intelligo hanc l. fm illam, qñ tradidit sub condōne, vt dñium non transeat nisi secuto mřimonio, secus si simpř, vt s̄. l. pxi. Contra hāc opi. vř l. 2. §. si sub ꝯdōne, s̄. pro emp. Rñ. Rog. ibi non vsucapit tit. pro emptore, sed ti. pro suo, vel ibi in ꝯdōne expressa, hic in tacita. Prima est verior. Alij, vt Azo dicunt, ꝙ licet fuerit simpř tradita, tñ nō vsucapit titulo aliquo. Et est rō, quia in ꝯctu emptionis, & vē- b ditionis requirit bona fides duob. tpib. b sed ante existentem cōditionē non est titulus, ideo non pōt habere bonam fidem, & sic non vsucapit. Dy. & omnes Mod. tenent opi. Rog. nam non potest vsucapi. t. ti. ꝑ emptore, secus ti. ꝑ suo. Et est rō, quia præcedit ꝯctus habilis ad transferendū dñium, vt est ꝯctus ꝯdōnalis, q ē habilis ad dñium trāsferendū, hoc tenent per l. sub cōdōne. ǰ. de solut. hoc tenent Dy. hic, & Cy. C. pro dote, l. 1.

ADDITIONES.

a Ale. Non vsucapiatur. Vide Bal. in l. j. C. eo.

b Ale. Duob. temporib. In vsucapione pro emptore requiritur bona fides duobus temporib. Adde l. si existimans, sup. pro soc. & Bal. in l. super longi in 3. col. de ꝑscripi. lon. temp.

LEX III.

1 *Actioni cōi diuidun do, præscribitur minori tpe 30. ann. in consequentiam.*

2 *Diuisio ex causis præsumitur.*

3 *Statutum, quod diuisio peti possit, non obstante cursu alicuius temporis, intelligitur durante communione.*

1 Duæ filiæ. Etiam res ꝑscripta, vel vsucapta in iudiciū diuisorium non venit. h. d. Et sic no. † ꝙ ꝑ q̄dam ꝯsitiam præscribit cōi diuidundo minori tempore 30. ann. vt gl. dicit. Quæro, quid si accipiēs sciebat res esse cōes. Rñ. si vellet allegare esse ꝑscriptum rei, nō posset, ꝑp scientiam rei alienæ. Sed 2 si vellet † allegare diuisionem, & probare ꝑ præscriptionem, quia vnum fundum possedisti pro solido, & ego alium longo tpe, tūc diuisio ꝑsumit, vt no. C. cōi diuid. l. pe. Idem si idem fundus esset 3 ꝑ diuiso possessus, quod satis placet. Vltimo ex hac l. no. † ꝙ si statutum dicit, ꝙ diuisio possit peti non obstante cursu alicuius tēporis, debet intelligi durante communione, secus si præscriptū est dominium alicuius rei.

Pro suo. *Tit. VI.*

¶ Circa hanc rub. glo. dicit aliqua, quæ examinabo ǰ. l. j.

1 *Partus ancillæ conceptus tempore emptionis, præscribitur titulo pro emptore, alias pro suo.*

2 *Titulus pro suo, qualiter intelligatur, & quot modis accipiatur. Practica articulandi, & probandi in hoc titulo.*

a Pro suo. Pro suo possidet, aq possidet ex causis, ex qb. de iure gentiū dñium q̄rit. Item quocūq; titulo possidet. Itē quilibet dñs. h. d. cū l. seq. Opp ꝙ ver sed si tes, sit superfluus. Sol. repetit idē vt aliquid addat. Opp ad l. 2. hic dř, ꝙ nata ex reb. alieno noie possessis, &c. Contra. qa tūc habeo scientiā rei alienæ, ergo, &c. l. iusto. §. & si possessionis, s̄. de vsuc. Sol. huius ꝯrij timore gl. exponit, vt habes in ea, & bñ. Tñ plenius dic alieno noie, i. aliena apprōne, hoc est titulo spāli. non titulo ꝑ suo gñali, fm Iac. de Are. Opp ꝙ b partus, b & fructus vsucapit titulo spali, quo hř † ancilla, vel fund', 1 l. fi. §. fructus. ǰ. de his, q̄ in frau. cre. & s̄. de le. 2. l. qđ ex Pāphila, & l. non quocunq. §. Iulianus. de leg. j. & de act. emp. l. Iulianus. §. si fructib. Sol. si partus erat ꝯceptus tpe emptionis. c. ti. ꝑscribet, vt ī ꝯnis; si post, titulo ꝑ suo, vt hic. Sed ꝯ hoc op. s̄. de euic. l. si ꝑgnās, vbi ēt tūc partus ꝯceptus nō est emptus. Sol. nō est vere emptus, & iō actio ex stipulatu denegat, sed rei emptæ accidit, iō actio ex empto hēt locū. l. vēditor. eo. ti. & ti. ꝑ emp. vsucapit, l. cū, q ꝯdes. s̄. de vsuc. Itē op. ꝙ partus postea editus hoc titulo vsucapit, l. nō solū, in prin. s̄. de vsu. & de publ. l. si ego, §. partus. Solu. ꝙ ibi dř ex eadem cā, itelligo remota, qa emptio fuit cā quare partum post editum vsucapiam pro suo, nō aūt ea cā. i. eo tit. sed ꝑut refert ad partum: tunc ꝯceptum stat proprie. Itē opp. quia actio ex empto hēt locum ēt euicto partu post concepto, d. l. venditor, ergo eadē rōne titulus pro emptore. Sol. Actio ex empto datur, qa interest mea rem venditam alienā nō fuisse, interest aūt ꝑp partū, & sic interesse đ partu venit ꝯñr, ñ qa partus emptus, nec tāq̄ accidēs rei ēptæ, sed quia res empta fuit alienata: at in vsucapione, titulo pro emptore, non possumus dicere, qa nō est emptus, sed possum' di 2 cere vsucapere titulo ꝑ suo occasione emptionis. † Quæro, quando intelligat titulus pro suo, & quot modis accipit titulus pro suo? Rñdet glo. trib. modis, sed tertio modo non est titulus vsucapionem parans, ut in gl. ꝙ no sic ergo quilibet dñs, & etiā malæfidei possessor, qui possidet ut dñs, conuertendo fructus in utilitatem suam possidet pro suo, & sic aduocatus facit positionem, ꝙ talis c possedit pro se, & ꝑ suo, t pe tanto, & testis probat, & assignat rationem, quia uidit eū possidere, ut dñm, & fructus recolligere, & sic non est titulus probatus usucapionem parans, sed est probatum, quod non possidet pro alieno, seu alterius nomine, ut cōductor, uel similes, l. seq. uide per te.

ADDITIONES.

a Ale. Pro suo possidet. Et vide Bal. in l. 2. in 8. q. C. de ser. vbi dicit, ꝙ possidens in dubio ꝑsumitur possidere pro suo in corporalib. in incorporalib. aūt ēt ibi vide per eum. ut vide, an in dubio præsumatur quis possidere pro suo, per Bald. in l. post fuiam, C. de sent. & vide Bart. hic in fi. Et quot modis sumatur titulus pro suo. vide Bal. no. in l. si ego. §. partus. ff. de public.

b Ale. Opp. ꝙ partus. Adde istis Bald. in l. ancillæ, in 6. opp. C. de fur. in l. si ego. §. partus, post gl. ff. de public.

c Ale. Et testis probat. No. de teste dicēte, ꝙ quis possidet pro suo, & tanq̄ suo, sed quid si diceret, tenuit & possedit pro suo, & tanq̄ suo, vide glo. in l. si quis interrogatione, sup. de iud. Illis adde no. in l. quidā in suo, de cond. indeb. & Bar. hic sequitur Angel. dicens, ꝙ requirit, ꝙ ipsi deducat aliquē titulū verū, vel putatiuū, & ego a duo Inno. in c. illud, in fi. de præsum. & idē tenet hic Raph. & Dñi de Rot. in dec. 3 a s. & Bal. in add. li. Specu. in ti. de posit. §. j. in ver. pone in rei ven. & qđ no. Ang. & Inno. in l. filiusfamilias, §. diui. de leg. j. & do. Ant. in c. cum ad sedem, de rest. spol. dum quærit, an ex possessione præsumatur dominium.

LEX IIII.

1 *Qualitates duæ contrariæ, non possunt esse in eodem subiecto.*

2 *Vsucapio fructuum perceptorum ex re immobili non impeditur, si superueniat scientia rei alienæ.*

3 *Denunciatio fienda alicui, dicitur posse fieri, quādo est in eodem territorio.*

1 Si ancillam. Ista est bona lex, & facit distinctionē, q̄ in multis gl. hētis, nō tñ ī text. alibi. † No. text. in fi. ꝙ duæ qualitates ꝯtriæ nō possunt esse in eodem subiecto ibi dunt dicit, neq; idē ꝑ suo, & eiā possideri pōt. Op. de l. iusto. § & si possessionis, s̄. de vsuc. Sol. ibi superuenit sciētia rei alienæ simpř, q̄ non nocet, hic supuenit rei alienæ, i. furtiuæ, & sic cum illo mēbro habes plenā distinctionē. Op. de l. eiā possidere, in princ. s̄. de acq. pos. & l. si de eo. § seruum. eo. tit. Sol. Istud est verū, nisi superueniat scīa rei alienæ in initio furtiuitatis. Op. C. de vsuc. transfor. l. j. Solu. respicitur initium possessionis, vt ibi, nisi superueniat scīa rei alienæ, & furtiuæ, vt hic. Hoc aūt intellige, si superueniat rei furtiuæ scīa, & eius a quo sit subrepta. Si. n. ignoro dñm rei, nō a interpellatur vsucapio, vt hic expresse dř in text. Quæro, a quid si 2 superueniat scīa rei alienæ, & vi possesse (loquor de re immobili) an impediatur vsucapio fructuū? Credo ꝙ nō, quia res imobilis non pōt celari. Vñ est, ꝙ imputetur dño, cur possessionem non ꝑquirit,

ADDITIO.

a Ale. Quæro. Per Bal. in l. ancillæ. C. de fur.

quirit,& ab eo nõ vẽdicat, vt C.quã & qb.quar. pars deb.l.2.Cũ er
go nõ sit eadẽ rõ,q̃ ĩ re mobili,ista lex nõ hẽt bñ locũ,ergo rema
net;rña, vt initiũ ſpectet. & sic p̃t intelligi.l.clã,I prin. ſ. de acq.poſ.
& ſm hoc,q̃ dixi in vitio furtiuitatis,idẽ si ſuperueniat ſciẽtia alte-
rius vitij realis,circa rẽ mobilẽ eadẽ rõnẽ,ſecꝰ si circa rẽ immobi
8 lẽ.†Quæro,dr̃ hic,si ñ potuit dñũciare,quaſi hoc,ꝯſtabat?R̃ñ.hic
denũciare ĩtelligo,si ẽ ĩ eodẽ territorio,ita q̃ de facili fieri poſſit.
Nã cũ q̃rere extra territoriũ, abſurdũ eſt, vt ĩ Anth.de fideiuſ.§.j.

a §.Si pater. Op.C.pro hær.l.nihil,& l.2.fi. ſ.p hær. So.fa-
teor,q̃ ti.p hr̃de,anon hẽt locũ,vt in ꝯtrijs,ſed
p ſuo ſic,vt hic.Et sic vbicũq; non pcedit tit.p hr̃de,habeat locũ
ti.pro ſuo.Gl.iſtud reprehendit, qa eſſet imponere legẽ verbis.Alij
q̃ erãt emancipati.Diuinatio eſt.Alij dñt,vt gl.& bñ,q̃ ti.pro ſuo
pcedit tanq̃ ex diuiſione inter eos approbata,poſtea ratihabitio-
ne ſecuta,vt dixit tex. Opp.ſ pro do.l j. So.eodẽ modo.l.q̃ hẽt lo-
b cũ pro donato,ſed pro ſuo,diuiſione poſtea approbata.Op.q̃ bex
diuiſione nõ quærat titulus,vt l.cũ ſolus ſ.de vſuca. Sol.fateor,q̃
ſolũ in parte,q̃ hr̃,vt aliena,hr̃ tit. pro ſuo ex diuiſione, in alia par-
te erit quaſi pro donato , vel quaſi p legato, vt dixi, ſ.pro don.l.j.
§.j.quod procederet alio inſtituto hr̃de vſ,alias a ſe ipſo non poſ-
ſet hñ quaſi p legato,& diuidẽdo vr̃ inſtituere, vt C.fam.erciſcũ.
l.quoties,& ſ.de hær.inſti.l.ex facto, & ď leg.j.l.quid ergo,la 2.

ADDITIONES.

a Ale.Pro hærede. An titulus pro hærede,habeat locum in filio,p Bal.in d.§ si pr,
& vide ad iſtũ tex. Bal.in l.fi.C.p hær.in 1.col.& ẽt in fi.q.qñ pr diuiſiſſet ſtipu
lãtes p ſe,& ſuis hr̃dib.an valeat talis diuiſio ĩ vita pris quo ad nepotes,& vide
ẽt ad iſtũ tex Bal.in l.fi.C.p do.& in l.ſup lõgi,in 1.col.C.de pſcr.lon.tẽ & vbi
ceſſat titulus pro hr̃de,an locũ habeat titulus pro ſuo.Bal.ĩ l.iudicia, C.de rei vẽ.
b Ale.Opp.quod. Ad iſta vide Bal.in l.fi.in vlt.col.C.de don.
Menoch. Dec.conſi.272.nu.6.ver.ſed ſupradictus,Maria.Soc.ſen.conſi.38.col.3.
late Crau.conſ.204.nu.6.Soc.iun.conſi.14.nu.13.li.3. Ant.conſi.99.col.1.Balb.
de præſcr.1.par.prin.q.9.Boer.q.344.nu.1.2.

LEX V.

1 *Vſucapio eſt introducta,vt ſit finis litium.*
2 *Ignorantia in facto alieno eſt tolerabilis,in proprio non.*
3 *Exceptio præſcriptionis,quando impediat litis ingreſſum.*
4 *Litem non eſſe conteſtandam dicens prætextu alicuius exceptionis,quæ requirit probationem,debet offerre ſe paratum probare incontinenti.*
5 *Exceptio oppoſita contra perſonam iudicis,vel actoris, ante omnia in initio eſt examinanda.*

Erroris iuſtã cãm tribuit dictũ ſerui,vel pcuratoris mei,vel eiꝰ cui ſucceſſi.

Vſucapio. Iſta lex in prĩnc.ponit vnã rõnẽ bonã multũ.
In 2.rñſo ponit aliã quã habuiſtis ĩ multis lo
1 cis.† No.q̃ vſucapio eſt introducta, vt ſit litiũ finis. † Itẽ no.q̃.in
2 facto a alieno eſt tolerabilis ignorantia, b ſecus in facto pprio,c l.
a q̃q̃ ſ.ad Vell. Quæro , vtrũ dexceptio pſcriptionis impediat lit.ꝯ-
b te.Tex.vr̃ q̃ non,in l.emptor,C.de pſcr. lon.tẽp.in ꝯtrũ vr̃.l.j.in fi.
c ſ.ad Tert.& l.tranſacta finita, j.de ver.ſig. Gul.de Cu.ĩ l.elegãter,
3 §.j.ſ.de ꝯd.indeb.dicit,q̃ impedit li.ꝯte.& eſt caſus hic,ſm eũ,ſic
d introducẽdo. Illæ exceptiones , q̃ introductæ ſunt vt ſit litiũ finis
impediũt litis ꝯteſ.vt eſt trãſactio.l.fratris, C.de trãſa. Idẽ ĩ re iudi
cata,& in iure. Sed pſcriptio eſt introducta,vt ſit litiũ finis,vt hic,
ergo impedit li.ꝯt.Sed licet dictũ ſuũ ſit bonũ,tñ dicerẽ ſic.Qñq;
exceptio pſcriptionis opponit actioni, v.g.ñ potes agere, qa actio
tua eſt perempta tpe,& tũc impedit li.ꝯte.vt l.oẽs,in fi.vt dicit,&
pcedit,q̃ tale ius vlterius nõ moueat,& l. ſicut,ĩ fi.C.de pſcri.30.
ann.vbi dicit,nulli mouẽdi,&c. Quæ verba nõ poſſent magis ex-
preſſe impedire li.ꝯte. Qñq; opponitur exceptio pſcriptionis rei,
ſm l ſi qs emptionis.C.de pſcr.30.ann.tunc ex virtute verborũ il-
liusl.nõ impediret li.ꝯte.ſed rõne poſita in hac l.& p l.trãſactione
finita,cũ ſim.impedit li.ꝯte.qd intellige tã in pſcriptione actoris,
q̃ in pſcriptione rei , ſi opponat ad proceſſum , vt ſi dico talẽ non
eſſe audiendũ , vel agere non poſſe, vel litẽ ꝯteſtandã non eſſe,qa
actio ẽ perẽpta pſcriptione. Sed ſi opponeret ad meritã cauſæ, vt
ſi dico te ius nõ hr̃e, vel me abſolui debere,qa pſcripſi,vel actio ẽ
perẽpta, & tunc opponit in vim perẽptionis , & tũc non impedit
li.ꝯte. Ita põt ĩtelligi.l.emptor, C. de pſcr.lon.tẽp.& l.eleganter,
§.ſi qs poſt de ꝯdi. indeb. Ex ppoſitione ergo ipſius exceptionis
e apparebit hoc. Itẽ pdicta vera, eſi ille , q talẽ exceptionẽ opponit,
cã paratus eſt incontinẽti pbare,alias ſi habebit altiorẽ indaginẽ,
fieret ꝯteſtatio reſeruata exceptione. Et hic ẽ tex.expreſſus,& gl.
ſ.de iureiu.l.nã & poſtea , in prin. Sic ẽt põt intelligi d.l. emptor,
quidã tñ nituntẽ d. l. nam poſtea, aſt intelligere, l. q̃ interim non
ꝯteſtet lis,q̃ nullo mõ põt facere,vt ex tex.& gl.euidẽter colligit.
Pro quo facit l.ille a quo,§.ſi de teſtõ.ad Treb.& l.3.§.ibidẽ,ſ.ad-
4 exhibẽ. Et nõ dico, † q̃ ille,q dicit litẽ ꝯteſtandã nõ eſſe ptextu ali-
cuius exceptionis,q̃ reqrit probationẽ,dẽt offerre ſe paratũ pbare
incontinẽti,alias licite iudex pnunciabit litẽ ꝯteſtandã,eo ipſo,q̃
5 actor negat illã exceptionẽ eſſe verã.l. nã & poſtea. † Prædicta di-
co in exceptionibus,q̃ cãm reſpiciũt. Secus qñ opponit exceptio
ꝯ pſonã iudicis,actoris,|&c.ſimiliũ,qa iſtud ante oĩa eſt examinan
dũ in initio,l.vlt. C.de excep.& ſ.de teſta.l. ſi quęramus,& qd ple
ne dicã. j.ti.j.l.quidã conſulebant. Et intelligas incontinẽti,vt di-
6 cit tex.in l.ſi is a quo,in prin.ſ. vt in poſ. le.† Vltimo no.lex hac l.
f q̃ dictũ ſerui,vel procuratoris mei, vel eius cui ſucceſſi,mihi tri-
buit iuſtã cãm erroris,qď eſt no.ad ea,quę dixi ſ.de vſuc.l. Celſus.

ADDITIONES.

a Pariſ.Facto.Vide Iaſ.in l.error. ver.in vltima parte gl.C.de iur.& fac.ign.
b Ale.Ignorantia In facto alieno toleratur ignorantia. Fallit,niſi fuiſſet ſæpius de
eo tractatum,Bal.in l.cum rem alienã,C.de leg.i vl.col. Alias limitationes vide
plene per Doc.in c.ab excõicato,de reſcrip.& vide Bar.in l.nõ fatetur,de cõfeſ.
c Pom.Facto proprio.Vide Imo.in conſi.11.& 31. in facto alieno tamen non tole
rabilis eſt ignorantia,quando factum eſt in ſe licitũ. Ita Pan.in c.ſi vero,in 4.no
tab.de ſen.excom.& ibi etiam Fel. Item fallit,niſi factum alienum eſſet prius di
ſcuſſum,ita Bal.in l.cũ rem alienam,C.de le.& Imola ĩ l.ſi domus.ſ.de condictio-
ne,ſup.de leg.1.& vide Pan.no.in c.ab excommunicato,de reſcript.& Aret.cõſ.
92.de facto proprio vide exemplum per Ale.conſ.118.& 123.vol.3. vbi dicit de
eo,qui aſſeruit,q̃ reperit poſſeſſionem ſuam eſſe antiquiorem,& conſil.3. vol.3.
Et vide etiam in facto alieno Ale.conſ.16.vol.3.vbi ſentit limitationem ad hãc
regulam ſupra,quando factum alienum conſiſteret in aliquo, ad quod iure tene
batur,quia tunc eſt tolerabilis ignorantia.
d Ale.Quæro vtrum.Et quia in hac q.ſunt variæ opi.vide quod dixi,ĩ l.vir bonus
poſt Bar.ind.ſol Et adde Bar.per illũ tex.in l.3.§.ſi.ſup.ad Tre.& in l.fratris,C.ď
trãſ.& Bal.per illũ tex.in l.aditus,C.ne de ſta.defun.& ĩ l.ſi is qui.e.ti. Bal.ĩ l.ſi.
C.de edi.D.Adr.no.Bal.in l.poſtq̃ liti,C.de pac.Et poſſet limitari hæc doctrina
in quantũ diceremus hanc exceptionem præſcriptionis impedire litis ingreſſũ,
hoc eſſe verum in caſib.in quib.acquiritur per præſcriptionem directũ dñium,
de quo dixi poſt Bar.in auth.niſi tricennale,C.de bo.mat.cũ tunc agens ius agẽ
di non habeat poſtq̃ perdidit directum,& vtile dominium. Secus vbi ſolũ eſſet
pſcriptum vtile.Et hoc vr̃ tenere Lud.in l.ſi finita,§.Iulianus,in prin.de dam.in-
fe.quod tene mẽti,ſi eſt verũ. Adde q̃ exceptio præſcriptionis in criminali ipe-
dit proceſſum ſi opponatur,ſm Bal ĩ l.querela, ad fi.C. de falſ.Et iſtis adde Bart.
in l.omnes,C.de præſcr.30.ann.& Bal.in l.ſi.is qui,C.ne de ſta.defun.Vtrum aũt
præſcriptio excludat ipſo iure,vel ope exceptio.vide Bald.& Ange.in l.3.C ſi ad
uerſus cred. & Bal.hic,& per eundem in l.omnes,per illum tex.C.de præſcr.30.
ann.Quid in criminalibus, vide Bal. in l. querelam,in fi.C.de falſ.adde Bald.in
auth.niſi,C.de bo.mater.& in l.ſi.in 13.oppoſ.C.de edi. D.Adriani.
Adde,an exceptio præſcriptionis impediat litis ingeſſum, Alex.conſ 26 vlib.2.
e Paris.Item prædicta.Declara vt per Fel.in c.exceptionem,de excep.& Bar.ſequi
tur Are.conſi.94.inc.clariſſime Doct.& conſi.33.ver.licet poſt obiectũ,& pau-
lo poſt ibi debet offerre ſe paratum probare incontinenti , vide Ale conſil.183.
col.2.ver.& licet,vol.2.
Menoc.Dec.conſi.22.col.2.Afflic.deciſ.52.& 63.per totas, Are.§.æque colũm.4.
Inſtit.de actio.& Afflic.dec.52. dicit hanc exceptionem eſſe recuperandam ad
merita cauſæ,quia habet altiorem indaginem.
f Ale.Vltimo no.Per Bar.in l.Celſus,in vlt.col.ſup.de vſucap.

DIGESTORVM

LIBER XLII.

TITVLVS PRIMVS.

De re iudicata,& effectu ſententiarum,& de interlocutionibus iudicum.

LEX PRIMA.

1 *Res iudicans,eſt ipſa ſententia,ſeu actus ſententiandi.*
Res iudicata eſt cauſa,quæ finem controuerſiæ a ſententia accipit.
2 *Res iudicata,quando dicatur ſtatim,& quando poſt decem dies.*
3 *Iudex appellationis ſi confirmat ſententiam,quia pars non eſt proſecuta appellationem,actio oritur ex prima,ex ſecunda vero oritur,quando pars fuit proſequuta,& fuit iudicatum bene iudicatum.*
4 *Iudex in ſententia debet dicere,condemno,vel abſoluo,vel æquipollens.*
5 *Iudex appellationis quid habeat pronunciare,remiſſiue.*
6 *Sententia arbitri emologata tranſit in rem iudicatam.*
7 *Sententia interlocutoria,an tranſeat in rem iudicatam,remiſſiue.*
8 *Sententia per quem iudicem exequatur,remiſſiue.*
9 *Sententia ab obſeruatione iudicij,an dicatur diffinitiua,remiſſiue.*
10 *Sententia diffinitiua fertur verbis recitando in ſcriptis.*

Res iudicata. Opp.q̃ ſñia non accipit fi-
nem, immo imponit finẽ
controuerſiæ.Solu. dicit glo.accipit finem,quia
1 in ea eſt finis? Tu dic,quod tex.ſtat proprie,& in
telligo,quod aliud ſit res iudicans,aliud res iudi-
cata.Res iudicans,eſt ipſa ſententia,ſeu actus iu-
dicandi,& ſententiandi,& hoc imponit finem controuerſiæ, ſed
res iudicata,eſt cã,quæ finẽ controuerſiæ a ſñia accipit, & hoc di
cit ille tex.& ſic ſñia eſt res iudicãs,res iudicata eſt cã deciſa,& iõ
habemus in C.ti.de ſent.& ti.de re iud.quæ niſi eſſent diuerſa, nõ
eſſent diuerſi tituli,vt C.de codi.l.ſi idem,& ibi no.licet tex.& gl.
2 qñq; vnũ pro alio ponant. † Quære , an res iudicata dicatur intra
a decẽ dies,intra quos põt appellari. a Quidã,q̃ non l.eleganter.§.ſi
quis poſt.ſ.de ꝯd.inde. Gl.hic dicit ꝯtrium, probatur p d.§.ſi quis
poſt

ADDITIO.

a Claud.Appellari.Nota q̃ ſñia ex præſumptionib.nunquam tranſit in rem iud.ui
de ẽt tex.ſingularem ſm vnum intellectum cõiter approbatum in l.ſi qui adul-
terij.C.de adul.Et vide circa hanc,& alias fallentias,Ale.in l.ſi.in fi.de ſic.& ple
nius in l.ſi ab hoſtib.ſup.ſol.mat.Et vnum caſum notabilem ponit Alb. in rubr.
de vſu.ponit ẽt multos Iaſ.in c.pe.l.admonẽdi,ſup.de iurei. Et in criminib.ma
xime vbi ingerit pęna ſanguinis,vide Pan.& Are.in c.de his, in 3.notab.de ac-
cuſ.Vide ẽ: alios caſus notabiles p Pan.in c.fraternitatis,ĩ 1.col.de frig.& male.

post. si respicis ibi tex. tota, & probatur per tex. in l. litigatorib. C. de app. & ibi gl. tangit Cano. dñt contrarium, quod nõ dicatur res iudicata, nisi post decẽ dies, vt ext. de sent. & re iud. c. quod ad consultationẽ, & habes tex. in l. nostra, quã vtitur illis verbis in l. si fundus. §. si duo. ret. sed si simul ff. de pign. Quid dicimus? Rñ credo, quod inter nos, & Cano. sit discordia in æquiuocatione: si. n. assumitur res iudicata pro ipsa sñia, seu pro cã decisa, tũc dicit gl. nostra verũ, quia statim est sñia, vel res iudicata.
a Si vero assumentes rẽ iudicatã perfecte, b & irreuocabiliter, adeo
b quod nõ possit infringi, tũc verũ diceret Cano. & nos idẽ sentimus. Si vero accipitur res iudicata pro effectu executionis sñiæ, tũc quidã est effectus iuris, in quo a iure fit executio, vt in infamia, & tũc quia sta tim infamat, incõtinẽti dr res iudicata simpliciter. Itẽ dãnatus ad mortẽ, incõtinẽti est seruus pœnæ. l. quod vltimo. ff. de pœ. & l. si quis filio exhæredato. §. irritũ. ff. de iniu. test. & l. furti. in prin. ff. de his qui no. infa. Quidã est effectus facti, vbi requiritur hoĩs executio, tunc quo ad id nõ dr res iudicata, quia iterum nõ pt exequi. l. j. in princ. ff. nil no. app. pen. cũ gl. sua.
3 † Quærit gl. quid si iudex appellationis cõfirmat sñiam ex qua dat actio? Et gl. remittit ad no. in l. furtum in prin. ff. de his, qui no. infa. melius per gl. & Doct. in l. eos. C. de app. Dic breuiter, quãdoq; iudex confirmat sñiam, quia pars nõ est prosecuta appellationem, tunc oritur actio ex prima
c sñia. Quãdoq; cõfirmat sñiam cã cognita, quia reperit bñ iudicatũ esse, tũc oritur actio ex secunda, vt dictis ll. quod probo, quia sicut quis non pt decedere duob. testis factis, ita sup eadẽ cã duæ sñiæ validæ ferri nõ pñt, vt l. j. C. quãdo prouo. nõ ẽ nece. sed si per secundum testm̃ confirmatur primũ, constat quod actio oritur ex confirmante, nõ ex cõfirmato, vt ff. ad Treb. l. si quis priore. Inst. qb. mod. test. infir. §. sed & si quis priore. idem
4 ergo est in sñia. † Quæro, quæ verba debẽt poni in sñia, an illa quæ hic. Certe ista condẽno, vel absoluo, vel æquipollẽtia. l. quod iussit, §. si arbiter. ff. de arbi. & l. si prætor, in princ. ff. de iud. & de ædil. edi. l. quero ad
5 Treb. l. j. §. j. & ff. eo. l. in summa. † Quæro, quid hẽt pronũciari iudex appellationis? Dic, vt in gl. dixi plene in l. cum apud Sẽpronium. ff. iud. sol. & in l. si creditor. §. si de sorte. ff. de sol. tangitur per gl. ff. ea.
6 l. in summa, in prin. † Quærit Dy. quid in sñia arbitri. & dic, quod idẽ si est emologata sm formã l. ex sñia, & l. cũ antea. & l. ne in arbi-
7 tris. C. de arbi. & dicã in l. ait prætor. in prin. ff. e. † Quæro, an sñia interlocutoria trãseat in rem iudicatam? dicam ff. eod. l. quod iussit.
8 † Quæro, quis mandabit sñiam executioni? dicam ff. e. l. quod iussit,
9 & l. a diuo Pio, in prin. † Quæro, an sñia absolutoria ab obserua-
d tione iudicij dicatur diffinitiua? dicã ff. de accu. l. Titia. Quæro,
10 quare dicatur diffinitiua? tibi dicam in d. l. Titia. † Quæro, qualiter dẽt hæc sñia diffinitiua ferri? Rñ. verbis dẽt exprimi, recitando in scriptis. l. fi. C. de sent. ex breui. rec. & ext. eod. titu. c. fin. lib. 6.

ADDITIONES.

a Pom. Si vero. Et an per appellationẽ extinguatur pronunciatũ sec. Ioan. hic: dic, quod respectu tpis pñtis sic, sed respectu futuri non, quod per petuo tene menti, & vide Ang. in d. l. furti, & d. §. qui prouocauit, & eundẽ Dancum in l. j. alias in rubr. de app. & vide in c. quanto, de trãsla. epis. vbi sñia fertur per verbum, præcipio, & vide ibi Card. Quid autem si dicat, condemno, & absoluo: vel si dicat, cõdemno, vel absoluo, vide gl. pen. 11. q. 3. c. si is qui præst. Ang. autem non tenet rationem Bar. quia immo possunt ferri plures super eadem re, dummodo quælibet habeat suam instantiam. l. si a re. inf. de excep. rei iud. melius facit l. duob. cũ ibi no. eo. ti. & alleg. gl. in l. j. C. si plur. vna sent. adeo ipse assignat aliam rationem, videlicet, cum appellatur, statim postea sententia infirmatur, & etiam deuoluitur ad iudicem appellationis l. j. ad si. ad Turp. adeo requiritur confirmatio. Sed si vis saluare Bar. dic, quod duæ sententiæ ualidæ non possunt ferri super eadem re, etiam in diuersis instantijs. Facit quod no. in l. ita demum. C. de procura. sed alleg. per Ange. loquuntur in diuersis instantijs non subordinatis.

b Perfecte. Adde, quod pro hoc facit quod consuluit Rom. cons. 324. si in scripto dicatur, si tibi de sententia Cardinalis legitime constiterit, parte dicti Io. nõ audias, nisi prius paruerit iudicato, quod si per appellationem sententia est suspensa, rescriptum non habet uires in hoc, sed debet intelligi de sententia, quæ transiuit in rem iudicatam. Et si dicas, quid operabitur rescriptum, dicit ipse, quod appellationi desertæ non poterit opponi exceptio nullitatis, & quod in statuis appellatione sententiæ necesse diffinitiua, uoluit Card. consi. 72.

c Barb. Quandoque. Et an procedat, si prima sententia fuit absolutoria, uide glos. sing. secundum Io. in l. Aufidius, de leg. 3. Et intellige, quod iudex confirmauit primam secundum illam instantiam appellationis, non autem post terminum. Vide casum notab. secundum D. Io. in clem. si appellationem, de app.

d Ab obseruatione. Adde Pau. de Cast. consi. 377.

LEX II.

1 *Hæc lex tota loquitur in iudice ordinario.*
Delegatus, in sententia non potest augere, nec coarctare, cum executio ad ipsum non pertineat.
2 *Iudex sæcularis corã quo opponitur exceptio cognoscenda in curia Episcopi, non potest statuere terminum opponenti, intra quod illam probet.*
3 *Causa cognitio adhibetur in executione sententiæ.*
4 *Iudex dilationem datam a lege sine iudicis ministerio, mutare non potest, nisi in casibus hic notatis, & causa cognita.*
5 *Dilationes minuere, quas ob causas iudex possit.*
6 *Iudex pt statuere vnã dilationẽ breuem partib. ad sñiam audiendã, quando oĩa sunt expedita, & plures præsentib. partib. audiat allegationes.*
7 *Iudex si nimis arctauit dilationem a lege datam sine causa cognitione, appellari potest.*
8 *Probare quis debeat, quando appellatur ad dilationem legalem nimis arctatam, remissiue.*
9 *Iudex potest minuere dilationem a lege datam iudicis ministerio, & dicit maiorem non dari.*
10 *Dilationes probatoriæ sunt arbitrariæ.*
11 *Dilatio ad probandum, si est elapsa, non datur alia, nisi causa cognita.*
Iudex potest minuere, & augere dilationem datam a lege sine ministerio iudicis simpliciter.
12 *Dilatione vna pendente, potest alia dari, si non est præiudicialis ad primã.*
13 *Duæ dilationes simul, vel vna ad duplicem actum dari potest.*

Qui pro tribunali. Hoc dicit in summa Iudex pt in sñia, cã cognita, tps executionis prorogare, vel minuere. Idẽ si in sñia nihil est dictũ, iudex qui de executione cognoscit, facere pt. h. d. Diuiditur in duas partes. Prima loquitur quãdo iudex in sñia diffinitiua vult tps augere, vel minuere. Secunda, an iudex, qui de executione cognoscit, idẽ possit facere, si in sñia nihil sit dictũ. Secunda ibi, sed præterea. Sup ver. arctat, dic in sñia, vel post eadẽ die. & ibi, sed pertaro, dic, quod hic loquitur, quãdo in sñia nihil fuit dictũ. Alio mõ legit gl. hãc l. videlicet, quod tota lex loquatur in iudice exequẽte, & tunc in prima parte ponit casum, quod iudex executor põt tps augere, & minuere, & c. In secunda parte ponit quod dictũ est quod iudex exequẽs pt tps augere, & minuere, sed pertaro, tñ hoc facit, & c. Sed certe intelligẽdo, prout gl. vult intelligere, videlicet, quod in oĩb. casibus, in qb. prorogatur, in illis coarctare possit, tũc ver. sed pertaro, sm istã lec nihil adderet, vñ tene primã lec. sm quam
1 dedi summariũ. † Quæro, de quo iudice loquatur hæc lex? Gl. dicit, de ordinario, quod est verũ, intelligẽdo, quod tota loquatur in iudice exequẽte: idẽ tñ intelligo sm primã lec. Nam delegatus in sua sñia non auget, nec coarctat, cum executio nõ pertineat * ad eũ, quia iã imponeret legẽ superiori suo: & quia iudicaret de re, in qua non est competens iudex, vt C. si a non cõp. iudi. per totum. casus est in
2 sim. in c. ex insinuatione, ver. licet nõ potuerit, extra de appel. † Fa-
a cit a hic, quod si coram iudice sæculare opponitur exceptio cognoscẽda in curia Epi, nõ possit ille iudex statuere terminũ, intra quem debeat opponẽs illam exceptionem probasse. Contra hoc tñ vr, quia arbiter põt facere. l. si cũ dies. §. fi. cũ l. seq. ff. de arbi. & tñ sñiam suam non exequitur. Sol. sm iura antiqua non esset dubiũ, quia nõ habebat executionem. Siue. n. æqua, siue iniqua erat, ei stari debebat, metu pœnæ. l. j. C. de arb. & l. a diuo Pio. §. j. ff. e. Hodie vero quo ad executionẽ non põt statuere diẽ imponendo legẽ superiori: quo ad commissionẽ vero pœnæ põt, d. l. si cum dies lic dr hic quod
3 qui pro tribunali cognoscit. gl. intelligit exequendo. † Quæro, b
b an requiratur causæ cognitio? Gl. in l. intra vtile. ff. de mino. dicit
c quod sic. Hoc apparet, quia in executione pñt opponi exceptiones. l. 4. §. condemnatũ. ff. eo. & no. C. de in. & fac. ign. l. j. Merito ergo dẽt adhiberi causæ cognitio. Est ẽt adhibẽda cognitio, quia primo de mobilibus, secundo de immobilib. & e. l. a diuo Pio. §. in vẽditione, &
4 §. si sup reb. ff. e. & dicam ff. e. l. intra dies. † Itẽ pro declaratione to-
d tius materiæ quæro, vtrũ iudex põt augere, vel minuere dilationẽ? d Gl. tãgit in auth. qui semel. C. quõ, & quãdo iud. & Cy. ibi recitat op. vltimo Iac. de Are. ponit vnam distinctionẽ, quam recitat Cy. in l. j. C. de dilat. Et nos examinemus. Et primo, quãdo dilatio datur a lege sine ministerio iudicis, an iudex possit augere, vel minuere? Ia. de Are. dicit, quod non: vt in decẽ diebus, qui dantur ad appellandũ, vt in auth. hodie. C. de appel. Itẽ in anno, qui datur ad prosequendum appellationẽ, vt in auth. ei qui appellat. C. de temp. appel. Itẽ in quatuor annis, qui dantur ad restit. in integ. implorandam. l. fi. C. de temp. in inte. rest. Itẽ in tpe ad confectionẽ inuẽtarij. l. fin. §. sin autẽ dubius, C. de iu. delib. Itẽ in tpe ad accusandum. l. in adulterij. C. de adult. Fallit, quãdo datur a lege supplendo defectum iudicis, vt in tpe dato iudicatis. vt hic, & in l. 4. §. si quis cõdemnatus. ff. eo. Ber. ẽt tenet in c. cũ sit Romana, extra de app. quod tps datũ ad appel-
e landum, non possit prorogari. Ego teneo, e quod immo indistincte
f iudex potest causa cognita. f Nã video, quod in exceptionib. peremptorijs, ad quas proponẽdas est tempus statutum a lege sine ministerio iudicis, põt prorogari tps. Hoc tenet Dy. in c. indultũ, extra de reg. iur. lib. 6. & Cyn. in l. iudices. C. de iudi. & tex. est in cap. pastoralis.

ADDITIONES.

* Claud. Non pertineat. Ista non videtur bona ratio, quia uerum est, quod executio actualis pertinet ad eum, sed illud præceptum non est misti imperij. unde uidetur, quod possit fieri, sicut dicitur in l. præses. C. de app. & in c. personas, e. ti. de tempore dato ad introducendam appellationem.

a Facit. Adde, ut per Fed. consi. 28.
Menoch. Adde Ferrar. caute. 53. si coram.

b Barb. Quæro. Adde Ion. in c. ex ratione, extra de appella.

c Causæ cognitio. Adde sec. Pau. de Cast. Spe. in tit. de off. iud. §. postremo, uer. sed nunquid. & hæc causæ cognitio debet fieri summarie, quid autem si iudex condemnauit ad aliquid dandum intra certum tepus, utrum possit postea illud tempus prorogare, uel breuiare? dicit Pau. de Cast. quod non, secundum Dyn. sicut nec post sententiam corrigere, ut inf. eo. l. Paulus. & dies, & tempus sunt pars condemnationis. l. 1. §. editiones. sup. de eden.
Parif. Item pro declaratione uide late Geor. Nat. in clem. sæpe, in prin. de uerbo. sign. & late Dec. in c. cum sit Romana, de appel. ubi ampliat, & limitat.

d Pom. Dilationem. Et uide ad hoc Fel. in c. cum Bertoldus, de re iud. & Imo. cõs. 86. & in d. c. cum sit, & Rom. cons. 497. ubi loquitur de dilatione statuti disponentis idem quod ius commune.

e Ego teneo. Adde ut per Pau. de Cast. hic, late per Epm Ale. in c. cũ sit Romana, ext. de app. ubi multa dicit, & Pau. de Cast. dicit hic, quod in ciuitate Lucana ptes prorogarunt tepus appellandi, & fuit seruatũ, & cons. 12. circa fi. tenet, quod tẽpus prosequendæ appellationis possit per iudicem prorogari. Alleg. Bal. & Bar. hic, & clem. si appellationem, de app. uoluit alleg. c. clem. quandiu, de appel.

f Parif. Causa cognita. Vide Fel. in c. pastoralis, de excep.

a storalis, extra de excep. Itẽ in tpe, q̃d datur ad agẽdum, cã cogni-
ta limitat̃, vt l. Titia. ff. de accus. & l. si ea. C. q accu. nõ pos. & l. diffa
mari. C. de ing. man. & l. si eo tpe. C. d̃ rem. pign. Itẽ in tpe dato ad
petẽdũ, & diffiniẽdũ i int. rest. vt l. intra vtile, s̃m vnã lec. s̃. d̃ mio.
& l. petẽdę. C. de temp. in inte. rest. Itẽ i tpe dato ad adeũdũ h̃redita
tẽ. l. si qs instituat̃. §. j. & seq. s̃. de hær. inst. & l. q̃diu. s̃. de acq. her. &
l. j. in fi. cũ l. seq. s̃ de iu. delib. & l. j. s̃. de successedi. & l. fi. §. pen. C. de
iu. deli. Itẽ hic, qa tp̃s dat̃ iudicatis a lege, & nõ supplet, immo dat
lex, siue ipse iudex det, siue nõ, vt ff. e. l. 4. §. si qs ɔdẽnatus, & sic in-
distincte põt, vt dixi. Itẽ qd si daret̃ cũ ministerio iudicis? Exẽplũ
in auth. q semel. p̃alle. in ver. vt non minus 30. dieb. det̃, &c. Iac. de
Are. dicit, q̃ poterit iudex minuere cã cognita, vt hac lege, & b̃n
5 dicit. † Itẽ q̃ro, q̃ sint causæ, pp quas põt dilationes minuere? R̃n,
cõsuetudo fori, vt no. in d. auth. qui semel. facit l. 3. in fi. de testi. s̃.
b Itẽ si iurisdictio[b] erat modico tpe duratura, vt in causis officialiũ
q̃ debent finiri intra q̃nquaginta dies. l. j. C. vt oẽs tam ciui. q̃ mil.
iud. post admi. &c. Nã si q̃daret̃ maior dilatio, absurdũ esset. arg. ad
hoc l. cui iurisdictio. s̃. de iurisd. om. iud. Hoc no. exp̃sse p Inn. in c.
de causis, extra de off. dele. Itẽ est iusta cã, si cã ẽ modicæ q̃titatis,
c vt i auth. nisi breuiores. C. de sent. ex bre. reci. Itẽ p qualitatẽ cau-
sæ, vt si est ɔtẽtio d̃ aliqua re, q̃ accelerationẽ requirit, vt ecce, si ẽ
contentio inter te & me, quis nr̃m dẽt esse rector futurus, proxi-
mis duob. mensibus, q̃n tp̃s labit. non debet dari lõga dilatio, im-
mo arctari, ar. ad hoc l. j. ff. de glã. legen. Itẽ pro qualitate causę, vt
si est cã cũ ciuitate, q̃ facit ɔsiliũ anteq̃ deliberet aliquid. Casus ẽ
extra de dilat. c. exposuit. Itẽ fit pro causæ qualitate, vt si est cã de
equo, q intra dilationẽ magnam comederet plus q̃ cã valeret, &
iõ põt dilatio arctari, & tolli in totũ. Ad hoc in simili in l. mediter
raneæ. C. de ann. & trib. lib. x. Itẽ est aliud exẽplũ d̃ alimẽtis, qa si ex
pectaret̃, periret qs interim fame. Itẽ est aliud exẽplũ i perẽptorio
dato ad audiendũ sñiam, & statuit̃ terminus s̃m formã l. ad perẽ-
6 ptoriũ, cum l. seq. s̃. de iud. † Sed quid si oĩa sint expedita, & iudex
p̃ñtib. partibus pluries audiuit allegationes? Certe ad audiendum
sñiam poterit statuere vnã dilationẽ, & breuẽ, & iusta erit cã, qa
oĩa sunt p̃ñtibus partib. examinanda. Sic intelligo d. l. nõnunq̃, in
fi. s̃. de iud. Itẽ ex qualitate p̃sonę. Nã dilatio maior debet dari se-
ni, q̃ iuueni. l. cõtinuus. § cum ita stipulatus. ff. de verb. obli. & l. ad
peremptoriũ, & l. seq. & l. nonnunq̃. s̃. de iu. Itẽ est cã, vt hic in tex.
in eo, qui fecit quicquid potuit. Itẽ pp cõtumaciã eius, qui posset
7 venire & non vult, vt hic. † Itẽ q̃ro, quid si iudex arctauit dilatio-
nem, quæ datur a lege ministerio iudicis, & facit sine cãæ cogni-
tione? Iac. de Are. dicit, q̃ lex supplet. l. 4. § si quis ɔdemnatus. ff. e.
Sed certe immo lex ibi dat sine ministerio iudicis, ñ aũt supplet.
immo ɔ̃trium video, quia si datur breuis dilatio, possum appella-
d re, d vt extra de dilat. c. j. ergo si lex suppleret, non appellaretur, qa
8 non grauaretur. † Sed qs dẽt probare in cã app̃lõnis, an appellans
debet probare cãm quare non debuit coarctari, vel appellat⁹, cau-
sam quare debuit arctari dilatio, vel q̃ appellari non potuit? Vide
9 Inn. in c. ad petitionem, extra de accusat. circa fi. † Itẽ qd si dat lex
dilationẽ ministerio iudicis, & dicit maiorem non dari, an possit
iudex minuere? Iac. de Are. q̃ sic. l. j. de dilat. coniuncta l. siue ps,
eo. tit. Puto, q̃ dicat verum, & Inno. dicit, q̃ si datus fuerit minor
terminus, q̃ de facili alius dari poterit. Et plus dicit, q̃ si dati sũt
tres menses, si velit ille postea p̃bare de continẽtib. princip̃is, tunc
darentur sibi sex menses: & si de transmarina, tũc darent̃ nouẽ, vt
in c. vltra tertiã, in fi. extra de testi. Ego puto, q̃ illæ sunt arbitrarię
vt dt Iac. de Are. & hoc gl. vr̃ dicere in c. p̃terea, ext. de dil. & Spe.
in ti. de dilat. §. fi. ver. vlt. & in § nunc videamus. ver. nũquid ergo,
10 & in tit. de cita. §. nunc de tẽporũ, ver. sed nunq̃d idẽ. † Ex hoc cõ-
cludo, q̃ si prima dilatio data ad probandũ sit elapsa, non dẽt dari
alia, nisi cã cognita, s̃m formã in l. in pecuniariis. s̃. de fer. qa istæ
dilationes, q̃ dant̃ ad arbitriũ iudicis, succedunt in locũ dilationis
legalis, q̃ datur in l. j. C. de dila. Ad hoc l. ordo. C. de exe. rei iud. &
11 in l. hodie. ff. de pę. † Itẽ qd si lex dat dilationẽ ministerio iudicis
e simp̃r, nõ dico, q̃ det̃ plus, vel minus. R̃n. poterit multo magis, q̃
q̃n dicit nõ dari minus vel plus, vt hac l. & i auth. offerat̃, & ibi no.
12 C. de li. cõtest. † Itẽ q̃ro, an vna dilatione pẽdente alia posset dari?
Tu dicas, q̃ non quia iudicis officiũ dẽt conquiescere. l. siue pars
C. de dila. Sed dico, q̃ si detur sup aliquo art. non cõtingẽti primã
dilationẽ, nec sit p̃iudicialis ad illã, vt si data est dilatio ad p̃bandũ
p testes. Certe pendẽte illa dilatione poterit dari dilatio ad probã
dũ p instr̃m. tex. est in l. gñalr, ver. nulla. C. de reb. cre. sed si esset p̃-
iudicialis ad primã, tũc sec⁹, d. l. siue pars. Et ista sunt vera, nisi pri-
mæ dilationis cã esset finita: vt si statuit tibi decẽ dies ad veniẽdũ
venisti in prima, certe nõ debebit conquiescere officium iudicis,
oĩbus illis diebus. Casus no. in l. a filia. §. fi. s̃. ad Treb. Pro hoc l. 3.
13 §. Stichus annua. s̃. de statulib. † Et eodẽ modo dico, si q̃ratur, an
f possint dari simul duæ dilationes, vl̃ vna ad duplicẽ actũ: nã si p̃ñt
simul examinari illi actus, & tũc p̃ñt isto mõ dari p dictũ ver. nul-
lo. si vero non p̃ñt simul examinari, & tunc non p̃ñt isto mõ dari,
videlicet, do tibi terminum decem dierum ad probandum, arg.
ad hoc qd no. in l. q de mosticiolo. s̃. de milit. test. & l. j. s̃. ad calib.

ADDITIONES.

a Barb. Item in tempore: sic a lde, p licet iudex non poterit alterare tempus ad ap-
pe[illegible] consuetudo tamen, vel statutum potest [illegible] Ang. [illegible]

scriptione. C. si contra ius, vel vtil. pub.
b Barb. Item si iurisdictio. Immo etiam dic, q̃ potest ferri sententia iudicis officio
vide Bar. singulariter loquentem in l. Seius, & Augerius. ff. ad leg. Fal. Item potest
ferri de nouo, vide Bar. in l. more Roman. su. de fer. Item potest ferri a iudice nõ
suo, vide Ang. in l. cum hi. §. transactiones. ff. de transac.
c Barb. Itẽ pro qualitate. Et vide Bar. in l. si prius. ff. de ope. no. nun. & l. j. ff. de gla.
leg. D. Ant. in c. fi. de iud. & ibi, Mod. & ibi dixi Mod. in ca. j. de dila. & ibi dixi.
d Appellare. Adde Rom. consi. 226 incip. Vltra pridie.
e Bar. Item quid si lex. Adde ad illud, q̃n iudex non debet minuere, si minuat, ap-
appellatur. Inn. in c. ad petitionem, dicit alternatiue, vel est nulla, vel saltẽ iniu-
sta, tñ si vis dicere nullam, põt dici ad c. j. de appel. q̃ etiam ab actu nullo potest
appellari sed quis dẽt probare, q̃ fuit cũ cã, dic s̃m Inn. in d. cap. ad petitionem.
f Menoch. Et eodem modo. Tiraq. de retract. consangui. §. 2. gl. nu. 66.

LEX III.

Qui condemnare. Gl. hic dat quatuor r̃las: duas affirmatiuas, & duas negatiuas, & fallit, vt gl. d̃t. Vide gl. q̃ affirmat argumenta ɔ̃ria, & nõ sol-
uit, in fi. sed illud cõtingit pp mutationẽ cõditionis personæ.

LEX IIII.

1 *Executio sententiæ expensarum in quem fiat, & nu. 2.*

Si se non obtulit. Actio iudicati nõ datur procura-
tori, qui se liti nõ obtulit, nisi sit in
rẽ suam constitutus. Idẽ in tutore & actore municipij. h. d. cũ ver.
seq. vsq; ad §. ait p̃tor. Op. de l. procurator qui pro euictione. s̃. de
procura. Sol. aliud in procuratore ad iudicia, vt hic, aliud ad nego
tia, vt ibi. Alij, vt Ia. de Are. dñt. Aut promisit procuratorio noĩe,
aut simp̃r, vt nota. per Cyn. C. quod cum eo. l. ei qui. quod modo
non examino. Sed ista, quæ in his. §§. dñt, procedunt in ipsa sñia
1 lata in principali, sup quo litigatur. † Quæro, quid sup ɔdẽnatione
expensarum litis, in quẽ fiet executio? Et primo examinemus in
tutore, & similib. administratorib. Et hoc tãgit Spec. de exec. sen.
§. sequitur, ver. sed pone lite. nec ibi declarat, & b̃n allegat. Et vr̃ q̃
a executio fiat in pupillũ, & similes, licet recuperet a tutore. a l. qui
b solidũ. §. ẽt de le. 2. Eɔ̃, q̃ fit b executio in ipsum tutorẽ, vt C. de ad
mi. tut. l. nõ est ignotũ. Dico qd̃ ferri põt sñia ɔdẽnatoria in tutorẽ
& suo noĩe proprio in expẽsis, si temere, vel calũniose litigauit. d. l.
nõ est ignotũ, & i ipsum fiet executio. Itẽ p̃t ferri sñia in ipsum tu
torio noĩe, & tũc fit executio i pupillũ, d. l. q solidũ. §. ẽt. tñ puto, q̃
pupillus liberabit̃ cedẽdo actionẽ ɔ̃ ipsum tutorẽ. l. fi. s̃. de admin.
tu. & hoc si fieret executio finito officio tutoris, sed eo durãte exi
2 geret̃ ipse, licet recuperaret a tutore, vt d. §. ẽt. † Sed q̃ro, e qd in p-
c curatore, an in eũ fiet executio expensarum? Spe. dicit, q̃ sic, si pp
ipsius p̃curatoris ɔtumaciã, vel negligẽtiã hoc ɔtingit i ti. de exe.
sent. §. seqtur ver. qd si p̃curator, & ita dicit, q̃ p̃nũciauit dñs Papa
Clemẽs q fuit magn⁹ iurista. Ego sic dico, q̃ si p̃curator fecit ali-
qd, h̃ns ad id speciale mandatũ, nõ est dubiũ, q̃ i dñm fit executio.
l. 3. §. si p̃curator. s̃. quod quisque iur. Si vero habuit mandatũ gñale,
le, tunc si quidẽ cõdemnatio expensarũ fit pp aliquod maleficiũ,
tũc ipse procurator venit ɔdẽnandus suo p̃prio nomine, & in eũ
fit executio. l. j. §. si procurator. s̃. si quis ius di. nõ obtemp. Si vero
condẽnat pp aliquid omissum, quia nõ fecit qd̃ fieri debuit, tunc
si qdem illud incũbebat fieri ab ipso dño, q̃ mandauit hoc fieri a
procuratore, tunc in ipsum dñm fiet executio. ipsemet. n. est con-
tumax. l. si procurator. §. si tutores, in fi. s̃. mand. & s̃. de arbit. l. non
distinguemus. §. si dñi, cum sua glo. Nam cum procurator nõ cõ-
paret, ipse dñs videtur contumax, & pena committitur, ut ibi no.
Si vero omisit aliquid, quod incumbebat ipsi procuratori, nõ dño
vt quia fuit sibi iussum, quod aliquid faceret, postquam est domi
nus litis effectus, tunc in ipsum procuratorem fiet executio vt d. l.
j. §. si procurator. s̃. si quis ius dicen. non obtemp. & ita intelligo
dictum domini Papæ Clementis, quod sit iustum.

ADDITIONES.

a Tutore. Sed quid si pupillus conuenitur, & mater, quæ fuit data tutrix in testõ mi
nus solẽni, & quæ non fuit confirmata, nec renunciauit Velleiano, nec fecit inuẽ
tarium, obtulit se liti, & defensioni filij, & contra eam feratur sñia, quæ contra pu
pillum pronuncietur inualida, vt l. in dubium, C. de tut. qui non satis. an actore
petente poterit executio fieri contra matrem. Ioan. And. in d. vers. sed pone, lite.
refert quod Alb. Galeo disputauit hanc q, & tenuit quod nõ, quia nõ fuit in do
lo, sed actor dẽt sibi imputare, quod diligẽter nõ p̃quisiuit, an esset cũ solẽnitati
bus, facta tutrix. Latius ibi vide, quia Io. And. transit cum prædicta decisione.
Menoch. Neuiza consi. 17. qu. 19.
b Barb. Econtra quod fit. Adde, quod si apparet de euidenti calumnia tutoris, vr̃
quod executio debet fieri contra tutorem. Ita videtur decidere tex. in d. l. nõ est
ignotum. Aut non est in euidenti calumnia, & tunc fiet executio in pupillum.
c Barb. Sed quæro, quid. Et vide Inn. in c. j. vt lite nõ cont. qui tenet cõtra, vt refert
hic Ang. vide Bar. in l. j. §. si procurator. su. si quis ius dicen. non obtemp. Et adde
quod si p̃curator est infirmus, vr̃ quod dẽt fieri executio expensarũ contra dñm,
vel p̃curatorem, qui debuit substituere. Nã Inn. in d. c. j. vt lite non conte. hoc li-
mitat, nisi dominus dedisset potestatẽ substituendi in hanc causam, & sic videt̃
valde solicitus, sed non tamen euitatur negligentia eius, qui debuit diligentiorẽ
eligere, tamen videtur quod non fiat executio, per l. qui a matrib. C. qui pet. tut.
Io. Fr. Ru. Adde quod in casib. in quib. Bar. vult condemnationem expensarum
posse fieri contra procuratorẽ, quod cõtra eũ tenet Ang. & Raph. & item vt te-
nete Ias. & dicit Pa. de Ca. quod male seruatur, sed cũ Bar. tenet Inn. & Ale. nic⁹

1 *Vniuersitas cõdemnata, si nõ habet bursam cõmunem, cogitur imponere collectam.*
2 *Collegia, vel vniuersitas condẽnata pro causa, quæ respicit onus vniuersitatis vel [illegible] partem [illegible], vel [illegible] p viribus pa[illegible]*
3 [illegible]

Collecta imponitur pro fumante, pro onere subeundo per fumantes, ibi.
4 *Collecta in dubio imponitur pro viribus patrimonij, quando non liquet, propter quid vniuersitas sit condemnata.*
5 *Vniuersitas si est cõdẽnata ꝓ maleficio, qualiter collecta ĩponatur, remissiue.*
6 *Iudex potest collectã imponere vniuersitate condemnata, si illi de vniuersitate nolunt eam imponere.*
7 *Vniuersitate pro debito condemnata, quis capi potest solum pro parte.*
Onus exigendæ collectæ quibusdam impositum, poterũt ipsi lapso certo tempore conueniri, & capi insolidum.
8 *Soluere vnus ex his, quibus collecta est imposita, non potest, alij de vniuersitate soluunt per ꝑ, & libram.*
9 *Syndicus vniuersitatis cõstitutus ab adunãtia generali, q̃ põt legẽ condere, põt pro debito vniuersitatis obligare singulares personas, & bona eorũ sicut potuisset talis vniuersitas faciendo legem, vel statutum hoc.*
10 *Syndicus constitutus ab vniuersitate habẽte potestatem legis cõdendæ obligando vniuersitatẽ, & singulares personas, non intelligit eas obligari in solidum, sed in viriles, & pro parte.*
11 *Talis syndicus obligando bona vniuersitatis, & singularium personarum, an obliget bona singulorum insolidum.*

1 **§. Actor.** †Quæro, quid in villa? Et dic, ꝙ si non hẽt bursam cõem, tũ cogutur imponere collectam. l. j.
§. qd si nemo. ff. qđ cuiu. vniuer. nom. & no. ibi, in gl. Spe. in ti. de
sen. excõ. §. sequitur, ver. qd si vniuersitas. Facit l. 2. in prin. ff. de ali.
a & cib. le. & qdã hñs ibi ꝑ Dy. 2 †Quæro, qualr imponẽ hęc colle-
2 cta, vtrũ ꝑ solidũ, & librã, an ꝑ capita? Inn. extra de sen. excõ. c. grauе, vr dicere, ꝙ ꝑ solidũ, & librã, hoc est, ſm facultatẽ patrimonij.
Mihi aũt vr, ꝙ debemus inspicere cãm, quare facta est ꝯdẽnatio.
Pone, ꝙ est ꝯdẽnata vniuersitas ex ꝯ̃ctu mutui, emptionis, vel simil. Si. n. mutuũ fuit acceptũ ꝓ eã, q̃ respicit onus vniuersitans ꝓ
virib. pñmonij. l. oẽs. C. de ope. pub. tunc imponeẽ per solidum, &
librã, vt ibi. Et idẽ intelligo, si aliquid fuit acceptũ mutuo, vel aliquid est emptũ pro expediendo aliquo munere pammoniali, vel
mixto. Si vero ꝓ expediẽdo aliquo munere personali, vt puta ex
forma statuti, quilibet dẽt ire ad exercitũ, vel ad qd aliud, tũc si de
uentũ est ad cõpositionẽ, ꝙ soluãt aliqd, & nõ vadãt, tũc imponeẽ
ista collecta ꝓ capita. Sicut. n. ꝓ ea pecunia, quã soluerũt, senserunt
releuamentũ ꝑ capita, ita ꝑ capita soluãt, vt Inst. de socie. §. illud, &
3 de reg. iu. l. ſm nãm. †Si vero debebãt subire illud onus ꝑ fumantes: qa oẽs habitãtes in vna familia habebanẽ ꝓ vno fumante, eo-
4 dẽ mo habebiẽ in collecta. †In dubio vbi hoc non liqueret collecta imponiẽ ꝑsonis ꝓ virib. pñmonij. l. rescripto, in fi. ff. de mun. &
5 ho. †Sed si vniuersitas esset ꝯdẽnata ꝓ maleficio, dicã ff. de incen.
6 rui. naufr. l. ne qd. †Quæro, qd si illi de vniuersitate nolũt collectã imponere? Rñ. ipse iudex poterit imponere, ipsis primo vocatis. l.
7 fi. C. de mu. patri. lib. x. †Quæro, ban ꝓ tali debito qs possit capi in
b solidum? Rñ. nõ, sed pro parte sua. Nõ. n. est debitũ cuiusqꝫ ꝓpriũ
sed vniuersitatis. l. in tm. §. vniuersitatis. ff. de rer. diuiſ. ꝓbatur in l.
sicut. §. j. ff. qđ cuiuſ. vni. & C. vt nul. ex vica. l. j. li. xj. tñ illi qb. imponiẽ onus exigẽdæ collectæ, poterunt elapso certo tꝑe ꝯueniri, &
capi, vt ff. de mu. & ho. l. j. circa prin. ibi, decẽ primatus, &c. ipse vero, exiget ab alijs de vniuersitate, & ẽt a se, q ꝑ solidũ, & libram sol
8 uẽt. Quid si †aliqs ex his qb est imposita collecta, nõ repenẽ, ꝙ possit soluere? Rñ alij de vniuersitate soluẽt, ꝑ solidũ, & librã. l. j. C. de
9 oĩ agro deser. li. xj. Sed pone, ꝙ vniuersitatis syndicus ꝓmisit obligãdo bona vniuersitatis, & singularium ꝑsonarũ, & obligauit vniuersitatẽ, & singulas ꝑsonas, an pp hoc singulæ ꝑsonæ, & eorũ bona poterũt ꝯueniri? Rñ. intelligẽdo, ꝙ syndicus habebat in mandatis ad sic promittẽdũ. Vñ aduerte a quo est factus syndicus. Nã si
qdẽ est factus a tali ꝯsilio, vł adunãtia, q̃ possit de hoc facere legẽ
nũc tale instrũm syndicatus hẽ pro lege, sicut alij ꝯ̃ctus, q fiũt ab eo,
q hẽt ptãtẽ ꝯdẽdi legẽ. l. Cæsar. ff. de publ. cũ l. pe. C. de don. int. vi.
& vx. & iõ valet talis promissio, sicut lex de hoc facta, alias secus.
10 †Et iõ est aduertẽdũ, qualr sunt verba cõposita. Nã si dñt, obligo
c vniuersitatẽ, & hoĩes singulares siue ꝑsonas, tunc pñt conueniri ꝑsonæ singulares, nõ tñ insolidũ, sed qlibet in virilẽ. l. reos, in fi. ff.
11 de duo. reis, & iõ oportet, †ꝙ dicatur, & homines singulares, & quẽlibet insolidũ, vel verba tantũdem importantia. Sed ex eo qđ dicit, obligo bona vniuersitatis, & ꝑsonarũ singulariũ, sunt obligata bona singularium insolidum. l. aliena. §. j. ff. de pign. actio.

ADDITIONES.

a Claud. Per Dy. Vide bonam gl. in c. dilecto, in gl. fi. cum concord. ibi traditis per Doct. extra de rescript.
Menoch. Soc. sen. cons. 15. col. 2. in fi. lib. 3.
b Menoch. Quæro. Barb. cons. 7. col. 5. circa med. lib. j.
c Homines. Adde ꝙ Bal. in l. j. C. ne fil. pro pat. tenet contrarium, & sequitur Pau. de Ca. hic, vide Io. And. in add. Specu. in ti. ver. hic ꝑ Bart. allegato, quomodo fit executio, cum vniuersitas est condemnata.

§. Ait prætor. Quæro, q̃ sunt istæ cãæ magis ex qbus cogitur qs aliud, q̃ pecuniam recipere? Dic, vt in glo. & bene. Sed sunt alij casus quos gl. non ponit in l. fi. §. & si præfatam. C. de iure delib. & in auth. hoc nisi. C. de solu.
1 *Sententia nouata, quare non habet executionem paratam.*
2 *Nouatio etiam olim non præsumebatur, quando aliquid addebatur primæ obligationi, vt magis esset cautum de prima.*
3 *Stipulatio pœnalis non nouat præcedentẽ obligationem ex causa onerosa.*

a **§ Si ex conuentione** Snĩa hẽt executionẽ paratã, nisi si sit nouata. ah. d.
Quæro rõnem? Dic, †ad hoc vt possit fieri executio, requiritur ꝙ
debitũ sit liqdũ, & ꝙ iudicis officiũ se extendat ad hoc: sic in snĩa
& ꝯfessione facta in iudicio, & iureiurando. Sed qñ snĩa est nouata, tunc licet debitum sit liquidũ, tñ iudicis officiũ se adhoc non
extẽdit, quia extra iudiciũ ab ipsis partib. est liquidatũ. Facit. C. de
exec. rei iud. l. j. & 2. ff. de min. l. minor vigintiquinqꝫ ann. cu fidei
cõmissum. Opp. de l. fin. C. de pac. conuent. cũ sim. Gl. non soluit.
Dic, ibi prouisio legis est de iure speciali, hic de iure cõi. Dicam
in l. & hẽt. § cum quis. ff. de prec. Sed an in dubio præsumatur nouatio? gl. dicit, ꝙ nõ hodie, olim sic Quod est uerum, qñ fiebat stipulatio coæqualis, q̃ ꝯtineret illud quod prima, & non plus. l. qui
2 vsumfructum. ff. de verb. ob. †Sed qñ aliquid additur vt de prima
sit magis cautum ꝯ̃ illum, vt si datur fideiussor, vel pignus, etiam
3 olim non ꝓ̃sumebatur nouatio, vt hic. †Et idem dico de stipulatione pœnali, vt non nouet præcedentẽ ex causa onerosa, vt plene dicam. ff. de verb. obl. l. ita stipulatus, in vlt. par. contrariorum.

ADDITIO.

a Sit nouata. Plures alij casus ponuntur in Spec. in titu. de execu. sent. §. postremo. Vnde Pau. de Cast. dicit, nota cautelã, quod postq̃ aliqs est tibi condemnatus, nõ recipias amplius ab eo promissionẽ de soluẽdo condemnationẽ, quia sic promissio facta præsumitur animo nouandi, quod ex quibusdam colligitur, & tollitur sententia, & omnis via oriens ex ea, tam actio in factum, quam iudicis officium. Et ideo si minor talem promissionem recipiat, tanquam læsus potest in integrũ restitui. l. minor 25. ann. cui fideicommissum, & ibi no. ff. de minor.

1 *Pars dicitur habere tempus a lege, licet iudex illud exprimat.*

§. Si quis condemnatus. Dic, vt dixi ff. e. l. 2.
1 Et no. glo. ꝙ si iudex exprimat tempus legale, pars dicitur habere a lege. Facit pro eo quod no. in l. Celsus. ff. de arbitr. & dixi. ff. de leg. j. l. 3.

§. Soluisse. No. hunc §. vtrum verbum solutionis, ꝓprie comprehẽdat omnem liberationem ex forma statuti, dicam in l. solutionis. ff. de solut.

1 *Exceptio nullitatis impedit executionem sententiæ, quãdo ab opponẽte nihil est probandum.*
2 *Exceptio nullitatis impedit executionem sententiæ, si quod est probandum possit incontinenti probari, alioqꝫ secus.*
3 *Restĩ in integrũ aduersus snĩam si petatur, qñ impediat eius executionem.*
4 *Incontinẽti dicitur posse probari exceptio, si expeditur in tanto tempore, in quo executio fieret.*
5 *Statutum disponens, ꝙ contumaces condemnati nõ possunt appellare, intelligitur de ritè contumacibus.*
6 *Occidens non ritè bannitum, an puniatur, remissiue.*

a **§. Condemnatũ.** Vides ergo, ꝙ snĩa, q̃ est nulla, non meretur executionem. † Quæro,
1 vtrũ exceptio nullitatis impediat executionẽ snĩæ? Et aduerte, &
vr casus, ꝙ sic, vt hic, & ff. e. l. si cũ nulla, & C. de exec. rei iud. l. j. &
ff. de iud. l. si ꝓ̃tor. §. Marcellus, & l. iudicati. C. si ex fal. instr. In ꝯ̃riũ
vr casus in l. fin. C. de ordi. cog. Quid dicemus? Istam q. vr ponere
Spec. de lit. ꝯtes. §. qñ aũt. ibi vr distinguere, an liquebat, vel non.
Inn. tractat de hoc, extra de off. deleg. c. cũ in iure, & extra de app.
2 ca. ex rõne. †Br dic, qñqꝫ ex parte eius, qui opponit exceptionem
b nullitatis, nihil est probandum, vt quia dicit, non fui citatus, b vel
non fuit procurator qui egit, & tunc exceptio nullitatis impedit
executionẽ, vt hic, & l. licet. C. de procura. & l. 2. C. de sent. q̃ sine
cer. q̃ti. & sic intelligaẽ, qđ no. Inn. in c. cũ in iure, extra de off. dele. ff. e. l. si cũ nulla, & l. 1. C. de exec. rei iud. Qñqꝫ est aliquid ꝓbandum in cã nullitatis, & tunc aut ista cognitio habet altiorẽ indaginẽ, & tunc nõ impedit executionẽ. l. fi. in fi. C. de ord. cog. & l. 2.
C. ad

ADDITIONES.

a Pom. Non meretur. Ergo dispositũ loqnẽs de aliquo, intelligitur ſ. bono, & valido. Hinc gl. in ver. hñt, ſ l. 2. C. de hæret & manich. dicit, quod denarius falsus nõ est denarius, & vide Ale. in l. eleganter. §. q. probos. ff. de pign. act. Vide et gex. & ibi Doct. in l. quoties. ff. q. satiſ. cog. & Bal. in l. 2. C. de epiſ. aud. & c. auter corpe ralia, de transla. epiſ. & Bal. in l. vni. C. de cõfeſ. & in l. inuitus, C. de ꝓcur. & in auth. decernimus. C. de arbit. & in l. fin. ff. qđ fal. tut. aut. & in l. damus, C. de fal. Sal. in auth. cõtra q. ꝓpriã, C. de nõ nu. pec. & in l. fundũ cuius. ff. de euict. & Pa. de Cast. cõſ. 149. inci. Si quis falsauerit, & Bal. in l. 2. C. de euic. & Bar. in l. nõ putauit. §. nõ q̃uis. ff. de cõtrat. ab. & q̃ ibi addidi. & in l. j. §. §. parui. ff. qđ vi, aut clam. Facit quod vult Bar. in l. fideiussor. §. prætor ff. q. satiſ. cog. & in l. diuus. ff. de test. mil. Facit gl. in cle. j. in fi. de sequestr. poſ. & fruc. & Bal. in l. non dubiũ, C. de leg. & Rom. cõſ. 77. facit qđ dicit Bal. in l. si absentis. C. si cer. pet. in l. si debitor. ff. q. pot. in pig. hab. Bal. in l. vacuatis, C. de decur. lib. x. & in l. præses, C. quomo. & qñ iudex, & vide etiam Ale. conſ. 77. vol. 3. vbi dicit, ꝙ statutũ disponens, quod quis possit se inuestiri facere de re, de qua alius esset inuestitus, intelligitur si ille erat valide inuestitus, & Bal. extra in rubr. de cau. posseſ. & propriet. in fi.
Menoch. Vant. tractat nullit. pma parte, nu. a 2. & latissime hanc materiam explicat Didac. pratic. quæst. cap. 25.
b Citatus. Adde ſcđm Pa. de Ca. quod si nõ est seruata a statuto tradita, & aliud statutũ diceret, quod snĩa mittat executioni, non obstante quocunqꝫ statuto, nihilominus impeditur executio, qa nõ censetur ꝑ hæc verba illud statutum correctum, & sic illa verba debent intelligi, dũmodo sit seruata form. statutorũ in sententia proferenda, & ita notabiliter dicit tenere Io. And. in addi. ad Spec. in ti. de sent. exc. §. postremo. in addi. q̃ incipit. Dic, vt in contrario dixi, & facit, quod no. in l. ita nobis pudor. C. de adult. per gl. & Bar. in l. j. quod vi, aut clam. Ego addo, quod idem tenet Pet. de Anch. conſ. 82. & idem firmat Pau. conſ. 31.

a C.ad leg.Corn.de fal.Si vero incõtinenti posset pbare, tūc impe
dit executionē,l.iudicati.C.si ex fal.inst.& de iud.l.si ptor.§.Mar
cellus,q expsse hoc pbat,referēdo ad primū casum illi⁹ l.vt gl.ibi
dicit. Et sic intelli dictū Spe.in tit.de sent.§.quæst aūt.& pbo p rõ
nē:qa i executione sniæ dēt adhiberi cognitio summaria.l.a diuo
Pio.§.si sup.ī.e.sed ī cognitione sūmaria exceptiões, q reqrūt al
tiorē indaginē,respuunt.l.3.§.ibidē.ṡ.ad exhi. Sed ille,q pñt incõ
tinēti expediri,admittunt.l.ille a quo.§.si testõ.ṡ.ad Treb.& idē si
petat testõ i integrū aduersus sniam,d.l.iudicati,& d.§ Marcell⁹,
& C.de fal.l.2. C.de pci.Imp.of.auth. q supplicatio,& ext d ī int.
* test.c.suscitata.dic,vt ibi. *Vlterius † pcedo, b & qro,quāſt intelli
4 gat ī cõtinēti? Rñ.tu scis,q ī executione dēt adhiberi cognitio, vt
b fiat primo missio ī bonis mobilib.scdo in īmobilib.tertio ī noīb.
& actionib. Vñ si intra tūt tps possit expediri ista exceptio ītra qd
ista executio expediret, si nulla exceptio fuisset opposita,dr fieri
5 incõtinēti l.si is a quo.ī prin.ṡ.vt ī pos.leg.† Per hoc dixi in qõne,
c Cauebat statuto,q p ɔtumaciā condēnati non audiant appellan
tes:mõ qdā fuit exbānitus,& ɔdēnat⁹ ɔtumax,appellauit dicēs se
ñ fuisse ɔtumacē:qa ñ fuit ltīme citatus,an admittet ei⁹ applo,qa
verū ē ipsum ɔdēnatū,vt ɔtumacē? Dicebā,q poterat appellare,
qa statutū qđ loqt de ɔtumace,loqt de eo, q rite ē ɔtumax: vñ si
dt se nõ esse citatū,& sic nõ eē ɔtumacē,dēt de hoc cognosci. Fa
cit l.nõ putauit.§.nõ quis ṡ.de ɔtab.& iõ añ oīa dēt ɔstare ipsum
esse ɔtumacē,vt repellat ab appellādo Facit.C.de adult.l.qm Ale
6 xādrū,& C.q accus.nõ pos.l.nõ ignorat. Dy.inducit † hāc l.ad qõ
nē,an licitū est occidere exbannitū? Quid si nõ est exbannitus ri
te,qui fuit occisus? dicam ī de adulte.l.pen. Non habetis hic alia.

ADDITIONES.

a Incõtinenti. Adde sec. Pau.de Cast.hoc verū,nisi actor hēt pro se tres snias cõ
formes,licet oēs dicantur nullę,& uelit incõtinēti pbare,nõ impedit executio,
vt est casus in cle.j.de reg.iu.nisi allegēt nullitas iurisdõnis, qa illa nõ intelligit
excepta,p gl.in cle.1.de seque.pos.& fru.Sed qñ nõ offert se icõtinēti pbaturū,
oēs vñt tenere,q exceptio nullitatis nõ impedit executionē sniæ. Qua pp Pau.
de Cast.hic qrit,qđ si cõdēnatus non excepit,sed fuerit petēs sniam declarari
nullā,an dēat executio īpediri.Et dt,q Inn.in c.cū in iure,de off.deleg.tenet q
non.sed Spe.in tit.de lib.cõce.§.nūc dicendū,circa fi.tenet expresse cõtrariū,q
tunc ēt si non offerat pbatio incõtinēti,non differat executio,qđ dt ppetuo no
tādū.Et ita vt sentire Bal.in auth.q supplicatio.de pci.Imp.off. Si āt nõ nõ ob
stāte sit facta executio,qualiter dēat retractari,uide p ipsum,& ad dictū Spe.vi
de Inn.in c.cū olim,de dolo, & cõt. Et q exceptio nullitatis ipediat executionē
sniæ,qñ offert se incõtinenti ille,contra quē est fiēda executio,pbaturum,tenet
Abb.cons.53.2.uol.ubi consuluit,q stāte statuto,q q nõ psecutus fuerit appel
lationē intra duos mēses,appellatio habeat p deserta,nec possit dicere de nulli
tate sniæ,q hoc non obstāre,si nullitas est patēs,vel offerat incõtinēti pbaturū,
q poterit,pseq appellationē,qa aliter statutū tolleret defensionē, qđ nõ est di
cēdū,& alle.Old.cõs.45.q de hoc dt eē casū i l.1.C.qñ puo nõ ē nec.Sed mihi
ē 108.inc.Quod lfa executoria.Et q st ite statuto,q contra sniam non possit op
poni exceptio nullitatis euidēs,uoluit Pet.de Anch.cons.212.& 260. Ro.cons.
40.An āt contra tres snias conformes similiter possit opponi exceptio nullitatis
euidēs,Bal.cons.449.inc.Proponitur,q compromissum,in fi.cons.tenet q sic,d
iure ciuili.Idē vt tenere Old.cons.106.nõ faciēs mentionē plus de iure ciuili,q
canonico,sed se fundās ex tex.& rõne c.ut calūniis,de sent.& re iud.i cle. vū dt
ipse,dū tex.ibi dt,nullatenus admittat,dēt intelligi ciuiliter, scz saluæ sint exce
ptiones,quarū pbatio est in prõptu,& altiorē indaginē nõ reqtētes, sicut hē cõ
tra,vt in pos.leg.l.si is a quo.in prin.& l.3.su.ad ca u.§.ibidē. Et qđ talis sermo
uniuersalis aliorū iuriū determinationē recipiat,dt pbari in l.1.§.deniq. ff.qđ
ui,aut clā.iu gl.in ver.nulla iusta icip.ſ.tali,&c.& l.& nõ tm.§.qđ si p emptore.
sup.de peti.hær.in gl.in ver.nec vlla exceptio q incipit,nimis large locutus ē.vñ
cū iõ,et uerba constõnis deficiunt.s.qa q pt in prõptu pbare de iure suo,nõ pt
dici calumniari,ut dt Bart.in d.l.pen.et in e.l.fis,de test.spol.& in l.a. C.de edic.
di.Adr.tol.cū gl.ibi.an statim u. lit pbare filius,relinquitur,q talis exceptio po
terit opponi ad impediēdā executionem.Et p hoc dicit facere etiā, qa qñ pba
tiones sūt ī prõptu,& offerūt,ñ vt esse iudicatū immo negari põt esse iudicatū.
alle.l.post rē,cū gl.i ve.subesse possit,de trans.hoc idem sequitur Alex.cons.77.
2.li.Pet.de Anc.tñ cõ.333.simpliciter tenet,q oppoñēs nullitatē ɔ tres snias nõ
audiat, nisi facta executione,& q nõ põt excipere,possit puenire i agendo,vide
Bal.cõs.131.3.lib.& q cõtra tres snias nõ possit opponi exceptio nullitatis,ni
si nullitas proueniret ex defectu iurisdõnis,cõtra q sic tenuit Pau.de Cast.cons.
230.Et q post tres snias possit opponi exceptio nullitatis notoria,videt voluisse
Abb.cõs.67.2.li. Et adde q voluit Io. Andr.i ti.de sen.i add.ad Spe.i §. vt aūt q
pceptū nullū nõ dt pceptū nullū. & q stante statuto,q nulla possit opponi exce
ptio,nisi soluti,& falsi,tñ poterit opponi exceptio nullitatis. Facit ēt q voluit i
dē Bal. cõs.285.2.lib.q si statutū phibet i exceptione iudicē cognoscere de nul
litate sniæ,nõ dēt intelligi de illa,q puenit ex recitatione sniæ,qa illud nõ est co
gnoscere,sed cognitū nõ esse retractādū,cū non hēat esse sniæ. Et facit q voluit
Rom.cõs.67.s.q stāte statuto,qđ sp i obseruātia laudi debeat pnūciari sup lau
do nullo , & qđ si statutum dicat,quod obligatus ex sententia,vel instrumento
debeat dare fideiussorem iudicato soluendo. alias non audiatur,debet intelligi
de obligato ex sententia ualida,uel instrumento ualido. Facit etiam quod Bald.
voluit cons.369.1.lib.quod statutum loquens de arbitris debet intelligi de veris
non prætensis , & quod voluit idem Bal.consilio 10.libro 4. quod stante statu
to,quod causa nullitatis debeat intra certū tps terminari,alias snia remaneat in
plenaria firmitate , quod non firmabitur,si est error,qui extrinseca pbatione nõ
potest tolerari.Vide Ang.etiam ad prædicta consi.218.& Rom.consi.76.ibi,an
* vitiato instrumento vitietur guarentigia. Menoch. Boer. quest. 6ª. nu.7.
Claud. Dic ut ibi. Quid aūtē si non opponatur exceptio nullitatis euidētis in
iustitiæ,vide gl.notab.i l.si.sup.de pet.hære. tenentem,q tūc potest iudicis offi
cium implorari , ne exequatur , facit quod habetur io c. inter cætera, de re iud.
b Paris.Vlterius pcedo.Vide Fel.io c.exceptionem,ver.plures casus,extra de exce
c Pon.Cauebatur.Statutū repellens condemnatos propter contumaciam ab ap
pellatione,intelligitur de rite contumacibus. Et vide in simili Rom.cons.42.&
c.rpo.7.& Bar.153.& Barb.44.vol.1.& 59.vol.1.& Imo.130.vide quę posui i
d.§.non quæsis, & Roma.consi.293.& Alex.consil.3.vol.2.

§. Celsus. Qui seruū noxæ traditū nõ facit pfecte accipiē
tis,pt ex prima snia ɔueniri.h.d.Opp.de l.locū.
§.pprietarius.de vsufr.vbi dt nõ teneri pprietariū.Gl.dat tres sol.
prima hic ɔstituit vsufructuariū post dānū datū, vel post ceptā li
tē,& bona est in se.Sed inqtū īnuit,q si vsufructuariū añ dānū da
tū ɔstituit,nõ tenet dñs,nõ dicit verū:qa ɔ tex.ī.d sol.l.si hoīem.
glo.dat aliā solu.Dicit.n.q licet iste dñs teneat iudicati,tñ vsufru
ctuari⁹ a.l.hinc pt repelli exceptione,p illū,cui datus ē seruus p no
xa,nisi pstet ęstimationē,hæc est in se vera.Alia sol.est,q is cui da
tus ē seruus agit iudicati ad expēsas litis,ñ ad seruū,qđ dicem⁹? Il
le q dat seruū p noxa,dādo seruū ī quo ē vsusf.alienus, ñ liberat,
vt hic,& l.si hoīem.ī.de sol.Aut ergo ɔstitut⁹ ē sibi vsusf. post dā
nū datū,& pcedit prima sol.Si vero est ɔstitut⁹ añ dānū datū,si q
dē vsufructuari⁹ puenit ī petēdo vsūfr.ab eo,cui ē datus seruus p
noxa,tūc ille pt ɔ fructuariū opponere: tñ dēt iterato pbare d ser
ui delicto,& hoc pbato repellit fructuarius. Si qdē ñ pbatet,tūc
iudicati posset agi ɔ dñm,qa hoīem pfecte accipiētis nõ fecit, vt
hic fm scdam sol.Si vero pbauit d delicto ɔ fructuariū,vt hic,tūc
pt agere ɔ primū ad expēsas, quas fecit ī litigādo ɔ fructuariū , vt
hic fm tertiā sol.Si vero vsufructuarius in agēdo nõ puenit,sed il
le cui ē traditus seruus p noxa, vult agere, vt pfecte seruus sit su⁹,
tūc pt agere iudicati ɔ dñm.l.si hoīem.ī.d sol.q lex ɔiūcta cū ista
declarat hoc.Vlt.gl op.de l.si oleū.§.& si tu.ṡ de dolo.Sol.vt ibi,
qa ille,q dedit seruū p noxa,fuit absolutus ab īstātia iudicij,& pp
hoc agitur de dolo,vt ibi:hic vero fuit secuta snia condēnatoria.

LEX V.

1 *Notionis,& iurisdictionis differentia.*
2 *Iudex delegatus nullam dicitur habere iurisdictionē,sed eius exercitiū sic.*
3 *Arbiter compromissarius dicitur habere notionem.*
4 *Snia arbitri electi cum pęna,an possit emologari,& ex ea oriatur actio.*
Clausula,rata manente pacto,in compromissu,quid operetur.

1 Ait prætor. † No.dñam inter notionē,& iurisdõnē. Nā
notio est verbū gñale,& ɔprehēdit ēt arbi
2 trū,q hēt notionē,sed non iurisdõnē. Quæro,† q sunt isti,q hñt no
† tionē? Et qdā dñt de iudice delegato,q ñ hēt iurisdõnē. Sed istud
gl.rephendit,qa saltē iurisdõnē delegatā hēt,p l.1.§.fi.ṡ.d of.eius,
cui mād.est iuris.& p l.more.ff.de iurisd.om.iud.Ia.de Are. ɔ.s.q
delegatus nullā hēt iurisdõnē,l.j.in fi.ṡ.de of.eius cui mād.ē iuri.
Preterea dt ipse , minus iuris hēt in cā delegatus, q pcurator: qđ
apparet,qa procurator post litē ɔt.nõ põt reuocari,nisi ex cā , sed
iudex delegatus pt reuocari qñcūq; ad voluntatē delegātis.l.iu
dicium solui.ṡ.de iu. & tñ pcurator nullā hēt actionē, sed nudū
exercitiū: ergo idē in iudice vt habeat exercitiū , nõ iurisdõnem.
Sed credo Ia.de Are.nõ multū deuiare a gl.nrā,qa gl.dicit, q iu
risdõnē delegatā hēt, q ñ est dicere aliud, nisi q solum exercitiū
3 habeat ordinarię iurisdictionis Sed timore hoīū gl.trāsit ad aliā
sol.q intelligat de arbitro compromissario, q nõ hēt iurisdictio
nem,sed notionem. Sed ɔ hoc op.snia arbitri nõ meretur execu
tionem:ergo male vt dicere gl.q habeat locū in arbitro. Sed dic,
q hic loquitur de arbitro,q est electus cum pœna,& sine pœna.
Idem fm iura hodierna, fm quæ eius snia mandatur executioni,
4 ad q hæc l.habuit respectum,videre meo † Qđ gl.dicit,cum pœ
na,tene menti,quia vt velle,q snia arbitri electi cum pęna possit
emologari.Idē no.in l.si duo.ṡ.de arb.Contrariū tenet gl.in l.a di
uo Pio.in prin.ī.e.& l.cū antea.C.de arb.& dicit verum. vt ibi p
bat tex. Et nos possumus sustinere gl.q si est dictū, rato manente
pacto,ex snia arbitri orit actio,& exceptio,siue sit cum pęna, siue
sine pęna. Sed in quantum diceret,cum pœna,& nõ diceret,rato
a amanente pacto,secus est.l.2.cum gl.quam tene.sup.de arbitr.

ADDITIO.

a Rato. Adde Bald.consil.3 1.libr. 3.

1 *Snia lata sine certa quantitate ualet, si refertur ad acta , & in actis appa-
ret de quantitate,alias non.*
2 *Snia,ī qua iudex condemnauit aliquem ad restituendum aduersario posses
sionē talem,qualem habebat ante litem contestatam,quando ualeat.*
3 *Sententia,in qua iudex dicit,condemno te si est probatum,ualet.*
4 *Snia lata,si ē pbatū,& apparet pbatū p parte,nõ valet:et vt valeat, dēt
dicere,in id qđ est probatū te cõdēno,& absoluo in eo, qđ nõ ē pbatum.*
5 *Snia in qua dt,condēno,si est probatū , & si nõ est probatū absoluo, ualet.*
6 *Sententia lata,si est probatum, & reperitur probatum per unum testem ,
tunc reus absoluitur,nec defertur iuramentum.*
7 *Sententia incerta quibus casibus ualet,& in quibus iudiciis.*

§ Si iudex. Paria sunt,in snia certam qtitatem exprime
re,vel eius verba ad acta certam qtitatē con
tinentia referre.h.d.No.q paria sunt,&c.vt hic,& l.asse.ṡ.de hær.
1 institu.† Opp.q snia lata sine certa qtitate,non valet.l.2.& 3.C.de
a sent.q sine cer.quan. Solut.dic, q si in aliqua parte actorum a ap
paret de quantitate,tunc valet,alias secus, & istam tene. Et ratio,
quia si nõ apparet de certa quantitate, tūc videtur iudex pronun
ciasse

ADDITIO.

a Parte actorum. Adde secundū Pau.de Cast. quod glo.hic intelligit,quando scri
ptura testamenti,vel codicillorum fuit in iudicio producta,alias nõ valeret sen
tentia lata,secundum formam hic traditam.Ad quod vide Bald.in l.j.C.de sen
ex preu. reci.

ciasse de eo, qđ sibi non liqueret; & sic sine causæ cognitione, cu ius sñia nō valeret. l. prolatā, & ibi no. C. de sent. Alij dñt, q hic in vniuersalib. iudicijs, qđ est verū in se, & no. C. de sent. quę sine cer. quan l. 2. ij gl. mag. & pōt procedere, si petebatur restitutio fidei commissi vñis, qđ mihi placet, vt ĵ. dicā gl. vero intelligit de particulari. Tu tene p̃cedentē sol. verā in se. Opp. de l. vbi aūt. §. illud. ĵ. đ ver. obli. Sol. ibi refertur ad aliqđ futurū, hic ad p̃teritū, qđ est
a çertum. †Quæro, iudex adicit, condēno te ad id qđ debes, non re- b
a ferēdo se ad acta, & in aliqua parte actorū ꝯtinetur certa q̃titas,
b an sñia valeat? Gl. q̃ est in l. 3. C. de sen. q̃ sine cer. quan. tenet, q nō valet. Cōtrarium vĩ tenere gl. in l. qđ tñ. §. Pomponius. ž. de arbi. Ego sustineo vtranq; gl. qa qñq; sñia datur faciendo relationē ad certā partē actorū, & tūc valet, si in certa parte actorū continetur certa quãtitas, siue in actis ꝑbatorijs, siue assertorijs, vt hic, & hoc modo loqtur l. 3. C. de sen. q̃ sine cer. quan. & ĵ. eo. l. in summa. 2. tñ. Si vero nō refert se ad acta, sed dicit, ꝯdēno te in eo, qđ debes, & tūc si in actis probatorijs continetur q̃ntitas, vt in dictis testiū, & in instrumentis publicis, & tunc talis sñia valet. Ita intelligitur gl. in l. quid tñ. §. Pomponius. ž. de arbi. Si vero non continet in actis ꝑbatorijs, sed in actis assertorijs, vt in libello, vel in positionib. non in probationib. vel confessionibus, & non valet, vt est gl. in l. 3. C. de sent. q̃
3 sine cer. quā. †Quærit gl. quid si iudex condēnauit aliquē vt restitueret possessionē aduersario talē, qualē habebat ante lit. contest. an valeat talis sñia? Gl. dicit, q sic. Sicut n. pōt pronunciari in interdicto retinēdæ, vti possidetis, ita possideatis. l. 1. C. vti possid. ita p̃t pronunciari p modū supradictū in interdicto recuperandæ possessionis, & istud vult dicere gl. ibi, sed quare, quã lege interrogatiue vsq; ad fi. & bene dicit, si i aliqua parte actorū apparebat qualē possessionē habebat ante lit. contes. & tūc erit casus de hac qōne, de resti. spol. c. fi. & si non appareret in aliqua parte actorū, tūc sñia esset nulla, quia incerta l. 2. & 3. de sent. q̃ sine cer. quan. & ista sufficiant p declaratione glo. Extra gl. insurgūt dubia. Primo tex. dicit, q iudex hic cōdemnauit, q restituat quicquid hēt ex testō, vel codicillis Mæuij, & postea dicit, q uideatur expressa quãtitas cōprehensa in testō. Nā istud non vĩ verū, nā pōt esse, q quãtitas est in testō cōprehensa, & tñ eam non hēt ille, cui est relictū. l. Imperator, in prin. de leg. 2. & sic nō sequitur, redde qđ habes, & redde qđ i testō comprehensum est, sint idē. Rñd. si dicis, q hic erat relictū fideicōmissum vñr, & si dicis, vt petebatur, & procedit quia hēt ius restituendi verbo id qđ sibi relictū est, licet ipse nō acceperit. l. facta, in prin. ad Treb. & eo. ti. l. restituta. Est. n. relicta ipsa hereditas, & sic ius, qđ constat eū hre. Sed huic repugnat litera, q̃ dicit, quasi quantitatē nominauerit. Ad qđ rñdeo per tex. in l. qsqs, de le. 3. & ideo ž. dixi, q hæc lec. placebat. Si vero intelligamus in legato particulari, vt gl. dicit, tunc oportet te ponere, q in aliqua parte actorū continebat. q iste rē acceperat, vel fuerat confessus se recepisse quicquid sibi i testō, vel codicillis relictum erat, alias decisio huius §. non procederet, p l. Imperator, in prin. de leg. 2.
4 †Per hāc eĩ l. est no. q valet sñia. si iudex dicit, condemno te si est
c probatū. Facit ĵ. e. l. in summa: ista. n. nō est ꝯdō extrinseca, c vt no. C. de sent. l. cū iudex. ieo est ꝯdō de p̃nti, vt no. ĵ. cod. l. a duo. §. in vēditione. Hac. n. cautela vtuntur assessores, qñ non hēnt plus de termino, intra quē debeant p̃nunciare, vel qñ est tanta eorum imperitia, q ex actis nesciunt colligere, vtrū sit ꝑbatū, vel non
5 †Sed pone, q sñia sit lata. si probatū est, vt ž. dr. & ex actis appareret pro parte ꝑbatū pro parte nō. Rñ. talis sñia nō valeret, qa non esset sup toto iudicatū l. in hoc. ž. tam. etc. & ĵ. đ doli exce. l. apud Celsum. §. item quæritur, & no. C. si aduer. rē iud. l. j. Dicit ergo, ꝯdēno te in id, qđ est probatum, in eo qđ non est ꝑbatū te absoluo.
6 †Sed qđ si dicit, ꝯdēno te, si est probatū, si nō ē ꝑbatū, te absoluo, & apparet pro parte probatū, pro parte non? Rñ. valet sñia qa ista verba, si est, vel nō est probatū, intelligūtur eatenus, quatenus est, vel non est ꝑbatū. l. Stichū, q meus erit, de leg. 1. De hoc aūt an sit ꝑbatū, vel nō, cognoscet iudex, q hēt exeq̃ sñiam, vt hic. Et qđ dr̃
7 de actionib. ž. b. dic in ž. de edē. l. j. in gl. mag. §. Sed quid si sñia sit lata, ut ž. & solū apparebat probatū per unū testem, ita q locus est delationi iuri. Rñ reum tūc esse absolutū, nā ad iuri in deuenit pp inopiā probationū, & sic apparet non esse ꝑbatū, & sic deficit illa
d ꝯdō, si est probatū. Præterea in illa ꝯdōne intelligitur, si probatū d
8 est. l. legitime. l. hæc ꝯdītio. de cond. & dem. † Vltimo de hac sñia incerta distingue, aut loquitur I iudiciis uniuersalibus, & generalibus, & ualet, ut no. in d. l. j. de eden. Aut in alternatiuis, & tūc distingue, ut ĵ. de uerb. obl. l. ubi aūt. §. qui illud. Aut in simplicibus, & tunc aut petitur incertū per iudicē certificandum, & ualet. l. 2. C. de sent. quæ sine certa quan. Aut petitur certum, tunc sententia incerta non ualet, nisi certificetur ex actis, ut dictum est.

ADDITIONES.

a Prin. Quæro iudex. Vide Raph. Cum. cons. 7. in 2. dub. & Fel. in c. cum venerabilis, de except. & Card. cons. 29. & Ale. 3. vol. 1. & Ale. 75. & Ale. 109. vol. 5. ubi ponit multa exempla, & maxime quando esset iudicaturo, ita possideatis, vt possidetis; vel quando quis forte condemnatus ad res, quæ sibi aduenerūt a tali, vel condemno te ad talem quantitatem, de qua apparet in tali instrumento.

b Certa quantitas. Adde Bal. cons. 243. lib. 3. Fed. de Sen. cons. 50. Menoch. Gozadinus, cons. 50. nu. 17. 18.

c Extrinseca. Adde, an valeat sñia lata sub conditione. Ale. consil. 73. lib. 3. ubi ponit, an valeat sñia de translatione possessionis in aliquem, sub conditione, si fuerit repertum, q talis possedit, & indebite negat se possedisse, in pœnā sui mendacii. Abb. cons. 83. ubi ponit, an ualeat sñia condemnatoria, saluo si reus probauerit de iure suo. Pau. de Cast. cons. 15. ubi ponit an si sit unum statutū, q iudex teneatur sequi consilium sapientis, & sit aliud statutum posterius, q iudex non debeat ferre sñiam sub condōne, sed pure, sub pœna, &c. an si cōsultor consuluerit sñiam ferendam sub condōne, & iudex ita pronunciauerit, valeat, & sit puniendus. Bal. cons. 375. lib. 3. ubi ponit de syndicatore, qui iudicem in syndicatu conuentum absoluit, saluo si actor probauerit, q tunc sit condemnatus, an ualeat talis sñia? Concludit, q non. De qua materia etiam vide in d. l. cum iudex. & per Spec. in tit. de exec. sent. §. species, uers. sed si iudex. in §. sequitur, vers. sed ecce. & ibi Io. And. & in §. sequitur, uers. sed ecce et ibi Io. And. qui ponit, an ualeat sñia absolutoria iudicis dicentis, absoluo reum, si iurat se nihil debere. & an ualeat sententia, condemno te ad restitutionem pecudum, et si non extāt, ad earum æstimationem. et quid si fuerit appellatum ab ista sententia, an iudex possit illam in parte confirmare, uide Rom. consi. 281.

d Probatum. Adde quod uoluit Bald. consi. 114. lib. 1. Menoch. Gozad. consi. 2. nu. 42.

LEX V.

1 *Miles, qui non contraxit in castris, non habet priuilegium.*
2 *Aduocati, & patroni causarum habent beneficium, ne conueniantur, nisi i quantum facere possint.*
3 *Milites armatæ militię, legalis, & cœlestis, habent beneficium ne conueniantur, nisi in quantum facere possunt.*
4 *Donatio facta a clerica concubinæ, non ualet.*
5 *Donatio, & legatum facta ab aduocato concubinę, non ualent.*

Miles. Miles hēt beneficium, vt nō exigatur, nisi in quantū facere pōt. h. d. Ibi, ꝯdēnatus, simplr. Ibi, soluere, exceptionē oppositā in executione. l. ex diuerso. §. fi. ž. solut. matrim.
1 †Quæro, dr̃ hic miles armatæ &c. quid in milite, qui non ꝯxit in castris, sed vagando per mundū, vel in domo sua? Et gl. dicit, q n̄ hēt priuilegium. Quæro, quid est dicere, ibi, quantum facere pōt,
2 & dic, vt in gl. †Quærit gl. qđ i patrono cāīum, an habeat hoc beneficium. Et gl. dicit, q sic. l. aduocati. C. de aduo. diuer. iud. Quę rit gl. qđ in clerico cęlestis militiæ, & glo. determinat idē, & tene
3 menti istam gl. & signa, †q milites armatæ militiæ legalis, & mi
a litiæ cœlestis, hñt bñficium, a ne conueniantur, nisi in q̃tum face
4 re pñt. †Hanc gl. all. D. Rich. Malū. in quadā sua q. clericus donat meretrici, siue suæ concubinæ, an valeat. Et dicit, q non, per hanc gl. coniuncta. l. 2. C. de do. int. vi. & vx. & l. miles, §. mulier, de test.
5 mil. Dixi de don. l. affectionis. †Et ex hoc sequeretur, q si aduocatus donaret, vel relinqueret concubinæ, non valeret relictum, & donatio, eadē ratione, quia non valet, sicut nec in aliquo milite.

CONTRARIETAS.

Miles. Aduerte, q opi. sunt inter Doc. an priuilegia cōcessa militibus armatæ militiæ debeant extendi ad milites cęlestis militiæ, i. clericos. Bar. tenet, q sic, post gl. in hac l. miles. contrarius tamen allegatur in l. 1. C. de iur. & fac. ignor.

CONCORDIA.

Pro concordia dic fm Christ. de Nic. in d. l. 1. q Bar. i d. l. j. loqtur quantum ad illud priuilegium, quod valde exorbitat a regulis iuris communis: secus ergo in alijs. Et ita videtur sentire Bart. in d. l. 1. & sic est diuersitas casuum.

ADDITIO.

a Habent beneficiū. Adde Ale. plene in l. Centurio, de vul. et pup. ubi ponit, an beneficium illius l. cōpetat aduocato. et dicit Pau. de Cast. hic, q credit, q gl. ne sancto non seruaretur a Cano. qui dñt in c. Odoardus, de sol. quod clericus p̃t cedere bonis, quæ nō esset necessaria, si hēret priuilegium. Et in quantum Bar. concludit, q non ualeat donatio clerici facta concubinæ, dic illud uerum, nisi ob benemerita facta sit, et de illis constet, ut consuluit Pet. de Anch. consi. 268. An milites nostri temporis gaudeant priuilegiis antiquorum, uide Bal. cons. 232. et 237. li. 3. Ang. cons. 179. et Rom. consi. 43. ubi tenet, q donatio facta a milite, qui habet priuilegium, mulieri concubinæ, ualeat, si sit firmata iuramento. Menoch. Chassa. consi. 26. nu. 2.

1 *Obligatione in alternatiua, quando electio est debitoris, utrumque peti potest: secus quando electio est creditoris.*
2 *Cōdēnatoria facta ad dece vel ad noxæ deditionē, deditio noxæ ē i solutiōe.*
3 *Sententiæ verba, quando intelligantur secundū legis dispositionem, & quādo secundum propriam significationem.*
4 *Facultas offerendi seruum pro noxa, vsque ad quantum tempus detur.*

a §. Decem aūt noxæ. Si vnū est in oblīone, aliud in solūne, illud solū petet, quod est in oblīone. In oblīone vero alternatiua vtrunq; peti pōt.
1 h. d. †Opp. & vĩ, q in obligatione alternatiua vnum tm̃ peti dēat. l. vbi aūt. §. qui illud. ĵ. de verbo. obl. Sol. Qñ est electio debitoris, tunc vtrunque petitur. Sed quãdo est electio creditoris, ad vnum
2 tm̃ agitur, vt in cōtrario. †Quęro, qđ si in cōdemnatione contine
b tur, condemno te ad decem, vel ad noxæ b deditionem? Rñ. noxæ deditio, intelligitur in solutione. Et est ratio differentiæ inter stipulationē, & sñiam, quia nō possum agere separatim ad decem, vel ad noxæ deditionem p se: & ideo iudex intelligitur pronunciato

ADDITIONES.

Barb. Decem. Et no. singu. istum tex. sec. Io. quia est limitatio ad iura, q̃ dicunt, q stipulatio intelligitur secundum naturam præcedentis actus, ut patet in l. damni infecti quidā, sup. de dam. infe. & in l. si stipulatus. sup. de usu. Nam intelligit, quod effectualiter non poterit exigi, ultra quam debeatur ex præcedenti, non autem omni alio respectu, ut hic patet, quia si ista stipulatio intelligetur secundum naturam præcedentis, utrunque alternatiuorum non esset in obligatione.

b Noxæ. Adde Spec. in tit. de sent. §. iuxta, ver. item certa.

ciare ſm quod de iure debeat, ſed in ſtipulatione vtrũq; poſſum ꝑ ſe ſtipulari, iō vtrũq; ſtipulando, pōt eſſe vtrũq: in obligatione alternatiua, & hoc vult dicere iſte tex. Sed ꝯ hoc vr̄ j. e l. Paulus rñdet eos. vbi verba ſñiæ non limitantur ſm nãm oblõnis deductæ
3 in iudicio, ſed ſm ſignificationē verborū. † Rñd. Qñq; lex diſponit circa iudicis ſñiantis officium, & tunc intelligitur ſñia ſm legis diſpoſitionem, vt hic coniuncto tex. Inſti. de off. iud. in prin. Qñque lex diſponit circa ipſam oblõnē ꝯcedēdo parti aliquod beneficiū vel ipſęmet partes diſponunt, & tunc verba intelliguntur ſecundum ꝓpriam ſignificationem, d. le. Paulus, & hoc tene menti.
4 † Quæro, vſq; ad quantum tp̄s habeat iſtam facultatem offerendi ſeruum pro noxa. Et tex. dicit in l. item venit. §. idem recte. ſ. de pet. hær. ꝙ vſq; ad lit. conteſt. ſuper actione iudicati. Et hoc eſt verum, quando facultas eſt ex diſpoſitione legis, ſecus ſi ex diſpoſitione hominis, quia tunc mutatur illa facultas per litis conteſta. factam ſuper principali, vt j. de ſol. l. ſi quis ſtipulatus fuerit ſtichū in melle. Glo. quædam hic poſita dicit, niſi ex delicto vicarij, quid vult dicere declara per l. ſi in re. §. fi. ſ. de noxal.

1 *Executio ſententiæ debet fieri per executorem, poteſt tamē iudex dare licētiam parti, ut per ſe exequatur.*
2 *Sñia abſolutoria per ſe habet executionē, et reo abſoluto paratur exceptio.*
3 *Sententia lata ſuper vſufructu, qualiter exequatur.*
4 *Executio ſententiæ latæ ſuper ſeruitutibus realibus qualiter fiat.*
5 *Sñia, ſi eſt lata in actionibus præiudicialibus qualiter fiet executio.*
6 *Executio vt pater præſtet alimenta, ſi pronunciatur filium eſſe in poteſtate agente filio, requiritur.*
7 *Executio requiritur, quando pronunciatur pro patre, vel domino, cōtra detinentem filium, vel ſeruum.*
8 *Sententia qua pronunciatur aliquam eſſe vxorem meam, requirit executionem, etiam ſi ab alio non detineatur.*
9 *Petens iuriſdictionem ſibi deberi, ſi pro eo eſt iudicatum, ſtatim poteſt illam exercere, quando eſt actum contra illos, in quos ſe dicit habere iuriſdictionem, ſecus ſi contra alium ageretur.*

§. Qui iudicati.

a Nō licet victori ſua auctoritate exequi ſñiam h. d. Vides ergo, ꝙ executio eſt facienda per executorē, vel iudicē. Alias ſi ꝑ ſeipſum exequitur, incidit in edictum Diui Marci, vt hic habes. Item ſi aliqs per ſñiam eſt iuſſus reſtituere: qa tunc ꝑ iudicem dēt fieri executio, l. q reſtituere. ſ. de rei vend. Oppo. ꝙ qs poſſit per ſe, ſi iudex ei per-
b mittit. l. dotis. C. ſol. mat. & quod plene dixi. bꝭ. de acq. ꝓſ. l. iuſte. Sol. Fateor, ſed hic licet iudex condemnauerit reū, non m̄ ꝑmiſit actori, ꝙ ſua auctoritate exequeretur. Oppo. ꝙ poſſit auctoritate ſua poſt ſñiam, vt C. vñ vi. l. ſi quis in tantā ibi ante aduentū iudicialis arbitrij, arg. a ꝯtrio ſenſu. Sol. vt ibi exponitur in glo. & ꝯcor-
1 dat. † Quæro, qualiter fiēda eſt executio. Dicit glo. ꝑ executorē. Simile eſt in l. is cui. § miſſus, ſ. vt in poſſ. leg. Qđ intellige, niſi iudex
2 permiſerit parti, vt plene dixi in l. iuſte, de acq. poſſ. † Quæro, quid in ſñia abſolutoria? Rñ. non eſt neceſſaria executio, immo ſecum trahit executionem, & abſoluto paratur exceptio, vt j. de except. rei iud. ꝑ totum, & ſ. vt in poſ. leg. l. j. §. ſi debitori, no. per Bern. extra de app. c. paſtoralis, & per Inn. de ꝯceſ. pb. c. cū nr̃is. circa med.
3 gl. mag. † Secūdo q̃ro, qđ ſi agatur pro vſufructu, qualiter fiet executio? Rñ. ſi agatur pro vſufructu conſtituendo, idē quod ſ. in alijs ꝑſonalibus, vt fiat executio ꝑ iudicem. Requiritur. n. traditio & conſtitutio, vt ſ. de vſufr. l. 3. §. dare, & no. C. de vſufr. l. corruptionem. Si vero agitur pro vſufructu iā ꝯſtituto, ꝯfeſſoria, ſi qdē actor non poſſidet, idē. ſ. reqritur, ꝙ trãsferatur poſſeſſio nãlis in vſufructuariū. Si vero vſufructuarius agens poſſidet, tunc non requirit executio: qa ipſamet ſñia trahit ſecū executionē. l. vti frui. §. fi. ſi vſufruc. pet. niſi forte vt caueat dñs, ꝙ patietur eū vti frui. l. harū, & l. egi. ſi ſer. vend. ſi vero dñs ageret negatoria, eadem eſt adhibenda
4 diſtinctio, aut ipſe poſſidebat, aut vſufructuarius, vt ibidem. † Tertio quæro, quid in alijs ſeruitutibus realibus? Rñ. ſic, ſi eſt actum confeſſoria, & ſecuta eſt cōdemnatio, tunc ad uſum ſeruitutis nō eſt neceſſe aliqđ opus fieri, puta habeo domū meam leuatam, tu habes domū tuā depreſſam: ſi pronūciatur me hr̄e ius, ne tu poſſis ea in altius eleuare, ſtatim trahit ſecum executionē, & incipio poſſidere pro ſeruitute, vt l. & ſi forte. §. ſciendum, ſi ſer. vendi. Si vero reqritur, ꝙ aliqđ opus fiat, tunc debet fieri executio per iudicem, vt ſ. de dam. infe. l. a quo fundus, & ſi ſeru. vend. l. harum. ſed in ſeruitutib. ruſticis, vt in via, ſi pronuncietur mihi ius eſſe eundi, idē puto, qđ nōn ſit neceſſaria aliqua iudicis executio. nō. n. eſt neceſſe, ꝙ victus aliquid faciat, ſufficit. n. ſi non faciat, ſed patiatur. l. quoties. §. fi. & l. pe. ſ. de ſerui. Tutius tñ eſt, ꝙ prius cogatur facere dominium ad cauendū ſm formā d. l. harū, ſi ſer. vēd. In negatoria vero dico idē, ſi agēs obtinuit. Nā aut ad vſum libertatis. nō. n. reqritur aliqđ factū hoīs, & tūc dr̄ ſecū trahere executionē, qa ſtatim non vteris iure ſeruitutis. Si vero reqritur factū hominis, vt ſi habebas tigna immiſſa in domum meā, & fuit iudicatum tibi ius non eſſe ita hr̄e, tūc reqritur executio iudicis, ſicut hic: ar. ſ. de ſer. vrb.
5 præd. l. hæc aūt iura. † Quarto quæro, quid in actionib. ꝓiudicialibus, ut ecce, petit aliquis ſe in libertatem reponi, & ſic pronunciatur? Certe trahit ſecū executionē, quia eo ipſo, ꝙ pronunciatur liber, ſñia facit ius. l. ingenuum, de ſta. homi. ergo ille, qui ſuccumbit, cum eſt ſciens, non poteſt eum poſſidere. l. ſi ſeruus teſtō. j. de ſtip. ſer. ſed ſi ſciens, peto aliquē in meū ſeruum, & ſic pronunciatur, idem, quod trahit ſecum executionē, quia pro veritate hr̄, & ideo poſſum eum ducere, & facere de eo, vt de ſeruo meo. Idem ſi peto aliquē in meū filium, & in poteſtate. Nā hoc pronūciato, exerceo patriā poteſtatem, ſicut dñicam. l. 2. & 3. C. de pat. poteſt. Nam hæc ſñia in effectu iuris eſt hic, & cum ſit ī ptāte patria, vel dñica, trahit ad ſe executionē. l. ſi quis filio exhæredato. §. irritum, de iniuſ. teſt. & de pę. l. quod ad ſtatum, & dixi ſ. eo. l. j. Exercitium vero iſtius iuris pōt fieri in inuitum filium, vel ſeruum, ſed in caſu nr̃i. §. & ſimilib. ad executionem requiritur volūtas eius, ꝯ quē fit executio, vt ꝙ reſtituat poſſeſſionem, vel ꝙ ſoluat, vel ſimilia, iō vicens non poteſt exequi eo inuito, ſed debet fieri per iudicem. Idē ſi aliquis pronunciatur meus libertus, ſed ſi pronunciaret aliquē non eſſę in poteſtate, vel ingenuū eſſe, tunc ſine dubio trahit
6 ſecū executionem, ſicut ſñia abſolutoria, vt ſ. dixi. † Sed pone, ꝙ filius ipſe petit ſe pronunciari filiū in poteſtate, & obtinet, an requiratur executio? Rñ non, quo ad ipſum ius filiationis, ſed quo ad alia. ſ. ꝙ pr̄ præſtet ei alimēta, & c. quæ patrem ꝓſtare oportet, vt no. Inſti. de act. §. ꝓiudiciales. tūc requiritur executio, quia hoc eſt factū, & filius non habet ius cogendi de facto patrem inuitum, ſicut pater pōt cogere filiū, ergo fiet ꝑ iudicem. l. ſi quis liberis, in prin.
7 de lib. agno. † Sed ſi poſueres patrē, vel dñm vincere ꝯ alium detinentē filiū, vel ſeruū, tunc quia nō habet ius exequendi illo tertio inuito, requireretur executio iudicis. l. j. in prin. & l. fi. de lib. exhib.
8 Idem dico, ſi pronunciatum eſt aliquam eſſe vxorem meam, † ꝙ reqritur executio, ſiue ab alio detineatur. l. j. §. fin. de libe. exhib. ſiue non detineatur, qa iſtud nō eſt tale ius, quod poſſit exerceri in eā inuitam. l. raptores. §. j. ibi, quib. connumeramus, & c. C. de rap. virg. & in hoc, quia ſpirituale eſt, & canonicum, ſto dictis Doctorū iuris canonici. Ad quod facit de reſtit. ſpoli. c. ex ꝯqueſtione. &
9 c. literas, de ſpon. ca. j. † Quinto quæro, quid ſi aliquis petit iuriſdictionē ſuā in quodam loco, & datur pro eo ſñia, an ſtatim poterit exercere ſine aliqua executione. Rñ. ſi quidem agitur ꝯ illos homines, in quos ſe dicit hr̄e iuriſdictionem, tūc ſtatim poterit exercere ſine aliqua executione: quia iſtud eſt tale ius, qđ poteſt exerceri in eos inuitos, ſicut dictum eſt ſ. in poteſtate dominica, vel patria. Si vero agitur contra alium, qui eſſet in poſſeſſione eiuſdem iuriſdictionis, tunc requiritur executio, ut hic, & ſ. dixi.

ADDITIONES.

a Barb. Qui iudicati. Et vide quod no. Bar. in l. iuſte, ſu. de acquir. poſſ.
b Plene dixi. Adde vt ibi per Ale. & Pau. de Caſt. in l. pen. eo. tit. Domin. de S. Gemi. plene in c. cum noſtris, de concel. præb. Spec. in titu. de aduoc. §. j. Bal. in c. j. §. j. de pace iuram. firm. gl. ordi. in c. ius naturale, diſtin. 1. Pau. de Ca. conſ. 31. Ale. conſi. 135. 1. lib.

1 *Actio iudicati oritur ex ſententia iudicis, magis quam actio in factum.*
2 *Ex ſententia arbitri oritur actio in factum.*
3 *Actio iudicati eſt perpetua, & tranſitoria, licet actio prima eſſet temporalis, & non tranſitoria.*
4 *Actio iudicati eſt rei perſecutoria, licet act. o principalis ſit ex delicto, & non ſit rei perſecutoria.*
5 *Actio noua datur ex ſententia lata ſuper actione reali.*

5 §. Iudicati.

† Opp. ꝙ vocetur actio in factū, vt C. de iureiur. l. actori. gl. fatetur ꝯtriū. Iac. de Are. in d. l. actori. tenet ꝯtriū, vt ibi refert Cy. & dicit, ꝙ iſta actio appellatur actio iudicati. Non ob. d. l. actori, qa loqtur de actione in factū, q̃ oritur ex iureiurãdo. nō in ea, q̃ naſcitur ex ſñia Iuriſcōſultorū, nō curo
a quo noīe appelletur, ſed iura vñr velle, ꝙ potius a appellet̄ actio iudicati, q̃ in factū, vt hic, & ſ. §. prox. & j. e. l. prox. & ſ. l. 4. in prin. & §. fi. qui incip. Celſus, & l. hoc iure. j. de ſol. & ſ. de proc. l. ſi ꝓcura-
2 tor. Hoc eſt † verum in ſñia iudicis, ſecus in ſñia arbitri, qa oritur a-
3 ctio in factū. l. cū antea. C. de arbit. Quæro, † quid ſi actio prima erat tp̄alis, vel nō tranſitoria. an actio iudicati erit perpetua, & tran-
4 ſitoria? dicit gl. ꝙ ſic, & bñ. No. tex. † ꝙ licet actio principalis non ſit rei ꝑſecutoria, ſed ex delicto, tñ ſi deuenitur ad ſñiā, dr̄ actio iudicati ꝑſecutoria, qa tunc magis dr̄ deberi ex quaſi ꝯctu, q̃ ex deli-
5 cto. l. 3. §. idem ſcribit. ſ. de pec. Quæro, † an ſi prima actio b fuit rei
b vendicatio, detur actio iudicati? gl. dicit ꝙ non. alleg. l. j. C. de iud. ſed ibi in tex. nihil dr̄, ſed dr̄ in gl. mag. Cōtraria gl. eſt in ver. actio. in l. nam poſtea. §. fi. & l. ſed & ſi poſſeſſor. 3. m̄. ſ. de iureiurā. vbi tenet, ꝙ ex iurō ꝓſtito ſu ꝑ actione in rē, datur actio in factū, & durat prima, & forte mouetur illa gl. ꝑ l. ne in arbitris, C. de arbit. Itē potuit moueri gl. iſta, qa ſñia lata in reali nō continet aliquid noui niſi ꝙ declarat me dñm. l. licet minimam. ſ. de pet. hær. & l. ex diuerſo. §. j. ſ. de rei vend. & l. Pōponius. §. ſed & is. ſup. de ꝓcur. & ſic cum declaret, & nō ꝯſtituat aliquid noui, actio prima durat, & nō datur noua actio. Doc. nr̃i tenent, ꝙ datur noua. Ita tenet D. Ray. hic, & Cy. in l. 1. C. de ſen. Et hoc teneo per d. l. nā poſtea. §. fin. ſup. de iureiurā. & hoc ideo, quia ſñia facit ius, l. ingenuum. ſup. de ſta. hom. Præterea naſcitur ex ſententia lata ſuper actione reali actio. & obligatio, ut dixi in l. a. in fi. ſup. de ꝓto. ſtipul. vbi gl. tenet hoc.

ADDITIONES.

a Potius. Adde, quod Io. And. in addi. Spe. in tit. de exec. ſen. §. breuiter. dicit, quod hæc contentio pertinacibus eſt relinquenda. l. 2. C. de conſt. pec.
b Pom. Prima actio. Vide ad hoc Ale. conſ. 1. vol. 5. vbi tenet, ꝙ immo ex ſententia arbitri, & iudicis lata ſuper actione reali oritur vtilis actio, & ibi declarat contra quos detur talis actio, & ibi etiam ponit quid in laudo arbitratoris.

LEX VII.

1 *Actione iudicati, vel actione in factum ex sententia, quando agitur, requiritur libellus: secus si officio iudicis pro executione.*
Verbum, agatur, denotat quod ordinarie agatur.
Tempus quod datur iudicatis, dicitur miserationis causa indulgeri.

Intra dies. Intra tps qd datur iudicatis pōt qs soluere, vel aliter se liberare. h. d. Dr in tex. iudicati agi nō
2 possit. †Quæro, & reuoco in dubium, an qñ agitur actione iudicati, vel ī factū, dēat dari libellus, & lis ɔtestari, & summarie cognosci p simplicē petitionē? Et tex. vr velle, q agat iudicati, & verbū, agatur, denotat qd ordinarie agatur. l. licet. §. si plures. ſ. de procu. & l. j. ſ. de eden. hoc vr dicere tex. in l. itē veniunt. §. idē recte. ſ. de pet. hęr. & C. qñ ex fac. in l. j. Gl. tua vr dicere ɔtriū, vt nō detur libellus, vt no. in l. q de inoff. ſ. de inof. test. & l. minor 25. ann. cui fideicōmissum. ſ. de min. vr tex. cū gl. in l. 4. §. si ex ɔuētione. ſ. eo. & C. de exec. rei iud. l. ordo. Quid dicemus? Spec. in tit. de exec. sent. §. bī, in prin dicit, si agitur iudicati, vel actione in factum ex snia, oportet q agatur ordinarie, & detur libellus, & lis cōtestetur. l. edita. C. de edē. l. j. ſ. de edē. Sed si agatur officio iudicis, implorando executionē, nō est necessarius libellus, sed summarie pceditur. l. a diuo. §. si sup reb. J. eo. sed tex. vr in ɔtriū in l. cū antea, in prin. C. de arbit. vbi vr dicere, q actio in factū oritur, ut fiat executio. Credo, q si agitur actione in factū, vel iudicati, q dēt p rōnē pallegatā: qa quacūq; actione qs agere vult, &c. l. j. ſ. de edē. & p d. l. itē veniunt
a §. idē recte. sed si agi officio iudicis, non dēta offerri libellus, ita intelligant iura ī ɔtriū adducta. Ad d. l. cū antea. rñdeo, q ille tex. hāc mām declarat, & ex snia arbitri, dicit tex. actio in factū oritur. & vult dicere, q illa snia, ex qua actio ī factum, uel iudicati actio oritur, executioni dēmādari p officium iudicis. Sed qñ actionē non producit, illa snia non meretur executionē, per officiū iudicis, & sic qñ meretur executionē, pōt officium iudicis intētari etiam si-
3 ne libello. Item no. q illud †tempus, quod datur iudicatis, dicitur miserationis causa indulgeri. l. si cum mihi. §. j. sup. de compens.

ADDITIO.

a Non debet Adde Bal. in l. 2. C. de exec. rei iud. Lud. Ro. in rub. de arbi. Ang. in repe. l. tale pactum. §. qui prouocauit. sup. de pac. & in l. 4. §. si ex couentione. Ia. de Imo. & Host. in c. j. de lib. obla. Archid. 3. q. j. sicut Bar. & nouissime in l. iubere cauere su. de iurid. om. iud. & in l. si causam, per Bar. de exec. rei iud. & in repet. l. creditores, in pen. q. C. de pign. Bal. in l. ab executione. C. quo. appell. non recip. Alc. conf. 10. lib. 2. Sed post eum vide Rom. conf. 163. Et adde tu ad materiam, & vide Fran. de Are. in c. de lib. oblat. & per D. Maria. in fallen. 22.

LEX VIII.

Si homo. Re perempta post litem cōtest. durat actio propter fructus. h. d. Simile in l. si seruus. J. iudi. sol. & ſ. de rei vend. l. vtique, & ibi plene. Quærit gl. qualiter ferat snia vide gl. in ver. sed fructum, quæ incipit, sic in rei vend. Et dum dicit, vel dic, &c. dic ista opinio plus placet, quam prima.

LEX IX.

1 *Snia lata pro furioso, non valet pro minore sic.*
2 *Sententia lata pro absente non citato, non valet.*
3 *Furioso quando acquiratur in contractibus.*
4 *Snia an valeat, si dominus ab initio litigauit per pcuratorem, postea in calculo ferenda sententię citatur dominus, & non comparet, &c.*
5 *Snia lata contra dominum, qui comparuit sponte ad causam, tenet.*
6 *Snia lata domino præsente, an teneat, licet non appareat, q fuerit præsens & quod eius præsentia præsumatur.*
Declaratio iudicis, an requiratur ad hoc vt actus per eum contra præsentē non citatum fiendus, ipsi præsens. praeiudicet.

Furioso. Opp. de l. nō eo minus. C. de proc. Sol. non valet ɔ eū, vt hic: sed pro eo, sic. Qd non placet glo. per
1 l. dic. §. corā. ſ. de arbi. †Dic ergo sm gl. q p eo ēt non valet, cū habeat loco absentis. & hoc innuit litera hic, dū dicit, furioso, quod est casus danui, qui denotat acquisitionē. Ad l. nō eo minus, dic, q aliud in minore, q habet intellectū, & sic est capax huius quasi ɔtus, qui celebrat in snia: secus in furioso, licet qdā dicant ac, vt tangā. J. de excep. rei iud. l. si mr. §. hoc iure. l. q snia lata pro minore nō valet, sed pro eius procuratore sic, truffa est. Oppo. de l. properandū. §. sin autē reus, C. de iud. vbi snia lata ɔ reū absentē valet. Ista gl. dicit aliud ī ɔtumace, q hr pro absente, cū litigatoris absen-
2 tia Dei pñtia repleat: furiosus ip est absens. Quæro, †an snia lata p
a absente nō citato ualeat? Et gl. dicit, q non, a per istā l. & no. in l. quitum. J. eod. & l. ea, q. C. quō & qñ iud. †Quęrit gl. an in ɔtib. acqui-
3 ratur furioso? Dic, ut in gl. & ita in illis, in quib. non requiritur consensus, sed re ɔhitur. Quęro extra gl. †uides hic, q snia lata pro reo
4 absente, nō ualet, nisi sit ɔtumax, ut hic, & l. de unoquoq;. J. e. sed quid si ab initio dñs litigauit p procuratorē, postea dum est in calculo ferendæ sniæ, citatur dñs tm, & non cōparet, an ualeat snia? Et idē qro, si post lit. ɔtest. dñs citetur, ut ueniat ad uidendū testiū iura, uel aliquid aliud. Hāc q. disputauit D. Lamb. de Ram. Doctor, & Aduocatus egregius, & dicit, primo uī, q sufficit dñm citari, qa pōt liti adesse. l. Paulus. ſ. de procura. Itē quia ipsius est cā. l. j. § in propria. J. qñ app. sit. & C. de procu. l. q stipendia. Itē, qa dñs est ille, cui datur, & in quē datur actio iudicati. l. si procurator, & l. Plautius. ſ. de procura. & sup. e. l. 4. Econtra, quia post lit. contest. procurator est dñs litis, & ipse procuratorem ɔstituit. l. q quis, &
5 l. nulla, & l. pen. C. de procu. ergo ipsę debet citari, nō dñs †. Item in psona procuratoris ferēda est snia, vt C. de sent. l. j. ergo ipse est citādus. Itē ipse dñs nō pt post litē ɔtest. iudiciū ad se trāsferre pcuratore inuito: ergo, &c. pp q ipse determinauit, q snia, vel test. receptio nō valuerit. Nō ob. ɔtria, qa licet possit adesse, tn nō pōt instantiā in se suscipere inuito pcuratore. Nō ob. qa eius ē ppria cā, qa procurator est dñs instātię, de qua loquimur. Ita dicit ipse,
b q placet, b qa nō cogit qs cōparere inuitus psonalr. nisi ex cā l. si. C. de pcu. & ab ipso initio, dū misit pcuratorē. elegit non litigare p se, vt ſ. de pcur. l. j. §. vsus. & sic dñs nō debuit citari, & sic nō fuit ɔtumax. Præterea, si hoc esset, sequeret, q frustra esset ɔsiliū. l. furti. §. si quis alieno. sup. de his, qui no. infa. quia dñs cogeret inuitus
c pati sniam. Quæro, quid c si sponte ad hoc dñs cōparuerit, an valeat, quod agitur? Mar. vr dicere, q nō. C. de sent. l. j. Io. & Bul. cōtra, qd puto verius. Nā licet procurator sit dñs instantiæ directò, dñs tn est vtiliter, quo iure instantiæ vtili pōt vti sine cessione. l. in causæ, in fi. sup. de pcu. & sufficit procuratorē nō ɔdicere. l. q omnia, in prin. eo. tit. Sed qd † si apparet, q snia fuit lata pñte dño, nō
6 tn apparet, q fuerit pñs ex proposito. Ad hoc rñdeo, si quidē ipse fuerit dñs ad hoc citatus, præsumitur ad hoc fuisse præsens, sicut simplex rñsio refertur ad interrogata. Pro hoc facit, quia testis rogatur ad testm, si ibi est præsens, præsumitur præsens ad hoc. l. hæ-
d redes. §. in testamentis, de testa. Si vero non d fuit citatus, sed aliās erat ibi præsens, tunc si apparet certioratus primo a iudice, q ibi stet ipse ad audiendum sniam, idem, vt d. §. in testamētis. Si vero de tali monitione nō apparet, si quidem snia fuit lata pro eo, præsumo esse ad hoc fuisse pñtem. l. qui patitur. sup. mand. Si contra eum, secus, vt d. §. in testamētis, & de proc. l. filiusfam. §. inuitus.

ADDITIONES.

a Quod non. Adde Bal. in l. si accusatorib. C. de accus. Anto. de Butr. in c. causam, de iud. Bar. & Ange. in l. properandum, §. sin autem reus, de iud. Ang. in l. j. C. de lon. temp. præscrip. vbi dicit, q sententia interlocutoria tenet pro absente, & q sententia lata pro absente non valeat, tenet Pet. de Anch. conf. 16.
Menoch. Quæro. Boer. q. 284. nu. 1. 2.
b Quod placet. Adde Bal. conf. 147. lib. 1. & vide plene per Ang. conf. 98. inc. Procurator in iudicio, & ibi quid de iure canonico, & quod ibi sit seruandum, per Pet. de Anch. conf. 191. & vide D. Maria. Soc. in rubr. de dilat. art. 5. q. 4.
c Barb. Quæro, quid Sed videtur, q non valeat, cum procurator inuitus reuocari non possit post lit. contest. vide c. 2. de procur. lib. 6. cum glos. Adde tu q illum tex. iuncta gl. allegat pro Bar. D. Maria. in rub. de dilat. nu. 5. q. 4.
d Pari. Si vero non. Fel. in c. j. in ver. valet iudicium, extra de iud.
Menoch. Adde Alc. l. vnica. C. vt quæ desunt aduo. n. 11. Dec. conf. 42. nu. 12. vbi Bart. hic limitat.

LEX X.

Qui cum se. Propter dolū quis pdit beneficiū, ne cōueniatur, nisi inquantum facere pōt. h. d.

LEX XI.

Si calendis. Gl. hic itelligit, q æstimatio iteresse crescit a tpe moræ vsq; ad sniam. Idem dicit, ſ. de triti. l. in hac. in distinctione ibi posita, quod nō placet: quia illud verum in interesse, quod venit officio iudicis, secus in eo, quod venit iure obligationis. l. fundū Cornelianū. J. de nou. Præterea, cum stipulatio committatur ad totale interesse, amplius non pt committi. l. cum quærebatur. J. iudic. sol. & dicam in d. l. in hac.

LEX XII.

1 *Actio in rem licet sit stricti iuris, tamen est arbitraria, & officium iudicis in ea multum potest.*
2 *Depositarius, qui dolo desiit possidere, si conuenitur, qñ sibi actio cedatur.*
3 *Soluenti litis æstimationem, an actio tunc cedatur.*
4 *De euictione quis non tenetur, vbi actio non debet cedi.*

In depositi. Ei, qui ɔuenitur ex ɔtu, licet dolo desierit possidere, cedūtur actiones. h. d. Opp. sup. de rei vend. l. si qui dolo. Glo. soluit, q ibi in actione in rem, q est stri-
1 cti iuris: hic in personali, q est bonæ fidei. Sed ista sol. †non placet, quia licet ī rem actio sit stricti iuris, tn est arbitraria, & in ea multum pōt officium iudicis, sicut in actione bonæ fidei. l. ei qui. §. j. J. de fur. & l. in actionib. ſ. de in lit. iur. & Institu. de actio. §. ptērea quasdam. Alia sol. ponitur in lege ɔtria, q hic possessor habuit causam ab actore, ibi secus. Et hanc tenet Dy. & fundat seipsum per l. si donatæ. sup. de do. inter vir. & vx. Sed illa loquit in cā, q ad ppositum vera fuit, vt dñium, & omne ius trāsferatur, sed hic ī depositario, & cōmodatario, qui licet habeat cām a me, nō tn dñiū, immo plus, deberet puniri furti. l. i. J. de fur. & l. qui iumēta, quia ɔ meā voluntatem, & plus in actione depositi infamatur. l. j. & l. furti. §. fi. sup. de his q not. infa. Quid dicemus? Glo. in d. l. si qui do-
2 lo. dat tertiam sol. quam teneatis, † q aliud in actione in rē, aliud in actione depositi. Et rō est, qa ille, q conuenitur rei vend. petit cessionem rōne possessionis, quā habuit. Sed ipse circa possessionē deliquit, qa dolo desijt possidere, merito punitur cōmodo. qd ex possessione procedit: sic in deposito deliquit in possessione depositi, sed ipse non petit cessionē ex possessione depositi, circa quā deliquit, sed ex ɔtu depositi, circa qd non deliquit. Aut ergo desijt possidere culpa, & cedetur actio. l. si culpa. sup. de rei vēd. Aut dolo, & tūc dic, aut ɔuenitur actione ex ɔtu, aut actione in rem.
3 †Quæritur, quid si soluit litis æstimationē ille, q possidet? Dyn. in c. pro possessore, de reg. iur. lib. 6. dicit, q qñ possidet, tūc ēt cedit. Sed D. Ia. But. reprehendit eū, q nō pōt sibi cedi dñiū, cū ipsum sit domi-

dñs enim soluit litis æstimationem si possidet.l.eius rei. & l. seq.š.
de rei vẽd. Nõ ergo uideo, quid aliud sit ꝙ possit cedi. Ita dicit Ia.
prędictus. Mihi vř,ꝙ possibile est, qđ actor non erat dñs, sed aliud
ius habebat: vel si erat dñs, poterat cedere actiones ꝑsonales quas
habet pro illa re, licet nõ dominium.l.in creditore.& l. si rẽ, sup. de
4 euictio. Ex istis† dixi in l.3.sup. pro emptore.ꝙ vbicunque non de
bet cedi actio, tunc quis non tenetur de euictione.

LEX XIII.

1 *Res quæ uadunt per mare, dicuntur in loco periculoso.*

Si quis ab alio. Qui promittit satisdare tenetur ad interesse, ꝙ ẽ quatenus reus principalis nõ
potest facere. h.d. No. tex. ibi, neq; enim uani timoris, &c. & vide
gl. in uer. neq; enim. quæ incipit, tñ dicet tacitæ, &c. hoc est uerum,
1 qñ uani timoris est æstimatio, nisi res debitoris ad hoc tẽdãt, † quę
sunt positæ in loco periculoso, ut sunt res q̃ uadunt per mare, quia
est instans periculũ.l.2.& 3.š.de don.causa mor.& no.in l.2.š.solu.
matr. Opp. de l. diuortio.š.de neg.gest.& l.eum qui.§. Papinianus
de fur. Sol. illud ratione præcedentis doli, vel culpæ.

1 *Interesse an sit in obligatione, qñ in obligationibus facti, post morã succedit.*

1 **§. Si quis.** In oblĩonib. faciẽdi post morã succedit oblĩd ad interesse. h.d. No. tex. ibi, sicut euenit, &c. † Quæro,
an interesse sit in obligatione? Glo. multum se inuoluit hic, nihil
dico ex gl. ista, & contra gl. vř l. stipulationes non diuiduntur. ver.
Celsus. ĵ. de uerb. obl. Quod dic ut ibi plenissime dicam.

LEX XIIII.

1 *Prætor reuocat sententiam interlocutoriam.*
2 *Prætor non potest sententiam diffinitiuam reuocare.*
3 *Exempla legis nostræ.*
4 *Iudex potest præcipere, quod vnus nõ transeat ante domum alterius, si guerram inter se habent.*
5 *L. siue pars. C. de dila. intellectus.*
6 *Decretum, ex quo transit in formam contractus, non potest reuocari.*
7 *Iudex ideo interlocutoriam reuocat, quia non desinit esse iudex, diffinitiuã non, quia desinit.*
8 *Iudex quilibet etiã delegatus, & arbiter, reuocat sententiã interlocutoriã.*
9 *Sententia interlocutoria, qua lata iudicis officium non finitur potest reuocari, non tamen reuocatur illa, qua officium iudicis finitur.*
10 *Litis contestatio requiritur in iudicijs possessorijs.*
11 *Sententia interlocutoria vsque ad quod tempus reuocari possit.*
12 *Iudex an possit interlocutoriam reuocare post interpositam appellationem, cum ab interlocutoria appellari potest.*
13 *Iudex non potest cogi reuocare interlocutoriam, nisi in casu speciali. nu.15.*
Appellari potest a quacũq; interlocutoria, & ab oĩ grauamine de iure eo.
14 *Appellari potest a sententia interlocutoria, quæ reparari non potest per appellationem a diffinitiua de iure ciuili, alias non.*
16 *Sententia interlocutoria partibus inuitis reuocari potest ante executionẽ, secus post executionem.*
17 *Iudex sñiam interlocutoriã bis reuocare potest. verbũ potest, est extẽsiuũ.*
18 *Sententia interlocutoria non potest reuocari partibus absentibus, si requirit causę cognitionem, secus si non requirit.*
Causæ cognitio in reuocatione interlocutoriæ requiritur, quãdo requiritur in eius prolatione.
19 *Sententia interlocutoria non reuocatur per alium, quam per iudicem, quãdo causæ cognitio requiritur in eius reuocatione.*
20 *Sententia interlocutoria, quæ non sperat aliam diffinitiuam post se quando reuocari possit.*
Causæ cognitio & probatio, quãdo requiratur in reuocatione ĩterlocutoriæ.
21 *Sententiæ duæ iterlocutoriæ si apparent contrariæ, prima non censetur ꝑ secundam reuocatam si in eius reuocatione requiratur causæ cognitio.*
Ignorantia in dubio præsumitur in iudice ordinario propter multiplicitatẽ factorum.

a **Quod iussit.** Iudex põt sñiam ĩterlocutoriã reuocare, nõ diffinitiuã.a h.d. No. † ꝙ ꝑtor sñiam in-
1 terlocutoriã reuocat. cõcordat. l.j. in fi.& l.pe. ĵ. de ꝑto. stip.& l. di-
cere. in fi.š. de arbit.& l. post sñiam. C. de sent.& extra, de app. c. cũ
2 cessante, Secũ no. † ꝙ nõ põt reuocare sñiam diffinitiuã.l.j. C. sen-
ten.rescin.nõ pos.cũ multis cõcor all. in gl. videbitis. ĵ. eo. l. iudex.
3 † Quæro exẽplũ legis nřæ, & de verbo, iussit pone exẽplum, ꝙ pri-
mo iussit adesse Calẽdis, postea Idib. l. dicere.š. de arbit. Pone exẽ
plũ de verbo, uetuit. Quidã hñt gl. sup isto uer. vetuit, qa uetuit ue
nire ꝑ talẽ locũ, sed qdam hñt sup uerbo, iussit. Et ꝑut est ista gl. su
4 per uer. uetuit, † põt iudex ꝑcipere, si sũt duo, q hñt guerrã simul,
ꝙ unus nõ trãseat ante domũ alterius, l.j. ĩ fi, š. de offi. pfe. vrb. Sed
licet ista sit vera, tñ tu pone exẽplũ indistĩcte in eo quod dicit, ius-
sit, qñ ꝑtor, uel iudex interloquẽdo aliqđ iubet: vetuit, qñ interlo-
quẽdo aliqđ vetat, puta pronunciat exceptiones nõ eẽ admitten-
5 das, vel dilationẽ non esse dandam, & similia. † Veniamus ad ɔ̃, &
primo opp. C. de dila. l. sine pars. Gl. hic I fi. dicit, solue, ut ibi & be
ne ꝙ debet intelligi illa ẽm istam, quia illud uerum, nisi iudex re-
uocet dilationem. Opp. de l. quod semel. ĵ. de decre. ab ordi. faci.
6 Sol. ibi in decreto, qñ transit in formam contractus, uel quasi ut
ibi aliud in sñia, ut hic. Facit quod no. Dy. in c. quod semel. extra,
de reg. iur li.6. De mẽ illius c. qđ semel. dixi in l. oẽs ppli.š. de iustit.
& iu. Opp. ad secundam partẽ de l. si ut ꝑponis.& l. si ꝑses. C. quõ,
& quando iud. Solu. ut ibi patet, ꝙ ibi loquitur, qñ sñia diffinitiua
7 est nulla, vt dicam ĵ. e. l. iudex. Quæro, † quæ est rõ dñiæ inter senten-
tiam interlocutoriam, & diffinitiuam? Rñ. quia in diffinitiua eo
ipso ꝙ dedit iudex sententiam, statim desijt iudex esse, ideo nõ po
b tuit reuocari; b sed lata interlocutoria, adhuc remanet c iudex in
c eadem causa ꝑꝑ sequentia. h.d. l. iudex. ĵ. e. † Quæro secundo, vtrũ
8 quilibet iudex possit tollere suam interlocutoriam? Et videtur qđ
non, vt hic, quia hic loquitur in prætore, & sic in iudice ordinario.
Contrarium tenet gl. ꝙ etiã delegatus potest, vt hic no. & hoc pu
to verum, quia etiam arbiter potest, d. l. dicere.š. de arb. ergo mul-
9 to magis iudex. † Quæro, de qua sententia interlocutoria dẽt intel
ligi. Et nos reperimus tres opin. Azo. dicit quod oĩs sñia interlocu
toria, quæ non continet aliqđ dari, vel fieri, põt reuocari, Pone exẽ
plum in sñia momentaneæ possessionis, q̃ continet aliquid dari,
vel, fieri, & non potest reuocari. l.j. C. si de momenta. poss. fue. app.
& secundum hoc oĩs interlocutoria, ꝑ q̃ decidit incidẽs, vel emer
gẽs, põt reuocari, vide gl. ibi in vet. prætor. ibi, & idem in qualibet.
Alia est opi. Hug. q̃ cõcordat cum Azo. in prin. qñ dicit, continet
aliquid dari, vel fieri. Sed in eo qđ dicit, in alijs sñijs potest reuoca
ri, dicit ipse aut cõtinet decisionẽ qõnis emergentis, vel incidẽtis,
& istæ non pñt reuocari, secus in alijs, vt qđ adsit Idibus, uel Calẽ
dis, quæ pñt reuocari, Alle. Hu. l. quod in diem.§. fi. š. de compen.
& l.j. C. si ex fal. instr.& l. dicere. de arbi. Vide gl. ibi, alij dicunt, &c.
Tertia est op. gl. in l.j. C. sentẽ rescin. non pos. quę dicit in sentẽtijs
ĩterlocutorijs secus, quæ ĩdistĩcte pñt reuocari. Pro hoc facit tex.
in l.j. in fi.& l.pe. ĵ. de pto. stipul.& l si opus.š. de ope. no. nunc. Ca
nonistæ tenẽt istã op. vlt. quod siue contineat aliquid dari, vel fie-
ri, uel sit decisiua emergentis, uel incidentis, potest reuocari, ut ex
tra de app. c. cum cessante.& de re iud. c. ꝙ ad consulta de ope. no.
nũc. quæ hoc ꝑbãt, alias tibi allegaui. l. vlt. ĵ. q & a q. appe. nõ licet.
Sed certe ego puto, quod debemus aliud dicere, quam antiq uel
moderni, & sic: Quædam est interlocutoria, qua lata iudicis offi-
cium non finitur, sed adhuc durat, & ista indistincte potest reuo-
cari per hãc legem, & similes. Quædam est interlocutoria, qua la
ta iudicis officium finitur, ut si pronũciat nõ esse procedendum,
* vel se non esse iudicem competentem, * tunc nõ põt reuocari. Et
hanc distinctionem facit tex. i d. l. dicere. de arb si bñ inspiciat, ubi
tex. dicit ꝙ illa sñia, ꝑ q̃ iudex functus est officio suo nõ põt reuo-
cari, alias si nõ est functus, tũc sic. Et hoc ꝑbat rõ, q̃ dixi in prin. qa
qñ est interlocutoria, quæ ponit finẽ cau.ę, nõ põt reuocari, l. post
sñiam. C. e. Præterea, hęc est rõ, quare diffinitiua nõ põt reuocari,
qa finitũ est iudicis officium in illa cã. l. iudex. ĵ. e. sed eadẽ rõ est ĩ
illa interlocutoria, ergo, &c. Non obst. qđ allegat ꝑ Azo. in l.j. C. si
de momẽ. pos. qa sñia lata in momentanea possessione est diffini-
10 tiua, non interlocutoria, licet quidam ɔdixerunt, qđ patet: † qa li-
tis cõtestatio reqrit iudiciũ possessoriũ, Instit. de interd.§. retinen-
dæ, ut examinaui in l. nãliter.§. nihil cõe.š. de acq. pos. sed interlo-
cutoria posset ferri hic nõ cõtest. Nõ obst l. qđ in diẽ.§. si rõnẽ.š.
de cõpen.& l.j. C. si ex fal. instr. quia ante diffinitiuã põt reuocari:
sed post sñiam diffinitiuã non põt reuocari ẽt interlocutoria, quia
11 functus est officio suo. † Quæro, usq; ad quod tps iudex põt reuo-
care sententiam suam interlocutoriam? Ista quæstio, vt bene intel
ligat, põt intelligi plurib modis. Vno modo usque ad quot dies,
alio modo usque ad sñiam diffinitiuam, uel post. Alio modo an
post sñiam interlocutoriã vsq; ad executionẽ ipsius interlocuto-
riæ, an post. Ad primum vsq; ad quot dies, vel menses. Azo dicit,
vsque

ADDITIONES,

a Non diffinitiuam. Adde, & intellige de valida, alias secus. l. si ut proponis. C. quõ & quan. iud. Itẽ intellige, nisi ex cã restitutionis in integrũ ex tit. de mio. 25. an. vel ex quib. cau. maio.& C. si aduer. rẽ iudi. per totũ. An aũt appellatione sñię, in dubio intelligatur de diffinitiua? & dř, ꝙ sic, per hanc legem. de quo vide gl. in c. cũ olim. de testi. tñ dicit Pau. de Cast. ꝙ et intelligitur de interlocutoria, ubi non resultat absurditas, per gl. i cle. j. in verbo, sñias. de re iud. Ideo dicit, ꝙ sicut vnus ex duab. delegatis non potest simpliciter ferre sententiam diffinitiuam, ita & eodem modo non poterit ferre interlocutoriam, vt no. Bar. inf. e. l. si vni.& Can. in c. quoniam Abbas. de offic. delega. Et ꝙ appellatione sententiæ, in dubio intelligatur de diffinitiua, voluit Oldr. consi. 6. Roma. consi. 334.

b Reuocari. Adde, qđ si ambæ partes consentiunt qđ reuocet, an tunc possit reassumere causam? dicit Pau. de cast. hic, qđ aut erat iudex delegatus, & ñ põt, ut in c. significãtib. de offi. deleg. ubi dicit esse casum. Aut erat ordinarius, & tũc potest, ẽm Bal. in l. si præses. C. quõ, & quan. iud. qđ dicit no. ad limitationẽ d. c. significãtib. Item qđ dictũ est, qđ interlocutoria lata super incompetentia iudicis non põt reuocari, limita uerũ, nisi a tali interlocutoria esset appellatũ, qđ fieri põt, ut no. in auth. habita. C. ne fil. ꝑ pat. tunc. n. vř per appellationem rescissa. & iõ iudex nõ vř omnino desijsse esse iudex, & sic poterit eã reuocare. Ita dicit Pau. habetur in deci. Rotæ, deci. 244.& in c. dilectus, 2.& ibi ꝑ But. de ꝑben. Tu ad Bar. vide Balan. consi. 63. li. 3. ubi post famosum Sign. de Homode. consuluit qđ si delegatio fuit facta ad cognoscendum, an sñia esset executioni mãdanda, & iudex ꝑnunciauerit executioni mandandam, vel non, quod nõ poterit sñiam reuocare, licet interlocutoria fuerit eius sententia, etiam si reseruasset sibi ius reuocãdi, qa hæc reseruatio est iuri contraria, vltra fines mandati. l. iudex. inf. hoc eo. ti.

c Remanet. Adde, donec dat apostolos, seu dare, vel recipere recusat, ut extra de appel. c. cord. lib. 6. uel si superior appellatione recepta sibi inhibeat, ne procedat, & se intromittat, ut eo. tit. c. Romana. lib. 6.& sic uoluit Spec. in tit. de excep.§. viso. ver. sed nunquid iudex. Fede. consi. 237. incip, a sententia.

* Clau. Iudicem competentem.] Idem si pronunciat fiendum esse compromissum, ut dicit Alex. consi. 7. vol. 3.

vsque ad quatuor menses, & vide gl. ibi, & ſm eũ vſq; ad quatuor
menses. Alij dicunt vſq; ad decem dies, vt in auth. hodie, C. de ap
pel. & p auth. q̃ ſupplicatio. C. de p̃ci. Impe. of fo. Dy. dicit, ſeõſide
ro, duo, vno modo ius petendi a iudice, ꝙ reuocetur interlocuto-
ria. Iſta facultas petẽdi ꝙ reuocet, durat vſq; ad decẽ dies, & ſic de
a cætero pars non pŏt petere. Alio mõ, quo ad iudicẽ, & non currit
b tp̃s: qa etiam poſtea pŏt reuocare. c. cũ ceſſante, b extra de appel. &
* c. 2. extra de pcu. & ibi Ber. * ſed poſſemus nos pbare p rõnem, &
dico ꝙ eſt caſus. l. arbitro. §. q ſatiſd. cog. ſm vnã lect. q̃ eſt ibi, ꝙ ex
officio iudicis petitur, ꝙ illam approbationẽ reuocet, q̃ eſt interlo
c cutoria. & illa lect. approbat̃ p l. fi. ĩ. a q. ap. nõ lic. & dicit ibi, ꝙ eo
dẽ mõ petit̃ reuocari ſm qd̃ appellat̃, & ſic apparet, ꝙ pars ĩtra de
cẽ dies pŏt petere, ſm ꝙ pŏt ĩtra decẽ dies appellare: ſed quo ad iu
dicẽ nũquã trãſit ĩ rẽ iudicatã. Si vero q̃ſt. intelligatur ſcd̃o mõ,
dico ꝙ vſq; ad ſñiam diffinitiuã pŏt iſtã interlocutoriam reuoca-
re, nõ poſt. l. j C. ſi ex fal. inſt. & l. ſi mañt, §. fi. ſ. de neg. geſt. & l. qd̃ ĩ
diẽ, §. ſi rõnẽ ſ. de cõpẽ. & l. dicere, ſ. de arb. Rõ, qa poſt diffinitiuã
functus eſt officio ſuo. Tertio pŏt intelligi, an poſt ſñiam interlo-
cutoriã vſq; ad executionẽ ipſius, vel poſt. & gl. i l. j. in fin. ĩ. de p̃to.
ſtip. dicit, ꝙ non pŏt reuocare poſtq̃ eſt mãdata executioni, niſi cã
cognita, vel de partiũ voluntate, & pbatur in l. pe. de præt. ſtip. Sed
nõne iudex, qa impoſuit primũ decretũ, qd̃ eſt ſñia ĩterlocutoria,
& eſt miſſio ĩ poſſeſſionẽ, & t̃n reuocauit, vt in auth. q iurat. C. de
bo. autho. iud. poſ. Itẽ p̃tor mãdat nũciari nouũ opus, & nũciatio
nẽ reuocat. l. ſi opus. ſ. de ope no. nũc. Sed iſta nõ obſtãt his q̃ dixi,
12 qa ĩ iſtis nõ reuocat̃ ſine cauſæ cognitione. † Quæro, vtrũ poſt ap-
pellationẽ interpoſitã ab ĩterlocutoria, eo caſu quo pŏt ab interlo
cutoria appellari de iure nr̃o iudex poſſit ſuam interlocutoriã re-
13 uocare? R̃ndeo ſic. caſus eſt in d. c. cũ ceſſante. † Quærit Dy. d an iu
d dex poſſit cõpelli ſñiam ĩterlocutoriã reuocare? Dy. dicit, ꝙ non.
allegat. l. non qcqd. ĩ. de iud. & l. j. C. q̃ſio, & q̃ñ iud. Natu poteſt ſi
vult, ut hic, ſed non pŏt cogi. De iure Canonico ab oĩ grauamine
pŏt appellari. c. cũ ceſſante. de app. & c. cũ ſit Romana. & iõ per iu
14 dicem appellationis reuocabitur, vt de ap. c. j. lib 6. † Sed an de iu-
re nr̃o reuocabit? Dico, ſi eſt talis ĩterlocutoria q̃ infert tale graua-
mẽ aduerſario, ꝙ nõ pŏt eſſe conſultũ p appellationẽ a diffinitiua,
tũc ab ĩterlocutoria pŏt appellari, & ſic corrigit̃ p iudicẽ appella
tionis eodem mõ. l. arbitro. ſm aliã lect. ĩ. q ſat. cog. l. ante. C. quo.
app. & l. 2. ĩ. d̃ app. recip. & ibi dicã. Si uero eſt tale grauamẽ aduer
ſus ꝙ pŏt eẽ cõſultum p appellationem a diffinitiua ſñia, tunc ab
illa interlocutoria nõ pŏt appellari, nec cogitur iudex ꝙ reuocet,
ſed tenet̃ aduerſario inq̃tũ eũ lædit. l. ſancimus in fi. C. de iud. &
l. ſi q̃ñ. C. d̃ teſt. & ſic ꝙ reuocet dẽt peti a iudice, alias vr̃ iudicatis
acquieſcere, & nõ reuocaret̃ p applõnẽ a diffinitiua de iure ciui.
15 niſi cũ diſtõne, c. ñ ſolũ de ap. li. 6. † In caſu t̃n p ſuperiorẽ cogit̃ re
uocare, vt extra, de exce. c. fi. li. 6. vbi iudex ſecularis cogit̃ ſuã inter
locutoriã reuocare p iudicẽ eccleſiaſticũ: ſic ẽt d iure nr̃o ſi iudex
nil pnunciat, ſed negligit, in caſu ſpãli poterat cogi p ſuperiorẽ, vt
16 in Auth. ut diſt. iud. † Quæro, an inuitis partib. iudex poſſit reuoca
re? Dy. dicit ꝙ ſic. l. j. in fi. de p̃t. ſtip. Sed dic vt dixi. Aut eſt mãdata
executioi, & hoc nõ pŏt, niſi partib. volẽtib. uel cã cognita, aut añ
17 executionẽ. & pŏt, vt dicã ĩ. de abñtib. pub. † Quæro, an iudex poſ
ſit pluries eãdẽ ſñiam reuocare, & quoties poſſit? Et Dy. dicit, qd
bis, ſicut bis pŏt a diffinitiua appellari. l. i. C. ne lic. ter. puo. & facit
pro Dy l. fideicõmiſſa. §. ſi qs decẽ. ſ. de legat. 3. & l. j. §. ſi cui. ĩ. ut
le. no. ca. Quidã dicũt c̃triũ p iſtũ tex. q dicit, pŏt. ꝙ verbũ eſt extẽ-
ſiuum l. ſi ita qs. ſ. de lega 2. & opi. Dyn. eſt æquã q̃ teneo p p dicta
18 iura. Quæro, an partibus abſentib. poſſit reuocari: Dy. diſtinguit,
aut requirit cauſæ cognitionẽ, ut illa, vtrũ ſit dãda dilatio, vel non:
uel vtrũ ſit opponẽda exceptio, vel nõ. l. a pcedente. C. de dila. & ñ
pŏt Aut non requirit cauſæ cognitionẽ, ut ſi iudex p̃cepit, ꝙ ueni
rei tali die, & pŏt. l. oĩa q̃cũq;. ĩ. de reg. iu. & l. ſed interpellar. §. j. &
l. diẽ pferre. ſ. de arb. & l. nec q̃cquã. §. vbi decretũ. ſ. de offi. pcõl.
& lc. Intelligo aũt, ꝙ regrat̃ cãæ cognitio, vel partiũ uolũtas in re-
uocatione, vbicũq; reqrit in plalione: qd q̃ñ ſit, apparet, q̃ñ partẽ
lædit, vt C. de dila. l. a pcedente. alias, ſecus, vt no. in d. l. ſed interpel
19 lat. §. j. de arbi: † Quæro, an p aliũ poſſit reuocari ſñia, q̃ iudex dat?
Et dic, vt in l. diẽ pferre ĩ prin. & l. ſed interpellat. §. j. ſ. de arbi. vtrũ
in ea danda, vel requiranda requiritur cauſæ cognitio. & non pŏt
20 dari, vel reuocari p aliũ, alias ſic, vt hic. Quæro, qd in ſñia interlo
e cutoria, in qua nõ ſperat diffinitiua, vt iubeo ꝙ ſoluas, pronuncio
non eſſe præcedendum ſuper libello, vel me non eſſe iudicem cõ
petentẽ, & ſilia, an poſſit reuocari, cũ nulla alia ſperet diffinitiua?
Dic, aut iudex adit actione propoſita, & ipſe ſic pronũciat, tũc ta-
lis pnũciatio ſit officio iudicis mercenario, iõ p talem pronũcia-
tionem functus eſt officio ſuo, nec amplius poterit ſe intromitte-
re, arg. d. l. dicere. ſ. de arb. Et eſt eadẽ ro, q̃ in diffinitiua: ergo, & c.
ĩ. c. l. iudex. vr caſus dẽ offi. dele. c. iudex, in fi. lib 6. & extra de offi.
deleg. c. ſignificantib. Si uero iudex aditur implorato officio iudi-
cis nobili, vt qd̃ detur tutor, & ꝙ interponatur decretũ ſuper alie-
natione rei minoris, tunc licet iudex interponat decretum, non fi-
nitur officium iudicis nobile, & adhuc ſuper illo poterit adiri, &
poterit cã cognita reuocare. l. q̃uis. de re. cor. & de procur. l. ſi quis
cum procuratorio. in fi. & ibi no. In p̃dictis iñ caſib. puto, ꝙ requi-
ratur cauſæ cognitio, & probatio, vt ibi patet. In alijs autẽ caſibus
vbi reuocat̃ officio iudicis mercenario, puto ſufficere, ſi fiat par-
te præſente, licet nulla cauſa reuocandi ſubſit. Sicut. n. ab ipſo ini
tio poſſet ſic interlocutoriã proferre, & partẽ grauare: ita mõ pŏt
ſine iuſta cã reuocare, licet parti teneatur ad intereſſe. l. ſi q̃ñ. in fi.
21 C. de teſt. & hoc eſt qd̃ dicit hic text. c̃rio imperio. † Sed quæro,
f qd f ſi ſup eodem appatẽt duæ ſñiæ interlocutoriæ c̃riæ, nec appa
ret ꝙ iudex tulerit ſecundã aĩo reuocandi primam. Dices tu, vr̃
ꝙ primam reuocauerit, quia ſic dñs conſtituendo ſecundum p-
curatorem, videtur reuocare primũ. Itẽ faciendo ſm teſtũ vr̃ re-
uocare primũ, ẽt ſi nil dicatur, vt in iurib. vulgarib. patet. Reſpon.
prima non videtur reuocata, quia ipſam eſſe latam debet lique-
re iudici. l. hæc aũt. §. j. quib. ex cau. in poſſ. ea. & ſicut quis non vr̃
renunciare iuri, quod ignorat. l. mater, de inoffic. teſtam. nec mi-
les videtur exhæredare filium, quẽ ignorat habere, vt C. de teſta.
mil. l. ſicut certi. Pro hoc videtur tex. extra eo. ti. c. cum olim. & l.
ſiue pars. C. de dilat. vbi pendente dilatione iudicis officium con
quieſcit: ſic & ĩ iudice ordinario, propter multiplicitatem facto-
rum præſumo ignorantiam in dubio, d. c. cum olim. vbi ſecũda
ſentẽtia videtur ſurreptitia, niſi faciat mẽtionem de prima. Dic,
ſi quidem eſt talis interlocutoria, quæ non pŏt reuocari ſine cau
ſæ cognitione, tunc non valet reuocatio, cũ nõ fuerit cognitũ de
ea. Si vero poſſet reuocari ſine cauſæ cognitione, vt ẽ dilatio, tũc
dando ſecũdam vr̃ receſſiſſe a prima. l. dicere. ſ. de arb. & hoc eſt
verum. facit ſ. de cõſti. l. cum fideicõmiſſum. & quod ibi dicã.

ADDITIONES.

a Quo ad iudicem. Adde Inn. & Pan. in d. c. cum ceſſante.

b Cum ceſſante. Adde, & intellige niſi citatio eſſet emanata in cauſa appellatio-
nis, quia res non eſt integra, vt in c. Romana. §. ſi vero. de appel. lib. 6. & in c. in-
terpoſitæ. extra de app. & de offic. deleg. c. paſtoralis. Inn. in c. cum ceſſante. Spe
cul. in tit. de excep. §. viſo. ver. ſed pone.

* Clau. Et ibi Bernar. Sed poſſemus iſtud intelligere, niſi talis interlocutoria eſſet
lata ſine cauſæ cognitione, quia illa in rem iudicata nunq̃ tranſiret, vt no. Bald.
in l. ex ſtipulatione. C. de ſent. & interlo. om. iud. ſequit Phil. de Peruſ. in c. cum
ceſſante. de appel. Item hoc intellige procedere in vera interlocutoria. Sed ſi eſ-
ſet grauamen non habens vim interlocutoriæ, tunc poſſet ſemper peti reuocari
ẽt poſt decem dies. Ita dicit Arch. in c. concertationi. in verbo, appellandi. de ap
pel. in 6. & Gem. in c. Romana. §. ſi vero. eo. tit. & lib. Spec. & Io. And. in titu. de
appel. §. reſtat. ver. ſed quid dices. & Pan. de Eleat. in clem. cauſam. de elec. Quid
aũt in decreto, an iudex poſſit illud reuocare ex ſuo officio, vide Are. in l. ſi cui bo-
nis. inſ. de verb. oblig. & Ale. & Are. in l. quod meo. ſup. de acq. poſſ.

c Barb. Et dicit. Tene menti, quod dicit do. meus, per not. per Bar. ꝙ ſecundum de
cretum, quod eſt interlocutoria, vt eſt glo. ſecundum eum. C. de his, qui ad eccle.
confug. l. præſenti. poterit mutari, per hanc legem generaliter loquẽtẽ, quod eſt
ſing. no. ſecundum eum. Tu vide Bal. contra tenentẽ in l. arbitro. ſup. qui ſatiſd.
cogan. Et an ſit interlocutoria, vel habens vim diffinitiuæ, vide Bal. ſingulariter
loquentem in l. iuſte. in add. ſuis. ſup. de a qu. poſſ. & tex. valde no. in l. ſi minor.
inſ. de bo. autho. iud. pol. & Nic. de Neap. in tuo. ſſ. de re. eo. & quod no. in l. Iu-
lianus. §. eleganter. ſup. de dam. inſec.

d Dy. Adde, ꝙ cum deciſione huius q. tranſit Ang. conſi. 100. qui allegat Io. And. i
c. Romana. in ver. interlocutoria. de foro cõp. in 6. & quæ ſi interlocutoria ſñia,
vide Fed. conſi. 98. Pau. de Caſt. conſ. 27. & ibi, quæ ſit interlocutoria tacita, per
Ang. conſi. 115. Et an aſſignatio termini ſit ſñia interlocutoria, vide Fed. cõſ. 71.
Et an interlocutoria poſſit iuſtificari, vel impugnari ex nouis actis, vide Old. cõ
ſil. 140. Et an in interlocutoria pars ſit citãda, vide Abb. conſi. 34. 2. li. Et q̃ dicat̃
ſñia interlocutoria, vide Bal. conſil. 294. 3. li. Et an ſñia lata ſup appellatione ab
interlocutoria ſit diffinitiua, vel interlocutoria, vide Pau. de Caſt. conſ. 28. Et an
ſñia lata in cã appellationis factæ ab exceſſu expenſarũ ſit diffinitiua, vel inter
locutoria, vide Ro. conſi 257. Et an ſñia lata ſuper taxatione expenſarũ dicatur
mera interlocutoria, p eundẽ conſi. 318. q̃ requirũt in appellatione ab interlocu
toria, vide p eundẽ conſi 101. Et an ſñia ab obſeruatione iudicij ſit diffinitiua,
vel interlocutoria, vide Ange. conſ. 190 Et an ſñia interlocutoria poſſit reuocari
per ſucceſſorem, vide Ang. conſ. 261. incip. punctus eſt. ver. moueo 2. Et an ſñia la
ta ſup hypotheca ſit interlocutoria, vel diffinitiua, & quid de ſñia lata ſuper ap
pellatione a dicta ſñia lata ſup hypotheca, ſimiliter an ſit interlocutoria, vel diſ
finitiua, vide Bal. conſi. 363. 3. lib. Aduerte t̃n, ꝙ in conſi. Ang. ſup per me alleg.
115. & præcedenti, ẽt tenet, ꝙ ſñia qua pronunciatur inſtrm exequendum, ſit
interlocutoria. Et hoc ẽt ſequitur Ale. conſ. 50. 2. lib. Sed Ro. conſ. 174. incip. am
pliſſime Doc. dicit ꝙ Ang. in d. conſ & in l. imperium. ſup. de iuriſd. om. iud. ma
le locutus eſt, per tex. in l. j. an ver. contentiosa litigantium inſtantia. C. de iura.
cal. per quem dicit probari, ꝙ vbi eſt contradictio, ibi eſt inſtantia. Secundo per
tex. in cle. ſæpe. de verbo ſig. vide d. conſi. Ro. quia ibi tenet, ꝙ petitio executio-
nis inſtr̃i het inſtantiam. An ſñia tacita, q̃ ſuerit ex ſñia iudicis, q pronunciat
inſtrm inſinuandum, ſit interlocutoria, vel diffinitiua. vide Bal. conſi. 13. inci. an
ille, qui petit. vol. 2. Et q a grauamine facti illati p interlocutoriam, de iure ci-
uili poſſit appellari. & an ſtante ſtatuto, ꝙ Poteſtas teneatur committere appella-
tiones a ſolis diffinitiuis, & an teneatur cõmittere appellationes interpoſitas a
grauaminibus illatis per interlocutorias, vide Pau. de Caſt. con 123. Et ꝙ a pro-
nunciatione exequenda appelletur, voluit Spec. in tit. de appel. §. 2. ver. & ſcias.
Et an ſententia ab obſeruatione iudicij ſit diffinitiua, vide Pe. de Anch. cõſ. 16.

e Barb. Quid in ſententia. Et nota perpetuo, ꝙ ex interlocutoria, non oritur actio
in factum, vt eſt gl. ſing. ſecundum Dominicum in c. ſi. de appel. in clemen. con-
trarium tenet glo. in l. fi. §. neceſſitate. C. de bo. quæ lib. & ibi Bar. Vide quæ no-
tauit ad Bal. in l. minorib. C. de admi. tut.
Menoch. Praſ. conſi. 100 nu. 30. lio. 1.

f Poma. Sed quæro, quid. Vide Pan. conſi 20. vol. 1. & 41. eo. vol. & Alex. 215. in 2.
vol. & Fel. in c. inter monaſterium. ver. limita. 13. extra eo. Pan. in d. c. cũ olim.

LEX XV.

1 *Hæc lex loquitur etiam in alijs magiſtratib. quam populi Romani.*
2 *Delegatus Principis exequitur ſuam ſententiam, & poteſt cogere ordina-
rium, ut eam exequatur, & illa poteſtas durat anno.*

Execu-

3 *Executione commissa, an uideatur esse commissa cognitio.*
4 *Mandata executione per superiorem, nulla praecedente causae cognitione, ui detur mandata cognitio precum.*
Commissa executione, uidetur commissum praeambulum.
5 *Executor sine dubio habet omnem cognitionem, quae requiritur in executione, quando prius est cognitum de causa, & in defectum iurisdictionis, lex committit executionem.*
6 *Executio si committitur in auxilium iurisdictionis post latam sententiam, uidetur commissa cognitio circa res, in quibus fieri debet.*
7 *Executor super exceptionibus oppositis post sententiam, si respiciunt merita principalis causae, non cognoscit.*
8 *Executor super exceptionibus solum respicientibus executionem, & quae non infringunt sententiam, cognoscit.*
9 *Executor super exceptionibus directo impugnantibus sententiam, cognoscit non ut pronunciet, sed ut ad superiorem referat.*
10 *Executione commissa post latam sententiam, & cognitione habita super exceptione, non dicitur commissa cognitio, sed mera executio.*
11 *Cognitione simpliciter commissa, uidetur commissa diffinitio, & facta commissio quo ad omnia.*
12 *Causa commissa per haec uerba, in causa uertente inter tales, tibi cognitionem committimus, uidetur solum cognitio commissa.*
13 *Causae diffinitio si est commissa, uidetur & executio commissa, in delegato Principis, & eius subdelegato.*
14 *Delegatus inferioris a Principe, etiam si sibi sit commissa causae diffinitio, non potest exequi suam sententiam.*
15 *Appellatum si a prima sententia est, & per iudicem appellationis est confirmata, quis sententiam ipsam mandabit executioni.*
16 *Appellatum fuit a sententia interlocutoria, in qua fuit facta condemnatio expensarum, quis exequitur.*
17 *Executio an possit demandari ab alio, quam a Principe, uel eius delegato.*
18 *Vniuersitas causarum is cui est commissa, an suam sententiam exequatur, remissiue ad glo.*
19 *Sententia interlocutoria potest executioni mandari per delegatum.*
Sententia illa mandatur executioni, ex qua oritur actio in factum.
Actio in factum oritur ex sententia interlocutoria.

A Diuo Pio. Primo dr, p quos mãdatur sñia executioni, vsq; ad §. vẽditione. ubi qualiter sñia mãdat executioni. Op. in Auth. de exhi. reis. §. si vero. Gl. soluit, q ibi non apparet, an loquat in iudice delegato, an in ordinario, & ideo de ordinario intelligetur ibi. Sed ista non est vera, quia certe ibi dicta delegatio exprimitur. Alia solu. q ibi in delegato a Principe, hic a iudice alio. Et an delegatus a Principe possit, dicam statim, sed in contrario datur alia solutio, quod ibi exequitur pronũciãdo, & ista potest esse bona, ut dicam ῀J. Opp. de l. j. C. de arb. Solu. Quidam dicunt, arbitrorum, i. executorum, sed idem bis repeteret. Alii, q intelligatur de delegato de partium voluntate, vel de arbitro sine poena assumpto, vel cum poena si est dictum, rato manente pacto. l. 2. ff. de arbit. & dixi in l. ait praetor. in princ. ff. eod. vbi glo. videtur contraria, quia si tunc est emologatum a partibus, po
1 test, l. cum antea, C. de arbit. in prin. glo. magnae. † Et primo quaero hic loquitur in magistratibus populi Romani, quid in aliis? Gl. dicit idem, quod placet, quia licet rescriptum sit illis missum, tamẽ rescriptum dicit generaliter, vt illi exequantur qui eos dederunt.
2 Secundo quaero, † an delegatus a Principe possit sententiam executioni mandare? Et videtur, q sic, quia habet vim ordinarii, l. a iudice, C. de iud. Item citat, vt ordinarius, vt in auth. q semel, C. quõ, & quan. iud. Item in Auth de litig. § omnem. Pro hoc l. & si non cognitio, C. si contra ius, vel vti. pub. Sed contrarium dicit gl. quia licet ista sint specialia in Principis delegato, non tamen reperio in delegato executionem esse permissam, quę est misti Imperii, l. iubere cauere, ff. de iurisd. om. iud. & l. 4. §. j. ff. de dam. infec. & sic nõ vr sibi permissa. Ad l. & si non cognitio. videt glo. q de iure canonico est secus vt in c. pastoralis. extra, de offi. & potest. iud. deleg. Sed
a quicquid dicat glo. videatur a tex. in l. vlt. in fi. C. de iud. vbi delegatus a Principe potest exequi tanquam ordinarius, vt in Authẽ. de exhibẽ. & introdu. reis, §. si vero. sm vnã solutionem positam hic in gl. Et ista opinio est approbata per tex. extra de offic. & pot. iud. deleg. c. significasti nobis. Et no. illum tex. q non solum potest per se, sed etiam potest cogere ordinarium ad exequendum, & praecipere ei sub poenis grauiorib. Hoc etiam approbatur eo. tit. c. quaerenti. tamen Papa ibi limitat, quod tale ius exequendi non durat,
3 nisi vsque ad annum, & illud teneatis. † Venio ad solonem, quam dat glo. ad d. l. & si non cognitio, & dicit, q quando mãdatur executio, videtur mandari cognitio, tamen non econuerso, si mandatur cognitio, videtur mandari executio, &c. Pro huius declaratione quaero, an illi cui est commissa executio, & cognitio videatur commissa? Glo. dicit hic, quod sic, tex. est in d. l. & si non cognitio, sed contra in l. si vt proponis, & l. executorem, C. de execu. rei iud. Et si hoc esset verum, vilis nuncius, cui cõmittitur executio, pos-
b set cognoscere de veritate precum. Dic ergo b pleniffime, qñ alicui committitur executio, an videatur commissa cognitio? glo. dicit, quod sic. l. & si non cognitio. Doc. nñ non declarauerunt. Dic
4 ergo † quandoque mandatur executio, nulla praecedente causae cognitione, vt quia scribit Imperator, Conquestus est nobis talis, q est tali possessione indebite spoliatus, quare si ita est, committimus tibi, q eũ in dicta possessione restitui facias, &c. tũc videtur cõmissum, vt cognoscat de veritate precum, d. l. & si non cognitio. Rõ est, quia literae habent hanc tacitam conditionem, etiã si non exprimantur, si preces veritate nitantur, vt cum committitur executio, vr commissum praeambulum ipsius, s. cognitio, vt l. a. de iu
5 risd. om. iud. & l. ad rẽ. & l. ad legatũ, ff. de procur. Qñque † est prius cognitum de causa, vnde lex cõmittit alicui executionem in defectum iurisdictionis, ut hic, vbi committit executionem delegati, vel arbitri, tũc sine dubio habet oẽm cognitionem, quae requiri
6 tur in executione, vt hic in prin. & per totam legem. Qñq; † committitur executio in auxilium iurisdictionis post latam sñiam, vt si vnus iudex cõmittat alteri, vt suam sñiam exequatur, vt ῀J. proxi. §. Vel pone, q permittit lex, vt in multis ciuitatib. sint quidam iudices qbus sola sent. tiarum executio est commissa per formam statututum, & hic est aduertendum. Nam quaedam est cognitio circa res, in qbus debet fieri executio, & hoc casu executor potest
7 cognoscere, vt ῀J. e. l. §. in venditione. & §. si sup reb. & §. seq. † Quae
c dam c est cognitio super exceptionib. quae opponũtur post sñiam & hic est aduertendum, quia quaedam sunt exceptiones, q respiciũt merita principalis causae, ut in his in quib. loquitur tex. l. j. C. de iu. & fac. ign. & de istis non potent cognoscere talis executor
8 iudex, sed dẽt remittere ad priorẽ iudicẽ, l. pe. ῀J. tit. j. Quaedã † sunt exceptiones, quae solum respiciunt executionem, nec infringunt sñiam, vt exceptio, ne quis exigatur vltra, quam facere possit, & similes, & de istis cognoscet executor, d. l. pe. ῀J. tit. j. & etiã pronun
9 ciabit, vt ibi patet, quae lex est no. ad ista, vt ibi dicã. Quaedã † sunt exceptiones, quae directo veniunt cõ sñiam, & eam impugnant, vt
d exceptio nullitatis, d vel praetextu falsorum instrumentorum, & sim. tunc Ber. vr dicere extra de offi. deleg. c. pastoralis, q talis executor potest de his cognoscere. Veritas est, q talis iudex executor potest de his exceptionib. cognoscere, non vt pronunciet sñiam exequendam nõ esse rõne nullitatis, sed si viderit dictas exceptiones fore veras, supersedeat ab executione, & cognitione, & non pronũciet super his, sed remittat ad iudicem primũ ordinarium, vt est tex. ff. de iud. l. si praetor, in prin. & §. Marcellus, q probat hoc expresse, si recte intelligatur. Nam in fi. remittit ad praetorem, qui habet hoc facere. Et probatur rõne quia alias sequeretur, q iudex minor, vel pars, posset infringere sñiam maioris, vel paris, p l. nam magistratus, ff. de arbit. & de hoc ẽ vr tex. extra eo. c. de caetero &
10 ibi hoc vĩ tenere Inn. † Qñq; post sñiam latã, & post habitã causae cognitionẽ sup exceptione cõmittit iudex nudã executionẽ fci, vt in cõmissione, q fit nũcio, & ite vocat merus executor, & nullã hẽt cognitionẽ, l. executorẽ, & l. si vt pponis, C. de exec. rei iud. Rõ, qa ois cognitio praecessit, & iõ mera executio vr cõmissa, & hoc mõ cognoscitũ mistus, a mero executore. Quaero, qd cõ. an ill. li, cui mãdat cognitio, videat mãdari executio? Gl. q non, vt in ea
11 haberis. Tu vero † latius examina. Qñq; alicui cõmittit cognitio nulla fca mẽtione de diffinitione, tũc tenet gl. q nõ põt diffinire, vel sñiare, vt no. ff. de pcura, l. q pcuratorẽ dat. in gl. in ver. pagere, ergo nõ est qrendũ de executione. Spe. tenet cõ, q diffinitio uideatur mãdata, vt in Spe. de iud. dele. §. seqẽ. ver. & no. q simplr, &c.
e nisi specialiter delegatus sibi reseruet sñiam, vel dicat, se committere cognitionem tñ, vt ibi patet * sm eum. Et mihi vr, q uerba delegantis debeamus inspicere: nam si dicit, Tibi talem causam committimus, nec aliquid de executione, vel cognitione exprimitur, tunc uidetur tota causa commissa quo ad omnia, sicut cũ aliquis dicit se haeredem, nec additur inquantum, intelligitur in totum, l. si defensor, §. j. de interrog. act. & tunc verum dicit Spe. sic potest intelligi, C. qui pro sua iu. l. j. & de ped. iudi. l. 3. quae bene facit, & C. si con. ius vel vtil. pub. l. j. vbi vr casus contra gl. tamen debet intelligi, q causa sit simpliciter cõmissa, & ita no. ibi
12 in j. glo. † Qñq; cã committitur per haec verba, In causa vertente inter

ADDITIONES.

a Vr. Adde tex. sm abb. in c. significasti, extra de offi. deleg. ibi, authoritate concessa. Ale. tñ in rub. ff. de offi. eius cui mand. est iurisd. refert Pet. Cy. & Fulg. in l. iubere cauere, tenere gl. & idem ipse tenet. De textu tamen d. c. non facit mentionem, & vide Spec. in tit. de exec. sent. en. §. nunc dicendum, ver. hoc autem certum.
b Barb. Dic ergo. Et pro hoc dicto Bar. est gl. ord. in c. pastoralis, §. qa uero, de offic. deleg. Quid aũt si Papa scribit, q prouideat Petro, si talis ecclesia uacat, tunc dẽt cognoscere, an vacet scdm Inn. in c. de caetero, eo. tit. & ibi dr, q si uolet obijcere in personam executoris, vel illius cui prouidit, excipiens non est audiendus. Allegat no. in c. pposuit. de conces. pben. q non placet Host. ad hoc vltimũ alleg. c. ad aures, c. pponente, c. cũ adeo, c. postulasti, de rescri. qa semp admittitur, &c. contra beneficiatum, & contra rescriptum. Inn. in d. c. pastoralis, §. qa vero, intellige dictum suum, vbi Papa scribit certis iudici, pro certa psona, & de certa pbenda p cise, & de certa scientia, exprimens, qd non vult aliquã exceptionem opponi, & sic saluatur dictum suum scdm Host. quod no. q a pulchrum & vide Modernos ca in c. de caetero, de re iud. & idem si sit commissio de praecipiendo, uel absoluendo, tunc. n. non datur iurisdictio, c. si de offic. deleg. licet ibi gl. & in c. ex literis. e. tit. dicat, qd transit coercitio, sed Host. & Ioan. And. tenent contra.
Io. Fr. Ru. Adde circa istam quaest. qd cum Bar. tenent omnes, ut hic per Ale. &
* Ias. excepto eo, quod dicit, qd executor datus in subsidium iuris, non cognoscit de exceptionibus, quae respiciunt merita causae.
c Menoc. Quaedam. Soc. sen. consi. 83. nu. 20. lib. 4.
d Nullitatis. Adde Bal. consi. 361. 2. lib.
* Clau. Vt ibi patet. Idem gl. in c. a. in ver. cognoscunt, de appel. in 6.

vsque ad quatuor menses,& vide gl.ibi, & ſm eũ vſq; ad quatuor
menses. Alij dicunt vſq; ad decem dies,vt in auth.hodie,C.de ap
pel.& ꝑ auth. q̃ ſupplicatio.C.de p̃ci.Impe.of fo.Dy.dicit.ſeõſide
ro,duo,vno modo ius petendi a iudice,ꝙ reuocetur interlocuto-
ria.Iſta facultas petẽdi ꝙ reuocet̃,durat vſq; ad decẽ dies,& ſic de
a cætero pars non põt petere. Alio mõ,quo ad iudicẽ,& non currit
b tps:qa etiam poſtea põt reuocare.c.cũ ceſſante,bextra de appel.&
* c.2.extra de ꝓcu.& ibi Ber. *ſed poſſemus nos ꝓbare ꝑ rõnem,&
dico ꝙ eſt caſus.l.arbitro.§.q ſatiſd.cog.ſm vnã lect.q̃ eſt ibi, ꝙ ex
officio iudicis petitur,ꝙ illam approbationẽ reuocet, q̃ eſt interlo
c cutoria.& illã lect.approbat̃ ꝑ l.fi.J.a q.ap.nõ lic.& dicit ibi,ꝙ eo
dẽ mõ petit̃ reuocari ſm qd̃ appellat̃,& ſic apparet, ꝙ pars ĩtra de
cẽ dies põt petere,ſm ꝙ põt ĩtra decẽ dies appellare:ſed quo ad iu
dicẽ nũquã trãſit ĩ rẽ iudicatã. Si vero q̃ſt.intelligatur ſecũdo mõ,
dico ꝙ vſq; ad ſniam diffinitiuã põt iſtã interlocutoriam reuoca-
re,nõ poſt.l.j C.ſi ex fal.inſtr.& l.ſi mañt,§.fi.§.de neg.geſt. & l.qd̃ ĩ
diẽ,§.ſi rõnẽ.§.de cõpẽ.& l.dicere,§.de arb. Rõ,qa poſt diffinitiuã
functus eſt officio ſuo. Tertio põt intelligi,an poſt ſniam interlo-
cutoriã vſq; ad executionẽ ipſius,vel poſt.& gl.i l.j.in fin.J.de p̃to.
ſtip.dicit,ꝙ non põt reuocare poſtq̃ eſt mãdata executioni,niſi cã
cognita,vel de partiũ voluntate,& ꝓbatur in l.pe. de præt.ſtip. Sed
põne iudex,qa impoſuit primũ decretũ, qd̃ eſt ſnia ĩterlocutoria,
& eſt miſſio ĩ poſſeſſionẽ,& t̃n reuocauit,vt in auth.q iurat. C.de
bo.autho.iud.poſ. Itẽ p̃tor mãdat nũciari nouũ opus,& nũciatio
nẽ reuocat.l.ſi opus.§.de ope no.nũc.Sed iſta nõ obſtãt his q̃ dixi,
12 qa ĩ iſtis nõ reuocat̃ ſine cauſæ cognitione. †Quæro,vtrũ poſt ap-
pellationẽ interpoſitã ab ĩterlocutoria,eo caſu quo põt ab interlo
cutoria appellari de iure nr̃o iudex poſſit ſuam interlocutoriã re-
13 uocare? R̃ndeo ſic.caſus eſt in d.c.cũ ceſſante. †Quærit Dy.d an iu
d dex poſſit cõpelli ſniam ĩterlocutoriã reuocare? Dy. dicit,ꝙ non.
allegat.l.non quicqd.J.de iud.& l.j.C.quõ,& q̃n iud. Nam poteſt ſi
vult,ut hic,ſed non põt cogi.De iure Canonico ab oĩ grauamine
põt appellari.c.cũ ceſſante.de app.& c.cũ ſit Romana.& iõ per iu
14 dicem appellationis reuocabitur,vt de ap.c.j.lib.6. †Sed an de iu-
re nr̃o reuocabit̃? Dico,ſi eſt talis ĩterlocutoria q̃ infert tale graua-
mẽ aduerſario,ꝙ nõ põt eſſe conſultũ ꝑ appellationẽ a diffinitiua,
tũc ab ĩterlocutoria põt appellari, & ſic corrigit̃ ꝑ iudicẽ appella
tionis eodem mõ.l.arbitro.ſm aliã lect.J.q ſat.cog.l.ante.C.quo.
app.& l.2.J.d̃ app.recip.& ibi dicã. Si uero eſt tale grauamẽ aduer
ſus ꝙ põt eẽ cõſultum ꝑ appellationem a diffinitiua ſnia, tunc ab
illa interlocutoria nõ põt appellari,nec cogitur iudex ꝙ reuocet,
ſed tenet̃ aduerſario inquãtũ eũ lædit.l.ſancimus in fi.C.de iud. &
l.ſi q̃n.C.d̃ teſt.& ſic ꝙ reuocet dẽt peti a iudice, alias v̄r iudicatis
acquieſcere,& nõ reuocaret̃ ꝑ appõnẽ a diffinitiua de iure ciui.
15 niſi cũ diſtõne,c.ſi ſolũ de ap.li.6. †In caſu t̃n ꝑ ſuperiorẽ cogit̃ re
uocare,vt extra,de exce.c.fi.li.6.vbi iudex ſecularis cogit̃ ſuã inter
locutoriã reuocare ꝑ iudicẽ eccleſiaſticũ:ſic ẽt d̃ iure nr̃o ſi iudex
nil ꝓnunciat,ſed negligit,in caſu ſpãli poterat cogi ꝑ ſuperiorẽ,vt
16 in Auth.ut diſt.iud. †Quæro,an inuitis partib.iudex poſſit reuoca
re? Dy.dicit ꝙ ſic.l.j.in fi.de p̃t.ſtip.Sed dic vt dixi. Aut eſt mãdata
executiõi,& hoc nõ põt,niſi partib. volẽtib.uel cã cognita,aut an̄
17 executionẽ,& põt,vt dicã J.de abſtib.pub. †Quæro,an iudex poſ
ſit pluries eãdẽ ſniam reuocare,& quoties poſſit? Et Dy. dicit,qd̃
bis,ſicut bis põt a diffinitiua appellari.l.j.C.ne lic.ter.ꝓuo. & facit
pro Dy l.fideicõmiſſa.§.ſi qs decẽ.§.de legat.3. & l.j.§.ſi cui.J. ut
le.no.ca. Quidã dicũt c̃riũ ꝑ iſtũ tex.q dicit,põt.ꝙ verbũ eſt extẽ-
ſiuum.l.ſi ita qs.§.de lega 2.& opi.Dyn.eſt æqua.q̃ teneo ꝑ p dicta
18 iura. Quæro,an partibus abſentib.poſſit reuocari? Dy. diſtinguit,
aut requirit cauſæ cognitionẽ,ut illa,vtrũ ſit dãda dilatio,vel non:
uel vtrũ ſit opponẽda exceptio,vel nõ.l.a ꝓcedente.C.de dila.& ſi
põt Aut non requirit cauſæ cognitionẽ,ut ſi iudex p̃cepit, ꝙ ueni
ret tali die,& põt.l.oĩa q̃cũq;.J.de reg.iu.& l.ſed interpellat.§.j.&
l.diẽ ꝓferre.§.de arb.& l.nec q̃cquã.§.vbi decretũ.§.de offi.ꝓcõl.
& le. Intelligo aũt,ꝙ reqrat̃ cãæ cognitio,vel partiũ uolũtas in re-
uocatione,vbicũq; reqrit in ꝓlatione:qd̃ q̃n ſit,apparet, q̃n partẽ
lædit,vt C.de dila.l.a ꝓcedente.alias,ſecus,vt no.in d.l.ſed interpel
19 lat.§.j.de arbi. †Quæro,an ꝑ aliũ poſſit reuocari ſnia,q̃ iudex dat?
Et dic,vt in l.diẽ ꝓferre ĩ prin.& l.ſed interpellat.§.j.de arbi.vtrũ
in ea danda,vel reuocanda requiritur cauſæ cognitio. & non põt
20 dari,vel reuocari ꝑ aliũ,alias ſic,vt hic. Quæro, qd in ſnia interlo
e cutoria,in qua nõ iperat diffinitiua, vt iubeo ꝙ ſoluas, pronuncio
non eſſe præcedendum ſuper libello,vel me non eſſe iudicem cõ
petentẽ,& ſi ſua,an poſſit reuocari , cũ nulla alia ſperet̃ diffinitiua?
Dic,aut iudex adit̃ actione propoſita,& ipſe ſic pronũciat, tũc ta-
lis p̃nũciatio fit officio iudicis mercenario, iõ ꝑ talem pronũcia-
tionem functus eſt officio ſuo,nec amplius poterit ſe intromitte-
re,arg.d.l.dicere.§.de arb. Et eſt eadẽ rõ,q̃ in diffinitiua: ergo,&c.
J.c.l.iudex.v̄r caſus d̃ offi.dele.c.iudex,iu fi.lib.6. & extra de offi-
deleg.c.ſignificantib. Si uero iudex aditur implorato officio iudi-
cis nobili,vt qd̃ detur tutor,& ꝙ interponatur decretũ ſuper alie-
natione rei minoris,tunc licet iudex interponat decretum,non fi-
nitur officium iudicis nobile, & adhuc ſuper illo poterit adiri,&
poterit cã cognita reuocare.l.q̃uis.de re. eor.& de procur.l.ſi quis
cum procuratorio.in fi.& ibi no. In p̃dictis t̃n caſib.puto,ꝙ requi-
ratur cauſæ cognitio,& probatio,vt ibi patet. In alijs autẽ caſibus
vbi reuocat̃ officio iudicis mercenario, puto ſufficere, ſi fiat par-
te præſente,licet nulla cauſa reuocandi ſubſit. Sicut.n.ab ipſo ini
tio poſſet ſic interlocutoriã proferre,& partẽ grauare:ita mõ põt
ſine iuſta cã reuocare,licet parti teneatur ad intereſſe.l.ſi q̃n. in fi.
21 C.de teſt.& hoc eſt qd̃ dicit hic text.c̃rio imperio. † Sed quæro,
f qd ſi ſup eodem apparẽt duæ ſniæ interlocutoriæ c̃riæ,nec appa
ret ꝙ iudex tulerit ſecundã aĩo reuocandi primam. Dices tu, v̄r
ꝙ primam reuocauerit, quia ſic dñs conſtituendo ſecundum ꝓ-
curatorem,videtur reuocare primũ. Itẽ faciendo ſm teſtm̃ v̄r re-
uocare primũ,ẽt ſi nil dicatur,vt in iurib.vulgarib.patet. Reſpon.
prima non videtur reuocata, quia ipſam eſſe latam debet lique-
re iudici.l.hæc aũt.§.j.quib.ex cau.in poſſ.ea.& ſicut quis non v̄r
renunciare iuri, quod ignorat.l.mater,de inoffic.teſtam.nec mi-
les videtur exhæredare filium,quẽ ignorat habere, vt C.de teſta.
mil.l.ſicut certi. Pro hoc videtur tex.extra eo.ti. c.cum olim.& l.
ſiue pars.C.de dilat.vbi pendente dilatione iudicis officium con
quieſcit:ſic & ĩ iudice ordinario, propter multiplicitatem facto-
rum præſumo ignorantiam in dubio, d.c.cum olim. vbi ſecũda
ſentẽtia videtur ſurreptitia,niſi faciat mẽtionem de prima. Dic,
ſi quidem eſt talis interlocutoria,quæ non põt reuocari ſine cau
ſæ cognitione,tunc non valet reuocatio, cũ nõ fuerit cognitũ de
ea. Si vero poſſet reuocari ſine cauſæ cognitione,vt ẽ dilatio, tũc
dando ſecũdam v̄r receſſiſſe a prima.l.dicere.§.de arb & hoc eſt
verum. facit §.de cõfeſ.l.cum fideicõmiſſum.& quod ibi dicã.

ADDITIONES.

a Quo ad iudicem. Adde Inn. & Pau.in d.c.cum ceſſante.

b Cum ceſſante. Adde,& intellige niſi citatio eſſet emanata in cauſa appellatio-
nis,quia res non eſt integra,vt in c.Romana.§.ſi vero.de appel.lib.6.& in c.in-
terpoſitæ.extra de app.& de offic.deleg.c.paſtoralis. Inn.in c.cum ceſſante.Spe
cul.in tit.de excep.§.viſo.ver.ſed pone.

* Clau. Et ibi Bernar. Sed poſſemus iſtud intelligere, niſi talis interlocutoria eſſet
lata ſine cauſæ cognitione,quia illa in rem iudicatã nunq̃ tranſiret, vt no.Bald.
in l.ex ſtipulatione.C.de ſent.& interlo.om.iud.ſequit Phil.de Peruſ.in c.cum
ceſſante.de appel. Item hoc intellige procedere in vera interlocutoria. Sed ſi eſ
ſet grauamen non habens vim interlocutoriæ,tunc poſſet ſemper peti reuocari
ẽt poſt decem dies. Ita dicit Arch.in c.concertationi.in verbo,appellandi.de ap
pel.in 6.& Gem.in c.Romana.§.ſi vero.eo.tit.& lib Spec.& Io. And. in titu.de
appel.§.reſtat.ver.ſed quid dices.& Pau.de Elear.in clem.cauſam.de elec. Quid
ãt in decreto,an iudex poſſit illud reuocare ex ſuo officio,vide Are.i l.ſi s.cui bo-
nis.inf.de verb.oblig.& Ale.& Are.in l.quod meo.ſup.de acq.poſſ.

c Barb. Et dicit. Tene menti,quod dicit do.meus,per not.per Bar.ꝙ ſecundum de
cretum,quod eſt interlocutoria,vt eſt glo.ſecundum eum.C.de his,qui ad eccle.
confug.l.præſenti. poterit mutari,per hanc legem generaliter loquẽtẽ, quod eſt
ſing no.ſecundum eum.Tu vide Bal.contra tenentẽ in l.arbitro. ſup.qui ſatiſd.
cogan. Et an ſit interlocutoria,vel habens vim diffinitiuæ, vide Bal.ſingulariter
loquentem in l.iuſte.in add.ſuis.ſup.de acqu.poſſ.& tex. valde no.in l.ſi minor.
inf.de bo.autho.iud.poſ.& Nic.de Neap.in rub.ff.de re.co. & quod no.in l.Iu-
lianus.§.eleganter.ſup.de dam.infec.

d Dy. Adde,ꝙ cum deciſione huius q.tranſit Ang.conſi.100.qui allegat Io.And.ĩ
c.Romana.in ver.interlocutoria.de foro cõp.in 6.& quæ ſit interlocutoria ſnia,
vide Fed.conſi.98.Pau.de Caſt.conſ.27. & ibi,quæ ſit interlocutoria tacita,per
Ang.conſi.115. Et an aſſignatio termini ſit ſnia interlocutoria,vide Fed.cõſ.71.
Et an interlocutoria poſſit iuſtificari,vel impugnari ex nouis actis, vide Old.cõ
ſil.140. Et an in interlocutoria pars ſit citãda,vide Abb.conſi.34.2.li. Et q̃ dicat̃
ſnia interlocutoria,vide Bal.conſil.294.3.li. Et an ſnia lata ſup appellatione ab
interlocutoria ſit diffinitiua,vel interlocutoria,vide Pau.de Caſt.conſ.28. Et an
ſnia lata in cã appellationis factæ ab exceſſu expenſarũ ſit diffinitiua, vel inter
locutoria,vide Ro.conſi.217. Et an ſnia lata ſuper taxatione expenſarũ dicatur
mera interlocutoria,ꝑ eundẽ conſi.318.q̃ requirãt in appellatione ab interlocu
toria,vide ꝑ eundẽ conſi 301. Et an ſnia ab obſeruatione iudicij ſit diffinitiua,
vel interlocutoria,vide Ange.conſ.190 Et an ſnia interlocutoria poſſit reuocari
per ſucceſſorem,vide Ang.conſ.361.inc.punctus eſt.ver.mouco at. Et an ſnia la
ta ſup hypotheca ſit interlocutoria,vel diffinitiua,& quid de ſnia lata ſuper ap
pellatione a dicta ſnia lata ſup hypotheca,ſimiliter an ſit interlocutoria, vel dif
finitiua,vide Bal.conſi.363.3.lib. Aduerte t̃n,ꝙ in conſi.Ang.ſup.per me alleg.
115.& præcedenti, ẽt tenet, ꝙ ſnia qua pronunciatur inſtrm̃ exequendum, ſit
interlocutoria. Et hoc ẽt ſequitur Ale.conſ.50.2.lib. Sed Ro.conſ.174.incip.am
pliſſime Doc.dicit ꝙ Ang.in d.conſ & in l.imperium.ſup.de iuriſd.om.iud.ma
le locutus eſt,per tex.in l.j.in ver.contentioſa litigantium inſtantia. C.de iura.
cal.per quem dicit probari,ꝙ vbi eſt contradictio,ibi eſt inſtantia. Secundo per
tex.in cle.ſæpe.de verbo ſig.vide d.conſi.Ro.quia ibi tenet,ꝙ petitio executio-
nis inſtr̃i hẽt inſtantiam. An ſnia tacita, q̃ ꝓuenit ex ſnia iudicis, q pronunciat
inſtrm̃ inſinuandum,ſit interlocutoria,vel diffinitiua.vide Bal.conſi.13.inci an
ille,qui petit.vol.2. Et q̃n a grauamine facto illato ꝑ interlocutoriam , de iure ci-
uili poſſit appellari.& an ſtante ſtatuto,ꝙ Poteſtas teneatur cõmittere appella-
tiones a ſnijs diffinitiuis,& an teneatur cõmittere appellationes interpoſitas a
grauaminibus illatis per interlocutorias,vide Pau.de Caſt.conſ.23. Et ꝙ a pro-
nunciatione exequenda appelletur,voluit Spec.in tit.de appel.§.2. ver.& ſcias.
Et an ſententia ab obſeruatione iudicij ſit diffinitiua,vide Pe.de Anch. cõſ.16.

e Barb. Quid in ſententia. Et nota perpetuo,ꝙ ex interlocutoria,non oritur actio
in factum,vt eſt gl.ſing.ſecundum Dominicum in c.fi.de appel.in clemen.con-
trarium tenet glo.in l.fi.§.neceſſitate.C.de bo.quæ lib.& ibi Bar. Vide quæ no-
taui ad Bal.in l.minorib. C.de admi. tut.

Menoch. Pariſ.conſi.100.nu.30.lib.1.

f Poma. Sed quæro,quid. Vide Pan.conſi.20.vol.2 .& 41.eo.vol.& Alex.215.in 2.
vol.& Fel.in c.inter monaſterium.ver.limita.13.extra eo.Pan.in d.c.cũ olim.

LEX XV.

1 *Hæc lex loquitur etiam in alijs magiſtratib. quam populi Romani.*

2 *Delegatus Principis exequitur ſuam ſententiam, & poteſt cogere ordina-
rium,ut eam exequatur, & illa poteſtas durat anno.*

Execu-

3 *Executione commissa, an uideatur esse commissa cognitio.*
4 *Mandata executione per superiorem, nulla præcedente causæ cognitione, ui detur mandata cognitio precum.*
Commissa executione, videtur commissum præambulum.
5 *Executor sine dubio habet omnem cognitionem, quæ requiritur in executione, quando prius est cognitum de causa, & in defectum iurisdictionis, lex committit executionem.*
6 *Executio si committitur in auxilium iurisdictionis post latam sententiam, uidetur commissa cognitio circa res, in quibus fieri debet.*
7 *Executor super exceptionibus oppositis post sententiam, si respiciunt merita principalis causæ, non cognoscit.*
8 *Executor super exceptionibus solum respicientibus executionem, & quæ non infringunt sententiam, cognoscit.*
9 *Executor super exceptionibus directo impugnantibus sententiam, cognoscit non ut pronunciet, sed ut ad superiorem referat.*
10 *Executione commissa post latam sententiam, & cognitione habita super exceptione, non dicitur commissa cognitio, sed mera executio.*
11 *Cognitione simpliciter commissa, uidetur commissa diffinitio, & facta commissio quo ad omnia.*
12 *Causa commissa per hæc uerba, in causa uertente inter tales, tibi cognitionem committimus, videtur solum cognitio commissa.*
13 *Causæ diffinitio si est commissa, videtur & executio commissa, in delegato Principis, & eius subdelegato.*
14 *Delegatus inferioris a Principe, etiam si sibi sit commissa causæ diffinitio, non potest exequi suam sententiam.*
15 *Appellatum si a prima sententia est, & per iudicem appellationis est confirmata, quis sententiam ipsam mandabit executioni.*
16 *Appellatum si sit a sententia interlocutoria, in qua fuit facta condemnatio expensarum, quis exequitur.*
17 *Executio an possit demandari ab alio, quam a Principe, uel eius delegato.*
18 *Vniuersitas causarum si cui est commissa, an suam sententiam exequatur, remissiue ad glo.*
19 *Sententia interlocutoria potest executioni mandari per delegatum.*
Sententia illa mandatur executioni, ex qua oritur actio in factum.
Actio in factum oritur ex sententia interlocutoria.

A DIUO PIO. Primo dr̃, p̃ quos mãdatur sñia executioni, vsq; ad §. vẽditione. ibi qualiter sñia
mãdat̃ executioni. Op. in Auth. de exhi. reis. §. si vero. Gl. soluit, q̃
ibi non apparet, an loquat̃ in iudice delegato, an in ordinario, &
ideo de ordinario intelligemr ibi. Sed ista non est vera, quia certe
ibi dicta delegatio exprimitur. Alia solu. q̃ ibi in delegato a Principe, hic a iudice alio. Fi an delegatus a Principe possit, dicam statim, sed in contrario datur alia solutio, quod ibi exequitur pronũciãdo, & ista potest esse bona, vt dicam ĩ. Opp. de l. j. C. de arb. Solu. Quidam dicunt arbitrorum, i. executorum, sed idem bis repeteret. Alij, q̃ intelligitur de delegato de partium voluntate, vel de arbitro sine pœna assumpto, vel cum pœna si est dictum, rato manente pacto. l. a. ĩ. de arbit. & dixi in l. ait prætor. in princ. ĩ. eod. vbi glo. videtur contraria, quia si tunc est emologatum a partibus, po
1 test, l. cum antea, C. de arbit. in prin. glo. magnæ. † Et primo quæro hic loquitur in magistratibus populi Romani, quid in alijs? Gl. dicit idem, quod placet, quia licet rescriptum sit illis missum, tamẽ rescriptum dicit generaliter, vt illi exequantur qui eos dederint.
2 Secundo quæro, † an delegatus a Principe possit sententiam executioni mandare? Et videtur, q̃ sic, quia habet vim ordinarij, l. a iudice, C. de iud. Item citat, vt ordinarius, vt in auth. q semel, C. quõ, & quan. iud. Item in Auth. de litig. § omnem. Pro hoc l. & si non cognitio, C. si contra ius, vel vti. pub. Sed ꝯtrium dicit gl. quia licet ista sint specialia in Principis delegato, non tamen reperio in delegato executionem esse permissam, quę est misti Imperij, l. iubere cauere, ĩ. de iurisd. om. iud. & l. 4. §. j. ĩ. de dam. infec. & sic nõ vr̃ sibi permissa. Ad l. & si non cognitio. rñdet glo. q̃ de iure canonico est secus vt in c. pastoralis. extra, de offi. & potest. iud. deleg. Sed
a quicquid dicat glo videatur a tex. in l. vlt. in fi. C. de iud. vbi delegatus a Principe potest exequi tanquam ordinarius, vt in Authẽ. de exhibẽ. & introdu. reis, §. si vero. sm̃ vnã solutionem positam hic in gl. Et ista opinio est approbata per tex. extra de offic. & pot. iud. deleg. c. significasti nobis. Et no. illum tex. q̃ non solum potest per se, sed etiam potest cogere ordinarium ad exequendum, & præcipere ei sub pœnis grauiorib. Hoc etiam approbatur eo. tit. c. quærenti. tamen Papa ibi limitat, quod tale ius exequendi non durat,
3 nisi vsque ad annum, & illud teneatis. † Venio ad solonem, quam dat glo. ad d. l. & si non cognitio, & dicit, q̃ quando mãdatur executio, videtur mandari cognitio, tamen non econuerso, si mandatur cognitio, videtur mandari executio, &c. Pro huius declaratione quęro, an illi cui est commissa executio, & cognitio videatur commissa? Glo. dicit hic, quod sic, tex. est in d. l. & si non cognitio, sed contra in l. si vt proponis, & l. executorem, C. de execo. rei iud. Et si hoc esset verum, nũs nuncius, cui cõmittitur executio, pos-
b set cognoscere de veritate precum. Dic ergo b plenissime, q̃n alicui committitur executio, an videatur commissa cognitio? glo. dicit, quod sic. l. & si non cognitio. Doc. nr̃i non declarauerunt. Dic
4 ergo † quandoque mandatur executio, nulla præcedente causæ cognitione, vt quia scribit Imperator, Conquestus est nobis talis, q̃ cit tali possessione indebite spoliatus, quare si ita est, committimus tibi, q̃ eũ in dicta possessione restitui facias, &c. tũc videtur ꝯmissum, vt cognoscat de veritate precum, d. l. & si non cognitio. Rõ est, quia literæ habent hanc tacitam conditionem, etiã si non exprimatur, si preces veritate nitantur, vt cum committitur executio, vr̃ commissum præambulum ipsius, l. cognitio, vt l. 2. de iu
5 risd. om. iud. & l. ad rẽ. & l. ad legatũ, ĩ. de procur. Qñque † est prius cognitum de causa, vnde lex ꝯmittit alicui executionem in defectum iurisdictionis, ut hic, vbi committit executionem delegati, vel arbitri, tũc sine dubio habet oẽm cognitionem, quæ requiri-
6 tur in executione, vt hic in prin. & per totam legem. Qñq; † committitur executio in auxilium iurisdictionis post latam sñiam, vt si vnus iudex cõmittat alteri, vt suam sñiam exequatur, vt ĩ. proxi. §. Vel pone, q̃ permittit lex, vt in multis ciuitatib. sint quidam iudices qbus sola sententiarum executio est commissa per formam statutorum, & hic est aduertendum. Nam quædam est cognitio circa res, in qbus debet fieri executio, & hoc casu executor potest
7 cognoscere, vt ĩ. e. l. §. in venditione. & §. si sup reb. & §. seq. † Quæ
c dam c est cognitio super exceptionib. quæ opponũtur post sñiam & hic est aduertendum, quia quædam sunt exceptiones, q̃ respiciũt merita principalis causæ, ut in his in quib. loquitur tex. l. j. C. de iu. & fac. igu. & de istis non poterit cognoscere talis executor
8 iudex, sed dẽt remittere ad priorẽ iudicẽ, l. pe. ĩ. tit. j. Quædã † sunt exceptiones, quæ solum respiciunt executionem, nec infringunt sñiam, vt exceptio, ne quis exigatur vltra, quam facere possit, & similes, & de istis cognoscet executor, d. l. pe. ĩ. tit. j. & etiã pronun-
9 ciabit, vt ibi patet, quæ lex est no. ad ista, vt ibi dicã. Quædã † sunt exceptiones, quæ directo veniunt ꝯ sñiam, & eam impugnant, vt
d exceptio nullitatis, d vel prætextu falsorum instrumentorum, & sim. tunc Ber. vr̃ dicere extra de offi. deleg. c. pastoralis, q̃ talis executor potest de his cognoscere. Veritas est, q̃ talis iudex executor potest de his exceptionib. cognoscere, non vt pronunciet sñiam exequendam nõ esse rõne nullitatis, sed si viderit dictas exceptiones fore veras, supersedeat ab executione, & cognitione, & non pronũciet super his, sed remittat ad iudicem primũ ordinarium, vt est tex. ĩ. de iud. l. si prætor, in prin. & §. Marcellus, q probat hoc expresse, si recte intelligatur. Nam in fi. remittit ad prætorem, qui habet hoc facere. Et probatur rõne quia alias sequeretur, q̃ iudex minor, vel pars, posset infringere sñiam maioris, vel paris, ꝯ l. nam magistratus, ĩ. de arbit. & de hoc ẽt vr̃ tex. extra eo. c. de cętero &
10 ibi hoc vr̃ tenere Inn. † Qñq; post sñiam latã, & post habitã causæ cognitionẽ sup exceptione cõmittit iudex nudã executionẽ fci, vt in cõmissione, q̃ fit nficio, & iste vocat̃ merus executor, & nullã hẽt cognitionẽ, l. executorẽ, & l. si vt ꝑponis, C. de exec. rei iud. Rõ, q̃a oĩs cognitio præcessit, & iõ mera executio vr̃ cõmissa, & hoc nõ cognoscit mistus, a mero executore. Quæro, q de ꝯ. an illi, cui mãdat cognitio, videat̃ mãdari executio? Gl. q̃ non, vt in ea
11 habetis. Tu vero † latius examina. Qñq; alicui cõmitti cognitio nulla fcã mẽtione de diffinitione, tũc tenet gl. q̃ nõ pot diffinire, vel sñiã c, vt no. ĩ. de ꝓcura. l. q ꝓcuratorẽ dat. in gl. in ver. ꝑagere, ergo nõ est q̃rendũ de executione. Spe. tenet ꝯ. q̃ diffinitio uideatur mãdata, vt in Spe. de iud. dele. §. seqĩ. ver. & no. q̃ fimt fr, &c. nisi specialiter delegatus sibi reseruet sñiam, vel dicat, se commit-
* tere cognitionem tm̃, vt ibi patet * fm eum. Et mihi vr̃, q̃ uerba delegantis debeamus inspicere: nam si dicit, Tibi talem causam committimus, nec aliquid de executione, vel cognitione exprimitur, tunc uidetur tota causa commissa quo ad omnia, sicut cũ aliquis dicit se hæredem, nec additur in quantum, intelligitur in totum, l. si defensor, §. j. de interrog. act. & tunc verum dicit Spe. sic potest intelligi, C. qui pro sua iu. l. 2. & de ped. iud. l. 3. quæ bene facit, & C. si con. ius vel vtil. pub. l. j. vbi vr̃ casus contra gl. tamen debet intelligi, q̃ causa fuit simpliciter cõmissa, & ita no. ibi
12 in j. glo. † Qñq; cã committitur per hæc verba, In causa vertente inter

ADDITIONES.

a Vr̃. Adde tex. sm abb. in c. significasti, extra de offi. deleg. ibi, authoritate concessa. Ale. tñ in rub. ĩ. de offi. eius cui mand. est iurisd. refert Per. Cy. & Fulg. in l. iubere cauere, tenere gl. & idem ipse tenet. De textu tamen d. c. non facit mentionem, & vide Spec. in tit. de exec. senten. §. nunc dicendum, ver. hoc autem certum.
b Barb. Dic ergo. Et pro hoc dicto Bar. est gl. ord. in c. pastoralis, §. q̃a uero, de offic. deleg. Quid aũt si Papa scribit, q̃ prouideat Petro, si talis ecclesia uacat, tunc dẽt cognoscere, an vacet scd̃m Inn. in c. de cætero, eo. tit. & ibi dĩt, q̃ si uolet obijcere in personam executoris, vel illius cui prouidit, excipiens non est audiendus. Allegat no. in c. ꝑposuit, de concess. ꝑben. q̃ non placet Host. ad hoc vltimũ alleg. c. ad aures, c. ꝑponente, c. cũ adeo, c. postulasti, de rescri. q̃a semp admittitur, &c. contra beneficiatum, & contra rescriptum. Inn. in d. c. pastoralis, §. q̃a vero, intelligit dictum suum, vbi Papa scribit certo iudici, pro certa ꝑsona, & de certa ꝑbenda ꝓ cile, & de certa scientia, exprimens, q̃d non vult aliquã exceptionem opponi, & sic saluatur dictum suum scd̃m Host. quod no. q̃a pulchrum & vale Modernioris in c. de cętero, de re iud. & idem si fit commissio de præcipiendo, uel absoluendo, tunc. n. non datur iurisdictio. c. ij de offic. deleg. hoc ibi gl. & in c. ex literis. e. tit. dicat, q̃d transit coercitio, sed Host. & Ioan. And. tenent contra.
Io. Fr. Ru. Adde circa istam quæst. q̃d cum Bar. tenent omnes, ut hic per Ale. &
* Ias. excepto eo, quod dicit, q̃d executor datus in subsidium iuris, non cognoscit de exceptionibus, quæ respiciunt merita causæ.
c Merito. Quædam. Soc. sen. consi. 83. nu. 20. lib. 4.
d Nullitatis. Adde Bal. consi. 265. 2. lib.
* Clau. Vt ibi patet. Idem gl. in c. 2. in ver. cognoscunt, de appel. in 6.

Inter tales, tibi cognitionem cõmittimus, tūc fateor, q̄ nõ vr̄ com missa diffinitio, nã cõmittendo vnum, aliud vr̄ phibere, l. cū pror. de iud. sic loqnr gl. d. l. q. pcuratorē dat, & pbatur in d. l. vbi. C. de fal. † Quæro, q̄ñ vr̄ cõmissa diffinitiuo, vel si ponas expresse dictum committimus tibi, vt cām audias, & decidas, an tūc videatur mā data executio? Et in delegato Principis nõ est dubium, q̄ sic, vt sn. dictum est. Idem puto in subdelegato a delegato Principis, ut C.
14 q. pro sua iu. l. j. in fi. † sed in delegato ab alio gl. hic [a] dicit, q̄ nõ po
a test exequi. Sed Inn. extra de offic. ord. ca. cum ab ecclesiarū, in vlt. glo. vr̄ dicere, q̄ oīs delegatus ēt a quocunq; põt exeq iurisdictionē quā habet, s. pronunciando, exequendo, excõicando, mulctam indicendo, & simil. sed mittere in possessionem re ipsa non posset l. properādū, §. finaūt reus, C. de iud. vbi dicit esse casum, & Spe. in tit. de exec. sen. §. nunc dicendū est a q̄b. circa prin. id firmat. Mihi
b vr̄, [b] q̄ alius delegatus, q̄ a Principe, vel eius delegatus, nullo mo-
c do [c] põt sniam executioni mādare. Nā statim lata snia functus est officio suo, l. si vt proponis, C. q̄ño, & quādo iud. si n. perdurat eius offm̄ in aliquo, posset iterum sniare, quod ñ est falsum. Pro hoc videtur gl. in l. q. restituere, in fi. s. de rei ven. Prędicta vera in executione sniæ diffinitiuæ. De interlocutorijs j. dicet. Item p̄dicta vera, nisi executio spāliter sit cõmissa, quod an possit fieri, statim dicā.
15 † Quæro, & reuoco [d] in dubiū, q̄ si a snia prima est appellatum,
d & per iudicem appellationis est confirmata, quis mandabit exe-
e cutioni? Spec. [e] ponit istam q. in tit. de execu. sen. §. nunc dicēdum ver. sed pone, q̄ iudex, & nihil determinat. Sed Dy. dicit, q̄ iudex appellationis, vt in auth. si q̄s litigātium, C. de Epis. audi. & Cy. in l. eos, C. de app. Gul. de Cu in l. tale pactū, §. qui prouocauit, ff. de pac. dicit. Q̄ñq; iudex appellationis cõfirmat primā sniam, & tunc ipse debet exequi, vt in d. auth. si quis litigātium, & l. præcipimus. in ver. officijs, C. de appellatio. & l. cum specialis in fin. C. de iud. Q̄ñq; iudex appl̄onis nõ cõfirmat sniam primā, sed cursu tpis decretum fatalium cõfirmatur, & pronūciat appellationem desertam,
f & tunc iudex primus exequitur, l. vlt. C. de temp. app. Q̄ñq; [f] pars sua sponte recedit ab appellatione, & tunc idem quod iudex appellationis exequitur, l. tale, §. q. prouocauit, ff. de pac. Iac. But. dicit in isto membro vltimo, non video quæ sit rō diuę, quando per consensum receditur, vel per lapsum temporis confirmatur, & iō iudex primus exequitur, l. fi. C. de tēp. app. Ad l. tale, §. qui prouocauit, dico, q̄ ibi primus iudex erat delegatus & fuit appellatum ad delegantem, ad quem executio etiam appellatione non interposita ptinet, vt hic. Sed hoc diuinare est. Vnde puto, quod iudex primus hoc casu possit exeq, cū eius snia sit illa, q̄ mādatur executioni, & ex qua oritur actio. Puto etiā, q̄ iudex appellationis possit exequi, vt d. §. qui prouocauit. Rō, q̄a in casu illius §. liquet iudici appellationis ex forma transactionis, q̄ snia meretur executionē, q̄m ad hoc pars se obligauit. Sed q̄ñ per cursum temporis appellatio deseritur, hoc iudici non liquet, quia forte ex alia causa executionem non meretur, vt quia nulla, vel aliqua, sed eliditur exceptione. Vnde si poneremus, quod pars sua sponte ab appellatione recederet, nec diceret se satisfacturum iudicatis, verū dice-
g ret Iac. But. Idem si alio modo appl̄o est deserta, [g] vt q̄a nõ sunt petiti apostoli, & similia. potest tñ iudex appellationis, si vult, requirere iudicem primum, vt exequatur, quia forte primus iudex est magis potens in milit. & familia, vt C. de Epis. audi. l. Episcopale.
16 † Sed quid si appellatur ab interlocutoria, in qua sunt facta condemnatio expensarum? Dic vt no. in Spec. de exec. sen. §. 2. ver. q̄d
17 igitur. † Quæro, an executio possit demandari expresse ab alio q̄ a Principe, vel eius delegato? Rñ. cognitio, & pronunciatio de exequendo expeditur summarie, vt j. ead. l. §. si super rebus. Et sic põt delegari, l. q. cognitio, § vt possessio bonorum, s̄. de offic. eius, cui mandata est iu. Sed missio de facto non potest delegari, l. iubere cauere, ff. de iurisdict. omn. iudic. & plene dixi s̄. de dam. infec. l. 4. §.
18 duas. Quæro, quid † de eo cui commissa est vniuersitas causarum? dic ut in gl. Quæro extra gl. quid de snia interlocutoria, q̄a lex nr̄a
19 loquit de diffinitiua? Illa † q̄ō hēt duas q̄ōnes in se. Prima, vtrum possit snia interlocutoria mandari executioni, secunda an p iudicē delegatū. Circa primum dic, q̄ snia illa mādatur executioni, ex qua actio in factū orit, l. cū antea. C. de arbi. & dixi s̄. eo. l. inter. Sed mō q̄ro, an ex interlocutoria, nascat actio in factū? Spec. tenet, q̄d sic in ti. de exec. sen. § bī. ver. sed cū ex snia. Sed ego cõtrariū allegare. l. si postulauerit, § si liber hō cū gl. j. de adult. vbi ēt ex īterlocutoria orit actio in factū. Pro hoc l. si q̄s missus, §. pe. ne vis fiat ei q̄ i pos. & l. si q̄s ex argentarijs, §. ex hoc edicto, cum gl. fin. s̄. de eden. & l. cum nõ solum. §. necessitate, C. de bo. quę lib. cum gl. fin. Pro hoc facit l. j. s̄. si quis ius dicē. non obtē. circa fi. & ibi no. Circa 2m, vtrū iudex delegatus possit mandare executioni sniam interlocu
i toriam? Isto casu putarem verum dictum Inn. quia quædam est executio quæ fit præcipiendo, excõicando, mulctando, & ista põt fieri. Est etiam quædam executio per delegationem iurisdictionis & ista non potest fieri per delegatum, l. 4. §. j. s̄. de dam. infec.

ADDITIONES.

a Pom. Gl. hic. Adeo autē hoc est verū, quod delegatus ab inferiore a Principe, nõ potest exequi suam sniam, vt etiam hoc no possit de cõsensu partiū. Ro. & D. tama Ray. in l. iubere cauere, ff. de iurisdict. omn. iud. nisi ei a partib. secūdū eundē res esset tradita, super qua litigabatur ut innocenti daret, per tex. in l. litigatores, §. primo, ver. quid ergo si res, de arbit. uide etiam ad hoc Fel. in c. si quis cōtra, in fi. de foro compet. & plene in c. significasti.

b Mihi uidetur. Adde, quod Inn. in c. ad hæc, de offic. delega. tenet, quod commissa audientia, vel cognitione causæ, cēsetur commissa decisio, per l. de quare. de iud. Io. And. vero in addit. Spec. in loco prę̄all. distinguit, aut per legem committitur cognitio alicui ordinario, & intelligitur commissa decisio, aut per hominem, & tunc secus, tamen Pau. de Cast. transit cum Inn. cui adde Bal. consi. 296. incip. casus, scribit lib. 1. ubi etiam uide quid si sit commissa executio, nunquid, & coercitio, & de quibus exceptionibus possit cognoscere executor, & ibi uide omnino: & cõs. 321. eo lib. ubi dicit, quod per hæc verba, submitto me coercitioni vestræ videtur commissa causæ decisio. Adde tu, & vide ad materiam Ant. in c. si quis cõtra clericum, de foro compet. & ibi Mari. in gl. pe.

c Barb. Nullo modo. Et vide plenissime d. Abb. post Ant. in c. si quis contra clericū de foro compet. & d. Ant. in cle. auditor. de rescri. Bar. in l. a. de iurisd. omn. iud. et de ibi Ang. & alios.

d Paris. Quæro, & reuoco. Vide late Bar. in c. pastoralis, §. præterea de offi. deleg.

e Spec. Adde, q̄ Io. And. ibi dt, q̄ opi. prima Lan. relata per Spec. placet Host. & illā ipse sequitur, q̄ primus debet exequi, limitando tñ, q̄ñ sine vlla correctione cõfirmata est. Nā siue sit ordinarius, siue delegatus, q̄ exequi possit, exequi debet, q̄a certum est, quod ista sententia, illi primo competebat executio, si non fuisset appellatū, cassata igit̄ appellatione, summa æquitas exigit, q̄ executio impedita per illam reuertatur ad ipsum, & hoc dicit Io. And. fortius procedere in criminalib.

f Barb. Q̄ñque. Adde circa intellm̄ d. §. qui prouocauit: sm̄ Ang. quod litera ibi sm̄ eū nõ dī q̄d iudex exequatur primā sniam, sed cõuentionem. vnde dicit, quod recidit ad initātiā appellationis, & iudex primā sniam nullo alio de cā discusso pp virtutē cõuentionis, & illā sniam cõfirmatoriā exequetur. Iste intellectus est notabilis in se, ex quo habes, quod illa trāsactio non finit simpliciter instantiā, sed ita demum, si sortitur effectum. Intellectus tamen iste est magis sing. & no.

g Clau. Appellatio est deserta. Vide Pau. in c. pastoralis, §. præterea, de offi. deleg.

1 *Sententia lata ab uno iudice quando possit per alium exequi.*

2 *Sententia lata ab uno iudice, potest coram alio agi actione in factum descendente ex sententia, non tamen officio iudicis, licet sit nobile*

Officium iudicis, quod competit pro executione sententiæ, competit ex æquitate, vt sit litium finis.

3 *Iudices si sunt duo in ciuitate habentes æqualem iurisdictionem, sententia lata ab uno in pecuniarijs non potest per alium exequi, secus est in sententia banni lata in contumacem.*

4 *Sententia lata a iudice non habente clientes, & berruarios, potest per ipsū exequi, uel implorare auxilium alterius.*

Iudex omnis potest brachium alterius iudicis pro executione facienda implorare.

5 *Iudex, qui non vult scribere alteri iudici pro executione facienda, uel auxilium præstare. potest per superiorem cogi, & tenetur parti ad interesse*

6 *Iudex ad quem pro executione scribitur exequendo si excedit modum, ad eius superiorem appellabitur, si vero præstat familiam primo iudici, ad superiorem primi appellatur.*

7 *Sententiam arbitri, quilibet iudex, cui condemnatus subest, exequitur, nec requiritur requisitio arbitri, uel alterius iudicis.*

8 *Instrumenta guarentigiata si ex forma statuti habent executionem, possunt per quemcunque iudicem executioni mandari.*

a **§. Sententiam [a] Romæ.** Potest vnus iudex alterius iurisdictionis iudicē requirere, vt eius sniam exequatur, h. d. Opp. & videt̄ q̄ nõ executio, sed cognitio remittatur ad locum, vt in Auth. vt nul. iu. § si vero q̄s cõprehēsorū, posita. C. de adul. auth. si vero. Sol. ibi loquitur in delictis. Quære, q̄d in parib. iudicib. & idem sm̄ glo. & bñ.
1 Quæro, habeo † te cõdēnatū [b] in ciuitate ista, vado Florētiam ad
b iudicē terræ tuæ, an possit sniam hic latam executioni mandare? Et vr̄, q̄d sic sm̄ gl. Sed istud verum ad literas iudicis proferentis sniam. Et rō est, quia sine literis non põt, vt C. de iud. l. properandū. § sin autem reus, & est expressum extra, de foro compe. c. Romana. § pētēs, l. b. 6. & Spec. de exec. sen. §. nunc dicendū, ver. sed pone iudex Per. [illegible] ita bene prout in aliqua alia quæstione [illegible] tangit in [illegible] lib. & Cy. formaт in l. j. in 10. q. C. de confess. In distingue, q̄ñq; snia lata per vnum iudicē petitur executioni mandari per alium iudicem, & eiusdem tribunalis, q̄a successit alius iudex, uel primus est remotus, & tūc põt, quia sī idem iudex, l. proponebatur, s̄. de iud. Si vero nõ successit ei, sed sunt duo iudices eiusdē tribunalis, tūc alius nõ põt se intromittere sine voluntate primi iudicis, l. 4. s̄ de offi. cõs. Aut petit̄ p iudicē alterius tribunalis, & tunc si quidē est talis iudex, ad quē executio ptineat de iure cõi, vel municipali, & põt exeq, vt hac lege, in prin. Aut est iudex alius, & tunc aut petit executionem ad literas, & preces primi iudicis sniantis, & põt. Aut sine literis, & tunc non põt, l. j. s̄. de offi. consu. & d. l. properandum, §. sin autem reus, C. de iud. & d. c. Romana. § contrahentes. Et hoc vult dicere hic tex. dum dicit si hoc visum fuerit, scilicet iudici sententianti. Et hoc est quod tenet Cy. in l. 1. 10. q. C. de confess. Si vero actione in factum, vel iudicati, vellet agere, potest, quia actionem quam habet, vbique potest
x exercere, l. fi. C. de præscr. long. temp. Et ex hoc apparet veritas eius, quod

ADDITIONES.

a Pom. Sententiam. Vide Ang. consi. 212. ubi dicit, quod sententiam latam ab ordinario, penes quem non reperitur potestas exequendi, potest alius, qui habet potestatem, executioni mandare.

b Paris. Habeo te condemnatum. vide Fel. in c. postulasti, de foro compet. Menoch. Cinalia. consil. 31. n. 7.

quod dixi s.e.l.intra, q ex sñia oritur actio in factũ, vel indicati, &
etiam officium iudicis. Sed oppones, istud officiũ iudicis, quo fit
executio, est nobile, quod patet, qa mercenariũ finitur lata sñia, ut
j.e.l.index. Quare ergo ita non intentatur corã alio, sicut actio, cũ
loco actionis habeatur, ut s.de mino.l.in causæ, in prin. & extra de
offic.iud.c.fi. Rñ. istud officium licet sit nobile, tñ uenit in conse-
a quentiã primæ cõdemnationis, & iõ debet ab eodem iudice ex-
pediri.l.nulli.C.de iudi. Vel melius, istud officium cõpetit ex æq-
tate, ut sit finis litiũ.l.terminato, de fru. & lit. expẽ. q̃ æqtas cessat in
alio iudice, q nõ iudicauit, & in hac actione solũ habebit necesse
pbare, l.iudicatũ esse.l.nã postea §.j.de iureiu. & de iud.l.si prætor.
3 in princ. Quæro in una ciuitate † sunt duo magistratus habentes
æqualem iurisdictionem, vt Potestas, & Capitaneus in hac ciuita-
te, an vnus possit exequi sñiam alterius? Rñ. non, p ea, q̃ dicta sunt.
d.l.i.de offi.cõsu. qđ est verũ in sentẽtijs pecuniarijs. Sed qñ est ali-
qs cõtumax exbãnitus in personã, quicũq; eũ primo caperet, ille
posset facere executionẽ. Nã in hostes, & exbannitos alterius ciui
tatis nobis confœderatæ aĩaduertimus, multo magis in istos, vt j.
de capti. l. non dubito. & hoc facit fauor publicæ uindictæ, ar. C.
quan.lic.se sine iud. vin.l.i. & 2. & l.licitatio §.quod illicite.sup. de
4 public. Põt tñ vnus sp inuocare auxiliũ alterius, vt j.dicã. † Quæro
b pone. bq rector scholarium, vel Doctor, vel alius iudex, qui nõ ha
bet berruarios, & milites, fert sñiam, qs eam mãdabit executioni?
Rñ. ipsemet, delegãdo iurisdictionem, priuando ab uniuersitate,
& similib. uel facit eã exeq p ptãtẽ, vel alium habentẽ potestatẽ,
c ut C.de episc aud.l.Epãle. & ibi no.in glo. in Spec. de exec. sen. §.
nunc dicendum. ver. quid de sentẽtia Doct. Et indistincte dico, q
ois iudex potest implorare auxiliũ alterius ut iudex secularis bra
chiũ spũale, & e cõtra.d.l.Epãle. & extra de offi.ord.c.j. & ibi p Inn.
5 Sed quæro, quid si iudex, † qui tulit sñiam, non vult scribere alte-
d ri, aut alterius auxiliũ imploret? Vel pone, qđ iudex cui scribitur
vel cuius auxilium imploratur, non vult exequi, vel auxilium præ
bere? Rñ. poterit per superiorem, vel Epm cogi, & puniri, de hoc,
arg. in Auth. vt diff. iud. §.i. Tenebitur etiam parti actione in factũ
6 ad interesse.l.si iudex.de var. & extraor cog. & quod ibi hr. † Quæ
e ro, quid si ein exequendo modus exceditur, & ita potest appellari,
vtrum appellabitur ad superiorẽ primi iudicis iudicãtis, an uero
ad superiorem iudicis exequentis, seu auxiliũ dantis? Rñ si iudex
alius exeqtur ad literas alterius, ad superiorẽ ipsius exequentis ap
pellabitur. Nam ipse exequitur vigore sui officij, non ut delega-
tus ab alio, quia hoc non potest delegari, ut dictum est. Si vero ip
se non exequitur, sed exequenti præstat auxiliũ, tũc si quidem præ
stat auxilium iuris, ut puta excõicando, vel interdicendo, vel iuris-
dictionem denegando, tũc ab ipso appellatur, qñ ipse actus est, q
me lædit. Si vero præstat auxilium facti, puta concedendo primo
iudici familiam, milites, & similia, tũc a primo iudice appellatur,
7 quia ipse est, qui lædit ministerio alterius. † Quæro, si arbiter tulit
sñiam in ciuitate ista, an possit alibi executioni mandari ex mero
officio iudicis? Rñdeo sic, nec reqrit arbitri, uel alterius iudicis re
quisitio: sed quicũque iudex cui subest condemnatus, poterit di-
ctam executionem facere.l.cum antea §.i.C.de arbit. Et est rõ, qa
hoc dictat æquitas. Cum n. arbitri non possint exequi per se, nullã
sibi facit iniuriam alius exequendo, nec expectatur eius requisi-
8 tio, secus in iudice, vt dictum est. Et per hoc dicerem † idem in in-
strumentis, in quibus continetur pceptum guarentigiæ, sm cõsue-
f tudinẽ Tusciæ, ut possit vbiq; executioni mãdari, nullius expectata
requisitione. Nã notarijs cõceditur a statutis iurisdictio, qđ præci
piendo partib. vt obseruent contentã in instrumentis, q præceptũ
ex forma pdictorũ statutorũ mandatur executioni, sicut sñia diffi
nitiua, exequẽdi uero nullam habent authoritatem, sicut arbitri.

ADDITIONES.

a Consequentiam. Adde Pet. de Anchar. consi. 91.
b Menoc. Quæro pone. Neuiz. consi. 4. nu. 1. 2.
c Spec. Adde Io. And. ibi in addit.
d Alteri. Adde ut per Bal. consi. 296. 1. lib. Pet. de Anchar. consi. 260. Pau. de Cast. consi. 345. & eundem consi. 41. & Ro. consi. 51.
e Io. Fr. Ru. Quæro, quid si. Adde, q Abb. in c. q ad consultationẽ, quem refert, & sequitur Ale. hic, sequitur doctrina Bar. nisi in eo quod dicit, si iudex pstat auxilium iuris, qood ab eo appellatur, quia vult, q isto casu appelletur etiã ad superiorem primi iudicis, quia etiam ipse grauat iniuste implorando auxilium iuris.
f Vbique. Adde, q Pau. de Cast. intelligit hoc uerũ, si etiam ibi, vbi fieri debet executio, sit statutum, q instrumenta guarentigiata habeant executionem paratam, secundum Bal. in l. 3. C. ne fil. pro pat. in 4. q. alias si non esset tale statutum, non putat verum, quia de iure communi non habent executionem paratam. Et idem dicit de confessione facta coram uno iudice, quod non mittitur executioni per alium iudicem, vt no. Cy. in l. 3. C. de confes. in 10. q. & q confessio facta coram vno iudice, nõ mittitur executioni corã alio iudice, uoluit Io. And. in addi. Spec. in tit. de confes. §. nunc uidendum. ver. quid de confess.

1 *Sententia interlocutoria potest ferri sub conditione, non diffinitiua.*
Sententia diffinitiua ferri potest sub cõditione de præterito, vel de præsenti. Item sub conditione, quæ respicit ipsum negotium.
2 *Pars citari debet in executione sententiæ, quando capiuntur aliæ res, vel cõdemnatio est facta in specie, & non reperitur: si vero sit in sua specie, tũc non requiritur.*
3 *Executio, qñ fit super actione reali, antequã fiat, fit pceptũ de restituẽdo rẽ.*
4 *Executio si fit parte non citata, vel qa citata, vbi nõ debebat citari, vel erat erratum, appellari potest.*
5 *Executia, quando fit, seruari quis ordo debeat. nu. 6.*
7 *Mobilia non constare probatur ex relatione nunciorum, vel assignando terminum parti ad ostendendum mobilia.*
8 *Cautela, quod in commissione, & relatione executionis ponatur incipiendo primo a minus damnosis.*
Appellari a commissione de exequendo potest, si in ea non dicatur, incipiendo primo a minus damnosis.
9 *Executione facta ĩ ĩmobilibus. nõ reptis mobilib⁹, licet pars sit parata ostẽdere, q mobilia reperiãt, executio nõ erit nulla, nisi creditor fuerit ĩ dolo.*
10 *Debitor quanto tempore debeat expectari, antequam pignora vendantur.*

a **§. In venditione.** a In executione primo debẽt capi
mobilia, secundo immobilia, ter-
b tio nomina. h. d. Opp. hic dr̃ bq † fertur sententia ista sub conditio-
1 ne. Contra de l. j. §. biduum. j. quan. appẽ. si. Gl. hic dat plures sol.
vna est, q hæc non sunt uerba sententiæ. Alia, q hic in interlocuto
ria, ibi in diffinitiua, & tene menti hac solutionem, qa vera est, &
notabilis. Alia sol est, hic in conditione de præterito, uel de præsen
ti, ibi de futuro, & ista est etiã bona quã tene mẽti. Et licet prædi-
ctæ sint veræ, tñ quantum in proposito, dic, q nõ potest fieri sub cõ
ditione, nisi sit conditio, quæ ipsum negotium respiciat. l. cum iu-
dex. cum glo. sua. C. de sent. secus si ipsum negotium non respicit.
Hoc no. Doc. in l. nõ dubiũ. in 3. op. C. de le. & Cy. sic intelligit istã
gl. op. hic dr̃, q primo mobiliũ, scdo immobilium, tertio noium,
& c. cõ de l. magis puto. §. q̃rere ergo dẽt s. de reb. e. vbi dr̃ Iurisccon
sultus, q prius venit ad noia q̃ ad vẽditionẽ pdiorũ. Nõ posses dice
re, q ibi est spãle in minore, quia esset cõ. l. cuitates. s. qđ cuiusque
vni. nom. Dic, q hæc lex loqt ĩ executione sñiæ, q̃ statim dẽt fieri,
nec dẽt eligi via qua retardaretũ, ut j. e. l. §. sed si ptor. sed loqt cõ̃ria
lex, qñ fit uẽditio ad petitionẽ ipsius pupilli, & tunc pri⁹ ad noia qa
sic fieri eius ĩterest. & hoc ponit Doc. ĩ auth. hoc ius por rectũ. C.
2 de sacrosan. eccle. Quæro, † tu eris iudex, e veniet ad te vnus, & di-
c cet, mitte istam sñiam executioni, tu iudex, visa sñia debes mitte-
re, anteq̃ iudex pcipiat executionem fieri, an dẽat pars citari? Dñt
Doc. nñ, q dẽt citari pars, & sibi terminus cõpetẽs assignari ad ostẽ
dẽdũ quare nõ dẽat executioni mãdari. Et pbãt sic: hic dr̃, q iudex
interloqtur, ergo pars dẽt citari, vt j. e. l. de vnoquoq;. qa posset le
di. l. nã ita diuus. s. de adopt. & pbãt p l. i. C. de iu. & fa. ign. ubi plu-
res exceptiones possunt opponi post sñiam, ideo oportet partem
citari, & hoc tenet Cy. C. quo appe. non rec. l. ab executore. in 1. q.
& Rofr. idẽ super l. meminerint. C. unde vi. vbi dicit, quod est ca-
sus quando quis inuaderet authoritate iudicis parte non citata, te
netur pœna illius legis, sed si executorem mitteret, hñt locum re
media, q̃ j. dicam. Sed cõtrũ tenet Inn. extra de appel. c. ex rõne ubi
d dicit, q non dẽt iterum citari. Ego dico, dũ si quidem est facta cõdẽna
tio ĩ quãtitate, vel gñe, ita q executio reqrit, q capiant aliæ res sm
ordinẽ nostri. §. tũc citatur pars, ut hic, & per rõnes pdictas. Si ue-
ro est facta condemnatio in specie, si quidem illa spẽs non reperi-
tur, & sic eẽt faciẽda executio in alia re, tunc esset idẽ quod s. Sed
si executio fieret in eadem spec.e, tũc puto, q non sit opus, q pars
denuo citeẽ, sed poterit ab eo auferri manu militari. l. q restituere.
s. de rei vẽ. & sic intelligo dictum Inno. quod intelligo verũ in p-
sonalib. post quadrimestre tps l. fi. C. de vsu rei iud. & l. in fideicõ-
3 missi. in princ. de vsu. In actione † uero in rem, antequam fiat talis
executio facti, dẽt pcedere quoddam pceptum, post sñiam de re-
stituẽda re, intra certũ tps, & post illud fiat talis executio, vt Instit.
* de offi. iud § j. & in d. l. q restituere. Sed quæro, * † quid si facta fuit
4 executio parte non citata vbi citari dẽt, vel alias est erratum? Rñ.
potest appellari, quasi excedatur modus, sed si nõ appellatur, tunc
in psonalib. nõ cõstituitur pignus & ante vẽditionẽ reuocaretur ex
officio iudicis, adhibita summaria cognitione, vt j. e. l. §. si sup re-
bus, post uẽditionẽ haberet necesse vẽdicare, vt j. ea. l. §. si post ad-
dictum. & C. de pscript. 30. ann. l. j. & si de uen pign. aga l. pe. Sed in
reali idem, nam intra annum haberet officium iudicis exequen-
tis, in quo summarie dẽt dicere executionẽ fieri non debere, post
annum vero non haberet necesse agere ordinarie. l. si qs emptio-
5 nis. §. sed & si quis. C. de pscr. 30. ann. † Quæro, e hic dicitur, qđ in
e executione prius dẽt capi mobilia, an inter mobilia sit aliquis or-
do? Glo. hic, quod sic, qa primo debet capi quod minus debitori
nocet. quod bene no. Idem puto circa immobilia ne pro modica
quanti-

ADDITIONES.

a Pom. In venditione. Ad istũ §. vide ẽt aliqd p Fel. in ca. qđ ad cõsultationẽ. extra eo. Ale. consi. 100. vol. 2. vbi dicit, q ille §. hẽt locũ ẽt in executione sñiæ interlocutoriæ in missione ex primo decreto, & ĩ uno Pau. de Cast. consi. 327. in 2. dub.
b Menoc. Hic dicitur. De materia per Afflict. decis. 358. Calcan. consi. 88. nu. 2. 3.
c Paris. Quæro, tu eris iudex. Vide practicã Papiensem de forma executionis sñiæ diffinitiuæ. Doct. in l. 3. C. de iu. & fac. igno. Præp. in c. ex ratione. de appel.
d Menoc. Ego dico. Ruy. consi. 24. nu. 7. lib. 4.
e Clau. Sed q̃ro. Vnũ tñ no. q licet aliqñ p executione sñiæ partes debeant citari, qñ disceptari põt sup reb. tñ ubi dubium est super iurisdictione mandantis, tunc qui tulit sententiam, nõ potest partes citare, nec cognoscere secundum Bal. in c. cum contingat. nu. 7. de rescript. per illum tex. quem ad hoc dicit singularem.
e Menoc. Quæro. Dec. consi. 402. nu. 10. circa fi. Barth. Soci. inter consi. Mariani Soc. consi. 158. col. 4. lib. 2. Ruy. consi. 15. nu. 20. li. 4.

quãtitate vẽdãtur magnæ res, cũ modica possit vendi, vt no. C. de
distr. pig. l. quãdiu. & si ɔtrũ fieret, põt appellari, quasi excedat mo
6 dus. l. ab executiõe, quo. appe. nõ recipiã. Quæro, † qd si res nõ sũt
a captæ, sed fuit capta psona a ɔdemnati, & coactus sit soluere? Rñ.
rex. habes notabilẽ in l. fi. §. fi. s. qd me. cau. die vt ibi. Quæro, quãse
7 † cõstabit, φ mobilia nõ reperiũtur? Rñ. gl. φ statuetur certus ter-
minus paru ad ostẽdendũ mobilia, alias capientur immobilia, φ
no. qa nouus est modus discussionis, & bonus. Vel dic. φ de hoc
b credit nuncijs b seu apparitorib. l. magis puto. §. ne tñ. de reb. eor.
& hoc obseruat cõsuetudo, & Iac. de Are. ponit ĩ quodã suo trac.
de discussione, qd hic nõ prosequor. Et not. φ hæc pronunciatio,
de qua hic loqtur tex. põt fieri ĩ ipso actu, q apparitorib. cõmittit,
ut capiant primo mobilia, scdo &c. & tũc apparitores referũt se
solẽnẽ discussionẽ fecisse, & qa mobilia nõ reperiebantur, iõ &c.
8 Cõsulo, † φ in cõmissiõne & relatione ponat, incipiẽdo a minus
dãnosis. p ea q̃ s. dicta sũt. Sed si hoc omittat, nõ tñ puto, qd agit
ipso iure nullũ esse, qa hic talis ordo nõ ponit, vt sit necessitas, sed
c quia pars grauatur, reuocaretur c per appellonem, vt s. dixi. Quæro,
9 † qd si post pdicta pars sit parata ostẽdere, φ mobilia reperiebant,
& tñ capta sunt imobilia, licet nũcius hoc retulisset? Rñ. pp hoc
nõ erit irritũ qd factũ est, nisi creditor, vl emptor fuerit ĩ dolo, vt
10 C. si de vẽd. pign. aga. l. j. & l. vlt. Quæro, hic dr mox, † qto tpe dẽt
expectari? Gl. remittit ad no. in l. cũ proponas. C. de bo. autho. iud.
poss. Dy. dicit. Aut venditio fit ex interlocutoria, & tũc tale tps ẽ
iudicis arbitrio. l. si finita. §. nõ autem statim. de dam. infe. Aut ex
diffinitiua, tunc expectatur, φ tẽpus quadrimestre sit trãsactum,
vt j. e. l. debitorib. & no. in d. l. cum proponas. Ego dico de duob.
mensibus, vt d. l. debitori, quæ in hoc non mutatur, vt ibi dico.

ADDITIONES.

a Capta persona. Adde an debitore capto possit fieri missio in bonis, Ale. cõs. 133.
4. lib. & Rom. consi. 133. incip. in præsupposito.

b Nuncijs. Adde Bar. in l. si constante. solu. matr. Ale. in l. decem. de verbo. obl. Bal.
consi. 365. & 333. 1. lib.

c Reuocaretur. Adde tu, & vide Alexã. de Imo. in consi. 5. in 2. vol. & ibi intelligit
Bar. hic in iudice exequente.

1 *Executio non impeditur per priuilegium ciuitatis, minoris ætatis, nec reru ecclesiæ, & quando per priuilegium fundi dotalis.*

a
1 **§. Exequuntur a itaq.** Quæro, † vtrũ aliquod priui legium faciat cessare hanc
executionem? Glo. dicit, φ non priuilegium ciuitatis. l. ciuitates,
qd cuius vniuer. no. Itẽ nõ priuilegiũ fundi dotalis. l. j. de fun. dot.
Sed hoc est verum, qñ fertur sñia in actione reali, vel mista, ita φ
de directo respicit ipsum fundum, sed in personali, non procede-
ret, marito condemnato, nisi in cã primipilari, vt C. de priui. fisc. l. j.
Item non procederet vxore cõdemnata, nisi ex quinq; legib. l. 3.
j. de bon. dam. Item non impedit priuilegium minoris ætatis. l. j.
C. de pd. min. φ est verum siue reali, siue psonali sit actum, vt ibi,
& s. de reb. cor. l. sed si pecunia. §. item quæri põt & l. si pupillorũ.
§. j. Quid de reb. ecclesiasticis? Dicit gl. idem, φ est verũ, eccl'ia, vl
capitulo cõdẽnato, l. iubemus nullã. C. de sacros. eccl. secus si suo
noie condemnaretur rector ecclesiæ, vt j. eo. l. cõmodis, & ibi dicã.

ADDITIO.

a Exequũtur. Quid si vniuersitas alicuius villæ vel castri hẽt bona, qualiter fiet exe
cutio, vide Io. And. in addi. ad Spec. in tit. de exec. sent. §. bf. ver. ĩ ẽ vniuersitas.

1 *Datio in solutum simpliciter facta a parte quantitate non expressa, non valet, sicut nec emptio.*

Datio in solutum facta a Principe simpliciter valet.

2 *Datio insolutum facta simpliciter, in dubio videtur facta pro toto debito.*

3 *Executionis rei iudicatæ, quadruplex remedium.*

§. Si pignora. Si pignus daĩ creditori in solutũ simplr,
psũmit datũ p toto debito. h. d. Op. de l.
fi. C. de iure do. impe. Sol. ibi in pignore cõuẽtionali, hic in pręto
rio. vel hic qñ datur in solutũ, ibi qñ impetratur dñium a Princi-
pe. Sed primã tenet gl. & sic aliud esset, si datio in solutum fieret
a a parte simplr, aliud si a iudice. Ego tñ aputo sic dicendũ. Aut da-
1 tio insolutum fit a parte simplr, & non valet in aliquo, sicut nec
b empt. b Insti. de emp. & ven. §. ptiũ. cõiũcta l. 3. s. pro empt. Aut fit
a Principe, & valet, prout dr ĩ d. l. fi. C. de iure do. imp. Aut fit a iu-
dice, & tunc aut fit a iudice exequente diffinitiuã, & tũc in dubio
vr facta pro toto debito, ut hic. & j. dicã. Rõ pt esse, qa cũ officiũ
iudicis exequẽtis sit totaliter finẽ imponere litib. si deberet iterũ
fieri æstimatio rei fm formã d. l. vlt. in fi. iã finis nõ eẽt impositus,
& iõ est psumptio iuris, & de iure, φ fiat pro toto debito. Aut dat
in solutũ ex ĩterlocutoria, & tũc ĩ dubio dicerẽ idẽ, φ qñ dat prin-
ceps, d. l. fi. qa est eadẽ rõ, & sic dẽt intelligi hodie, cũ ĩterponitr
fm decretũ. Opp. C. de excep. l. si ex maiore. Sol. Ibi partẽ debiti
recepit, hic simpliciter in solutũ accepit. Oppo. de consuetudine.
2 Nam † nos videmus tota die ɔtrium fieri, s. dari pignus pro parte
debiti, & non pro toto debito, & sic cõsuetudo est ɔ istũ tex. Sol.
quidã intelligunt, & male, ut ponitur in gl. sup ver. amplius, q̃ in-
cipit, alias. Et ideo gl. aliter ĩtelligit, & facit duas alias gl. Et debes
3 † scire, φ in executione rei iudicatæ habes quadruplex remediũ.
Vnum est, φ possideat tãquam creditor loco pignoris, & habeat
loco pignoris, vt C. si in cau. iud. pign. Aliud est, φ uendantur illa
bona, & illud est bonum, qa si non sufficit, debet dari supplemen
tum. Aliud remedium est, ut tanq̃ extraneus emat. l. 2. C. si ĩ cau.
iud. Aliud est remediũ, φ detur insolutũ, vt hic, & hoc modo loq
tur hic, & põt fieri duob. modis. Vno modo, φ detur a iudice pro
debito, vel parte limitata, & tũc obseruatur hæc cõsuetudo, secus
si simplr det iudex, posito φ ɔdiceret creditor, vt hic, p Cy. in l. or
do. C. de exec. rei iud. Et vide istã gl. & signa, & vna est in ver. addi
cant, i. detur insolutũ. alia est in ver. cõtẽtus, & inci. φ psumit &c.

ADDITIONES.

Menoc. Ant. consi. 32. nu. 3. Afflic. deci. 78. nu. 6. 7. & de materia late, decis. 358.
Paris. consi. 81. nu. 26. lib. 2. Soc. sen. consi. 37. nu. 9. 11. 15. lib. 4.

a Barb. Ego tñ. Sed ista rõ nõ vr bona, p l. si fundus. §. fi. ff. de pig. vbi si apponit ex
hoc capite, nõ vitiatur, qa nõ est appositũ certũ ptiũ. Similiter fidai pro debito,
intelligitur pro toto debito, arg. l. si defensor. §. q interrogatus. de interrog. act. &
l. quauis. de sol. & ibi Bar. Põt dici, φ pactũ fuit, φ si nõ soluat, detur res ĩsolutũ,
& tũc nõ valet, nõ rõne incertitudinis, sed quia ẽ pactum legis cõmissoriæ. C. de
pa. pig. l. j. Si ex interuallo, valeret, quo ad exceptionem. l. Titius. de pig. act. s. Sin
aũt detur pro iusto ptio, valet, vt l. si fundus. §. fi. præalleg. Et idem vr eadẽ rõne,
si detur in solutum pro iusto pretio cum videatur quædam emptio, vt supra.

b Emptio. Adde, φ Pau. de Cast. tenet, φ immo censeatur facta datio pro summa
debita, quia ad illam refertur, & sic satis vr datum pretium per relationem ad de
bitum, vt s. eo. l. at prætor. §. j. Et si minus ualet, imputet sibi creditor, & si plus,
imputet sibi debitor, qui effuso sermone loquutus est, arg. l. fi. C. de dot. promis.

1 *Summaria cognitio, quæ fit super quæstione emergenti super pignore capto nõ requirit libellum, & sufficit semipleno probatio non tamen per iuramentũ.*

2 *Missio in possessionem facta super re mobili, interrumpit præscriptionẽ, sup immobili interrumpitur possessio tertij, si non est admissus, vel suspicatus est se posse repelli.*

3 *Tertius possessor, quando possit impedire executionem.*

4 *Probandi onus si controuersia fiat misso in possessionem de pprietate, cui incumbat, vbi quod si possidebatur per debitorem cõtradictor probat, si per alium missus.*

5 *Quando vnus possidet rem in qua fit executio naturaliter, vt victus, alius ciuiliter, vt contradictor, vel econtra, quid iuris.*

6 *Executio sententiæ impeditur ratione iuris possessionis.*

7 *Executio sententiæ impeditur, si contradictor probat se possidere, licet actor probet reum dolo desijsse possidere.*

8 *Executio potest fieri ratione dominij, quod reus habet in re, quam alius possidet, si possidens reum confitetur verum dominum.*

§. Si super rebus. Coram iudice exequente exami
natur q̃stio emergens sup rebus pi
gnori captis summatim, q̃ cognitio nõ facit puiudicũ volẽti ordi-
narie agere, & post pignus addictũ creditori ad usucapionẽ profi-
ciet. h. d. Primo dicit, cuius est cognitio. Scdo, qs effectus cogni-
tionis, si apparet eẽ debitoris. Tertio, qualiter dẽt adhiberi ista co-
gnitio. Quarto, qs est effectus si apparet esse motus cõtrouersiã.
Quinto, qs est effectus executionis iã factæ, qa debitoris apparuit.
Scda ibi, & si. Tertia ibi, sed sciendũ. Quarta ibi, nec sñiam. Quin-
1 ta ibi, nec eum. Opp. C. de iud. l. iudices. Sol. speciale hic. † Op. d or
di. cog. l. 2. Sol. ibi iõ, qa fuit plene cognitum, hic summatim, & ɔ-
sistit hæc summaria cognitio, quia nõ dabitur libellus, nec lis cõ-
testatur. Probationes aũt semiplene sufficerẽt, non per iuramentũ,
ar. s. ad Carbo. l. 3. §. si causa cognita, alias incipit, causæ cognitio.
Dicam j. de pto. stip. l. j. §. stipulatio. & no. Spec. d offic. om. iud. §.
postremo. uer. 6. Opp. j. §. si post. Solu. vt in gl. Opp. ad ver. nec eũ,
fm secundam lect. de l. misso. s. pro empt. & j. pro hær. l. 2. in prin.
vbi nõ interrumpitur vsucapio pro hærede, hic dr ɔtrium eũ glos.
sua. Iac. de Are. tenet istam gl. & rñdet ad ɔtrium, φ missio facta in
possessionem nõ interrumpit præscriptionẽ illam, quæ currebat
ad utilitatem illius ɔ quem est facta missio, sed præscriptionem al
terius, quæ currebat ɔ eum, ɔ quem facta est missio bene interrũ
pit. Et hoc voluit sentire glo. in ver vsucapiuntur. in l. misso. s. pro
emp. dũ dicit, ab hærede. Sed non video, unde istud possit pcede-
re, cum hoc sit verum, φ missus in pos. ex cã iudicati nõ possidet,
vt hic tenet glo. ergo possidens non perdit possessionẽ ciuilẽ, nec
a nãlem. Quõ ergo a interrumpit, cum d. l. nãliter. loqtur, qñ p alium
ciuilis possessio interrũpitur? & iõ retẽta opi. gl. φ missus ex cã iu-
dicati non possidet, primã lect. tenerẽ tanq̃ veram, i. φ pdest usuca
pioni faciendæ p creditorẽ, postq̃ pignus fuit sibi addictũ, iõ quia
in summaria cognitione apparuit esse condẽnati. Sed si uolumus
sustinere hanc secũdã lect. tanq̃ verã, dico, φ res captas pignori in
b cãm iudicati victor possidet, b sicut creditor conuentionalis. Hoc
probatur in l. postquã. §. Imperator. vt le. no. ca. vbi est casus. Præ-
terea, qñ aliquis mittitur ex causa iudicati, ille cęteris creditorib.
præfertur, vt C. qui pot. in pig. hab. l. cum rem. ergo apparet, φ est
idem quod in conuentionali pignore, non idẽ quod in ptorio, in
quo uno creditore misso, cęteri videntur missi, vt j. de his, q ĩ frau.
cred. l. q aũt. §. sciendum. & de bo. autho. iud. pos. l. cũ vnus, & hic
est casus in l. si & iure. s. qui pot. in pig. hab. licet ibi glo. male intel
lexerit, sicut hic. Præterea hoc apparet ex eo, φ Imperator posuit
in C. separatim, tit. de præt. pig. & tit. si in causa iudi. Si n. idem esset
&c. ut C. de codicil. l. si idem. Præterea, hoc apparet, quia in cã iu-
dicati non capiũtur oĩa bona, etiã fm ista tempora, ut s. ea. l. §. in
vendi-

ADDITIONES.

a Menoch. Quomodo ergo. Ripa. l. 1. §. si hæres. nu. 27. ff. ad Trebel. Deci. cons. 400.
nu. 8. Bar. Soc. inter consi. Mariã. sen. consi. 158. col. 7. lib. 2. Mathes. notab. 87.

b Io. Fr. Ru. Victor possidet. Aucr, qd contra Bar, tenent Imo. Rapha. Ale. & Ias. hic

vēditione.licet secus sit in pretorio pignore. Nō ob.l.si duo §.cre
ditores,☋.vti possid.q̄a dēt intelligi in quolibet alio, p̄terquā in mis
2 so ex cā iudicati. Hoc p̄misso tunc dico, † q̄ si in cām pignoris ca-
peretur res mobilis,sine dubio interrūpitur possessio,l. si rem mo
bilem,de acq.poss.hoc verum diceret ista gl.intelligēdo, vt dixit
Iac.de Arc.de tertio possessore: nā quo ad ipsum debitorē posses-
sio creditoris non interrūpit vsucapionem,l.j.§. p̄ fetuū corporali
ter,& l.qui pignoris,sup.de acq.poss.Si vero caperetur res immo-
bilis, tunc interrumpitur possessio tertij possessoris, si non est ad-
missus,vel suspicatus est se posse repelli,alias secus,l.clam posside
a re,§.si & l.si id quod.§.fi.☋.de acq.poss.Op.a extra gl.† & vr̄,q̄ ter
3 tius possessor non potest impedire executionē,q̄ fit ꝯ victom, sed
debet fieri executio,& possessori caueri de indemnitate.l.is a quo
fundus petitus,s̄.de rei ven.Inn.in ca.veniēs, extra de testib. ponit
de hoc vnā pulcherrimā distinctionē. Qn̄q; fit executio in re peti
ta,& tūc aut illa res a nemine erat possessa & tunc quilibet tertius
veniens impedit executionem,arg.l.vlt.C.de edic.Diui Adri. tol.
& i c.veniēs, extra de testib. Si vero illa res nō vacabat, sed ab alio
erat possessa,tūc tertius veniēs nō impedit executionē,sed caueb i
tur de indēnitate possessori,l. is a quo.s̄.de rei vē.Si vero fit missio
in alia re quā sit petita,vt pecunia,io qua q̄s est debitor, & tūc dēt
summarie cognosci,& sic missionē q̄libet hēt īpedire, vt hic. Rō
prædictorū est,q̄a qn̄ possessio vacat,interest sua,ne ab alio occupe
tur,cum facilius posset suā cōsequi possessionem vacantē,quā qn̄
est capta,l.fi.C de edi.di.Adr.tol. Sed qn̄ est in possessione aliquis
tonc alterius non interest,q̄a ita a me potest auocare,put a possi-
dente,sed possessori cauetur de indemnitate. Sed quando agit̄ p-
sonali,vt in casu nr̄i. §. q̄libet intendens de iure suo in re non peti-
ta,in qua fit executio,impedit executionem . Rō,q̄a de iure illius
rei nunquam fuit cognitum,sed in p̄cedēnb.casib.erat de iure rei
4 cognitum.† Quæro,an hic §.posset intelligi,si facit cōtrouersiam
de proprietate,vel possessione. Et gl.nostra dicit, siue de proprieta
te,siue de possessione. Et prout refert,q̄ iste §.loquitur de mouē-
te q̄ōnem de proprietate,q̄ro cui incumbat onus p̄bandi, vel illi,
qui missus est in possessionem probādi rem esse debitoris vel ꝯtra
dicenti rē esse suā? Glo.habes in l.j.C.de priuileg.fis.vbi vr̄ dici, q̄d
ei q̄ mouit cōtrouersiam,incumbit onus p̄bādi.Sed hæc est veri
tas.Aut istā rē possidebat ille,ꝯ quē facta est missio,& tūc incum
bit onus probandi illi ꝯdictori.Si vero possidebat̄ ab illo ꝯdictore
& tunc incumbit onus p̄bādi misso in possessionem. Et hoc vult
dicere gl.in l.ob maritorū.C.nec vxor pro marito. vbi dicit gl.res
quā ipse maritus possidebat. Et hoc ibi per D.Cyn.& per Spec.in
5 ti.de primo,& secūdo decreto.§.restat.ver.q̄d si ille.Sed pone, † q̄
vnus reperitur possidere nāliter,vt victus,alius ciuil̄r vt ꝯdictor,&
econuerso,q̄d iuris? Rn̄deo, si q̄dē vnus possidet ciuil̄r , alter nāli-
ter,vt dn̄s,& fructuarius,vel dn̄s,& emphyteuta,& similes,habes
decisionē i l.si finita.§.si de vectigalib.& ibi plene dixi, de dam.in-
fec.Si vero vnus ciuil̄r,alius nāliter,vt in eo q̄ iuit ad nundinas, &
alius est ingressus,tunc si ille,qui possidet nāliter, possidet uitiose,
& mala fide,p̄sumetur p̄ possidente ciuiliter,& talis possessio nā-
lis illi non patrocinatur,q̄ dolo possidet,l.libertis,in fi.cum si.de li.
cau.Si vero quilibet possidet iuste,procedet̄ in executione, non p̄
iudicādo possessioni alterius,ar.de lib cau.si pariter.facit q̄ dicam
6 in vlt.q. Quæro secundo,† dr̄ hic,idem si iure possessionis , & dr̄ ,
q̄ sufficit. Est ne hoc verum, q̄ sufficiat ad impediendam execu-
tionē? Et gl.dicit,q̄ sic,& nihil allegat. Et credo istam glo. dicere
b veritatē,vt C.si p̄ vim,vel alio mo.l.fi. Modo † formo b tibi vnā q.
7 ponamus,q̄ ille,q̄ venit ad ꝯdicēdū, p̄bat se possidere. actor p̄bat
dolo desiisse possidere debitorē aduersariū,an hoc sufficiat,vt re-
pellat ꝯdictionē eius? do.Cy.dicit, q̄ sic, & ꝯ tertiū possessorem fit
executio,q̄a dolo desijt possidere aduersarius , all.l. certa est for-
ma,C.vt in poss.le.& s̄.vt in poss.leg.l.si legatorū,& Cy.hoc dicit in
l.j.C.de ali.iud.mu.cau.fa.i 8.q. Ego dico,q̄ est ꝯ totū ti.de his,q̄
l frau.cred.& de his,q̄ in frau.pat.C.& ff.& hoc exprimit tex.inst.
de act.§.itē si quis in fraudē.vbi dicit, q̄ prius debet agi reuocato-
ria,q̄ possit fieri executio in eū ad quē venit possessio,debitore de-
sinēte dolo possidere.Itē habes casū in l.j.ff.si mu.ven.not.in pos.
mit.i prin.ibi,dolo malo &c. Ad l si legatorū,& l.certa est forma.
rn̄.q̄ loquuntur i sub.legatorū vltimæ uolūtatis,& sp̄ales casus sunt.
Et istū passum in l.creditores.sub nu.23.ver.videamus ergo. C.de
c pig.plene examinaui.c Quæro,pone,† q̄ alius possidet, debitor est
8 dn̄s,ꝯ quē fit missio,posset ne fieri,q̄ illud ius dn̄ij,q̄d est penes de
bitorē,possit transferri in creditorē,& ius possessionis remaneret
penes eum,penes quē est. Et Mart.Sil.disputauit istā q.& determi
nauit,q̄ sic p̄ l.si finita.§.si de vectigalib.s̄.de dā.infec. & Spec.tan
git in tit.de primo,& secundo decreto,§.restat.ver. sed q̄d si apud
d eum,sed p̄dicta intelligo , d si ille possidens confitetur illum verū
dn̄m esse,alias secus,vt ☋.ea.l.§.pe.& fi.vbi est casus, & ibi dicam.

ADDITIONES.

a Op. Adde,vt p̄ Ro.cōs.69.i fi.& vide Are.i.§.c.examinata,de iud.q̄ d̄t decā Bar.no.
Menoc.Gozad.consi.pe.nu.10.late Didac.prati.quæst.c.16.nu.4.qui Bar. doctri-
nam hic prosequitur.
b Menoc.Modo formo.Tiraq.de retrac.consanguin.§.12.gl.2.nu.28. Crauet. con-
sil.16.nu.8.lib.2.
c Examinaui. Adde,q̄ Pau.de Cas.dicit,q̄ Bal.notab.in l.ob maritorū, C. ne vxor
pro marito,distinguit,q̄ aut ista translatio fuit facta in fraudem executionis, pu
ta post litem motā,& procedat dictum Cy. debebit tamen actor probare,debito
rem in fraudem alienasse, & sic, q̄ ille in quem facta est alienatio , scuerit litem
motam,non enim reuocatur alienatio in fraudem creditorum facta, nisi vterque
fraudem participauerit,l.q̄ autem,§.hoc edictum,de his,quæ in frau.cre. & hoc
probato,non expedit alter ali nationem rescindere. Et ista probatio fraudis est
fienda in iudicio executionis,& ea facta fienda est executio. Sed si alienatio fuit
facta ante litem motam,uia ordinaria agitur ad rescissionem alienationis, & pro
bata fraude illa rescinditur,& creditor ius suum consequitur, & primum casum
dicit Paulus habuisse de facto in causa Simonis Petri de Cami. Aut non in frau-
dem executionis,sed debiti,& procedat dictum Bar.hic.
d Intelligo. Adde,q̄ Pau.de Cast.dicit Bal.in l.ob maritorum,C.ne vxor pro mari-
to truffari de hac limitatione,& merito secundum Paul.quia ille § loquitur nomi-
ne debitoris a quo victor vult extorquere pecuniā,sed hic nihil a possessore vult
extorquere,ideo non est curandum de sua confessione,vel negatione.

1 *Victor cum vult super re capta summarie cognosci,& contradicens petit il-*
lam dimitti,cum sint alia bona sine controuersia,an debeat audiri.
2 *Creditor an teneatur ostendere pignus debitori volenti vendere.*

§.Sed & illud.

Qn̄ est aliquid, q̄d possit capi sine ꝯtro-
uersia,illud,q̄ est captū, in quo est con-
trouersia dimittitur,& p̄cedēs summaria cognitio cessat, & illud
q̄ est sine ꝯtrouersia,capiet̄ Itē si mouet̄ q̄ō de iure pignorū, non
retardat̄ executio,sed pignus vendit̄,& priori creditori satisfit, re-
1 siduū in cām iudicati ꝯuertit̄,h.d. Quæro,q̄d † si victor vult sup re
capta sūmariā cognitionē p̄cedere, mouēs controuersias petit eā
dimitti,cū sint alia bona sine cōtrouersia? Rn̄. si esset clarū aliā rē
sine ꝯtrouersia esse,tunc hoc dēt fieri, vt hic innuit verbū debere,
aliquo tn̄ faciēte p̄ eo q̄ ꝯtrouersiā mouet,vt sic eius interesse ap-
a pareat,si vero hoc,s.an alia sint sine controuersia, a sit dubiū, tunc
erit in arbitrio iudicis illā dimittere vel sup illa sūmarie cognosce
re,vt sic faciat,q̄ ei facilius videatur,vt ☋.ead.l.§.sic quoq;. ver.itē
b q̄d dicemus.† Scd̄o b q̄ro,scholaris hēt librū pignoratū penes fæ-
2 neratorē,vult cogere eū ad vēdēdū,vt sibi de p̄cio satisfiat, ille dr̄,
nemini ostēdā,nisi mihi prius satisfacias,an creditor cogat̄? Hic ē
tex.q̄ nō,nisi in cā iudicati,sed puto creditorē cogi, vt C. de pign.
auth.hoc ita.ibi,q̄d vt fiat, &c. expressius in corpore vnde sumit̄,
& l.quamuis.☋.de pig.act. Nec ob.hæc litera.q̄a uerū est,q̄ nō co-
gitur vēdere,sed cogitur ostēdere satisdatione oblata.d.l.quāuis.

ADDITIONES.

a Controuersia. Vide Pet.de Anch.consi.39.
b Menoc.Secundo.Curt.iun.cons.132.nu.3.& Paris.consi.91.nu.15.16.lib.3.

1 *Summaria cognitio, de qua supra, in §.si super rebus , cessat post secundum*
decretum.
2 *Euictione superueniente in limine contractus ante pretium solutum, quis*
non cogitur soluere pretium.

§.Si post addictum.

Post rem vēditā,vel in solu-
tum datam,cessat summa-
1 ria cognitio iudicū exequētium,h.d. No.q̄ † post interpositū s̄m
decretum cessat summaria cognitio,de qua loquitur §. si sup reb.
s̄.ea.l.Sol. Ibi ante vēditionē,vel dationē in solutū,hic post. Oppo.
de §.sed si emptor.☋.e.l.Sol.ibi pretium nōn erat solutum hic sic.
Rōnē hic nituntur ponere glo.l.sed melius ponitur in tex d.§. sed si
emptor ibi videbimus.Opp.☋.de solu l.si q̄s aliam. Huius timore
dicit q̄dā,q̄ nō cessat offm̄ eorūdē iudicū , & illi habēt sic in text.
nō cessabūt. Sed hoc est ꝯ prin.§. Dic ergo,q̄ licet actio prima du
ret s̄m distinctionē,q̄ dicet in d.l.si q̄s aliā, tn̄ offm̄ iudicis exequē
tis cessat. Rō,q̄a fecit executor q̄ voluit,& rē perfectam dimisit.
Opp.& vr̄,q̄ nō versetur periculū eius,qui cōparauit,vt C. de euict.
l.si ob causam,& de eui.l.si plus.§.j.Sol.dicit gl.versatur eius peri-
2 culum,quo ad hoc vt teneatur pretiū soluere,hoc est falsum, † q̄a
vbi venit euictio in limine ꝯtus ante pretij solutionē , non cogi-
tur quis soluere,l. si post p̄fectā,C.de euic.& l pe.§.fi.s̄.de peric.&
cōmo.rei ven.s̄m Iac.de Arc. Præterea totus §.loquitur, quando
iam pretium erat solutum,vt s̄.dixi. Vnde dicit gl aliter,q̄ pericu
lum est in hoc,q̄ executor , vel victor non tenetur de euictione ,
sed ille condemnatus sic,vt in contrarijs,tūc in ver.certe.habes li
teram,nonne cessabunt,& c.q.d.vtiq; cessabūt. Et ista lr̄a est bona,
& clara.alij hn̄t non cessabunt, q̄ litera plena est infrascationib. &
ideo de ea non curo. Vltimo illud,quod hic dicitur,quod cessant
partes eorundem iudicum,intellige,si alius erat iudex, ad quem
pertinebat executio. Si vero vnus , & idem erat executor ordina-
rius , tunc cessabunt partes iudicum in cognoscendo summarie ,
sed poterit iudex ordinarie cognoscere.hic est sensus huius §.

1 *Venditione facta per executorem,nullam habet ex ea victor actionem.*
2 *Vendens rem aliquam,an transferat dominium habita fide de pretio .*
3 *Procurator ecclesiæ,fisci,uel minoris,non potest uendere sine pecunia p̄senti,*
4 *Procurator alterius,quam minoris,uel ecclesiæ quando possit uendere rem*
pecunia non præsenti.
5 *Executor vltimarum uoluntatum cui data est potestas uendendi,non trans-*
fert dominium,nisi præsenti pecunia
6 *Procurator confitendo se pretium recepisse non transfert dominium, nisi in*
instrumento dicatur,habuit,& recepit,uel nisi appareat pretium conuer-
sum in illam causam,in quam habet potestatem uendendi,& nu. 7.
8 *Si in instrumento uenditionis factæ a procuratore dicatur , q̄ pecuniam in*
veritate recepit,quam confessus fuit se in talem causam cōuertisse,nec per
hoc apparet in illam causam esse versam,an sufficiat ad translationem do
minij,& ibi quid in procuratore ecclesiæ,uel ciuitatis.

§.Sed

§.Sed si emptor. Si p iudicē exequētē res est uēdita pretio non soluto, cessat officiū iudicis in pretio exigēdo: tūn res dēt uēdi psente pecunia, alias pōt res uēdita reuocari. h.d. Diuide, Primo ponit dictū, & rōnē, scdo ostēdit rōnē eē uerā. Tertio approbat dictū suū addēdo aliā rōnē Quarto docet, qd sit faciendū re integra uēditione nō facta. Quinto docet, qd sit faciēdū re uēdita nō pñte pecunia. Secunda ibi, qd enim. Tertia ibi, melius igit. Quarta ibi, oportet enim. Quinta ibi certe si. Pone casum in terminis. Primo dicit, q executores nō dicūt se intromittere. Rō, qa nimis lōge res abiret. Scdo pbat, q lōge nimis res abiret. Aut.n. dicis, q iudices cōdēnabunt emptorē, & eēt nimis lōgū, ut statim patebit in apostillādo lrām. Aut dices q executio fiet de facto, & hoc esset iniquū. Expone lrām ibi, aduersus eū sniam. nā in hac instātia eēt lōgitudo. Praeterea in executione, q fieret ꝯ istū emptorē deberēt bona uendi, & interim forte emptor faceret cōtrouersiā de pretio, & sic eēt necesse, q iterū cōdēnaret, & sic nimis lōge res abiret. Itē ibi, aut exoluisse contēdat. Dic, tūc eēt iniquū exactionē fieri eo nō ꝯuicto, uel nō cōdēnato. & sic ꝯcludit, q nimis lōge res abiret. Tertio ibi, melius. igit ostēdit dictū eē uerū hoc mō, cū certū sit, q nimis lōge res abirent. iō est melius, q se nō intromittāt dicti iudices, cū uictor ꝯ emptorē
1 nullā hēat actionē, & sic sibi uictori nulla fit iniuria, h.d. No. † hic, q ex uēditione facta p executorē nullā hēt victor actionē. Quarto ibi, oportet. n. cōsulit, q res vēdat pñte pecunia. Quinto ibi, certe. dt, q si res nō ē vēdita pñte pecunia, q iudices pñt se intromittere non faciēdo executionē pretio, sed trāsferendo rē, & sic plane, & recte legit fm gl. & bñ. Oppo. s. pxi. §. Sol. ibi erat pretiū solutū, hic non erat ptiū solutū. Op. ad fi. huius §. Quid.n. si emptor dicit se soluisse, nōne est iniquū sibi rē auferri? dicit gl. q hoc hic nō dicebat. Vel dic, q et si hoc dicat se soluisse, qa tñ hoc est notū iudici exequēti, seū nō soluisse. l. cū falsum, de acq. hær. q potent facere executionē, sicut cū est sibi notum per sniam, & hoc tex. vult.
a Quaero, a an † ille, q vēdit rē alienā, b possit trāsferre dñiū, habita fi
2 de de ptio? Et vr, q nō, vt hic, & l. si pcurator, i fi. j. de iu. fis. In ꝯriū
b vr l. cuicunq;. §. si ei. j. de instit. Cy. format istā q. in l. inciuile, C. de rei vēdi. & dicit Cy. in anti. lec. q pōt trāsferre dñiū, si mādatū nō habebat expresse, & nō haberet fidē de ptio, tunc. n. dñiū nō transferret. Gul. de Cu. i d. l. cuicūq; §. si ei. dicit, q illud est verū i pcuratore gñali, sed secus i pcuratore spāli, qa nō pōt hēre fidē de ptio, vt hic. De quo Cy. fecit postea additionē ad d. l. inciuile. Sed istud nō bñ pbat hic, nā hic dat ptās executori ob certā cām limitatā, s. vt cōuertat in cām iudicati, q cā nō implet habendo fidē de ptio, sed recipiēdo sic. Praeterea est rō, ne pcedat in infinitū, & ne retardet executio, q rōnes cessant in alio pcuratore spāli. Et iō in pcuratore gñali tene cū eis, d. l. cuicunq;. In spāli pcuratore cōsidero. Aut facio pcuratorē, vt vendat fundū p cētū, & sic limitato ptio, tūc iste pcurator dēt vēdere pñti pecunia, nec pōt trāsferre dñiū, habita fide de pretio, qd pbo, vēdere rē nō pñti pecunia, sed soluēda ad tps, est rē vēdere pretio minori. l. si pdio in diē. in fi. s. de i diē add. & dies est summa pars oblōnis, &c. vt l. j. §. editiones. de ede. sed si pcurator vēdit minus, q habet in mandatis, nō valet. l. diligēter. s. mād. Si vero eēt pcurator ad vendēdū ptio nō limitato. Aut erat adiecta cā, ob quā posset vēdere, & tūc si illa cā, habendo fidē de pretio, nō impletur, vt puta, si satisfiat creditoribus, tūc nō pōt hēre fidē de ptio, vt hic. Aut habebat mādatum simplex, & indeterminatū vēdēdo, & tūc rēr pōt vēdere, habita fide de pretio, l. q fundū. § pcurator tuus, s. de ꝯhē. emp. & l. j. §. j. s. de exce. rei vē. & c
3 tra. Et pdicta vera, nisi in pcuratore fisci, minoris, & eccl'ae, vt j. de iu. fis. l. si pcurator, in fin. q nisi pñti pecunia vendere non possunt. Et pōt esse i illis rō, qa nō possunt vēdere, nisi ex cā, vt creditorib. satisfiat, quā cām nō implent habēdo fidē de pretio, vt hic. Distingue ergo, aut est pcurator fisci, uel minoris, vel ecclesiae, & nō pt
4 nisi praesenti pecunia. Aut in † alio procuratore, quā in minore, & tūc aut est spālis, & tūc si hēt limitatū mandatū, nō pōt excedere. Si nō hēt limitatū, tūc aut est limitatū rōne causae, aut nō, vt ex pdictis patet. Si vero est gñalis pcurator, & tūc nō pōt facere, & habere fidē de ptio, ad hoc facit l. q Romae. §. Callimachus. in fi. j. de
5 verb. obli. † Quaero, qd de executorib. vltimarū voluntatū, qb. est
c data ptās alienandi, an possint transferre dñiū nō pñti pecunia? Et dicerē, aut est executor ad pias causas, & nō pōt, nisi pñti pecunia, arg. d. l. si pcurator, de iu. fis. & qd ibi no. Si vero ē executor ad alia tūc, qa tūc talis executio est limitata, vt possit vendere pro satisfaciēdis legatis, tunc similr non pōt, qa talis cā, habēdo fidē de pretio,
6 nō impletur, iō nō trāsfert dñiū, vt hoc §. † Quaero, d qd si ꝯfitetur
d pretium se recepisse? Puto, q non sufficit, sed debet dicere instrumentum, quod in veritate habuit, & recepit. Aliud est enim confiteri, aliud est recipere, C. de non num. pec. l. si ex cautione, & s. si quid in frau. pat. l. j. §. quod si in lite. & §. si mutuā. in fi. §. & facit j. de noua. l. si debitorem, & s. si cer. pet. l. 2. §. fi. & qd ibi no. pdicta vera, nisi appareat cōuersum in illam cām, in qua habet potestatē vēdēdi, tūc ex dlo apparebit illa cōfessionē eē verā, l. sed Iulianus,
e §. proinde. s. ad Mace. Quid si e instrm † dicit, q pecuniam in veri
7 tate recepit, quam confessus fuit se in talem cām conuertisse, nec per hoc apparet in illam cām esse versam, an sufficiat? Puto, quod si mandatum erat factum ob illam cām expresse, sufficit. Item si tacite, si cā in veritate suberat. l. j. §. non aūt, de exerci. & l. fi. e. ti. In ecclesia vero dic, vt in auth. hoc ius porrectum, C. de sacrosan. eccle. In ciuitatib. & in aliis collegiis, dic vt in l. ciuitas, s. si cer. peta.

CONTRARIETAS.

Sed si emptor. Aduerte, q executor vltimarū volūtatum cum libera potestate vendendi, potest vendere non habito pretio, sed habita fide de eo pro satisfaciendo legatis. Ita Bar. in l. alio, ff. de alimen. leg. Contra allegatur tenere in hoc §. sed si emptor.

CONCORDIA.

Pro concordia Ioā. de Imo. quē seqtur Christopho. de Nice. & Ale. in hoc §. dāt vnam sol. Sed magis apte, quo ad concor. Bar. sic dici pōt, q aut executor vēdere vult pro legatis ad pias causas, & non potest, nisi vere pretium recipiat, aut vult exequi alia legata quam ad pias causas, & procedat prima opi. Et ista uidetur magis esse uera, secundum ipsum Bar. si videantur verba sua. Adde ad d. Ang. Are. in tract. de testib. in gl. executores autem reliquit.

ADDITIONES.

a Quaero. Adde Ange. in l. eū iurisdictio, ff. de iurisdict. omn. iud. & Abb. in c. j. de preca. & Pet. de Anch. consi. 56. Bal. in l. inciuile, C. de rei uend.
b Pan. Rē alienā. Vide Fel. in c. cām q, de re iud. & in c. cū olim, extra de offi. deleg. Menoc. Adde quę dicit Roma. sing. 307. vbi quis, q similem casum dicit, Gozad. consi. 73. nu. 17. latissime Tiraq. de retract. consanguinit. §. j. glo. 18. num. 35. circa med. Ias. consi. 39. col. 2. lib. j. Soc. iun. consi. 21. lib. 3.
c De executoribus. Adde Bal. consi. 185. 4. lib. & Pet. de Anchar. consi. 44. Io. Fr. Ru. Adde Bar. i l. alio, ff. de ali. & cib. le. vbi vr tenere cōtrariū eius, q tenet hic, s. q in legatis ad pias cās executor possit vēdere nō pñti pecunia, cōcorda, vt p Imo. & Ale. & adde Ang. de Are. in tract. de testa. in ver. executores reliquit.
d. Menoc. Quaero. Tiraq. de retract. consanguin. §. 4. gl. 6. nu. 12.
e Menoc. Quid si. Maria. Soc. sen. consi. 15. col. 3. in prin.

1 *Nomina debitorum, & res corporales in executione fienda, quid differant.*
2 *Debitoris in bonis si nō est aliud, nisi nomina debitorū, qualiter fit executio.*
3 *Nomina debitoris in pignore, qualiter capiantur pro executione.*

§.Sic quoque. Vbi aliae res non sunt, noīa capiūtur eorum, q cōfitētur, q exigētur vel sī vēdent
1 vt iudici videbitur, h.d. Op. j. pxi. §. Sol ut ibi dicam. † Quaero, quę est rō drīae inter noīa debitorū, & inter res corporales. Dicit gl. qd facilius adhibetur ista cognitio in reb. corporalibus, quam in nominibus quia in nomine oportet, q detur libellus contra debitorem, & procedatur ꝯ eum. Sed in rebus corporalibus secus est, qa siue res sint certae debitoris, fit executio, siue non, si possideantur
2 ab eo, ita fit executio, ut §. si super reb. † Quaero, quid fiet, quando non est aliud in bonis debitoris, nisi nomina debitorum? Glo. re-
a mittit ad no. & bene in l. 2. C. quando fis. uel pri. Quaero, a qualiter
3 † capitur nomen debitoris? Et glo. dicit, si dicatur, habeas illud nomen loco pignoris. Glo. quae est in l. j. C. de praeto. pig. dat meliorē practicam q hic, quia dicit, uocato debitore, & ipso cōfitente debitum, dicit iudex uerba, quae sunt in hac gl. & habet uim traditionis. Dixi sup. de don. l. fi. in princ. Et gl. ista non est super isto §. sed super seq. sed hic recitaui, quia melius cadit hic, quam ibi.

ADDITIO.

a Menoc. Quaero qualiter. Soc. sen. cons. 37. in fi. lib. 4.

1 *Debitoris res deposita penes aliquem, ita demum in causam pignoris capitur si ille, qui eam detinet, confitetur esse debitoris.*

§.Sed & si pecunia. Si creditor habet pecuniam debitoris, uel debitori destinatā, ipsa pecunia capit, nō debitoris nomē, h.d. usque ad fin. Opp. sup. proxi. §. Solu. ibi non erat parata pecunia, hic sic. Quaero, qd hic pignori capietur? Gl. respondit, ipsum nomen. sed hoc est falsum, ut patet hic in uer. praeterea. & j. eod. l. commodis. Dic ergo, quod ipsa pecunia. & ista glo. debuit esse super praecedenti §. Item aduerte, ex eo q hic dicitur, aeque capi solet, quia licet † quis habeat rem debitoris, depositam, uel alio modo, q illa res ita demū potest capi in causam iudicati, si hoc confitetur ille qui eam tenet, sicut in debitore, ut patet ex eo, quod dicit aeque, & sic est casus quaestionis ultimę, quam feci sup. in §. si super rebus.

LEX VI.

1 *Exceptio, ne quis exigatur, nisi in quantum facere possit, an sit dilatoria, uel peremptoria, remissiue.*
2 *Haec exceptio, an opponatur in executione sententiae, quod sic.*
3 *In libello non debet peti, ut condemnetur inquantum facere potest.*
4 *Reus si primo agenti condemnatus est insolidum, secundo similiter insolidū, quis eorum erit melioris conditionis in executione.*

Sunt qui. Personę hic enumeratae ꝯueniuntur, & exiguntur īquātū pñt facere. & aere alieno nō deducto, fallit in donatore, h.d. usq; ad l. non tm. Opp. su. p socio. l. uerū Sol. hic subaudi, dum dicit, oium bonorum, l. maxime. Opp. Instit. de act. §. item si de dote. Sol. concor. Oppo. dicitur hic, q occupantis conditio est melior, l. si uero, s. de pec. sed contra l. si pluribus j. de lega. j. Sol. ut ibi p Dy. quia aut tractatur de iure q̄rēdo, & tunc potior est, q uenit prius ad litē cōtestandā. Aut de iure iā q̄sito seruādo, & tunc est potior, q uenit ad sniam, ut ibi plenius dixi. Opp. de l. ex facto, s. de pecu. Sol. ibi de uno priuilegiato, uel de priuilegiatis paribus priuilegiis. Op. ad istud de l. assiduis. §. exceptis. C. q po. in pig. ha. Sol. fallit ibi. Vel uerius dic, ibi plures priuilegiati priuilegio reali, hic in plurib. priuilegiatis priuilegio personali. & not. Dy. in c. possessor. ex ua de re. iu. li. 6. & l. priuilegia. j. de priu. cred. Opp.

Opp. ȷ. e. l. qui iudicati, & gl. dicit, ꝙ primo dēt fieri ꝯdemnatio totius debiti, sed in vltima sñia dēt fieri ꝯdēnatio deducto eo, quod primo debeř, vt plenius dr̄ in gl. & sic debemus ꝯsiderare duo tēpora. Primo tp̄s sñiæ, & tunc in prima non hr̄ respectus sequētiū, in sequenti hr̄ respectus p̄cedentiū. Scd̄o tp̄s executionis, in scd̄a non hr̄ respectus ad primā. Nā aut ꝯcurrunt vtroq; tpe, & qlibet, admittiř pro rata: Aut diuersis, & primo venienti satisfiet, secūdū Dyn. Quæro quare dixit, fere. Gl. rn̄det duob. modis. Primo, vt denotet alias p̄sonas, q̄ quę hic enumeranř, & istud poniř in medio gl. Vel, vt denotet, ꝙ ēt personæ hic enumeratę qñq; non habent
1 beneficium ex cā, & hoc ponitur in prin. & fi. gl. † Quæro, an hæc exceptio sit perēptoria, vel dilatoria? Et gl. hic, disputat, finalr̄ Ioā. dixit cā dilatoriā, sed alr̄ dixit. ȷ. de excep. l. 3. dic vt ibi. Quæro, qua
2 liter accipianř parentes? dic vt in gl. Quęro, † an hæc exceptio possit opponi in executione? Et si istum tex bñ respicis, vr̄ in oibus ponere, ꝙ opponař primę conuentioni, sed in milite opponatur post sñiam ęxecutioni, & hoc ēt innuit gl. hic posita sup ver. inter eos, dum dicit, qñq; post sñiam, quasi dicat non semper. Sed credo, ꝙ semper vt ȷ. e. l. Nesennius. §. fi. & l. ex diuerso, §. fi. cum simi. s̄. sol. mat. Et pp rōnem, q̄ est, ꝙ oīs exceptio, q̄ non impugnat sñiam, pōt opponi post sñiam, vt d. ll. & l. si fideiussores. §. idē rn̄dit. ȷ. de fide-
3 iuss. & qd no. p Doc. C. de in. & fac. igno. l. j. † Quæro, an in libello a
a debeat peti eum ꝯdemnari, inquantum pōt facere. Dico ꝙ non, imo libellus pōt proponi simpl̄r. illud aūt bñficium veniet in exceptione proponenda ante sñiam vel post, vt s̄. quod cū eod. l. pen.
4 † Quæro, pone, ꝙ primo agenti q sēt insolidū ꝯdēnatus, secundo similiter insolidū, q2 non fuit opposita exceptio, ergo nō erit melior ꝯdō occupantis sñiam, nec in executione, vt dictū est. Rn̄detur, illud ꝙ glo. dicit in executione rōnem hn̄dam, est verum, si rō sit habita in sñia, alr̄s secus. Preterea posset primus creditor agere reuocatoria, eo ꝙ debitor in eius fraudem exceptionem omisit. l. j. in fi. cum sim. ȷ. de his, quæ in frau. cred. & iō vt cesset circuitus sto in prima responsione, quam fec.

ADDITIO.

a Barb. Quęro, an in libello. Adde Bar. in l. verum sup. pro soc.

LEX XX.

Non tantum. Opp. de l. diuortio. s̄. de neg. gest. Solu. Hęc lex dēt intelligi, qñ ꝯueniř ꝯstante matrimonio, secus si post, vt ibi. Sed ista glos. non bñ dicit melius dr̄ in d. l. diuortio, quia ibi ex culpa viri cōuenitur, & iō nō habet priuilegium, vt l. si verum. ȷ. eo. Opp. de l. si retuni ȷ. eo. Sol. ibi ex delicto suo, hic ex contractu conuenitur.

LEX XXI.

a **Sicut autem.** a Socer vxoris ꝯuentus pro dote hēt hoc beneficiū, sed socer viri nō hēt si ꝯuenia tur soluto mat. secus si eo constante, h. d. cum prin. l. seq. Op. q̄ est rō inter istos soceros, dic vt l. q2 patentis, s̄. sol. mat. Quęro, quę est rō constante mr̄imonio, vel eo soluto? dic, vt hic in gl. Opp. in. de iu. do. l. pe. vbi habet beneficium ēt sol. ma. Sol. ista intelligitur secundum illam, & no. in l. ex diuerso in prin. sol. mat.

ADDITIO.

a Barb. Sicut autem. Dominus meus hic, quęrit, an habeat locum, qđ habeatur, etc. quando repetitur dos, per l. ubi adhuc, C. de iu. do. Et tu vide ibi gl. et Bal.

LEX XXII.

a **Sed hoc ita. §. Quod aūt.** a Qui mētiř in eo ꝙ ēt causa bñficii, perdit beneficium, h. d. Quod si non negaret societatem, sed debitum negat, puto secus, vt ȷ dicam, de fideiuss. l. si dubitetur.

ADDITIO.

a Barb. Quod aūt. Et uide sing. dictum Bar. in l. 3. de fideius. quando dr̄, nēgo narrata, prout narrantur, quod non incidit in pęnam, per istum §. quando perseuerat vsq. ad lit. conte. secundum Ang. in l. electio. §. neque. su. de nox.

LEX XXIII.

1 *Exceptionem mere competentē domino opponit procurator, & defensor.*
2 *Procuratoris, & fideiussoris, quoad opponendam exceptionem mere personalem domino competentem differentiæ ratio.*
3 *Exceptio competens marito ne conueniatur vltra quam facere possit, competit eius hæredibus, si sunt filij eiusdem matrimonij.*

1 **Si cum procuratore.** † Exceptionē mere p̄sonalē ꝯpetentē dn̄o opponit procurator, & defensor h. d. Opp. ȷ. l. prox. Sol. aliud est in fide-
2 iussore, vt hic. Sed q̄ est † rō dr̄iæ? Dicit gl. ꝙ procurator, & defensor est recuperatur a dn̄o. Sed nō placet, q2 defensor nō sp recuperat. Præterea, ēt fideiussor recupat, & tn̄ sibi nō dař bñficiū. Est ergo rō alia, q̄ poniř s̄. sol. ma. l. alia. in prin. q2 p̄curator, & defensor ꝯueniř noie dn̄i, & ex aliena obl̄one, sed fideiussor suo noie, & ex
3 p̄pria obl̄ōe ꝯueniř. Quęro, † dicit tex. mortuo marito, est ne verū, ꝙ hr̄des ꝯueniant insolidū? Glo. dicit, ꝙ sic, nisi sint filij eiusdē mr̄imonij, & sic gl. ista nō dat bñficiū filio, q non est ex eodē mr̄imonio. Cōtrariā gl. hēs in l. ēt. sol. ma. & p̄ illa gl. facit in auth. si qd C. q po. in pig. ha. vbi porrigiř ad oēm sobolē. Doc. nr̄i tenent illā gl. reprobata illa, q̄ est in d. l. ēt iu. sol. ma. & hoc dn̄t p l. assiduis. §. & iō. ver. exceptis, C. q pot. i pig. hab. Et gl. similē huic habes. ȷ. e. l. sciēdū. & Inst. de act. §. itē si de dote. Alia gl. est in l. verū. §. j. p̄ soc. in gl. super verbo, cæterorum. Ad d. auth. si quid, C. qui p̄o. in pig. hab. Rn̄. dum dicit, si qua sit soboles, siue sint filij, vel nepotes ex eodem matrimonio descendentes, secus si ex alio.

LEX XXIIII.

1 *Exceptio mere personalis competens domino, non competit fideiussori.*
2 *Fideiussor non pōt condēnari, nisi in quantum facere possit, quando eo cōuēto dominus comparet, & opponit hanc exceptionem ex persona sua.*
3 *Hæc lex quod loquatur generaliter in quolibet fideiussore, præterquam in fideiussore mariti.*

1 **Et si fideiussor.** † Exceptio mere p̄sonalis nō cōpetit fideiussori, h. d. Vides ergo, ꝙ fideiussor ꝯdemnař insolidū, & insolidū repetit. Cōtra hoc op. ȷ. de fideiuss. l. Marcellus. Rn̄. ibi suberat cā, quare nō dareř actio negocio-
2 rū gestorū, vel mādati ꝯ dn̄m, hic nulla cā subest. † a Sed q̄ro, an sit
a remediū, vt nō ꝯdēnet, nisi in q̄tū facere pōt fideiussor. Rn̄. sic, si qñ ꝯueniř fideiussor, principalis compareat, & suscipiat iudicium in se, & opponat exceptionē ex p̄sona sui, l. idemq; §. gn̄alr̄. s̄. mā.
3 & l. procurator ad exhi. §. j. rē rat. hab. Quæro, † de quo fideiussore loquitur hic. Et certe de fideiussore gn̄ali, q datur a p̄dictis p̄so-
b nis, p̄terq̄ a marito, q nō pōt dare fideiussorē parti. C. ne fideiuss. p̄ do. dē & pp hoc fuit fcā prima gl. hic posita. Vel dic, ꝙ ēt hic in viro loqtur, q dat fideiussorē de do. restituēda, s̄m opi. Dy. vt plene dixi in l. si constāte. §. quoties. sol. ma. sed illud reprobaui. vel dic, ꝙ maritus dedit fideiussorem mr̄imon. soluto, d. §. quoties.

ADDITIONES.

a Menoch. Sed qæro. Dec. l. diuus, nu. 6. de reg. iur.
b Ne fideiuss. Adde, quando, et quomodo possint dari fideiussores de dote restituęda, Pau. de Ca. consi. 61. et 260.

LEX XXVI.

1 *Sñia arbitri lata ex partiū cōuētione, hodie idē operatur sicut iudicis sñia,*
2 *Iudex debet super toto iudicare, nisi aliter sit per partes conuentum.*
3 *Cā si est cōmissa consulenda de partium consensu, per iudicē, & fuit cōsultū iniustum, ac per ipsum iudicatum, tenetur ipse iudex in syndicatu.*
4 *Cautela, quod quando causa committitur consilio sapientis, iudex qui postea iudicauit, non teneatur in syndicatu. gl. in l. qualem, ff. de arb. loquitur in eo qui renunciauit priuilegio.*
5 *Appellari, quando possit a sententia lata de consilio sapientis electo de partium consensu.*

Si conuenerit. Oppo. s̄. de arb. l. qualē. Sol. ibi in arbitrio, hic in iudicio. Hoc mihi placet.
1 † Rō, q2 postq̄ inter partes cōuenit, sñia arbitri nil operař, cū ex ea nō oriař actio, s̄m ista tp̄a, sed sñia iudicis operař, q2 ex ea oritur actio. Hoc ēt apparet q2 ꝯfessum iudex ꝯdēnat. Facit ȷ. tit. j. l. certū, in fi. & ꝙ ibi no. licet gl. dicat ꝯ ēt in iudice, C. de iur. om. iud. l. j. & male. hodie in arbitro, cuius sñia pōt emologari, puto idem, ꝙ in iudice. Vel aliter dicit gl. dic hic, quid, i. de quo cū plura petere possent, ꝯueni vt vnū tm̄ peteretur. Sed certe hic tex. loqr qñ fuit ꝯuētū, qd sñieř, nisi dicas ꝯueniēdo de vno, vr̄ ꝯuenire de alio. Vel
a dic, a hic iā lite ꝯtest. ibi ab initio, vt hic gl. dicit. Sed hoc in arbitro nō placet, p rōnē q̄ dixi, in iudice placet. Ex quo no ꝙ licet iudex
2 † debeat iudicare de toto. l. in hoc iudicio. fa arc. & C. si aduer. rē iud. l. j. & ȷ. de do. exce. l. apud Celsum. §. itē q̄rit, in hoc verum nisi si ex partiū ꝯuentione lite pēdēte aliud actū sit. Vltimo glo. sol. quia fuit ꝯuentū, vt ꝯdemneř in q̄tū facere pōt, q2 insolidū tenebař, ꝙ
3 placet. Quæro, vt gl. & dic, vt ipsa dicit, & bene, & sic dēt intelligi gl. in d. l. qualē. q̄ intelligit in eo, q renūciauit priuilegio. Quæro,
b qdam iudex b de † volūtate partiū ꝯmisit qōnē cōsulēdā eiudam
4 & dedit sñiam s̄m ꝯsiliū, ꝯdicente eo, ꝯ quē lata est, demū tpe syndicatus conueniebař iudex, q2 per imperitiā male iudicauit. Certe pōt cōueniri, q2 nō tenebař stare ꝯsilio iniusto, l. qdā decedens. §. pr̄. & l. Titium, & Mçuiū, in prin. de adm. tu. Et licet partes ꝯsenserit, vt ꝯmittař, nō tn̄ ꝯsentiūt, ꝙ sñia sic ferař, si male ꝯsuluit: vñ
c ꝯsulo assessorib. ꝙ in ꝯmissione faciāt poni, ꝙ partes ex nunc consentiūt, vt s̄m ꝯsiliū talis ferař sñia, tūc iudex nō poterit conueniri, p hāc legē. Itē puto, ꝙ sufficeret si statutū diceret, ꝙ iudex teneař
5 sequi cōsiliū † Sed an tunc d partes poterūt appellare. Rn̄. si solū
d cōsenserunt in cōmittendo cam, non impedit appl̄o, vt ȷ. de app. l. ex ꝯsensu. Idē si ꝯsenserunt, vt ferař sñia s̄m cōsiliū latum, vel ferēdū, si ꝯsiliū ē aptum, q2 pōt esse, ꝙ ꝯsentiunt, vt tunc dēt sñia, & bñ datur, sed putant obtinere in cā appl̄onis ex nouis probationibus, quas in prima facere non potuerunt. Item licet approbent sñiam tanquam latam, non tn̄ tanquam bene latam, vt no. sup. de neg. gest.

ADDITIONES.

a Barb. Vel dic. No quia lite non contestata non potest ferri sñia, etiam de consensu partium. c. 1. de lit. contest. c. de causis, de of. deleg. c. 1. de lib. obl. et in Auth. offeratur. de lit. contest. Spe. de sen. §. iuxta. versi. quam si partium consensu.
b Parif. Quidam iudex. Vide Fel. in c. si pro debilitate, de off. deleg.
c Consuluit. Adde, qđ Ang. tenet contrarium, nisi contineat manifestā iniquitatem quia iustam hēt cam sequendi consilium, maxime qñ partes consenserunt in p̄sonam consultoris, cui adde scd̄m Pau. de Cast. quod Bal. no. in l. mancipia, C. de ser. fug. An aūt iudex, qui ex forma statuti tenetur cām committere consulendā, teneatur sequi consilium, vide Ang. consi. 215. inci. visis igitur, et qđ qñ partes consenserunt, teneantur stare consilio, videtur voluisse Bal. in cons. 246. inci. commissus fuit articulus, vol. 2. ver. item habuit consulere secundum.
d Parif. Sed an tunc. Vide Fel. in c. causam, quæ de re iud.
Menoc. Maria. Soc. sen. consi. 24. col. 2. Soc. iun. consi. 63. nu. 9. 10. lib. 1.

neg ge. l. Pomponius scribit. In gl. mag. Item, quia lex ante sniam reqrit expressam renūciationem, l. fi. in fi. de tem. app. Post sniam autem sufficeret etiam tacite acquiescere sniæ per aliquem actū, l. ad solutionem, C. eo.

L E X XXVII.

Præses. Appellatio non rite interposita non retardat executionem, h. d. Opp. C. qñ puo. nō est necesse. l. 2. Sol. vt in gl. Op. ꝟ. de app. reci. l. sciendū. Sol. hic erat certum, licet euidens non esset rite appellatum, ibi erat dubium, ideo retardatur executio, donec de hoc cognoscatur per superiorem.

L E X XXVIII.

1 *Hęc lex ītelligēdo, φ loquat de duob. ordinarijs, notabilis est, & nō est alibi.*
2 *Appellationis interpositæ a duob. sententijs latis per duos iudices, tempus incipit currere a die confirmationis.*
3 *Ordinarius, & delegatus ei adiunctus, si ferunt diuersas sententias, recurritur ad superiorem.*
4 *Causa si est cōmissa duob. cōsulenda, & unus absoluit, alter cōdēnauit, & iudex pronunciauit secundum quod in consilijs continetur, snia est nulla.*

Duo iudices. Opp. ꝟ. e. l. inter pares. Sol. hic in delegatis, ibi in ordinarijs. Hęc vera, & approba
1 tur in tex. extra e. c. fi. Vel dic, † φ hic loquiī in ordinarijs, in nō apparebat qs esset actor, & qs reus, io nō pōt habere locū l. inter pares, sed recurritur ad superiorē. Tene mēti hāc leg. qa notabilis, &
2 hic casus non est alibi. † Quæro, q̄n incipiat currere tps appellonis? Rñdet gl. a tpe ꝯfirmationis, & distingue vt glo. hic, & in d. ca. fin.
a Duas leges sequētes vide p te. a Sed † quid si iudicauit vnus iudex
3 ordinarius, & alius delegatus sibi ex cā adiunctus per principē, & tulerunt diuersas snias? Rñ. φ recurretur ad superiorē, secus si essent duo legati. Nam cū delegatus vtaī iurisdōne delegantis, l. i. § pen.
b de off. eius cui man. est iu. q̄ iurisdō est potentior, b vincit effectū iurisdōnis ordinariæ, vt ꝟ. de duob. reis. l. si reus, & ꝟ. de acq. re. do. l. qcqd. §. cū interpres. Præterea, φ recurratur ad superiorem, hēt in se minus captionis, ergo, & l. quones. § nihil. ꝟ. de re iud. Pro hoc facit optime, ext. de of. dele. c. si duo ex trib. lib. 6 & φ ibi nor. Vel posset dici, φ pualeat snia ordinar. i. quasi dignioris. Sed non pla-
4 cet pud φ dicā ꝟ. eo. l. si vni. in 3. q. Quæro, qd si vnus & idē iudex iudicat ꝯnia codē instanti, vt ecce, iudex ex lege municipali, tenebat ferre sniam fm ꝯsiliū sapientis, ꝯtingit eam cōmitti consilio duorum, quorū vnus ꝯdēnauit, & alius absoluit, & iudex pnūciauit fm qd in dictis ꝯsilijs ꝯtinet? Certe talis snia est nulla, qa in se ꝯtinet repugnantiā, ergo, & c. l. scripturæ. C. de fide instr. ꝟ. de reg. iu. l. vbi repugnantia, male facit tñ iudex, quia consultorib. discordantib. ipse debebat eligere, arg. huius legis, & l. in venditione. §. fi. ꝟ. de bon. aut. iud. pos. & quod ibi dicetur.

ADDITIONES.

a Menoch. Sed quid. Ruyn. consi. 1. lib. 5.
b Potentior. Adde, φ voluit Bar. in l. 1. §. si quis, de app. Pa. & Sal. in l. præcipimus, C. e. & Ro. in l. 1. ff. de vet. obl. ubi hr, φ si ca fuit cōmissa duob. quorum vnus sit ecclesiasticus, appellari debeat ad superiorē ecclesiasticum tanq̄ digniorem. Hoc idē voluit Ro. cons. 261. vbi tenet, φ si factum sit cōpromissum in laicum & clericū, & petat reductio ad arbitriū boni viri, φ det peti corā iudice ecclesiastico, & sic attendi psona arbitratoris, sed in hoc Fed. de Sen. cons. 281. tenet, φ debet attendi psona rei, & ibi ponit, φ qdā Florentius habebat cōtrouersiam cū Cortonensi, de quibusdā bonis sitis Tuderti, & in ciuitate Perusij fecerunt compromissum in hoiem de Fulgineo, lata fuit snia, petebat reduci ad arbitrium boni uiri, & quia poterant concurrere quatuor iudices. Fed. ad oēs partes arguit, deinde cōcludit, φ coram iudice conuenti debeat peti reductio, late ibi uide.

L E X XXXI.

1 *Hac lex loquitur in confesso, & etiam in condemnato.*
2 *Confessus in iudicio, an condemnetur diffinitiue, remissiue.*
Confitenti in iudicio de consuetudine datur terminus decem dierum.

Debitoribus. Cōdēnatis, & ꝯfessis datur terminus ad soluendū, & ex cā prorogatur, quo elapso pignora capiunt. & post duos mēses distrahunt h. d. Primo ponit duo dicta. Scdo pbat p duo rescripta. Op. φ post sniam non possit addere, nisi eodē die, vt ꝟ. eo. l. Paulus, Sol. dicit gl. φ hoc fit in ipsa snia, vel pcepto, qd fit in ꝯfessum, φ dic vt dixi ꝟ. e. l. 2. Opp. φ frustra lex dicit de tpe quadrimestri, cum hoc det pro facultate &c. & sic frustra fuit facta l. 2. C. de execp. rei iud. Sol. vt in gl. Opp. hic dr duob. mēsib. ꝟ. d. l. 2. Sol. Hic de tempore, φ est post lapsum primi termini, & pignora capta, ibi de primo termino, & sic hæc lex
1 non mutatur in hoc. † Quæro, an hoc loquatur in condemnato, uel in confesso. glo. super verbo, ex re vacillant. Tu dic, φ loquitur de vtroque, quia confessio habet paratam executionem. Tex. est
2 hic, & l. post rē. ꝟ. eo. dicam. ꝟ. ti. j. l. 1. † Quæro, an confitens in iudicio damnetur diffinitiue. Dic vt in gl. dicam. ꝟ. tit. j. l. j. Tamen aduerte, φ de consuetudine, confitenti datur terminus decem dierum ad soluendum, l. si debitori, de iudi.

L E X XXXII.

1 *Sententia lata contra legem non insertam in corpore iuris, non est nulla.*
2 *Sententia iudicis, qui tenetur seruare statuta lata contra reformationem nō insertam in uolumine statutorum, non est ipso iure nulla.*
3 *Iudex, φ eligit opinionē non bonam, quam multi tenuerūt, mitius punitur.*

Cum prolatis. Opp. C. qñ prouoc. non est necess. l. 2. Sol. Hic non est expressus error. Alij dñt, φ hic fuerunt prolatæ cognitiones principis, quia Imperator sic iudicauit, quia iudex non adhibuit fidem, & aliter iudicauit.
1 † Et sic habes φ snia lata ꝯ legem nō valet, verum esset, qñ illa lex
a est in corpore iuris inclusa. a secus si est extrauagās, quia snia prin
2 cipis est lex extrauagans. † Et tene menti istam lect. & facit, quod si sunt data statuta iudici, vt pronunciet secundum illa, & est quædam reformatio extra volumen, contra quam est lata snia, nō est
* ipso iure nulla, * quia non est in volumine statutorum posita. b A-
b lia lect. est, c φ eligit opin. vnam de multis, seu distinctionem, quæ
c est secundum opin. multorum, exemplum in l. dos a patre. C. sol. mat. fm Iac. de Are. vel ēt in auth. ex cā. C. de lib. præte. vel exhær.
d Sed quæro, d an † possit puniri, φ male iudicauit, qui elegit opin.
3 quam multi Doc. tenuerunt, licet non sit bona? Dico, φ sic. sed mi
e tius punietur, e vt no. Insti. de obli. quæ ex quasi delic. in prin.

ADDITIONES.

a Rom. Inclusa. Et uide Alc. consi. 56. vol. 4. & d. Præp. in c. j. ad fi. di. 19. & Capo. cons. 8. & Fel. in c. j. de re iud. & per totum, ubi plene prosequitur illam materiā, & Bald. cons. 1. incip. præclare scribitur, ver. capio nunc aliam. vol. 2. & Ro. 260. & Card. 40. & 71. ad fi. & Anch. in c. canonum statuta. de consti. & in c. quum contingat, de offi. deleg. & Aret. cons. 184. & Ale 77. vol. 3. ubi ponit, quando esset lata contra ius commune, & etiam ius statutarium.
* Chod. Nulla. Vnum nota, φ processus fundatus ex snia lato super statuto non ualet, ipso iure, tex. est in c. ecclesia S. Mariæ, de consti. quem ibi Bal. dicit sing.
b Posita. Adde, φ Pau. de Cas. dicit, qd licet reformatio esset extra volumen statutorum, tñ pducta cum testificatione officialis, qd de ea idem esset iudicandum, quemadmodum si esset clausa in uolumine statutorum, quia non pt ignorantiam prętendere, cum hēat illi credere, vt C. de fide instr. auth. ad hæc. & inf. de iu. fisc. l. in fraudem, §. quoties, in ver. manu commentariensis. Vbi autem pduceret tenorem reformationis a seipsa, & sine testificatione officialis deputati super reformatione, qa istā cām habet iudex ad nō dandum fidē, procedat quod hic dr, cui adde, φ eodem modo intelligit Ro. hoc in cons. 260. vbi voluit, qd iudici sit fides de aliqua extrauaganti, ut puta, quia sit extracta ab archiuo publico, quod si contra illam extrauagantem pronunciat, sententia ita sit nulla quemadmodum si esset lata contra legē. Si autem iudici non liqueat, quod sit extrauagans, quod tunc sententia ualeat. Alleg. hanc l. & c. pastoralis, de fide instr. ubi uide.
c Pom. Lect. est. Quod no, in exemplis Bar. hic, vt inquit Ale in l. qui Romæ §. duo fratres. in 6. opp. Bar. in l. de ver. obl. colligitur, qd est falsa qdam limitatio Ang. & Bal. ad dictū Bar. ibi, qd quoties i aliquo passu sunt variæ opi. Doc. qd licet iudex vnam eligeret, q̄ sit mala, qd tñ per hoc snia non erit nulla, vt non procedat, qñ contra communē iudicasset, qa tunc esset mala, qd tñ est falsum, ut ibi, & hec per Ale. & in contrariū est cōis opi. ut immo ēt in isto casu ualeat, ut hic inqt Befut. & uide vnū verbum Fel. in c. nā concupiscentiā. vers. 5. limita. de consti. & in c. ne innitaris. co. ti. & in c. 4. de præsc. vide Barb. cons. 12. vol. 1. & cons. 47. e. vol. & Fel. in c. j. de re iud. & Anto. de But. cons. 28. & Fel. in c. humanū genus. j. di. & Pet. de Anc. in c. canonum statuta de consti. & Ale. cons. 1. in 2. vol. & Barb. in c. fi. in 2. no. de consti. & c. cum contingat. de offi. deleg. & Ale. 61. vol. 1. & Soc. 84.
d Sed quæro. Adde Pet. de Anch. cons. 298.
e Claud. Mitius punietur. Adde eleganter Bal. in l. 1. ff. de senatorib. ubi dicit, quod opinio noua, et singularis unius Doctoris non est sequenda in iudicando, et uide circa hoc, quod dicit Ale. cons. 134. vol. 3. et cons. 95. vol. 2.

L E X XXXIII.

1 *Sententia lata per falsas allegationes contra præsentem non est nulla ipso iure, sed præsens restituitur, lata contra absentem secus.*
2 *Restitutio aduersus sententiam latam per imperitiam, quādo detur ex clausula generali.*
3 *In casu huius legis, & ut quis obtineat, debet probare, testes falsum dixisse, & corruptos.*
4 *Libellandi, & probādi practica, quando snia est lata per falsas probationes.*
5 *Proponens plures exceptiones, non habet necesse omnes probare.*
6 *Clausula, non se ostringens, vtilis est, ut ponatur in fine libelli, & positionū, & quid operetur.*
7 *Sententia lata per falsas probationes vt retractetur, sufficit proponere testes pecunia corruptos.*
Testis eo ipso, φ accipit pecuniā ut testimoniū ferat, statim cōmittit falsum.
8 *Remedia competentia reo in casu huius legis, scilicet quando sententia est lata per falsas probationes.*
Exceptio cōpetēs reo in casu huius legis cōtra executionem sniæ est ppetua.
9 *Restitutio si petitur aduersus sententiam latam per falsas probationes, quis sit effectus.*

a **Diuus Adrianus.** a Snia lata ptextu falsorū testiū p restitutionē in integrū reuocatur, & delictū punit, h. d. Opp. φ snia sit ipso iure nulla. l. cum vero. §. subuentum, de fideicō. l. Sol. Aliud in decreto, aliud in snia, fm distinctionē, q̄ feci in l. iuste. ꝟ. de acq. pos. Op. & vr, φ snia lata per falsas allegationes sit ipso iure nulla. l. si ptor. §. Marcellus, ꝟ. de iu
1 di. Sol. † illa lex cū gl. declarat istā mām, quia aut snia lata est per falsos testes, vel allegationes falsas, ꝯ præsentem, & restituitur, ut hic. Aut ꝯ absentem, & tunc aut dolo aduersarij per falsas allegationes, & tunc est nulla ipso iure. Aut sine aduersarij dolo, & est aliqua, sed restituit læsus, vt d. l. si ptor. §. Marcellus. Op. φ indistincte sit nulla. l. j. C. si tut. vel curat. fal. alleg. exc. Sol. Speciale est ibi fauore minoris. Op. de l. j. & 2. C. si ex fal. inst. & l. fi. C. de fi. instru. Sol. intelligo hanc secundum illam, φ hic ante sniam nō fuit cognitum de falsitate, secus si erat cognitum. Opp. φ idem sit si fuerit cognitum, vt ꝟ. de excep. l. qui agnitis. Sol. vt ibi. Opp. o. de quadam

ADDITIO.

a Paris. Adrianus. Vide Fel. in c. licet causam. vers. Quæro, etc. de prob. ubi late.

dam gl. q̃ est in l. setuo ĩtitro. §. cũ ꝑtor. s. ad Tre. † vbi si ex imperi
tia est iudicatũ, pars petit restitui in integrũ. Solu ibi intelligo, q̃n
pars habuit iustã cãm, quare si appellauit, qa forte fuerũt aliquæ
allegationes fallæ circa factũ, factæ a parte. Alias si ex ipsis actis
appareret, ꝙ iudex male iudicauerit, pars ñ hẽt iustam cãm erro-
ris, qa errat in iure, & sic nõ daret̃ sibi restõ ex clã gñali, q̃ dat̃ ex
a iusta cã. Quæro, hic dr̃, restib. a corruptis, quid si testes nõ fuerũt
corrupti. Et vr̃ idem. per tit. si ex fal. instrum. Plac. aliter dicit, si ñ
sunt corrupti, & aliud dicit in instr̃is, aliud in testib. vt hic patet ĩ
gl. Sed, ꝙ Plac. dicat verũ, vr̃ hic probari ex tex. q̃ tegrit duo copu
3 latiue: Ego dico, † ꝙ ĩ casu huius l. Placẽt. dicit verũ, qa hic vtrũq;
dẽt probare, qa ad hoc se astrinxit, dũ dedit libellum, vt apparet
ex prin. legis. sed si ĩ libello dixisset sñiam latã per dicta falsorum
testium, seu per falsas attestationes, de corruptione autem nil di-
xisset, tunc sufficeret illud, & gl. verũ diceret. Ita hodie determina
tum est, ext. de prob. c. licet cãm. facit. s. de ĩst. l. hẽbat. in ptin. Sed
4 aduerte, dñia est, † an qs in eadẽ orone hoc ponat, vt dico, ꝙ testes
b falsum dixerunt corrupti, & tunc vr̃ se astringere, b vt hic, & c. li-
cet cãm. Rõ, qa illud adiectũ, corrupti, qualificat totã oronem,
& sic si hoc non probat̃, nõ est probatũ, ꝙ intendit. Et hoc est de
* mente iurisicon. J. ti. 3. in l. Fulcinius, §. 2. exponẽdo verba edicti. *
Aduerte, qa tunc dẽo probare ipsos corruptos, vt ferant testimo-
niũ ꝯ me, secus si ꝓbarẽ eos simpl̃r corruptos, vt non ferant testi
moniũ ꝯ me, vt d. l. Fulcinius. § si aduersus. in latis putarẽ suffice-
re si prob ãi, ꝙ fuit corruptus, vt diceret testimonium in tali cã, si
illa cã est mea. Aut quis hoc dicit in diuersis oronib. vt qa dt di-
ctos testes falsũ dixisse, & eos fuisse corruptos, & sic copulatiue,
vel ꝑ dictionẽ, itẽ, vt si dicerẽ eos falsũ dixisse. Itẽ dico eos fuis-
se corruptos, tũc ñ vr̃ se astrĩgere, sed sufficit si ꝓbet vnũ. Tũc.n
vr̃ duas cãs cumulare, sm̃ mãm le. edita actio. C. de eden. & p Dy
c c in c. nullus plurib. ext. de te. iu. in 6. & sic ꝓbat̃ vnũ, licet ñ aliud
5 Simile in eo, † q ꝓponit ꝑes excusationes, nõ bẽt necesse proba-
d re oẽs. d s. de excu. tu. l. scire. §. scire, & l. pp litẽ. §. i. & facit qđ no. đ
exce. rei iud. l. si qs ad exhibendũ. Idẽ si poneret in eadẽ orone, dũ
tñ vnũ non qualificaret alterũ, vt dico testes fore falsos, & corru-
ptos, tunc alterum sufficit probare, vt J. de verb. sig. l. sæpe. §. cum
vero dicimus. Facit ad ꝑdicta, quod no. Bar. ext. de test. c. 2. Et ad-
e uocati e ꝑcipue in fine positionũ cõsueuerũt apponere, nõ adstrin
gens se ad oĩa probanda, sed ad ea tñ, q̃ sufficiant ad victoriã cãæ
suæ, quod ẽt si fieret in fine libelli esset vtile pp ꝑdicta. Et ꝑdicta
6 † vera in actore, q se astringit. Idẽ in reo, si actoris intẽtio esset ꝓ-
bata, sed si non esset probata actoris intentio, tunc reo nõ nocet,
nisi se ad probandum astringeret, vt s. de prob. l. circa, & ibi no. in
7 fi. gl. † Quæro, f qd si propono testes pecunia corruptos, de falsita-
f te nihil dico, nec probo. Rñ. sufficit. argu. s. de test. l. 3. ibi, neq; lu-
g cri, & c. & C. q̃n prouo. nõ est nec. l. venales. Nam eo ipso, g ꝙ acci
h pit qs pecuniam, vt testimonium dicat, statim h cõmittit falsum,
ẽt si verũ dixerit, vt J. de fal. l. j. §. j. in gl. sup verbo, aduocationem,
licet Inn. dixerit in ꝯriũ ĩ d. c. licet. Sed male, nisi diceres, ꝙ loqua
tur, q̃n testes fuerunt corrupti nõ pecunia. Et de hoc in Spe. de te
8 ste. §. j. ver. sed quid si test. † Quæro, qũo ageret iste reᵘˢ oppressus.
Rñ. põt accusare intra 20. ann. ut l. q̃relã. C. de fals. Itẽ agere ciuilr̃
ad interesse actione in factũ ppetuo, hoc est, vsq; ad 30 ann. Item
põt petere restõnem, vt hic, & hoc intra quadriennũ, vt hic Inn.
Item põt excipere ꝯ petentẽ executionem suæ, vel agentẽ iudica
ti, vt C. si ex fal. instru. l. iudicati, & hoc ppetuo l. pure. in ff. de do.
excep. & ext. de exce. c. cum venerabilis. Sed ꝯ hoc vr̃, ꝙ exceptio
non cõpetat nisi impetrata restõne. l. exceptiones. in ti. J. de exce.
& sic solum vsq; ad quadriennium põt opponi exceptio. Propter
qđ Pe. fatet ꝯriũ, & dt ꝙ decretalis illa male đt, vt refert Cyn. C.
de fal. l. querelã. Iac. de Are. vero dicit. Aut aduersarius fuit in do-
lo, & tũc qa tenet̃ actione in factũ vsq; ad 30 ann. saltem eatenus
durat exceptio, sed certe imo magis durat exceptio compensa-
tionis, q̃ falsi. Puto ergo, ꝙ hæc exceptio sit perpetua, ẽt aute peti
tã restõnem, vt J. de exc. l. q agnitis, & d. c. cũ venerabilis. Et hoc
si volo victorem solum ab effectu sñiæ excludere. Sed si volo re-
stitui, vt absoluat nõ obstãt. falsis ꝓbationib. tũc ad hoc dẽt restí-
p tui, vt hic. Effectus † est magnus, quia non petita restõne posset a-
ctor iterum agere, & debiti ꝓbare forte ꝑ veras ꝓbationes, secus
si esset absolutus petita restõne, quia tunc non posset, qa obstaret
exceptio rei iudicatæ. Vlti. no. ꝙ hic erit duplex iudiciũ, vnum cri
minale ad vindictam, aliud restitutorium, vt hic innuit.

ADDITIONES.

a Paris. Testib. Vide Lanfr. in c. quoniam contra falsam. in verbo, testium. de ꝓbat.
& Pan. in c. 2. de rescr.
b Astringere. Adde sec. Pau. de Ca. ꝙ idem tenet Host. ĩ d. c. licet cãm, sed qđ Cy.
in l. cum te. C. de prob. dicit, ꝙ q̃cunq; quis in suo libello facit mẽtionẽ de plu
ribus, quorum alterum tm̃ sufficit ad victoriam reportandam, non vr̃ se astringe
re, nisi ad illud ꝓbandũ. Et pro hoc gl. ordinaria in c. 2. de rescrip. & qđ Bald. ẽt
in l. 1. C. de cond. ind. reprobat Bart. hic, & dicit, ꝙ ẽt per modũ qualitatis si illa
qualitas non erat necessaria ad victoriam, & nõ alterat actionem, vel modũ agẽ
di, non censetur se ad illam probandam arctasse. Ad c. licet, dr̃ Pau. ꝙ ibi notab i
liter respondet, tñ ipse dicit, posse rñderi, ꝙ ibi accidit casus econuerso ad illud,
de quo hic per gl. quia ibi dicit, ꝙ testes corrupti falsum dixerunt, & de falsita
te nihil probauit, de corruptela tñ, & nos loquimur econuerso, quando proba-
uit falsitatem, nõ corruptelã, & sola falsitas sufficit sine corruptela, sed econtra,

rio nõ sp, sed ita demũ si interuenit corruptela pp pecuniam. l. 1. §. j. C. de falsa
moue. & l. 2. C. de cond. ob. turpem cau. & hãc opinionẽ đt sibi placere per id ꝙ
quod notat Cy. vbi s. & per dictã gl. Tu vide Spe. in tit. de sen. §. fi. ver. item op.
* Clau. Edicti. Adde, ꝙ illud est etiam verum, q̃n crimen tale deducitur ꝑ viam ex
ceptionis ad repellendum, dato, ꝙ ẽt sine qualitate repelleret, nihilominus debet
de necessitate probari qualitas, vt probat tex. quem ibi ad hoc propositum alle.
Are. in c. cum dilectus. in 2. no. de accusa.
c Paris. Et per Dy. Vide Fel. in c. ex parte. j. ver. fallit tertio. ext. de rescri. & inferius
ver. & aduocati ꝑcipue. in fi. &c. Vide Fel. in c. licet cãm, ver. 2. & vlt. ext. de ꝓb.
d Pom. Probare omnes. No. gl. ꝙ vbi in petitione, vel libello plura deducuntur, qđ
sufficit, quod ex vno possit sustineri, & sic sufficit, ꝙ libellus ꝑ parte procedat, qđ
est etiam verum, si vnum ex illis pluribus fuisset deductum in aliquo iudicio, &
vt per Ale. consi. 106. & Soc. consi. 9.
Menoch. Maria. Soc. sen. consi. 24. col. 12. circa finem,
Menoch. Et prædicta. Gramma. consi. 19. nu. 1. late Boer. consi. 74. dũ vult expen-
sas eo casu deberi pro rata victoriæ.
Menoch. Quæro. Soc. tract. fallenti. reg. 364. & 367.
e Bar. Et aduocati. Et de ista clausula, nõ astringens se, vide plene Io. de Imo. in cõ
si. 102. & pro eo, quod hic dicit Bar. pondera, quia Bal. in l. j. C. de condi. inde. re
probat Bar. hic, & põdera etiam, quod iudex tenetur reseruare ius ꝓbandi solã
falsitatẽ, per id ꝙ hr̃ in l. Bebius. ff. de pac. do. & in c. cũ dilectũ. de empt. & vẽ. &
in c. cum olim. & in c. fi. de cã pos. in c. cum olim. de rest. spo. Et adde tu de utilita
te dictæ cl̃æ plura, q̃ ponit do. Mar. Soc. in c. dilectũ. de li. ob. art. 13, versi. 4. q̃ ro, &
in c. significantib. art. 12. ver. 5. quæro, & quæ notaui alias ad practicam Papien-
sem in hac eadem clausula.
f Barb. Quæro, quid si propono. Et aduerte, quia Inn. in c. licet cãm, voluit, ꝙ ante
sñiam poterit opponi de corruptela, ut testi non credat̃, sed post sñiam reqrit̃, ꝙ
ꝓbet̃ de corruptela, & falsitate. Facit tex. in d. c. licet. sed opi. sua vr̃ melior, qa nõ
inuenit̃ iure cautum, quod post sñiam sola allegatio corruptelæ admittatur, sed
demũ, q̃n allegat corruptela cum falsitate, vt in c. licet cãm. iõ imputat̃ parti, ar. d.
l. ab eo. C. quõ, & q̃n iud. & de re iu. c. quod ad consultationẽ. Ita dicit Io. in c. li-
cet cãm. in gl. 2. Et pondera bñ. l. Fulcinius §. cũ hic. ex q. b. cau. in poss. eat. Ego ad
duco l. 1. §. fi. qđ vi aut clam. ubi non sufficit actus, nisi suo facto. ca, quia ꝑsula-
tus. 1. q. 4. l. ait prætor. §. docere. inf. vi bo. rapt. l. Bebius. ff. de pact. do. Sed an ista
sñia possit certificari ex testib. veris, vide tex. quod sic, in l. Titianus. sup. quod cũ
eo, qui tex. est peregrinus, tene menti, & in contrarium est gl. q̃ non est alibi, in l.
is ad quem, sup. de acq. hær. Nec obst. d. l. Titianus, quia ibi erat causa incõgrua.
Vide Bal. in l. j. C. de cond. inde.
g Barb. Nã eo ipso. No. ꝙ testis corruptᵘˢ nõ pecunia, ñ dr̃ falsus, ar. a cõtrario ꝑ hũc
tex. & ita tenet Inn. sed Io. An. in d. c. licet cãm, tenet, ꝙ indistincte testi corrup-
to nõ credat̃. Facit, ꝙ no. gl. in c. fraternitatis, de testi. & in c. testimoniũ. eo. tit.
h Statim. Adde Io. An. ibi post Spe. idẽ dicẽtem si ꝓmissionem, vel iusm recipiat,
vel dat fideiussores, vel pignora recipiat, secũdum Ruf. in l. j. ad senatusc. Treb.

LEX XXXIIII.

1 *Deputatus retinet ea, quæ sunt iuris gentium, & sic sibi competit actio des*
cendens ex contractu.
2 *Damnatus in metallum retinet ea, quæ sunt iuris naturalis, & etiam ea, quæ*
sunt iuris ciuilis executiua illius iuris naturalis.

Si victum. Op. C. de pę. l. cũ reis. Sol. Põt intelligi in con-
demnato ciuilr̃ ad pecuniã, qui ĩ executione đ
tinet̃ ĩ carcere, vt C. q bonis cedere pñt. l. j. tũc nil est ꝯ. Vel in con-
dẽnato criminaliter in pecunia. Vel ĩ iudicato, hoc est iudicando,
& cessant oĩa ꝯria. Vel dic. in ꝯdẽnato ad mortẽ ciuilẽ, vel nãlem,
& fuit dilata executio ex cã, vel. si vindicari. C. de pę. & J. de pę. l. ꝑ
gnantis. Itẽ ꝯ, qa cũ ꝑdiderit oĩa, q̃ iuris ciuilis sunt, qũo hẽt actio-
nẽ, ut J. đ pę. l. qdam. Sol. huius timore gl. se firmat, quod hic dẽat
intelligi, ꝙ ex damnatione ciuitatẽ, vel libertatem nõ perdiderit,
vt patet in gl. Tu dic secure, si perdit ciuitatẽ, vt deportatus, retinet
ea, q̃ sunt iuris gentiũ. Et licet actio sit iuris ciuilis, tñ descendit ex
ꝯtractu, q est iuris gentium, & sibi competit. l. si tibi mandauero. §. is
cuius. s. man. & hic. Si vero perdit libertatem, vt dãnatus ad mor-
1 tẽ, vel in metallum, † & tũc retinet ea, q̃ sunt iuris naturalis, & ẽt
iura ciuilia, q̃ sunt executiua illius iuris nãlis, ut ꝓ alimẽtis, ut hic,
& s. de ca. dimi. l. legatum, & de his, quæ pro non scrip. l. 3. unde cũ
hic loquitur in cã alimentorum, ergo, &c. Quæro de qua actione
hic loquatur. Item quæro ad quid detur. Dic ut in gl.

LEX XXXV.

1 *Casus ex quibus sententia retractetur propter instrumenta de nouo reperta*

Imperatores. In causis publicis ex cã retractant̃ sñia
pp instrã đ nouo reperta. h. d. † Quæro,
q̃ est ista causa. Dñr qdã, si curator reipub. nõ est soluẽdo, ꝙ nõ pla
cet gl. ꝑ l ẽt. C. si tut. vel cur. interue. Dic ergo, cãm ut qa intra trien-
niũ, ut C. de sẽ. aduer. fis. la. l. j. & ibi plene ꝑ hoc. Sed quo iure hoc
fiet? Puto per resti. in integrũ, & sic hodie intra quadriẽniũ, ut ibi
no. Quæro, utrũ sint alij casus, in quib. retractet̃? Gl. ꝙ sic in cã mi-
a noris, a & ecclẽæ, ut no. C. e. l. sub spẽ. Itẽ ĩ casu. l. admonẽdi. s. d iure
iur. Itẽ in causa furiosi, & ꝓdigi, qa æqparant̃ pupillis. l. Fulciniᵘˢ. §
b adeo, J. ti. 3. Itẽ in causa liberali, b ut s. si lib inge. esse dicat̃. l. 2. in fi.

ADDITIONES.

a Põm. Minoris. Dec. in l. sub prætextu. C. de transf. Pau. hic vr̃ velle dum dicit, in cã
minoris, quod hic dr̃, quod per instrã nouiter reperta, hẽat etiam locum in adul-
to minore 25. an. quam opi. tenet ibi Fulg. & But. sed Ale. contra ut ibi per eum.
Et certe vr̃ mihi, quod Bar. hic, hoc non sentit. primo dũ alle. no. in l. sub spẽ. C.
eo. vbi dictum Doctoris l. intelligitur sm̃ id, quod alle. Bar. in l. non solum. §. fi. li-
berationis verba. sup. de lib. leg. sed ibi loquitur in pupillo, in quo bñ hoc ꝓcedit
non aũt in minore, ergo, &c. Præterea Bar. hic dicit idem in prodigo, & furioso,
qui æquiparantur pupillis, non autem minoribus. Ex his ergo, quæ superius di-
xit intelliguntur sequentia, & declarantur præcedentia. l. si seruus plurium. §. fi. ff
de leg. j. Et quod pupillis æquiparantur furiosi, & prodigi, uide Bal. in c. cum nõ
liceat. de rescr.
b Liberali. Adde idem in muliere, secundum Pau. Bal. consi. 406. 4. lib.

1 *Iudices ordinarij plures quando debeant simul iudicare.*
2 *Iudices delegati plures debent omnes simul iudicare, nisi vnus iurauerit si bi de causa non liquere.*
3 *Delegati ad vniuersitatem causarum plures censentur insolidum cōstituti, & quilibet ab initio potest per se incipere.*
4 *Iudex vnus ex pluribus ordinarijs. vel delegatis ad vniuersitatem causarū potest sententiam interlocutoriam ferre, dummodo non sit talis, per quā officium iudicis finiatur.*
5 *Iudex vnus ex pluribus delegatis ad vnam causam, nō potest sententiam interlocutoriam ferre.*
6 *Maior pars iudicum, quando iurisdictio competit plurib. vt singulis, intelligitur numero: secus, quando competit pluribus, vt vniuersis.*
7 *Plures iudices delegati, licet insolidum iurisdictionem exercere nō possint, tamen illam insolidum habent.*
8 *Vnus ex pluribus hæredibus vnius Comitis, habentis iurisdōnem, pōt solus inter subditos, & in his, in quib. ad ipsos commodū non spectat, iudicare.*
9 *Clausula apposita in delegatione facta duobus, q̄ si duo, vel alter ipsorū, qualiter intelligatur.*
Vnus ex plurib. hæredib. vnius Comitis hb̄ētis iurisdōnem de maleficijs nō potest solus iudicare, nisi constet alterum nolle, vel non posse.
10 *Iudices plures, quādo habent simul iudicare, omnes debent loqui, & sedere pro tribunali, aliàs sententia non tenet.*
11 *Iudices plures simul iudicantes, debent omnes consentire.*
Consentire personæ facienti actum, idem est, quod consentire actui.
Cautela vt dicatur, consentimus tali iudici iudicanti, & eius sententiæ.
12 *Iudex vnus ex pluribus ordinarijs, vel delegatis, principis, potest per interuallum temporis alteri cōmittere ante latam sn̄iam, secus in pluribus arbitris, vel delegatis ab inferiore.*
13 *Iudex vnus ex plurib. iudicare debentibus, qui non interfuit, non potest ex post facto iudicatum ratum habere.*

Si vni ex pluribus. Ab. Pomponius, lib. 37. Opp. 1 Auth. vt iu. nō exec. sacras iussio. §. 2. & ?. eod. l. diuo. & ff. de arb, l. sicuti. cū prouo. non est necess. l. cum magistratus. Sol. Illæ leges dn̄t intelligi, nisi alter ex iudicib. iuret sibi de cā non liquere, ut hic. Opp, qn̄o p̄r de cā nō liquere. Rn̄. quia aut actor non probauit, & liquet, q̄ dēt succumbere, Aut pbauit, & tūc dēt cōdēnari reus. Sed dicit no. ff. de arb. l. si de meis. §. proinde, & illa est uera Opp. de l. munerum. §. iudicādi. ?. de mun. & hon. Sol, vt hic in gl. & bn̄. Opp. & vr̄ q̄ vnus posset expedire, alijs non uocatis, vt l. j. ff. de off. consu. Sol. Huius cōrij timore variatur lec. legis nr̄ę. Vna est, qd̄ hic intelligat̄ in ordinario, ubi oēs dn̄t iudicare simul. si oēs incipiunt cognoscere, ut hic, sed ab
3 initio vnusquisq; pōt p se, vt in cōrio. Vide, ergo † q̄ ubi sunt duo iudices ordinarij, posset quilibet p se iudicare, q̄ sic intellige. Nam si quidem iurisdictio ordinaria compeut plurib. vt vniuersis, vt capitulo, & tunc omnes canonici debent adesse, & iudicare. Idem in officio prioratus, uel decurionum, ut l. vbi. ff. de tut. & cura. da. ab his. Sed si compent plurib. vt singulis, tunc vnusquisq; hēt insoli-
2 dum, sicut ordinarius Sed si velles † intelligere in iurisdictione delegata, & tunc est solutio plana, quia tunc omnes debent interesse, & iudicare, nisi alter iurauerit a sibi non liquere de cā, ut hic. De quo per gl. de arb. c. fi. lib. 6. Nec obst. hic tex qui loquitur de cau-
3 sa liberali, ut in gl. Opp. ?. eo. l. duo. Sol. ut in gl. Venio ad q̄ō. † Primo quæro quid in delegans ad uniuersitatem cāsrum. Rn̄ gl. idē, qd̄ in ordinarijs, qa ab initio qlibet p se pōt incipere, licet secus si
b essent delegati ad vnā, uel diuersas cās. Quod placet b ea exemplo plurīū exercitorū, seu institorū, qb. uniuersitas q̄dam committit, & in dubio intelligit̄ insolidū. l. j. §. si plures. de exerci. secus in procura-
4 tore. l. plurib. de procur. Secūdo q̄ro, † quid in sn̄ia iterlocutoria. Dicit gl. q̄ i illa secus, qa qlibet pōt eā ferre. ar. l. fi. C. de auth. pst. q bn̄
c facit. Nam qlibet tutor c per se pōt actum gerere, ea quo non finit̄ tutela, secus in actu, per quem finit̄ tutela Ita in ꝓposito p sn̄iam diffinitiuam, iudicis officium finitur in illa cā, vt ?. e. l. iudex. secus in interlocutoria per quam iudicis officium finiret̄, vt dixi. sup. eo. l. quod iussit. tūc idem esset, q̄ in diffinitiua. Secundum prædictā distōnem dēr intelligi gl. quæ est. ?. ad muni. l. magistratus. Et præ
d dicta, quæ dixi, qd̄ vnus pōt ferre d interlocutoriam, est verum in
5 ordinarijs, vel delegatis ad vniuersitatem cāsū. Sed si essent † delegati simplr̄ ad unam cām, tunc ēt non posset vnus sine alio ferre. arg. l. plurib. sup. de procu. & est tex. ext. de off. dele. c. prudentiam.
6 † Tertio quæritur qualiter intelligitur maior pars. Gl. dicit, nume
e ro, vel dignitate. e Hoc puto verum, qn̄ iurisdictio competeret plurib. vt vniuersis, vt capitulo, vel ordini decurionum, vel priorum, d. l. vbi. ff. de tut. & cur. dat. ab his, & ibi no. Si vero plurib. vt singulis, tunc maior pars intelligit̄ numero, ut ?. eo. l. inter pares, ibi numero, &c. vbi est expressum. Si. n. haberet̄ respectus ad dignitates, prius illud inspiceretur quam fauor causæ, sed ibi, dr̄, quod inspici-
7 tur primo numerus, secundo fauor causæ. † Expeditus f de gloss.
f Quarto quæro extra glo. plures iudices delegati non possunt insolidum exercere, sed an iurisdictionem habeant insolidum, Innoc. quod sic, exemplo seruitutum, & aliorum iurium indiuiduorum, vt ?. de verb. oblig. l. 2. §. ea his. quod satis placet, per tex. in l. inter tutores, sup. de admin. tut. Et prædicta procedūt secundum alios, qui dicunt, q̄ nullam habent, sed solum exercitium, hoc non pro-
8 cederet, vt dixi. ff. e. l. ait prætor. circa prin. † Quinto quæro, pone, q̄ sint plures hr̄des vnius Comitis, vel alterius nobilis habentis iurisdōnem, qui in illa iurisdictione succedunt, an quilibet solus po-
g terit iudicare. Puto, q̄ sic. g vt ?. de ver. obl. l. 2. §. ex his & §. quo quidem, & arg. eius, quod ibi dr̄ de plurib. iudicib. ordinarijs. sunt. n. plures vt singuli, non vt vniuersi. Et prædicta vera, cum iudicāt in-
9 ter subditos, in his in qb. ad ipsos iudices commodum nō spectat
h dicam. ?. proxi. q. † Sexto q̄ro, pone, q̄ causa h delegatur duobus i
i hac clausula adiecta, qd ipsi duo, vel alter eorum possit iudicare, quomodo intelligentur verba istius clausulæ. Vr̄, q̄ tunc alter solus possit, qn̄ constat alium nolle, vel non posse, l. si fundum sub cōditione. §. his verbis. ff. de leg. i. & l. hæredes mei. §. fi. ad Treb. in cōrium est veritas, vt ff. de arb. l. Pedius. §. fi. cū l. seq. Et est hodie expressum ext. de of. deleg. c. cum plures. lib. 6. quia vnus mediante alio poterit se intromittere, vnde vno inchoante, alius se intromittere non poterit. Ad cōria respōde, quia ibi in legato, in quo versatur commodum legatarij, hic in mādato isto, in quo solum onus versatur. Et ideo dico, q̄ plures sunt delegati, cum dicta clausula, vel ordinarij, in quibus inest tacite dicta clausula, quod si in exercitio illius iurisdōnis ad eos spectat aliqd commodum, vel incommo-
k dum, vnus solus non poterit, nisi cōstet aliū nolle, vel nō posse. k Vn̄ si sint plures hr̄des vnius Comitis, vel nobilis ad quos spectat cōmodū mulctarum, & pœnarum, vnus solus de maleficijs nō poterit iudicare, nisi constet alium nolle, vel nō posse, p prædicta iura, de le. j. & ad Treb. Facit optime. ff. qui & a qui. l. si qs hac lege. §.
10 quoties. debent ergo adesse. Sed an † est necesse, q̄ oēs loquatur. Gl. vr̄ dicere, q̄ sic. C. quan. prouo. nō est nec. l. cum magistratus. Alibi dicit glo. q̄ sufficit, alios esse p̄sentes, vt ff. de arb. l. sicuti. Primum verius est, q̄ oēs debēt loq. d. l. cū magistratus, & d. l. sicuti. dum dr̄, palam est. Oportet ergo q̄ expresse pronuncient, & p tribunali sedeant, per prædicta iura Itē siue vno conuocato siue diuersis. ?. de duo. re. l. 3. Præterea, si taciturnitas sufficeret, ergo mutus posset dari iudex. cō. l. cum prætor. §. non autē. de iudi. Pro hoc facit. ff. de aut. tut. l. 3. & quod ibi no. quod intellige, ut dicam. ?. e.
11 l. duo. Septimo quæro, † qa debēt cōsentire, qualiter debet adhiberi iste consensus. Gl. hic dicit, sufficit q̄ dicant, Nos consentimus iudici tali iudicanti, siue dicāt, consentimus tali sn̄iæ, q̄ est no. quia idem est cōsentire psonæ faciēti actū, vel consentire actui. Tu tamen ad cautelam facias vtrunque poni, scilicet consensit tali iudici iudicanti, & eius sententiæ. † Octauo quæro, utrum talis consensus possit adhiberi ante latam sententiam per interuallum temporis, vt quia commisit vnus alteri animi sui votum. Glos. quod non, in d. l. sicuti. Quod puto verum in arbitris, & iudicib. delegatis, nisi a principe sint delegati: tunc. n. sicut potest subdelegare,
vt

ADDITIONES.

a Intrauerit. Adde q̄ Abb. in c. cūm. j. de off. deleg. Inn. in c. Raynaldus. de test.
b Quod placet Adde q̄ Abb. in c. cām, proæm. all. dicit, q̄ nunq̄ audiuit hoc dictū Bar. reprobari, & quod aliqui ipse sunt secutus, sed quod credit contrarium, p tex. sing. iuncta gl. in ver. separatim in c. ut offi. de hære. in 6. arguendo p locū a spāli. Nam inquisitores hæreticæ prauitatis deputati in aliqua prouincia, uel ciuitate, vel castro, dūr delegati ad vniuersitatem carum. Et dicit no. Io. And. in ca. per hoc. e. tit. & tn̄ in eis spāle est fauore fidei, vt possint ꝓcedere separatim. ergo rīr debent omnes conuenire, sicut delegati ad certam cam. & dicit, quod iura alle. p Bar loquuntur in alia materia. Et ex hoc infert, quod si eps constituit plures officiales in aliqua parte diœcesis, nisi dederit eis ptātem insolidum non pnt separatim procedere. Nam habent isti iurisdōnē delegatam ad uniuersitatem cārum secundum ipsum, p gl. no. in c. Romana. de app. & c. pīti. de off. ord. in 6. & vide q̄ no. in cle. & si principalis. de rescr.
c Tutor. Adde, q̄ si sint dati plures executores ad restituendas vsuras, qd̄ altero negligente, quilibet dr̄ habere mandatum insolidum, sm̄ Bal. cons. 356. 2. lib.
d Vnus potest ferre. Adde Abb. in d. c. causam.
e Vel dignitate. Adde quod Abb. in c. prudentiam. de off. del. dicit, quod illa duo copulatiue requiruntur, quod sit maior pars respectu numeri, & ēt dignior respectu meriti, quia iura dn̄t illud validum, quod fit a maiori, & saniori parte. ca. quia propter. de elec. & in c. ecclesia. eo tit.
f Paris. Expeditus. Vide late Ias. in l. mouere. ff. de iuri. om. iud.
g Puto, q̄ sic. Adde sm̄ Pau. de Ca. quod Gul. de Cu. in l. j. ff. de offi. consul. dr̄, quod iurisdictio est apud quemlibet insolidum, sed exercitium est apud omnes simul. vn̄ dicit ipse, quod habuit de facto de partib. Romæ, & quod consuluit, quod deberent ponere vicarium communiter, ne subditi in plures iudices distinguerent. ar. l. fi. de exercit. Tu dic, quod Abb. in c. prudentiam. ext. de off. dele. dicit, quod Ant. ibi sequitur Gul. de Cu. sed quod sibi vr̄ uerior opinio Bar. De his vide eius consi. 189. incip. Primo quæritur, utrum iurisdictio.
h Paris. Quod causa. Vide Fel. in c. humilis. de maio. & obe. Ias. in l. nec quicquam. §. vbi decretum. ff. de of. procon. & leg.
i Duob. Adde, qd aūt si dati fuerūt tres, cū cla, q̄ si n̄ oēs, & sūt oēs p̄sentes, & duo concordāt, & sic valeat sn̄ia duorū, an in executione sit regrendus ille tertius, q̄ discordauit? Pau. d̄ Ca. dr̄, qd̄ sic, per gl. ord. & no. in c. de pe. de co. & cont. lib. 6. Quid aūt eo casu, q̄ non ualet sn̄ia duorum lata tertio absente, an possit ualidari per ratihabitionem illius? Vide hic per Pau. Et qd de sn̄ia iterlocutoria, an possit per vnum uel duos, sine alijs ferri, vide etiam per ipsum.
k Clau. vel non posse. An habentes merū, & mistum imperium. & oīmodā iurisdōnem in loco, possunt imponere pœnas, & mulctas ad eorum utilitatem, uide p Io. de Imo. & Pau. in c. prudentiam. in prin. ext. de off. deleg.
Menoch. De materia. Vant. trac. nullit. ex defe. Iurisd. or. nu. 120. 178. 180. Ruyn. cōsi. 130. nu. 1. 2. 3 & 5.
Menoch. Quinto. Bal. cons. 101. nu. 4. 5.

vt C.de iud.l.a iudice.ita pōt suo collegæ animi sui votū cōmitte-
re.Idē puto in iudicib.ordinarijs,sicut vnus tutor pōt alteri tutelā
gerendam cōmittere.Sed quid si primus esset in ɔcordia, qd pronū
13 ciet,dicā.J.eo.l.duo.† Nono q̄ro,an ex post facto possit ille,q nō
interfuit,ratum habere?Gl.ꝙ non.C.de iure fis.l.2.& s̄.de iud.l.li-
cet.Idem Inn.de off.deleg.c.prudentiam.& Spe.in tit.de sen.§.se
quitur.ver.quid si sunt duo.& vers.seq.

L E X XXXVIII.

1 *Confirmatio superioris in duob.delegatis cōtraria iudicatib. nō expectatur,*
& non in ordinarijs,qa non habent iurisdōnem suo iure,sicut ordinarij.
2 *Iudices iudicantes cōtrario,quando sunt pares numero, soła pro libertāte,*
pro testamento,& pro dote,præualet.
3 *Sententia lata a duobus arbitris discordantibus non valet.*
4 *Tres iudices ,vel tres arbitri in iudicando ,possunt omnino discordare ,&*
præualet sententia illius,qui absoluit ab instantia iudicij.
5 *Delegati tres si discordant omnes in iudicando,recurritur ad superiorem.*

Inter pares numero. Not.ꝙ dīt,numero, pp id
ꝙ dixi.s̄.e.l.si vni.Opp. de
a l.duo.J.eo.Solu.ibi in iudicib.delegatis,hic in ordinarijs. Quæro,
1 q̄ † est rō,quare in sn̄ia iudicis delegati expectat̄ confirmatio supe
rioris,in ordinarijs non?Rn̄.qa hn̄t suo iure ordinarij, sed delegati
ab alio.Item op.s̄.de inof.test.l.si pars Solu.hæc supplet̄ per illam,
2 & sic habes,†ꝙ qn̄ iudices numero sunt pares,& sunt ordinarij,p̄
ualet sn̄ia,q̄ fertur ꝓ libertate,vt hic,& ꝓ testō,l.si pars, s̄.de inoff.
test.l.iē pro dote,arg.l.in ambiguis.de iure do.& ext.de re iu.c.fin.
3 Quæro,quid in duob.arbitris b discordantib. Rn̄.non recurrit̄ ad
b superiorē,nec dictæ ɔiecturæ spectantur,l.item si vnus,§. principa
liter.sup de arbi.& sic neutrius sn̄ia valet,ut ibi,& d.c.fi.ext.eo.tit.
4 Sed quæro , † an tres iudices,vel tres arbitri c possint omnino di-
c scordare?Rn̄.sic,vt de facto videmus. Ecce unus ɔdemnauit,alius
absoluit a contentis in petitione,alius absoluit ab instantia iudicij
& tunc in iudicibus ordinarijs præualebit sn̄ia eius , qui absoluit a
toto.Quod vr̄,qa ista magis facit pro reo. Vr̄ eō,ꝙ nulla valeat,qa
hic loquitur in tres pares numero.Credo,quod præualet sn̄ia eius
qui absoluit ab instantia,qa in hac oēs concordant.Qui.n. condē-
nat,absoluit ab instantia,qa instantia finitur.Item qui absoluit a to
to,idem.præterea,saltem duo ultimi in hoc concordāt,ergo,&c.
vt J.proxi.§.præterea,ultimus,& primus concordant,ꝙ a conten-
tis in petitione non absoluatur,& sic sn̄ia medij non potest ualere.
Idem puto in arbitris,ut sup.de arb.l.idem,§.si pñes. In pluribus.
5 † uero delegatis recurretur ad superiorem,ut J.eo.l.duo.Sed quę
est differentia inter arbitros,& iudices?Dic ut no.de arbit.c.j.li.6,
per Io.And.in ult gl.

A D D I T I O N E S.

a Clau.Hic in ordinarijs.Si teneas primum intellectum gl.limita hanc regulam ꝓ
illam legem in duplicibus iudicijs,quod multum notat Mathes.sin.130.
Menoch.Dec.in l.vlt.col.vlt.C.de edic.Di.Adri.toll.
b Quid in duobus arbitris.Quid autem si electi sint tres æstimatores,& sunt diuer
si in æstimatione,uide Ale.in l.si fundum.in apost.ſu.man. Item quid in causis
criminalib.si diuersi iudices diuersas ferunt sententias,uide per Bal.in c.pastora
lis,in fi.prin.de rescrip.
c Tres arbitri.Adde Bal.cons.417.4.lib.vbi ponit,si sunt tres arbitri,& duo cōcur
dant in summa,sed non in tpe,an ualeat eorū laudum.Et per eundem,an nēs uo
candi ad sniam,cons.19.2.lib.Et an si tertius ꝓnūciet cōtrarium eius, quod alij
duo,q̄ snia ꝓualeat.eo.li.cons.31.Et an si ex trib.vnus renunciet, quid fiendum ,
ꝑ eundē cons.98.3.li.& an possit vnus committere vices suas alteri per eundem
cons.266.2.lib.Et qd si vnus cōdemnat in q̄nquaginta,alter in 25.alter absolute
quæ snia ꝓualeat,& an tertio electo,alijs discordantib. debeat stari,vide Pau.de
Cast. cons. 24. Et an tertius electus a iudice habeat eandem ptātem,quam alij
duo electi,& an ipsis absentib.possit pronunciare,uide Bal.cons. 10.5.lib.

§.Si in diuersis, Opp.de l.duo.s̄ eo.Sol.ibi in oib. di-
scordāt,hic in aliquo ɔcordāt. Et de
eius mā hētis in l.diē.§.si plures.s̄.de arb.Dic ut ibi.Et de quæstio-
nib.ibi positis habes tex.ext.de arb.c.j.lib.6.& ibi vide.

L E X XXXIX.

1 *Delegatus unus si est mortuus,superior adeundus est,ut alium det.*
Idem si est impeditus ad longū tempus,si uero ad modicum,expectabitur.
2 *Arbitro vno ex pluribus mortuo,compromissum finitur.*
3 *Vnus ex delegatis,uel arbitris,si citatur,& non vult venire,alij de iure ci*
uili non poterunt iudicare illo absente.
Arbitro uno ex plurib.absente,& citato,alij de iure canonico poterūt ꝓnū-
ciare,licet si habeat iustam causam absentiæ,illum expectare debeant .
Ius canonicum circa hoc seruabitur in terris ecclesiæ solum.
4 *Delegati uel arbitri omnes si tempore examinationis fuerunt præsentes, &*
dum allegarent,alter non potuit alios in suam sniam trahere, sententia la
ta eo absente non ualet.

a **Duo ex tribus.** a Non ualet sn̄ia plurīū,altero absente
licet valeat eo p̄sente,& ɔdicēte,h.d.
1 † Quęro qd vno mortuo?Et bř in iudicib.delegatis,vno mortuo ,
est adeūdus superior,q dabit aliū,vt l.placuit,C.de ped.iud. Quid
si excusat̄ aliquo iusto impedimēto . Rn̄. si qdē ad modicū tēpus
expectabitur,alias a superiore alius iudex dabitur.tex.est no.J. de
2 uac.mu.l.pe.§.post.† Quid de arbitris Dic, ꝙ vno mortuo finitur
compromissum.l. Pedius.& l.non distinguemus.§.2.sup.de arbit.
3 † Quæro,si vnus iudex b delegatus,vel arbiter citat̄,& nō vult ve-
nire,poterit ne ferre sniam illi,q sunt præsentes.Et de iure nostro
altero absente,nullo mō p̄t ferri sn̄ia,vt hic,& l.itē si vnus,in fi.cū
l.seq.su.de arb. Sed de iure canonico vr̄ correctū in arbitris,vt de-
beamus distinguere.Aut maior pars est p̄sens,& p̄t absentē citare
& si qdē ille hēt iustā cām absentiæ,dn̄t eū expectare,als p̄n̄t ꝓnū-
ciare.Si vero sunt pares numero,nō valet sn̄ia.In iudicib. delega-
tis nil immutat̄,vt ext.de arb.c.fi.l. 6.Et p̄dicta distinctio seruat̄ in
4 terris eccľę,ut ibi dicet̄.†Sed q̄ro,qd si tpe c examinatiōis oēs fue
c rūt p̄sentes,& cum inuicem allegarēt,vnus nō potuit alios trahere
in suā sn̄iam,an pp eius absentiā sn̄ia lata postea vitiabit̄.Inn. vr̄ di
cere.ꝙ nō,ext.de test.c.Ray.qa cessat rō.l.itē si vnus.in fi. s̄. de ar-
d bit.Pro hoc facit s̄.de fideic.lib.l.3.§. 1. Contrariū d credo,qa nō
est illa sola rō,qa non pōt alios trahere,&c.sed illa,qa oēs iudicare
dn̄t,ut hic dr̄,& de arb.l.sicuti adeo , ꝙ si unus cōmitteret alteri,
ꝙ certo modo iudicaret,non ualeret,d.l.itē si vnus,in fi.& ibi not.
& hoc puto verissimum. Præterea,licet tunc non potuerit,potuit
forsan tempore sententiæ,

A D D I T I O N E S.

a Barb.Duo ex trib.Et an ꝓcedat ista l.in arbitris nō datis cū aliqua clausula,tex.
est in l.item,si unus,§.item si plures,su.de arbi.sed de iure cano.nil est immutatū
in iudicibus sed in arbitris secus,ut est tex.hodie in c.2.de arb.lib.6.& procedit
de iure can.secus de iure ciuili,in terris Imperij,ut uoluit gl.no.in d.c.2.& uide
Ang.in Auth ut iud.non expe.sac.iuss.
Menoch.Dec.l.Diuus,in fi.de reg.iur.Ruy.cons.163.nu.2.3.lib.4.
b Quæro,si vnus iudex.Aduerte,quia in arbitris non vr̄ procedere dictum Bar.cū
in illis non requiratur necessaria pronunciatio,ut gl.si.secundum do.Joan. in le.
item si unus,§.item si plures,de arb.
c Barb.Sed quæro,quid si tempore.Et vr̄ æqua opi.Inn.ex quo conuenerūt ꝓ sn̄ia
ferenda,& vnus declarauit intentionem suā,l.adigere,§.quamuis, de iu.pat.sed
Io.An.contra tenet in d.cap.2.de arbi.in 6.quia non cessat illa ratio,quia omnes
non fuerunt p̄sentes.Et tangit hic Ioā.And. an arbitrator poterit ferre sententiā
absente parte.uide Bar.in l.si quis arbitratu,& ibi Mod.de uerb.obl.& Bal. in l.
fi.C.de contrah.emp.& Bar.de Salic.in d.§.arbitrorum,& vide Abb. in c.causam
matrimonij,de off.dele.ubi tenet contra Inn.& vide Io.de Imo.in c.vno. de off.
deleg.ubi tenet contra Inn.
d Contrarium.Adde,quod idem tenet Abb.in c.cum causam.ext.de off. deleg.

L E X XL.

1 *Fructus præbendæ,an possint capi in causam iudicati.*

Commodis. Commoda præmiorum possunt capi in
causam iudicati in subsidium tantū,h.d.
Opp.d.l.stipendia,C.de execu.rei iud.Sol. Debes intelligere, ꝙ in
oib.executionib.peruenitur ad istam vltimam.h.d.gl.hic.† Quæ-
2 ro,quid in præbenda,an possit fieri executio in fructib.Et dixi.sup.
e l.a diuo Pio.§.exequuntur,& quando conuenitur ecclesia, tūc
fructus & redditus in executione rediguntur , sed quādo clericus
conuenitur ex suo facto,tunc in defectum alterius rei,quæ nō po-
test capi,deuenitur ad fructus, & redditus. Et hoc tenet Spec.de
exec.sen §.sequitur,in fi.Item ꝙ hic dr̄,ipsam pecuniam capi, in-
telligo,si erat iam destinata solutioni. Alias capitur ipsum nomē
ut sup.eo.l.a diuo.§.fi.

A D D I T I O

Men.Cōmodis.Rube.cōs.164.nu.15.Iaso Tiraq.de retra.cōsan.§.j.gl.7,nu.50.

L E X XLI.

Nesennius Apollinaris Exceptio mere ꝑso
nalis nō obst.ei, cui
facta est delegatio ex cā lucratiua,vel onerosa, licet obstaret dele-
gāti,h.d. ista lex,& est no.tota.Op.de l.si extraneus,J.de iu.do.Gl.
quæ est hic,soluit,ꝙ illud verū,cū agit̄ constante matrimonio, &
nunc viro non pōt opponi exceptio , quia ad suum commodum
agit,vt hic,secus si soluto matrimonio agit,quod dixi post Dyn.
in l.doli mali exceptio.J.de noua.Opp.de l.si prior.s̄.sol. mat.glo.
hic,& ibi soluit,& bene. Aut dicit . Promitto quod debeo Titiæ ,
& tunc intelliguntur promissa,quæ cum effectu debentur , secus
si dicat:Promitto decem,qa tunc perdit exceptionem,l.cum qui
§.si mulier de iureiur. No.istam solutionem ad multa, multas.n.
potes dirimere quæstiones,tam circa contractus,quam circa vlti-
mas voluntates,& statuta.

1 *Vir cum conuenitur per hæredes mulieris ob fundū datum in dotem, an pos*
sit opponere ne conueniatur,nisi inquantum facere possit.

§.Fundum. Donator conuentus rei vendicatione non
hēt beneficium ne conueniat̄, nisi inquan
tum facere potest pro re,vel pro fructib.h.d.Opp.ꝙ pro fructibus
nō conueniatur,s̄ de donat.l.in ædib.§.j. Solu.hic conuenitur rei
vendicatione,ibi actione personali. Oppo. s̄.eod.l.cum ex causa,
& l.inter eos. Rn̄. ꝙ hic donauit, & tradidit, ideo conuenitur rei
vendicatione,non ex stipulatione.Quæro,quid si istos fructus cō-
sumpsit? Hic sunt in glo.quatuor opiniones pro solutione huius
quæstionis.Et vt intelligas gl.duæ sunt lectu.prima, ꝙ debet intel
ligi in malæfidei possessore donatore , ad quem reuersa est posses-
sio malæfidei . Secunda lectura intelligitur in bonęfidei possesso-
re donatore,& reuersa est ad eum possessio bonęfidei. Et quid eis
consumptis?Et Hug.dicit vnum, & aliud dicit Azo. Et uide glos.
in ver.consumpserit.vsque ibi,tertij,&c. Et dic , ꝙ q̄libet opin. est
vera.nam opi.Hug.est vera,quādo fructus sunt consumpti ex se
ipsis,secus si dolo aduersarij sunt cōsumpti,qa tunc est uera opin.
Azo.facit dictus versi.non tamen,& quod ibi no.in glo. Aliæ duæ
opin.sunt in bonæfidei possessore,& sunt claræ. Tu dedisti in do-

1 tem † vnum fundum,cōtingit, ꝙ solutum est matrimoniū mortem mulieris.& hędes mulieris petunt,vir opponit exceptionem ne conueniat,nisi inquantū facere pōt,an possit? Dyn.format istā quōnē in l.si filio,la piccola.ff.sol. mat. & tenet, ꝙ idē sit in spē debita,qd in quantitate. Sed illud dictū Dy. dēt limitari esse verū, qñ conuenit actione psonali ꝓ spē illa,secus si actione in rem,tunc.n. cōuenit vt qlibet possessor. Et ita tenet Gul.de Cun.in l.qd noīe,ff.de cd.ide, Pro hoc facit,l.&t.§.licet,ff.solu.mat.vbi si dolo desijt possidere,cōuenitur insolidum,sed possidere, & dolo desinere, possidere sunt paria,vt l parem.ff.de reg.iu.ergo,&c. Sed aduerte, ne erres,si uir cōuenit rei vendicatione ꝓ alia re q̄ dotali,tunc est verum, vt hic. Idem si pro re dotali semel reddita hędib.mulieris, si postea eius possessio rediret ad virum,vt hic. Sed si apud virū sp mansit,non puto hędes vxoris posse vendicare. nam de iure antiquo non redibat dñium ad mulierem soluto matrimonio, sed transibat ad hæredes viri,vel remanebat apud ipsum virum,vt ff.de acq.rer.l.quædam,de fun.do.l.j.C.de iu.dot.l.sed & si dotis.no.ff.solu.mat.l.si filio.§.j.in glo.super verbo,nīas.Sed per l.in reb.C.de iu.do. est immutatum solum in psona mulieris. ergo eius priuilegium nō trāsibit ad eius hędes,& sic ipsi non hñt vendicare. Præterea si ipsa mulier ageret,debebet agere tanq̄ vxor, non vt quælibet extranea & ideo hoc casu Dyn.dicit verum.

CONTRARIETAS.

Fundum.Caue,quia D. Ias.in l.j.ff.sol.mat.alle. Bar.ꝯriari ibidē, dum voluit Bar.inducendo,vt ipse inducit,s. ꝙ priuilegium dotis transit ad quemcunque hæredem, contrarium allegatur tenere in hoc,§.fundum in fi.

CONCORDIA.

Pro ꝯcordia.Aduerte,ꝙ sol.ipsemet Ias.in d.l.j.iō dicendū est vt ibi p eum,& p Christ.de Nic. q facit dñiam ibidem inter priuilegia,q̄ ꝯcernunt psonam mulieris,& illa nō transeunt ad aliū, nisi esset pater,viuente filia,qa tunc sunt cōia pri,& filię. Itē ēt transit ad filios eiusdē matrimonij priuilegiū prælationis. Alia aūt priuilegia cōiter transeunt,& ita potest saluari Bar. Adde Bar.in l. post do.vers.ego autem,&c.eo.ti.sol.mat.

1 *Exceptio inuētarij,& oīs,quæ nō infringit sniam,potest opponi post sniam,*

§.Insolidum condemnatus.

Opp.de l.2.C.si ex fal. Instr.& l.fi.C.de fi.inst.& l.ꝙ in diē.§.si rōnē.ff.de compē Sol. dic, ꝙ in primo iudicio nō fuit disputatum de hac exceptione. Et rō est,
1 † quia qñ p exceptionē venit ꝯ sniam, tunc non pōt opponi post sniam.Sed qñ non venit ad infringendā,& impugnandum sententiam,tunc pōt opponi.a Idem tenet Spec.in titu.de instr. edi.§.dicto.ver.sed nunquid hæres. Sic hæres potest opponere de benefi-
b cio inuentarij b post sniam,quia non infringit sniam. Et hoc tenēt Doc.in l.sancimus,§.si in computatione, C. de iure delib. & hoc tenuit & disputauit Mar Sil.

ADDITIONES.

a Pom.Pōt opponi,Vide et Ro.consi.472.vbi ē i p hoc dicit,stante statuto,ꝙ cōtra petentē executionē instrumenti nulla possit opponi exceptio, ꝙ tñ poterit opponi exceptio cedendarum,quia non infringit executionem,sed modificat.
Inuentarij.Adde pulchre Pet.de Ancha.cōs.6.vbi ēt dicit,ꝙ oīs exceptio q̄ pōt opponi post sniam,pōt opponi post bannū.Et ꝙ exceptio inuentarij,& ꝓij non solui,possit opponi in executione sententiæ,tenet Pau.de Ca.consi. 163.
Claud.Adde Bal.in l.j.C.de iu.& fac.igno,

LEX XLII.

1 *Iudex an possit reseruare taxationem expensarum post condemnationem.*

a Paulus a respondit.

Ista est l.fi Circa accessoria pt iudex supplere eodē die. h. d.
1 dices tu.Video,ꝙ post mēsem taxat † iudex expēsas,quō hoc? Rñ. est gl.in l.terminato,C.de fru.& li.expen.q̄ dicit,ꝙ condēnatio fit statim,& taxatio reseruat,sed si iudex reseruaret ꝯdēnationē, non
b posset,vt ibi dicit.& ibi p Cy.b Sed aduerte, quia hanc legē intelligo,qñ per talē adiectionem nil derogatur ei, ꝙ iam est sniatum. Vnde si vellet detrahere,non posset,vt patet in tex.

ADDITIONES.

a Pom.Paulus.Quid in arbitro vel delegato,an pōt eadē die in expensis condēnare?vide gl sing.fm do.Io.in l.qui aritter,ff. de arb. Sed tu potes dicere ꝙ delegatus lata snia sup rescripto,annullādo illud pt condemnare actorē in expensis,vt est gl.no.in c.fi.de rescr.quia quo ad illud incōpetens est iudex. Et sic hēs,ꝙ snia lata ab incompetenti est rata,ut est ho sic casus in c.l.j.de rescr. ꝙ est singu.no. Sed Spe.in ti. de expē.§.iuxta.vers.y.no.limitat,qñ iudex prius cōdēnat in expēsis,& postea fert sniam sup nullitate rescripti.Et sic non poterit eadē die sup expensis cōdēnare.Sed contra eū uide tex.in c.cū app.de ap.li.6.vbi iudex pt pnunciare sniam nullā,& postea eadē die,cōdemnare in expensis.Cogita an habeat locū in interlocutoria, quia iudex pnūciat exceptionem exceptionis fore friuolam, & non condemnauit in expensis.Sed postea,an potuerit?ꝙ non, quia eadem die debet,ut hic.Contra dicit Io.And.in c. pia.de excep.in 6. & dicit hanc legē non habere locum in interlocutoria, quod est no.secundum do.Pet.de Anch.ibi.
b Et ibi per Cy.Adde,ꝙ ibi tenet cōtrariū,& uide Bal.i l.3.C.de sent.q̄ sine certa quantitate,& in d.l.terminato,Inn.in c.finem,de do.& contu.Alc.consi. 160. 3. lib.& Pet.de Anch.cons.182.ubi consulunt,ꝙ stante statuto,ꝙ accusator, qui deficit in probando,per iudicem debeat condemnari in expensis,& si iudex non se cerit,habeatur pro condemnato,qd si iudex primo absoluit , deinde statim condemnet,quod ualet prima,non secunda.

LEX XLIII.

1 *Verba sententiæ limitantur secundum ipsam sententiam,non secundum verba præcedentis obligationis.*
2 *Plures condemnati insolidum,ita ꝙ vnica solutio sufficiat,possunt opponere beneficium diuisionis.*
3 *Renunciatio facta in principali obligatione,non porrigitur ad obligationem causatam ex sententia.*

Paulus respondit eos,qui.

Op.de l. euidenter.ff. de execu. rei iud.gl.rñdit,dic vt in l.vnica,C.si pl.vna sent.Sed veritas est ista ꝙ ex snia conuenit qlibet pro parte,& ita loquitur hic , sed prima actione pōt cogi ꝯ quemlibet insolidum Et ex hac lege colligit, ꝙ vbi plures sunt rei debendi insolidum.a quolibet insolidum peto, ita ꝙ vna soso sufficit , & sic dēt intelligi hic formatū esse libellū insolidum,qa si quilibet ꝓ parte esset ꝯuētus nullā hēt dubitationē.Sic soluit gl.& tex.in l.si mandato Titij.§. Paulus rñdit vnum
1 quemq;.s.man.& hoc dixi.ff.de duo.re.l.1.† Ex hoc habes,ꝙ verba sniæ non limitant fm nām obligationis pcedētis,sed fm verba ipsius sniæ, quia condēnati simpliciter intelliguntur pro viribus licet obligatio,& libellus procedant insolidum. De hoc dic vt su.
2 e.l.miles,§.decem. Sed in hoc † q̄ro, quid si sunt condemnati insolidum,ita ꝙ vna solutio sufficiat,an poterunt opponere beneficium diuisionis? Rñ.sic,qa oritur in ipsa sententia,seu post sententiam,ergo,&c.ut l.post rem de transa.& l.4 §.si ex ꝯuentione. su.
3 eo. Sed an renunciatio facta in principali obligatione porrigatur
a ad hanc? Dico,ꝙ non, a vt hic,eum si.& ideo exceptio diuisionis posset opponi in executione.

ADDITIO.

a Dico,quod non.Adde Alc.consi.37.3.lib.
Menoch.Et hoc dixi.Boet.consi.59.nu.8.& consi.310.col.2.3.

LEX XLIIII.

1 *Gesta cum minore hærede non retractantur, licet in integrum restituatur.*
2 *Substitutio non euanescit hæreditate adita,quando qui adiuit restituitur.*
3 *Ius accrescendi,hæreditate adita non cessat, quando qui adiuit restituitur.*
4 *Substitutus admittitur,quando primus hæres,qui adiuit,restituitur.*
5 *Substitutus pōt venire de iure ciuili, qñ primus hæres remanet de iu.ciuili.*
6 *Ius exequendi sniam,an transeat cōtra singularem successorem , remissiue.*
7 *Pupillus hæres si condemnatus fuit culpa tutorum,quibus dabitur actio.*
8 *Gesta per minorem hæredem,qui postea abstinuit,an rata remaneant.*

Ex contractu.

Ius exequēdi sniam transit ꝯ eum,q in locum ꝯdemnati succedit,h.d.Vel ali-
1 ter.† Gesta cum minore hęde non retractant, licet in integrū re-
2 stituatur,h.d.Oppo.substitutio † euanescit post aditam hęditatē.l. post aditam,C.de imp.& aliis subst. Sol.illud verū , nisi qui adiuit restituatur,vt hic,& l.& si fine,§.sed quod Papinianus, ff. de min.
3 Opp.† ꝙ cessat ius accrescendi adita hæreditate.l.j.in fi.de vsufru. accre. Solu. Illud verum,nisi ille,qui adiuit restituatur,vt hic. nec habes alibi melius,& de hoc facit l.si minor,ff.de acq. hære.Opp. dr,ꝙ in integrū restituit,&c.sed ꝯ de succes.edic.l.fi. Solu. Hic defert substituto vel coniuncto,q venit de iure ciuili, secus si prædicti non extarent,& esset solus cognatus,qui veniret tm de iure prætorio,vt in ꝯtio,& hoc tenet Dy.& iō cum hodie cognati veniāt de iure ciuili,hodie admittetur, nec hēt locum illa lex secundū
4 Dy.& bene in hoc,sed in præcedenti non. Ideo dic latius,aut † ille qui per in integrum restitutionem se abstinuit,venit de iure ciuili,& tunc sequens admittitur,siue veniat de iure ciuili , siue de iure prætorio,vt hic,& l.si ex modica,§.si filius,de bon. libe.& quia cessat rō d.l.vl.& statim dicā. Aut ille venit de iure ptorio,& tunc aut sequēs venit ēt de iure ptorio,& non admittitur , sed locus est fisco.d.l.fi. Aut de iure ciu.& admittitur,l.j.§.si quis adita.ad Ter-
5 tul cum si.† Oppo.ꝙ hic substitutus non potest venire de iu. ciuili cum primus remaneat hæres de iure ciuili.l.& si fine.§.sed ꝙ Papinia.ff.de mino.ergo alius non pōt esse hæres eo iure.l. hæreditatem.§.h.de cast.pecu.& l.quod ꝯ.§.vni.de reg.iur. Omnes Mod. fatentur ꝯtrarium,& ideo reprobant glos in l.qui se patris,C. vnde li.dicentes,ꝙ cum filius sit hæres de iure ciuili , velit nolit,sequēs non pōt venire de iure ciuili , & sic hēt necesse venire de iure prætorio,vt ibi refert Cyn.quod tenebat Iaco.But. Et pro eis facit,de vulg.& pup.l.3.§ ergo.Sed ꝯtrium puto,ꝙ de iure ciuili posset venire.Casus est in d.l.j.§.si quis adita.ad Tert. Ad ꝯtrium, ꝙ duo nō possint esse hæredes insolidum eodem iure , rñdeo verum est eodem respectu,sed diuersis respectib. sic , vt si duo sunt hæredes de iure ciuili insolidum,vnus directo , alius vtiliter, vt hæres institutus,& ille cui facta est restitutio per Trebellianum senatuscō. Ita in proposito sequens de iure ciuili est hęres vtiliter,vt d. §. sed qd Pap.Et hoc idem tenet glo.in l.qui se patris . Oppo. qd sententia lata ꝯ vnum nō pōt fieri executio ꝯ alterū,l.sæpe.in prin.ff.eo.Sol.
6 hic habetur loco vnius. † An aūt ꝯ singularem successorem transeat ius exequendi,dixi plene in repetitione,l. creditores, C.de pi-
7 gno.† Quæro,quid si culpa tutorum fuerūt cōdemnati ? Rñ. fuerūt opiniones inter Azo.& Hug.& glo.tenet opinionem Azo.& bñ,& dabit actio his,ad quos postea hęditas pertinet,sicut ēt datur
8 curatori bonorum,l.in integrū,su.de min. Quæro,† an oia gesta per minorem rata pmaneant? Rñ.si eo abstinete succedit substitutus uel cohæres, oīa bona fide gesta sunt rata, vt hic, secus si mala,vt l.quoties,ff.de acqui.hære.& l.si pupillus,ff.de priu.cre. Si vero succedit alius ab intestato,tūc ꝯtus,& libertates datæ ex testo,sunt rata,si bona fide fiāt,vt d.l.in integrū,& l.si mulier.de mrīto.

no.& l.quoties.de acqui.hære. Legata vero soluta reuocantur.l.
nec est nouum.de condict.indeb.

LEX XLV.

1 *Cõsensus iudicis,quãdo acta,p partes destruũtur, iõ reqritur, quia eius interest.*
2 *Acta,lata sententia,non possunt destrui per partes & nu.4.*
3 *Sententia lata de partium consensu,non potest ab ea recedi.*
4 *Sententia lata partibus præsentibus,& contradicentibus,si in ea continetur libelli datio,litis contestatio,& c.probat acta.*
5 *Nouatione partes possunt a sententia expresse recedere.*
6 *Sñĩa si reperitur cancellata,probat,nisi cancellatio sit facta secũdum formam huius legis.*
7 *Sententia cancellata,quia soluit,probat infamiam.*

Acta apud se habita.

Acta non pñt destrui sine consensu partium, & iudicis.h.d.Oppo.q requirit frustra consensus iudicis.l.j.§.inde quæri
1 tur,de ope.no.nũ Sol.†hoc iõ,quia iudicis interest,quia nisi appareat,quod scribi fecerit,tenet,ut extra đ proba.c.qm ꝯ falsam. Itẽ
nisi appareat,q petẽti reddiderit iustitiam,tenetur,vt in Auth. ut
2 diffe.iud.in prin.& §.j.& iõ eius consensus requiritur.† Quęro, dĩ
hic,nisi vel negocium,&c.qd iuris tunc sit?Sunt in gl. tres opiniones.Prima,q finito negocio põt iudex hoc facere sine partib. qđ
non placet,quia partium interest,vt possint acta probari,alias non
valet sñĩa.l.prolatam.C.de sent.Itẽ interest, quia in alio iudicio faciunt fidem,vt C.de eden.l.is apud quem.Scđa opi.licet nõ placet
quia iudicis interest,vt acta appareant,;per q̃ possit probari bñ vel
male iudicatum,alias tenet ex quasi maleficio,vt Instit.de obli. q̃
ex qua malefi.in prin.Tertiam opi.tenet Iac.de Are.quod partib.
& iudice uolẽtib.lata sñĩa nõ possit rescindi. quia a sñĩa lata cõsensu partiũ non põt recedi,vt per gl.in l.si diuersa.C.de transa.& sic
non pñt acta destrui, qa deueniret ad illud qđ recederetur a sñĩa,
eorũ consensu.Sed Dñi,credo,q acta de cõsensu partium possint
3 cõburi,& remaneret sñĩa,qa si sñĩa est lata partib.apñtib.& non ꝯ
a dicentib.& in ea continet litis contesta.libelli datio,&c.pbat acta,
& lit.ꝯtestationẽ pcessisse,vt dicit Inn.in ca.cũ in iure.extra de off.
& pot.iu.dele. Et hoc tenet Spec.in tit.de instr.edi.§.restat.ver.in
summa.alle.pro ea in l.vlt.C.de rela. Et sic ista tertia opi.non vr vera.Quid dicemus?Dico,†ꝙ tertia opi.est bona. Nã post sñĩam nõ
4 potest iudex nec partes circunducere acta indistincte,vt sic p hoc
fieret augmentatio,vel minutio pęnæ iam impositę,ut probatur.
J. proxi. .§.Idem si contineret iniuria, & sic facit ius apud om-
5 nes,ut no.in l.ex ea cã.fu.de postula.†Quæro,quid si partes expresse recedunt a sñĩa?Gl.uidetur dicere,quod possunt, quod est uerũ
deducendo in nouationem,ut l.4.§.si ex conuentione. sup. e.alias
secus,ut dictum est. Sed si causa finita esset transactione,tunc pro-
6 cederet sine dubio. Quęro,†si sententia reperitur cancellata,an p
bet?Responde,sic,nisi cãcellatio sit facta ea solemnitate,q̃ hic dr,
7 & hoc si constat sñĩam latam fuisse,alias secus. Itẽ quęro,† quid
si est iõ cancellata, quia soluit,an probet infamiam ? Rñ,sic quia
cancellatio restringitur ad causam,p q quam facta est cancellatio.
l.cancellauerat.sup.de his,quæ in testam.delen.

ADDITIO.

a Partib.Adde d.Ant.& Can.in c.quoniam contra falsam.de prob.Gui.de Cu.l.
a.sup.de in ius.voc.vr casus in c.bonæ.i ver.contra uero,de elec.Inn.in cap.1.de
confir.vti.vel inuti.Bal.in l.1.C.de exec.rei iu.Imo.in l.sciendum.de verb. obli.
Bal.& Cy.in l.si quis in alequo.C.de eden.imo si lata est sententia contra absentes,& lapsum sit biennium post sñĩam,qa tunc præsumitur pro sñĩa,et sine actis
secundum Host.in c.cum inter.de re iud.& in c.in præsentia.de renun. quod sequitur.Io.And.& Can.in d.c.quoniam.& Bal.in c.1.de mi.vas. Io.de Imo.in l.
ex hac scriptura.sup.de do.& sequitur Ale.cons.136.2.li.& vide per Do.de Ro.
cons.1.407.Fed.cons.165.& pulchrum cons.Dominorum Bal.& Pet.fratrũ,112.
2.li.& ibi,an tempus 18.anno.dicatur antiquum,vide etiam Abb.cons.73.j.lib.
Pau.de Cast.cõs.50.ubi ponit pulchram limitationem,& vide et Pet. de Anch,
cons.39.Io.And.in addi.Spe.in ti.de sen.§.fin.ver.in summa Ang.cons.198. ubi
dicit,q sententia lata partibus præsentibus,& non contradicentibus præsumit
lata ab eo,qui alias habet iurisdictionem.

Menoch.Crau.de antiq.temp.2.parte principali.nu.1.2.Barb.cons.18.col.5.li.1

1 *Ciuitas quæ non cognoscit superiorem,potest pęnam pecuniariam minuere.*
2 *Comites,& Barones,qui habent regalia, possunt pænam pecuniariam minuere,non pęnam infamiæ,vel aliam non pecuniariam.*

a # De amplianda.

aOp.de l.illicitas. in fi.s. đ of.pſi.So.
ibi pp paupertatẽ.imo ibi i mulcta,
1 hic in pęna. Et qđ hic dicit,sine iussu principis, idem puto† hodie
in ciuitatib. q̃ non recognoscunt superiorẽ. Nam populus huius
2 ciuitatis,& consilium potest minuere pęnam.idẽ †puto in quolibet alio.ad cuius bursam pęna imposita pertinet,vt sũt Comites,
& Barones,qui hñt regalia in aliquo loco,sed pęnam infamiæ vel
aliam non pecuniariam non possunt.l.j.§.de qua.s.de postu.

ADDITIO.

a De amplianda.Et no.hic in gl.q dicit,non obstante tali,&c. q reqrit dicta clausula,non obstãte.Sed mihi cit,sm do.Io.q Bar.& Ang.trãseant cũ ea,qa est cõtra
casum in l.rescripta.C.de preci.impe.offe.ubi non est necessaria clausula,tñ not.
gl.q non sufficit principem scribere contra legem ex certa scientia,nisi ponatur
clausula et specialis.Et uide Doct.in l.fi.C.si cont.ius uel util.publi.& dixi in c.
j.de concess.pb.in 6.& ibi per Io.And.& Io.de Imo.& uide in gl.in l.1.C.de nat.
lib.& contra uide tex.in l.eos qui in prouincia.§.diuus.de ri.nup.& Bal.in c.naturales.si de feu.fue.contro.& uide Bal.in l.omnes populi.de iust.& iure.

1 *Minor non habens curatorem, quo casu non obligatur iudicio.*

a # §.Contra a indefensos.

Do.Dy.ponit distõnem quam facit gl. in l.et si &
minores.& ibi no.C.si aduer.rem iu.& dic vt hic,& ibi plenius di-
1 cã.J.e.l.ꝯ pupillum.No.q ualet sñĩa lata pro minore,vt in gl.†Itẽ
no.hic casum,q minor nõ habẽs curatorem nõ obligat iudicio,
licet gl.dicat,q non reperit i l.cũ & minores.C.si aduer.rem iu.

ADDITIO.

a Barba.Contra. No.casum,q ualet sñĩa lata pro minore sine curatore.Et sic reprehenditur glo.per istum text.& dicit Franc.Tig.q est casus in l.uniuersis. de
preci.Impe.tu uide ibi Ang.

LEX XLVI.

1 *Actus qui celebrantur in scriptis,an possint emendari postquã sunt scripti,*
Et an appellatione actorum,contineatur sententia.

a # Actorum a uerba.

Op.J.e.l.iudex. hui' timore hęc lex legitur duob.mo.Prima lec,
est no.ad id qđ dixi.s.e.lege,duo. Scđa est vera in emẽdatione, q̃
nõ immutat sñiam, sed declarationẽ facit. nã uerbũ obscurũ, an
1 possit declarari,dic ut J.de app.l.ab executore. Et ex hac l.no. †q
ẽt illi actus,qui celebrant in scriptis,ẽt postq̃ sunt scripti, pñt emẽ
b dari, qđ est no.qa prima facie diceret ꝯtrarium,per legẽ,ꝯtus. b C.
de fide instr. Item puto,quod ẽt notarius possit hoc facere. Circa
qđ dic,vt l.si librarius.de re.iu. Vel dic, quod alia acta q̃ sñĩa possunt emendari,perseuerante sñĩa in effectu,quod placet. Secũdũ
primam lect.iste tex.facit. q appellatione actorum continet sen-
c tentia, b dicam.J.de iure fi.l.in fraudem.§.neque.

ADDITIONES.

a Barb.Actorum.An sñĩa lata sine citatione ualeat.uide Bar.in cons.37.quod incipit,accusaui tres.Et uide Bal.in c.j.alias in rub.qui feu.dare possunt.
b L.contractus.Adde Pau.de Ca.in l.actorum.uers.secundum aliam. sup.hoc tit.
Inn.in c.qualiter.inf.de accus.& quod no.in l.lecta.sup.si cer.pet, & in l.in bonæ fidei.& in l.perens.C.de pact.
Menoch.Alcia.consi.78.nu.2.3.
c Sententia.Adde Bal.consi.271.2.lib.

LEX XLVII.

De vnoquoque.

Istam legem omnis,qui uersatur in palatio,scit. Op.J.e.l.sæpe. Sol,
vt in gl.& no.tex.ibi,aliter.n.iudicatum. Op.s.de iud.l.ad peremptorium.& C.de iud.l.properandum.§.sinaũt reus.So.ibi fuit lata ꝯ contumacem,hic secus.Opp.s.fam.erc.l.in hoc iudicio.So,
ibi inter easdem personas,hic inter diuersas. Vel aliud in iudicijs
a diuisorijs,ut ibi no.Facit ad qõnẽ:aquæro, plures accusantur,una
accusatione,uel inquisitione,an possit ferri sñĩa ꝯ unum salio pcessu ꝯ alios. Et dico,quod casus est hic,quod sic,& in lege nõ idcirco,in prin.sup de iud.& l.2.C.de con.eiusli.Et de hoc dixi.s.e.
l.furioso.Sequentem.§.vide per te.

ADDITIO.

a P.Pau.P.Ad qõnem.Idem tenet Fel.in c.cum inter.uer.fallit.4.de re iudic.& in
c.cum olim.desen.& re iud.Nic.in tract.concord.l.j.in concord.5.

LEX XLVIII.

1 *Iudex an debeat proferre sententiam vulgariter, vel literaliter.*

Decreta prætoribus.

Quærit gl. qd in Græcia & Alemania. Et gl.dicit
qđ per uerba Gręca,uel expone Latine, i.uerbis intelligibilib.&
sic exponit Odo.& bene.& dixi uobis in l.1.in fi.J.de uer.obl.Et
1 sic vr,†quod iudex inter vulgares debeat loqui vulgariter, inter
literatos literaliter. Sed in hoc puto seruandam consuetudinem
fori.l.3.in fi.de testib.& C.quemad.test.aper.l.j.

LEX XLIX.

Et exhæredatum vel eum.

Opp.de l.3.in fi. s. quod cũ eo.Sol.ut in gl.tene primam solutionem.

LEX LI.

Si quis dolo.

Opp.de l.etiam.§.licet.s.sol.mat. Solonẽ istam intellige sm illius legis terminationem. Alij aliter intelligunt,& male. In fi.glo.dic. Sol. hic facit ut
alij noceret,ibi non.

1 *Primum decretum sufficit,vt ex eo peruenire possit ad venditionem, quando creditor non fuit admissus.*
2 *Debitum si fuit in specie , utrunque peti potest ab eo, qui non est habiturus regressum ad debitorem.*

§.Si quis creditorẽ.

Legitur quatuor modis,sm duas primas lecturas stat tex.
proprie: sm duas ultimas exponitur uenditor, i.emptor. Prima
1 lect.est plana.Secunda est bona. Ex qua no.†q licet creditor non
sit admissus,tñ sufficit primum decretum,ut ex eo possit peruenire ad uenditionem. Facit.J.de bon.aut.iudic.pos.l.cum unus.§.
fi.cum l.seq.& quod ibi dicam. Alię sunt elatę. Ad istas ultimas
lect.opp.de pe.hær.l.etiam.§.pen.Sol.ut in gl.qa hic petit idem,
2 ibi aliud.†Ex hoc sequitur, q si debitum fuisset in spẽ, utrunque
posset petere ab eo , qui nõ esset habiturus regressum ad debitorem.Op.de l.locum.§.condemnatio.de tab.exhib.Sol.ut in glo.
& ibi dicam,& per Dy.in c.bona fides.de re iud.lib.6. Quęro,an
soluens potest recuperare a debitore?Dic ut in gl.

LEX LII.

Si rerũ.

In actionib.descẽdẽtib.ex delicto cessat bñficiũ ne quis cõueniatur nisi inquãtum facere potest. h.d.
Bar.super 1.ff.noui.

1 *Contumax in nõ veniẽdo ad audiẽdã sniã si est lata cõtra ipsã nõ appellat.*
2 *Contumacia tutoris vel curatoris, an faciat perdere beneficium appellationis, remissiue.*
3 *Cõtumax in nõ veniẽdo ad sniam, si fertur pro eo, afficitur dãno expensarũ.*
4 *Contumacia tutoris ad sniam, si fertur pro pupillo afficit ipsum dãno expensarum, licet restituatur pupillus contra tutorem.*
5 *Contumacia procuratoris nocet domino in expensis.*
6 *Contumax in nõ veniẽdo ad respondendũ, nõ auditur nisi refectis expensis.*
7 *Contumax in nõ agẽdo intra tps statutum non auditur postea valẽt agere.*

Contumacia. Contra. C. de iud. l. pperandũ. §. sin aũt. vbi ɔtumax obtinet. Huius timore facta est gl. sup verbo, litis dãno coercet. Dic ergo, † qñq; quis est cõtumax in nõ veniẽdo ad audiẽdũ sniam, tũc si snia fert ɔ cõtumacẽ, litis dãno afficit, quia nõ audit appellans, l. & post. §. fi. de iu. & ita loquitur hic. Sed an † ɔtumacia tutoris, vel curatoris, quis pdat bñficium appłonis? dic, vt dicã. j. qñ app. sit. l. j. in fi & Insti. de ob. q̃ ex ɔsensu. §. fi. & de qua contumacia intelligat, dic ut j. de app. l. ex ɔsensu §. fi. Qñq; † cõtingit, q̃ quis est ɔtumax, & snia fert pro eo, tñ afficit dãno litis. s. expensarũ, non aũt perdit cãm, vt in ɔtio. Sed tunc, † an ɔtumacia tutoris afficiat pupillũ dãno expẽsarum. Puto, q̃ sic, sed tutor tenet pupillo, aꝰs restituet, vt l. properandũ. §. fi. C. de iud. Itẽ an contumacia procuratoris noceb at in expensis dño. Puto, q̃ sic ar. l. non distinguemus §. si dñi, & q̃ ibi no. sup. de arb. & ś. man. l. si pcurator. §. si tutores. in fi. & qđ scripsi in l. cum filius. §. j. de ver. ob. Qñq; † qs est ɔtumax in veniendo ad rñdẽdum alteri, nunc afficit dãno, quia nõ audiet in lite, nisi refectis expensis, vt C. de iu. l. sancimus. Dic vt ibi. Qñq; † quis est cõtumax i non agendo intra tps sibi statutũ, & nunc afficit dãno, ne audiat postea volẽs agere, vt C. de inge. manu. l. diffamari. & C. q accu. nõ pos. l. si ea. j. de accu. l. Titia, & ibi dicã. Alijs ẽt modis dr quis ɔtumax, quos dic p ordinẽ, ut in alijs gl. Circa eũ vero, q impedit ne ad eũ perueniat citatio, dicam. j. quod vi aut clam. l. j. in fi.

ADDITIO.

a Procuratoris. Addẽ qñ pcuratoris cõtumacia noceat dño, plene p Ale. cõs. 115. a. li.

1 *Citatus peremptorie si in primis duabus citationibus nõ venit, in tertio sic, tamen condemnatur in expensis.*
2 *Verbum, peremptorie, an ponatur in citatione, remissiue.*
3 *Cito te hac citatione pro omnibus, idem est quod dicere, peremptorie.*

1 § Contumax est. Quæro, † in duab primis citationibus non venit, in tertia sic, an debeat reficere expẽsas factas in primis citationib. Et tex. vr dicere, q̃ nõ. Doc. tenẽt ɔtriũ, q̃ expensę primę citationis dñt refici. l. sancimus. C. de iud. in 5. q. ext. de proc. c. 2. & Spe. ponit in ti. de expẽ. Ad hãc legẽ rñdent, q̃ quoad primũ, & fm decretum, & quoad diffinitiuam sniam, non dr ɔtumax, nisi trib. edictis præcedentib.
a sed bene est contumax quoad alia, & ideo punitur damno expen
2 sarum. Quæro, † an in citatione debeat poni illud verbum, peremptorie. Dic plene, vt dix in l. si finita. §. Iul. de dam. inf. Item no.
3 hic, q̃ idem est dicere, † cito te hac vna citatione pro omnibus, q̃ dicere, peremptorie.

ADDITIO.

a Contumax Adde no. in c. q̃ sq3. 3. q. 5. & in gl. in c. honoratus. 75. dis. Bart. i aut. q semel C. q̃ño, & qñ iud. p gl. in c. j. de do. & contu. Mod. in l. j. §. si pcurator. ff. si qs ius dicen. non obtẽper. Im. in l. q aut. de ver. obl. Ang. in l. 2. C. de ann. except. facit tex. in c. 2. de testi. cogen. p quem tex. vt refert Abb. in c. 2. de proc. dñt quidam, hoc etiam procedere, si tres termini in vna citatione ponant, & hoc dicit placere Abbati antiquo in d. c. 2. & Spe. in ti. de cita. §. viso. vers. quod si tres. sed quod q̃dam tenuerunt contrarium, dicentes, quod cum citatio peremptoria sit quasi alternatiua, satis sit comparere in aliquo terminorum ar. reg. i alternatiuis. de reg. iu. li. 6. Io. An. dicit ibi, quod hæc opinio sit pcedere in expẽsis citationis, q̃a cum vnica sit citatio licet contineat tres terminos, satis est quod compareat in aliquo terminorum, quia p hoc apparet, quod citatio non fuit frustra facta. & idem fm eum, q̃i aliquid pcipitur intra tres terminos sub certa pena, ut satis sit comparere in aliquo termino ad euitationem pęnę: sed in pceptis factis de comparendo, habet locum opinio supradicta, vt si non comparuit in primo, debeat condemnari in expensis factis per aduersarium in comparendo, & si nõ cõparet in primo, nec in secũdo, similiter in expensis factis in primum, & fm, & cum his dictis transit Abb. ubi s. Quid autem si reus comparet in primo & secundo, non tñ in tertio in quo actor comparuit, an debeat fieri missio in possessionem, unde Spe. in ti. de cita. §. viso. ver. quod si in primo, & ibi Io. An.

1 *Valetudo aduersa probatur per medicos.*

1 § Pœnam contumacis. Quæro † qualiter pbetur aduersa vale-
a tudo? Et dic per medicos. a l. semel. C. de re mil. li. 12. & facit l. j. §. j. ś. de ven. inspi. & dicam. j. e. l. quęsitum. Item de eo, quod hic dr, maioris causę occupatio, dicam. j. l. proxi. in fi.

ADDITIO.

a Medicos. Adde, quod idem postquam conualuit ex aspectu, vt qui habet faciem squalidam, ar. l. minor. 25. ann. ex aspectu de mino.

LEX LIIII.

1 *Peremptoriũ cõtra absentẽ si iudex sciebat eũ absentẽ, est ipso iure nullũ.*
2 *Sententia contra minorem in causa ciuili, quando valeat.*
3 *Sententia in causa criminali contra minorem lata, quando valeat.*

Contra pupillum. De trib. dr, q̃ peremptoriũ est nullum. Oppo. q̃ valeat ɔ ab-
a sentem, alicet re... tuat. l. fi. ś. de in integ. resti. Item ɔ minorem. l. si minor. de ban. aut. iud. pos. Huius timore gl. vult dicere, q̃ peremptorium ponit ad duplicem finem. Primo, vt perueniat ad diffinitiuam, & tunc in pupillo, & minore indefenso est nullum ipso iure, vt hic, & l. acta. in fi. ś. e. & C. si aduer. rẽ iud. l. cum & minores. in absente nullius est momẽti in effectu, quia restituit, vt d. l. vlt. Secundo, proponitur peremptorium, vt perueniat ad primum, vł fm decretum, & tũc quoad fm decretum est ipso iure nullum in pu-
b pillo, quoad primũ ualet, b sed restituit. vt l. apud Iul. §. i. j. q. ex cau. in pos. ear. Contra adultum ualet, sed restituit. Idẽ in absente causa reipub. vt dicit gl. Sed puto de mente legis esse, q̃ hic loquat de peremptorio, quod proponit ad effectũ diffinitiuæ, quia posita est in hoc titulo, & sic illa verba, nihil momẽti hñt, diuersimode po-
1 nunt, vt patet ex prædictis. Alij vt Plac. dñt, † q̃ ẽt ɔ absentẽ est ipso iure nullũ, si iudex sciebat. Et sic illa verba, nihil momenti, &c. uniformiter accipiunt, & hoc puto verum, tex. est cum gl. j. eo. l.
2 q̃situm. In minore † vero Dy posuit vnam suam distinctionem in l. acta. §. fi. ś. eo. Aut tutor seu curator interuenit ab initio, & in causæ processu: Aut nec in cãæ processu, nec ab initio: Aut ab initio, sed nõ in causæ processu: Aut in cãæ processu, sed nõ ab initio. Primo casu valet, sed restituitur. l. cum & minores. 2. rñ. C. si aduer. rẽ iud. Scđo casu non valet. d. l. cũ & minores. j. rñ. & hic. & ś. eod. l. acta. in fin. Tertio casu valet, sed restituit, vt colligitur. C. q̃ño, & qñ iud. l. si præses. Quod est verum, si tutor erat: secus si tutor esse desierat, ut ibi patet. Quarto casu est ipso iure nulla, quasi cum nõ lñma persona sit initiatum iudicium. l. momentaneæ. C. Qui legit. ita sunt uerba Dy. quæ oĩa sunt in gl. d. l. cum & minores, &
3 ibi dicam. hæc uera in cã ciuili. Quæro, † qd in criminali? R ñ. Idẽ, vt l. clarum. C. de auth. præst. Et prædicta oĩa satis placent, præterq̃ in tertio casu, qñ tutor interfuit ab initio, non in cãę processu. Nam dictum gl. in d. l. cum & minores, & dictum Dy. est ɔ glo. in d. l. si præses. C. q̃ño, & qñ iud. ubi non est dña, an tutor esse desient, an voluerit defendere. Ideo dic, qn tutor interuenit ab initio, & contestatus est litem, si quidem interuenerit postea donec negociũ est liquidatum, non autem uoluit interesse sniæ legitime citatus, tunc ualet snia. d. l. cum & minores. Et ẽ ar. C. de adul. l. q̃uis, & ita loquitur dictum Dy. Si uero noluit postea interesse in liquidatione negocij, tunc non ualet snia diffinitiua ɔ minorẽ, sed est recurrendum ad remedium. l. 3. C. de proc. Et ita loquitur gl. in l. si pses. C. q̃ño, & qñ iud. Si vero tutor interfuit ab initio postea nõ interfuit ipse, nec fuit citatus, sed interuenit minor cum alio curatore, tunc iudicium ualet, fm glo. in d. l. cum & minores. in fi. sed si minor citatus noluisset venire, cum per procuratorem lis esset contestata, dic ut dixi in l. furiosu. ś. eo.

ADDITIONES.

a Absentẽ. Adde, qualit sit siẽda citatio absentis, pulchre Bal. cõs. 355. 4. li. Et q̃ peremptoriũ cõtra absentem sit nullum, si iudex sciebat, facit c. si duob. de ap. vbi patet, q̃ non valet snia, si iudex est certificatus de lñma excusatione absentis.
b Primũ valet. Adde, quo ordine cõtra minorẽ possit perueniri ad primũ decretũ, & ad fm, Abb. cons. 38. & 44. Ro cons. 154. q̃ posui in §. Iul. l. si finita. de dam. inf. in quo si an missus in possessionem ex primo decreto lucretur fructus.

LEX LV.

1 *Iudex postquã iud cauit, põt circa accessoria ẽt in eodẽ die condẽnare iterũ.*
2 *Iudex, snia per eum lata exercet ea, quæ concernunt officium iudicis nobile, & sic non est functus officio.*
3 *Iudex non dicitur functus officio suo, quando per errorem facti expressum, tulit sententiam nullam, & poterit iterum iudicare.*
4 *Iudex ordinarius, qui tulit sententiam nullam, an poterit iterum iudicare, vel debeat superior adiri.*
5 *Clausula, salua & reseruato, posita in sententia iudicis condemnatoria, qui condemnatur in plus vel minus, quam deberet, quid operetur.*

a b Iudex postea quam Ista lex potest intelligi in iudice delegato, hoc secundũ
1 hoc non habet contrarium item in iudice ordinario, & tunc op. l. Paulus. sup. eo. Solu. circa accessoria potest eodem die Opp. del. illicitas. in fin. supra. de of. præs. Sol. ibi in mulcta, hic in pœna. Ra-
2 tio colligitur ex isto tex. quia per sententiam iudex functus est officio suo, s. officio mercenario, qđ defertur actioni, vel accusationi propositæ: vnde super eo se non potest amplius intromittere: sed officium nobile eius adhuc durat: ideo potest mandare executionem, & in integrum restituere, quia hęc iudicis officio nobili expediuntur. Item mutare mulctam, quia hoc expeditur iudicis officio

ADDITIONES.

a P. Pau. P. Iudex. Vide materiã istam late per Ale. consi. 90. vol. 3. & cõsi. 119. vol. 3. & Fel. in c. in literis. de off. dele. & c. qualiter, & quando. de accu.
Pom. Et no. q̃ d. Abb. in c. studuisti. de of. dele. allegat illud dictum Bar. q̃ delegatus põt restituere in integrum aduersus sniam latam per eum, si non est mandata executioni. Sed in contrarium facit l. aduersus. C. si aduer. rem iud. in verbo, solus princeps, ergo inferior.
Clau. Adde, quoad id quod dr hic in iudice. q tulit sententiam, habet locum in notario, qui confecit instrũ, vel alium actum, vt no. Bar. post Specu. in l. si quis. §. successerunt. in prin. sup. de eden.
b Delegato. Pau. de Ca. hic dicit Inn. in c. in literis. ext. de off. dele. intelligere hãc legẽ in delegato, qui tulisset sniam valida, sed si snia esset nulla, vt quia non seruasset formam rescripti, q̃ tunc non desineret esse iudex, per l. qd enim pten. sup de arb. & q̃ idem tenet Hosti. c. eam §. ext. de elec. & ibi Inno. Sed aduerte, quia Abb. in d. c. in literis. refert, quod Inn. tenet contrarium, per l. si ut proponis. C. quomodo, & qñ iud. tamen ipse sentit idem, quod Pa. per d. l. quid tamen.

ficio nobili.& sic cessat ɔ̃riu m de l.diuus. de I integ.rest. Op.C.de
sent. ex bre.reci.l.2.§.fi. Sol.gl. Tu dic,ꝙ ibi ideo,quia hñt tãtam
ptãtem,ꝙ ꝑ officiũ nobile pñt suas sñias corrigere. Op.C.de sent.
l.1.& de accusa.l si accusatorib. Sol.ibi nõ tenuit sñia.& sic rema
3 net iudex. Op.C.q̃ño,& q̃n in.l.fi.vt proponis. Sol gl. †ꝙ ibi ĩ dele
gato,hic in ordinario. Quod intelligit Inn.q̃n est nulla ꝑ errorem
iuris:secus si facti,ne error facti cũ priuet intidõne l.error.de iur.
4 & fac.ign.& no.per eundẽ de re iu.c.j. Op.†ꝙ ordinarius nõ pos-
a set se intromittere,vt l.absentẽ.C.de accus Iac.de Are.& Cy. dñt,
q̃n est nulla turpitudine iudicantis.deuoluit ad maiorẽ iudicem,
vt ibi,secus si alio modo,quia tũc ipsemet est ordinarius. Iac.But.
dicebat aliter,quia aut volo,vt sñia pronuncietur nulla,& tunc a iu-
dice maiore possum petere,vt l.Carmelia Pia.š.de iure pat. & l.q̃
dã mulier š.fa.erc. Sed si volo,vt sup eisdẽ actis ꝓnunciet,nõ pos-
sum:qa ipse iudex ordinarius dẽt facere,sed in fi.d l absentem,dr
reformabit,&c.& sic nõ solũ ꝓnũciat nullũ,sed ẽt reformat ꝓnũ
ciando sup eisdẽ actis. Vnde iunge p̃dictas opiniones simul,quia
aut quis vult petere solum,ꝙ sñia pronuncietur nulla, & põt ẽt a
superiore,qđ qualiter fiat,plene dicã J.q̃ sen.sine ap.resciu.l.j. Aut
volo,ꝙ ẽt sup eisdem ꝓnuncietur,& tunc aut interuenit turpitu-
5 do iudicãtis,aut nõ,vt š. † Vlt.q̃ro,b pone, ꝙ iudex condemnauit
b pluris,vel minoris,q̃ deberet, & in fine sñiæ dixit, ꝙ si dicta con-
demnatio esset in plus, vel minus, q̃ deberet ex forma statuti,ex
ſ tunc reducit ad debitam quãtitatem,vt cõiter faciunt Assessores
c an dicta cl̃a aliquid releuet: c Dic, aut dicta verba ponuntur post
d verbum,d condemnamus.& tunc nihil operãtur:quia post illud
verbum emissum non possunt corrigere,vt hic,& su.e.l.actorum.
Præterea non faciunt sñiam conditionalem,sed resoluendam sub
e conditione,vt l.2.de in diem addic. Sed ista resolo e non põt fieri
per iudicem,vt hic,ergo &c. Præterea illa adiectio est incerta,er
go &c. C.de sent.quæ sine cer.quant.l.2.& l.3. Et per hanc vltimã
rationem hoc tenet Iac.de Bel. Si vero ista verba proferuntur cõ
ditionaliter in ipsa sententia,vt quia dicit,ꝙ cõstat nobis delictum
per te esse commissum,ideo si ex tali delicto tanta pœna tibi de-
bet imponi secundum formam statuti,in tm̃ te condemno: alias
in plus,vel minus,secundum formã statuti. Dico, ꝙ hęc sententia
valet,sicut si nulla pęna imponeretur,vt l.j.§.j.ad Turpi.sufficit.n.
delictum declaratũ esse,& in executione declarabitur pęna. Hoc
tamen non faciendum,nisi ex magna causa. Hoc enim turpitudi
nem,& ignorantiam Assessoris demonstrat.

ADDITIONES.

a P.Pau.P.Opp.ꝙ ordinarius. Vide Ale.hic,& in consi.79.vol.2.

b P.Pau.P.Vltimo quæro. Vide Ale.consi.90.vol.1.
Clau. Cũ Bar.tradit Ang.in l.non quemadmodũ.su.de iu. Bal.in l.& si seuerior.C.ex qb.ca.infa.irrog.idẽ Bal.in l.non dubium.C.de legib. Sed Ang.hic tenet cõtra Bar.p l.item Labeo.cum sua gl su.fa.erc. Adde Bal.in l.certa ratione.C.quando prouo.non est neces.vbi tenet contra Bar.& dicit ita practicari.

c Pom.Aliquid releuet. Et Vide Ho.ĩ l.itẽ Labeo §.j.š.fa.er. Et ad hęc vide ẽt Pan.cõs.73.vol.3.& vide Card.cons.29.& Ale.90.vol.1.& Are.28.& in c.qualiter,& q̃n.ij.l.de accu.& in l.si ita sit scriptum.ff.de leg.3.& Pan.in c.in literis.de us.de leg. Contra vero Bar.tenet Ang.consi.42.& Fulg.consi.13. Limita opin. Bar.in laudo arbitratoris,quia illud valebit taliter actum.ita Anch.consi.208.& Card.in d.cons.29.de quo Fel.in d.c.qđ ad consultationem.ext.co.Et facit,nam laudum dr̃ transactio,& sic contractus,vt est gl.in Auth.vt diff.iud. Sed contractus possunt sub tali conditione fieri,vt patet in to tit.ff.de in diem addi.& d.l.cum ergo,&c. Vide etiam Fel.in c.cum contingat.de off.deleg.

d Post verbum. Adde Abb.in c.in literi.ext.de off.dele. Bar.in l.mortis.§.istæ fere.de pę.Bar.in l.j.inf.ad Turp.Iac.de Bel.in sua dispu.incip.In Christi noĩe.l.municipali.Ang.in l.non quemadmodũ.de iud.Bal.in l.j.& in l.& si seuerior.C.de his qui no.infa.& in l.quid ergo.§ pęna grauior.su.eo.ti.& in l.si quis filio exhæredato.§.fi.de iniust.test.& in l.non dubium.C.de leg.in auth.interdicimus.C.de epis.& cle.facit qđ voluit Gul.de Cu.in l.g arbiter.sup.de arb.vbi dicit,ꝙ iudex recitata sñia statim desinit esse iudex,præterquã in accessoriis,nõ quoad ex pensas.l.Paulus.j.sup.eo.item alle.quia cũ incõtinenti ius sit q̃situm parti,iudex nõ potest sibi istud auferre,alleg.in arg.huiusmodi.§.qui Stichum,de leg.1.& l.statuliber.in fi.de leg.2.& l.apud Aufidium.de op.leg.Per.de Anch,consi.182.Ale.consi.129.li.3. Si autem iudex sententiauit,& post adiecit causam,an dicatur noua sententia,vide Ro.cons.45. Et an iudex post verbum,condemno,sit functus officio suo,vide Per.de Anch.consi.209.

e Pom.Sed ista resolutio. Et Abb.in c.ea literis.de off.deleg.alleg.istud dictum pro singulari.vide ibi per eum.

LEX LVI.

Postrem. Sententia,iusiurandum,& cõfessio,in iudicio
hẽt executionem paratam.h.d. No.de sentẽtia
est vulgare,de iureiu.hẽs hic,& š.de iureiu.l.sed & si possessor.§.
pe. De cõfessione habuistis,su.e.l.debitorib.& C.de confess.l.j.ibi
cum & soluere cogens. Sed an hæc confessio possit reuocari, di-
cemus sup.ti.j.l.non fatetur.

LEX LVII.

1 *Imperator olim eligebat magistratus in vrbe,hodie Papa.*
2 *Princeps eligendo scienter indignum.videtur cum eo dispensare.& nu. 12.*
3 *Exceptione opposita iudici,ꝙ non possit esse iudex,propter aliquod impedimentum naturæ,de ea cognoscit superior.*
4 *Iudici si opponitur,ꝙ nõ potest esse iudex ex natura cãæ,vel conditione personæ litigantis,ipse de hac exceptione cognoscit. fallit ut ibi.*
Item fallit de iure canonico,si opponatur incompetentia,quia clericus.
5 *Exceptio opposita iudici,si cõcernit delegationẽ,de ea iudex ipse cognoscit.*
6 *Processus factus ꝑ iudicem incompetentem,vel ratione personæ,vel causæ,vel litigantium,vel delegationis,valet si non opponatur,præterquam in clerico.*
7 *Exceptio opposita iudici,quæ sigillat eius famam,vel honorẽ,si opponatur superior de ea cognoscit,vel arbiter eligitur.*
Processus factus ab infami,si non opponitur,valet.
8 *Exceptio minoritatis,si opponitur iudici,ipse de ea cognoscit*
Excepti minoritatis in iudice,si non opponitur,potest opponi post sententiã & reddit iudicium retro nullum.
9 *Exceptio incompetentiæ debet opponi in initio,& ante litem contest.*
10 *Reus,qui actori petenti,vt summarie in causa procedatur,respondet nõ debere procedi sine libello,videtur in iudicem consentire.*
11 *Exceptio incompetentiæ videtur primo opposita,quando cum ea opponuntur simul plures exceptiones.*
12 *Cautela,quod immo exceptio incompetentiæ primo opponatur.*
13 *Pupillus,qui successit Regi,vel Comiti habenti iurisdictionem,qualiter illã exercet.*
14 *Ciuitas si vult dare iurisdictionẽ pupillo,vel minori,ut eã exerceat per tutorem,uel curatorem.potest faciendo primo super hoc statutum.*
15 *Pupillo posito in dignitate datur tutor cum maiori dignitate.*

a Quidam a consulebant. Maior 18.ann.põt esse
index delegat',& or-
dinarius. Item iudex minor 18. ann.maior tñ 14. potest esse,si ex
cõsensu partium delegatur,vel ex certa sciẽtia Imperator eum iu
1 dicem dederit.h.d. Not.†ꝙ Princeps eligit hmõi magistratus in
vrbe,& hodie Papa,vt ext.de elec.c.fundamenta.lib.6. Item no.
2 ꝙ† Princeps eligendo scienter indignum, vr̃ cum eo dispensare,
vt hic,de hoc J.dicam. Op.š.de arb.l.cum lege. Sol.gl.vel dic me
lius,vt l.cum prætor.de iu. Op. J.de decu.l.spur.j.§.i. Sol.ibi loquit
in decurionatu,qui non habet simplicem iurisdictionem,sed ha-
bet ẽt administrationem bonorum ciuitatis,q̃ non cadit in mino
rem,cum eius res debeant per aliũ administrari.l.fi.C.de leg.tu.
Hic loquitur in eo, cui cõcluditur simplex iurisdictio, hæc vera.
Vel dic,ꝙ illi non eliguntur a principe,hoc ẽr placet. Vñ dic; Aut
eligitur a Principe,vt hic;aut ab aliis,& tunc aut conceditur sim
plex iurisdictio,aut iurisdictio cum ministratione,&c. Quæro, cũ
hic exceptio minoris ætatis opponitur,quis de ea cognoscet? Dic
3 latius.† Q̃nq; opponitur exceptio,ꝙ quis non põt esse iudex im-
pedimento naturæ,quia caret iudicio mẽtis,vt furiosus.impubes
& similes,& tunc ipsi nõ pñt cognoscere.qa eadẽ est rõ impediẽs
in cognoscẽdo de hac exceptione,q̃ de principali.l.cum prætor.§.
fi.de iu. Cognoscet ergo superior,immo ẽr si non opponatur,iu-
4 dicium ẽ nullum,vt colligitur ex hac lege,in prin. Q̃nq; † opponit
ꝙ nõ põt esse iudex ꝑꝑ alium defectũ,& tunc q̃n defectus nõ cã-
tur a persona iudicis,sed ex nã cãæ,vel cõdõnis personæ litigantis,
tunc ipse,cui opponit,cognoscit,& pronunciat,vt l.si quis ex alie
na.de iud.& si quis in ius voca.non ier.l.2.& ibi no. Fallit,si iudex
inde deberet aliquod ɔmodum sentire.l de iure.ad munic.& ibi
no. Item fallit de iure canonico,q̃n quis dicit non suum iudicem,
quia est clericus,vt in c.si iudex laicus.de sent.excom.lib.6. Q̃nq;
5 † exceptio concernit ipsam delegationem,vt qa dicit rescriptum
impetratum,tacita veritate,tunc de hoc ipse iudex cognoscet.l.p̃
scriptione.C.si ɔ̃ ius,vel vtil.pub.& ext.de rescrip c.super literis,
6 & ibi no.p Inn. Et istis casib.† pterquam in clerico,si exceptio o-
mitteretur,valet processus.l.fi.C.de exce.& no.per Bar.& Inn.de
rescr.c.sciscitatus & ideo si opponeretur,ꝙ rescriptum est falsum
7 dic vt d.c.super literis.per Inn, Quandoque exceptio† concernit ꝑ
sonã iudicis,& tunc q̃nq; sigillat famam,seu honorem ipsius iu-
dicis,vt quia opponitur,ꝙ est infamis,vel seruus,iõ non potest es-
se iudex:tunc Inn.dicit,ꝙ ipsemet cognoscet: non enim pronun-
ciat se infamem, vel seruum , sed se esse iudicem, vel non esse,vt
b ipse no.de offi.deleg.c.cum super.quod non placet,b per l. absen-
tem.C.de accu.& dixi š.e.l.iudex. Præterea,ego video, ꝙ si ad eũ
spectat commodum pecuniarium,ꝙ non põt ipse cognoscere,vt
š.proxi.dixi.ergo multo minus,cum hic tractatur de fama iudi-
cis,quæ excedit ẽt omne commodum pecuniarium. Cognoscet
ergo superior,vel eligetur arbiter,vt J.dicam.sed si hæc exceptio
non proponitur,procedit, & valet iudicium. l.2.C. de sent.& no.
in d.cap.sciscitatus.& in Specu.de iud.dele.§.fi. ver.sed nunquid
infamis

ADDITIONES.

a Pom.Quidã. Et de certa scientia Papæ concedentis incapaci,vide Lud.Ro.cõs.302.& in consi.329.incip.Istæ sunt rõnes.qñ superior rescripsit pro inhabili nõ vr̃ dispensare. Et quid si vitium ignorat.& ibi loquitur de elegantia personæ.

b Non placet. Adde,ꝙ opin.Bar.tenet Imo.in d.c.super literis.& D.Ant.ibi,& Hostien.Arch.no.3.q.5.c.ꝙ suspecti.dicit,ꝙ in solo casu suspicionis itur ad arbitros & receditur a iudice,nec reperitur iure cautum,ꝙ eligatur arbitri,si opponitur exceptio contra iudicem sigillans personam eius ideo dicit iri ad iudicem superiorem,& cum hac opi.q̃ etiam dicit tenere Pan.post Io.And.in c.pia.de excep.li.6,transit Episcopus Ale.in c.secundo requiris,ext.de app.reiecta opi Imo.ior Sed contra eundem Episc.facit,quod ipse voluit in c.cum speciali.in 6.not.post Panor.vbi tenet,ꝙ ex identitate rationis itur ad arbitros,in casu simili expresso, per gl.in c.statutum.in ver.copia.de rescrip.in 6. Sed pro commodo pecuniario non potest cognoscere,ergo nec vbi de fama agitur,quia crudelis est,qui negligit famam. Et voluit Spec.in tit.de recu.§.effectus.ver.sed nunquid excommunicato iudici.quia non est verisimile,ꝙ quis pronunciet quid,in quo eius turpitudo versatur,vt de diuor.c.ex literis.

nfamis. Vbicunq; aūt dixi superiorē cognoscere, dico, ꝙ tūc pote
runt arbitros eligere, qui de hoc cognoscant, vt C. de iud. l. cum
specialis. & ext. de app. c. cū speciali. Ad prædicta facit, & ꝯ Inn. cir
ca id qđ dicit, qñq; exceptio excōicationis opponiť iudici, vt no.
in Spe. de excep. §. nunc videndum. §. sed si hæc exceptio. Qñque
8 †op. exceptio, q statum, & non famam iudicis contingit, vt qa est
minor 18. ann. & tunc puto, ꝙ ipse idem cognoscet, & pronuncia
bit. & in hoc iudex est, & iudicium hēt, quia est maior 14 ann. at.
d. l. si quis ex aliena. & l. præscriptione. In hoc tñ est hic plus, qa ēt
si talis exceptio omittatur, pōt opponi post sñiam, & reddit iudi-
a cium a retro nullum, vt dr̄ expresse in hac l. in pri. & ꝯsensus partiū
non facit eum iudicem, nisi tempore delegationis consentiat, vt
9 hic dicit tex. Quæro, † qñ dēt opponi hæc exceptio, tu non potes
b esse iudex? Quidam dñt vsq; ad lit. contest. vt no. C. de excep. l. fin.
Alij vsq; ad 20. dies, vt in Auth. offeratur. C. de lit. cont. Tu dic, vt
c dicit tex. in d. l. fi. ꝙ hæc exceptio debet opponi ab initio, c hoc est,
antequam coram iudice aliquid proponat per quod videatur ap-
probare eum in iudicem, vel iudicium suscipere, vt sup. de iud. l.
sed & si susceperit. in prin. & ext. de re iud. in c. inter monasteriū.
& ibi hoc no. per Bar. & Inn. Vnde si prius opponeret quis excep-
tionem ꝯ personam actoris, vel libellum, quia proponendo exce
ptionem vr̄ velle, ꝙ super ea pronuncietur, cum sit emergens, ut
no. C. de ord. iud. l. 1. iō vr̄ iudicem approbare. Et prædicta intellige
* in casibus, in quib. tacite potest omitti, * vt s. dixi. Contra prædi-
cta iñ vr̄. s. de iud. l. non vr̄ iudicem. Rñ qui petit sibi edi actionē,
non petit a iudice, sed a parte, iō non vr̄ consentire in iudicem. Fa-
10 teor † tñ, ꝙ si actor peteret, vt procedatur summarie, & reus exci-
peret, immo non debet sine libello: quia hic requireretur iudicis
examinatio, & pronunciatio, tunc vr̄ consentire in iudicē. Item ꝯ
pdicta vr̄ auth. offeratur. C. de lit. cont. q dicit, ꝙ pōt recusari post
datam cautionem de iudicio sisti. Sed certe illa cautio hēt in se ꝯ
ditionem de stando iudicio, si apparuerit me teneri. Item ꝯ dicit
d. auth. qa vr̄ permittere intra 20. dies. Sed illud intellige, nisi pars
aliquid fecerit, per quod videatur in iudicem cōsensisse, ut ibi pa-
11 tet. Sed † quid si simul, & semel opponit plures exceptiones con-
d tra personā actoris, ꝯ libellum, & ꝯ iudicem? Rñ. sp intelligitur d
e primo opposita exceptio ꝯ iudicem, e & cæteræ sub conditione, si
si apparuerit eum iudicem esse ordine scripturæ non attento, at.
fi. de hær. insti. l. talem. in prin. & de vulg. & pup. subst. l. 2. §. sed &
si ita. Tutius tñ est, ꝙ primo exceptio ꝯ iudicem prius opponatur
f & aliæ opponantur sub conditione. Vltimo f est videndum, † an
12 cum Princeps cōcedit alicui nō capaci aliquid, videatur cum eo
dispensare? Cogitaui dicere, omitto nunc pp laborem. De hoc p
Inn. de fil. presb. cap. veniens. facit quod no. per gl. & Doc. C. si ꝯ
13 ius, vel vtil. pub. l. fi. † Quæro, pone, gꝙ vni Regi, h vel Comiti qui
g transmittit iurisdictionem ad hæredes, succedit pupillus, vel adul
h tus, quis exercebit iurisdictionem? Rñd. tutores eius vsque ad pu-
bertatem, ad quos spectat vl. s administratio. l. consilio de cur. fur.
sup. Pro hoc, quia est prodigus, exercebit ipse curator. text. est ex-
pressus, de sup. negl. præl. c. x. li. 6. coniuncta l. Fulcinius. §. adeo. in
fi. J. titu. 3. Post pubertatem vero ea, quę sunt simplicis iurisdōnis
administrat per se, quasi sit datus a sciente Principe, qui sic dedit
Regnum, vel Comitatum, vt transiret ad hæredes, vt hic: ea vero,
quæ sunt administrationis, non poterit dare, vel facere sine cura-
14 tore, at. l. spurij. §. 1. J. de decu. & ꝙ sup. dixi in 2. ꝯrio. Sed † quid si
vna ciuitas vellet dare iurisdictionem vni pupillo, vel infanti, ut
eam exerceat per curatorem. uel tutorem. Rñd. faciat de hoc pri
mo statutum. at. l. 3. §. plane. quod vi. aut clam. Facit l. vt gradatim
§. sed si lege. de mun. & hon. vbi statutum restringitur ad habiles
i in dubio. Si enim i ciuitas non posset dispensare, illa lex non habet
dubium, quod sine dubio obtinet in ciuitatib. quæ non recogno-
scunt dñm in tpalib. quia tunc populus liber est, & vtitur omni iu
risdictione imperiali, vt no. inf. de cap. l. hostes. Item no. ꝙ prædi-
ctis personis in dignitate positis datur tutor cum maiori dignitate
vt C. de tuto. & cur. illustr. per l. l. 1.

ADDITIONES.

a Iudicium. Adde, quod si partes fecerint illum excōicatū, quod retractatur quate
nus actū est in earū fauore, ita dicit Abb. post Cald. in c. sciscitatus. ext. de rescri.
b Parif. Debet oppon. Vide Perus. in c. cū spāli. in prin. ver. septimo qritur, de app.
c Ab initio. Adde Spe. in ti. de recu. § qualiter. ver. p. Bal. in §. quib. in 5. colū. C. Fed.
conf. 14. Et adde tu, quod hac opi. dicit coem Lanfr. in c. qm cōtra falsam, in ver.
recusationis, de pb. Et adde, quod talis exceptio ēt post lit. cōt. opponiť, qñ suspi
cio post lit. cōt. est orta. l. non distinguemus. §. cū qdam. su. de arb. dicit Ange. in
l. fi. su. de iurisd. om. iud. & no. in c. insinuante. de of. deleg. Item adde, quod talis
exceptio nō poterit opponi a suspecto de fuga, ita Pet. de Anch. in cons. 194. in-
ci. In Christi nomine, præmittendum. sequitur Ro. & Ale. in l. a. su. de iur. omn.
iud. & Io. Bap. de S. Seue. in trac. de debi. susp. & fug. q. 4.
* Clau. Omitti. Illud limitari potest per id quod dicit Pan. singulariter in c. cum di
lecta, per illum tex. secundum vnum intellectum. ext. de rescrip.
d Parif. Semper intelligitur. Vide Ale. in l. si ita scriptum. in prin. & aliquid p Ias. in
1. no. de leg. 2. & in ver. vlt. vide Bar. consi. 34. vol. 1. & Ro. consi 37.
e Contra iudicē. Adde, quod sequitur Ab. in c. exceptio. ext. de excep. & Bar. in l. nō
vr̄. ff. de iud. & in l. fi. C. de excep. gl. in c. inter monasterium. de re iud.
f Vltimo. Vide plene p Old. cons. 325. vsq; ad 332. inclusiue. Ro. cōsi. 216. & 317.
Claud. Adde Pan. in c. per inquisitionem. de elect.
g Barb. Quæro, pone. Et vide D. Abb. in c. cum vigesimum. de offi. deleg.
h Vni Regi. Vide Old. consi. 52.
i Pom. Si enim. Et vide Bal. in c. cum vigesimum. de of. deleg.

LEX LVIII.

1 *Emens rem ab executore, debet habere sententiam, & acta, per quæ probare possit sententiam valere.*
2 *Exceptio nullitatis impedit executionem.*
3 *Libellus in quo quis petit reum cogi, & compelli, & non condemnari, non procedit.*
4 *Libellus, in quo dicitur, peto cogi, & compelli, et ad prædicta condemnari, valet.*

a **Si cum nulla.** a Not. ꝙ † ille, q emit ab executore sñię,
1 dēt hēre sñiam, & acta sufficiētia, p quæ
possit probare valere sñiam, alias secus, vt hic hr̄ in tex. & gl. Item
2 facit hæc lex, † ꝙ exceptio nullitatis impedit executionē, de quo
3 dixi s. eo. l. 4. §. condemnatum. † Item per hanc b l. reprobatur li-
b bellus, in quo concluditur sic: Quare peto eum cogi, & compel-
li, &c. quia hoc modo petitur executio, quæ non potest fieri ante
sententiam condemnatoriam. l. 1. C. de excep. rei iud. vnde debet
concludi sic: Quare peto eum condemnari. &c. & ad prædicta co
4 gi, & compelli, &c. Sed quid † si protestaretur, vt si dicam, Peto
cogi, & compelli, & ad prædicta condemnari. Rñ. procedit, &
c prius videtur petita condemnatio, c arg. sup. de hær. insti. l. talem.
de vulg. & pup. subst. l. 2. §. & si ita.

ADDITIONES.

a Barb. Si cum nulla. Et vide D. Ant. contra Bar. in c. examinata. de iud. & ibi dixi.
Bar. in l. 1. de exe. rei iud. & ibi Bal. Bar. in l. quidam. ff. de pec. leg. Bal. in l. 4. C. de
exceptio. rei iud. & in c. causam, q de rescr. in prooe. C. & in l. conuenticula. C. de
epis. & cle. & in l. edita. in rep. Paduana. C. de edendo. & in auth. dos data. C. de
do. ante nup. Pet. in d. c. causam, quæ. & vide quæ ibi dixi.
b Pom. Item per hanc. Vide etiam Fel. in c. 1. de lit. conte. & in c. 1. de of. deleg. &
pulchre Ale. in rub. C. qui admit. & consi. 34. vol. 3. vbi limitat, nisi adesset clau
sula, super quibus omnib. & singulis.
c Condemnatio. Sequitur Pan. in c. 1. de lit. contesta. & Ant. in c. examinata. & ibi
tenet Bar. in præcedenti membro, & vide Mar. Soc. in c. 2. de libel. oblatione, j.
versi. quartus effectus. vbi dicit, ꝙ talis libellus procedit, maxime quando est ap
posita clausula, omni meliori modo, alleg. Io. de Imo. hic.

LEX LIX.

In summa. Sufficit, si in sñia exprimatur verbum, con-
demno, vel æquipollens, vel ꝙ exprimat cer
a ta quantitas expresse, vel per relationem a ad acta h. d. Op. de l. qd
tamen. §. Pomponius. sup. de arbi. Glo. dicit, ꝙ ibi non erat certa
quantitas in aliqua parte actorum. Dic, vt dixi in l. ait prætor, in fi.
sup. eo. Opp. de l. eos. C. de appel. Respon. iudex appellationis po-
test pronunciare sm formam illius legis, vel æquipollens, vt hic,
& plene dixi, inf. iud. sol. l. cum apud Sempronium.

ADDITIO.

a Relationem. Vide pro limitatione Fel. in c. quoniam contra. de prob.

a **§. Qui fortis.** Sententia incerta non valet. h. d. Dixi in
l. ait prætor. §. j. sup. eo.

ADDITIO.

a Incerta. Vide Bar. in l. 3. §. armamenta. sup. de rei ven. & Pau. de Cast. hic concor
dantem Bar. cum Inn. in c. cum dilectus. de ord. cogn.

a **§. Si quis ex edicto.** Sententia lata ꝯ mortuū a est
ipso iure nulla. h. d. Opp. de l.
cum quæ. in prin. de fideicom. lib. gl. in l. Neratius. J. de regn. iur.
dicit, ꝙ valet pro defuncto, secus contra, quod non placet, vt dicā
b J. l. proxi. & s. e. tit. l. furioso. b Dic ergo, ꝙ ibi speciale fauore liber
tatis. Cætera dicam in l. j. in fi. inf. quæ sent. sine ppella. rescin. Item
an sit necesse, quod primo pronūcietur, dicam inf. e. l. cū qrebat.

ADDITIONES.

a Mortuū. Vide Ang. consi. 123. in quib. casib. valet sententia lata contra mortuū.
b Clau. L. furioso. Adde vide, ēt Ale. post Pau. de Cast. in l. eius qui. sup. si certū.

LEX LX.

1 *Citatus debet licentiatus recedere.*
2 *Sententia lata contra febricitantem, si iudex hoc sciebat, non valet, si ignorabat, valet, sed restituitur.*
Sententia lata contra eum, qui comparere non poterat, non valet, nisi iudex hoc sciuit.
Infirmo citato consulitur, vt mittat ad iudicem, & petat, quod terminus prorogetur.
3 *Sententia lata pro infirmo, non valet.*
4 *Infirmus citatus, an necesse habeat mittere procuratorem, remissiue.*
5 *Iudex si excusatori pro absente, uel infirmo, non credidit, sed pronūciauit, nō tenet sñā, si excusator obtulit se incontinenti probaturū absentiam.*
Cautela, ꝙ iudex pronunciet citatum contumacem, nisi infirmitas, uel absentia probetur per excusatorem.
6 *Citatum fuisse infirmum, qualiter probetur, vbi per medicos, et etiam per familiares, & ex aspectu.*

a **Quæsitum.** a Febricitans febre grauiori, non leui, nō te
netur expectare, vel in peremptorio cōpa-
rere. h. d. Facit s. si quis cautio. l. 2. §. si quis in iudicio. vbi differtur
1 iudiciū propter morbum. Not. ergo, † ꝙ alias tenetur expectare,
& ideo debet quis licentiatus recedere, vt dixi su. de damno infe.
l. si

ADDITIO.

a Quæsitum. Et vide scribentes. Bal. & Abb. in c. j. de testib. alleg. istam legem.

a l.si finita.§.Iul Op.& vr̄,q sñia †valet, licet restituat̄,vt in absen-
2 te cā reipublicç.l.fi.de in integ.rest. Sol hic iudex sciebat,& tō nō
valet. Sed si iudex ignorauit,v3,sed restituit,qđ tene mēti. Et sic ē
vera opi. Plac.posita s̄.e.l.ɔ̄.pupillū. in prin. & idē dico in alijs ca-
sib.vbi quis cōparere non tenet̄, vt dixi in l.ɔ̄ pupillū.§.fi.s̄.e.Nā
non valebit sñia, si iudex scit, alias secus. vñ ɔsiliū est,q qs mittat
ad iudicē,& ei notificet. Pōt ēi peti, q terminus proroget̄,vt l.2.§.
si quis iudicio.su.si quis cau,vbi tex. dicit, diffusum.n differendū.
3 †Quæro,qđ si fert sñia p psona febricitante,an valeat? Gl.dicit,q
nō. Et hoc dixi esse verū in l.furioso.su.eo. & hēns in l.ea,quæ.C.
4 qūo,& qñ iud.†Quæro,an talis b febricitans habeat necesse mitte
b re procuratorē? Et gl.dicit, q nō, alleg. l.2.s̄.si quis cā.sed non di-
co hic,dicā in l.j.de diuer.& temp.pscr.& ibi Ianus gl.& per Gul.
5 in l.2.§.i.su.si quis cau.& Cy.C.de test. mil.l.j.Quæro,quid †si iu-
dex tali excusationi nō credidit, & pronunciauit? R̄n.si quidem
ille excusator obtulit se probaturū cām absentiæ,tunc habebitur
pro absente.l.ait ptor.§.si quis particeps. j̄.de his,q̄ in frau.cre.cū
c hic certet de damno vitando, & nō valebit c sñia,& hoc impedi-
mento postea probato, vincet in cā nullitatis. Iudex ergo illi ex-
cusatori dēt dare terminū,vt doceat de impedimento. l.inter ac-
cusatorē.& l.pe.§.ad crimē. j̄.de pub.iud. Cōsulo tñ,q iudex pro-
nunciet eū ɔtumacem sub hac excep. nisi cā absentiæ ab isto ex-
cusatore probetur.l.qui vias.§.j.s̄.de dam.infe. facit,qđ dixi in l.si
d finita.§.Iulia.eo.tit. Sed si ille non obtulit se d probaturum,tunc
valet sñia,vt l.liberto.§.fi.de neg.gest,vbi dr̄,q pōt appellari,& sic
6 valet. Sed quaſi †probabit ipsum infirmum e fuisse? R̄n.ɔstabit p
e medicos.l.semel.C.đ re mil.lib.12. & q iudex mittat ad videndū
pōt impetrare excusator.ar.de vent.inspi.l.j.§.j.& C.de fi.instru.l.
ɔparationes. & poterit ipse, q fuit infirmus, docere proprio aspē-
cū alijs indicijs,puta,quia facies eius est extenuata,quasi hoīs sur
gētis ab infirmitate.ar.l.minor 25.an.ex aspectu su.de mino. Pote
rit ēt probare p alios astantes, sibi etiam familiares hoc casu.arg.
C.de repu.l.consensu.& de naufrag.l.de submersis.lib.11.

ADDITIONES.

a Pom.Op.& videtur. Et no.q si iudex præcipiat impossibile, est ipso iure nullū illud tale præceptum,ēt si ignoranter præcipiat,est casus in l.si decesserit sup.q satisd.cog. Si autem est difficile,si scienter præcepit, est nullū, si ignoranter, tenet,& habet locum restitutio. Et vide Angel.in l.si decesserit. Dic secus si esset mandatum,capit.in memoriam.19.dist.c.sacerdotes, & reliqui.2.q.7. & vide q dixi in c.accepimus.de fide instrum.
Menoch. Nam non valebit. Adde Rip.in trac.pestis.in ti.de priui.iud.nu.2.
b Barb.Quæro,an talis. Et vide gl.sing.sec.mun.in l.si quis ita hæres instituat i diē, s̄.de hçre.insti.& ibi alleg.casum sing.sec.Bar.& refert se viua voce audiuisse,q qñ nō reperit idoneū,non tenet mittere.l.idemq;. sup.p soc. quod bene nota.
c Nō valebit. Adde q pro hoc facit c.si duob.ext.de ap.& an quis teneatur mittere pcuratorē,vide p Ab.in c.2.de pc.& an carceratus teneat̄ mittere pcuratorē,si perēptorie fuit citatus ad sñiam audiendā, vide Ang.consi.65. cōcludētē, q sic. Et q febricitās nō teneat̄ mittere procuratorē,voluit Io.And. in Spec.tit. de pcu.§.rūne quoq; cōstituentis.in fi.vbi dicit,q nulla immunitas infirmitatis esset,cum sanis id sufficiat,si febricitans teneretur mittere procuratorem.
d Pom.Sed si ille nō obtulit. Ad horum declaratione vide Ale.in rub.sup.de i ius voc.& ponitur aliquid per Fel.in c.literis.ver.sed his non obstantib.de psump.
e Claud.Infirmum. Vide et Bar.in l.1.in fi.C.de mendi.valid.lib.11. Et vnū no.q infirmitas præsumitur durare in dubio per annum,per text.no.iuncta gl.in can. communiter.33.dist.quem alleg.Card.in cap.cum inter.de elect.

LEX LXII.

1 *Iudex,qui secundo iudicat,an ex eisdem actis iudicet.*
2 *Iudicans secundo debet primo examinare nullitatem primæ sententiæ, si de nullitate non liquet,nisi aliquid probetur.*
3 *Reū fuisse psentē,vel citatū,si nō apparet, an cognosci debeat de nullitate.*
4 *Iudicans secundo,pronunciare,q sententia sit nulla,quando debeat.*

Cū quærebatur. Op.& vr̄,q eadē die posset iudica-
re,& qñ vult.l.j.C.đ sent.ex bre.re
ci.& l.fi.C.de sen q̄ sine cer.q̄.Dicit gl.q nō ex eisdē actis, sed de
nouo corā eo pcedet,& vide istā gl.ɔtrariū dt gl.in l.si vt pponis.C.
1 qūo,& qñ iud.& ibi p Cyn. † sed tñagitum ad propositū dic,qñq;
a est quoddam vitium,quod respicit acta,& sñiam vniformiter,&
tunc non ex eisdē actis,sed ex nouo est iudicandum,vt hic in exē-
plo vl nmo glo. qñ ɔ minorē est processum,vitium vniformiter
respicit acta,& sñiam. Si vero est tale vitium,qđ respicit solū sñiā,
tunc ex eisdem actis cognoscet̄,vt gl.i l.si vt pponis.C.qūo,& qñ
iud.quia forte die feriata fuit lata sñia,vel non fuit condemnatus
procurator,vt l.j.C.de sent.vel nō fuit expressa q̄titas.l.fi.C.đ sen.
q̄ sine cer.quāt. Qñq;est tale vitiū,qđ respicit sñiam,& partē acto
rū,vt quia fuit citatus mortuus, vel aliter impeditus scienter. Ian
summa.in fi.& l.q̄situ.su.eo.tūc nō poterit iudicari ex eisdē actis
sic inualidis,quia peremptoriū cum sit nullū, iterum dēt citari p
2 alio die,& sic loquitur hic s̄m primū exemplū gl. † Quæro,si se-
cundo dēt iudicari,an dēt examinari primo nullitas primæ sñiæ?
Et facit tex.hic,q sic,sed l.fi.C.de sent.quæ si.cer.quāt.vr̄ dicere,
q non oportet,q prius cognoscatur de nullitate: Quid dicem⁹?
Habui de facto istam qō.& dicebam, qñq; nullitas apparet ex sē
tentia ipsa nullo alio probato extrinsecus,tunc non est necesse,q
cognoscatur,vel pronuncietur de nullitate,vt si in sñia non expri
mit certa q̄ntitas, vel non condemnatur procurator, qui fuit pñs
dño absente.l.j.C.de sent.l.1.& l.3.& l.fi.C.de sent.quæ sine certa
quan. Si vero de nullitate non liquet, nisi aliquo probato extrin-
secus,vt si dicatur,eum ɔ quē fuit lata sñia,tunc fuisse mortuum,
vel fuisse minorem indefensum,& tunc de hoc prius dēt cogno-
sci,vt hic, quia forte fuit ratio quare eodem die si potest pronun
ciare. Præterea oportet,q iudex,qui iudicat,sit certus de meritis
causæ,vt s̄.eo.l. Pompo.& j̄.tit.3.l. hæc adit locū.§.j.Sed antiquā
de nullitate cognoscatur, non potest esse certus vtrum sit iudex,
vel non,ergo &c.facit ad hoc, quod dicimus de hærede,qui non
potest adire hæreditatem,nisi sit certus de viribus testamēti.l.sed
3 & si de sua. de acq. hær. † Quæro, pone, q in sñia non apparet,q
reus fuerit præsens, vel citatus, an debeat de nullitate cognosci.
R̄n.si est idem iudex.i.eadem persona iudicis, potest pronuncia-
re,quia ipse potest esse certus,q illum nō facit citari, & q nō fuit
præsens. Si vero esset alius iudex,tunc non posset iudicare iterum
nisi prius cognoscat de hoc. quia licet in sñia non contineatur,
potest tamen aliter probari, arg.ad prædicta, de acqui.hær.l.cum
4 falsum. †Sed an sit necesse, q nulla pronuncietur? R̄d. si libellus
super hoc principaliter porrigatur, vt sententia nulla declaretur
prius debet pronunciari,vt C.de interd.l.incerti,& sup.de acqui.
poss.l.exitus.& inf.de excep. l. fundi.& l. fundum.& quod ibi di-
cam. Si vero principalit̄ quis petit, vt sententietur super tali can-
sa,cum talis sententia,non valuerit ipso iure, quia tunc hoc venit
incidenter, non est necesse pronunciare, vt C.de ord.iud.l.j.

ADDITIO.

a Paris.Sed tamen. Vide Barb.in c.in literis. de offic.deleg.

LEX LXIII.

1 *Patientia non præiudicat ei,qui prohibere non potest.*
2 *Sententia lata contra præsentem,& defendentem,præiudicat alteri scienti,secus si contra absentem contumacem.*
3 *Sententia lata contra creditorem,quando præiudicat debitori.*
4 *Venditor,vel mulier agens,quando præiudicet emptori,vel viro.*
5 *Sententia lata cōtra libertū, an præiudicet domino scienti ipsum litigare.*
6 *Fructuarius agens,quando præiudicet proprietario.*
7 *Sententia lata contra dominum, quando noceat creditori, vel fructuario.*
8 *Sententia,vt non noceat creditori,vel fructuario scienti,sufficit,quod creditor protestetur.*
9 *Sñia lata contra dñm, qñ noceat habenti seruitut̄ constitutam a domino.*
10 *Emptor, vel vir, quando possit prohibere venditorem, vel vxorem agētē.*
11 *Confessio authoris mei,an mihi præiudicet,remissiue.*
12 *Probatio præiudicet alteri,ubicunque præiudicat sententia.*

a Sæpe constitutum. Sñia lata a ɔ̄ vnū nō præiudi-
cat alteri,q eū prohibere nō
poterat,& ab eo cām nō hēbat:secus si poterat phibere,& ab eo
1 causam hēbat,& sciens erat.h.d.Not.† q patientia nō pīudicat ei
q prohibere nō pōt,alias secus. Hæc est solo brocardica,quā po-
nit gl.in l.Caius.s̄.de pig.ac.& l.Titia cū testō.§. Lucia. s̄. de le.2.
Ego plene dico in l.q̄ dotis.s̄.sol.mat. Op.hic in prin.dr̄,q res in-
ter alios acta,alij nō præiudicat,ɔ̄ de l.Pap.§.si ex cā. de inof.testa.
Sol.fallit ibi,& in alijs casib.ibi no.per gl.& Cy.qđ hic non dico.
tangam.n.solum mām huius l.Op.dr̄ hic,q factum vnius cohæ-
redis non præiudicat alteri. Contra,s̄.de euict.l.quidā. Sol.ibi pre-
tiū recipit,& sic ibi plusquā hic s.pretium interuenit. Opp.dr̄ hic
si pōt prohibere,nocet,alr̄ ɔ̄. Sed ista rō no vr̄ ɔcludere. Nam de
bitor non potest prohibere creditorem quin agat hypothecaria,
quod patet,qa ēt ɔ̄ ipsum debitorem agit.l.cū notissimi.de pscri.
30.ann. Gl.ista fatetur ɔ̄riū, dicens, q in alijs cōcludit ratio,ista
præterq̄ in creditore. Quæ est ergo rō in creditore. Dic,q eo ip-
so,q debitor sibi obligat rē,vr̄ pmittere, q agat hypothecaria, in
qua dēt probari de dñio debitoris,ideo ipsi debitori scienti pīudi
catur. Et illud tangitur in gl.super verbo,de proprietate, & in gl.
super verbo,prohibere. Hoc autem declarabo melius statim in
2 qōnibus. Op.C.de pig.l.pses. Sol.†sñia ɔ̄ psētem, & defendentem
præiudicat alteri scienti, vt in casu huius l.secus si ɔ̄ absentem cō
b tumacem,tunc non præiudicat alteri etiā scienti, b d.l.pses s̄m
vnam veram lect.& notabilem, quod tene mēti. Facit s̄.de inof.
testa.l.qui repudiantis.§.fi & l.Papin.§.meminisse. & l.si perlusio-
no.in fi.j̄.de app.& l.si seruus plurium.§.j.de leg.j. Primo quæro,
dr̄ hic,q sñia lata ɔ̄ creditorem præiudicat debitori,an hoc sit ve
rū: R̄n. Creditore agente,vel defendente,si quidem absolutus sit
possessor, quia oblō non valuit, vel alia cā, q̄ non respicit dñium
non præiudicat debitori. Idem si succubuit,quia creditor nō pro
bauit de dñio debitoris. Nam debitor poterit postea agere rei vē
di. Cum.n.ad alium finem fuerit quæsitum in primo iudicio, q̄ i
isto, non obst.excep.rei iud.vt sup.de euict.l.vendicantem. cum
l.sequ.& facit quod no.de condi.indeb.l.Iulianus.in glo. mag.&
quod dixi de acquir.poss.l.naturaliter.§.nihil cōe.in i.lec. Si vero
succubuit ideo,quia reus assumpsit in se onus probādi, & proba-
uit se dominum,tunc præiudicat debitori sciēti. Ita loquitur hic,
& hæc omnia probat hic text. dum dicit , de proprietate pigno-
ris,&c. Facit ad prædicta sup.de proba.l.circa.facit l.si inter me,&
te.in fi.j̄.de excep.rei iud. Prædicta vera,si de dominio fuit plene
cogni-

ADDITIONES.

a Pom.Lata. Et vide Lud.Ro.in consi.307.vbi disputat,si acta faciant fidem contra illum,contra quem præiudicat sententia. Et uide Lud.Ro.consi.316. an sententia lata contra communitatem præiudicet tertio.
Scienti. Adde ad hoc,& uide pulchre Bal.cōs.250.li.4.& Pet.de Anch.cōsi.90

cognitũ, aĩs sec⁹, vt sup. e. l. a diuo. §. si sup reb. & qđ no. ĩ. 2. de or.
cog. & qđ dicã in l. sed si añ. ĵ. de excep. sed hoc nõ puto sufficere,
debitorẽ simpl'r scire creditorẽ litigare sup hypotheca, sed dẽt sci
re reum assumpsisse in se onus probãdi se dñm. In creditore vero
ꝯuento ꝓcedit plane. Nã eo ipso, ꝙ debitor sibi tradidit pignus,
vr̃ sibi ꝓmisisse defensionem, argu. in l. j. in fi. cum l. seq. sup. vsufr.
4 qnẽad. ca. † Scđo q̃ro, quid si vẽditor agit, vel mulier, an p̃iudicet
emptori, vel viro? Gl. hic ꝙ non, quia isti nõ hñt actionẽ qua pos
sint agere. Nun ob. hęc l. quia hic loquit̃ in defendente, & tex. qui
dicit experiri. intelligitur defendendo, vt gl. dicit. Idẽ Gul. de Cu.
in l. de die. §. quidã. sup. q satis. cog. adducit rõnem, qa si venditor,
vel vxor ageret, & succũberet, rir succũbit. qa non probat se dñm
iõ non p̃iudicatur emptori, nec viro. Facit l. si inter me, & re. ĵ. de
exce. rei iud. facit hæc lex, in ver. nã & si libertus. sed Inn. extra e.
e. q̃nis. vbi habemus istum tex. tenet ꝯriũ, ꝙ habeat locũ in agen-
te, & defendẽte. Pro hoc facit iste tex. in ver. veluti. vbi ponit exẽ-
plũ de actore, & reo succũbẽte. Itẽ in ver. sed scientib. ibi, actio, vel
defensio. Itẽ in ver. cui añt. ibi, agere, vel ꝯueniri. & ibi, ꝓpria actio
ne, vel defensione. & ibi. qđ ex p̃sona agẽtis habuit, &c. & sic hẽt
locũ in agẽte. Quid ergo dicemus? Dico, q̃nq; vẽditor meus agit,
vel defendit meo noĩe, & tunc sñia lata ꝯ eum mihi nõ p̃iudicat,
siue fuerim sciens, siue ignorans. nisi ratũ habeam. l. j. C. quib. res
iud. non no. & l. sed & hæ. in prin. s̃ de proc. Rñde. qa illę persone
agunt de iure, qđ meũ est, nõ de eo, qđ ab eo habebam, & sic rõ
posita hic non hẽt locum. Prohiberi. n. vr̃ ex eo, ꝙ inutil'r gerit ne
gotiũ meũ, qđ apparet ex eo, ꝙ victus est, in l. non tñ. §. in hac. ĵ.
iud. sol. & no. C. mãd. l. j. & sic non hẽt locũ rõ prima. s. ꝙ prohibe
re põt & c. nam prohibere vr̃. Præterea, illa rõ non concludit de
necessitate, vt s̃. dixi in creditore. Sed scđa rõ. s. quia ex voluntate
eius de iure, ꝙ ex persona agentis, &c. concludit de necessitate,
Q̃nq; auctor meus agit suo noĩe, non exprimendo, qđ vendide-
rit, vel in dotẽ dederit, & tunc aduerte, qa in rei vẽdi. formaĩ libel
lus de dñio, qđ est tpe quo agit, & sic de p̃nti, vt s̃. de rei vẽdi. l. in
rẽ. & inst. tit. j. l. certũ. §. sed & si fundũ, & ibi no. Et iõ si quidem ꝓ
nunciatur ꝯ actorẽ. s. fundũ suũ non esse simpl'r, tunc emptor, vel
maritus poterit agere, nec sibi p̃iudicat talis sñia, quia ipse non ve
nit ꝯ sñiam, imo approbat eam. s. ꝙ fundus non erat actoris tpe
quo agebat, & ita loquitur hic opi. gl. Si vero pronunciat̃ rem nõ
esse actoris adiecta cã, quia ille a quo actor habuit cãm, prius alte
ri alienauit, vel qa reus ꝓbauit esse suã, tunc p̃iudicaret emptori,
& viro scienti, & ita loquitur hic tex. & opi. Inn. Vñ hoc casu in-
telligo, ꝙ oporteat eum scire, ꝙ de hoc agitur ĩ iudicio. s. an reus
sit dñs, & similia, vt s̃. dixi. In auctore vero defendẽte sufficit sim-
pl'r emptorẽ scire, ꝙ sibi datus est libellus in rei vendi. Nã aduersa
rius asserit se dñm. Itẽ an p̃textu huius sñiæ fiet executio ꝯ posses-
sorẽ. Rñ. sic. Et hoc innuit hæc lex, q̃ est posita in hoc titu. vbi tra
ctat̃ de executione sñiæ, hoc tenet Inn. de conces. p̃ben. c. propo-
5 suit. † Tertio venio ad ver. nã & si libertus, q̃ro pone, ꝙ non inter
ueni, sed sciui libertum meum litigare, an mihi præiudicet talis
a sñia. Io. ꝙ sic Inn. ade hoc tractat extra eo. c. cũ sup. & ꝙ Ioan. non
bñ dicat vr̃. Nã ego non habeo causam a liberto meo, & sic sñia
ꝯ eũ lata nõ nocet mihi, vt hac l. ĩ fi. Tu dic, ꝙ gl. bñ dicit, ar. eorũ
q̃ s̃. dicta sunt de creditore. Nam creditor meus hẽt hypotheca-
riã ĩ suo iure ex ꝯctu celebrato mecũ. ñ. n. erat res mea mihi obli
gata, sed illud ius, qđ hẽt creditor, causatur a iure meo, qa si ego
non essem dñs, non potuissem sibi obligare, & concedendo sibi
illud ius, videor sibi ꝯcedere, vt de proprietate litiget, vt dictum
est. Ita in proposito libertatem hẽt libertus facto meo, & dando
sibi cãm permitto sibi, vt de meo dñio, & iure patr. litiget, & se li-
bertũ doceat. Vñ eo agente, & ꝯuento, dic vt dixi s̃. in creditore.
6 Quarto † q̃ro, quid in fructuario agente? Dic idẽ qđ in creditore
c eadẽ rõne. In fructuario vero ꝯuento nõ vr̃ idem. Nam creditor
possidet ciuil'r, & nãl'r, fructuarius vero nãliter tñ. Et iõ sñia la-
ta cõtra eũ non dẽt p̃iudicare ciuil'r possidenti. l. Pompo. §. si is q
precario. & ibi no. in fi. gl. super ver. accedere possessionem. s̃ de
acq. pos. & vr̃ tex. in l. si pariter, de li. cau. Nã libellus cõtra fructua
riũ ꝓpositus ad hoc ꝓponitur, vt possessio quam hẽt, ab eo auo-
cetur, & nõ petit pronunciari se dñm, ideo non præiudicat do-
mino. idem in emphyteuta, & proprietario, & similib. personis.
Sed q̃n agitur actione personali, dixi in §. si de vectigalib. in l. si fi-
7 nita, de dam. inf. Quinto q̃ro, † qđ e conuerso, si agitur cõtra dñm,
an p̃iudicet creditori scienti? Rñ. sic, vt hic, s̃m vnam lec. vt ĵ. de
excep. rei iud. l. iudicatæ. §. fi. Item si dñs agit, præiudicat̃ fructua-
rio scienti, eadem rõne qua creditori. Sed ꝯ hoc vr̃ tex. in d. l. si pa
riter, de lib. cau. Sol. ibi pariter venerunt ad agendum dñs, & fru,
ctuarius: vnde agendo vr̃ fructuarius velle, & protestari, ꝙ iudi-
cium dñi sibi non præiudicet, secus si nil diceret, vt hic. Ex quo
8 uo. † ꝙ sufficit venire, & protestari, vt sibi non præiudicetur, per
d. l. si pariter. & l. si debitor. §. j. quib. mod. pign. vel hyp. sol. & l. si-
9 cut. §. non vr̃, eo. tit. † Sexto quæro, quid in eo, qui hẽt seruitutem
constitutam a dño? Rñ. si agit, idem quod in creditore dixi. Nam
conueniri non potest, quia non possidet, nec hoc vr̃ dñs sibi per-
misisse. Septimo quęro, quid in colono conuento rei vendicatio
10 ne? dixi in l. peregre. §. quibus, de acq. pos. Octauo † quæro, hic dr̃,
ꝙ emptor potest prohibere venditorem, & vir vxorem, q̃n dẽt
b fieri ista prohibitio? Rñ [b] ante litis contest. si ante scit, arg. ĵ. de ꝓ-
cu. l. plurib. & de leg. j. l. si plurib. post litem vero iam contest. non
potest prohibere, quia iam celebratus est quasi ꝯctus, ex quo qs
obligatur instãtię. Si vero sciuerit post litis contest. tunc potest ꝓ-
hibere quantum ad hoc, ne sibi iuri præiudicetur. l. si pariter. 2. in
de lib. cau. Facit C. de consor. eiusdem litis. l. 2. & qđ ibi no. & intel
ligo prohibere expresse, vel tacite, dando libellum ipsi. d. l. si pari-
ter. & C. de noua. l. 3. Primo tñ casu, vbi non põt prohibere, pote-
rit assistere liti, ne colludatur, vt C. de litig. auth. nunc si hæres. &
sup. de inof. test. l. si suspecta. Et ad prædicta de impediendo agen
tem ẽt in iurib. personalib. & q̃ de vno transeunt in aliũ, facit. s̃. so-
11 lut. mat. l. Titia & quod ibi dixi. Nono quæro, † quid in confessio
ne actoris, an mihi præiudicet. Dic ꝑ Dy. in l. seruũ filij. §. j. de le. j.
12 & l. facta. §. 2. ad Treb. & ibi dixi. † Decimo q̃ro, qđ ĩ probatione?
Rñ. vbicunq; p̃iudicat sñia, p̃iudicat ꝓbatio, vt si reciperentur te-
stes ad æternã rei memoriã, vel alio mõ, vt dicã ĵ. de excep. rei iu.
l. si mr̃ in fi. Vndecimo q̃ro, an possit appellari? Multa dicit Inno.
ext. eo. c. cum super. dicam in l. ab executore. §. alio. ĵ. de appel.

CONTRARIETAS.

Io. Fr. R. Rñdeo, ante litis. Adde, ꝙ Bart. vr̃ tenere ꝯriũ ĩ l. super
illorio. §. i. ĵ. de app. dum hic vult, ꝙ q̃n emptor sciuit post lit. cõ-
test. nõ ante, ꝙ non possit prohibere venditorem prosequi cãm.

CONCORDIA.

Pro cõcordia, s̃m Imo. hic. Aduerte, quem sequitur *Ale. hic*,
ꝙ si post lit. contest. superuenit scientia emptori, poterit *prohibe*
re ad finem, ne sententia sibi emptori præiudicet, *vt ibi: sed n̄ po*-
terit prohibere quominus actor possit procedere contra reum,
contra quem lis fuit contestata, vt hic.

ADDITIONES.

a Innoc. Adde, ut pulchre per Abb. cons. 96. lib. 1. ubi de his opinionib. disserit, &
ibi ponit, an sententia lata contra subditos noceat dominis.
b Menoch. Respon. Ruyn. consi. 181. nu. 6. lib. 1.

LEX LXIII.

1 *Appellasse frustratorie, an dicatur quis, eo ipso, quod succubuit.*

Negotiorum. Pẽdente appłone frustratoria currũt
vsuræ. h. d. Op. C. depn. l. 4. Sol. hic fue
runt deductæ in condemnationem, vt in gl. Opp. ꝙ currunt a tpe
confirmationis. l. 2. C. de vsu. rei iudi. Sol. hic de vsuris primi ꝯct⁹,
ibi de cẽtesimis, q̃ currũt demũ post ꝯfirmationẽ. Op. ꝙ ẽt vsuræ
primi ꝯctus nõ currũt. l. fi. C. de vsu. rei iud. Glo. dat tres sol. vna ẽ,
ꝙ illud est verũ, q̃n nõ appellauit, & sic transiuit in rem iudicatã.
hic sic, & hanc approbat, vt sup. de vsu. l. tutor. & hęc vera. Alia, ꝙ
hic frustratorie appellauit, & hęc est bona. Sed ꝯ eã facit ĵ. de ap.
l. negotiorũ. in princ. prout illud verbũ, bona fide, determinat ver
bũ, appellauit: sed licet sit frustratoria, quia errauit ĩ iure, & est bo
næ fidei. l. sed & si lege. §. scire. de pet. hær. tñ est error iniustus, an
sit † verum illud quod gl. dicit, ꝙ eo ipso, ꝙ succubuit, videat̃ fru-
2 stratorie appellasse. Et Pet. dicit, ꝙ non, vt dicit in l. 1. C. de aduo.
diuer. iud. & l. 3. C. đ calum. hr̃, si de frustratione nihil aliud appa-
reat, puto sic dicendum, vt Doc. alibi dñt. Q̃nq; iudex appellatio
nis sñiam profert ex eisdem actis, q̃ fuerunt in prima, & tunc est
error iuris in appellante, & iniustus. vnde merito, & frustratorie
dr̃ appellasse. l. liberorũ. §. notat̃. sup. de his, q not. infa. Q̃nq; iudex
appłonis ex nouis probationib. iudicat, tũc nõ dr̃ frustratorie ap-
pellasse. Et hoc ponit Io. And. in c. ignorantia. ext. de reg. iur. lib. 6.
qđ est verũ, non quantum ad vsuras, quæ currebant ex nã actiõis,
sed q̃tum ad vsuras rei iudicatę, post quadrimestre tp̃s, secus. l. eos
qui. C. de vsur. rei iud. Quæro, qua actione petantur. Tex. dicit vti
li actione. gl. ponit opi. Dic antequam deducantur in condemna
tionem, officio iudicis, postq̃ sunt deductę, vtili. i. efficaci actione
in rem scri in factum. De hoc qualiter currant, dic vt l. 1. C. de iu.
Qualiter in condemnatione pro futuro tempore deducãtur, dic
vt l. 1. C. de sen. quæ sine cer. quan. profe.

De confessis. *Tit.* *II.*

Dictum est s̃. de re iudi. verum quia confessi habentur pro iu-
a dicatis, vt ĵ. e. l. j. ideo ponitur tit. de confessis. Quærit [a] glo. in quo
differt iste titulus a tit. de interr. act. Et dicit, ꝙ ille ante lit. contest.
hic post. Sed illud vr̃ ꝯ l. certum. in fi. ĵ. e. & l. si debitori. s̃. de iudi.
vbi nulla facta contestatione, hẽt locum confessio. Propter hoc
Dy. & alij Doc. dñt, ꝙ hic loquitur in his, quæ pertinent ad deci-
sionem litis: sed tit. de inter. act. loquitur de his, quæ pertinent ad
litis ordinationem, & ista est veritas. Sed ea, q̃ sunt ad litis decisio
nem, fiunt post litis contest. frequentius, & post iurm calumniæ,
l. 2. § qđ obseruari. C. de iur. calum. & ea, q̃ sunt ad litis præpara-
tionem ante litis contest. habito hoc respectu dixit hoc gl. hic, &
in l. 1. s̃. de inter. act. & l. nõ solum. in princ. de procu. & de hoc per
Cy. C. eo. l. 1. in 3. q. Vel dic, ꝙ etiam in sponte confitente proce-
dunt prædicta: sed vt quis cogatur respõdere per iudicem, in his,
quæ spectant ad decisionem, non potest fieri, nisi post litis conte-
stationem: quia reus potest petere sibi offerri libellum.

ADDITIO.

a Ale. Quærit gl. Ad diam inter istum titulum, & tit. de interro. act. adde in l. j. in
prin. C. eo. & ibi gl. & etiam in rub. & per Bar. post gl. in l. j. de interr. act. & per
Pau. de Leaz. in rub. ext. eo. per gl. & Doc. in c. ex par. ext. eo.

LEX PRIMA.

1 Gabella, si debet solui vigore statuti de qualibet sententia cõdẽnatoria, non soluitur de confessione, vel quolibet pracepto confessionato.
2 Confessus in criminibus non habetur pro condemnato.
3 Sententia in ciuilib. post confessionem fertur, si est datus libellus, secus si nõ est datus.
Praeceptum, quod fit confitenti de soluendo, non est sententia.
4 Confessio facta coram iudice, an habeat executionem paratam, remissiue.
5 Confessus in criminalibus, an sit infamis, remissiue.

Confessus. Op. ꝙ nõ hr̃ ꝓ iudicato. l. j. C. ne qs ĩ sua cã. vbi nemo in sua cã põt iudicare. Gl. sol. ꝙ perinde hr̃, ac si esset ꝯdẽnatus, & sic im-
1 proprie. Idem in iureiurando, l. si. de fideiuss. qđ † tene
a menti ad statuta, a q̃ dñt, ꝙ de qualibet snĩa condemnatoria soluatur gabella, ꝙ per hęc verba de ꝯfessione, vel praecepto cõfessionis nõ soluetur gabella, ſm distin. ĩ. positã. Idẽ in iureiurãdo. Op. ĩ. de cust. reo. l. si ꝯfessus. Gl. in l. 1. C. eo. soluit, ꝙ lex ꝯtra loquitur in criminalib. vbi oportet snĩam sequi. hæc in ciuilib. Sed ꝯ istud op. ĩ. e. l. Iulianus. & l. seq. & l. qui Stichũ. Sol. Si confessio emanat post lit. cont. vel post datum libellum, & tunc sequitur condẽnatio, l. Iulianus. & l. qui Stichũ. ĩ. eo. Sed si nullo dato libello, sed ad
b partis petitionẽ ꝯfiretur, tunc, non sequitur [b] condemnatio. l. certum. in fi. ĩ. e. & ibi gl. & gl. C. eo. l. j. C. de lit. contest. l. j. habes ergo
2 † ꝙ in criminalib. ꝯfessus nõ hr̃ pro ꝯdemnato, nisi sequatur snĩa.
3 l. si cõfessus. ĩ. de cust. reo. In ciuilib. autem dic, Aut † nõ est datus libellus, & non debet sequi snĩa. l. certũ. in fi. ĩ. eo. & l. si debitori. ſ. de iud. Aut post datũ libellum, vel lit. cõtest. & tunc fertur snĩa, vt l. Iulianus. & l. qui Stichum, inf. e. Sed dices tu, quid est, qđ dr̃ in l.
c si debitori. ſ. de iud. ꝙ fit praeceptũ: Dic, ꝙ illud ꝓceptum non est
d snĩa, [c] sed potius ad executionẽ tendit. [d] Ex hoc fit † qõ, an ꝯfessio
4 facta coram iudice mandeẽ executioni, & habeat paratã [e] execu-
e tionem: Et quicquid dicat Dy. in l. j. C. eo. dic, vt l. post rem. ſu. tit.
5 1. † Item, an ꝯfessus sit infamis, dicã inf. de publi. iudic. l. infamem.

ADDITIONES.

a Ale. Ad statuta. Adde Bar. in l. non fatetur. ĩ. eo.
b Ale. Tunc non sequitur. An confessus debeat condemnari, vide gl. & ibi etiam Bal. in princ. in l. si. C. de exec. rei iud. & qued dixi in d. l. si debitori. post Bar. & adde Bar. in l. 1. C. eo. per Imo, in l. debitoribus & ibi gl. & Bal. sup. ti. 1.
c Paris. Non est sententia. Vide late Fel. in rub. de re iud.
d Ale. Ad executionem tendit. Et istud tenet d. Ant. in rub. de re iu. & Bal. in l. si. §. necessitate. C. de bo. q̃ li. licet ipsemet cõtrariũ teneat i l. error. & ibi vide Bar. C. de iu. & fa. ign. Adde qđ no. Bar. i l. nõ fatet. i. ſ. e. & Lud. i rub. ſu. ti. 1. & vide Bar. in l. nõ fatet. i prin ĩ. e. & ibi sing. loqt. & no. in §. si minus. Inst. de act. & in abstracto, an ꝓceptũ, et diffinitiua sint idẽ, Bal. in l. 3. C. de re iu. dicit tñ Bal. in l. j. C. ne ex deli. def. ꝙ si confessus decedat, perinde est, ac si esset condemnatus.
e Paratã. Adde Bar. in l. j. inf. iud. sol. per Pau. de Leaz. in com. c. ex parte. ext. eo.

LEX II.

1 Confitens scienter falsum circa praeparatoria, põt cõfessionẽ reuocare, sciẽte aduersario. & quando aduersario ignorante.
2 Confitens falsum per errorem circa praeparatoria, quibus casibus potest cõfessionem reuocare.
3 Cõfessio erronea circa praeparatoria facta absque culpa, reuocari potest per restitutionem in integrum post sentẽtiam. Fallit, si est talis error, qui reddat iudicium retro nullum.
4 Cõfessio erronea circa ea, q̃ sunt decisiua, siue partis, siue totius, an possit reuocari ante sententiam, & quando nõ speratur sentẽtia ante executionẽ quando sibi praeiudicet. nu. 9.
5 Confessio erronea, cuius vigore factũ fuit a iudice praeceptũ de soluendo, errore probato potest reuocari, nisi antequam fieret ꝓceptum, fuisset datus terminus ad ostendendum, quare sic non deberet fieri.
6 Errans in iure nõ reuocat confessionem: idem si errat in facto proprio.
Errans in facto proprio tali errore, qui cadit in leuem culpam, excusatur.
7 Errans in facto proprio excusatur, si erat multum implicitum, vel illud factũ esset longinquum.
8 Confessio erronea facta extra iudicium, quando quis certat de damno vitando, praesumitur facta per ignorantiam.
10 Error facti, vt praesumatur, an sufficiat probare rem aliter se habere.
11 Error iuris non excusat post litem contestatam, ante sic.
12 Iuris ignorantia praesumitur ex qualitate facti, & ex qualitate personae.
13 Positioni iuris non est respõdendũ, & responsio facta est nulla, nisi esset facta de iure consuetudinario non scripto.
Positioni de iure municipali scripto alterius ciuitatis, q̃ vbi lis agitur, est respondendum. Idem si continet ius commune extrauagans.
14 Confessio erronea facta corã arbitro, vel arbitratore, quãdo possit reuocari.
15 Cõfessio erronea facta in ꝓcepto guarẽtigiato facto per notariũ, quod vigore statuti habeat executionẽ, põt reuocari, sicut cõfessio facta in iudicio.

a Non fatetur. Ista l. habet mãm longã, nihil omittam. Lex nr̃a loquitur multum gñaliter, [a] nec exprimit in iudicio, vel extra, sed vt lex nr̃a ꝯgruat ꝓcedentib. intelligimus nr̃am legem de errore facti, & iuris adhibiti ĩ iudicio. De eo, qui adhibetur extra iudiciũ, tractatur in l. cum falsa. & l. error. C. de iu. & fac. ign. & l. gñaliter. C. de non nu. pec. & de illo nõ tangam, sed de errore adhibito in iudicio. Et ista lex posset intelligi de errore adhibito circa praeparatoria iudiciorum. Item posset intelligi in confessione erronea circa decisoria litis, & illud vltimum magis placet ꝓꝑ nãm tit. de confes. Venio ad primum
Immo vr̃. qđ si ex certa scientia confiteatur falsum, non praeiudicet sibi. l. is qui se obtulit. cum l. seq. ſu. de rei ven. Sol. ibi loquitur
b in cõfessione adhibita in his, q̃ pertinent ad litis ordinationem, [b] hic ad litis decisionem. Sed si velles intelligere hic de his, q̃ pertinent ad litis ordinationẽ, dic ꝙ hic loquitur in errãte, nõ tñ negat, quin ẽt sciens posset reuocare. Dices tu, immo negat, quia errans in iure nõ reuocat, vt hic: ergo multo minus sciens. Sed r̃ndeo, potest reuocare vsq; ad litem contest. vt in ꝯrio, non post, vt hic. Sed contra hoc op. de l. de aetate §. qui iusto. de inter. act. ubi etiam post lit. cont põt reuocare. Sol. illud verũ, qñ iuste errauit, alias secus.
1 † Vnde, quia ista mã est implicita in confessione adhibita circa ꝓparatoria, distingue. Qñq; quis confitetur falsum scienter, & tunc aut aduersario sciẽte, & potest reuocare. d. l. si is, qui se obtulit. aut aduersario ignorante, & tunc ante lit. contest. põt reuocare, si nulla captio sit actoris, seu aduersarij. d. l. de aetate. §. fin. de inter. act. Et intelligo captionem aduersarij, etiã in hoc si esset petiturus a certa persona, & ille solutionem obtulit. l. si autẽ. in prin. de rei uen. Aut post lit. contest. & non est locus pęnitentiae, d. l. is, qui se obtu
2 lit. Qñque † quis confitetur falsum per errorem, & tunc in omnibus casib. in quib. potest reuocari, si ex certa scientia esset confessus, multo magis si per errorem, per easdem leges. In alijs vero casib. distingue, aut non habuit iustã causam erroris, aut habuit. Primo casu, aut fuit ꝓꝑ latã culpã, & nõ põt reuocare, d. l. de aetate. §. qui iusto. in fi. ſ. de inter. act. Et ideo si in iure errasset, non posset reuocare, quia est lata culpa. ut d. l. de aetate. §. qui iusto, l. fi. & de his, qui no. infa. l. liberorũ. §. notantur. Si vero fuit culpa leuis, tũc vsq; ad sñiam potest reuocare probãdo contrarium, vt hic, & C. de iu. & fac. ign. l. error. Aut habuit iustam causam erroris, ita ꝙ in nullam culpam cadit, & tunc usq; ad sñiam põt reuocare probando
3 ꝯriũ, d. l. error. & hoc iure cõi. Item põt † reuocari post sñiam per in integ. rest. ex cã gñali. d. l. de aetate. §. ex cã. sup. de inter. act. & ĩ. eo. l. cum fideicommissum. & ibi dicam. Quod autem dixi, ꝙ nõ põt reuocari post sñiam, nisi ꝑ restitutionem, fallit in l. si mulier. ad Velle. Scdo fallit, si est talis error, qui reddat iudicium nullũ, l. si per errorem. ſ. de iurisd. om. iud. Sic dr̃ in exceptione falsi procuratoris. l. licet. C. de procu. & arg. C. si a non compe. iud. per totũ.
4 Expeditu de primo, † veniamus ad secũdũ. l. prout ista lex intelligiẽ de errore adhibito ĩ his, quae pertinent ad litis decisionem, & vr̃,
c quod error facti noceat. Op. de l. error. [c] C. đ iu. & fac. ign. Sol. hãc intellige ſm illam, ꝙ vsq; ad sñiam reuocari potest, post sententiam non. Circa hoc posset moueri vnum dubium, quod mouetur in l. post rem. ſ. ti. proxi. & vr̃, ꝙ non sit vera ista determinatio, quia si post sententiam non põt reuocare errorem, ergo nunquã post ꝯfessionẽ põt reuocare, cũ statim cõfessus habeatur pro iudicato, & sic hẽt vim sñie. Huius ꝯrij timore, quidã intelligunt legẽ istam, & similes, quod loquatur in confessione, quae est decisiua partis, post litis contest. ut super aliquã posit. onẽ, non in illa, q̃ est decisiua totius litis, ut si ꝯfitetur oĩa petita, & tũc vr̃, ꝙ talis ꝯfessio non posset reuocari. Pro quo facit optime l. post rem. ſu. ti. j. Et ulterius dici potest, ꝙ hic loquitur in his, q̃ sunt decisiua totius, & ꝙ fuit datus libellus, & sic debet sequi sñia, vt ĩ. l. proxi. secus si nulla
d speratur sñia, ut l. proxi. Quid dicemus? [d] Dico, ꝙ siue sit confessio decisiua totius siue partis, posset reuocari ante sententiam, vel si non speratur sententia, ante executionem. Nec ob. l. post rem. ſu. titu. j. quia illud est verum, ꝙ confessus hr̃ pro iudicato in confessione non erronea, secus si esset erronea, quae põt reuocari, vt probatur ex continuatione legis praecedentis ad illam. Et de hoc est
casus

ADDITIONES.

a Ale. Generaliter. Et uide tu ad hanc l. Bar. i l. quibusdam. §. fi. inf. de iu. fis. vbi haec lex limitaẽ, & ꝙ no. Inn. in c. sollicitudinem. de app. in gl. reuocaẽ, & gl. 25. q. 8. §. j. per Io. & Arch. ꝙ cõfessionem põt qs incõtinenti mutare, anteq̃ redigat in scripta, ẽt si ꝓbato errore, 32. q. 1. c. apud. Itẽ & secundo, ꝙ confessio vsq; ad sñiam possit reuocari, est verũ in confessione facta viua voce, secus si fit ꝑ ꝓductionem instrũ, quia est deliberata, de censi. c. cũ olim. & no. Inn. de exce. c. cum venerabilis. Et adde, ꝙ post conclusionem in causa non reuocaẽ confessio ꝓtextu erroris facti. Io. Mon. de rest. in integ. c. fi. li. 6. ꝑ gl. fi. in nouel. Et est verũ in iudicio ordinario: secus in summario, ſm Domi. de S. Gem. in c. j. de rest. in integ. in 6. ꝑ tex. & gl. in cle. saepe. in verbo, & interrogauit. de ver. sig. & adde, ꝙ dixi in l. 2. §. qđ obseruari. C. de iur. calum. Ista adde Bal. in l. error. C. eo. & tene menti, ꝙ semper confessio procuratoris potest reuocari, & si errauerit in iure, licet sit secus in cõfessione domini, ſm Pet. & Doc. in c. j. vt li. non cont. adde quae habẽtur in l. certum. § sed an & ipsos. ĩ. e. Et ad id quod dixi confessionẽ partis posse incontinenti, absque probatione erroris reuocari, adde Bal. in l. edita. C. de eden. & vide omnino Bal. in l. cũ precũ. C. de lib. cau. adde plene qualiter, & qñ confessio iudicialiter facta in actis, vel positionib. possit ꝓtextu erroris corrigi, vel reuocari, siue sit iurata, siue non. Ro. consi. 475. & 191. & ibi, qñ confessio ꝑualeat instrumento, & testib. contrariũ dictantib. Et confessio erronea possit reuocari, ꝑ Ang. consil. 136. Et an confessio facta in rescripto surreptitio noceat, per Abb. consi. 39. li. 2. Et an quis possit reuocare suam confessionem ad finem euitandi mendaciũ per eundem, eo. lib. consi. 17. Et an contra confessionem iudicialem possit contrariũ probari, per eundem, consi. 60. eo. vol.
b Pom. Ordinationem. Sed quid si esset casus omissus, vide quod dixi post Bar. in l. hac scriptura. sup. de dona.
c Ale. Opp. de l. error. De hac materia vide plene per Pau. de Leaz. de elec. in c. ex parte. maxime in vlt. col. ext. eo.
d Quid dicemus. Vide D. Abb. in c. fi. de confes. vbi refert dictã Bethio.

ç casus ℥.e. l.pen. Sed an isto †casu poterit reuocari apost p̄ceptū fa-
a ctū a iudice de soluēdo, fm formā.l.si debitori, de iud. Et vr, q̄ nō, quasi illud sit snīa diffinitiua. sed dico, q̄ talis iussus nō est snīa diffinitiua. sed tēdit ad executionē ꝯfessionis. Simile ℥.de doli exce. l.apud Celsum.§. Labeo. & dixi s̄.l. p̄xi. vn̄ pōt p̄bare errorē, nisi forte anteq̄ fieret dictū p̄ceptū, esset datus termin⁹ ad ostēdēdū, quare non fieri debeat, & ꝯfessio nō debeat exequi, tūc esset idē, quod in snīa.l.pen. ℥.eo. Opp. ℥.e.l.si is. Gl.r̄ndet, ibi loquit in casu, i quo crescit p inficiationē.& hoc tenet in l. error. C.de iu.& fac-
6 ign. Formo †vnā q.q̄ formaī i gl.q̄ro, vtrū illud sit vetū, siue erret in facto p̄prio, siue in alieno? Et gl.dicit, siue in p̄prio, siue in alieno.nō est curādū. Doc. Vltramon.dānant istā gl.q̄a ille, q errat in iure, improbabilr errat, ideo nō excusaī, vt hac l.sed error in facto p̄prio æq̄paraī errori iuris.l.regula, de iu.& fac.ign.ergo &c. Præterea vr casus i l.de ętate.§.q iusto.i fi.s̄.de inter, act. vbi si est error q cadit in latā culpā, non excusaī, sed error iuris est lata culpa.l.liberorū.§.notaī ēt. s̄. de his, q no.infa & l.late.℥.de ver.sign. Et ista est rō, quare nō pōt reuocari error iuris, vt hac l.in fi.sed error in facto p̄prio est lata culpa.l.q̄q̄.s̄.ad Velle.ergo &c.Quid dicem⁹. Dico q̄ ista gl.dēt limitari, q̄ q̄n quis errat in facto p̄prio tali errore, qui nō cadit in latā culpā, sed cadit in leuē, tunc pōt loq ista
b gl. Et pone exēplū, b q̄n ductus persuasione aduersarij, nō cadit in latā culpā talis error.l.j.& 2.i fi.s̄.q̄n act. de pec. est x.an.& ibi no. Istud vr velle gl.s̄.de vent.inspic. l.j.§. cæterū, in gl.sup verbo, illu-
c xerat. Facit q̄d dixi in l.Celsus, de vsuc.& p suo.l.hoīem. Est alius
7 †casus, vbi error in facto proprio nō cadit in latā culpā, vt puta, si
d est implicitū negotiū multū, vt ℥.e.l.pen.d Idē si est negotiū p̄priū de facto lōginquo, q̄a memoria nō retinet.l. peregre, in prin.s̄.de acq.pos.& per Dy.in c.p̄sumitur ignorātia, extra de reg. iur.lib.6.
8 †Et hæc vera in ꝯfessione facta in iudicio, secus si extra, quia si de dāno vitādo certat, p̄sumit ignorātia, & sibi sufficit.l.sed & si me
9 putē.sup.de ꝯd.īde. †Hēs summare istā mām sic. Circa ea, q̄ ptinent ad litis decisionē, Aut q̄s ꝯfiteī scienter, & p̄iudicat sine dubio.l.quidā in iure.sup.de do.& ℥.proxi.& l.qui Stichū. Aut ꝯfiteī ignorāter, & tūc aut q̄ris vtrū p̄iudicet interim, donec p̄bet ꝯ̄riū, & sine dubio p̄iudicat.l.iube m⁹. C. de lib.cau. Sed an posset ꝯ̄riū probari; & hic aduerte. Aut quis ꝯfiteī in cā, q̄ crescit per inficiationē, & nō pōt probari ꝯ̄riū, vt ℥.eo.l.si is. Aut ꝯfitetur in alia cā, & tunc aut talis error cadit in latā culpā, aut in leuē, aut in nullā. Si cadit in latā, non pōt reuocari.l.de ætate.§.qui iusto.sup.alle. Si
f vero cadit in leuem culpam, f& tunc ante sententiam pōt reuocari, post non, l.error. C. de iur. & fac.ign. Aut in nullam culpam cadit, & tunc ante snīam potest reuocari de iure cōi, errore probato.d. l. error.& hic, post snīam potest reuocari per restitutionē in integrum ex cā generali, si qua mihi iusta causa, &c. l.de ætate.§.ex cā.sup.de interro.act.& inf.eo. l. cū fideicommissum. Sed
g quæro, g qualiter probabitur error facti, sufficit ne probare, rem
10 aliter se hr̄e, †vt error p̄sumatur. Gl. hic q̄ sic.melius glo.quæ est in l.de ætate.§.q iusto.sup. de interr. act vr dicere, q̄ sic. Alia gl.est in l.cum de indebito, in prin.sup.de p̄b. Tex. habes expressum C. de iur.& fac.ign.l.si post diuisionem.vbi dr̄, q̄ sufficit probare testm̄ non valere, quasi dicat, error præsumitur. Contrarium notare vr gl.sup.de leg.j.l.si res obligata.& Dy.in c.præsumitur, de reg. iur.lib.6.& gl.inf. de noua, l. si q̄s delegauerit.vbi distinguitur error in facto suo, vel in facto alieno. Dic, aut volo reuocare cōfessionem alterius, vt mei procuratoris, & tunc sufficit rem aliter se hr̄e, vt p̄sumaī error.l.certū, §. sed an & ip̄is. inf.eo.& ibi glo. Aut volo reuocare errorem proprium, & tunc aut fuit circa factum alienum, & probādo rem aliter se hr̄e, satis est, quia in facto alie-
h no est tolerabilis h ignorātia, l. si sup. p suo.& quod no.in l.si quis delegauerit. inf. de nouat. Si vero in facto p̄prio, & tunc aduerte,
i aut quis dicit se errasse extra iudicium, aut in iudicio, si extra iudicium, & tunc aut ille, qui dicit errasse, certat de damno vitando
K alius de lucro, & tunc probando rē aliter se hr̄e, k præsumitur error.l.si post.C.de iur.& fac.ign.& l.sed & si me putē.sup.de cond. inde.& glo. in l.cum de indebito, in prin. sup de p̄b.v.g.soluo aliquid tibi tanquā debitū, repeto vt indebitū, & probo illam causam, cuius prætextu solui non esse, veram, an sufficiat? Certe sic. Si vero ille, qui dicit se errasse, non certat de damno vitando, sed est in pari causa cum aduersario, & tunc in facto proprio non p̄sumit error.l.q̄q̄.ad Velle. cum sim.quod no.i l. fi.sup.p suo.nisi aliqua circunstantia probetur, ex qua præsumatur error. vt de eisdem circunstantijs dicam statim. Si vero in iudicijs, & tūc aut circa præparatoria, & idem q̄ extra iudicium, quia probando rē ali-
l ter se habere, præsumitur error, d.l.de ætate.§.qui iusto.l.cum glo. sua, sup.de interr.act. Si vero circa decisoria, & tunc sto his, quę dixi in facto proprio, l q̄ error non præsumitur, nisi probentur circunstantiæ, ex quibus error præsumitur. Et istę circūstantiæ sunt, quando persuasione aduersarij est ductus, l. 1. in fi.sup.q̄n act. de
m pec.est an.& l.hominē.s̄.pro suo, & sup. dixi. Itē longinquitas m temporis.l.peregre, in prin.sup.de acquir. posses. & per Dyn.in c. præsumitur ignorantia, extra de reg. iur.lib.6.vel quod negotium
11 est implicitū.l.pen.inf.e.& l.emptor, §. Lucius.supra de pact. †Ve
12 nio ad secundam regu. error iuris n non excusat. Contra, immo vr, q̄ error iuris non noceat. l. iuris ignorantia. sup.de iur. & fac.
ign. Sol.ibi extra iudiciū, hic in iudicio. Sed op.extra gl.in l.is qui
o se obtulit, de rei vend.Sol.ibi in his, quæ pertinent ad ordinationem, hic ad decisionem. Vel dic fm Dyn.iuris ignorantia non excusat post lit.contest.vt hic, ante lit.contesta.sic. Ita potest intelli-
o gi l.de ætate, o in fi.supra de interr.actio. Ita intelligit Dyn. in cap.
p præsumitur ignorantia, extra de regu. iuris. lib.6. Quæro, p quali-

ADDITIONES.

a Ale.Reuocari.No.sing.an & quādo præceptum factum in confessum, fm formā l.si debitori, de iud.sit snīa diffinitiua, & an illa confessio post p̄ceptum possit reuocari, tu adde q̄d no.Bar.in l.pe.in prin.& i fi.& ibi dixi inf.e.& vide gl. c.q.1. in summa, q̄ dicit, q̄ si p̄ceptū est factū in confessum in iudicio, nō p̄cedēte libello, nec lit.cōt.non est p̄prie diffinitiua, sed tertia spēs.& no.de elec.c.dudum el 2.facit q̄d no.gl.& etiam p Doc.in l.fi.§.necessiate, C.de bo.q̄ li.per Bar.hic & i l.ex illa parte.inf.de ver.sig. Vide Bar.i l.error.C.de iu.& fa.ig. & i materia reuocationis erroris, vide bonū dictū, q̄d posui i l.fi.§.q̄d obseruari.C.de iur.cal. post Bar.ibi.Adde an p̄ceptum in confessum possit reuocari, Bal.cons.317.lib.2.
Paris.Vide Ias.in d.l.error.C.de iur.& fac.ignor.
Menoch.Corse.sing.in verbo confessio.incip.licet confessio.Marsi.sing.452.
b Ale.Exemplum.Puta in positionibus, vt dicit Bar.in l.error.C.de iur.& fac.ign. Adde q̄d no.Bar.in l.3.in prin.de eo per quem fac.erit.& q̄ late & eleganter no. Bar.in l.3.in prin.de his q.vt indi & no.Bar.in l.Celsus.su.p de vsuc.& ideo dicit Bal.in l.1.C.ne fil.pro pa.q̄ simplices homines inducti persuasione, seu dolo malo ad soluendum, repetunt p condictionem indebiti, ac si ignoranter soluissent, q̄ no.limita per Bal.in l.super longi.C.de præsc.lon.temp.& ibi late no.quis sit iustus error. Adde, an confessio facta respondendo positioni, cui non erat re- spondendum, præiudicet, Abb.cons.218.
c Paris.Est alius.Vide Ias.in l.error.C.de iur.& fac.ign.vbi limitat, & aliam limitationem ponit Rom.cons.481.
d Pom.l.pe.Vbi vide, quæ pro confirmatione posui.Vide ēt ad hæc Felin.c.quoddam, in præsum.& vide in simili Ale.in l.qui accusare, in prin.C.de elec.Hoc tñ limitarem, nisi factum hoc esset multū graue, & notabile, per ea, quæ posuit Pan. cons.3.q.16.vol.1.& vide Capol.cons.2.& Barb.cons.20.vol.1.& 32.eod.vol.1. & 41.eo.vol.& vide ad hæc vnum verbum Fel.in c.cum olim, de re iud.& vnū verbum Barb.cons.5.vol.2.& Rom.cons.173.& Ale.84.vol.1.& 134.col.fi.eo. vol.& vide Are.hic, aliqua no.nō ab re per.Pan.in c.q̄a diuersitatem, de concess. præ.& tex.in c.eam te, de rescri.in ver.bene meminimus.& Pan.in c.ad aures, de rescrip.ad confirmationē eius, q̄d ponit in d.cons.3.tex.in c.illorum, ad fin.de sen.excom.& tex.in c.ex parte.1.& ibi Barb.Pan.in 6.not.de off.deleg.
e Ale.Materiam.Adde Bal.in l.cum precum, ad fi.C.de lib.cau.
f Paris.Culpam.Vide Fel.in ru.de re iu.idē tenentē, & in c.venerabilis, de excep.
g Ale.Sed quæro.Per Bal.in d.l.error.& oo.Inst.de act.§.si minus.Sed quid si in instrumento dicatur, talis ex certa scientia iuris, & facti, nō per errorem, &c.an error datur in instro? Bal.q̄ sic, in l.mater.ver.quid ergo.C.de rei vend.per Bar.in l.si dari, cum concor.de ver.obl.Et de modo probandi errorem, & ēt an in dubio præsumatur error in promissione.vide Bar.Bal.et Ang.in l.sed et si q.s.§.fi.si q̄s cau. Adde cum dicitur in instro ex certa scientia, &c. Bal.cons.133.lib.8.
Menoch.Rub.cons.75.nu.5.Soc.sen.consi.103.col.4.in prin.lib.3.
h Ale.Tolerabilis ignorantia.Fallit, nisi quis debuerit inuestigare.c.innotuit, et ibi no.de ele.et Bal.in l.1.ff.C.ad Maced.Itē fallit, vbi esset publice factū in loco vbi quis moram traxit, vt in c.1.de postul.præl.alias secus, tex.est no.in c.fi.qui ma. accus pos.et facit quod voluit gl.no.in l.si tutor petitus, C.de peri.tut.et quod no.in l.fi de decr.ab ord.fac.fallit, nisi esset iudicialiter indagatum, c.ab excōicato, et ibi de materia, extra de rescri.Item limita fcd̄m Bal.in l.cum alienam rem C.de leg.nisi tale factum alienum fuisset sæpius discussum.per illum qui ignorātiam allegabat, per l.Procula, de prob.et sequitur do.Io.an.in l.si domus.§.de eui ctione.de leg.1.adde, q̄ quoties est datus terminus ad deliberate confitendum, nunq̄ pōt reuocari confessio prætextu erroris, quia impossibile vr p̄bare errorē, secundum Arch.in fi.de iureiu.in 6.ver.excuset, et est gl.in c.ex literis, de diuor. pro qua est tex.in c.1.de accus.in 6.et no.sing.Bal.in l.cū precum.C.de lib.cau. et hoc limitat in l.1.C.de confes.Vide Flo.in l.error, in fi. C.de iur.et fa.ign.et Bar.ibi, ubi ēt ponit, quid si sit iurata, et quod ipse no.in l.de tutela. C.de in integ.resti.per do.Ant.in c.fi.de confes.et uide tex.in c.1.ut eccl.benefi.
i Paris.Si extra.Vide Ias.i l.fi.post, col.1.C.de iu.et fac.ign.Idem tenet Ale.col.1. in prin.vol.1.et conf.39.vol.2.et cons.102.ver.2.respon.eo.uol.
K Ale.Se habere.Vide Bar.in l.cū de indebito, ff.de prob.Et no.q̄ error excusat a pœnis priuationis, secundum Bal.in auth.sed omnino.in fi.ver.vlt.restat C.de vxor pro mari.per Bal.in auth.habita.C.ne fil.pro pat.et quod no.glo.et Bar.in l.si quis en tantam.C.unde vi.
l Ale.Qui iusto.Adde Bar.per illum tex.in l.3.§.fi.si quis cautio.
m Ale.Longinqtas.De longinquo iusta est ignorantia, fallit fcd̄m Bal.in l.1.de confes.q̄n factum esset obligatoriū, quod no.Item fallit in facto notabili, & graui in c.cum illorum, de sen.exc.& no.An.& Imo.in c.ab excōicato, de rescr.Et hic ad de Bar.in l.si quis delegauerit, de noua.& in l.si res obligata, de leg.1.& istud singulariter limita, ut per Bar.in l.qui fundum.§.seruus meus, su.pro empt.
n Ale.Error iuris.Adde, q̄ probabilis error iuris, æquiualet errori facti.Ita no.colligit D.Ant per illum tex.cum ibi no.in c.cū dilectus.de cōsue.quasi licitū fuisset ignorare illam interpretationē sic debere fieri, anteq̄ esset declarata, & sequūtur Doct.ibi, & voluit ēt Io.An.in c.1.de postu.prel.in 6.& dicit Bal.i l.iubemus in prin.de sacrosa.ec.q̄ iuris ignorantia de æquitate canonica toleratur.& ibi no. Doc.& uide no.in l.q̄d Nerua.ff.depos.& ad Bar. hic, adde Bal.in l.cū falsa, circa prin.de iur.et fac.ign.et ibi Bar.in prin.et de materia plene Bal.in l.error.C.ti.in 1.q.Et adde, q̄ licet error iuris, ubi tractatur de damno uitando non noceat tñ fallit, ubi uterq; tractaret de damno, quo casu melior est conditio rei, uel illi⁹, de cuius maiori damno tractatur.Ita dicit no.Bald.in l.iuri.C.q admit.ubi etiā dicit, q̄ error iuris non nocet, ubi destrueretur causa finalis, et totus actus, et quādo noceat, uide no. Bar.in l.Clodius, de acq.hær.et dicit Bal.in l.sicut.C.de præs.30.an.q̄ iuris ignorantia excusat a pœnis rōne doli, nō latæ culpæ, quod no. Item dicit Ioan.in regula, ignorantia.in mercur.q̄d ignorātia iuris non frequentati excusat, et ibi ponit etiam distinct.Dy.in materia.
Adde qualiter in facto alieno excuset, Bal.cons.16.lib.1.et ultimis uerbis apostillæ, Rom.consi.391.
Menoch.Adde Alcia.tract.præsump.reg.5.præsump.31.
o Ale.l.de ætate.Adde glo.in l.si per errorem, de iurisdi.om.iud.
p Bar.Quæro, Et uide D.Ant.in d.c.ad falsariorum, de cri.fal.ubi alle.Bar.hic.
ter

12 ter †probabit^a ignorãtia iuris? Certe error iuris nõ pſumit̃ r̃ñ,no.
a in l.ſi hẽs ab eo.in fi.ſ.ad Treb.niſi ꝓbet̃, qd quaſr fiat, neſcio da-
re meliorẽ doctrinã,ꝙ ſit illa,quã dat Iuriſcõ.in l.ſi adulteriũ cum
inceſtu.§.j.ꝟ.de adul.quia ex qualitate facti, & ex qualitate perſo
narũ, vt ſi deſponſanit ꝯſanguineã publice, & palam,& tunc ſta-
b tim cũ fuit dictũ pęnituit eũ. Et ẽt hoc anno^b quidã aliã ſubarra-
uit, & errauit in iure, eo die cum mihi pp aliquid loqueret̃, inci-
dẽter audiuit a me verba,pp ꝙ cognouit ſe errasſe, & erat homo
c groſſus,^c& illiteratus. Dixi,ꝙ præſtatet̃ ibidẽ,ꝙ errauit, & corã te
ſtibus, & poſtq̃ fuit a peritis doctus, incontinẽti poſtea pſuminit
13 error iuris. † Quæro,facio tibi poſitionẽ,ꝙ minor 14.an.põt fa-
d cere teſtm̃. Tu r̃des,& dicis,credo,an præiudicet? & vr̃, ꝙ ſic,vt
hic.Sed nõ eſt verũ,quia dẽt intelligi hoc vbi error nõ eſt expreſ-
ſus in cõfeſſione, & illi poſitioni iuris nõ dẽt r̃ñderi, & ſi r̃ñdeat,
non valet.l.ornamẽtorũ.ſ.de au.& arg.leg. Facit l.ꝯfeſſionib.cũ l.
ſeq.in fi.ibi,ſi id qd in confeſſione venit et ius, & nã recipere põt,
de inter.act. & qd no. C.eo.l.j.Facit qd no.C.de iur.calum. l.2.§.
qd obſeruari.Idẽ dico,ſi aliquis ꝯfitetur allegando aliquã l.ſm fal
ſum intellectum,quia licet faciat ꝯ ſe,põt dicere ꝯ id,quod dixit.
Prædicta vera,qñ poſitio eſt iuris cõis, ſed ſi eſſet iuris cõſuetu-
dinarij non ſcripti,tunc deberet reſponderi,quia eſt probandum;
ergo poteſt fieri poſitio.Idẽ puto de iure municipali ſcripto alte
rius ciuitatis,ꝙ vbi lis agitur.Idem ẽt puto in iure cõi extrauagan-
14 ti,vt dixi ſ.tit.j.l.cum prolatis.Quæro,†quid in errore adhibito
coram arbitro? R̃ñ.ſi ſine pęna,vel cum pęna,rato manẽte pacto,
ſine dubio idẽ quod i iudicio.l.eum antea. C.de arb. alias poſſet
reuocari,ſi incideret in pęnam, ſed in iudicio non poſſet.l.1. ſ.de
e arbi.Quæro,quid e de errore adhibito coram arbitratore? R̃ñ.vr̃
adhibitus extra iudicium , quia eſt tranſactio,ſed quando de iure
arbitramenta mandantur executioni, ſicut diffinitiuæ ſñiæ , tunc
15 forte eſſet ſecus.†Item eſt aduertendum,quia in inſtrumentis,in
quib. notarij faciunt præceptum ex auctoritate ſtatuti guarenti-
giæ, puto, ꝙ tunc talis error põt reuocari, ſicut confeſſio facta in
iure,& huius l.materia ibi habet locum per omnia.

ADDITIONES.

a Ale. Qualiter probabitur. Vide Bal.in l.mater.C.de rei ven.l.& Bal.in l.uendi-
tioni.verſ.ſed hic quæritur.C.de vſucap.pro emp. & l.2.C.ſi quis ignorans rem
minoris eſſe. Adde Cy.in l.fi.C.de his,qui ſibi aſcr.& dicit Bal.in l.pe eo.tit.ꝙ
vbi eſt error tolerabilis,vt in indite,& ſimilib.potius præſumitur error, quã ma
litia.Hic adde D. Ant.in c.fi.de confeſ.

b Pom.Et ẽt hoc anno. Vide Fel.in c.de quarta.de pſcri.& Are.conſ.17.& Ale.in
l.j.§.ſi quis ita.inf.de ver.ob.& conſi.46.vol.3.ubi dicit,ꝙ regulariter non pſu-
mitur ignorantia iuris,ẽt in muliere,licet in ea facilius probetur, quam in aliis,
& Ale.ẽt conſi.92.volum 1.vbi dicit, ꝙ tolerabilis eſt ignorantia iuris intricati.

c Ale.Homo groſſus.Raph.in l.an inuitus,in prin.de accep.dicit,ꝙ in dubio pſu-
mit error iuris,pcipuq̃ in perito iuris.Facit l.2.§.Seruius. de ori.iur. Et illud quod
dr̃,ꝙ quis dẽt ſcire iura,eſt verũ,quia dẽt ea ſcire p ſe, vel a peritis.l.bonorũ.de
bo.poſ.& ibi Bar.Hoc placet Raph.q. dicit,ꝙ pſumitur potius error, quã dona-
tio.l.Titia.§.qui inuita filia,de leg.2.l.cũ de indebito.& ibi gl.de prob.& potius
ꝙ dolus,vel mala fides.l.2.§.ſi a pupillo.& §.ſi a furioſo.ſup.pro emp.facit ad p-
dicta,qd no.gl.& Bar.in l.generali.C.de tab.lib.in.& uide Ang in l.plagii. C.
de plag.ubi uĩ dicere,ꝙ iuſiurandum ſufficiat ad probandum iuſtum errorem.

d Facin.Et in oib.poſitionib.uide de remedio Bar.i l.ſi duo patroni.§.idem Iul.ď
iureiur.cir.fi.Et differt poſitio ab articulo,quia ponens vĩ fateri,ſed non articu-
lans ſec.gl.& ibi Io.And.de iureiu.c.fi.in 6.& ibi Arch.& Io.Mon.& p Bald.in
l.generaliter.C.de reb.cred. Item differunt,quia non requiritur, ꝙ poſitio con-
cludat neceſſario,ſec.Bal.in l.ſiue poſſidetis.C.de proba.ſecus in articulo,iuxta
not.in l.neque natales.eo.tit. ¶ Adde,an ponens uideatur confiteri,Ale conſ.
61.lib.7.Pan.in c.examinata.de iud.

e Pom.Quid.No.hic de cõfeſſione facta coram arbitro,quia ſi eſt emologata,ope
ratur idem quod in iudicio.Cy.in l.1.C.de confeſ.tenet, ꝙ confeſſio coram ar-
bitro,ualet,ut confeſſio extraiudicialis,& ſic tranſit D.Anto.in c.Quintauallis.
de iureiur.& ſic tranſit ibi D.Ioan.

L E X III.

1 *Perempta re promiſſa fit executio in æſtimatione , ſi appares promiſſa per confeſſionem,uel inſtrumentum guarentigiæ.*

Iulianus ait. Op.ꝟ.e.l.pen.br̃ hic ꝯfeſſus eſt ſciẽter,ſciẽs
1 iã rẽ periſſe. Vlt.no.†ex hac lege,ꝙ re perẽ
pta fit ꝯdemnatio in æſtimatione, ſed de hoc, & quaſr formetur
libellus,dic,vt dixi in l.ſeruum.§.fi.de verb.ob. Item puto ſi pete
retur executio cõfeſſionis,quia re perempta fieret executio i æſti
matione,vt no.in l.fi.inf. quæ ſent.ſine app. reſcin.& hoc eſt vtile
pp inſtrumenta guarentigiæ,vt re promiſſa perempta,fiat execu
tio in æſtimatione,& vide quod dicam inf.eo.l.pen.

L E X IIII.

Si is. Opp.ſ.eo.l.2.Sol.hic in cauſa, quæ creſcit per inficiatio-
nem,ſecus in alia,vt dixi ſ.eo.l.2.

L E X V.

Qui Stichum. Iſta l.hẽr multas lect.Op.ꝟ.e.l.vlt.hu-
ius ꝯrij timore variat̃ lect.huius l.vna
lect.eſt in prin. gl.ex qua colligitur, ꝙ hic de obligatione ꝯſtabat
per ꝯfeſſorem.Ibi de mora ꝯſtabat p alias probationes, & ſic nõ
ob.l.fi.quia ibi non cõſtabat de mora.Erat aũt rõ dubitandi,quia
vr̃ hic mora non debere nocere, cum releuauerit a probatione
oblĩonis per ſuam cõfeſſionem,vt l. eum qui.de iureiu. Item no.
ꝙ ſufficit vnũ articulũ probari per teſtes, alium per ꝯfeſſionem ,
nec eſt neceſſe eodem modo probari.hæc eſt vera in ſe.ſed qa in
tex.nõ fit mẽtio moręiõ gl.legit ſcdo mõ, ꝙ fuit ꝯfeſſus ſimplr̃,
intellige cũ effectu.nõ ob l.fi.ꝟ.e qa hic intelligi dẽt. qñ ſciens eũ
mortuũ ꝯfeſſus eſt:ibi ignoranter. Iſta eſt vera in hoĩe mortuo an
te ꝯfeſſionẽ.ſed ut mortuo poſtea nõ procederet,qa in eo,qd nõ
a ẽ,nõ põt ſcĩa cadere.Iõ gl.legit tertio mõ.^a in hoĩe mortifere vul
nerato,& ſic,ſiue ante ꝯfeſſionẽ,ſiue poſt decedat, ſufficit illa ſcĩa
vulneris.Sed quia hoc eſt diuinare,iõ Io.legit quarto mõ.quia ď
oblĩone ꝯſtabat p alias ꝓbationes:de mora ꝯſtabat p ꝯfeſſionẽ:&
ſic ecõuerſo ad primã,& idẽ no.qđ in prima. Gloſ.vero legit vno
mõ,ꝙ de mora, & obligatione ꝯſtabat legitimis ꝓbationib. ſed
circa ꝯfeſſionẽ erat rõ dubitandi,vt in gl. Dic ergo,aut ꝯſtabat de
oblĩone per ꝯfeſſionẽ, de mora per teſtes, vel alias probationes,
vt in prima: aut econuerſo,vt in quarta: aut conſtabat per proba-
tiones de vtraq;, vt in vltima, aut de vtraq; per confeſſionem, vt
in tertia: aut eſt ſola ſimplex confeſſio, ſine alia probatione,vt in
ſecunda lect. Cætera dic,vt dixi ſup eo.l. Iulianus.

ADDITIO.

a Alex.Tertio mo.Io.Et hanc gl.alle.Bal.in c.j.§.iniur.de pa.iur fi.ꝙ ſi percuſſor,vi
uẽte percuſſo,cõfeſſus eſt ſe occidiſſe morte ſecuta, põt ex iſta cõfeſſione damna-
ri de homicidio.Et vide quod no.Bal.in l.quicunq; C.de ſer.fug.

L E X VI.

1. *Incertitudo,quæ toleratur in ſententia,toleratur & in confeſſione.*
Sententia,ſicut in alternatiua poteſt ferri certa,ita in confeſſione.
2 *Certũ cogit quis reſpõdere officio iudicis,pignorib.captis, et mulcta idicta.*

Certũ. Op.vt declarẽ gl.q̃ eſt ſuper ver.corpus. & vr̃,ꝙ va-
leat ꝯfeſſio:qa ẽt ſtipl̃o peralternationẽ valet. l.vbi
ãi.§.q illud.ꝟ.de ver.ob.Gl.r̃ñdet bene, ꝙ hic fuit confeſſus ſe de
bere Stichum, vel Pamphilũ,non alternatiue,ſi d vnũ ex his. Sed
op.de l.2.& 3. C.de ſent q̃ ſine cer qitant. Sol.in illis caſib.i quib.
1 toleratur^a incertitudo in ſñia,in illis toleratur in cõfeſſione. Gl.
a vult hic,quia ſicut põt ferri ſñia certa in alternatiua,ita & in con-
2 feſſione poſſet.l eum qui certarum.in fi.ꝟ.de verb.obli.†Quæro,
b qualiter^b dicere quis cogitur certum? Et dicit gl.pignorib.captis,
& mulcta indicta.l.1.§.quid ergo.ſup.de vent.inſp. Alia opi.eſt,ꝙ
habeat eũ pro confeſſo,& ille bonus intellr̃s eſt,& no.& tene mẽ
ti,& vide gl.& iſta gl.non probat hoc in tacẽte,ſed in obſcure re-
ſpondente. per l.de ætate.§ qui tacuit.& §.ſi cum eſſet.& §.nihil.
de inter.act.& idem tenet Azo in ſumma.C.de ꝯfeſ. Idem Doc.
in l.2.§.ſi actor.C.de iur.calum.& ibi per Cy. & hodie habemus
ex.de confeſ.c.2.li.6.vbi dr̃,ꝙ oportet, ꝙ ſit præſens,& iuſtus a iu-
dice abſq; probabili cauſa recuſet.Quæro vltimo,quo iure facit.
Et gl.dicit,ꝙ officio iudicis,& iſta eſt vera.

ADDITIONES.

a Ale.Toleratur.In quib.caſib.toleretur incertitudo in ſententia,adde Bar.in l.1.
C.de confeſ.

b Ale.Quæro,qualiter.Et quid in criminalib.Vide Bar.in no.in l.de ætate.§.quod
autem.hic alleg.

1 *Verbum meum ſignificat dominium.*
2 *Libellus.peto fundum quem tenes, & poſſides, qui fuit meus iure dominij, vel quaſi,non procedit.*
Libellum ſatis eſt præſumptiue concludere.
3 *Libellum,pro centum,quæ tibi mutuaui, & fuiſti obligatus, non procedit.*

a
1 §.Sed & ſi fundũ^a vendicẽ. No.ꝙ †verbũ,
meũ,ſignificat
dñiũ.l.Quintus.§.argẽto ſ.ď au.& arg.leg.Itẽ ſumitur meũ, qñq;
ꝯnuentiõ.oculis.l.is,q ſnis.ver.verũ ꝯnuentib.ſ.de mann.facit l.
2.§.j.de orig.iur. Et pro hoc vide Cyn.ſup auth.ſacrã puberũ. ibi,
ſuper ꝯtrib.rerum ſuatum.C.ſi aduer.vend.&c. Facit tex. in l.lex
Cornelia.ꝟ.de iniur.& ꝟ.de verb.ſig l.meorum.& l.2 ſ. de condi.
inſti.& l.tertius.ſ.de leg.3.& dixi plene in d.l.Quintus,§ argento.
2 †Quæro,ago ꝯ te, ^bꝙ tu tenes, & poſſides fundũ, qui fuit meus
b iure dñij,vel quaſi,an procedat iſte libellus? Et dr̃,ꝙ non:quia nõ
c videor dicere, ꝙ nunc ſit meus, per iſtã gl.^cquæ dicit,ꝙ ſi aliquis
cõfitetur rem fuiſſe dñiſi, nunc cõfitetur non eſſe. Et iſtud vr̃ eſſe
d ꝯ cõem opi.Doc.qui dicunt ſufficere concludere^d libellum prę-
ſumptiue.l.omnes.§. Lucius.§.de his,quę in frau.cre.& Doc.in l.
edita.C.de eden.Sed pſupponitur nunc eſſe meũ dñium,quod fuit.
l.ſiue

ADDITIONES.

a Ale.§.Sed & ſi fundum.Ille eſt tex.valde not.ſecundum Bar.& Bal in l.cũ fal-
ſa.C.de iu.& fac ign.Ant.in c.ex par.de confeſ.

b Parſ.Ago contra te.Vide Fel.in c.ſcribam.de præſcrip.

c Ale.Per iſtam gl.Et alia gl.facit, ꝙ ſi ſit poſitio continens duo,videlicet, ꝙ com-
modaui tibi codicem,& volumen:& tu r̃ñdes,non credo de codice, videris fate
ri de volumine.Et hoc intellige ſolũ quo ad pſumptionẽ,& ſemiplenã ꝓbatio-
nẽ,q inducitur ex illa tacita confeſſione.c.nõne. de pſump.vbi hoc vr̃ de men-
te gl.& Doc.iuncto c.fi.de iur eiur.qd bene no.facit l.cum prọr.ſup.de iud.&ad
Bar.hic vide Spec.in tit.de act.& pe.§.ſequitur.ver.ſed nunquid ago contra rei
ven.vbi tenet contra Bar.hic.& D.Ant.& D.Io.in c.2.de lib.obla.

d Ale.Concludere. Qđ tñ ſing.limita, niſi talis præſumptio reſultaret ex facto li-
bellantis,quo caſu debet allegari,aliter libellus non concluderet.l.ſi adulterium
cũ inceſtu.§.ijdẽ Polliotni.de adult.& no.gl.in cle.appellanti. de appel.ita ſing.
dicit Bar.in l.cum quid.ſup.ſi cer.pe.ver.quid in exceptionib.vide Bar.in l.j. &
2.de excep.Et de libello,adde quod no.Bal.in auth.habita.ver.ſed reuoco in du
bium.C.ne fil.pro pat.& ſingulariſſime per D.Ant. in c.cõſtitutus. de relig.do.
Adde,ꝙ no.Bal.in l.Gallus.§.j.de lib.& poſth.& iſtam glo.hic multum pro ſin-
gulari allegat,& ſequitur Bal.in l.ſi minorem.q.vlt.C.de in integ.reſti.ſed ipſe
eam reprobat in l.j.C.de confeſſ.et contra eã videtur text.inſ.in cle. appellanti.
et ibi Doc.de appel.et D.Ant.in c.2.de lib.obla.ſequitur iſtam gl.

l. siue possidetis. C. de prob. Cy. rndet ad istã gl. licet de ea non faciat mentionẽ, & dicit, quod oportet in rei vendicatione, vt asseram dñium esse meũ, nec sufficiat ponere fuisse meũ, qa tunc illa verba haberent vim cuiusdam negationis, p quã induceretur fuisse meũ dñium, & nunc non esse, qa qñ de vno tpe pono, de alio
a videor anegare. l. statuliberum. §. j. ff. de leg. a. sed si nõ hñet [b]vim ali-
b cuius negationis, tũc sufficeret, vt dico, quod mutuaui obi centum, & sic sufficit, quod non habeat annexam negationem circa oblĩonẽ:
3 secus si hñet, vt si diceret: † Peto cẽtũ, q̃ tibi mutuaui, & fuisti obligatus, tunc includitur negatio, nec sufficeret, [c]quia non concluditur, nũc es obligatus. Istud dñt Doc. per l. oẽs. §. Lucius. inf. de his,
c quæ in frau. cred. & no. per Cy. in l. edita. C. de eden.

ADDITIONES.

a Ale. Videor. Probatur melius in l. 1. sup. de his, qui sunt sui, vel alie. iur. et l. fi. cũ gl. sup. de testib.

b Ale. Nõ hñet. Et cũ Bar. hic in effectu vr transire Bal. in l. edita. hic alleg. et ibi ẽt vide, an sufficiat libellũ præsumptiue cõcludere, et hoc posuit in utraq; repetitione, et p Cy. in l. si nõ conuicij. in 7. q. de iniur. et in l. nec exẽplum. C. de fal. per Bald. et in l. certi cõdictio. fi cer. pet. et Angel. in l. 1. ff. de eden. et in d. l. oẽs. §. Lucius. et hic, et p D. Ant. in d. c. 2. de lib. obla. p Fulg. in l. 2. C. de ser. fug. et d. l. cum quid. si cer. pet. et ibi Lud. Pau. de Cast. in d. l. si minorẽ. de in integ. resti. et sequit istã gl. et dicit, quod ista glo. probat, quod licet qui semel est dñs, sp præsumitur dñs, tñ hoc allegari oportet. facit l. si adulterium cum incestu. §. ide Pollioni. de adul. et cum Bar. hic etiam concordat Ang. in l. 1. in prin. ff. de eden. Vide ibi Fulg. cõtra Bar. tenentem, et contra Bar. ibi etiam tenet Ant. de But. in c. 2.

c Edita. Adde Aret. in c. 2. ext. de lib. obla. Maria. Soc. in 10. q prin.

Menoch. L. edita. Adde Alcia. in trac.

1 *Cautela, quod semper in actis ponatur, parte præsente.*
2 *Sententia lata in dominum, nisi sit concepta in personam procuratoris præsentis, ideo non valet, quia absens non obligatur.*
3 *Confessio facta parte absente in his, quæ dependent ex voluntate duorum, valet: secus si ex voluntate vnius.*
4 *Cõfessio facta in libello siue exceptionib. parte absente, præiudicat confitenti.*

a §. Si quis absente. [a]Facias sp † poni i actis pñte parte.
1 † Quæro, q̃ est rõ, quod snia lata i
b dñm nõ valet, nisi sit ꝯcepta in persona pcuratoris pñtis? Rñ. qa
2 absens nõ obligat. Dixi i l. stipulatio ista. §. alteri de ver. ob. † Op. de l.
3 nõ solũ. §. si liberationis verba. ff. de lib. leg. Gl. dicit, quod cũ no ad liberationẽ p exceptionẽ doli pdest, vt ibi. Sed ego reprobaui illã glo. sup gl. q̃ est in l. idẽ duob. ff. de pac. & est gl. & tex. in l. & hæredi. §. nos aũt. su. de pac. Et hoc dẽs intelligere in his, q̃ dependent ex voluntate duorũ; secus ex voluntate vnius, vt ratihabitio, hẽditatis aditio, & similia, tunc nõ requiret pñtia partis, vt glo. q̃ est in l. Pōponi⁹ scribit. ff. de neg. gest. & plene dixi in d. §. si liberationis verba.
c Itẽ pdicta, c q̃ dixi, quod nõ valet ꝯfessio facta parte absente, intelligo
d in ꝯfessione facta simplr: secus si in libello aliquid ꝯfitet. [d]licet. n. libellus detur iudici absente parte, pjudicat sibi. C. de lib. cau. l. cum
e pcũ. cũ si. Ideo. n. datur iudici, vt per eũ detur parti, e vt C. de lit. ꝯtest. auth. offerat. & quo, & qñ iud. auth. qui semel. & sic quodãmodo p quãdã epistolã, seu iudicẽ mediũ vr factũ pñte parte. Et idẽ dico in his, q̃ qs ponit in exceptionib. suis. Nã sicuti ex parte actoris dr
f libellus f conuentionalis, ita ex parte rei dicit libellus contradictorius, C. de his, qui poten. nomi. l. vnica. facit inf. de excep. l. j.

ADDITIONES.

a Paris. Si quis absente. Vide Al. consi. 20. vol. 4. tenentem, quod etiam non valet, nisi fuerit acceptata.

Menoch. De æquitate canonica, et absenti quæritur, ita Marsi. sing. 657.

b Ale Præsente. tũ §. limita, et intellige, ut no. An. in Auth. de hær. et Fal. §. si uero absunt, cũ seq. et q̃ fuerit rõ huius §. uide omo per Bar. in l. nuda ratio. de do. et no. quod qñ pcedit iurm, confessio facta absente parte pbat, sec. Ange. in l. cũ 45. §. codicillis. de leg. 2. et Bal. in rub. C. res inter alios acta. et Bal. in l. si creditoris. C. de fideic. et unde Bal. in l. gñaliter. C. de non nu. pec. p Bal. in auth. gñaliter. de episc. et cle. Adde quod Pet. et Cy. in l. 1. C. de cõfes. q tenent, quod hodie in confessione iudiciali nõ requiratur partis acceptation. Sal. uero, quod sic, in l. 1. C. e. post Cyn. in 6. q. et Sal. in l. iubemus. C. de lib. cau. et Bal. in l. 3. C. de repudijs. Adde, quod gl. in l. 1. C. e. tenet, quod in cõfessione iudiciali requirat partis pñtia, variç fuerunt opin. ut refert Io. And. de confes. §. sequitur. ver. 6. finaliter. ubi concludit, quod confessio facta ante lit. contest. in pertinentib. ad pparationẽ iudicij, tenet parte pñte, secus in ptinentib. ad decisionẽ. Sed Ang. in l. 1. C. e. dicit, quod hæc opi. de consuetudine non obseruatur, qđ ut contra tex. in l. fi. sup. de interrog. act. ubi confessio emanauit ad iudicium ordinandum. Cy. et Pet. in d. l. 1. C. eo. tenent, quod in confessione iudiciali non requirit partis pñtia. Adde, an confessio iurata absente parte probet, Pau. de Cast. cons. 241. et uide quę posui in l. nuda. sup. de donationib. ce quod confessio facta in iudicio absente parte ualeat uidetur notasse Bal. cons. 147

c Paris. Prędicta. Vide Fel. in c. si cautio. de fide instr. ubi limitat multis modis ista regulam. et Iaf. in l. cum te. u. r. quarto no. C. de trans.

d Ale. Aliquid confitetur. Confessio facta in libello nocet, et no. p Bart. in d. l. cum preciũ. intellige, ut dixi, sec. Io. An. in l. ex hac scriptura. in fi. post Bar. sup. de do. et no. Bal. in l. si magnũ. uer. pterea ibi loquit. C. qui accus. non poss. et Bal. in l. errore. C. de iu. et fac. ign. et qđ no. Inst. de actio. §. si minus. in materia correcti erroris, et quod no. Bal. in l. postquam lit. C. de pac. et ibi etiam in fi. legis addo tex. et ibi Bal. in l. trans. C. de trans. et Bal. in l. 2. C. de erro. aduoc. Adde, an confessio in rescripto subreptitio noceat. Abb. consi. 38. lib. 2.

e Ale. Detur parti. Adde, quod no. Do. Io. in l. nuda ratio. de do. Bar. in l. 2. in fi. inf. de iu. fisci. et in terminis Bal. in l. 1. de confes. et quę dixi in d. l. nuda.

f Ale. Libellus. Pro hoc facit glo. in l. si quis. C. de excep. et quod no. in c. exceptionem obiciens, de reg. iur. per Inn. de priu. c. cum olim. de excep. c. cum uenerabili. et Bar. in d. l. 1.

Menoch. Paris. consi. 61. nu. 14. 15. lib. 4.

1 *Confessio, & sententia, paribus passibus ambulant.*
2 *Confessio defensoris, procuratoris, tutoris, vel curatoris, quando noceat domino, pupillo, vel adulto.*
3 *Tutor iurat de calumnia, non pupillus, sed in iuramento veritatis iurat pupillus, si iudicium fuit cœptum cum eo, tutore auctore.*
4 *Confessio prælati, quando nocet ecclesiæ, remissiue.*
5 *Confessio patris eodem modo nocet filio, sicut tutoris pupillo.*

a §. Sed an & ipsos. [a]Op. de l. si defensor. sup. de inter. act. Rñ. illa cõcordat: nã rñsio defensoris sufficit ad obligandũ ipsum defensorem, non aũt dñm, nisi sequeret ratihabitio, vt ibi no. Eodem modo op. & sol. ff. ad l. Aqui. l. proinde. §. j. Itẽ op. su. de procu. l. nõ solũ. in princ. vbi dr, quod ꝯfessio, & rñsio pcuratoris nocet dño. Et eodẽ mõ op. de eo, quod dr
1 ã tutore, & curatore, qa † ꝯfessio, & res iudicata parib. passib. ambulãt, vt su. tit. proxi. l. post rẽ. sed snia lata ꝯ tutorẽ pjudicat pupillo. l. 4. §. j. su. ti. j. ergo & eodẽ mõ ꝯfessio. Huiꝰ ꝯtrarij timore sũt hic opi. Dñt qdã, quod hic dr, nõ sufficeret, verũ est dño pbãte ꝯtriũ. Contra hoc op. quod idẽ in quolibet probante ꝯtrium. l. error. C. de in. & fac. ign. & su. e. l. nõ fatet. & sic nihil esset speciale in pupillo. Qui volunt sustinere istã opi. dñt Rñ. ibi oportet. quod qs pbet ꝯtrium, & probet errorẽ vere, vel præsumptiue: sed in casu. l. nræ, si qs pbet ꝯtriũ, nõ est necesse, quod probetur error. Gl. dat aliã sol. quantum ad l. vltimã in ꝯtriũ allegatã, quod ibi quis errauit ex iusta cã: ideo potest post cõfessionem reuocare. H. autem sufficit in procuratore, quod fuerit error, licet non ex iusta causa, & bene dicit. Alij, vt Hugo. soluũt ꝯtrium de l. non solũ. su. de procu. quod hic loquitur, qñ tutor ꝯfitetur absente pupillo, secus si eo pñte, & intellige ite. Sed hæc sol nõ tollit ꝯtrium, quia dixi vobis su. quod snia, & ꝯfessio paribus passibus ambulant. Alij dñt, quod hic loquitur, qñ iudiciũ inchoatum fuit cũ minore, auctore tutore, merito ipse tutor non dẽt rñdere,
b tũ non præiudicat, [b]sed ibi fuit agitatum iudiciũ cũ ipso tutore, & ideo, &c. Sol. hanc ponit gl. in l. fi. §. quod obseruari, C. de iur. cal. Et ista sol. potest esse vera in se, sed nõ quantum ad istam l. qa ista lex loquitur in cõfessione facta simpliciter, prout intelligit gl. j. ea. l. §. fi. Dñt alij, quod hic, tutor, vl curator, vl procurator desijt esse post lit. ꝯtest. & iõ, &c. Hæc sol. continet diuinationẽ, adeo quod est ꝯ tex. Quinta sol. fatetur, quod cõfessio nõ præiudicat, [1]sed snia, quæ sequitur post cõfessionẽ sic, d. l. 4. §. j. sup. tit. proxi. Sed sm hoc non est rñsum ad arg. in ꝯtrium, qđ ego feci su. quod cõfessio, & snia paribus passib. ambulant. Alij Doc. dñt verũ, & sic qñq; tutor, & curator, & similes administratores ꝯfitent sponte. vt quia interrogo te tutorẽ tutorio noĩe, & dico, quod pupillus tuus tenetur mihi dare centũ, tu confiteris, & hoc non pjudicat ei. Casus ẽ hic. Quædam est confessio, quæ emanat ex ꝯtentiosa iurisdictione, & tũc ista confessio bene pjudicat dño, d. l. non solũ. & eodẽ modo pupillo, & adulto, per d. l. 4. § j. ff. tit. j. de ista q. habes per Cy. sup. eo. l. 1. i 14. q.
2 † Reassume ergo ex his, q̃ dicta sunt. Aut cõfitetur defensor sine
c mandato, aut procurator, aut tutor, vel curator. Primo casu non pjudicat dño, nisi sequatur ratihabitio. l. si defensor. de inter. act. Secdo casu dic, aut loquitur in procuratore hñte gñale mandatũ, aut spãle: Si habet spãle, tũc pjudicat dño eius ꝯfessio. l. qui seruũ. su. de inter. act. l. proinde. §. j. su. ad l. Aquil. & ibi gl. in ver. cõfiteat, & l. si procurator. in prin. sup. de ꝯd. inde. & l. j. §. si procurator. su. si quis ius dic. non obtemp. Aut habet mandatum gñale, & hic æquiparo

ADDITIONES.

a Ale. Sed an & ipsos. Adde Bartto. & Doc. in l. 2. §. quod obseruari. in princ. C. de iur. calum.

b Ale. Nõ pjudicat. Vide plene Bal. de materia in l. 1. C. e. Et qñ cõfessio pcuratorũ, tutorũ, & similiũ, pjudicet principalib. Quid aũt si pcurator fuit contumax nõ rñdendo positionib. an noceat dño, vt ipse habeat p cõfesso. Bart. vr velle, quod nõ, in l. 3. §. si pcurator. si qs ius dic. non obtemp. Ad qđ vide D. Ant. in c. 1. vt li. nõ cõt. vide Sal. in l. 3. C. de proc. & D. Io. in c. j. vt li. nõ cõt. & ibi Io. And. Itẽ adde, quod licet cõfessio pcuratoris noceat dño, tñ pt reuocari ẽt si sit errans in iure, secus in confessione facta per dñm, l. 1. ff. e. Itẽ confessio pcuratoris in vna cã non nocet in alia, secus in confessione dñi. Ista duo dixit Compostel. in c. per inquisitionem de elec. & ibi per Io. And. Itẽ in casib. in quib. confessus non auditur appellans procedit, si dñs est cõfessus, secus si pcurator, vt tãgit Ant. in c. 2. vt li. non cont. Ad qđ bñ facit, qđ no. Bart. in l. 1. §. fi. inf. qñ app. sit, & in l. 2. §. si procurator. si qs ius dic. non obtẽp. Et ita bene no. istas tres vltimas diffas inter cõfessionẽ pcuratoris, & dñi. Et addo, quod circa ea, q̃ dicit hic Bar. licet Doc. de co mẽtionẽ nõ faciãt, in d. c. j. tñ ibi D. Ant. vult, quod si confessio per procuratorẽ fiat p modũ voluntariæ iurisdõnis, nõ nocet, nisi hñet speciale mandatũ, vt si pcurator confitet rñdendo libello, qđ est voluntariæ iurisdõnis sm ipsum: secus si rñdendo positionib. Et idẽ vr velle Cy. in l. 1. C. de confes. Sed Io. ibi dt, quod nõ credit hanc dñam verã. vide p eũ, sed vide Imo. aliter loquentem in l. qui bona. §. si alieno. sup. de dam. inf. Itẽ ad intellectũ d. c. 2. de conf. in 6. vide Imo. in l. 4. in prin. sup. de re iud. Et de cõfessione procuratoris, adde see Imo. in c. fi. ext. c. dici posset, quod si procurator non habeat speciale mandatũ ad sic cõfitendũ, & confiteatur, posito, quod præiudicet dño, tñ si fiat dño absente, quum ad eius notitiam peruenerit, poterit illa reuocare absq; alia pbatione erroris. Et idem si fuerit præsens, si statim illa reuocat, facit lcdat eum de offi. leg. c. cum olim. Et illud tenent secdm eum, Dñi de Rota conclu. 56. & concl. 254. & de cõfessione procuratoris, vide aliqua per Imo. in l. si debitorem. ff. de nouat. & de dicta reuocatione erroris procuratoris, vide aliqua per D. Ant. in c. fi. de confes. & ibi per Pau. de Leazariis in comm. d. c. Adde, an confessio prælati noceat ecclesiæ. Pau. de Cast. cõsi. 3. per Ro. consi. 389. inc. Paucis agam. & ibi quid de tutore. Et an confessio procuratoris noceat domino, vide Old. consi. 216.

c Menoch. Reassume. Aret. col. 13. col. vlt. ver. circa sextũ. Soc. se. cõs. 122. nu. 7. li. 4 Doc. consi. 151. n. 2. 3. Paris. cõs. 47. n. 52. li. 1. cõs. 215. n. 18. 20. Men. cõs. 17. n. 39.

æquiparo tutori curatorē,& ꝓcuratorē. Quo casu distingue. Aut
tales administratores cōfitent ꝑ modū volūtariæ iurisdi. & ñ ꝑiu-
dicat eorū cōfessio,ut hic,ſm opi. Vl.& gl. in l. ꝓinde.§.j.ad l. Aq.
a Aut aconfitent ꝑ modū cōtētiosæ iurisd.& ꝑiudicat dño,pupillo,
& adulto.l.nō solū,in prin.ꝟ.de ꝓcur.& l.quoties.§.sicut.ꝟ.de ad-
mi.tut.ꝓdicta vera, qñ iudiciū eēt cœptū cū tutore: secus si cū pu-
pillo auctoritate tutoris,qa nūc non tenet tutor rñdere,vt hic,& l.
2.§.qđ obseruari.C.de iur.cal.Quæ est rō,ꝙ ꝑ modū uolūtariæ iu
risd.ñ ꝑiudicat,sed ꝑ modū cōtētiosæ sic? Rñ.qa qñ ꝑ modū volū
tariæ iurisd.tūc vr̄ donatio,q̄ nō pōt fieri,sed qñ ꝑ modū cōtētio-
sæ.nō vr̄ donatio,immo iudiciū,qa iudiciū reddit in inuitū,iō va-
let.†Opp.hic dr̄,ꝙ tutor nō ꝑiudicat pupillo,ſm hoc frustra iurāt
de calūnia tutor,& curator,arg.in d.l.2.§.qđ obseruari.C.de iur.
cal.Sol.dico,ꝙ hoc dēt intelligi, qñ ꝑ modū volūtariæ iuris.ema
3 nat cōfessio.Vel aliter,†aliud est iur̄m de calūnia,sup quo rñdet ꝑ
verbū,credit,vel nō credit,& sic non cadit,nisi in legitimā persu-
nam,sed iur̄m veritatis bene cadit ī pupillo,& adulto,& similib.
sed iur̄m calūniæ semper cadit ī tutorem, siue iudicium sit cum
pupillo,siue cū tutore,alle.l.2.§.qđ obseruari.Sed qñ iur̄m verita
tis ꝑstaī pupillo,dēt ꝑstari ī iudicio cœpto cū eo,cum auctoritate
tutoris,secus in cœpto cū tutore,quia tunc tutor rñdet,vt no.gl.ī
4 d.§.quod obseruari.† Quærit gl.quid in administratore ecclesiæ?
Et dicit gl.ꝙ idē,quod in tutore. Dic,vt extra de elect. c.dudū,2.
in gl.quæ incipit,nouus nouū,& de test.c.ꝑñiū,li.6.& ꝑ Cyn.C.
5 eo.l.j.io 15.q.Quid in patre?dic idem,quod in tutore,vt dicit gl.

ADDITIO.

a Menoc.Aut confitentur.Simile Moder.Parisien.in addit.ad Dec.in rub.de iudi.
secunda lectu.in apostilla,fatentur.

1 *Tutoris auctoritas,quod etiam requiratur in his, in quibus pupillus habet personam legitimam.*
2 *Confessio facta a minore sine curatore,quando valeat.*

a
1 § In pupillo. ªOp.C.si tut.vel cur.l.ēt.gl.fateṙ ꝯrsū,ꝙ
restituit.†Opp.& vr̄,ꝙ in minore tutoris
auctoritas non requiratur,quia hēt personam legitimam pupill'
in causa momentaneæ possessionis,vt C.qui leg.perso.l.momen
taneæ.Sol.in casib.aliis,in quib.hēt personam legitimam,requi-
ritur tutoris auctoritas,ne decipiaī legis auctoritate.Opp.de l.cū
& minores.C.si aduer.rem iud.glo.soluit,ꝙ aliud in cōfessione,
aliud in snīa,vt ibi.Et rō est ſm Dy.qa in ꝯfessione est ꝯfessus,sed
ī snīa non,nisi fictus.l.inter stipulātē.§.j.ꝟ.de verb.obli.ꝯ hoc
op.de l.si curatorē.C.de in integ.rest.Sol.Intellige hāc,ſm illam,
ꝙ hic in minore nō hñte curatorē,qa tunc qñ hēt,æqparat pupil
lo.Et sic intelligit Pet.Sed Nic.de Mat.dicebat:Aut est cōfessio,
q̄ ꝑtinet ad solēnizandū iudiciū,vt interrogationes,cōfessiones,
b & rñsiones,q̄ fiūt ad lit.cōte.& nō valet ᵇsine auctoritate curato-
ris,l.clarū.C.d auth.ꝑst.Cū.n.respiciat solēnitatē iudicij,reqritur
solēnitas psonæ,q̄ prius dēt reqri,l.qdā,de in.cod.Aut est ꝯfessio,
c q̄ fit ad veritatis indaginē,& valet:sed restituiṫ vt hic,ī ver.omino
2 rem.Ita refert Cy.in d.l.clarū.& C.e.l.j.circa prin. Mihi vr̄,†ꝙ in
istis īterrogationib.& rñsionib.q̄ fiūt ꝑ credit,& ñ credit,ꝙ ñ sta
tur eius dicto,sine curatoris auctoritate,qa ñ hēt sufficiēs iudiciū
ad discernēdū,qd habeat credere,ita no.l.2.§.ꝙ obseruari.C.de
iura.cal.In illis vero,in quib.rñdet de veritate,dico,ꝙ licēt ꝑcede-
re q̄dā cognitio,an sit interrogādus,vel nō,& in hoc dēt interes-
se auctoritas curatoris,arg.ꝟ.de pub.iud.l.custodias,& qd ibi dixi
de adul.l.si postulauerit.§.qōni.Et sic sufficit curatorē eē præsen
tem,& auctorantem,qñ iudex pronunciat esse rñdendum,vel ei
præcipit,vt rñdeat,& ēt qñ iurat de rñdendo veritatem. Pro hoc
facit,quod dicimus in teste,quia sufficit partem eē præsentē cū
iurat.C.de test.l.si quando.Nam respōsio,quæ fit tali,a minore,
dicto testis æquiparatur,vt no.per gl.in d.§.quod obseruari.

ADDITIONES.

a Ale.In pupillo.Qñ confessio tutoris præiudicet pupillo,vide glo.& Bar.in l.Lu
cius.§.tutelæ,de admi.tut.& quod no.Bal.in l.in contractib.§.j.C.de non num.
pec.& sup.ꝓx.Et de intellectu huius §.ī verbo,ī minorē.vide late Bal.ī l.j.C.e.
b Ale.Nō valet.Quæ cōfessiones minoris teneant,sine authoritate tutoris,vel cu-
ratoris,vide Bar.in l.2.§.qđ obseruari.C.de iu.cal.& ꝙ no.ꝟ.§.ꝓx.Et qd d cō-
fessione fcā ꝑ tormēta,& extra iudiciū,vide Cy.ī l.clarū,d aut.ꝑst.& Cy.& Bal.
in l.1.C.de cōf.& Bal.in auth.facta.& ibi dixi post Bar.ī apost.magna,& ibi &
Bar.C.si aduer.vē.& dicit Sal.ī l.2.C.q acc.ī ver.qro,an ī casib.qđ ꝓcurator ē
gñralis ad lites ē magis sufficiēs ꝑstare authoritatē cōfessioni ī crīnalib.q̄ q̄ non
sit spāliter cōstitutus ad illū actū allegat d.l.clarū.Bar.tñ & Imo.in l.j.§.fin.qñ
tū.sup.ad Treb.videtur indistincte velle,qđ cōfessio minoris carētis,vel ñ carē-
tis curatore,teneat,ꝑ illū tex.indistincte loquētē,sed Bar.hic,post Pet.tenet qđ
cōfessio adulti curatorē hñtis nō teneat sine authoritate curatoris,qa æqparat
pupillo.Et idē dicit Bal.in l.j.C.e.Et de materia plene ꝑ Pau.de Leaz.ī cōmēto
c.ex parte,de conf.& no.qđ licet hic dicaṫ,minorē aduersus cōfessionē restitui.
qđ tñ est verū,cū hoc,qđ de errore doceat,ar.l.nā & postea.§.minor.de iureiur.
& ita tenet Spec.in ti.de rest.in inte.§.j.ver.sed nunqd ecclesia,vel minor fit ad
uersus cōfessionē suā restitui,sup quo uide no.Bal.in l.j.C.e.ver.qriē qd de adul
to.cum seq.Adde an valeat minoris confessio sine curatore,Bal.cōsi.160.lib.5
a Paris Veritatis.Vide Aret.in tract.malefi.in gl.super verbo,comparuerunt dicti
inquisiti,& confitentur.

1 *Snīa dēt ferri in confessum,quando præcedit libellus:secus si nō præcedit.*
2 *Actio in factum oritur ex confessione,& ex sententia,quæ sequitur.*
3 *Actio vtilis oritur ex contractu,quando confessio est facta informiter.*

a § Confessi ª vbique. Quæro, an in confessum de-
bet formari sentētia diffinitiua.
1 Et qdā dixit,ꝙ nō dēt ꝯdēnari,ꝑ hāc l.Gl.†intelligit hoc,qñ cō
fessio emanat nō ꝑcedēte libello,vel li.contest.aīs dēt seq snīa,ut
2 dixi ꝟ.e.l.j.† Quæro,an ex cōfessione oriaṫ actio in factū,& ēt na-
scatur actio ex snīa,q̄ sequitur post confessionem.Et gl.& Doct.
3 dicūt,ꝙ sic,& hoc gl.& Cy.tenēt.C.e.l.j.in 8.q.†Quæro,an oriaṫ
vtilis actio ex contractu,quando confessio est facta uniformiter?
Gl.ꝙ sic.l.si duo patroni.§.Marcellus.& l.si qs iurauerit.ꝟ.de iu-
reiu.quia confessio,& iuramentū æquiparantur.l.post rem.ꝟ.ti.j.

ADDITIO.

a Ale.Cōfessi.Vide de hoc per Pau.de Leaz.in cōmen.c.ex par.de confes.Et ad-
uerte,& dicas,ꝙ nos loquimur in confessione extraiudiciali,& tunc ista operaṫ
probationē,nō aūt actionē,nec obligationē.l.Publia.in fi.sup.deposi.qđ limita,
vt per Bal.in l.si ticia.de verb.obl.Ite fallit in cōfessione iudiciali,vt ꝑ gl.hic,&
ꝑ gl.in l.j.C.e.& no.gl.& Bar.ī l.sed & si possessori.§.si cū de hēditate.& Bar.
in l.nā & postea.§.fi.sup.de iureiu.Sed qualiter appellatur hæc actio.Dic,ꝙ ap
pellatur vtilis confessoria,de hoc est text.cui non hēs consimilem in l.proinde.
§.si procurator.sup.ad leg.Aquil.& videntur no.gl.supradictæ,quæ videntur ap
pellare ipsam actionem in factum,non autem dicunt confessoriam.Sed tu not.
adde,quod ex confessione facta per verbum,credo,respondendo positionib.nō
oritur actio.Bal.no.in l.2.§.quod obseruari.C.de iuram.cal.sub dubio forte.

LEX VII.

1 *Exceptiones inuentarij,& ne quis conueniatur vltra quam facere possit,
possunt opponi post sententiam,& ita etiam omnis exceptio,quæ nō venit ad rescissionem sententiæ.*
2 *Errans in facto proprio excusatur propter factum implicitum.*
3 *Cognitio executionis potest delegari,non ipsa executio.*
4 *Restitutio in integrum non datur aduersus errorem iuris.*
5 *Iudex delegatus,an possit restituere in integrum aduersus sententiam interlocutoriam.*
6 *Error in computatione est iusta causa erroris,
Iudex,qui cognoscit de executione,potest cognoscere de errore,qui potest in executioni opponi.*
7 *Error post causam decisam non restauratur ipso iure,sed per restit.in integrum,& est limitatio ad l.errore.C.de iur.& fac.ign.*
8 *Iudex,qui hēt cognitionem de executione,nō pōt pronūciare cōtra snīam,& de exceptione nullitatis non cognoscit,sed remittit ad superiorem.*
9 *Error circa ea,quæ sunt decisiua totius,potest reuocari.*

a Cū fideicommissum. ª Ista est difficilis,& sub
tilis lex,& Docto.nihil
scribūt.Ad euidētiā ꝑmitto,ꝙ qñ est exceptio,q̄ non venit ad re-
scissionem snīæ,pōt opponi post snīam.l.Nesennius.ī fi.ꝟ.ti.j.& l.
1 si fideiussores §.j.ꝟ.de fideiul.†Iō dixi,ꝙ exceptio inuentarij ᵇpōt
b post snīam opponi,vt dixi ī l.Nesennius,& de iure isto hēs nō te-
neṫ,nisi vsq; ad vires hēditarias.l.j.ī fi.ꝟ.ad Treb.l.si vniuersæ.C.d
le.Et ista exceptio pōt opponi post snīam,ꝓut illa,ne qs ꝯueniaṫ,
nisi inquātū facere pōt.Et brr̄.h.d.Iudex delegatus ad cognitionē
executionis,nō pōt se ītromittere de errore circa ꝯfessionē,q̄ pri
cipale negotiū tāgit,nisi sit error circa idē,de quo post snīam ꝑt
opponi.Et pono casum:Iudex fuit datus ad executionē faciendā,
& tūc si est erratū sup eo,ꝙ nō venit examinādū ī executione,se
nō intromittit,sed ad iudicē maiorē remittit:secus si in executio
2 ne venit examinādū,qa ipse cognoscit.Et not.†istā l.ad id,ꝙ dixi
c ꝟ.eo.l.nō fateṫ,ꝙ qñ qs errat in facto ꝓprio,excusaṫ pp factū ipli
citū.Op.ꝟ.de iud.l.vbi.Sol.vt in gl.qa successor loco primi est,&
ipse idem potuisset,vt d.l.vbi,& vide gl.q̄ incipit,ī index.Opp.ꝙ
cetiō ñ pōt delegari.l.fi.C.vbi,& apud quē.Gl.dicit,ꝙ hic fuit da-
tus,qñ tideicō.dēt dari,& vide gl.in verbo,ad restituēdū,&c.Sed
illud qđ dicit gl.nō video,qd sit dicere,qa in cōfessum nullæ sunt
partes iudicis,nisi in condemnando.l.ꝓinde.ad l.Aql.& l.j.ꝟ.e.&
sic ꝓ erat opportunū,vt cognoscaṫ,qa pars fuit confessa,non vi-
deo.Alia lec.est,ꝙ fuit iudex delegatus ad restituēdū in integrū,
& sic habuit respectū ad nouū ius.Certe ista nō hēret dubiū.Ve-
ra lec.est,ꝙ iudex fuit delegatus,an ꝯfessio dēat mādari executio
3 ni,vel nō.†Sed op.qa executio ñ pōt delegari,l.a diuo Pio.ī prin.
ꝟ.ti.j.Sed rñ.ꝙ cognitio executionis ꝑt demādari,d.l.a diuo Pio.
& l.pe.§.vt bono.pos.& ꝟ.de of.eius cui mād.est iuris.Procedo vl
terius,si hoc est verū,ꝙ iste iudex fuit datus ad cognitionē execu
tionis,quare ñ pōt absoluere a primo errore ꝓbato,sicut a scđo?
Gl.variāt ī reddēda rōne,pp malā positionē casus,qa vna est rō ī
gl.in verbo,absolutū,q̄ incipit,sed quare,&c.Sed ista rō nō valet,
qa ita absoluit eū a scđo errore ꝓbato ex confessione sua,prout a
primo.Alia rō,qa in primo errauit sui facilitate,in scđo dolo ad-
uersarij,& vide istā gl.ī ver.hæres.Sed ista ratio est diuinare,quia
hic

ADDITIONES.

a Ale.Cum fideicommissum.Intellectum huius l.ponit Bal.plene ī ñ l.j.C.eo.tit.
b Ale.Exceptio inuentarij.Vide de ista materia post Bar.qđ scripsi in l.j.C.d iu.
& fac.ign.& ibi Bal.& in l.ab executione.C.quo.app.& Bar.ī l.ex diuerso.§.fi.
sol.mat.& ibi dixi,non tñ inuenio text.ꝓbantē in terminis de exceptione inuē
tarij,ꝙ possit opponi post snīam,sed bene inueniuntur iura de exceptionib.mo
dificatorijs,in quib.hr̄,ꝙ quis conueniatur inquātum facere pt.Adde Pau.de
Cast.in d.l.Nesennius.Pet.de Anch.consi.6.vbi de exceptione inuentarij,& di
cit,ꝙ omnis exceptio,quæ post sententiam potest opponi,potest & post bannū.
c Barb.Quod quando.Et facit id quod no.Bar.in l.non fatetur.eo.ti.& in l.error.
C.de iur.& fac.ign.& Cy.in l.1.de cond.indeb.Ioan.And.in add.Spe.de exec
sent.§.fi.ver.illud.Io.de Imo,in l.Imperatores.de regu iu.Sed quid si est lata in
fauorem istius ita confitentis,vide l.si seruus plurium.§.j.de leg.1.

ale nõ vr̃ dolus,sed ꝓp implicitã rõnẽ fuisse errorẽ.Quæ est ergo
rõ? R.ñ.qa an dẽat,vel nõ,venit in examinatione executionis, sed
an s̃nia sit lata,vel nõ,l.si p̃tor iusserit.s̃.de iu.& l.post rẽ.s̃.ti.j.Sed
de errore,q venit post s̃niam,an facultates sufficiant, vel nõ,venit
examinãdũ i executione,& iõ de ista cognoscit, & ista est veritas
huius l.Op.vlterius,qa ꝓbãdo qs errorẽ vr̃ tutus ipso iure,l.nõ fa-
teĩ.s̃.eo.l.error.C.de iur.& fac.ign.Gl.soluit,ꝙ ꝯria loquuntur,in
maiore,hic in adulto.Sed ista nõ est bona rõ,qa eo iure quo suc-
currit maiori,succurrit & adulto,vt C.in q.cau.in inte.restit. nõ ẽ
nec.l.j.Aliã sol.ponit gl.ꝙ hic erat dãnatus post cõfessionẽ,iõ nõ
iuuat,nisi p restõnẽ.Ista gl.i se dicit verũ, ꝙ ante s̃niam est ipso iu
re nulla ꝯfessio ꝓbato errore,post s̃niam nõ, nisi p restit. in integ.
Tu ergo potes intelligere l.istã,ꝙ post cõfessionẽ fuit lata s̃nia,&
demãdata cognitio executioni,& tũc error,q fuit in ipsa ꝯfessio-
ne,est adhibitus circa id,qd̃ ñ põt opponi post s̃niam,& tũc peti-
ta restõne reuocat̃ error,secus de his,q̃ recognoscunt̃ i executio
ne,qa tũc ille error nõ reuocat̃ p restõnẽ, sed ipso iure,eo ꝓbato.
4 †Quæro, an a aduersus errorẽ iuris possit in integrũ restitui ꝓ co-
a dẽ.Cy.in l.j.C.eo.in 11.& 12.q.intelligit legẽ n̄am in errore iuris,
sed male dicit,qa ista restõ dat̃ ex clã illa gñali, si qua iusta cã esse
videbit̃,sed error iuris ñ est iusta cã,cũ sit lata culpa,& sic nõ ẽ iu
5 sta cã,d.l.de ætate.§.q iusto.s̃.de interro.act.Quæro,†an iudex de
legatus possit in integrũ restituere,aduersus s̃niam suã interlocu-
toriã,& Cy.allegat istã l.q̃ nõ facit.Gl.est de hoc,i l.minor ãt ma
gistratus.§.j.s̃.de min & p Cy.q alle.istã l.i l.aduersus.C.si aduer.
6 rẽ iud.No.ergo ex l.ista de errore cõputationis, †qd̃ iusta cã ẽ er-
roris.Itẽ no.ꝙ iudex,q cognoscit de executione,põt cognoscere
7 de errore,q põt in executione opponi.†Itẽ no.limitationẽ ad l.er
ror.C.de iur.& fac.ign.ꝙ post cãm decisam nõ restaurat̃ error.ve
8 rũ est ipso iure,sed p restitu.in integ.sic,vt hac l.†Itẽ not.hic casũ
eius,qd̃ dixi,s̃m Inn.s̃.ti.j.l.2.ꝙ iudex,q hẽt cognitionẽ de execu
tione, nil põt pronunciare ꝯ s̃niam, vnde de except.nullitatis iste
nõ põt cognoscere, sed deberet ad primum iudicem remittere,
9 secus in aliis exceptionib.quæ possunt opponi post s̃niam.† Item
no.ꝙ error circa ea,quæ sunt decisiua totius,potest reuocari.

ADDITIO.

a Ale.Quæro,an.Adde l.j.& ibi Bar.inf.de separ.

LEX VIII.

Non omnimodo. Quæro. quare dr̃,nõ oĩmodo. Dic,vt s̃.l.3.& l.qui Stichum.

TITVLVS TERTIVS.

a *De cessione a bonorum.*

Dictum est s̃.de confes.& condem.verũ quia confessi,& condemnati detruduntur in carcerem, si non soluunt, vt s̃.tit.j.ideo est adinuẽta bonorum cessio, ex qua succurritur condemnatis, ne in carcerem detrudantur.

ADDITIO.

a Paris.De cessione.Fallit,quando ex delicto imponitur pœna pecuniaria, vt per Ias.in l.si quis id quod.ver.tertio pondera.ff.de iurisd.omn.iud.

LEX TERTIA.

1 *Cedens bonis,non videtur habere rem pro derelicto.*
2 *Cedens bonis potest pænitere.*

1 IS,qui bonis cessit,ante †No. hic,licet qs dicat
cedo bonis,non vr̃ hr̃e bona pro derelicto,sed ex hoc
datur creditorib.q̃dam ptãs alienãdi.Et ratio est,quia
qñ hẽt ꝓ derelicto qs,cuilibet occupãti vr̃ donare,l.qd̃ seruus. j.
2 de stip.ser.sed ille,q cedit bonis,nõ cedit,nisi creditorib.† Itẽ no.
ꝙ hic hẽt locũ pnia,ꝯ hsicut.C.d act.& obl.vbi pnia nõ admittit̃.
Dicit Dy.hic spãle Vel a͠r cessio bonorũ nõ fuit actus obligato-
rius,sed inductus in debitoris fauorem,ideo põt pœnitere, si vult.

LEX IIII.

a Is,qui bonis a cessit,si quid. Concordat l. q bonis.j.eo.

ADDITIO.

a Ale.Is qui bonis.Tene menti,ꝙ prouisio huius tituli, non est necessaria in obligato ad speciem,vt no.probat Bar.in l.continuus.§.illud,de verb.obli.quod bene no.& per Azo.in tit.de his,qui in prio.credi.loco succe.

1 *Cessio bonorum,an impediat litis contestationem.*
2 *Cessio bonorum habet locum in debitore fisci.*
3 *Cessio bonorum non habet locum, quando quis præcise tenetur ad factum. Quis non põt præcise cõpelli ad factũ,Et vbi est electa industria personæ.*

1 §Sabinus. Hic tex.†ibi,iquietari,vr̃ dicere, ꝙ cessio bo
norum impediat litis ꝯtest.In ꝯrium vr̃ tex.
j.e.l.pe.& ibi dicam.Sed op.C.de exac.tri.l.nemo.lib.x. & l.sacri
2 legij capite,circa fi.j.ad l.Iul.pec.†Sol.Quod hic dr̃ est verũ,præ-
3 terq̃ si esset debitor reip.vt legib.ꝯtrís.Item p̃dicta †vera sunt,præ
terq̃ si teneret̃ ad factũ,ad quod quis teneret̃ præcise.Ex hoc.n.ꝙ
lex dicit,p̃cise teneri,patet,ꝙ cessio bonorum non admittitur,&
ꝙ possit quis compelli præcise. Dñi Vltramon.est verũ, vbicũqȝ
est electa industria personæ.ita no.Cy.C.eo.l.j.in x.q.Sed puto ve
rum,quod ipsi dicunt, ꝙ cessio bonorum nõ admittatur, vbi quis
præcise tenetur ad factum, sed non puto verum,quod dicunt,ꝙ
compellatur præcise vbicunqȝ est electa industria personæ,quod
plene scribo in l.stipulationes non diuiduntur.j.de verb.oblig.

LEX VI.

1 *Cedens bonis non liberatur a ciuili obligatione bonorum.*

a b Qui bonis. a In exigẽdo aliquem inquantum facere po
test,inspicitur q̃tum ex eius patrimonij b fru
ctib.põt redigi, nõ q̃tũ ex vendõne rerũ redigeret̃. h.d.singularis,
& mirabilis casus.In tex.ibi,ex q̃titate ei⁹, &c. i.ex q̃titate fruct⁹,
1 q rediguntur ex eo,qd̃ acq̃situ est.No.ergo,†qd̃ dixi in casu,& glo.
colligit hic,s.vtrũ p cessionẽ bonorũ qs liberet̃ ab oblone bono-
rum ciuili,& hic est tex.quod nõ,qa post cessionẽ põt conueniri,
& sic ciuilis obligatio non est sublata. Et ista est veritas, licet ꝯriũ
no.in l.vbicunque.j.de fideius.vbi dicit,ꝙ ciuilis obligatio tollit̃,
quod est ꝯ hanc l.& gl.quæ est hic,tenent Doct.C.e.l.j.in 9.q.

ADDITIONES.

a Menoch.Quod hic dicitur.Affl.decis.165.nu.120.
b Ale.Patrimonij.Not ꝙ inspicitur q̃tum ex fructib.patrimonij redigi potest. bene facit l.fundũ p fideicõmissum,in prin.& quod ibi Bar.no.de leg.1 & qd̃ no. Bar.in l.2.in fi.C.de resc.vẽd.adde tex.& ibi no.Bar.i l.Imperator,in fi.ad Trebel.& p hunc tex.Bal.vt refert Imo in l.si maritus in id.sol.matr.dicit,ꝙ si maritus,q cõdẽnatus est inquãtũ facere p̃t,hẽt possessionẽ maioris valoris,& modici reditus,ex quo reditu vix viuere p̃t,nõ cogitur illã vẽdere,p illũ tex.sed Imo.ibi cõtrariũ tenet.An ãt qñ maritus cõdemnatur inquantum facere p̃t sufficiat sibi relinquere tm̃,ꝙ sibi pro victu sufficiat,s̃m qualitatem personæ suæ:an vero sufficiat relinquere tm̃,ea quo⁹ sine necessitate viuere possit,vide Bald.in l.maritum.sup.sol.mat.& Iac.de Are.& Doc.in l.si maritus,in pen.q.Vide sing. Bald. in rubr.qui bon.ced.pos.& in l.1.circa princ. C.qui cum eo. Adde quæ consuluit Rom.consi.109.ad fi.per hanc legem,quam ibi dicit singularem ad id.
Barb.Et illũ tene mẽti ppetuo,qa Ang.in d.l.diuus.sup de pet.hęr.facit magnũ festũ,dicẽs se vna cũ Bal.cõsuluisse apud Ariminũ,& i l.Imperator.sup.ad Tre.& ibi D.Io.satis cõcordat.Casus valde no.ẽ s̃m eũ in l.j.§.mulier.de ven.i pos.mit.Vide oĩno,& vide Ang.in l.1.C.de leg.& i auth.cõtra cũ rogat⁹.C.ad Tre.& in l.Impator.ff.ad Tre.Bar.i l.cũ alimẽta.ff.de ali.leg. Sal.in l.si qs ad declinã dã.C.de Episc.& cler.vbi alleg.istum tex. & tex.in l.3.§.1.ff.vbi pup.edu.dẽat.

1 *Agnoscere debitum debet primo ille,qui vult cedere bonis, et qualiter fiat ista agnitio.*
2 *Cessio bonorum,an impediat litis contestationem.*
3 *Cedens bonis cogitur indicare bona.*
4 *Post cessionem factam locus est pænitentiæ.*
5 *Cedenti debent panni saltem remanere.*

Qui cedit. Hic vr̃ cas⁹, ꝙ cessio bonorũ ꝯtestationẽ nõ
1 impediat.†Dr̃ hic,agnoscat debitum,quæro
a qua͠r a iste dẽt agnoscere.Dicit gl.vno mõ dr̃ agnoscere extra iu-
diciũ,cõfitẽdo,vel fideiussorẽ dãdo , vel pignus, vel interponẽdo
cautionẽ,l.cũ notissimi.§.sed & si quis. C.de p̃sc.30.an.& h.d.gl.
sup verbo,agnoscat.Alius modus agnoscẽdi est i iudicio, vt cõfi
tẽdo in iudicio,vel patiẽdo se ꝯdẽnari factis ꝓbationib. lĩtimis, &
hoc totũ est fauore creditoris;qa dicit creditor, post cessionẽ bo
norũ si possem ita bñ agere cũ alio, sicut tecum: iõ volo,ꝙ testes
examinentur ꝯ te,anteq̃ cedas,& fiant probationes,& hæc est ve
2 ritas,vt no.in gl.sup ver.dẽt.†Sed ꝯ hoc opp.qa s̃m hoc vr̃, ꝙ ces
sio bonorũ nõ impedit litis cont. qd̃ est ꝯ l.3.s̃.eo.& l.ex ꝯctu. C.
de bo.au.ho.iud.pos.& l.itẽ si vnus,in prin.s̃.de arb.R.ñ illę leges
b s̃m istã dñt intelligi,quia cessio bonorũ impedit l.contestationẽ,
si debitũ ẽ liquidũ,vel paratus agnoscere extra iudiciũ,a͠s nõ im
pedit ꝯtestõnẽ,vt hic. Alij dñt,ꝙ cessio indistincte litis cõt.impe-
dit. Non ob.hęc l qa totũ hoc est in fauorẽ debitoris,vt si p̃or eũ
videret sufficientẽ,nõ patiet̃ eũ cedere bonis. Hæc opi.non placet
mihi,p l.illud.§.1 s̃.de trib.qa posito,ꝙ qs nõ sit debitor,potest di
cere, nolo ista bona, ad hoc, vt implicationes effugiat. Veritas ẽ
ergo,ꝙ hæc l.est inducta in fauorẽ creditoris. Si.n.creditor nõ cu
raret,ꝙ debitũ liquidaretur,vel ipse debitor agnosceret, cessio ꝓ
3 cederet,a͠s cogetur liquidare,& debitum agnoscere.† Quæro,v-
trũ ille,q cedit bonis,cogat̃ indicare bona.Dicit gl ꝙ sic. Idẽ no.
C.eo.l.j.& sentit gl.in ver.ab aliis.s̃.eo.l.4.§.Sabinus, ar.l.fi.§.luẽ-
ria.C.de iu.delib.idẽ tenet Spe.in debitore cõtumace,in ti.de pri
4 mo,& scdo decr.§.nũc videamus.ver.fi. Quæro,vtrũ post cessio-
nẽ factã sic solẽniter,sit locus pęnitentiæ.Quidã dñt,ꝙ non,quasi
duæ cõfessiones impediãt. Prima,qñ debitũ fuit confessus. Secũ
da,quando cessit.Gl.dicit ꝯrium,ꝙ etiam tunc habet locum pœ
nitentia.l.legis Iuliæ.C.eo.Et circa hoc vide Cy.in l.1. C.e. in 6.q.
5 †Quæro,qñ aliqs cedit bonis,an debet sibi remanere aliquid.Di
cit gl.ꝙ non,immo nudus exulat.Dy.& Pet.reprobant istã gl.ꝙ
c non debeat ire ita nudus,immo saltem panni c debent sibi rema
nere.

ADDITIONES.

a Ale.Quæro,qualiter.Vide quod per istũ tex.dicit Bar. i l. et.§.licet,circa fi.ff.sol.mat.Sed ad l.istã,qualiter negatio,vel cõfessio requiratur,ad hoc vt habeat locũ cessio,vide Bal.in l.in princ. C.eo.per Doct.in c.Odoardus, de sol.post.gl.
b Alex.Impedit. An exceptio cessionis bonorũ impediat li. cõtest.adde Bar.p illũ tex.i l.3.C.de bo.autho.iud.pos.& qd ibi dixi.An aũt cedens tenea͠t satisdare,si ad pinguiorẽ fortunã peruenerit,vide Bald.in l.5.C.quod cum eo.in ver.quæro utrum post cessionem uide l.j.sup.eo & Bar.& Bal.in l.fi.C.eo.in duob.locis.
c Alex.Saltem panni.Adde quod retinet bona prohibita alienari,vt feudũ, & emphyteusim,usumfructum,& similia,lic.Bal.in l.1.C.eo.Et quia si reseruaunt sibi unum denarium:uide Bal.in l.11.C.eo.

nere. Et probant hoc, quia et damnatis ad mortem relinquuntur panni, l. diuus. ff. de bo. dam. Circa hoc vide Cyn. C. eod. l. 1. in 4. q. Qualiter autem quis cedit bonis, videbitis statim ff. l. proxi.

LEX IX.

1 *Cessio bonorum fit etiam extra ius, & per nuncium, & per epistolam.*
2 *Cessio bonorum, an possit renunciari, remissiue.*

a 1 **Bonis** a No. † quod cessio bonorũ fit et extra ius, & p nunciũ, & p epistolam Sed hodie ĩ partib. ĩ qb. fit cessio, est cõsuetudo, quod fiat cessio mõ vituperabili. Et dicit Cy. quod Frãc. Accur. modu
2 ostendebat in cathedra. dum in hac mã legebat † Quæro, vtrum
b cessioni bonorum possit renunciari.b Vide Cy. C. eod. l. vlt. latius vide, quod dixi in l. alia. §. generaliter. s. sol. mat. vide, vt ibi dixi.

ADDITIONES.

a Ale. Bonis. Ista est sing. l. secũdum Bal. i l. 3. C. de cõfess. quod cessio pt fieri per nuncium. Qñ aũt fiat cessio, adde Bal. in l. 1. C. e. Et dum dr hic, quod fit p nuncium, vide Bal. in d. l. 1. & in d. l. fi. e. ti. Adde an cessioni possit renunciari. Fede. consi. 143.

b Pó. Possit renũciari. Vide Fed. cõs. 60. an ãt excõicatus possit cedere bonis, & aliqua in materia vide p eũdẽ cõs. 191. & aliqd p Pan. cõs. 42. vol. 2. & Fel. in c. cũ ex officij, de pscr. & Ale. & Doct. in c. elegãter. i ver. 4. isert. & Pan. in c. cũ cõtingat ibi addidi, de iureiu. & in c. lator, de pig. Dñi de Rota in decis. antiqs 52. in ti. de re iud. & vide Anch. i c. canonũ statuta, de cõst. quẽ seq. i Ale. cõs. 62. vol. 2. vbi dicit, quod stante statuto, quod ista guarẽtigiata mãdent executioni p carcerationem, & quẽlibet modũ, q creditori placuerit, tñ hoc non obstante poterit bonis quis cedere. Et uide Fel. in c. rescripto, de iureiurã. & Dñi de Rota, decis. 1. in ti. de iureiur. & ẽt Fel. in d. c. si diligenti ver. quarto consilio, extra de foro compet.

TITVLVS QVARTVS.

Quibus ex causis in possess. eatur.

Dictũ est s. qñ fit executio sniæ, vel ꝯfessionis, verũ qa qñq; quis non est cõfessus, neq; cõdemnatus, sed cõtumax, ex quo peruenitur ad primum, & secundum decretum, ideo ponitur hæc rubr.

LEX PRIMA

Res ferè Op. C. d his q ad eccl. ꝯtu. l. fi. §. sed si hoc Sol. illa dẽt itelligi fm istã. Itẽ ꝯ in Auth. de exhib. re. §. si vero posita, C. de bo. autho. iud. pos. auth. & q iurat. Sol. hæc p illam corrigitur, qa licet olim fiebat missio in oĩb. bonis, tñ hodie fit missio p mẽsura debiti declarati, e. auth. & q. Quæro, quare dicit ferè? Rñ. pp mistionem ex Carbo. in qua fit in oĩb. bonis missio, vt s. ad Carb. l. 1. Quæro, vtrũ in possessione, q̃ datur noĩe ventris immutetᷣ aliqd, p Authẽ. de exhib. re. § si vero. Rñ. nõ: qa illa non datᷣ rõne ꝯtumaciæ: sed in possessione, q̃
a datur cã rei seruandæ,a vel legatorũ seruandorũ est immutatum.
b Item an in cã b damni infecti sit immutatũ aliquid? Rñ. non: quia sicut olim fiebat missio in rem, ex qua damnum timebatur ita, & hodiẽ, gl. pe. quæ incipit. Cum agitur. in fi. Idem si pro specie agatur personali ex testõ, alleg. in glo. l. quamuis, secus forte si reali, vt ff. eo. l. Fulcinius. §. item videamus, & §. Celsus.

ADDITIONES.

a Ale. Rei seruandæ. Vide Bal. in l. eum Arthemidoram, in fi. C. ut in pos. lega. & ibi no. de plurib. simili. Adde Bar. in l. si prius, in 10. opp. prima partis, sup. de ope. noui nunc. qui aliter loquitur.

b Barb. Item an in causa. Adde tu aliam, cum petitur exhibitio liberi hominis, nec per ius nouum est aliquid immutatum, l. 3. §. fi. de lib. ho. exhi. Spe. ponit in titu. de contu. §. sequitur. versi. porro. Sed an post cessionem poterit reus mulctari, dic ut in d. l. fi. §. sed si hoc. Vide Bar. in l. 1. §. quid ergo, de vent. inspic.

LEX II.

Prætor ait. Dr hic, sistẽdi: qro quid si fideiussores nõ dedit. Gl. dicit, quod idẽ, & bñ. Videbitis. ff. e. l. Fulcinius, in prin. Quærit gl. an hoc casu debeãt citari amici. Dicit gl. quod non est necesse, quod citẽtur, ex quo semel fuit reus in iudicio. Sed dic, quod est tutius, quod citentur, de quo dicam ff. eo. l. hæc autem. §. 1.

§. Potestaté. Hic incipit exponere verba edicti vide gl. in ver. prætẽ, q̃ incipit, & certe non videt.

1 *Iudex potest citatum absentem reputare contumacem, licet mittat procuratorem, qui est minus legalis, & minus sufficiens.*
Idem quando procurator comparet, & dicit se non instructum.
2 *Iudex qñ procurator cõparet, dicat, quod vult, quod cõpareat dominus ad respondendum, quia melius instructus, uel legalior, & est communis practica.*
3 *Cautela ut absens, qui vult respondere per procuratorem respondeat tali libello, uel inquisitioni sic, hac cautela reprobatur.*
4 *Procurator, qui requirit terminum ad conferendum cum domino, an debeat ei dari, uel dominus dicatur contumax, remissiue.*
5 *Nuncius si mittitur absenti ad iurandum de calumnia, uel ad respondendũ, debet mitti expensis absentis.*
Copia mandati est danda expensis domini absentis.

§. Defendi. No. ver ibi, q p absentiã suã, &c. Quæro, qd si aliqs mittit pcuratorẽ, & minus legalẽ, q̃ sit ipse principalis. Certe facit deteriorẽ ꝯdõnẽ aduersarij, ið nõ vr
a defendi, vt l. vlt. C. de pcu. l. sit actor.a s. de pcu. vr ergo, quod eo ipso,
1 quod ꝯparet pcurator minus † sufficiẽs, vel minus legalis, q̃ dñs, possit iudex abñtẽ reputare ꝯtumacẽ, qa nõ defenditur. Itẽ vr aliud, quod si pcurator dicit, nõ possum rñdere, qa nõ sum instructus, quod iudex possit abñtẽ reputare cõtumacẽ, vt Lie. vr gl. dicere. Doct. nñ dicũt, quod si qdem est citatus aliqs ad aliqd certum, vt ad rñdendũ tali libello b sic dicenti, tunc si mittit procuratorem non instructũ, & pcurator dicit, volo terminũ ad rñdẽdũ, qa volo cõferre cũ dño, tũc iudex põt absentẽ reputare cõtumacẽ, arg. huius l. cũ sua gl. Aut est citatus gñaliter, vt veniat ad rñdendum de iure tali, & tunc sufficit mittere procuratorẽ gñalem, ita no. Doct. C. eo. l. fi.
2 Cõis est † practica assessorũ, q̃ ponit Alb. de Gan. quod si aliqs cõparet ad rñdẽdũ accusationi, vel inqsitiõi, & negaret, qđ nõ admittitᷣ pcurator, qa dt, volo quod ꝯpareat dñs, q melius scit fctm, q̃ tu pcurator, & est magis legalis, & tũc ẽt in cã pecuniaria nõ admittitᷣ pro
3 curator, p l. si actor. s. de pcur. & l. fi. C. de pcur. Quare cautela † est quod abñs ꝯstituat pcuratorẽ, vt rñdeat tali libello, vel inqsitioni in hũc modũ, tũc. n. iudex nõ põt dicere, ꝯpareat dñs, qa melius scit veritatẽ, qa pcurator scit veritatẽ, vt dñs, cum ab eo sit instructus,
c p hoc facit gl. in ver. deteriorẽ. Sed puto hoc nõ sufficere, c qa ad sciẽdũ veritatẽ facti multũ facit vox rei, hoc est, qua trepidatione, qua voce rñdeat, l. de minore, §. tormẽta. ff. de qõ. sed p vocẽ pcuratoris hoc ñ pt apparere, & iõ cũ p hoc fiat deterior ꝯdõ accusa-
4 toris vl iudicis inqrẽtis, pt iudex dicere, ꝯpareat dñs. De hoc si † p curator dicit, volo terminũ ad ꝯferẽdũ cũ dño, vide Inno. ĩ c. dilo-
d ctus. ext. de pcu. Vltimo gl.d dicit † p istũ §. quod si dẽt mitti nuncius
5 absenti ad iurandũ de calumnia, vel ad rñdendum, tunc dẽt mitti expẽsis absentis. Per hoc dicemus, quod si peto copiã instrĩ procura-
e toris; certe dẽt fieri copia expẽsis dñi absentis: e qa per absentiam absentis, non debet fieri deterior conditio præsentis, vt hic.

CONTRARIETAS, ET CONCORDIA.

Dicit volo Sed forte Bar. videtur contrarium tenere in l. qui bona, §. si alieno. s. de dam. infec. & facit, quod idem no. in l. non solum, de procur. & Bar. in d. §. si alieno. videtur hoc intelligere verum in criminalibus tantum, per §. tormenta. vide Bar. in l. seruũ, §. publice, & quod ibi dixi, sup. de procur.

ADDITIONES.

a Ale. l. si actor. Adde Bar. p illu n tex. in l. 1. §. quod si nemo, sup. quod cuiusq; vniu. nomi. Bal. in l. contra maiores, de inoffic. test. & Bal. in l. si finita. §. Iulia, ff. de dam. infe. & Bal. in authẽ. et qui, C. de temp. app. & in l. 3. C. quo. temp. app. in c. constitutus, de procur. Adde Ang. consi. 61.

b Ale. Tali libello. Adde Bar. in d. l. si finita, §. Iulia, & Bal. in l. fi. in prin. C. de procu. & Bar. in l. non solum, in prin. de procur.
Itẽ ad illum tex. qro, quid si promitto p aliquos sidere, dic quod videor pmittere cõparere, & soluere, secũdum Bal. per illum tex. cum gl. in l. eum qui res. C. de procur.

c Paris. Non sufficere. Vide late Ale. & alios in l. fi. C. de procur.

d Ale. Vltimo gl. Facit ad hoc quod no. Inno. in c. in pertractãdis, extra de iur. cal. & per Guil. de Suza. in auth. principales, C. de iura. cal. Bald. post Bar. per illum tex. in l. generaliter, §. de his, C. de reb. cred. Adde Bar. in l. 3. in fi. su. de procur.

e Clau. Domini absentis, Contrarium tenet Gemin. in c. præsentium, de testib. in 6. vbi dicit se consuluisse, & obtinuisse pro contraria opi. pro quo facit doct. Bal. in l. generaliter, § his de præsentibus ver. deinde no. C. de reb. cred.

LEX III.

a **Apud Iulianum.** a Si ꝯtus, vel quasi descẽdit ex psona maioris, ẽt ꝯ pupillũ pt missio fieri, & vẽditio, h. d. cũ § Marcellus. Rõ huius l. est ne qui cum pupillo non ꝯxit, cogatur expectare pubertatem. Ad prin. opp. de § Marcellus. Quidam dicũt, quod Marcellus reprehendit Iulianũ, dicens, quod bona patris vendentur, siue pr recipit fructus, siue filius, hæc opi. quod Marcellus corrigat, nõ est vera, qa licet pupillus cõueniatᷣ ex ꝯtu patris, tñ ex suo facto tenetᷣ, qa pcipit, & voluit diuidere, iõ ꝯ eũ nõ fit venditio, & eius psona inspicit, l. cũ filius, §. in hac, ff. de verb. oblig fm Dy. Vel dicit Dy. quod si volumus dicere, quod Marcellus corrigit Iulianum, dic quod solũ ad diuisionem egit, sed nõ placet, quia cum ex suo facto ꝯueniat, qa nõ vult diuidere, ideo non posset fieri venditio ꝯ eũ, qa nõ ꝯuenitᷣ vt hrs, sed suo noĩe. tenetur . n. vt qlibet ad quem rei dñium puenisset, cũ quo posset agi cõdi uid. & sic vt qlibet alius, non vt hrs conueniatur, arg. s. ad exhi. l. de eo. §. fi Quare dic, quod Marcel. non corrigat, sed confirmat addẽdo rõnem. Item opp. ad ver. Marcellus, de l. cum filius. §. in hac, ff. de uerb. obli. Sol. tenendo opi. q̃ dixi, concordat. Sed ponamus, quod nulla personalis pstatio est facienda, sed sola diuisio, & tu es contu
b max, qualiter peruenitur b ad primum, & fm decretum? Gl. non respõdit. Dy. sndit sic, si quidem est personalis præstatio facienda, tunc peruenitur ad primũ & secundũ decretũ, vt hic. Si autẽ nulla personalis præstatio est facienda, tunc si conuentus solus possidet, ex primo decr. fiet missio pro medietate rei petitæ, sicut in reali actione, l. si quis emptioni. §. pen. C. de præscript. 30. ann & ff. eo. l. Fulcinius. §. si quis actione, & §. seq. Si vero vterque possidet, tunc aut ille, qui conuenitur, negat petentem esse consortem: tũc imponeretur primum decretum, transferendo onus probandi in contumacem, per l. si prius, de ope. noui nunciatio. Aut eum consortem non negat, & tunc isto casu debet mulctari, & impleta indicta cogi ad veniẽdum, & ad diuidendum. Ita dicit Dy, sed quod Dy. dicit, mulcta, nõ placet in hac materia, quia mulcta non est primum

ADDITIONES.

a Ale. Apud Iulianum. An pupillus patiatur primũ, & fm decretũ, no. per Bald. in l. sub prætextu, C. de here. act. & facit, quod no. in l. cum minor, C. si aduer. rem iud. & uide, quod dixi in l. si minor. in f. ti. 1. Adde, quod pupillus patitur fm decretũ in cã dãni ifecti, secũdum Bar. i l. quis. su. de dã. infec. & i cã liberali, secũdum eũ. Adde qñ pupillus patiatur secũdum decretum, & qũo ad illud possit deueniri. Abb. cons. 454.

b Ale. Qualiter peruenitur. Qualiter interponatur primum, & secundum decretum in iudicio fam. erc. no. per Bal. in auth. qui, de bo. author. iud. poss.

primum decretum, quia per eam nihil applicat parti: sed puto, quod fiat missio ex primo decre. in bonis cõuenti, vt tædio affectus veniat respõsurus, l. is cui. in prin. ff. vt in poss. leg. de hoc Spec. de primo, & secũdo decreto. §. videndũ. vers. nunquid in duplicibus, & ver. seq. Dixi de hoc plenius in l. finita. § Iulia. de dam. infec.

§. Cõtractũ.

No. quod siue sit cõtractũ cũ tutore pupilli, siue cum seruo eius, vr̃ cõtractũ cum pupillo.

1 *Adeundo quis dicitur quasi contrahere, & quasi contractus inter hæredes, & creditores.*
2 *Bona hæredis possunt capi pro legatis debitis a defuncto.*
3 *Statuto stante, quod mulier nõ possit cõtrahere sine consensu propinquorũ, poterit tamen hæreditatem adire, in iudicio interesse, & aliquid cõfiteri.*
4 *Consensus consanguineorum mulieris, an requiratur quãdo tutor, vel curator, vel procurator eius contrahit, cogitandam relinquit.*

§. Si pupillus.

a No. tex. ibi, etenim vr̃. No. † quod adeũdo b
1 qs quasi cõhit, q quasi cõtus celebrat̃ inter
b hr̃des, & creditores. Ex hoc sequitur, qd̃ hic dr̃, quod si qs velit eligere bona pupilli, tũc vr̃ agere ex quasi cõtu hr̃dis, & iõ qa hr̃s est pupillus, nõ fit vẽdõ cõ cũ, sed si eligit bona defuncti vr̃ agere ex cõtu pa
c terno, seu defuncti. Op. quod ex cã legatorũ bona hr̃dis nõ pñt capi. l. si is cui. §. Imperator, vt in poss. leg. Duæ sunt sol. vna, quod post tex
2 mẽ ea capiuntur. Alia sol. est, quod hic loqt̃ de legatis debitis a defuncto, qa fuit hr̃s alterius, & sic ille legatari⁹ hr̃ loco creditoris, vt C. de bo. aut. iud. poss. l. j. & hoc placet, qa hic illos legatarios, appellat creditores. Itẽ dr̃ hic, quod adeũdo vr̃ cõhere. Cõtra, immo quasi cõhere. l. ex maleficijs. §. hr̃s. j. de ac. & obl. Sol. expone cõhere, i. quasi cõ
3 here. Ex hoc facit ad † q. dicit statutũ d ciuitatis Tuderti, quod mulier
d nõ possit adire hr̃ditatẽ, & eodẽ modo posset q̃ri, an possit in iudicio interesse, & aliqd cõfiteri. Rñ. quod sic, vt hic, qa adire nõ est ꝓprie cõhere sed quasi cõhere, & statuta debent accipi in ꝓpria significa-
e tione. † Sed quid si non contrahit mulier, sed tutor, vel curator,
4 vel procurator, an reqratur consensus consanguineorũ. Vr̃ quod sic, vt s. proxi. § ubi cum pupillo vr̃ cõtum, si eum tutore contrahat. In contrarium facit, quia non proprie contrahit. Cogitabitis.

CONTRARIETAS, ET CONCORDIA.

Paris. Facit ad q. Vide late Ias. in l. Barb. ff. de offi. præto. vbi tenet contra Bar. hic, & pro eo in l. more, de acq. hær. vbi Bar. est sibi cõtrarius. pro cuius concordia, vide Matt. in not. 168. Iason §. i. Insti. de act. Aret. in §. hæres. Insti. de oblig. quæ ex quasi contractu.

ADDITIONES.

a Ale. Si pupillus. Adde quæ no. Bar. per illũ tex. in l. furti. §. si quis alieno, ff. de infa. & in l. alia, in prin. sol. mat. & ibi Imo. aduerte, quia Bar. in l. de eo. tu. de tu. d. vr̃ velle, quod hæres adeundo non dicatur quasi contrahere cũ creditorib. sed cũ legatarijs, & sic ex tali quasi cõtractu obligat, sed hic Bar. hic vr̃ velle cõtrariũ qd verius credo, per illũ tex. & per l. si minor. ff. de acq. hæ. & hoc sequitur hic Ang. An aũt hæres, vel legatarius videatur quasi cõtrahere cũ testatore, vide Bal. in l. 3. C. vbi fidei. peti opor. Quid i petẽte bo. pos. ex fideicommisso. Bal. in rub. q. admi. i 7. q.

b Paris. Quod adeundo. Vide D. Ias. in l. cum res. in gl. 10 verbo, diligentia. de leg. 1. vide Bar. Capo. in l. verba contraxerunt. ff. de verb. sig.

c Ale. Op. quod Adde Bar. in l. si minor. ff. de acq. hær. per Bal. Ang. & Imo. in l. mutum. ff. de acq. hæred.

d Ale. Dicit statutum. Sed quid si statutum dicit, quod non possit contrahere sine voluntate proximorum, an sufficiat ipsos esse pñtes, & n contradicentes. Bal. ꝓ illũ tex. tenet quod non, in l. a. § voluntatem. sol. mat. q̃ ibi vr̃ seq. Imo. & Bal. in l. n. C. ad Velle. & vide l. 4. §. fi. de auct. tut. Et ꝓ hoc facit, q. a vr̃ sufficere tacitus consensus p no. p Bar. in l. cum pa. §. libertis. de leg. 2. & l. fi. §. vbi aũt fm vnum intellectum de bo. q. lib. & quod hr̃ in l. si filius, C. de pet. hær. & ibi Bal. vtrum at hoc statutum hẽat locum ad pias causas, dixi in l. cunctos populos. C. de summa Trin. Et an sufficiat, quod talis consensus interponat̃ in vltima voluntate, vide Bal. in l. si patet, in fi. de spon. & adde, quod tale statutũ intelligi dẽt contractu, q. fieret circa res, & bona nõ circa ꝑsona, & iõ poterit contrahere matrimoniũ sine consensu aliquorũ. l. in copulandis, & ibi hoc no. Bal. C. de nup. Et de materia similis consensus, vide p Can. in c. cũ cõsuetudinis, de consue. & Bal. in l. vidue, C. de nu. p Bal. in tu. & in l. 3. C. q. admi. & facit qd̃ no. Bal. in l. a. C. de legi. hæ. & in l. q. in alicoa, i prin. ff. de acq. hær. Quid si statutum dicat mulierem non posse remittere sine consensu ꝓpinquorum, an si remittat patri, necessaria sit hæc solemnitas. Bal. quod non, in l. pactũ. C. de col. in a1 q. qa cessat rõ fraudis in patre. In contrarium facit rõ l. data C. de don. Cogita, & circa q. Bar. hic, de statuto Tudertino, addo quod in iam Bar. sequitur Bal. Ang. & Imo. et Cu. 10 d. l. mutum, p rationem. sed Bar. in d. l. more, tenet contrarium; q̃ opi. forte verior est, q. a vbicunq; statuto vna sola ratio redditur ex illa arguimus ei extensiue, licet in statuto non sit expressa. l. milites agrum, in fi. prin. de re mil. et est gl. no. et ibi Bal. in l. q̃uis. C. de fidei. Sed cum statuti ratio de consanguineis adhibendis illa sola fuerit, ne mulieres fraude damnificentur. l. transactione. et ibi Bal. C. de transa. eadem ratio ẽ nunc loci hẽt in hæreditatis aditione. Et pro hoc facit, quod no. Bar. et post Bal. in l. si vnus, ff. de pac. vbi dixerunt, quod statutum loquens in simili casu de contractu, locum hẽt in liberatione, ac ẽ renunciatione, vide Bal. in l. tres fratres. eo. tit. et in l. contractus. C. de fide instru. et tñ hi duo non sunt proprie contractus. l. Labeo. §. contractum. j. de ver. sig. tñ ex quo est identitas rationis, ipsi hoc statutum extendunt. Itaq; oĩa intelligenda sunt cum tractatur de hæreditate damnosa: secus si de lucrosa, quia tũc ẽt si consensus consanguineorum non interuenerit, valet tñ eius aditio, vt in simili dicimus de iudicio. C. de proc. l. non ideo minus. Idem in contractu. l. fi. §. pupillus de verb. ob. et l. 3. C. de contrah. et commit. stip. et idem sentit Ang. in l. multũ, §. 3. de acq. hær. Et illud est verũ si statutũ dicat, quod mulier non possit contrahere: secus si dicat, quod non possit obligari, tũc nec etiã posset adire sm ꝑdictos Doctores. Ita forte intelligitur opi. Bar. in d. l. more, et 10 d. §. pactus. Sed an stante dicto statuto, quod minores obligari non possint sine consensu ꝓpinquorum, an sine dicto consensu poterunt constituti procuratores ad negotia. Ang. in l. q̃uis, i prin. ff. de acq. poss. quod sic. qa debet intelligi proprio noĩe, et non alieno, arg. q̃stiu. de in ius voc. et facit l. is nulla. vbi gl. no. de tu. Item si heres locupletior, stetus consensus non requiret̃. Bñ facit l. 3. commo. et Doc. i l. q̃uis. et ꝑ opi. Bar. in d. l. more. videlicet, quod qñ statutũ loqueret̃ de obligatione, quod tunc non posset contrahere, l. Prætor. in l. omnem. de iud. et Inst. de obli. §. fi. Aduerte tñ, quod tunc dictum statutum non haberet locũ in obligatione ex delicto, vel quasi, ne delicta sint impunita. l. 1. ad leg. Cor. de sic. videm⁹ quod prohibitio legis facta minori, vel prodigo, non refert ad delictum, vel quasi, ut no. gl. et Doc. in l. si qs in tãtũ. C. vnde vi. et Bar. in l. iacui bonis. de ver. obl. facit l. sed et si ex parte. § q̃q̃. ff. qd̃ cum eo. et ibi dixi in tex. et an appellatione contractus veniat quasi contractus, et delictum, vel quasi, dic quod sic. c. fi. de foro compet. sed intelligas quoad fortiẽdũ forum, q. a tunc ois obligatio hr̃ pro contractu, secus si statutum diceret de contractu, q. a intelligitur de contractu vltro citroq; obligatorio. l. Labeo ff. de verb. sig. et ibi tenet Abb. Sic. Et istis adde Bal. no. in l. 1. et rub. C. de pac. videlicet, quod si statutum vetat mulierem contrahere sine certa solennitate, an possit liberationem facere, vel aliter consequi: Sed ipsemet Bal. vr̃ sibi contrarius in l. fi. de apud. C. de trãsa. facit q. a contractus non est distractus. l. fi. et ibi Bal. C. si tutor, vel curator, an statutum prohibens minorem alienare, videat̃ ipsum prohibere consentire alienationi. vide Bal. in l. 3. C. si adue. do. et qd̃ hr̃ in l. si in fundus. §. 1. de pi. et Bal. singularites in l. fi. C. de pa. Adde huic apostillæ in quantum primo tangit, an sufficiat pñsentia cum taciturnitate propinquorum, q. requiruntur ex forma statuti in contractib. mulierum, et minorum, quod Abb. consi. 40. 2. vol. consuluit sup statuto Senen. quo cauet̃, quod nulla mulier maritata possit aliquẽ contractum, vel obligationem facere de dotib. suis cum pr̃e, fratre, et quacunque persona, sine consensu, et ratihabitione viri sui. et cum qdã mulier fecisset donationem causa mortis fratri, pñsente marito, et tacente, quod non valuit donatio. Et an si statutum dicat, quod mulier non possit contrahere sine consensu pr̃is, an ad suũ commodum pater poterit auctorari, vide Bal. cons. 4. li. 1. Et inquantum Ale. circa mediũ apostillæ tenet, quod stante statuto quod mulier non possit se obligare sine consensu consanguineorũ, quod nec hoc casu poterit hereditatem adire. Adde qd̃ contrarium consuluit An. consi. vlt. vbi dicit non esse bonã consequentiã non potest se obligare, ergo nec adire. Fingens nullos creditores esse, q. b. hæres obligari possit. Certe non obligat, ergo adire pt. Idem dicit ipse, statutum debet intelligi, cum mulier se obligat principaliter, non aut cum principaliter sibi q̃ritur, licet in consequentia obligetur. Latius aliquantulũ ibi vide. Et inq̃tum tangit, an stante ꝑdicto statuto, mulier poterit liberare, adde quod Rom. cons. 380. et 393. consuluit, quod possit liberare maritum de fructibus honorum paraphernalium, absque præsentia consanguineorum.

e Clau. Contrariũ no. idẽ Bar. in l. more. 10 prin. ff. de acq. hær. sicut ibi p Doc. hr̃. Meno. Gomel. §. 1. nu. 27. Insti. de action. Tiraq. de quo inf. nu. 11. Meno. Tiraq. de legib. connub. gl. 3. nu. 101. et nu. 176. 177.

L E X. V.

1 *Iudex põt dare curatorem furioso, & prodigo, aliquo non petente. & nu. 3.*
2 *Iudex dat pupillo tutorem nemine petente.*
3 *Curatorem non dat pupillo, nec adulto, nisi petenti.*
4 *Iudex non cogitur dare curatorem furioso, vel prodigo.*

Hæc autem.

1 † Op. imo vr̃ ꝑ d̃fendi, cũ ei idefenso dẽt curator, vt j. l. Fulcinius. §. adeo. Dicit gl. i cõtrario loqtur in furioso, & prodigo, vbi est speciale, & iudex posset curatorẽ dare aliquo ñ petẽte, sec⁹ i alijs. Vid. gl. q̃ic. imo semp ibi,
a sed forte, a &c. q̃ glo. no. & tene mẽti. Videre i pupillo ñ ẽ dubiũ,
2 quod † iudex põt dar̃ tutorẽ ei, ẽt nemine petẽte, l. illud, ff. d̃ tut. & cur. da. ab his, sed curatorẽ ñ põt dar̃ adulto nisi petat, l. q. habẽt. §. si pu-
3 pilli⁹. ff. d̃ tute. nec adulto, vt Inst. d̃ cur. §. itẽ inuiti. † Furioso aũt, &
4 ꝓdigo põt dare curatorẽ, sicut pupillo tutorẽ, vt j. e. l. † Fulcini⁹. §. adeo. Sed q̃ri gl. vtrũ iudex oĩno cogat̃ dar̃ curatorẽ furioso, vel ꝓdigo & dt ꝙ ñ, nisi viderit idoneũ. Alij, vt l. a. d̃ Arc. dñi, q. ibi ñ loqtur d̃ curatore ad d̃fendẽdũ, sed ad distrahẽda bona, d̃ quo dicã ibi.

ADDITIO.

a Ale. Ibi, sed forte Adde tex. in l. sancimus. §. j. C. de admin. tu. et no. Ba. in l. 4. §. hoc autem iudicium, de dam. infec. et vide Bar. in d. §. adeo. et in §. si pupillus. in 2. opp. latius per Bal. in c. 1. de mil. v al. qui contu. est. bene facit, quod no. gl. 10 l. si ea legati, de verb. oblig. vbi vide. Et dicit Bal. in l. si is cui bonis, e. tit. quod hæc est gl. sing. quod furioso, et prodigo datur curator etiam nemine petente.

Clau. Adde Fulg. in l. inter litigantes. s. de iudi. Sed qñ isto casu res minoris venditur, an requiratur auctoritas tutoris, Bal. quod non, in l. fi. C. si propter pu. pensi.

1 *Actis inserendum, visis citatione, & contumacia talis, pronunciauit talem mittendum in possessionem.*
2 *Iudex, si pronunciat aliquẽ mittẽdum in possessionem ex cõtumacia non visa relatione citationis nuncij, licet ille fuerit cõtumax vere, non valet pronunciatio, licet post pronunciationem, nuncius fecerit relationem.*
3 *Consanguinei pupilli, vel absentes existẽtes in alia ciuitate, non citantur.*
4 *Citatio cõsanguineorũ, de qua in hoc tex. fit p tubã, vel fit requisitio generalis.*
5 *Cõsanguinei maioris absentis, quãdo cõtra eum fit missio in possessionem ex secundo decreto, an sint citandi.*
6 *Consanguinei pupilli in casu huius §. non sunt citandi in quolibet actu, sed solum quando fit missio*

§. Nõ defẽdit.

No. hũc tex. ibi, cõstare dẽt, liquet eq; ꝑ
1 con. p ꝑ hoc facias poni i actis. Iudex visis citatione, & cõtumacia dicti talis, pnũciauit talẽ mittẽdũ i posse-
2 ssionẽ. † Per hoc dixi, semel i q̃one. Iudex gñalis Ducat⁹ Spoleti
a cõmisit nũcio, vt citaret talẽ, vt cõpareret tertia die a die cõmissionis, & idẽ nũcius iuit, & citauit illũ, & ñ fecit relationẽ. post iudex ꝓnũciauit illũ cõtumacẽ, & actorẽ mittẽdũ i possess. post hæc oĩa nũcius
b fecit relationẽ. Ego dicebã, quod ꝓcessus erat nullus ipso iure, q. a licet

ADDITIO.

Meno. Marsi. consi. 9. nu. 41.

a Ale. Per hoc dix. t. i oc expresse tenet Pet. de Anchar. in clem. a ut lite pend. post Lap. ibi, qui alleg. c. ii. n. a. ꝓ pell. nu. de appell. quod no. Io. And. in c. cum qui certus, de reg. iur. Adde quod voluit Bal. consi. 377.

Paris. Vide Felc. inp. aute in c. Ecclesia S. Mariæ, ver. decimo, ad hũc partem, etc. de consti. et in c. quoniam contra falsam, de probat. vbi limitat duobus modis.

b Paris. Quod processus. Vide Bar. consi. 48. verb. ꝑterea. aut. ... quod vbi aliqua qualitas est causa agendi ... illa debet constare ... col. cod

cet ille esset cõtumax, non tñ liquebat iudici, & ad hoc vt qs puniatur, vt cõtumax, dēt liquere ptori, vt sit ɔtumax, vt hic. Et hoc
a ponit Inn. in c. prudentiā, extra, de offi. deleg. Ego dixi latius in l.
b multũ. ff. de cond. & demon. quod dic, vt plene dixi ibi. b † Dr̄ hic,
3 q debēt citari consanguinei, q̄ro quid si sunt cõsanguinei in alia ciuitate, vel prouincia? Dicit gl. q non sunt citandi, alias res abiret
4 in infinitũ. † Scđo quæro, qualiter fiet ista citatio? R̄ndit gl. per tubam, vel fiat generalis requisitio, ita seruat consuetudo, vide gl. ī ver. cognati. q̄ incip. quos hēt. & no. ipsam. hęc l. loquitur in pupil
5 lo. † Quæro, quid in maiore. an debeant requiri cognati, c & con-
c sanguinei? Dicit gl. ff. eo. l. 2. in prin. & idem in maiore. Et vr̄ tex. ī l. item ait prætor. §. fin. cum l. seq. sup. ex quib. cau. maio. Pet. tenet ɔtrium, vt refert Cy. in l. cũ pponas. in 9. q. C. de bo. aucto. iud. pos.
6 dixi in l. si finita. §. Iul. sup. de dam. insec. † Dicitur hic, quod debēt citari consanguinei, quæro vtrum in quolibet actu sint citãdi? Respon. non, nisi quantum ad hoc vt fiat missio ex primo decr. alias sufficit, q citetur tutor, vel pupillus tutoris authoritate, l. 4. circa prin. sup. de in ius voc. & l. j. §. sufficit. sup. de admin. tut.

ADDITIONES.

a Ale. Ponit Inn. Idem tenet D. Ant. in d. c. cum dilecti, de dolo & contu. Aduerte tamen, q talis relatio potest fieri etiam iudice non sedente pro tribunali, & die feriata, secundum Bar. in extrauag. ad reprimen. in ver. de plano. Et ad Bart. hic adde Bal. idem tenentem in l. 3. ver. vlt. no. C. de procura. & in l. 2. C. de sportu. adde Bar. in l. si finita. §. Iulia. & ibi quæ posui sup. de dam. infec.
b Clau. Dixi ibi. Istud dictũ refert, & sequtur Pan. i c. qm̄ cõtra falsã, extra de ph.
c Ale. Requiri cognati. Et an dēant reqri cognati, & cõsanguinei, qñ pueniutur ad scm decretum, & an pconizando debeant requiri vicini, vel cõsanguinei, vel generaliter, qui velint venire ad defensionem, hoc Bart. hic nõ decidit, nec ēt in d. §. Iulia. Et opi. Cy. placet Io. And. in add. Spec. in titu. de primo decr. §. sequitur, circa prin. & ipsam tenet Imo. in d. §. Iulia. videlicet, q non sit necessariũ. Ibi tñ subdit, q cautius est q fiat, sed si nõ fiat, nõ infringit pcessus. Facit quod no. in simili, Io. And. in cle. j. de priu. & in c. nihil, de elect. & dic latius, vt per D. Io. in d. §. Iulia. Adde Spe. tit. de cita. § sequitur. ver. sed nunquid consanguinei, & gl. & Ang. sup. e. l. ptor. & gl. hic. Et istis adde, qd̄ no. Bar. i l. scire. §. cũ reliqs. sup q̄ tut. et curat. da. ab his. Paul. de Leaz. indifferē ter refert in clem. causam, de eleo q primo citatur dñs, Secũdo pcurator, Tertio fit citatio ad domũ cõsanguinei, & amici, licet omissio citationis istorum non vitiet pcessũ, sm eũ, q alleg. not. p Cy. in d. l. cũ pponas. Et sic ēt ibi simpliciter transit Petr. de Anch. in d. cle. cām. ver. recitando, reperio Inn. in c. si aduersarius, de eo, q mitt. in pos. cau. rei seruã. tenere, q reqrat citatio agnatorũ, cognatorũ, & affinũ, & sentit ēt Bal. et Ang. I l. 2. de ann. except. q § quẽlibet absentem vr̄ hoc reqri, vt no. Bart. in auth. q semel. C. quõ, & qñ iud. Sed Bal. dicit eos non citandos, nisi in casib. expressis a iure, & ibi ēt ponit, quid in criminalib. et de ista citatione coniunctorũ, et amicorũ, vide Bal. in l. 1. C. q admi. et q non reqrit̄, nisi in casib. expressis, tenet Bal. ēt in rubr. C. de succ. edic. ad fi. et Bal. in l. 2. ff. si ex nox. cau. aga. p glo. & Doc. in c. cām, de dolo, et contu. Et dixi aliqua post Imol. in l. si finita. §. non aũt statim, cũ §. seq. ff. de dam. infec. Et cõis opin. est, vt non reqratur, nisi in casib. expressis. Et ita ēt tenet Bal. in auth. sed cũ testator. C. ad l. Fal. hęc tñ citatio hēt locũ, nedũ qñ pcedit̄ contra pupillum, sed ē t qñ proceditur contra adultũ, sec. Ioa. And. in addi. Specu. in tit. de primo, et secundo decre. §. restat. uer. sed pone, q pupilli. et ver. qd̄ si maior. Imo. in l. si finita. §. non aũt statim, cum §. seq. in fi. de dam. infe. Sal. in l. 3. de pcut. per illũ tex. generaliter loquentem, iuncta gl. sed illa reprehēditur per l. 1. in fi. & per l. ergo scđndum, ex q b. cau. maio. tenet ēt, q requiratur in maiore citatio, de qua hic. Adde, quod Bal. in duob. consilijs tenet necessariã amicorum, & propinquorum requisitionem, vide quo numero in d. §. Iul. vbi ī lectura hæc formalia verba Alexandri refert. Et adde, quod opi. Cyn. sequendo Abb. in c. cũ cām, de dolo, & contu. tenet D. Maria Soc. in rub. de dil. art. 5. q. 14.

§. Recte defendi.

Cõtra, immo indistincte necessaria ē satisdatio, ēt si se defēdat, l. pupillus. §. 1. ĵ. de priuil. cred. auth. & qui iurat. C. de bo. auth. iu. pos. Sol. satisdatio de iudicato soluēdo ñ reqritur, vt hic, sed satisdatio de iudicio sisti, sic: ēt si possideat immobilia pp præcedētē contumaciã. Cætera dic, vt in gl. Vide gl. pe. quæ incipit, prędictã. ibi. l. si pupillus § j. dic ēt si possideat immobilia, vt in Spe. de primo, & secũdo decr. §. iam. uer. ult. no. Et de hoc ē gl. ord. ī Auth. de exhib. re. §. igitur. in gl. super verbo, fideiussorem, in prin.

LEX VI.

3 *L. in omnibus. ff. de re iud. habet locum in omni creditore, siue bonæ fidei, siue conditionali.*

In possessionem.

Dicitur hic, q creditores ɔdõnales mittunt̄ in possessionē. Contra ĵ. e. l. pe. §. fi. Gl. ponit multas sol. Sed dic, q aut creditor ɔdõnalis vult mitti in possessionē, qa nõ cauet̄ sibi sm formã l. ī oīb. ff. de iud. tũc põt, vt hic. Si vero, ut sibi soluat̄, tunc nõ p̄t, ut ibi. Et
1 sic no. ex ista glo. † q d. l. in oīb. hēt locum in omni creditore, siue bonæ fidei, siue condinonali. Sed contrariũ not. in d. l. in oīb. ff. de iud. & l. 2. in prin. sup. sol. matr. & ibi dixi. Sed hoc, qd̄ hic dr̄, puto verius, per l. si creditoris. ĵ. de priui. cred. Cætera, quæ sunt in glo, sunt falsissima, & veniunt resecanda in l. Fulcinius. ĵ. eo.

LEX VII.

Fulcinius.

No. ergo hic, q gl. dicit, q iste ñ lucratur fructus. Simile ĵ. ut. j. l. prætor. & l fi. ĵ. de priuil. cred. Opp. ĵ. ea. l. §. fi. Sol. specialis est casus ibi, pp nimiã cõtumaciam. Item opp. ff. vt ī pos. leg. l. quę legatorũ. Dic, ut ī gl. Dy. addit duo alia specialia, ut ff. ad Carb. l. sed & si is qui. §. an autem vel ecẽdi. Item in misso in possessionem nomine vētris, ut sup. de uen. ī poss. mitt. l. j. §. mulier aũt. & l. j. §. utteresse. ff. si mulier ven. nom. Tamen aduerte, quia omnes alij casus sup. allegati non sunt proprie speciales contra hanc regulam, quia hęc regula loquitur in creditoribus, sed aliæ leges loquuntur in legatario, & in ventre, & in Carb. sed inquantum ad hanc l. est proprie speciale. ĵ. e. in fi.

1 *Boni viri arbitratu defendi, quid est remissiuè.*
2 *Missio ex secundo decr. hodie fit pro mensura debiti & sic omnia bona non venduntur.*
3 *Latitans potest aliter mulctari, quam per missionem in possessionem.*

§. Prætor ait.

1 Pro declaratione pri. gl. format aliquas q. † Primo, qd est dictũ, boni viri arbitratu defendi. Gl. remittit ad l. pe. in fi. ff. de procur. Tu vidisti ff. e. l. 2. §. defendi. & l. hęc autem. §. teste defendi. videbitis. ĵ. iud. sol. l. vir
2 bonus. † Secundo quæro, vtrum omnia bona vendantur. dicit gl. licet missio olim fieret in omnibus bonis, vt ff. eo. l. 1. tamen hodie fit pro mensura debiti declarati. ĵ. ea. l. §. adeo. Quæro, quot
3 sunt necessaria, vt fiat venditio, videbitis ĵ. proxi. §. † Quærit glo. vtrum latitans possit aliter mulctari. Gl. dicit, q sic, vt l. j. ff. si quis ius dicen. non obtemp. Non habetis hic alia.

1 *Lex quando requirit actũ cum aliqua qualitate, non sufficit actus sine qualitate, nec qualitas sine actu.*
2 *Probare debeo corruptelam cum falsitate, si dico, quod testes dixerunt falsum corrupti, & non sufficit alterum tantum probare.*
3 *Probare sufficit alterum, si dico me oppressum per falsas attestationes talium testium, & dico testes corruptos.*
4 *Vendi vt possint bona latitantis, quatuor requiri.*
5 *Missio in poss. bon. latitantis ex secundo decreto, quando fit, debitum debet plene probari, licet summatim, idest, sine litis contestatione, & similib.*
6 *Venditio bonorum latitantis, seu missio in poss. ex secundo decr. si est facta omnibus requisitis, & facta pro debito, cui exceptio obstabat, est nulla.*

§. Cum hoc.

Qñ lex reqrit actũ cũ limitatione, ñ sufficit actus sine limitatione, nec limitatio si
1 ne actu. h. d. l. Vel alr. † Qñ lex requirit actũ cũ aliqua qualitate,
a nõ sufficit actus sine qualitate, nec qualitas sine actu. h. d. † Ex hoc
a dicebam a in l. diuus. ff. de re iud. q qñ qs dicit se superatũ ex dictis falsarum attestationũ, testib. corruptis; & sic limito dictũ meũ, qñ testes dixerunt falsum corrupti, tũc nõ sufficit probare corruptelam sine falsitate, nec falsitatem sine corruptela. Rõ, quia me astrinxi loquendo limitatiue. Hic est casus, quem tene mēt, & vide ĵ. ea. l. §. quid sit aũt. Sed si aliquis loqueret̄ ñ qualificãdo, sed ponēdo duas res copulatiue, uel ptor in eadē lege diceret, qui latitauerit, & qui fraudē cõmiserit, tũc non loquitur limitatiue, sed unũ uerbum non uenit ad qualificationem alterius, sed utrunq; principal̄r uenit, & in utroq; uerificatur p se, ut phatur ĵ. de his, q
3 no. infa. l. j. & ĵ. ad l. Põp. de par. l. j. & l. j. ĵ. de fal. idē † dico in libello, si aliquis poneret ī libello duas causas copulatiue hoc modo. Dico me esse oppressum per falsas attestationis talium testium, & dico dictos testes corruptos, nõ dico, ut prius dixi, s. me oppressum per falsas attestationes testib. corruptis, & sic pono duo per se principal̄r, non vnum ad qualificandum aliud, tũc unũ probando sufficit, vt est tex. Iuriscõ. ĵ. de uerb. sig. l. sæpe. §. cum uero dici
4 mus, tene menti. † Quæro, quot requirãtur ut possit perueniri ad uenditionem. Tex. ur̄ uelle duo, possumus dicere, q quatuor. Primo, q missio præcedat, ut ĵ tit. j. l. cũ unus. Scđo, q latitet fraudationis cã, ut hic. Tertio, q post missionem labat̄ ips, qđ not. C. de bo. auth. iud. poss. l. j. & l. ult. C. de exec. rei iud. & l. si finita. §. Iul. ff. de dam. infe. & l. a diuo. §. in uēditione. sup. de re iud. Quarto reqrit̄, q ɔstet de debito saltē summarim. l. cũ pponas. C. d bo. auth.
5 iud. pos. & si qd istorũ defuerit, uenditio nõ ualet. Ita dicit gl. Sed aduerte id qđ dicit, q in uenditione sufficit, q de debito ɔstet sũmatim, nõ intelligas p iurm̄ de calũnia, uel p unũ testē: sed intelligas p publicũ instr̄m, uel p duos testes, & hoc senit gl. in l. hæreditariũ. ĵ. tit. 1. ubi dicit, ad hoc ut fiat uēditio, dēt uere de debito ɔstare, l. vlt. §. ut aũt. C. de bo. auct. iud. pos. Qđ igitur hic dicit summatim, dic absente parte, & sic non fit li. contest. & sīlia, ar. l. recusare, in prin. ff. ad Treb. sed bene reqritur plena probatio. Rõ, quia per secũdum decretum paratur prejudicium plenum: iõ, & c. sed
b in primo decreto sufficeret summaria b cognitio, ut in auth. & q.
6 de bo. author. iud. pos. & in corp. unde sumitur. † Vlterius quæro, quid si actor est missus in possessionē ex aliquo debito, & uenditio est facta occasione debiti, cui obstat exceptio: tñ p̄dicta quatuor interueniunt, an uenditio ualeat. Gl. quę est hic, ur̄ dicere, q ualeat, & q ego reuersus admittar ad æstimationem, non aũt ad xē, l. si & me. ff. si cer. pet. In contrarium alle. gl. l. co tpe. ff de pe. & ĵ. e. l. §. si quis actione. Quid dicemus? Prima opi. gl. fuit Alb. ut refert Spe. in tit. de scđo decr. §. nũc dicamus. in uer. si. cuius opi. tenet pro uera, si debitor fuit in iudicio, & exceptionē sibi cõpeten
tem

ADDITIONES.

a Paris. Ex hoc dicebam. Vide Fel. in c. 2. ver. fallit tertio, de rescript.
b Ale. Summaria. Et adde, quia ēt sufficit summaria probatio, l. p iurm̄, vt no. Bal. in l. 4. C. de proc. & no. Bar. in l. cum proponas. hic alleg. Bar. p illũ tex. in l. fin. §. finaũt. C. de bo. autho. iud. pos. per Bar. in l. j. C. ubi in rē act. & in l. j. C. quõ ap. et auth. & qui. C. de bo. auth. iud. pos. et ibi de secundo decreto plene per Bal. in l. 2. C. si ex nox. cau. aga. ubi examinat materiam primi, & secundi decreti. Et q sufficiat iuramentum, tenet ēt glo. & Inn. in c. qm̄, in §. fi. in uer. summatim, ut lite non contest. ubi hoc tenet indistincte per Bal. in l. 2. si ex nox. causa aga. Sal. in d. l. cum proponas, & in auth. et qui. eo. tit. Adde, q sufficiat probatio per iuramentum. Bal. cons. 54. lib. 2. ubi ponit, quę requiruntur ad primum decretum.

tem nō proposuit,alias secus,vt ℑ.ea.l.§.si in diē.Iac.vero de Are.
tenet indistincte, ꝙ talis venditio nō valet, qa si dr̄ obligatus, qui
exceptionem hēt.l.vel obligatus,ſ.de libe.cau. & sic vendō facta
ob falsum debitū nō valet,vt est casus ℑ.ne vis fiat,l.j.§.hęc verba.
Et hoc teneo pro vero,per l.cum vero, §.subuentum,de fideicō.
liber. Ad quod facit,quod no.Cyn.in l.properandū,§.sin aūt reus,
in ver.ex præmissis.C.de iud.& per eūdē ī l.consentaneū.C.qūo,
& quando iud.in vlti.q. Vltimo vide gl.in verbo, oportet,q̄ inci-
pit,no.duo necessaria ibi,ℨ arg.C.de iure delib.&c. Dico,ꝙ neu-
trum per se solum sufficiēs ē ſm verba edicti , ibi, si ab animo in-
cipias,per se solum sufficit,secundum verba aliarum legum.

1 *Venditio, an sit nulla ipso iure, vel per restitutionem in integrum, cum desi cit aliquid de substantialibus.*

1 §.Si quis[a] bona possederit. Nō.ꝙ si deficit
aliqd ex substā-
1 tialib.non valet venditio,vel vēditionis decretum.†Quæro, vtrū
talis venditio sit nulla ipso iure per restit.in integ.Gl.ponit vtrāq;
opi.Vide gl.in ver.nullius,quæ incipit,ipso iure. Sed q̄ro,q̄ est ve
rior opi.Gul.de Cu.in l.pe.ſ.de iusti.& iu.tenet,ꝙ sit nulla ipso iu
re,& idē no.gl.in §.seq.in ver.animus.n.q̄ incipit,nam & volūtas.
Sed veritas est,ꝙ dēs distinguere.Qñq; aliqs ꝯuenitur actione p-
sonali,vel officio iudicis trahente originem ab actu personæ, tūc
ipso iure est nulla venditio, vt hic. Qñq; qs ꝯuenit̄ actione perso-
nali,vl iudicis officio,trahente originem a rei vitio,vt de dam.in-
fec.vel actione noxali.tunc procedit secunda opi.per l.alle. in gl.
in l.si finita, §.si forte, sup.de dam.infec.probatur in l.Imperato-
res,in prin.de priui.cred.ponit Cy.in l.ignorare,C.de test.mil.

A D D I T I O.

a Ale.Si quis.Vide Inno.in c.dilecti,de verb.sig.Spec.in tit.de primo, & secundo
decr.§ nunc dicamus,ver.illud autem circa.per Inno.in l.contra pupillum, de re
iud.& in c.consultationib.de offic.deleg.Bald.& Sal.in d.l.ignorare,& limita,vt
per Bal.in auth.& qui iurat.ver.vlterius quæro.de bon.author.iud.& Bart.in l.
Imperatores,& ibi gl.de priuil.cred.

1 *Remediū,de quo in hoc titulo,vt hēat locū,requiritur latitatio cum fraude.*
2 *Probans testes falsum dixisse,etiam corruptos,non obtinet,nisi probet esse corruptos, vt contra eum dicant.*
3 *Testes in testamento,vt dicantur rogati, debet poni in instrumento,testibus rogatis ad hoc.*
4 *Animus alicuius p̄sumitur ex his, q̄ quis dixit extra iudiciū parte absente.*
Animus alicuius, quod latitauerit causa fraudationis, qualiter probetur.
5 *Latitatio requiritur temporibus primi , & secundi decreti , secundum alia edicta tempore secundi decreti.*
6 *Ad decretum secundum perueniri non potest , quando quis est præsens, & non vult defendere sed vigore aliorum sic.*

1 §.Quid sit autem. No.ꝙ †nō sufficit quē latitare,
nisi cā fraudationis fiat,& req
2 rit,ꝙ fraus adhibeat̄ ad hoc,vt creditores[a] fraudent̄,vt habes hic.
Itē habes simile,dūt verba edicti,ℑ.vi bo.rap. Si qs rapuerit homi
nib.coactis,intelligr̄ coactis, s.ad hoc. Ita videbitis in l.2. §.hoies ℑ.
vi bo.rap. Itē est sile ſ.vt ī pos leg.l.is cui,§.si hæres, & qd ibi no.
2 †Ex hoc dico,si aliquis dicit se oppressum falsis attestationib.ac
testes corruptos pecunia,& ille probat testes falsum dixisse,& eē
corruptos, sed nō ꝓbat eē corrup.vt ꝯ eū dicant,certe nō sufficit.
3 Casus est hic,quod tene menti. Sic.†Lex requirit,testes in testa-
mento esse rogatos,certe dūt esse rogati ad hoc:Iō facias,ꝙ in te
stō apponat̄, testib.rogatis ad hoc.Sed qd si nō apponat̄ verbum
b ad hoc?Certe forte p̄sumit̄. Quærit gl.[b] qualr̄ ꝓbabit̄ iste anim⁹.
c Dicit gl.[c] qa hoc forte dixit aliquib.& nihil allegat. Sed ꝓbo per
l.Labeo.ꝗ sup.leg.cū l.q̄ro.§.fi.ſ.de ędil.edi.Vide qd̄ not.ſ.ex qb.
cau.ma.l is,qui reip.& l.a.& l.capite quinto.ſ.de adul. tene mēn,
4 †ꝙ ex his,q̄ qs dicit extra iudiciū parte nō p̄nte,p̄sumit̄ aius suus.
d Itē dicit gl.[d] aliium modum probādi,qa forte ei dixit,cras libellū
dabo,& ipse nō venit,vel semel fuit in iudicio,& de sistendo pro
e misit.Certe ex hoc,ꝙ semel fuit ī iudicio præsumitur[e] cā frauda
tionis latitare,quod no. Per hoc dicimus,ꝙ si qs post controuer-
siā motā, alienat rē,dolo malo alienasse p̄sumit,ita tenet Dy.per
hanc gl.in c pro possessore,de reg.iur lib.6.q̄ gl.tene menti.Quę-
ro,dr̄ hic, nisi latitaret fraudationis causa, bona hic nō p̄nt possi-
5 deri,nunquid requiratur, ꝙ tpe primi decreti latitet. Tex.hic vr̄,ꝙ
sic,dū hic dicit,possideri,& gl.dicit in hac parte edicti, ꝙ permit-
titur venditio, & ideo glo.in l.item ait prætor,§.j.ſ. ex quib.caus.
maio.vr̄ velle,ꝙ ad venditionē nō possit perueniri,nisi latitet tpe
primi,& secundi decreti.Ita tenet Ia.de Are.Sed hoc vr̄ ꝯ l.igno
rare,C.de resti.mi.vbi si tpe primi decreti non latitet, tū post lati
f tet,peruenitur ad secundum decretum.Sed puto sic dicendū, ꝙ[f]
ex hoc edicto requit̄ latitatio vtroq;tpe.Sed si respicis alia edicta,
tūc sufficit latitatio tpe secūdi decreti,licet nō latitet tpe primi de-
creti,vt l.2.sup.eo.& l.apud Iulianum,vbi pupillus patitur missio
nem ex primo decreto,& tū non latitat.Sed venditio fiet tpe pu-
6 bertatis,& probatur sup.eo.l.in possessionem. †Sed quid si nō la-
g titat,sed p̄ns non vult[g] defendere,nec vult respondere.Certe pu-
to,ꝙ non poterit perueniri ad secūdum decretum ex vigore hu
ius edicti,sed ex vigore aliorum edictorum sic, vt sup. e.l.prætor.
& l.quoties.§.p̄tor.sup.de noxa.& de reg.iu.l.nemo.& ſ.de fidci-
cō.lib.l.non tantum,§.j.sed non potest procedi ad venditionem.

A D D I T I O N E S.

a Ale.Creditores.Itē requirit̄,ꝙ latitet respectu illius creditoris,qui agit, alias se
cus.l.cum proponas.& ibi hoc no.Bal.post Iac.But.in prin.de bo.auct.iud.poss.
in ver.item opp.& est tex.hic in ver.ꝙ si aduersus. & gl.in d.l.cum proponas.
b Pomp.Quærit gl.qualiter.Idem dicit in omni casu,in quo mora eēt periculum
allatura,quia tunc contra eos potest fieri immissio ex secundo decreto,& si non
litigant.ita Rom.sing.suo 588.& ibi vide,quæ posui,& aliquos casus, quib.pōt
fieri immissio ex secundo decreto,etiam contra non litigantem. vide Ro.cons.
453.Paris.Idem tenet Alex. cons.157.ver.accedat.vol.4.
c Ale.Dicit gl.Bal.in l.pe.C.de bo.autho.iud.poss.tenet in oīb.contra istam gl.&
qualiter probetur iste animus,adde gl.in ver.si animo in l.si margarita. sup.ꝓ soc.
& quod voluit gl.in §.aliæ.Instit.de act.quæ voluit animum probari per iusiu.
& idē gl.in l.si cui.§.iisdem,de accus.pro qua est tex.in c.si vere,de sent. excō.
& no.in c.significasti.el 2.de hom.volun.De hoc vide gl.q̄ multum no.Bal.in l.
apud Celsum,in prin.de doli excep.quæ vult,ꝙ ad probandum animum,an qs
esset aliter facturus,vel non, sufficiat probare indicia,& præparamenta.Et qua-
liter ꝓbetur animus,vide gl.& Bald.in l.cū ꝓponas.C.de bon.auth.iud.poss. &
Bar.in l.demonstratio,§.j de cond.& dem.& Bal.omnino in l.pro herede,de acq.
hære.Et ad probandū animum iudicis,vide Bar.in l.de pupillo.§.si quis ipsi.de
ope.no.nun.& vide gl.in l.si p̄tor.§.Marcellus.super verbo,approbari.ff.de iud.
q̄ vult animum iudicis ꝓbari per testes,& ibi Ange.elected,& idem Ang.in l.eū
quē temere,in princ.de iud. Et an animus alicuius possit ꝓbari per instru,vide
Bal.in auth.habita.in q.qualiter ꝓbatur , ꝙ pater & mater venerunt ad ciuita-
tē,vbi filius stat ī studio.Et qualiter ꝓbatur animus,ꝙ quis sciuerit aliquid, vel
ignorauerit.C.ne filius pro patre.& vide Bal.in l.is potest,de acq.hęr.& Bal.i l.
ea quidem.C.qūo,& quando iudex.Et istis adde,quod no.Bar.post gl.in l.si vē
tri.§.j.de priuil.cred.Bal.in l.pe.C.de bon auth.iud.poss.in omnib. tenet istam
gl.Adde qualiter probetur animus,Bal.consi.227.lib.2.
d Pom.Item dicit gl.Vide Ale.consi.1.vol.2.& 128.vol.4.& 129.ad fi.eod.vol.&
Barb.11.vol.1.& Ang.consi.1.vbi dicit, ꝙ hoc casu non requiritur partis præ-
sentia,quod sentit Bar.ibi,parte non præsente.
e Ale.Præsumitur.Adde Bar.in l.4.§.prætor ēt,in q.magna,& qd̄ ibi dixi,in l.si fi
nita.§.Iulia.de dam.infec.sed Imo.tenet cōtrariū i d.§.p̄tor. & ibi dixi.sed Bal-
in l.cū ꝓponas.C.de bon.auth.iud.poss.in oīb.tenet istā gl.Adde Bar. in l.q re-
stituere,de rei ven.Et qñ qs dicat̄ hic latitare,hēs gl.no.alios casus no. Inn.in c.
fi.de eo,qui mit.in pos.cā rei ser.Ang.in l.4.§.p̄tor, de dā.infec.post Bart.& ibi
dixi,vbi vide ad hoc omnino.vide ēt,quę inf.dicam in l.si huius. §.sed qūo ciuitas,
& ecclesia dicantur latitare,vide Bal.in l.pe.C.de bon.auth.iud.possid.
f Ale.Sic dicendū. Adde Bar.in l.si finita.§.Iul.de dam.infec.post Iac. de But.per
illū tex.in l.cū proponas,i prin.de bo.auth.iud.poss.vbi vr̄ tenere,ꝙ ēt latitatio
requiratur in primo decreto.ver.no.de tēpore.Sed cōtrariū videtur tenere ibi.
g Ale.Non vult,&c.Quando aliquis est cōtumax,sed nō latitat,an possit perueni-
ri ad ſm decretū,vide Bar.in l.si finita.§.Iul.in prin.ff.de dam.infec.& vr̄ dicen
dum,ꝙ non,per hunc §.quid sit aūt latitare.Contrariū sentit Inn. in c.dilecto,
ad fi.de verb.sig.vbi dicit,ꝙ oēs dūr latitare,q non obediant vocationi, seu ius
sioni iudicis,& allegat l.si creditores,de priuil.cred . & bene facit l.eum qui.e.ti.
Contrarium dicit Bal.in d.auth.& qui. Cōclo do sec.Io.in d.§.Iuli. in fi.quē vi
de.& vide Bal.in d.l.cum proponas,in prin.vide Bart.in l.si finita, §.si forte, de
dam.infec.Et cum Bar.hic concordat Bal.in d.l.2.si ex noxali causa aga. & quē
no.Bar.in §.Iulia.& Spec.in tit.de primo,& secū do. decr.§.nunc dicamus.ver.
illud aūt.& Io.And.& alij pleni,& ibi Inno.in c.consultationib.de offic.leg. &
Imo.in l.contra,de re iud.& vide Ang.in d.l.cum proponas.

§.Quid ergo si duas. De duab. causis , quarū
vna ꝓdest,alia nocet,in-
spiciūr,q nocet.Et hic passum examina,vt dixi ſ.de don.l.si vir.
§. Vtrum ergo omnes. Vide gl.ī ver. solū, q̄
incip.ꝙ verū ē,ibi.ar.
ꝯ.ℑ.qd̄ vi aut clā,&c. Sol.hic de dolo debitoris,q de cauēdis one-
ribus certat:ibi de dolo alterius, qui certat de acquisitione faciē-
da.cum alterius iniuria,secundum Dy.vt ipse no.in d.§.licet.

1 *Iudex dat curatorem pupillo ad vendendum, quando bona sunt tempore peritura, vel immineret graue æs alienum.*
2 *Venditio contra absentem causa reipub. secūdū formā huius §. interdū fit.*

§.Adeo autem. Hic est difficilis §.ideo dic, qd̄ pri
mo dr̄,ꝙ furiosus nō potest latita-
re,qa non hēt animum.vsq; ibi,plane si non. Secūdo,in hoc vers.
dat electionē iudici, vel curatorē dandi ad defendendū , vel mit-
tendū in possessionem,si furiosus non defendatur,vt hic,vsq; ibi,
Labeo aīt. Tertio in hoc ver.dr̄,ꝙ si nō reperitur curator,vel de-
fensor, vel iam datus non defendit, cogit p̄tor dare curatorē vnū
ex creditorib.ad distrahendū bona tpe peritura. In tex.ibi,in pos-
sessionē mittat̄,q.d.vendant̄ tpe peritura,sed in seq.ver.nō peritu-
ra,& hoc vsq; ad ver.plane interdum. Quarto in hoc ver.ita aūt,
limitat præcedentia. No.tex.ibi,quia omnis eius status,&c.Quin
a to in ver.idemque & in prodigo,extendit præcedentia. Opp.[a] vi-
detur,ꝙ non debeat dari curator,sed debet mitti in possess. bon.l.
hæc autem,in prin.sup.eo. Huius timore dicit ibi glo.ꝙ hoc spe-
ciale est in furioso,& prodigo, ꝙ possit dari curator non petenti.
Sed illud reprobatur , quia ēt pupillo non petenti pōt dari tutor.
l.illud.sup.de tut.& cur.da.ab his. verūtū Iac de Are.ver.plane si
non defendant̄,intelligit,ꝙ curator detur ad distrahendum, non
ad defendendum,qd̄ nō placet,vt sequentia innuūt. Quare ergo
magis expresse dixit in furioso, q̄ i pupillo? Rñ.qa in pupillo cito
sperat pubertas,& certū est eū debere maiorē esse , sed de sanita-
1 te furiosi est incertum.l.nisi finita.§.fi.sup.de tut.& rat.distra.†Fa
teor

A D D I T I O.

a Alex.Opponitur, Et no. hic ver.ita autem,ꝙ prodigus,& furiosus, & quilibet,q
indiget curatore,æquiparatur pupillo, Adde glo.& ibi Bal.in l.3.C.de cura.fu.
& habetur in l.certi conditio.§.quoniam.sup.si cer.pet.

a teor th, a ꝙ etiam in pupillo, si bona essent tempore peritura, vel
b immineret æs alienum graue, posset iudex dare curatorem b ad
2 vendendum, vt no. ℨ. tit. j. l. si non expedierit, in prin. † Item contra
absentem causa reipub. fit interdum vēditio, secundum formam
huius §. vt no. ℨ. de priuil. cred. l. eum qui in possessionem, in fi. &
l. si minor. & l. si non expedierit. tit. j. Hoc vult dicere tex. hic, a pupilli conditione, &c. Itē aduerte, ꝙ venditio, quæ fit hic, non fit ex
edicto huius l. sed ex alio edicto facto de pupillo, cuius mentionē
habuistis sup. eo. l. apud Iulianum. cum l. seq.

ADDITIONES.

a Pom. Fateor. No. gl. ꝙ licet curator nō detur de iure pupillo, ꝙ tamē si bona sint peritura, potest iudex ex officio suo, illum dare, et uide Bal. in c. j. de mil. uasal.
b Ale. Dare curatorem. Bal. in c. j. de mil. uas. qui contumax est, intelligit hæc procedere, dummodo iudex curatorem det, cum consilio coniunctorum pupilli, et in subsidium, quando non reperitur tutor. Et idem dicit in furioso, quando non reperitur tutor, qui velit assumere curam generalem, ut ibi latius per eum. Adde no. sup. eo. l. hæc autem, in prin. et in l. qui habent. §. si pupillus. sup. de tute. Sed an contra illum processum factum contra curatorem bonorum minoris, postea minor restitui possit. Bal. in d. c. j. dicit, ꝙ sic clausula generali, si qua mihi iusta cā etc. si sit enormiter læsus. Adde omnino Bal. et Imo. in l. si quis instituatur, de hæred. instit. et in l. si finita. §. non autem. sup. de dam. infec.
Claud. Adde Ale. consi. 1 2 in uol. j. contrarium tamen tenet Rom. in l. si ex legati causa, in pe. col. inf. de uerb. oblig.

1 *Actio, an ante diem sit nata.*

§. Si in diem. Quia su. exponēdo edictū fecit mētionē creditorū, exponēdo qualiter qs latitat ad
1 uersus creditorē, iō nūc incipit dicere, q sunt creditores. † Iste tex. facit ad q. an ante diē sit nata actio, & hic vr̄ tex ꝙ non, vt i ver. idē erit, &c. Nā ad hoc, vt hic ver. idē erit, aliqd addat, dēt itelligi, ꝙ s̄, nō sit nata actio. Sed rñdet ad istū tex. ꝙ s̄. loqtur, qñ actio ē nata, & exceptio erat dilatoria, hic qñ erat nata & obstabat except. peremptoria. De hoc, an actio sit nata ante diē, vide Cy. C. ut act. ab hær. & cotra hær. l. j. & per And. de Pi. in l. si insulā. ℨ. de verbo. obl. Gul. de Cu. in l. certi condictio. in prin. sup. si cert. pet. Ego ab omnibus discrepans pono in repet. l. ita stipulatus. su. de verb. oblig.
3 *Iudex potest mittere in poss. tam pro debito, quam pro expensis.*

§. Si quis actione. No. ꝙ mittitur qs in pos. peculij,
3 † licet tempore primi decreti nihil sit in peculio. Et per hanc l. possumus dicere, ꝙ iudex mittere
a potest in pos. pro debito, & expensis factis, a & faciendis, per hanc l. ubi vides, ꝙ fit missio pro eo, quod est futurum in peculio.

ADDITIO.

a Ale. Factis. Quod intelligitur iudicio pendente, ut no. Ang in l. ubi. §. pe. de uerb. oblig. et Imo. in l. si stipulatus. §. cum stipulamur, de uerb. oblig.

§. Item videamus. Op. ꝙ Celsus ꝯdicat Neratio. Rñ. Iustiñ. soluit se ipsum: iō
a dicit in actione hac reali, si qdē dolo desijt possidere, fiet missio, a sicut in psonali, q a nō ꝯuenitur ad rē, sed respectu æstimationis. Si vero possidet, tūc si qdē latitat, tūc fit missio in oīa pona, vt hic in ver. itē videamus. Si vero nō latitat, tūc si ꝯuenitur pro re, & fructib. tūc fit missio in oīa bona. l. apud Iulia. s̄. eo. Si vero pro re tan
b tum, tunc missio fit in re petita, vt hic, sed hodie tātum b in re petita. Cōtrarium no. expresse. C. de bon. auth. iud. poss. aut & qui. & no. etiam C. de procu. l. eum qui. vbi no. ꝙ illa auth. corrigit tantum in personali actione, ibi p mensura debiti declarari, ut in aut. et qui. C. de bon. auth. iud. possi. & in corpore vnde sumitur.

ADDITIONES.

a Ale. Fiet missio. Quomodo fiat hæc missio in reali, an in omnibus bonis, an pro mensura debiti. Adde no. Bal. in repetit. d. auth. et qui. et Bar. et Doct. in l. properandum. § sin autem reus. C. de iud.
b Ale. Hodie im. Et sic Bar. sentit, ꝙ opi. gl. in aut. et q. sit uerior. Sed Cy. in l. cū ꝓponas. C. de bo. auth. iud pos. tenet cōtrariū. sequēdo gl. hic. Sed opi. gl. et Bar. vr̄ uerior, q a i materia correctoria, p idētitatē rōnis, uel maioritatis fit extēsio, ut in aut. qu. as actiones. C. de sacros. eccl. sm̄ Imo. i l. si finita. § Iul. in de dam. infe.

3 *Missus pp nimiā cōtumaciā ī possessionē ex primo decreto, lucratē fructus.*

§ Diuus. Hic est sing. & no. §. & h. d. Propter nimiā cōtumaciā pōt ptor decernere, vt ex primo decreto
3 missus, fructus † lucretur. In tex. ibi, hæreditariū, hoc est expresse a
a iudice decernente, secundum Iac. de Are. & no. in Spe. de primo, & secūdo decr. §. restat. ver. hoc aūt no. Opp. s̄. ea l. in prin. ubi fructus non lucratur. Quidā dicūt speciale fauore petitionis hær. Sed dic, ꝙ hoc speciale pp nimiā cōtumaciā, iudice hoc decernente. Op. de l. is cui. §. qui legatorum. s̄. vt in pos. leg. Sol. eodem modo Quæro, quid in rei vendi. Respō. idem quod in petitione hæred.

ADDITIO.

a Ale. Hoc est expresse. De hoc no. p Bar. post gl. in d. l. si finita. §. Iul. & ibi vr̄ intelligere hūc tex. ꝙ demū lucret fructus i casu isto, qñ iudex hoc expressit. Gl. in hic sentit, quod vbi cōstat de aperta cōtumacia ꝙ lucretur fructus ex dispōne huius l. et si iudex nihil dixit, d. §. Iulia. Adde Bal in d. aut. & qui. & in l. cōsentaneū. C. quo. & qñ iud. & ibi et dicit, ꝙ pōt facere, ꝙ possideat. Et adde Inn. in c. dilecto, de verb. sig. Spe. & Io. And. in ti. de primo decreto. §. restat. ver. hoc autem no. & ibi plene ht, q dicat nimia cōtumacia, post gl. hic. & D. Ant. in c. cōtingit, de dolo & cōtu. & Io. An. ibi, & Bal. in l. a. in 6. q. si ex noxa. cau. aga circa primū decretū. Adde qd̄ Bal. cōsi. 5 4. lib. a. vult, ꝙ necesse sit, ꝙ iudex interloquat, & offerant loco cuiusdam mulctæ, licet parti applicentur. l. 1. §. hoc iudicium. sup. si quis ius dic. non obtemp. Fallit tamen, secundum eum, illud quod dicitur, qui missus in possessionem ex primo decreto, non lucratur fructus, nisi consuetudo loci, vel statutum contrarium disponeret. gloss. in §. si vero, in Authen de exhib. reis. ubi quamuis alias ex nimia contumacia, quæ non cadit in minorem indefensum non posset ipse mulctari in fructib. vigore tamen talis consuetudinis, & statuti mulctabit, q a statutū pariter minores, & maiores ligat. l. si sine hǣde §. Luci⁹. s̄. de admi. tut. & hoc no. q a multi tenēt cū Ale. i l. si finita. § Iulia. quod tale statutū non valeat, quia in fraudē vsurarum, sed de Bal. ibi nō faciunt mentionem.

LEX VIII.

1 *Missio quādo fit ī bonis defuncti, q̄ sint citādi, et an sufficiat generalis citatio.*

Si diu. No. modū, qualiter ꝓceditur ī bonis defuncti, qñ fiet missio ex primo decreto, & dabit curator bonis. Sed
a qui a debēt citari, qñ fit? Rñ. debent citari noīatim illi, quos prima
1 causa successionis ꝯtingit, vt filij, & hǣdes ex testamēto. † Nec suf
b ficit gñalis citatio. l. j. §. pe. sup. de vent. inspic. Dixi b i l. si quis instituatur. §. j. ℨ. de her. instit. Item aduerte, ꝙ prætor non pōt statuere minus centum diebus alicui, vt deliberet, an velit esse hæres, vel non, l. j. in fi. cum l. seq. sup. de iure deliber. Sed hodie statuta ciuitatum prouiderunt aliter. Tangam ℨ. de cura. bon. dan. l. j.

ADDITIONES.

a Pom. Sed qui. Vide Alex. consi. 1 3 7. vol. 2. & 5. in prin. eo. vol. 2. consi. 107. i prin. in 5. vol. & Rom. 53. in fi. & Fel. in c. 2. de consti. & i c. cum M. Ferr. & i simili aliquid, eo. tit. & Aret. consi. 110. i prin. & Alex. 5. vol. 2. & Barb. 69. vbi dicit, ꝙ nō excusatur, qui non fecit citare possessorem, si dicat, ꝙ ignorabat quis esset, & sequitur Alex. consi. 53. vol. 2. & 107. i fi. eo vol. 2. & Roma. 419. vbi dicit, ꝙ statutum disponens, ꝙ aliud attendatur in nominibus proprijs, debet intelligi, vt sufficiat generaliter, vbi facta diligenti inquisitione non poterunt sciri nomina propria citatorum, & 107. vol. 2. & 106. eo. vol.
b Alex. Dixi in l. No. modū qualiter procedatur in bonis defuncti. Adde quod no. Bal. in l. si seruus, i fi. ℨ. ti. j. per Bar. omnino i l. si bona. C. de bo. auth. iud. pos. Bal. in l. cū ꝓponas, in fi. eo. tit. & Bal. in rub. C. de suc. edi. Itē no. alium casum, in quo dabitur curator. Bal. in l. ignotæ. C. de rest. mil. in fi. Et qñ, & quo fit dandus curator ad vendendum bona absentis, vide omnino Bal. in rub. C. de succes. edi. & ibi no. an possit dari curator. Et alium casum no. in quo datur curator, vide per gl. in verbo, conuenit, in l. 3. C. quando fis. vel priu. per Ang. consil. 152. & seq.

LEX XIII.

1 *Decretum secundum contra exbannitum non habet locum, nisi finito banno.*
2 *Exbannitus, an æquiparetur deportato, vel relegato.*

Ad cognitionem. Opp. ꝙ ista bona nō pñt vendi, q a nō latitat, vt s̄. e. l. Fulcinius. §. j. Sol. hic ītellige, ꝙ latitat finito tpe relegationis. Et hoc facit p
1 bānitis, & ita dicit gl. ex qua hēs, † ꝙ ꝯ bannitos nō pōt ꝓueniri ad
a fin decretū. nisi finito a bāno. ꝯ hoc opp. q a pœna nō solet tribuere immunitatē. l. siue hǣditaria. s̄. de neg. ges. Sol. pœna nō tribuit immunitatē directo, sed p obliquū sic, p quandam cōsequentiā. l. hæ n. causæ. §. si prætor. s̄. d suspec. tut. Sed aliter hodie p statuta ci-
2 uitatū prouidetur. † Itē no. ꝙ glo. ista æquiparat exbannitū relegato, vt hic no. alibi æquiparat deportato. vt no. l. instit. quib. mod. ius pat. pot. sol. §. relegati. & plene dixi in disput. mea, de exbannitis.

ADDITIO.

a Alex. Nisi finito. Adde, quæ dixi post Bar. in l. creditor. inf. de sol.

LEX XIIII.

Si quis creditorem. Quæro, an æstimet totum, vel dubius euētus. gl. disputat. Sed dic, ꝙ contra dolosum totum æstimatur, non dubius euētus. l. locum. §. condemnato. ℨ. de tab. exhiben. & ibi dicam.

§. Creditor. Quod creditor nō mittatur in possessionē, intellige, vt dixi sup. eo. l. in possessionem.

LEX XV.

Is qui rem. Gl. quærit de duab⁹ q̄onibus. Primo, qd facit hæc lex ad titulū. Dic, vt in gl. Secūdo quærit, an ille, qui recipit litis æstimationem, teneatur de euictione? Et videtur tenere gl. ꝙ non. Cinus cōtrarium no. sup. de empt. l. 3. dic, vt ibi dixi, & per Dy. in c. pro possessore. in 2. q. de reg. iur. li. 6.

TITVLVS QVINTVS,

De bonis auctor. iud. poss.

Quæro, in quo differt hic titulus a superiori, Dic, vt in glo. quæ respondet no. & bene.

LEX PRIMA.

1 *Petitio, & pronunciatio de vendendo fit a iudice, ī cuius territorio quis debet defendi, venditio a iudice, in cuius territorio bona sunt.*
2 *Conueniri quis non potest in loco celebrati contractus, quando solutio alibi fieri debet.*

Venire. Op. dicitur hic, ꝙ bona debent vēdi per iudicem loci, vbi quis debet defendi. Sed cōtra, immo per iudicem, in cuius territorio bona sunt,
1 vt l. cum vnus. §. pe. ℨ. eo. Dicit gl. venire. i. peti, † vt fiat venditio. Nam pronunciatio, & petitio de vendendo, debet fieri a iudice, qui est in territorio, in quo quis debet defendi, sed ven-
2 ditio debet fieri a iudice, in cuius territorio bona sunt, vt ibi. † Itē in l. 3. dicitur, contractum &c. Quæro, vtrum ratione contractus quis possit conueniri ibi, vbi celebratus est contractus, licet solutio debeat alibi fieri. Et hic sunt opin. Quidam dicunt, ꝙ sic, alij ꝙ non, tamen gl. tenet, ꝙ ibi non potest conueniri. Istæ [illegible]
tur hic, & in l. eum qui. § j. sup. de cōstit. pec. & ibi gl. [illegible]
nat, & C. vbi conuen. quis certo loco. l. j. & quo[illegible]

Bart. super j. ff. noui.

a verum. a & Per. tenet per illam l. quæro. J. de solu. vbi videtur tex.
ƒ ecto intelligendo.

A D D I T I O.

a Ale. Est verum. Et hanc opi quæ hic firmatur, tenet, & sequitur Iac But. post gl. in l. hæres absens. § fi. de iud. & Inn. in c. 1. de mu. peti. licet Ang. per illum tex. in d. §. fi. teneat contrarium, sequendo gl. in l. eum qui. hic alleg. Sed communis opi. videtur verior, per illum tex. & ibi Bal. in l. hæres absens. §. si quis tutelā. in verbo, proinde. de iud. & vide Bar. & quod dixi, in l. quæro. inf. de solut.

L E X IIII.

1 *Bona defuncti cum venduntur, debet fieri citatio nominatim.*

a **Si seruus.** a Instituto sub ɔdōne ptānua, pr statui tps, intra quod ɔdōnem impleat, & adeat: alias hæreditate priuabitur, sed libertati p̄iudicium non fiet h. d. Aduerte, dr̄ hic ꝙ nō pōt esse hæres, vel bonorū possessor, tn̄ erit liber. Cōtra, ex testamēto, ex quo hæres nō adit hrēditatē, nō pōt cōpetere libertas l. eā quā. C. de fideic. & l. teslō. ff. de manu. test. Sol. qđ dicit, nō est hr̄s, vel bonorū possessor, intellige in effectu, tn̄ hæres est, iō prodest ad libertatē. Itē opp. dr̄ hic. ꝙ elapso tpe non erit hæres, ɔ̄ imo elapso tpe debet decerni, ꝙ habeatur pro hærede. l. fi. §. sed qa quidam. C. de iure delibet. Dicūt quidā, vt Ray. ꝙ hæc lex hodie corrigitur, vt elapso tpe sit hæres, si nihil dicit. Sed aduerte, si aliquis est hæres institutus pure, & statuitur sibi certum tempus ad adeundum hæreditatem, tunc post tempus erit hæres, si tacet, & tempus sit statutum ad petitionem creditoris. l. fi. § sed quia quidam, supra alle. vel etiam ad petitionem ipsius hæredis, & hic est proprie casus d. §. sed quia quidam. Sed si statuitur ad petitionem substituti, tunc post tempus non erit hæres, sed habebitur pro repudiante. Ita no. sup. de acq. hære. l. quandiu. sed hic est sub conditione institutus, vnde hæreditatem non pōt adire. l. is qui hæres. sup. de acq. hæred. & ideo post tempus non erit hæres, cum non-
3 dum extiterit eius conditio. † Vltimo nota, ꝙ quando venduntur bona defuncti, debet fieri citatio, & præconium nominatim, dixi sup. tit. j. l. si diu. & debet fieri præconium, quicunque vult esse hæres, & quicunque vult defendere, quod tene menti.

A D D I T I O.

a Barb. Si seruus. Et vide Ioan. de Imo. in l. si quis ita hæres instituatur in diem. ff. de hæred. institnen.

L E X X.

Si minor. a Hic habes casum, in quo s̄m vnam opi. minor est deterioris ɔdōnis, q̄ maior: quia fit venditio ɔ̄ eum, etiam si nō latitet. Ad hoc opp. sup. tit. j. l. Fulcinius. §. j. & 2. Sol. quidam dicunt, fallit in minore. Rō, quia esset nimis lōgū expectare. Alij dicunt, ꝙ hic fit venditio nō ex edicto, sed s̄m formam positam sup. titu. j. l. Fulcinius. §. adeo. Et hæc opinio placet.
b Item & secundum formam b d. § adeo. fit venditio, quandoq; contra absentem causā reipublicæ, vt no. J. de priuil. credi. l. eum, qui in possessionem, in fi. & pro hoc vide, quod no. J. l. proxi.

A D D I T I O N E S.

Ale. Si minor. Ad intellectum huius l. vide, quæ no. habentur per glo. & Bar. in l. pe. C. si aduer. rem iud. Et adde no. p Bar. in l. si finita. §. si forte. su. de dam. infec. Qualiter autem contra minorem possit perueniri ad primum, & secundum decretum, & qualis citatio requiratur, & an audiatur minor aliquo remedio, cōtra talem interpositionem, vide no. per Imo. post Bar. in l. si finita. §. non autem. & §. si forte, de dam. infec. post Ioan. And. in tit. de primo decreto. §. restat ver. sed pone, ꝙ pupilli, et ver. quid si minor. Et adde, quia Bal. in l. nō ideo minus. C. de procur. alleg. glo. hic, ꝙ pupillus intelligitur citatus, vt legitime compareat, idem dicit ipsemet Bal. in l. fi. in prin. C. de procur. Et ad id quod dixi de primo, et secundo decreto, vide no. in l. apud Iulianum, in prin. su. ti. j. de min. et de ecclesia, vide per Bal. in auth. et qui. C. eo. sit de materia per Inn. in c. dilecto, de verb. signific. et Doct. in d. c. consultationibus. et Spec. in titu. de primo, et secundo decreto. §. nunc dicamus. Adde post hanc apost. Abb. consi. 44. lib. 2. Rom. consi. 353. ubi dicit, ꝙ contra minorem non latitantem potest interponi secūdum decretum, si periculum est in mora, alleg. Io. And. in cap. consultationibus, de offic. deleg. et Bal. in c. 1. de mis. vasal. qui contume. st.

b Barb. Item et secundum formam. Et vide casum sing. s̄m lect. Pla. et scd̄m lec Io. de Imo. in l. contra pupillum, de re iudic. sed potest fieri, vt ibi ipse refert, secundum gl. in verbo, non contrahere, in fi. in d. l. eum qui, de priuil. cred.

L E X VI.

Si non expedierit. Pro declaratione quæro, quo iure restituit residuū pupillo? Rn̄ duæ sunt opi. Prima, ꝙ restituatur pupillo iterum petēti resti-
a tutionē, vt adeat. Alia opi. a est, ꝙ hic fuit facta venditio ɔ̄ pupillū hæredem, ideo quia sibi expediebat. Tenet ergo ista gl. ꝙ etiā qn̄ expedit pupillo, fit venditio ɔ̄ pupillum. Simile habuistis sup. ti. j. l. Fulcinius. §. adeo. & ibi allegō hāc gl. qđ tene menti. Sed quātū est in l. nostra, non est mirum, ꝙ fiat venditio ɔ̄ pupillum, cum ex ɔ̄tractu defuncti perueniatur ad venditionem, tamen gl. tene menti.

A D D I T I O.

a Barb. Alia opinio. Et idem dicas, si est res tempore peritura. Facit tex. valde. no. secūdum Ang. in l. diuus. sup. de petit. hæred. et tex. in l. pro hærede. §. 1. de acquiren. hæred. ibi, tempore perituræ.

1 *Actione qua tenetur cōcurrere creditor, qui totum recepit, altero negligēte.*

§. Si pupillus. Gesta p pupillū obseruantur, licet postea se abstineat. itē ioso facta vni creditori altero negligente, nō reuocatur, sed vtroq; instante in subsidiū cōcatur, ꝙ est solutū, vel pupillo restituetur, si de suo solutr. h. d. Op. dr̄ hic, ꝙ cogit ad cōcādū. Cōtra §. p so. l verū. §. si cū tres. Sol. ibi
1 inter socios, qm̄ societas ius fraternitatis obtinet. † Quæro, qua actione cogitur ad communicandum? Respō. gl. per condictionem indeb. arg. l. tutores, in fi. sup. de cōd. indeb. Qñq; cogitur per cōdictionem ex lege. l. fi. §. si vero. C. de iure delib. Mām huius l. videbitis in l. pupillus. §. quæ in frau. cre. Quæro, quæ est practica huius legis, tam in primo casu, qn̄ agitur ad communicandum, quam in vltimo? Respondet Iurisconsultus hic, ꝙ prius debet fieri discussio, ꝙ non sit tn̄ in bonis, ꝙ sufficiat alijs: vnde agitur ad communicandum condictione indebiti, vel per cōdictionē ex l.

L E X VII.

1 *Filij quo consilio possint a patribus fraudari legitima.*
2 *Venditio bonorum latitantis vt fiat, debet de debito constare.*

Hæreditarium. Eodē modo fideicōmissum debitū ab aliquo, post mortē suā, est æs alienū hrēditariū. l. iritū. & l. in imponenda. C. ad leg. Fal. & l. cum pr.
1 §. Titio. ff. de leg. 3. & per hanc l. docet † Dy. a fraudare filios ltīa, ꝙ
a aliquis promittat b alteri bona sua post mortē suā: vnde quia ltīa
b debetur c post æs alienū. l. Papi. §. quarta. sup. de inoff. test. sed istud
c est æs alienum, ergo &c. Istud dictum Dy. esset verum, nisi fieret promissio ex causa donationis. qa tunc reuocaretur donatio, pri. de inoff. don. Vnde oportet, ꝙ fiat ex cā nō lucratiua, & sic opor-
d tet, ꝙ fiat quædam frau. d Vnde cōsulo, ꝙ nō facias hoc fieri, quia per hoc auferis æs alienum, i. debitum filio, quod esset peccatum
2 mortale. † Vide glo. j. quæ incipit, ex cuius nomine. ibi, cum vere constat. Ex glo. no. ꝙ ad hoc, vt fiat venditio, debet vere de debito constare. Et ita dixi in l. Fulcinus. §. cum hoc. licet glo. ibi, & in l. cum proponas, dicit, ꝙ sufficit, quod constet summatim.

A D D I T I O N E S.

a Paris. Docet Dy. Adde ad hoc, vt ista promissio valeat, ꝙ requiritur actualis numeratio pecuniæ in præsentia testium, alias promissio non valet, ita dixit Ioā. de Pla. in §. at ne is qui. Insti. de inut. stipul.

b Ale. Promittat. Sed an talis promissio valeat. vide gl. & Bal. in l. fi. C. de pact.

c Ale. Legitima debetur. Adde quod no. Bar. & Dy. in l. cum emancipati. §. illud. in simili. de collat. bon. & Bar. in l. non vsque. ff si quis a pat. fue. manu. Bal. in l. j. de inoffi. don. Bal. in l. j. C. quæ in frau. cred. in fi. & ibi Bar. post Host. in ca. Raynutius, de testam. & Bal. in l. Papinianus. §. quartā. su. de inoffi. testa. Vide quod habetur in c. de his qui, de sepult. & quod no. Doc. in c. dudum. §. verū. super verbo decesserit. de sepul. & quod no. in l. j. C. de inoffic. testa.

d Clau. Quædam fraus. Immo etiam si ex causa onerosa, puta venditionis, non staretur assertioni patris de pretio, vt dicit Io. de Pla. §. item si qs. ad fi. Insti. de inuti. stip. per no. in l. si dotem. C. de codic. & in auth. sed iā necesse. C. de donatio. ante nup. & in l. per diuersas. C. mand. reputat singulare Cæp. caut. 18. facit qđ no. Bar. in l. cum quis decedens. §. codicillis. in discursu. ff. de leg. 3.

L E X VIII.

1 *Appellatione domini continetur vsufructuarius.*

a **In venditione.** a No. hic, ꝙ appellatione dn̄i, cōtinet̄ fructuarius quo ad hūc casum, sed in alijs secus, vt Instit. de hær. instit. §. alienus, de furt. l. falsus, in fi. de verb. sig. l. recte. vel magis proprie loquendo, appellatione dn̄i, continetur
1 vsufructuarius. quod est verum, quia vsufructuarius, est dn̄s vsusfructus, sed nō est dn̄s rei, vnde appellatione dn̄i rei, nō cōtinet̄ vsufructuarius, sed appellatione dn̄i largo modo sumpti, bene cōtinet̄, cum vsufructuarius sit dn̄s vsusfructus, vt no. in l. naliter, de acq. poss. & hoc sentit gl. in verbo. cōtinet. q̄ incipit, quātū ad ius. Item opp. ꝙ vsusfructus nō possit vendi. l. si vsusfructus. ff. de iu. do. & Instit. de vsufr. §. finit. Sol. intellige, ꝙ vēdatur cōmoditas, nō vsusfructus.

A D D I T I O.

a Ale. In venditione. vide etiam Bar. in rub. C. de vsufr. in prin.
Menoch. Late Mod. Paris. in consuet. Paris. tit. 1. gl. 1. nu. 23.

1 *Creditor missus in possessionem ex primo decreto, locat, & vendit fructus percipiendos ex re. vide en. 5.*
2 *Creditor missus in possessionem, ex secundo decreto, tenetur stare colono.*
3 *Tēpus semper intelligitur arbitrio iudicis, quando lex de ipso nihil statuit.*
4 *Creditor immissus non tenetur de leui culpa, sed de lata sic.*
6 *Culpæ appellatio refertur ad leuem.*

a **Si quis fructus.** a No. bonū casum in ver. de tpe loca-
1 tionis. † No. ex nro b §. ꝙ locatio, & vē-
b ditio fructuū pertinēt ad creditorē immissum ex primo decreto.
2 qđ no. † Itē no. ꝙ creditor immissus per iudicē ex scđo decreto, te-
3 net stare colono. † Tertio no. ꝙ ibi lex de tpe nihil statuit, tūc in-
4 telligitur arbitrio iudicis, vt hic, & l. j. in fi. de iure delib. † Item no.
c quod creditores c immissi tenentur de lata culpa, d non de leui, vt
d hic, & videbitis J. l. proxi. quasi per totum. Oppo. dicitur hic, ꝙ est in

A D D I T I O N E S.

a Barb. Si qs fructus. Cōtrariū tenet gl. in c. cōtingit, de do. et cōtu. & vide ibi Bal.

b Alex. No. ex nostro. Vide no. per Bal. in auth. et qui, de bo. author. iud. possi. et per Bar. hic, & in l. prætor, in prin. inf. eo.

c Pom. No. ꝙ creditores. De isto dicto Bar. licet dubitauerit Do. Ale. in l. si filio. §. si uir in quinquennium su. solu. matri. Adde tamen, ꝙ est mera veritas, quia omnis qui succedit per sententia iudicis, dicitur necessarius successor, vt inquit Bal. in c. quoniam frequenter. §. ti. in fi. vt li. non contest. sed necessarius successor tenetur stare colono, ut est gl. in l. diuortio. in uerbo, tertia portio. so. sol. matri. ergo etc. et ita fuit iudicatum Papiæ, in contingētia facti, in tertio anno studij mei, dum præceptor meus allegasset prædictum contrarium Bal. a quo didici, et in l. diuortio. quod no. et uide Aret. consi. 160.

Paris. Vide Bal. in c. quoniam frequenter. §. fi. in fi. ut lite non contest.

d Ale. Lata culpa. De qua culpa tenetur creditor in possessionem missus. Adde etiā Bar. in l. si cum. §. quæ potest. su. et in poss. leg.

in ptãte creditoris locare, vel vendere, q̃ro, qd est, qđ vendit? Di-
cit gl. q̄ p̄diũ, ex quo percipitur fructus. vide gl. in ver. hunc. q̃ inci
pit. l. fructũ, put ista gl. refert ad locationẽ, ista glo. dicit optime, qa
pdium est id, q̄ locatur, sed put refert ad venditionẽ, nõ dicit bñ,
qa vẽditio nõ dẽt fieri a creditore, sed a iudice. Ita habuistis ĩ l. mi-
les. § pe. ſ. de re iu. & l. a diuo. §. sed & si emptor. ſ. de re iu. vbi cre-
5 ditor nullã hẽt actionẽ ɔ̄ emptorẽ. Sed tex hic † dicit creditorem
vẽdere, & sic nõ loqui de p̄dio, sed de fructib. & sic põt locare p̄-
diũ, vel vẽdere fructus. Et intellige locare p̄diũ, p annua pensione
a certa sibi præstãda. Itẽ intelligo vẽdere fructus. f vsq; ad aliqd tps, a
puta vsq; ad decẽ annos pro tãta mercede, de hoc tangit gl. in l. 3.
C. de iu. emph. & de hoc ibi disputaui vnã qõ. Vel dic, non vendit
prædiũ, vel fructus, sed fructuũ pceptio. l. in ædib. §. j. de do. Itẽ dr
hic, q̄ cogit creditor stare colono. Contra. C. loca. l. emptorẽ. Sol.
b Aliud in emptore, q in plenũ ius succedit, aliud in creditore, b qui
nudã detẽtationẽ hẽt. In fi. ibi, ex culpa aũt &c. p hunc §. iudit D.
Guido de Suza cũ quæsitũ esset ab eo, quid operat, si damũ est a ibi
c triũ Potestati, & ipse dicit, ex culpa autem reus non fit. Old. Vlti. c
hic vide gl. in ver. ex culpa, q̃ incipit. f. leui, ibi. l. si seruus §. cũ quid.
Sol. culpę appellatio ſm naturam rei, & ɔ̄ctus aliter, & aliter acci
6 pitur. & sic habes, † quod appellatio culpæ refertur ad leuem.

ADDITIONES.

a Ale. Aliquod tempus. Vide Bal. in auth. & qui. de bo. auth iud. pos.
b Ale. Aliud in creditore. Sed Imo. in l. si filio. §. fi. post Bar. ibi, sol. ma. dixit, q̄ in ca
su huius. §. posset et dici, q̄ hic iste creditor dr succedere ex quadã necessitate p-
uentẽ ad sibi debitũ, arg. l. fi. inf. de sepu. Et ideo cum dicat necessarius succes-
sor, nimirum compellitur stare colono. d. l. si filio. §. fi. & ibi Bar. & vide per Pau.
de Cast. in l. filius, de do. vide Bal. in rub. C. de pç. iu. facit. l. j. & ibi Bar. in l. de sol.
c Ale. Vltimo. Adde Bar. in l. pignus, versi. sed dubitatur. C. de pig. act. & in l. acce
ptam. C. de vsu. & in auth. quod locum, in 2. q. C. de colla.
Mdunch Dec. in l. in actionibus, nu. 15. in fi. ff. de in lit. iur. Dec. consil. 430. nu. 4.

1 *Executores plures vltimarum voluntatũ, qui debent aliquid facere, an pos
sunt committere vni ex se, quod facere tenentur. remissiue.*
*Procurator, qui non habet mandatum ad substituendum, quando possit aliũ
substituere remissiue.*
2 *Canonici si discordant in eligendo, electio deuoluitur ad superiorem.*
Iudex eligit superiorem, quando partes in eligendo discrepant.
3 *Iudex format quęstionis punctum, si partes discordant in formando.*

1 **§. Si vnus.** † Iste §. inducit p Dy ad aliquas qõnes. Prima,
plures sunt executores vltimarum voluntatũ,
q̃ dñt aliqd facere. & volunt cõmittere vni ex eis, vt totum facere
possit, an possint? Hic vr̃ tex. q̄ sic. Sed istud est verũ i creditorib. q
hñt ptãrem a l. sicut videmus in tutorib. quorũ qlibet pot autora
ri, & alij contutori cõmittere. l. 3. ſ. de admi. tut. Sed in his, qui ab
hoĩe hñt administrationẽ, vt in plurib. pcuratorib. tũc esset recur-
a rendũ ad aliã distinctionẽ, vtrũ procurator possit aliũ substituere,
qñ nõ hẽt mandatũ ad substituendũ, q a si põt substituere, põt alij
cõmittere vices suas, alias non. Et hoc, qñ sit, dicã. J. de diuer. & tẽ.
p̄sc. l. de accessionib. Sed in istis executorib. vlt. volun. dic ut in ca.
2 vlt. de test. li. 6. Scđo facit iste † §. si canonici discordant in eligẽdo,
b tũc vr̃, q̄ electio b deuoluat ad superiorem, ut hic, ar. l. 3. §. fi. sup. de
admi. tut. Itẽ facit, q̄ si partes in eligẽdo superiorẽ discordãt, q̄ iu-
c dex c eligat, ut hic. & ar. l. j. §. & notadũ. ſ. de vẽt insp. & no. in Spe.
3 de requi. cõsi. §. 2. ver. scias igit. Itẽ facit † si partes nõ cõcordant in
formando punctum qõnis, q̄ iudex dẽt formare, pro quo vr̃ text.
in l. iusiurandum & ad pecunias. §. si de qualitate. ſ. de iureiu.

ADDITIONES.

a Ale. Esset recurrẽdum. Si sunt plures executores, an possit vni committi, per Bal
in l. cum magistratus. C. quãdo prouo. & in l. nulli. de epis. & cle. C. y. i. l. ad quod
paupertib. in 2. q. de epis. & cle.
b Ale. Electio. Vide Bal. no. in l. viduæ. C de nup.
c Ale. Quod iudex. Vide Io. An. in addi. Spe. in tit. de homi. §. j. ver. pone. vbi idem
tenet. & qđ hr̃ Inst. de satis. §. finaũt per pcuratorem, & in l. hmĩ. i. §. fi. sup. de leg.
j. & tex. in l. hac edictali. §. his illud. de sec. nup. Et an cõtradictio partis impediat
hãc immisionẽ, si iudex volt, vide in c. statutũ. §. assessorem, de rescr. in 6. & ut de
not. Spe. in tit. de req. consi. & in tit. de rela. Bal. in l hac l. C. de sen. ex breu. reci-
tan. & adde Bar. in d. l. j. §. pe. sup. de ven. insp. & in l. ij. C. de rela. & in l. iusiuran
dũ & ad pecunias. §. si de qualitate. sup. de iureiur. & adde, q̄ iudex et non tenet
sequi partes in eligendo cõsultorem, sed ipse suo cõsensu eligere potest, ſm Inn.
in c. super qõnum, de off. le. & vide tex. in l. fi. C. de iud. per illum tex. & si consul
tores discordant, iudex eligit, secundum Bar. no. in l. si duo in fi. sup. de re iudi. p
illum tex. Et ad hoc adde Bal. in l. dic. in fi. prin. sup. qui satisd. cog.

LEX IX.

a *Colere fundum in quem creditor est missus, quis debeat.*

Prætor ait. No. q̄ creditor fructus pcipit, & restituit. Cõ
tra. ſ. tj. j. l. Fulcinius. in fi. Dicit gl. q̄ ibi ppter
1 nimiam cõtumaciam rei. † Quæro, quis debet colere fundum, in
a quẽ creditor est missus. Dicit glo. a q̄ debitor, & si debitor nõ uult
colere, tunc creditor. ita dicit glo, Ia. de Are. distingnit aliter, & be
ne, & sic in legato. Aut fit missio ex constitutione, quia legatum
non soluitur, & tũc legatarius pcipit, ut l. is cui. §. qui legatorum.
in fi. ſ. ut in pos. leg. Aut fit missio ex edicto, & obtinet d. §. qui le-
gatorum. qui hic all. in gl. Si uero loquimur in creditore, tunc ip-
se locat & colit, ut ſ. l. proxi. §. j. Nec ob. de dam. infe. l. si finita. §. si
quis autem. quia ibi dicit de possessione, quam nõ perdit debitor
per missionem creditoris legatarij, sed in iure colẽdi, & fructus p
cipiendi, dic ut dixi. sup. ita dicit Iac. de Are.

ADDITIO.

a Ale. Dicit gl. Vide Bal. in auth. & qui iuret. C. de bo. aut. iud. poss.

1 *Pœnam, quę peruenit ad te occasione rei meæ, vna cũ re mihi restitues, qua
liter intelligatur, & nu. 2.*
2 *Dictio ex, non semper denotat causam proximam.*
Dictio, de, valet tantum, quantum dictio, ex.

§. Quod de fructibus. Ibi, ex cõ pmisso. f. scõ
a debitore, secus si a le.
arg. ſ. de pet. hær. l. utrũ. §. fi. cũ l seq. Iac. de Are. Itẽ ibi, uel alio ca-
su, ut pęnã occasione serui, vt ſ. de pet. hær. l. cuncta. ſm Ia. de Are.
1 & est iste no. §. si peruenit ad te pęna occasione rei meę, restitues
rẽ, & pęnã. h. d. ɔcordat. l. quoties. sup. de iure do Simile in l. utrũ.
§. fi. & l sed & si. l. in prin. ſ. de pet. hæ. Op. de l. at ubi. ſ. de pet. hær.
Huius ɔ̄ni timore inclinat Ia de Are. q̄ intelligat ĩ pœna cõmis-
sa, ex prouisione facta a debitore, & põt esse, q̄ fuisset missus ĩ pos
sessionẽ creditor. Op. de l. si pignore. a filio, sup. de pi. act. Rñ. hic ĩ
pęna, q̃ ab alio ɔ̄sequitur, ibi in pęna, q̃ ɔ̄sequit a debitore. Sed op.
de d. l. quoties, sup. de in. do. Timore huius ɔ̄nij, & aliorũ ɔ̄riorum
a b r̃. distingue, utrũ pœna, quã qs ɔ̄sequit rõne rei meæ, q̃ dẽt mihi
restituere, ueniat restituenda cũ ipsa re. sic distingue. Aut ipse con
sequit pęnã a me, aut ab alio. Si a me, tũc aut illa pęna succedit lo
co rei amissæ, & dẽt restituere, ut l. quoties, sup. de iure do. aut nõ
succedit loco rei meæ, ut in furto, & tũc non dẽt restituere. l. si pi-
gnore, 2. in fi. lo, sup. de pi. act. Idem in pęna ɔuẽtionali, si est dictum,
rato manẽte pacto. l. id, qđ pęnæ noĩe. cũ sua gl. J. de so. Aut istã pę
nã ɔ̄sequitur ab alio, & tũc aut ex prouisione mea, & dẽt mihi re-
stitui, vt casus est hic ſm Ia. d Are. aut eã ɔ̄sequit ex puisione sua,
& tunc aut ista pęna succedit loco amissæ rei, & dẽt mihi restitui.
l. utrũ in fi. & l. sed & si ĩ prin. sup. de pe. hæ. Aut nõ succedit loco
rei, & tũc nõ dẽt restitui. l. at ubi. iuncta ibi gl. sup. de pe. hære. Aut
istã pęnã ɔ̄sequitur ex dispositione legis, tũc aut ɔ̄sequitur istã pœ
nã pp delictum cõmissum i rẽ, ut in dãno dato, & tũc dẽt mihi il-
la pęna restitui ut l. cuncta. sup. de pe. hær. Aut pp delictum cõmis
sum in psonã suã occasione rei vt fuit iniuriatus pp rẽ, & tũc illa nõ
dẽt restitui. l. bonẽ. §. si qs seruum. uer. sed si p eum. sup. đ ædil. edi.
& l. at vbi. de pe. hæ. Aut pp delictũ, q̄ respicit vsum rei. ut i furto,
in quo solo vsu delinquit, & tũc, aut vsus rei spectat ad eũ, & non
tenet restituere rẽ, ut l. is, q rẽ. ff. loc. & l. manifestissimi. §. sed cũ in
secundã. C. de fur. Aut ad eũ nõ pertinebat vsus illius rei, & debet
totum mihi restituere. l. si pignore, in prin. sup. de pig. act. & ibi no.
2 Itẽ no. † qđ dictio, ex, b nõ denotat sp causam proximã, ut ibi, ex re.
b i. occasione rei. Sic habuistis in l. si finita, circa prin. sup. de dã. inf.
Sed q̃nq; denotat cãm proximã. l eo tpe ĩ prin. sup. de pecu. & l. j.
C. si seruus extero. & l. non dubiũ. C. de legi. & dictio, de valet tm̃
quantum ex. l. j. §. nunc videamus. sup. de conium. cum ema. lib.

ADDITIONES.

a Ale. Breuiter. Adde Bal. in l. j. in ver. q̃ro. C. de peric. & cõmo. rei ven. Adde text.
in l. venditor. ex hæreditate, & ibi Bar. de hæ. ven. & vide tex. in l. i. oue. §. si qs
seruum. ff. de ædi. edi. & quod no. Bal. in l. si prædium. C. de æd. actio.
b Pari. Dictio, ex. Vide Ias. in l. non dubium. C. de legib.

§. Quod ait prætor. Opp. de l. si pupilli. & l. litis.
iu. de neg. gest. dicit gl. q̄ fal-
lit in pupillo, ciuitate, & ecclesia.

ADDITIO.

a Ale. Qđ ptor. Istũ §. ait ptor. lin ita nõ procedere de æquitate canonica, quia sm
eam, nisi expensas utiles, & rei expedientes fecerit creditor, nõ recuperat eas, sm
Ho. & Io. An. in vlt. no. in c. cum venissent, de eo, qui mit. in pos. cau. rei ser.

§. His verbis. Quæro, qñ defendit seruũ, quẽ defende
re nõ expediebat, utrũ saltẽ repetat vsq;
ad æstimationẽ serui. Gl. rñdet, & nõ bene. vide gl. in uer. nõ debe
re, quæ inci. hoc ita. ibi, unde donare vr̃. Tu dic ſm Iaco. de Are. q̄
debitor uel seruum dabit, uel prestabit q̄ soluit, ar. sup. de dam. inf.
l. si proprietarius. sed si seruus decessit ad preciũ serui cõpetit, arg.
sup. communi. diuid. l. & si omnes. §. fi. secundum Iac. de Are.

§. Generaliter. No. tex. in fi. ibi, commune, nõ alienũ
negotium. Et feci te notare hũc text.
de dam. inse. l. si finita. §. si iam fuerunt.

1 *Curator bonorum tenetur tantum de dolo, & lata culpa.*

§. Est præterea. No. text. ibi, eritq; melior, &c. & no.
tex. optimũ ibi, eadẽ cã ẽ curatoris.
1 &c. Ex quo nẽs, q̄ curator bon. † tenet tñ de dolo, & lata culpa.

1 *Creditor iussus ire in possessionẽ, si non intrat, an perdat ius primi decreti.*

1 **§. In eum.** Habeo hunc §. pro notabili. No. tex. ibi, neque
a hoc ĩputat, &c. & ibi, neq; illud, &c. † Quæro, a
cre-

ADDITIO.

a Ale. Quæro. An effectus primi decreti pp negligentiam in apprehendendo per-
dat. Adde Bal. & Ang. in l. si finita. §. si qs metu. de dã. infe. & ibi Im. q̄ discrepa-
re contra cõi opi. tñ quãuis allegat l. fi. C. de bo. aut. iud. pos. Vide et, q̃ dixi in d.
§. si qs metu. & ibi latius p Doct. & ibi per Bar. in fi. Sed quantũ tps habeat quis
ad missionẽ ex secunde decreto, post interpositionẽ primi decreti, vide quę dixi
post Bar. in d. l. si finita. §. Iulia. & vide Imo. in d. l. si finita. §. si qs met. & facit du
biũ, q̄ no. gl. in l. j. C. de ser. fug. & l. cũ q̃rebat. in gl. C. vnde vi. & qđ no. Bar. in l. si
de eo. §. j. de acq. pos. & hic adde, quod no. Bar. in l. ordo. in ver. quæro, nunquid.
. eo excep. retinẽ aliquid per Ro. in l. si finita. §. Iulianus. sup. de dam. infec.

creditor iussus ire in possessionē nō intrauit, an ꝑdat ius primi decreti. Hic vr̄ tex. ꝙ non. In ꝯ̄riū vr̄ tex. ff. de dam. infe. l. si finita. §. pe. Videte, in dāno infecto nō ꝑdit ius primi decreti, nisi cū damnū esset datū, & sic est finita cā, & sic ꝑdit respectu dāni ꝓterit, sed respectu futuri dāni nō ꝑdit ius primi decreti, vt eadē. l. si finita. §. itē
a quærit. cū ergo a hic nō sit finita cā, poterit ingredi indistincte, dū
ꝗ̄ nō steterit ꝑ bienniū, q̄a tunc ꝑ bienniū ꝑderet ius primi decreti, adeo ꝙ nō pōt ingredi sine nouo processu. l. fi. C. de bo. aut. iud. possi. Dr̄ hic ꝙ non imputatur sibi, si recesserit de possessione. quę ro, vtrum recedēdo videatur velle relinquere beneficium prætoris. Habuistis tex. cum gl. in d. l. si finita. §. pen. dic vt ibi.

ADDITIO.

a Pom. Cum ergo. Et no. Bar. velle, quod potestas irritādi tenutam durat biennio. Vidi sæpe de hoc dubitari. Et istud voluit idē Bar. in l. si finita. §. Iulianus. ff. de dā. infe. & voluit ibi Bald. in addi. idem voluit Pet. de Anch. in c. contingit, de do. & contu. sed Io. de Imo. tenet contra, ꝑ per istum tex. Et ad l. fi. respondes. uide ibi Abb. in c. cum aliquib. de re iud. transit cum dicto Bar. hic.

LEX XII.

1 *Carceratus indebite, & iniuste, an possit ibi recommendari per alium creditorem, remissiue.*
2 *Primū decretū, quando est interpositū ad instātiā vnius, q̄uō prosit oībus.*
3 *Vēditio bonorū creditoris facta ad īstātiā vnius, q̄n ꝓsit alijs creditorib⁹.*
4 *Creditores alij possunt petere copiam processus facti a notario, ad petitionem vnius creditoris.*
5 *Lex ista hodie non est mutata per auth. ei, qui. C. eo.*
6 *Bona sufficientia, quando sunt alia, an alij creditores concurrant cum primo misso. non decidit.*
7 *Missio i possessionē facta ꝓ vno ex plurib. creditorib. quādo alijs ꝓsit, et n. 9.*
8 *Missio facta nomine vnius ex legatarijs, prodest omnibus.*
9 *Prior tempore, potior est in iure, fallit quando plures prætendunt officium iudicis in pignore prætorio, secus quando ius obligationis.*
10 *Prior tempore potior est iure, etiam in pignore iudiciali, & in pignoribus captis vigore instrumenti, & nu. 11.*
11 *Instrumentum guarentigiæ habet vim sententiæ.*

Cum vnus. Ista lex est multū solēnis, & notab. In hac l. habeo quandā op. separatā ab opi. antiquorū Doct. & modernorū, & br̄. h. d. Primū decretū interpositū ad petitionē veri creditoris, ꝓdest oīb. alijs creditorib. secus si primus creditor fuerit putatiuus. Itē primo dimisso, ius cęterorū non lędi tur. Et diuidit in tres partes. Primo ponit dictū. Scđo r̄ndet tacitæ obiectioni. Tertio soluit duas q. q̄ ꝓnt oriri circa ꝓdicta. Scđa ibi,
a nec videbitur. Tertia ibi plane. Hunc a ver. plane, allego fortiter in
1 † q. de Lapo q̄ fuit in carceribus missus, indebite, & iniuste, an possit ꝑ aliū creditorē ibi recōmendari. Et hīc vr̄ tex. ꝙ non, ꝙ quære
b intelligat, in disputatione illius q. dixi. Op. dr̄ hic, qđ decretū inter
2 positum ad petitionē vnius prodest oīb. Cōtra in l. vlt. C. eo. † Sol. Decretū interpositū ad petitionē unius ꝓdest oīb. verū est, si alij veniāt intra bienniū, & sic ista erit practica. Si decretū est interpositū ad petitionē primi, tūc pōt venire alius creditor, & facere fidē de debito, suo, & dēt citari debitor ut ueniat ad videndum fieri fidem de debito, & tūc statim pōt īgredi possessionē, sicut primus, non aūt est necesse, ꝙ de nouo fiat processus, & ꝙ reus sit in noua contumacia. Et hic est tex. in l. vlt. C. e. & l. is cui. §. si plures. 3. ınfra & ꝙ ibi no. in gl. in ver. ordinē. su. ut in po. le. & hæc est practica q̄ tum ad primum decretum. Vlterius opp. dr̄ hic in fi. ꝙ ex virtute primi decreti, ad petitionē vnius interpositi ꝑuenitur ad venditionem ēt ꝓ alijs. Sed ꝯ̄ op. sup. ti. j. l. Fulcinius. §. illud, in fi. vbi nō pōt fieri vēditio, nisi ad petitionem illius, ꝯ̄ quē latitabat. dicit glo. ibi
c in scđo decreto, hic in primo. Hæc sol. non est bona, q̄a hic loquitur in scđo, dum dicit peragere bonorū venditionē. Quare gl. dat aliam sol. ibi ꝯ̄ latitantem, hic ꝯ̄ nō latitantē. Hoc non est verū q̄a si hic non est latitās, nō ꝑueniret ad venditionem vt hic dicit tex.
3 Quare dic, † ꝙ latitabat hic, aduersus oēs, ibi nō. Vñ, aut latitabat, aduersus oēs, & oēs poterunt impetrare venditionē, vt hic in fin. Aut non latitabat aduersus oēs, & tūc si quidē vēditio iam est facta ad petitionem illius, aduersus quē latitabat, & ex prima venditione remansit aliqua residua pecunia, tūc ēt & alij creditores, aduersus quos non latitabat, ꝓnt venire, & petere sibi satisfieri de illa residua pecunia, facta fide d̄ debito, ēt sine nouo processu. l. vlt. C. e. Si vero nihil fuit residuum venditione facta, tunc noui creditores, ita demū venditionem poterunt impetrare, si aduersus eos latitabat. l. Fulcinius. §. illud, i fi. sup. ti. j. Sed pignus prætorium bene
4 poterunt hr̄e, vt s̄. dixi, & hoc tene mēti. Et ex hoc ēt habes nota-
d re, quod ēt alij creditores poterūt petere copiā d processus facti a notario ad petitionē vnius creditoris, q̄a sua interest & sibi ꝓdest,
5 vt hic, & l. fi. C. e. & l. q aūt. §. sciendum. j. q in frau. credi. † Contra hoc vr̄, ꝙ hæc lex sit hodie correcta per auth. & q. C. eo. vbi fit missio pro mensura debiti declarati, ergo ei soli dēt prodesse, qui est missus, non alij. Dicit hic glo. no. ꝙ nihil est immutatū: qđ. n. si nihil aliud debitor habebat in bonis, tūc missio vnius prodesset alij qđ tene menti. Et sic ista lex in nihilum est immutata. Sed pro d
6 claratione gl. † q̄ro, qđ si sunt alia bona sufficientia, utrum alij poterunt cōcurrere cū primo misso. Tex facit ꝙ nō. sup. e. l. si nō expedierit, § j. dubito in hoc, sed ꝓ nūc omitto. His expeditis venio ad mām legis. Tu habes hic duo. Primū, quod vno immisso cęteri vīr immissi. Secundum, quod nō prodest ꝯuenire in tpe. Vide gl. q̄. colligit notabilia in ver. ex creditorib. q̄ incipit. s. oībus. Opp. de l. is cui. §. si plures, primo r̄nso. s̄. vt i pos. leg. vbi dr̄, ꝙ immissio vnius non ꝓdest alijs. Gl. dīt, ibi erant plēs ex cā lucratiua. hic onerosa. Istud dictū tenet Dy. in l. q prior, de re. iu. l. 6. & oēs Doc. hoc vr̄ ꝯ̄ tex. q loquitur indistincte, cū dicit, vnus ex creditorib. nec distinguit ex cā lucratiua, vel nō. Præterea hoc patet ex l. vlt. C. e. vbi indistincte dicit, vnus ex creditorib. & neminē creditorē excipit. Præterea legatarius respectu hr̄dis hr̄ vt creditor, & sicut alij cre-
e ditores vocatur contra hr̄dem. l. j. C. e. Quare e dico, † ꝙ vno ex cre
7 ditorib. misso in ius obl̄onis ꝓtendentib. oīb. alijs, oēs alij immissi vīr, & c. vt C. e. l. vlt. circa prin. ibi dum dicit, q̄b. erat obnoxius, ꝙ sic eis iure obl̄onis debebāt. Non obstat lex ꝯ̄ria, quia ibi legatarij non ꝓtendebant ius obl̄onis, sed ꝓtendebant cautionē ꝑ officiū iudicis, & q̄a eis non cauebāt petebant se mitti in possessionē. Et ꝙ hoc sit verū probabo. j. proxi. ꝯ̄rio, & probaē ēt per rōnem huius legis, vt statim dicā. Sed si vellemus sustinere Dy. habemus dicere, spāle in legatarijs: iō, q̄a legatarij veniunt post dimissos cre-
f ditores, vt j. de sepa. l. creditorib. & l. quoties. sed tutius credo f tenere ꝓcedentē opi. vt legatarij videātur missi in eo, ꝙ apparet eis deberi, ꝙ est id, qđ est residuum ex bonis, vel hodie ꝑ toto lega-
8 to, inuentario non ꝯfecto. † Vnde putarē ꝙ vbi legatarij agerent actione ex testō petendo lgatum, tūc immissio facta vni de legatarijs prodest oīb. sicut in alijs creditorib. Itē opponit, ꝙ vno immisso, illa immissio non ꝓsit alijs, immo sit opus nouo processu.
9 l. si finita, §. si plēs. s̄. de dā. infe. Dycit gl. ibi est spāle. † Dyn. in d. §. si plēs, & in d. c. q prior. de re. iu. l. 6. dicit sic, ꝙ ibi iō est, q̄a ibi vīr immissi ex cā quasi lucratiua: nam cā noxalis, est quasi lucratiua vt j. de do. exce. l. apud Celsum. §. de autoris. ver. cęteri, & ibi no. Sed cā dāni infecti æquiparaē noxali. l. ꝓtor. §. hoc edictū. s̄. de dā. infe. ergo, & c. Ita dicit Dy. Hoc dictum Dy. nō vr̄ verū eadē rōne, qua s̄. q̄a illud quod dicit de cā lucratiua. s̄. reprobaui. Quare dic, quod ibi loquitur, q̄n plures creditores prætendebant officiū iudicis, hic vero q̄n prætendebant ius obligationis, iō hic vno immisso, alijs prodest, ibi nō. Et est rō quia q̄n plures ꝓtēdūt officiū iudicis, ante quā ꝑueniāt ad iudicē, non ꝓnt hr̄e aliquid iuris. l. cū postulassem. ff. de dā. infe. Iō vno immisso non pōt videri immissus alius, qui nullū ius habet, & hoc apparet ēt ex tex. huius legis in ver. nec videbit, & c. ibi, q̄a nec sibi quicquam acquirit, & c. & sic loquit hic in cā, in qua ꝓtor nihil q̄rit, sed solū prętor facit executionē illius iuris, quod prius hēbat. Sed q̄n imploratur officiū iudicis, tunc ꝓtor agit, vt sibi q̄ratur, ꝙ prius non habebat, iō alijs non prodest immissio facta per vnū. Hoc expedito, op. de l. 2. C. q pot. i pig. hab. vbi, immissio, qui iudicis officium ꝓtendebat, alius nō vr̄ immissus. Sol. ibi primus ꝓtēdebat iudicis officiū vno, secūdus ius obligationis, q̄a ergo ꝓtor ꝑ suū officium intendebat aliquid ei q̄rere, ꝙ nō habebat primus, iō n̄ ꝓdest alijs, q̄uis ꝓtendebant ius obl̄onis, sed hic loquit, q̄n vterq; ius obl̄onis ꝓtendebat. Quare dic, aut oēs ꝓtēdunt iudicis offm̄, & vno immisso, nō vīr immissi alij. l. si finita. §. si plēs, de dā. īfe. & l. is cui. §. si plures, vt in po. le. Aut oēs ꝓtendunt ius obl̄ones, & vno immissio, alij vīr immissi, vt hic cum simi. Aut vnus ꝓtendit ius obl̄onis, alius officiū iudicis, tunc vno immisso, non vr̄ immissus alius. venio ad secun
g dū notabile, g quod est, ꝙ qui prior est tēpore, potior est h in iure.
h Contra in c. q prior. de re. iu. l. 6. & l. assiduis. §. ad hæc. C. qui pot. in pig. hab. & l. pupillus. j. quæ in frau. cred. Gl. dicūt cōiter, aliud in pignore ꝓtorio, vt hic, aliud in pignore cōuentionali. Ita tenet
10 Dy. in d. c. q prior, & l. si finita. §. si plēs. de dam. infec. † Sed aduerte in pignore prætorio, q̄n oēs ꝓtēdunt ius obl̄onis, nō fallit rl̄a, q prior est tpe, quia nullus est prior tpe, quam sit alius, quia vno immisso oēs sunt statim immissi, & sic oēs sunt pares ī tpe. l. qui autem. §. sciēdum. ver. qui vere. j. quæ in fra. cre. Si vero oēs prætendunt officiū iudicis, tunc fallit rl̄a, qui prior est tpe, & c. vt l. si finita. §. si plures. s̄. de dam. infe. Rō. q̄a ꝓtor, sicut sua æquitate primū admisit, ita sua æquitate non vult, ꝙ vnus alteri præferatur, vt d. §. si plures. Si vero vnus ꝓtendit officium iudicis, alius ius obligationis, tunc hēt locum ista regula, q prior, & c. l. 2. C. q pot. i pign. ha.
Quæ-

ADDITIONES.

a Ale. Hunc ver. Facit etiam l. legata inutiliter. 2. respon. s̄. de leg. j. vide quæ ibi dixi. & no. etiam Bal. in auth. & qui. C. eo. tit.
b Ale. Opp. Dr̄ per Bal. i auth. & q. C. e. & ibi ēt quærit, an carceratio facta ꝑ vnū, alijs prosit creditorib. & per eundē in fi. eo. ti. & ista lex non hēt locū in misso ꝑ executione sententiæ s̄m Ange. in l. a diuo Pio. §. si pignora. vbi vide, de re iud.
c Ale. Non est bona. Adde Bal. in l. fi. C. e. tit.
d Ale. Petere copiam. Adde Bal. in l. fi. ver. pone debitor. C. e. tit.
e Ale. Quare. Contrarium tenet Bal. in l. fi. C. eo.
f Ale. Tutius credo. Quid in plurib. hæredib. testamētarijs, si vnus est immissus, vide Bal. in l. fi. C. e. ti. & ibi dicit, ꝙ ista materia non habet locum in reali.
g Barb. Venio ad secundum no. De hoc, qui prior est tempore, potior est in iure, vide Bal. in l. hac edictali. §. his illud. C. de secun. nup. vbi per illum tex. distingu. ꝙ nedum in acquisitis, sed etiam in acquirendis, vide omnino.
h Potior est. Adde tex. gl. Bar. & Doc. in l. si decreto. C. qui pot. in pig. hab. & Bal. in auth. & qui. C. de bo. auth. iu pos. & gl. & Bar. hic, quādo ex creditorib. vnus fuit diligentior altero in exigendo, & debitor postea cedit foro, an primo exigens teneatur communicare, vide plene in l. pupillus. inf. quæ in frau. cred.

a Quæro,qd in pignore,qđ capitur cā iudicati,a & sic in pignore iudiciali? Dyn.in c.q prior, de re.iu.lib.6. dicit idem in iudiciali,ꝙ in ꝓtorio. Et idē gl.in l.si & iure.§.qui pot.in pig.ha. sed oēs dicunt ꝯ casum.l.2.qui pot.in pig.hab.vbi habes, ꝙ in pignore iudiciali idē est,quod in conuentionali,vt qui prior est tpe,potior sit in iure,& hoc puto verū. Et hoc ēt dicit l.si & iure.§.qui pot.in pig. hab.nisi gl.dlam legem destrueret,& sic aliud in pignore iudiciali,aliud in prætorio,& ideo sunt facti diuersi tituli,vnus de prætorio pignore
1 alius,si in causam iudicati,ideo † cum hodie instrumenta confes
b sionata,b seu guarentigiæ habeant vim sententiæ diffinitiuæ, & pignora capiantur sicut in causam iudicati,ideo putarem, salua meliori deliberatione,ꝙ idem esset in illis pignorib. captis vigore illorum instrumentorum,quod esset in pignore iudiciali, & quod
c capitur c in causam iudicati,quod tene menti.

CONTRARIETAS.

Cum vnus. Aduerte, ꝙ incarceratus indebite non potest incarceribus recōmendari pro alio debito. Ita Bart.in l.2.§.fi.ff.de pos. bon.cont.tab.& in hac l. cum vnus,in prin. Contrarium allegatur tenere in l.fi.§.fi.ff.quod met.cau.

CONCORDIA.

Pro concordia. Tu dic,ꝙ Bar.non firmat pedem in d.§.fi.quia dicit,vr̄,immo aperte se remittit ad q.6.per eum disputatam,quę incip. Lapus. ergo non vr̄ residere in illa opi. Ad quam quæstionem similiter se refert Bart. in allega. quæ incipit,an positus,quia ibi loquitur alio casu,quando captio fuit iusta. Adde ad dicta per do.Ale.in l.1.C.de Carb.edic.in l.creditores in 5.q.C.de pign.

ADDITIONES.

a Ale.Causa iudicati.Vide Imo.in l.si finita,§.si plures.de dam.inf.vbi conatur defendere opi.gl.& contra Bar.hic etiam videtur Bal.in l.fi.in 3.col.C.eod. Sed si quidam est missus in pignus prætorium,quidam in causam iudicati, dic qđ prior in tempore,est potior in iure,l.si decreto,C.qui po.in pig.ha. Sed Bald. & Ang. in d.l.3.quæ incipit,cum rem publicam,C.qui po.in pig.ha. videtur tenere opi.Bar. hic,& adde Bar.in l.a diuo Pio.§.si super rebus.& Ang.in d.l.a diuo Pio.§.si sup reb.& §.si pignora,sup.de re iud. Idem tenet Ang.in l.fi.C.eo.Et quid si vnus habet pignus prætorium,alius iudiciale per Ang.& Pau.de Cast.in d.l.si plures.

b Ale.Instrumenta.Bald.tamen in l.non solum.§.necessitate.C.de bo.quæ lib.videtur tenere,ꝙ habeant vim interlocutoriæ. Cum Barto. videtur transire Ang.in Auth.de hæ.& fal.§.si quis autem.dicens,ꝙ non poterit reuocari,licet sit interlocutoria.l.quod iussit.su.de iud.Item no.quod habet vim præcepti iudicis ordinarij,sm̄ Bar.in cons.inci. Zibolus,&c.Adde quod Ro.cons.67.sequitur dicta Bart.

c Ale.Et ꝙ capitur. Adde, ꝙ captus ex instrumento guarentigiæ potest carcerari, scd̄m Inn.in c.ea rescripto,de iureiu.de quo habetur per Dy.& Bar.in l.Titio cētum.§.2.de cond.& demon.& hic adde Bar.in d.l.si & iure,qui po.in pig.hab.& contra Bar.hic tenet Bal.in l.fi.in 3.col.C.eod.aliter tenet in l.3.C.qui pot. Adde etiam, ꝙ licet creditor fecerit statuere terminum ad soluendum , non per hoc,si vult,prohibetur facere ipsum carcerare,ut consuluit Ro.consi.133.

1 *Actori qualiter prouidetur,si reus in territorio iudicis nihil possidet.*
2 *Statutum simpliciter disponens , non habet locum in crimine commisso extra territorium.*
3 *Statutum potest disponere in persona ciuium pro delicto commisso extra territorium.*

§.Is qui possidere.

Simplex iudicis ꝓceptū vltra eius territorium non extenditur.h.d.iste.§.Circa hanc l.† q̄ritur,quałr ꝓuidebitur actori,si reus
1 in territorio iudicis nihil possidet. Sed plēs sunt opin. Prima,ꝙ iudex pronunciet expresse creditorem mittendū in bona , ēt q̄ sunt in alterius territorio, & ille iudex in cuius territorio res sunt exequatur. Pro hoc.§.de re iu.l.a diuo Pio.§.j. Alij dicūt,ibi in diffinitiua,hic in interlocutoria.Sed prima opi.est verior,de qua opi.habetur in l.hr̄s absens.§.de iud.& est casus de foro comp.c.j.§.ꝯhentes.lib 6. Nec ob.§.de re.e l.magis puto.§.illud, vbi quis potest interponere decretum de reb.q̄ nō sunt in suo territorio,qa fateor, ꝙ pōt interponere decretum rōne ꝑsonæ sibi subiectæ,sed execu-
2 tionem facti facere non pōt. † Per hanc l. dicebam in l.cūctos populos.de sum. Tri.ꝙ statutum ciuitatis simpłr loquēs, non hēt lo-
3 cum in crimine commisso extra territorium. † Sed si statutū vellet disponere de delicto extra territorū cōmisso,tūc posset in persona ciuiū, sed in persona forensium non pōt. & ideo si statutum diceret,ꝙ si forensis occideret Perusinum, puniatur vbicunq; occiderit,non valet,quia delicti illius cognitio, nec ratione loci,nec rōne personæ spectat ad iudicem Perusinum. De hoc per Inno.in c. postulasti.de fo.compe.& pono plene in d.l. cunctos populos.

ADDITIO.

Menoc. Quæritur. Bar.Soci.inter consi: Maria.sen.consi.167.circa med.

1 *Bona non possessa ex primo decreta,ad quid habeantur pro possessis.*
2 *Custodia,quando quæratur per solum aspectum.*
3 *Fingit lex circa acquisitionem possessionis,quæ est meri facti.*
Statutum potest disponere,quod possessio, sicut & dominium videatur continuata in hæredem a die mortis testatoris.
4 *Missio in possessionem ex primo decreto in vna re,an possit alia vendi ex secundo decreto.*

§.Si propter naturā.

a Par la sunt,rē nō posse repiri,vel non posse possideri.a
& hēc ad f̄m decretū ꝑt ꝑueniri,licet qs n̄ sit ingressus ex primo,h.d. cū l.seq.& lex sequēs est valde singularis , & forte nō hēt concor-
1 dantem.† Pro declaratione gl.dr̄ hic ꝙ si bona nō sunt possessa ex primo decre.perinde est ac si possessa sint.Quærit gl. ad quid hn̄r pro possessis? Dicit glos.ꝙ si aliquid debitori obuenerit,a ita posse possideri sine noua iudicis voluntate , sicut poterat tunc ita dicit glos. Sed hoc procedat olim s̄m iura hæc, scd̄m quæ in oīa bona fiebat missio,vt §.tit.j.l.j.& puto,ꝙ hodie ꝓcedat,qn̄ est facta missio,& non erant tot bona,quot ad debitū sufficiebant. Itē dicit gl. ꝙ hn̄r pro possessis.s.vt sit ꝯctū ꝓtoriū pignus in his bonis , q̄ tunc
2 possideri nō poterāt. Idē dicit no.gl.† & hoc dixi in l.1.su. de acq. pos.videlicet,vtrū custodia possit acqri per aspectū,dic.vt ibi dixi. Aut ꝑt quis ingredi,et tūc nō q̄rit ꝑ aspectū,l.nō est mirum,§. de
b pig.act. Aut non pōt b ingredi,tunc per solum aspectum quæritur custodia,& prætorium pignus,vt hic. Pro hoc l.si finita.§.illud, & §.pe.§.de dam.inse. Item perinde hr̄,ac si bona essent possessa, dicit gl.quoad hoc,perinde est,ut tūc currat biennium alijs creditoribus ac si bona essent possessa,de quo biennio loquitur l.fi.C.eo.
3 & sic hēs tres not.lec.in gl. Ex quo no. † ꝙ lex fingit circa acquisitionem possessionis,quæ est meri facti,& sic facit,ꝙ ꝑ statutū possit disponi, ꝙ possessio , sicut & dn̄ium videat̄ ꝯtinuata in hærede a die mortis testatoris,de quo per Inn.ext.de ꝯsu.c.ex literis. Item perinde hr̄etur ac si bona fuisset possessa.dicit,ꝙ quoad hoc,vt ex
4 tūc currat biennium alijs creditorib.† Modo q̄ro, aliquis est missus in possessionem ex primo decreto in vna re , an possit ex scd̄o decreto vendi alia res.Iac.Bu.disputauit hanc q.& determinauit, ꝙ sic ꝑ istam l. Nam decretū demittendo est illud,qđ est de ordine,vt perueniatur ad vēditionē, nō ipse introitus, vt est casus hic. D.Ray.dicebat, ego intelligo hoc,qn̄ non poterant bona posside-
c ri,alias missio facta in una re,non ꝓdest in alia re. Ego dicebam, c qn̄q; fit missio ex cā,quę tm̄ vnam rem respicit,vt in cā damni infecti,& noxali,& tūc dēt ꝓcedere missio, vt ꝑueniat̄ ad s̄m decretū,vel vt stet ꝑ eum quo minus mittat̄. Pro hoc.l.prætor.§. eius,& l.si finita.§.eleganter.& §.illud q̄ritur.de dam.infe. Qn̄q; fit missio ea cā,q̄ totū patrimoniū respicit,vt est in oīb.actionib. ꝑsonalibus l.si fideicōmissum,§ tractatū.§.de iud.& l.ex facto.de hære.instit. & l.1.§.si hæres.§.ad Treb.tunc missio non reqritur,vt hic. Non obst.si dicis, ꝙ hic non poterant bona possideri,qa hic denotat facti accidentiam,qđ patet ex eo,ꝙ dicit,forte,& sic non ponitur limitatiue,sed exemplificatiue. Prædicta vera,nisi steterit per tantū tempus,quod nō ingrediendo videatur renunciasse beneficio prætoris,vt dixi,sup. eo.l.prætor. §.in eum.non habetis hic alia.

ADDITIONES.

a Ale.Posse possideri.Et istam legem etiam pro singulari no.Bal.in l.ob maritorū , C.ne vxor pro marito,& videtur mihi,ꝙ concordat tex.in c.contingit. de do. & contu. De intellectu illius c.& istius §.uide etiam no. Ang.& Imo.in l.3. §.fin.in fi.de acq.pos.ubi eum pro singulari etiam allegat Bal.in l.2.C.vt in pos. leg. vbi ponit de materia huius legis.

b Ale.Non potest.Adde q̄ no Bar.in l.3.in prin de acq.poss.& quod ibi dicit, &c.

c Barb. Ego dicebam. Et vide Abb.in c.contingit,de do.& contu. Sed Imo.in d.l. si finita,§.Iulianus,sup.de dam.inf.tenet contra Bar.hic præterquam in duobus casib.de q̄b.ibi per eū.Adde Bal.in l.fi.C.eo.tit.& quod no.Bal in l. ordo in ver. & no.ꝙ pignus de exec.rei iu.Sed an res pro re [illegible] per iudicē dari in solutum. vide Bal.in l.3. C.de rer.permu.do. Ant.in c.cōting [illegible] & cont.tenet op.Bar.

LEX IIII.

1 *Curator datus bonis,an possit exercere actiones.*

Creditore

1
a Quæro , vtrum curator datus bonis possit actionem exercere? Hic in glo.est dubiū. Nā hoc vr̄ pmittere in actionib. tpe perituris . Alij dn̄t,ꝙ in oībus pn̄t exercere. Et hanc opi.vr̄ tenere glo in ver.dēt,quæ incipit,vel idē. quare dic . Qn̄que constituitur curator bonis defuncti, tunc pōt exercere actiones perituras,& non perituras,l.si diu.& l.seq.su.tit.
b j.& l.si seruus,§.eo b & de cura.bo.dan.l.2. Qn̄que datur curator bonis absentis,& tunc si quidem quæris , vtrum actio possit exerceri passiue. Dico,ꝙ sic,qa ꝑt conueniri,siue sint tpe periture,siue non.l.ꝓior.§.his verbis.§.eo.ti. Si vero q̄ris actiue,tunc tantummodo pōt exercere actiones perituras vt hic,alias autem non. Hoc vr̄ ꝯ l.prætor.§.his verbis.§.e.& §. adeo. modicum videtur facere ad hoc,nisi ex causa magna.l. Fulcinius.§.adeo autē.in fi.su.tit.j.

ADDITIONES.

a Ale.Creditore.Vide Rom.in l.j.in vlti.col.C.de Carb.edi.& ibi adde tu Ale. in in cons.4.in 2.vol.& etiam,ꝙ talis curator poterit intentare actiones, etiam tempore non perituras pro satisfaciendo creditoribus.

b Ale.Supra eo.Pro opi.Bar.adde tex in l.j.in ver.sed in bonis,cum gl.quæ incipit absentis,de mu.& ho.& in Spe.in tit.de cur.§.& scias,in prin.& §.fi.ver.item curator ad litem inuētar.& Ang.in l.2.inf.de cur.bon.dan.Item istis adde Angel. & Imo.in l.si quis ita hæres instituatur,ff.de hæ.inst.

Menoch.Late Ang.consi.193.

LEX XV.

1 *Curator datus bonis,& creditor immissus debet facere inuentarium.*
2 *Notarius qui tenet registrum,quando creditores mittūtur in possessionē bonorum,potest cogi hoc edere creditoribus quantum ad eorum interesse.*
3 *Amisisse instrumentum dicenti,notarius tenetur, & potest cogi reficere, si iurat se calumniæ causa non petere,& quod primum perdiderit.*

Cum plures.

a
1 a † Creditorib. missis in possessionē, permittitur facere inuētariū, & eis datur copia instrōrum,vt eorum summam præscribant, vel ex cā tantum exemplent,& ei,qui semel exemplauit, non permittitur iterum exem-

ADDITIO.

a Ale.Cum plures.Istam l.allegat no.Ang.l.2.§.pen.ff.si quis cau.

exẽplare, nisi iuret se primũ nõ hĩe h.d. Not. ꝙ creditores missi in
possessionem. Item curator datus bonis debet facere inuẽtarium.
2 † Videbitis. ʒ de cur. bon. dan. l.2. §.j. Secundo no.ᵃ ꝙ qñ credito-
3 res mittunt in possessionẽ, tunc notarij, q habent registra debito-
rũ, possunt cogi ẽt hęc edere creditorib. Casus est hic, & tene mẽ
ti. Vlterius no. dixi, ꝙ dẽt fieri copia creditorib. sed an totius cor-
poris instr̃i? Certe non, nisi de eo, quod põt pertinere. Ego vidi se-
mel de facto iudicatum hoc, & bñ, quia casus est hic. Facit l. argẽ-
3 tarius. §.j. de eden. † Vlterius no. ᵇ in fi. huius l. ꝙ qñ quis perdit ẽi
b instr̃m publicũ sibi redditum a notario, ꝙ notarius non debet co-
gi reficere, nisi iuret calumniæ cã nõ petere, & ꝙ primum instr̃m
perdiderit, vt hic. Pro hoc facit qđ no. in Spe. de instru. edi §. post-
c quam. ver. pone ergo, & ver. vbi autem instr̃m. Sed ꝙ fiat ᶜ copia
ex simplici iusso, non fit verbis tñ vt hic, sed probando cãm, aliter
poterit fieri copia, quoties opus fuerit. l. veluti. §.j. ſ. de eden. quæ
hic allegatur pro contrario. sed dic, ꝙ ibi ex noua causa fit sępius
copia, quæ causa aliter probabitur, quam periuramentum.

ADDITIONES.

a Ale. Secundo no. Vide Bar. in l. si quis ex argẽtarijs, §. pertinere, su. de edẽ. & Bar. in l. controuersia, in fi. sup. de transac. & l. Aristo. sup. de iure deliberandi.
b Ale. Vlterius no. Hic adde Ang. in l. veluti, in fi ff. de eden. &c.
c Barb. Sed ꝙ fiat. Vide, quod no. in l. fideicommissa, §. si quis decem, de leg. 3. & in l. veluti, et Ang. in l. si finita, in prin. de dam. infe. et Spe. in tit. de pig. et In. in rub. de arb. et in l. admonendi, de iureiu.

TITVLVS SEXTVS.

De priuilegijs creditorum.

LEX PRIMA.

1 *Emphyteusi finita per tertiã generationẽ, cognati, qui sunt in quarto gradu, debẽt præferri extraneis, & si platus nõ facit, cognati possunt appellare.*

a Cum bona.ᵃ Plurib. volentib. emere pfertur ᵇ
b ille, qui est creditor, & cognatus
debitoris. Itẽ creditor tñ pfertur cognato: vnde inter
plures creditores tñ ille pfertur, qui est creditor ma-
ioris summæ, h.d. s̃m Ia. de Are. licet gl. aliter intelligat. Ibi, debetur
siue sit extraneus, siue cognatus. Dy. Opp. quod creditor non ad-
mittatur ad emptionẽ, nisi emptore non inuento, l.2. C. si in cau.
iudi. Huius timore variatur hæc lectura huius legis, & intelligo
hanc l. dixit Rogerius alio emptore non inuento. Vnde credito-
rum alij volunt sibi adijci, & alij sibi, & sic illa lex concordat. Et
intellige, ꝙ sint pares in cumulo debiti, & in dignitate, & tunc pro
cedit ordo huius legis. Hanc lecturam tenebat Rayn. Sed veritas
est, ꝙ ista lectu. non est vera, quia hæc l. loquitur etiam de cogna-
to, qui non est creditor, vnde ei adijci non potest. Præterea est cõ-
tra casum. l. pro debito, C. de bo. aut. iud. pos. vbi creditorib. pro ra
ta adijciuntur. Ad idem facit. l. fina. qui bo. ced. poss. Alij ergo le
gunt, ꝙ quidam volunt vendere, quidam non, & erant pares in cu
mulo debiti, & in numero personarum, sed illa nõ est bona lectu.
quia tunc illa est humanior sententia, quæ vult non vendi, vnde il
la deberet amplecti. l. vlti. C. qui bo. ced. pos. Sed illi, qui volunt
hanc lecturam sustinere dicunt, ꝙ ibi in cessione admittenda, vel
non, sed hic in venditione. Sed certe ista lectu. non est bona, quia
loquitur hic in cognato, qui non est creditor. Sed legendo hoc
modo non procederet. Sed alij, qui volunt sustinere hanc lectu. di
cunt, humanior est s̃nia, ꝙ bona vendantur, quia erat debitũ vsura
rũ. Sed nõ placet eadem rõne, quia etiam hic loquitur in nõ cre
c ditore. Quare dic s̃m Iac. de Are. ꝙ hic loquitur ᶜ in pluribus volẽ
tibus emere, qui æquale pretiũ offerebant. vñ creditor, & cogna-
tus præfertur creditori tñ. Itẽ creditor tñ, præfertur cognato tñ.
nec obst. l.2. C. si in cau. iud. quia ibi subaudi, maxime. Vel dic, qđ
creditor admittitur, vt quilibet extraneus & pfertur creditor, qa
iudex admittendo ipsum statim facit executionem, vñ facta exe-
1 cutione tollitur circuitus. † Itẽ not. ᵈ ꝙ qñ res dẽt reddi in causam
d emphyteuticã, qa est finita emphyteusis, vsq; ad tertiã gñationẽ,
& veniunt extranei, & veniunt cognati, qui sunt in quarto gradu,
præferuntur cognati, vt hic, & videbitis in l.j. §. permittitẽ, ʒ. de aq.
quo. & æsti. Et dico, ꝙ si prælati hoc non faciunt, potest appellari
ab eis ad superiorem s̃cdm iura canonica, s̃m quæ ab interlocuto
ria potest appellari. l.j. §. permittitur, de aqua quo. & æsti.

ADDITIONES.

a Barb. Cũ bona, Et vide, quod pulche dixit Bar. per istũ tex. in consi. 195. qñ alienantur res hẽditariæ, qs præferatur, & quid si venduntur minus, quam valeant.
b Ale. Pręfert. Cõcordat cũ ista l. tex. in l. Imperator s̃cdm secundam lec. ff. de pac.
c Ale. Hic loquitur. Si plures creditores sunt, qui bona debitoris emere volunt, præferuntur cognati creditores, alijs creditorib. Adde Cy. & Bal. vbi idem tenent in l. Imperator, sup. de pac. sed pone, ꝙ creditores extranei volunt accipere rem pro maiori pretio, quam valeat res, cognatus vero ꝓ pretio solum, quo valeat, quis pręferatur, vide Bal. in l.2. in vlt. q. in fi. C. de rescin. ven. Item argumento huius tex. dicit Bal. in l.3. su. de com. re. ali. ꝙ fiscus vendens rem quam mecum habet communem, debet me prius requirere. Et ista no. ad limitationem l. dudum, C. de contrahen. emp. Adde de hoc vlt. videndum Bal. consi. 262. lib. 4.
d Pom. Item no. Pro maiori huius decisionis declaratione, vide Ro. in l. prætor, §. fi. de ope. no. nun. & in rub. su. de arb. quem refert, & sequitur Ias. in l. petens, C. de pac. & aliquid per Bar. consi. 18. & Barb. 23. vol. 1
Paris. Vide quæ scripsi ad Bar. in d. l.j. §. permittitur.

LEX II.

Quæsitum. Funeraria actio est priuilegiata, siue fuerit funeratus defunctus, siue alius cuius onus funerandi ad eum spectabat.

1 *Sponsa est priuilegiata, & habet tacitam hypothecam. nu. 6.*
2 *Pater si dotauit filiam nupturam, & bona non sunt sufficientia alijs legatis, talis dos deducitur, vt æs alienum.*
3 *Dotis causa res subiecta restitutioni possunt alienari.*
4 *Pater dotat filiam in eius testamento de bonis subiectis restitutioni.*
5 *Priuilegium personale, quod datur in actione de dote, datur ipsi mulieri.*

a §. Si sponsa. No. † ꝙ sponsa ᵃ est priuilegiata. Itẽ no. rõnẽ,
1 quæ est in pxi. l. interest, † q̃ facit ad qõnem.
2 Si pater dotauit filiam nupturam, & bona non sunt sufficientia a-
b lijs legatis, ꝙ dos filiæ ᵇ dẽt deduci, vt ęs alienum, vt possit nubere
& qa hoc est onus patris. l. q liberos. de ri. nup. Item facit ad illud,
3 quod vos habetis in auth. res q̃. C. com. † de le. & l. a filia, in princ.
& l. mulier. §. cũ propone te ſ. ad Treb. ꝙ res subiacentes restitutio
4 ni pñt pro dote alienari. † Modo quæro, an pr̃ q in uita non dota-
uit filiam, possit dotare in testõ filiã ex reb. subiacentib. restitutio-
5 ni. Ego in d. §. eum proponerẽ, tenui, ꝙ sic, per hanc l. † Item no.
ꝙ priuilegium personale, ꝙ datur in actione ꝓ dote, datur ipsi mu
lieri, vt hic, & l. dabimus, & io. ſ. sol. mat. l.j. exponunt qdam, dotis
causa. i. mulieri in actione pro dote, ꝑ hanc l. Sed hoc est verum in
priuilegio personali, & istud datur mulieri vt hic, alias secus, ut ibi
c plene dixi. Vlterius ᶜ gl. quærit, vtrũ sponsa sit priuilegiata, ᵈ ut ha-
d beat tacitam hypothecam, & priuilegiatam, tenet qđ sic. Et idem
tenet Cy. C. qui pot. in pig. hab. l. assiduis, in 7. q. gl. no. su de iu. do.
l. si sponsa. Et vide quod no. in l. si cum dotẽ. §. fi. su. sol. ma. Cõtra
rium, ꝙ non habeat tacitam hypothecam, not. C. qui pot. in pign.
hab. l. eos, & idem tenet Dy. & Iac. de Are. & omnes.

CONTRARIETAS.

Aduerte, ꝙ opi. cõis est, quam sequitur Bart. ꝙ sponsa in bonis sponsi habeat tacitam hypothecam, in l. cum dotem, §. fi. ff. solut. mat. contrarius allegatur in hoc §. si sponsa.

CONCORDIA.

Pro cõcordia. Tu dic, ꝙ Bar. vbiq; arguit ad partes, nec firmare vr̃ pedẽ. vel melius, vt ipse sentit in l. fi. C. q pot. in pi. hab. Et illã dicit esse veritatẽ, qa hẽt priuilegium a tpe dotis ꝓmissæ, & si est ꝓmissa tpe desponsationis, vt cõiter fit, ꝓcedat prima opi. affirmatiua. Aut enim est promissa, quasi tũc impossibile sit verificari hypothecam, & procedat opi. s̃m mentem expressam Bar. in d. l. fin.

ADDITIONES.

a Ale. Sponsa. Et adde, ꝙ pro debito patris, non potest fieri missio in dotem datam filię a patre, l. rem quam: & ibi Bal. ver. vlti. per istam leg. de iu. dot.
b Ale. Dotis filię. Non tamen est æs alienum, quo ad fiscum, l. pen. C. de priu. fi. nec quo ad debitores, l. si. §.j. ʒ. quæ in frau. cre. & fiscus bonis publicatis tenetur dotare filiam, s̃cdm Bal. in l. fi. C. de do. promis. & no. hunc tex. ꝙ etiam actio de dote, est priuilegiata, licet matrimonium non fuerit nullum. Idem tenet gl. & ibi Bald. in l. fi. & in l.j. C. de cond. ob cau. quod facit ad statutum, vt ibi.
c Barb. Vlterius. Sed ꝙ habeat, facit tex. ĩ l. lex Iulia, su. de fun. do. secundo facit, qa in dubio capitur via, quæ fauet doti, ut l. in ambiguis, su. de iu. dot. & sic ista opin. videtur melior. Et ita tenet Io. in c. ex literis, de pig.
d Ale. priuilegiata. Bart. vr̃ tenere gl. in d. l. si cũ dotẽ, & in d. l. fi. C. q. potio. in pign. hab. & adde, ꝙ no. in §. fuerat. Inst. de act. in ver. q̃ro vtrũ spõsa ꝑ verba de futuro habeat tacitã, &c. Adde Bar. post gl. in l. priuilegia. ʒ. e. Ro. in l.j. ff. sol. ma. tenet, ꝙ ꝑter priuilegiũ personaliũ actionũ, & alienationis fundi, l. leg. Iulia, ff. de fun. do. nõ hẽat aliud priuilegiũ, ꝑ d. l. assiduis, ibi qs. n. nõ misereatur, C. q. pot. in pi. hab.

LEX IIII.

1 *Hypothecam tacitam, an in actione pro tutela, quis habeat.*
Et an priuilegium, quod habet pupillus, transeat ad suos, quod sic. nu. 2.

1 Dabimusq. §. Si quis cũ tutor. † Quæro vtrũ in
a actione ꝓ tutelæ, qs hẽat ᵃ tacitã hypothecã? Dicit gl. qđ sic, idem
no. C. de admi. tut. l. ꝓ offõ. Cõtrariũ no. C. q po in pi. ha. l. eos, qđ
2 no. † Itẽ no. ᵇ hic, ꝙ pupillus hẽt priuilegiũ, sed nõ successor. Sed
b an transit ad suos. Gl. dicit, ꝙ sic, hoc est falsum, & contra. l. pe. §. si
puellæ. ſ. de ri. nup. & per Iac. de Are. in d. l. ex plurib. alleg. in gl.

ADDITIONES.

a Ale. Quis habeat. Facit, ꝙ no. Bar. de actore, in l. actor, circa med. inf. rẽ ra. hab.
b Ale. Idem no. Adde Bar. in l. quia tale, supra sol. mat.

LEX VIII.

Si ventri. Quæro, quid si partus nascatur, licet abortiuus? Gl. tenet ꝙ tunc habet locum priuilegium, & tacita hypotheca, Ratio, quia datio huius curatoris tenuit.

1 *Concessum ex duplici causa finali, vna cessante, alia remanet.*
2 *Vendicat quis rem quam possidet ciuiliter, & naturaliter, respectu detentationis, quæ est apud alium.*

a §. In bonis. ᵃ Dĩ hic, qđ ille, qui deponit post priuilegiũ, ᵇ
b admittit. Contra, immo admittitur ante priuilegium, l. si hominem, §. quoties, supra deposi. Solu. vt in glosa.

Item

ADDITIONES.

a Paris. In bonis. Vide do. Ias. in l. lecta. ff. si cer. pet. Fran. Cur. consi. 54.
b Ale. Priuilegium. Illum si. no. extendit Bal. in l. quamuis in prin. C. si cer. pet. uide Bal. in l. incendium eo. ti. & in l. eum, qui, C. de actio. & obli. & in l. fi. C. comm. & quod no. Bar. in l. cum dotẽm. §. fi. ff. sol. mat. & Bal. omnino in l. pro debito, C. de bo. aut. iud. poss. & in l. ij. C. depo.

a Item oppo.a Dr̃ hic,ꝙ accipiẽdo vsuras renunciat priuilegio,ↄ̃ l.q
nominib.§.j.de admi.tut.Sol.ibi dat̃ priuilegiũ ex duplici cã.s.qa
est depositarius,& pupillus.Vñ licet vna cã cesset,qa accepit vsu-
1 ras,remanet tñ alia cã priuilegij. Et sic no.† ꝙ ubi aliqd conceditur
ex duplici cã finali,cessãte vna,remanet alia,vt hic,& Inst.de nup.
§.affinitatis,& l.liberorum.§.1.ſ.de his,qui no.infa.plene scribo i
2 l.ita stipulatus ℨ.de ver.obl.† Vlterius no. bꝙ rem ꝙ quis possidet
b ciuiliter,& nãliter,ipse põt vendicare ratione detẽtationis,quę est
apud alium,ut hic no.Vide glo.in ver.a depositarijs,quæ incipit.i.
deponenub.ibi,arg.contra,Insti.Sol.vt in qualibet earum.

ADDITIONES.

a Alc.Item opp.Adde l.2.cum ibi no.C.de iure do.impe.& no.in d.§.quoties.
b Alex.Vlterius no.Vide in l officium,de rei vendi.

1 *Si quis allocutus est aliquem ad aurem,qui statim commisit homicidium,& homicidiũ probatur per famam,an præsumatur factũ consilio alloquẽtis.*
2 *Mutuo accipiens pecuniam,pro se præsumitur accipere,non pro extraneis.*

§.Eorum. Istũ §.debes intelligere,qñ constat,ꝙ pecunia
mea peruenit ad creditorẽ primum,sed dubi-
tatur,an interuenit pactum,vt ad illum perueniat,vel nõ:certe ex
breuitate tpis ꝑsumit̃ id actum,vt hic in fi.ibi,si modo nõ potest,
&c.Et gl.hoc no.hic ver.benigne,quæ incip.ꝙ inferiori,ibi.vel cũ
1 hoc quod no.ad q.† Quidam accusabatur de consilio præstito ad
a homicidium,& de homicidio probat̃ per famam. Item proba-
b tur b.ꝙ ille fuit locutus homicidę,& ille statim iuit,& occidit,sed
c nesciebat̃ quid dixent ei.Certe ex breuitate spatij ꝑsumit̃ consiliũ
d dedisse et per hanc gl.Hoc et facit ad id,quod no Doct.C.de bo.
dam.l.si quis post hac.dixi.ſ.d do.l.post ↄ̃ctum,ꝙ si aliquis donat
oĩa bona sua,& incontinenti sequitur homicidium,ex breuitate
temporis fraus præsumitur.Item aduerte,oĩa ista vñr vera,qñ pe-
cunia vltimi peruenit ad priorem creditorem,sed dubitatur,an fue
rit data eo animo,vt perueniret ad primũ creditorem.Sed pone,
2 † quod mutuaui pecuniam meo debitori,debitor soluit priori cre
e ditori,an præsumitur e soluisse de pecunia,quam sibi mutuaui,vel
aliunde.Cõsueui dicere,qñ quis accepit pecuniam mutuam,& fa
cit aliquam expensam in sui,vel suorum vtilitatem,præsumitur fe
cisse de mutua pecunia,secus si fecit expẽsam in vtilitatem extra-
neorum,tunc n.non præsumitur accipere pecuniam mutuo pro
extraneis,& pro hoc est casus in l.vlti.C.de pig.act.

ADDITIONES.

a Rom.Accusabatur.Ad hæc vide,q̃ ponit do.Alc.in l.si cum dotem.§.si mulier.in 7.notab.sup.sol.mat.Et vide no.per Bal.in l.j.C.de ędil.actio.& Alc.consi.215.vol.j.vol.4.& Fel.in c.afferte,de præsump.& Rom.cons.91.& Anan.23.& Alc.43.vol.j.& addit.ad Panor.in c.finali,in additione inci.probatur ex cõiectura,in ver.adde hic ad Moder.de rescr.Et illud dictum Bar.tenet etiam hic Ang.& Fel.in c.j.de offi.dele.& in c.sicut dignum,de hom.Sed tu vide Bald.declarantẽ cons.180.alias 181.similiter ut non habeat locũ dictũ Bar.quando inter offendẽtem,& offensum erant inimicitiæ,& inter offensum,& loquentem nullæ,ꝙ con mai ex his,quæ ponit Ias.in l.j.C.de ser.fug.& Alc.consi.21.vol.2.& 52 col.j.ad fi.eo.vol.in fi.& vide Alc.consi.15.in fi.vol.3.& 90.eo.vol.3.& consi.98.ad fi.e.vol.& 34.in fi.vol.5.& Ang.141.
Menoch.Ascia.tract.præsump.reg.3.præsump.33.Dec.consi.282.col.4.in princ.Benue.Sera.de decoctorib.2.par.primæ partis prin.nu.4.Afsli.deci.32.nu.5.
b Barb.Irẽ ꝓbat.Et adde Bal.in l.j.C.de ser.fug.Inno.in c.ad audientiam.ext.de homi.ꝙ intellige verũ,qñ fecerunt inimicitiæ capitales,alias secus.Vide Bal.in l.l.si quis mihi.§.sed quid si.de acq.hę.& vide Bal.in c.cũ contingit.de do.& cõt.
c Ale.Fuit locutus homicidæ.Vide Bal.in l.j.C.de ser.fug.& quod no.Bart.in l.si quis mihi bona,de acqui.hær.in fi.& idem Bar.in l.non solũ.inf.de iniur.pulchre Bar.in l.multum.C.si quis alt.vel sibi.Adde tu,& vide etiam per Aret.in c.3.loco,col.fi.de probat.
d Clau.Hoc etiam facit Ad idem bonus tex.in ca.per inquisitionem,de elect.quẽ ibi ponderat Bal.& in simili tex.in c.officij,ver.nos autem.eo.tit.
e Alc.An præsumitur.Vide quod no.Bal.in auth.hoc ius porrectum.C.de sacros.eccl.& Bar.in l.fi.§.& si præfatam.C.de iu.delib.& Bal.i l.restituenda.C.de pet.hære.& quod no.Bar.in l.nam,quod fur.ff.si cer.

LEX IX.

§.Ait prætor. Hic ponit̃ vnũ edictũ,qđ nõ hẽt exposi-
tionẽ,ibi ↄ̃ctũ erit ab eo cõparando,vel
ei mutuãdo.Iac.de Are.Ibi,eo noĩe det̃,vt isto casu,cum alijs mi-
norem portione recipiat.Iac.de Are.Op.dr̃ hic,ꝙ contractũ erat
sciente eo,ↄ̃ immo ẽt ignorante,ut l.qa ait.§.simili mõ ℨ.q̃ i frau.
cred.Dicit gl.intellige,ꝙ hic ille qui ↄ̃xit,ↄ̃xit ex tit.oneroso,non
lucratiuo,ꝑꝑ hoc Ia.de Are.dedit additionẽ,ab eo comparando,
vel ei mutuando.Vel aliter possumus dicere,& satis bñ,hic loquit̃,
quia ꝑ edictũ ꝑtoris iste ↄ̃hens sciens,nõ audiet̃,ipso iure,vel ope.
exceptionis,sed in ↄ̃rijs ad hoc vt non audiatur,requiritur,ꝙ reuo
catoria prius intentaretur dato libello,vt §.item si quis in fraudẽ
creditorum.Insti.de act.Item dr̃ hic,ne actio eo noĩe detur.ↄ̃ im-
mo licet deteriorẽ ↄ̃dõnem ꝑrimi creditoris facere.l.j.§.j.ℨ ut.i.
Sol.licet ↄ̃dõnem priuorum creditorum facere deteriorem si-
ne fraude,sed hic adijcitur secundus creditor cum fraude.

LEX X.

1 *Venduntur res,quæ sunt tẽpore perituræ,& pretium in sequestro ponitur.*

1 **Si magistratus.** No.tex.ibi,arbitriũ date,& sic no.
ꝙ ea,quæ sunt tpe peritura,venduntur
& pretium in sequestro ponitur,ut dixi in l.interesse,sup.de acq.
pos.& probatur hic,& l.vlti.ℨ.de requi.reis,& l.hinc.C.de agri.&
censi.l.is cui.§.qui legatorum,sup.vt in pos.leg.

LEX XII.

1 *Existentia sui hæredis,operatur confirmationem tabularum pupillarium.*
2 *Substitutus seu hęres minoris,licet possit petere restitutionẽ in integrum,sicut minor,tamen petit in contractu,qui per eum approbatur.*
3 *Substitutus pupillo,quando teneatur creditoribus.*

Paterfamilias. Si impubes ab hæreditate pr̃na se ab-
stinet ipso iure,vel ꝑ restitutionẽ,pr̃nis
creditorib.nõ tenetur ipse,nec sibi pupillariter substitutus ꝑꝑ bo-
na postea q̃sita.hẽditate vero adita,& retẽta,vterq; cũ effectu tene
tur creditorib.h.d.Et diuidit̃ in tres partes.Primo loqtur,qñ filius
a pr̃na hæreditate se abstinuit.Scđo,qñ hẽditati pr̃næ se immiscuit,
& eam retinuit.Tertio,redit ad primum casum,qñ filius pupillus
ab hẽditate pr̃na se abstinuit ipso iure,vel ꝑ restõnẽ.Secunda.ibi,at
cum substitutus.Tertia ibi,ꝙ si substitutus.Vel possumus dicere,
ꝙ scđa incipit ibi,idẽ & in substituto,si hẽtis lr̃am negatiuam ibi,
cum ex bonis,prima rõ quare substitutus nõ teneatur.Item ibi,&
cũ creditores.secunda rõ ibi,eorũq;.tertia rõ ibi,me illud mouet.
Rõ pro creditorib.ↄ̃ substitutũ,ibi,est testm̃ pr̃s,& filij,& sic vna
hẽditas esse vr̃,vt ℨ.ver.at cũ substitutus.sed certe ibi nullo modo
abstinuit,s̃m Ia.de Are.Dr̃ hic,ꝙ pupillus ab hẽditate pr̃na se ab-
stinuit.Contra pupillaris substitutio non põt ualere,si ex testõ pa
terno nõ adeat̃ hẽditas.l.2.§.adeo.ſ.de vulg.& pup.Huius n more
sunt in glo.tres sol.vna,quod hic habuit cohæredẽ,cuius aditione
est testm̃ confirmatum,licet ista gl.sit vera in se,tñ hoc nõ est ve-
rum hic,qa si hẽret cohæredẽ,tunc pupillo abstinente,accresceret
portio pupilli cohæredi,ideo non fieret uẽditio bonorum defun-
cti tanq̃ vacantium,sed ageretur ↄ̃ hẽdem,& eius bona vẽderẽt.
Alia sol.qđ hic pupillus adiuit,& per restitutionem se abstinuit.
illa abstensio non rumpit tabulas pupillares iam confirmatas.Et
est vera in se.l.si pupillus,alias inci.Iulianus s̃m unam lect.& ue-
ram.ſ.de acq.hære.& l.si filius qui patri,de vulg.& pupil.s̃m vnã
lect.& l.si fine.§ sed Papinian.sup.de min.& est satis bona.Tertia
sol.& est ista verior,qđ hic non immiscuit se,& licet abstineat se,
tñ remanet hr̃s de iure ciuili,& existentia sui hæredis cõfirmat ta
bulas pupillares.l.si filius,qui patri.sup.de vulga.& pupil.& no.de
1 iu.deli.l.quidam elogio.in fi.gl.mag.Et sic ex ista gl.no.† quod exi
stentia sui hẽdis operatur cõfirmationem tabularum pupillariũ.
Item dr̃ hic,ꝙ substitutus nõ tenetur,sicut non tenetur pupillus,
s̃m vnam lect.sed s̃m aliam dr̃,ꝙ in substituto nõ est idem,quod
in pupillo,s̃m aliã lr̃am.Vnde opp.de diuersitate literarum.Solu.
si habetis,nõ est,dicatis,ꝙ ibi mutat casum,& loquitur,qñ pupil-
lus adiuit,& se non abstinuit,& tunc substitutus tenetur credito-
a ribus.Sed tunc a op.ꝙ ẽt si pupillus adiuit,& se nõ abstinuit,substi
tutus non teneatur,q̃ pupillus si viueret,posset petere restitutio-
nem,ergo & substitutus eius.l.nõ solũ.ſ.de in integ.rest.Dicit gl.
2 † quod illud,quod dr̃,ꝙ substitutus,seu hæres non põt petere resti
tutionẽ sicut minor,est verũ,nisi in eo actu,qui ꝑ eum approbat̃,
& cõfirmatur,sed hic adeundo pupillarẽ hẽditatẽ,in qua inuenit
paternã hẽditatẽ,ipsam paternam hẽditatem agnouisse vr̃.Et est
optima sol.& no.declaratio ad l.nõ solum.Alij dñt,ꝙ hic substitu
tus erat hæres necessarius.Ista est diuinatio,& non est vera.Item
est alia opi.Azo,prout hic est litera negatiua,dicit seruandum nõ
est idem,qa minor ipso iure poterat abstinere,sed substitutus eius
non põt,nisi impetrata restitutione.Ista opi.Azo.non est vera,qa
per hoc rñdetur quõi propositæ.Nam quõ est,an in substitutum sit
danda actio cũ effectu,sed hic non rñdet,an sit dãda actio,sed di-
cit,qđ minor põt abstinere ipso iure,substitutus ꝑ restitutionem.
Sed si substitutus abstineat per restitutionem non daretur actio
cũ effectu.Alij vt Iac.& Rof.aliter dñt.Vide in glo.& eorũ lec.est
ↄ̃ tex.in l.si pupillus,alias incipit,Iulianus.ſ.de acq.hæred.quare
tene primã sol.q̃ ſ.dedi,& hoc ꝓut habes literam negatiuã.Opp.
de l.si quis filiusfa.§.si filius.ſ.de acq hæred.Sol.ibi institutus non
adiuit,nec ibi dr̃,qđ nepos fuerit substitutus.Item opp.& per hãc
lec.vr̃,ꝙ superfluat ver.ꝙ si substitutus,qa dicit idẽ,qđ dr̃ in prin.
Dicit gl.ego fateor,& iõ iste finis,& ista tertia pars dẽt iungi cum
b fine primæ partis.Sed possumus aliter dicere,† & sic habebimus
3 quatuor casus.Qñq; adiuit pupillus,& retinuit,tũc sine dubio
substitutus tenetur creditorib.omnib.ut hic,in uer.at cum substi-
tutus.Qñq; pupillus nullo modo adiuit,sed se abstinuit expres-
se,tunc substitutus non tenetur creditorib.ut in princ.s̃m alia sol.
Qñq; pupillus nec adiuit,nec se abstinuit,& tũc isto casu loqui-
tur vltima pars istius legis,quo casu dic.ꝙ substitutus potest hære
ditatem pr̃nam adire,licet non sit agnita ꝑ pupillum,tanq̃ hr̃s pu
pilli,

ADDITIONES.

a Barb.Sed tunc.Et no.quod si institutus est suus,& eidem pupillariter substitutus est aliquis,quod substitutus poterit acceptare pupillarẽ,& petere restitutionẽ in integ.aduersus paternam.Ita tenet Bar.in l.fi.ff.de acq.hær.per l.non solum.sup.de in integ.rest.hic aũt tenet contra,ideo notanda est gl.hæc,ad singularẽ limitationem l.non solum,hic allegatam,ꝙ procedit in successione ab inte.stato pupillo facta,non aũt ex substitutione pupillari.Vide glo.circa medium ibi,vel tu dicas melius,pupillus se immiscuit sine tutore,habes casum mirabilem,ꝙ licet immistio non teneat ipso iure,quantum ab obligandum pupillum,tamen tenet,quantum ad obligandum substitutum,licet ipse substitutus petat restitui in integ.
b Paul.Vide Fel.in c.quanto,&c.de iud.

pilli,ad quem hæreditas patris nõ agnita trãsmittitur, & si illã adi
uerit,tenetur creditorib.p̃mis,alias nõ. Probatur in d.l. si qs filiuſ.
§.si filius,de acq.hær. Et hoc vult dicere iste tex.in ver.& si subſ.

CONTRARIETAS.

Ale. L.non solum. Contrarium videt̃ tenere Bar.in l.sed si plures.
§.filio,de vulg.& pupil.& l.fi.ſ.de acq.here.

CONCORDIA.

Io.Fr.Ru. Adde circa istam ꝯtrarietatem,quę no.in d.§.filio.verſ.
si ex aſſe.

LEX XIII.

1 *Capellam si quis facit fieri, & deinde vendantur eius bona propter debita, capella non venditur.*

a **Aufidius.** aNo.ꝙ istæ statuæ nõ transeũt cũ vniuersitate.
1 Quæro aliquis fecit fieri †capellam in loco fratrũ minorũ,vel p̃dicatorum,& postmodum bona eius vẽdunt̃ ꝑ
debita,an in vendõne bonorũ ueniat capella illa? Et hic est casus,
ꝙ nõ,qa aut efficitur sacra,& nõ venit:aut nõ,& tunc, qa est facta
in honorẽ illius,nõ venit in vendõne. Cõtra hoc opp.de l.in modi
cis,ſ.d ꝯh.empt.l.q̃dam.ſ.de acq.re.do. Sol. Ibi erat aliquid sacrũ,
in quo erat aliquid temporale,vt iuſpatronatus,ꝙ ius transit cum
vniuersitate,vt ibi dicã:sed in hoc non erat ius temporale,sed erat
quidam honor tñ,non aliquod ius,sed in sepulchris est ius inferẽ
di mortuum,& ideo esset aliud,vt dicam in d.l.quædam.

ADDITIO.

Ale. Aufidius. No.cautelam ad fraudandos creditores,facit id,ꝙ no Barto. in l.si mercedem.§.1.de act.emp.

LEX XIIII.

a **Imperatores.** Nõ dẽt a principe impetrari, ꝙ de iure cõi ꝓcedit.h.d. No.tex.ibi,& frustra.cõ
cordat. C.de thesau.l.j.li.x.& ſ.ad municipa. l.j. Quæro,an ista vẽ
ditio sit ipso iure nulla,vel ꝑ restitutionẽ rescindat? In gl. sunt opi
niones de hoc,vtrũ vẽdõ sit ipso iure nulla,vel non. Dixi. ſ. ex qb.
cau.i pos.ea tur.l.Fulcinius.§.si qs bona possederit,versi.q̃ro, vtrũ
talis. Quia aut fit vẽditio ex actione p̃sonali, & tunc nõ valet ven
ditio,vt hic,& d.§.si qs bona poss. Aut fit ex actione, q̃ trahit origi
nem ex venditione rei,& valet, sed per restitutionem rescinditur.

ADDITIO.

a Ale.Imperatores. Vide Bar. & Doct.in l.ignorante. C.de restit.mili.& hic quãdã gl.de qua per Ang.in repe.l.sciendũ.inf.de verb.obl. Ad quem vide Bal.in auth.& qui.de bo.aut.iud.pos.& in gl.in ver.& frustra.

LEX XV.

1 *L.in omnibus an in contractibus stricti iuris habeat locũ, & quid vertatur in causa cognitione ad cauendum.*

Si creditores Heres suspectus cogitur satisdare cã co
gnita, & ꝯ nõ satisdãtẽ procedit̃ ad mis
sionẽ,& vẽditionẽ.h.d.hæc lex no. Sed ista lex est glo.l.in oĩb.ſ.de
iud.vbi dr̃,ꝙ in oĩb.bonæ fidei iudicijs est cauendũ. Quæro, an cũ
fideiussore,vel sine? Gl.magna dt,ꝙ sine fideiussore. Sed iurisc. dt
hic,ꝙ cũ fideiussore. Facit l.vniuersa.C.d ꝑc.Impe.off.& vid ꝙ no
a tat̃.ſ.q̃ i frau.cred.l.ait p̃tor.§.si cũ i die. Scdo q̃ro,a ibi loqt̃ i bonę
b fidei,q̃ro,qd i stricti b iuris? Gl.sibi dubitat,tñ dt, ꝙ ñ hẽt locũ, sed
1 hęc lex dt ꝯtrũ. Itẽ dr̃ i d.l.i oĩb.cã cognita,q̃ro,qd vertat̃ i causę co
gnitione? Iurisconsultus declarat hic. Nã in ipso principali debito
re,cum quo quis ꝯxit, istud est aduertẽdum in causæ cognitione.
Nam prius est videndum,an aliqd de nouo accidat in eum, ꝑpter
qd habeatur suspectus,alias si nihil noui obuenit, tunc imputet si
bi,quia a principio eum approbauit,vt hic ibi,cęterũ si probetur.
Idem in l.si is a quo.in fi.ſ.ut in pos.leg.& habuistis.ſ.de dam.inf.
c l.qui bona.§. de illo. Item ꝯ non cauẽtem fit missio in possessio
nem, an ex illa missione possit perueniri ad secũdum decretum?
Gl.in l.si finita.§.Iulianus.ſ.de dam.inse.dicit,quod non. Alibi dr̃,
quod sic. Ita nota.in l.is cui.in princip.sup.vt in pos.lega.& pro ista
vltima est casus hic,in ver.quod si quasi suspectus.

ADDITIONES.

a Barb.Secundo quæro. Quid autem si contraxit cum peregrino. Bal.in rub. C.de reuoca.his,quæ in frau.cred.refert Bar.dixisse non posse peti cautionem,quia imputet sibi,ipse autem tenet contra,& vide Lud.Ro.in l.1.ſu.sol.mat.

b Ale.Stricti. Adde tex.& ibi Bar.in l.creditoribus.inf.ti.1.& notat hic tex.in fi.ꝙ ratione paupertatis hæredis,creditores faciunt interdici alienationem hæredi, & in hoc est sing.secundum Romanum in l.is cui bonis.ff.de ver.ob.circa finem dũ allegat l.si is a quo,vt in pos.leg.vide,quæ dixi post Bar.ibi.

c Fit missio. Per Bar.in d.§.Iulianus.

LEX XVI.

1 *Creditores eiusdem tituli, an semper concurrant.*
Dos habet priuilegium in personalibus.
2 *Creditores diuersorum titulorum concurrunt.*

a **Priuilegia.** aOpp. C.de priuil.fisc.l.2. Solutio, ibi loquitur in priuilegijs realib.hic in personalib.h.d.gl.i.
parua. Et p̃ istã solutionẽ apparet intellectum ad l.si fundũ.C. q pot.in
pig.ha.& ad leg.rescriptum,de pact.& l.eos.C.qui potio.in pign.
hab. Nã in eis loqtur in priuilegijs realib. vel qñ vnus hẽt priuile
gium reale, alius personale. Quæro,quæ sint istæ causę priuilegia
1 tę,dic,ut in l.2.vsq; ad l.ait p̃tor.ſ.eo. Vlterius †quęro,an hoc sit ve
b rum,vt qui sunt eiusdem tituli,b semper concurrant? Dicit glos. ꝙ
sic. Fallit in duab.dotib.l.assiduis.§.exceptis.C.qui po.in pign.ha.
Sed aduerte glo.dicit hic,etiam i ꝑsonale tñ priuilegium p̃tẽ
c dat̃,iõ dicit,qa dos habet ẽt tacitã c hypothecam,& ꝙ habeat dos
priuilegiũ in p̃sonalib.exprimit̃ melius,q̃ alibi in Auth.ut exac.in
2 sta.dot.§.si.n. Quęro, †qd si sint diuersorũ titulorũ? Dicit gl.ꝙ con
currũt. Vide glo.in ver.ex cã,ibi,ꝙ dixi,qñ sunt,&c. primũ exẽplũ
gl.nõ est bonũ,qa ꝯdõ cõpetens pro dote,hẽt tacitã hypothecã,vt
not.ſ.eod.l.2.in fi.& l.assiduis.C.qui potio.in pig.hab.nisi dicas,ꝙ
vtebatur tñ priuilegio personali,ut su. dixi. Item fin exemplum
nõ est bonum,quia tutela hẽt tacitam hypothecã,& reprobatur
hoc exemplũ per gl.in l.j.C.de priui.dot.nisi dicas, ꝙ hypothecæ
non faciebat mentionẽ. Quare pone exemplũ per l.si negociũ,&
l.si vẽtri.§.in bonis.ſ.e.ti. Vnde,qa paria priuilegia sunt, licet sint
diuersi tituli,tñ cõcurrunt,& hoc verum;nisi vnus sit magis priui
legiatus altero,ꝙ est in quatuor casib.hic no.vide glo.ibi,nisi no
minatim probet. Dic per Dy.in c.qui prior.de reg.iur.lib.6. In quã
tum tangit hic de pignore prætorio,dic vt in l.cum vnus.sup.tit.j.

ADDITIONES.

a Ale.Priuilegia. Circa materiam istorum priuilegiorum, de qua per glo.hic,vide gl.& Cy.in l.1.C.de pri.dot.& Dy.in reg.qui prior.de reg.iur.in 6.

b Ale.Eiusdem tituli. Sed quando dicantur plures creditores esse eiusdem tituli,uide no.Bal.in auth.& qui.C.de bo.aut.iud.pos.

c Ale.Tacitam. Vide gl.in l.eos,qui pot.& Bar.in l.1.ff sol.ma.& in l.in operis.loc.& cond.an prior in tempore sit prior in iure,uide in l.in operis,hic alleg.in glo.

LEX XVII.

Si pupillus ex contractu.

1 *Primum decretum petẽs reuocare oblata satisdatione, an post satisdationẽ possit opponere declinatoriam.*

a **§.Defendere.** aOp.ꝙ non hẽat satisdari, l. hæc aũt.§.
fi.ex qb.cau.i pos.eat̃. Sol. non dẽt satis
b dare de iudicato soluẽdo,vt ibi dicã. Quæro vtrũ b ille,q vult,ꝙ re
uocetur primũ decretum,oblata satisdõne,an post oblatam satis
1 dationẽ posset opponere exceptionẽ †declinatoriã fori? Cogita.

ADDITIONES.

a Ale.Defendere. Vide Bar.in l.hæc autem,ex quib.cau.in pos.eat.

b Ale.Quæro vtrum. Vide de hoc in l.quidam cõsulebant.ſu.de re iud.in fi.utrum ꝑ cautionem de stando iuri,ꝑdatur declinatoria fori,licet Bar.hic non decidat,tñ in l.quidam consulebant,hoc expresse firmauit Bar.qd̃ no.ſu.de re iudi.quia est casus i aut.offerat̃.C.de lit.cõt.& no.Cy.in l.fi.C.de ſponſ.& no.Bar.in l.si conuenerit.ff.de iu.om.iu. Vide Bar.in l.uir.bonus.inf.iud.sol. Imo in d.l.qui consulebant,et uide oino Bar.post gl.et q̃ dixi in l.si finita.§.item uideamus,ſ.de dã.inse.

LEX XVIII.

1 *Vendens rem habita fide de pretio,non habet priuilegium in pretio,sed mutuans vt nauis ematur,habet priuilegium, & quæ sit ratio.*

Quod quis. Dr̃ hic,ob nauẽ vẽditã,q̃to exẽplũ.dicit gl.
qa vẽdidi tibi nauẽ,& peto pretiũ nauis,vł
nauis fuit ab executorib.vẽdita. Istud primũ exẽplũ nõ est verũ,qa
1 vẽditor rei,si tradit rẽ habita † fide de p̃tio,nõ hẽt priuilegiũ.l.qa
2 ꝓcurator.§.plane,& seq.ſ.de trib.quare gl.dt,aꝙ mutuauit empto
ri pecuniam,ut emeret nauẽ, & hoc est exẽplũ bonũ. Sed opp.de
l.ꝓcurator.§.plane.dicit gl.ibi simplr̃ mutuauit pecuniam,hic au
b tẽ mutuauit pecuniã spãliterb ad hũc actũ: vñ hẽt priuilegiũ p̃so
nale. Itẽ hẽt tacitã hypothecã,si hoc esset actum.l.licet.C.q pot.in
c pig.hab. Sed q̃ro,c si vẽdo tibi rẽ, habita fide de pretio non habeo
priuilegiũ in p̃tio,sed mutuans vt nauis emat̃ hẽt priuilegiũ. Rõ
est,qa ille pecuniã mutuauit gratis. Nã si sub vsuris, non haberet
priuilegiũ.l.si uẽtri.§.in bonis.sup.e. Sed ille,q hẽt fidẽ de p̃tio,nõ
facit ex mera liberalitate,sed ꝑp lucrũ,ꝙ hẽt ex vẽdõne. Sed posse
mus dicere,ꝙ hæc lex,& l.q in nauẽ.sup.e.loquit̃ in naue, in qua
est ſp priuilegiatus mutuãs,sed leges ꝯriæ loquũtur in alijs rebus.

ADDITIONES.

a Ale.Gl.dicit. No.ꝙ si ex pecunia mea ad hoc mutuata res ematur,habeo inter ꝑsonas priuilegium. Adde gl.& Bar.in l.licet.C.qui pot.& Bar.in d.§.plane,ꝙ ibi Gul.& Bal.in l.in reb.C.de iu.dot.

b Ale.Specialiter. Pro hoc l.fi.cum auth.quod obtinet.C.de pign.

c Ale.Sed quæro. Vide Bal.in l.fi.C.commod.

LEX XIX.

1 *Missus in possessionem ex secundo decreto,nõ debet recedere donec ei soluat.*

a **Eum qui.** aNo.tex.ibi,donec solidũ soluat̃. †Sed ꝯ sup. eo.
1 l.si pupillus,in fi. vbi est in possessione, donec ei
caueatur

ADDITIONES.

a Ale.Eum,qui. Hic est una gl.q̃ Imo.reputat singularem,in l.contra.ff.de re iud.& no.Bar.in l.Fulcinius.§.adeo.q.ex cau.in pos.e.& flo.plene,qñ audiatur reus veniens post interpositionem primi decreti,no.Bar.in l.si finita.§.Iulia.ſu.de dã.infe.& sequitur Ioan.An.in ti.de primo decreto.§.restat.ver.sed pone,vbi dicit hãc fuisse sniam Iac.de Are.& subdit ibi Io.And.ꝙ sm hoc vr̃,ꝙ si quis fuerit p̃sens corã iudice,& iussus cauere vel soluere,si postea ꝑp contumaciã in non cõparendo,vel non soluendo,sit facta immissio nõ audiatur volẽs refundere expensas,nisi ẽt caueat,vel soluat,secus,qñ processum est contra absentẽ,qa tunc suffi cit refundere expẽsas,& offerre se defensioni. Sed aduerte,qa sm hũc intellectũ dẽt restringi.l.si finita.§.item videamus,supra.de dam.infec.& vide ibi de hoc latius ꝑ Imo. Adde Spe.in ti.de contu.§.sequitur,ver.sed pone.vbi dicit, ꝙ ubi missus in possessionẽ paratus est de iure suo docere,data tenuta reuocari nõ dẽt. Et idẽ dicit in tit.de pri.decr.§.restat. ver.quid si ego volens,alleg.l.3. §. ibidem subiungit.ff.ad exhi.& l.si is a quo vt in pos.leg.bene facit quod no.An. Imo.& Doc.per illã gl.in l.si in prin.& ibi dixi in l.minor.ſu.de euic. Et de hoc vltimo habetur,per Bar.& Doc.in l.3.§.fi.de acquir.poss. Et limita hec dicta per Bar.& Ang.singulariter,& alijs in l.si finita.§.item videamus.ſu.de dam.infec.

aueatur, vt in auth. & q. C. de bo. aut. iod. possi. pp qđ dicit Iac. de Are. Aut fuit facta missio ɔ̄ latitatē, & nō debet recedere, donec ibi soluaт, vt hic. Aut ɔ̄ nō latitantē, & tūc statim oblata cautione lēt recedere, vt ibi. Et hoc posset esse verū vno casu. Nā debes scire, ꝙ in ꝑsonalib. post s̄m decretū interpositū re adiudicata creditori, debitor audit intra bienniū, vt l. vlti. C. de iur. do. impe. & hoc casu posset dicere verū Iac. de Are. qa aut fuit facta datio insolutū creditori scđo ex decreto, & tūc nō audit debitor, nisi debitū intra bienniū soluerit, & hoc si fuerit facta missio ɔ̄ latitātē. Si vero fuit data in solutū creditori ex scđo decreto ɔ̄ nō latitātē, tūc est nullū decretū ipso iure, & hoc vult dicere glo. sup ver. oportet. Sed si loqueris a ante s̄m decretū, diceret verū, qa statim oblata satisdōne de restitutione expēsarū audiret, l. si pupillus, §. fi. s̄. e. & in auth. & q. C. de bo. auth. iud. pos. Sed tu dic sicut dicit iuriscōsultus, qa aut est facta missio ɔ̄ aliquē, qa est iussus soluere, & tūc non recedit de possessione donec soluatur. Aut est iussus venire ad defendēdum & nō defendit, & tūc possessionē recuperat statim cū ad defendēdū uenit. Idem si fuit facta missio, qa iussus fuit satisdare, & nō satisdedit, tūc statim cū satisdat, possessionē recuperat, vt l. si finita, §. si qs dāni, & §. seq. s̄. de dā. infe. & l. si creditores, s̄. eo. Et br̄ rña est, qcqd, si re integra factū esset, impediret missionē, illud factū post missionē, facit recuperare possessionē, casus est in l. si pecuniæ, in fi. s̄. vt in pos. le. q tex. est ualde no. & hoc mō dēt intelligi hæc lex, & l. 2. in prin. s̄. pro hære. & l. his consequenter §. fi. s̄. fam. ercis.

ADDITIO.

Barb. Sed si loqueris. Et hic no. glo. singularem, uidelicet, an fiat uenditio contra pillum, ad instar furiosi. Vide eundem in l. contra pupillum, sup. de re iudi.

LEX XXI.

Ciuitas potest facere statutum, per quod auferatur ius priuati, faciendo legem uniuersalem.

Antiochensium. Hæc lex habet duas lect. & vtraque est bona. Ius pignoris cōpetens priuato nō admittit. Sed s̄m aliā lect. dicit, ꝙ priuilegiū ꝯpetens ciuitati bñficio principis, nō p̄fertur priuato habēti hypothecam, h. d. Quæro, vtrū a ciuitas † posset facere statutum, per quod auferatur ius priuati, qđ hic nō fecit, nisi i o personali. Inno. in c. q in ecclesiarum. ext. de cōsti. dicit, ꝙ non, sed veritas est, ꝙ potest facere faciendo legem vniuersalem, ut hic, & l. venditor. §. si cōstat. s̄. commu. præd. Sed faciendo b l. priuatam contra vnum, hoc non potest. l. si priuatus, qui. & a qui, & l. toties. J. de pollici.

ADDITIONES.

Ale. Quæro, vtrū. Adde Bar. i l. si cōstat, de app. & ibi late p mod. idē tenet Bal. io l. qcunq. in vlt. col. C. de seru. fug. & Bar. i l. si vēditor, & l. quoties, in fi. et i l. fi. cir. prin. ff. de app. recip. Et qñ statutū dicat vle, vel singulare, vide Bal. i l. iudicib. Paris. Vide Imo consi. 44. nu. 2. (C. de appel.

Ale. Sed faciēdo. Adde tu, et vide Are. i c. at si clerici, §. de adulteriis, ext. de iud. q tenet in hoc cōtra Bar. et alleg. tex. in l. vt gradatim, §. quoties, ff. de mune. et hō.

LEX XXII.

Bonis venditis.

§. Respub. Vide gl. 2. & ibi & sic improprie. Et sic tenet, ꝙ quælibet ciuitas Antiochensis hoc impetrasset a principe. Præterea, ista gl. est contra gl. in l. simile. J. ad municip. Quare dic, ꝙ hic loquitur in Republica Romanorum.

LEX XXIII.

Pupillus.

§. Eius. a Ibi. reuertatur. Sed curatore bonis dato potest cōsuli creditori, vt s̄. tit. 2. l. in possessione, §. fin. & su. ex qui. ca. ma. l. ab hostib. in princ. secundum Iac. de Are.

ADDITIO.

Ale. Eius. In casu isto datur curator bonis, ut no. Bart. in l. ignorare, C. de rel. mil.

TITVLVS SEPTIMVS.

De separationibus.

LEX PRIMA.

Sciendum. No. tex. ibi, nam licet alicui adijciē do, & c.

Quinquennium dicitur multum tempus.

Errans in iure non restituitur, nisi ex iustissima causa.

Quod dictum. Alias incip. Quod dr̄. Not. † ꝙ quinquennium dicitur multum tempus. No. tex. in ver. sciendum, & in versicu. eius, & not. text. ibi, iustissima, &c. No. ꝙ errans in iure non potest impetrare restitutionem, nisi sit iustissima causa, vt hic, & dixi, s̄. de confes. l. cum fideicommissum. Item in prin. huius l. habetis vnam gl. magnam, quæ summat totam istam l. quam uide per te, quia plana est.

LEX III.

Fideiussor, quando succedit principali, extinguitur accessoria, nisi cedat ad incommodum creditoris.

Debitor. Cum fideiussor principali succedit, extinguitur oblĭo fideiussoria, si ad incōmodum creditori non cedit, alias secus, Itē post admissos creditores hr̄dis, creditores defuncti ad eius hr̄dis bona ꝓ hr̄ habere ingressum. h. d. no. lex

1 † No. tex. ibi, neq; n. rō iuris. No. qđ dixi a I summario, qa qđ dicit
a lex ꝙ si cū fideiussor succedit pricipali, extīguit accessoria. l. gñalr, ff. de fideiuss. J. est verū, nisi cedat ad incōmodū creditoris, vt hic, Quod facit ad q. Fideiussor succedit principali, & fecit Inuētariū, & cū cōuenit a creditore, opponit, ꝙ non tenet ex ꝑsona defuncti, nisi inquantū facultates defuncti patiunt. Itē si ꝯuenit ex ꝑsona sua, opponit, ꝙ fideiussoria oblĭo est extincta. Certe determinat, ꝙ nō sit extincta, qa hoc esset ad incōmodū creditoris, vt hic. Hāc qōnē hñt quidā p Dy. in d. l. generaliter. Dicā plenius I l. Stichum aut Pamphilum. §. quod vulgo. J. de sol. Item opp. ꝙ quis non habeat regressum ad bona hæredis, vt J. eo l. si creditores. Sol. vt ibi dicam.

ADDITIO.

a Ale. Quod dixi. No. pulchram limitationem ad l. generaliter. s̄. de fideiuss. & ibi vide de materia, & late scripsi in l. debitori. C. de pact. post Bal.

LEX IIII.

1 *Creditor quilibet etiam stricti iuris potest petere cautionem.*
2 *Legatarij etiam iure isto habent tacitam hypothecam.*
3 *Legatarij non præferuntur creditoribus chirographarijs, nisi in eo, quod remanet, prius satisfactis creditoribus.*

Creditoribus. Creditores, ꝯdōnales, & in diē, & ēt legatarij pñt impetrare separationē. h.
1 d. No. text. ibi, pignoris cām. No. hāc † legē ad id, qd dixi. s̄. tit. j. l. si creditores, ꝙ qlibet creditor ēt stricti iuris, pōt petere cautionē, vt hic, & d. l. si creditores, & l. in possessionē. s̄. ex qb. cau. in pos. eat.
a Itē no. hic, a qa hēs gl. b quę dt, † ꝙ s̄m iura Digestorū, legatarij nō
b hēbant tacitā hypothecā, vt no. s̄. vt in pos. leg. l. is cui. §. postq̄, &
2 l. si postq̄, C. vt in pos. le. qđ ē ɔ̄ hūc text. Itē illa gl. † dicit, ꝙ si sunt
3 legatarij, & chirographarij creditores, ꝙ præferuntur legatarij, qa habent tacitā hypotheca, ꝙ est falsum. imo nō præferuntur, nec habent hypothecam tacitam, nisi in eo, quod remanet, prius satisfactis creditoribus vt hic, ibi, legatarius aūt, &c. qd tene menti.

ADDITIONES.

a Barb. Item no. hic. Not. hanc l. fin. ꝙ de iure digestorum legatarij habent tacitā hypothecam, quod alibi non reperitur, secūdum Ange. s̄. de adul. l. quod legatur. Bal. in l. si postquam. C. vt in pos. le. Bar. in l. is cui. §. postquam. vt in pos. leg.
b Ale. Quia habes gl. De his omnibus no. per Bal. io d. l. is cui. §. postquam, & Cy. i l. j. C. com. de le. in quarta opp. quo ad primum dictum hic positum dicit idē qđ Bar. hic per ista leg. Sed contrarium tenet Iac. de Bel. Inst. de le. in princ. p. l. j. C. com. de le. & hoc idem tenet Bal. in d. l. j. per illum text. ibi, nos in præsenti causa hypothecariam dare. Et sic Imperator dicit se de nouo inducere. Adde l. fi. §. sed quia nostra. C. com. de leg. vbi idem probat. Ad istum respōdet Sal. ꝙ loquitur de hypotheca expressa data in testō. Huic opi. Bar. consonat, & glo. in l. Luci. ff. de ali. le. cum si. etiam gl. & Bar. in l. Caius. §. de annuis le. Imo. in l. si quis seruū. §. pen. in fi. de le. 2. tenet simpliciter opin. Bar. per istum tex. Pau. de Cast. in d. l. j. commu. de leg. tenet contra Bar. per illam l. j. & ita dicit tenere Dy. & Raph. hic.

LEX V.

1 *Creditores defuncti, quando concurrant cum creditoribus hæredis,*
2 *Bona defūcti augmētū recipiūt ex q̄sitis ex ipsa hr̄ditate, nō p q̄sita aliūde.*
3 *Persona vsque ad mortem acquirere potest.*
4 *Exceptio, ne quis conueniatur, nisi inquantum facere potest, est dilatoria.*
Hæreditate adita, licet sit effectum vnum patrimonium, tamen separatione petita non venduntur bona tanquam hæredis, sed tanquam defuncti.

a Si creditores. Qui separationem impetrauerunt a nō possunt cum creditorib. hæredis, in eius bonis concurrere, sed ad bona postea ex hæreditate quæsita, aliūde nullo modo. h. d. Et diuiditur in tres partes. Primo loquitur vtrum illi, qui separationē impetrauerūt, possint reuerti, vt cōcurrant cum creditorib. hęredis, in bonis hæredis tunc habitis. Secūdo, vtrum possint concurrere in bonis postea ex hæreditate quæsitis. Tertio, vtrū possint concurrere in bonis aliunde q̄sitis. Scđa ibi sed si post. Tertia ibi, at si. Tex. ibi, reuerti ad hæredē, pp bona tunc ab eo possessa, vt concurrant cū creditorib. hr̄dis, sed in superfluū sic, l. debitor, in fi. s̄. e. Tex. ibi, hr̄ditarij creditores, vt concurrant cū creditorib. hr̄dis nisi in superfluo. Ibi putaut & male. No. tex. ibi, & quasi bona defuncti vendiderunt, &c. Et no. tex. ibi, proprij aūt hr̄dis. Opp. ad prio. s̄. eo. l. debitor, in fi. Sol. multæ sunt hic, sed veritas est, ꝙ istud principium s̄m illā legē intelligitur, ꝙ non possit reuerti ad bona hr̄dis, vt hic, nisi prius dimissis creditorib. hr̄dis, vt ibi. Ad hoc op. s̄. eo. l. j. § pe. in fi. Sol. ēt dimissis creditorib. hæredis, pñt reuerti ad bona hæredis ex iustissima cā, vt ibi no. alias non, vt hic. Cōtra hoc opp. J. e. versi. idemq; existimo. R. fi. ca q̄ s̄. dixi, locū hñt in bonis ab hærede habitis, tempore impetratæ separationis, sed versi. idemq;, & tota hæc lex, & ver. at si. vsq; in fi. loquitur i bonis postea ab hærede quęsitis. Reassumitur
1 igitur sic. Aut † creditores defuncti volunt reuerti ad bona tunc habita per hęredem, aut ad bona postea quæsita. Primo casu, aut volunt reuerti, vt concurrant cum creditorib. hæredis, & nō possunt, vt hic in prin. nisi ex iustissima cā. l. j. §. pe. Aut volunt reuerti in superfluo post creditores hæredis dimissos, & possunt, l. debitori. in fi. s̄. eo. Secundo casu, qñ ad bona postea quæsita volūt reuerti. Aut sunt quæsita ex hæreditate, & pñt reuerti, vt hic in veri.

ADDITIO.

a Ale. imperrauerunt. An autem fiat separatio creditorum patris, & creditorum filij, quo ad peculium profectitium, vide Bal. io l. pen. C. qui bo. ced. pos. & in materia separationum, vide l. j. & 2. & quod ibi Bal. in fi. C. de bo. aut. iud. possi.

ver. sed si post. Aut volunt reuerti ad bona aliunde q̃sita, & nunq̃
psit, vt hic in ver. at si, vsque ad finẽ. Itẽ dr̃ hic, φ bona defuncti nõ
augent. ɔ̃ in litẽ veniunt. §. fructus. s̃. de pe ti. hær. Dicit gl. φ non
2 recipiunt augmentũ p q̃sita aliũde p hrẽdẽ, † sed bñ recipiũt aug-
mentũ ex q̃sitis ex ipsa hrẽditate seu bonis hrẽditariis, vt ibi, & hoc
3 vult iste tex. Vltimo in fi. legis no. † φ psona vsq; ad morte pôt ac
quirere. Quod facit ad qõ. φ exceptio, ne q̃s ɔdemnet, nisi i quã-
tum facere pôt, sit dilatoria, qa licet hodie ñ quærat, cras poterit
acquirere, vt hic, & l. si defunctus. C. arbit. tute. & est tex. j. d̃ mu-
ne. & hono. l. cura. § deficientiũ, dicã. j. de exce. l. exceptiones aũt
4 perpetuæ. Vlti. no. † φ licet hrẽditate adita, totũ est patrimoniũ hę
redis, vt l. 1. §. pe. tñ separatione impetrata, nõ vendunt tanq̃ bona
hrẽdis, sed tanq̃ bona defuncti, vt hic, ibi, & quasi defuncti bona.

LEX VI.

Quoties hæredis bona.

§. Si liberta. Not. casum, in quo separatio est necessaria.

LEX VII.

1 *Alienationem ex secundo decreto esse iniuste, vel iuste factam probat ille, contra quem est præsumptio.*

Qui iudicium. a Vide gl. j. s̃. eo. l. j. in prin. q̃ incipit no.
casib. impetrari separatione. Assu-
1 mo hic gl. in l. Imperator. s̃. ti. j. q̃ gl. † q̃rit, q̃s hẽt pbare alienatio-
nẽ iniuste factã, an actor iniustã, vel reus iustã? In gl. sunt op. Dico,
φ ei incũbit onus pbãdi, ɔ̃ quẽ facit psumptio. Q̃nq; est præsum
ptio ɔ̃ actorẽ, & actorẽ appello reũ, ɔ̃ quem facta est vẽdo, q mõ
a est actor, & repetit rẽ, & est præsumptio ɔ̃ eũ, qa fuit citatus a pso-
naliter, vel semel fuit in iudicio, & tacuit, vel fuit sibi datus libel-
lus, vt no. s̃. ex qui. cau. in pos. ea l. 2. in princ. & l. Fulcinius §. quid
sit aũt latitare. e. tit. & tũc ipse habet probare ɔ̃rium, φ non latita
uerit, vt qa fuit impeditus iusta causa, vt quia ęgrotauit. l. q̃situ. s̃.
de re iu. vel qa vocatus ad maius tribunal. l. ɔ̃ pupillum. §. fi. e. tit.
vel si est impeditus ex aliqua illarũ cãrum, q̃ ponunt. s̃. si q̃s cau. l.
2. Q̃nq; est psumptio ɔ̃ reũ, & reũ appello eũ, q nunc conuenitur
rei vendicatione, vt quia ex actis non apparet eum, ɔ̃ quem est fa
cta venditio latitasse: tunc sibi incumbit onus probandi, φ vendi
tio sit recte facta. Pro hoc vide tex. in l. j. C. de iu. fis. li. 10. & quod
ibi no. C. de distr. pig. l. 4. & l. 1. & l. 3. C. si vendi. pig. aga.

ADDITIO.

a Fuit citatus. Vide Ang. in repe. l. sciendum, de verb. obl.

TITVLVS OCTAVVS.

De curatore bonis dando.

LEX PRIMA.

1 *Iuri de futuro renunciari potest in iudicio, extra iudicium non.*
2 *Curator datus bonis vendit bona pro satisfaciendo creditoribus.*
3 *Curator bonis anteq̃ det requirũtur illi, quorũ prima cã est in successione.*
4 *Curator datur bonis, quando conditio est casualis, ad bona conseruanda, et ad vendenda peritura tempore, & non peritura, si res vrget.*
5 *Curator datus bonis vniuersaliter tenetur facere inuentarium, non curator datus liti.*
6 *Creditores debent habere copiam inuentarij facti a curatore dato bonis.*
7 *Litiganti cũ tutore, vel curatore minoris, danda est copia ĩuẽtarij sine reb. Copiã inuẽtarii litiganti cũ tutore, uel curatore minoris tradẽdi praxis.*

SI sub conditione. Primo loquit̃ in instituto sub ɔdõne potestatiua. Scd̃o, sub ɔdõne casuali. Tertio adijcit ad prædicta exẽplum. Scd̃a ibi, φ si nihil. Tertia ibi, sicuti cũ
venter. Ibi, vẽdenda p curatorẽ datũ bonis. Opp. s̃. de bo. aut. iud.
pos. l. si seruus, & l. si quis instituatur. §. j. s̃. de hæ. insti. Rñ illud, φ
hic dr̃, cogẽdus est, &c. intelligo non p̃cise, sed statuẽdo sibi tps,
a intra qd̃ adeat, vt ibi dr̃, & ita dicit glo. & bñ. Itẽ dr̃ a hic, aut si ñ-
derit se nõ aditurum, &c. & sic innuit, φ hęreditati futurę possit
quis renũciare. Cõtra hoc vr̃ expresse, de acq. hæ. l. cui his, & l. q
1 superstitis, † Glo. p sol. ponit plures sol. s̃m vnã sol. est dicẽdum, φ
b iuri futuro b non põt renũciari extra iudiciũ, vt in ɔ̃riis, sed in iudi
cio sic, vt hic, & hęc vera, & hanc sol. tenet Dy. in l. ista. Circa hãc
2 legẽ pro declaratione † q̃ro per quẽ bona vẽdantur? Quidã dñt p
iudicẽ vel executorẽ, sicut in l. Fulcinius. §. fin. ex qui. cau. in poss.
ea. sed dicit gl. imo p pcuratorẽ datũ bonis. Rõ, qa in l. ɔ̃ria bona
hñt certũ dñm, & latitantem, ɔ̃ quẽ fit vẽditio, iõ non datur cura
tor, sed hic bona nõ hñt certũ dñm, qa est mortuus, vñ nõ potest
latitare, vnde datur curator bonis. Vide gl. in ver. si ɔdõ, q̃ incip. q̃-
3 cunq;, &c. ibi, vel dic hic dandum, q̃ gl. no. & tene mẽti. † Sed q̃-
ro, anteq̃ det curator bonis, an debeãt requiri illi, quos prima cã
successionis contingit, repudiãte primo. Rñ. sic. l. j. in prin. & § lar
gius, sup. de suc. edi. s̃m Iac. de Are. allego tibi tex. no. in l. j. §. pe. s̃.
4 de vẽ. inspi. dixi in l. si diu. sup. q. ex cau. i poss. ea. Vlterius dr̃, † φ q̃n
est ɔdõ casualis, põt dari curator bonis, q̃ro ad quid dabit. In glo.
sunt opi. non ɔ̃riæ, sed in se diuersificant. Tu dic, φ datur curator
ad bona ɔseruanda, & ad vẽdẽda pitura tpe, & nõ pitura, si res vr
c geat. Quæro, an talis curator † datus bonis teneatur facere inuen-
5 tarium? Dicit glo. φ sic, q̃ signa. Et hoc intellige in curatore dato
bonis vñib. sed curator datus liti, vel ad vnũ actum, nõ tenet̃ face-
re inuẽtarium, vt no. C. de episc. aud. l. de creationib. dicã in l. si ad
6 ipsẽs. j. rẽ pup. sal. fo. & no. ĩ Spe. de cur. § fi. † Itẽ q̃rit gl. an credito-
res dẽant hr̃e copiã inuẽtarij? & d̃t gl. φ sic, q̃ no. Aduerte, hic dr̃,
φ creditores dẽant hr̃e copiã inuentarij: in casu huius legis nõ est
7 dubiũ, qa curator dat̃ ad petitionẽ creditoris. † Sed quæro, alij liti-
d gãt d cũ tutore, vel curatore adulti, an dẽant hr̃e copiã inuẽtarij?
e Alias dixi vobis, puto dicere verũ, & vr̃ φ sic, alias ɔdõ eius q liti-
garet cũ tutore, vel curatore eẽt deterior, qd̃ esse nõ dẽt. l. 2. §. de-
fendi. sup. ex qb. cau. in poss. eat. Nã cũ tutor nihil posset agere, in-
uentario non ɔfecto. l. fi. C. arb. tu. sp posset dicere, non valer iudi-
ciũ, qa non esset factũ inuẽtariũ, & ille nõ posset pbare esse factũ,
& iõ eius interest hr̃e copiã inuentarij, sicut tutelę, & procuratio-
nis, quare dico, φ dẽt dari copia inuẽtarij sine reb. hoc mõ. Dicet
notarius, hæc est copia cuiusdã inuentarij producti per talẽ tuto-
rẽ, corã tali iudice, ex cuius mandato data est copia aduersario si-
ne reb. cuius tenor talis est, &c. & p hoc est ɔsultum parti, qa põt
pbare esse factũ inuentariũ. Itẽ p hoc est consultũ minori, cuius
interest, ne oẽs sciãt, qd hẽt ĩ bonis. l. vlt. C. de ali. pup. p̃st. & l. 2. C.
quã. & q quar. pars deb lib. x. Cũ igit̃ hoc sufficiat agẽti cũ tutore,
f illud tñ tibi tradatur, non plus. fi. argentarius. §. edi. sup. de eden.

ADDITIONES.

a Pom. Item dr̃. Et dicit Dy. φ si renunciatio iuris adeundi confertur in tps, postq̃ hæreditas erit delata, tenet renunciatio simplex, etiam nõ facta in iudicio. C. de do. ante nup. l. quod sponsæ. ff. de do. inter vir. & vxo. l. si com. §. fi. & l seq. Meno. Quidã dicũt. Beneu. Stra. de doctorib. vlt. par. nu. 5. 6. vbi latissime pseq̃t
b Ale. iuri futuro. An possit renũciari iuri futuro, adde late Bart. in l. 3. C. de pac. & adde qd̃ no. dixit Bar. in l. certũ. §. si q̃s absẽte su. de cõfe. & qd̃ dixit Bar. i l. p. circa fi. & qd̃ ibi dixi. inf. sud. sol. facit in simili, qd̃ no. Bald. i auth. si qua. C. ad Vell.
c Barb. Quæro, an. Et ibi est gl. sing. s̃m Ang. in l. si vacantia. de bo. vacan. lib. 10.
d Paris. Alij litigant. Adde Bar. i l. 2. C. quan. & q b. quar. pars deb. lib. x. vbi limita.
e Ale. Copiam. Vide Guid. de Suza. in l. d̃ creationib. C. de epis. aud. & Bal. & Bar. in l. si tutor. C. in qui. cau. in integ. rest. Bar. in l in illa. inf. d̃ verbo obl. & i l. tutor, qui repertorium. ff. de admi. tut. & Bal. in l. fi. C. arb. tut.
f Ale. Non plus. No. Bal. in l. fin. C. de prec. impe. offe. & Bal. in l. tutor qui repertorium. ff. de admi. tut. & Bal. in l. tutor. C. in qui. cau.

LEX II.

1 *Curator bonis datur a iudice nemine petẽte, si datur bonis defuncti, & bonis absentis casu, & sine sua culpa.*
2 *Curator datus bonis, an possit intẽtare actiones tpe nõ perituras, remissiue.*
3 *Curator bonis datus, in quo differat ab alijs.*
4 *Curator datus bonis in actionibus hæreditariis constituit procuratorẽ post litem contestatam in quæsitis per ipsum ante.*
5 *Curator bonis datus non satisdat de rato.*
6 *Procurator substitutus ab alio pcuratore pp dubiũ in mandato, an dẽdt cauere dñm ratũ habiturũ, hoc est pcuratorẽ substituentem. vel alium.*

De curatore. Supra loqt̃, q̃n curator dat̃ bonis d̃functi, hic q̃n dat̃ bonis viuẽtis. Ver. quæq;
p eũ. s̃. p quẽ det, ad cuius petitionẽ, nunc φ sit offm̃ & ptãs huius
curatoris. In ver. & si quẽ curatorẽ. ibi, sed noĩe ipsi⁹, &c. Notabi
a tex. a quem non credo repetiti alibi. Dr̃ hic, φ dẽt ɔstitui curator
ad petitionẽ creditoris. Cõtra imo iudex põt ex officio suo. l. 3. §.
si quidẽ. sup. q pet. tutor. Gl. fatetur ɔ̃riũ, φ põt, si iudici sit notum
1 bona dissipari. † tenet ergo ista gl. φ iudex b ex offõ suo p̃t dare cu-
b ratorẽ bonis, q̃ no. Contrariũ no. gl. in l. hæc aũt. in prin. sup. ex q.
cau. in pos. ea. vbi dicit, esse spãle in furioso, & pdigo: in alijs autẽ
nõ põt dari, nisi petat̃. Aduerte, curator nõ põt dari, nisi petẽt, vt
§. hĩc inoti. Insti. de cura. Itẽ curator pupilli siñ. l. q̃ hẽt § si pupil-
lus. sup. de tu. sed curator furiosi, & pdigi põt dari ex offõ iudicis.
l. Fulcinius. §. adeo. ex quib. cau. in pos. eat. Curator vero q dat bo
nis, q̃nq; dat bonis defuncti, & tũc põt dari ex officio iudicis, vt s̃.
l. pxi. & ibi no. in 2. gl. q̃nq; dat̃ bonis viuentis, & tũc si quidẽ bo-
nis viuẽtis, & latitãtis, tunc nõ dat̃ curator, sed bona sunt venden-
da, vt s̃. l. px. no. Si vero bonis viuẽtis, & nõ latitantis, tunc põt da-
ri curator sicut furioso, & pdigo eadẽ rõne, qa abest casu sine cul
a pa, ut d. §. adeo, & ita intelligo hanc gl. Dr̃ hic, † φ oĩa gesta cũ eo
rata habebunt̃, q̃ro, an possit intẽtare actiones tpe ñ pituras? Dic,
vt dixi in l. pen. s̃. de bo. aut. iud. poss. & no. in l. ab hostibus. sup. ex
3 q. ca. maior. † Quæro, in quo c differt offm̃ istius curatoris, ab alijs
c curatorib. Gl. hic late, & bñ dicit, p̃terquẽ in vno. Vide glo. in ver.
rata

ADDITIONES.

a No. tex. Et vide similẽ tex. Insti. de satis. §. sin autem per procuratorem, & oĩno videas Ang. in auth. si omnes. C. si ut absti. se ab hær. ubi dicit, φ quando est notorium bona dissipari, potest iudex ex suo officio dare curatorem, casus est ibi, secundum eum sing. secus si non est notorium, vt hic est casus secundum eum.
b Ale. Quod iudex. Adde tex. & ibi Bar. & Doc. in auth. si oẽs. C. si ut absti. se ab hær. & adde quod Bal. in l. 3. per illum tex. C. de capt. dicit, φ quilibet cõiũctus potest petere dari curatorem bonis absentis, & captiuorum. Et istis adde Bal. in rub. de suc. edi. quando possit dari curator bonis absentis, & pñtis. Adde qualiter sit dandus curator absenti, & eius bonis, & quę sint seruanda, et an intelligatur datus in causa appellationis. Bal. consi. 35. et per quem iudicem debeat dari, si vno loco habitat, in alio habet bona, per eundem consi. 36. 1. lib.
c Ale. Quæro, in quo. Adde aliam differentiam, quæ colligitur, inf. ea. l. §. quæritur, in fi. iuncta auth. minoris debitor. C. qui dare tut. pos. Adde, φ talis curator satis dare tenetur de idoneo coseruando, ext. l. 3. cum gl. et ibi Bal. C. de capt.
Menoch. Consec. suo sing. in uerbo inuentarium, incipit, Aliquis,
Menoch. Dicitur hic Ale. consi. 4. nu. 4. lib. 2.

rata habebunt,q̃ incip ēt si minor,q̃ not. Sed in eo,qđ dicit, ꝙ iste curator non dēt iurare,male dicit,vt l. de creationib.C. de epi. au. imo probatur in tex.in auth.qđ nunc gñale,C.de cur.fur.& ponit Spec.in ti.de cur.§.cum'aūt.ver.instri gñalis.sed in oīb. alijs bene
4 dicit.† Vlterius dř hic,ꝙ curator pōt ꝯstituere procuratorē: q̃ro, qñ pōt? Dicit gl.post lit.ꝯtest.l.neq;.C.de procu. Hoc intelligo verū in actionib.hrditarijs,sed in actionib.q̃sitis per ipsum curatorē ex suo ꝯtu,cū habeat directas,& vtiles actiones poterit ꝯstituere pro curatorē,ēt ante lit.cōtest.cū sit dñs illius iuris.& h.d.tex.hic,
5 dum dicit,eisq; actiones,& in eos vtiles competunt.† Quærit glo. vtrum curator debeat satisdare de rato? Dicit,qđ non,l.actor.inf.
6 rem ra.hab.† Quæro, procurator a substitutus ab alio procurato-
a re,pp dubium,ꝙ est de eius mandato dēt cauere de rato,an debet cauere rem ratam dñm habiturū.i.an dēt cauere rem ratam procuratorem habiturum,qui eum ꝯstituit. Hic vř tex.not. ꝙ dēt cauere rē ratā habiturū procuratorē,vt hic.ibi,sed noīe ipsius ꝑcuratoris,&c.no.in Spec.de procu.§.j. ver.sed nunquid substitutus.;Ego aūt aliter intuēs dico sic.Procurator pōt procuratorem substituere duob.mod.Vno mō ex mādato sibi facto a dño substituit, & tūc dñs vř illū ꝯstituere,quē ꝑcurator cōstituit,l.j.§.pen.ff. de ꝑcu.& tūc dēt cauere rē ratā dñm habiturū, qa tanq̃ a dño ꝯstitutus agit.Qñq; ꝑcurator substituit iure suo.l.neq;. & l.actio. & l.ꝙ qs,C.de ꝑcu.& tūc dēt cauere rē ratā ꝑcuratorē habiturū. Casus est hic,ibi,noīe eius,&c.Habes in simili,ff.de neg.gest.l. mandati, vbi mandatum potest explicari duob.mod.hoc tene menti.

A D D I T I O.

a Ale.Quæro,procurator.Et adde pulchre Bar.tangentē quid in actore in l.actor, inf.rem ra.ha.Et istis adde,qđ no.Bar.in l.si ante.in fi.iud.sol.& uide,qđ no.Sal. in l.quod quis,in vlt.q.C.de procur.& Bal.in l.nulla.eo.tit.

Authentica,minoris debitor,an habeat locum in curatore bonis dando.

§. Quæritur. Op.Insti.de sat.tuto.§ quib.Sol.aliud i tutore,& curatore,aliud in curatore qui d.ē
1 bonis.† Quæro,an hæc lex corrigatur per auth. minoris debitor. C.qui da.tut.s̄m quam debitor, vel creditor nō potest esse tutor, vel curator minoris? Certe credo,quod non, quia ibi loquitur in curatore,qui datur,vt habeat curam personæ, & bonorum ,licet principaliter bonorum l.in copulandis,C.de nup.sed hic loquitur in curatore dato bonis tantum,ita quod non personæ.

1 *Curatores dati bonis,ꝙ habeant beneficium diuisionis,quando sunt in dolo, & culpa,non beneficium cessionis.*

2 *Beneficium epistolę diui Adriani,non habet locum, nisi inter fideiussores, & mandatores accessorie.*

3 *Curatoribus pluribus datis bonis,est ordo,quando qui non gessit,sit paratus ut gerens suo periculo conuenatur.*

§. Si tres. No.ꝙ plurib.curatorib.datis bonis est actoris electio,quē ꝯueniat. Contra,C.de diu.tut.l.fi. Solu. aliud in tutorib. Rō patet in tex.cū tutores dent̄ inuiti, nō curatores.Itē opp.ꝙ curatores debeant ꝯueniri pro parte,nō q̃libet insolidū.ff.de admi.tut.l.tutores,q post §.curatores,& l.diui. Seuerus, e.ti.Sol.ibi loquitur in curatorib,q gerebant sponte,cū datio nō valeret.Itē opp.de admi.re.ad ci.pert.l.1.Sol. ibi in alijs curatorib. q dant̄ inuiti,hic in curatore dato bonis.Itē op.de susp.tu.l.h.n cau sæ.Solu.ibi in tutorib.Itē dř hic,ꝙ qñ datur inuitus,quod non gerens nō conuenitur.Contra.in l.3.§.j.ff.de admi.tut. Sol.non conuenitur nisi in subsidium.Et ista opin.est in vlt.ver.l.ure. Quæro,
a an a isti † curatores habeāt bñficium ep̄læ diui Adriani? Gl.r̄ndet,
1 qđ non,qa non tenent̄ nisi de dolo,& lata culpa, & sic nō dñt hr̄e
2 bñficium ep̄læ.† Aduertatis,ista gl.male q̃rit,qa dicit,an hēat locū ep̄la:sed ep̄la non hēt locum,nisi inter fideiussores, & mandatores accessorie obligatos,l.fi.C.const.pec.& Insti.de fideiul. §. si plures,& l.inter eos.j.de fideiul.sed hic nō sunt fideiussores, ideo beneficiū ep̄lę non dēt esse indistincte.iō gl.voluit q̃rere, an habeant beneficiū diuisionis,vt tutores,& curatores alij. Item male soluit,qa & illi,q sunt in dolo,& lata culpa, hñt beneficium diuisionis licet non habeāt beneficium cessionis,in ver.veniorem.l.si plures.ff.de admi.tut.& §.nunc tractemus.alleg. in glo. Item dicitur
3 in hac † l.quod quilibet potest conueniri insolidum , nec est inter eos ordo Hoc intellige,verum,nisi ille, qui non gessit sit paratus, quod gerens prius conueniatur suo periculo. Tex.in simili in l.un de quæritur.in prin.ff.com m.diui prout est ibi in litera, & hoc pono in materia de duob. reis.

A D D I T I O.

a Ale.Quæro,an.Concordat tex.in l.debitor,ff.de neg.gest.per Bal.in l.2.C.quando fil.uel prius.
Menoch,Barb.consi.vlt.col.9.lib.3.

L E X III.

1 *Procuratores si duo constituuntur simpliciter,unus nō pōt gerere sine alio,*

a Si plures. a No.ꝙ sicut possunt insolidum agere,ita insolidum conueniri. Quæro,a quo cōueniuntur isti curatores? Respon.vel a creditorib. hęreditarijs , vel ab eo, cuius
1 bonis fuerunt dati curatores. Modo † per hanc legē dico in materia de duob.reis,qñ duo procuratores cōstituuntur simpl'r,vnus non pōt aliquid facere sine alio,l.plurib.ff. de procur, & ideo sicut insolidum quilibet non pōt agere, ita quilibet insolidum nō pōt
b conueniri, sed quando plures b procuratores dantur insolidū, an teneantur actione mandati insolidum,uel non? Certe uř dicendū ꝙ quilibet insolidum teneatur,casus est hic,& ita intelligo l.creditor.§.duobus.ff.mandati,licet gl.ibi aliter dicat.

A D D I T I O N E S.

a Ale.Si plures.Et facit hæc lex , & præcedens , ꝙ cum hæreditate iacente non vř posse agitari iudiciū,& si sit agitatum sit nullū,ad hoc l.4.§.prætor,de dam.infe. & ibi hoc aperte tenuit Ang.vnde dēt dari curator bonis , & cum illo iudicium agitari,ut hic,& l.proxi. Adde,ꝙ no.in l.si seruus,ff.de diuer.& tēp.pscr.vř tñ, ꝙ d.§.ptor nō faciat pro Ang.sic simpliciter,imo ibi vř probari,ꝙ contra hæreditatē iacentē possit deueniri ad primū decretū,si nemo defendat,iuncto §.pcedenti illius legis,s̄m Imo.ibi,vbi ēt probatur,ꝙ posse fieri missio in insulā hæreditariā ēt si ibi non sint inquilini,& ēt si citatio,seu libellus non assignat ad ipsam insulam,p id ꝙ no.Io.And.in simili,in c.cordi.de ap.in 6.Tutius est tñ ꝙ hoc fiat,vt pbatur ibi ex ver.tutius,s̄m Imo.ibi.Verū aūt hęreditas patiatur s̄m decretū.tex. in d.§.ptor,vř probare,ꝙ non.Videas̄n Bal.p illū tex.in l.cum debitoris,C.de iud. Et pro pdictis facit,quia in hac materia æquiparantur pupillus, & hæreditas iacēs,vt est tex.no.& ꝙ ibi no.Bar.i l.is cui.§.cessatū,vt in pos.le.vñ sicut contra pupillū procedit,vel nō,scdm id,ꝙ legi.& no.in l.hæc aūt,ex qb.cau.in pos.ea. ita contra hęreditatē iacentem.Adde,q̃ dixi post Bar.in l.ad diē,de verb.obli.& ibi Aug.in l.seruus hęreditarius.de stipu.ser.& ꝙ no.Ro.in d.§.pręter.Tu vide Bal. vbi aliquid per eū,in c.j.de mil.vas.qui cōtu.est,& qđ no.in d.l.si quis instituat, in fi.de her.insti.& ibi no.Bar.& ꝙ ibi dixi,& hęc,& similia sp intelligas,nisi extarent sui hæredes,quū tunc nihil procedi pōt contra hæreditatē iacentē,qa non est dare tunc hęreditatē iacentē beneficio suitatis,s̄m gl.valde nō.in l.cū hęreditas,C.de depo.q̃ multum reclamat il.i Bar.& facit ad no.per Bar.in l.si.ff.de cō diuidi.Itē ad pdicta adde tex.no.& quod ibi Bar.in l.si eum hoiem,in fi.de fideiul.& pdicta ēt faciunt,verū hęreditati iacenti currat pscriptio, vel non,sicut minori,vide Bal.in l.fi.C.in quib.cau.in integ.rest.& no.in l.ēt,ff.de mino.& l.si intra,C.de temp.in integ.rest,& no.in l.seruus hæreditarius,de stip.ser. Adde,ꝙ hęreditati iacenti si est suus hæres,non detur curator,Bal.consi.258.3.lib.Et an pręscriptio currat hæreditate iacente,per eundem consi.46.3.lib.

b Pom.Sed quando plures.Et vide Bar.in l.9.§.sed si duo,ff.deposi.

L E X IIII.

Imperator Hęc lex hēt quatuor lec.& tertia est bona, & clara,s̄m eam pono casū. Quæro exēplainus legis.gl.ponit prius exēplū ī eo,q cessit bonis ī fraudē creditorū,hæc lec.nō est bona. Rō,qa ille,q cedit bonis , non dř in hoc cōmittere fraudē,qa utitur suo iure,ut no.ff.de re iu.l.si quis dolo Scđa lec.est,ꝙ nocet fraudator creditor,q cū debitore fraudandi cā ꝯxit,l.ait ptor.sup.de pa.cre.Ista lec.nō uř uera,qa debitor non pōt hoc opponere,l.si creditorib.C.de lec.pi.da.manu.Sustinēdo hoc,dico,ꝙ debitor nō opponebat,sed creditores. Vel dic,ꝙ debitor pōt opponere,si fraus est ab alijs detecta,l.alias.sup. de iniem. Tertia lec.est uera,& plana. Et quarta ēt est uera,licet faciat molētiā literæ.Itē op.dř hic,ꝙ bona uendunt̄ auctoritate senatus , imo auctoritate præsidis,uel prætoris,ut ff.e.l.a. Dic, ꝙ loquitur in bonis alterius senatoris l.curator.de cur.fu.Vel dic,ꝙ loquit̄ in bonis alienis,nō senatoris,& qđ dř,ꝙ dēt fieri ptoris,uel psidis auctoritate,non negatur quin possint uendi auctoritate senatusconsulti.

L E X V.

Si debitor. Op.dicitur hic,ꝙ fuit datus curator a creditoribus,Contra,immo a prætore.Sol.prętor potest dare,& etiam ipsi creditores.

Quæ in fraudem creditorum facta sunt,ut restituātur.Tit.IX.

L E X PRIMA.

1 *Clausula,confitetur se habuisse,& recepisse centū a debitore, quē liberauit per acceptilationem appositā in instrumento,non probat numerationem.*

2 *Testium dicta,quando pereant,instantia perempta.*

a Ait prætor, a Primo ponit edictum ptoris,& eius b uerba māliter. Scđo illud edictū ex-
b ponit.Scđa ibi,ait ergo ptor,& hic incipit b exponere
1 illa uerba,gesta sunt.† No.tex.ibi,hęc uerba generalia sunt. Reduco uobis ad memoriam,ꝙ alias dixi uobis.Quidā cōfitetur se habuisse,& recepisse centum sibi debita ex tali causa, liberans debitorem suum per acceptilationē , & Aquilianā stipłonē, an illa uerba,habuisse,& recepisse,numerationē probent.Ego di-
c xi,c ꝙ non. Cum.n.de nā,& substantia acceptilationis sit, qđ quis dēat cōfiteri accepisse,dñr magis apposita ad substantiā acceptilationis,quam ut probent numerationem,l.si acceptolatum, j. de accep. Et hoc probat̄ hic in fi.ibi,siue acceptilatione. Nā si pbaret̄
d numeratio,non uideretur factum in fraudē.d Præterea, ex eo,qđ dř,liberans debitorem per acceptilationem,&c.apparet,ꝙ nō intercessit numeratio,'quia tunc nō esset liberatus per acceptilationem,sed per numeratione,ut Insti.quib.mod.tol.obli.in princ. & hanc qō.de facto habui.Itē dř hic in l.3.si litem mori patiatur quę
e ro exempla. Vide gl.e in d.l.3.in uer.patiatur,quæ incipit,cum po-
2 tuit,&c.No.hanc gl.† quæ dicit,ꝙ dicta testium pereunt perempta in

A D D I T I O N E S.

a Ale.Ait pręter.Pro intellectu huius tit.& etiam ti.si quid in frau.pat.vide no.in l.a diuo Pio,§.si super,ff.de re iu.& in materia huius tit.vide Bal.in rub.C.eod.
b Ale.Incipit.De illo verbo,gesta sunt,vide Bar.in l.j.ff.de off.procu.Cęsar.
c Ale.Ego dixi.Vide Bar.in l.si in stipulatu,ff.de do.& quod ibi dixi.
d Ale.In fraudem.Vide unum casum per Bar.in l.postquam in fi.ff.de re iud.
e Ale.Vide gl.Vide ad istam gl.Bal.in rub.C.eo.& addo Bar.in l.1.C.de eden.in l.3.inf.iud.sol.& Bar.in l.gesta,C.de re iud,& Bar.in l.cum antea,C.de arbi.

Bar.super t.ff.nout. R

pta instãtia,sed tex.est in ɔriũ in l.vlt.C.de test.& gl.in l. properã-
dũ.§.fi.C.de iud.quare habemus dicere,ꝙ ista gl.maledicat,& hic
ponamus exemplum,qñ qs patitur perire instãtiã in cã appłonis,
patiẽdo labi annũ,vel biennĩ,quo casu perit instãtia,& totũ ius,
vt in auth.ei qui,C.de tem.app. Vel dic,& melius,ꝙ glo. loquitur
qñ instantia perit ante publicationem testiũ. quo casu dicta testiũ
pereunt,ar.l.gesta.C.de re iu.ſm Iac.de Are.& Cy.refert in l.pro-
perandum,in fi.C.de iud.quod tene menti perpetuo.

L E X VI.

Qui autem.

Verba edicti sunt gñalia. Dicũt.n.q̃ frauda
tionis cã,&c. Aduerte in oib.pcedẽtib.ea ẽ
plis,sine sit ſcm̃,sine neglectũ,vł gestũ vere,vel pſumptiue. Nã si
patior re pſcribere,videor in te transferre,qa pſcriptio est qdã alie
natio,l.alienationis.ff.de ver.sig.sed qñ aliqs nõ acquiri talter, ni-
hil est gestũ,vt si nõ impleo pdõnẽ.Nã ex hoc nihil alicui q̃ritur,
sed non adimitur,nec ego aliquid facio.Vnde verb. gesta,frauda-
tionis cã,non verificãtur,qa non fraudant creditores, qa si nõ re-
a pudiasset,a creditores nihil de illa hæreditate potuissent facere,cũ
ad eũ non spectaret. Item op.ꝙ quis tenetur lucrari,l. in fraudẽ,in
b prin.ff.de iu.fis.Sol. vt ibi. Item op.t.de l.2.§.non tm̃ su.de her.vẽ.
& ad l.Aq.l.si seruus seruũ. Dicit gl. ꝙ illæ leges loquuntur in suis
tractatib.& bñ,nã illę leges loquunt̃ i casib.i qb.de nr̃a ɔ̃ctus tene-
bat q̃rere,hic vero nõ. Itẽ op.legatũ tpe mortis dr̃ esse nr̃m . ergo
repudiãdo dr̃ diminui patrimoniũ,l.j.C.com.de leg.& l.a Titio,
inf.de fur.Sol.repudiando fingitur nunquam fuisse nostrum.

ADDITIONES.

a Menoc.Repudiasset.Mod.Paris.in consue.Parisien.tit.j.§.5.gl.3.nu.4.
b Ale.Item op.Vide Bar.in l.si pater inf.eo,&c,

§.Si seruum.

Vide gl.in ver.reuocabitur,q̃ incipit, sed
nunquid,& non soluit.Quidã dñt,ꝙ reuo
cetur seruus tm̃,cũ illud tm̃ reuocet̃,ꝙ erat in dñio debitoris , vt
ff.e.l.fi.§.non solũ,& §. Proculus.Iac.de Are, tenet ɔ̃riũ per candẽ
legẽ Nam sicut fructus existentes in fundo tpe alienationis reuo-
cantur,ita ista hæreditas cuius adeundi ius erat penes seruum tpe
alienationis reuocabit̃. Et sic sunt tres casus. Primus,qñ diminuit.
Secundus,qñ non quæsiuit. Tertius, qñ fraudationis cã simul, &
semel de patrimonio suo diminuit,& non quæsiuit, quo casu to-
tum reuocabitur,vt hic,quia vnum adhæret alteri.

§.Apud Labeonem.

No.ꝙ ille,q facit id,ad ꝙ
tenet,ñ vr̃ facere ĩ fraudẽ.

1 *Regula,qui prior est tempore,&c.non habet locum in pignore prætorio.*

§.Sciendum

a No.tex.ibi,cũ iã par ɔdõ oĩum, & † sic
1 illud ꝙ dr̃ Dy.ꝙ in pignore prætorio nõ
habet locum regula,qui prior est tpe,est potior in iure,est verum
qu ia nullus est prior,sed vno immisso omnes immissi vr̃,vt hic,
& l.cum vnus,su.de bo.aut.iud.pos.& ibi dixi.

ADDITIO.

a Ale.Sciendum,Idem dixi in l.a diuo Pio.§.si super rebus sup.de re iud.

§.Si quid cum pupillo.

Dr̃ hic,ꝙ gesta cũ pu-
pillo reuocant̃,licet pu
pillus ignorauerit,an sit verũ ind.... Et dicit gl.ꝙ sic,& sic est
casus hic,ꝙ est deterior ɔdõ pupilli,q̃ maioris. Et hoc tenet gl.iu.
e.l.j.in prin.in gl.in ver.non ignorauerit,q̃ incip sed si ignorauerit.
Azo tenet ɔ̃rium,& dicit,ꝙ hic dicit in pupillo,est verum,cui est
donatum , vnde tenetur quatenus ad eum peruenit, & sic totus
vnus est casus,& quod sequitur,simili modo, ponit exemplũ ma
gis generale,& hoc placet per l.ait prætor,ff.eo.

L E X VII.

1 *Pretium emptori,quando sit restituendum,cum bona reuocentur.*
Et si hæreticus vendit bona,inquisitor debet restituere pretium,nu. 2.

Si debitor

a a Cũ res vendita reuocat̃,pretiũ emptori non
b restituit̃,b nisi in vtilitatẽ debitoris appareat es
se ɔuersum h.d. Hic dr̃,ꝙ pretiũ nõ restituit̃,qñ res reuocat̃. Con-
tra,imo restituit̃.l.j.C.de præscr 40.ann. Sol. Dic, vt refert Cyn.in
d.l.j.Ista mã hẽt tres passus. Qñq; q̃rit̃,an pretiũ sit restituendũ ab
eo,q vendidit. Secũdo,an pretiũ sit restituendũ ab ipso reuocãte ,
c & illis duob.c casib.dic,vt refert Cy.in d.l.j.tñ iste scd̃s casus subdi
stinguit̃ Si qdem venditio fuit facta ab eo,q habuit ptãtem vendẽ
di,& tũc loqtur hæc lex. Si vero fuit facta ab eo,q nõ habuit ptãtẽ
vendendi,qa res erat aliena,dic,vt l.emptor.de rei ven quia si pre-
tiũ est ɔuersum in vtilitatẽ eius,q reuocat,dẽt restituere,alias non
l.emptor,& ibi no.Sed si res est vendita ab eo,qui hẽt ptãtẽ vẽden
di,& hic est casus noster,& tũc in gl.sunt duo mẽbra , qa aut em-
ptor fraudem participauit,& non debet sibi restitui pretiũ,vt hic.
Aut fraudẽ non participauit,& tũc debet restitui, vt l. 1.§.si qs in
fraudẽ,ff.si qd i fraud.patr. Primus casus probatur hic. Pone ergo,
1 † aliquis hæreticus d alienauit bona sua , quę bona alienata reuo-
d cantur per inquisitorem , an debet restitui per inquisitorẽ pretiũ
e emptoribus? Ex pdictis apparet determinatio. Nam e de iure ca-
nonico statim a die cõmissi criminis hæresis , ipso iure bona sunt
confiscata,vt in c.cum ſm,ext.de hęr.li.6. & sic non habuit pote-
statem alienandi,qa desierat esse dñs. Sed de iure nr̃o nõ requitur,
ꝙ ex crimine hæresis,vel læsæ maiesta. statim bona sint confisca-
ta,l. quisquis,in fi.C.ad le.Iul.ma.e.sed statim perdit ius alienãdi.
l.quæsitum.§.qui,& a qui.tunc qui perdit ptãtem alienandi,dẽt di
stingui,aut pretium est conuersum in vtilitatẽ hæretici, & pretiũ
dẽt restitui per inquisitorẽ,ne inquisitor habeat res,& ptium,alias
non,arg.huius l.& l.eius rei & l.emptor.& ibi no.su.de rei ven.

ADDITIONES.

a Paris.Si debitor. Vide late Ias.l.ulti.de act.in prin. Adde et,ꝙ appellatione pẽdẽ
te,põt et appellãs capi psonaliter rõne suspicionis fugę,ſcd̃m Perus.in c.cum te-
neamur,de app. Et an suspectus de fuga,possit allegare iudicem incompetentem
vide Dec.consi.75.Ias.in loco præalleg.& in l.si arbitro,ff.qui satis.cog. ubi po-
nit,quo requirantur ad hoc,ut debitor suspectus de fuga possit capi. Et an ca-
ptus possit allegare incompetentiam,uide Ias.in l.2.ff.de iu.omn iud.
b Ale.Non restituitur.Qñ reuocitur bona alienata in fraudẽ,an refundat̃ ptiũ em-
ptorib.p reuocantes. Et uide p Cy.in l.pe.in fi.C.ad leg.Iul.maie.quem sequitur
Imo.in l.post cõtractus,su.de do.ubi aliqualiter vł dãnare Bar.hic,& uide quod
no.Cy.in l.pe.C.de bo.dam.& p Bal.in l.fi.§.emptor,C.cõmu.de le. Tu tamẽ te-
neas opi.Cy.Sed an ille,in quem facta est alienatio titulo lucratiuo, in fraudem,
possit rem retinere offerendo ptiũ,vide Bal.in l.1.in 7.q.C.si qd in fraud.patr.
c Barb.Et illis duob.Et an fiscus teneatur refundere pretiũ emptori,tãgit Cy.in l.
pe.& in l.fi.C.ad l.Iul.maie.sed Cyn.in l. prealle.dixit , ꝙ cum fiscus hẽat cãm
lucratiuã,facit qd no. Bar.in l.fi.C.de sen.pas.tenetur refundere , nec obstat illa
lex,quia loquitur in creditore,qui hẽt causam onerosam,& illa pars videtur ue
rior,quam tenet do.to.de Imo in l.post contractum,sup.de do vbi uide.
d Ale.Aliquis hęreticus.Adde Bar.in l.chirographis,§.fi.su.de admi.tut.& vide c.
ad audientiam,de re.eccl.non alie.& l.j.& ibi Cy.C.de præscr.30.ann.Bald.in l.
fi.C.comm.de leg. & ibi etiam , an inquisitores debeant soluere pretium rerum
emptarum,& ibi adde Bar.in l.Imperator.inf.de iure fisci.
e Barb.Nam de iure.Et vide Bal.in l.fi.§.fi.C.com.de eg. Bar.in l.chirographis,§.
fi.ff.de admi.tut.

L E X IX.

1 *Pretium succedit loco rei in vniuersalibus,in particularibus in subsidium,*
in personalibus,quando quis conuenitur ratione doli.
2 *Pretium in hypothecaria succedit loco rei,sicut in personalibus.*

Qui a debitore.

No.hic,ꝙ ptium succedit loco rei,
1 †& hoc est verũ,& nõ est dubiũ in
vniuersalib.l.si & rẽ & pretiũ,ff.de pe.hę.& l.Imperator.in fin.cũ l.
a seq.ff.de lc.2.Sed in iudicijs a particularib.tũc si qdẽ est realis actio
tũc ẽt ptium non succedit loco rei,nisi in subsidiũ re pscripta, uel
vsucapta,l.mr̃,C.de rei vẽd.& l.si eum seruum,& ibi not ff.si cert.
pe.Sed qd in psonalibus? Hic vr̃ tex.ꝙ in subsidiũ ptium succedit
loco rei. In ɔ̃riũ vr̃ tex.ff.de hær vel act.ven.l.venditor ex hæredita-
te.Sol.hic in personalib.ptium succedit loco rei, qñ aliquis ɔueni
tur rõne doli,secus si conuenitur ex simplici ɔ̃ctu,vt l.ɔ̃ria.Sed q̃-
2 ro,† an in hypothecaria ptiũ succedat loco rei,sicut in psonalibus
vel sicut in realib.Gl.hẽtis in l.j.ff.de distra.pi. nec scio hoc alibi .

ADDITIO.

a Barb.Sed in iudicijs.Et vide Ang.in l.si & rem,& pretium,su.de pe.hær.

L E X . X.

1 *Creditores futuri,an habeant reuocatoriam.*
Creditores futuri nõ habẽt reuocatoriã,nisi appareat factũ in fraudẽ creditorum.
2 *Creditorum futurorum in fraudem,quando dicatur aliquid esse actum.*

Ait prætor.

§.Ita demum.

Creditores præteriti habent reuocato
riam,nõ creditores post secuti, nisi in
priorem locum successerint,h.d. Not.§. quem Doct examinant
1 in §.item si quis in fraudem.Insti.de act. † Quæro, vtrum a futuri
a creditores habeant reuocationem? Tex.est,ꝙ nõ,in l.j.C.de iu.fis.
lib.10.In ɔ̃rium est gl.in auth.sed iam.C.de do an.nup.Alias dixi,
2 † ꝙ creditores futuri habeant reuocatoriam , si appareat factum
in fraudem futurorum creditorum.l.si priuatus.& l.seq.ff.qui, &
a quib.& gl.in d.auth.sed iam. In fraudẽ aũt futurorum creditorũ
psumo factum ex causis,quæ ponuntur in d.l.si priuatus,& l.seq.
& est tex.in c.fi.ext.de renun.li 6 Dixi in l.post ɔ̃ctum,sup.de don.
Sed si nihil apparet,in dubio non præsumitur fieri in fraudem fu
turorum creditorum,l.j.C.de iu.fis.li.10. Vnde non habebent re-
uocatoriam,nisi in locum priorum successerint,vt hic.

ADDITIO.

a Ale.Quæro,vtrum.Per Bal.C.eo in uer.quæro,cum concessit,&c. quod ibi dixi.
Menoc.Gomes.§.Item si quis in fraudem nu.33.Insti de actio.

§.Quod ait prætor.

No.notabilem §. ex quo ha
bes,qualiter debes formare
articulum,tu qui vis agere reuocatoria.

1 *Denunciatio,an inducat malam fidem.*

§.Si quis particeps.

Not.tex.ibi,si.n.caret fraude.
1 Et sic hẽs,†ꝙ denũciatio a in-
a ducat m... fidẽ.Contra.C.b de resc.vẽ.l.si maior.rñdet gl.ibi,ille,
b qui denunciauit,non hẽbat ius denũciandi, hic sic, & bene dicit.
c Probatur,C.creditorẽ vend.pign. imp.non pot.l.j.& 2.Item opp.c
ff.quod fal.tu.aut.l.2.Gl.non soluit hic,sed Dy.soluit ibi,& Cy. in
l.fundum.C.de rei uen,& dicit sic. In l.ɔ̃ria ille,qui denunciabat
certabat de lucro,sed ille cui denunciabat certabat de dãno, ideo
est potior conditio eius cui denunciabatur, quia põt dicere , non
credi

ADDITIONES.

a Ale.Denunciatio.Adde l.si fundum,C.de rei ven.adde Bar.in l.non solũ.§.mor-
te su.de ope.no.nun.& quod ipse no.in l.Celsus,su.de vsuca.
b Ale.Contra,C.Vide in simili Bar.in l.quæsitum,su.de re iud.Et hunc tex.limi.p
Bar.in l.post contractum sup.de do.& uide quod no.in eadem l.&c.
c Ale.Item op.Ad illum tex.vide Bar.in l.si procurator,sup.quod quisq.iur.

credidi tibi: secus si essent in pari cā, vt hic. Et sic collige, aut non hēt ius denunciandi, aut hēt: & si hēt, aut sunt ī pari cā, aut nō, ut hic. Et hoc vide latius per Cy. in d. l. si fundū. & per Iac. de Are. in l. r. in prin. sup. de ope. no. nun. Prædicta oīa, quæ dīr per Doct. & gl sunt vera in denūciatione, quæ fit ante celebratū ɔ̄ctum, secus in ea, quæ fit post ɔ̄ctum celebratum, l. pen. & ibi no. sup. pro emptore, & Inno. dicit hic per eandem l. in c. dilecti. ext. de maio. & obe. tene menti, & hoc idem no. gl. hic. Vide gl. in ver. vendente, quæ incipit. secus post venditionem, &c. quam no.

§. Illud certe.

Dr̄ hic, q̄ si vnus superest de illis, q̄ fraudantur, p̄p illum oēs creditores habent
a reuocatoriā. a Sed ɔ̄, sup. quib. ex cau. in pos. ea. l. Fulcinius. §. q̄ si aduersus. Dy. in § item si quis in fraudem. Insti. de act. dicit, q̄ hic debitor alienans habebat aīum fraudandi omnes, licet emptor sciebat tm̄, q̄ fieret in fraudem vnius. Item quæro, dr̄ hic in fi. huius §. q̄ emptor conuentus offerendo pretium audiatur, vtrum sit verum ante lit. cont. vel post, in gl. sunt opi. vide gl. in ver. actionem eludat, quæ inc. fraudati. Vel dic, non audiatur, & istud tenet Dy. Instit. de act. §. item si quis in fraudem.

ADDITIO.

a Ale. Habent reuocatoriam. Vide Bar. & Doc. in l. etiam. §. j. sup. sol. mat.

§. Si fraudator.

Ex hoc §. cum §. seq. hēs intellectū l. si creditores. sup. de separa.

§. Si cum in diem.

Vide gl. in ver. etiā tpe, quę īc. vt & inf. e. l. oēs. ibi, sed gl &c. Hanc glo. adde ad id, quod dixi, sup. de priu. cred. l. si creditores. No. ergo, q̄ reuocatio fit propter fraudem, quæ committitur in tempore, & reuocatio fit in repręsentatione temporis.

§. Si debitorem.

Op. glo. in ver. actione, de l. illud. ɔ̄. eo. dicit gl. hic ab initio obligauit, ibi ex postfacto, & sic fuit in fraudem creditorum.

1 *Debitorem fugientem licet capere, & ei auferre id, quod portat, quando expectare sententiam iudicis esset periculosum.*
2 *Debitorē fugientem possum capere per personā, non vt eum detineam, sed ut ad iudicem adducam.*
3 *Debitor suspectus p̄t capi die feriata, & ī honorē Dei, ut ducatur ad iudicē.*
4 *Debitor, an fugeret, uel nō, cognoscit offō iudicis deseruiēte actioni ꝓpositę.*
5 *Iudex quando debeat dare familiam creditori, qui timet de fuga debitoris.*
6 *Iudex parte absente cognoscit de fuga debitoris.*
7 *De qua actione in factum intelligatur hic textus.*

a §. Si debitorem.

aQui pecuniā sibi debitā a debitore fugiente abstulit, cōicare nō cogit alijs creditorib. ante bona possessa, secus post bona possessa.
1 † Ex hoc §. no. q̄ licet capere debitorē fugientem, & auferre ei, q̄d portat. Cōtra hoc op. gl. de l. extat. ſ. q̄ met. cau. & l. nullus. C. de Iudæ. & l. pupillus. ɔ̄. e. & C. vi bo. rap. l. res. Dicit Bal. q̄ hic fuit ꝓsecutus auctoritate iudicis. Sed dic, q̄ hic n̄ potuit expectare sniā
b iudicis, qa erat sibi periculosum, bqa interim aufugisset, alias si sine eius incōmodo potuisset facere cū iudicis auctoritate, tūc habent locū leges ɔ̄riæ. Ad hoc facit, q̄d no. C. d̄ Iudę. l. nullus. videbitis. ɔ̄. q̄ vi, aut clā. l. si alius. §. bellissime. hic dr̄, q̄ abstuli debitori
2 meo, id q̄ portabat. Sed quęro, † vtrū liceat mihi capere debitorē
c fugientē per personam? Rn̄. sic, cnon vt eū detineam, sed vt ad iudicem ducā, vt no. Insti. de act. in prin. super ver. in iudicio, & col. 10. de pa. iur. fir. §. j. Ad q̄d facit, q̄d no. C. de decu. l. gn̄ali. li. x. & q̄
3 no. C vbi dec. vel cohar. l. j. Vlterius † q̄ro, d vtrū hoc liceat ēt fie-
d ri die feriata? Vr̄, q̄ nō, qa illis dieb. qs non pōt vocari reus. Sed
e dic, q̄ die feriata ob necessitatē hoīum hoc nō vr̄ impediri, quia ēt actus executionis illa die nō impedit. Hoc hn̄t expresse Canonistæ, ext. de in. c. significauerunt. Sed ī die feriata ob honorem Dei, puto ēt fieri posse, ut ducat ad iudicem, nō vt cognoscat, sed
4 vt caueat de stādo ī iudicio, ut no. gl. ī l. dies festos. C. de fer. † Sed q̄ro qualiter cognoscet, utrū debitor fugiebat, vel nō? Rn̄. examinabit iudicis officio deseruiente actioni propositæ, ut actioni ui bo. rap. uel ꝓdōni ex e. l. extat. vel deseruiēte accusationi criminali, ut habuistis in sīi in l. de pupillo. §. meminisse. uer. toties. sup. de
f ope. no. nun. Quærit Dy. f dicit † creditor, ego hēo debitorē fugiti-
5 uum, q statim vult fugere, io peto familiā, an iudex dēt dare familiā? Dicit Dy. aut creditor iuste timet, qa uidet īdicia, & tūc iudex p̄t dare, secus si nō esset iustus timor, ar. l. hęc aūt. in princ. ſ. si cui plus, q̄ p le. Fal. & in l. 2. in prin. sol. mat. & l. si fideiussor. ī fi. ſ. q satis. cog. Ita dicit Dyn. Ego aūt ītelligo verū, si post debitū ɔ̄ctū, noua cā iusti timoris superuenit, secus si illa cā suberat tpe ɔ̄cti debiti, l. si creditores. ſ. de pri. cre. & l. qui bona. §. de illo. ſ. de dā.
6 īfe. & l si is a quo. ī fi. cū l. seq. ſ. vt ī pos. le. † Sed q̄ro, istud qualiter
g examinat, g & qualr̄ sit fides iudici de ista cā? Rn̄. credo, q̄ iudex possit cognoscere parte absente, quia capere p̄sonā est realis citatio, sed cognoscere, an aliquis sit citādus, & cōmittere citationē, ꝓ p̄nt fieri absente parte, l. sed interpellat. §. j. & l. diē proferre. in pri.
7 ff. de arbi. † Quæro, de qua actione in factū loquat hic: Nō puto, q̄ sit actio ī factū ex hoc edicto. Hic. n. nulla fraus est cōmissa, sed loquit̄ de actione in factū gn̄ali, q̄ dat̄ ubicunq; est æquū, l. quoties. ſ. de p̄scri. ver. Vel possumus dicere, q̄ loquit̄ de actione in factū ex hoc edicto, qa post bona possessa sp̄ dolus p̄sumit. l. q aūt. § sciēdū. ſ. eo. Et sic est hic casus, ī quo sufficiet esse dolū ex parte eius, qui hac actione cōuenitur, licet dolus non sit in debitore.

ADDITIONES.

a Ale. Si debitorem. Vide gl. & ibi Bal. in ca. 1. §. si quis vero. de pace iur. fir. & gl. ī Auth. vt iud sine quoquo suf. §. necessitatē. Et multi sunt, q authoritate propria p̄nt capi, quos ponit Spe. & Io. And. in tit. de acc. in 3. par. §. j. vers. hoc tn̄ fallit in q̄busdā. & oīno Bal. in l. j. C. vbi quis dec. Adde tu ꝓ ampliatione huius tex. & vide Fr. in c. intimasti. de app. & ibi, quod procedit appellatione pēdente, & ēt dilatione pendente. Ita idē in c. insinuante, ver. 7. limitat. eod. ti. Et vide do. Mariā in rub. de dila. artic. 4. & quæ notaui sup. in l. quidam consulebant, de re iud. Menoch. in materia late Soc. sen. consi. 99. nu. 100. 101. lib. 4.

b Pom. Sibi periculosum. Vide multa similia per Fel. ī c. pe. de consti. & aliquid ēt per eum in c. cum inter R. ver. limita secundo. de excep. Bar. consi. 193. & Fel. in c. de cętero. de re iu. & Bar. consi. 9. vol. 2. & Bal. in l. 1. C. de ser. & aqua. Ale. consi. 135. in 1. vol. & Anch. consi. 192. & Bal. in c. ex rescripto. de iureiu. & de pa. iur. fir. in §. si quis vero. & Fel. in c. si qn̄. de of. deleg. & Ro. consi. 242. & Ale. 54. vol. 3. vbi ponit, quæ arguūt aliquem suspectum de fuga. Et an etiam suspectus de fuga possit capi, & an de præparatis ad fugam idem appareat, per Ful. & Are. consi. 95. vbi videtur impugnare Anch. in consi. superius alleg. Pro cuius defensione vide Ias. in l. 2. ff. de iu. om. iud.

c Ale. Rn̄. leo sic. Idē, si debitor esset suspectus, sm̄ gl. & ibi Doc. in l. q̄ fin. ſ. d̄ pig. & detineri pōt p 20. horas, sm̄ Bar. in l. capite 5. de adult. Item p̄p suspicionem fugæ pōt interdici bonis, l. de pollicitationib. inf. de publi. & ibi Bar. Verū in casu huius §. pecunia accepta, incontinenti sit acquisitū dn̄ū accipienti, an habeat necesse eam consignare iudici vide not. Bald. in rub. C. eo. per Sali. in l. si quis in tantam. C. vnde vi. & Bal. in l. j. C. vbi quis decur. Addo tn̄, q̄ ex maioritate rōnis huius §. dici pōt, q̄ si quis esset captus rōne suspicionis fugæ, non poterit redargui captura p̄p iudicis incompetētiā maxime, qa remittit prohibitiua iuris dispō, quoties periculum est ī mora, l. de pupillo. §. si qs ruos. cū § seq. & ibi per Mod. cū si. de ope. no. nun. & ēt quia si permittit propria auctoritate, multo fortius, &c. & alibi no. q̄ licitum est iudici seculari capere clericū ī flagrāti crimine repertū, sm̄ Io. And. post Inn. in c. vt famę, de sen. excō. licet postea ipsum remittat ad iudicem ecclesiasticū, p no. in c. cum nō ab hoīe. de iud. & no. Bar. in l. si q̄s in seruitute. inf. de fur. & Bal. in l. si qua p calūniā C. de epi. & cle. & l. ap. ill. 21. & q̄d no. Bal. in l. 1. C. de ser. fug. Et de hoc no. Moder. ī l. de pupillo. in §. meminisse. & §. seq. in addi. de no. ope. nū. & ibi dixi, & Ro. in l. 2. in prin. de iu. om. iu. Adde, q̄ debitor fugitiuus captus non possit incompetentiam iudicis opponere, Pet. de Anch. consi. 170. & idem Fel. in c. 2. de homici.
Menoch. Ripa respon. li. 1. c. 15. nu. 18.

d Barb. Vlteri⁹ quęro. Vide gl. sing. sm̄ Ang. ī l. dies festos. C. de ferijs. & vide Bar. & vide Bal. Inst. de ac. in prin. vbi refert illa verba & vide Ab. in c. fi. de iud. vbi allegauit illud dictū Bar. hic & vide eūdē Bal. in l. 3. §. nunciatio. de ope. no. nū.

e Ale. Vocari. Et adde Bal. in l. 3. de epis. aud. & adde, q̄ si ego capio debitorē meū fugientē, & ipsum vulneraui, q̄ dēt relaxari, & forte cado a iure meo, ita dicit Bal. in auth. sed oīno. C. ne vxor pro mari. nisi telo se defendisset, sm̄ Bal. in l. si ve allegatis. C. de sic. Et q̄d si contraxi cū aduena, q̄ postea vult recedere, an hēat locū iste §. vide Bal. in rub. C. eo. & q̄d no. Bar. hic in ver. quærit Dy. de intellectu huius §. & de meteria no. plene p Ang. in repe. l. nemo carcerem. de exactio. trib. li. 10. & p Bal. in l. si qs in tanta. C. vnde vi. vbi dicit sufficere si sit in p̄parationē fugę. Sed an petens familiam, vt debitorem capiat, habeat necesse ostēdere summarie iudici instrm̄ debiti, vel alia iura. Dic, q̄ sic, qa in simili cū sequestrum petitur fieri ob timorem fugæ, non pōt fieri, nisi ostēdat instrm̄ debiti, vt est tex. no. in l. iubemus p hāc. C. de ero. mi. ann. li. 12. multo magis in capturam personæ, sm̄ Matth. in trac. de carce. Adde Ang. in rep. d. l. nemo carcerē, & quod no. Bal. ī auth. sed iā necesse. C. de dona. ante nup. & q̄ dicit in l. si is a quo. in fi. vt ī pos. leg. & Imo. in l. 1. in prin. ff. sol. mat. Adde, q̄ fugitiuus possit capi die dñico, & propria authoritate. Pet. de Anch. consi. 122. & quæ requirantur ad hoc, vt q̄s possit tanquam suspectus de fuga carcerari, vide Ro. consi. 245. & 250. Et qualiter intelligatur, quod fugiens potest capi, vide Bal. consi. 107. li. 4.

f Ale. Quærit Dy. Et vide Bal. in rub. C. eo.

g Ale. Qualiter examinatur. Etiam parte absente pōt iudex isto casu cognoscere adde quod no. Bal. in l. 2. C. de ser. fug. adde quod dixi ī l. de vnoquoq;. de re iud. et q̄ post Bar. dixi in l. 3. §. si cā. de bo. pos. et vide Bal in l. 2. et in l. si creditor. ſ. si cer. pet. et no. in l. si qs curialis. C. de epi. et cle. vide q̄ dixi in l. si is a quo. ut ī pos. le. Adde, q̄ Fran. Zaba. in c. cū non ab hoīe. de iud. dicit, q̄ authoritate iudicis potest retineri, non idoneus personaliter, dūmodo iudex prius cognouerit eū non idoneū, et eo non citato, q̄ est no. pro hoc l. 3. §. tutores. ſ. de susp. tut. et cū Bar. concordat Bald. in d. l. si qs curialis. secus si caperetur pro executione instri, vide Bal in l. consentaneū. C. quo. et qn̄ iud. in 1. q. et quod no. Bal. in l. restituendo. C. de cond. ob. tur. cau. in princ. quod in executione instri requiratur citatio, tenet aperte Bal. in l. ab executione. C. quor. app. non recip.

§. Per hāc actionē.

Op. titul⁹ exceptis a pcipiēdis, vt C. de rei vēd. l. si fundū. Dicit gl. hic ē spālis cās⁹. Dic, vt d. l. si fundū. & ibi Doc. vltramōtani reprehēdit istā gl. Itē op. ɔ̄. e. l. si. § n̄ solū. Sol. illa dēt ītelligi s̄m istā.

1 *Restitui qualiter debeat, qui in aliquo tempore est læsus in quadriennio.*

§. Si conditionalis.

No. ver. si tn̄ ca erat &c. qa est no. cas⁹ ad multa, spālr ad ma-
1 teriā rescissoriç, & restōnis in iteg. qn̄ qs est læsus in tpe. † Nā si aliqs est læsus in 10. dieb. nō dēt restitui ad illos 10. dies ītra quadriēniū qn̄cūq;, imo tūc dēt restitui intra quē driēnū, qn̄ ē læsus ī quadriēnio, vel maiori tpe, secus si minori, vt hic. Et hāc opi. tenet gl. ī l. ab hostib. §. sed q̄ simplr̄, ſ. ex qb. cau. maio. & l. diu⁹ de ī integ. rest. & Doc. Insti. de act. §. tursus. & Inn. in c. fi. d̄ in integ. resti. Cōtrarium tenet Rod. de Rancuria. in d. §. rursus. Dyn. sequitur.

a §. Hæc actio.

aHic §. hēt duas lec. Prima loquit̄ ī acceptore. Scd̄a in ipso debitore, & s̄m primā lec. pono casum. Quæro exempla, & gl. primo ponit exempla in acceptore, & dicit, q̄ tenetur perpetuo de eo, q̄ ipse accipit, vel p eum stetit, sed de eo, q̄ non accepit, nec p eū stetit, tenet̄ intra annum tm̄, Ista opin. nō vr̄ vera, qa ista actio datur, vt in pristinum

statum

ADDITIO.

a Menoch. hęc actio. Gomes. in §. Item si quis in fraudem. nu. 39. Insti. de actio.

Bart. super 1. ff. nouu.

statū reponat̄, vt su. e. §. ꝑ hāc actionē. & §. pterea. s̄. ea. l. Sed si res
nunq̄ puenit ad acceptorē, nō pōt restitui ĩ pristinū statū, qa eius
status nunq̄ fuit mutatur, & sic creditores eū non pñt ↄuenire. Et
a iō, vt hāc lect. sustineas. intelligas, ꝙ acceptor aliqd accepit vere,
sed in effectu nō vr̄ aliqd accepisse. Exemplū, qdā emit rē valentē
ducentū pro centū, & fuit sibi tradita, in veritate tota res peruenit
ad eū, sed ĩ effectu nō vr̄ ad eū puenisse, nisi dimidia. qa sibi adest
tm̄, quantū dimidia, tunc de eo, qđ ad eū peruenit ex causa lucratiua, qđ est vltra pretiū ꝙ dedit, tenetur perpetuo, sed de eo, quod
peruenit ad eū ex cā non lucratiua, quia tantūdem ipse dedit debitori, tenetur intra annum, & hic est casus huius §. Vlterius opp. dr̄
hic, ꝙ tenetur de eo, ꝙ ad eū nō peruenit. Contra, quis nō tenetur
si non est lucratus, l. qui aūt. in prin. s̄. eo. Sol. ibi in debitore, hic in
eo, qui cum eo ↄxit. Secūdo legitur §. sm̄ Guil. antiquū gl. in ipso
debitore, qui vēdidit in fraudē creditoris, & facit dolo malo, quo
minus aliquid perueniret, quo casu tenetur de eo, quod peruenit,
vel per eū stetit, quo minus perueneerit perpetuo, sed de eo, ꝙ non
peruenit tenetur intra annum. Tunc op. de l. qui autem, vbi debitor non tenetur lucrari, dicit gl. est verum, nisi ex cōtractu in quo
committit fraudem.

A D D I T I O.

a Menoch. Et ideo. Afflic. decis. 170.

L E X XII.

1 *Faciens per alium, facit ficte.*
2 *Reuocatoria, an habeat locum, cum alienatio sit in fraudem de facto.*

a **Si pater.** a In gñali ↄcessione nō vr̄ cōcessa fraus. h. d. & est no. in prin. Et vide gl. in ver. ipse fecisse, q̄ inci. spater de fictione iuris. Similē videbis in glo. j. deiecisse. ꝟ. de vi, & vi
1 atma. † Ex his hēs, ꝙ ille, qui facit per alium, facit ficte. Dr̄ hic, qđ
si filius alienauit in fraudē, in dubio non vr̄ sibi a patre ↄcessa fraus
2 Sed q̄ro, † vtrum tunc habebit locum reuocatoria pro alienatione ista ficte facta de facto? Iac. de Are. dicit, quod non, qa cum ius
reuocet, non est necesse, ꝙ ꝑ alium reuocetur, sed decretum missionis in possessionem extendetur ad istas res vel ad actionem pro
his rebus competentem, secundum Iac. de Are.

A D D I T I O.

a Alex. Si pater. Et istud etiam no. in l. vnica. §. si procuratorem. sup. si quis ius dic. non obtemp. & no. in l. si procurator. sup. de cond. indeb. & ibi Bar.

L E X XIIII.

1 *Concludendi modus in hac actione in factum.*
2 *Actiones reuocatoriæ, qualiter nominentur.*

1 **Hac in factum.** No. † modū ↄcludendi in hac actione. Qñq; .n. ↄcludit̄, vt res in pristinū statum deducatur, l. ait prætor. §. præterea. s̄. eo. Qñq; ↄcluditur vt
2 actio cedatur, vt hac lege. Vlterius † quæro, a qualiter uocētur istæ
a actiones? Gl. examinat. C. si ĩ frau. pat. l. 2. Nam est Fauiana, & Caluisiana, & istę competunt patrono. Item est Pauliana, quæ dat creditori, vt hoc ti. Item est in factum, & ista dat̄ pro incorporalib. vt
hic no. ind. l. 2. & l. videmus. §. in Fauiana. de viu. & sic Io. in arbore actionum fecit quatuor cellulas. Sed Doc. vltramontani dicūt,
ꝙ non sunt nisi duæ. & sic debent esse duæ cellulæ. & sic vna actio
vocatur in factum Pauliana, quia introducta a Paulo prætore, q
fecit istud edictum, & sic nomen actionis est in factum, sed cognomen est Pauliana, & ista datur creditori. & compent ad corporalia, & incorporalia, vt hac lege. Item est actio in factum, quæ vocatur actio Caluisiana, & Fauiana, & sic nomen actionis est in factum, sed cognomē est Fauiana, & Caluisiana. Ratio, quia ille, qui
istam actionem introduxit, erat binominus, & vocabatur Fauius
Caluisius, & ista datur patrono.

C O N T R A R I E T A S.

Hac in factū. Aduerte, ꝙ Bar. certificat actiones reuocatorias de alienatis in fraudem creditorū, vel patroni, esse tm̄ duas, licet cognomine nominentur plurib. modis, sm̄ do. Ias. in §. item si qs in fraudem. Insti. de ac. alleg. Bar. in l. a. C. si in frau. pat. Contrarius alegatur in hac l. hac in factum vbi dicit esse quatuor.

C O N C O R D I A.

Pro concordia Tu dic, si bene consideretur Bar. quasi eisdemmet verbis vtitur in d. l. a. quibus vtitur hic, nec re vera est sibi cōtrarius, eo quia ista sunt simul, ꝙ non sint duę, & tñ nominent̄ pluribus nominibus, cum debeat attendi potius effectus, & mens, q̄ nomina, sm̄ Præpositum Mediolanen. in c. a. requiris, de app. in j. nota. vbi dat conce. r facit l. cum de laniones. §. asinam. ff. de fun. instru. gl. in c. petitio. de procu. in gl. fi. quæ est no. cum simi. Item no. ex hac l. ꝙ vbi alienatur res prohibita alienari, non est necessaria reuocatoria, etiam si iuramentum interueniat, sc̄dū Imo in c. cum contingat. de iureiuran.

A D D I T I O

a Ale. Vlterius. Adde Bar. in l. j. si in frau. patro.

L E X XV.

Si quis eum. Sed qualiter probabit debitorem fecisse in fraudem, iurisconsultus dat practicam. Nā eo ipso, ꝙ debitor scit se habere creditorē, & scit sua bona nō sufficere, tūc alienādo vr̄ fraudē facere, vt hac l. & ꝙ sciat se habere creditorē probabitur de facili, vt si habet creditores suo facto. l. q̄. quā. su. ad Velleia. Sed qualiter probabit, ꝙ sciat bona nō sufficere creditoribus? Doctrinam habetis ex dictis per me, sup. qui, & a quib. l. in fraudem. vide quod ibi dixi.

L E X XVII.

1 *Libellus, quod præsumptiue concludat, satis est.*
2 *Fraus præsumitur in donatione omnium bonorum.*
3 *Fraus præsumitur ex venditione omnium bonorum.*

Omnes debitores.

§. Lucius. In donatione oīum bonorum p̄sumitur fraus.
1 † Item sufficit libellum cōcludere præsuptiue. h. d. no. No. ergo, ꝙ sufficit libellum concludere præsumptiue.
a
b Circa hoc vide Cy. C. de eden. l. edita actio. in 3. q. ver. ex præmissis, dixi in l. certum. §. j. s̄. de confess. Secūdo no. † fraudem p̄sumi
2 in donatione oīum bonorum. Et Dy. ponit aliquos alios modos
hic. Plenius dixi in l. post contractū. s̄. de dona. Dr̄ hic, filijs natura
c libus, sed quid si non fuerunt filij naturales legitimi? Respon. in filijs legitimis in patria potestate constitutis, nō procedit, quia non
valet donatio inter patrem, & filium, nisi essent filij emancipati.
Item in filijs spurijs non procederet, quia non valet donatio. l. j. C.
3 de nat. lib. Quæro, † quid si aliquis vendit oīa bona sua. Gl. dicit, ꝙ
d fraus præsumitur, vt no. in l. qui testamētum. s̄. de proba. & Cy. C.
si quid in frau. patro. l. j. in distin. magna.

A D D I T I O N E S.

a Ale. Item sufficit. Sed Bar. in l. eum quid. ff. si cer. pet. dicit, ꝙ non sufficit libellum præsumptiue concludere, si esset factum ipsius libellāis, nisi proponeretur, & allegaretur, per tex. in l. si adulterium cum incestu. §. idē Pollioni. de adul. & ibid. no. Et ita eum sequitur Ant. de But. in c. si cautio. de fide instru. Contrariū tenet Bar. in d. §. idem Pollioni. per istum tex.
Menoch. Beneu. Strac. de decoct. 3. par. nu. 35.
b Barb. No. ergo. Et vide quod singulariter no. Bar. in l. eum quid. nu. 15. ff. cer. petat. & l. nequ naturales. C. de prob. & quod ibi remisi, & vide Bar. qui egregie loquitur in l. 3. inf. de excep. quem ibi omnino vide, & Bal. in l. Gallus. ff. de lib. & posthu. Et vide Lud. Ro. in consi. 42. quomodo allegat istum tex.
c Ale. Sed quid. An valeat donatio omnium bonorum facta filio naturali, vide hic, vbi est tex. no. Adde Bal. in rub. C. eo. Adde, an valeat donatio omnium bonorū facta filio naturali, Rom. consi. 482.
Menoch. Dec. consi. 187. nu. 9.
d Ale. Fraus præsumitur. Item adde, ꝙ ēt præsumitur fraus si scit se habere creditores, & se non esse soluendo, vt dicit Bar. in l. si quis cū heres. sup. ꝑ. Alios modos p̄sumendi alienationem fraudulentā, vide in l. summa cū rōne. & ibi dixi, de peculio, & qđ Bal. no. in l. 3. C. qui bon. ced. pos. & vide sup. l. prox. Sed quid si vendidit particulariter, vide Bar. in l. nomen. §. filio. sup. de leg. 3. & qđ ibi dixi post Bar. in l. post contractū. de dona. ꝙ verum intellige, vt ibi dixi post Bar. & Imo. & habet locum iste §. etiam si minorem partem vendidit, vel donauit, vt no. Bar. in d. l. nomē. §. filio. & vide Doct. in §. item si quis in fraudem. in fi. Insti. de actio. Adde huic apostillæ Bal. consi. 120. 3. lib.

L I B E R XIX.

a **Patrem, qui.** a Gl. op. s. e. l. oēs. §. fi. vbi q soluit ante diē, fraudat creditores, hic dr̄ ↄtrarium. Sol. hoc, qđ hic dr̄, ꝙ pater poterat differre, non erat ex volūtate defuncti, sed ex necessitate, quia filio in potestate constituto nō poterat restitui. Vnde obligatio illa non vr̄ habere diem, ideo creditores nō videntur fraudari. Sed ibi loquitur, quando obligatio de sui natura habet diem, ideo creditores videntur fraudari.

A D D I T I O.

a Ale. Patrem qui. Ad istam l. patrem, vide quæ no. dicit Bal. in l. maximum uitium. C. de lib. præter. ubi dicit, ꝙ pater rogatus ab uxore, ut restituat filijs post mortē, pōt ante mortē restituere, si creditores velint occupare illa bona. Ita & statutum dicit, ꝙ stantibus masculis fœmina non succedat, potest masculus renunciare illi statuto, & fœmina admittitur, & præiudicabitur creditorib. filij. Facit no. in l. qui autem. in prin. sup. eo. ti. & Bal. in l. 3. C. de his, qui ante aper. tab.

L E X XXIII.

Primo gradu. Pactum factū inter creditores, & hęredes, non nocebit libertatib. & legatis.

L E X XXIIII.

1 *Cōicandum, quando per extorsionē, aliquis creditor consequitur.*

Pupillus. Quod vni ex creditorib. est solutum per gratificationem, vel per extorsionem, venit cōicandū
1 † cęteris. h. d. & est bona lex. Dr̄ hic, quod non debet cōicare, nisi
duob. casib. Contra, su. pro socio, l. verum, si cum tres. vbi indistincte ↄmunicat. Sed dic, ꝙ ibi ex eadem cā erat debitū plurib. socijs,
sed hic erant non socij, & non debetur ex eadem causa. Quare hic
secundum Iac. de Are. distingue sic. Aut solutum fuit indebitū,
aut debitum. Primo casu, reuocatur per creditores. l. cum ... s̄. de
cond. indeb. Secundo subdistingue, aut alij creditores præcedūt
hypothecam, aut priuilegium, aut simplicem æqualitatē, & dēt
dolo desijt possidere, & alij creditores reuocare poterunt per hypothecariā. l. si fundus. §. in vendicatione. s̄. de pig. Aut sine dolo desijt possidere, & cōuenitur ↄdōne, ex lege, vt l. lancinuts. §. sm̄ vero creditores. C. de iure deli. Ego dixi, quod qñ creditor sine dolo
desijt possidere, nullo modo pōt ↄueniri, nisi in subsidiū in eo, qđ
sibi remansisset ex debito vltra suum debitum, vt l. j. s̄. de dist. pig.
vel nisi ipse fuit ĩ dolo accipiendo, l. q a debitore, sup. e. Aut pręcēdūt priuilegium, & tūc pñt reuocare. l. pecunia. C. de priui. fi. & l.
sed an hic, sup. ꝙ cū eo. & l. ex postfacto. su. de pec. ita dicit ipse. Sed
ego dico adhibendam prædictam distinctionem, aut possidet, vel
dolo desijt possidere, aut sine dolo, vt su. dixi, & hoc cū soluit spēs,
si vero genus, prædicta distinctio non habet locum, quia genus

perire nō pōt. l. in rōne. §. incerte. ff. ad leg. Fal. Si vero ptendūt simplicē æqualitatē, & tūc aut erāt bona possessa, & possunt reuocare. l. q aūt. §. sciendū. ver. q vero post. in fi. ff. e. aut, nō erāt bona possessa, & tūc aut creditor exigit iudicis authoritate, & non pōt reuocare, vt l. q autē. §. apud Labeonē. ff. e. Aut sine iudicis authori-
1 tate, & tunc aut p gratificationē, & tūc cogit cōicare, vt hic, & l. si nō expedierit. §. 1. ff. de bon. aut. iud. pos. Aut sine gratificatione, & tūc aut p extorsionē, & idē, vt hic in fi. Aut sine extorsione, & tūc aut erat idē debitū diuisum inter socios, & debet cōicari. l. verū. §. si cū tres. ff. pro socio. Aut erat idē debitū diuisum inter cohęredes, & tunc aut erat corpus hæreditariū, & debet communicari. l. item Labeo. ff. fam. erci. alias secus, l. Lucius. e. ti. Si vero erāt diuersa debita plurib. personis debita, & tunc non cogitur communicare, vt hic, & d. l. si non expedierit. §. 1. fm Iaco. de Are.

ADDITIO.

1 Gratificationem. Et sic ex ista doctrina Bar. hic habes, q id quod exigit vnus creditor, debeat communicare cum alijs, vide plene etiam per Ioan. And. in ti. de obl. & sol. in rub. & Bal. in l. fi. in 5. q. sup. depo. & habes bonum tex. in l. pecunia, cum ibi no. C. de priui. fis. & ibi Sal. in fi.
Menoq. Afflict. Dec. 190. Grāmat. in q. 1. posita post suas decisiones.

LEX XXV.

Procurator constitutus ad fideiubendum, an possit renunciare beneficio de duobus reis, & beneficio de fideiussoribus.

Si fraudator. No. tex. ibi, qm magis, &c. & hūc tex. allego ī mā d duob. reis. † No. q ille, q fraudē, vel damnū fugit, nō dr capere lucrū. Habui qōnē ade facto, q dā fecit pcuratorem ad fideiubendum pro Titio, & procurator renūciauit bñficio de duob. reis, & bñficio de fideiussorib. dñs dicebat, q nō poterat renunciare, qa nō erat cōstitutus ad hoc spāliter, nec veniebat in gñali mandato, quia renunciare est donare, tunc allegatur in cōtrariū ista lex. Sed dic, boñq; quis renunciauit exceptioni perēptoriæ, & tūc est donatio, l. si qs delegauerit. ff. de noua. Qñque remittitur exceptio d dilatoria tpis, & tunc idem. l. oēs. §. fi. ff. e. & l. ait ptor. §. si cū in diem. ff. e. Qñq; remittitur exceptio declinatoria fori, & tunc non est donatio. l. si fideiussor. §. quidam. supra mand. Sed quid dicemus, esi remittit exceptionem ordinis, vt hic. dices tu, recurrem' ad distinctionem, an sit exceptio dilatoria, vel declinatoria. Sed dic, q si fideiussor renunciat beneficio ordinis, tūc ex hoc nihil acquiritur creditori, sed effugit magis detrimentum, q lucretur, immo nullum lucrū acquirit, & donatio no est, nisi aliquid alicui acquiratur. l. in ædib. §. fi. ff. de don. & sic est magis remissio detrimenti, quam donō, vt hic, & ē tex. q nō sit donatio. l. 1. §. si fideiussor. ff. si quid in frau. pat. Cum ergo non sit donatio, tunc istud venit g in generali mandato. Præterea h in gñali mādato venit id quod est de cōsuetudine, l. si prius, §. 1. ff. de aq. plu. arc. & l. quod si nolit. §. quia assidua. supra de ædi. edi. sed de consuetudine omnis fideiussor renunciat, ergo, &c.

ADDITIONES.

Ale. Habui quæstionem. Facit ad hanc q. quod no. Bar. in d. l. si quis delegauerit, & vide de his Inn. in c. cū olim, ī. de of. dele. & Bal. in rub. C. eo. Et istis adde Bal. & Sal. in l. pactum curatoris, C. de pac. vide quæ dixi post Bar. in l. solutum, §. fin. de pig. act. & adde, q prælatus non potest remittere exceptionem competentem ecclesię, fm Inn. & d. Ant. in c. 1. de deposito, & Io. And. in c. 2. de do. An. aūt procurator, & prelatus possit renunciare appellationi, vide Bal. q nō in l. fi. C. de te. app. & his adde Bal. in l. 1. in fi. C. de bo. ma. Adde. Bart. i ver. preterea, quod consuluit Ro. consi. 114. q si quis facit mandatū alicui ad accipiendū pecunias mutuo, q si mos loci, vbi pecunię accipiuntur, est, vt accipientes se obligent ad cambia, si in tempore nō soluantur, q procurator etiam ad id censetur habere mandatum, sc. ad obligandum se ad cambia, & vsuras, & vide Pau. de Castr. consi. 331, Menoch. Bero. q. 33. nu. 2. Alex. consi. 22. nu. 7. lib. 5.
Paris. Sed dic. Vide Alex. consi. 115. vol. 5.
Pomp. Peremptorię. Vide Alex. consi. 115. vol. 5. vbi sequitur, & idem dicit esse in prelato. Et infert ex hoc etiam, q talis non poterit renunciare appellationi.
Paris. Remittitur exceptio. Vide Abb. in c. 1. quē sequit Bar. extra vt li. non cont.
Barb. Sed quid dicemus. Et vide Mod. in c. 1. vt li. non cont. qui sequuntur Bart. hic, & vide Imo. in c. cum olim Abb. de offi. deleg. & vide do. Ant. qui alleg. Bar. hic, & vide Io. de Imo.
Alex. Renunciat. Et vide omnino Bal. in rub. & cod. & ibi, an per hoc fideiussor videatur fraudare creditores suos.
Ale. Istud venit. Vide Bal. in rub. C. e. ubi allegat Bar. hic, sed corrupte, & Bart. in l. solutum, §. fi. & ibi dixi, ff. de pig. act. & in l. si pignoris, §. fi. eo. tit. & t. 1 p Mod.
Barb. Preterea. Bal. in rub. C. de his, quę in frau. cre. tenet contra, & uide quę ibi notaui, & allegat istud dictum Bar. Lud. Ro. consi. 321.
Paris. Mandato uenit. Vide Fel. in c. cum M. uer. secunda declaratio, de consti.

Dotis titulus est lucratiuus respectu mulieris, non respectu viri.

Dos data filię spurię, non potest per dotantis consanguineos a viro reuocari, sed postquam fuit reuersa ad filiam sic, deductis quantum ad alimenta sufficiant.

§. Si a socero. a No. tex. ibi, quia intelligit, quasi ex donatione aliquid ad eā peruenisse. † No. q titul' dotis respectu mulieris est titulus lucratiuus, sed respectu viri est onerosus. Hic in tex. fit quæstio quædā, & nō soluitur, iō vide gl. hic in vers. cōpetat ei, q īcipit, relinqr in fi. Prima placet Gui. de Suza. qa videtī debitū soluisse scienter. No. b tex. † tu scis, quod pater non pōt donare filio spurio, mō presbyter maritauit quādā suā spuriā: modo cōsanguinei volebāt reuocare post mortē: Ego dixi quod a viro non poterat reuocari, quia habet ex titulo oneroso, sed postquam ad mulierem ē reuersa, potest reuocari, quia ipsa habet ex titulo donationis. sed vt dixi, pater filio spurio non potest donare. l. 1. C. de na tu. lib. ergo, &c. Et hoc, nisi quaten' de iure can. filius vel filia debet habere pro alimentis, vt in cap. cum haberet, extra de eo, qui dux. in mat. quam pol. per adult.

ADDITIONES.

a Alex. Si a socero. Ad istum tex. uide l. 2. C. eo. & no. Bar. in l. quæsitum, §. 1. de priui. cre. & q sit titulus lucratiuus ex parte mulieris, est etiā tex. cum gl. & ibi do. in l. Mæuia. §. 1. ff. sol. ma. Et no. hunc tex. q titulus dotis est onerosus ex parte viri, quod est no. etiam si ex postfacto consecuturus sit lucrum. Gl. est menti tenēda in l. si donaturus, §. si quis indebita, in pe. gl. sup. de cond. ob. cau. & est tex. in l. 1. §. si vero, C. de impo. lucr. descr. li. 10. & ibi no. vbi ēt vide Ange. quod no. q a pcedit ēti dote, & matrimonio putatiuo, vt est gl. in l. Proculus, sup. de iure dot. in gl. fi. Et adde, quod notat Bar. in l. 1. sup. de vsuc. Item est onerosus non qñ ex parte viri, vt sic, sed etiam ex parte filiorum dotem petentium, vt no. Bar. in l. si constante, in 10. q. 2. q. prin. sup. sol. ma. & vide omnino, quod no. per Barto. in l. Mæuius, §. duorum, de leg. 2. sed quoad patrem est titulus onerosus. Ita Bal. in l. 2. C. eo. vide ibi, & idem ibi dicit in legitima, & alimentis, & in oi obligatione legali. Et si lucrum dotis cōceditur marito p p expensas, nō dr titulus lucratiuus, vt no. Bal. in l. hac edictali, in ver. pone, q oppositum, C. de secun. nup. Et q titulus dotis, quoad virum sit onerosus, est tex. quem ibi ad hoc no. Bar. in l. pro onerib. C. de iure do. & in l. ex promissione, de act. & obl. & in l. 1. §. fi. & ibi Bart. C. de iu. do. vbi pbatur, q quoad mulierem est lucratiuus, & ibi etiam vide Bal. in prin. qui ponit, quid pr pt donare filio spurio. Vide latius Bar. in d. §. duorū. in 3. q. Et ad prædicta vide Bal. in auth. ex complexu, de incest. nup. & Bar. in consi. inc. D. Amatus. & Ang. in l. ignoti. C. e. tit. Adde, q titulus dotis sit onerosus ex parte viri, voluit Bar. consi. 68. lib. 2. vbi consuluit, cum pater nupsisset filiam, & promisisset dotem genero, qui mortuo socero possidebat bona vigore promissionis sibi factæ, deinde cum socer declaratus esset vsurarius post mortem, q illi, q soluerunt vsuras ante promissionem factam genero, non poterant illum molestare, quia habet ex titulo oneroso. Et ad quæstionem formatam per Bar. de spuria dotata, adde q Abb. ēt consi. 116. consuluit, q filia viuente, dos non sit auferenda, quia hēt loco alimentorū, sed ipsa mortua sic, quia alimenta extinguuntur.
b Menoc. Nota tex. Gramm. Dec. 90. num. 1. Cur. sen. consi. 51. col. 13. in prin. Pan. consi. 50. & consi. 315. lib. 2. Ripa, lib. 3. nu. 67. sol. mat.

a §. Fructus. a Alias §. non solum. Dr hic, q non veniunt in restitutionem, nisi fructus, qui erant tempore venditionis. Contrarium io l. ait pretor. §. per hanc. sup. eo. Sol. ibi loquitur de extantibus tempore venditionis, & sic ille §. intelligitur secundum istum. No. text. ibi, nam cum fundus, &c.

ADDITIO.

a Ale. Fructus. Vide Bar. in l. si filius. in fi. de ver. obli. & quod no. Bar. in l. fructus, solu. mat. & quod habetur per Bar. in l. cum filio, de leg. 1.

a §. Hæc actio. a Iste. §. legitur in gl. nra tribus, vel quatuor modis, Prima lect. est bona, & no. & eā sequit Dy. Inst. de act. §. itē si qs in fraudē, & fm ipsam pono casum, q qñ quis alienat in fraudē, & res nō reperit, pt agi cōtra eum, vt ponatur in carcerē, & mō nō poterit cedere bonis. Scda lect. loquitur, qñ quis cedit bonis, quo casu non tenetur, nisi in quantum facere pōt, verū est, nisi alienauerit in fraudem, vt hic quo casu tenetur insolidum. Sed alij dicunt aliter, & ponitur in gl. vlt. 3. & 4. lect. sed pone primam, tanquam magis notabilem.

ADDITIO.

a Ale. Hæc actio. Adde Bar. in l. alia, sol. ma. & sequitur Bart. in rub. C. e. & qd no. Bal. in l. 2. C. quod cum eo, & in l. 4. C. qui bon. cede. poss. & q alienans in fraudē possit capi, & carcerari, no. Bal. per hanc l. in l. 1. in 5. q. C. si in frau. patr. Adde, an versatus in fraudem cum creditoribus, possit cedere bonis. Paul. de Cast. consi. 46. Menoch. Gomes. §. item si quis in fraudem, nu. 42. Insti. de actionib.

DIGESTORVM

LIBER XLIII.

De interdictis, Tit. I.

1 *Possessio aduocatur per interdicta, & per actiones ciuiles.*
2 *Interdicta quasi inter duos dicta.*
3 *Inter interdictum, & actionem in factum, quæ sit differentia.*
Dictio, seu, est augmentatiua.

Cōtinuat gl. sic. Dictū est supra, qualiter agitur de iure ciuili, nūc qualiter agit de iure prætorio. Verū, qa hoc fit cōiter p interdicta
1 iō ponit hic ista rub. † Quæro primo, an possessio aduocet alijs iurib. quā p interdicta? Gl. sic, vt p actiones ciuiles, & cōdictionē triticariā, & p officiū iudicis, vt in gl. 1. p ordinē hēs. Secūdo quæro, q sint istæ extraordinariæ actiones, quæ cōpetunt pro interdictis; Gl. 2. est hic, quæ dicit, q actiones proponebant olim extra antiquam solēnitatem, sed interdicta cū solemnitate. Item quærit gl. quæ erat olim dña, cum ēt actiones proponebantur cum solemnitate? Dicit gl. actiones proponebantur cū solemnitate vliter,
2 sed interdicta † inter duos: ideo dñr interdicta, quasi inter duos
3 reddita, alia vero edicta vlr proponuntur. Item quæro, †, q sit dña inter interdictum, & actionem in factum, quæ loco eius competit? Dicit gl. nulla est dña. Dy. reprehendit istam gl. Nam dicit, q imo dña est inter interdictum, & actionem, probat per dictionē seu, positā i rub. quæ dictio est augmentatiua. l. si quis ita, de auro & arg. leg. Vel aliter, dña est inter hāc actionem, & interdictū, sicut est dña inter mām, & materiatū, seu sicut inter matrem, & filiam. Nam ex interdicto oritur actio in factum, vt Instit. eo. in fi. Quæro, vtrum sit dña, quod istorum proponatur? Dicit gl. nō est dña. Br non est necesse, q proponatur in libello, sed bene potest proponi. l. prætor. §. non nulli, de ope. no. nunc. Hoc etiam appa-

ret ex eo, quod videbitis inf. vti poss.l.j.§.restituendæ. facit l.pen. ℈.
ne vis fiat ei. De hoc etiam tangitur in l.certi. C.eod.

L E X P R I M A.

1 *Interdictum, vnde vi, non dicitur scriptum in rem.*
2 *Actio personalis in rem scripta ideo dicitur, quia datur contra aliquem obligatum ex possessione.*
3 *Interdicta, quæ continent meram pœnam, sunt annalia, quæ rei persecutionem, perpetua.*
4 *Mistum ex duobus, an faciat tertiam speciem per se.*

Videamus. Iurisconsultus in hac lege, & seq. prosequitur diuisionē interdictorum. Et primo ponit diuisionē, respectu rerum,
pro quib. competunt interdicta. Secundo respectu effectus interdicti. Tertio ponit aliā diuisionem respectu tpis pro quo dantur. Quarto ponit
aliam diuisionē, respectu tpis intra qd̄ dātur. Secunda ibi, Interdictorum aūt. Tertia ibi, Interdictorū q̄dā in p̄sens. Quarta ibi, In-
1 terdicta Quinta ibi, Interdictorū q̄dam annalia. Opp. † q̄dam interdicta non sunt scripta in rem, l.cū a te. ℈.de vi, & vi ar. Sol, hæc
rēa fallit in interdicto, vnde vi. Quæro, vtrum sint alia interdicta
2 mixta? Gl. dicit, q̄ sic. vt in gl. hēs. Quæro, qd est dictū, actio † personalis in rē scripta? Rñ. actio in rē mera dat ℈ possidentē, non tñ
tanq̄ obligatū, sed quia possidet, vt Insti de act. §.j. sed actio personalis scripta in rem dat ℈ aliquē, nō iō, q͞a possidet, sed q͞a est obligatus ex possessione: iō dr̄ personalis. Probat in l.de eo.§.fi.sup.ad
3 exhi. Itē dr̄ hic, † q̄ q̄dam sunt annalia, q̄dam perpetua, q̄ro q̄ sint
ista. Certe veritas est, vt dicit gl. q̄ continent meram pœnam sunt
annalia, sed q̄ ℈tinent rei persecutionem, sunt perpetua: videbitis
a in l.in honorarijs.de act. & obli. Vlt. a ex hac lege hēs, † q̄ mistum
4 ex duob. b non facit tertiam speciem per se, vt hic in ver. interdi-
b ctorum autem species, &c. Nā ponit tres species interdictorum
tantum, & tamen sunt quædam mista ex duob. & de ipsis non ponit tanquam de specie separata per se. In contrarium facit l.ad eō
§.j.de acqui.rerum do.non dico nunc.

A D D I T I O N E S.

a Barb. Vltimo. Sed in contrarium obst. quod dixit Aug. in l. Imperium. sup. de iu. om. iud. in quæstione facti, vide omnino.
b Alex. Mistum ex duobus. Sic vide per Doc. in l.a.ff.de verb. obli. licet contrarium notetur in l. imperium. de iu. omn. iud. & ibi Doc. & quæ interdicta sint duplicia, vide Bar. in l. naturaliter. §.j. in 3.q su. de acq. pos.

L E X II.

1 *Interdictum, de exhibendo libero homine, competit etiam pro vassallo, monacho, ciue, pupillo, vel alia persona, in qua ius habeo.*
2 *Interdicta, habere rei persecutionem, & causam proprietatis, dicuntur, quia actor probare debet proprietatem.*
3 *Sñia lata in possessorio, quando facit præiudicium in petitorio, remissiue.*

Interdictorum. Hic ponit aliā diuisionē interdictorū. Prima est diuisio respectu p̄sonarū q̄b. ℈petūt. Seda, respectu rerū pro q̄b. ℈petūt. Tertia, respectu
effectus. Quarta, sifr respectu effectus. Seda ibi, Interdicta āt. Tertia ibi, q̄dā interdict i. Quarta ibi, hęc aūt. iste ver. Quædā, est no.
1 In tex. ibi, nō possessionis. No. qd̄ † dr̄ de interdicto, de libero hoīe
exhibēdo, qd̄ facit vt possim sifr hēre interdictū de vasallo exhibēdo, seu ciue, vel monacho exhibendo, vel pupillo exhibendo, vel
alia persona, in qua ius habeo, simile de vxore exhibenda. l.j. in fi.
2 & seq. ℈.de lib. exhib. hoc tene mēti. † Quæro, quid est hoc dictū,
q̄dam interdicta hn̄t rei persecutionem, & cām proprietatis. Dicit gl. q̄ actor dēt p̄bare p̄prietatē, alias nō vincit. Secūdo, q͞a absolutoria lata i vno, parit exceptionem rei indicatæ in alio, & idē
in condemnatoria, quia cōdemnatoria lata in vno, parit exceptio
a nem in alio. Cuius occasione Dy. tractat a hic. † an sententia lata ī
3 possessorio pariat præiudicium in petitorio, quod Dyn. plene tractat hic, & in cap. qui ad agendum. de reg. iur. li 6. & ego plenissime in l.naturaliter. §.nihil commune. de acq. poss.

A D D I T I O.

a Barb. Dy. tractat. Vide tex. notab. in l.de proprietate. C.si a non. compe. iud.

L E X III.

In interdictis. Hic ponit vna rēa interdictorum. Contra, imo a die expulsionis, hr̄ rō fructuū,
l.j.§.ex die. ℈ de vi, & vi arma. & l.is qui in puteum. §.qd̄ ait p̄tor.
℈.qd̄ vi, aut clam. Sol. dicit gl. fallit in his. Tu die, q̄ hæc rēa hēt locum in bonæfidei possessore, ℈ quem est interpositum interdictum, in quo ex die interpositi interdicti habetur rō fructuum,
secus in possessorib. malæfidei, vt in cōtrarijs. Quęro, quę sint aliæ
regulæ interdictorū. Gl. dicit, quędam sunt affirmatiuę, quędam
negatiuæ, vide eas hic in gl. & l.incerti. C.eo. tit.

Quorum bonorum. *Tit. II.*

Dictum est de interdictis in genere, nunc sequitur de interdictis in specie, & premittitur de interdicto, quorum bonorū, qd̄
est generale, & denominatur a prima parte bonorum, &c.

L E X P R I M A.

1 *Error iustus hr̄ p̄ titulo, quoad vsucapionē, & p̄scriptionē, nō q̄tū ad repellēdū eū, qui agit petitione hæreditatis, vel interdicto, quorū bon. & nu. 3.*
2 *Præscriptio triginta annorum requiritur in eo, qui possidet pro possessore.*
4 *Interdictum, quorum bonorum, in quo differt a petitione hæreditatis.*
5 *Verbum, restituo, adaptatur ad id, quod nunquam quis habuit.*
Interdictum, quorum bonorum, est adipiscendæ.

Ait prætor. Op. si hēs bonorū possessionē ex edicto pretoris, ad quid petis possessionē ab alio? Rñ. ille qui petit hēt possessionem iuris, iō
petit possessionē, q est facti. Idem dico in eo, q est hæres de iure ciuili, q͞a pōt agere hoc interdicto vtili ad recuperandā possessionē. Dr̄ hic, si nihil est vsucaptum. Cōtra, vsucapio non
pōt esse sine titulo, sed possidere pro hærede, vel possessore, non
est titulus ergo &c. l.pro hærede. su. de pet. hær. ergo vsucapio nō
procedit. Huius timore dicit glo. q̄ hoc debet intelligi, q̄ hic habuit iustum errorem, q hr̄ p̄ pro titulo, l.non solum. §.j. de vsuc. &
1 l.Celsus. eo. ti. No. † ergo hoc in eo, qui possidet pro hærede, sed in
a eo, qui possidet pro possessore requiritur præscriptio 30. ann. Ha-
2 bes ergo † ex hac sol. q̄ licet iustus error habeatur pro titulo, quātum ad vsucapionem, & præscriptionem, non tñ hr̄ pro titulo, quātū ad repellendum eum, q agit ad petitionem hæreditatis, vel interdicto, quorum bonorū, quę iudicia non dantur ℈ titulo possidentem, quod tene menti. Tenēdo istam sol. ergo post vsucapionem tenet hoc interdicto, q̄ est ℈ l.hæreditatis. C.de pet. hęr. Huius timore dicit gl. dicas, q̄ est vsucaptum ab alio, non ab ipso, qui
b possidet pro hærede, vel possessore. Sed ℈ b hoc op q̄ ille, qui non
vsucapit, non tenet, q͞a vsucapionē interpellare non potuit, l.sed &
si lege. §.sed & culpa. sup. de pet. hęr. glo. dicit, q̄ ille, qui alienauit,
dolo desijt possidere, licet non haberet malā fidem ille, qui emit,
iō quia desijt dolo possidere, tenetur. Hęc sol. nō vr̄ posse procedere, q͞a sm̄ hoc, q̄ sequitur in tex. ibi, quodque dolo malo, &c. esset
idē cum eo, q̄ dictū est prius, iō Dy. & Iac. de Are. exponunt hunc
tex. aliter, ut dicas, q̄ pro hærede, aut pro possessore possides, s tpe
inchoati iudicij, & quod sequitur possideres. i. inciperes possidere
post iudiciū. Itē sequitur, si nihil vsucaptū est, expono igitur si est
vsucaptum, non teneris, & sic est superflua glo. magna, sm̄ Iac. de
Rauen. & ēt Iac. de Are. sentit hoc, vel si volumus sustinere gl. possumus hunc text. exponere, & possides, s. nūc, possidesve, si nihil
vsucaptum esset, intelligatur de eo, qui desijt possidere culpa, l.si
culpa. su. de rei ven. Et q̄ sequitur, qd̄ que dolo, &c. intelligatur de
eo, q desijt possidere dolo. Sed p̄cedens lec. est magis clara. Quæ-
4 ro, in quo † istud interdictum differat a petitione hęreditatis? Gl.
ponit istas dr̄ias, C.eo. super rub. dic vt ibi. Duas tñ dr̄ias principaliter no. Prima in modo proponendi libellū, & per ℈n̄s in modo
sn̄iandi. Nā in petitione hæreditatis, peto me declarari hæredem,
& per officiū iudicis fit restitutio rerū, l.licet, su. de pet. hęr. in hoc
aūt peto rerū restōnē principaliter, vt hoc illi restituas, & per ℈n̄s
oñditur diuersitas in mō sn̄iandi, q͞a in petitione hr̄ditatis declarat, qs sit hēs, sed in hoc interdicto, qs simplr̄ ℈dēnat ad restitutionē rerū. Seda dr̄ia est in mō probationis. Nam in petitione hr̄ditatis dēo probare me filiū, & hæredem, & bona fuisse in hæreditate, in hoc autem sufficit, si de istis, quæ pertinent ad hoc, doceo
summatim, hoc tangitur in secunda gl. parua, in ver. petimus, in
c l.1.C.eod. & tangit Ros. in hoc tit. circa finem. Vlti. not. c ex hac
5 l. † q̄ licite peto mihi restitui id, quod nunquam habui, & sic verbum, restituo, adaptatur ad illud q̄ nunquam habui, nam istud interdictum est adipiscendæ possessionis, vt ℈.proxi §.tamen qs condemnatur, vt restituat, vt hic dicitur.

A D D I T I O N E S.

a Ale. Qui habetur. Iustus error hr̄ pro titulo, non ad oīa, ut hic, qd̄ tene menti. Sicut gl. innuerit contrariū in l.pe. su. p̄ legato, vt scilicet, qd̄ hoc etiam sit verū quo ad excludendū agentem a petitione hæreditatis, et unde qd̄ hr̄ Insti. de act. §.si istæ, et Bal. in l.nullo, de rei vend. qui tenet contra Bar. hic all. gl. in l. pe. sup. p̄ leg. & in l.hæreditate, C.in quib. cau. cessat lon. tem. p̄scri. & ibi Bal. Ad doctrinā glo. & Bar. hic adde glo & Bar in rub. C.e. & cum Bart. concor. Iac. But. in l.j. C. quor. bon. illa autem. quo ad Publicianam locum non habet, quia in ea distincte titulus putatiuus habetur pro vero, l.eum, qui, cum seq. de publi.
b Barb. Sed contra hoc. Vide Lud. Ro. in consi. 308. ubi quærit, vsufructuarius occupat vsumfructum propria authoritate, an illum perdat? vide ibi. Menoch. Cranet. consi. 277. col. 1. ver. j. quia.
c Ale. Vlt. no. Vide Bal. in l.a. quorum bo. & in l.eū āt de reb. cred. & l.mācipia, in fi. C. de ser. fug. & vide Bar. in l.si olei. C.loc. vbi uidebitis rōnē huius dicti, licet Imo contrarium teneat in l.clam possidere, §.qui ad nundinas, de acq. poss.

§. Hoc interdictum. Opp. q̄ imo detur ad singulas res, l.hoc amplius, & seq. ℈.de fur. Sol. non pertinet ad res singulas, subaudi tantum, q̄
mihi placet. Ex hoc apparet, q̄ in isto titulo petitur restitutio rerum non designatis rebus, sicut in petitione hęreditatis, vt no glo.
in l.1. circa prin. sup. de eden.

L E X II.

1 *Interdictum, an mihi competat, si habeo aliquem obligatum ad mihi dandum vnum par caponum.*

Interdicto. Op. de l.ēt. §.fi. ff. de pet. hær. Solu. q̄ hoc inter-
a dictum differt multū ab illo in hoc. Quæro,
1 aliquis a † tenetur mihi dare omni anno vnum par caponum, an
com-

A D D I T I O.

a Barb. Quæro aliqs. Vide Ang. i rep. l.si certis annis, C.de pac. et vide Lud. Ro. cō. 307. vbi disputat, qd̄ sit dati possessoriū hoc interdicto creditori spoliato, vel ...

a competat interdictũ. Et dicit Iac. de Are. ꝙ non: quia ꝯ debitores
obligatos personaľr nullũ est interdictũ propositũ. casus est hic. di
cit Iac. de Are. ꝯ hoc dictũ vr̃ casus in c. querelã. ext. de elec. sed di-
cit ipse, contra querelã opus est querela, & sic dicit, ꝙ illud c. nõ be
ne dicit, & ita refert Cyn. de pac. l. certis annis, circa fi. Videtur ista
lex non probat hoc, qa eadẽ rõne, nec ꝯ possessores alicuius iuris
realis ꝯpeteret iterdictũ, cũ hic dicat, tm̃ corporũ possessores. Sed
ꝯ, J. ti. j. l. j. §. ꝙ aũt ait & J. de aq. quo. & esti. & de it. actuq; pri. p to-
b tũ. Ego nõ video, b ꝙ dicat possessoriũ, nisi respũ petitorij, & videbi
s p totũ hũc librũ. Mõ aliqs dẽt mihi dare aliqd annuũ, pp ꝙ ha-
beo aliqd ius reale in eius psona, & tũc possũ agere interdicto et
possessorio, d. ca. querelã, sed si hẽo ipsũ obligatũ tm̃ psonaľr, nec
hẽo in eius psonã ius reale, tũc dico, ꝙ nõ dat possessoriũ ꝯ eum,
arg. huius legis, & quia non reperitur in alia parte iuris cautum.

ADDITIONES.

a Ale. competat. Verum interdictũ cõpetat pro annuo reditu, adde Bal. in ca. 1. de feu. con. faciunt, q̃ dixi post Bar. in l. mouentiũ. de ver. sig. & dicit Bal. in c. j. de cõ trouer. inter vasa. & epis. ꝙ licet debitor p solutionẽ annuati non factã, non reco gnoscat debitum, non tñ intelligitur dñm expoliare, nisi in aĩo suo disponat in fu turum non soluere, secundũ Inn. in c. querelam, de elec. secũdum eum. Et ad Bar. hic, adde Bal. idem tenentem in l. iubemus. in prin. C. de sacros. eccl. & vide Bar. in l. si certis. C. de pac. & in l. 2. C. de seru. Inn. in d. c. querelã. in prin. in gl. super tractatu. Et ꝙ remedium det pro iurib. subtractis, vide Bal. in d. l. 2. in 6. q. An et detur interdictum adipiscẽdæ, vide ibi, vers. sed iuxta hoc quæritur, & quod no. Bar. in l. Aquilius, in fi. ſu. de dona, & ibi adde Bal. in l. 1. C. de fideicom. de hoc plene per Pau. de Leaz. in com. c. ex literis, de rest. spo. plene per Ang. in rep. d. l. si certis annis. & ibi per Ray. in addi.

b Menoch. Ego non video. Adde practi. Pap. in forma libe lli in cã spol. pos. in glo. in fi. per Rip. in l. rem, quæ nobis. de acq. pos. Afflic. dec. 295. nu. 2. 3.

Quorum legatorum, *Tit. III.*

LEX PRIMA.

1 *Aequum non est, quod quis sibi ius dicat.*
2 *Legatarius licet rem legatam occupet, & hæredi restituat, actio tamen mi-
hi contra hæredem durat.*
3 *Exceptio, dolo facis, &c. hẽt locũ ĩ possessorijs, nisi qs statim vellet docere.*
4 *Hoc interdictũ non habet locum, nisi quando hæres vult uti falcidia, & iu-
re falcidiæ, vult uti retentione in re legata.*

1 HOc interdictum. No. † ꝙ nõ est æquũ, vt
qs ius sibi dicat Habe-
2 tis, C. ne qs in sua causa. l. vni. Itẽ no. † ꝙ licet legatarius
occupauerit rẽ legatã, & hæredi restituat, actio tñ du-
rat sibi ꝯ hrẽdẽ. Sed ꝯ, imo amisit ius suũ, l. non dubiũ. C. de legib.
Sol. ibi hrẽditas erat adita, & possessio apprehensa p hæredem, hic
vero erat possessio uacans, qñ legatarius occupauit. Itẽ op. sup. qd̃
met. cau. l. extat. & l. pe. J. ad l. Iul. de vi pri. Sol. ibi res, q̃ quis abstu
lit, erat alicuius, hic vero res occupata nullius erat ante aditã hæ-
reditatẽ, vel si hæreditas erat adita, erat plene legatarij. Itẽ opp. C.
vnde vi. l. cũ qrebat. Sol. ut in gl. Itẽ op. de cri. expi. hær. l. 2. Sol. glo.
3 ibi, extraneus occupauit, nõ legatarius, Itẽ opp. † de rt̃a, dolo facis.
J. de doli. exce. de reg. iur. l. dolo. Sol. illa rt̃a in possessorijs non hẽt
locũ, nisi qs statĩ uellet docere de iure suo, l. 2. & ibi no. C. de edi.
a di. Adr. tol. Sed ꝯ hoc op. uonne illa tunc legatari⁹ doceret de iure suo
dicendo, si restituo tibi rem legatã, dẽs mihi restituere? Sol. † istud
4 interdictũ nõ hẽt locum, nisi qñ hæres vult vti Falc. & iure Falci-
diæ vult uti retentione in re legata, & istud tenetur. C. eo. l. 1.

ADDITIO.

a Ale. Legatarius docet. Vtrum regula, dolo facis, habeat locum in possessorijs, Ad de Bar. in l. si socer. §. Lucius. ff. sol. mat. & ꝙ no. Bar. in l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de acq. pos. & istud intelligitur in possessorio adipiscendæ, si sit liquidum ius ex-cipientis, quo casu bene obstat exceptio, dolo facis, &c. vt no. in l. 2. C. de edi. di. Adr. tol. & in l. fi. C. e. & est gl. in d. §. Lucius. Sec⁹ in possessorio recuperãdæ vel spoliãtis, quo casu nõ ob. l. si quis ad se fundum. C. ad l. Iul. de vi. de quo etiam p Dy. in c. qui ad agendum, de reg. iur. in 6. & sequitur Imo. in d. §. Lucius. Adde, an dare sit possessoriũ absq; petitorio, Bal. cõs. 96. & pcedẽti, ꝙ est Io. de Lig. 5. lib.

1 *Libellus incertus admittitur, quando incertitudo causatur ex facto rei.*
2 *Libellus, peto rem, & si non extat peto æstimationem, procedit quãdo in pe-
titione potest interesse interuenire.*

a §. Quia aũt. Vbicũq; a † icertitudo cãtur ex facto rei, ad
1 mittitꝰ libellus incertus. h. d. Op. d̃ l. ꝙ in hæ
redẽ. §. eligere. ſu. de tribut. Gl. ibi sol. plurib. mod. sed uera sol. est
b ꝙ hic incertitudo cãtur a facto rei, b ideo libellus incertus b admit-
titur, sed alias, qñ quis est incertus facto rei, tunc dẽt eligere actio-
nẽ certã, l. cum filius. §. varijs ſu. de leg. 2. hãc rt̃am tene menti ad
2 libellos, qui formant tota die. † Peto rẽ talẽ, & si nõ extat, peto æsti
mationẽ. intelligas hic eo casu, quo in petitione põt interesse ve-
nire, quia nõ sp̃ põt uenire, l. si seruũ. §. fi. J. de verb. obl. Facit et ad
hoc, l. j. ſu. de act. emp. ubi peto rem tradi, uel interesse, nã incertũ
est, utrum uelit tradere rem, vel interesse, &c.

ADDITIONES.

a Pom. Vbicunq;. No. ꝙ dispositio huius legis, nõ solum pcedit qñ sum incertus, q̃ actio competit facto rei, sed etiam, si essem icertus pp varias opi. Doctorum, vel gl. ita extendit istum tex. d. Tho. Doct. Senen. in l. edita. in 2. genere cumulatio-nis. C. de eden. & per Doc. & Barto. in l. Gallus. §. si eius. in fi. summarij, de lib. & posth. Et ita retulit, & ita tenuit Dec. in l. edita. C. de eden. ante audientiã. Et an p cedat libellus alternatiuus, vide Ale. consi. 183. vol. 2.

b Ale. Incertus. Adde Bar. in l. edita. C. de eden. in materia cumulationis. Adde et ꝙ si in certitudo esset, q̃ non relenaret, non cogitur actor exprimere, nec eligere actionẽ. ita dixit Bar. in l. Gallus. §. & Seius. de lib. & posth. ad fi. & vide ad ea, q̃ hic hñr, p Bar. in l. vbi autẽ. §. illud. & in l. stipulationes. de ver. obli. & ibi Imo. & omnes Doc. in c. 2. de libel. obla. & non omittas, vide etiam Bal. in l. 2. in 3. opp. C. de fur. & Imo. post Ang. in l. stipulationes non diuiduntur. Inn. in cap. constitutus. de restitu. in integ.

1 *Hoc interdictum habet locum in donatione causæ mortis, quando possessio
non fuit tradita per defunctum.*
2 *Falcidia resecat ipso iure.*
Quod per Falcidiam resecatur, an sit debitum naturaliter, remissiue.

a §. Si quis ex mortis. a Hic est duplex lr̃a, qdã hñt
vtiq; cessabit, alij hñt, vtiq;
1 necesse hẽbit. Quero, vtrũ † p donatioẽ cã mortis hẽat locũ hoc
interdictũ: Gl. distiguit. Ia. d̃ Are fateř hoc esse verũ, si p defunctũ
tradita nõ fuit possessio, qa si p defunctũ tradita fuit, nõ hrẽt locũ
qa donatarius, vľ legatarius nõ occupauit, sed hr̃s dẽret vẽdicare
2 iure Falcidiæ partẽ ꝯtingentẽ. Itẽ no. † hic in fi. ꝙ Falcidia resecat
ipso iure, & ꝯcordat, l. lineã margaritarũ. & l. Plautius. ad l. Fal. &
sic facit, an id qd̃ resecatur p Falcidiam, sit debitum naturaliter,
qd̃ dixi in l. si patronus. ff. de dona. in l. j. in prin. ad leg. Falcid.

ADDITIO.

a Alex. Si quis ex mortis An hoc interdictũ, quorũ legatorũ, hẽat locũ, qñ res lega ta ante mortem testatoris erat penes legatariũ, adde Bar. in l. lineã. ad leg. Fal. & ibi Pau. de Cast. & istum tex. pro no. alle. Bar. in l. si mortis. in prin. ad l. Fal.

1 *Interdictum, quorum legatorum, differt ab interdicto, quorũ bonorum, quia
illud pro re corporali locum non habet, istud sic.*

§. Quod ait. Op. & vr̃, ꝙ viusfructuari⁹ possideat, l. nãli-
ter. ſu. d̃ acq. pos. Gl. fateř ꝯriũ. Sed certe il-
lud verũ in re, in qua est visusfructus. Vtrũ aũt ius visusfructus pos-
sideatur, vel non, dixi in l. nãliter. in prin. ſu de acq. pos. Item op.
1 ſu. ti. 2. l. fi. Sol. In hoc † istud interdictũ differt ab illo, quia illud p
re incorporali locum non habet, istud sic.

§. Quæsitum. Op. gl. ſu. com. diui. l. cõi diuidũdo. §. si
duo. Sol. Ibi nõ possidet, sed custodit, &
sic concordat cum ista. Itẽ op. de l. hæc aũt. §. fi. ſu. ex qnib. cau. in
pos. ea. Sol. ibi loquitur quando fuit missus in possessionem rei p
hæredem possessæ, ideo hæredi satisdanti datur interdictum vti
possidetis, hic vero hæres nunquam possedit, ideo de necessitate
datur ei interdictum, quorum legatorum.

a §. Quod ait prætor. Op. de l. j. C. de pa. Gl. ibi nĩ
sit soluere istud ꝯriũ, nõ tñ
recte soluit. Veritas est, ꝙ verba edicti pretoris requirunt, ꝙ ad eũ,
qui consentit, res pertineat, sed ad hæredem ante aditam hæredi-
tatẽ nõ pertinet, l. pretia. rer. ad l. Fal. ergo, &c. Vel aliter solue, vt i
gl. in l. j. C. de pac. Vel aliter solue, ibi in iudicio, hic extra. Vel ali-
ter, ibi fuit renunciatio vera, hic simplex patientia, vel consensus,
qui non habet vim renunciationis in eo, ad quẽ res nõ pertinet.
Item op. de l. in diem. de aq. plu. arc. Sol. ibi ꝯsensit eo tpe, quo po-
terat consentire, hic non. Itẽ op. de l. vendicantẽ. ff. de euic. Sol. il-
lud ideo, quia de euictione tenetur, Item op. de l. fundus. §. aliena.
ff. de pig. Sol. ibi consentiens bene poterat renunciare, hic secus
Item dr̃ hic voluntas hæredis, qua r ., an relevet, vtrum cõsentiat
ante apprehensionem, an post: Dicit gl. hic in ver. debere, ꝙ non
refert, l. petens. C. de pac. & l. 3. C. de edil. actio.

ADDITIO

a Alex. Quod ait. Vide Bar. in l. 1. C. de pac.

§ Prodest autem. Op. ꝙ actio psonalis nõ sequaŕ
fũdũ, l. j. §. si heres. ad Tre. Rñ.
dicit gl. spãle est, ꝙ actio psonalis transeat ꝯ singularẽ successorẽ.
Dy. reprehendit hanc gl. & bene, quia interdicta, licet sint perso-
nalia, tñ sunt in rẽ scripta, vt l. j. §. pe. sup. tit. 2. ideo trãseunt ꝯ quẽ-
libet successorem, vnde rei persecutione obligatur. Hoc probatu
in l. emptor. & l. post venditionem. de aq. plu. arcen.

1 *Reuocari petens possessionem, quã aliquis sua authoritate accepit, ille potest
petere sibi confirmari.*

a §. Satisdatum. a Est ergo practica hui⁹ §. ista, ꝙ hr̃s pe-
tit possessionẽ rei sublatæ sibi restitui,
& legatarius excipit, ꝙ dẽt sibi ꝯfirmari, qa sibi non satisdatur de
1 legato præstando, quod facit † ad id ꝙ consueui dicere in l. credi-
tor C. de pig. ꝙ qñ aliquis petit reuocari possessionem, quã aliqs
sua authoritate apprehendit, ille possit petere sibi confirmari, l. 3.
§. missum. ſu. ad Carbo. & l. 1. C. de Carbo. edicto.

ADDITIO.

a Alex. Satisdatum. Vide quod dixi per istum tex. in l. prætor. §. si quis paratus, post Bar. ff. de ope. no. nun. ¶ Adde tu, quæ etiam ibi posui, quia Ro. & Bal. in consi-lijs ibi alleg. tenent contrarium eius, quod ibi Alex. tenet.

LEX II.

a Diuersum. a Hoc est notabile principiũ, ideo tene men
ti. Contra hoc opponitur, ꝙ ipse debeat of-
ferre, l. 2. vel. sinantem. C. de in. emph. & d̃ contrah. & commit.
stip. l. magnam. Sol. ibi certa dies erat apposita ad aliquid facien-
dum, quæ dies interpellat pro homine, hic vero nulla dies erat
apposita, in qua hæres debet satisdare.

ADDITIO.

a Alex. Diuersum. Adde tex. similem in l. si ab vno. vt lega. no. caue. & adde gl. in l. stipulatio. §. j. inf. de ope. no. nun. & gl. quæ allegat in c. cupiẽtes. §. si vero. in ver. contempserint. quæ incip. sed an teneatur, de elect. in 6. & eam allegat etiam Bar. in effectu in l. 1. C. ne lice. ter. prouo.

Ne vis fiat ei qui in possessionem missus est. *Tit. III.*

LEX PRIMA.

1 *Misso cuilibet in possessionem, iudicis authoritate, vis fieri prohibetur.*
2 *Interdictũ hoc, nec est retinẽdæ, nec adipiscẽdæ, nec recuperãdæ possessionis.*

AIt prætor, No. q oĩa alia interdicta loquuntur I prima pſona. est. n. interdictũ, quasi
redd iuditer duas personas. Istud uero vr̃ factũ ꝓprio
a motu ꝑtoris, nõ inter duos. Vel dic, qd̃ primordialiter
fuit redditũ inter duos, licet ꝑtor sic gñaliter sit locutus. Hic dr̃, q
titulus iste est gñalis ad oĩa possessoria. qd hoc est dicere? Rñ. Dy.
1 hic titulus hẽt locũ in oĩ eo, † qui missus est in possessionẽ, iudicis
2 auctoritate. Quærit Dy. utrũ † istud interdictum sit adipiscẽdæ, uel
recuperandæ, uel retinendæ possessionis? Et vr̃, q sit retinẽdæ, qa
qa prohibet uim fieri possidẽti. Sed ueritas est, q nõ est adipiscendæ, nec recuperãdæ, nec retinẽdæ possessionis: quia hic titulus habet locũ in misso ex primo decreto, qa non admittitur. & cõstat, quod missus ex primo decreto nõ possidet. l. 3. in fi. sup. de ac. poss.

ADDITIO.

a Ale. Quasi redditum. Principium huius tex. facit ad ti. si quis ius dic. non obtẽp. maxime in d. §.). vide Bar. in l. j. §. 1. de oper. no. n ũ nc.

1 *Stãte statuto, quod quicunque fecerit, quominus possessiones alterius locẽt, puniatur in certa pœna, si quis ꝓhibeat, ne laborantes cõducant, puniri dẽt.*

§. Hæc actio. No. tex. ibi, nec exigitur, unde gl. in uer. ut ui fecerit, q̃ ĩci. sufficit n. dolo, &c. Pone,
1 statutum est in ciuitate, q quicunq; fecerit, quominus possessiones alterius locentur, puniatur in certa q̃titate, probat ꝯ aliquẽ, q ipse prohibuit laboratoribus ne ipsi cõducerent, an ex hoc est probata intentio accusatoris? Hic est casus, q sic, qa eo ipso, qd̃ prohibuit, ne laboratores conducerent, vr̃ fecisse quominus per eum locẽtur. Quærit gl. posito, q sit facta uis, an habeat locum l. si quis in tantam. C. unde ui. Dicit gl. q non, quia l. si quis in tantam, hẽt locum in possidente deiecto, hic uero possidet, ergo &c.

§. Si quis ideo. Opp. & ur. q ille, q dicit ad se pertinere nõ sit legitimus ꝯdictor, nec poss r missionẽ in possessionẽ impedire, nisi prius de suo dñio doceat, l. a diuo. §. si sup reb. su. d̃ re iu. & l. 3. d̃ edi. diui Adr. tol. Gui. de Suz. intelligit legẽ nr̃am sic, ut qd̃ dicit suã putabat, ita q possidebat, uel iuste credebat se possidere. Itẽ qd̃ sequitur, uel sibi obnoxiã, intellige ita, q corporalis possessio erat penes eum, alias deberet permittere rem cũ sua cã transire, l. 1. C. de re. ali. Item quod sequitur, uel certe nõ esset debitoris, intelligatis, q credebat pertinere ad se permittente rõne iuris, uel officij, quia erat tutor, uel curator.

1 *Decretum de mittendo in possessionem, quando deficit ex defectu iuris, quod est ex parte petentis, tunc habet effectum.*
2 *Missio in possessionẽ facta pro debito, q solutũ non poterat repeti, nõ valet. Generalis ptãs data a lege, vel ab hoĩe, de soluẽdo, ĩtelligi d̃ dbito exigibili.*

1 §. Hæc verba. No. q qñ decretũ de mittendo † in possessionẽ, deficit ex d̃fectu iuris, q est ex parte petẽtis, decretũ non hẽt effectũ. Casus est hic, & in l. cũ vero. §. fubuẽniũ. de fide ic. l. i. dixi i l. iuste de acq. pos. Rõnẽ assignat Innoc. talẽ, si creditor mittitur in possessionẽ pp cõtumaciã meã, & ego eum illa possessione vti prohibeo, nõ põt creditor excipere ꝯ me de contumacia mea, quia ego replicabo ꝯ eum de dolo eius, qm̃ ob falsum creditum ipse ingressus est possessionẽ, ut ipse no-
a tat. ext. de dila. c. ꝑterea. Quærit gl. in ver. exceptione, vnã notabi-
2 lẽ qõ. † ponamus, q erat debitũ tale, qd̃ solutũ non poterat repeti, gl. dicit, q tunc valet missio. Allegat rõnẽ, qa qd̃ facit iudex, illud vr̃ facere pars, l. si ob cãm. C. de euic. sed pars ipsa soluẽdo vel dando pignus approbaret debitũ, ergo &d. Vide d. gl. quæ incipit, nisi forte, & e. qd̃ tene mẽti. dicit Dy. hoc vr̃ valde durũ, & absurdum. Idẽ dicit Cy. in d. l. si, ob cãm. C. de euic. Ego puto hoc verissimũ,
b q non sit verũ, qd̃ hic gl. dicit. Nã istud quod dicit, b q solutũ non
p õt repeti, est verũ in ipso principali soluente, secus si soluit alius, nisi habeat spãle mandatũ ad hoc, quia gñalis ptãs data a lege, vel ab homine de soluendo, intelligitur de debito, quod exigi põt, l. si is cui. §. fi. ℐ. de solu. tene menti.

ADDITIONES.

a Barb. Quærit gl. No. gl. ampliantẽ illam regulam, debitum naturale solutum non posse repeti, non solum si ip se soluit, sed etiam si iudex, licet Bar. hic non teneat hoc, & vide Bal. in rub. C. de consti. pec. ubi transit cum dicto Bar. hic.
b Ale. Qd̃ dicit. Et sic hẽs, q ꝓcurator non põt bonam fidẽ agnoscere, & ita sequitur Bal. in rub. C. de consti. pec. & vide Bal. i l. si per ignorantiam. C. de cond. indeb.
c Barb. Secus si soluit. Et vide Bal. in l. si per ignorantiam. C. de condi. indeb.

1 *Pupillus, quando teneatur ex delicto, vel facto tutoris, remissiue.*

§. Hoc edicto. Op. q ex facto tutoris nõ teneatur pupillus, l. neq; interdicto. de reg. iu. & ℐ.
a tut. t. l. pe. Gl. soluit a hic, & ibi. Quantum ad propositum dico pupillum teneri, tñ liberatur cedendo actionem ꝯ tutorem, l. vlt. in. de
1 de admi. tut. Qualiter † autem pupillus teneatur ex facto tutoris, seu delicto tutoris, gl. tangit plenius in l. neq; interdicto. inf. de iu. & l. si dolo. sup. si quis omis. causa testamenti, & ibi dixi. Doc. po-
b nunt b in l. Polla. C. de his quib. vt indig.

ADDITIONES.

a Barb. Gl. soluit. Et uide Bar. in l. 1. §. si procurator. sup. si quis ius di. non obtemp. alleg. gl. sing. in l. si dolo. su. si quis omis. causa test. a in. cnte.

b Ale. Doct. ponunt. Bar. in l. 1. §. si procurator. sup. si quis ius di. non obtemp.

§. Si domini. Rõ huius est, quia verba edicti nõ dicunt, si quis prohibuerit, sed dicũt, si quis dolo malo fecerit, quominus veniret in possessionẽ; & dolo malo ne veniam, potest fieri, siue prohibeat me, siue faciat per alium quominus veniam, & sic verba non respiciunt prohibentẽ, sed illud tantum, si fit dolo malo, ne quis in possessionem veniat.

1 *Interdictum hoc ex parte conuenti, potest esse pœnale.*

§. Hanc actionem. Dr̃ hic, q istud ĩterdictũ ẽ pœnale, Cõtra hoc vr̃ id, q no. in l. interdictis. ꝭ. de interdi. vbi ponit r̃sa, q interdictũ reddit pœnale. Rñ. nullũ interdictũ reddit pœnale respectu petentis. Ita loquitr̃ illa
1 r̃sa. sed † ex pte ei?, q ꝯuenit põt istud ĩterdictũ esse pœnale. Quid. n. si ꝯueniat extraneus, vel alius ꝑ eo, qd̃ ad eũ nõ puenit? Certe illo respectu dr̃ pœnale, l. si quis dolo. de re iud. ita intelligit gl. & Dy.

LEX II.

Suo quis. Hæc ergo verba, quanti res erit, referunt ad psonã dñi, & sũt in rẽ, vt hic, & l. pe. su. si quis caut.

LEX III.

a Si quis missus. a Quærit gl. an hoc, quod hic dr̃ de manu militari, hẽt locũ in quolibet iudi-
b ce? Vr tenere, b q hẽat locũ in iudice ordinario, in delegato secus, nisi sit delegatus a Papa, uel a Principe. Contra hanc gl. hẽs aliam in l. a diuo Pio. in prin. sup. de re iud. die, ut ibi.

ADDITIONES.

a Ale. Si quis missus. Hanc l. alle. Bar. in l. vt vim. sup. de iust. & iu. & in l. j. §. ſm ius di. non optemp. & facit pro decisione, quam ponit Bar. in l. sed & si possessoris. sup. de iureiu.
b Barb. Videtur tenere. Tu uide Ang. in l. qui restituere. su. de rei ven. vbi ille tenet, in ca. olim. de priui. q ẽt legatus principis non potest. Vide eundem Ang. in l. iuste. sup. de acq. poss. vbi limitat uno casu. Et vt se eundem in l. j. sup. si quis ius di. non obtemp. Et no. hanc gl. qa dominus meus in l. iuste, nõ allegauit. Vide Mod. in d. l. iuste. & illam gl. allegaui. tene menti.

§. Prætor. De hoc hẽtis in l. si quis missũ. de dã. inf & l. si finita. §. elegãter. & §. illud q̃ritur. & §. seq. eo. ti.

De tabulis exhibendis. *Tit. V.*

Materiam huius tituli tractabo inf. eo. l. fi.

LEX PRIMA.

1 *Differẽtia ĩter ĩterdictũ de tab. exhib. & edictũ, quẽadmodũ testã aperiãt.*
2 *Interdictũ de tab. exhib. hẽt locum in testamento nuncupatiuo, & an cesset, quando quis dolo fecit ab initio, quo minus res ad aliquẽ perueniret n. 3.*
4 *Dictio, penes, hic largius accipitur.*

PRætor ait. Dr̃ hic, ant pte dolo malo factũ ẽsset vt d̃sire ẽt esse. Quæro, † q̃ sit dña
1 inter istud interdictũ, & edictũ quẽadmodũ testã aperiantur? Dicit gl. dic, vt no. in l. 3. in fi. ꝭ. ad exhib. C. e. l. j. p
2 gl. dic, vt ibi. Scdo q̃ro, † vtrũ ꝓ testõ nuncupatiuo locũ hẽat istud edictũ: Dicit gl. q nõ directũ, qa tex. dicit, tab. & sic loqr̃ de testõ i scriptis, sed hẽbit locũ utile, ar. C. de bo. pos. ſm tab. l. 2. de edi. diui
a Adr. tol. l. vl. Alij reprehendũt a hãc gl. & dicũt, q imo directũ hẽt locũ, qa hic loquit in libello, & quacũq; alia scriptura ad testm̃ pertinente, ergo mẽto ad testm̃ nuncupatiuũ directum pertinet, &
3 hoc placet. Dr̃ hic, dolo † fecisti quominus possidens, q̃ro qd si ab initio fecisti dolo, quominus ad te perueniret. Dicit gl. cessare interdictũ, ut ꝭ. de his, q̃ in fr. au. cre. l. q aũt. in princ. In ꝯtrã facit l. sed & si per iud. c. ꝭ. de pe. hær. Gl. nõ fc. l. Dy. dicit sic. Aut quis est mihi obligatus ex ꝯtu, vel quasi, ex quo tenet acquirere, & tũc habent locũ oẽs leges, q̃ dñt, q ille, qui non apprehẽdit, tenet tanq̃ possessor. Aut non est obligatus ad hoc ex ꝯtu, uel quasi, & habemus
b qñ leges, q̃ dñt eum non condemnari. Vlt. no. † q dictio. penes, b ponitur hic largius, quam in l. penes. ℐ. de verb. sig. vt gl. dicit.
4

ADDITIONES.

a Barb. Alij reprehendunt. Et pro hac opi. sustentanda vide id quod dicit Bar. in l. j. §. ex illa, ad quæstio. an lex Cornelia de falsis habeat locum in testamento nuncupatiuo, vt ibi in gl. inf. ad leg. Cor. de falsis.
b Ale. Penes. Idem in dictione, apud, ut no. per gl. & Bar. in l. si qs in tãtã. C. vñ vi.

1 *Officia iudicis cogitur quis exhibere tabulas, quando confitetur.*
2 *Interrogationes ante hoc interdictũ fiũt, sicut qñ agit petitione hæreditatis.*

§. Si quis forte. Dr̃ hic iubẽdus ẽ exhibere, qñ ꝯfitet, q̃ro quãlr fiet iste iussus? Dicit gl. per
1 edictũ, quẽadmodũ test. ap. e. Iac. de Are. dicit, q imo fiet officio iu-
2 dicis, qd̃ exercet ꝯ ꝯfitentẽ. l. si debitori. sup. de iu. Scdo q̃ro, † utro potero scire ante, utrum possem proponere hoc interdictum, uel edictum de tabulis exhibendis. Dicit Iac. de Are. q fiẽt interrogationes super hoc, sicut in petitione hæreditatis, per l. vbicũque. de inter. act. Idem tenet Rof. in libellis suis super hoc titu.

a §. Hoc interdictum. a No. hic, q vr̃ velle Iuriscõsultus, q titul' iste hẽat locũ siue opponat̃ de nullitate, siue de falsitate. Item siue sit nullitas ex ꝑsona testãtis, uel ex defectu solẽnitatis, siue sit ruptũ, siue quocũque

ADDIDIO.

a Ale. Hoc interdictum. Vide Bar. ad illum §. in l. 1. C. de eden.

que modo. Cōtra hoc vr ꝟ. eo. l. vlt. & ibi dicam. Item ꝯ hoc vr l.
si quis legatum. §. j. ꝟ. de fall. Sol. vt ibi dicam. & ꝟ. eo. l. vlt.

LEX III.

1 *Instrumēta alicuius notarij, si sunt deposita apud aliquem, contra illum potest agi, vt exhibeat, & inde instrumenta extrahantur.*
2 *Depositarius cōuentus pōt dominū in iudicio nominare, & ponit practicā.*

1 **Locū habet §. Si tabulæ.** No. ex isto §. † qđ si istrā alicuius notarij sunt apud aliquē deposita, q ēt ꝯ illū depositariū pt agi. Vidi de facto, cum bona cuiusdā notarij eēnt publicata pp delictū, &
a oēs res, q erāt in domo, essent sequestratę, q̄rebat, vtrū sequester a
possit couenuri, vt exhibeat libros notarij, vt possint extrahi instrā?
2 Et hic est tex. q sic. Quęrit gl. hic in ver. detinet, † vtrū depositarius ꝯuentus possit dñm noīare in iudicio? Et dicit, q sic, p l. 2. C. vbi in rē act. & in Auth. vt oēs obe. iud. puin. §. si igit. Duas leges allegat gl. vt videtis: tñ diuersus est modus practicādi illas leges. Nā p l. 2. C. vbi in rē act. datur terminus alicui ad denunciandū dño, vt veniat ad defendēdū, p Auth. vt oēs obe. iud. puin. q est posita. C. vbi de cri. agi opor. Aut qua in puincia, datur terminus, vt dño denūciet, vt ab eo possit defensiones suas explorare, & intra, & pbationes ingrere. Quæro ergo dabit terminus huic depositario i §. isto? Rñdeo, magis putarē dari dēre sm formā dictæ aut. qa hic ñ agit reali, sed psonali. lex vero. 2. C. vbi in rem act. loquit vbi agit reali.

ADDITIO.

a Ale. Sequester. Vtrum sequester teneatur ad exhibendum, vide quod no. in l. si oleum, in prin. de dolo. & bene facit l. quamuis, de pig. act. & no. Bal. in l. fin. C. de eden. & vide infra ea. l. §. si penes. & inf. eo. in fi.

1 *Agitur contra monasterium, apud quod est liber alicuius notarij, vel monachi, qui fuit notarius, vt exhibeat.*
2 *Oīa, q dñr de seruis, quo ad dñm, pñt dici de monachis, quo ad monasteriū.*
3 *Notarius factus monachus, potest perficere instrumēta, de quibus ante monachatum fuerat rogatus.*
4 *Religiosus, q erat notarius, nō pt officiū notariatus exercere, nisi ī cā heresis*

§. Si penes. Hic §. facit, q si apud monachum est aliqđ instrm, vel liber alicuius notarij, vel sui ipsi⁹,
1 q forte fuit notarius in seculo, dēt † agi ꝯ monasteriū, vt hic vide-
2 tis. Nam ista † rłaa est, q quasi oīa, quæ dñr de seruis, quo ad dñm,
a pñt dici de monachis, quo ad monasterium, vt ext. de pri ca. cum
3 olim. & ibi per Inn. Notarius. † n factus monachus, bñ pōt perficere instrā, de quibus ante monachatum fuerat rogatus, vt no. in
4 Spec. de sta. mon §. j. ver. 26. † Sed de nouo non posset exercere officium tabellionatus aliquis religiosus, nisi ī causa inqsitionis, hæresis, vt ext. de hære. c. vt inquisitionis. lib. 6.

ADDITIO.

a Menoch. Nam ista regula facit, qđ dixit Cast. in l. si. ff. de iur. om. iud. quod mercator qui desijt esset, tñ cogit exhibere libros olim confectos, & in teste creditur nunc quod olim vidit, Dec. in l. 2. §. Item impuberes, in fi. de reg. iur.

§. Si ipse. Opp. de l. 3. ꝟ. quemad. test. aperi. vbi hr̄s, qui dicit instra esse sua, m̄ etiam habet hoc interdictū. Glo. dat duas sol. tene quamuis. Vlterius no. legem istam.

1 *Probationes factæ in ciuili faciunt fidem in criminali.*

§. Si quis dolo. Primo ponit vnū dictū. Secūdo ponit vnā dubitationē circa istud, & illā declarat. Tertio ponit aliud dictū, & illud determinat. Secunda ibi, nec pīudicat. Tertia ibi, & posse. No. primo, q per hoc interdictū
1 non pīudicat actioni criminali. Scdo no. † q pbōnes a factæ in ci-
a uili faciunt fidem in criminali, vt hic, ibi, magis manifestet. Ita dicit Ia. de Are. quod tene menti. Et circa hoc vide Cy. C. qñ ciuilis act. cri. præiud. l. j. in vlt. q. dicam in l. 2. §. j. vi bo. rapt.

ADDITIO.

a Ale. Quod probationes. Idē voluit Inn. in c. quaer. & qñ, circa fi. de acc. & Bar. in l. 2. ff. vi bon. rap. & vide Bal. in l. 2. C. de eden. licet cōtrariū teneat gl. in l. si qs ad se fundū. C. ad l. Iul. de vi pub. Vide p Ab. & Mod. & in c. at si clerici, de iud. & Bal. in d. l. si quis ad se fundū. & Bar. & quod ibi in l. 2. §. j. vi bon. rap.

1 *Subtrahens, vel amouens testamentum alicui, incidit in leg. Cor. de falsis.*
2 *Celans testamentum, vt nemo possit habere, tenetur l. Cor. de fal. secus si quo ad vnum.*

a **§. Et posse.** No. hunc ver. & pone casum. Quæro, vtrū a ille, q desijt possidere testm̄, incidat in l. Corne. de fall. Ad hoc rñdet Iuriscon. q non, vt patet ex litera. Nota
1 hunc casum, quem nescio alibi. Vr velle iuriscō. † q quis incidat l. leg. Cornel. si quis subtrahit, vel amouet testm̄ alicui. Secundo, si quis testm̄ celat tantummodo, tamen in hoc est aduertendum, quia non sufficit vni, vel duabus personis celare, sed ille punitur,
2 † qui celat testamentum quo ad omnes, vt nemo possit habere, iste incidit in leg. Corne. de fall. sed ille, qui respectu vnius celat, non punitur le. Cornel. de falsis.

ADDITIO.

a Ale. Quæro, verū. Adde Bar. in l. Paulus. ꝟ. de sol. & cū Bar. hic trāsit ēt Bal. in l. fi. C. de edē. dices hæc verba multū esse no. & adde qđ leg. & no. in l. in fraudē. §. quoties. inf. de iure fis. Et no. q si probo, q tu subtraxisti mihi instrm vēdōnis factæ per te, in me, ita pbatio facit plenā fidē contra te, pro me. l. si de possessione. vbi vide de materia. C. de prob. Quod de lacerante instrm, vide Bal. sing. in l. j. C. de fide instr. Adde de lacerante instrumentum Pet. de Anch. consi. 170.

1 *In interdicto de tab. exhib. fit condemnatio ad interesse.*
2 *Libellus in hoc interdicto, qualiter formetur.*
3 *Probare de suo ītéresse, qualiter pars possit, quādo qs nō vult exhibere tab.*
4 *Cōdemnatio ad interesse ex edicto de tab. exhib. quando differatur in euentum conditionis.*
5 *Bona fides patitur, vt bis idem ab eodem exigatur, ex diuersis causis.*

a **§. Condēnatio** a Primo ponit vnū dictū deinde eius declarationē. Secūdo ponit vnā dubitationē circa pdicta, & illā declarat. Scđa ibi, inde qrit. No. ibi, & si sub ꝯdōne. Op. pēdēte ꝯdōne nō interest tm̄ q̄tum est legatū. l. quatenus. ꝟ. de reg. iu. hic dr ꝯrium, quare male. Dicit gl. in ver. ęstimādū est. hic spāle pp cōtumaciam, vt hic subijcit, vt per eam
1 augeret ꝯdemnatio. Ita dicit d gl. Secundum hoc vides hic, † q ꝯdemnatio in hoc interdicto fit ad interesse. Sed ꝯ immo dēt fieri ꝯdēnatio, vt qs exhibeat. Ita habuistis tex. ꝟ. e. l. j. in prin. ibi illi exhibeas, & sic nō petit interesse, sed exhibitio. Quare dñt qdam, duo sunt iudicia, vnū p quod petit exhibitio, aliud p quod petit interesse si exhibere ꝯtemnit. l. q restituere, in fi. ꝟ. de rei ven. Vel possu-
2 mus dicere, † q totū est vnū iudiciū, & formabit libellus hoc modo, Peto te ꝯdēnari ad exhibitionē tabularū, & si eas nō exhibeas peto, te ꝯdēnari ad ītéresse meū, qđ est tm̄. Et iste modus est magis planus, & breuis, pbat C. vñ vi. l. nō ab re. & ibi no. p Gul. in l. si cū exceptione. §. in hac. ꝟ. qđ met. cā. & tāgit p Roff in libellis suis sup hoc ti. Sed op cū, de his, q ex testō depēdent, nō posset sciri veritas, nisi inspectis, & cognitis verbis testi l. de his. ꝟ. de transa. & l.
3 j. §. j. quemad. test ape. Quō ergo poterit probare de suo † interesse, si quis non vult exhibere? Rñ. sm formam l. argentarius. §. cū aūt. ꝟ. de eden. Vel aliter dico, q ꝯ eum, qui dolo nō exhibet, fit pbatio istius interesse, p iurm̄t in litē. ꝯ alios, qui desijssent possidere culpa debet pbare sm formam d. §. cum aūt. vt pbat in l. in actionib. in prin. ꝟ. de in litē iur. & ꝟ. quod vi aut clam. l. semp. §. in hoc interdicto, & §. pen. Itē op & vr, q debet differri ꝯdemnatio vsq; in condōnis euentum. l. in lege Aqu. si deletum. ꝟ. ad l. Aqui. dt gl. hoc ē spāle, vide gl. in ver. restituturum. Tu dic, & melius, q hic ꝯuenit qs pp dolū: iō ꝯdemnatio representatur, ibi pp culpā. iō differtur. Cōtra hoc opp ex. glo. de l. si finita. § fi. cum l. seq. ꝟ. de dam. infe. Rñ. ibi quis sperat ꝯueniri in futuro ex legis dispōne, cum qua mitius agitur, q cum hoīe: hic vero sperat quē teneri ex hoīs dispōne. Contra hoc op. de l. si seruus furtiuus, in prin. ꝟ de ꝯd. fur. vbi licet ꝯdēnatio repntet, tñ æstimatur futurus euētus, hic secus. Sol. ibi est casus ecōuerso ad istum. Nā ibi ius actoris erat de pñti, sed sperabatur recedere sub ꝯdōne: hic ecōuerso, ius nō erat de pñti, sed sperabatur adesse sub ꝯdōne. Rō drīæ pōt esse, quia hoc delictū aduersarij directo tendit ad excludendam meā spē, & iō in ea punitur, vt habeat, ac si esset pure relictū, sed in lege ꝯria fuit delictum cōmissum circa rem, & in nullo fuit læsus aduersarius circa spem, iō spes æstimat, prout est, qa in ea nō fuit delictū. Ex prædi-
4 ctis † ergo reassume b p te ipsum tria verba. Aut ius est de pñti, sed
b sperat recedere in futuro, aut ius non est de pñti, sed sperat adesse in futuro. Et hoc secundo casu distingue, aut quis ꝯuenit pp culpā, aut pp dolum, & si pp dolū, aut sperat obligari ex dispōne legis, aut ex dispōne hoīs. Vt ex prędictis apparet. habes sm pastum Venio ad tertium. Dr hic, q vtrūq; pōt cōsequi. Contra, ꝟ. de reg.
5 iu. l. bona fides. Dñt quidam, hic speciale, vel dicit glo. † bona fides non patit, ut bis idem exigatur ab eodē ex eadem cā, sed ex diuersis sic. Casus est hic, & istam tenet Dyn. in c. bona fides, de reg. iu. li. 6. Item opp. de l. si quis dolo. §. fi. de re iud. Dicit gl. hoc spāle ꝯ eum, qui probationes occultat, sed in lege ꝯria dicit aliter, quia hic agit ex cā supueniente de nouo, ibi ex cā, quæ supererat tpe solonis. Hæc solō non placet, qa licet hic ius superueniat de nouo, superuenit tñ ex causa de præterito. Et ideo Dyn. vr dicere, q lex ꝯria debeat intelligi, qñ soluit ille qui modo conuenitur, vel alius
c qui est habiturus regressum contra eum, qui modo conuenitur, vel ille, qui modo conuenitur, est habiturus regressum contra primum soluentem, & istam teneas. Item opp. de l. fundum Cornelianū. ꝟ. de nouat. Sol. ibi ex diuersis causis nil se ꝯtingentib. petitur res & ptium, & pt fieri, hic vero vna habet depēdētiā ab alia. Circa hoc dic plene p Dyn. in d. c. bona fides, ubi declarat hāc gl.

ADDITIONES.

a Ale. Condemnatio. Istum tex. singulariter limita, qñ erat futurum debitum ex dispōne hominis, secus si erat futurum debitum ex dispōne legis, cum qua mitius agitur. l. Celsus, de arb. & l. si finita. §. fi. & ibi Bar. expressius Imo. sup. de dam. inf. Et hanc limit. forte alibi non inuenies, secundum Io. de Imo. ibi. Posses etiam dicere, secundum eundem ibi, q hoc dictum interuenit circa obligationem cōdōnalem, sed in d. §. fi. circa id solum, pro quo iudicis officium competebat. Et ex hoc etiam no. aliam limitationem singularem ad istum tex. secundum Imo. ibi post Bar.

Add. q interesse petentis edi probatur per iurm, Ro. consi. 83. inci. Licet iure.

b Ale. Reassume. Et plenius vide per Mod. in li. de act. §. præiudiciales. adde no. p Bar. in l. ex empto. §. etiam si. & §. seq. de act. emp.

c Ale. Habiturus. Adde gl. & qđ ibi no. Bar. in l. si. §. fi. ꝟ. de eo per quem factum erit, in ver. ille, qui mō cōuenitur, prout ibi no. in gl. ver. vēditor. in j. & 2. lec. Sed secundum tertiam lec. ibi positam illa non procederet, iunctis no. p gl. ibi, in ver. accipit. vñ tunc posses soluere, prout soluit gl. ibi rñdendo ad l. et. §. pen. ff. de pet. hære. Et adde gl. & quod ibi no. Bar. in l. fi. sup. de eo per quem factum erit.

LEX IIII.

§. Si sint tabulæ. No. q si pupill⁹ successit notario, qđ pōt couenuri tutor, vt ostēdat libros

vt

vt inde possit extrahi instrumētum. Secundo no. tutorē ex suo de
licto teneri, non pupillum, tergi, ꝟ. tit. j. l. j. §. hoc edicto.

LEX V.

1 *Petitio hæreditatis est huius priuilegij, vt non fiat ei præiudicium per aliam actionem, siue sit mota, siue speratur moueri.*
2 *Edictum de tab. exhib. quando habeat locum pro testamento falso.*
3 *Petenti exhibitionem tabularū ex edictu de tab. exhib. potest opponi, quod sua non interest.*
4 *Officio iudicis contra tabellionem rogatum de instrumento agitur ex edicto de edendo, vt illud exhibeat.*
Testamenti nomine agitur hoc interdicto, vel interdicto quemad. test. ape,
5 *Notario reddente instrumentum non perfectum, agitur contra eum vt corrigat, vel vt perfectum det ex edicto de edendo.*
6 *Notarius, quando possit petere, quod sibi permittatur addere, vel detrahere instrumēto, vel ut testes examinentur, qualiter factum fuerit.*
7 *Notarius tenetur parti, quando ex eo, quod omisit in instrumento, quis est damnificatus.*
8 *Notarius, quando reddit instrumentum ei ad cuius petitionem confecit, an aduersarius citari debeat.*
9 *Cognitio plenaria requiritur. quādo oritur cōtentio inter notarium, & partem, super cōfectione instrumenti, vel particula eius, aliter summaria.*

a De tabulis a Hæc est difficilis lex. Circa hāc l. j. q̄ro exē-
plū primæ particulæ. gl. ponit, ꝙ in vno testō
scriptus erat hr̄s Titius, & duo eramus Titij eiusdē nōis, ita d̄r gl.
& pēdēte q. de hr̄ditate, tūc neutri dēt exhiberi. Et rōnē assignat,
interdictum est præparatorium ad petitionem hæreditatis, vnde
prius dēt agi īterdicto, q̄ peteē hr̄ditatē. Ita ponit casum gl. ista. Rō
1 istius gl. nō vr̄ mihi vera. † Nā petitio hr̄ditatis est huius priuilegij,
vt p eā nō fiat ei p̄iudiciū p alia actionē, siue sit mota petitio hr̄di
tatis, siue spereē moueri. l. si qs libertatē. ꝟ. de pet. hęr. & l. si qs a bo
nęfidei. e. ti. & l. vlt. C. de pet. hę. & l. si post lite. & ꝙ ibi no. ꝭ. de ex
cep. Quid ergo vult dicere lex ista? Declarabo statim in pximo ꝯ-
rio. Op. & vr̄ ꝙ tabulæ dēant exhiberi, & ostēdi oīb. q iurāt sua iter
esse, vt l. j. in prin. quēad. testa. aper. & ibi no. Sol. q̄dā est ex hibitio
corporis tabularū, i. ꝙ p eū, cui exhibeē tabularū corp⁹ habeaē, &
illis tabulis possit facere ad suū libitū, & tūc hoc n̄ pt̄ fieri, si de his
pēdet qō hr̄ditatis, ita loqē hic, ꝙ est, siue ꝯtēdāt duo instituti eius-
nōis, siue ꝯtēdat veniēs ab intest. cū scripto in illo testō: tūc si ille
institutus peteret tabulas tanq̄ hr̄s, qa p hoc posset fieri p̄iudiciū
petitioni hr̄ditatis, nō posset agitari hoc interdictū, vt dixi. Quæ-
dā est exhibitio, q̄ fit, ut quis posset describere, & ex illis tabulis ius
suum fundare, nō t̄n hr̄e corpus tabularū. & illud fit. ita loquitur
lex ꝯria, & eo. ti. l. 2. §. inspectio. Vn̄ dico, ꝙ in casu legis nr̄æ, licet
istæ tabulæ in ędē publicā deponantur, t̄n quilibet illis tabulis po-
terit vti, put sua interest, & dabiē copia exēplādi illi, cuius interest
& ad petitionē cuiuscunq; interest, pducere, ne ius suum pereat,
ita dēts intelligere. Venio ad scdam particulā, hic d̄r, aut si ad pu
blicā, &c. q̄ro exemplū huius vers. gl. ponit exemplū, si falsum est
testm̄, & iā est cępta ꝯtrouersia, & hoc est primū exēplum. Sed ꝯ
2 hoc op. † interdictū de tab. exhi. hēt locū, ēt p testō falso, vt ꝟ. e. l. 1.
§. fin aūt, & l. si qs legatū, in princ. ꝭ. de fal. ergo. malū exemplū est
istud. Gl. dicit, lex ꝯria loquiē, qn̄ adhuc nō erat cępta qō falsi: sed
hic iā qō erat incępta, vn̄ tabulæ nō debēt exhiberi. hoc satis pla-
cet. Rō est, qa si corpus tabularū exhiberet. posset supprimi, & sic
talis falsitas nō reperiē. Vel dic soluēdo ꝯriū, ꝙ hic erant tabulæ q̄
dicebanē falsæ, & nō erāt signatæ, merito interdictū de tab. exhi. n̄
hēt locū. Ita loquiē hæc lex. Sed in l. ꝯria erāt falsæ, & signatę. Hęc
sol. nō placet, qa si sunt falsæ, & nō signatæ, nō ptinēt ad q̄rela: qa,
q hoc fecit, nō pōt accusari in crīe falsi l. si qs legatum. ꝭ. de fal. ni
si dicas, ꝙ nō erant signatæ pfecte, sed habebāt aliqua signa, ita ꝙ
in quibusdā m dictis tabulis hr̄ fides, ac si essent veræ, vt puta inter
liberos, vt dixi in d. l. si qs legatū. Aliud exēplū est, si in tabulis ali-
quid est relictū fisco, tunc non dēnt edi priuato Hæc lectu. est ve-
b ta in se, t̄n non hēt dubiū. Tertia lect. bēst, ꝙ quis ascribit sibi in tę
stō, vnde tanq̄ indignus legato priuaē, & dēt applicari fisco & per
hoc d̄r ptinere ad publicā querelā. hoc non est verū, qa qn̄ qs sibi
ascribit, remanet penes hr̄dem, vel apud eūdē si esset filius, veniēs
ab intestato, vt l. filius. in fi. ꝭ. de fal. l. j. C. de his, quæ sibi ascri. tene
c ergo primā expōē. His expeditis, habes ex hac lege † ꝙ ꝯ illū, qui
3 petit exhibitionē tabularum, vel petit a notario instr̄m, pōt oppo
ni, non interest tua, non es tu ille Titius, qui est scriptus in testo, vt
hic, s̄m vnā lect. Item facit ꝟ. e. l. j. in fi. vbi opponebaē, ꝙ testōr nō
habuit filium in ptāte. Item vr̄ ex hac lege, ꝙ posset opponi nō so-
lum a tabellione conuento: sed ēt ab alio, qui sua inter esse dicat. Et
4 iō, pro huius † decīone quæro, quo iure qs agit ꝯ tabellionem, ut
d sibi exhibeat instr̄m, de quo est rogatus? R̄n̄. per offm̄ iudicis, ex
edicto de edendo. l. argentarius. 2. r̄n̄o, ut ibi no. de eden. Sed & si
esset instr̄m pertinens ad vltimam voluntatem ageretur interdi-
cto, quemad. test. aper. vel de tab. exhib. l. j. §. j. & ibi no. ꝟ. eod. tit. &
5 hoc est uerum sine dubio, † Sed quid si notarius dedit instr̄m tibi
defectiuū, an potes agere ꝯ eū, vt corrigat, vel pfecte det? Dico ꝙ
e sic, eadē rōne, & eodē iure, qa ille non vr̄ dedisse, qui non perfe-
cte dedit, vt l. veluti, circa princ. ꝟ. de eden. & l. vbi exigiē, vel. dolo
6 asit. eo. tit. † Quæro, vtrum notarius possit hoc petere, ꝙ permitta-
tur sibi addere, vel detrahere, instr̄o, vel vt examinenē testes, qua-
f liter factum fuerit, cum notarius se reddat incertū? R̄n̄. f si quidē
notarius allegat iustā cām hr̄e incertitudinis, vel erroris sui, potest
hoc petere, vt puta, si tpe ꝯtus circa aliquod pactū fuerūt multæ
conuentiones, & notarius nil scripsit pp partiū festinantiā. vel si p
tocollum p̄imū pdidit casu, aīs cum ipse notarius debeat alios
certificare, nō posset petere se certificari ab alijs. l. si qs ex argenta
rijs. §. pen. & fi. ꝟ. de eden. Sed qn̄ notarius nō vult certificari, sed as
serit pro certo se errasse, vtrū ei sit credendum? dicam in l. si libra-
7 rius. ꝭ. de reg. iu. facit, l. actorum verba. ꝟ. de re iud. † Quæro, si pp
g id quod notarius omisit, qs est dānificatus in aliquo, vtrū teneatur
notarius? R̄n̄. sic, vt d. l. argentarius, p totā l. & habetis tex. no. in l.
g vlt. C. de mag. con. facit C. de susce. & arc. l. j. lib. 10. † Quæro, qn̄ h
h notarius reddit instr̄m ei, ad cuius petitionē cōfecit, vtrū debeat
citari pars aduersa, q̄ læderet? R̄n̄d. qn̄q; an debeat reddi, nulla est
ꝯtentio, nec requirit aliqua cāę cognitio, qa notarius confiteē, &
pars ad quā spectat, est certa, vnde nō est dubium. Sed si emanaret
aliqua ꝯtētio, vt qa notarius diceret se alias reddisse, & sic nō tene
i tur iterū reddere, vel d̄t ad petentē nō ptinere, vel diceret istud in
str̄m esse inualidum, & sic non dēt publicari, tunc dēt citari pars,
q̄ læderetur, cum hoc stat cā cognita, d. l. si quis ex argētarijs. § pe.
9 de eden, & l. j. §. siue aūt ꝟ. eo. & hac l. † Quæro, qn̄ istæ contentio-
nes emanant, vtrum debeat adhiberi plena cāæ cognitio, an vero
summaria? R̄n̄. qn̄que emanat aliqua ꝯtentio, cuius decisio parat
plenum p̄iudiciū, si notarius negat se fuisse rogatum, vel negat a-
liquod capitulū fuisse expressum, tunc qa ista cognitio parat ple-
num p̄iudicium, quia tractatur, an ꝯtractus fuit celebratus, vel nō
tunc debet adhiberi plena cognitio. l. iudices. C. de iud. l. a intelli-
go l. j. §. 1. ꝟ. eo, ibi, sed si neget. hoc etiā probatur. ext. de confir. vti.
vel inuti. c. cum dilecta. vbi petebatur renouatio priuilegiorum a
summo Pōtifice, quæ renouatio per se inciperet rehr̄e vires, iō re
quiritur plena causæ cognitio. Qn̄q; emanant contentiones, quæ
non parant plenum præiudicium, vt dicatur ad te non pertinere,
vel dicit tibi alias redditum esse, & sic de tenore instr̄i non comē
ditur. magis puto, ꝙ ista examinentur summarie, & quandoque
sufficiet instr̄i præstatio, vt no. in l. j. circa prin. ꝟ. quemad. testa. aper.
facit l. 3. §. ibidem. ꝟ. ad exhib.

ADDITIONES.

a Ale. De tabulis. Pro huius declaratione, vide etiam Bar. in l. naturaliter. §. j. in fina libus verbis, de acq. pos.
b Barb. Tertia lec. Quod limita, nisi ascriberet sibi sub geminata condōne, qa tunc non incidit in pœnam. casus est singularis in l. diuus, §. fi. inf. de fals.
c Ale. Habes ex hac l. contrarium tenet Bal. in l. j. C. de eden. s. ꝙ non pōt dicere notarius, tua non interest, &c. Et vide Bal. in l. j. C. quo. leg. & l. fi. C. de eden. non tū potest dicere notarius creditori, nolo tibi cedere instrumentum solutionis, vel refutationis, l. plures, & ibi Bar. & Bald. C. de fide instru. Et an singularis successor possit petere, sicut auctor. Bal. ꝙ sic, in l. ist?a. C. de fideicom. vide ibi Bar. An creditor debeat reddere instr̄m libera tionis, & de materia plene per Doct. in l. prætor. § huius. ſu. de eden.
d Ale. Quæro, quo iure. Et quo, & quo iure, & an tertius, cuius non interest, possit hoc petere, vide Spe. in tit. de instr. edi. §. postremo. ver. sed bi. & late Bald. in l. fi. C. de eden. & Inn. in c. j. de prob. Et ad Bar. hic, adde Bal. in l. j. C. de eden. & ibi Iac. But. & Bal. in l. quidam, in prin. ſu. de eden.
Meno. Idem agendo officio iudicis, ne non edat, quando de falsitate timetur, & vide prædicta per Afflic. in decis. 133.
e Ale. Dico, ꝙ sic. Per hoc dici posset, ꝙ pars agere posset cōtra notarium, vt apponat clausulas consuetas apponi, quia si instr̄m illas nō hēt, vr̄ defectiuū. sic gl. de tab. & ibi Bar. in l. gn̄ali. C. de tab. lib. x. & quod no. Bar. in pe. ſform & bene facit quod no. Bar. in l. si prius, §. recte, de aqua pl. arc. Et ita vidi consulum p duos singulares viros, licet illud dictum non allegaretur, quod no. & ad id quod vide hic Bar. adde ēt Bar. multū pulchre in admonendi, in ver. quæro q d si instrumentum reperitur defectiuum. ſu. de iureiu. & vide Bar. in l. Imperator. ſu. de sta. hom. Et ad Bar. hic concordat Bal. in l. fi. C. de eden. Adde qn̄ notarius p̄sumatur rogatus apponere clausulas, Ale. consi. 105. 2. vol. & consi. 37. 3. lib.
f Ale. R̄n̄. Vide Bal. in l. fi. C. de fideic. & Spec. in tit. de instr. edi. §. instr̄m, vers. sed nunquid. & an possit sua auctoritate corrigere errorem, an vero cum auctoritate iudicis, & citatione partis, vide per D. Ant. in c. ex literis, de fide instru. & Ang. in l. errore, de test. & ad Bar. hic, adde Bal. in l. fi. ff. de eden. & Ang. in l. si quis. 3. prohibet. ff. de eden. Adde, an notarius possit errorem suum corrigere. Ale. consi. 39. 3. lib. Bal. 187. 5. lib.
Meno. Marsi. sin. 596. Bal. in l. vlt. nu. 15. C. de eden. Are. in c. j. nu. 52. de proba,
g Barb. Propter. Et vide Bal. in rub. C. de pæ. iud. q male iud. & licet dicat casum in l. fi. de mag. conue. esse sing. alde tamen simile in l. fi. ſu. si men. fal. mod. dix.
h Ale. Qn̄. Facit quod no. per Doc. in aut. si quis i aliquo. C. de eden. & ad Bar. hic, adde Bal. in l. h. C. de eden. & no. Bar. in l. si quis ex argentarijs. §. fi. de eden.
i Ale. Nō tenet. Notarius no tenet edere instr̄m, nisi semel. Adde tex. & ibi Bar. in l. fi. in fi. de bon. auct. iud. poss. nisi ipsum casu amiserit, ut no. Bal. in l. dissoluta, ad fi. C. de cond. ex le. adde l. si quis ex argentarijs, in fi. inf. de eden. & ibi Bar. & vide Bal. in rub. C. de fide instr. ver. quæro, si instrumentum publicum, &c.

Ne quid in loco sacro fiat, Tit. VI.

LEX PRIMA.

1 *Interdictum, ne quid ī loco sacro, datur etiam vt tollatur, quod factum est.*
2 *Faciens depingi crucifixum in ecclesia, non potest prohiberi.*
3 *Intedicto, ne quid in loco sacro, potest agere quilibet de populo.*

1 AIt prætor. Quæro, hic vetat prætor, ne qd fiat, quid si fuerit factum, an possit agi, ꝙ tollatur? Respō. sic, per aliud interdictum positum ꝭ. titu. 2. l. 2. §. locorum & ideo debet hic additum di-
ci

cit,fieri veto,ſubaudi,& vt id, quod eſt factũ tollat,& ita ītelligit
2 Roſ.in libellis ſuper hoc tit.& Io.in arbore.†Sed q̃ro,ſi volo face
re depingi crucifixũ,vel aliquid ī eccleſia, vtrum poſſit prohibe-
ri?Certe non,quia illud pertinet ad ornatũ,nõ ad deformitatē,vt
3 hic.†Quæro,qs poſſet agere hoc interdicto?Vr̃,ꝙ tm̃ ille,qui hēt
curã ędiũ ſacrarum, vt hic in fi. Sed certe, licet ille poſſet, tñ idē
eſt in quolibet de populo,qa quilibet de populo põt agere.ar.l.ſi
quis in hoc C.de epiſ.& cler.& facit l.j.§.publicum,de iuſt.& iu.
facit ℑ.tit.2.l.1.& 2 §.hoc interdictum.& §.fi.& l.ſeq.

L E X II.

1 *Aedificare an liceat ſupra muros ciuitatis.*

a In muris.ᵃIſtę duę leges ſunt ꝯ hoĩes hᵘ ciuitatis,qa hñt
domos ſuas ſ̃.muros ciuitatis,qđ nõ licet ſine p
x miſſu Principis,vt † hic videtis:tñ ipſi habẽt pmiſſionē appſo,&
cõi huius ciuitatis:& dñt,ꝙ eſt populus liber oẽmini ſubditus:iõ
hic populus eſt Princeps in hac ciuitate,ideo poteſt permittere.

A D D I T I O.

a Ale.In muris.Idem dicit Bar.in l.acta.§.de amplianda.ſup.de re iud.& Bal.in l.
nec ſi volens.C.de lib.cauſa.

De locis, & itineribus publicis. *Tit. VII.*

L E X P R I M A.

1 *Viæ vicinales habẽtur loco viarũ publicarũ, ſi memoria nõ extat, ꝙ ſint
facta ex collatione priuatorum,alias ſi extat memoria,ſunt priuata.*
2 *Statutũ,ꝙ quilibet poſſit facere pontem ſupra viã publicam,poterit fieri ſu
pra viam vicinalem,ſi nõ extat memoria,quod fuerit empta a vicinis.*
3 *Aedificium iuxta plateam,ſi deſtruatur, vt platea amplietur, via iuxta il
lud ædificium efficitur platea.*

a QVilibet.ᵃOp.& vr̃, ꝙ viæ vicinales,quæ ſunt fa-
ctæ ex agris priuatorum ſunt priuatę,vt
x ℑ.ti.i §.vicinales.Sol.† Si extat memoria,ꝙ ſint factę
ex collõne vicinorũ,ſunt vicinales priuatę:Si vero nõ
2 extat memoria , hñt loco viarum publicarũ, vt hic, †quod facit
ad ſtatutum huius ciuitatis , quod dicit, ꝙ quilibet poſſit facere
b põtem, ᵇvel põticellũ,ſ̃.viã publicã,q̃rit vtrum poſſit fieri,ſ̃.viã
vicinalē?Certe,ſi quidē extat memoria,ꝙ fuerit empta a vicinis,
tũc nõ poſſet fieri,quia eſſet priuata via. Si nõ extaret memoria,
3 tũc ſecus,vt hic.†Vltimo habui qõnē de facto,pone, ꝙ iuxta pla
teã deſtruit aliquod ædificium auctoritate publica, vt platea am
plieť,vtrũ via, q̃ eſt iuxta illud ædificiũ deſtructũ deſinat eſſe via,
& īcipiat eſſe platea,an remanet via,ſicuti erat primo?Et hic q̃rit
pp ſtatuta, q̃ dñt,ꝙ in platea pęnæ duplicanť, dico,ꝙ illa via inci-
pit eſſe platea:nã ſtatim cũ via intrat plateã,via finiť. Hic eſt caſus
in l.viæ.ℑ.e.vbi habetis,ꝙ cũ via vicinalis intrat in militarē. extin
guiť,vt hic: ita in ꝓpoſito ſtatim cũ via intrat plateam, deſinit eē
via.Facit ad hoc l.vi.ſ̃.de ſeru.vrb.pđ. & ita bis de facto iudicaui.

A D D I T I O N E S.

a Ale.Cuilibet.Not.ꝙ ad probandum viam eſſe publicam non ſufficit probare p
teſtes,ꝙ itum erat per oẽs,per illum locum,per longum tp̃s.l.5.ff.de his,qui de-
iec.vel effud.Qualiter aũt dicať via publica.vide tex.in l.j.§.viarum. inf.ne qd
in loco publ.Adde ad probandum viam publicam, & quanto tempore præſcri
batur,Bal.conſ.176.3.lib.
b Ale.Facere pontem.Adde quę no.Bar.ad hoc in l.omnes populi,ſup.de iuſt. &
iu.& Bar.in l.pro regione,de acq.rer.do.

Ne quid in loco publico. *Tit. VIII.*

L E X II.

1 *Commune cum vult aliquid vendere,quod ſit conſilium.*

a PRætor ait.ᵃNo.glo,quæ incipit,l.municipali.
Alio anno erat de facto q̃dam pla-
tea,quam cõe vẽdere volebat, vt poſſit ædificari. Vr̃,
ꝙ non poſſit vendi,niſi p Principẽ,vt probať in l.cõti-
nuus.§.cum quis.in tex.& gl.de ver.ob.facit l.ſed Celſus,in prin.
1 de ꝯh.emp.†Dedimus tale ꝯſiliũ, ꝙ de hoc heret primo lex mu
nicipalis,ꝙ poſſit vendi, & poſtea vendať. Hoc probatur per hũc
tex.cum ſua gl. & l.prohibere.§.plane.inf.quod vi,aut clam.& ℑ.
de via publ.l.viam publicam.& ℑ.ea.l §.viam publicam.

A D D I T I O.

a Ale.Prætor ait.Vide Mod.in l.apud Iulianum.§.conſtat,de leg.j.& Bald.in rub.
C.de contrah.empt.

x *Plauſtra duo ſi ſe obuiant in via, quis debet retrocedere.*

§.Hoc interdictum. Hic dicit,iure, ſ.ciuitatis.
Quæro đ qua ciuitate lo-
quať?Quidã dñt ciuitatis,ſ.cuiuſcũq;.qđ facit ꝓ eo,qđ dixi,ſ̃ ꝓxi.
ꝙ lex ciuitatis p̃t de hoc diſponere. Alij dñt,ciuitatis,ſ.Romanę.
Nõ puto,ꝙ iſtæ opi.inuicē repugnẽt. Nã ſi dicimus,iure ciuitatis
cuiuſcũq;,iſtud ius eſt ciuitatis Romanæ,vt ſ̃.in priu.ᵃhuius l ſm
gl.q̃ đt l.ſ municipali,l.ꝓhibere.§.plane.ℑ. quod vi aut clã. Quæ-
ro,quid eſt dictũ, tm̃ iuris habemus ad obtinẽdũ , quãtũ qlibet
de populo ad ꝓhibẽdũ?Gl.q̃ eſt hic dat multas expões. Tene pri
mã,tãq̃ magis clarã,licet q̃liber poſſet ſuſtineri.Quæro,ponamᵘ,
1 †ꝙ duo plauſtra in aliqua arcta via ſe inuicem obuiant,vtrũ alter
poſſit dicere alteri retrocedas?Vr̃ ꝙ ñ,ꝑ hũc text.quia qlibet hēt
tm̃ iuris,ꝑ hũc tex.& ſic eſt locus gratificationi:& nunc ſi vnᵘ po-
terit ſibi prævidere,ne poneret ſe in illa neceſſitate,cũ tñ videret
a aliũ occupaſſe,tũc ille dẽt retrocedere. ᵃIta dt gl.mag. Iſtã gl.all.
in l.quoniınus,ℑ.de flum.in mã molẽdinorũ,ꝙ ſi vnus põccupat
aquam fluminis,alter non põt eum impedire. Dic,vt ibi dico.

A D D I T I O.

a Ale.Debet retrocedere.Sed Ang.in l.fluminũ per illum tex.in prin.ſup. de dã.
inſec.dicit,ꝙ illi deferendum eſt,qui primo in via incępit venire,adde Bal.poſt
gl.in l.per agrum.C.de ſeruit.& aqua.

x *Aedificatum illicite in publico non poteſt refici.*

1 §.Si quis quod in pub. Tene mẽti hũc caſum,
qñ aliquis † hēt aliquid
a ędificatũ illicite,ē ſi vult reficere,p̃t ꝓhiberi. Ex hoc §.ahẽs,ꝙ ſuf
ficit quoad īterdictum,ꝙ ædifices ī loco publ.licet a te poſſideať
locus publicus: nã nihilominus habeo ꝯ te hoc īterdictũ, vt hic.

A D D I T I O.

a Ale.Ex hoc §.In iſto §.& in ſeq.habes, ꝙ qñ ædificať in ſolo publico, ſolũ cedit
ſuperficiei,vel.j.§.ꝙ quis in mari.ſup.de ope.no.nun, Põt tñ iponi aliqđ vecti-
gal,vel penſio pro illo ſolo,vt inf.ea.l.§.ſi qs nemine.Itē iſta fortaſſe iura intel-
ligũtur,ſi licite ædificaſſent in publico,per id quod hř hic, & in l.fideicommiſ
ſa,§.ſi quis illicite,ſup.de legat.3. & ibi no,vbi ăt quis ædificat in ſolo priuato,
regula eſt,ꝙ ædificium cedit ſolo.Fallit tñ in eccleſia,vt eſt gl.12.q.1.Apoſtoli-
cos.Quid aũt ſi quis ædificat in ſolo eccleſiæ?Vide Bal.in c.5.§.ſi quis,de cõtro-
uer.inueſt.Quid aũt ſi quis facit ædificium ſine calce,& ſine cemento? Dic,ꝙ
cedit ſolo tex.eſt no.iuncta glo.in l.ſi precario.ff.comm.præd.& ibi no. Bal.Ad
iſta vide Roma.in d §.quod ſi qs in mari,in additionib.nouis, ibi dixi,ꝙ illud,
quod dictum eſt de penſione,non hēt locum,qñ quis ædificat in mari,vel litore
maris,vt ibi,& l.riparum §.fi. de rerum diuiſ.

§.Si quis in mari. No.ꝙ fieri dř in loco publico id,
qđ fit in ipſo ſolo.l.1. §.ī hoc aũt.
ſ̃.de no.oper.nunc. Sed ſi ꝓhibeo te piſcari , licet iſta prohibitio
fiat in mari, tamen non eſt opus factum in mari, tanquam in illa
mã:ſed prohibitio illa eſt facta in perſonam exiſtentem in mari,
ideo non habet locum hoc interdictum.

1 *Beneficium Principis debet intelligi ſine alterius iniuria.*
2 *Dãnũ dicitur pati ille,cui aufertur cõmodum,quod ſentiebat ex publico.*

a §.Merito.ᵃNo.†duo ex iſto.§.Primo, ꝙ bñficiũ Pricipis
1 dẽt ītelligi ſine alteriᵘ iniuria,vt hic,& ī §.ſi qs
2 a Principe.ℑ.ea.l.†Secũdo no. ꝙ damnũ vr̃ quis pati,cũ aufertur
ſibi commodum,quod ſentiebat ex publico: ſecus ſi ex priuato,
quod dic,vt l.Proculus.ſup.de dam.inſe.& ibi dixi.

A D D I T I O.

a Ale.Merito.Vide Ale.conſ.125.in 2.vol.& conſ.86.vol.3, vbi loquitur, qñ adeſ
ſet clauſula,non obſtante.& 84.vol.3.vbi loquitur,qñ adeſſet cľa,ex plenitudi-
ne poteſtatis.& 118.e.vol.& conſ.3.vol.5.vbi pulchre circa hæc dicit, maxime
qñ adeſſet clauſula,non obſtãte conceſſione alteri facta,& clauſula, ꝙ aliqs ſpe
ratur,& conſ.5.vol.5.vbi dicit,ꝙ Princeps concedendo aliq̃ rem alicui, non vr̃
reuocare conceſſionem factã alteri de ipſa,de qua nõ eſt facta mentio,& ibi po
nit,quod ſi eſſet dictum, non obſtante conceſſione vniuerſali , collationē alteri
factam,& conſi.29.vol.1.vbi ponit pulchrum exemplum.& Soc.conſil.266.

1 *Molendinum illicite conſtructum habens,non poteſt prohibere ædificantē,
licet ſibi noceat.*

a §.Idem ait.ᵃNo.†ꝙ ſi habes molendinum conſtructũ
1 illicite,& ego ædifico aliud,ꝑ quod tibi no
ceatur,non potes me prohibere,vt hic dicitur.

A D D I T I O.

a P.Paul.P.Idem ait.Sequitur Vero.in tit.de ſer.ruſt.præd.in c.du cloaca. col.1.de
ſer.vrb præd.

1 *Papa,ſi concedit, ꝙ fiat eccleſia,intelligitur ſine alterius eccleſiæ iniuria,
niſi aliter exprimatur.*
2 *Aedificium factum in publico permiſſu principis,cuius erit,remiſſiue.*

a §.Si quis a Principe. No.†qñ Papa concedit, ꝙ
1 fiat aliqua eccleſia,intelligi
tur ꝙ fiat ſine alterius eccľæ iniuria , niſi aliud in reſcripto expri-
2 matur,†Quæro,qñ Princeps ꝯcedit alicui,ꝙ ædificet in publico,
cuius erit ædificium?Dic,vt in l.fluminum, in prin.de dam. infe.

A D D I T I O.

a Menoch.Si quis a principe.Adde Rip.lib.1.reſp.c 2.n.16.Alcia.tract. Præſum.
reg.3.præſump.11.item princeps aliquid concedens intelligitur ſaluo iure ter-
tij. Ale.conſ.123.col.15.lib.3. Dec.conſ.51.nu.4.& conſil.113,col.pen.vbi dicit
procedere in dubio,non in claris.

1 *Aedificium factum in publico,non debet deſtrui,ſed vectigal imponi.*

§.Si quis nemine. No.ꝙ ſi ædificiũ eſt factũ in pu
x blico,nõ dẽt deſtrui : ſed dẽt ſi-
bi īponi vectigal.i.aliqua penſio ꝑ illo ſolo,in anno,tene menti.

1 *Ciuitas ſicut poteſt viam publicam facere , ita poteſt publicam in locum
priuatum recludere.*

§.Viam publicam. Vide gl,quæ incipit,vt Prin
ceps.1Secundum iſtam glo.
habes, ꝙ quælibet ciuitas videtur habere iuriſdictionem facien-
di viam publicam:& eadem ratione reducere viam publicam in
locum priuatum,dixi,ſup.ea.l.in prin.

1 *Sufficit,quod ædificium noceat viæ publicæ, vt habeat locum interdictum,
licet in tuo ædifices.*

1 §.Si quis in ſuo. Hic eſt no.§.& menti tenendus.†Ex
quo no.ꝙ licet non ędificem in via,
ſed ædificem in meo:dum tamen ædificium factum in meo,no
ceat viæ,ſufficit,vt habeat locum hoc interdictum.

1 *Si teneris mihi ad agendũ contra alium, liberaris cedendo mihi actionem.*

§.Idē Nerua. Tu habes,ꝙ poteſt agi cum vicino,ne
agat contra alium vicinũ.Similis mo-
dus

1 dus agendi est in l. cum plures. §. messem. ff. loc. † Sed no. gl. hic, q̄
dicit, q̄ q̄n teneris mihi ad hoc, vt agas ꝯ alium liberaris a me, cę
dendo actionem contra illum. quod tene menti.

1 *Si fœtor ex domo tua exit in viam, habet locum hoc interdictum.*

1 **§. Idem ait.** Not. q̄ si facias aliquid in loco tuo, ex quo
†fętor, vel putredo fit in viā, potest agi hoc
interdicto, quod tene menti.

1 *Pontes de iure non possunt fieri per viam.*

1 **§. Tractatum.** No. †q̄ isti pōtes, qui fiunt per viā, de
iure non pōt fieri, tn̄ in Italia ī q̄busdā
terris est statutum, q̄ possint fieri, & in quibusdam est ꝯsuetudo.

1 *Præscriptio triginta annorum, an sit cognita de iure ff. orum, remissiue.*

2 *Interdictum, ne quid in loco pub. non competit, nisi quando aliquis cępit ę-*
dificare, ita quod habeat instar operis.

3 *Libellus in hoc interdicto, ne quid in loco publ. qualiter formetur,*

§. Hoc interdictū perpetuū. Opp. q̄ interdictum
sit annale, vt ff. de pup. act. l. fi. Solu. fallit in hoc interdicto fauore
publicę vtilitatis. Itē op. C. de p̄sc. 30. an. l. oēs. & l. sicut. Sol. Quod
1 dr̄ ppetuo, intellige 30. ann. Vtrū tn̄ p̄scri. 30. ann. esset cognita
de iure ff. orū, dicā in l. in oībus, de diuer. & tēp. p̄scri. Dr̄ hic, q̄ fit
ꝯdemnatio ad interesse. Contra ad interesse nō p̄t fieri. Cū. n. nil
sit factum, sed agat, ne fiat, nullum interesse est hic. Videte Dn̄i,
2 Ego † credo, q̄ istud interdictū nō possit pponi, nisi q̄n aliqs incę
perit ędificare, ita q̄ habeat aliquod instar operis. l. stipso. §. opus,
ff. de no. ope. nun. Iō pōt agi, ne fiat ad interesse p̄ eo, quod est fa-
ctū, ita dēt intelligi iste. §. Et puto, q̄ debes libellum formare isto
3 modo. Dico, q̄† talis incępit ędificare in tali loco publico, seu via
publica, per quod iter, vel via deterior fit. quare peto ipsum phi-
beri istud opus facere, & cogi ad cauēdū ne fiat, & ipsum ꝯdēna-
ri ad interesse meū in eo, qđ est factū, hoc pbat̄ hic, & ff. ea. l. §. si
quis nemine, in fi. §. De hoc etiam videbitis, inf. ea. l. §. pen.

1 *Verbum, habere, refertur etiam ad conductorem.*

1 **§. Hoc interdicto.** No. ī isto §. ibi, habere eum di
cimus, &c. q̄† habere dr̄ quicū
que fruitur vsu possessionis, & q̄ uerbum habere, refertur etiam
ad conductorem tantum. De cuius significatione habetis in l. sti-
pulatio ista. §. habere licere. sup. de uerb. obl.

a **§. Idē Labeo.** a Ab isto § inclusiue vsq; ad §. hoc īter-
dictum locū habet, nihil super eis dixi,

ADDITIO.

a Ale. Idem Labeo. Ad istum §. vide no. in l. in prouinci. di. §. fi. ff. de oper. no. nun.

1 *Interdictum, ne quid in loco publico, est populare, licet quilibet possit age-*
re pro interesse suo.

2 *Libellus in interdicto, ne quid in loco pub. qualiter formetur tam cōtra ędi*
ficantem in publico. quam contra tenentem opus in publico.

§. Interdictū hoc tēporaliū. Hic est glos.
fortis. Dr̄, q̄
hoc interdictū continet interesse actoris, & rei. Idē dr̄ ff. e. l. §. hoc
interdictū ppetuū. Idē dr̄ hic, q̄ hoc interdictū ptinet ad publicā
vtilitatē. In d. § hoc interdictū, dr̄ q̄ est populare, ergo nō interest
actoris. sed reipub. ergo male dixit tex. cū dicat referri ad īteresse
1 agētis Huius timore prima gl. ponit hic tres opi. Prima, † q̄ hoc
īterdictū est populare, qa ꝯtinet publicā utilitatē pricipal̄r, sed vti
litatē priuatā ꝯtinet secūdo no, & iō licet un⁹ de pplo egit, & obti-
nuit p̄ interesse suo, tn̄ alius p̄t p̄ suo interesse agere. Hæc sec. pla
cet mihi, & pbat̄ ff. e. l pe. ubi dicit, q̄ in interdicto p̄t ꝯstitui pcura
tor, ergo qs p̄sequit propriū interesse, & hoc placet multū. Tu di
ces, si ppriū interesse p̄seq̄t, ergo nō est populare. Rn̄. ut dixi vo-
bis, principal̄t inspicit publica utilitas, scdario īteresse priuatū, et
hoc interesse, uel est de futuro, vel sperat̄ esse, qa dubito ne dān fi
cet in futuro, uel ē de p̄terito, qa iā sum dānificatus, & hęc ē alia
opi. q̄ quolibet istorū poterit agi, & nihilominus petā opus tolli,
& hoc est, qđ cōtinet n pus publicum, q̄ opus tollatur. Erit ergo
2 libell⁹ † sic formādus, dico ꝯ talē, q̄ ipse hēt, & tenet tale ędificiū,
qđ est factū in via publica, pp qđ ędificiū dicta via fit deterior, ex
quo ædificio sum dānificatus ī tn̄, & est verisile me dānificari in
futurū, quare peto ipsū ꝯdēnari ad tollēdū dictū opus, & restituę
dā ipsam viā in pristinū statū, ipsumq; mihi ꝯdēnari ad q̄titatem
p̄dictā, in qua damnificatus sum, cum tn̄ itersit mea dictū opus
factū non esse, & quatenus mea interesset pēdente iudicio. Prędi
cta vera, si is teneat ędificiū factū in via publica, qui fecit: sed si te
net alius, tunc dēt concludi alr̄, videlicet q̄ ipse p̄stet patiētiā de-
struendi opus, & q̄ ꝯdemnetur, quatenus actoris interest pendē-
te iudicio, ex eo, quod denegat p̄stare dictā patiētiam, vt vidistis,
sup. proxi. §. Alij dn̄t, quod hoc operat̄ interesse totius populi, qđ
non placet, qa s̄m hoc non posset cōstitui procurator ab actore,
quod est ꝯ l. pen. ff. eo. sed pro interesse publico deberet intentari
actio a syndico cōis. & hoc est, quod dicit text. quanti actoris in-
tersit, & ideo refert se ad interesse actoris, non populi,

LEX V.

1 *Cautio, quod opus in publico factum tollatur, quo iure vt præstetur agatur,*

Si per publicū. Quæro, a quo debet caueri? Rn̄. a re-
pub. si ab ea factum est opus, vl̄r a pri-
uato. Quæro, quo iure petat ista cautio? Hic vr̄ dicere, q̄ ex lege
12. tab. Tu dic, aut quis vult petere cautionem, vt caueat̄ de dam.
inf. & fiet iudicis offō. l. inq̄lino, ff. de dam. inf. & l. 5. in prin. de ver.
ob. Aut volo agere, q̄ damnum mihi emēdet̄, vel opus destruat̄,
& tunc agam ꝯdōne ex lege, quæ erat ex quadā lege antiqua an
1 te legem Aql. l. j. ff. ad leg. Aqui. hodie agetur † actione in factum
subsidiaria legis Aquiliæ. h. d. gl.

LEX VII.

Sicut is. Sic pone casum, ff. eo. l. 2. §. si qs nemine. Dictū ē,
q̄ id, quod fit in loco publico, nō debet destrui, ne
vrbs deformet̄ ruinis, in d. l. 2. §. p̄tor ait, dr̄, q̄ debet. Sed qūo sol-
uuntur istę ꝯrietates. Sol. ibi illud dicit general̄r, s̄ in loco publi-
co. hic particulariter, s̄ in via publica. Quęro, de quo edicto loq̄t
hic? Dic de eo, ne quid in loco publico, vt l. 2. §. prætor. vel aliter,
vt dicit gl. Sed prima magis placet.

De loco publico fruendo. Tit. IX.

LEX PRIMA.

1 *Conducens a priuato, non habet actionem, nisi conducat ad longum tēpus.*

PRætor ait. Optima ē lex, & totus tit. No. q̄ ꝯ-
ductor socius, licet n̄ ꝯduxerit, hēt
1 hnc interdictū, qđ est vtile. † No. q̄ ꝯducēs a priuato
nō hēt actionē, nisi ꝯducat ad longum tp̄s, vt ff. de su-
persi. l. j. §. quod aūt ait. Sed q̄ ꝯducit a repub. hēt in continēti, et si
conducit ad modicum tp̄s, & intellige. hēt actionem. sed ad retinē
dam suam possessionem ex hoc interdicto. An aūt haberet ad re-
tinendum in rē vtilē? Hic vr̄ gl. q̄ sic, sed in l. j. in fin. ff. si ager vect.
vel emph. pe. vr̄ dicere ꝯtrium: sed tamen istud plus mihi placet.
Dicam plenius in d. l. j. §. quod autem, de superfi.

§. Interdictum Not. ibi, magis est vt ipse ꝯductor, q̄
directa p̄fertur vtili. De quo dixi ple
ne in l. qua ratione. §. literę, de acq. rer. dom.

De via publica, & itinere publico reficiendo. Tit. X.

LEX PRIMA.

1 *Via ampla quandoque est deterior stricta, & cur.*

2 *Strata proprie dicitur via matonata lapidibus viuis, vel coctis.*

a **PRætor ait.** a No. hic duo. Primo, † q̄ cīq; ē de
1 terius viā esse multū amplā, ita vi-
des hic, dum dicit, latiorem. In quo aūt ista deterior
sit, si ē magis ampla, cogitabitis: tn̄ dico vobis, q̄ ego
vidi in quadam ciuitate, cum ibi essent multæ viæ amplæ. posita
fuit necessitas hoīb. circum habitātib. occupandi, & restringēdi
eas. Rō, qa q̄n tumultus erat in ciuitate p̄p viarū latitudinē, ciui-
tas reddebat̄ debilior ad defendendū, & hoc fuit in ciuitate Ca-
a lij. † Secundo no. quid est dictum, strata. b Certe, proprie dr̄ strata
b via matonata lapidibus viuis, vel coctis, vt hic vides; tamen in ci-
uitate ista appellatur via regalis, seu via consularis.

ADDITIONES.

a Ale. Prætor ait. Quid si probat̄ per lōgū tp̄s populū iuisse p̄ talē viā, an sit pba-
tum viā esse publicā? Dic, q̄ nō: & no. in l. j. §. j. sup. de his, qui de ie. vel effu. &c.

b Ale. Dictū, strata. Probat ēt iste tex. q̄ appellatione terreni nō venit terrenum la
pideum. Adde tex. in l. j. §. fi. de riuis. & per hāc dīam inter viam & stratam, vi-
de id, quod no. infert Bar. in l. pen. C. de priuil. domus Aug. lib. 11.

LEX II.

1 *Facultati eundi per viam publicam non præscribitur.*

Viam publicā. Op. de l. oēs. C. de p̄scr. 30. an. gl. dr̄, q̄
est ip̄āle. Tu dic, q̄ nō est ip̄āle, qa il-
1 la l. dicit, q̄ cuilibet iuri p̄scribit̄ 40. an. sed posse †ire p̄ viam publi
cā, non est ius, sed quędam facultas, l. 2. §. viā. ff. ne quid in lo. publ.
iō huic facultati nunq̄ præscribit. Ita tenet Gul. in l. si tem. §. oēs.
de pig. & Cy. in l. cum notissimi, §. illud, de præscr. 30. ann.

LEX III.

1 *Officiali creditur in maleficijs minimis,*

2 *Purgare viam debet quilibet iuxta suam domum.*

3 *Conductores tenentur purgare viam expensis pensionis, & quid in gratis*
habitante.

4 *Morticino in via proijcere non licet.*

5 *Interfectus inuentus ante domum alicuius, ibi præsumitur interfectus, &*
est præsumptio contra dominum domus.

1 **Aedes.** No. ibi, ab obuiante. † quod in maleficijs minimis
creditur officiali. Dixi in l. diuus, de custod. reo. Se
2 cundo nota, † quemlibet debere purgare a viam iuxta suam do-
a mum. Tertio no. b q̄ † conductores coguntur ad viam purgādā,
b tamen expensis pensionis. Sed si gratis habitāt, dico idem si pur-
3 gatio est talis, quæ pertineat ad vtilitatem momentaneam: sed si
c ad perpetuam, secus l. 3. §. j. supra de impens. Quarto nota. c hic,
†quod

ADDITIONES.

a Ale. Debere purgare. Et quomodo debet fieri ista purgatio viarum, vide Bartol.
plene in l. 2. C. de immu. nemi. conced. lib. 10.

b Ale. Tertio no. Adde Bal. in l. 3. de act. & ob. in l. j. C. de hęre. vel act. vend. facit,
quod no. Bal. in l. j. C. de iure emph.

c Barb. Quarto no. Quod vr̄ nimis durum, sed potest forte dici hoc verum, si dn̄s
domus fuisset cōsuetus cōmittere talia, vel esset malæ vitæ, per gl. in l. ciuile,
C. de fur. An autem præsumatur occisus ab inimico, adeo quod poterit torqri,
vide Spe. in tit. de præscrip. §. j.

4 † q nō licet ꝓijcere morticina in viā: qđ facit, qñ reperiť qdam de
a nocte interfectus a ante domum tuā, verum ꝓſumatur interfectus ibi, ut vicinia teneať, qa nō cepit malefactores: & ant ſit ꝓſumptio aliqua ꝯ dñm domus: & facit, q ſic: quia oīs iſta purgatio ptinet ad eū, qui hēt domū prope. Si aliter ꝯſtaret alium ꝓieciſſe, nō ptineret ad eum. dicam in l. quis, de incen. rui. nauf.

ADDITIO.

a Ale. Intefectus. Quod intelligit verum Rom. in l. j. §. hoc reſciptum. ſu. ad Syl. ſi ille conſuetus erat talia facere, arg. in l. in ciuile. C. de fur. vide quæ dixi in l. fi. in f. de quæſt. & Bal. in l. 3. §. cognoſcit. ſu. de off. præfec. vigil.

LEX IIII.

1 *Actio viæ reiectæ eſt in factum ex hoc edicto.*
2 *Vicini tenentur pro via deſtructa, quando deſtruens non eſt ſoluendo.*

1 **Si in agrū. §. Qui viā.** Quæ † ſit actio viæ reiectæ Dic, vt gl. puto tñ, q ñ ſit
2 actio p ſe. ſđ ē actio ī fcm̄ ex hoc edicto, vł p le. Aql. † Quid ſi ille, q deſtruxit viā publi. ñ ē ſoluēdo? Dic, q tenēť vicini, vt ſ. e. l. ædiles.

De fluminibus. Tit. XI.

LEX PRIMA.

Ait prætor. No. de optione viciniæ, & cōtrate, de quo dixi in l. de minore. §. plurium, de quæſt. Item no. quid dicitur flumeo.

§. Ripa. No. quid eſt ripa, de quo, ſ. eod. l. penul. & fin.

1 *Foſſa molendini alicuius, quod ſit publica.*

1 **§. Si foſſa.** Eſt argm̄, q foſſa mei molendini ſit publica, eſt eñ foſſa manu facta, per quā currit aqua. quod quaſt. intelligatur, dixi in repet quam feci de l. quominus. ȷ. eod

1 *De dictione, in, & an percuſſus in limine dicatur percuſſus in domo.*

a **§. In publico flumine.** a No. q dictio, in, denotat.
1 † intrinſecitatē, cñ deſeruit ablatiuo caſui. de cuius dictionis nã dixi plene in l. Gallus §. ille caſus. ſ. de lib. & poſthu. Facit ad q. aliqs pcuſſus fuit in limine dom⁹, vtrū dicať pcuſſus ī domo. Dicā ȷ. de col. l. j. §. hoc īterdictū.

ADDITIO.

a Barb. In flumine. An aūt villa teneatur, ſi ignoraret malefactorem, vide plene de hoc per Lud. in l. j. §. hoc reſcriptum. ſu. ad Syll.

1 *Non debet aliquid fieri in flumine publico, per quod noceatur alteri.*

1 **§. Non autem.** No. † nō dēte aliqd fieri ī flumine publico, p qđ noceat alij, quod facit ad mām molēdinorū. De quo dixi plene in repe. l. quominus. ȷ. eo.

1 *Excipiens inepte, ita ſuccumbit, ſicut qui agit inepte.*

a **§. Labeo.** a Tu habes ex hoc §. notab. qđ † ſicut ex inepta
1 actione propoſita, qs ſuccumbit, ita ſi ꝓpoſuit b
b exceptionem inepte ita dicit tex. no. hic. Pro hoc facit, quod nō. Spec. de excep. §. viſo qñ. circa prin. & l. plane ſ. de pet. hær. & no. Cy. de rei vend. l. domum. Dicam plene. ȷ. de excep. l. j.

ADDITIONES.

a Ale. §. Labeo. Vide aliquid per Bar. & Mo. l. in l. Titiæ textores. ſup. de le. j. Circa illum §. an quo hēs, q ſicut inepte agens, ita inepte excipiens ſuccumbit. Adde, q idē eſſet ſi obſcure exciperet, qa ꝑinde eſt, ac ſi nō exciperet, vt no. Bar. & Doct. d. l. Titiæ. Et dr̄ obſcura exceptio, qñ bñ nō ſit intelligi. l. 2. de his, q̄ p no n ſc. ha. Et ſic facit, ſcđm Bal. in d. l. Titiæ. contra cōem practicam aduocatorum, q ſubdunt q oēs alias exceptiones competentes obijciunt. Nam d. clauſula nil videtur operari, ex quo ſpecifice non apparet, de qua exceptione ſit ſenſum. Pro quo bñ facit l. ſcire oportet. §. ſcire autem. ſ. de excu. tu. Et q excipiens nō poſſit aliqđ declarare vigore dictæ clauſulæ, facit qđ no. gl. in c. paſtoralis, de exce. tñ pōt eſſe ſecundum Bal. q operet, ut non videatur ſe reſtrīxiſſe ad exceptiones ꝓpoſitas, qa poterit alias proponere in termino. facit qđ hē inſti. de excu. tut. §. qui aūt & in l. pp litem. §. 1. de excu. tut. & qđ no. inſ. dubius. ſup. de re iu. Et ſcđm hoc vł, q ſi aliqs excipiat cōtra teſtes, quod corrupti falſum dixerunt, licet tunc videatur ſe reſtringere ad probandum utrunq; d. l. dubius. ſi hoc erit verum, niſi ſit additū qđ proponit oēs alias exceptiones ſibi competentes, & vide Imo in d. l. Titiæ. ad hoc no. facit l. aut qui aliter. ſ. quod vi aut clam. & ad iſtum tex. vide Bal. no. in l. 1. ad ſi. C. vñ vi. & l. edita. C. de edē. & in l. 1. circa prin. C. de cōd. ob tur. cau. Sed nunquid ſicut quis pōt redire ad viam aptam in actione, c. examinata, de iudi. & l. 1. ſ. ſi menſ. fal. mo. dix. & l. libellorum. §. qđ ſi libelli. de accu. ita ſit in exceptione, clem. conſtitutionem, de elect. facit quod non. quod intellige verum, cum poſt terminum peremptorium uoluerit corrigere, & ſupplere. Nam et accuſans inepte non poſſet. l. accuſaturus, de adul. ſecus eſt credendum, ſi hoc facere vellet intra terminum, & apte concipere, quod inepte deduxit, ar. d. §. qđ ſi libelli. Ita dixit Pet. de Anch. in cle. conſtit. & Bal. in l. edita. C. de eden. Et quid ſi exceptio eſt inepta, ſed probatio eſt apta. uide quod no. in l. 1. de tut. om. iud.

Barb. Et vide, quod no. in l. ſcire oportet. §. ſcire. ſ. de excu. tu. Bar. in l. Titiæ textores, de leg. j. & latius in l. j. inſ. de excep.

Pom. Vide Fel. in rub. ext. de exce. ver. ſufficit oē. & Car. Ale. in proę. Decr. & Oldr. conſi. 220. Ale. in l. ſi patroni. §. qui fidei. in. ad Treb. & Bar. in c. a. Rodulphus, de reſcr. poſt D. Ant. ibi, & in terminis illius tex. dt eſſe opinionē quem nō poſſe conueniri uigore talium literarum, non aūt illas nō valere, quia ita inepte exciperetur, cum valeant literæ, licet non poſſint per literas Ciuitatēſis cōueniri ut ibi dr̄. & Alex. conſ. 44. vol. 3. ubi loquitur in exceptione obſcura.

b Pariſ. Si propoſuit. Vide Fel. in c. paſtoralis, uer. ſing. gl. de exce. & in rub. eo. tit.

LEX II.

Quominus. Iſta l. eſt vna de repe. iō hic nō dico, videatis in repe. Vide gl. q̄ incipit, nō tñ viā, &c. & in fi. gl. Hanc q. tāgit gl. in l. ſi quis ex argētarijs. §. ſi initium, de eden. & l. ſi manifeſte. C. de ſer. & aqua. & ibi per Cy. & Bar.

Sequitur repetitio einſdem legis.

1 *Aqua de flumine pub. nō nauigabili, licet poſtea intret flumen nauigabile, licite ducitur.*
Bononienſes licite ducūt aquam de flumine Rheni, cum poſt intrat Padum
2 *Habens molendinum in flumine inferius, quando poſſit alium facientem molēdinum ſupra impedire.*
3 *Habere ædificium in flumine pub. quis licite dicitur, ſi habet ex Principis, vel Senatus reſcripto, vel quando licite habeat. nu. 5.*
Reſcriptum tale, an debeat habere clauſulam, nō obſtāte tali lege, remiſſiue
4 *Item ille habet licite, ſi lege municipali permittitur, condita a ciuitatibus, quæ habent ex priuilegio, præſcriptione, vel cōſuetudine merū imperiū.*
Item ſi habuit tanto tempore, q memoria non extet.
6 *Damnum non pati, & lucrum non capere, non procedunt a pari.*
7 *Faciens illicite reſpectu iuris publici, poteſt a quolibet priuato impediri ſecus ſi reſpectu priuati, quia ille ſolus impedit.*
8 *Qui facit ædificium in flumine infra, per quod aqua reſtagnatur, & impedit meum molendinum, quod eſt ſuperius, poteſt a me prohiberi.*
9 *Quo iure agatur contra illum, qui ædificat ſupra, vel infra, ita quod meū molendinum impedit.*
10 *Si vnus hodie incœpit laborare in flumine, & ducere aquam, alius cras, primo incipiēs pōt ſecundum prohibere, ſi opus proſequitur, & aqua nō ſit ſufficiens vtrique ad eum vſum, ad quem ducitur. nu. 12.*
11 *Opus cœptum, quando quis dicatur proſequi.*
13 *Si duo incœperunt eodem tempore fabricare, vel vnus primo, alter poſt, cū de primo ignoraret, vſus aquæ cōmunicatur, vel forte diuiditur temporib. & menſuris, prout poteſt.*
14 *Cautela pro illo, qui primo incœpit fabricare in flumine publico, præoccupando aquam.*
15 *Faciens molēdinum in flumine publico, q nō poſſit immittere tigna in ripa vicini, pro faciendo clauſam eo inuito.*
Riparū proprietas eſt ipſorū, quorū ꝑdijs adhæret, licet vſus ſit publicus.
16 *Non poſſum in ripa, q̄ eſt contra me ab alia parte fluminis, aliqđ immittere, licet inter prædium vicini, & ripam ſit via media.*
17 *Si ripa fluminis, q̄ adhæret prædio tuo, ita eſt naturaliter ordinata, q aquā ad me pellit, ita q poſſum ducere ad meū molendinū ſine clauſa, non potes formam dictæ ripæ mutare.*
18 *Aedificans in flumine publico, ſi facit clauſuram, q̄ protēdat vltra mediū fluminis, & contra vicini agri frontē, quando poſſit prohiberi.*
19 *Conſilium pro domino proprietatis ripæ fluminis, iuxta ſuum agrum poſitæ, vt acquirat poſſeſſionem.*
Aedificatū, vel natum in flumine publico, q ſit eorū, qui prope ripam prædia poſſident. nu. 18.
20 *Clauſura, q̄ ſit in flumine publico, appellatur in iure ſpecus, vel ſeptum, ſiue lignea, ſiue lapidea ſit.*
Super clauſuram factam in flumine publico, quando poſſim ædificare.
21 *Vicini ſuperiores, vel inferiores, quando poſſunt facientē clauſuram in flumine publico impedire.*
22 *Formula, ſeu locus cauus, qui ſit ad latus fluminis ad aquā ducendā, an ſit publicus, vel priuatus, q ſit priuatus.*
Formula appellatur in iure ciuili, & q̄uq; ēt in vulgari appellatur vallum.
23 *Quis nō pōt aquam molendini alicuius ad ſuum molendinum ducere, niſi illa aqua reintret alueum publicum.*
24 *Formula, per quā aqua ducitur, non poteſt fieri in via publica de iure.*
25 *Dominus molendini ſuperioris, an licite poſſit tempore ſiccitatis facere recollectū aquæ inuito domino molendini inferioris.*
26 *Ius præoccupationis aquæ, molendino deſtructo, quāto tēpore perdatur, vbi q ius ducendi aquam ex flumine nauigabili perdatur ſpatio x. vel xx. ann. & uide num. 29.*
27 *Ius ducendi aquam, quod competit per modū cuiuſdā facultatis, puta de flumine non nauigabili, non perditur mille annis.*
Iure eundi per viam publicam non præſcribitur.
28 *Ius ducēdi aquam per fundum uicini perditur ſpatio x. vel xx. ann. per fundum meum fundo amiſſo.*
30 *Exiſtens in quaſi poſſeſſione piſcādi, ſolus in flumine publico, quando poſſit iure præoccupationis alium prohibere.*
31 *Alleganti iuſtam cauſam, quare ædificium non reparauit, ſubuenitur per reſtitutionem in integrum.*
32 *Si flumen mutat alueū, an qs amittat ius ſuū aquam ducendi, & etiam ſeruitutem ducendi per fundum uicini.*
33 *Molendinū, uel ædificiū, quod ad plures pertinebat, ſi impetu aquæ deſtruatur, & unus uult reparare, alter differt, uel non uult, qualiter conſulatur ædificanti.*
34 *Molendina, quæ fiunt in nauicula, ut ea, quæ fiunt in Pado, quod ſunt ædificantium.*

Quominus. Hæc l. tria facit. Primo ponit dictū vſq; ibi, ſi mō. Scđo dictū ſuū limitat, vſq; ibi, ſed ſi. Tertio ponit ſuæ limitationis exemplum. vſq; in fi. Et primo op. hic dr̄, q aqua pt duci, niſi vetet Imperator, aut Senatus. Sed ꝯ. nam et vicini pñt vetare auctoritate edicti ꝑtoris poſiti. ȷ. ti. a l. in prin. Sol. ſatis vł vetare Imperator, qñ vetat edictum ꝑtoris ſua auctoritate. l. 1. §. omnia. C. de vet. iu. enuc. Præterea iſtud edictum hēt locum, qñ aqua ducitur cum vicinorum iniuria, vt ȷ. tit. j. l. j. §. j. & §. ſunt autem, qui putāt. Iſtud autē ēt eſt de mēte expſſa Imperatoris. l. a. §. merito, & §. ſi quis.

a qs a pricipe.ĩ ne qd ĩ lo.pub. Scđo op.adř hic, ꝙ aqua nõ pt duci,
si est ĩ vsu publico.sed oĩa flumina,& ripę ipsorũ sunt ĩ vsu publi-
co,vt Inst.de re.diu.§.flumina.& § riparũ & ĩ.de re.diui.l.ripari.
ergo ex nullo flumine poterit duci. Hu⁹ ɔ̃trij timore gl. hic intel
ligit,ꝙ hic restringit̃ p sequẽtẽ lr̃am, vt intelligat̃ de vsu publico
nauigãdi tñ,& hoc sentit illa gl.parua,q̃ dr̃,ꝙ qñ sit efidi,&c.ſm
hũc ĩtellẽm diuisi lr̃am. Posses alio mõ legere,ſ.ꝙ primo rl̃am po
nat,deinde ponat tres exceptio. Pr̃a ibi,nisi Impator. Scđa ibi,si
mõ ñ sit ĩ vsu publico,ſ.fisci,vel ciuitatis,vł alicu⁹ municipij: pu
ta,qa illa aqua vtit̃ ad molẽdinũ,vel ad aliud ædificiũ,& tunc nõ
pmittit̃ alij aq̃ ducere,vt hic,& C.de aquę due.l.j.li.11.& p totũ.
Nõ ãt ĩtelligas,ꝙ hic loquat̃ de illo vsu publico, q ẽ iurisgẽtiũ,de
quo logt̃ d.l.riparũ,cũ ɔcor. Tertia exceptio ẽ ibi,sed si hoc ẽ,qñ
aqua nõ est in vsu publico dicto mõ,sed flumẽ est nauigabile, vł
b ex eo aliud fit. Tertio op.bad fi.oẽ flumen,aut intrat aliud flumẽ,
aut mare,qđ ɔstabat eẽ nauigabile,vt ĩ.e.l.j.§ fi ãt oẽ. & ibi no.er
go ex nullo flumine potent aqua duci. Sol.in q̃tum op.de flumi
ne,qđ mare ĩtrat,non obst.qa pp aquarũ abundãtiã ex vnico flu
mine nõ dr̃ recipere ĩcremẽtũ,vel diminutionẽ, & sic nõ est ea-
3 dẽ rõ,q̃ in flumine nauigabili. Itẽ ĩ eo flumine, †qđ ĩtrat aliud flu
mẽ nauigabila ĩtelligas,ꝙ nõ liceat aquã ducere,si p hoc auertit̃
a dicto flumine nauigabili,sed si aquã duco,& nihilomin⁹ in flu-
mẽ nauigabile ĩtrat,illud ñ ẽ ꝓhibitũ,si bñ ɔsideras rõnẽ istatũ le
gũ,& sic Bonon. nõ ĩtime ducũt aquã de flumine Rheni, cũ post
intrat Padũ,& sic dẽt ĩtelligi,qđ est ĩ.e.l.j.§.non aũt, & qđ ibi no.

His expeditis. Ponam⁹ circa istã l.aliquas quotidia-
nas qõnes circa molẽdina,& alia ędifi
2 cia,q̃ ĩ flumine fiũt. †Primo q̃ro,cũ hẽo molẽdinũ.ĩ.& alij faciũt
c molẽdinũ.ĩ.ita ꝙ me ĩpediũt,an hoc facere possint? Gl.tãgit,nec
firmat,alibi ẽt tãgit,nec firmat de edẽ.l.si qs ex argẽtarijs.§.si ini-
tiũ,& ẽt tãgit.C.de ser.& aqua.l.si manifeste,& ibi gl.firmat se,ſ.
ꝙ faciẽs sup.molẽdinũ.pt me ĩpedire. Sed ista qõ fuit antiqua,&
sabbatina,& fuit p D.Fran.Accur.disputata,& alios Doc. Bono,
& oẽs ĩclinãt ad illã sñiã, vt distinguam⁹, Aut flumẽ erat priuatũ
illi⁹,q primo habuit,& illi⁹,q scđo fecit:& tũc ille,q scđo facit pt
licite facere,si hoc pricipalr̃ facit,vt sibi prosit, vt ſu.de dã.ĩf.l.flu
minũ.§.fi.& l.Procul⁹.sec⁹ si faciat,vt alij noceat.l.j.§.denĩq; ĩ.de
aqua plu.at.& ita dẽt intelligi gl.d.l.si manifeste. Si vero flumen
erat publicũ,put ẽ oẽ flumẽ,qđ ppetuu currit,vt ĩ.eo.l.j.§.flumi-
nũ,tũc aut prim⁹ habuit molẽdinũ licite,aut ñ,si habuit licite,nõ
pt scđs facere,nec auferre sibi lucrũ,qđ licite cępit ex publico.l.
2.§.merito,ne qd ĩ lo pu. Si vero ñ hẽt licite,tũc scđs pt eũ ĩpedi
re,vt d.l.2.§ idẽ ait,in prin.& ita tenet Cy.ĩ d.l.si manifeste, quod
3 puto verũ. †Scđo q̃ro,ᵈ qñ prim⁹ dicat̃ hr̃e licite,& qñ nõ,& hoc
d q̃ro ĩ ędificio,qđ est ĩ flumine publico? R̃ñ.hẽt licite,si fiat ex pri
cipis rescripto,vel senatus,vt sup.de aqua pluu.arc.l.quod Princi
pis,& sup.de aqua quo.& ęst.l.j.§.pmittit̃. Vtrũ aũt ĩ rescripto ha
beat necesse dicere,ñ obstãte tali lege? gl. hic tãgit,sed tu melius
4 examines,ſm ea,q̃ no.ĩ l.fi.C.si ɔ̃ i⁹,vel vtil.pub. p Cy. Itẽ si †pmit
tit̃ a lege municipali ciuitatis,vt ĩ.qđ vi,aut clam.l.j.§.plane.no.
sup.ne qd ĩ lo.pub.l.2.ĩ priuc. Sed hoc ĩtellige verũ ĩ ciuitatib. Ita-
liæ, q̃ sibi de ɔsuetudine p̃scripserũt merũ ĩperiũ, & ita port⁹ flu-
mẽ,& fisc. Sed de iure cõi p̃dicta sunt principis, vt in feu.ti.q̃ sint
reg.c.j.& sic ñ posset a lege municipali pmitti. Ad ꝙ facit,qd no.
ĩ corp.de defen.ciu.§.iusiurãdũ,in fi.mag.gl. Itẽ hẽt licite,si tanto
tpe habuit,cui⁹ nõ extat memoriã ĩ ɔ̃triũ,l.hoc iure.§.ductus aq.
5 de aqua quo.& ęst. Si vero †nullũ istorũ ĩteruenIat,tũc aut flumẽ
est nauigabile,& tũc ille,q ducit primo,facit illicite,vt hic,& ĩ.de
aq.plu.arc.l.si aũt.§.fi. Aut nõ est nauigabile,& tũc licite facit au
ctoritate iurisgẽtiũ,quo iure flumina,& eorũ vsus,& iura sũt pu-
blica,vt Inst.de re.diu.§.flumina,& §.ripatũ,& ĩ.de re.diui.l.ripa-
rũ. Nã lex p̃ns nõ pmittit ductũ aquæ,sed si declinat ĩ flumẽ ñ na
uigabile,p iura ciuilia nõ est ꝓhibitũ id,qđ est d̃ iuregẽtiũ licitũ,
dũ tñ ille,q ducit primo,ducat sine vicinorũ iniuria,aĩs tenet̃ iter
dicto ꝓposito,vt ĩ.ti.j.l.j.in pri.& §.sunt ãt q putãt, & ĩ.de ser.ru.
pd.l.Imperatores,in fi. Dices tu,nõne sp est vicinorũ iniuria,qui
e nõ p̃nt facere suũ ędificiũ? R̃ñ.nõ parit iniuriã,ᵉ seu dãnũ, sed non
6 acq̃rit lucrũ,& ñ ẽ †par,eadẽq; rõ,lucrũ capere,& dãnũ pati.l.fi.
7 C.de codi,& l.q aũt,ĩ prin.ĩ.q̃ in frau.cred. cũ si. †Itẽ aduerte, qñ
qs facit illicite respectu priuati,ille solus p̃t faciẽtẽ impedire, non
ali⁹ tertius,qa q̃tum ad eũ illicite facit.l.loci corp⁹.§.cõpetit.ĩ.si
ser.ven.sed qñ facit illicite respectu iuris publici, tũc qlibet priua
t⁹ p̃t impedire,ita loquit̃ l.2.§.idẽ ait.ĩ.ne qd in lo.pub. Tertio q̃-
8 ro, †si aliqs facit ædificiũ in flumine,p quod aqua restagnat̃,ita ꝙ
impedit meũ molendinum,qđ est superius,an sit idẽ iuris,ꝙ sup.
Dico,ꝙ sic,p l.j.§.qđ aũt ait.ĩ.ti.j.ibi,vel altior. Pro hoc ſu.de aq.
plu.ar.l.1.§.Nerau⁹.& §.sed & apud.& l.2.§.1. Sed ɔ̃ hoc vr̃ obsta
re.l.2.§.pen.sup.de aq.plu.arc. Sol.ibi ædificabat in suo, vt ibi no.
qõ nr̃a loquit̃,qñ ædificabat in publico. Sed ęcrte & si ædificat in
priuato,nõ p̃t,qñ aqua ante libere currebat, & sibi damnũ nõ da
bat,vt ſu.ne qd in lo.publ.l.2.§.idẽ Labeo.aĩs incip.si qs in suo.vt
9 ibi no. Sol ſm illã gl.dẽt intelligi hęc qõ. †Quarto q̃ro, quo iure
agã ɔ̃ illũ,q̃ ędificat, ſup.vel ĩ,ita ꝙ meũ molẽdinũ impedit? R̃ñ.
aut ego habeo molẽdinũ cũ isto cursu aquę tãto tpe,ꝙ trãsierit
prior ęstas,intelligẽdo priorẽ æstatẽ,ſm qđ dr̃ ĩ.ut.j.l.1.§.ęstas, &
tũc possũ intẽtare ɔ̃ eũ interdictũ,ne qd in flu.pub.positũ.ĩ.ti.j. in
prin. Nam aduersarius facit,ꝙ aũt aqua fluat q̃ priori æstate flux-
rit,ergo,&c. Aut nõ babui molẽdinũ tãto tpe,& tũc possum age
re isto interdicto vtili,vt in casu l.j §.nõ autẽ.ſu.e. Et ita intelligit
Rof.ĩ libellis suis sup hoc tit.licet nõ alleget bonas leges. Et istud
ẽ valde vtile scire pp diuersitatẽ ɔcludẽdi in libello, q̃ colligit̃ ex
istis legib. Itẽ posset agi negatoria ḡnali,ius tibi nõ esse ita ædifica
re,vt sup.de aq.plu.arc.l.j §.itẽ scięđũ. Dices tu,q̃ño hoc, cũ nega-
toria det soli dño,vt sup.si ser.vẽ.l. 2.§.j. sed iste nõ est dñs loci, in
quo ædificat̃,quia in flumine publico ædificat̃. R̃ñ.est dñs sui mo
lẽdini,cui nocet̃ pp opus factũ in flumine publico,& sic nõie suæ
rei agit.arg.ĩ.de aqua plu. arc.l.j. Item si esset factũ ɔtẽpta noui o-
pe.nun.posset agi interdicto,de no.ope.nũ. Itẽ ĩterdicto,qđ vi, aut
clã,si esset factũ,vi,aut clã,vt ĩ.qđ vi,aut clã.l.vim facit.§.j. †Quin
to q̃ro iuxta p̃missa.vos videtis,ꝙ melior est ɔdõ eius,qui primo
occupauit. Pone ergo,ꝙ vnus ĩcępit laborare hodie in flumine,
alius incepit die sequenti,quis istorũ p̃fert̃? Qõ ista in hoc recidit,
an aqua dicat̃ occupata solo verbo,vel incipiẽdo opus, an requi-
rat̃,ꝙ aqua ducat̃,vel requirat̃,ꝙ ędificiũ,ad qđ ducit̃ aqua,sit pfe
ctũ.& vr̃ ꝙ ille,q primo incipit,& verba occupationis p̃rimo pro
ferr p̃ferat̃:nã cęptũ hr̃ p ɔpleto.l.& si nõ sunt.§.infecti ãt. ſup. de
au.& arg.l.e.cũ si.ibi no. Præterea,cũ tractat̃ de iure q̃rendo,ille p̃
fert̃,qa ad lit.ɔtest.puenit prius,& sic q prius ad initiũ puenit,vt ĩ.
de verb.ob.l.si Titius,de proc.l.pluib.& de leg.1.l.si plurib.& ibi
per Dyn. ergo ille erit potior, qui primo incępit. Ad idẽ.l.q prior.
ĩ.de iud. Pro hoc facit qđ dr̃ de thesauro,ꝙ q̃rit̃ ei,q primo vidit,
non tñ prius occupauit,vt no.supr. de acq. re.do.l.nunq̃.§.thesau-
rus.& Inst.de re.diu.§.itẽ lapilli, licet hæc gl. reprehendat̃,vt no.p
Cy.C.de acq.pos.l.licet. E ɔ̃ vr̃, ꝙ ipse præferat̃, qui primo aquã du
xit,vel ędificiũ perfecit,qa cum agat̃ de iure q̃sito p̃ferẽdo,ille pri
mo p̃fert̃,qui primo ad finiam peruenit,vt no. sup. de nox.l.si qs a
Cõuiultus,de re.iu.l.inter eos. & no.p Dy. in l.si plurib.ĩ.de leg.j Cõ-
stat aũt,ꝙ sñia ẽ finis litigij,vt sup.de re iud.l.j.hic ergo p̃ferri dẽt,
q prius aquã duxit,& ad finẽ operis puenit.hic.n.tractãt de iure q̃
sito præferendo. Nam cuilibet de populo est ius quæsitum aquæ
ducendæ de flumine publico auctoritate huius legis, tractatur er
go,quis in hoc iure quæsito præferatur. Præterea,in his in quib.p
occupationẽ aliquod ius acquirimus ante pfectam occupationẽ
nullũ ius habemus,qa ante multa accidere p̃nt ne occupemus.l.
nãlem.§.j.& l.in laqueum,sup.de acq.re.do.& l.3.§.Neratius. ſu.
de acq.pol.& ita hic,non acq̃rit̃ nobis ius in aqua,nisi postquã est
ducta,& postq̃ est pfectum ædificium. Perfecisse aũt vr̃,qñ quis p̃t
vti ædificio,vt ĩ.de verb.sig.l.ędificia.§.perfecisse. Ante.n. multa
accidere p̃nt,vt ædificium non perficiatur:& sic qui aquam aufer
ret,nullum damnum daret. Sol.dico,ꝙ nã eorum,q̃ p occupatio
nem acquiruntur,non cadit in nr̃a quæst,nam illud habet locum
in illis,q̃ cõia sunt.& in nullius bonis,nõ aũt hẽt locum in his,quæ
publica sunt,vt no. Instit.de re.diui.§.illorũ.sed flumina sunt publi
ca,vt Inst.de re.diui §.flumina,ergo,&c. Hic ergo est punctus, qñ
duo vtuntur loco publico,& per vsum vnius,impeditur vsus alte
rius,quis præfert̃? Et cõstat,ꝙ ille qui primo incępit,vincet illum
qui secundo incępit,si potuit præuidere,quod per vsum eius im-
pediretur vsus illius,qui primo incępit. Et pro hoc tex.& gl.ſu.ne
quid in loco pub.l.2.§.j.ibi,& tantũ iuris,&c.& est ſm tertiã lect.
ibi in duob. plaustris obuiantibus, & idẽ iuris est in vsu fluminis
publici.

ADDITIONES.

a Ale. Secundo op. Qualiter autem intelligit,quod omnia flumina nauigabilia p̃
tinẽt ad Imperatore,& quid de littorib.maris,uide Bal.in l.pe.C.de condi.ins.
Menoc. Secundo opp. Ruy.consi.pen.nu.1.lib.1.
b Barb. Tertio op. Et vide Bar.in cons.34.inci. Viso processu.ubi consuluit in pri-
mo dubio,quod non valet libellus,in quo quis asserit flumen spectare ad se,si flu
mẽ mutauit alueum,et est effectum publicum,vide omnino.
Io.Fr.Ru. Adde Cur.consi.33.inci. Potens nobilis,quod refert & sequitur Bar.hic
et dicit,quod cum eo omnes transeunt.
Ale. Primo q̃ro. Huic applicatur qõ,pone quod quis habeat territorium,cuius ca
c put est molendinum,quod cõcedit mihi in feudum: iste dñs ẽt in inferiori parte
vult facere aliud molendinum me inuito,q̃rit̃ an possit. De hoc dic per Bal.in c.
j.§.si de manso.de cõtrouer.inuest. Vide aliam qõnem de molendino,per Bar.in l.
per agrum,de serui. Et istis adde Balan rub.de rer.diui.ſ.et in l.item lapilli,eo.tit.
Et quid si duob.molendinis ius aquę concessum est,et aqua non sufficit pro am-
bobus,quis præfertur,vide Bal.in l.si plures.C.de cond.inser. et vide Bald.post
Cy.in l.si manifeste.C.de ser.et de hac qõne,vide Bald.in l.j.in 8.et 13.opp.C.
de sent.quæ pro eo,quod inter.profer quod tñ intellige,vt infra in 5.qõ.et uide
Pau.de Ca.in l.quod autem.ff.de seruit.urb.pręd. Adde pulchram q.Bal.76.j.li.
et ibi quomodo cognoscatur publicum flumen.
Claud. Adde aliam qõ.molendinorum,per Pau.de Ca.in l.fi.circa prin.ff.de usu.
Meno. Barb.consi.37.col.2.lib.4.Ias.consi.98.lib.1.Ruy.cons.110.nu.2.3.lib.1.cõ
si.pen.nu.5.eo consi.96.nu.2.lib.4.Ias.consi.150.in fi.lib.3.
d Io.Fr.Ru. Secundo quæro. Adde Ale.cons.143.Cõsideratis verbis instri.ubi re-
fert,et sequitur Bar.in hac 2.q.et uide Ias.hic.
Menoc. Io.Vant.tract.nullit.ex defect.iurisd.nu.36.29.Dec.cons.468.n.14.Ruy.
consi.28.nu.14.lib.2.cons.94.nu.2.lib.4.
e Pom. Non pariunt iniuriam. Vide in simili Ale.cons.113.col.3.ubi dicit inter cę
tera,ꝙ qui aliquid facit principaliter,ut sibi prosit, non autem ut alteri noceat,
non uidetur iniuriam facere.
Meno. Tertio quæro. Ruyo.cons.96.nu.4.lib.4.

ablici,& aqua ipsius,qđ est in vsu viæ,& itineris,vt ῑ.rit a.l.j.§.r. & §.fi.& ſm hoc vincet ille qui incœpit primo.Incepisse aũt intelige,vt ῑ.de poss.l.1.§.cœpisse. Vel si velles dicere,ꝙ flumina sunt publica,vsus tñ eorũ est cõis,vt vr̃ tex.dicere in d.§ flumina.Insti. de re.diu.licet gl.ibi aľr exponat, & ſm hoc de iure scripro reqrit̃ pfecta occupatio.p iura superius alle.tñ istud ius scriptum ẽ de ꝯsuetudine correctum,vt ille dicatur p̃occupasse,q primo incœpit,& ꝓsequit̃,& ita no.glo.in d.l.nãlem.§.1.ergo in proposito, vt ille dicat̃ occupasse q incæpit laborare,vt aquã ducat,si iñ ĩcæptũ op⁹ ꝓseqtur,secus si desistat,ſm opi.T re.ĩ d.§.1. Item si velles dicere illa iura nõ esse p ꝯsuetudinẽ correcta, adhuc uerũ est, quod diai de iure. Nam iura p̃dicta loquũtur ĩ aĩalib.q in nullius bonis sũt, sed in reb.inanimatis sufficit sola inceptio. vñ si qs vellet in mari, vel in litore ædificare,statim suũ fit cũ pilas iactauit,nec reqrit̃ rei pfectio,vt s̃.đ acq.re do.l.ergo.§.fin. Præterea,lea dicit s̃.ne qd in lo.pub.l.a.§.aduersus. ꝙ ille est tuẽdus, qui in litore ædificat,vel molẽ in mari iactat,& sic vtitur verbo p̃ntis tpis,ſ.ædificat. Sufficit ergo st in p̃nti ędificet,& opus ꝓseqtur, si aũt reqritur, ꝙ opus pfecerit, Qđ ãt dixi, ꝙ opus † ꝓsequatur,non intelligas Iudaice, qđ sp eũ ita ꝯtinue oporteat laborare,vt neq;comedere,neq;dormire possit.Nã actus nãæ interueniens non obstat, vt C.de test.l. cum antiquitas. Idẽ dicerẽ si aliquib.dieb differret, q̃rens magistros,& alia p̃paramẽta,arg.eius quod no.ῑ.de vi & vi.ar.l.3. § eũ igit̃.sed si post opus inceptũ ipse negligeret ꝓseq opus,crederem eũ ius suum amittere, vt s̃.de dam.inf.l.si finita. §.pe.& s̃.de acq. pos.l.si de eo §.1. Prędicta a vera,† si aqua ad eũ vsũ,ad quẽ ducit,
2 nõ sufficit vtriq;, nã si vtriq; sufficeret, qlibet posset ducere, vt ῑ. de aqua quo.& æsti.l.Lucio.& no.in l.aquã. C.de ser.& aq.& s̃.đ aqua plu.ar.l.in concedendo.Itẽ determinatũ fuit Bononiæ,cum eõe concessit primo Fratrib. Prædicatoribus aquã ex uno flumine ducere ad coquendũ fabã,& postea cõcessit fratrib. Minorib. Nã cũ illa aqua sufficiens esset ad vtriq; diuiserunt eã mensuris,
3 & qlibet ordo ducit eã ad suũ locũ. † Sexto q̃ro,qđ si duo incœperint eodẽ tpe,vnus primo, alter post eũ, & đ primo ignoraret. Vr̃ dicendum,ꝙ sit locus gratificationi,vel dirimatur sorte, vt no. in d.l.1.ne q.d in lo pub. Tñ dic melius vsum dictę aquæ cõicandũ inter eos vel sorte dirimendum tpib.vel mẽsuris,put p̃t s̃. de ser.
4 rust.p̃d.l.Imperatores,in princ. Et iõ est cautela,ꝙ † ille,q primo opus incipit,faciat fieri publicum instr̃m, & nunciari alteri vicino,ꝙ ipse occupat,& occupare intendit usum dictæ aquæ ad tale ædificium,& sic iam fieri feci.Itẽ bonum esset, si qs cũ iudicis auctoritate opus inciperet,hoc tñ non est sp ex necessitate,vt s̃.đ
5 acq.rer.do.l quis,qđ dic, vt ibi.† Septimo q̃ro bego qui volo facere molẽdinum,vel volo facere in flumine clausuram,& ligna,& alia ædificia,volo immittere in ripã vicini,quæ ꝯ me est,vt p hoc
c aquã in meã ducam,an possim eo inuito? Et vr̃,ꝙ sic, * qa riparũ vsus est publicus,sicut ipsius fluminis,vt ῑ.l.px.cũ si.Cõtrariũ dico,qñ riparũ ꝓprietas ipsorũ est,quorũ p̃dijs,adhæret, vt s̃.de re. diuis.l.riparum.& Insti.de re.diui.§.riparũ. Vsus aũt riparũ est publicus,ut dictis leg.ꝯstat ãt eũ,q hẽt vsum,uel vsumfr.nõ posse inuito dño ipsius p̃dij nouũ ędificium facere , ut s̃.de usuf l.ęgsimũ, als inci.si vsusf.§.sed si ędium,& l.usufr.nouũ.ergo,&c. Pro hoc s̃.de acq.re. do.l.qd in littore.& l.seq. Plus dico, ꝙ si aliqs in ripa mea ędificauit,nõ solũ p iudicẽ destruet,sed ẽt mea ꝓpria auctoritate destruã, si sũ in possessione dictæ ripæ, vt s̃.ad le. Aql.l.q̃ad. §.1.& ῑ.qđ vi,aut clã.l.si uitẽ.§.si ad ianuã.& no.s̃.de ope no.nun.
6 l.de pupillo,§.meminisse,circa fi.† Octauo q̃ro,qd si ripa, q̃ est ꝯ me ab alia parte fluminis , adhæret viæ publicæ , an in ea possim ædificare nemine req̃suo,vel cuius cõsensum reqram? Plura ꝓ̃ sr allegari. Br̃ dicã,ꝙ idẽ iuris est,ſ.ꝙ nõ posset fieri inuito dño p̃dij, qñ est iuxta uiam,cui adhæret ripa, nec est uia impedimento qn ad eum ptineat ꝓprietas ripę,ut s̃.de acq rer.do.l. Martius, & no. Inst.de re.diu. §.riparũ.in glo.sed q.d si in uia. Nono q̃ro,qd si ripa
7 fluminis,q̃ adhæret p̃dio tuo,ita est nãľr ordinata, ꝙ aqua ad me pellit,& possum ad meum molendinum ipsam aquã ducere sine aliqua clausura,tu formã factæ ripę uis mutare,ut sic p hoc aqua ad me nõ ueniat,an possis? Vr̃ ꝙ sic,qa tua est ꝓprietas,ergo in ea potes qcquid vis.l.in re mandata.C.mã.l.& l.nemo. C.de iudi.cũ si.Sed ꝯtrium dico,nã licet ꝓprietas sit tua,usus tñ est cõis.& ideo rei sp̃ẽm cõmutare , & usuarij ꝯdõnẽ deteriorẽ facere ñ potes, vt sup.de usu.& hab.l.pe.& si Ad qđ facit qđ no de re.diu.l.riparũ.& Inst.e.§ riparũ.† Decimo q̃ro,ᵈqd si ędifico ĩ flumine publi-
1 co faciẽdo clausurã p directũ,uel p indirectũ aliquid pono,ita tñ ꝙ id qđ pono, partẽ mediã fluminis transcendit , & ꝯ uicini agri frõtẽ ꝓtendit̃,nõ tñ eius ripã attingit,an potero sic facere ꝯdicẽte uicino? Vr̃ ꝙ sic,qa in flumine publico facio, & mea est utilitas, & uicino nõ est incõmodũ,vt ῑ.ti.1.§.sunt ãt q putant.& pro hoc su.de dã.inf.l.fluminũ,ĩ prin. Ad huius q.ueritatẽ p̃mitto,ꝙ sicut insula,q̃ in flumine nascit̃,diuidit̃ inter eos,qui ꝓpe ripã p̃dia possident certis regionib.sup.de acq.re.do.l.inter eos,in princ. & no. e.tit.l.adeo.§.insula,ita qcquid natum,uel ędificatum est ĩ flumine publico,est eorũ,qui ꝓpe ripã p̃dia possident ſm ꝓprietatem, iuxta regiones suas,usus ãt ẽ cõis,ut sup.de acqu.rer.do.l.pe.§.fin. Hoc præmisso in q.p̃ñu, est considerãdus modus ædificandi. Nã si opus prius incæpi iuxta ripã p̃dij mei,nec ultra mediũ fluminis ꝓcessi,certũ est,ꝙ clausura est mea & eã licite habeo, & si postea paulatim augmentaui, ita ꝙ mediũ fluminis trãsiui iuxta frontẽ vicini agri,tunc qa insula hoc mõ nata,& aucta tota esset mea,ut s̃.de acq.re.do.l.insula.in prin.eadem rõne & istud ędificium erit meũ totũ,d.l.pen.§.fi.nec uicinus poterit me impedire , ut ῑ.pxi. q.dicã, & istud rõne proprietatis. Sed si aliud incõmodum sentiret,posset me impedire,si ædificium una continuatione,seu uno ꝯtextu factum est,tunc in ea parte,q̃ est ultra mediũ fluminis, habita mẽsura,ſm formã,q̃ est in gl.d.l.adeo §.insula. vicinus hẽt ꝓprietatem, ego aũt sicut quilibet d populo habeo usũ m.d.l.pen. § fi. Igitur ego,ut usuarius non possum opus pficere ꝯdicente ꝓprietario,ut s̃.de usufr.l.usufructuarius nouum nuum.sed si uicino sciente,& patiente pfeceris, credo te licite habere, ut .s̃de aq. plu.ar.l. Labeo.facit,s̃.de dã.infe.l.q bona §.si qs iuxta. sed ad uicinum pro sua regione pertinet proprietas, usus aũt erit publicus, ĩ hoc est isto cãsu incõmodũ ædificantis, qa non poterit inuito uicino ædificiũ ampliare, nec aliquid detrahere,q̃uis in melius repositurus sit,ut s̃.de usuf.l. hactenus.§.fi.& l seq.quod intellige in
19 ea parte,in qua ꝓprietas est uicini. Aduerte tñ ad unũ, † qa licet lex det uicino ꝓprietatẽ,nõ tñ acqrit possessionem ipso iure sine apprehensione,arg.su.de acq.pos.l.cum hr̃des.no.gl.in uer.dñiũ. in fi.sup.p soc.l.si fratres,alias icip.cum duob.§.idem rñdit.a.C.de sacros.ecc.l.fi.in pen.gl est ergo penes ædificantem possessio Cõsulo ergo dño ꝓprietatis , si possessionẽ uult adipisci,ꝙ expectet, ꝙ locus ille totaliter sit inundatus, tunc.n.possessor prirnus desinit possidere.l.3. §.Labeo,& l. Pomponius,in princ.& l.q uniuersas . §.item quod a mari.s̃.de acq.pos.& postea cũ đ ꝓximo aqua recessit possessionem tanq̃ uacantẽ occupet,ut sup.de uinc.l.sequitur. §.item si occupaueris.& de his sibi procuret probationẽ , est .n.in his magnũ cõmodum possessionis , potissime pp facultatẽ destructionis,qa postea illicite aduersarius ædificabit, ut sup. dixi
20 in 8.q.Itẽ † no.qđ s̃.appellaui clausura, ꝓut dr̃ ĩ vulgari, in iure tñ appellat̃ spec⁹,i.locus altus,s̃.terrã ædificatus, ea quo ducit̃ aqua. ut appellat̃ septa.i.q̃ apponit̃ ad solandũ,seu ad formulã, cã aquæ hauriendæ ex flumine,siue lignea,siue lapidea sit, ut ῑ.de riuis.l. 1.§.specus.& §.septa.Istud itaq; ædificiũ diuersis noĩb.appellatũ, si qdẽ meũ est rõne ꝓprietatis.quod qñ sit patet ex pręcedentib. possum in eo facere,quod uolo: qđ si meum nõ est, sed in eo habeo ius aquæ hauriendæ,seu deriuandæ, tunc si ille ad quem spectat ꝓprietas non permittit me aquam ducere , possum ꝯ eum uti interdicto,de aqua quot. & ęsti. Si uero non patiatur me talẽ locũ reficere habeo interdictũ positum.ῑ.de riuis. ꝓut loqtur de specu , & septa.habeo ẽt ꝯfessoriam, ſ.mihi ius esse tale ædificiũ hr̃e,& ex eo aquã ducere,& hoc ñ est dubiũ Vndecimo quę-
2 ro,ᵉ an † vicini superiores,uel inferiores facientẽ talẽ clausuram, poterunt iure aliquo prohibere. Ad qd dico,ꝙ qñque ex tali opere aqua restringit̃,& inũdat plus solito ripas fluminis,q̃ adhærẽt p̃dijs uicinorum. Qñque inũdat loca, q̃ ripæ cedũt , ꝙ est ex quo primũ a plano uergere incipit, pp attractionẽ aquæ, usque ad aq̃, ut ῑ.l.proxi.§.fi.& istis duob.casib.uicini non p̃nt conqueri. Nã ripæ, & loca,q̃ ripæ cedunt,ad hoc sunt destinata,ut aqua ibi ꝯtineantur,ut s̃.e.l.1.§.ripa cum si.& ibi no.ῑ.l.prox.§.fi.Idem usus eorũ est publicus,ut dictum est,usuarius aũt põt uti re ad eũ usum, ad quẽ est destinata ut habitare in domo, in qua habet usum, cũ ad hoc sit destinata,ut sup.de usu.& hab.l.2.Sic e ĩ naui,in qua habet usum,qa põt cum ea nauigare,qa ad hoc adinuenta est,& destinata,ut sup.de usufru.l.arborib.§.nauis, & sic de singulis.Ita in proposito aquam immittere poterit, & restagnare ĩ dictis locis , cum ad hoc sit destinata.Præterea faciẽs opus,ẽ magna utilitas, & uicinis nõ est damnũ,ergo,&c. Qñque aqua inũdat alia loca , q̃ nõ sunt ad usum publicũ destinata, & hic ꝯsiderãda est faciẽns utilitas,& patiẽtis dãnũ,& incõmoditas. Nã si ędificantis magna est utilitas,uicini est ĩcõmoditas modica,uel nulla,ut ecce, qa aliqua particula alicuius saltus, uel loci salicti inundat̃ , tunc uicinũ ædificãtẽ ñ poterit ĩpedire,ut ῑ.ti. 1.l.j.§.sunt aũt,q putãt.& §.seq. & ibi sentit gl. Aut uicinorũ dãnũ est magnũ,& tũc ædificãtẽ poterunt impedire,p interdictũ positũ.ῑ.tit.1. quocũque mõ dãnũ ex mutatione cursus aquæ ꝯtingat,ut ῑ.titu. 1.l.j.§.qd aũt.& ῑ.de aqua quo.& æsti.l. hoc iure.§ j.facit ad hoc, sup.de aqua plu.arc. l.1.§.de eo.& §.seq.si tñ timet dãnũ,dẽt ædificans uicinis cauere ĩ x.annos,ut sup.de dã inf.l.p̃tor.§.de eo opere. & ῑ. de ripa mu.l. 1.Hoc aũt intellige de dãno, p qd ædificium,ꝙ prius habebat,uel ager destruitur,sed si ædificium uicini per meum nõ incõmodatur, dicit ãt uicinus, per hoc se pati dãnum, qa minus portauit p̃dium suum de frumento , & sic lucrabitur minus , certe pp hoc me non poterit impedire,ut ῑ.de in.pat. l.quæro. & de obseq.l.fi.

Pro

ADDITIONES.

a Menoch. Prædict.4. Afflict.decis.388.nu.31.
b Menoc.Septimo quæro. Barb.consi.28.col.1.lib.4.Ruy.consi.95.nu.4.lib.4.
* Et videtur,ꝙ sic. Adde Bar.in l.fluminum,in prin.sup.de dam.inf.& vide Bald. in l.si manifeste,ad fi.C.de seruit.
c Paris. Contrarium dico. Idem tenet Ale.consi.108.vol.1.
d Men. Decimo quæro. Soc.sen.consi.77.col.2.lib.3.Ruy.consi.91.nu.1.lib.5.
e Men. Vndecimo quæro. Paris.consi.105.nu.6.lib.1.Ruy.consi.41.n.37.lib.5.

Pro hoc §. de ope.lib.l.medicus.fm vnā lect.sed fm aliā.vr obsta-
re.Sed dic,ꝙ ibi,ideo,qa liberi⁹ obligāt ad operas. q̄ 10 cessat hic.
22 †Duodecimo q̄ro , nūquid formula(ille loc⁹cauus,q fit ad latus
fluminus ad aquā ducēdā) sit publicus,vel priuat⁹?& ante oīa vo
lo te scire , ꝙ ille locus appellat̄ in vulgari forma , seu formula,&
ita appellat̄.C.de aq̄ duc.l.j. lib.11.Qn̄q; in iure appellat̄ incile,vt
J̄.de riu.l.j.§. incile. Qn̄q; in vulgari appellat̄ vallū,ñ curo d̄ noīe,
id vr̄,ꝙ sit loc⁹ public⁹,vt s̄.e.l.j.§ si fossa.Cōtrariū dico,nā cū p ta
lē locū nō sp currat, vel vadat aqua,vr̄ ꝙ est locus priuatus,vt s̄.e,
l.j.§ fluminū.& no.in d.§.si fossa.Aut ego duco aquā ex flumine
publico immediate p fundū meū,& tunc nō est dubiū,qd̄ locus
est meus: aut duco p fundū vicini ipso pmittēte,& tunc locus est
eius,cuius primo erat,sed ego habeo seruitutē aquę ducēdę,& si
ille impedit me ducere,hēo ꝯ eū interdictū de aqua quo.& ęst.si
me impedit formulā purgare, & reficere, hēo ꝯ eū interdictū de
riuis,put loq̄ī de riuo, & incili. Itē habeo ꝓfessoriā, vt dixi s̄.circa
a clausurā.Itē ex hoc, a†ꝙ ille locus est priuatus,apparet soluta qō,
23 de qua iā vidi dubitari. Exit aqua de molēdino vnius,alius vult a
quā capere,& ꝯducere ad suū, ita ꝙ molēdinū primi nō ipediat̄,
an possit? Et certe si aqua reintrabit ibi alueū publicū,non est du-
biū,ꝙ p̄t,a s̄s ex ipsa formula cū sit priuati, aquā inito dn̄o ducere
a nō poterit,*vt s̄. de aqua plu.arc. l. in ꝯcedēdo. † Decimotertio b
24 q̄ro, nūqd talē formulā liceat facere p viā publicā? R̄ñ.de iure ñ,
b sine pmissu Principis,Senatus, vel ciuitatis, vt s̄. de ser.l. seruitu-
tes mag.§.pen. & de ope. noui.nun.l. nō solū,in prin.cū ibi no.&
h.d.gl.in qbusdā locis ꝯsuetudo est in ꝯrāū, ꝙ per viā publicā du-
cat, si pontē in ea facit, de iure tñ nō est, p̄ all.l. & probat̄,s̄ ne qd
25 ī lo.pub.l.2.§.tractatū.†Decimoquatto q̄ro,pone,vn⁹ hēt molē
c dinū,s̄.alius.J̄.ille, q̄ hēt.s̄.in tpe æstatis,& siccitatis facere vult re
d collectā aquæ,ille q hēt J̄.ꝯdicit,eo ꝙ suū ædificiū patit pp mino
rē aquā.qd iuris? Et vr̄,ꝙ superior non possit facere recollectā aq̄
nā ñ licet facere ędificiū, p qd̄ flumen exarescat, & desiccet,vt J̄.
tit.j.l.j.sed p hoc flumē desiccat̄,saltē p tps,ergo &c. In ꝯrāū vr̄,ꝙ
possit. Nā formula est sua,vt s̄.dictū est,sed postq̄ licite aqua intra
uit in suum,licet ei de ea facere qcquid vult,vt J̄.de aqua quo.&
æst.l.j.§.illud Labeo.ergo,&c. R̄ñ. aut cū dicta ædificia cōstructa
fuerunt,de hoc fuit aliqd actū,& illud seruat̄. nā valēt talia pacta,
ne liceat aquā ꝯtinere, vt J̄.de aqua quo & ęst l.j.§.si qs hoc ꝯces-
serit. Idē si de hoc p̄cesserit aliqua ꝯsuetudo, q̄ vim pacti hēt,vt s̄.
de aqua plu.ar.l.j.§.fi. Aut nō p̄cessit pactū, vel ꝯsuetudo,puta,qa
sunt nouiter facta,& tūc,aut ille q J̄.habuit ędificiū,habuit id pri
mo,tūc ille,q vult s̄.aquam ꝯtinere nō pōt,ne alterius ędificium
incōmodet̄,vt dictū est s̄. in q.1. Aut ille, q̄ habuit s̄. ædificiū,ha-
buit id primo,& tūc aut vult aquā ob suā vtilitatē ꝯtinere, & pōt,
nec ille,q hēt J̄.pōt eū aliquo mō ꝓhibere eadē rōne, vt dictū est
ī 3.q. Aut solū ꝯtinet aquā,vt ei, q hēt J̄.noceat, & tūc nō pōt,sed
actione de dolo tenet̄,vt de aqua plu.arc.l.j. §.deniq; Aut de prio-
ritate,seu de posterioritate tpis nō apparet,& tūc p̄t aquā licite ꝯ
tinere,ex quo ea licite in suū intrauit,d.l.j.§.illud Labeo.de aqua
quo.& ęst. Itē qa cū sint ī pari cā,potior est ꝯdō possidentis,vt J̄.d
verb.obl.l si seruū.§. seqr.& ext.de reg. iu c. in pari.lib.6.Quod sp
intellige, nisi faceret principal̄r, vt alteri noceret, d.§.deniq;in d.
26 l.j.de aqua pluu.arcē.† Decimoquinto e q̄ro , quanto tpe p̄ditur
e istud ius p̄occupationis? vt ecce, habuit molendinum in flumine
publico,modo impetu aquę destructum est,ego differo restaura
re, alius interim occupat aquā , ita ꝙ mea refectio impeditur: an
hoc possit. Istam qō. ego vidi de facto, & dicebatur per aduoca-
tos, primum p̄didisse ius suum, si stetit decē annis inter p̄ntes,&
viginti inter absentes:qa ius aquæ educendæ,& cęterę seruitutes
tanto tpe tollunt̄,vt C.de ser.l.pen Mihi vr̄ ꝙ q hoc dn̄t,male in-
telligant. In hac. n. q̄one debemus ꝯsiderate tria. Primo ducere
aquam de flumine publico. Scdo,p talē locum ducere. Tertio,p̄
ferri aliis vicinis, vt ipsi ædificando me impedire non possint. Pri
mum.s.aquam de flumine publico ducere , pōt nobis cōpetere
p modum iuris debiti,vt si Imperator,vel Senatus,vel lex muni-
cipalis,vel aliqua consuetudo antiqua,cui⁹ nō extat memoria,cō
cedat nobis ducere aquā de flumine nauigabili , qd̄ alias de iurę
non liceret: vt dixi. s̄.in 2. q & tunc istud ius ducendi transit in ꝓ-
prium,vt J̄. de iniur. l. lane si maris. & ideo non vtendo x.vel xx.
annis,perditur istud ius,vt d.l.pen.C.de seru.& J̄.de nund.l.j.& ꝙ
no.C.de diuer.rescr.l.fallo.quicqd ibi dicat Cy .& qd̄ no.extra de
27 ꝯst.c.cū accessissent.Qn̄que †istud,ducere aquā,non cōpetit per
modum iuris debiti , seu p modum cuiusdā facultatis,vt ducere
aquam de flumine nō nauigabili,vt hac.l. & tūc si p mille annos
nō duco, tñ sp illā facultatem retineo, vt s̄. de via publ.l. 2.nā ius
eundi per viā publicā non cōpetit nobis per modum iuris debiti
sed p modum facultatis,vt s̄.ne ꝙ in lo.pub.l.2.§. viā publicā.&
hoc tenet Cy.in simili in l.cū notissimi.§.sed cum illud.C.de præ
28 scr.30.ann.in illa q.an p̄scribat iuri offerendi. Secundum, †s.p ta-
lem locū aquā ducere.tūc aut habeo ius ducendi eam per fundū
tuū,& tūc est ius ꝯstitutum, s.seruitus aquæ ducēdæ, & p̄ditur di-
cto tpe: aut eā duco p fundum meū, & tūc nō amitto nisi fundo
amisso,sed illud p̄do qn̄ dn̄ium fundi mei perdo,& hoc est clarū.
Per locū aūt publicum, ꝯstat ꝙ nō possum aquā ducere,vt dictū
29 est s̄.in 13.q.† Tertium est,p̄ferri aliis vicinis, vt ipsi ædificādo nō
possint me impedire,& istud,dicebāt aduocati p̄dicti, ꝙ p̄dat̄ di-
cto tpe,s.annis x.vl xx. Sed istud ē falsū. Nā ad flumē,&c. publica,
vel cōia de iure gētiū, nō ptinēt istæ p̄scriptiones,vt s̄.de vsuc.l.fi.
in prin.Quare ergo p̄der̄. Ad euidēnā p̄mitto sic,ꝙ ea,q̄ sunt d̄ iu
re gētiū efficiunt nr̄a p occupatioē. si qdē sūt aīalia,p̄dūt cum ita
effugerint ꝯspectū nr̄m , ꝙ difficilis sit eorū p̄secutio, vt s̄.de acq.
re.do l.3.in fi.& l. nālē , in prin.§. examē. Si vero sint inanimata,
vt litus maris,& publica flumina,si qs in litore ædificauit,suū est
p occupationē,& ad p̄dēdū istud vr̄ lex duo req̄rere. Primo,ꝙ lo
c⁹ recupet primā litoris spēm,vt s̄.de re.diui.l.in tm̄,ī pri.s̄.de ac-
q.re.do.l.qd̄ ī litore . Scdo, ꝙ illā possessionē q̄ hēbat,dereliquat,
vt l.fi.in prin. s̄. de vsu.& hoc sentit ibi gl. dum exponit,aut,ꝓ &.
nūc ad q. ꝓpositam.tñ. ꝙ ad perdēdū istud ius p̄occupationis aq̄,
& ius p̄ferendi alteri requirit primo,ꝙ ędificiū ī aqua factū sit ita
dirutū,ꝙ aqua recipiat primū suū cursum. si. n. dirutū esset modi-
cū ita ꝙ non deperdit̄, remanet qs in iure: nō.n.eius aquæ est dif-
ficilis p̄secutio,sed facilis, at. ad l. nālē, cū simi. lic̄,fm requirit̄,ꝙ
tanto tpe differat qs reficere ædificiū,ꝙ illā quasi possessionē du-
cēdi aquā videat̄ dereliquisse,d.l.fi.s̄.d̄ vsuc. hoc aūt credo,qd̄ ac-
cidit, si quis aquā ī suo nāli cursu labi pmittat per annū, vel p tm̄
tps,ꝙ trāsierit prior æstas,quod patet, quia prætor nō tuet̄ aliquē
in quasi possessione ducendi aquā, nisi eū, qui eā duxit eo anno,
vel priore ęstate,vt J̄. d aqua quo & ęst.l.j. in prin.& § ait.n p̄tor,
& l.j.J̄.de fonte & facit J̄. ti.j.in pri. Patet ergo ex prædictis,ꝙ nō
requirit̄ p̄scriptio,sed statim,ꝙ aqua recuperet cursum suum nā-
lem, & q desinit esse in quasi possessione ducēdi, perdit ius alteri
p̄ferendi, & iterum occupāti ꝯceditur, & hoc verum esse proba-
tur expsse ex solone ꝯtrij duarum legū , q̄ vr̄r sibi inuicē ꝯtrari, vt
s̄.de vsuc.l.fi. a.rñso.& J̄.de diu.& temp.p̄scr.l.si quisquā,q̄ sic sol
uūtur fm opi.lo,quam credo verā, quā sequitur Pe.& Ray.s.aut
30 qs est fin,quasi possessione piscādi solus ī flumine publico,& tūc
iure præoccupatiōis potest alium prohibere, & ita loquitur d.l.si
quisquam. Aut non est in dicta quasi possessione , & tūc non po-
test alium occupantem prohibere,vt d.l.fin. sup.de vsuc. Patet er
go,ꝙ

ADDITIONES.

a Port. Item ex hoc. No. istam qō. Bar. quia est pulchra, & eā sequit̄ Alex.cōs.in 108.vol.j.& pro ea bene facit, qd̄ vult Bar.in l.4.C.de ser.& aqua.vbi dicit,ꝙ si duco aquam de prædio meo ad meū molēdinū,ꝙ possum postea quo uolue-ro,illa aquā ducere, nec teneor postea de illa gratia facere uicino, &c. Facit,qa postquam est in meo agro , sum dn̄s illius , & ideo possum facere de illa qcquid mihi placuerit.l. Lucio,J̄.de aqua quo. & æst. & quia cuius alueus est priuatus, eius quoque aqua priuata est.ita dicit Bal.in c.cum omnes, uer.pone,ex publi-co,ext.de const. Item bene facit doct.Bal. in l.2. uer. secūdo casu, dum q̄rit, an quis cogat̄ concedere alteri, quod sibi non nocet, & illi prodest,su.sol.ma.Ad-uerte tñ,ꝙ Bal.in l.itē lapilli,su.de rer.diui.tenet cōtrararū, sed certe loquit̄ ma-le,& cōtra eū est tex.in l.j.§.illud Labeo, inf. de aqua quo.& ęst.Item cōsidera, ꝙ tex.in l.in cōcedēdo,alle.hic p Bart. ui facere cōtra eum in rōne sui dicti,ibi, merito,&c.Sed Bar.hic loquitur, qñ ducendo aquam, nullum damnū fit mole-dino, igitur.&c. Sed dicas. ꝙ ius dn̄ij aquæ, saltem diceret in hoc minus, & sic sentiret damnum,quia posset reducere per alia sua prædia.

Menach.Ruy.cōs.19.nu.12.li.1.cons.98.nu.11. in fi.li.4.Dec.cons.244.nu.16. Paris.cons.112.lib.2.

* Claud. Ducere non poterit. Sequitur Alex.cons.108,in prin uol.2.

Menoch.Roy.cons.14.nu.37.lib.1.

b Pom. Decimotertio. In illa 13.q.inquantum Bar. alle.tex.in l.seruitutes,§.pe.ei de ad illū tex, Are.cons.suo 30.inc. Viso themate,in 3. dob.i uer.ex his patet si in quantū all.tex.in l.3.§.tractatū. Adde Spe in ti. de can.pol.& ꝑpt.§.nice-conduum,uer,quæri,& Bal. in rub.& in l.item lapilli, su. de rer.diui.Angel.in l.fi.de seru.Gem.in c.j.ext.de excel.pla.in 6.& uide tex.in l. fi.inf.qo.Laurē illam decisionem,ut per tex.in l.3.§.fi. de ri.actuque pri.

c Pom. Decimoquarto. In illa 14.q.uide eūdē Bar.i l.3.§.sic aūt op.su.d̄ aqua plu.arc.Bal.i cōs.109.inc.Et pr̄r, in j.uol. & i l.4. C. de ser.& aqua. ubi d̄t,ꝙ si aqua non oris in meo, tñ postq̄ ingressa est in meū, possum facere qcqd voluero. Vi-de ēt eūdē Bal.in c.cū oēs.ver. pone, ex publico, de cost. Inquātū Bar.cēcuit valere pactū,&c.ad d̄ ꝙ no. Bal.i l.pe. p gl.ibi.§. de pac.& valet pactū,ne liceat superiori suo molēdino ædificare. Scdo no.diligēter illud, qd̄ dicit Bar.si pcess-serit consuetudo , &c. quia adde , ꝙ imo ius ꝙ cōpetit ex antiqua cōsuetudine est fortius q̄ illud quod cōpetit ex pacto priuatorū, ita Bal. in ti. de ser. & aqua. Et ex his verbis Bar. hic decidit qōne, q̄ alibi īdeterminata relinqt Bal.in c.cū Ecclesia Vulnerata , de ele.an aqua de publico p agrū meū descēdentē , possim contra veterē consuetudinē diuertere , ad irrigationē hortorū meorū, quos de nouo hēo. Nā licet ipse post multa nō determinet, tñ inspectis verbis Bar. hoc nō poterit. Et hoc qdē cōfirmat,qa r̄ra est, ꝙ aliqua aqua ī qua priuatus ius no hēat,a solito cursu diuerti no p̄t,tex.i l.2.ad fi.& ibi Bal.& Sal. C.ad leg.Aql.& facit tex.in l possessio & i l.si manifeste.C.de ser.& aqua.Intellige tñ conclusio-nē Bar.& p̄dicta,qñ est cōsuetudo p̄scripta,puta, q a aliqñ sopiores voluisset re-tinere aquam superius, & prohibere tūc.n.procedunt superiora,alias.n.ex sim-plici pmissione nō acq̄rit tale ius ꝓhibendi tex.in l.1.C.de seruitutib.& aq.hē intellige,qñ esset cōsuetudo tanti tpis,cuius initij memoria non extaret in cō-trariu,cū illa hēet vim pacti,& priuilegij & costōnis,l.hoc iure,§.ductus.ībi de aq.quoti.& æsti.& c.sup quibusdā.§. prerea, de ver.sig. Nam consuetudo tanti temporis habetur p seruitute iuris ad hoc cōstituti,no.in l.2.§ idem labeo,aut si in agro,sup.de aqua plu.arc.& ser.consti.res est sine dubio,&c.

d Menoch. Decimoquarto.Paris.cons.114.n.*.6.li.1.Affl.dec.388. Ruy.cons.96.nu.6.lib.Dec.cons.373.nu.5.Calc.cons.56.nu.6.

e Ale. Decimoquīo. Adde Bal.i l.4.C.de ser.Adde ꝙ Bal.consuluit fm hāc 10.q. & illa refert de verbo ad uerbū cōs.108.j.li. & ibi ponit, q d si fm inferius itera destructū,an possit reparara. Et de materia huius l.vide plene in rep.C.A.P.

Menoch.Afflic.dec.392.nu.5.6.Ruy.cons.38.o.1.li.4.cons.93.nu.6.eo.

31 tio φ 10. uel 20. ann. pscriptio nõ reqrit. Credo tñ, φ si qs iustam cãm alleget, quare eo anno ędificiũ ñ reparauit, & sic aqua usus ñ
32 sit, φ subuẽiet ei p restõnẽ, ut J. đ itin. actuq; pri. l. j. §. si qs pp. † Decimosexto qro, qd si flumẽ mutat alueũ suũ, utrũ qs pdat ius suũ? Ista qõ pt multis modis itelligi. Primo, si priceps, uel alius habẽs ptãtẽ, ɔcessit mihi iꝰ aq̃ ducẽdæ đ flumine publico, an aluei mutatione pdet? Et tũc ẽ dicẽdũ. Aut mutauit alueũ uno ĩpetu, & pdit ius, qa uf aliud flumẽ. Aut mutauit paulatim, & tũc detinet illud ius, ut J. đ aq. quo. & ęsti. l. hoc iure. §. si aq̃. ſm unã lec. ibi positã. Itẽ pt itelligi qõ ista, utrũ pdat ius poccupationis, & pferẽdi uicinis, & eodẽ mõ dicẽdũ ẽ, eadẽ rõne. Aut subito mutauit alueũ uel recedit aqua, & pdit ius, & noua occupatiõe opus ẽ. Aut paulatim, quo casu ut dictũ est, retinet nisi p annũ qs pateret aq̃ ire ĩ sua libertate, ut s. dictũ est. Itẽ pt dicta qõ itelligi, si duecbã aq̃ per fundũ uicini, cui ĩposita erat seruitus, & flumen mutat alueũ, & antiquũ alueũ iter fundũ seruientẽ, & nouũ alueũ p quẽ aqua currit, dimisit, an sit seruitꝰ extincta? Et dic, aut subito recessit, & tũc extincta ẽ seruitus: qa medius locus, q nõ seruit, impedit seruitutẽ. Aut paulatĩ, & tũc durat seruitus, qa eadẽ rõne medius locꝰ seruit. Hoc pbaf ĩ d. l. hoc iure. §. si aq̃. de aqua quo. & ęsti. ſm scdã lec. & s. de usuf. l. itẽ. §. huic uicious, & de pig. act. l. si ɔuenerit. x. §.
33 j. & de pig. l. si fundus, ĩ prin. & qd ibi no. † Decimoseptimo qro, qd si ad pl̃es ptinet molẽdinũ, uel aliud ędificiũ, qđ i ĩpetu aquę est destructũ, unus uult reparare, alter differt, quaĩr ɔsulif ędificãti, u f ædificare uolẽti? Credo, φ si sint socii, hñt locũ tria remedia, si non sunt socii duo, ut s. p soc. l. fratres. alſ l. cũ duob. §. idẽ rñdir, & ibi no. ibi n. logr in insula, qđ ẽ nomẽ gñale ad oẽm domũ, uel ædificiũ ẽt ĩ aqua positũ, ut Inst. de rer. diuis. § insula. Itẽ l. si ut proponis. C. de ædif. pri. q̃ idẽ dicir, loquif gñalr in oĩ ædificio, sed no
34 mẽ ædificii oĩa cõprehendit, ut J. de cloac. l. 1. §. deinde, &c. † Decimo octauo, & ultimo posset qri, qd de molẽdinis q̃ fiũt in nauiculis, ita φ ĩ alueo fluminis nõ sunt ifixa, ut fit p Padũ, cuius erit ppnetas? Et uf φ siot publica, sicut isula, q̃ solo ñ cohæret, ut s. đ acq. re. do. l. pe. §. si qua isula. ĩ fi. Cõtrariũ dico, licet. n. ĩ his q̃ solo cohęrẽt, nõ sit dñia iter natũ, & ędificatũ. d. l. pe. §. fi. s. đ acq. re. do. nã rõne soli, sunt eorũ q prope ripã pdia posside ent: tñ in his q̃ solo
a nõ cohærẽt, puto esse dñiã. a Nã id, qđ ibi nascif, si solo nõ cohęret est publicũ. d. §. si qua insula. sed illud, qđ ædificaf, est ædificãtis, sicut nauis l. sed si ex meis, in prin. s. de acq. rer. do. uñ dñiũ ædificii ẽ ædificãtis. Hoc tñ si quidẽ licet facere, & habere, si per hoc iter, & statio nauigii non fit deterior. Itẽ sine uicinorũ incõmodo, ut sup. dixi. Hæc q̃ dicta sunt, si uera sunt, placent. Si qd aũt minus bñ dictũ est, rogo te lector, secure redarguas. Mihi. n. satis ẽ, si pręsens scriptura animum legentis incitat ad ueritatis indaginem.

ADDITIO.

a Alc. Esse dñiam. Sed qd si Imperator cõcessit mihi castrũ cũ suis ptinẽtijs, an uideaf mihi cõcessisse molẽdina castri? Rñ. aut ɔcessit solã iurisdõnẽ, & ñ ueniũt. licet n. castrũ sit sub Imperatore, tñ nõ molẽdina. l. sed Celsus. su. de ɔtra. empt. cũ gl. in l. inter. ff. de ver. sig. Aut cõcessit castrũ cũ ptinentijs, & iurib. ad ipsum castrũ pertinẽtib. & ueniũt molẽdina accessorie, nisi essent molẽdina priuatorũ, ar. l. depcatio. sup. ad leg. Rho. đ iac. & facit ad pdicta, qđ hr ĩ l. Publius. §. j. su. đ cond. & de. Hoc est, qđ uoluit no. Bal. maxime p gl. valde no. i c. 1. i prin. de ca. q. cut. ued. & ibi subdit Ia. But. disputasse qõnẽ aliã Pone, cõe Rhegij cõcessit, & trãstulit per syndicũ cuidã Marchioni ciuitatẽ Rhegij, an p hoc trãseũt molendina ciuitatis pstatæ in dñm Marchionẽ, & nõ reuocando in dubiũ ptãtẽ dictæ ciuitatis, đr, φ translata iurisdõne d. ciuitatis ĩ dñm Marchionem dicta molendina q̃ sunt peculiũ ciuitatis, apud ipsam ciuitatem remanent, & non uidenf translata, sed iurisdõnes, q̃ ptinent ad concedentẽ uidentur translatæ. Sed Bal. dicit, φ idẽ est in molẽdinis, sicut in iurisdõne, si erant molẽdina in dñio concedentis, sicut ipsa ciuitas. secus si ad ipsam ciuitatem pertinebant iure priuato ñ perba hoc pittunẽ. Nã si de ciuitate sola facta ess. mentio, molendina, q̃ essent extra ciuitatem non uenirent in cõcessionẽ. l. nã quod liquide. §. si cui. de penu. leg. & in c. si ciuitas, de sent. excõ. in 6. & uide ẽt ibi per Bal. maxime p illũ tex. ytrũ vẽdita curia, ueniãt feuda, q̃ p curiã aliis erãt cõcessa, & ipsũ ius vasallorũ.

TITVLVS DVODECIMVS.

Ne quid in flumine publico.

LEX PRIMA.

1 *De dictione aliter, et cũ a lege pfertur aliqd cũ qualitate, utrũq; dẽt pbari.*

1 **AIt prætor. §. Quod ãt ait.** Not. † de significatione istius dictionis, alr, q̃ est significatiua qualitatis, ñ
a quantitatis. Idẽ no. a in §. ait prætor, φ qñ a lege pfertur aliquid cum aliqua qualitate, debet utrunque probari; s. illud, & qualitas eius. Facit l. prætor. §. docere. inf. ui bo. rapt.

ADDITIO.

a Alc. Item no. Vide Alc. consi. vlt. vol. 1. col. 2. & consi. 178. eo. vol. & consi. 41. uol. 4. & consi. 82. uol. 1. Aret. consi. 83. ver. vltimo videndum. Fel. in c. cum Ioann. de sanstr. & in c. 2. ver. fallit tertio, extra de rescript.
Menoch. Et istud procedit ẽt φ præsumptiue adsit hic qualitas, Cæpol. consil. 58. col. fi. vbi licet quis sui natura bonus existimetur, deductum tñ aut a l. requisitũ probari debet. Adde Marsil. l. si quis cum quæstio. nu. 153. ff. de quæstio. Dec. in c. ex parte il primo, nu. 15. de rescrip. Alciat. l. j. §. ii. nu. 4. ff. de ver. obl. hinc videmus si quid fieri debet cum causa, cum illa probari debet. Bar. l. si ita quis suspectus, de procur. & nota φ non sufficit, φ adsit, nisi probetur. c. iudicãtem, vbi Archid. 30. q. 1. Bal. c. 1. de const. Are. consi. 83. Idem in bona fide, φ debet probari. Calca. consi. 37. col. 5. circa med. & quando qualitas insit præsumptiue de iure, si pars eã non pbauit, an iudex ex officio possit supplere. Alciat. de psumpt. reg. 3. præsump. 2. Dec. consi. 13. nu. 5. consi. 18. nu. 4. consi. 471. nu. 2. consi. 661. n. 2. Gozad consi. 31. nu. 6. Parif. consi. 20. nu. 43. lib. 2.

§. Sũt ãt qui. Iste est not. § de ipso facio vnam q. in l. quominus. s. ti. j. vbi hunc §. bñ declaraui.

1 *Tempus quo certius de natura rei cognosci potest, debet inspici.*

1 **§. Is autem.** Not. debere inspici id tps, quo certius põt
a esse de nã † rei, de qua agitur. Et ideo si dubitaretur, an membrum aliquod esset debilitatum, deberet inspici an vsus rei esset deterioratus, habito respectu ad id tẽpus, quo illud membrum habet magis clare suum exercitium.

ADDITIO

a Barb. Et iõ. Vñ sequif, φ si statutũ loquif de mẽbro debilitato, & sic vulnerato, & sua opera nõ sint deteriorata, φ tũc non hẽt locũ pena statuti. Vide tex. l. non solum, in ver. debilitatum, aut vulneratũ. su. de rei vẽd. et ibi Ang. qđ ẽ no. dignũ.

1 *Aestas stricte tres menses comprehendit.*

1 **§. Aestas.** No. gl. ĩ ver. refertur, q̃ incipit, ut. f. tũc finiatur. No. istã gl. † φ æstas largo modo sumẽdo cõphendit sex menses, sed stricto modo ɔprehendit tres m̃s, qđ facit ad multa, quæ videbitis in l. j. §. æstatem. J. de aqua quot. & æsti.

TITVLVS DECIMVSTERTIVS.

Vt in flumine publico nauigare liceat.

Intelligo istud interdictum, quod quis nõ põt prohiberi a priuato nauigare, sed ab eo, qui hẽt iura regalia in illo territorio. Vñ vere ciuitas ista pt facere statutum, φ aliquib. liceat nauigare per lacum Perusinum, & aliquib. non. Rõ, qa ista talia. s. cursus aquarũ, & flumina lacus, pertinẽt ad eum, ad quem pertinẽt regalia, vt in feu. q̃ sint rega. c. j. facit quod no. in l. 2. in princ. s. ne qd in loco publico, in gl. uerbo lege. quę incipit. lege, scilicet municipali.

TITVLVS DECIMVSQVINTVS.

De vi & vi armata.

1 *De aduerbio, vnde.*
2 *Deiectus de arbore, an hẽat istud interdictũ, quod sic, si arbor cohæret solo.*

LEX PRIMA.

1 **PRætor ait.** No. ex isto pricipio, φ istud aduer
* bium, vnde, significat locũ * cohęrẽtem solo, ẽt immobilem. Itẽ requirit rem esse posses-
a sam. Quærit gl. a hic vnã qõ. quid si aliquis deiicif de arbore, an hẽt locũ interdictũ istud. Gl. in ver. cohęreat. nõ rñdet.
a † Tu dic, Aut arbor non cohæret solo, & nõ hẽt locum istud interdictum. Aut cohęret solo, & hẽt locũ istud iterdictum, ut d. l. Titius, alleg. io gl. & in l. si alius. §. notauimus. inf. quod ui, aut clã.

ADDITIONES.

* Claud. Locum. Aliquando tamen quærit de tempore. l. si constante. sup. sol. mat.
a Ale. Quærit gl. Vide Bal. in l. j. C. quod met. cau. & no. Bar. in l. si ita stipulatus, in §. oppo. j. partis. inf. de ver. obl.

1 *Possessio quod sit duplex, scilicet ciuilis, & naturalis.*
2 *Colonus possidet, quando interuertit possessionem domino.*
3 *Locatori quando competat hoc interdictum.*

a
1 **§ Deiicitur.** a Hic tex. alleg. † φ ẽ duplex possessio, ciuilis, & nãlis, ut no. ĩ l. j. ĩ pri. s. đ acq. pos. Alij, q tenẽt ɔtriũ, alr exponũt hũc text. sed pcedẽs opi. ẽ uerior. Dr hic, nõ tñ si colonꝰ. op. φ ẽt colonꝰ possideat, ut J. e. l. colonus, & ĩ l. cũ
2 fundũ. Rñ. illud uerũ, † qñ colonꝰ ĩteruertit possessionẽ dñi, secꝰ si
3 ñ ĩteruertisset, ut hic. † Quærit gl. an locatori ɔpetat hoc ĩterdictũ q tñ ciuilr possidet. ſm quosdã. Ita đt gl. & nõ đi plus. Isti ĩnuũt, φ locator possidet nñ ciuilr, quasi dicat, colonꝰ nãlr possidet. Sed hoc ẽ falsum. qa colonꝰ nullo mõ possidet, ut hic, & plene no. C. cõta de uluc. l. j. Mõ ad q. aut expellif dñs, ita φ nõ colonꝰ, tũc dñs nõ priuaf possessione, qa eã retinet p suũ colonũ, iõ nõ hẽt hoc interdictũ, ut J. ea. l. §. ñ alij aũt. Aut expellif colonꝰ, & tũc expulso colono dñs ẽt priuat sua ciuili, iõ hẽt hoc iterdictũ, vt J. e. l. §. qđ seruus. & s. de acq. pos. l. peregre. §. qb. & l. 3. §. quod si seruus. e. ti.

ADDITIO.

a Alc. Deijcitur. Et sic appellatione possessionis simpliciter intelligitur de ciuili, & naturali, vide Bar. in l. naturaliter. §. nihil cõe, in 5. lect. sup. de acqui. poss. & pro qua possessione cõpetat hoc iterdictũ, & an cõpetat in possessione ex primo decreto, no. tmo. in l. si quis missum. §. fi. sup. de dam. infe post Inno. in c. contingit. de do. & contu. dixi post Bar. in l. is cui. §. quæri poterit. sup. vt in pos. leg.

§. Deiecisse. Vide gl. ĩ uer. uideor, q̃ ĩcip. quadã. Sic ẽt gl. J. e. l. §. qđ ergo, φ. f. itelligif fieri facies, quasi hoc sit ex ĩterpretatione magis, q̃ ex uerbis. Sed dic, aut verba sunt scripta in rẽ, aut in psonã, ut dixi in l. hæc uerba. J. de adul.

§. Quoties Dr hic. Si pcurator đieçit, tenef vterq; ɔtra. ĩ l. si pcurator. ĩ pr. d ɔd. ĩd. Sol. ibi hẽt gñale mãdatu, ĩ quo ñ ueniebãt illicita. hic uero logf ĩ mãdato spãli, iõ tenef uterq;. Itẽ op. φ uno soluẽte ęstimationẽ, posset cõueniri, q hẽt rẽ. l. ẽt. § pe. s. đ pe. hęr. Gl. dat pl̃es sol. una ẽ, φ hęc ɔcordat cũ illa. Tu dic, φ hic logf, qñ istę duę actiões dãt ɔ diuersos ex codẽ tñ facto, iõ uno soluẽte, alij liberãt. Ita no. Doc. C. de ɔd. fur. pbaf ĩ l. si pl̃es. ĩ pri. đ dolo. Itẽ op. đ l. quoties. si fam. fur. fec. di. Sol. ut ibi dicã, Itẽ op. đ l. 2. §. is q s. đ nox. Gl. so. Tu dic, ut dicã ĩ d. l. quoties.

1 *Duo requiruntur ad hoc, vt quis de maleficio teneatur ꝓpter ratihabitionem.*
2 *Id, quod meo nomine gestum non est, quando possum habere ratum.*
3 *Factum possum habere ratum, licet non qualitatem facti.*
4 *In maleficijs an ratihabitio æquiparetur mandato.*

§.Sed & si quod alius. No. text. ibi, rectius. n. dr, &c. Opp. ḋ l. si pupilli. §.
1 et si ego. s̄ de neg. gest. Gl. q̄ est hic, ī verbo, ratū. rn̄det, & dr ꝙ il
1 la ꝯcordat cū ista, †q. ad hoc vt qs teneat̄ de maleficio pp ratiha-
a bitionē, [a]duo requiri. Primū, ꝙ sit gestū noīe meo. Scdm, ꝙ ha-
buerim ratū tanq̄ noīe meo gestū, & si aliqḋ istorū deficit ex rati
habitione, nō teneor. No. hāc gl. & aduerte, dr ī gl. ista, ꝙ sit noīe
meo gestū. Cōtra, imo nō reqr̄it. l. si fundus. §. j. ḋ pig. Bn̄ dicit Pet
2 †Qn̄q; illud qḋ gestū est ab aliquo, sortit̄ effectū sine mea ratiha-
bitione: & tūc nō possū hr̄e ratū, nisi sit gestū noīe meo, vt hic, &
d. l. si pupilli. §. sed si ego. Aut n̄ sortit̄ effectū, & tūc possū hr̄e ratū,
licet n̄ sit noīe meo gestū. l. si fund⁹. §. j. s̄. ḋ pig. vbi si ꝯsētio oblo-
ni rei meæ factæ p aliū mihi p̄iudico, ita dt Pet. ī d. §. sed si ego, &
b Cy. referi ī l. nō iō min⁹, ī pri. ī 2. q. C. de accus. Tu vero dicas [b]aliter.
Lex q̄ dt, ꝙ meo noīe nō est gestū, ratū hr̄e nō possū. intellr, vt p
illa ratihabitione negotiū trahat̄ ad me, & īcipiat ad me p̄tinere.
Ita loqr̄ ibi d. §. sed si ego. Sḋ si volo ratū hr̄e ī p̄iudiciū alicui⁹ mei
mīis, tūc valde bn̄ possū, licet meo noīe n̄ sit gestū, d. l. si fund⁹. §. j.
Nā si pignorasti rē meā tuo noīe, ego possū hr̄e ratū, vt mihi p̄iu-
c dicet pign⁹, nec possū dicere nō obligatā, nō tn̄ vt possē agere pi
gnoratitia, vl ꝯuenire pignoratitia actione, & sic negociū p̄tineat
ad me. l. si fun⁹. & eo. mō. ī re vēdita, qa si vēdis rē meā noīe tuo,
possū hr̄e ratū, vt p̄iudicet mihi ī vēdicatione, nō tn̄ vt possum ꝯ-
uenire, & agere actione ex vēdito, & ex empto, & sic negotiū tra-
hat ad me. l. nī. C. ḋ rei vē. Ita hic ī ꝓposito, si delictū ꝯmissū hēo
ratū, ista ratihabitio nō trahit ad me negotiū, vt tenear actione de
scēdēte ex delicto, nisi sit gestū meo noīe. Ita dr̄ hic. Scdo no. hic,
ꝙ ē necesse, ꝙ habeā ratū tāq̄ meo noīe gestū, als sec⁹, qḋ ē omi-
d tū no. Ex quo no. [d]ꝙ †possū hr̄e ratū fcm, licet nō qualitatē facti,
3 vt C. arbi. tut. l. cū īterdictæ, & no. ī l. Pōp. scribit. s̄. de neg. gest. Vl-
4 timo q̄ro hic, vtrū † sit verū indistincte, ꝙ ī maleficijs ratihabitio
mādato cōparet̄? Dicit gl. ꝙ sic, fallit ī crīe adulterij. id, qḋ glo. dt,
qa adulteriū nō pōt cōmitti p aliū, dicit verū in se, qa impossibile
est, ꝙ fcm alterius sit factū meū. l. verū, de reg. iu. & iō est impossi
bile, ꝙ si tu adulterasti vnā mulierē, ꝙ illd adulteriū sit fcm a me:
& idē si tu occidisti Titiū, est impossibile, ꝙ ego occiderim, & sic idē
est in adulterio, qḋ in alijs criminib. attn̄ ita pt fieri alteri iniuria p
adulteriū, sicut p alia crimina. Nā si volo vituperare aliū, facio ꝙ
illius vxor adulteret, tūc possum hoc facere. l. hęc verba. J. ḋ adul.
& l. is cuius ope. & not. Pet. & Cy. refert. in l. fi. C. ad Maced. ī 2. q.

CONTRARIETAS.

Sed & si, qḋ alius. Aduerte, si est factū delictū, nō possum ratifica-
re, qa si adulterasti, vel occidisti, non possum ego ex mea ratifica-
tione esse adulter, vel homicida. Ita Bar. in hoc §. sed & si, ꝙ alius.
contrarius allegatur in l. j. §. si procurator. ff. si quis ius dicenti non
obtem. vbi voluit, ꝙ delictum procuratoris possit haberi ratum.

CONCORDIA.

Pro ꝯcordia. Tu dic, nō negat Bar. hic, qn possit ratificari delictū
ꝙ pt cadere in mādāte, vt mandatū sibi p̄iudicet ī his, q̄ pt ꝓcura-
tor ex suo mādato. Nec in d. §. si ꝓcurator. loqr̄ ī similib. delictis,
nec in eo casu. adde ad hoc Bal. in l. non ideo minus C. de accusa.

ADDITIONES.

a Alex. Ratihabitionē. Et an in delictis ratihabitio cōparetur mādato, vide Bal. & ibi latissime. S. l. in l. nō iō minus, in 2. op. C. de acc. & Bal. in l. fi. ad fi. C. ad Mace & an mandans cōmitti adulteriū, puniatur de adulterio, vide Bal. d. l. nō iō minus. post 5. q. & vide omnino Inn. & D. Ant. in c. 2. in fi. prin. de ord. cog. & Ang. & Bal. in l. j. C. de ser. fug. & in l. 3. §. j. s̄. quod quisque iur. & ī l. j. §. ne autē C. de caduc. toll. & in l. j. §. si procurator. ff. si quis ius dic. & Rom. ī l. si quis missum, ī prin. de dam. infe. Adde vt per Oldra. consi. 199. & Pau. de Cast. consi. 263.
b Pom. Tu vero dicas. Et vide Ang. ī l. nō iō minus, C. de acc. all. istā gl. p singulari.
c Barb. Nō tn̄. Vid qḋ singulr dixit Bal. ī l. j. § si ꝓcurator. ff. si qs ius dic. si obtēp. Menoch. Dec. l. semper qui non prohibet. nu. 12. de reg. iur. Tiraq. de retrac. consangui. §. j. glo. 9. nu. 247.
d Bart. Ex quo no. Et an si dicam, gaudeo, ꝙ sic fertur, aut mihi placet, an inducatur ratihabitio, vide quod no. in l. gerit, de acqui. hæred.

§.Quod ergo. No. tex. ibi, cum seru⁹. Et sic no. ꝙ seruus potest facere deteriorem ꝯditionem domini, quantum est in sua persona.

1 *Qualiter intelligatur, ꝙ dominus teneatur pro facto.*

a §.Familię. [a]No q̄ ꝯuncātur appōne familię, ḋ quo ha
1 buistis in l. j. §. familię. s̄. de publ. †Secūdo hā-
mud, ꝙ dr̄, ꝙ dn̄s tenetur de eo, qḋ peruenit ex facto familiæ, est
verum, si ad eum peruenit immediate a familia: secus si peruenit
alio modo. Ita vr̄ dicere Inn. in c. cum ad sedem, ext. de restit. spol.

ADDITIO.

a Alex. Familiæ. Et de materia huius §. & seq. & de intellectu, vide i c. cū ad sedē, & qḋ in gl. pen. de rest. spol. & qḋ no. Bal. in l. apud antiquos, inte fi. C. de furt.
1 *Ciuis alterius ciuitatis, si infert mihi vim expulsiuam, possum agere contra ciuitatem, vt cogat ciuem suum ad restituendam mihi possessionem.*

§.Quod seruus. Op. primo, qḋ seruus accipit p violentiā, nō q̄rit dn̄o ignoranti. l. qḋ ser
uus. s̄. de acq. pos. ergo dn̄s ignorans hoc interdicto vr̄ n̄ posse ꝯue-
niri. Rn̄. licet dn̄s nō possideat, nec eius dolo factū sit, quo minus
possideret, tn̄ ipse tenet̄ interdicto, qa pt cogere seruū ad restōnē,
qḋ tene mēti. Vide gl. q̄ īcipit, restituat. licet sit verū ī isto interdi-
cto, tn̄ nō est idē in rei vēdicatione, vt possit ꝯueniri ille, q̄ sic hēt
p̄tātē rei restituēdæ, vt no. s̄. ḋ acq. pos. l. Pōp. §. si is q. ꝓcano. Et fm
hoc i casu hui⁹ §. nō dictat̄ libellus, ꝯ dn̄m, vt restituat, sed vt co-
1 gat seruū, vt restituat. Et p hoc dico, †ꝙ si ciuis huius ciuitatis īfer
ret mih vim expulsiuā, licet huic ciuitati possessio n̄ sit q̄sita, pos-
sum agere ꝯ eā, vt cogat ciuē suū ad restituēdū mihi istā possessio
nē. Nā maior est p̄tās ciuitatis ī ciuē, q̄ p̄ris ī filiū, vel saltē æqualis,
l. postliminiū. §. filius. J. de capt. & s̄. de iust. & iu. l. veluti. sed ī p̄re,
& filio, dn̄o, & seruo, hoc ꝯtingit vt hic, ergo, &c. qḋ tene menti.

1 *Vsufructuarius possidet naturaliter, & dicitur habere quasi ciuilē possessionem ipsius iuris vsusfructus.*
2 *An interdictum hoc competat deiecto de quasi possessione iuris corporalis.*

§.Interdictū āt hoc. Cōtra hoc op. vsufructuarius si ē absens a fundo, &
no animū, hēt locū hoc īterdictū, vt J. e. l. 3. §. vn̄ vi. & tn̄ vsufru
1 ctuarius absens a fundo, nō possidet. Gl. negat hoc, †qa imo pos-
sidet, saltē nālr̄ et, qa nālis a fructuario retinet̄ aīo, & dicit verum.
Alij dn̄t, ꝙ vsufructuarius hēt qndā ciuilē possessionē, qḋ est fal
sum, qa nullā possessionē ciuilē hēt ipsius rei, q. a tn̄ nāliter possi-
det, vt l. nāliter. s̄. de acq. pos. sed ipsius iuris vsufructuarius dr̄ hr̄e
quasi possessionē ciuilē, & nālē, vt l. ait ꝓtor. §. itē ei. s̄. ex qb. cau.
2 maio. & l. si plures. §. deiectū. in gl. parua. J. eo. Vtrum aūt ei, † qui
est deiectus de quasi possessione iuris incorporalis, detur hoc in-
terdictum, dicemus. J. eo. l. 3. § hoc interdictum. Quærit glo. quæ
requirantur ad hoc, vt competat hoc interdictum. Dic, vt ī glo.

1 *Hoc interdictum datur ei, qui suspicatus est se posse repelli ab eo, qui ingressus est possessionem suam ipso absente, & datur vtile.*
2 *Forma libellandi in hoc interdicto.*
3 *Consilium pro eo, qui suspicatur se posse repelli ab eo, qui est ingressus possessionem suam ipso absente, vt possit probari ista suspicio.*
4 *Possideat fundum alienum, si in eo stat cum gentibus, & armis, & dicat ad dominum venientem, ꝙ ingrediatur, non excusatur, quia non videtur facere libere, ꝙ ingredi possit.*

1 §.Siue aūt. Op. duob. mo. Primo ḋ l. seq. §. itē si occupaueris, ḋ vsuc. Sol. vt ibi. Scdo op. nā hic vr re
quirēdū, ꝙ iste, q deiecit, possideat. Cōtra, J ead. l. §. cū. & vidistis
no. s̄. ꝓxi. §. Sol. qd hic dr̄, ꝙ ipse possedit, subaudi. maxime. Quæ-
ro, hic dr̄ de eo, q est ī itinere, ī quo loco pōt agi de ista violētia, an
in loco vbi est fundus, vel ī loco vbi est facta ista violētia. De hoc
hēus text. C. vbi de poss. agi op. l. j. Circa istū §. nos habemus q̄rere
vnā q. tius bonā. nos hēmus duos casus indubitabiles. Primo, qn̄
qs deiecit de possessione vere. Scdo, qn̄ nō admittit̄ ī possessionē
qn̄ reuertit̄, & in istis ꝯpetit hoc interdictū, vt hic dr̄. Sed de vno
1 dubitat̄, q. d †si te absēte ingressus sū possessionē tuā, tu cū hoc audi
uisses, suspicat⁹ es te posse repelli, & ex hoc statim amisisti posses-
sionē. l. etiā possidere. §. fi. cū l. seq. sup. de acq. pos. Vtrū ꝯpetat tibi
hoc īterdictū. Hug. dicebat, ꝙ nō, vt ī gl. Pla. aūt dicebat idē, & di-
cebat, ꝙ debebat venire ad locū, & sic ab ingressu repellat̄, vt sibi
cōpetat hoc īterdictū. Gl. rep̄hēdit Pla. Nā qn̄ venit ad locū, & nō
fuit admissus, nō p̄dit possessionē, qa an̄ eā p̄diderat, & sic istud
īterdictū nō hr̄et locū. Sed Pla. rn̄det, ꝙ tūc fingit amittere. frustra
a est. Sed Azo, [a]& Io. dixerūt dari interdictū vtile. Ista opi. est vera,
a & ab oīb. tenet̄. Ex qb. hēs †modū [b]practicādi hāc mām. Nā cū
b in libello sup hoc interdicto dēant inseri locus & tp̄s, pones tu in
libello tp̄s quo es ingressus possessionē: certe non de necessitate:
sed dēs ponere tp̄s quo tu accedēs nō fuisti admissus: vel tp̄s quo
scuisti, & fuisti suspicatus te posse repelli. Istis. n. tpib⁹ tibi nascit̄
c interdictū directū, & vtile. Et iō eest †ꝯsiliū, qn̄ tu suspicaris te pos
3 se repelli, & ista suspicio nō pōt ꝓbari p te, ꝙ vadas ad locū, & ha-
beas testes, p quos pōt probari, ꝙ tu nō admittaris: si tn̄ coloni tui
essent expulsi, vel tui ꝓcuratores, statim videris expulsus, vt sup. e.
4 §. quod scitur, & J. e. l. §. nō alij aūt. Sed †quid si tpe quo vadis ad
fundum ille dicit, ingrediaris, sed ipse stat in fundo cū gētibus, &
armis? Rn̄. pp hoc non excusatur, quia debet eum pati ingredi eo
modo, quo prius possidebat, cum intrabat, vt J. eo. l. qui aut, & l. si
plures. §. j. sed ille, qui stat cum armis intus, & familia, non vr̄ face
re, ꝙ ille libere ingredi possit, vt extra de restit. spol. c. Pisanis.

CONTRARIETAS, ET CONCORDIA.

Siue autē. Aduerte, ꝙ Bar. in hoc §. allegatur sibi ꝯtrius, sed in quo
articulo arguatur de contradictione, & pro eius saluatione, vide
concordantiam positam ad l. j. in §. interdictum. ff. vti possid.

ADDITIONES.

a Alex. Sed Azo. Adde qḋ no. per glo. Bar. et Doc. in l. si quis in tantā. C. vnde vi. et adde gl. mag. in l. 3. §. si quis aūt, in ver. armis. ff. eo. et sequitur D. Anto. i c. itē cū quis, ḋ re st. spol. et adde qḋ fortius, & singulariter sentiūt Inn. In. Ang. & D. An. in c. suborta, de re iud. ꝙ si cōstat me possedisse, & ago interdicto recuperādę. & tu cōtradicis: ꝙ absq; eo qḋ alter probem, me spoliasse, debeo obtinere. facit qḋ no. Bar. in l. si prius, 2. 5. opp. prīnę par. de oper. noui nunc. cum sim. In contrariū est quod expresse no. Inn. in c. 1. circa med. glo. magnæ, de restitu. in integ.
q Parti. Habes modum. Vide Alex. consi. 6. vol. 2. Rom. consi. 191. Menoch. Afflict. deci. 150. Soc. sen. consi. 109. lib. 3. Barb. consi. 4. col. fi. lib. 3.
c Menoch. Et ideo. Aliam practicam dat Bar. in l. si duo. nu. 4. inf. uti possid.

§.Idem

§. Idem Labeo. No.tex.ibi,sed Pōponius,&c.Opp. gl.de l.nō solū.§.si dñs,de vsuca.Cōtrarium istud solue,vt plene distinguit gl.§.e.l.3.§.proinde. Quærit gl.vnam qō.& non soluit.pone,ꝙ ego fugi cum te vidi venientem cum illo,tunc non occupasti,sed dudū postea occupasti, qd iuris?Gl.parua super verbo,deiectum,non rñdet.Certe dic idem, vt l.3.§.si quis autem.ĵ.eo.& no.in §.armis deiectum,ead.l.3.

1 *Regula,dolo facis,ꝙ non habet locum in possessorio recuperandæ.*
2 *Expulsus si expellit suū possessorē,an teneatur l.si quis in tantā, remissiue.*

§. Qui a me. Op.de l.itaq; fullo.ĵ.de fur.vbi fur nō habet actionem furti,ita raptor nō dēt hr̄e hoc interdictū.Gl.soluit plurib.modis.primo, aliud in fure,aliud in raptore.Rō,ne hoīes inuitentur ad furādum.nihil est,quia eadē rō est,ne hoīes inuitent ad rapinā.Alij dñt, ꝙ ideo aliud est in raptore,qa si raptor acciperet,alijs redderet,quod in fure nō ꝯtingeret.Ista verba declarent p l.bouē §.si qs seruū.§.đ ædil.edi.Istud ꝯrariū sol.plenius,vt dixi in ꝯrio.Quærit gl.qd si a me ipso deiicitur?Gl.dicit idē.s.ꝯ me datur hoc interdictum.Sed ꝯ hāc determinationē opp.de l.dolo,de doli excep.Glo.dicit,illa lex loquitur in
1 in petitorijs,quasi † dicat,regula dolo facis,nō habet locum in possessorijs recuperandæ possessionis,secus in alijs,vt plene dico in l. nāliter §.nihil cōe,de acq.pos.& Dy.in c.q ad agendū,de reg.iu.li. 6.Opp.de l.sed & partus.§.Iulianus.§.quod met.cau. Sol. aliud in actione,qđ metus cā,q̄ nō datur nisi ei,q patitur damnum,vt ibi.
2 † Quærit gl.qd si expulsus expellit expulsorē suum,an teneat̄ ex ꝯstitutione l.si quis in tantam.C.vnde vi?& dicit, ꝙ hoc habet minus dubij,quasi dicat,tenetur.Hoc tangimr in l.q possessionē.ĵ e.& ibi dicam,& in l.si quis ad se fundum.C.ad leg.Iul.de vi.

1 *Possessio debet restitui in eo statu,in quo prius erat.*

§. Qui aūt vi deiectus. Quærit gl.in ver. habiturus,& adde ad eā. vide eam,q incipit,quid ergo.De hoc dic,vt no §.pro emp.l.q fun-
1 dum §.qui bona,in fi.§.& ibi dixi. Vltimo scias,ꝙ † per hūc § dñt Doct.ꝙ possessio dēt restitui in eo statu,in quo primo erat,vt si libere possideatur,libere restituatur,& similia.Ita no.per Inno.in c. cum super,de cau.pos.& prop.in c.Pisanis,de restit.spol.

§. Quod aūt. No.hic,cū dr̄,cum enim,&c.quasi.intelligitur verbū,habeo:Opp.q̄uo potest dici,ꝙ teneatur de dolo.Glo.soluit,& bene. Dic,vt in ea patet.

1 *Libellus in hoc interdicto debet continere tēpus deiectionis,& quod res deperditas ibi habebas.*
2 *Qui tenetur ex delicto,tenetur de periculo,& interitu rei etiam si eodē modo esset peritura penes actorem.*

a §. Rectissime. a Ex hoc § no primo,† ꝙ debes propo-
1 ponere in libellis tēps,quo fuisti deiectus
b & ꝙ res deperditas ibi habebas tpe deiectionis,ut hic,per Inno.in
2 c qualiter,& qñ.de accu.† Secundo no.ꝙ qui tenetur ex delicto,
c tenetur de periculo rei,d & interitu,et si eodem modo esset peri-
d tura penes actorē. De quo dixi in l.nemo rem suā.§.1.de ver.obl.

ADDITIONES.

a Paris.Rectissime.Idem tenet Ale.consi.100.uol.3.
Menoch.Idem Bald.consi.217.lib.2.
b Ale.In libellis.De libello,in quo debet inseri tempus,quo quis fuit deiectus,vide per eundem Bar.in l.interdicto.infra eo.& sup.ea.l.§.siue autem,& Bal.in l.edi 14.C.de eden.Adde Bal.consi.83.1.lib.
c Barb.Secundo no.Et uide Ang.qui in hoc ponit nouam opin.in l.item uerberatū §.fi.sup.de rei uend.
d Ale.De periculo rei.Quando autem non tenetur ex delicto,an interitus contingens liberet bonæ fidei debitorem,uide no.in l.si ita,sup.de peri.& cō.rei.& Bal.in l.1.de possessione.C.eod.tit.

1 *In libello accusatorio non est inserendus locus loci.*

1 §. Ibi autem. † No.arg.ꝙ quis non debet in libello accusatorio inserere locum loci. Vel dic vt in l.libellorum.ĵ.de accus.

1 *Quæ possessio solo animo perdatur.*
2 *Possessio retenta per colonum solo animo non perditur,quando animus perdentis & acquirentis non concurrunt.*
3 *Dicta in hoc §.ꝙ deiecto colono dominus videtē deiectus,intellige in colono,& procuratore,& quouis alio,qui nomine domini retinet,nō ī fructuario.*

§. Non alii aūt. Notabilis est ista mā,& habes gl.not. iste §.Opp.possessio perdit̄ aīo.l.3. §. in amittenda,de acq.pos.Sed iste expulsus habuit aīum perdendi
1 possessionē.ergo,&c.Sol.† Quædā est possessio, quæ retinet̄ meo aīo,& corpore alieno,vt p seruū,& filiū,vel animo tm̄, & illa pditur solo aīo,vt ī ꝯrio.Quædā est,q̄ retinet̄ aīo,& corpore alieno,vt p seruū,& filium,vel animo tm̄, & illa pditur solo aīo, vt in ꝯrio. Quædā est,q̄ retinet̄ aīo,& corpore alieno,vt p seruū,& filiū ex cā peculiari.Quædā est possessio,q meo animo retinet̄ & corpore alieno,vt illa quam habeo p colonū,& in his duab.non pōt pdi animo possessio,nisi expelleret ille,p quē possideo naliter, vt hic,& l.peregre.§.qbus,de acq.pos.Et rōne ponit hic gl.qa ciuilis mea requiescit sup illa nāli,q̄ p colonū retinet,iō illa durante,perimi nō pōt.Cōtra not op.quia si hoc esset verū sequeret,ꝙ cōstituendo me tuo noīe possidere,non transferrē possessionē in te,quam re-
2 tineo per colonū,quod est ꝯ.q.l.quam.§.de rei vend Rñdet † gloss. no. & c. & ibi, hoc,ꝙ prædicta l.q aīo solo non pōt p erdi posSessio retenta per colonum, sunt vera, qñ animus perdētis, & acquirentis non concurrunt, vt puta,quia vi deiicior, secus si spon-
a te tibi traderē,vt fit tota die in ꝯtrib.empt & vend.ita dicit gl.a in
b verbo,retineo.ibi,sed licet,&c.quam gl.nescio alibi.Iō no.eam, & tene menti. Opp.& vr̄,ꝙ qñ serui retinentur,cōpetat actio,qđ met.cā.non hoc interdictum.l.metum. §.idem ait. §.qđ met.cā. Sol.vt in gl.Opp.& vr̄,ꝙ habeat locum interdictum,vti possid.l.
3 vim facit ĵ.eo.Sol.vt in gl.Vltimo volo † te unum scire quod ea, quæ dñr in hoc §.videlicet, quod deiecto colono deijcitur dominus, & ꝙ per colonum non deiectum retinetur ciuilis, procedūt in colono,& procuratore,& in quouis alio, qui nomine dñi retinet,non aūt procederent in fructuario, qui nālem tm̄ habet nomine suo,& pro suo iure. Ita no. ĵ.eo.l.3.§. vnde vi.& in l.j.in fine.§. vsusf.quemad.cau facit quod no.§ de vsucap.l.si homo.

ADDITIONES.

a Barb.Ita dicit gl.Et no.mirabilē gl.et uide D.Pet.l.c.fi.de prec.ubi remittit se ad illā doct.Bart.quā reputat subtilē,uide q ibi dixi:& in d.l.Bar.q singulr declarat illam gl.in l.quod meo.iu.de acq.poss.& l.in l.cum venissent,de restit.spol.
b Alex Quam nescio alibi Hanc gl.no.et singulariter Bal.in l.cum testis C.de in.et fac.igno.et Ang.in l.fi.ad fi.C.de acq.poss.& Bar.in l.quod meo,in prin.ff.de acq.poss.& facit quod ipse no.in l.peregre.§.quibus,eo.tit.& ibi Imola.

§. Et quod in parte. Gl. qrit hic, qd si imperaui colono tuo,vt pro me possideat,& ille facit hoc metu,an hic videatur vi possidere?Vr̄,ꝙ sic, vt hic.Hoc nō est verum,nisi colonus tradidisset realiter.l.quamuis §.1.& ibi no.suo.de acq.poss.tene mentum illam glo.

LEX III.

1 *Quis nō debet pati prius se percuti,quam se defendat,& insultus dicitur cū armis factus,licet quis arma ñ exercuerit,modo habuerit arma ad lat⁹*

a Idem est. §. Armis deiectum. a No. notabilē. §.
1 & menti tenēdū. Primo ī eo qđ dicit, † sufficit terror b armorum,
b ꝙ quis non debet pati c prius se percuti,q̄ se defendat, vt no.C.eo.
c l.1.Ad hoc facit.ĵ.de ver.obl.l.stipulationes non diuiduntur.§.fi. vbi quis non debet expectare,ꝙ insultetur. Secūdo no.ad statuta, quæ dñt de insultu facto cum armis, ꝙ licet quis arma non exercuerit,tamen si arma habeat ad latus,vr̄ vis facta cum armis.

ADDITIONES.

a Barb.Armis deiectum Et pro hoc vide sing. dictum Bal.in l.raptores.C.đ episc.& cler.ꝙ si quis armatus venerit cum aliquo,& licet nihil fecerit, tamen ex quo ferebat arma, dicitur tunc dedisse illi fauorem. Et vide eundem in l.1.C.de seru.fug.& c.1.§.iniuria,de pace iur.firm.
Claud.Et id quod in tex.dicitur,fustes.s.& lapides contineri appellatione armorum, intelligendum est large, non proprie, vt vult Ange.in l. si pignore.§.1.ĵ.de furt.sequitur Roman l.1.§.occisorum.§.ad Sylla.& est gl in ver.arma.in clem.1.§. nos earum,de sta.regular.
Menoch.Dec.in l.nemo potest.§.vi deiectum,de reg.iur.
b Pom.Sufficit terror.Vide Alex cons.42.vol.4.& vide Bar.in l.5.§.ad leg.Aquil.& Alex.cons.89.vol.4.vbi dicit,hoc esse verum,etiam si ille, qui accessit cum armis deposuit arma,si illa habebat in potestate sua.
c Alex. Non debet pati. Ad propulsandam iniuriam quis non debet expectare, ꝙ percutiatur.Et hic no.tex.quę veniant appellatione armorum. Dicit tamen Ange.ꝙ in statutis, appellatione armorum non continentur lapides,in Auth.de armis,& C.de fabricensib.in rub. quid đ dente,vide Bart.in quodam consi.incip. Statuto ciuitatis cauetur. De pena percutientis,vide in l.pen.§.telorum,& ibi dixi post Bar.ĵ.ad leg.Iul.de vi publ.

a §. Si quis aūt. a Op.de l.nō solū.§.si dñs.§. de vsuc.Rñ-
đ,nō vr̄ vi deiectus,vt hic.sad hoc,vt habeat interdictū istud,sed quo ad pdendā possessionē sic,vt ibi.Itē
b opp. ꝙ ēt interdictū hēat locū ꝯ talē sic venientē, quia qui cām b damni dat,& c.l.qui occidit.§.pen.§.ad l.Aql. Sol.ille,q dedit cām dāni,nō fuit in culpa,qa non tendebat ad illud,ibi loquitur,qñ qs
c causam damni dat culpa sua.Itē opp. c ꝙ istud interdictū nō competat, qñ quis postea mutato proposito ingressus est possessionē: nā quando quis aufugit,possessionē perdidit. l. 3.§.in amittanda.§.de acq. poss. ergo cum illi, mutato proposito ingressi fuit, non possidebant, & sic non habet locum hoc interdictū.l. j.§. hoc interdictum,§. e. Sol. non habet locum directum interdictum,sed vtile. Vel aliter dico, ꝙ non recessit animo perdendi possessionē. Quælibet istarū sol.placet mihi.Sed op.& ista oppositio cōcurrit cum prima, & op.ꝙ non debeat cōpetere vtile interdictum,quia pro nali nō, qa vacās: pro ciuili non, qa opinio tua fecit eā perderē,non inuasio mea. Rñde glo.multum solēniter, ꝙ non solū opinio, sed metus præcedens ab aduersario me ad hoc īduxit: ppꝉ qđ æquum est mihi saltem vtile interdictum dari.Vltimo glo.in hac materia dat vnam pulchram distinctionem, vide gl.in verbo,deiectum,quæ incip.facit ĵ.ea.l.ibi, distingue, &c.habeus etiam glo. similem in l.metum.§.denique.§.quod met.cau.

ADDITIONES.

a Alex.Si quis autem.An in casu istius tex.possessio efficiatur vitiosa,vide Bal.in l.vitia,C.de acquir.poss.
b Qui causam.Adde quæ dixi in l.j.§.hoc interdictum.ĵ.vti possid.
c Alex.Item op.Et ad materiā huius tex.si lex,vel statutum facit mentionem đ expulso,quis propr e dicatur expulsus,vide no.Bald.in l.si quis ī tantā.C.vnde vi

1 *Consilium & inconsi.menti,quod quia dicatur fieri.*

§. Eum igitur. Aduerte ad quandā gl.quæ est hic.Dicitur hic, ꝙ iussum hoc facere inconsulto

a tinenti, a quo quid est dictum incontinenti? Dicit gl. anteq̃ diuertam ad
alia negotia. l. continuus. ȷ. de verb. obl. & l. duos. §. fi. de duo. re. l. qđ
b ait. §. fi. de adul. Pro hoc[b] declarãdo, gl. format vnã no. q̃õ. qđ si tu
fuisti deiectus in villis, & reuersus ad ciuitatẽ requisisti amicos, &
circa hoc biduo, vel triduo laborasti, an possis ire ad repellẽdum?
c vr q̃ nõ, q̃a nõ fuit statim, vt hic. In cõtrariũ vr, q̃ interim ciuilẽ pos-
sessionẽ retineat, cũ non suspicaretis te posse repelli. Et hoc vr te-
nere gl. & adijcit q̃dã similia, vt in glo. habes, quã tene menti. No.
x ibi, istud incõtinẽti, seu cõfestim, intellige cũ primũ poterit. l. a. §. cõ-
festim, ad Tert. & iõ in istis expulsionib. puto, q̃ debeat intelligi
incontinenti, arbitrio boni viri, & ex qualitate deijcientis, & rei, ea
qua qs deiectus est. Nã si vnus hõ priuatus deiecit aliũ, modicus
apparatus requiritur ad recuperãdã possessionẽ, & tũc loq̃tur hęc
d glo. Sed si vnus nobilis[d] expelleret aliquẽ de vno castro, certe ad
hoc recuperãdũ requiritur magnus apparatus, q forte nõ posset fie-
ri in sex mẽsib. & sic incõtinẽti dr̃ fieri, ſm qđ cõmode pt fieri ex
qualitate psonę, & rei. Facit ad hoc ȷ. de verb. obl. l. continuus. §. cũ
e ita. e& §. itẽ qui insulã. facit ad pdicta, qđ no. in c. significasti, extra
de homici. Prædicta vera, q̃n qs vult propulsare iniuriã realẽ: sed
q̃n quis vult propulsare iniuriã personalẽ, dẽt propulsare inconti-
nenti. Et hoc est duntaxat, q̃n propulsatur in ipso flagranti crimine
l. quod ait. §. quod ait. ȷ. de adult. & no. per Cy. C. eo. l. 2.

ADDITIONES.

a Ale. Incontinenti. Quid dicatur incontinenti, adde Bar. in l. si de eo. §. j. su. de ac-
quir. poss. & in l. 4. §. cõdẽnatum. su. de re iud. & adde qđ no. Bar. in l. j. inf. de sol.
& l. in bonæfidei. C. de pac. & in l. iurisgentium. §. quinimo. su. de pac. Bar. in l. le-
cta. ff. si cer. pet. & quod no. Bal. in l. fi. C. de his, qui a non dño ma. & no. gl. in ca.
an si, de app. & facit quod leg. & no. in c. præterea, extra de testi. cog. Sed q̃tum
ad propositum de quo hic, vide no. Bal. in l. vlt. C. de iud. & in c. significasti, per
Mod. de homi. 2. & in materia Bar. hic, vide Aug. no. in q. sua inc. Renouata guer
ra in l. dub. Et adde Bal. in l. 3. C. de seruit. alle. gl. hic, q̃ pro vi priuata, publice re
pellenda, licet congregare amicos, & stipendiarios, ibi vide in materia. Adde, q̃ si
aliquis detineat me iniuste in carceribus, quotidie potero ei resistere, quia vis est
successiua, ſm Bal. in l. vas eius. C. de prob. Adde, q̃ si intrasti in possessionem rei
immobilis adeo q̃ me turbas in ciuili, sp potes expelli, quia sp dr incõtinenti, q̃a
sp mihi iniuriaris, & iõ sp possum hanc iniuriã repellere, vt no. Bar. in l. 1. §. hoc
interdictum. inf. vti possid. & Bar. in l. j. C. vnde vi. dicit, q̃ circa res, incontinenti,
dr per tres dies, vt hic, secus in iniuria personæ, quia tunc incõtinenti, dr in ipso
actu. Vide Bal. ibi, in prin. & adde, q̃ ex interuallo licitum est propulsare iniuriã
si non esset copia iudicis, vel pateretur iniuriatus enorme damnum, iuxta no. per
Bar. in l. si alius. §. bellissime. inf. quod vi, aut clam. & licet non possis turbans, nisi
incontinenti repelli, vt hic: attamen posset interuallo turbari. Vide in l. fi. in prin-
ci. inf. vti possi. & ibi dixi. Adde quando dicatur fieri incontinẽti, Ale. cons. 32.
4. lib. & pulchre Bald. 250. lib. 1. & cons. 382. lib. 5.
b Menoc. Pro hoc. Crauet. cons. nu. 8. 9. Dec. cons. 460. num. 17. Gozad. cons. 1. nu.
9. Ruyn. cons. 38. nu. 1. lib. 4. cons. 42. nu. 1. 2. & cõsil. seq. nu. 1. eod. Maran. dispu.
prima, nu. 27. circa finem, Neuiz. cons. 82. nu. 10.
c Bar. In cõtrariũ. Imo & p decennium, vt no. gl. 1. dist. c. ius naturale. cuius dictũ
refert Bal. in l. j. C. de his, q a non dño ma. de impotente, q̃ et post decẽniũ posset
recuperare possessionem aduersus Regem violẽter occupantẽ qđ est no dignum.
d Ale. Vnus nobilis. Idẽ & fortius tenuit gl. no. j. dist. c. ius naturale, quam retulit
Bal. in l. fi. C. de his, qui a non dño. faciunt q̃ not. Bal. in l. data opera. C. qui ac.
& ibi dicit, q̃ si pars castri sit est inuasa, rõne residui, potest totũ recuperari sp.
e Claud. §. cum ita. Melius traditur per Rom. Imo. & Aret. in l. j. §. j. eo. nu. Aret. in
l. si de eo. §. j. sup. de acquir. poss.

1 *Possessio naturalis, quam habet fructuarius solo animo retinetur.*
2 *Hoc interdictum, quod competat habenti habitationem.*
3 *Deiectus a quasi possessione iuriũ ĩcorporaliũ, an hẽat hoc interdictũ, q̃ sic.*
Hoc interdictũ vtile cõpetit deiecto a quasi possessione alicuius iuris sui.
4 *Deiecto fructuario non uidetur dominus deiectus.*

1 **§. Vnde vi.** No. † p hanc l. q̃ nãlis possessio quã hẽt vsu-
fructuarius, retinet solo aĩo vbicũq; sit: q̃a ei
cõpetit interdictũ, cũ reuersus nõ admittit. ergo ante possidebat,
ita no. s. eo. l. j. §. interdictũ. Circa legẽ nr̃am gl. q̃rit tres q. Primo,
2 † vtrũ ille, q hẽt habitationẽ, hẽat hoc interdictũ? Dicit gl. q̃ sic. l.
a Aglius. s. de don. Scđo q̃rit, a vtrũ † deiectus quasi possessione iu-
3 rium in corporaliũ, hẽat hoc interdictũ? Gl. vr dicere, q̃ non, vide
gl. & ipsam sign. Aduerte ad istũ §. q̃ si aliqs deijciatur a quasi posses
b sione[b] alicuius iurisdõnis, nõ hẽt locũ hoc interdictum. In cõtrarium
vr q̃ habeat vtile, sicut hẽt locũ vtilis cõdictio, ex l. si qs in tantã, vt
no. C. e l. si qs in tãtã. Itẽ sicut hẽt locũ vtile ĩterdictũ, vti posside-
tis. l. quoties. s. de ser. & l. 2. in fi. s. si ser. vẽd. & no. ĩ l. j in prin. ȷ. tit. 1.
Rofr. ĩ libellis suis sup hoc ti. dicit, & cũ ista q̃õ esset Bononiæ, D.
Azo dicebat, q̃ nõ cõpetebat hoc interdictũ, nisi qs pbaret illud
ius sibi cõpetere. Et ad fundãdũ hoc faciebat tres rõnes. Prima rõ
est, istud ĩterdictũ dat, vt qs ĩ pristinũ statũ reponat, vt s. l. j. §. q aũt.
Sed ĩ alis quasi possessionib. iuris, qs nõ põt restitui ĩ pristinũ sta-
tũ, vt pbabo, ergo &c. Probo, aut in vis q̃ restituatur tibi illa quasi
possessio prima, quã habuisti, & hoc nõ põt fieri, q̃a eam habuisti.
Aut vis, q̃ restituatur quasi possessio, p sequẽti tpe, & ẽr hoc mõ nõ
põt, q̃a hoc nunq̃ habuisti. Præterea, illud, qđ nõ est, nõ põt possi-
deri, ergo nisi prius iuostẽdas te in veritate illud ius hẽre, nõ potes
dicere te deiectũ a quasi possessione illius, ergo ẽ necesse, ſm Azo
q̃ qs ostẽdat se hẽre ius, a quo dicit se deiectũ vere, vel psumptiuẽ,
q̃a fuerat in possessione longo tpe: vel erat publica fama, q̃ habe-
bat ius, alr nõ cõpeteret hoc interdictũ. Verumtñ dicit Rofr. q̃ cõ
Azo. fuit pronũciatũ, q̃, đ cõpetit vtile interdictũ. Et hoc tenet In-
no. ext. de elec. c. q̃relã. qđ puto verũ, p iura p̃ilas all. Ad rõnes D.
Azo. r̃n. q̃ illud quod dr̃, non põt in pristinũ statũ restitui, non est
verum, quia ĩ reb. ĩcorporalibus possessio mihi restituta dr̃ alia no
ua possessio a prima, quam prius habebã. l. si is qui pro emptore.
§ pen. s. de vsuca. & l. q bona fide. §. j. s. de acq. poss. eodẽ modo di-
cetur restitui in pristinũ statũ, licet ista possessio sit noua. Pręterea
licet in pristinũ statũ nõ possit restitui, tñ non est dubiũ, q̃ tenetur
de re, q̃ ad eũ peruenit, vt s. prox. §. Itẽ tenet ad interesse, vt ȷ. e. l. in in
terdicto. Nõ ob. rõ, q̃ est, q̃ illud q̃đ nõ est, possideri nõ põt, q̃a tñ.
q̃ illud est verũ in reb. corporalibus, in quibus possessio est quod-
dam ius insistendi rei, vt dixi plene in l. j. in prin. de acq. poss. vnde
oportet, q̃ sit res, ad hoc, q̃ sit possessio. Sed in rebus incorporalib.
quasi possessio nihil aliud est, q̃ vsus quidam, tanq̃ habẽtis ius cũ
patiẽtia aduersarij. l. quoties s. de ser. & l. 2. C. de seru. & iõ q đ phi-
bet, q̃ ego vtar fundo tuo, tanq̃ hñs ius, licet nõ habeã, & colligã
4 passagiũ te patiẽte tanq̃ hñs ius licet non habeã? Quarto, † an[c] deie-
c cto vsufructuario videat deiectus dñs? & gl. dicit, q̃ nõ. Cõtra im-
mo deiecto vsufructuario vr deiectus dñs. l. j. §. nõ alij aũt. s. eod. &
l. peregre. §. quib. de acq. poss. R̃n. aliud in colono, vel procuratore
deiecto, qui nomine dñi erat in possessione: aliud in fructuario, q
suo iure retinet naturalem, vt no. in l. j. s. vsufru. quem ad. cau. Co
trarium tenet gl. C. vnde vi. l. si quis in tantam. in s. par. gl. sed hæc
verior, vt dixi. s. eod. l. 1. §. non alij autem.

ADDITIONES.

a Barb. Secundo quærit. Et Vide Bar. in l. j. §. hoc interdicto. inf. de itin. actuq. priu.
Doct. in c. cum ecclesia, de cau. pos. & ibi dixi.
b Ale. A quasi poss. Vide Gul. de Cun. in l. licet, de acq. poss. & Imo. in l. sequitur.
§. qui viam, de vsucap. facit quod no. Bar. in l. si. inf. vti possid.
c Ale. Quarto an. Adde Bar. in d. §. quibus, & quid econtra, vide Bar. in l. si quis in
tantam, ad fi. C. vnde vi.

LEX IIII.

Si vi me deiecerit. Op. p locum a diuisione. Aut
municipes demandauerunt, &
tenentur in solidum: aut nõ, & non tenentur in aliquo. l. j. §. quoties.
s. eo. Ad hoc indet gl. q̃ tenentur vtili interdicto, non directo, vt
s. eo. l. j. § & si filius, & §. si quis tñ. Et potest esse hęc ratio duplex.
Vna, quia municipes possunt cogere ad restituendũ illos de suo
municipio, qui abstulerunt. l. j. §. si aduersus eũ. s. eo. Item quia fe-
cerunt eorum nomine, vnde debebent teneri de eo, quod ad eos
peruenit, licet ratum non habeant, & ad hoc potest esse not lex.

LEX V.

1 *Si capitur ciuitas, vel villa per compulsionem ne moriantur, non habet locũ*
hoc interdictum, sed actio, quod metus causa.

a **Si rerum.** [b]Hoc interdictũ nõ hẽt locũ pro violẽtia cõpul-
1 siua, sed expulsiua. h. d. † Not. q̃n aliqs capit ca-
strũ, ciuitatẽ, vel villã p cõpulsionẽ, q cõpelluntur tradere rem ne
moriantur, tunc non hẽt locum interdictum, vnde vi, sed actio,
quod metus cã. sed si per vim expugnat, & vincit, habet locũ hoc
interdictum, criminaliter autem, lege Iulia, de vi publ. & priua po
test quilibet eorum accusari. l. j. & 2. ad leg. Iul. de vi.

ADDITIO.

a Menoch. Si rerum. Paris. cons. 1. nu. 176. lib. 1.

LEX VI.

1 *Qualiter formandus sit libellus pro re immobili, à qua quis est expulsus.*

In interdicto. No. q̃ in hoc interdicto venit interesse.
a Quærit gl. q̃ita[a] pbat̃ hoc ĩteresse. a Di-
1 cit gl. p iurañ cõ illũ æstimatorẽ. Quæro, † q̃ita[r] formabit̃ libellus in
ista actione? R̃ñ pro re immobili, a qua qs expulsus est, dẽt qs con
cludere hoc mõ, peto mihi rẽ restitui, q̃a tñ ĩterest mea nõ fuisse
deiectum ab illa possessione, iõ peto tñ noĩe interesse. casus est in
hac leg. Pro reb. vero mobilib. qua qs perdit, põt qs sine dubio pe
tere restitutionẽ rerum, si res extant, vt s. ead. l. j. §. qđ aũt. Itẽ si res
illæ sint cõsumptæ, tunc libellus põt cõcludere duob. modis, vel q̃
qs petat restõnẽ rerũ, ut ȷ. ead. l. § pen. C. qđ me. cau. l. j. vel q̃ petat
æstimationẽ, q̃a in olb. obligationib. rem restitui, post interitũ rei
quis ad æstimationem tenetur. l. in refurtiua. s. de cõdi. fur. & plene
examinaui in l. stipulationes non diuiduntur. ȷ. de verb. obli.

ADDITIO.

a Alexan. Interesse. Adde. q̃ etiam in hoc interesse ista causa possessionis est priui-
legiata. l. si quis ad se fundum, secundum lect. 10. C. ad leg. Iul. de vi. & non est ali
bi, secundum Bar. ibi. in prin. vide c. 2. de ord. cogn.

LEX VII.

1 *Remedium c. sæpe, de restit. spol. habet locũ contra tertium deijcientem.*
2 *Si iudicio pẽdẽte super hoc interdicto, primus deyciẽs est deiectus, an possim*
agere contra tertium deycientem, remissiue.

1 **Cum a te.** Notabilis est lex ista. Oppo. extra de rest. spol.
ca. sæpe. c. † Sol. cõdictione ex illa decretali bene
a potest agi contra tertium a deijcientem, sed non hoc interdicto,
& ista

ADDITIO.

a Ale. Contra tertium. An interdictum vnde vi, detur contra tertium possessorem,
habetur per Bal. in l. 1. C. de his, quæ in frau. cred. per Inno. in c. cum ad sedem, de
restit. spol. Vide per Doct. plene Insti. de act. §. quadrupli. Et adde, q̃ ista lex limi-
tatur, nisi ille qui vi me deiecit, & ego simul ageremus contra tertium possessorẽ
quia tunc præfertur primus deiectus si doceret de dominio, ita no. colligitur ex
dictis per Bal. in l. fi. C. vnde vi. in vers. quærit gl. quid si ab eo. Adde Bal. cons. 83.
5. lib. an interdictum, vnde vi, detur contra tertium possessorem. & an primo spo
lians, si fuit spoliatus, possit conueniri a primo spoliato.

& ista est vera, & illu l, quod hic lege dr, est nerum, quando pri-
mus deiiciens est solnendo, alias secus, arg. ff. de fur. l. itaque circa
2 princ. †Quero, quid si pendente iudicio super hoc interdicto pri-
mus deiiciens est deiectus, an possim agere cōtra ter nisi deicien-
mus? Dic ut per Innocen. extra de iud. c. quia V.

LEX IX.

1 *Rei vendicatio concurrit cum interdicto de ui, & vi armata.*

a **Si plures.** aOp. de l. pro hæreditariis, de her. act. C. Sol. du-
plex pōt esse. Prima, p actio psonalis dat cōtra
hæredes pro hæreditariis portionib. ut in ʒrio, nisi sit talis, cum
1 qua concurrat rei vendicatio, vt hic. †Nam potest agi interdicto,
& rei vendicatione. Vnde per concomitantiā, quam habet cum
vendicatione datur contra possidentem in solidum, vt l. a. §. fi. de
præt. stip. ad hoc facit, quod no. per Dyn. in l. qui fundum, §. si tu
ex parte, ad l. Falc. vel aliter, hic loquitur in actionib. descenden-
tibus ex delicto, quæ dantur cōtra hæredes quatenus ad eos per-
uenit, non pro portione hæreditatiā: sed ibi loquitur in actioni-
bus descendentibus ex contractu, vel quasi.

ADDITIO.

a Alex. Si plures. De intellectu istius l. si plures, uide Bart. in l. 4. §. Cato. in 4 op. & in l. stipulationes non diuiduntur. in 4. opp. de uerb. oblig.

1 *Vsufructuarius ius usufructus quasi possidet ciuiliter, vel naturaliter, licet rem naturaliter possideat.*

a **§. Deiectū.** Quero, quid voluit hic dicere vsumfructū
interdum consistere? Dicit gl. quia prim'
vtusfructus fuit extinctus, cōstituetur alius similis primo. Cōtra
hoc ff. e. l. a. §. pe. Sol. ut ibi. Vlt. no. gl. in ver. ab vsufructu. quę inci.
b qui est quasi possessor iuris. Tene mēn, quia est sing. b ex qua no.
1 †q licet fructuarius rē nāliter possideat l. nāliter supra de acqui.
poss. tamen ius vsusfructus quasi possidet ciuiliter & nāliter. Me-
liorem gl. habes in l. ait prætor. §. item ei. ff. ex quib. cau. maio.

ADDITIONES.

a Ale. Quæro quid. Singularis est iste §. sec. Rayne. in l. stipulatio ista. §. si quis ita. & ibi refert Imo. de verb. oblig.

b Pomp. Singularis. Habes aliam, in f. tit. j. l. fin.

LEX X.

Si de fundo. Op. expulsio dñi non priuat eū possessio-
ne, vt ff. eo. l. 1. §. non alii aūt: ergo nō habet
interdictum. Solu. Dñi quidam, hic fuit expulsus proprietarius,
& vsufructuarius. Vel aliter & melius, aliud est, qn quis possidet p
colonum, vt in ʒrio: aliud qn possidet usufructuarius, quia ille p
dño, non possidet, vt hic, & l. 3. vnde ui. ff. eo. & l. t. in fi. ff. usufru.
quemad. cau. Sed tūc op. si fructuarius nō fuit deiectus, ergo im-
a putet sibi a quare non fruitur. Sol. Licet fructuarius nō fuit deie-
ctus, tamen metu ne deiiciatur ad eam nō accessit: ideo priuatus
est possessione nāli, quia suspicatus est se posse repelli, ideo statim
quæsita est ei, qui stat in fundo, & habet ciuilē. l. clam possidere
§. fi & l. seq. de acq. poss. merito pōt agere hoc interdicto utile, ut
no. ff. eo. l. 1. §. siue. aūt. Tertio opp. usufructus perditur decēnio,
illud interdictum durat anno, ergo non potest competere istud
interdictum post amissum vsumfru. l. corruptionem. C. de usufr.
Glo. dat solu. multas, tene illam, q hic loquitur de anno utili, qui
potest se extendere per multos annos cōtinuos: vel dic q hic lo-
quitur de eo, quod ad istum deiectorem peruenit. Quero, hic dr,
q agitur ʒ prædonem, quid si pdo non est soluendo? Gl. vr deter-
minare, quod pp hoc ʒ dñm agi nō potest. Verit is est in contra-
rium vt J. de itin. actuq; priu. l. 1. §. si quis propter inūdationem.

ADDITIO.

a Ale. Imputet sibi. Et sic nota, q qui potest turbari in possessione, quamuis extra possessionem sit, ut in gl. & ibi Bal. in l. 3. C. ubi de poss. agi opor.

LEX XI.

1 *Quid sit promittere possessionem liberam, & quid uacuam.*

a **Vim.** Opp. q ista lex nō sit bene situata, cū hic loquatur de
uiolentia turbatiua. Gl. fatetur contrarium, & dicit de
buisse poni J. tit. 1. Vel dic, q hic loquitur de uiolentia expulsiua,
qua dñs prohibet fructuariū. Prima cōiter tenetur. Ex qua uides,
nū quid probare habeat q agit interdicto, uti possidetis, dicemus
1 J. tit. 1. l. 1. †Vltimo ex fine huius legis nota, quod illa dicitur pos-
sessio non libera, quæ ab alio recipit turbationem. Nam quid sit
possessio vacua, habes in l. 2. & 3. ff. de act. emp. Sed hic habes, qd
est possessio libera: quia illa possessio libera dicitur quæ a nemi-
ne turbatur. tetigi. melius in l. Męuius. §. fundo. ff. d leg. a. Nā pos-
sem tradere vacuā, & non liberam possessionem. Vnde quid sit
b promittere b liberā, & vacuā possessionē, dixi tibi in d. §. fundo.

ADDITIONES.

a Ale. Vim. Pro intellectu huius l. vide Bar. in l. naturaliter. §. j. sup. de acq. poss.

b Ale. Promittere. Adde Bart. in l. a. §. j. de act. emp. & Bald. in l. fi. C. de pact. inter empt. & uend. Ang. in l. in conuentionalib. §. si qs vacua, inst. de verb. ob. & gl. in l. nō idcirco. i gl. 2. C. de fi. instr. fit qd si pacifica possessione, vide Bald. in Lea. in clem. gratiæ, de rescrip. & vide Bar. in l. precibus. C. de impub. & alijs subst.

LEX XII.

1 *Emptorem qui non admittit, priuat dominum possessione rei.*

2 *Colonus non debet admittere emptorem, uel procuratorem, nisi sibi doceatur de emptione, & procuratione.*

a **Colonus.** a No. † q qui non admittit emptorem, priuat
1 dominum possessione rei. Videbitis in l. cum
fundum. J. eod. Secūdo no. istud, quod dicitur, nisi forte propter
2 iustam, & probabilem causam. Quæro, †quæ est iusta, & probabi
b lis causa. Glo. ponit duas sol. Primo propter b impensas quas fece
rat. Secundo propter ignorantiam. Nam potest dicere colonus,
quid scio te emisse? vnde propter iustam ignorātiam istam potest
emptorem repellere, vnde colonus nō dēt admittere procurato
rē, vel emptorē, nisi sibi doceatur de emptore, vel procuratione.

ADDITIONES.

a Alex. Colonus. Quæro, an quis dicatur turbari, si pensio non soluatur, vide Bal. & Ang. post gl. in l. male agitur. C. de præscr. 30. ann. Quid autem si alij, quā domino merces soluatur tanquam domino vide Bal. in l. cum nemo. C. d acq. poss. Quid autem si possessionē non vult restituere, an dicatur turbare, vide etiam per Bal. & Ange. i d. l. male agitur, & quod no. Bald. in l. si quis i tantā. C. vnde vi. Et quid sit vis, vide l. j. §. quid sit. i ver. vis, cum ibi nota. J. qd vi, aut clam. Et si qs p vim exportat fructus possessionis meæ, dicitur me turbare, non spoliare, secundum Bar. in l. post sententiam. C. de senten. & non sufficit p testes probare turbationem, nisi probetur modus turbationis, secundum Bal. i q. incip. Accusatus de vi turbatiua. Adde de materia huius legis Bal. consi. 431. lib. 3. & quando quis dicatur turbare, per eundem consi. 133. 4. lib.

b Alex. Propter. istud fallit in emphyteuta, quia non potest vti retentione, vt in auth. qui rem. & ibi Bal. C. d sacros. eccl. & q possit rem retinere propter impensas. no. Bal. in l. fi. C. commod. Bart. in l si non sortem. §. fi. ff. de condi. indeb.

LEX XV.

1 *Hoc interdictum ut detur sufficit, quod ille, contra quem iniecto, feceris clā, ita quod perdam possessionem.*

1 **Si vi me.** ibi, clam feceris, s. vt mea possessio perdatur, &
ibi quæratur. Et no. † hic casum pro opinione
communi, quam tenet gl. j. in l. j. §. fine aūt. ff. eo. q nō requiritur
necessario quod quis per vim me possessione priuet: sufficit autē,
quod per ipsum clam sit factum, quod ego perdā possessionem

LEX XVI.

1 *Si te deieci de fundo, & tu me, an præscriptio sit interrupta, quod sic.*

2 *Si tu deiecisti me, & ego incontinenti deieci te, contra te non datur remedium l. si quis in tantam.*

3 *Deiectus si ex interuallo recuperat possessionem, perdit interdictum unde ui, non remedium d. l. si quis in tantam. C. unde ui, quo ad pœnam criminalem; nec etiam perdit ius accusandi criminaliter.*

4 *Item tal. ter deiectus non perdit interdictum, quod habebat pro alijs rebus amissis.*

1 **Qui possessionem.** Hęc ē no. lex. Circa istam l.
quero †si ego deieci te & tu
me incontinenti, an sit interrupta præscriptio? Glo. hic innuit, qd
non. Cōtrarium tenet & benc. ff. pro empt. l. qui fundum, §. idem
iuris Videtur mihi, quod tangatur in l. si quis ad se fundum. C. ad
leg. Iul. de vi. & probatur per rationem. Nam per ciuilem posses-
sionem procedit præscriptio. l. j. §. per seruum, qui in fuga. ff. de ac
quir. poss. & l. qui fundum, in princ. ff. pro empt. Sed deiectus, qui
a recuperat incontinenti, nūquā desiit ciuiliter possidere. l. 3. §. cum
a igitur. & ibi no. ff. eo. ergo &c. Secundo quero, apone, † q tu deie-
2 cisti me, & ego te incontinenti, an perdidisti ius tuum per legē, si
quis in tantam, videtur quod non, quia tua deiectio non habuit
effectum. ita dicit glo. Videte Dñi, credo istam glo. dicere verita
tem. Nam delictum captū, & non consummatū, non habetur
pro facto, quantum ad actionem ciuilem, vt in l. vulgaris. §. qui
3 furti. J. de fur. † Tertio quærit glo. quid si ex interuallo recupero
possessionem, an perdam condictionem ex d. l. si quis in tantam.
b saltem ad pœnam Gl. non determinat. Aduerte, b quando tu me
deiecisti, & ego incōtinenti te deiicio, nihil perdo, quia legitime
feci, vt hac lege. Si vero ex interuallo, tunc possunt quæri plura.
Primo, an ego perdam interdictum, vnde vi, quod mihi cōpete-
bat pro recuperanda illa. Et gl. & Iaco. de Arc. & Iaco. Burt. tenent,
quod sic, in l. si quis ad se fundum. C. ad leg. Iul. de vi. Sed contra-
rium videtur s'm vnam lect. C. de exc. pt. l. licet. sed illam lect. nō
teneas. Item videtur contra l. si alius. §. bellissime. J. quod vi aut
clam. sed dic, vt ibi dicam Secundo potest quæri, an perdatur con
dictio ex l. si quis ī tantam. Veritas est, q non inquantum illa est
pœnalis, quia actio competens ad pœnam nō competit ad rem,
vel pro re, ideo non perditur per hanc violentiā. casus est in l. qui
vias, in princ. J. de furt. Vlterius potest quæri, an perdatur ius ac-
cusandi criminaliter? Et istud puto, quod nō perdatur, sed licebit
accusato accusare accusatorem suum, per l. is qui reus, J. de pub.
4 iud. † Quarto potest quæri, an perdat interdictum quod habebat
pro alijs rebus ibi amissis? Quidam quod sic, quia sublato princi-
pali tollitur accessorium. Truffa est. Nam istud interdictum pro
rebus amissis potest habere locum extincto iure, seu interdicto,
pro principali re. l. j. § si fundus, supra eod.

ADDITIONES.

a Alex Secundo quæro. Vide glo. & Barto. in l. si quis ad se fundum. C. ad legem Iuliam de vi. gl. & Barto. in l. 1. v. qui a me. su. e. Nota tamen, q tenent lege Iulia d vi, s. qui furtum. hic alleg. & no. Bald. in d. l. si quis ad se. & Bald. ibi tenet contra Barto.

b Alex. Aduerte. Ce omnibus illis ad se, quod no. Bar. & Doct. J l. si quis ad se fundum. C. ad leg. Iul. de vi.

1 *Emptor deiectus potest incontinenti deijcere colonum nolentem eum admittere.*

§. Cũ fundũ. a Quęro, † qđ si emptor deiectus deiecit
a incõtinenti colonũ nolentẽ eũ admitte-
b re, q uolebat recuperare, an sufficit. Quidã dñt, b q sufficit, sicut n.
dñs poterat per seipsum inconuinẽti recuperare possessionẽ, ita p
emptorem. Alij ɔ̃ dñt. Pet. tenet primã opi. ut refert Cy. C. eo. l. 1.
Hoc puto uerum, per l. si quis seruitutem, J. de fur. & ibi dixi.

ADDITIONES.

a Ale. Cũ fundũ. Ad istã l. cũ fundũ, vide Bar. in l. vt vim, sup. de iu. & iu. & gl. i
l. si me i uacuã, de acq. pos. & ad hãc l. uide Bar. in l. 3. C. de pign. maxime i 3. q.
& be & his, q hic hãr no. & an i casu huius legis, deẽ colono deiecto iterdictũ, an
uero dño, vide no. in casu, l. si qs in tãtã. C. uñ ui. i gl. mag. & fin. ulti. sol. ita gl.
n pbaret, q ius recuperẽdæ possessionis n posset cedi, qđ esset no. Sed addo, q i
cõtrariũ ẽ tex. in l. qđ si in diẽ. §. Iulianus, cũ ibi no. sup. de pet. hær. ubi interdi-
ctũ, vñ ui, poterat cedi, & oẽs actiones ex maleficio descẽdẽtes, qđ facit ad not.
p Bar. in l. si stipulatus fuero illud, aut illud, de uer. obl. Quid ẽt in iterdicto, vti
possidetis? Dic, q cedi pt. l. 2. § idẽ Nerua, sup. ne qd in lo. publ. & ibi not. & ibi
vide, qñ qs tenet agere, an liberet credẽdo, qđ not. Adde q Bal. i c. 1. §. si vero, de
pa. iura. fir. dixit, q si possũ mea authoritate p vi ẽt armata ingredi possessionẽ,
possũ vẽdere ẽt haerẽ, & cedere hoc ius emptori, qđ sua authoritate occupet,
dũmõ ciuili mõ ingrediat, sine authoritate facti. l. nõ est singulis, de reg. iu. Al-
legat Bal. gl. hic, & hoc tenet, licet dixerit, q Io. teneat cõtrariũ, eo q s licet mari
to occidere adulterũ, n tñ licitũ est ei, cui maritus cõmisit. l. si qs i graui. in prin.
sup. ad S. ll. tñ Bal. tenet gl. hic, & dt, q facit ad qõ. de facto, dt statutũ, q often
so liceat facere uindictã, oũ qd possit alij mãdare. Et dt q n. sm pdictã opi. Io. q
credit verã Bal. in casu dicti statuti, qa psonæ demonstratio, psonalis est, l. seru°,
si hędi. sup. de statulib. dũ dt, psonę duntaxat eius q demõstratus est. Itẽ pt ce-
dt interdictũ de pcario. l. illud. §. actiones. sup. de pet. here. Et ad pdictã quinem
Bal. adde eundẽ in l. actiones, C. qđ met. cau. & Bal. in l. ut uim. in 6. qõ. sup. de
iust. & iu. & Bar. in l. non solũ. §. si mãdato. ff. de iniur. dixi post Bar. i l. si unus. §.
seruus. sof. de iniu. Itẽ istis adde, qñ qs possit vindicare p aliũ. Bal. i l. 2. C. de ser.
Et q interdictũ uñ ui possit cedi, gl. est, & ibi Bal. in l. licet. C. de exc. & ad id qđ
dixi. sup. q actio descẽdẽs ex maleficio possit cedi, uide Bal. in l. p diuersas, i 16.
qõ. C. mãd. uide q scripsi in l. si cum dotẽ. §. trãsgrediamur. in prin. sup. sol. mat.
Adde quod ius recuperãdæ possessionis nõ possit cedi, put tenet glo. tenet Ro.
cõs. 3 8 4. ubi consuluit, q stãte statuto, quod consors pferatur in uendõne cõsor
tis, quod illud ius non pt cedi. Et an ius pręstãdi possit cedi, vide Bal. cõs. 4 3 4.
lib. Et an ius cõpetens consorti de re uendicanda, possit cedi, & pactum de re-
trouendendo, uide etiam Pau. de Cast. cons. 45. inc. Videtur dicendum.
b Barb. Quidã dñt. Et uide gl. p ista opi. Bar. in l. 3. §. cum igitur. sup. e. & legẽ hic
Ang. & uide Pet. de Anch. in c. si. de prec. & ibi dixi. Et pondera istum tex. i uer.
postea quia. probat dictum Bar cõtra Io. & uide Bal. in c. 1. §. si quis, de pa. iu. fir.

§. Eum qui. Interdictum recuperandæ possessionis cõ-
currit eum petitorio. h. d. Opp. de l. incerti,
C. de interdi. & l. ordinarij, de rei vend. Sol. ibi loquitur in interdi
cto retinendæ possessionis, hic recuperandæ. Dico plene in l. na-
turaliter, §. nihil commune, sup. de acq. pos.

LEX IX.

1 *Fur, & raptor, quod sint in maiori mora, quam debitor frustrator.*

Merito. Ad violentũ expulsorem pertinet periculum inte
ritus indistincte. No. tex. ibi, plusquam frustrator.
1 No. † q fur, & raptor sunt in maiori mora, quam debitor frustra-
tor. & ideo non distinguitur, vtrum eodem modo esset peritura
penes petitorem, vel non, vt l. j. §. rectissime, sup. eo.

TITVLVS DECIMVSSEXTVS.

Uti possidetis.

LEX PRIMA.

1 *Hoc interdictum quod competat possidenti tantũ ciuiliter, vel naturaliter.*
2 *Hoc interdictum, quod habeat locum pro qualibet re corporali immobili.*
Auxilium directum non vtile, quod habeat locum quando vltra verba
legis lex extenditur ex mente, sed vtile ex interpretatione.
3 *Vsufructuario, & vsuario, quod competat hoc interdictum directum pro*
vera possessione rei, quam habent, non pro quasi possessione iuris.
4 *Hoc interdictum vtile, quod competat pro seruitutib. habentib. causam cõ-*
tinuam, & pro habentib. causam discontinuam competit interdictũ de
itinere, actuq; priuato.
5 *Pro quasi possessione iurisdictionis, quod competat hoc vtile interdictum.*
6 *Distinctio in seruitutib. an habeat causam continuam, uel discontinuam,*
habet locum in seruitutibus tantum mere realibus.
7 *Vsusfructus, & vsus ideo praescribitur, qa pt teneri animo quasi possidentis.*
8 *Hoc interdictum, an habeat locũ pro protestationib. personalib. remissiue.*
9 *Hoc interdictum non habet locum pro cloaca, & ibi de ratione.*
10 *Hoc interdictum, quod detur ne turbet, & ad interesse.*
11 *Hoc interdictum datur perpetuo in eo, quod peruenit ad turbantem.*
Item ne quis turbetur, sed ad interesse turbationis praeteritae non potest
agi, nisi intra annum.

AIt prætor. Gl. ponit casum ĩ duob. possessorib.
iuste, &c. Ego intẽdo tractare mãm
huius interdicti hoc ordine. Nã primo quæro, cui cõ
petat hoc interdictũ. Scdo, pro quib. reb. cõpetat hoc
interdictũ, & hęc duo examinabo in hoc prin. Tertio, ɋ̃rã ɔ̃ quos
ɔpetat hoc interdictũ, & hoc examinabo, J. ea. l. §. huius ãt. Quar
to, qualr dẽt formari petitio ĩ hoc interdicto, & hoc examinabo
J. ea. l. §. interdictũ aũt. Quinto ɋ̃ã, q s hẽat pbate actor, & qd ha
beat pbare reus, & hoc dicã J. eo. l. j. §. si. cũ l. seq. Sexto, qualr liña
hic sit fe ẽda & hoc dicã. J. e. l. si duo, in prin. Alia particularia p-
1 nẽtia ad hunc tñ in processu examinabunt. Rñdeo ad primũ, & q-
a ro, cui cõpetat a hoc interdictũ? Rñ. possidenti tñ ciuilr, vel nãlr,
vt hic in tex. & J. ea. l. § interdictũ aũt, & oportet, q possideat non
vi, nõ clã, non precario ab aduersario, vt hic, & C eo. l. 1. & J. ea. l.
2 §. fi. † Scdo ɋ̃ro, pro quib. rebus competat hoc iterdictum. In hoc
veniunt examinandæ multæ qõnes. Quidam dñt, q pro ędib. tñ
hẽt locum directum, vt hic gl. nr̃a dicit, q immo pro qualibet re
corporali immobili hẽt locum interdictum directum, vt J. l. 1. §.
b interdictum. Nec ob. b q hic dr̃ de ædib. tñ, qa hoc dictum fuit
c gratia exempli. Plus dicunt Doct. c Moderni, q qñ vltra verba le-
gis, lex extenditur ex mente ipsius legis, hẽt locum auxiliũ dire-
d ctum, l. 3. in prin. de legit. tut. Sed qñ lex non extẽderet d ex men-
te, sed ex interpretatione Iurisconsultorũ pp similitudinẽ rõnis,
tunc hẽret locum vtile, l. pen. s̃. si quad. pau. fecis di. & illud puto
e verum. Nã illud e quod est ex mẽte legis, est lex. l. nominis, & rei.
§. verbũ, & l. 1. J. de verb. sig. licet in multis gl. reperiatur, q ex mẽ
te cõpetat vtilis. l. actio, s̃. de neg. gest. & C. de ne. gest. l. si curatoris,
& l. ex legato nominis, C. de leg. & per Dy. de ac. super arbore, &
de hoc tangit p Doc. C eo. l. j. in 2. q. & l. j. J de act. & obl. p quali-
bet ergo re corporali immobili habet locum iterdictũ. Quęro,
an pro rebus incorporalib. hẽat locũ hoc interdictũ? Glo. dicit, q
sic, pro quasi possessione vsusfructus, vel vsus, vel cæterarum ser-
uitutum. Vide gl. quæ incipit, pone casum ibi, pro incorporalib.
3 Pro examinanda gl. † primo ɋ̃ro de eo, quod dicit, pro quasi pos-
sessione vsusfru. vel vsus, habet locum hoc interdictũ utile. Istud
vr̃ ɔ̃ l. vlt. J eo. ti. vbi vr̃, q cõpetat directum, arg pro hoc s̃. ti. j. l. 3.
§. vnde vi. Quidã volentes sustinere gl. dñt, q duo consideranda
sunt in fructuario, & vsuario. Primo possessio rei, in qua hr̃etur
vsus, vel ususfr. & ĩ hac si usufructuarius, vel vsuarius turbeẽ, hẽt
interdictũ directũ, vt legib. ɔ̃rijs, ergo est quasi possessio iuris, vt
tangitur in hac gl. & s̃. ti. j. l. si plures, §. deiectũ, & l. ait prætor, §. itẽ
ei, s̃ ex qui. cau. ma. Et pro ista quasi possessione competit vtile
Iterdictũ. Ita dt gl. Videre Dñi, ego in l. nãliter, in prin. s̃. de acqui.
pos. cõsueui reprobare hoc vltimum, nam sicuti separata est pro
prietas a possessione, ita separatus est vsusf. a possessione, qui vsus
fructus est pars dñij, & sic n diceretur recte, quasi possideo dñiũ,
nec dr̃ recte quasi possideo vsumfructum. casus est in l. pmiscen.
s̃. de acq. poss. & iõ ĩ hoc dico simplr, q vsufructuario, & vsuario
competat interdictũ directũ pro vera possessione rei, q̃ hñt, non
4 dico pro quasi possessione iuris, vt dicit gl. in l. fi. J. e. † Vlterius di
5 cit glo. q pro cæteris f seruitutib. competat interdictũ vtile, istud
vr̃ ɔ̃ l. j. J. de iti. actuq; priua. Propter quod debetis scire, q quædã
sunt seruitutes, quæ habent causam continuã, & pro illis compe
tit istud interdictum vtile, d. l. quoties, sup. de ser. & in l. 2. in fi. s̃. si
seru. ven. & l. & si forte, § sciẽdum, eo. ti. & commu. diuidun. l. ar
bor. Quędam sunt, quæ habent causam discontinuam, vt iter, &
actus. Et pro istis non competit hoc interdictum, sed recurritur
5 ad tt. de itin. actuque priua. l. j. titu. 2. † Quæro, ego habeo iurisdi-
ctionem in quodã castro, & sum in quali possessione iurisdictio-
nis, vel habeo ius recipiendi seruitia in quosdam homines, meos
vasallos, ascriptitios, vel similes, vtrum si turber hẽat locum hoc
interdictum? Certe in ascriptitijs si ponimus eos ascriptos glebæ
iudicamus de eis tanq̃ de re immobili. l. queadmodũ, C. de agr.
& cens. li. xj. & l. lõge, J. de diu. & tẽp. pfc. merito hr̃et locum dire
ctum, & hoc tenent Doc. C. e. l. j. De alijs vero de quib. q̃siui hic
vr̃ esse tex. extra de prob. c. licet vbi dicit, q competit interdictũ,
& intellige vtile. Sed ɔ̃ hoc oñdo, q ista quasi possessio iuris non
habet causam cõtinuam, quia requirit factũ hominis, l. foramẽ,
de seru. vrb. pd. ergo non dẽt cõpetere hoc interdictũ, vt s̃. deter-
6 minatũ est. Rñ. † illa distinctio iuriũ, an habeat cãm continuã, vel
discontinuã, hẽt locũ in seruitutib. tñ mere realibus, q̃ debentur
a re rei. Nã cũ res nõ hẽat animũ, nõ põt dici quasi possidere, nisi
quatenus est vsus de facto, sed ĩ iuribus, q̃ debent psonæ, ista iura
licet habeant cãm discontinuã, respectu iuris ista quasi possessio,
7 tñ dr̃ ɔtinua, qa põt teneri animo quasi possidentis. † & iõ vsus fru
ctus, & vsus pt præscribi, l. iusto, § nõ mutat, & ibi dixi, sup. d usu-
ca. probat in tex. C. de præsc. lon. tẽp. l. fin. circa fi. licet gl. ibi aliter
8 intelligat. † Vlterius quæro, an pro personalibus præstationibus
habeat locum hoc interdictum? Dic, vt dixi in l. vlt. sup. quo. bo.
verit.

ADDITIONES.

Menoch. Sententia lata in hoc interdicto vti possidetis, non nocet successori.
Afflict. decis. 145. Capic. decis. 1.
a Cui competat. Et vide quæ dixi post Bar. inf. ea. l. §. fin.
b Pom. Nacob. De materia huius interdicti, vide aliqua per Ale. cons. 136. vol. 2.
& Cæpo. cons. 3. & Bar. cons. 80. & 120. & Phil. io c. veniens, de præscri. & Ale.
cons. 71. vol. 3. vbi dicit, q ille qui agit hoc interdicto, asserens se turbatum, de-
bet specificare modum turbationis, si pars opponat, q libellus est nimis genera
lis, & Bal. in c. licet causam, de prob.
c Ale. Dicunt Doct. Nam illud quod venit ex mente legis dicitur expressum in le
ge, de quo dic, vt per Bar. in l. prætor. §. hoc interdictum. sup. de nouı operi nũc.
d Ale. Non extenderetur. Vide gl. & Bar. & quæ scripsi ĩ l. si quis id quod, in prin.
sup. de iuris. om. iud.
Menoch. Ale. l. curatori. num. 1. C. de neg. gest.
e Barb. Nã illud. Et vide Bar. in l. 3. ff. de legit. tut. & qđ no. in l. 1. C. de act. & obl.
f Ale. Cæteris. Adde Bar. in l. sicuti. §. Aristo. sup. si ser. vend. & quod ibi dixi, &
vide Bar. in l. j. C. eod. & ibi Bal. & vide inf. eod. l. si duo. §. 2.
Menoch. Dec. in l. 1. nu. 4. C. de Carb. edicto.

9 ver.modo.ſi aliquis. Nõ habetis alia circa principium. §. † Venio
ad verſ.de cloacis,quæro:quæ eſt rõ,ꝙ pro cloaca non hẽt locum
hoc interdictũ?ponit glo.duas rõnes,tene primã,q:ſuit ſpãliter ꝓ-
uiſum ꝑ alias ꝓuiſiones;ideo ꝑtor noluit,ꝙ hoc interdictũ porri-
10 geretur ad illam. Venio ad ver.neq; pſes,dr̃ hic, †ꝙ iſtud interdi-
ctũ datur ad intereſſe. Contra,immo datur ne turber in poſſeſſio-
ne,vt hac l.in prin. Sol.dat̃ ad vtrũq;.ſ.ne turber in poſſeſſione, &
ad ꝑ intereſſe turbationis præteritæ. Vlterius dr̃ hic, ꝙ hoc interdi-
ctum datur intra annũ. Contra,immo vr̃,ꝙ ſꝑ poſſum agere ꝯ te,
vt me in poſſeſſione non turbes,q: cũ me turbas,es intra annum
11 & tunc incipit annus. Rñ.de eo,†qđ ad turbãtem peruenit, datur
perpetuo.l.pen.ſ.de interdi. Item ne quis turbetur in poſſeſſione,
a poſſet agere perpetuo,quia turbatio ſemper inſtat. Ad intereſſe a
vero turbationis præteritæ non poteſt agi,niſi intra annũ,vt hic.

ADDITIO.

a Ale. Ad intereſſe. Adde quæ no.Bar.in l.prætor.§.fi.ſ.de ope.no.nuncia.

a **§.Hoc interdictũ.** a Iuriſcõſul' hic ſeipſũ expone re verba edicti ꝑtoris. ſ. poſita.

ADDITIO.

a Menoc.Hoc interdictũ.Cedi poteſt interdictũ hoc.Bal.conſ.436.verſ.in gl' li.1.

1 *Cõtra inquietãtem datur hoc interdictũ licet non contendat poſſidere.*
2 *Hoc interdictũ directũ,vel utile,quando competat contra diffamatorem.*
3 *Si ciuitas habet ius eligẽdi poteſtatẽ in aliqua ciuitate,& turbetur, an con tra turbãtes competat hoc interdictũ,& an cõtra ipſum electũ,in fine.*
Turbare aliquem diuerſis modis contingere poteſt.

1 **§.Huius aũt interdicti** Circa iſtũ §. q̃ro, † ꝯ quos ꝯpetat hoc inter-
dictũ. Dicunt quidã ꝯ eũ,q ſe poſſidere ꝯtẽdit,non ꝯ alium,vt hic
vr̃ caſus,in nr̃o §.ver.ſed ſi inter. ibi, ſe magis poſſidere affirmat,
& vide Gl.ſuper verbo,affirmat. Dicunt iſti,ꝙ interdictũ nõ com
petit,niſi ꝯ eũ,q affirmat ſe poſſidere,& allegãt,ĩ.ea.l.§.reſtituen-
dæ. Cõtra eos alle.gl.ĩ.eo.tit.l.ſi duo,§.ſi vicinus, nec determinat
a hoc.a Iſtud vltimum eſt verius,qđ dat̃ ꝯ inquietantẽ.licet nõ ꝯtẽ
dat ſe poſſidere ꝑ d.§.ſi vicinus,vbi eſt caſus. Et hoc tenet Gul.ĩ.
ea.l.§.reſtituendæ,& l.ſi duo,in prin.& C.eo.l.j.& Inſti.eo.§.hodie
2 & ibi no.ꝓbat̃ ꝑ l.vim facit.ſ.ti.j. †Quæro, vtrũ ꝯ diffamatorẽ tñ
hẽat locũ hoc interdictũ.v.g.tu dicis me eſſe malæfidei poſſeſſorẽ,
b vl̃ dicis me nõ hr̃e talẽ iuriſdõnẽ,potero ne agere ꝯ te interdicto b
vti poſſidetis,directo,vel vtili?Inn.dicit.ꝙ nõ,ext.de in integ.reſt.
c.2.cir.med.magnæ gl. Ego dico ſic.Qñq; ꝑ diffamationẽ non im
pedit̃ mea poſſeſſio,vel quaſi poſſeſſio,tũc verũ dr̃ Inn.ꝙ non tur
bor.Qñq; ꝑ diffamationẽ poſſeſſio mea ĩpedit,q: ꝑꝑ illa verba ñ
re pio laboratores,ſeu colonos,vel ꝑꝑ illa verba hoies nolunt ve-
nire ad me tanq̃ ad hñtẽ iuriſdõnẽ,certe tunc videris mihi facere
vim,caſus eſt.ſ.ti.j.l.vim facit.ibi,ſiue faciẽdo,ꝑ qđ & c.Cũ.n.im-
pediar per hoc recolligere fructus meæ iuſdõnis,videris me tur-
3 bare in poſſeſſione.d.l.vim facit.†Sed pone,cõe iſtius ciuitatis eſt
c in quaſi poſſeſſione iuris eligendi ptãtem c in ciuitate Spolen, &
cõe Spoleti turbat iſtud cõe in illa quaſi poſſeſſione,an ꝯ illos de
Spoleto cõpetat hoc interdictũ? Aduerte,rñ deo iſtud turbare, ꝑt
ꝯtingere diuerſis modis. Primo mõ non admittẽdo electũ ꝑ cõe
iſtius ciuitatis,& nõ obediendo,& iſto caſu non turbatur in quaſi
poſſeſſione iuris eligẽdi,ſed magis ille electus,ſed iſtud cõe turba
batur in exercitijs illius iuriſdõnis,hoc eſt,ptãtiæ,& iõ nõ hẽt locũ
hoc interdictum,ſed eſſet recurrendum ad ꝯſſeſſoriũ vtilẽ, ſeu ad
vtilẽ in rẽ,vt l.j.§ per hãc,ſ.de rei ven.vel ad officiũ iudicis. Nã in
terdictũ hoc nunq̃ hẽt locũ,qñ ſubditus ꝯdicit ſuperiori, ſed tunc
qñ alias ꝯtenderet ſe hr̃e iuriſdictionẽ in ſubditum, tũc ꝯ illũ aliũ
daretur interdictum,vt ĩ.de lib.hom.exhi.l.3.§.hoc interdictũ,&
§.ſequ.& idẽ dico de aſcriptit.& vaſallo, & ſimil.ſi ipſi ꝯañ dño
ſuo,dẽt recurri ad dicta remedia nec ꝯ eos competit interdictũ,ſe
cus ſi alius tertius eos ſuos aſcripticios ꝯtẽderet. Scdo modo põt
d turbari d iſta quaſi poſſeſſio iuris eligẽdi ſi iſti de ſpoleto eligerẽt
ꝑtãtẽ.hic eſt aduertendum,ſi quẽ ipſi eligerent iſto cõi ſciente,&
iſtud cõ:negligeret eligere,tũc iſtud cõe ꝑderet quaſi poſ.q̃ ha-
bebat,q: in iſtis iurib.incorporalib.non eſt aliud quaſi poſſeſſio,
niſi qda viſus cũ patiẽtia aduerſarij.l.quoties.ſ.đ ſer.& l.2.C.de ſer.
& iõ nõ hẽt locũ hoc interdictũ,ꝙ dat̃ poſſidẽti tñ. Sed ſi nõ ob-
ſtãte electiõe illorũ,ẽt iſtud cõe eligit,ñ priuat̃ illa quaſi poſſeſſio
ne:q:,vt vides,ñ ſuſpicat̃ ſe poſſe repelli,ſed hẽt aĩum retinẽdi,tũc
poſſet intẽtare vtile interdictũ vti poſſidetis ꝯ alios eligentes, ita
no.in d.c.2.ext.de in inte.reſti. Sed q̃ro,vidi,ꝙ ꝯ ipſos eligẽtes pñt
hr̃e hoc interdictũ,ſed an ꝯ illũ,quẽ ipſi elegerũt,iſtud interdictũ
cõpetat,ſi ille acceptauit? Inn.dicit ꝙ nõ,in d.c.2.q: ille nõ turbat
me in iſta quaſi poſſeſſione. Ego iſtud puto verũ,niſi ꝑ acceptatio
nem ipſius,facultas eligendi competens mihi aliquo m̃o impedi-
ret,vt ſi quos debebam vocare,nolunt adeſſe ꝑꝑ timorẽ electi,&
his ſimilia:tũc.n.videret turbare me,d.l.vim facit,ſ.ti.2. Et idẽ di
co de confirmatione illius talis electi,vt nõ ꝯpetat hoc interdictũ,
niſi ꝑ illã ꝯfirmationẽ illa facultas eligẽdi mihi cõpetẽs ĩpediret.

ADDITIONES.

a Pariſ.Iſtud vltimum.Vide Ale.conſi.136.vol.2.
Menoch.Gozad.cõl.26.nu 2.Barbat.conſ.27.col.1.2.lib.4.
b Ale.interdicto. Alleg.hic Imo.in l.ſi prius,ſu de ope.no.nunci.circa ea. quæ ibi
Bar.no in 3.opp prima par.[illegible]

c Ale.Eligendi poteſtatem. An contra turbantem aliquem in quaſi poſſeſſione eli
gendi,competat hoc interdictum.vide Bal.in l.2.C.de ſerui.& aqua.
d Ale.Poteſt turbari. Quid ſi ſubditi indebite moleſtantur a domino vide Bal.in
l.j.in prin.C.commu.de manumiſ.

1 *Contra turbantem ſolũ licet non cõtendat ſe poſſidere,datur hoc ĩterdictũ.*

§.Reſtituẽdæ. Dr̃ hic, ꝙ ꝑ interdictũ, vel ꝑ actionẽ,
q̃ro,de qua actione loquat̃ hic?dic vt
gl.dicit. Itẽ dr̃ hic,ꝙ retinẽdæ poſſeſ.hoc fit ꝑ interdictũ,vel ꝑ ex-
1 ceptionẽ.q̃ro,q̃ ſint iſtæ exceptiones?dic,vt in gl. † Quæro,q: ſi ñ
agit ꝯ me,ſed me turbat tñ,quale remediũ habeo? Dicit glo.vti
poſſid. Ita dicit gl.quã vide. Ex qua gl.habes,ꝙ ꝯ illũ,q tñ turbat,
licet poſſidere non contendat,habet locum hoc interdictum.

1 *Rei vendicatio,quod detur abſenti retinẽti animo poſſeſſionem quam alius intrauit vt poſſideret clam ab alio , qui abſens reuerſus non ſuſpicatur ſe poſſe repelli,nec eum vult violenter expellere.*
Rei vendicatio quod competat poſſidenti ciuiliter, & naturaliter,licet alius detineat.
2 *Talis abſens reuerſus poteſt etiam intentare hoc ĩterdictum vti poſſidetis.*
3 *Clandeſtinum poſſeſſorem,quando poſſum eijcere propria authoritate.*
4 *Ille dicitur clam a me non poſſidere, qui intrat poſſeſſionem meam clam ſuſpicans ſibi moueri quæſtionem ab alio,non a me.*
5 *Libellus qualiter formetur in hoc interdicto.*
6 *Libellans in hoc interdicto,an debeat exprimere ſe poſſidere ciuiliter , vel naturaliter.*
7 *Annus,menſis,& locus in libello in hoc interdicto requiritur,quando concluditur dolus aduerſarij.*
8 *Narrare qualitatem turbationis,quando debeat libellans.*
9 *Declarare in petitione modum deſinẽdi a turbatione, an de neceſſitate ſit.*
10 *Itẽ an debeat petere ad hoc ſibi ſatiſdari,ſ ne in futurum moleſtetur,ꝯ ſic.*
11 *Cautio de non moleſtando in futurum , quando debeat eſſe perpetua , & quando ad tempus.*
12 *Iſtud intereſſe turbationis præteritæ,qualiter intelligatur.*

§.Interdictum. Hic eſt pulcher.§.& bonus Op.ꝙ ñ
dẽt poſſeſſori ꝑdij,ſed ꝓ ædib.tñ, vt
ſ.ea.l.ĩ prin. Dicit gl.ꝙ hoc ẽ ex mẽte ibñ dicit, tñ licet ſit ex men-
te,directũ interdictũ ꝯpetit,vt ibi dixi Op.ꝙ poſſidẽti dẽt rei ven
dicatio,q: dat̃ ꝯmodãti,deponẽti,& ſimilib.l officiũ. ſ.de rei vẽ.
& l.ſi vẽiri.§.in bonis ſ.de pitu.cred. Dicit gl.poſſidẽti non datur
actio.ſ.negatoria,ꝑ q̃ neget rẽ ad aduerſariũ ꝑtiere. Tu dic, & me
lius,ꝙ actio nunq̃ dat poſſeſſori oĩmõ , ſecus ſi poſſidet ciuilr̃, &
nãliter,& nõ detinet,vt l.ꝯtra. Op.ꝙ poſſidẽti dẽt actio iniuriarũ.
l.iniuriarũ.§.ſi qs me.ĩ.de iniur.& l.q pẽd.de act.emp. Rñ.hic ne
gat dari rei vẽdicationẽ,q̃ ꝯpetit ꝓ re,ſeu ad rẽ,q̃ hẽt.ñ negat dari
alias actiones perſonales. Itẽ op.de actione in factũ,q̃ cõpetit poſ-
ſeſſori ex hoc ĩterdicto. Dicit gl.noluit iſtã actionẽ excludere,im-
mo dicit,iõ iſtã introduxit,q: aliæ deficiebãt. Itẽ op. de l.& ſi for-
te.§.ſciẽdũ.ſ.ſi ſer.ven. Sol. Videte iſtud qđ hic dr̃,hẽt locũ ĩ reb.
corporalib.tñ. Nã ĩ iurib.incorporalib.põt qs poſſidere, & inten
a tare ꝯfeſſoriã,ſeu negatoriã,vt legib.ꝯtrijs. Quærit glo.a pone,†dũ
1 eſſẽ abſens,& aĩo retinerẽ poſſeſſionẽ,alius intrauit vt poſſideret
clã ñ a me,ſed ab alio:ego rediens ñ ſuſpicor me poſſe repelli,nec
tñ volo eũ violẽter repellere,q: nolo eẽ autor alicui' mali,qũo ꝯ
ſulẽt mihi. Rei vẽdicationẽ nõ poſſũ intẽtare, q: poſſideo ciuilr̃.
Interdictũ iſtud ñ expedit intentare,cũ poſſeſſor ñ poſſideat a me
vi,clã,vel ꝑcario. Quid fiet? Dñt qdã,ꝙ ſtatim cũ eũ nolo expelle-
b re,videor deſinere aĩo poſſidere,& ſic intẽtabo b rei vẽdicationẽ,
ꝙ ñ eſt verũ,q: ñ ꝑdo poſſeſſionẽ,cũ nõ ſuſpicor me repelli.l.clã
poſſidere.§.fi.& l.ſeq.ſ.de acq.poſ. Vñ gl.dr̃, ꝙ poſſũ intẽtare rei
vẽdicationẽ,licet ciuilr̃ poſſideã,cũ alius nãlr̃ poſſideat,imo ẽt ſi
hrẽm,& poſſiderẽ ciuilr̃,& nãlr̃,& ali' detineret, ꝯpeteret rei vẽ-
2 dicatio,vt dictũ eſt. Cũ hoc teſidet gl.plus dico, ꝙ ẽt poſſũ intẽta
re interdictũ vti poſſidetis. Nã ego poſſideo ciuilr̃,& mea poſſeſ-
ſio ciuilis turbat̃ ꝑ nãlẽ,q̃ detines.ita no.ĩ l.clã poſſidere. §.fi.cũ l.
ſeq.đ acq.poſ.& l.nãlr̃.§.nihil cõe.e.ti. Iſta io.q.ẽ multũ clara. Sed
ĩ narratione hui' q gl.inuit duo dubia. Primũ vos ſcitis,ꝙ violẽtũ
poſſeſſorẽ vi poſſũ repellere ĩcõtinẽti.l.j.§.vim vi.ſ.ti.j.& l.3.§.cũ
igitur.

ADDITIONES.

a Ale.Quærit gl.Et ſic no.ſecundum Bar. limitationem ad id quod dixit Barto.in l.ſi de eo.§.j.de acq.poſ. vbi dixit, ꝙ ſi quis viderit rem ſuam ab alio occupatã, cuius rei poſſeſſio naturalis vacabat, & ille negligat per modicum tempus,perdit ciuilẽ poſſeſſionẽ:quia videtur ſuſpicari ſe poſſe repelli.l.quod meo. in prin. cum ſimil.alleg.per eum. Quod limita,niſi ille qui vidiſſet ſuam poſſeſſionẽ ab alio occupatam,negligat recuperare,eo quia non vult eſſe cauſa rixæ, vel mali, non tamen quia ſuſpicetur ſe poſſe repelli. Nam tunc poſſeſſionem nõ perdit ſecundum Bar.hic:et ſi quis negligit poſſeſſionem ab alio occupatam recuperare,ita incontinenti,debet dici ꝙ poſſeſſionem perdiderit,per no.per Bart.in l.3.§.cum igitur,ſup.de vi & vi arma.& Imo.in d.l.ſi de eo.§.fi. Sed quid ſi volui naturalem poſſeſſionem ab alio occupatam adipiſci , ſed adeo iudicem pro ea recuperanda,an perdam ciuilem,cum videar ſuſpicari me poſſe repelli. Bal.ꝙ non,in l.2.C.de iure emph.& probatur in l.de pupillo.§.meminiſſe.ſup.de noui ope.nunc.iuncta l.j.§.in operis.eo.tit.& gl.& Bar.hic. In hac tamen quæſtione,ſi ſuſpicor me poſſe repelli,haben vtile interdictum vnde vi,iuxta no per gl.& Bar.in l.j.§.ſi autem,ſup.de vi & vi arm.& ad Bar.hic vide Bart. in l.clam.§.fin.& quod ibi dixi,vbi gl.ſup.de acq.poſ.
b Menoch.Intentabo.Gozad.conſi.(44).9.

a igitur. Innuit gl. ista, q clandestinũ possessorem possum eijcere b
b mea authoritate. Itẽ tenet glo C. vñ vi § j. in glo. super ver. recte. &
Inst. eo. § retinendæ. Dy. tenet ɔtrium hic, dicẽs, q nõ reperit l. cas
tũ, q liceat deijcere vi clãdestinũ possessorẽ. Idẽ tenet Dy. in d. l. 1.
C. vñ vi. circa prin. Ego dico, q pro glo. n̄ra vr̃ casus in l. si quis in
seruitute. in fi. ɉ. de furt. Contra gl. vr̃ casus in l. sequẽ. §. itẽ si occu
paueris. s̃. de vsucap. Aduerte, dico sic. Qñq; quis ingred. ẽ clã pos-
sessionẽ vacantẽ oĩmodo, tũc illũ nõ licet vi expellere. Ita intelli-
go dictũ Dy. vt d. l. seq. § itẽ si occupaueris. Qñque qs ingredit clã
possessionẽ non vacuã oĩmodo, & tũc aut accipiendo clã posses-
sionẽ, priuatur primus possessor possessione ciuili, & n̄ali. qd con-
tingit in re mobili. l. si rẽ mobilẽ. s̃. de acq. pos. & tũc illa possessio
põt incõtinenti mihi auferri. d. l. si qs in seruitute, in fi. Qñq; p illã
clandestinã apprehensionẽ qs non priuatur ciuili, qd cõtingit in
re immobili. l. clã possidere. §. qui ad nundinas, de acq. poss. & isto
casu dico, q põt quis vi clandestinũ possessorẽ deijcere. Ita intelli-
go glo. istã, & similes. Probo p rõnem, licet cuicunq; iniuriã pro-
pulsare. l. vt vim, de iust. & iu. & l. scientiã §. qui cũ aliter, ad l. Aql.
sed nõ est dubiũ, q p retentionem illius n̄alis turbatur mea ciui-
lis, & sic fit mihi iniuria. merito possum propulsare incontinenti,
& est incontinenti sp cum me turbas, & es in actu turbandi. Præ-
c terea, c illud qd fit in re mea a me possessa, p qd mea inquietatur
possessio, põt tolli mea authoritate. l. si vitẽ. §. si ad ianuã. ɉ. qd vi
aut clã. & l. quẽadmodũ §. j. s̃. ad leg. Aquil. ergo cũ iste turbet me
ĩ re mea a me possessa, potero illã turbationẽ mea authoritate re
4 pellere, & hoc puto verũ. Secundo innuitur in hac gl. † q si tu in-
tras clã suspicans tibi moueri qõnem ab alio, nõ a me possidente
qd non possides clã a me, vide glo. Hoc non est verum, immo a
me possessore possides vi etiam, vel p̄cario, inspecta veritate, pon',
q opinione, vt ɉ. qd vi, aut clã. l. aut qualiter, §. si quis, dũ putat, fm
Dy. vt no. p eũ in § q ad nundinas. vbi gl. tangit & p Cy. C. e. tit. l. j.
5 in 4. q. † Vltimo q̃ro, qualiter formetur libellus in isto interdicto
d vti possidetis? Rñ. actor dẽt narrare se possidere, vel quasi possidē-
re id, in quo dicit se turbari, vel inquietari, vt dixi. s̃. e. l. §. huius aũt
& dẽt ɔcludere tria, q reus a molestatione desistat, & q de cętero
in futurũ eũ non molestet, & q ɔdemnetur ad interesse molesta
tionis p̄teritæ. ista tria p̄bantur s̃. eo. l. j. circa prin. & ɉ. eo. l. si duo.
§. fin. & qd ibi no. Circa ista examinemus aliqua. dixi, q actor dẽt
6 dicere se possidere, vel quasi. q̃ro, vtrum debeat † exprimere, an ci
uiliter, vel n̄aliter. Puto, q non: sicut. n. in rei vẽdicatione sufficit,
q qs dicat se dñm simplr̃. l. si mater. §. eãdẽ. ɉ. de excep. rei iud. &
l. & an eadẽ. § actiones. eo. ti. ita eadem rõne hic, qd puto verum,
si aduersarij non interest, quia non asserit se aliquã possessionẽ di-
stinctam hr̃e. Si. n. sua interesset, vt qa diceret se fructuarium, vel p
prietarium tm̃, & sic vult assumere defensionẽ in ciuili tm̃, vel in
n̄ali tm̃, tunc actor deberet hoc declarare, alias nõ est certus reus,
an velit cedere, vel cõtendere l. j. in prin. s̃. de edẽ. hoc tñ cogitur
facere actor, si fuerit petitum, alias secus l. vlti. C. de ann. except.
7 † Scd̃o dixi, q dẽt narrare aduersariũ eum turbare, vel inquietare.
e hic q̃ro, an dẽt dicere annum, e & mensem turbationis, & locũ, si-
cut in criminali. l. libellorum. ɉ. de accusa. Rñdeo, qñq; iste libel-
lus concludit dolũ aduersarij, vt qa dolo suo me turbat, tũc debet
inseri locus & tp̃s. nec. n. dẽt in tanto crimine vagari. l. p̄tor edixit.
in princ. ɉ. de iniur. l. itaq;. s̃. de dolo. & hoc probatur expsse. s̃. tit. 1.
l. j. § rectissime, & § ibi aũt. In quib. cõcluditur, q in interdicto, vn
de vi, dẽt inseri locus, & tp̃s. Pro hoc vr̃ casus, extra de procu. c. tuç.
facit qd no. Inn. de accus. c. qualiter & qñ. Si vero dolus aduersarij
non arguitur, quod põt esse qñque, vt dictum est. l. si duo. in prin.
ɉ. eo tunc nõ est necesse inseri locũ. & tp̃s, quia hic est iudiciũ ciui
le, ĩ quo nõ reperit hoc, q quis debeat se restringere ad locum, &
tp̃s. l. 1. circa prin. s̃. de eden. cũ sua glo. facit quod no. C. de test. l. te
f stium. Item q̃ro f † vtrum debeat narrare qualitatem turbationis?
8 Nam multis modis põt ɔtingere turbatio, vt s̃. ti. 1. l. vim facit, &
qd dixi s̃. in §. huius aũt. Rñdeo eodem modo, aut arguitur dolus,
& dẽt delictum illud poni certũ, alias nõ est necesse, p iura prędi-
cta. Dices tu, q̃ est rõ, q hic tenetur clare, & limitate dicere modũ
turbationis, nõ aũt tenetur dicere qualitatem possessionis distin-
ctam? Rñ. in ea, q̃ continent factũ aduersarij, & delictũ eius, ista de
bent poni distincte, declarate: ea vero, q̃ continent ius agentis, &
non factum aduersarij, non debent ita poni distincte, nisi cum in-
terest rei, vt dictũ est s̃. Tertio dixi, q in conclusione debent poni
tria, s. vt a turbatione desistat, & ĩ futurũ nõ turbet, & ɔdemnetur
9 ad interesse turbationis p̄teritæ. Circa primum † quæro, vtrum, g
g sit necesse declarare ĩ petitione modũ desistẽdi a turbatione? Rñ
non de necessitate: quia hoc spectat ad iudicem, nõ ad partem, &
qs cogitur declarare tm̃, qd spectat ad eũ. l. vbi autẽ §. qui illud, ɉ.
de verb. obl. vtile aũt põt esse, nã vos scire debetis, q illud interdi-
ctũ l. ẽt qñq; vim interdicti recuperandæ possessionis. Nã si ego
habeo ciuilẽ, & tu n̄alem iniuste a me, ego turbor in ciuili per re-
tentionẽ n̄alis. Desiste ergo ab ista turbatione, & restitue mihi nã
lem, vt dixi s̃. eo. §. & videbitis tex. ɉ. e. l. si duo. in prin. tunc pote-
ro in libello ɔcludere. quare peto eũ ɔdẽnari, vt nuli restituat di
ctam n̄alẽ possessionẽ, quã hẽt, per cuius retẽtionem turbor in ci-
uili, & sic a dicta molestatione desistat, vt nota. in l. naliter. §. nihil
cõe. & l. clam. §. qui ad nundinas. de acq. poss. Scd̃o dixi, q dẽt con
10 cludi † ne in futurũ molestetur, quæro, an debeat petere de hoc si
bi satisfari? Vltramon. dñr q sic, & de hac satisdatione, vr̃ dñt ipsi,
loquitur l. j. in fi. C. eo. istã opin. puto veram, per l. 3. §. hoc interdicto
& ibi no. ɉ. de inn. actiq; pri. & ɉ. de aqua quotid. l. pe. Secundo quę
11 ro, † vtrum hæc prohibitio, & cautio de nõ molestãdo in futurũ,
debeat esse perpetua? Rñ. si quidem ius agẽtis est perpetuũ, cautio
& prohibitio dẽt esse perpetua. Si vero esset ad tempus, vt quia
hret vsumfr. ad tp̃s: vel quia conduxit ad non modicum tp̃s ita q
habeat n̄alem possessionem, tunc prohibitio deberet esse ad tem
12 pus. † Vltimo dixi, q debet peti, vt cõdemnetur ad interesse turba
tionis prætenitę. Istud interesse qualiter debet intelligi, & qualiter
debet declarari, videbitis in tex. ɉ. eod. l. si duo. §. fin.

CONTRARIETAS.

Interdictũ. Aduerte, q iudiciũ possessoriũ recuperãdę possessio-
nis, ẽt vbi agit ciuiliter, dẽt ɔtinere locũ, & tp̃s: ita allegatur Bar. in
hoc. § interdictũ, p Lud. de Vrbe in suo consi. 16. inci. Spectabilis
Domine. & hoc vbi esset dolus rei, & maxime si illa actio infama
ret. Cõtrariũ allegatur tenere in l. libellorũ, in prin. ff. de accus.

CONCORDIA.

Pro ɔcordia, dicit Lud. q Bar. in d. l. libellorũ. loqtur, qñ factũ ha
bet cãm successiuã, seu tractum successiuũ. & ponit exẽplũ de eo,
q tenet aliqd apprehẽsum, vt habet ĩ l. eũ q. §. in popularib. ff. de iu
reiu. Sed nõ fuit bñ põderatus Bar. in d. l. libellorũ, quia ipse dicit,
dum loqtur de tempore, q sufficit exprimere mẽsem. q. d. non au
tem diem in q. proposita per Bar. & sic non erit contrarius, quia
mensis includitur in tempore. videas Bar.

ADDITIONES.

a Barb. Innuit gl. Istud probatur a contrario sensu, in ca. cum venisset, de rest. spol.
& hoc tenet ibi D. Per. qui alleg. Bar. hic.
b Ale. Possum eijcere. Vide Bar. in l. j. C. vnde vi. & vide Bal. in q incip. Accusatus
de vi turbatiua, & Bal. in l. si quis ad se fundũ, in ver. op. quarto C. ad l. Iul. de vi.
& vide Ang. in l. si duo P io. §. si post addictum. su. de re iud. & Rom. in l. clam. §. q
ad nundinas, su. de acq. poss. & pro opi. Bar. vr̃ etiam casus no. iuncta gl. in l. si ser
uus. C. quod cum eo. vide Inno. in d. §. si post addictum, & Ang. in l. vt vim, in fi.
su. de iust. & iu. & vide plene no. per D. Ant. in cap. olim. inf. de restit. spol.
Menoch. Parif. cõs. 24. nu. 15. lib. 1. Ias. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. nu. 53.
de acquir. possess.
c Ale. Præterea. Ex facit, quod no. Bar. in l. 1. §. nunciatio. sup. de no. ope. nuncia.
d Ale. Formetur libellus. Vide Spec. in tit. de causa poss. §. j. in prin. Bar. & Doct. in
d. l. 1, C. eod.
Menoc. Dec. cons. 304. nu. 7. in fi. & nu. 8. Bello. cõs. 11. nu. 2. 3. Soc. iun. cons. 146.
nu. 5. lib. 1. Soc. sen. cons. 95. col. 8. vers. quib. tamen. lib. 3. Calca. cons. 76. nu. 3.
e Ale. Annum. Vide no. in l. j. §. rectissime, s̃. de vi & vi arm.
f Ale. Item quæro. Adde Inno. in c. licet causam, de prob. vide no. in l. 1. C. ubi de
poss. agi opor. per Bal. in l. ordinarij. C. de rei vend. Sed an ad causandũ hoc inter
dictum, sufficiat contradictio verbalis, per quam quis de facto non impediatur
vti possessione, vide D. Ant. in c. audita, de restit. spol. & Lap. in suis alleg. de quo
facit incotrontem [illegible] no. in l. si prius, de ope. no. nunc. quem omnino vide, & Bal. in
l. ordinarij. C. de rei vendi. dixi post Doct. Instit. de act. in §. æque. Adde, q licet in
hoc interdicto sufficiat deducere solam turbationem, si tamen deducitur turba-
tio per vim, illa debet probari, alias succumberet eam deducens, c. cõquestus, de
foro compe. Doct. ibi. & Bar. in ea. l. §. quod autẽ ad Bar. hic, adde Bal. in quæst.
cip. Accusatus de vi turbatiua, & vide vnum, q no. etiam Io. And. in c. super litte-
ris, de rescrip. super gl. in verbo, posterioris, videlicet, q si quis fugit de possessio-
ne, videns inimicum venientem cum multis, qui fuerat sibi comminatus expul-
sionem. nam dicit, q in illo casu competit interdictum vti possidetis, & non recu
p. tantum: immo talis, si in interdicto impetrato a iudice, narrasset se fuisse turba
tum, & expulsum, nihilominus iudex non poterit procedere interdicto recupe-
randæ, sed vti possidetis, tanquam narratum sit id, quod non erat, sed Inno. ibi di
cit, q immo videtur, q talis perdiderit possessionem, siue illi veniebant ad expel-
lendum eum, siue non, etiam si postea non est occupata, vt extra de probat. c. li-
cet. Insti. de interd. §. retinendę, & ideo non videtur posse obtinere interdictum
vti possidetis, quod sequit, quem possidere tempore litis contestatæ, d. § retinẽ-
dæ. Si autem illi veniebant, vt occuparent possessionem, tunc competit interdi-
ctum recuperandę. l. j. §. si quis autem visis armatis, & ibi no. de vi. & vi arm. fa
cit quod no. Inn. in ca. querelam, de elect. & in c. cum ad sedem, de restit. spol. se
cundum eum, quod no. &c.
g Ale. quæro, vtrum. Adde quod no. Bar. in l. 1. C. eo.

---

1 *Illud interdictum quando detur rectori ecclesiæ contra eum, qui fecit turba tionem in ecclesia.*

§. Hoc interdictum. Quærit glo. quare dixit, quo-
modo possideri possint?
Rñ. quia quædam sunt, quę possideri non possunt, vt res sacra, reli
1 g. ola. & similes. l. qui vniuersitas. § j. de acq. poss. † Sed quæro, a an
a rectori ecclesiæ detur illud interdictum cõtra eum, qui fecit tur-
bationem in ecclesia? Dicit glo. forte sic, sicut concedimus posse
vindicari. l. Sancimus. C. de sacros. eccles. Videte Domini, rector
ecclesiæ quandoq; vult agere, quia turbatur in quasi possessione
iuris rectoriæ dictæ ecclesiæ, & tunc puto, q posit, per ea, quæ [illegible]
[illegible] s̃. ea. l. in prin. Si vero velit agere, q turbaretur possessio eccle-
siæ, prout ecclesia est quoddam corpus solo cohærens, non pos-
set, vt hic: sed si in ecclesia fieret aliquid, deberet recurri ad inter-
dictum, ne quid in lo. sac. vt habuistis in l. 1. §. fi. ne quid in lo. sac.

ADDITIO.

a Bar. quæro. Et vide tex. & Doct. in c. audita, de restit. spol.
[illegible] Soc. sen. cons. 95. col. 11. in fine lib. 3.

Quid

1 *Quid ſit dicere, nec vi, nec clam, nec precario.*
2 *Actor, qui ciuiliter, & naturaliter poſſidet contra reum turbantem, qui nul*
lo modo poſſidet, obtinet ſi probat ſe ſic poſſidere tempore litis cōteſtatę.
3 *Deiecto licet inquietare, quandocunque ſuum deiectorem, nec tenetur hoc in*
4 *terdicto, ſed expellere non licet, niſi incontinenti.*
Exceptio contra agētem hoc interdicto, quod poſſidet a reo, vi, clam, vel pre
cario, quando debeat opponi. vbi quod nō opponitur ad proceſſum, & ad
eam habetur reſpectus tempore diffinitiva.
5 *Reo abſoluto in hoc interdicto, quia actor nō poſſidebat, an actor debeat con*
demnari, ne reum de cetero moleſtet.
6 *Poſſidere ab alio, qualiter quis dicatur.*
7 *Vaſallo, vel emphyteuta expulſo vi, dño cōpetit hoc īterdictū cōtra deiectorē.*
8 *Emphyteuta ideo non poteſt vēdere domino irrequiſito, quia per hoc turba*
ret ius domini.
9 *Clam poſſidere ab alio qualiter quis dicatur.*
10 *Poſſeſſionum, quod ſint tres ſpecies.*
11 *Poſſidere precario ab alio, quando quis dicatur.*
12 *Poſſidere naturaliter ab alio, quando quis dicatur.*
13 *Actor, qui dicit aliquem poſſidere violenter, clam, vel precario, ab ipſo, de-*
bet ſemper hanc qualitatem probare.
14 *Actor in hoc īterdicto ſemper debet probare poſſidere naturaliter ab alio,*
quando quis dicatur poſſidere, tempore litis conteſtatæ.
15 *Poſſidere naturaliter ab alio clam, qualiter dicatur.*
16 *Precario poſſidere ab alio, qualiter quis dicatur.*
17 *Conductor ad longum tēmpus, vel emphyteuta, ſi finita locatione ſtat ī poſ*
ſeſſione dicitur turbare dominum in ſua ciuili, & tenetur hoc interdicto.
18 *Agens hoc interdicto, quid habeat probare, vt obtineat.*
19 *Probationes fienda ex parte rei in hoc interdicto.*

a
b **§. Quod ait prætor.** a Hic §. eſt notabilis, & diffici-
lis. No. b hic, q nō licet oppo
nere de iure tertij. Nā ſi ab alio poſſideo iniuſte, tu mihi nihil dice
1 re potes † Pro declaratione q̄ſto expoſitionē iſtorū verborum, nec
vi nec clā, nec precario. Azo in ſumma, & glo. noſtræ. C. e. l. j. labo-
rau erūt multū in intellectu iſtorū verborum. Inn. dicit, licet Azo
multū laborauerit, ego expono ſic, vi a me poſſidet, q me vi deie-
cit: clā, ille q clā occupauit: precario, ille, q precario. ita dicit ipſe ex
tra de ꝓſcri. c. veniēs. Parcat mihi Inn. labor Azo. nō fuit indebitus,
cū ē iſta, ī hoc īterdicto ad hoc, vt alicui cōpetat, reqrit. q ipſe poſ-
ſideat, poſito ergo, q ego poſſiderē ab aduerſario vi, clā, vel preca
rio, qūo poterit ipſe ītētare ꝯ me īterdictū, vti poſſidetis ſi ipſe nō
poſſidet? eſt ergo neceſſe, vt ad expoſitionē iſtorū verborū recur-
ramus, & p hoc ſciamus, qd hēat ꝓbare actor, & qd reus, & qd ve-
2 niat ī hoc īterdicto. † Aduerte, qñq; occurrit, q actor ciuilr, & nā-
liter poſſidet, reus nullo mō, ſed eū turbat, tūc ꝯſtat actorē agentē
vti poſſidetis, dēre vincere, ut dixi ſ. in ead. l. §. huius aūt, hēt tamē
actor neceſſe oſtēdere ſe ſic poſſideret tpe litis ꝯteſtatæ. Inſtit. e. §.
hodie. Prædicta vera, niſi actor poſſideret ab aduerſario vi, clam,
vel ꝓcario: tūc. n. ꝯſtat reū aduerſariū vi poſſe uincere hoc interdi-
c cto. Ita tenet hic gl. in ver. poſſidet vi, q̄ inci. nō, q me, ibi. ltē qd ſi
d te deieci. Vides ergo, tq licet deiecto inqetare ſuū deiectorē, qñ-
3 cūq;, nec tenet hoc īterdicto, ſed expellere nō licet, niſi īcōtinenti.
l. 3. §. cū igit̄. ſ. ti j. ſed inqetare poſſum ſp, ita ēt tenet gl. ī l. j. C. e. ti.
4 † Sed iuxta hoc q̄ro, qñ dēt opponi iſta exceptio ꝯ agētē uti poſſi-
e detis, q ipſe poſſidet a reo, vi, clā, vel precario? Inn. in d. c. veniens
de ꝓſcr. dicit, q hæc exceptio dēt opponi ante litē ꝯteſt. eſt mirabi
le dictū & nunq̄ reperi, & hoc tenet p c ſup. de ord. cog. nō intelli
go, quare illud c. ꝓbet hoc: ſed tñ dico, qd iſta verba Inn. ſunt ꝯ ca-
ſum huius legis. Nā hic dr̄, nō dēt eū pp hoc, qd ab eo poſſidet vin
cere, & ſic oſtēdit tex. q iſta exceptio uenit examinanda, q oppo-
nitur ad uictoriā, & iuſtitiā cauſę, non ad ꝓceſſum. Hoc ēr apparet
ex l. j. C. e. & ex l. j. in prin. ꝟ. tit. a. q̄ leges oēs referūt iſta uerba ad tē
ꝓ us diffinitiuæ ſnīæ, nō cū ꝓnūciat ante li. cōteſt. ſup emergētib. &
a [illegible] is exceptionib. q̄ opponunt ad ꝓceſſum. Nā ſi reſpicis uerba ꝓ-
toris, prætor diffiniebat ſic. Vim fieri ueto quominus poſſideas, uti
ꝓ oſſidebas, nō ui, nō clā, non ꝓcario: vñ tpe diffinitiuæ hr̄ reſpectus
ad ea, nō aūt oppon it ad ꝓceſſum. Vlterius procedo, qñ reus utro
5 que mō poſſidet, actor nullo mō, tūc actor nō pōt uincere: qa nō
poſſidet, ut hic, & ſ. in § interdictū aūt. Sed uidēdum eſt, an reo ab
ſoluto, qa actor nō poſſidet, dēat ꝯdenari actor, ne eum de cætero
moleſtet. Gl. in l. j. circa fi. tertię gl. ſup uerbo, ꝓcario. C. eo. ti. vr̄ te-
nere, q nō dēt actor in aliquo ꝯdēnari, ſed reus abſolui. Tu dic cla
rius. Aut reus abſoluit, qa actor nō poſſidebat, & tūc actorē nihil
ꝯdēnabit, reſpectu poſſeſſionis de qua agit, nō dico de expēſis, & ꝓ
derit hoc actori, qa ſi de cętero moleſtaret reum, & reus inciperet
agere ꝯ eū interdicto uti poſſidetis, reus poſſet ſuccumbere, ſi ap-
ꝓ aret eū poſſidere ab aduerſario ui clā, vel ꝓcario, u t dixi. Si uero
reus abſoluit, qa docuit ſe poſſidere, (hic aduerte) tunc ſi docuit
ſe poſſidere iuſte, poterit īponi ſilētiū actori, ne eū de cætero mo
leſtet. l. circa. ſ. de ꝓb. Sed ſi docuit ſe poſſidere ſimplr, tunc ſecus,
qa poſſet ēē, q poſſidet ab aduerſario ui, cla, uel ꝓcario. Qñq; ꝯtin
git, q nec actor, nec reus poſſidet aliquo mō, ut puta colonus, uel
creditor miſſus in poſſeſſionē ex primo decreto, ut ꝟ. l. ꝓx. § credi
tores. tūc nō eſt dubiū q reus abſoluit, ut d. §. creditores. in actor ī
nullo ſibi ꝯdēnat. Qñq; ꝯtingit q uterq; poſſidet. & hic aduerte,
[illegible]

fructuarius, tunc vterq; vincit, qa neuter dēt turbari in poſſeſſione
ſua, & vterq; uincetur, quia neuter dēt turbare alium, ſed vti poſſi
dent, ita poſſidere debent, vt ſ. e. l. in prin. ſm caſum gl. & ꝟ. l. prox.
in princ. Qñq; vterq; poſſidet, vnus iuſte, alius iniuſte ab alio, q̄ ab
aduerſario, & iſto caſu idem, quod qñ vterq; poſſidet iuſte, vt hoc
6 §. fi. & l. a. ꝟ. eo. † Sed hic dubitādū eſt de exēplis. Rñ. ecce exempla
pono exēplū de vi. Ego erā dñs, alius erat fructuarius, qui poſſide-
bat nāliter, tu iuiſti, & fructuarium deiecisti vi. Certe poſſides vi a
fructuario non a me dño, & iō ſiue agas ꝯ me, ſiue conueniaris a
me dño, tu debes tueri in poſſeſſione tua. ita tenet Dy. & ita tenēt
Doct. Iſtud ego puto verum, ſi tu q fructuariū expuliſti, recogno-
ſcis me in proprietariū, & permittis me vti ciuili mea, prout poſſū
de iure. Nam dño proprietatis permittuntur quędam in fundo, in
quo alius hēret vſumfructū. l. fundi. in fi. & l. ſi ita. in fin. ſ. de vſu. &
hab. Sed ſi tu nō recognoſceres me dñm, tūc ego dñs poſſum age
re ꝯ te, q turbas me in mea ciuili: nō dico: q me turbes p retētio-
nē nālis, ſed impediēdo me uti mea ciuili. Et ex hoc dico, q in feu
7 datario, & vaſallo, iſtud exēplū Doct. non ꝓcederet: nā ſi vaſallum
meū expuliſti vi, eo ipſo turbas me in ciuili mea: nā cū vaſallus, &
emphyteuta ſit obligatus ꝓ illa nāli, q̄ hēbat ad certā ꝓſtationē, &
ex hoc dicor retinere ciuilē, tu, q expuliſti, nō es ad hoc obligatus,
nec a me, nec meo noīe tenes. Vnde p ſolā detētionē turbor in ci
uili, nec p poſſeſſionē tui deiectoris ego poſſideo, merito poſſum
agere hoc interdicto, & uincere, arg. l. Pōpo. ſ. qb mo. vſusfr. amit.
8 † Et iſta eſt rō, quare nō licet emphyteutæ vendere dño irreqſito,
qa p hoc turbaret ius dñicū, & nō hēret aliū emptorē obligatū, vt
9 no. Doct. C. de iure emphy. l. vlt. † Videamus exēplū de clam, qño
clā ab alio poſſideo? Dicūt qdā. Ego erā dñs, alius fructuarius, fru-
ctuario abſente clam ingreſſus es, poſſides clā a fructuario, non a
me. Iſtud exēplū reprobat, qa fructuarius abſēs retinet nālē aīo. l. 3.
§. vñ ui. ſ. ti. j. ergo ingreſſus cā nō acqrit. Et eſt uera iſta rephēſio
10 ſm opi. cōem eorū, q dicūt, q ſunt duæ poſſeſſiones, ſed † ſm opi.
meā, q pono tertiā poſſeſſionē, & dico, q eſt tertia poſſeſſio. ſ. cor-
poralis, ut dico in l. j. in prin. ſ. de acq. poſ. Dico, q iſtud exēplum ꝓ
cedit, & ſic dñs poſſidet ciuilr, & fructuarius abſēs poſſidet nāliter
& ingreſſus clā corporaliter, a fructuario timēs ſibi fieri contro-
uerſiā. Alij ponunt exēplū, cū dñs eēt abſēs, ego ingreſſus ſum clā,
timēs cōtrouerſiā mihi fieri ab alio, nō a dño, tūc poſſideo clā ab
alio, nō a dño. Ita ſentit gl. ſ. e. l. §. īterdictū aūt. ſed iſtud bñ reproba
ui. Quare Dy. ponit exēplum, q fructuarius ſe abſentauit aīo relin
quēdi poſſeſſionē, alius ingreſſus eſt clam, certe poſſidet clā a fru-
ctuario, non a dño. Bonū eſt exēplū. Vel aliter, mortuus eſt dñs: vnde
ciuilis eius poſſeſſio uacat, quā alius clā occupauit, & poſſidet clā
a dño, nō a fructuario. Iſta exēpla ī fructuario ſatis placēt, ſi modo
dñs recognoſcat ut dñs. In feudatario, & in emphyteuta aliter dice-
11 rē, ut ſ. dixi. † Videamus exēpla de ꝓcario, & iſtud exēplū eſt clarū.
Tu q a fructuario recepiſti poſſeſſionē ꝓcario, poſſides ꝓcario ab
alio, non a dño. Qñq; contingit, q unus poſſidet iuſte, alter iniuſte
12 ab aduerſario, & iſto caſu, q iuſte poſſidet, dēt obtinere, alter, qui in
iuſte poſſidet, dēt ſuccūbere, ut hic, & ꝟ. l. ꝓxi. † Videamus exēpla
nālia, & exēpla ſunt iſta. Ego dñs poſſideo fundum, tu ingreſſus es
fundū tanq̄ fructuarius, uel tanq̄ emphyteuta, ꝓteſtās, q non intē-
dis mihi præiudicare in ciuili, ſed ſolum in nāli pro illo iure, certe
poſſides a me nāliter & iniuſte: ego poſſideo iuſte, iō debeo obti-
13 nere, ſiue agam, ſiue cōuenia r a te. Vnū tñ † ſcias, q ſi dñs dicit me
f poſſidere ab eo uiolenter, iſtud uiolenter dēt ꝓbare. ſi. ꝓtor § doce
re. ꝟ. ui bon. rap. & no. per Inn. de foro cōpe. c. conqueſtus, & idem
dico, ne habeam neceſſe repetere, ubicunq; dicerē aduerſarium
poſſidere a me clā, uel precario, & p hoc me turbare, quod iſtam
14 qualitatem debeo ꝓbare. hēſ ſp † aduertas in hoc interdicto, quod
actor debet probare ſe poſſidere tpe litis conteſt. & tpe turbatio-
15 nis, ut Inſti. e. §. hodie. † Videamus exēpla de clā. Pone, dñs erat ab
ſens, alius clam eſt ingreſſus poſſeſſionem, & quęſiuit ſibi nālem.
l. clam

ADDITIONES.

a Ale. Quod ait prætor. Vide Bar. in l. j. C. e. & de materia huius interdicti, pro qb.
reb. mobilib. & an, & qñ cōpetat, vide tex. e. tit. de prob. c. licet cam, & ibi an de
tur miſſio in poſſeſſionē, adde, quod vr̄ competere creditori, ēt nō adepto poſſeſ
ſione, ut ſentit glo. in l. j. §. j. in verſi. 9. inf. ne uis fiat ei. ubi æquiparat miſſum, &
mittit iuſſum, & probatur per gl. in l. quamuis in u. r. miſſus. de bon. autho. iud. poſ
facit C. de edi. diui Adria. tol. l. fi. & uide no. Bar. ſup. ea. l. in prin.
b Menoc. No. Gozad. conſi. 86. nu. 4. de materia [illegible] conſi. 51. nu. 1.
c Ale. Tenet hic gl. An liceat deiecto inquietare deiectorē ſuū, gl. hic tenet ſingula
riter, q ſic, quam vr̄ ſeq. Bar. facit l. ſed & partus §. qui poterit, ſup. q met. cau. Sed
Bal. in ſua diſput. inci. accuſatus de ui turbatiua, tenet cōtrariū. Vide ibi eū, & ple
nius in 5. q. quia in criminalib. admittitur cōpenſatio doli, cū dolo. Luiro. & q ſi ī
ſcripſit. ſol. mat. & c. inteller eximus. de adult. ubi cū his turbatio eſſet facta incōti
nēti, p l. qui poſſeſſionē. ſup. de ui & ui arma. & quæ no. in l. clam poſſidere. §. qui
ad nundinas. ſup. de acq poſſ. & hic ſequitur Luc. in l. iuſte, & [illegible] ple in l. natu
raliter. §. nihil commune, [illegible] per ſoc dicta uelle ueram eſſe iſtam gl. &
iſtam gl. etiam ſequitur Bar. in l. a. in 7. q. ſup. de ope. no. nunc.
d Menoch. Vides ſententias conſi. 31. nu. 4. in 1. par. lib. 1.
e Ale. Sed iuxta. Vide Ang. in l. ſi de ui. ſup. de iudi. uide Rom. in l. naturaliter. §. ni-
hil commune ſup. de acq. poſſ. qui ſequitur Bar.
f Ale. Debet probare. Quid dēt ꝓbari in hoc interdicto, adde Bar. in l. j. C. eo. Vide
etiam no per Bal. in diſput. inci. accuſatus de ui turbatiua. Adde Bal. cōſi. 83. p.

l. clam possidere. §. cui ad nundinas ff. de acqui. poss. Et si dicis, dño reuerso, non admisso, ille incipit possidere vi. d. l. clam. §. fin. cum l. seq. Rñdeo, quantum ad naturalem dico, q debet inspici initium. l. clam possidere. in princ. quantum ad ciuilem dico, q iste reuersus non suspicatur se posse repelli, & sic non perdit ciuilem, ut no. ff. e. l. §. interdictum autem.
16 † Videamus exempla de precario, ego concessi tibi precario possessionem meam, & intelligo, qd cōcessi vt tm nāliter possideres, quod in dubio p̄sumitur. l. Pomponius. §. si is. ff. de acq. pos. & l. & hēr. §. cū qs. j. de preca. Si n. cōcessissem, vt vtroq; modo possideres p̄cario, n̄ possum agere hoc interdicto, qa nō possideo, in casu vero p̄dicto ego possideo iuste, & tu possides a me nāliter p̄cario, & iniuste: licet. n. p̄cario possessio dicat iusta, donec hēt dñi voluntatē, ea finita dr̄ iniusta, ut ff. cōi diuid. l. cōi
17 diuidūdo. §. neq;. Et codē † mō dico i p̄ductore ad modicū tps, vel
a emphyteuta, vel similib. q finita conductione, vel emphyteusi stat in nāli sua possessione. Nā dr̄ a me dño possidere vi, clā, uel precario nāliter, & p hoc dñm turbat i ciuili, vnde tenet hoc iterdicto,
18 vt illā nālē possessionem restituat, & sic ab illa molestatione desistat. Facit C. vnde vi. l. non ab re. † Ex p̄dictis habes, qd hēat probare actor, vt vincat, l. se possidere tpe turbationis, & litis cōtest. & si aduersarius p̄bet se possidere, tūc actor dēt p̄bare illā possessionē eē clandestinā. Et ab eo primū, q sit clandestina, p̄batur eo ipso, q nō apparet iliā possessionē antiquiorē. Casus est notabilis extra de p̄bat. c. licet. Secūdū, q sit clandestina ab eo p̄batur eo ipso, q non probat clādestinā ab alio. Sufficit. n. q i veritate debuit timere, vel suspicari ab actore p̄trouersiā fieri sibi, licet de alio fuerit suspicatus. l. aut q aliter. §. si qs cū putat. j. qd vi aut clam. ut dixi su. ea l. §.
19 interdictū aūt hoc. Reus hēt p̄bare actorē nō possidere, uel possidere iniuste, ut sup. dictū est, uel se reū hēre iustā cām detinēdi, licet nullo mō possideat, ut sup. tit. j. l. colonus. Primū, q actor non possidet, p̄bat eo ipso q ipse actor nō p̄bat se possidere, uel si reus p̄bat aliū ciuilr. & nāliter possidere, pōt. n. reus opponere de iure
b tertij, hoc n̄ dūt ius est exclusiuū iuris agētis, l. cū seruū. C. de ser. fugi. l. vlt. C. de rei vēd. Alia aūt requisita qualiter possint p̄bari, p se ipsa liquent. Ista q̄ dixi habent locū, qn̄ agit interdicto isto pro reb. corporalib. An possit cōtingere, q duo possideant, dicā j. eo. l. vlt.

ADDITIONES.

a Ale. Eodem modo. Adde Bar. in l. Pomponius. cum quis. de acq. poss. Menoch. Ex prædictis. Iaf. consi. 4. in fi. li. 1. & tradit Afflict. deci. 394. nu. 1. 2. & 10. spoliat. s hoc interdicto non experitur. Barb. consi. 31. nu. 4. li. 1. Abb. c. veniens. de præscript. Castren. consi. 79. Bero. consi. 102. nu. 43. lib. 1.

b Ale. Iure tertij. No. q qs pōt opponere de iure tertij, q est exclusiuū iuris agentis. Et hāc regula intellige limitari, & fallere in iudicijs summariis, quo casu referatur in iudicio ordinario, fm quod no. Bar. in l. ille a quo. §. si de testa. Ad Trebel. Adde, quod possit opponi de iure tertij, Pet. de Anchar. consi. 298.

LEX XIII.

1 *Hoc interdictum, vti possidetis, licet sit retinendæ possessionis, tamē aliquādo in consequentiam est recuperandæ.*
2 *Si a non possidente, neque ciuiliter, neque naturaliter emo rem, quam alius possidet ciuiliter, & mihi per venditorem traditur, contra me datur hoc interdictum.*
3 *Emens bona fide ab illo, qui possidebat clam a me tenetur hoc interdicto. Omnia interdicta excepto interdicto, vnde vi, sunt in rem scripta.*
4 *Sententia in hoc interdicto, qualiter feratur.*
5 *Quæstio iuris debet dirimi forte, non quæstio facti.*

Si duo. Ista est mirabilis lex, & no. multū. Ex duob. possessorib. ille succumbit, q ab altero iniuste possidet, sed si vterq; iniuste possideat, neuter uincit. h. d. Op. duo nō possunt insolidū possidere. l. 3. §. ex p̄trio. ff. de acq. poss. l. si ut certo. §. si duob. sup.
a cōm. Huius timore est facta glo. magna. a Dñi qdā, unus possidebat, & alter in sua possessione eū turbabat, nō q possideret, & p̄ talē turbatorē dat hoc interdictū, vt p̄bat. j. ea. l. § hoc interdictū, vt dixi plene ff. e. l. 1. § huius aūt. Ista lec. licet in se sit vera, tñ non congruit lr̄æ, q̄ dicit vtrūq; possidere. Alij hñt, q isti duo possidebant, & possibile, est duos possidere ciuilr. Illā opi. reprobaui in l. 3. §. ex p̄trio. ff. de acq. pos. Dic ergo, duo pñt possidere diuerso iure, vnus ciuilr dñs, alius nāliter tanquā fructuarius, & iuste, vel iniuste, vt sup. dixi l. p̄xi. Scdo op. ille, q clā possidet, & sic iniuste, vt dixi. sup. statim cū it ad iudiciū, desinit possidere clā. Et sic vr̄, q exemplū p̄ut ponit de clā, nō p̄cedat. Rñdeo, initiū inspicit, vt dixi sup. l. p̄xi. Sūexpeditus de glo. magna, excepta vna q̄ōne, q̄ fit ibi. Tertio opp. p̄ sniam dēt imponi finis p̄trouersiæ, sed hic nō imponitur finis, qa neuter vincit, ergo vr̄ obstare, l. j. de re iu. Dicit gl. rñdeo, neuter vincit in eo, qd est actor, qa aduersarius sibi nō p̄dēnat, sed i eo, q est reus, qlibet vincet, qa absoluet ab aduersario, & sic imponit finis p̄trouersiæ. Tu dic clarius, neuter vincet, vt possessionē, q̄ hēt restituere cogat, tñ vterq; vincit in eo, q p̄hibet alterū alteri vim facere, & hoc mō poterit ēt vterq; vinci, vt p̄dēnet inuicē ad interesse turbationis p̄teritæ, & ne de futuro alter alterū turbet. ita dēt intel
1 ligi hic, & Insti. §. hodie. Vlterius op. † q illud interdictum sit retinēdæ possessionis, vt sup. e. l. j. §. retinendę, sed in hac l. dr̄, q est recuperandæ, quia ille, qui possidet iuste, per hoc interdictum recuperat possessionem, q̄ alius habet iniuste, vt hic dr̄. Sol. fateor, quod est retinendæ, tamen per quandam cōsequentiam aliq̄n est recuperandæ possessionis, vt hic, & dixi sup. eo. l. j. §. interdictum aūt.

Venio ad q̄ōnes. Primo q̄ro, aliqs turbat me in possessione mea iure seruitutis, q̄ asserit se hr̄e, an p̄petat hoc interdictū. Glo. dicit, q sic, vtile, vt j. in l. § si vicinus, dicā clarius j. e. l. §. 2. Quęrit glo.
2 † pone, q ego possideo p̄diū ciuiliter, alius q neq; ciuiliter, neque nāliter, possidet, vendit id tibi, & te inducit in possessionē, an p̄ te potero agere hoc interdicto, vt vincam? Vr̄ q nō, qa a me nō possides clam, neq; author tuus possidet. Glo. determinat, q immo possum agere, per l. si seruus, C. qd cū eo. Ista gl. dicit veritatē, qa cū alius tibi tradit, ipso actu ipse vr̄ clā possidere a me, & tibi tradere, vt ff. si cer. pet. l. singularia, & hoc casu teneris hoc iterdicto, vt statim dicā, j. p̄xi. q. ergo, &c. Ita tenet Pet. & oēs, vt refert Cy.
3 C. e. l. j. in 7. q. † Quæro, b qd si ille, q possidebat a me clam, tibi bo-
b na fide recipienti vendidit, & tradidit, an tenearis? Gl. dicit, q sic, qa n̄ dēs esse melioris p̄dōnis, q̄ author tuus. Cōtra hāc gl. vr̄ tex. j. e. l. §. nō videor, & illum allegant Doc. & rñdēt, qd ibi dr̄, q nō vr̄ vi possidere, est verū, vt teneatur interdicto vnde vi, sed bene tenet hoc iterdicto. Ita oñi Doc. Hęc sunt vera, qa interdicta oia, excepto interdicto vñ vi, sunt scripta in rē, l. j. §. pen. ff. de interd. ergo sicut tenebat author tuus, ita dēs teneri tu. Cōtra p̄dicta vr̄ j. ut. 25.
4 l. j §. si tibi fundū, sed ibi dicā. † Circa princ. huius legis, q̄ro, qualē sñia formet in hoc interdicto. Ista q. ponitur i gl. l. j. C. e. dñt qdā, q iudex dēt p̄nūciare vti possidetis, ita possideatis. l. aut p̄tor, §. 1. & ibi gl. sup. de re iu. Sed certe ista est sñia incerta, & nō imponeret finē cōtrouersiæ. Quare tu dic, qñq; in hoc interdicto vterq; ē actor, & reus, qa vterq; dedit libellum, quod p̄t esse. Nā hoc interdictum est duplex, vt j. prox. § Qñq; vnus tm̄ dedit libellū p̄ aliū, tunc si apparet ex actis, q vnus possidet iuste, alius non possidet, sed inquietat, iudex condemnabit illum inquietātem ad illa, quæ dixi contineri in petitione, ff. l. j § interdictum aūt. Si constaret, q vterq; possideret, tunc si qdem constaret, q vterq; possidet iuste diuerso titulo possidendi, ut dñs, & fructuarius, tunc utrūq; cōdemnabit, & vtrūq; absoluet, diuersis respectib. vt dixi modo in p̄rijs. Idem si vnus possidet iuste, alius iniuste, non ab aduersario. Sed si vnus possideret iniuste ab aduersario, ille condemnabitur ad illa, quæ dixi debere contineri in petitione, s. ne turbet, quæ omnia in præcedentib. sunt declarata. Qñq; vterque probauit se possidere codē iure possidendi, quia quilibet probauit se possidere, vt dñs, in hoc est difficultas. Veritas est. Aut vnus probauit c de
c possessione sua p plures, vel meliores testes, & ille dēt obtinere, l. ob carmen, in fi. ff. de testi. Si vero testes vniuscuiusq; sunt æquales
d in numero, & dignitate, tunc sic vnus probet e de sua possessio-
e ne antiquioris tēporis, quam alius, ille vincet, quia secūda possessio

ADDITIONES.

a Ale. Magna. Et circa hoc, quod no. gl. in princ. vide Bald. in q. incip. accusatus de ui turbatiua.

b Menoch. Quæro. Crauet. consi. 209. nu. 6. Med. Ripa responsorum, lib. 2. c. vlt. & Gozad. cons. 86. n. 7. Cur. sen. cons. 73. col. 3. ver. a fortiori dignius. Cur. iun. consi. 108. nu. 23. cons. 168. nu. 32. Parif. cōs. 120. nu. 3. lib. 4. Soc. sen. consi. 19. nu. 4. lib. 4. cons. 54. nu. 13. & 15. Barb. consi. 25. col. 23. lib. 4. Ruy. cons. 18. nu. 10. li. 4. cons. 49. nu. 3. & cons. 91. nu. 7. &c.

c Paris. Aut vnus p̄bauit. Vide Barb. in repetitione rub. de fide instr. tenētē q prælatū illi, q cognouerunt personaliter. vide Fel. in c. licet cām, extra de probatio. vbi ponit quatuor causas, quarū quęlibet facit vincere interdicto, vti possidetis.

d Ale. Sunt æquales. No perpetuo, & ita practicant, q si testes essēt æquales, p reo p̄sumitur. gl. est in c. in nostra. in fi. de test. Adde, qd no. Bar. in l. j. §. si. in fi. de e. & no. Inn. in c. 1. de eo, q mit. in po. li. 6. Et vide quod no. su. p lex. p legato, & in vna lect. & per Bar. in consi. suo 221, vbi idē tenet, q incipit, in q. dñi Crol. idē si qs p̄baret possessionem cum titulo, alius sine titulo, nā primus esset potior, d. c. ali- cet. tec. Bal. in l. qui accusare. in fi. C. de eden. & Bald. in l. fi. in fi. C. quī lege. per- so. & Bar. hic, & facit, qd no. Bal. in auth. quas actiones in prin. C. de sacrosanc. ec- cle. & latius Bal. in l. ordinarij. C. de rei ve. & in l. nō ignorabit. C. ad ea. Hæc limita eē uera, nisi p̄baret priorē scuisse scdm possessorē possidere, quo casu prima possessio p̄sumit interrupta. l. cla possidere. §. q ad nūdinas, sup. de acq. poss. & no. Bar. in l. si de eo. §. si forte. e. tit. & vide, qd no. Bal. in l. si sup. legi. C. de p̄sc. lon. tēp. & in l. p̄ses. C. de sent. q titulus p̄sumi faciat antiquiorē possessionē, tenet Bal. in l. post sniam. C. de sen. & hic adde Bart. in l. 1. C. eo. & adde, qd dr̄ Bal. in l. pe. C. si a nō cōp. iud. q si apparet de mea antiquiori possessione, dicor p̄basse me spoliatū possessione. Ad quod vide, q̄ scripsi sup. in l. 1. §. siue āt. de vi & vi arma. Quid si vnus p̄bat de antiquiori possessione sine titulo, alter de minori cū titulo, uide Bar. & Imo. in l. si de eo. §. si. de acq. pos. Quid si p̄bationes sunt pares sup possessione, & unus hēt titulum antiquiorem altero, dicit Bal. in d. q. inc. accusatus de ui turbatiua, q ex titulo antiquiori p̄sumit antiquior possessio. Et ibi etiam vide, quot modis in hoc interdicto unus dicatur probare melius altero. Et ibi & quid si neuter probat, & no. Ja. But. in l. incerti. C. de interd. Adde, q quando testes sunt pares, p̄fertur antiquior possessor. Bal. cons. 352. & 270 Paris. Sequitur Ale. consi. 100. uol. 1. & cons. 66. uol. 5.

e Paris. Si unus probet. Vide pro declaratione Barb. in rubr. extra, de fide instrume. & in ie Ale. cons. 33. uol. 3. & Pan. 55. in 3. dub. uol. 2. & Fel. in c. licet causam in 10. not. de prob. uers. quarta causa uictoriæ, & Bar. cons. 100. & 107. & Barb. cons. 43. uol. 1. & 70. uol. 2. & Ale. cons. 51. in prin. uol. 1. & c. eod. uol. & Are. 42. et 103. uide Ale. cons. 70. uol. 2. ubi limitat hoc, & declarat. 80. eo uol. 2. & 117. uol. 2. ubi declarat hoc dictum Bar. hic, procedere tantum in interdicto, uti possidetis, non autem recuperandæ, & 191. uol. 2. ubi dicit, q quis potest etiam opponere de antiquiori possessione tertij, et 199. eo. uol. 2. et consi. 6. uol. 3. & 78. in fi. eod. uol. 1. et 88. in fi. eo. uol. ubi loquitur in interdicto recuperandæ, et seq. eo. uol. 3. et uide Are. in c. cum causa. de test. ubi dicit, q ille dicetur probasse de antiquiori possessione, cuius testes in dicto suo dixissent, possedit per decem annos, et plus, si aduersarius probasset de decem annis.

sio præsumetur clandestina, cum duo insolidū possidere non possint. l. 2. §. ex ꝯtro. ff. de acq. poss. & est tex. extra de probatio. c. licet. Sed si vterq; ꝓbat pscriptionē, & possessionē æqualis tpis, tunc si vnus ostēdit iustū titulū possessionis suæ, alius non, ille vincit, qui C. de edistēdit, alius nō. qa ille q habet titulū, hēt potiora iura. l. fi. Iac. But. c. diui Adr. tol. & d. c. licet. de ꝓbat. Hoc tenēt Iac. de Are.
a titulū a o & Cy. C. eo l. j. & oēs. Sed si nullus ostēdit titulū, vel vterq; ostēdit titulū æqualē, in hoc est dubitatio inter Doc. qdā dicūt, ꝙ iudex dēt pronunciare, vti possidetis, ita possideatis, & sic neuter vincit, & neuter vincit. & hoc casu pōt loq hic. Sed certe non est bonū cōsiliū, qa ꝑ hoc partes venirēt ad arma, quod iudex æqtate sua dēt ꝓhibere. l. æquissimum, §. de vsufru. Ista lex non ob. qa hic loqtur, qñ iudex pronunciauit vtrūq; possidere diuersa specie possidendi, & sic determinauit litē inter eos. Alij dicunt, ꝙ iudex dēt
b facere sequestrari b possessionē apud aliū, ne partes veniant ad arma, vel rixas, ar. d. l. æqssimū. Sed si hoc eēt uerū, qs intētabit rei vēdicationē, & quæret cognoscet de ꝓprietate? Dicūt qdā, forte dirimet
c met sorte, c l. i. trib. §. de iud. & C. cōmu. de leg. l. fi. in prin. Hoc non
5 placet. † Nā quæstio facti non dēt dirimi sorte. l. duo sunt Titij. de testa. tut. gl. in l. j. ver. prohibebit, C. vti possid. Sed qō iuris sic, vt in ꝯtijs. Sed ꝑ hāc sortē dirimetur qs eēt possessor, & qs nō, & sic qō
d facti, Et sic mihi vr, d ꝙ debeamus dicere aliter, ꝙ iudex dēat diui
e dere possessionē illā, & medietatē e dare alteri. Quod probo ꝓnem. Si duo fructuarij sunt in fundo, forte qa cuilibet est relictus vsusfructus in testō insolidū. certe isti faciēt sibi partes per cōcursum, & vterq; erit in possessione pro medietate, vt ꝭ. eo. l. fi. in prin. & idem de necessitate, dices in duobus legatarijs, quibus eadem res esset legata insolidum. Nam si quilibet probaret se possidere de necessitate, intelligitur, ꝙ quilibet possidet pro dimidia, cum sibi faciant partes per concursum, modo ad propositum, quando plures ostēdunt titulum æqualem, vel qñ titulum nullum ostendunt alter alteri, saltē habēt titulū de iure gen. quasi occupauerint rem vacantem, & quæ in nullius bonis est, cum dñs nō appareat, vnde iudex pronunciabit vtrunq; istorū possidere, cōiter, & ꝓ indiuiso, & diuidēt si velint. Ex hoc seqtur, si qs eorū voluerit intētare petitoriū, intentabit vicissim vnus ꝯ aliū, sicut ēt fit in hac l. qñ iudex pronunciat vnum possidere ciuiliter, alium naturaliter, intentabitur petitorium vicissim, prout voluerint, vt hic dr in glo.

ADDITIONES.

a Paris. Qui titulum. Vide Ale. declarantem verba Bar. hic, consi. 81. ver. vnde. vol. 5. & latius ibi, & omnes hoc tenent, vide Ale. cōs. 66. vol. 5. Menoc. Gozad. consi. 86. nu. 5. 6. Adde Dec. in c. licet causam, secundo notab. de pro. et Pari. consi. 112. col. fi. lib. 2. & aliam practicam dat Bar. sup. in l. j. §. fi. nautem, de vi & vi arma. Dec. l. fi. nu. 7. C. de edic. diui Adr. toll. Adde per Afflic. dec. 303. nu. 3. Bello. consi. 11. nu. 12. Soc. iun. consi. 146. nu. 2. lib. 1. Crauet. consi. 104. nu. 14. consi. 113. nu. 1. & consi. 248. nu. 6. ver. rursus. & cōs. 257. nu. 2. circa mec. & ibi nu. 21. declarat, qñ iunior possess. præferatur antiquiori. Paris. consi. 107. n. 80. lib. 3. Plot. l. si quando. n. 99. C. vnde vi. & vincit qui probat de iustion. Ias. cōsi. 14. nu. 2. lib. 4. & titulo leg. quia præfertur. Ruy. consi. 53. nu. 4. lib. 4. et nu. 6. 10. latè declarat. Boer. q. 136. num. 5. 6. vbi infinita ad declarationem, et de titulo antiquiori Neuizan. consi. 79. nu. 30.
b Ale. Sequestrari. et ista pnt procedere, qñ vterq; simul ad iudicium prouocaret, sed si vnus primo ꝓuocaret, vr ꝙ pro alio, tāquā ꝓ reo ferat sñia, ut no. gl. et Doc. in c. licet. de prob. et Cy. in l. j. C. eo. et Imo. in l. duo iudices, sup. de re iud.
c Dirimetur sorte. No. quando quid dirimatur sorte, dixi post Bart. in l. 2. in princ. C. commu. de leg.
d Paris. Mihi videtur. Contrarium tenet Fely. in c. licet causam, in gl. fi. de proba.
e Ale. Medietatem. Ita tenet Cy. in l. Titiæ textores, per illum tex. de lega. 3. et alij non faciunt mentione, et vide ibi per Nic. de Neap. et Bal. in l. præses. C. de sent. & int. Vide Pan. in c. licet de proba.

§. Hoc interdictū duplex.

Quod hic dicit tex. ꝙ hoc interdictum est duplex, est verum aptitudine, non semper actu, qa pōt esse ꝙ vnus tantum agit cōtra eum qui eum turbat, & se possidere non asserit, vt ꝭ p. o. §. & sup. eo l. j. §. huius autem.

1 *Turbans aliquem in fundo pro iure seruitutis, quod prætendit habere in fundo, tenetur hoc interdicto.*

§. Hoc interdictum sufficit.

Videtur ꝙ ad hoc, vt hēat locū hoc interdictū, reqritur quod qs turbetur in possessione sua.
2 ita dicitur hic. Quærit gl. a quid † si aliquis non facit cōtrouersiam
3 possessionis, sed dicit se vti iure seruitutis, an detur cōtra eū interdictum? Dicit gl. sic forte vtile, vt ꝭ. ea. l. §. si vicinus. Tu dic, qñ qs iure seruitutis vult vti fundo a me possesso, ego hēo interdictū qa minuitur mihi aliqd de iure possessionis meæ. non. n. libere possideo, vt l. si pro ista. §. j. ꝭ. de verb. ob. Si vero ille q hēt seruitutē vult agere hoc interdicto ꝯ impedientem, hic pōt concludere duob. modis. Vno modo, quod dñs impedit eum vti, & turbat eum in quasi possessione seruitutis suæ, quod isto casu hēt vtile interdictū, vt dixi sup. e. l. in prin. Si vero volo dicere, ꝙ turbas me in possessione fundi mei nō ꝑmittēdo me vti seruitute, tunc habeo interdictū directū. Ista sunt verba gl. in l. sicut. §. Aristo. sup. si ser. vē.

ADDITIO.

a Ale. Quærit gl. Vide gl. in l. j. in verbo, nec vi. C. eo. in ver. sed qd si me turbet, & ibi Bal. & gl. sup. ea. l. in prin. & §. huius autem interdicti, & in §. hic proxi. seq.

1 *Inquilinus ... possit expelli, in facta refectione dñs habitare.*

§. Cum inquilinus.

Opp. si inquilinus nō facit cōtrouersiam possessionis, ergo ꝯ eum non datur hoc interdictū, vt §. pxi. Sol. Concedo, nec requi
b ritur b quod faciat controuersiā possessionis, vt §. dixi. Opp. ꝙ ista protestatio nō sit necessaria dño, immo vr qd possit eū expellere, qñ vult reficere, vt C. loc. l. ędem. Rñ duob. modis. Primo, qd hic loquatr in refectione tali, ꝑ q̄ habitatio nō impediatur, vt refectio modica. Vel dic, qd dēt protestari, quod non prohibebit dñs eum
1 habitare facta refectione. Ita dicit gl. q̄ no. † qd post refectionē factā inquilinus potest, & dēt habitare, licet ꝓ refectione expellatr.

ADDITIONES.

a Ale. Cum inquilinus. Et ꝑ illū tex cū gl. apparet, ꝙ ingressus in possessionem, nō operatur vltra protestationē eius, qui ingressus est. Et si qs ingrediatur possessionē vacātē cū protestatione ꝙ nō intēdit acquirere, nō pōt acquirere, vt est gl. & ibi Bal. in l. j. C. eo. Pro hoc ēt facit ꝙ no. Bal. in l. cum ipse, C. de contrahen. empt.
b Paris. Nec requiritur. Vide Ale. consi. 126. ver. modo venio, vol. 2.

§ Item videamus si actor.

Dicitur hic, qd ego debeo denūciare illi trāsductori, qro, ad quē finē fit ista denūciatio? Rñ. vt ipsemet ꝑcidat, & relaxet vites meas, vel officio iudicis hoc fiat, vide gl. in ver. denunciare. quæ h. d. & incipit, s. dñm. Puto gl. verum dicere. Nā cū istæ vites sint in solo a me possesso, possem præcidere Nā authoritate. l. quēadmodū. §. si ꝑiectū. §. ad leg. Aql. & l. si vitē. §. si ad ianuam. ꝭ. quod vi aut clā. merito hoc poterit fieri officio iudicis. Et hoc est qd gl. dicit, si dñs vult. q. d. pōt ēt sua authoritate. Vide simile in nunciatione noui operis, quæ pōt fieri officio iudicis, & authoritate propria & s̄m hāc lect. denunciat dñs trāsductori, vt præcidat. Alij dicunt, ꝙ dñs denunciat, ꝙ ipse idē vult præcidere, & hoc facit vt si aduersarius de cętero aliquid faciat, teneatr, qd vi aut clam. Prima lectura magis congruit literę. Seqtur in tex. aut vti debere eū interdicto. Quæro de itellectu huius verbi: qs est iste, qui īterdicto vtitur? Duæ sunt lecturæ. Vna, ꝙ dñs vitiū vtit interdicto ꝯ trāsducentē, & ista applaudit līræ. Alij dicunt, qd dñs fundi in quo erant arbores, in quas vites erāt trāsductæ, cōtendebat se possidere fundū in quo erant vites, & sic intētabat interdictum ꝯ eum, q ꝓhibebat vites trāsducere. Prima lec. placet.

§. Item videamus si proiectū.

Iste §. vsque ad §. creditores. diuiditur ī duas partes principales. Primo, qñ habeo proiectum, quod est fundatum in solo a me possesso, & protēdatur supra alienum. Secundo, qñ habeo cænaculum quod totum fundatur super ædificio possesso ab alio. Secunda ibi, sed si supra ædes. Item prima subdiuiditur in duas, quia primo loquitur quādo ædificium protenditur supra solum ab alio possessum. Secundo, quādo protenditur supra solum commune. Secunda ibi, Labeo. Et principium §. item videamus. legitur in glo. tribus modis. Tu tene tertiam lect. ibi tu dic relatum, & bene.

1 *Nō licet facere ponticellum super plateā communem inter plures cōsortes.*

§. Labeo.

Hic est no. §. Quæro, quid differt iste §. a præcedenti §. item videamus; Rñde, qa in superiori §. hēbat ꝓiectum, qd nō requiescebat in alieno: sed hic requiescit & hoc s̄m quosdā. Vel asr §. tegebat fundus alienus, hic fundus
1 cōis, qd no. † & ꝙ non licet facere pōticellum supra plateā cōem
a inter pſes cōsortes. In ver. in quo facilius, cū Iurisconsultus non ridcat, quæro quid iuris; Rñ. aut ille qui hēt ꝓiectum, hēt de iure & potest agere vti possidetis. Aut non hēt de iure, & non pōt agere, qa illam proiectionem hēt vi, clam, vel precario ab aduersario.

ADDITIO.

a Alex. Facere ponticellū. Vide tex. & Bar. in l. 2. §. tractatū. ꝭ. ne quid in loco publ. & Spec. in ti. de cau. poss. & propri. ver. item Labeo. & Bal. in l. atē lapilli. ꝭ. de re. diui. & in l. iuris gētiū. §. si paciscar. ꝭ. de pac. & quod no. in l. fi. in prin. C. de seru.

1 *Quādo cænaculū nō hēt aditū de pub. lico, dominus domus agit hoc īterdicto.*
2 *Ille qui habitat iure suo cænaculū, habens aditum de publico possidere dicit naturaliter.*
3 *Possessor cænaculi hēt hoc interdictū cōtra quē libet extraneū eū turbātē.*

§. Sed si supra ædes

Primo loquitur in eo, q hēt cęnaculū ꝭ. ędificium alienū nō ꝯductū a dño. Scdo in eo, q hēt cōductū a dño, tanq̄ superficiarius. Scda ibi, cæterū, & iste §. est valde notabilis, & mētī tenēdus.
2 Quæro, † si cęnaculū non hēt aditū de publico, quis poterit agere interdicto, vti possidetis? Rñ. ille, qui habitat in cęnaculo non possidet, nisi sit superficiarius, vt dicā in ver. cæterū, & iō siue possessor domus eū molestet, siue alius extraneus, hoc īterdictū sibi nō cōpetit. sed dñs domus pōt agere ꝯ eū hoc interdicto, qa possidēdo cęnaculū eū turbat in possessione sua, & pōt agere ꝯ quēlibet
a extraneū tanq̄ possessor. † Quæro, qñ cęnaculū hēt aditū ex publico, qs possideat? Rñ. nāliter ille possidet, q habitat cęnaculū, si habitat iure suo, nō vti inqlinus, & hoc qa inqlinus nō possidet, ciuiliter vero possidet dñs soli, in quo sustētat cęnaculū. l. ob. ꝑsonam se
3 re. §. placet. ꝭ. de ac. & obl. s̄m Iac. de Are. † Quæro, vtrū possessor cęnaculi possit agere interdicto, vti possidetus? Rñ. sic, ꝯ quēlibet extraneū eū turbātē: qa possidet, vt dictū est. Cōtra dñm vero nō posset agere, nisi ostēdat se iuste hēre cęnaculū, vt ꝭ. in ver. cęterū. Nā cōtrario ꝙ possidet a dño, possidet vi, clā, vel ꝑcario, cū eius ædificiū debeat esse liberum vsq; ad cęlū, l. altius, C. de seru. & aqua.

1 *Testator si legat vxori certam partem domus, licet non habeat aditum de publico, tamen possidet.*

§. Cęterum

§. Cæterum. Quæro, superficiarius q hẽt cænaculũ, vtrum ipse possideat? R̃n. sic, siue hẽat aditũ ex publico, siue nõ, ꝙ apparet, qa sibi competit interdictum vti possidetis, vt hic dr̃, & gl. hic tenet. Quod dico de suꝑficiario, idẽ
2 dico de quolibet alio, qui iuste hẽt cænaculũ. Hoc dico, † qa sæpe contingit, ꝙ testator relinqt vxori habitationem certæ partis domus suæ, vel cænaculi. certe dico, eam possidere illam partem, licet non habet aditum ex publico, vt hic.

§. Creditores. Circa istum §, q̃runt̃ duo. Primũ qd in creditore ꝯuẽtionali? Glo. dt, ꝙ secus. Nã ille q missus est in possessionẽ a dño, possidet, l. qui pignoris. ſ. de acq. pos. merito hẽt hoc interdictum. Secũdũ hoc hẽs vnã dñã inter pignus ꝑtorium, & pignus conuentionale. Alias dñas dic, vt no. in l. j. ſ. de pig. act. Secundo quæro, qualiter subueniat̃ istis creditoribus missis in possessionem? dic vt in gl.

3 *Interdictum unde vi, est mere personale.*

§. Non videor. Hic vr̃ tex. ꝯ. gl. q̃ habuisti. ſ. ead. l. in prin. in secũda magna gl. R̃n. non vi-
1 deor possidere vi, vt † teneat interdicto vnde vi, qa illud est mere ꝑsonale, l. cum a te. ſ. titu. j. Sed teneor interdicto vti possidetis, qa est scriptum in tex. in l. j. §. pen. ſ. de interdictis.

1 *In hoc interdicto quis condemnatur ne turbet, & potest cogi cauere.*
2 *Interesse in hoc interdicto æstimatur habito respectu ad possessionem.*
Gabella si solui debet de qualibet lite, quando agitur hoc interdicto, æstimatio fit de possessione, non de re.
3 *Lis qualiter æstimetur quando agitur super possessorio habente causam proprietatis, reliquit cogitandum.*

1 **In hoc interdicto.** Glos. ponit hic casum. Not. tex. † ibi, hoc nequaquã, & ſm hunc casum hẽs, ꝙ quis condemnatur, ꝙ non turbet. Et dico, ꝙ de hoc ꝑt cogi cauere, vt J. titu. 2. l. 3. §. in hoc interdicto, & de aqua quo. l.
1 pe. † Secundo not. q̃uo æstimat̃ a interesse in hoc interdicto, quia
2 hr̃ respectus ad possessionem. Et pp hoc in ciuitate ista, in qualibet lite solui debet gabella quatuor denariorum ꝑ libra. Vnde q̃n est conuentio de aliqua possessione, dẽt æstimari possessio, non
3 res, vt hac lege. † Quæro, quid si contenditur super aliquo possessorio, quod habeat causam proprietatis, vt vidistis, ſ. de interdi. l. a. § quædam, qualiter lis æstimabitur? Cogitabitis.

ADDITIO.

a Ale. Quomodo æstimatur. Vide Bar. in l. si aliquam, in 2. parte, su. de acq. poss. et in l. si quis in tantam, C. unde vi.
Menoc. Bar. l. si mulier, §. qui possessionem, ff. quod met. cau. l. si aliena. col. 2. ver. quod ita vera, sol. mat. egregie Cache. decis. 4.

LEX IIII.

1 *Effectus huius iudicij inter duos fructuarios quis sit.*
2 *Vsufructuarius & vsuarius quilibet ipsorum possidet naturaliter, sed an insolidum, an pro parte, vbi ꝙ quilibet insolidum.*
3 *Si hoc interdictum proponitur pro quasi possessione alicuius iuris incorporalis, quis effectus erit.*
4 *Iurisdictio apud plures insolidum qualiter esse possit.*
5 *Ius percipiendi pedagium q non possit plurib. insolidum cõpetere, & nu. 6.*

In summa. Ista lex est multũ no. & mẽti tenẽda, & de ipsa facio magnum fundamentum in mã, . . de acq. pos. & hẽt quatuor partes, vt patet ex lr̃a. In prima est ꝯtentio inter duos fructuarios. In secda, est ꝯtẽtio inter dñm, & fructuariũ, q̃m vterq; inuicem agit ꝯ alterum. In tertia sunt opi. Vna q̃n fructuarius tm̃ agit pro quasi possessione viusfructus. Alia, q̃n agit vsufructuarius vti possidetis, pro possessione rei, & ista secunda est verior. In quarta, q̃n est ꝯtẽtio inter fructuariũ, & vsuarium. Se
1 cũda ibi, & si alter. Tertia ibi, idẽ erit. Quarta ibi, proinde. † Aduerte, circa primã partẽ q̃ro, qs erit effectus istius iudicij iter duos fructuarios? R̃n. gl. poterit esse, ꝙ vnus solus vincat, si apparebit vnũ solũ possidere nãliter. Itẽ poterit esse, ꝙ ambo vincerẽt, & neuter. Qd ambo vincerẽt esse p̃t, si facerẽt sibi partes ꝑ ꝯcurium, qa forte cuilibet erat vsusfructus legatus insolidũ, tunc qlibet vincit in medietate sua, & neuter vincit aliũ in portione sua. Nec possumus dicere, ꝙ ista nãlis, q̃ ꝯpetit fructuario, diuidatur in duas, ita ꝙ quilibet insolidũ possideat, qa eadẽ spẽ possidendi non ꝑñt plures in fondũ possidere, l. 3. §. ex ꝯtio de acq. pos. Secda pars istius legis est clara. Venio ad tertiã partẽ, & hic q̃ro, qd differt hic ver. a ꝑcedenti? R̃n. supra ꝯtendebat de possessione rei, hic de quasi possessione iuris, ſm vnã lec. Vide gl. in ver. defendat, q̃ incipit. i. quasi, q̃ idẽ dt ꝙ gl. ſ. e. l. j. in prin. & l. si plures. §. delectũ. ſ. tit. j. & l. ait ꝑtor. § it. m e. ſ. ex q. cau. ma. sed hoc reprobaui ſ. e. l. j. & l. nãliter, in princ. ſ. de acq. poss. Dicẽdũ est ergo ꝙ hic loqtur q̃n ꝯtenditur de possessione rei in qua hr̃ vsusfr. & differt a pcedẽti, qa dñs agebat ꝯ fructuariũ, & fructuarius ꝯ dñm: hic solũ vsusfructuarius agit. Venio
a ad quartãa particulã, & q̃ro, qualiter hic possideat † vsufructuarius
2 & vsuarius. Dicit gl. ꝙ qlibet possidet nãliter, sed non insolidũ, sed qlibet pro parte indiuisa. Ita dicit glo. hic. Aduerte Iac. de Are. dt sic, puto quẽlibet possidere insolidũ, diuerso iure. Ego dico, ꝙ gl. nr̃a dicit male. Na portio incerta rõne loci, & quotæ nõ põt possideri, vt ſ. de acq. pos. l. 3. §. j. & l. locus. Sed si tu dicis, vsufructuariũ, & vsuariũ possidere pro parte indiuisa, apparet qd̃ pars est incerta rõne loci, qa portio indiuisa nõ pot demonstrari in loco, l. Mæuius. §. duorũ, ſ. de le. 2. & de stip. ser. l. seruus cõis sic cũum. Itẽ est incerta rõne quotæ, q̃n vsus est incertus, l. vsus pars. ſ. de vsu & hab. ergo pro parte indiuisa non põt possideri. & iõ teneo, ꝙ qlibet insolidũ nãliter possidet. Sed tũc ob. l. 3. §. ex ꝯtio. de acq. poss. vbi dicit, ꝙ duo nõ ꝑñt insolidũ possidere. R̃n. verũ est, eadẽ specie possidẽdi, sed hic sunt diuersę species, alia n. est possessio nãlis vsufructuarij, alia est possessio nãlis vsuarij, alia est nãlis possessio emphyteutę, & similiũ, sicut differt ciuilis possessio dñi, a nãli, q̃ est fructuarij: ita istæ nãles, de qb. dixi, differũt inuicẽ. Rõnẽ dixi in d. §. ex ꝯ-
3 tio. † Circa legẽ nr̃am habemus videre de effectu huius interdicti, q̃n ꝓponitur ꝑ quasi possessione alicuius iuris incorporalis, & ista iura incorporalia q̃dã sunt realia, vt seruitutes hñtes cãm ꝯtinuã, ꝓ qb. datur hoc interdictũ, ut dixi ſ. eo. l. j. in prin. istę ꝑñt competere sine dubio plurib. insolidũ, vt J. de aqua quot. & æsti. l. Lucius. merito plures possent agere inuicẽ, & possibile eẽt vtrũq; obtinere, ꝓut reperit̃ possidere, & de istis habuistis in hoc tit. Quædã sũt
4 † iura nõ realia, vt iurisdõnes, & iura percipiẽdi pedagia, vel seruitia & similia. In iurisdõne dic, ꝙ põt iurisdõ esse apud plures insolidũ. l. iter tutores. ſ. de adm. tu. & l. j. ſ. de offi. ꝓconſ. Itẽ põt eẽ apud plures iurisdõ, vna alta & magna, alia bassa & parua. Exẽplũ, ꝑses ꝓuinciæ in Ducatu, & Marchia, hẽt iurisdõnẽ vlẽm in tota ꝓuincia, & ad eũ appellat a iudicib. inferiorib. Rectores ciuitatũ in ciuitate sua hñt iurisdiones, & sic vides, ꝙ duo in eadẽ ciuitate hñt iurisdõnẽ, tñ vnus minorẽ, alius maiorẽ. Itẽ põt eẽ iurisdõ apud plures in eodẽ territorio diuersis respectib. sicut vides, qd̃ rector huius ciuitatis hẽt iurisdõnẽ oĩum cãrũ tpaliũ: Eps aũt hẽt iurisdõnẽ oĩum cãrũ sp̃ualiũ. Vel vides quosdã iudices hẽre iurisdõnẽ super dannis datis tñ, aliũ hẽre oẽm aliã iurisdõnẽ. l. solemus, §. latrunculator, ſ. de iud. & l. 3. ſ. de offi. pfe. vigil. & C. de emã. li. l. j. Istarũ iurisdõnũ possessio hr̃ hoc mõ, ꝙ qs vtat̃ iurisdõne ista sciẽte, & patiẽte eo ad quẽ spectat, alias nõ dr̃ qs eẽ in quasi possessione, l. 2. C. de seru. & aqua & l. quones. ſ. de serui. Vñ si tu ꝓbares te vsum tali iurisdõne, n̄ ꝓbaret tua quasi possessio, nisi ꝓbares te fecisse sciẽ-
5 te eo ad quẽ spectat. Hoc ꝑmisso, † si pl̃es ꝯtẽdũt de aliqua iurisdõne, & vnũ tñ apparet possidere, ille obtinet ĩ hoc interdicto. Sed si plures apparẽt quasi possidere, qlibet obtinebit ſm quod quasi possidet, vel ĩ totũ, vel ĩ parte, uel ſm iurisdõnẽ magnã, uel bassã, ſm ꝙ dixi ſ. & hoc est qd ꝓbat hic tex. de vsufructuario, & usuario, qa usufructuarius obtinet ĩ possessione ſm fructũ, & usuarius ſm usũ, & dñs ſm dñiũ, & h. d. iste tex. Pr̃dicta uir̃ uera in istis iu-
6 risdõnib. de qb. dixi. In iure † uero percipiẽdi pedagiũ nõ uideo, ꝙ possit plurib. ĩsolidũ cõpetere, sic nec ꝑceptio ususfr. eẽ põt apud pl̃es ĩsolidũ, sic nec pceptio pedagij, tñ põt eẽ ꝙ unus recipit pedagiũ de oĩb. reb. alius de aĩalib. tñ, uel unus oĩ tpe, alius tpe ĩdulgẽtię, & sic de siĩ. b. istis casib. qlibet uĩceret ĩ quasi possessione ĩ qua est, ut hac l. ĩ fi. cũ sua gl. Ad pdcã facit ꝙ dixi ĩ l. si pub. §. ſ. de pub.

ADDITIO.

a Ale. Venio ad quartam. Ad 2. gl. & Bar. in l. j. in fi. C. eo.

TITVLVS DECIMVSSEPTIMVS.

De superficiebus.

LEX PRIMA

a **Ait prætor.** a Opp. duo nõ ꝑñt possidere insolidũ, ut dixi sup l. pxi. Dicit glo diuersis respectib. p̃t eẽ, ut qa unus uti supficie respectu ususfructus, alter utitur respectu usus. Vel dic, ꝙ honoris gratia loquitur in plurali. Vel dic, ꝙ quilibet habet superficiem pro parte pro indiuiso. Vel dic, ꝙ loqtur in domino, & superficiario.

ADDITIO.

a Ale. Ait prætor. Quis sit contractus superficiarius, vide Bal. in rub. C. de iu. emphyt. in princ.

1 *Clausula, reffirmamus tibi in emphyteusim talem domum, videlicet solum iure emphyteutico, superficiem iure proprio, nihil operatur, quia intelligitur tota domus emphyteutica.*
2 *Emphyteusi concessa finita, nõ põt superficiarius tollere eius superficiem.*
3 *Pretij & mercedis, quantitas facit cognosci emptorem a conductore.*
4 *Cautela, vt in contractib. tam emptionis, quam conductionis ponatur clausula, faciens eum procuratorem in rem suam, ita vt deinde, &c.*

§. Qui superficiem. a In hoc §. pone casum. quare sit ꝓpositũ hoc interdictũ. Vr̃ ꝙ hoc interdictũ non sit necessarium cum pro superficie cõpetat actio ciuilis. Et ad hoc r̃ñdet Iurisconsultus, subiũxit esse de iure ciuili, ante huius tractatus propositionẽ munitus erat, tñ dr̃ ꝙ hoc interdictum fuerit superuacuũ. Ad quod r̃ñdit, sed longe, &c. Not. tex. ibi, & qa melius est, &c. Dr̃ hic, quod superficiem
b conduxit. Oppo. b eius est superficies, cuius est solum. l. obligationum fere. § placet, de actio. & oblig. Sed si conduxit superficiem, ut hic dicitur, solum remanet domini: ergo tali conductori non competit nulla actio in rem, q̃ J. dicit competere. Huius timore sunt

ADDITIONES.

a Ale. Qui superficiem. No. tex. ibi, adde gl. Bar. et Bal. in l. j. C. uti possid.
b Menoc. Opp. Soc. iun. cons. 50. in si. lib. 4.

unt hic plures expositiones in glo. qdã dicũt superficiem, i. solũ in
quo est superficies: & sic tanq̃ pductor soli hẽt vtilẽ in rẽ: vel cõdu-
xit solum, vt ibi superficiẽ ponat. Eadẽ est ista expositio cũ prima,
sed differt, quia in pcedenti superficies erat iã imposita, in isto ve-
ro erat imponẽda. Alij intelligunt rex. simplr pnt iacet, & hoc pla
cet, licet ẽt pcedẽtes sint vere. Nõ ob ꝯriũ, qa fateor ꝙ superficies
cedit solo, quo ad directũ dñiũ: sed vtile põt cõpetere supficiario,
1 ꝙ tene mẽti p qbusdã ꝯctib. q repetiũtur in ciuitate ista. † Sunt hic
q̃dam domus, quæ cõcedunt ab ecclesijs priuatis pson. hoc mo
a do. a Refirmamus tibi in emphyteusim talẽ domũ, videlicet solũ
iure emphyteutico, superficiẽ iure pprio. Certe ego dico, qđ ista
b verba b debẽt sic intelligi, ꝙ tota domus sit emphyteutica. Nã nõ
põt alterius eẽ ędificium, q̃ eius cuius est solũ, d. l. oblonum fere. §.
placet Et ista verba q̃ dicũt supficiẽ iure pprio, hoc denotãt, quod
ædificiũ fuerit positũ de pecunia priuati, non ab ipsa eccl'ia: qñ ab
initio fuerũt ꝯcessa in emphyteusim ad ponendã superficiẽ, ut hic
2 dr i gl. † Sed tũc dubitaĩ, an emphyteusi finita supficiarius possit le
uare, seu tollere supficiẽ suã, cũ dicaĩ hẽre iure pprio. Casus est qđ
c nõ, in l. 2. c C. de iure emphy. Vlterius dr hic, si emit supficiẽ, habet
actionẽ ex empto. Op. p locũ a diuisione. Aut emit solũ, & est dñs
totius, & hẽt directã in rẽ: aut emit supficiẽ sine solo, & tũc sequir
qđ alterius est solũ, & alterius supficies, ꝯ l. oblonũ fere. §. placet.
j. de act. & obl. Gl. huius timore dat ples expõnes. Ista est vera, vel
ꝙ emit supficiẽ tm, vel ꝙ emit solũ ad ponẽdũ supficiẽ. Nõ ob. ꝯ-
rium, qñ emit supficiẽ qa põt pertinere supficies ad alium, q̃ perti
neat solũ iure utilis dñij, vt dixi: sed qñ emit solum, ut ponat supfi-
ciem, intelligas hoc acto, vt dñiũ soli non transeat, aũr ista verba, ut
ponã supficiẽ, vel ad ponẽdũm supficiẽ, trãslationẽ dñij nõ impe-
diunt. l. species, de auro & argẽ. lega. & qđ no. per Doct. in l. si mu-
3 lier. C. de iure dot. † Vlterius quæro, d quomodo cognoscam em-
d ptorẽ a cõductore? Gl. rñdet valde no. dicit. n. pretium, & merce-
dis quãtitas facit discerni. Pretiũ intelligo, qñ soluitur vna summa
semel: mercedis quãtitas qñ soluitur annua, vt no. C. de iu. emph.
4 l. j. plene dixi in q. q̃ disputaui, quæ icipit, publicanus qdã. † Vltimo
no. illum tex. ad ea q̃ quotidie ponũtur in ꝯctib. ꝙ in ꝯctib. debeãt
poni ista verba, in re empta, vel locata, faciẽs eũ pcuratorẽ in rem
suam, ita vt deinde possit, &c. vt hic dr. facit l. in crediture. de euic.

ADDITIONES.

a Alc. Hoc modo. Qualiter ista verba intelligantur, Refirmamus tibi talẽ domum in
emphyteusim, videlicet solũ iure emphyteutico, & superficiem iure proprio, hĩ p
Bal. in c. j. §. si quis de manso. de controuer. inuest. & cõtra Bar. vt tenere Bal. in l.
2. C. de iu. emphy. & in l. si domus. §. fi. de leg. j. & facit quod no. Bald. in auth. qui
rem. C. de sacrosan. eccl. Et vide no. per Bal. in l. 3. quæ incip. seruitutes prædiorũ.
de serui. & Bal. in auth. excipitur. C. de bon. quæ lib. per Bal. in c. j. §. si vasallus in
feudo, in tit. hic finitur lex Cõradi. Pau. de Cast. in d. l. 3. de serui. tenet opin. Bar.
per d. l. obligationum fere. §. placet. Adde videndum Bar. consi. 69. 2. lib. Et an sol
uens censum, de re tanquam emphyteutica, probet illam emphyteuticam, vide
per eundem consi. 352. eo. vol. vbi dicit, ꝙ pensio & qualitas rei sunt cõsiderãdę.
b Pari. ista verba. Vide d. Ias. in l. in prouinciali. §. si ego. ff. de ope. no. nũc. vbi idem
tenet quod Bar. hic.
c Alc. l. 2. Sed Bal. ibi tenet contrarium.
Menoch. Barba. consi. 63. col pe. lib. 1.
d Alc. Vlterius quæro. Vide in l. qui saxum. sup. de don. & hanc gl. no. alleg. Bal. in l.
ex conuentione C. de pact. & no. ꝙ vbi fit mentio de pretio, intelligitur empt. gl.
est no. in l. si inter. C. de iure do. & ibi Bal. infert ad q. no. & no. Bal. in l. qui se pa-
tris. C. vnde lib. & l. Gallus. §. & quid si tantum. sup. de lib. & posthu. & adde no.
per Bar. in l. cotem. §. qui maximus. sup. de publi.
Menoc. Dec. consi. 303. nu. 22.

§ Proponitur. Hic incipit exponere primã partẽ edi
cti. Dr hic, nec exigit ab eo, q̃ cãm. Cõ
tra, s. e. l. j. in prin. ibi, sm legẽ locationis, &c. glo. ponit ples sol. illa
est vera, quod principium loquitur, qñ superficiarius agit ꝯ dñm.
Nam tunc nisi appareat cã, quare superficiem possideat, posside-
ret ab eo vi, clã, vel pcario, cum de iure dẽat eẽ superficies eius, cu
ius est solum, d. §. placet. & vidistis sup. ti. j. l. si duo. §. Labeo. Sed qñ
agitur contra alium non requiritur causa possidendi, vt hic.

1 *Actio in rẽ vtilis cõpetit cõductori ad longũ tempus, non modicũ. & nu. 4.*
2 *Exceptio datur illi, cui & actio datur.*
3 *Longum tempus in locatione dicitur decennium.*
5 *Ratio l. emptorem. C. locati.*
6 *Colonus dicitur habere ius in re, si ĩ cõtractu locationis est apposita hypotheca omnium bonorũ, & non potest expelli per singularem successorem.*
7 *Fũdũ emphyteuticũ quẽ qs hẽt a me ĩ ẽphyteusim, possũ ab altero uẽdicare.*

§. Quod autem ait. a Hic exponit partem secũdã
a edicti, ibi, si qua alia, &c. No.
1 tex. ibi, nam cui damus, &c. † No. ꝙ cõductor ad modicum tps nõ
2 hẽt actionẽ in rẽ vtilẽ: secus si cõduxit ad tps magnũ. † Vltimo no.
b cui damus actionem, multo magis exceptionem. Quæro, b quod
3 sit tempus magnum, † & paruum? In glo. ponuntur opi. vna dicit
de 30. dieb. alia de biennio, alia de quinquennio. Istæ sunt falsæ. l. si
filio §. fi. s. sol. mat. vbi quinquennium est modicum tempus: nam
si ille conductor ad quinquẽnium hẽret utilem, successor tenere-
tur stare colono: quod ibi negatur. Quare gl. ponit duas alias opi.
vna, quod longum tps dicatur decennium: alia qđ dicatur lõgum
tempus arbitrio iudicis: & hanc vltimam tenet hic, sed praceden
tẽ de decẽnio tenet in l. j. in fi. & seq. s. si ager uect. & ista cõtier te-
c netur, & p Canonistas c in ca. j. de reb. eccl. non alie. in cle. Sed quæ-
4 ro, utrum conductori cõpetat actio in rem, seu queratur aliquod
ius in re? Rñ. aut cõduxit ad modicum tempus, & nullum ius req
ritur, si cõduxit a priuato vt hic. Si vero cõduxit a publico: tunc q̃-
d titut vtilis d in rem sibi, ut sup. de loc. publ. fru. l. j. licet videatur te-
nere contrarium, & nõ bene, in d. l. j. in fi. cum seq. sup. si ager vect.
vel emph. pet. Nam ibi prout loquitur de locatione facta a Repu
blica, non est distinguendum, utrum conductio sit ad paruum tps
facta, vel magnum. Si vero conduxit ad tempus magnũ, uel lõgũ,
5 indistincte habet actionem in rem, ut hoc §. Et ex hoc † colligitur
rõ l. emptorem. C. loca. quare emptor põt expellere colonum, qa
nullum ius habet in re: sed solum hẽt obligatã psonam. Sed si ha
beret ius in re, prosequeretur rẽ penès quẽcunq; uadat, ut hic, & ĩ
sequẽti §. Nam hẽt actionẽ in rẽ contra oẽm, & contra quẽcunq.
e alium. Et ideo dixi e iam † de facto, quod si de ꝯctu locationis fieret
6 instrumentum, & in instrumẽto est apposita hypotheca omnium
bonorum, ꝙ ex hoc est quæsitũ colono ius in re, & iõ non posset
expelli ab illo fundo, cũ sit sibi obligatus pro obseruatione pdicto
ctorũ. Vltimo dicit glo. no. ar. ꝙ possum vẽdicare domũ, vł fundũ,
quãuis alius a me hẽat in emphyteusim. Sed ar. ꝯ de condi. indeb.
l. indebiti. in fi. & l. fructus. in fi. de rei vẽd. Sol. ab eo, q hẽt ius a me
nõ possum vẽdicare, ut ĩ ꝯrijs, & pbatur hac lege: sed ab extraneo
bene possum vẽdicare, ut hic. Et hanc distinctionẽ probat iste tex.

ADDITIONES.

a Alc. Quod autem ait. Ex isto §. dicebant Ange, & Imo. in l. si filio. §. fi. sol. matr. ꝙ
locatio quinquennij non sit alienatio, vt ibi probatur. Nam cum fundus dotalis
non possit alienari, nec similiter in magnũ tẽpus locari, cum locatio in magnum
tempus dicatur alienatio quædam, cum trãsfe. at utile dominium, iuxta id quod
habetur i l. j. & 2. sup. si ager vect. dicebat ipse, quod prælatus qui prohibetur res
ecclesię alienare, non prohibetur in quinquennium locare, immo potest locare
per nouem annos, cum decennium tantum dicatur longum tempus. l. si cum § dei
commissa. §. Aristo. qui & a qui. & in rub. C. quę sit lon. consuetu. & l. cum de in
rẽ verso. sup. de vsur. de quo per gl. & Doct. in cle. hic alle. p Bar. Adde q̃ no. in l.
codicillis. §. instituto fine su. de leg. 2. ita in ecclesia vł tenere Bal. in l. iubemus. C.
de sacrosan. eccl. Adde, quando, & ad quantum tempus prælatus possit locare, &
an successor teneatur stare locationi, Bal. consi. 413. & 431. 3. lib.
b Alc. Quæro. Vide quæ dixi post Bar. in l. emptorem. C. loc. & vide gl. & Bal. in l. si
const. inte. §. si vxor. sup. sol. mat.
c Alc. Per Canonistas Adde gl. & Doct. in l. si filius. C. de peti. hær. & Aug. in d. l. si
filio. §. fi. quem vide, & ibi scripsi post Imo. & placet opi. ꝙ hoc relinquatur arbi-
trio iudicis per rationem Doctorum, & ita videtur tenere Bar. hic.
Menoc. De decennio tradit Dec. consi. 204. Crauet. consi. 107. Didac. lib. 2. variar.
resolut. c. 16. Dec. consi. 292. nu. 4.
d Quæritur vtilis. Conductor reipublicæ habet actionem. ad. le Bar. in l. emptorẽ.
C. loca. & in l. j. C. de iu. emphy. in prin.
e Alc. Ideo dixi. Istud idem dixit in l. qui fundum. su. loca. & ibi vide, qui remittit,
vbi ponit materia, videlicet in l. si filio. in fi. su. sol. mat. vide sup. de publ. & vect.
l. uectigalia & l. emptorem. C. loca. optime facit tex. & ibi Bar. in l. si creditor. §.
fi. sup. de distr. pig. Et sequi Bal. in d. l. emptorẽ & ꝙ ibi dixi. & Bart. in l. j. C. loc.

§. Si soli. Duobus modis gl. ponit casum, & sm primã lect
clare pcedit. Itẽ scda lec. ponit ẽt in glo. q̃ lec. p gl.
probaĩ. Et ꝙ dicit gl. ꝙ non placet, dic. s. qđ in isto ponaĩ casus, sed
lec. est vera in se. l. si s. de eui. facit co. tit. l. si seruũ emero. & ibi no.

1 *Emphyteuta non potest donare, vel legare irrequisito domino.*

§. Quod autem. Iste §. legiĩ i gl. plurib. modis, q̃ di-
uersitas lecturarũ nõ est pp aliquã
pprietate, sed qa textus est intricatus: vnde tene q̃ vis. Opp. fructua-
rius non põt cõstituere alium fructuariũ, vt Insti. de vsufr. §. finitur
ergo nec superficiarius superficiarium. Sol aliud in vsufructuario,
aliud in superficiario. Rõ, dicit gl. qa vsufructuarius hẽt instar dñij,
& sic duo non pñt eẽ dñi insolidum. Ista rõ nõ ꝯcludit, qa superfi-
ciarius hẽt vtile dñium, & tñ duo non pñt esse superficiarij insoli-
dum, vt s. ea. l. in princ. cum glo. Vnde rõ est ista, quia vsusfructus
cohæret personæ, & iõ a persona non põt separari. Alius enim est
vsusfructus in persona tua, alius in persona mea. l. si id quod. j. de
duo. re. secus in superficie, quia eadẽ est superficies penes quẽcun-
que vadat. Dicitur hic ꝙ superficies, seu ius superficiei potest ce-
di. ꝯ, C. de iu. emphyt. l. vlt. Solu. sm opi. gl. in d. l. vlt. Fateor, ꝙ non
potest vendi, sed donari, vel legari sic. & ita potest intelligi hæc lex.
Vel ẽt locari eo modo, quo ipse hẽt, sicut emphyteuta facit alium
emphyteutam, vt Insti. locati. §. adeo. Doct. in d. l. vlt. de iu. emph.
1 † dicunt, ꝙ emphyteutæ nõ pñt donare, vel locare, dño irreqsito, &
leges, q̃ ibi allegãtur i gl. loquũtur in emphyteuta Reipubl. in quo
est alia rõ, vt ibi dñt, & ego dicam in l. in conuẽtionalib. j. de verb.
obli. Sed ad istã legẽ, q̃ loqtur in emphyteuta, vel superficiario pri
a uati, nõ rñdẽt, nec eã allegãt. Quare dic, a qdã est superficiarius, qui
emit superficiem, nec ad aliqua pstationẽ tenet, & iste põt cedere
quocũq; ut vult. Ita loqtur hic. Quidã est supficiarius, q conduxit
supficiẽ certa annua pstatione, & i isto puto idẽ iuris esse, ꝙ in em-
phyteuta, vt ita demũ possit vẽdere, vel alienare, sicut emphyteu-
ta põt. Et sm hoc determinaĩ hęc lex p d. l. vlti. de iure emphy. Prę
dicta maxime vera sunt in eo, q supficiẽ conduxit ab eccl'ia, vel re
cepit aliqd in emphyteusim. Nam tales nullo titulo pñt in alium
trãsferre, d hoc habemus tex. sing. C. ne rei dñicæ, vel templo. l. 2.

ADDITIO.

a Alc. Quare dic. Et vide Bal. in auth. qui rem. C. de sacrosan. eccle.
Menoc. Dec. consi. 164. col. 2.

1 *Qui habet vtile dominium potest constituere ius in re, quod resoluitur, resoluto vtili dominio.*

§. Ser-

a **§. Seruitutes** No. † q̃ ille qui hẽt vtile dñium põt con-
stituere ius in re, quod per utilẽ ꝯfessoriã
ꝓpetetur. eodem modo poterit illam rẽ pignorare, & creditor ha-
bebit utilem hypothecariam. l. lex uectigali sup. de pig. Ista tamen
iura pereunt perempto iure constituentis, d. l. lex uectigali.

ADDITIO.

a Ale. Seruitutes. Iste §. facit vtrum emphyteuta, in re emphyteutica seruitutẽ pos
sit constituere. de quo per Bal. in l. 3. C. de serui.

LEX II.

1 *An sit differẽtia, utrũ cõduxerim solũ, vt imponã supficiẽ, an cõducã supficiẽ.*

Superficiarius. Op. & ut q̃ ꝓprietas sit ẽt supficiarii,
ut s. l. ꝓxi. §. qa aũt & in rem. Rñ uti-
le dñiũ cõpetit supficiario, directũ cõpetit dño soli. ita loqtur, hic.
Secũdo op. q̃ supficiariæ ædes dñr emptæ, ñ solũ cõductæ, ut l. ꝓxi.
§. j. gl. supplet hic, q̃ dicit ꝯducto, subaudi, uel empto, hoc acto, q̃
nõ trãseat dñiũ, ut in ꝯtrio, suppleo uel legato, uel donato, ut s. l. pro
3 xi. § pe. Dr̃ hic, † q̃ i ꝯducto solo positæ sunt, q̃ro utrũ sit dña, utrũ
cõducã solũ, ut imponã supficiẽ, uel ꝯducã supficiẽ: Gl. s. l. ꝓxi. §. 1.
ur̃ ista ponere tanq̃ æqualia. Tu dic, dña est ĩ hoc, qa qñ qs ꝯduxit
a solũ, supficie destructa, adhuc remanet ꝯductio soli. l. quoties, ĩ fi.
s. de usufr. Sed qñ ꝯduxisset supficiẽ, tũc illa perẽpta perimit̃ ius su-
pficiarii, d. l. quoties. in fi. & s. de dam. infec. l. inter quos. §. dãni. Vl
timo scias, q̃ ex ꝓdictis dẽt determinari, & suppleri. l. supficiario. s.
de rei uen. Nã nõ semp est necesse, qđ ꝓ supficie alia annua pen-
sio ꝓstetur, ut qñ ꝯstituit emptio, donatio, uel legatũ, ut s. uidistis.

ADDITIO.

a Ale. Superficie. An destructa superficie destruatur contractus, et quid emphyteu
ta, vide Bal. in l. [illegible] C. de iure emphy. et adde Bal. in rub. C. de iure emphy.
Menoch. Adde Afflict. decis. 83. nu. 11. 12. & decis. 380. nu. 2. 3.

TITVLVS DECIMVSOCTAVVS.

De itinere actuque priuato.

Dictum est sup. de interdictis possessoriis rerum corporalium:
sequitur de possessoriis rerum incorporalium.

LEX PRIMA.

a **Prætor ait.** a Querit gl. utrum istud ĩterdictum
sit duplex, uel simplex? Dic ut in gl.

ADDITIO.

a Ale. Prætor ait. No ad hunc tit. q̃ si per viam publicam iri non potest, ego ire im-
pune potero per agrum uicini cum bestiis. ita no. Bal. in l. per agrum. C. de serui
facit ad hoc in f. ea. l. §. Iulianus,

1 *Hoc interdictũ vtile cõpetit pro seruitute urbana habẽte cãm discontinuã.*
2 *Hoc interdictũ q̃ nõ habeat locum pro seruitute rustica, nec pro aquæductu.*
Interdictũ uti possidetis, q̃ detur ꝓ seruitute urbana habẽte cãm cõtinuã [illegible].

§. Hoc interdictum. Querit gl. quid ꝯ ĩeru. urb.
Dicit gl. forte habebit locũ
1 utile, Videte, † si qdem seruitus urbana hẽt cãm ꝯtinuam, tũc hẽt
locum utile interdictum, uti possidetis, ut sup. ti. 2. l. j. in prin. & ibi
no. & l. sicuti. §. Aristo. sup. si ser. uend. & l. quoties. de serui. Si uero
hẽt cãm discontinuã, tũc posset locum habere utile interdictum.
2 Quæro utrum † ꝓ omni seruitute rustica hẽat locũ interdictũ? Gl.
dicit, quod non, quia non pro aquæductu. l. j. quod autem. j. tit. j.

1 *Possessio itineris quare non acquiratur minori spatio triginta dierum, sicut*
possessio aquæ.
Communitas, si patitur quem esse semel de prioribus, vel tãquam cõsiliariũ
in consilio proponere, ex tali actu inducitur quasi possessio.
2 *Aliquem esse vsum, & sic esse in quasi possessione itineris, quid prosit.*
3 *In quasi possessione iuris habet locum regula, vim vi repellere licet,*
4 *Vniuersitas coadunata si vult aliquid agere potest expellere illos, qui non*
sunt de corpore vniuersitatis.
5 *In iuribus habentibus causam dicitur quis esse ĩ quasi possessione, si illo anno*
vsus esset tempore sufficienti,
6 *Existẽs in quasi possessione eligẽdi, si impeditur in noua electione, sufficit di-*
cere, q̃ fuit in quasi possessione iuris eligẽdi in proxima ꝓcedẽti electione.
7 *Dominus qualiter possit expellere eum. qui est in quasi possessione iuris.*
8 *Qualiter probetur quod vtenti seruitute non competit ius.*
9 *Quem iuisse iure seruitutis, qualiter probetur.*
10 *Agens hoc interdicto. an debeat ꝓbare se vsum seruitute sciẽte aduersario,*
& distinguit inter seruitutes habẽtes causam continuã, & discontinuã.
11 *Scientia aduersarii semper requiritur in præscribenda seruitute.*
12 *Qualiter probatur q̃ quis nõ sit vsus seruitute, nõ vi, non clã, nec precario.*
Malafides in iuribus incorporalibus præsumitur.
13 *Agens interdicto recuperandæ pro iuribus incorporalibus non habet neces-*
se probare se fuisse in possessione non vi, non clam, nec precario.

§. Hoc interdicto. Hic §. est multũ difficilis, & sub
tilis. Opp. & uidetur, qđ debeat
docere de iure seruitutis, ut j. eo. l. 3. § ait ptor. Sol. Aliud in illo in
3 terdicto de itinere reficiendo, aliud in isto. Rõ patet ibi. † Vlterius
dicitur hic, quod debet esse usus ad minus 30. dieb. Contra j. ti. j.
l. j. §. quod autem. ubi sufficit semel usum. Solu. Aliud in seruitute
aquæ, aliud in seruitute itineris. Rõ, quia per fundũ alienũ posset
fieri per modũ cuiusdam facultatis, uel amicitiæ, secus in aquædu-
ctu. Non. n. est consuetum, q̃ hoc permittat̃, nisi ei q hẽt ius hoc
faciendi, & iõ vno actu hic nõ acqritur possessio. Et ista tene men
a ti ꝓ acqsitione possessionis aliorũ iuriũ incorporaliũ. Pone exẽ-
plũ, si cõe istius ciuitatis pateretur te eẽ in cõsilio, nõ ex hoc tu es
in possessione illius iuris, nisi ex frequentia actuũ ad minus 10. vt
hic: sed si pateretur te eẽ de priorib. vel te semel ꝓponere in ꝯsillo
tãquã ꝯsiliariũ, ex vnico actu illius iuris ĩduceret̃ quasi possessio,
ꝑ d. l. j. §. q̃ aũt. j. de aqua quot. & æsti. Et idẽ dico ĩ cęteris iurib. vt
ex qualitate actuũ reqrat̃ vnus actus, vel plures. Tertio op. j. e. l. si.
Rñ. ibi loqtur, qñ nõ ẽ vsus iure seruitutis: sed iure cuiusdã amici-
b tiæ, hic qñ vsus ẽ iure seruitutis. Venio ad qõnes, b dr̃ hic, q̃ nõ re-
a qritur an istã cãm hẽat possidendi. q̃ro, qd ꝓdest aliquẽ eẽ vsum,
& sic esse in quasi possessione iuris. Quidã dñt, ꝓsumitur hẽre ius,
nisi probetur ꝯtrũ. Ista opi. ꝓponitur hic in prin. gl. & fuit opi. Pla. q̃
gl. reprobat. C. đ prob. l. cum res, dic vt ibi, Alii dñt, qđ ꝓdest quo
ad hoc, vt ꝯ turbantẽ possit resistere de facto ille, qui est in quasi
possessione, non tñ in iudicio põt agere. Ista lect. in quantum di-
cit, q̃ potest resisti de facto, dicit verum, vt statim dicam. In quan
tum vero innuit, q̃ non põt agi in iudicio hoc interdicto, dicit ꝯ
hãc legem, & ꝯ mentẽ totius tituli. Tertii dñt, & ista est vera, q̃
ꝓdest ad hoc, qa ille qui est in quasi possessione, siue agat, siue cõ-
ueniatur, debet ei caueri de non impediendo eũ vti seruitute pẽ-
dente iudicio: sed si non possideret, deberet ipse cauere de non
vtendo pendente iudicio, vt j. tit. j. l. pe. & hoc est verũ. & hic est
c verus intellẽs illius legis difficilis. s. l. pe. j. tit. j. Secũdo prodest in
d alio, qa si turbatur extra iudiciũ, põt đ facto resistere ꝯ turbantẽ,
l. j. §. vim vi. sup. de vi & vi arma qđ nõ esset, si non possideret. Hẽs
3 ergo duas utilitates, q̃ sunt in quasi possessione iuris. † No. istud di-
ctum glo. q̃ ẽt in quasi possessione iuris hẽt locum, qđ dr̃ vim vi
4 repellere licet. Et ideo si vniuersitas, vel † capitulum coadunatũ
esset ad faciendum aliquid, & ibi esset aliquis qui non esset đ cor
pore capĩi, vel vniuersitatis, & vellet oĩno ibi esse, posset licite per
e vniuersitatem expelli, e qa turbat vniuersitatem, vel capitulum in
f possessione iuris in qua est. Secundo no. f q̃ in istis iuribus, quæ
5 habent † cãm discontinuam, dr̃ quis esse in quasi possessione, si il-
lo anno vs̃ esset tpe sufficienti, vt dr̃ hic, adeo q̃ si me turbas, pos
sum ꝯ te resistere de facto, sed si essent quædam iura, q̃ nõ require
rẽt vsũ nisi interpolatim magno interuallo, tũc putarẽ q̃ suffice-
ret me possedisse a lõgo tpe retro. Exẽplũ in l. fi. C. de seru. Et ĩ tel
lige tũc, qđ hic dicit, hoc anno, hoc est, hoc vno tpe, quo reqritur
6 ille vsus, vt isto ꝗnquẽnio, vel decennio, vel sim. † Vñ in electione
Epi, vl̃ Abbatis si qs a 30. ãnis citra, elegit vnũ Epm, certe si dẽret
g de nouo eligi, & impediret, sufficeret geũ docere, qđ fuit in quasi
possessione iuris eligẽdi in ꝓxima ꝓcedẽti electione. Prædicta q̃
dixi sunt vera. Sũt ẽt aliæ vtilitates in quasi possessione iuris, q̃ po-
nunt ĩ l. sic. ut. § sed si q̃rat. s. si ser. vẽ. vt ibi. Vlterius q̃ro, quõ † dñs
põt expellere eũ, q est in quasi possessione iuris? Dicit gl. oportet,
q̃ agat dñ. negatoria, & ꝓbet seruitutẽ sibi non cõpetere, aĩs non
põt eum expellere. Vide gl. q̃ h. d. Istud nõ est verũ, non. n. hẽt dñs
necesse ꝓbare seruitutẽ nõ cõpetere, sed sufficit ꝓbare se dñm, &
illi vtẽti denegabitur facultas vtẽdi seruitute, nisi ꝓbet eã sibi cõ-
petere, vt s. si vsusfr. pe. l. vtifrui §. j. & ibi no. & l. sicuti. §. sed si quę
ratur. s. si ser. ven. & ibi no. dixi plene ĩ l. si prius. s. de ope. no. nun.
8 † Vlterius quæro, h posito ẽm quod glo. dicit, quod quis habeat
h necesse probare illi vtenti seruitute non cõpetere ius, quař pro-
i babitur? Dicit glo. per testes, i qui stabant ibi prope, qui dicent, q̃
non

ADDITIONES.

a Alex. Acquisitione possessionis. No. qualiter quis dicatur ĩ quasi possessione. Ad
de latius no. p Bar. in l. sicuti. § sed si q̃rat. su. si ser. vẽ. Et đ hiis olb. vide Ang. i se
pe. l. si qs vi. §. differẽtia. de acq. poss. & vide q̃ dixi post Ang. in l. 3. C. đ acq. poss.
Menoc. Barba. consi. 68. col. 2. lib. 3. Ruy. consi. 106. nu. 9. lib. 5.
b Bar. Venio ad q̃. Quæ autem sint commoda possessionis. vide Bal. ĩ c. j. đ contr.
inter do. & va.
Menoc. Grammat. decis. 67. nu. 7.
c Alex. Verus intellectus. Adde ad hoc no. p Bar. in l. j. § prin. ĩ 6. q. su. đ ope. no. nũ.
d Barb. Secundo prodest. Et vide Inn. in c. cum Vintoniensis. de elec. vbi videtur te
nere contrarium. Abb. ibi reprehen. in Inno. p dictum Bar. hic, su pondera, quia
Bar. loquitur in forinsecis, quibus nec est actus, nec habitus standi ĩ collegio sed
in casu Inn. non est sic, adeo credo Inn. verius dicere, & vide Ang. ĩ l. vim. su. đ iu
sti. & in. qui dixit unum notabile uerbum de scholari.
e Alex. Expelli. Adde no. Inst. de act. §. æque. in fi. an vle. dicto. facit quod habeẽ in
l. fi. sup. quorum bono.
f Alex. Secundo no. Vide Bar. & Bal. in l. j. C. de serui.
g Alexan. Sufficeret. Bene facit, quod no. Bal. in l. 2. ad fi. C. đ præscr. 30. ann. & no.
Inn. in c. dilectus. in gl. in ver. pode [illegible] de cap. mo.
h Paul. Vlterius quæro. Vide Are. in l. hæredes palam. in princ. ff. de testa. dicentem
hoc dictum Bar. procedere, quando testis dicit, non vidisse, aut audisse, vel ne-
scire: sed si diceret non fuisse factum, secus dubium, vt ibi per eum. limita tamẽ vt
per Fely. in c. tertio loco. de proba. vbi ponit multos modos probandi negatiuã.
vide Alex. consi. 108. vol. & consi. 43. vol. 1.
i Alex. Per testes. Bal. in c. si quis per triginta. si de feu. fue. contr. inter dom. & agn.
quæsiuit. testis dicit, me per triginta annos Petrum non possidere, sed Martinum
iste sit falsus? Et vide ibi plene per eum. Et dum Bal. ibi ad fi. subdit, sed est suspe
ctus de falso, vide Ange. in l. si per alium. §. docere. sup. ne quis eum, qui. & ita il
lum tex. alleg. etiam Bal. in l. de die. §. si qui satisd. cog. Et pro illa opin. Bal. adde
Bar. in l. j. in princ. sup. si. quis ius dic. & Inno. in c. cũ ecclesia. de causa posses. &
propriet. & i c. licet causam. de probat. Et de hac etiam glo. uide Bal. i l. actor. C.
de probat. & ibi Bar. & Bal. in l. cum hi. §. j. sup. de trans.

a non fuit visus ire, cum non potuisset a iuisse quin viderent, vel qa
dicit se iuisse tali die, vel mēse. & ꝓbatur qđ fuit alibi, arg. l. optimā
C. de ꝯtrahen. & commit stip. facit qđ notatur in l. Pantonius. §. rei.
ff. de acq. hær. dicit Dy. ꝙ ista vr̄ dura ꝓbatio. Quid. n. si portabat in
carruca coopertus, ita qđ nō pōt videri, vel si iuit tpe, quo illi erāt
in domo ad comedendū, vel ad dormiendū? certe nō video, dicit
Dy. qualiter ista ꝓbatio de qua dixi, concludat. Præterea, ista ꝓba
tio nō cōcludit illi seruitutē nō cōpetere, sed cōcludit illū nō esse
vsum seruitute, nisi vellet ꝓbare illū tanto tpe nō esse vsum quod
b seruitutē perdiderit. Venio b ad sequentē gl. cǭ dicit, ꝙ debet quis
c iuisse iure seruitutis, d ad hoc, vt cōpetat hoc interdictum. Quæro
d 9 † quō ꝓbabitur ꝙ qs iuerit iure seruitutis? Dicunt qdam, ꝓbabitur
9 suo sacramēto. Pro ista opi. facit multū qđ no. Instit. de act. §. aliç.
in gl. mag. sed certe ibi p̄cedebat titulus, ex quo credit sibi, si asse-
rit se habere bonā fidē: secus si nullus titulus præcedebat. Dic er-
go, ꝙ aliter dēt ꝓbari ꝙ iure seruitutis sit vsus. Sed quō ꝓbabitur?
Dicit gl. quod ꝓbabitur p testes, ꝙ ipse iuit, qa viderunt ipsum ire
& istud est facile. Itē ꝓbabit ꝙ iure seruitutis, qa dicunt se vidisse
cōstitui seruitutē a tali, q putabatur dn̄s illius prædij, vel fuit lega-
ta seruitus Titio, & iste vocabatur Titius. Istud dictum gl. non vr̄
verum, quia sm̄ hoc sequeretur ꝙ deberet ꝓbare titulū verū, vel
putatiuum, quod est cōtra l. si quis diuturno. ff. si ser. ven. & quod
no. per Dy. extra de reg. iur. c. 2. li. 6. & ideo dicit Iac. de Are. & alij
Mod. & Cy. refert C. de ser. & aqua. l. j. in 4. q. quod sufficit, ꝙ ꝓbet
se audiuisse hoc dici a qbusdam vicinis, & a qbusdā fide dignis, ꝙ
e sibi competat ius eundi. Ita dicunt ipsi. Ego puto e in veritate hoc
esse, ꝙ dēt aliqd ꝓbari pp ꝙ ipse motus sit ad credēdū sibi seruitu
tem competere, vt j. tit. j. l. j. §. sed & si iure. Et ideo puto, ꝙ si erat
de hoc fama p cōtratam, licite pōt credere, argu. eius, ꝙ not. in l. 3.
C. de ꝓba. & l. at qui natura. §. j. cum sua gl. ff. de neg. gest. Idē forte
si erāt ibi signa viæ, vel itineris, vel aquæ, vel verisimilia, quæ pos-
sent animū adducere ad istā credulitatem, ꝙ aūt sit vsus iure serui
tutis probabitur ex actibus. Nā qdam sunt actus, quos ego facerē
in fundo cuiuslibet vicini. Possunt ēt tales eē actus, quos ego non
facerem, nisi seruitus mihi competeret, vt p̄cidere sepē cā eundi
per fundum, & similia. vnde ex istis actibus colligetur. Ista vltima
verba de actib. sunt verba Inn. extra de postul. pla. c. bonæ memo-
f riæ. in 2. & 3. gl. & ꝓbat ēt in tex. j. ea. l. §. Iulianus. Vlterius quæro, f
10 vtrum † habeam necesse ꝓbare me vsum sciēte aduersario. g Tex.
g vr̄ qđ sic. C. de ser. l. 2. Nā cum quasi possessio incorporalium ni-
hil sit aliud, q̄ patientia aduersarij. l. quoties. ff. de ser. ille qui igno-
rat non pōt pati, & sic ille q vtit nō pōt dici esse in quasi possessio-
ne illius iuris. Istud ēt tenet Inn. in d. c. bonæ memoriæ. Aduerta-
tis ergo. ego puto dicendū aliť. Nā q̄dam sunt seruitutes habentes
cām continuā, pro qbus datur vtile interdictum, vti possidetis, vt
dixi ff. tit. 2. l. j. in prin. & ff. prox. §. tūc cū illud interdictū detur pos
sidēti tm̄, vel quasi possidenti, necesse est ꝙ probetur scientia ad-
uersarij, cum aliť non posset haberi illa quasi possessio. Quędam
sunt seruitutes habentes cām discontinuam: pro his datur hoc in-
h terdictum, & in istis non requiritur, ꝙ probetur scientia h aduer-
sarij, quia verba istius edicti non requirunt, quem quasi posside-
re, vel quasi possedisse, sed reqrunt simplicē vsū facti. Dicit. n. præ-
tor, quo itinere vsus es, non dicit in cuius itineris quasi possessio-
ne es. Vnde sufficit probare vsum, non vi, non clam, nō precario.
11 † Fateor tm̄ ꝙ quo ad præscribendā seruitutem semper requiritur
scientia aduersarij, cū sine possessione p̄scriptio non procedat, d. l.
12 2. C. de seru. & aqua. Vlterius quæro, † qualiter probabitur ꝙ quis
vsus sit non vi, non clam, non p̄cario? Quidam dicunt, ꝙ hoc dēt
probari ab aduersario, qui dicit vi, clam, vel precario vsum esse.
Glo. determinat contrarium, & dicit, ꝙ immo debet probari per
eum, qui vtitur hoc interdicto, & probabitur per testes sm̄ quod
dictum est ff. Primum, ꝙ dicit, ꝙ actor debea probare istam nega
tiuam, l. ꝙ non vi, non clam, non precario, reprehenditur per Dy.
i q dicit, ꝙ ꝓbato vsu solo 30. dierū, præsumitur ꝙ bona fide, i non
vi, non clā, non p̄cario, ēt si non probetur. Nam sicut in reb. cor-
poralib. si ꝓbetur titulus, p̄sumitur bona fides, nisi ꝓbetur mala, l.
in bono prædo. j. de reg. iu. & l. si qs emptionis, C. de præscr. 30. ann.
ita in incorporalib. dēt præsumi bona fides solo vsu probato, cum
quo ad præscriptionem ista duo sint paria, probare vsum in seru-
tutib. sine titulo, & in corporalib. probare titulū, & longam posses
sionem, nā vtroq; casu est idem iuris, l. 2. C. de ser. & aqua. & si ser.
vē. l. si quis diuturno. Ista sunt verba Dy. Doct. reprehendunt Dy.
Nam ista non sunt paria, quia de iure naturali, & gentiū quælibet
res est libera. l. altius, C. de ser. & iō mala fides alterius est ipso iure
k probata, k nisi ꝓbetur aliqd secutū, ex quo p̄sumatur bona fides:
sed in rebus corporalib. hoc non contingit: nā ius eōe possidenti
non resistit, vt plene no ff. de ope. no. nun. l. si prius. & gl. tāgit in l.
sicut, § sed si quæratur. ff. si seru. ven. Et ideo dico, ꝙ non sufficit ꝓ-
batio solius vsus, sed debet probari aliqd, pp quod ille motus fuit
ad credēdū sibi dēri seruitutē, vt j. ti. j. l. j. §. sed si iure, quo ꝓbato al
teri parti incūbit onus ꝓbādi, ꝙ ille sit vsus vi, clā, vel p̄cario, vt ap
te ꝓbatur j. eo. l. 3. in prin. & §. 1. Ad sm̄ qđ gl. dicebat, ꝙ hoc pote
rat ꝓbari p testes, ꝙ non vi, no clā, nō p̄cario, nō est verū, sicut etiā
dixi in p̄cedenti gl. Nā cū ista sit mere negatiua non coarctata lo-
13 co, uel tpe, nō pōt probari. l. actor, C. de ꝓbatio. facit qđ no. Doct.

l C. de seru. l. j. † Vltimo q̄ro, l quādo pro istis iurib. incorporalibus
agitur interdicto recuperādæ possessionis quod potest fieri, vt di-
xi ff. de vi & vi arma. l. 4. §. vnde vi. & ibi glo. tangit, an tunc habeat
necesse probare ille, qui est deiectus, se fuisse in possessione, non
vi, non clam, nec precario. Rn̄. ꝙ non. Nam prætor in illo interdi-
cto non dixit illa verba, de eo quod non possidebas vi, vel clam,
vel precario: quoniam ante omnia spoliatus debet restitui, l. j. §. j.
sup. de vi & vi arma. & l. si quis ad se fundum, C. ad l. Iuliam, de vi.
& no. per Inn. in d. c. bonæ memoriæ, extra de postula. prælat.

ADDITIONES.

a Paris. Non potuisset. Vide Cur. in tract. de test. q. 27. & 28. ubi dicit, ꝙ testis depo
nens super negatiua, debet reddere rationem, non interrogatus.
b Ale. Venio. Vide Inn. in c. bonæ de postul. præl. & in c. cum ecclesia. de causa pos.
ses. & propriet. & in c. cum in literis, de restit. spol. Bal. in l. j. C. de seruit.
c Paris. Sequentem gl. Vide Ale. cons. 96. volu. 5. Vero. de ser. urb. præd. in rub. quæ
sint necessaria ad præscriptionem inducendam, & de serui. rust. præd. & in rub.
de ser. aquæ ductus, & Ale. cons. 5. vol. 3.
d Poma. Seruitutis. Vide Fely. in c. de quarta de præscr. & in c. si diligenti eo. tit. &
Ale. cons. vlt. vol. j. & Ale. cons. 30. & 110. & 133. & Ale. cons. 50. vol. 3. ubi dicit
per hæc, ꝙ si volo probare me adeptum, vel assecutum aliquid, ꝙ tale quid feci ꝓ
pter quod illud poteram consequi, ꝙ debeo probare me hoc non fecisse, ut illud
adipiscerer, vel quod illud faciebam, vt vterer iure mihi competenti.
e Ale. Ego puto. Facit quod no. gl. in l. sicuti, §. sed si quæratur, si seru. uendicetur, de
qua mentionem facit Bar. in l. si prius in 2. opp. 3. partis de ope. no. nunc.
f Paris. Vlterius quæro. Vide Ale. cons. 27. vol. 2.
Menoc. Grammat. decis. 56. nu. 45. Brun. consi. 98 nu. 2. Ruy. consi. 192. nu. 4. li. 1.
g Ale. Aduersario. Et uide Bar. in l. j. C. de ser. & in l. 1. de aqua plu. arcen. & Bal. in
l. j. C. de seru.
h Paris. Scientia Limita ut per Fely. in c. de quarta de pręscrip.
i Ale. Bona fide. Qualiter probabitur bona fides in incorporalibus, adde Bal. in l.
j. C. de ser. & Inno. in c. si. de pręscrip. Ad ista faciunt no. Bar. in l. si prius, in 2. 3. &
4. opp. 3. partis, de ope. no. nunc.
Menoc. Dec. consi. 173. nu. 3.
K Ale. Probata. Vide Io. And. in regula, sine possessione in Mercuria. & cum Barto.
hic concor. Bal. in quęstio. incip. accusatus de vi turbatiua. & Ant. But. in c. si dili
genti, de pręscrip. & quę no. Doct. in c. j. eo. tit. in 6.
l Barb. Vltimo quęro. Et vide quę dixi post Doct. in c. cū ecclesia, de cā poss. in gl.

1 *Accusatus in fine mensis Decembris, pro maleficio commisso in principio mensis, & dicatur in accusatione de isto anno, quod accusatio procedit.*
Annus intelligitur de 365. diebus.
2 *Litis contestatio, quod requiritur in possessorijs.*

§. Annum. Iste §. facit † ad quæstionē, quā dixi in l. libel
lorum. j. de accusationib. Annus dn̄i incipit
iā a natiuitate. Modo quidam fuit percussus in principio mensis
Decēbris, & accusatio fuit producta in fine mēsis, & in accusatio-
ne dicebant, hoc anno de p̄nti mense Decembris. Oppo. ꝙ non
fuit hoc anno, sed anno præterito, quia annus fuit renouatus ad-
ueniēte natiuitate. In ꝯtrū facit tex. Nam qđ dixit hoc anno, hoc
est intra 365. dies ꝓxime præteritos. ad hoc ff. ad l. Aqui. l. ita vulne
ratus & l. cum heres. §. Stichus. ff. de statulib. dic vt dixi in d. l. libel
lorum. j. de accusationib. Vlterius dicitur hic, qđ ex die interdicti
quæro, vtrum dēat intelligi ex die dati libelli, uel ex die litis cōte-
statæ? Gl. dicit litis contestatæ: quod est verum. Hoc tm̄ intellige, vt
statim videbitis j. eo. §. si quis propter inundationē, in fi. §. Et hæc
est vna de legib. quas allego ꝯ. Guilelmum de Cuneo, qui dicit, ꝙ
2 † lis non contestatur in possessorijs, & determino ꝯ eum, ut plene
dixi in l. naturaliter. §. nihil commune sup. de acq. poss.

1 *Probans se præscripsisse ius colligendi pedagiu, obtinet in illa specie quam probat, idem in præscribenda iurisdictione.*
2 *Societas inter fratres tacite contrahitur ex solo vsu, in eo in quo tantum apparet vsus inter eos,*

a §. Si quis hoc a interdicto. Hic est ualde no. §.
Oppo. & vr̄, qđ per
vsum partis debeat vincere in toto, vt ff. quemadm. seruit amit. l.
si stillicidij, §. fi. Sol. ibi in retinenda proprietate, q̄ constat eum ha
bere, vel iure seruitutis, qđ cōstat eū hēre: nā per vsum partis reti-
neo totum, sed hic in seruitute q̄renda, uide gl. in uer. quo ad usq;
b quæ incipit, idest vsque ad quem locum, quam semper no. cum
1 textu, & nunquam obliuiscaris. Per hunc textum b dico † quod si
quis

ADDITIONES.

a Ale. Si quis hoc. No. quando per vnum actum quis nanciscitur possessionem, qm
ad omnes actus fiendos, vt no. Bar. in l. 3. in prin. sup. de acquir. possess. Qualiter
autem perdatur, vide pulchre per Inno. in c. querelam, de elect. & ꝙ no. Ang. in
l. quemadmodum. sup. de acq. pos. Item ad Bar. hic, adde Inn. in c. cum dilectus,
de capel. monac. ꝙ limita, vt per Cy. in l. j. ad fi. C. de emācip. libe. Bar. in l. j. C. de
seru. & dictum Bar. hic intelligitur quando est vsus sciente parte, secus si ignorā
te, l. is qui vsumfructū, ff. q. b. mod. vsusfr. amitt. & quæ dixi in disputatione mea
incipiente, Sigismundus in sedo dubio. & Ant. in c. fi. de causa possess. & Inno. in l.
inter pares. ff. de re iudic. & Pau. de Leaza. in cōmento. c. ex literis, de restitut. spo
liat. in 1. q. Bal. & Pau. de Cas. in l. imperium, ff. de iurisdict. omn. iudic. vers. illud
etiā no. Et ad hic dicta Bar. in l. Titiū & Mæuium, §. fi. de admin. tut. Adde pul-
chre Bal. huic apostillæ, cons. 371. 3. li. incip. proponitur, ꝙ commune Terdonæ.
b Barb. Per hunc textum. Et sic facit, an præscripto iure condemnandi, videatur
præscribi ius absoluendi, vide Bal. in l. imperiū, ff. de iurisdict. omn. iud. & Inn.
in c. ex literis. de iure patrona. & in l. solent. de offic. presid.
Menoc. Pulchre Barto. Soc. inter consi. Mariā. sen. cons. 11. col. pe. in fi. Ruy. cons.
49. nu. 47. lib. 1.

a quis a ius colligendi pedagiū vult dicere se pscripsisse, quia probat φ visus est colligere de talib. reb. φ in illis tm̄ q̄stiuit, in q b. apparet vsus, & dico in l. si publicanus, in fi. s. de publ. Idē in pscribenda iurisdictiōne. Nā pbata quasi possessione certi actus ī illo tm̄ actu pscri
b bet, nō in aliis. secus si hēret cōcessionē ab illo, q hēt ius cōcedendi, tūc si vtiē iurisdiōne in actu vno, retineret ī oībus. Et p hāc glossam limitabā dictū Cy., & Old. q dīt, φ inter frēs ex solo vsu ɔhit tacita societas, & sic tacite dissoluit, vt l. idēq. s. pro socio. Dico, φ
c hoc est verū in eo tm̄, in quo apparet vsus inter eos, vt qa ambo erant artifices, & communicabant lucrū illius artis, φ in illa arte vr ɔcta societas: vel cōmunicabant fructus tantum, in illis tantum videtur facta communio, non in illis emptionibus prædiorum.

ADDITIONES.

a Pom. Quod si aliquis. Vide aliquid in simili per Pan. cōs. 54. vol. j. & 6. e. vol. j. et 5. in secundo dubio, vol. j. & Are. in cons. 23. in tertio dubio, & 64. & Ale. 6. vol. 5. & Are. 67. ad fi. & cons. 95. & 33. alias 133. & pe. & fi. vbi declarat hoc pulchre & late. dicens φ prescripta vna specie de cōtentis sub simplici iurisdictione, &c. & ibi multa ad hoc ponit, & eiū. 106. vol. 2. vbi sequitur dictū Bar. hic, & ibi ēt dicit esse in consuetudine, quæ non extenditur ad alium casum dissimilem, & cons. 26. vol. 1. & dicit, φ quasi possessio iurisdictionis in aliqua parte alicuius loci, nō infert quasi possessionem in toto, & 25. volu. 5. vbi sequitur in eo qui videtur in aliqua re consentire, ut tali consensus ad aliam rem non extendatur, & Bal. in c. quod translationem, in ver. no. ibi, an pietas, de off. deleg. & Soc. cons. 111.
Meno. Adde Cagn. in l. oīa quæcunq; de reg. iur. Paris. cons. 25. nu. 29. lib. j. Soc. iun. cons. 111. li. 1. Dec. cons. 142. n. 5. Bal. li. 4. ī. c. 19. Crauet. de antiq. tēp. 4. par. pro. nu. 43. 44. ubi ponit quamplures limitationes. Soci. iun. cons. 101. nu. 14. 15. li. 2. Crauet. cons. 30. nu. 3. Paris. cons. 13. nu. 36. 39. li. 1. Barb. cons. 22. col. 2. lib. j.
b Paris. Non in aliis. Vide late Fely. in c. auditis, extra, de præscript.
c Paris. In eo tantum. Vide Ale. cons. 78. vol. 2. Pau. de Cast. cons. 125. Ale. cons. 24. ad fi. uol. 1. Bar. cons. 37. vol. 2. Ale. cons. 70. vol. 7. in fi. & seq. uol. 4.
Video Io. Imber. in Enchirid. iur. Gallus, c. actus voluntarij.

§ Iulianus. Ex isto §. no. φ ex istis qualitatibus, & circūstātijs præsumitur, an sit vsus iure seruitutis, dicti sup. ea. l. §. hoc interdicto.

§. Is cuius colonus. Querit glo. vtrū sit necesse, vt qs possideat fundū, ad quē dr sibi deberi viā? Gl. dīt φ nō, vide eā. Cōtrariū huius no. j. e. l. si tibi, in 1. gl. & ēt in ultima illæ veriores, & hoc tenet Roff. ī libellis sup hoc tit. Quæro qñ aliqs vadit noīe meo, vtrum est necesse, φ ego hoc sciā? Gl. dicit, φ nō, quo ad retinēdā pprietatē seruitutis. Item nec quo ad retinēdā possessionē: sed quo ad acqrēdā possessionē reqrit sciā dñi, vt j. ti. j l. i. §. q̄sitū, & ibi no. & hoc probant leges, q̄ hic alleg. pro concord. in fi. gl. quæ incipit, nomine, & voluntate.

3 *Præscriptio quod currat contra impeditum impedimento facti, licet restituatur, secus in impedimento iuris.*
Contra præscriptionē triginta ann datur ignoranti sibi ius competere, restitutio in integrum. & l. fi. C. de præscr. lon. temp. qualiter intelligatur.
3 *Præscriptio si currit actori pp præscriptionē q̄ datur reo, actor restituitur.*

a § Si quis propter. Hic ē ualde notabilis §. a pcipue ibi pterea sciēdū, & uide glo. sup
1 uer. liberatione data. † No. ex isto b § φ ɔ impeditū impedimento
b factū currit pscriptio, licet restituat. secus si esset impedit' impedimēto iuris, l. j. in fi. C. de an. excep. & iō puto, sī ɔ me cucurrit pscr.
c 30. ann. & erā ignorās ius mihi c cōpetere, ego restituar in integrū p hūc tex. si ipso iure pscriptio cucurrerit. Sic ēt ītelligo legē fi. cit
d ca fi. C. de pscr. lon. tēp. d ubi dr, φ nō hī distinctio sciē, uel ignorātię: uerū est, quia prescriptio cucurrit, sed in integrū restitutio cō-
2 petit. † Vltimo no. φ si prescriptio cucurrit actori propter dilationem, quæ datur reo, actor restituitur. Opp. gl. de l. denique, & l. nec utilem, sup. ex quib. causis maiores, dic ut in gl.

ADDITIONES.

a Ale. Notabilis §. No. ex isto § qñ impedito currat præscriptio: adde tñ, φ licet non currat, si tñ incipit, cōsumat cursum suum, fm̄ Ion. in c. ne pro defectu de elec. p Bal. in l. j. de anna. exceptio, & adde, φ ēt impedito non currit pscriptio tpe, quo fuit impeditus, licet impedimentū culpa sua processerit. Casus est multum no. in c quis pp diuersitatē, de cōces. præben. & ibi reperio esse consultū p famosissimū Doc. Io. de Ana. Et qñ impedimento iuris, vel facti, currat pscriptio, & qñ veniat restit. vide no. Bal. & Ang. in l. sicut ad fi. de psc. 30. an. itē si tps currat actori, pp dilationē rei, restitui actor adde Bal. in l. pe. C. de re. in integ. restit. & p no. hic per Bar. & Imo. in c. fi. de pscr. dīt, φ si per statutū esi inducta pscriptio decē annorū, si currat contra probabiliter ignorantē, poterit peti restitutio, nisi fuerit ignorantia turis, vel supina, & pro hoc facit φ no. Bar. hic & facit quod no. ipse idem in l. Aemilius, so. de minorib. & in l. ab hostib. §. sed φ simpliciter, circa medium, quib. ex cau. maior. & gl. in l. sicut, ad fi. C. de pscr. 30. ann. in ver. militia, & φ no. Cy. in l. quoties, C. de pcib. Imper. offer. & qđ no. in l. Senatus, de offi. psid. & in l. j. C. ne rei domi. vel tēplo. multi tñ tenēt cōtra Bar. vt per Modernos, in c. auditis, de rest. in integ. in cle. j. e. ti. & cōtra Bar. cōsuluit Pet. de Anch. in cōs. 162. φ incipit, principaliter cōtra istos legatarios, & inter alia, allegat Bal. cōtrariū tenentē in l. j. in ao. op. C. q. admi. & subtiliter adducit cōtra Bar. in l. fi. C. de pscr. lon. tēp. reprobādo rōnem Bar. Pro hoc ēt posset adduci φ pulchre, & subtiliter voluit Ang. in l. fi. su. si quis testa. liber esse ius. fuer. post Bar. quod maxime verū esset in pto statuto, φ reqrit iustm pscribētis, & in eo ita cōsuluit Io. de Ana. & Imo. & vide qđ dixi post Bar. in d. l. fi. de pscrip. lon. tep. & dictū Bar. hic, simpliciter refert Bal. in d. l. fi. in ver. attende, C. de pscrip. lon. tēp. & ibi vide. Tñ ille tex. nō multū facit pro Bar. qa loqtur in casu fortuito, i. in impedimento per inūdationē aquarū, cui non poterat pudere humana natura, l. quæ fortuitis, C. de pig. act. Sed in ignorantia facti, quis pt prouidere per indagationem. Cū Bar. hic cōcordat Ro. in l. si uero, §. de viro, in 13. fallen. su. sol. mat. et dicit φ ēt probatur in l. & Atrisi cinus, de ser. rust. pd. & ex eo φ no. gl. in l. si partem, §. si per fundū, in verbo, non viendū, su. quemad. ser. ami. & in l. sicut, in gl. in ver. militia, C. de pscri. 30. ann. & p opi. Bar. hic habeo Spec. in ti. de pscr. §. j. in ver. pone colonus, & dictū gl. in d. l. si partē, § si per fundū, in ver. non vtendū, ad hoc no. Imo. allegat dictum c. fi. D. Abb. in c. vigilanti, de præscr. tenet idē qđ Bar. hic, allegat tibi bonā gl. in l. j. C. qđ pat. pot. in gl. j. Tenet idē Imo. in l. Pantonius su. de acq. hær. & Rom. in l. q uniuersis, §. fi. in. de acq. poss. & Ang. in d. l. fi. su. si qs testa. lib. esse iussus fuerit, & limita, vt per eū Raph. in l. cum filius, §. in hāc, j. de verb. obl. transit in oib. eū Bal. in d. l. j. C. q admitti. cōtra Bar. hic p l. cū antiquiorib. q̄ allegat Bar. & per d. l. fi. C. de pscr. lon. tēp. dicens, φ ignorantia non est iusta cā succurrendi, nisi causaretur ea aliqua iusta cā, l. Pantonius, s. de acq. her. & d. l. fi. & d. l. cum antiquiorib. & per hoc reprehēdit eū, p Bar. in d. §. in hac tene opinionem Bar. qa ignorātia est iusta cā, d. l. qui in alterius, de reg. iur. Non ob. d. l. cū antiquiorib. qa rñde, vt p Bar. in d. l. j. 24. opp. ad 3. partem, C. qui admit. Pro quo ēt uide Imo. & Pau. in d. l. Pantonius, vbi vr velle, φ in casu dictæ legis, cum antiqorib. habeat locum restitutio, si ignorant decessū, & idem Ang. in l. ventre eo. tit. et ita consului his dieb. Adde, φ opinionem Bar. sequitur Pau. de Cast. cons. 431. et Ang. cons. 196.
b Paris. No. ex isto. Vide Fely. in c. vigilanti extra, de præscript. Ale. cōs. 4. vol. 2. Ias. in l. 2. ver. pro confirmatione, C. de iure emphy. Fely. in c. ex transmissa. versi. in quorum de præscr.
Menoc. Afflict. decis. 37. nu. 1. Dec. cons. 29. ubi quid in prescriptione 40. ann. idē consi. 167. Ias. in §. rursus, nu. 59. Instit. de actio. Gozad. cons. 56. nu. 10. circa med. Soc. sen. cons. 80. lib. 3. Barb. cons. 40. col. fi. lib. 1. Ruy. cons. 48. nu. 9. lib. 4. Capic. decis. 4. nu. 24. 25.
c Paris. Ius mihi. Vide Ale. cons. 71. volu. 1. et consil. 119. vol. 5. idem tenentem. Sed Pau. de Cas. cons. 294 circa fi. tenet, φ isto casu non detur restitutio in integrum de quo articulo, vide late Fely. in c. vigilanti, de præscr. ubi dicit opin. Bar. hic esse communem, et eam limitat septem modis, et sequitur Ale. cons. 84. vol. 1.
d Clau. L. fi. C. de pscr. lon. temp. Pro hac opin. facit tex. un. ita gl. quam Doct. communiter tenent in l. sicut, C. de pscrip. 30. vel 40. ann. ubi dicit tex. qđ cōtra militē ignorantē et absentē currit illa pscriptio, et tñ gl. et Doct. ibi volunt, φ restituat, et hoc ē notat in l. fi. C. in qb. cau. in integ. restit. nō est necessa. pro hac decis. et facit, quod no. Bar. in l. j. in j. q. C. de iu. et fac. igno. et Ale. in l. iuris ignorantia, in pe. col. C. q admitti, et gl. in l. fi. in ver. trienniū, C. de anna. excep. et qđ dt Bar. in l. si infanti, C. de iure delib. et qđ hī p Ias. in l. post q̄ liti C. de pac. Cōtra istud tñ facit tex. in l. 1. su. de vsucap. et insti. illo e. ti. in pri. Sed pt rñderi, ut hic dicit Bar. Sed fortius stringit tex. in auth. malæ fidei, C. de pscri. lō. temp. ubi dī, qđ si verus dñs ignoret, nō currat longi tpis pscriptio, sed sit necessaria lōgissima. Sed eodē modo pt rñderi, qđ ibi distinguit sciētia, et ignorātia ad hoc qđ mero iure currat æque, vel tardius, sed quantū ad restitutionē in integrū, nulla hic cōsideratio. Et si dicatur qūo sit hoc qđ detur lōgiū tps ignoranti, nisi ut illud tps tollat oē remedium: alias dicendū esset, qđ lex æquale tps dedisset scienti, et ignorāti, et succurritur per restitutionē in integrū. Pōt rñderi, qđ ēt in materia pscriptionis an currat, an non currat, erit æquum distinguere abientem a psenti, scientē ab ignorante, etc. et per ista æquitās in specie considerata nō tollit adhuc gnālem æqtatem, quæ, ppter absentiam insurgit, ex qua cēsatur restitutio in integrum: secus in simili et si absenti danē dilationes longiores, per l. consentaneum, C. qūo, et qñ iudex, et l. properandum, §. si quidem, C. de iud. cum fi. tamen licet propter hoc sit coniuncta sua continuata prescriptio non tollitur sibi remedium in integrum restitutionis, ut no. in l. fi. sup. de in integ. restit. et per Barto. in d. l. consentaneum, cum suis concordantiis, ita etiam in materia nostra datur longius tempus absenti, quam presenti, l. 1. C. de vsuca. transfor. et l. fi. C. de prescrip. lon. temp. et Insti. de usucap. in prin. cum fi. et tñ nō tollitur in integrum restitutio absenti ex causa probabili, uel necessaria, ut in toto tit. quib. non obst. lon. temp. prescrip.

1 *Precario qui habuit fundum, quando possit vti hoc interdicto, & quando minus.*
2 *Precario qui rogauit fundum, an possit precario rogare seruitutem.*
3 *Hoc interdictum datur domino, & etiam ei qui precario rogauit fundum, non tamen rogauit viam.*
4 *L. si duo. §. creditores, sup. uti possid. quod loquatur etiam in his, qui nullo modo possident.*
5 *Ciuitas si habet merum imperium in aliam ciuitatem, & ibi mutat potestatem, qui precario nomine illius ciuitatis utatur illa iurisdictione, illa ciuitas non desinit possidere.*
6 *Ciuitas quæ vtitur iurisdictione precario a rectore ducatus, si occupatur a tyranno non desinit precario possidere.*

§. Si tibi fundum. Primo ponit vnum dictū. Secundo illud probat per dictum Iuliani. Tertio, ex illo dicto determinat aliam q. Quarto determinat vnam q. a seipso. Secunda ibi, idque. Tertia ibi, quæ ratio. Quarta ibi, itē, & iste est notabilis & subtilis §. Not. text. ibi, quoties. n &c.
1 † No. ex isto §. quod qñ quæritur, an ille qui precario habuit fundū, possit vti hoc interdicto, inspicitur animus eius. Sed cū quæritur an possit uti dominus propter vsum eius, q rogauit precario, inspicitur animus domini, & hoc vult dicere totus iste §. Circa
2 istum §. quæro, † an indistincte sit verum, φ ille, qui precario rogauit fundum, possit rogare precario seruitutem? Gl. dicit. ita demū, est verum, si rogauit fundum precario, ut aliquo modo possideret fundum. Nam qui nullo modo possidet fundum dominantē nō pōt precario rogare seruitutem. Istud dictum satis placet, arg. l. si aliena. §. j. sup. de vsucap. Ista enim iura dicuntur qualitates fundorum, l. quid aliud. j. de verb. sig. vnde sicut qualitas non potest esse sine subiecto, ita, non potest quasi possideri seruitus, puta vię, nisi possideatur fundus, cui dicitur deberi. In aliis vero seruitutibus, & iuribus personalibus, vt in vsufructu, & usu, istud dictum non procederet. Venio ad secundum ver. & hic quæro, quomodo ex hoc dicto Iuliani sumitur decisio nostræ q. Glo. inducit hic duobus modis, uno modo in princ. glo. alio modo in fi. & quælibet inductio est bona. Dic ut in glo. Quæro, quid † si ille qui pre-
3 cario rogauit fundum, non rogauit precario viam, quis habebit hoc interdictum? Dicit gl. φ ille qui rogauit fundum, non dominus, uel dicit glo. φ utriq; detur hoc interdictū, & hoc uerius puto.

to,ut ȷ.e l. 3.§. Idem Iulianus, ſm quod gl. dicit,& bene. Venio ad
tertiū dictum, dr hic, ꝙ interdictum datē ei q alieno nomine poſſi-
det. Cōtra,ſ. ti 2.l ſi duo,§ creditores. Dicit gl.aliud in interdicto
4 vti poſ.aliud in iſto. Nō eſt vera hęc fo.mo dic ſm † Ia. de Are. ꝙ
leges ꝯrię loqnunē ēt in his, qui nullo modo poſſident, ſecus ſi ro
gaſſent p̄cario, vt poſſiderēt, vt ȷ. de preca.l.q precario,& hoc mo
do dēt intelligi hic, vt dixit gl. j. huius §. Sumus expediti de gl. Ex-
tra gl.op. dr hic in fi. ꝙ ille, q p̄cario rogauit fundū, hēt hoc interdi
ctum, licet dñs nō hēat, ꝯriū habuiſtis expreſſe in l. ſi duo. in princ.
in fi. ſecundę magnæ gl. ſ. titu. 2. vbi nō dēt eſſe melioris condōnis
emptor, q̄ ſuus autor. Probatur ēt rōne, qa omnia interdicta ſunt
in rem ſcripta, l. j. §. pe. de interdic. Sicut ergo daret̄ interdictum ꝯ
dñm, q tibi ꝯceſſit precario, ita ēt ꝯ te, qaēt tu videris p̄cario poſ-
ſidere viam, ſicut autor tuus quaſi poſſidebat. Sol. in eodem fun-
do poteſt deberi plurib. via, & cuilibet inſolidum. Vnde ſi tu p̄ca-
rio rogaſti fundum vteris via tanq̄ fundo debita, non vteris eo iu-
re quo vtebar ego ꝯcedens, & ſic non es ſucceſſor mihi in illo iu-
re, quod nō eſt in reb. corporalib. Nam ſi fundum poſſidebam vi,
clam, vel p̄cario, & ꝯceſſi tibi, ſuccedis mihi in eodē fundo, meri-
to tranſit ad te cū illis qualitatib. vt in ꝯrio. Vlterius hanc legem
15 † induco ad q̄ōnem, a ciuitas iſta hēt in ciuitate Aſſiſij, & Spoleti
a merū, & mixtum Imperium, miſit ibi vnum Poteſtatem, ille Ptās
vſus eſt illa iuriſdictione precario, a cōi & Aſſiſij, & Spoleti. Quæ
ro vtrum ex hoc ciuitas illa deſinat poſſidere illam iuriſdōnem.
Hic eſt not.§. ꝙ non, in ver. idq; colligi poterit: ipſe tñ Ptās miſſus
non poſſet dicere ſe quaſi poſſidere illam iuriſdōnem, ſed per v-
ſum eius retinet quaſi poſſeſſionem illud commune, vt dicit iſte
6 tex. quod eſt notabi. Sc̄do facit † ad aliud; Terra in Ducatu, vł Mar
chia utit̄ mero imperio precario a rectore Ducatus ad ſui bene-
placitū, ſurrexit ibi q̄dam tyrannus, q vtitur mero imperio tāquā
illi Terræ debito, quærit̄ vtrū p hoc illa Terra deſinat quaſi preca
rio poſſidere, & incipiat uere quaſi poſſidere illam iuriſdōnem?
b hic eſt tex. rotundus ꝙ non,[b] in uer. quæro, inqt. non. n. debet inſpi
ci animus illius tyranni utentis, uel alterius, cui conceſſerat illa ci-
uitas, ſed animus ciuitatis.

ADDITIONES.

a Ale. Induco ad q. Et ad iſtam q, vide quod no. Bar. in trac. de tyrannide, in fin. in
9.q. et quod no. Bal. in l. 1. in q. lec. C. de ler. et quod ibi etiam no. per Bart.
b Ale. Quod non. No. inſpici debere animum ſubditorum quo ad conſeruationem
iuriſdōnis. Plus dicit Bar. in l. arborib. §. quid in, ſu. de viuſr. ꝙ talis animus ſubdi
torum, quo ad conſeruationem iuriſdictionis, prodeſt etiam dño ignoranti, quod
reputat no. contra Barto. hic, ſatis facit ad quod ipſe no. in l. ꝗ non ſeruus, de verb.
oblig. quis recte intuetur, not dicit, ꝙ quo ad conſeruationem do minij refert p
quem fiat. Et ad hoc adde Bar. in l. qui fundum, ſu. quemad. ſer. amit. et ſic iſto ca
ſu rector Ducatus, ſeu ſuperior, retinebit poſſeſſionem per ciuitatem, et nullo tē
pore contra eum præſcribetur, niſi ei poſſeſſio per alium modum eſſet interuerſa
l. male, et quod ibi no. gl. 2. C. de præſcr. 30. ann, et ita tenet Pau. in l. quæ uniuer-
ſa, §. ji. de acq. poſſ. vbi ad hoc no. illum tex.

3 *In rebus, in quibus præſcribendis non requiritur titulus, tamen inſpicitur initium poſſeſſionis.*

§. Si quis ſupradicto Opp. dr̄ hic, ꝙ qui prohibi tus utitur, clam utitur. Cō
tra immo ar. in ui. le. j. §. quid ſit. ȷ. quod ui aut clam. Solu. in glo.
& bene. Dr̄ hic, ſi primo uſus ſit abſque uitio, quæro quanto tpe
uſus ſine uitio requiratur? Dicunt quidam 30. diebus. Alij dicunt
ſufficit, ꝙ in initio habeant bonam fidem. Prima magis placet, ut
ſ. eo. l. j. §. j. Quæro, quid econuerſo, ſi ab initio uſus eſt uitioſe, po-
ſtea cœpit habere bonam fidem. Dicit glo. inſpicitur initium, &
3 bene. Vlt. hic not. †, ꝙ in rebus, in quib. præſcribendis non requiri-
tur titulus, tñ inſpicitur initium poſſeſſionis, quale fuerit, ut hic.
Quod in ſeruitute præſcribenda non requiratur titulus, probatur
in l. ſi quis diuturno, ſ. ſi ſer. uen. Fallit ſi res caderet in initium ſer
uitutis. l. ſi ancillam, ſupra, pro ſuo. & l. Pomponius, circa fi. ſ. de
acquir. rer. dom.

LEX III.

Vnde etiā. §. Si quis ab autore Quærit gl. quid
ſi contra meum autorem poſſ...et uitioſe, ꝯ me poſſidet bona fi-
de. Dicit gl. inſpicitur initium, ut ſ. proxime.

§. In hoc. Quęro, ad qd dēt fieri cōdemnatio in hoc inter-dicto? Gl. dt, & bene, ad tria. Primo, ne prohibea
tur, ut caueat in futurum nō ꝓhiberi, & cōdemnet̄ ad intereſſe p
hibitionis præteritæ, & ita dicit gl. & bene. Ego dixi ſup. tit. 2. l. 1. §.
pe. Et ex hoc ſcis qualiter debeat formari libellus.

3 *Si abbatia ponit dominum in uno caſtro in quo habet iuriſdictionem, & ille prohibeatur, an abbatiæ competat hoc interdictum.*

§. Vti videmur No. ꝙ p uſum fructuarij retinet̄ no bis ſeruitus, nō tñ quęrit nobis hoc
interdictum, qa ipſe utitur ſibi, & ad ſuum commodum, non ad
meum. Secundum hoc hēs hic, ꝙ per eos, qui noſtro noīe ſunt
in poſſeſſione, nō quærit nobis ſeruitus, qui caſus ponuntur in gl.
in uer. per fructuarium, quam uide, & incipit, audi quare, &c. Ad-
8 uerte, † q̄dam Abbatia habebat oēm iuriſdōnem in quodam ca
ſtro, & in illo caſtro poſuit unū dñm, qui exerceret ibi illā iuriſdō
nem, ille dñs eſt prohibitus uti, an poſſit agere illa Abbatia inter-
dicto utili, uti poſſidetis, hoc eſt dicere, an per uſum alius dñi retì-
neat quaſi poſſeſſionem illius iuriſdōnis? Reſpō aut ponit ibi illum
dñm tanquā colonū, qa dabat ſibi certum ſalarium. tñ mulctæ, &
pœnæ reuertebant̄ ad monaſterium, tunc per eius dñi uſum reti-
net quaſi poſſeſſionem, ſicut hic dr per colonum, ſed ſi conceſſit
iuriſdōnem ad tp̄s, & oēs fructus illius iuriſdōnis, & eum domi-
num fecit quodammodo fructuarium, tunc ex eius vſu non reti-
net quaſi poſſeſſionem illius iuriſdictionis.

§. Item Iulianus. Facit ad ea, quæ dixi vobis, ſ. tit. 2. l. fina.

§. Ait prætor. Hic ponit ſecundum interdictum ne qs prohibeatur facere, ſed ſupra poſuit īter
dictum, ne quis prohibeatur ire, & agere.

a §. Hoc autem [a] No. ꝙ iſtud interdictum habet cauſā proprietatis annexam, quia dēt doce-
re duo. ſ. eſſe vſum: item ſibi ſeruitutem cōpetere. Contra, immo
ſufficit ſolum oſtendere ſibi ſeruitutem competere, vt ſu. ſi ſeru.
vēd. l. loci corpus, §. ſi quis. Sol. ſi incipis a probatione vſus, dēs pro
bare duo. ſ. vſum, & tibi cōpetere ſeruitutem. Si incipis a probōne ꝓprietatis, illud ſolū ſufficit, & iſtud vr̄ tenere oēs. Vel dic. il-
lud eſt verum in cōfeſſoria, ſed in hoc interdicto requiruntur iſta
duo, & iſtud ſatis placet. Vlterius opp. ſup. ea. l. in princ. Solu. illud
eſt verum in primo capite huius interdicti, hic in ſecundo. Item
opp. ȷ, de riuis, l. j. §. hoc interdictum. Solu. ſpeciale eſt ibi in refe-
ctione riui, ut quis de iure ſuo non doceat.

ADDITIO.

a Ale. Hoc autem. No hic maxime per gl. ꝙ quando ſunt duo coniuncta probanda
an deficiēs in uno deficiat in toto, unde omnino Bal. et Imo. in l. Titia, ſu. ſolu. ma. et
gl. et Io. And. et Io. Cal. in c. 2. de reſer. Vide ēt aliqua per do. Ant. in c. exhib. ita,
de iud. et Bar. in l. denunciaſſe, §. quod tñ, de adult. et unum adde, quod no. dixit
Dom. de S. Gemi. in c. q. de pac. in 6. videlicet, qd̄ ſi dico ꝙ tu deteriorasti rem ec-
cleſiæ meæ et ēt narro, ꝙ ea alienaſti, poſtea in probationibus adduco teſtes di-
centes, ꝙ tu alienaſti, vel deterioraſti, et ita alternatiue deponunt, ꝙ debeo obti-
nere, eo quia ſiue alienaſti tu, ſiue deterioraſti tu, clarum eſt, ꝙ per quemlibet
iſtorum actuum, eccleſia pōt petere ab emphyteuta rem, licet probatio perfecte
non concludat in vno, uel in duobus; tamē quia quilibet modus ſufficiat ad victo
riam ideo debeo obtinere, quod no. prædictis adde Inn. quem omnino uide in c.
ex parte Abbatiſſæ. de priuil. Ad id quod dixi, ſu. ſcd̄m Doc. vide Bal. et Imo. in
l. Gallus, §. ſi eius, per illum tex. in ver. item facit, ſup. de lib. et poſth.

§. Reficere Quæ ſit differentia dic vt dixi in l. j. §. ſi quis ædificium, ſ. de ope. no. nun.

LEX IIII.

1 *Nuncio ſi ſit ſoluendum tantum pro miliari, & ipſe elongat uiam, ſibi non debet dari niſi tantum quantum conſecuturus eſſet pro breui via, niſi illa eſſet ſuſpecta.*

Veteres, No. tex. ibi, qm̄ q apportare, &c. No. ex hac lege ꝓ ea vſr̄ tacite ꝯcedi, ſine qb. ꝯceſſum explica-
ri non pōt, vt hic, & l. cui iuriſdō, ſ. de iuriſd. om. iu. l. ad rem, & l. c.
a ad legatum, ſ. de procu. Secundo not. [a] hunc tex. † ꝯ nuncios cū
1 qbus debet ſolui pro quolibet miliari, & ipſi fecerunt viam lon-
giorem, ꝙ ſibi imputent, cur non fecerunt breuiorem, vt hic, &
hoc verum, niſi via breuior ſit ſuſpecta l. eos, §. fi. ȷ. de fal.

ADDITIO.

a Barb. Secūdo no. Idem dic contra muliones faciētes loca inſolita, tex. eſt i l. q. pe-
titorio, §. 1. et ibi Ang. ſ. de rei vē. et vide gl. no. in l. eos, ad fi. ȷ. de fal. et ꝙ no. in l.
1. et 2. C. de curſu publ. lib. 11. et Bal. in l. cum proponas, C. de nau. fœno.

LEX V.

Apparet. §. Si quis ſeruitutem Intellige hunc §.
ꝙ per præſcriptionem ſit acquiſita ſeruitus, alias nō procederet.

LEX VII.

Si per fundum, Intellige hūc text. ibi, dū dr, ius fun-di poſſediſſe oportet, ſm eū modū
q dr in interdicto. ſ. ꝙ ſit vſus iure ſeruitutis, vel ꝙ ſit vſus pro iure
ſuo, vt dixi, ſ. eo. l. j. §. j. Puto ēt, ꝙ ſi diceret ſe habere ius eundi, &
agendi, cohærens pſonæ, non ꝙ eſſet prædialis ſeruitus, haberet lo
cum hoc interdictum, l. j. §. illud. ver. præterea. ȷ, tit. j.

De aqua quotidiana, & æſtiua. Tit. XIX.

LEX PRIMA

1 *Aqua quotidiana dicitur illa, quæ quotidie duci poteſt.*
2 *Teſtis qui dicit, vidi ſemper poſſidere Titium per decem annos, intelligitur, quod vidit eum ſemper poſſidere.*
3 *Res denominatur ſecundum propoſitum vtentium.*

a Ait prætor. §. Quotidiana. Not. ꝙ dr̄ aqua
1 illa quotidiana, q̄ quotidie pōt duci, licet nō ducatur,
2 † quod facit ad ſuſtinendum dictum teſtis, qui dicit,
vidi Titium ſemper poſſidere per decē annos. Dēt n. intelligi, ꝙ
vidit eum ſemper poſſe poſſidere, & poſſe venire ad ſtandū, cum
3 vult, de qua q̄ōne ponit. ſ. ſol. mat. l. j. per Doc. Secūdo no. † ꝙ res
denominatur ſm propoſitum vtentium, vt hic in ver. ego autem
probandum puto, quod poteſt facere ad multa.

ADDITIO.

a Ale. Ait prætor. Formam libelli in hoc interdicto uide per Spec. in tit. de cauſ.
poſſ. et prop. §. prtuata, ver. aliquid quandoque, et per eū et aliud, &c.
Memo. Facit pulchre Ro. ſing. 609. communiter, cum ibi adduns.

1 *Articulum si facias quod possedisti a x.ann.citra, & testes ita deponant, nihil prob-s, nisi dicant a x.ann.citra, & per id tempus.*

§.Quod autem. Opp. q requirat vsus 30. dierū vt s. ti.j.l.j.§.j. Rñ.aliud in illo interdicto aliud in isto. Rōnem dixi vobis ibi, & ponitur p Doct. in l. 1. siue.a.
1 C.de seru. Vlti.no.†hunc tex.tu facis articulū, dico q Titius possedit fundū a decē annis citra, & testes hoc probant, certe tu non pbasti aliqd, qa si possedis vna die, verificatur ista propositio, casus est hic, & sic non concludis aliquid, secus si dicerent, possedit a x. ann.& citra, vel clarius a x.annis citra, & per ipsum tps: qa tunc bene probares. Can.ponunt de hoc ext.de proba.c. licet, in nouella, & ego plene dixi in l.Celsus, s. de vsuc.

1 *Hoc interdictum non habet causam proprietatis.*
2 *In hoc interdicto requiritur, quod sit vsus iure seruitutis, & quod credat se esse vsum iure seruitutis.*

1 2 §.Sed & si iure. No.† q hoc interdictū nō hēt cām proprietatis.† Scdo no. q in hoc interdicto reqrit q sit vsus iure seruitutis. Itē oportet, q hic credat, se esse vsum iure seruitutis, ex aliqua iusta cā, si enim nō esset ibi iusta cā, sed esset error improbabilis, vt ignorantia iuris, vel ignorantia facti supina, non sufficeret, vt hic, & dixi s.tit.j.l.j.§.j.

1 *Hæc interdicta quæ competunt pro iure personali, quod quis habet in loco, competant etiam pro tuitione iurisdictionis.*

§.Illud quæritur, Not.hunc §.in vers. preterea.vide gl.in ver.non sunt fundi.quæ inci,
1 idest non sit seruitus ibi, sed aliud ius. Et sic no.ex hoc tex.† q pro iure personali, quod qs habet in loco, competunt hæc interdicta, & sic facit, q competunt hæc interdicta pro tuitione iurisdictionis, & similium dixi s.tit.j.l. fi.

§.Illud Labeo. Not.notabilem tex ibi, vt semel, &c. No.ad qōnem de molendinis, quam dixi in l.quominus.s.de flum. 14.quæst.

§.Item quæritur. Vtile per inutile vitiatur si est inseparabile: sec' si est separabile, hoc dicit eum §.sec, De hoc per Dy.in c.vtile per inutile de reg.iu.li. 6.vidistis in l.Græce.§.illud, j.de fideius. Dic,vt ibi.

1 *An equus primo currens sine ragatio ad brauium, debeat illud habere.*

a §.Quæsitum. a Hic est bonus tex.& est argm ad qōnē Equus, q currebat ad brauiū p seipsum primo iuit, cū ragatius, qui equū ducebat inde ceciderit, q ille eqtius debeat hēre brauiū. Bñ ego psueui dicere sic, q dēmus aduertere verba statuti, vtrum dīt, si qs cū equo primo venerit, vel ciegtatori, q primo venerit, & similia, & tūc non habeat brauiū, vel dicant, dño equi q primo venerit, debeat brauiū, tunc equo venie
1 te sine equitatore, †debeatur brauium, vt hic, cū si. Consueui dicere in l. 2. s.de cond.& dem.vel in l.cum seruus, de verb. obl.

ADDITIO.

a Quæsitum. Et vide Bar.in l.j.§.item acquirimus, su.de acq poss.& Bald.in l. si in duob.§.j.su, quemad.test.aper.& Mod.in l.2.su.de cōd.& dem.& ibi Bal & c.y. in addi.in l.Gallus, §.idem credendum, de lib.& posth.Bar. & dñs meus in l.hoc articulo, ff.de hær.inst. Bal.in proœ.ff.& unde tex.in l.non solum, in ver. viam rectam, qui hic allegatur, q si venit non per viam rectam, quod non debet habere, per illum tex.

1 *Qui se astringit ad aliquid probandum, si non probat, perdit causam.*

a 1 §.Item quæsitum. a Ver.dū tñ si quis. No.q † ille q nō probat illud q intendit in iudicio, pdit cām suam. Itē si astringit se ad aliqd probandum, & nō probat perdit cām, vt hic, & l.prætor, §. docere, vi bono. rap.& l. denunciasse, §.quid tamen, de adult.& l. habebat.de insti.

ADDITIO.

a Ale.Item quæsitum. Not.q qui se astringit ad aliquid probandum in libello, & non probat, succumbit, vide Bar.in l.is qui reus, in q. 18. de pub.iud.late Bal.in l. 1.in 27 & 28.q.& seq.C.qui accusa.
Menoch. Chassa.consi. 16.nu.34.

§ Præterea illud. Op.seruitus amittitur hodie, x.vel xx.ann.l.sicut C.de seru. Sed hoc interdictū nō durat, nisi vsq; ad annū.l.j.s.de interdictis, ergo postquā perdita est seruitus non pōt ppetere interdictū Huius timore gl.ponit tres sol.vt hēs in ea.quas vt intelligas dic, Tu debes scire, q ipsa interdicta sunt ppetua, de eo qd peruenit ad eū, q prohibuit & ideo aut prohibuit dñs fundi seruientis, & sic ad eum puenit libertas, & tunc perpetuo tenetur vt seruitutē pstituat, l.si plures.§. deiectū.s.de vi, & vi ar. Aut phibuit extraneus, & tunc duob.modis dēt intelligi, q post annum competat hoc interdictum, per beneficium restōnis in integrum, vt s.tit.j.l.1.§.si quis pp inundationem. Vel dic, q hoc interdictum pōt competere intra annum vtilem, qui potest durare vltra biennium, vel triennium.

§.Si inter riuales. Quidam dīt, q illud interdictū, est interdictū vti possidetis. Alij dīt, q illud interdictū est quoddā spāle, & dr interdictū de corriualib. Vī mihi, q Roff.ponat ipsum principaliter per se.

1 *Finita emphyteusi per generationem, sequentes possant petere confirmationem & appellare, si non confirmatur.*

a §.Permittitur. a Hic est valde no.§ No.tex.ibi, dat interdictū prædijs, &c. Et no.tex.ibi plane ei, &c. No.tex.ibi, nec est hoc, &c. Oppo.q possit pmittere etiā senatus, l.quominus, de flum. Dīt qdam q hic dr, nulli alij subaudi nisi senatui. Alij dīt, q hoc non cōpetit nisi principi, vel ei cui princeps permiserit, & hoc placet, & plene examino in l.quominus, de flum. Vlterius dr, q qñq; aliquid pceditur prædijs, qñque psonæ, sed quid in dubio? Glo ponit in l.forma censuali.§.qq j.de censi.& dixi in l.pe.de ser.leg. Item hic dr de seruiture psonali, qd ea finita si nō fit refirmatio, est iniuria, dicit gl.simile in inuestitura feudorum. Nam mortuo vasallo de facili pōt impetrare hæres
b masculus, b & sibi dēt concedi feudū. Facit si de feu.fue. cōtro.c.
c j.§.oēs filii, & in ti.quo temp.inue.mi.pet.deb.c.1.& hoc no.c pro
1 † emphyteusi, q ea finita per gnationem finitam, descendentes possint petere eis pfirmari, & de facili impetrabunt, & est iniuria si non fit reformatio, & ideo possit appellari de iure Canonico ad superiorem, vt cogat q refirmatio fiat. De hoc in c.bonæ memoriæ, j.de postul.præl.vbi gl.in ver.in tanta diuisione, alle.hunc tex. & est tex.in l.nullus, C.de dec.lib.10.& l.congruit, & l.prædia, C. de lo.predio.ciuilium, lib.11.

ADDITIONES.

a Ale.Permittit. Vide p istū §.pmittit, quod dicit Bar.in l.j. 10.q.de iurisd.om.iud.
b Ale.Hæres masculus. Adde Bar.in l.j.in fi.de priui cred. Sed quanto tpe pscribit huic iuri petendi refirmationem, dic, q anno, a tpe scientiæ, & taciturnitatis, ita vr tex.no.in c.j.§.Titius, si de feu.fue.contro.& vr hoc sequi Ro.in l.prætor, §.fi.in. de ope.no.nun. Vide q scripsi post Bar.in l.sicut de pscrip.30.ann. Sed tex.in d. §.Titius, ibi no.Bal.& dr, tene bñ menti, q agnatus, pximior, q hēt ptātem reuocandi ab agnato rem aliquā, perdit ius suū, nisi illud psequat in annum, alioquin silentio cōfirmatur contractus, sic, C.de his, qui a non do.ma. Et ad Bar.hic, adde Bal.in auth.si quas ruinas, C.de sacros.eccl.& in l.ne cui, C.lo.& do. Ant.in c.1. de loca.istud dictum hic vr intelligere no.Imo.in quodā, cōs.suo, quod inc.quidā Them.de Panoo, qñ isti tales de agnatione petentes se renouari, sunt solliciti, secus si extranei essent ab illo instituti, q a extranei illi præferunt, l.ex facto, §.fi.su. ad Treb.& l.vt iurisiurandi, §.si liberi, sop.de ope.lib. Et intellige, vt ibi no.p Bar. & uide quod no.in c.pen.de postul.præla.& quibus casibus possit peti renouatio emphyteusis, no.per Bal.in auth.si quas ruinas, C.de sacros.eccl.& ad Bar.hic, ad de q no.in l.si mihi, & Titio, in fi.prin.de verb.obl.& ibi Imo.tenet contra Bar. hic, & cum Bar.transit Ro.in rub.de arb.& in l.etiam, in prin.sol.ma.& idem dicit quod Bal.in c.j.quemadm.feu.ad filiam perti.vr sequi Iasam Bar.hic, subdit tamen, quod in cōtrarium facit d.l.ne cui, C.loc.& l.dudum, C.de cōtrah. emp. & c.2.de feu.in ver.libere. Abb.in c.2.de loc.do. Ant.in cap.j.de loca.tenet cum Bar.vide no.per Imo.hic, et in d.cap.2.de feu.item Bal.in d.c.j. vr tenere contra Bar.hic, et Imo.in c.pen.ext.de postul.prel. Adde quod finita emphyteusi per generationem, debent renouari agnati, tenet Pau.de Cast.consi.63.Rom.consi.12. Fet.de Anch.consi.163.et 421.
Barb. Et hoc no.uide Bar.in l.j.su.de priu.cred.d.Ant.in c.pe.et Io.de Im. ibi, de postu.præl.et uide Bar.in l.1.ff.de iuris.om.iud.ad quod allegant illum tex.
Paul. Vide Iasam in l.prætor, §.fi, ff.de ope.no.nun.vbi dr dēt istud petere intra annū, alias anno elapso, non poterunt illud petere, et uide Bar.in l.si mihi, et Titio, in prin.de uerb.obl.et in l.1.ff.de priuil.cre. Ale cōs.80.vol.1. Limita vt per Ale.cōs. 10 in fi.vol.3. Abb.in c.bonæ.2.de postu.pla.Imo.cons.38.ubi ponit de alio simili casu. Vide et dominum Iasam in l.2.ver.ex hac decisione, C.de iure emph.ubi limitat, de quo etiam uide Ale.hic in apostilla, et latius in d.l.si mihi, et Titio. Vide etiam late de ista qōne, Curt.consi.48.per totum. Decium consi.141.vbi late loquitur de emphyteusi ecclesiastica, et Curtium consi.50.
c Pona. Vide eundem Bar.in l.si mihi, et Titio, et ibi plene p Alex.inf.de ver.ob.et vide Ale.cons.9.in 2.vol.et cōs.10.vol.3.et Rom.24.in 4.dub.et 70.in 8. dub.et Barb.18.vol.2.Ro.81.et Imo.27.et 38.et 68.et Ana.84.et Ale. 80.vol.j.et Cur. 47.et Pan.in c.bonæ 2.et 1: 2 .idita, de post.pl.et Bal.in c.in pñtia, de pb.et considera, q Ale.in d.cons.9.ubi sup.sentit et hoc habere locum, q descendentes debent renouari, etiam si eorum ascendentes fuissent priuati, eo quia venissent cōtra conuentiones, vide etiam Ale.consi.93.ad fi vol.2.
Menoch. Late Rip.l.1 nu.6.de priuil.cre.vbi declarat in simplici locatione, Aff. decil.137.de hoc dicto Bar.late Dec.cōs.131.col.1.2. Vāt.tra.nullit.j.par.nu.6.late Cur.sen.cōs.48.Soc.iu.cōs.36.nu.82.li.1. Adde Gozad.cōs.39.col.pe.et fi.vbi dat 6.limitationes ad doctrinam Bar.hic, Tiraq.de retrac.conlang.in proœ. nu. 41.42. In feudo Paris.consi.22.nu.36.lib.1. Non hēt locum in emphyteusi, et feudo accusa. Ruy. consi.1.nu.22.lib.1.late de intellectu Paris.cōs.28.li.1.ubi quid de re non integra, Ias.cons.91.nu.3.lib.1. Soc.iun.consi.9.lib.3.

LEX III.

Hoc iure. No.ex eo quod dicit amenitatis, q interdictū istud habet locum pro aqua quę ducitur iure personali, non iure reali.l.1.§ illud, s.eo.tit.

1 *Ius ducēdi aquā ad suū molendinū habens, an illud perdat alueo mutato.*
2 *Molendinum habens in flumine publico emphyteuticum, si est destructum, & refectum, an ecclesia possit illud emphyteuticum repetere.*

§ Si aquam. Ille est optimus §.& notabilis, & diuidit in tres partes. Primo qñ flumen mutauit alueum repente nullo loco priuato dimisso in medio. Scdo, qñ mutauit alueū paulatim Tertio, qñ mutauit loco priuato dimisso in medio. Itē totus iste §.habet duas lect. Primo, quando ducebat aquam iure sibi concesso a Principe, vel ab alio hñte ius cōce
1 dendi. Alia †lect.est, qñ qs ducit aquā a flumine p fundū alienum iure seruitutis, & in quolibet istorum quęrit an aluei mutatione tale ius perdat. Et respondet Iurisconsultus distinguendo. Qñque mutatur alueus nullo loco priuato relicto in medio, & tunc aut mutatur repente, & subito pdit ius aquę ducendę. Aut mutatur paulatim, & retinet ius aquę ducēdę. Si vero mutat, loco priuato dimisso in medio, indistincte perdit ius aquę ducendę. Hęc lex est arg.vtiñ ille, q hēt ius ducendi aquā ad molēdinū suū, pdat ipsum alueo mutato. Distingue, vt hic, vt dixi in l.quo minus de flu-

in

2 mi.§.Item facit,†si habeo molendinum emphyteuticũ in flumine,& illud est destructum,& refectũ, an ecclesia possit istud emphyteuticum repetere? Et dic,vt hoc §.Cætera dic vt in gl.

3 *Si coram iudice præposito ad causas ciuiles oriatur causa originalis, poterit de illa cognoscere.*

1 **§.Aqua.** †Facit iste tex.ad q.quidam Rector Marchiæ distinxit iurisdictiones in cuna,& quosdam præposuit causis criminalibus,quosdam ciuilibus,certe ille,qui ciuilib. est præpositus,poterit de criminalibus cognoscere, quæ vertent,& orientur coram eo, vt si falsum testimonium coram eo dicatur. quia tacite accrescit suæ iurisdictioni, vt arg. huius §.l. nullũ, C.de testib.& l.sciant.C.de proba.

LEX IIII.

Lucio. Hæc est bona lex.Opp.de l.aquam.C.d ser.& aqua.& l.in ꝯcedẽdo.§.de aq.pl.ar. Sol.pt plurib. cõcedi, si aqua pluribus sufficit,alias secus,vt in ꝯtrijs. Quod dic,vt dixi in l.i concedendo. Item oppo.ꝙ aqueductus non possit diuidi, quia seruitutes non diuiduntur. l. stipulationes non diuiduntur, ʒ. de uer.ob.Sol.vt.ibi plene dixi vobis.

LEX V.

1 *Habentes iurisdictionem in aliquo castro,si diuidunt, vnˀ per alium uidetur possidere.*

Cum constet.

§.Inter duos. Iste §.est no. ad q. Sũt aliqui qui hñtiˀ colligendi pedagia,vel habẽt iurisdõnẽ
1 in aliquo † castro,& diuidunt sibi inter se. Nam vnus per alium vr vti. Pro hoc optime l.tres tutores. su. de admin.tu. Vbi tutores diuidentes sibi administrationem, partem administrant p se,partem per alios administrare videntur,quod no.

LEX VII.

a **Si de via.** aBona & difficilis lex est,& legitur ĩ gl pluribus modis,vera lec.est illa,q̃ ponitur in gl.magna, q̃ gl.mag.clarius recitat in l.1.§.1. su.d ui. actuq;pri.ibi tu dic,pdest probare,&c.& hoc intendit.In. q. de seruitute ei debet caueri,de nõ impediendo, qui est in possessione seruitutis,vel libertatis.

ADDITIO.

a Ale.Si de uia.Ad hanc legem,vide quod not.Bart.in l.1.in prin.in 2. q. & in l.si prius.in 3.& 4.opp.sup.de ope.no.nun.

LEX XIII.

Cui per fundum. Ille q hẽt iˀ ducendi aquam , pt ducere p quãcũq; partem vult ab initio, sed postea nõ põt mutare. Text. est ibi,facere licet,s.ab initio antequam riuus sit cõstitutus, postq̃ vero sit cõstitutus,nõ liceat mutare,& hoc sequitur, dum, &c.vt ʒ.de seru.l.si cui.in fi.

De riuis. *Tit. XX.*

LEX PRIMA.

a **Prætor ait.§.Sed si quis.** Iste §. cum l.seq.& prin.sequen.vr difficilis.Op de l. refectus.§.1.ʒ. eo. plures dãtur sol.sed ista ẽ vera. Aut qs uult reficere, vel aliqd immutare ex vrgenti necessitate, vel ex magna vtilitate, & pt,vt lege ꝯtraria Aut non ex necessitate, & tunc secus, vt hoc.§.Item oppo.de l.refectionis §.1.su.communia præd.Sol.eodem modo,dico magnam vtilitatem,& vrgentem necessitatem esse considerandam. Item op ʒ.l.prox. vbi Pomponius contradicit Labeoni.Sol.licet ista dicta ꝯdicant, tamen reducas ad concordiam,prout no.in gl. magna in prin.l.Seruius.ʒ.

ADDITIO.

a Ale.Prætor ait.Vide & no.ad istã legẽ no.i l. d pupillo, §. si qs riuos, de op.no.nũ.& per Spec. in tit de cã poss.& ꝓprie, § priuata, ver. sed quod riuum.E1 qd sit riuˀ vide in l.1.in prin.su.de flum.vide Bar.in tract.alluuionum.circa fin.

LEX III.

1 *Exportare dicitur illud quod dorso portatur.*

Seruius.§.Si quis enim. vide gl.sup verbo exportare,(vulgaris le-
2 ctio hẽt appotare.)†No.ꝙ portare,seu exportare ẽ proprie qd̃ fit dorso ſm hanc gl.Sed tex.vr aliter dicere in l. ferri. ʒ. de ver. sig. Dic,ꝙ hic gl.dicit de verbo exportare,ibi de verbo,portare.

De fonte. *Tit. XXI.*

LEX VNICA.

1 *Statutum quod prohibet mulieres portare perlas, non comprendit fictas.*

a **Prætor ait.**
§.Hoc interdictum. Quæro,si habeo iˀ hauriendi aquã d cisterna,& vis me impedire,quod ius habeo.Dicit Rofr.in libellis super hoc tit. ꝙ habeo hoc interdictum vtile , licet directum
b deficiat.Item facit bhæc lex,statutum prohibet mulieres portare
1 perlas, modo quædam mulier portat perlas fictas, & cõtrafactas,
c an puniretur pœna statuti. Rñ. nõ:debent.n.esse naturales,c& non fictæ,& compositæ,arg.huius legis.

ADDITIONES.

a Ale.Prætor ait.Vide p Spe.in ti.de cã poss.& propr. §.priuata.versi.sed si me.& ver.porro quis.& ibi ponit de fouea,vel fonte reficiendo,de aqua ex castello,vide eo.§.ver.etiam aliquid de fouea reficienda,& ver.quia quis,&c.

b Barb.Item facit.Tu pò.lera in l.vellera.& ibi Bar. C.de vesti. holob. & aurat.li. 11.dixi in proœ.Cle.& dixi in quodam consi.

a Ale.Esse naturales.Facit ad no.p Bald. in l.quamuis,de au.& arg.leg. & in l.3.§.hæc verba,de neg.gest.& sequitur eũ Ro.in d.§.de viro.in 31.f.l.Dicit tñ ibi, qd̃ in contrarium facit tex.in l.vellera.C.de vesti.holob.& aura.li.11.&c.& per illũ tex.ipse in l.3.quod quisque iur.tenet contra Bar.

§ Hoc interdictum. Vbi est eadem ratio,ibi est idem ius. Ad hoc quotidie allegatur.

De cloacis. *Tit. XXII.*

LEX PRIMA.

1 *Quando statutum habet diuersa capita,ex eo datur vna accusatio.*

a **Prætor ait.** a**§.Sub hoc titulo.** Dicitur hic,sub hoc tit.duo ĩterdicta ꝑtor subiecit.Contra, qa vt ex verbis ꝑmissis apparet,de restitutorio dicit gl. dic sub hoc ti.i.sub hac rub.nõ sub hoc tit.idest sub hoc ĩterdicto Itẽ ꝙ dicit hic,ꝙ sunt duo dicit gl.imo quatuor: qa duo ponitur hic,& duo.ʒ,ea.l.§ deinde ait ꝑtor. Ex qua gl habes,ꝙ licet hic ex
1 statuto sint diuersa†capita,tñ una accusatio dr ex toto illo statuto. facit ad hoc quod habuistis in l.1.;§.1.inf. ad l.Cor.de fica.& l.1.ad leg.Cor.de falsis.& in multis legibus in illis materijs.

ADDITIO.

a Ale.Prætor ait. Ad istam l.1.in prin. Vide no.in l.de pupillo.§.si quis riuos.sup.de ope.no. nu. An possit fieri cloaca inter me,& Titium,inuito eo,vide Spe.in ti.de causa pos.& proprie,§.priuata.ver.sed nunquid licet,in ver. porro si uelis. & ibi in illo.§.etiam habes formam libelli,in hoc interdicto.

1 *Stante statuto,quod si quis aliquẽ offenderit in domo, puniatur in decẽ, an comprehendat offendentem in ostio.*

a **Hoc interdictum.** No.ꝙ appõne cloacæ cõtinetostium cloacæ. Facit ad quæst.
1 de statutis dicentibus†si quis offenderit aliquem in domo,quid si offendit in ostio? Rñ nõ est dubium,ꝙ appellatione domus continetur ostium, & alia quæ sunt affixa ædib. & si protendatur extra domũ.l.si aquæ ductus.de ꝯh.emp.& l.Iulianus §. si.de act. emp.& l.fundi.§.pe.& fi.eo.tit.& l.cætera.§.hoc senatus. de le.1.& hic. Sed licet ista sint domus,nõ tñ sequitur,ꝙ sint in domo,quia possunt esse domus,& esse,extra domum.d. l. si aquæductus. Modo ad propositum,si aliquid fit in ostio intra clausuram domus,dica-
b tur esse factum in domo Si vero fit extra clausurã ostij,bnõ dr fieri in domo.l.1 §.in publico flumine.§.d flumi. Et vr colligi expresse in l.1.§.de inspiciendo.§.de vent.insp. Et pro hoc extra,de iud.ca. mulieres.in fi.lib.6.& de sta.reg.c.1.eo.lib.

ADDITIONES.

a Ale.Continetur ostium.Vtrum factũ in ostio dicat factum in domo,vide Bald.in l.data opera.C.qui accu.Bal.in l.Gallus.§.ille casus.de lib.& posth.& Bart.in l.item apud Labeonem.§.conuitium.de iniur.Bar.in l.meminisse.de offic.procon. Sed an qs possit citari in limine ostij,vide p Ang.in l.plerique.cũ l. seq.de in ius voc.& ibi alle.l.statuæ. inf de verb.sign.& bonus tex.est Inst.quib.mod.ius pat.pot.sol.§.sed si ab hostib.p Bal.in l.cætera.§.hoc senatus.de leg.1. & in l.prior.§.domũ.de iniu.& l quidam Iberus.de ser.vrb.pd.& vide Bar.in l aut q aĩt.§.notauimus.inf.tit.1.& in l.1.§.hoc aĩt interdictum.de no.ope.nun.& vide Bar.in l.si citatio.§ 1.su,de pub.10 q.de offensa in ꝑsona. Adde ꝙ insultus factus ad domũ,dr factus iuxta domum.l.milites codicillis.in prin.de testa.mili.alib exponitur,in pro ante,in cle.cãm.de elec.in glo.in verbo,domo,& dicit Cyn. in l.meminisse.sup.de off.ꝓcon ꝙ si statutum dicit,quod si quis insultauerit in domo,non sufficit insultare in ostio,quod non multũ placet,qa qui est in ostio, dicitur esse partim extra domum,& partim in domo,vt no.de pœniten.dist.1.c.cum sanctam.& in c.1.de consec.eccl.uel alta.in 6.& in mercu.super regula,inspicimus,& facit ꝙ no.in l.fundi nihil,de act.emp.Vnde sufficit tangere partẽ.l.vulgaris.inf hab.ꝓ p Gui.de Suz.in l.præsenti.C. de his qui ad eccl. cõfu.& ibi etiã dicit Bar.quod quis non potest citari in ostio ecclesiæ,& vide glo.de ostio, & portico,in l.quidã Iberus.sup.de ser.verb.pd.Bal.in l.data opera.& Spec.in tit. de imu.in uersi.sed pone,in statuto,p Bal.et Imo.in d.§.hoc senatus.& seq.Io.An. in addi.Spe.i cub.de immu.eccles.Adde an stante statuto,quod nullus possit capi in domo, poterit capi in apotheca.Pau.de Ca.consi.41.

b Pariˀostij.Vide Ale.consi.127.uol.2.Ias.in l.cætera.§. hoc senatusconsultum.in vlt.no.de leg.1.& in l.plerique.ver.4.limitat.ff.de in ius voc.

1 *Aedium appellatione continetur omne ædificium, non domus appellatione.*

1 **§.Deinde ait.** No. 1ꝙ appellatione ædium continetur omne ædificium. Simile.ʒ.de incen.rui.nau.lege.qui ædes. Aliud puto appellatione domus , quia domus consistit ex parietibus,tecto,& fundamento.l. solum. & ibi no.sit.pra.de rei vendi.vnde non omne ædificium continetur appellatione domus.

§.Si quis purganti. Vide gl.in ver.reficere, quæ incip.vel purgare,ibi,sed argu.ꝯ.§.de fideic.lib.sec. hæc interpretatio erat expresse reprobata a lege, merito potest contemni:in contrario secus, vt plene not. de ope. no.nunc.l.1.in gl.magna.

LEX II.

1 *An coram qualibet prætore possit agi de cloaca, Bar., ꝑ(?)l.1.ff.nunc.* T x Quin-

Quanquam. Op. §. eo. l. pri. §. idē Labeo. Sol. immittere cloacam priuatā in publicā licet. vt ibi:
1 facere aūt nouā in loco publico nō licet, vt hic. † Quæro, vtrum coram quolibet ptore possit agi de cloaca? Primo vī qđ non, ut hic. Sed glo. dicit, ꝙ primo debet peti licentia faciendi cloacam ab eo, qui potest concedere: postea potest agi coram quolibet iudice.

Quod vi aut clam. *Tit. XXIII.*

Glo. continuat rub. & diuidit tit. quod die vt in gl.

LEX PRIMA

a **Prætor ait.** a Dicitur hic, quod vi, quæro, ꝓ qua vi habet locū hoc interdictum? Dicit gl. ꝙ pro vi compulsiua l. metū. § j. quod metus cā, etiam pro ea quæ caret consensu, vt hic.

ADDITIO.

a Ale. Prætor ait. Formā libellorum in hoc interdicto, vide p Spe. in ti. de rest. spo. §. j. ver. cæterum si contra. Et quādo detur, & pro quo, & an cōcurrat cū interdicto, vti possi. vide in c. olim cām. de rest. spo. per gl. & Inn. in c. item cum quis. co. ti. & an concurrat cum vel actione legis Aqui. no. in l. 2. C. ad l. Aq. & ibi Bart. & Bal. in c. l. compet. §. in summa. adde an sint duo interdicta, vel vnum Io. And. in add. ad Spec. in tit. de rest. spo §. j. ver. cæterum.

§. Hoc interdictum. Op. ꝙ hēt locū interdictū vti possi. l. si duo. §. si vicinus. §. vti pos. Sol. Fateor ꝙ illud ꝯcurrit cum isto, sed istud est generalius. Hēt n. locū ēt si agens nō asserit se possidere, sed refert solum quæstionem de proprietate, secundum Iac. de Are.

1 *Quæ omnia sunt vi facta, antequam aliquid examinetur de iure partis, omnia sunt in pristinum statum reducenda.*
2 *Contra hoc interdictum competunt quatuor exceptiones.*
3 *Statutum excludens omnes exceptiones præter aliquas, non excludit alias iustas, & quæ possunt opponi.*
4 *Stante prædicto statuto non potest opponi exceptio simulationis.*
5 *Stante statuto prædicto, & instrumentum sit liquidatum, vel laudum latū quæ exceptiones opponi possunt.*
6 *Statutum prohibens posse opponi exceptionē, non prohibet quæ opponūtur contra personam.*
7 *Statutum ꝙ nulla alia exceptio opponi possit, non excludit officium iudicis.*
8 *Statutū ꝙ nulla alia exceptio vel defensio admittatur, excludit iudicis officiū.*
9 *Practica repetendi solutum ex præcepto iudicis, quando per statutum tollitur etiam officium iudicis.*
10 *Condictio indebiti qualiter detur ad repetendū solutū de mandato iudicis.*

a
1 **§ Et parui refert.** a No. ex hoc. §. ꝙ † ea quæ sunt vi facta, ante oīa sunt in pristinum statum reducenda, quam aliquid examinetur de iure partis. Facit quod vidistis, su. de vi & vi arm. l. j. §. j. & l. si quis ad se fundum. C. ad leg. Iul. de vi. Oppo. quod iuste factum est pœnam non meretur. l. Gracchus. C. de adul. Solu. quod hic dicitur, ꝙ habet ius, in-
b telligē, b quia est dominus: sed aduersarius possidebat rem in qua opus est factum, vel est in possessione alicuius iuris, cui per illud opus præiudicatur, argum. supra, de aqua quoti. & æsti. l. pen. & de ope. no. nūc. l. j. §. nunc videamus. & l. de pupillo. §. Sextus Pedius. Item oppo. de l. ueteres. sup. de itin. actuque pri. Solu. non est contra, quia ibi erat in possessione, seu quasi possessione iuris eundi, & per consequens habebat ius reficiendi, & sic non vi faciebat, alias si vi faceret contra ius, impune prohiberetur, ut ibi dicitur. Item
2 oppo. † quod contra hoc interdictum competant exceptiones saltem quatuor, ut infra eod. l. prohibere. §. fina. & §. sed si remiserit, & l. si alius. §. bellissime & §. est & alia & l. semper. §. hoc interdictum. infra eod. Solu. quod hic dicitur, nulla ista exceptione, subaudi, nisi quatuor, quæ illis legibus ponuntur, uide glo. in uer. nul-
c la, quæ incipit stali. Ista glo. est arg. c ad † q. dicit statutum, quod cō-
3 tra instrumentum publicum non possit opponi, nisi exceptio falsitatis, & quietationis, solutionis, & nulla alia possit opponi: certe debet intelligi, quod nulla alia possit. s. friuola. nam aliæ iustę excep-
* tiones non videntur per statutum prohiberi, ut hic. cum sua glo.* Pro hoc l. ita nobis pudor. & quod ibi no. per Gl. & per Cyn. C. de adult. Pro hoc facit, qñ Papa scribit in literis, appellatione remota, intelligitur. friuola. Pro hoc facit J. a quibus appellare non licet, l. j §. hoc interdictum. Ego in ista materia sum cōsuetus dicere sic. Quandoque opponitur exceptio, qđ illud non est instrumentum publicum, tunc fateor, ꝙ ista exceptio potest opponi. Nam statutum dicit contra instrumentum publicum, &c. & sic ante omnia debet constare instrumentum esse publicum. l. 4. §. condemnatū. sup. de re iudic. & ideo contra solennitates instrumenti posset opponi, ut sunt anni domini, uel indictio, uel subscriptio notarij, & similia, quæ no. in l. generali. C. de tab. li. 10. Ita si statutum dicit ꝯtra instrumentum confessionatum: vel si dicit cōtra præceptum iudicis; uel contra laudum latum ab arbitris, &c. possunt opponere quod no est præceptum iudicis, uel laudum latum ab arbitris. Pro hoc l. non ignorat. C. qui accusare non possunt. & ita disputan-
4 do determinauit Nico. Mat. Sed quid si d opponitur † ꝙ instrumentum est simulatum. Certe simulatio bene facit deficere contractū, qa cū deficiat ꝯsensus, nō est ille ꝯtus, q simulatur. sed ille est ꝯtus qui vere agitur, vt in toto tit. C. plus vale. ꝙ ag. sed tñ bene est
e instrm publicū, e vt C. si qs alte. vel sibi. l. j. & l. quāuis, & l. cū ꝓpria. Est. n. instrm publicū, de ꝯtu simulato: vnde ista exceptio non posset opponi, nisi a statuto ꝑmitteret, qa nō impugnat instrm, sed im-
5 pugnat vires ꝯtus ꝯtenti in instro. Sed † qñ hoc est liqdatum, primo, ꝙ est instrm, vel laudū latū ab arbitris, & si. vtrū possint opponi aliæ exceptiones, q̄ q̄ ꝑmissæ sunt a statuto. Dico sic, Aut illę ex-
f ceptiones f descendunt ex aliquo capitulo statutorum eiusdē ciuitatis, & illæ possunt opponi, non obstāte ꝙ sit dictū, nulla exceptio opponatur, arg. huius l. cū sua gl. & d. l. ita nobis pudor. cū ibi no. Nō enim est verisimile ꝙ seipsum p illa gñalia verba voluerit corrigere. l. nō ad ea. de cond. & dem. l. si qñ, in prin. C. de inoffic. testam. Si vero illæ exceptiones descendunt ex alijs partib. iuris, tunc dico ꝙ non possēt opponi. debemus. n. inhęrere verbis statuti, quanquā duris. l. prospexit. §. qui & a quibus. & in l. 1. §. si is qui nauem. ff. de
6 exerc. Tamen circa † hoc sunt aduertenda quædam. Nam si quidē opponatur exceptio contra personam, vt puta, nō pōt esse in iudicio, quia minor, qa excōicatus, vel exbannitus, & similia, & tūc ista non prohibentur ꝑ statutum: qa statutum prohibet opponi exceptionem ꝯ instrm, sed istæ exceptiones non respiciunt instrm, sed
g ꝑsonā agētis, arg. l. filio, ff. de inof. test. Itē aduerte, g † qa si statutū di-
7 cit, nulla alia exceptio possit oppo. tñ si competunt aliæ exceptiones

ADDITIONES.

a Ale. Et parui refert. In isto §. adde, qa gl. & Bar. in l. de pupillo §. si quis ipsi. in 14. q. de ope. no. nū. vi velle, ꝙ ad hoc vt interdictū sufficiat ꝓhibentē esse dñm, licet non possessorē, vel ꝙ sit possessor, licet nō dñs, & hoc, secūdo casu admitteret exceptio dñi. Si autem non esset dñs, vel possessor non cōpeteret, secus videtur in nunciatione no. ope. videlicet, ꝙ illa cōpetit rē non dño vel possessori, dummodo nō sit manifesta calumnia. Ita videtur sentire Bar. in d. §. si qs ipsi, & ita declarat ēt ibi Imo. Sed an hoc sit verū in nunc. no. ope. vide Bar. & ibi Dyn. in l. j. in 7. q. de ope. no. nunc. & scripsi in d. §. si quis ipsi, post Imo.

b Ale. Intellige. Adde ꝙ poterit ēt opponi exceptio, ꝙ instrm est factū sup contractu reprobato a iure, qa tunc ēt non dr esse instrm, l. n. & ibi no. Bal. in h. C. de li. n. & Bal. in l. hac edictali. ver. qua obseruatione. C. de secū. nup. Itē adde, ꝙ statutum ꝑmittens opponi tm aliquas exceptiones, intelligit ēt ꝑmittere similes, non obst. dictione taxatiua, vt no. Ang. in l. secūdū. sup. de cust. & in l. si tō. §. in ædilitia sup. de ædil. edi. ꝑ illū tex. & ꝑ tex. i l. pe. §. j. sup. de vsu. & in l. si debitorē. sup. qui pot. in pi. hs. & di ēt Rap. in l. j. sup. de ope. no. nun. ꝙ nunquam intelligitur reiecta exceptio, q̄ euidēter apparet, ad ꝙ vide q̄ scripsi ibi, & no. Bal. i l. i. C. si de mo. pos. Adde ꝙ Ro. vo. iii cōsi. 42. ꝙ si cōtra instrm nō possit opponi aliqua exceptio, ꝙ poterit opponi exceptio inhabilitatis ꝑsonę, vt puta, qd uxor donauit viro na vxor non obstante statuto poterit opponere exceptionē inhabilitatis viri. Itē poterit opponi ois exceptio patēs, & statutū debet intelligi de exceptione velata. all. ad hoc Old. in quoda cōsi all. gl. si in fi. in l. j. §. hoc interdictū. ver. siue superinæ, sup. ver. imperfectam. sup. de tab. exhib. vbi dicit cōuentus interdicto i lo de tab. exhib. nō posse opponere exceptionem, qđ iō nō exhiberet, qa tabula est imperfecta, & nullius vtilitatis. l. si quis legatum. inf. de lal. tñ hoc est verum, secūdum dictam gl. qñ imperfectio illius tabulæ, & vitium esset occultum, secus si esset in aperto, vt si ex facie instri appareret, qa tunc opponi poterit, & no. qa de illa glo. non fit mentio hic. Itē facit, quod voluit Io. And. in addi. Spe. in ti. de ten. §. vt autem. ver. hoc aūt. s. quod stante statuto, quod nulla possit opponi exceptio, nisi falsi, vel solutionis, poterit opponi exceptio nullitatis.

c Pari. Arg. Vide Ale. cons. 80. vol. j. Pet. de Anch. in repe. c. canonum statuta. ver. j. de consti. vide etiam do. Ant. de Cana. in tract. de exec. instro. in 2. q. & sequen. & Rom. consi. 42.

* Clau. Et per Cy. C. de adult. Vide alias concor. per Ale. consi. 56. volu. 2. & Rom. consi. 33.

d Ale. Sed quid si. Vide Bal. in l. 2. in fi. in ver. subsequenter quæritur. C. plus ualere, quod agi. vbi dicit, hoc esse uerum. nisi simulatio quæ opponeretur, probata esset ꝑsumptione iuris, & de iure, ut. auth. sed iā necesse. C. de do. ante nup. Idem si talis exceptio opponeretur rogatu tabellionis, vt ibi per eum. Et quāto ipe duret exceptio simulationis, vide Bal. in d. l. 2. in fi. & vide Bar. in l. nemo ꝑt. sup. de leg. 1. & de materia, vide qđ etiam dixi post Bart. in l. 1. C. de iur. & fac. ign. & q̄ dixi in l. si sub spē. C. de poss. & Bar. in l. cum ꝑcib. C. de proba. & in l. fi. §. in computatione. C. de iu. delib. & dicta hic per Bart sequit hic Bal. & in l. 1. C. de cond. ind. & Pet. de Anch. in c. e. ꝑ. de seq. pos. & in c. canonum statuta. de consti. Adde l. sed & posteriores sup. de leg. & D. Ant. in c. itē. de rest. spo. per Pau. de Ca. in l. fi. de coll. pec. Adde an stante statuto, quod non possit opponi exce. simulationis contra instrumentum, an poterit adiri eps, ut se Bal. consi. 5. 4. lib. cōcludentem quod sic, quia est contra ius naturale, quia vbi deficit consensus, deficit ius naturale. l. j. §. conuentionis. sup. de pac.

e Pom. Et instrm publ. cum. In contrarium tō si est instrm fictum, notat Bar. in l. nemo ꝑt. in q. 4 su. de leg. j. & ita tenet Bal. in l. fi. §. in computatione. C. de iu. delib. & in l. cum ꝑcib. C. de prob. & in l. si non fortem. in prin. sup. de cods. ind. & in c. pastoralis. de app. & in l. si non uerum. C. de don. inter vir. & vx. et tenet Imo. in l. fi. inf. a qui. app. non lic. et in c. cum contingat. in 6. mēbro, de iureiu. et Bal. in l. 2. §. testiū ꝑ illum tex. & ibi Ang. & Imo. sup. quemad. testa. ape. Sed uide Pan. cōsi. 73. vol. 2. et Barb. 44. uol. 1. et consi 51 eo. uol. 2. et consi. 59. uol. 2. et uide Ale. in l. seruum filii. §. eum qui chirographum. sup. de leg. 1. et Imo. consi. 17. Barb. in ca. ad nřam. de emp. et Fel. in c. cum lo. ver. quartus casus. de fi. instr. et Are. cōsi. 477. et 106. et 108 et Ale. etiam 56. vol. 2. maxime in uer. no. et 77. uol. 2. et 163. uol. 2. et uide Ale. cons. 6. uol. 3. ubi dicit, quod aliud est, quod exceptio tollatur per rescriptum, aliud ꝑ statutum.

Pari. Cōtrariū tenon idem Bar. in l. nemo ꝑt. in 4. q. su. de le. 1. et ibi D. Ias. latius.

f Pari. Aliæ exceptiones. Vide Peru in c. dilecto. consi. 52. uer. 4. limita. de appel.

g Pari. Item aduerte. Vide multa notata per D. Ias. in l. 1. ff. de iurisdi. om. iudi. et in l. postquam. uer. prima, quod licet lex loquatur. C. de pact.

Menoc. cas. consi. 102. nu. 18. circa med. lib. 3. Marsi. sing. 193.

Menoch. Debemus. & Soc. l. 5. in prin. nu. 37. & 4. 2b. & Ant. consi. 2. 4. n. 31.

a nes legitimę,a iure cõi poterit quis implorare officiũ iudicis, ꝑ ꝙ
actor ꝓhibet̃ ab agendo.licet.n.q̃s ꝓhibeat̃ excipere, nõ tñ ꝓhibe
tur offiñ iudicis implorare,l. plane,ſ.de pet. hęr.& l.ſi.eo.tit.& l.3.
8 in fi.ſ.nau.cau.ſtab. †Sed ſi ſtatutũ diceret,nulla alia exceptio,vel
b defenſio admittat̃,tũc nõ poſſet ẽt iudicis offiñ b implorare, quia
9 oĩs defenſio eſt excluſa.†Qd̃ ergo erit remediũ c tunc? Rñd.reme
c diũ erit ꝙ ſoluat,& repetat. Sed circa hoc de repetitione dices tu.
10 †Ille q̃ ſoluit mãdato iudicis, non poterit repetere tanq̃ indebitũ
l.j.C.de ↄd.ind.Quõ ergo dixi ꝙ repetat? Rñdeo,ſi competit ali-
qua actio,ita ꝙ nõ ſit neceſſe redire ad condõnẽ indebiti, vel ſine
cã,eſſet clarũ.Verbi gr̃a,volebã tibi opponere exceptionem,ꝗdolo
facis,q̃a petis ꝙ reſtituturus es,ꝑ aliã actionẽ. Certe ſi non fuit ad
miſſa iſta exceptio,tũc ſoluo,& repeto actione mihi cõpetẽte, &
ita practicat̃ quotidie. Sed ſi liſtem neceſſe redire ad ↄdõnẽ ide.vł
ſine cã,eſt dubiũ.Finaliter dico,ꝙ ↄdõ indebiti,uel ſine cã, habet
locum,l.ſi fideiuſſor.§.in oĩb.ſ.man.& l.ſi tullo.ſ.de ↄdi.ſine cau.
Nec ob.qd̃ dr̃ in l.j.C.de ↄd.ind.q̃a verũ eſt,ꝙ nõ poſſum repeterẽ
tanq̃ indebitum,q̃ñ cã illa,i.verũ eſſet debitũ, vel indebitũ, potuit
in illo primo iudicio examinari cuius vigore factũ eſt ꝓceptũ. Et
rõ eſt tũc,ne infringã iudicis ſniam, ſed q̃ñ examinari nõ potuit,
nil impedit q̃n cõpetat ↄdõ indebiti vel ſine cã.ar.eorũ q̃ ſcrip ſit
Cy.in l.j.C.de cond.indeb.Et per hoc facit c.debitores,de iureiu.
ubi debitores cogunt̃ ſoluere uſuras,& repetunt.Ratio, quia pro-
pter iuramentum exceptio non poterat opponi.

ADDITIONES.

a Ale.Legitimæ.Et ꝓ hoc vide gl.in c.j.in ver.defenſionis,de lit.cõt.in 6.& Pet.de Anch.in cle.j.de ſeq.poſ.& idem tenuit Ang.& Bal.in l.plane,& in l.ſi.ſ.de pet.hær.licet Bal.ſibimet fuerit contrarius.Nam in l.j.C.de cond.indeb. tenet contra hoc,& Saly.in d.l.ita nobis pudor,C.de adul.& Bal.in l.ſi non fortẽ,§.j.de cond.inde.& vide qd̃ no.Bar.in l.j.in vlt.col.ſ.de excep. Adde qd̃ Bal. in l.2.ad ſi.C.q̃ me.cau.dr̃,ꝙ licet ſtatutum tollat exceptionẽ habentem naturalẽ æq̃tatem,tñ ſoluens pt̃ repetere,non q̃a ſit tutus exceptione,ſed eſt tutus naturali æq̃tate. Et cum Bar.tranſit Pet.de Anch.in d.clemẽ.1.& ad intellectum,l.j.C.de cond.ind.vide q̃ dixi poſt Bar.in l.Iulianus verum debitorem, de cond.ind. Et ad materiã huius §.adde,ꝙ licet lege,vel ſtatuto,oĩs exceptio nullitatis tollat̃,tñ non tollitur exceptio incompetentiæ iudicis,niſi de ea fiat expreſſa mẽtio.Ita eſt gl.reputata ſing.in cle.j.de ſeq.poſ.& Bal.in l.gñaliter,C.de epiſ.& cle. & Bald. in l.j.C.ſi a nõ compe.iudi.Ita dixit Ang.& Imo.in d.l.de pupillo,§.q̃ opus,inf. de ope.no.nũ.Et facit ꝙ no.Imo.& Mod.in l.ſi expſſim,inſ.de app.& q̃d̃ dixi poſt Bart.in l.4.§.condemnatum,de re iud.& ad hoc bene facit ꝙ dixit Bar.in l.2.§.prætor,ſ.qui ſatiſ.cog.Bar.in l.diuus,de reſt.mil.& ꝙ ibi dixi,& quod dixi in l.j.ſu.de iur.& fac.igno.Sed pone ꝙ ſtatutũ dicit, ꝙ nulla nullitas poſſit opponi.dic, ꝙ nõ vr̃ ſublata nullitas,quæ inſurgit ꝑplexitate,vel cõtrarietate,vt per Ang.in conſ.200. Nam dicit Bal.& ibi etiam Ang.in repe.l.tale,§.qui prouocauit, ſ.de pact.quod ẽt Deus hoc non poſſet.Et ꝓdicta faciunt ad ſtatutum de contumacibus puniendis,bannitis offendendis,q̃ non habet locũ in non rite bannito, vide tñ Angel.in l.iudicati,C.ſi ex fal.inſtru.de quo ꝑ Bar.in l.ſi.inſ. de adult. & ad materiã uide Bal.in l.ſi cauſam,de excep.rei iud. Et intelligas ꝙ nunquam intelligitur excluſa nullitas q̃ euidenter apparet,ꝑ ea quæ no.Bald.in rub.C.de ꝓb.& pt̃ ẽt iudex ſupplere, vt hic ꝑ Bar. Adde in materia,ꝙ Io.And.in c.j.de reſcr.in 6.dicit,ꝙ obiectio nullitatis,eſt defenſio,ꝙ reaſſumpſit Bal.in c.j.§.iudices, de pace iur.fir.ꝙ no.an ſtatutum eã tollere poſſit.Adde Bal.in l.ſancimus,C.de do.quod ſem ꝑ pt̃ opponi exceptio intentionis,vel inſinuationis omiſſæ.Et adde, ꝙ nõ poterit opponi exceptio diuiſionis ꝑ vnum ex correis,ſm Ang.in l.ſi dubitet, de fideiu. Sed quid ſi ſtante dicto ſtatuto,petatur in integ.reſt.vide Bal.in l. in cauſæ,ſup.de min.vbi ponit,ꝙ non poſſit peti ſtante generalitate dicti ſtatuti. In contrariũ facit l.ſi minor 25.ann.omiſſam,eo.tit. Et ſcias,ꝙ ſemꝑ pt̃ opponi exceptio, quæ venit de natura actus,ꝑ id ꝙ ponit Bal.in l.j.C.de ſuffrag.& in l.ea his ꝓdijs, C.de euict.Et ꝑ hoc dicebat Bal.in auth.ꝓſente,C. de fideiuſſ. ꝙ ſtante ſtatuto, de quo hic, nunquã intelligitur excluſa exceptio, quæ naturaliter ipe confeſſionis inerat,vt in exceptione cedendarum facta a fideiuſſore,aduerſus reum agentem ex inſtrumẽto confeſſionato.Et ꝓ hoc facit quod no.Bar.& quod ibi dixi in l.lecta ſu.ſi cer.peta.Quid de exceptione ꝓſcriptionis? vide Bal.in l.ſi.§.ſi vero poſt, C.de iu.delib.& generaliter vide Bal.in l.ſi cũm,de execu.rei iud.& Ioã. And.in addi.Specu.in tit.de ſent.§.vt autem,poſt prin.& dom.Ant.in c.item de reſt.ſpo. item poterit opponi exceptio fundata ſuꝑ cõfeſſione partis facta in iudicio,cum ius faciat,ſm Bal.i l.ſi vnus,§.pactus,ſu.de pac.& facit quod dixi poſt Bart.in l.Publia,ſu.depoſ.Quid aũt in exceptione non nu.pec.tangit in l.ſi ſub ſpecie,C.de poſtul.Et ad prędictam materiam vide omnino Bal.in l.ſi.§.in computatione C.de iu.delib.Item adde,ꝙ ſemꝑ exceptio repugnantiæ poterit opponi, vt dixi ſu & poſt Bar.in l.duo iudices,de re iu.d.Et ſtãte dicto ſtatuto includẽte omnes exceptiones nullitatis,an ſit dare aliqd̃ remediũ? vide no. Ang.in d.conſi.200.& Bal.in l.j.C.de cond.inde.& nunquam intelligitur ſublata nullitas,vel iniquitas, q̃ reſultat ex defectu citationis vel iuriſgen.vel ex defectu ꝓbationis,ſcd̃m Ang. in cõſ.174.Adde ꝙ exceptio iuris facilius opponitur q̃ exceptio facti,vt no.in c.vt circa,in noue.de elec.in 6.vnde ſtatutũ repellens omnem exceptionem,intelligitur de ea quæ facti executionẽ req̃rit,non de ea,quæ in iure conſiſtit,d.l.ita nobis pudor.Exceptio tñ facti,quæ põt probari,æq̃pollet exceptioni iuris,l.e.j.C.de edi diui.Adr.toll.Adde,ꝙ excluſio generalis omnium exceptionum,legitimas non excludit,vt no.in l.non tantum,§.quod ſi pro emptore, ſu.de pet. hær. cum ſim.vnde dicit Spec.in ti.de ob.ꝙ ſi promitto aliquã exceptionem non opponere,intelligitur ſolum de malitioſa,& adde ꝙ ſtante dicto ſtatuto,ſemper poterũt opponi omnes exceptiones in executione inſtrumenti,ita dicit Bart.in l.ſi filius, ſu.quod cũ eo.Et an poterit opponi exceptio ſolutionis? Bal.ꝙ ſic,in addi. Spec.in tit.de excep.Item an poterit opponi exceptio metus,reperitur quędam apoſtilla manu Bal.vbi dr̃,ꝙ ſic,in l.qui in carcerem,ſu.q̃ me.cau.q̃a non dr̃ factum,qd̃ me.cã factum eſt,l.metum,§.volenti,quod met.cau.Item inſtrumentũ eſt contra bonos mores,ideo non valet,l.filius,ſu.de cõd.inſti.itẽ an poterit poſtulari ſtante d.ſtatuto reſtõ in integrum,Bal.ꝙ non in l.in cauſæ,ſu.de minoribus certe nb.gl.in l.j.C.ſi de momen.poſſeſ.vt oc in.itẽ adde,ꝙ Bal.in addi.Spec.in tit. de arb.dicit,ꝙ ſi ſtatutum dicit,contra laudum nil poſſit obijci, ſeu non poſſit excipi,qd̃ non poterit peti reductio;ſecus ſi dicit,ꝙ non poſſit agi,quia poterit bene exci-pi,quod no.& adde ꝙ Bal.in repe.l.edita, dicit, ꝙ per ſtatutũ põt tolli oĩs exceptio,per l.quoniã Ale.C.de adul.præter exceptionẽ innocentiæ,quia eſt de iure naturali,per cle.paſtoralis,de ſen.& re iudi.& per illam cõſuluit Ioan.de Ana.qd̃ ſtante ſtatuto,ꝙ a tali ſnia non poſſit q̃relari,nec ab ea appellari nec aliqua exceptio opponi,qd̃ illo non ob.poteſt opponi exceptio innocentiæ,in ciuilibus,& in criminalibus qd̃ no.Et in hac materia vide bonũ tex.in c.ex parte,de offi. deleg. Adde qd̃ exceptio facti,ſeu intẽtionis nõ intelligit̃ excluſa,ſcd̃m Bal.in l.peremptorias,C.ſent.reſc.nõ poſ.& dicit Bal.in l.2.C.de exec.rei iud. qd̃ ſi contra laudũ nõ põt opponi exceptio,tñ ſẽꝑ poterit opponi exceptio compromiſſi nulli,& exceptio nouationis,& exceptio contrarij laudi,fallis ſcd̃m eum,ſi diceretur,qd̃ ſtatutum ſit præciſum,item poterit opponi exceptio rei non traditæ,ſecundũ Bal.ſing.in l.ex his prædiis,de euic.item poterit uenditor uti retentione rei uenditæ,ſi precium non eſt ſolutum,ita Bal.in l.ſi traditio,C.de actio. emp. item an poterit opponi exceptio,qd̃ ſit pactum nudum vide Bal.in l.ex placito, in ſi. de re.permu & no.quia Bal.in l.2.§.ſed quia veremur,C.de iur.cal.dicit,qd̃ ſi vigore ſtatuti diſponitur,qd̃ nulla exceptio impediat cõteſtationẽ, tñ ſi iudex videt acto.ẽ calũniari,põt vigore ſui officij ipſum repellere,quia iſtud officium non eſt exceptio:q̃ oĩa tene mẽti. Adde,qd̃ ſtãte ſtatuto,qd̃ nulla poſſit opponi exceptio qd̃ tñ poterit opponi exceptio nullitatis,cauſata dolo aduerſarii.Itẽ poterit opponi exceptio nullitatis,q̃ prouenit a iure naturali, item illa q̃ apparet ex inſpectione actorũ,vt voluit Petr.de Anch.conſ.212.Et qd̃ non intelligatur ſtatutum tollere nullitatẽ prouenientẽ a iure naturali,voluit etiam Ange.conſ.172. Bald. conſi.110.4.lib.Et qd̃ ẽt nõ tollatur exceptionem nullitatis,quæ prouenit ex inſpectione actorũ,vel ſi aliter eſt notoria,tenet Abb.conſi.54.2.lib. vbi conſuluit quod ſtante ſtatuto,qd̃ differens proſequi appellationem poſt duos menſes, nõ poſſit dicere de nullitate ſententiæ,qd̃ tñ poterit opponere de nullitate notoria,ẽt ſi ſint tres ſententię.Et idem voluit Oldr.conſi.106.incip.quędam litera executoria,& qd̃ ẽt poſſit opponi nullitas proueniens ex defectu iuriſdictionis,voluit Bal.conſi.296.4.lib.Ang.147.& quod ſtatutum nunquã intelligatur tollere nullitatem,voluit idem Ang.conſ.259. quando autem ſtatutum dicit, qd̃ nulla poſſit opponi exceptio niſi ſolutionis,quietationis,& termini prorogationis, an poterit opponi exceptio ſimilis expreſſis,vel alia,vbi ſit ratio maior,uide Angel.conſi.121.& Roma.conſi.456.item ſtante prędicto primo ſtatuto,poterit opponi exceptio inſinuationis omiſſę,vt per Ang.conſ.59.

b Menoc.Pariſ.cõſ.in 7.nu.118.lib.3.& Ruy.conſi.5.lib.5.& conſ.9.nu.4.eo.
Pom.Officium implorare. Vide Are.conſ. 147. & Ale.conſ.77.vbi tangit dicta Bar.hic,& ibi dicit qd̃ nunquam videtur ſublata exceptio, quę põt colligi ex inſpectione ſcripturę,ubi ẽt ponit qd̃ ſi cõpeteret ex alio capite. Vide etiã ad hęc Ale.conſi.113.uol.5.ver.nunc ſolũ vi,vbi dr̃,quod ſi ſtatutũ dicat,quod q̃s cõpellatur ad ſoluendũ omni exceptione remota iuris,& facti, ẽt abſq; alia condemnatione, quod tamen non ob. tali ſtatuto, ſi quis fuerit iuxta illius diſpoſitionem condemnatus a iudice,quod poterit appellare,ex quo eligit viam condemnãdi.Et ita etiam pulchre alia dicit ad dicta Bar.hic,& maxime circa illud quod dicis de officio iudicis hic.

c Ale.Erit remedium.Et de hoc an poſſit implorare officium iudicis, uide no.in c.1.inf.de excep.vide etiam no.in rub.extra de excep. Adde quod Bar.ſequitur Pau.de Caſt.conſ.325.circa ſi.& Roma.in alleg.conſi.ſed Abb.conſ.45.3.li.vult,quod ſtante prædicto ſtatuto omnino ſit remota exceptio notoriæ legitima,rationibus de quibus ibi per eum in conſi.incip.in pręſenti queſtione.
Menoch.Soc.ſen.conſi.94.col.pen.lib.3.

1 *Faciens contra probibitionem,quando uideatur facere ui.*

a 1 **Quid ſit vi.** a No.ꝙ qui facit contra prohibitionem, uidetur facere vi,quod †intellige ſi facit in ſolo poſſeſſo a prohibente,ꝗvel in quo prohibitus quaſi poſſidebat aliquod ius ſeruitutis,& vidiſtis ſup.proxi.§.

ADDITIO.

a Ale.Quid ſit vi. Fallit,ubi quis haberet licentiam a patre,uel a iudice de ingrediendo,ſecundum Bar.no.in l.3.C.de pign.
Menoch.Tiraq.de retract.conſang.§.2.gl.2.nu.9.10.

a **§.Sed & Ariſto.** Nunc incipiunt notabiles caſus vſque in fi.& iſte tex.huius ver.ſed & Ariſto.eſt valde no.Et no.ipſum ↄ iſtos qui impediunt,ne citatio perueniat ad eos,vel notificatio excommunicationis, vel impediunt ne interponatur appellatio coram eis,pro hoc facit, c.a.cauſam,de elec.in cle.quod tamen intellige,vt dicam ĩ.in §.ſi.

ADDITIO.

a Ale.Sed & Ariſto.No.iſtum tex.cõtra fraudulenter ſe occultãtẽ,ne citetur ut habeatur pro citato. Adde l.ſi dictum,§. ſi pręſente,& quod no.ibi,de euict & no.Inn.in c.ea literis,de exceſ.pręla.& eſt tex.in c.ne.de cle. non reſi. & ibi Ioan.And.& ad materiam uide gl.no.in cle.1.de iud.no.Mod.in l.contumacia,ſup.de re iu. Adde tex.in c.qm frequenter,§.1.ut lite non conte.& no.glo.in d.l.contumacia,in prin.& uide no.per Inn.in c.ad petitionem,de accuſ.& quod no.Mod.in l.ea conſenſu,§.eum,qui.de appel.Quando autem quis dicatur facere in fraudem ne citetur,uide Bal.& Ang.in l.2.C.de anna.excep.

1 *An ſufficiat ad excuſandum illum qui non appellauit,ſi dicat quod ideo non appellauit,quia iudex ſolebat appellantibus inferre quæſtiones.*

1 **§.Si quis tamen** Iſte eſt valde notabilis tex.tene mẽti hunc caſum. Nam †conſueui facere quæſtionem: aliquis non appellauit coram iudice, dicens qd̃ propter metum iudicis hoc fecit,& alleg. ꝙ iudex ↄſueuit appellantibus quæſtiones inferre, vel ponere eos in carcerem, & ſimilia,an iſta probatio ſufficiat? Conſueui dicere ꝙ ſic, in l.de pupillo.§.ſi quis ipſi prætori.ſ.de ope.nou.nun.In contrarium facit lex iſta.Sed reſpondeo,quantum ad excuſandum eum,qui timuit,ſatis eſt allegare potentiam,& conſuetudinem talis potentis, ut ibi dixi.Sed quantum ad puniendum illum iudicem,non ſufficit.Caſus eſt hic. Non enim poteſt agi contra eum,tanquam intulerit uim,ſeu deliquerit.

§. Idem Labeo. a Vides ergo, ad hoc, q ego possim probare, quod fui impeditus, vt possim denũciare, debeo ꝓbare qđ fui impeditus a te, vel ab alio, tuo facto: aĺs non sufficit, vt hic, sed tñ q̃dã decretalis vr̃ velle, q si fui ꝓhibitus a domesticis tuis, vel a ꝯiunctis tuis, b videor prohibitus voluntate tua, vt ext. de testi. c. ꝯstitutis. facit cle. causam, de elect.

ADDITIONES.

a Ale. Idem Labeo. Vide Bar. & quod ibi dixi, in l. de pupillo, §. si qs ipsi, su. de ope. no. nun. circa fi. An factum a domesticis, vel famulis domus, videat factum mandato dñi, vide Bal. in l. ad inuidiã, C. quod met. cau. & in l. j. in fi. de epis. & cle. & adde Bar. in l. de pupillo. §. si qs ipsi de op. no. nũc. & Bal. in l. locis, ꝟ. ali. vr̃ tenere contra Bar. p c. cum ad sedem de rest. spo. Pro eo bñ facit tex. in l. j. §. si quis igi. ꝟ. de vi & vi ar. & vide c. cõstitutis, de testibus et quod dixi post tmo. in l. hæres meus, §. fi. de cõd. & dem. vbi oino uide et in c. P. Diaconus, de hom. Spec. in tit. de leg. §. iusta ver. quid si et quod no. Bal. in l. apud antiquos, in fi. C. de fur. et in l. j per illum tex. C. si rector prouinciæ, et in l. j. C. de ser. fug. ubi ẽt dixi, q in me non præsumitur fuisse conscientia eius, quod est factum a familiaribus et conuersantibus mecum, et aliquid per Mod. in d. §. si quis ipsi.

b Paris. Vel a coniunctis tuis. Vide Alex. cons. 69. ver. fortificantur, vol. 2.

LEX III.

a **Prohibere.** a Iste est no. tex. q̃ro, q̃ñ istæ ꝑsonæ hic noĩatæ denunciant, seu ꝑhibẽt, vtrum debẽt istã denunciationem facere noie dñi? Gl. vr̃ velle q sic, in l. de pupillo §. seruo. & l. j. §. nũciatio. ꝟ. de ope. no. nun. Puto tñ q ẽt si hoc non exprimat, si ex alijs verbis colligi potest, satis est, ar. l. vlt. ꝟ. de insti.

ADDITIO.

a Ale. Prohibere. Vide Bar. in l. j. sup. de ope. no. nun.

a **§. Illud sciẽdum,** a Not. tex. qa est multũ no. Pro hoc facit optime leg. Titia Seio. §. vsuras ꝟ. de leg. 2. & gl. allegat eum, & ego sum consuetus ibi dicere. Op. de l. is qui in puteum. §. hoc interdictum ꝟ. e. Sol. ibi facta fuit remissio, hic non. Item ꝯ ꝟ. de verb. sig. l. vasa vinaria. glo. non soluit dic. q hic loquitur in his quę sola dispositione patrisfa. recipiũt mutationem sine alterius iniuria. Item ꝯ in l. 3. in prin. sup. de itin. act. priu. Solu. vt ibi. Item ꝯ ꝟ. de vsu. l. mora, sed illa magis cõcordat, quia facta mora, semper durat, nisi sit interrupta. Item op. de l. qui bona. §. 1. ꝟ. de acq. rer. do. Sol. ibi est speciale in possessione liberi hominis, vt quodlibet momentum inspiciatur, alias secus, l. clam possidere, in prin. ꝟ. de acq. pos.

ADDITIO.

a Ale. Illud sciendum. Vide Bar. in l. de pupillo, §. si quis ipsi de no. ope. nun.

1 *In mandato generali Reipub. non uenit rerum suarum alienatio, nisi lege municipali caueatur.*
2 *Consilium quod pro vendendis rebus ciuitas faciat statutum.*
3 *Statutum factum pro alienatione rerum ciuitatis fienda tyranno, & ipsa alienatio possunt reuocari.*
4 *Princeps potest concedere res publicas, & ille cui hoc princeps concesserit.*
5 *Rex potest donare ea, quæ non diminuunt iurisdictionem regalem, si autem diminuerent, non valeret donatio, etiam cum iuramento.*
6 *Legatus de latere non poterit concedere castra pertinentia ad curiam Romanam, nisi hoc esset sibi expresse a Papa concessum.*

a **§. Plane,** a Hic est valde sing. tex. & menti tenendus. Vides
1 hic † q in mandato gñali Reipublicæ nõ venit rerum suarum alienatio. Secũdo no. quod est verum, nisi lege mu-
2 nicipali aliud caueat. Pro hoc † cõsilium habes cum in vendẽdis reb. ciuitatum requirant multæ solennitates, l. vlt. C. de vẽdi. re. ci.
b lib. 10. est tale remedium b & consilium, quod facias, q primo ciuitas faciat statutũ de hoc, & facto statuto, poterit vẽdere, sm tenorem statuti. Casus est hic no. ibi, hoc ita verum est, si mõ, &c. † Pu-
c to, c q si aliqua Respu. faceret aliquod statutum causa alienationis fiendæ alicui tyranno, q ista alienatio, & omnia q̃ facta sunt, pñt reuocari quasi facta iusto metu. l. j. §. quæ onerandæ ver. & in summa, ꝟ. qua. re. act. non da. facit, quod dixi in l. creditor, in prin. ꝟ. de solu. † Tertio not. quod Res publicæ ꝑñt ꝯcedi a principe, vel
5 ab eo, cui Princeps concesserit, casus est hic. † Sed quid de Rege, d
d an põt cõcedere? Bñ, si Rex alienaret aliqua, quorũ donatio esset in magnam diminutionem iurisdictionis regalis, non posset hoc facere, ẽt si iuramento donationem firmaret. casus est in ca. intellecto. ext. de iureiu. Sed si donaret aliqua quæ non diminuerent ita iurisdictionem suam, valeret, & donatio facta a Rege præiudicaret successori in regno. casus est in c. Abbate sane. de re iudi. lib. 6.
6 Facit † ẽt ad q. in qua cõsului, vtrum legatus de latere potuerit cõcedere castra pertinentia ad curiam Romanam ciuitati Cameri-
e nie. Et certe consului q non, nisi expresse esset sibi cõcessum a Papa, vt hic, quod no. multum.

ADDITIONES.

a Ale. Plane. Iste §. est sing. & menti tenendus, que §. alleg. Bal. in l. ciuitas, su. si cer. pet. Vide Bar. in l. principaliter e. ti. & Cy. & Bar. in l. ꝑbi, C. de transa. & in l. iteme magistri, su. de pact. post gl. idem no. Bar. in l. 3. in prin. su. de iust. & iu. & uide Bar. in rub. C. de contrah. empt. in 3. q. & per illum tex. dicit Bal. in c. j. §. muta, de pa. iur. firm. q Antiani non possent remittere iniuriam factam ciuitati, sed requiritur consilium ciuitatis. Et ita etiam Bar. in l. ambitiosa, de decr. ab or. fa. Ad de quod consuluit Pau. de Castr. cons. vlt.

b Ale. Tale remediũ. Adde Bar. in l. plane quid in lo. pub. sed pone q facto statuto de quo hic, cõe Perusij venditũ fructus lacus per quinquennium, pone ea de plenitudine potestatis auferri emptoribus, pot. q emptores contra commune poterunt agere ad interesse. Similiter dico, quod si Papa contulit talibus ... beneficium, cum de plenitudine potestatis illud deinde alteri, quod nihil tenebitur proui-

dere de alio simili, quod est notatu dignum secundum Bal. per gl. ibi, in ca. 1. §. ad hoc ver. si vero, de pa. iur. firm. ad hoc vide quę no. in l. digna vox, per Cy. & Bar. C. de legibus, cum sim.

c Barb. Puto tamen. Vide Bar. in tract. de tyrannide, & plene Bal. in l. decernimus, C. de sacros. eccl.

d Ale. De Rege. An Rex possit donare ea, quæ essent in magna diminutione iurisdõnis, adde gl. q̃ ibi no. Bar. in l. si finita, §. 1. su. de dam. infe. Et quod ẽt de Papa, vide Bar. in l. liber homo de verb. obl. & in l. id quod, de leg. j. Bar. in rub. in 3. q. C. de contrah. empt. & vide q̃ no. per Doc. in l. si q̃s, in prin. C. de inof. testam. & quod no. Bald. in l. cum multa, C. de bo. quæ lib. & in c. si generali, si de feu. fuer. contr. q̃siuit vtrum Rex Franciæ possit alienare vnã de ciuitatibus regni inuitis ciuibus, & respondet, q non sm Host. in c. dilecti filij, de maio. & obed. & vide Iun. & vide quæ dixi post Bar. in l. si is, qui, §. fi. de pign. & vide Bal. in c. 1. qui sue cessi. ten. & quod no. in l. si vrbana, de cond. ind. & in §. ite Seruiana. Inst. de ac. Adde Pau. de Ca. consi. 84. Old. consi. 231. Bal. consi. 434. 3. lib.

e Ale. Ciuitati Camerini. Ita ẽt tenet Bal. per illum tex. in c. j. de natal. qui contra consl Loth. Adde quod Bal. in tit. de pa. Cõst. dixit, q Princeps nec per contractũ, nec alio mõ, põt regalia concedere in præiudicium successoris, quia sicut nõ potest iura eorum subuertere, ita nec põt ea diminuere, & adde quod not. Cy. in l. digna vox, C. de legibus in fi. & Bal. in l. pe. C. de bo. quæ lib.

Claud. Adde Fel. in c. ad audientiam de præscr. & Ias. in præłu. feu.

LEX V.

1 *Citatus ad aliquem actum si ille actus fit aliter quam in citatione dicitur, videtur factus parte non citata.*
2 *Citatio facta tali tempore quo citatus non potest uenire, non valet.*
3 *Denuncians venditori quod ueniat ad defendendum, debet tali tempore denunciare, quod possit venditor occurrere.*

a **Aut qui aliter.** a Ista lex dẽret scribi literis aureis. † No.
1 q q̃ñ b aliqs citat ad aliquem actum,
b si ille actus aliter agitur, vel in quantitate, vel in substantia, quã fuerit dictum in citatione, vr̃ factus parte non citata, & clam, casus est hic. Et ideo si habet terminum ad opponendum, certe ille termi-
c nus ad opponendum mutatus non valet, quia ad aliud fuit citata pars, non ad hoc, casus est hic. Possent plura alia exempla poni de
2 quibus nõ curo. † Item no. q q̃ñ citatio fit tali tpe, quo ille nõ põt
3 venire, non valet illa citatio. † Facit etiam iste tex. pro emptore, q denunciat venditori, q veniat ad defendendum. Nam debet denunciare tali tempore, quo possit ad defendendum occurrere, ut hic habetis, & in l. si ideo, ꝟ. de euict.

ADDITIONES.

a Paris. Aut qui aliter. Vide Fel. in c. j. in verbo, no. etiam q citatio, ext. de iud.

b Pom. No. q q̃ñ. Vide Pan. cons. 33. vol. 1. & Fel. in c. qa iudicate, de ꝑscr. & Barb. consi. 171. & Bar. 3. vol. 2. & Ino. 97. Fel. in c. j. de iud. hic m̃ limitarem, nisi pars præsens reperiretur, p dicta per Fel. in d. c. j. in ver. valet iudicium, & Fel. in c. consuluit, de off. deleg. & in c. ad petitionem, vbi limitat, de accus.

c Ale. Ille terminus. No. p citationibus & citans, & vide ꝟ. e. l. fi. & iõ per istum tex. dicebat do. Ant. in c. j. de iudi. q vbi citatus non comparet si actus expeditur in alio termino, & sic in alia hora, quã fuerit citatus, actus nõ ualet, q limita secundum Ino. ibi, nisi iudex ipse detulerit in diẽ sequentẽ, per c. consuluit, de off. deleg. Et ad illa bene facit, quod no. Bar. in l. consentaneum. in vlt. col. C. quõ, & q̃ñ iu. & in l. ita stipulatus. §. Stichus, de statulib. & Bar. in l. si finita, §. Iulianus, sup. de dam. infe. Sed contra Bar. vr̃ tenere Host. in c. dilecta, de do. & contu. in l. si aliæ, su. pro emptio, & qđ ibi dixi post Bar. & Bal. in l. libera, C. de sent. Sed an citatio in ea requiratur ca. dar. tenuit q non, in tractatu, ad reprimendum, super verbo, super dicto crimine, quem sequitur Per. de Anch. in c. j. de seq. pos. vide Doc. in c. j. de accus. & Ino. in c. consuluit, de off. dele. & in c. auditis, de procu. Vide tamẽ Io. And. in c. dilectus, de excep. & Bal. in auth. offeratur, C. de lit. contes. adde videnda quæ posui in ff. co. tit. l. j. §. si.

1 *Citatio debet esse clara & limitata, ita & protestatio.*

a **§. Si quis se.** a No. §. est. † Not. pro citatione q debet esse
1 clara & limitata, aĺs non valet, vt hic. Secundo no. de protestatione q debet esse nota, & clara, de qua dixi in l. denunciasse, in prin. ꝟ. de adult.

ADDITIO.

a Pom. Si quis se. Vide alias per Bar. consi. 201. & Barb. 8. uol. j. & Aret. 30. Item dicit, q debet esse secundum stylum curiæ. Ita Barb. in c. de causis, de off. deleg. & Are. conf. 68. & Ale. 124. vol. 2. ubi dicit, q debet esse clara, etiam ratione loci. & uide etiam Ang. in l. in perfectius, C. de anna. excep.

Claud. Et de ueritate, & intellectu uide quod no. Ale. in l. qui ante calendas, post Bar. inf. de ver. obl. & l. filiusf. §. diui. de leg. j. & in l. si finita, §. tubanus, de da. inf. Bar. in l. tutor qui repertoriũ, su. de adm. tu. Pan. & canon. in c. cõsuluit. de off. dele.

1 *Protestatio an possit fieri procuratori.*
2 *Protestatio facta uiro pro vxore prodest, ut denuncians a dolo excusetur, non ad præiudicium mulieris.*
3 *Denunciare procuratori, & syndico Reipublicæ, quod sufficiat.*
Contumacia syndici, an noceat Reipublicæ.

§. Et si forte & § Sed & Seruius. Not. nota
1 uirũ. § & menti tenendum ex eo, q primo hic videtur casus, q protestatio potest fieri procuratori sicut domino. De hoc per Cyn. C. in quib. cau. in integ. rest. non est necess. in minorum. in 2. quæst. & per Dyn. ꝟ. de no. ope. nun. c. l. de pupillo. §. nunciatio. & per do. And. de Pisis in repe. l. si quis in princ. testamenti. de lega. 3. & per Ioa. And. in c. generali. de reg. iur. lib. 6. in nouella, de hoc in l. j. §.
2 denunciare, ꝟ. de libe. agn. & ibi dixi. † Secundo habes, q sufficit protestationem facere viro pro vxore, quod puto verum, quantum ad hoc, vt talis denuncians excusetur a dolo, non quantum ad præiudicium mulieris, cum factum mariti nõ debet præiudicare,
3 C. ne vxor pro mari. sub & ne g. † Tertio no. q sufficit nũciare procu-

curatori[a] & syndico reipublicæ, & sic vr, quod contumacia syndici
noceat reipublicæ, contrarium no. gl. in l. non potest dolo carere. ff.
de reg. iur. dic ut ibi.

A D D I T I O.

a Procuratori. Et glo. no., quæ est hic, de emptore denunciante venditori, & vide & intellige, secundum Bar. in d. § si quis ipsi, in 3. opp. & ibi dixi.

§. Siquis dum putat.

Not. qd̃ ꝯ illũ vr̃ clã fieri ad quē spectat in veritate non id quē spectat opinione. Et per hūc §. determinat̃ ꝯ gl. l. j. §. hoc interdictũ. ff. vel pol. & l. clã possidere. § q ad nundinas. ff. de acq. pos.

1 *Denunciatio & protestatio quando tollat denunciationem & protestationem præcedentem remissiue.*

§. Si quis denunciasset.

1 No. ꝙ denũciatio † tollit denunciationem p̄cedentē, & ꝓtestatio ꝓtestationē. qd̃ qualr̃ intelligatur, vide Cyn. C. de lit ꝯte. l. j. Dixi vobis in l. j. ff. de lib. agn. ubi Pet. tangit.

1 *Iussus procuratoris generalis nõ præiudicat domino, nisi ratum habeat, vel nisi in id quod ad eum peruenit.*
2 *Procurator, qui hẽt speciale mandatũ ad iubendũ, non tenetur, & qualiter.*
3 *Statutum ꝙ pro homicidio quis puniatur, qualiter comprehendet facientem homicidium, & fieri facientem, vel mandantem.*
4 *Procurator specialis ad vnum actum tantum, potest alium procuratorem, substituere ad illum actum.*

§. Hæc verba

Hic īcipit exponere verbũ factum est, positum in edicto. Diuidit vsq; ad fi. in
quinque partes, primo ponit dictũ Mutij. Secũdo reprehendit eũ
in eo ꝙ dicit. tu. Tertio rep̄hendit eũ in eo qd̃ dicit tuorũ. Quarto
rep̄hendit eũ in eo quod dixit tuo iussu. Quinto ponit vnam rẽam
gñalē. Secunda ibi. Labeo ait. Tertia ibi, si qd seruus. Quarta ibi,
sic: Quinta ibi, & cũ interdicta. No. tex. ibi, nã si ꝓcurator, &c. ibi,
nõ tecũ, sed mecũ erit actio. Qd̃ dicit hic, ꝯiũcta l. seq. & est no. l. &
a ponit notabilē casum. Et no. hic, a ꝙ iussus † ꝓcuratoris gñalis non
1 p̄iudicat dño, nisi ratũ habeat, uel nisi in id quod ad eũ puenit. Se-
2 cundo no. † ꝙ ꝓcurator, q hẽt spãle mandatum ad iubẽdum nõ te
net. Cõtra. ff. ad Turp. l. j. §. pe. & l. sciente. ff. ad l. Põpeiam de parri.
Sol. ꝙ iste mediator in leuiorib. nõ tenet̃, est casus hic. Et ꝙ hoc de
lictũ sit de leuiorib. est casus in l. is, q in puteũ. §. si tutoris. ff. eod. in
grauiorib. vero tenet̃ iste talis mediator, vt in ꝯrijs. Scđo oppo. ad
ad hoc dictum. ff. proxi. l. Sol. vera est ista, qa hic ꝓcurator habuit
mandatũ ad iubendũ, iõ non tenet̃, sed ff. l. ꝓxi habuit mandatũ ad
faciendũ opus, iõ si alteri mandat, ipse vr̃ facere p aliũ, merito, te-
net̃. Recollige ergo p te ipsum, aut iubet fieri ꝓcurator spãlis, aut
gñalis, si spãlis, aut habebat mandatũ ad iubendũ, aut ad faciendũ
b vt ex p̄dictis apparet. Sequit quinta pars §. & cum interdictũ ille
3 est ualde solennis tex. & ꝑpetuo mẽti tenẽdus. † No. distinctionem
mirabilem, aut verba sunt scripta in rē, aut in personam, & iõ dixi
hoc anno. Aliud est, si statutũ dicit, pro homicidio quis puniatur
in mille: & aliud si dicit, si quis fecerit homicidiũ, puniat̃ in mille,
qa primo casu cũ, verba sint scripta in rem, ex ꝓpria significatione
verborũ, tenet̃ faciēs, & fieri faciens, vel mandans, sed secundo casu
c fieri faciēs, nõ tenet̃, c nisi ex interp̄tatione verborũ, non ex propria
4 significatione. de hoc dixi. ff. de adul. l. hæc uerba. In l. si ego. † No.
vnum ꝙ ꝓcurator specialis ad unum actũ tm̃, ꝑõt aliũ procurato-
rem ad illum actum substituere, casus est hic, Videbitis. inf. de di-
uer. & temp. præscr. in l. usucapione. §. j.

A D D I T I O N E S.

a Barb. Et no. hic. Et vide Bar. in l. j. §. si procurator. ff. si qs ius di. nõ obt. & ꝙ no. ibi Bar. vbi alle. gl. sing. in l. si dolo. ff. si quis omi. cau. test. & aliam gl. ordinariam in l. aliud. §. refertur. de reg. iu. & aliam gl. ord. in l. non potest. ff. dolo. con. tit.

b Ale. Interdictum. Et pro isto intellectu vide Bar. in l. sed si unius. § seruus. inf. de iniur. & in l. 3. §. procurator. quod quisque iur. vbi vr hoc limitare, Et qñ illud qd̃ fit per alium, dicat̃ fieri ꝓprie, uel improprie, ut te aliquid p Bald. in ca. j. §. si quis decesserit. si de feu. fue. controu. inter do. & agn. & quod no. in l. j. §. quoties. sup. de ui & ui ar. et ꝙ no. Bar in l. transigere. in fi. C. de trãs. & ibi omnino Bal. & Sal. in l. si quis id quod, §. fi. de iur. om. iud.
Menoch. Barb. consi. 40. col. fi. in prin. li. j.

c Al. Non tenetur. De hoc articulo utrum statutum puniens faciẽtē, puniat mãdãtē fieri, hr̃ plene p Bar. in l. j. in prin. inf. de ver. obl. per Cy. & Bal. in l. nõ ideo minus. C. de accus. et in l. p alium. et in l. seq. ne quis eũ qui. et ibi Cy. et Bal. et Bar. in l. sed si vnius. §. seruus. inf. de iniur. et in l. si is qui ꝓ emptore. sup. de usuca. et in l. 3. §. si procurator, & ibi Bal. et Ang. sup. quod quisque iur. et per Bar. i l. quemadmodum. C. de agri. et censi. li. 11. per Bal. in c. j. §. si quis decesserit, si de feu. fue. cõ. et in l. oẽs populi, sup. de iust. et iu. et in l. 3. C. de ser. fug. et in l. Gallus. §. qd̃ si tã. inf. de lib. et posth. et ibidē p Inn. in §. quid si tm̃, per Bal. Ang. et Imo. in l. si seruum. §. ꝑtor. de acq. hær. in l. j. §. finali. C. de cad. tol. et in c. j. §. iniuria. de pace iura. firman. et in tit. de pace Constan. et in l. peremptorias. C. sen. rescin. nõ pos. et Can. in c. mulieres. de sent. excom. et i c. decant. de ele. in 6. Adde qd̃ statuto Mediolanensi cauetur, ꝙ homicidia capite puniantur, ita ꝙ statim moriat. Alio statuto cauet̃ ꝙ nullus corporaliter puniatur, nisi lege municipali cautũ, ꝙ si quis mãdat committi homicidium, ꝙ non debet capite puniri. Ita consuluit Bal. consi. 3. uolu. 3. inci. in Christi nomen amen casus talis.

L E X VII.

1 *Quando liceat alicui sibi ius dicere propria authoritate.*

Si alius §. Bellissime.

a Opp. ꝙ conuẽtus de vi nõ pot excipere de vi. vt l. si qs ad se fundum. C. ad l. Iul. de vi. Gl. dicit hoc verũ in hoc iterdicto, secus in illo, vt in l. qui possessionem. ff. de vi & vi ar. Certe idem di-
b co in illo interdicto, qd̃ ĩ isto. Quæro, qñ est ista cã, de qua loquitur
c tex. Rñ si copia iudicis non põt haberi, permitit̃, ꝙ sua autorita-
1 te † hoc faciat. l. nullus. C. de iudæis. Vnde in istis ciuitatib. quæ nõ
recognoscunt superiorem, si vna ciuitas occupat per vim bona
de ciuitate alterius, illa ciuitas non potest p vim recuperare: quia
iudicis non est copia, vt d. l. nullus. C. de Iudæ. Idem dicit alia magna gl. si pateretur enorme damnum, quod est notã. Ideo puto,
ꝙ si qs p vim arriperet animalia tua, quæ facilius pereunt, vel vineas, quæ si remanerent incultæ, de facili destruuntur: quia faciliter permittitur, ꝙ tua autoritate recuperes, quamuis in alijs reb. non permitteretur, quæ non sic de facili pereunt.

A D D I T I O N E S.

a Paris. Bellissime. Vide dominum Ias. in l. clam possidere. §. qui ad nũdinas. vers. 4. no. ff de acq. poss.

b Alex. Ista cã. No. casus in quib. licet qd ꝓpria autoritate facere. Adde qd̃ no. ff e. l. fi. §. si ad ianuam & in l. j. §. nũciat 10. ff. de op. no. nũ. & ad Bar. hic, adde eũdē. inf. de cap. l. hostes, & Inno. in c. olim. inf. de rest. spo. & gl. j. dist. can. ius gentiũ, & in d. l. nullus, & gl. d. c. pastoralis. de cã pos. & ꝓp. adde Bal. in l. 3. C. ne qs in sua cã. Bal. in l. 2. C. de ser. & Bal. in l. si quis ad se fundũ. in prin. C. ad leg. Iul. de vi. Item possum propria autoritate auferre emẽti cõtra pactum. Tito. est in Auth. vt de cæt. cõmu. non fiant. in fi. & Bar. exemplum hoc intelligit fm Dy. et Ang. in violentia clam commissa, secus in non clandestina violentia, quia tunc non licet ex internallo, in d. l. si quis ad se fundum, ad l. Iul. de vi. & est tex. inf. eo. l. fi. §. si ad ianuam, & ꝙ qñ deest copia iudicis, possum mihi ipsi ꝓpria autoritate ius dicere, est tex. in l. gñali. C. de decur. lib. x. Et ita dicit Inno. in c. cum olim. ius. de rest. spo. & hic adde Bal. in l. sed & si per ꝑtorem. §. acti. ex qui cau. ma. vbi limitat sing. hæc dicta. & dixi in multos casus, in qb. põt quis propria autoritate ius dicere sibi ipsi. Adde Spec. in tit. de act. §. j. ver. Item, quod vult ꝓpria autoritate. Adde pulchre in terminis d. l. si quis ad se fundum, Pau. de Ca. consi. 35. & quando liceat sibi ius dicere propria autoritate.
Men. Ripa tra. pes. ff rẽ. id cõsei. n. 288. Ias. cõs. 20. col. 2. ĩ pri. li. 3. Boe. q. 218. n. 3.

c Barb. Rñ. si copia. Et an p taciturnitatem iudicis dicatur denegata iustitia, dicas ꝙ sic. casus est sing. c. j. & ibi Bal. de mil. vasal. qui contumax est 10. colla.

1 *Domus uicini quando propter ignem possit destrui.*

§. Est & alia.

a Iste est bonus §. & no. distinctionē huius
b § an impune ꝑpotuit destrui domus vici-
1 ni pp ignem, qa aut ignis illucusq; peruenit & non tenet̃, aut non peruenit, & tenetur. Est. n. ꝯsuetudo in quibusdam partib. ꝙ illa domus vicina, quæ destruitur, emendetur, quod est ꝯ istum text. quia damnum est eius, cuius domus erit.

A D D I T I O N E S.

a Ale. Est & alia. Adde l. si quis fumo. ff. ad l. Aq. Et vide Bar. post Gul. in l. 2. ff. ad l. Rhod. de iac. & no. per Mod. in l. cõtumacia. de re. iud. & Bal. in l. ad cõparãdas. D. mand. pulchre per Io. And. in addi. Spec. in tit. de iniur. & dam. dato.
Adde an domo vicini combusta possit agere ipse contra eum, ex cuius domo est ortus, & cuius culpa præsumatur incendium, Bal. consi. 150. 5. lib.

b Barb. An impune. Et vide Bal. in l. l. si quis fumo. sup. ad l. Aq. & vide Ang. i cõs. 193, vbi post Bar. & do. Sal. Franc. de Ramp. consuluit, ꝙ cum olim in domo fabri fuisset incensus ignis, ꝙ uicini pp ignem, & tuitionem domorum suarum, destruxerunt domum Caij, ꝙ Caius põt recuperare damnum ab eo, q immisit ignem, uel a fabro, & in subsidium a uicinis destruentib. quod bene nota, & uide eum ubi omnino.

§. Notauimus.

Habuistis expõnē. ff. qd̃ vi aut clam. Itē et factũ, quo ad p̄sonã facientis nũc exponit, quo ad locũ, in quo dẽt esse factũ vsq; ad l. is q in puteũ, §. qd̃ ait p̄tor. Signa tex. in l. is qui. ibi, aquæ viuæ, & dicit ad dr̃iam aquæ cisternæ. l. j. §. hoc interdictũ. ff. de fonte. fm Iacob. de Are.

L E X XI.

1 *Participium præteriti temporis iunctum cum uerbo, est, secũdum propriam significationem requirit factum*

Is qui in puteũ. §. Quod ait prætor.

Exponit respectu p̄sonarũ, & postea respectu loci, in quo fit: nunc
1 exponit respectu tp̄is, in quo factum est, seu factum durat † No.
& perpetuo tene menti ꝙ participium p̄teriti tp̄is iunctum cum verbo, est. fm propriam significationē, requirit factum, & factum durare, licet ex interpretatione hic aliter sumatur.

1 *Alternatiua legis uerificatur in proprio significato alternatiuæ, & etiam in proprio significato copulatiuæ.*

§. Hoc interdictum.

1 Hic exponit significationē istius verbi, aut. No. † ꝙ alternatiua legis verificatur in proprio significato alternatiuæ, & ẽt in significato copulatiuæ. Sufficit. n. si est factum vi tantũ, vel clam tantum, vel si esset factum vi & clam. De hoc plene in l. si is qui ducenta. §. vtrum ff. de reb. dub.

1 *Violentia inquietatiua est delictum.*
Idem in molestia turbatiua, pro qua competit interdictum, uti possidetis.

§. Si tutoris.

1 No. ꝙ ista violẽtia ĩquietatiua dr̃ leue delictum, quod ex eo apparet. qa ignoscit̃ seruo si fuit obediens dño, vel quasi dño. Idem in violentia turbatiua, pro qua competit interdictum, vti possidetis. l. seruus non in omnib. ff. de act. & obli. Secus esset in grauiorib. l. liber homo. & ibi no. ff. ad l. Aqui.

1 *interdictum quod ui, aut clam, non competit successori in rem, remissiue.*

§. Si postea.

Expositis verbis edicti, Iurisconsultus hic īcipit dicere, cui competat hoc interdictũ, vsque ad l. denique §. si colonus, vbi tractat ꝯ quem competat, vsq; ad l. competit. abinde vsque ad finem tractat quasdam quæstio-
1 nes ordinarias permistim. † Quærit glo. vtrum illud interdictum

cõpetat successori in rem. De hoc dixi plene in l.si tertius §.si,quis prius.ſ.de aqua plu.arc.

1 *Hoc interdictum competit possidenti, vel detinenti, vel habenti facultatẽ detinendi, vel possidendi.*

§.Si ita prædium. Opp. dr̃ hic, ꝙ interdictum istud cõpetit ei cuius interest. Cõtra ſ. ea.l.si postea & §.Aristo.vbi cõpetit emptori, si nulla traditio est 1 sibi facta. Sol. Istud †interdictũ cõpetit ei cuius interest,si possidet, vel detinet,vel hẽt facultatẽ detinẽdi,vel possidẽdi,vt J.e.l.neq;.§. si ex socijs.secus si non possidet,neque detinet.

LEX XII.

Denique §.Labeo. No.optimũ tex.in quo hẽs, ꝙ nõ potest qd fieri clam,ab eo qui mecum nullam actionem habet.

§.Si colonus. Hic iurisconsultus incipit tractare ꝯ quẽ detur hoc interdictum.

LEX XV.

Semper.§.Is cui. Dr̃ hic,nisi aut patientiam præstare possit,quæro quõ põt cõingere ꝙ patientiam præstare non possit. Rñ. opus reponi debet in pristinum statum respectu eius loci,in quo factum est vi,vel clã,non respectu eius loci,vnde lapides eleuati fuerunt, quia ibi nihil est factum,quod noceat dño illius loci. Vñ põt esse, ꝙ iste dñs patiẽdo nihil põt facere quod faciat ad illud. Itẽ põt esse qđ eius patientia põt aliquid operari,ꝙ patiatur homines ire per fundum ad proijciendum lapides.tunc n.tenetur ad patientiam. Item dr̃ hic,ꝙ dẽt præstare actionem:quæro,quam actionem præstabit:dic, vt in gl. quia præstabit actionem ex stipulatu si intercessit.

1 *An vno ex pluribus delinquentibus conuento cæteri liberati sint.*

a **§.Si in sepulchro.** aHic est singularis. §. eius distinctionem nescio alibi. †Quæro, b vtrum vnius de pluribus delinquentibus cõuentio alium liberet? In gl.sunt opi.& intelligu tex.diuersimode. Dy. vero dicit no. Aut delictum est tale,ex quo imponitur mera pœna ex parte agentis,& conuenti,& tunc aut deliquit vna familia, vel vnum collegium, vel vna vniuersitas,& tũc vnius solutio liberat alios, & perinde est ac si vnus deliquisset,vt ſ.si fa.fur.fe.di.per totum. Aut diuersis nominibus distinguuntur,nec sunt de eadem domo, seu familia,& tunc siue fecerunt communicato consilio,seu proprio motu,quilibet tenetur insolidum,nec vnus soluẽdo liberat alium,vt J.de fur. l.vulgaris.§.si duo.& l.si quis id.§ si.cum l.seq.ſ.de iur.om.iud. & l.item Mela.§.si plures.ſ.ad l.Aq.Ista sunt verba Dyn de hoc ego c dicam e J.si fa.fur.fec.di.& tãgam etiam in l.si pl̃es. J arbo.fur.cæ. Si vero delictum est tale, cuius ratione pœna imponitur ex parte rei:ex parte vero actoris est interesse,vt in casu huius l.tũc aut omnes delinquerunt communicato consilio,& tunc vnius conuentio alterum liberat.Ita dicit Dy. Tu dic sm̃ Iac.de Are.ꝙ vnius cõuentio alterum liberat de rigore, vt hic: sed de æquitate non liberat conuentione,sed perceptione,ar.l.si ex duob.§.i. ſ.de pec. & l. perceptione.ſ.de his qui deiec. vel effu. Si vero deliquerunt quilibet proprio animo,tunc aut concurrunt in idem tp̃s,& vnius ꝯuentio liberat alium perceptione secuta.l.i.§.si.sup de his qui deie.vel effu.& l.j.§.pe.ſ.de eo p quem fac.erit. Si vero diuersis temporib. tunc vno soluente,alter nõ liberatur,quod patet:qa vbi agitur rei persecutoria,vno non soluente,alter nõ liberatĩ l.qui rem. §.1.J.de fur.ergo multo magis vbi ex altera parte est pœnalis,facit l. ita vulneratus,in prin.sup.ad l.Aqui .ita dicit Dyn.tene mẽtẽ hanc distinctionem,quia est notabilis.

ADDITIONES.

a Barb.Si in sepulchro.Vide Bar.in consi.133.inci.lege municipali cauetur.

b Alc.Quæro.An conuento vno ex pluribus delinquentib.alij liberẽtur,adde Bar. & ibi latius Dy.in l.si qs id q.sup.de iur.omn.iud. Vide Bar. in l.ex maleficiis.§. 1.ff.de act.& obl.& quod no.Bar.in l.si multi.de pu. vide omnino bono declarantem in c.sicut,de homi.per Dy.in regula,bona fides.de regu.iur.in 6.& vide quod no.Bar.in l.quoties.si fa.fur.fe.dic.Sed dubitatur, an eo casu quo vnius soto liberat alium,an soluens possit repetere ab alio quem liberauit.Gl. in l.ex maleficiis, in §.pen.in ver.agendum de act.& obl.dicit,quod non, si est vere maleficium, q̃ gl.simpliciter vt sequi Bart.in l.j.§.si plures.sup.de eo per quem fac.erit. & Vide Bar.in d.l.quoties,& Bal.in d.l.j.C..de cond.fur.& Bar.in l. et.§. ite si quis dolo. de pet.hær.Bar.in l.cum duo.a in 4.q.de duo.reis.& Bal.in l.j.in ver.sed si tu q̃ris.C.si plures vna sen.cum ver.seq.& Iac.But.in l.si familia.sup.de iur.omn.iu. & per Cyn.in l.si in 2.q.ff.ne quis eum.per Ro.in l.ex hoc edicto.de eo per quẽ fac.erit.Adde Bal.consi.s39.3.lib.

c Alc.Ego dicam. Vide Bar.in l.si familia.de iurisd.om.iud.in l.ex maleficijs.§.is quo que post gl.de act.& obl.& in l.j.C.de cond.fur.& in l.j.C.si plures vna.sent.per Inn.in c.sicut.de homi.& in c.significasti.2.eo.tit.

1 *Statutum si punit mittentem gentem in aliquem locum,locus ad quem mittitur,non de quo mittitur consideratur.*

2 *Syndicus non incurrit pœnã si non denunciat maleficia occulta & ignorata.*

§.Hoc interdictum. Per istud dictũ põt determinari qđ,q̃ feci tibi in l.libellorum,de accu. 1 †Dicit statutum, si quis gẽtem mitteret in aliquem locum,puniatur in centum;quæro, quem locum debeo ꝯsinare,vel locum vnde mitto,vel locum p quẽ mitto,vel locũ ad quem mitto. Et per hunc tex.possumus determinare,ꝙ sufficiat ꝯsinare locum ad quem mitto,vbi actus perficitur,ne alias habeam necesse confinare plura loca,quod esset absurdum,vt hic arg.eius quod hic dr̃ de tpe,tene menti. Dixi de hoc in d.l.liberorum.J.de a accu. Itẽ finis a †huius §.facit pro syndicis comitatus, qui tenentur 2 b denunciare maleficia intra certum tp̃s nam si maleficium est fa b ctum in loco absconso,ad quem homines raro accedunt, eorum ignorantia esset excusata. Idem si alias maleficium sit celatum, facit l.annus.ſ.de calum.l.j.§.occisorum.ſ.ad Syl.

ADDITIONES.

a Barb.Item finis.Et vide Bar.in l.diuus.inf.de cust.reo.l.item qui.§. qui in popularibus.sup.de iureiu.l.pe.inf.si quis test.lib.esse iuss.fue.Bal.in d.§.occisorum.& in d.l.annus.de cal.& l.genero.sup.de his qui.no.infa.l.si.C.de dolo.vide Lud. Ro. in d.§.occisorum.

b Alc.Qui tenentur.Vide no.per Barto.in l.Labeo.ff.si quis test.lib.esse ius. fue.& Bar in l.j C.de priua.carce.

1 *Interesse contra dolosum per iuramentum probatur.*

2 *Iudex ex officio suo potest æstimare interesse,licet actor non probet,& pars nolit iurare.*

a 1 **§ In hoc interdicto.** aNo.† ꝙ interesse probat̃ p iuramentũ, quod intelligit gl.& Doct,esse verũ ꝯ dolosum:secus ꝯ alios,vt hic,& in l. in actionib.de in lit.iur & no.per gl.in l.1.C. de sent.quæ pro eo quod in-2 terest.Scd̃o no.†qđ si actor non probauit aliud interesse, tñ iudex b ex officio suo poterit æstimare ipsũ,licet pars nolit iurare,b& hoc etiam dicunt Doct.in d.l.i.C.de senten, quæ pro eo quod interest. Contra istum §.oppo.ꝙ hoc interdictum det ad destructionẽ operis,non ad interesse.ſ.e.l.j.in prin.& J.l.prox.in fi. Solu.datur ad destructionem operis,qñ hoc interest actoris, aſs datur ad interesse, vt hic,Item si actori non esset satisfactum ad totum suum interesse,pro operis destructione datur hoc interdictum vltra operis destructionem,ut hic.

ADDITIONES.

a Paris.In hoc interdicto.Vide Alc.consi.103.versi.& non solum.volum.1. idem tenentem.

b Alc.Nolit iurare. Interesse probatur per iurm,quod sequitur Inn.in c.querelam, de elec.& in c.si ꝙ me.can.& ad hoc quod dicit hic Bart.adde eũdẽ in l.si qñ. C. vnde vi.in ver.qro,dixit statutum,& hoc limita sm Bar.in l.argentarius,§.cũ autem.sup.de eden.qñ dolus esset commissus in committendo,secus in omitt. Adde quod interesse probetur per iuramentum.Rom.consi.83.

LEX XVI.

Competit. Hoc dicit,vt sup.eo.l.is qui in puteum. §. fin. cum l.seq

§.Si quis. Vide gl.in ver.amenitas quæ incipit,quia multũ. Solu. hic plus delĩqt in faciendo opus in alieno, ibi in suo. Item opp.de l.libertus qui soluendo. ſ. de bon.lib.ibi libertus nil in alieno facit,sed bona sua tantum alienauit.

1 *Libellus qualiter in interdicto hoc formetur.*

1 **§.In summa.** Quæro hic pro declaratione tituli,qualiter † formetur libellus in hoc interdicto. Rñ.primo ex parte actoris dẽt narrari qualiter sua interest opus factum esse,vel non esse,vt hac lege,in prin. & l.is qui in puteum §. si enim l.seq.ſ.eo.Item dẽt narrari opus factũ,esse factũ vi, vel clã. Conclusiones vero essent diuersæ:nam si qdem agit ꝯ facientem, possum ꝯcludere ꝯ eũ, vt opus in pristinũ statũ reducat sua impẽsa,& ad hoc ꝯdemnet,vt ſ.e.l.j.in prin.& hic. Item possum cõcludere,vt ipse pſter patientiam restituendi opus in pristinum statum & impensam pſtet, vt hic. Et ita format Rof. & differt hæc forma a prima,qa ſ. petit ipsum ꝯdemnari, vt ipse restituat in pristinum statũ sua impensa,sic hic vi fieri patiatĩ ab alio. Puto tñ,ꝙ ꝯcederet a libellus,si ꝯcluderẽ impersonalr̃,apetendo pronunciari,ut opus restituatĩ in pristinũ statũ sua impensa, non dicẽdo a quo restituatur b opus,hoc vr̃ velle tex.b ſ.de ope no.nun.l.i.§.j. Item cõcludit,ut si quid postea interest actoris,in eo reus cõdemnetur,vt sup.l.pxi.§. hoc interdicto. Põt ẽt esse ꝙ actoris nullo mõ interest opus in pristinum statũ reduci,qa forte fundum alienauit post opus factum; tunc patet reum ꝯdẽnari ad interesse,vel ad id qđ sua inter fuit opus factum non esse. Ita intelligo l.is,qui in puteũ.§. si postea ſ.eod.& su.l.proxi.§.in hoc interdicto. Si vero agitur ꝯ eum, qui fecit, nec possidet opus,quod fecit,tunc petam impensam tñ,quæ fiet in restituendo opere,& nihilominus id quod postea interest, vt istu § Sed si ago ꝯ eum,qui tantum possidet opus factum vi,vel clã,tũc peto eum condemnari tantum ad patientiam:& si patientiam non præstaret,tunc peterem eum cõdemnari ad interesse.l.qui restituere,in si sup.de rei ven.

ADDITIO.

a Alc.Impersonaliter.Procedit libellus impersonaliter.adde Bar.in auth.si quãdo. de conti.pec.& in l.edita.C.de eden.

Clau.Velle tex.Adde Rom.consi.136 in prin.

LEX XVIII.

§.Si immaturã.§.Nõ absurde. aNota istũ §. quia est pulcher casus. Contra imo facere vr̃ vi,vt J.l.pxi in prin. & su.e.l.j.§.quid si vi,& §.sed Aristo.Sol.autoritas magistratus facit,vt non videatur facere vi,sed magis clam,secus si p aliquẽ hoc faceret,vt in contrarijs.

ADDITIO.

a Alc.Non absurde.Facit iste tex.ꝙ admittatur libellus per verba deprecatiua. Pro hoc est gl in l.de pupillo.§.meminisse.& ibi etiam uoluit no. Rof.de ope no nũ. & est gl.in ver.cum tamen.

LEX

LEX XIX.

a **Vim facit.** a No. modos probandi qualiter quis operetur vt ad eum non perueniat nunciatio. No. q dicit ianua præclusa.

ADDITIO.

a Ale. Vim facit. Vide l. fi. ſup. de ope. no. nunc.

§. Item ſi prohibiti. Op. de l. pen. de no. op. nu. Sol. dic, ut ibi.

LEX XXI.

a **Si vitẽ. §. Si ad ianuã.** a Vt, q iſta exceptio nõ hẽt locũ, niſi ex magna, & neceſſaria cã. l. ſi alius. §. belliſſime. ſ. eo. Dſt qdã, hæc ſm illam intelligitur. Vel aliter, & melius, hic loquitur, qñ ædificaſti in ianua, vel
b in alia re aliena tñ a me poſſeſſa, tunc poſſum mea auctoritate b deſtruere, vt hic, & l. quemadmodũ. §. ſi proiectum, ſu. ad l. Aquil. & dixi in l. de pupillo. § meminiſſe, de ope. nou. nunc. ſecus quando ędificas in re a me non poſſeſſa, ut in contrario.

ADDITIONES.

a Ale. Si ad ianuam. Vide ad iſtam l. no. per Bar. in l. 1. §. nunciatio, in princ. & ibi Roff. ad fi. ſup. de ope. no. nunc.
b Ale. Mea auctoritate. Idem voluit in l. ut vim. ſup. de iuſt. & iu. Menoch Cur. aun. conſi. 53. nu. 14.

1 *Citatus certa hora, ſi actus illa hora non fit, non poteſt dici contumax.*

a **§. Si is qui.** a Tene mẽti hũc §. ad id qđ dixi b ſ l. aut q aliter
b in pri. ſ. e. ſi tu tes citatus ad aliquẽ actũ, fiendũ
1 in Nonis, vel in Veſperis, ille actus debet fieri tũc illa hora, in qua
c es citatus, ſed ſi fieret poſt aliam horam, tũc actus qui fieret, non ualeret, quia eſſet factus parte non citata, caſus eſt hic, tene mẽti.

ADDITIONES.

a Barb. Si is qui. Vide elegans conſilium Bar. incip. Iudex ſtatuit, & eſt 118. quando iudex dixit, ante nonam. & vide Bar. in conſi 176. incip. Pluries contingit. dixi in c. conſuluit, de off. deleg. & in c. j. de iud. Menoch. Rui conſ. 209. nu. 16. lib. 1. conſi. 28. lib. 4. conſi. 61. nu. 5. lib. 5.
b Ale. Dixi. Vide Bar. in l. ſi finita, §. Iul. in verſi. quarto, poſtquam eſt cõtumax perẽptorie, & in ver. & qđ dixi in d. l. aut qui aliter, in prin. ſu. de dã. inf. vide Bart. in l. 1. C. quo. & qñ iud. & Bal. in l. poſt dictum, de iud. & Inſt. de verb. obl. §. oïs, poſt gl. & Bar. in l. qui ante calendas, & ibi dixi, inf. de ver. obl. & Bal. in l. cũ nõ eo die, C. quando prouoc. non eſt neceſ. videtur tenere contra Bar. & pulchre p Doc. in c. cum dilecti, de dolo, & contu.
c Cla. Horam. De hoc uide Pan. in c. conſuluit, de of. dele. in c. cum dilecti, de do. & contum.

De remiſſionibus. Tit. XXIII

LEX VNICA.

Ait prætor. Circa prin. legis nſæ, an remiſſio teneat vbi nõ tenet nunciatio, & qualiter, dic vt no ĩ l. 1. in prin. ſ. de ope. no. nun. in gl. mag. & ibi dixi circa fin. de eo, qui habet vſumfructum, vel aliã ſeruitutem, qualiter poſſit nunciare, dixi ſup. de oper. no. nun. l. 1. in fi. & l. q uiam. eod. ti.

De precario. Tit. XXV.

LEX PRIMA.

1 *Differentia inter precarium, & commodatum.*
2 *Et an ſi rogo ad tps, & ad certũ vſum, dicatur cõmodatum, uel precarium.*

a **Precarium.** a Dr hic, q eſt ſimile cõmodato,
1 q ro. † in quo differt precarium a commodato. Gl. ponit quaſdam dñas. Primo differt in modo ꝯcedendi, nam commodatum datur ad certum vſum, ſed precarium ſimpliciter ꝯceditur. Ita dr gl. Iſta gl. vr ꝯ l. Lucius. de do. pp quod Doc. noſtri dñt, q licet in concedendo limitetur vſus, tñ non eſt commodatum, niſi limitetur tps tacite,
b vel expreſſe, vt ſi concedo b tibi equum cã eundi in villam, tps eſt limitatum tacite, quo poſſis ire, & redire. Item ſi tibi concedo librũ ad extrahendum apoſtillas, eſt limitatum tps tacite, quo poſſis extrahere. Sed vbi non eſt tacite, vel expreſſe limitatum, vt permitto tibi habitare in domo, licet tẽpus non ſit limitatum, tamẽ vſus eſt certus, & tunc eſt precarium, vt in cõtrario. Ita no. p Doc.
2 C. commo. l. fi. Quærit Dy. circa illã differẽtiã, † qđ ſi ego rogo ad tempus, & ad certum vſum, tu concedis ſimpliciter, erit ne commodatum, vel precarium? Dicit Dyn. quod erit commodatum, quia ſimplex conceſſio debet limitari ſm præcedentem interrogationem, vt Inſt. de inut. ſtip. §. Præterea. Aliæ differentiæ, q ponuntur hic in gl. ſunt veræ, & claræ. Similes differẽtias habes per gl. in l. in commodato. §. ſicut. ſup. commod.

ADDITIONES.

a Ale. Precariũ. Adde q D. Ab. in c. fi. de preca. dt, q putat, q ſi concedẽs p̃cario velit ſine cã reuocare p̃carium illico cum max. damno illius, cui cõceſſerat, obſtaret ſibi exceptio doli, quia non poteſt negari, quin p̃carium ſit beneficium, eſt n. beneuola actio commodum tribuens capienti, vñ non debet dolus verſari in bñficio conceſſo, ſicut dicimus in eo, qui inuitauit viatorem, & ipſum detinuit, & poſtea eum pęnituit, nam põt agi contra eum actione de dolo, quia cum damno alterius eum pęnituit de bñficio, ut no. Io. Andr. in proę. Decr. Ad hoc etiam adducit no. p Bar. in l. ſi pęnam. inf. de ver. ob. Be quis eſt contractus p̃carius, vide Bal. in rub. C. de iure emph. & circa id quod proxime ſubdit Bar. Vide Barto. in l. 1. §. fi. ſu. ſi cer. pet. Adde Bar. in l. in commodato, §. ſicut, & in l. 2. §. 1. ſup. cõmo. & p Io. And. & Cano. in c. pe. & fi. de preca. & per Cy. in l. 2. C. commo. & adde q p d. l. Lucius, hic alle. cũ gl. dixit Ang. in conſ. incı. porrecta ſuũ petitio, q ſi dico, permitto tibi ex voluntate mea ut aliq d facias, inducitur p̃carium, p no.

Adde qđ no. Bar. in l. Aquilius, ſ. de do, & qđ no. clare Bal. ĩ l. fi, C. cõmo. & formam libelli vide p Spec. in ti. de conuer. in fi. §. 1. ver. porro ſi filius, in prin. Claud. Adde Ale. in l. ſi pecuniam, inf. de ver. obl.
b Bar. Vt ſi concedo. Et ſic no. pro ſaluis conductis uide tex. in l. vtimur. ſup. de ſepul. viol. & in l. 1. C. de nauic. & ibi Bar. lib. 11.

LEX IIII.

1 *Precarium tacite prorogatur, ſeu tacite renouatur.*
2 *Differentia inter prorogationem, & renouationem.*
3 *Fictio non porrigit ſe ad id, ad quod natura non porrigit.*

1 **In rebus. §. Item qui precarium.** † Cũ l. ſeq. q p̃cariũ tacite ꝓrogatr, ſeu tacite renouatr. Simile l. ꝯdõne, Litem
2 qrit §. q ĩpleto. ſ. loc. Scđo † no. differẽtiã a inter ꝓrogationem, &
a renouationem, de qua plene dixi in l. 4. circa prin. ſu. de dam. infe.
3 † Tertio no. q ad illud ad qđ nã ſe non porrigit, nec porrigit ſe fictio, nã cũ furioſus nõ poſſit nãliter precario ꝯcedere, hoc nõ fingit lex, vt hac lege. & l. certe, ĵ. ſimile in l. qui ad certum. ſu. locati.

ADDITIO.

a Claud. No. differentiam. Adde Rom. conſi. 543. in fin.

LEX VI.

1 *Factum ab aliquo, tanquam a nuncio ſine mandato, poteſt haberi ratum.*
2 *Et an poſſeſſio mihi quæratur, cum quis conſtituat ſe nomine procuratoris mei poſſidere.*

Certe. §. Si procurator. Opp de l. poſſeſſio, §. fi. ſ. de acq. po. Gl. dt, q hic dr, ꝓcurator, intellige, i. nũcius, q ꝯcipit verba in pſona mea. Itẽ qđ dt, vel ratũ hñre, ĩtellige de negotiorũ geſtore, q ſiſt verba in pſona mea ꝯcipit, vt nũcius Ita dr glo. Iſta ſol. ꝯtinet diuinatio-
1 nem, nec eſt neceſſaria ad legem nĩam, vt ĵ. dicam. † Tñ ex hac l. no q factũ ab aliquo tanquã a nuncio ſine mandato, põt ratum hñri. De hoc p Cy. ſ. ſi qs alt. vel ſibi, l. mulnĩ, tñ, ut dixi, & dt Dyn. iſta diſt. non hẽt locũ hic, qa lex ꝯria loquitur de actione perſonali quærenda, ſed hic loqtur in quærẽda poſſeſſione, & iõ ſequens ſol. gl. eſt vera l. 1. §. p ꝓcuratorem, & l. quod meo, §. 1. ſ. de ac. poſ.
a Hoc a † præmiſſo habeo hic caſum ꝯ Gul. de Cu. in eo qđ dixit ĵ.
2 de pac. l. ab emptione. q ſi qs ꝯſtituit ſe poſſidere nomine procuratoris mei, non quęritur mihi poſſeſſio, ne duplex fictio circa idẽ concurrat. Ego dico, q non eſt duplex fictio, qa poſſeſſionem mihi quæſitam per meum procuratorem proprie poſſideo, nõ ficte,
b ut hic: ibi, proprie, b &c. Hanc quæſtionẽ examino plene in reper. l. ſi is qui pro emptor. circa fi. ſup. de uſuc.

ADDITIO.

a Menoch. Hoc. Bello. li. 4. ſupput. c. 17. nu. 10. Dec. l. contractus. nu. 15. de reg. iur.
b Ale. Ibi, proprie. Dico, quod non eſt duplex fictio, ad hoc iſte tex. non eſt alibi ſecundum Bal. in l. 1. §. ne autem, in fi. C. de cad. toll.

1 *Res ui poſſeſſa poteſt vſucapi.*

1 **§. Iulianus.** † No. hũc tex. qa hic hẽs, q res vi poſſeſſa a põt
a vſucapi, licet nõ reuertatur in ptãtem dñi, qa ſufficit, q reuertatr in ptãtem expulſi, vt expreſſe hic dr, quod eſt no. qa neſcio hoc alibi. Sed ꝯ ſ. de vſuc. l. ſequitur. §. quod aũt. Dicit glo. ibi in re furtiua: hic in re vi poſſeſſa. Item ꝯ. C. de vſuc. pro emp. l. ſi partem, in fi. Sol. intellige illam ſm iſtam. Tertio op. de l. fi. ĵ. ui bo. rap. Sol. ibi loqtur in re mobili ui poſſeſſa, & ſic cadit in vitium furti, merito debet redire in poteſtatem domini, hic in re immobili in qua vitium furti non cadit.

ADDITIO.

a Ale. Res vi poſſeſſa. Adde Bar. in d. l. ſi partẽ. C. ꝓ emp. & ibi vide Bal. meliꝰ poſt Cy. q dicit, q ſi nõ dñs fuit expulſus ſufficit, q reuertatur in poſſeſſionem dñi, & vide latius no. per Bar. in l. ſequitur. §. ſi dominus. ſu. de vſucap.

LEX VIII.

Quæſitum. Iſta lex eſt multum no. & ponit nouum caſum. Quæro, & reuoco in dubium, qualiter iſte q rogauit alteri, teneãt dño? Rñ dic ſm Dy. vt ex iſtis gl. colligit Aut ꝯceſſiſti mihi, & tradidiſti, & ego alteri, & tũc ego teneor tibi de p̃cario, & alius mihi, & ita loqtur finis iſtius prin. intelligendo de actione in factum ex hoc interdicto, ut in 1. par. gl. magnę. Aut ꝯceſſiſti alteri me mandante, vel rogante animo obligandi, & teneor tibi actione mandati, vt hic, & ita loqtur ſcđa pars gl. Aut feci pactum tecũ de reſtituẽdo expſſe, qđ alteri concederes, & tunc habet locum actio præſcriptis verbis, & ita loquitur tertia pars gl.
a Si vero nec mandaui, a nec promiſi, ſeu pactum feci, ſed fuit quodam inſtigare, ſeu perſuadere, tũc teneor actione in factum ſubſidiaria, vt hic in fi. Ita intelligit gl. quæ eſt ſuper verbo, mandato. & iſte eſt caſus notab. & ſingularis.

ADDITIO.

a Ale. Nec mandaui. Vide gl. & Bar. in l. qui vniuerſas. §. fi. ſu. de acqui. poſſ.

LEX XI.

1 *Pignore liberato ſoluitur precarium, quod debitor rogauerat a creditore.*

Si debitor. No. per hãc l. q liberato pignore ſoluit̃ preca-
1 rium, † quod debitor rogauerat a creditore.
a Dy. hoc inducit ad qõ. quã Cy. recitat. a C. ẽt ob chirogr. pec. l. 1. in §. q. Item intellige ſi liberetur ſatiſdatione, & voluntate creditoris ſecus ſi alia iuris ſubtilitate, vt ſu. de pig. act. l. ſi rem.

ADDITIO.

a Ale. Cy. recitat. Idem tenet Bar. in l. qui pignoris. in fi. ſu. de acq. poſſ. & quæ ſit ratio huius, vide Bar. in l. ab emptione. ſup. de pac. & in d. l. qui pignoris.

LEX

LEX XII.

1 *Pactum non valet quod non liceat mihi procuratorem reuocare, nec aliud pactum contra substantiam contractus.*

1 **Cum precario.** a Ista est bona lex, valde no. & menti tenẽda. † No. φ pactũ ꝯ substãtiã ꝯcũ est nullũ, de quo plene dixi i l. vbi donat. §. de do. cau. mor. Et per
b hoc dicimus, b si facio te ꝓcuratorẽ, hoc pacto, φ ñ liceat mihi reuocare, ñ valet, & idẽ dicim⁹ ĩ oĩb. q̃ depẽdẽt ex volũtate mea, nõ possũ facere, ne possim meã volũtatẽ exercere, sicut dicimus ĩ testõ. Nam non possum facere, φ nõ liceat mutare, & meam voluntatem coercere. l. si quis in principio testamenti. ſu. de leg. 3.

ADDITIONES.

a Menoch. Cũ precario. Boer. q. 217. nu. 3. Ruy. cõs. 54. nu. 11. li. 5. in fratra administratore constituto declarat, cõs. 115. nu. 7. li. 1. Dec. cõs. 521. nu. 12. Dec. cons. 475. nu. 18. Cur. sen. cons. 69. col. 12. circa med. Gomes. §. si quis postulaue. nu. 46. de actio. Soc. iun. consi. 44. nu. 23. li. 2. Paris. consi. 8. nu. 22. lib. 4.

b Paris. Et ꝑ hoc dicimus. Vide Fel. ĩ c. si diligẽti. ver. ad illud de validitate de ꝓser. & in c. si diligẽti. de fo. cõp. Lanc. Dec. i l. in cõscribẽdo. C. de pac. Et vide Ang. in l. 2. ſu. de pen. & ibi alleg. gl. j. in c. si de proc. in 6. φ nec iuram firmat contractũ in isto casu, nisi q̃a est piurus, si contraueniat. Quid si apponit pęna, si cõtrauenniat, an poterit exigi? Vr̃ φ sic, q̃a non est contra bonos mores, ergo licet non valeat principale, valet tñ pęnale, vt no. in l. pacta quæ contra. C. de pac. cogita tñ, & vide Bal. in l. & in perpetuũ. ff. de procu. vbi tenet, φ talis constitutio valet, sed non acquirit ius procuratori, quin possit reuocari hodie. Vide Ang. in consi. 222. vbi tenet, φ pęna non tenet, nec potest cogi ad pęnam soluendam. Et ita in facto consuluit, vide Io. de Imo. in c. si. de preca. & ibi dixi. Vide simile, qđ dixit Abb. in c. ad audientiam. de confir. vti. de Abb. conferente monacho administrationẽ donec vixerit, vt possit reuocari.

LEX XIIII.

1 *Interdictum de precario, φ nõ cõcurrat cum actione præscriptis verbis.*

Interdictum. Op. de l. 2. §. 1. ̃s. eo. & j. eo. l. duo. §. fi. Glo. ponit tres sol. tene primam solutionem,
1 quia secundum alias duas concluditur, † φ interdictum de precario non concurrat cum actione præscriptis verbis. quod est contra leges contrarias. Et ita tenet Dy.

LEX XV.

1 *Habitantes domum, & soluentes solum pro victu, non dicuntur possidere.*
2 *Soror habitans cum fratre, non dicitur possidere.*

Et habet. § Hospites. Quæro, de q̃b. hospitib. loquitur hic? Dico de inquilinis, q̃ habitãt iure ꝯductionis. Vel dicas, φ de cõmorãtariis, q̃ habue-
1 rũt domũ ad certũ vsum, & ad certũ tps, & ita est ꝯmodatũ. † Vel dicas, & hoc est no. de his, q̃ hospitãtur cũ alio nec soluunt aliqd pro hospitio, sed soluunt solũ pro victu, illi dñr detinere domum, vel hñe pcario, sed magis dñr detineri. ita dicit gl. in fi. quam no.ꝑ famulis, vt nõ dicantur detinere, vel possidere domum, sed magis
2 detineri. † Itẽ no. pro mulierib. Frater detinet sororẽ in domo, vel vir vxorem, poterit ne ista soror, vel vxor dicere, Ego possideo domum vna cũ fratre, vel viro? Certe nõ, nã magis dñr detineri, q̃ detinere iure familiaritatis vt l. q familiaritatis. ̃s. de acquir. poss.

1 *Prouisio hominis tollit prouisionem legis.*

1 **§. Cum quis.** † Not. φ prouisio hominis tollit prouisionem legis. Ratio, quia illa prouisio est extraordinaria, & in subsidium introducta. Circa hoc vide Cyn. C. de iure emphy. l. 2. in 6. q.

§. Eum qui. Notab. §. est. Opp. de l. Pomponius. §. si is q precario ſup. de acqui. pos. Sol. distinguc, vt in glo. quam no. & signa. & vide circa hoc, quæ ego dixi in l. interdum. in prin. ſup. de acquir. poss.

LEX XVI.

1 *Cum quis intra monasterium, in ipso ingressu monasterium acquirit rerum omnium possessionem sine noua apprehensione.*

a **Si adoptauero.** a Ista est no. lex. Opp. pcariũ nõ transit ad hr̃edẽ, vt ̃s. eo. l. cum pcario. ĩ fi. nec ẽt possessio. l. cũ hæredes. ſu. de acq. poss. ergo ad patrẽ arrogatorẽ nõ transit. Sol. gl. mirabiliter, hic ꝑsona, q̃ possidebat, viuit, in ꝯrijs
1 secus. Per hoc dicemus, φ si aliquis † intrat monasterium, b ipso in
b gressu sine noua apprehensione monasterium acquirit rerũ omnium possessionem, vt hic. de hoc per Doc. C. de sacrosanc. eccl. auth. si qua mulier in vlt. q. & allegant hanc legem.

ADDITIONES.

a Alc. Si adoptauero. Adde tex. i c. pcariũ. de pcar. ibi an reuocet morte cõcedentis.
b Alc. Monasterium. Adde quæ no. Bar. in l. 1. §. fi. & in l. cum hęredes. & in l. q vniuersas. §. 2. ſup. de acq. poss. & 19. q. vlt. can. si qua mulier. cum ibi not. & Bald. in auth. ingressi. de sacros. eccl. & in auth. nisi rogati. ad Treb.

LEX XIX.

Duo insolidum. Istud principium examinaui plene in l. 3. §. ex ꝯtrio. ſu. de acquir. poss.

LEX XXI.

Cum precario. Notab. l. est, & facit ad id quod dixi inf. de verb. oblig. l. si stipulatus fuero per tenori fieri.

LEX XXII.

1 *Quare habens causam a me, non potest referre quæstionem dominij.*

a **Si is qui.** a In ver. & contra no. ꝑ illic, qui denegat mihi restituerere rem, quam habet a me precario, videtur spoliare me possessione, quam habet a me. Et ista est ratio, quare ille, qui habet causam a me non potest mihi referre quæstionem do-
1 minij. nam † sic resistendo spoliat me, & spoliatus ante omnia debet restitui. Ita no. Cy. C. si cer. pet. l. 2. in 2. q.

ADDITIO.

a Ale. Si is qui. Vide eundem in l. Pomponius §. 1. ſu. de acq. pos. & Bar. & Bald. in l. si quis conductionis. C. loc. aliam assignauit rationem Bar. in l. nam & si iur. ſup. si cer. pet. sed ista est melior.
Menoch. Crauet. consi. 107. nu. 2. Ruy consi. 165. nu. 4. li. 5. & Tiraq. de iure cõst prim. 1 par. nu. 69.

De arboribus cędendis. *Tit.* *XXVI.*

LEX PRIMA.

1 *Practica, quando arbor tua perdet in ædes meas.*

Ait prætor. § Si arbor. Opp. & vr̃, φ nemo põt sua auctoritate incidere illud, qđ in alieno fixũ est. l. quẽadmodũ. §. si ꝓiectũ ̃s. ad l. Aq. Huius timore sunt in gl. duæ
a opi a Vna, φ dñs ædiũ, sup qua † pẽdet arbor aliena, possit hoc fa-
1 cere sua auctoritate, & tũc obst. ꝯriũ. Alij dñt, φ dẽt hoc facere auctoritate iudicis, & tũc cessaret ꝯriũ, q̃a φ publica auctoritate possit fieri nõ est dubiũ. An aũt possit auctoritate propria, vr̃ φ nõ. d. §. si ꝓiectũ. Præterea si ingredior in tuũ fundũ ꝯtra voluntatẽ teneor actione iniuriarũ. l. iniuriarũ. in fi. de iniur. Quid dicem⁹? Rñ. hæc est practica, qñ arbor tua pẽdet in ædes meas. primo debeo tibi denunciare, vt eã adimas: nã ñ dẽt stare ꝑ te quominꝰ adimas, ſm verba edicti. Vnde ẽ ꝯsiliũ, φ de hac denũciatione fiat ĩstrm, si tu negligis adimere, & ego auctoritate mea vado, & succido, & mihi porto, cũ neminẽ prohibẽtẽ inueniã, nec aliis fuerim ꝓhibitꝰ, licite facio, nã nõ cõmitto vim. cũ ñ fuerim ꝓhibitꝰ. Itẽ nõ facio clã, q̃a cũ iꝰ mihi ꝑmittat, vt hic, ñ dẽo credere, vel suspicari, φ ꝯ iustitiã mihi resistas, & ꝯtrouersiã mihi facias Sed si cũ venirẽ ad incidẽdũ mihi resisteres, tũc nõ possum mea auctoritate, sed dẽo recurrere ad hoc ĩterdictũ. Et hic est casus ĩ lege nr̃a. ꝟ. si. n. ꝓhibitoriũ, ne mihi dño ędiũ volẽti adimere vim facias, tu dñs arboris.

ADDITIO.

a Alex. Duę opi. Sed quid si aliquis plantat arbores supra meũ pendẽtes, me ignorante, an putat, vel possim propria auctoritate excidere, qđ supra meũ pedet? Et dic, φ non possum propria auctoritate, sed agã corã iudice. l. quẽadmodũ. §. si proiectũ. ſup. ad leg. Aq. & l. 1. C. de interdi. & hoc singulariter limita, nisi illud qđ est factum, esset ædificatum in re cõi, quia tunc, illud, qđ extendit possũ propria auctoritate destruere. tex. est no. ſm vnam lec. in l. sed si inter te, & me. ſup. de seru. vrba. præd. & vide Bar. in l. j. §. nunciatio. ſu. de ope. no. nun. Adde quæ consuluit Bal. consi. 245. lib. 3.

§ Quod ait prætor. erit practica istiꝰ edicti eodẽ mõ, quo practica superioris.

§ Differẽtia. Quæro, qd si radices arboris nocẽt fundamento domus meæ? Rñ. locũ hẽt vtile interdictũ ad exemplũ istorum interdictorũ. l. 1. C. de interdic.

LEX II.

Si arbor. Dñt qdã, qđ est actio in factũ ex l. 12. tab. Alij dicunt, φ actio negatoria. Tene quam vis.

De glande legenda. *Tit.* *XXVII.*

LEX VNICA.

1 *Quæstio de glande legenda, debet in tribus diebus expediri.*
2 *Hoc edictum, ideo fuit introductum, quia ĩ eo requiruntur minores probationes, quam in rei vendicatione, quæ datur in hoc casu, & durat triennio.*
3 *Practica huius edicti, quæ sit.*
4 *Hoc interdictum, φ competat etiam pro fructibus, qui vna die corrũpuntur.*

Ait prætor. Op. φ interdicta sũnt annalia. l. in honorariis. j. de act. & obl. sed interdictũ hoc non durat, nisi trib. diebus, quare male, Huius timore hæc lex legitur duob. mod. Vno modo, a φ hic dicatur, φ istud interdictum finitur tribus dieb. Ad ꝯriũ respondet, φ hoc est ideo, quia si fructus iacerent in terra tribus diebus corrũperent, nec interest postea tua fructus colligere, sed si tua interest, φ fructus nõ corrũperentur. vel φ dñs fundi illos fructus collegit, & dolo possidere desiẽrit, tũc darẽt intra annũ, sicut alia interdicta. Vnde ex nã rei statuitur breuius tps, qđ habeo pro mul-
1 tũ no. nã † ſm hoc quæstio ista in tribus diebus debebit expediri, Et ꝑ hoc dico ego, φ si cõtẽdo de officio prioratus, seu cõsulatus
b illius ciuitatis, φ durat duob. mensibꝰ, ista causa debet expediri, b ita

ADDITIONES.

a Ale. Vno modo. Facit qđ no. Bar. & quod dixi i l. si is a quo. vt in pos. leg. no. Bar. in l. 2. de re iud.
b Ale. Dẽt expediri. Et nõ tũc põt ꝓcedi tpe feriato, c. fi. & ibi no. de re in. & Bal. i l. j. de tẽp. ap. Et istud dictũ sequit et Ro. in l. si vero. §. de viro. ſu. sol. mat. i 40. (al.) qđ aũt si statutũ dicit bãnitũ nõ posse admitti ad officiũ, & tñ quidã bannitus fuit electus, & voluit administrare, dicens se nõ rite bãnitũ, alius dicit eum rite bãnitũ, hão in lib. Gui. de Suz. in q. inci. Statutũ est, φ bãnitus non possit &c. q dicit, interdicẽdã et administrationẽ, donec sñia termineṭ, vt C. de sup. tut. l. eũ quẽ & Inst. de susp. tut. §. si q̃s aũt. & facit qđ no. Bal. in l. si vt ꝓponis. C. qñ prouo. nõ est necess. & Spe. in tit. de censi. §. 1. ver. pone, q̃ dam fuit electus, &c. Adde dum Bar. in fi. dicit φ si corrumperetur vna die, & idem etiam si fructꝰ durarent vltra tres dies, quia vsque ad tempus corruptionis duraret interdictum, secundum Io. And. in add. Spec. in tit. de iud. §. primata. in fi.

ita cito, q tps non incipiat transire, quia dilatio esset cã, q periret
res, de qua ꝯtenditur, iõ citius dẽt expediri. De hoc dixi §. de ope.
no. nun. l. si prius. in 10. q. qđ est multũ nota. Op. tenendo istã lec.
& vẽ, q istud edictũ non fuerit necessariũ: nã hẽt locũ rei vendica
tio, quę durat 30. ann. vel trib. ann. ſm diuersas lec. in gl. Quare er
3 go fuit† introductum istud edictũ? Rñ. quia in hoc edicto requi-
runt minores probationes. nã nõ requiritur probatio de dñio. Vi
de gl. in ver. veto. quæ incipit, primus, & secundus. Et quidam ha
bent, q rei vendicatio durat vsq; ad triennium. Alij hñt vsq; ad tri-
cennium, & tunc expone l. vsq; ad 30 an. Sed si habes triennium,
expone l. vsq; ad tres annos, nam postea non posset agi, cũ fruct⁹,
qui sunt res mobiles, trib. annis vsucaperentur. Vel verius loquit
gl. de triennio quo durat instãtia rei vẽdicationis, q. d. instantia hu
ius edicti finitur trib. dieb. instantia rei vendicationis durat tribus
3 annis. † Vltimo retenta ista lect. quęro, quę erit practica huius edi
cti? Respon. qñ fructus mei cadunt in tuum fundum, licite vado
ad eos colligendos, & si tu me prohibes, nũc recurro ad istud edi
ctum, quod iudex in trib. dieb. debet expedire. Veniam⁹ ad secun
dam lect. & legitur ista lex secũdo modo, q hic non loquatur de
triduo quo durat instantia, sed de tpe, quo liceat ire ad colligen-
dos fructus, q. d. possum ꝯ te proponere irerdictum, ne mihi vim
facias, quominus de tertia in tertiam diem vadam ad fundũ tuũ
4 ad colligendum fructus cadentes, q lec. satis placet. Puto tñ, † q
si essent fructus tales, q corrumperentur vna die, possum agere,
q mihi liceret qualibet die ire ad fructus colligendos.

ADDITIO.

Menoch. Quæro. Ale. consi. 49. lib. 2.

De libero homine exhibendo. Tit. XXVIII.

LEX PRIMA.

Species seruitutis est non posse de loco recedere.

1 **AIt Pretor.** †No. q species seruitutis est, non pos-
se de loco recedere, vt hic, & l. Titia.
§. 2. ſ. de condit. & demonstr. & facit ad quæstiones ibi
notatas.

LEX III.

1 *Scholaris, qui detinet scriptorem volentem in domo, non facit dolo malo.*

Quod & lex. §. Si quis volentẽ. Notar.
q scho-
lari, q detinet scriptorẽ in domo ne inde possit exire. Certe nõ fa-
1 cit dolo malo, † si scriptor vult: sed si ꝯdiceret, tunc dolo malo fa-
ceret. Item ex secundo responso no. ar. ꝯ eos, qui subducunt puel
las, & pueros, & retinent eos, & faciunt eos dicere, q voluntarie
stant. Pro hoc facit C. de rap. virg. l. 1. §. poenas. ibi, siue volentibus,
&c. quod no. per Dy. in c. scienti. de reg. iur. lib 6.

1 *Pupillus agit hoc interdicto, de libero homine exhibendo.*
Casus in quibus pupillus loco maioris habetur, remissiue.
2 *Quando concurrunt plures idonei, locus est gratificationi.*
3 *Alius in hoc interdicto admittitur si doceat se ignorasse de iudicio alte-
rius, & prosequitur suam, vel suorum iniuriam.*
4 *Litis æstimatio in homine libero exhibendo, quando hoc interdictum inten
tatur, & quis prætendit aliquod proprium interesse ad arbitrium boni
viri, vel quantum in litem iuratur.*

1 **§. Hoc interdictum omnib.** No. hic pri-
mo. † q pu-
pillus admittĩ ad hoc interdictum, sicut maior. Casus autem, in
quib. pupillus loco maioris habeatur, vide per glo. & Inn. de rest.
2 spo. c. ex parte. † Venio ad ver. si tñ plures. quęrit glo. quid si con-
currant plures æqualiter idonei. Dic, vt in gl. quia locus est gratifi
3 cationi. ᵃ Venio ad ver. si tñ postea. vides, † q alius non admittitur,
nisi doceat de præuaricatione primi: quod intelligit glo. nisi alius
veniens doceat se ignorasse, & prosequatur suam, vel suorũ iniu-
riam, quam gl. no. quia se firmat, & dicit melius quam glo. dicat
in l. si cui. § iisdem. inf. de accusa. & istam tenet Dy. vt ibi dixi. Ve-
4 nio ad ver. si tamen reus. † Quæro, quæ poterit esse litis æstimatio
in homine libero? Gl. dicit, q quinquaginta aureorum, vel erit ar-
bitrio boni viri, vel quantum iuratur in litem. Istud intelligo, qñ
quis intentat interdictum, & prætendit aliquod suum proprium
interesse, alias non video qualiter litis æstimatio possit præstari.

ADDITIO

a Ale. Gratificationi. Et qñ sit locus gratificationi, vide Bal. in l. si quis ad declinã
dam. C. de epis. & cle. adde Bal. in l. fi. C. de man. test. & si primogenitus dẽt suc
cedere, & ignoratur quis fuerit primogenitus, pater põt eligere, tec. Bald. in l. in
quib. C. de secun. nupt. & illis adde Imo. in l. si Titius. in fi. de uerb. obl. & casũ
quem ponit Bar. in l. 2. in fi. de cust. reo. quod facit ad q. de qua per Bal. in c. 1. §.
pe. qui feu. da. pos. uidelicet, si actum sit, q deficientib. masculis, feudum vadat
ad unam fœminam, & plures sint fœminæ, an dominus possit gratificari, uide
Bal. in l. si quis seruum. §. si inter. de leg. 1. & quod no. gl. & Bar. in l. 2. §. 1. si ne
quid in loco pub. de duob. plaustris.

1 *In interdictis, an possit veniri ad diffinitiuam, lite non contestata.*

§. Hoc interdictũ, & in absentem.
a ritum § alle. Gul. de Cu. † q in interdictis potest veniri ad diffini
1 tiuam sententiam li. non contest. q ego plene examinaui in l. na
turaliter. §. nihil commune ſ. de acq. pos.

ADDITIO.

a Ale. Gul. An ex interdicto perueniri possit ad diffinitiuam sententiam absq; lit.
contest. adde Bal. in l. 1. C. de lit. contest.

LIBER IIII.

Si quis liberum. §. Creditori. Iste est bo-
nus casus,
menti tenendus. dicam inf. ti. j. l. 2. in fi. cum l. seq.

De liberis exhibendis. Tit. XXIX.

LEX II.

1 *Quicũq; hẽt aliquod ius reale in personã, propter quod cõpetat actio in rẽ,
potest intentare interdictum de illa persona exhibenda, seu deducenda.
Dominus agit de ascriptitio exhibendo, & de uassallo, Abbas de mona-
cho, tutor de pupillo*
2 *Creditor in personam debitoris non habet aliquod ius reale.*
3 *Vir, an habeat interd ctũ de uxore exhibenda, vel concubina, remissiue.*

IMmo magis No. legẽ istã. q hẽmus ĩterdi-
ctũ de vxore exhibẽda, vt hic,
a vt C. eo. l. vlt. Item habemus quoddam interdictũ de
liberto exhibendo, de quo habuistis mentionẽ. ſ. de
1 interdi. l. 2. § iuris sui tuendi. † Ex quo dico, q quicunq; habet ali-
quod ius reale in personam, pp quod competat actio in rem, põt
intentare interdictum de illa persona exhibenda, seu deducenda,
ad similitudinem istorum: vnde puto, q dominus possit agere de
ascriptitio exhibẽdo, seu deducendo, & dñs de vasallo, itẽ Abbas
de monacho, item tutor de pupillo: quia tutor ius hẽt in personã
2 pupilli. l. j. ſ. de tute. Nec ob. ſ. titu 1. l. fi. in fi. † q creditor in perso-
nã debitoris, non hẽt aliquod ius reale, q afficiat personam tanq
rem: qđ apparet, quia liberatur cedẽdo bonis. Facit ad prędicta,
3 quod hẽs in l. 1. § per hanc. sup. de rei ven. † Quæro, an habeã in-
terdictum de vxore exhibenda, vel concubina exhibẽda? de hoc
habes per Inn. ext. de rest. spol. c. ex parte.

ADDITIO.

a Ale. Quoddã interdictũ. Et formã libelli vide per Spec. in ti. de conuer. in fi. §. 1.
ver. porro, si filio. vide Bar. in l. naturaliter. in §. nihil cõe, sup. de acq. poss. in fi. Et
q hic dicit Bar. in ver. itẽ tutor, &c. faciunt ad q. videlicet quidam detinet debi-
torem meũ, & per hoc non põt satisfacere mihi, quia de operibus suis posset ac
quirere, & mihi soluere, nunquid possim repetere ab eo istũ meũ debitorem. Di
cit Inn. q nõ, nisi habea in eo ius reale, sicut habeo i vasallo, & ascriptitio, & in
oib. qui tenentur ad munera. Ita no. Inn. in c. dilecti. de appell. vbi videas. & fa-
cit l. fi. C. de oper. lib. est & aliud remedium, videlicet, q aga actione iniuriarum,
vel de dolo, si sciens detinet eũ in præiudiciũ meũ, vt sup. de dolo, in l. cum quis.
sec. Inn. vbi sup. Istud ẽt constat, q possum agere isto interdicto, in quo alijs pře
ror propter singulare interesse. l. licet i popularib. sup. de proc. ita no. refert Bald.
in c. 1. §. generali. si de feu. fue. contro. & Bar. hic, in §. hoc autem. in l. seq.

LEX III.

a **Deinde ait.** ᵃ Sup. posuit de liberis exhibendis, nunc di
cit de liberis deducendis.

ADDITIO.

a Ale. Deinde ait. Interdictum de liberis exhibendis, est præparatorium interdicti
de liberis deducẽdis. Ita dicit Bar. in l. naturaliter. §. 3. in fi. verbis. sup. de ac. pos.

1 *Ciuitas si detineat castra, vel villas alicuius, contra istam ciuitatem agen-
dum est, non contra ipsas villas, vel castra.*

§. Hoc autem interdictũ. Iste est bonus §.
Op. de l. pe. ⅃. e.
Sol. qñ filius detinetur ab alio inuitus habet locum hoc interdi-
ctum, ut hic. Qñ a nemine detinetur, sed ipse sui controuersiam
facit, vel ipse detinetur volens, tunc aut est qõ de filiatione tñ, &
non hẽt locũ interdictũ, vt hic. & l. vlt. ⅃. e. Aut est qõ de filiatio-
ne, & hæreditate, & tunc est locus huic interdicto, vt ⅃. eo. l. pen.
ſm gl. hic, & l. j. § per hanc ſ. de rei ven. Rõ est, ſm Per. q interdi
cta nõ ñt inter duos reddita de re tertia. Sed qñ filius simplr de seip-
so refert qõnem, non est res tertia, de qua cõtenditur. Sed qñ est
qõ de hæreditate, tunc est qõ inter duos de re tertia, merito ha-
1 bet locum hoc interdictũ. † Vltimo per hanc l. ego dixi, q si ciui
tas una detinet castra, vel villas alicuius, q alius qui prætendit ius
a in illis castris, vel villis, non dẽt illa castra, vel villas detentas con
uenire, sed habet agere contra ciuitatem, vt hic. Sed quãdo a ne-
mine detinetur, debet agere contra ipsa castra, & villas. de hoc di
cam forte, inf. ad municip. l. qui ex vico.

ADDITIO.

a Ale. Non debet. Et sic non ille, qui possidet, sed ille, qui possidet, dẽt conueniri.
Et ita alleg. Bar. in consi. 196. quod incipit, Ciuitati Camenensi, &c. Pro hoc fa-
cit, q possessus possidere non potest. l. liber homo. ad fi. de acq. rer. do. Et de ista
q. adde Bar. in l. 1. C. eo. tit. & in l. j. §. huius autem. in 1. col. ant. uti poss.

1 *Puella impubes, vel pubes, si agitur lite pend. de ea deponenda, deponitur.*
2 *Proximus pubertati, idem est, ac si dicatur proximus impubertati.*

2
1 **§. In hoc interdicto.** ᵃ No. † q qñ est contẽtio de
puella exhibenda, q est ĩpu-
bes, vel est pubes, ita q modico tpe excessit pubertatem, debet
lite

ADDITIO.

a Ale. Hoc interdicto. No q puella nubilis debet deponi, si de ea nubẽda vertitur
qõ. Et alleg. Bal. istum tex. in l. non epistolis. C. de proba. an si quis habens spon-
sam minore 12. annis, quæ sibi rapta, habeat interdictum. Ad q. Bar. hic ad-
de, q no. Bar. in l. 1. C. de nup. &c. & quæ habentur in c. cum locum. de spons.

a lite pēdente deponi, quod not.† Istam legem a allegaui hoc anno,
2 in l.j.ꝭ.de noua. quis dicatur proximus pubertati, sed hæc lex nil
facit. Nam aliud est dicere proximus pubertati, & de eo dixi ibi,
aliud est dicere proximus impubertati, & de eo loquitur hic. Nā
tantum est dicere proximus pubertati, quantum est dicere proxi
mus imp ubertati.

ADDITIO.

Pomp. Istam legem. Dic aut loqueris in contractu, aut in delictis. Vide Bal. singulariter loquentem in l. excipiuntur. sup. ad Sylla. & in l. si quis in tantam. C. vnde vi. & ibi ad eum dedi remissiones.

LEX IIII.

Si eum qui. De hac lege vidistis sup. l. proxi. §. hoc autē interdictum, dic vt ibi.

Vtrobi. Tit. XXX.

LEX VNICA.

1 *Vtrobi, idest, apud quem.*
2 *Hodie ab eo iterdicto recessū ē, & ē huic attributū ius interdicti, uti possi.*
3 *Hoc interdictum quando possit habere locum.*
4 *Quare huic interdicto datur aliud nomen quam interdictum, uti possidetis, remissiue.*
5 *Hic titulus quare separatur a titulo, uti possidetis.*

1 **PRætor ait vtrobi.** Quæro, † qd sit dictū
hoc? Gl. exponit vtro-
bi, i. apud quē. q. d. vtrū, p apud, & vbi, p quē. Iaco. de
Are. exponit totū econtra, vt ponat, vtrū, p quē, & vbi
p apud & Cyn. refert in l. j. C. vti pos. & ista vr̄ proprior expositio
D. Rost. exponit alio mō, vt dicamus vtrobi, i. eo modo quo fuit
apud te, eo mō sit: & eo mō quo fuit apud alium, eo modo sit, &
sic vtriq; liceat dicere ſm ius possessionis suæ, sicut dr̄ in interdi-
cto, vti possi. quia vterq; debet possidere ſm ius possessionis suæ.
Sed ista expositio nō bene adaptatur ad literam. Teneas ergo gl.
Opp. ad l. istam, ꝙ inspiciat̄ tp̄s lit. cont. non maior pars anni, vt in
2 fi. huius l. Glo. † fatetur ꝯtiū, ꝙ hodie recessum est ab hoc interdi-
cto, & est hoc huic attributum ius interdicti vti possidetis, vt litis
3 cont. tp̄s inspiciat̄. & ita tenetur cōiter. Sed op. † quia ſm hoc nun-
quam istud iterdictum pōt hr̄e locū: nam si vnus tenet vnam rē
mobilem, constat, ꝙ ipse possidet: ergo ipse debet vincere, nō pe-
titor, cum ei non possidet, non detur istud interdictum, sicut vti
possidetis. Rn̄detur duobus modis. Primo, ꝙ aliquis possidebat
equum, in̄ semper cū ibat per terrā, inquietabatur ab aliquo, iste
possessor potest agere interdicto, vtrobi, ne ī sua possessione mo-
lestetur, vt dictū est ī interdicto vti possidetis, Vel aliter dico, ꝙ a-
liquis tenet equum, ego ago interdicto vti possidetis, dicens, ꝙ il
le tenet a me in depositum, vel ex causa cōmodati, vel precario
ꝙ sic ego, qui ago, possideo, licet alius detineat, vt s̄. commo. l. rei
cōmodatæ. & l. licet. §. rei. s̄. depos. Ita dicit Ros. & bene. Alias ei,
qui perdit possessionem rei mobilis, nullum datur interdictum,
sed recurrendum est ad actiones ciuiles. l. rem quæ nobis. s̄. de ac
4 qui. pos. & ibi tangitur per glo. Quæro, † quare datur huic interdi-
cto aliud nomen, quam interdictum vti possidetis? Respon. quia
res mobiles non possidentur proprie. Hoc non est verum, vt di-
5 xi. s̄. de acq. pos. l. j. in prin. vbi gl. idem tenet. Itē quæro, † quare se-
parauit hunc tit. a tit. vti pos. Rn̄. vt in gl. Ioan. tamen in arbore, &
Rost. in libellis, ponunt istud interdictum prope interdictum vti
possidetis.

De migrando. Tit. XXXI.

LEX PRIMA.

PRætor. Quæro, dr̄, ꝙ istud interdictum est infre-
quens, quare hoc dr̄? Rn̄det gl. i. valde fre
quens. Rō, quia colono datur utile, licet non directū.
Alij dn̄t. i. minus frequēs, qa colono nunquam datur.
Alij dn̄t, vt Ros. & bene, ꝙ istud interdictū datur colono & iō di
citur infrequens, i. minus frequens, quia alia actio cōpetit, s. actio
ex conducto, & officium iudicis, vt sup. loc. l. sed & addes. §. si in-
quilinus. ideo raro ad istud interdictum recurritur propter alia
remedia, quæ competunt.

1 *Pensio domus, an debeat solui in fine anni, uel in principio.*

§. Si pensio. Dicitur hic, si semestrem soluerit, & seme-
stris debeat. Cōtra. immo nō debet pensio,
1 nisi in fine anni, † vt C. loca. l. ædem. Solut. hic debebat tota, qa sic
erat ꝯuentū, nō quia tāto tp̄e habitauit. Vel verius dico, ꝙ ab ini
tio debetur, & ita loquitur hic, non tñ potest peti, nisi in fine tem
poris, vt in l. contraria, & dixi in l. si seruus communis Mæuii. §.
fi. de stip. ser. retineri tamen possunt pignora pro ipsa pensione, vt
hic. Alij dicunt, ꝙ pensio domus debet solui in medio anni. Et
ita dicunt, quod est casus hic, quod non placet, ut no. in d. l. ædē.
Item opp. hic dicitur, ꝙ ita demum possunt retineri, si hoc est a-
ctum, ꝙ ante migrare non liceat. Contra sup. loc. l. si in lege. §. si
domus. Sol. hic loquitur, qñ inquilinus recessit de necessitate, qa
a tunc non tenetur a soluere pensionem, nisi pro præterito tempo-
b re, nisi expresse aliud sit actum: secus quando de voluntate b rece
dit, vt ibi. Rationem dic, vt ibi no.

ADDITIONES.

a Pom. Voluntate. Bene facit, si inquilinus vellet recedere de ciuitate propter pestem, ꝙ non tenetur pro pensione domus, vide quod no. in l. licet. C. locati.
b Paris. Non tenetur. Vide Bal. consi. 366. vol. 7.

De Saluiano. Tit. XXXII.

LEX PRIMA.

1 *Hoc interdictum non est in rem scriptum.*
Hoc interdictum directum non datur contra possessorem, sed utile.
2 *Hoc interdictum, quod detur locatori prædij urbani, & etiam cuilibet creditori.*
3 *Differentia inter hoc interdictum, & hypothecariam.*
4 *Appellari, quod possit a sententia lata in hypothecaria, non a lata in hoc interdicto.*

SI colonus. Oppo. partus pignoratæ rei non est
obligatus. l. Paulus. §. j. de pign. Sol.
ibi loquit̄, qñ apud emptorem cōcepit, & peperit: hic
qñ ꝯcepit penes debitorē. Opp. ꝙ ꝯ emptorem istud
interdictum non detur, vt C. eo. l. j. Solu. non datur directum, ut
1 ibi, sed vtile sic, vt hic. Sed contra, interdicta † sunt scripta in rem,
vt sup. de interdi. l. 1. §. pen. Ergo dabitur directum contra eum,
apud quem res peruenit. Solu. dicas, ꝙ speciale est in isto, sicut in
interdicto, vnde vi. supra de vi, & vi arma. l. cum a te. & sic istud
non est in rem scriptum, licet glo. dicat contra. C. eo. l. 1. vel dic, ꝙ
istud ideo, quia hypotheca est accessoria personali. Sicut ergo p-
sonalis non sequitur possessorem, ita nec hoc interdictum dire-
2 ctum. Quæro, † vtrum istud interdictum detur locatori prædii vr
bani? Quidam dicunt, ꝙ non, & hoc plene examinat Cy. C. loc. l.
certi iuris. in 2. q. Rost. tenet, ꝙ istud interdictum directum detur
locatori p̄dij rustici. pōt ēt dari saltem vtile locatori p̄dii vrbani,
& ēt cuilibet creditori. Et hoc vr̄ velle tex. C. e. l. j. qui tex manife
ste probat in eo, quod dicit debitor. Itē in eo, ꝙ ibi dicit, de quasi
Seruiana, quæ competit cuilibet creditori, vt Inst. de act. §. itē Ser
3 uiana. & §. seq. Quæro, † quæ est dr̄a inter istud interdictū, & hy-
pothecariam? gl. assignat differentiam in l. 1. C. e. & dicit, ꝙ ī hoc
interdicto sufficit solum probari de possessione debitoris, in hy-
pothecaria debet probari de dominio. l. & quæ nōdum sunt §. qđ
dr̄. s̄. de pig. Certe quod dicit de hoc iterdicto, placet, sed id quod
dicit de hypothecaria, vr̄ habere gl. contrarias. C. si alie. res pign.
data sit. l. cum res. & s̄. de pig. act. l. rem alienam. Dic, ut d. l. cum
res. per Cyn. & Dy. Instit. de act. §. item Seruiana. Ego aliter con-
sueui dicere, quod tamen non possum hic modo examinare. Itē
dicit glo. ꝙ hoc est possessorium, illud petitorium. Dices tu, quō
cū hypothecaria nudam possessionem aduocet, ut s̄. de euict. l. si
cum venditor, in prin. Resp. sicut actio in rem aduocat possessio-
nem ratione dominii, ita hypothecaria ratione iuris hypothecæ,
4 quod ius probatur, & sic apparet, † quod sententia lata in hypo-
thecaria non est momentaneæ possessionis, ideo poterit appella
a ri: secus in hoc interdicto. Et ita de facto dixi. a

ADDITIO.

a Dixi. Adde Bal. consi. 161. incip. Casus talis. lib. 3.
Menoch. Quæro. Soc. Sen. consi. 112. nu. 6. 7. lib. 3. & ibi plura in discursu.

1 *Hoc interdictum directum non datur contra extraneum, utile sic.*

§. Si colonus. Opp ꝙ ꝯ extraneū non det̄ hoc interdi-
1 ctū, vt C. e. l. 1. Sol. verū est, directū † non
dat̄, vt ibi, sed vtile sic, vt hic. Et hoc est verū, licet aliæ solutiones
dēiur. Item opp. ad hunc §. de tex. ꝭ. l. prox. Sol. ut ibi dicam.

LEX II.

1 *Hypothecaria, & quasi Seruiana sunt idem.*

In Saluiano. Hic innuit, ꝙ sit aliud in actione Seruiana,
q̄ in isto interdicto. Contra, immo idē ser
uatur in una, quod in alia. l. si debitor. supra de pign. Quidam fatē
tur contrarium, & ita exponunt hic. Sed in hoc est differentia, qa
Seruiana actio directa competit contra extraneum possessorem,
quod non est in hoc interdicto. Alij dicunt, quod in Seruiana nō
est melior conditio occupantis, licet aliud sit in hypothecaria, d.
l. si debitor. & aliud sit in hoc interdicto, vt hic, & sup. l. proxi. Cer
te aliud non habet rationem, immo cum par vtriusque sit causa
debet esse melior conditio occupantis, tam in actione Seruiana,
1 quam in hypothecaria, q̄ etiam in hoc interdicto. Ad vnum † ta-
men aduerte, ꝙ quando agitur hypothecaria pro rebus coloni,
tunc vere dicitur actio Seruiana, sed quando agitur p rebus al-
ter obligatis, tunc dicitur quasi Seruiana, quæ idem est, qđ hypo-
thecaria, vt Institu. de act. § item Seruiana. & ideo gl. hic, & sup. l.
proxi. quæ dicunt, aliud in hypothecaria, aliud in quasi Seruiana,
sunt corruptæ scriptæ. quoniam idem est in quasi Seruiana, ꝙ in
hypothecaria, ideo debes dicere aliud in Seruiana, aliud in hypo-
thecaria, secundum opi. illorum, licet hoc non tenuerim.

DIGE-

DIGESTORVM
LIBER XLIIII.

De Excep.& præscrip.& præiud. *Tit. I.*

Dictũ est s.in plurib.partib.iuris,de actionib.& s.pxi.de interdictis,q̃ sunt arma actoris,sequitur de exceptionib.q̃ sunt arma rei. Et qa nomẽ exceptionis est gñale,& quædã sunt præscriptiones,quæ etiam exceptiones,& preiudicia,ideo,subijcit de præiudicijs.Querit gl.q.d sit exceptio,& vñ dicat̃,& dic vt dicetur.j.l.2.& 3.

LEX PRIMA.

1 *Reus in exceptione est actor improprie.*
Statutum loquens de actore,non verificatur in reo excipiente.
2 *Exceptio quando veniat appellatiue actionis.*
3 *Reo aliquid afferenti,quando incumbat onus probandi.*
4 *Reus potest proponere exceptionem sine scriptura,licet iudex eam in scriptis redigi faciat.*
5 *Conclusio necessaria non requiritur in exceptionibus,sicut in libello.*
6 *Sufficit reo factum proponere,ex quo resultet exceptio absque eo,quod dicat excipio.*
7 *Factum ex quo exceptio resultat,debet aperte a reo proponi.*
8 *Excipiens contra actorem de aliquo crimine,quando debeat locum,& tempus criminis in exceptione apponere.*
9 *Exceptio competens reo post lit.contest.quando possit illa vti.*
Actor ex iure superuenienti potest fundare intentionem suam.
10 *Exceptio quantumcunque notoria proponi potest.*
11 *Consilium,q quando parti non competit exceptio,sed officiũ iudicis ex æquitate,ea talis excipiendo succumbit,ideo iudicis officium implorabit.*
12 *Exceptio qualiter probetur,& per quem.*
Ea,quæ cursu mutantur,nõ præsumunt̃ esse in eo statu,in quo semel fuerũt.
Fundans intentionem suam in ætate,illam probare debet.& nu.14.
13 *Excipiens negatiue.dẽt pbare,si negatiua est pbabilis,& præsumptio sit.*

AGere etiam. Primo loqt̃ generaliter in qualibet exceptione. siue actori,siue reo cõpetat. Scdo loquitur in reo. Secunda ibi,nã reus.
1 †No.q in exceptione reus est actor.l.in exceptionib.su.de proba.Item no.q ei, qui dicit,incũbit probatio,vt hic,& l.2.s de pba.
a Opp.de verb.sign.l.verbum oportebit.§.actionis.Gl. dicit agere vr.i. actoris offm exercere, quia factum ponit, & debet probare,
b sed non est actor propríe. Idẽ no.in d.l.in exceptionib.sup. de proba.vbi dr̃,q agere vr̃ ex interpretione,non ex propria significatione,& hoc est verum:qđ tene menti pro statutis,q̃ debẽt intelligi s̃m propriã significationem. Sed ɔ hoc vr̃ gl.C.de iur. & fac.igno.l.
c j.vbi dicit,q proprie,agere,ponitur pro,defendere : sed hæc non est vera,sumendo,agere,vt sumitur Inst.de act.in pñn.sed si sumetetur,agere,vt sumunt Logici,pro quolibet actu,tunc excipere pprie est actus.
2 †Opp.q appellatione actionis continetur exceptio, vt sii.de dolo.l.1.§.j.vbi dicit,si alia actio non erit,& tñ continetur exceptio.l.j.§.ait prætor. Pro huius sol.est no.distinguendum. Qñ que verbum actio,refertur ad id qđ expeditur extra iudicium, & tunc exponitur actio.i.actus, vt in auth. hoc ius porrectum. C.de sacros.eccl. Qñq; refertur ad actionẽ,q̃ exercetur in iudicio, & pt exerceri indifferenter in iudicio, vel extra, & tunc aut loquimur
d in materia odiosa,& tunc verbum,actio,stricte sumitur.
3 Exemplum,creditor violentus perdit actionem,l.extat.quod met. cau. certe non perdit exceptionẽ,vt no.su.qđ met.cau.l. sed & partus. §.1.in glo.mag. Idẽ in l.si quis in tantã.C.vnde vi.& similib.vbi licet qs priuetactione:si tñ sibi aliquid soluat̃ bẽt exceptionẽ,nec ab eo repeti põt.l.si pœnæ,in prin.& ibi no.s.de cond.indeb.Idẽ in legib. q̃ dñt,q ex pacto nudo non oritur actio. Nam per hoc non tollitur exceptio,quia hoc esset odiosum,& ɔ nãlem æquitatem. Si ve
e ro loquimur in mã fauorabili,tunc appellatione actionis conti
f netur exceptio. Exemplum in d.l.1.§ ait prætor.de dolo.nam in fauorem rei est inductum,vt non detur de dolo,si alia actio competat:ideo intelli larg,vt exceptionem comprehẽdat, & omnẽ facultatem perueniendi ad suum fauorem cõcessam.l.eleganter. in princi.eo.tit.in proposito lex dicit,q ei,qui agit incumbit onus probandi,intelligitur agere etiam qui excipit.nam alias sequeretur,q reo in his,q̃ dicit,non incumberet onus probandi:quod esset odiosum,& iniquum.
3 †Item opp.C.de non nu.pec.l.si ex cau
g tione.Gl.quæ est hic,dicit,fallit in exceptione non num.pecuniæ. Rõnem ponit glo.in l.in exceptionibus.s.de prob. q quædam est exceptio per quam nihil ponitur,vt non numerasti pecuniam , & tunc asseueranti non reo excipienti incumbit probatio , cum nil ponat. Qñ q; quis excipiendo aliquid ponit,& tunc reo incumbit
h probatio,vt hic,vt dum dicit te fecisse pactum de non petendo, Et ista distinctio probatur per l.asseueratus. C. de non nu. pecu. & hoc sequitur Dy.licet Pet.aliter dicat in d.l.si ex cautione. Oppo. s.de pac.l.2.Glo.dicit,q debet probare directe, vel probandu aliquid ex quo resultet psumptio , quæ onus probandi transferat in aduersam partẽ.Pone exẽplũ Probo,q reddidisti mihi instrumẽtum,hæc est psumptio pro me,& teneri liberatus,nisi tu probes, q ex alia causa dedisti. Vides ego,q ãñt reus aliquid non ponit excipiendo,& tũc aduersæ parti incũbit pbatio.l.asseueratio,& l.si ex cautione.C.de non num.pecu.& l.in exceptionib s.de prob Aut aliquid ponit,& tunc oportet,q probet vere,vel præsumptiue.d.l.in exceptionib.s.de prob O.p.& vt q hæc lex ponat superfluum,qa idem vr̃ esse dictum in l.j.quod rõ dictũ,qđ est ɔ l vir.sup.de offic. procur Cæs. Huius ratione feci diuisionem,quã gl.facit,q primo lex loquitur gñaliter,sed in vers.nam & reus,specialiter. Oppo.de l.2.§ j.C.de iur.cal.& l.in trib.s.de iudi Sal.gl.fateor,q quo ad iurm non sustinet vices actoris,sed in probando sic.& gl.non di-
4 cit plus. † Primo quæro,an prout actor tenetur edere actionem suam in scriptis,ita reus debeat et̃ exceptionẽ pponere ĩ scriptis. Et vr̃,q sic,vt hic,& in auth. hanc autem querelam. C.de non num.
i pecu. In contrarium est tex.& ista est veritas,i q sine scriptura põt proponi.l.scire oportet.§.scire aũt oportet.& § quinquaginta.s.de excus.tut.tñ iudex facit in scriptis redigi,vt in c.j.in ɔ falsam,extra de prob.fallit in auth.hanc autem querelam. C.de non num. pec.
5 & ibi Cy.ext.de ele.ca.vt circa.lib.6.
† Quæro,sicut libellus datus
k ab actore debet continere conclusionem,an oporteat,q exceptio quæ a reo proponitur,contineat conclusionem Glo quæ est hic, valde signanter vr̃ dicere,q sic. Dico,q illud non est necesse. Suffi
l cit enim quod dicam,Ego excipio ad mei defensionem, vel ad excludendam tuam intentionem . Et hoc probo per inductionem legum per l.qui proprio § si cum duab.l.l.seq.sup.de procu. & l.q pendente.s de act.emp.probatur in l.sub.pdõne.s.de bo. poss.ɔ tab.& j.eod.l.fundum.& j.tit.j.l.2.& hoc illæ leges probãt & multæ aliæ, quas quærere plus laboriosum est, quam subtile.
6 † Quæro, quid si in non dico, excipio contra intentionem tuam,
m vel excipio cõtra te,sed factum simpliciter narraui,ex quo resul-
n tat exceptio,an sit idem, ac si eam opposuissem. Dico q perinde est,ac si exceptio proposita esset,quia postquam factum proponitur,& notum est iudici , iudex suo officio potest absoluere.l.si. C.de petitio. hæredita. & l. tertia, in fin.supra nau.caupo.stabul. Quæro,

ADDITIONES.

a Barb.Gl.dicit Et sic no.pro statutis,& pondera verbum:actor,quia non importat factum.
b Ale.Non est actor.Reus excipiendo,improprie dicitur agere.Et uide j.prox. An autem negatio sit exceptio. Bal.q non,in l.peremptorias.C.senten.resc.non pos. & ad Bar.hic,adde Bal.in l.j.in prin.C.de iu.& fac.igno.
c Ale.Vbi dicit.Adde l.j.fin unã lect.gl.& ibi Bal.C.de testib.& Bar.in l.j.in prin. C.de iur.& fac.ignor.& tex.ibi,& Bal.in l.non prohibentur,in prin.C.qui accu. Item accusare,est defendere. Vide Bar.in l.de pupillo.§.fin.su.de op.no.nun.Vide plene gl.in c.j.in verbo defensionis.de lit.cont.in 6.
d Ale.Stricte sumitur. An in materia odiosa appellatione actionis contineatur exceptio.vide Bar.in l.verbum oportebit.§.j.de ver.sig Sed vtrum super exceptionibus debe litis contestari?Inno.q sic,vbi exceptio habet vim actionis,sicut est contra electum opponitur,alias secus,secundum eum in c.ut per eo,de elec.in c. inter dilectos,de excep.prela.
e Barb.Si vero.Et uide Bal.in addi.Spec.eo.ti.ubi quæ dicatur pprie exceptio. Et tu pondera, quia vr̃ q Barto. non bene dicat,ex eo quia ubicunque verbum actionis,& verbum veritatis,pprium adinuicem coniunguntur,tunc factum actũ censeri proprie.Ille tex.est in l.j.§.fi.ff.quod quisq; iur. in ver. p nullo habetur &c.quem tex.ponderauit Bal.in j.consi.ff.qñ dr̃,q forensis habeat, & sit ciuis. consului Florentiæ,qñ habeatur,& sit legitimus. Sed in illo tex.dicit,agere videtur,& actor est,sequitur ergo,q proprie in exceptione reus est actor,ex quo coniunguntur adinuicem illa duo verba. Tene menti,quia est noua inuentio ad d. l.verbum oportebit.§.j.Potest tamen dici procedere,quando aliter exprimeretur p aliam legem,ut in casu huius legis.
f Ale.Continetur.Vide in l.in bonæfidei.& ibi gl.& Doc.C.de pac.
g Ale.Item op. Hoc reprehendit Imo.in l.in illa,de vero.obl.licet Bar.in d.l.exceptionem.idem teneat,quod Bar.hic.
h Ale.Fecisse pactum.In tali exceptione,quando tu petis debitum,& ego excipio, q tu fecisti pactum de non petendo,vnde aliquid ponitur,bene videor affirmare debitum.Vide de hoc Bar.cui incumbat onus probandi istam exceptionem non nu.pec.& ibi Mod.post Dyn.in l.in illa.& in l.hoc iure.inf.de ver.obli.uide Bal. in l.si ex cautione.Adde,an opponens compensationem,videatur fateri debitum Ro.consi.67.
i Ale.Est veritas.Adde Bal.in l.ne tñ causas.C.de app.& in d.auth.hanc aũt.& d. Ant.in c.j.de lit.cont.Ang.in l.j.in prin.ff.de eden.& ibi Gul.de Cu.
k Ale.Quæro sicut. Adde Bal.& Ang.in l.emptor.C.de præsc.lon.tem.D.Ant.in c. j.Bal.in l.edita.C.de edẽ.utrum pcedat exceptio generalis,adde Bal.in l.j.ad.n. C.unde vi.in j.opp.& in l.proxi.& quod dixi in l.1.§ Labeo.s.de flumi. & Bar. & Bal.in l.1.C.de cond.ob turp.cau.& vide Bar.& pbatur in l.scire oportet.§. scire.ff.de excus.tut.gl.& Doc.in c.pastoralis,de excep.in c.dudum,de deci.& in c.ex parte,de rescri.Et non admittitur reus ad probandum id quod non excep.secundum Bal.in l.per hanc.de temp.app.per Imo.in l.quidam,de re iud.
l Ale.Sufficit.Adde Bal.in l.emptor.C.de præsc.lon.tem.
m Pom.Quid si.Cõtra sñ Bar.q immo necessarium sit dicere,excipio,tex.in cap. dilectus.4.& ibi ponderat Bal.& Barb.de rescri.in c.significante,eo.ti.& in c.ex parte.II.de so.comp.solum dicit,q in mo ibi ponitur facti contingentia.Et vide hic Soc.dum alle.l.apud Celsum §.aduersus.inf.de doli excep.Dic vltra solutiones eius,q immo ibi debet dici opponendo exceptionem non nume pecuniæ,si alius diceret,& furtum,idest pecuniam non numeratam esse,vt opposuisse exceptionem doli.vtraque enim competere potest,quæ solutio dubia est p l.hæc.in causæ.su.de suspe.tuto.& quia in dubio non est capienda præsumptio hæc,quæ sapit irreuerentiam.
n Ale.An sit idem.Adde lq arg.ea quæ hñtur.in l.eo.mõ su.de leg.1.& ita transit Imo.in l.4.§.hoc aũt.su.de da.infe.Pro quo facit qđ no.Bar.in l.si adulterium, cu incestu.§.idem Pomponi.de adult.adde Bal.in d.l.emptor.& in l.edita.C.de eden,contrariũ tenet in d.l.p hanc.Adde Aret.in c.fraternitatis,de testibus.

7 Quæro, a video, q ista pclusio nõ est necessaria, sed an factũ debet
a notari, & proponi, ita q ex eo talis exceptio resultet? Dico, q sic,
ga sic aperte, & clare dẽt proponi. put actio, alias succũberet.l.1.
* §.Labeo.sup.de flumin.& ideo exceptio generalis nihil releuat.*
8 †Quæro, pone, q aliquis excipiendo opponit crimina, q occidi-
b sti hoiem, q cõmisisti falsum, an debeat pponi locus, & tps, sm l.
libellorũ.j.de accu. Et nõ hẽo de iure nr̃o expressum, nisi per iõ.
c nẽ huius legis. De iure canonico ᶜest tex.in c.pñni. ext.de test.&
c.vt circa, ext.de elec.li.6.& in cle.de elec.c.cõstitũtionem. Qd intelli
go eo casu, qñ agendo ciuiliter de crimine dẽt inseri, vt dixi J.de
9 iniur.l.prætor edixit.in prin. †Quæro, quid dsi exceptio incipit cõ-
d petere reo post lit.contest. an possit illa exceptione vti? Pet.de
Bellaper.dicit, q si est exceptio, q incipit cpetere ex cã de pterito,
possum ea vti, sicut actor, q ex iure supueniẽti põt fundare in-
tentionem suam.l.rem.§ fi.sup.de pign.act. & l.si mandato meo.
su.mãd.& l.si Titius.J.de ver.ob. Sed istę leges loquuntur i actio
ne. In exceptione vero do tibi tex. in l.cũ decem.§ fin. int.de sol.
Aut supeuenit ius excipiendi pẽdente iudicio ex noua cã, & tũc
aut facto aduersarij, & possum ista exceptione vti. Pet.non alleg.
iura, q faciant: sed iura, quæ probant, sunt hæc, Institu. de perpe.&
tẽp act.§.fi.& l.iusiurandum & ad pecunias.§.pen.sup. de iureiu.
hoc etiam probatur in l.eleganter.§.si quis post.su. de cond.inde.
Tertius casus est, dicit ipse, qñ supeuenit mihi exceptio sine fa-
cto aduersarij, & non possũ in ea vti, in Auth. vt cũ de app.cog.in
prin.& pro hoc l.excusantur.§.de excus.tut. Videamus, an Pet.di-
cat bene. Et in duob. primis membris bene dicit: sed in vltimo
ego dubito, nã leges, quas alleg. non vñr facere; nam in Auth. vt
cum, de app.cog. in prin. non competeret tibi exceptio, quia lex
de nouo facto non concernit iam in iudicium deducta: ideo ex-
ceptio non põt proponi, quia non compent, vt videmus in simi-
li, excusatio supeueniens non concernit munus ante delatum,
ideo proponi non potest, d.l. excusantur. Sed si ponis in exceptio
ne, q concernit ius, & actionẽ in iudiciũ deductam, alia lege opus
est. Pro Petro vr̃ esse casus in l.post acceptum.su.de rei vend.Con
tra Pet.faciunt multa iura. Primo l.sin autẽ.§.1.su.de rei võd.& su.
sol.mat.l.rei iudicatæ.& l.in pupillo.J.eo.& l.mulier.§.j.qui pot.
in pig.hab.& l.Paulus.su.de pign. Quid dicemus? Quicquid dicat
Pet. exceptio qñcunq; superueniens sine facto aduersarij, potest
qñcunque opponi, per iura superius allegata. Fallit in l.si post ac-
10 ceptum.§.de rei vend. Ratio, quia odiosa exceptio est illa. †Quid
si exceptio est notoria, vtrum debeat proponi? Canonistæ tan-
gunt extra vt li.non contest.c.2.in gl.& ibi per Inn. & debet pro-
ni quantumcunq; notoria. l.ciues C. de appel. Vltimo dico circa
11 †modum proponendi exceptiones dẽtis scire e vnũ, q qñq; non
e cõpetit exceptio, sed parti consulitur per officium iudicis sugge-
rente æquitate.l.plane.su.de peti.hær.& illo casu succumberet, si
exceptionem proponeret, quia dẽt intentare officium iudicis, vt
no.Cy.in l.domum.C.de rei vend.& facit ad q.de qua dico in l.j.
12 & 2.quod vi, aut clã. †Viso d modo excipiendi, venio ad modũ
probandi. fEt quia dicit gl.q qñ nihil ponit reus, actor debet pro
f bare, quæro, quid si vterq; negaret, vt tu dicis, q tu non es maior,
& ego dico, q tu non es minor: vel nego te minorem, & tu ne-
gas te maiorem, Gl.mouet in l.de ætate.sup.de minor.& tenet, q
ei, qui dicit, q non est minor, incumbit probatio, quia minor præ
sumitur, per l.siue possidetis.C.de proba. Sed illa ratio non est bo
na, quia ea, q cursu tpis mutantur, non præsumuntur in eo statu,
i quo semel fuerunt.l.pxtonẽ.§.qui absolutus.su de excusat.tut.
& l.3.§.1.inf.de excus.& vac.mu. ego dico, q siue actor, siue reus
fundat intentionem suam ex ætate, tunc incumbit ei probatio, q
fundat intentionem suam ex ætate.l.si minorem.C.de in integ.
rest min.& hoc probat tex.in l.j.§.si quis hoc.su.de itin.actuq; e
13 priua. Illud ergo dictum gl. †quæ tenet, q ille, qui excipiendo ne
gat, non dẽt probare, verum est in negatiua, quæ non est proba-
bilis, sed in ea, q est probabilis, tunc incumbit probatio ei, contra
14 quem est præsumptio, l.nec codicillos.C.de codi. Idem in † mi
nori ætate, quia dẽt probari ab eo, qui fundat intentionẽ suã. Pos-
a sumus quærere, excipio q aliquẽ, & dico, q est periurus, q a iurauit
se daturũ decẽ Titio, & non dedit, an excipiens debeat probare
eum non dedisse: hoc tetigi in l.hoc iure.de verb.oblig.

ADDITIONES.

a Paris.Quæro. Vide Fel.in c.pastoralis.excep. vbi limitat duob.mod.& in rubr.
de excep. declaratur hic dictum Bar. non habere locum, qñ exceptio inest ne-
gotio, quia tunc non debet excipi in specie, & idem latius tenet Fel. in c. cum
ordinem versi.prima declaratio.& in versi.sexta declaratio.de rescrip.
Menoch, Cur.ien.consi.31.col.13.in fi.Soc.sen. cons.109.col.3.lib.3.
* Claud.Nihil releuat. Hoc limita, & declara, vt per Alex. in l.Titiæ textores.in 1.
notab.post alios. su.de leg.j.
b Alex. An debeat. An si oppono exceptiones in occidisti hominẽ, tu cõmisisti fal
sum, debeã in hac exceptione exprimere de loco, & tempore, in quo, & quan-
do occidisti, & sic, an exceptio gñalis releuet? hic habes, q non. De quo vide
Bal.in l.j.ad fi.C.vnde vi.in repe.& in l.edita.in 10.opp.C.de eden.& qđ no.
Bar.in l.j.in prin.C.de testam.dec. ¶ Adde, an delictum probatum per modum
exceptionis possit puniri. Oldr.consi.77. & per eundem, quando exceptio re-
pellatur, quando iniusta, eius consi.206.
c Pom. De iure canonico. Vide Alex.cons.122.in 1.vol.& Fel.in rub.ext.eod.ver.
excipiens.& Iaf.in l.j.C.de testamen.& hoc est adeo uerum, quod necesse est,
q exceptio proponatur in specie, alias non sufficeret. ita Bald.in auth, si testis
productus dicatur.ad fi.C.de testib.& Aret.in l.3.in fi.su.de liber.& posth. Vide
etiam Bal.cons.62.in 2.parte.
d Ale.Quæro quid. Vide per Bar.in l.cogi.C.de pet.hær. Quid si superuenit pendẽ
te appellatione, vide per Bal.in l.per hanc.C.de tem.appel.per Cy.in l.j.C.de a-
lie.iud.mut.cau.fac.p Ray.post Cy.in auth.præsente.C.de fideiu.& in dictis lo
cis hr̃, an exceptio qñcunque superueniens pẽdẽte iudicio opituletur reo, & hoc
in peremptoria. Idem vr̃ in dilatoria.l.2.C.de cõsor.eius.lit.ca.insinuante, de off.
deleg.& c.cũ M.Ferrarien.in prin.de const.& c.pastoralis.& ca.exceptionem, de
except. Et hoc clarum est, quando ipsa dilatoria est mera exceptio, si autem pot-
set etiam p viã actionis proponi, id quod causa e dilatoriã, non poterit tunc exce
ptio proponi post lit.cõt.licet postea superuenerit, vt est videre in exceptione spo
liationis, saltem cõsiderata dispositione canonica, de quo in c.vlt.de ord.cog. &
hoc fuit sing.dictũ Inn.in c.1.de ord.cogn. quod est sing.sm Ang. Sed vt dicebat
D.Ant.in d.c.2. istud dictũ forte non seruaret in practica, quia bene in iure non
probatur, & habetur regula in oppositũ, quia eã q de nouo emergunt, nouo indi
gent auxilio.l.de ætate.§.ea causa.de interrog.act.& c.insinuante, de off. deleg.
Ita loquitur in l.si mulier.su.sol.mat. Itẽ quid in exceptione declinatoria superue
niente post litẽ cõtes. quæ in prin. dẽt oppo.ut, ĩ l.fi.C.de exce.an postea poterit
opponi? Dic q sic, casus est i c.insinuãte, de off.deleg.& in l.nõ distinguemus.§.
cũ q dã, de arbit.& no.Bal.in l.fi.C.de sent. Hoc aũt singulariter limita, nisi excep
tio declinatoria superueniat, postquã est conclusum in ca. Idẽ no.determinat D.
Abb.in d.c.pastoralis.& Bar.in l.si mater.§.2.in fi.J eit.j. Pro quo facit, nam quan
do cõclusum est in cã, omnia acta notoria appellatur, secũdum Imo.in c.insinua
te, de app.in fi.& no.in c.propositi.eo.tit.& tamen iudex ordinarius, & delega-
tus, allegata causa suspicionis, potest recusari de iure canonico.ca.suspicionis, de
off.deleg.c.cũ speciali.de app.& no.in l.recusare, ad Treb.& tamẽ in notorijs nõ
potest iudex recusari, vt est tex.no.in d.c.propositi.q omnia no.& adde quæ no.
& loquũt in l.2.C.de cõsor.eius lit.maxime per Iac.But. Sed quid si quis alleg.t,
vel iurat tales exceptiones, quæ debebant opponi ante lit.cont.superuenisse ad
eius notitiã post lit.cõt.an sit audiendus? Iac.But.no.in l.2.de cõsor.eiusd.lit.tenet
q sic.& idem sequitur Sal.& ii i all.gl.in l.error.& ibi Bar.late.C.de iu.& fac.ign.
quod forte erit verum, si esset ignorantia facti, secus si iuris, per ea quæ not. Bar.
in l.diuus.§.de re iud. Sed aduerte, quia gl.fin.in c.pastoralis, de except.tenet in
distincte, q quia pp hoc nõ audiatur.& ita tenetur per Gui.de Suza.in l.ita demũ
C.de procur.& adde quæ dixi in l.pertissimi, post Bar.C.de iud.& quod no.D.
Ant.& Imo.in c.j.de iud. Et cum Iac.But.& Bal.ubi s.concordat Iac.de Are.in
l.de die §.si seruus.s.qui satisd.cog. Nam dicit, q illa exceptio, iste fideiussor quẽ
vis mihi dare, non est idoneus, quia seruus, vel similis, est dilatoria; ideo debet
opponi ante lit.contest, vt ibi nr̃ in gl. Si tamen per errorem fuit acceptatus fide-
iussor, hoc detecto post lit.contes.poterit hæc exceptio oppon. Ad hoc facit sm
eum d.l.2.de consor.eius lit.& c.insinuãte, de off.deleg.& d.c.pastoralis.& l.pla-
ne.su.vt in poss.leg.& in l.in confirmando.su.de confirm.tu. Sed qd si sit datus ter
minus peremptorius ad probãdum quicquid vult, & eo ipso termino vult excipere
dicens de nouo ad sui notitiam aliquas probationes peruenisse, an audiatur? Dic
vt no.in c.sicut.§.fi.de elec.vt i omnino vide, quia si excipiẽs tractat de vindicta,
vel de lucro cum iniuria alicuius, vt est in præscriptione, dico eum audiri, si aũt
tractat de damno euitando, & est reus, & hoc probat per indicia, dico eum audi
ri.l.admonendi.su.de iureiu. Si vero dicas ad se peruenisse notitia emptionis, vel
probationis, post lata snĩa, talis notitia non patrocinatur.l.argẽtarius.§.cum au
tem.su.de eden.& argu.l.manifestissimi.§.2.C.de furt.secundum Bal.sta volen-
tem in c.1.de mil.vasal.q cõtu.est, quod bene no. Et ad materiam adde, quod no.
Canonistæ in c.ex conquestione, de restit.spol.vbi dicunt esse gl.sing.q licet ex-
ceptio dilatoria debeat opponi ante lit.contest.potest tamen hoc esse verum, nisi
ante non potuisset opponi, obstante iuris impedimento, quod no. Item ad prædi
cta vide quæ dixi in l.j.§.Labeo.de flumin. Sed verum si sit omissa dilatoria in
principali ignoranter, an poterit opponi in ca appellationis? Dic, q si e.gl est no.
in c.ad audientiam.2.in gl.magna.de rescrip.& ibi not. D.Ant.sed Imo.ibi dicit
hoc verum, si fuit ignorantia facti, per no.in l.error.C.de iur.& fac.igno.secus in
errore iuris.l.non fatetur.su.de confess.& per illã gl.datur magna limitatio ad l.
ita demum.C.de procur.& ibi dixi. Et ad prædicta vide quæ not.per Inn.in ca.
dilectus, vt lite pend. Item exceptio superueniens post snĩam, potest opponi post
snĩam, secundum Bal.in l.j.C.de iur.& fac.igno.alleg.l.si fullo.sup.de cond.sine
cau.& uide Bart.in d.l.& gl.in d.c.pastoralis.videtur sequi Bal.in d.l.error.& ex
Bar. Item prædictis adde quod no.Bal.in l.licet, & in l.nihil.C.de procur. Et ad-
uerte, quia licet exceptio loci suspecti, a principio non fuit opposita, semper ta-
men potest opponi, secundum Bal.in l.peremptorias.C.sen.rescin.non pos. Quid
si egi contra fideiussorem, facta excussione in bonis principalis, & lite pendente
principalis efficitur soluendo, vide Bal.in l.peremptorias, in fin. Et adde, q si can
ignorans postea admittitur, ad exceptionem opponendam, ita & dubitans ad-
mittitur, postquam fuit certificatus.ita dicit Cy.& Bal.in l.fin.princ.per illum
tex.C.de iure. Adde, q mulier, minor, & rusticus, non opponentes dilatoriam an
te lit.cont.possunt ea opponere post, quia præsumuntur per iuris errorem eam nõ
opposuisse.ita dicit Bal.in l.de æta.§.si seruus.per illum tex.in ver.minori. secun
dum lect.Ioan.in l.fu.qui satisd.cog. Et hoc etiam no.Pau.de Cast.ibi, q ignorãs
non audiatur post lit.contes.in dilatorijs, est gl.no.in l.qui procuratorem.§.j.&
ibi Bar.de procur.& quod ibi scripsi, quæ concord.vt per D.Ant.& Abb.in d.c.
pastoralis, dum supra scripsi dilatoriam superuenientem post lit.conte.posse op
poni, quæro, vsque ad quod tempus? Dic, vt per D.Ant.in d.c.cum M.Ferrar.de
constit. Adde plene per Spec.in ti.de excep.§.1.
e Ale.Debetis scire. Vide no.per eundem Bar.in l.j.§.2.quod vi aut clam, in illa no.
q.quando ex forma statuti, vel ex pacto contra instrumentum non põt opponi
aliqua exceptio etiam solutionis, q si ego solui, licet non possum oppo. hanc ex
cep.possum intentare officium iudicis de æquitate, vt inquirat de solutione, &
ita liberari, cum iudici de ea constat.vide in rub.de excep.
f Ale.Probandi. Notorium licet releuet ab onere probandi, non tamen releuat ab
onere proponendi, vide Bald.in l.non dubium.C.de legi.& in l.1.C.quomo.&
quando iudex.

LEX II.

1 *Exceptio intentionis, quod sit illa, per quam declaratur actori actionem nõ competere.*
2 *Quæ sunt exceptiones, quæ opponuntur post sententiã, nõ tamen ante sñiam.*
3 *Differentia inter exceptionem, & replicationem, & quæ exceptiones præscribantur.*
Replicationi, quod præscribatur.

4 *Duplicatio competens reo est perpetua, si actori est temporalis.*
5 *Producere instrumentum solutionis, an sufficiat, licet non dicatur ad defensionem, quod sic.*
Iudex absoluit, quando est notorium el actionem actori non competere.
6 *Exceptio iuris quando proponitur, satis est, quod præsumptiue concludat.*

a Exceptio. aVide glo. quæ est in ver. intentionem, &c. Et
1 not. † φ qñ propono aliquam exceptionem, p
quam declaratur tibi actionem non competere, est exceptio in-
tentionis, vt exceptio nouationis, & simil. Op. dicitur hic in con-
demnationem deductum Contra, post ɔdemnationem nõ pt op
poni exceptio. l. peremptorias. C. sent. resc. non pos. Huius ȝnj ti-
more gl. legit dupl. Vno modo est deductum in condemnatio-
nem. i. deducendum. Alia lect. est, φ hic loquitur de exceptione,
quæ posset opponi post rem iudicatam, & fm hoc loquitur in ca
2 sibus specialib. vt in legib. per glo. alleg. quæ probant. † Sed tu dẽs
scire, φ quædam sunt exceptiones, quæ opponuntur post sñiam, ñ
tamen ad sñiam, vt miles qui opponit exceptionem facti, vt dico,
φ pp simplicitatem armatæ militiç omisit opponere talem exce
ptionem contra actionem primo propositam. l. j. C. de iu. & fac.
ign. sicut etiam minor, qui restituitur in allegando post sñiam, ñ
ad sñiam, sed ad actionem primam, per quam concernitur sentẽ
tiam non esse iustam. Item si post sñiam fecisti pactũ de nõ petẽ-
do, ista potest opponi post sñiam, vt s. dixi in l. eleganter. §. si post.
ff. de cond. indeb. Quædam exceptiones opponuntur ɔ ipsam sen
3 tentiam, seu eius executionem, vt in legib. alleg. per gl. † Quæro,
b vtrum inter exceptionem, & replicationem sit aliqua dña? b Gl.
dicit, quod exceptiones sunt ppetuç, & replicationes tpales. Hoc
vr contra l. si. in fi. ff. rem rat. hab. vbi sicut pscribitur contra actio-
c nem, ita ɔ exceptionem. Breuiter dic, c quædam est exceptio, iõ
quia est actio, vt est exceptio compensationis, & huic exceptioni
præscribitur. Ratio, quia est in potestate tua, qñ exerceas. l. si in fi.
ff. rem rat. hab. & l. quæcunq;. ff. de act. & obli. Quçdã est exceptio
proprie, & illi non præscribitur, l. licet. C. de except. & l. pure. in fi.
ff. de doli excep. Quædam est replicatio, & illi præscribit, vt actio
4 ni. l. quæsitũ. §. fi. de pecu. † Quæro, quid de publicatione De hoc
habes legem fm diuersas lec. quod qñ actori competit, est tpalis:
si reo, tunc est perpetua. l. si pactum. C. eo. formo vnam q. hic Iu-
d risconsu. facit dñam d inter exceptionem intentionis, & exceptio-
5 nem iuris, & bene. † Sed pone, quod non propono aliquam exce
ptionem, nec dico, excipio, nec ad mei defẽsionem propono, sed
produco instrũm solutionis, vel propono solutionem, & probo, an
sufficiat? Rñ. tunc cum iudici est notorium actionem non com-
petere, iudex debet absoluere. l. vbi pactum. C. de trans. fm vnam
6 lec. † Et gl. in l. illa format vnam aliam qõnem, vtrum exceptio iu
ris debeat aliter proponi, quod necessario cõcludat, vel sufficiat,
quod concludat præsumptiue? Pet. dicit multa, & ponit oia ver-
ba, quæ dixi in libello, seu actione, in l. omnes. §. Lucius. su. de his,
quæ in frau. cred. & per Cyn. in l. edita actio. C. de eden. & sufficit,
quod præsumptiue concludat, nisi ab aduersa parte probetur cõ-
trarium, vt Insti. de replica. §. j. vt dico pactum de non petendo fa
ctum mihi, nisi ipse aduersarius per se probet.

ADDITIONES.

a Ale. Exceptio. Vide Bart. in l. si ita sit scriptum. de leg. j. & no. φ exceptio dicitur proprie, vbi est actio, sed vbi non est actio, ibi non competit proprie exceptio, vt contra illum, contra quem vsucapit rem, nõ competit proprie exceptio, quia ipse non habet actionem. quod no. pro termino dato ad excipiendum. Ista est gl. in l. in rebus. & ibi Bal. in fi. C. de iu. dot.
b Ale. Aliqua dña. Sed an cõpensatio dicatur exceptio, adde Bal. in l. fi. C. de edẽ. & Bar. in l. qui inuicem. de cond. indeb. & dicit Bald. in l. si cõstat. in vlt. opp. C. de cõpẽ. & est spẽs recõuentionis, & non di mera exceptio, sed mixta. Adde Bal. in l. pri. Ale. C. de adul. ideo dicit Bal. in l. cum Papin. C. de sent. φ excõicatus nõ pot illa opponere. Et an sit spes conuentionis, dixi post Bart. in auth. & consequenter. C. de sent. in princ. & φ exceptio cõpensationis dicatur potius exceptio, quã actio, tenet Bar. in l. vel hũ oportebit, §. j. de verb. signifi. Adde, an exceptio compensationis dicatur proprie exceptio, Ale. consi. 13. vol. 1.
c Ale. Breuiter dic. Vide Bar. & Bal. in l. si pactum. C. eo. & vtrum exceptioni pscri batur, no. per Bal. & Ang. in l. sicut. vbi vide. C. de præscr. triginta ann.
d Ale. Facit differentiam. Sed Bald. in l. peremptorias. C. sent. rescin. non pos. dicit, φ excep. io intentionis non est propria exceptio, & similiter negatio.

LEX III.

1 *Exceptiones procuratoria, qua sint, & qualiter proponantur.*
2 *Exceptio procuratoria, quando euitetur per litis contestationem.*
3 *Exceptio dubia, quando iudicetur peremptoria.*
4 *Exceptio ne quis damnetur, nisi in quantum facere potest, est temporalis, & dilatoria, & opponitur etiam post litem contestatam.*
5 *Exceptio dotis, uel pecunia non numerata, quod sit peremptoria.*
6 *Exceptio ordinis, φ primo cõueniatur, prĩcipalis, q̃ fideiussor, qd sit dilatoria.*
7 *Exceptio perẽptoria, an perimat actiõnẽ ipso iure, postq̃ uenit ad conflictũ.*

1 Exceptiones aũt perpetuæ. † Quçro, quç sint exceptio
nes procuratoriæ? Dic, φ fiunt multis modis, quia quandoq; tu
non es procurator, quãdoque tu non potes esse procurator, qñ-
que est cã, in qua tu nõ potes esse procurator. Dic, vt dixi in l. de
2 pupillo. §. fi. & l. seq. ff. de ope. no. nunc & gl. hic. † Quæro, quando
h æc exceptio potest euitari. Et dicit Iac. de Are. per lit. contest. vt

l. Pomponius. §. ratihabitionis. ff. de proc. & l. exceptionem. C. de
prob. Dr hic, quod quædam sint exceptiones perpetuæ, & quæ-
3 dam peremptoriç. † Sed quid de exceptionibus dubijs? Glo dicit,
quod peremptoriæ iudicabuntur. l. sufficit. ff. de cond. indeb. Ego
intelligo illud, quod est peremptoria, qñ præsens status rei tendit
ad exclusionem. Et pone exemplum de l. sufficit. ff. de cõd. indeb.
Sed si præsens status rei non tendit ad exclusionem, forte secus. l.
pure. io prin. ff. de doli excep. & l. sub cõdõne. ff. de assig. lib. Quæ
a ro, quid a de ea, in qua † quis dãnatur inquantum facere potest, an
4 sit perpetua, & perẽptoria, an dilatoria? Io. dicit, quod est perem-
ptoria. Hugo. dicit contra per pulcherrimas rõnes, & per l. nam si
maritus. ff. de cond. ind. Item quia potest peruenire ad meliorem
fortunam. Et vide gl. in ver. possunt. ibi, item de ea qua quis, &c.
Glo. vr tenere, quod sint anomalæ, sed illud nõ habemus in text.
quod vocentur aliquæ anomalæ. Et habuistis gl. quod est dilato-
ria, fm Io. in l. inter eos de re iud. est vera lect. Br Cy. dicit in l. ex-
ceptionem. C. de proba. sed melius dicit in l. j. C. de iu. & fac. ign.
quia ponit additionem Gul. de Cun. quia lex præsumit eum fieri
diuitem, & est tpalis, & dilatoria. l. cura extruendi. §. deficientiũ.
ff. de mun. & hono. & C. arbit. tut. l. si defunctus. Quod este verũ
apparet, quia actio non perimitur: nam si veniet ad pinguiorẽ for
tunam, poterit conueniri. Licet autem sit dilatoria, tamen quia
respicit executionem, pt opponi ẽt post sñiam, & I hoc est specia-
5 le in eo. Quærit † gl. quid de exceptione non numeratç dotis, & d
exceptione non numeratç pecuniç? Dicit, quod est peremptoria,
qa perimit, & impedit actionem, contra quam opponitur perpe
tuo. Nec ob. quod statuitur certum tps, intra quod opponatur, qa
Iurisconsultus respexit, an exceptio opposita tollat actionem ad
tps, vel ppetuo: quia si ad tps, est dilatoria. si perpetuo, est perem-
ptoria, vt s. l. prox. in fi. Illud vero, quod gl. dicit, quod quo ad on'
pbandi est anomala, non est verum, quia idem in qualibet exce
6 ptione, per quam excipiendo nihil ponitur, vt dixi s. e. l. j. † Quæ-
b ro, quid de exceptione b ordinis, vt prius principalis, quam fide-
iussor conueniatur. Gl. dicit, quod est anomala, quia potest esse,
quod erit perpetua, & tpalis. Ego dico, φ dilatoria; quia non peri
mit, nec impedit personam tuam agere, sed differt, vt prius discu
tias principalem. Et si dicis, ille soluet, tũc dic, φ non vigore exce
c ptionis c ordinis tollitur actio contra fideiussorem, sed vigore so
lutionis, & satisfactionis. Et sic cõiter Doc. nñ tenent. Et qñ pos-
sit opponi, habuistis tactum plene in l. si dubitetur. ff. de fideiusso.
d Cy. tangit in l. exceptionem. C. de prob. in 5. q. d † Vltimo quæro,
7 an exceptio peremptoria perimat actionem ipso iure, postquam
venit ad conflictum? Iac. de Ra. dicit, φ sic. Et mouetur per exẽ-
plum materiale, non per legem, vt quando sunt duo pugiles, an-
teq̃ vnus veniat contra alium, tunc nullus perimitur, postea vero
alter eorum perimitur. Ego allego hic l. si plures. inf. de fideiuss.
Sed contra Iac. de Rau. tenet Pet. in d. l. exceptionem. C. de prob.
& tenet, quod non perimat, licet deueniat ad conflictum, allega.
Institu. de excep per totum. & maxime in §. item si in iudicio, vt
plene examinabo in l. Iulianus verum debitorem. de cõd. indeb.
& iam plene dixi in repetitione illius legis.

ADDITIONES.

a Ale. Quæro quid. Vide Bar. in l. ex diuerso. §. fi. su. sol. mat.
b Barb. Exceptione. Exceptio ordinis, an vitiet processum, Bal. in l. j. sup. fa. ercis. alleg. gl. sing. in l. si mancipium. §. si in cõi. sup. de euic. Et an pronunciatio de ordine sit interlocutoria, an diffinitiua. vide gl. sing. in l. vnde quæritur. sup. comm. & vide D. Card. & alios in c. tuam. de ord. cog. vbi alleg. Bart. hic, & vide Sal. in authen. præsente. de fideiuss. Idem voluit hic Ange. & all. gl. in d. l. si mancipium. §. j. de euic. refert tamen Spec. sequi etiam gl. ego concludo pro Bart. Idem voluit Iac. de Are. & Pet. refert Sal. in d. auth. præsente.
Menoch. Quæro. Rol. a Val. consi. 79. nu. 4.
c Ale. Exceptionis. Sed an exceptio cõpetens reo, competat fideiussori, & ecõtra, vide Cy. & Bal. in l. tam mandatori. C. de nõ nu. pec. & per Iac. Butr. in l. desensionis. in l. quoties. in 6. q. C. de prec. Imper. off. Bal. in l. fi. C. de vsu. rei iud & in l. idemq;. §. generaliter. sup. mand. & qđ legi. & not. in l. ex psona. inf. de fideiuss. Sed nunquid fideiussor possit opponere exceptionem compensationis, ex psona debitoris? Vr φ non, quia solum, qui competit l. si debitor. qui pot. in pig. hab. sed fideiussor non pt soluere de bonis debitoris vere, vel ficte. In contrarium est tex. in l. verũ. sup. de cõpen. etiam eo reo inuito, per d. l. ex persona. & late Bal. in d. l. tam mandatori. vnde salua Bar. in l. 4. §. Cato. de verb. obl. in ficta solutione. Sed quid si fideiussor non opponit exceptionem, quam si opposuisset, fuisset absolutus, an posset illo casu agere contra principalem. vide in l. idemq;. §. generaliter. & in l. Quintus. sup. mand. & no. Imo. in l. si sub impossibili. cum l. sequ. inf. de fideiuss. & haberis in l. fideiussor. in prin. & in §. quædam. sup. mand. & vtrum exceptio declinatoria fori competat fideiussori, hẽs Guid. de Suz. φ non, in l. presenti. C. de his, qui ad eccl. cõf. & adde quod no. Bald. in d. l. quoties. & dicit Sal. in auth. habita. C. ne filius pro pat. φ priuilegiũ illius authẽ. non extenditur ad fideiussorem scholarium. Et an extendatur ad fideiussorem, q. nõ rogatus intercesserit, vide l. si mulier contra Senatusconsultum. §. si ab ea. ad Velleia. De materia late per Bar. in d. l. tam mandatori & quæ not. in l. vbicunq;. de fideiuss.
d Clau. In 5. q. Tangit etiam Pau. de Cast. in l. fi. in prin. sup. si cer. pet. & ibi remissiue per Alc. Vide etiam per Ang. Aret. in §. appellantur. Insti. de except. Host. in summa. eo. tit. §. & quoniam. vers. quod de exceptione & Card. in c. post cessionem. de prob. & sequitur ibi Fel.

LEX IIII.

1 *Al quem esse locupletem, uel non, quod tempus inspiciatur.*

In pupillo. Op. de l. si a dño, vel a pre. §. pen. ff. de pet. hær, & l. rei iudicatæ. in prin. su. sol. mat. glo. cõter
tenetur,

1 tenent quod inspicitur tempus rei iud. & tempus quo petitur. Ego dico, † quod aliquando
esse locupletem, vel non, quandoque est causa dandæ, vel conseruandæ, vel repellendæ
obligationis, & tunc inspicitur tempus lit. contest. ut quando dico, quod tu tene-
ris, quia factus es locupletior, tu minor. Quandoque esse locupletem
est causa moderandæ executionis, & tunc inspicitur tempus rei iudi-
catæ, l. rei iudicatæ. sup. sol. mat. & ibi dixi. & l. si a dño, vel a patre.
sup. de pet. hær. & hoc videbitis inf. eo. l. nemo.

LEX V.

Is, qui dicit.

De hoc videbitis infra e. l. nemo. vide gl. in ver. permittit, quod ponit contrarium, & nō soluit. ibi, sed &
si susceperit in prin. Sol. pluribus exceptionibus licet vti, ut hic, nō ad
promissas redire, vt in contrario. Item in d. glo. ibi, de lege commissoria in-
a terrogatus, ita tradi, si pemptorem. a Sol. ibi extra iudiciū, & esset si-
bi contrarius. Item ibi. §. eligere. ibi in actione, hic in exceptione.

ADDITIO.

a Ale. Emptorem. Alias legitur in d. gl. si fundus. §. eleganter. eo. tit. de l. commiss. quæ magis conuenit.

LEX VI.

Si rem legatam.

Vides, quod dolus defuncti nocet successori. Op. de l. an vitium. infra de diuer. & temp. præscrip. Sol. dolus defuncti non nocet ad exceptionem, seu ad præscriptionem, sed ad actionem sic, ut hic.

LEX VII.

1 *Replicatio competens non restituitur ipso iure, sed in integ. rest. petita.*
2 *Officium iudicis qualiter possit interpretari in exceptione.*

Exceptiones, quæ personæ.

a **§. Intercessionis.** b Vos scitis, quod pretor tractat de in
integ. rest. iure actionis, vt s. de do
lo. & s. quod met. cau. quandoque officio iudicis, vt s. de min. in primo casu
competit ipso iure sine restitutione petita. secundo nō, nisi quis restitutus in integrum sit. † Quæro, quid in replicatione? Et glo. in l. nā
1 & postea. § si minor. s. de interu. dicit, impetrata prius in integ. re-
2 stit. Quæro, † vtrū in ipsa exceptione possim impetrare officium
iudicis, quod mihi sufficiat? Tu scis, quod dixi in l. 1. s. eo. quod non
est necesse, quod in exceptione concludatur, non dico hic. Sed quid
si in exceptione cōcludo sic, quod excipit, & in excipiendo proponit,
& dicit, quod detulit iusiurandum, & erat minor, & fuit damnatus, & sic pe-
tit restitui? Dico, quod possum facere, per l. Papin. § si filius. s. de inof.
fic. test. quia quemadmodum querela rescinditur, ita & benefi-
cium restitutionis in integrum, & tūc ista exceptio habebit vim
petitionis. Ita debet intelligi l. sub conditione. sup. de bon. pos. cō-
tra tab. plene vide in d. §. si minor. vbi de hoc dixi.

ADDITIO.

a Ale. §. Intercessionis. Vide Bar. in l. diuus. ad si. de re iud. & Bar. in d. §. si minor. in prin. & in d. l. Papinianus. §. si filius.

LEX VIII.

1 *Ratio, quare reus proponit plures exceptiones, quam actor actiones.*
2 *Plures exceptiones contrarias, quando quis proponere possit.*
3 *Plures replicationes contrarias, quod quis proponere possit.*

Nemo prohibetur.

Hēt subtilē mām, & a nris Doct. bene intellectā. Op. p.
de l. nemo ex his. §. quoties. ff. de reg. iur. & l. quod in hæc. s. de. §. eliget.
s. de trib. Glo. sol. aliud in exceptione, vt hic, & aliud in actione, vt
ibi Azo. Op. contra hoc s. eo. l. 4. Sol. ibi quo ad quid vr agere, non quo
1 ad oia. † Quæro extra glo. quæ est rō, quod reus a pōt proponere plures
a exceptiones, quam actor actiones? Rō vna est, quia reus ē fauorabilior:
alia est, quia in potestate actoris est quanter instruatur, & quando
agat: sed in rei potestate nō. hanc rōnē posuit Dy. in c. nullus plu-
2 rib. ext. de reg. iur. lib. 6 & inf. de hac faciā mentionē. † Quæro, an
b plures b contrarias exceptiones quis possit proponere? Et gl. vr hic te-
c nere, quod sic: sed alibi gl. in d. l. nemo. opp. plurib. mod. Op. de l. quo-
ties. §. pror. de noxal. & de authē. contra qui propriā. C. de non nu. pec.
Huius contrarii timore gl. quæ est in l. nemo ex his. in prin. infra de reg. iu. di-
cit, quod pōt proponere, nisi contrarium ī lege prohibeatur, vt ibi no. Dy.
in c. nullus plurib. dicit, quod non est verū, quod rla fallit. imo est firma,
& dat rōnem. Quandocunq; assertio facta in vna exceptione non pt cō-
currere cū assertione, vel negatione facta in alia exceptione, non
possunt plures exceptiones proponi, vt in contrariis: sed cōditionaliter pos-
sunt opponi, l. si quidem. C. de except. Videamus quis dicit verū,
an gl. vel Dy. & primo videamus, an exēplū sit in contrariis exceptio-
nibus? Vr, quod sic, quia si solui, sum liberatus a solutione: a modo nō
possum liberari præscriptione, arg. l. sequit. §. lana. s. de vsuc. Et cre-
do, quod in isto exemplo gl. bñ dicit, per c. cum olim. & cap. auditus.
ext. de pscr. Pone exemplum Dy. nego me teneri, postea volo di-
cere me soluisse, possum ne istas exceptiones proponere. Dic, quod
sic, quicquid dicat Dy. Casus est ī l. cum de indebito. inf. de pb. licet
Dy. alleg. pro se, tñ est contra eū, quia ibi nego mihi solutū probata so-
lutione, dico debitū fuisse, & grauor propter mēdacium in pbatione
debiti. Simile in auth. contra qui propriā. C. de non nu. pec. vbi proba-
ta scriptura propria possum postea fateri, et probare. Sed contra illud
op. de l. 2. §. sed si alius. infra quando app. sit. ubi appellans pro reo, si est si-
bi contrarius, nō audit. Per timore illius contrarii intelligit, quod potest plures
contrarias exceptiones proponere, sed non simul, vt d. §. sed si alius,
sed pronunciatio facta super vna, proponet aliam. Ita tenet Cyn.
& recitat dictū Iac. in l. j. C. de fur. Illud ēt vr contra casum in c. auditus.
& c. cum olim. de præscr. & in exemplo hic dato per glo. Quid di-
cemus, teneamus gl. simpliciter, & Doc. determinemus hoc modo.
Quandoq; vna, & eadē exceptio est in seipsa contraria, & tunc ista exceptio
nō admittitur, d. l. 2. § sed si alius. infra quando appel. quia ibi appello pro-
prio noīe, & alieno, & c. Quandoq; sunt duæ exceptiones contrariæ adinui-
d cē, & hic aduerte, d quod aut incūbit onus probandi vtranq; exceptio-
nē ipsi proponenti, & possunt proponi simul istæ exceptiones. Ita intel-
ligo gl. hic, & d. c. cum olim. & c. auditus. ext. de præscri. Si vero p-
positio vnius exceptionis transfert onus probandi in aduersam par-
tem aliam exceptionem, tunc non possunt proponi simul, & semel
simpliciter. d. l. cum de indebito. quia nego solutum, tu debes proba-
re solutum. Et rō est, quia exceptio peremptoria dēt probari postq
actor probauerit suam intentionē. l. si quidem. C. de excep. l. exce-
ptionem. C. de proba. modo si nego mihi solutum, incumbit ti-
bi probatio: si probas, & volo proponere debitum fuisse solutū,
incumbit onus probationis mihi, & sic probata vna, deuenitur ad
aliā, secundum quod dr de petitorio, & possessorio, in l. incerti. C. de interd.
& hoc facit rō ordinis. Et prædicta vera, nisi lege prohibeanī, per l.
nemo ex his. in prin. infra de reg. iur. vidi quid in exceptionib. Quæ-
3 ro, † quid in replicationib. Dy. assignat duas rōnes dñæ inter acto-
e rem, & reum: quia reus est fauorabilis, sed istud non hēt locum in
actore. Alia est, quia non potest esse instructus reus, sicut actor: &
illud est etiam in actore, quantum ad replicationem: & sic post-
quam vna rō hēt locum, satis est, quod plures replicationes cōtrariæ
possunt opponi, probatur per l. interposita. C. de transac. vbi oppo-
nitur exceptio metus, & per aliam dico nullam.

ADDITIONES.

a Ale. Quod reus. Sed an reus possit annullare petitionem, & exceptionem, vide Bal. in l. edita. C. de eden.
b Parisi. Quæro, an plures. Vide Are. consi. 65.
c Ale. Et gl. Et casus in quib. reus non admittitur, si sit contrarius, notatur p Bal. in auth. contra qui propriam. C. de non nu. pec. & in d. l. j. vers. circa secundū. C. de fur. & in d. l. si. de fideic. Et hic adde, quod no. Bal. in l. peremptorias. vers. nunquid ille. C. sent. rescin. nō pos. & adde, quod licet reus possit adinuicem contraria allegare, non tā toleratur contraria probare, vel producere in vim probationis, secundum Io. And. in reg. imputari, de reg. iur. in mercu. quem refert Bal. in l. scripturę. ad fi. C. de prob. & an id quod primo negaui, possum postea cōfiteri, vide Bal. in l. vnica. C. de confes. & an terminus datus actori, & reo simul, currat reo proponēti exceptiones contrarias, vide Bald. in d. l. j. de fur. & ad hanc legem, vide etiam quod no. dicit Bal. in l. 1. C. de fal. cau. adiec. leg.
d Alex. Aduerte. Vide no. per Dy. Ray. & Imo. in l. Titiæ si nupserit. sup. de cond. & demon. & vide etiam Bal. in l. peremptorias. vers. quæro nunquid ille. C. sent. rescin. non posse.
e Ale. Quæro quid. An actor possit plurib. vti contrariis replicationib. adde Bar. in l. si expressim. inf. de appel.

LEX IX.

1 *An qui excipit, fateri videatur.*

1 **Non vtiq.** Op. dr hic, quod proponit exceptionē, nō vr fateri, & c. Cōtra, quia quæ excipit, probat, l. 1. s. e. C. de pb.
l. j. Gl. quæ est hic, vr intelligere istā l. quod hoc sit verū, quando exceptio p-
ponit condonaliter, vt dico me nō esse debitorem, sed si apparet,
dico me soluisse. Sed si simpliciter op. exceptionē pacti, si nō probo,
a nunc videor confiteri. Et istā op. tenet Dy. in c. exceptionē. de reg.
iur. li. 6. Decretistæ dñt contrariū in c. cū venerabilis. ext. eo. & Io. And.
tenet ibi reprehendendo Dy. in c. exceptionē obijciens, de reg.
b iur. li. 6. Ego teneo istā opin. b sp, & est dictū meū, quod quilibet eorū
dicit verū in casu suo. Quandoq; quis obijcit exceptionē, & ille contra quē
excipitur, exceptionē pmittit, & tunc dicit verum Dy. vt quia p-
fiteor, quod soluisti, sed eras minor, quia non potui solutionem reci-
pere. Item feci sibi pactum de vlterius nō petendo, sed fecisti mi-
hi pactū de petendo postea, & tunc dicit verū Dy. quod fatetur reus.
Et hoc probo per l. qui. s. de his, qui no. infa. Sed si actor non fate-
tur, quod excipiens ponit, tunc dñt verum Decretistæ. Et dico, quod
est

ADDITIONES.

a Ale. Dyn. Vide Bar. in l. cum de indebito. de prob. per D. Ant. in c. ex parte decani. de rescrip.
b Alex. Opin. Idē Bal. in l. alia. C. de his, qui ve indi. cōtrariū tenet Bart. in l. decē. ad fi. de ver. ob. & ad materiā istā vide Bar. tit. & Bal. in l. exceptionem. C. de pb. Et an, & quando excipiens videatur fateri, vide Spe. in ti. de excep. §. viso. post prin. Et quid de replicante, vide Io. And. in reg. exceptionē obijciens, de reg. iu. in 6. & Ang. hic. & Bal. in auth. si dicatur. C. de testib. & quod no. gl. & Bart. in l. si quis. C. de excep. & dicit gl. in Auth. de exhib. reis. §. sancimus. in gl. litis contestationem. in fi. quod quando quis fatetur cōtractum processisse, si opponit exceptione, non probādo exceptionem, vr fateri. quā glo. ad hoc allegat pro sing. Bal. in l. 1. C. quo. [illegible] pri. & Bal. in l. exceptionem. C. de probat. & duo verba ponit Bal. in auth. si testis productus dicatur, de testib. Et si quis opponit exceptionem solutionis, quod nō videatur fateri debitū, tenet Bar. per illa gl. in l. Iulianus. verum debitorem. sup. de con. di. indeb. & de materia hic p Bal. in l. 1. C. de confes. & in l. 1. C. de fur. & Bald. in l. cum mulier. & Imo. ibi. ff. sol. matr. & qui negat sniam rite latam, non vr fateri sniam latā. & sic negans qualitatē facti, non vr fateri ipsum factū, secun. Bald. & Imo. in l. Gallus. §. forsitan. per illū tex. de lib. & posthu. & dixi post Imo. in d. l. decem. de verb. ob. & vide Bar. in l. post legatum. de his, qui vt indig.
Adde quando excipiens videatur fateri, Rom. consi. 73. vbi an opponens compensationem, videatur fateri debitum. Et opi. quam hic tenet Bar. reprehendit Ab. in c. cum venerabilis. vbi dicit esse contra Bar. Vnde ipse tenet opin. gl. in c. exceptionem. de reg. iur. in 6. quam etiam tenet Spec. eo. tit. §. viso. vers. illud quoque. & Io. And. ibi, in addi. in ver. igitur valde periculosum.

est casus in l.cum de indebito.ff.de pba.Probas solutionem,ergo
erat debitum,certe vti non possum ista presumptione,& rationē
hic non habemus,sed regulam iuris habemus, q ex cono debet
a quis consequi præmium,quod nixus est impugnare. a Ita dicunt
Doct.in positionibus negatiuis,q quis positiones negans, postea
illis non potest vti. Ita tenet Spec.in tit.de positionib.Ita intelligo
istam materiam. Vnde actor qui negat pactum factum, vel solu-
tionem,non potest dicere,q ex eo sit probata intentio sua. Et fuit
in tertio anno,quo legi istum tit.

A D D I T I O.

a Clau.Impugnare. Adde Bal.in l.cum precum. C.de libe.cau. Contra tñ facit qđ
no.Pan.post Cōpostel.in c.capitulū sanctæ Crucis,in fi.de rescr.Vide ēt ad hoc
ampliatio.Bal.& Ale.in l.3. C.de repud,hæ.vbi dicūt idem in non rñdente,vel
dissimulante. Adde etiam in materia Are.in l.3.§.si quis simpliciter.inf. de verb.
ob.Pau.de Cast.in l.sine possidetis.C.de prob.vbi limitat hanc doctrinam.

L E X X.

1 *Si agens nomine Titij succubuit, an ab eo factus hæres possit denuo agere.*

Modestinus. Quærit gl.de vna q.quid si tecū rei vēdi-
catione egi nomine meo,vel agēdo, vel
1 defendendo,dic,vt gl. †Secūda qō æst,pone:egi nomine Titij,&
a succubui,postea Titius fecit me hęredē,an possim agere. Et glo.
dicit,q non.Ista glo.ꝯdicit huic legi,& nihil allegat:dicit ne verū
ista gl. Et dico,q dicit verum in duob. casibus,quando promisit
dñm rem ratam habiturum, & dñs non habuit ratam , & nūc pt
exceptione repelli,quia pōt conueniri,arg.l.vendicantem.sup.de
b euic. Alius casus best,quando egi procuratorio nomine, tunc si
c successi dño,non possum dicere postea me non fuisse procurato
rem,& allegare turpitudinem meam.l.si creditorib.C.de ser.pi-
gno.da.ma.Secunda ratio est,sicut dicitur in credito.C.cre.euic.
pig non de.l.j.In tertio casu ista gl.non procedit, quando egi tan-
quam coniuncta persona, & non caui rem ratam habiturum, vt
j.eo.tit. in l.rei maioris.& pro illo si succedo,non prohibeor age
re.Pro hoc facit quod dixi in l.cum vir.de vsucap.

A D D I T I O N E S.

a Ale.Secunda q.est.Ad hæc no.faciunt quæ not.Bal.post gl in l.iubemus.§.sane.
j.in prin.de sacrosl.eccl. Adde quod voluit Io.And.in Spec.in tit.de sen. §.si.ver.
vsque ad quod tempus.vbi ponit de falso procuratore,qui succubuit, & fuit in-
stitutus a domino,an possit agere,& de iudice,qui successerat reo,contra quem
lata erat sententia,& appellauerat,an possit appellationem prosequi.
b Ale.Alius casus.Vide Bal.in l.si creditoribus.C.de ser.pig.da.manu.
c Barb.Tunc si.Vide no.limitationem in c.tertio loco,extra de præsump.& in au
then.nouo iure.C.de pę.iud.qui male iud.

L E X X I.

1 *Exceptio falsorum instrumentorum quando sit perpetua, & opponi possit post sententiam,& contra ipsam peti restitutio.*
2 *Iudiciū de falso ciuiliter contra aliū intentare non possū criminoso viuēte.*

Quiagnitis. Quęro,de qua exceptione loquat hic Et
dñi quidā,falsorū instrumentorum exce
ptio non habet locum,& illud non placet gl. Alij dicunt nō esse
locū pręscriptioni rei iudicatæ. Ad l.nostram opp.de l.j.C.de con
dic.indeb & l.si sine.§.j.j.rem rat.hab.Sol.post sñiam non reperi
tur,nisi prætextu falsorū instrumētorū. l.diuus.ff.de re iudi.& l.fi.
C.si ex fal.instr. Opp.C.de fide inst l.fi.§.fi.Solutio.gl.vř ꝯ si l.Sol
ue ergo aliter,q hic fuit deceptus, vt l.vlt. C. plus val. quod agi.
1 non ob.l.fi.C.de fide instr.quia ibi fuit de falso cognitum. †Opp.
de l.exceptiones.in fi.ff.eo.coniuncta l.diuus.ff.de re iud. gl. fatet,
q exceptio falsorū instrorum hēt locū restitutione impetrata,ibi,
& hoc petita. An ista gl.dicat verū, credo q dixi vobis in l.diuus.
q si sñia est lata ptextu falsorum instrumentorū,si peto me repo
ni in pristinū statū,tūc faciā, restitutione petita, & hoc intra qua-
driennium.& ita loqtur l.diuus,qñ volo restitui.Sed si volo repe
tere quod solui,vel tu petis,& ego excipio,q ptextu falsorū instru
mentorum fui cōdemnatus, tunc ista exceptio sit perpetua, nec
oportet,q petatur restit.in integ. Et hoc dicunt Canon.extra e.c.
2 cū venerabilis.†Quæro,qd si velit agere ciuiliter de falso, an pos-
a sit? gl.tangit hic.a Ista q.soluitur duob.verbis.Cōtra criminosum
possum intentare,vel ciuilem,vel criminalem quam volo.l.j. C.
qñ ciui.act.crimi.præiud.Fallit in casu l.prætor edixit. §.j.j.de in-
iur.fm lec.la.de Are. Sed si volo agere contra alium ciuiliter de
falso,non possum criminoso viuente,nisi prius eo condemnato:
secus si mortuo.l.j.C.vbi cau.fisc.& l.a.sup.de Carbo.edic.

A D D I T I O.

a Ale.Gl.tangit hic. Adde qđ no.in l.si ex falsis.& ibi not. Iac.But.C.de transa.&
quod no.Bar.in l.diuus.in fi.de re iud.& ad hoc vide Bal.in l.fi.C.si ex fal.instr.

L E X X I I.

a Generaliter. a Vide gl.ibi,vñ oportet,&c. Signa istud,
& hoc examino i repetit.l.naturaliter. §.
nihil cōe.sup.de acq.poss.& dico,q si præiudicialem exceptionē
vis opponere extra sñiam non potes : quia oportet, q probes , &
opponas,& hoc per istam gl.ibi,vt probet rei vendicationem pri
mo institutam. Item no.ad qōnem:si ago confessoria ꝯ te,tu di-
cis,agas rei vendica. ante,per quam fundum vendices, potes ne
istud excipere? Ista gl.videtur dicere,q sic,& vide gl.ibi,vel prius
instituat eam,& an sit verum,dicam in l.fundum. j.eo.

A D D I T I O.

a Ale.Generaliter.De hac l.circa vlt.lec.vide Bart.omnino in l.edita. C.de eden.

L E X X I I I.

1 *Petitor, vel possessor hæreditatis,si conuenitur quando possit deducere exceptionem,de qua in ista lege.*
2 *Quādo petitur iurisdictio alicuius castri, an habeat locū distinctio huius l.*

Si post litem. Habet duas lec. Primo ergo pone casū
fm primā lect. Op.de l.vlt.C.de pet.hæ.
Gl.dicit,quod lex ista hodie per illam corrigitur. Vel aliter,q ibi
quando agitur personali,hic quando agitur reali. Et sic per istam
gl.vř,q illa lex vltima loquatur in iudicio personali tm:hic in rei
vendicatione. Et pōt esse bona ista gl. fm Dy.qñ cōuenio aliquē
rei vendica.ex eadē cā,qua hæreditas petitur. Secus si ex alia cau
sa petitur hæreditas,ex qua quis dicit se dñm,quia tunc esset eadē
ratio,quę in personali:& ideo tunc corrigitur ista lex fm Dy. Vř
verius,tunc de iure antiquo obstabat exceptio,quia nullum pīu-
dicium fit,l.si quis libertatem.§.fi.de pet.hær.Cū igitur conueni
tur quis vt possessor,conuenitur vt quilibet, non vt hæres.l.Ne-
sennius §.fundum.de re iud.& l.de eo.§.fi.ff.ad exhib. Dat gl.aliā
sol.quam teneas mulnim menti,qa hic petitione hęreditatis age
bat,ibi cōueniebat.& sic d.l.vlt.loquitur,qñ ꝯuenitur petitor, &
possessor hæreditatis:secus si ageret ipse. Et hoc tenet gl hic,& l.
si bonæfidei.sup.de pet.hær.tene mētu. Et fm hoc prout ī casu po
nitur de extraneo agente,corrigitur, per d.l.fi.habes expeditā pri
a mam lect.Sed lo.aintelligit secūdo modo,vt ī gl.j.ibi, sed Io.&c.
est ne vera ista lect. Ioā.& Pet.reprehēdit eam,quia si nō possum
ante lit contest.multo minus post,p l.si fundum.& l.fundi.j.eo.
Tene ergo primam lect.quæ probatur per tea. huius l.ibi, non fa
cti nomine,&c.nam ante li.cōtest.iudicium est futurum, post li-
tem contesta iudicium pendet,post sñiam iudicium est factū ,&
completum:& sic Io.in omnibus bene dicit, præterquam in eo,
1 quod facit distinctionem ante li.contest.vel post. Dic†ergo,qñq;
petitor,vel possessor hęreditatis agit aliquo particulari iudicio,&
tunc indistincte iura antiqua non corriguntur , & potest opponi
exceptio,ne præiudicium fiat petitioni hæred.vt glo.hic tenet,&
in l.si bonæfidei.sup.de pet.hær.tene menti. Quandoq; ipse con-
uenitur,& tunc si inter eos mouetur particulare iudicium, inter
quos speratur moueri vře , tūc potest opponi hodie, sicut olim.l.
non distinguemus.§.si is faciat.sup.de arbi.Quandoq; iudicium
particulare mouetur īter petitorem & possessorem , & tertium,
& tūc aut est iudicium reale,& obstat exceptio,si ex eadem cau-
sa moueretur,vt hac gl.fm Dy.nec iura antiqua corriguntur per
d.l.vlt. Aut mouetur ex alia cā,& tūc nō obstat exceptio,quia nō
facit præiudicium,vt l.si quis libertatē,in fi.ff.de pet.hær. Aut mo
uetur personalr,& tunc distingue,vt l.fi.C.de pet. hær.quia ibi di
stinguitur inter creditorē & legatarium. Vbicunq; aūt dixi dictā
exceptionē locū hēre,fallit si actio,quæ mouetur,esset tpe peritu-
ra.l cum hæreditas ex Trebel.in fi.ad Treb. & l.si bonæfidei.& l.
diuus.de pet.hær.Itē fallit in causis summarijs.l.ille a quo. §.fi.de
resta.eo.tit.quod dic,vt dixit in l.ita tñ. §.quoties.eo.tit.Itē fallit si
super petitione hęred.esset sñiatum,vel aliter lis eēt finita,vt hic.
2 †Sed quæro, quid si petitur aliquid vře, vt iurisdictio cuiusdā ca
stri,vel rectoria cuiusdam ecclesiæ,an habeat locum dicta distin-
ctio,si aliquo iudicio particulari agatur,vel conueniat? Inn.quod
sic de conces præbē.in 6.c.quia cunctis.in j.gl.magna. Mihi autē
vř sic dicendum,aut iurisdictio cohæret castro, seu territorio , &
inter plures est contentio de dominio Castri principaliter,tūc il-
lud est iudiciū particulare,ideo omnibus iuribus dicti Castri po-
test vti possessor pendēte iudicio,l.fi.sup.de aqua quot. & æsti. Si
vero est contentio principaliter de iurisdictione , quia vnus dicit
competere sibi,alter sibi,puto distinguendum,vt in petit.hær. vt
nō possit per aliquod particulare iudicium fieri præiudiciū huic
vniuersali,nisi fm distin.prędictam:& sic quæ spectant ad iurisdi
ctionem,& sunt tpe peritura,poterūt exerceri,& similia. Ita itel-
ligo Inn.i d.c.licet nullū faciat ꝯ,qa hoc vř tm statutū in petitio
ne hæreditatis,qa fuit inuēta a Senatu,vt d.l.vlt. & l.si quis liber-
tatem.tamen eadem ratio est hic. Facit etiam,quia idem est ac si
fieret præiudicium bono.possess.ꝯtab.vt j.ii.j.l vel querelæ.d.l.si
quis. Item ibidem Senatus dixit tantum de libertate,tamē habet
locum in alijs rebus,vt hic,& d l. vlt. Et sic patet,q extenditur: ta
men ne sit in potestate cuiuslibet impedire exercitiū iurisdictio-
nis,dico,q ita demum potest opponi hæc exceptio,si lam possessori mota est lis de iurisdictione,vel moueri speratur,d.l.si quis li
bertatem. Et intelligo speratur,idest ex iusta causa, non elusione,
tunc,&c.l.hoc autem.sup.si cui plus quam per leg. Falc. De alijs
pręiudicialibus dicam j.e.l.fundi.& l fundum. Et quando & qui
bus possit opponi exceptio hæc,ibi dicam.

A D D I T I O.

a Ale.Sed Io. An ille,qui conuenitur petit. hæred.possit conuenire debitores hæreditarios.no.per Bal.in l.fi.C.de petit.hæred.
Menoch.Sed quæro. Alba.consi.62.nu.1.2.

L E X X V.

Aduersus. Oppo.de l.nā & postea.§.sed & si qs.ff.de iu-
reiur.gl.soluit,q potest replicari ab alio,vt in
contrario,non a deferente,vt hic.Sed opp.de l.1.ff.de dolo. Ergo
si iurām est delatum dolo malo,non potest opponi dolus. Tu de
bes intelligere, quod dolus fuit commissus i deferādo, & de isto

Bar.super.4.ff.noui. V nou

non potest excipi. Sed si dolus esset commissus inducendo ad deferendum, vel ad iurandum, tunc posset replicare de dolo. Et hoc probatur sup. de dolo. l. quod si deferente, cum duabus seq. Opp. de l. admonendi. cum sim. Sol. fallit ibi, vt in gl.

L E X XVI.

1 *Reus excipiens si in exceptione succumbit, non prohibetur quod deduxit in exceptione tractare in alio iudicio.*

Si reus exceptione obtinuit, facit praeiudicium in alio iudicio actori.

2 *Absolutoria lata in prima causa seruitutis, quod non faciat praeiudicium in secunda causa proprietatis, secundum communem cursum causarũ.*

Communis cursus causarum est, quod reus non assumat in se onus probãdi esse rem suam. ibid.

Inspicitur quod euenire potest, quando praesens status rei verisimiliter tendit ad hoc. ibid.

3 *Quod casus in §. sed neq; , in Auth. de fideiuss. vbi concursus hypothecariæ, & personalis admittitur, est casus specialis.*

4 *Causa, quod dicatur praeiudicialis altero de tribus modis, s. ratione rei, ratione auctoritatis, & praeminentiae: & quando ita se contingat, quod absolutoria lata in vno, parit praeiudicium in alio.*

5 *Reus an possit agere confessoria contra agentem contra se ad fundũ rei vendicatione.*

Si ago contra te confessoria, tu rei vendicatione contra me ad fundum, ego dico seruitutem mihi deberi, quod agitur super secunda iudicio.

Regula istius l. procedit, qñ duo iudicia proponũtur ab vna, & eadẽ parte.

Si condemnatoria lata in secundo iudicio parat plenum praeiudicium in primo, & vnum iudicium sit propositum ab vno, aliud ab alio, super secũdo tantum procedatur

6 *Si ago rei vendicatione, tertius potest agere contra me confessoria.*

7 *Contra agentem ad viam potest excipi, quod agas primo rei vendicatione, & quod super illa primo procedatur.*

8 *Põt dari libellus vt supersedeatur super confessaria, proposita rei vendic.*

9 *Rei vẽdic. & confessoria simul praeposita, pcedetur super rei vendicatione.*

10 *Actione ciuili, et criminali simul pposita, si nõ sit oppositũ pcedit iudiciũ*

Fundum Titianum. Lex nostra cũ duab. seq. potest sic sũmari. Quãdo duo iudicia sic se habent, q absolutoria lata in primo parit exceptionem rei iudic. in secundo: & condemnatoria lata ĩ secundo parit reo praeiudicium in primo, concursus non admittitur: alias secus. Hoc dicũt istę tres ll. Ista est valde singularis, & facit magnũ honorem aduocans intelligentibus eam. In l. sed si ante. in fi. Ista

a lex dicit, quod absolutoria lata [a] in prima non parit exce. rei iud in secunda, & condemnatio facta in secunda non preiudicat reo in prima. Op. dicitur hic, quod post motam litem in proprietate, nõ potest moueri, &c Contra š. e. l. si post litem. Sol. ibi debet intelligi post li. contest. & terminatam. & alia lectu. quæ est ibi non est vera. Op. de l. ei qui pignori. š. de seru. dicit gl. fallit ibi. Venio ad l. sed si ante, dicitur hic, quod diuersa corpora sunt & sic innuit, qđ seruitus est quid corporale. Contra l. j. sup. de rer. diuisi. & Instit. đ reb. corp. & incorp. Gl. i. exponit corpora. i. res, Opp. quod ista est ratio, quod potest agi. in l. sed si ante. qa diuersa corpora, ergo est contra. sup. l. proxi. Gl. dicit, fateor quod ista ratio non est vera, sed alia ratio mouit eũ: & primo assignat rationem, q̃ vide, & innuit gl. ista q maior sit qõ seruitutis, quã qõ proprietatis: Dicit ne verum? Dic q sic, quia respectu preiudicii est maior, nõ respectu rei. maior aũt dr̃ respectu p̃iudicij, qa cõdẽnatoria in prima p̃iudicat magis in secũda. quã cõdemnatoria in secũda p̃iudicet in prima. Itẽ assignat gl. aliam rõnem, & est eadẽ cũ ista, & secũa rõ tractat đ istis actionib. designãdo res sup quib. venitur, prima rõ designando res per ista noĩa, prima, & secunda. Sed ad istas rationes ſm gl. opp. nonne etiam in l. sed si ante. absolutoria lata in secunda, parit exceptionem rei iudicatæ in prima: primo perij viam, postea fundũ. si absolutus es in fundo, nõne pręiudicat in prima? Certe non, dicit gl. sed istud in fauorem rei, quia ſm iudic. um & condemnatoria in eo nõ praeiudicat in primo. Modo habeo, q qñ absolutoria lata in prima parit praeiudicium in secunda, cõdemnatoria in secunda parit praeiudicium in prima. Ita loquitur l. fundum. sed ꝯ loqr l. sed si ante. Iurisc. ergo bñ dixit, qa vtraq; rõ, s. gl. & Iurisco. requiritur, quia oportet non eadem rem petitam esse. Itẽ oportet, q vna non patiat p̃iudiciũ alteri. Pro declaratione materiæ p-

b cedo [b] vlterius, & oppono, peto viam, secũdo peto fundum, nonne potent sequi absolutio in via; quia fundum probauit reus esse suu. & sic parit praeiudiciũ in fundo, l. in qõne fundi, & sic non dẽt admitti concursus. Pet. dicit nõ esse verum, quia licet super exceptione pronuncietur, non parit praeiudicium in alio iudicio, l. vẽdicantem. cum l. seq. sup. de euic. hoc anno dixi tibi ꝯrium, quod

1 est verum, † qa qui opponit exceptionem, & in exceptione succũbit, non prohibetur illud idẽ, qđ in exceptione deduxit, tractare in alio iudicio Sed si reus obtinuit, tunc facit praeiudicium in alio iudicio actori. l. qui Romæ. §. duo fratres. ꝟ. de verb. oblig. ſm lec.

2 Hug. Erit † ergo solu. ista, illud qđ dr̃ qñ absolutoria lata est in prima, possibile est non parere praeiudicium in secunda, est verum

c ſ. n cõem cursum causarum, alias secus. Communis cursus causarum est, vt reus non assumat in se onus probãi esse rem suam, potest tamen si vult, l. liberis, in fi. š. de lib. cau. & l. circa. š. de proba. non tñ cogitur. Vnde absolutoria lata in prima, non parit praeiudicium in secunda, ſm cursum cõem causarum. Idem dixi in l. inter stipulantem. §. sacram. ꝟ. de verb. obligat. q inspicitur quod euenire põt, qñ praesens status rei verisimiliter tendit ad hoc: sed praesens status rei non inducit hoc, ergo &c. sed si poneres, q reus vellet inde probationem recipere, tunc non admitteretur cõcursus, cum reus probando se dñm p̃iudicaret in secundo, & sic non

3 admitteretur concursus. Oppo. † extra gl. in Auth. de fideiuss. §. sed neque. vbi admittitur concursus personalis & hypothecariæ: sed sententia lata in personali parit praeiudicium in hypothecaria. l. si deferente. š. quib. mod. pig. vel hypo. solui. Dy. in c. nullus pluribus. extra de reg. iur. lib. 6. dicit, q si primo proponitur vnum iudicium, secundo proponitur aliud, tunc loquuntur istæ regulæ: sed qñ simul & semel proponuntur, tunc est secus, vt in §. sed neque. Sed illud est ꝯ glo. hic positam super verbo, restitutionẽ. Itẽ probatur, quia ciuilem & criminalẽ non possum simul, & semel in eodẽ libello proponere. l. interdum. de publ. iudi & l. j. C. qñ ciuilis act. crim. praeiu. Et ratio est, dicit Dy. in d. c. nullus pluribus. đ reg. iur. lib. 6. quia sñia lata in vno non parit praeiudicium in alio, ergo sol. Dy. non est bona. Cy. soluit in l. edita. C. de eden. q illud quod dr̃ in §. neq;. verum est, qñ vnum iudicium est principale, & aliud accessorium, tunc admittitur concursus: secus si vtrunq; sit principale, vt hic. Sed ista sol. est falsa ꝯ l. fundi. š. eo. quia de ancilla, & partu non admittitur concursus. Petrus dat aliam solutionem, quod in illa l. duo iudicia tendunt ad vnum finem. ideo admittitur cõcursus. Sed illud est ꝯ l. singulis. ꝟ. tit. j. Quid dicemus? non video aliam solutionem veram, nisi istam. Vos scitis, q iura Authenticorum grauant debitorem in hoc, q antequam veniatur ad pignorum possessionem, debet fieri discussio de suis bonis, vt citius possit veniri ad bonorum possessionum per missionem, quam proponi posset personalis & hypothecaria, ne diuersis iudicijs fatigetur. Et sic ille casus specialis est ꝯtra istas regulas, per dictam rationem Opp. ista lex videtur contra l. ordinata. š. de lib. causa. per quam l. videtur quod postquam quæstio praeiudicialis proponitur, illa debet examinari, aliæ silere debent, vt peto a te meum seruum, ista quęstio de seruo siue ante, siue post, proponatur, debet primo examinari. Per istud contrarium intelliges ma-

4 teriam legis Et debes † scire, quod causæ praeiudiciales dicuntur tribus modis Vno modo illæ actiones praeiudiciales in rem, quãdo agitur de statu alicuius, de quibus loquitur, Instit. de act. §. praeiudiciales. & l. i. §. per hanc. sup. đ rei ven. & dr̃ pręiudicialis, quia

d in ea vertitur [d] magnũ praeiudiciũ, vt status. Item p̃iudicialis dr̃ qa preiudicat, vel apta est praeiudicare alijs causis. Item faciunt quãdo q; quem inhabilem ad iudicium, & de istis praeiudicialibus nihil dicam, nisi in quantum pro declaratione aliarum, & d illis loquitur d. l. ordinata. vnde non facit ad istã. Secũdo dr̃ p̃iudicialis, ratione authoritatis, & præeminẽtiæ, & istud contingit altero de duob. modis. Vno modo in causis se inuicem nullo modo cõtingentib. l. vlt. C. de ord. iud. quia ibi cã ciuilis nullo modo hẽt facere cum criminali, sed solum ex præeminẽtia criminalis. l. per minorem. š. de iud. ſm vnam lect. Scđo, est praeiudicialis rõne auctoritatis & præeminentię, in causis se inuicẽ contingentib. pp quale quale p̃iudicium, vt est petitio hẽditatis, & vidistis š. eo. l. si post litem. & d. l. vlt. C. de peti. hære. de illo non dicam hic. Tertium genus est p̃iudicialiũ, qñ sic se contingunt, q absolutoria lata in primo, parit p̃iudiciũ in scđo. & gl. in d. l. per minorẽ. ponit ista gene-

5 ra p̃iudicialium Hoc praemisso † venio ad qõnes aliquas, & reuoco in dubium. Dicitur hic in l. fundum, q si aliquis primo petit fundum, secundo viam, tũc obstat exceptio, ne faciat praeiudiciũ

Qua-

ADDITIONES.

a Ale. Absolutoria lata. Requiruntur ergo ista duo copulatiue, vt habeat locũ ist. regula, vt patet in ista lege, iuncta l. seq. & ad istam l. fundum. vide Bar. in d. l. naturaliter. §. j. de acq. possess. in j. & 2. q. prin. & uide Bar. in l. edita. C. de eden. & pro intellectu huius l. vide Bald. in l. edita, in repetit. Perusina. & in l. qui Romę §. duo fratres, de uerb. oblig. & D. Ant. in c. cum dilectus. in prima combinatione, de cau. poss. & propriet. & ad l. sed si ante. uide B. l. in d. l. edita.

b Ale. Procedo. Vide Bar. in l. sæpe, in fi. j. q. de re iud.

c Ale. Communem. No. limitationem, quæ habet, q impeditur cumulatio, qñ absolutoria lata in prima, potest parere exceptione rei iudic. in secunda. Et adde Bar. idem subtiliter dicentem in l. naturaliter. §. nihil commune. in j. combinatione, de acq. poss. per c. pastoralis, de cau. pos. & ibi etiam Bar. ad istam regula dat aliam limitationem notab. & ibi declarat Imo. et D. Anto. in d. c. cum dilectus, de cau. pos. Bal. autem in repet. l. incerti. C. de interd. aliter dicit per istã l. sed si ante. sec. Old. uidelicet, q regula huius l. fundum, cum simi. procedit quando in oẽm euentum sñia absolutoria in prima parit exceptionem rei iudicatæ in secũda; alias secus, per d. l. sed si ante. Adde q contra Bar. in hoc tenet aper. e Dy. in c. nullus plurib. in uer. ad. de sexto &c. in tit. de reg. iur. in 6. argu. in l. pecuniam, š. cer. pet. contra Bal. tenet etiam Bar. in l. edita. in j. reg. C. de eden. Itẽ cõtra Bar. hic uidetur tex. in l. interdum. inf. de publ. iud. inducẽdo ut ibi scripsi post Imo. Vide aliam limita. secundum Ang. in l. ubi pactum. C. de transact.

d Ale. Vertitur. Quot modis dicatur causæ p̃iudiciales, uide pulchre Bar. in l. 6. qa libertate, circa fi. sup. de pet. hęr. ad qđ dixi post Bar. in l. iudicium soluitur. sup. de iu. l. Sed utriq ordo ut prius de p̃iudicialib. cognoscatur, sit de substantia, & an prius cognoscatur de exceptionib. oppositis ad pcessum, uide p Ant. Flo. & oes in c. exhibita, post gl. de iud. & Doct. in c. cæterũ, de iudic. & qđ no. Bar. in l. a pot dea e. C. de dilat. & in l. j. C. de ord. iud. & in l. si quamus. & ibi ẽ p Imo. de test. & q ę dicatur exceptio praeiudicialis, ut de Bal. in l. peremptorias. C. sent. re ca. pos pol. ut de illis ad plenius per D. Ant. de ord. cog. in c. ... & ibi p Ant.

Quero, quid si reus hoc facit, peto fundum a te, tu agis contra me confessoria, an possis? Pet. dicit, ꝙ sic: quia ista exceptio est introducta fauore rei: vnde auctor non posset proponere, reus poterit.
a Sed non credo a Pet. verum dicere, & ante faciam vnam qõnem. per quam reprehendo eum. Egisti cõtra me confessoria, ego re' ago contra te rei vendicatione ad fundum, tu dicis seruitutem tibi deberi, super quo agetur? Dicam quod super secundo iudicio, & hoc per l. 1. C. qui accus. nõ pos. secũdum vnam lect. sm quam do tibi aliam regulã, quia regulæ istius l. procedunt, quando duo iudicia proponũtur ab vna & eadẽ parte: sed qñ vnum iudicium proponitur ab vno, aliud ab alio, tunc sume istam regulã. Si condemnatoria lata in secũdo, parat præiudicium plenum in primo, super secundo tantum procedetur, & ĩ primo supersedebitur. l. 1. C. qui accus. non poss. Vide in simili l. vlt. C. si ex fal. instr. & quod vidistis in l. qui agnitis. ff. e. Nunc ad propositũ, si ego reus propono rei vendicationem contra te, quia primo agebas confessoria contra me, tunc procederetur in secũdo, & supersederetur in primo. Sed si diceres tu, sicut secunda est præiudicialis ad primam, & ita prima ad secundam: ita hic si probatur via tua. facit præiudicium in secunda: quare ergo nõ procederetur in prima, prout in secunda? Dico quod vtraq; est præiudicialis vna ad aliam, sed ratione maioritatis proceditur in secunda, quæ est maior: sed si essent paris potentiæ, tunc procederetur super vtraque, vt ꝭ. titu. 1. l. si inter me, & ibi dixi. Ad quæstionem Pet. an reus possit agere confessoria, quãdo primo egi rei vẽdicatione: Et dicit ipse quod sic. Sed ipse non bene dicit. istæ l. non faciunt, quia loquuntur qñ proponuntur ab eodem. secus si a diuersis, quia tunc super maiori procedetur, vt dixi. Facit l. per minorem. sup. de iud. Sed pone,
6 † quod tertia persona est, quæ intentat præiudicialem, quia ago rei vendic. contra te, & Titius agit confessoria contr me, an admittatur? Et videtur ꝙ nõ, per d. l. ordinata. sup. de lib. cau. Sed cõtrarium dico, per l. is a quo. & l. seq. sup. de rei vendic. Non obstat d. l. ordinata. quia ibi loquitur in alijs præiudicialibus, vt sup. dixi.
7 Quæro, † tu agis ad viam, ego dico, agas primo rei vendicatione, & post procedas in illa quam in confessoria, an ista exceptio admittatur? Et videtur quod sic, per l. j. cum sua gl. ff. fam. ercisc. qñ tu non possides, nec confiteor te dominum. & pro hoc habuistis
8 gl. sup. eo. l. generaliter. Quæro dicitur hic, † quod non possum ꝓponere confessoriam post propositam rei vendicationẽ. possum ne dare libellum, vt non procedatur, sed vt supersedeatur? Do. dicũt, quod sic, & bene per l. negãda. C. qui accus. non poss. & per l.
9 is qui. ꝭ. de publ. iud. † Quæro, qd si simul & semel propono vtrãque actionem super qua procedetur? Et dicũt gl. quod super rei vendicatione, quæ est maior. Et dicũt veritatem, quicquid dicat Dy. in d. c. nullus plurib. in examinatione d. §. sed neque. vt sup. ti-
10 bi dixi. † Quæro, vtrum ista iudicia sint nulla ipso iure, etiã si non opponatur? vt puta, si quis intẽtauerit ciuilem, & criminalem, & processum fuerit? Dico quod verum est, si non excipiatur valere iudicium. Et pro hoc l. generaliter. ff. eo. & l. si mãcipium. §. j. sup. de euict. & l. 2. comm. diuid. & ibi no. quod tene menti. & hoc puto verũ. Sed facit mihi dubium. l. si maritus, 2. §. fi. in fi. ꝭ. de adul. vbi dicitur, nihil agit, & ibi dicitur quod sine exceptione libellus nõ procedat. Quæro, quomodo sint dispares causæ restitutionis. Et gl. dicit, quam vide, & tene primam responsionem, & secunda non procedit, quia si ago confessoria restituitur mihi vt mea, non vt aliena, secundum l. j. in fi. sup. de ser. rust. præd.

ADDITIO.

a Ale. Sed non credo. Adde quod no. uoluit Barto. in l. de pupillo. §. si is cui. in fi. de ope. no. nunc.

LEX XVIII.

1 *Proponens rei vendicationem, & condictionem l. ex diuerso. de rei vendi. ad fructus non admittitur.*

a §. Fundi quem. a Dicitur hic, quod si ago rei vendicatione, postea propono cõmuni diuid. non possum. Contra, quia communi diuidendo potest competere, si non sit dominus, ut pone, unus habet Publicianam, & potest agere communi diuid. l. minor. §. 1. sup. de euict. Glo. dicit fateor, quod rei vendicatio nõ parit præiudicium in Publiciana,
b sed hic agebat communi diuid. dicendo se dominum. Opp. b de
1 consuetudine † verba libelli formantur, quod peto rem cum fructibus, &c. Et dicit glo. quod pro fructibus competit officium iudicis mercenarium. Item competit condictio. l. ex diuerso. sup. de rei vendic. & ibi no. modo si proponerem rei vendicationem & condictionem ad fructus, non admittor: secus si rei vendicatione ago, & accessione per officium iudicis mercenarium peto fructus, quia possum.

ADDITIONES.

a Ale. Fundi quem. Hanc l. fundi, in princ. dixit Bal. no. in l. edita. C. de eden. non esse alibi, ad hoc videlicet, ꝙ quis non potest diuidere iudicium accessorium a principali, vel illud accumulare æque principaliter. & adde tex. cum gl. in l. si cũ in iudicio inf. de except. rei iudic. & imo in l. Paulus, j. sup. de re iud. et limitatur sing. per Cy. in l. j. C. de iud.

b Ale. Opp. de consuetudine. Vide no. per Bar. et Bal. in l. 2. C. de petit. hær. Et sic principale et accessorium non possunt peti æque principaliter, accumulando libellos. Et ad hoc ista lex est sing. et unica, secundum Bal. in l. edita.

TITVLVS SECVNDVS.

De Exceptione rei iudicatæ.

LEX PRIMA.

CVm res inter alios. Op. de l. Papi. §. si ex cã. ff. de inoffi. test. Gl. dt, ꝙ hic agit, vt declaret illud, qd est ibi, qñ rescindit testm. & iudex agit, vt rescindat. Aliã sol. tãgit gl. & istã puto verã. ꝙ ibi fuit actũ cũ psona, cuius principr interest. Idẽ dicerẽ si testm diceret nullũ; sed hic nõ fuit iudicatũ ꝯ hrdẽ vlem, sed cũ legatario fuit actũ. Pet. tenet istã sol. hic, & Cy. recitãdo Pet. C. q. res iud. nõ no. l. 1. ĩ sua magna dif. Sed qño pt eẽ illud ꝙ si ego hrs script' possidẽs hrditatẽ ꝯuenior, qño possũ excipere de iure tertij, ꝯ l. loci corp'. §. ꝯpetit. ff. si ser. vẽd. possumus dicere, ꝙ vni' & idẽ erat ille ꝯuẽt', & q excipiebat. Vel dic, vt tãgã ꝭ. l. pxi.

LEX II.

1 *Opponi quando de iure tertij potest.*

Qui cum hærede. Subtilis est Op. d l. cũ hrditas. ff. ad Treb. Gl. soluit, aliud ĩ legato, vt hic, & aliud in creditore, vt ĩ ꝯrio. Tu dic, ꝙ ibi erãt actiones tpe petituræ. ita tenet ibi gl. & Pet. hic. Op. de l. fi. C. de pe. hęr. Sol. Dic ꝙ ĩ aliquo inutaĩ hodie p illã legẽ, vt dixi ĩ l. si post litẽ. ff. ti. j. Op. de l. hęc aũt. §. j. ff. si cũ plus, q̃ p l. Fal. Sol. gl. fateor qd peti poterat, qa actio ꝯpetebat, sed exceptio poterat opponi, vt hic. Op. ꝙ cõpetat sine restõne, qa ista exceptio vr dilatoria, nõ peremptoria. l. si post litẽ. ff. tit. j. Quædã in gl. ĩ l. q cũ hrde. ꝭ de act. & obl. tenet ꝙ ipso iure restituaĩ actio. Gl. hic tenet ꝯriũ, ꝙ ope restõnis, qa durũ ẽ ꝯ stimulũ calcitrare, vt hic, ibi, dũ dicit, Iul. li. 4. &c. qa quatenus libet est de mã restit. ĩ integ. & dẽm' ĩtelligere sm mãm ibi positã. l. Impator. ff. de ĩ diẽ addic. Dic, ꝙ iudex absoluet eũ simplr, idẽ de ęqtate restituiĩ actio sibi; secus si nõ absoluisset simplr, qa tũc ñ
a eẽt opus restõne. Opp. qd de iure a tertij nõ põt opponi. l. loci corpus. §. cõpent. ff. si ser. vẽd. & l. si qs emptionis. §. sin vero nullũ. C.
b de pscr. 30. an. & vt ista mã plene ĩtelligaĩ b dic, ꝙ qñq; opponitur de iure tertij ab eo, q successit illi tertio, & vide qd no. ĩ c. is q ĩ ius extra de re. iu. li. 6. & qd vidistis ĩ l. si terti'. ff. de aqua plu. arc. Qñq; opponit qs de iure tertij, vt fideiussor, & de hoc vidistis in l. exceptiones. ff. tit. j. & l. 2. de duob. re. Qñq; qs opponit de iure tertij ꝓ-
c rsus extraneus, c & tũc dic. Qñq; ius tertij est exclusiuũ iuris agẽtis ipso iure. Qñq; nõ elidit intẽtionẽ agẽtis ipso iure. Qñq; non exclu-
1 dit, nec elidit, sed partẽ de vtilitate iuris agẽtis diminuit. Primo † ca-
d su, d qñq; ipso iure est exclusiuũ iuris alterius: tũc aut est exclusiuũ siue velit tertius, siue nõ, & tũc põt opponi de iure tertij. l. fi. C. de
e rei vẽd. & l. cũ seruũ. cũ sua gl. C. de ser. fug. Qñq; eius tertij ẽ exclu-
f siuũ iuris agẽtis ipso iure, ita tñ si tertius vult, tũc de iure tertij nõ possũ opponere. l. 2. fi. ager vect. vel emph. pe. cũ gl. ꝯiũcta l. 2. C. de iu. emph. Qñq; i' tertij ẽ exclusiuũ iuris alteri' ipso iure, ẽt si terti' nõ ꝯdicat, licet si regraĩ volũtas ei' expssa, tũt põt opponi de iure tertij, l. j. huius tituli, ꝯiũcta l. filio pterito. ff. de iniu. rup. & irri. test. & de hoc ẽ casus ĩ l. 2. §. j. de do. excep. ꝯiũcta gl. q ẽ in l. & elegan-
g ter, ĩ prin. ff. de dolo. Qñq; ius tertij nõ elidit ĩtẽtionẽ agẽtis ipso iure, & tũc aut illud ad hoc tẽdit, vt ẽt alij ꝓsit, & põt alius vti iure tertij. l. si post mortẽ. §. fi. de bon. poss. ꝯtab. qd intellige, vt ibi dixi. Facit l. ex duob. § fi. & l. & si ꝯ, d vulg. & pup. Aut ad hoc nõ tẽdit, & tũc aut si nõ opponeret exceptionẽ de iure tertij, ꝯuẽtus incide ret

ADDITIONES.

a Ale. Opp. quod de iure. An possit op. de iure tertij, in materia adde quæ no. sicie Bar. in l. si alienam. ff. sol. mat. & adde Bal. in l. doce ancillã. C. de rei vendi. & in l. cũ seruum. hic alle. qd dixi in l. fi. in fi. ff. vti pos. & Bal. in auth. qui rẽ. de sacro san. eccl. & in l. pe. ad fi. de non num. pec. per Can. in c. mandatum, de rescrip. per Bal. in l. peremptorias. C. sen. rescin. nõ pos. in l. 2. in prin. quib. res iud. non nocet & per Can. in c. cum dilectus, de iure pat. plene per tac. de Bel. in d. l. loci corpus. Ang. declarat in l. miles codicilis. §. veteranus. sup. de test. mil.
An possit opponi de iure tertij, vide Pet. de Anch. cons. 198. Pau. de Cast. consi. 124. Ale. cons. 136.
Clau. Adde Rom. consi. 347. Bal. in l. 1. de appel.
Menoch. Paris. consi. 11. nu. 22. lib. 4. Barb. consi. 41. col. 11. circa med. li. 1. declarat Ruy. cons. 129. nu. 9. lib. 2. consi. 58. nu. 1. lib. 3. consi. 48. nu. 12. lib. 4.

b Paris. Intelligatur. Vide Ias. in l. 2. ver. veritas huius puncti. C. de iure emph. Ro. consi. 76. dicentem, ꝙ quis non potest opponere de iure fisci.

a Ale. Prorsus extranei. Vide Bal. in l. cum seruum, de ser. fug.

d Paris. Primo casu. Vide Pau. de Cast. consi. 142. incip. Ad id de quo quæritur. limita non habere locum in iudicijs summarijs, quibus non potest qs opponere de iure fisci exclusiuo iuris agentis, secundum Pau. de Cast. in l. fi. quem ibi sequitur Alex. in l. fi. C. de edic. diui Adr. tol.
Menoc. Tiraq. l. si vnquam, in verbo reuertatur. nu. 356. 357. Soc. iun. cons. 47. nu. 17. lib. 2. ubi dat limitationes.

e Barb. Quandoque. Et uide Cy. & Bal. in l. cum seruum. C. de ser. fug. & per Bal. aliqd in l. si quis conductionis. C. loca. Bar. in l. indebiti. §. sed & si nummi. ff. de cond. indeb. & l. si alienam. sup. sol. matr.

f Ale. Si tertius uult. Pro hoc uide gl. no. in c. j. ne sede uacan. et Abb. Sicu. in c. diuersis fallacijs, de cler. coniug. et Bal. in l. solennibus. C. de rei uend.

g Ale. Ius tertij. Addit huic dicto Imo. in l. si alienam, sol. matr. gl. sing. in l. his consequenter. §. filiusfamilias. fam. ercis. ubi quotiens agitur actione reali, potest excip. de iure tertij, ita demum si sit exclusiuum iuris agentis, et idem ibi Bal. l. post Ol. dr. et Bal. in l. 1. in prin. si quis aliq. test. prohib.

ret in periculũ, q teneatur bis soluere, & tunc potest opponere, vt hic, & l. quandiu. sup. de bon. liber. & l. 3. §. cũ extaret. ff. de Carbo. edic. Si vero non incidit in periculum, & tunc non potest opponi de iure tertij. l. si quis emptionis. § sin vero nullum. C. de pscr. 30. ann. & l. qui ex liberis. §. testo. ff. de bon. poss. secundum tab. & l. mi lites. §. veteranus. sup. de test. milit. Tertio casu, quando partem de vtilitate iuris agentis diminuit, tũc aut illud ius tertij est quędam accessio rei, vel personæ, vt seruitutes reales, vel personales, vt in vsufructu, & nõ potest opponi de iure tertij. l. loci corpus. §. com petit. si ser. vend. & quod no. de rei vend. l. fructus. in fi. de condi. in deb. l. indebiti. §. sed & si nummi. in fi. Aut est ius per se, vt vtilis
1 dñij,[a] quod habet emphyteuta: vel quæsitum præscriptione, tunc de iure tertij potest opponi, sicut quando est exclusiuum totius, vt no. per gloss. in d. § sed & si nummi. in fi. & probatur in l. si quis emptionis §. i. de præscrip. 30 ann. Et ista est veritas, quicquid dicat Cy. in d. l. cum seruum, de ser. fug. vbi imperfecte notat.

ADDITIO.

a Ale. Vtilis dñij. No. pro dño fundi emphyteutici, si illũ vendicat ab alio possessore, non ab emphyteuta, q talis possessor tali dño agenti potest excipere de vtili iure, & sic de dominio tertij. Et idem ipsemet tenet in d. §. sed & si nummi. in fi. Et vide quod retuli secundũ Bal. post Bar. in l. 2. de iure emph.

LEX IIII.

Rei iudicatæ excep. Quærit gl. quæ sunt istę personæ, quæ rem in iudiciũ deducunt? Dic, vt in gl. Quæro, quid si coniuncta persona agit? Dic, vt in gl. Quæro, quid in defensore? Dic, vt in glo.

LEX VII.

1 *Iurans se non debere decem, si debeat quinque, an sit periurus.*

Si quis cum totum. Gl. facit vnum contrariũ, & non soluit, & est in gl. j. in fi. Dic solue vt ibi. Item vide gl. quæ est in ver. excisas. in fi. Dic, q ibi res obligata desiit esse, ideo extinguitur hypotheca: hic vero res alia contenta sub prima ex eadem causa petitur, & ideo obstat exceptio rei iudicatæ. Opp. j. proxi. Solue vt glo. quia hic ex eadem
1 causa, ibi ex alia. † Lex nostra inducitur ad quæstionem. Peto a te decem, tu dicis, nõ debeo, & iuras, & debes quinque, an sis periurus? Pet. dicit quod sic, per legem istam: quia in iudicio appellatione totius continetur pars. Et de hoc dixi in l. §. j. si stipulanti. j. de verb. oblig. secundum Pet. ibi, & distinxi.

1 *An qui succubuit in petitione fundi, possit petere fructus.*

a b **§ Si ancillam[a] prægnantem.** Op. ff. proxi. Sol. ibi ex eadẽ causa, hic ex alia. Opp. de ver. fruct. l. b. in prin. §. Quidam habent literam affirmatiuam, & concordat: quidam habent negatiuam & ponitur alter casus. Op. de l. fi. C. de lib. cau. Gl. dat duas so. & te
1 net illam, quod hic ex alia causa petebatur, ibi ex eadem. † Vltimo quærit gloss. primo peto fundum, succubui, volo petere fructus, possum ne? Et gl. dicit, quod sic: sed istud est falsum, per l. fundi. sup. ut. j. nisi ex causa peterem.

ADDITIONES.

a Barb. Si ancillam. Et vide Imo. in c. cum ecclesia, de cau. possess. ad quod alleg. istũ tex. & ibi per D. Ant. & quæ ibi dixi.

b Ale. Opp. ff. Et sic no. q absolutoria sententia idem operatur, q condemnatoria, cum solutione, quod intellige, quo ad personas, quę fuerunt in iudicio. l. Titio cẽtum. §. Titio. & ibi Bal. sup. de condi. & demonst.

§. Plane. Opp. de l. euidenter. j. eo. Sol. exceptio rei iudic. prodest condemnato, & soluenti, sicut si esset absolutus. Et ad hoc alleg.

1 *Exceptio rei iudicatæ non obstat in secundo iudicio, quando indicatũ, & decisum in primo, venit examinandum in secundo.*

2 *Si peto a te vnam rem, postea ago petitione hæreditatis contra te, quando mihi obstet exceptio rei iudicatæ.*

1 **§. Et generaliter.** Semper allegauit hunc † §. D. Iac. But. q quãdo iudicatũ in primo & decisum venit examinandum in secundo, tunc non obstat ex-
2 ceptio rei iudic. † Quærit glo. quid si peto vnam rem a te, postea ago petitione hæreditatis. Et distingue; vt in ea patet. Pet. de Bellapert. damnauit istam glo. quia quando diuersæ res sunt, quæ petũtur, non obstat exceptio rei iudic. in alio. l. cum quæritur. j. eo. Arbitror Pet. vetum dicere, hoc modo, si sententia lata est, quia non probaui me hæredem, nõ obstat exceptio rei iud. l. qui Romæ. §. duo fratres. j. de verb. oblig. & sic loquitur ista gl.

1 *Quis non tenetur respondere interroganti ne incidat in periurium, vel detegat suam turpitudinem, nisi aliter esset ab alio detecta.*

a **Si a te hæreditatem.** [a]Pone qd tu fuisti absolutus quasi non possideas, & possideas in veritate, modo volo agere rei vendicatione; si interrogaberis, an de nouo possidere cęperis, si dices non, fuisti periurus: si
1 sic, tunc possum agere. Et ista glo. † videtur tenere, quod non tenetur respondere ne turpitudinem suam ostẽdat, vel in periurium incidat, vt no. Rayn. super hac gl. Dixi, nisi alias esset ab alio detectum l. qui iurasse. §. si pr. de iureiur. Iac. tenet illam gl. P. Mar. alias Nic. & Ray. similiter tenẽt illam gl. sed in ꝯnum facit l. ei qui. in princ. & l. si quis vxori. §. si quis. j. de furt. & dixi in d. l. ei qui. in princ. & vtranque glo. sustineo, quod ibi noua contractio interuenit.

ADDITIO.

a Ale. Si a te hæreditatẽ. Istum. tex. allegat Bar. in l. duobus. ff. de iureiur. ... §. a fideiussore. Vide quod no. Bal. in l. 2. C. de re iud.

1 *Sententia lata contra non possidentem, tanquam possidentem, si de nouo cęperit possidere, mandabitur executioni.*

2 *Reus conueniens licet libellum accipiat, non tenetur nisi interrogatus respondeat an possideat.*

Practica est in dicto casu, quod pronuncietur rem esse actoris, & q reus ab soluatur.

a **§. Si quis fundum.** [a]Iste est bonus §. & debet scribi literis aureis. Quęro, qualiter debet poni casus in l. ista? Et gl. ponit tria exempla. prima lect. & ter
1 tia sunt bonæ in se. † No. quod sententia lata contra non possidentem tanquam possidentem, si de nouo cępit possidere, mandabitur suæ executioni. Scda lect. est falsa. qa dicit gl. qd reus fuit absolutus, & tex. dicit, q fm petitionẽ fuit iudicatũ, iõ nõ teneas istam
b lect. Tertiam vide, & no. eam. Et op.[b] q nõ pt absolui, & sic obtulit se. Glo. dicit, q non obtulit se, nec vnq̃ fuit interrogatus, & sic
2 nõ obstat l. is q de rei vẽdic. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in d. l. is q se obtulit. de rei vẽd. q accipiẽdo libellũ, nisi appareat, q tu sis
c interrogatus, an possideas,[c] nõ teneris. Sed qd fiet in isto iudicio? tex. est hic, qd pronunciabit rẽ esse actoris, & reum absoluet, postq̃ nõ ꝯstat eum possidere, & hoc si actor pbat plene de iure suo.

ADDITIONES.

a Ale. Si quis fundum. In hoc §. singulariter probatur fm Bar. fm vlt. lect. q iudex dẽt pronunciare super iure agentis, & absoluere reum, qui non possidet, non aũt simpliciter debet pronunciare iudicium non tenere: & hoc si constat de iure agẽtis, alias secus. Fallit quando rei vendicatio actualiter non competeret, vt quia agens possidebat, & ideo tũc declaratur ius eius, etiam si de eo constet. Casus est singularis secundum Bar. in c. examinata. & ibi sequuntur Doct. de iudi. quem refert Rom. in l. naturaliter. §. nihil commune, de acq. possess. & Imo. in d. c. examinata. Iuncta hic dicta, quod est no. Et ad prædicta vide latius Bal. in l. cum Papinianus. C. de sen. & quod dixi Inst. de act. §. 1. in margine. & ibi omnino vide ad id quod no. Bar. in l. j. C. si aduer. rem iudi. & omnino vide quo ad istũ §. de facit l. nam & postea. § fi. iuncta l. sed & si possessori. in princ. de iureiur. & scripsi post Bar. in l. 2. §. si publico. j. de adul. Et an possit iudicare super iure rei, vide Bal. & quod ibi dixi in l. fi. C. de fideicom. lib. & latius per eum in d. l. cum Papinianus. & gl. & Bar. in l. j. C. vti possid. & ibi plene Bal.

b Ale. Et op. Et adde Bar. in d. l. is q se. & Bal. in l. j. C. de alien. iud. mutan. cau. fac. & Bal. in l. cogi. C. de pet. hæred. & in rub. de rei vend. Tamen declara, & intelligẽ istum tex. secundum hanc lect. prout no. per Imo. in d. l. naturaliter. §. nihil. in 4. combinatione. de acq. poss. & ibi vide Bar. & Ange. in l. inter litigantes, de iud. vbi tenẽ istam gl.

Menoc. Crauet. cons. 60. nu. 8. & Fely. c. aduersario. nu. 3. de excep.

c Clau. An possideas. Adde Panor. in c. examinata. ver. vltimo dico. de iudi. Mathe. singul. 136.

1 *Exceptio rei iudic. competens venditori, quando transeat in emptorem.*

2 *Pactum legis commissoria, & addictionis in diem, rescindit venditionem ipso iure.*

§. Iulianus scribit. Iste est subtilis §. & no. Opp. qd persona emptoris trãseat in vẽditorem, qa accessio possessionis emptoris transit ad vẽditorẽ. l. Pomponius. §. præterea. ff. de acq. poss. & l. si hoiem. ff. de vsucapio. Aduer-
1 tatis, hic † est duplex lect. vna Ioã. q̃ seqtur Pet. Alia gl. q̃ seqtur D. Ray. & dicit Ioã. qd est veri, qñ reuertitur sine tit. secus si ex tit. vel redhibitoria, qa tũc trãsit de emptore ad vẽditorem. gl. dãnat opi. Io. qa si sine tit. reuertitur, ad quęcunq; trãsit, sine exceptione. Ad l. Pomponius. §. pterea. dic, q aliud est in accessione, & aliud in re iud. Quid dicemus? Primo impugnemus gl. Dicit gl. rõ dñię est qa vẽditoris iterest, vt trãseat ad ẽptorẽ. Ista rõ ẽ bona, qa fm hoc exceptio rei iud. ex psona donatoris nõ trãsiret i donatariũ: qa donator nõ tenet de euictiõe, qd est falsum. l. si tibi. §. pactũ. ff. de pac. Quid dicemus? Ray. legẽdo hic tenet gl. Pet. tenet cũ Io. & inder ad reprhẽsionẽ gl. quare lex ista voluit denotare, q exceptio rei iudi. trãsit ad eũ, q hẽt cãm ab eo, alš nõ. Quid dicemus? Pro modo salua meliori deliberatione, credo Pet. bñ dicere in casu, si res reuersa est ex redhibitione, sed si ex pacto addictionis in diẽ, vel ex l. cõmissoria, dicit bñ gl. Et probo p l. si ex duob. § sed & Marcellus. ff. de in diẽ addi. qa ibi dicit, q pignus emptoris vẽditori non nocet.
a Quid si p redhibitoriã[a] tũc nocet mihi vẽditori. Rõ test, qa pactũ legis ꝯmissoriæ, & addictionis in diẽ, rescindit vẽditionẽ ipso iure vt vidistis no. in l. j. ff. de eo. Sed si intẽtatur redhibitio, apparet qd ex voluntate agat, & vt noua venditio. Glo. legit tertio modo, vt effugiat ista ꝯria. & vide gl. ibi, vel dic tertio, &c. Op. de l. duob. §. j. de iureiu. Sol. ibi i exceptione iuris iurãdi, q̃ vicẽ solonis obtinet. Opp. de l. q̃situm. §. si annua. ff. de pec. Sol. illa exceptio est psonalis in venditore, & cã exceptionis ꝯcedẽdæ cessat in emptore. Op. de l. si cũ emptor. in prin. ff. de pac. & l. facta. §. si his, ad Treb. Sol. vt ibi. Quæro, hæc lex loquitur quando exceptio rei iudicatæ, competebat venditori ante venditionem. quid si post vẽditionẽ cępit competere? Dic, vt plene tractaui in l. cum vir. de vsucap.

LEX XII.

1 *Aliqui modi ex quib. restitutio in integ. aduersus exceptionem conceditur.*

Si mater filii. Hæc lex est difficilis, & br. h. d. Si i petitione hęred. pręcedit generalis petitio, & specialis prosecutio, obstat exceptio in omnibus casibus, nisi actor auxilio restitutionis in integ. iuuetur. h. d. Oppo. ff. ead. l. §. si quis autem

autem fun fum. Sol. hæc petitio hære. fuit generaliter ꝓposita, li-
cet vnā cām tm̄ fuerit ꝓsecuta. In ꝯrio tm̄ fuit specialis petitio, &
prosecutio specialis, & ista est vera so. Alij soluūt, ꝙ §. ꝯri⁹ loqtur
in rei vendicatione: hæc in petitione hær. q̄ est mista. Ista non hēt
rōnē diuersitatis in se. Op. dr̄ hic, ꝙ nr̄ restituit. Cōtra, immo ipso
a iure. l. licet. C. de iu. & l. de reb. s̄. de arbit. a Quidā cōcedebant: sed
non est verū. q̄a ꝯria in mere personalib. actionib. loquunt̄, hic in
1 realib. Dr̄ hic, † restituit ex cā, q̄ro, quæ est ista cā, ꝓp q̄ huic subue
niatur. Et dicūt qdā, qa est mater. Et credo istam opi. satis bonam
in se. & multi Doc. sequūtur istam. Alij dicūt, ꝙ ꝑ restit. ī integrū
ex cā generali, si qua mihi causa iusta videbitur. l. j. s̄. ex qbus cau.
maio. Alij dicunt, ꝙ ex iusta causa ignorantiæ. & istam puto satis
veram per l. de ætate. §. fi. de interrog. act. & restituetur quantum-
cunque extraneus, vt dixi in l. pe. sup. de confe. Tene menti istos
modos, ex quibus restitutio conceditur, quia valde vtile est.

ADDITIO.

a Menoc. Quidam. Cur. sen. consi. 72. col. 3. in prin.

1 *Agens ex vna causa, licet illam perdat, potest ex alia agere ex causa prin cipali, secus in appellatione.*

2 *Libellus generalis in rei vend. admittitur in personali, etiā si nō opponitur*

a §. Denique. a Et §. si quis autē. In actione reali, si est peti
tio generalis, & persecutio specialis, obstat
exceptio in omnibus casibus: secus si vna causa specialiter expri-
manir. Gl. intelligit, ꝙ hic petitio fuit generalis, secus si vna causa
fuisset expressa. Pet. contradicit, ꝙ etiam vbi exprimo vnam cau-
sam in libello, obstat exceptio rei iudicatæ, nec ex alia causa pos-
sim agere, quia omnes videor proponere, vnam proponendo. l.
Seio. in fi. ꝭ. de app. quia si vnam propono omnes videor propo-
nere. Non obst. iste § si quis autē. qa hic petit ex alia causa, s. de no
1 uo superueniente. Sed quicquid dicat Pet. tex. est hic. Non ob † l.
Seio. in fi. qa ibi est speciale in appellatione, cum in ea totum ius
suum perditur, secus in causa principali, quia licet perdam ex vna
causa, possum ex alia agere. Op. de l. licet. C. de iud. Sol. ibi ī perso
nali, hic in reali. Op. dicitur hic, ꝙ libellus generalis fuit proposi-
tus. Contra, quia generalis libellus non admittitur, l. j. s̄. de eden.
2 † Gl. soluit, fateor ꝙ non debet admitti si excipitur: sed si non exci
pitur, admittitur. Ista gl. est vera in personali, sed in reali, generalis
libellus admittitur, vt no. glo. in l. j. s̄. de eden. Vlti. glo. distinguit,
quam recitabo in l. & in eadem. §. actiones. ꝭ. eo.

ADDITIO.

a Ale. Denique. No. ex isto §. ꝙ in iudicio videor deducere omne ius, quod habeo, & est verum, & ita ius cōe, quemadmodū statutū, vel consuetudinem, sec. Inno. in c. certificari, de sepul. & Bal. in l. generaliter, de Episc. & cler. & illud, quod infert magis in causa, sec. Bal. Et quod videatur deducere ea, quæ sunt de cōsuetudine, tenet Inn. in c. fi. circa prin. de off. Archi. & Bart. in l. fi. C. de ann. except. & vr̄ velle gl. in c. conquerēte, in fi. in ver. specificares, de off. ord. & in c. cum ad sedem, circa prin. de restit. spol. & hic adde Bar. inf. e. l. & in eadem. §. actiones. in ver. opp. extra gl. & c. cum ver. seq. Ad no. hic, adde quæ dixit Bart. in l. si expressim, in pe. q. de appel. & vide no. per gl. & Doct. in c. inter dilectos, de fid. instru.

1 *Conditio in vltima voluntate non retrotrahitur.*

2 *Exceptio rei iudicatæ non obstat, quando actor tempore quo egit non erat verus dominus, licet nunc fingatur dominus.*

3 *Agens rei vendicatione, si dicam rē ad se spectare iure dominij, videtur deducere directum, & vtile dominium, non Publicianam.*

4 *Proponens dominium videtur proponere directum, & vtile, & etiam Publicianam si dicit iure quasi dominij.*

5 *Conditio legati superueniens post li. contest. & ante conclusionem in causa videtur in iudicium deducta.*

§. Eandem causam. Iste est bon⁹ §. & habet ī se
multū iuris, Si ī actione rea
li proponatur petitio gn̄alis, absolutoria lata parit exceptionē rei
iud. ex oī cā, q̄ tūc tpis cōpetebat: secus si cā de nouo superueniat,
nisi fingat̄ retro cōpetijsse. h. d. vsq; ad §. si qs. Diuidit̄ in quatuor
partes. Primo, Iurecon. ponit vnū dictū bimēbre. Scdo, exceptio-
nē a dicto. & eius exemplū. Tertio, ponit exemplū secundi mem-
bri. Quarto, exemplū primi. Scda ibi, nisi forte. Tertia ibi, at si ex
alia causa. Quarta ibi, itaq; acquisitum. Dr̄ hic, si cā alia noua sup-
uenit. Contra, op. de l. 3. § ex plurib. ꝭ. acq. possess. Gl. dicit, ꝙ illud
verbum, alia, non implicat. Vel dic, ꝙ superueniente causa noua
desij ex antiqua competere dn̄ium, & vide gl. Item opp. dr̄ hic, ꝙ
cā superueniens de nouo, facit ꝙ non ob. exceptio: postea dicit, ꝙ
legatū fuit sub ꝯdōne, &c. qa retrotrahit̄ ꝑ ꝯdōne. l. q potior. & l.
qui balneum. s̄. qui pot. in pig. hab. Quidam dicunt, ꝙ licet trahat̄
1 retro quo ad obſonem, nō tn̄ quo ad dn̄iū, illud est truffa. Dic † ꝙ
illud in ꝯctu, qui retrotrahitur, sed in vltima voluntate non trahi-
tur retro, vt hic, & l. j. §. j. s̄. ad Sylla. Plene dixi in l. si is qui pro em
ptore, de vsucap. quamuis Dy. in c. j. in fi. de reg. iur. lib. 6. dicat ali-
ter, & male. Oppo. de l. grege. §. si sub conditione. s̄. de pig. vbi in
ꝯctib. loquitur, & tn̄ si egi primo, postea adueniente conditione
2 possum agere. Dic, † ꝙ ad hoc vt obstet exceptio rei iudic. opor-
tet, ꝙ tpe primi iudicij competeret dn̄ium vere actori, vt hic: sed
si a tpe, quo egi, nō eram vere dn̄s, licet nunc fingat dn̄s, non ob-
stat exceptio. l. grege. §. si sub conditione. sup. de pig. Opp. de l. mi
nor. §. j. s̄. de euict. Quidam dicunt, ꝙ non potest agi Publiciana.
Contrarium tenet gl. in l. fundum. sup. ut. j. Ad illam l. respondet
gl. in l. minor. §. j. & in § aliæ. Instit. de act. in gl. mag. ꝙ dominium

directum vr̄ deduxisse, vtile non. Sed pone, ꝙ qdā obtinuit ꝯ me,
ille cecidit a possessione, fund⁹ peruenit ad me, vēdidi alteri, & ille
reuendidit mihi, deinde possessio peruenit ad eū, ꝯ quē egerā, an
obstet exceptio rei iudicatę? Et dicit, ꝙ sic. l. si a te. in fi. s̄. eo. l. exce.
ꝭ. eo. Et vide istā gl. in verbo. alia cā noua. q̄ incipit, non implicat,
ibi, sed q̄ro. & ibi, obstatura. Et dic, vt ꝭ. eo. l. exceptio. & l. si a te. in
fi. s̄. eo. Pone, ꝙ ego egi rei vēdicatione ꝯ te, & succubui, tn̄ illum
fundū pignorauerā prius, q̄ creditor vendident dictū pign⁹, ego
emo ab eo, q vendidit, an obstet exceptio rei iudicatæ? Et gl. dicit,
ꝙ nō, vt ꝭ. eo. l. fi. Quæro, pone ꝙ actione ex testō pro legato, pen-
dente ꝯdōne ago, & succumbo, an possim postea agere? Et dic, vt
3 in gl. l. grege. §. si sub ꝯdōne. s̄. de pign. † Quæro a pone, ꝙ ago rei
a vēdicatione, & dico rē ad me pertinere iure dn̄ij, qd videor dedu
xisse in iudiciū? Gl. tenet hic, ꝙ dn̄ium directū tm̄, non vtile: qa de
dn̄io directo intell'r, cū dictio, dn̄ium, ꝓfertur. l. q. in perpetuū. s̄. si
ager vect. vel emphy. pe. Et istud tenet gl. Instit. de act. §. aliæ. in gl.
mag. & ēt Pet. de Ballapert. vr̄ tenere, ꝙ ille qui proponit ius dn̄ij
simpl'r, de directo intelligatur. Sed an illud sit verū, debes scire, ꝙ
gl. ī qbusdam partib. dn̄t, ꝙ q agit Publiciana, hēt vtile dn̄ium. Et
hoc sentit gl. hic, & Inst. de act. §. aliæ. Dy. rephendit gl. in d. §. aliæ.
in l. cū postulassem. sup. de dā. infec. qa est dn̄iū directū, & vtile, &
quasi dominū, ex quo causatur Publiciana. Et iō Iurisconf. pro-
ponit tit. de rei vēdicat. s. de dn̄io directo, & tit. de Publiciana, hoc
est de quasi dn̄io, & tit. ager vect. vel emphy pe. & sic de vtili, &
gl. in § aliæ, ꝑallegato, ēt sic appellat. Dic ergo, ꝙ dn̄iū vr̄ deduce-
re, s. directū, vel vtile, nō tn̄ quasi dn̄iū. Et illud voluit sentire gl. li-
4 cet male loquatur, vt statim dicam. † Quęro, qn̄ quis b proponit
b dn̄ium, an videatur c vtile in iudiciū deducere, an directū tm̄. Et
c vr̄ s'm istā gl. ꝙ nō vr̄ vtile ꝓponere. Et hoc tenet Pet. & hoc pro-
bat ꝑ l. si cū testō argētū mihi. §. si fundū. ꝭ. eo. & sic qui proponit
dn̄iū directū, nō vr̄ deducere vtile. Dy. tenet ꝯrium & probat per
istū tex. qa dicit: nā qualecūq; &c. Itē probo ꝑ l. sed & si possessori.
§. itē si iurauero. sup. de iureiur. Et hoc tenet Gul. de Cu. & probo
hoc ꝑ l. qb. dieb. §. dn̄s. sup. de cōd. & demō. l. stipl'o ista. §. hi q ꝭ. de
verb. obli. Dy. in d. §. aliæ. & Iac. de Bel. in Auth. de litig. §. j. ī lect.
Et iō si intētas iure dn̄ij, vel quasi, ꝑ hoc, ꝙ dicis dn̄ij dicis de dire
cto, vel vtili. Vn̄ si es emphyteuta, videris vtile dn̄ium in iudiciū
deduxisse, qn̄ addis, vel quasi, tūc venit Publiciana ī libello, alias
non veniret. l. minor. §. j. de euict. Ad l. j. §. q in ꝑpetuū. s̄. si ager ve-
cti. dic, ꝙ ibi rōne adiūcti nō poterat ad vtile referri, iō ad directū
5 refertur. Quæro, qd d si ꝯdō legati e superuenit post litē contest.
d ante sniam, an illud ius videatur deduxisse in iudiciū. Rn̄. ꝙ si an-
e te ꝯdōnem veniret ꝯdō, vr̄ deduxisse in iudiciū, arg. l. si rem. f §. fi.
f de pig. act. & l. si mandato. sup. mand. Sed si post ꝯconclusionem,
g tunc credo, ꝙ nō videor deduxisse in iudicium, quia perinde est,
ac si post sententiam obuenisset, arg. l. si rem. §. fi. sup. de euict.

ADDITIONES.

a Menoch. Quæro. Ruy. consi. 32. nu. 13. lib. 3.

b Pom. Quæro, quādo quis. Vide Fel. in rub. extra de resc. ver. fallit quinto. & Alc. consi. 83. vol. 3. vbi sequendo Bart. hic vide, ꝙ vbi in libello fit mentio de dominio, vel proprietate, intelligitur de directo, non autem de quasi. Et ibi etiam dicit, ꝙ vbi in libello fit mentio de proprietate, intelligitur de directa, non autem de vtili, & vide Bal. in l. 2. sup. de cond. inst.

Clau. Adde Bar. in l. 2. C. de vsufr. Gul. de Cu. in l. sed & si possessori. §. item si iurauero. sup. de iureiur. Bal. in §. sed quoties. Inst. de iure nat. gent. & ciui.

c Alc. An videatur. An appellatione dominij veniat vtile, vel directum, vide quæ dixi in d. l. j. ff. si ager vect. &c. & in l. 3. inf. de act. & oblig. de quo vide per D. Anton. in c. examinata, de iud.

d Barb. Quæro, quid. Et vide pulchra verba, quæ notaui in tex. l. si rem. §. quolibet tempore. sup. de euict.

Menoch. Soc. l. in conditionib. §. patronus. circa fi. de cond. & demonst. Capic. decis. 16. nu. 6. Gomes. in §. fuerat, nu. 50. Instit. de actio. qui dissentit a Cagnolo in rub. ff. si quis ius di. no. obtemp.

e Pom. Legati. Et licet in hoc contrarium tenuerit Bal. in l. nonquemadmodū. sup. de iud. tamen reprehenditur per Are. in l. si Titius. inf. de verb. obli. per Bar. hic, quem sequitur ipsemet Bal. in l. si rem, allegata, sibi contrarius.

f Alc. L. si rem. Not. ꝙ ista procedunt a pari, aliquid superuenisse post conclusionē in causa, & superuenisse post sniam. Facit gl. no. in l. quamuis. C. de adul. & Bal. in l. error. C. de iu. & fac. ign. & Bal. in l. j. C. ex del. defun. & Bal. in d. l. quamuis, ad fi. de adult. & quæ dixi post Bar. in l. j. de excep. facit quod no. Bar. in l. admonendi. de iureiur. & in terminis vide Abb. in cap. pastoralis, de exceptio. & cum Bar. transit hic simpliciter Rom. in l. si Titius, de verb. oblig.

g Pom. Sed si post. Contrariū tenet Are. in l. si Titius. inf. de verb. obl. volens, ꝙ immo ēt si superueniat, dicatur deductū esse in iudiciū, per text. in l. ꝙ si in die, in prin, sup. de pet. hęr. cōtra debitorē, q est obligatus in diē, vel sub cōdōne, ꝙ dēt expectari tp̄s rei iudicatæ, an dies venerit, vel cōdō sit purificata. Si ergo tp̄s rei iudicatæ, innuit, ꝙ sufficiat ius superuenire, & vbi est conclusum in cā, & ꝙ dominiū adsit tpe quo debet ferri snia, tn̄ per hoc puto nō esse recedēdū a l. pe. sup. de pet. hære. & immo in l. si filius qui patri. sup. de vulg. & pup. & Are. sibi contrarius in l. hæres qꝫq;. sup. de acq. hær. Non obstat in d. l. ꝙ si in die. Quia intelligo prædicta hic debere spectari, ubi tp̄s rei iudicatæ, aut dies venerit, uel conditio sit purificata, hoc est, ꝙ dēt iudicari conditionem esse purificatā, uel diem euenisse eo tpe, quo iudicandum est. Sed tamen, ꝙ conditio esset purificata, & dies euenisset, inter quam esset in eau si conclusum ad hoc, vt ius quod superuenit, videatur in dubio esse deductum, vt dicit Dy. in d. l. si Titius. & vide Fel. in c. si pro debilitate. ver. tertio alle. de offi. deleg. Ale. consi. 176. vol. 2.

§. Si quis iter. Opp. de l. egi. ꝭ. eo. glo. quæ est hic, rn̄detur, ibi ex eadem causa, hic ex diuersa. So. veta est, quia ibi pars petebat ius, quod prius petitum erat: hic iunt

prorsus separatę. Opp.& vr̃, ꝙ habeant aliqd cõe.l.q usumfructũ. ℥.de verb.obl. Glo. nesciuit qd dicere, nec ibi, nec hic. Aduerte vt intelligas gl. Pars integralis est illa, q̃ ad positionem totius partis ponit, vt si dico domus, pono parietẽ, ad positionẽ partis integralis, non sequtur totũ. Quædã est pars subiectiua, & est totũ cõ: quia ad positionẽ totius, non sequtur pars, sed ad positionẽ partis sequtur totũ, vt homo, tũc sequtur totũ, s. aĩal: sed posito aĩali, nõ sequtur homo: qa põt esse equus. Modo iter & actus sũt q̃dã seruitutes p se, nec vna est pars alterius, vel ĩtegralis, vel subiectiua. Sed si tñ q̃ris quo ad cõmoditatẽ, iter est pars subiectiua, hoc dicit gl. in l.recte dicimus. ℥ de verb.sig. dixi in l.qui vsumfructum. ℥.de verb.obli. Op.℥.e.l.si cum testamento argentum. §.si fundum. Sol. vt p gl.

a **§.Hoc iure vtimur.** aQuęro, q̃ ẽ dñia inter actorẽ, & reũ: qa factũ psonę cõiunctæ nõ nocet mihi, nisi ratũ habeã, siue defendat, siue agat. Et gl. dicit, ꝙ nulla est dñia, sed illud ponit hic, quia frequentius accidit. Et gl. tenet b hic, ꝙ siue succũbat, siue obtineat, possum hẽre ratum. Vltramon. dñt, ꝙ tũc põt hr̃i ratũ, qñ lata est sñia ꝯ eũ, secus si pro eo. Non ob. C.de proc.l.nõ eo minus. quia illud specia le in minore, vt no. C.in qui.cau.in inte.resti.l.si tutor. per glo. & ibi de hoc per Cy. sed puto istam gl. verã, quia vbi est aliquid nullum ex defectu consensus, tunc quãdocũq; interuenit, sufficit. c.l. ratum. ℥.de sol.& per Dy. in c.ratihabitio. extra de reg. iu.lib.6.

ADDITIONES.

a Barb. Hoc iure vtimur. Et vide Bal.in l.sultanus. ℥.q satisd.cog. vbi ponit no.opi. & vide Ang. in l.licet. ff. de iud. vbi loquitur singulariter. Bar.in l.i.C.qui p sua iuris. & i l.talius. C.de fur. Et cõtra istã gl. dicit fuisse decisum i curia D.Gaspar. de Cal.in c.cũ in iure, de offi. del.& vide ibi Io.de Imo.& Bal.in l.licet. C.d̃ pc.

b Ale. Et glo tenet. Et an valeat sententia lata pro furioso, vide l.qu æstitum. & ibi gl.& Doct.sup.de re iud.

Menoch. Adde limitationem in tract.fallen.posito post illud Soc.reg.86.

c Ale. Sufficit. Adde pro concordantijs illarũ gl.no.per Bal.& Ang.in l.licet. su.d̃ iud.per Mod.in c.cũ in iure, extra de off.del.& ibi dicit Imo.ad fi.ꝙ Gasp.Cal. in c.cum olim Abbas, de offic.deleg.tenet opi. Cy.in d.l.si tutor cõtra istã gl.licet de hac gl.nullam mentionẽ faciat, & dicit, ꝙ cõtra istam gl.tenuerunt etiam Dñi de Rota in decis.antiquis, licet non allegent istam glo.& vide pulchre in d. l.si tutor, & cum hac gl.tanquam sing & vera transit Imo.in l.sæpe, de re iud.

1 *Filiofamilias conuento, et absoluto acquiritur patri exceptio rei iudicatæ, si nomine patris tacite, vel expresse in iudicio defendendo comparet, secus si pro sua confessione conuenitur.*

2 *Filio emancipato conuento, & absoluto, exceptio rei iudicatæ, prodest patri, si ab eo causam habet, & interest filii eam transire ad patrem.*

1 **Si quis hominem.** Quæro, qualiter fuit petitus? dic, vt in gl. Sed quæro, † fuit filius conuentus, & absolutus existens in potestate, an pater acquirat excep. rei iud. Et dicit, ꝙ sic: quia vna persona cẽsetur. Credo, ꝙ ista gl. dicat verum, quando filius est in iudicio defendens patrem tacite, vel expresse: secus si pro sua confessione ipse conuenitur, quia dixit se possidere, arg.l.qui seruum. sup. de interro act.

2 † Quæro, si filius emancipatus fuit conuentus, & absolutus, an acquiratur exceptio patri? Et dic, vt in gl. Vides ergo, ꝙ si filius emãcipatus obtinet, prodest patri, si ab eo hẽt causam. Illud debet intelligi secundum ea, quæ dixi in l.cum vir. ℥.de vsuca. s.si interest filii emancipati exceptionem transire ad patrem.

1 *Si ego vendidi tibi de præsenti fundum, & Sempronius fecit examinare testes ad æternam rei memoriam, ꝙ illum fundum iam est annus sibi donaui, an vigore istorum testium possit agere contra te emptorem.*

a
b **§.Item si rem.** aDy cõsuluit vnam quæstionem, quã vidi de facto. Hodie bvẽdidi tibi vnum
1 fundum, Sẽpronius facit examinare † testes ad æternam rei memoriam, ꝙ ego iam est annus, donaui sibi fundum, & vult agere contra istum emptorem, s. contra te, cui vendidi, & probare sibi esse donatum per illos testes examinatos ad æternam rei memoriam, an possit? Dy. dixit, ꝙ sicut excep. rei iud. emptori nõ nocet, vt ℥.eo.l.iudicatæ.& l.si superatus. sup de pign. ita examinatio facta post emptionem. Inn. idem in c.cum causam, de testib.

ADDITIONES.

a Paris. Item si rem. Vide Are.consi.36.

Menoch. Soc.sen. consil.13.col.pe.in prin.lib.3.& consi.81.col.2.ver.2.conclusio. eo. Ruy.cons.31.nu.6.lib.1.& consi.50.nu.13.eod.

b Ale. Hodie. Vide qd̃ no.Bar.in l.sæpe, in fi.de re iud.& in l.si perlusorio. §.fin.de app.& vide Bar.i l.2.C.de edẽ.& in l.3.iud.sol.& adde i materia Bart.in l.3.C. de pig.an ius exequẽdi trãseat ꝯ tertiũ possessorẽ, vide Bar.i l.3. C.qd̃ met.cau. in fi. An cui nõ nocet sñia, noceãt alia acta, vide Bar.in l.si superatus, ad fi.de pigno.& in l.2.inf.iud.sol.& allegãt in materia no.p Bar.in l.3. C.de pig.Cyn.& Bal.in l.1.C.de eden.& Bar.in l.qui repudiantis. §.1.de inoff.test. uide Bart.in l. edita. C.de eden. Pom. Vide Imo.consi.40. Are.36.ver.secundo dico, vbi extendit, ꝙ nedũ ꝓbationes factæ cõtra auctorẽ, nocẽt singulari successori ante translationẽ iuris in eũ factam, sed & confessiones, & Are.consi.78.& Ale.61. uol.2.

LEX XIIII.

Et an eandem. Opp.de l.si quis cũ totũ. §.si ancillã. & §.seq.℥.e.gl.tua sñdet, ꝙ oportet, ꝙ sit eadem res vere, vel interpretatiue. Opp.de vsufr.l.qui vsum fructum areę, in prin. Gl.non soluit. Sol. in hac exceptione inspicitur substantia, & etiam veritas præsumpta, ibi sola forma.

§.Qui cum partem. Sed nonne habuistis i l.si ꝗs cũ totũ. §.si ꝙ qñ illud, est decisum in vno iudicio, venit examinãdum in alio, obstat exceptio rei iud. qd̃ non est ita hic. Br̃ gl. dat duas sol. Prima dicit, ꝙ venit examinãdũ in primo iudicio, nõ tanq̃ cã proxima, sed tanq̃ remota. Sed qd ad tuum bũ? Dat gl. aliã sol. ꝙ succubuit in parte scilicet: sed ista mala, p tex. Dicit gl. vel verius, aut succubuit tanq̃ non legatarius, & c. vt gl. Sed tu debes scire, ꝙ Pau. Iurisconsul. sciuit qd diceret. Dixi tibi, oportet, ꝙ sit eadẽ res, & cã. & persona vere, vel ĩterpretatiue, vt ℥. pxi. dixi. modo peto partẽ meã, deinde vsumfr. peto accrescentẽ, qũo obstat exceptio: quia res quã secũdo peto, est prorsus extranea a prima, s. non est accessoria, quia personę, nõ rei accrescit. Et hoc vult dicere tex. & sic, cum nullo modo contingant se, non obstat exceptio. Idẽ vides in exẽplo, peto decem, & succũbo, deinde peto qnq; ex alia cã, possum, cũ prorsus sint separatæ, & possum probare in ista, quod non probaui in prima

1 *Intellectus glo. ad hunc §. quod hic fuerit petitio generalis, & prosecutio specialis est verus, & nu.3.*

2 *Differentia est in formando libellum in actione personali, & in reali, quia in personali debet exprimi causa suæ petitionis, & in reali non.*

4 *Exceptio rei iud. non obstat ipso iure, quando petitio fuit generalis, prosecutio specialis, & sententia generalis: secus si sententia fuit specialis.*

5 *Exceptio rei iud non obstat in non prosecutis, quando petitio fuit generalis, & prosecutio fuit specialis ignoranter: secus si scienter, & nu.7.*

6 *Exceptio rei iudic. quando obstet in non prosecutis, plena distinctio.*

8 *Agentem actione personali ad delictum ciuiliter, non oportet exprimere omnia requisita in l. libellorum. inf. de accus. sicut in libello criminali.*

9 *Intentãs actionem descẽdentem ex delicto tenetur exprimere diem, & locũ.*

10 *Dominium potest haberi ex pluribus causis in idem tempus concurrentib⁹.*

11 *Agens actione reali, potest cogi ad exprimendum certam causam.*

Exprimens vnam causam in reali, non videtur omnes deduxisse.

12 *Agens actione reali, & succumbens, quando possit ex alia agere, vt ei nõ obstet exceptio rei iudicatæ.*

13 *Agens actione reali, & dicens rem ad se spectare iure dominij, vel quasi, si succumbit, an possit postea intentare Publicianam.*

Libellus. peto rem iure dominij, vel quasi, de iure non procedit: consuetudo tamen admittit, & vnum debet libellans prosequi.

14 *Agenti hypothecaria, qui primo succubuit, quando obstet exceptio rei iud.*

15 *Agens confessoria & negatoria, si vnam prosequitur, & succubuit, an possit aliam intentare.*

16 *Exceptio rei iud. qñ obstet agenti actione mista puta petitione hereditatis.*

17 *Actio personalis in rem scripta regulatur, secundum naturam actionum personalium.*

Et in ea ex iure superuenienti potero iterum agere.

Et quando agenti tali actione obstet exceptio rei iudicata. nu.18.

19 *Si in libello exprimitur vna causa generaliter, & iudicio pendente superueniat actio, an tale ius claudatur in hoc iudicio.*

20 *Si in libello exprimo causam remotam, puta emptionis, non tamen probo de tempore, reus absoluitur.*

21 *In libello in actione personali quis nõ tenetur exprimere causam proximã.*

22 *Agenti non sufficit allegare in libello causam auctoris sui ĩ successore singulari, in successore vniuersali sic.*

§.Actiones. Iste § habet vnã materiã multũ subtilẽ, & multũ quotidianã, & diuiditur in duas partes. Prima pars loquitur de actione personali. Secũda de reali. Secunda ibi, at cum. legitur §. iste tribus modis. Vno modo secũdum Dy. & alio modo secundum gl. & tertio modo secundum Gui.de Suza. & Iaco.de Are. videtur eum sequi, & hoc intendit. Actio personalis simpliciter proposita restringitur ad cãm, quã quis in iudicio est prosecutus: secus in reali. h.d. Quęro, quid vult dicere, singulas obligationes singulæ causæ sequuntur. Gl. in ver. causæ, tripliciter exponit, vna est, ꝙ ad positionẽ obligationis sequtur actio. & vide gl. & sic actio ẽ causa causata ab obligatione. Et est rõ, quia si plures actiones sunt, plures obl̃ones sunt, & ecõuerso, & vna perempta, non perimitur alia. Secundo modo ponitur hic, vt dicam⁹ singulas obl̃ones, & c. ꝙ hic ponatur cã pro cã causante, vt ꝯctus causat obl̃onẽ. & obl̃o actionẽ, q.d. obl̃o, q̃ est causa causans, sequitur actionẽ. Nõ vr̃ bene dictũ. ꝙ ponatur ꝓ causa causante, cum obl̃o pręcedat actionẽ. Dy. volẽs sustinere dicit, ꝙ intelligitur, ꝙ sequuntur, nõ intelligatur, in tpe, sed vult dicere, ꝙ ad positionẽ actionis sequitur positio causæ causantis, s. ꝯctus, & obligatio. Dant alii tertiam expositionem, quam vide in gl. & est vera in se, sed pro ea no habemus rationem, sed esset narratio facti. Tene ergo alteram prædictarum duarum. Ad legem istã op. & videtur, ꝙ nulla sit dñia inter realem & personalem: nã si actio personalis simpliciter proponitur, in omnibus parit exceptionẽ rei iudic. l.vlt. C.de anti.excep. & sup.eod.l.si mater. §. deniq; & vidistis idem no. in l.neq;. C.ad exhib. & sup.de eden. l.i.ĩ j gl. mag.

1 † Huius contrarietatis timore gl. 1.I verbo, actiones. ponit casum hic, ꝙ ꝯtra loquũtur quãdo fuit petitio, & ꝓsecutio generalis: hic vero petitio generalis, prosecutio specialis. Dyn. dicit, ꝙ ista solu. continet quandam diuinationem, cum in text. non contineatur: & dicit ipse, ego lego sic, ꝙ dñia est ĩ hoc, quia actio ꝑsonalis simpliciter fuit proposita, & simpliciter facta prosecutio, vt ago ad fundum actione ex empto. Sed si postea alia actione ago, vt ex legato, non obstat exceptio rei iudi. & sic loquitur prima pars. Sed si ago reali simpliciter proposita, tunc obstat exceptio quomodocunq; ua

docunque agam. Et ista est vera in se, sed non multum placet mi
hi, quantum ad legē nostrā, quia si ago actione personali expressa
actione ex empto, sequitur expressio causæ, & sic nō obstat exce-
ptio rei iudic. Idem crederem in rei vēdicatione, si agam ꝯ te rei
vendicatione, q̄ competit ei, qui est dn̄s de iure gentiū per occupa
tionem: & in isto casu esset idē, qđ esset in personali. Gui. de Suza.
2 † legit, ꝙ est dīa inter actionem personalem, & realem, dicit ipse
in formatione libelli: quia in personali debet quis exprimere cau
sam suæ petitionis, vt ago certi condictione, quia mutuaui. & sic
contractus debet exprimi. In reali non exprimitur, quia non po-
test esse dn̄s, nisi ex vna causa, sed actio personalis pōt ex pluribus
contractibus cōpetere. Et ista lect. est vera in se. & approbatur per
3 gl. in l. j. s̄. de eden. in gl. mag. sed quantum ad §. nostrū, nō est ve-
ra: quia hic non quærimus de formatione libelli, sed quando ob-
stat exceptio rei iudicatæ in personali, & in reali. Teneamus ergo
4 lect. gl. & ad eam op. C. de iud. l. licet. Huius contrarij timore † di-
cit gl. dico, ꝙ obstat exceptio rei iudicatæ ipso iure, nō in effectu.
Et vide d. gl. in verbo, actiones ibi, si ergo excipitur, &c. & illud est
verum, si fuit petitio generalis, prosecutio specialis, & sn̄ia gn̄alis.
Alias si fuisset sn̄ia specialis, ipso iure non obstaret exceptio rei iu-
5 dic. l. age. C. de trans. & l. licet. C. de iud. † Vnum aliud volo, aꝑ no
a tes, quod gl. dicit, quod in non prosecutis non obstat exceptio rei
iudicatæ: in effectu est verum, quādo quis nō est prosecutus igno-
ranter: secus si ex certa scientia, & malitiosè. l. j. de reb. sū. de arb. &
nescio alibi istum casum, & vidi non est multum tempus, vnum
compromissum gn̄ale, & sic fuit facta petitio generalis, & prose-
cutio specialis, & sn̄ia fuit lata gn̄alis, & nunc non refertur, ad pro-
secuta: verum est, quando non fuit prosecutus ignoranter: secus si
scienter. Sed opp. de l. in delictis. §. si detracta. s̄. de noxa. Glo. non
soluit. Solu. ibi eadem cā agebatur, qua prius agebatur, licet cum
adiectione nouæ qualitatis: hic vero nos loquimur, quando alia
actione, & alia cā agitur. Sed opp. contra istam sol. de l. habebat, in
prin. s̄. de instit. verum ibi gl. multum se inuoluit. Pet. & Doc. dn̄t
ꝙ non possum agere pp nouam qualitatem, nisi restitutione peti
ta ex iusta ignorantia. Et h. d. Cy. in l. error. C. de iu. & fac. ign. & ca
sus est in l. quæsitum, alias est §. fi. l. j. s̄. quando actio de pec. est an.
Op. s̄. eo. l. singulis. Sol. ibi ex eadem causa, hic ex diuersis. Opp. de
b l. j.[b] in princ. sup. de eden. Rn̄. nam debet actor declarare libellum
suū reo postulante. l. vlt. C. de anna. exceptio. & l. j. s̄. de eden. & ibi
6 no. & dic, vt ibi. † Et vt ista cōtraria recolligam distingue: aut quis
proposuit actionē simplr̄, & gn̄aliter: aut proposuit expressa causa.
Si gn̄aliter proposuit, & tunc aut ex expressione actionis colligi-
tur expressio causæ, & tunc ad illam tantum restringitur actio, vt
c hic ſm lect. Dy. c & no. in l. j. in gl. mag. s̄. de eden. Aut ex expressio
ne actionis non colligitur expressio causæ, vt ago certi condictio-
ne: & tunc aut simpliciter sum prosecutus, & obstat exceptio rei
iudicatæ in alia. l. fi. C. de ann. except. aut vnam causam sum tantū
prosecutus, & tunc aut sententia fuit specialis, & non obstat exce
ptio rei iud. in alijs causis. l. age. C. de transa. & l. licet. C. de iudic.
7 Aut sn̄ia fuit simplex, & generalis, sicut petitio: & tunc aut quis
omisit alias causas prosequi ignoranter, aut scienter, & malitiosè:
si ignoranter licet obstet exceptio rei iudic. in alijs, tamen replica
tione eliditur, l. licet. C. de iudic. & hoc ſm lect. glo. Si omisit sciē
ter, & malitiosè, in alijs non obstabit rei iudic. except. l. de rebus.
sup. de arb. vbi est tex. sing. Pet. tenet in d. l. licet, de iud. Si vero in iu
dicio certam causam expressit, & tunc aut vult agere iterato actio
ne alia descēdente ex alia causa, & potest, vt hic, & l. cum quæri-
tur. & no. in l. si mr̄. §. j. s̄. eo. Aut vult agere eadē actione cum adie
ctione diuersæ qualitatis, & tunc nō potest. l. in delictis. §. si detra-
cta. s̄. de noxa. sed p rest. in integ. ex cā iustæ ignorātiæ posset. l. ha
bebat, in prin. s̄. de instit. & l. 2. alias §. fi. l. j. s̄. quando act. de pec. est
ann. Habes expeditam materiā de actione personali. Formo vnā
qōnem, dixi quod in personali cogitur actor declarare eam. Sed
d quæro,[d] tu † agis actione personali ad delictū ciuiliter, an habeas
8 necesse exprimere in libello ciuili eoīa, sicut in criminali, & decla
e rare diē, & locum, ſm formam l. libellorum. J. de accusa. & ita in
actione descendente ex delicto, sicut ex ꝯctu. Dico, ꝙ non debet
sic exprimi in ꝯctib. prout in delictis, arg. eius quod no. in l. testiū.
C. de testi. extra de fide instr. c. cum Ioānes. vbi de tpe nō cogitur
testis deponere. Si ergo esset necesse exprimere in libello temp⁹,
tunc si testis non deponeret, non valeret: & ideo non est necesse,
vt exprimatur. Et hoc tenet Inn. in c. Abbate sane, de re iud. lib. 6.
9 Sed † quādo actio descēdit ex delicto, hēret necesse exprimere diē
& locum. Et probatur per l. ait prætor. in princ. J. vi bon. rapt. & l.
idē exigit. s̄. de dolo, & extra de procur. c. iuæ. qđ dic. vt in l. prætor
edixit, in prin. J. de iniu. Scd̄o venio ad materiā realis, & op. innui
tur hic dn̄ium posse hēri ex plurib. causis. Contra de l. 3. ex plurib.
10 s̄. de acq. pos. Rn̄. vt ibi dixi, ꝙ dn̄ium nō pōt hēri ex diuersis cau
sis concurrentib. in diuersum tps, in idem tps sic. Scd̄o oppo. de l.
minor. § j. de euic. Gl. at, dic vt ibi. Dixi tibi s̄. e. l. si mr̄. §. eadē. Ter
tio opp. de gl. mag. & videtur, ꝙ rō posita in tex. sit magis in con-
trariū. Si n. plures causæ sint, ex quibus debetur, plures vīr dedu-
ctæ: si ex vna cā est mea, una videtur deducta. Et gl. soluit multum
clare, & vide eam, in verbo, apprehenduntur, quæ incipit, rō ista.
Opp. s̄. eo. l. si mater. in princ. Solu. ibi speciale in matre. Alia solu.
est, ꝙ ibi per restitutionem. dic vt ibi. Oppo. extra glo. de l. si ma-
ter. §. si quis autē fundum, s̄. eo. vbi qui egit reali, pōt iterum agere.
Gl. hic sentit in princ. ꝙ ibi fuit apposita in libello certa cā hic ve-
ro nulla cā fuit expressa; & ideo obstat in omnib. exceptio rei iud.
q̄a oēs vidētur deductę. Pet. dicit ꝯ, ēt si vna tantū causa sit expres
sa, oēs videntur deductæ: & obstat exceptio rei iudicatæ. probatur
quando quis non potest cogi ad expressionem causæ certæ, licet
certam causam exprimat sua sponte, omnes causas videtur dedu
xisse. l. scio. in fi. J. de app. cō iuncta l. j. in prin. eo. tit. Propter quod
dicit Pet. opi. gl. non esse verā, & Cy. sequitur in l. edita. C. de eden.
f An sit vera ista opin. Videamus, † an in reali † possit quis cogi ex-
11 primere certam causam. Et glo. habuistis, quod sic, l. l. si mater. §.
denique. s̄. eo. in glo. mag. Sed ista gl. male dicit, & contra casum
huius §. ſm vnam lect. & ꝯ gl. quæ est in l. 1. s̄. de eden. Et in h. d. ve
rū Pet. tñ si exprimat, dicit Pet. an omnes videatur deduxisse. cer-
te non, vt s̄. eo. l. si mater. §. si quis autem fundum. & opi. gl. est ca
nonizata, extra de re iud. c. Abbate sane. lib. 6. Non ob. l. scio. de ap
pel. Et rō est, quia omnem causam prosequi possum ī appellatio-
ne, cum interim ab illa sententia non possum appellare, propter
cursum tpis. Opp. de l. si mr̄. §. eandem. s̄. eo. Sol. verum est ex alia
causa de nouo emergēti. hoc sentit hic gl. Opp de l. si ex testō, s̄. e.
vbi possum agere iterato, verū est ad alias causas, quas nō fuit pro
12 secutus, & ad alias, quæ tunc nō competebant, sic. Reassume † er-
go breuiter circa actionem realem sic. Aut quis egit reali expres
sa certa causa, aut nulla causa expressa. Si expressa certa causa, non
obstat agenti ex alia exceptio rei iudicatæ. l. si mr̄. §. si quis autē. s̄.
eod. Aut certa causa non fuit expressa, & tunc aut prosecutio fuit
facta simplr̄, & tūc obstat exceptio rei iud. l omnibus, vt hic. Aut
fuit facta prosecutio in vna tantū, & tunc aut volo agere ex alijs
causis impetrata restitutione in inte. & restitutione petita ex cau-
sa ignorantiæ iusta, tunc possum, l. si mater, in prin. s̄. eo. Aut non
habeo iustam causam ignorātię, & tunc agere non possum. Fallit
in matre. d. l. si mr̄, in prin. ſm aliam lect. & hoc est verū ad eandē
rem, ad aliam possum, l. si quis ex testō. J. eo. & hoc est verū, si vo-
lo agere iure dominij: secus si iure quasi dominij l. si minor. §. j. ff.
de euic. Circa realē actionem, formo qōnes aliquas, quas nō cre-
do tibi notas, nō eas quas ponit Cy. C. de alie. iud. mutan. cau. fac.
13 Et primo † quæro, dixi tibi quod si egi reali, & succubui in ciuili,
g quod possum agere Publiciana. Sed quid si dixi g rem ad me per
tinere iure dominij, vel quasi, & succubui, an Publicianam pote-
ro intentare? Iste libellus licet non procedat de iure, de cōsuetudi
ne admittitur. §. alię. Instit. de act. & est tex. in c. Abbate sane, extra
de re iud. lib 6 tamen glo. quæ est in d. §. alię. dicit vnum verbum
valde notabile: quia licet libellus sic admittatur, tamen vnum de
beo prosequi, vel dominiū, vel quasi dominiū, & tūc est quæstio,
an vno prosecuto obstet exceptio rei iudicatæ in alio. Et bn̄ dicit
Ioan. And. notabile verbum in d. c. Abbate. quod non obstat ex-
ceptio, quia ope replicationis eliditur. Sed illa glo. potest sustine-
ri, quando prosecutio est specialis, ita quod discernat Publicianā
h a domino, sed si non discerneretur, vt quia dicit h rem ad se perti
nere, quia ad vtrunq; refertur, l. verbum illud pertinere. J. de verb.
sig. & tunc idem quod in personali esset dicendum. Quæro, quid
in hypothecaria? Et glo. format hic, & vide glo. in verbo, ex qua,
14 quæ nō soluit, † & incipit, statim ab initio, & in actione hypothe-
caria debes dicere, quia quot obligationes, tot actiones & tūc est
eadem ratio in hypothecaria, quæ in personali. & Guliel. de Cun.
15 tenet in l. solutum. §. per liberam. supra de pigno. actio. † Quæro,
quid

ADDITIONES.

a Barb. Vnum aliud volo. No. sing. casum, & vide Ang. in l. tres fratres. ff. de pact. & vide Mod. in c. pe. de excep. vbi faciunt festum de isto dicto, & ibi etiam allegant aliud no dictum Bar. in l. j. C. de ord. iud. per teg. in l. duobus. inf. eo.

b Alex. Opp. de l. Adde Bar in l. edita. C. de eden.

c Alex. Lec. Dy. Vide Bar. in l. j. circa fi. C. quando prouoc. non est necess. & in l. si expressim. inf. de appel.

d Barb. Sed quæro. Et vide Bar. in l. j. §. interdictum. ff. vti possid.

e Alex. Ciuili. Ad materiam adde, ꝙ si index videt male actum ex vna causa, & ꝙ ex alia causa potuisset bene agi, potest in sententia reseruare ius agendi ex alia. l. Bebius, in fi. de pac. dotalib. & Bal. in auth. sed si quis. de secun. nupt.

f Alex. Videamus. In reali non possum cogi causam exprimere. Adde Bal. & Ange. in l. fi. C. de ann. except. & idem tenet Inn. in c. conquerente, de offi. ord. & ibi vide etiam quid in personali, & Inn. in c. cum dilectus. in ver. iustitiam, de offic. ord. per Cy. in d. l. edita, de eden.

g Alex. Sed quid si dixi. Nota an procedat libellus, dico rem ad me pertinere iure dominij, vel quasi, & an vtrunque possim prosequi: & an si vnum tantum prosequor, obstet exceptio rei iudic. in alio. & adde quod legitur, & no. in l. minor. §. si seruus. ff. de euic. & ꝙ ibi Bar. & Doct. dum Bar. hic, prosequendo gl. in §. alię. Instit. de act. dicit, ꝙ licet rei vendicatio, & Publiciana possint cumulari ī libello, ꝙ tamen vnam tantam debet prosequi. Adde ꝙ immo videtur, ꝙ vtranque posset prosequi, per d. c. Abbate. de re iud. lib. 6. & ibi ēt no. in c. constitutus, de restit. in integ. & no. ꝑ Imo, in c. ex parte, de rescr. & quæ no. Bar. in l. si expressim, de appel. in q. de libello, in quo dico sententiam nullam, & si qua est, appello, &c. Sed quo modo fient probationes, quę erant sibimet contrariæ quæ non admittuntur, vt no. Bal. in l. j. in ver. & no. ꝙ item, C. de furt. Vide eum etiā ibi in §. op. potest dici, ꝙ fiet positio de quasi dominio, quæ si negabitur, poterit fieri positio de dominio, & pars aduersa non poterit se fundare ex positione negata.

h Ale. Vt quia dicit, Verbum, pertinere refertur ad dominium, & quasi dominiū. & adde gl. & quod dixi post Bar. in l. si quis intentione. ff. de iudi.

quid in confessoria, & negatoria simplr proposita? Et prosequor
vnam, & credo, q idem sit, q in personali, quia ex plurib. caussis po
test deberi, & plurib. iurib. l. in pcedēdo. ff. de aqua plu. arc. & l. Lu
16 cius. ff. de aqua quot. & æsti. † Quæro, qd in actione mista, vt in pe
titione hæreditatis? Et bñ petitio hæreditatis, licet sit mista, in alis
quo sortitur naturā realis: qa non potest esse hæres, nisi ex vna cā.
Item vnus insolidum. l. hæredi. ff. de cast. pec. & idem ius est quod
17 in reali. l. si mr̄. ff. eo. & l. ex sextāte. ff. eod. † Quæro, quid de actione
personali in rem scripta, vtrū iudicabimus fm regulam persona-
lium, an fm regulā realiū, vt in actione ad exhibendum, quæ est
mista? ff. de eo, in fi. ff. ad exhib. Et dico fm naturā personaliū, quia
ex plurib. caussis potest deberi. l. 3. §. j. ff. ad exhib. Dixi ff., quod ex iu
re superuenienti de nouo possum agere, quantumcunq; fuerit &
petitio, & sententia gñalis. Modo quæro, † est ne hoc verum siue
18 ius de nouo superueniat pendente iudicio, siue post, & fuit reus
absolutus, & superuenit causa ante absolutionem? Et Dy. dicit sic.
Quandoq; ius cōpetebat actori ab initio respectu sui, licet reus nō
teneretur, & tunc si ex parte rei pendente iudicio superuenit, tūc
iterum agenti obstat exceptio rei iudicatæ. l. 4. sup. de pet. hær. & l.
quæsitum, in prin. ff. de pec. no. in l. non potest. ff. de iudi. quandoq;
deficiebat ius ex parte actoris ab initio, quod superuenit penden-
te iudicio, & postea reus fuit absolutus, tunc aut superuenit ius ex
cā de preterito, & obstabit exceptio rei iudicatæ, quæ retrotrahitur.
l. si rem. §. fi. de pig. act. & ff. mand. l. si mandauero tibi, vt a Titio.
Aut superuenit ius ex cā noua, & tunc non obstat exceptio. l. Atte
ius. in fi. cum. l. seq. ff. de aqua plu. arc. & l. nō potest. ff. de iud. & hoc
est verum, licet exprimat causam, vel non. Sed licet Dyn. dicat, in
vide casum in l. si mr̄. §. eandem. ff. e. ibi, mox alia causa noua post,
& per illum tex. se fundat Dy. Sed de æquitate canonica est intro
ductum illud, quod si pendente iudicio superueniat ius, quod ab
initio non competebat, tunc venit in illo iudicio gñaliter proposi
to, d. c. Abbate sane. Procedo[a] vlterius circa hoc, pone, quod ex-
a pressi vnam cām, † tamen illam expressi generaliter, vt ago con-
19 tra te, dicens, qd res pertinet ad me ex cā emptionis, vel ago actio
ne ex mutuo, non dico quando, nec qualr factum sit, superuenit
actio, vel cōtractus mutui, pēdēte iudicio, an in isto iudicio clauda
tur ipsi determinātī, q non. Rō est, tu scis, quod quælibet actio ha-
bet vnam cām proximam, & vnam remotā. l. cū de hoc. ff. eo. &
hic glo. no. In reali est cā proxima, s. dñium: in personali est proxi-
ma generaliter, vt dico ad me pertinere iure dnij, vel dico te obli-
gatum ad decem, & tunc ius superueniens pendente iudicio, in
illo iudicio clauditur. Sed quando propono libellum gñaliter ex
causa remota, vt ex causa emptionis, & causa mutui, tunc super-
ueniens ius in illo iudicio non clauditur. Et ratio est, quia causa
remota de necessitate præsupponit locum, & tempus: quia si di-
co emptio, oportet quod sit facta certo tpe & loco, & traditio nō
potest esse, quod non sit facta loco & tpe. Vnde cum dicis, ex cau
sa emptionis, intellige de certa emptione facta certo loco & tem-
pore. Sed quando ponis causam proximam, vt dñium, vel dico te
obligatum ad decem, tunc obligatio, vel dominium, nō clauditur
20 † tpe cōtractus, sicut ius superueniens illo iudicio clauditur. Sed
b quid si[b] expressi causam remotam venditionis, & donationis, &
probaui, non tamen probaui de tpe, & sic non apparet an ante li-
tem conte. vel post fuerit facta. Rñ. reus absoluetur, ar. eius quod
no. de neg. gest. l. cum actum, in fi. per gl. & de ope. no. nunc. l. non
solum. §. sed vt probari. & Io. And. hoc tenet in d. c. Abbate. quod
21 no. Quæro vlterius vtrū in libello quis cogatur exprimere cau-
sam proximam, vt dico, mutuaui tibi centum, an debes dicere ad
quæ es mihi obligatus? Dy. tractat hic, & tenet, q non est verum
per regulā, quam dixi vobis in l. oēs, §. Lucius. ff. quæ in frau. cred.
istū tex. ibi nō alleg. Cy. format in l. edita. C. de eden. Vidi de cau-
22 sa proxima, & remota: modo quæro, † an sufficiat expressio causæ
hoc modo, emi rem a te, & tradidisti: tu habuisti rem ex cā dona-
tionis a Titio, ago cōtra Titium, sufficit ne allegare auctoris mei
cām, i. cām donationis? Apparet decretalis quod non, & dēt absolu
tio sequi. Casus est in d. c. Abbate sane. Nos videmus hēre gl. in ɔ̄
rium in l. 3. sup. de pet. hær. fm vnam lect. & dicit sic, sum hæres Ti
tij ex testō, fuit Titius hæres Seij ab intestato, volo vendicare hæ-
reditatem: sed qualiter vēdicabo? Et certe tanquam hæres ab in-
testato, sicut auctor meus. Ita dicit ibi gl. ar. tex. in l. vlt. ff. de fideic.
hær. Pet. & Dy. formāt istā q. in l. fi. C. de hær. insti. Quid dicemus?
Bñ si quis diceret illud quod dicā, credo q gl. & Doct. dicant be-
ne in successore vli, verum dicit gl. quia possum allegare causam
pximā meā, qa hæres, & cām auctoris mei. l. 3. ex plurib. ff. de acq.
poss. ibi dum dicit, q p hærede, &c. In successore singulari loqui-
tur decretalis, quæ non potest nisi ex persona auctoris sui, qa non
est eadem psona cū eo. gl. dicit in l. nemo plures iuris. ff. de reg. iur.
Quid in cā appellōnis? Quid in cā nullitatis? Quid in cā restōnis in
integrum? ista habemus dimittere hic, sed alias dicemus.

ADDITIONES.

a Ale. Procedo. No. hæc ad c. Abbate sane. de re iud. in 6. & vide ad hoc Bal. in l. j. C. si plu. vna sent. & Inn. in d. c. Abbate super vlt. gl. & Bar. in l. nō potest. de iud.

b Ale. Sed quid si. Adde Bal. in l. 1. in fi. C. si plu. vna sent. & Bar. in l. non solū §. sed ut probari. de ope. no. nunc. & Bal. in l. 1. de poss. & Bar. in l. non potest, in prin. de iud. & Bal. & Ang. in d. l. cum actum, de neg. gest.

LEX XV.

1 *Duabus actionibus præiudicialibus simul propositis, super vtraque pceditur si sunt æqualis potentiæ, alias super maiori.*

a **Si inter me & te.** Op. extra gl. vltra Doct. qñ duo iudicia sic se habēt, q absolutoria lata in prima parat except. rei iud. in secunda, tunc non admittitur concursus. l. fundi & l. fundum. §. j. sup. ti. 1. Respō. ibi loqtur de actionibus præiudicialib. propositis ab eodem: hic a diuersis. Sed tunc
1 opp. & istud no. † quando proponuntur duæ actiones præiudiciales, debet super vna procedi, & in alia supersederi. l. j. C. qui accus. non poss. hoc est verum, quando vna causa est maior alia qa super maiori procedetur, vt dixi in d. l. fundum sup. tit. j. & sic loquitur l. j. Sed quando sunt æqualis potentiæ vtraque agitur.

ADDITIO.

a Ale. Si inter me & te. Istam l. si inter, alleg. Bar. in l. sæpe. in 1. q. de re iudic. Et ad hanc l. uide Bal. in l. cum Papin. C. de sent. & omnino Bal. in l. edita. C. de eden.

LEX XVI.

Euidenter enim. Op. de l. vlt. C. de vsu. rei iud. Solu. nouatio, i. noua actio, non autem antiqua perimitur. Op. C. si plures vna sent. l. j. Solu. gl. q ibi reus similiter est cōdemnatus in vno, & in alio absolutus. truffa est, melius notatur in cōtrario, quia aut agitur prima actione, & tunc nō obstat exceptio in alia parte; aut agitur ex sententia, & tunc nocet. Opp. ff. de iu. aur. an. l. 2. Solu. vt ibi. Opp. de l. si quis cum totum. §. plane. sup. eo. Sol. ibi prodest ei qui soluit.

LEX XVII.

Si rem meam. Innuit ista lex, q oportet, q pbet se desijsse possidere. Et sic qui semel possedit, semp præsumitur possidere. Item habemus, q oportet, q probet se nō dolo desijsse possidere, & sic dolus præsumitur. Ad primum opp. C. de probat. l. siue possidetis. qa solo animo amittitur possessio. l. 3. §. in amittenda. & l. quemadmodum. ff. de acq. poss. Solu. probat eo ipso, q ɔ̄rium non probatur, & hoc est verum, si initio iudicij possidebat, quia etiam tunc præsumitur possidere. l. neque. & ibi no. C. ad exhib. Oppo. de l. quoties. §. qui dolo. sup. de probat. Solu. probatur eo ipso, quod contrarium non probatur.

LEX XVIII.

1 *Reus simpliciter absolutus, si in sententia non apponitur causa, in dubio videtur absolutus ex causa, quæ in actis apparet.*

a *Si iudex absoluit reū, quia non possidet, & quia actor nō pbauit, si inspecta prima causa non obstat exceptio rei iudic. obstabit ex secunda.*

Si quis ad exhibendum. Ista lex habet gl. no. & argumētabilē ad
1 multa. Quæro, iudex † Pronunciauit & absoluit reum simpliciter,
non posuit causam in sententia, an videatur absolutus, quia non
possidet, vel quia actor non probauit? Et dicit gl. q in dubio præ-
a sumitur[a] absolutus ex causa, quæ in actis apparet, quia videtur ab
b solutus,[b] quia non possidet, vel quia actor non probauit. Et hoc
c potest probari, quia sententia[c] refertur ad acta. l. ait prætor. in fi. ff.
de re iudic. & l. 3. C. de sent. quæ sine cer. quāt. Item probari pōt
a per l. nō intelligitur. §. 1. ff. de iure fisci. Sed quid si iudex dicit, † Ab
soluo te, quia non possides, & quia actor non probauit, an obstat
exceptio rei iudicatæ? si inspicitur secunda, sic. Et Hugo. dicit, q
obstat exceptio rei iudicatæ, quia nō probauit, vt Institut. de nup.
§. affinitatis. quia si sint duæ causæ impedientes nuptias, tunc vna
sufficit ad impediendum, vt habuistis glo. in l. si ventri. §. in bonis.
sup. de priuil. credit.

ADDITIONES.

a Paris. Præsumitur. Vide Ale. consi. 81. uer. corroborantur. uol. 3. & cōsi. 66. uol. 4. Et Pract. Pap. in forma sententiæ diffinitiuæ, in gl. in uerbo, iuribus. Soc. cōs. 155. uerb. 3. dicentem q sententia præsumitur lata ex causa, quæ minus nocet. Fel. in c. aduersario suo. ubi etiam quærit, quid si ex actis non apparet, quæ fuerit causa absolutionis.

b Ale. Absolutus. Et sic in sentētia nō requiritur expressio causæ, de quo hr̄ p Doc. plene in l. 2. §. ignominiæ, de infam. & no. Bar. in l. Iulianus, de condict. indeb.

c Ale. Sententia. No. q sententia refertur ad acta. Adde l. hæ enim. & quod ibi no. de suspe. tut. & quod no. Bar. in l. Iulianus, de cōd. indeb. & no. in c. si cōmissionē, de ele. in 6. quod tamē intellige, & limita, ut dicit Imo. in l. ex diuerso. §. fi. sol. matr. & scripsi in l. cū prolatis, ad fi. tu. de re iud. post Bar. & sic habes hic, q sententia præsumitur lata ex causa, quæ in actis apparet. Sed Bal. aliter dicit, & notabilius in l. 2. C. de manu. uind. et ad hoc adde Bar. in l. 1. C. si plur. una sent.

1 *Excipiens si succubuit, quando possit agere, & ei nō obstet exceptio rei iudi.*

a *Duæ sententiæ diffinitiuæ contrariæ, quando possint ferri super eadem re, quod non ex eadem causa: secus ex diuersis.*

Duobus diuersis. Ista est notabilis l. cum gl. no. Secūdum gl. op. dr̄ hic, q ei q simplr se defendit, non obstat exceptio rei iudicatæ. Contra ff. eo. l. si mr̄. §. denique. & §. eandem. vbi quis simpliciter agendo videtur totum ius suum in iudicium deduxisse. Glo. soluit, q aliud est in
a actore, aliud in reo. Opp. de l. peremptorias. C. sent. resc. non poss. Gl. q̄ est hic, respōdet satis no. ad illā leg. Si quidem agitur actione iudi-

ADDITIO.

a Ale. Opp. de l. Et pro no. alle. hanc glo. Bal. in l. 3. C. de iu. et fac. ign. et ibi etiam Bar. Et in l. actori. C. de reb. cred.

iudicati,non poteſt opponi noua exceptio. Si vero agitur actione prima, tunc oẽs exceptiones quæ potuerũt opponi in prima, & in
1 iſta. Et eſt multum no. Extra gl. †oppo. & vr,ꝙ hic innuit tex. ꝙ ſi excipiendo ſuccubuit, non poſſet agere hypothecaria. Contra de l.vendicantẽ,cum l.ſeq. ꝟ.de euic. Sol. Qñq; tendunt ad eundem finem,quod proponitur per modum exceptionis,& quod proponitur per modum actionis,& tũc obſtat.l.ꝙ in diem. §.j.ꝟ.de cõpen. Aut non tendunt ad eundem finẽ,& tũc non obſtat exceptio.& loquitur.l.vẽdicantẽ,cum l.ſeq.ꝟ. de eui. & ibi dixi in l. qui Romæ. §.duo fratres.ꝟ.de ver.obl.& per Cyn.in l.3. C.ſen.reſcin.non poſ.
2 †Opp.ꝙ innuit aiſta gl. ꝙ duæ diffinitiuæ[b] contrariæ poſſunt ferri ſu
a per vna re,qđ eſt ꝯ.l.j.C.qñ prouo.non eſt nec. Et gl.vr non habuiſ
b ſe iſtum intellectum,nec Doct & iſta eſt veritas; prout Deus,eſt Deus,ꝙ duæ ſententiæ diffinitiuæ non poſſunt ſequi ſuper eadem re. Verum eſt ex eadem inſtãtia,ſecus ſi ex diuerſis, vt hic in gl. Et eſt ratio,quia ſententia lata tunc perit inſtantia:ſi ſententia noua ſequatur,tũc eſt nulla ipſo iure,quia eſt lata nulla præcedente inſtãtia.l.prolatam.C.de ſen.tene menti.

ADDITIONES.

a Barb.Opp.ꝙ innuit.Et vide Inn.in contrariũ in c,cũ dilecta,de reſcri. & ibidem Ant.& Io.de Imo.qui dñt iſtud dictũ nõ poſſe procedere, niſi ſñia prima fuiſſet iudici oſtenſa,quia tunc non procederet hoc dictum Bart.& vide quæ ibi dixi,
b Ale. Diffinitiuæ. Qñ duæ diffinitiuæ poſſunt ferri ſuper eadẽ re,bene facit quod no.Inn.in c.cæterũ,&c.paſtoralis, de reſcr.& Bar.no.in l.cũ procurator.§.ſi dñs. ſup.de no.ope.nũp. & facit,ꝙ no idẽ Bar.in d.l.j.C.qñ prou.& adde,ꝙ dñ Bart. uici,ꝙ ſñia lata contra ſñiam ſuper eadẽ re in diuerſa inſtantia valet,dic.ꝙ Inn. in d.c.paſtoralis,in prin.de reſcri.vr expreſſe tenere cõtrariũ.Sed Ant. ibi cõcordat eos hoc modo,quia aut ſecundus iudex vidit primam ſñiam, & tunc qa illa ſñia induciꝫ notoriũ,ſecũda ſñia non valebit, tanquã lata cõtra notoriũ,& ita loquitur Inn.vbi ſup.ſecus ſi non habuerit notitiã de prima ſñia,quia tunc fit vera opi.de qua hic,& per Canon.in c.inter.de re iudi.& no. Doct.in c.cũ dilecta, de reſcr.vbi vide. Ad hoc facit quod no.Bar.poſt gl.in l.acta,ſup.de re iudic.vide licet,an partes poſſint recedere a ſententia,& de hac materia vide Bald. in l.poſt ſententiam .C. de ſenten. Item iſtud eſt verum ſi fuit oppoſitum de prima ſñia, alias,ſecus,vt plene per Ang & Imo.in l.j.ſu.de re iudi.per Ant.in c. ab excõmunicato,de reſcrip.per Ro.in l.ſtipulatio iſta.inf.de ver. obli. Adde quando valeat ſententia contra ſententiam,Bal.conſ.199.lib.1 & Ro.conſ.469.

LEX XX.

Si ex teſtamento. Nota ergo, qđ ſi egi actione ex teſtamento, vel rei vẽdicatione ad certã rẽ,nihilominus poſſum agere ad aliam, contra l.ſi mater, §.denique,& §.eandem,in fi.ꝟ.eo. Duæ ſolu.dantur in gl. Secundũ illam vero,ſm quam dicit,ꝙ fuit actum reali, obſtat contrarium. Et tunc dic,ꝙ abſoluatur,quando ſimpliciter propoſuit, & vnam cauſam fuit proſecutus,quia obſtat in cauſa de iure,quod poſſet ꝯpetere ex quacũq; cã: ſed petitio generalis quo ad res non porrigitur,niſi ad res notatas,& in quib.eſt facta proſecutio. Sed ad id opponitur,qñ petitio eſt gñalis,pſecutio ſpãlis,obſtat exceptio, licet replicatione iuuetur.l.licet.C.de iudi. Sol. itelligo hanc ſm illam, ꝙ non obſtet exceptio cũ effectu. Vel dic ꝙ hic fuit petitio ſpecialis.& hæc eſt tertia lect.quam non ponit gl.

LEX XXII.

a **Si cum vno.** aOpp.de l.ſi quis ſeparatim.§.fin.de appell. Sol.ibi eſt eadem cauſa defenſionis, ſecus ſi diuerſa, vt hic. Et iſta gl.ibi reprehenditur,& illa gl.notabilis ſoluit iſtud cõtrarium,& bene,ꝙ ibi in cauſa appellationis,hic in cauſa principali. Diuerſitatis rationem dixi ibi.

ADDITIO.

a Ale.Si cum vno.Vide Bal.in l.j.in ver.modo quæro.C.ſi vnus ex pluribus.

LEX XXIII.

Si in iudicio. Quæro,vtrũ illud quod venit in iudiciũ,officio iudicis mercenario poſſet peti? Et hic eſt tex.& gl.quod non,per Doc.in l.j.C.de iudi.in pen.q.

LEX XXIIII.

Si quis rem. Opp.& vr,ꝙ ille,qui eſt abſolutus, non habet hanc actionem, ſi cadit a poſſeſſione. l.ſed & ſi poſſeſſori,in prin.ꝟ.de iureiur. Huius cõtrarij timore legitur duob.mod.& tene meno ambas lecturas. Et una eſt hic,quod ego egi rei vendicatione, & reus fuit abſolutus tanq̃ dominus,& ſic nota,quod ſi fuit abſolutus,qa fuit pronunciatus dominus,tũc ſufficit ſibi,licet non ſit dominus. Et iſta eſt vera in ſe,per l.ſi inter me,& te.ꝟ.eo.& Doct.etiam.ꝟ.eo.in l.exceptio. Alia lec. eſt,ꝙ hic agitur publiciana. Sed contra de l.ſi.ſup.de public. Solu.dicit gl.falſu hic,& bñ,quia dicit,quod obſtat exceptio dominij,ſed replicatione eliditur,vt dicit textus.

LEX XXV.

Si quis hæres non erat.

§.Eſt in poteſtate. Opp.ꝟ.de ædi. edic. l. ſi tamen, §.non nocebit. Hæc gl.ſolu.plurib.mod. An ſint duæ quanto minoris,nõ dico hic. Glo.tangit in l. Iulianus.ꝟ.de act.emp.& Pet.hic,& Cy.in l.j.C.de ædil.actio.

LEX XXVII.

a **Cum de hoc.** aIſta lex conſueuit videri iuuentib.difficilis,& gl.dicit,ꝙ cauſa proxima eſt emptio,& venditio,& traditio:remota eſt dñium, &c. Iſta gl.non bñ dicit hic,ſed melius in l.j.ꝟ.de eden.in gl.mag.in princ.qa cã proxima eſt dñium in rei vendicatione,& Pe.damnat iſtam glo hic,& bñ. Et de hac cauſa proxima,& remota dixi plene in l.& an ead.§.actiones.ꝟ.eo. Tñ tu dic ſaluãdo gl.ꝙ inſpecto originis ordine,dominium dr cã proxima,& titulus remota cã dr,ſiue utrunq;,vt genus,ſiue vt indiuiduũ conſideres. Sed ſi dñium vt genus,titulũ,vt ſpecies,vel indiuiduũ:titulus eſt proxima cã,dñium remota. Sicut ergo vl'e eſt magis remotum a ſpecie,q̃ particulare,ergo, &c. Sed inſpecto ordine petitionis,vbi vtrunq;,vt ſpecies, vel indiuiduum conſideratur,titulus eſt proxima cã proponendæ actionis, dñium remota. Et ita hæc glo.intelligitur,alias eſſet falſa. Eſt ergo differẽtia inter ordinem propoſitionis, & productionis, ſecundum Dy.

ADDITIO.

a Alex.Cum de hoc.Quid ſi maritus agit rei uendicatione, & ſuccubuit,an obſtet exceptio mulieri?Habetur per Bal.in l.doce.in fi.C.de rei uen.& no.Bart.in l.ſæpe.de re iud.

LEX XXVIII.

1 *Reus an efficiatur dominus ſi agens rei vendicatione ſuccumbat.*

a
1 **Exceptio rei iudicatæ.** †Quæro,qđ ſi vnus egit rei vendicatione & ſuccubuit,an reus efficiatur dominus? Et vr,quod non,ut hic cum gl. Contrarium tamen vidiſtis in l.ſi quis rem.ꝟ.eo. Credo, quod debet diſtingui,aut fuit abſolutus,quia actor non probauit, & loquitur hic;aut fuit abſolutus tanquam dominus, & obſtat exceptio d.l.ſi quis rem,& quod ibi nota. Quæro,egi contra reum rei vendicatione,& reus eſt dominus,tamen fuit condemnatus, an ſententia facit me dominum? Et dic,vt gl.plene dixi in l. Pomponius.§.ſi iuſſu.ſup.de ac poſſ.

ADDITIO.

a Ale.Exceptio.Adde quæ dixi in l.naturaliter.§.nihil.ſup.de acq poſ.in 2.lect.uide Bar.et Bal.in l.ſed & ſi poſſeſſori,in prin.ſup.de iureiur.

LEX XXIX.

Iudicatæ quidem. Quæro, ſi pronunciatus fuit liber,an præiudicet quo ad omnes.& glo dicit ꝙ ſic. Iſta glo.dicit male,ſed verum eſt,ꝙ facit ius ſententia,ſi eſt lata,& legitimo cõtradictore exigente,& cum eo, cuius principaliter intereſt.l.j.C.de inge.manu.

LEX XXX.

Ex ſextante. Op.de l.poſt legatum.§.j.ꝟ.de his quib. vt indig. Sol.ꝙ hic nõ dr nullum,ſed falſum vel inoſficioſum:ſed illud reſtringeret legem noſtrã dũ dicit,de iure teſti. Sol.iſta eſt vera,ꝙ ſi ſimpliciter petit hrẽditatẽ,nec dixit ex teſtõ,vel ab inteſtato,ꝙ fuit vnã cãm proſecutus, ad aliam nõ poteſt poſtea redire. Opp.ſup.e.l.ſi mater.§.ſi quis aũt So.fateor,ꝙ ſi expreſſiſſet vnã cãm,poſſet ad aliam redire. Opp.C.de codic.l.ulti. Gl.dicit,ꝙ tunc repelleretur vigore electionis. Sed iſtud non eſt verũ,quia illud de d.l.ult.eſt verũ, qñ ex eadẽ ſcriptura vellet ꝯriũ allegare. Sed ſi ab inteſtato egi,& poſtea uolo ex teſtamento agere,tunc poſſum,niſi ſciuerim teſtm eſſe, quia tunc videor renunciare,l.ſi is.§.fi.ſup.de acq.hær.& l.filium emancipatum.eo.tit.

a **§.Latinus Largus.** aRes ſua nemini pt eẽ obligata,vt dr hic,& l.neq; pign. ꝟ.de reg.iu. Vt vide iſtam gl.quæ peſſime ſoluit, ꝙ non fuit factus, dñs,ſed illud eſt ꝯ tex.ibi,dño conſtituto. Itẽ ꝯ principiũ legis ibi,ꝓ priuum.ſ.Titij. Vera ſol.eſt qñ res efficitur perfecte, & irreuocabiliter accipientis,tunc pignus extinguitur,ſecus ſi irreuocabiliter:qa aequiſitio dñij non dẽt nocere creditori, nec pignus extinguitur. l.debitor ad Tre.& l.in reb.C.de iu.do. Vidiſtis in ſimili.in l.in bel lo.§ ſi quis ſeruũ.ꝟ.de capti.& poſt.reuer.quod no.glo.in l.3.C.qđ me.cau. Et hanc ſolutionem tenet hic Pet.& Iac.de Rau.& Cyn. quæ in frau.cred.l.ſi.& C.ſi antiqui.cred.l.j.in 3.q.

ADDITIO.

a Ale.Latinus Largus.Quando pignus conſtitui poſſit in re propria,adde Bar.in l.ſi finita.§.Iulianus.ſu.de dã.in fe.et ꝙ no.Bal.in auth.ſiue.C.ad Velleia.Meno.Vera ſol.Dec.l.neq; pignus,nu.1.de reg.iu.late Tiraq.de retra.cõſan.§.1.gl.7.nu.70.

LEX XXXI.

Paulus reſpondit. Qñ egi rei vẽdicatione ꝓ legato,& ſuccubui,poſſum ne agere actione ex teſtõ.? Et vr ꝙ ſic,vt hic. Dyn. intelligit in cap.nullus plurib.ext.de reg.iur.lib.6. ꝙ hoc eſt verũ, ſi pronunciatum eſt rẽ nõ fuiſſe teſtatoris,ſecus ſi fuiſſet pronunciatũ nõ deberi,quia nõ fuit legatum. Quærit gl.quid ſi reſtitutionem rei,quæ mea erat ſtipulatus ſum,deinde egi rei uendicatione,& ſuccubui, ſi agam ex ſtipulatione an repellar? Dic vt gl.& hic eſt,cogitandum.

TITVLVS TERTIVS.

De diuerſis,& temporalib.præſcriptionib.

Tempora præſcriptionum quot ſunt.

1 *Tempora præſcriptionum quot ſunt, remiſſiue.*
2 *Vſucapio triennij vt acquiratur,quæ requirantur,remiſſiue.*
3 *Dominium utile acquiritur per præſcriptionem x. vel xx. annorum.*
4 *Præſcriptio qualiter interrumpatur,& interrupta quid acquiratur.*
5 *Tempus præſcriptionum regulariter eſt continuum, fallit in præſcriptionibus annalibus a prætore inductis.*
6 *Præſcriptionum tempora,quæ ſint utilia,remiſſiue.*

Dictũ ſs

Dictum est s.de excep.in genere. Item de exceptionib. rei iudica
tæ. Verū,quia est exceptio quædam, quæ consistit in tpe,ideo ponitur hic
ista sub.Item quia in præscribendis rebus datur accessio possessio-
1 num,ideo ponitur de accessione possessionum. Quæro,† quot sint
tpa præscriptionū? Gl.dicit,quod quædam vnius diei,&c. Ad illud quod
dicit,trium dierum,dic,vt l.j.de glan.legen.& facit.C.de erro. ad-
uo.l.vlti.Sed quædam est præscriptio vnius horæ.l.diuus,sup. de in in
teg.rest.quædam xx.horarū.l.capite.j.de adult. Circa gl. est viden
dū de præscriptione triēnij. & quæro,quid per eam acquiratur dic
a vt gl.quæro,† quot requirantur ad istā vsucapionem triennij? Sol.
3 dic,vt in glo.ista Videbitis in l.in vsucapione.j.e.† Quæro,quid ac
quiratur per præscriptionē x.vel xx. ann. Dic vtile dñium. Dixi in
4 l.vsucapio.s.de vsucapio.† Quæro,qualiter interrumpatur. Dic ut
in gl.l.quod exceptio acquiratur,sed quando quæ actio.l.si quis emptionis
§.j.de pscri.30.anno. Qualiter interrumpatur per solā nuncij mis-
sionē? Dic vt in l.cū nouissimi,in princ.C.de præscri.30.ann.Quæ-
5 ro,† an atpe præscriptionum sit vtile,vel continuū. Dic in dubio cō
a tinuū,nisi inueniatur lege cautum, quod sit vtile. Et glo. nihil allegat
hic.sed j.l.j.in fi.vbi alle.l.nunquam.§.in vsucapionibus. su.de vsu
ca. Est ne verū istud indistincte? Certe credo, quod debet intelligi,
quod omnis præscriptio habet tps continuū. Fallit in præscriptionib.
annalib.indictis a ptore.Inst.de perpe.& temp.actio.§.j. facit.l.j.§.
annus.sup.de vi & ui arma & dic plene,vt dixi in l.j. §. hanc autē.
b su.si mē.vent.nom. Vlterius quæritur,† quæ sint vtilia. Dic,vt in
6 d glo.in fi.ibi,alia vtilia,&c.& in eo,quod allegat l.annus.sup.de calū-
niatorib.dicere vr,quod tps redhibitoriæ quo ad sui principium sit vti
le,quo ad processum continuum,contrarium no.gl. in d.l annus,
& illam vos teneatis,quam tenet Iaco.de Are.& Cyn.in l.2. C.de
ædil.actio. vbi facit mentionem de ista gl.

ADDITIONES.

a Ale. Quæro,an. Vide Bal.in l.j.C.de præscr.lon.temp.qui hæc dicta limitat, & ad
de gl,& Doc in l. fi. de temp.in integ.rest. peten.
Menoch. Quæro. Crauet.consi. 271.nu.1.Bal.de præscri.j.par.4.par.princ.q.6.
b Vlterius quæritur. An autē,& qñ tps in dubio intelligatur vtile,vel continuum,vi
de Bal.& quæ ibi no.in l.genero.& ibi Ludo.su.de inta.& Bal.in l.annus.su.de ca-
lum.& quæ ibi no. & an omne tps in dubio semper computetur, de momento ad
momentum,& sit cōtinuum,vide no.in auth.hodie.C.de app.& Io. And. in no.
vel.c.super eo.de app.in fi.vide Bal.in l.2.C.de dila.& in l.siue pars,vbi tex.e.ti.
& in dilatione ad probādū,vide singulariter Bal.in l. si qñ.in 2.q.C. de testi.& di
cit Pe.de Anch.in cle.j.de restitutione in integ.ad fi.quod in dubio omnis dilatio,&
omnis præscriptio intelligitur continua,nisi reperiatur cautum,quod sit vtilis, Alle-
gat gl.in rub.cū hic no.& vide gl.in d.cle.j. Et an tps præfixum a statuto sit vtile,
vel continuum,vide Bal post Cy.in l.2. C.de ædil.act. & an sit continuum adeo,
quod currat ignoranti omne tps,vide Bal.in l.quandiu,& quod ibi dixi post eum.C.
qui admit.& quo sumatur tempus utile,vide Bal.& alios in l.fi.in 1.op,C. de tēp.
in integ.rest.pet. Et an tempus in dubio sit utile,vide Bal.in q.ancip. fœnerator.
Adde,an tempus dicatur utile,vel continuum. Bal.consi.374.lib.5.& an tempus
currat de momento ad momentum,per eundem consi.472.

1 *Impedimentum ex parte actoris vel rei, vel iudicis facit, quod tpa nō currant*
2 *Causa legationis dicitur necessaria, & probabilis.*
3 *Actor absens ad præscriptionem interrumpendam tenetur mittere procura torem.*
4 *Reus absens impeditus quando tenetur mittere procuratorem ad contumaciam excusandam.*
5 *Impedimentum ex parte rei, vel iudicis, qualiter probetur.*

LEX PRIMA

Quia tractatur. Ad hoc vt vtilia currāt tēpora,requiritur quod non sit impedimentum agendi,nec ex parte actoris,nec rei, nec iudicis.h.d. Diuidit in duas partes. Primo ponit cām legis condendæ. Secundo ponit statutum suum. Secunda ibi,& qui
1 dem.† No.quod impedimentum ex parte actoris facit, quod tempo-
ra non currant.Item quādo est impedimentum ex parte rei.Item
ex parte iudicis,vt vtilia tpa non currant. Oppo.j. eod.l.seruus. Bñ
gl.dicit,quod currit,sed restituitur,quæ non est vera, quia hic ipso iu-
re non currit.Item hic de vtilibus,ibi non. Ista nō est vera,quia ibi
ēt de utilib. Tertia sol.quod in casu legis cōriæ seruus poterat in iudicio
esse,&c.ut gl.& istam tenet Dy.& Pet.Oppo.ex parte rei non po-
test esse impedimentum,quia qñ est absens,sunt prodita remedia
contra absentem.l.si præsens sit.C.de episco.audi.& in l.in cōtrib. in fin.
C.de non nume.pec.& l.vt perfectius.C.de anna. excep. Itē de iu-
re antiquo actor potest mitti in possessionem.l. Fulcinius.§.j.s. ex
qui.cau.in pos.ea.& dixi in l.si finita.§. Iulianus.s.de dam.infe.Gl.
non soluit bene hic,melius soluit glo.in l.is qui.su.ex qui.cau. ma.
a Opp.dīahic,quod currunt dies vtiles,siue quis pōt agere per se,siue p
procuratorem,cō l.quæsitū.sup.de re iudi.Huius cōrij timore gl.po
nit istam qō.hic,& arguit pro & cō,& determinat vt sibi vr. Et pri-
mo dicit,quod teneatur mittere procuratorem,per l.istam,& per l.Pa
pinianus exuli.sup.de mi.& l.sed si per prætorem.§. aduersus.sup.
ex qui.cau.maio.In contrarium.l.a.§.si quis in iudicio. sup.si quis
cau.& l.quæsitum.sup de re iu.Gl.tenet,quod non tenetur mittere p
curatorem.Et ex glo.& solutione eius habetis, quod qñq; quæritur,
an ex parte actoris debeat mitti procurator ad interrumpendam
præscriptionem.& dbet mitti,vt hic. Qñque quæritur ex parte rei
& tunc aut quis non pōt venire ex causa necessaria, & non proba
bili,& tunc tenetur mittere procuratorem,d.l. Papinianus exuli.
sup.de min.& d.l.sed & si per prætorē.§.aduersus, & §. seq.sup.ex
quib.cau.ma. Aut est absens, & non potest venire ex causa neces-
saria, & probabili, & tunc nō tenetur mittere procuratorem, l.a.
§.si quis.s.si qs cau.& l.qsitū.sup.de re iud. Sed cō istā gl.op.vobis.
2 Vos scitis,† quod causa legationis est necessaria, & pbabilis, & si non
pōt venire,debet mittere.l.eundē.j.de legationib. & j.cū qui ap-
pe.in prouin.de sen.l.j. Do vobis doctrinam Pet. hic,& Cy. refert
Pe.in l.j.C.d test.mili.Gul.de Cug. in l.2.§.si quis.sup.si quis cau.
diuersificat a Pet. Tu ergo latius vt omnia comprehēdas,dic. Cū
b quæritur,an quis teneatur mittere procuratorem, sic distingue.b
Aut quæris vtrum ex parte actoris ad præscriptionem interrum-
3 pendam,aut ex parte rei ad contumaciam excusandam.† Primo
casu, qñ ex parte actoris ad præscriptionem interrumpendam, &
4 tunc tenetur mittere procuratorem, vt hic. Secundo casu,† quā-
do ex parte rei ad cōtumaciam excusandam, aut quis impeditur
venire rōne dignitatis,seu priuilegij,& tunc aut impedimentum
est perpetuū,& tenetur mittere pcuratorē.l.vlti.C.de procu. Aut
impedimentum est tpale, & nō tenetur mittere procuratorem.
l.pars literarū.sup.de iu.& j.de iniur. l.nec magistratib. l.2.sup.de
in ius vocan.; Aut est absens,& impeditur pp aliā causam,& tunc
aut est impedimentū nō necessariū,sed voluntariū,& tūc tenetur
mittere.l.j. j.cū qui appellauit,in puincia defen.& l.eundē.j.d le-
ga. Aut est impedimentū necessariū,sed non probabile,& tūc te-
netur mittere.l.sed & si p ptorē.§ aduersus,& §.seq.sup.ex q.cau.
ma. Aut est impedimentū necessarium, & probabile,& tunc aut
est paruū duraturū,& nō tenet mittere.l.a.§.si qs.s.si qs cau. Aut
est multo tpe duraturum,& tunc distingue fm d.l. eundem.j.de
leg quia aut,venit impedimentum ante lit.cont. aut post. Opp.C.
5 de temp.in inte.rest.l.superuacuam. Sol.vt glo.† Circa glo.nostrā
formo vnā qō. Impedimentū ex parte rei vel iudicis, quō possim
probare, cum est mera negatiua; Bñ habuistis tex. valde notabilē
in l.j.§.adeundi autem, & §.seq.j. quando appe.sit.l.quod actor præ-
sentet se ante tribunal,nec habet necesse eum alibi perquirere.

CONTRARIETAS.

Quia tractatur. Aducite, quod impeditus Iīmo impedimēto tenet mittere procuratorē,qñ citat reus.Ita alle.velle Bar.hic,in hac l.j. Contrarius tñ allegat in l.2.§.si qs in iudicio.ff.si quis cau. vbi voluit tenere,quod non,qñ impedimentum erat breui tpe duraturum.

CONCORDIA.

¶ Pro concordia. Secundum D. Alex. in d.§.si quis in iudicio,quod debet intelligi in hac l.j.fm distinctiones, de quib.in d.§.si quis,p Bar. Sed certe Bart.vbique id dicere videtur. Adde ad no.per do. Alex.in l.2.ff.de in ius voc.& fallen. Soc.in tract. citati.art.5.

ADDITIONES.

a Barb.Opp.dicitur. Et vide Bal.in l.a.§.si quis i iudicio.su.si quis cautionib.& ibi
Ange.& vide Ang.in l.si quis ita hæres instituatur in diem,d hære.insti.& vide
gl.singu.ibi ad fi. & aliam gl.secundum Bal. sing.in l.eundē.§.j.inf.d leg.& vide
do.Ant.& alios in c.2.de procu.& ibi Inno.aliter loquitur Arch. in c.si ęgrotās.
5.q.3.Doc.in cle.pastoralis,de re iud.Bal.plenissime in d.§.si quis in iudicio.An-
ge.in l.si quis ita hæres,de hære.insti.& Io.de Imo.ibi.
b Alc.Sic distingue.An,& qñ quis teneatur mittere procuratorem,adde quia Bar.
hic est corruptus.Vide per eum in l.a.§.si quis i iudicio.su.si quis cau.& adde ibi
dicta hęc quę hic dicit,& vide gl.i l.interdum su.d iud.& gl.no. & ibi aliquid p
Bal.i c.j.quo tēp.mil.& quid de his exercitijs, an teneātur mittere procuratorē,
dixi post Bar.in l.creditor.inf..de sol.Item vide per Ant.in c.cū dilecti.d dolo &
contu.& vide per Gui de Suza.in l.fi.C.de procu.& gñaliter qñ quis teneatur re
linquere procuratorē,vide Bal.in l.ab eo.C. quō & qñ iu. Bart.post gl.i l.fin.su.d
restitu.in integ. & Bal.in l.pen. C.quō & qñ iu.d.& dicit Ang. in l.cū antiquitas.C.
de testa.ar.illius tex.quod qui est breui reuersurus,non tenetur relinquere procura-
torem,vide in c.querelam,de procu.per Imo. plene in l.quæsitum, de re iu.& in
l.si quis instituatur,de hære.insti.& Paulus de Leaza. in c.finem litib.de dolo &
contu. Adde an quis teneatur mittere procuratorem. Abb. in c.j.de procuratori.

LEX II.

1 *Si tempus constituitur alicui per numerationem mensis, & anni, an debeat habere commodum diei intercalaris.*

In tempore constituto. Opp. d prin.ad fi.dic vt glo. & tene opin. Hug. quod oēs tenent. Qñq; tps cōstituitur alicui per enumerationē
1 mensis,† & anni, & tūc in casu isto dēt hēre commodū diei intercalaris. Aut per enumeratione dierū,& tunc non habet commodum illius diei. Sed nonne habuistis in l.cū hæres.§. Stichus,sup. de statulibe.quod annus habet 365.dies. Sed dic, illud est verum,nisi annus sit bissextilis. Quæro, quid si iudex statuit terminum ad pbandum hinc ad vnum mēsem,& fuit in medio Februarij datus terminus,qualiter intelligat,& non dicā hic, dicam in l.cū bissextus.j.de verb.sign. Quæro,quid sit illud tps. Et dic vt gl. Sed in eo, quod dicit ad interponendam appellationē, gl. nō dicit verum, quia datur per enumerationem diei,ideo secunda opi.gl.est vera.

LEX III.

Longæ possessionis. Opp.C.d agri.& censi.lib.xj.l.quemadmodū. Solu. ibi fraudulenter, hic sine fraude. Op.de leg.j.l.si quis inquilinos.& l.si cui fundum, de fun.insti. coniuncta l.alienationis verbum,j.de verbo. sign. Sol. quod quædam fieri possunt tempore, quæ non
a possunt fieri pacto.a

ADDITIO.

a Alex. Fieri pacto. Adde quæ on. Bar.in l.si filio.§.a.sol.mat.& per Cyn.in l.j.in 3.op,C.de le.Euga.

LEX

LEX IIII.

Si seruus. Op. de l. j. ff. eo. Sol. hic fuit stipulatus de iudicio sisti, in eo, quod agere potest. Nõ obstat ista lex: qa intelligo, qd agere non poterat ex stipulatione, sed ex actione prima sic. Queritur quanto tpe tenetur, qui promisit de iudicio sisti. Vide gl. hic, dixi vobis in l. Græce, §. & post litem. ff. de fideiu.

LEX VII.

Siquisquam. Oppo. supra de vsuca. l. fi. Solu. hic erat in quasi possessione huius iuris, quod possit facere, ibi non erat in quasi possessione, quod facit ad quæstionem de molendino destructo, dixi vobis in l. fi. de vsucap.

LEX VIII.

In accesione. Hec est vna de legibus, quas Dy. alleg. an sola ciuilis sufficit ad vsucapionẽ, & hoc in re mobili, qd in immobili? Dic vt l. q fundũ, §. p emptore.

LEX X.

a **Intra quatuor.** Opp. & vr, quod interruptio a facta p vnũ prosit alteri in omnib. l. naturaliter, ff. de vsucap. Sol. ibi in naturali. hic in ciuili. Oppo. quod hic cuilibet nenũ noĩe fisci pderit. Lex ista legĩt dno mo. Vno mõ fm glo. hic. Tuscis, qd quadrienniũ nõ currit nisi a die denunciationis factæ, ar. l. primæ, § Diuus. ff. de iure fisci. Modo denunciatio primi non interrũpit præscriptionẽ scdo agentis, quia nõ currebat, & ponũt hanc Doct. in l. j. C. de quadrien. præscr. vel fm glo. hic, dic ut glo.

ADDITIO.

1 Ale. Interruptio. Vrũ interruptio vnius, prosit omnib. adde Bal. in l. cũ notissimi, C. de præscr. 30. ann. & ideo interruptio facta per accusatorem non prodest iudici inquirenti, secundum Bal. in l. neganda, C. qui accusare, per istam legem.

LEX XI.

a **Cum hæres,** Vides quod mala fides defuncti nocet hrdi. a Dy. in c. possessor. ext. de reg. iu. lib. 6. dicit, qd de æqtate canonica ẽ secus, si hrs ex psona sua vult ɔputare tps.

ADDITIO.

a Ale. Nocet heredi. Qñ mala fides defuncti nocet heredi, adde Ant in c. si diligenti, de præscr. in antiq. & Imo. in c. fi. eo. ti. qui vr concludere vna cum d. Ant. quod mala fides authoris etiam de iure cano. noceat heredi vniuersali, & uide quod not. Io. And. in addi. Spec. in ti. de præscr. §. fi. & quod no. Bar. in l. sequitur, §. fructus, & §. heres, ff. de vsuca. & ibi Imo. tenet opi. Dy. & Bal. in l. eum, §. in hac, de publi. in rem actio. Ro. in l. Pomponius, §. j. de acq. poss. & quod no. Bal. in auth. ad hęc, C. de vsur. in vers. sed quid dicemus de hærede præscribentis. Bal. in l. nihil, C. de vsuca. pro herede, reprobat opin. Dyn. in præscriptione longi temporis, uide ibi post gl. & qd no. Bar. in l potest, de vsuc. & Bar. in l. vitia, C. de acq. pos. Item limita in præscriptionibus, vbi requiritur titulus, secus si bona fides sola, secundum Ang. in l. j. C. de pscri. lon. temp. quam limitationem melius declarat Bal. in auth. malę fidei, in prin. e. ti. Bal. in d. §. in hac, ubi alleg. Bar. hic tenentem opi. Dyn. & Bar. in pscriptione longissimi temporis, in qua non requiritur titulus; Secus in pscr. lon. temp. Pro quo facit, quod no. Bar. in l. iura. ff. de iure patr. Et uide Io. An. in c. cum quis in ius, de reg. iu. in 6. Sed d. Zilio. de Cremona, in d. §. in hac, dixit, quod opi. Dy. & Bal non vr vera, quia de iure ciuili mala fides defuncti vr inesse heredi, in Auth. de iureiu. a mor. pręst. in fi & in l. in his, §. non debeo, & in l. ex qua persona, ff. de reg. iur. quę pscri. non reperitur correcta de iure Cano. ergo est seruanda, ut ata no. in ca. j. de no. ope. nun. Item lex Canonica magis punit heredes ex facto defuncti, quam lex ciuilis, ut in c. Michael. cum ibi no. de filijs presbyte. & c. fi. de sepul. & hoc modo prohibetur iniustum lucrum, & non pręberur cã peccandi, vt in Auth. vt ecclesia Roma. § cum enim, quę est maior ęquitas. Et facit quod no. in l. si quis vsuri, §. pen. inst. de furt. & si diceremus, quod opin. Dyn. fundatur ex ista ęqtate, ne mala fides vnius noceat alteri, ut in regula iuris, nõ debet. Responden per pdicta, & maxime quia succedit hęres in ius defuncti, & una & eadem persona censetur. Adde Bal. in l. si ego, §. partus, ff. de public. et Ang. ibi tenet opinio. Dy ęquitate Canonica, quam dicit seruandã in terris ecclesię, sed contrariam opi. dicit tenendam in terris Imperij Imo. et Abb. in c. si diligenti, de pscriptio, transit cum do. Aut. Cy. in l. nihil, C. pro here. remittit se ad not. p Dy. in d. c. si possessor, et sic uidetur transire cum eo etiam Ang. in d. l. si ego, §. partus, dum remittit se ad no. per Can. in d. c. possessor, et dum supra allegat Bart. in l. j. C. de pscri. lon. tempo. et Ioan. And. ponit illud in reg. cum quis in ius, in mercu. et ibi etiam dicit gl. et melius Pan. in d. §. heres, et in l. j. eo. tit. tenet contra Dyn. Item ad istam legem adde, quod lex facit pro opin. Martini posita in gl. in l. Pomponius, in §. cum quis, supr. de acqu. possess. uide ibi Docto.

Adde an mala fides defuncti noceat heredi, plene Pau. de Cast. cons. 290. et 518. Menoch. Ruyn. cons. 63. nu. 10. lib. 1. et Gozad consil. 56. nu. 25. Rube. consil. 13. nu. 3. Decius ibi, num. 14. dicit communem esse in oppositum. Soc. sen. consi. 60. colu. pen. in fi. lib. 1. alia ad hanc l. Capic. decis. 86. nu. 7.

LEX XIII.

1 *Præscribi res fisci quanto tempore possint.*

In omnibus fisci. Primo op. de l. vt inter diuinũ, C. de sacrosan. eccl. Sol. illa loquitur in casib. specialib. Opp. C. de præsc. 30. ann. l. oẽs. gl. multa dicit, vea ritas a est, quod illa loquitur de bonis in patrimonium fisci incorporatis. Opp. de l. quãuis, ff. de vsuc. Sol. ibi qñ quis titulo possidebat, hic sine titulo. Assume ergo, & dic, vt no. p Cy. in l. j. C. de quadri. 1 pscri. Vel latius † dic, aut quæris de reb. in patrimoniũ fisci incorporatis, & pscribunt spatio triginta annorũ. Fallit in casib. positis in l. vlt. C. de sacrosan. eccl. & l. eũ, C. de fun. rei pri. & de fun. pa. l. fin. & l. pen. lib. x. eo. ti. Aut de rebus incorporandis in fiscũ, & tunc aut b sunt delatæ in fiscũ pp vectig. b non solutũ, & sufficit quinquenniũ. l. 2. C. de vectiga. & commi. Aut sunt delatę propter aliã cãm, & tunc aut sunt denunciatæ fisco, & spatio quatuor annorum præscribuntur, l. intra quatuor. §. j. ff. eo. l. j. §. diuus, ff. de iure fisci. Aut non sunt denunciatæ, & tunc si possideat titulo, & sufficit 10. vel c 20. c anni. spatium, l. quamuis. ff. de vsucapio. Aut possidet sine titulo, tunc non sufficit viginti annorum spatium, vt hic.

ADDITIONES.

a Menoch. Veritas est. Bart. Soc. inter consi. Maria. sen. consil. 86. col. 5. circa fi. lib. 1. Deci. l. hęreditas, nu. 4. de reg. iur. Didac. ca. possessor. parte 2. §. 2. num. 7. de reg. iu. in 6.

b Ale. Propter vectigal. Vide Bar. in l. commissa, sup. de publi.

c Ale. Vel viginti Et an pęna banni pecuniarij pręscribatur spatio 20. ann. Bald. vr velle, quod sic, pter quam contra ecclesiam Rom. in l. data opera, C. qui accusare.

§ Reipublicæ. Vide glo. in ver. expunctæ, & incip. id est, cancellatæ, ibi, si ex causa. Dic plene in l. calculi. ff. de admi. rerum ad ciui. perti.

LEX XIIII.

1 *Vinco si vincentem te, vincam te.*

De accessionibus.

a **§. Plane.** a Opp. de l. Claudius, ff. qui pot. in pign. ha. & l. 2. §. obijcitur, ff. ad Tert. & l. æquissimum. Glo. soluit duob. modis, & dic vt in gl. & plene p Cy. in auth. licet, C. de nat. lib. Vide gl. in verbo, dẽt. ibi, & tu alterius, non ratione eiusdẽ rei, alias secus, de phibita feu. alien. p Federic. c. j. §. illud, & idẽ qd hic 1 no. ff. de ver. sig. l. Modestinus. Ex ista gl. † collige, & ex his quæ dixi, cum quæritur, si vinco vincentem te, an vincam te, & tunc aut circa diuersa, & tunc non sequitur. Et hoc modo potest intelligi l. 2. §. obijcitur, & l. ęquissimum, ad Tert. & hic in fi. glo. Aut circa idẽ, & tunc aut est eadẽ rõ uincendi te, & uincendi illum, & tunc sequitur si vinco vincentem te, vinco te. Aut non est eadem ratio, & non sequitur, vt plene per Cy. in auth. licet, de natu. lib.

ADDITIO.

a Ale. Plane. Adde gl. in l. Põponius. §. si it q. in 2. solutione contrarij, de acq poss. Menoch. Ex ista gl. Didac. lib. j. Varia. resolu. c. 7. nu. 3. circa med.

§, Item si mihi. No. istum casum, & concordat. ff. de solu. l. aliud, & l. nemo vero eo. tit. Cõtra de l. interdum. solue vt glo.

LEX XV.

In vsucapione. Oppo. ff. de act. & obli. l. in omnibus Sol. ut in gl. in verbo, in vsucapione, & eum alleg. l. cum quidam, ff. de lib. & posthu. vult dicere, quod præscriptio est odiosa, & vsucapio mẽnij est fauorabilis. Sed quo modo, eum pręscriptio non sit nota secundum ista tempora, secundum glo. dicam in d. lege, in omnibus, vel dic, quod ibi in præscriptione actionis, hic in pręscriptione rei.

1 *Procurator quãdo possit substituere aliũ, siue sit ad iudicia, siue ad negotia.*

§. Accesio possesionis. Opp ff. mand. l. si pcuratorẽ, §. j. Sol. quod semper permissum vr, nisi sit prohibitũ. Vel aliter dñt alij, qd hic a exigatur a permissio specialis. Cy. tractat in l. quod qs, C. de procu. & ibi refert quod Pe. dicit. Et dicit Pet. gl. nostrę faciunt differentiã inter procuratorẽ ad iudicia, & procuratorẽ ad negotia. Et põt esse ratio, quia in iudicijs eligatur industria personę, secus in contractibus. Sed ista ratio nõ est vera, nam fm hoc sequeretur quod post litẽ ɔtestatã nõ possem substituere. Dico ergo, dicit Pet. ego nõ distinguo iudicia a ɔctibus, sed sp procuratorem potest substib tuere ad sui piudiciũ, b ad piudicium dñi non, l. quod quis. Sed ista verba sunt falsa, qa ẽt procurator ad negotia ad pręiudiciũ domini substituitur. l. j. §. magistrum, supra de exerc. & l. quicunq; in fi. ff. de instito. do. Iac. But. loquitur multum subtiliter. Et est secundum eum ratio differentię inter iudicia, & contractus, quia negotia ęque cadunt in procuratorem sicut in dominum, ideo pcuratorem potest substituere, in iudicio secus est, quia non potest cadere in me procuratorem exercitium actionis, sicut in dominum nisi ex mandato, ideo non potest substituere, sed in re vendenda est eadem ratio, quę in procuratore ad iudicia, quia vendere cadit in personam procuratoris, dñi ęqualiter, tñ translatio dominij non cadit in procuratorem, nisi ex mandato, & sic oportet, quod habeat speciale mandatum ad substituendum. Sed ista rõ, licet subtilis, non placet, per le. si ego, supra quod vi, aut clam. nam obligatio, quę contrahitur ex noui operis nunciatione cadit ęque in procuratoris personã, sicut in dominum Breuiter cre1 do, † quod debemus tenere op. in glos. Aut est electa industria personę, vel nõ, & probo per c. is, cui. ext. de offi. & po. iud. deleg. in 6. Et ideo vt hęc materia liqueat, dic. Aut loqueris in procuratore ad iudicia, & ante litem contestatam, non potest, post sic, l. quod quis, C. de procu. Si in procuratore ad negotia: Aut quęris de eo qui habet generale mandatum domini, & quandocunque vult, potest substituere. l. j. §. magistrum, ff. de exerci, & l. quicunque, in fi. supra

ADDITIONES.

a Ale. Exigatur. An, et quando procurator possit alium constituere, adde Bar. in l. j. in fi. ff. de officio procuratoris Cæsaris. Et adde singulariter Inno. in c. post lite nõ contest. scripsi post Bal. in d. l. quod quis, C. de procura.

b [illegible] Ad sui præiudicium. Vide Ar. cons. 29. et uide Pan. in c. fi. de offi. deleg. Et contra hoc dictum Bal. uidetur etiam gl. [illegible] parte decant, in [illegible] ad fi. [illegible] quæ posui.

fi.ṡ.de instito. sic pōt loq l.si procuratorē, §.j.ṡ. mād. Aut hēt spāle
a mandatū, & tūc, aut mandatū hēt certā, & limitatā a formā, & nō vī electa psonæ industria, nō pōt alteri delegare. l.si ego, ṡ. quod vi aut elā, & c.is cui, primo rhlo, ext. de offic. & po. iud. dele. in 6. Aut mandatū non hēt certā formā, & tunc nō potest alteri delegare, quia vī electa industria certæ personæ, vt hic, & d.c. is cui. 2. respō. Alia multa quæsiui tibi in d.l.si procuratorem, §.j. dic vt ibi.

ADDITIO.

a Ale. Limitatam. Adde quod no. Pan. in l.si cum dotem, §. transgrediamur, ff. solu. mat. & Bal. in l.j. §. ne autem, C. de cadu. tol. & Doct. in c.1. §. fi. de procu. in 6.

TITVLVS QVARTVS.

De doli mali, & metus exceptione.

LEX PRIMA.

Quod dilucidius Opp. q dolus pbetur ex pspicuis indicijs, l. dolū, C. de dol. So. istæ qualitates hic sunt perspicua indicia. Opp. de l. quoties, ṡ. de proba. Sol. satis est probare qua liacum tacit, & erit probatus dolus.

LEX II.

1 *An exceptio doli possit a quocunque opponi.*

Palam autem est.

§. Sequitur. Iste est no. §. Opp. & videtur q ista exceptio ex parte eius qui opponit, sit in personam l. fideiussor. ṡ. de pact. Et formo ɔtrium hoc modo. Exceptio pacti, & doli concurrunt j. ead. l. §. & generaliter, sed exceptio pacti cum fideiussore habiti non prodest reo, d.l. fideiussoris. Huius ɔtrarij timore dicit glo. q quædam est exceptio intentionis, quæ potest a quocunque opponi. l.fi. C. de rei vēdicatione, quædam est exceptio propria, & tunc aut dolus fuit commissus in acquirendo, & a quocunq; potest opponi. † Aut post acquisitionem, & tunc nō potest opponi a quocunque. Ita dicit gl. hic, & ita Pet. Sed credo, q d.l. fideiussoris, nil facit ad propositum, quia ille qui facit pactum, si agit, tunc opponitur exceptio doli, quia cum agit, dolo facit, ut j. ea. l. §. & generaliter, sed in d.l. fideiussoris, non committo ɔ aliquem, quia faciendo pactum, non facio dolum, & ideo non pōt opponi aliqua exceptio. Præterea exceptio doli debet limitari secundum exceptionem in cuius locum succedit, l.e. qui exceptionem, ṡ. de cond. ind. hic vero loquitur de exceptione doli, quæ in locum alterius non datur, sed principaliter proponitur. Quæro, quæ sunt personæ, quibus nocet exceptio ista. Sol. dic vt in glo. in verbo, noceat quæ incipit, nocet quidem.

1 *Quādo nulla cā ī stipulatione exprimitur, an videatur inesse cā donationis.*
2 *Et an sufficiat in libello dicere, ago, quia promisisti, sine causæ expressione.*

Circa primam. Quæro, qualiter quis stipulatur sine causa. Et glo. ponit duo exempla, vnum est, q causam non expressit, vel expressit causam, quæ vere non subest. Sed antequā veniam ad examinationē huius articuli quæro, quid si ab vtraq; parte creditur non subesse, vel altera tm̄, & tunc dicit glo. q si promissor putauit non subesse, tunc valeat stipulatio. Dicit nō bene ista glo. & primo glo. contrariātur. Nam tenet ista glo. q si exprimitur falsa causa vtraque parte sciente, vel nulla exprimitur, obstat exceptio, & glo. in l. generaliter, C. de non nume. pecu. & l.j. ṡ. de interr. & l. cū de indebito, in fi. ṡ. de proba. & l. nunquam. de acquir. er. do. tenet, q stipulatio sine causa non valet, & glo. est contraria in l.si maritus, §.1. & l. hactenus, de const. pecu. j. de reg. iur. l. qui cum alio. Dy. in l. de actio, §. constituta, videtur tenere istam gl. Iac. & Pet. tenent gl. contrarias, & allegant pro casu l. Campanus, sup. de ope. liber. Cyn. in l. generaliter.
1 C. de non nume. pecu. allegat istas glo. & de leui pertransit. † Sed
a istam quæstionem declara, a quando nulla causa exprimitur, an videatur inesse tacita causa donationis? Dicant Doc. quicquid ve-
b lint, nos habemus huius quæstionis casum b in l. hoc iure. sup. de pact. q satis est causa ipsa liberalitas. Et pro hoc optime facit. j. de verb. oblig. l.si diuortio, vbi dicit, q stipulatio ex falsa causa valet, ergo vbi nulla ca est valet. fallit in cā reipub. vt ibi, & facit, l.j. j. de poll. Sed si causa aliqua exprimitur, & est falsa, tunc recurre ad distinctionem Cyn. q si vtraque parte sciente, valet, quicquid dicat
2 glo. † Quæro, quid si propono in libello, ago contra te, quia promisisti, an sufficiat. Certe non, nisi exprimatur causa. Item quæ-
c ro. c vt glo. & ibi. vt glo. quæ est clara.

ADDITIONES.

a Ale. Declara. Quæro, vtrum valeat promissio sine causa. Et vide late per Imo. in l. a Titio, de verb. obl. & quod no. in l. generaliter, & in l. triticum, eo. ti. & late Iasl. de act. §. in persona. Et in prædictis locis vide non tantum quid in actu promissiuo sine causa, sed etiam quid in actu traditiuo sine causa, ut si dico tolle pecuniam meam, de quo in l. cum quid, ff. si cer. peta. & per Imo. in d.l. a Titio. Quid autē de actu confessiuo sine causa, an videatur factus animo donandi, recurre ad no. in l. nuda ratio, de dona. & in l. cū de indebito, §. fi. ṡ. de proba. in c. si cautio, de fi. instr. & no. in l. generaliter, C. de non num. pecu. & ibi per Cyn. plene. Quid autem in actu adhibitiuo, quando aliquis adhiberet ad stipulationem, an videatur fieri animo donandi, recurre ad no. in l. quæ dotis, sol. mat. & omnes illi actus sunt diuersi sm Bal. in l. quæ dotis, sol. mat. in fi. Et vide glo. in d.l. fi. de interrog. actio. Sed an hoc habeat locum in pacto nudo, vt in dubio præsumatur factum causa donationis, & dic plene post Bar. & per Bal. in l. iurisgentium, §. sed cum nulla, de pac. Et in materia vide Specu. in tit. de confe. §. nunc autem, ver. si autem, non sit causa expressa, & ibi plenissime per Io. And. loquentem nu. & Spec. in ti. de feu. §. quoniam, ver. quæritur. Et hanc materiam limita, vt per Bal. in l. fi. C. si cer. pet. & l. si pacto quo pœnam, C. de pac. & in d.l. generaliter, & dixit glo. 12. q. 2. quicunque suffrag. q promissio sine causa valet de iu. cano. De quo etiam vide Bal. in rubr. C. de confe. & do. Ant. in c. si cautio, de fi. instr. & in actu traditiuo, dicit Bal. in l. 2. C. de do. ante nup. q præsumitur fieri donatio. Sed glo. ibi, & etiam Bal. in fi. dicit q hoc est verum, si qualitas personarum, puta cōditio hoc inducat. Et an ista verba, ideo sic fecit, quia sic voluit, & sic sibi placuit, habeantur loco causæ, & renunciatio illo modo intelligatur, vide Bal. in l. pactum, in 17. q. C. de colla. Adde quæ posui in l. nuda, sup. de do.
Menoch. Soc. sen. consi. 95. col. 5. versi. 2. dico, lib. 1.
Menoch. Dicit ne bene. Barb. consi. 27. col. 3. lib. 3. qui loquitur in scriptura sine causa. In allegatione sine causa, Marsi. sing. 219.
b Ale. Quæstio nis casum. Sed Imo. ibi dicit, q illa l. non facit, quia ibi loquitur qñ ibi constabat expresse, q promissio fiebat causa donandi, sed non constabat, quæ causa induceret ad donandum. Sed quæstio Bar. hic loquitur in dubio, & se remittit ad no. in l. a Titio, de verb. obl. & de hac quæstio. habetur per Bal. in l. generaliter, C. de non nume. pecu. & Bal. in rub. C. de confe. Sed quid in scriptura facta sine causa, an inducat donationem? Bal. dicit, q non, in l. nuda, de do.
Io. Fr. Ru. Adde q opi. Bar. est communiter reprobata, dum vult, q in dubio valeat stipulatio sine cā sm Ale. in consi. 13. inci. ex his quæ in themate, in 1. volu.
c Ale. Item quæro. Vide Bal. in l. edita, & ibi Doc. C. de eden. & sic non valet libellus sine cāæ expressione. Sed Bal. & Sal. in d.l. generaliter, in 5. q. C. de nō nu. pec. tenent contrarium.

1 *Exceptio doli si datur loco alterius exceptionis, regulatur secundum naturam illius, in cuius locum succedit.*

§. Et generaliter. Si vis intelligere istum §. vide gl. quæ est in l. qui se debere, ṡ. de cō-
1 dict. ob cau. quando exceptio doli datur in locum alterius † exceptionis, limitatur & regulatur secundum illam exceptionem, in cuius locum succedit, vt in gl. in l. qui exceptionem, supra de condi. indeb.

LEX III.

Item si ob id. Quæro vtrum si res vendita euincatur ante rem traditam emptori an habeat lo cum stipulatio de euictione. Et hic tex. facit, q sic. sed est contra l. euicta, supra de euict. Ad legem istam respon. hic postquam fuit tradita emptori, euincit se in libertatem.

LEX IIII.

a Apud Celsum. a Quæro, an ista sit exceptio veri doli, vel alia, quę in locū alterius succedit? Et huius contrarij timore legitur duobus modis illud principium, & secundam lect puto veram, licet Cyn. aliter dicat. Quæro, quomodo probatur, q animo decipiendi facit. Et gl. dicit duo verba valde notabilia, & vide istam glo.

ADDITIO.

a Ale. Apud Celsum. Vide Bar. in l. ait prætor, §. j. de re iud. alleg. hanc leg. q sententia pro parte non valet, & quod dixi in l. maiorem, post Bar. de pac. & in l. præcedenti, in fi. ubi scripsi. eo. ti. & vide l. Lucius, §. quid si autem, ff. ex quib. cau. in poss. ea. & istam legem pro no alleg. Bal. in l. quoniam, C. de testibus in l. j. C. de seru. fugi.

§ Iulianus scribit. Opp. de l. Seia, ṡ. de donat. causa mor. Solu. hic fuit facta mentio mortis, ibi non.

1 *Difficultas non excusat ab eo, quod principaliter deuenit in obligationem, sed ab eo quod deuenit in pœnæ commissionem.*

§. Si in arbitrum Opp. & videtur, q difficultas non excusat. l. continuus, §. illud. j. de verb. obl. Gl. dicit, speciale est in iudicijs. Istud dictum glo. est falsum, per l. si vehenda §. idem iuris, ṡ. ad legem Rhod. de iactu. & no. in l. q te. ṡ. si cer. pet. Non obst. l. ɔtinuus, §. illud, j. de ver. obl.
1 quia verum † est, q difficultas non excusat ab eo quod principaliter deuenit in obligationem, sed ab eo quod deuenit in pœnæ commissionem difficultas excusat.

a §. Item quæritur. a Iste est difficilis, §. & nota, quod quando contra exceptionem rei iudicatæ replicatio doli obijcitur, tunc in arbitris contra petitionem pœnæ obstat exceptio doli. Quæro, & reuoco in dubium casum nostri. §. & glo. tripliciter ponit casum. Vide etiam glos. & tene primum casum. Et ad eandem oppo. si compromissum fuit generale, & sententia arbitri generalis, non potest venire contra compromissum, per l. diem. § stari. supra de arbitr. Huius contrarij timore alia lectu. subdiuiditur in duas partes, & respicit illum vers. sed etiam si id omissum fuerit, & c. scilicet compromissum, & actio fuit contraria, & debet intelligi, quod fuit compromissum generale, & petitio generalis, & prosecutio specialis. Modo si in iudicio esset lata sententia a iudice licet opponeretur exceptio

ADDITIO.

a Ale. Item quæritur. Per istum tex. limitat no. Imo. in l. filiusfamilias, ṡ. de dona. l. diem proferre, §. stari, ṡ. de arb. non habere locum, quando sententia arbitri esset expresse contra ius constitutionis, quia tunc est ipso iure nulla per hunc §. & arg. l. 2. C. quando prouo. Idem Imo. in l. 2. ad fi. de leg. 1. ad aliud etiam alleg. domi. Io. de Imo. istum tex. p singulari in l. a cui bonis, sup. de ver. obl. alias in l. scire d. bemus, in prin. c. 21. Et an sntia possit pro parte valere, & pro parte non, vide Bar. in l. ait prætor, § j. de re iud. Tu limita hāc rub. vt per Bar. in l. si conuenerit, eo. tit.

aeptio rei iudicatę, ego replicarem de prosecutione specialiter ita in arbitris, quia sententia arbitri non debet me plus lædere, quam sententia iudicis ordinarii, nulla appellatione interposita, & sic exceptionem doli opponam contra exceptionem pœnæ, vel quod fuit latum arbitrium super aliqua re speciali, & petitio, & cōpromissum fuit generale, quod ita tunc illud arbitrium nihil valet. l. de reb. sup. de arbit. & sic sententia quæ lata est ipso iure non valet. Oppo. de l. pędia. s. de act. emp. Solue vt gl. truffa est, quia nullo modo petit pęna, vt supra dixi. Legitur & aliter, vt in gloss. quæ præsupponit primo, quod fuit promissa pęna, & postea factum compromissum, sed illud est contra tex. cum dicit, deinde per imprudentiam, &c. tertia lect. potest tolerari.

§. Quod si is.

Glo. quærit de vna quæstione, quam hoc anno tractaui vobis. alibi. Ego bñ video qualiter huic emptori succurritur, sed qualiter succurritur huic danti dic vt gl. quam vide. Et ista glo. præsupponit, quod habeat locum conditio sine causa, quā gl. reprobauit in l. si sine. in princ.]. rem rat. habe.

§. Labeo ait.

Oppo. quia per pœnalem stipulationem prima nouatur ipso iure, ideo debet opponi exceptio facti, vel intentionis. Gl. dat plures sol. omnes sunt truffæ. Dic quantumcunque præcedat stipulatio onerosa per sequentem non nouatur; secus si est lucratiua. Et istam tene, vt dicam in l. ita stipulatus.]. de verb obl.

1 *Exceptio doli specialis non eliditur replicatione doli, secus in exceptione doli generalis.*

2 *Exbannitus an possit opponere exbannito de banno, infamis contra infamē, remissiue.*

3 *Opponenti de gabella non soluta an possit replicari quod non soluit ipse opponens.*

§. Marcellus ait.

Quæro exempla huius §. & gl. ponit plura exempla, vt in glo. videbitis, & s'm primum exemplum glo. dicit, quod de dolo commisso diuerso tempore non datur replicatio doli, sed illud non vendicat sibi locum hic, quod dolus circa diuersa fuit commissus, cum lex nostra debeat intelligi de dolo commisso circa idem, vt dicit gl. in fin. l. supra de dolo. l. si duo. secundum secundam lect. gl. quę gl. loquitur de exceptione doli, quæ in locum pacti succedit, & est vera in se, sed non ad istum. §. cum replicatio doli non competit, quia de eo est iam trāsactum. §. noster loquitur de exceptione doli proprie speciali, & illa replicatione non eliditur, vt hic, sed exceptio, quę succedit in locum pacti, tunc replicatione potest elidi, si est replicatum, vt]. prox. § facit quod no. in l. qui exceptionem. supra de condi. indeb. Dat gl. tertiam lectu. & est vera in se, & dicit gl. da exemplum in omnibus, in quibus dolus cum dolo compensatur, & videtur, quod verum non sit: quia est contra text. & exemplum quod glo. ponit in tertia lectu. in l. viro, atque uxore. supra sol. matr. Quid
a dicemus. a Dic, quod exceptio doli nō tollitur replicatione doli, quando vtraque est in pari causa, vt quia quilibet certat de lucro, vel quilibet certat de dāno: secus si actor certat de lucro, reus certaret de damno, vel actor certat de damno vitando, reus de lucro, quia tunc habet locum l. viro atq; vxore. s. sol. mat. In alijs pone exēplum in l. si. § j. s. de eo per quem fa. erit. Et istum intellectum tetigit
1 Specu. de excep. §. nunc dicendum, † ver. sed nunquid ꝯ. Ergo in summa ex his quæ dixi, quod exceptio doli non eliditur replicatione doli, est verum in exceptione doli speciali: secus in generali, ut
2]. prox. §. & c. ut s. dixi. Ista lectu. † posset facere ad quæstiones multas, an exbannitus posset opponere exbannito, de banno: & in infamis ꝯ infamem. Et de hoc, scilicet de infami, loquitur, & tangit
3 glo. in l. 3. § j. l. Iulia. supra de testib. † Item facit ad quæstionem illam, quod de quolibet contractu debet solui gabella; alias non valeat contractus: opponit quis de gabella nō soluta, & ille replicat, quod etiam gabellam ipse non soluit. Dixi plene, supra solu. matr. l. cum mulier.

ADDITIO.

a Ale. Quid dicemus. Vide Bar. in l. iusiurandū. sup. de iureiur. adde Imo. in locis alleg. per Bal. & Bar. in d. l. viro. Et inquantum vult Bart. quod si actor replicans tractat de lucro, non admittitur eius replicatio doli, contra exceptionem doli: adde quod illud fallit in duob. Primo, in c. cū ecclesiasticæ, de except. Secundo in casu quē no. Inn. in c. intelleximus, de adult. Item adde inquantum vult hic Bart. quod quando replicans tractat de damno, audiatur, fallit in duobus casibus. Primo odio feneratorum. c. quia frustra, de vsur. Item fallit quando exceptio quæ obijcitur concernit inhabilitatem personæ ad agendum, nam tunc iudex ex officio posset eam repellere. l. quos prohibet. su. de postu. c. exceptionem, ext. de exceptio. adde Bar. in l. cum mulier. sup. sol. mat. & quod no. gl. in d. c. dilecti, & in d. c. cum ecclesiasticæ, & no. Imo. in d. c. cum mulier. eo tit. Adde an exceptio doli tollatur refutatione doli, Pet. de Anch. consi. 192. & quoad fallentiam, quam ponit Ale. odio feneratorum, adde videndum Ro. consi. 285.

§. Quæsitum.

No. casum quem ponit gl. in verbo, excipiendum, & not. contra dominum.

1 *Procurator ad negotia qui habet certam, & limitatam formam, potest incōtinenti alium substituere.*

2 *Dominus, quod possit liberare debitorem ante cessionem sibi factam per procuratorem, & debitor potest soluere domino.*

§. Mandaui Titio.

No. istū §. qui est no. & probat duas opi. meas. vnā de qua dixi
1 vobis. s. ti. j. l. fin. in fi. quod † procurator habet certam & limitatam formam, extra iudicium pōt alium procuratorem in continenti substituere. Et aduerte bene ad istum §. allegaui ca. si quis iusto.
a ext. de elect. lib. 6. alias c. is qui. de offi. deleg. in 6. Item facit a pro quæstione, in qua consului. procurator stipulatur dño, nam actio non quærit dño, nisi per cessionē l. possessio. §. & si poss. s. de acq. poss.
a a An dominus posset † ante cessionem debitorem liberare, & domino posset solui. Certe sic. l. filiæ.]. de sol. & dixi, quod erat casus in l. si cum emptore. §. 1 s. de pac. Hic est casus cum tex. & gl. ibi, dum dicit, vel dic, quod ego feci pactum de non petendo.

ADDITIO.

a Ale. Item facit. Et no. Bar. in l. post dotem, in 6. lectura. sup. sol. matr. adde, quod bene facit tex. in l. in causæ. §. si. cum l. seq. & quod no. Bart. in l. procuratore in rem suā dato. de pcu. & tex. in l. minor. §. si. sup. de euict. iuncta l. idéque. §. is cui. somandi. Et cum Bar. transit Pau. in l. possessio. §. si. sup. de acq. pos. vbi refert, quod etiam Bar. ita consuluit. Adde ut per Bar. consi. 191. incip. stipulatus est aliquis.

§. Apud Iulianum quæsitum.

Nota, quod ꝯ agentē potest excipi de dolo eius, ad quē reuersa est. Secundo habetis de dolo eius per quem mihi quæritur, licet non sit procurator, nec gestor negotiorum. Opp.]. proxi. §. Glo. sol. duob. mod. Vna, quod hic erat solutum matrimoniū, & c. & ista est bona. Vel solue aliter, & hæc solutio gl. adhuc est bona.

1 *Exceptio quę obstat cedenti, quod non obstat ei, cui facta est cessio, etiam ex causa non lucratiua.*

2 *Ementi act. onem a doloso potest opponi exceptio doli.*

3 *Exceptio excommunicationis vel banni, quæ obstat cedenti, an obstet ei cui facta est cessio.*

§. Si cum legitima.

a 1 a No. † quod exceptio quæ obstet cedenti, non obstat ei, cui facta
2 est cessio, etiā ex causa non lucratiua. † Quæro, an ei qui emit actionem a doloso possit obstare exceptio? Et vr, quod nō per istum §. Contrarium determinat glo. per l. quod ipsis, & l. in omnib. §. non debeo.]. de reg. iu. Ad istum §. respondet glo. no. quod fuit hic dolus in non acquirendo hereditatem. Dic vt gl. dicit, & notanter signa cā.
3 † Recordor, quod pmisi me dicturum hic illam quæstionem, an exceptio excommunicationis, vel banni, quæ obstat cedenti, ob-
b stet ei cui facta est cessio. b & Dy. dicit in c. is. qui in ius. ext. de reg. iu. lib. 6. Aut est facta ex causa onerosa, aut non, per istum §. & tangit ipse Dyn. in l. doli, de nouatio. Iac. de Are. in l. doli. tenet, quod obstat exceptio, per l. quod ipsis, & l. in omnib. §. non debeo.]. de reg. iur. Non ob. l. doli.]. de nou. quia ibi in delegatione loquitur, secus in cessione. Breuiter teneamus opin. Dy. hic, per doctrinam huius gl. quod quando cedenti potest opponi exceptio doli commissi nō circa illam actionem quę ceditur, tunc non competit emptori. Ita in proposito, quia exceptio excommunicationis non respicit actionē, sed aliud, ideo nō obstat. Et istam opinionem vr tenere Spec. in ti. de cessi. act. §. sciendum est igitur, illud etiam quæritur, & vide Dy. in c. is qui in ius ext. de reg. iur. lib. vj.

ADDITIONES.

a Paris. Si cum legitima. Idem tenet Are. cons. 96. in 3. dub. sed Soc. in consi. 164. dicit hoc verum esse in exceptione excommunicationis, vel bāni, secus in exceptione cohærenti rei.
Menoch. Afflic. decis. 74. Chas. consi. 44. nu. 24.

b Ale. Cessio. De hac quæstio. vide etiam Bal. in l. si cū dotem. §. si pater. su. sol. ma. & Imo. in d. l. doli. de noua. Bar. in l. si constante, in 10. q. 5. partis prin. su. sol. mat. & Specu. in tit. de excep. §. 5. & in tit. de procu. in fi. ver. sed quid si excommunicatus, & Paulus de Leaza. in q. incip. vsurarius, in fi. & Bald. in l. qui stipendia. C. de procur. & l. si quis in rem. su. de procu. & in l. per diuersas, in 14. q. C. mand. & vide Bal. & Sal. in d. l. qui stipendia, & ibi Pau. de Cast. facit l. 1. in fi. & quod ibi Bart. inf. de req. reis, & vide Bal. in l. 3. §. si filius, quod quisque iur. & Bal. in q. sua incip. statuto cauetur, quod fenerator, in 4. & in seq. quæst. & vide Pau. de Leaza. in q. sua inci. vsurarius, & in fi. illius quæst. ubi etiam disputat, an exceptio, quæ obstat vsurario, &c. de qua quęstio. facit mentionem Pet. de Anch. consi. 323. quod incipit, quia quæstio est dubitabilis, vbi omnino videas. Et adde Imo. post illum in l. si tertius. §. si prius. in fi. s. p. de agn. plu. grc. & p Doct. in c. licet vo lique, e tit. de leg. & Ang. in l. cum emptore. sup. de pactis.
Adde Pet. de Ancha. consi. 245.

§. Si a Titio

Oppo. & videtur facere contra. §. de autoris. s. e. Solu. ista exceptio hic afficit rē, ideo opponitur ei, qui hēt causam ab autore meo, ideo pōt opponi.

1 *Exceptio metus competit contra quemcunque, ad quem peruenit commodum ex metu.*

2 *Differentia inter dolum, & metum.*

§. Metus causa.

Opp. quia secundum hoc sequitur, quod si extraneus intulit metum, tunc dominus agēs repellitur, quod est iniquum, per l. id quod nostrū,
1 & l factum cuique suum, in princip.]. de reg. iur. Solu. dic, † quod metus exceptio competit contra quemcunque, ad quem peruea nit commodum ex metu, alias non. Quæro, † quę differentia est inter metum & dolum. Dic, vt l. si cum exceptione. §. in hac. supra quod metus causa.

LEX V.

Pure mihi.

Op. de l. pecuniam. s. si cert. peta. Glos. soluit. p aliud est in ultimis voluntatib. pp cautionem

nem de præstando, & aliud in contractibus. Sed non bene soluit. s
Dic, q illa cautio habet locum in contractibus l. si creditores. sups.
de priuile. credito. & l. I omnibus, ff. de iudi. Pet. soluit, q hic in dua
bus personis, ibi in tribus personis.

§. Actoris. Oppo. supra eodem, lege proxi. §. io hac. Solue, ut in glo.

L E X VI.

1 *Si res mea erat obligata creditori creditoris mei, & sit liberata, an ego liberer.*

Si opera creditoris. Opp. & videtur, q sit tutus ipso iure, per l. si liber homo. ff.
1 de nego. gest. & l. solutum, §. solutam, ff. de pigno. actio. † Sol. assume tria verba. Aut creditum meum, & creditoris mei, ex eadem
a causa descendunt, & tunc liberor a ipso iure l. si liber homo. ff. de neg. gest. Aut nō descendunt ex eadē causa, & tunc, aut res meæ erāt obligatæ creditori creditoris mei, & tūc ipso iure liberor. l. solutū, §. solutam, ff. de pign. acti. aut non erant obligatæ, & tunc liberor per exceptionē, vt hic. Quæro, quid si contradicerē debitori, vt creditori non soluat, an liberetur? Et vī hic gl. in vers. idem est, qd non contrarium vī no. Instit. qbus modis tol. obl. §. i. & ff. de pigno. actio. l. solutum. §. solutam, in gl. in ver. in fi. mola. Sed tn debes intelligere gl. contrarias, quando non ē meum, uel res meę erant obligatę creditori creditoris mei: alias secus, vt hic.

A D D I T I O.

a Ale. Liberor. Si res mea erat obligata creditori creditoris mei, ipso iure liberor, si ent in locatione domus. Adde Bar. in l. 3. sup. sol. mat. in fi. & d. l. si liber homo, & vide Bar. in d. §. solutam, & quod ibi dixi. Et quid si non soluit, & consignauit, vide Bal. in l. obsignatione, C. de solu.
Io. Fr. Ruc. Adde Ang. de Are. Instit. quib. mod. tol. obl. in prin.

C O N T R A R I E T A S.

¶ Si ope. Aduerte quod Bart. in l. si socer nurui, §. idem Iulianus, ff. de do. præle. vī velle, q debitor soluēs creditori creditoris liberetur. Sed in hac l. si opera creditoris, tenet contra, & in l. solutum, §. solutam. ff. de pigno. actio.

C O N C O R D I A.

¶ Pro concordia. Aduerte, solutiones plures dat ipse Bart. in d. §. solutam, & in hac lege, faciēdo differētiam, an ille creditor creditoris habeat obligationē realē sup bonis debitoris, vel etiam personalem, & tunc liberetur etiam ipso iure, vt loquitur Bar. in d. §. idē Iulianus, non autē si non habeat aliquam obligationē, & tunc si vetante creditore primo, q non sit liberatus. Si autē soluit sine prohibitione, & tunc competat exceptio doli ipsi soluēti, si autē solueret de voluntate creditoris non esset dubium quod liberaretur, ita Bar. vbi supra.

L E X VIII.

Dolo facit. Istam materiā examinaui in l. si socer, §. Lucius. sol. matr.

L E X XII.

Qui æquitate. Vide gl. ī. quæ incipit, id est, exceptione aliqua.

L E X XIIII.

a **Paulus respondit.** a Quæro, vtrum exceptio expēsarum possit opponi post sententiam: Dic, ut no. in Spe. in tit. de execu. senten. §. postremo, ver. qd si bona fide. Itē quæro, qualiter probētur isti sumptus. Vide l Spe. de fru. & interesse, §. viso, ver. pē. & tex. in l. nō ignoret, C. de fruct. & lit. expen. & vide notabilia ibi, per Cy. in l. properandum, §. siue autem alterutra, C. de iudi.

A D D I T I O.

a Barb. Paulus. Et uide Bar. in l. non solum, de rei uendi. & quando pars vult illas vitare Bar. in l. destitisse, de iud. & l. si quis infi..., sup. depol. Et de materia vide quod no. Bar. in l. ab executore, de appe. & an poterit fieri parte non petente, vide Cy. in l. properandum, § siue autem. de iud. & an poterit fieri post trienniū, Cy. in l. properandum, §. si vero causæ, in fi. ... pon. quod sic.

L E X XV.

Fideiussor euictionis. Ista lex habet casum notabilem. Opp. de l. empton. 2. sup. de euic. Sol. illa gl. concordat cum ista, quia petebat interesse ibi, & hic soluendo fundum eatenus, quatenus ultra interest, solui interesse. Oppo. de l. habere, in fi. sup. de euic. Solu. ibi ad duplum fuit damnatus, hic ad interesse. Opp. quia aliud pro alio, inuito creditore, & c. l. 2. § j. si cer. pe. & hic fuit cōdemnatus ad interesse, & soluit precium. Sol. quando quantitas est in obligatione respectu certę speciei, tunc soluendo speciem liberatur, l. si vero negotium, §. si. sup. sol. mat. Modo in l. habere licere, sup. in proxi. contrario, erat damnatus ad meram pęnam, non ad interesse. Op.
a de l. a si insulam, inf. de verb. obliga. quia mora debet purgari vsq; ad sententiam, & non vltra, hic post sententiam. Sol. quicquid dicat Pet. alibi, hic non purgat moram, immo soluit quod debet, quia debetur quantitas respectu certę speciei, quam speciem soluendo liberatur.

A D I T I O

a Ale. Opp. de l. Vide Bal in d. l. si traditio, in 3. q. C. de act. emp. & Bar. in d. l. si insulam, in 3. opp. 2 partis, & ibi latius per Imo.

L E X VII.

s *Vir non petit vsuras dotis nisi sustineat onera matrimonij.*
a *Obligatio indebite facta sicut potest condici, ita contra agentem potest opponi exceptio.*

s **Pater pro filia.** a Nota, † q vir non potest petere vsu-
a ras dotis, nisi sustineat onera matrimo-
2 nij, vt hic, & l. si insulam. §. vsuras. ff. sol. mat. † Secundo tene menti aliud, q sicuti obligatio indebite facta potest contradici, ita contra agentem potest opponi exceptio. l. 1. C. de condi. ob. cau.

A D D I T I O N E S.

a Alexan. Pater pro filia. Adde hic, an valeat pactum, q vir teneatur alere vxorem quid etiam si interuenit iuramentum, vide Bal. in l. pactum. in vlt. q. C. de collat.

1 *Verba enunciatiua in modum causæ prolata exceptionem inducunt.*

a **§. Auus nepotibus.** a † verba enunciatiua in mo-
a dū causæ prolata exceptio-
s nem inducunt. h. d. Et istum §. allega. tibi ī l. ex hac scriptura. sup. de dona, & allegaui tibi in l. emptor. §. ancillam, de rei vendicatione, & glo. allega. hic.

A D D I T I O.

a Barb. Auus. Adde Bart. in l. demonstratio. §. fi. sup. de condi. & demon. vbi idem repetit.

§. Exquadrante. Pendente lite de re empta nō potest emptor cogi ad precij solutionem. hoc dicit.

1 *Conditio apposita in institutione intelligitur in legatis sibi connexis repetita, num. 6.*
2 *Conditio tacita, & expressa non differunt.*
3 *Cautio Mutiana quod habeat locum in conditione negatiua.*
4 *Negatiua verba dicuntur quæ includunt negatiuā, vel etiā sunt priuatiua.*

a **§. marito a & filio.** † Cōditio apposita in institutio-
1 ne, in legatis sibi connexis intelligitur repetita. h. d. Opp. si ista conditio videtur repetita, ergo ipso iure legata non possunt peti. Gl. hic dat plures solu. Vna est, q hic loquitur de exceptione facti, vel intentionis, & ista est bona, dat
b gl. aliam solu. q hic in tacita conditione: b sed non est verum, † q
2 inter tacitam, & expressam non est differentia, vt no. in l. item, ga. ff. de pact. Dat gl. aliam solutio. in qua ponit vnum verbum not.
3 † q in cōditione negatiua habet locum Mutiana cautio, & c. Sed
4 si tu dicis, † hoc non faciunt negatiua verba, immo: quia negatiuam includunt, & non curo, dicit gl. quæ verba sint, dummodo priuent, seu sint negatiua. Et istam glo. allegaui in l. inter stipulantem, in prin. ff. de ver. obli. & Dy. & Cy. allegant. l. actor. C. de probat. facit. l. 1 §. 1. sup. de tutte. actuq; priua.

A D D I T I O N E S.

a Barb. Marito. Et vide Bart. qui no. allegat. hunc §. in l. Quintus. sup. de annu. leg. vbi omnino uide, & uide Bart. in l. auia. sup. de cond. & demon. Mod. in l. ab omnibus. §. cum quidam, de leg. 3.
b Ale. Tacita conditione. Sed quid si ponitur conditio absque eo, & c. Vide Bald. in l. 1. §. q obseruari, & ibi dixi post Bar. C. de iura. cal. & istam l. cū si. & allegat Bar. in l. de ætate. 4. q. in prin. de mino. & Bal. in l. cum te. C. de proba. & ibi vnde subdit, qd est no. videlicet, nihil operentur verba negatiua, si sint concepta affirmatiue quoad transferendū onus probandi, nisi iudex, vel lex adstringat & c. vt ibi per eum. Et huic gl. adde gl. in cle. fi. de refer. quā ad hoc alle. Bal. in l. fi. C. de prob. et illam gl. dicit sing. Bal. in l. actor. & in l. ampliorem. §. fin. de appellat.

T I T V L V S Q V I N T V S.

Quarum rerum actio non datur.

Dictum est supra de aliquibus exceptionibus: sequitur videre de altis, inter quas est exceptio iurisiurandi.

L E X P R I M A.

a **Iusiurandum.**

§. Si fideiussor. Quæro, quid in dubio, an in rem, vel in personam videtur datum, & dixit glo. quod in dubio in rem, & tene menti istam glo.

A D D I T I O.

a Iusiurandum. Hanc l. allegat no. Bal. in l. 3. in prin. C. de functi. et lit. expensis. Menoch. Doct. in l. transactione. C. de transact. vbi late lat.

1 *Incontinenti fieri aliquid quando dicatur.*
2 *Promitto pœnam si te offendero, quod valeat.*
3 *Statutum quod offendens non subiectum suæ iurisdictioni puniatur tantummodo in decem, q prout respicit clericos, dicitur contra libertatem ecclesiasticam.*
4 *Metus introducitur ex nimia reuerentia, & ob id contractus rescinditur officio iudicis.*
5 *Iustus metus reuerentialis qualiter probetur.*

§. Quæ onerandæ. Quæro, qñ dicat aliqd esse p-missum cā onerādę libertatis. Iurisconsultus nō aperit. Vide gl. in ver. bellissime, q declarat, & in-
1 cipit, i. pulchre, & c. † No. qñ aliqd fit incōtinēti, vt l. si vētri, cir. fi. ff.
2 de priu. cre. et ibi dixi, tetigi in l. post ōtū. de don. Scdo no. † q si promitto tibi pęnā, si te offendero, q valeat. Op. qa debemus esse
contenti

contenti pœnis legalib. l. si ita stipulatio facta, ℥. de verb. obli. Sed illa lex debet intelligi stricte in casu illo matrimonij, in alijs potest
3 & est hic casus expressus. † Iuxta hoc quæro, a dicit statutũ huius
a ciuitatis. Qui offenderit non subiectum iurisdictioni cõis, & populi Perusini, puniatur in decem libris ad plus, an illud statutum prout respicit clericos, sit contra libertatem ecclesiæ. Et vr, ꝙ nõ quia non aufert clericis aliquid, quod sit eis cõcessum in priuilegium, sed aufert eis illud, quod competit, vt cuilibet de populo, s. ꝙ offendens puniatur: ergo non est ꝯ libertatem ecclesiæ, ſm doctrinam Inno. de sententia excom. c. nouerit. recitatur per Cynum auth. cassa, C. de sacros. eccle. Sed tñ lex hic dat meliorẽ doctrinã, quia hic dicit contra libertatem alicuius, propter quod qs efficitur timidior, sed lex dicit, ꝙ clerici efficiuntur timidiores. ergo, &c.
1 † No. ꝙ licet a ℞o quod metus causa b requirat cruciatũ vel me-
b tum corporis, tñ propter metum qui est ex nimia reuerentia, vt ꝗ mulier habet ad virum, & in clerico erga Epm, rescinditur pro-
c missio, vt dicit no. gl. ꝗ no. Dico, ꝙ ista glo c dicit veritatem, d & re-
d uocatur per officium iudicis. Casus est in simili in l. fin. §. j. & §. si fœnerator, ℥. quod met. cau. & no. eo. tit. l. metum, & C. de transac. l. interpositas, non tamen eo quod maritus, vel Eps erat, præsumitur illatus metus, d. l. interpositas. & C. quod metus causa, l. ad inuidiam. Debet ergo probari, ꝙ præcesserunt minæ, vel verbera, tunc cum ista qualitate, l. ꝙ vir, vel maior, vel Episcopus, efficitur iustus metus, vt no. in l. metum, C. quod metus cau. idem in causa matrimonij, facit de conuer. coniugat. c. accedens.

ADDITIONES.

a Ale. Iuxta hoc quæro. Vide quę habentur in l. filiusfa. §. diui. ℥. de lega. j. & ibi p Imo. & Mod. post eundem Bar. Adde quæ no. Bar. in l. quæ sub conditione, de cõdi. instit. & an Imperator possit legem constituere contra clericos delinquentes, & eos possit de territorio bannire, & an super hoc statuta valeant, vnde Bal. in c. j. §. si clericus de pa. tenen. & in auth. statuimus, C. de epis. et cle. et adde, ꝙ statutum ꝙ non possit opponi exceptio excommunicationis, nõ valet, quia videtur esse contra libertatem ecclesię, per id quod legitur, et notatur in c. 1. de sta. contra libert. ecclesiæ, et ibi no. Bal. super tabula conclusionum, qui aliter nõ legit illum titulum ordinarie. Adde quæ no. Bar. in d. §. diui. et auth. cassa, C. de sacros. eccle. et in d. auth. statuimus, post Iac. But. et vide quæ plene notaui post Bar. in l. cunctos populos, C. de summa Tri. et fi. cath. Adde ꝙ valet statutum ꝙ excommunicato non possit probari aliter, quam per instrumentum, vt voluit Ang. consi. 200.

b Paris. Quod metus causa. Vide Aret. consil. 24. dicentem hanc opinio. Barto. esse communem, licet ipse ibi temere videatur, ꝙ sola reuerentia superioris satis sit, absque minis, et verberibus.

c Pom. Dico, ꝙ ista gl. Ad hoc vide concord. per Ale. in d. l. interpositas, et ibi et vide vnum notabilem effectum, quẽ operatur præsentia personæ, cui debetur reuerentia, de quo etiam Ale. in l. quæ dotis, sol. mat. Hoc tamen limit. ... si ex hoc quis enormiter lęderetur, quia tunc licet non probetur, minas, aut verbera præcessisse, tamen illa sufficerent ad contractum rescindendum. Ita dicit Pet. de Anch. in repetitio. c. canonum statuta, ext. de consti. et Pau. de Cast. cons. 177. Mod. in d. l. interpositas, quam tamen ipse limitat, nisi persona cui debetur reuerentia esset talis, cui nisi obtemperarem, aliquid mali accideret, quia tũc sola eius presentia induceret iustum metum. Et ibi etiam sequitur D. Ant. Ale. et Decius mou. ex eo, qđ voluit Can. in c. fi. de appel. et Bar. in l. de pupillo, §. si quis ipsi pretori, ff. de ope. noui nunc. dum loquitur de iudice qui solitus erat incarcerare appellantes, Circa hoc vide Ale. in dicta l. quę dotis, et in l. si cum dotem, §. eo autem tempore. ff. sol. mat. et Butr. et Abb. in c. cum virum ext. de regu. Et vide et Ale. consi. 13. a. li. 6. Pan. in consi. 107. in secundo dubio, vol. 2. Fel. in c. cum oẽs, de consti. in prin. et in c. cũ ex officij, de pscr. Are. consi. 24. et quę posui in d. l. ad inuidiam, C. quod met. cau. et Iaſ. in l. pactum dotali, col. fi. C. de collatio. et ibi Paulus, in prima parte, et Pano. in c. veniẽs, primo de spons. vbi limitat in matrimonio facto per filium propter reuerentiam paternam, et Ale. consi. 111. vol. 3. et Pan. in c. 1. ꝙ metus causa, col. 3. vbi proprie ponit limitationem Petri, de qua supra, et omnino Barb. in c. 1. causam matrimonij, col. j. de offi. deleg. et ꝙ quando quis enormit. lędatur, ꝙ nõ requiritur quod minę precedant, vide late Soc. consi. 161.

d Dicit veritatẽ. Pro ista glo. est tex. no. in l. pen. ℥. de fur. quam alleg. Bal in cap. j. §. item sacramenta, de pa. iur. firma. Et dicit, ꝙ ille metus tacitus probabitur ex qualitate personæ, iuxta no. per Bar. in l. de pupillo, §. si quis ipsi pretori, de ope. noui nun. Et ad Ber. hic, adde quod ipse voluit in l. 3. in fi. ff. si quis aliquem testa. prohib. et adde ꝙ Bal. in l. pactum, C. de colla. dicit, ꝙ pactum per quod filia renunciat hereditati paternę non validatur iuramento, si intercessit metus, vel nimia reuerentia patris, obtenta absolutione a iuramento. Et vide Bal. in l. prima. C. de transac. et ibi Barto. et Bal. in l. transactionem, C. eo. tit. et Bal. in l. j. C. de bo. mat. ... allegat illam glo. pro singu. ꝙ silentium propter patris reuerentiam interueniens potius reputatur contradictio, quam consensus. Et sic no. hic, ꝙ reuerentia Episcopi, viri, vel patris, non est sufficiens ad rescindendum consensum factũ, et prestitum per subditos eorum, bonus est tex. in l. si fideiussor, §. pater de pign. nisi interueniant minę, vel verbera, quia tunc officio iudicis succurritur dato ꝙ alias non induceretur metus qui caderet in virum constantem. Et hoc videtur probari vltra allegata hic in l. si patre, et ibi gl. de ritu nup. et facit quod no. glo. in c. insinuante, qui cle. vel vouen. vbi glo. arguit pro et contra. Et facit etiam quod habetur in c. ex literis, de despon. impub. et c. presens clericus, 22. quęst. 3. Et ad vnum aduerte quod dixit glo. in d. c. presens, videlicet, ꝙ licet matrimonium contractũ non irritaretur propter reuerentiã patris, per dictam leg. si patre, ꝙ intelligitur secundum distinctionem hic not. tamen secus videtur in matrimonio spirituali, cum voluntarium militem, et non coactum eligat Christus 14. quęstio. 5. si quid inuenisti. Et hęc sunt no. ad ea quę quotidie cõtingunt, quia cum filiæ propter reuerentiam paternam ingrediuntur monasterium, an vitietur ingressus, vel professio dic secundum Inno. in l. cum dotem, §. eo autem tempore. ff. solu. matr. vbi est tex. no. in materia. Et ad ea quæ hic dicit Bar. vide Bar. et quæ ibi in d. §. si fœnerator, hic alleg. et quæ no. Barto. in l. penul. ff. de condi. ob turp. cau. adde Bart. in l. ad inuidiam, C. quod me. cau. per istum tex. adde ꝙ Bal. in tit. de pa. Constan. in verbo pactiones, refert Io. An. in nouel. in c. j. de restit. in 6. tenere, ꝙ indebita seruitia præsumãtur a domino extorta per metum, et contra potentes præsumitur, l. vonignus, C. de testam. l. j. C. de colo. Illyric. lib. 11. et l. j. C. de omni agro deser. lib. 11. præsertim contra rusticos, l. 2. C. ne rusti. ad vllum offici. vocen. No. etiam ꝙ nisi voluntas præcedat compulsionem, quis cogi non potest, l. 3. C. de her. inst. et id quod fit per metum principis, non valet, d. c. 1. de pa. Constan. et ibi Bal. Sed an ipso iure, vel ope exceptionis. Dic vt no. in c. j. §. item sacramenta, de pa. iur. firman. et quod dixi in l. metum, C. quod metus cau. et adde quod pulchre no. Bar. in l. creditor, in fi. de sol. et ad id quod dixi, ℥. in matrimonio spirituali, vide text. singularem in c. cum virum, de regularibus. Item prædictis adde quæ no. Bal. in auth. siue, in prin. C. ad Vellei. et quæ no. in c. sane, de renuncia. et quę habẽtur in l. transactionem, C. de transac. Et ad prædicta adde Inn. in c. causam matrimonij, de offi. deleg. Adde an filia dicatur renunciare metu, vel reuerentia paterna. Pau. de Cast. consi. 177. Et an reuerentia prelati, vel capituli sit iustus metus, per Pet. de Anch. consi. 311. per Bal. aliquid, consi. 205. 3. lib.

Menoch. Idem est in vltima voluntate, vt si mulier leget marito, et potest probari metu reuerentiali, legatum non ualet. Afflic. decis. 69. num. 4. dicit idem si fiat precib. importunis mariti, & ibi additio, late Socin. iun. consi. 67. num. 35. lib. 2. Crauet. consi. 114. & idem esse in fratre maiori, quod in patre tradit Soc. sen. cõs. 263. lib. 2. Idem in matre, Cur. iun. cons. 141. num. 11. Paris. consil. 93. nu. 31. lib. 1. & in fratre, & alijs, Ruy. consi. 98. nu. 24. lib. 1. & idem consil. 140. nu. 10. lib. 4. Boer. consi. 100. nu. 11. 12.

Menoch. Corrigit. Cur. sen. consi. 73. colum. penul. ver. ad aliud. Tiraq. de retract. conuent. in fi. num. 171. Cur. iun. consi. 165. num. 6. late Ias. cons. 43. num. 2. lib. 3. Soc. iun. consi. 92. in fi. lib. 3. Ruy. consi. 177. lib. 1. vbi per solam supplicationem factam princip.

L E X II.

Si filiofamilias.

§. Si in alea. Iste est singularis casus: Aduerte ad primũ casum quem ponit glo. in verbo quędam, quæ incipit, puta si vicero, &c. tunc si ista venditio est facta in ludo prohibito, non valet ipso iure, alias sic, & hẽt locum præscriptis verbis. Secundo modo legitur, ꝙ vendidi tibi rem, & lusi vel rem vel æstimationẽ: tunc opp. saltem ad primum dictum, q a ꝯtractus celebratus a prodigo, anteꝗ interdicatur sibi bonis, est validus. l. is cui bonis. ℥. de verbo. obli. Glo. rñdet, per l. si quis cum sciret. ℥. pro empto. ꝙ ista lex habet locum, qñ collusores emerũt inter se. Vel potest intelligi, qñ vendidit extraneo, & tunc valet venditio, sed grauatur in hoc, vt nõ habeat euictionem, vt glo. no. in l. quod si minor. §. fi. ℥. de min. Et gl. dicit in l. si quis cum sciret. §. fi. ℥. pro empto. Sed dixi vobis aliter in d. l. si quis cum sciret, ff. pro emptore, ſm Iac. de Are. quod si emo rem, & tibi soluo protinus perdituro, tunc non valet. Sed si scio te prodigum, non tamẽ scio te consumpturum ad certum vsum, & tunc valet, donec bonis interdicatur. Et istam lecturam puto veram. Tertia lectura ponitur in gl. hic. & non applaudit literæ, qñ erat in alea. i. dubius euentus, &c. tamen lectura est vera in se. Vel aliter pone casum secundum Rogerium in glo. & primum casum quẽ iam expediui. Sed in vlti. quando ludus est permissus Petrus reprehẽdit, quia quod legitime est factum, pęnam non meretur. Pet. nil aliud dicit, bene facit. l. si rem, §. si quis sponsionis, ℥. de præscriptis verbis, & l. pen. ℥. de alea, facit l. in exceptionibus, §. fi. de probatio.

TITVLVS SEXTVS.

De litigiosis.

LEX PRIMA.

1 *Denunciatio sola non facit rem litigiosam.*

1 **Litigiosam rem.** Not. † ꝙ so'a denunciatio non facit rem litigiosam, facit. C. eo. l. j. de virtute huius denunciationis, dic vt plene in materia protestationis, in l. non solum. §. fin. de ope. no. nuncia.

1 *Vitium litigiosi afficit personam, non rem.*
2 *Res qualiter efficiatur litigiosa, plena distinctio.*
3 *Vitium litigiosi quos effectus operetur.*
4 *Res litigiosa non potest obligari.*

1 **§. Si inter.** † No. ꝙ vitium litigiosi non afficit rem, sed personam sic C. de præscri. lon. temp. l. j. Secundo nota, ꝙ res efficiuntur litigiosi per litis cõtestationẽ. Opp. C. e. auth. litigiosa. Solu. illa corrigit hanc in reali, vbi per solã citationẽ res efficitur litigiosa, in personali remanent iura antiqua. Et vt hæc m. l.
2 liqueat distingue. † Aut agitur reali, aut personali, aut mista. Primo casu, aut in eã principaliter contenditur de dñio, vel de eo qđ pars dominij est, vt de vsufructu, & fit litigiosa per solam citationem, vt C. e. auth. litigiosa, & ibi not. per glo. Et idem puto de ipsa actione reali, ꝙ eo modo efficiatur litigiosa. Aut non contenditur de dominio, sed de alio iure, vt hypothecaria, confessoria, & negatoria, & pro alijs seruitutibus, & tunc ista res non efficitur litigiosa, vt in Auth. eodem. §. ad hæc, ipsa tamen actio efficitur litigiosa per litis contest. arg. huius §. & C. eo. l. 2. Idem puto si litigetur de possessione. Si vero agitur actione personali, si quidem non contenditur de ipsa re, sed de aliquo opere facto in re, tunc ipsa res nũquam efficitur litigiosa, etiã si illa actio sit in rem scripta, vt ſupra de aqua plu. arcen. l. quanquam. §. Iulianus, & ibi no. ipsa tamen actio bene efficitur litigiosa per litis contestationem, leg. secunda, C. eodem. Si vero contenditur de ipsa re, & tunc efficitur

litigiosa

a litigiosa a ipsa res, & actio, p lit. ςte. d. l. 2. C. eo. Si vero agitur actio-
ne mista, tūc aut est actio vlis, aut singularis. Primo casu & olim.
& hodie efficit̄ litigiosa p solā citationē, vt ꝭ. de pet. hære. l. diuus,
& ꝭ. fa. erc. l. alienationes. Si vero est particularis, tunc res & actio
3 efficitur litigiosa p lit. ςtest. l. j. in fi. C. cōi diui. † Quæro, quid hēat
operari vitiū litigiosi? Sol. ſm ista tpa tres erant effectus. Primo ꝙ
impediebat alienatio, vt d. l. diuus, & l. alienationes, ꝭ. fam. erc. Se-
cundo, ꝙ ille in quē fiebat talis translatio, non poterat in p̄scriptio-
ne sibi cōnumerare tpa sui authoris, l. j. C. de p̄scr. lon. tēp. Tertio,
ꝙ si cadebat a possessione non poterat eā recuperare obstante ex-
ceptione litigiosi, vt hic: hodie vero est additū, ꝙ ςtus super re li-
tigiosa habitus, est ipso iure nullus. Itē qa accedenti ad ςtum im
ponuntur certę pœnæ, q̄ ponuntur in l. fi. C. e. Itē ꝙ si s̄nia lata con
tra primū reum tenet, pōt mandari executioni ς eum, in quem
b facta est translatio, d. l. fi. C. e. quod plenius declaro b in repe. legis,
creditores, C. de pigno. quas pœnas intelligo, si fiat alienatio, lite
penden. Nam si perempta esset instantia, tunc licet duret vitium
litigiosi, vt no. C. de iud. l. properandum, §. & si quidem, & dixi in
l. 2. ꝭ. iud. sol. tamen ςtractus habitus valet. l. j. C. de præscrip. longi
4 tempo. † An possit res litigiosa obligari? dic ꝙ non l. j. §. fin. ꝭ. quæ
c res pig. ob. 1. pos. & no. per glo. c in l. j. §. fi. C. communi diui.

CONTRARIETAS, ET CONCORDIA.

Opp. C. eo. Contrarium tenet Bar. in d. auth. litigiosa, sed forte
non est contrarius, si recte consideretur.

ADDITIONES.

a Ale. Litigiosa. Et hoc teneas, & sequitur Inno. in c. cum M. .le const. & ibi uide in
materia Inno. licet Bar. in l. cum t. . C. e. dixerit, ꝙ nunquam in personali res effi-
citur litigiosa. Subdit tamen D. Flo in c. cum M. ꝙ etiam lite pēdente, quis potest
vti possessione sua, dummodo licite vtatur, secus si illicite ad præiudicium partis.
Vide quæ in materia dixit do. Ant. in d. c. cum M. post Io. And. & quod no. io cle.
una, vt li. penden. & in materia uide Inno. in c. ex parte, de arbi. & bonam glo. de
hoc vitio litigiosi, 11. q. 4. c. j. Et his adde Bal. post Bar. in l. 1. communi diui. Et ad
de, ꝙ vitium litigiosi impedit alienationem possidentis, sed non acquisitionem
ab eo fieri. Ita dicit Bal. menti tenendum in l. 2. C. ne li. penden.
Adde Ro. consi. 230. vbi de prædictis.

b Ale. Declaro. Idem tenet Bar. in l. fi. C. e. & Bal. in l. j. C. communi diui. & Ang. in
auth. de litig. in princ.

c Ale. Per gl. Et illam gl. sequitur Bald. ibi, in d. l. j. vbi & quærit, an possit fieri de ea
cōpromissum, & simplex cōpositio, & qd corā arbitro, an inducat vitiū litigiosi.

TITVLVS SEPTIMVS.

De actionib. & obligationibus.

LEX PRIMA.

1 *Obligatio ex quasi contractu ꝙ sit ex varijs figuris causarum.*
2 *Ordo ti. in ff. magis attenditur quam ordo ti. in C.*
3 *Actiones in rem scriptæ quæ rei peruentione obueniunt, dicuntur proponi ex varijs figuris causarum.*
4 *Actio vtilis an dicatur natiua, vel datiua, & nu. 6. & nu. 10.*
5 *Actio quæ dicatur datiua, & quæ natiua.*
7 *Actio vtilis dicitur quadrupliciter.*
8 *Obligatio vtilis an transferatur per cessionem, sicut actio vtilis, ꝙ sic.*
9 *Actio ex obligatione ab initio semel tantum oritur, non indesinenter.*
11 *Actio vtilis in reali dicitur datiua, non natiua,*
12 *Actio quæ dicitur vtilis respectu directæ, quæ competebat ad idem, & desiit competere aduersario desinente possidere dolo, dicitur datiua.*
13 *Actio vtilis quæ competit emphyteutæ feudatario & similibus, est natiua.*
14 *Actio vtilis quæ competit præscribenti dicitur natiua.*
15 *Actio vtilis quæ competit cessionario, dicitur natiua.*
16 *Agēs actione psonali vtili, qn̄ possit dicere in libello debitorē sibi obligatū.*
17 *Actio vtilis & directa, an sint eadem in substantia.*
18 *Actio ꝙ sit in genere, est communis opinio*
19 *Differentiæ substantiales, ꝙ faciant differentiam in specie, non differentiæ, quæ sumuntur ex qualitatibus.*
20 *Exercitiū actionū directarum, an videatur mādari per cessionē, remissiue.*
21 *Directa actio, & vtilis, quod non possint eidem ad idem competere.*
22 *Vtilis competens ex instrumento guarentigiato, ꝙ ex forma statuti habet executionem paratam, etiam competit ex æquitate.*
23 *Proponens directam si probat in vtili, an obtineat.*
24 *Causam remotam in libello reali quis non cogitur exprimere.*
25 *Actione vtili cessa, an dimidatur in aliam vtilem.*
26 *Cedens vtilem propter virtutem directæ, quæ remanet apud eum, potest solutionem a debitore recipere & eum liberare, tribus exceptis.*
27 *Actio vtilis quando transeat ex solo contractu sine cessione.*
28 *Stipulatio prætoria ꝙ non dicatur actio, sed per officium iudicis petitur.*
29 *Actiones q̄ oriunt ex pactis incontinēti appositis qualiter dētur, remissiue.*

1 OBligationes. Quæro, q̄ sint istę oblōnes quæ nascunt ex varijs figuris causa-
a rū. Et gl. ponit opi. & primo, a ꝙ illæ q̄ sunt ex quasi ς-
ctu. Et istā opi. reprehēdit gl. Inst. de act. §. j. dixit, qa qn̄
ex ςtu, sequit̄ & de his, q̄ ex quasi ςtu, vt probat p illos tit. Instit.
b de obli. q̄ ex quasi ςtu. Alij dn̄t, b vt Hugo, ꝙ est ςdō furtiua, quę
c nascit̄ ex varijs figuris c causarum. Et hoc tenet glo. hic, & in l. si p
fure, §. fi. ꝭ. de ςdi. furt. Sed illud reprehendit p Dyn. & Gul. & oēs
Doc. Mod. qa imo ςdō furtiua oritur ex delicto. l. si ambo. §. quo
tiens, ꝭ. de cō. pen, & l. si mulier. § pe. ꝭ. re. amo. Alij dn̄t, ꝙ intelligit̄
de obligationib. q̄ nō sunt iure ordinario, & c. vt glo. Sed illud vidi
reprehēdi, quia hic de obligatione, & exemplū est de actione. Et
ista est bona reprehēsio. Vel dic de pactis appositis iuxta ςctū, & c.
vt glos. Sed mista est, quia pacta incontinenti apposita sunt ςtus.
Pet. dicit, ꝙ actio in factū q̄ est ex varijs figuris cārum, l. sancimus.
C. de sacros. eccl. non placet, qa hic loqtur in obligatione, exēplū
est in actione. Quid dicemus? Ad primū dico, ꝙ obligationes q̄
sunt ex quasi ςctu, sunt ex varijs figuris cārum, & reprehensio gl.
Inst. de act. §. j. procedere vr̄ ſm ordinē tit. in Inst. positorū, sed hic
Iurisconsulti ordo est ς, qa primo hic agitur de obligatione ex ς-
ctu, secundo de obligatione ex maleficio, vt ꝭ. eo. l. ex maleficijs.
& postea sequitur, ꝙ dicat de varijs figuris causarum, & ponit̄ de
oblōne ex quasi ςctu, vel quasi maleficio. Et sic vr̄ de mente Iu-
risconsulti, ꝙ istæ sint ex varijs figuris cārum. Impropriе ponitur
istud verbū, ex quasi ςctu. & ex quasi maleficio, cū hic dicat ex va
2 rijs figuris cārum, & sic est mens huius legis. Ad aliud quod † dr̄
de ordine ti. Insti. rn̄deo, ꝙ magis debemus ordinē ti. in ff. attende-
3 re, q̄ in C. vt in ti. de bo. pos. ς tab. & ſm tab. & eς in C. Itē † actio-
nes scriptæ in rem, q̄ rei peruentione obueniunt, tunc ex varijs fi-
guris causarum proponunt̄, quia non ex ςctu, vel quasi oriuntur,
4 & ita tenet glo. C. quod me. cau. l. 3. Quæro, † vtrū oritur d actio vti-
d lis? Glo. in l. ex legato, C. de le. dicit nor. ꝙ actiones vtiles sunt dati-
uæ, non natiuæ. Idē no. hic in prin. mag. glo. & in l. ex maleficijs, §.
hæres, ꝭ. e. sed in l. pater. C. de pac. ςuen. dr̄, ꝙ qn̄q; nascit̄, qn̄q; da-
5 tur. Ad declarationem huius primo videamus, † qd est dictū na-
tiua, & datiua? Pone exemplum in hoīb. Possum dicere, ꝙ Adam
fuit homo datiuus, a Deo immediate factus: alij hoīes natiui, quia
ex patre, & matre nati. Ita actio natiua qn̄ nascitur ex matre, s. obli-
gatione, l. licet. § ea. ꝭ. de procu. sed qn̄ immediate a lege concedi-
tur sine matre, dr̄ datiua. iex. quē Iac. But. ad hoc allegat in l. iurif-
gentiū, § j. ꝭ. de pac. dicit, ꝙ tunc dr̄ natiua, qn̄ hēt assistentē mām
sufficientem, ex qua actio oritur, alias dr̄ datiua. Hoc præmisso
dicit Pet. ꝙ duplex est mā, q̄dā remota, q̄dā proxima. Exemplū, in
psonalib. ςtus est mā remota, obligatio est pxima, ex qua actio
oritur, q̄ dr̄ natiua, in rei vēdicatione vero dominiū, & possess. est
6 cā proxima rei vendicandæ. Et iō dicit ipse, aut quæris † vtrū actio
vtilis dicatur natiua respectu causæ proximæ, & tunc si inspicias
principiū legis 12. tabu. q̄ istā vtilem non producebat, erit datiua,
vt in vtili bono. possess. & in l. peu. ꝭ. si quadr. pau. fe. dic. Si vero re-
spicis illas leges, q̄ illas vtiles inducunt, diceretur actio natiua, qa
lex introducit obligationē, ex qua hæc actio oritur. Vnde obliga-
tio bene posset dici datiua, sed actio non. Si respicis causam remo-
tam, tunc fateor opi. gl. ꝙ est datiua. Et ꝙ in his vtilibus sit obliga
tio probatur ex diffinitione oblōnis, qa est iuris vinculū, quo ne-
cessitate adstringimur, & c. Sed hic adstringitur. ergo, & c. Ad exa
7 minandū hanc qōnem est præmittendum, † ꝙ actio vtilis dr̄ qua-
drupliciter. Primo, respectu directæ ςpetentis ad idē, l. j. C. de act.
& obli. cum si. nā directa cōpetit cedenti, & vtilis cessionario ad
idem. Secundo, respectu directæ quæ iam cōpetit, nunc nō com-
petit, vt in vtili quæ restituitur minori, vel absenti, vt C. si aduer.
transac. l. j. & l. in honorarijs, ꝭ. eo. vers. sed cum rescissa. Tertio, dr̄
vtilis respectu directæ, quæ nunquam competit, licet esset possi-
bile competere, l. quoties. C. de don. quæ sub mo. & l. pen. ad exhi.
Quarto modo dr̄ vtilis respectu directæ, quæ cōpetit ad aliud, ut
in casu. l. pe. si quadru. pau. fe. di. & l. curatoris, C. de neg. gest. & de
8 bo. possess. hær. pet. l. j. Secundo videndum est, † an per cessionem
trāsferatur vtilis obligatio, sicut actio vtilis. Et vr̄ ꝙ non: nam gl.
vlt. in l. 1. C. de act. & obli. dicit, ꝙ habens vtiles non pt̄ dicere istū
sibi obligatum. In ςrium est tex. in l. si insolutū, e. ut. prout est in la
tera, habes pro hoc, quia video qn̄ alicui restituitur hæreditas, nō
tn̄ trāsfertur actio vtilis, sed tn̄ dr̄ vtiliter hæres, l. si filius, quod cū
eo. & l. postulante. ad Treb. Præterea video, qđ per cessionem pōt
transferri spes oblōnis, l. spē. C. de do. Præterea oblō quæ non pa-
rit actionem, potest cedi. l. si eius, ad Treb. eadem rōne, quæ parit.
Præterea video, ꝙ instantia iudicij non est actio, sed per eam obli-
gatur quis instantiæ. l. 1. in prin. ad Treb. & l. cum hæreditas, facit l.
tam ex ςctib. ff. de in. Et sic puto ꝙ cōpetit vtilis oblō sicut actio.
9 Tertio est vidēdum, † qn̄ actio nascitur ex oblōne, an semper na-
scatur, an ab initio tm̄. Sunt. n. quædam quæ oriūtur ex aliquo in-
desinenter, vt lux a sole. q̄dā in puncto, vt filius a patre. Rn̄. semel
tm̄ ab initio orit̄ actio, non indesinenter. Facit ad idē, l. si quis sti-
10 pulatus, & l. si sic, de ver. obl. & l. cum quærebatur, ꝭ. iud. sol. † His
præmissis venio ad qōnem, an vtilis actio sit datiua, vel natiua. Iu-
risconsulti appellauerunt datiuā, q̄ nō i. rei subsistētem mām, ex
qua

ADDITIONES.

a Ale. Primo. Vide aliquid per Bar. in l. si & me & Titium, ꝭ. si cer. pet.
b Ale. Alij dicunt. Gl. hanc alleg. pro no. Bal. in rub. C. de pactis.
c Ale. Figuris. Et quæ sit actio, quę oritur ex varijs figuris causarum, est gl. in l. si p
fure, §. n. lu. de cond. furt. vide gl. & Bar. in l. certi condictio, §. quoniā, ꝭ. si cer. pet.
d Ale. Orit. Vide Bar. in l. j. C. an sint datiuæ, vel natiuę, plene per Bald. ibi in 6. q.
& Bar. hic, & Bal. in l. ex legato, in 3. q. C. de le. in ver. ad examinādā istā materia.
Menoch. 4. ultime Zasio. 2. responsorum, c. 5.
Menoc. Dicitur datiua. Dec. post alios, l. cum mota. nu. 7. de transac. disputat pas-
sim dici non dari actionem datiuam, quia iure cautum non est ꝙ sic dicatur.

qua oriat̄,ut ꝑall.l.iurisgentiū. Nos aūt strictius dicamus eam esse
datiuā,q̄ nō hēt oblōnē aliquā.ēt datiuā. Et assumo vtilem,& pri-
mo,vt cedenti,& cessionario cōpetit oblō vtilis,ergo habet oblō
nē ex qua oritur. Cōtrariū dicit,in cessionarium transfertur utilis
oblō,q̄ erat directa apud cedentē,q̄ non potuit plus patere,cū iā
pepercrat.ergo illa utilis non potest parere,l.eum qui.ff.de fur. er
go est mere datiua,& hoc casu verū dicit gl. Sed si poneres,ꝙ an-
te partū oblōnis,utilis transferatur,ut in casu l.spem.C.de do.tunc
Pet.bene dicit,ꝙ oriatur ex oblōne datiua,cū nullū hēt ꝯctum ex
quo oriatur. Si vero accipimus actionē utilē secundo modo,ſm
quē dr̄ respectu directę nō cōpetentis ad idē,& nō cōpetit ad idē,
qa est datiua,nō natiua.i.nō.n.euacuata erat ptās in illa oblōne dire-
cta,eo ꝙ semel parturierat.l.1.& 2.C.si aduer.trās. Si uero accipis
actionē utilē tertio modo.ſ.qñ possibile est competere ad idem,
vt no.in l.quoties.C.de do.q̄ sub modo.& l.pe.ad exhi.tūc fateor,
ꝙ lex producit ab initio oblōnis vtilem actionē,q̄ oritur ex ea.&
sic dicetur actio natiua,& oblō datiua. Nec obst.tex.in d.l.pen.ad
exhi.q dicit,utilis dabitur,& sic innuit,ꝙ est datiua,qa illud dr̄,qa
datur oblō,neq. hēt ꝯctū præcedentē sufficientē,ex quo oriatur,
& sic Iuriscō.appellabant illā datiuā,sed ego strictius. Si vero acci
pimus actionē utilem quarto modo.ſ.respectu directę competē-
tis ad aliud,tunc fateor opin. Per.quia aut respicis principium le-
gis 12.tab. introducentis directa,& non pōt dici vtilis natiua,qa
non debebatur. Aut respicis alia iura,introducentia vtilē,& tunc
fateor,ꝙ est natiua respectu oblōnis,& respectu delicti,vel quasi.
l.curatoris.C.de neg.gest.& l.pe.si quadr.pau.fec.dic.& in multis
ll.in tit.ad l.Aquil. quæ inducunt utilē Aquil. & prædicta uera in
21 personalib. Quid in realib.an vtilis sit natiua,uel datiua? gl.hic in
prin.dicit,ꝙ reales actiones nunq̄ oriunt ex oblōne,vt Institu.de
act.in prin. Et dicit verū,qa mā ex qua oritur rei vendica.est dñiū,
12 & possessio aduersarij. Vi tendū est tñ,† qa qñq.dr̄ vtilis respectu
directę,q̄ cōpetebat ad idē,& desijt cōpetere aduersario desinēti
possidere dolo,tunc puto ꝙ non sit natiua,nec.n.habet sufficien-
tem mām,quia deficit possessio.leg.j.de alie.iud.mu.cau.fa.quod
13 no.Doc.in rub.C.de rei vend. Qñq.† dr̄ actio utilis respectu dire
ctę competentis ad diuersa,vt vtilis in rē,quæ cōpetit emphyteu-
tæ,feudatario,& similib. Ista est natiua,nam oritur ex utili dñio,
qđ hēt emphyteuta ex possessione aduersarij. Et sic loquitur ut.si
14 aget vec.pe.† Qñq. est utilis respectu directę,cui ꝯrariatur ut in vti
li,q̄ cōpetit ꝑscribenti,quæ recte venit ad impediendū directam,
q̄ cōpetebat ei ꝯ quē præscribitur,ſm Doc.in auth.nisi.C.de bo.
mat.& ista sic est natiua,oritur.n.ex dñio utili,quæsito ꝑscriben-
ti per ꝑscriptionē,& ex possessione aduersarij. Facit l.j.in fi.& qđ
15 ibi dr̄,ſ.de aqua plu.arc. Qñq.† dr̄ actio utilis respectu directæ ꝯ-
petentis ad idem voluntate eius,cui cōpetit directa uera,uel præ-
sumpta,vt qñ dñs,qui hēt directā rei vendicationē mihi cedit il-
lam,uel vendit,vel recipit æstimationem rei,tunc.n.mihi com-
petit utilis in rem,q̄ est datiua,nō.n.hēo dñiū directū,quia res non
est mihi tradita,nec utile,ſm Dy.in c.pro possessore.circa fin.de
reg.iur.li.6.& in gl.in l.si culpa.ff.de rei ven.licet Pet.dicat,ꝙ tūc
hēt vtile dñium,qđ est falsum,l.eius rei.& l.hęc si res.de rei uend.
16 & hęc sunt satis necessaria pp libellum.† Quæro,utrum qñ ago
vtili possim dicere debitorem mihi obligatū? gl.in l.j.C.de act.&
obli.dicit,ꝙ non. Dicas tu,ut patet ex supradictis,nam in casibus
in quib.utilis personalis est natiua,recte possum dicere debitorē
obligatū mihi,licet ꝯctus sit celebratus cum alio,l.q stipendia.C.
de proc. Sed qñ actio est datiua,idē,non tñ possem cōcludere,ꝙ
virtute illius oblōnis ꝯdemnaret̄ mihi,qa nō pōt oblō actionem
inducere. Et gl.in l.1.C.eo.hoc uoluit dicere,oblō.ſ.quæ actionē
17 inducat. Facit ad hoc ꝙ no.in l.hæres de acq.hær.† Quæro,vtrū
a actio vtilis,& directa sint eędē in substantia? Vr̄,ꝙ sint eædem,qa
ꝯ gerentē ex necessitate dat̄ vtilis,ex voluntate directa,l.l.curato-
ris,de neg.gest. sed hæ duę dñr eędē,qa dicit lex,hęc actio,&c.le.
3.§.hac actione.ſ.de neg.gest. Et vr̄ casus in l.actio.e tit.ſm 1.lec.
pręterea tutor tenetur directa tutelę,magistratus vtili l.j.C.de ma
gi.conue. Sed hę duę dñt eędē.l.j.C.de magi.conue.ergo,&c. In
ꝯtrū,ꝙ sint diuersę probatur in actione directa quis fundat inten-
tionem ex persona sua,in utili ex persona alterius l.q stipendia.C.
de ꝑcu.quod intellige quantū ad facti narrationem,ergo sunt di-
uersæ. Pręterea uides,ꝙ qñq. vtilis est prætoria,directa est ciuilis.
de pos.hære.peti l.j.sed ciuiles,& pretorię differunt specie,ergo
non sunt eædē. Br̄ Pet.dicit,ꝙ quantū ad effectū sunt eędem,quia
hñt effectū eundē,l.actio.ff.de neg.gest. Itē sunt eædē in gñe,qa si
cut vna,ita est alia actio. Itē sunt eędē spē,qa de qualibet actionis
spē possumus dicere,alia directa,alia utilis. Sed si q̄ris,an sint eæ-
dem numero,tunc ipse dicit,ꝙ non,quod apparet,quia sunt mul
tę dñię,finguntur tñ esse eędē qñque,vt qñ vna loco alterius ponit̄,
ut C.si aduer.transac.l.1.& 2. Hęc sunt uerba sua,quę examine-
mus. Dicit ipse,ꝙ quātū ad effectū utilis,& directa sunt eędē,quia
hñt eundē effectum. Hoc nō est verū simpliciter,qa utilis petitio
hęre.q̄ competit fideicōmissario,non est eadē quantū ad effectū
quo ad multa cū directa,vt no.in l.qa perinde.ad Treb. Itē in par-
ticularib.quia ꝯ vtilē cōpetit exceptio,q̄ nō ꝯ directā,le.quoties.
in prin.de adm.tut.& per Dy.in c.pro possessore.de reg.iur.lib.6.
Item directa infamat,quod non reperitur in vtili,vt ff.de infa.l.j.

Expedit etiā mag.s directā quam vtilē habere pp ꝓbōnes:nam in
vtili quandoq. debeo plus probare,ſ.ꝯctum & cessionem,sed in
b directa quā haberē ex ꝯctu meo,solū ꝯctum ꝓbo. Ad ſm dicit
18 ipse,† ꝙ actio vtilis & directa sunt eędē genere,quod est verū ſm
op.cōem,q̄ est,ꝙ sit actio in gñe.l.siue pro fratre.C.de nego.gest.
& ibi no.in l.3.§.gña.de acq.pos.& ibi dixi,& no.in l.si seruus cōis
Meuij.§.fi.de stip.ser.sed dr̄ ipse,ꝙ non reperit actio in gñe.vt Cy.
refert in ꝑalle.l.siue pro fratre. Ergo ſm eū nō pōt dici in gñe,cū
non sit in rerum nā illud genus. Tertio ubi dr̄,ꝙ sunt eædem spē.
19 circa hoc dic,† ꝙ dñę q̄ sumunt ex aliqb.qualitatib.non faciunt
dñiam specificam.sed dñæ substantiales faciūt aliqua differre spē.
Vnde si diceremus,hominum quidam magni,qdam parui,ista
est dñia ſm qualitates,& sic non differunt spē. Et hoc est quod dr̄
lex,plus & minus non differunt,nisi ſm qualitatem,& sic nō dif-
ferunt specie.l.fi.de fun.instr.instr̄oq.leg. Sed dñę ſm substantiā,
ꝑut differt hō ab asino,faciunt dñiam specificam. Facit l.2.in pri.
ſ.si cer.pe. Modo ad propositum,utilis & directa sunt qualitates
quędam,ergo nō faciūt dñiam specificam.hoc cōcedo,sed potest
esse,quod ex aliis dñijs differunt specie,ut puta vna ciuilis,alia præ
toria quę specie differunt,vt Inst.de act.in prin.& Ioan.in arbo.
Quarto dicit Petrus,quod utilis,& directa non sunt eędem nu-
mero,hoc est uerum,& probo. Idem numero non potest differ-
re a se ipso,l.proponebatur,ff.de iud.& C.de eod.l.si idem. Sed in
ter vtilem,& directam sunt multę dñę,ut ſ.dixi,ergo,&c. Et hoc
probant leges hic allegatæ per glo.in multis partib.q̄ vīr sibi inui
cem contradicere,& tamen soluitur quod una lex loquitur de di
recta,alia de utili,& sic cum habeant se ad aliud,ut aliud,nō sunt
eędem numero. Idem dicit quinto,quod qñque finguntur eędē
ut qñ vtilis ponitur loco directę,ut C.si aduer.transac.l.j.& 2.&
hoc non reperio,quod fingantur eędem,nam restituta utilis est
annalis cum directa esset ꝑpetua.l.in honorarijs.ꝟ.e.& omnes le-
ges q̄ dicunt eandem esse,intelligo,ſ.numero vel genere,uel spē
ſm supradicta,non in substantia. Facit ad hoc quod dixi in l.Mę-
uius.§.duorū.de leg.2.vbi tractamus qñ actio extincta reuiuiscit,
20 an eadem sit,uel alia. Quęritur,† an uideatur mādari exercitium
directarum per cessionem? Glo.in l.2.C.eo.tenet ꝙ sic. Tu uero
c dic vt dixi in l.j.† Quęro vtrū directa & utilis possent competere
21 eidem ad idem? Rñ.nō.d Cum.n.utilis inducat̄ a l.ex ęquitate,vt
d dixi ſ.l.proxi.qñ aliquis habet directam,quare ista utilis debet in-
duci,ut probatur in l.si hēs institutus.in prin.ad Treb. ideo si ces-
sionarius qui habet utilem,illam interim cederet ei,q sibi cesse-
rat,uon transfertur in illum utilis,ut eā possit suo nomine inten-
22 tare,d.l.si hēs.† Quęro e ex forma statuti instrā confessionata,seu
e guarentigię habent paratam executionem,utrum hoc erit uerū
in eo cui competeret utilis rigore illius instrumēti? Rñ.sic,ꝙ ap-
f paret,f nam dño lata snīa pro procuratore suo,vel procuratore iu-
rante competit utilis,& tñ dñs potest petere executionem,sicut
si haberet directam l.si procurator,ff.de procu,& de re.iu.l.4.§.i.
23 & 2.& de iureiu.l.nam & postea,§.iusiurandū.† Quęro,si aliquis
proponit directā,& probet in utili,utrum obtineat? Hanc q.for-
mat Pe.C.eo.l.j. Veritas est,aut pendente iudicio ei,cui compete-
bat directa,cœpit competere vtilis facto rei,& tunc ex eadem i-
stantia pōt actor obtinere.l.q̄q̄,§.Iulianus,de aqua plu.arcen. Fa-
cit optime l.seruus,ff.de infam.& de rei vend.l.si post acceptum.
Sed si ab initio cōpetebat directa tñ,& proposuit vtilē,vel econ
uerso,tunc nullo modo potest obtinere,quia actionem aptā non
proposuit.l.j.in prin.si men.fal.mod.dix. Veruntamē potest esse qñ
que,ꝙ verba libelli sunt ita generalia,ꝙ possunt ad vtrunque re-
24 ferri,maxime in realib.† vbi quis non cogitur in libello exprimē
re cām remotā: Nam si dicit ad se pertinere iure dñij,pōt intelli-
gi de directo,& utili,& tunc si probaret in utili obtineret,l.sed &
si possessori,§.item si iurauero,de iureiu. Licet glo.aliter uideat̄
dicere,l.minor,§.1.de eui.& in l.si mater.§.eandem,in fi.ſ.de ex
cep.rei iud. Sed quod ibi dicit non uideri propom de utili dñio,in
telligendum est de quasi dñio,pro quo publiciana competit,ut
25 ex gl.apparet,& in qualibet earum,dixi.† Quæro si utilis g ceda-
g tur,an diuidatur in aliam utilem,,ita quod una utilis remaneat
apud cedentē,& alia utilis transeat ad cessionarium?,Respon.qñ
utilis,& directa competunt eodem casu,ut directa cedēti,utilis
ces-

ADDITIONES.

a Ale. Quæro utrū. Vide p Bal.in l.1.C.e.in ver.nūc uenio ad ſm,& in ver.2.quæri
tur,& uide in d.l.curatoris,C.de ne.ge.& Bal.in d.l.ex leg.in princ.C.de leg.
b Menoch. Ad secundum dicit.Soc.sen.consi.18.col.6.cir.med.
c Ale. Tu uero dic.Nota tñ,ꝙ si ceditur actio in factum,quando est datiua trāsit in
cessionarium directa.Ita no.Bal.in l.ex placito,in 8.q.C.de rer.permut.
d Menoch. Quæro. Adde Ruy.consi.209.nu.16.lib.1.
e Ale. Rñdeo non.Vide Bald.in l.1.9.& 10.q.C.eod.& quod no.in l.si duo,de-fo.
f Ale. Quod apparet. Et de multis priuilegijs huius instrumenti,uide in l.a diuo.
§.sententiam.inf.de re iud.Et ad Bar.hic,et Bal.in l.per diuersas,in 10.q.C.mā.
et l.ex legato,in ult.uer.C.de leg.
g Ale. Quæro si utilis.Vide Bar.in l.si quis ui.§.dña.ff.de acq.pos.et i l.ex asse.sup
ad Treb.et in l.1.C.eo.et l.curatoris.C.de ne.gest.Et uide qđ no.Bal.in l.1.C
eo.uer.2.quęrit̄ No.tū,ꝙ si statuto caueatur,ꝙ alter3 ex stipulatione alterius q
rat actio directa sine cessione,illo casu in alterum non transfert̄ obligatio natu
ralis,et ciuilis,secundum Bal.in l.si genero,in fi.de iure do.

cessionario,& tūc si vtilis cedatur nihil remanet apud cedētem, quia eam solā habebat, l. emptor & ibi no. C. de act. uel hę. ven. & l. ex asse. & ibi no. ff. ad Treb. & l. i. §. de illo. e. ti. Alio modo dr̄ uni lis, respectu directę, quæ competit alio casu. & tunc licet alij ceda tur, remanet apud cedentem, & sic poterat dici directa, respectu vtilis, quæ competit cessionario. Exemplū in bonorum pos. de iure prętorio, q restituit hęreditatē, nā apud eū erat vtilis de iure prętorio, & apud eū remanet, & in fideicōmissarium transit utilis, l. Treb. l. i. §. bonorū. ad Treb. & l. recusare. §. i. eo. titu. Ita intelligo l. curatoris. C. de neg. gest. Nam si minor cederet vtilem negotiorum gest. ɔ curatorem, ē tapud eum remaneret uulis, ar. dictorū
26 iurīū. Et istud est vtile ad q de facto: † nā ille, qui cedit pp uinutē directę, quę remanet apud eū, pōt solutionem recipere, & debitorem liberare, nisi in trib. casib. l. 3. C. de noua. sed si apud cedentem nil remaneret, tunc secus, ideo tene menti. † Quęro, an a ex solo
27 ɔ̄ctu sine cessione transeat vtilis? Rñ. latius, & dic, aut alicui debe
a tur ius, seu nomen ex vlt. volunt. aut ex ɔ̄ctu, aut alia ęquitate. Primo casu si quidem titulo singulari, vt ex causa legati transit vtilis sine cessione, l. ex legato. C. de leg. Rō, quia etiam in reb. corporalib. transit dn̄ium sine traditione, aut uł. vlt., & non transit sine cessione, l. restituta. ad Treb. Fallit si non reperitur qui cedat, & in alijs casib. no. C. ad Treb. l. pe. §. i. & ff. ad Treb. l. i. §. de illo. Si vero ex ɔ̄ctu, tūc aut ex innominato, & nō transeunt sine cessione, ut C. de act. & ob. l. i. secundum i. lec. no. Aut ex nominato, & tūc non transeunt sine cessione, l. 2. & 3. ff. pro soc. Fallit in emptore, ut C. eo. l. 2. C. de hęr. ven. l. emptor. Rō, quia sic placuit, quod intellige in uoluntaria alienatione. Secundo fallit in dote fauore dotis, l. i. sol. mat. probatur. C. eo. l. 2. Tertio in nomine dato in solutum, ut C. qñ fisc. vel priuatus, l. fi. quod intellige, qñ datio in solutum facit emptionem, alias secus. Quarto in nomine dato pignori, l. cum conuenit. ff. de pignorib. & l. postq̄. C. de hęr. ven. Quinto fallit in donatione, l. illam. C. de don. & no. in l. a. C. eo. Hoc vltimum nō placet Iac. Butr. nam ibi fuerunt actiones cessę, alias nō competeret, facit ff. de do. l. ad eum. & ibi dixi dr̄iam inter cedere, & concedere. Tertio casu, quādo qs debet cedere ex aliqua æquitate, actio non transit sine cessione, nisi in subsidium, qñ non reperitur, qui cedat, quo casu semper transit vtilis sine cessione, licet alias cessio requiratur, l. i. C. eod. & sup. de institor. l. i. de dam. infe. damn. §. fi. ad idem. l. in creditore. ff. de euic. quicquid dicat Pe. & Cy. C. eo.
b l. 3. Redeo ad gl. quæro, quid de actione b in tem? Et solet tractari
28 Insti. de actio. §. i. & per Cyn. C. de alie. iu. mut. cau. fa. l. r. † Quæro quid de prætor. stip. quæ petitur offi. iud. nobili? Dico, q non est proprie actio. Item non hēt obligationem, sed uistar obligationis. l. si per collusionem. §. i. sup. de act. emp. Sed officio iudicis no natur, l. & vno. §. i. j. de accep. sicut actio empti, de quo dixi in l. 2.
29 de in. om. iu. † Quæro de actionib. q̄ oriuntur ex pactis incōmentu appositis. Dic, ut in gl. Ipsorum in originem Doct. plenius posuit in l. iu bonæfidei. C. de pac. & l. ex placito. C. de rer. permu. & l. iurisgentium. §. quinimmo sup. de pac. & ibi dixi.

ADDITIONES.

a Ale. Quæro, an. Vide Bal. in l. si culpa. C. de rei uen. uide aliquid p Bal. in l. ex lega to. C. de leg. Per quos aūt actus inducatur cessio, & per quæ uerba, uide Bal. in l. 2. uer. quarto quæritur, quis est actus, C. de act. & obli. vbi dicit, q per uerbū, do, vel transfero, & per ver. alieno, & oē verbū, q secū trahit executionē, & etiam p verbum, concedo, de quo vide Bar. in d. l. 3. & in d. l. ad eū. su. de do. Idē est in verbo, dono, l. idemq. §. si fideiussor. su. man. no. Bal. in d. l. si quidem. C. de act. & ob. ite per donationē instrū cā existente, ut no. Bal. in l. 1. C. qñ fis. uel pri. Et an eo ip so, q facta est cessio utilsū, uideatur mandatū exercitium directarū, Bald. in l. 3. C. eo. dicit sic in cessione hois, non in cessione legis, & qd si fiat cessio debitori, dic q importat liberationem, secundum Bal. in d. l. 1. & qualiter debeat narrare in libello cessionarius, vide no. Bal. in l. si culpa. ff. de rei uen. l. & Bal. in l. ex legato. in 3. q. C. de leg. cum simi. Et quomodo cognoscatur, an quis sit cessionarius, an directo dominos, uide Bal. in q. inci. statuto cauetur.

b Ale. Quid de actione. Per Bal. in l. curatoris. C. de neg. gest. & Bal. in l. 3. C. eo. Et adde, quod singula no. gl. in l. omnino. su. de impen. in reb. dot. factis.

LEX II.

1 *Debemus inspicere qualiter leges loquuntur.*

2 *Duæ actiones quando oriantur ex uno contractu.*

Consensu fiunt.

Tene menti gl. in ver. consentire, q̄ incip. i. simul, & præsentialiter, &c.

1 Et istā gl. allegaui tibi, † q debemus inspicere qualiter leges loquūtur, dum disput. qō. in locatione, & conductione, & idem not. gl. fi. q hic, in l. i. in fi. su. de ɔhen. emp. Item no. dicit gl. distinctionem ex vi nominis, nam vbi distincta sunt nomina, &c. dic, ut in
a gl. & Dy. Insti. de act. in prin. Sed quicquid Azo dicat, dic a. † q qñ
2 que noīa ɔhentium, & nomen ɔ̄ctus variantur, & tunc fateor, q
b oriuntur b duæ actiones, sed vtraq; directa, ut in hac glo. qñq; uariantur nomina ɔhentium, non nomen ɔ̄ctus, vt in pignore, & tunc oriuntur duæ actiones, vna directa, alia ɔtraria. Qñq; oritur vnum nomen ɔ̄ctus, & ɔhentium, vt pro socio, & utraq. directa. Qñq. descendunt a nomine, ut mandans, & mandatarius, & tunc una est directa, & alia contraria.

ADDITIONES.

a Menoch. Dic. Coras. lib. 1. miscel. c. 6.

b Ale. Quod oriuntur. Hic hēs gl. no. & no. melius in l. fi. so. de contrah. emp. q ad hoc, ut contractus ualeant, q consensu perficiuntur inter absentes est necesse, q consensus ementis, & uendentis pateat per nuncium ad hoc specialiter deputatum. Fallit in a tum no. in donatario, & tutore, in quib. non requiritur, q eorum volunt as, seu cōsensus pateat per nunciū ad hoc specialiter deputatū, sed sufficit qualitercunq. probetur, ut no. dicit Arch. 30. q. 3. illud etiam refert Bal. in rub. de confes. Et ad hac gl. adde ea, quæ no. Bar. in l. absenti. sup. de do. in prin. & ante p̄sentationem epistolæ sortitur effectū contractus. Bal. in rub. C. de do. promis. uide de prædictis plene per Rom. in l. stipulatio ista. §. si stipuler. inf. de uerb. ob. & per Doct. in l. omnino. sup. de impen. in re. do. fac.

LEX IIII.

1 *Ratio quare iudex per imperitiam iudicans, tenetur l. Aquilia, & non ex maleficio, est, quia officium iud. est necessarium.*

2 *Consulens per imperitiam, qualiter teneatur, remissiue.*

Ex maleficiis.

§. Si iudex.

Op. quia imperitia est culpa, ut ff. de regulis iur. l. imperitia. & ex culpa quis, & maleficio tenetur, quare non hic, ut in Aquilia? Et glo. dicit, q aliud in iudice, aliud in Aquilia, & non dicit plus. Sed quæ potest esse ratio?
1 † Dic sic, quod officium iudicis est necessarium, l. nunc tum, §. iudicandi quoque, infra de munerib. & honorib. quia ex necessitate tenetur, in Aquilia voluntarie fit. Quæro, † quid in consiliario,
2 qui consuluit per imperitiā male? no. in Spec. a de requi. consi. §. j.
3 ver. consiliarij.

ADDITIO.

a Ale. No. in Spe. Vide tex. & quod ibi Bar. in l. idemq. §. si quis ea. ff. mandati.

1 *Stante statuto, q homines de cōtrata, seu uilla teneant capere malefactorē, & si non ceperint teneantur in tantum, an uno exacto, cæteri liberentur.*

§. Is quoque.

a Quæro, si plures tenentur ex quasi maleficio, an solutio vnius liberet alios? Vr, q non, ut est casus in maleficio, in l. item Mela §. si plures. sup. ad l. Aquil. & l. si quis id quod. i. in fi. ff. de iur. om. iud. Et glo. dicit, q tria sunt specialia in quasi maleficio, per tex. istum, & glo. Dy. consu-
b luit b in tali quæstione, statutum est in ciuitate Lucana, quo caue
1 batur, † q si homines de contrata non ceperint malefactorem, tunc puniantur in tantum, an omnes in solidum, & uno exacto alter liberetur? Et Dy. soluit, q isti tenentur ex quasi maleficio, cūm de facto alterius teneantur, ut hic. & ideo vnius solutione, alter liberatur, ut hic, & l. 3. ff. de his, qui deiecer. uel effud.

ADDITIONES.

a Barb. Is quoq;. Et uide quod no. Bal. in l. præses. C. de cond. furt.

b Ale. Dy. consuluit. Adde Bar. in l. cum si exhibuissent. in fi. de pub. & quod ibi dicit, & Bar. h c, sequitur Bal. in l. 1. C. de cond. fur. Dicat tamen Bal. in l. 1. C. de fi. pro pa. quod si statutum dicat, q aliquo committente homicidium, illi de familia teneantur ad mille, vnius solutio non liberat alium, l. pe. de cond. inser.

LEX V.

1 *Præsc. 30. ann. iure isto Digestorum, est incognita.*

2 *Idem iuris est in præscr. 30. ann. quod est in præscriptione redhibitoria, & quanto minoris, & vtraque est odiosa.*

3 *Præscrip. 30. ann. interrumpitur per solam citationem.*

Præscriptio decem, uel 20. ann. interrumpitur per litis contest.

Præscriptio triennalis nullo modo interrumpitur.

Præscriptio statutaria, interrumpitur per solam citationem.

In omnibus.

Opp. sup. de vsuca. l. in vsucapionibus. & l. pe. sup. de diuer. & temp. præscrip. Glo. soluit in ll. contrarijs, & dicit quod contraria loquuntur in præscriptione, & vsucapione mobilium, quæ est fauorabilis. hic in præscrip. 30. annorum, quæ est mere odiosa. Sed illud non credo ve-
1 rum, † cum pręscrip. 30. annor. de iure isto non erat cognita, a ut
a Insti. de perp. & temp. act. in prin. & no. glo. in l. non solum alias in c. Iulianus. sup. quibus ex cau. maio. & l. qui occidit, ad l. Aquil. in Authen. ut eccl. Ro. §. 1. Sed quid dicemus? Dic, quod hic loquitur in præscriptione redhibitoriæ, & quanto minoris, & in si-
2 mili. Sed quomodo gl. loquitur † tunc de pręscriptio. 30. ann. dico, q gl. bene dicunt, quia idem iuris est in præscrip. 30. ann. quod in istis pręscriptionibus hic, quia vtraque est odiosa ex negligentia non petentis, & sine titulo. Et per hoc habetis, quod præscri
b ptio 30. ann. interrumpitur per solam b citationem. In vsucap. 10. vel 20. ann. fit interruptio demum per litem contest. in vsucapione trienij nullo modo interrumpitur, vt dixi in l. 1. & 2. in fin. sup.
3 pro emptio. Modo, † quid in pręscriptione 30. ann. quæ per statu-
c tum inducitur, c qualiter interrumpitur? Dic per solam citationē quia ex negligentia sola non petentis inducitur, ideo cum petit, cessat negligentia, quæ est causa præscriptionis, cum in pręscr. 10. vel 20. anno. non potest habere locum per solam citationem interruptio, quia titulus meus, & bona fides non potest interrumpi. De quæstione, de qua quærit gl. dic, vt in gl.

ADDITIONES.

a Ale. Cognita. Vide tamē gl. & ibi Bar. in l. ait prætor. §. hoc interdictum. de ope. no. nun. & gl. in l. Pomponius. §. fi. su. de acq. poss.

b Ale. Per solam. Vide, quæ scripsi in l. fi. in prin. su. de eo, per quem fa. erit, ubi etiā uide de perpetuatione.

c Ale. Inducitur. De hac quæstione uide per Bal. in l. fi. in prin. de eo per quem fa. erit. & Ang. in l. sicut, de præscr. 30. ann.

LEX VI.

1 *An filio possit cedi actio contra patrem.*

Actiones aduersus.

Vide glo. j. quæ incipit, cōpetere. ibi, ut liceat mei, & auię in

in prin. positam. C. de bo. quę li. auth. excipitur. ibi fratris, & foro-
ris. in Anth. de hær. quæ ab intes. §. si vero cũ descẽdẽtib. posita. C.
de bo. quæ lib. auth. itẽ hrẽditas. Et sic vĩ uelle ista gl. ꝙ in casib. in
1 quib. pôt quæri filio, ꝙ patri nõ quæsat vsusfructus: † An possint
2 filio ꝯ patrem cedi actiones quod verũ puto. Idem si patri a quæ-
reretur vsusfructus, non ualeret cessio, non tñ posset agi ꝯ patrẽ
eo viuo, vt in toto tit. de bon. mat. & de bo. quæ lib. Rõ autẽ sm
ista tempora erat, ꝙ non poterat cedi, quia si filio cederetur ꝯtra
alium, quærebatur patri, ergo contra patrem non potest cedi, ut
ſ. de vsufru. l. si seruo. §. & regulariter.

A D D I T I O.

a Ale. Idem si patri. Et utrum possit cedi actio filio contra patrem, tenetur hodie
ꝙ sic. adde Bal. in l. 3. C. man. et ibi etiam idem dicitur in fratre contra fratrem,
et an possit cedere filio.

L E X VII.

1 *Si promitto decem cum uoluero, hæres meus non potest uelle.*
2 *Actiones transeunt ad hæredes, quando non requirunt factum personæ.*
Stipulatio concepta uoluntate stipulatoris, an ualeat, remissiue

Sub hac. Innuitur hic, ꝙ si nunquam uelit iste promissor
oblo teneatur ꝯtro sensu. Sed istud est falsum, qa
ista oblo nullo tpe ualet. l. cẽtesimis. in fi. ȷ. de uerb. ob. Huius ꝯrij
a timore legitur duob. mod. a Vno mõ scdm gl. alio mõ secundũ
Hug. Et uide gl. in ver. nam nec. quæ incipit, dixi in psona promis
soris. ibi, illa cum volueris, ut ȷ. Et scdm lect. gl. loquitur in duab.
conceptionib. in princ. in conceptione si volam, ibi, nam nec in
conceptione cum volueris, scdm But. tota lex loquitur in conce-
ptione si uolam. Opp. ȷ. tit. j. l. quodcunque. §. non solum. Gl. non
declarat. Sed aduerte istas dñas inter hanc, cum volam, & si uo-
lam, & inter istam, si uoluero, & cum voluero. Dic ut plene dixi
in l. centesimis. §. fi. ȷ. tit. j. Quærit gl. an ista sit conditio perpetua.
Et dic ut gl. Simile dr in l. iam dub. tit. de hære. insti. Quærit glo.
1 † promitto decem, cum voluero, an hæres meus possit velle. Gl.
dicit ꝙ non, quia vbi ꝯdõ respicit factum personæ, non transit ad
hæredem. l. centesimis. §. j. ȷ. tit. j. Sed hic requiritur factum perso
næ, vt, cum voluero, & per hoc tollitur ꝯtium. l. j. C. de act. ab hæ-
red. quia transeunt ad hæredes, cum non requiritur factum perso
næ eiusdem. Et dic qualiter transeant ad hæredes, vide ȷ. tit. j. le. si
2 decem cum petiero. Quæro † an possit concipi in voluntatem sti
pulatoris, vt si volam ego stipulor, vide gl. quæ ponit duas lect. &
prima lec. an sit uera, uel non, tangitur in l. a Titio. §. fin. ȷ. tit. j. &
Dy. ibi reprehendit glo. per l. Lenatus. §. leg. ſ. de leg. j. Iac. de Are.
ibi nitebatur saluare. Dic vt ibi dixi.

A D D I T I O.

a Ale. Duob. mod. Et sequitur Bal. in l. in uendentis, in fi. C. de contrah. emp.

L E X VIII.

a **Filiusfamilias.** a Rõnẽ huius legis funditus ego nun-
quã potuit uidere, nec mõ video. Op.
de l. j. ſ. ad Maced. & l. j. ȷ. de cast. pec. Solu. ibi in castrẽsib. hic in
alijs. Oppo. de l. si longius. ſ. de iud. Sol. ibi de utili, hic de directa.
Opp. de l. denique. §. j. ſ. quod vi, aut clam. Sol. ut ibi. Oppo. de l. si
huius. ſ. de inoff. test. Sol. fallit ibi, & illud quod hic non dr, per illam
legem suppletur. In actione iniuriarum, & de inofficioso, rõnem
bene uideo, quia persona sua principaliter iniuriatur. in alijs, l. in
deposito, & commodato, de quibus hic, non video rõnem, qua-
re non in alijs bonæfidei, sicut in istis. Cogitabis. Et illud erit utile
scire, an hẽat actionem noĩe suo, qa si pater decedat anteq̃ exigat,
filius actionem cum fratribus non cõicaret scdm istã opi. licet ex
actione facta patri quæratur, sed de iure nouo hodie habet auen
titium post mortem patris præcipuum.

A D D I T I O.

a Ale. Filiusfamilias. Declara, ut per Bar. in l. factum. inf. eod. & vide in l. si dubitet
creditor. §. filiustam. inf. de fideius. Et uide bonam glo. in l. si. in prin. et Doc. ibi,
C. de bon. quæ lib.

L E X IX.

Naturales Gl. hic melius loquitur quam. ȷ. de fideius.
l. fideiussor. §. fideiussor, cum non ex pacto,
sed propter pactum ex donatione nascitur actio.

L E X X.

1 *Stipulatio facta hoc modo, Promittis decem illi, non ualet, sed debet dice-
re, promittis mihi, quod dabis decem.*
2 *Procurator præsens in iudicio & non dominus, ideo condemnatur, quia ini
tium debet sumere ex persona eius, qui est præsens.*
3 *Stipulatio in persona procuratoris domini absentis debet ita concipi, pro-
mittis mihi procuratorio nomine Titij, ꝙ Titio dabis.*

1 **Quæcunque.** De ista l. tibi alias facio magnum festũ
† ꝙ stipulatio fit hoc modo. Promittis
illi decem, non ualet, sed debet initium sumere ex persona no-
stra. ut promittis mihi decem, q̃ dabis illi. Et illud est rõ, l. j. C. de
2 sen. Si quæratur rõ, † quare debet cõdemnari præsens in iudicio.
Rñd. est, quia debet initium sumere ex persona nostra, i. ex perso-
na eius, qui præsens est. ið dẽt condemnari procurator præsens.
Et de hoc plene dixi in l. stipulatio ista. §. si quis insulam. de uerb.
3 obli. † Sed in persona procuratoris absentis domini qualiter dẽt
cõcipi. Dicit gl. promittis mihi procuratorio noĩe Titij, ꝙ Titio
dabis, &c. Et uide glo. & supple ibi, stipulor, ut illudes, hoc nullo
modo valet, vt no. ȷ. ti. j. l. stipulatio ista. §. si qs insulã & ista ratio. Itẽ
ibi, utilis quærit, ut l. hmõi. in prin. ſ. de leg. j. & l. pe. ſ. de neg. gest.
Item dicit, ꝙ illi utilis quæritur, ꝙ intellige in casib. specialib. non
regulariter, ut no. in §. si quis alij. Insti. de inut. stipulationibus.

L E X XI.

1 *Hæres, an teneatur de leui culpa, siue contractus, vel quasi contractus sit uo
luntarius, siue necessarius.*

Ex depositi. Qñcunque dolus purgat p actionẽ descen
dentem ex ꝯctu, vel quasi, tenetur hæres si-
cut defunctus. h. d. Op. C. ne ex deli. defun. l. j. Gl. dicit, istud est verũ
qñ delictũ cõmittitur extra ꝯctũ. secus si in ꝯctu. Sed sic op. Inst.
de perpe. & tẽp. act. §. aliqñ. ubi licet dolo induxi ad ꝯhendũ, non
tenetur hæres meus. Sol. dic, ꝙ in §. aliqñ. fuit dolus cõmissus in
ꝯctu, nõ tñ purgat p actionẽ descendentẽ ex ꝯctu, cũ dolus dede-
rit cãm ꝯctui, & sic ꝯctus ipso iure est nullus, sed purgat per actio
nẽ de dolo, q̃ in hrẽdem non dat, nisi lite contest. Istis casib. loquit
l. si hominem. §. datur. ſ. depositi. & illud tetigi in le. j. de priua. delic.
Opp. C. de hære. tut. l. j. Glo. dicit ꝙ de leui non tenetur. Et sic no.
1 † ꝙ siue in contractu, vel quasi uoluntario, uel necessario, non te-
netur hæres de leui culpa. Contrarium tenet glo. quod secus in
volũtario. l. actio. ſ. de neg. gest. & l. curatoris. C. de neg. gest. Cy.
ibi. in 3. opp. tenet istam. Sed in actione in factum dixi. inf. de pri-
ua. deli. l. j.

L E X XII.

1 *Hæc lex, quod loquatur in omnibus actionibus in factum, quæ descendunt
ex edictis, uel interdictis prætorum.*
Filius f. potest intentare actiones in factum descendentes ex interdictis.
Edicta prætorum sunt facta naturali æquitate.

In factum actiones. Quæro, quot sint actiones in
factũ. Dic, vt in gl. Quæro, de
qua hic loquimur. Glo. dicit, de illa, quæ semper fuit in factum, &
est opi. Io. Sed quæ est rõ, ꝙ actio in factum alias non datur filio-
fam. nescio, ideo Pet. dicit, cum l. filius. ſ. eo. ti. sit lex Pau. qui alios
reprehendit in vno verbo dicendo. Pau. immo ꝯ, non est uerisi-
mile, ꝙ ipse omiserit aliquid, ideo dicit ipse, ꝙ l. filius. loquitur de
actionib. competentib. ipsi filio sine suo nomine, hic loquitur de
actione, q̃ licet quærat patri, filius tamen pôt exercere, quod intel
lige in casib. præmissis. i. patre absente, ut no. de iud. le. si longius.
1 † Tu potes attentare, & dicere, a ꝙ hæc lex loquitur in omnibus
a actionib. in factum, quæ descẽdunt ex edictis, uel interdictis præ-
torum, quas filiusfamilias potest intentare suo nomine, nam edi-
b cta b prætorum sunt facta naturali æquitate, & in eis non ita cura-
tur patria potestas, non ergo ita quærũtur patri, ut apud filium nõ
remaneant, ut C. qui admi. ad bo. post l. j. & ibi no. per glo. & id q̃d
dicitur in l. filius. ſ. eod. est dictum Iuliani relatum per Pau quod
ibi suppletur. Et hoc ipse innuit, dum dicit, etiam in factum, &c.
quæ est dictio implicatiua.

A D D I T I O N E S.

a Ale. Et dicere. De actione in factum uide plene Bar. & Doc. in l. ex placito, C. de
rer. permut. & Bar. in l. j. C. de condi. ex l. 3. q. principali.
b Idem. Edicta. Ista ratio Bar. non uidetur bona, quia uidetur, ꝙ actio de dolo, et a-
ctio quod met. cau. sunt inuentę a prætore, ut patet ex ipsis tit. et tamen non dan
tur filiofa. ut patet sup. ex l. filiusfamilias.

L E X XV.

a **Qui a seruo.** a Op. de l. j. §. Scęuola. sup. si quis test. li. esse
ius. fuit. Sol. primo casu non acquirit poss.
hæredi, sed aliqua qualitas transfertur. Vide rationem huius le-
gis in l. si is, qui pro emptore. de vsucap.

A D D I T I O.

a Ale. Qui a seruo. Sed hæc l. qui a seruo. fortiter obstat. l. qui pignoris. de acq. pos.
licet ini pro simili alleget eam. Sed tu sol. vt hic per glo. in ver. uel hon. inem. l. hæ
reditarium. l. non solum. §. si rem. sup. de vsucap. Et uide per Doc. in l. gerit. in pri.
de acquir. hær. & in d. l. qui uniuersitas. §. pen. in fi. su. de acq. pos. & Doct. in d. l.
qui pignoris. eo. tit.

L E X XVII.

a **Si is qui.** a Opp. sup. de l. proxi. Gl. sol. sed dic, ꝙ causa legati
est lucratiua. l. apud Celsum. §. si quis autem. su. de
doli exceptio. Aliam solutionem dat glo. ꝙ hæc diuersitas, &c.
Et hanc tenet Pet. per l. si seruus legatus. §. de leg. j. licet glo. uolet
illam literam, ibi. Et istam tenet Dynus in l. qui pupillæ. C. de neg.
gest. l. plenissime dixi in l. Mæuius. §. duorum. de lega. 2. in repeti-
tione mea.

A D D I T I O.

a Ale. Si is qui. Et adde Bar. in l. si mihi, et tibi, ff. de leg. j.

L E X XX.

Contraxisse. Intelligo istam legẽ, & sic intelligit Dy.
ꝙ ibi vĩ cõtraxisse, ubi debet solui, quia
pôt pueniri. Seu verba ꝯctus interpretabuntur secundum consue
tudinem, statuta loci, ubi celebrantur contractus. le. si fundus, ſ. de
euict. quod dixi plene in repet. l. cunctos populos.

L E X XXI.

1 *Dies interpellat pro homine.*
2 *An sufficiat semel interpellare, vel quis pluries debeat interpellare.*

1 **Traiectitiæ.** † Not. ꝙ dies interpellat pro homine. Fa-
cit C. de contrahen. stipu. l. magnam, & leg.

Bar. super ȷ ff. noui. X 2 2. C.

2 2. C. de iure emphy. Secundo habes, † an quis debeat pluries a in-
a terpellari, vel sufficiat semel interpellari. Casus est hic, & in l. Ti
tia Seio. §. vsuras. su. de leg. 2. & no. gl. in l. mora. sup. de vsur. dixi in
l. qui Romæ. § pen. ℑ. tit. j.

A D D I T I O.

a Ale. Debeat pluries. Vide late no. in §. præterea. Insti. de actio. & Bal. in l. multū. C. si quis alte. vel sibi. & ni fallor, & in l. 2. C. de iure emphy. & dicit hic Ang. ꝙ ista fictio non operatur, ꝙ videatur contrahere, ut patet in legato, quia in legatio ne promittens soluere, non poterit legatione durante conueniri, in l. si quis in le gatione. su. de iud. secus si uere contraxisset l. 2. §. oēs. su. eo. tit. & unde Bar. in le. quęro inf. de sol. & quę ibi dixi. & ꝙ non dicitur ibi contraxisse, uidetur tenere Bal. in auth. habita. C. ne fil. pro pat. uers. sed quid de scholari & quod plene no. in d. l. moltum. uide Bar. & Doc. in l. pen. C. de pac. & in l. si conuenerit. sup. de iu risd. omn. iud. Bar. in l. semper in stipulationib. pe reg. iur. & Bal. in l. j. C. ubi con ue. qui certo loco dare promisit.

1 *Mora purgatio non admittitur ubi est dies, & pœna.*
2 *Purgatio moræ, an admittatur, quando vsura cum principali peti potest.*

1 **§. De illo.** † No. ꝙ ubi est dies, & pœna sm Dy. nō admit
nr purgatorio moræ. Opp. de l. si insulam. ℑ. de
uerb. obli. Sol. hic dies, & pęna, ibi dies nō pœna. Pet. reprehendit
2 dictū per l. & si post tres. ̄s. si quis cautionib. † Tu dic, ꝙ si vsura po-
test peti vna cū principali, nunquā admittitur purgatio moræ, vt
hic refert Cy. in l. si pacto, quo penā. C. de pac. & in l. magnam. C.
de ꝯhen. & commit. stip. Sed non credo dictum Pet. uerum, saltē
pp si. huius l. quia pœna est, ꝙ res sit inempta, & non potest peti
vna cum principali. Dicam plene in l. si insulam. ℑ. ut j.

L E X XXIII.

Si à furioso. Vbi non requiritur cōsensus tacitus, uel ex-
pressus, furiosus potest obligari, & obliga-
tio sibi quæri, sicut homini sanæ mentis.

L E X XXIIII.

Actionum. Dicit quidā, ꝙ in libello oportet, ꝙ ponatur
nō solum actio, sed obligatio, quæ est causa
proxi. per illum tex. ibi, qui obligatus nobis est, &c. Dixi contra-
rium in l. omnes. §. Lucius. ̄s. quæ in frau. cred.

L E X XXX.

1 *Quando conditio affirmatiua est impossibilis de facto, tunc conditio negatiua est necessaria, & valet, secus si affirmatiua est impossibilis de iure.*
2 *Conditio impossibilis impedit obligationem, sed non impedit obligationem extra illud quod agitur.*

Non solum. Op. ℑ. ti. j. l. impossibilis. & l. stipulatio hoc
mod ꝰ. in fi. Gl. soluit, ꝙ hoc est verum in
1 condōne apposita in faciendo, secus in non faciendo. Hoc † non
est verum, quia ista ꝯdō in non faciendo hoc, non est impossibi-
lis, immo necessaria, quia si affirmatiua est impossibilis, negatiua
est necessaria, & ideo valet. Et illud est uerum in conditionib. ne
gatiuis, & cū affirmatiua est impossibilis de natura, secus si est af-
firmatiua impossibilis de iure quia tunc negatiua non ualet, l. tu-
rilgentium. §. si ob maleficium. ̄s. de pac. Op. C. de cond. ob cau. l.
2 si militem. † Sol. Condō impossibilis bene impedit orīri obliga-
tionem, sed non impedit, ut oriatur actio extra illud, quod agit,
ut do tibi centum, qui es miles, ut sis meus procurator, tunc non
oritur actio, ut cogatur facere id, quod in contractu deuenit, sed
oritur condictio ob causam ad repetendum, quod datum est, & il-
lud est extra id, quod agitur. l. si is. in fi. su. commo. & ̄s eo. l. ex ma
leficijs. §. is quoq;. Op. Insti. de le. §. fi. sol. aliud in legatis, ut ibi, a-
liud in contractibus, vt hic.

L E X XXXI.

Cum ex vno. De hoc dixi in l. nunquam plura. inf. de
priuat. delic.

L E X XXXII.

Constitutionibus. Op. C. ex delic. defun. l. j. & ̄s. e.
l. oēs. Sol. Dicunt quidā, ꝙ ista
dictio, quasi, est veritatis expressiua. Vel hic loquitur in annalibus
actionib. & sic loquitur. C. quando lib. princi. da. ubi solum libel-
a lum perpetuatur. a dixi in l. 2. §. fi. sup. pro empto.

A D D I T I O.

a Ale. Perpetuatur. Vide de perpetuatione, quæ scripsi in d. §. fi. & ibi gl. & Bar. & vi de gl. in l. sed si eximendi. sup. ne quis eum, qui in ius uoc. est, ut eximat.

L E X XXXIII.

Qui seruum. Opp. de l. item apud Labeonem. §. si qs
seruo. de iniur. Gl. dicit, ꝙ ad aliud datur
illa. s. ad æstimationem, hæc ad vindictam. & in ista vindicta habe-
tur ratio damni, ideo inquantum concurrunt, vna per alterā tol-
litur, & per hoc reprobatur gl. quæ est in l. dominum. C. de iniur.
Et si m dicis, si in actione iniuriarum habetur ratio damni, quo-
modo potest unquam Aquilia concurrere, quia in Aquilia ve-
niunt damna extrinseca, ut hæreditatis obuenientis, & alia. l. inde
Neratius. in princip. sup. ad legem Aquil. sed in actione iniuria-
rum non. Oppo. de l. nunquam plura. inf. de priua. delic. Sol. ibi
plura facta, hic unum factum, ex quo plures actiones oriuntur, &
dic, vt ibi.

1 *Actio legis Aquiliæ, quod sit pœnalis duplici respectu.*
2 *Stante statuto, quod percutiens de nocte, puniatur in tantum plus, si accusa tus, quod de nocte percussit condemnatur solum, quod percusserit, non pote rit agi ad illud plus.*

§. Si tibi commodauero. Op. de l. unde quæ
rit. in fi. ̄s. com. Gl.
in ver. remanere, dicit, tu habes hic duas lect. vnam affirmatiuam
sic, sed verius est remanere. Sed tunc obstat litera, quæ sequitur, quia
simplo, &c. Sed gl. respōdet, hoc verum est in eo, quod est in sim-
plum, alia non tollitur. Alij habent literam negatiuam, tunc sol
ue ibi de æquitate, hic de iuris rigore. Sed secundum hoc illa cor
rigit istam, quia æquitas scripta tollit legem de rigore scriptam. l.
placuit. C. de iud. Magis ergo ista, quæ est posterior in ordine, de-
1 beret illā corrigere. Sed aliter in ꝯtrio soluitur, videlicet, † ꝙ actio
legis Aquil. est pœnalis duplici respectu. Vnus est ex eo, quod est
ex repetitione 10. dierum, uel anni, & tunc simplo subducto nō
potest agi ad illam pœnam. Ratio, quia illud plus uenit per indi-
cis officium, & sic principali sublato, tollitur & accessorium, l. 4.
C. depo. Alio modo potest esse pœnalis respectu negantis. l. 2. sup.
ad leg. Aquil. & istud per actionem petitur, & sic illud, ꝙ est plus
petitur actione principali, & sic non tollitur. Sed ista sol. bene so-
nat, si est uera, sed tex. sup. ad l. Aql. l. 2. uidetur dicere, ꝙ in l. Aql.
illud ꝙ uenit ex repetitione, petitur. l. si seruum. sup. ad leg. Aquil.
& hanc tenet Pet. Sed ista sol. potest sustineri alio modo, & tunc
potest esse ratio, quia si egi commodati, est quid mihi imputetur
quia sciebam, ꝙ in actione commodati, non uenit, nisi simplum,
& uideor illam pœnam remittere. Sed in pœna, quæ ex inficiatio
ne crescit, non est quid mihi imputetur, cum non possim scire,
an tu neges. Alia solu. est, ꝙ ibi fuit actum commodati, & non in
totum exactum, & tunc propter illud principale, quod petitur, fa-
cit ꝙ venit tota accessio, licet illud modicum sit, quod remanet.
Vel ibi ꝯ diuersos, hic ꝯtra eundem. Dixi plene in cōtrario Op. de
l. item Mela. §. si plures. ̄s. ad l. Aqui. Sol. ibi ꝯtra diuersos, hic ꝯtra
2 eundem. Et illud ꝙ dixi ibi, facit in casu ad quæstionem, † cane-
tur statuto ciuitatis, ꝙ quicunq; de nocte percusserit, puniatur in
tantum modo quis accusatus fuit, ꝙ de nocte percussit, & fuit cōdem
natus ex eo, ꝙ percussit, non propter illam adiectionem de no-
cte, an possit agi ad illud plus. Et vt, ꝙ possit. l. vnde quæritur. in fi.
sm vnam opi. gl. sup. commo. Sed non est uerum. Dic, vt dixi in l.
denunciasse. §. quid tamen ℑ. de adul.

L E X XXXIIII.

1 *Actiones rei persecutoriæ ex utraque parte sunt perpetuæ, persecutoriæ ex parte actoris, & pœnales ex parte rei finiuntur anno.*
2 *Actio furti manifesti, licet sit personalis ex parte rei, tamen non est annalis, sed perpetua.*
3 *Actio pœnalis ex parte actoris, & rei, uel rei tantum, durat anno, nisi succedat in locum actionis persecutoriæ, qua prius tenebatur.*
4 *Actio utilis, quæ datur contra illum, qui dolo desiit possidere, ex quo in locū rei persecutoriæ ex utraque parte succedit, est perpetua.*
5 *Actiones, quæ non dantur post annum, non transeunt in hæredem.*
6 *Actiones, quæ ex patrimonio dantur, sunt rei persecutoriæ, quæ extra patrimonium, pœnales.*
7 *Actio rescissoria, an competat ante restitutionem.*

In honorariis. Quinq. facit. Primo ponit unam regu
lam in actionibus prætoriis rei persecu
torijs. Secundo ponit vnam in actionibus pœnalibus. Tertio po-
nit vnam regulam qualiter transeunt actiones ꝯ hæredes. Quar-
to ponit exemplum de actionibus persecutoriis. Quinto Iuris-
consultus ponit exemplum de actionibus persecutoriis, quę dan-
tur ꝯ ius ciuile. Secunda ibi, cæteræ. Tertia ibi, honorariæ autem.
Quarta ibi, ille autem. Quinta ibi, sed cum rescissa. Et ista ultima
regula deberet scribi literis aureis. Et in tex. ibi, cætera, dic. i. pęna
a les ex utraq. parte, uel ex parte rei tantum. Ad primam a regulam
opp. de l. sciendum. §. fi. de ędil. edic. ubi persecutoria tollitur tpe.
Soluit gl. fateor, ꝙ actiones rei persecutoriæ sunt perpetuæ, nisi
ꝯ ius ciuile reddantur ad rescindendum, ut inf. ea. l. §. sed cum re-
scissa. Modo redhibitoria tollitur tempore, quia datur ad id, quod re
scinditur, quod est de iure ciuili Op. & uidetur, ꝙ actiones rei per
secutoriæ finiantur vno anno. l. e. huius actionis. §. has in factum
actiones. sup. quod fal. tut. aut. & l. qui autem. §. fi. sup. quæ in frau.
cred. & C. unde vi. l. 2. & l. fi. C. de dolo. Glo. j. dicit, ad oia actiones
persecutoriæ sunt perpetuæ, verum est, nisi in delictum conci-
piantur. i. ex delicto descendant, & ad illud allegat multas leges,
& uide gl. Ista gl. nō dicit uerum. Primo est falsum per l. j. in prin.
̄s. de ui, & vi arma. Secundo hoc est falsum per l. prætor. §. hoc in-
terdictum. ̄s. de ope. no. nun. vbi ex delicto illud interdictum cōci
pitur. Item per l. itaq. su. de dolo. Hoc etiam reprobatur per l. e. ait
3 prætor. §. pe. ̄s. quæ in frau. cre. Quid dicemus. † Dic omnes actio-
nes rei persecutoriæ ex utraq. parte sunt perpetuæ, ut hic, sed per-
secutoriæ ex parte actoris, pęnales ex parte rei finiuntur anno.
& ista comprehenduntur sub sequenti regula, ideo ad eam ue-
niamus: & hoc est uerum in omnibus legibus alleg. in contra-
2 num per glo. Secunda regula est in textu. † ibi, cætera intra an-
num, de qua in dicta glossa prima, uersicu. secunda regula est,
quod actiones pœnales ex utraque parte, uel ex parte rei tantum,
sunt

A D D I T I O.

a Menoch. Adde primam. Afflic. decis. 190.

a sunt annales. a Ad quã opp. Inst. de perpe.& tẽp.act.§.j.in princ. Bñ
spale est in actione furti manifesti. Et rõ est, pp frequentiam deli-
ctorum.argu.l.aut facta.ĵ.de poen.& ista est sol.gl.& alia non põt
b melior dari. Extra glo.opp.de l.j. b in fi.š.si vẽt.no mul.in poss.mi.
ibi,& si sita sit,q̃ dolo,&c.gl.q̃ est ibi pro sol.ꝯra de l.i §.hanc aũt.
tit.ibi sequẽtis,dicit,solue vt ibi. Et gl.dicit q̃dã verba,ex qb.nihil
3 habetis. † Dic ergo,actio pœnalis ex parte actoris,& rei,vł ex parte
rei tñ, durat anno, nisi succedat in locum psecutoriæ actionis ex
vtraq; parte, qua idẽ reus prius tenebatur. Nã ista succedit in lo-
cũ actionis psecutoriæ,qua prius tenebatur. Et per hoc apparet so
lo ad ꝯrium ibi formatũ.de tex.in ti.ibi seq.l.si mul.vent. nom.in
poss.j.§. hanc aũt actionem.q ibi est annalis, cũ ab ipsu initio est
4 pœnalis. Et ex hoc habes tñ.um ad qõnẽ. † Aliqs dolo desijt pos
sidere,tenetur vtili,erit ne ppetua,qa i locum psecutoriç ex vtraq;
parte succedit. l.pen.§.pen sup. de nox. & l.illud.in fi.sup.de tribu-
to.Op.de l.j.in fi.š ne vis fiat ei. Solu.ibi fallit pp actionem,q̃ poni
5 tur ibi. Venio ad tertiam clam, † oẽs actiones, q̃ non dant post an
nũ,oẽs istæ non transeunt in hẽdem,a ꝯrio ergo oẽs ppetuæ danẽ
ꝯ hẽdem. Oppo. ĵ. vi bon.rap.l.2.in fi. & l.j.in fi.š.de vi,& vi ar & l.
vti possidetis.C.vñ vi.fallit ibi,& de hoc dic per Cy.in l.j.C.ex del.
defun.Opp.dr̃ hic,φ si ago ꝯ bon.poss.debitoris mei,est prętoria:
immo est ciuilis,qa debitor aliqua actione ciuili tenetur, ergo &
ciuilis hmõi,cum ex psona hẽdis ius non varietur.l.a.ex his.ĵ.tit.
j.tangit gl.vbi ponit veritatem,in l a.š.de bon.poss.hær.pet. Et hoc
6 sunt, † qa illæ,q̃ ex p̃rimonio danẽ,sunt rei persecutoriæ q̃ extra
patrimonium sunt pęnales. Venio ad vers. sed cum rescissa. Opp.
& vr̃,φ rescissoria non durat anno, sed quadriennio.l.superuacuã.
C.de tẽp.in integ.restitu. Quidam dñt,φ corrigitur,non est verũ,
sed dic,φ loquit̃ ibi in officio iudicis rescidente:hic in actione re-
7 scissoria,& ista est vera. † Quæro,an rescissoria cõpetat ante petitã
restõnem. Et sunt opi.& vide gl.in ver. reddit,q̃ inc. Actio in rem.
ibi,sed hoc,&c. Tu debes scire, φ qñq; aliqs lædit,qa actio totaliẽ
pdit̃,vt per vsuc ipionem, & tunc actio non competit,nisi restõne
petita. Qñq; q lædit,non perdit actionem in toto, sed p exceptio-
nem subinouenit,vt in p̃sc.30.vel 40.an.tunc competit actio, sed
inefficax.quia potest opponi exceptio, ideo non oportet, φ restõ
petatur. De rescissoria non dico plus,est mã in l.ab hostibus.§ sed
quod simpliciter.š ex quib cau.maio.& Instit.de act. §.rursus.C.
ex quib.cau.maio.l.fi.& de resti.mil.l.quod tempore.

ADDITIONES.

a Ale. Sunt annales. Et dum hic dr̃, φ pœnales prętoriæ durant anno,intellige de actionibus ciuilibus,sed accusatio semper durat viginti annis.l.querelam.C.de fal.sec.Bal.in l.receptitia.C.de const.pec.

b Ale.Opp.De l.j.Adde no.p Bar.in l.pror.§.hoc interdictum.ſu.de ope.no.nunc.

LEX XXXV.

1 *An condemnatus ex forma statuti sit infamis.*

Cessat ignominia. Quæro, aliqs est ꝯdẽnatus ex forma statuti,an sit ĩfamis. Ad
1 no.an dñt,φ non, qa ex ꝯdẽne statuti est ꝯdemnatus. † Sed illud
non vr̃ mihi verũ,quia ꝯdẽnatus publico iudicio non fuit p actio
nem, sed per accusationem,vt Insti.de publ.iud.in prin.& ꝯdõ ex
lege est psonalis actio.l.j.š.de cond.ex lege. Vnde si condemnatus
ex forma statuti esset cõdemnatus ꝯdõne ex lege, verum diceret,
sed damnatus est actione ex statuto,& statutum non facit desine-
re esse publicum crimen,vt dixi in l.infamem.inf.de publ.iudi.&
ibi dixi de damnato per inquisitionem.

LEX XXXVII.

Non figura. Opp.Instit.de litera.obli.in prin. Huius cõ
trarij ratione dicit gl. non figura literarũ,
.s.tantum,sed significatio,& figura. Et sic tenet,φ hic loquitur de
obli.liter. Sed Petr.dicit,φ de iure ciuilium non erat cognita oblo
literarum.l.j.in prin.sup.eo. Alij dant aliam solu.ibi,φ sub illis ver
bis erat comprehensa literarum oblo. Hoc tenet Petr. C. de non
num.pecu l.in contractib.in j.q. Non obstat ista litera, quia literæ
non obligant, & non dicit, φ ex literis nascatur obligatio, immo
dicit contrarium, φ obligatione literarum inducebatur pactum
nudum ex illis literis:hodie vero obligatio nascitur,vt l.in contra
ctibus.C.de non num.pec.

LEX XLI.

1 *Legata conditionalia,quod non transferantur ad suos.*

a Is cui sub. a Quærit gl.creditor conditionalis ad quid dica
tur? Et dic,φ ad duo,vel tria. Dic,vt gl.i. q̃ inci.
1 quantum ad hoc,&c. Tenet ista gl. † φ legata conditõnalia trans-
b feruntur ad suos. Ista glo.est falsa,& reprobatur b per Dy. per l.cũ
pr̃.§ hæredi.š.de lega.2.& l.si in persona C.de fideic.& l.hæredes.
§.cum ita.sup.ad Treb.no.in l.1.C.de his,qui ante aper.tab.in gl.

ADDITIONES.

a Ale.Is cui sub.Ad l.istam vide Bar.in l.j.de leg.2.& Bal.in l.j. C.vt act.ab hær.& contra hær.in prin.& in l.si in personam.C.de fideic.& in l.j.§.final.sub conditione.C.de cad.tol.& Bal.in l.si pater.in 4.q.C.de inst.& subst.

b Pom. Reprobatur. Vltra ea quæ hic posita ad gl.vide Barb.consi.55.vol.2. & Ro.consi.124.& 185.in dubio.& Bar.in l.j.& ibi Doc.sup.de leg.j.& Rom.consi.162.1 Ro.Soc.in l.hæredes.§.cum ita.sup.ad Treb.& ibi Ale.in 3.no.& Arc.consi.1.in 3.dub.& Alex.30.vol.2.

LEX XLIII.

1 *An dies sit apposita causa differendæ solutionis, vel tollendæ obligationis.*

Obligationum ferè. Ista est bona lex,& tota die allegat̃. Vide gl.sup ver. da-
1 re.an dies videatur posita causa † differendæ solõnis, vel tollendæ
oblõnis,vt dixi in l.eum qui §.qui ita.inf.de verb.obl.

§.Placet autem. Vides, φ tps non est modus tollen
dæ,vel inducendæ oblõnis.dixi ple
nè ĵ.rem rat.hab.l.fi. Oppo.de l.sicut.& l.cum notissimi.& l.oẽs.
C.de præscr.30.ann. Sol.tollitur per exceptionem: vt ibi, non ipso
iure,vt hic. Doct. Vltramon. Pe.& Iac.de Ra.& Cy.sequendo eos
dñt,φ ipso iure tollitur actio hodie per ista iura.l.sicut. & l.oẽs. &
l.cum notissimi.vbi tex.vr̃ dicere, φ omnino extinguitur, & hoc
tenent ipsi in l.fi.C.ex quib.cau.maio. Sed an remaneat nãlis? Glo.
hic vr̃ dicere,φ sic. Dic plenè in l.vlt.ĵ.rem rat. haber. Gl.inducit
a hunc.§ ad qõnem sabbatinam, a de qua vidistis in l.damni infe-
cti stipulatio competit.§.si is qui.sup.de dam.insec.Glo.hic deter
minat, & bene ifigit ambas solutiones simul. Vltimo, an tempus
sit modus inducendæ obligationis,vide Rofre.super tit.de act. ex
stip.præsum.ex cursu long.temp.

ADDITIO.

a Alex.Sabbatinam.Per Imo.in l.si fun.hum.ff.qui fundum,de leg.j.

1 *Si iudex dicat,excommunico te, vel pono te in banno, nisi intra decem dies veneris,an interim sit excommunicatus,vel bannitus.*

§.Conditio. Not. φ conditio in constituenda oblõne,
siue pręponatur, siue postponatur, impe-
dit nativitatem obligationis,vt ĵ.de verbo.sig l.cedere diem. Ibi,
nisi nauis ex Asia venerit,hęc adiectio fuit facta post factam stipu
lationem,vt š innuitur.& C.de don.quæ sub mo.l.perfecta. Opp.
de l.2.š de in diem add. Sol.vt ibi,& habes ibi optimam gl. Vlt.gl.
1 inducit in argu.ad quæstionem,quam tene menti. † Iudex dicit,
excõico te,vel pono te in banno,nisi intra decem dies veneris,an
a interim a sis excõicatus,vel exbannitus. Et dic,vt gl.in ver. sed &
hoc casu,quæ incipit,s.secundo cum postponitur, &c. Est ne vera
ista gl.quæ vr̃ tenere,φ interim sit excommunicatus. Et glo.præ-
cedens dicit melius,q̃ ista. Circa hoc m̃ vide Innoc.in c.præterea,
extra,de appell.& facit hæc gl.an verba sententiæ debeamus iudi-
care secundum leges loquentes de contractibus, an secundum le
ges loquentes de vltimis voluntatibus, dixi in l.centesimis, in fi.
de verb.obl.

ADDITIO.

a Ale.An interim.Vide no.Bar.in l.si eũ.§.qui iniuriarum.ff.si quis cau.& Barto.in l.j.sup.de cond.& dem.& vide Ion.in c.fi.de coha.cler.& mul.& quod dixi post Bar.in l.terminato.C.de fruc.& lit.expen.& qd̃ dixi in l.fi.de pęn.post Bart. in l.j.§.& post operis.ff.de ope.nõ.nun.& Bal.& ibi Imo.in l.quib.dieb.§.quidam Titio.sup.de cond.& dem.vbi omnino videas,& qd̃ no.Bal.in rub. C.cõ.vel epist. in verbo,modo ego quæro,per Imo.in l.iudex.sup.de re iud.& p Sal. i l.actione. C.de transac.& Imo.in l.j.sup.de cond & dem.

§.Si ita. Iste §.habet materiam l.ita stipulatus,de verb.obl.
an fiat nouatio per sequentem stipulationem pœ-
nalem,& alius punctus esset,an pendente cõditione possit agi. Di
eam in d.l.ita stipulatus.

LEX LI.

1 *An pater teneatur dare dotem filiæ maritatæ.*

Obligamur autem re. Vide glo. in ver obligamur,q̃
inci.fortè cum colonus. Istud
exemplũ primum non est bonũ, quia ex consensu tacito saltem
obligatur.l.qui ad certũ.§.loca. hic secundum exemplum non est
bonũ,quia est ex quasi ꝯtu obligatus.l.ex maleficijs.§.2.sup.eod.
Item exemplum de alimentis est bonum exemplũ, vt probatur
1 per l.1.C.de fideicom. Itẽ ibi,vel dic.l.obligamur. † Not.istam gl.
a a φ postquã filia est maritata,tenetur pater dotare. Gul.de Cu.po-
nit istam qõnem in l.cum is.§.mulier.š.de condic.indeb. Sed ista
b glo. non bene dicit, b φ pater sit obligatus, immo officio iudi-
cis

ADDITIONES.

a Pom.Not.istam gl.Ad hæc vide Ale.cons.7.inc.Visis his,& diligenter considera-tis.vol.1.& vide Math.notab.suo 105.& Alex.consi.13.in 4.vol.& 56.eo.vol & Pau.consi.11.in 1.dubio,vol.1.& Ale.in l.mulier.§.cum propone.et sup.ad Tre. & consi.97.inc. Principalis dubitatio,vol.1. Et vide ad hæc,& pulchre Are.cons. 17.& Cep.consi.46.in fi.& Pan.in c.accedens,de proc.& vide Cal.in authẽ.pre-rea.C.vnde vir.& vxo.& Ale.cons.139.vol.2.& vide Pan.consi.6 , vol.2. & dic, φ iuri dotandi non pt filia renuociare. Ita Ro.in l.1.sup.sol.mat. Anch.in c.quã-tus,in 2.no.de pac.in 6.Imo.in l.stipulo hoc modo concepta inf.de verb.ob. & ibi pulchrè et senis Ale.in vers.2.limitatur.& vide Rom.in l.qui superstites.sup.de acq.hær.& Pau.de Cast.cons.176,et Gem.plene in d.c.quamuis.versi. quod si fi lia.ponit de ista qõ.& sentit contrarium. Et considera, si opin. Arch.est vera, an habeat locum ẽt in fratre,in quo esset considerandum,an frater teneatur dotare sororem iure naturali,vel quia si nihil daretur,esset contra bonos mores. Et vide ad hęc plene Bal. Nouellum in tract.de dote,in 6.par.priu.15. & in eadem parte, priuil.17.et Soc.consi.17.vbi ponit an frater teneatur dotare sororem nuptam. Menoc.Soc.iun.consi.43.nu.11.lib.1.et Ruy.consi.121.n.7.lib.5.Parif.consi.19.nu. 62.lib.3

b Ale.Non bene dicit.Ita tenent Iac.de Are.Bar.& Doct.in l.mulier.§.cum propo neretur,sup.ad Treb.

es compellitur, l. qui liberos. sup. de ritu nup. Et ideo in quantum
a gl. dicit, quod obligauit, non bene dicit. Item in eo quod dicit, a quo po-
test cogi pater, postquam est maritata filia. Gulielmus reprehen-
b dit, b quia ratio, quare pater tenetur dotare filiã, est, sic ut possit eã
maritare, sed ipsa maritata, cessat rõ. Item videtur casus in Auth.
de nup. §. sic itaque, vers. si quis sub potestate constitutam, & l. pe.
c C. de repud. Hoc etiam probatur per simile. Alimenta c petuntur
officio iudicis, quando non habet vnde se alat. l. si quis a liberis. §
totam. l. sup. de lib. agnos. modo filia non habet officium iudicis,
quia postquam est maritata, cessat. Facit l. fina. C. de dot. promiss.
d Fateor, quod si filia maritaret se, & promisisset dotem, d quia pater
non maritabat eam, pater teneretur. l. si, & l. & ideo, §. final. sup. de
in rem verso.

ADDITIONES.

a Paris. Item in eo quod dicit. Vide late Alex. cons. 7. vol. 3. et late Cur. consi. 29. po nit, an maritus, qui recipit vxorem sine dote, possit eam cogere ad dandum dotē, vide Alex in l. mulier. §. cum proponeretur, in prin. ad Treb.

b Alex. Gul. reprehendit. Sed Bal. et Imo. in l. 1. sol. mat. tenẽt gl. hic contra Bar. et adde Bar. in l. mulier. §. cum proponeret. ff. ad Treb. et no. Barto. in auth. res que C. comm. de leg. et ibi Bal. et quod no. Dyn. et Barto. in l. Lucius. ff. de leg. 2. Et vide Sal. in l. fi. C. de dot. promis. Ang. et Imo. in l. mulier. §. pen. ff. ad Treb. et qđ no. Bal. in l. fi. C. de sent. q̃ sine cer. quan. et contra Bar. facit, quã vbi mulier non hẽt de suo proprio, pr̃ tenetur dotare de suo. l. fi. et ibi Bal. C. de do. promis. Et adde gl. in l. si socer in vlt. gl. sup. solu. mat. Et ibi Imo. q̃ sentit, quod pater non sit obligatus dotare filiam, sed officio tñ iudicis compellitur. Sic melius loquitur, q̃ gl. hic. Et vide ibi plenius per Pau. et Bart. in l. 1. sol. mat. limitat hanc glo. nisi mulier nuberet indigno. Ang. in l. nupta, in prin. sup. sol. mat. vi tenere contra opi. Bar. hic, Pau. in l. si socer. sup. solu. mat. tenet, quod pater tenetur filiam nuptam dotare, et per Mod. in c. 1. de adul. Nic. de Neap. in rub. sup. sol. mat. sequitur istam gl. q̃ reputat sing. et in d. §. cum proponeretur. Sal. in d. auth. res que. et in l. qui liberos. sup. de ritu nup. tenet cum Bar. Ang. hic, et Raph. in d. l. 1. tenet contra Bar.

c Ale. Alimenta. Sed videtur falsum, quod vir teneatur vxorem indotatam alimentare, quoties mulier hẽt patrem, vt hic habere præsupponit, vt no. Bar. et Doc. in l. qđ in vxorem, C. de neg. gest. et in l. si cum dotem, §. si autem. sup. solu. mat. Sed ista sunt vera, quoties dos est promissa. Adde text. et ibi Bal. in l. fi. C. ad Vell. Adde, quod si vxor est indotata, et si est infirma, et est in seruitio viri, vel non in seruitio culpa viri, illam ipse alere tenetur, vt late tenet Rom. consi. 417.

d Ale. Et promisisset dotem. Adde quod no. Bar. in l. quod in vxorem, C. de negot. gest. sec. Bal. vt ibi dixi. Adde, quod de iure cano. potest mulier nubere sine consensu patris, vt no. gl. in l. Paulus. sup. de statu hom. et si nubat digno, pater tenetur eam dotare, vt no. 36. q. 1. c. de raptorib. in gl. in ver. excusata. in fi. et in si nupserit sine consensu patris, non aũt dico contra voluntatẽ patris. Et aduerte, quia Barto. hic vĩ velle, quod si pater non consentit matrimonio, non tenet filiã dotare, sed tunc dumtaxat tenetur, cum voluit filiam maritare. Sed Petr. de Perus. dicit, quod contrarium est verius, videlicet, quod filia pôt se maritare sine consensu patris, et contradicente patre, vt ext. de spons. c. cum locum, et pr̃ tenetur eam dotare, ut per Ant. in c. cũ causam. de rap. quia iura disponentia. quod pater teneatur filiam iam nuptam dotare, habent respectum ad matrimonium, non autem considerant, an pater consenserit matrimonio, vel contradixerit. De quo per D. Abb. in c. cum causa, de rap. et dicit Bal. in l. fi. in fi. C. de dot. promiss. quod mulier inuito patre, potest se dotare de bonis patris.

Adde quæ posui in l. 1. sol. mat. quibus adde Abb. cons. 7. 2. lib.

LEX LX.

Procurator Seii.

a **§. Seia.** Opp. de l. affectionis a causa. ff. de don. Solut. hic non fuit donatio, quia requiritur stipulatio secũdum ista tempora, sed hodie valeret, ibi fuit datio ob causam.

ADDITIO.

a Alp. Affectionis. Adde quod Bar. in d. l. affectionis i sol. ad hanc l. sentit, quod ista lex habeat locum et si stipulatio intercessit, licet hic aliter sentiat. Vide Bald. in l. si ea, C. de cond. infer. Et istam sol. impugnat Pau. de Cast. in d. l. affectionis, quia text. hic non se fundat ex defectu stipsonis. tene ergo sol. quã tenet Bar. in d. l. affectionis, quia hic loquitur in muliere promittente alteri, vnde turpitudo versabatur ibi ex parte recipientis, cuius persona debet considerari ad validitatem, vel inualiditatem stipulationis, non autem ex persona promissoris. l. multum. inf. tit. 1. sed in d. l. affectionis. et in l. 4. §. sed quod meretrici. sup. de cond. ob turp. cau. ibi, turpitudo non erat ex parte recipientis.

FINIS.

Registrum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X.

Omnes sunt Quaterniones, præter X, qui est Duernio.

VENETIIS, APVD IVNTAS.
M D C I I I I.